Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek er en del af foreningen DIS-Danmark, Slægt & Data. Det er et special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv, blandt andet omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Slægtsforskernes Bibliotek:
http://bibliotek.dis-danmark.dk

Foreningen DIS-Danmark, Slægt & Data:
www.slaegtogdata.dk

Bemærk, at biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. Når det drejer sig om ældre værker, hvor ophavs-retten er udløbet, kan du frit downloade og anvende PDF-filen.

Når det drejer sig om værker, som er omfattet af ophavsret, er det vigtigt at være opmærksom på, at PDF-filen kun er til rent personlig, privat brug.

BORNHOLMS HISTORISKE SAMFUND

BORNHOLMS STEDNAVNE

UDGIVET

AF

STEDNAVNEUDVALGET

KØBENHAVN

I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD

FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI

1951

FORORD.

Udgivelsen af »Bornholms Stednavne« blev besluttet i 1943, og der blev straks søgt Bevillinger hertil. Til at optegne Stednavnene med Lydskrift efter den stedlige Udtale lykkedes det Udvalget at engagere to indfødte Bornholmere, nemlig mag. art. AAGE ROHMANN, der tidligere havde foretaget spredte Optegnelser for Udvalget, og nuværende dansk Lektor i London, cand. mag. H. A. KOEFOED. Sidstnævnte foretog allerede i 1943 en Prøveoptegnelse. I 1944, da Bevillingen til Værkets Udgivelse forelaa, toges der fat med fuld Kraft paa den systematiske Optegnelse over hele Øen, og i 1945, det Aar da Russerne havde besat Øen, lykkedes det at tilendebringe Arbejdet. I Afsnittet »Optegnelser i Stednavneudvalgets Samlinger« er der redegjort for hver enkelts Andel heri, ligesom der sammesteds er bragt en Fortegnelse over de ikke helt faa Meddelere, der i Tidens Løb har indsendt Stednavneoptegnelser — med og uden Lydbetegnelse — til Udvalget, Optegnelser, som nu er blevet udnyttet. Udvalget staar i stor Taknemlighedsgæld til disse Meddelere, der ganske frivilligt, udelukkende i Sagens Interesse har paataget sig dette Arbejde; desværre er mange af dem nu døde uden at opleve, at deres Arbejde satte Frugt.

Det var blevet besluttet, at man i Værket skulde behandle saavidt muligt alle Navne, baade Bebyggelsesnavne og Naturnavne. Medens der i Udvalgets Samlinger fandtes forholdsvis meget Materiale til Oplysning om Bebyggelsesnavnenes Historie, voldte det særlige Vanskeligheder at faa samlet Naturnavnestoffet, idet man for Bornholms Vedkommende ikke har det rige Kildestof, som for de andre Dele af Kongeriget foreligger i Markbøgerne til Chr. V.s Matrikel og i Udskiftningssagerne. Man maatte søge Belæg paa Naturnavnene fra spredte Kilder, trykte og utrykte, i et Omfang som Forkortelseslisten vil kunne give et Begreb om; det har ikke

været muligt at gennemgaa alle Arkivalier og al Litteratur om Bornholm, saa Fuldstændighed kan Værket ikke gøre Krav paa at have opnaaet, men forhaabentlig er det vigtigste kommet med.

I Aarene 1944 og 1945 udførtes de egentlige Forarbejder, som bestod i at foretage Ekscerperinger af Stednavne fra Arkivalier, Kort og Litteratur, og i Forbindelse hermed gennemgik Kontorchef GUNNAR KNUDSEN i 1945 Bornholmsafsnittet i Landebogen 1569 i Landsarkivet i Lund, og i 1946 den samme Tekst i et andet Haandskrift, som findes i Universitetsbiblioteket i Uppsala.

Den egentlige Udarbejdelse af Manuskriptet begyndte i Slutningen af 1945, men først i 1948, efter Udgivelsen af Viborg Amts Stednavne, paabegyndtes Trykningen, og i 1950 udsendtes første Halvbind.

Foruden at deltage i den fonetiske Optegnelse af de bornholmske Stednavne har Mag. art. AAGE ROHMANN ydet en overordentlig værdifuld Hjælp ved Udarbejdelsen af Manuskriptet og ved Korrekturen paa Værket.

Aage Rohmann er ubetinget den bedste Kender af det bornholmske Sprog, der for Tiden findes, og det har været af allerstørste Betydning at have ham som Medarbejder. Under Arbejdet er han ustandseligt blevet raadspurgt om alle vanskelige Spørgsmaal, ikke alene filologiske, men ogsaa topografiske, historiske, geologiske og naturhistoriske, og altid har han beredvilligt stillet sin Viden til Disposition og, hvor denne ikke slog til, søgt Udveje for at faa Sagen oplyst, enten gennem Benyttelse af litterære Kilder eller ved at udspørge andre Bornholmere. Hans Interesse for Værket har strakt sig vidt, han har efter Afslutningen af den fonetiske Optegnelse i 1945 fortsat disse Optegnelser, naar Lejlighed gaves, enten paa sine aarlige Feriebesøg paa Bornholm eller naar han traf Bornholmere her i København, og derved fundet frem til stadig bedre og oprindeligere Udtaleformer, hvad bl. a. Tillægget vil bære Vidnesbyrd om. Han har stillet Bøger og Manuskripter — særlig maa nævnes det i Folkemaalsudvalget beroende Manuskript til de første Bogstaver af hans nye bornholmske Ordbog — til Raadighed for Værket, og hos Venner og Bekendte laant andre vigtige Manuskripter og Kort, som man næppe ellers havde kunnet faa Adgang til.

Rohmanns Gennemgang af Manuskript og Korrektur har fjernet mange Fejl, som Medarbejderne ikke selv har opdaget, og tilført Værket meget betydelige positive Værdier i Form af Nytolkninger, hvad der vil kunne ses af Hyppigheden af hans Signatur »R«, men

det skal indrømmes, at mange af hans gode Forslag efter hans eget Ønske staar usignerede.

Tilsynet med Udgivelsen af »Bornholms Stednavne« er ført af Redaktionsudvalget, der f. T. bestaar af Stadsarkivar SVEND AAKJÆR og Rigsarkivar AXEL LINVALD.

Udgivelsen er sket under Ledelse af Udvalgets Kontorchef, cand. mag. GUNNAR KNUDSEN, der ogsaa har udarbejdet Manuskriptet til Navnene paa de ældre Gaarde (Proprietærgaarde, Selvejergaarde og Vornedegaarde) fra alle Sogne. Denne usædvanlige Deling er sket, fordi Gunnar Knudsen som Forarbejde til den autoriserede Fortegnelse over Stednavne paa Bornholm m. m. (1938) specielt havde studeret Gaardnavnenes Historie og bl. a. gennemgaaet de fleste af de gamle Jordebøger.

Manuskriptet er iøvrigt udarbejdet af Dr. phil. ANDERS BJERRUM (Indledningen, Bornholm, Svaneke Kbst., Neksø Kbst., Ibsker S., Bodilsker S., Povlsker S., Pedersker S.), Dr. phil. KR. HALD (Allinge Kbst., Sandvig Kbst., Allinge-Sandvig Købstæders Landdistrikt, Christiansø), mag. art. K. B. JENSEN (Rønne Kbst., Aakirkeby Kbst., Knudsker S., Nyker S., Vester-Marie S., Nylarsker S., Øster-Marie S., Aaker S., Tillægget) og cand. mag. CHR. LISSE (Hasle Kbst., Hasle Kbst.s Landdistr., Klemensker S., Rutsker S., Olsker S., Rø S., Øster-Larsker S., Gudhjem S.). Stednavneregisteret er udskrevet af cand. mag. Frk. INGE WOHLERT; ved Redaktionen og Korrekturen af dette og Efterledsregisteret har flere af de foranstaaende Medarbejdere samt mag. art. JOHN KOUSGÅRD SØRENSEN ydet Bistand.

I Manuskript er Værket gennemgaaet af Medarbejderne BJERRUM, HALD, JENSEN, KNUDSEN, LISSE og ROHMANN, og Tekstens endelige Formulering er i flere Tilfælde Resultatet af dette Samarbejde, men divergerende Opfattelser er undertiden, ligesom i de nærmest foregaaende Bind af Danmarks Stednavne, blevet optaget med Forfattersignatur (A. B.: ANDERS BJERRUM, C. L.: CHR. LISSE, G. K.: GUNNAR KNUDSEN, K. B. J.: KNUD B. JENSEN, K. H.: KRISTIAN HALD, R: AAGE ROHMANN).

Korrekturlæsningen er besørget af de Medarbejdere, der har udarbejdet Teksten til de enkelte Afsnit, og en samlet Korrektur paa hele Værket er læst saavel af GUNNAR KNUDSEN som af AAGE ROHMANN.

Udvalget takker de mange Institutioner, der har støttet Udgivelsen ved Udlaan af Manuskripter og Kort, saaledes *Rigsarkivet*, *Landsarkivet for Sjælland m. m.*, *Matrikelarkivet*, *Hærens Arkiv*,

Det kgl. Bibliotek, Universitetsbiblioteket, Kongens Haandbibliotek, Geodætisk Institut, Nationalmuseet, Bornholms Museum, Dansk Folkemindesamling og *Udvalg for Folkemaal*, og takker de mange private, der paa forskellig Maade har ydet Bistand, f. Eks. ved at udlaane Manuskripter (om disse og deres Ejere se under »Forkortelser«), ved at gennemse særlige Afsnit i Korrektur, eller ved at give Oplysninger, skriftlige eller mundtlige, til Brug for Værket — især har Mag. Rohmann ulejliget mange af sine bornholmske Landsmænd hermed. Alle Stednavneoptegnelser er iøvrigt foregaaet ved at udspørge stedkendte Mænd eller Kvinder, hvis i Reglen anonyme Oplysninger er blevet nedskrevet; paa den Maade har faktisk en meget stor Del af Bornholms Indbyggere været Medarbejdere, og Udvalget retter derfor en Tak til Bornholmerne for deres værdifulde Bistand under Forberedelserne til Udgivelsen af dette Værk.

Det har været Udvalget en Glæde, at Bornholms historiske Samfund har besluttet at udsende nærværende Værk til sine Medlemmer, fordelt i 2 Aarsleveringer, og man ser heri et yderligere Vidnesbyrd om, at der i større Kredse virkelig næres Interesse for Stednavneforskningen.

STEDNAVNEUDVALGET, i Oktober 1951.

SVEND AAKJÆR,
STADSARKIVAR

L. BRUHN,
OBERST
CHEF FOR GEODÆTISK INSTITUTS TOPOGRAFISKE AFDELING

JOHS. BRØNDUM-NIELSEN,
PROFESSOR VED KØBENHAVNS UNIVERSITET, DR. PHIL.

KRISTIAN HALD,
DR. PHIL.

P. C. JENSEN,
KOMMANDØR
CHEF FOR SØKORTARKIVET

F. O. JØRGENSEN,
OBERST
FHV. CHEF FOR OFFICERSSKOLEN

ARNE KROG,
AFDELINGSCHEF I GENERALDIREKTORATET FOR POST- OG TELEGRAFVÆSENET

AXEL LINVALD,
RIGSARKIVAR

ANDREAS MØLLER,
DEPARTEMENTSCHEF I STATSMINISTERIET, STATSRAADSSEKRETÆR

K. PALUDAN-MÜLLER,
DEPARTEMENTSCHEF I UNDERVISNINGSMINISTERIET
UDVALGETS FORMAND

J. SØRENSEN,
FHV. DIREKTØR FOR MATRIKELVÆSENET

GUNNAR KNUDSEN.

INDLEDNING.

OM BEBYGGELSESNAVNENES HISTORIE.

Bebyggelsen paa Bh. er karakteristisk ved, at egentlige Landsbyer helt mangler. Gaardene, der ligger spredt, er inddelt i fire Kategorier: Selvejergaarde, Vornedegaarde, Præste- og Degnegaarde, samt Proprietærgaarde (se Trap[4] III 526 f., Thaarup 1839 p. 25 ff.; jfr. ogsaa under Vornedegaard p. 389 f. og Store- og Lille-Frigaard p. 347). Inden for hvert Sogn er Selvejergaardene og Vornedegaardene nummererede i hver sin Række (1., 2., 3. osv. Selvejergaard, 1., 2., 3. osv. Vornedegaard), medens Proprietærgaardene og Præste- og Degnegaardene er unummererede. Disse Gaardstal anvendes endnu, skønt der ikke mere er nogen real Forskel mellem de forskellige Kategorier, og da allerede de ældste Jordebøger opfører Gaardene i den Rækkefølge, som passer med Gaardstallene, er det muligt at følge hver enkelt Gaards Navnehistorie fra ca. 1600 til nu.

Da Øen mangler de i den øvrige Del af Landet almindelige Landsbynavnetyper, hvis indbyrdes Kronologi det har været muligt at fastslaa i store Træk, giver et Studium af Bornholms Bebyggelsesnavne ikke de Bidrag til Bebyggelsens Historie som Studiet af andre Egnes Bebyggelsesnavne. Her skal man derfor nøjes med en Oversigt over de forskellige Typer af bh. Bebyggelsesnavne og nogle Iagttagelser vedrørende deres Kronologi.

Mest Lighed med Bebyggelsesnavnene i den øvrige Del af Landet frembyder Navnene paa Købstæder og Fiskerlejer, idet disse normalt ikke staar i bestemt Form og aldrig danner en fast Forbindelse med en Præposition.

Hovedmassen af de øvrige Bebyggelsesnavne kan, naar bortses fra Sognenavnene og de yngre Husnavne, inddeles i to Hovedgrupper, der i det følgende vil blive kaldt Egnsnavne og Gaardnavne. Karakteristisk for de første er, at de betegner geografiske Omraader, der kan være mere eller mindre fast afgrænsede, med de derpaa liggende Gaarde og Huse, eventuelt blot een Gaard eller eet Hus. Disse Navne anvendes ofte med specielt Henblik paa den inden for Omraadet liggende Bebyggelse; i saa Fald er en Præposition mere eller mindre fast knyttet til Navnet, især i Forbindelse med Verberne hedde, kalde(s) og nævnes. Som Eksempler paa saadanne Egnsnavne anvendt som Bebyggelsesnavne kan nævnes: I Aaen p. 488, I Billegrav p. 462 under Billegrav, I Blemme p. 176 under Blemmegaard, I Gaden p. 177 under St.-Gadegaard, I Grødby p. 487 under Grødby, I Risby p. 206 under Risby, I Risen p. 311, I Tjørneby p. 447 under Tjørneby; Paa Bakken og Paa Hallene p. 354, Paa Klint p. 143 under Klintegaarde, Paa Tingsted p. 148; Under Bjergene p. 448, Under Klint p. 497; Ved Broen, Ved Kirken og Ved Skrulle p. 359. Se iøvrigt Gunnar Knudsen i Festskr. til Dahlerup p. 25 ff.

Gaardnavnene er Navne paa een eller flere Enkeltgaarde og betegner intet andet end selve Gaardene. De fleste ender paa -gaard og staar næsten altid i bestemt Form (se herom Aage Rohmann i G&N 1930 p. 58 ff.); kun i faa Tilfælde har de et andet Efterled og staar da sædvanligvis i ubestemt Form (f. Eks. Skovsholm p. 388).

Allerede Artikelbrugen tyder paa, at Gaardnavnene er relativt unge. Et andet Indicium, der peger i samme Retning, kan findes i de talrige Gaardnavne, hvis Forled er et Slægtsnavn (f. Eks. Kaggegaard p. 142, Timandegaard p. 389); i de fleste Tilfælde kendes nemlig de Ejere, hvis Slægtsnavne indgaar i Gaardnavnene, og de ældste af dem har levet i 16. Aarh. Det er imidlertid ikke muligt at drage Slutninger fra Tiden for Gaardnavnenes til Tiden for Gaardenes Opstaaen. For det første fordi Gaardnavnene ikke er konstante, men ofte skifter efter de skiftende Ejere, hvilket fremgaar af de forrest under hvert Sogn meddelte Fortegnelser over Gaarde, der er opført under flere Navne. For det andet fordi mange Gaarde først i nyere Tid har faaet Gaardnavne og i ældre Tid udelukkende omtales ved Præposition plus Egnsnavn (f. Eks. Agregaard p. 122, ældre Paa Agrene, Hallegaard p. 124, ældre Paa Halle, Kærbygaard p. 111, ældre Kierebye).

Lige saa lidt som Studiet af Gaardnavnene kan en Undersøgelse af Egnsnavnene besvare Spørgsmaalet om de bh. Gaardes Alder. Ganske vist kan det i al Vaghed siges, at mange Egnsnavne gør et gammelt Indtryk (f. Eks. Navne som Frenne p. 381, 396, Billegrav p. 462, 469, Paa Skellinge p. 354, Sose p. 147), og at andre meget vel kan være ældgamle (f. Eks. de hyppige (Paa) Halle, (Paa) Klint); men paa Stednavneforskningens nuværende Standpunkt maa det indrømmes, at vi ganske savner Mulighed for at begrunde en nøjere Datering af saadanne Navne.

EFTERLED OG ENDELSER.

Aa (glda. ā, f.) anvendes paa Bh. baade om de større Vandløb og om de som Regel skovbevoksede Dale, hvori disse løber. Jfr. Bæk ndf.

Aas (glda. ās i Stednavne, oldn. áss, m., bh. [*ɔ·z*], m.) betegner i bh. Stednavne „Ryggen eller det øverste jævne paa en Bakke eller paa flere sammenliggende Bakker og Høye" (UrneOrds).

Ager (glda. akær, m., bh. [*a·gər*], m.) betyder i Bh. „Mark, saa stort et Stykke Agerjord, som normalt danner den mindste Dyrkningsenhed og bærer samme Afgrøde", hvorimod Betydn. „en Strimmel Agerjord, som ligger mellem to Agerrener" er ukendt paa Bh. (R). Jfr. Bidde og Skifte.

Bakke (glda. bakki, oldn. bakki, m., bh. [*baka*], m.) betyder i Bh. normalt „Skraaning, Skrænt", f. Eks. i Navne som Klappebakke p. 505 og Aabakke p. 46. I enkelte Stednavne anvendes det dog om Klitter, og i Plur. betegner det ofte større Bakkepartier, f. Eks. i Ravnebakker p. 254, eller Højdeplateauer gennemskaaret af Dale, f. Eks. Helvedes- og Paradisbakkerne p. 399 og 410. Ellers hedder en større fritliggende Forhøjning almindeligvis Bjerg, s. d.

Bavn. Ordet hedder paa Bh. [*bågnə*], [*bå·gnə*], [*båηnə*] og [*bawnə*]; da det er Neutrum og i Gen. ender paa [*-əs*], maa det gaa tilbage til et ældre *bākni, n., en Afledning til glda. bākæn, fk. og n. „Bavn, Vedstabel, der antændes som Signal i Krigstilfælde", vistnok laant fra oldfris. bâken, bêken, n. „Lärmfeuer" (Richthofen, Altfr. Wörterb.). En til glda. bākæn svarende bh. Form [*bågən*] el. lign. synes at forudsættes af Navnene Bavnepiltshus og Bavnebanke p. 345 og 362. Det bh. Neutrumsord anvendes nu ofte usammensat om Bakker eller Høje, paa hvilke der har staaet Bavne.

Bidde (oldn. biti, m. „Bid, hvad man afbider, tager i Munden paa en Gang", bh. [*beda*], m.) betyder i Bh. „Stykke, forholdsvis lille Del af noget" (R) og anvendes i Stednavne især om mindre Stykker Agerjord, der bærer samme Afgrøde (R).

Bjerg (glda. biargh, n., bh. [*bjæ·r*], n.) er den alm. bh. Benævnelse paa en til alle Sider fritliggende større Bakke. Ordet er meget hyppigt i Stednavne fra hele Øen, f. Eks. Rispebjerg p. 457 og Ørnebjerg p. 75. Det er derfor ikke rigtigt, naar Skougaard (p. 230) og efter ham Esp (p. 15) hævder, at Ordet Bjerg især findes paa Sydbh. Jfr. Bakke.

Bo (glda. bō, oldn. bú, n., da. Bo, n. „Bolig, Hjem", bh. [*bo·*], n.) indgaar i nogle nyere Gaard- og Husnavne som Fredensbo, Lillebo og lign. og desuden i det oftere forekommende Gildesbo, se p. 110, og i det alm. Gaardnavn Kirkebo, se ndfr., samt i Præste- og Slotsboet p. 386 og 358.

Borg, Borge. I bh. Stednavne indgaar dels et Femininumsord [*bår*], best. Form [*bårn*], dels et Neutrumsord *[*bårə*], best. Form [*bårəd*], det første svarende til glda. burgh, oldn. borg, f. „Sted som er befæstet ved omgivende Vold eller Mur", det andet til et glda. *byrghi, n., en til samme Rod hørende neutral ia-Stamme med kollektiv Betydn.; om Overgangen glda. y > bh. å foran r se Esp Indl. p. 18. Glda. *byrghi „Forskansning" findes vistnok i Naturnavnet Børreklak, Navn paa et Voldsted paa Orø i Horns H. (anderledes DS II 149), og et tilsvarende glsv. byrgi, n. i Stednavnet Börås, der forekommer flere Gange som Navn paa Voldsteder (se Jöran Sahlgren i Hall. bygdekultur 1925 p. 88 ff.). Derimod har et i

norske Stednavne forekommende byrgi, n. ifl. Rygh (NG Indl. p. 44 f., NG XII 491 under Brigsdal) samme Betydn. som Subst. oldn. og nyisl. byrgi, n. „Indelukke, Faarefold" og synes derfor ubeslægtet med det østnord. Ord. Paa Bh. anvendes baade -[*bårn*] og -[*bårəd*] i Reglen om Voldsteder og tilsyneladende uden Betydningsforskel. Et Eks. paa Femininumsordet har vi i Gamleborg p. 396, Eksempler paa Neutrumsordet findes under Borgen p. 392, Lilleborg p. 162 og Lilleborg og Storeborg p. 299 og 304. I enkelte Husnavne som Kattenborg p. 265 foreligger ironiske Efterligninger af Herregaardsnavne paa -borg. Endelig er Naturnavnet Borre p. 244 en fem. Afledn. paa -a af Subst. Borg; om saadanne a-Afledninger se under Sylte p. 416.

Bratte (jy. Bratte, bh. [*brata*], f.) betyder paa Bh. „Klippeskrænt, der gaar stejlt ned, stejlt affaldende Grund i Havet, hvor Vandet pludselig bliver dybt" (R), modsat Brånta, f. „Skrænt der rejser sig stejlt" (R). Ordet er afledt af Adj. brat, bh. bratter „stejlt faldende" ligesom Brånta af den uassimilerede Sideform brånter „stejlt stigende" (R). Det forekommer i flere Navne paa Fiskegrunde, f. Eks. Bukkebratte og Dybbratte p. 184. Ifl. en Optegnelse af Teinnæs om Fiskegrunde ved Arnager skelnes der mellem Tøj og Bratte paa den Maade, at et Tøj er en Samling af Sten paa Havbunden, og en Bratte en Stenrevle højere end den omgivende Bund. Jfr. Tøj ndfr.

By (glda. bÿ, oldn. býr, bœr, m., bh. [*by·*], m.). Ordet anvendes i bh. Stednavne dels om Købstad eller større Fiskerleje (f. Eks. i Købstadnavnet Aakirkeby, Bebyggelsesnavnene Byen i Svaneke og Byerne i Allinge og Naturnavne med By- som Forled i Købstæderne samt ved Fiskerlejet Tejn i Olsker S., 663), dels om bymæssig Bebyggelse f. Eks. ved Jernbanestation (f. Eks. Pederskerbyen p. 466) eller smaa Hussamlinger (f. Eks. Nyby p. 205, Korteby p. 237, Sladderby p. 289, Grisby p. 381), dels endelig om et større Omraade med en mindre Klynge af Gaarde og Huse, som uden at danne nogen egentlig Landsby udgør en nogenlunde afgrænset geografisk Enhed, hvis Omfang dog ofte varierer noget i forskellige Meddeleres Sprogbrug (de ældste Eksempler er vistnok Egeby p. 485, nævnt 1433, og Klinteby p. 383, nævnt 1489; andre Eksempler er Mæby p. 126, Gadeby p. 347, Lyrsby p. 353, Langedeby p. 425 og Tjørneby p. 447; til en Gaardsamling sigter ogsaa Naturnavnet By p. 244). Disse Gaardsamlinger er af forskellig Størrelse og omfatter alm. mellem 2 og 6 Gde; Størrelsen varierer gennem Tiderne, f. Eks. udgør Raaby p. 446 (under Raabygaard) nu een Gd, men i 1746—50 tre Gde, og Kyseby p. 384 omfatter nu to Gde, men i 1624 fem Gde. Der er intet der tyder paa, at disse Gaardsamlinger tidligere har udgjort egentlige Landsbyer (saadanne mangler helt paa Bh.), eller at de ved Deling er udviklet af Enkeltgde. En spøgende Videreførelse af denne Anvendelse foreligger vistnok i Husnavnene Hjortby p. 235 og Kaaseby p. 311.

Byske er samme Ord som glsv. byske, n. „buskar, ris" (Söderwall), sv. byske, n. „buskskog, ris" (SAOB), en neutral ia-Afledn. til Subst. Busk. En tilsvarende ikke-i-omlydt Form Buske, n. forekommer som Appellativ i Lb 1569 (se f. Eks. Hüb 357) og som Naturnavn p. 363.

Bæk (glda. bæk(k), m.) anvendes paa Bh. baade om mindre Vandløb og om Dalene, hvori de løber. Jfr. Aa ovfr.

Dam (glda. dam(m), m. „Dæmning, Mølledam") anvendes paa Bh. om naturlige og kunstige Vandsamlinger, bl. a. om smaa Strandsøer.

Dræt, glda. drǣt(t), f. „et Pløjelands Længde", bh. Drätt, f. „Vognstang; et Pløielands Længde" (Esp), er en Afledn. til Verbet drage og har i Stednavne Betydningen „saa langt et Stykke Agerjord, som pløjes uden Vending"; en oprindeligere Betydn. er dog diskuteret under Knægtedræt p. 368.

Dynd, Dynde. I nogle bh. Stednavne indgaar det til glda. dȳandi og da. Dynd svarende Subst. bh. [*dyŋ*], f. i Bet. „Dyndeng, Lavning med vaad, dyndet Jord" (R), i andre derimod en -a-Afledn. af dette Ord, et bh. [*dyŋa*], f., i samme Betydn. Eksempler paa det sidstnævnte Ord er Dynde p. 245 og muligvis Dynderne og Dyndekilde p. 430.

Flej (bh. [*flaj*], n.) bruges paa Bh. om Klippeflade, der stikker frem, især om lille, lavt Skær, og desuden om Klippeflade under Vandet (R). I Sted-

navne findes det anvendt om smaa Skær langs Nordøstkysten og en enkelt Gang om en Grund (Ørredflejene p. 334). Da den bh. Diftong [*aj*] kan gaa tilbage til glda. ægh, ēgh, igh og igh (se Esp Indl. p. 11), frembyder der sig flere etymologiske Muligheder. Den bedste er vistnok den, at Ordet er en neutral ja-Stamme til Roden indoeur. plak-, fællesgerm. flah-, flag- „være flad", som indgaar i f. Eks. græsk *πλαξ* „fladt eller bredt Legeme, Flade, Slette", oldn. flá (< flahō-) „Afsats, lille Flade i en Fjeldside", oldn. moldarflaga „tyndt Muldlag", glda. flawe „Plade" (Kalkar under Flage, hvor Ordet sammenblandes med flaki), jy. Flave „flad Hedetørv", bh. flawa, f. „Revne i Sten, Metal, Træ" (R), sv. flaga „Skive, Flis og lign." (se SAOB).

Fælled (glda. fælāth) er vistnok sammensat af Subst. Fæ og et glda. *lāth udviklet af et til Verbet glda. litha „gaa" hørende urnord. *laida- el. *laidi-, se BrN GG I § 104.2 med Henvisn. I Glda. anvendes Ordet om den udyrkede og til Græsgang benyttede Vang. Paa Bh. bruges det om Græs- og Lyngmark, der tidligere var Fællesjord, saaledes Fælled p. 431.

Gab (glda. gap, n., bh. [*ga·v*], n.) anvendes i bh. Stednavne om Aabning, gennem hvilken der er Passage i horisontal Retning, f. Eks. om Aabning i Gærde eller Jordvold (Støttegab p. 97, Dødingegabet p. 184 og 451; hertil vel ogsaa Pilegab p. 223), om Vej gennem Kratskov (Risegabet p. 224, Dødingegabet p. 430), om Hulvejs Udmunding i Landevej (Sandegab p. 225), om Sænkning, hvorigennem Vandet har Afløb (Vandgab p. 107 og maaske Hammer Gab p. 69) og om Farvand (Lille- og Storegab p. 190 og 193, Dybgabet p. 271).

Gade (glda. gata, f., bh. [*ga·da*], f.) anvendes paa Bh. ofte om Gade i Købstad eller bymæssig Bebyggelse, undertiden ogsaa om Landevej i forholdsvis tæt bebygget Del af et Sogn (f. Eks. Præstegade p. 411). I Stednavne benyttes Ordet endvidere fra gammel Tid om Kreaturdrivvej, der fører til Græsgang i Udmarken, især i Højlyngen (f. Eks. Drivgaden p. 394, Ellegade p. 451, Uglegade p. 181); en spøgende Anvendelse af denne Betydn. foreligger i Rævegade p. 412. I mange Tilfælde bestaar en saadan Vej i en udyrket Jordstrimmel, der danner en Udløber fra Udmarken (f. Eks. Bebyggelsesnavnet I Gaden p. 350 og Naturnavnene Bedegade p. 213, Skrivergade p. 438 og Stangegade p. 331). Desuden forekommer Gade i en udvidet Betydning „fælles Græsgang" (f. Eks. Langegade p. 454, Enesgade p. 185), undertiden om ganske smaa Arealer midt i Sognet (f. Eks. Kirkegade p. 325, Grisegade p. 431, Løvgade p. 134) eller græsklædte Festpladser (Bølsgade p. 363, Lundegade p. 327). En spøgende Videreførelse af den sidste Anvendelse er maaske Højgade p. 433, Navn paa en Granitknold.

Grob (oldn. gróp, n., bh. [*grå·v*], f. „Grøft") anvendes om lille gravet Vandløb, f. Eks. i Bækkegroben p. 214, Syltegrob p. 416.

Grund. Der findes i Bh. et Subst. [*grøŋ*], m., bestemt Form [*grøŋ*], der bl. a. betyder „større Forhøjning i Havbunden", et Subst. [*grøŋ*], n., bestemt Form [*grøŋəd*], der har en lignende Betydn., men dog ifl. BhFisk 1933 p. 8 ff. kan anvendes om Fiskeplads, der omfatter et større Areal end en enkelt Grund, og endelig et Subst. [*grøŋə*], n., bestemt Form [*grøŋəd*], der rimeligvis har samme Betydn. som [*grøŋ*], n. (R). Maskulinumsordet indgaar bl. a. i Bækkegrund p. 245, Kaasegrund p. 249 og Næbbegrund p. 25. Et af de to Neutrumsord, rimeligvis det første, som er det almindeligste, indgaar bl. a. i Klintegrund p. 188 og Landgrundet p. 475.

Gænge, bh. [*gœŋə*], n., er en neutral ia-Afledn. til Subst. Gang og anvendes om Gyde, smal Gade (f. Eks. Gænget p. 76, Siemsensgænge p. 77, Dickegænge og Funchegænge p. 86, Hans Hermansens Gænge p. 87, Tønnesegænge p. 90). Rævegænge p. 167 er Navn paa en Grøft, rimeligvis Passage for Ræve.

Gærde (bh. [*gæ·rə*], n.) er en neutral ia-Afledn. til Subst. Gaard og anvendes dels om Hegn, Gærde (f. Eks. Gavlgærde p. 185, Sæne Gærde p. 74 og Vangegærde p. 75), dels om indhegnet Areal (f. Eks. Fløjgærde p. 431, Gravgærde p. 503, I Gærdet p. 443, Østergærde p. 261).

Hage (glda. haki, m., bh. [*ha·ga*], m.) betyder ifl. Esp „Hage (Redskab; ogsaa en Hage ud i Havet)" og er forskelligt fra [*ha·ga*], f. „Hage (Ansigtsdel)". Som Efterled i bh. Stednavne forekommer kun Hankønsordet. Det anvendes baade om smaa Kystfremspring (f. Eks. i Naturnavnene Hagen

p. 432 og Rævehage p. 341 og Bebyggelsesnavnet Arnager p. 175), om Fiskegrunde, der muligvis har Navn efter Kystfremspring (Nørre- og Sønderhage p. 341 f.), og om Areal inde i Landet (Naturnavnet Hage p. 157). Hunkønsordet findes som Forled i Hagemyr p. 157.

Hald, Halle. Enstavelsesformen er identisk med Subst. bh. [*ha·l̨*], m., best. Form normalt [*ha·l̨n*], „stor Steen, høi Klippe" (Esp), „Kampe-Steen, graae Steen, fornemmelig naar de ere flade" (UrneOrds); Ordets alm. Betydn. er nu „flad Klippe" (R), men Betydn. „løs Sten eller Klippestykke" bekræftes ved, at Præsteindb. 1624 bruger Ordene Hald og Kampehald om Stenene i et Gravkammer, og ved at UrneMin anfører Graa-Haller i Betydn. „Kampe- eller Feld-Steene". I Stednavne anvendes Ordet oftest om horisontal Klippeflade, der hæver sig lidt over det omgivende Terræn (f. Eks. i det hyppigt forekommende Hallegaard), men desuden om større Klippe eller Klippefremspring (f. Eks. Homanshald p. 186, Gavlhald p. 397, Gulehald p. 398 og Gulehald p. 185, det sidste Navn paa en Skrænt af jernholdigt Sand), om Skær (Sughald p. 342) og om løs Klippeblok (Bleghald p. 115, Boldehald p. 244 og Klumpehald p. 41). Paa Grund af sin Betydn. kan det bh. Ord ikke sættes i Forbindelse med Adj. glda. hal(l), oldn. hallr „skraa, hældende" (om de herhenhørende Substantiver hall, n., hall, f. og halla, f. se især Bengt Hesselman, Från Marathon till Långheden p. 60 ff. og Helge Lindberg i Ortnamnssällskapets i Uppsala Årsskrift 1951 p. 3 ff. med Henvisn.), men maa være identisk med Subst. glda. hal(l), m. „Klippe, Klippeskrænt", got. hallus, m. „Klippe", samt oldn. hallr, m. „Sten, Klippe, Klippeskrænt"; Fritzner opfører to Substantiver hallr, m., det ene i Betydn. „Sten", det andet i Bet. „Skraaning, Heldning, Skraabakke"; et Gennemsyn af Citatstederne viser imidlertid, at den sidstnævnte Bet. er tvivlsom, og at der i Oldn. rimeligvis kun foreligger eet Ord med omtrent samme Bet. som i Bh. — Tostavelsesformen, bh. [*ha·l̨a*], er i nogle Tilf. Plur. af Hald (saaledes Ravnehalle p. 372, udt. -[*ha·l̨ana*]). Men i de fleste Tilf. forholder den sig til Enstavelsesformen som -myra til -myr, sletta til slet (se ndfr.), -wika til -wīk (se under Svaneke p. 76), -dala til -dal (se under Aarsdale p. 378 og Kodale p. 403) og -mulla til -muld (se under Sortmulde p. 414). Ligesom f. Eks. Kodale betegner et større Omraade end Kodal, betegner Navne paa -halle ofte større Omraader end Navne paa -hald (se især Fladhalle p. 155, Knadderhalle p. 403 og Skrehalle p. 373), saaledes at et Navn som Skrehalle betyder „Sted karakteriseret ved en Skrehald" paa samme Maade som Sortmulde betyder „Sted karakteriseret ved sort Muld", Gaardnavnet [*o·lsbjæ·ra*] „Gaard beliggende ved [*o·lsbjæ·r*]" (se under Onsbjerggaard p. 205) og Grundnavnet Fleje „Sted karakteriseret ved et Flej" (se under Flejen p. 246; jfr. under Sylte p. 416 og Tykken p. 228). Denne Tendens til at danne Stednavne ved Hjælp af den fem. Afledningsendelse -a kan paa Bh. følges tilbage til Middelalderen (se f. Eks. Købstadnavnene Rønne p. 6 og Svaneke p. 76). Det ligger nær at sammenstille de bh. Navne paa -a med de ligeledes i Middelalderen opstaaede norske og svenske Stednavneformer paa -berga, -tuna osv. (en kort Opregning af Typerne findes i HellqEO[1] p. III f. og Noreen, Vårt Språk VII 225 f.) og med enkelte danske Stednavneformer paa -a fra o. 1200 (f. Eks. udat. 1191—1225 (SRD IV 403 f.) Hildistada, Holstada, Siælstoffta; 12. Aarh. (Necr.Lund.) Øthestatha, Birkibiarga; 1211 (Esrumbogen) Roka, jfr. DS II 65 under Raage). Da mange af de svenske og norske Navne paa -a i de ældste Kilder staar i Plur. og bøjes som fem. ō- eller ī-Stammer (Nom.-Acc. -ar eller -ir, Dat. -um, Gen. -a), har man som Regel opfattet -a som opstaaet af de fem. ō-Stammers Pluralisendelse, skønt der er forskellige Meninger om Løsningen af de dermed forbundne sproghistoriske Vanskeligheder (se især NG Indl. p. 11 f., 43 f., Assar Janzén, Studier över substantivet i bohuslänskan p. 223 f., Jöran Sahlgren i NoB 1925 p. 135 og NoB 1946 p. 98, Ivar Lundahl i NoB 1937 p. 68 ff.). Men da Endelsen -a ogsaa findes i Navne, der i de ældste Kilder har Singularisform eller afvekslende Singularis- og Pluralisform (se f. Eks. Folke Hedblom, De svenska ortnamnen på -säter p. 54 ff.), er der ingen tvingende Grund til at opfatte -a som opstaaet af en Pluralisendelse. Det kan meget vel tænkes, at Navneformerne paa -a er dannet i Analogi med saadanne gamle -ōn- og -iōn-Stammer, hvor -ōn, -iōn fungerer som „Til-

hørighedssuffiks" (f. Eks. oldn. leira „leret Strand" til leir „Ler", lína „Lintøj" til lín „Hør"; se herom især Hellquist i Ark. VII 46 f., Emil Olson p. 101 ff., 211 ff., 235 f.), og at de i mange Tilfælde har fortrængt ældre Navne, der bøjedes som Vokalstammer i Sing. eller Plur.

Hammer (oldn. hamarr, m., bh. [*hamara*], m. og, som Efterled i Stednavne, [*hamər*]). Ordet, hvis opr. Bet. antages at være „Sten" (se Walde-Pokorny I 29 f. m. Henv.), anvendes ofte i nord. Stednavne om stejl Klippe, Klippevæg (Fritzner, NG Indl. p. 53, Jakobsen i Aarb. 1901 p. 102 f.), Klippeodde (OGB III 34), Baadebrygge af Sten (Olsson, Blekingskusten p. 198), Klippeparti der skyder sig frem i lavere Terræn (OGB V 3), Klippe- eller Morænebakke (v. Friesen i NoB 1930 p. 101, Hald, Stedn. paa -um p. 70, DS IX 158) og Sand- eller Moræneodde (DS II 104, 145). Paa Bh. bruges det dels om høj, stejl Granitodde (Hammeren p. 69), om lav Sandstensodde (Salthammer p. 457), og om naturlig eller kunstig Baadebrygge af Sten (f. Eks. Ladhammer p. 340, Hammer p. 93 og Hammeren p. 452), dels om Fiskegrund (Hægthammer p. 22 og Kroggaardshammer p. 23), dels endelig om lav Ler- eller Sandodde med store Rullesten (Raghammer p. 476 og Aalhammer p. 468).

Have (glda. haghi, m. „Gærde, Indhegning, Vænge", oldn. hagi, m. „Jordstykke udlagt til Græsgang", bh. [*ha·wa*], m.) anvendes i bh. Stednavne om mindre indhegnede Arealer, især smaa Skove (f. eks. i Askehave p. 151, Gamlehave p. 397, Lenshave p. 327), undertiden om indhegnet Græsgang i Skov eller Eng (f. Eks. Bakkehave p. 270, Hestehave p. 367, Pilehave p. 456), om et nær ved en Gd beliggende indhegnet Jordstykke, der anvendes til et specielt Formaal (f. Eks. Bleghaven p. 392, Hestehaven p. 218, Kalvhave p. 324, Linhaven p. 221), og endelig om Køkken- eller Blomsterhave, Anlæg el. lign. (f. Eks. Kongens Have p. 250, Prinsessehaven p. 341).

Hjem bruges i bh. Stednavne om mindre Gd (f. Eks. i Tophjem p. 128 og Lappehjem p. 384 under Lappegaard). I en langt ældre Betydn. indgaar samme Ord i Navnet Gudhjem p. 335.

Holm (glda. holm, oldn. holmr, m.) benyttes i bh. Stednavne dels om Øer (f. Eks. Bornholm p. 1, Ertholmene p. 513), dels om Forhøjninger i lavt Terræn (f. Eks. Engholm p. 530, Egesholm p. 502) og om Eng- eller Mosedrag med saadanne Forhøjninger (f. Eks. Koholm p. 369, Holmene p. 132). Efterligning af Herregaardsnavne paa -holm foreligger i en Del Gaardnavne (f. Eks. Hammersholm p. 65, Risenholm p. 127 og Skovsholm p. 388), samt i talrige nyere Husnavne.

Huk (bh. [*hâk, høk*], m.). De to Udtaleformer gaar tilbage til ældre hok og huk, der begge maa være laant fra mnty. hôk, huk „Winkel, Ecke; hervorspringende Spitze, Vorgebirge" (Schiller-Lübben). Ordet anvendes paa Bh. om mindre, vinkelformet Kystfremspring, f. Eks. i Hasle Huk p. 35, Hallehuk p. 399.

Hulle (glda. hola, f. „Hule, Fordybning", oldn. hola, f. „Hulhed, Fordybning", bh. [*hâla*], f. „Hul, Hulning, Fordybning") anvendes i Stednavne om smaa Dale, Lavninger (f. Eks. Bællehulle p. 450, Gubbehulle p. 247) og om Fordybninger i Havbunden (Jomfruhulen p. 367 og Smulthuller p. 193). I Navne som Hullebakke, Hullegaard ender Forleddet alm. paa -[*a*] i Udtalen og maa derfor være det hyppigere Subst. Hul, bh. [*hâl*], n., jfr. Esp Indl. p. 83 Fodn. og p. 98 f.

Høj (glda. hōgh, bh. [*hâj*], m.) anvendes i Stednavne om Gravhøje og andre regelmæssige runde Forhøjninger i Terrænet; f. Eks. er Abildhøj i Povlsker S., 682, en naturlig Grusbanke (BhS XXII 66) og Møllehøj i samme S. en naturlig Ler- og Skiferbanke (R).

Høl (glda. hyl, n., oldn. hylr, m., bh. [*hö·l*], m.) betyder ifl. Esp „dybt Sted i Aaer eller Bække, hvori der altid staaer Vand" og „større eller mindre Fordybning, Hul i Strandklipperne, hvori Vandet samler sig". I bh. Stednavne er den førstnævnte Anvendelse den almindeligste, men Høl p. 401 betegner en lille naturlig Havn.

-ing, -inge. En Række bh. Stednavne er dannet ved Afledningsendelsen -ing føjet til Substantivstammer (f. Eks. Øring p. 30, Tejn p. 268, Fittinge Havn p. 322), til Adjektivstammer (f. Eks. Bredingen p. 363, Guling p. 186) eller til Verbalstammer (Gnidinge p. 264). Disse Navne er sædvanligvis

Maskuliner (Haddingerne p. 21 og Hallinger p. 186 har begge den mask. Pluralisendelse i best. Form -ana, Høringsled p. 453 har Gen. paa -s), Ørningen p. 137 har dog den feminine Bestemthedsendelse. Til saadanne Afledninger paa -ing er i nogle Tilfælde dannet Stednavne ved Afledning paa -a (f. Eks. Gnidinge p. 264, Skærpinge p. 256), paa samme Maade som Købstadnavnet Allinge [*a·liŋa*] er en Afledn. paa -a af et opr. *Alund, der er dannet af Trænavnet Al ved Afledningsendelsen -und, se p. 43. Navnene paa -ing, -inge er af højst forskellig Alder; et Par af dem (Tejn p. 268, Høring under Holsmyr p. 452) synes paa Grund af den i-omlydte Vokal at kunne henføres til Vikingetiden, medens andre (f. Eks. Brantingeager p. 363, Gnidinge p. 264) rimeligvis tilhører den nyeste Tid.

Kaas (bh. [*kœ·z*], f. og m. „primitivt Leje for mindre Baade"). Ordet forekommer i Stednavne fra Danmark og Sydsverige, se B. Olsson, Blekingskusten p. 196 f.; det ældste Eks. er Herregaardsnavnet Kaas i Lihme S., Rødding H., 13/3 1304 (AM) Kaas (DS IX 65). Paa Grund af, at disse Navne kun findes i Sydskandinavien, har først Lidén (Göteborgs Högskolas Årsskrift 16.2 p. 118 ff.) og derefter Modéer (Småländska Skärgårdsnamn p. 170 ff.) søgt at forklare Kaas som et Laaneord. Modéer definerer Kaas som „ränna bestående (i regel) av två från stranden utlagda stenrader, mellan vilka (fiske)båten ligger förtöjd" og anser det for samme Ord som fransk chaussée (< lat. *calciata „dækket med Kalksten") „brolagt Vej", en Etymologi, der ikke lader sig forene med den glda. Form Kaas. Derimod søger Olsson (l. c.) at forklare Ordet som opr. nordisk; han definerer Kaas som „båtränna oftast omgiven av stenarmar" og identificerer det med Subst. no. kaas, f. „dybt Sejlløb mellem Bankerne, dyb og trang Elvevig" (Ross) og med to Stednavne fra Särna og Idre Sogne i Dalarna, hvor Kås er anvendt om „den lilla vattensamling, som återstår av den utdikade Stisjön" og om „djupare del av den för övrigt mycket grunda Kallsjön". Denne paa en ny Definition støttede Identifikation, som fjerner den vigtigste Grund til at anse Kaas for et Laaneord, nemlig den karakteristiske sydskandinaviske Udbredelse, bør vistnok trods Indsigelse fra Modéer (Den nordiska ryssjans ursprung p. 180) opretholdes. Olssons Definition støttes nemlig dels af Oversættelsen hos Ihre (Svenskt dialect lexicon, 1766, p. 84) „et i Kysten udhulet Sted, hvor Baade anbringes", dels af et Stednavn som Djupakås (Swenning, Folkmålet i Listers h. p. 330), dels endelig af Naturnavnene Jernkaas p. 339, Kaasen p. 401 og Krokaas p. 404, der anvendes om smaa naturlige Vige i Klippekyst. Ordets Etymologi er iøvrigt dunkel; det er muligvis beslægtet med oldn. kjóss, m. „Vig", men de af Torp (NEO under kaas) og Olsson (l. c. p. 201) stillede Forslag (henholdsvis urn. *kawasa- og *kansō-) er begge meget dristige. En fem. -a-Afledn. af Kaas synes at foreligge i Kaasenakke i Ibsker S., 674 (jfr. Udtalen [*kœ·zənaka*]); den kan sammenstilles med sv. Dial. öke-kåsa, f. „kås för uppläggande af ekor" (Rietz under Kås 1); se iøvrigt under Sylte p. 416.

Kil, bh. [*ɣi·l*], m. „Kile", anvendes om kileformede Jordstykker, f. Eks. Kilen p. 133 og 297.

Kirke, der som Appellativ paa Bh. udtales [*ɣa·rɣa*], [*ɣa·rka*], [*kærɣa*] og [*ɣærka*], ender som Efterled i Kirkenavne altid paa -[ə], f. Eks. i [*kniu·sɣærkə*]. Denne Form maa gaa tilbage til den gamle Dativform glda. kirkiu (se Esp. Indl. p. 32 f.). I Sognenavne har Ordet altid Formen -ker, f. Eks. i [*kniu·skər*] Knudsker, [*kniu·skərsən*] Knudsker Sogn.

Kirkebo er en Gd, som opr. har tilhørt Kirken, og som opføres i Lb 1569 blandt Kirkens Ejendomme (se Hüb 325 ff.). Jfr. Bo ovfr.

Klint, glda. klint, glsv. klinter, bh. [*kliŋt*] og [*kli·nt*], m. (om de to Udtaleformer se R i DF XIII 25). Ordet anvendes ifl. UrneOrds om „Klipper, som paa dend eene Side staae steilt op i Landet, men dog saa at paa dend anden Side gaae de meest platt og jævnt ned". I bh. Stednavne anvendes det om høj Bakke, der paa den ene Side afgrænses af stejl Klippeskrænt, oftest inde i Landet (f. Eks. Klint p. 403), sjældent ud mod Havet (Klinten p. 368).

Kløv, Kløve. Enstavelsesformen udtales paa Bh. [*klœ·w*], bestemt Form [*klœ·wən*] med den fem. Bestemthedsendelse (Udtaleangivelsen [*klœ·wiŋ*] under Hvidkløv p. 248 og Rødkløv p. 256 er rimeligvis urigtig, se under

Tillæg p. 529; Udtalen [*klæ·waŋ*] under Kløven p. 368 kan være opstaaet ved Sammenblanding med Subst. bh. Klæwa, m. „Klov"). Ordet, der nu er ukendt som Appellativ, anvendes i bh. Stednavne om stejl Klippeskrænt (saaledes Rødkløv p. 256, Hvidkløv p. 248 og Kløven p. 70); i et enkelt Tilfælde (Kløven p. 219) er Ordet optegnet som Navn paa en smal Klippedal, men det er meget vel tænkeligt, at det fra først af har betegnet Dalens høje Nordvestskrænt. Hvis dette holder Stik, maa Kløv i alle bh. Stednavne identificeres med oldn. kleif, f. (glda. *klēf) „Klev, steil Bakke, som med besværlig Adkomst fører op paa en Bjerghøide" (Fritzner), en Afledning til Verbet klífa „klatre". Hvis Kløven p. 219 opr. har betegnet en Dal, maa dette Navn (og muligvis -kløv i Hundekløve p. 367) identificeres med oldn. klauf, f. (glda. *klōf) „Kløft", til Verbet kljúfa „kløve"; ifl. Esp Indl. p. 24 svarer baade glda. ōf og glda. ēf til bh. [*æ·w*]. Tostavelsesformen -kløve, bh. -[*klæ·wa*] findes kun i Randkløver p. 341, Randkløve p. 372 og Hestekløve p. 399. Da i hvert Fald det sidstnævnte er Navn paa en stejl Klippeskrænt, kan dette -kløve næppe identificeres med det af Esp anførte Subst. Kläwa, f. „en Kløft", et Ord, hvis Eksistens senere Optegnere forgæves har søgt bekræftet. Snarere er disse Navne -a-Afledninger til Sammensætninger paa -kløv og altsaa at sidestille med Navne paa -halle, se ovfr. under Hald.

Knald (bh. [*kna·l*], m., Plur. [*kna·ļa*]) bruges ifl. Esp „deels om en mindre Forhøining paa Landjorden enten af Jord eller Steen, en liden Bakke eller Høi; deels om en fremstaaende Klippe i Vandet, et Skjær". I Stednavne anvendes Ordet desuden om Fiskegrunde, f. Eks. Knalden p. 49, Knaldene p. 454, Sæne Knald p. 74.

Knække (bh. [*knæļa*], f.) er ukendt som Appellativ og forekommer kun i Husnavnene Havreknække p. 142, 310 og 381 og Knækkehus p. 202, 312 og 383, samt Naturnavnene Knække p. 133 og Knækkebakke p. 220. Ordet maa vist høre til Verbet knække, men dets Betydn. lader sig ikke nøjere bestemme.

Krak (bh. [*krak*], m.). Ordet betyder ifl. Esp 1. „smaa Underskov, navnlig af Eeg, unge Egespirer, sjeldnere om ung Skov af Bøg eller Elle", 2. „en Kjep, Stok af Egetræ", 3. „et Træspid med 2 Grene, hvorpaa man forhen stegte eller ristede Sild i Kakkelovnen", og ifl. UrneOrds „Kratt, dumetum, smaat Underbusk, e. g. Tiørn- eller Torn-Kratt"; i en lignende Betydn. findes det anvendt i Lb 1569 (se f. Eks. Hüb 337). Det er rimeligvis samme Ord som sv. krack, m., no. Dial. krakk, m. „primitiv Stol eller Bænk uden Rygstød". I bh. Stednavne anvendes det om Arealer, som er eller har været kratbevoksede (f. Eks. Krakken p. 250 og 275). Jfr. Krækket p. 326.

Krog (glda. krōk, oldn. krókr, m., bh. [*krå·g*], m.). Ordet anvendes i Stednavne især om Krumning af Vandløb, Vej el. lign. og om Areal indesluttet af en saadan Krumning, og desuden om afsidesliggende Lokalitet, Vraa. I bh. Stednavne bruges det alm. om Areal, der delvis begrænses af en krum Linie, hvad enten denne udgøres af Vandløb, Dal, Sø, Skov eller Markskel (f. Eks. Tyvekrog p. 90, Krogene p. 189, Aakroge p. 212, Dalekrog p. 292, Krogholmsgaard p. 237, Krogager p. 275); herhen hører rimeligvis ogsaa en Række Navne, hvor Krog betegner lille Vig (f. Eks. Hoppekrog p. 80, Krogen p. 133, Kottekrog p. 298); den sidstnævnte Anvendelse af Krog kendes ogsaa fra Blekinge, se B. Olsson, Blekingskusten p. 43. Derimod er det tvivlsomt, om Krog i bh. Stednavne kan betyde „Vraa, afsidesliggende Lokalitet" (se f. Eks. under Krogegaard p. 312 og 351).

Kuld, Kulle. Enstavelsesformen, bh. [*kseļ*], m., best. Form almindeligvis (*kseļn*], Plur. [*kseļa*], „afstumpet, rundagtig Top, Topflade" (Esp), er identisk med Subst. oldn. kollr, m. „afrundet Top; Menneskehoved", glda. kol(l) „Isse", glsv. kulder, m. „topp, hjässa, hufvud" (Söderwall). Ordet anvendes i bh. Stednavne om afrundede Klippetoppe (f. Eks. Bokuld p. 337, Kejserkuld p. 505), Bakketoppe (f. Eks. Klemmekuld p. 160, Melkuld p. 252), Klitter (Lyngkuld p. 435) og Gravhøje og Røser (f. Eks. Lappekuld p. 251, Lusekuld p. 221, Lusekuller p. 252, Runekuld p. 224). Tostavelsesformen, bh. [*kseļa*], kan være lig med Subst. bh. [*kseļa*], m., glsv. kulle, kolle, m., sv. kulle, m., glda. kulli, m. „afrundet Bakketop", men det kan ogsaa være identisk med Subst. bh. [*kseļa*], f. „især om den Deel af Hovedet ovenfor

Nakkegruben, bagved den egentlige Isse; dog ogsaa om den øverste Deel af Hovedet, Issen" (Esp), eller en fem. -a-Afledning til Kuld af samme Art som Halle til Hald, jfr. under Kulle p. 435. Hankønsordet synes at foreligge i Sammensætningerne Blaakulle Høje og Blikulle Dam p. 392, samt Møllekulle Stykker p. 408, idet -kulle her i Udtalen ender paa *-a* og ikke paa *-ə* (se Esp Indl. p. 83 Fodn. og p. 98 f.). Men i de fleste Tilfælde maa Navne paa -kulle være fem., dels fordi de Navne, der staar i best. Form (Kulle p. 435 og Ørnekulle p. 42) har den fem. Endelse -[*an*] og ikke den mask. -[*aŋ*], dels fordi -kulle ender paa *-ə* i andre Sammensætninger (Pykkekulle Kær p. 165(?), Blykulle Odde p. 500). Navne paa -kulle betegner Lokaliteter af samme Art som Navnene paa -kuld; dog er Møllekulle p. 95 et større Areal end selve Bakketoppen, og Vildekulle p. 63 en Fiskeplads.

Kule (mnty. kûle, f. „Grube, Vertiefung, Loch, Höhle", bh. [*kù·la*], f.) anvendes i bh. Stednavne om naturlige eller kunstige Fordybninger, dels om Dyrs Huler (f. Eks. Rævekule p. 224), dels om Gruber, hvor man har brudt Sten eller gravet Grus, Ler, Tørv el. lign. (f. Eks. Studekuler p. 97, Feldspatkule p. 155, Bykuler p. 429, Sognekulen p. 458, Potterekuler p. 26, Tyskekuler p. 439), dels om smaa naturlige Søer eller Sumphuller (f. Eks. Grankule p. 156, Helvedeskuler p. 218), dels endelig om Fordybninger i Aaer, i Strandkanten eller i Havbunden nær ved Kysten (f. Eks. Klumpekuler p. 474, Ovnekulerne p. 410, Horrakule p. 94, Piblakule p. 96, Nordmandekule p. 52).

Kær (glda. kiar, n., oldn. kjarr, n., kjǫrr, m.) bruges dels om Sump, dels om (sumpet) Kratskov, og begge Anvendelser gaar i Danmark tilbage til Middelalderen. I bh. Stednavne findes Ordet anvendt baade om Engdrag, Moser eller Smaasøer (f. Eks. Ellekær p. 322, Iglekær p. 248, Kærene p. 161), og om Kratskove (f. Eks. Blaakær p. 213, Nørrekær p. 300, Kæret p. 50).

Li, Lie. Enstavelsesformen er identisk med Subst. oldn. hlíð, f. „Fjeldside" (Fritzner); den forekommer vistnok i Graneli p. 487, som Gaardnavn udtalt [*gra·nə'li·*], og maaske i Ligmølle p. 352. Tostavelsesformen, bh. [*li·a*], f., er en fem. -a-Afledning til hlíð; det findes som Appellativ i Bh. i Betydn. „Bakkeside" (R) og forekommer oftere i Stednavne (f. Eks. Lien p. 276, Bjergelide p. 422, Søliderne p. 74). Endelig findes een Gang Neutrumsformen [*li·əd*], se under Lien p. 406; den er maaske dannet i Analogi med neutrale -ia-Stammer som Borge, Gænge (s. d.).

Lyng, bh. [*løŋ*] og [*lyŋ*], m., anvendes i bh. Stednavne ofte om Udmark, der er eller har været lyngbevokset (f. Eks. Højlyngen p. 158, Smaalyngen p. 478 og 510, Bondelyngen p. 270).

Længe, bh. [*læŋa*], f., er en Afledning af Adj. lang. Ordet opføres hos Esp i Betydningerne „Længe (af en Gaard)" og „Toug, Tougstroppe, som slaaes f. Ex. om et Fad, naar man heiser op"; i da. og sv. Rigssprog findes de samme Betydninger og desuden Bet. „sammenhængende Husrække" (ODS og SAOB). I bh. Stednavne anvendes det dels om Huse og (eenlængede) Gaarde (f. Eks. Duelænge p. 442, Kantorlængen p. 311 og Myrelængen p. 314), dels om sammenhængende Husrækker (Vestre- og Østre Længe p. 516), dels endelig om langstrakte Arealer (Længen p. 276, Sandlænge p. 27). Den sidstnævnte Bet. synes at foreligge i Stednavnene Skovlund i Lintrup S., Frøs og Kalvslund H. (1543 Skoffleng, se DS IV 579, jfr. p. 232 f. under Lavning), Skovlænge i Lollands S.-H. og Borlänge i Dalarne (se NoB 1930 p. 32).

Løkke (glda. lykkia, f., oldn. lykkja, f., bh. [*lyʒa*], f.) betyder paa bh. „indhegnet, indgjerdet Mark" (Esp), og i denne Bet. kendes Ordet baade i Oldn. og Glda. og i Stednavne fra hele det da. Omraade. Det særlig hyppigt forekommende Navn Rundløkke synes at være et glt. Appellativ i Bet. „et i Udmarken frit beliggende lille indhegnet Stykke Agerjord af uregelmæssig, ofte rundagtig Form", se Thaarup 1839 p. 148 Fodn. med Tab. I, jfr. under Rundløkker p. 224.

-løse (bh. -[*lö·za*]) i bh. Stednavne har dobbelt Oprindelse. For det første har vi fem. Afledninger paa -a til Sammensætninger bestaaende af Subst. plus Adj. løs, f. Eks. Brødløse (se p. 233 under Brødløsegaard) „Stedet som er brødløst, d. v. s. mangler Brød", og Væggeløse p. 428 „Stedet som mangler Vægge"; Navne af denne Type anses ofte for meget unge, men kan dog meget vel gaa tilbage til Middelalderen, se f. Eks. NG I 122 under Holøs,

NG IV. 1 p. 126 under Garlaus og NG VI 274 under Namløs. For det andet foreligger der i visse bh. Naturnavne utvivlsomt et Subst. [*lö·za*]. Dette gælder Aaløse i Ø.-Marie S., 673, i Lb 1569 nævnt som Naturnavn, men nu kun kendt som Bebyggelsesnavn (Stedet ligger ved en Aa, og Navnet kan derfor ikke betyde „den aaløse"), og det fire Gange forekommende Stenløse (om Stenløse i Pedersker og Povlsker Højlyng, 682—83, oplyses, at der er mange store Sten, og det i Udgaven ved en Forglemmelse udeladte Sønder-Stenløse i V.-Marie S., 653, har en karakteristisk Beliggenhed ved et Klippeparti; disse Navne kan derfor ikke have Betydn. „den stenløse"). Om Betydn. af dette [*lö·za*] kan kun siges, at baade Aaløse og Stenløse betegner temmelig store, forholdsvis højtliggende, men relativt flade og derfor fugtige og græsrige Arealer beliggende i Højlyngen eller i Sognenes Udkanter (jfr. Gunnar Knudsen i DSt 1922 p. 172 ff., 1925 p. 181 f.). Ogsaa i Skaane synes Naturnavne paa -løse at kunne betegne fugtige og perifert beliggende Græsgange, se Erik Bruhn, Ägonamn i Rönnebergs härad p. 185 ff. De skaanske Navne staar alle i bestemt Form (Erik Bruhn, l. c.), og det samme gælder nogle af de bh. Navne i den ældste Skriveform i Lb 1569, hvilket er et Indicium for, at de er relativt unge (se Gunnar Knudsen i DSt 1922 p. 174 f.). Det i disse Navne indgaaende Subst. [*lö·za*] synes etymologisk at kunne opfattes som en Afledn. til Adj. løs i Bet. „uden fast Forbindelse med en større Helhed", her om Areal, der kun lejlighedsvis hører med til Gaardenes Landbrugsareal; en saadan Anvendelse synes at foreligge i Vestjylland i 17. Aarh., f. Eks. i Varde Syssels Kirkestol 1608, hvori det bl. a. hedder om en Gaard i Vestterp, at den ejer „fjerde Part af Ager og Eng paa Vestarp Mark, foruden alle løs Enge, som ganger Særskyld af" (Fra Ribe Amt 1940 p. 115). Der er ingen tvingende Grund til at identificere det her foreliggende Subst. [*lö·za*] med det meget omstridte -løse, der indgaar i nogle af vore allerældste Landsbynavne, og som i nyere Tid bl. a. er diskuteret af Hjalmar Lindroth (Fornvännen 1915 p. 1—52), Jöran Sahlgren (NoB 1919 p. 96—108), Svend Aakjær (DSt 1922 p. 10—39), Elof Hellquist (EO[2] under -lösa) og J. W. Muller (Nomina Geographica Neerlandica X, 1936, p. 29—41).

Made (glda. math, f., glsv. maþ, f. „sid Eng", bh. [*ma·*], f., Plur. [*ma·r*]) defineres i UrneOrds som „en Siid Eng, som mesten deels staaer under Vand" og betyder ifl. R „fugtig Eng".

Myr, Myre. Enstavelsesformen er identisk med Subst. oldn. mýrr, f. „Myr, Sump", ænyda. myr „Mose", bh. [*my·r*], f., Plur. ubestemt Form [*my·rər*], bestemt Form [*my·rana*]. Ordet er beslægtet med Mose og anvendes i Bh. om Sump med eller uden Tørvedannelse, hvorimod Ordet Mose kun kan anvendes, naar der er Tørvemasse (R). Tostavelsesformen, bh. [*my·ra*], f., er en -a-Afledn. til Myr af samme Art som Halle til Hald, se ovfr.

Pilt (oldn. piltr, m. „lille Dreng", sv. pilt, d. s., glda. pilt, da. Pilt „(lille) Dreng", bh. [*pelt*], m. „lille Dreng; kegleformet Stendynge; lille Kornstak"). Ordets Etymologi er uvis. Det anvendes i bh. Stednavne udelukkende om kegleformede Stenhobe, der tjener til at vise Vej bl. a. i Højlyngen, se Georg Petersen i BhTid 27/2 1919. En anden og rimeligvis ældre Benævnelse er Varp, der ogsaa kendes fra Norge og Sverige, se under Varperne p. 480. Anvendelsen af Ordet Pilt i denne Betydn. beror rimeligvis paa Stenhobenes menneskelignende Form (se Olrik og Ellekilde, Nordens Gudeverden I 493) og maa sammenstilles med Naturnavnet Knægten p. 506; jfr. ogsaa Stennavne som Hellig Haagen, Strage Mads, Krogede Didrik.

Rand (bh. [*ra·n*], f., Plur. [*rænər*]) benyttes i Bh. især om Kullag, Kulgang (f. Eks. i Dødkulrand p. 40, Parrotrand p. 134). I Randkløve p. 355 er det anvendt enten om Skrænt eller om Stribe, Gang i Klippe.

Re(n), bh. [*re·n*], f. og [*re·*], f., er identisk med Subst. oldn. rein, f. „græsgroet Jordstrimmel, som ikke maa brydes op med Plov eller Spade, men derimod skal tjene til Grænse for Ager eller Grænseskjel mellem to Jordeiendomme, og som saadant Grænseskjel gjerne betegnedes ved deri nedgravne Stene eller derpaa voxende Træer" (Fritzner), glda. rēn og da. Rigsspr. Ren „upløjet jordstrimmel, som danner skel mellem to jordejendomme eller marker" (ODS). I Bh. betyder Ordet nu „Bælte af tæt sammenstaaende større og mindre Træer og Buske", men synes tidligere at have

betydet „Skelstrimmel (bevokset med Træer)", se Esp. Subst. Ren er i Bh. uforandret i bestemt Form Sing. (se Esp Indl. p. 88), hvilket har givet Anledning til Dannelsen af den sekundære ubestemte Form Re.

Ris (glda. ris, oldn. hrís, n. „Kratskov", bh. [*ri·z*], n., best. Form Plur. [*ri·zən*]) anvendes i bh. Stednavne om (smaa) Skove, f. Eks. Bolderis p. 214 og Risen p. 329.

Sid(de), bh. [*si·d*], f. „en liden Dal" (Esp), er identisk med sv. Dial. sidd, f. „egenskapen att vara sid" (Rietz) og da. Rigsspr. Sidde „Sidhed; Lavning" (se ODS) og afledt af Adj. sid „lavt hængende, lavt beliggende". Det anvendes i bh. Stednavne om fugtige Lavninger.

Skifte, bh. [*/e·ftə*] og [*/e·vtə*], n., anvendes i bh. Stednavne om de Agerstykker, hvori en Gaards Pløjejord er delt, og som bærer regelmæssigt skiftende Afgrøder. Et Skifte er altsaa reelt det samme som en Ager (se ovfr.), men set under en snævrere Synsvinkel, nemlig den fleraarige Afgrøderotations.

Slet, Slette. Enstavelsesformen, bh. [*slæt*], f., kan være en Afledning til Adj. slet „jævn" eller, ligesom Slæt i Sammensætningerne Høslæt, Islæt, Klokkeslæt, en Afledning til Verbet slaa. Den sidste Mulighed er diskuteret under Svinslet p. 280, der eventuelt kunde betyde „Sted, hvor Marsvin slaas ihjel ell. slagtes"; i andre Navne kunde -slet maaske betyde „Sted, hvor man slaar Græs". Da det drejer sig om jævne Arealer, og da Esp opfører et Subst. Slätt, f. i Bet. „Slette; jævnt og slet Sted paa Marken, saavel større som mindre", er den første Mulighed vel den sandsynligste. Tostavelsesformen, bh. [*slæta*], f., forholder sig rimeligvis til Slet som Halle til Hald, se ovfr. Eksempler er Fæslette p. 272, Hjorteslette p. 273 og Kyllingesletten p. 435.

Sted. Ordet har paa Bh. i Alm. Formen [*sta·*], m.; i denne Form (evt. afsvækket til *-sta*, se herom under Listed p. 384 f.) findes det som Efterled i en Række Navne paa bh. Fiskerlejer (f. Eks. Baadsted, Melsted, Røsted, Ypnested) og i enkelte Navne paa Gaardsamlinger (Tingsted p. 148). I den yngre Form [*stæ·d*] har Ordet Betydningen „mindre Landejendom", f. Eks. i Kejsersted p. 368 og Bølstedgaard p. 199. Om denne Betydn. se Zangenberg i Turistforeningens Aarb. 1926 p. 175.

Stæl, bh. [*stæ·l*], m., har som Appellativ tre Betydninger i Bh.: 1. „Tomt, Sted hvor der har ligget en Gaard eller et Hus" (R; jfr. Sammensætningen bh. Brånstæl „Brandtomt"); 2. „en Gaard uden egentlige Bygninger, som hører til en anden Bondegaard, eller en Gaard, som drives af Kjøbstadfolk og hvori der ei holdes Dug og Disk" (Esp; denne Definition findes ogsaa hos R og i UrneOrds); 3. „Mark, som endnu har Præg af den foregaaende høstede Afgrøde" (R; jfr. Sammensætningen Kartoffelstæl „Mark hvor der har vokset Kartofler"). Eksempler paa den første Betydn. har vi i Naturnavnene Degnestæl p. 153 og Hammerstæl p. 323, Eksempler paa den anden Betydn. i Holtestæl p. 178 og Lavestæl p. 425, og et Eksempel paa den tredie Betydn. i Naturnavnet Linstælene p. 406. Ordet forekommer i Lb 1569 i Formen stedell, stedill (hoss den gamble stedell, vestenn den gamble stedill, Hüb p. 332, 345, 355). Denne Skrivemaade taler for, at Ordet er identisk med glda. stæthil „Bolig", en -ila-Afledn. til Subst. glda. stath „Sted"; jfr. de tilsvarende -ula-Afledninger oldn. stǫðull, m. „Malkeplads, Sæter", oldeng. staþol, m. „Grundlag, Standpunkt, Sted".

Toft (bh. [*tawt*], f.) anvendes paa Bh. ikke i den i det øvrige Land alm. Bet. „det Stykke af en Gaards Jordtilliggende, som ligger umiddelbart ved Gaarden"; i Stedet anvendes Husager og Huseng. Toft bruges sædvanligvis om Arealer, der ligger langt fra Gaarde, saaledes Toften p. 439; som Bebyggelsesnavn anvendes Toft og Tofte om afsidesliggende Bebyggelser p. 209 og 318. En lignende Anvendelse af Toft forekommer undertiden i sønderjy. Stednavne, jfr. DS III p. LX og DS V 355 under Karen Aales Toft. Fra Skaane kendes maaske Betydn. „Ager uden Hensyn til Beliggenhed", se B. Holmberg, Tomt och Toft p. 36 ff. I en ganske vag „lyrisk" Betydning indgaar Toft desuden i nyere Husnavne som Gammeltoft p. 242.

Torp, bh. [*tårp*], n. betyder paa Bh. „en (lille) høj og tør Eng med ringe Græsvækst" (R). Denne Betydn. findes allerede i UrneOrds: „en slet Enge-Plats, der giver ickuns lidt og ringe Græs, fordi dend er noget for høyt beliggende og tørres for sterck ud", og vistnok ogsaa i et Dok fra 1735 (Afskr. i Komm 1738), hvori det hedder: „et støche Jord ligger ved Præstens stor

Eng, og er et Lyng torp", og i Lb 1569, hvor i hvert Fald Afledningen Torpe, n., har samme Bet. (se herom Gunnar Knudsen i NoB 1946 p. 24 ff.). Det er vel sandsynligt, at denne Betydn. maa sammenstilles med, at Torp i Norge og Sverige bl. a. kan betyde „Morads", „den øverste Seng i Alkove", og at den lige som disse bør opfattes som en sekundær Konkretisering af en fra „(daarlig) Udflyttergaard" udgaaende pejorativ Betydn., se herom Manne Eriksson i NoB 1943 p. 72 ff. og Gunnar Knudsen, l. c. p. 31 ff. I den sædvanlige danske Betydn. „Landsby" eller „Gaard" forekommer Ordet Torp ikke paa Bh.; derimod er Endelserne -rup og -strup, som i den øvrige Del af Landet er udviklet af ældre -(s)torp, paa Bh anvendt til Dannelse af en hel Del moderne Gaardnavne som Jonstrup og Møllerup, se Efterledsregistret under Torp.

Trønte, bh. [*trønta*], f., er ifl. Esp „overtroisk Navn paa en Veirmølle, hvilket Fiskerne bruge paa Søen i Stedet for *mölla*, da de troe, at de ved at nævne det rette Navn ville udsætte sig for Fare". Det er identisk med Subst. Trunte „træstamme uden top og grene" (ODS), ænyda. trunte, d. s. Om u > ø i Bh. se Esp Indl. p. 30.

Tøj (bh. [*tåj*], n.) forekommer i Navne paa Fiskegrunde, især i Nærheden af Rønne, f. Eks. i Mæretøjet p. 191 og Rabækketøjet p. 26. Ordet er identisk med det alm. Laaneord Tøj, og Betydningen er laant fra nederlandsk tui, f. „Fortøjning, Fortøjningsanker, -tov", til Verbet nederl. vertuien, dansk fortøje. Se iøvrigt under Bratte ovfr.

Vad (glda. wath, n. „Vadested", glsv. vaþ, n., oldn. vað, n., d. s.) udtales paa Bh. i ubestemt Form [*va·*] og i bestemt Form [*va·d*] og forekommer i Navne paa Vadesteder gennem Aaer og Bække.

Vald, bh. [*va·l*], m. „stor ubebygget Plads, Mark til et el. andet særeget Brug" (Esp), anvendes om Festplads i det oftere forekommende Naturnavn Gildesvald (se p. 116), om en Skydebane i Navnet Skyttevald p. 342, og om en Vej i Naturnavnet Valden p. 172. Ordet er identisk med Subst. glda. wal(l), oldn. vǫllr, m. „Græsgang, Slette", og i denne Betydn. indgaar det rimeligvis i Navne som Vallegaard og Paa Vallen.

Vang (glda. wang, oldn. vangr, m., got. waggs, m.). Ordet betyder i de vestgerm. Oldsprog „Græsmark", „Eng" o. lign., og i Vestnordisk bruges det ligeledes om græsgroede Sletter, især Mødepladser. Paa Glda. anvendes Ordet ifl. Skautrup (Den jyske Lov p. 371) „dels i alm. om det dyrkede agerland, dels spec. om den ene dyrkede del af de (oftest 3) større dele, hvori bymarken var delt". I bh. Stednavne anvendes det ikke i den sidstnævnte Bet., men derimod ofte om den til en Købstad eller et Fiskerleje hørende dyrkede Agerjord (f. Eks. Neksø Byvang p. 95, Arnager Løkker, opr. Arnager Vang p. 182, Slotsvang p. 73), og sjældnere om Agerjord hørende til en Gaard (f. Eks. Nørre-, Sønder-, Vester- og Østervang p. 222 ff.). Fiskerlejet Vang i Rutsker S., 662, ejer ingen Agerjord, hvorfor Ordet muligvis her er anvendt om dyrket Agerjord uden Tanke paa Ejendomsforhold; set fra Havet er Vang karakteristisk ved de bagved liggende dyrkede Marker, medens de øvrige Fiskerlejer mellem Hasle og Hammeren ligger ved Foden af høje Klipper, der spærrer Udsigten til den dyrkede Jord. Endelig forekommer Vang meget hyppigt i en ganske vag naturlyrisk Bet. i moderne bh. Husnavne.

Viske, bh. [*veskə*], n., forekommer i nogle faa Naturnavne anvendt om sid Eng i eller ved Almindingen, f. Eks. Birkeviske p. 152 og Eskeviske p. 503. Ordet synes at være en neutral -ia-Afledning til et nordisk Ord, der svarer til Subst. oldeng. wisc „Sump", mnty. wisch, wisk(e), f. „Eng", se Natan Lindqvist i Bjärka-Säby Ortnamn p. 438 og Kr. Hald, Stedn. paa -um p. 107 under Viskum.

Ør forekommer som Efterled kun i Sælør p. 29, Navn paa en Del af et Rev, og muligvis i Dragør p. 184. Det maa være identisk med Subst. oldn. eyrr, f. „Øre, flad af Sand og Grus (aurr) bestaaende Odde eller Banke, som stikker ud i Vandet, især ved Udløbet af en Aa" (Fritzner). Ordet er afledt af Subst. oldn. aurr, m. „Grus, med Sten blandet Sand" (Fritzner), ænyda. ør „Grus". En anden Afledning af samme Ord er Naturnavnet Øring p. 30 og 196. Som Forled indgaar Ør „Grus" vistnok i Ørbundsgrund p. 196, medens andre Navne med Ør(e)- som Forled indeholder Adj. bh. ør, se under Ørager p. 377 og Øren p. 261.

FORKORTELSER.

Aarb. = Aarbøger for nordisk Oldkyndighed. Kbh. 1866 ff.

Aasen = Ivar Aasen, Norsk Ordbog. 2. Udg. Christiania 1873.

Acta Proc Litium = Acta Processus Litium inter Regem Danorum et Archiepiscopum Lundensem, ed. A. Krarup et Will. Norvin. Kbh. 1932.

Afh. P. Thorsen = Smaaafhandlinger om Bornholm til Peter Thorsen. Rønne 1942.

AL 1912 = Lærer Alfred Larsens Optegnelser i Stednavneudvalgets Samlinger.

AM = Haandskrift i den Arna-Magnæanske Samling.

AnnDan = Annales Danici medii ævi. Udg. af Ellen Jørgensen. Kbh. 1920.

AnnScan = Annales Scanici. Trykt i AnnDan p. 189 ff.

APhS = Acta Philologica Scandinavica. Kbh. 1926 ff.

AR = Amtsregnskab. RA.

Ark. = Arkiv för nordisk filologi. Christiania og Lund 1883 ff.

BarfodK 1684 = Kaptajn N. L. Barfods Kort over Arnager Bugt. 1684. Udg. i BhS XII 100 f.

Befæstn 1768 ff. = Om Befæstningen. 1768—1856. LAS. Christiansøs Kommandantskabs Arkiv. 1. b.

Beskr 1789 = Beskrivelse over den Kongl: Almindings Skov paa Bornholm. Copier. RA. Rentekammeret. Skov- og Jagtvæsen. Pakkesager. Gruppe 5 Nr. 33.

BhAvis = Bornholms Avis.

BhFisk 1933 = Bornholms og Christiansøs Fiskeriforening i 50 Aar. Rønne 1933.

BhLdejd 1876 = N. Rønne, Fortegnelse over Bornholms Landejendomme 1876. Senere Udgaver 1892 og 1899.

BhS = Bornholmske Samlinger. Rønne 1906 ff.

BhSoc = Bornholms Social-Demokrat.

BhTid = Bornholms Tidende.

Bh. Vejv. 1944 = Bornholms Vejviser 1944. Rønne 1944.

BirchMin = Andreas Birch, Efterretninger om Mineralier i Danmark. 1750 ff. Mskr. i Det kgl. Bibl. Thott 693 fol.

Blöndal = Sigfús Blöndal, Islandsk-Dansk Ordbog. Reykjavík 1920—24.

Borrijnh = Borrijnholmarijn. Bornholmsk Hjemstavnstidende. Udg. af P. Møller. Gudhjem 1928 ff.

Bosworth-Toller = An Anglo-Saxon Dictionary, based on the manuscript collections of Joseph Bosworth, edited by T. Northcote Toller. Oxford 1898.

BrN GG = Johs. Brøndum-Nielsen, Gammeldansk Grammatik I—III. Kbh. 1928—35.

Bugge 1771 = Special Carte over Øen Bornholm ved T. Bugge. Haandtegning i Kongens Haandbibliotek. G. K. V. Nr. 25. Trykt i Danmarks Kortlægning I Pl. 99.

Bull 1869 = Atlas over Danmark udg. af Adolph Bull. Kbh. 1869.

BWBeskr = Bagge Wandels Beskrivelse af Bornholm, udg. i BhS XII 75 ff.

BWK 1676 = Bagge Wandels Kort over Bornholm, trykt i BhS XII 84 f.

BWRap = Bagge Wandels Rapport om Bornholm 1676. Trykt i Resen p. 71 ff.

ChronSial = Chronica Sialandie. Trykt i AnnDan p. 163 ff.

CorpConstDan = Corpus Constitutionum Daniæ. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558—1660. Udg. af V. A. Secher. Kbh. 1887—1918.

Coucheron 1685 = Tegning af Coucheron over Christiansø-Anlægget 1685. Gengivet i Chr. Elling, Holmens Bygningshistorie 1680—1770 p. 18.

Da. Købst. Segl = Poul Bredo Grandjean, Danske Købstæders Segl indtil 1660. Kbh. 1937.

Da. Mag. = Danske Magazin (1. Række), Nye Danske Magazin (2. Række), Danske Magasin (3. og følgende Rækker). Kbh. 1745 ff.

Danm. Kortlægn. = N. E. Nørlund, Danmarks Kortlægning I. Kbh. 1942.

DAtl = Erich Pontoppidan, Den Danske Atlas III. Kbh. 1767. (Heri P. Kofods Kort 1763).

Deckner 1679—90 = Dokumenter vedrørende Amtsskriver Aug. Deckners Administration 1679—90. RA. Rentekammeret VIII. 2. h.

DF = Danske Folkemaal. Kbh. 1927 ff.

DFM 39 = Aug. F. Schmidt, Danmarks Kæmpesten. Danmarks Folkeminder Nr. 39. Kbh. 1932.

DFM 53 = Svend Grundtvig, Danske Folkesagn 1839—83. Udg. af Hans Ellekilde. Danmarks Folkeminder Nr. 53. I—II. Kbh. 1944—48.

DFS = Dansk Folkemindesamling.

DgF = Danmarks gamle Folkeviser udg. af

Svend Grundtvig, Axel Olrik og H. Grüner Nielsen. Kbh. 1853 ff.
DgL = Danmarks gamle Landskabslove I—VIII. Kbh. 1920 ff.
DgP = Danmarks gamle Personnavne I—II. Udg. af Gunnar Knudsen og Mar. Kristensen under Medvirkning af Rikard Hornby. Kbh. 1936 ff.
DiplDan = Diplomatarium Danicum. Kbh. 1938 ff.
Dok = Dokument.
DokBh 1682—1804 = Diverse Dokumenter vedrørende Bornholm 1682—1804. RA. Rentekammeret VIII. Bornholmske Sager.
DS = Danmarks Stednavne I—IX. Udg. af Stednavneudvalget. Kbh. 1922 ff.
DSt = Danske Studier. Kbh. 1904 ff.
EJAnn = Annales Danici medii ævi. Udg. af Ellen Jørgensen. Kbh. 1920.
Emil Olson = Emil Olson, De appellativa substantivens bildning i fornsvenskan. Lund 1916.
EPNS = English Place-Name Society I—XXI. Cambridge 1924 ff.
Esp = Bornholmsk Ordbog af J. C. S. Espersen. Kbh. 1908.
Esp Indl = Indledning til samme af Vilh. Thomsen og Ludv. F. A. Wimmer.
Falenkamp 1783 = Special Kart over Øen Bornholm. Det kgl. Bibl. Kortsaml. Acc. Nr. 1909/424.
Falkman = Axel Falkman, Ortnamnen i Skåne. Lund 1877.
Falk-Torp Etym. Wb. = Norwegisch-Dänisches etymologisches Wörterbuch, von H. S. Falk und Alf Torp I—II. Heidelberg 1910—11.
Feilb. = H. F. Feilberg, Bidrag til en Ordbog over jyske Almuesmål I—IV. Kbh. 1886—1913.
Fick 1807 = Kort over Christiansø i J. C. Fick, Meine neueste Reise. Erlangen 1807.
Forslag 1800 = Underdanigst Forslag Til den paa Bornholm beliggende Kongelige Almindings Skovs Behandling og Jndhegning. RA. Rentekammeret. Skov- og Jagtvæsen. Pakkesager Gruppe 5 Nr. 33.
Fritzner = J. Fritzner, Ordbog over det gamle norske Sprog I—III. Kristiania 1886—96.
FT = Folketællingsliste. RA.
Fæsteprot = Fæsteprotokol.
Förstem. NO^3 = E. Förstemann, Altdeutsches Namenbuch. II. Ortsnamen. Bonn 1913—16.
Förstem. NP^2 = E. Förstemann, Altdeutsches Namenbuch. I. Personennamen. Bonn 1900.
G&N = Gammalt å Nyt. Et lided borrinjholmst Årshæfte. Redigjert å Elna Schöne. Aakirkeby 1929—39.
Gods 1743—60 = Dokumenter vedrørende Salg af kongeligt Gods paa Bornholm navnlig Auktionen 1/5 1744. 1743—60. RA. Rentekammeret VIII. Bornholmske Sager.
Gst = Geodætisk Instituts Maalebordsblade i 1:20000.
Guide = Generalstabens (Geodætisk Instituts) Guideoptegnelser.
Hald, Stedn. paa -um = Kr. Hald, De danske Stednavne paa -um. Kbh. 1942.
Hanserec = Hanserecesse. Herausgeg. von K. Koppmann m. fl. Leipzig 1870 ff.
Hauberg Bh = P. Hauberg, Bornholm i Billeder og Text. 1. Udg. Kbh. 1879. 3. Udg. Kbh. 1894.
HdDb = Herredagsdombog. RA.
Hellq. EO^2 = E. Hellquist, Svensk etymologisk Ordbok. 2. Udg. Lund 1939.
Hellq. Sjön. = E. Hellquist, Studier öfver de svenska sjönamnen. Svenska Landsmålen XX. Stockholm 1903—06.
Hüb = J. R. Hübertz, Aktstykker til Bornholms Historie. Kbh. 1852.
I = Indberetning til Stednavneudvalget.
Indl. = Afsnittet »Efterled og Endelser« i Indledningen til nærværende Værk.
INM = 1) Ældre Indberetninger til Kommissionen til Oldsagers Opbevaring. 2) Yngre Indberetninger til Nationalmuseet af J. A. Jørgensen m. fl.
Ipsen 1866 = Haandskreven bornholmsk Flora med Angivelse af Voksesteder. Af Amatørbotanikeren Lars Ipsen (1806—74; jfr. BhS XVII 79 ff.). Tilhører Fru Laura Jensen, Damgade, Rønne.
IpsenK 1839 = Haandtegnede Kort i Notitsbog indeholdende topografiske Optegnelser af Lars Ipsen. En Del af Navneformerne er taget fra ældre Kort, medens andre maa bero paa egne Optegnelser. Tilhører Bankbestyrer E. Kofoed, Handelsbanken, Kongens Lyngby.
Jacobsen-Moltke = Danmarks Runeindskrifter. Ved Lis Jacobsen og Erik Moltke. Kbh. 1941—42.
Jacobsen og Matras = M. A. Jacobsen og Chr. Matras, Føroysk-Donsk Orðabók. Tórshavn og Kbh. 1927—28.
Jakobsen = Jakob Jakobsen, Etymologisk Ordbog over det norrøne Sprog på Shetland. Kbh. 1921.
Jansen 1819 = Kortskitse i J. Jansen, Tegn. af de paa Landet Bornholm værende Runestene. 1819. Nationalmuseets Arkiv.
Jb = Jordebog.
JDTiendeb = Johannes Dominici's Tiendebog 1685—1705 fra Ibsker S. LAS.
Jenssen-Tusch = H. Jenssen-Tusch, Nordiske Plantenavne. Kbh. 1867.
J. Hjorth = J. Hjorth, Beskrivelse over Østersøen og Finskebugten. 1.—4. Udg. 1840, 1852, 1861 og 1875.
J. P. Kuhre = J. P. Kuhre, Stednavne samt Optegnelser om Sagn og Krøniker. 1931. Mskr. tilhørende Fru Emmy Kuhre, Rønne.
JSørensen 1704 = Søkortdirektør Jens Sørensens Optegnelser om Farvandet ved Bornholm 1704. Trykt i BhS XII 84 ff.
JSørensenK = Danske Søkort af Jens Sørensen 1646—1723. Udg. af Johs. Knudsen. Kbh. 1916.
K 17. Aarh. = Kort uden Titel og Aar i Det kgl. Bibl., Ny kgl. Saml. 387 e fol.
K c. 1700 = Plan over Borrinholm sambt

Christiansøe. Uden Aar. Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 387 e fol.

K før 1726 = Christians-Øe ... af Feld-Marschal Grev Jarelbergs, indsendt fra hans Sterbboe, den 9 Dec. 1726. RA. Kortsaml.

K 1744 = Carta von Bornholm af S. C. Gedde. Dat. Rønne 26/8 1744. Med paategnet Approbation af 21/12 1744 af Plan om Anlæg af 30 nye Batterier. Hærens Bygningstjeneste, Historisk Tegnearkiv X. 1 Nr. 1. Fotografi i Bornholms Museum, Rønne.

K 1746—50 = B. F. Hammer, Accurate Aftægnelse over Øen Bornholm. Haandtegnet Kort i Det kgl. Bibl. Kortsaml. En samtidig Kopi findes i Bornholms Museum, Rønne, en Kopi fra 1796 i Hærens Arkiv.

K c. 1760 = Udateret Kort c. 1760. Udført paa Grundlag af Thurah. Det kgl. Bibl. Kortsaml. Acc. Nr. 1909/423.

K c. 1770 = Bornholms Land, Kortskitse uden Aar, i en Pakke, der indeholder Papirer, som har tilhørt Amtmand J. C. Urne. Formodes udført af Løjtn. Diderik Busch, St.-Kannikegd i Bodilsker S., død 1763 (R). Tegnet efter K 1746—50 eller Thurah, men forsynet med enkelte selvstændige Navneformer. Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 398 e fol.

K 1778 = Carta von Bornholm mit dessen ietzt vorhandenen umliegenden Batterien. 1778. Dateringen gælder en paa Kortet tilføjet Beskrivelse af de militære Anlæg. Selve Kortet er ældre end K 1746—50, rimeligvis en Kopi efter K 1744. Det kgl. Bibl. Kortsaml. Acc. Nr. 1909/229.

K 1809 = Kaart over Fæstningen Christiansøe med tilhørende Holme og Klipper. 1809. Trykt BhS XXIX efter p. 32.

K 1821 = Situations Kaart over Preste og Degnegaarden samt nogle omliggende Selvejergaarde i Olsker Sogn 1821. LAS.

K 1825—26 = Kort over den kongelige Almindingsskov samt Endeel af Storlyngen paa Bornholm. Opmaalt i Aarene 1825 og 1826 af H. C. Rømer. Kongens Haandbibl. G. K. M. 5 Nr. 22.

K 1852 = Copiekort over ... Ipskirke. 1852. RA. Kortsaml. Nr. 335 XXIV.

Kalkar = O. Kalkar, Ordbog til det ældre danske Sprog I—V. Kbh. 1881—1918.

KancBrevb = Kancelliets Brevbøger. Udg. af C. F. Bricka m. fl. Kbh. 1885 ff.

K. A. Petersen = Optegnelser af Redaktør K. A. Petersen, Neksø. Stednavneudvalgets Samlinger.

Kb = Kirkebog.

K. Kure = K. Kures Samlinger til bornholmske Gaardes Historie. Mskr. i Forfatterens Eje.

Koch 1945 = Peter Koch, Det hvisker fra Havet. 2. Udg. Allinge 1945.

Komm 1685 = Dokumenter vedrørende Kommissionen af 7/6 1685. RA. Rentekammeret VIII. 2. h.

Komm 1691 = Dokumenter vedrørende Kommissionen af 30/5 1691. RA. Rentekammeret VIII. Bornholmske Sager.

Komm 1715—21 = Dokumenter vedrørende Kommissionen af 28/12 1718 angaaende Udmarksjorderne paa Bornholm. RA. Rentekammeret VIII. Bornholmske Sager.

Komm 1720 = »Bornholmsche Commissions Forretning«. 1720. RA. Rentekammeret VIII. Bornholmske Sager.

Komm 1720—21 = Kommissionsforretning uden Titel vedrørende Udmarksjorderne paa Bornholm. (1720—)1721. LAS.

Komm 1722—24 = Dokumenter vedrørende Kommissionen af 20/9 1723 angaaende Udmarksjorderne paa Bornholm. RA. Rentekammeret VIII. Bornholmske Sager.

Komm 1738 = Dokumenter vedrørende Kommissionen af 1738 til at undersøge forskellige Forhold paa Bornholm. RA. Rentekammeret VIII. Bornholmske Sager.

Kopib 1750 ff. = Kopibog for udgaaende Breve fra Kommandanten. LAS. Christiansøs Kommandantskabs Arkiv 1. F.

KR = Kirkeregnskab.

KronSk = Kronens Skøder. Udg. af L. Laursen, Fr. West og S. Nygård. I—III. Kbh. 1892—1941.

Kuhre, Bællaminje 1936 = J. P. Kuhre, Bællaminje frå Mågleskåu. Rønne 1936.

Køie = Henning Køie, Christiansø. Frederiksø 1950.

KøieOpt = Optegnelser af Henning og Ernst Køie 1950. Stednavneudvalgets Samlinger.

LAS = Landsarkivet for Sjælland m. m.

Lb 1569 = Landebog 1569. Orig. i Landsarkivet i Lund. Tryk med adskillige Fejl i Hüb p. 325 ff.

Lb 1569 Cod Ups = foregaaende, Eksemplar i Univ. Bibl. i Uppsala, Cod. Ups. S 58.

LDipl = Langebeks Diplomatarium. RA.

Lex. poet. = Sveinbjörn Egilsson, Lexicon poeticum antiquæ linguæ septentrionalis. Udg. af Finnur Jónsson. Kbh. 1913—16.

Lib. dat. Lund. = Lunde Domkapitels Gavebøger (Libri datici Lundenses). Udg. af C. Weeke. Kbh. 1884—89.

Lind Bin. = E. H. Lind, Norsk-isländska personbinamn från medeltiden. Uppsala 1920—21.

Lind Dopn. = E. H. Lind, Norsk-isländska dopnamn ock fingerade namn från medeltiden. Uppsala 1905—15.

LR = Lensregnskab. RA.

Lund = G. F. V. Lund, Det ældste danske Skriftsprogs Ordforråd. Kbh. 1877.

Lund c. 1820 = N. Lunds Mskr. i Nationalmuseets 2. Afdeling.

Lundeb. = Registrum ecclesie Lundensis. 1494. Sveriges Riksarkiv.

Lundgren-Brate = M. F. Lundgren ock E. Brate, Svenska Personnamn från medeltiden. Svenska Landsmålen X. 6. Uppsala 1892—1934.

M = Matrikel. RA. og Matrikelsarkivet.

M c. 1850 = Matrikelprotokol for Aakirkeby c. 1850. LAS.

Mandt = Ekstraskattemandtal. RA.

Mansa = J. H. Mansa, Kort over Bornholm. Kbh. 1851.

MB = Markbog. RA.
Mejer = Johs. Mejers Kort 1658—60. Trykt i N. E. Nørlund, Johannes Mejers Kort over det danske Rige. I. Kbh. 1942.
MK = Matrikelskort i Matrikelsarkivet.
Molbech = Chr. Molbech, Dansk Dialect-Lexikon. Kbh. 1841.
Moth = Moths Ordbog, Mskr. paa Det kgl. Bibl. Citeres efter Kalkar.
Munch = Løjtnant L. Munchs Journal 1783—84. Trykt i BhS XII 89 ff.
Møller, Folkesagn 1867 = Folkesagn og andre mundtlige Minder fra Bornholm samlede af J. P. Møller. Kbh. 1867.
NE = O. Rygh, Norske Elvenavne. Kristiania 1904.
NG = Norske Gaardnavne. Udg. af O. Rygh m. fl. Kristiania 1897—1936.
NoB = Namn och Bygd. Tidskrift för nordisk ortnamnsforskning. Utg. av Jöran Sahlgren. Uppsala 1913 ff.
Nord. Kult. = Nordisk Kultur. Red. af Johs. Brøndum-Nielsen, Otto v. Friesen og Magnus Olsen. Kbh., Oslo og Stockholm 1933 ff.
ODS = Ordbog over det danske Sprog. Grundlagt af Verner Dahlerup. Kbh. 1919 ff.
OGB = Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län. Göteborg 1923 ff.
Opt = Optegnelse til Stednavneudvalget.
Otto Jørgensen = Otto Jørgensen, Liste over Fiskegrunde fra Nordvest til Syd for Rønne. Mskr. i Stednavneudvalgets Samlinger.
Panum 1830 = J. S. N. Panum, Beskrivelse over Bornholm eller Bornholms Vejviser. Slesvig 1830.
Pav. Kopib. = Kopibøger i Vatikanets Arkiv.
Postadr = Post- og Telegraf-Adressebog for Kongeriget Danmark.
Prbv = Præstebrev til Generalstaben.
PrI 1624 = Præsteindberetning 1624. RA. Unøjagtig trykt i BhS XVII 51—69.
R = Mundtlige og skriftlige Oplysninger fra mag. art. Aage Rohmann (heriblandt ogsaa Optegnelser til Stednavneudvalget og Mskr. til den bornholmske Ordbog).
RA = Rigsarkivet.
Rawert 1815 = O. J. Rawert og G. Garlieb, Bornholm beskreven paa en Rejse i Aaret 1815. Kbh. 1819.
Ravn 1671 = Rasmus Pedersen Ravns Borringholms Krønike 1671 ved Johannes Knudsen. Rønne 1926.
RegAS 1834 = Realregister for Allinge og Sandvig Jorder. 1834. LAS.
Reg bon cap Lund = Registrum bonorum capituli et archiepiscopi Lundensium c. 1700. Sveriges Riksarkiv E 102a. Citeres efter L. Weibull, Diplomatarium dioecesis Lundensis I—VI. Lund 1901—39.
Reg c. 1850 = Register over Købstaden Aakirkebys Jorder c. 1850. LAS.
RegH 1834 = Hasle Købstads Realregister 1834. LAS.
Regnsk 1750—1844 = Svaneke Kæmnerregnskabsbog 1750—1844. LAS.
Rel 1743 = Bornholms Amt. Mskr. af J. C. Urne 1745. RA. Danske Kancelli. Efterretninger om Købstæderne og Amterne, indsendt i Henhold til Oversekretærens Skrivelse 6/3 1743.
Rep = Repertorium diplomaticum regni danici mediævalis. I—IV, udg. ved Kr. Erslev. Kbh. 1894—1912. Series secunda I—IX, udg. ved William Christensen. Kbh. 1928—39.
Resen = Peder Hansen Resens Atlas Danicus III, B: Bornholm (1676). I dansk Oversættelse ved Johs. Knudsen. Kbh. 1925.
ResenK = Kort i Resen.
Rietz = J. E. Rietz, Svenskt Dialekt-Lexikon. Malmö 1867.
RigDb = Rigens Dombog. RA.
RigFb = Rigens Forfølgningsbog. RA.
Ross = H. Ross, Norsk Ordbog. Christiania 1895.
Rømer 1821 = H. Rømer, Om Røverborgene i Almindings-Skovene paa Bornholm 1821. Mskr. i Nationalmuseet.
Salchow 1813 = Militair-Beskrivelse over Øen Bornholm af W. Salchow. 1813—14. Mskr. i Hærens Arkiv.
SAOB = Ordbok över svenska språket. Utg. av Svenska Akademien. Lund 1898 ff.
SchLübb = K. Schiller und A. Lübben, Mittelniederdeutsches Wörterbuch. Bremen 1875—81.
Schlyter Ordbok = C. J. Schlyter, Ordbok till Samlingen af Sweriges Gamla Lagar. Lund 1877.
ScrMin = Scriptores minores historiæ danicæ medii ævi. Udg. af M. Cl. Gertz. Kbh. 1917—20.
SeierBhFM = A. F. V. Seier, Bornholmske Folkeminder. Rønne 1934.
Skiftepr = Skifteprotokol. LAS.
Skougaard 1804 = Beskrivelse over Bornholm ved Peder Nikolai Skougaard. Kbh. 1804.
SkovK = Skovkort udarbejdet af Skovreguleringen.
Skov- og Jagtv 1800—47 = RA. Rentekammeret. Skov- og Jagtvæsen. Pakkesager Gruppe 5 Nr. 35. Almindingen paa Bornholm 1800—47 I.
Skovsession = Schouff-Sessions protocoll 1715—1800. LAS.
Skovskønning = RA. Rentekammeret. Skov- og Jagtvæsen. Pakkesager Gruppe 2 Nr. 7. Skovskønninger for Bornholm 1741—61. 1776.
Skovtax 1775 = Almindingen. Copie af den giordte Afdeeling og Taxation, som i Følge Det Høy Kongel. Rente-Kammers Ordre blev foretaget 1775. RA. Rentekammeret. Skov- og Jagtvæsen. Pakkesager Gruppe 5 Nr. 33.
Skovudvisning = Fortegnelser over foretagen Skovudvisning i Sjælland og paa Bornholm. 1688—1708. RA. Rentekammeret. Skov- og Jagtvæsen. Pakkesager Gruppe 6 Nr. 39.
Sk&P = Skøde- og Panteprotokol. LAS.
SOH = Sveriges Ortnamn. Ortnamnen i

Hallands län. Utg. av Kungl. Ortnamnskommissionen. Uppsala 1948 ff.

SOS = Sveriges Ortnamn. Ortnamnen i Skaraborgs län. Utg. af Kungl. Ortnamnskommissionen. Uppsala 1950 ff.

SOV = Sveriges Ortnamn. Ortnamnen i Värmlands län. Utg. av Kungl. Ortnamnskommittén. Uppsala 1922 ff.

SOÄ = Sverige Ortnamn. Ortnamnen i Älvsborgs län. Utg. av Kungl. Ortnamnskommittén. Stockholm 1906—48.

Sparre 1886 = C. A. Sparre, Nogle Optegnelser om den i Aaret 1855 nedlagte Fæstning Christiansø. 1886. Mskr. i Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 2257 4°.

Spec 1761 = Specifikation 1761 i Udm 1775—1822.

SRD = Scriptores rerum danicarum. I—VIII. Udg. af Jacob Langebek m. fl. Hafniæ 1772—1878.

Steenstrup, Indl. Stud. = Johs. Steenstrup, Indledende Studier over de ældste danske Stednavnes Bygning. Det kgl. danske Videnskabernes Selskabs Skrifter. 7. Række. Hist.-filos. Afd. I. 3. Kbh. 1909.

Stub-Jørgensen = Optegnelser af Forfatteren mag. art. Chr. Stub-Jørgensen, Aarhus, 1950. Stednavneudvalgets Samlinger.

Ståhle, Ortn. på -inge = C. I. Ståhle, Studier över de svenska ortnamnen på -inge. Lund 1946.

Sv. Dipl. = Svenskt Diplomatarium (Diplomatarium Svecanum). Stockholm 1829 ff.

Söderwall = K. F. Söderwall, Ordbok öfver svenska medeltids-språket. I—II. Lund 1884—1918, med Supplement 1925 ff.

SøK = Søkort udg. af Det kongelige Søkort-Arkiv.

Tax = Taksationsforretninger, Brandforsikringsprotokoller o. lign. LAS.

Teinnæs = Optegnelser i Th. Teinnæs's Lommebøger. Udvalg for Folkemaals Samlinger.

Teinnæs 1926 = Optegnelser til Stednavneudvalget af Th. Teinnæs.

Th = Arkitekt K. S. L. Thorsens Samling af bornholmske Stednavne. Stednavneudvalgets Samlinger.

Thaarup 1839 = F. Thaarup, Bornholms Amt og Christiansø. Beskrevet efter Opfordring af det kgl. Landhusholdningsselskab. Kbh. 1839.

ThaarupsBh = F. Thaarups »Bornholmiana«. Mskr. i RA. Rentekammeret. Bornholmske Sager.

ThaarupsPap = F. Thaarups Papirer. RA. Diverse Fortegnelser Nr. 22.

Thorvald Hansen = Afdøde Sogneraadsformand Thorvald Hansens Liste over Fiskegrunde ved Arnager. Mskr. i Stednavneudvalgets Samlinger.

Thurah = Kortene i L. Thurah, Beskrivelse over Bornholm og Christiansø. Kbh. 1756. Med Thurah + Sidetal henvises til selve Teksten.

Tiendep. = Fortegnelse over Tiendepenge. RA.

Torp NEO = Alf Torp, Nynorsk etymologisk ordbok. Kristiania 1919.

Trap[1] = I. P. Trap, Statistisk-topografisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark. 1. Udg. Kbh. 1858—60.

Trap[2] = Samme Værk, 2. Udg. Kbh. 1872—79.

Trap[3] = Samme Værk, 3. Udg. Kbh. 1898—1906.

Trap[4] = Samme Værk. 4. Udg. Kbh. 1920—32.

Trykt MK = Minorerede Matrikelskort, trykt i Tegners litografiske Institut.

UBl = Blandinger til Oplysning om dansk Sprog i ældre og nyere Tid udgivne af Universitets-Jubilæets danske Samfund. I—II. Kbh. 1881—1916.

Udm 1744—67 = Indkomne Sager fra Bornholm navnlig vedrørende Udmarksjorderne. 1744—67. RA. Rentekammeret. Bornholmske Sager.

Udm 1775—1822 = Sager vedrørende Udmarksjorderne paa Bornholm. C. 1775—1822. RA. Rentekammeret. Bornholmske Sager.

UdmJb = Forskellige Jordebøger over Udmarksjord. LAS og RA. Rentekammeret. Bornholmske Sager.

UdmKomm = Extract af Inqvisitions Commission over Udmarks-Jorderne paa Bornholm. 1727. LAS.

UK = Udskiftningskort i Matrikelsarkivet.

UrneAdd = Bornholmske Samlinger af J. C. Urne. Det kgl. Bibl. Additamenta 342 4°.

UrneJb = J. C. Urnes Jordebog. Mskr. fra c. 1779 i LAS.

UrneMin = Nogle Tid efter anden samlede og nu i nogenledes Mineralogisk Ordning bragte Fortægnelser samt Anmerkninger over adskillige sig her paa Bornholm befindende Mineralier. 1764. Mskr. af J. C. Urne. Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 333 4°.

UrneNb = J. C. Urnes Lommebog. 1743 ff. Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 183b 8°.

UrneOrds = J. C. Urnes bornholmske Ordsamlinger fra 1755—57. Det kgl. Bibl. Thott 1507 4° og Ny kgl. Saml. 813—813b 4°.

Urne Tilf. t. Thurah = J. C. Urnes Marginaltilføjelser og Tillæg til Thurah. Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 726b 4°.

Walde-Pokorny = A. Walde, Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen. Herausgeg. von J. Pokorny. I—III. Berlin u. Leipzig 1927—32.

VedelBhO = E. Vedel, Bornholms Oldtidsminder og Oldsager. Kbh. 1886.

VedelBhOE = E. Vedel, Efterskrift til Bornholms Oldtidsminder og Oldsager. Kbh. 1897.

Vejfort 1942 = Fortegnelse over samtlige Landeveje og offentlige Biveje i Bornholms Amt. Rønne 1942.

Vid. = Vidisse, bekræftet Afskrift.

Vid. og Vedt. = Danske Vider og Vedtægter I—V. Udg. af Poul Bjerge, Thyge J. Søegaard og Aug. F. Schmidt. Kbh. 1904—38.

Wilster 1808 = Kopi af VSK ved F. Wilster. 1808. Kongens Haandbibliotek G. K. V. Nr. 26.

Visitatsb = Visitatsbog for Lunde Stift 1611—37. Udg. af Bjørn Kornerup i Lunds Stifts Herdaminne, Ser. 1, 1943, p. 1—175.
VJb = Kong Valdemars Jordebog. Udg. af Svend Aakjær. I—III. Kbh. 1926—45.
Worm MonDan = Ole Worm, Danicorum monumentorum libri sex. Kbh. 1643.
VSK = Videnskabernes Selskabs Kort over Bornholm af T. Bugge og F. Wilster. Indeholder mange fejlagtige Navneformer, som til Dels genfindes paa senere Kort. Kbh. 1805.
VSK Orig = Originaltegning af H. Wolf til VSK. 1794—1801. Geodætisk Instituts Kortsamling.
Z = Bornholmske Gaardnavne med Oplysninger af historisk Art. Paa Grundlag af cand. polit. Carl Anthoni Kofoeds Oplysninger samlet af M. K. Zahrtmann. Mskr. i Bornholms Centralbibliotek, Rønne.
ÆDA = De ældste danske Archivregistraturer. I—V. Udg. af T. A. Becker m. fl. Kbh. 1854—1910.

Middelalderlige Dokumenter citeres kun med Aar og Dato; foreligger de alene i Afskrift, tilføjes i Parentes Afskriftens Tid eller Herkomst. Angaaende de forskellige Afskrifter henvises til Arkivoversigterne i Rep 1. Række IV og 2. Række VIII.

Jordebøger og Regnskaber, der i ældre Tid alm. gælder fra 1. Maj til 30. April, anføres under det Kalenderaar, i hvilket Regnskabsaaret begynder.

Medens Navnenes Historie i 16.—20. Aarhundrede kun er belyst ved Eksempler, er for Middelalderens Vedkommende medtaget alle de Navneformer, som findes i Stednavneudvalgets Samlinger, hvor Fuldstændighed er tilsigtet og vistnok i det store og hele opnaaet for Tiden indtil 1513. Undtagelser er kun gjort ved Herreds- og Købstadnavne, hvis Historie dog belyses ved fyldige Eksempelsamlinger. Bogen vil saaledes kunne tjene som Vejledning ved Studiet af de enkelte Steders Historie i Middelalderen, idet man gennem de citerede Navneformer let vil kunne finde Vej til Kilderne, for Dokumentstedernes Vedkommende med Bistand af Rep.

Navneformene aftrykkes bogstavret med den ene Undtagelse, at Efterleddet -gaard altid forkortes til -gd.

De i Overskrifterne og Henvisningerne anvendte topografiske Numre svarer til Herredernes, Købstædernes og Sognenes Numre i Udvalgets Samlinger. Nummerfortegnelsen er trykt i Festskrift til H. F. Feilberg, Kbh. 1911, p. 477 ff.

Aarh. = Aarhundrede.
Beg. = Begyndelsen (af et Aarhundrede).
Bh. = Bornholm, Bornholmsk.
bh. = bornholmsk.
c. = cirka.
da. = dansk.
eng. = engelsk.
f. = Femininum.
fk. = Fælleskøn.
Fl. = Forled.
fris. = frisisk.
fsv. = forsvundet.
Ft = Fortov.
Gd, Gde = Gaard, Gaarde.
glda. = gammeldansk.
glfris. = gammelfrisisk.
glsv. = gammelsvensk.
got. = gotisk.
H. = Herred.
Hgd = Hovedgaard.
Hs, Hse = Hus, Huse.
ieur. = indoeuropæisk.
isl. = islandsk.
jy. = jysk.
lat. = Latin, latinsk.
Lb = Landsby.
m. = Maskulinum.
Ml = Mølle.
mnty. = middelnedertysk.
n. = Neutrum.
no. = norsk.
nty. = nedertysk.
oldeng. = oldengelsk.
oldhty. = oldhøjtysk.
oldn. = oldnordisk (oldnorsk-islandsk).
oldsaks. = oldsaksisk.
Pc = Parcel.
S = Sogn.
Sg = Selvejergaard.
SgPc = Selvejergaardsparcel.
shetl. = shetlandsk.
Sl. = Slutningen (af et Aarhundrede).
sv. = svensk.
ty. = tysk.
u. = under.
u. D. = uden Dato.
udat. = udateret.
Udb = Udbygger.
urn. = urnordisk.
Vg = Vornedegaard.
VgPc = Vornedegaardsparcel.
Vml = Vandmølle.
ænyda. = ældre Nydansk.

OPTEGNELSER

I STEDNAVNEUDVALGETS SAMLINGER.

De Lydskriftformer, der er opført i [ ] umiddelbart efter Opslagsformen, er optegnet af Lektor H. A. KOEFOED og mag. art. AAGE ROHMANN. Koefoed har foretaget Optegnelser i Købstæderne Rønne, Hasle, Allinge og Sandvig med tilhørende Landdistrikter, samt i hele Vester- og Nørre-Herred, alle i Aarene 1943—45. I Udgaven staar disse Optegnelser enten usignerede eller mærkede med et af de nævnte Aarstal. I samme Omraade har ogsaa Rohmann foretaget Optegnelser, dels en mindre Optegnelse fra Klemensker S. i 1930, dels supplerende Optegnelser fra hele Omraadet i Aarene 1947 og 1949; i Udgaven er disse Optegnelser enten signeret ved et R eller mærket med et af de nævnte Aarstal.

Iøvrigt har Rohmann optegnet Købstæderne Svaneke, Neksø og Aakirkeby, samt hele Øster- og Sønder-Herred i Aarene 1944—45, med supplerende Optegnelser i Aarene 1946—1951. Fra Neksø Kbst. og fra Sognene Ø.-Larsker, Gudhjem, Ibsker, Bodilsker, Pedersker og Povlsker foreligger der ældre Optegnelser foretaget af Rohmann i Aarene 1926—27, og fra Christiansø en Optegnelse fra 1950. Alle disse Optegnelser staar i Udgaven uden særskilt Signatur.

I Udvalgets Samlinger findes desuden Lærer ALFRED LARSENS Optegnelser fra 1912 af Stednavne fra hele Bh., i Udgaven signeret AL 1912.

Endelig er der i Aarene 1922—50 til Udvalget indgaaet Stednavneindberetninger fra følgende Optegnere: Arkitekt K. S. L. THORSEN (1922, Rønne), Lektor TH. TEINNÆS (1926, Rønne), Lærer J. JØRGENSEN og Arkitekt K. S. L. THORSEN (Hasle), Overlærer N. A. HOLM og Kommunelærer JOHAN KOFOED (Allinge), Lærer KR. HENRIKSEN (Sandvig), Skoleinspektør KRISTENSEN, Borgmester H. B. HARILD og Skatteraadsformand K. A. PETERSEN (Neksø), Lærer H. K. LÆRKESEN og Arkitekt K. S. L. THORSEN (Knudsker S.), Avlsbruger PETER THORSEN (1923, Nylarsker S.), Fisker THORVALD HANSEN (1933, Nylarsker S.), cand. mag. H. P. BENDTSEN (Klemensker), Lærer P. N. HANSEN (1926, Ø.-Larsker S.), Kunstmaler ERNST KØIE (1927, Ø.-Larsker S. og Gudhjem S.), Fiskehandler HANS P. HAAGENSEN (1923, Gudhjem S.), Lærer O. A. NIELSEN (Ø.-Marie S.), TH. HANSEN (1926, Ibsker S.), Lærer E. M. HANSEN AGERSNAP (1923, Ibsker S.), Lærer ANDR. HARILD (1922, Bodilsker S.), Amtsraadsmedlem ANTHON HANSEN (1927, Bodilsker S.), Amtsrevisor J. ROHMANN (Povlsker S.), Lærer GEORG REINHOLDT og Avlsbruger PETER THORSEN (1922, Pedersker S.), Lektor J. P. ANDERSEN, Viborg (1947, Pedersker S.), Lærer LUDV. DAM (Aaker S.), Lektor TH. TEINNÆS (c. 1930, Christiansø), Kunstmalerne ERNST og HENNING KØIE (1950, Christiansø). Disse Indberetninger citeres i Almindelighed som I plus Aarstal.

LYDBETEGNELSEN.

Accent- og Længdetegn.

ˈ og ˌ angiver, at den følgende Stavelse har henholdsvis Hoved- og Bitryk. I Sammensætninger med den almindelige Trykfordeling Hovedtryk plus Bitryk er disse Tegn dog ikke anvendt.

· betegner, at den foregaaende Vokal er lang. Om Konsonanternes Længde gælder i Bh. den Regel, at Enkeltkonsonant efter kort Vokal i trykstærk Stavelse normalt er lang, men efter lang Vokal normalt kort, medens Konsonanter i Konsonantkombinationer har varierende Længde. Da disse Længdeforskelle aldrig er sproglig relevante, anvendes Længdetegnet ikke efter Konsonanttegn.

Vokaltegn.

a og *a·* betegner Rigssprogets a-Vokal i f. Eks. Hat, Gade.

a og *a·* betegner et tilbagetrukket og svagt rundet a omtrent som det sv. Rigssprogs a i f. Eks. gata. Det korte *a* forekommer kun i Forbindelsen *aw* i f. Eks. *tawt* Toft.

å og *å·* betegner omtrent samme Vokal som Rigssprogets aa i Kaabe; det korte *å* er altsaa mere lukket og rundet end det korte aa i Rigssprogets blaat.

œ· er mere lukket end *å·*, men de to Lyd er kombinatorisk bestemte Varianter af samme Vokal.

o og *o·* er som Regel lidt mere lukket end Rigssprogets o i f. Eks. Skole.

ɔ er en lukket og lidt afrundet Variant af det korte *o* og forekommer kun i Stillingen foran palatalt *ŋ* og *l̩*, f. Eks. i *kɔl̩* Kuld, *grɔŋ* Grund.

u· betegner et fremskudt (y-agtigt) og ofte kun svagt rundet langt u, f. Eks. i *hu·z* Hus. Forkortet findes denne Vokal undertiden i tryksvag Stilling, f. Eks. i *jåmfru* Jomfru.

æ og *æ·* betegner forholdsvis lukkede æ-Vokaler.

e og *e·* betegner forholdsvis lukkede e-Vokaler.

i og *i·* betegner forholdsvis lukkede i-Vokaler. Det korte *i* forekommer især foran palatale Konsonanter og er her en Variant af *e*.

ö og *ö·* betegner en lignende Vokal som ø i Rigssprogets Høne.

ø er mere lukket end den tilsvarende korte ø-Lyd i Rigssprogets Bøsse, Kys, f. Eks. *køs* Kys, *trønta* Trunte, Mølle.

y og *y·* betegner forholdsvis lukkede y-Vokaler. Det korte *y* forekommer kun foran palatale Konsonanter og er en Variant af *ø*.

ə betegner samme Vokal som Rigssprogets e i f. Eks. bage, kommer, altsaa en meget variabel Midttungevokal, der kun findes i ubetonede Stavelser.

Konsonanttegn.

p, t, k betegner ustemte Lukkelyd, der ofte mangler det Pust, som er karakteristisk for de tilsvarende Konsonanter i Rigssproget. Der skrives altid *sp-, st-, sk-*, da p, t, k i disse Forbindelser altid er ustemte, og da den væsentligste Forskel mellem *p, t, k* og *b, d, g* er den, at de første er ustemte, de sidste stemte.

b, d, g afviger fra Rigssprogets tilsvarende Konsonanter ved altid at være stemte. Det ud- og indlydende *d* kan være lukket eller aabent, medens *b* og *g* kun kan være lukkede.

f og *v* betegner de samme Lyd som Rigssprogets f og v.

w udtales omtrent som eng. w. I Forlyd findes Lyden kun efter *s, k, t* og *d*, f. Eks. i *swœ·rt* sort, *kwa·rn* Kværn, og er i denne Stilling blot en Variant af *v*. I Ud- og Indlyd efter Vokal er der derimod en sproglig relevant Forskel mellem *w* og *v*, f. Eks. i *læ·wa* leve: *læ·va* Læbe; efter *i·* og *y·* høres dog oftest *v* for *w*, se Esp Indl. p. 36 f.

s udtales mere spændt end Rigssprogets s og er altid ustemt. Foran *w, m, l, n, p, t, k* kan det udtales med Tungespidsen bøjet op mod Ganens forreste Kant, men denne Variant lades her ubetegnet.

z betegner stemt s omtrent som s i eng. is. Det forekommer kun efter Vokal, i hvilken Stilling Forskellen mellem *s* og *z* er sproglig relevant, f. Eks. i *båz* „Halm": *bås* „Keglekugle", *ro·za* (at) rose : *ro·sa* Rose.

ʃ udtales som tysk sch i f. Eks. Schule og som sk i sv. Rigssprog skär.

m, n, ŋ betegner de Konsonanter, der i Rigssproget skrives henholdsvis m, n og ng i f. Eks. om, an, ung.

ŋ̍ og *l̍* betegner palatale (mouillerede) n- og l-Lyd. I nogle Meddeleres Udtale, især i og ved Rønne, kan *ŋ̍* dog erstattes af *ŋ*, saaledes at *loŋ̍a* både betyder Lunge og Lunde. I mange Vest- og Nordbornholmeres Sprog er der Sammenfald mellem *l̍* og *jl*, således at Fald og Fejl udtales ens, enten *fa·jl* eller *fa·l̍*.

ʧ og *ʤ* betegner palatalt k og g, der udtales som henholdsvis ch og j i eng. church, John, f. Eks. i bh. *ʧærka* Kirke, *ʤiʧ* gik, *ryʤ* Ryg.

l betegner Rigssprogets l.

r er i de ældstes Sprog et rullende Tungespids-r, hos de fleste enten et rullende Drøbel-r eller et stærkt artikuleret Bagtunge-r, men aldrig et svagt artikuleret Tungerods-r som i dansk Rigssprog.

Med Hensyn til Beskrivelsen af de enkelte Lyd i Bh. kan iøvrigt henvises til Esp Indl. p. 1—10.

Foruden den her omtalte Lydbetegnelse har Optegnerne anvendt afvigende Former for Lydskrift, der enten er mere eller mindre nuancerede.

En mere nuanceret Lydskrift er anvendt af Teinnæs i Optegnelser fra Rønne. Den afviger fra den ovenfor omtalte ved følgende Træk: Længdetegn anvendes ogsaa efter Konsonant; *ȧ* betegner en fremskudt (æ-agtig) Variant af *a*; *o·u* og *i̯i* betegner en glidende Udtale af *o·* og *i·*; *i̯* og *u̯* anvendes for

henholdsvis *e* og *ø*; *ɔ* anvendes for *å* i Lydforbindelserne *ɔi̯=åj* og *ɔl̯=ål̯*; *i̯* bruges for *i* i tryksvag Stavelse; *ø·* anvendes for *ö·*; *ʃc* og *ʤj* anvendes for henholdsvis *ʧ* og *ʤ*, og *ð* for den aabne Variant af *d*.

I Sv. Aakjærs fonetiske Transskription af Optegnelsen fra Bodilsker S. forekommer desuden følgende afvigende Tegn: *dʒ* for *ʤ*, *ɹ* efter Vokal for *r*, *i̯l* for *l̯* og *ɔi̯* for *åj*.

Disse Udtaleangivelser er ligesom de først omtalte sat i [ ] og trykt med Kursiv.

En mindre nuanceret Lydbetegnelse findes i en Del af de ovfr. p. XXVIII nævnte Indberetninger. Disse anvender enten den bh. Retskrivning eller den grove Lydskrift, som er foreslaaet i Svend Aakjær, Vejledning i Optegnelse af Stednavne, 1921. Den bh. Retskrivning følger i det hele de alm. danske Retskrivningsprincipper; de vigtigste specielle Træk er: ljl (eller jl eller lj eller jlj) og njn (eller jn eller nj eller jnj) for palatalt *l̯* og *n̯*, å for det dybe *a·*, og z for stemt s.

De her nævnte grovere Udtaleangivelser er trykt med Antiqua.

640. BORNHOLM.

Bornholm [alm. *bårinˌhålm, lanəd*; *hålminˌ* (næsten kun brugt af Fiskere); *bårənˈhålm* og *bårnˈhålm* (mest i Søfartskredse); sydskaansk: *barneˈhålm, bårneˈhålm, bårnaˈhålm, hålmen* (brugt af Fiskere), *bårinˌeˈhålm* (een Gang); blekingsk: *baanaˈhålm, bån·aˈhålm*]. Som Eksempler kan anføres: 9. Aarh. Wulfstans Rejsebeskrivelse i Kong Alfreds Oversættelse af Orosius (Afskr. c. 900) Wyatt, AnglSax Reader p. 15 Burgenda land, æfter Burgenda lande; 996 Hallfreðr Vandræðaskald (13. Aarh.) F. Jónsson Skjaldedigtn. A I 157 at hólme; Begyndelsen af 11. Aarh. Sveriges Runinskrifter II Nr. 81 ohulmi; Adam af Bremen c. 1075 (c. 1100 Schmeidlers Udg. p. 236) Ulmo; Adam af Bremen c. 1075 (c. 1200 Schmeidlers Udg. p. 236, 243) in Hulmo insula, Holmus; Krákumál 12. el. 13. Aarh. (13.—14. Aarh.) F. Jónsson Skjaldedigtn. A I 643 fir borghvndar holmi; udat. Eskil Ærkebisp 1137—77 (Lundeb.) Burgandelholm; c. 1200 Slesvig Stadsret (c. 1300) Thorsen, Stadsretter p. 10 Burgundeholm; Saxo ed. Olrik-Ræder p. 376 Burgunda insula; Lib. dat. Lund. 1. Trediedel af 13. Aarh. Burlandaholm; Jómsvíkingasaga udg. af Carl af Petersens efter AM 291 4° p. 52, 66, 67 viþ borg vnndar holm, j borgvnndar holme, til borgvnndar holms; 31/12 1224 (Pav. Kopib.) Burgundomline; VJb 1231 (13. Aarh.) Burghændeholm, Burghændæholm, Burghændholm; Dag? 1236 (Hvitfeld) Borringholm; Heimskringla udg. af F. Jónsson I 294, 321 við Borgundarhólm, í Borgundarhólmi; 17/2 1245 (Odenseb.) Burgendeholm; Fagrskinna udg. af F. Jónsson p. 82 i Borgundar holme; udat. 1250—1300 (Gram) SRD V 612 Borenholm; Knytlingasaga Sǫgur Danakonunga ed. Carl af Petersens og Emil Olson p. 81, 248, 82, 85 Borgundarhólmr, Borgundarhólm, í Borgundarhólmi, til Borgundarhólms; Rostock Stadsregnsk. 1260 Helene Brockmüller, Die Rostocker Personennamen p. 57 borneholme, borenholm; 4/4 1264 (Pav. Kopib. Bullarium Danicum p. 480) Borendholm; s. Dok. (Afskr. DiplDan 2. R. I Nr. 422) Borendæholm; 28/2 1273 Pommersches Urkundenbuch II 271 de Bornholme; 13/3 1276 de borneholm; 18/10 1295 (Hvitfeld), 22/2 1296 (Hvitfeld DiplDan 2. R. IV Nr. 202) Borringholm; 28/7 1299 (Rosk. Bisps Domb. DiplDan 2. R. V Nr. 54) Borghund[æ]holm; Vetus Chronica Sialandie Beg. 14. Aarh. (Arni Magnússon ScrMin II 39) Borundholm; Annales Lundenses Beg. 14. Aarh. (c. 1400 EJAnn 129) Borendeholm; Lib. dat. Lund. 1. Trediedel af 14. Aarh. Borghandæholm; 27/8 1321 (Vid. 9/6 1322) Borendæholm; Lib. dat. Lund. 2. Trediedel af 14. Aarh. Borendeholm, Borendholm; Chronica Jutensis c. 1342 (c. 1400 ScrMin I 458) terra Borendholm; 13/3 1345 Borendholm; 11 el. 18/7 1367 Bornholm; Lib. dat. Lund. 3. Trediedel af 14. Aarh. Borendholm, Borendeholm; 14/8 1376 van Barnholme; 3/2 1379 Borandaholm, Borandaholmis; 23/4 1394 in deme lande tu Borndeholm; 1/8 1395 (samt. Afskr.) uff Bornholm; Annales Scanici Slutn. 14. Aarh. (samt. Kopi EJAnn 189) Borendæholm, Castrum Borendæholm; 19/5 1402 Bornholm; 11/3 1403 Borendholmis; 1/5 1404 in Borandaholm; 7/1 1407 Borendeholm; 17/4 1410 Borundeholmis; 26/4 1412 Borndaholm; 11/10 1412 Borndeholm, Borndaholm; Claudius Clavus c. 1427 Danm. Kortlægn. I 2 bornholm; 15/3 1430 Borndeholm; 7/11 1433 Borendholm; 9/3 1434 Borendeholm; 25/10 1434 oppe Borneholm; 31/5 1448 Borendeholm; 16/3 1451 pa Borendholm; 19/4 1457 pa Borneholm; 1458—60 Hansisches Urkundenb. VIII 596 Barnehalm; 25/6 1480, 14/8 1490 Borendholm; K c. 1492 Danm. Kortlægn. I 6 Bornholm; 10/8 1497 paa Borende-

holm; 17/5 1514 Hüb 47 Bordenholm; 5/3 1515 Hüb 48 Borgenholm; 1/12 1515 Hüb 49 Borendeholm; 7/4 1517 Hüb 58 Bordingholm, Børenholm; 1528 Hüb 80 Borinngholm; K 1539 Danm. Kortlægn. I 9 Borenholm; K 1569 Danm. Kortlægn. I 23 Bornholm; Lb 1569 Borrindholm; K 1585 Danm. Kortlægn. I 33 Bornholm; LR 1585 Borringholm, Bornholm; K 1595 Danm. Kortlægn. I 41 Bornholm; LR 1598 Borringholm; Mandt 1610 Borringholmb, Bornholm; Visitatsb. 1616 Borringholm, Borgundholmia, insulæ Borringiæ; BWK 1676 Boren-Holm; Resen Borringholm; K 17. Aarh. Borringholmb; K c. 1700 Borringholm; K 1746—50, Thurah, DAtl, Bugge 1771, VSK, M 1844 Bornholm; Esp Borrijngholm; Z Borringholm; Trap[4], Gst Bornholm. — Om Navnets Oprindelse har hersket to forskellige Opfattelser: Den ene gaar ud paa, at Forleddet er Gen. paa -ar af et Kvinde- eller Gudindenavn Borgund (saaledes Torfæus, Series regum Daniæ p. 76, Kaspar Zeuss, Die Deutschen und die Nachbarstämme p. 465 Fodn., R. Much i Beiträge zur Gesch. d. deutschen Sprache und Literatur XVII 41 ff.). Den anden er den, at Forleddet er Gen. paa -ar af et ældre Ønavn *Borgund (i Reglen vistnok opfattet som en fem. i-Stamme), identisk med bl. a. Borren paa Møn (VJb 1231 (13. Aarh.) Burghund), det norske Herredsnavn Borgund (1304 Borgund) og det middelalderlige norske Købstadnavn Borgund (Heimskringla til Borgundar). N. M. Petersen, der er denne Hypoteses Ophavsmand, har som den første gjort opmærksom paa, at -und er et alm. nordisk Stednavnesuffiks (Saml. Afh. I 144 f.); Oluf Nielsen, Sophus Bugge og Hjalmar Lindroth har tilføjet yderligere Eksempler (UBl I 170 f., Arkiv VI 237 ff., NoB 1918 p. 48 ff.); og talrige Filologer, Historikere og Arkæologer har sluttet sig til Hypotesen, bl. a. Gustaf Kossinna (Indogerm. Forschungen VII 282 f.), R. Much (Hoops' Reallexikon under Burgunden), Brugmann (Indogerm. Forschungen XXXIII 305 ff.) og Johs. Steenstrup (De da. Stednavne[2] p. 55). Tidligere opfattede man sædvanligvis Borgund som en Afledn. af Subst. Borg, enten i Betydn. „Befæstning" (f. Eks. NG XII 74, NG XIII 178, J. V. V. Hermansen i BhS XX 122 ff., endnu Svend Aakjær i Udg. af Kong Valdemars Jordebog II 188) eller i Betydn. „Højde" (f. Eks. Birger Nerman, Die Herkunft und die frühesten Auswanderungen der Germanen p. 38), i Lighed med andre denominative -und-Afledninger som Ønavnene Jegindø (VJb Ekund) af Trænavnet Eg og Sjælland (10. Aarh. F. Jónsson Skjaldedigtn. A I 62 Selund) af Dyrenavnet Sæl. Da -und imidlertid er en opr. Præs. Part.-Endelse (se især Hellquist i Arkiv VII 15 ff.), har Brugmann (l. c.) sammenstillet Borgund med det opr. keltiske Stedn. Bregenz (keltolat. Brigantia) og med det keltiske Gudinde- og Helgenindenavn Brigit (<Brigantia), som Thurneysen (Zeitschr. f. vergl. Sprachforschung XXVIII 146) havde sammenstillet med det opr. Præs. Part. sanskr. bṛhant- „(værende) høj, ophøjet", saaledes at Ønavnets Betydn. bliver „den høje"; til Brugmann slutter sig bl. a. Walde-Pokorny II 173 og HellqEO[2] under Birgitta. Tilhængerne af Hypotesen om et ældre Ønavn *Borgund opfatter som Regel Folkenavnet Burgunder (Burgundiones) som en Afledning af Ønavnet og drager af denne Etymologi den Slutning, at Bornholm er Burgundernes Urhjem, saaledes f. Eks. Gustaf Kossinna (Indogerm. Forschungen VII 282 ff.), R. Much (l. c.), E. Brate (Svenska Fornminnesföreningens Tidskrift IX 329 f.), Birger Nerman (Die Herkunft und die frühesten Auswanderungen der Germanen p. 38 f.), L. Schmidt (Gesch. der deutschen Stämme I 367), T. E. Karsten (Die Germanen p. 78), Gudmund Schütte (f. Eks. i Our Forefathers I 240, II 36 ff.), Th. Steche (Altgermanien im Erdkundebuch des Claudius Ptolemäus p. 100), og ligeledes, skønt selvmodsigende, Knut Stjerna (Bornholms Befolkningshistoria under Järnåldern p. 132 f.), en Hypotese, som G. Kossinna, Knut Stjerna og Birger Nerman har søgt at underbygge ved Hjælp af arkæologiske Fund. Kun faa har efter Kossinnas Afhandling ytret Tvivl om Burgundernes bornholmske Herkomst, blandt dem især Otto Bremer (Grundriss der germ. Philol.[2] III 819), Johs. Steenstrup (De da. Stedn.[2] p. 55) og Johs. Brøndsted (Danmarks Oldtid III 99 f.). — I den her refererede Diskussion har to Fejllæsninger spillet en Rolle: I Odensebogens Afskrift af Dok. 17/2 1245 har man tidligere læst Burgunderholm (Thorkelin, Dipl. Arna-Magn. I 149), og i

Roskildebispens Dombogs Afskrift af Dok. 28/7 1299 er der tidligere læst Borghundarholm (SRD VI 259), medens de rigtige Læsemaader er henholdsvis Burgendeholm (Rep. 1. R. I 29) og Borghund[æ]holm (DiplDan 2. R. V Nr. 54; Papiret har ved Linieskiftet mellem d og h en Beskadigelse, hvor der højst kan have været Plads til et e eller æ, men ikke til ar). Paa Grund af disse urigtige Læsemaader har man hidtil ment, at Navnets Forled endte paa -ar ikke blot i de oldisl., men ogsaa i de ældste danske Kilder (se f. Eks. Oluf Nielsen i UBl I 171, Gustaf Kossinna i Indogerm. Forschungen VII 282, Hjalmar Lindroth i NoB 1918 p. 49, Birger Nerman i Die Herkunft und die frühesten Auswanderungen der Germanen p. 38, T. E. Karsten i Die Germanen p. 78). I Virkeligheden har kun de oldisl. Kilder, af hvilke de ældste er fra Beg. af 13. Aarh., Endelsen -ar, medens de danske Kilder fra ca. 1200 og fremefter (f. Eks. Saxo og Slesv. Stadsret) har -a eller -æ. Det er tvivlsomt, om dette -a, -æ kan gaa tilbage til et ældre -ar; i de ældste Haandskrifter foreligger Gen. Sing.-Endelsen i fem. ō- og ī-Stammer og i mask. u- og i-Stammer i Reglen som -a, -æ, kun i enkelte lovtekniske Termini som orbōtarmål, trygdarēth, giftarmål er den gamle Endelse -ar undertiden bevaret, se BrN GG III 69, 89, 98, 111 f., 132 f.; i Runeindskrifter fra det 12. Aarh. ender Gen. af mask. u-Stammer og fem. i-Stammer paa -ar (se Jacobsen-Moltke, Formlæren m. Henvisn.), f. Eks. Ø.-Brønderslev (1150—1200) Germundar, til miskundar. Heraf kan vi slutte, at Gen.-Endelsen -ar i Dansk først erstattedes af -a i Tiden kort efter 1200. I Betragtning heraf er det betænkeligt at antage, at Saxos Burgunda- kan forenes med et ældre Borgundar. Derimod maa det af to Grunde anses for muligt, at de oldisl. Former, der alle findes i Kilder fra 13. Aarh., kan være Omdannelser af et dansk Borgundaholm, hvis Forled efter det da. Sammenfald af -ar og -a baade kunde opfattes som Gen. Sing. og som Gen. Plur. For det første vilde det vistnok ligge nær for en Islænding at opfatte Forleddet som Gen. af det ovfr. omtalte Stednavn Borgund, der bl. a. var Navn paa en i Sagaerne ofte omtalt norsk Købstad (se NG XIII 178), og som i Gen. ender paa -ar. For det andet foreligger en tilsvarende Omdannelse i den almindeligste oldisl. Form af Navnet Øresund, nemlig Eyrarsund (bl. a. i Krákumál, Heimskringla og Knytlingasaga), hvorimod den da. Form var Ørasund allerede i 10. Aarh., altsaa paa et Tidspunkt, hvor der ikke kan være Tale om Sammenblanding af -aʀ og -a (Mejlby-Stenen i ura suti, se Jacobsen-Moltke Nr. 117); et andet Eksempel er vistnok Graðarheiði, den oldisl. Form af Grathehede, se DS IX 208 under Graahede. I Modsætn. til den oldisl. Form Borgundar- stammer den oldeng. Form Burgenda- fra en Kilde, hvis danske Navneformer som Helhed gør et paalideligt Indtryk, og fra en Tid, hvor der i Da. skelnedes klart mellem Gen. Sing. paa -aʀ og Gen. Plur. paa -a; da Endelsen -a i Oldeng. ikke kan være Udtryk for Gen. Sing. af a-, ō- eller i-Stammer, men derimod nok for Gen. Plur. af f. Eks. a-Stammer (se J. Wright, Old English Grammar p. 162 ff., Ed. Sievers, Angelsächs. Grammatik[3] p. 123 ff.), kan der derfor næppe herske Tvivl om, at Alfred har opfattet Forleddet som en Gen. Plur. paa -a. Af disse Grunde maa det betegnes som usandsynligt, at Forleddet skulde være Gen. paa -ar af et Personnavn eller af et iøvrigt ganske ukendt ældre Navn paa Øen, og dermed falder begge de hidtil opstillede Etymologier. — Der findes imidlertid en tredie Mulighed. Alfred har øjensynlig opfattet Forleddet som Gen. Plur. af Folkenavnet Burgunder (Burgundiones); dette Folk kaldes nemlig i Oversættelsen af Orosius for Burgendas (Plur. af en mask. ja-Stamme) og Burgendan (Plur. af en mask. jan-Stamme), Navneformer, der svarer nøje til de to almindeligste klassiske Skrivemaader Burgundii og Burgundiones (se Schönfeld, Wörterbuch der altgermanischen Personen- und Völkernamen p. 55 ff.). Der er, som antydet af Alexander Bugge (Vikingerne II 17), intet i Vejen for, at Alfreds Opfattelse af Forleddet kan være rigtig. For det første er den oldisl. Form af Burgundernes Navn i Gen. Plur. Borgunda (Atlakviða) og stemmer altsaa nøje overens med det glda. Forled i Bornholm. Den kan sammenstilles med de gr. Former Βουργονδοι og Βουργουντες (el. -αι), som vel gaar tilbage til en germ. a-Stamme (om vekslende Afledninger i germ. Folkenavne se Schönfeld, l. c. p. XXIV ff.), men kan maaske ogsaa, da det er uvist, om vi

i Nordisk skal vente i-Omlyd i en Afledningsendelse som -und- (se Axel Kock, Umlaut und Brechung p. 98 ff.), være identisk med oldeng. Burgendas. For det andet behøver Folkenavnet Burgunder ikke at opfattes som en Afledn. af et Stednavn Borgund; det kan nemlig sammenstilles med det keltiske Folkenavn Brigantes og med det ovfr. nævnte sanskr. bṛhant „høj", se Kluge i Grundriss der germ. Philol.[1] I 305, R. Much i Beiträge zur Gesch. d. deutschen Sprache und Literatur XVII 41 ff., Meringer i Indogerm. Forschungen XVIII 262, Solmsen, Indogerm. Eigennamen p. 103, Walde-Pokorny II 172 f.; Folkenavnets Betydn. er da snarere „de høje" eller „de overlegne" end „de fra Øen Borgund stammende". For det tredie kan Navneformen Burgundofarones (Varr. Burgundosaxones, Burgundipharones, Passio Sigismundi c. 700, Script. Rer. Merov. ed. Krusch II 333) ikke opfattes som et Bevis for Burgundernes nordiske Herkomst, saaledes som det er sket hos R. Much (Hoops' Reallexikon under Burgunden) og Adolf Bach (Die deutschen Personennamen p. 177). Navnet siges det paagældende Sted at hidrøre fra, at Burgunderne gennem mange Aar blev tvunget til at forsvare Borge hinsides Rhinen; heraf kan sluttes, at Burgunderne paa den Tid, da de bar Navnet Burgundofarones, maa have boet Vest for Rhinen, hvorfor dette Navns første Led sandsynligvis er Landskabsnavnet Burgund. Og for det fjerde er der ikke fra arkæologisk Side fremført noget Bevis for, at Burgunderne er udvandret fra Bornholm. Ganske vist har Knut Stjerna (Bornholms Befolkningshistoria under Järnåldern p. 119 ff.) ment at kunne paavise en Udvandring fra Bornholm til Østersøens Sydkyst i 3. Aarh. e. Kr.; men da Burgunderne allerede nævnes hos Plinius (1. Aarh. f. Kr.) som et paa Fastlandet boende Folk, er dermed intet sagt om deres Herkomst. For Tiden før Kr. F. har man paavist, at der i Slutn. af Keltisk Jernalder (mellem Aar 200 f. Kr. og 0) var en livlig Kulturforbindelse mellem Bornholm og Egnene Øst for Oderens nedre Løb, altsaa det Omraade, hvor Burgunderne boede paa Ptolemæus' Tid, men denne Forbindelse har snarere haft Retningen Syd—Nord end omvendt (ifl. Brøndsted, Danmarks Oldtid III 99 f.). En Parallel til Navnet Bornholm er i flere Henseender Ønavnet Gotland, hvis Forled synes at være Folkenavnet Goter, dog ikke i Gen. Plur., men i Stammeform (se bl. a. Sophus Bugge i Norges Indskr. med de ældre Runer I 148 ff., T. E. Karsten, Die Germanen p. 71 ff., 84 m. Henvisn., Hjalmar Lindroth, Våra Ortnamn p. 106 f., Birger Nerman i Fornvännen 1923 p. 165 ff., HellqEO[2] under Gotland og K. G. Ljunggren, Medellågtyska drag i gamla nordiska ortnamn p. 30 ff. m. Henvisn.). I begge Tilfælde synes det mindre plausibelt, at Øen er det store Fastlandsfolks Urhjem, end at Folket har underlagt sig Øen og derved givet Anledning til dens Navn. — Den moderne Skriveform Bornholm optræder i danske Kilder for første Gang midt i 15. Aarh. og bliver eneherskende sidst i 18. Aarh. Den er, som formodet af K. G. Ljunggren (l. c. p. 83 ff.), vistnok af nederty. Oprindelse. I nederty. Kilder skrives Navnet nemlig som Regel Bornholm eller Borneholm (sjældent Borndeholm), første Gang i Rostock Stadsregnsk. 1260, derefter i de to Diplomer fra 1273 og 1276, hvorimod de danske Kilder endnu i 14. og 15. Aarh. normalt har Borend-, Borendeholm, og i 16. og 17. Aarh. Borrind-, Borringholm ved Siden af Bornholm. Den tyske Form beror formodentlig, foruden paa usikker Lydopfattelse, paa Tilknytning til Subst. nty. born „Kilde". Dens Sejr i den danske Retskrivning skyldes vistnok først og fremmest Paavirkning fra det 16. Aarh.s tyske og hollandske Kort. — Af Udtaleformerne gaar [*bårənˈhålm*], [*bårnˈhålm*], [*bårneˈhålm*] og lign. Former tilbage til den tyske Skriveform, hvorimod [*bårinˈhålm*] gaar tilbage til den middelalderlige danske Navneform; den skaanske Form [*bårinɛˈhålm*] (fra Vemmenhögs Herred) er kun optegnet een Gang og er ifl. Meddelelse fra fil.d:r Ingemar Ingers næppe identisk med den bornholmske Udtale [*bårin-*], men beror snarere paa Tilslutning til Landsbynavnet Börringe, udt. [*bårinɛ*] i Vemmenhögs H. Paa Bornholm kaldes Øen oftest [*lanəd*] (hær på lanned, vårt lann). Formen [*hålminˌ*] kan sammenstilles med at hólme, ohulmi (ɔ: ā holmi), Holmus og lign. hos Halfred Vandraadeskjald, paa den svenske Runesten og hos Adam af Bremen.

NATURNAVNE.

Adlers Grund [*a·dlərs'grʂŋ*]. BWK 1676 Adelærs Sant; BWRap 1676 Adelærs Rif; 1696 Søkortdirektør Jens Sørensen p. 231, JSørensen 1704 BhS XII 85, Danske Lods 1843 Adlers Grund; Danske Lods 1893, SøK 1943 Adler Grund. — Grund midtvejs mellem Bornholm og Rygen. Navnet hidrører fra, at Generaladmiral Cort Adeler under Krigen med Sverige havde Station her i tre Uger i Aug. 1675 (Grandjean, Søkortets Stednavne II 324).

Bielkes Rev. BWRap 1676 Bielkes Rif. — Nævnes sammen med Adelærs Rif. Revet siges at være observeret af „Hr. Admiral Bielke", rimeligvis Rigsadmiral Henrik Bielke (1615—83).

Bornholms Gat. Sv.SøK 1942 Bornholmsgattet; SøK 1943 Bornholmsgat. — Andet Navn paa Hammervandet og Bornholmshullet. Sidste Led er det fra Nty. eller Nederlandsk laante Subst. Gat „(smalt) Farvand". || **Bornholmshullet** [sydskaansk: *bårne'hålms,holed, barne'hålms,holed*]. — Det skaanske Navn paa Bornholms Gat ovfr.

Dagsgrund [sydskaansk: *dajsgroŋ*]. Sl. 18. Aarh. Thaarups Pap. Nr. 16 Dagsgrund; Thaarups Bh III 79 Dags-Grund; Th Dasgrund, Dasgrunij; Teinnæs dåls'grujnj. — Fiskegrund, der ifl. Thaarup ligger $2^1/_2$ Mil N.V. for Bornholm, og som ifl. Teinnæs er identisk med Davidsbanke ndfr.

Davidsbanke [*da·vəds ba·ŋka, da·vəds'grʂŋ*]. JSørensen 1704 BhS XII 85 Dauidtz Grund; A. H. Stibolt, Saltvands-Fiskerierne 1814 p. 17 Davids Grund; sv. SøK 1942 Davids Bank; SøK 1943 Davids Banke; Teinnæs Davedsbånka. — Grund i Havet N. for Bornholm. Navnet skal hidrøre fra David Sanderson Dich, der opdagede Grunden, da han i den haarde Isvinter 1634 gik over Isen fra Skaane til Bornholm (K. Thorsøn i BhTid 27/11 1941; jfr. Grandjean, Søkortets Stednavne p. 317).

Hammervandet [*hamaravanəd*]. Thaarup 1839 p. 9 Hammervandet; Th. Stromer, Bornholm 1897 p. 34 das . . . so genannte Hammermeer; Hauberg Bh^3 p. 3 det saakaldte Hammervand; Danske Lods 1940 Hammervandet. — Farvandet mellem Bornholm og Sandhammeren paa Skaanes Sydvestkyst, formodentlig opkaldt efter Sandhammeren eller efter Hammeren i Allinge-Sandvig Købstæders Landdistrikt, 644a, eller efter begge. Farvandets svenske Navn er ifl. Danske Lods Hamrarna.

Lille-Bornholm. K 1595 Danm. Kortlægn. I 41 Klein Bornholm. — En Ø, som paa K 1595 er afsat V. for Bornholm.

Nordhavet [*nårə'ha·w, no·rha·wəd*]. Teinnæs norhaved. — Navn paa Østersøen N. for Bornholm.

Nydyb. 1545 Hüb 147 dem Nienn Depe; 26/12 1563 Hüb 292 das newe tieffe; 25/10 1565 Hüb 307, 4/11 1565 Hüb 308 Nydybett. — I Farvandet S. for Bornholm. Maaske et tysk Navn.

Rækkenaglen [*rækʂəna·jlaŋ*]. 1783 ThaarupsBh VIII Reche Nagllen; A. H. Stibolt, Saltvands-Fiskerierne 1814 p. 16 Rækkenaglen. — Fiskegrund, som ifl. Thaarup ligger $3^1/_2$ Mil N.Ø. for Bornholm. Subst. Rækkenagle „redskab (pind, nagle), hvormed noget udspiles . . . især (foræld.): redskab til udspiling af huder" (ODS), formodentlig anvendt som Sammenligningsnavn.

Sejergrunden [*sajaragroŋəd*]. — Grund i Havet en Mil N. for Allinge-Sandvig. Slægtsnavnet Sejer.

Sortegrund [R: *swɔ·rtə'grʂŋ, swo·rtə'grʂŋ*]. Handels- og Industrie-Tidende 1803 p. 440, 1805 Thaarups Bh III 60, Rawert 1815 p. 131 Sortegrund; DFS 1906/23 Swårtegrund. — Fiskegrund V. for Bornholm.

Sydhavet [*sønrə'ha·w, sy·dha·wəd*]. Teinnæs sydhaved. — Navn paa Østersøen S. for Bornholm.

Vesterhav [*væstrə'ha·w, væstərha·wəd*]. Th Vestre Hav; Teinnæs væsterhaved. — Østersøen V. for Bornholm.

Østerhav [*ö·strə'ha·w*]. Th Østre Hav. — Havet Ø. for Bornholm. || **Østersøen** [*ö·stər/ö·ŋ*]. Teinnæs östersjöjnj. — Rønneboernes Navn paa Havet Ø. for Bornholm.

641. RØNNE KØBSTAD.

A. BEBYGGELSESNAVNE.

Rønne [*rønа*; R: sjælden Udtale *råna*; sydskaansk: *riina, rona, rone*]. Herunder ogsaa Eksempler paa Herredsnavnet. Dag? 1236 (Hvitfeld) Rodneherret; Dag? 1277 (Hvitfeld) Rodne; 4/4 1303 (Hvitfeld) Rothneherrid; s. Dok. Acta Processus Litium 341 Rotneheret; s. Dok. (Lundeb) Rotnæheret; 26/8 1321 (Hvitfeld) Rothneherret; 27/8 1321 (Vid. 9/6 1322) Rotnæhæret; 27/8 1326 (Hvitfeld) Rodneherret; 19/10 1327 (Hvitfeld) Rodneherret, Rodnherret; 24/10 1327 (Hvitfeld) Rodnekiøbsted oc Rodneherret; 29/3 1335 (Lundeb) rotnæheret; 28/10 1378 (Afskr) Hansisches Urkundenb IV 265 Rothna; 24/6 1380 Rothna; 23/4 1394 tu Rotten; 11/10 1412 Rotna; 7/11 1433 Røthna; 10/7 1434 (LDipl) Rothna; 18/8 1490 (Thurah) Rotne, Ratne; 7/9 1499 (17. AarhHansisches Urkundenb XI 718) Rothne; 15/8 1501 (Langebek) Rotnæ; 23/8 1512 (o. 1600) Rodne, Rodtne; 22/5 1522 Hüb 63 Rodne; 31/5—24/10 1523 Hanserec 1477—1530 VI 500 Rotten; 19/10 1551 Hüb 174 Roudne; 26/7 1553 Hüb 185 Rodneby; Okt 1553 Hüb 205 Rotten; 8/9 1555 Hüb 249 Rodne; 8/9 1555 Hüb 228 Rødne; 4/11 1562 Thurah p. 128 Rodne; 25/11 1568 Hüb 321 Rotten, Rottenn; 5/9 1572 Hüb 379 Rødne; 6/12 1573 Hüb 424 Rotten; 1586 Hüb 499 Rønde; Jb 1598 Rønne; 1599 Hüb 548 Rønde; 6/5 1608 Hüb 561 Rothne; 1616 Hüb 601 Rodne; 1621 Hüb 600 Raadne; Jb 1624 Rønde; Jb 1664 Røne, Rønne; BWRap Røne; BWBeskr Rønne; DAtl, VSK, M 1844, Gst Rønne. — Resen forklarer i Atlas Danicus Bynavnet Rønne af Rende „Kanal" samt meddeler, at Byen i gamle Tider har ligget ved den saakaldte Kongevej ikke langt fra St. Knuds Kirke (ɔ: Knudsker), og Aar 1330 er flyttet til sin nuværende Plads. Thurah forkaster begge disse Paastande, idet der hverken paa det ene eller det andet Sted findes Spor til saadanne betydelige Render, der har kunnet give Anledning til Navnet, ligesom der heller ikke kan paavises noget Dokument, der kan bekræfte Resens Efterretning om Flytningen af Byen. Rønne er efter Thurah i sin Oprindelse et ved Søen anlagt Fiskerleje, og Navnet, der i ældre Tid skrives Rotna, Rothna, Rodna, er i Skrivning og i Udtale forandret til Rønne for at adskille det fra Rotna, det nuværende Ronneby i Bleking. Hermed antyder Thurah, at det bornholmske og blekingske Navn kan have samme Oprindelse. Ronneby skrives i VJb 1231 (13. Aarh.) Rotneby, og Forleddet antages at være *Rotn, Navnet paa den Elv, ved hvilken Byen ligger. Dette Navn er forklaret som dannet med et n-Suffix til Verb. oldn. hrjóta „brumme, fare pludselig frem", sv. ryta „brøle", idet Navnet skulde sigte til nogle store Vandfald i Aaen (Hellquist, Sjön. I 483). Denne Forklaring kan ikke bruges ved Rønne, hvor der hverken findes Vandfald eller noget larmende Vandløb. Men begge Navne kan forklares som en Dannelse til Adj. da. raadden, oldn. rotinn, sv. rutten. Beslægtede Subst. er da. Raad, Raade „Forraadnelse", no. rot og rote „Raaddenskab" (Torp NEO), bh. rødda „Materie i Saar" (Esp) og færøsk rota „vedholdende Regnvejr; Smaaregn" (Jacobsen-Matras). Ordet indgaar som nordisk Laan i Navne paa Shetland, de Rots og udvidet med n-Suffiks Ro(i)tni, ligesom i Bynavnet (Jakob Jakobsen i NoB X 38); en meget fugtig Eng i sv. Österbotten i Finland hedder Rutorna og forklares af dette Ord (Karsten, Svensk bygd i Österbotten I 555). Den sjældne Udtale [*råna*], som svarer til den skaanske Udtale [*rona*], er opstaaet af glda. Rotna, den sædvanlig

overleverede Form, medens den almindelige Udtale [*røna*] ligesom den skaanske [*rùna*] forudsætter glda. *Rutna, jfr. Adj. bh. *rødiŋ* „raadden", der udgaar fra glda. *rutinn. Det ældste Rønne er Bebyggelsen omkring den gamle Anlægsplads for Fiskerne, den nuværende Havn. Terrænet her er lavtliggende og var tidligere sumpet og fyldt med Smaabække.

Aalekongens Hus [*œ·lakåŋəns hü·z*]. Th Aalekongens Hus. — Hus paa Hjørnet af Storegade og Nygade, nu nedbrudt. Huset har Navn efter en Snedker, der kaldtes Aalekongen, et Øgenavn han havde faaet af, at han havde været meget heldig med at fange Aal (Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 160 f.).

Absalonsgade [*apsalånsga·da*]. Postadr 1943 Absalonsgade.

Adelgade. Thurah Bykort Adel Gaden. — Den nuværende Storegade. Glda. athæl „Hoved-".

Allévej. Th Allégade; Postadr 1943 Allévej.

Almegade [*almøga·da*]. Tax 1761 Alme Gade; Trap[1], Postadr 1943 Almegade. — Trænavnet Alm. Gadenavnene i Rønne fra Tax 1761 er givet af Byfoged Selmer, fordi Gader og Stræder før hans Tid ingen Navne havde (1764 Urne Add).

Andreas Riis Vej [*andris ˈri·zəs vaj*]. Th Andreas Riis Vej; Postadr 1943 Andr. Riis Vej. — Efter Grosserer Andr. Riis, Malmø, som skænkede Kommuneskolen værdifulde naturhistoriske Samlinger (Bh Avis 14/11 1924).

Anthoniestræde [*anˈto·nistræ·də*]. Tax 1761, FT 1787 Anthoni Stræde; 1811 Thaarups Bh VIII Antonii Stræde; Trap[1], Postadr 1943 Antoniestræde.

Apotekerstræde. Th Apotekerstræde. — Folkeligt Navn paa Nygade (Th).

Bagergade [*ba·gər-, ba·garaga·da*]. Tax 1761 Bager-Gaden; FT 1787 Bagger Gade; Trap[1], Postadr 1943 Bagergade.

Bagerplads [R: *ba·garapla·siŋ*]. Trap[1], Postadr7 Bagerpladsen; Postadr 1943 Bagerplads. — Har Navn efter en Købmand Mikkel Bager, som ogsaa har givet Navn til Mikkel Bagers Torn, s. d. u. Naturnavne.

Bakkestræde [*bakastræ·də*]. Tax 1761 Bakke Strædet; FT 1787 Bakke Stræde; FT 1840 Bakke Strædet; Postadr7, Postadr 1943 Bakkestræde.

Bellmannsvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Bellmannsvej. — Efter den svenske Digter Bellmann. Af Taknemmelighed mod Sverige, der efter Bombardementerne af Rønne og Neksø den 7. og 8. Maj 1945 skænkede Træhuse til Fordel for de bomberamte, fik Gader og Veje i de Kvarterer, hvor Husene blev opført, i væsentlig Grad svenske Navne, f. Eks. Blekingevej, Frødingsvej, Kalmarvej, o. s. v.

Benbrækkerstræde [*be·nbrækərstræ·də*]. — Lille Gade i Nærheden af Statsskolen; samme Stræde som Violstræde. Samme Navn findes ogsaa andre Steder (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 73).

Bidstrupsgade. Th H. P. Bidstrups Gade. — Ældre Navn paa den østlige Del af den nuværende Skt. Mortensgade. H. P. Bidstrup døde 1876 (Th).

Bjørnegaard. 1727 (Th) Bjørnegd.

Birkevej. Jul paa Bh 1946 Birkevej. — Ny Gade med svenske Træhuse.

Blekingevej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Blekingevej. — Ny Gade med svenske Træhuse.

Bondebroen, Hse. Postadr7 Bondebroen; Guide 1914 Bondebro; Postadr 1948 Bondebroen. — Har Navn efter en Bro over Byaa, se Bondebro u. Naturnavne og Bebyggelsesnavnet Bondebroen i Knudsker S. 651.

Bondegade [*bo·naga·da*]. Tax 1761 Bonde Gaden; FT 1801, Trap[1], Postadr 1943 Bondegade. — Maaske af Slægtsnavnet Bohn(e) (R).

Borgergade Tax 1761 Borre-Gaden; FT 1787 Borgergade; Trap[1] Borregade; Postadr 1943 Borgergade. — Opkaldelse efter B. i København.

Borgmester Nielsens Vej [*bårmæstər ˈne·lsəns vaj*]. Vejfort 1942, Postadr 1943 Borgmester Nielsens Vej. — Tidligere Pæretræsdalsvej. Borgmester Nielsen døde 13/3 1942.

Bredgade [*bre·ga·da*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Bredgade.

Bredstræde [*bre·stræ·də*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Bredstræde.

Brudegade. Urne Add Brude Gade. — Jfr. Naturnavnet Brudeseng.

Bryggervej [*bryɟaravæ·ŋ*]. Postadr 1943 Bryggerivej; Bh. Vejv. 1944 Bryggervej.

Bundtarmen [R: *bånta·rmiŋ*]. Trap[1] Bundstr.; Th Blindtarmen. — Lille blindt Stræde, som udgaar fra Antoniestræde ved Store-Torv. Bundtarm er det almindelige bhske Ord for Blindtarm saavel i egentlig Bet. som i Bet. „lukket Vej el. Gade". Som Navn paa blinde Gader bruges det ogsaa i andre bhske Købstæder.

Byledsgade [*by·ləsga·da*]. Trap[1] Byledsgade; Trap[2] Byllesgade; Trap[4], Postadr7, Postadr 1943 Byledsgade. — Fra St.-Torvegade til Byens Markjorder.

Byvangen. Medd. 1949 Byvangen. — Gade fra Smallesund sydpaa.

Bækken [R: *bæḳiŋ*]. Postadr9, BhVejviser 1944, Postadr 1948 Bækken. — Gade ved Tevandsbæk.

Bødkergænge [R: *bøðkara-, bøkaraḍæŋəd*]. Postadr 1943 Bødkergænget.

Curdtslund, Hs [*kårsəsˈloŋ*]. Postadr 1869 Curdt's Lund; Gst 1886 Curdtslund. — Af Naturnavnet Curdtslund.

Curdtsvej. Medd. 1949 Curtsvej.

Damgade [*damga·da*]. Skiftepr 1749 Iens Nielsen ved Dammen her i Rønne; Tax 1761, FT 1787 Dam Gaden; Postadr 1943 Damgade. — Har Navn efter Colbergdam (Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 249 Note til p. 100).

Dampmøllegade [*da·mpmøləga·da*]. Trap[1] Dampmøllestr.; Postadr7, Trap[4], Postadr 1943 Dampmøllegade.

Dommerbæk Huse [*dåmarabæḳshü·zən*]. Postadr 1943 Dommerbæk Huse. — Naturnavnet Dommerbæk.

Doveraas, Hs. 1730erne (Th) Due Aas Mølle; Nexø Skiftepr 1746 Doure Aas Mølle Huus; 1851 (Th) Due Aas; Guide 1914, Gst Dovreaas. — Naturnavnet Doveraas.

Djævledans [R: *dæ·wlada·ŋsamølan*]. Th Dævladaijns. — Horisontalmølle Nord for Kastellet. En saadan Mølle kaldtes af gamle Bornholmere Djævledans, Djævledansmølle eller Djævlemølle (Rohmann i DF VI 33 ff.).

Dr. Kabells Vej [*dåktər ˈka·bəls vaj*]. 1936 ff. (Th) Dokter Kabells Vej; Postadr 1943 Dr. Kabells Vej. — Tidligere Nordostvej. Efter Lægen Søren Kabell, død 1936.

Eginsgade [*e·ginsga·da*]. Th, Postadr 1943 Eginsgade. — Efter Lundebispen Egin, som indførte Kristendommen paa Bornholm.

Ellekongestræde [R: *æləkåŋstræ·də*]. Tax 1761 Elle Konge Strædet; FT 1801 Elle-Kong Stredet; Trap[1] St. Ellekongstr.; Postadr7 Store Ellekongstræde; Postadr 1943 Ellekongstræde. — Navnet givet i 1761 af Byfoged Selmer. Ellekonge „Ellefolkets Herre", eller blot anvendt om et mandligt Væsen af Ellefolket (ODS).

Lille-Ellekongestræde. Trap[1], Postadr7, Postadr 1943 Lille Ellekongstræde.

Endeløsstræde. Tax 1761 Endeløs Strædet; FT 1787 Endeløs-Stræde; FT 1840 Endeløs Strædet. — Endeløs kaldes Gader, som ender i aaben Mark eller som Blindgade (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 59).

Eskilsgade [*æsḳəlsga·da*]. Postadr 1943 Eskildsgade. — Af Mandsn. Eskil.

Fabriksvej [*faˈbreksvaj, faˈbreksvæ·ŋ*]. Postadr 1943 Fabriksvej.

Falsterbovej. Postadr 1948 Falsterbovej.

Finnestræde [*fiŋastræ·də*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Finnestræde. — Maaske Slægtsnavnet Finne (R).

Fiskerbakke [*feskər-, feskarabakaŋ*]. Postadr7 Fiskerbakke; MK Fiskersbakke; BhS XX p. 27 Fiskeresbakke; Postadr 1943 Fiskerbakke. — Samme Gade som Kildesbakke.

Fiskerstræde [*feskarastræ·də*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Fiskerstræde.

Frederikshavn. Trap[1] Frederikshavnen. — Rønnes udvidede Havn blev kaldt saaledes efter Kong Frederik VII, der under et Besøg paa Bornholm den 9/9 1856 gav Tilladelse dertil.

Fru Krabbes Vej [*frü· ˈkrabəs vaj*]. Postadr7 Fru Krabbesvej; MK, Postadr 1943 Fru Krabbes Vej.

Fru Steenbergs Vej [*frü· ˈste·nbæ·rs vaj*]. Postadr7 Fru Steenbergsvej; Postadr 1943 Fru Steenbergs Vej.

Frydenlund, Ml og Hse [*fry·dən'loŋ*]. Postadr 1869 Frydenlunds Ml.; Guide 1914 Frydenlund Ml.; BhS XXI 56 Frydenlund mølle. — Oprindelig et Skovnavn, se u. Naturnavne.

Frydenlundsvej [*fry·dən'loŋsvaj*]. Postadr 1943 Frydenlundsvej.

Frødingsvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Frødingsvej. — Efter den svenske Digter Fröding.

Fyrrevej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Fyrrevej. — Ny Gade med svenske Træhuse.

Fønix, fsv. Ml. Mansa 1851, Trap[1], Bull 1869 Phønix; Gst 1886 Fønix. — Navn paa en af de af Otto Arboe oprettede fem Cementovne fra 1830—50 (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 239).

Godthaabsvej [*gåt(h)å·bsvaj*]. Postadr 1943 Godthaabsvej. — Godthaab var Navn paa en af de af Otto Arboe c. 1830—50 oprettede fem Cementovne (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 239).

Grummekulegade [R: *gråmə'kʉ·lə¡ga·da*]. Tax 1761 Grumme Kule Gaden; FT 1787 Grumme Kule Gade; FT 1801 Grummekulegaden; 1811 Thaarups Bh VIII Grummekulegade; BhTid 5/10 1940 Grummekule-Gaden. — Hedder nu Store-Torvegade. Af Naturnavnet Grummekule.

Grummekulestræde. 1811 ThaarupsBh VIII Grummekulestrædet; Th Grummekulestræde. — Nu Lille-Magstræde (R). Af Naturnavnet Grummekule.

Grønnegade [*grö·nəga·da*]. Thurah Grønne Gade; Tax 1761 Grønne-Gade; FT 1787 Grønne Gade, Grønne Gaden; FT 1840 Grønne Gaden; Trap[1], Postadr 1943 Grønnegade. — Oprindelig en Gade gennem ubebygget Grønjord (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 19 f.).

Haabet, fsv. Cementovn. Mansa 1851, Trap[1], Bull 1869 Haabet. — Navn paa en af de af Otto Arboe c. 1830—50 oprettede 5 Cementovne (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 239).

Hallandsvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Hallandsvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Halmstræde [*halmstræ·də*]. Tax 1761 Halm Stræde; FT 1787 Halm Strædet; Postadr 1943 Halmstræde.

Halmtorv. 1811 ThaarupsBh VII Halmtorvet.

Skt. Hansstræde [*sa·nt 'ha·nəstræ·də*]. Tax 1761 St Hans Stræde; FT 1787 St: Hans Strædet; Trap[1] St Hansstr; Postadr 1943 Sankt Hans Stræde.

Havnebakke [*ha·wnabakaŋ*]. Trap[1] Bakken; Trap[4], Postadr7 Havnebakken; G&N 1939 p. 66 Hawnabakkanj; Postadr 1943 Havnebakken.

Havnegade [*ha·wnaga·da*]. Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Havnegade.

Hedningestræde [*he·dniŋəstræ·də*]. Trap[1] Hedningsstr; Postadr7, Postadr 1943 Hedningestræde. — Af Hedning „Ikke-Kristen" el. i den bh. Bet. „et Barn, før det er døbt" (Esp).

Hedvigstræde. Tax 1761 Hedevig Strædet; Tax 1774 Helvig-Strædet; Tax 1781 Helvigs Strædet; FT 1801 Hedevigstrædet; 1811 ThaarupsBh VIII Hedevigstrædet. — Efter St. Hedvigssøstrene.

Herman Blems Vej [*hærman'blæms vaj*]. Postadr 1943 Herman Blems Vej.

Hovedvagtsgade [*hawdva·jtəga·da*]. Postadr7 Hovedvagtsgade; MK Hovedvagtsstr.; Postadr 1943 Hovedvagtsgade. — Navn efter Rønne Fæstnings Hovedvagt, opf. 1743—44.

Højstræde. Tax 1761 Høy Strædet; Tax 1774 Høy-Strædet; Tax 1781 Hoy Strædet; FT 1787 Hoy-Stræde.

Integade [*entəga·da*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Integade. — Opkaldelse efter Integade i København.

Jagthavn [*ja·jtaha·wn*]. Th Jagthavnen „Jajtahavn". — Navn paa Rønne Havns inderste Bassin.

Jernbanevej [*jærnba·navaj*]. Postadr 1943 Jernbanevej.

Johnsens Tværvej [*jo·nsəns tvæ·rvaj*]. Postadr 1943 Johnsens Tværvej. — Vel efter Konsul Peter Johnsen (nævnt i Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 249).

Johnsensvej [*jo·nsənsvaj*]. Postadr 1943 Johnsensvej.

Jomfru Maries Kapel. 10/7 1434 (LDipl) capella virginis gloriose juxta ecclesiam sancti Nicolai episcopi in Rothna in Borndeholm.

Kaasegade [*kɑ·zaga·da*]. Trap[1], Postadr 7 Kaasegade; MK Kaasegad; Postadr 1943 Kaasegade. — Har Navn efter Nørrekaas.

Kajgade. Medd. 1949 Kajgade.

Kajstræde [*kajstræ·də*]. Tax 1761 Kay Strædet; FT 1787 Kay Stræde, Key Stræde; Trap[1], Postadr7, Postadr 1943 Kajstræde. — I den nordl. Ende af Byen, længst borte fra Havnen. Forleddet er snarest Slægtsnavnet Kaj, Key (R).

Kalkbrænderivej [*ˈkalkbrœnəˈri·vaj*]. MK Kalkbrænderi Vei; Trap[3], Postadr7, Postadr 1943 Kalkbrænderivej.

Kalmarvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Kalmarvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Kandegade [*ka·ŋəga·da*]. Tax 1761 Kande Gaden; FT 1787 Kande Gade; Trap[1], Postadr 1943 Kandegade.

Kanelstræde. Trap[1] Canelstrædet; Trap[2] Kanelstræde.

Kapelstræde. Trap[1] Capelstrædet; Trap[2], Postadr7 Kapelstræde.

Kapelvej [*kaˈpœlvaj*]. Postadr7, Postadr 1943 Kapelvej.

Kastanievej [R: *kaˈstanjəvaj*]. MK, Postadr 1943 Kastanievej.

Kastellet [*kaˈstælәd*, R: *kaˈstelәd*]. 1688—89 (Th) Castellet; JSørensen 1704 BhS XII 84 Kastelit; 1738 i Komm 1738 Castelet; Rel 1743 Castellet; UrneAdd det saa kaldede Castelle; VSK Citadellet; Mansa 1851 Castellet; Bull 1869 Kastellet; BhFisk 1933 p. 13 Kastelled. — Byens gamle Fæstningstaarn, opført 1689.

Kastelsmølle [R: *kaˈstels-*, *kaˈstælsmølan*]. Postadr 1869 Kastels Ml.; Postadr 1943 Kastelsmøllen. — Samme Mølle som Søndermølle.

Kastelsvej [*kaˈstælvaj*, *kaˈstælvæ·ŋ*]. Postadr 1943 Kastelsvej.

Kattesundet [*katasoŋəd*]. Tax 1761 Katte Sundet; 1811 ThaarupsBh VII, FT 1840 Kattesund; Trap[1], Postadr 1943 Kattesundet. — Lille Gade nær Lilletorv. Navnet findes i flere danske Købstæder og er kendt allerede fra Middelalderen i Kolding, Flensborg, Vejle, Roskilde, København, Slesvig, Assens og Middelfart. Det har vel oprindelig betegnet et Vandløb el. en Dam, hvori der har været henkastet Katteaadsler (DS IV 7 f.). Efterleddet -sund forekommer ogsaa i Gadenavnene Smallesund i Rønne og Hasle. Kattesund i Rønne er rimeligvis Opkaldelse efter det københavnske.

Kildesbakke. Postadr7 Kildebakken. — Naturnavnet Kildesbakke.

Kildestræde. Th Kildestræde.

Kirkeplads [*ɧærkəpla·sin*]. Postadr7 Kirkepladsen; Postadr 1943 Kirke Plads.

Kirkestræde [*ɧærkəstræ·də*]. Tax 1761 Kirke Strædet; FT 1787 Kirke-Stræde; FT 1840 Kirkestrædet; Trap[1], Postadr 1943 Kirkestræde.

Klingegade [R: *kleŋaga·da*]. Tax 1761 Klinge Gaden; Tax 1781 Kling Gaden; FT 1801 Klinge Gade; Trap[1], Postadr 1943 Klingegade. — Lille Gade i den sydlige Del af Byen. — Slægtsnavnet Klinge (R).

Klingehus. BhAvis 1837 Nr. 55 (Th) Klingehuset.

Klokkegade [*klåkəga·da*]. Tax 1761 Klokke Gaden; FT 1840, Trap[1], Postadr 1943 Klokkegade.

Knappestræde [*knapastræ·də*]. Trap[1] Knapstr.; 1887 (Th), Postadr7, MK Knapstræde; Postadr 1943 Knappestræde. — Af Slægtsnavnet Knap, jfr. Knappegd i Ibsker S.

Knorrenborg, Hs [*knårənbår*]. K 1744, K 1778, FT 1787 Knorrenborg; VSK Orig, Salchow 1813 Knorrenborg; BhAvis Juli 1846 (Th) Knollenborg; Gst 1886, Postadr 1869, MK Knorrenborg; Teinnæs 1926 [*knårənbår*, *knålənbår*]; BhFisk 1933 p. 13 Knorrenbor. — Nu Fredensborg. Som de fleste Gaard- og Husnavne paa -borg er det oprindelig et Navn med nedsættende Betydning. Forleddet kan være Verb. knurre. Jfr. Knurrenborg, DS II 36, og Knorborg, alm., f. Eks. DS IV 27. Omtydet til Knollenborg af Verb. knalde [*knåla*] i obskøn Bet. Ved Kysten lige ved Ejendommen ligger et Voldanlæg (se P. Thorsen, Fra Sydbornholm 8 f.), der af enkelte menes at have givet Navn til Stedet, men det beror vist kun paa en Gisning (R).

Knudsvej [*knu·(d)svaj*]. Postadr7 Sct.-Knudsvej; Th Knuds Vej; Postadr 1943 Knudsvej.

Kokkegade [R: *kåkaga·da*]. Bykort 1886 Kokkegade; Postadr9 Kokkegade (Klokkegade). — Samme Gade som Klokkegade. Slægtsn. el. Appell. Kok (R).

Korsgade [*kårsga·da*]. Tax 1761 Kors Gaden; Tax 1774 Kaars-Gaden; UrneAdd Kors Gaden; Trap[1], Postadr 1943 Korsgade.

Kredsen [*kredsiŋ*]. Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Kredsen.

Kristiansgade. Th Kristiansgade.

Krystalgade [*kryˈsta·lga·da*]. FT 1840 Krystalgaden; Trap[1], Postadr 1943 Krystalgade. — Tidligere Skidenstræde (Th, Opt 1945). Opkaldelse efter Krystalgade i København, som ogsaa tidligere hed Skidenstræde.

Kulle. Thorvald Hansen Kolla, Kolle; Teinnæs Kujlja. — Navn paa en Mølle; saaledes kaldte man i Arnager Andersens Mølle (Teinnæs). Kuld, se Indl.

Kyllingehus [*kʃøliŋahu·zəd*]. VSK Kyllinge Huset.

Kystvej. Medd. 1949 Kystvej.

Kætten. Teinnæs kjættan. — Soldaterne i Militsen kaldte, naar de exercerede paa Galgeløkken, Kastellet for kjættan, bestemt Form af bh. Kjätta „Hunkat" eller af bh. *Kjätta, f. „Faarefold", se Kætte, Nyker S., 652.

Laksegade [*la·jsaga·da*]. Tax 1761 Laxe Gaden; FT 1787 Laxe Gade, Laxe Gaden; Trap[1] Laxegade; Postadr 1943 Laksegade. — Opkaldelse efter L. i København.

Landemærket [*lanamærkəd*]. Postadr7, Postadr 1943 Landemærket. — Ænyda. Landemærke „Landegrænse". Opkaldelse efter L. i København.

Langelinie [*låŋəˈli·nia*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Langelinie. — Rækkeboliger for Arbejdere. Opkaldelse efter L. i København.

Larsegade [*la·rsə-, la·rsaga·da*]. Tax 1761 St: Lars Gade; Tax 1781 Lars Gade, Lars Gaden; FT 1787 Lars Gade; FT 1801 Larsegade; Urne Add Lars Gade; 1811 ThaarupsBh VIII Larse Gade; Trap[1], Postadr 1943 Larsegade. — Mandsnavnet Lars.

Legaards Plads. Thurah Bykort Leegaards Plads; DAtl Legaards Plads; BhTid 5/10 1940 Leegaards Plads. — Samme Lokalitet som Store Torv. En Løkke kaldes Leegaards Løkke (Th). Efter Købmand Christian Leegaard, død 1757 (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 94, 210).

Lervaren [*le·rva·ran*]. — Teglværket ved Borgmester Nielsens Vej. Subst. Lervare i bestemt Form brugt hypokoristisk som Navn paa Teglværket.

Lillegade [*liləga·da*]. Tax 1761 Lille Gade; FT 1787 Lille-Gade; Trap[1], Postadr 1943 Lillegade.

Lilletorv [*liˌlaˈtår, liˌlatår*, R: *liˌlaˈpla·ə*]. Tax 1761 Lille Torv; FT 1787 Liden Torv; 1811 ThaarupsBh VIII Lille Torv; Panum 1830 p. 106 lille Plads; Borrijnh III 96 Lil'a Plâs; Trap[1], Postadr 1943 Lille Torv.

Lindevej [*liŋəvaj*]. Postadr7, Postadr 1943 Lindevej.

Loppetorv [*låpətårəd*]. Th Loppetorvet. — Andet Navn paa Olsgade.

Lovisehøj, Gd [R: *loˌviˈsənˈhåj*]. Guide 1885 Lovisenhøj; AL 1912 Lovisehøj; BhS XXI 57 Louisenhøj gård; Postadr9, Gst Lovisehøj. — Jfr. Byggehøj u. Naturnavne.

Lundensvej. Medd. 1949 Lundensvej.

Lygtestræde [*låjtəstræ·də*]. Trap[1] Lygtepælstr.; Trap[2] Løgtestr.; Postadr7 Lygtepælsstræde; MK Løgtestræde; Postadr 1943 Lygtestræde.

Lykkensprøve, fsv. Ml. Mansa 1851 Lykkensprøve; Trap[1] Lykkens Prøve; Bull 1869, Gst 1886 Lykkensprøve. — Navn paa en af de af Otto Arboe 1830—50 oprettede fem Cementovne (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 239), nu Landbrug iflg. Bh Vejviser 1944.

Lærkevej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Lærkevej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Løkkegade [*lyʃəga·da*]. Tax 1761 Lykke Gaden; FT 1787 Lykke Gaden; Trap[1] Lykkegade; Trap[2] Lokkegade; Postadr7, Postadr 1943 Løkkegade. — Løkke, se Indl.

Lille-Madsegade [*liˌlaˈmasaga·da*]. Trap[1], Postadr7 Lille Madsegade; Trap[4] Lille Madsesgade; Postadr 1943 Lille Madsegade.

Lille-Madsestræde. Trap[1] Lille Madsestræde.

Mads Hansens Gade. BhAvis 8/10 1891 Mads Hansens Gade. — Nuværende Stormgade.

Magstræde [*ma·gstræ·də*]. Trap[1] St Magstræde; Postadr7, MK Store Magstræde; Postadr 1943 Magstræde. — Af Subst. Mag „Nødtørftshus" (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 45), vel Opkaldelse efter Magstræde i København.

Lille-Magstræde [*liļa'ma·gstræ·də*]. Trap[1] Lil. Magstræde; Postadr7, Postadr 1943 Lille Magstræde. — Hed tidligere Grummekulestræde.

Malmøvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Malmøvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Margrethevej [*ma'gre·təvaj*]. MK, Postadr 1943 Margrethevej.

Marie Koefoeds Vej [*maria 'kåfəds vaj*]. Postadr7 Marie Koefoedsvej; Postadr 1943 Marie Koefoeds Vej. — Efter Etatsraadinde Maria Koefoed, som i 1812 oprettede en Stiftelse i Rønne.

Lille-Mortensgaard. Skiftepr 1753 et lidet Huus bestaaende af $1^1/_2$ Fag, paa lille Mortensgaard kaldet; Tax 1774 Lille-Mortens-Gaard; FT 1787 Lille Mortens Gaard.

Lille-Mortensgade [*liļa'mœ·rtənsga·da*]. Tax 1761 Lille Mortens Gade; Trap[1] Lil Mortensstræde; Postadr7, MK, Postadr 1943 Lille Mortensgade.

Skt. Mortensgade [*sa·nt(ə) 'mœ·rtənsga·da*]. Tax 1761 Sanct Mortens Gade, Mortens Gade; FT 1787 Mortens Gade; Trap[1] Sanct Mortensgade; Postadr 1943 Sankt Mortens Gade.

Murergade [*'mu·rər-, mu·raraga·da*]. Postadr7, MK, Postadr 1945 Murergade.

Myregade. Tax 1761 Myre Gaden; FT 1787 Myhre Gaden; Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Myregade. — Har Navn efter Søndermyr.

Møllegade [*møləga·da*]. Tax 1761 Mølle-Strædet; FT 1787 Mølle Stræde; Trap[1] Møllestræde; Postadr7, MK, Postadr 1943 Møllegade.

Møllegades Forlængelse. Postadr7 Møllegades Forlængelse; MK Fortsættelse af Møllegade.

Nedergade. 1600erne (Th) Nedergaden. — Nu Grønnegade (Th).

Nellikegade [R: *nelikə-, nælikəga·da*]. Tax 1761 Nellike Strædet; FT 1787 Nellike Stræde; Trap[1] Nillekestr.; Postadr7, MK, Postadr 1943 Nellikegade.

Skt. Nikolaj Kirke. 10/7 1434 (Langebek), 29/5 1502 (Resen) Sancti Nicolai.

Nordostvej. MK Nordøstvej; Postadr7, Postadr9 Nordostvej. — Nu Dr. Kabells Vej.

Nygade [*ny·ga·da*]. Tax 1761, FT 1787 Nye Gade; Trap[1] Nyegade; MK, Postadr 1943 Nygade. — Kaldtes i Folkemunde Apotekerstræde, fordi Apoteket ligger paa Hjørnet af Nygade og Storegade.

Nyhavn. G&N 1931 p. 55 Nyhawn. — Syd for Rønne gamle Havn.

Næbbetrønte. BhFisk 1933 p. 14 Næbbatrøntan. — Fiskernes Betegnelse for Frydenlund Mølle, der ligger paa Næbbeodde.

Nørrebakke. Postadr 1948 Nørrebakke.

Nørregade [*nårəga·da*]. Tax 1761 Nørre Gade; FT 1787 Nørre Gade; Trap[1], Postadr 1943 Nørregade.

Nørrekaas [*nårəkœ·z*]. Thurah „den liden . . . Havn"; VSK Nørre Kaas; Salchow 1813 Nørrekaas; UK 1817 Nørre Kaas; Esp p. 199 Norrekås; Trap[1], Bull 1869 Nørre Kaas; MK Nørrekaas; BhFisk 1933 p. 14 Norrekaas; G&N 1939 p. 65 Norrekåz; Gst Nørrekaas (Havn).

Nørrekaasgade [R: *nårəkœza·ga·da*]. Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Nørrekaasgade.

Olsgade [*o·lsga·da*]. Tax 1761 Ols Gaden; FT 1787 Ols Gade; Trap[1], MK, Postadr 1943 Olsgade. — Hed tidligere ogsaa Loppetorvet (Opt 1945). Af Mandsnavnet Oluf.

Om Kirken. Trap[2], 1887 (Th), MK Om Kirken.

Onsbæk, Hse. Gst 1886 Onsbæk Tglv; Guide 1914, Vejfort 1942, Gst Onsbæk. — Naturnavnet Onsbæk.

Paradisgade [*pa·radi·sga·da*; R: *pa·radis, -di·z*]. Trap[1], MK Paradis; Postadr7, Vejfort 1942, Postadr 1943 Paradisgade.

Paradisvej. Postadr 1948 Paradisvej. — Nyt Navn paa Teglværksvej.

Parallelvej. MK Parallelvei.

Peder Larsens Stræde. BhS XX 27 Per Larsens Stræde; Th Peder Larsens Stræde. — Gammelt Navn paa det nuværende Pistolstræde, s. d. Efter Borgmester Peder Lavridsen Møller, død 1674 (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 87 og 112).

Skt. Pedersgade [*sa·nt ˈpe·dərsga·da*]. Trap[1] St Pedersgade; Postadr7 Sct.-Pederstræde; MK Skt. Peders Gade; Postadr 1943 Sankt Peders Gade.

Pilestræde [*pi·lastræ·də*]. Postadr7, Postadr 1943 Pilestræde.

Pingelsallé [*peŋəls aˈle·*]. Postadr7 Pingelsallé; MK Pingels Alle; Afh. P. Thorsen 1942 p. 123, Postadr 1943 Pingels Allé. — Opkaldt efter Byfoged J. C. Pingel, død 1836.

Pistolstræde [*piˈsto·lstræ·də*]. Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Pistolstræde. — Hed tidligere Peder Larsens Stræde, s. d. Gaden har formodentlig faaet Navnet Pistolstræde efter sin Form, fordi den er bøjet som Løb og Skaft paa en Pistol (R).

Pogegaard. 1675 (Th) Pogegaarden; 1680 (Th) Poge Gaarden. — Af Subst. Pog „lille Dreng".

Provstegade [*pro·staga·da*]. Tax 1761 Prouste Gaden; FT 1787 Provste-Gaden; Trap[1], Postadr7, Postadr 1943 Provstegade. — Fører fra Provstegaarden i Retning af Kirken.

Prøjsen, Huskarré [*prʌ̀(·)jsən*]. 1880erne (Th) Preussen. — Det nordre Hjørne af Kalkbrænderivej og Store-Torvegade.

Pythus, Gd [*pøthu·zəd, py·thu·zəd*]. K 1746—50 byte-huus; 1759 Thaarups-Bh II p. 239 Pyttehuset; Falenkamp 1783 Pyttehuuset; Sl 18. Aarh. Thaarups Bh II 148 Pute Huuset; VSK Pythuset; Salchow 1813 Pyttehus; Thaarup 1839 p. 237, Mansa 1851 Pythuset; Trap[1] Puthuus; Bull 1869 Pyt H.; Gst Pythus. — Kaldes af Ejeren Søvang. Af Subst. Pyt „Pyt, Pøl, Sumphul". Udtalen og de nyeste Skriftformer har tabt Bindevokalen, som findes i de ældre Former.

Pæretræsdalsvej [*pæ·rətræ·sda·lsvæ·ŋ*]. — Postadr 1948 Pæretræsdalen. Naturnavnet Pæretræsdal.

Raadhusstræde [*rɔ·hu·zstræ·də*]. Trap[1] Raadhuusstræde; Postadr7, MK, Postadr 1943 Raadhusstræde. — Det gamle Raadhus [*rɔ·stawan*] laa her indtil 1830.

Rendegade [*rænəstræ·də*]. Tax 1761 Rende-Gaden; FT 1787 Rende Gade, Ronde Gade; Trap[1], Postadr7, Postadr 1943 Rendegade. — Subst. Rende.

Robbedale, Hse. Guide 1914 Robbedale; Th Robbedalehus. — Naturnavnet Robbedale.

Rolighedsgade [*ro·lihe·dsga·da*]. Tax 1774 Roligheds Gaden; Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Rolighedsgade. — Her var 1774 kun eet Hus.

Rosengaarden [*ro·sɔngɔ·riŋ*]. Ravn 1671 Rosengd; Resen K Rosengd hvilchen soo kaldis efter Holger Rosenkrantz; Tax 1761 Rosen Gd; Tax 1774 Rosen-Gd; Urne Tilf. t. Thurah Rosengd; Tax 1781 Rosen Gd. — En Lystgaard Vest for Raadhusstræde bygget omkring 1635 af Lensmand Holger Rosenkrantz (Zahrtmann, BhS VII p. 56), nu Amtsforvaltergaard.

Rosengade [*ro·sɔnga·da*]. Tax 1761 Rosen Gaden; FT 1787 Rosen Gade; Trap[1], MK, Postadr 1943 Rosengade. — Romantisk Gadenavn (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 21).

Ruden [*ru·dan*]. Tax 1761 Ruden; Tax 1774, Tax 1781 Ruuden; FT 1801 Ruden; Urne Add Ryden; 1811 Thaarups Bh VIII, Trap[1], MK, Postadr 1943 Ruden. — Gadestump fra Rønne Kirkeplads nordpaa, som nu ved Gadereguleringen efter Bombardementet 1945 er forsvundet. Købmænd fra Greifswald havde i Middelalderen eget Hus og eget Kapel ved Kirken i Rønne, og det kan tænkes at de har givet denne Gadestump Navnet Ruden efter en lille Ø „Ruden" tæt udenfor Greifswald, som skulde passeres af dem paa deres Rejser fra og til Rønne (K. Thorsen, Rønne Søfarts Historie 27).

Rømersgade [*rømərsga·da*]. Postadr 1943 Rømersgade. — Har Navn efter den samme Avlsbruger Rømer, som Rømersbæk er opkaldt efter (R).

Sadleborg, fsv. Hs. Tax 1781, FT 1787 Sadleborg Synden Byen; 1801 (Th) Sadleborg.

Saga, fsv. Ml [R: *sa·ga*]. Trap[1], Postadr 1869, Bull 1869, Gst 1886 Saga. — En af Otto Arboe før 1850 anlagt Cementovn, nedbrændt c. 1870, senere Ben-

mølle, nedlagt før 1914 (Guide 1914). Poetisk Navn, jfr. de andre Navne paa Arboes Cementovne: Phønix, Haabet, Lykkens Prøve og Godthaab.

Sandgade [*sa·nga·da*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Sandgade.

Sandvej [*sa·nvæ·ŋ*]. BhS XI p. 75 Sandvejen.

Sejersgaard, Lille-, Gd. Th Lille Sejersgaard. — I den nordlige Del af Rønne Vang, der grænser op til Sejersgaard i Knudsker S.

Sibirien, fsv. Hs [R: *se'be·rian*]. — Laa paa Haslevej ved Næbbeodde. Navnets Udtale med a i Endelsen viser, at det er en fem. a-Afledning af Sibirien med efterhængt Artikel, idet dog *Sibirienan er blevet forkortet til Siberian (R).

Sigurdsgade [*si·gu·rsga·da*]. Postadr7, MK Sigurdsgade.

Sildetorv [R: *siɭatårəd*]. Panum 1830 p. 106, Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 102 Sildetorvet. — En lille Plads paa Østergade, hvor de Vogne holdt, der kom fra Østlandet, især fra Listed, med fersk Sild for at sælge den til Byens Folk (Johan Hansen, anf. St.).

Silkegade [*sølkəga·da*]. Tax 1761 Silke Gaden; Trap[1], MK, Postadr7, Postadr 1943 Silkegade. — Opkaldelse efter S. i København.

Skaanesvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Skaanesvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Skadehus. 1729 (Th) Skadehuset. — Fugle- el. Slægtsnavnet Skade, jfr. Skadegaard i Pedersker S., 683 og Aaker S., 684.

Skadekrog, fsv. Gade. Th Skadekrogen. — Nedlagt blind Gade (Th). Fugle- eller Slægtsnavnet Skade.

Skanørvej. Postadr 1948 Skanørvej.

Skarpegade [*ska·rpəga·da*]. Tax 1761 Skarpe-Gaden; FT 1787 Scharpegade; Trap[1], MK, Postadr 1943 Skarpegade. — Adj. skarp. Gaden kan have Navn af, at Brolægningen bestod af skarpe Sten.

Skidenstræde [*ʃi·dənastræ·də*]. Tax 1761 Skiden Strædet; FT 1787 Skiden Stræd, Skiden Stræde; 1811 ThaarupsBh VIII Skidenstræde. — Nu Krystalgade (Opt 1945). Opkaldelse efter Skidenstræde i København.

Skindergade [*ʃenərga·da*]. Trap[1], Postadr7, Th, Postadr 1943 Skindergade. — Vel Opkaldelse efter S. i København.

Skolekrogen. Th Skolekrogen. — Smøge op til Vestre Skole, se Skolekrog u. Naturnavne.

Skolestræde [*sko·ləstræ·də*]. Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Skolestræde. — Stræde bag om Statsskolen.

Skovgænget [*skaw(a)ɟæŋəd*]. Postadr7, Th, Postadr 1943 Skovgænget. — Af Slægtsnavnet Skov, Schow.

Slagtergade [*sla·jtər-, sla·jtaraga·da*]. Tax 1761 Slagter Gaden; FT 1787 Slagter Gade; Trap[1], MK, Postadr 1943 Slagtergade.

Slagterstræde [*sla·jtər-, sla·jtarastræ·də*]. MK Slagterstr.; Postadr 1945 Slagterstræde.

Slappegade [*slapə-, slapaga·da*]. Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Slappegade. — Muligvis af Familienavnet ty. Schlap(p)e (Brechenmacher, Deutsche Sippennamen). — G. K.: Adj. slap „fattig, ussel" (ODS), jfr. bh. adv. slappe „forgæves, uden Nytte" (Esp), glda. slappe „tomhændet, uden Resultat".

Sletten [*slætən*]. 1735 (Komm 1738), 1743 DokBh 1682—1804 paa Sletten; Tax 1766 Sletten; UrneAdd Paa Slætten; FT 1801, Trap[1], Postadr 1943 Sletten. — Oprindelig et Jordstykke, nu Gade.

Slippen [*slepən*]. Tax 1761 Slippen; FT 1801 Slippen, Slipen; Trap[1], Postadr 1943 Slippen. — Kroget Stræde mellem Rendegade og Østergade. Subst. Slippe „Passage, lille smalt Stræde".

Smallegade [*sma·ləga·da*]. Trap[1] Smalstræde; 1889 (Th) Smallestræde; Postadr7 Smallegade; Teinnæs Smålstrædet; Postadr 1943 Smallegade.

Smallesund, Gade [*sma·lə'soŋ*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Smallesund. — Jfr. Smallesund i Hasle Kbst., 642. Af Adj. smal og Subst. Sund, som stundom anvendes i Gadenavne om smalle Stræder, der kan minde om et snævert Farvand (Hugo Matthiessen, Gamle Gader p. 57).

Smedegade [*smedaga·da*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Smedegade.

Snellemark, Gade [*snælə'ma·rk*]. 1750erne (Th) Snellemarks Renden;

Urne Tilf. t. Thurah en kort Gade eller Stræde kaldet: Snelle Mark; Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Snellemark. — Forleddet kan maaske være Plantenavnet Snerle.

Snorregade [*snåraga·da*]. Tax 1761 Snarre Gaden; Tax 1767 Snorre Gaden; Tax 1781 Snørre Gaden, Snorre Gaden; FT 1787 Snorre-Gade; UrneAdd Snærre Gaden; 1811 ThaarupsBh VIII Snørregade; Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Snorregade. — Familienavnet Snorre.

Soldaterstræde [*sol'da·tərstræ·də*]. Postadr7, Postadr 1943 Soldaterstræde. — Efter „Pær Soldat", som her byggede „Kasernen", en to Etagers Bygning (R).

Staalegade [*stæ·laga·da*]. Tax 1761, FT 1787 Staale Gaden; 1811 ThaarupsBh VII Staalgade; Trap[1], MK, Postadr 1943 Staalegade. — Slægtsnavnet Staale, jfr. Staalegd, Nyker S., 652 og Aaker S., 684. Hugo Matthiessen, Gamle Gader 86, tolker det fejlagtigt af Stald.

Stampen, Gd [*sta·mpan, sta·mpəmølan*]. 1764 Thaarups Bh II p. 249 Stampen; UrneJb Stampe Møllen; Falenkamp 1783 Stampe Mølle; VSK Stampen: Salchow 1813 Stampe; UdmJb c. 1825. Panum 1830 p. 99, Thaarup 1839 p. 245, Mansa 1851 Stampen; Bull 1869 Stampe M; BhLdejd 1876, Gst Stampen. — Her anlagdes 1750 en Stampemølle (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 147).

Stengade [*ste·nga·da*]. Tax 1761 Steen Gaden; FT 1787 Stenegaden; 1811 ThaarupsBh VIII Steenegade; Trap[1] Steengade; MK, Postadr 1943 Stengade. — Gader med Stenbrolægning kaldtes ofte i ældre Tid Stengade (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 72).

Storegade [*sto·rəga·da*]. 1724 (Th) Store Gaaden; Printzenskjoldsvisen (1728—29 Gl. kgl. S. 3597, BhS II 15) Store Stræde; Tax 1761 Store Gade; FT 1787 Store-Gade; FT 1840 Storegaden, Storegade; Trap[1], Postadr 1943 Storegade.

Store Torv [R: *sto·ra'pla·s, sto·ra'tår*]. Tax 1761 det stoere Torv, Det store Torv; FT 1787 Store Torv; Panum 1830 p. 106 store Plads; Trap[1], MK Store Torv; Borrijnh III 96 Stora Plås; Postadr 1943 Storetorv, Store Torv. — Samme Plads som paa Thurahs Kort hedder Leegaards Plads, først Byfoged Selmer kalder Pladsen Store Torv. Den folkelige Betegnelse har indtil den nyeste Tid været Storeplads. Der har tidligere ikke været drevet Torvehandel her, men Pladsen har været Mønstringsplads. Al Torvehandel foregik tidligere paa Sildetorvet (Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 102).

Stormgade [*stårm-, stå·rmga·da*]. MK, Postadr7 Stormgade; Trap[4] Stormg.; Postadr 1943 Stormgade. — Tidligere kaldet Mads Hansens Gade (BhAvis 8/10 1891). Maaske af Familienavnet Storm el. opkaldt efter Stormgade i København.

Strandgade. Tax 1761 Strandgaden; FT 1787 Strand Gade; FT 1840 Strandgaden.

Strandstræde [*stra·nstræ·də*]. Tax 1761 Strand-Strædet; FT 1787 Strand Stræde; Trap[1], MK, Postadr 1943 Strandstræde. — En Del af Havnegade og Jernbanevej.

Strandvejen [*stra·nvæ·ŋ*]. Th, Vejfort 1942, Postadr 1943 Strandvejen.

Stumpegade [*ståmpaga·da*]. Tax 1761 Stump Gaden; FT 1787 Stump Gade; 1811 ThaarupsBh VIII Stompe Gade; Trap[1] Stumpegd.; MK, Postadr 1943 Stumpegade. — En ganske kort Gade fra Lilletorv til Østergade.

Stættebondegade. BhAvis 16/10 1849 Stettebondegade. — Samme Gade som Stættestræde. Jfr. Bondestætte Led u. Naturnavne.

Stættestræde [*stætəstræ·də*]. Tax 1761 Stette Strædet; FT 1787 Stette Stræde; Trap[1] Stættesstræde; Postadr7, Postadr 1943 Stettestræde. — Subst. Stætte „Stente".

Sveasvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Sveasvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Sygehusvej [*ö·gəhu·svæ·ŋ*]. Th, Vejfort 1942, Postadr 1943 Sygehusvej.

Søborgstræde [*sö·bårstræ·də*]. 1725 (Th) Søbor Stræde, Suber-Strædet; Tax 1761 Søeborre Strædet; FT 1801 Søeborg Stræde; Trap[1], Postadr7, Postadr 1943 Søborgstræde. — Har vel Navn af et Hus- el. Slægtsnavn Søborg.

Sønderallé [*ˈsønrəaˈle·*]. Vejfort 1942, Postadr 1943 Søndre Allé.

Søndergade [*sønərga·da*]. Tax 1761 Søndre Gade; FT 1787 Sønder Gade; Trap[1] Søndergade; Teinnæs 1926 [*dæŋ sɥn·rə ga·ðán*]; Postadr 1943 Søndergade.

Sønderhavn [*sønrəˈbœ·daha·wn*]. UrneAdd 1764 den sondre Baade Havn; VSK Sønder Kaas; Salchow 1813 Sondrehavn; Trap[1], Trap[2] Søndre Baadehavn; Teinnæs 1926 [*sɥn·rəhå·sn*]; G&N 1939 p. 66 sønre Bådahawn.

Søndermølle. 1721 (Th) Søndre Mølle; Sk&P 1723 dend Søndre Wejr mølle; Guide 1914 Søndre Ml. — Samme Mølle som Kastelsmølle.

Sønder-Villavej [*ˈsønrə ˈvelavaj*]. Postadr 1943 Søndre Villavej.

Lille-Søstræde [*liļa ˈjö·stræ·də*]. Trap[4] Lil. Søstræde; Postadr7, MK, Postadr 1943 Lille Søstræde.

Store-Søstræde. Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Store Søstræde.

Teaterstræde [*teˈa·tərstræ·də*]. Trap[1] Theaterstr.; MK, BhS I 103 Theaterstræde; Postadr 1943 Teaterstræde. — Har Navn efter en Teaterbygning, som toges i Brug i Sæsonen 1823—24 (BhS I 91).

Teglpræstegaard, Hs [*ta·jlpræ·stagæ·r*]. Postadr9, I 1922 Teglpræstegaard; Teinnæs 1926 [*ˈtaļ··, ˈta·jlˌpræ·staˈgæ·rɥŋ*]. — Ligger ved Kielbergs Teglværk i Udkanten af Rønne og har Navn efter en Teglværksejer, men hvorfor han kaldtes Teglpræst, vides ikke (Opt 1945).

Teglværksvej. Trap[2] Teglværksveien; MK Teglværksvej. — Vej ud til Teglværket ved Skolekrogen, nu Paradisvej.

Thorkildsvej [*tårkəlsvaj*]. Postadr 1943 Thorkildsvej.

Toldbodgade [*tålbo·ga·da*]. Tax 1761 Toldboed Strædet; FT 1840 Tolbodgaden; Trap[1], Postadr 1943 Toldbodgade.

Tornegade [*to·rnaga·da*]. Trap[1], Postadr7, Postadr 1943 Tornegade.

Torvegade [*tårvəga·da*]. Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Torvegade.

Store-Torvegade [*sto·ra ˈtårvəga·da*]. Trap[1], Postadr7, MK, Postadr 1943 Store Torvegade. — Tidligere Grummekulegade.

Trøntekrødden. Thorvald Hansen Tryntekryden; Teinnæs Trøntekrøddajnj. — En Samling Møller ved Rønne. Af bh. Trønta, som er et af Fiskerne paa Søen anvendt Ord for Mølle, og bh. Krødda „Vrimmel, Mængde, Flok" (Esp).

Tværstræde [*tvæ·rəstræ·də*]. Tax 1761 Tvær Strædet; FT 1787 Tvær Stræde; Trap[1] Tverstræde; Postadr 1943 Tværstræde.

Lille-Tværstræde [*liļa ˈtvæ·rəstræ·də*]. Postadr7 Lille Tværstræde; MK, Th Lille Tverstræde, Postadr 1943 Lille Tværstræde.

Vadevej. 1737 (Th) Vadevej.

Vangegemmerhus [*ˈvåŋaˌgemarahu·zəd*]. Th Vangegemmerhus. — Øst i Byen ved Vangeled. Vangegemmer „Markvogter, Vangevogter", en Mand, som fører Tilsyn med Vangen, og sørger for at løse Kreaturer bliver optaget, jfr. Rønne Vedtægt 1699, Danske Vider og Vedtægter I 198 flg.

Ved Brønden, Gade [*ved ˈbrå·ŋ*]. Postadr 1943 Ved Brønden.

Ved Stranden, Gade. 1735 (Komm 1738) Svend Andersen ved stranden i Rønne; Tax 1761 Ved Stranden; Tax 1774 Wed Stranden; Tax 1781, FT 1840 Ved Stranden.

Vesetsgade [*ve·sətsga·da*]. Postadr7, Postadr 1943 Vesetsgade. — Af Mandsn. oldn. Véseti, Navn paa den Jarl, som Harald Blaatand ifl. Jomsvikingasaga satte til at styre Bornholm.

Vestergade [*væstərga·da*]. Skiftepr 1740 Vestergade; Skiftepr 1743 paa Vestere Gaaden; Tax 1761 Vester-Gade; FT 1787 Vester-Gade; FT 1840 Vestre Gaden; Trap[1], Postadr 1943 Vestergade.

Viaduktvej. Medd. 1949 Viaduktvej.

Vibehus, Hs. Salchow 1813 Wibehus; UK 1817 Vibehuuset; Mansa 1851, Trap[1] Vibehuset; Bull 1869 Vibe H.; Guide 1885 Vibehuset eller Knorrenborg. — Slægtsnavnet Vibe.

Vimmelskaftet [*veməlska·ftəd*]. Tax 1761 Vimmelskaftet; FT 1787 Wimmelskafted; Trap[1], Postadr 1943 Vimmelskaftet. — Kroget Gade, der ligesom den københavnske Gade med samme Navn har Navn efter et Vimmelskaft, det krumtapbøjede Sving paa et Vimmelbor.

Vinkelvej. Postadr7, MK, Postadr9 Vinkelvej.

Violstræde [*vi'o·lstræ·də*]. Tax 1761 Viol Strædet; FT 1787 Viol Stræde; Trap[1] St.-, Lille-Violstræde; MK Store-, Lille Violstræde; Postadr7 Store-, L.-Fiolstræde; Postadr 1943 Violstræde. — I 1761 var her to Hse, i det ene boede Jens Viol.

Voldgade [*voḷga·da*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Voldgade. — Efter de gamle Voldanlæg, som stammer fra den i Aaret 1688 paabegyndte Befæstning af Byen (R).

Værmlandsvej. Jul paa Bh, 1946, Postadr 1948 Værmlandsvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Ystadvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Ystadvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Zahrtmannsvej [R: *sartmansvaj*]. Th C. V. Zahrtmannsvej; Vejfort 1942, Postadr 1943 Zahrtmannsvej. — Efter Fysikus C. V. Zahrtmann.

Østergade [*ö·stərga·da*]. Tax 1761, FT 1787 Øster Gade; Trap[1], MK, Postadr 1943 Østergade.

Ny-Østergade [*ny· 'ö·stərga·da*]. Postadr7, MK, Trap[4], Postadr 1943 Ny Østergade.

Østervoldgade [*ö·stər'voḷga·da*]. Postadr7, MK, Postadr9 Østervoldgade; Postadr 1943 Øster Voldgade. — Efter de gamle Voldanlæg fra den 1688 paabegyndte Befæstning af Byen (R).

Nyere Navne paa Gde og Hse; hovedsagelig fra Tiden efter 1900: Aahuset, Antoinetteshus, Askely (Matr. Nr. 225), Birkely, Birkholt, Brøndshøj, Byvang (Matr. Nr. 107c), Dannevang (Matr. Nr. 207), Fredensbo, Fredensborg (tidl. Knorrenborg), Fælleshaab, Grønvang, Højvang (Matr. Nr. 65), Johansminde (Matr. Nr. 197a), Lillevang (Matr. Nr. 313), Lundensminde, Marthasminde, Nordlyst, Nyvang, Petersminde (Matr. Nr. 343), Pilehøj, Skovfryd (Matr. Nr. 305), Skovsdal, Solhjem, Solvang (Matr. Nr. 310), Strandlyst, Søglimt (Matr. Nr. 306), Sølund, Sønderborg (Matr. Nr. 337b), Søndervang (Matr. Nr. 282), Søvang (tidl. Pythus), Vangeled, Vennerslyst (Matr. Nr. 324), Virkelyst (Matr. Nr. 178), Østerborg (Matr. Nr. 333) og Østervang.

NATURNAVNE.

Aabakke. Th Aabakke. — Ved Byaaen.

Aaen. BhFisk 1933 p. 14 Aaen. — Fiskegrund Sydvest for Rønne.

Aaeng. BhAvis 22/6 1860 Englod No. 86, Aae-Engen kaldet ved Kumle i Rønne Vang.

Aalehavet [*œ·laha·wəd*]. Th Aalehavet. — Samme Navn findes i Neksø Kbst., 646, i Rønne er det Navn paa Terrænet, hvor nu Jernbanestationen ligger. Jfr. Morjen, som er et andet Navn paa samme Terræn.

Aasen. C. 1700 (Th) Aaseløkken; Sk&P 1721 aaselycken (i Rønne bywang beliggende); Sk&P 1730 bygiord . . . paa Aase lycken kaldet; K 1778 Aasen; UK 1817 Aas Lykken; I 1922 Aasen; Teinnæs 1926 [*œ·zɪŋ*]. — Aas, se Indl.

Adam. Th Adam. — Bavtasten i Rønne Vang. Det bibelske Navn Adam, jfr. Eva ndfr.

Alvej. Skiftepr 1736 al veyen, Alveyen; Skiftepr 1746 alveyen; Skiftepr 1750 aalveyen som løber over Bonde Broen. — Vejen fra Rønne over Bondebro og Knudsker og videre til Østlandet. Glda. athælwægh „Hovedvej, Landevej, Alfarvej" (jfr. ODS u. Adelvej).

Addessebakke. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 49 Addesse Bakke. — Sigte fra Grunden Jeppe: Rønne Spiire paa Blaaeskridt ved Addesse Bakke.

Adjudantkrog. 1878 (Th) Adjudantekrogen. — Jord i Rønne søndre Vang. || **Adjudantløkke.** Kæmnerb 1729 (Th) Adjutantens løche; 18. Aarh. (Th) Adjudanteløkken; 1809 Udm 1775—1822 Adjutante Lykken.

Amtmandsdam [*ant-, ampma·ŋadamiŋ*]. Th Amtmandsdammen. — Ved Mejeriet Godthaab, forlængst udfyldt (Opt 1945). || **Amtmandsløkke.** Th Amtmandsløkken.

Aspelund. Sk&P 1723 Norden Aspe lunden; Skiftepr 1739 Aspe Lunds Styket ved Riisen; Skiftepr 1748 Aspelunds stycket. — Trænavnet Asp.

Baadehavnsbakke [*bœ·daha·wnsbakaŋ*]. — Ved Sønderkaas, den søndre Baadehavn.

Bagerløkke. Hospitalsprot 1714 (Th) Bagerløkken; Sk&P 1723 Bagger Løcken; Sk&P 1724 Bager Lycken; Sk&P 1732 Bagere Løchen.

Ballonrev [*ba'lo·nre·vəd*]. BhFisk 1933 p. 14 Ballonreved; Otto Jørgensen Balon Revet. — Fiskegrund ved Rønne. Ballon i Bet. „Kugle paa Toppen af et Sømærke".

Bartholomæusløkke. Sk&P 1730 Bartelmusße Lyche; Sk&P 1734 bartelmyselycke, Bartholomæi lyche; Skiftepr 1739 Bertelmeus Løcke Sønden for Rønne; Skiftepr 1746 i Bertel Meielyken, Bartelmeje Lycken, udj Bartelomeie lange lycken; 1809 Udm 1775—1822 Bartolomej Lykken; 1830 (Th) Bartolomæusjorden.

Batteribakke. Ipsen 1839 Batterie Bakken; Bull 1869 Batteribakken; I 1922 Batteri Bakken. — Nu Skydebanen paa Galgeløkke.

Birkerev. Th Birkerevet. — Ud for Rønne.

Blaaskinde. I 1922 Blaaskinde; Teinnæs 1926 [*blœ·ʃiŋa*]. — Blaaskinde er Betegnelse for Havet omkring Bornholm (Teinnæs). Uregerlige unge Mænd ønskede man en Tur paa Blaaskinde, hvilket var det samme som, at de havde godt af at komme til Søs (I 1922). Blaaskinde er her Navn paa et 5,5 Skæppe Land stort Stykke Jord, der om Vinteren staar under Vand (Teinnæs). Samme Navn findes i Knudsker S., 651, V.-Marie S., 653, Klemensker S., 661, Rutsker S., 662, Ø.-Larsker S., 671, Ibsker S., 674, Bodilsker S., 681 og Aakirkeby, 647; det er et Subst., dannet af Adj. blaa og Subst. Skind, og bruges om Lokaliteter, der har Farve som et blaat Skind. Derfor kan det bruges som en Betegnelse for Havet. Nogle Steder er det Navn paa Enge eller Jordstykker, der staar under Vand om Vinteren, eller er bevokset med blaa Blomster. || **Blaaskred.** UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 49 Blaaeskridt ved Addesse Bakke. — Jfr. Lerskred, Ibsker S., 674.

Bodeløkke [*bo·alyɭər*]. Kæmnerb 1714 (Th) Bodeløcke; Sk&P 1726 Bod Løcke; Sk&P 1729 Boede Løcken; Sk&P 1736 Bode Løcke; Skiftepr 1738 Boede løcke; Skiftepr 1742 Bodelycken; Skiftepr 1744 Bonde Løcke, Bode Lycke, Boedelycke; UK 1817 Bode Lykken; Trap[1] Bode Løkken; MK Bade Løkker; I 1922 Bodeløkker; Teinnæs 1926 [*'bo·udä'lyʃcärnä*]. — Ligger ude paa Bymarken. Af Subst. Bod „Skur" el. Mandsn. glsv. Bote.

Bondebro. Kæmnerb 1713 (Th) Nørre-, Østre Bonde Bro; Sk&P 1721 Bonde Broen; 1721 (Th) Bunde Broen; Sk&P 1724 Bohne Broen; Sk&P 1726 bone Broes Weyen; Skiftepr 1737 Bondebroen, bunde broen; Skiftepr 1751 Bunde Broen; VSK Bondebroen; Salchow 1813 Bondebroe; Gst Bondebro. — Bro over Byaaen ved Grænsen til Knudsker S. Navnet er Elipse af *Bohnegaardbro. Bohnegd er det ældre Navn paa Buskegd, 19. Sg i Knudsker S., i Nærheden af hvilken Broen ligger. || **Bondestætte Led.** 1830erne (Th) Stetteboneled; 1840erne (Th) Bondestetteled; Th Bohnestetteled. — Stætte „Stænte".

Brinkager. Sk&P 1728 Brinck aggeren, Brinch Ageren; Sk&P 1733 Brinck ageren; Skiftepr 1740 Brink Agere; Skiftepr 1746 ved Brencke Aggerne, ved Brincke Ageren.

Brostykke. Sk&P 1724 Broe stycket. — Ved Bondebro.

Brudeseng [*'briu·da¡sœŋən*]. — Skov. Brudeseng findes ogsaa som Navn paa et Sumphul i Nylarsker S., 654 og en Dal Vest for Almindingen i Vester-Marie S., 653.

Bryggeribakke [*bryɡə'ri·sbakaŋ*].

Brændevinstorn. I 1922 Brændevins-Torn; Teinnæs 1926 [*brœŋ·əvjinstœ·rnin*]. — Navn paa en Tjørn, se David Bistrups Torn.

Bukkene [*båkana*]. BhFisk 1933 p. 14 Bokkana (Horunganj); Otto Jørgensen Bukkana. — Fiskegrund Nordvest for Rønne, den samme som Horeungen.

Buksetøjet [*bå·jsətåjəd*]. BhFisk 1933 p. 13 Bojsetøjed; Otto Jørgensen Bøjsetøjet. — Fiskegrund ud for Knorrenborg, Syd for Rønne.

Byaa [*by·œ·n*]. ResenK By Aa; K c. 1700 Bye Aae; Sk&P 1725 Bye Aaen; K 1746—50, Thurah, DAtl Bye-Aaen; VSK Bye Aaen; Salchow 1813 Byeaae; Gst Byaa. || **Bybakke.** 1806 Thaarups Bh IV p. 191 Rønne Bye-

Bakke. — Ved Bybro. || **Bybro.** Kæmnerb 1717 (Th) Bybroen; 1720 (Th) Nørre By Bro; Skiftepr 1738 Bye Broen; Salchow 1813 Byebroe; Gst 1886, Guide 1914 Byaa Bro. — Bro over Byaa. || **Byenden** [*by·ænaŋ*] Otto Jørgensen Byenden. — Fiskegrund ved Rønne. || **Byris.** Vide 1699 Vid og Vedt I p. 201 byerissen; Sk&P 1726 Bye Riisßen; Sk&P 1729 Bye risen. || **Byskov** [R: *by.skawiŋ*]. Thorsen, Vor Hjemstavn p. 47 Rønne Byskov.

Byggehøj. AL 1912 Byjggjehøj. — Højen ødelagdes, da Lovisehøj Gaard blev bygget i 1880erne. Byggehøj mentes at være beboet af Underjordsfolk (Boberg, BhS XXI 57). Af Subst. bh. Byggje „noget bygget, noget muragtigt opført", kan f. Eks. bruges om „en Stensætning, der holder paa Jorden i en Terrasse" (R), jfr. Byggehøj, Allinge Kbst., 641.

Bækkebakken. R Bækkebakken. — Bakke ved Tevandsbæk. I 1890'erne kaldtes den blot Bakken. (Meddelelse af R).

Bækkene. Th Bækkene. — Grund udfor Rønne, har rimeligvis Navn af Onsbæk og Ormebæk.

Colbergdam [*kålbœ·radamiŋ, kålbœ·radamana*]. 1830erne og 40erne (Th) Colbergdam; Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 100 Kolbergerdammen, Kolbergdammen. || **Colbergløkke.** Th Colbergløkken. — Nordøst i Rønne. Familienavnet Colberg, som efter Aar 1600 har været i Brug i Rønne (jfr. BhS XIII 20).

Curdtslund [R: *kårsəsˈlsŋ*]. Trap[1] Curdts Lund; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 55 Curdts's Lund; G&N 1939 p. 67 Curdts Lunj; Gst Curdtslund. — Ogsaa som Bebyggelsesnavn. Har Navn efter Lægen J. C. Curdts (1788—1861) (R).

Danserten. Teinnæs 1926 [*da·ŋˌsərtiŋ*]. — Sten lige ved Sorthat. Afledt af Subst. Dans el. Verb. danse med Afledningsendelsen -ert, jfr. Ord som Drivert, Møjert, Slubbert og Pikkert som Navn paa en Sten ndfr.

David Bistrups Torn. I 1922 Davids-Torn; Teinnæs 1926 [*dà·vəð bjistråps tœ·rn*]; Th Davida Tornijn. — Tjørn i Sønderløkker kaldt saaledes efter Købmand David Bistrup (Teinnæs 1926), kaldes ogsaa Brændevinstorn og Troldtorn (I 1922).

Degnedal. Lb 1569 Degnne dalenn. — Eng til Skolen.

Dommerbro. 1766 (Th) Dommerbro. || **Dommerbæk** [R: *dåmarabæʃkiŋ*]. K 1746—50 dommere-bekken; Thurah Domere Bek; DAtl Domere-Bek; VSK Castels el: Dommerbek; Salchow 1813 Dommebeck; Gst 1886, Guide 1946 Dommerbæk. || **Dommergærde.** Kæmnerb 1737 (Th) Dommergærdet. || **Dommerløkke.** Skiftepr 1736 Dommer-løcken; Skiftepr 1740 Dommer løkken; Skiftepr 1744 Dommer Lycken; UK 1817 Dommerhaverne; Trap[1] Dommer Haverne. — Ved Stranden Syd for Nørrekaas.

Doveraas [R: *dawərˈœ·z, ˈdawərˈœ·z*]. Rønne Kæmnerregnsk 1736 (Th) Duer Aas; K 1746—50 Taaveraas; Urne 1755 Thott 1507. 4° Douer-aaes; Skougaard 1804 p. 192 Doueraas; Salchow 1813 Doveraas; 1816 i Udm 1775—1822 Dueodslykken; UK 1817 Dovre Aas; Lund c. 1820 Dauraas; Annaler f. nord. Oldkyndighed 1849 p. 384 den saakaldte Dueaas; Mansa 1851, Trap[1], Bull 1869 Dovre Aas; INM 1879 Dovr-Aas eller Dueaas; I 1922 Dovreaas; Teinnæs 1926 [*dasərˈœ·z*]; Gst Dovreaas. — Muligvis af et Subst. *Dovre, en u-omlydt Form af Subst. Davre „Morgenmaaltid", et Ord som dog bruges meget lidt paa Bornholm (Esp), men er almindeligt i andre nordiske Dialekter. I Doveraas er Forleddet tidlig blevet forstaaet som Fuglenavnet Due.

Dukkesten [R: *dåkəste·niŋ*]. DFS 1906/23 Dukkestenen; G&N 1939 p. 66 Dokkesteninj. — Undersøisk Sten omtrent midt mellem Kastellet og Sønderhavn. Man kunde staa paa den ude i Vandet, og Drengene svømmede ud til den og tog Dukkerter fra den. Af Verb. dukke „dykke ned under Vandfladen".

?Dyndkule. KR 1684 Dynge Kulden; 1735 (Komm 1738) dynge Kuulen. — Af Dynd, bh. Dyjng [*dyŋ*] „Dyndeng, Lavning med vaad, dyndet Jord" (R) eller muligvis Dyng, bh. Dyjng [*dyŋ*] eller Tostavelsesformen Dynge, bh. Dyjnga [*dyŋa*]. Dyng og Dynge bruges fortrinsvis om saadanne Ophobninger, der er givet en vis Form, især om Samling af Rodfrugter, der

dækkes til for Vinteren eller om Dynge af Affald, Gødning, Tang, Jord" (R).

Dynerne [*dy·narna*]. K 1746—50, K 1778, Falenkamp 1783, Danske Lods 1843 Dynerne; BhFisk 1933 p. 14 Dynarna; Th Dynerne. — Fiskegrund ved Rønne udfor Kastelsodde samt store Stene i Sønderrev i Strandkanten ud for Galgeløkke. Plur. af Subst. Dyne. I Nylarsker S. findes en Sten som hedder Sengedynen. Navnene er Sammenligningsnavne brugt om større Stene, der hæver sig op over Vandoverfladen.

Egestykke. 1723 (Th) Egestykket; Sk&P 1724 Eegestycket; Sk&P 1726 Enge støchet; BhAvis $^{4}/_{10}$ 1844 Eegestykket. — I Rønne Byvang.

Elleløkke. UK 1817 Elle Lykken.

Engegade. Sk&P 1727 Enge Gaden. — Jordstykke.

Eriken [*e·rikiŋ*]. BhFisk 1933 p. 12 Erikinj; Otto Jørgensen Ereking. — Fiskegrund tre Sømil Vestsydvest for Bølgebryderen ved Rønne. Den har Navn efter en gammel Teglværksskorsten lige ved Havet lidt Nord for Onsbæk. Navnet er bestemt Form af Mandsnavnet Erik.

Eva. Th Eva. — Bavtasten i Rønne Vang. Jfr. Adam ovfr.

Faarekisten, Dal. 1810 Udm 1775—1822, Guide 1885, I 1922 Faarekisten.

Fandens Hule [R: *fa·niŋahålan* el. *fa·nəns håla*]. G&N 1939 p. 66 Faninjahollan. — En nu fsv. Hule i Havbakken S. for Tevandsbækkens Udløb. Sidste Led er bh. Holla „Hul, Huulning, liden Fordybning f. Ex. i Jorden" (Esp). Fanden hedder paa Bh. [*fa·niŋ*], Gen. [*fa·nəns*], i nyeste Tid ogsaa (men sjæld.) [*fa·niŋs*] (R). Her har vi i [*fa·niŋahålan*] Sammensætningsform paa -a.

Farverstykke. Sk&P 1727 farver stychet.

Fiskersbakke. Trap[1] Fiskers Bakke; Th Fiskerbakken. — Ved en Anlægsbro Nord for Nørrekaas.

Frydenlund. Trap[1] Domaine-Skoven Frydenlund; Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 115 Frydenlund. || Frydenlunds Høj. VedelBhOE p. 113 Frydenlunds Høj paa Nebbe Odde. — Gravhøj. Frydenlund er et alm. Gaardnavn i Danmark, men dannet efter tysk Forbillede, jfr. Frydendal svarende til ty. Freudenthal.

Fævogten [*fæ·vawtən*]. Hospitalsprot 1711 (Th) Hospitalets Fævogt; 1699 (Th) Fæe-Vogten; Kæmnerb 1724 (Th) de fattiges Fævogt; 1730erne (Th) Fattiges Fævogt. — Jfr. Fævogten i Knudsker S., 650 og Povlsker S., 682. Bh. Fävout „Mark- el. Skov-Strækning, hvor Kvæget vogtes" (Esp).

Gaasebæk [*gœ·zabœkiŋ*]. UK 1817 Gaasebæk; Skøde 1833 (I 1922) Gaasebækken; Mansa 1851, Bull 1869 Gaasebæk; Teinnæs 1926 [ˈ*gœ·zåˈbœʃcɪŋ*]. || **Gaasehals.** Sk&P 1724 en . . . liden Eng kaldiß Gaaße halßen. — Formodentlig et smalt Stykke Eng, som er blevet sammenlignet med en Gaasehals. Jfr. Gaasehals(e) i Sønderjylland (DS IV 476, DS V 489, DS VI 212). || **Gaaseløkke.** Lb 1569 y Gaasse lyckenn; Teinnæs 1926 [*gœ·zålyʃcån*]. — Agerjord til Præstegaarden. || **Gaaserev** [*gœ·zare·vəd*]. K 1746—50 Gaase-Riff; K 1778 Gaase Riff; Falenkamp 1783 Gaase-Riff; Danske Lods 1843 Gaasegrunden; BhFisk 1933 p. 14 Gaasareved; Th Gaaserevet. — Del af Haddingerne. || Store-Gaaserevssten [*dæŋ sto·ra gœ·zare·vəsstə·niŋ*]. — Sten i Gaaserev.

Gade [*ga·dan*]. Sk&P 1725 en liden Eng kaldes Gaden. — Gade, se Indl.

Galgebakke. UK 1817, Trap[1] Galgebakken; AL 1912 Galjebakkajn. — Ved Kastellet Nord for Galgeløkke. || **Galgebænkene** [*galbœ·ŋʃana, gawlbœ·ŋkana, ga·ʃbœ·ŋʃana*]. Urne Tilf. t. Thurah 25 De saa kaldede Gallie-Bænke for Rønne ligge fast over 2 Miile langt i Søen; Sl 18. Aarh. Thaarups Pap. Nr. 16 Gall Bækkerne; 1805 ThaarupsBh III p. 60, 78 Galbenkene, Gall-Bænkene; Stibolt, Saltvands-Fiskerierne 1814 p. 17 Gallebankene; Møller, Folkesagn 1867 p. 49, 60 Galbænjkjana; BhFisk 1933 p. 14 Gaijlbæinkjana; Otto Jørgensen Galbænkerne. — Fiskegrund ud for Rønne, som formodentlig har Navn efter Galgeløkke. Udtalen [*gawlbœ·ŋkana*] er en Omtydning til Subst. Gavlbænk „bænken ved gavlen, ved stuens ende" (Kalkar). || **Galgehøj.** Sl 17. Aarh. Thaarups Pap. Nr. 16 Ofuen for Rønne under Galle bachen;; Urne Tilf. t. Thurah 73 Galje Bakken; VSK Galge Høj; Lund c. 1820 Nebbe eller Galgehøy; INM 1879 Galgehøi; BhS XXI 56 Galge- eller Nebbehøj, Galgehøjen. — En nu forsvunden

Jordhøj paa Næbbeodde. || **Galgeløkke** [*galiɟan, gallyɟan*]. Lb 1569 Gallie lyckenn; Sk&P 1722 Galle Lycken; Urne Tilf. t. Thurah 268 Galje-Lykken; Skougaard 1804 Gallykjan; VSK Galgelykke; Panum 1830 p. 22 Gallykken; Teinnæs 1926 [*gàliɟcán, ɟjàlikán, ɟjàliɟcán*]; Gst Galgelykke. — I 1569 Agerjord til Præstegaarden, nu Eksercerplads. || Galgeløkke Gavl [*gallyɟə gawl*, R: *galiɟəˈgawl*]. Sk&P 1725 Gauflen; Sk&P 1726 Gaulen; K 1746—50 Galie-Lykke-gaul; Thurah Galie Lykke Gaul; DAtl Galie Lykke Gaul; Skougaard 1804 Gallyjkkjegoul; Guide 1885 Galgeløkkegavl; Teinnæs 1926 [ˌ*galiɟcəˈgawl*]; Borrijnh III 139 Gallyjkegåwl. — Pynt mellem Husene Fredensbo og Knorrenborg ved Sydenden af Galgeløkke, ikke samme Lokalitet som Galgeløkke Odde. || Galgeløkke Gærde [*galyɟə-ɟa·rəd*]. || Galgeløkke Odde [*galyɟə ù·d*]. VSK Galgelykke Odde; Mansa 1851 Galgeløkkeodde; Teinnæs 1926 [ˈ*galiɟcə ˈù·dɪŋ*]. || **Galgeodde.** K 1744 Galie Odden; K 1746—50 Gallge-Odde; Thurah Galge-Odden; DAtl, K 1778 Galge Odden; VSK Nebbe eller Galge Odde og Høj; BhS XXI 56 Nebbe- eller Galgeodden. — Ligger Nord for Rønne. Galgeodde og Galgehøj har aldrig været folkelige Navne; hele Lokaliteten hedder alm. Næbbe (Teinnæs 1926).

Gavlgærde. 1720erne (Th) Gaulgierdet; Sk&P 1732 Goul Gierdet.

Gedderende. G&N 1939 p. 65 Gjædderænjan.

Geddinge. Lb 1569 Paa Geddinge. — Agerjord til Præstegaarden. Navnet er vel afledt af Ged el. Gedde.

Glaserstykke. 1729 (Th) Glaserstykket. — Subst. Glaser „Glarmester".

Grummekule [R: *gråməˈkù·la*]. ResenK Grumkulle; Sk&P 1723 Grunne Kulle her i Rønne; Sk&P 1724 Grumme Kule Dammen, Gromme Kulle Dammen; Thurah Grumme Kule; Tax 1761, UrneAdd 1764 Grumme Kule; FT 1801 Grummekule; BhTid 5/10 1940 Grumme Kulen. — Dam og Mose som laa paa Hjørnet af St.-Torvegade og Magstræde. Af Adj. grum, som paa Bh. betyder „grim, styg" (Esp u. grommer).

Græsbanker. Teinnæs græzbânkana. — En med Søgræs (Zostera marina) bevokset Strækning lige Nord for Nørrekaas ved Rønne. || **Græsløkke.** Sk&P 1729 Græß lycken; Skiftepr 1738 Græßløcken liggende Sønder i løkerne; Skiftepr 1744 græs Lycken.

Grønland [*grö·nlan*]. BhAvis 23/10 1889 (Th) Grønland. — En Havelod oven for Almegade i det sydlige Rønne (Johnsons Løkke) (Th) og Navn for Omraadet for Enden af Voldgade (Opt 1945). Grønland er et Stykke græsgrønt Mark- el. Engjord (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 20).

Gudhjem. Teinnæs 1926 [*gù·ðjim·*]; Th Gudhjem. — Plantagen og Kirkegaarden ved Kastellet, kaldet saaledes af Fiskerne som Sømærke (Th), ifl. Teinnæs 1926 en lille Lund ovenfor Kanondalen. Opkaldelse efter Fiskerlejet Gudhjem, 672. || Gudhjem Huk [*gù·djemahåkiŋ*]. — Saaledes kaldes Kastelsodde af Fiskere.

Guldhullet [*golˌhåləd*]. BhFisk 1933 p. 14 Goiljholled; Otto Jørgensen Guldhollet; Th Guijlholled. — Fiskegrund Nordvest for Rønne. Af Subst. Guld, vel sigtende til, at der her kan gøres rige Fangster.

Guling. Teinnæs [*gu·liŋ*]. — Stor Sten ved Indsejlingen til Nørrekaas. Bestemt Form af Subst. bh. Gulijng [*gü·liŋ*] „gul Hest" (Esp, R).

Gærdet. BhFisk 1933 p. 14 Gjåred; Th Gjared (Gærdet). — Fiskegrund ved Rønne.

Haddinge Bakker. Guide 1885 Hadinge Bakker. || **Haddingerne** [*hadiŋana, hadiŋare·vəd, dæŋ sto·ra hadiŋaste·niŋ*]. K c. 1700 Hadings Riff; Rel 1743 Haddingerne; K 1746—50, K 1778 Haddings Riff; Falenkamp 1783 Haddings Rif; 1801 Thaarups Bh III p. 372 Haddingen; 1803 Thaarups Bh III p. 3 Steengrund Haddingerne kaldet; 1805 Thaarups Bh III p. 374 Haddinge Rif; VSK Hadingens største Steen; Thaarup 1839 p. 288 Haddingstene; Danske Lods 1843 Haddingen; Danske Lods 1866 Hadde Rev; BhFisk 1933 Haddinjana; SøK 1942 Hadderev; Gst Hadingens største Sten. — Stenrev udfor Galgeløkke Odde. Afledt af et Subst. oldn. hadda „Haandfang, Hank", no. hodda, sv. Dial. hadd, hadda „Grydehank, Grydekrog". Navnet stammer vel fra, at Fiskeredskaberne her let sætter sig fast paa de skarpe Stene, jfr. Hægten ndfr.

Hakkedamsbæk [*hakədamsbæɣ*]. Guide 1885 Hakkedams Bæk; Gst Hakkedam Bæk. — Løber fra St.-Uglegadehus i Nylarsker S. gennem Sjælsmyre til Vellensaa. Snarest Verb. bh. hakka „rydde Skov" (R).

Halden. Udat Thaarups Pap Nr. 16 imellem Onsbekken og Ormebekken paa et Sted kaldet Hallen. || **Haldesten.** Skiftepr 1744 Hallisten. — Hald, se Indl.

Halvnedeeng. Sk&P 1722 Handlede Engen. — Gen. af bh. Hallnad „Halvdeel, Hælvte, hvor Talen er om Noget, hvoraf Fordelen, Udbyttet, eller hvortil Eiendomsretten deles med en Anden" (Esp). 1807 Thaarups Pap Nr. 18 omtaler under Knudsker S. „en saakaldet Handlede-Eng, hvoraf Ejeren til Kanegd kun har Nytten og Brugen hvert andet Aar".

Hamborg Gat. Teinnæs Hamborggat. — En Aabning mellem den gamle Bølgebryder og det nye Anlæg ved Rønne Havn, har Navn efter en Kuf fra Hamborg, som gik paa Bølgebryderen og fandt Vej langs denne og kom ind i Bugten (Teinnæs).

Hanebæk [R: *ha·nəbæɣiŋ, ha·nabæɣiŋ*]. VSK Hanebæk; Guide 1885 Hanebæk eller Ormebæk; I 1922 Kanebæk; Teinnæs 1926 [*ha·nəˈbæʃcɪŋ*]. — Paa VSK er Hanebæk og Ormebæk Navne paa forskellige Arme af den samme Bæk. Af Fuglenavnet Hane, men hvis den af R og Teinnæs angivne Udtale er rigtig, kan vi ikke have dette Ord i Bæknavnet, da dette vilde give [*ha·na*]. Bækløbene her er ændret som Følge af Regulering ved kunstige Løb (gravede Render) (R).

Hanneløkke. Sk&P 1725, Sk&P 1729 Hanne Lycken; Sk&P 1732 Hanne Løcken; Skiftepr 1750 Hanne Lycken, Haane Lycken. — Personn. Hanne.

Hestehøl. Lb 1569 Hestehøøll, hoss hestehøll; KR 1684 Heste Høllen; Sk&P 1722 Wed hæst høel liggende i Rønne Byewang; Sk&P 1723 hest høle; Sk&P 1724 hest høl; Teinnæs 1926 [ˈ*hæstaˈhø·lɪŋ*]. — Eng til Præstegaarden.

Hoffmanns Gærde [*håfmans ˈjɑ·rə*]. Th Hoffmanns „Gjære" (Gærde). — Fiskegrund ud for Nørrekaas ved Vagtstene. Slægtsnavnet Hoffmann.

Holmeskov [*hålmaskawiŋ*]. — Ved Marthasminde. Holm, se Indl.

Horeungen [*ho·roŋaŋ*]. BhFisk 1933 p. 14 Horunganj; Th Horeungai(j)n; Otto Jørgensen Horeungen. — Stenet Fiskegrund Nordvest for Rønne, den samme som Bukkene.

Hospitalseng. Hospitalsprot 1711 (Th) Hospitalsengene; Th Hospitalsengen.

Huleng. Lb 1569 huolengenn. — Eng til Præstegaarden. || **Hullehuk.** Teinnæs [*hålahåkiŋ*]. || **Hullet.** BhFisk 1933 p. 14 Holled; Th Hullet (Holled). — Fiskegrund med dybt Vand udfor Hvideodde i Knudsker S.

Hulstenerand. M. Jespersen, Geognostisk Veiviser 1865 p. 26 langs Hulsteneranden ligger store hullede Stene i Strandkanten.

Hundekirkegaarden [R: *hoŋakærəgɑ·riŋ*]. — Et nu fjernet ganske lille Anlæg paa Søndergade. || **Hundekuler** [*hoŋakiu·larna*]. Th Hundekulerne. — I Søen tæt Nord for Byaaen.

Hvide Mæren Dal. Trap[1] Hvíd Mæhrn Dal. — Har Navn efter Havgrunden Hvide Mæren i Nylarsker S., 654. || **Hvidesand.** Panum 1830 p. 103 Hvidesand; MK Hvide Sand; I 1922 Hvidesân. — Flyvesandsstrækning og Udmark Syd for Rønne ved Galgeløkke og Onsbæk.

Hybentornseng. Lb 1569 Huibetorns eng; KR 1684 Huletorns Eng. — Eng til Præstegaarden. Formen Huibetorns eng indeholder snarest en Sideform til Hyben, et til skaansk Vivetorn, Vibentorn (Lyttkens, Svenska Växtnamn 772, 1694) svarende bh. Plantenavn.

Hægten [*ha·jtan*]. BhFisk 1933 p. 14 Hajtan; Th Hægten (Hajtan). — Fiskegrund med skarpe Sten ret ud for Hvideodde. Har Navn af, at Fiskeredskaberne let sætter sig fast (hægter sig, hajtar) her (Th). || Hægthammer. BhFisk 1933 p. 14 Hajthammarinj; Th Hægthammeren (Haijthammarijn). — Fiskegrund ved Rønne i umiddelbar Fortsættelse af Hægten. Hammer har her Bet. „Stengrund".

Hængedynerne. Sk&P 1725 Ved Henge Dynerne; 1725 (Th) Henge Dynds Engen; Sk&P 1726 ved henge Dynnerne, henge Dynges Engen; Sk&P 1729 Henge Dyngerne; Sk&P 1733 Henge Dyngßbecken. — Af Verb. hænge og Subst. bh. Dyne „Eng, Sump" (R), saa Sammensætningen er

ensbetydende med Hængesæk, el. Navnet er Plur. af Subst. bh. Häjngedyjng „Hængedynd, Sump, Morads" (Esp).

Højestene. Lb 1569 Hoss høyestene; Skiftepr 1746 ved Høyestene; DFM 39 p. 169 Høje Sten; Teinnæs 1926 [*hɔjəˈstə·n*]. — I 1569 Agerjord til Præstegaarden. En Samling Bavtastene i en Have ved Rønne Arresthus, hvoraf nu kun een er tilbage som blev anset for en „Troldsten" (Teinnæs).

Hørbærs Stene. BhFisk 1933 p. 14 Hørbærs Stena. — Fiskegrund ved Rønne. Formodentlig af Mandsnavnet Herbert.

Islænderne. Teinnæs [*i·zlæn·arna*]. — To store Stene ud for Nørrekaas.

Jorkestrand. Møller, Folkesagn 1867 p. 41 Jorkastrand. — Stranden S. f. Rønne By. Af Slægtsnavnet Jork.

Kanondal [*kaˈno·ndə·liŋ*]. DFS 1906/23, I 1922 Kanondalen; Teinnæs 1926 [*kɑˈno·unˌdə·liŋ*]. — Her stod Kanoner til c. 1888 (DFS). Her fandtes et af Guvernør Woldemar Reedts ca. 1700 anlagt Batteri, kaldet Reedts' Batteri (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 129).

Karret [*ka·rəd*]. — Stenkiste, en Slags Bølgebryder for at beskytte Bakkerne Syd for Havnen. Kar „firkantet kiste, fyldt med sten, anv. som underlag, forstærkning ved broanlæg olgn" (ODS).

Kasgaard Rev [*kasgœ·rare·vəd*]. J. Hjorth[4] 1875 Casgaards Rev; BhFisk 1933 p. 14 Kasgaarareved; Gst Kasgaard Rev. — Grund udfor Nebbe Odde. Nogen Gaard Kasgaard findes ikke, saa Kasgaard er vel snarest et Familienavn.

Kastelsbæk. VSK Castels el: Dommerbek; Th Castelsbæk. || **Kastelsløkke.** Kæmnerb 1745 (Th) Kastelsløcken; Th Castels Løkken, Kastelsløkken. || **Kastelsodde** [*kaˈstœlshåkiŋ*, R: *kaˈstelspy·ntiŋ, -pyntiŋ, -i·diŋ*]. K 1746—50, Thurah Castels-Odde; VSK Castelsodden ford. Piløen; Salchow 1813 Kastells Odden, Rønne Castels-odden; P. Thorsen, Fra Sydbornholm 7 Kastelspynten; Gst Kastelsodde. || **Kastelsrev.** 1805 Thaarups Bh III p. 379 Castels Riffet sønden for Rønne. — Har Navn efter Kastellet i Rønne.

Kielbergdamme [*ki·lbœ·radamana*]. — Slægtsnavnet Kielberg.

Kildesbakke [*ɣiləsbakaŋ*]. Møller, Folkesagn 1867 p. 36 Kildesbakken. — To Lokaliteter, en Bakke ved Hotel Fønix med Trappe ned til Strandstien, og en Bakke N. i Byen.

Kirkemyre. BhAvis 1837 Nr. 61 (Th) Kirkemyre.

Klokkertøjet. BhFisk 1933 p. 14 Klokkaratøjed. — Fiskegrund ved Rønne.

Kodal. Guide 1885 Kodal.

Kommandanthøj. INM 1879 Commandanthøien; BhS XIII 1 Kommandantehøjen. — En mindre Gravhøj paa Grænsen til Knudsker S. ved Torneværket. || **Kommandantløkke** [R: *kåməˈdantalyɣan*]. Th Kommandant(e)løkken. — Syd for Rønne. Købt af Kommandant P. M. Hoffmann, der 1819 her oprettede et Granitbrud (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 240).

Kristofferslund. KR 1684 Christopherslund; 1738 (Th) Christophers Lund.

Kroggaardshammer. BhFisk 1933 p. 14 Kroggaarshammarinj. — Fiskegrund ved Rønne, den har Navn efter Kroggaard i Knudsker S.

Kulerne [*kü·larna, ta·jlværkskü·larna*]. Trap[2], MK, Otto Jørgensen Kulerne; Th Teglværkskulerne. — To Lokaliteter, en Fiskegrund Vest for Rønne og et Areal overfor Teglværket paa Teglværksvejen.

Kulhukken [*kålahåkiŋ*]. Teinnæs 1926 [*kål·åhåkiŋ*]. — Det almindelige Navn paa Galgeløkke Odde, inden for hvilken der en Tid blev optaget Kul. || **Kulstî.** Th Kulstien. — Ved Rønne Havn.

Kumle. Lb 1569 paa Kumle; Sk&P 1725 paa Kumble; Sk&P 1734 paa Komle; K 1817 Kumle; Trap[1] Kumle Vang; I 1922 [på Kåmla], Kumlen; Teinnæs 1926 [*kåm·lå*]. — Flad Markstrækning. Jfr. Kumlehøj, Rutsker S., 662.

Kvintusdam [*kventü·sadam* el. *kviŋ-*]. I 1922 Qvintusa Dam; Th Qvintus' Dam. — Øst for Dovreaas. Af Slægtsnavnet Qvintus [*kwentüs*], der skal være fremkommet ved at Christian V stod Fadder til et Barn, der efter Kongen fik Navnet Chr. Qvintus (R).

Kyllingetræ [*ɣəliŋatræ·d, ɣəliŋ*]. BhFisk 1933 p. 12 Kyllinjatræen; Thorvald Hansen Kylling; Teinnæs Kjøllijnjatræd. — Busk Vesten om Kastellet. Udtaleformen [*ɣəliŋ*] er bestemt Form af Kylling.

Kældertøjet [*kœlarinj*]. BhFisk 1933 p. 14 Kjæiljaratojed; Th Kældertøjet, „Kjællaratøjed". — Fiskegrund ved Rønne ud for Nørrekaas, samme Sted som Skredet.

Kællingslod. BhS I p. 103 Kjærlings Lod.

Købmandsdige. Kæmnerb 1714 (Th) Købmands Diget.

Landhukkernes Rev. JSørensen 1704 BhS XII p. 84 Landhuchernes Ref. || **Landodde** [*lanu·dinj*]. BhFisk 1933 p. 14 Lannudinj; Th Landodden, „Landudijn". — Fiskegrund ved Rønne.

Landsdommerløkke. Sk&P 1727 Landz Dommer Løcken; Sk&P 1732 Landz Dommer Hawen; Skiftepr 1736 Dommer-løcken; Skiftepr 1737 landtz Dommer løcken; Skiftepr 1738 Lands Dommer Haugen, ved Stranden til Gammele Lands Dommers Hauge, Lands Domer Haugen.

Langager. Skiftepr 1753 lang Ageren; 1840erne (Th) Langager. — Ved Bondebro. || **Langbjerg.** Gst 1887 Langbjerg; Guide 1885 Langebjerg; Guide 1914, Gst Langbjerg. — Bakketop Syd for Robbedale. || **Langebjerg.** Sk&P 1721 Lange bierg; Sk&P 1734 Ved lange bierg; Skiftepr 1753 Lange Bierre; VSK Langerberg; Teinnæs 1926 [*'lånəbjæ:r*]; Guide 1946 Langebjerg. — Nord for Rønne By. || **Langeløkke.** Sk&P 1725 Lange Løcken; Skiftepr 1739 Lange Løcken; Skiftepr 1748 Lange Lycken.

Lauedam. Th Lauedam, Lauedammen. — Rest af Voldgrav Nord for Smedegade, findes ikke mere. Af Slægtsnavnet Lau.

Levke Nab [*læ·wka 'nab*]. BhFisk 1933 p. 14 Artegruinj (Levkanab); Th Leuka Nab. — Fiskegrund 3 Sømil ud for Rønne, hvor Levke Odde („Nab") i Hasle Landdistr. dukker frem. Nab „(den yderste Spids af) Odde, Næs, Pynt", no. nabb „fremstaaende Bjergknold", sv. Dial. nabb „Odde, Landtunge" (DS III Indl. XLV f.).

Lilleløkke. Skiftepr 1738 lille Løcken; Skiftepr 1744 lille Lycken, lille Lyckerne; Skiftepr 1753 lillelycken. — Syd for Byen.

Lundene [*loŋana*; R: *løŋana*]. Otto Jørgensen Laangana; BhFisk 1933 p. 14 Loinjana; Th Lundene. — Fiskegrund ved Rønne.

Lyneborg [*ly·nəbår*]. — En Sten i Vandet ved Gasværket. Man kunde svømme ud til den (Opt 1945). Opkaldelse efter ty. Lüneburg.

Maagestene [*må·gəste·nana*]. Teinnæs [*må·gəste·ninj*]. — Stene i Vandet udfor Galgeløkke samt ifl. Teinnæs to store Stene ud for Nørrekaas. || **Maagestykke.** Sk&P 1723 maage støcket; Sk&P 1733 moge støcket; Skiftepr 1739 Maage Ageren; Skiftepr 1748 mage stycket, maagestycket (Byg Jord nord i Wangen); Bh Avis $^{19}/_{4}$ 1844 Avlsjorderne Matr. Nr. 44 og 45 i denne Byes Vang Maagen kaldet; Th Maage stykket, Maagen. — Nordv. fra Singlehøj i Rønne Vang.

Madssten. Teinnæs Madsa sten. — Har Navn af, at Mads Holgersen løb paa den (Teinnæs).

Mikkel Bagers Torn. Teinnæs 1926 [*mijcəl ba·gərs tɔ·rn*]. — Tjørn opkaldt efter den Købmand i Rønne Mikkel Bager, hvem Bagerplads er opkaldt efter (Teinnæs 1926).

Morjen [*mårjan*]. — Det nuværende Jernbaneterræn, som først i nyere Tid er blevet opfyldt. Det var fyldt med Stene, og Vandstanden var lav, saa Børnene soppede her og fangede Aal og Rødspætter med Hænderne, hvorfor Stedet ogsaa blev kaldt Aalehavet. Morje, bh. Morja (G&N 1939 p. 65), er afledt af Subst. Mor „Moseland, Kær", analogt med Lerja „Lerstrækning".

Mouritsdal. BhAvis $^{4}/_{10}$ 1844 En Eng, Nørre-Dal eller Mauritse Dal kaldet, ved Nørre Bye-Aa.

Munkeløkke. (Her?) Th Ole Munchs Løkke; Th Munkeløkken.

Myrerende. 1758 (Th) Myrerenden. — Myr, se Indl.

Møllebakke. Danske Lods 1866 Møllebakken; Gst Møllebakke. — Grund i Østersøen. || **Møllebugt.** Danske Lods 1925 Møllebugt; SøK 1942 Møllebugt. — Bugten mellem Ormebæk og Onsbæk. || **Mølleløkke.** Kæmnerb 1715 (Th) Mølleløkken; Sk&P 1725 Mølle Løchen; K 1817 Mølle Lykken; Trap[1] Mølle Løkken. || **Møllerrev.** BhFisk 1933 p. 14 Møllarareved; Th Møllererevet. — Fiskeplads ud for Byaaen og Gasværket. || **Møllertøjet.** Th Møllaratøjed. — Fiskegrund ved Rønne.

Nikolajløkke. 1832 (Th) Nicolaj-Løkken.

Noldus [*nåldu·s*]. Th Noldus. — Fiskegrund ud for Rønne, har Navn efter et Hus Noldus. — G. K.: Dette Husnavn indeholder Mandsnavnet Noldus, dannet af Arnoldus; denne Form af Navnet er alm. paa tysk Grund, jfr. Heintze-Cascorbi, Die deutschen Familiennamen (1933) p. 117.

Nordrerende [*nårəˈrœŋə*]. Kæmnerb 1720 (Th) Nordre Rende. — En nu tilfyldt Kloakrende Nord i Byen ved Rendegade. || **Nordrerev** [*nårəre·v*]. BWRap Norder rif; ResenK Nord: Rif, Nørder Riff; K 1746—50 Norder-Riff; Gst Nordrerev. — Udtalen viser Nørre-.

Nygrund [*ny·groŋəd*]. BhFisk 1933 p. 14 Nygruinjed; Th Nygrund(en). — Fiskegrund Nordvest for Rønne.

Næbbebugt. Gst 1886 Nebbebugt; AL 1912 Næbbæ; Gst Nebbebugt. — I daglig Tale bruges kun „Nebbe" eller „Nebbet" (Guide 1914). || **Næbbegrund** [*næbagroŋ*]. BhFisk 1933 p. 14 Næbbagruinj; Otto Jørgensen Næbegrund; Th Nebbe Grund(en). — Fiskegrund Nordvest for Rønne c. $^3/_4$ Mil fra Land. || **Næbbehuk.** Teinnæs 1926 [*næb·åhåk·ɪŋ*]; Th Nebbe Huk. — Det mod Næbbeodde fremspringende Parti (Teinnæs 1926). || **Næbbehøj.** VSK Nebbe eller Galge Odde og Høj; K 1817 Nebbe Bakker; Lund c. 1820 Nebbe- eller Galgehøy; Teinnæs 1926 [ˈ*næb·åˈbåk·åŋ*]; BhS XXI 56 Galge- eller Nebbehøj. || **Næbbeodde** [*næba, næbaiu·diŋ, næbahøkiŋ, næbahåkiŋ*]. Skougaard 1804 p. 23 Næbba; VSK Nebbe eller Galge Odde og Høj; Salchow 1813 Næbe; Lund c. 1820 Nebbe-Odde; Thaarup 1839 p. 260 Næbbeodden; Esp p. 241 Näbba, Näbbabakkajnj; INM 1879 Næbbe-Odde; BhFisk 1933 p. 14 Næbba; Guide 1946 Nebbe Odde. — En Tostavelsesform af bh. Näbb, m. „Odde eller Landpynt, som skyder ud mod Havet" (Esp). Tostavelsesformen svarer til sv. Dial. näbba (SOÄ I, 2. h. p. 13). Paa dansk Omraade findes Tostavelsesformen f. Eks. i Nebbegaard i Gaarslev S. (DS VIII 140).

Nørreaa. Sk&P 1723 dend nørre aae; Sk&P 1725 Dend Nørre Bye Aae; Skiftepr 1742 ved den nørre Bye Aae. — Samme Aa som Byaaen. || **Nørreaas.** Sk&P 1726 ved dend Nørre Aaes. || **Nørrebakke.** Th Nørre Bakke. || **Nørrebro.** 1739 (Th) Nørre Bro. || **Nørredal.** BhAvis $^4/_{10}$ 1844 Nørre-Dal. — Samme Lok. som Mouritsdal. || **Nørrehul** [*nårəhåləd*]. || **Nørrevad.** 1841 (Th) Nørrevad. — Vad over Byaaen. || **Nørrevold.** 1713—14 (Th) Nørre Vold.

Onsbæk [R: *o·nsˈbæʃ, o·lsˈbæʃ*]. BWK 1676 Oensbeck; ResenK Onsbech; Vide 1699 Vid og Vedt I 201 Onsbeck; K c. 1700 Onsbeke; K 1746—50 Ons-bek; Thurah Ons-Beck; DAtl Ons-Bek; Falenkamp 1783 Ons Bek; VSK Onsbæk; Salchow 1813 Onsbeck; Vargas Bedemar, Die Insel Bornholm 1819 p. 32 am Oelsbecke; Mansa 1851 Onsbæk; M. Jespersen, Geognostisk Veiviser 1865 p. 30 Onsbæk (Olsbæk); BhFisk 1933 p. 12, 14 Onsbæikj; Gst Onsbæk. || **Onsdal.** BhS XV p. 9 Odins Dal (Onsdal). — Dalen hvor Onsbæk løber. — Af Gudenavnet Odin (Zahrtmann BhS XIV 9, Olrik og Ellekilde, Nordens Gudeverden p. 399). Thorsen, Fra Sydbornholm p. 9 oplyser, at Bækken i hans Barndom oftest blev kaldt Ols Bæk. Denne Udtale findes allerede 1819 hos Vargas Bedemar, anførte Sted. Onsbjerg i Klemensker S., hvis Forled ogsaa er Gudenavnet Odin, udtales ligeledes med l. Onsbæk er samme Navn som det sønderjyske Sognenavn Vonsbæk (DS IV 167).

Ormebæk [*o·rmabæʃiŋ*]. Kæmnerb 1714 (Th) Ormebecken; K 1729 Ormebeck; K 1746—50 orme-bekken; Thurah, DAtl Orme-Bekken; Falenkamp 1783 Orme Bek (Hanebek); VSK Ormebæk; Salchow 1813 Ormebeck; Guide 1885 Hanebæk eller Ormebæk; Teinnæs 1926 [ˈ*ɔ·rmåˈbæʃcɪŋ*]; Gst Ormebæk. — Navnet kendes men bruges ikke. — G. K.: Af Dyrenavnet Orm, „Hugorm, Staalorm", enten efter rigelig Forekomst af disse Dyr, eller muligvis fordi Bækken bugter sig stærkt.

Ovnen [*u·nən*]. K 1744 Uhne, Uhnen; K c. 1760 Uhnen; UrneAdd 1764 Ovnen; K 1778, Falenkamp 1783 Uhnen. — Pynt ved Ormebækkens Udløb. Subst. Ovn, der ellers paa Bh. er Maskulinum.

Peking, Pikkerten [*pe·kiŋ, pekərtiŋ*]. — To forskellige Navne paa den samme Sten i Vandet ud for Gasværket. Pikkert „hammer med et i begge

ender tilspidset hoved, brugt ved behugning af granit" (ODS), Peking er det kinesiske Bynavn, begge Betegnelser er vel Eufemismer for Pik „Mandslem, Penis".

Pilebæk. Lb 1569 hoss Piilebecken; KR 1684 Pille Becken; 1724 (Th) Pilebækstykket; Skiftepr 1738 Piile Becken; Skiftepr 1744 Pille Becken; Th Pilebæk. — Paa Præstegaardsjorden. || **Piledal.** Sk&P 1733 Piile Dahlen. || **Pileløkke.** Lb 1569 Piile lycken; Sk&P 1724 Pilelycken i Rønne Byewang; Sk&P 1729 Pille stocket; Skiftepr 1746 Pille Lycke; Teinnæs 1926 [*pi̯ilə·ly̯cən*]. — Løkken Nord for det nye Asyl og Teknisk Skole, i 1569 Agerjord til Præstegaarden. || **Pileskov** [*pi·laskawiŋ*]. — Tidligere Navn paa Anlægget foran Kirkegaarden. || **Pileø.** VSK Castelsodden ford. Piløen. — Trænavnet Pil.

Pissebæk [R: *pesəbæ̆ki̯ŋ*]. Teinnæs 1926 [ˈpi̯s·əˈbæ̆ɔ̯cɪŋ]. — Den nederste Del af Tevandsbæk, hvor den løb i en Kløft med stærkt Fald (R). Samme Navn i Rutsker S., 662.

Potterekuler [*påtarakʉ·larna*]. VSK Potteleer; MK Potter Kulerne; I 1922 Potterkuler; Teinnæs 1926 [ˈpåt·ərəˈkʉ·lərnə]. — Lergrave, hvor Pottemagerne fik Ler til deres Arbejder. Subst. Potter „Pottemager".

Printzenskjoldsstene [R: *prønsənʃœl̥ste·niŋ, prønsənʃl̥ste·nana*]. Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 103 de saakaldte Prinsenskjoldsstene; DFM 39 p. 168 Printzenskjoldsstenen; Th Prinsenskjold-Stenene. — To Stene, som ligger i Storegade lige ved den gamle Raadstue. Den største Sten betegner det Sted, hvor Prinsenskjold faldt den 8. Dec. 1658, den mindre Sten til Minde om hans Hund (Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 103).

Præstedam. 1720erne (Th) Præstedammen; Sk&P 1725 Præste Dam, Præste Dammen; Sk&P 1730 Præste Dam; UrneAdd 1764 Provste Dammen; Lund c. 1820 Præstedammen. || **Præsteløkke** [*præ·stalʏ̆karna, præ·stajo·rarna*]. Sk&P 1725 Proustejorden.

Puggedam. UrneAdd 1764 Pugge Dammen; Th Puggedam, Puggedammen. — Samme Lokalitet som Colbergdam. Af bh. Pugga „Frø" (Esp).

Pumpedam. BhAvis Sept 1841 (Th) Pompedammen. — Paa Rønne søndre Udmark.

Pythus Odde. M. Jespersen, Geognostisk Veiviser 1865 p. 25 Pythuusodde.

Pæretræsdal [*pæ·rətræ·sda·liŋ*]. Sk&P 1724 Pæretræis Dahlen, Pære træ Dallen; Sk&P 1728 Pæretræis Dalen, Pære dalen; Skiftepr 1737 pæretræes Dahlen; Skiftepr 1742 Perre Dalen, Pære Dalen; Skiftepr 1744 1 Eng kaldet Pære Træts Dalen, Væster pæretræs Dahlen; VSK Pæretræe Dalen; Guide 1885 Pæretrædal; I 1922 Pæretræesdalen; Teinnæs 1926 [ˈpæ·rəˌtræ·sˈda·liŋ]. — Jfr. Borgmester Nielsens Vej u. Bebyggelsesnavne.

Rabækketøjet [*ra·bæ̆katåjəd*]. Otto Jørgensen Rabækatøjet. — Fiskegrund Vest for Rønne samme Sted som Stabler, har Navn efter Rabækkeværket i Knudsker S., 651.

Risene. Lb 1569 Vnder Riisen; Skiftepr 1739 ved Riisen; Trap[1] Paa Risen; Teinnæs 1926 [*ri̯izən*]; Vejfort 1942 Risen. — Agerjord til Præstegaarden. || **Risestykke.** Sk&P 1720 Riise støchet; Sk&P 1725 Rieße støched; Sk&P 1726 Riisße støcket; Skiftepr 1739 Riise Stycket, Byg Jord kaldes Riis Ageren. — Ris, se Indl.

Robbeaa. Sl 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Robbe-Aaen. || **Robbedale** [*råbəˈda·la*]. UrneMin Rubbe-Dale; Sl 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Robbedalle; Sl 18. Aarh. ThaarupsBh II p. 148 Robbedalen; VSK Robertsdal; Salchow 1813 Robbedal; Skougaard 1804 p. 23, 317 Robbedala, Robbedale; 1810 Udm 1775—1822 Roberdahle; c. 1816 Udm 1775—1822 Robbedalegruusstedet; Mansa 1851 Roberts Dal; Trap[1] Roberdal; Gst Robbedale. || **Robbesten.** VSK Orig Roberts Steen; VSK Robersteen; Wilster 1808 Robertsteen. — Der findes en Tradition om, at Stedet er opkaldt efter en Robert Madsen, dræbt i 18. Aarh. paa dette Sted (Teinnæs 1926). Former med Robert- findes imidlertid ældst paa VSK og senere kun paa de Kort, der er afhængige af dette, alle andre Kilder har Robbe-, Rubbe-, Rober-. Selv om Historien om

Manddrabet skulde være rigtig, kan det ikke være denne Begivenhed, som har givet Anledning til Navnet, men kun til Omformningen paa VSK af det oprindelige Navn. Robbedale og Robbeaa har sandsynligvis Navn efter Stenen, Ellipse af *Robbe(stens)dale og *Robbe(stens)aa. Forleddet er Adj. rubbet „ujævn, ru, nobret" el. et heraf dannet Navn *Robba „den ujævne".

Roligheds løkke. Panum 1830 p. 105 En liden Skovlund, Roligheden kaldet; UK 1817 Roeligheds Lykken; Trap[1] Roligheds Løkken.

Rundløkke. 21/9 1697 (UrneAdd) Rund Lykken; 1697 (1816 Udm 1775—1822) Rund-lykken; 1729 (Th) Rundeløcken; 1798 (Th) Rundelykken. — Adj. rund. Jfr. Rundløkker i Klemensker S., 661.

Rytterstykke. BhAvis 17/9 1847 (Th) Rytterstykket.

Rævehøj [*ræ·wahå·ŋ*]. Skiftepr 1739 Røve Høye; VSK Rævehøj; UK 1817 Ræve-Høyene; Trap[1] Ræv Høie; MK Rævehøje; Gst Rævehøj. — To Lokaliteter, ved Grænsen mod Knudsker S. og ved Byaaens Udløb.

Røgerstenene [*rö·jaraste·nana*]. — Lige Syd for Sønderhavn. Af Subst. Røger „en, som røger (Fisk), Røgmand".

Rømersbæk. Teinnæs 1926 [*rym·ərsbœʃc*]. || **Rømersdal.** Teinnæs 1926 [*rym·ərsda·l*]. — Rømersbæk har Navn efter en Avlsbruger Rømer, den hed tidligere Jespersens Bæk [*jæspərsəns bœʃc·*]. Bækken løb gennem Rømersdal (Teinnæs 1926).

Rønne Banke. Thaarup 1839 p. 9 Rønne Bank; Danske Lods 1843, SøK 1914—32 Rønne Banke; Gst Rønnebakke; SøK 1942 Rønne Banke. — Grund i Østersøen Sydvest for Rønne. || **Rønne Plantage.** Ipsen 1866, Vejfort 1942, Gst Rønne Plantage. || **Rønnestene.** Lund c. 1820 De saa kaldte Rønnestene, 9 i alt, ikke langt fra det nordøstre Byeled.

Røret. BhFisk 1933 p. 14 Røred. — Fiskegrund ved Rønne. Benævnes efter en stor Skorstenspibe ved Sorthat, der som Sømærke kaldes Sorthatteøret [*swo·rthatarö·rəd*] (R).

Sandlænge [*sa·nalœŋan*]. — Ved Gasværket. Sidste Led er Længe „langstrakt Areal", afledt af Adj. lang. || **Sandløkke.** I 1922 Sandløkken. || **Sandvig Vang.** KR 1684 Sanduig Wang; Th Sandvig. — Ved Onsbæk.

Schorløkke. Trap[1] Schor Løkken. — Familienavnet Schor.

Sejlet. BhFisk 1933 p. 13 Sajled. — En rød Plet paa Skrænten Nord for Onsbæk. Stedet er sammenlignet enten med et rødt Baadsejl eller med et Laksegl.

Sibirien [*siˈbe·riən*]. — Areal i Byens østlige Udkant i Forlængelse af Stengade. Navnet bruges oftere om afsidesliggende Steder, især saadanne som ligger mod Øst, jfr. DS IV 543, DS V 214.

Singlehøj. Ekstrakt 1747 af KR 1687—99 (1802 Thaarups Bh IV p. 404) single høye; Sk&P 1720 Single høye; Sk&P 1723 Single høje; Sk&P 1724 Singlehøye stycket; VSK Senglehøj; UK 1817 Single-Høye; Bull 1869 Sengelhøi; Teinnæs 1926 [*sɥŋləˈhöjə*]; Guide 1946 Senglehøj. — Af et Subst. *Singla el. *Single, Sideform til Subst. Singel „Smaasten, Rullesten", no. singl „groft Sand". En Del Smaasten findes i Bakken (Guide 1946).

Sivaretøjet [*si·varatåjəd*]. BhFisk 1933 p. 13 Sivaratøjed; Th Siveretøjet; Otto Jørgensen Siveratøjet. — Fiskegrund udfor Knorrenborg Syd for Rønne. Af Mandsnavnet Sivar, glda. Sighwarth.

Skagelfald. Skougaard 1804 p. 206, Esp 297 Skaggelfald. — Et Stykke Jord i Rønne Byvang, som tidligere har tilhørt Øster Herreds Kompagni. En af Herredskaptajnerne har tilegnet sig det og efter hans Død er det gaaet over i hans Families Eje (Skougaard 1804 p. 206). Skagelfald findes baade som Hus- og Marknavn flere Steder paa Bornholm. Stederne med dette Navn er efter Traditionen oprindelig militære Samlingspladser, og Navnet forklares som et Sted, hvor man lader Skaglerne falde, et Samlings- og Bedested ved Kirker paa Landet og Købmandsgaarde i Byerne (Skougaard 1804 p. 206, Esp, ODS). I Øster-Lørsker og Rutsker S. ligger Skagelfald i Nærheden af Kirken, i Svaneke lige uden for Byledet. En enkelt Gang findes i Norge et ganske tilsvarende Gaardnavn, Skoklefald i Nesodden Herred (NG II 87), som af Gunnar Olsen i Maal og Minne 1914 p. 32 ff. er stillet sammen med det bornholmske Navn. Det norske Subst. skoklefall bruges om det Tidspunkt, hvor Foraarsarbejdet med Jorden afsluttes, og fra sv. Dial. (Kalmar län og

Skaane) kendes et tilsvarende Ord Skakkla-fall „Dødsfald blandt Trækdyrene" (Rietz 577).

Skarpen [*ska·rpan*]. BhFisk 1933 p. 14, Otto Jørgensen Skarpan. — Fiskegrund Vest for Rønne. Skarpan er bestemt Form af et Subst. *Skarpa, dannet af Adj. skarp. Skarpen, bh. [*ska·rpan*], betegner den skarpe Del (Ægsiden) af en Klinge o. lign. (R).

Skelsmyr [*ʃælsmy·r*, R: *ʃæ·ls'my·r*]. VSK Skiælmyre; 1810 Udm 1775—1822 Skjelsmyhr; Trap[1] Sjelmsyhre; Guide 1885 Sjelsmyre; MK Sjæls Myre; Gst Skjelsmyre; Th Sjælsmyre. — Mose ved Grænsen mod Nylarsker S. Af Subst. Skel „Grænse".

Skoleeng. Sk&P 1722 Skole Ege støchet, skolle Egen; Sk&P 1725 skole Engen; Sk&P 1726 skoele Engen; 1729 (Th) Skole Egen; Sk&P 1730 Skole Ege støcket; Sk&P 1731 Skolle Engen. || **Skolekrog** [*sko·ləkrå·giŋ*]. Lb 1569 Krogenn; Skiftepr 1691 Skolle Kraagen; Skiftepr 1745 skoele Krogen; Trap[1] Skole Krogen; I 1922 Skolekrogen. — Tidligere en Løkke under Rønne Skole, nu en Smøge ved Vestre Skole.

Skredet. BhFisk 1933 p. 14 Skreed (Kjæiljlaratojed). — Fiskegrund ved Rønne. Bestemt Form af Subst. Skred, n. „om (tilholdssted for) fiskestime (paa vandring), spec. om aaletræk" (ODS).

Skriveren [*skri·variŋ*]. Otto Jørgensen Skriveren. — Fiskegrund ved Rønne. || **Skriverstykke.** BhAvis $^{21}/_{2}$ 1860 Jordlodden Skriverstykket i Rønne Byes nordre Vang.

Skulken [*skolkiŋ, ʃålkiŋ, ʃölkiŋ*]. BhFisk 1933 p. 14 Skolkinj; Otto Jørgensen Skolkeng. — Fiskegrund Vest for Rønne. Samme Navn som Skulken i Ibsker S., 674, Navn paa en Stenblok i en Kratskov. Vel til Verbet skulke i den ældre Betydn. „gemme sig", maaske om en Fiskegrund, der er vanskelig at finde. De to sidst anførte Udtaleformer er dog paafaldende.

Sletteløkke. 18. Aarh. (Th) Sletteløkken.

Smedeelle [*smedaæləd*]. 1806 Thaarups Bh II p. 26 Smede Elled; Trap[1] Smede Ellet; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 49 Smedeellet. — Ligger ved Smedegaard. Efterleddet er Subst. Elle „Ellekrat". || **Smedeløkke** [*smedalyḳan*]. 1725 (Th) Smidde Løcken; Sk&P 1725 Smidde Gaards stycket; Skiftepr 1739 Smidde Stycket; UK 1817 Smede Lykken; Trap[1], I 1922, MK Smede Løkken. — Ligger lige op til Smedegaard i Knudsker S. || **Smedeungen.** BhFisk 1933 p. 15 Smedaunganj. — Fiskegrund ved Rønne.

Snorren. BhFisk 1933 p. 14 Snorrinj; Th Snorran, Snorren. — Fiskegrund ved Rønne Øst for Galgebænkene. Pejling efter Snorrebakke i Knudsker S.

Sodletløkke. Bornholms Avertissements-Tidende 1837 Nr. 58—59 Sodletløkke. — Jordstykke i Rønne Vang.

Sommerhøj [*såmarahå·ŋ, såmərhåj*]. K 1746—50 Sommer-hoy; Bugge 1771 Sommer Høy; VSK Sommerhøj; Bull 1869 Sommer Høy; Teinnæs 1926 [*såm·åråhɔ̀ŋ·*]. — Familienavnet Sommer.

Sorthat [*swo·rta hat, swo·rthat*]. VSK, I 1922 Sorte Hat; Teinnæs 1926 [*swɑ·rthåtiŋ*]. — Stor Sten i Strandkanten ved Rønne. Se Sorthat, Nyker S., 652.

Spinget. Sk&P 1725 spenget (el. speeget?); UrneAdd c. 1763 p. 52 Spendet. — Maaske en hvid Plet i Brinken ved Olsbæk (Teinnæs). Bestemt Form af bh. Spijn „Fjerdedelen af en gammel Skjeppe" (Esp) el. Subst. Spænde.

Stabler [*stavlana*]. BhFisk 1933 p. 14 Stavlana; Otto Jørgensen Stavlerne. — Fiskegrund Vest for Rønne. Subst. Stabel.

Stamperbugt. BhAvis 1891 (Th) Stamperebugten. || **Stamperhuk** [*sta·mparahåkiŋ*]. — Pynt ud for Stampen.

Stenbund [*ste·nbåniŋ*]. BhFisk 1933 p. 14 Stenbonninj; Otto Jørgensen Stenbunden. — Fiskegrund ved Rønne. || **Steneng.** Sk&P 1722 steen Engen. || **Stenløkke.** 1715 (Th) Stenløkken; Skiftepr 1739 Steen løcken Sønden Rønne beliggende ved Veir Møllen; Skiftepr 1746 dend yderste steen lycke. || **Stenstykke.** Sk&P 1730 Wed Sørrens Reen kaldis steen støcket; Skiftepr 1744 Eet stycke jord ved Sørens Reen kaldet Steenstycket.

Strandsti [*stra·nstæ·ŋ*]. — Spadserestien langs Kysten fra Nørrekaas til Byaa.

Stætteløkke. Th Stetteløkken. — Af Subst. Stætte „Stænte".

Sumpene. Trap[1] Sumpene; M. Jespersen, Geognostisk Veiviser1865 p. 55, I 1922 Sumperne. — Nu Skov og Avlsjord.

Svendssten. Teinnæs Swænjsa sten.

Svineryggen. Teinnæs [*swi·naryʄiŋ*]. — To store Sten ud for Nørrekaas.

Sælør. Ravn 1671 p. 85 Skieleøer; K 1746—50 Siloer; K c. 1700 Silon; K 1778, Falenkamp 1783 Silløer; Th Silør, Skels Øre. — Sted paa Sønderrev. Af Dyrenavnet Sæl, bh. [*/æ·l*] (Esp. Indl. p. 23).

Sønder Byende. BhFisk 1933 p. 14 Sønnere Byennanj. — Fiskegrund ved Rønne. || **Sønderløkker.** Skiftepr 1738 Sønder i Løckerne, udj Søndre Løckerne; UK 1817 De søndre Lykker; Trap[1] De søndre Løkker; MK Søndre Løkker. || **Søndermyr** [*sønrəˈmy·r*]. Sk&P 1721 dend Synder Myre; 1864 (Th) Søndre Myre; G&N 1939 p. 67 sønre Myr; Th sondre Myren. || **Sønderrev** [*sønrəre·v*]. BWRap Resen p. 78 Synder rif; ResenK Son. Rif, Sønder Riff; K c. 1700, K 1746—50 Sønder-Riff; Rel 1743 det Syndere og det Nordere . . . Riff; K 1778 Sønder Riff; Salchow 1813 det søndre Rev; Gst Søndrerev. || **Sønderskov** [*sønrəˈskaw*]. — Ved Grænsen mod Knudsker S. || **Sønderstrand** [*sønrə stra·n*]. Teinnæs 1926 [*syɳrəstra·n*]. — Bugten S. for Sønderhavn.

Sørensren [*sö·rənsˈre·*]. Sk&P 1722 Sørens Reen; Sk&P 1724 Sørrens Reen; Sk&P 1732 Sørnes Reen; UK 1817, Trap[1] Sørens Reen. — Ved Borgmester Nielsens Vej og er en Fortsættelse mod Syd af Pæretræsdal. Navnet bruges ikke mere. Af Mandsnavnet Søren og bh. Ren, se Indl.

Teglværkseng. Th Teglværksengen.

Tevandsbæk [*te·vansbæʄ, te·vansbæʄ*]. BhAvis $^{20}/_{11}$ 1855 Theevandsbæk; Guide 1914 Thevandsbæk; Teinnæs 1926 [*ˈte·vansˈbæfcin*]; — Samme Bæk, som i ældre Tid hed Kastels- el. Dommerbæk. Den nederste Del kaldes ogsaa Pissebæk. Den har fra gammel Tid været bekendt for sit bløde Vand, der var bedre end Brøndvandet; man hentede herfra Vand til Mad- og Telavning (R).

Timan. BWK 1676, BWBeskr BhS XII 76, BWRap, ResenK Timan; JSørensen 1704 BhS XII 84 Timans Sten. — Et blindt Skær i Haddingerne. Af et Familienavn Tiemann, jfr. Timannegaard, Ibsker S., 674.

Tolderstykke. Sk&P 1725 Tolderestøcket.

Tornhøj. VSK, MK, I 1922 Tornhøj; Teinnæs [*tɔ·rnˈhɔj*]; BhS XXI 56, Gst Tornhøj. — Gammelt Rettersted ved Robbedale, som har været benyttet for c. 100 Aar siden (Teinnæs).

Trindelen [*tren(d)əliŋ*]. K 1746—50, K 1778 Trillen; Falenkamp 1783 Trilling; Trap[1], Gst Trindelen. — Grund udfor Rønne Havn mellem Nordrerev og Sønderrev. Bestemt Form af nty. Trill „kredsrund Skive", afløst af nty. Trindel, der har samme Betydning.

Troldebjerg. Lb 1569 Paa Trollebierg; Teinnæs 1926 [*trɔl·bjæ·r*]. — Agerjord til Præstegaarden i 1569. || **Troldtorn.** I 1922 Trold-Torn. — Se David Bistrups Torn.

Trommeren [*tråmariŋ*]. BhFisk 1933 p. 15 Trommarinj; Otto Jørgensen Trommaring. — Fiskegrund Nordvest for Rønne. Subst. Trommer „Trommeslager", her vel om Søens Larmen.

Tyvedal. I 1922 Tyvedalen [*ʄi·wada·liŋ*; R: *ʄi·wa-, ʄi·vada·liŋ*]. — I et Hjørne af Bymarken ved Blemmelyng. Stedet har ifl. Traditionen Navn af, at der her foregik Tyverier af Kreaturer, særlig Lam, der let lod sig fange i Dalen (R). || **Tyvefonten,** Høj. UK 1817, Trap[1], MK Tyvefunten; I 1922 Tyvefonten [Tjivafonten]. — Samme Høj som Galge- eller Næbbehøj. Ved Højens Sløjfning c. 1880 blev der fundet Skeletter og Skeletdele, hvilket bekræfter, at der her har været Rettersted (I 1922). Tyvefont er dannet efter Døbefont; som Betegnelse for en Høj, der er et gammelt Rettersted, hentyder det vel til, at Stedet indeholder Ligene af de henrettede Tyve.

Tørveløkke. KR 1684 Tørfue Løchen; 1714 (Th) Tørre Lycken; Sk&P 1722 Tørfwe Løckene, tørwe løchen; Sk&P 1726 Tørru Løchen; 1735 (Komm 1738) tørv løchen; Skiftepr 1739 torve Løcken Sønden Rønne; Skiftepr 1740 Tørveløkken sønden Byen; Skiftepr 1742 udj tøre Løcken; Skiftepr 1744 Torveløcken; Skiftepr 1745 torve lykken, tørveløcken.

Under Lien. Lb 1569 Vnder Lienn; KR 1684 under lien. — Eng til Præstegaarden. Li, se Indl.

Vadebro. BhAvis 4/7 1846 Vadebro. — Byledsgades yderste Ende. Vad, se Indl.

Vagtstene [*va·jtste·nana*]. I 1922 Vaitstenana; G&N 1939 p. 65 Vajtstenana; Teinnæs [*va·jtste·nana*]. — Stensætning i Søen tæt udenfor den paa Rønne Havn beliggende Borgervagt, det gamle Lodshus.

Vallernes Mark. Sk&P 1728 Vallernis March.

Verdens Ende [*værdəns-, vardəns æna*]. — En aaben Plads ved Fredensborg.

Vestindietøjet [*væs(t)ˈendiståjəd*]. BhFisk 1933 p. 13 Vestindietøjed; Otto Jørgensen Vestendigstøjet. — Fiskegrund udfor Knorrenborg, Syd for Rønne.

Vester-Langeknald [*væstərlåŋaknal̥*]. Otto Jørgensen Vesterlaange Knail. — Fiskegrund Syd for Rønne.

Vibedal. 1809 Udm 1775—1822 Wibedahle; 1816 Udm 1775—1822 Wibedalen; Mansa 1851, Trap[1] Vibe Dal; Bull 1869 Vibedal; I 1922 Vivadâlinj; Th Vibedal(en). || **Vibeløkke.** Bornholms Avertissements-Tidende 1837 Nr. 58—59 Vibeløkke; MK Vibe Løkken. — To Lokaliteter, den paa MK ligger ved Vibedal, den anden ved Galgeløkke. Af Slægtsnavnet Vibe.

Viggerne. 1697 (1816) i Udm 1775—1822 Wigre, Wigern; Vide 1699 Vid og Vedt I p. 200 i Vigre; Sk&P 1722 Ved Vigre hullet her i Rønne Byewang; UrneAdd 1764 Viegerne; 1816 Udm 1775—1822 Vigere; VSK Vægerne; Wilster 1808 Vegerne; Bull 1869, Guide 1885 Vægerne; I 1922 St.-, Ll. Vigger; Teinnæs 1926 [*vig·ər, vig·rånå, sto·ura vig·ər, lil̥å vig·ər*]. — To Damhuller. Plur. af bh. Vigger „Vidiespire, Vidiekvist" (Esp).

Vommen [*våmən*]. — Grund mellem Gaaserev og Øring. Subst. Vom.

Ærtegrund. BhFisk 1933 p. 14 Artegruinj (Levkanab). — Fiskegrund ved Rønne.

Øksestykke. Skiftepr 1753 Øxestycket.

Øring [*ö·riŋ, dæŋ sto·ra ö·riŋaste·niŋ*]. Teinnæs 1926 [*ɵ·rịŋ, ɵ·rịŋånå, y·dərɵ·rịŋ, iŋ·ərɵ·rịŋ*]; BhFisk 1933 p. 14 Ørinj; I 1922 Ørijn; Th Orijn. — Stenrevene omkring ved Sydhavnen. Entallet [*ɵ·rịŋ*] er Betegnelse for de yderste Stene. Indenfor disse er der en Rende, som mindre Baade kan sejle igennem. De ydre Stene og Stenene indenfor Renden betegnes tilsammen med Flertallet [*ɵ·rịŋånå*]. Der skelnes ogsaa mellem Ydre- og Indre-Øring (Teinnæs 1926). Navnet er en Afledning med -ing af Subst. glda. ǿr „Sten, Grus", -ing, se Indl.

Ørnesten [*ö·rnaste·niŋ*]. VSK Arnager Ørnesteen; Lund c. 1820, Trap[1], Vedel BhO p. 291, Bull 1869 Ørnestenen; Gst Ørnesten. — En svær 3 Alen høj Bavtasten paa en lille Røse (VedelBhOE p. 157). Ernst Køie gør i „Jul paa Bornholm" 1933 p. 46 opmærksom paa, at Stenen set fra en Side har et lignende Omrids som et Menneskeøre. Dette kan dog ikke være navngivende, da Formen [*ö·rna*] i saa Tilfælde maatte være Gen. Plur. (R). Forleddet er Fuglenavnet Ørn.

Østervang. BhAvis 4/10 1844 østre Vang.

642. HASLE KØBSTAD.

BEBYGGELSESNAVNE.

Hasle [*ha·zlə*]. 29/3 1335 (1494) haslæheret; 28/4 1545 Hüb 145 tho Hassel; 1547 Hüb 427 Haselbu; 8/9 1555 Hüb 232 ff. Hasle, Haßell, Hasell; Lb 1569 Hasle Cappell; 2/4 1570 Hüb 360 Haslebye, Hasle; K 1570 Danm. Kortlægn. I 25 Haßel; 2/5 1572 Hüb 370 Hasel; 21/4 1574 Hüb 438 Hasel; 1584 Grandjean DaKøbstSegl 22 S. Civitatis Hasle; K 1584 Danm. Kortlægn. I 31 Heßel; Jb 1598 Haselle; 6/5 1608 Hüb 560 Hasle; Visitatsb 1616 og 1621 Hasleff; Jb 1624 haßle; KancBrevb 27/4 1639 Hasle, Hasløf; Mejer Haßelle; BWK 1676, BWRap 1676 Hasel, Hasle, Hassele; ResenK Hæsle; LR 1685 Hassel, Hasle; K 17. Aarh. Haßle; K c. 1700, JSørensen 1704 BhS XII 84, K 1746—50, VSK, M 1844, Gst Hasle. — Allerede i PrI 1624 siges om Byen: „maa skee saa kalldet aff lidet heßle busk, som der offven findiß hoeß". Ravn 1671 og efter ham Resen henviser ligeledes til Hassellunde nær ved Byen, og endnu c. 1820 nævnes en „Haslelund" paa den tæt Sydøst for Byen liggende Sidgaards Grund (i Klemensker S.). Navnets oprindelige Form er uvis. Muligheden af stærkt afslidte Efterled som -høgh (jfr. Sogne- og Herredsnavnet Hasle ved Aarhus, VJb Hasløghæreth) eller -lev (jfr. Stavemaaderne Hasleff, Hasløf osv. i 17. Aarh.) kan der ses bort fra, og der kan da foreligge en Afledning af eller selve Trænavnet Hassel, oldn. hasl, m., snarest i Dat. Sing.; baade Entals- og Flertalsformer af Trænavnet forekommer som Navn paa Bebyggelser (se f. Eks. NG Bd. 2, 377, Bd. 5, 241, 398, Bd. 6, 100, Bd. 7, 75). Det er dog sandsynligere, at der foreligger en Afledning. Et Hasla, f. forekommer som Elvenavn flere Steder i Norge (NE 92) og antages at hentyde til, at Bredderne har været bevokset med Hasler, og Købstadnavnet Hasle kunde ligesom de talrige norske Gaardnavne Hasle, Hasla, Hosle (af Dativformen Hǫslu) tolkes som oprindeligt Bæknavn. Rimeligere er det dog her at antage et *Hasli, n., Sideform uden Omlyd til Kollektivet Hæsle, jfr. det flere Steder paa Øen forekommende Aspe, der ogsaa formodes i de jyske Landsbynavne Aaspe og Aspe (DS V 407 f.). Saadanne Kollektiver uden Omlyd er meget udbredte i sv. Dial. (se Götlind, Studier i västsvensk ordbildning 74 ff). Hassle, n. „Hasselskov" forekommer saaledes i Skåne, Halland, Blekinge m. fl. (G. Lech, Skånemålens böjningslära 43; Swenning, Folkmålet i Lister 479; Rietz; Götlind l. c.).

Almestræde. Postadr 1934—1943 Almestræde. — Trænavnet Alm.

Bredesund, Gade. Tax 1761 og 1771 Breede Sund; FT 1787 Bredesund. — Jfr. Smallesund ndfr.

Byledgade. Th Byledsgade; Postadr 1943 Byledgade. — Jfr. N.- og S.-Byled ndfr. u. Naturnavne.

Futehuset, fsv. Hs. I 1922 Futtehuset (Tomt); Th Futehuset. — Huset har ligget ved Futervejen og Futervigen og kaldtes ogsaa Pejserehuset. Skal ifl. Opt. 1944 have Navn efter en Hans Marker [*fu·t*], hvis Tilnavn vel er identisk med Subst. Futes, m. „lille, uanselig Mandsperson, Vissenpind" (Esp Till).

Fælledvej. Postadr7, Trap[4], Postadr 1943 Fælledvej. — Fortsættelsen af Gulerodsgade, til Byens Fælled.

Gaasereden, Hs [*gɔ·zarədanˌ*]. — Ved Byledgade.

Gamle Skanse, Gade. Tax 1761 og 1771 Gamle Skandse; FT 1787 Gamle Skanse; Tax 1801, Trap[1] Gamle Skandse. — Nu Havnegade.

Gasværksvej. Trap[4], Postadr 1934—1943 Gasværksvej.

Grønnegade, Lille- og **Store-**. Trap[1] St Grønnegade, Lille Grønnegade; Trap[2], Postadr7 Grønnegade, Lille Grønnegade; Postadr 1943 Grønnegade. — Lille-Grønnegade hedder nu Heroldsgade.

Grønningen, Lille- og **Store-**, Gader. Tax 1761 Lille-, Store Grønningen; FT 1787 Lillegrønning, Store Grønning, Store Grøning; Tax 1801 Lille-, Store Grønningen. — Antagelig de senere L.- og St.-Grønnegade. Subst. Grønning „græsbevokset Plads" (ODS), her maaske om Vej ud til Byens Græsninger.

Gulerodsgade [*gu·lərɔ·sga·da*]. Tax 1761 Guule Roers Gade; Tax 1771 Gule Roers Gade; FT 1787 Gule Roegaden; FT 1801 Guule Roer Gaden, Guule Roers Gaden; Tax 1801 Guleroersgade, Guuleroersgade; 1828 (Th) Gulerudsgade; Trap[1], Postadr 1943 Gulerodsgade; I 1922 [Guleroagâ·dan]. — Af Subst. bh. Guleroa, f., egl. „Guleroe". Den i 1944 opt. Udtale er paavirket af Skriftsprogsformen. Jfr. Skougaard 1804 p. 36: Guleroer (Barkena-Roer) avles meest i Hasle.

Havnegade. Postadr7, Trap[4], Postadr 1943 Havnegade. — Tidligere Gamle Skanse.

Heroldsgade. Postadr 1934—1943, Th Heroldsgade. — Efter kgl. Kammersanger Vilh. Herold (1865—1937). Tidligere Lille-Grønnegade.

I Elleløkken, Hs [*i· ælølyɟan*]. — Ældre Navn, paa Gst Ellelyst. Elleløkke, se ndfr. u. Naturnavne.

Julegade [*ju·laga·da*]. Trap[3], Postadr7, Postadr 1935 Hjulegade; Trap[4], Postadr 1936—43 Julegade. — Menes opkaldt efter Julegaarden i Hasle (Opt. 1944).

Kirkegade. Tax 1761 Kirke Gaden; FT 1787 Kirkegade; Postadr 1943 Kirkegade.

Korsgade. Tax 1761 Kors Strædet; FT 1787 Kors Stredet; Trap[1] Korsgaden; Postadr 1943 Korsgade.

Krummevej. Tax 1761 Krumme Vey; FT 1787 Krumme-Vey, Krummevey; Trap[1] Krummevei; Trap[3] Krummegade; Postadr7, Postadr 1943, Trap[4] Krummevej.

Løkkegade. Bh. Vejv. 1944, Postadr 1948 Løkkegade.

Majorhus [*maˈjo·rahu·zəd, maˈjo·rastæ·liŋ*]. I 1922 [Majo.ra huzed]; Th Majorehuset. — Fsv. Hus N. for Byen, opkaldt efter en Mand med Tilnavnet Major (Opt 1944).

Malerstræde. Trap[4], Postadr 1932—1943 Malerstræde.

Møllestræde. Postadr7, Postadr9 Møllestræde.

Nygade. Postadr 1934—1943 Nygade.

Nørregade. Tax 1801 Nøregade; Postadr7, Trap[4], Postadr 1943 Nørregade.

Nørremølle [*nårəˈmøla*]. Guide 1914, Trap[4] Nørremølle.

Pejserehus [*paˈjsarahu·zəd*]. I 1922 Pajsara huzed; Th Pajsarahused, Pajserehuset. — Fsv. Hus N. for Byen, identisk med Futehuset. Maaske et Familienavn Peisser, fra ty. (af Stedn. Peisz i Ober-Bayern).

Pilestræde. Tax 1761 Piile Strædet; FT 1787 Pile Strædet; Postadr 1943 Pilestræde.

Pressen, Hs [*ɟræsan*]. Th Pressen. — N. for Byen; nu Nordvang. Navnet skyldes, at der her tidligere var Tøjpresse og Farveri.

Præstegade. Postadr 1909, Postadr 1943 Præstegade.

Pynten. Tax 1761, 1771 og 1801 Pynten. — Bydel, ifl. Th Strandbrinken, hvor nu Gasværket ligger.

Raadhusgade. Trap[3] Raadstuestræde; Postadr7, Postadr 1932 Raadstuegade; Trap[4] Raadhusstr.; Postadr 1934—1943, Th Raadhusgade. — I dagl. Tale kaldt Raadstuebakken [*rɔ·stawbakaŋ*].

Sandbakkerne. Tax 1761 Sandbænkene; Tax 1771 og 1781 Sandbakkene; FT 1787 Sandbacken; Tax 1801, FT 1840, Trap[1], Trap[2] Sandbakkerne; 1867 (Th) Sandbankerne. — Gade el. Plads i Byens nordl. Del.

Sandløkkegade [*saˈnlyɟəga·da*]. Trap[4] Sandlykkegade, Sandløkkeg.; Postadr 1932—1943 Sandløkkegade.

Sildetorv. Trap[1], Postadr7 Sildetorvet; Trap[4] Sildetorv; Postadr 1943 Sildetorvet.

Skatollet, fsv. Hs [ˈ*skatâløð*]. — Laa i Vestergade.

Skidenstræde. Tax 1761 Skiden Stræde; FT 1787, Trap[1], Postadr 1932 Skidenstræde; Trap[4] Skiddenstr. — Opkaldelse efter Skidenstræde i København.

Slagterstræde. Postadr 1934—1943 Slagterstræde.

Smallesund, Gade [*sma·ləˈsoŋ*]. Tax 1761 Smalle Sund; FT 1787, Trap[1] Smalesund; Postadr 1932 Smallesund. — Jfr. Bredesund ovfr.

Smedestræde. Postadr 1934—1943 Smedestræde.

Storegade. Tax 1761 Store Gade; FT 1787 Store Gaden, Store Gade; Postadr 1943 Storegade.

Strandgade. Trap[1], Postadr7, Postadr 1943 Strandgade. — Ikke identisk med Strandstræde.

Strandstræde. Tax 1761, FT 1787 Strandstrædet; Postadr 1932 Strandstræde.

Studeby, Hse [*stu·daby·*]. — Huse ved Rutskervejen lidt uden for Hasle; der stod en gammel Længe, hvor der var opstaldet Stude.

Sønderbæk, Gade. Tax 1761 Søndre Bek; FT 1787 Søndrebech; Trap[4] Søndrebæk. — Af Naturnavnet Sønderbæk ndfr.

Søndergade. Trap[3], Postadr 1943 Søndergade.

Søndermølle [*sønrə møla*]. Guide 1914, Trap[4] Søndermølle; Th Søndre Mølle.

Toldbodgade. Postadr 1934—43, Th Toldbodgade.

Torvestræde. Tax 1761 Torve Strædet; FT 1787 Torvestrædet; FT 1801 Thorrestrædet; Trap[1], Trap[4] Torvestræde; Th Torvegade.

Trommeslaaerhus [*tråməslɔ·rhu·zəd*]. — Laa tidligere paa Fokkeløkke S. for Byen.

Tværgade, Nordre-. Postadr 1936—1943 Nordre Tværgade.

Vestergade. Tax 1761 Vestre Gade; FT 1787 Westerg., Wester Gade; Postadr 1943 Vestergade.

Vispen, Hs [*viˈspan*]. 1770 (Th) Vispan. — Navnet kan være overført paa Huset fra en Beboer, jfr. Subst. bh. Vîspa, f. „en Vimse, Kvinde, der vimser meget omkring" (Esp), eller hænge sammen med et i Talemaader o. lgn. forekommende Slægtsnavn Visp (R).

Østergade. Tax 1761 Østre Gade; Tax 1771 Øster Gade; FT 1787, Postadr 1943 Østergade.

Østermølle [*öˈstrəmøla*]. Guide 1914, Trap[4] Østermølle.

Nyere Navne paa Gaarde og Huse: Brobækkegaard, Ellelyst, Jakobsminde, Nordborg, Nordvang, Nygaard, Skovhuse.

NATURNAVNE.

Aaby Ager. RegH 1834 Aabye Ager. — Aaby i Nyker S., 652.

Annekestykke. I 1922, Th Annekestykket. — Areal N.Ø. for Byen. Kvindenavnet Anneke.

Askelund [*askɔloŋ*]. KronSk 5/6 1672 Askelunden; Skiftepr 1751 østen askelund; RegH 1834 Ved Asckelund, Steenstykket eller Askelundstykket. — Trænavnet Ask.

?Assershøj. Skiftepr 1724 ved asseßhøyen.

Bakkestykke [*bakastykəd*]. RegH 1834 Vestre Bakkestykket, Vestre Bakkestykke Eng, Bakkestykket, Store Bakkestykke, Lille Bakkestykket, Paa Bakken; Th Bakkestykket. — Ved Kirkegaarden.

Bankebrygge [*baˈŋkəbryg̊an*]. Th Bankebryggjan. — Slæbested ved Havnen. Man vaskede her i tidligere Tid, hvorfor Forleddet er Vb. banke.

Bjerget. KR 1684 paa Biered, Bieret; JSørensen 1704 BhS XII 84 fraa Hasle Berg til Rønne Landpynt.

Blaatoft. Lb 1569 Neden for Blaatofftt; Skiftepr 1704 Ved blaa Tofft; Skiftepr 1726 ofuen blaatofft. — Adj. blaa, maaske i den ældre Betydn. „sort, mørk".

Blegdammen [*blæ·jdamiŋ*]. Skiftepr 1706 Engen i søndre Vang med Bleg Dammen; Skiftepr 1758 Blege Dams Engen; RegH 1834 Blegdamstykket,

Blegdamsengen; Th Blæjdamijn, Blegdammen, Blegdamsstykket. — Tæt Ø. for Byen. Subst. Blegdam „Blegeplads".

Bondegærde. KancBrevb 27/4 1639 Bondegærdet. — Antagelig et Areal, muligvis identisk med det flg. || **Bondestykke.** 1820'erne (Th) Bohnestykket, Bohne-Stykket; RegH 1834 Bondestykket.

Borrekilde [*bårəˈkʃiļa*]. Skiftepr 1709 Østen Borre Kilde i Bye Vangen; Skiftepr 1725 ved Borrekilde. || Borrekilde Eng. RegH 1834 Borrekilde Engen; Trap[1] Borre Kilde Eng. || Borrekildejorden. I 1922 [Bårre kjijlle jorn]. || Borrekildestykket [*bårəˈkʃiləstykʃəd*]. Skiftepr 1723 Borrekildestøchet; Skiftepr 1760 Borge kilde stykket; RegH 1834 Borrekildestykket. — N. for Byen. Subst. Borg el. Afledn. [*bårə*], se Indl., men Traditionen om en Borg eller større Gd („Haslegaard") ved Byen er snarest opstaaet p. Gr. af dette Navn. En anden Mulighed er Vb. bh. borra „bore" el. Subst. bh. Borra, f. „smalt Hul" (i Sms. Næseborra) (Esp), maaske med Henblik paa Boring efter Vand.

Bredeager [*breˑaˑgər*]. — Mark ved Siden af Blegdammen; den blev brugt til at brede Blegetøjet ud paa, hvorfor Forleddet antagelig er Vb. brede.

Brobæk [1949: *broˑbæʃiŋ*]. RegH 1834 Broebækken, Broebekkestykket; Th Brobækken. — Bæk med Udløb tæt N. for Byen, ogsaa kaldt Skelsbæk.

Brænderibakke [*brœŋəˈriˑbakaŋ*]. Th Brænderibakken. || **Brænderidam.** Th Brænderidammen. — Ved Rønnevejen; af det tidligere Brændevinsbrænderi, nu Bryggeri.

Byager. RegH 1834 Byeager, Østre Byeager. || **Bybrønden** [*byˑbråˑŋ*]. — Ved N.-Bydam. || **Bybækken.** 1840'erne (Th) Bybækken. — Vel Sønderbæk. || **Bydam, Nørre-** [*nårə byˑdam*]. Th Nordre Bydam, Nørre Bydam. || **Byled, Nørre-** [*nårə byˑleˑ*]. Lb 1569 Inden nørre leed; Skiftepr 1706 nørre Byleed, Nørre Byeled støcket, Nørrebyeleedstøcket; Skiftepr 1724 Nørre byledstøchet; 1735 (Afskr i Komm 1738) nørre byeleed. || **Byled, Søndre-.** Skiftepr 1715 Syndre By Led; Skiftepr 1760 Søndre leed. || **Byledsstykket.** RegH 1834 Byeledsstykket; Trap[1] Byleds Stykket; Th Byledsstykket. — Ved N.-Byled. || **Byseng.** Skiftepr 1719 Ved Byes Eng; Skiftepr 1725 lilde byeß Eng; RegH 1834 Byens Eng.

Børnejord. RegH 1834 Børnejorden. — Jfr. Konejorden ndfr.

Damløkke [*damlyʃan*]. KancBrevb 27/4 1639 Damlykken, Damlykkegærdet; Skiftepr 1709 Dam Lycken; Skiftepr 1717 Damlycken; Skiftepr 1726 Dam Løcken, Damløchen; RegH 1834 Damlykken; Trap[1] Dam Løkken; I 1922 [Damma lyjkjan]. — S. for Byen. Dam, se Indl.

Dams Løkker [*damˢ lyʃər*]. — I Byen. Familienavnet Dam.

Digestykke. RegH 1834 Digestykket. — Jfr. Norden Diget.

Dommerager. RegH 1834 Dommer Ager. || **Dommerhul.** Skiftepr 1751 Et støche Eng Dommerhullet kaldet; RegH 1834 Dommerhullet. — Subst. Dommer.

Dyndestykke [*dyŋastyʃəd*]. RegH 1834 Dyngestykket; I 1922 [Dynna styjkkjed]. — Sidt Areal N.Ø. for Byen. Subst. bh. Dyjng, f. „Dyndeng, Lavning med vaad, dyndet Jord" (R).

Elefanten [*æləˈfaˑntən*]. Th Elefanten. — Sten paa Stranden N. for Byen. Subst. Elefant er normalt mask. i Bh.

Ellebæk [*æləbæʃ*]. Komm 1720—21 Ellebecken; K 1744 Sønder, eller Elleb[e]kken; K 1746—50 Elle-bekken; Thurah, DAtl Elle-Bek; Mansa 1851 Ellebæk; I 1922 [Æijllebæijkj]. — Ved Byvangens nordlige Grænse. || **Elleløkke** [*ælølyʃan*]. KR 1684 imod Elle Løchen; Skiftepr 1702 Elle lycken; Komm 1720 Elle Løcken; Skiftepr 1726 Elleløchen; Skiftepr 1766 en Skou deel Elle lykken kaldet; UrneNb Elle Lykken (Jord); RegH 1834 Ellelykken, Ellelykkebakken. — Nordligst i Byens Vang. Trænavnet El eller Kollektivet Elle.

Engedal. KR 1684 Vesten Enge Dallen, Engedallen. || **Engestykke** [*æŋastyʃən*]. RegH 1834 Engestykket, Store Engestykke. — Den optegnede Pluralisform er Navn paa et Areal under Nygaard Ø. for Byen. Engedalen kan være Lavningen umiddelbart Ø. for Byen. Subst. Eng.

Eriksskov [*eˑria skaw*, ogsaa *eˑra* el. *eˑrə skaw*]. Lb 1569 hoss Ericks skouff y Syndre gierde; KronSk 5/6 1672 Erikskouf; Skiftepr 1706 Erickskoufs-

støcket, Erckskoufsstøcket; Skiftepr 1709 Erickschouf; Skiftepr 1719 Eerich Skou Østen for alueien; Skiftepr 1725 Erichskou støchet; RegH 1834 Erikskov, Eriksskov, Eriksskow; I 1922 [Eriksa Skåv]; Th Eriksa Skov. — Tidligere Skovareal tæt N.Ø. for Byen. Navnet maaske efter Erik Hardenberg, som indtil 1577 ejede flere Gaarde i Klemensker og Rutsker Sogne, bl. a. den tilgrænsende 2. Vg Dalegd i Rutsker S. (Hüb 476); jfr. Lb 1569 Erick Harnbergs skow (under Rutsker S.), Hüb 355.

Falkeager. 1817 (Th) Falkeageren. || **Falkelappen.** 1817 (Th) Falkelappen; RegH 1834 Falkelappen. — Snarest Slægtsnavnet Falk; se Falkestælen, Olsker S., 663.

Fedtlappen [*fetlapiŋ*]. I 1922 [Fetlappinj]; Th Fedtlappen. — Bygrund Ø. for Kirken. Navnet skal ifl. I 1922 hidrøre fra, at en rig men nærig Mand kun gav dette Jordstykke som Vederlag til Jordemoderen. Jfr. jy. Fedtlap „nærig person" (Feilb.), bh. Fitthâz, Fitthorn o. fl. i sa. Bet. (R).

Fokkeløkke [*fåkalyɟan*]. I 1922 Fokkalyjkkjan; Th Fokkeløkken. — Bygrund S. for Gasværket. Forleddet er snarest Subst. Fok „Sprydsejl"; Arealet har rimeligvis (haft) en trekantet Form, jfr. Fokken, Gudhjem S., 672. Eller et Tilnavn Fok.

Futervej [*fu·taravæ·ŋ*]. I 1922 [Futaravæijn] Futtevejen; Th Futeravæjn. || **Futervigen** [*fu·taravæ·jən*]. I 1922 [Futaravæjen]. — Vej (nu skredet i Havet) og lille Vig N. for Byen ved Futehuset (s. d.).

Gadestykke. 1864 (Th) Gadestykket. — Ved Østermølle.

Glaserelerjen. RegH 1834 Glaserelerjen. — Forleddet er Subst. bh. Glasara, m. „Glarmester" (Esp), Efterleddet Subst. bh. Lērja, f. „(skarp) Lerjord" (Esp), jfr. Lerjen ndfr.

Gnedesled [*gnedəsle·*]. Skiftepr 1702 Ved gnedes leed; Skiftepr 1751 Ved gnedesleed; RegH 1834 Gnedesled; Th Gneddes Led, Gneddes Le. — I Vangen N.Ø. for Byen. Forleddet kan være Subst. bh. Gnidd, n. (R), Gnidd(a), f. „Luseæg", ogsaa nedsættende om smaa og uanselige Væsener (Esp, Esp Indl. p. 69), eller et heraf dannet Tilnavn *Gnidde.

Gravereng. RegH 1834 Graverengen. — Subst. Graver.

Gubbenisse [*gəbanesa*]. KR 1684 steenstøched Sønden gudbernis høj; Skiftepr 1711 ued Gubernisße; Skiftepr 1715 Ved guber Neße Høyen, Ved Gubernisße Høyen; Skiftepr 1726 ved Gube Nesse; 1735 (Afskr i Komm 1738) Nørre vang ved Gubbe nesse; Skiftepr 1757 Gube Nisse; Skiftepr 1758 gubenisse Støket; RegH 1834 Gubbenesse, Gubbenæsse, Nordre Gubbenæsse; I 1922 [Gubanis, Göbbanissa]. || Gubbenisse Krog. RegH 1834 Gubbenesse Krogen, Gubbenæsse Krogen. — Lav Højderyg N. for Byen. Af Mandsnavnet bh. Gudber (Urne), glda. Guthbiorn, som kun kendes fra Skaane og Bornholm (DgP), eller den deraf udviklede Kortform Gubbe. Det er ganske usikkert, om der foreligger en opr. Sammensætning (f. Eks. med Subst. Aas), idet Udtalen kan skyldes Kendskab til den hyppigt forekommende Skriftform Gubbenisse, -næsse, der kan være en ikke forstaaet (yngre) Genitivsform Gudbernes (Høj etc.)

Guldbitten. RegH 1834 Guldbitten. — Efterleddet kunde være en Forvanskning af Subst. Bidde, se Indl. || **Guldhullet** [*goɭhâləd*]. I 1922 [Gåijl.-hålled]; Th Guldhullet. — Kilde S. for Byen, hvor man hentede Vand til at koge Ærter i; jfr. Sølvhullet.

Hakken. RegH 1834 Hakken. — Ifl. Th et Areal (Kirkejord) af Form som en Hakke.

Hallebakke [*ha·ɭabakaŋ*]. I 1922 [Haij.labakkaijn]; Th Hallebakken. — Bakkeskraaning i Byen, S. for Kirken. Hald, se Indl.

Halvtøndelandet. RegH 1834 Halvtøndelandet. — Jfr. Tøndelandet ndfr.

Hasle Huk. JSørensen 1704 BhS XII 84 Fraa Hasle Huchen til Hamerens Bergkant; Hasle norde Berghuch. || **Hasle Odde.** K 1744 Hasle Odden; Ipsen K 1839 Hasle Odde. — Det ubetydelige Kystfremspring tæt S. for Byen. || **Hasle Rev.** SøK 1932 Hasle Rev.

Helvigstykke. Skiftepr 1717 Helvigstøcket; Skiftepr 1735 hellevig støchet; RegH 1834 Helvigslykken, Helvigstykket; I 1922 Hællevæijs styjkkjød. — Mindre Areal N.Ø. for Byen. Kvindenavnet Helvig.

Hestehavn [*hæstaha·wn*]. — Del af Havnen, jfr. Kohavn.

Holmager. 1831 (Th) Holmjorden; RegH 1834 Søndre, Mellem, Nordre Holmager. — Subst. Holm, se Indl.

Horsemade. (Her?) Skiftepr 1726 En Eng Harse Mainen, Harsen Mannen; RegH 1834 Horse Maen. — Subst. Hors, n. „Hoppe", i Sammensætninger ogsaa „Hest" (Esp). Efterleddet er maaske opfattet som Subst. Man, bh. [*ma·(n)*]. f. „Manke" (Esp Indl 89), der lydligt falder sammen med best. Form af Made. Mul. Sammenhæng med Horsemade i Klemensker S., 661.

Hyldestykke [*hyḷəstyḳəd, ve hyḷn*]. Skiftepr 1759 Hylde Støket; RegH 1834 Hyllestykket; I 1922 [Hyjlle styjkjed]. — Areal N. for Byen. Trænavnet Hyld.

Høgedal [*hö·jada·liŋ*]. KR 1684 J den Syndre Vang Ved Høye Dallen; Skiftepr 1726 ved Høgedallen; 1735 (Afskr Komm 1738) Høgedahlen; Skiftepr 1757 Sønder for Høge Dalen; RegH 1834 Høyedahlsengen. || Høgedalsstykket [*hö·jada·lsstyḳəd*]. Skiftepr 1726 ved Høgedalstochet; RegH 1834 Høiedahlstykket. — Eng og Mark tæt N. for Nygaard. Fuglenavnet Høg.

Højeren [*håja're·(n)*]. Skiftepr 1706 Høye Renstøcke, Høyerenstøchet; Skiftepr 1725 Høy Reenstøchet; RegH 1834 Høiereen; I 1922 Håja ré. — Ved Nygaard. Mark med Tjørnehæk som Skel. Adj. høj. || **Højestykke.** RegH 1834 Høiestykket. — Næppe identisk med Høgedalsstykket. Subst. Høj.

?Jedehul. RegH 1834 Iedehullet. — Læsningen af I er usikker.

Karlsdam. Lb 1569 vesten Karls damb; KR 1684 Ved Karls Damb; Skiftepr 1704 Carlsdam; Skiftepr 1719 Ved Carls Dam, Carlßdamstøchet; Skiftepr 1720 kalßdamßstøchet; Skiftepr 1755 Carels Dam; RegH 1834 Carlsdam. — Mandsnavnet Karl.

Klemmeds Brønd [*klæmədabrå·ŋ; klæmədaḳiḷa*]. I 1922 Klæmmeda Bråijn; Th Clemmædda Brøijn. — Mandsnavnet Klement, bh. [*klæməd*]. Den nu fsv. Brønd, paa Thurahs Tid Byens eneste, har muligvis Navn efter Købmand, Borgerkaptajn Mads Clemmed Engel (o. 1700) (Th).

Klingestykke [*kliŋastyḳəd*]. Skiftepr 1706 Klingestøcke Jorden, Klingestøcket; Skiftepr 1758 Klinge Støket; RegH 1834 Klingestykket; Trap[1] Klinge Stykket. — Areal tæt N.Ø. for Byen. Slægtsnavnet Klinge, jfr. KancBrevb 27/4 1639 Peder Klingis gamle Lykkegærde (N. for Hasle).

Knuds Brygge [*knü·ds 'bryḏa, knü·ds 'ha·wn*]. BhAvis 7/5 1921 Den saakaldte Knuds Havn eller Knuds „Bryiggja"; I 1922 Knus Bryjgja. — Laa til 1894 ved Gasværket (Th). Mandsnavnet Knud.

Kobberhullet. Th Kobberhullet. — Kilde v. Kysten S. for Byen. Navnet er vel dannet efter Guldhullet og Sølvhullet.

Kohavn [*ko·ha·wn*]. Th Kohavnen. — Del af Havnen, jfr. Hestehavn.

?Kommenager. RegH 1834 Komene Ager. — Maaske Plantenavnet Kommen, Carum carvi L., som dog paa Bh. hedder Kommian, Komjan (Esp).

Konejord [*kånəjo·rn*]. RegH 1834 Konejorden; I 1922 Kånnejorn. — Areal N.Ø. for Byen. Subst. Kone, bh. Konna (Esp). Jfr. Børnejord ovfr.

Krateng. 1671 (Th) Kratengen.

Krogen. Skiftepr 1751 Et støche biøgior Kraagen kaldet; RegH 1834 Krogen. — Krog, se Indl.

Kulbo. Lb 1569 suduest fraa Kolleboo; Lb 1569 CodUps Koldeboo. — Forleddet er vel Subst. Kul; Efterleddet kan være Subst. Bod „Hytte". || **Kulbroen** [*kålabro·ən*]. I 1922 Kolla Bro. || **Kulvejen** [*kålavæ·ŋ*]. — Broen over Sønderbæk og Vejen sydpaa mod Kuldistriktet.

Kulerne. Skiftepr 1726 Jt half les Enges kaldes Kullerne; 1774 (Th), RegH 1834 Kulerne. — Eng ved Søndre Led. Kule, se Indl.

Kureløkke. Skiftepr 1711 Kure Lycken. — Slægtsnavnet Kure.

Langedræt. Skiftepr 1751 langedræt; RegH 1834 Langedræt. — Adj. lang og Subst. bh. Drätt, f. „et Pløielands Længde" (Esp).

Lerjen [*le·rian*]. Skiftepr 1702 $^1/_2$ tønde land Biug iord i Søndre wang kaldes Leirien; Skiftepr 1704 Lærien, Lierien; Skiftepr 1726 leerien; RegH 1834 Lerjen. — Areal Ø. for Byen. Subst. bh. Lērja, f. „(skarp) Lerjord"

(Esp). Om dette Ords Udvikling (af *Lērgha, en Afledning af Adj. lerig, til Subst. Ler) se OGB IV 7. I Hens. til Dannelsesmaade er Ordet vistnok en Parallel til Stednavnet Gurre i Tikøb S., se DS II 7. Jfr. Tværlerjen ndfr. og Glaserelerjen ovfr.

Lulestykke. 1831 (Th) Lulestykket. — Fejl for Julestykket? Jfr. Julegade u. Bebyggelser.

Lænestolen [*lœnəsto·liŋ*]. — Sten v. Stranden S. for Hasle.

Majorstykke [*ma'jo·rastyɣəd*]. — Areal N. for Byen, ved Majorhuset.

Markestykke. RegH 1834 Markestykket; 1858 (Th) Markstykket. — Subst. Mark om Pengeenhed el. i Bet. „dyrket Jord", jfr. den bh. Anvendelse af Marken i Bet. „Landet, Bondelandet", modsat Byen. Formelt kan Forleddet ogsaa være Subst. bh. Madk, m. „Orm, Larve, Maddik", der paa Vestlandet kan hedde Mark (Esp).

Mellemstykke. 1831 (Th), RegH 1834 Mellemstykket.

Møllestykke [*møləstyɣəd*]. RegH 1834 Møllestykket; Trap[1] Mølle Stykket; Th Møllestykket. — Ved Nørremølle i Byens nordlige Udkant.

Norden Diget. Skiftepr 1725 i Nordre Vang Norden deeget; Skiftepr 1741 Norden for deeget; Skiftepr 1751 Et dito støche biøgior kaldes Norden deeget i Nørre Vang. — Subst. Dige, paa Bornholm specielt om Jord- el. Stendige, der tjener til Markskel, jfr. Esp Till, udtales nu [*dæ·jə*], men har tidligere været udtalt med langt e, jfr. Urne Ords: „Et Deje ɔ: Dige tales som der kunde staae: De-je." Se ogsaa Esp Indl 24 (Anm.).

Nørager. RegH 1834 Nørager.

Nørrebæk [*nårə'bœɣ*]. K 1746—50 Norder-bek; K 1778 Norder-beken; Falenkamp 1783 Nørre Bek; Trap[1] Nordre Bæk. — Ubetydelig, nu fsv. Bæk i Byens nordl. Udkant.

Nørrehavn. Salchow 1813 Norrehavn. — Havn ved Hasle, hvor der i 1813 laa 13 Baade.

Nørreløkke [*nårəlyɣan, nårə'lyɣər*]. Skiftepr 1704 Nørelycken; Skiftepr 1712 Norre Lycker; Skiftepr 1717 Nørre lycker; RegH 1834 Nørrelykke, Norrelykke, Nørrelykker; Trap[1] Nørre Løkker. || Nørreløkke Huk [*lyɣəhåkiŋ*]. I 1922 Norre lyjkkje Hokkinj; Th Nørre Løkke Huk. || Nørreløkke Odde [*lyɣəu·diŋ*]. I 1922 Nårre lyjkkje ud. — Den vestligste Del af Vangen N. for Byen og det største Kystfremspring paa Strækningen.

Nørrevang [*nårəvåŋ*, 1949 *nårə'våŋ*]. KR 1684 i den Nøre Vang; Skiftepr 1702 Nørre wang; Skiftepr 1706, 1735 (Afskr Komm 1738) Nørre vang; Trap[1] Nørre Vang. — Nordl. Del af Byens Vang.

Perager [*pœ·rəa·gər*]. I 1922 [Pær.åger] Perager; Th Pær Ager. — N.Ø. for Byen. Mandsnavnet Per el. Subst. Pære.

Pilejord [*pi·lajo·rn*]. RegH 1834 Pilejorden; I 1922 Pilajorn. — Ved Nørremølle. Trænavnet Pil eller Slægtsnavnet Pi(h)l. || **Pilerumpe.** I 1922 Pilarå̊mpan; Th Pilerumpen. — Areal N. for Byen, ikke sammenhængende med Pilejorden. Efterleddet er Subst. Rumpe, bh. Rompa, f. (Esp), brugt om en smal Strimmel Jord.

Presservej [*prœsaravœ·ŋ*]. — Vej nordpaa til Huset Pressen (s. d.).

Puseng [*pu·zœŋən*]. Skiftepr 1751 Et støche biøgior Pus Engestøchet kaldet i Nørre bye Vang; RegH 1834 Pusengejorden, Pusengen; I 1922 [Pus.æjnjen]. — En sur Eng tæt N.Ø. for Byen. Subst. bh. Pus, m. „Pøl, Vandpyt" (Esp). Udtalen med *z* er formentlig urigtig.

Remen. Skiftepr 1726 ved Remen. — Maaske Fejl for Reenen. Ren, se Indl.

Rumpen. Skiftepr 1724 Jt støche kaldeß Rompen; RegH 1834 Rumpen. — I Søndervang ved Tolderjorden. Subst. Rumpe „Hale" om et langt, smalt Areal, jfr. Pilerumpen ovfr.

Salterebrygge [*saltarabryɣan*]. Th Salterebryggen. — Ved Havnen. Subst. Salter „Person som salter Fisk ned"; jfr. Salterehusene ovfr.

Sandløkke [*sa·nlyɣan*]. Skiftepr 1702 Sand Lycke; Skiftepr 1715 sand lycken; Skiftepr 1726 paa Sandløchen; RegH 1834 Sandlykken; Trap[1] Sand Løkken. — Umiddelbart Ø. for Byen.

Skaaningestykke. RegH 1834 Skaaningestykket; Trap[1] Skaaninge Stykket. — Umiddelbart Ø. for Kirken. Subst. el. Familienavnet Skaaning.

Skelsbæk [*fæ·ls'bæk*]. Skiftepr 1703 ued schiels Beck; Skiftepr 1726 Ved Skelsbech; K 1746—50 Skiels-bek; Thurah, DAtl Skiels-Bek; RegH 1834 Skieldsbek, Skieldsbekjord, Skieldsbeksjord; Trap[1] Skjelsbæk; I 1922 [Sjæl.bæijkj] Skelbæk. — Ældre Navn paa Brobæk N. for Byen og tillige Navn paa et tilstødende Areal. Subst. Skel. Bækken har med en Del af sit Løb dannet Skel mellem Købstaden og Rutsker S.

Skottehøj. Skiftepr 1717 Ved Skaatte Høy; RegH 1834 Skothøy Ager. — Forleddet kan være Subst. bh. Skotta, f. „Skyttel" (Esp Till) eller Slægtsnavnet Skotte (jfr. Skottehjem, Ø.-Marie S., 673).

Skovløkkestykke. RegH 1834 Skovlykkestykket.

Skydeelle [*fy·də'ælə*]. Skiftepr 1751 Skiøtte Elle; I 1922 Skydeelle. — Mark med nogle Elletræer ved Ejendommen Ellelyst N. for Byen. Her har vel været holdt Skydeøvelser.

Slotssten. Se Svenskesten.

Sløjen [*slåjan*]. I 1922 [Slö.jan]; Th Slojan, Sløjen. — Engstrækning ved Skelsbæk (Brobækken). Subst. Sløje „sammenhængende stykke af ager (ell. eng)" (ODS).

Spanderestykke. Skiftepr 1726 biøgior spanderestøchet kaldet, spandere Støchet. — Forleddet er vel snarest Slægtsnavnet Spanner, se Spanneregd u. Rutsker S., 662.

Springbakke [*sprenbakaŋ*]. Skiftepr 1715 spring bachen, springbacken; Skiftepr 1726 paa springebache, paa springebachen; Skiftepr 1741 paa springebackene; RegH 1834 Springbakken; Trap[1] Spring Bakken; I 1922 Sprijn.bakkaijn. — Skraanende Areal i nordl. Del af Byvangen. Subst. Spring i Bet. „Kildevæld".

Stablerne [*stavlana*]. BhFisk 1933 Stavlana. — Grund ved Hasle, jfr. Stabler, Rønne Kbst., 641.

Stangestykke [*ståŋastykəd*]. Skiftepr 1760 Stange styket; RegH 1834 Stangestykket. — Areal tæt Ø. for Byen. Slægtsnavnet Stange.

Stenstykke [*ste·nstykəd*]. KR 1684 steenstøched Sønden gudbernis høj; Skiftepr 1706 stensstøcket; RegH 1834 Steenstykket, Steenstykket eller Askelundstykket. — N. for Byen.

Stistykke [*stajstykəd*]. Her? RegH 1834 Stigestykket. — Areal tæt N.Ø. for Byen. Subst. Sti „Gangsti", bh. Stei [*staj*] (Esp Till), eller forkortet af Subst. bh. Steia, m. „Stige, Høsthave" (Esp).

Storetorn. Skiftepr 1711 i Syndre vang ved store torn; Skiftepr 1726 Storetorn, Ved Storre torn, Storre torn Støchet. — Jfr. Tornstykker ndfr. || **Storevang.** RegH 1834 Høyedahlsengen og Store Vang.

Støvlen [*stæ·wlaŋ*]. — Areal S. for Nygaard, ved Skellet til Klemensker; Navnet hentyder til Jordstykkets Form og er givet af den nuværende Ejer (Opt. 1944).

Svendsjord. RegH 1834 Svendsjord. — Navnet kan have Sammenhæng med Svendhøj i Rutsker S.

Svenskesten [*svenskaste·niŋ*]. Skiftepr 1726 Sandiord ved svendske stten. — Den optegnede Form var Navn paa en nu fsv. Sten paa Sildetorvet, ogsaa kaldt Slotsstenen, hvortil Oberst Printzenskøld skal have bundet sin Hest (Th). Det er uvist, om Skifteprotokollens Form angaar samme Sten.

Sølvhullet [*sølhåləd*]. I 1922 Söllhålled; Th Sølvhullet. — Fsv. Dam el. Kilde S. for Byen, hvor Beboerne hentede Vand til at koge Ærter i. Jfr. Guldhullet og Kobberhullet ovfr.

Sønderbæk [*sønrəbæk*]. K c. 1700 Sønder Becken; K 1746—50 Sønderbek; Thurah Synder Bek; Trap[1] Søndre Bæk; Bull 1869 Søndrebæk. — Ved Byens Sydgrænse. || **Sønderdam** [*sønrədam*]. Trap[1] Søndre Dam. — Dam i den sydøstl. Del af Byen. || **Sønderhavn.** Salchow 1813 den Søndre havn. — Ved Hasle; her laa i 1813 2 Baade. || **Sønderløkker.** Th Søndre Løkker. || **Søndervang** [*sønrəvåŋ*, 1949 *sønrə'våŋ*]. KR 1684 J den Syndre Vang; Skiftepr 1702 i Søndre wang; 1735 (Afskr i Komm 1738) søndre vang; trykt MK c. 1880 Søndre Vang. — Vangen Ø. for Byen.

Tassen [*tasiŋ*]. (Her?) Skiftepr 1726 todsestøchet, ved tadten; 1808 Thaarups Bh VII Hans Nielsen paa stor Tas østen Hasle; UK 1817 (Rutsker) Tassen; RegH 1834 Lille Tass, Westre Tass, Østre Tass, Nordre Tass;

BhAvis $^{5}/_{10}$ 1855 Tassing oven Hasle. — Navn paa Strækning østligst i Hasle Vang og tilgrænsende Arealer i Klemensker og Rutsker Sogne samt en Ejendom i Rutsker S. (c. 1820 Tasehuset). Det er uvist, om det opr. er et Husnavn el. Navn paa hele Egnen. Navnet er formelt identisk med Subst. Tasse, bh. Tass(a), m. „Lab, Pote" (ODS), jfr. svensk tass, m. „Pote", sv. dial. Tasse, m. „litet träd" (Rietz, fra Blekinge), fra ty. Tatze, f.

?Tiendestenseng. RegH 1834 Tienesteensengen. — Læsningen af *i* er tvivlsom. Maaske Subst. Tiende.

Toften [*tawtən*]. RegH 1834 Toften, Toftestykket, Westre Toft, Østre Toft. — Den optegnede Form angaar et Areal noget Ø. for Byen, ikke grænsende op til Nygaard. Toft, se Indl.

Tolderstykke [*tåḷarastyḳəd*]. Skiftepr 1704 Tolderstøchet; Skiftepr 1724 Jt støche biøgior vdi søndre Vang kaldeß toldere Jorden; RegH 1834 Tolderestykket. — Mindre Areal Ø. for Hasle, S. for Nygaard. Subst. Tolder, alm. udtalt [*tɷ·ḷara*].

Tommesestæl [*tåməsastæ·l*]. I 1922 [Tåmmesa stælijnj], Thomsens Tomt. — Nordligst i Byens Vang. Mandsnavnet Tomas.

Tornstykker [*to·rnstyḳən*]. RegH 1834 Tornstykket. — Areal S.Ø. for Nygaard. Subst. Torn „Tjørn". Jfr. Storetorn ovfr.

Trillingeeng. Skiftepr 1758 Trilings Engen; 1817 (Th), RegH 1834 Trillingsengen; I 1922 [Trijlna æijnen]. — Tæt Ø. for Byen. Subst. Trilling.

Trætteløkke [*trætəlyḳan*]. Skiftepr 1726 Tretteløchen; Skiftepr 1735 trete lychen; 1774, 1780 (Th) Trætteløkken, -lykken; RegH 1834 Trættelykken; I 1922 Trættelyjkkjan. — Areal S. for Byen, som to Mænd laa i Trætte om (I 1922).

Tværlerjen. RegH 1834 Tverlerjen. — Mul. Sammenhæng m. Lerjen ovfr., s. d.

Tøndelandet. RegH 1834 Tøndelandet. — Jfr. Halvtøndelandet ovfr.

Vagtbakke [*va·jt(ə)bakaŋ, va·jta-*]. I 1922 [Vaijta bakkaijn] Viftebakken. — Tæt S. for Havnen. Her laa ifl. Th en Skanse med en Vagtbygning, „Bårjaravajten", som Navnet kan staa i Forb. med. Navnet er dog i I 1922 opfattet som hørende sammen med Vb. vifte, bh. veita, vājta (Esp).

Weidekeeng. RegH 1834 Weidekeengen. || **Weideketoft.** RegH 1834 Weideke Toften eller Stykket. — Ifl. Opt. 1944 huskes endnu en Mand i Byen, som kaldtes [*vajdekiŋ*]. Mandsnavnet Vejdik (Vejdiksen) kendes endnu paa Bh. (R).

?Vigen. Skiftepr 1751 Et støche biøgior Væien kaldet. — Maaske Subst. bh. Vej (väj, langt ä) „Vig", der ifl. Esp ogsaa bruges om en stor Kløft eller Revne.

Vuggen [*vagan*]. Th Vaggan. — Hul Sten v. Stranden S. f. Hasle.

Ærtestykke. Skiftepr 1717 Erte støcket.

Østervang [*ö·strəvåŋ*]. — Østl. Del af Byens Vang.

642 a. HASLE KØBSTADS LANDDISTRIKT.

BEBYGGELSESNAVNE.

Aahus, Hs [*œ·hü·zəd*]. Postadr9 Till, Th Aahuset. — Ved Baggeaa.

Gammelværk, Hse. Postadr9, Postadr 1943 Gammelværk. — Arbejderboliger; jfr. Nyværket.

Høgegretes Hus. Th Højagretans Hus, Høja Grethes Hus, Høgegretes Hus. — Det gl. Klitfoged- el. Vangegemmerhus nordl. i Lystskoven; her boede Høge-Grethe [*hö·jagre·ta*] (Opt. 1944).

Klitfogedhus [*kli·tfawdahü·zəd*]. — Nordligst i Lystskoven; kaldes ogsaa Vangegemmerhus og Høgegretes Hus.

Levke, Hs, tidl. Fiskerleje [*læ·wka*]. UrneMin Leuke; 1764 Thaarups Bh II p. 249 Lefke; VSK Orig Leuka Fiskerleier; Salchow 1813, Panum 1830 p. 59, MK 1834, Mansa 1851, Trap[1], Bull 1869, Postadr 1869 Leuka (Fiskerleie); Gst 1888 Løvka; Postadr9, Trap[4], Gst Levka; BhFisk 1933 Læwka; Vejfort 1942 Leuka. — Fiskerlejet er næppe ret gammelt, da det aldrig nævnes sammen med andre Fiskerlejer i Skatteregistre etc., og der er stor Sandsynlighed for, at det opr. er Skanseanlægget, 1744 Løvkekrogens Batteri (se ndfr. μ. Naturnavne), der har haft dette Navn, formentlig efter en Oberstløjtnant Leuche, som var Kommandant paa Bh. ved 1660 el. i 1670'erne (BhS III 156).

Nyværket, Hs. Postadr9 Till Ny Værket. — Jfr. Gammelværk.

Staldene, Hse [*sta·ɭana*]. Postadr9, Postadr 1943, Th Staldene. — Arbejderhuse v. Hasle Teglværk, hvor der tidligere har været Hestestald.

Vangegemmerhus [*vâŋaǥemarahü·z*]. — Identisk med Klitfogedhus ved Skellet til Byens Vang. Subst. bh. Vångagjemmara „Vangevogter, Vangeledsvogter" (Esp).

Nyere Navne paa Gaarde og Huse: Ehuset, Lystskoven, Nordlyst.

NATURNAVNE.

Skt. Anna [*sa·ntə a·na*]. Th Sct. Anne. — Fsv. Skanse ved Kysten tæt S. for Hasle Fælled; nu Navn paa Pynten. || Skt. Anna Brygge [*sa·ntə ˈa·na ˈbryǥa*]. I 1922 [sânta â·na bryjgja]; Th Sankt Anne Bro. — Fsv. Baadebro. || Skt. Anna Stol [*sa·ntə a·na sto·l*]. Th Sct. Anes Stol. — Sten i Havstokken. || Skt. Anna Vej [*sa·ntə ˈa·na vaj*]. I 1922 [sânta â·na vaij]. — Vejen N. for Hasle Badehotel. || Skt. Anna Vig [*sa·ntə ˈa·na væ·j*]. I 1922 [sânta â·na væij]. — Vigen ud for Hasle Badehotel.

Askerand. Thaarup 1839 p. 255 Askerand; Th Askeran. — Kullag. Subst. Aske ell. Trænavnet Ask.

Baggestrand. 10/7 1578 (1606 BhS XVI 149) Baggestrand. — Navn paa Kysten ud for Baggaard i Klemensker S.

Bryggerrand. Thaarup 1839 p. 255 Bryggerrand; Th Brygger-ran, Bryggerranden. — Kullag. Subst. Brygger.

Bødkerrand [*bødkarara·n*]. Thaarup 1839 p. 255 Bødkerrand; Teinnæs [*bøk·arara·n*]. — Kullag. Subst. Bødker.

Dobbeltrand [*dåvəlara·n*]. Thaarup 1839 p. 255 Dobbeltranden. — Kullag.

Dødkulrand. Thaarup 1839 p. 255 Dødkulrand; Teinnæs [*dö·kålara·n*]; Th Dødkulran, Døderan. — Kullag. Ifl. Thaarup (l. c.) bestaar Laget hovedsagelig af, „hvad man her kalder Knarper, en Materie, som i Udseende ligner Kul saa meget, at den med disse kun lidet Bekjendte vanskeligen vil skjelne dem fra virkelige Kul, men som afgive et høist maadeligt

Brændselsmaterial". Subst. Dødkul betyder derfor sikkert „værdiløse Kul". Jfr. Subst. bh. Dødrand [*dö·ra·n*], f. „klæg Stribe i Brød el. lign." (R).

Fasterand. Thaarup 1839 p. 255 Fasterand. — Kullag. Adj. fast.

Fem Brødre [*di fæ·m brö·ra*]. I 1922 [Di fæm Brörana]. — Fem Birketræer, udgaaede fra samme Rod, ved den gl. Rønnevej gennem Lystskoven.

Guldfiskedammen [*golfeskadamiŋ*]. — Andet Navn paa Maskindammen (s. d.).

Hasle Skov [*ha·zləskawiŋ*]. Trap[4] Hasle Plantage. — Skovstrækningen fra Baggeaa til Hasle.

Hundetorkilstæl [*hoŋatɔ·rkʃəlastɛ·liŋ*]. — Her har boet en Mand kaldet Hundetorkil. Navnet kendt som Slægtsøgenavn [*hsŋatårkʃəlana*] (R).

Klemensker Rev. BWK 1676 Clemends rif; K c. 1700 St. Klems Riff; K 1746—50 klemensker-Riff; K 1778 Clemens Kirke Riff; Falenkamp 1783 Clemensker-Riff. — Grund ud for Levke.

Klimp, se Klumpehald.

Klumpehald [*klømpiŋ*]. K 1744 Klumhallen; K 1746—50 klumpe-hall; Thurah, DAtl Klumpe-Hal; Falenkamp 1783 Klumphall; 18. Aarh. Thaarups Bh II p. 234 Klumpe hallen; DFS 1906/23, DFM 39 p. 169 Klympen [klømpijn]; I 1922 [Kløm.pinj]. — En nu bortsprængt hushøj Istidsblok paa Stranden ved Badehotellet; en Rest af den kaldes [*liʃaklømpiŋ*]. Subst. Klimp, bh. Klymp, Klømp (ODS), „(lille) Klump, Knold", eller Subst. Klump, der paa Bh. nu udtales [*klåmp*], men som kan have haft en ældre Udtale [*klømp*] (R); jfr. Esp Indl 30 f. Jfr. Klimpene u. Olsker S., 663. || Klumpehalds Bugt. Urne Tilf. t. Thurah p. 56 Klumpehallesbugt. || Klumperand. Teinnæs [*klømpara·n*]. — Kullag. Har vel Navn efter „Kløm̃pinj".

Knobberand [*knåbara·n*]. Th Knobberanerne. — Kullag. Subst. bh. Knobb, m. „Knub, Træstykke; lille tyk Person" (Esp).

Kuletørvrand. Thaarup 1839 p. 255 Kuletørvrand; Teinnæs [*kiu·lətår·ura·n*]. — Kullag. Subst. bh. Kuletorru, f. „Æltetørv, Pluddertørv" (Esp u. Torru).

Levke Bugt. K 1744 Løfkebuchten; K c. 1760 Leufkebugten; K 1778 Løfkebuchten, Leüke-Bugten. — Bugt mellem Levke og Hasle. || **Levke Grund.** Th Leuka Grund. || **Levke Knald** [*læ·wkakna·l*]. BhFisk 1933 Læwkaknajl. — Fiskegrund. || **Levke Krog** [*læ·wkakrå·giŋ*]. K 1746—50 Leuka-krog; Thurah, DAtl Leuke Krog; Urne Tilf. t. Thurah p. 56 Løfke Krogen; K 1778 Leuke Kragen, Løfke Kraagens Batterie; Falenkamp 1783 Leuke Krog; I 1922 [Lævka kråginj]. — Lille Vig N. for Levke. || **Levke Løkke.** Thaarup 1839 p. 254 Leuka-Løkke, Leuka Lyk. || **Levke Odde** [*læ·wkaiu·diŋ*]. K 1744 Løfke odden; Th Leuka Odde. || **Levke Pynt** [*læ·wkapyŋtiŋ*]. Th Leuka Pynt. — Kystfremspring ved Levke.

Maskindammen [*ma|ski·ndamiŋ*]. I 1922 [Maskin.damminj]; Th Maskindammen. — Gravet Dam midt i Lystskoven, hvorfra der lededes Vand til det første Kulværk; nu Guldfiskedammen.

Nyrand. Thaarup 1839 p. 255 Nyrand. || **Gammel-Nyrand.** Thaarup 1839 p. 255 Gammel Nyrand. — Kullag.

Osen. Falenkamp 1783 Aasen; Ipsen K 1839 Osen. — Grund ud for Baggeaas Udløb. Subst. Os, m. „Udløb af en Aae, Aamunding" (Esp).

Rævedal. Th Rævedalen. — I Hasle Skov.

Sandkrog [*sa·nkrå·giŋ*]. 1850'erne (Th) Sandkrogen. — Ud for Badehotellet. || **Sandrand.** Thaarup 1839 p. 255 Sandranden; Th Sandran. — Kullag.

Skagelfaldet [*skagəlfa·ləd*]. 1787 (Th) Skaggelfaldet; I 1922 [Skaggelfajled]. — I Lystskoven Ø. for Badehotellet. Se Skagelfald, Rønne Købst., 641.

Smaragdsø. Guide 1945 Smaragdsøen. — Gl. Lergrav v. Hasle Teglværk; Udflugtssted.

Sorthat, Nørre-. K 1744 Norre Sorthatt; Urne Tilf. t. Thurah p. 56 Sorte Hatt; K 1778 Nørre Sortt Hatt; Falenkamp 1783, Ipsen K 1839 Nørre Sorthat. — Grund ret ud for Hasle Teglværk. Se Sorthat, Nyker S., 652.

Sprætten. Thaarup 1839 p. 255 Sprætten, Spretten; Teinnæs [sprættan]. — 2 forsk. Kulgange. Se Sprætten, Nyker S., 652.

Stenkulrand. Thaarup 1839 p. 255 Steenkullerand; Teinnæs [stenkållrån]. — Kullag. Subst. Stenkul. Formodentlig har Kullene været af særlig fin Kvalitet.

Terningsrand [*tærniŋara·n*]. Thaarup 1839 p. 255 Terningsranden; Th Tærningsran; Teinnæs [*tæ·rniŋsra·n*]. — Kulgang. Subst. Terning, bh. [*tæ·rniŋ*], f., vel fordi Kullene forekommer i Smaastykker.

Tvillingsrand. Thaarup 1839 p. 255 Tvillingsranden. — Kulgang.

Tykkerand [*ɻøkara·n*]. Thaarup 1839 p. 255 Den tykke Rand; 1850 (Th) Tykkeranden; Teinnæs [*ɻøk·ara·n*]. — Kulgang. Adj. tyk.

Tynderand [*tyŋara·n*]. — Kulgang; Adj. tynd.

Vadstenerand. Thaarup 1839 p. 255 Vadstenerand. — Kulgang. Vadstene er maaske Stenene ved el. i et Vadested, eller Opkaldelse efter Vadstena i Østergøtland.

Ørnekulle [*ö·rnakʊɻan, u·rnakoɻan*]. 1808 Thaarups Bh VII Ørnekulde; 1809 i Vedel BhO p. 284a Note Ørnekule; Lund c. 1820 Ørnekullene eller Ørneknollene; MK 1834, Mansa 1851 Ørnekullen; Trap[1] Urnekulle; Vedel BhO p. 284 Ørnekullerne; Gst Ørnekul. || Ørnekulle Marker. 1833 Vedel BhO 285 Høje paa Ørnekulemarkerne. — Opr. en Gruppe paa en Snes Smaahøje med Jernaldersgrave, nu sløjfede el. forstyrrede. Formen Urne- (Trap) er vist en lærd Etymologi, der skyldes de mange Lerkarfund. Forleddet er sikkert Fuglenavnet Ørn. Efterleddet er muligvis opr. Subst. Kule (se Indl.), jfr. det hyppigt forekommende Ørnkule, Arnkule, men det er i al Fald senere opfattet som Subst. Kulle.

643. ALLINGE KØBSTAD.

BEBYGGELSESNAVNE.

Allinge [*a·liŋa*]. 2/5 1392 (Afskr.) Hanserec. 1. Rk. VIII 622 zcu Aland; 28/3 1393 Mecklenburg. Urkundenb. Bd. 22 Nr. 12507 to Alande; 30/3 1393 sst. Nr. 12509 to Allande; 10/6 1545 Hüb 156 thor Alandt; c. 1553 Hüb 194 tor Alandt; Lb 1569 Alende; K 1585 Danm. Kortlægn. I 35 Alant; Jb 1598 Allingge; LR 1598 Allend; 1599 Hüb 550 Allende; Visitatsb. 1616, 13/7 1621 Hüb 602 Alling; Mejer Allinge, Allming; Jb 1664 Allinge; Ravn 1671 Aldinge; BWK 1676 Alinge, Alinge Bierk; BW Rap Allinge, Allinge Bierk; ResenK Allinge; K 17. Aarh. Alling; K c. 1700 Allinge; K 1746—50 Alling; DAtl, K c. 1770 Allinge; Bugge 1771 Alling; M 1844, Gst Allinge. — Da glda. nd kun optræder som [*ŋ*] i bh. Dial. efter glda. i, y og u (Esp Indl § 100), er Navnet antagelig et glda. *Alund; jfr. i saa Fald Overgangen Borghund- > Borring- i Navnet Bornholm. I de nty. Kilder fra Middelalderen og det 16. Aarh. kan Endelsen være omtydet under Indflydelse af de velkendte Ønavne paa -land i Østersøen: Langeland, Lolland, Åland, Gotland og Öland. Det glda. *Alund maa sammenstilles med de sjællandske Stednavne Allindemagle og Allindelille i Ringsted H. (8/7 1257 Alunde paruum), som Hj. Lindroth i NoB 1918 p. 48, sikkert med Rette, tolker som en und-Afledning af Trænavnet Al „El". Jfr. DS IX 206 u. Alskov. M. H. t. Udtalens [*-a*] jfr. u. Sylte, Ibsker S., 674.

Aahus. Postadr9 Aahuset. — Jfr. Ved Aaen ndfr.

Aamindet, Hs. Postadr9, Guide 1945 Aamindet. — Se Aamindet u. Naturnavne.

Andeburet, Hs [*a·nabü·riŋ*]. — Ordet Bur er i Bh. Masculinum. Udtalen er forvansket for [**a·nə-*]. Her boede en gammel Dame, der hed Ane (Opt. 1945), og Navnet beror paa et Ordspil med Subst. Andebur. Huset kaldes nu Skadereden.

Baadsmandsstræde. Se u. Vangevej.

Brandløkkehus, Hs. Th Brandløkkehus. — Naturnavnet Brandløkke.

Brinkevej [*breŋkavæ·ŋ*]. Postadr 1948 Brinkevej. — Naturnavnet Brinken.

Brogade [*bro·ga·da*, før *bro·ən*]. Trap[3], Postadr 1943 Brogade.

Bryggeristræde [*brydʒəˈri·stræ·də*]. Postadr 1943 Bryggeristræde.

Brøndstræde [*brå·ŋstræ·də*]. Trap[3] Brøndstr.; Postadr 1943 Brøndstræde.

Byerne [*by·ana*]. Panum 1830 p. 46 Byerne; Esp p. 41 byana; Trap[4] Byerne. — Fællesbetegnelse for Allinge og Sandvig. Jfr. Mellem Byerne ndfr.

Egesløkke, Gd. Sk&P 1717 Eegesløchen, Eegesløche Huset; Sk&P 1728 Egisløchen; Skiftepr 1731 Engesløcken; K 1746—50 (Kopi 1796) Ege Lyke Gd; Bugge 1771 Egelykke; FT 1801 Engeslykken; 1808 Thaarups Pap Nr. 17 Engesløkken; Salchow 1813 Egelykkegd; Mansa 1851 Egeløkkegd; Trap[1] Egesløkkegd; Gst 1888 Egelykke Gd; Gst Egeslykke Gd. — Forekommer ogsaa som Marknavn; se u. Naturnavne. Prbv 1888 oplyser, at Gaarden i ældre Kirkebøger skrives Islykken. Forleddet er Gen. af Subst. glda. ēki, n. „Egebevoksning".

Elmevej [*ælmə·vaj*]. Postadr 1943 Elmevej.

Englehus, Hs. Postadr9 Englehus. — Vel Slægtsn. Engel.

Fuglesangen [*fawlasåŋiŋ*]. FT 1801 Fuglesangen; Trap[1] Fuglesang; Postadr 1943 Fuglesangen. — Gade. Se u. Fuglesangsgaard i Ibsker S., 674.

Grummeløkkegade [*gråməlyḳəga·da*]. Postadr 1943 Grummeløkkegade. — Naturnavnet Grummeløkke.

Grønnedal, Hs [*grö·nə da·l*]. Bh. Vejv. 1944 Grøndal. — Naturnavnet Grønnedal.

Hammershus, Hs. Opt. 1945 Hammershus. — Opkaldelse efter Hammershus, foranlediget ved, at en Ejer hed Hammer.

Havnegade [*ha·wnaga·dan*, før *pœ· ha·wn*]. Trap³, Postadr 1943 Havnegade.

Hundedalen, Gade. Opt. 1949 Hundedalen [*hoŋada·liŋ*].

Jons Kapel, Hs. Opt. 1945 Johns Kapel. — Opkaldelse efter Klippen Jons Kapel i Rutsker S., 662.

Kajbjerg, Mejeri, Gd. Guide 1914, Gst, Postadr 1943 Kajbjerg; I 1945 Kajbjerggd. — Efter Naturn. Kajbjerg.

Kattedalsstræde. Th Kattedalsgade, Kattedalstræde; Postadr 1943 Kattedalstræde; Opt. 1945 Kattedalsstræde. — Efter Naturnavnet Kattedal.

Kirkegade [*ḳærkəga·da*]. Tax 1761 Kierkegaden; Trap³, Postadr 1943 Kirkegade.

Kirkepladsen [*ḳærkəpla·siŋ*]. Tax 1781 Kierke Pladsens; FT 1801, FT 1840, Trap¹, Postadr 1943 Kirkepladsen. — Nu Anlæg, tidligere laa her en Ejendom.

Kirkestræde [*ḳærkəstræ·də*]. Tax 1761 Kierke Strædet; FT 1787 Kirke Strædet; FT 1801, Postadr 1943 Kirkestræde.

Kokkeløkke, Gd [*kåkalyḳəgœ·rana, kåkalyḳan*]. Sk&P 1711 Koche Lychen; Skiftepr 1733 Kocke Løchegd; Skiftepr 1734 Kocke Løche gd; K 1746—50 (Kopi 1796) Kokke Lyke Gd; FT 1801 Kokkelykken; Salchow 1813 Kokkelykkegd; Trap¹ Kokkesløkkegd; Gst Kokkelykke Gd; Postadr 1943 Kokkeløkke. — Efter Naturnavnet Kokkeløkke.

Kærhytten. (Her?) Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer p. 12 (i) Kjæret; Guide 1945 Kærhytten; Jul paa Bh. 1947 p. 25 Kjærahused. — Jfr. Kæret u. Naturnavne.

Lavendelstræde [*la|vændəl|stræ·də*]. Postadr 1943 Lavendel, stræde. — Nyt Navn. Opkaldelse efter det københavnske Lavendelstræde.

Lindeplads [*liŋəpla·s*]. Postadr 1943 Lindepladsen.

Lundegaard, Gd. Postadr 1943, Guide 1945 Lundegd.

Løsebækgade [*lö·səbæḳga·da*]. Trap³ Løsebækgade; Trap⁴ Løsebæksgade; Postadr 1943 Løsebækgade. — Efter Løsebækshuse. Udtalen med [*s*] i Stedet for [*z*] er moderne.

Løsebækshuse, Hse [*lö·səbæḳ*]. 1714 i Komm 1715—21 Løsbeck, Løßebeck; Sk&P 1716 Løsbech; Skiftepr 1720 løsebech; Skiftepr 1725 løsßebech; Skiftepr 1727 løssebech; Skiftepr 1729 Løsße Bech; FT 1801 Løsebek; Trap¹ Løsebæk, Løsebækshusene; Postadr 1943 Løsebækshuse. — Se Løsebæk u. Naturnavne.

Mellem Byerne, Hse [*mæḷəm |by·ana*]. Postadr 1943 Mellembyerne (Vippebakken); Guide 1945 Mellembyerne. — Jfr. Byerne ovfr.

Møllestræde [*møləstræ·də*]. Th Møllestræde; Postadr 1943 Møllegade.

Nygaard, Gd. Postadr 1943, Guide 1945 Nygd.

Nygade [*ny·ga·da*]. Trap³ Nygade.

Nymølle [*ny·mølan*]. Trap³ Nymølle.

Nystræde. Tax 1761 Nye Strædet; UrneAdd Nye Stræde; FT 1840 Nyestrædet; Trap¹ Nystræde.

Nørregade [*nårəga·da*]. Trap³, Postadr 1943 Nørregade.

Nørremølle [*nårəmøla*]. BhFisk 1933 Norre Mylla.

Ostekarret, Hs [*o·staka·rəd*]. AL 1912 Ostekarret [Ostakåred]; I 1923 Ostekarret. — Kaldes nu Solvang. Ifl. Opt. 1945 efter Beliggenheden i en Lavning, der altsaa maa være sammenlignet med et Ostekar „større kar, hvori ostemælken løbes, røres og skæres; mindre kar ell. forme, hvori man presser og former ost" (ODS). Jfr. m. H. t. Bet. det almindelige Sammenligningsnavn Dejnetrug.

Paa Bakken. Trap¹ Paa Bakken.

Paltheste, Hs. Th Paltæstan. — Bh. Palthäst, m. „Navn paa en liden Pandekage" (Esp). Om Suffikset -a se u. Sylte, Ibsker S., 674.

Pilebrovej. Trap[1] Pileveien; Postadr 1943 Pilebrovejen. — Efter Naturn. Pilebro.

Pilegade [*pi·laga·dan*]. FT 1801 Pilegaden; Postadr 1943 Pilegade. — Ogsaa som Naturnavn.

Pileplads. Tax 1761 Piile-Pladsen, Allinge Piile Pladsens; UrneAdd Pule Pladsen; FT 1787 Piile Pladsen; FT 1840 Pilepladsen.

Pilestræde [*pi·lastræ·də*]. Trap[3], Postadr 1943 Pilestræde.

Rejnholt, Gd [*ra·jnhålt*]. Guide 1945 Raenholt. — Navnet er formentlig dannet paa Grundlag af Naturnavnet Rejnholtsløkke (s. d.), dermed Urette er opfattet som sammensat med et Stednavn *Rejnholt.

Rosengade [*ro·sənga·da*]. Postadr 1943 Rosengade.

Rønnevej. Postadr 1943 Rønnevej. — Efter Rønne Kbst., 641.

Savlehus [*sa·wlahü·zəd*]. Postadr9 Savlan (Saulan); I 1923 Savlahuset. — Efter Naturnavnet Savle.

Skadehus [*skadahü·zəd*]. — Vel af Slægtsn. Skade. Samme Hus som Skadereden ndfr.?

Skadereden, Hs [*skadarədaŋ*]. — Jfr. Andeburet ovfr.

Skolegade [*sko·ləga·da*]. Trap[3], Postadr 1943 Skolegade.

Skomagerstræde [*sko·ma·garastræ·də*]. Postadr 1943 Skomagerstræde.

Smedestræde [*smedastræ·də*]. Trap[3] Smedestr; Postadr 1943 Smedestræde.

Smutten, Hs. Postadr9, Th Smutten. — Hus paa Søndergade. Jfr. Smutten i Gundslev S., Falsters Nørre-H., Navn paa et Hus med en lille Købmandsforretning. Subst. Smutte „skjulested; smuthul; krog", ogsaa „smal passage ml. bygninger (der bruges som smutvej)" (ODS).

Stationsvej. Postadr 1943 Stationsvej.

Storegade [*sto·rəga·da*]. Postadr 1943 Storegade. — Samme Gade som Nygade og Nystræde.

Strandgade. UrneAdd Strand Gaden.

Strandstræde. Tax 1761, UrneAdd Strand Strædet.

Strandvej [*stra·nvæ·ŋ*]. Postadr 1943 Strandvejen.

Søndergade [*sønərga·da, sønrəga·da*]. Trap[3], Postadr 1943 Søndergade.

Søndermølle. BhFisk 1933 Sønre Mylla.

Teaterstræde [*te'a·tər¸stræ·də*]. Postadr 1943 Teaterstræde.

Tejnvej [*ta·jnavæ·ŋ*]. Th Tejnvejen; Postadr 1943 Tejnevej. — Efter Fiskerlejet Tejn i Olsker S., 663.

Toldbodstræde [*tål¸bostræ·də*]. Postadr 1943 Toldbodstræde.

Tyvebakke Mølle. Th Tyvebakkemøllen. — Stubmølle, der blev ødelagt under Stormfloden 1872 (Th). Jfr. Naturnavnet Tyvehøj.

Under Bakken, Hs. 1714 i Komm 1715—21 Hans Jensen Vnder Backen.

Vangevej [*vå*ŋ*avaj*]. Postadr 1943 Vangevej. — Hed tidligere Baadsmandsstræde (Opt. 1945).

Ved Aaen [*ve·d 'œ·n*]. FT 1801 Ved Aaen; Tax 1801 Ved Aaen Norden Allinge; 1828 (Th) Ved Aaen. — Kvarter i den nordvestlige Del af Allinge. Jfr. Aaen u. Naturnavne.

Vestergade [*væstərga·da*]. Tax 1761 Westergade; FT 1787 Vester Gade; FT 1840 Westergade, Westre Gade; Postadr 1943 Vestergade.

Vinkelstræde [*veŋkəlstræ·də*]. Trap[3] Vinkelstr.; Postadr 1943 Vinkelstræde.

Vippebakke, Hse. Postadr 1943 Mellembyerne (Vippebakken). — Naturnavnet Vippebakke i Sandvig, 644.

Vippeled, Hs. Postadr9, Bh. Vejv. 1944 Vippeled. — Naturnavnet Vippeled i Sandvig, 644.

Østergade [*ö·stərga·da*]. Tax 1761 Allinge Østergades, Allinge Østre Gades; FT 1787 Øster Gade, Østre Gade; Postadr 1943 Østergade.

Nyere Navne paa Gde og Hse: Brejdablik, Højklint, Højvang, Hørsholm, Kastaniegaarden, Lærkehøj, Norskehus, Solvang, Solvænge, Østervang.

NATURNAVNE.

Aabakke [*œ·bakaŋ*]. Sk&P 1714 Oo brinchen; RegAS 1834 Aaebakken; Jb c. 1850 Aabakken. — Subst. Aabakke „høj, brat aabred" (ODS). || **Aaen.** Skiftepr 1708 den westre Aaepart; Skiftepr 1713 den store schouparten som kaldis Aaen, den store Aapart; Skiftepr 1721 aaen, Den store aae, den liden aae, den liden aapart; RegAS 1834 Aaen; Jb c. 1850 Aaen, Aan. — Areal, antagelig ved Kampeløkke Aa. Aa, se Indl. || **Aaknald.** BhFisk 1933 Aaknajln. — Fiskeplads. || **Aamindet** [*œ·minəd*]. Trap[1] Aamindet; I 1923 Aamindet el. Gildesaaen. — Subst. Aa og Minde „Munding", eller snarere et Appellativ *Aaminde, svarende til oldn. árminni, n. „Aamunding".

Aasbakke [*œ·zbakaŋ*]. Trap[1], I 1923 Aasbakken; Gst Aasbakke; Vejfort 1942 Aasbakken. — Aas, se Indl.

Allinge Aa. K c. 1700 Alling Aae. — Se Allinge ovfr. under Bebyggelsesnavne.

Almestykke [*almǝstykǝd*]. Skiftepr 1720 almestøched; Sk&P 1727 allmestøchet; RegAS 1834, I 1923 Almestykket. — Trænavnet Alm.

Assereng [*asaraœŋ*]. Sk&P 1708 Assers Eengs Reenen; RegAS 1834 Assereng; Jb c. 1850 Assereng, Asser Eng. — Mandsn. Asser, glda. Azur.

Bageraa. Jul paa Bornholm 1947 p. 25 Bâgara-Aaen. — Samme Vandløb som Gildesaa ndfr. || **Bagerens Skov.** BhS XIII 142 Bagerens Skov. — Skovkløft lige udenfor Byen. || **Bagerløkke** [*ba·garalykan*]. Sk&P 1715 bagersløchestøchet; Skiftepr 1715 Bagere lychen, bagerløchen; Sk&P 1724 bagere løche; Sk&P 1734 Bager lychen; RegAS 1834 Bagerlykken; Jb c. 1850 Bagerløkken.

Bakken. Jb c. 1850 Bakken eller Udlykken.

Balren [*balran*]. I 1923, Th Baldran. — Hulvej, hvor Undergrundens Klipper ifl. Opt. 1945 naar helt op til Overfladen, saa det larmer, naar man kører der. Navnet er en Substantivering af Vb. bh. ballra „buldre", der bl. a. bruges om Vognens Lyd (se Esp p. 17); saaledes opfattes det ogsaa i I 1923.

Birkebjerg [*bårkǝˈbjœ·r, bårkǝsbjœ·r*]. MK 1818 Birkes Bjerg; RegAS 1834, Jb c. 1850 Birkebierg; Mansa 1851 Birkes Bg; Trap[1] Birkes Bjerg; Gst 1888 Birkesbjerg; Gst Birkebjerg. — Ved Birkeløkke ndfr. Den oprindelige Form er maaske Birkes-, Gen. af Kollektivet glda. birki, n. (i Stednavne) „Birkebevoksning". || **Birkeløkke** [*bårkǝlykan*]. Skiftepr 1719 birchelychen; Skiftepr 1729 børche løchen; Sk&P 1741 Børcheløchen; RegAS 1834 Birkelykken; Jb c. 1850 Birkelykken, Birkeløkken; I 1923 Birkes Løkke [bå·rkjes løkja].

Birrestub [*børǝståbiŋ, bœrǝståbiŋ, bœrǝlykan*]. Skiftepr 1708 Birre stubben, birre stuben; Skiftepr 1713 Birrestuben, birestuben; Skiftepr 1721 berrestubben, bergestuben; RegAS 1834, Jb c. 1850, Trap[1], I 1923 Berrestubben. — Agerjord. || **Birrevad** [*børǝva·d, børǝva·dsstœ·ŋ, bœrǝ-*]. I 1923 Berrevad. — Ved Birrestub. Forleddet i dette Navn kan være Gen. af Mandsn. glda. Birgir, og Birrevad maa i saa Fald være en sekundær Dannelse i Forhold til Birre(s)stub. Man skulde dog i saa Fald snarest vente en Udtale med å-Lyd, jfr. Kvinden. Birgitte, bh. [*ˈbårita*] (R). En anden Mulighed er vel et Subst. svarende til skaansk-smålandsk Dial. birra „Kvinde" (Rietz) (R).

Blak [*blak*]. Salchow 1813, MK 1818, Mansa 1851, Gst Blak. — Stor isoleret Klippe midt ud for Havnen. Blak forekommer oftere som Stednavn; se u. Blak i V.-Marie S., 653.

Blindtarmen. Guide 1945 Blindtarmen. — Mole paa Skæret Stangemølle.

Bondelyngen [*løŋiŋ*]. UrneAdd den saa kaldede Bonde Lyng; RegAS 1834, M 1844 Vestermarken eller Bondelyngen. — Støder op til Bondelyngen i Olsker S., 663; s. d.

Bosejord [*bo·slykǝr, bo·sajo·rn, bœ·sa-*]. AL 1912 Bo(e)slyjkkjer. — Se u. Bosestæl i Allinge-Sandvig Landdistr., 644 a.

Brandløkke. Th Brandløkken.

?Brevager. Sk&P 1716 bref ageren.

Brinken [*brenkiŋ, onǝ ˈbrenkiŋ*]. Skiftepr 1713 Under Brinchen, ofuen Brinchen, udj under brinchen, ouer brinchen; Sk&P 1721 brinchen; RegAS

1834 Jb c. 1850, Brinken, Underbrinken; Trap[1] Brinken. — Subst. Brink „Bakkeskraaning, Skrænt". Bh. har ellers kun Tostavelsesformen Brinka, m. (R).

Britannien [*bre'ta·niən*]. RegAS 1834 Brittanien; Jb c. 1850 Bretanien. — Mark ved Storbritannien ndfr. Spøgende Opkaldelsesnavne.

Brogaard Aa. BWK Brugaards Aa; Guide 1914 Brogaard Aa. — Et andet Navn paa Kampeløkke Aa; Navnet Kampeløkke Aa er ifl. Guide 1914 ukendt. Efter Brogaard i Olsker S., 663; jfr. Brusaa ndfr.

Brusaa. ResenK Brusaa; K c. 1700 Brusaae; Thurah Brus-aae; Skougaard 1804 p. 233 Brus-Aa. — Navnet er snarest Ellipse for *Brogaardsaa. Jfr. Brogaard Aa ovfr., paa BWK 1676 skrevet Brugaards Aa. Der maa dog ogsaa nævnes den Mulighed, at Navnet kunde hænge sammen med Subst. Brus; jfr. Bruseng i Ibsker S., 674 (R).

Byggehalle. Skiftepr 1711 Byggehallene, byge hallene. || **Byggehøj** [*byǧə'hâj, byǧəhâj*]. Skiftepr 1683 Bøgge Høystøchet; Sk&P 1715 bøgge Høy støchet; Skiftepr 1719 bøghøy, synder bøggehøy, bygehøyßstyched, bygehøystyched; Skiftepr 1729 Bøge Høy; Sk&P 1733 bøgge høy; Skiftepr 1736 bügge høyß stk.; K 1746—50 bigge-høy; VSK Byggehøj; RegAS 1834 Byggehøi, Byggehøisjord; Mansa 1851 Byggehøi; Gst Byghøj. — Af Subst. bh. Byggje, n. „noget bygget" (R), glda. byggi, n. „Hus, Bygning, Bolig"; se herom DS III p. XXII. Gen. af samme Ord indgaar i Navnet paa den nærliggende Byggesløkke. || **Byggesløkke** [*byǧəslyǩan, byǧərslyǩan*]. Sk&P 1707 Byggis løcke gaden, bygge løcke gaden; Sk&P 1708 Bygge Lycken, Bygges Løche holdene; Skiftepr 1711 bygelychen; Skiftepr 1719 bygers lychen; Skiftepr 1725 bøggersløchen, bøggerßløchen; Sk&P 1726 Wibøggenßløchen; Sk&P 1733 bøggerß løchen; RegAS 1834 Byggerslykke, Byggerslykken, Bygersløkken; I 1923 Byggersløkken. — Se u. Byggehøj. M. H. t. Indskuddet af r jfr. Stenersløkke ndfr.

Bækager [*bæǩa'gər*]. Skiftepr 1689 Beche Aggeren; Skiftepr 1711 Bechageren, bech Aageren; Skiftepr 1731 Beckageren; RegAS 1834 Bekager; Jb c. 1850 Bechager, Beckager. || **Bækfald.** Skiftepr 1711 bechfald; Skiftepr 1733 et lidet bechfald. — Appellativet bh. Bækkjfajl „Bæk, Bækløb; oftest om kortere Bækløb i skraanende Terræn" (R). Jfr. m. H. t. Sammensætningen ænyda. Sigefald, der bruges i s. Bet. som det usammensatte Sig (Kalkar V 896). || **Bækken** [*bæǩiŋ*]. Sk&P 1722, Sk&P 1739 bechen; RegAS 1834 Bekken; Jb c. 1850 Beckken, Bekken. — Areal nær Løsebæk. Bæk, se Indl.

Bøjsenskov. Sk&P 1738 Bøysen Skoueen; Sk&P 1742 bøysen Skous Jorden; Sk&P 1743 boxere Skouen. — Ifl. Sk&P 1743 „it Lidet Torn Ryde". Forleddet kan være Slægtsn. Bojsen. Stedet ligger ifl. Sk&P 1738 ved Byggehøj.

Damstedbæk [*dam(ə)sta·bæǩiŋ*]. RegAS 1834 Damsterbekken; Jb c. 1850 Damstadbecken; I 1923 Damstedbæk el. Vilhelms Bæk [Damsta·bäjkj el. Villemsa Bäjkj]. || **Damstedeng.** Sk&P 1722 Damstad Engen; Sk&P 1732 Damstængen; Skiftepr 1738 Damstad Engen. || **Damstedgade** [*daməsta(')ga·dan*]. Sk&P 1709 Dam steds Gaden; Skiftepr 1711 damsta gaden; Sk&P 1722 Damstadgaden; Th Damstagaden. — Markvej til Damstedbæk. Subst. Damsted forekommer i Urne Ords i Bet. „Dam, Park". Bet. „Dam" har Ordet ogsaa i sønderjy. Marknavne.

Damstykke. Th Damstykket. — Dam, se Indl.

Danchellsløkke. Trap[4] Danchells Løkke; Th Dankels Løkke, Doktor Danchels Løkke. — Lystanlæg, anlagt paa Distriktslæge Danchells af Kommunen 1907 købte Have (Trap[4] III 559).

?Dierager. Sk&P 1742 [d?]ier ageren.

Dybemyr [*di·va my·rn*]. I 1923 Dybe Myr [diva myr].

Egesløkke [*æ·jəlyǩan*]. Sk&P 1697 Egeß Lychen; RegAS 1834 Eegeslykken; Jb c. 1850 Egerslykken, Egesløkken; AL 1912 Egeslykke [Æije(s)lyjkkja]; I 1923 Egersløkken [æjərsløkjan]. — Ved Gaarden Egesløkke; s. d.

Ellesager [*æləsa·gər*]. Sk&P 1727 Elle ageren; RegAS 1734 Elleseeng og Ager; I 1923 Ellesager. || **Elleseng** [*æləsæŋən*]. RegAS 1834 Elleseeng,

Ellesengen; Jb c. 1850 Ellesengen. Elles Eengen; I 1923 Ellesengen. || **Ellestykke.** Sk&P 1734 elle støchet. || **Ellet.** Skiftepr 1717 ellet; Sk&P 1727 Ellet. — Kollektivet Elle, n. „Ellebevoksning".

Engmyr. Sk&P 1727 eng Myerren.

Flademyr [*fla·da'my·r*].

Fodstieng· [*fo·dstæ·ŋ, fo·dstajænjən*]. Sk&P 1707 foedstie, fodstie støcket; Skiftepr 1711 et Styche iord som kaldis fodstien, foedstieiorden, fodstie Engen; RegAS 1834 Fodstien, Fodstieengen; Jb c. 1850 Fodstien, Fodsengen; I 1923 Fodstien [fo·dstæ·nj], Fodsti-Engen [fo·dstajænjən].

Foledal [*fåla·liŋ*]. Skiftepr 1725 Folle Dallen; RegAS 1834 Folledalen; Udm Jb 1846 Foledalen; Jb c. 1850 Folledalen, Følledalen; Trap[1] Folledalen; AL 1912 Folladalijn. — Subst. Fole, bh. [*fåla*] (Esp Indl 18) „ung Hest".

Gaasesiden. RegAS 1834 Gaasesiden; Jb c. 1850 Gaassiden, Gaassesiden; I 1923 Gaasesiderne [gå·zasiarna]. — Smalle Jordstrimler, muligt benyttet til at tøjre Gæs paa (I 1923). Hvis Udtalebetegnelsen i I 1923 er rigtig, er sidste Led snarest Ordet Side.

Gaden [*ga·dan*]. RegAS 1834, Jb c. 1850 Gaden. — Vej i Retning af Slotslyngen. Gade, se Indl.

Gamlehavn. Trap[1] Gamle Havn.

Gildesaa [*giləsɔ·n*]. Th Gildesaaen; I 1923 Aamindet el. Gildesaaen. — Her holdtes i tidligere Tid Skovgilde (I 1923). Om Skovgilderne se G&N 1937 p. 53 ff.

Grummeløkke [*grå·məlykan, gromə-*]. Sk&P 1707 Grumme løcken; Sk&P 1711 Syndre Bromme Lyche støchet; Skiftepr 1713 Grummelyche, grummelych stychet; Sk&P 1718 grommeløchen, Norde-, Synder grommeløche; Sk&P 1728 grummesløchen; Skiftepr 1731 grumme Løcken; Sk&P 1739 grume; RegAS 1834 Grummelykken; Trap[1] Grumme Løkken. — Af Adj. grommer „grim, styg" (Esp). Navnet sigter vel til daarlig Jord. Jfr. Grummekule i Rønne, 641.

Grønbechs Løkke. 1825 (Th) Grønbechs Lokke. — Familien. Grønbech.

Grønberghavn. Trap[1], Bull 1869 Grønbergerhavn; I 1923 Grønbergs el. Wienbergs Havn [grø·nbæ·ra æjla vi·nbæ·ra ha·wn]. — Slægtsn. Grønberg.

Grønnedal [*grö·nəda·l, grö·nə'da·l*]. Trap[1] Grønedalen; I 1923 Grønnedal. || Grønnedalsbæk. K 1746—50 Grøne-dals-bech; DAtl Grønne-Dals-Bek; K c. 1770 Grønnedalsbeck; Falenkamp 1783 Grønne Dals Bek.

Gulehald [*gu·la'ha·l, gu·lə-*]. Guide 1914, Gst Gulehage; I 1923 Gulehald [gu·lə hajl]. — Klipperne var ifl. I 1923 gule af Mos (d. v. s. Lav). Jfr. Gulehald i Ibsker S., 674.

Hakkestykke. Skiftepr 1708 Hacke støcket; Skiftepr 1736 Hachestøchet. — Antagelig af Verb. hakke.

Halleløkke. Skiftepr 1708 Halde Løcken.

Halvnedeskov [*hanlədaskawiŋ, hanlada-*]. Skiftepr 1711 handelschouen; Sk&P 1715 halnede Schouen; Sk&P 1724 Handlede skou, handlede skouuen; Sk&P 1725 halfnede Eller høye skou; MK 1818 Halnede Skov; RegAS 1834, Jb c. 1850 Halvnedeskoven; Trap[1] Halnede Skov; I 1923 Halnedeskoven [halnədaskauinj]. — Af Subst. bh. Hallnad „Halvdeel, Hælvte, hvor Talen er om Noget, hvoraf Fordelen, Udbyttet, eller hvortil Eiendomsretten deles med en Anden" (Esp). Ordet bruges ogsaa, hvor der er Tale om Fællesskab mellem flere ligeberettigede, saaledes som det antagelig er Tilfældet her; jfr. u. Halvnedetuerne i Pedersker S., 683. Der var Skagelfald i Nærheden af Halvnedeskov.

Hartvigsstykke. Sk&P 1707 Hartvigßstøcke, Hartwige støcket; Sk&P 1709 hartwig stychet. — Hartvig forekommer som Slægtsnavn i Sandvig i Sk&P 1721.

Havkatten. Se ndfr. u. Knudsnæs.

Hestenshøj [*hæstənsˈhåj, hæstənsˈhåjjo·rn*]. Sk&P 1707 Heste Høy; Skiftepr 1711 Hæstens høy, Hæstens HøyStychet; Skiftepr 1719 Hestes-høy; Sk&P 1726 hestens høyß Iorden; Lund c. 1820 Hesteshøy; RegAS 1834 Hestenshøi, Hestenshøy; Jb c. 1850 Hestenshøi; INM 1884 Hestehøj; Gst Hestenshøj. — Gravhøj. Af Subst. Hest; muligvis sammentrukket af et oprindeligt *Heststens- (R).

Holmeengen [*hålmaœŋən*].

Horsvang. Jb c. 1850 Hors Vang. — Subst. Hors „Hoppe".

Huseng. Skiftepr 1713 Huuss Engen, huußengen; Skiftepr 1721 huß Engen. || **Husestæl** [*hu·zastæ·liŋ*]. RegAS 1834 Husestælen, Husestælsengen; Jb c. 1850 Husestælen. — Vistnok et Appellativ Husestæl „Hustomt"; jfr. Indl. u. Stæl.

Hyldeslet [*hyləslœt*]. Skiftepr 1711 Hylleßlæt; Skiftepr 1715, Sk&P 1744 hyldeslet; MK 1818 Hylle-Slet; RegAS 1834, Jb c. 1850 Hylleslet; I 1923 Hyldeslet. — Mark med Hyldebuske i Udkanten (I 1923).

Højskov. Skiftepr 1708 Høyeskov; Sk&P 1725 halfnede Eller høye Skou; Sk&P 1738 Høy skou; Skovskønning 1741 Høyskou. || **Højvang.** Se ndfr. u. Kobbehul.

Jagtestrand. Salchow 1813 Jagtehavn; Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer p. 90 Jaitastrân. — Det gl. Navn paa Havnen i Allinge. „Navnet havde den faaet af, at det eneste Fartøj, foruden Fisker- og Skibsroerbaade, der havde hjemme i Allinge, var en lille Jagt" (Johan Hansen l. c.).

?Jankerløkke [*ja·nkaralyɣan*]. RegAS 1834 Junkerlykken; I 1923 Jankerløkken [ja·ngkeraløkjan]; Th Jankaraløkken, Jankereløkken. — Kunde indeholde et Tilnavn (Øgenavn) *Jankara, til et Verb. identisk med loll. Dial. janke „pjanke" (J. Jørgensen, Lollandsk Ordbog) og sv. Dial. janka, bl. a. i Bet. „klage, jamre sig"; se Rietz p. 296.

Kaasejord [*kœ·zajo·rn*]. — Samme Lok. som Snedkerager ndfr. Af Slægtsn. Kaas.

Kajbjerg [*ka·jəbjæ·rabakaŋ, kajbjæ·r*]. Sk&P 1707 Kayebierg; Sk&P 1711 Kayie bierg; Sk&P 1724 laie bierg; Sk&P 1726 Cajbiergs Jorden, Caybiergßstøchet, Cay biergstøchet; Skiftepr 1726 Caybiergßgaden, Caybiergsgaden; Skiftepr 1735 Caybierg, Cayebierg; RegAS 1834 Caiberg; Jb c. 1850 Caiebierg. — Af Subst. bh. Kaia, f. „Allike" (Esp). Med Formen [*kaj-*] kan jævnføres Udtalen [*dawbjæ·r*] af Duebjerg i Klemensker S., 661.

Kalveager [*kala·gər*]. || **Kalveløkke** [*kallyɣan*]. Skiftepr 1713 Kallelych schouen; Skiftepr 1721 Kalleløche Skouuen; Skiftepr 1731 Kalleløcken; RegAS 1834 Kallykken, Kallykkeskoven; Jb c. 1850 Kallykken, Kalløkken. || **Kalverumpen.** Th Kallarompan. — Jordstykke. Sammenligningsnavn; sidste Led er bh. Rompa, f. „Hale" (Esp).

Kampeløkke [*ka·mpəlyɣan*]. Skiftepr 1689 Kampelychen; Skiftepr 1713 Kampelychen, Kampelych; Skiftepr 1721 Kompeløchen, Compeløchen, Kampeløchen; RegAS 1834 Kampelykken; Jb c. 1850 Kampelykken, Kampeløkken; Trap[1] Kæmpe Løkken; Guide 1887 Kampelykke; I 1923 Kampeløkkerne. || Kampeløkke Aa [*ka·mpəlyɣœ·n*]. K 1746—50 kampe Lyke aae; Skougaard 1804 p. 233 Kampelykje Aa; Trap[1] Kæmpelykkeaa; Gst Kampeløkke Aa. — Forleddet er snarest Tiln. glda. Kampe (Eks. Mawens Kampe, Borger i Kalundborg, 15/1 1448). Man skulde dog i saa Fald vente en Udtale [*ka·mpa-*].

Kattedal [*katada·liŋ*]. I 1923 Kattedalen. || **Katteøren.** I 1923 Ørneklippen el. Katteørerne; Jul paa Bornholm 1933 p. 35 Kattaørnakløppan. — Ligner et Kattehoved med opstaaende Ører (R). Plur. af Øre hedder paa Bh. [*ö·rn*]. Jfr. Ørneklippe ndfr.

Kildesager [*ɣiləsa·gər(iŋ)*]. Sk&P 1741 Kildes ageren. — Jfr. u. Kildesgd i Rø S., 664.

Kirkehald [*ɣærkəha·ln*]. MK 1818 Kirke Hald; Trap[1] Kirkehallen; Møller, Folkesagn 1867 p. 42 Kjerkahaljn; I 1923 Kirkehalden.

Kirstines Stol. I 1923 Kjestines Stol [kjestinəs sdo·l]. — Sten Syd for Allinge. Sammenligningsnavn.

?Kjallesbakke. Sk&P 1723 Kialleßbache iord (Kiolleß-?).

Kloengen [*klo·œŋən*]. — Maaske af Subst. Klo. Ordet anvendes ogsaa som Sammenligningsnavn i no. Stednavne; se NG I 212. En anden Mulighed er Slægtsn. Kloe, udt. [*klo·*] (R).

Knaldager [*kna·la·gər*]. RegAS 1834 Knalager; Jb c. 1850 Knaldageren; AL 1912 Knaldager [Knâjl-]. || (Her?) **Knalden.** BhFisk 1933 Knailn.

— Fiskeplads. || **Knalden** [*kna·ln*]. Skiftepr 1713 Knolden; Skiftepr 1721 Knallen. — Hører til Egesløkke. Knald, se Indl.

Knudshavn. I 1923 Knuds Havn. — S. Lok. som Løsebæk Havn ndfr. || **Knudsløkke** [*knu·slyka*]. Sk&P 1723 Knudßløchen; MK 1818 Knuts-Løkke; RegAS 1834 Knudslykke; I 1923 Knuds Løkke [knu·ðz løkja]. || **Knudsnæs** [*næ·z, (knu·s)næ·s*]. K 1746—50 knuts næs-odden; Falenkamp 1783 Knudsnæs-Odde; MK 1818 Knuts-Næs; Mansa 1851 Knuts Næs; Guide 1914 Næs; I 1923 Knuds Næs [knu·ðz næ·z]; Gst Knutsnæs; Guide 1945 Næs. — Mandsn. Knud. Ifl. Guide 1945 er „Navnet Havkatten ved at vinde Indpas som Navn paa Næsset efter Villaen af samme Navn."

Knødrekaas [*knu·drəkœ·z, knu·dər-, knådər-, knødər-*]. I 1923 Knudrekaas [knødrəkå·z]; Th Knødrekaas. — Lav Strandbred med en Mængde Rullesten (I 1923). Forleddet er identisk med første Led i bh. Knøddersten „Smaasten" (Esp).

Kobbehul [*kåbahåləd*]. Sk&P 1725 Kobbehullet; Sk&P 1729 Cobbehullet; Skiftepr 1738 Kobe Hulet; RegAS 1834 Koppehullet; Jb c. 1850 Kobbehullet. — Skovbevokset Lavning. Ogsaa kaldet Mamrelund, nu Højvang (Opt. 1945). Se u. Kobbegaard i Ø.-Larsker S., 671.

Kokkeløkke [*kåkalykan*]. Skiftepr 1725 Kacheløche skouuen; Skiftepr 1736 Kocheløche ageren; RegAS 1834 Kokkelykke Engen, Kokkelykkeageren, Kokkelykken, Kokkelykkestykket; AL 1912 Kokkelykke. — Antagelig af Slægtsn. Kok (Koch).

?Koløkke. Sk&P 1740 Koulochen.

Krakkeeng. Th Krakkeengen. — Krak, se Indl.

Kranshøj [*kra·ns'håj*]. Skiftepr 1733 Krandshøyß Jorden; VSK Krandshøj; RegAS 1834 Krandshoy, Krandshøy; Jb c. 1850 Kranshøi; Trap[1] Krandshøi Løkke; Guide 1887 Krandshøj; AL 1912 Kran(d)shøj [Krajns-]. || **Kransløkke** [*kra·nsalykan*]. Skiftepr 1689 Krandtzlychen, Krandtzelychen; Sk&P 1696 krandse lychen; Skiftepr 1708 Krantze-løcken; Sk&P 1720 Kranselochen, Krandseløche Myrre; Sk&P 1722 den østerste Krandseløche; Sk&P 1728 lille kranse løchen; RegAS 1834 Krandelykke, Krandselykke, Krandselykken; Jb c. 1850 Kranselykken Krandseløkken, Krandsløkke, Kransseløkken; AL 1912 Kran(d)seløkken [Krajnse-]. — Forleddet er snarest et Slægtsnavn Krans, jfr. ty. Tiln. Krantz.

Krogebakke [*krå·gabakan*].

Kyllingehønen. Th Kyllingehønen. — Flytteblok ved Kysten. Maaske samme Sten som Æggehønen ndfr.

Kæmpehavn [*kæmpaha·wn*]. Trap[1] Kæmpehavn; I 1923 Kæmpehavnen. || **Kæmpestrand** [*kæmpastra·n*]. I 1923 Kæmpestranden. — Ifl. I 1923 muligvis af Mandsn. Kæmpe. Slægtsnavnet Kæmpe kendes paa Bh.

Kæreng. Skiftepr 1713 Kier Engen synden for Bechen, Kier Engen Norden Bechen; Skiftepr 1719 Kier Engen; RegAS 1834 Kjærengen; Jb c. 1850 Kiærreengen, Kiæreængen. || **Kæret** [*kæ·rəd*]. Sk&P 1696 Ved Kiered; RegAS 1834 Kjæret; Jb c. 1850 Kiæret; I 1923 Kjæret. — Navn paa et „Skovkrat" (Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer p. 12). Kær, se Indl.

Køllen [*kølan*]. || **Kølleskaftet** [*køləska·ftəd*]. — Sammenligningsnavne. Kølleskaftet er en smal Jordstrimmel ved Køllen.

Langagre. Skiftepr 1713 Lang agrene; Skiftepr 1721 lang ageren. || **Langehage.** I 1923, Guide 1945 Lange Hage. — Pynt. || **Langeløkke** [*lånəlyka, lånəlykan, -arna*]. Skiftepr 1683 Langelychen; Sk&P 1707 lange Løckerne; RegAS 1834 Langelykken; Jb c. 1850 Langeløkken.

Lappen [*lapin*]. Th Lappen. — Subst. Lap, brugt om et lille Jordstykke.

Larsedam [*la·rsadam*]. I 1923 Lars's Dam.

Leghøj [*le·håj*]. Skiftepr 1711 Leeghøy, Leeghøystychet; Sk&P 1713 lee høy, leeg høystychet; Skiftepr 1715 Lig høj; Skiftepr 1717 liighøy; Sk&P 1727 liighøys Iorden; Skiftepr 1729 liig høy støchet, Liig Høy; Sk&P 1729 liig højs gade, liig høis iorden; VSK Orig Lehhøi; RegAS 1834 Ledhøy; Jb c. 1850 Ledhøi; Bull 1869 Lehnhøi; Guide 1887 Lehhøj; Gst 1888 Lihøj; Gst Lehøj. — De ældre Skrivemaader tyder paa, at Forleddet enten er Subst. Leg eller Subst. Lig; begge Ordene udtales nu *læ·j* i Bh. (Esp

Indl p. 23 f.). Overgangen *e·j* > *æ·j* har i Bh. fundet Sted efter 1800, men formodentlig har Ordene allerede i det 17. Aarh. været udtalt ens: *le·j* (R). Snarest foreligger der et oprindeligt Leghøj. Dette Navn forekommer flere Steder i Landet og sigter til, at Højen har været anvendt til Leg og Dans; jfr. Uldall i Fortid og Nutid VIII 175 ff. og DS VI 524. Den moderne Udtaleform beror paa Omtydning til Subst. Led, bornh. [*le·*] (Esp Indl p. 26). Højen ligger ved en Vej, paa Grænsen til Olsker Sogn.

Lerløkke. Skiftepr 1719 leerlyche, lerlychen; Sk&P 1727 leerlochen.

Lilleløkke [*liḷəlyḳa, liḷaˈlyḳa*]. Sk&P 1696 lille Lychen; Sk&P 1710 Lille Lyche; I 1923 Lilleløkken. || **Lillevang** [*liḷavåŋ*].

Linhul. Skiftepr 1713 Linhollet; Skiftepr 1736 linhul, Linhuld. — Ifl. Skiftepr 1713 „een liden Aapart Med Noget ßkou bußkerj". Af Subst. Lin „Hør".

Lodhøj. Jb c. 1850 Lodhøi. — Hvis Formen er rigtigt overleveret, er Forleddet maaske identisk med Ordet Lod „den Uld, som tages af Faar om Foraaret" (Esp u. Lödd). Her dog snarere i den Bet., som kendes fra jy. Laad „låddent, langt græs på marken" (Feilb.). Jfr. Laadmose i Egen S., Als (DS VII 345).

Lovagre. Skiftepr 1738 Louagerne. — Maaske af Adj. bh. [*lawər*] „lav". Formen svarer til svensk låg og kunde altsaa ventes skrevet „lou" (R). Jfr. dog Lovbæk i Ibsker S., 674.

Lyngen [*i· løŋiŋ*].

Lysterjord [*ly·st(a)rajo·rn*]. — Af Slægtsn. Lyster, der findes paa Bornholm.

Løkken. RegAS 1834 Lykken; Jb c. 1850 Løkken. — Løkke, se Indl.

Løsebæk [*lö·zəbæḳ*]. LR 1585 løssebeck; BWK 1676 Løsbek; ResenK Lofbech; K c. 1700 Løsbeck; Sk&P 1712 Løeßbeche Lycherne; Skiftepr 1719 løsßebeche lychen; Sk&P 1723 løsße bech; Skiftepr 1728 løssebecheløchen; Skiftepr 1738 løse beke løkerne; K 1746—50 Los beck; K c. 1760 Løsbek; Falenkamp 1783 Løs Bekken; I 1923, Gst Løsebæk. || Løsebæk Havn [*lö·səbæḳ ha·wn*]. MK 1818 Løsebekshavn; Mansa 1851 Løsebæks Havn; I 1923 Løsebæks Havn [lø·zəbækjahawn]. — Navnet skal maaske sammenstilles med det norske Elvenavn Lauselven, der synes at forudsætte et usammensat *Lausa (NG IV,2 p. 187, 322). Jfr. iøvrigt om Navnet Gunnar Knudsen i DSt 1922 p. 175. — Løse, se Indl.

Maansedam [*mɑ·nsaˈdam*]. I 1923 Månsa Dam. — Mandsn. Mogens, udt. [*mɑ·ns*].

Madsegade. Sk&P 1707 Madses gade. || **Madsejord.** Skiftepr 1719 Masse Jor. || **Madseløkke.** Sk&P 1707 Madses Løcke; Sk&P 1724 Madtz løche.

Majorstykket. Th Majorestykket.

Mamrelund [*ma·mrəˈlsŋ, ma·mra-*], Th Mamrelund. — Ejeren hed Abrahamsen (Opt. 1945), deraf Navnet. Samme Lokalitet som Kobbehul ovfr.

Marnesdam. Jul paa Bornholm 1947 p. 24 Marnas Dam. — Der boede en gammel Kone i Nærheden, som hed Marna.

Martin Lund. Jul paa Bornholm 1947 p. 24 Martin Lujn. — Dam i Grønnedal. „Egentlig hed den Martin Lunds Dam, da den ejedes af en Mand af det Navn" (Jul paa Bornholm l. c.).

?**Modersgade.** Sk&P 1722 molenßgade. || **Modersløkke** [*mo·(ə)rs lyḳər*]. Sk&P 1711 Moers Lyche; Sk&P 1714 Moerß lychen; Sk&P 1722 Molenßløche; Skiftepr 1726 Madersløche, Maders Løche; RegAS 1834 Moderslykke; Jb c. 1850 Moderløkke. — Af Kvinden. glda. Mōthir (DgP) eller maaske af Appellativet Moder.

Munkehul. Se u. Munkestykke. || **Munkeløkke.** Sk&P 1714 Munchelychen; Skiftepr 1721 Muncheløchen. || **Munkestykke** [*moŋkastyḳəd*]. Skiftepr 1689 Munchestycket; Sk&P 1697 Munche hollestychet; Skiftepr 1713 Munchestychet, Munchstychet; Jb c. 1850 Munkestyket.

Murehul [*mü·rahåləd*]. Sk&P 1713 Muure Hollet; Skiftepr 1719 Mørehollet, mørehallet, Møreholet; Sk&P 1720 Muure hulled; Skiftepr 1724 Murehullet, Murrehullet, Murreholtz Jorden; Skiftepr 1728 murehollet, murehols-

iorden; Sk&P 1731 mure holt jorden; Sk&P 1741 Murre Huldet; RegAS 1834 Murehullet, Murehulslykken; Jb c. 1850 Murrehullet, Murehulet, Murrehollet, Murreholssløkken; I 1923 Murehullet. — Forleddet er antagelig Subst. Mur.

Møllebakken. Jul paa Bornholm 1947 p. 24 Møllebakken. — Nyere Navn paa Tyvehøj. Her har engang staaet en Stubmølle. || **Møllebæk.** K c. 1700 Mølle-Beck; Falenkamp 1783 Møllebek. || **Mølleløkke** [*mølølyɟan*]. RegAS 1834 Møllelykken; Jb c. 1850, I 1923 Mølleløkken. || **Møllenæs** [*mølə'næ·s*]. MK 1818 Mølle-Næs; Mansa 1851, Bull 1869, Gst Møllenæs. — Den ældre Udtale er antagelig [*-næ·z*] (R). || **Møllerende** [*mølərœŋan, mølararœŋan*]. Guide 1914, Gst Møllerende; I 1923 Møllerrenden. || **Møllerne.** BhFisk 1933 Myllarna; Th Møllerne. — Fiskeplads. Medet er „Allinge Myller overet"; deraf Navnet.

Nordmandekule [*no·rma·ŋakü·lan*]. I 1923 Nordmandekulen. — Lokalitet i Havet lige ved Kysten. Her skal en Nordmand være druknet i 1862 (I 1923). || **Nordmanderende** [*no·rma·ŋarœŋan*]. I 1923 Nordmanderenden. — Ved Nordmandekule. Kaldtes tidligere Vandbaadehavnen (I 1923).

Nyhavn. Trap[1] Nye Havn. || **Nyleddet** [*ny·le·d*]. Sk&P 1731 nyleeds gaden; Sk&P 1739 Nyledß gaaden; MK 1818 Nye-Leed; Trap[1] Nye Led. || **Nyløkke** [*ny·lyɟan*]. Sk&P 1723 Nyeløchen; Jb c. 1850 Nyløkken, Nyeløkken.

Næs. Se ovfr. u. Knudsnæs.

Nørreeng. Skiftepr 1713 Den Nøre Eng, den Norde Eng. || **Nørrekær.** Skiftepr 1713 det Norde Kier. || **Nørreløkke.** Skiftepr 1713 Nøre Lych, den Norde lych; Sk&P 1728 nordreløche.

Olebakke [*o·labaka*]. Sk&P 1715 oles bace, oles bache; Sk&P 1741 olles bache; RegAS 1834 Olebakke, Olesbakke; Jb c. 1850 Olesbakke, Oles Bakke, Olles Bakke. — Mandsn. Ole.

Peter Allings Havn. Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer p. 91 Peter Allings Havn. — Den nuværende nordlige Del af Havnen. Efter en Mand, der omkring 1828 fik Arbejdet med Havnen begyndt (Johan Hansen l. c.).

Petreas Rumpe [*petə'ri·əs 'råmpa*]. — Navn paa et langt, smalt Jordstykke. Af Kvindenavnet Petrea, bh. [*petə'ri·a*] (R).

Pileaa [*pi·laœ·n*]. — Andet Navn paa Kampeløkke Aa. || **Pilebro** [*pi·labro·m*]. AL 1912 Pilebro [Pilabro]; Vejfort 1942 Pilebroen, Pilebrovejen. || **Pilegade.** Skiftepr 1713 Piillegaden; Sk&P 1714 Piille gaden; Skiftepr 1734 pille gaden. || **Pileledet** [*pi·lale·d*]. MK 1818 Piile-Leed; Trap[1] Pile Led. || **Pileløkke** [*pi·l(a)lyɟan, -arna*]. Skiftepr 1683 pillelychen; Sk&P 1696 pille Lychen; Skiftepr 1708 Pihle-løcken; Skiftepr 1720 pilleløchestøched; Skiftepr 1722 søndre pilleløchestøche; Skiftepr 1727 den Nordre pilleløche; RegAS 1834 Pilelykken, Pilelykkekilen; Jb c. 1850 Pilleløkken, Pileløkken, Piilløkken, Piilleløkken, (her?) Pellelykken; Trap[1] Pile Løkken; AL 1912 Pilalyjkkjan; I 1923 Pilløkken. || **Pilevig.** I 1923 Pilevigen [*pi·lavœ·jən*].

Pinen [*pi·nan*]. Th Pinen, Pinaløkken. — Navnet sigter til Jordens Ringhed. Jfr. Plagen i Sandvig.

Pissekule. Se ndfr. u. Solkule.

Praten [*pra·tan*]. I 1923 Prataskæret [pra·tasjæ·rəd]; Th Prataskæret; Guide 1945 Pradan. — Ifl. Guide 1945 opkaldt efter en Sømand, som strandede her. Praten maa i saa Fald være Sømandens Tilnavn. — GK: Antagelig maa Formen Prataskæret være sammentrukket af *Pirataskæret, med Forled Subst. Pirat „Sørøver"; en lignende Vokalelision foran trykstærk Stavelse har vi i Brakker af Barakker, DS VIII 151. Formen [*pra·tan*] repræsenterer en yderligere Forkortelse, som har fundet Sted i nyeste Tid, en Afledning paa -a, se u. Sylte i Ibsker S., 674.

Præsteaa. Skiftepr 1719 Preste Aan; Skiftepr 1729 en aae part kaldes perste aaen; Skiftepr 1739 præste aaen.

Raagejord. Skiftepr 1736 Raage Jorden. — Vel af Fuglenavnet Raage.

Rejnholtsløkke [*ra·jnhåltslyɟan*]. Skiftepr 1689 Reynholdtzlychen, Reyenholdtzlychen; Skiftepr 1713 Reinholtz Lyche; Skiftepr 1726 Ræinholtzløchen, Ræinholst Løchen; RegAS 1834 Reinhulslykken; Jb c. 1850 Rein-

halsløkken, Reinhuls tykket, Reinhulsløkken; I 1923 Rejnholtsløkken [rå·jn-hålsløkjan], Reinersløkken [ra·jnərsløkjan]. || **Rejnholtsstykke.** Th Reinhalsstykket. — Ved Rejnholtsløkke. Af et Familienavn Rejnholt.

Rundløkke [*roŋlyk̟an*]. Sk&P 1737 Runde Løcken; Sk&P 1745 Ronde Løken; RegAS 1834 Rundlykken; Jb c. 1850 Rundelykken. — Se u. Rundløkke i Klemensker S., 661.

Røgerisrende. Opt. 1949 Røgerisrende [*rö·jə'ri·sˌrænan*].

Røverkulen [*rö·vərkü·lan*]. — Udtalen er rigsmaalspaavirket.

Samsing [*samsiŋ*]. I 1923 Samsing. — Antagelig af Personnavnet Samsing, anvendt som Stednavn. Jfr. u. Samsingsgaard i Klemensker S., 661.

Sandløkke. Skiftepr 1711 een liden sandlyche; Skiftepr 1713 Sandlychen. || ?**Sandmæl.** Skiftepr 1721 Sandmøllen. — Efter Sammenhængen et Areal. Snarest Subst. bh. Sandmæl „liden Sandbanke el. Sandbakke ved Strandkanten, Klit" (Esp u. Mæl).

Savle [*sa·wlan, sa·wlajo·rn*]. Skiftepr 1708 Sabere Jorden; Sk&P 1713 Sable iorden; Skiftepr 1713 Sableiorden; Skiftepr 1727 Sable Jorden; Skiftepr 1733 Sableiorden; Sk&P 1741 savle Iorden; RegAS 1834 Saulejord; Jb c. 1850 Sauljord, Saulejord, Sauleiorden; I 1923 Savlan, Savlajorden. — Jord i Nærheden af Brogaard Aa. Muligvis af et glda. *saghl-, en Afledning af Subst. glda. *sagh-, der indgaar i Sognenavnet Kirke-Saaby i Volborg H. (9/9 1348 Saghæby wæstræ; RJb c. 1370 Sawby, Saweby) og i Herredsnavnet Sabro (VJb 1231 (13. Aarh.) Saghæbrok). *Sagh- er vistnok et gammelt Ord for „Fugtighed", beslægtet med no. saga „gaa tungt og seent" (Ross), hvortil Intensivformer foreligger i no. Dial. sagga „smaaregne", nyisl. saggi „Fugtighed" etc. (Torp NEO p. 564); af samme Rod er oldeng. secg „Hav"; se iøvrigt om herhen hørende Ord Lidén i Minnesskr. utg. av Fil. Samf. i Göteb. 1930 p. 80 ff. En Sideform til *saghlkunde indgaa som Forled i Sognenavnet Sejlflo i Fleskum H. (5/3 1345 (Vid. 1353) Sæghælfloo). — GK: Formerne fra 18. Aarh. tyder paa et Forled Sabel-, vel snarest at opfatte som Slægtsnavn; et saadant kendes fra middelalderligt Dansk og er vel lig Appellativet Sabel (bh. *savəl*, Esp Indl. p. 36). Udtaleformerne stemmer ikke hermed (w, langt a), men tør næppe tillægges afgørende Betydning overfor de gamle Former; vilde man imidlertid gaa ud fra Udtaleformerne, kunde de tolkes af det bibelske Mandsnavn Saul. I hvert Fald ligger det nær at tænke paa et Slægtsnavn eller Personnavn i Forbindelse med Endelsen -jord, jfr. ovfr. Bosejord, Kaasejord, Lysterjord og Madsejord. Formen [*sa·wlan*] er en elliptisk Femininumsform, dannet af [*sa·wlajo·rn*], i Lighed med f. Eks. Praten ovfr.

Seppestykke. Sk&P 1714 Seppestochet. — Maaske Mandsnavnet glda. Sebbi.

Siversløkke [*si·vərs'lyk̟a*]. I 1923 Sivers Jord; Th Sævers Løkke, Seversløkken. — Forleddet er Mandsn. bh. [*si·vər*], skrevet Siver, Sivert (R).

Skottegade [*skåtaga·dan*]. Sk&P 1707 Skotte gaden; (her?) Sk&P 1741 Sl(u?)ttegaden. — Antagelig af Slægtsnavnet Skotte; jfr. Gaardn. Skottehjem i Ø.-Marie S., 673.

Skraalien [*skra·li·an*]. — Mark.

Smedenslyng [*smedəns'løŋ*].

Snedkerager [*snekaraa·gər*]. RegAS 1834, Jb c. 1850 Snedkerager.

Snerpe [*sna·rpan*]. RegAS 1834, Jb c. 1850 Snerpen; AL 1912 Snerpen [Snarpan]; I 1923 Snerpen. || Snerpevej [*sna·rpavæ·ŋ*]. I 1923 Snerpevejen. — Ordet Snerp(e) bruges i Stednavne om snævre Lokaliteter, og er sikkert her oprindelig Navn paa Vejen, der ifl. I 1923 er snæver og med Tjørnehegn paa begge Sider. Jfr. u. Snerp DS IV 389 og Snerpedam DS V 104.

Solkule. Jul paa Bornholm 1947 p. 24 Solkulan ... Drengene kaldte den Pissekulan. — Sted ved Kysten, hvor Børnene badede. Kaldtes ogsaa [*svømaku·lan*] (Opt. 1949).

Souleodde. K 1746—50 Soula-odden; Thurah, DAtl Soule-Odden; K c. 1770 Soule odde; Falenkamp 1783 Soule-Odde. — Samme Lokalitet som Ørneklippe ndfr. Forleddet kunde være Subst. Sul, bh. *sawl* (Esp Indl p. 16). I saa Fald vel et ironisk Navn paa den nøgne Klippe.

Spurven [*spårinˌ*]. Skiftepr 1708 spurre støcket; Skiftepr 1713 ßporestychet; Skiftepr 1721 sporrestøchet; Sk&P 1724 spørrestochet; Sk&P 1727 spørestøchet; RegAS 1834 Sporestykket; Jb c. 1850 Sgorrestykket; Th Sporrijn. — Den moderne Form er sikkert Ellipse for *Spurvestykket.

Stangemølle [*ståŋəmøla*]. I 1923 Stangemølle [sdånga møla]; Th Stangemøllen, Stangemølleskæret. — Skær Syd for Havneindløbet. Stangemølle kunde muligvis være Betegnelse for en Legetøjsmølle, der er anbragt paa en Stang; Lokalitetens Art gør det vel mindre sandsynligt, at Betydningen kan være „Stubmølle". En anden Mulighed er, at -mølle i et Skærnavn kan betegne et Sted, hvor Søen „maler"; jfr. sv. Skærnavne som Malaren og Kvarnebåden (Hj. Lindroth i Skr. utg. av Institutet för ortnamns- och dialektforskning III 49, 186). Navnet vilde i saa Fald være en Parallel til Malkværnen i Ibsker S., 674. Den opr. Sammensætningsvokal er sikkert *a* som i I 1923 (R).

Stenersløkke [*ste·nərsˈlyɫan*]. Skiftepr 1713 Steenis lychen; Skiftepr 1715 steenersløchen; Sk&P 1717 steensløchen; Sk&P 1721 stennerßløchen; Sk&P 1729 steeners løchen; Skiftepr 1735 steennerß løchen; RegAS 1834 Stenerslykken; Jb c. 1850 Stennerslykken, Stenners Løkken; Trap[1] Steners Løkke. — I Nærheden af Stenhøj og utvivlsomt opstaaet af et ældre *Stenhøjsløkke. Indskud af r foran s i tryksvag Stavelse har ogsaa fundet Sted i Byggesløkke ovfr., der er et et oprindeligt *Byggehøjs-. Navnet udtales [*byɡərs-*] ved Siden af [*byɡəs-*] og skrives Byg(g)ers- i flere ældre Kilder. — KBJ: Formerne af Navnet tyder mest paa, at Forleddet er Mandsnavnet eller Familienavnet Stener. Navne paa Løkker har ofte Personnavne som Forled. || **Stenhøj.** Sk&P 1712 Steen høy; Skiftepr 1717 Westen steenhøy; Sk&P 1723 steenshøyß Jorden; Skiftepr 1727 Steenhøy; Sk&P 1728 steenhøy støchet; Sk&P 1746 steens høy; VSK Orig Steenhøj; RegAS 1834 Steenhøy; Jb c. 1850, Trap[1] Steenhøi; Gst Stenshøj. || **Stenvæggen** [*ste·nvæɡən*]. I 1923 Stenvæggen. — Klippevæg ved Kysten.

Storbritannien [ˈ*sto·rbreˈta·niən*]. RegAS 1834 Store Brittanien; Jb c. 1850 Storbretanien; Trap[1] Store Britanien. — Jfr. ovfr. u. Britannien. || **Storehøj.** Sk&P 1723 store høy støchet. || **Storeløkke** [*sto·rlyɫan*]. Sk&P 1707 Store Løcken; Skiftepr 1713 Stoere Lyche, Store lych; RegAS 1834 Storlykken; Jb c. 1850 Storløkken; Trap[1] Store Løkke; I 1923 Storløkken. || Storeløkke Bakke [*sto·rlyɫəbakaŋ*]. Guide 1887 Storlykkebakke; I 1923 Storløkkebakken.

Svaleløkke. Jb c. 1850 Svalleløkken; (her?) Th Svalen.

Svalhul. RegAS 1834 Svalhullet; Jb c. 1850 Svalhuldet; I 1923 Svalhullet [swa·lhåləd el. swa·jhåləd]. — Antagelig af et Subst. Sval „Oversvømmelse"; se u. Svalet i Povlsker S., 682, og Svalsbæk i Bodilsker S., 681.

Sveltekrog [*swæltəkrå·giˌ*]. Th Sveltekrogijn. — Af Vb. bh. svälta „sulte" (Esp); sigter til ufrugtbar Jord.

Sølvet. Skiftepr 1713 sølfuet; Skiftepr 1721 Solfued, Sølfued. — Snarest en Sammensætning paa glda. -with „Skov".

Sønderbæk. Skiftepr 1711 dend Syndre Bech, den Søndre bech. — Eng. || **Sønderkær.** Skiftepr 1713 det Syndre Kier.

Timeglasset. 1816 (Th) Timeglasset. — Ifl. Th et Jordstykke paa $3^1/_2$ Skp. Land. Navnet maa være et Sammenligningsnavn, der sigter til Arealets Form eller til, at det bestaar af Sand.

Tjærenæs [*ɫæ·ranæ·səd*]. MK 1818 Kiære-Næs; Mansa 1851 Kjærenæs; Trap[1] Kjære Næs; Bull 1869, Guide 1887 Kjærenæs; AL 1912 Kærenæs [Kjæranæsed ell. Tjæran-]; I 1923 Tjærenæs [kjæ·rə næ·z]; Gst Kærenæs. — Gen. af Ordet Tjære, der i Bh. har Formen [*ɫæ·ra-*] i Sammensætninger. Stedet har ifl. I 1923 Navn efter et „Tjærevrag".

Tomasbakke [*tåməsabaɫaŋ*]. Th Thommasse Bakke. || **Tomasløkke.** RegAS 1834 Thomaselykken; Trap[1] Tomase Løkken.

Torstok [*to·rståkiŋ, to·rstobiŋ*?]. RegAS 1834 Thorslykke; Jb c. 1850, I 1923 Thorstokken; Th Thorsløkken, Thorstokken. — Thorslykke i RegAS 1834 synes at være samme Lokalitet som Thorstokken i Jb c. 1850. Torstok er et lille Stykke Agerjord ved Løsebæk, og Efterleddet har antagelig Bet. „Gangbræt over Vandløb". Forleddet kan være Subst. glda. *torth „Snavs",

hvorom se u. Torevand i V.-Marie S., 653; en anden Mulighed er Mandsn. Thor, glda. Thōrth.

Trekroner [*tre'ˈkro'nər*]. I 1923 Trekroner. — Tre Skær i Havet. Opkaldelse efter Fortet Trekroner.

Tronhøj. Sk&P 1716 tron Høy.

Tykken [*ɟøkan*]. RegAS 1834, Jb c. 1850, I 1923 Tykken. — Agerjord. Bh. Kjökkan „det Tykke, den tykke Ende af Noget", et Ord der altid optræder i bestemt Form (Esp). Jfr. u. Tykken i Klemensker S., 661.

Tyvehøj [*ɟi'wahå'ŋ, ɟi'wahåjsbakaŋ*]. Sk&P 1707 tywe Høyen; Sk&P 1715 paa Tyfue Høyien, Tyfue Høys stochet; Skiftepr 1719 tyfuehyen, Kifue høyen, Kiefue Høyen; Sk&P 1723 Kyfue høyßiorden; Skiftepr 1731 Kyfvehøys jorden; VSK Orig Tyvehøi; RegAS 1834, Jb c. 1850 Tyvehøistykket; Mansa 1851 Tyve Høi; Guide 1887, Gst Tyvehøj. || Tyvehøjsbæk [*ɟi'vahåjsbæɟiŋ*]. Skiftepr 1729 Kive Høys Bechen. — Lige uden for Allinge By. Antagelig et glt. Rettersted. Tyvehøjsbæk er en Strækning af Løsebæk.

Udleddet [*u'(d)le'd*]. Skiftepr 1729 udløche leedet; MK 1818 Udlykke Leed; I 1923 Udledet. — Ved Udløkke. || **Udløkke** [*u'(d)lyɟəvœ'ŋ*]. Skiftepr 1719 Vdlychen; Skiftepr 1736 udløchen; RegAS 1834 Udlykken; Jb c. 1850 Bakken eller Udlykken, Uløkken, Udløkken; Trap[1] Ud Løkke.

Ungersløkke [*åŋərslyɟan*]. Sk&P 1697 Unggerß Lychen; Sk&P 1707 Ungers Lycken; Sk&P 1715 Vngers Lyche bechen; Skiftepr 1724 Vngerßløchen; Skiftepr 1738 ungers løche bechen; RegAS 1834 Angerslykken, Angerslykkeengen; Jb c. 1850 Angers Lykken, Angersløkken, Angerløkken, Angerslykke Engen; Trap[1] Angers Løkken; I 1923 Angersløkken [ångərsløkjan]. — Forleddet er Gen. af Slægtsn. Unger.

Valeng. Skiftepr 1713 Engen paa Volden, Vald Engen; Skiftepr 1721 Val Engen, Vald Engen, Valengen, Volengen. — Af Subst. bh. Vājl, m. „stor ubebygget Plads, Mark" (Esp); se Indl. u. Vald.

Vandbaadehavn. I 1923 Vandbaadehavnen. — Subst. Vandbaad „en Baad, som bruges til at forsyne Skibe med fersk Vand" (VSO); jfr. ovfr. u. Nordmanderende.

Vang [*våŋiŋ*]. Skiftepr 1715 it støche biøgior kaldes Vongen; Skiftepr 1717 Vangen; RegAS 1834 Wangen; Jb c. 1850, Trap[1] Vangen; I 1923 Vangen. — Vang, se Indl.

Wassebrønden [*vasabrå'ŋ*]. I 1923 Wassabrønden. — Efter en nu uddød Slægt Wass (Opt. 1945).

Vesterløkke [*væstrəˈlyɟa*]. || **Vestermark** [*væstərma'rkən*]. 1719 i Komm 1722—24 Vestermarchen strechende sig Synden for Hammershuus og til Olßkirche Og Rudtzkirche boers udgierde; 1761 i Udm 1744—67 den saakaldede Vester mark; RegAS 1834 Vestermarken eller Bondelyngen, Vestermarkens Parceller; M 1844 Vestermarken eller Bondelyngen.

Wienbergengen [*vi'nbjœ'racœŋən*]. || **Wienberghavn** [*vi'nbœ'raha'wn*]. I 1923 Wienbergs Havn. — Efter Slægtsnavn. Jfr. Grønberghavn ovfr.

Vilhelmsbæk. Se ovfr. u. Damstedbæk.

Æggehønen [*æɡ(a)hønan*]. 1761 i Udm 1744—67 stor steen Æghønnen kaldet; MK 1784 Eghønen; MK 1818 Store Eghøne; BhFisk 1933 Æjgjahønnan. || Lille-Æggehøne. MK 1818 Lille Eghøne; DFM 39 p. 173 Den lille Æggehøne. — Sten 3—400 Alen fra Æggehønen. I Nærheden af denne ligger der ogsaa en Del mindre Sten, deraf Navnet (DF 39 p. 173).

Ørneklippe [*ö'rnakløpan*]. I 1923 Ørneklippen el. Katteørerne [örnakløpan]. — Forkortelse af Kattaørnakløppan, se under Katteøren ovfr.

644. SANDVIG KØBSTAD.

BEBYGGELSESNAVNE.

Sandvig [*sanvi*; sydskaansk: *sanvi·g*]. 6/8 1416 (Afskr.) Hansisches Urkundenb. VI 39 Sandewik; 6/12 1433 Sanduygh; 25/10 1434 Sandwig; 15/8 1511 (Afskr.) Hanserec. 1477—1530 VI 256 Santhwyck; 31/5—24/10 1523 Hanserec. 1477—1530 VI 500 f. Sandewyck, Sandewick; 18/10 1553 Hüb 199 Sanduigh; Lb 1569 Sanduiig; K 1570 Danm. Kortlægn. I 24 Sanwick; LR 1585 sanduig, Sannd uig; Jb 1598 Sanduig; Mejer Sandwieg; Jb 1664 Sanduig; Ravn 1671 Sandvig; BWK 1676 Sandwig; ResenK Sandwign; K 1746—56 Sandwig; DAtl Sandvig; VSK Orig Sandviig Bye; M 1844, Gst Sandvig. — Efter Naturnavnet Sandvig; se u. Sandvig Bugt i Allinge-Sandvig Købstæders Landdistrikt, 644 a.

Algade. Sk&P 1713 Algaden ued Aal-Vejen; Tax 1761 Ahlgaden; FT 1801 Ahl Gade, Ahl Gaden; FT 1840 Adelgade; Trap[1] Ahlgaden. — Algade eller Adelgade er et gammelt Appellativ med Betydningen „Hovedgade" (Kalkar I 4), sammensat med Adj. glda. athal-, oldn. aðal- „Hoved-". Navnet er almindeligt rundt om i Landet og veksler ofte med Storegade (Hugo Matthiessen, Gl. Gader p. 53 f.), der ogsaa har afløst det her; se ndfr.

Ambolten, Hs [*ambâltəd, ambâltiŋ*]. Th, Guide 1945 Ambolten. — Huset er bygget paa Amboltebakke i Sandvig og har ifl. Opt. 1947 Navn efter denne; snarere er dog Husnavnet det primære (Sammenligningsnavn). Ordet Ambolt var tidligere Neutrum i Bh. (Esp Indl p. 69).

Bredgade [*bre·ga·da*]. Postadr 1943 Bredegade.

Brøndstræde [*brâŋstræ·də*]. Postadr 1943 Brøndstræde. — Ved Pilebrønden.

Bækkestræde [*bækʃastræ·de*]. Postadr 1943 Bækkestræde.

Fedtboden, fsv. Hs [*fetbo·ən*]. I 1923 Fedtboden. — Under Krigen 1807—14 skal her have været Marketenderi for Soldaterne (Opt. 1945).

Gottegade [*gåtaga·da*]. Th Gottegade. — Se Gottehøj u. Naturnavne.

Havnegade [*ha·unaga·da(n)*]. Postadr 1943 Havnegade.

Holmegaard, Hs. Bh. Vejv. 1944 Holmegd. — Ejeren hedder Holm (1944).

Humlehodde, Hse [*hâmlə'hâda*]. — En Husrække med flere Lejligheder. Sidste Led er Subst. bh. Hodda, f. „lidet Huus, Sidebygning, Udbygning under Taget paa nogle Fag" (Esp), samme Ord som glda. hodda „Hytte" (Kalkar II 248). Forleddet kan efter Udtalen [*hâmlə-*] ikke være Plantenavnet, men maa være Insektnavnet bh. Homla, f. Der foreligger maaske en spøgefuld Allusion til et Humlebo.

Jernbanegade. Postadr 1943 Jernbanegade.

Jorddal, Hs. Postadr9, Postadr 1943 Jorddal; Opt. 1947 Jordalen. — Se Jorddal u. Naturnavne.

Korsbjerg, Hs. Trap[1] Korsbjerg Mølle; Postadr9 Korsbjerg. — Efter Naturnavnet Korsbjerg.

Landemærket [*lanamærkəd*]. Postadr 1943 Landemærket. — Subst. Landemærke „Grænse, Grænseskel". Opkaldelse efter Landemærket i København.

Langebjerg. Bh. Vejv. 1944 Langebjerg. — Naturnavnet Langebjerg.

Langelinie [*lâŋə'li·nia*]. Th Langelinie. — Arbejderboliger i Række. Opkaldelse efter Langelinie i København.

Lejeled, Hs. Sk&P 1724 læieledet.

Lervej [*le·rvæ·ŋ*]. I 1923 Lervejen [Le·rväjn] el. Ledvejen [Le·väjn].

Markvejen. Bh. Vejv. 1944 Markvejen.

Midtbyen. Teinnæs Mittböjnj.

Nygade [*nʏ·ga·da*]. Postadr 1943 Nygade.

Pibergade [*pi·varaga·dan*]. I 1923 Piberegaden. — Ved Piberløkke.

Pilestræde. Tax 1761 Pile Strædet; FT 1801 Piile Gade; FT 1840 Pilestrædet Trap[1] Pilestræde.

Raadstuestræde [*rɔ·stawstrɛ·də*]. Postadr 1948 Raadhusstræde.

Sandbogaard, Gd. Bh. Vejv. 1944 Sandbogd.

Sandlinien, Hse [*sa·nli·nian*]. Postadr 1943, Guide 1945 Sandlinien.

Skaaningebyen [*skåniŋa·bö·n, skɔ·niŋa-*]. I 1923 Skaaningebyen. — Del af Sandvig By.

Skaaningegade. Opt. 1947 Skaaniegaden.

Skolestræde. Postadr 1943 Skolestræde.

Storegade. Trap[3], Postadr 1943 Storegade. — Jfr. ovfr. u. Adelgade.

Strandgade [*stra·nga·da*]. Trap[3], Postadr 1943 Strandgade.

Strandstræde. Tax 1761 Strand Strædet; FT 1801, Trap[1], Postadr 1943 Strandstræde.

Strandvej. Postadr 1943 Strandvej.

Syvspringet [*ju·spriŋəd*]. I 1923 Syvspringet. — Gyde. Syvspring, bh. Sjusprijng, n., er Navn paa en gammeldags Dans og bruges desuden som „Spottenavn om Een, som har en daarlig og underlig Gang med mange Fagter og Gebærder" (Esp). Som Gadenavn kunde Syvspring sigte til Gadens uregelmæssige Linieføring, men er maaske snarere Navn paa et Sted, hvor man har danset.

Torvegade. Postadr 1943 Torvegade.

Tømmehus [*tømahu·zəd*]. Th Tømmehuset. — Opkaldelse efter Naturnavnet Tømmeløkke.

Vasbæk. Se Vendelsbæk u. Naturn.

Vesterbyen [*væstərbö·n*]. I 1923 Vesterbyen; Teinnæs Væstreböjnj.

Vestergade [*væstərga·da*]. Trap[3], Postadr 1943 Vestergade.

NATURNAVNE.

Aaleklippe [*ɔ·lakløpan*]. — Syd for Havnen. Fiskenavnet Aal.

?Aalvej. Sk&P 1713 Algaden ued Aal-Vejen. — Formen kunde maaske gengive et *Aalevig.

Abildløkke [*a·vilalyɬan*]. Sk&P 1693 Abele Lychen; Sk&P 1696 Aabele Lyken; Skiftepr 1707 abelløcke, Abbelle løcken; Hasle Skiftepr 1717 Avellycken, Abild lychen; Sk&P 1723 abelløchen; Sk&P 1739 aabelløchen; RegAS 1834 Abildelykken; Jb c. 1850 Abildeløkken; Trap[1] Abilde Løkken; I 1923 Abildlykken. — Abild „Æbletræ".

Amboltbakke [*ambåltabakaŋ*]. Opt. 1947 Amboltbakken. — Se Amboltøn u. Bebyggelsesnavne.

Aredsvang [*a·rədsvåŋ, våŋiŋ*]. Skiftepr 1719 aretz Vang, aaretz Vang; Sk&P 1724 arretz Vang, aaritz Vang; Skiftepr 1727 aredß Vang; Sk&P 1727 lilde aretz Vang, lilde aredß Vang; RegAS 1834 Arredsvang; Jb c. 1850 Aredsvang, Aredvang, Aresvang; Trap[1] Arreds Løkken, Arreds Vang; I 1923 Areds Vang. — Ifl. I 1923 og Opt. 1945 af det bh. Mandsn. Ared, glda. Arnwith (jfr. DgP I Sp. 63).

Arristskov. Sk&P 1693 Arestschou; Sk&P 1696 Under Arrist Schou; Skiftepr 1709 Arrels Skouf; Skiftepr 1727 aretz Skou. — Ser efter de ældste Former snarest ud til at indeholde det bh. Mandsnavn Arrist (< Arnfast). Formen Arrels Skouf er vel omdannet efter Mandsn. Arild [*a·riɬ*], og aretz Skou kan bero paa Sammenblanding med det foregaaende Navn (R).

Asserelle. Sk&P 1708 Assere elle, Asser Elle styche; Sk&P 1717 Ascere Elle styche; Skiftepr 1776 asser Ellestøchet, asßer Elle støchet, asßerelle støchet. — Mandsn. Asser, glda. Azur, Gen. -ar.

Baasevand [*bɔ·zavanəd*]. I 1923 Baasevandet; BhFisk 1933 Baasavanned. — Fiskeplads. Rimeligvis et Sammenligningsnavn; jfr. Båsen som Navn paa Vige i Sverige (OGB III 129, OGB V 125).

Bageklippe [*ba·gəkløpan*]. — Vandreblok, der nu er slaaet i Stykker. Man sagde, den vendte sig, naar man bagte i Sandvig (Opt. 1945).

Bahnebakke [*ba·nabakaŋ*]. I 1923 Banabakken. — Efter en Mand ved Navn Hannes Bahn (I 1923). || **Bahnejord** [*ba·najo·rn*]. I 1923 Bans Jord; Th Bahns Jord. — Jfr. Bahnebakke.

Birkevang. Sk&P 1710 Sandvig Birche Wang.

Blegestrand [*blæ·jəstra·n*]. I 1923 Blegestrand. — Her blev tidligere bleget Tøj (I 1923). || Blegestrandsledder [*blæ·jəstra·nsledana*]. — Af Subst. bh. Ledda, m. „et lille Led i et Gjerde" (Esp p. 203 u. Lē).

Blindeskær [*de bliŋa ſæ·rəd*]. I 1923 Det blinde Skær. — Undervandsskær. Adj. blind i Bet. „som ikke kan ses, skjult" (ODS u. blind Bet. 6).

Bollesnabe. Skiftepr 1709 Boldesnabel; Sk&P 1712 bandßnabell (bondsnobell?) Vang, Bolleßnabell Eng; Sk&P 1719 boendt[su?]oulee, bollesnabeaageren; Skiftepr 1727 bollesnabe ageren; Skiftepr 1729 bolle snabe ledet, Bolle snabe Leedet. — Subst. Bul i Bet. „Træstamme" eller muligvis af Mandsn. Bolde (DgP). — KBJ: Efterleddet synes at være Subst. Snabel i Bet. „Næb, Snude", og Forleddet Adj. bold „fyldig, trind" (ODS).

Brakkehave [*brakaha·waŋ*]. I 1923 Brakkehaven. — Subst. bh. Brakka „Barakke, usselt Hus" (Esp p. 418). Sammensætningsvokalen -a er paafaldende.

Brøndhave. Skiftepr 1727 brøndhafuen.

Byggehøj. — Se under Allinge, 643.

Bækager [*bæɻa·gər*]. Sk&P 1707 Becke ageren; Trap[1] Bækager; I 1923 Bækageren.

Dødingebakke [*dö·ŋabakaŋ, dö·iŋabakaŋ*]. DFS 1931/13 Bl. 41 Dødningebakkerne; I 1923 Dødningebakken; Th Dødningebakken el. -højen. — Her blev druknede Søfolk begravet; andre mener dog, at det er en Gravhøj fra den sorte Døds Tid (I 1923). Subst. bh. Döjn(g) „Dødning, Død, Lig; Gjenfærd" (Esp p. 60).

Egestykke [*æ·jəstyɻəd*]. RegAS 1834 Eegestykket; Jb c. 1850, I 1923 Egestykket.

Esberehøj [*æzbarahå·ŋ*]. I 1923 Esbershøjen [Ezberahøijn]. — Har ifl. I 1923 Navn efter en tidligere Ejer. || **Esberejord** [*æzbərajo·rn*]. I 1923 Esbers Jord [Ezberajorn].

Esbernehalle [*æzbərnaha·ɻa*]. MK 1818 Esperne Halle; RegAS 1834, Jb c. 1850 Espernehalle. — Af Mandsn. glda. Æsbiorn. I Formen Esber indgaar samme Navn i Esberehøj og Esberejord ovfr.

Fogedhuller [*fawdahålarna*]. Sk&P 1723 fogde Hullerne; RegAS 1834 Fogedhulerne; Jb c. 1850 Fogdehullerne; I 1923 Fogedhullerne. — Efter Slotsfogederne, der i ældre Tid tog Ler her til Teglsten, der anvendtes paa Hammershus (I 1923 og Opt. 1945) Sidste Led er Pl. af Subst. bh. Holla, f. „Hul" (Esp).

Gade. Sk&P 1723 sanduigs gade; Sk&P 1730 [G?]aaden. || **Gadebrønden** [*ga·dəbrä·ŋ*]. I 1923 Gadebrønden.

Geddeklipper [*ǧedəkløpər*]. I 1923 Gjeddes Klipper [Gjeddes Kløpper] el. Gedes Klipper. — Forleddet er vistnok Slægtsnavnet Gedde.

Gedehald [*ǧedaha·ln, gedaha·l*]. I 1923 Gedehalden el. Gjedde- [Gjeddaha·jln]. || **?Gedeløkke** [*ǧedəlyɻa*]. Skiftepr 1690 giedelychen; Sk&P 1713 Gede lyche; Sk&P 1714 gæde lyche; RegAS 1834 Giedelykke, Gieddelykken; Jb c. 1850 Geddelykke, Geddelykken, Gieddeløkken; Trap[1] Gjedeløkken; I 1923 Gedelykke el. Gjedde- [Gjeddalyjkkja]; Th Gjeddesløkken. — Udtalen [*ǧedə-*] tyder paa, at Forleddet er Slægtsn. Gedde som i Geddeklipper. Er Udtalen [Gjedda-] i I 1923 den oprindelige, er det dog snarest Dyren. Ged, som i Navnene Gedehald og Gedevig, med hvilke der ikke er topografisk Sammenhæng. || **Gedevig** [*ǧedavæ·jən*]. I 1923 Gedevigen el. Gjedde- [Gjeddavä·jen]. — Ved Gedehald ovfr.

Gottehøj [*gåtahå·ŋ*]. I 1923 Gottahøjen. — Ifl. I 1923 er Gotta Tilnavn til en tidligere Ejer. Udtalen [*gåta-*] viser dog, at der foreligger et Mandsn. Gotte, antagelig en Kortform af Gotfred. Jfr. Gothegaard i Klemensker S., 661.

Gulehald [*gu·la'ha·l*]. I 1923 Gulehalden [Gulaha·jln]. — Klippe bevokset med gult Mos (Opt. 1945) d. v. s. Lav.

Haagen Jensens Nakke [*hå·gən 'jens naka*]. BhFisk 1933 Haagen Jens Nakke. — Pynt.

Halleløkke [*ha·ɭalyɧan*]. Sk&P 1719 Haldeløche Jor; Sk&P 1729 halle løche stø:; Sk&P 1741 halde løcken; Sk&P 1743 haldeløchestøchet; RegAS 1834 Hallelykken; Jb c. 1850 Halleløkken; I 1923 Haldelykken. — Se Indl. under Hald.

Halvdyb [*haldi·vəd*]. — Ifl. Opt. 1945 Navn paa „et Slags Skær". Vel fordi der var „halvdybt" Vand her.

Halvnedeager. Skiftepr 1719 halfnede aageren; Sk&P 1723 handlede ager. — Subst. bh. Hallnad „Halvdeel, Hælvte, hvor Talen er om Noget, hvoraf Fordelen, Udbyttet, eller hvortil Eiendomsretten deles med en Anden" (Esp). || **Halvnedeskov.** — Se u. Allinge, 643.

Hammersø Led [*hamər|jö·le·d, hamarale·d*]. I 1923 Hammersøledet [Hammersjøle·d], Det øverste Hammersøled [De äversta Hammersjøle·d]. — I Sandvig By, ved Vejen til Hammersø. Udtalen [*-le·d*] er bestemt Form. || **Hammersø Løkke.** RegAS 1834 Hammersøelykke; Jb c. 1850 Hammersøeløkken; I 1923 Hammersølykken [Hammersjølyjkkjan]. — Jord ved Hammersø, se under Landdistr., 644 a.

Hannebjergsløkke. Jb c. 1850 Hannebiergslykke; I 1923 Hannebjergslykke [Hannebjä·rslyjkkja]. — Ifl. I 1923 en Klippeløkke ved Havet. Hvis Navnet er ungt, kunde Forleddet være Kvindenavnet Hanne.

Havnekilde [*ha·wnaɧiɭan*]. I 1923 Havnekilden el. Strandkilden [Ha·vnakjijlan el. Stra·nkjijllan]. || **Havnekule** [*dœŋ sto·ra, liɭa ha·wnaku·lan*]. — Sandvig Havn.

Hellig-Gretes Havn [*gre·ta |hœliəs |ha·wn, hœli |gre·tas ha·wn, hœli gre·ta*]. I 1923 Hellig-Grethes-Havn [Greta Hellies Ha·vn el. Greta Hellevigs Ha·vn el. Hellig-Gretas Ha·vn]; Th Hellevigs Havn, Hellig Gretes Havn. — „En Kvinde ved Navn Grethe, maaske Grethe Hellevig, druknede sig her for godt 100 Aar siden sammen med 2—3 Børn" (I 1923).

Hillen. Jb c. 1850 Hillen.

Hollestykke. Skiftepr 1685 Hollestychet. — Af Subst. bh. Holl, n. ell. Holla, f. „Hul"; se Esp (R).

Hundehullet [*hoŋahâləd*]. MK 1818 Hunde Hullet; Trap[1], Bull 1869 Hundehullet. — Navn paa en lille Vig. Om et sv. Hundehålan oplyses det, at man plejede at drukne Hundehvalpe der (OGB IV 133), og det samme kan have været Tilfældet i Hundehullet. Jfr. Hundehullet i Ibsker S., 674. — KBJ: Hundehul er et almindeligt Appellativ og anvendes om elendige Steder, hvor det er ubehageligt at opholde sig.

Huseng. Skiftepr 1709 Huus Engen; Skiftepr 1734 husengen; Sk&P 1734 huse engen.

Hvideledet [*de vi·da le·d*].

Højedige. Sk&P 1731 det høye deege.

Jespershul. Sk&P 1718 Jespers Huull; Sk&P 1724 Jespers hul.

Jorddal [*jo·rda·liŋ*]. Sk&P 1728 iordalen; RegAS 1834 Jordalen, Jorddalen; Jb c. 1850 Iordedalen, Iorddallen; I 1923 Jorddalen. || Jorddal Brønd. I 1923 Jorddalebrønden [Jordalabrøjnj]. || Jorddal Eng [*jo·rda·lacæŋən*]. Skiftepr 1729 iordal engen; RegAS 1834 Jorddaleengen; Jb c. 1850 Iorddaleengen, Iordedaleengen; I 1923 Jorddaleengen.

Judasport. I 1923 Judases Port [Ju·dassa Port]. — En Klippeformation ved Kysten. Det kunde maaske være Klippernes røde Farve, der har givet Anledning til Navnet; jfr. Judashaar som Betegnelse for rødt Haar o. lgn. En anden Mulighed er Judas brugt som Øgenavn.

Jydetorn [*jy·dato·rniŋ*]. Skiftepr 1683 Jydetornen; Sk&P 1697 Jyde Tornen; Sk&P 1707 Jyde tornet; Sk&P 1723 Jyde tornen; Skiftepr 1735 Jydetornen; RegAS 1834, Jb c. 1850, I 1923 Jydetornen. — Betegnes i 1707 som en Skovpart. Subst. Jyde, eventuelt brugt som Slægtsnavn.

Kalveløkke. Skiftepr 1683 Kallelychen; (her?) Skiftepr 1708 Kalfve Løcken. || **Kalverumpen** [*kalarâmpan*]. I 1923 Kalvehalen [Kallarompan]. — Lille Stykke Agerjord. Sammenligningsnavn.

Katterende [*katarœŋan*]. I 1923 Katterenden. — Klipperende.

Kildeeng. Skiftepr 1715 Kieldeengen.

Kilen [*ɧi·liŋ*]. Sk&P 1707, RegAS 1834, I 1923 Kilen. — Smalt Jordstykke. Bh. Kjil, m. „Kile" (Esp p. 165).

Kinaløkke [*ɟi·nalyɧan*]. I 1923 Kinalykken. — Slægtsnavnet Kina.

Koløkke. Sk&P 1718 Koløchegierdet; Sk&P 1727 Køeløchen.

Kommenshave. Skiftepr 1713 Commians hauen; Skiftepr 1715 Comens hafuen. — Plantenavnet Kommen, bh. Kommian (Esp p. 184).

Konelappen [*kånəlapiŋ*]. I 1923 Konelappen. — Jordstykke.

Kongsskær [*kåŋʃæ·rəd, kåŋsʃæ·rəd, kåŋaʃæ·rəd*]. Urne Tilf. t. Thurah p. 13, 33 Kongskiær; VSK 1805 Kongeskiæret; MK 1818 Konge-Skiæret; Mansa 1851 Kongs Skjæret; Trap[1] Konge Skjæret; Bull 1869 Kongeskjæret; Guide 1887 Kongs Skjæret; DFS 1906/28 I Kongskær; AL 1912 Kongeskær [Kong- ell. Kongasjær(ed)]; I 1923 Kongsskæret; Gst Kongsskær. — Subst. Konge. Kunde dog tænkes at være anvendt elliptisk for et Fugle- eller Fiskenavn med Konge- som Forled. At Stedet har været et yndet Tilholdssted for Fugle fremgaar af den af Urne l. c. citerede Talemaade: „Der ere saa mange som Aalekraager paa Kongskiær". Urne har iøvrigt et navneforklarende Sagn om, at et af „Kongens Skibe" (Krigsskibe) under Kamp i Svenskekrigen søgte ind her.

Korsbjerg [*kå(r)sbjæ·rəd, kåsbjæ·rabakaŋ*]. Sk&P 1730 Kaarß biergen; VSK 1805 Korsbierget; RegAS 1834 Korsbierglykken; INM 1884 Korsbjærg; I 1923 Korsbjerget. — Nær Kysten. Muligvis efter et Kors anvendt som Sømærke. || **Korsdal.** Sk&P 1730 Korsdallen. || **Korsløkke** [*kårslyɧan*]. Skiftepr 1729 Kaarsløchen, Kaars Løchen; Sk&P 1740 Kaars Løken; RegAS 1834, Jb c. 1850, I 1923 Korslykken. — Ved Korsbjerg. || **Korsnakke** [*kårsnakaŋ*]. I 1923 Korsnakken. — Ved Korsbjerg.

Kristiansledet. I 1923 Kristiansledet [Kristiansle·d].

Kullen [*kolˀn*]. Sk&P 1721 Kullen; Skiftepr 1726 Kulen; Sk&P 1729 Kollen; I 1923 Kullen [Kujlnj]. — Kulle, se Indl.

Kvaseskær [*kvasəʃæ·rəd*]. I 1923 Kvasseskærene [Kvassesjä·rn]. — Subst. Kvase, bh. Kvasse (Skougaard 1804 p. 69).

Laksedam [*la·jsadamiŋ*]. || **Laksehavn** [*la·jsaha·wn*].

Langager. Skiftepr 1690 Lang Aggeren. || **Langebjerg** [*låŋəbjæ·r, låŋəbjæ·rəstyɧən*]. Sk&P 1696 langebierstøcket; Skiftepr 1707 Langebierg, Lange Biergs støcke; Skiftepr 1729 Lange bierg, Lange biergs Løchen; VSK Orig Lange Bierg; MK 1818 Lang-Bierg; Trap[1] Langbjerg; Gst Langebjerg.

Lilleeng [*liˀlacæŋ*]. Hasle Skiftepr 1717 Lille Eng; Sk&P 1721 Lilde Eng; RegAS 1834, Jb c. 1850, I 1923 Lille Eng. || **Lilleløkke** [*liˀləlyɧa*]. Sk&P 1717 lilde løche; Sk&P 1723 lilde løchen; RegAS 1834 Lillelykken, Lilleløkken; I 1923 Lillelykken [Lillelyjkkjan]. — To Lokaliteter.

Lysterbakke [*ly·starabakaŋ*]. I 1923 Lystersbakken [Ly·strabakkaijn]. — Af Familienavnet Lyster (I 1923).

Madsebakke [*masaˡbaka*]. Skiftepr 1719 Madtz bache; Sk&P 1740 Madtzebache; MK 1818 Madse Bakke; RegAS 1834 Massebakke; Trap[1] Madsebakke; I 1923 Madses Bakke. — Mandsn. Mads.

Marikajord [*marəkajo·rn*]. I 1923 Marikas Jord. — Af Kvindenavnet Marika.

Mikkelshul [*miɧələshål*]. I 1923 Mønstringspladsen el. Mikkels Hul. — Jfr. Mønstringspladsen ndfr.

Modersgade [*mo·ərəga·da*]. — Vej.

Mortensjord. Skiftepr 1709, Sk&P 1721 Mortens Jord; Sk&P 1736 I Mortens Jor; RegAS 1834, I 1923 Mortens Jord.

Myreng [*my·raœŋən*]. Sk&P 1696 Myre Eng; Skiftepr 1707 Myrre Engens; Sk&P 1723 Myrengen; I 1923 Myraäjnjen. — Myr, se Indl.

Mønstringspladsen [*mønstriŋspla·siŋ*]. I 1923 Mønstringspladsen el. Mikkels Hul [Mynstrijnjs Pla·sijn el. Mijkjeles Holl]. — Tidligere brugt til militære Øvelser (Joh. Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer p. 90).

Nørre-Hanses [*nårəha·nsa*]. Sk&P 1717 Nørre Hanses skou; Sk&P 1726 Nørrehanseskoustøcket; RegAS 1834 Nørrehanse, Nørre Hanse; Jb. c. 1850 Nørrehanse, Norrehanse; I 1923 Nørre Hanses. — Agerjord. || **Nørrehave.** Skiftepr 1727 den Norder hafue. — Stednavn?

Ormesten [*o·rməˡste·n*]. Sk&P 1696 Ørnnesteen; Skiftepr 1707 Orme-

steens stœcket, ormesteens Engene; Hasle Skiftepr 1717 skou buscher kaldes ormesteen; Sk&P 1723 ormnestens Jord; Sk&P 1727 ormesteen, ormesteenß Iorden; Sk&P 1740 ormesteenß styche; RegAS 1834 Ormesteen; Jb c. 1850 Ormesten, Ormesteen; I 1923 Ormesten. — Subst. Orm, der paa Bornholm „bruges almindeligst om Hugormen" (Esp p. 250). Jfr. Ormestenen i Klemensker S., 661. I Vitved S., Hjelmslev H. findes en Ormesten, hvortil der er knyttet et Sagn om en Slange (DFM 39 p. 285). Navnet kendes ogsaa fra Sverige (OGB XVI 159).

Pibereng. Skiftepr 1707 Pibere Engen. — Anledningen til Navnet er formodentlig den samme som ved Piberløkke ndfr. En formel Mulighed er dog ogsaa Fuglenavnet Piber, der paa Bornh. bruges om Stor Regnspove, Numenius arquatus (ODS). || **Piberled** [*pi·varale·d*] RegAS 1834 Pibereledslykken; Th Pibereledet. || **Piberløkke** [*pi·varalyɬan, pivaralyɬa*]. Sk&P 1696 Pibberlychen; Skiftepr 1707 Piber Løcken, Pibere løcken; Hasle Skiftepr 1717 Piber lycken; RegAS 1834 Piberelykken; Jb c. 1850 Piberelykken, Pibereløkken, Piberedsløkken; Trap[1] Pibere Løkken; AL 1912 Pibereløkken [*Pivara-*]. — Har tidligere tilhørt en Piber ved Militsen (I 1923).

Pilebrønden [*pi·labrå·ŋ*]. I 1923 Pilebrønden. || **Pilehul** [*pi·lahåləd*]. I 1923 Pilehullet. — Vandhul. || **Pileledet** [*pi·lale·d*]. I 1923 Pileledet. — Ifl. Opt. 1947 efter en Mand ved Navn Piil (Pihl).

Plagen [*pla·wan*]. Skiftepr 1690 plauen, plafuen; (her?) Svaneke Skiftepr 1707 Haure Iord kaldiß pragen; Sk&P 1723 plage Jorden; Sk&P 1742 plagen; RegAS 1834, Jb c. 1850, I 1923 Plagen. — Et Stykke daarlig el. svær Jord (I 1923). Best. Form af Subst. Plage. Jfr. Plagen som Kronavn i Løddorup S., Mors S.-H.

Præsteløkke. Trap[1] Præste Løkken.

Pæretræager [*pæ·rətræ·a·gəriŋ, pæ·rətræ·sbakaŋ*]. RegAS 1834 Pæretræager, Pæretræageren; Jb c. 1850 Pærretræageren; I 1923 Pæretræsageren [Pæretræsa·gerijn].

Risesbæk [*ri·zəsbœɬ*], Th Rises Bæk; Stub-Jørgensen, Gamle Gader p. 8 Risebækken. — Samme Bæk som Vendelsbæk.

Rugløkke [*rawlyɬa*]. Sk&P 1694 Ruelychen; Skiftepr 1707 Rugløcken; Sk&P 1710 Ruug lycken, Rouglychen; Sk&P 1719 Røvlychen; Sk&P 1727 Rugløchen; RegAS 1834, Jb c. 1850 Ruglykken; I 1923 Ruglykke? [Raulyjkkja].

Rusehave [*ri·saha·waŋ*]. — Have. Har Navn efter nogle Personer, der kaldtes [*ri·sana*] (Opt. 1945).

Ryedamstørv. Skiftepr 1726 ryedamstørven.

Rødeledet [*de rö· le·d*].

Rønnen. Sk&P 1727 Rønnen; Skiftepr 1729 rønnen; I 1923 Ved Rønnebærtræet [Ver Røn]; Th ved Røn.

Salgrenløkke [*sa·lgre·nalyɬan*]. RegAS 1834 Sagrenelykken; Jb c. 1850 Sagreneløkken; Trap[1] Sagrene Løkken; I 1923 Salgrens Lykke. — Ifl. I 1923 af Familienavnet Salgren; dette indgaar i Salgrenegaard i Øster-Larsker S., 671. Den oprindelige Form af Navnet synes dog at være Sagrenløkke.

Samuelshøj [*samuəlsˈhåj, saməlsa-*]. Lund c. 1820 Samuelshøy; INM 1884 Samuelshøj; Vedel BhO p. 255 Samuels Høj. — Gravhøj, nu sløjfet (Th). Har ifl. INM 1884 Navn efter en tidligere Ejer.

Sanden [*sa·niŋ*]. RegAS 1834, Trap[1] Sanen; I 1923 Sandet [Sa·nijn]. || **Sandjorden.** RegAS 1834 Sandjorden; Jb c. 1850 Sandjord; I 1923 Sandjorden [Sa·njorn]. || **Sandvang.** Sk&P 1710 Sandvang. — Fejl for *Sandvig Vang?

Sejersager [*sajərsa·gər*]. Sk&P 1738 seier ageren, sæier ageren; RegAS 1834, Jb c. 1850 Seiersager; I 1923 Sejersager. || **Sejerseng.** RegAS 1834 Seiersengen. — Mandsn. Sejer.

Simonsløkke [*si·məns lyɬa*]. Skiftepr 1690 stor Simenß lyche, stoer Simonß Lyche; Skiftepr 1716 store simensløche; Skiftepr 1726 Simmenßløchen; RegAS 1834 Simonslykke, Simonslykken; Jb c. 1850 Simonsløkke, Simons Løkke, Simonslykken; Trap[1] Simons Løkke; I 1923 Simens Lykke.

Skadehave [*skadaha·waŋ*]. I 1924 Skadehaven. — Fuglen. Skade.

Skovledet. I 1923 [Skauale·d]. — Leddet ved Skovs Gaard (I 1923). || **Skovløkke** [*skawlyɟan*]. Skiftepr 1708 Skouf Lycken; Sk&P 1723 skouløchen; RegAS 1834 Skovlykken; Jb c. 1850 Skovløkken.

Skrædderledet [*skrœdarale·d*]. I 1923 Skrædderledet.

Skæret [*/æ·rəd*]. I 1923 Skæret. — Agerjord. Arealets Form minder ifl. Opt. 1945 om et Plovskær.

Sladderbakke [*sladərbakaŋ*]. I 1923 Sladderbakken. — Fiskernes Samlingsplads ved Havnen.

Sletten. BhFisk 1933 Slættan. — Fiskeplads nær Land.

Snaben [*sna·vən, sna·wan*]. Skiftepr 1719 snabeageren, snabeaageren; Skiftepr 1727 snabeagerne; Sk&P 1736 snave Vong; Sk&P 1741 snabe ageren, snabe Jorden; Sk&P 1747 Snaueageren; RegAS 1834, Jb c. 1850, I 1923 Snaven; Th Svaven. || Snabeled [*sna·vəle·d, sna·wəle·d*]. I 1923 Snaveledet. — Snaben er Navn paa en smal Strimmel, der brugtes som Kørevej til Jorden ovenfor. Udtalen er muligvis forvansket for [**sna·vaŋ*], og i saa Fald kunde der foreligge Subst. Snabe, glda. snapi, der ofte indgaar i Stednavne i Betydningen „Kile, Fremspring"; se DS III p. LV.

Spro [*spro·(d?)*]. I 1923 Spro [Spro]. — Sten eller Klippe ude i Havet.

Spunset [*sponsəd*]. I 1923 Spunset [Spujnsed]. — Lille trekantet Jordstykke. Jfr. Spundet i Neksø, 646.

Stavlebakke [*stawlabakaŋ*]. I 1923 Stavlebakken. || **Stavlehave** [*stavlaha·waŋ*]. I 1923 Stavlehaven. — Antagelig af Subst. Stabel, enten i Bet. „Dynge" eller i Bet. „Pæl".

Stenager [*ste·na·gər*]. RegAS 1834 Steenager; Jb c. 1850 Steenager, Stenager; I 1923 Stenager.

Storevang [*sto·rəvâŋ*]. Skiftepr 1690 Store Vang; Skiftepr 1707 storewang; RegAS 1834 Store Wang; Jb c. 1850 Storevang, Store Vang; I 1923 Store Vang.

Strandhave. I 1923 Strandhaven [Stra·nha·vajn]. || **Strandkilde.** — Se ovfr. under Havnekilde. || **Strandløkker** [*stra·nlyɟarna, -lyɟan*]. Skiftepr 1690 strandlychen; Sk&P 1729 strand løchen; RegAS 1834 Strandløkken, Strandlykken; Jb c. 1850 Strandlykken, Strandløkken; Trap[1] Strandløkke; I 1923 Strandlykkerne.

Stridshul. Trap[2] Stridshullet. — Lille Vig.

Stryben [*stri·vaŋ*]. Skiftepr 1683 striben; Sk&P 1738 strifuen; RegAS 1834 Striben; Jb c. 1850 Streben; I 1923 Striben. || Stryberen [*stri·vare·n*]. I 1923 [Stribe-Re·n]. — Stryben er vistnok Navn paa en Hulvej, Stryberen er en Række Træer langs Stryben. Subst. bh. Striva, m., oldn. strjúpi, m. „Strube" (Esp Indl p. 27, 82), her brugt om en Terrænformation. Jfr. Stryben i Ibsker S., 674.

Sukkervig [*sâkərvœ·jən*]. Guide 1945 Sukkervigen.

Svendsjord [*svœnsjo·r, svœnsjo·r*]. Sk&P 1715 Sueniß ior; Sk&P 1729 Svends iord; RegAS 1834, Jb c. 1850 Svendsjord; I 1923 Svends Jord.

Sæversløkke [*sœ·wərstyɟəd, sœ·wərslyɟa*]. KR 1702—03 i Dok Bh 1682—1804 Sebis Lykke, Seves Lykke; KR 1705—06 sst. Sæves Løchen; Sk&P 1711 Sæfves lyche; Sk&P 1717 siuers løche; Sk&P 1735 sefværs løche; Sk&P 1738 seversløche Reen; 1739 i Komm 1738 Sævis lycke, Søv Slykke; RegAS 1834 Severslykke, Severslykken; Jb c. 1850 Seversløkken, Severs Lykken; I 1923 Sævers Lykke. — Af Mandsn. glda. Sighwith, der forekommer paa Bornholm i det 15. Aarh. i Formen Seuid(h), Seuith (DgP). Formen med r skyldes Paavirkning fra de almindelige bornholmske Personnavne paa -er: Sasser, Sejer m. fl.

Sønekilde [*sö·dəɟila, sö·nəɟila, sö·nəɟiləœŋən*]. Skiftepr 1707 søne Kildeengen, Søhne Kilde Engen; Skiftepr 1708 Søhnekilde støcket; Sk&P 1711 Sønee Kilde støchet; Skiftepr 1712 Dønnekilde Eng; Skiftepr 1715 Sønekielde eng; Hasle Skiftepr 1717 Sønne Kilde; Sk&P 1718 Sønne Kilde eng, Sonne Kildestøchet; Sk&P 1727 synne-Kilde Engen; Sk&P 1728 synde Kilde Eng; RegAS 1834 Sonnekilde, Sonnekildeengen, Sonne kilde-Engen, Sonnekildestykket; Jb c. 1850 Sonnekeldengen, Sonnekelde, Sønekildengen; I 1923 Sønekilde, Sønekildeengen. — Forleddet kunde være et glda *sōna (< *swōnian), i Aflydsforhold til no. Dial. svana „svinde ind, aftage" (Aasen),

svaana „neddysse, stille" (Ross), eller muligvis et herhen hørende Subst. Samme Aflydstrin optræder i Verb. sone, oldsaks. (gi-)sōnian; se Falk-Torp EW u. sone. Formen [*sö·də-*] maa bero paa en Omtydning. — KBJ: Det mest nærliggende er, at Forleddet er det tyske Familienavn Söhn(e). Der findes mange tyske Familienavne paa Bornholm.

Tornløkke [*to·rnlyɬa*]. Skiftepr 1707 tornløck[e], Tornløcken; Skiftepr 1712 Thorn Lyche; Hasle Skiftepr 1717 torne lycken; Sk&P 1736 torn loche; RegAS 1834 Tornlykken; Jb c. 1850 Thornløkken; I 1923 Tornlykken [Tornlyjkkjan].

Torskrog [*to·rskrå·g*]. RegAS 1834 Thorskrog; Jb c. 1850 Torskrog; I 1923 Tors Krog. — Mandsn. Tor, glda. Thōrth.

Tømmebakke [*tømabakaŋ*]. I 1923 Tømmebakken. — Ved Tømmeløkke. || **Tømmeled** [*tømale·d*]. I 1923 Tømmeledet [Tømmale·d]. || **Tømmeløkke** [*tømalyɬan*]. RegAS 1834 Tømmelykken; Jb c. 1850 Tømeløkken, Tømmeløkken; I 1923 Tømmelykken. — Af et Familienavn Tømme (I 1923).

Udsvalpet [*u·(d)swalpəd*]. I 1923 Udsvalpet [Ud-sva·lped]. — Sted, hvor Vandet skyller ud (I 1923). Subst. bh. Swalp, n. „Skvulp, Skvulpen" (R).

Valborgtorn [*valbår|to·rn*]. Sk&P 1696 Waldborig torn; Sk&P 1700 Voldborig Torn; Skiftepr 1707 walborgtorn; Skiftepr 1715 Valborigtorn, Volborigtorn, Volborigtornseng; Sk&P 1720 Valborig Jorn; Sk&P 1721 store Valborig torn, store Volborrig torn; 1724 lilde Volborg torn; Sk&P 1727 Volborig torn; Skiftepr 1729 Lilde Valborig Torn; RegAS 1834 Waldborg Torn; Jb c. 1850 Valdborgtorn, Valdborgthorn, Uldborgtorn, Valgborgtorn; I 1923 Valbor Torn. — Kvindenavnet Valborg. Navnet kunde maaske staa i Forbindelse med Valborgfester ved Tjørnen (R).

Vangeled [*våŋale·d*]. I 1923 Vangeledet. || Vangeledsbakke [*våŋale·s-bakana, våŋale·(d)sbakaŋ*]. I 1923 Vangeledsbakken. || Vangeledsløkke. Skiftepr 1708 et stycke iord kaldet i wangeleds Lycken; Skiftepr 1720 Vangeledesstøchet. || **Vangen** [*våŋiŋ*]. I 1923 Vangen. — Vang, se Indl.

Vendelsbæk. Sk&P 1707 Vendelsbeck; Salchow 1813 Wendelesbeck; Mansa 1851 Vanddesbæk; Bull 1869, Trap[1] Vandsbæk. — Indeholder snarest et usammensat Bæknavn glda. *Wændil, en Afledning af Roden i Verb. vende; Betydningen er „den krogede". Oprindelige Sø- og Elvenavne af samme Oprindelse forekommer flere Steder i Norden; se Kristian Hald i Classica et Mediævalia IV p. 76 ff. og der cit. Litt. Navnet ligger vel til Grund for Villanavnet Vasbæk, der forekommer i Postadr9.

Vesterløkker [*væstərlyɬər*]. Skiftepr 1726 Væsterløchen; Sk&P 1727 Wæsterløcher; RegAS 1834 Westrelykke, Westre Lykke; Jb c. 1850 Vestre Løkke, Væstrelokkest:; Trap[1] Vester Løkken; I 1923 Vesterlykker.

Vieløkker. Skiftepr 1727 Wiløcher. — Subst. Vie „Pil".

Vildekulle [*viləkoɬa*]. I 1923 Villekulle; Th Vijlekuijla. — Fiskeplads i Havet udfor Sandvig. Forleddet er sikkert Adj. bh. vijlla, her i Bet. „gavmild"; Ordet bruges ellers kun om levende Væsener (Esp p. 384 f.).

Vippebakke [*vepəbakaŋ*]. Trap[1] Vippebakke. — Samme Navn forekommer i Gudhjem, 672, og Aaker, 684. || **Vippeledet** [*vepəle·d*]. Th Vippeled. || **Vippestykke.** Sk&P 1696 Vippestøchet; Skiftepr 1708 wippestøcket; Skiftepr 1717 Veppestøchet; Skiftepr 1725 Weppestøchet; Skiftepr 1727 Veppestøche Jorden; RegAS 1834 Wippestykket; Jb c. 1850 Veppestykket; I 1923 Vippestykket [Vippestykkjed]. — Antagelig af Subst. Vippe; der er topografisk Sammenhæng mellem de nævnte Lokaliteter. — GK: Beliggenheden tæt ved Kysten taler for at Stedet kan have Navn efter et Vippefyr, med Fyrvippe, hvori Fyrkurven var ophængt; saadanne primitive Fyranlæg fandtes allerede i 16. Aarh., jfr. DSt 1918 p. 182 ff., 1919 p. 43 ff.

Visserled [*vesarale·d*]. I 1923 [Vissarale·d]; Th Visereled. — Af Slægtsnavnet Visser.

Øgkilde. I 1923 Øgkilden [Ø·jakjijllan].

Ølandsbro [*ö·lansbro·ən*]. I 1923 Ølandsbroen. || **Ølandshul** [*ö·lanshåləd*]. VSK Orig Øelandsvig; Mansa 1851 Ølands Hullet; Trap[1], Bull 1869 Ølandshullet; Guide 1887 Ølands Hullet; I 1923 Ølandshullet; BhFisk 1933 Ølans-

holled. — Vig. Et svensk Orlogsskib, Öland, skal i sin Tid være strandet her (I 1923).

Ølhald [*ö·lha·ɭn*]. I 1923 Øhalden (el. Ølhalden ?) [Øha·jln (el. Ølha·jln ?)]. || Ølhaldsbæk [*ö·lha·ɭsbœɟin*]. I 1923 Øhaldsbækken. — Navnet er sikkert en i nyere Tid opstaaet Omdannelse af Øland(shul), idet -land er blevet omtydet til -hald. Ølhald er en Klippe ved Ølandshul, og Ølandsbro ovfr. er en Bro over Ølhaldsbækken.

644 a. ALLINGE-SANDVIG KØBSTÆDERS LANDDISTRIKT.

BEBYGGELSESNAVNE.

Blaataarn. Udt. af ty. Dok. 1567 Hüb p. 316 det blaa Taarn. — Paa Hammershus.

Blommetaarn. 1646 DaMag 2. R. II 304 Blommetaarn, Blommethaarn; Urne 1755 BhS III 121, UrneAdd 1757 Blomme Taarn; BhS VII 148, Trap[4] Blommetaarnet. — Paa Hammershus. Af Subst. Blomme „Blomst", bh. Blomma (Esp p. 27). Kaldes nu [*ded blåmǝda tœ·rnǝd*], af Adj. bh. blommeder „blommet, blomstret"; Murværket skal tidligere have været spraglet (R).

Buggehus, Hs. Deckner 1679—90 bugge Huußet ved Slottet; Sk&P 1715 bugge Huset, buge Huußet. — Se under Buggeløkke i Olsker S., 663.

Flagtaarn. J. P. Møller, Vejviser for Besøgende ved Hammershus Ruiner p. 16 det nordvestlige Hjørnetaarn, som Hauberg benævner Flagtaarnet.

Hammerens Fyr [*hamara'fy·rn*]. FT 1801 Fyhret paa Steilebierg; Trap[3] Hammershuus Fyr; Trap[3] Hammerens Fyrtaarn; Postadr 1943 Hammerens Fyr. — Se Hammeren u. Naturnavne.

Hammerodde Fyr. Trap[3] Hammeroddens Fyrtaarn; Trap[4] Hammer Oddes Fyrtaarn; Postadr 1943 Hammerodde Fyr. — Se Hammerodde u. Naturnavne.

Hammersholm, Gd [*hamǝrs'hålm*]. Sk&P 1738 Hammers Holm; K 1746 —50 hemmerholms Gaard; DAtl Hammersholmsgaard; Bugge 1771 Hamerholm; 1808 Thaarup Bh VII Hammersholm, eller, som den og benævnes, Slotsvangegaard, Slotsladegaard; MK 1817 Hammersholm; FT 1840 Hammers Holm; M 1844 Hammersholm Gd; Trap[1] Hammersholm eller Hammershuus Slots Ladegaard, ogsaa kaldet Slots-Vangegaard; Gst, Postadr 1943 Hammersholm. — Oprindelig Ladegaard til Hammershus Slot.

Hammershus, Slot [*hamǝrs'hu·z*]. Som Eksempler kan anføres: 13. Aarh. (Acta Proc Litium p. 163, 171, 209 f., 236, 363) castrum Hamar, ecclesie Hamer, castrum Hamer, castro ... Hammer, castrum Hammeren; c. 25/8 1295 (Hvitfeld), 18/10 1295 (Hvitfeld) Hammershuus; 11/2 1299 (Acta Proc Litium p. 309) castrum Hammer; 4/4 1299 (Acta Proc Litium p. 277) castro Hammer; 28/7 1299 (Roskilde Bisps Dombog) castro Hammensi; 16/9 1299 (Terpager), 26/9 1299 (Acta Proc Litium p. 309) castro Hammer; 1317 (Acta Proc Litium p. 359) castrum Hamerense; 1317 (Acta Proc Litium p. 368) castro Hamerensi; AnnScan u. 1319 (14. Aarh.) AnnDan p. 189 castrum Hamarense; 26/8 1321 (Hvitfeld) castrum Hammerense; 27/8 1321 (Vid. 9/6 1322) castrum Hamerense; ChronSial u. 1324 (17. Aarh.) AnnDan p. 169 castrum Hamern, castrum Hameren; 26/9 1325 (Hvitfeld) castrum Hamrense, castro Hamerensi, castri Hammerensis; 1326 (1551 ÆDA IV 27) Hamers hus; 10/5 el. tidligere 1334 ? (Lundeb.) castro Hammarensi; 13/3 1345, AnnScan u. 1361 (14. Aarh.) AnnDan p. 189 castro Hamarensi; 8/12 1362 (Hvitfeld) Hammerslaat, Hammershus Slaat; 1366 (1551 ÆDA IV 27) Hamers slott; 7/6 1370 castro ... Hammarensi; 26/8 1370 castro ... Hamrensi; 28/10 1378 castro ... Hamarensi; 3/2 1379 castro ... Hammarensi; AnnScan u. 1379 (14. Aarh.) AnnDan p. 190 castro Hamarensi; 23/4 1394 Hamershus; 7/1 1407 castro ... Hamarensi; 17/4 1410 Hammershus; 26/5 el. 28/8 1413 castro ... Hammarensi; 5/9 1413 (LDipl) Hammershws; 15/3 1430 castro ... Hamarensi; 7/11 1433 Hammars Hwsz; 25/10 1434 Hammershws; u. D. 1434 Hamers hws; 11/5 1439 Hammarshus, castro ... Hammarensi; 6/6 1443, 1448 (15. Aarh. ÆDA V 132) Hammershuss; 12/4 1472 (Lundeb.), 25/6 1480 Hammershus;

29/8 1488 Hammersshwss; 10/7 1493 hamersshuss; 22/6 1495 Hammersshwss; 22/6 1495 Hammershwss slott; 10/8 1497 Hammershws; 25/7 1499 (c. 1500) castro ... Hamerensi; 2/6 1501 Hammershws, Hammershwsses slotz; 10/7 1508 Hammershws; 1/12 1515 Hüb p. 49 Hamarsshws; 18/9 1525 (Afskr.) Hüb p. 69 Schloth Hamerßhusen; 15/8 1539 Hüb p. 102 Hamerßhußen; 21/2 1548 (Afskr.) Hüb p. 165 hamershausen; 9/9 1572 Hüb p. 387 Schlos Hamershausen; LR 1585 Hamersshus; 14/7 1588 Hüb p. 503 Hammerßhuß; LR 1598 Hammershuß; Jb 1598 Hammershuß Slott; K 17. Aarh. Hamershuus, Hammershuß; K c. 1770 Hammerhus; VSK Hammershuus Rudera; Gst Hammershus Ruin. — Se Hammeren u. Naturn.

Hammershus Ladegaard. Jb 1664 Hammershuus Ladegaardt; 1680 i Deckner 1679—90 dend Lieden Ladegaard wed Hammershuus; 1724 (Afskr.) i Gods 1743—60 Hammershuus Ladegaards Auling; Rel 1743 Hammershuses Slots Vang eller saa kaldede Lade-Gaarden; VSK 1805 Slottets Ladegaard; FT 1801, 1808 Thaarup Bh VIII Slotsladegaard; Thaarup 1839 Slotsvangegd. el. Hammershuus Ladegaard. — Jfr. u. Hammersholm.

Humledal, Hse. Postadr 1943 Humledal. — Efter Naturn. Humledal.

Hundetaarn. 1646 DaMag 1. R. V 58, 1646 DaMag 2. R. II 304 Hundetaarnet; Urne 1755 BhS III 121 Hunde Taarnet; Trap[4] Hundetaarnet. — Et af Hammerhus Taarne, hvor ifl. Traditionen de dødsdømte Forbrydere sad fangne (BhS VII 152). Jfr. m. H. t. Betydningen Rævetaarn ndfr. Taarne og Borge, hvis Navne indeholder Dyrenavne, kan ifl. Johs. Steenstrup (NoB 1914 p. 136) have Navn efter Vindfløje el. lgn.

Katteøjet. BhFisk 1933 p. 15 Kattaivad. — Navn paa Ulfeldtstaarn.

Koborg. J. P. Møller, Vejviser f. Besøgende ved Hammershus Ruiner p. 12 Kotaarnet; BhS VII 151 Koborre-Runddel. — Taarn paa Hammershus.

Koløkkehus, Hs [*ko·lyk̡əhu·zəd*]. — Naturnavnet Koløkke.

Kæden, Hs [*k̡e·dan*]. Postadr9 Kæden; I 1923 Kæden [Kjädan el. Kjedan]. — „Saaledes kaldet fordi her tidligere har været et Kædetræk til Sæne Havn" (I 1923).

Lybækkermur. BhAvis 22/8 1941 Lybækkermuren. — Vestre Ringmur paa Hammershus.

Lybækkertaarn. Urne Tilf. t. Thurah p. 108 (efter andre gamle Traditioner:) det Lübske Taarn; Trap[3] Manteltaarn ogsaa kaldet „Lübeckertaarnet"; BhS VII 153 Lybækkertaarnet. — Paa Hammershus. Taarnet er vistnok forhøjet af Lybækkerne (BhS VII 153).

Majorgaarden, Hotel [*maˈjo·ragœ·riŋ*]. I 1923 Majorgaarden. — Her boede „Slotsmajorijn" d. v. s. Opsynet ved Hammershus i gamle Dage (I 1923).

Mantelgaard. UrneAdd 1757 Mattele Gaarden; Urne Tilf. t. Thurah p. 108 Madle, ell. Matelegaard; Skougaard 1804 p. 346 den Del af Slottet, som kaldedes Mantels- eller Matla-Gaarden. — Gaarden i Hammershus Ruiner, hvor Manteltaarnet staar.

Manteltaarn. Urne 1755 BhS III 121 Mentels Taarnet; UrneAdd 1756 Matefe (Matele?) Taarn; UrneAdd 1757 Mattele-Taarnet; Lund c. 1820 Mantels- eller Matla Taarn; Trap[3] Manteltaarn — ogsaa kaldet „Lübeckertaarnet"; BhS VII 153 Manteltaarnet. — Af Subst. glda. mattæl „Kappe, Kaabe" (Kalkar III 35), her rimeligvis med samme Betydning som ænyda. mantelmur „Ydermur, Ringmur" (Kalkar l. c.).

Moseløkke. Guide 1914 Moselykke Stenbrud; Guide 1945 Moseløkkens Granitværk. — Naturnavnet Moseløkke.

Rævetaarn. 1646 DaMag 2. R. II 304 Reffuetaarnit, Reffuethaarnit; BhS VII 151 Rævetaarnet. — Paa Hammershus. Jfr. ovfr. u. Hundetaarn.

Salomons Kapel [*sa·ləmons kaˈpœl, ˈsa·ləmåns kaˈpœl, sa·lœ-*]. 3/2 1379 capelle sancti Salomonis; PrI 1624 et stort øde Kapel Sanct Salomon; BWK 1676 S. Salemon; BWBeskr BhS XII 95 f. Ste Salemons Capel, Ste Salmon; ResenK St. Salomon; K c. 1760 Salomons Capell; 1773 Ny kgl Saml 8vo 183 Salomons Capel (Salomons Tempel kaldet); Falenlamp 1783 Salom: Capel; VSK Orig Salomos Kilde og Capel; Salchow 1813 Salomons Capel; Mansa 1851

Salomons Kilde og Capelruin; Bull 1869 Ruin af Salomons Kapel; I 1923 Salomons Kapel [Kappelled]; BhFisk 1933 p. 16 Kjærkan; Gst Ruin (Salomons Kapel). — Af det bibelske Navn Salomon, her om en ellers ukendt Helgen. Om Kapellet se Z i BhS VIII 128 ff.

(Her?) **Sankt Jørgen.** BWK 1676 S. Jørgen. — Maaske Navn paa et Kapel.

Sankt Margrete Kapel. 10/5 el. tidligere 1334? (Lundeb.) capelle sancte Margarete in castro Hammarense. — Paa Hammershus.

Sjøljen, Vandrehjem. Postadr 1943 Sjøljen; Guide 1945 Søljen. — Naturnavnet Søliderne.

(Her?) **Slotsgaard,** Gd. Postadr 1943 Slotsgaarden.

Slotskirken. UrneAdd 1757 den store Hvelving Slots Kirken kaldet. — Paa Hammershus.

Slotslyng, Hs. Spec 1761 Slots-lyng; Th Slotshuset; Postadr 1943 Slotslyngshus. — Parcelsted paa Slotslyngen.

Slotsvangegaard, Gd [*slå(t)svåŋagœ·riŋ*]. Rel 1743 Hammershuses Slots Vang eller saa kaldede Lade-Gaarden; 1808 Thaarup Bh VII Hammersholm, eller, som den og benævnes, Slotsvangegaard, Slotsladegaard; Salchow 1813 Slotswangegaard; Thaarup 1839 Slotsvangegd. el. Hammershuus Ladegaard; Postadr 1869 Slots-Vangegaard. — Jfr. u. Hammersholm. Efter Naturn. Slotsvang.

Slotsvejrmølle. 1728—29 Gl. kgl. S. 3597 8vo Slots Vær Møllen.

Storetaarn. BhFisk 1933 p. 15 Storetaarn. — Paa Hammershus.

Svenskehullet. BhS VII 149, 152 Svenskehullet. — Døraabning paa Hammershus. Svenskerne er vistnok gaaet denne Vej ind paa Slottet ved dets Overgivelse i 1645 (BhS VII 152).

Sæne, Hse. 1830 Panum p. 43 Sænehuset; Postadr 1943 Sæne. — Se Sæne u. Naturnavne.

Ulfeldtstaarn. Hauberg Bh[3] p. 80 Ulfeldts Taarn; BhS IV 117 det saa kaldte Ulfeldstaarn; BhS VII 150 „Ulfeldt's Taarnet"; BhFisk 1933 p. 15 Ulfeldts Taarn. — Moderne Navn paa Blommetaarn. Korfitz Ulfeldt og Eleonore Christine sad ikke fængslede her i 1660—1661, men udfor Taarnet lykkedes det dem paa deres Flugtforsøg at komme ned ad Klippeskrænten (BhS VII 150). Taarnet har dog vel snarere Navn efter Lensmanden Ebbe Ulfeldt (R).

Under Slotsbroen. 1737 (BhS V 123) under Slotsbroen. — De to større Buer under Slotsbroen ved Hammershus var i ældre Tid indrettede til Beboelseshus (BhS l. c.).

NATURNAVNE.

Aalekistebro [*œ·laɬi·stəbro·ən*]. I 1923 Aalekistebroen [Ålakjistebroen]. — Jfr. Aalekistedam i Olsker S., 663.

Almensvig [*almənsˈvæ·j, almasvæ·j*].

Alterkløften. Opt. c. 1935 Alterkløften.

Anebjerg [*a·nəbjæ·rˈhåj*]. Lund c. 1820 Hanebierg; INM 1884 Annebjærgshøj; Vedel BhO p. 255 Hanebjergshøj; Guide 1887 Anebjergs Høj; Gst 1888 Anbjerg Høj; Gst Anebjerg Høj. — Trods Skrivemaaden med H hos Lund c. 1820 (hvoraf Vedel BhO er afhængig), er Forleddet antagelig Fuglen. And, bh. [*a·n*] (Esp Indl p. 15). Der er ikke topografisk Forbindelse med Hannebjergsløkke i Sandvig.

Ankermyr [*a·ŋkaramy·r*]. Trap[3], Guide 1914 Ankermyre; I 1923 Ankermyre [Ankramyr]; Gst Ankermyre. — Omtales i Prbv 1888. Navn paa en lille Vandsamling mellem bratte Klipper. Forleddet er Subst. Anker „Tønde", brugt som Sammenligning, eller Slægtsnavnet Anker (R).

Anna Madse Skær [*a·nəmasaʃœ·r, a·naˈmasaʃœ·r, anaˈmasa*]. I 1923 Anna-Madses-Skær. — To Søskende, Anna og Mads, druknede ved dette Skær paa en Fisketur (I 1923). — KBJ: Madsa er bh. Gen. af Mandsnavnet Mads og Kvindenavnet Anna, som staar foran, er i denne Forbindelse Navnet paa Madses Kone, og den af I 1923 refererede Beretning er bygget paa Navnet.

Askedal [*askɔˈda·l, askəda·liŋ, askəda·lsœŋən*]. I 1923 Askedalsengen. — Trænavnet Ask.

Bagindien [*ba·gendiən*]. — I Slotslyngen.

Bavnet [*bågnəd, bånnəd*]. MK 1818 Boune; Trap[1] Baane; INM 1884 Bavnehøj; I 1923 Bavned (Bågned). — Ifl. INM 1884 skriver Højen sig vistnok fra nyere Tid.

Borgerskanse [*bårgərska·ŋsan*]. I 1923 Borgerskanse [Borgerskajnsa].

Bosestæl [*bo·sastœ·l*]. I 1923 Bosa Stæl; Th Bøsa Stæl. — Ifl. I 1923 af et Familienavn Bos. Snarere dog af Mandsn. Bo (R).

Brombærdal. Th Brombærdal. — Ved Sydøstsiden af Hammershus.

Brunekuld [*brù·nəˈkʂl*]. VSK Orig Brune Kul; Trap[1] Brune Kul; Guide 1887 Brunekul; I 1923 Brunekul [Brunekujl]; Opt. 1947 Brunekoldammene.

Bryggerdam [*bryɡaradamiŋ, bryɡər-*]. K 1746—50 brugger damm; BhS VII 157, I 1923 Bryggerdammen; Opt. c. 1935 Bryggerengen. — I gammel Tid laa der et Bryghus her. Paa Stedet er fundet Rester af Murværk (BhS VII 157).

Bællefoden [*bœlafo·diŋ*]. INM 1884 den saakaldte „Barnefod"; I 1923 Barnefoden [Bällafodijn]. — Navn paa en Helleristning (Fodsaalsfigur), der nu er bortsprængt. || **Bællestuerne** [*bœlastawərna, bœlastawarna*]. I 1923 Børnestuerne [Bällastauerna]. — Af bh. Bäll „Barn" (Esp). Bællestuerne er s. Lok. som Harestuerne ndfr.

Davidsplads [*da·vids pla·s, da·vi·dsˈpla·s*]. I 1923 Davids Plads. — Et Skib, der hed David, strandede her d. 13. November 1872 (I 1923).

Diamantsø. Th Diamantsøen. — Vist nylavet Turistnavn ligesom Djævlebro ndfr. (R).

Djævlebro. Bornholm, illustreret Fører og Fartplan 1906 p. 6 Kælderhalsen, i den nyere Tid ogsaa kaldet Djævlebroen. — Jfr. ndfr. u. Kælderhals.

Dødingeskær [*dö·ŋaʃœ·rəd, dö·iŋaʃœ·rəd*]. I 1923 Dødningeskæret. — Subst. bh. Döjn(g) „Dødning, Død, Lig; Gjenfærd" (Esp p. 60).

Edjedyngerne [*ædjadyŋərna*]. — Af bh. Äddja „Tang" (Esp p. 406). Her blev Tangen lagt i tidligere Tid (Opt. 1947).

Egebjerg. Panum 1830 p. 23 Egebjerg. || **Egesdal.** Skov K 1919 Egisdalen. || **Egesdam.** 1743 i Gods 1743—60 Egsdamb; K 1746—50 Egge Dam; 1761 i Udm 1744—67 Eeges-Dam; Bugge 1771 Egge Dam; Salchow 1813, IpsenK 1839 Egesdam. || **Egesklippe.** VSK Eges Klippen; Borrijnh V 76 Egis Klipper. — Kollektivet Ege „Egebevoksning".

Ellebæk [*æləbæʃ*].

Engebjerg. MK 1818 Engebierg; Trap[1] Engebg; I 1923 Engebjerdet [Äjnjabjäred], Engebakke [Äjnjabakke]. — Engebakke og Engebjerg er ifl. I 1923 muligvis samme Lokalitet. || **Engenakke** [*æŋaˈnaka*]. || **Engesid** [*æŋasi·dən*]. I 1923 Engesid [Äjnjasi·d]. — Sidste Led er bh. Si·d, f. „liden Dal" (Esp p. 288).

Faarestier [*fœ·rastajana*]. I 1923 Faarestierne. || **Faarestuerne** [*fœ·rastawarna*]. I 1923 Faarestuerne. — Sted, hvor løsgaaende Faar søgte Ly (I 1923). Jfr. Harestuerne ndfr.

Finnehul [*fiŋahåləd*]. I 1923 Finnehullet. — Klippehule eller Vandhul mellem Klipperne. Ved Finnenakke. || **Finnenakke** [*fiŋanaka, fiŋanakaŋ*]. I 1923 Finnenakken. — Et finsk Skib er strandet her (Opt. 1945).

Fiskerskanse. 1707 (Borrijnh V 73) Fiskerskandsen. || **Fiskersti** [*feskarastœ·ŋ*]. Th Fiskerstien.

Fladklipper [*fla·dkløparna*]. I 1923 Fladklipperne.

Flagstangen [*flagståŋiŋ*]. 1867 J. P. Møller Folkesagn p. 46 Flagstangsbakken; J. P. Møller, Vejviser for Besøgende ved Hammershus Ruiner p. 14 Flagstangbakken; I 1923 Flagstangen [Flagstången]. — Herved fandtes tidligere Militsens Vagthus (I 1923). Hvis Udtalen er ægte, maa der foreligge en masc. Afledning, Ellipse for Flagstangbakken.

Flæskehul [*flæskahåləd*]. I 1923 Flæskehullet; BhFisk 1933 Flæskaholled. — Klippehule eller Vandhul mellem Klipperne, samt Fiskeplads. Ifl. Opt. 1947 skal der engang være fundet Flæsk her. — GK: Snarest et Sted, hvor man har gemt Flæsk, naar Fjenden kom i Landet. Ved Vest-

mannahavn paa Færøerne ligger Kjötholmur med Rester af 7 Tomter; her gemte Folk fra Vestmannahavn deres Kød i urolige Tider. Færingerne nedgravede Beholdninger af Talg og andre Levnedsmidler paa Steder, hvor de var i Sikkerhed, og saadanne Beholdninger er i senere Tider ofte fundet (Daniel Bruun, Fra de færøske Bygder p. 94, 112).

Fyrvej, Gamle-. Th Gamle Fyrvej.

Gaardetitten. BhFisk 1933 Gaaratittan. — Fiskeplads. Slotsvangegaard var Med; deraf Navnet. Sidste Led er en Afledning af Stammen i Verb. titte.

Gaaseplet Skanse [*gœ·zaplætska·ŋsan*]. UrneAdd Gaas Platten; K c. 1760 Gaase Platten; MK 1818 Gaaseplets Skandse; Trap[2] Græsplet Skandse; I 1923 Gaasepletsskansen. — Formerne hos Urne og paa K c. 1760 tyder paa, at det midterste Led oprindelig er Subst. Plat, bh. Platt „en mindre Del af en Overflade" (Esp p. 463 u. Plân). || **Gaaserende** [*gœ·zarœŋan*]. I 1923 Gaaserenden. — Til Stedet er knyttet et Sagn om to Gæs, der svømmede fra Rø hertil under Jorden, og endnu ses som to hvide Sten (R).

Galgebakken [*galjəbakana*]. UrneAdd 1757 Galge Bakken; VSK Galge Bakke; Trap[3] Galgebakkerne; AL 1912 Galgebakke [Galjab- ell. Galjeb-]; Gst Galgebakke. || **Galgerende** [*galjərœŋan*]. Bornholm, Illustreret Fører og Fartplan 1905 p. 15 Galgerende, ogsaa fejlagtigt kaldet Tyverenden; I 1923, BhS VII 157 Galgerenden; Guide 1945 Galgerende. — Eng. Efter den murede Galge ved Hammershus.

Gamledam [*gamlə'dam*]. UrneMin Gamle-Dam; MK 1818, Trap[1], I 1923 Gamle Dam; Opt. 1945 Gamledamsrende: Guide 1945 Gamlesø. — Kaldes ifl. Guide 1945 ogsaa Krystalsøen, men „dette Navn er dog ikke sikkert." || **Gamle-Sandvig** [*gamla sanvi·*]. — Her findes gamle Hustomter, og Sandvig skal ifl. Sagnet have ligget her (R).

Gasterende [*ga·starœŋan*]. Guide 1887, I 1923 Gasterenden; Guide 1945 Gastarende (udtales: Gaastarende). — Subst. Gast i Bet. „Genfærd"; se Esp p. 99.

Grydedal [*grydəda·liŋ*]. SkovK 1919 Gryden, Grydedal; I 1923 Grydedalen. — Subst. Gryde. Efter Dalens Form.

Grønnedal. Opt. c. 1935 Grønne Dal. || **Grønnerende** [*grö·nərœŋa*]. I 1923 Grønnerende [Grøneräjnja].

Guldkilde [*gɔlʃiłan*]. Th Guldkilden. — Subst. Guld. Navnet skal skyldes Forekomst af et guldglinsende Mineral (R).

Hammeren [*hamariŋ*]. K 1539 Danm. Kortlægn. I 9 Hammar; PrI 1624 det ... store Bjerg Hammer; Dok. 1662 i RAKortsaml dem Hammers-Bergh; BWK 1676 Hameren; BWBeskr BhS XII 83 Hammeren; K 17. Aarh. Der Hammer; K 1746—50 Hammeren; Skougaard 1804 Hammarijn; VSK, Gst Hammeren. || Hammer Bakker [*hamarabakana*]. 1770 Thaarups Pap Nr. 16 Hammer Bakkerne eller Klæven; Salchow 1813 Hammerens-Klipper, Hammershuses-Klipper. — Jfr. Kløven ndfr. || Hammer Gab [*hamaraga·vəd*]. Trap[1], Guide 1887, I 1923 Hammergabet. — Kløft. || Hammer Havn [*hamaraha·wn*]. Trap[3] Hammerhavnen. — Samme Lok. som Sæne Havn ndfr. || Hammer Huk [*hamarahøkiŋ, -håkiŋ*]. Panum 1830 p. 38 Hammerhukken. — Samme Lok. som Nørre-Hammer. || Hammerodde [*hamaraiə·diŋ*]. JSørensen 1704 BhS XII 84 Hamerens Bergkant; K 1746—50 Hammer-Odden; K c. 1760 Hammer-Odde; Salchow 1813 Hammerodden; Mansa 1851 Hammer Odde el. Sandhammeren; BhFisk 1933 Udinj; Gst Hammer Odde. || Hammer Pynt [*hamarapøntiŋ* el. *-py·ntiŋ*]. Salchow 1813 Hammerens-Pynt; Th Hammerpynten. || Hammersø [*hamər'jö·*]. LR 1611 Hammer Søe; BWK 1676 Hamersøe; BWRap Hamerhussis Siøe, Hamerssø; ResenK Hammer Sio; DAtl Hammer Søe; VSK Orig Hammers Søe; Gst Hammer Sø. || Hammersø Bæk. Trap[1] Hammersø Bæk, Bækken; Trap[2], Guide 1945 Hammersø Bæk. || Hammersø Meder [*hamər'jö·me·dərna*]. — Jfr. Sæne Meder ndfr. u. Sæne. || Hammervagtsbavn. 1850 (Th) Hammervagts Baun. || Nørre-Hammer [*nårə hamara, nårə 'hamara*]. 1762 UrneAdd Nordre Hammer; VSK Nørre Hammer; Trap[1], Bull 1869 Nord Hammeren; I 1923 Nørre Hammer. || Sønder-Hammer [*sən(d)rə hamara, sən(d)rə*

hamara næ·za, søn(d)rə hamara u·d]. || Vester-Hammer [*væstrəˈhamara*]. VSK Orig Vestre Hammer. — Nørre-, Sønder- og Vester-Hammer er Dele af Hammeren. Hammer, se Indl.

Harestuerne [*ha·rastawərna*]. — I Klipperne. Maa være Navn paa et Sted, hvor Harer holder til. Jfr. Bællestuerne ovfr.

Havløkke [*nårə ha·wlyɟa, sønrə ha·wlyɟa*]. I 1923 Nørre Havlykke, Søndre Havlykke.

Hersnak [*hærsnak*]. INM 1884 Hersnak-Højene; I 1923 Hersnakke [Härsnak]. — Maaske efter Rasmus Hirschnack, der 1723 blev Vicekommandant paa Hammershus; se BhS III 186 (R).

Hjortebjerg [*jœ·rtabjæ·rəd, jœ·rtəˈbjæ·r*]. MK 1818 Hiorthe-Bierg; Mansa 1851 Hjorte Bg; Trap[1] Hjortebjerg; Guide 1887 Hjortebjerg; Gst 1888 Hjortbjerg; BhFisk 1933 Hjortabjæred; Gst Hjortebjerg. || Hjortebjergslette [*jœ·rtəˈbjæ·rsslætən*]. — Lille Plateau. Hjortebjerg er samme Lok. som Vortebjerg ndfr.

Humledal [*håmləˈda·l, håmləda·l*]. MK 1818 Humle-Dahl; I 1923 Humledal. — Snarest af Insektnavnet Humle.

Hundepibe. J. P. Møller, Vejviser f. Besøgende ved Hammershus Ruiner p. 10, Th Hundepiben. — Vandsted for Hammershus. Pibe har maaske Betydningen „Rør, Vandledning af Træ"; jfr. Pibemølle DS II 61.

Hyrdestien. Th Hyrdestien.

Hængedyndedal [*hæŋədyŋada·liŋ*].

Højemeder [*håjəˈme·dər, håjəme·dər, håjəˈme·də?*]. UrneMin Høye-Meder; VSK Orig Høie Meder; MK 1818 Høje Meeder; Trap[1] Hoie Meeder; I 1923 Høje Meder; Gst Højemeder. — Klippetop. Se ndfr. u. Sæne Meder. || **Højesti.** SkovK 1919 Højesti.

Inde. BhFisk 1933 Inja. — Fiskeplads. Adv. inde.

Jomfruen [*jåmfriu·ən*]. 1770 Thaarups Bh II 148, MJespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 61, Hauberg Bh[3] 32, BhS VII 158, I 1923 Jomfruen. — „En Feldspath-Kvarts Dannelse i den mørke Klippeside" (BhS l. c.). Formationen minder om en Kvindeskikkelse (Hauberg l. c.).

Jydehul [*jy·dahåləd*]. I 1923 Jydehullet; BhFisk 1933 Jydaholled. — Klippehule eller Vandhul mellem Klipperne samt Fiskeplads.

Kaasejord [*kœ·zajo·rn*]. I 1923 Kaases Jord [Kåzajorn]. — Slægtsnavnet Kaas. Hvis Stedsangivelserne er rigtige, er der ikke topografisk Sammenhæng med Kaasejord i Allinge.

Kamelhovederne [*kaˈme·lhawdən*]. — Se ndfr. u. Løvehovederne.

Kapelbugt [*kap(ə)labåktən*]. — Samme Sted som Kapelhavn. || **Kapelgrund.** BhFisk 1933 Kapelagruinjed. — Fiskeplads. || **Kapelhavn** [*kap(ə)laha·wn, kaˈpælha·wn*]. MK 1818 Kapels-Havn; Bull 1869 Kanelshavn; I 1923 Kapelhavn [Kapellaha·vn]. || **Kapelkilde.** Th Kapelkilden. || **Kapelnakke** [*kaplanakaŋ*]. — Efter Salomons Kapel.

Karlsløkke [*ka·lsaˈlyɟa*]. I 1923 Karls Lykke [Ka·lsa Lyjkkja]. — Ifl. Opt. 1945 efter en Mand ved Navn Karl Frederik.

Katten. 1682 UrneAdd Kætten et Batterie; 1683 (18. Aarh.) Gl. kgl. S. 3227b 4to Katten, som er et batterie. — Batteri paa Hammershus. Subst. ænyda. kat „ophøjning oven på en vold" (Kalkar); jfr. ODS u. Kat Bet. 9.2.

Kirkegaarden [*ɟkærkəgœ·rsa·gərin*]. MK 1817 Kirkegaards-Vang; Lund c. 1820 Kirkegaards Bierget; INM 1884 Kirkegaarden; I 1923 Kirkegaardsvangen [Kjärregårsvångijn]. — Nord for Hammersholm. Stedet siges ifl. INM 1884 at have været brugt som Kirkegaard for Hammershus; ved Pløjning og Gravning er der ofte fundet Menneskeben.

Klinten [*kliɲt(iŋ)*]. Trap[1] Klinten; AL 1912 Klinten [Klintijn]; I 1923 Klint; Gst Klinten. — Klint, se Indl.

Kløven [*klæ·wən*]. UrneMin Hammer-Kløven; 1770 Thaarups Pap Nr. 16 Hammer Bakkerne eller Klæven; MK 1818 Hammer Kløvene; Trap[1] Hammer Klovene; I 1923 Kleven [Klä·ven (el. Kløven?)]. — Stejl Klippevæg mod Havet. || Kløvrender [*klæ·wrœŋarna*]. I 1923 Klevrenderne. — Klipperender paa Kløven. Kløv, se Indl.

Kløverpletter [*klæ·wərplætana*]. SkovK 1919 Kløverplatterne; I 1923 Kløverpletterne [Kläverplattana].

Koen [*ko·ən*]. — En stor Sten paa Nørre-Hammer. Sammenligningsnavn; jfr. Studene ndfr. || **Kokløve** [*ko·klœ·wən, ko'klœ·wən*]. UrneAdd 1756 Koe Kløven; Trap[1] Kokloven; Guide 1887 Kokleven; Gst 1888 Kokløv; AL 1912 Kokløv [-klæuen ell. -an]; I 1923 Kokleven. || Kokløve Rende [*ko·klœ·warœŋan, ko·rœŋan*]. I 1923 Koklevrenden. || **Koløkke** [*nårə ko·lyʃa, sønrə ko·lyʃa*]. Sk&P 1718 Koløche gierdet; Sk&P 1727 Køeløchen, Koløchegierdet; Skovskønning 1741 Kouløchen; Skovskønning 1749 Koeløken; MK 1817 Koe Løkken; I 1923 Nørre-, Søndre Kolykke. || **Komyr** [*ko·my·rn*]. UrneAdd 1757 Koe Myren; I 1923 Komyren; Guide 1945 Komyre.

Kongestolen [*kåŋasto·liŋ*]. Trap[1] Kongestolen; I 1923 Kongsstolen [Kongsstolijn]. — Klippeparti paa Kløven. Jfr. Königsstuhl paa Rygen, kendt som Sømærke i den danske Form Kongestolen (Månsson, Om Siöfarten 1644 p. 64 Kongzstolen), samt Dronningestolen paa Møns Klint (R).

Kragkaas [*krawkœ·z*]. MK 1818 Kraukaase-Havn; Mansa 1851 Kraukaas Havn; Trap[1] Kraukaase Havn; Bull 1869 Kraukaasehavn; Guide 1887 Kraukaas Havn; Trap[3], Kragkaas Havn; BhS XVII 118 Kraukaas (Krokaas); AL 1912 Kragkaas Havn [krakå·s]; I 1923 Kaukaas [Kra·ukå·s]; Gst Kragkaas Havn. — Første Led kunde være Subst. Kro, bh. Krou (Esp).

Kroled. 17. Aarh. (Th) Kroledet; 1709 (Borrijnh V 74 f.) Krugledet, Kruledet eller Slotsledet. || **Kroløkke.** 17. Aarh. (Th) Kroløkken. — Maaske efter den forsvundne Slotskro ved Hammershus (R).

Krystalsø. Se ovfr. u. Gamledam.

Kælderbjerg [*ʃœlarabjœ·rəd, ʃœlarabakaŋ*]. Trap[1] Kellerbg; Guide u. A. Kjælderebakke; I 1923 Kælderbjerget; Gst Kælderbakke. || **Kælderhals** [*ʃœlarahalsiŋ*]. Trap[1] Kellerhalsen; Guide 1914 Kjælderhals; I 1923 Kælderhalsen; Gst Kælderhals. — Fritstaaende Klippebue ved Kælderbjerg. || **Kældersletten** [*ʃœlaraslœtən*]. I 1923 Kældersletten [Kjäjllaraslättan]. — Plateau ved Kælderbjerg.

Kærlighedsdal [*ʃœrlihe·dsda·liŋ*].

Langebjergssid [*låŋəbjœ·rssi·dən*]. I 1923 Langebjerssiden. — Lavning ved Langebjerg i Sandvig. || **Langehald** [*låŋə'ha·l*]. I 1923 Langehald.

Larsestol [(')*la·rsa 'sto·l*].

Lavesti [*la·və'sti·, -staj*]. — Adj. lav. Udtalen er rigsmaalspaavirket.

Lerager [*le·ra·gər*]. I 1923 Leager el. Lerager. || **Lerskred** [*le·rskre·*]. Opt. u. A. Ler-skre, Ler-skrearna; I 1923 Leskre [Lerskrerna]. — Bakke nær Kysten. Ifl. I 1923 er sidste Led maaske bh. Skre „et tyndt Lag" (jfr. Esp p. 301: Skrē „en tynd Skive af noget"). Snarere foreligger dog Ordet Skred; jfr. Lerskred i Neksø Kbst., 646.

Lindesdal [*liŋəsda·liŋ* el. *liŋəsrœŋan*]. MK 1818 Lindes-Dahl; Trap[1] Lindes Dal; Møller, Folkesagn 1867 p. 45 Lindesdalen; I 1923 Lindesdal [Lijnjesda·l]. — Af Kollektivet *Linde „Lindebevoksning". Til Stedet er knyttet et Sagn om en Lindorm (Møller l. c., Opt. 1947).

Linie. Th Linien, Lijnan. — Ved et Batteri paa Hammeren. Antagelig Linie i Bet. „sammenhængende række af feltværker olgn.; spec. (foræld.) om en opkastet vold med brystværn og grave"; se ODS u. Linie 3, 3 (R).

Lysthusbuske [*løsthu·zabåskana*]. I 1923 Lysthusebuskene. — Krat.

Løgbænke [*lö·jabœ·ŋʃana*]. I 1923 Løgbænkene [Lø·jabä·jnkjana]. — Græsbevoksede Terrasser paa Kløven. || **Løgrende** [*lö·jarœŋan*]. I 1923 Løgerenderne [Lø·jaräjnjarna]. — Af Subst. Løg.

Løvehovederne [*lö·vəhawdən, -hawdərna*]. P. V. Grove, Den sjællandske Øgruppe og Bornholm 1870 p. 264 Løvehovederne; BhS IV 117 Løvehovedsbugten; BhFisk 1933 Løvehauden; Gst Løvehovederne. — Oprindelig Navn paa Klippepartier, der ligger paa begge Sider af det Skær, hvortil Turisterne har knyttet Navnet, og som ogsaa hedder Løvehovederne paa Gst. Klipperne ligner gabende Løver, særlig set fra Søen (Opt. 1947). Skæret kaldes nu undertiden Kamelhovederne.

Majorbakke [*ma'jo·rabakaŋ*]. I 1923 Majorbakken. — Ved Majorgaarden.

Malkesletsager [*målkəslœtsa·gəriŋ*]. I 1923 Molkesletsageren [Mo·lkeslets-a·gerijn]; Th Malkesletten, Malkesletsageren. — Ved Hammersholm. Af Vb. malke.

Mellem Skovene [*mæ·l skawana*]. I 1923 Mellem Skovene.

Mortenhavn [*mɔ·rtiŋaha·wn*].

Moseløkke [*måzalyɬan*]. I 1923 Moselykken. || **Moseløkke Bakke** [*måzalyɬəbakaŋ*]. || **Moseløkke Krog** [*måzalyɬəkrå·giŋ*]. I 1923 Moselykkekrogen.

Mulekløve [*mu·laklæ·wən*]. K 1746—50 müle kløven; K c. 1770 Mule Kleben; Falenkamp 1783 Mule Kløven. — Fuglenavnet bh. **Mula**, f. „Alke" (Esp).

Munken. Th Munken. — Flytteblok paa Hammeren.

Møllebakker [*møləbakana*]. UrneAdd 1757 Mølle Bakken; Lund c. 1820 Møllebierget, Møllebiergs Klipper; I 1923 Møllebakkerne. — Her stod Hammershus gamle Vindmølle (I 1923). || **Møllebyske** [*møləbøsɬəd, møləbyɬəd*?]. Skovskønning 1741 Møllebusskerne; Skovskønning 1749 Mølle Buskerne; MK 1817 Mølle Busket; I 1923 Møllebyskjed. — Krat. || **Mølledal.** BhS VII 156 Mølledal, Mølledalen; Guide 1945 Mølledalen. — Her laa Hammershus gamle Vandmølle (BhS l. c.). || **Mølledam** [*mølədamiŋ*]. I. A. Jørgensen, Bornholm 1886 p. 23 Mølledammen; Guide 1945 Mølledam. || **Mølleløkke.** MK 1817 Mø[ll?]e Løkken. || **Møllevig** [*møləvæ·jən*]. BWK 1676 Mølewign; ResenK Molewigen; K c. 1700 Wolwigen; K 1746—50 Møllervigen; UrneAdd 1756 Mølleviigen; (her?) UrneAdd 1757 Mølleving, Mølle Vingen; VSK Mølleviig; Gst Møllevig. — Ifl. UrneAdd har her tidligere ligget en Vandmølle. || **Møllevigseng** [*møləvæ·jsæŋən*]. I 1923 Møllevigsengen. || **Møllevigsknald.** BhFisk 1933 Mylleværjsknajln. — Fiskeplads.

Nørreodde [*nårəu·diŋ, nårəˈu·d*]. 1790 Thaarups Bh III 353 den Nordre Huck af Hammeren. — Samme Lokalitet som **Hammerodde**. || **Nørreskanse** [*nårə ska·ŋsa*]. || **Nørreskov** [*nårə skaw, nårəˈskaw*]. I 1923 Nørre Skov.

Ormedal [*o·rmada·liŋ, hogœ·rmada·liŋ*]. — Subst. **Orm**, der i Bh. almindeligst bruges om Hugormen (Esp p. 250). || **Ormegrav** [*œ·rmagra·wən*]. — Lavning paa Slotsklippen. Opfattes som Sagndigtningens „Ormegaard".

Osand [*o·asa·niŋ*]. MK 1818 Oe-Sanen; Trap[2] Oje Sanen; Esp p. 458 Oasânijn; I 1923 Oasandet [Oasa·nijn]; DFS 1931/13 Bl. 47 Oasandet, Oasaninj. || **Osand Bugt.** Mansa 1851 Aasand Bugt; Trap[1] Aasand Bugten; Bull 1869 Aasandbugt; Guide 1887 Aasands Bugt; Gst Aasand Bugt. || **Osandsbæk.** I 1923 Oasânsbäjkkijn. — Osand er Navn paa den smalle Sandstrækning, der skiller Hammersø fra Havet. Første Led er Subst. **Vod**, bh. o, f. (Esp p. 458 f.). Osand Bugt er samme Lokalitet som Sandvig Bugt ndfr.

Paddesænke [*padəˈsœ·nɬa*]. UrneAdd 1757 Pade-Sænke; I. A. Jørgensen, Bornholm 1886 p. 23 Paddesænkedalen; Guide 1887 Padesænke; Trap[3] Paddesænke; I 1923 Paddesænk [Paddesäjnkja el. Paddisäjnkja]. — Kær bevokset med Rør og Siv (I 1923). Af Subst. **Padde.**

Paradisdal [*pa·radi·sda·liŋ, pa·radi·zda·liŋ*]. P. V. Grove, Den sjællandske Øgruppe og Bornholm 1870 p. 265 Paradiisdalen; Guide 1887 Paradisdalen; Guide 1914, Gst Paradisdal. — Navnet kommer ifl. Grove l. c. af Dalens „idylliske Skjønhed".

Pengebakke. INM 1884 Pengebakken. — Der er gravet i Bakken, men det vides ikke, om der er fundet noget (INM 1884).

Pissebæk [*pesəbœɬiŋ*]. DAtl Pisse Bek; Falenkamp 1783 Pisse-Bekken; I 1923 Pissebækken; Gst Pissebæk. — Bækken danner et lille Vandfald ved Hotel „Finnedalen" (I 1923).

Planteløkke [*pla·ntəlyɬan*]. I 1923 Plantelykken.

Potten [*påtiŋ*]. I 1923 Potten. — Navn paa en Sten i Sleven. Sammenligningsnavn.

Prædikesten [*prœ·kəˈste·n*]. || **Prædikestolen** [*sto·liŋ* el. *prœ·kəsto·liŋ*]. Guide 1887 Prædikestolen; I 1923 Prækestolen. — Fritstaaende Sten. Prædikesten og Prædikestolen betegner vel samme Sten.

Pungen [*poŋiŋ*]. — Bakke. Sammenligningsnavn.

Rams [*sto·ra rams, liļa rams*]. K 1746—50 Rambse Steen, Rambse barn; Falenkamp 1783 Ramse-Steen, Ramse-Barn; AL 1912 Store- og Lillerams; Gst Lillerams, Storerams. — Formen Rams kan være subtraheret

af Sammensætningen *Rams(e)-sten (jfr. Skrivemaaden paa K 1746—50), indeholdende et Tiln. glda. Ram (Eks. Nis Persøn Ram, Gilde- og Lavsskraaer I 663).

Rytterkuller [*ry·tarakʂlana*]. I 1923 Rytterekullene.

Rævebuske [*ræ·wabåskana*]. I 1923 Rævebuskene. || **Rævekulebakke** [*ræ·wkoləbakaŋ*]. I 1923 Rævekulebakken [Rævakulebakkaijn]. — Subst. Rævekule „Rævegrav". Udtalen er i saa Fald forvansket.

Salomons Kilde [*sa·ləmåns'ɬiʟa*]. Rel 1743 St. Salomons Kilde; Thurah Salomons Kilde, Salomons-Kilde; K c. 1760 Salomons Capell og Kilde; DAtl Salomons Kilde; Falenkamp 1783 Salom: Capel og Kilde; Skougaard 1804, VSK Orig Salomos Kilde; Mansa 1851, Guide 1887 Salomons Kilde; I 1923 Kilde [Kjijllan]. — Ved Salomons Kapel; se u. Bebyggelsesnavne.

Sandbakke [*sa·nbakaŋ*]. I 1923 Sandbakken. || **Sanddal** [*sa·nda·liŋ*]. Guide 1914 Sanddal. || **Sandebæk** [*sa·nə'bœɬ*]. Guide 1887, I 1923 Sandebæk. || **Sandhammer.** K 1570 Danm. Kortlægn. I 24 Santhamer; Thurah, 1830 Panum p. 23 Sandhammeren; Mansa 1851 Hammer Odde el. Sandhammeren; Trap[1], Bull 1869, Guide 1945 Sandhammeren. || **Sandrende** [*sa·nrœŋan*]. I 1923 Sandrenden; (her?) BhFisk 1933 Sånagaarsrænjan. — Flere Lokaliteter. || **Sandtuer.** I 1923 Sandtuerne [Sa·ntauerna], Sandtuebakke [Sa·ntauebakke]. || **Sandvig Bugt.** Johan Månsson, Siöfarten i Östersiön 1644 p. 78 Sandwijken; K 1746—50 Sandwig; Thurah, DAtl Sandvig; VSK Orig Sandviig; 1805 Thaarups Bh VI Sandvigs Bugten; Salchow 1813 Sandvig Bugt, Sandvigbugten; DFS 1931/13 Bl. 47 Sandvigbugten. — Vigen, som Købstaden har Navn efter. || **Sandvig Huk.** 31/5—24/10 1523 Hanserec. 1477—1530 VI 501 umme den Sandewykeschen hoken. — Muligvis Betegnelse for Hammer Odde. Se under Købstaden Sandvig, 644.

Simonsens Sø. Bornholm, illustreret Fører og Fartplan 1906 p. 6, I 1923 Simonsens Sø. — Andet Navn paa Gamledam ovfr. Navnet er givet af Turister, fordi Kammersanger Niels Juel Simonsen ofte har sunget her.

Skidervig [*/i·daravœ·jən*]. Trap[1], Bull 1869 Skideveihavn; I 1923 Skidevigen. — Navnet kommer af, at en Mængde Tang driver i Land her (R).

Skrubbestedet [*skråbəsdœ·d(əd)*]. — Her fiskedes Skrubber. Navneformen er rigsmaalspaavirket.

Skrædderdam [*skredaradamiŋ*]. I 1923 Skrædderdammen.

Skyttedam [*/ətadamiŋ*]. MK 1817 Skydte Dammen; I 1923 Skyttedammen [Sjyttadammijn]. — Lille Vandhul. Subst. Skytte.

Slagterbanen [*sla·jtaraba·naŋ*]. I 1923 Slagterbanen. — Et Sted paa Sletten, hvor der tidligere slagtedes Heste (I 1923). Jfr. Naturnavnet Bredebanerne i Øster-Larsker S., 671.

Sletten [*slœtən*]. Skiftepr 1740, MK 1818, Trap[1] Sletten; I 1923 Slättan. — Samme Lok. som Tidselslet ndfr. Slet, se Indl.

Sleven [*slæ·wən*]. I 1923 Sløven [Släven]. — Lille Dam. Sammenligningsnavn; jfr. Potten ovfr.

Slotsdal [*slåtsda·liŋ*]. I 1923 Slotsdalen. || **Slotsgærdet**[*slå(þ)sʤa·rəd*]. || **Slotshaven** [*slåtsha·waŋ*]. — I Dalen ved Hammershus, Syd for Slotsbroen, hvor der bl. andet vokser Vejkseltræ; her siges at have været Have til Hammershus Slot. || **Slotslyngen** [*slå(t)sløŋiŋ*]. Komm 1720 Slotte Lyngen; K 1746—50 Slots-Lyng; UrneAdd 1757 Vester Marken eller saa kaldet Slots Lyng; VSK paa Slotsgrunden; Salchow 1813 Slotslyngen, Slotslyngens Klipper; M 1844 Hammershuus Slotslyng; BhFisk 1933 Slotslyngagjåred; Gst Slotslyng. || **Slotsvang.** 1/5 1599 Hüb p. 540 Slotzwangh; 1724 (Afskr.) i Gods 1743—60 Hammershuus Ladegaards Auling eller Slotsvangen kaldet; Sk&P 1738 Slotts Vongen; Bugge 1771 Slots Wang; 1830 Panum p. 48 Slotsvangegaards Skoven; BhFisk 1933 Slotsvongaskauinj. — Efter Hammershus.

Soldateruret. Trap[4] Soldateruret. — Solur i en Klippeflade i Hammershus Slotsgaard.

Sortedal [*swə·rtəda·l*]. I 1923 Sortedal [Svarteda·l]. || **Sortehul** [*swœ·rtə'hål?*]. I 1923 Sorte Hul; BhFisk 1933 Svaarte Holl. — Klippehule og Fiskeplads. || **Sortemyr** [*swœ·rtə'my·r*]. I 1923 Sorte Myr. || **Sorte Ovn.** — Se ndfr. u. Tørre Ovn.

Spidsrodstræde. J. P. Møller, Vejviser f. Besøgende ved Hammershus

Ruiner p. 14 Spidsrodstrædet. — Gang ved Hammershus, der blev benyttet, naar nogen af Besætningen skulde løbe Spidsrod (J. P. Møller l. c.).

Stejlebjerg [*sta·jlarabjœ·rəd, sta·jlə'bjœ·r, sta·jla-, sta·jlə-*]. FT 1801 Fyhret paa Steilebierg; 1804 Thaarup Bh V 212 Stejle- og Ørne-Bjerget; VSK Orig Steile Bierg; Trap[1] Steile Bjerg; I 1923 Stejlebjerget [Stajlarabjäred]; Gst Stejlebjerg. — Her har tidligere staaet en Stejle (I 1923). Udtalen [*sta·jlara-*] synes at være den genuine; jfr. [*ji·dara-*] u. Skidervig ovfr.

Stenen [*ste·niŋ*]. BhFisk 1933 Steninj. — Fiskeplads ved Sæne Knald.

Storedam. 1773 NykglSaml 8vo 183 Store Dammen. — Ved Hammersø.

Storkereden [*stårkarədaŋ*]. — En hvid Feldspat i Klippen danner her en Figur, der ligner en Stork, og en Sten nedenunder ligner en Rede (Opt. 1947).

Studene [*stiu·dana*]. Trap[3] Studene; DFS 1906/23 Studana; I 1923, Gst Studene. — To store Sten, der ifl. Sagnet blev slynget af en Troldkælling fra Skaane (Opt. 1947). Navnet skyldes Sammenligning med et Studespand (R); jfr. Stutarna, to Stenblokke i Bleking (Ohlsson, Blekingskusten p. 135).

Stærke Oles Beskærmelse [*sta·rka o·løs be'|ærməlsə*]. I 1923 Stærke Oles Beskærmelse. — En Klippe, bag hvilken en Flygtning, „stærke Ole", skal have fundet Skjul (I 1923).

Sundet [*sønjəd*]. I 1923 Sundet [Sunjjed]. — Rende i Havet mellem Klipperne.

Sveltekrog [*swæltəkrå·giŋ, swæltəkrå·gslyɫan*]. I 1923 Sultekrogen, Sultekrogslykken. — Ikke langt fra Sveltekrog i Allinge (s. d.). Maaske har der oprindelig været topografisk Sammenhæng mellem de to Lokaliteter.

Sæne [*sœ·nə, sœ·nəbåktən*]. BWK 1676, ResenK Seinen; K c. 1700 Sene; K 1746—50, Thurah Seene; Urne 1755 BhS III 125 Seenebugten; UrneAdd 1757 Sæne; K c. 1760, DAtl, K c. 1770, Falenkamp 1783, 1790 Thgarups Bh III 353 Seene; VSK Orig Sene; 1805 Thaarups Bh VI Sene Bugten; Salchow 1813 Sene, Senebugt, Senebugten; Panum 1830 Sænebugten; Mansa 1851 Seene Bugt; Bull 1869 Seenebugt; I 1923 Sæne; Gst Sæne Bugt. || Sæne Bakker. Th Sænebakker. || Sæne Dal [*sœ·nə'da·l*]. MK 1818 Seene Dahl; Trap[1] Seene Dal; I 1923 Sænedal. || Sæne Gærde [*sœ·nə'ɡa·rə*]. I 1923 Sænegærde; BhFisk 1933 Sænegjåred. — Forsvundet Gærde; ogsaa Navn paa en Fiskeplads. || Sæne Havn [*sœ·nə'ha·wn*]. Urne Tilf. t. Thurah p. 23, 33 Sæne-Havn, Seene-Bugt eller Havn. || Sæne Knald [*sœ·nəkna·ɫn*]. I 1923 Sæneknolden; BhFisk 1933 Sæneknajln; Th Sæne Knold. — Stengrund i Havet med Fiskeplads. || Sæne Lier. I 1923 Sæneliderne [Sä·neliarna]. || Sæne Meder [*sœ·nə 'me·dər, sœ·nə'me·dərklæ·wən, sœ·nə'me·də, sœ·nəme·dər*]. Urne Min Sænne-Meder; VSK Orig Sene Meder; VSK Sene Mole; Wilster 1808, Seene Meede; MK 1818 Seene Meeder; Bull 1869 Sene Mole; I 1923 Sæne Meder; Gst Sænemeder. — Klippeparti i Nærheden af Højemeder ovfr. Sidste Led er Subst. bh. Mede, n. „Med"; jfr. Esp p. 221. Stederne maa tidligere have været brugt som Med af Fiskerne. Plur.-Formen Meder kan skyldes Paavirkning fra de Søfarendes Sprog, der ofte har Plur. paa -er (R). Kløve, se Indl. || Sæne Nordhavn [*sœ·nə'no·rha·wn*]. I 1923 Sæne Nord Havn [Sä·ne Norre Ha·vn]. || Sæne Sydhavn [*sœ·nə'sy·dha·wn*]. I 1923 Sæne Syd. Havn [Sä·ne Sønner Ha·vn]. — Muligvis (obl. Kasus af) et glda. *Sænda, en iön-Afledning af Subst. Sand. Den uregelmæssige Forlængelse af æ foran nd kunde skyldes Analogi fra Sand, der udtales med langt a i Bh. Baade her og ved Sæne i Rø S., 664, er der isolerede Sandstrækninger.

Søliderne [*søljan, søljarna, søljəbakana*]. AL 1912 Sjyljerna; I 1923 Søliderne [Sjøljerna]. — En skov- og kratbevokset Skraaning ved Hammersø.

Sønderodde. BhFisk 1933 sønre Ud. — Antagelig s. Lok. som Sønder-Hammer ovfr.

Talgkaas [*talkœ·z, talkœ·zvæ·jən*]. Gst 1888 Taglkaas; AL 1912 Taglkaas, Teglk- [tajl-]; I 1923 Talkaas (ikke Taglkaas); Gst Teglkaas. — Har ifl. Opt. 1945 Navn efter Vrag, der var lastet med Talg.

Teglløkke [*ta·jllyɫan*]. Sk&P 1721 tæilløche gierdet; MK 1817 Teil Løkken; I 1923 Tegllykken. — Her fandtes ifl. I 1923 Teglovne, hvori der brændtes Mursten til Hammershus. For c. 100 Aar siden udgravede den daværende Ejer af Hammersholm ni Ovne med Sten.

Tidseldal [*ti·səlada·liŋ*]. || **Tidselslet** [*ti·stlaslœtən, ti·s(ə)laslœtən*]. BhTid 20/2 1943 (Th) Tislasletten. — Samme Lok. som Sletten ovfr. Udtalen [*ti·s(ə)la-*] er rigsmaalspaavirket.

Tingbakke [*tiŋbakaŋ*]. Guide 1914, Gst Tingbakke. — Her stod Bavnen (Opt. 1945).

Tomasmyr [*tåməsamy·r*]. I 1923 Thomas Myr [Tommesamyrn]. — Ved Tommeseløkke i Olsker S. (se under Beb.-Navne), 663.

Trappen [*trapərna, åp får ˈtrapan*]. I 1923 Trappen; BhFisk 1933 Trappan. — Dels et trappeformet Klippeparti, dels en Fiskeplads.

Trianglen. Th Triangelen. — Vold paa Hammershus.

Troldsbjerg [*trålsbakana*]. K 1746—50 Trolle bierg; I 1923 Troldsbakkerne (kaldes nu Troldsbjerg); Gst Troldsbjerg. || **Troldsmyr** [*trålsmy·rn*]. I 1923 Troldsmyren. || **Troldstuen.** Th Troldstuen.

Tronbakke [*tro·nbakaŋ*]. I 1923 Tronbakken. — Ved Hammersholm.

Tyskebugt [*ty·skabåktən*].

Tyverende [*ɣi·varœŋan*]. Guide 1887 Tyverenden; AL 1912 Tyverende [Kjivarænjn'a]; Gst Tyverende. — Kløft hvor Hammershus Rettersted i sin Tid var (Trap[4] III 614).

Tørre Ovn [*dœŋ tåra u·niŋ*]. P. V. Grove, Den sjællandske Øgruppe og Bornholm 1870 p. 264 „Den tørre Ovn"; I. A. Jørgensen, Bornholm 1886 p. 20 den sorte Ovn; Guide 1887 Den tørre Ovn; Hauberg Bh[3] den sorte Ovn; Trap[3] den tørre eller sorte Ovn; Gst Tørre Ovn. — Klippegrotte.

Under Enge [*oŋə ˈœŋa*]. I 1923 Under Enge [Ujnje Æjnja]. — Ved Engebjerg. || **Under Trappen** [*oŋə trapan*]. — Ikke ved Trappen ovfr.

Vaade Ovn [(*dœŋ*) *vœ·da u·niŋ*]. Mansa 1851, Bull 1869 den vaade Ovn; BhFisk 1933 dænj vaada Uninj; Gst Vaade Ovn. — Klippegrotte, som Søen gaar ind i, i Modsætning til Tørre Ovn ovfr.

Vangegærde [*våŋaɟa·rəd*]. I 1923 Vanggærdet. — Gærdet mellem Slotslyngen og Vangelyngen. || **Vangelyng.** I 1923 Vångalyngijn. || **Vangesti** [*våŋastœ·ŋ*]. I 1923 Vangstien [Vångastäjn]. — Ved Vang i Rutsker S., 662.

Vasen. I 1923 Vasen [Va·zijn]. || Vaseklippe. I 1923 Vaseklippen [Vazakløppan]. — Vasen er ifl. I 1923 en Lokalitet i og ved Hammersø, og Navnet er identisk med et bh. Ord Va·z med Bet. „Morads". Samme Ord er Vås ell. Hvås, som Urne har i Bet. „sid Eng, som mestendels staar under Vand" (R).

Vejene [*vajana*]. I 1923 Vejene. — En gammel, brolagt Vej fra Hammershus. Fortsættelse af Kongevejen i Olsker S. 663.

Vejrmøllebakke. BhS XVII 13 Vejrmøllebakken. — Jfr. Møllebakker ovfr.

Vortebjerg [*vœ·rtəˈbjœ·r*]. — Klippen har Navn af, at der findes 3—4 „Vorter" [*vœ·rtər*] d. v. s. smaa Kuller, der er særlig fremtrædende fra Søen (Opt. 1947). Navnet er muligvis en Omdannelse af det ældre Hjortebjerg; se ovfr. || **Vorten.** BhFisk 1933 Vortan. — Navn paa et Med med en Enetap ɔ: Enebærbusk. Samme Lokalitet som Vortebjerg?

Vragvig [*vra·(g)vœ·jən*]. I 1923 Vragvigen. — Efter Skibsvrag (I 1923).

Væggen. BhFisk 1933 Væiggjen. — Navn paa et Med.

Ørnebjerg [*ö·rnabjœ·rəd*]. 1804 Thaarups Bh V p. 212 Ørne-Bjerget; MK 1818 Ørbierg; Mansa 1851 Ørne Bg; Bull 1869 Ørnebj.; Gst Ørnebjerg; I 1923 Ørnebjerget. — Hammeren var det sidste Sted, hvor Kongeørnen rugede i Danmark. || **Ørnemeder.** Th Ørnemeder. — Om Efterleddet se Sæne Meder ovfr. u. Sæne. || **Ørnesand** [*ö·rnasa·niŋ*]. MK 1818 Ørne-Sanen; Trap[1] Ørne Sanen; I 1923 Ørnesandet. || **Ørnevig** [*ö·rnavœ·jən, ö·rnavæ·jsska·ŋsan*]. VSK Orig Ørneviig; AL 1912, Gst Ørnevig; I 1923 Ørnevigen.

645. SVANEKE KØBSTAD.

BEBYGGELSESNAVNE.

Svaneke [*swa·nika, swa·nikœ*]. Som Eksempler anføres: Regnskab 1410 Svenskt Diplomatarium II 345 czu Swencke uff Bornholm; 2/7 1491 Swanicke by; 26/1 1516 Hüb 52 Swanickæ; 31/5—24/10 1523 Hanserec. 1477—1530 VI 500 Swenken; 1547 Hüb 427 Swannekebu; 8/9 1555 Hüb 239, 249 Suanicke; K 1562 Danm. Kortlægn. I 20 Suaneck; Lb 1569 Suannicke; 2/4 1570 (Koncept) Hüb 360 Suanicke; 2/4 1572 Hüb 370 Swanecke; 29/11 1573 Hüb 420 Swanning; 21/4 1574 Hüb 438 Swennecke; 3—5/7 1584 Hüb 496, Segl 1584 Da. Købst. Segl p. 42 Svanicke; LR 1585 Suanicke; 1594 Jonas Koldingensis, Daniæ descriptio p. 144 Suannekier; Jb 1598 Suannicke; LR 1607, Visitatsb 1616 Suanicke, consulem Suanickensem; Jb 1664 Suaniche; Ravn 1671 Svanike, Suanewich; BW Beskr 1676 Suaneche, Suaniche, Svanicke; BWK 1676, ResenK Svanike; K 17. Aarh. Schwaneck; K c. 1700 Svanninge; JSørensen 1704 BhS XII 84—85 Suaniche, Svaneche; K 1746—50, Bugge 1771, VSK, M 1844 Svanike; Trap[4], Gst Svaneke; BhFisk 1933 p. 10 Svånika. — Navnet er antagelig et opr. *Swanwika, der bedst kan forklares som en fem. -a-afledn. til et Swanwik, sammensat af den gamle Enstavelsesform af Fuglenavnet Svane, glda. swan, m., bh. [*swa·n*], m. (Esp Indl. p. 71), og Subst. glda. wīk, f. „Vig". Saadanne Afledninger forekommer ofte i bh. Stednavne, se Indl. under Hald, Halle. Udtalens -[*k*]- for ventet -[*g*]- kan skyldes Stillingen i tryksvag Stavelse (se Br-N GG II 396 ff.), eventuelt Tilslutning til Afledninger som Svārtika (og Svārtka), f. „Navn paa en sort Hoppe" (Esp) og „Sortand, Oidemia nigra" (R) og Brunika, f. „Navn paa en bruun Hoppe" (Esp).

Ahornsvej. Postadr 1948 Ahornsvej.

Bagergade. Postadr 1948 Bagergade.

Bakken. Bh. Vejv. 1944 Bakken.

Bechs Mølle [*'bœks 'møla, bœks møla*]. Th Bechs Mølle. — Fredet Stubmølle paa Møllebakke. I 19. Aarh. ejedes den af Slægten Bech (BhS XXI p. 2—3).

Borgergade. Postadr 1948 Borgergade.

Brænderigænge [*brœnə'ri·gœnəd*]. — Postadr9 Brænderigænget.

Brændevinsmølle. VSK Brendevinsmøllen. — Forsv. Stubmølle paa Brændevinsbakke.

Brøndstræde. Postadr 1943 Brøndstræde.

Byen [*bö·n*]. — Den midterste Bydel, modsat Hullet og Vigen ndfr.

Bykilden, Gade. Postadr 1948 Bykilden.

Byledsbakken, Gade. Postadr 1948 Byledsbakken.

Bækken [*bœkan*]. — Fiskernes Benævnelse paa Bechs Mølle.

Bækketrønte. BhFisk 1933 p. 10. Bækkatrøntan. — Andet Navn paa Bechs Mølle.

Bødkerbakken, Gade. Postadr 1948 Bødkerbakken.

Egevej. Postadr 1948 Egevej.

Elmevej. Postadr 1948 Elmevej.

Fiskergade. Postadr 1948 Fiskergade.

Frennemølle [*frænəmølan*]. Guide 1914, Gst Frennemølle. — Nedrevet Mølle. Naturnavnet Frenne. Kaldes ogsaa Søndermølle.

Galgen [*galjan*]. — Fiskernes Benævnelse paa Møllen paa Galgebakken.

Gænget [*gœnəd*]. — Lille Gade. Gænge, se Indl.

Havnebakke. Postadr 1943 Havnebakken. — Gade.

Havnegade. Postadr9, Trap[4] Havnegade.

Helgolandsgade. Postadr 1948 Helgolandsgade.

Hellig Kilde, Gade. Postadr 1948 Hellig Kilde. — Se Hellige Kilde under Naturnavne.

Henrik Hansens Gade. Postadr 1948 Henrik Hansens Gade.

Hullebakke. Postadr9 Hullebakken.

Hullet [*håləd*]. UrneAdd Hullet; Regnsk 1825 Hollet; Regnsk 1827, Panum 1830 p. 84, Madvig, Livserindringer p. 25, Guide 1914, Gst Hullet. — Den sydligste Bydel, som ligger i en Lavning.

Hundebakke, Hse [*hønəbakaŋ*]. Trap[1] Hunde Bakken. — Den nuværende Vestergade. Naturnavnet Hundebakke.

I Pilene, Gade. Postadr 1948 I Pilene.

Kaffemøllen [*kafəmølan*]. — Nu forsvundet Mølle.

Kirkebakken, Gade. Bh. Vejv. 1944, Postadr 1948 Kirkebakken.

Kirkevangen, Gade. Postadr 1948 Kirkevangen.

Klippegade. Postadr9, Postadr 1943 Klippegade.

Knarborg. Regnsk 1812 hans Huus paa knarborg. — Subst. bh. Knarr, m. „Knast, Knude inde i Træ" (Esp). Navnet hører til de nedsættende Navne paa -borg. — A. R.: Efter Eksemplet tvivlsomt som Bebyggelsesnavn; kunde jo være Navn paa en Klippeknold, hvorpaa Huset laa (jfr. Stoltenborg). — G. K.: Maaske snarest at opfatte som et Præpositionsnavn „Paa Knarborg", betegnende et Hus, idet Navne paa -borg overvejende er Husnavne, og der findes flere Eksempler andetsteds paa Husnavne Knarborg, Knarreborg, der vel er sammensat med Vb. knarre, som nu bruges i Bet. „knirke", f. Eks. om Hængsler (ODS); fra Ænyda. kendes ogsaa Bet. „knurre, gnave" (Kalkar); forudsætter man sidstnævnte Betydning, bliver Navnet en Parallel til det meget hyppige Husnavn Knorborg, Knurborg, se f. Eks. DS IV 27.

Lillegade. Postadr 1948 Lillegade.

Lille Plads. Bh. Vejv. 1944 L. Plads; Postadr 1948 Lille Plads.

Lilletorv. UrneAdd det lille Torv.

Lindevej. Postadr 1948 Lindevej.

Madvigsgade. Postadr9 Madvigsgade; Trap[4] Madvigs Gade. — Efter Filologen J. N. Madvig, som er født i Svaneke.

Munkegade. Postadr 1948 Munkegade. — Slægtsnavnet Munk.

Møllebakke, Hse [*møləbakaŋ*]. Postadr9, Postadr 1943 Møllebakken. — Af Naturnavnet Møllebakke.

Nygade. Bh. Vejv. 1944, Postadr 1948 Nygade.

Nørregade. Postadr9, Trap[4] Nørregade.

Nørre Port. Skiftepr 1697 Nøre port.

Nørrevig. Regnsk 1750 i Nørre Viig; UrneAdd nøre Viigen. — Andet Navn paa Vigen ndfr.

Ole Thules Gade. Postadr 1948 Ole Thules Gade.

Otto Holsts Bakke, Gade. Postadr 1948 Otto Holsts Bakke.

Parkgade. Postadr 1943 Parkgade.

Parkvej. Postadr 1948 Parkvej.

Postgade. Postadr9, Trap[4] Postgade; Postadr 1948 Posthusgade, nu Postgade.

Reberbanegade. Bh. Vejv. 1944 Reberbanegade.

Reberbanevej. Postadr 1948 Reberbanevej.

Sander Dichs Gade. Th Sander Dichs Gade; Postadr 1948 Sander Dicks Gade. — Efter Bageren Sander Dich, d. 1612 (Thurah p. 161).

Siemsensgænge. Th Siemensgænge; Postadr 1948 Siemensgænge, nu Del af Havnegade. — Slægtsnavnet Siemsen; en Gaard kaldes Siemsensgaard.

Skippergade. Postadr 1948 Skippergade.

Skolegade. Trap[4] Skolegade.

Skovgade. Postadr9, Postadr 1943 Skovgade.

Skovstien. Postadr 1948 Skovstien.

Stoltenborg [*ståltənbår*]. DFS 1906/23 Stoltenborg. — Ny Ejendom, som har Navn efter det bortsprængte Klippeparti Stoltenborg.

Storegade. Postadr9, Trap[4] Storegade.
Storetorv. UrneAdd det store Torv.
Strandvej, Nordre-. Postadr 1948 Strandvej, Nordre.
Strandvej, Søndre-. Postadr 1948 Strandvej, Søndre.
Svanegaard [*swa·nəgœ·r*]. Gst, Trap[4] Svanegaard. — Gaard ved Svanemølle ndfr.
Svanegade. Postadr 1948 Svanegade.
Svanemølle [*swa·nəmølan*]. Gst Svanemølle; Trap[4] Svanemøllen. — Tidligere Mølle, nu Savværk. Hvis Møllen er den samme som den i Skiftepr 1697 nævnte Suaniche Bymølle, maa Forleddet være Forkortelse for Svaneke.
Svanen [*sva·nan*]. BhFisk 1933 p. 10 Svânan. — En af Fiskerne anvendt Benævnelse paa Svanemølle.
Svanetrønte. BhFisk 1933 p. 10 Svânetrøntan. — Andet Navn paa Svanemølle.
Svinget, Gade. Postadr 1948 Svinget.
Søgade. Postadr 1943 Søgade.
Søndergade. Postadr9, Trap[4] Søndergade.
Søndermølle [*sønrə møla*]. — Andet Navn paa Frennemølle.
Tempelvej. Postadr 1948 Tempelvej. — Naturnavnet Templet.
Thorsager Bakke. Postadr 1943 Thorsagerbakken. — Slægtsnavnet Thorsager.
Torvegade. Postadr9, Postadr 1943 Torvegade.
Trappegangen. Postadr 1948 Trappegangen.
Vagtbodgade. Postadr 1948 Vagtbodgade. — Jfr. Vagtbod Nakke under Naturnavne.
Vang, Hse. Postadr9 Vang. — Paa Svaneke Vang.
Ved Bykilden, Hse [*ver by·ɬilan*].
Ved Byleddet, Hse [*ver by·le·d*].
Ved Parken, Gade. Postadr 1948 Ved Parken.
Ved Stranden, Gade. Postadr 1948 Ved Stranden.
Vestergade. Postadr 1943, Trap[4] Vestergade.
Vigebakke, Gade. Postadr 1948 Vigebakken. — Naturnavnet Vigebakke.
Vigegade. Postadr9, Trap[4] Vigegade. — Gade i Bydelen Vigen.
Vigen [*væ·jən*]. Regnsk 1750 i Vigen; Panum 1830 p. 84 Vigen; Madvig, Livserindringer p. 24 Vigen (udtalt Væjen); AL 1912 Væjen; Guide 1914, Gst Vigen. — Den nordligste Bydel, ved Nørrevig.
Vippebakke, Gade [*vepəbakaŋ*]. Postadr 1948 Vippebakken. — Se under Vippebakke i Sandvig Kbst., 644.
Østergade. Postadr9, Trap[4] Østergade.

NATURNAVNE.

Adolfbakke. Th Adolfbakken.
Ammin. K 1746—50 (Kopi 1796), K c. 1770, K 1778 ammin; Falenkamp 1783 Ammin. — Grund i Havet ud for Hullenakke. — G. K.: Navnet findes enslydende paa flere Kort, men da de yngre Kort stadig bygger paa de ældre, er dette ikke noget afgørende Bevis for Formens Rigtighed. Det ser ud til at være et stærktbøjet Masculinum i bestemt Form, men et Am, m. synes ellers ikke at foreligge. Man kunde tænke paa et Ord beslægtet med Vb. oldn. ama „pleje, drive, anstrenge", som Betegnelse for en besværlig, farlig Grund, en stærktbøjet Sideform til isl. ami „Fortræd", jfr. Gunnar Knudsen, Amager i NoB 21 (1933) p. 53.
Bendiksbakke [*bœndisabakaŋ*]. — Mandsn. Bendiks.
Birkemyr [*bœrkamy·rn*]. — Vistnok Slægtsnavnet Birk. Trænavnet Birk udtales [*bårɬ*] (R).
Biskopsenge [*bi·skåpsˈœŋa*]. Skiftepr 1686 Biscops Enge; Skiftepr 1688 Bischobs Enge; Trap[1] Biskop Enge. — Støder op til Biskopsenge i Ibsker S., 674.
?Bohøj. Skiftepr 1686 ved Boe Høy. — Læsningen er tvivlsom.

Bolettes Hul [*bəˈlætəs ˈhål*]. — Skal ifl R have Navn efter et Fartøj, som løb paa Grund her.

Boseris. Lb 1569 hoss Boseriis; Skiftepr 1686 Baasie Ries, baase Ries, Baase Riis; Skiftepr 1701 wed Boße Riis, Bosße Riis; Skiftepr 1705 Wed Bose Riis; 1828 (Th) Baaseriis, Baaseriis-Myren.

Brændevinsbakke. UrneAdd Brændevins-Bakken; Trap[1] Brændeviinsbakken.

Bydam. Skiftepr 1686 Ved Bydammen; UrneAdd Bye Dammen; Madvig, Livserindringer p. 26 Bydammen. || **Byeng.** Skiftepr 1688 Bye Engen, Bye engene; Skiftepr 1705 Bye Engen; Skiftepr 1727 byengen. || **Bykilde** [*by·ḳiḷan*]. Trap[1] Bykilden; Madvig, Livserindringer p. 26 den rigelige „Bykilde". — Brønd i Byen.

Bækager. Skiftepr 1711 beke ageren. || **Bækkemyr** [*bæḳamy·rn*].

Davidedam [*da·vidadamiṇ, da·vədsˈdam*]. Skiftepr 1692 ved Davids Dam; Skiftepr 1702 ved Davidtz Dam; Madvig, Livserindringer p. 30, Borrijnh I 123 Davids Dam. — Byens Vandingssted for Kreaturer. Mandsn. David.

Engestykke. Skiftepr 1701 Engestøcked.

Eskesdal. Skiftepr 1697 Eskes Dahl. — Kollektivet Eske, n. „Askelund".

Fandens Prædikestol [*fa·nəns præ·kəsto·l, præ·kəsto·liŋ*]. G&N 1934 p. 9 Fanens Prækestol. — Klippeparti.

Fem Favne [*di fæ·m fa·wnana*]. — Klippe i Søen ud for Svaneke.

Finkedam. Regnsk 1750 ved Finke Dammen; UrneAdd Finche Dammen; Trap[1] Finke Dam. — Slægtsnavnet Fink(e).

Flagen. Skiftepr 1688 Flagen. — Eng. Maaske Subst. Flage, bh. Flâga, m. og f. „flade ell. plade dannet af sammenføjede brædder (ell. fletværk af kviste)", ogsaa anvendt om flad Jordstrækning (R). Jfr. Mar. Kristensen i DF IV 88 ff. Flagen kunde dog ogsaa være Plur. af Flaget ndfr.

Flaget. Skiftepr 1686 i flaget; Skiftepr 1710 Et td. Land biug Jord i flaged; Trap[1] I Flaget. — Maaske af et Subst. svarende til sv. Dial. flak, n. „en större eller mindre flat, utbred yta" (Rietz), sandsynligvis beslægtet med det foregaaende Navn. Etymologisk identisk er Flaget i Ibsker S., 674.

Flasmerne. BhFisk 1933 p. 10 Flâsmarna. — Fiskegrund ud for Svaneke. Se under Flasmerne i Ibsker S., 674.

Fortovet. BhFisk 1933 p. 10 Fortawed. — Sydkanten af en stor Grund, der ligger 5—6 Sømil fra Kysten. Subst. Fortov, glda. fortā, anvendes dels om Kvægvej og Græsgang, dels om Jordstrimmel langs en Bygning, se DS III p. XXVII f. Af den sidstnævnte Betydn. har vistnok udviklet sig dels den specielt bh. Betydn. „den Del af Udmarken, der støder op til en Gaards Grund, og som Gaardens Ejer havde Brugsret til" (R), dels den hos Kalkar (I 722) anførte Betydn. „den til bredden nærmest stødende del af en sø el. strand og retten til at fiske her". Her er Ordet aabenbart anvendt om en langt fra Kysten beliggende Fiskegrund, som Fiskerne fra Svaneke hævder at have Eneret til.

Frenne [*frænə*]. — Støder op til Frenne i Ibsker S., 674, s. d. Kaldes ogsaa Frenne Mark. || Frenne Havn. K 1746—50 Frende-haun; Thurah, DAtl Frende-Havn; K c. 1770, K 1778 Frendehavn; Mansa 1851 Frændehavn; Guide 1886 Frændehavn; Gst Frennehavn. || Frenne Mark [*frænəˈma·rk*]. Panum 1830 p. 84 Frennemark; Trap[1] Frænde Marken. — Kaldes ogsaa Frenne. || Frennesoen [*frænəso·ən*]. DFS 1906/23 Frennesoen, Frænnesoen. — Stor Sten paa Frenne Mark. Se iøvrigt under Frenne i Ibsker S., 674.

?**Gadelandsager.** Lb 1569 Gadeloms (Gadelams?)agerenn; Skiftepr 1697 Gade Landß Ageren.

Galgebakke [*galjəbakaŋ*]. Salchow 1813 Galgebakken. — Nordvest for Byen ved Vejen til Listed.

Grynebæk. — Se under Ibsker S., 674.

Grønkaas. UrneAdd Grøn Kaas. — Baadehavn Syd for Byen.

Grønningen [*grö·niŋən*]. Th Grønningen.

Hagen. Trap[1], Guide 1946 Hagen. — Pynt Nord for Havnen. Subst. bh. Hâga, m. „Hage (Redskab; ogsaa en Hage ud i Havet)" (Esp p. 434).

Hammerslet [*hamər'slæt*]. 1785 Thaarups Bh V Paa Uden ved Hammer Slæt; Madvig, Livserindringer p. 17 Hammersletten; DFS 1906/23 Hammerslet. — Ifl. Madvig, l. c., „en imellem Strandklipperne indesluttet, rund Slette af nogle hundrede Fods Gjennemsnit med en paa skarp Kant stillet tynd Sten i Midten", Syd for Møllenakke. Hammer, se Indl.

Hellevig. PrI 1624 hellig killde i en Vig kaldet Helleuig. — Forleddet er sandsynligvis Adj. hellig; jfr. Udtalen af Bebyggelsesnavnet Helligpeder i Rutsker S., 662. Navnet er da snarest Ellipse for Helligkildevig.

Hellige Kilde [*dæŋ hælia ḳiḷan*]. — Kilden, der omtales i PrI 1624 (jfr. det foregaaende Navn), eksisterer ikke mere, men Stedet er endnu kendeligt. Kaldes ogsaa Sankt Hans Kilde.

Holkemyr [*liḷa hålka'my·r*]. UrneAdd Holke Myr. — Støder op til Holkemyr i Ibsker S., 674. Forleddet maa sammenstilles med Subst. skaansk hålk, m. „noget udhulet", specielt anvendt om „källa i en träskartad omgifning" (Rietz), jfr. det af Rietz anførte skaanske Stednavn Hålka(r)ne, Navn paa to Kilder. I da. Dial. findes Ordet Holk i Betydn. „aabent vandhul, kildevæld olgn. (undertiden forsynet med en udhulet træstamme, der tjener som brønd)" (ODS). Ordet findes ogsaa i Bh., men kun i den specielle Betydning „Svampdaase paa en Tobakspibe" (Esp).

Hoppekrog [*håpakrå·giŋ*]. Trap[1], Trap[4] Hoppekrogen; Guide 1946 Hoppekrog. — Lille Vig mellem Vagtbodnakke og Hullenakke. Forleddet er formodentlig Slægtsnavnet Hop, se under Hoppegd i Ø.-Marie S., 673.

Hullebakke [*hålabakaŋ*]. Trap[1] Hulle Bakken. || **Hullebrønd.** Skiftepr 1686 Wed Holle Brønd. — Formodentlig den ndfr. under Hulledam nævnte Brønd. || **Hulledam** [*håladamiŋ*]. Th Hulledammen. — Nu opfyldt Dam. Tilbage er kun en Brønd med en Pumpe, som kaldes [*hålapåmpan*] (R). || **Hullehavn** [*hålaha·wn*]. DFS 1906/23 Hullehavnen; Guide 1946 Hullehavn. || **Hullenakke** [*hålanakaŋ*]. Trap[4], Gst Hullenakke. — Ved Hullehavn ovfr. Jfr. Bebyggelsesnavnet Hullet.

Hundebakke [*hsŋabakaŋ*]. Regnsk 1750 til sin Hauge paa Hunde Backen; Regnsk 1780 Hunde Bakken; AL 1912 Hujnabakkajn; Th Hundebakken, Hundebakkerne. || **Hundeløkke.** Skiftepr 1686 Hunde Løchen; Skiftepr 1710 Hunde Lycken.

Hvidestykke. Skiftepr 1707 et tonde land kaldeß hvide støche.

Hyldestykke. Trap[1] Hyldestykket.

Jomfruen [*jåmfrüən*]. Salchow 1813 Iomfruen; Trap[1], Madvig, Livserindringer p. 7, Joh. Hansen, En bh. Haandværkers Erindringer p. 175 Jomfruen. — Nu delvis bortsprængt kegleformet Klippe i Indløbet til Svaneke Havn.

Jostevig. UrneAdd Joste-Viigen. — Maaske Mandsnavnet Just.

Kaffemølleklippe [*kafəmøləkløpan*]. — Her stod tidligere en Mølle, som kaldtes Kaffemøllen, se under Bebyggelsesnavne.

Kattesænke [*katasæ·ŋḳəd*]. — Andet Navn paa Kællingesænke ndfr., formodentlig sekundært i Forhold til dette, idet Forleddet i Kællingesænke undertiden er forstaaet som Killing.

Kernevig [*ḳæ·rnəvæ·jən, ḳæ·rnavæ·jən*]. K 1744 Kiærnwigen; K 1746—50 kierne-wigen; (her?) UrneAdd Jern Viigen; Thurah Kierne-Vigen; K c. 1770 Kiernevig; K 1778 Kierne-Wiigen; Falenkamp 1783 Kierne-Vigen; Ipsen K 1839 Kjerne Vigen. — Lille Vig Nord for Byen. Formodentlig Subst. bh. Kjärna, f. „Smørkerne" (Esp). Ifl. R er Vandet her i stadig Bevægelse.

Kikkebakke. Madvig, Livserindringer p. 24 Kikkebakken. — Høj Bakke Nordvest for Byen. Ifl. Madvig „det Punkt, hvorfra Havet og Færdselen derpaa iagttages". Verbet bh. kjikka „kige" (Esp).

Kimesedal [*ḳi·məsa'da·l*]. Skiftepr 1686 wed Kimse Dahl, Kimse Dalen; Skiftepr 1697 Kimße dahl; Skiftepr 1698 Kimbße Dahl; Skiftepr 1705 Kimsedaal; Th Kjimesedal. — Forleddet synes at være et Slægtsnavn Kimes el. lign.

Kirkebakke [*ḳa·rḳəbakaŋ, ḳærḳəbakaŋ, ḳærkəbakaŋ*]. Regnsk 1827 paa

Kirkebakken. || **Kirkeeng** [*ɧa·rɧəœŋana, ɧærɧəœŋana, ɧærkəœŋana*]. Skiftepr 1710 Kierche Engen, Kierche Enchen. || **Kirkestisagre.** Skiftepr 1698 Kirckesteyes Agerne. || **Kirkestykke.** Trap[1] Kirkestykket.

Kirreskær [*ɧœraɾœ·rəd, ɧœ·raɾœ·rəd*]. VSK Kirreskiæret; IpsenK 1839 Kirreskjæret; Gst Kirreskær. — Fuglenavnet bh. Kjirra, f. „Terne" (R).

Klippebakke. Regnsk 1773 Klippe bakken.

Kløserne. VSK, IpsenK 1839, Gst Kløserne; AL 1912 Kløserne (-sana). — Klippeskær. Subst. bh. Kløs, m. „Jordklump, navnlig paa Pløjningen og som maa knuses ved Tromlen" (Esp); jfr. Husnavnet Kløserne i Sahl S., Houlbjerg H., DS IX 227.

Knapager. Skiftepr 1727 Knap ageren. || **Knapløkke** [*knaplɣkan*]. Skiftepr 1686 Knappe Løchen; Skiftepr 1698 Knappe Lycken; Skiftepr 1710 Knappelyche; Trap[1] Knap-Løkken. — Maaske Slægtsnavnet Knap; en Mads Knap var Byfoged i Svaneke Aar 1600 (Thurah p. 155).

Knudshul. Skiftepr 1686 Knuds Hull.

Kofodeng. Skiftepr 1710 Een Liden Eng kaldes Kofod Engen. — Slægtsn. Kofod.

Koppelborg [*kåpəlˈbår, kåpəlbår, kåkəlbår*]. DFS 1906/23 Koppelborr, Kokkelborr, Kokkelbor(g), Kokkelborloppan; DFM 39 p. 169 Kokkelbor(g), Koppelborg. — Klippeblok. Forleddets oprindelige Form er tvivlsom. Som en Mulighed kan nævnes Subst. Kuppel, bh. [*kåpəl*], m.

Korshøje Bakke [*kårsiabakaŋ*]. Skiftepr 1686 Kaars Høys Bachen, Kors Høys Bachen; Skiftepr 1697 Kaarß Høye Backen; Skiftepr 1688 Kaarß Høyß Bachen; Skiftepr 1710 under Kaars høye Bachen; Skiftepr 1722 paa Korshøye bachen; Trap[1] Korshøi; Borrijnh I 123 Korshøjabakkanj. — Høj Bakke. || Korshøje Stykke. Skiftepr 1707 Korß Høyestøcket. || Korshøje Torn. Skiftepr 1686 under Kors Høys tornen; Skiftepr 1688 Kaarß Høyß Torn; Skiftepr 1697 kaars høyes torn; Skiftepr 1707 ved Korßhøyetorn, Kaarß Høyeßtorn; Skiftepr 1722 paa Korshøye bachen vesten for Kors høye torn. || Korshøjevej [*kårsiavœ·ŋ*]. Skiftepr 1688 Kaars Høies Weien. — Vejen til Ibskirke. Paa Korshøj har muligvis staaet et Kors, der har tjent som Sømærke. En anden Mulighed er, at Stedet har spillet en Rolle ved Korsbyrd, jfr. under Korshøj i Pedersker S., 683.

Krakager. Skiftepr 1686 Krach Ageren; Skiftepr 1698, Skiftepr 1710 Krach Ageren. — Krak, se Indl.

Krogager. Skiftepr 1698 Krog Ageren.

Krøblingevej [*krøbliŋavœ·ŋ*]. — Kaldes i Skiftepr 1722 aldveyen, som gaar op til Brendes Høye, og er altsaa den gamle Vej fra Ibskirke til Svaneke. Navnet er formodentlig opstaaet, efter at den nye Vej er anlagt, og betyder maaske „Vejen, som man bliver Krøbling af at gaa paa".

Kuldager. Skiftepr 1695 kuld Ageren; Skiftepr 1697 kuld ageren, Kulle Ageren, Kul Ageren; Skiftepr 1710 Kull Ageren; Skiftepr 1711 Kule Ager, Kuld Ager. — Kuld, se Indl.

Kællingesænke [*ɧœ·liŋasœ·ŋɧəd, ɧœ·liŋasœ·ŋɧa, ɧœlnasœ·ŋɧəd*]. DFS 1906/23 Kjælinjasænjkja, ikke Kjæljnasænjkja, men Kjælinjasænjkja. — Dybt Sted i Nørrevig lige ved Kysten. Det kan ikke afgøres med Sikkerhed, om Forleddet er Subst. Kælling eller Killing; de to første Udtaleformer tyder paa Kælling, den sidste paa Killing. En enkelt Meddeler oplyste ifl. Opt. 1947, at man her skal have druknet Killinger, men almindeligvis fortælles, at gamle Koner, som var blevet dømt til Døden, blev puttet i en Sæk og sænket ned her (Opt. 1947, DFS 1906/23). Ifl. Chr.V.s danske Lov Kap. 13, Art. 25 skulde Horkvinder i særlig alvorlige Tilfælde straffes ved „at stoppis i een Sæk og druknis". Det er da tænkeligt, at Navnet hidrører fra, at en saadan Straf er blevet eksekveret her. Jfr. dog Kattesænke i Ibsker S., 674. Efterleddet hører til Verbet sænke, som i Bh. bl. a. betyder „drukne". Om Forholdet mellem -[*sœ·ŋɧəd*] og -[*sœ·ŋɧa*] se under Kattesænke i Ibsker S., 674.

Laalehavn [*lɔ·laha·wn*]. — Slægtsnavnet Laale, Lolle.

Langager [*låŋa·gəriŋ*]. Skiftepr 1686 Langageren, Lang Aggeren, land Aggeren; Skiftepr 1688 langageren; Trap[1] Lang-Ager.

Lappegraner [*lapagra·narna*]. — Ældre Navn paa Nordskoven. Efter en

Mand, der kaldtes Chr. Kjøller Lap (Opt. 1947); Tilnavnet kunde tyde paa, at han stammer fra Lappegaarden.

Lilleløkke. 1831 (Th) Lilleløkke.

Lusevig [*lü·zavœ·jən*]. Th Luse Vigen. — En ganske lille Bugt i den vestlige Del af Nørrevig. Insektnavnet Lus.

Maageflej [*må·gəflajəd*]. Trap[1] Mogeflei; Th Maageflaj. — Lille Skær.

Madvigager. Skiftepr 1705 2 tønder land kaldis Madvige Ageren. — Maa have Navn efter Filologen J. N. Madvigs Tipoldefader Hans Olufsen Madvig, der er født i Matvik i Blekinge og døde 1701 paa Kobbegd i Ø.-Larsker S. Se iøvrigt BhS XII 1—26.

Mamsesenge. Th Mamsesenge, Mamses Enge.

Marnemorshul. BhFisk 1933 p. 10 Marnamoersahol. — Fiskegrund. Formodentlig efter en Kvinde kaldet Marnemor, af [*ma·rna*], den bh. Form af Kvindenavnet Maren.

Møllebakke [*møləbakaŋ, møləbakana*]. Trap[1] Møllebakken; Madvig, Livserindringer p. 25 den endnu høiere Møllebakke; DFS 1906/23, Guide 1946 Møllebakken. — Pluralisformen i Optegnelsen betegner et Bakkeparti, hvis højeste Punkt er Møllebakke. Paa Møllebakke ligger Bechs Mølle. || **Møllebugt.** [*møləbåktən*]. Th Møllerebugten. || **Mølledal** [*møləda·liŋ*]. || **Møllehavn.** UrneAdd Mølle Havnen. || **Møllekrog** [*møləkrå·giŋ*]. — Ved Møllebakke ovfr. || **Mølleløkke.** Komm 1720—21 den mellemste Mølle-Lycke ved Svannecke By var indtaget over for 60 Aar; Regnsk 1750 til sin Mølle Lycke. || **Møllenakke** [*mølənakaŋ*]. VSK, Mansa 1851 Møllenakken; Bull 1869, Trap[4], Gst Møllenakke. — Klippeodde Nord for Byen, ud for Bechs Mølle. || **Møllerodde.** K 1746—50 møller-odden; Thurah Møller-Odden; K 1778 Møller Odden; Falenkamp 1783 Møller-Odden; IpsenK 1839 Mølleodden. — Andet Navn paa Møllenakke. || **Møllevig.** K c. 1700 Mølvigen. — Andet Navn paa Nørrevig.

Nordskoven [*no·rskawiŋ*]. Trap[4] Nordskoven; G&N 1934 p.16 Norskouinj; Guide 1946 Nordskoven. — Plantage Nord for Byen.

Nørrevang. Lb 1569 Nørre wongenn; Skiftepr 1688 Nøre vang; Skiftepr 1692 Nørre Wang; Trap[1] Nørre-Vang. || **Nørrevig.** K 1746—50 nørrewigen; Thurah Nørre-Vigen; DAtl Nørre-Wigen; Salchow 1813 Nørrevigen; Trap[4] „Vigen" (bornh. Væjen) eller Nørrevig; Gst Nørrevig.

Ole Ankers Klippe [*o·la a·ŋkərs kløpa, o·la a·ŋkərska*]. Th Ole Anchers Klippe. — Undersøisk Skær.

Pengekisten [*pœŋaki·stan*]. — Kubusformet Klippe i Vandet S. for Møllenakke. Jfr. Pengekisten i Gudhjem, 672.

Pladen. BhFisk 1933 p. 10 Plådan. — Fiskegrund. Jfr. Pladen i Povlsker S., 682.

Planteløkken [*pla·ntølykan*]. Joh. Hansen, En bh. Haandværkers Erindringer p. 178 Planteløkken; G&N 1934 p. 16 Plântelykkjan. — Ældre Navn paa Sydskoven.

Porcelænsdam [*påstə'li·nsdamiŋ*]. DFS 1906/23 Postelinsdamminj. — Dam paa Møllebakke, hvor der tidligere blev brudt Feldspat til Porcelænsfremstilling (DFS 1906/23).

Pærebakke [*pœ·rəbakaŋ, pœ·rəbakana*]. Skiftepr 1686 Paa Perre Bachen; Skiftepr 1707 paa pære Bachen; VSK, Salchow 1813, Mansa 1851 Pærebakken; Bull 1869 Pærebakkerne; Gst Pærebakke; AL 1912 Pærebakkana. — Se Pærebakke i Ibsker, 674.

Rybbe. UrneAdd Rybbe. — Baadehavn Syd for Byen. Aabenbart Subst. bh. Røbba, f. „et smalt Stykke Bræt til at slaae paa et Sted, f. Ex. paa et Loft" (Esp), da. Rigsspr. Ribbe, der bl. a. bruges om forsk. Lister og Planker i Skibskonstruktionen (ODS Ribbe I Bet. 4.3).

Rødnæs [*rö·nœ·z*]. Th Rødnæs. — Undersøisk Skær ud for Hullenakke. Jfr. Rødnæs i Ø.-Larsker S., 671.

Sandersbakke. Trap[1] Sandersbakken. — Mandsn. Sander (< Alexander).

Sandkaas [*sa·nkœ·z*]. UrneAdd Sand Kaas; Salchow 1813 Sandkaas; Th Sandkaas Vig. — Vig Vest for Hullenakke. || Sandkaas Odde. K c. 1700 St: Kaas Odde; K 1746—50 Sand-kaas-odden; Thurah Sand-Kaas-

Odden; UrneAdd Sandkaas Odde; K 1778 Sandkaas-Odden; Mansa 1851, Gst Sandkaas Odde.

Sankt Hans Kilde. G&N 1934 p. 9 Sânta-Hânskjiljan; Borrijnh I 163 Sântehâns Kji'lan. — Identisk med Hellige Kilde ovfr. Navnet hidrører fra, at der i gamle Dage holdtes Kildefest St. Hans Aften (R, jfr. DFM 33 p. 65 m. Henvisn. og G&N 1934 p. 9 ff.). Kilden og Festpladsen blev ødelagt ved Stormfloden 1872, hvorefter en ny Festplads med Kilde blev anlagt længere mod Vest, se G&N 1934 p. 9 f.

Sibirien. Th Siberien. — Ved Svaneke Havn.

Sigteklipper [*sa·jtaklœparna*]. Th Sejta Klopparne, Sejtaklœpparna. — Lave Klipper, hvor nu Østergade er bygget. Efter en Mand, der kaldtes [*sa·jtiŋ*]; dette Navn maa være identisk med Subst. bh. Seit, m. „en Sigte" (Esp).

Skaaren [*skårn*]. Salchow 1813 Skornen; Th Skorn. — Et Klippeskær, som Havnens nordre Indløbsmole er bygget paa. Et Subst. bh. Skorr, f. forekommer oftere i Stednavne og modsvarer oldn. skor, f. „Indsnit, Fure; Revne i Fjeldvæggen" (Fritzner) og no. Dial. Skor, f. „Afsats i en Bjergside, en liden Flade under en steil Klippe; en langstrakt Huulning, omtrent som et Bækkeløb med Bakker paa begge Sider" (Aasen). Ordet hører etymologisk til Verbet skære. Formen hos Salchow er hyperkorrekt og hænger sammen med, at Femininumsord paa -n i Bh. ikke faar nogen Endelse i bestemt Form (Esp Indl. p. 88).

Skagelfald. Skiftepr 1697 ved Skaggelfalds torne; Skiftepr 1705 wed skagelfalds tornen; Skiftepr 1707 skagle falds Stœcket; 1808 Thaarups Bh VII Jord kaldet Skagelfaldet uden for Byeleedet. — Se under Skagelfald i Rønne Kbst., 641.

Skinderbakke. Skiftepr 1686 Schinder Bachen; Skiftepr 1698 Skinder Bachen her i Suaniche. — Subst. Skinder, sandsynligvis i Bet. „Rakker, Person der flaar selvdøde eller urene Dyr" (ODS); i denne Bet. kendes Ordet i Bh.

Skottedamme. AL 1912 Skottadammana. || **Skottejord** [*skåtajo·rn*]. — Slægtsnavnet Skot. Ifl. R har en Mand ved Navn Skot ejet Skottejorden.

Skovsklipper [*skaws'kløpər*]. — Slægtsnavnet Skov.

Skrehald [*skre·'ha·l*]. Skiftepr 1686 wed Schre Hald; Skiftepr 1697 Skree Hald; Skiftepr 1707 skrehald og Øxen; Trap[1] Skrehold. — Stedet har ifl. R Navn efter en nu bortsprængt høj Klippe med skraa Flade, som Børn og unge benyttede som Rutsjebane. Denne Leg kendes ogsaa andetstedsfra og kaldes paa Bh. „å kjöra glatten- eller rawkâna", se DFM 39 p. 176 f. Verbet bh. skrē „skride, glide" (Esp).

Slottedamme [*slåtadamana*]. — Formodentlig af et Slægtsnavn Slot.

Smedehul. 1835 (Th) Smedehulstykket; Th Smedehullet. — I Svaneke Vang. || **Smedeløkke.** Skiftepr 1688 smide lochen; Skiftepr 1705 Smede Løchen; Skiftepr 1707 Smeddelycken.

Solbjerg. Skiftepr 1686 Soell Biergs Aggeren; Skiftepr 1727 Soel biergs Ageren ved Sr Herman Kofods steen Eng. — Subst. Sol. Jfr. DS I 111 under Solbjærg og DS IX 148 under Solbjerg Toft.

Staalebugt [*stœ·lbåktən, stœ·labåktən*]. Guide 1946 Staalebugten. — Muligvis Slægtsn. Staale.

Stabelen. BhFisk 1933 p. 10 Stavelinj. — Fiskegrund. Jfr. Stabler i Rønne Kbst., 641.

Stenager. Skiftepr 1710 Jochum Thießens Steen Ager. || **Steneng.** Skiftepr 1686 Steen Engen; Skiftepr 1701 Steen Eng; Skiftepr 1722 steen Eng. || **Stenkuld.** Skiftepr 1695 ved Steen Kullen; Skiftepr 1699 Steen Kullerne; Skiftepr 1722 ved steen Kullene ved aldveyen, som gaar op til Brendes Høye; VSK, Bull 1869 Steenkullen; Guide 1886, Gst Stenkullen.

Stoltenborg [*ståltənbår*]. DFS 1906/23 Stoltenbor(g). — Et nu bortsprængt Klippeparti i Svaneke. Navnet er en spøgende Efterligning af tyske Borgnavne som Stolzenfels, Stolzenburg o. lign. Jfr. DS III p. XIX f.

Stælebrønden [*stœ·labrå·ŋ*]. Th Stellebrønden. — Brønd i selve Byen. Stæl, se Indl.

Sundet [*sənʒəd*]. UrneAdd Sundet. — Baadehavn ved Sandkaas; her havde

Drengene Svømmested (R). Subst. Sund har sandsynligvis her en ældre Betydn. „Sted, hvor der svømmes", jfr. oldn. sund, n. „Svømning".

Svalpekisten [*swalpəkiˑstan*]. Madvig, Livserindringer p. 7 Skvalpekirken; Th Svalpekiste, St. og L. — Formen -kirken hos Madvig maa bero paa en Trykfejl. Skvalpekisten er ifl. Madvig „en lille Kløft og Aabning imellem Strandklipperne, hvor det indstrømmende Havvand bevægede sig paa en særlig Maade, og der benyttedes af Pigerne ved Vask af Tøi". Forleddet er Verbet bh. svalpa, skvalpa „skvalpe, skvulpe" (Esp).

Svaneke Frihed [*swaˑnikafriˑheˑdiŋ*]. — Udmark. || **Svaneke Huk.** JSørensen 1704 Suaniche Huch, Svaneche Huch Steenreef; Panum 1830 p. 4 Svannike Hukken. — Vistnok identisk med Møllenakke. || **Svaneke Nakke** [*swaˑnikanakaŋ*]. — Andet Navn paa Møllenakke. || **Svaneke Odde.** K 1746—50 vagt eller Svaniker-odden; Thurah Vagt- el. Svanike Odden; DAtl Wagt eller Svanike-Odden; Falenkamp 1783 Swanike-Odden; Salchow 1813 Svanicke-odden; IpsenK 1839 Svanikeodden. — Andet Navn paa Vagtbod Nakke.

Svanekær. Urne Tilf. t. Thurah Svane-Kiær; E. Tang Kristensen, Danske Sagn III 232 Svanekjær. — Ifl. Urne Navn paa et Kær, som efter Thurah i gamle Dage skal have ligget omtrent midt i Byen, „hvorudi Svaner paa sine Tider om Aaret opholte sig", og efter hvilket Byen skal have faaet Navn.

Svendshøj [*swensˈhåj*]. Skiftepr 1686 Suends Høy, Suens Høy; Skiftepr 1688 Svends Høy; Skiftepr 1697 Suendß Høy; Skiftepr 1707 Suentz Høy; VSK Sundshøj; VSK Orig Svendshoj; IpsenK 1839 Svendshøi; Mansa 1851 Svendshøi; Bull 1869 Lundshøi; INM 1884 Svendshøi; Gst Svendshøj. — Mandsn. Svend.

Sydskoven [*syˑdskawiŋ*]. Trap[4] Sydskoven; G&N 1934 p. 16 Sydskouinj; Guide 1946 Sydskoven. — Plantage Syd for Byen.

Templet [*tæˑmplad, tæmplad*]. Madvig, Livserindringer p. 7 det lille og det store Tempel; DFS 1906/23, Borrijnh I 163 Templed; G&N 1934 p. 9 Tæmpled; Th Tempelklipperne. — Klippeparti lige Nord for Byen. Navnet maa være et Sammenligningsnavn, formodentlig dannet i Analogi med Klippenavne paa -kirke og -kapel; jfr. under Jons Kapel i Rutsker S., 662.

Tindingen. Madvig, Livserindringer p. 7, Th Tindingen. — Klippe ved Svaneke Havn nær ved Jomfruen ovfr. Subst. Tinding.

Tornstykke. 1835 (Th) Tornstykket. — Plantenavnet Torn „Tjørn".

Troldkællingen [*trålkœˑliŋən*]. DFS 1906/23 Trojlkjælijnen. — Højt Klippeparti ved Hullehavn.

Tyskebugt [*tyˑskabåktən*]. — Bugt lige Vest for Vagtbod Nakke.

Vagtbod Nakke [*vaˑjtboˑnakaŋ, vaˑjtanakaŋ*]. Trap[1] Vagtbod Nakken; Bull 1869, Trap[4] Vagtbodnakke; Gst Vagtbod Nakke. — Odde. Vagtboden var en Bygning, der tjente som Vagtlokale for Borgervæbningen. || **Vagtodde.** K 1744 Wacht Odden; K 1746—50 vagt eller Svaniker-odden; Thurah Vagt- el. Svanike Odden; DAtl Wagt eller Svanike-Odden; K 1778 Wagt Odden; Falenkamp 1783 Wagt-Odden. — Identisk med Vagtbod Nakke ovfr.

Vigen [*vœˑjən*]. Trap[1] Vigen; Trap[4] „Vigen" (bornh. Væjen) eller Nørrevig. || Vigebakke [*vœˑjabakaŋ*]. AL 1912 Væjabakkajn. || Vigebugt. Th Vigebugten. || Vigedal. Borrijnh I 163 Væjadâlejn. || Vigedam. Regnsk 1750 ved Viige Dammen; UrneAdd Veege Dammen. || Vigegaardsjord. Skiftepr 1707 Wige-Gaardß-Jorden, ved Viegaardß Iorden. — Se under Vigestæl ndfr. || Vigehavn [*vœˑjahaˑwn*]. Borrijnh I 63 Væjahaun; G&N 1934 p. 9 Væjahawn; Guide 1946 Vigehavn. || Vigenakke. Th Vigenakken. || Vigestæl [*vœˑjastœˑliŋ*]. Madvig, Livserindringer p. 13, BhS XXI 78 lille Vigestælen. — Her har tidligere ligget en Gaard, nemlig 8. Vg i Ibsker, se under Viegd i Ibsker S., 674.

Vægterhavn. Trap[1] Vægter Havn.

Vælderne. BhFisk 1933 p. 10 Wæiljarna. — Fiskegrund. Subst. bh. Væjlla, f. „sammenkittet fast stenagtigt Jordlag" (R).

Øksen. Skiftepr 1707 skrehald og Øxen, et half læß Enges Bund kaldes Øxsen; Skiftepr 1710 Øxßen; Th Øxen, Øjsan. — Eng i Svaneke Vang. Jfr. Øksen u. Neksø Kbst., 646.

646. NEKSØ KØBSTAD.

BEBYGGELSESNAVNE.

Neksø, Kbst [ældre: *najsə*, *na·jsə*; nu oftest: *næksə*]. 7/12 1346 (15. Aarh.), udat. Jakob Ærkebisp 1392—1410 (Afskr.) Nexe; 5/6 1429 nexø; 16/3 1451 Nexæ; Juni—Juli 1454 Hanserec. 1431—1476 V 177, 31/8 1463 Hanserec. 1431—1476 V 255, 1/6 1480 (LDipl), 9/8 1490 Nexe; 6/7 1499 (samt. Kopi) Nexøø; 15/8 1501 (Langebek) Næxæø; 11/11 1512 (Spec 1693) Näxiö; 26/1 1516 Hüb 52 Neysse; 31/5—24/10 1523 Hanserec. 1477—1530 VI 499 f. Nexen; 1530? Hüb 83 Nexø; 14/8 1544 Hüb 137 ff. Nix, Nex; K 1554 Danm. Kortlægn. I 13 Nex; 1/11 1562 Hüb 279 ff. Nexe; Lb 1569 Nexø; LR 1585 Nexøø; Jb 1598 Nexe; 6/5 1608 Hüb 560 f. Nexe, Nexø; Jb 1624 Nex; Jb 1664 Nexøe; K c. 1700, K c. 1770, VSK Nexøe; M 1844 Nexø Kiøbstad; Trap[4] Neksø; Gst Nexø. — Da Formen Nexe ikke blot forekommer i tyske Kilder, men ogsaa i danske, f. Eks. i 7/12 1346, gaar det ikke an at opfatte denne Form som sekundær i Forhold til Nexø, skønt den sidstnævnte Form allerede forekommer i 5/6 1429; Neksø maa tværtimod anses for en hyperkorrekt Skrivemaade opstaaet ved, at det sidste -e er opfattet som Subst. Ø. Som Tolkningsbasis maa altsaa opstilles et gldа. Næksæ. Dette kan være et sammensat Navn med Subst. gldа. sǣ „Sø" som Efterled; i saa Fald maa Næksǣ opr. være Navn paa den temmelig store Sø Ferskesø. Forleddet kan maaske være et Subst. gldа. *næk „Nøkke, overnaturligt Væsen, der holder til i Aaer og Søer", etymologisk identisk med oldn. nykr, m., Gen. nykrs, runeda. nukʀ (som Mandsn., se Jacobsen-Moltke II 385), jfr. oldeng. nicor, m., oldhty. nihhus, m., mnty. necker, m., nyhty. Nix, m. d. s. Paa østnordisk Omraade er Stammens udlydende r opfattet som Nominativmærke og derefter forsvundet, og i Stedet for den ventede Rodvokal y eller ø har Ordet her undertiden i eller æ (jfr. sv. näck og ænyda. Former som best. Sing. nicken og ubest. Plur. nicker ved Siden af Former med y, ø og o, se Kalkar II 453, III 229; jfr. „Hr. Nek" og andre Former i jy. Opskrifter af DgF 37, se DgF IV 796 ff.). Den urundede Vokal findes allerede i Akkusativformen nek i Själina Tröst (det tilsvarende Sted i den danske Oversættelse Sjæla Trøst er ikke bevaret). Om Vokalen se iøvrigt Axel Kock, Umlaut und Brechung p. 207 og Bengt Hesselman, De korta Vokalerna i och y i Svenskan (Uppsala Universitets Årsskrift 1909) p. 235. Forudsat at Tolkningen er rigtig, kan som Paralleller anføres de svenske Sønavne Näcktjärn og Näcksjön, samt Elvenavnet Näckeström (HellqSjön 439).

Aasen [*œ·zin̨*]. BhS XIV 75, BhTid 11/5 1925, Postadr 1943 Aasen. — Gade, som tidligere kaldtes Hallandsaas. I BhS XIV 75 opfattes Aasen som det opr. Navn, Hallandsaas som en Forvanskning, og Gaden siges at have sit Navn efter „den største af de gamle Havstokke", jfr. bh. Ås, m. „Aas, Aksel". Det forholder sig imidlertid omvendt: Hallandsaas er det opr. Navn, Aasen en Ellipse derfor, se iøvrigt ndfr. under Hallandsaas. Med Naturnavnet Aasen kan der af topografiske Grunde ikke være nogen Forbindelse.

Avlsbrugervej. Postadr 1943 Avlsbrugervej.

Badskærgade, Lille-. Th Badskærgade, Lille-. — Jfr. Lars Badskærs Gang ndfr. Subst. Badskær (omdannet af Bartskær) „Barber, Saarlæge".

Bakkemølle [*bakamølan*]. Trap[4], Postadr 1943 Bakkemølle. — Ligger paa Storebakker.

Birkegænge [*berkaɑ̯ænəd*, *bærkaɑ̯ænəd*]. BhTid 11/5 1925 Birkegænge; Opt. 1926 Berkagænget; Th Birkegænget. — Ifl. BhTid 11/5 1925 efter en Mand ved Navn Jørgen Birch.

Blagerhus [*bla·garahu·zəd*]. — Nu nedrevet; opr. Bolig for en Konstabel. En Beboer hed Hans Pedersen Holm, kaldet Blågarijn. Til Udtrykket bh. gjorra blåg „udrette noget voldsomt el. opsigtsvækkende" (R), jfr. Verbet bh. blåga „piske, om Regn og Sne" (R), sv. Dial. blaka „slaa, piske" (Rietz).

Bohnemølle [*bo·namølan*]. Trap[1] Bonde M.; G&N 1935 p. 63 Bohnamøllan; BhS VII 129 Bohnemøllen. — Bygget 1785, nu nedbrudt. Slægtsnavnet Bohn.

Bojesmølle [*båjsamølan, båjsənamølan*]. Trap[1] Bojes M.; Th Bojes Mølle. — Fsv. Stubmølle, der laa, hvor nu Anlægget er. Slægtsn. Boyesen, alm. udt. [*båjə*].

Bredgade [*bre·ga·da*]. Trap[2], Trap[4], Postadr 1943 Bredgade.

Brogade [*bro·ga·da*]. Tax 1761 Broe Gade; FT 1840 Broegaden, Broegade; Postadr 1943 Brogade. — Gade fra Torvet mod Sydvest. Skønt Subst. Bro i Gadenavne ofte har Betydn. „Brolægning, Stenbro" (Hugo Matthiessen, Gl. Gader p. 72 f.), er det vistnok sandsynligere, at Bro her har den alm. Rigssprogsbetydn.; Stiftamtmand Grev Knuth beretter i 1764, at der ingen brolagte Gader findes i Neksø, og ifl. en Nutidstradition skal Gaden tidligere have passeret en Bro over et Vandløb (R).

Bryggerigang [*bryɣə'ri·gaŋiŋ*]. — Den nederste smalle Del af Bryggeristræde, nu fsv.

Bryggeristræde. Trap[3], Postadr 1943 Bryggeristræde.

Brænderimølle. Sk&P c. 1855—92 Brænderimøllen.

Brænderistræde. Trap[2] Brænderistræde. — Det nuv. Bryggeristræde.

Bundtarmen [*bånta·rmiŋ*]. — Navn paa den Gade, som nu hedder Grøndals Vænge. Subst. bh. Bundtarm, m. „Blindtarm, Blindgade".

Børsen. Kb 1689 paa børsen.

Damgade. Th Damgade. — Nyt Navn. Den ældste Del af Gaden hed tidligere Piledamstræde eller Leghangænge.

Danielstræde [*da·niælstræ·də*]. Trap[3] Danielstr.; Postadr9, BhTid 11/5 1925 Danielstræde. — Her har ifl. BhTid 11/5 1925 engang boet en Mand ved Navn Jeppe Danielsen.

Dickegænge [*dekaɟœŋəd*]. Th Dikkegænget. — Del af Vægtergaden, gennem Dickegaarden. Efter Slægten Dick.

Ferskesøstræde [*fa·rskər'jö·stræ·də*, yngre *fa·rskə'jö·stræ·də*]. Tax 1761 Færske Søe Strædet; 1762 UrneAdd Færske Soe Strædet; Tax 1771, FT 1787 Færske Søe Strædet; Tax 1801 Ferske Søe Strædet, Fersker Søe Strædet; FT 1840 Ferskesøestrædet; Trap[1], Postadr 1943 Ferskesøstræde. — Naturnavnet Ferskesø.

Filosofgangen [*fi·lo'såfgåŋiŋ*]. — Her færdedes Realskolens Disciple. Formodentlig Opkaldelse efter Filosofgangen i Sorø.

Fiskerstræde [*feskarastræ·də*]. Trap[2] Fiskestr.; Trap[3] Fiskerstræde; Postadr 1943 Fiskerstræde.

Frederiks Stenbrud, Hse. FT 1840 Frederich Steenbrud; Postadr 1943 Frederiks Stenbrud. — Se under Naturnavne.

Funchegænge. BhTid 11/5 1925 Funchegænget; Th Funkegænget. — Andet Navn paa Skipperstræde ndfr. Efter en Skibsfører ved Navn Funch.

Gaasetorv [*gœ·zatårəd*]. Trap[2] Gaase T.; BhTid 11/5 1925 Gaasetorvet; Trap[4] Gaasetorv; Postadr 1943 Gaasetorvet. — „Gaasetorvet var Samlingssted for de mange Gæs man den Gang havde herude nord i Byen. En af de Skikkelser, man bedst husker, er Stine Mouritsen. Hun kom om Foraaret og helt hen paa Sommeren hver Dag med sin store Flok Gæslinger, som græssede paa Gaasetorvet" (BhTid 11/5 1925). Jfr. Hugo Matthiessen, Gl. Gader p. 96 f.

Galgehus, fsv. Hs [*galyɣəhu·zəd, galjəlyɣə'hu·z*]. Gst Galgehus. — Efter Naturnavnet Galgeløkke.

Gamle Postvej [*dæŋ gamla pœ·stvæ·ŋ*]. Postadr 1943 Gammel Postvej. — Vej fra Rønnevejen til den gamle Postgaard.

Gasværksvej. Postadr 1943 Gasværksvej.

Gertrudsgænge [*ɟa·rtəs ɟœŋə*]. — Andet Navn paa Toldbodgænge.

Ginesgænge [*gi·nəs ɟœŋə*]. — Andet Navn paa Hans Hermansens Gænge. Efter en Væverske ved Navn Gine Hansen (R).

Grøndalsvænge, Gade. Postadr 1943 Grøndalsvænge. — Slægtsnavnet Grøndal.

Grønnegade [*grö·nəga·da*]. Tax 1761 Grønne Gade; FT 1840 Grønegade; Postadr 1943 Grønnegade. — Fører fra Kildestræde til Gaasetorv i Byens nordvestlige Hjørne. Grønnegade er opr. Navn paa en græsbevokset Gade, se Hugo Matthiessen, Gl. Gader p. 19 f.

Gustav Møllers Vej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Gustav Møllers Vej. — Opkaldt efter den svenske Socialminister Gustav Möller; se iøvrigt under Bellmannsvej i Rønne Kbst., 641.

Hallandsaas [*ha·ɭans¹œ·z*]. Tax 1761 Halens Aass; Skiftepr 1761 ved Hallands Aas; 1762 UrneAdd Hallens Aas; Tax 1771 Hallands Aas; FT 1787 Halands-Aas; Tax 1801 Hallands Aas; Trap[1] Hallands Aasen; Trap[4] Hallandsaas. — Gaden fra Torvet mod Nord, hedder nu officielt Aasen, se ovfr. Gaden er opkaldt efter det københavnske Hallands Aas, det nuværende Kongens Nytorv og Gothersgade. Dette Areal var, indtil Kongens Nytorv blev anlagt 1670, „et ufremkommeligt Uføre med Høje og Dale, som man skæmtvis kaldte Hallandsaas efter Bjergstrækningen mellem Skaane og Halland, et Navn, der bevaredes længe efter at Kongens Nytorv var blevet reguleret". (O. Nielsen, Kjøbenhavns Historie og Beskrivelse IV, 1885, p. 449). Jfr. P. K. Thorsen, Afhandlinger og Breve II 138.

Hans Hermansens Gænge [*ha·rmənaɟœŋəd, ha·ns ¹ha·rməns ɟœŋə*]. Trap[2] Hans Hermans Gænge; BhTid 11/5 1925 Hanes Hermans Gænge; Opt. 1926 Hans Harmens gænge; Postadr 1943 Hans Hermans Gænge, Hermans Gænge. — Ogsaa Ginesgænge.

Havnegade [*ha·wnaga·da*]. Trap[3], Trap[4], Postadr 1943 Havnegade. — En Del deraf hed tidligere Pilestræde.

Hedtoftsvej. Jul paa Bh 1946 Hedtoftsvej. — Opkaldt efter den danske Statsminister Hans Hedtoft.

Hjortegænge. — Se Hjortestræde.

Hjortestræde [*jo·rtaɟœŋəd*]. Trap[2] Hjortestr.; Postadr 1943 Hjortestræde. — Slægtsnavnet Hjort.

Hjørnegade [*jö·rnaga·da*]. Tax 1761 Hiørne Gaden; FT 1840, Postadr 1943 Hjørnegade. — Ved Hjørnet ndfr.

Hjørnet [*jö·rnəd*]. — Huse i Byens Udkant. Byens gamle Vestgrænse danner her et retvinklet Fremspring.

Højbovej. Bh. Vejv. 1944 Højbovej.

Julestuen [*jy·lastawan*]. Trap[2], Trap[4], Postadr 1943 Julestuen. — Nu Navn paa en Gade, men opr. Navn paa en Ejendom, hvor der i gl. Tid holdtes Julestuer og Dans (R).

Jydegænge [*jy·daɟœŋəd*]. Trap[2], Trap[4] Jydegænge; Postadr 1943 Jydegænget. — Vistnok efter den kendte Original Postbud Per Mark, kaldet „Jyden", som boede her (R).

Kalkbrænderivej [*kalkbrœŋərivœ·ŋ, kalkbrœŋə¹ri·vœ·ŋ*]. Postadr 1943 Kalkbrænderivej.

Kejsergang [*ɻa·jsaragåŋiŋ*]. Trap[2] Keisergang; Postadr 1943 Kejsergangen. — Slægtsnavnet Kayser.

Kejsergænge [*ɻa·jsaraɟœŋəd*]. BhTid 11/5 1925 Kaysergænget. — Sidegade til Kejsergang.

Kildebakkestræde [ældre: *ɻiləbakaŋ*, nyere: *ɻiləbakastræ·də*]. Tax 1761 Kile Backestrædet; 1762 UrneAdd Keilebakkestrædet; Tax 1771 Kilde Backe Strædet; Tax 1801 Kildebaks Strædet, Kildebak Strædet; FT 1840 Kjeldebakestræd; Trap[1], Postadr 1943 Kildebakkestræde. — Stræde ved Bykilden.

Kildestræde [*ɻiləstræ·də*]. Tax 1761 Kile Strædet; 1762 UrneAdd Keilestrædet; Tax 1771, FT 1787, Tax 1801 Kilde Strædet; FT 1840 Kildestrædet; Trap[1], Trap[4], Postadr 1943 Kildestræde. — Gaden fra Kildebakkestræde mod Syd. Efter Bykilden.

Kirkestræde [*ɻa·rɻəstræ·də, ɻærkəstræ·də*]. Tax 1761 Kirke Strædet; FT 1840 Kirkestrædet; Postadr 1943 Kirkestræde. — Ved Kirken. Kaldtes alm. Kirsten Kruses Gænge el. Krusegænge.

Kirsten Kruses Gænge [*ɟestəna ˈkriu·zəs ɟœŋə*]. BhSoc 21/7 1928 „Kristine Kruses Gænge". — Andet Navn paa Kirkestræde. Efter en gammel Kone, der boede her, og som mentes at kunne hekse (R).

Klintegade [*klinŋtaga·da*]. Trap[4] Klinteg.; Th Klintegade. — Navn paa en Del af den nuværende Paradisvej, som fører forbi Klint i Ibsker S., 674.

Knappegænge. Trap[2] Knappegange; Th Knappegænget. — Andet Navn paa Smallegade. Slægtsnavnet Knap.

Knollegænge [*knålaɟœŋəd*]. BhS VII 127 Knollegænget. — Et Stræde, der førte fra Aasen til Strandgade. Her boede en Mand, der blev kaldt [*knåliŋ*] (R).

Kong Gustafs Vej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Kong Gustafs Vej. — Opkaldt efter den svenske Konge Gustaf V; se iøvrigt under Bellmannsvej i Rønne Kbst., 641.

Kridtgade [*kri·tga·dan*]. — Alm. Navn paa Nygade. Navnet hidrører vistnok fra, at Gaden tidligere var belagt med lyse Kalksten (R).

Krusegænge [*kriu·zaɟœŋəd*]. — Andet Navn paa Kirsten Kruses Gænge.

Købmagergade. Tax 1761 Kiøbmager Gade; FT 1840 Kiøbmagergade; Trap[1] Kjøbmagergade. — Formodentlig Opkaldelse efter Købmagergade i København. Denne Gade hed tidligere Kiødmangergade (af Kiødmanger „Slagter"), men dette Navn omdannedes i 16. Aarh. til det meningsløse Kiøbmagergade, se Navneformerne i P. K. Thorsens Afhandlinger og Breve II 136 ff. med Tillæg I smst. p. 154 f.

Langelinie [*låŋəˈli·nia*]. BhTid 11/5 1925 Langelinie. — En lang Husrække med Arbejderboliger. Spøgende Opkaldelse efter Langelinie i København.

Langvig. Kb 1689 i Langvig. — Navn paa en Bebyggelse i eller ved Neksø.

Lars Badskærs Gang [*la·rs ˈba·dʃœ·rs gåŋ*]. BhTid 11/5 1925 Lars Badskers Gang ved Søndergade. — Gang gennem Vingevænge. Jfr. Badskærgade, Lille- ovfr.

Lavesgaard. Lb 1569 Laffuis gd. — Muligvis identisk med den 22. Sg i Bodilsker S., 681; denne Gd.s Jorder kaldes 1739 og senere Lavestæl, og UrneNb oplyser, at Ejeren bor i Neksø. Jfr. Naturnavnet Lavestæl.

Leghangænge [*leˈga·naɟœŋəd*]. — Den ene Ende af Damstræde, hvilket Navn kun benyttes officielt. Strædet er opkaldt efter en Mand ved Navn Henrik Leghan, udt. [*leˈga·n*], hvis Fader var Medlem af et holstensk Grenaderkorps, der laa paa Bornholm 1807—14 (R).

Lindbergsvej. Jul paa Bh 1946 Lindebergsvej; Postadr 1948 Lindbergvej. — En af de i 1946 nyanlagte Gader, se under Bellmannsvej i Rønne Kbst., 641.

Lindestræde [*liŋəstræ·də*]. Trap[2], Trap[4] Lindestr.; Postadr 1943 Lindestræde.

Lysereløkke [*ly·staralyɬan*]. — Huse paa en Løkke, der har tilhørt Slægten Lyster.

Lystersminde. Th Lysters Minde. — Et af Husene paa Lysereløkke.

Madegænge [*ma·ɟœŋəd*]. Postadr 1943 Maegænge. — Naturnavnet Made.

Mortensgade [*mœ·rtənsga·da*]. Trap[2] Mortensgade; Trap[4] Mortensg.; Postadr 1943 Mortensgade.

Mosevej [*måzavæ·ŋ*]. Postadr 1948 Mosevej.

Munkebakke [*moŋkabakaŋ*]. Kb 1688 Hans Pedersens paa Munchebachens Qvinde; Kb 1697 Munchebanche. — Del af Torvegade. Slægtsnavnet Munch.

Munkegade [*moŋkaga·da*]. Tax 1761 Munche Gaden; FT 1840, Postadr 1943 Munkegade. — Munkegade og Munkestræde ligger et Stykke Syd for Kirken. Det vides ikke, om her har ligget et Kloster.

Munkestræde. Tax 1761 Munche Strædet; FT 1840 Munkestrædet, Monkestrædet; Trap[1] Munkestræde.

Myregænge [*my·raɟœŋəd*]. Trap[2] Myregænge; Th Myregænget. — Den nederste Del af Havnegade. Maaske Slægtsnavnet Myhre.

Mølleby [*møləby·*]. Th, Postadr 1943 Mølleby. — Bebyggelsen ved Nymølle, Savmøllen og Bohnemølle.

Skt. Nikolaj Kapel. PrI 1624 St Nicolaj Capel. — Ældre Navn paa Neksø Kirke, der var indviet til de søfarendes Helgen Skt. Nicolaus.

Nyboder, Gade [*ny·bo·ər*]. Trap[2], BhTid 11/5 1925, Trap[4], Postadr 1943 Nyboder. — Gade i Byens nordligste Del. Opkaldelse efter Nyboder i København.

Nygade [*ny·ga·da*]. Trap[3], Trap[4], Postadr 1943 Nygade. — Kaldtes tidligere Kridtgade.

Nymølle [*ny·møla*]. VSK Nye Mølle; Trap[1] Ny M.; Guide 1914, BhS VII 121, Gst Nymølle.

Nørregade [*nårəga·da*]. Tax 1761 Nøre Gade; Tax 1801 Nørregade; Trap[1] Nordregade; Postadr 1943 Nørregade.

Nørremark. Postadr 1869 Nørremark.

Nørremølle [*nårə møla*]. 1684 (Jb 1687) ved den Norderste Weermølle; Skiftepr 1746 Nørre Mølle; Skiftepr 1764 den nøre Mølle; Trap[1] Nordre M. — Gl. Stubmølle, nu forsvundet. Navnet anvendes undertiden om Møllehuset, der staar endnu (R).

Nørremøllevej. Vejfort 1942 Nørremøllevejen.

Paradisvej. Postadr 1943 Paradisvej. — Efter Paradis i Ibsker S., 674.

Per Esbers Gænge [*pæ·r ˈæzbərs ɟæŋə*]. Trap[2] Peder Espers Gænge; BhTid 11/5 1925 Per Esbers Gænge; Opt. 1926 Per Esbers gænge; Postadr 1943 Per Espers Gænge. — Ifl. BhTid 11/5 1925 efter „forlængst afdøde Per Espersen".

Pilebrohuse [*pi·labro·hu·zən, pi·laˈbro·hu·zən*]. — Naturnavnet Pilebro.

Pilebrovej [*pi·laˈbro·væ·ŋ*]. BhTid 11/5 1925 Pilebrovej; Th Pilebro; Postadr 1943 Pilebrovej.

Piledamgænge. I c. 1937 Piladamgjænet. — Det folkelige Navn paa Piledamstræde.

Piledamstræde. Tax 1761 Piile Dams Strædet; FT 1840 Piledamstrædet; Postadr 1943 Piledamsstræde. — Naturnavnet Piledam.

Pilestræde [*pi·lastræ·də*]. Tax 1761 Piile Strædet; FT 1840 Pilestrædet; Trap[2] Pilestræde. — Glt. Navn paa den Del af Havnegade, der gaar fra Grønnegade mod Vest.

Raggegænge. I c. 1937 Raggagjænet. — Andet Navn paa Piledamgænge ovfr. Efter Øgenavnet Ragg; I c. 1937 nævner P. Hansen Ragg kaldet Raggijn; jfr. bh. Raggijn „Fanden" (Esp).

Skansen, Hs [*ska·ŋsan*]. — Her laa tidligere en „Skanse", vist snarest en naturlig Vold (Moræne- eller Strandvolddannelse) (R).

Skidenstræde. Tax 1761 Skiden Strædet; Trap[1] Skidenstræde.

Skippergænge. — Se Skipperstræde.

Skipperstræde [*/epəraɟæŋəd*]. Trap[2] Skippergænget; BhTid 11/5 1925, Postadr 1943 Skipperstræde. — „Navnet minder om, at her lige i Nærheden har boet flere Skippere, blot at nævne: Funch, Bech, Jakob Dam, Math. Thuesen, Ole Lau og H. A. Lau. Forøvrigt har mange Søfolk haft deres Gang i Skipperstræde igennem mange Aar" (BhTid 11/5 1925). Gaden kaldes ogsaa Funchegænge.

Skolegænge [*sko·ləɟæŋəd*]. Trap[2] Skolegænget.

Skolekrog [*sko·ləkrå·giŋ*]. — Det folkelige Navn paa Skolestræde.

Skolestræde. Th, Postadr 1943 Skolestræde. — Hed tidligere Vognmagerkrog.

Smallegade [*sma·ləga·da*]. Trap[3], Trap[4], Postadr 1943 Smallegade.

Smedebakke [*smedabakaŋ*]. — Den nordligste, skraanende Del af Kildestræde.

Smedegade [*smedaga·da*]. Trap[2] Smedestr.; Trap[4] Smedest.; Postadr 1943 Smedegade.

Snarken [*sna·rkan*]. — Del af den nuværende Vægtergade. Til Verbet bh. snarka „snorke", muligvis om Sted, hvor Vægteren sov.

Stenbrudsgaard [*ste·nbrədsgɔ·riŋ*]. Postadr 1943 Stenbrudsgaard. — Opr. Embedsbolig for Inspektøren for Frederiks Stenbrud.

Stenbrudsmølle [*ste·nbrədsmølan*]. Postadr 1943 Stenbrudsmøllen. — Ved Frederiks Stenbrud.

Stenbrudsvej [*ste·nbrədsvæ·ŋ*]. Postadr 1943 Stenbrudsvej.

Stenhuggerstræde [*ste·nhogarastræ·də*]. Trap[2] Steenhugger Str.; Postadr 1943 Stenhuggerstræde.

Storebakke Mølle. BhAvis 1876 (Th) Storebakkemøllen. — Andet Navn paa Bakkemølle ovfr.

Storegade [*sto·rəga·da*]. Trap[4], Postadr 1943 Storegade. — Den sydl. Del hed tidligere Søndergade.

Storemølle. Skiftepr 1750 væsten for den Store Mølle synden op til støttegavs stien; Skiftepr 1753 væsten dend stoere Mølle; Sk&P c. 1855—92 den store Mølle.

Stormgade [*stårmga·da*]. Tax 1761 Storm Gade; FT 1840, Postadr 1943 Stormgade. — Blæsten fra Vest staar stærkt ind her (R).

Strandgade [*stra·nga·da*]. Tax 1761 Strand Gade; 1762 UrneAdd Strandgaden; FT 1840, Postadr 1943 Strandgade.

Strandstræde, Søndre-. Tax 1761, FT 1840 Søndre Strandstrædet; Trap[1] Søndre Strandstræde.

Strandvej, Nordre- [*nårə stra·nvaj, dæŋ nårə stra·nvæ·ŋ*]. K 1817 (Th) Nordre Strandvej; Trap[4] Nørre Strandvej; Postadr 1943 Nordre Strandvej.

Strandvej, Søndre- [*sønrə stra·nvaj, dæŋ sønrə stra·nvæ·ŋ*]. Trap[3], Trap[4], Postadr 1943 Søndre Strandvej.

Svanegade [*swa·nəga·da*]. BhTid 11/5 1925, Postadr 1943 Svanegade. — „Den skulde i Grunden hedde Svanegænget, det Navn, der er bedst kendt af de fleste" (BhTid 11/5 1925). Slægtsnavnet Svan (R).

Sverigesvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Sverigesvej. — En af de i 1946 nyanlagte Gader, se under Bellmannsvej i Rønne Kbst., 641.

Søborgstræde [*ʃö·bårstræ·də*]. Trap[2] Søborgstr.; Postadr 1943 Søborgstræde.

Søndergade [*sønərga·da*]. Tax 1761 Sønder Gade; FT 1840 Søndregade; Postadr 1943 Søndergade. — Den nuv. Søndergade hedder paa Kortet i Trap[1] Munkegade og Stormgade; den gamle Søndergade er den sydl. Del af den nuv. Storegade.

Sønder-Landevej [*sønrə lanavaj*]. Postadr 1948 Sdr. Landevej.

Søndermølle. Skiftepr 1743 den søndere Mølle.

Sønder-Villavej. Vejfort 1942 Søndre Villavej. — Yngre Navn paa Sønder-Landevej.

Toldbodgade [*tålboga·da*]. Postadr 1943 Toldbodgade.

Toldbodgænge [*tålboɖæŋəd*]. Trap[2] Toldbodgang; Opt. 1926 Toldbodgænget. — Lille Gade fra Torvet til Toldbodgade.

Toldbodvej. Trap[2] Toldbodvei; Th, Postadr 1943 Toldbodvej.

Torvegade. Trap[3], Trap[4] Torvegade; Th Torvegade (Store); Postadr 1943 Torvegade.

Torvegænge. Trap[2] Torvegang; Trap[3] Torvegænge.

Trompetergænge. — Se Trompeterstræde.

Trompeterstræde [*tråmˈpe·tərstræ·də*]. Trap[2] Trompeter Str.; Opt. 1926 Trompeteragænget; Postadr 1943 Trompeterstræde. — „De gamle fortæller, at Navnet knytter sig til den gamle Per Kofoed Drejer, der boede her. Han var Trompetblæser ved den bornholmske Milits" (BhTid 11/5 1925).

Tyvekrog, Hse. I 1947 Tjivakroginj. — Andet Navn paa Vingevænge. Et af Husene kaldtes Tyvesmedehus.

Tyvesmedehus. I 1947 Tjivasmedahuset. — Et af Husene i Tyvekrog. Har Navn efter en Mand kaldet Tjivasmedinj. Jfr. Tyvesmedehus i Povlsker S., 682, og Aaker S., 684.

Tønnesegænge [*tønəsaɖæŋə, tønəsˈɖæŋə*]. BhTid 11/5 1925 Tønnes Gænge; Opt. 1926 Tønnesagænget; Postadr 1943 Tønnese Gænge. — Ifl. BhTid 11/5 1925 efter en Mand ved Navn Tønnes Exsteen.

Vaardeløse, Hse [*vɑ·ralö·za*]. I 1927 Vaaraløsa. — Ældre Navn paa Vingevænge; Husene stammer delvis fra den nu forsvundne Vaardeløsegaard ndfr.

Vaardeløsegaard [*vɑ·ralö·zagɑ·riŋ*]. I 1947 Vaaraløsagaaring. — Gammel Avlsbrugergaard, som laa bag Søndergade. Adj. bh. våralöser „uden Vogtning, Tilsyn; uagtsom, skjødesløs" (Esp).

Vangegemmerhus, Søndre- [*våŋaɖemarahu·zəd, de(d) sønrə våŋaɖemara-*

hu·zəd]. Th Vangegemmerhuse; Postadr9 Vanggemmerhus. — Opr. Bolig for Vangegemmeren, der skulde aabne og lukke det søndre Byled.

Vangegemmerhus, Vestre- [*vâŋaǧemarahu·zəd, de(d) væstrə vâŋaǧemarahu·zəd*]. — Ved det vestre Byled.

Vestergade [*væstərga·da*]. Tax 1761 Vester Gade; 1762 UrneAdd Vestre Gade; FT 1840 Vestergade.

Vingevænge [ˈ*viŋa*ˈ*væŋa*]. — Uregelmæssig Bebyggelse ved Hjørnet af Søndergade og Stormgade. Bh. [ˈ*viŋa* ˈ*væŋa*] „Uorden, Forvirring" (R). Bebyggelsen kaldes ogsaa Vaardeløse, Tyvekrog og Lars Badskærs Gang.

Vognmagerkrog [*vawnma·garakrå·giŋ*]. Trap³, Th Vognmagerkrogen. — Ældre Navn paa Skolestræde. Her har tidligere boet en Karetmager (R).

Vægtergade [*vœktaraga·dan*]. Trap⁴, Postadr 1943 Vægtergade.

Vægtergænge. Trap² Vægtergænge; Th Vægtergænget. — Ældre Navn paa en Del af Vægtergade.

Nyere Navne paa Gde og Hse, hovedsagelig yngre end 1900: Aasesbo, Bakkehus, Charlesminde, Gunnely, Hyldeborg, Højbo, Jomfrulyst, Landbolyst, Løkkebo, Rebslagerhytten, Springforbi, Stenly, Søfryd, Sølyst, Søvang, Vanggaard, Vesterled, Virkelyst.

NATURNAVNE.

Aalehavet [*œ·laha·wəd*, Plur. *œ·laha·wən*]. P. Thorsen, Langs Østkysten p. 15 Aalehavet. — Den Række Smaasøer, der laa langs Stranden mod Nord, nu for største Delen opfyldte. Singularisformen bruges om den største, endnu kun delvis opfyldte Sø, der anvendes som Losseplads.

Aasen [*pœ· œ·ziŋ*]. Skiftepr 1758 Aassen; Skiftepr 1760 Aasen; Regnsk 1772 Aaßen; Trap¹ Paa Aasen. || Aasestykke. Skiftepr 1752 aaßestøcket. — Højtliggende Jord Nord for Byen. Aas, se Indl.

Armen [*a·rmiŋ*]. — Stenodde Nord for Havnen, før Opfyldningen. Subst. Arm anvendt metaforisk.

Aspesenge. Svaneke Skiftepr 1707 Aspeß Enge. || **Aspesskov.** [*aspəs·skawiŋ*]. Skiftepr 1745 østen aspeskouen; Skiftepr 1755 østen Aspe skov; VSK Aspeskoven; Trap¹ Aspeskov; Guide 1886 Aspeskoven. — Kollektivet Aspe.

Baadsmandsrumpe [*bœ·dəma·ŋsrâmpan*]. — Smalt Areal ved Halle. Subst. Rumpe „Hale".

Bededam [*be·dadamiŋ, be·dəˈdam*]. — Areal ved Ejendommen Hjørnet. Forleddet synes, da den første Udtaleform vist er den bedste, at være Subst. Bede „kastreret Vædder". Den anden Udtaleform viser Omtydn. til Subst. Bede, n. »Græsgang« eller til bh. [*be·də*], n. „Madding".

Birkerev [*bærkare·vəd*]. Th Birkerevet. — Stenrev ud for Gaden Birkegænge.

Bolteskanse. K 1744 Bolte Batterie; UrneAdd Bolte Batterie; Salchow 1813 Bolteskandse; Trap¹ Bolte-Skandse. — Der var i Neksø i 1670'erne en Kaptajn Herm. Bolt (Th).

Bondemose [*bo·namåzaŋ*]. — Neksøboernes Navn paa Neksø Myr, hvoraf den største Part ligger i Bodilsker S. og ejes af Bønder i dette Sogn.

Bossen [*båsiŋ*]. DFS 1906/23 Bossijn. — Andet Navn paa Slingesten ndfr. Subst. bh. Boss, m. „større Kugle til Spil, f. Eks. til Keglespil", jfr. Kegleboss [*ǩa·jləbås*] „Keglekugle" (R). Efter Sagnet skal Fanden have benyttet Stenen som Keglekugle. Navnet er formodentlig sekundært i Forhold til Fandens Keglebane, Navn paa en stor Sten i Nærheden.

Brandestæl [*bra·nastœ·liŋ*]. Trap¹ Brande Stælen. — Areal Sydvest for Byen, nær ved Skellet mod Bodilsker S., 681. Ifl. Opt. 1922 hed Arealet tidligere Love-Stæl. Jorden støder op til Lavestæl i Bodilsker S., hvis Ejer, Rasm. Brandt, ifl. UrneNb boede i Neksø i 1750. Forleddet er altsaa Slægtsn. Brandt, som paa Bh. udtales [*bra·n*] (R).

Brokkeskanse [*bråkəska·ŋsa(n), bråkəˈska·ŋsa*]. BhTid 30/4 1892 Brokke-

skanse. — Subst. bh. Brokka, f. „Brokke", ofte specielt om Affald ved Stenbrydning. Brokkeskansen strækker sig fra Byen mod Nord og bestaar for en Del af Stenbrokker fra det gamle Frederiks Stenbrud.

Brommeløkke [*bråmølɣa(n)*]. Svaneke Skiftepr 1707 Bremmeløcken; Skiftepr 1746 væsten for Brømme løcke; Skiftepr 1749 Norden Brøme Løcke; Skiftepr 1750 Brønne løcke, Brøme Løcke; Skiftepr 1762 norden bremmelycke. — Maaske Verbet bh. bromma „gro kraftigt" om Korn (R).

Brostykke [*bro·styɣəd*].

Bryggerdam [*bryɟaradamiŋ*]. || **Bryggerløkke** [*bryɟaralyɣan*]. — Ved Bryggeriet.

Bukkeløkke. Skiftepr 1764 Bucke lycken. — Subst. Buk, bh. Bokk „Hannen hos Geder og Raadyr" (R), evt. anvendt som Slægtsnavn.

Byfogedknald [*by·fawdakna·ln*]. — Fiskegrund S.Ø. for Havnen.

Bykilden [*by·ɣilan*]. Trap[1], Th Bykilden. — Offentlig Brønd i Kildestræde.

Bækkebro [*bæɣabro·ən*]. Guide 1886, Gst Bækkebro. — Bro over Søbæk paa Mosevej.

Dalager. Skiftepr 1758 Dale Ageren; Skiftepr 1763 Dahle ageren; 1864 (Th) Dalagerstykket.

Dameng. Skiftepr 1753 Dam Eng. — Mellem Made og Ibsker Landevej. || **Damløkke.** Skiftepr 1753 Damlycke. — Ved Dameng ovfr.

Deleager. Skødeprot 20/8 1784 (Th) Deele Ageren. — Subst. glda. dēlæ, oldn. deila, f. „Strid, Proces". Navnet er en Parallel til det i Sønderjylland hyppige Trædeager, der betegner Agre, om hvilke der har været ført Proces.

Djævlebuske [*ɟæ·wlabåskana*]. Th Djævle Buskene. — Andet Navn paa Præstebuske ndfr. Her gik en gammel Præst og spøgede med Hovedet under Armen (R). || **Djævleøen** [*ɟæ·wlaö·n*]. — Fritliggende Bølgebryder uden for Havnen, formodentlig opkaldt efter Djævleøen i Kalvebodstrand, København (Trap[4] I 593), eller efter det franske Deportationssted Ile-du-diable, hvor Dreyfus sad fangen.

Doktordam. I c. 1937 Doktoradammijn.

Dragkisteklaffen [*dra·ɣi·stəklafan*]. — Kaldes ogsaa Klaffen. Subst. bh. Klaffa „en Klap f. Ex. paa Skatol" (Esp). Paa Bh. bruges Dragkiste undertiden om et Møbel af Sekretærtype. || **Dragkisteskufferne** [*dra·ɣi·stəskåfarna*]. — Navn paa 6—7 smaa Jordlodder ved Nymølle.

Elleskov [*æləskawiŋ*]. — Syd for Byen.

?Engelkesbuske. Svaneke Skiftepr 1707 1 halnede skoußbond kaldiß Engelsckiß Buscke.

Erlandsløkke. Skiftepr 1755 Erlandslycke; Skiftepr 1758 Erlandslycken. — Mandsn. Erland (DgP).

Fandens Keglebane [*fa·nəns ɣa·ɣləba·na*]. INM 1876 Fandens Keglebane-Stenen; DFS 1906/28[I], BhSoc 8/9 1909, DFM 39, Trap[4] Fandens Keglebane. — Stor Granitsten med 17 skaalformede Fordybninger, i Neksø Lystskov, ogsaa kaldet Lykkesten. Jfr. Bossen ovfr. Navnet beror paa en Forestilling, som der aabenbart findes en Parallel til i Præsteindb 1624 fra Slågarp i Skaane: „der sigis I forbemelte bys vestre vang en Steen at vere paa huilcken kiemper I Gamle dage skulle hafft deris klodebane, I Huilcken och er thill siune Nogle Smaa huler som menis Att vere Pristina globj vestigia (d. v. s. fordums Kuglespor)." (Prästrelationerna från Skåne och Blekinge utg. av John Tuneld p. 110); jfr. ænyda. klodsbane „en bane til et spil med kugler" (Kalkar).

Farvermose [*farjaramåzaŋ*]. — Subst. bh. Farjara, m. „Farver" (Esp). Mosen, der ogsaa kaldes Hallemose og Sværtermose, tilhørte for c. 50 Aar siden Farver O. Sonne. || **Farverstykke.** Skiftepr 1753 Farverstøcket.

Ferskesø [*fa·rskər[ə]ʃö·*, nu oftest *fa·rskə[ə]ʃö·*]. PrI 1624 det ferske søe; Ravn 1671 p. 124 den friske Sø; Skiftepr 1746 Ferske Søe; K 1746—50 Færsker-Søe; Thurah Færsker Søe; Bugge 1771 Fersk Søe; DAtl Færsker Søe; VSK Ferske Søe; Thaarup 1839 Nexø Færskvand; Bull 1869 Ferske Sø; DFS 1906/28[I] Færskesjø, Færskessjø; Gst Ferskesø. — Indsø nær ved Kysten. Adj. bh. farsker „fersk" (Esp Indl).

Flakket [*flakəd*]. BhS XVIII 59 Flakket. — Lavvandet Sandstensgrund.

Subst. bh. Flakk, n. „forholdsvis vid, grund strækning i havet med jævn bund (af klippe, sand o. s. v.); især om sådan grund strækning inde ved kysten, fortsættende stranden udad" (R).

Flaskehalsen [*flaskəhalsiŋ*]. — Smalt Areal mellem Søbæk og Landevejen til Rønne, en smallere Fortsættelse af Flaskeløkke ndfr. Ogsaa Halsen. || **Flaskeløkke** [*flaskəlyɬan, flaskan*]. — En kileformet Løkke mindende om en Flaske (R).

Fosvemming. 7/7 1578 (18. Aarh. Gl. kgl. Saml. 3227b 4° og Ny kgl. Saml. 398e fol.) Fæ Svemmingen, Søe Suemmingen; s. Dok. (Thurah p. 172) Fox-Swemmingen, Foxis Swemmingen; 27/3 1590 (18. Aarh. Gl. kgl. Saml. 3227b 4° og Ny kgl. Saml. 398e fol.) it Wand kaldiß Fæßwæmming, Søe-Suemming; s. Dok. (Thurah p. 173) Foeß Woemming. — Stedet ligger „Nordost i Een Myre Kaldes Nexe Myre" og er altsaa identisk med Rævesvøm ndfr. Forleddet er da snarest enten Subst. glda. *fō „Ræv" (i Stednavnet Faaborg, VJb 1231 Foburgh, jfr. BrN GG I 156, 284) eller maaske mnty. vos d. s., i nogle Afskrifter fejllæst som Fæ og Sø. Efterleddet er en Afledn. til Verbet glda. swimma „svømme", sandsynligvis i samme Betydn. som Efterleddet i Rævesvøm ndfr.

Frederiks Stenbrud [*ste·nbrød*]. UrneMin Friderichs Steenbrud; DAtl Fridrichs Steenbrud; Salchow 1813 Frederiks Steenbrud; Trap⁴ Frederiks Stenbrud; G&N 1935 p. 53 Frederiks stenbrødd. — Sandstensbrud, som ifl. DAtl III 172 er anlagt for Kongens Regning i 1754, altsaa under Frederik V; 1762 fik det ifl. UrneMin allernaadigst tillagt Navnet Frederiks Stenbrud.

Funkeeng [*foŋkaœŋana* el. *foŋkaœŋən*]. Trap¹ Funk Engen; 1864 (Th) Funke Engen. — Formodentlig Slægtsnavnet Funch.

Galgebakke [*galjəbakaŋ*]. VSK, Mansa 1851, Trap¹, DFS 1906/28I Galgebakken; Gst Galgebakke. || **Galgebæk** [*galjəbæɬiŋ*]. 7/7 1578 (18. Aarh. Gl. kgl. Saml. 3227b 4° og Ny kgl. Saml. 398e fol.) Gallie-Becken, galliebecken, gallie becken. || Galgebæk Bro. Th Galgebækbro. — Ved Galgebakke. || **Galgeløkke** [*galyɬan, galjəlyɬan*]. 1751 Udm 1744—67 Galge-Lykken; Skiftepr 1763 Galie lycken; Regnsk 1766 Gallielyken; Trap¹ Galge Løkken; I c. 1937 Gallilykjan. — Areal ved Galgebakke, nu indtaget til Kirkegd. || **Galgeodde.** VSK Orig Galgeodden. — Lille Halvø ud for Galgebakke. || **Galgerev** [*galjəre·vəd*]. — Rev ud for Galgebakke.

Greterne [*gre·tarna*]. BhFisk 1933 p. 11 Gretarna. — Fiskeplads ud for Neksø Formodentlig efter et Med, som har Navn efter en Kvinde, der hed Grete.

Grønnebakke [*grö·nəˈbaka*]. — Skanse Nord for Havnen. || **Grønneskanse** [*grö·na ska·ŋsa*]. — Navn paa to sløjfede Skanser, den ene lig med Grønnebakke ovfr.

Gunnebæk [*grənaˈbæɬ*]. Skiftepr 1745 gunde bæck; Skiftepr 1753 Gunde Bæch; Thurah Gunne- el. Nørre-Bek; DAtl Gunne eller Nørre Bæk; K 1778 Gunne eller Nørrebekken; VSK Gundebæk; Bull 1869 Gunnebæk. — Andet Navn paa Nørrebæk. || Gunnebæk Dal. Skiftepr 1754 gunde bek dalen. — Forleddet er Mandsn. glda. Gunni; jfr. Gundebæk i Ødis S., N.-Tyrstrup H., DS III 101. I Udtalen er Forleddet omtydet til Adj. grund.

Hagen [*ha·gaŋ*]. BhS XVIII 59 Hagen. — Undervandsrev Syd for Havnen. Subst. Hage anvendt om Pynt og lign., se Indl.

Halleeng [*ha·ɬaœŋən*]. — Eng lige Øst for Hallemose ndfr. || **Hallemose** [*ha·ɬamåzaŋ*]. — Andet Navn paa Farvermose ovfr. Efter Beliggenheden ved Hallebakke i Bodilsker S., 681. || **Hallemyr** [*ha·ɬamy·rn*]. Guide 1946 Hallemyre. — Andet Navn paa Hallemose ovfr. || **Hallestykke.** Skiftepr 1753 Halle støcket; Trap¹ Halle Stykket. — Ved Hallebakke i Bodilsker S., 681.

Halsen [*halsiŋ*]. — Andet Navn paa Flaskehalsen ovfr.

Hammer [*hamariŋ*]. — Andet Navn paa Sønderhammer, en Baadebrygge af Sten. Subst. Hammer anvendes paa Østbornh. i Betydn. „Baadebrygge af Sten, Mole af Sten" (R); jfr. Hammeren i Allinge-Sandvig Landdistr., 644a.

Hans Jacobs Kilde [*ha·ns ˈjakɔps ɬiɬa, ha·nˈjakɔpsɬiɬa*]. Opt. 1922 Hans Jacobes Kilde; Th Hans Jakeppes Kilde, Jacoppes Kilde. — Meget vandrig

Kilde, der forsyner Bryggeriet; en urigtig Navneform Sct. Jakobs Kilde anvendes af Bryggeriet paa Ølflaskeetiketterne. Forleddet er formodentlig et Personnavn Hans Jacobsen (R).

Harilddam [*ha·riļadamiŋ*]. — Efter en Ejer ved Navn Harild (R).

Hasleren. Skiftepr 1689 haßlereenen; Skiftepr 1752 Hans Anchers Hasle Renner, Hans Anckers Hasle Rene støcket; Skiftepr 1766 Hasel Reens Støcket. — Vistnok Kollektivet *Hasle, n. „Hassellund" jfr. Købstadsnavnet Hasle, 642, og Ren, se Indl.

Holmens Kanal [*hålmɔns ka'na·l*]. — Den sydl. Ende af Hallemose. Opkaldelse efter Holmens Kanal i København.

Horrakule [*hårakü·lan*]. — Fordybning i Sandstensklippen i Strandkanten, tidligere brugt af Drenge som Badeplads. Subst. bh. Horra, m. „Dreng".

Humpel. BhFisk 1933 p. 11 Hompelinj. — Navn paa et Fiskemed. Subst. bh. Hompel, m. „stort, tykt Stykke navnlig af Brød, Kjød, Ost" (Esp).

Hunderynk [*hønarynɣiŋ*]. — Grund i Skarvig. Jfr. Hunderynken i Bodilsker S., 681.

Jomfrubæk [*jåmfrubæɣiŋ*]. — Navn paa Gundebæks Løb fra Jomfruskov til Havet. || **Jomfrudal** [*jåmfrüda·liŋ*]. Skiftepr 1753 Iomfru Daalen, Jomfru Dallen; Trap[1] Jomfru Dalen. — Lavning i den nordl. Del af Byjorden. || **Jomfrukilde** [*jåmfrüɣiļan*]. — Kilde i Jomfruskov. || **Jomfruskov** [*jåmfrüskawiŋ*]. — Lille Lund Nord for Byen.

Jødegraven [*jö·dagra·wən*]. DFS 1906/23 Jødens Graw. — En Tue i Mosen. Efter Sagnet skal en Jøde være begravet her, fordi han ikke maatte komme i kristen Jord.

Kaaseløkke. BhAvis 1841 (Th) Kaaseløkken. — Maaske Slægtsnavnet Kaas.

Kalseredam. I c. 1937 Kalsaradammijn. — Efter en Mand med Tilnavnet Kalsarijn.

Kaskebuske. Lb 1569 Kaske Buske.

Kil. Skiftepr 1756 1/2 tønde land Byg kaldet kilen. — Kil, se Indl.

Kirkeenge [*ɣærkəœŋana, ɣærkəœŋən*]. Skiftepr 1753 Kircke Engene. || **Kirkegaardsløkke** [*ɣærkəgœ·rsløɣan*]. || **Kirkemyr** [*ɣærkəmy·rn*]. — Nu opfyldt Mose ved Kirken.

Klaffen [*klafan*]. — Andet Navn paa Dragkisteklaffen ovfr.

Klintevej. Th Klintevej. — Vejen til Klinteby i Ibsker S.

Knaldene [*kna·ļana*]. — Fiskegrund. Plur. af Knald, se Indl.

Kobbersmedeeng [*kåvərsmedaœŋən*]. Trap[1] Kobbersmed Engen.

Kokkeløkke. 1737 (Th) Kockeløcken; Skiftepr 1745 Væsten Kocke løcken; Skiftepr 1752 Kocke Lycken. — Formodentlig Slægtsn. Kock. Jfr. Kokkeløkke i Allinge, 643.

Kongedybet [*kåŋady·vəd*]. — Fiskegrund. Opkaldelse efter Kongedybet ved København.

Kranseløkke. Skiftepr 1746 krantzeløcken. — Formen bør maaske henføres til Kranseløkke i Allinge, 643.

Krillike [*krelika*]. — En af de smaa Jordlodder, der kaldes Dragkisteskufferne. Subst. Krillike, Krellik, der anvendes i flere da. Dialekter som nedsættende Betegnelse for en Hest, se ODS Krillik(e) og Feilb. Krillek.

Krogengaardstykke. Skiftepr 1689 Krogengaardsstøchet.

Krogsskov. Lb 1569 hoss Krogs skow, hoss Krogs skouff.

Kærlighedsbro. BhAvis 1866 (Th) Kjærlighedsbroen. — En af en stor Sten bestaaende Bro ved Nordre Strandvej. Stenen var saa ujævn, at det var almindeligt at hjælpe Pigerne over (R).

Køllereledet [*ɣølarale·d*]. — Ved Køllerkuler ndfr. Her var tidligere et Led i Bygærdet ved Langedebyvejen. || **Køllerkuler.** Trap[1] Kjøler Kulerne. — Kaldes nu Majorkulerne. Forleddet kunde være Slægtsnavnet Køller.

Langedræt [*dæŋ låŋa drætən*]. — Subst. bh. Drätt i Betydn. „et Pløjelands Længde" (Esp). || **Langeskanse** [*låŋə'ska·ŋsa*]. K 1744 Lange Schantze Batterie; K 1778 Lange Schantze oder Scharwigens Batterie; VSK Lange Skandse; Salchow 1813 Langeskandse, Lange-Skandse; Trap[1]

Lange Skandse. — Ved Kysten Syd for Byen. Fortsætter mod Syd ind i Bodilsker Sogn, 681.

Lavestæl. Opt. 1922 Love-Stæl. — Andet Navn paa Brandestæl ovfr., s. d.

Lillesø [*liļa ·fö·*]. — Del af den nu næsten helt udtørrede Ferskesø; jfr. Storesø ndfr.

Lolleager. Skiftepr 1753 lolle Ageren. — Slægtsnavnet Lolle (Skiftepr 1749 Hans Lolle). || **Lolleenge.** Skiftepr 1745 af Lolle Engene; Skiftepr 1747 lolle engene; Trap[1] Laal Engen; (her?) Sk&P c. 1855—92 Gaalengene, Gaalenge. || **Lollehave** [*lœ·laha·waŋ*]. || **Lollejord.** Skiftepr 1752 Lolle Iorden; Skiftepr 1754 lole Jorden, laale Jorden. — Formodentlig Slægtsnavnet Laale, Lolle, paa Bh. udtalt [*lœ·la*] (R).

Lundestykke. Skiftepr 1753 Lunde støcket. — Lund, se Indl.

Lykkesten. DFM 39 Lykkestenen. — Nyere Navn paa den store Sten, der alm. kaldes Fandens Keglebane. Navnet stammer fra en Drengeleg, som først er kendt fra de seneste Aar: „Når en Flok Drenge på deres Strejfen kommer Stenen nær, råbes der (analogt med Fremgangsmåden ved visse Lege): Første Lykke! Anden Lykke! o. s. fr. Det er da Nr. 1's Ret som den første hurtigt at se efter, om der er Penge i en af Skålene [d. v. s. de skaalformede Fordybninger] og dernæst at bestige Stenen for stående oppe på den med lukkede Øjne stiltiende at udforme sig et Ønske om et eller andet, der skal times ham, når han bliver stor" (DFM 39 p. 169 f.).

Lystskov [*løstskawiŋ*]. DFM 39 Neksø Lystskov; BhFisk 1933 p. 11 Najse Lystskau.

Maagesten [*må·gøste·niŋ, må·gøste·nana*]. BhS XVIII 59 Maagestenene. — Den første Udtaleform anvendt om en Sten Syd for Havnen, den anden om tre Sten Nord for Havnen.

Made [*ma·n*, Plur. *ma·rna, sto·ra ma·, liļa ma·*]. Th Maen, Store Mae. — Made, se Indl.

Majorkuler [*ma'jo·raku·larna*]. Th Majorekulerne. — Her havde Dragonerne deres Heste (R). Stedet kaldes ogsaa Køllerkuler og Nørrekuler.

?Mosebuske. Skiftepr 1752 Marste Buske, Moeßer Buske. || **Mosebæk** [*måzabœķiŋ*]. — Andet Navn paa Galgebæk. || **Mosekrog** [*måzakrå·giŋ*]. — Nordvest for Galgebakke.

Munkedam [*moŋkadamiŋ*]. — Dam hvor Langelinie nu ligger. || **Munkesten** [*moŋkaste·niŋ*]. — Stor Sten i Vandet Syd for Sønderhammer.

Myreløkke. Skiftepr 1755 Myrelycken. — Myr, se Indl. || **Myrerende.** Th Myrerenden. — Ifl. Th anlagt 1839.

Myrslund. Svaneke Skiftepr 1707 Myreßlund. — Gen. af Subst. Myr, se Indl.

Møjeseløkke [*måjəsaliķa(n), mårisaliķa*]. Skiftepr 1746 Synden Møyse løcke; Skiftepr 1751 Sønden Møyese; Skiftepr 1753 Møyese Lycke, ved Møeysse Lycke; Skiftepr 1755 ved Meiselycke; Skiftepr 1761 den saa kaldede Meyse lyke; Trap[1] Møise Løkken. — Forleddet er sandsynligvis en hypokoristisk Form af Mandsn. Maurits; fra Sv. kendes Moje som Kortform af dette Navn, se HellqEO[2] under Maurits, og i Danmark nævnes et Par Gange et Patronymikon Moies:, se DgP I 966. Udtalen [*mårisa-*] viser Omtydning til en anden hypokoristisk Form af Maurits, nemlig bh. [*måris*] (R).

Møllebæk. Trap[1], Bull 1869 Møllebæk. — Tilløb til Ferskesø, ved Mølleenge ndfr. || **Mølleenge** [*møləœŋana*]. (Her?) Lb 1569 Mølle engenn; Trap[1] Mølle Engene; Sk&P c. 1855—92 Mølleengene. — Her findes Spor af en gammel Vandmølle (R). || **Møllekulle** [*møləkļa*]. Th Møllekuijlla. — Ved Skellet mod Ibsker S. Paa Bankens Top, der laa i Ibsker S., skal ifl R have staaet en Stubmølle. || **Mølleskov.** Skiftepr 1745 Norden Mølle Skouen; Skiftepr 1746 Mølleskous engene, Mølle Skouen; Skiftepr 1753 Mølleskoven. || **Møllestykke.** 1864 (Th) Møllestykket. — I Nørremarken.

Neksø Byvang [*by·våŋiŋ, våŋiŋ*]. Ravn 1671 Byvang; Skiftepr 1687 Nexøe . . . og Wang; K 1746—50 Nexøe Bye Wang; Skiftepr 1750 Nexøe Vang; Salchow 1813 Nexøe Byvang; M 1844 Nexø Byvang; Guide 1946 Neksø Vang. — Navn paa Byens Markjord i Modsætn. til Udmarken og til Grunde og Haver. || **Neksø Myr.** 7/7 1578 (Afskr. Ny kgl. Saml. 398[e] fol.)

Nexe Myre, fische drette i Nexøe Myre; s. Dok. (18. Aarh. Gl. kgl. Saml. 3227b 4°) Nexøe-Myre; 27/3 1590 (Afskr. Ny kgl. Saml. 398e fol. og Gl. kgl. Saml. 3227b 4°) Nexe Myre, Nexøe Myre; 1751 Udm 1744—67 et lidet Stykke Jord eller Eng Myhrene kaldet; Thurah, Bugge 1771 Nexøe Myr; VSK Nexøe Myre; Salchow 1813 Nexøemyre; Mansa 1851 Nexø Myre; Trap[1] Nexø Myhr. — Maa i 1578 have været en Sø, men er nu et stort lavt Engareal paa begge Sider af Grænsen mellem Neksø Købstadsjorder og Bodilsker S. Myr, se Indl. || **Neksø Sø.** Thurah p. 164 Nexøe Søe; Skougaard 1804 p. 65 Nekse-Sø. — Andet Navn paa Ferskesø ovfr.

Nyløkke. 27/3 1590 (18. Aarh. Gl. kgl. Saml. 3227b 4°) Nye Lyche, Nye-Lyche-Gierde.

Nørrebæk [*nårəbœ̆k*]. Thurah Gunne- el. Nørre-Bek; DAtl Gunne eller Nørre Bæk; K 1778 Gunne eller Nørrebekken; Salchow 1813 Nørrebeck; Mansa 1851 Nørrebæk. — Andet Navn paa Gunnebæk ovfr. || **Nørrehammer** [*nårə hamara*]. Th nørre Hammer. — Baademole Nord for Havnen. Jfr. Sønderhammer ndfr. || **Nørrehul.** BhFisk 1933 p. 11, Th Norre Holl. — Fiskeplads ud for Neksø. || **Nørrekuler.** Opt. 1922 Nordre-Kuler. — Andet Navn paa Majorkulerne. || **Nørreløkke** [*nårə lyœ̆a*]. || **Nørre Udmark.** Trap[1] Nordre Udmark.

Ostekarret. Svaneke Skiftepr 1707 6 skiepperland kaldiß Oste Kared; Skiftepr 1749 Norost fra Bye Kulerne osten oste Kared; Skiftepr 1764 Oste karet; 1864 (Th) Ostekarret. — Se under Husnavnet Ostekarret i Allinge, 643.

Pejlottejord [*pajlåtajo·rn*]. — Efter en Ejer Henrik Mortensen, kaldet Pailottijn (af eng. pilot „Lods").

Per Svendsens Hul. BhFisk 1933 p. 11 Pær Svens Holl; Th Per Svends Hul. — Fiskeplads ud for Neksø.

Piblakule [*pi·blaku·lan*]. — Dybt Sted i Stranden nær ved Horrakule ovfr. Subst. bh. Pibel, f. „Pige".

Pilebro [*pi·labro·ən*, yngre *pi·la'bro·*]. Gst Pilebro. || **Piledam** [*pi·la'dam, pi·ladamiŋ*]. Th Piledam. — Dam.

Pissetrangt [*pesətra·nt*]. — Lille Buskkrat, nu borthugget. Her gjorde i gamle Dage Folk fra Ibsker Holdt, naar de gik til Byen (R).

Planteskole [*pla·ntəsko·lan*]. — Nu Mark. Her har tidligere ligget en Planteskole (R). Paa Kortet i Trap[1] er Stedet betegnet som Plantage.

Postløkke [*pœ·stalyœ̆an*]. — Løkkens forrige Ejer var Landpostbud (R).

Potterdam [*påtaradamiŋ*]. Th Pottaradamijn. — Subst. bh. Pottara, m. „Pottemager".

Præstebro [*præ·stabro·ən*]. 1737 (Th) Præstebro; Skiftepr 1745 synden Præste Broen; Regnsk 1751 af Præste Broen; Skiftepr 1753 Præstebroen. — Bro, over hvilken Vejen til Bodilsker passerer Søbæk. Indtil 1921 var Neksø i gejstlig Henseende forenet med Bodilsker, og de to Sognes Præst boede i Bodilsker Præstegd. || **Præstebuske** [*præ·stabåskana*]. — Andet Navn paa Djævlebuske ovfr. || **Præstebæk** [*præ·stabœ̆iŋ*]. Th Præstebæk. — Andet Navn paa Søbæk; kaldes ved Bodilsker Landevej ogsaa Præstebrosbæk [*præ·stabro·sbœ̆iŋ*], Ipsen 1866 Præstebrobækken. || **Præsteenge** [*præ·staœŋana*]. Trap[1] Præstebro Engene. — Ved Præstebro. || **Præsteløkke.** Skiftepr 1764 Præste lycken; Skiftepr 1766 Præstelycken.

Puserne [*pu·sana*]. — Huller med Vand om Vinteren. Subst. bh. Pûs, m. „Pøl, Vandpyt" (Esp).

Raadal [*rɔ·da·liŋ*]. Skiftepr 1761 Raa dalen. — Ved Raaen ndfr. || **Raaen** [*rɔ·n*]. Skiftepr 1753 Raae Engen. — Ved Skellet mod Bodilsker S. Formodentlig Subst. Raa „Pæl, Stang", anvendt om Grænsemærke, jfr. ODS Raa II Bet. 3.

Rosendal. Lb 1569 y Rosendalle; Lb 1569 CodUps Rosendale. — Rosendal er et fra Tysk indlaant „lyrisk" Navn, der forekommer i Sverige allerede i 15. Aarh., se HellqEO[2] p. 844. Det ældste danske Eks. findes vistnok i RJb c. 1370: terra Rosendale, sandsynligvis i Taarnborg S., Slagelse H.

Rævesvøm [*ræ·waswœmød*]. — Samme Lokalitet som Fosvemming ovfr. Navnet er en nyere Oversættelse af dette Navn, jfr. Subst. ænyda. hesteswøm „sted, hvor heste kan svømme" (ODS under Svøm), bh. hæsta-

swøm, n. d., s. (R) og Subst. nyda. Svøm, n. „saa stor dybde i vand, at heste, køer kan svømme der ell. maa svømme for at passere det“ (ODS).

Sadlerebro [*sa·larabro·ən*]. — Bro ved Sadlereeng i Ibsker S., 674, s. d.

Sanderstykke. Skiftepr 1753 Sanderestøcket, Sandere støcket. — Mandsn. Sander, bh. [*sandər*], en forkortet Form af Alexander.

Skarvig [*ska·rvæ·ŋ, ska·rvajana*]. K c. 1700 Scharvigen; Thurah Skarvigen; K c. 1770 Skarvig; VSK Skarvigen; Gst Skarvig; BhSoc 21/7 1928 Skarvajen. — Navn paa en Vig Syd for Neksø, i nyere Tid desuden Navn paa en Kyststrimmel ved Vigen og paa en Del af Strandvejen Syd for Neksø; at Navnet bruges om Vejen, hænger sammen med, at Udtalen viser Omtydning til Subst. Vej. Forleddet er Subst. Skarn eller Fuglenavnet Skarv „Aalekrage, Phalacrocorax“, oldn. skarfr.

Skottestykke. Skiftepr 1752 Skottestøcket. — Formodentlig Slægtsnavnet Skotte.

Skramløkke. Skiftepr 1753 Skramlycken; Skiftepr 1763 Skrammelycken. — Ved Ferskesø. Maaske Slægtsnavnet Skram.

Skær. Skiftepr 1753 Skiæret. — Bygjord.

Slingesten [*sliŋəste·niŋ*]. DFM 39 Slingestenen. — Andet Navn paa Bossen ovfr. Et Sagn fortæller, at en Troldkælling paa Christiansø slyngede Sten efter Bornholms Kirker. „Denne Sten blev slynget efter Neksø Kirke, men den gik for langt“ (DFM 39 p. 170).

Slumpeløkke [*slåmpalyḳan*]. Trap[1] Slumpen. — Eng nær ved Homannegd. Maaske Jord, der er udskiftet paa Slump, jfr. DS VI 40 under Slumpstykke.

Spundet [*spsŋsəd*]. Skiftepr 1751 et skepe land som kaldes Spundet; Skiftepr 1753 Norden Spundet. — Nu et Areal paa c. 1 Td. Land. Subst. Spund 1. „Spunshul i Tønde“; 2. „Firkantet Prop hvormed Spunshullet kan tillukkes“, laant fra mnty. spunt el. holl. spon. I Udtaleformen er den gamle Form Spund erstattet af den nye Spuns, som er laant fra holl. spons, en Sideform til spon.

Stenaas. Th Stenaasen.

Stenbrudskule [*ste·nbrødskü·lan*]. 1844 (Th) Steenbrud Kulen; Guide 1926 Stenbrudskulen. — Det gamle Frederiks Stenbrud, der fra 1872 til for en Snes Aar siden laa hen som en lille Sø.

Stenerskanse. K 1744 Steener Schantzen Batt.; UrneAdd Steen Kante Batterie; 1804 (Th) Stenskansens Batteri. — Maaske et Slægtsnavn Stener.

Stenløkke. Trap[1] Steen Løkken.

Stistykke. Skiftepr 1755 steiestøcket. — Subst. bh. Stei, m. „Sti, Fodsti“, oldn. stigr.

Storebakker. Trap[1] Store Bakker. || **Storesø** [*sto·ra ʃö·*]. — Del af Ferskesø, jfr. Lillesø ovfr.

Studekuler [*stü·dakü·larna*]. — Efter en Mand kaldet „Studen“, der brød Sten her (R).

Støttegab. Skiftepr 1752 det saa kaldede stytte gav, ved Støtte gavet; Skiftepr 1758 Støtte gab støcket; Skiftepr 1761 ved støtte gavet. || Støttegabsti [*støtəga·vstæ·ŋ*]. Skiftepr 1750 støttegavs stien; Skiftepr 1753 til støtte gabs stien. — Subst. bh. Stätta, Stötta, f. „Stente“; Formen med ö findes i Øster-H. (R), Formen med ä i de øvrige Herreder. Støttegabet maa være et Sted, hvor en Sti gik gennem Bygærdet.

Svinekæfterne [*swi·naḳæ·wtana*]. — Klippe ud for Havnen. Subst. bh. Kjäwt, m. „Kæbe“.

Sværtermose [*swa·rtaramåzaŋ*]. — Subst. bh. Svartara „Farver“. Mosen kaldes ogsaa Farvermosen, se ovfr.

Søbro [*ʃö·bro·ən*]. Trap[4], Gst Søbro. — Broen over Søbæk. || **Søbæk** [*ʃö·bæḳiŋ*]. K c. 1700 Søebecken; Thurah Søe Bekken; Salchow 1813 Søebeck; BhSoc 21/7 1928 Ferskesøbækken; Guide 1946 Søbæk. — Tilløb til og Udløb fra Ferskesø. || **Søende** [*ʃö·æna*]. — Areal ved den sydvestlige Ende af Ferskesø.

Sønderhammer [*sønrəˈhamara*]. Trap[1] Søndre Hammer. — En Baadebrygge af Sten; kaldes ogsaa Hammer. || **Sønderkuler.** Opt. 1922 Søndre-Kuler. — Syd for Nørrekuler ovfr. || **Sønderløkker.** Trap[1] De søndre Løkker. — Ogsaa kaldet Udmarkeløkker.

Trættekrog. BhSoc 31/5 1925 Trættekrogen. — Gl. Kirkegaard. || **Trættestykke.** Skiftepr 1753 Trætte støcket. — Subst. Trætte „Proces".

Tøserende [*tö·zarœŋan*]. — Rende i Stranden benyttet af Piger som Badeplads, efter at Piblakule var opgivet.

Udmarkedam [*u·dma·rkadamiŋ*].

Ved Dammene [*ver damana*]. — Gl. Benævnelse paa Stedet, hvor Langelinie og Omgivelser nu ligger; her er ingen Damme i Nutiden.

Ved Halle [*ver ha·ɭa*]. Lb 1569 østenn halle; Skiftepr 1745 synden Halle; Skiftepr 1751 ved Halle; Skiftepr 1752 østen Halle; Skiftepr 1763 ved Hale; Skiftepr 1764 østen Halde. — Jorder omkring Hallebakke i Bodilsker S., 681.

Vejstykke. Skiftepr 1745 Veje støcket.

Winsløvjord [*venslœ·wajo·rn*]. — Familienavnet Winsløv.

Øksen [*åjsan*]. — Areal, som lignede en Haandøkse med Blad og Skaft.

647. AAKIRKEBY KØBSTAD.

BEBYGGELSESNAVNE.

Aakirkeby [*ɔ·ɟkærkəˈby·, ɔ·ɟkærɟəˈby·, ɔ·ɟarkəˈby·*]. 5/9 1413 (LDipl) Akirkiøby; 11/8 1420 (LDipl) Aakierkiæby; 13/6 1450 (LDipl) Akirkeby; 2/6 1480 (LDipl) in villa nostra Aakirkæ; 15/8 1501 (LDipl) Aakirkeby; 8/4 1502 (LDipl) Aakirkebye, Aakirckebyes; 2/4 1511 (LDipl) Aakirckeby, Aakirkeby; 24/8 1512 (LDipl) Aakirckeby, Aakirckes bymendz; 1543 Hüb 130 karken bav; 1547 Hüb 427 Akirkebui; 8/9 1555 Hüb 230, 2/4 1570 Hüb 360 Aakirckebye; LR 1585 aakircke by; 1586 Hüb 499 Aakierckeby, Aakierkeby, Aakirkeby; 1594 (Langebek) Hüb 524 Aakirckeby; 6/5 1608 Hüb 560 Aakirckebye; Mejer I 26 Aaekircke buy; BWK 1676 Aa Kierkeby; BWRap Aakierkeby; LR 1680 aakircke by; DAtl Aae Kirkebye; K c. 1770 Aak:bye; Bugge 1771 Aaekirkebye; VSK Aakirke Bye; M 1844 Aakirke Kiøbstad; Gst Aakirkeby. — Byen ved Aakirke, Aaker S., 684.

Aa Kirkebo. K 1746—50 (Kopi 1796) Aae Kirke Boe; DAtl Aae Kirkeboe; K c. 1770 Aak:boe. — Paa Kortet anbragt i nuvær. Strøby. Iøvrigt har Lb 1569 ikke andre Kirkeboer under Aakirke end et, som ligger i V.-Marie.

Birgersvej. Gst Danske Byer 1933, Postadr 1943 Birgersvej. — Opkaldelse af Ærkebiskop Birger (1497—1519).

Bjælkesten, Hse [*ve·r bjælkaˈste·n, pɔ· bjælkaˈste·n, bjælkaˈste·nsˈhiu·zən*]. 1865 Paaskrift paa Tegning af MPetersen, Jacobsen-Moltke sp. 425 Bjelkestenshusene. — Oprindelig Navn paa en Runesten [*bjælkaˈste·n*], Gst Bjælkesten, som fandtes paa en Grusbanke lidt Øst for dens nuværende Plads. Stedet kaldtes Bjælkesten [*bjælkaˈste·n*] (R), hele Banken [*pɔ· bjælkaˈste·n*]. Bebyggelsen kaldes nu Smaalyngen. Af Stenen er kun bevaret den underste Del, den øverste Del kendes fra et Træsnit hos Worm. Ved at sammenholde de to Dele ser man, at Stenen har været en høj Sten (c. 285 cm), og den har kunnet lede Tanken hen paa en oprejst Bjælke.

Brænderisvej [*brænəˈri·svæ·ŋ*]. — Nu Stokkekildevej (R).

Bygaden, Gde og Hse [*by·ga·dan*]. FT 1840 Byegaden; I 1922 Bygaden og Bygadevej; Postadr 1943 Bygaden. — Vejen fra Aakirkeby til Lyngen (R) med spredte Huse og Gaarde, ifølge I 1922 en bred Vej, der i sin Tid var forsynet med Jorddiger langs begge Sider. Ad denne temmelig brede Vej dreves tidligere Ungkvæg, unge Heste o. l. op i Højlyngen, hvor Dyrene i Sommermaanederne maatte sørge for sig selv (Gade, se Indl.). Paa Kortet i Trap[1] er Bygaden forgrenet i 3 nordgaaende Veje.

Bygade, Nørre-. Tax 1761 den Nørre Bye-Gaden; Urne Grundtegning af Aakirkebye Norre Byegade; Brandforsikringsprot 1801 Norre Byegade; Trap[1] Nordre Bygade. — Gren af Bygaden, s. d.

Bækkegaard. Svaneke Skiftepr 1707 Beckegd. — Familienavnet Bæk.

Cementgade. Postadr 1948 Cementgade.

Christiansgade. Postadr 1948 Christiansgade.

Damgade [*damga·da*]. Th Damgade. — Tidligere Mønsterskrivergade (R).

Damsgade. Bh.Vejv. Damsgade. — Slægtsnavnet Dam.

Doktorbakken [*dåktərabakaŋ*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 29 Doktorbakke; Postadr 1943 Doktorbakken.

Elektricitetsgade. BhTid 13/11 1913 Elektricitetsgaden.

Eskilsgade. Th, Postadr 1943 Eskildsgade. — Opkaldt efter Ærkebiskop Eskil.

Gadehus. UrneJb Gadehuuset. — Gade, se Indl.

Gaggegaard. Kb 1665 (Udtog), Kb 1673 (Udtog), Kb 1681 (Udtog), Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Gaggegd. — Familienavnet Gagge.

Gregersgade. Gst Danske Byer 1933 Gregersvej; Postadr 1943 Gregersgade.

Grønningen, Hs. Gst 1887 Grønningen. — Naturnavnet Grønningen.

Gyldensgade. Urne Grundtegning af Aakirkebye Gyldensgade.

Hadeborg, Hs [*ha·dəbår*]. Mc. 1850, Reg c. 1850, Postadr 1869, Postadr9, Gst Hadeborg. — Af Verb. hade og Subst. Borg, som ofte bruges spøgende eller nedsættende i Husnavne.

Haregade [*ha·raga·da*]. Th Haregade. — Vej til Klintegaardene over Byens Grund (R). Af Dyrenavnet Hare.

Højetrønte. Thorvald Hansen høje Trynte; BhFisk 1933 p. 12 Dænj høja Trøntan. — Største Mølle i Aakirkeby. Bh. Trönta er hos Fiskerne en Betegnelse for Mølle, som de anvender paa Søen, da de tror, at de vilde udsætte sig for Fare ved at bruge Ordet Mølle (Esp).

I Haven, Hs. Skiftepr 1749 I Haven.

I Slumpen, Hs [*i· ślåmpiŋ*]. — Nu Østervang. Naturnavnet Slumpen.

Jernbanegade. Trap[4] Jernbanegade; Gst Danske Byer 1933 Jærnbanegade; Postadr 1943 Jernbanegade.

Kirkegade. Trap[4] Kirkeg.; Postadr 1943 Kirkegade.

Knarregaard. Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Knarregd. — Familienavnet Knar, jfr. Knarregd, Rutsker S., 662.

Koppesættergaard. Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Koppesættergd. — Subst. Koppesætter „Person, der sætter Kopper"; se Kopsætter (ODS).

Kristiansgade. Th Kristiansgade; Postadr 1943 Christiansgade.

Kuleborg, Hse [*kiu·ləbår, kiuləbårahù·zəd*]. Postadr 1869 Kuleborg Huse; Postadr9, Gst Kuleborg. — Kaldes nu Nyvang (R). Af Verb. kule „blæse, lufte" og Subst. Borg, som ofte bruges spøgende eller nedsættende i Husnavne. Navnet bliver da ensbetydende med det andensteds forekommende Blæsenborg (DS VII 292). — GK: Vel snarere af Subst. Kule (i Lerkule, Gruskule) og sigtende til Beliggenheden i eller ved et saadant Hul.

Kuleborgvej. Th Ku(g)leborgvej. Postadr 1943 Kuleborgvej. — Af Husnavnet Kuleborg.

Kurelænge. Urne Tilf. t. Thurah 178 Kure Længden. — Et Lejehus som har tilhørt Præstegden. Forleddet er Familienavnet Kure. Huset kaldes 1721 Peder Kuuris iboende Hus (BhS I 20) og har muligvis Navn efter ham. Om Efterleddet Længe, se Indl.

Langesgaard. Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Langisgd. — Familienavnet Lange.

Lassenborg, Hs [*lasənbår*]. Th Lassenborg. — Spøgende Navn fra nyere Tid; efter en tidligere Ejer Peter Lasse (R).

Lykkesvej. Th, Postadr 1943 Lykkesvej.

Møllevej. Postadr 1943 Møllevej.

Møllergaard [*mølægœ·riŋ*]. Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Møllergd.

Mønsterskrivergade [*mønstərskri·varaga·dan, mønstərskri·vərga·da*]. Th Mønsterskrivergade. — Nu Damgade (R). En Mønsterskriver eller Mønstringsskriver er en Medhjælper hos Indrulleringschefen.

Nyby, Gde og Hse [*ny·by·*]. PrI 1624, BWK 1676, Kb 1687 Nyby; K c. 1700, Komm 1738 Nyebye; K 1746—50 Nye Bye; DAtl, Salchow 1813, Panum 1830 p. 102 Nyebye; Trap[1], Gst Nyby.

Nybygade. Tax 1761 Nye Byeß-gaden; Tax 1771 Nyebye-Gaden; Trap[1] Nybygaden. — Vejen fra Sygehuset forbi Kuleborg til Nymølle.

Nybyvej. Gst Danske Byer 1933, Postadr 1943 Nybyvej. — Fortsættelse af Torvegade, kaldes ogsaa Pederskervej [*pœ·rskərvœ·ŋ*].

Nygade. Th, Postadr 1943 Nygade.

Nymølle [*ny·møla*]. Guide 1914, Trap[4], Gst Nymølle.

Paa Bakken, Gd [*pœ· bakaŋ*]. UrneJb, Afh. P. Thorsen 1942 p. 29 Paa Bakken; Postadr 1943 Paa-Bakken.

Paa Bavnet, Hs [*pœ· båŋnəd, bawnəd*]. — Ældre Benævnelse paa det Hus, der nu hedder Kofoedsminde. Stedet havde Navn efter Bavn [*båŋnəd*] i Aaker S., 684, lige Nord for Ejendommen.

Præstevænget. Postadr 1948 Præstevænget. — Ny Gade fra 1944 (Th).

Ravnsgade. Th, Postadr 1943 Ravnsgade. — Opkaldt efter Rasmus Pedersen Ravn, Forfatter af Chronica Boringiaca eller Bornholms Beskrivelse 1671.

Rodhuggergaard. Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Rodhuggergd. — Til Vb. rodhugge, vel i Bet. „rydde et Stykke Land for Træer" (ODS).

Saxesgade. Th, Postadr 1943 Saxesgade. — Opkaldelse efter Historieskriveren Saxo Grammaticus.

Skolegade. Th Skolegade.

Skrivergaard. 12/6 1655 BhS I 13 Skrivergd; Regnsk 1662 Skrifuer gd; Tiendep. 1662 Schrifuer gd; 30/1 1685 BhS I 14 Skriverstellen; Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Skrivergd.

Slumpevej [*slåmpavœ·ŋ*]. Vejfort 1942 Slumpevejen. — Se Slumpen u. Naturnavne.

Smaalyngen, Gde og Hse. UdmKomm 1727 Smaa Lyngen; UrneJb, VSK, MK 1817 Smaae Lyngen; MK 1840 Smaalyngen; Trap[1] Smaa Lyngen; BhTid 13/11 1913 Smaalyngen (Bjælkesten); Gst Smaalyngen. — Støder op til Smaalyngen i Aaker S., 684, og i Pedersker S., 683.

Smedegaarden [*smedagœ·riŋ*]. C. 1735 Bh 1682—1804, MK 1817, BhS I 14 Smedegd. — Stor Avlsbrugerejendom i Smedegade i gammel Tid. Bygningerne staar delvis tilbage (R).

Smedegade [*smedaga·da*]. Trap[4], Postadr 1943 Smedegade. — Har Navn efter Smedegaarden, som laa i denne Gade.

Stengade. Trap[4] Steng.; Postadr 1943 Stengade.

Stokkegade [*ståkaga·da*]. Tax 1761 stocke-ledß Gaden; Urne Grundtegning af Aakirkebye Stokke Lee gaden; FT 1787 Stokkebro Gade; Brandforsikringsprot 1801 Stokkeleds Gade, Stokkeled Gade; FT 1840 Stokkegade; Trap[1] Stokledgade. — Nu Jernbanegade (R). Har Navn efter Stokkeled.

Stokkekildevej [*ståkavœ·ŋ, ˈståkaḳiḷəˈvaj*]. Gst Danske Byer 1933, Postadr 1943 Stokkekildevej. — Hed tidligere Brænderisvej.

Storegade [*sto·rəga·da*]. Tax 1761 stoore gade; FT 1787 Storegade; FT 1840 Store Gades Nordredeel, Storegade; Trap[1], Trap[4] Storegade. — Man siger paa Storegade, men i Smedegade, o. s. v. (R).

Strøby, Hse [*strö·by·*]. Gst 1887 Strøby; BhTid 13/11 1913 Strøby eller Haravig; I 1922, Gst, Postadr 1943 Strøby. — I 1922 oplyser, at Strøby tidligere kaldtes Harevig, se Harevi u. Naturnavne. Strøby er dannet af Verb. strø og Subst. By og er her Betegnelse for spredt Bebyggelse. Paa Bh siger man om noget, der ligger spredt, at det ligger „i Strø" (R).

Svanegade. Th Svanegade.

Svanekegade [*swa·nika, swa·nikaga·da*]. Trap[4], Postadr 1943 Svanekegade. — Vilkaarligt givet Navn; Gaden fører ikke til Svaneke.

Søndermølle. Guide 1914, Gst Søndermølle.

Sønderstræde. Tax 1761 søndre-strædet; FT 1787 Søndre Stræde; FT 1840 Syndre Stræde; Trap[1] Søndrestræde. — Nu Smedegade.

Torvegade. Trap[4], Postadr 1943 Torvegade; Th Store Torvegade. — Fra Torvet til Nybyvej.

Ved Dammen, Hs. Kb 1661 (Udtog) ved Damen; Skiftepr 1682, Skiftepr 1749, Skiftepr 1750 wed Dammen; Tax 1771 ved Dammen.

Østergade [*ö·stərga·da*]. Trap[4], Postadr 1943 Østergade.

Østergade, Ny-. Trap[4] Nye Østergade.

Østervang, Hse. BhVejviser 1944 Østre Vang.

Nyere Navne paa Gaarde og Huse, hovedsagelig yngre end 1900: Aldershvile, Bakkehus, Bavnehøj, Broager, Ellesvang, Englyst, Godthaab, Grønningen, Harenslyst, Karensminde, Klintvang, Kofoedsminde, Lousminde, Møllegaard, Nordbygaard, Nordvang, Norgesminde, Nybygaard, Nyholt,

Nymølle, Ny-Søborg, Nyvang, Rømersminde, Skovlyst, Sofiehøj, Solbakke, Solglimt, Strøbyhus, Søndermølle og Tjørnely.

NATURNAVNE.

Aakirkeby Bakke. Salchow 1813 Aakirkebye-Bakke; Thaarup 1839 p. 88 Aakirkebys Bakke.

Aakirkeby Plantage. Gst Aakirkeby Plantage. — Kaldes Nørre-Byskov (R).

Aasen. Svaneke Skiftepr 1707 Norden Byen paa Aaßen; Skiftepr 1756 Aasen, I bøg Iorden som er beliggendiß I Aakirkebyes frihed Noren byen aasen saa kaldet; M c. 1850, Reg c. 1850, MK 1817, Bull 1869 Aasen. — Aas, se Indl.

Akselstykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Axelstykket. — Ellipse af Akselbærstykke el. et Trænavn, der svarer til sv. oxel, jfr. Akselbjerg, Ibsker S., 674, der antages at indeholde et Kollektiv [**åkslə*], som svarer til sv. Dial. oxle (R).

Alverden. M c. 1850 Alwerden; Reg c. 1850 Alverden. — Jfr. Verdsens Vid, Ø.-Larsker S., 671.

Ankerager. M c. 1850 Anckerageren; Reg c. 1850 Ancherageren. — Subst. el. Familienavnet Anker.

Askebrønd. BhTid 13/11 1913 Askebrønden. — Kilde, som tidligere laa, hvor nu Elektricitetsgaden ligger. Trænavnet Ask.

Baadsmandsager. M c. 1850, Reg. c. 1850 Baadsmandsageren. || **Baadsmandsstykke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Baadsmandsstykket.

Bakkeager. Reg c. 1850 Bakkeageren.

Barfodager. Skiftepr 1756 Barfode Ageren, grendser I vester til Alveien. — Familienavnet Barfod.

Blaaskinde. M c. 1850, Reg c. 1850 Blaaeskinde. — Se Blaaskinde, Rønne Kbst., 641.

Braabækkene [*brœ·bœkana* el. *bro·bœkana*]. BhTid 13/11 1913 Brobækkene; I 1922 Braabækkene. — Den vestlige Del af Plusengen (I 1922). Af Adj. bh. braa [*brœ·*], glda. bråthær „hastig". Det findes nu kun i [*brœ·di·v*] „Vand som straks fra Bredden el. pludselig bliver meget dybt" (R).

Bredager. Skiftepr 1754 bra-Ager, sistanførte Ager, bre-Ager kaldet; M c. 1850, Reg c. 1850 Bredagerengen. — Adj. bred. Bra-Ager er Skrivefejl for Bre(d)ager.

Broeng. Lb 1569 Bro eng; Skiftepr 1754 bro Engen.

Brødjord. Skiftepr 1756 Brød Iorden grendsende I vester til savskiære gaars Iorden; Skiftepr 1765 Brødiorden; M c. 1850 Brødjord; Reg c. 1850 Brøddejord. — Savskærergd ligger i Aaker S., 684. Brødjord „nylig opbrudt (pløjet) Jord, Brudjord, Brudager" (jfr. ODS u. Brudager).

Bukkejord. Skiftepr 1759 Biøg jord beligende Østen Byen Bockjorden kaldet; M c. 1850, Reg c. 1850 Bukkestykket. — Slægtsnavnet Buch, jfr. Bukkegd, Aaker S., 684.

Bukkevejen [*båkavœ·ŋ*]. Vejfort 1942 Bukkevejen. — Navnet skal efter Sigende skyldes, at Vejen har flere [*båkə*] „Ombøjninger, Knæk", men da Formen [*båkavœ·ŋ*] ikke kan indeholde [*båkə*], n. „Ombøjning, Knæk", er det tvivlsomt, om denne Forklaring er rigtig (R).

Bybakke [*by·bakaŋ*]. 1767 Urne Add Byebakken; 1791 i Udm 1775—1822 Byebakke. || **Bykilde** [*by·ɣilan*]. || **Byløkke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Byelykken. || **Byskov, Nørre-, Sønder-** [*narə-, sønrə by·skaw*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 24 Byskoven; Guide 1946 Søndre Lystskov. — Nørre-Byskov er Navn paa Aakirkeby Plantage Nord for Byen, Sønder-Byskov er en Skov paa Klinten Syd for Byen.

Byfogedeng [*by·fawdaœŋən, bi·fawdaœŋən*]. M c. 1850, Reg c. 1850 Byefogedengen; I 1922 Byfogedengen. — En afgrænset Del af Pluseng (I 1922).

Byledager. M c. 1850, Reg c. 1850 Byeledageren.

Bækkeager. M c. 1850, Reg c. 1850 Bekkeageren. — Ligger ved Bækkegd i Aaker S., 684. || **Bækkeeng.** Skiftepr 1756 Becke Eengen. — Eng Ø. f. Byen.

Bækkerstæl. Skødeprot 1833 (Th) Bekke Stælen; Trap[1] Bekkerstæl. — Familienavnet Becker.

Dalager. M c. 1850, Reg c. 1850 Dahlageren. || **Daleng.** Skiftepr 1756 Dalen; Skiftepr 1760 Dale Engen; M c. 1850, Reg c. 1850 Dahlengen, Dahlen. — Eng N. f. Byen.

Damstykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Damstykket. — Ved Præstedam.

Degneeng. M c. 1850, Reg c. 1850 Degneengen.

Doktordam [*dåktaradamiŋ*]. — Nyt Navn paa Markerdam.

Dommeraas. Skiftepr 1755 Dammere Aasen; Skiftepr 1756 Dommere Aasen, Dammere Aasen; M c. 1850, Reg c. 1850 Dommeraasen. || **Dommerager.** M c. 1850, Reg c. 1850 Dommerageren. — Jfr. Dommerkrat, Aaker S., 684 samt flere med Dommer sammensatte Navne i Rønne Kbst., 641.

Driften [*dræ·wtən*]. — Den gamle Drivgade fra Nyby til Lyngen (R).

Duen. M c. 1850, Reg c. 1850 Duen. — Ellipse af et Navn sammensat med Fuglenavnet el. Slægtsnavnet Due.

Engedal. Skiftepr 1756 Enge dalen. || **Engegærde, Sønder-.** Lb 1569 Syndre gierde; Skiftepr 1750 Søndre Enge; Skiftepr 1756 I Aaekirckebyes frihed I sønder Enge Ierde, I søndre Eng Ierde. — Eng til Kirken. || **Engeløkke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Engelykken. || **Engesager.** Skiftepr 1756 Een Liden Ager kaldet Engiß grendser I øster, sønder og nør, til Engene.

Fattiggaardslyng [*fatigœ·rsløŋiŋ*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 26 Fattiggaardslyngen. — Lyngstrækning lige ved Fattiggaarden.

Filipeløkke [*fi·lipalyk̟an, fi·løpalyk̟an*]. Trap[1] Philip Løkken; Guide 1886 Filipløkken; I 1922 Filipsløkke. — Del af Filipeeng, Aaker S., 684 (R).

Fælled. M c. 1850 Fælled; Reg c. 1850 Falled. — Fælled, se Indl.

Gaasehullet. Urne Grundtegning af Aakirkebye Gaase Hullet. — Navn paa en Dam.

Gaggestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Gagestykket; MK 1816 Gagga-Stykke. — Slægtsnavnet Gagge, jfr. Gaggegd.

Gartnerbakke. Afh. P. Thorsen 1942 p. 29 Gartnerbakke.

Gedeseng. M c. 1850 Giedesengen; Reg c. 1850 Gjedesenden. || **Gedestykke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Gedestykket. — Maaske Familienavnet Gedde.

Gildesvald. M c. 1850 Giedesaald (el. Giedesoald?), Gildesvalen; Reg c. 1850 Giedesvald, Gildesvalen. || Gildesvaldsbidde. Skiftepr 1754 Hawre Iord Noren byen gildiß walß bidden kaldet. — Laa Norden Byen. Se Gildesvald, Knudsker S., 651.

Graaløkke. M c. 1850, Reg c. 1850 Graalykken.

Græsløkke. Skiftepr 1752 Gres løcken; Skiftepr 1756 græß løcken; M c. 1850, Reg c. 1850 Græslykken.

Grønnedam [*grö·nəˈdam*]. Falenkamp 1783 Grønne Dam; UK 1805 Grønnedam; VSK Orig Grøndam; K 1825—26 Grøne Dam; Mansa 1851, Bull 1869 Grønne Dam; Gst Grønnedam. || Grønnedamsgrob [*grö·nəˈdamsˈgrå·vən*]. || **Grønneløkke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Grønnelykke. — Adj. grøn.

Grønningen. BhS I 22 Grønningen. — Arealet omkring Præstedam.

Gumpen. M c. 1850, Reg c. 1850 Gumpen. — Subst. bh. Gump [*gåmp*], m. „Hale paa Fugl, Halefinne paa Fisk, spøgende om Menneskets Bagdel" (R). Navnet er enten nedsættende eller et Sammenligningsnavn.

Haandklædet. Lb 1569 handkleditt; 27/8 1622 BhS I 9 Haandklædet. — Eng til Præstegaarden. Dette Navn findes ti forskellige Steder paa Bornholm og er altid Navn paa gejstligt Gods. Det er tillagt Kirken til Tvætning og Vedligeholdelse af Kirkens Haandklæde (Gunnar Knudsen i NoB XXII 92f.).

Hadeborg Bakke. Guide 1914, Guide 1946 Hadeborg Bakke. — Husnavnet Hadeborg.

Hagestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Hagestykket. — Subst. bh. Hâga „Hage (Redskab); ogsaa en Hage ud i Havet" (EspTill), jfr. Hage og Hagemyr i V.-Marie S., 653.

Hanen [*ha·naŋ*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 26 Hanen. — Klippeblok lige Syd for Kyllingehønen. (R).

Haredamsløkke. M c. 1850, Reg c. 1850 Haredamslykke. — Dyrenavnet Hare, jfr. Haregade u. Bebyggelsesnavne.

Harevi. Lb 1569 Hare Wie; Hasle Skiftepr 1717 Hare Vig; Skiftepr 1753 I Harewi; MK 1816 Hoieviig; I 1922 Harevig [Haraviij]. — Af Dyrenavnet Hare og Kollektivet Vi, n. „Pilekrat" (R), en Enstavelsesform, som ogsaa findes i Stednavnet Kællingevi i Øster-Marie S., 673.

Harildstykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Harildstykket. — Maaske Slægtsnavnet Harild.

Havbæk. M c. 1850 Havbækken; Reg c. 1850 Havbakken, Havbækken. — Eng.

Hellig Lucie. PrI 1624 hellig Lutze. — Ligger Nordøst for Byen og beskrives i PrI 1624 som „en grøn Plan... som er omlagt med Kampestene, og hvori de begraves, som ved Sværdet er henrettede" (BhS XVII 56). Lutze er Helgenindenavnet Lucia eller Helgennavnet Lucius.

Herløvstykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Herløvestykket. — Familienavnet Herløv el. Mandsnavnet Herluf [*ha·rlo·*] (R).

Hesselager. M c. 1850 Hesselager, Hæselageren; Reg c. 1850 Hæselageren. — Kollektivet bh. Hesle [*hæ·zlə*] „Hassellund" (R).

Himmeltornsager. Skiftepr 1760 Himmel torns aageren, Himmels ageren, Himmels torns ageren.

Humleløkke. M c. 1850, Reg c. 1850 Humlelykken.

Hvedestykke. Hasle Skiftepr 1717 Huede støcket.

Hyldestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Hyldestykket. — Trænavnet Hyld.

Hælestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Hælestykket. — Subst. Hæl el. maaske et Slægts- el. Øgenavn Hæle [*hæ·la*] (R).

Hætten. Lb 1569 Hettin; 27/8 1622 BhS I 9 Helten. — Eng til Præstegaarden. Subst. Hætte.

Højestykke. Skiftepr 1753 Høye støckedt; M c. 1850, Reg c. 1850 Højestykket.

Kalveløkke Dam. 6/10 1724 BhS I 41 Kalleløchedammen. — Tilhørte Præstegaarden.

Kannikeled [*kanikale·d, -led*]. Urne Grundtegning af Aakirkebye Cannike gaards Leddet. — Har Navn efter Kannikegaard i Aaker S., 684.

Kejserstæl. M c. 1850, Reg c. 1850 Keiserstælen. — Familienavnet Kejser, jfr. Kejserkuld, Aaker S., 684.

Kildeseng. Lb 1569 Kiildis engenn; 27/8 1622 BhS I 9 Kildeseng. — Eng til Præstegaarden.

Kilen. M c. 1850, Reg c. 1850 Kilen. || **Kilgat.** M c. 1850, Reg c. 1850 Kiilgat. — Bh. Kjil „Kile" (Esp).

Kirkeager. M c. 1850, Reg c. 1850 Kirkeageren.

Klinten [*kliŋtiŋ* el. *ɑ·ɫ̥ærkə ˈkliŋt, kliŋtabakaŋ*]. PrI 1624 Klinte; K 1729 Klint; Skougaard 1804 p. 296 Klintebakke; Salchow 1813 Klintebakken; MK 1817, Mansa 1851, Bull 1869 Klinten; Afh. P. Thorsen 1942 p. 17 Aakirke Klint; Gst Klinten. — Vejen langs Klinten hedder [*kliŋtabakavæ·ŋ*]. || **Klintager.** Skiftepr 1750 Klindt ageren. || **Klinteløkke.** 1834 (Th) Klinteløkken; M c. 1850, Reg c. 1850 Klintelykken. — Klint, se Indl.

Knarrekilde. Urne Grundtegning af Aakirkebye Knarre Kilden. — Af Slægtsnavnet Knar, jfr. Knarregd.

Konetornseng. Svaneke Skiftepr 1707 Konne tornß Enge; Skiftepr 1755 konnetornß Engen. — Bh. Kånna „Kone." Vel Eng med en Tjørn, hvor Konerne af en al. anden Grund har forsamlet sig. Jfr. m. H. t. Bet. Kællingtorn i Houlbjerg Herred, Viborg Amt (DS IX 243).

Korsaas. Skiftepr 1761 Eet støcke Iord beliggendis i Aaekirkebyes frihed østen Byen kars Aaesen saa kaldet; Skiftepr 1765 Kars Aasen; Skiftepr 1768 Kaars Aasen; 1832 (Th), M c. 1850, Reg c. 1850 Korsaasen.

Krogede Eg. Svaneke Skiftepr 1707 Kraged Eg.

Kuleager. M c. 1850, Reg c. 1850 Kuleageren. || **Kuleborg Dam** [*kü·ləbåradamiŋ*]. — Dam ved Kuleborg. || **Kuleeng.** Hasle Skiftepr 1717 Kugle Eng; Skiftepr 1753 Kule Engen; M c. 1850, Reg c. 1850 Kuleengen. || **Kulenak.** M c. 1850, Reg c. 1850 Kulenak. — Sidste Led er en Enstavelses-

form af Nakke, oldn. hnakkr, m., jfr. bh. Grånakk „Væsen med graa Nakke", bh. Dåzmernakk „Taabenakke" (R). || **Kuler.** M c. 1850, Reg c. 1850 Kulerne. || **Kuleren.** M c. 1850, Reg c. 1850 Kulerehnen. || **Kuletorn.** M c. 1850, Reg c. 1850 Lille Kuletorn. — Kule, se Indl.

Kyllingehønen [*kølinahønan*]. VSK Orig Kyllinge Hønen; Guide 1885, DFM 39 p. 181 Kyllingehønen; Afh. P. Thorsen 1942 p. 17, 20 Kyllingehønen, Hønen. — Stor Klippeblok. Den ligger med en Krans af mindre Sten under sig, og da dens egen Størrelse forholder sig til disse som en Fugl til dens Unger har den faaet Navnet Kyllingehønen (DFM 39 p. 181). Jfr. Æggehønen, Allinge Kbst., 643.

Langager. Lb 1569 Lille langagir; Skiftepr 1750 lang Ageren; Skiftepr 1754, Skiftepr 1755 lang Ager; M c. 1850, Reg c. 1850 Langageren. || **Langeng.** Skiftepr 1756 Lang Engen; M c. 1850, Reg c. 1850 Langengsageren, Langengen; Gst 1887, Guide 1946 Langeng.

Lappetræ Kilde. Urne Grundtegning af Aakirkebye Lappe-tre ell. Penge Kilden. — Et nu forsvundet Vandhul ved den østre Ende af Storegade. Træet har været et saakaldt „Kludetræ", et Træ med et stort Hul eller en Spalte eller hvor nogle Grene danner en Port. Gennem disse Aabninger har man ført syge Mennesker for at helbrede dem for forskellige Sygdomme, og Patienterne har som Offer hængt Klædningsstykker i Træets Grene (Kr. Nyrop i Dania I 1 ff.). Man har formodentlig ogsaa ofret Penge i Kilden ved Træet, hvorfor den er blevet kaldt Pengekilden.

Loppeeng. Skiftepr 1755 Loppen; M c. 1850, Reg c. 1850 Lappen, Loppeengen. — Bygjord. Insektnavnet Loppe.

Lyngager. Trap[1] Lyngageren.

Lyngvej. Skiftepr 1756 løngveien.

Markerdam [*ma·rkaradamiŋ*]. Trap[1] Marker Dam; I 1922 Markerdammen. || **Markerleddet** [*ˈma·rkaraˈle·d*]. — Familienavnet Marker.

Matteleløkke. M c. 1850, Reg c. 1850 Mattele Lykken. — Subst. glda. mattal „Kappe, Kaabe" (Kalkar u. Mantel), her som Persontilnavn el. Familienavn. Ordet er laant fra ty. Mantel, der forekommer som Familienavn, jfr. Mantelgaard og Manteltaarn, Allinge-Sandvig Landdistr., 644a.

?Mormoderseng. Skiftepr 1755 Mormodenß Engen.

Musehave. (Her?) Hasle Skiftepr 1717 en liden Have kaldes Muuße Haven.

Møllestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Møllestykket.

Mørkeeng. M c. 1850, Reg c. 1850 Mørkeengen. || **Mørkeløkke.** [*mårkalykan*]. M c. 1850, Reg c. 1850 Mørkelykke; I 1922 Mørkeløkke. — Slægtsnavnet Mørk.

Naverskaft. Hasle Skiftepr 1717 Naurskaftt, Naurborskafftet. — Eng. Se Naverskaft i Klemensker S., 661.

Nyløkke. Bhs Landdistrikters Skiftepr 1705—06 p. 66 Nylykker; Svaneke Skiftepr 1707 Nøyløcken; Skiftepr 1754 nyløcker; Skiftepr 1768 paa Nye lyker, Paa ny Lyker; M c. 1850, Reg c. 1850 Nyelykke.

Nørrevang. Lb 1569 Nørre aas; 18. Aarh. Thott 1416 4° Nørre-Vang; Trap[1] Nordre Vang.

Olje. M c. 1850, Reg c. 1850 Olie. — Bh. Olja „Vandtrug, Trug ved Brønden til Kreature" (Esp).

Paa Bækken. M c. 1850, Reg c. 1850 Paa Bekken. — Snarest Fejl for Paa Bakken.

Pengekilde. Urne Grundtegning af Aakirkebye Penge-Kilden. — Jfr. Lappetræ Kilde ovfr.

Pileager. Skiftepr 1750 Piile Agre. || **Pilestykke** [*pi·lastykəd*]. Skiftepr 1756 Piile støcket; M c. 1850, Reg c. 1850 Piilestykket. — N. f. den gamle By ved den vestre Side af den nuværende Jernbanegade.

Plommeløkke. Skøde 1860 (Th) Plommeløkke. — S. f. Byen. || **Plommestæl.** M c. 1850, Reg c. 1850 Plommestælen. — Jfr. Plommegd, V.-Marie S., 653.

Pluset [*plü·səd*]. Skiftepr 1685 en Eng i Pludtzed; Skiftepr 1749 I Plused; Guide 1885, Guide 1914 Pluset; I 1922 Plused. || Pluseng [*plü·sœŋən*]. Skiftepr 1765 Plus Engen; MK 1817 Plus Eng; I 1922, Afh. P. Thorsen p.

18 Plusengen; Gst Pluseng. — Eng i Pluset. Af Subst. Plus „Dynd", som kendes fra Valsbøl i Sydslesvig (Feilb.) og sønderjyske Stednavne (DS IV 97, 278, VI 580, VII 60).

Potterjord. M c. 1850, Reg c. 1850 Potter Jorden. — Subst. Potter „Pottemager", jfr. Potterkule, Nylarsker S., 654.

Præstedam [*præ·stadamiŋ*]. Lb 1569 Dammendtt; Lb 1569 CodUps damend; Urne Grundtegning af Aakirkebye Præste Dammen; I 1922 Præstedammen. — Nu Anlæg med Vandbassin i Nærheden af Præstegaarden. || **Præstekilde** [*præ·staɭilan*]. — Ved Præstedam. || **Præstekuler.** 1724 BhS I 39 Præstekulerne. — Syd for Præstedam. || **Præsteled.** BhTid 13/11 1913 Præsteledet. — Hvor Vejen umiddelbart gik fra Pladsen (Torvet) og hen til Præstegaarden (P. A. Jespersen i BhTid 13/11 1913).

Pugedal. Lb 1569 Pugedall; KR 1677 Puge-dal, Puge-Dal; Hasle Skiftepr 1717 Pugedal, pue dal; 1735 i Komm 1738 Puuge dahlen; Skiftepr 1754 Puge dal; Skiftepr 1759 Pugedal; M c. 1850, Reg c. 1850 Pykkedahl. — Bh. Pøgg „Trold".

Pølseager. Skiftepr 1756 Pølse Ageren.

Pølstykke. 1834 (Th) Pølstykket. — I Nørrevang.

Raadmandsstykke. 16/3 1714 BhS I 17, 5/2 1724 BhS I 30 Raadmandsstøchet. — Øst for Aaker Præstegaard.

Ridderager. M c. 1850, Reg c. 1850 Ridderageren. || **Ridderløkke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Ridderlykken. || **Ridderstykke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Ridderstykket. — Slægtsn. Ridder.

Rumpen. M c. 1850, Reg c. 1850 Rumpen. — Subst. Rumpe, jfr. Rumpe Herred, Rutsker S., 662.

Rundager. M c. 1850, Reg c. 1850 Rundager.

Samsingeng. M c. 1850, Reg c. 1850 Samsinge Engen. — Mands- el. Familienavnet Samsing, jfr. Samsingsgd, Klemensker S., 661.

Sandemandseng. 1696 (Th) Sandemandsengen.

Sidager. M c. 1850, Reg c. 1850 Sidager, Sieden (el. Lieden?). || **Sideng.** M c. 1850, Reg c. 1850 Sidengen. — Subst. bh. Sidd [*si·d*] (R) „sidt, lavtliggende Sted".

Skarpeskade. M c. 1850, Reg c. 1850 Skarpeskade. — Opkaldelse efter Skarpeskade, Klemensker S., 661.

Skriverdam. 1724 BhS I 39 Skriverdam. — Andet Navn paa Præstedam. || **Skriverløkke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Skriverlykken. — Jfr. Skrivergd u. Bebyggelsesnavne. || **Skriverstæl.** 30/1 1685 BhS I 14, BhS I 22 Skriverstellen. — Ved Præstedam.

Skrædderager. M c. 1850, Reg c. 1850 Skræderageren. || **Skrædderenq.** M c. 1850, Reg c. 1850 Skrædderengen, Skræderengen.

Slumpen [*slåmpiŋ, slåmpan, slåmpavæ·ŋ*]. 24/8 1512 (LDipl) Slompeløcke; Skiftepr 1756 slumpen; M c. 1850 Slumpestykket; MK 1817, Trap[1], Afh. P. Thorsen p. 18 Slumpen; I 1922 Slumpevej. — Eng- og Moseareal. || Slumpetorn [*slåmpato·rniŋ*]. Dam, Folkeliv og Indstiftelser paa Bornholm p. 133 Slumpetornerne. — Slumpen [*slåmpiŋ*] er det primære Navn, hvoraf [*slåmpan*] er en Afledning (R). Subst. Slump om et Stykke Jord, der er taget paa Slump, ikke maalt. Jfr. Slumpeløkke, Neksø Kbst., 646.

Smaalyngstykket. M c. 1850, Reg c. 1850 Smaalyngsstykket, Smaaelyngsstykket. — Grænser op til Smaalyngen i Aaker S., 684.

Smedeløkke [*smedalyɣan*]. Trap[1] Smede Løkken; Guide 1886 Smedeløkken. || **Smedestykke.** Trap[1] Smedestykke.

Smækken. Lb 1569 smeckindtt; Lb 1569 CodUps smeckin; 27/8 1622 BhS I 9 Smækken. — Eng til Præstegaarden. Subst. Smæk „Buksesmæk", paa Bh. betyder Smæk ogsaa Skyggen paa en Hue el. Kasket (Esp).

Snorrestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Snorrestykket. — Jfr. Snorrebakke og Snorreled, Knudsker S., 651.

Spendet. Hasle Skiftepr 1717 Spendet; M c. 1850, Reg c. 1850 Spondet, Spendet. — Eng. Maaske Subst. bh. Spijn, n. „Fjerdedelen af en gammel Skjeppe" (Esp). Jfr. Spinget, Rønne Købstd., 641. Eller, hvis Spondet er den rette Form, af Spund „Spundshul, Prop", jfr. Spundet i Neksø Kbst., 646.

Stavsdal. Skiftepr 1756 stavßdal. — Subst. Stav, jfr. Stavsdal, Ø.-Larsker S., 671, hvorefter Stedet eventuelt er opkaldt (R).

Stenkuleager. Skiftepr 1753 steen kule ageren. || **Stenkulebakke.** Skiftepr 1753 steen kule backen. — Bh. Stenkule „Grube, hvor man bryder Sten (R).

Stenren. 1696 (Th) Steen Reen.

Stenseng. Skifteprot 26/9 1683 stens Engen. — Slægtsnavnet Sten. I Dok. 24/8 1512 (LDipl) nævnes en Peer Steen i Aakirkeby.

Stiager. Lb 1569 Stiagir østenn Pugedall.

Stokkedam [*ståkadam* el. *ståkaˈdam*]. PrI 1624 Stockedamb; Urne Grundtegning af Aakirkebye Stokke-Dam; UK 1817 Stokkedam; Trap[1] Stokke Dam; Guide 1886, I 1922 Stokkedam. — Nu Anlæg med Vandbassin. || **Stokkekilde** [*ståkaˈkʃiļa, ståkakʃiļa*]. PrI 1624 Stochekillde; Ravn 1671 p. 130 Stocke-Kilde; Urne Grundtegning af Aakirkebye Stokke Kilde; Afh. P. Thorsen 1942 p. 13 Stokkekilde. — Subst. Stok i Bet. „Pengeblok", jfr. Stokkekildeeng i Knudsker S., 651, og Stokkekilde i Klemensker S., 661. || **Stokkeledet** [*ˈståkakʃiļəˈle·d, ståkaled*]. Trap[1] Stokled. || **Stokkeløkke.** M. c. 1850, Reg c. 1850 Stokkelykke. — Ved Stokkekilde og Stokkedam. Jfr. Stokkegade, som ældst hedder Stokkeledsgade.

Svansmyr. M c. 1850 Swahnsmyhr; Reg c. 1850 Svahnsmyhr. — Fuglenavnet eller Familienavnet Svan [*swa·n*].

Tegat. 1767 UrneAdd Thee Gatt En liden Kilde. — I Plantagen. Sidste Led Subst. Gat „Aabning, Hul" her om Stedet hvor Kilden springer ud. Forleddet er Subst. Te, jfr. Tevandsbæk, Rønne Kbst., 641.

Tilleager. Skifteprot 26/9 1683 tillie ageren; Skifteprot 1687 Tilla ageren, Tille ageren, Noch en Tille Ager, en anden Tille ager; M c. 1850, Reg c. 1850 Telleageren. — Maaske bh. Tijlle [*tiļə*] „Loft", jfr. Husnavnet Paa Tilden, V.-Marie S., 653.

Tornhøjseng. Skiftepr 1755 torn Høyß Engen.

Tretønderland. Skiftepr 1753 3 tønderla[n]d; M c. 1850, Reg c. 1850 Tre Tønderlands Jord.

Tværvejen [*tvarvæ·ŋ, tva·rvæ·ŋ*].

Tækkereng. Skiftepr 1760 tekere Engen. — Subst. Tækker „Tækkemand".

Udager. M c. 1850, Reg c. 1850 Udageren.

Vandgab. Hasle Skiftepr 1717 Norden Vandgabet i Østregierdet. — Betegner vel et Sted, hvor Vandet har Afløb i Form af Bæk eller Grøft (R). || **Vandkrog.** Skiftepr 1750 wan Kraagen, wankrogen; Skiftepr 1752 kraagen, I kraagen; Skiftepr 1757 østen Byen I kraagen saa kaldet; M c. 1850, Reg c. 1850 Wandkrogengen, Wandkrogsageren, Krogen. || **Vandstræde.** M c. 1850, Reg c. 1850 Wandstrædet.

Vassestæl. Skiftepr 1752 wassestøckedt; Skiftepr 1756 4re Skepperland Havre Iord som Eer beliggendiß I Aakirckebyes frihed østen nyby Inden sine marcker og Reener Hvassestælen kaldet; Skiftepr 1757 vasße stælen; M c. 1850, Reg c. 1850 Wassestælen. — Af bh. Vass „Rør, Siv", se Vassen, Rutsker S., 662, el. et Slægtsnavn Hvass, Vass.

Vejager. M c. 1850, Reg c. 1850 Weiageren.

Vestergærde. Lb 1569 Vestre aas; 1696 (Th) Vestre Gærde, Gierde el. Vang vestre; Hasle Skiftepr 1717 Westregierdet; Skiftepr 1756 i vestre Ierde; Skiftepr 1760 Vestere gierde. — Enge.

Vestervang. Lb 1569 Vestre aas; 1696 (Th) Vestre Vang.

Vibeager. M c. 1850, Reg c. 1850 Wibeageren. — Fugle- el. Slægtsnavnet Vibe.

Vieseng. Lb 1569 Vies engen; 27/8 1622 BhS I 9 Virseng. — Eng til Præstegaarden. Kollektivet Vie „Pilebevoksning."

Vinkel. M c. 1850, Reg c. 1850 Vinkelen. — Vinkel „Krog".

Øksen. Skiftepr 1754 øysen; Skiftepr 1762 Øxen Eng. — Eng. Subst. Økse, jfr. Øksen, Neksø Kbst., 646.

Østergærde. Lb 1569 I østre gierde; Svaneke Skiftepr 1707 Øster gierde; Hasle Skiftepr 1717 østre gierde, øster gierde, i Østregierdet. — Eng til Kirken.

Østervang. Trap[1] Østre Vang.

650. VESTER-HERRED.

Vester-Herred. 1530? Hüb 83, 84 Westre herrit, Westre herritt; 1/5 1557 Hüb 267 wester Herritzting; LR 1598 Wester-Herrid; 28/4 1609 Hüb 570 Vesterherritt; Mandt 1610, Mejer Wester(-)Herridt; BWK 1676 Wester Herret; BWRap 1676 Wester Herit; ResenK Wester Herrit; DAtl Vester-Herret; Skougaard 1804 p. 301 Vestre Herred; Panum 1830, Trap[4] Vester(-) Herred.

Rønne Herred. — Ældre Navn paa Vester-Herred, se under Købstaden Rønne, 641.

651. KNUDSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 3. Sg: Lille-Hallegd, Smørjeppegd; 7. Sg: Erlandsgd, Porcelænsgd; 8. Sg: Kærbygd, Strømsegd; 9.—10. Sg: Gadegd, Tofteledsgde; 15.—16. Sg: Kanegd, Rabækkeværket; 18. Sg: Store-Rabækkegd, Sandemandsgd, Sandersgd, Skovgd; 19. Sg: Bohnegd, Buskegd, Galløkkegd; 20. Sg: Markmandegd, Nygd; 21. Sg: Fogedgd, Klippegd; 22. Sg: Hartviggd, Smørbygd; 27. Sg: Rosmandegd, Store-Sandegd, Trompetergd; 28. Sg: Aagd, Lille-Almegd; 29. Sg: Højegd, Smedegd; 2. Vg: Gadegd, Skaaningegd.

Knudsker, Sogn [*knu·skər(sən)*], **Knudskirke,** Kirke [*knu·skærkə*]. 1547 Hüb 428 St. Knuts Karspel; 8/9 1555 Hüb 238 f. Knudsker Bogenn, stj. Knuds Bogenn; Lb 1569 Knuds kircke, Knudsker Sognn; 18/3 1573 Hüb 406 S. Knudts Kirchspill; 2-7/7 1584 Hüb 497 Knudsker; LR 1585, 1586 Hüb 500 Knudscher sognn; Jb 1599 Hüb 535, 544 Knudsker Sogn, Knudskierke; Segl 17. Aarh.? BhS II 198 Ecclesiæ S. Canvti; 29/10 1606 Hüb 557 Knudtzgaardts sogen; Mandt 1610 Knudsker Sogen, Knudskier Sogenn; Jb 1625 Knudschier Sogen; Mejer Canutus kirche; Jb 1664 Knudschier Sogn; BWK 1676 Knuds K.; ResenK Knuds Kirke; K 17. Aarh. Knuds Sogen; K 1746—50 Knudsker Sogn, St. Knuds-Kirke; JSørensen 1704 BhS XII 84 Knuds Kierche; BhFisk 1933 p. 12—13 Knudskjærke; Gst Knuds K (Knudsker S). — Af Helgennavnet Knud. Der fandtes i Middelalderen to danske Helgener med dette Navn: Kong Knud den Hellige, Canutus rex, og Knud Hertug, Canutus dux. Kirken er oprindelig indviet til Knud den Hellige, hvilket ses af Thurahs Beskrivelse af Helgenbilledet, der forestiller en Konge, men i Sognegildets gamle Sigil forestiller Billedet Hertugen, der dog kaldes rex, saa Sammenblanding af de to Helgener har fundet Sted.

Aabakke, Hs. Guide 1946 Aabakke. — Ved Blykobbe Aa, men over 1 km V. for Naturnavnet Aabakke.

Aagaard (28. Sg). UrneNb Lille Almegd ell. rettere Aaegd; UrneJb Aaegd el. Lille Almegd. — Efter Beliggenheden ved Blykobbe Aa.

Almegaard, Lille- (28. Sg) [*lilə almægœ·r*]. K 1746—50 Lille-Alme Gd; Thurah Lille Alme(gd); UrneNb Lille Almegd ell. rettere Aaegd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille Almegd; Postadr 1943 L.-Almegd. — Efter Beliggenheden ved den gl. Proprietærgd. Almegd (se u. Store-Almegd).

Almegaard, Store- (26. Sg) [*almægœ·r, sto·ra almægœ·r*]. PrI 1624 Allmegd;

Jb 1651 Alme Gd; (her?) 1658 Saml. til Skånes Hist. 1870 p. 17 Elmegd; Tiendep. 1662 Allmegd; ResenK Alnagd; Kb 1689, Skiftepr 1691 og 1694, Jb 1696, K 1746—50 Alme-Gd; UrneNb Almegd; VSK Store Almegd; Salchow 1813, M 1844 Almegd; Gst Ste Almegd. — Oprindelig en Proprietærgd, hvortil er lagt Stælen af 26. Sg, hvis Nummer den derefter har antaget. Trænavnet Alm.

Almegaardshuse [*almægœ·rshu·zən*]. K 1744 Almegaards huuse; K 1778 Almegaardhuuse; Postadr 1943 Almegaardshuse. — Har Navn efter Store-Almegd, s. d.

Bankegaard [*ba·ŋkagœ·r(iŋ)*]. — En af de tre Kærbygaarde. Af Familienavnet Banke og næppe Subst. Banke, da Gden ligger paa temmelig fladt Terræn.

Bleghus, Hs. BhAvis 13/4 1847 Bleghuset. — Paa Sursænkegaards Grund. Subst. Bleg „Blegeplads" el. Verb. blege om at blege Tøj.

Blykobbe Mølle. Bull 1869 Blykobbe M. — Se Blykobbegd i Nyker S., 652.

Blykobbe Plantage, Hse. Postadr7 Blykobbe-Plantage; Trap[4] Blykobbe Plantage; Postadr 1943 Blykobbe-Plantage. — Se Blykobbe Plantage u. Naturnavne.

Bobbehus, Hs. Gst 1886 Bobbehus; Th Bobbehusene. — Bh. Bobba „Spøgelse". En Slægt blev kaldt „bobbana", og et Medlem af denne Slægt har formodentlig boet i Huset, men om denne har Navn efter Huset eller omvendt er ikke oplyst, jfr. Bobbegade u. Naturnavne.

Bohnegaard (19. Sg) [*bo·nagœ·r*]. Jb 1651 Bondegd; UrneNb, UrneJb Bohnegd; Salchow 1813 Bondegd. — Nu under Buskeværket. UrneNb bemærker: „Et Stell, brug. til Rønne af Eieren. Slet ing. byg. derpaa". Af Slægtsn. Bohn; 20. Sg tilhørte 1658 Hermen Bohn (Jb), 1696 Jørgen Bohn (UrneNb) og 1735 Philip Bohnne (UrneJb).

Bondebroen, Hse [*bo·nabro·ən*]. I 1922, Bh.Vejv. 1944 Bondebroen. — Ved en Bro over Byaa ved Grænsen mod Rønne, se Bondebro, Rønne Kbst., 641.

Brandsgaard (14. Sg) [*bra·nsgœ·r*]. K 1746—50 Brands-Gd; Thurah Brands(gd); UrneNb Brandsgd; VSK, M 1844 Brandsgd; Bull 1869 Braads G og M. — Af Slægtsn. Brandt. I Jb 1598 ejes Gd. af Peder Brand, der endnu 1606 skrives til den.

Brohus, Hs (27. SgPc) [*bro·hu·zed*]. Kb 1826 (Th) Brohuset, Blikoppe Broehus; BhTid Febr. 1892 (Th) Brohuset; Postadr9, Gst Brohus. — Ved Blykobbe Bro.

Buskegaard (19. Sg) [*båskagœ·r(iŋ)*]. Gst 1886 Buskegd. — Nu under Buskeværket. Z anfører Navnene Buskegd og I Buskene; sikkert foreligger her en gl. Præpositionsforbindelse. Buskene bruges ifl. Esp (u. Boska) „om en lille Skov, hvor Buske og lave Træer vexle ... Hvert Herred, ja selv nogle Sogne have saadanne særegne Smaaskove, som stedse bære hint Navn".

Buskeværket, Kaolinværk [R: *båskaværkəd*]. Postadr7, Guide 1914, Postadr 1943 Buskeværket. — Anlagt paa den nedlagte Buskegaards Jorder.

Dalehus [*da·lahu·zed* el. *-gœ·riŋ*?]. Postadr9 Dalehus; Th Dalehuset. — Har Navn efter sin Beliggenhed i en Dal [*da·liŋ*].

Dueaas, Hs [*dawœ·z*]. SkovK 1919, I 1922, Guide 1946 Dueaas. — Skovfogedbolig. Har Navn af Naturnavnet Doveraas i Rønne Kbst, 641. Huset ligger paa Grænsen til Rønne.

Erlandsgaard (7. Sg) [*æ·rlansgœ·r*; R: *ærlansgœ·r*]. UrneNb Dammegd eller Erlandsgd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Erlandsgd. — Mandsnavnet Erland. Ejedes 1625 ifl. Jb. af Erland Pederßenn, som endnu i Jb 1662 staar skrevet for den; 1691 nævnes Olle Erlandßen, som endnu 1696 har den.

Fogedgaard (21. Sg). Jb 1651 fougdegd; K 1746—50 fogdegd; Thurah Fogde(gd); DAtl Fogedgd; UrneNb Fogdegd ell. paa Klipperne; VSK Orig Fogedgd el. paa Klipperne; Postadr 1869 Fogdegd; I 1922 Foged el. på Kløpparna. — Hed i 1647 og 1671 Fogdegaarden; den ejedes ifl. Jb 1624 af Jørgen Foedt og 1691 af Byfoged Hans Olsen Schou i Rønne (Z).

Friløkken, Hs [*fri·lyɫan*]. VSK Frilykkehuuset; Mansa 1851 Frilykkehuset; Bull 1869 Frilykke H; Gst 1886 Frilykke Hs; Guide 1914 Frilykke Hus kaldes ofte Frilykken; Postadr9 Friløkkehus; Gst Frilykken. — Samme Hus som paa K 1746—50 betegnes som Rakkre-huus, Falenkamp K 1783 Natmand-Huus. Baade Jorden og Huset hedder ogsaa Rakkerløkke. Rakkeren kaldtes ifl. Urne i ældre Bhsk Frimanden. Friløkken var Embedsbolig for Rakkeren (R).

Fynegaard (13. Sg) [R: *fy·nagœ·riŋ*]. UrneJb Gadegd (Fyhnegd); VSK Orig Fynagd; VSK Fynager; UK u. A. Funagd; M 1844 Fynsgd; Gst Fynegd. — Slægtsnavnet Fyn, brugt om Mand som stammer fra Fyn. 1539 nævnes Clemit Fønbo i Knudsker (Z). 13. Sg tilhørte ifl. Jb 1691 Anders Fyen; Jb 1719 nævner Per Fyen. I 1756 arver Anders Andersen Fyhn Gd. efter Faderen Anders Pedersen Fyhn (Z).

Gadegaard (10. Sg og 2. Vg) [*ga·dəgœ·r*, R: *ga·dəgœ·riŋ*]. Kb 1688, Gst Gadegd. — Gade, se Indl. Z bemærker, at ved Gader forstaas „Fædrifter mellem 2 Stengjærder ind til Højlyngen". UrneNb har Gadegd om 13. Sg.

Galløkkegaard (19. Sg) [R: *galyɫəgœ·riŋ*]. UK u. A. Gallykkegd; Salchow 1813, M 1844 Gullykkegd; Postadr 1869 Gallykkegd. — Gaarden forsvunden, nu under Buskeværket. Af Subst. Galge.

Gildesbo, Hs. Komm 1685 gillis Boed; Rønne Skiftepr 1739 i Gildes Boed; K 1746—50, DAtl, Bugge 1771 Gildesboe; VSK Torne ell. Gildesboe; 1805 Thaarups Bh VI Et Gildesboe Nord i Sognet; Salchow 1813 Gildesboe; Mansa 1851 Gildesgd; M 1844 Gildesgd; BhLdejd 1876 Gildesboet; Gst Gildesbo; Th Knudsker Gildesbo; Postadr 1943 Gl.- og Ny-Gildesbo. — Et Gildesbo er et Hus, hvor den Mand boer, som har forpagtet Gildesjorden, og hvor Gildesbrødrene samles (Otto Smith, BhS XVI 174).

Grisby, Hse [*gri·zby·*]. Guide 1914 Grisby Hse; Gst Grisby; Th Grisby, Grisbyhuse. — Jfr. Grisby, Ibsker S., 671. Stedet fik Navnet Grisby, fordi man her har holdt Grise, hvilket var forbudt i Rønne (R).

Hallegaard (4. Sg) [*ha·ɫagœ·r*, R: *ha·jla-, ha·ɫagœ·riŋ*]. Skiftepr 1691, Kb 1696 Hallegd; K 1746—50 halle Gd; Thurah Halle(gd); UrneNb Store Hallegd (Store senere tilføjet); DAtl, VSK, Salchow 1813 Hallegd, M 1844 Hallegd; Gst Hallegd; Postadr 1943 St.-Halle. — Hald, se Indl. Gaarden ligger ved et Klippeparti.

Hallegaard, Lille- (3. Sg). UrneNb Smørjeppegd ell. Lille Hallegd rettere. — Ældre Navn paa 3. Sg, efter Beliggenheden ved 4. Sg Hallegd.

Hallesmedje [*ha·ɫasmedjan*]. — Smedje lidt Ø. for Hallegd.

Harbohuse, Hse [*ha·rbo(a)hu·zən*]. Postadr9 Harbo; Th, Postadr 1943 Harbohuse. — Huse ved Rabækkeværket, bygget af en Købmand Harbo i Rønne (Opt. 1944). Kaldes ogsaa Hattehusene.

Hartviggaard (22. Sg). Ipsen K 1839 Hartvi(gd). — Slægtsnavnet Hartvig. Gd tilhørte 1678 Mickel Hartvig (K. Kure).

Hattehuse, Hse [*hatahu·zən*]. I 1922, Th Hattehusene. — Andet Navn paa Harbohuse ved Rabækkeværket. — GK: Subst. Hat, vel sigtende til Bygningsformen, jfr. Gunnar Knudsen i Festskr. til Vilh. Andersen p. 344.

Højegaard (29. Sg) [*hâjagœ·r*, R: *hâjagœ·riŋ*]. K 1746—50 under høyen; Thurah Under Høyen; UrneNb Under Høyen, i gl. Tid Smiddegd; VSK Højensgd; Salchow 1813 under Høgen; M 1844, Postadr 1869 Høiegd; Gst Højegd. — Den gl. Betegnelse „Under Højen" sigter til Beliggenheden, idet Gaardens Bygninger ligger ved Foden af en lille Høj.

Jydegaard (30. Sg)[*jy·dagœ·r(iŋ)*]. Kb 1698 Jydegd; K 1746—50 jyde Gd; Thurah Jyde(gd); UrneNb, M 1844, Gst Jydegd. — Tilnavnet Jyde. Beboedes 1619 og 1680 af Jens Jyde (Z).

Kanegaard (15. Sg) [*ka·nəgœ·riŋ*]. Rønne Skiftepr 1739 i Chanen; K 1746—50 Kane Gd; Thurah Kane(gd); UrneNb, M 1844, Postadr 1869 Kanegd. — Gaarden nu lagt under Rabækkeværket, men Navnet bevaret i Naturn. Kanegaard Skov. Der kendes et Slægtsn. Kane; en Ridder Johannis Kane fra Bornholm nævnes 21/5 1319, men Formen fra 1739 tyder mere paa et Præpositionsnavn I Kanen, af bh. *Kâna, overleveret i Sammensætningen Iskâna „Isbane, Glidebane", til Vb. kâna „glide paa Is", jfr. sv. Dial. kana „Isbane" (Rietz) og Kanesø i Klemensker S., 661.

Kanegaardshus, Hs [*ka·nəgœ·rshu·zəd, ka·nəhu·zəd*]. Postadr7, Postadr9 Kanegd.

Kinahus, Hs [*ɧi·nahu·zəd*]. AL 1912 Kjinahuset; Postadr9 Kinahus; I 1922 Kinehuset; Th Kinahuset. — Paa Grund af den afsides Beliggenhed siger man ogsaa [*ne·da i ɧi·na*].

Kirkebogaard (8. Vg) [*ɧærkəbogœ·r(iŋ)*]. Lb 1569 ett Kirckeboo ij Smørby; Rønne Skiftepr 1739 i Kirkeboed; K 1746—50 Kirke-boe; Thurah Kirkeboe; UrneNb Kirkeboet, i ældre Tider kald. Smørbye; Gst Kirkebogd. — Kirkebo, se Indl.

Kirkens Jorder, Hse. Postadr 1943 Kirkens Jorder.

Klampegaard (11. Sg) [*kla·mpagœ·r(iŋ)*]. Postadr 1943, Gst Klampegd. — En af Kærby-Gaardene. Muligvis af et Slægtsn. Klampe.

Klippegaard (21. Sg) [*kløpəgœ·r*)]. UrneNb Fogdegd ell. paa Klipperne; VSK Foged el. paa Klipperne; Salchow 1813 Paa Klipperne (om 21. og 22. Sg); M 1844, Gst Klippegd. — Det gl. Navn „Paa Klipperne" efter Beliggenheden paa en Skraaning, hvor Klipperne kommer frem; nu findes her et stort Stenbrud.

Klipperne, Hs. VSK Klipperne. — Hs i Nærheden af 21. Sg Klippegd, som i ældre Tid kaldtes Fogedgd el. paa Klipperne.

Klitfogedhus, Hs [*kletfawdahu·z*]. SkovK 1919, I 1922, Guide 1946 Klitfogedhus. — Skovløberhus i Blykobbe Plantage.

Knudsker Mølle (5. SgPc) [*knu·skərmøla*]. 1818 i Udm 1775—1822 Knudskierke Mølle; Guide 1914, Gst Knudsker Ml. — Tidligere Kirkemøllen [*ɧærkəmølan*] (Opt. 1944).

Kroggaard (3. Vg) [*krå·ggœ·r*]. Skiftepr 1685 Kraagegd; Kb 1698 Krogd; Komm 1738 Kaagegd; K 1746—50 Kroge Gd; Thurah Kroge(gd); UrneNb Kraaggd; Salchow 1813, M 1844, Gst Kroggd. — UrneNb forklarer Navnet af, at Gd ligger paa det „yderste Hug ell. Krog i Sognet henimod Nyelarsk. S.". UrneJb henfører Gd til Kiærebye.

Kærbygaard (8. Sg) [(*i·*) *ɧœ·raby·*; R: 8.—9. Sg: *ɧœ·raby·gœ·rana*]; 1686 Deckner 1679—90, Skiftepr 1686 og 1688 Kierebye, Sk&P 1734 tiærebye gierdet; K 1746—50 Kierebye (8.—11. Sg, 2. Vg); UrneNb iblant Kiærebyegaardene, men udtales Tiærebye (8.—11. Sg, 2. Vg); UrneJb Kiærebye (8.—10. Sg); DAtl Kierebye; VSK Kjærebye; Skougaard 1804 Kjæreby; Salchow 1813 Kiærebye; M 1844 Tjærebygd (8. Sg); Postadr 1869 Tjærebygde; Guide 1914 Kjæreby Gd; Postadr 1943 Kærbygd og Kærby, Gde og Hse. — Subst. Kær og By, se Indl.

Køllermølle, Ml. VSK Kiøllere Møllen. — Samme Mølle som Tækkermølle. Af Slægtsnavnet Køller.

Lergaard, Gd. (Her?) Kb 1695 Lergd.

Markmandegaard (20. Sg). UrneNb Markmannegd.; Salchow 1813 Markmansgd; Ipsen K 1839 Marchmande(gd). — UrneNb bemærker, at Gd. var „et Stell", uden Bygning, og Avlen drives fra Rønne. Af Slægtsn. Markmand. I Jb 1691 og 1696 nævnes Hans Marchmand her.

Munkehus, Hs [*moŋkahu·zəd, moŋkahu·zən*]. Mansa 1851, Bull 1869, Gst 1886, Guide 1914, Postadr9, Gst Munkehus; Th Munkehusene. — Af Slægtsnavnet Munk.

Myregaard, Store- og **Lille-** (5.—6. Sg) [*sto·ra-, liļa my·ragœ·r*]. UrneJb Lille Myregd (5. Sg), Myregd (6. Sg); VSK, M 1844, Gst Store-, Lille Myregd. — Da Gaardene ligger meget højt, omtrent paa Sognets højeste Punkt, ligger det ret fjernt at tolke Navnet af Ordet Myr „Sump, Mose". Snarere foreligger Slægtsn. Myre, der paa Bornholm kendes helt fra Middelalderen, f. Eks. 31/5 1448 Jes Myre.

Nygaard (20. Sg) [*ny·gœ·r*]. BhLdejd 1892, Guide 1914, Gst Nygd. — Hed tidl. Markmandegd, men blev delt i to Gde, hvoraf den ene fik dette Navn.

Polakhus, Hs [*pəˈlakhu·zəd*]. Postadr9 Polakhus. — Hus ved Rabækkeværket.

Porcelænsgaard (7. Vg) [*pəstəˈli·nsgœ·r(iŋ)*; ungt *pə(r)səˈlœ·nsgœ·r*]. Thaarup 1839 Snorregaarden, alm. Porcelainsfabrikensgd.; Postadr 1869 Porcelainsgd; Gst Porcellainsgd. — Købtes 1802 af Den kgl. Porcelænsfabrik (Z).

Rabækkegaard, Store- [*ra·bœkɟagœ·r(iŋ)*]. — Se u. Sandemandsgaard.

Rabækkeværket, Fabrik (15.—16. Sg) [*ra·bœkɟavœrkəd, ra·bœkɟan,* ældre *rabœkɟagœriŋ*]. Dok 9/12 1658 (Jb Rgsk 1663), Jb Rgsk 1661 Rabechegd; 1681 Deckner 1679—90 Rabeckegd; Kb 1697, 1699 Raubechegd; K 1746—50 Rabekke-Gd; Thurah Rabekke (gd); UrneNb, UK u. A. Rabekkegd; M 1844 Rubekkegd; Postadr 1869 Rabekkegd; Gst Rabekkeværket. — Slægtsnavnet Rabek. UrneNb: Haver Navn af en fordom Eiers Navn Hans Raabeck i et Amts Docum. Ao 1624. Jfr. BhS III 132. Fra Middelalderen kendes paa Bornholm ogsaa Slægtsnavnet Raabuk (Jens Rabok 16/7 1448, 1380 ÆDA III 320 nævnes Johann Raabucks Enke af Bornholm), men det kan vel næppe være dette Navn, som er blevet forvansket.

Rakkerløkke, Hs [*rakaralyɟan*]. — Se Friløkken ovfr.

Ravnsborg, Gd (29. SgPc) [*ra·wnsbår, ra·wnakrå·giŋ* el. *rawnarødaŋ*]. BhLdejd 1899, Guide 1914, Postadr9, Gst Ravnsborg; I 1922 Ravnekrogen nuværende Ravnsborg; Th Ravnekrogen nu Ravnsborg. — Det oprindelige Navn er Ravnekrogen eller Ravnereden, som af Skønhedsgrunde er omdannet til Ravnsborg.

Ravnshøj, Hs (8. VgPc) [*ra·wnshåj*]. Postadr9, Th Ravnshøj. — Jfr. Naturnavnet Ravnshøj.

Robbedale, Hse [*råbəˈda·la(hu·zən)*]. Postadr7, Trap[4], Postadr 1943 Robbedale. — Af Naturnavnet Robbedale i Rønne Kbst., 641.

Robertsdal, Hs. Postadr9 Robertsdal. — Navnet er formodentlig genoptaget fra ældre Kort, f. Eks. VSK, Bull 1869 og Mansa 1851, hvor Robbedale i Rønne Kbst., 641, kaldes Robertsdal.

Rosmandegaard (27. Sg) [R: *råsma·ŋagœ·riŋ*]. K c. 1700 Radmans(gd); K 1746—50 (Kopi 1796) Rosmands Gd; Thurah Rosmande(gd); UrneNb Rosmandegd, forhen Store Sandegd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Rosmandegd. — Af Slægtsn. Rosmand. Jb 1691 og 1696 nævner som Beboer Kiersten Sahl. Anders Rosmandtz; UrneNb bemærker, at Gd har Navn af „en Beboer for omtrent 30 Aar sid. ved Navn And. Rosmand, som var af Tydsk Extraction". Men forud for ham synes Gaarden at have været ejet af en Lars Rosmann (K. Kure).

Rosvang (20. Sg) [*rosˈvåŋ*, R: *rosvåŋ*]. Postadr7, Guide 1914, Gst. Rosvang. — Halvdelen af den gamle Markmandegd, hvis anden Halvdel nu kaldes Nygd.

Sandegaard (1. Vg). — Kaldes ifl. Z 1680 for Sandegd: „meget Sand opflyver og fordærver Jorderne" (Jordebogsregnsk. 1680). Et Sognevidne 15/6 1693 omtaler, at Gd. var øde, fordærvet af Flyvesand, og at Jorden var udlejet til Naboen Kirstine sal. Andres Rosmans til Fævogt, d. v. s. lagt under 27. Sg (BhS XI 30). UrneNb bemærker, at det egl. skulde hedde Rosmandegd-Stælen.

Sandegaard (25. Sg) [R: *sa·nagœ·riŋ*]. LR 1602 paa Sanden; 1689 Deckner 1679—90, Fæsteprot 1694 Sandegd; Komm 1738 Sannegd; K 1746—50 Lille-Sande Gd; Thurah Lille Sande(gd); UrneNb Sandegd lille; UrneJb Lille Sandegd; VSK Sandegd; Salchow 1813 Lille Sandegd; M 1844, Gst Sandegd. — Subst. Sand.

Sandegaardshuse, Hse [*sa·nagœ·rshu·zəd*]. Th Sandegds Huse; Postadr 1943 Sandegd-Huse.

Sandegaard, Store- (27. Sg). UrneMin store-Sande-Gd; UrneNb Store Sandegd. — Ifl. UrneNb det gl. Navn paa Rosmandegd., Navnet hidrører fra det meget „Flye Sand", som ligger Vesten op til Udgærdet.

Sandemandsgaard (18. Sg) [R: *sanəma·ŋsgœ·riŋ*]. K 1746—50 Sandemands Gd; Thurah Sandemands(gd); UrneNb Sandemandsgd Forhen og kaldet Store Rabekkegd; DAtl, M 1844, Gst Sandemandsgd. — Subst. Sandemand „Retsbetjent paa Landet, svarer omtrent til Sognefoged", jfr. Esp u. Sajnemajn. Som Ejere nævnes Hans Monsen Sandemand, død 1717, og Lieutn. ved Dragonerne Niels Pedersen Schougaard, Sandemand, 1777 og 1787 (Z). VSK kalder 16. Sg for Sandemansgd.

Sandersgaard (18. Sg). 1725 (Th) Sanders Gd. — Mandsnavnet Sander (hvis det da ikke er Skrivefejl for Sandemandsgd, Ejendommens nuværende Navn).

Sejersgaard (24. Sg) [*sajərsgœ·r*]. Kb 1687 Sejersgd; Kb 1688 Sejrsgd; K 1746—50 Sejers-Gd; Thurah Sejers(gd); UrneNb, DAtl, VSK Sejersgd; UrneJb Syersgd; Salchow 1813 Sejersgd; M 1844 Seiersgd; Gst Sejersgd. — Mandsn. Sejer. Tilhørte ifl. Jb 1658 og 1662 Seyer Erichsen, Jb 1664 Seiger Hansen, og (ifl. Z) 1680 hans Datter Elisabet Sejersdatter.

Sejersgaardshus, fsv. Hs [*sajərsgœ·rshu·zəd*]. — Laa, hvor Sejersgd nu ligger. Jfr. Stælen u. Naturnavne.

Sejersgaardshuse [*sajərsgœ·rshu·zən*]. — Huse langs Landevejen.

Skaaningegaard (2. Vg) [*skåninjajemɔd*]. VSK Orig Skaaningsgd; Kb 1822 (Th) Skaaninge-Hjemmet; M 1844 Skaaningegd; Postadr 1869 Skaaninggd. — Nu nedbrudt og lagt til Gadegd.

Skaaningemølle. 1805 (Th) Skaaninge Mølle.

Skovgaard (12. Sg) [*skawgœ·r(iŋ), i· skawiŋ*]. Kb 1695 Schougaard; Rønne Skiftepr 1739, K 1746—50, Thurah i Skoven (12.—13. Sg); UrneNb Forhen kaldet i Skoven eller Skougaarden; UrneJb Schougd; UK Skovgd; VSK Skoven; Salchow 1813 I Skoven. — UrneNb bemærker om Skoven: nu er ikkuns Stubbe tilbage, dog ved nye Opælskning findes adspred nogle unge Træer af Asp, Eeg, Hassel og Torn, om det laae sammen omtrænt 2 td. stor.

Skovgaard (18. Sg). VSK, Gst 1883 Skovgd. — Tilhørte 1777 og 1787 Lieutn. Niels Pedersen Schougaard (ved Dragonerne), der var Sandemand (Z), han nævnes endnu i FT 1801, men det er vel næppe sandsynligt, at Gaardnavnet indeholder Slægtsn. Schougaard; snarere har Manden Navn efter Gaarden.

Slottet, Hs [*slåtəd*]. Postadr9 Slottet.

Smedegaard (17. Sg) [*smedagœ·r(iŋ)*]. Jb 1651 Smiddiegd; 1697 (1816 i Udm 1775—1822) Smedegd, Smeddegds mark; 21/9 1697 (UrneAdd) Smiddegds Gierde; Sk&P 1734 Smeddegds Diget; Komm 1738 Smedegd; K 1746—50 Smidde Gd; Thurah Smidde(gd); UrneNb Smiddegd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844, Gst Smedegd. — Snarest Slægtsnavnet Smed, jfr. Smedegd i Ø.-Marie, 1598 beboet af Peder Smed, 1664 af Lauridtz Smid.

Smedegaard (29. Sg). UrneNb Under Høyen, i gl. Tid Smiddegd. — Ældre Navn paa Højegd. Jfr. foreg. Navn.

Smedegaardshuse, Hse. Postadr 1943 Smedegaardshuse.

Smørbygaard (22. Sg) [*smårby·gœ·r(iŋ), smårby·*]. Lb 1569 Smørby; UrneNb Smørbye (21. og 22. Sg); M 1844, Gst Smørbygd. — Subst. Smør, uvist i hvilken speciel Betydning. Muligvis sigtende til Skattesmør, som paa Bornholm udgjorde den vigtigste Del af Naturaldelserne til Hammershus, jfr. Hüb p. 427. By, se Indl.

Smørhuse, Hse. Mansa 1851 Smør-Huse; Bull 1869 Smør Hs.; Postadr 1869, Gst 1886 Smørhuse; Th Smørbyhuse; Guide 1946 Smørhus. — Huse paa Smørbygaards Jord, i Almindelighed nævnes disse ikke ved noget særligt Navn (Guide 1914). Prbv 1889 paastaar, at Navnet er aldeles ukendt i Sognet.

Smørjeppegaard (3. Sg) [R: *smårjœpagœ·riŋ*]. K 1746—50 Smorjeppe Gd; Thurah Smorjeppe(gd); UrneNb Smørjeppegd eller Lille Hallegd rettere; Salchow 1813 Smørjeppe; M 1844, Gst Smørjeppegd. — Jb 1719 har som Ejer Jepp Mortensen. Urne forklarer det som „Øgenavn formedelst en vis Forseelse". Maaske har den Jeppe, som Gaarden har Navn efter, begaaet et Smørtyveri.

Snorregaard (7. Vg). KR 1684 i SSnorren; UrneNb Paa ell. i Snorre Bakkene ell. i Snorren; Skougaard 1804 Snorragd; Salchow 1813 Snorregd; Thaarup 1839 Snorregd, alm. Porcelainsfabrikensgd. — UrneNb forklarer, at Navnet er givet „fordi det gaar der med en Vogn hurtig ned af Bakkene". Se Snorrebakke u. Naturnavne.

Snorrehus, Hs. Kb 1687 Snorrehuset; VSK Snorhus; BhAvis 7/4 1843 Snorrehuset; Gst 1886 Snurrehus. — Ved Snorrebakke, s. d. u. Naturnavne. Guide 1914 oplyser, at Snurrehus aldrig bruges, men at Ejeren i 1914 kaldte Huset „Kastaniely", som kendes og bruges.

Sodavandshuse, Hse [*so·davanshu·zən*]. — Huse ved Rabækkeværket, bygget af en Sodavandsfabrikant.

Sommerlyst, Hs (17 SgPc) [*såmarløst*]. BhLdejd 1876, Postadr9, Gst Sommerlyst. — Tidligere Gæstgiveri og Udflugtssted.

Staalehus, fsv Hs [*stɔ·lahiu·zəd*]. — Af Slægtsnavnet Staale. Et Fattiglem, som boede her, blev kaldt [*stɔ·laŋ*] (Opt. 1944).

Statude (7. SgPc). Th Statude. — En Sammensætning af stat, Imperativ af Verb. staa, og Adv. ude.

Stavelund, Hse. Postadr7, Postadr 1943, Guide 1946 Stavelund. — Naturnavnet Stavelund.

Strømsegaard (8. Sg) [*strøm(ə)sagɔ·r, strɔmsa-, stråmsa-*]. VSK Stromsagd; Postadr7 Strømmesegd, Gst 1886 Stromsagd; I 1922 Stromsegd [stromsagår]; R [Stræmmesagår]. — I 1922 formoder, at Navnet sigter til Vandløb gennem Blemmelyng. Maaske dog en Sms. *Strømhuse-.

Stubbegaarde (4.—5. Vg) [*ståbagɔ·r(iŋ)*; R: *i· ståbana*]. Rønne Skiftepr 1739 i Stubbene; K 1746—50 j Stubbene; Thurah i Stubene; UrneNb i Stubbene; VSK Stubbergd; M 1844 Stubbegde; Gst Stubbegd. — Præpositionsforbindelsen „i Stubbene" sigter uden Tvivl til Skovrydning; paa K 1746—50 findes Skovsignaturer omkring Gaardene, og UrneNb omtaler ved 4. Vg et lidet „Eege Krat paa Engene", og ved 5. Vg „lid. ask og Torn-Krat omkring Agrene".

Stubbegaardshus, Hs. Postadr9 Stubbegaardshus.

Sursænkegaard, Store- og **Lille,** (1.—2. Sg) [R: *i· siu·rsœŋka, stɔ·ra-, lila siu·rsœ·ŋka(gɔ·r)*]. Skiftepr 1681 Sure Sencke; KR 1684 i Sureßenche; Skiftepr 1685 surre senche; Kb 1687 Suresencke; Kb 1689 Suuresencke; Skiftepr 1690 Surresincke; K 1746—50 Sursenke Gd, Lille-S.; Thurah Sursenke(gd); UrneNb Sursenkegd (1. Sg), i Suresenke el. lille Suresenkegd (2. Sg); DAtl Suursenkegd, Lille S.; VSK Lille-Suursenkegd; Salchow 1813 Sursenkegd, Lille S.; M 1844 Suursænkegd, Lille S.; Mansa 1851 Suurlykkegd, Lil S.; Postadr 1869 St. og L. Suursænkegd, St. og L. Suurlykkegd; Gst Ste-, Lle Sursænkegd. — UrneNb tilføjer, at der findes „Een Skou, Suresenke kaldet, bestaaende af Aske og Torn, 2 Td. stor". Z bemærker, at Navnet er nævnt i Skrivelse af 4/2 1701, og forklarer det som „En Sænke med Vand uden Afløb, siv- og busktilgroet". Sursænke findes som Naturnavn i Ibsker S., 674 og i Povlsker S., 682, her om lav, fugtig Jord, og Ordet Sænke træffes ogsaa i andre bornh. Stednavne, f. Eks. Kattesænken, Ibsker S., 674, om et Dyb ind til el. mellem Klipper, og Paddesænke, et Kær bevokset med Rør og Siv, ved Hammershus.

Toftehus, Hse [*tawtahiu·z, tawtahiu·zəd, tawt, pɔ· tawt*]. VSK Orig Toftehuset, Tofteledshuset; Gst 1886, Postadr9, Gst Toftehus; I 1922 Toft, Toftehuset; Guide 1946 Toft, Toftehus. — To Huse Nord f. 8.—10. Sg, som en Tid har heddet Tofteledsgaarde.

Tofteledsgaarde (8.—10. Sg). Mansa 1851 Tofteled; Bull 1869 Tofteleds Gde. — Toft, se Indl. VSK Orig har Tofteledshuset om en af de under Toftehus anførte Lokaliteter.

Tornegaard (23. Sg) [R: *to·rnagɔ·riŋ*]. K 1746—50 Torne Gd; Thurah Torne(gd); UrneNb Tornegd; VSK Orig Terne el. Tornbyegde (om 22.—23. Sg); Salchow 1813, M 1844, Gst Tornegd. — UrneNb bemærker: Her haver været en skiøn Skov (ødelagt for nogle og tredive Aar siden). Har og i gl. Tider tilhørt Smørbyegd. Maaske sigter Navnet da til denne Skov, der da maa have været en Tjørneskov. En anden Mulighed er, at Gd kan have Navn efter sin Indhegning, bh. Tornren, Tornre, jfr. Esp p. 270, idet det paa Bornholm var alm. at bruge Træ- eller Tjørnerækker som Skel.

Torneværket [*to·rnavœrkəd, tɔ·rnavœrkəd*]. Postadr7, Trap[4], Postadr 1943 Torneværket. — Kaolinværk paa Tornegaards og Smørbygaards Grund.

Trompetergaard (27. Sg). K c. 1700 Trompeller; K 1744, K 1778 Trompetergd.

Tækkerhuset, Gd [*tækarahiu·zəd*]. UK Tækkerhuset, Tærkop Husene; Salchow 1813 Tekkeledhus; Lund c. 1820 Tækkerehuuset; Mansa 1851 Tækkerehuset; Trap[1] Tækkerhuset; Postadr9, Gst Tækkerehus. — Nu Vennerslyst. Subst. Tækker „Tækkemand".

Tækkermølle [*tækaramølan*]. Th Tækkermøllen.

Vibegaard (6. Vg) [R: *vi·vagɔ·riŋ*]. Ravn 1671 Vibegd; Kb 1687 Wibegd;

Kb 1695 Vibegd; 21/9 1697 (UrneAdd) Vibegds Marken; K 1746—50 Wibe Gd.; Thurah Vibe(gd); UrneNb, M 1844 Vibegd. — Slægtsn. Vibe. Tilhørte i 18. Aarh. Hans Vibe (K. Kure).

Vingevænge, Hs. Postadr9 Vingevænge. — Subst. bh. Vijnga-väjnga „Urede, Uorden, Forvirring" (Esp), jfr. Vingevænge i Neksø Kbst., 646.

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Aabakke, Aahave (17. SgPc), Aalsbo (7. VgPc), Aavang (2 Lokaliteter), Albertsminde, Aldersro, Ankersminde, Annasminde (4. SgPc), Christoffersminde, Dalbæksminde, Ditlevshøj (28. Sg Lynglod), Duesminde (8. VgPc), Egelund (11. SgPc), Egely, Egelyst, Egen, Ellensro, Frigaard, Frihedsminde, Gadely, Godthaab, Grønvang, Haabetsminde (29. SgPc), Hedebo, Helensminde (23. SgPc), Hælesminde (29. SgPc), Højvang, Johannelyst, Jydevang (29. SgPc), Kastaniebo (7. VgPc), Klippely (4.—5. VgPc), Kærbyhus (8. SgPc), Landlyst (30. Sg Lynglod), Lillevang, Lundely (17. SgPc), Lykkensprøve (22. SgPc), Lyngvang, Mariendal (7. SgPc), Marthasminde, Mathildesminde (8. SgPc), Myrevang (6. SgPc), Møllevang, Nyhave, Olsensminde (10. SgPc), Rosenvænge (8. VgPc), Rovang (1. SgPc), Skovbo, Skovfryd (4. SgPc og 12 SgPc), Skovhave, Skovly (7. SgPc), Skovshave, Skovsholm, Skovvang, Skovvænge, Solbakke, Solhjem (14. SgPc), Solhøj, Solvang (7. SgPc), Stanleysminde, Stensminde (29. SgPc), Søborg (9. SgPc), Ulriksdal, Vennerslyst, Willowlæk (7. VgPc).

NATURNAVNE.

Aabakke [*œ·bakaŋ*]. Spec 1761 Een deel Aaebakker af dend saa kaldede Knuds Kirke Udmark. — Den optegnede Udtaleform angaar Bakken ned til Aaen ved Sursænke. Aabakke „høj, stejl Aabred" (ODS). || **Aaeng.** Sk&P 1721, Sk&P 1734 aae Engen. || **Aaskanse** [*œ·ska·ŋsan*]. — Gammel Skanse ved Blykobbe Aa.

Abildeng. Lb 1569 Abille eng. — Af Trænavnet Abild „Æbletræ".

Almeløkke [*almǝlyɡan*]. — Trænavnet Alm.

Altereng. Lb 1569 Altere engenn. — Præstegaardsjord.

Ankerskov. BhFisk 1933 p. 13 Ankerskau. — Den nu fældede Jens Ankers Skov mellem Smørbygd og Ankersminde (R).

Askelund. 1806 Thaarups Bh II 26 Askelund. || **Askeløkke.** 1806 ThaarupsBh II 26 Askelykken. — Af Trænavnet Ask.

Bagerovnen. 1723 (Th) Bagerovnen; BhFisk 1933 p. 14 Bågarauninj. — Fiskegrund paa Hvideodde Rev.

Bavnehøj [*bawnǝhåj, båŋnǝd*]. UrneAdd 1762 Knuds Kirke Baune Høy; VSK Baunehøj; Lund c. 1820 Baunehøy; INM 1879 Baunhøi; Gst Bavnehøj. — To Lokaliteter, den ene i Blykobbe Plantage, den anden paa Lyngen i Kirkemarken.

Birkeallé [*ˈbårɣaˈle·n*]. SkovK 1919 Birkealleen.

Blaaskinde [*blœ·ʃiŋa*]. Lb 1569 Blaaskinden; I 1922 Blaaskinde. — Eng ved Sursænkegd. Ifl. Opt. 1944 er Blaaskinde ogsaa Navn paa en Udlod til Stubbegd. Jfr. Blaaskinde i Rønne Kbst, 641.

Bleghald [*blæ·jəˈha·l*]. INM 1879 Blegehald; DFS 1906/23 Blæjhail; DFM 39 p. 170 Bleghald; I 1922 Blæihajl, Bleghald; Th Bleghald, Blæijhaijl; Guide 1946 Blyhall. — Istidsblok S. f. 9. Sg inde i Plantagen. Sagnet fortæller, at en svensk Jætte(kvinde) kastede den efter Vester-Marie- eller Knudskirke (Opt. 1944). Af Adj. bleg „hvid, lys, farveløs".

Blemmelyng. — Se Blemmelyng i Nylarsker S., 654.

Blykobbe Bakke. UrneMin Blykobbe-Aaebakken; Th Blykoppebakken. — Bakke paa Vejen ved Blykobbe Aa. || **Blykobbe Gade.** 1802 ThaarupsBh IV 218 Blyekoppergaden. || **Blykobbe Plantage.** Bull 1869, Trap[4] Blykobbe Plantage; BhS XI 3 Blykobbeplantage; Gst Blykobbe Plantage. — Kaldes almindelig Nordskoven, i ældre Tid Sandflugtsskoven. Har Navn af Blykobbegd i Nyker S., 652.

Bobbegade [*båbaga·dan*]. I 1922 Bobbegaden; DFS 1906/23 (R) Bobbagaden. — Vejen fra Bobbehus til Knudskirke, ifl. Opt. 1944 dog kun til

Fynegd, medens den resterende Del kaldes Kirkevej [ˈɦærkəvæ·ŋ]. Ifl. Oplysning fra R i DFS er det Vejen fra Knudskirke til Jens Ibsens Stæl, og det oplyses, at Jens Ibsens Slægt kaldtes „bobbana". Et Fattiglem kaldtes [*båbaŋ*] el. [*båbiŋ*] og siges at have boet i Nærheden (Opt. 1944) og da snarest i Bobbehus, som har givet Navn til Vejen, idet Bobbegade er Ellipse af *Bobbehusgade.

Bondebro. Panum 1830 p. 27 Bondebroen. — Bro over en lille Aa eller Bæk mellem Rønne og Blykobbe Aa, formodentlig efter Panums Beskrivelse Rosmandebæk, altsaa ikke samme Bro som Bondebro over Byaa paa Grænsen mellem Rønne og Knudsker S.

Broeng. Lb 1569 Bro engenn.

Buskene [*i· båskana*]. Salchow 1813 Busken; G&N 1937 p. 52 Boskana østan Rønna, Boskanna ved Sannemanjagår; I 1922 I Boskana; Th Buskene. — Egnen hvor Buskeværket ligger. Hørte til Buskegd.

Bygærde. Lb 1569 ij Bygierdett. — Engjord til Kirken.

Daleng. Lb 1569 Dalle eng.

Damsager. Lb 1569 Damsagir. || **Damskov.** Lb 1569 Dams skouffuen; 1806 ThaarupsBh II 26 Dam Skoven. — Subst. Dam.

Degnebakke. Gst 1886, Guide 1914 Degnebakke. — Har tidligere hørt til Degnegd (Guide 1914).

Dybedal [*dæŋ di·va da·liŋ*]. — Jfr. Grønnebæk ndfr.

Egelund. 1806 ThaarupsBh II 26 Egelund.

Engehul. Lb 1569 Enge hollitt. || **Engeløkke.** 1806 ThaarupsBh II 26 Engelykken.

Filips Buske. Urne Tilf. t. Thurah p. 13 de saakaldede Philips Buske oven for Rønne. — Ved Buskeværket, 19. Sg, tidligere Bohnegd, som paa Urnes Tid ejedes af Philip Rasch.

Folden. I 1922 Folden [Fåjln]; Th Folden. — Indgærdet Jordstykke til Kreaturer, nu Sejersgaards Have.

Fævogten [*fæ·vawtən*]. Ipsen 1866 Fævogten; AL 1912 Fævauten; I 1922 Fævogten; Th Fævogten, Fævauten. — Skov ved Rosvang og Nygd. Subst. bh. Fävout „Fægang, Mark- eller Skov-Strækning, hvor Kvæget vogtes" (Esp). Jfr. Fævogten, Povlsker S., 682.

Gaasebæk. VSK Gaasebækken; Lund c. 1820 Gaasebek.

Gildesvald. Skougaard 1804 p. 204 Gildesvall (Gijllesvajl); 1809 (Th) Gildes Valden; Th Gildesval. — Plads ved Kirken, som ejedes af Sognegildet. Her skulde Gildet egentlig holdes og Øllet drikkes, men en Bonde dyrker denne Plads imod at overlade Selskabet Værelser i sit Korngulv og en Lo til Dansesal (Skougaard 1804 p. 204).

Godset [*go·səd*]. — Paa St.-Sursænkegaards Jord.

Grønnebæk. VedelBhOE p. 109, SkovK 1919, I 1922 Grønnebæk [Grønnebæikj]; Th Grønnebæk. — Bækløb i Kløft midt i Blykobbe Plantage. Navnet kendes ikke af Skovarbejderne, men Dalsænkningen ud mod Havet kaldes Dybedal eller Guldbrandsdalen.

Grønningen. VSK Grønningen. — Samme Lokalitet som Kirkemarken. Subst. Grønning „græsbevokset Strækning".

Guldbrandsdalen [*golbranəda·liŋ*]. — Opkaldelse efter Guldbrandsdalen i Norge. Jfr. Grønnebæk ovfr.

Gundbergssti [*gonbœ·rsˈstaj*]. — Sti til Gundbergshave i Nyker S., 652.

Haandklædet. Lb 1569 Handklæditt. — Navn paa en Eng. Haandklædet forekommer flere Gange paa Bornholm som Navn paa Enge og betegner altid gejstligt Gods. Jorden var henlagt til Anskaffelse og Fornyelse af Kirkens Haandklæder, der anvendtes ved Daabshandlingen og i den katolske Tid ved den liturgiske Haandvask forud for Messen (Gunnar Knudsen i NoB XXII 92 ff.).

Hallebakke [*ha·ɭabakaŋ*]. I 1922 Haldebakken; Th Hallebakken. — To Bakker i Sognet med dette Navn, Landevejsbakken forbi Hallegd og en Bakke mellem Torneværket og Kirkebogd (8. Vg). || **Hallebæk** [*ha·ɭabœɦiŋ*]. Th Hallebækken. — Ved Hallegd. || **Halleknald** [*ha·ɭakna·ln*]. I 1922 Hailaknajlnj; Th Hajllaknaijlin. — Ved Snorrebakke. || **Hallene** [*ha·ɭa*]. Lund c.

1820 Hallene; VedelBhO p. 291 Paa „Haldene". — N.V. for Tornegd. Hald, se Indl.

Havreager. Lb 1569 vester hauffre agir.

Hesteløkke. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Hestelykken. — Paa Kanegaards Jord.

Hjortelund. I 1922 Hjortelund; Th Hjortelunden, Hjortelund. — Fsv. Skov S. Ø. f. Store-Almegd.

Hullet. Th Holled. — Dybt Vand ved Hvideodde.

Hvideodde [*vi·daˈu·d, vi·daˈu·dre·vəd*]. K c. 1700 Hvidodde; K 1746—50, Thurah Hvid-Odde; 1801 Thaarups Bh III 372 hvid-odde Rev; VSK Hvidodde; Bull 1869 Hvide Odde; BhFisk 1933 p. 14 Hvideudsreved; Gst Hvideodde, Hvideodde Rev. — Adj. hvid. Odden ligger paa den store Sandflugtsstrækning N. for Rønne, og set fra Rønne tegner den sig hvid.

Højager. Lb 1569 Høy agir. || **Højskov.** 1806 ThaarupsBh II 26 Højskoven.

Jagtvej [*ja·jtvæ·ŋ*]. SkovK 1919 Jagtveien. — Vej i Blykobbe Plantage fra Birkeallé og ud til Stranden.

Jernbanekrog [*ja·rnba·nakrå·giŋ*]. — Paa Sandegaards Jord, som gennemskæres af Banen.

Jomfru Krum [*ve· jåmfru ˈkråm*, el. *jåmfru ˈkråm* el. *jåmfru ˈkråms ænə*]. I 1925, SkovK 1934 Jomfru Krum. — Et forvokset Fyrretræ i Blykobbe Plantage lidt V. for Sandegd. Det har Navn efter Frk. Hanne Krum, som var Bestyrerinde af en Pogeskole i Rønne. Naar hun om Eftermiddagen gik Tur herud plejede hun at sætte sig paa dette Træ, der laa henad Jorden som en naturlig Bænk. Som en Vittighed kaldte man da Træet „Krums Ende" (Erik Jespersen i BhTid 9/5 1949).

Jordbærdal [*jo·rbæ·radə·liŋ*]. SkovK 1919 Jordbærdal; I 1922, Th Jordbærdalen. — Kløft med Bæk i Blykobbe Plantage, ogsaa kaldet Røderende.

Jydeskov. UrneJb Jyde Skov. — Vel Ellipse af *Jydegaard(s)skov.

Kattehul [*katahåləd*]. — Buskads mellem Jydegd og Sursænkevej.

Kirkebjerg. Lb 1569 Kircke bierg. || **Kirkehøj.** Lb 1569 hoss Kircke høyenn. || **Kirkemarken.** UK 1817, Lund c. 1820, Mansa 1851 Kirkemarken; I 1922 Kjerkemarken. — N. f. Knudskirke.

Klemetsgærde. Lb 1569 Clemidsgierde. — Af Mandsnavnet glda. Klement, som ofte findes i Former som Clemet, Clemid og lign.

Klippeløkke [*kløpəlyɬarna, kløpəlyɬan, kløpəgœ·rslyɬan*, nyere *klepə·*]. Rawert 1815 Klipperne; Th Klippeløkkerne; Guide 1946 Klippelykken. — Ved Klippegd.

Knageng. Lb 1569 Knageeng.

Knudsker Bjerg. Salchow 1813 Knudsker Bjerg. || **Knudsker Plantage** [*knù·skər planˈta·ʃa*, ældre *pœ· løŋiŋ*]. Guide 1946 Knudsker Plantage. — Den Del af Blemmelyng, som ligger i Knudsker Sogn. Arealet er nu beplantet. || **Knudsker Rev.** BWK 1676 Knuds Kerrif; BWBeskr Knudtz Ref; BWRap 1676 Knudz Rif; ResenK Knuds Rif; K c. 1700 Knud Kircke Riff; JSørensen 1704 BhS XII 84 Knuds Kierche Ref; Rel 1743 Knudsker Rif; K 1746—50 Knud Sker-Riff; K c. 1770 Knuds K:R.; 1771 ThaarupsBh III 206 Knudskirke Rev; K 1778 Knuds Kirke Riff; Falenkamp 1783 Knuds Kirke-Rif; 1805 Thaarups Bh III 385 Knudskirke Rif; Salchow 1813 Knudsker-Riff. — Hedder nu Hvideodde Rev.

Kongesti. Trap[1], I 1925 Kongestien; SkovK 1934 Kongesti; Th Frederik den Syvendes Sti, Kongestien. — I Blykobbe Plantage, anlagt paa Kong Frederik VII's Bekostning 1851 (Trap[1]). || **Kongevej.** Thurah p. 126 ved den saa kaldede Konge-Vej, ikke langt fra St. Knuds Kirke.

Kratlund. Th Kratlund. — Nyt Rigsmaalsnavn. Det bh. Ord for Krat er Krak.

Kulsti, Vester-, Øster-, [*vœstrə-, ö·strə kålastaj*]. SkovK 1919 Vestre Kulsti. — I Blykobbe Plantage. Øster-Kulsti gaar ud til Kulvejen, Vester-Kulsti til Tangvejen, som krydser Kulvejen. Øster-Kulsti er nu Cyklesti [*søkləstæ·ŋ*]. || **Kulvej** [*kålavæ·ŋ*]. SkovK 1919 Kulveien; I 1922, Th Kulvejen. — Skovvej i Blykobbe Plantage til de gamle Kulgruber i Sorthat, Nyker S., 652.

Lammet [*lamød*]. M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 62, I 1922, Th Lammet. — En stor Sten i Strandkanten ved Blykobbe Aas Udløb, som om Aftenen i Skumringen kan ligne et Lam (Opt. 1944).

Langeng. Lb 1569 Lange eng.

?Lerjen. VSK Orig Liren. — Muligt bestemt Form af Subst. Lerja „Lerjord" (Esp).

Melbidde [*mæ·lbeda(ŋ)*]. — Paa Sandegaards Mark. Adj. medel „mellem".

Mellemgaard. Lb 1569 Mellum gaardenn. — Agerjord. || **Mellemløkke.** Lb 1569 Mellum Lyckenn.

Melpave [*me·lpa·va*]. — Markskifte N. for Jydegd. Afledning af et Øgenavn Melpave. I Rutsker S. findes et Sted som hedder Tyveklippe eller Melklippe, som har Navn deraf, at der engang blev stjaalet Mel paa Stenbymølle, som saa blev skjult paa dette Sted, og den, som havde gjort det, blev kaldt for Melpaven saa længe han levede (Borrijnh III 157).

Mjørn. Lb 1569 Miørnn. — Eng u. Kirken. I Øster-Larsker S., 671, nævnes i Lb 1569 Miør engenn. Mjørn kan være Ellipse af Miørengen. Forleddet er i saa Fald Adj. glda. miør „som lader sig smule, skør" af germ. *merwa- (Falk-Torp), sv. Dial. mjør „skør, som let smuldrer, løs (om Jord)" (Abrahamson, Västsvenska ordstudier 88 ff.). Adj. da. mør svarer til oldn. meyrr, no. møyr, som er et andet Ord (Torp NEO 447).

Munkevej [*moŋkavæ·ŋ*]. I 1922, I 1925, Th Munkevejen; SkovK 1934 Munkevej. — Vej gennem Blykobbe Plantage fra Munkehus ved Landevejen og ud til Stranden, den har Navn efter Munkehus. Kaldes paa SkovK 1919 Søndre Sandvei.

Natmandslodden. 15/3 1853 (Th) Natmandslodden. — Vel samme Lok. som Rakkerløkke.

Nordskoven [*no·rskawiŋ*]. BhS XI 3 Nordskoven; Borrijnh III 82 Norskâwen; Th Nordskoven. — Saaledes kaldes nu almindelig Blykobbe Plantage, som i ældre Tid hed Sandflugtsskoven.

Nyhave. Th Nyhave. || **Nyløkke** [*ny·lyɬan*]. — Stenbruddet ved Stubbegd.

Nørreløkke. Lb 1569 Nørre Lycke. || **Nørreren.** Lb 1569 hoss Nørre Reen.

Osen. 1744 (Th) Osijn; SkovK 1919 Osen; I 1922 Osen, Aasen [Ozijn]. — Blykobbe Aas Udløb. Subst. Os „Munding, Udløb af et Vandløb". Paa Grundlag af Forholdene ved Lilleaas, Grødby Aas og Øle Aas Udløb antager Thorsen, Fra Sydbornholm p. 28, at Os specielt bruges om en større stillestaaende Vandsamling ved Udløbet af en Aa, hvilket gentages af ODS u. Os III; men denne særlige Bet. har Ordet Os ikke, heller ikke paa Bornholm, idet Thorsen selv paa anførte Sted gør opmærksom paa, at der ved Udløbet af Læsaa, hvor Navnet ogsaa forekommer, ikke findes nogen større stillestaaende Vandsamling.

Palmeeng. Lb 1569 Palme eng. — Af Plantenavnet Palm „Salix Caprea".

Pilevadet [*pi·lava·d*]. SkovK 1919, I 1922 Pilevadet. — Vadested over Blykobbe Aa paa den gamle Vej til Hasle. Trænavnet Pil.

Plantagevej [*planˈta·ʃvæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Plantagevejen. — Vej gennem og langs med Knudsker Plantage, kaldes ogsaa Udmarksvej og Robbedalevej.

Præstebysket. I 1922 Præstabyskjed; Th Præstebysked (busket), Præstabyskjed. — Ved Buskegd.

Præstegaardskule [*præ·stagɔ·rskʉ·lan*]. — Vandhul ved Gl. Præstegd.

Rabækkeskov. Skovskønning 1745 Rabek Skoven; 1780erne (Th) Rabekke Skov; UrneJb Rabeche Skoven; Panum 1830 p. 25 Alme-, Rabekke- og Kanegaards Skove; Ipsen 1866 Rabekkeskov. — Har Navn efter Rabækkegd.

Rakkerbæk [*rakarabæɬiŋ*]. — Bæk ved Rakkerløkke. || **Rakkerløkke** [*rakaralyɬan*]. 18. Aarh. (Th), I 1922 Rakkerløkken. — Ved Friløkken.

Ravnehøj. VSK Ravnehøj; 1850 (Th) Ravnehøjs Baun; Bull 1869 Ravnehøi; Gst 1886 Ravnehøj. — Mellem Rosmandegd og Blykobbe Plantage. || **Ravnshøj** [*ra·wnshâj*]. Guide 1914, Gst Ravnshøj. — S. for Ravnsborg; Ellipse af *Ravnsborghøj.

Risager [*ri·za·gər*]. — Mark som oprindelig hørte til Risenholm i Nyker S., 652. || **Risebakke.** 18. Aarh. Thaarups Bh II 544 Rißebacken. || **Riseng.** Lb 1569 y Riisen, Riisse eng. — Ris, se Indl.

Rosellet [*råsælød*]. SkovK 1919, I 1922, Th Rosellet. — Lavning i Blykobbe Plantage, hvorigennem Rosmandebæk løber, antagelig tidligere bevokset med El, nu med Ask. Navnet er Ellipse af *Rosmandegaardsellet. Sidste Led -ellet er bestemt Form af Subst. Elle „Ellekrat".

Rosmandebæk [*råsma·ŋabœɛ̆iŋ*]. VSK Rosmandebek; Salchow 1813 Rosmandebeck; Mansa 1851, Bull 1869 Roesmandebæk; Gst Rosmandebæk; Trap[4] Rosmannebæk. — Løber forbi Rosmandegd, hvorefter Bækken har Navn. Paa ældre Kort hedder den Steffen Ravns Bæk. || **Rosmandevej** [*råsma·ŋavœ·ŋ*]. SkovK 1934 Rosmannevej. — Skovvej i Blykobbe Plantage fra Rosmandegd.

Rugløkke. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Rugløkken. — Ved Kanegd.

Rævebæk [*rœ·wabœɛ̆iŋ*]. SkovK 1919, I 1922, Th Rævebækken. — Bæk i Blykobbe Plantage, løber forbi Rævehøj. || **Rævedal** [*rœ·wada·liŋ*]. — I Blykobbe Plantage. || **Rævehøj** [*rœ·wahåj*]. Bull 1869 Rævehøi; I 1922 Rævehøj; I 1925 Rævehøjen; SkovK 1934 Rævehøj. || Rævehøj Skole. I 1925 Rævehøjskolen. — Nedlagt Planteskole.

Rødende [*rö·ˈrœŋa*, nu *rö·də-*]. I 1922, Th Røde Rende. — Samme Lokalitet som Jordbærdal i Blykobbe Plantage. Navnet sigter til Bækkens stærkt jærnholdige Vand (I 1922).

Sandbidde [ˈ*sa·nbeda(ŋ)*]. — Paa Sandegaards Jord. || **Sandebæk** [*sa·nabœɛ̆iŋ* el. *sa·nagrå·vən*]. SkovK 1919, I 1922 Sandegaardsbækken; Th Sandegaardsbæk. — Bæk fra Sandegaards Marker til Stranden. || **Sandeskaare** [*sa·naskåran* el. *-båktən*]. — Kyststrækning S. for Rosmandebæk. Navnet er Redukt af *Sandegaardsskaare. Efterleddet er en feminin Afledning paa -a af Subst. bh. Skorr, jfr. Skaaren ndfr. || **Sandevej, Nørre-** og **Sønder-** [*sa·navœ·ŋ*]. SkovK 1919 Nordre-, Søndre Sandvei; I 1922 Sandegaardsvejen; BhFisk 1933 p. 14 Sânagaarsvæinj; SkovK 1934 Sandegaardsvej. — Sandegaardsvejen er Nørre-Sandevej, medens Sønder-Sandevej nu kaldes Munkevej. || **Sandflugtsskoven** [*sa·nflåktən*]. Trap[1] Sandflugten; G&N 1930 p. 43 Sânfloktskâuinj; BhS 1928 p. 261 Sandflugtsskoven; DFS 1931/13 Bl 39 Sandflugten; BhS 1932 p. 57, Afh. P. Thorsen 1942 p. 80, Trap[4] Sandflugtsskoven. — Samme Lok. som Blykobbe Plantage. Arealet, hvor Plantagen findes, var tidligere en Strækning Flyvesand, som Peder Jespersen i Egenskab af Sandflugtskommissær for Bornholm i 1819 og flg. Aar lod indhegne og tilplante (Zahrtmann i BhS XI 71 ff.).

Sangerosset. BhFisk 1933 p. 14 Songarossed; Th Songesrossed, Songesrosset. — Fiskegrund paa Hvideodde Rev. — G. K.: Efterleddet er vel Subst. Ros i Bet. „frahuggede Stenbrokker, Smaasten" (ODS), om en Grund bestaaende af saadant Materiale., Forleddet muligvis bh. Sång, m., „Syngen".

Sejershøj. Th Sejershøj. — Sløjfet Høj Ø. for Rabækkegd. Af Mandsnavnet Sejer.

Skaaren. BhFisk 1933 p. 14 Skorran; Th Skorren. — Flad, skaaret Stengrund af Jernsandsten paa Hvideodde Rev. Navnet er en feminin Afledning paa -a af Subst. bh. Skorr, se under Skaaren i Svaneke Kbst., 645. Jfr. under Sylte i Ibsker S., 674.

Skadeagre. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Skadeagre. — Paa Kanegaards Jord. || **Skadekrog.** Salchow 1813 Skadekrog. — Her el. i Nylarsker S., 654? Muligvis af Fuglenavnet Skade.

Skadeløkke. 1806 ThaarupsBh II 26 Skalykken. — Subst. Skade „Fortræd" el. det tilsvarende Verb.

Skraavej. [*skra·væ·ŋ*]. — Kaldes ogsaa Torneværksvej el. Tværvej.

Smaaagre. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Smaaeagre. — Paa Kanegaards Jord.

Smedegade. Th Smedegaden. — Vej. || **Smedehøj.** 21/6 1697 (Urne-Add) Smidde-Høy; 1697 (1816) i Udm 1775—1822 Smedehøy, Smeddehøy, Smeddehøyen; VSK Orig Smeddehøi; Lund c. 1820 Smedehøy; Bull 1869,

Trap[1], INM 1879 Smedehøi. — Tildels forstyrret Gravhøj ved den nordlige Ende af Robbedale. || **Smedeløkke.** Th Smede Løkken. — Ved Smedegd.

Snorrebakke [R: *snårabakana* el. *snårabakaŋ*]. Guide 1885 Snorrebakke; Guide 1914, Trap[4] Snurrebakken; Th Snorrebakken; Gst Snurrebakke. || **Snorreled.** 1818 i Udm 1775—1822 Snurreled, Snurreleed. — Snorregd, som Snorreled har Navn efter, laa ved Snorrebakke. I Hillerslev S., Hillerslev H., findes ogsaa en Snorrebakke, der ligesom dette folkeligt forklares af Verb. snurre, idet man kører hurtigt ned ad Bakken (Hvamstrøm i Historisk Aarbog for Thisted Amt 1946 p. 295 f.). Forleddet er dog snarest et Subst. bh. *Snur, svarende til sv. Dial. Snurr, m. „Snurre" (Rietz) med samme Bet. som Tostavelsesformen Snurre „lodret Stolpe med et drejeligt Kors paa, der tjener som Spærring, Drejekors, Korsbom".

Sortebæk [*swo·rtəˈbæɫ̯*]. I 1922, Th Sortebæk. — Nord for Jydegd.

Sorthatsrænderne. Thaarup 1839 p. 257 Sorthatsrænderne, Sorthats-Rænderne. — Har Navn efter Skoven Sorthat i Nyker S., 652. Rand, se Indl.

Spundeeng. Lb 1569 Spunde engen. — Eng til Præstegaarden. Af Subst. Spund „Spunshul, Prop, Tap hvormed en Aabning kan lukkes" (ODS), jfr. Spunset, Neksø Kbst., 646.

Stavelund [*sta·vəˈloŋ*]. Lb 1569 norden stafferlunde, Staffuir Lundt; 1806 Thaarups Bh II 26 Stavelund; AL 1912 Stauslujn; I 1922 Stavelund. — En lille Skov. Af Subst. Staver „Gærdestaver, Vægstaver", kollektivt anvendt „om (afhugget) underskov beregnet ell. anvendt til gærdestavre" (ODS).

Steffen Ravns Bæk. K c. 1700 Steffen launs Beck; K 1746—50 Steffen-Raunsbek; K c. 1770 Steff-Ravns beck; K 1778, Falenkamp 1783 Steffen Rauns Bek. — Samme Bæk som Rosmandebæk.

Stenhøj. Lb 1569 hoss stenhøyen ett torpe.

Stokkekilde Eng. Lb 1569 Stocke kielle engh. — Subst. Stok „Pengeblok, brugt til Indsamling af Almisser", jfr. Stokkekilde, Aakirkeby Kbst., 647 og Klemensker S., 661.

Storeng. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Storeengen.

Strandlyng. Lund c. 1820 Strandlyngen.

Stromsesø [*strâm(ə)saˈlö·, strøm(ə)saˈlö·*]. — Ved Stromsegd. Der findes ikke nu nogen Sø her.

Stubbeløkke [*ståbatswarna* el. *ståbalyɫ̯an*]. Th Stubbetuerne; Guide 1946 Stubbelykken. — Ved Knudsker Granitbrud ved Stubbegd.

Støveleng. 1806 ThaarupsBh II 26 Støvel Eng. — Af ænyda. støvl „kær, sump" (Kalkar efter Moth), sydsjæl. Støl „et Vandingssted i Marken", falstersk Støil, Støvl „Vandsted for Kreaturer" (Molbech), loll. Sjøvl (Jørgensen, Lollandsk Ordbog), skaansk Sjövvll „større Vanddam, Vandingssted" (Rietz 575 fra Skaane). — GK: Maaske foreligger der snarere en Sammensætning med bh. Stevel „Kirketaarn", udt. [*stevəl*], jfr. Esp Indl. p. 76.

Suragre. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Suragre, Sureagre. — Paa Kanegaards Jord.

Sursænke [*siu·rsæ·nɫ̯a*]. UrneNb Een Skou, Suresenke kaldet, bestaaende af Aske og Torn, 2 Td stor; UrneJb Sursenke. — Se Sursænkegd u. Bebyggelsesnavne.

Syv Brødre [*di ˈʃiu· ˈbrö·ra*]. SkovK 1919 De 7 Brødre; Th Syv Søstre; Guide 1946 De 7 Brødre. — Birketræ i Blykobbe Plantage, hvis Stamme er spaltet i syv Dele.

Søndergærde. Lb 1569 y Søndre gierdir. — Eng under Degnegaarden.

Tangvej [*tåŋvæ·ŋ*]. SkovK 1919 Tangveien. — Skovvej i Blykobbe Plantage. Af Plantenavnet Tang, Zostera marina.

Tillehøje [R: *tilɔˈhåja*]. K 1746—50 Tille-hoye; MK Tuel Høye; Skougaard 1804 p. 171 Thilehøye; VSK Orig Tille Høie; Salchow 1813 Thilehøy; Lund c. 1820 Tillebierg, Tillehøyene; Dagen 10/8 1824 Telle-Høi; M 1844 Telle-høye; Mansa 1851 Tillehøi; J. Kamp 1865—75 BhS XXI 57 Tilshøj; Bull 1869 Tillehøi; INM 1879 Tillehoie; BhS XI 31 Kjilehøje; SkovK 1919 Tillehøje; Trap[4] Tilehøje (Kjilehøj); Gst Tillehøje; Teinnæs Tijljehåja, Tillahåja, Tillehåja; BhSoc 17/7 1928 Tils Høj. — I Brev 19/11 1924

oplyser Prof. Mathias Bidstrup, at gamle Bornholmere kalder Højene „Tilahøje", men de yngre Tjelehøje, hvilket skulde betyde Kilehøje, skrevet Kjilehøje i BhS XI 31. Da Udtalen er usikker og de forskellige Skriftformer saa indbyrdes afvigende, er det umuligt at fastslaa Navnets oprindelige Form. Den optegnede Udtale viser Tilknytning til Ordet Tilde [*tiljə*], n., „Bræddeloft", jfr. Husnavnet Paa Tilden, V.-Marie S., 653 (R).

Tobisesstykke. Sk&P 1723 helften af et støcke iord kaldes Tobißes Støcket, Tobises stycket. — Mandsnavnet Tobias.

Tokkehølseng. Lb 1569 Tockehøls engh. — Forleddet er bh. Tokka „Tosse, Nar" (Esp), el. maaske ænyda. tokke „Skøn, Godtykke, hvad der ikke gaar ind under de strænge Lovregler. Tokkeskifte var Arvingernes foreløbige Skifte" (Steenstrup, De danske Stednavne[2] 108). Høl, se Indl.

Torpeng. Lb 1569 Torp eng. — Hører til Kirkebo i Smørby. Torp, se Indl.

Træskole. 1850 (Th) Træskolen. — I Blykobbe Plantage, maaske s. Lok. som Rævehøj Skole. Træskole blev brugt i ældre Forstsprog som Oversættelse af ty. Baumschule „Planteskole".

Trætteløkke. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Trettelykken. — Paa Kanegaards Jord. Af Subst. Trætte „Kiv, Strid, Uenighed, Proces".

Tueeng. Lb 1569 Tue engen. || **Tuerne.** 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Tuerne. — Paa Kanegaards Jord.

Tværvej [*tva·rvæ·ŋ*]. — Kaldes ogsaa Torneværksvej og Skraavej.

Tyldingeng. Lb 1569 Tylding eng. — Kirkejord. — GK: Maaske en Afledning af et *thyld, svarende til no. Tyld, „Hvile for Lidelse, Nydelse af Fred og Ro", glsv. thyld „Taalmodighed", ags. geþyld „Taalmodighed", ty. Geduld, et Verbalsubst. til Verb. taale. Som Kirkejord kunde den staa i Forbindelse med Messen paa Passio Domini, 2. Søndag før Paaske, en Jord som er henlagt til denne Gudstjeneste.

Tækkerled. Beg 19. Aarh. ThaarupsBh IV 167 Tækkereled; Skougaard 1804 p. 317 Tækkereledet; BhAvis 9/11 1849 Tækkereledet. — Udmarksled ved Tækkerhuset.

Tørveløkke. Sk&P 1731 Tørvelycken.

Vejeng. Lb 1569 Weie eng. — Af Subst. Vej.

Vesterløkke. Lb 1569 Vestre lyckenn, y westre lycke. || **Vesterskov.** 1806 ThaarupsBh II 26 Wæstreskov.

Vibedal. I 1922 Vivadâlinj. || **Vibeelle,** Krat [*vi·vaˈælə* el. *vi·vaæləd*]. Gst 1886 Vibeelle; Guide 1914 Vibeelle, kaldes ogsaa „Ellene"; Gst Vibeelle; I 1922 Vivaelled. || **Vibeløkke** [*vi·valɣan*]. Th Vibeløkken. — Alle disse Steder ligger ved Vibegd og har Navn efter denne.

Vieskov [*vi·əˈskaw*]. UrneJb Vie Skov; UK Vieskoven; 1806 ThaarupsBh II 26 Wieskov; BhTid 4/12 1926 Vie Skov; Th Vidjeskov. — Nordvest for Klampegd. Af Plantenavnet Vie „Pil".

Villabæk [*velabœɣiŋ*]. — Bæk forbi Villanova [*velaˈnå·va*] i Blykobbe Plantage, der ofte blot kaldes Villa.

Vineng. Lb 1569 Wiin engen. — Kirkejord. Forleddet er Subst. Vin, som kan anvendes i Navne paa Jorder, hvis Indtægter har været anvendt til Anskaffelse af Altervin.

Øredam [*ö·raˈdam*]. — Vandhul Ø. for St.-Sursænkegd. Af Subst. Ør „Grus, Sten".

Østergærde. Lb 1569 ij Østre gierde. — Agerjord til Degnegaarden.

Østerskov. BhAvis 23/1 1855 Østerskov. Ved Sejersgd.

652. NYKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 3. Sg: Aagd, Brogd; 5. Sg: Ved Lunden, Yppernegd; 7. Sg: Sandegd, Smedegd; 9. Sg: Blæsbjerggd, Vinteregd, Østergd; 12. Sg: Kaptajngd, Mortensgd, Søndergd; 15.—16. Sg: Store-, Lille-Risegd, Risenholm; 17. Sg: Bækkegd, Lille-Pluggegd; 19. Sg: Munkegd, Tornegd; 20. Sg: Agregd, Staalegd; 22. Sg: Hullegd, Ved Aaen; 26. Sg: N.-Mulebygd, Terkil Trommeres Gd, Traveregd; 14. Vg: Bakkegd, Paa Valle.

Nyker, S. [*nøkər*, R: *nøkər(sən)*], **Nykirke,** Kirke [*ny·kærkə*]. 29/3 1416 par. omnium sanctorum; udat 1449—82 (HdDb 1559—65) Rep. 12845 Nykiercke sogenn; Dag? 1486 (HdDb 1559—63) alle helligenns sogenn; 11 el. 18/7 1511 (Urne) Dipl. Dioc. Lund VI 331 Nye kirke præstegard; 1528 Hüb 79 Nyckerßogenn; 1530? Hüb 81, 84 Allehelgenne sogenn, Allehelgennis sogenn; 1547 Hüb 428 Allerhilligen Karspel; 18/10 1553 Hüb 199 Allehelligenn sogenn; 8/9 1555 Hüb 232 Nycker sogen; 5/7 1559 Hüb 274 Nykiersogen; Lb 1569 Ny kircke; 17/12 1577 Hüb 476 Nykircke Sogn; LR 1580 nøy kiircke, Nøcker Sogen; 1586 Hüb 500 Nøckersogen; 1/5 1599 Hüb 544 Nykierke; 28/4 1609 Hüb 570 Nycker Sogn; Mandt 1610 Nøcker Sogen, Nøcher Sogen; Regnsk 1617 Hüb 576 Nøcker; KronSk 15/7 1633 Nycher; Mejer Nie kircke; BWK 1676 Nykierk; ResenK Ny Kirke; K c. 1700 Nye Kirck; DAtl Nye Kirke; VSK Nye K.; Mansa 1851 Ny K; Gst Nykirke (Nyker S). — Af Adj. ny og Subst. Kirke. Sognet hed tidligere ogsaa Allehelgens Sogn, idet Kirken har været indviet til Alle Helgene.

Aabygaard, Ø.- og **V.-** (23. og 24. Sg) [*ɔ·by·gɔ·r*; R: *ɔ·by·gɔ·rana* el. (*i·*) *ɔ·by·*]. 29/3 1416 Aby; 11. eller 18/7 1511 (Urne) Aabye; PrI 1624 Aaby; AR 1661, Skiftepr 1689 Aaebye; Skiftepr 1690 Aabye; K 1746—50 Aae-bye-Gd; Thurah Aaebye(gd); UrneNb Aabye; Bugge 1771 Aiebye; UrneJb I Aabye; VSK, Salchow 1813 Aabye; M 1844 Øster-, Vester Aabygd; Gst Aaby Gde. — Efter Beliggenheden ved Muleby Aa. Ejerne har taget Navn efter Gd.: 1790 Jørgen Pedersen Aabye, 1800—06 Christen Peter Aabye (Z).

Aagaard (3. Sg) [*ɔ·gɔ·r*; R: *ɔ·gɔ·riŋ*]. Skiftepr 1681 i aaen; Skiftepr 1690 i Aaen; UrneNb, UrneJb Aaegd; Matr 1844, Mansa Aagd. — Efter Beliggenheden ved Muleby Aa.

Agregaard (20. Sg) [*a·gragɔ·riŋ*]. K 1746—50, Thurah, UrneNb, UrneJb, DAtl Paa Agrene; FT 1801 Agregd; VSK Agergd; VSK Orig, Salchow 1813 Agregd; M 1844, Gst Agregd. — Et oprindl. Præpositionsnavn: Paa Agrene.

Agremølle [*a·gramølan*]. BhLdejd 1876 Agremøllen; Gst Agremølle; Postadr 1943 Agre-Mølle. — Møllen laa tidligere paa en Bakke lidt Ø. for Agregd, midt mellem denne Gaard og Kirkeby.

Alle Helgens Kirke. — Navn paa Nykirke, se u. Sognenavnet Nyker ovfr.

Almegaard (14. Sg) [*almægɔ·r*]. Regnsk 1662 Allmegd; UrneJb Almegd, hører til Kirkebye; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Almegd. — Trænavnet Alm. UrneNb bemærker, at Gd. i ældre Tider blev kaldet Almegd. „af store Alme Træer".

Ane paa tværs, Hs [*a·na pɔ· tva·rt*]. — I Sortelunde. Egentlig Navn paa Konen, som boede her; Huset laa paa tværs af de andre.

Bakkegaard (14. Vg) [*bakagɔ·r(iŋ)*]. UrneNb paa Valle ell. Bække; UrneJb paa Walle eller Bakke; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd. — Ligger paa en temmelig stejl Bakkeskraaning.

Biskopskilde (27. SgPc) [*biskåpsˈɬi·ḷa*]. BhTid 31/5 1923 Biskopskilde-Huset; Postadr9 Ved Biskopskilde (henført til Klemensker S.); Guide 1945 Biskopskilde. — Af Naturnavnet Biskopskilde.

Bjørnebakke, Hse [*bjö·rnaˈbaka*]. — Naturnavnet Bjørnebakke.

Bjørnegaard (10. Vg) [*bjö·rnagœ·r*; R: *bjö·rnagœ·riŋ*]. Skiftepr 1688 [B?]iønnegaardßmøllen; K 1746—50 biørne-gd; UrneNb Biørnegd; Thurah Biørne(gd); UrneJb Biørne Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Biørnegd; Gst Bjørnegd. — UrneNb oplyser, at „en Dam ved Gd. nog[et] derfra kald[es] Biørnedam", men dette er vel snarest en elliptisk Form for *Bjørnegaards-dam. Ifl. Z har Gd. 1661 været beboet af Hans Bjørnsen, og muligvis foreligger snarere Slægtsnavnet Bjørn som Forled i Gaardnavnet.

Bleghus [*blæ·jhu·zəd*]. — Andet Navn paa Dalslunde, s. d. Jfr. Bleghus i Knudsker S., 651.

Blykobbegaard (Propr.gd) [*bli·kåpagœ·r*; *bli·kpagœ·r* R: *bli·kåpa-*, *bly··kåpa*(*gœ·riŋ*)]. 6/5 1608 Hüb 560 Blikaabegd; PrI 1624 Blikobbegd; Jb 1658 Blykabbegd; Regnsk 1662 Blykobbegd; ResenK Bly Copgd; Skiftepr 1685, 1687 Blyekoppegd; Kb 1688 Blikobbegd; Kb 1689 Blykobbegd; Kb 1691, 1693 Blikobbegd; Jb 1696 Blye Kobbegd; K c. 1700 Bliekoppe; Jb 1719 Blyekobbe gd; Jb 1727 Blye koppe Gd; K 1746—50 Blye-Kobbe Gd; DAtl Blye Kobbegd; UrneNb Blyekoppegd; UrneJb Blyekoppe Gd; Skougaard 1804 Blikobbagd; VSK Blykoppegd; Salchow 1813 Blyekoppegd; M 1844 Blykobbegd; Gst Blykobbe Gd. — Forleddet er snarest et Tilnavn: 21/11 1786 Skifte efter Peder Hansen Blykop paa Blykobbegd (Z); dette Tilnavn kunde være af tysk Oprindelse, et mnty. *blîkop „Blyhoved", men iøvrigt hedder Metallet Bly ogsaa paa Bh. [*bli·*] (Esp Indl 28).

Blykobbehus. 1820erne—1840erne (Th) Blykobbehuset. — Nedbrudt Skovløberhus.

Blæsbjerggaard (9. Sg) [*blæ·sbjæ·ragœ·riŋ*; R: *blæ·zbjæ·r*, *pœ· blæ·zbjæ·r*]. PrI 1624 Bleßberg; K 1746—50 blæsbierge Gd; Thurah Blæsbierge(gd); UrneNb Blæsbierg; DAtl Blæsbiergegd; Bugge 1771 Blæsborg; UrneJb Blesbierg (Vintergd); VSK Blæsebierg; Salchow 1813 Blæsbjerg; M 1844 Blæsbierggd; Gst Blæsbjerg. — Naturnavnet Blæsbjerg.

Bolsterbjerg, Hs [R: *bålstərbjæ·r*(*hu·zəd*)]. Guide 1946 Bolsterbjærg. — Af Naturnavnet Bolsterbjerg.

Bondevaghus. K 1746—50 bonde-vaghuus. — Ved Sorthat Odde.

Brakkelaget, Hs [*brakəla·wəd*]. — Ø. for Agremølle. Af Subst. Brakke „Barak", som kan bruges om et usselt Hus, en Rønne. Efterleddet Lag med uvis Bet. findes ogsaa i andre Stednavne, f. Eks. Hønselaget, Gde og Hse, Køng S., Baag H.

Brogaard (3. Sg) [*bro·gœ·r*]. Salchow 1813 Mæbye, kaldes og Broegaard; Gst Brogd. — Hed før Broen over Muleby Aa blev bygget Aagd (Opt. 1945).

Brohus, Hs. VSK Broehuus; Gst Brohus. — Ved Blykobbe Bro.

Bukkegaard (27. Sg) [R: *båkagœ·riŋ*]. 1737 Komm 1738 Bockcke Gd.s Skov, Bokkegd Skov; Skovskønning 1741 Bocke Gd; K 1746—50 bukke-gd; Thurah Bukke(gd); UrneNb Bukkegd; UrneJb Bukke Gd; VSK Bakkegd; VSK Orig Bukkegd; Salchow 1813 Bukkegd; UK 1816, Mansa Bokkegd; M 1844 Bakkegd; Trykt MK Bokkegd; Gst Bukkegd. — Vel Slægtsnavnet Buch; Gd ejedes 1625 af Peder Buck, som opføres som Ejer ogsaa i Jb 1658 og 1662, og som ifl. Z endnu havde den 1679.

Buldregaard (13. Sg) [*bålrəgœ·r*]. Skifte 1683 (Z) Buldergd; K 1746—50 (Kopi 1796) Buldre Gd; Thurah Buldre(gd); UrneNb Buldregd, i gamle Domm[e] Bollergd; Skifte 1772 (Z) Ballergd; UrneJb Buldre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Buldregd; Guide 1885 udt. Bollegaard; Prbv 1889 udt. Bolderegaard. — Vb. buldre, bh. bullra, buldra, der paa Bh. kun bruges i faa specielle Tilfælde, f. Ex. om Tyrens Brølen; ellers bruges Vb. ballra (Esp p. 18—19). M. H. t. Betydningen i Stednavnet kan henvises til sv. Dial. bullersten „Kampesten", der er sammensat med Vb. buldre, og eng. boulder „Kampesten", der anses for skandinavisk Laaneord af samme Oprindelse (Skeat); maaske kunde Navnet skyldes Stenstrøning fra Isbræens Smeltning, og her har netop været stærk Stenstrøning.

Navnet bliver da en Parallel til (Sten)baldregaard i Pedersker S., 683. Dog kendes Ordet Bullersten ikke fra Bh. (R).

Bækkegaard (17. Sg) [*bækʃagœ·riŋ*]. FT 1801 Becchegd; VSK, Salchow 1813 Bekkegd; Ipsen K 1839 Plugge (Bække)gd; M 1844 Bekkegd; Gst Bækkegd. — Antagelig af Slægtsnavnet Bech; Gd ejedes 1740—62 af Peder Bech og 1762—67 af Hans Pedersen Bech (Z), men Muligheden for at den kan have Navn efter Beliggenheden tør ikke afvises; UrneNb: kaldtes fordum Lille Pluggegd, men Gaard[en] er for nogle Aar sid[en] flytt[et] fra Bakken ned i Siden ved Blykoppe-Aaen.

Dalegaard (2. Sg) [*da·lagœ·r, da·lagœ·riŋ*]. Ipsen K 1839 Dale(gd); M 1844, Gst Dalegd. — Efter Beliggenheden i Dalen ved Muleby Aa.

Dalslunde, Hs (26. SgPc) [*da·lslǝŋa*]. Postadr9, Th, Guide 1945 Dalslunde. — Stedet hed tidligere Bleghus, idet man blegede Tøj der i ældre Tid (Opt. 1943). Af Subst. Dal.

Dammegaard (12. Vg) [*damagœ·r(iŋ)*]. VSK, Salchow 1813, Mansa, M 1844, Gst Dammegd. — Et Kirkebo, betegnes som saadant i de ældste Kilder, f. Eks. Jb 1662 Kircheboe. Ved Gd findes en ikke ubetydelig Dam.

Dyndegaard (10. Sg) [*dyŋagœ·r, dyŋagœ·riŋ*]. (her?) PrI 1624 Diurene; K 1746—50 dynge Gd; Thurah Dynge(gd); UrneNb, Bugge 1771, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Dyngegd; M 1844, Gst Dyndegd. — Subst. Dynd, se Indl. UrneNb: For Hænge Dyng i forr[ige] Tid[er], men nu tilgroed.

Frigaard (4. Vg) [*fri·gœ·r; fri·gœ·riŋ*]. 1670 (Jb 1687) frigd; Kb 1695 frjgd; K 1746—50 Fri-Gd; UrneNb Frigd; UrneJb Friegd; VSK Frigd; Salchow 1813, M 1844 Friegd; Gst Frigd. — I 1687 paastod Bonden, der var Frivorned, sig fri for Ægtpenge (Z).

Frostegaard (1. Vg) [*frøstagœ·r(iŋ)*; nyere *fråstagœ·r, fråstagœ·riŋ*]. Urne Nb, UrneJb, UK 1816, IpsenK 1839 Frostegd; M 1844 Frøstegd; Gst Frostegd. — Slægtsnavnet Frost; UrneNb: „af Mænd d[er] hede Frost og fordum boede der". I Skifte 9/2 1688 nævnes Rasmus Hansen Frost (Z).

Granegaard (4. Sg) [*gra·nəgœ·r; gra·nəgœ·riŋ*]. UrneNb Grafgd, Gravgd; UrneJb Gravgd eller Graaegd; Salchow 1813 Graaegd; IpsenK 1839 Graae-(gd); M 1844 Granegd, Trykt MK Graagd, Gst Granegd. — Oprindelig Gravgd, men omdannet først til Graagd, derefter til Granegd, af Trænavnet Gran.

Grimeshøjshus, Hs [*gri·məsˈhåjsˌhu·zəd*]. — Ø. for Mejeriet. Af Naturnavnet Grimeshøj.

Grønland, Hse [*grö·nlanshu·zən*; R: *grö·nlana*]. Postadr9, Postadr 1943 Grønland. — Naturn. Grønland. Formen [*grö·nlana*] er en fem. a-Afledning.

Gundbergshave, Hs [*gonbœ·rsˈha·wa*]. BhS XI 6, Th Gundbergs Have. — Nu Skovly. Her har boet en Frans Gundberg (Opt. 1943). I V.-Marie findes et Hus Gundbergsminde af samme Familienavn.

Gøngeherred, Hse [*gö·(i)ŋahœrəd, ˈgö·(i)ŋaˈharəd*]. PrI 1624 Gyngehuß; Mansa 1851 Gyngeherred Huse; Bull 1869, Guide 1885 Gyngeherred Hse; Gst Gøngeherred. — Oprindelig Gøngehus af Subst. Gønge „Mand fra Göinge Herred i Skaane". Senere, da der er kommet flere Huse ved Gyngehus, er Navnet omdannet til Gøngeherred.

Hallegaard (6. Sg) [*ha·jlagœ·r, haʃagœ·r*; R: *ha·jlagœ·riŋ, ha·ʃagœ·riŋ*]. 1622 (Z) Paa Halle; PrI 1624 Halldene; Jb 1661 paa Haaldenn; 1666 (c. 1716, DokBh 1682—1804) Haldegd; Kb 1699 Paa haldene; K 1746—50 halle gd; Thurah Halle(gd); UrneNb, UrneJb Hallegd; DAtl Hallgd; VSK Haldegd; Salchow 1813, M 1844; Gst Hallegd. — Hald, se Indl.

Hallegaard, Lille-. — Se Hullegaard, Lille-.

Hallemark, Hs [*ha·jlama·rkən*]. Postadr 1869 Hallemark; Bh.Vejv. 1944 Hallemarken. — Naturnavnet Hallemark.

Hatten, Hs (2.—3. SgPc.). R 1944 Jørgen i Hatten [*jö·rn i· hatiŋ*]. — Nu Jørgensminde.

Hjørneskabet, Hs [*jö·rnaska·vəd*]. Postadr9 Hjørneskab. — Et af Gøngeherred-Husene, som ligger paa et Hjørne ved Korsvejen, det kaldes ogsaa Krydset.

Holmegaard (18. Sg) [R: *hålmagœ·riŋ*]. K 1746—50 holme-gd; Thurah

Holme(gd); UrneNb, DAtl Holmegd; UrneJb Holme Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Holmegd. — Holm, se Indl. Gaardens Ejere bar ogsaa Navnet Holm (Opt. 1945).

Hullebæk, Gd (22. SgPc) [R: *hålaˈbæɧ*]. Postadr9, Guide 1946 Hullebæk. — Bygget paa Pladsen, hvor Hullegd tidligere har ligget.

Hullegaard (22. Sg) [R: *hålagœ·riŋ*]. Skiftepr 1681 Hollegd, Kb 1694 Hullegd; UrneNb i Hulled ell. ved Aaen; UrneJb I Hullet, d. østre Aaebye Gd; FT 1801 Hollegd; VSK I Hullet; M 1844 Hullegd; Trykt MK Hulegd; Gst Hullegd. — Oprindelig Præpositionsnavn I Hullet.

Hullegaard, Lille- (3. Vg) [*liļa hålagœ·r*; R: *liļa ha·jlagœ·r*]. Jb 1658 og 1662 Hallegd; Jb 1664 holdegd; 1680 (Z) Huglegd; K 1746—50 hulle Gd; UrneNb, Bugge 1771, UrneJb Hullegd; VSK Hyllegd; VSK Orig, Salchow 1813, UK 1816, Mansa Hullegd; M 1844 Lille Hallegd; Gst 1886 Lle Haldegd; Trykt MK Lillehullegd; Gst Hullegd; Guide 1946 Østre Hullegd. — Ligger i en Sænkning; UrneNb forklarer Navnet „af Situationen". Betegnelsen Hallegd, Lille-Hallegd er ingen Skrivefejl, men Navnet er brugt fordi Gd er Nabo til Hallegd (6. Sg).

Hullevad, Hs [*håla*ˈ*va·*]. Guide 1885 Udt. Hollevad; Gst 1888 Hullevad; Postadr9, Gst Hullevad. — Naturnavnet Hullevad.

Hvideenge, Hs. BhLdejd 1876 Hvideenge; BhLdejd 1899 Hvide Ege; Postadr9 Hvideenge; Guide 1946 Hvideeng. — Naturnavnet Hvideenge.

Højegaard (7. Vg) [*håjagœ·r*; R: *håjagœ·riŋ*]. 1674 (Z) Under Højen; K 1746—50 (Kopi 1796) Under Hoyen; Thurah, UrneNb, UrneJb Under Høyen; Bugge 1771 Undehøye; FT 1801 Høyegd; VSK Høgegd; Salchow 1813 under Højen; UK 1816 Højegd; M 1844 Høygaard; Gst Højegd. — Det opr. Præpositionsnavn Under Højen er i 19. Aarh. omdannet til Højegd. Har Navn efter Kæmpehøje (Z).

Kalveløkker, Hs [*kalyɧə, ka(l)lyɧər*]. 1791 i Udm 1775—1822 Kalve Lykkerne; FT 1801 2de Huuse Kallykker, 1ste, 2det Kallykke-Huus; Postadr9 Kalløkker. — Af Naturnavnet Kalveløkker.

Kaptajngaard (12. Sg). UrneNb Søndregd, forh[en] Capteine Gd af en Capt. derpaa boede. — Gd. ejedes 1709—25 af Kapt. Morten Monsen (Z), jfr. Mortensgd.

Kaptajnhus, Hs [*kapˈta·jnaˈhu·zəd*]. Th Kaptejnehus(et); Guide 1946 Kaptajnhuset. — Her boede Bestyreren for det i 1868 nedlagte Sorthat Kulværk.

Kirkeby (14. Sg, 8.—12. (13.) Vg) [*ɧærkəbö·ŋ, ɧærkəby·gœ·rana*]. PrI 1624 Kircheby; Kb 1693 Kierchebye; K 1746—50 Kirke-Bye; UrneNb, UrneJb, Salchow 1813 Kirkebye; Gst Kirkeby.

Kirkelunde, Gd (PræstegdsPc) [R: *ɧærkəlʊŋa*]. Teinnæs, Th Kirkelunde; Guide 1946 Kirkelund. — I Lb 1569 opføres Kircke lundenn som Kirkejord, se Kirkelund u. Naturnavne.

Kirkemark, Hse [*ɧærkəma·rkən*].

Kirkesmedje, Hs. Postadr9 Kirkesmedje; Th Kirkesmedjen.

Klavsemøller [*kla·wsamølər*]. 1711 (Th), 1764 ThaarupsBh II 249 Claus Terkilds Mølle; UrneMin Claus Tørkels Vand-Mølle, Claus Tørkelsens Vandmølle; 1770 Thaarups Pap Nr. 16 Claus Terkils Mølle; Skougaard 1804 p. 18, 236 Klausa Møller, Klauses Mølle; Salchow 1813 Klausmølle, Clausmøllen, Clausamøllen; Panum 1830 p. 18 Clausemølle; Thaarup 1839 p. 236 Claus Terkels Mølle; Ipsen 1866 Clause Mølle; I 1925 Klavsemøller. — Ved Muleby Aa kort før den løber sammen med Bagaa. Mandsn. Klavs i bh. Genitiv -sa (Esp Indl. p. 97).

Klitfogedhus, Hs. Mansa 1851 Klittefoged H; Bull 1869 Klitfoged H; Postadr 1869 Klittefogedhuus; SkovK 1919 Klitfogedhus. — Ligger samme-steds som Brohus paa VSK. Ved kgl. Resolution af 19/10 1819 bevilgedes 500 Rd. til Opførelse af 3 Ledvogterhuse paa Udmarken, og der ansattes 3 Klitfogeder (BhS XI 72—73).

Kolberg, Hs. PrI 1624 Collberg. — Vel Opkaldelse efter et tysk Stedn. Kolberg i Pommern eller Hollsten eller Slægtsnavnet Kolberg.

Kongensmark, Hse [*kåŋənsˈma·rk*]. Postadr 1943 Kongensmark. — V. for N.-Mulebygd ved Skoven.

Kragereden, Hs [(*pœ·*) *krå·gərədaŋ*].

Krydset, Hs [R: *kry·səd*] (15. og 16. SgPc). Th Krydset. — Efter Beliggenheden ved en Korsvej. Kaldes ogsaa Hjørneskabet.

Kyndegaard (Propr.gd) [*ɟyŋəgœ·r(iŋ)*]. 1575 (Z) Kynghgd; KancBrevb 18/4 1582 og 13/9 1583 Kiøndegd; 6/5 1608 Hüb 560, 1/4 1609 Hüb 561, 28/4 1609 Hüb 569 Kyndegd; 1616? Hüb 609 Kyngegd; PrI 1624 Kyndegd; Jb 1658 Kynnegd; Regnsk 1662 Kyndegd; BWK 1676 Kyngd; ResenK Kynegd; Resen 16 Kyndegd el. Kunnegd; Skiftepr 1684, 1685, Kb 1687, 1690, 1692, 1695 Kyndegd; K c. 1700 Kinde; K 1746—50 Kynde Gd; UrneNb, DAtl, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Kyndegd. — Verb. glda. k y n d e „bekendtgøre". Muligvis Tingsted og Bolig for Herredsfogeden.

Kyndegaard, Lille-. Dok 1790 lille Kyndegd. — Uvist hvilken Gd der menes hermed.

Kyndegaardseske, Hse [ˈɟyŋəgœ·rsˈœsɟəd]. — Husene V. for Kyndegd. Kollektivet E s k e „Bevoksning med Asketræer".

Kættemark, Hse [*ɟætəma·rkən, hæna pœ ɟæta, pœ ɟætan*]. — Se K æ t t e u. Naturnavne.

Kættereden, Hs [*ɟætərədaŋ*]. — S. for Vellensgd. Se K æ t t e u. Naturnavne.

Lillegaard (11. Sg) [R: *liləgœ·r*]. PrI 1624, Komm 1685 lillegd; Kb 1690 Lillegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Lille Gd; Thurah Lille(gd); UrneNb Lillegd; UrneJb Lille Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lillegd. — UrneNb beretter, at Gd. indtil for omtr. 16 Aar siden var et Stæl.

Mortensgaard (12. Sg). K 1744, K 1778 Mortensgd. — Ejedes 1629 af Morten Hansen (K. Kure), og 1709—25 af Kapt. Morten Monsen (Z).

Mulebygaard, S.- og **N.-** (25. og 26. Sg) [R: *miu·laby·, miu·laby·gœ·rana*]. KancBrevb 18/10 1553 Mulobye; PrI 1624 Muleby; K 1746—50 mule-bye-gd; Thurah, UrneNb Mulebye; DAtl Mylebyegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Mulebye; M 1844 Sønder-, Nordre Mulebygd; Gst Muleby Gde. — Paa Bh. foreligger to Ord, M u l a, m. „Mule paa Dyr", og M u l a, m. „Alke, alca pica", en Søfugl; naar Esp opfører det sidste som Femininum, maa det ifl. R bero paa en Fejl. Oldn. muli, m. „Mule paa Dyr" anvendes i no. Stedn. om høje, bredt sluttende Næs (NG, Indl); dette kunde ogsaa passe her, og i saa Fald maa det sigte til Beliggenheden paa det „Næs", der dannes i Vinklen mellem Baggeaa og Muleby Aa. Fuglenavnet kan næppe foreligge, da Alken ruger paa Klippekyst. Næppe heller Mandsn. glda. Muli (DgP), da de bornholmske Navne paa -by i Regelen ikke er sammensatte med Personnavne.

Munkegaard (19. Sg). K 1746—50 munk[e?]-Gd; Thurah Munke(gd); UrneNb Tornegd, Munkegd fordum; DAtl, Bugge 1771 Munkegd; UrneJb Torne Gd, Munchegd. — Antagelig Slægtsnavnet M u n k.

Munkegaard (2. Vg) [R: *moŋkagœ·riŋ*]. M 1844, Gst Munkegd. — Ejedes i Jb 1691 og 1696 af Hans Munck.

Mæby (1.—3. (4.) Sg, 1.—2. Vg) [*mæ·by·*]. 17/12 1577 Hüb 476, PrI 1624 Meby; Skiftepr 1681 Medbye, Meybye; Skiftepr 1685 Mejbye; Kb 1692 Mæbye; K c. 1700 Mæby; K 1746—50 (Kopi 1796) Ma Bye Gd; UrneNb, UrneJb i Mæbye; VSK Mæbyegde; Salchow 1813 Mæbye. — UrneNb: maaske Meybye, fordi deromkring ved denne og efterf. Gd. falder god Engesbond til Meyning. Urnes Tolkning støttes tilsyneladende af et Par ældre Skiftеprotokollers Former. Kan næppe være sammensat med Vb. *meje*, bh. [*maja*]. Men der kunde maaske foreligge et tilsvarende Substantiv, glda. *m æ th, svarende til mnty. mede, f. „Mejning, Høland", nty. meed, f. „Land, som bliver mejet".

Møllegaard (8. Vg) [*mølœgœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 Kirke-Bye; UrneNb Kirkebye, d[en] Vesterste, Møllegd; UrneJb Kirkebye, fordum Møllegd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Møllegd. — UrneNb tilføjer, at der har været „en Vær-Plaske (d. v. s. en Horisontalmølle, jfr. Aage Rohmann i DF VI. 33), it. Vandmølle i forrige Tid".

Nyker Lyng, Hse. Postadr 1943 Nyker-Lyng.

Nyker Plantage, Hs. Postadr9 Nyker Plantage.

Nykær Mejeri [ˈnøkər majəˈri·]. BhLdejd 1876 Mejeriet Nykjær; Gst Nykjær Mejeri; Postadr 1943 Nykær. — Udtalen er Omtydning til Sognenavnet.

Nyværk [*ny·værk*]. — Kulværket S. for Muleby Aa.

Nørregaard (1. Sg) [*nærəgœ·r*]. UrneNb, UrneJb, M 1844, Gst Nørregd. — UrneNb forklarer Navnet saaledes: „d[en] Nordeste paa Kant[en] i Sognet mod Clem[ensker] Sogn". Jorden er nu lagt under Ladegd i Klemensker S.

Ole Svends, Hs [*o·la'svœns*]. — Hus N. for Dyndegd, kaldes ogsaa Hallelyst. Navnet, der betyder Ole Svendsens, er egentlig Navn paa Manden paa Stedet.

Paa Valle (14. Vg). 1652 (Z) Paa Valle; Kb 1697 Paa Wallef; K 1746—50 Paa Walle; UrneNb paa Valle ell. Bække; Thurah Paa Valle; UrneJb paa Walle eller Bakke; Postadr 1869 Paa Vallen. — Vald, se Indl. Jfr. Nabogaarden Vallegd.

Paradis, fsv. Hs [*pa·radi·s*]. Postadr9 Paradis; SkovK 1919 Paradiset; Th Paradishuset. — Hus hvor Baggeaa og Muleby Aa løber sammen.

Pilegaard (11. Vg) [*pi·lagœ·r(iŋ)*]. UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Pilegd. — UrneNb: „af Pile Plantn[ing]".

Pilehus, Hs. Kb 1696 pilehußet; Sk&P 1728 Pile huuset, Piile Huuset; UrneNb Pile-Huset; UrneJb Piilehuuset; UdmJb 1781 Piile-Huuset; c. 1800 ThaarupsBh I 221 Pille Huuset. — Solgt fra Vellensgd i 1703 (ThaarupsBh V 175).

Pluggegaard (6. Vg) [R: *plogagœ·r(iŋ), plågagœ·riŋ*]. UrneNb Store Pluggegd; UrneJb Pluggegd; VSK Plukkegd; Salchow 1813, UK 1816 Pluggegd; M 1844 Plukkegd; Gst 1886 Ploggd; Gst 1943 Pluggegd. — Gaarden var et Kirkebo og betegnes paa K 1746—50 udelukkende med Navnet Kirke-boe. Snarest bh. Plugg „Prop i et Anker" maaske et spøgefuldt Navn sigtende til flittig Omgang med Øllet, men iøvrigt bruges Plugg meget alm. om kort, tyk Person (R).

Pluggegaard, Lille- (17. Sg). K 1746—50 Plugge-Gd; Thurah Plugge(gd); UrneNb kaldtes fordum Lille Pluggegd; DAtl Pluggegd; Bugge 1771 Puggegd; Ipsen K 1839 Plugge (Bække)gd. — Se under Pluggegd.

Prambakke, Hs. — Efter en Mand ved Navn Pram.

Risegaard, Store- og Lille- (15.—16. Sg) [*sto·ra-, li·ļa ri·zagœ·r*]. Skiftepr 1681 Risßegd; Skiftepr 1688 Rißegd, Kb 1688 Riisegd; Kb 1690 Rießegd; K 1746—50 Store-, Lille Rise Gd; Thurah Store-, Lille-Rise(gd); UrneNb Store-, Lille Risegd; UrneJb Store-, Lille Riise Gd; VSK Risegde; Salchow 1813 Store Risegd, Riseholm; UK 1816 Riisholmsgd, Riisegd. — UrneNb forklarer Navnet som dannet af Fru Rigitze Grubbe (Chr. IV's Svigerdatter, som var forvist til Øen 1678) som disse Gde var udlagt til. Z oplyser imidlertid, at Regitze Grubbe ejede 4.—13. Sg og 17. Sg fra 1674, altsaa ikke Risegaarden. Da Gaardnavnet Risegd nævnes allerede i Regitze Grubbes Tid (hun døde 1689), er Forklaringen mindre sandsynlig; Forleddet er uden Tvivl Subst. Ris „Krat". Gaardene var sammenlagte i 17. Aarh., først ca. 1740 fraskiltes paany 16. Sg og bebyggedes (UrneNb), men i 19. Aarh. er Gaardene paany lagt sammen, se u. Risenholm.

Risenholm (15.—16. Sg) [*ri·zən'hålm*; R: *ri·zənhålm*]. Salchow 1813 Riseholm (16. Sg); UK 1816 Riisholmsgd (15. Sg); M 1844 Riisenholm (15. og 16. Sg); Gst Risenholm. — Nyt Navn paa den Ejendom, som er opstaaet ved Sammenlægning af Store- og Lille Risegd.

Risenlund, Hs (15.—16. SgPc). Bh.Vejv. 1944 Risenlund.

Rodholm, Hs (13. SgPc). Postadr9, Th Rodholm. — Jfr. Rodholmsgd i Ø.-Larsker S., 671.

Rævehus. Th Rævehuset. — Ved Sorthat, nu Skovly. Jfr. Rævebro u. Naturnavne.

Saltholm (5. Vg) [*salthålm*; R: *salthålmsgœ·r*]. 1618 (Jb 1687) Salt Holms gd; PrI 1624 Sallthollm; Jb 1661 Saltholmb; Jb 1662 Salthollemb; Jb 1664 Salt holm; K 1746—50 Salt-holm-gd; Thurah Saltholm(gd); UrneNb Saltholme; DAtl, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Saltholm; M 1844 Saltholmgd; Gst Saltholm. — UrneNb: „Af et Vand nær derved paa Udm[arken] neml[ig] Kirkem[ar]k, kald[et] Saltholm i gl. dage, men nu kun Holmen". Se Holmene under Naturnavne. Den nuv. Ejendom Saltholm er kun en Parcel; Jorden er iøvrigt lagt under 6. Sg og 15.—16. Sg.

Sandegaard (7. Sg). K 1746—50 Sande-gd; Thurah Sande(gd); DAtl, Bugge 1771, UrneNb, UrneJb, Postadr 1869 Sandegd. — Subst. Sand.

Skadegaard (13. Vg) [*skadagœ·r(iŋ)*]. UrneNb Skadgd; UrneJb Schadegd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Skadegd, Trykt MK Skaddegd; Gst Skadegd. — Slægtsnavnet Skade. UrneNb: „af En(?) Skade i Olsk[er] S. havde kiøbt den".

Skelhøj, Hs. Postadr9 Skelhøj. — Naturnavnet Skelhøj.

Skovgaard (28. Sg) [R: *skawgœ·riŋ*]. BWK 1676 Skougd; Skiftepr 1684 Skaufgd; Skiftepr 1688 skoufgd; Kb 1689 Skougd; Skiftepr 1690 Schouffgd; Kb 1695 Skougd; K 1746—50 Skou-gd; UrneNb, UrneJb Skougd; DAtl Søvgd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd. — 1886 lagt under Tornbygd i Klemensker S.

Smedegaard (7. Sg) [*smedagœ·r, smedagœ·riŋ*]. Skiftepr 1688 Smidegd; Fæsteprot 1703 Smidgd; UrneNb Smiddegd ell. Sandegd i ældre Tider; UrneJb Smiddegd, Sandegd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844 Smedegd; Trykt MK Smeddegd; Gst Smedegd. — UrneNb: Af en Smid for 68 Aar siden.

Sortelunde, Hse. Postadr 1943 Sortelunde. — Naturnavnet Sortelunde.

Sorthat, Gde og Hse. Gst 1886, Guide 1914 Sorthat Hse; Gst, Postadr 1943 Sorthat. — Naturnavnet Sorthat.

Sorthat Kulværk [*kålavœrkəd*]. Indbydelsesskrift til de offentlige Examina i Rønne høiere Realskole 1866 p. 5 Sorthat Kulværk; Bull 1869 Sorthats Kulværk; Trap[4] Sorthat Kulværk. — Nedlagt i 1868 (Trap[4] III 527).

Staalegaard (21. Sg) [*stœ·lagœ·r*; R: *stœ·lagœ·riŋ*]. Kb 1692 Staalegd; Kb 1694 Staalgd; Kb 1697 Staalegd; K 1746—50 Staale-Gd; Thurah Staale(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Staalegd. — Slægtsnavnet Staale; Gd. ejedes 1622 af Hans Staale (Z), og Jb 1625 nævner som Ejer Peder Staale. Denne besad den endnu 1663 (Z).

Sursænkebro, Hs [*sü·rsœŋ̊ka'bro·*]. Postadr9 Sursænkebro. — Ved en Overgang over Blykobbe Aa overfor Sursænkegd i Knudsker S.

Søndergaard (12. Sg) [*sønrøgœ·r*]. K 1746—50 Sønder-Gd; Thurah Sønder(gd); UrneNb, Bugge 1771 Søndregd; UrneJb Sondre Gd; VSK, Salchow 1813 Søndregd; M 1844, Gst Søndergd. — UrneNb forklarer Navnet af Gaardens Beliggenhed som den sydligste i Sognet mod Knudsker Sogn.

Terkil Trommeres Gaard (26. Sg). UrneJb Mulebye. Kaldes og Terkel Trommeres eller Trauere Gaard af forrige Beboere. — I Tiendep. 1662 ejes den af Nielß Torckelsen, og 1754 af Wefst Terckildsen, hvilket ogsaa tyder paa, at Fornavnet Terkil har været brugt i den Slægt som har ejet Gaarden. Subst. Trommere „Trommeslager".

Tophjem (8. Sg) [*tåpjem*]. Kb 1688, 1690, 1692, 1694 Tophiem, Kb 1697 Thophiem; K 1746—50 Tophiems Gd; Thurah Tophiems(gd); UrneNb Tophiemsgd; Bugge 1771 Tophem; UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844 Tophiem. — Skal ifl. Z være nævnt 1679. Subst. Top, sigtende til høj Beliggenhed; Gd, der nu er nedrevet, laa tæt N. for Blæsbjerggd.

Tornegaard (19. Sg) [*tœ·rna-, to·rnagœ·r*; R: *to·rnagœ·riŋ*]. UrneNb Tornegd, Munkegd fordum; UrneJb Torne Gd, Munchegd; VSK Tornegd; Salchow 1813 Tornbyegd; M 1844, Gst Tornegd. — Subst. Torn.

Traveregaard (26. Sg). UrneJb Mulebye. Kaldes og Terkel Trommeres eller Trauere Gaard af forrige Beboere. — Traver er muligvis nomen agentis til Vb. trave.

Under Højen. — Se Højegaard.

Vallegaard (15. Vg) [*va·jlagœ·r(iŋ), va·ɭagœ·r*]. (Her?) PrI 1624 Vallberg; Skiftepr 1681, 1688, 1690 Wallegd; K 1746—50 Wælle-gd; Thurah Wælle(gd); UrneNb, VSK Vallegd; Salchow 1813 Wallegd; M 1844, Gst Vallegd. — Se Paa Valle.

Vallehus. 1805 (Th) Vallehus. — N. for Vallegd (Th).

Vallemark, Hse [*va·jlama·rk, va·ɭama·rk*]. Skiftepr 1681 Valle March; Kb 1690 Wallemarck; UrneJb Wallemarch; Gst, Postadr 1943 Vallemark. — Betegnelsen Vallemark skal oprindelig have været begrænset til Vallegaardens (nordlige) Marker, men derefter udstrakt til hele Landskabet N. derfor, som ogsaa strækker sig ind i Klemensker S. Vallemark bestaar af fem

Ejendomme, hvoraf to i Klemensker. Navnet er nu ved at glemmes, efter at de enkelte Steder har faaet selvstændige Navne (Opt. 1943). Jfr. Paa Valle og Vallegaard ovfr.

Vandmøllen [*vanmølan*] BhLdejd 1899, Guide 1914 Vandmøllen; Guide 1946 Vandmøllekroen. — Ved Blykobbe Aa.

Vandmøllerhus [*vanmølan, ˈvanmølaraˈhiu·zəd, ˈɫɣŋəgœ·rsˈvanmølan*]. — Huset hørte til den forsvundne Kyndegaards Vandmølle.

Ved Aaen (22. Sg). Kb 1692, 1695 Ved Aaen; UrneNb i Hulled ell. ved Aaen.

Ved Lunden (5. Sg). K 1746—50, Thurah, UrneNb, UrneJb, Salchow 1813, Postadr 1869 Ved Lunden. — Efter Beliggenheden ved Ødberne-Lund, s. u. Yppernegd.

Vellensgaard (Propr.gd) [*vælˌ(ə)nsgœ·r; vælənsgœ·r*]. 1601 (Komm 1738) Vellentz gd; 1609 (Komm 1738) Vellings gd; PrI 1624 Vellingßgd; 1638 (Afskr. Thaarups Pap 19) Vellingegd; Jb 1658 Welling Gd; Regnsk 1662 Vellingsgd; Resen Vellinggd; Skiftepr 1688, 1689, 1690, 1691, 1692, Kb 1692, 1694 Wellingsgd; Jb 1696 Wellindsgd; K c. 1700 Wellings; Jb 1719 Wellinds gd; Jb 1727 Wellingß gd; K 1746—50 Wellings-Gd; UrneNb Vellindsgd; DAtl, UrneJb Wellingsgd; Bugge 1771 Wellinge; Skougaard 1804 Væjllensgår; VSK Vellingsgd; Salchow 1813 Wellingsgd; M 1844 Vellensgd; Postadr 1869 Vællegd; Gst Vællensgd. — Af Skovnavnet Velling, s. d. u. Naturnavne.

Vintergaard (9. Sg). UrneJb Blesbierg (Vintergd); Ipsen K 1839 Blæsbjerg (Vintere) (gd). — Muligvis Forveksling med 9. Vg.

Vintergaard (9. Vg) [*viŋtəragœ·r*]. K 1746—50 winter-gd; Thurah Wimer(gd); UrneNb Vintergd; UrneJb Wintergd; FT 1801 Wintregd; VSK Vintergd; Salchow 1813 Wintergd; UK 1816 Vinteregd; M 1844 Vintergd; Skolekommissionsprot. 1848, Tlfb 1919—20 Vintrægd; Gst Vintergd. — Slægtsnavnet Vinter; Tiendep. 1662 nævner som Ejer en Oluff Winter, og UrneNb forklarer Gaardnavnet „Af en Beb[oer] Jens Winter". Navnet har af en tidl. Ejer vilkaarligt været omdannet til Vintrægd.

Yppernegaard (5. Sg) [*øbərnagœ·r, øpərnagœ·riŋ*]. K 1744 Ødber Lund; VSK 1805 Yppernegd; UK 1816 Ybbernegd; M 1844, Postadr 1869 Ybberupgd; Gst Yppernegd. — Forleddet er Mandsn. glda. Øthbern; Gd. tilhørte 1598 Hans Ødbernsen (Z), Tiendep. 1662 Hanß Ødbersen, og fra c. 1680 til 1720 nævnes i Jordebøgerne Ødber Hansen; hans Søn Jørgen Ødbersen solgte 1762 Gaarden (Z). Gaarden kaldes i 18. Aarh. Ved Lunden, men UrneNb tilføjer, at der fandtes „en lid[en] Skov med Eeg og Ask, kald[et] Ødbørne-Lund.

Yppernelund, Hs [*øbərnaˈloŋ*]. MK 1816 Ybbernelund; Guide 1914, Postadr9, Gst Yppernelund. — Parcel af Yppernegd, som har Navn efter en nu forsvunden lille Skov Yppernelund, s. d. u. Naturnavne.

Ypperne Mølle [*øbərnamølan, iˑbərnamøla*]. VSK Ypperne Mølle; BhLdejd 1876 Yppernemøllen; Guide 1885 Ypperne Møller; Gst Yppernemølle. — Har Navn efter Yppernegd.

Yppernevang, Hs (14. VgPc) [*øbərnaˈvåŋ*]. Th Yppernevang. — Har Navn efter Yppernegd.

Ørningehus [*öˑrniŋahiu·zəd*]. — I Nyker Plantage. Se Ørningebakke og andre Navne med Ørninge i V.-Marie S., 653. Nu Ørndal.

Østergaard (9. Sg) [*öˑstrəgœ·r*]. — Nyt Navn paa Blæsbjerggd. Ifl. Opt. 1943 har den faaet Navnet medens Kjær ejede den; da den kom paa nye Hænder, fik den atter det gamle Navn.

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Aabyhus (12. VgPc), Aabyhøj, Aahytten, Aastedsminde, Aastedsvilla, Aavang (Kyndegd. Pc og 28. SgPc), Aldershvile (14. SgPc), Bakkehøj, Bakkely (Kyndegd. Pc), Birkely (12. VgPc), Blomstenborg, Brodal (3. SgPc), Bækkedal, Bæksminde, Bøgely (14. VgPc), Dalshøj (2. SgPc), Dalslunde, Egely (13. SgPc og Kyndegd. Pc), Egeskov (9. SgPc), Ellelyst Ellesminde (10. VgPc), Ellevang, Eriksdal, Eriksholm, Fredshaabshus (26. SgPc), Gadely (5.—6. VgPc), Gammeldal, Gammelværk, Granholt (Vellensgd Pc), Grønager, Grønlund (22. SgPc), Grønvang (8. VgPc), Hallely (6. SgPc), Hallelyst, Hedebo, Hvideenge, Høj-

agre, Højlyst, Højvang (2. VgPc), Jonsminde (7. SgPc), Kilden, Kofoedsminde (20. SgPc), Landlyst (11. VgPc), Lillebo, Lillevang (2 Lokaliteter), Lindsminde, Lisenly, Louisenhøj, Louisenlyst, Nygaard, Nyvang, Pihlsminde (Kyndegd. Pc), Rosendal (7. SgPc), Rømersminde, Rønnesminde (7. el. 8. SgPc), Skovfryd, Skovly, Skovsfryd, Skovsholm, Skovsminde, Sofienlyst (Kyndegd. Pc), Solbakke (11. SgPc), Solbjerg (2 Lokaliteter), Solhjem (Kyndegd. Pc), Solhøj, Solvang, Solvænge (Kyndegd. Pc), Sorgenfri (Vellensgd. Pc), Staaleboet, Stenvang, Søly, Sølyst, Søndervang (5.—6. SgPc, 5.—6. VgPc), Vandrersly, Vejly (25. SgPc), Vellensbo, Vennely, Vennerslyst (Degnegd Pc), Virkelyst (2 Lokaliteter), Østervang (9. SgPc).

NATURNAVNE.

Aaby Aa [*œ·by· œ·*]. 1762 UrneAdd Aabye Aaen; Skougaard 1804 p. 180 Aabyaaen; Panum 1830 p. 18 Aabyeaaen; IpsenK 1839, BhS XI 3, Th Aabyaa. — Muleby Aa ved Aaby. || **Aaby Bro.** 1802 ThaarupsBh IV 218 Aabye Vadet; Th Aabybro. || **Aaby Høje.** Th Aabyhøj Ø. og V. || **Aaby Skov** [*œ·by·skawiŋ*]. — N. Ø. for Aaby Gde.

Aaledam [*œ·ladamana*]. — Mark til Vallegd. || **Aalehjem** [ˈ*œ·laˌjemәd*]. — Det Sted i Blykobbe Aa, hvor Vandværket nu har Pumpestation. || **Aalehøl** [*œ·lәhö·l*]. — Sted i el. ved Blykobbe Aa.

Aaslette [*œ·slætan*]. — Ved Blykobbe Aa. Efterleddet er Subst. Slette, oldn. sletta. Paa Bh. kendes som Appellativ kun Enstavelsesformen Slätt, som imidlertid ikke kan foreligge her, da vi i saa Fald vilde have Bestemthedsendelsen [*-ən*].

Aledam. UrneNb Aaledam; VSK, Guide 1885 Alledam. — I Nyker Plantage. Af Trænavnet Al „Elletræ"; jfr. Alegaard, V.-Marie S., 653.

?Badskærsrev. 1806 ThaarupsBh III 396 Badskres Rif for Nykersogn. — — Muligvis af ænyda. Badskær „Barber, Saarlæge".

Bakkeskov [*bakaskawiŋ*]. — NV. for Bakkegd.

Bavnehøj [ˈ*hålmagœ·rsˈbåŋnәd, pœ·* ˈ*hålmaˈbåŋnәd, bå·gnәd, bawnәˈhåj* el. *ved* ˈ*bawnәd*]. K 1746—50, VSK Baun; Lund c. 1820 Baunhøj, Baunehøy; Bull 1869 Baunehøi; INM 1879 Bauneshøi; Vedel BhO 253, 292 Baunehøj; BhS XXI 59, 60 Bavnehøj, Holmegårdshøj. — To Høje, den ene ved Holmegd, den anden N. Ø. for Kirken. Bavn gaar tilbage til glda. bækæn og udtales paa Bh. [*båŋnə, bawnə, bå·gnə* og *bågnə*]. Lydovergangen *gn* > *ŋn* er et Fænomen, som kendes fra Størstedelen af Bh (R), men paastaas af Vilh. Thomsen at være ganske fremmed for Bh. (Esp Indl. § 109, Anm.).

Biskopskilde [*biskåpsˈkʃilә*]. K 1746—50 Biskops Kilde; Thurah Biskops-Kilden; Skougaard 1804 p. 231 Biskops-Kilde; 1806 Thaarups Bh IV 190 Biskopskilde; Thaarup 1839 p. 104 Biskopskilden; BhTid 31/5 1923 Biskopskilde. — En nu fsv. Valfartskilde i en lille Lund lige N. for Bukkegd. Ifl. Thurah var det en af de fire berømte og bekendte Kilder paa Landet. De tre andre var Helligdomskilden ved Rø, Koldekilde i Almindingen og Salomons Kilde paa Hammeren.

Bjørnebakkerne [*bjö·rnabaka(na)*]. || **Bjørnedam.** UrneNb, UrneJb Biørnedam. — Ved Bjørnegd. || **Bjørneudlod** [*bjö·rnaù·dlådәd, bjö·rnaù·dma·rkən* el. *-ù·lådiŋ*]. — Ellipse af *Bjørnegaards Udmark el. Udlod Stedet ligger V. for Kyndegd. omkring Eskevejen (se u. Esket ndfr.).

Blykobbe Aa [*bly·kœpa œ·, blikpa œ·*]. BWK 1676, ResenK Blycop Aa; K c. 1700 Bliekoppe aae; K 1746—50 blye koppe-aaen; Thurah Blykoppe-Aae, Blye-Kobbe-Aaen; UrneNb Blyekoppe Aaen; Skougaard 1804 p. 236 Blikobba-Aaen; Salchow 1813 Blykobbeaae; Rawert 1815 Blykoppeaaen; Mansa 1851 Blykobbeaa; Gst Blykobbe Aa. || **Blykobbe Bro.** 1801 Thaarups Pap Nr. 18 Blyekoppe-Broen; Panum 1830 p. 28 Blykobbebroen; Guide 1885, Gst Blykobbe Bro. — Bro over Blykobbe Aa. || **Blykobbe Dal.** BhS XI 94 Blykobbedalen. || **Blykobbe Høj** [*blikpaˈhåj*]. Skougaard 1804 p. 179 Blikobbabakken; DFS 1906/23 Blykobbehøjen; Guide 1914 Blykobbehøj; Gst Blykobbe Høj. — To Høje, den ene V., den anden Ø. for Blykobbegd. || **Blykobbe Skov** [*bly·kåpaskawiŋ*]. Panum 1830 p. 25 Blye-

koppe- og Kynegaards Skoven; BhAvis 1843 (Th) Blykoppeskoven. — Samme som Skuleskov. Har Navn efter Blykobbegd.

Blæsbjerg. Lund c. 1820 Blæsebierg; Bull 1869 Blæsbj; INM 1879 Blæsbjerg. — Den Bakke hvorefter 9. Sg har Navn. Af Verb. blæse.

Bojsagre [*båjsa·gra*]. — Andet Navn paa Højagre. Maaske fejlagtig Udtale af dette Navn eller Forleddet er Mandsnavnet Boje el. Subst. Bukse [*båjsa*] „Bukselaar".

Bolsterbjerg [*bålstərˈbjæ·r*]. Guide 1914, Gst Bolsterbjerg. — I Nyker Plantage. Af Bolster „tykt i Alm. stribet Tøj til Dynevaar".

Bonebugt [ˈ*bo·naˈbåktən*]. — Bugten lige N. for Blykobbe Aas Munding. || **Bonegade.** Lb 1569 Bonegade, Bonegadseng. — Af bh. Bone „Bonde" (Esp).

Brandstæl. UrneJb Brandstel; UrneNb Brand-Stol. — Navn paa en Skov. Subst. bh. Brân-stæl „Brandtomt" (R).

Bredeshøj. Lb 1569 Bredes høy. — Af et Mandsnavn Brede, kendt fra da. Stednavne (DgP u. Breth) og No. og Sv. (Aasen, Norsk Navnebog p. 12, Freudenthal, Nyländska Mans- och Kvinnonamn p. 11).

Brudeseng [R: *briu·asœŋən*]. VSK Brudeseng; Panum 1830 p. 117 Brudesengen; IpsenK 1839 Brudesængen; Bull 1869 Brudesengen; Guide 1885 Brudeseng; DFS 1906/23 Brudssengen. — Klippedal med et Kær i Bunden i Nyker Plantage. Samme Navn findes flere Steder i Landet og til to af dem er der knyttet Sagn om væltede Brudevogne (Gunnar Knudsen i DSt 1935 p. 162). Ogsaa til andre Navne med Brud- som Forled er der knyttet lignende Sagn.

Bækkenborg [*bækənbår*]. — Jordstykke, tidligere Hus, nedrevet og borte allerede i Meddelerens Barndom (Opt. 1943).

Bøgelund [*bö·jəlsŋ*]. — En nu bortryddet Skov paa et Par Tønder Land Ø. for Smedegd. Af et Kollektiv, dannet af Trænavnet Bøg, der paa Bornholmsk betegner Avnbøg.

Damstykke [*damstyɫəd*]. — Vistnok ved Skaberdam.

Dommeragre [ˈ*dåmaraˈa·grana*]. — Tæt ved Granegd.

Dyben. Lb 1569 Diubenn; Skiftepr 1681 Dyben. — Eng. Navnet er dannet af Adj. dyb; se m. H. t. Orddannelsen Tykken i Klemensker S., 661.

Ellebuskeseng. Lb 1569 Ellebuskis eng.

Esket [*æsɫəd*]. Th Eskjed, Esket. — Strækning mellem Aaby og Kyndegd. og længere V. paa. Vejen fra Aaby Gde forbi Kyndegd til Brogd kaldes [*æsɫəsvæ·ŋ*], paa en udat. Liste over Personer til Snekastning kaldes Strækningen fra Aaby til Kyndegaardsbroen Eskesvej, medens Vejen fra Kyndegaardsbroen til Brogd kaldes Kyndegaardsvej. Esket er bestemt Form af et Kollektiv Eske „Samling af Asketræer".

Fandens Madpose. DFM 39 p. 414 Fanens Mådapozza. — Stor Sten, som nu er sprængt og slaaet til Skærver, Syd for Rønnevejen. Den havde en Hulning i Midten, hvor der kunde ligge et Menneske (DFM 39 p. 414). || **Fandens Ridehest** [R: *fa·nəns ri·əhæst*]. — En mandshøj Sten, der laa Nord for Rønnevejen i den østlige Del af Brudesengen. Den havde lidt Lighed med en Hest med svært Halstøj (DFM 39 p. 414).

Femalensranden. Thaarup 1839 p. 257 Femalens-Randen. — Kulrand i Sorthat.

Fem Brødre. Th Fem Brødre. — Træ i Sorthat Plantage, jfr. Syv Brødre i Knudsker S., 651.

Gadeeng. Lb 1569 Gade engen. — Gade, se Indl.

Gedehøl [*ɡedahö·l*]. — Dybt Sted i Blykobbe Aa. Efter den optegnede Udtale er Forleddet Dyrenavnet Ged, men denne skal efter Stedets Beliggenhed rimeligvis være [*ɡedəhö·l*], af Fiskenavnet Gedde.

Gormshøj [*gå·rmshåj*]. — En nu sløjfet Høj N. Ø. for Mejeriet (Opt. 1943). Lærd Opkaldelse efter Gorm den Gamle.

Grimeshøj. INM 1879 Grimeshøi; BhS XXI 60 Grimeshøj. — Højen er sløjfet og Landevejen gaar nu hen over Stedet. Af Mandsn. glda. Grimar.

Gryden [*gry·dan*]. Lb 1569 Grydis eng. — Jord Nord for Nykær Mejeri. Af Subst. Gryde om en Fordybning i Jordsmonnet.

Grynshøj. Lb 1569 Gryns høy, Grynshøys eng; Lb 1569 CodUps Gryns

høys eng. — Subst. Gryn, her vel anvendt om Smaasten. — GK: Maaske snarere, paa Grund af den genitiviske Form, et Tilnavn Gryn, jfr. oldn. Tilnavn Grióni.

Grønland [*grö·nlan, grønlan, grœnlan*]. — Ypperlig fed Jord Ø. for Vallegd, S. for Muleby Aa.

Grønnebæk. Th Grønnebæk. — I Blykobbe Plantage.

Guldager [*gol̥a·gərin̥*]. — Ager S. for Nykirke. Af Subst. Guld, der ofte forekommer i Marknavne og kan skyldes Guldfund eller Bevoksning med gulblomstrede Planter eller muligt Jordens Frugtbarhed. Jorden her er dog ikke særlig frugtbar.

?Gæseng. Lb 1569 Gies eng; Lb 1569 Cod Ups Bies eng.

Haandklædet. Lb 1569 Handkleds eng, Handkleditt. — Se Haandklædet, Knudsker S., 651.

Halleklipper [*ha·jlakløpərna*]. || **Hallekule** [*ha·jlakʉ·lan*]. || **Hallelyng** [*ha·jlaløŋiŋ*]. || **Hallemark** [*ha·jlama·rk, ˈha·jlaˈʉ·dma·rkən, ˈha·jlagœ·rsʉ·dma·rkən*]. 1791 i Udm 1775—1822 Halle Mark, Halle-Udmark; MK 1816, M 1844 Hallemarken; Gst Hallemark. || **Hallemose** [*ha·jlamåzaŋ*]. || **Halleskov** [*ha·jlaskawiŋ, ha·jlagœ·rsskawiŋ*]. UrneNb Halde-Skoven. || **Halletuer** [R: *ha·jlatawarna*]. — Alle Stederne har Navn efter Hallegd. Hald, se Indl.

Halsbidde [*ne·d i halsiŋ* el. *halsabedaŋ*]. — Jordstykke S. for Muleby Aa, som hører til S.-Mulebygd. Subst. Hals, der bruges om en Indsnævring af noget, her om et smallere Sted af Muleby Aa.

Hjørnehøl [ˈjö·rnaˈhö·liŋ]. — Dybt Sted i Blykobbe Aa.

Holgerbakke [*hål̥jərabakaŋ*]. — S. for Muleby Aa ved Sorthat Hse. || **Holgereng** [*hål̥jəracœŋən*]. — Eng N. for Holgerbakke. Har Navn efter en Skrædder Holgersen [*hål̥jərsən*] (Opt. 1943).

Holmebæk. MK uden Aar Holme Bekken. || **Holmene.** UdmJb 1729—38 Holmen, Holmene; UdmJb 1772 Holmen; 1772 Afskr. i Udm 1775—1822 tvende Vandstæder Holmen kaldet med hosliggende Siide-Vand .... paa Hans Kongelige Møytts Udmark i Nykker Sogn Kirke-Marken kaldet; UdmJb 1789 Holmene; 1790 i Udm 1775—1822 2de Vandstæder Holmene kaldet med tilliggende Sidevand; 1791 i Udm 1775—1822 en Mose Siide Vandet og Holmen kaldet; UrneNb kald[et] Saltholm i gl. dage, men nu kun Holmen; 1805 Thaarups Bh II 84 Holm; UK 1816 Holmene; UdmJb c. 1825 Holmemoesen. — Gaarden Saltholm har Navn efter dette Sted. Holm, se Indl.

Hulleskov [*hålagœ·rsskawiŋ, hålaskawiŋ*]. — Se Hullegd u. Bebyggelsesnavne. || **Hullevad** [*håla|va·, håla|va·d*]. Gst Hullevad. — Overgang over Muleby Aa ved Vallemark.

Humlebæk [R: *håmləbœk̥iŋ*]. — Lille Bæk gennem Humlelund. || **Humlelund** [*hœmləlsŋ*]. — Lille Skov- og Engstrækning V. for Hallegd. Insektnavnet Humle eller maaske Plantenavnet Humle, der dog i Sammensætninger hedder *håmla-*.

Hvedeland [*vedəlanəd*]. — S. V. for Kyndegd.

Hvideenge [*vi·daˈæŋa*]. UK 1817 Hvide Enge; Guide 1885 Hvideng; Th Hvide Enge. — I Nyker Plantage.

Hyldeshøj. Lb 1569 Hyldes høy. — Et Kollektiv *Hylde, dannet af Trænavnet Hyld.

Højagre [*håja·gra*]. — Mark til Hallegd, hvor nu Hallely ligger. || **Højskov** [*håjskaw*]. — N. V. for Hallegd.

Højsagre [*håjsa·gra, håjsara-, hajsarabakaŋ*]. Lb 1569 høys agir. — S. for Agregd ved Blykobbe Høj. Jorden har tidligere hørt til Tornegd og kaldes nu [*plœgabakaŋ*], se Pluggehøj ndfr. Formen [*hajsarabakaŋ*] er vel *Højsagrebakken (R).

Jernrev [R: *ja·rnre·vəd*]. — Del af Nykirke Rev.

Kalvehave. AL 1912 Kallahaua. || **Kalveløkker** [*ka(l)lyk̥ər*, el. *kalalyk̥ər* ?]. Lb 1569 kalffue lycke; Sk&P 1722 Kald Lycken; c. 1769 ThaarupsBh V 175, c. 1800 ThaarupsBh I 221 Kalve-Lykken; BhAvis 29/7 1865 (Th) Kalbyløkke.

Kattehul. 1794 (Th) Katte Hul. — Paa Vellensgaards Jord.

Kilen [*kʃi·liŋ*]. BhS XI 5, SkovK 1919 Kilen. — Skovbevokset trekantet Jordstykke hvor Baggeaa og Muleby Aa løber sammen. Subst. Kil, se Indl.

Kirkelund. Lb 1569 Kircke lundenn. || **Kirkemark** [*kʃærkəma·rkən*]. 20/7 1726 BhS III 78 Kirke-Marcken; UdmKomm 1727 Kircke Markens Kløvgang; Jb 1729 Kirche Marchen; M 1844 Kirkemarken. — Udmarken S. for Nykirke (Matr. Nr. 80) omkring Sursænkevej, der tidligere hed Kirkemarksvej. || **Kirkesti** [*kʃærkəstaj, -stæ·ŋ*]. — Nu nedlagt Sti fra Kirken ned til Søndergd. || **Kirkeudmark** [*kʃærkəu·markən*]. — Omkring Agremølle. || **Kirkevej** [*kʃærkəvæ·ŋ*]. — Vejen fra Gøngeherred til Nykirke, samme Vej som Skraavej.

Kirsebærskov. Th Kirsebærskoven, Tjøssebæraskovijn. — Ved Klavsemøller.

Kirsemark [*kʃøsəma·rkən*]. — V. for Yppernelund. Af Subst. Kirse „Kirsebær(træ)" (ODS), se Kirseløkke, Ø.-Larsker S., 671 samt Kørsegaard, Klemensker S., 661.

Klemmekuld [*klæmə'kol*]. VSK Klemmekul; K 1825—26 Cleme Kul; Bull 1869 Klemmekul. — Bakke ved Segen i Nyker Plantage. Subst. Klemme „Snævring i Terræn, smal Gyde" (ODS). I Aalborg var Hundeklemmen Navn paa en smal Blindgyde (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 92) og i Sønderjylland findes Hundeklemme flere Steder somMarknavn (DS III Registret).

Klondyke [*klo'dy·k* eller *klon'dy·k*]. — Kyststrækningen N. for Sorthat Odde. Navnet er givet af en Strandfoged, der havde været Sømand (Opt 1943) og er naturligvis Opkaldelse efter Klondyke i Alaska.

Knappenaalsrand. Thaarup 1839 p. 259 Knappenaalsranden. — Kullag.

Knække [*knæʃan, knæʃa, knæʃaskawiŋ*]. UrneJb Knække-Skoven, Knække Buske; AL 1912 Knæijkkan. — Knække, se Indl.

Korseng. Lb 1569 korss engen. — Eng under Degnegaarden.

?Krageeng. Lb 1569 Kraage engenn. — Af Fuglenavnet Krage el. Subst. Krog.

Krakeng. Lb 1569 Krack engenn. — Krak, se Indl.

Krogen [*krå·giŋ*]. — En lille Bugt ved Sorthat midtvejs mellem Blykobbe Aas Munding og Sorthat-Pynten. Krog, se Indl.

Krusedal. VSK Krusedal; Bull 1869 Krusedalen; Guide 1885 Krusedal. — Slægtsnavnet Kruse [*krü·za*] (R).

Kulvejen [*kålavæ·ŋ*]. — Vej i Sorthat Plantage fra det gamle Kulværk over Rævebro ud til Skovløberhuset S. for Blykobbe Aa.

Kæmpehøl [*kʃæmpahö·l(iŋ)*]. — Dybt Sted i Blykobbe Aa.

Kætte [*pœ·'kʃœta*]. Lb 1569 Kette, Kettes engen; UrneNb Een deel Hassel-Reener kald. Kiette; UrneJb Kætte, Kette; VSK Orig Ketten; UK 1816 Kætten. — Nu Navn paa en Engstrækning ved Blæsbjerg, i Lb 1569 er det Præstegaardsjord, hos Urne hører det til Søndergd og ligger sydligst i Sognet paa Grænsen mod Knudsker S. Navnet er afledt af Subst. Kætte, som paa Sjæll. betyder „en smal Krog; et Indelukke, Aflukke ved Huset" (DS II 27), men i sv. Dial. kan det betyde „Indhegning, indhegnet opdyrket Mark" (Rietz), paa Bh. findes Plantekjätta „Plantebed" (Esp). Det sv. Ord er Maskulinum, medens Stednavnet er en fem. Afledning paa -a, jfr. Kættemark u. Bebyggelsesnavne. Paa Bh. er Kætte forstaaet som Kjätta „Hunkat", hvilket ses af, at man har dannet et Husnavn som Kættereden.

Ladegaardsskov. Lb 1569 Ladegaards skouffuen. — Ved Ladegd i Klemensker S.

Langedam [*låŋə'dam*]. — Lige Ø. for Hallegd. || **Langeløkke** [*låŋə'lyʃa*]. — Mark Ø. for Munkegd ved Skellet mod Frostegd. || **Langemose** [*låŋə-måza*]. — Ø. for Vallegd.

Langedebjerg. 20/11 1633 UrneAdd Langedebierg. — Forleddet Langede findes ogsaa i Langedeby i Bodilsker S., 681, s. d.

Lerhøj. VSK Leerhøj; Th Lerhøj.

Lille-Almindingen [R: *lila almiŋən*]. — En Granplantage lige inden man fra Rønne naar den egentlige Almindingsskov. Del af Nyker Plantage.

Lundeng. Lb 1569 Lund eng.

Lyngby [*løŋby·*]. — Parceller fra Brogd ved Almindingen. Parcelejerne bor i Nyker.

Lynggærde [*løŋja·rəd*]. — Navn paa en „Gade", som tidligere kaldtes Udmarksvej, hvor Kreaturerne kunde løbe frit om. || **Lynghøj.** VSK Lynghøj; Bull 1869 Lynghøi. — I Nyker Plantage.

Løkkeseng. Lb 1569 Lyckis engen. — Løkke, se Indl.

Løvgade [*læ·wga·da*]. UrneNb Løv-Gaden; AL 1912 Læugadan. — En lille Lund mellem Bukkegd og Aaby Gde.

Melløkker [*mæ·llyɬə(r)*]. — Marker S. Ø. for Kyndegd. || **Melstykke** [*mæ·lstyɬəd*]. — S. for Kyndegd mellem Pilestykke og Hvedeland. Forleddet Mel- svarer til gda. mæthal „mellem".

Moserendehøl [R: *måzarœŋəhö·l*]. — Ved Udløbet af Vandrenden eller Grøften fra Søndergdsmosen i Blykobbe Aa (Opt. 1943).

Muleby Aa [*mu·laby·ɔ·n*]. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Muulebye aae; Mansa 1851, Gst Muleby Aa.

Mæby Bro [*mæ·bybro·*]. BhAvis 9/11 1849 Mæbye-Broen; Th Mæbybro. — Ældre Navn paa Brogaardsbro.

Mølleager. Lb 1569 Mølle agerenn; 1794 (Th) Lille Mølleager. — Mark. || **Møllebakke** [*mələbakaŋ*]. — Mark Ø. for Vellensgd, hvor der har staaet en Stubmølle. || **Mølledal** [*mələda·liŋ*]. — Ved Bækkegd. || **Mølledam** [*mələdam*]. — Efter en nu fsv. Vandmølle ved Blykobbe Aa mellem Lillegd og Sursænke i Knudsker S., 651. || **Mølleeng.** 1794 (Th) Mølle Engen. — Paa Vellensgaards Jord. || **Møllehøl** [*mələhö·l*]. — I Blykobbe Aa ved Lillegd.

Mørkelund. 1630 (Jb 1687) Mørche Lund. — Navn paa en „skous dehl".

Nordrerev. K 1746—50 Norder-Riff; K 1778 Norder Riff; Falenkamp 1783 Norder Rif.

Nyker Plantage. Guide 1885 Nyker Lyng; Guide 1914, Gst Nyker Plantage; Th Nyker Højlyng.

Nykirke Rev. Ravn 1671 p. 78 Ny-Kirkes Rev; BWK 1676 Nyker rif; BWBeskr Nykierck Ref; BWRap Nykierk Rif; JSørensen 1704 BhS XII 84 Ny Kierche Ref; K 1746—50 Nyckirke-Riff; Gst Nykirke Rev.

Parrotrand. BhAvis 15/5 1866 (Th) Parrotranden. — Kulaare i Sorthat-Systemet. Parrot-coal er det skotske Navn paa en særlig god Slags Kul, cannel-coal, hvorved forstaas Kul, som brænder klart uden Røg. Navnet stammer eventuelt fra en skotsk Kulbryder (R).

Pilehøl [*pi·lahö·liŋ*]. — I Muleby Aa Ø. for Vandmøllerhus, i Nærheden af Pilestykke ndfr. || **Pilestykke** [*pi·lastyɬəd*]. — S. for Kyndegd. Her boede en Per Pil [*pæ·r pi·l*] (Opt. 1943). || **Pilevad** [*pi·lava·d*]. Th Pilevad. — Overgang over Blykobbe Aa. Trænavnet Pil.

Planteløkke [*ne·da ved pla·ntəlyɬan*]. — En nu fjernet Granplantning mellem Sorthat Huse og Højegd (Opt 1943) som rimeligvis har været Planteskole.

Pluggehøj [*plœgahåjn, plœgahåjdən, plœgabakaŋ*]. — Mark S. for Pluggegd, samme Lokalitet som Højsagre.Navnet er Ellipse af *Pluggegaard(s)-høj.

Prins Christians Kilde [*prənsəns ɬilə*]. Panum 1830 p. 28 Prindsens Kilde; c. 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Prindsens Kilde; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Prinds Christian Frederiks Kilde; Thaarup 1839 p. 97, 104 Prinds Christian Frederiks Kilde(n); Mansa 1851 Pr. Christians Kilde; SkovK 1919 Prinsekilden; Trap[4], Gst Prins Christians Kilde. — I Blykobbe Plantage. Har Navn efter Prins Christian Frederik, den senere Christian VIII, der i 1824 som Prins besøgte Stedet. (Trap[4]).

Prinsesten. Th Prinsestenen. — Sten i Blykobbe Plantage ved Prins Christians Kilde.

Præstesø. DFS 1906/23 Præstesjøen vest for Kirken.

Pølsekedel [*pølsəɬœ·liŋ*]. — Dam S. for Muleby Aa S. Ø. for Kyndegd. Dammen er nu tilfyldt. Pølsekedel er kendt flere Steder i Sønderjylland som Navn paa smaa Engstykker (se f. Eks. DS V 271) eller som Navn paa Agerjord (DS IV 240, DS V 497). Stederne har Navn efter kedellignende Fordyb-

ninger i Terrænet, hvor der (ofte) staar Vand. En Vig af Haderslev Fjord hedder ogsaa Pølsekedel (DS IV 25). Jfr. Pølsekedel, V.-Marie S., 653.

Rasks Bankehøl [*rasks ˈba·ŋkəˈhö·l*]. — Dybt Sted i Blykobbe Aa 30 Meter fra Sursænkebro. Slægtsnavnet Rask (Rasch) og Verb. banke, sigtende til Vask af Linned ved Hjælp af Banketræ (Banketærskel).

Ravnebakke. VSK Ravnebak; Bull 1869 Ravnebakken; Gst Ravnebakke.

Risenholmsaa [*ri·zənˈhålmsœ·n*]. 1743 (Kb 1781—1814) Riseaaen eller Blykobbeaaen; UrneNb Rise-Aaen. — Den Del af Blykobbe Aa, der passerer Gaarden Risenholms Jorder. || **Risenholmshøj** [*ri·zənˈhålmsˈhåj*]. Lund c. 1820 Risehøy. — Ved Risenholm, tidligere St.- og Lle-Risegd. || **Risenholmsvad** [*ri·zənˈhålmsva·d*]. Th Risevadet. — Ved Risenholm.

Rævebro [*ræ·wabro·(ən)*]. Gst 1886 Ræve Bro; SkovK 1919, I 1922 Ræve broen; Gst Rævebro. — Bro over Blykobbe Aa i Skoven Sorthat. Ifl. Opt. 1943 boede i Nærheden en Mand, der kaldtes Ræven. || **Rævehøje** [*ræ·wahåjana*]. — Samme Høje som Simenehøje.

Rødbjerg Bæk [*ˈrö·bjæ·raˈbæɛ̆iŋ*]. — Ved Grænsen mod Klemensker S., hvor Rødbjerg findes.

Saltholm [(*ne·ra pœ·*) *salthålm*]. UrneNb Saltholm. — De nordligste Jorder til Risenholm (15.—16. Sg), jfr. Holmene ovfr., som er samme Lokalitet, og Gaardnavnet Saltholm.

Sandbankehøl [*sa·nba·ŋkahö·liŋ*]. — Dybt Sted i Blykobbe Aa.

Sandershøj. BhS XXI 60 Sandershøj. — Ved Lillegd. Mandsnavnet Sander.

Sandkrog [*sa·nkrå·giŋ*]. — Jordstykke ved Sorthatvejens Østside.

Schorsrand. Rawert 1815 p. 147 den schorske Kulfløts; Thaarup 1839 p. 237, 259 schorske Kulfløts, Schorsranden; Th Schors-Ran, Schors-Randen. — Af Familienavnet Schor.

Segen [*sæ·jənavan·əd, sæ·jən måza*, R: *sæ·gən*]. K 1746—50 Segen; Thurah p. 37 Seigen (en Mose); 1763 UrneAdd Seegen; Bugge 1771, Skougaard 1804 p. 230, VSK Segen; Salchow 1813 Seegen; Ipsen K 1839 Seegen; Gst 1886 Segen; Gst Segenkjær. || Segen Led. Salchow 1813 Segener Led; DFM 39 p. 171 Segenledet. — Plur. af Subst. Sig „mindre Lavning, der i fugtige Perioder er fyldt med Vand, og hvor Jorden derfor er sur", i bestemt Form.

Sidevand. 1772 i Udm 1775—1822 Siide-Vand; 1790 i Udm 1775—1822 Sidevand; Dok 1790 i Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr. 1e Sidevandet; 1791 i Udm 1775—1822 en Mose Siide Vandet og Holmen kaldet. — En Mose der ligger ved Siden af Holmene. Af Subst. bh. Sidd [*si·d*] el. Sidde [*si·də*] „Lavning" (R).

Sidseris. Lb 1569 Sitze Riis, Siitze riis; Lb 1569 CodUps Siitze Riis. — Skov. Af Kvindenavnet Sidse, Sisse, ældre Cæcilia.

Simenehøje. Seier BhFM 82 Simiahøjene; Guide 1914, Gst Simenehøje. — Samme Høje som Rævehøje. Af Mandsnavnet Simon el. Sigmund.

Skaborg. Lb 1569 Skaborg. — Præstegaardsjord. || Skaborg Dam [*ˈska·bərˈdam*]. — Jordstykke med Vandhul mellem Præstegaarden og Gønge-herred Huse. Skaborg er vel Navn paa et Hus, af Subst. Skade „Afbræk, Forringelse" og Borg, der ofte anvendes i Husnavne i nedsættende Betydning. Skade udtales dog paa Bh. [*ska·*] (Esp 476).

Skalaba [*ska·laˈba·*]. — Areal ved Baggeaa. Jfr. Skalabart, Ø.-Marie S.

Skallemark [*ska·ləˈma·rk, ska·jla·gra, ska·jlma·rkən*]. — Terræn med daarlig Jord ned mod Baggeaa mellem denne og Muleby Gde. Adj. skallet.

Skarpen. Th Skarpen. — Stejl Grund ud for Sorthat. Jfr. Skarpen, Rønne Kbst. 641.

Skelhøj [*/æ·lˈhåj*]. Skougaard 1804 p. 324 Sjælhøy; INM 1879 Sjælhøi; DFS 1906/23 Sjælshøj; AL 1912 Sjælhøj; BhS XXI 61 Sjælhøj, Sjælshøj. — Høj mellem Buldrøgd og Dyndegd. Af Subst. Skel „Grænse".

Skidttæven. Thaarup 1839 p. 259 Skidttæven. — Kulrand i Sorthat-systemet. Nedsættende Navn.

Skillingsrand. Thaarup 1839 p. 257 Skillings-Randen. — Kulaare i Sorthat. Efter Forekomst af en Forstening kaldet Skillinger (Carpolithes nummularius).

Skoveng. Lb 1569 Skow engen, Skouffeng.

Skraavej [*skra·væ·ŋ*]. — Vej fra Gøngeherred til Nykirke, kaldes ogsaa Kirkevej.

Skuleskov [*sku·ləskaw*]. Lb 1569 Skule skouff; 1728 Gl. kgl. Saml. 3597 8vo Skuuleskov liggende til Blyekoppe-Gaarden; Jens Kofoeds Beretning Thurah p. 240 Skulle-Skov; UrneJb Skiule Skov; Urne Tilf. t. Thurah 50 Skuule-Skov. — Skov ved Blykobbegaard. Det fortælles, at da Jens Koefoed og Præsten Ancher drog til Rønne og skød Printzenskjold d. 8. Dec. 1658, samledes man her (Opt 1943). Navnet, hvis Forled synes at være Verb. skule „skjule", er imidlertid ældre end denne Begivenhed, saa det kan ikke være denne, der har været Anledningen til dets Opstaaen.

Smaalyng [*smœˈløŋ*]. || Smaalyng Skov [*smœˈløŋˈskawiŋ*]. — N. for Muleby Gde.

Smederand [*smedara·n*]. Thaarup 1839 p. 259 Smederanden. — Kulaare i Sorthat. || **Smedeungen.** Thaarup 1839 p. 259 Smedeungen. — Kulrand i Sorthat, vel opfattet som en Unge af Smederanden.

Snoghøj [*snå·gəˈhåj, snå·gˈhåjskløpan, snå·gˈhåjs hö·l, snå·gˈhåjslætan*]. — Dyrenavnet Snog, bh. [*snå·ga*] (Esp 71). I de treleddede Sammensætninger er, da andet Led har Hovedtryk, første Leds Bindevokal svundet.

Sortehøl. — Dybt Sted i Blykobbe Aa. || **Sortekilde** [*swo·rtəˈɻiļa*]. — Brønd ved Muleby Aa, hvor Broen nu gaar over ved Vallevad. || **Sortekær.** VSK Sortekiær; Guide 1885 Sortekjær. — I Nyker Plantage. || **Sortelunde** [*swo·rtəˈloŋa*]. UrneNb Sorte-Lund; 1806 Thaarups Bh II 28 Sortelund; Lund c. 1820 Sortelundsskov. — Bevoksning S. for Muleby Aa overfor Vallegd. || **Sorthat** [R: *swœ·rthat, swo·rthat*]. Gst Sorthat; Teinnæs sworthattaskâuijnj. — Skov plantet paa Flyvesandsstrækningen ved Kysten. || Sorthat Klippe [*swo·rthat, swo·rthatakløpan*]. K 1744 Nørre Sorthatt; K 1746—50 Sort-hatt; K c. 1700 Wester sorthatt; 1738 i Komm 1738 Sorthat; Rel 1743 Sorte Hat; K 1744 Nørre Sorthatt; Skougaard 1804 p. 325 Svaarthat; Salchow 1813 Sortehatt; BhFisk 1933 p. 14 Svorthat. — En stor Sten ude i Vandet N. for Sorthat Rev. || Sorthat Odde [*swo·rthatapyŋtən*]. K 1746—50 Sort-hatt-odden; K c. 1760 Sorthatt Odde; DAtl Sort-Hat-Odde; K 1778 Sorthatt Odden; Mansa 1851 Sorthat-odde; Bull 1869 Sorthats Odde; Borrijnh V 117 Svorthat. || Sorthat Rev [*ˈswo·rthataˈre·vəd*]. Th Sorthat Rev. — Samtlige Steder har Navn efter Sorthat Klippe. Sagnet fortæller, at en Jættekvinde i Sverige kastede den efter en Mand paa Bornholm, som hun vilde slaa ihjel, men den naaede ikke Maalet og faldt i Vandet (Opt 1943). Klippen er sammenlignet med en sort Hat (jfr. Gunnar Knudsen i Festskrift til Vilhelm Andersen p. 343).

Spidsebidde [*spesabedaŋ*]. — Et spidst Jordstykke mellem en Markvej og den Grøft, der danner Skel mellem Muleby Gde og Aaby Gde.

Sprætten. Thaarup 1839 p. 259 Spretten; Th Sprætten. — Kulrand i Sorthat. Af Subst. Spræt „Smaabuske, Ris, Lyng og lignende Smaavækster, der skyder op paa udyrket Mark". (Jfr. ODS). I Jy. findes Sammensætningen Lyngspræt (VSO).

Spundet. Lb 1569 Spundett; Lb 1569 CodUps Spunditt. — Navn paa en Eng. Subst. Spund, se Spundet, Neksø Kbst., 646.

Stenhøj. Lb 1569 Stenhøy, Stenhøye, Stenhøys agir; Lb 1569 CodUps Steenhøye; 1762 UrneAdd Steenhøye Bakken. || **Stenkuld.** K 1746—50 Sten-kull; Thurah Steenkulle.

Strandmark [*stra·nma·rk*]. UdmJb c. 1825, UdmJb 1729—38, UdmJb 1831, M 1844 Strandmarken; UdmJb 1846 Nyker Strandmark, Strandmarken; BhS XI 3 Nyker Strandmark. — Nu Skoven Sorthat.

Sursænke [*(i·) sù·rsœ·ŋɧa, sù·rsœŋɧa*]. — Ved Blykobbe Aa lige overfor St.-Sursænkegd i Knudsker S. Overgangen over Aaen kaldes [*sù·rsœŋɧabro·ən*] og Vejen fra Agremølle til Broen [*sù·rsœŋɧavæ·ŋ*]. Lidt V. for den nuværende Bro laa et Vad [*sù·rsœŋɧava·d*]. Se Sursænkegd i Knudsker S., 651.

Sverige [*sværi*]. — Agerjord S. for Sortelunde. Landsnavnet Sverige.

?Svinehave. UrneNb Svend-Hauge; UrneJb Svendhaugen; VSK Svinehaven; Lund c. 1820, INM 1879 Svendsskov. — En lid. Lund med Ask i Enge Giærdet (UrneNb). Alle Belæggene angaar utvivlsomt samme Lokalitet, men det er usikkert, om Forleddet er Mandsn. Svend el. Dyrenavnet Svin.

Sønderaas. Lb 1569 synder aassenn. || **Sønderrev.** K 1746—50 Sønder-Riff; K 1778 Sønder Riff; Falenkamp 1783 Sønder Rif. — Rev S. for Nykirke Rev.

Timeglasset [R: *ti·magla·zəd*]. — Markstykke af Form som et Timeglas.

Trealensrand. Thaarup 1839 p. 257 Trealens-Randen. — Kullag paa indtil tre Alen.

Tyskehøj [*ty·skahå·ŋ*]. VSK Tydskehøj; Lund c. 1820 Tyskehøy; Gst 1888 Tyskehøj. — Sløjfet Høj N. V. for Vallegd, nu Grusgrav. Højen var ilde berygtet for „Pysleri og Djævelskab" (INM 1879).

Vaadehul [*de ˈvœ·da ˈhåləd*]. — Sted ved Aaen ved S.-Mulebygd, hvor Vandet er stemmet op.

Vallebæk [ˈ*va·jlaˈbæɧiŋ*]. — En lille Bæk, som udspringer ved Vallegd og løber ud i Muleby Aa. || **Valleenge** [*va·jlaˈæŋa*]. 28/11 1694 BhS IX 54 Valle Enge; UrneJb Walle-Enge. — Ved Vallemark. Vejen Ø. for Solvang hedder [*va·jlaˈæŋavæ·ŋ*]. || **Vallehøj.** VSK Orig, IpsenK 1839 Vallehøi. || **Vallevad** [*va·jlaˈva·*, *va·jlaˈva·d*]. — Overgang over Muleby Aa ved Vallegd. Vejen fra Nykær Mejeri til Vallegd hedder [*va·jlaˈva·svaj*]. Samtlige Steder har Navn efter Vallegd.

Vangeløkke [*våŋalyɧan*]. — Lige N. f. Kaptajnhus. Vang, se Indl.

Vasebakke [*va·zabakaŋ*]. — Bakke ved Vasebæk. || **Vasebæk** [*va·za-bæɧiŋ*]. — Lille Bæk Øst for Kaptajnhus ved Vasebakke. Vejen nordpaa hedder [*va·zabæɧvæ·ŋ*]. Subst. Vase „Vej dannet ved Opfyldning med Risknipper".

Velling. 8/9 1555 Hüb 227 Wellingh. — Navn paa en Skov. Det kan ikke bestemmes hvor denne Skov har ligget. Men Navnet minder i saa høj Grad om Forleddet i Gaardnavnet Vellensgd i Nyker og Vellensbygd i Nylarsker S., at man maa antage, at een af disse Gaarde har Navn efter Skoven, og at denne saaledes har ligget enten i Nyker el. Nylarsker S. Velling kan være en Afledning med -ing af Væld „Kilde" og betegne en Skov med een el. flere Kilder. Om -ing se Indl.

Vestkule [*væstakü·lan*]. — Vanding ved Landevejen mellem Vallegd og Brogd. Af Familienavnet Vest. Ifl. Bh Ldejd 1876 har der boet en Vest paa Brogd.

Vieseng. Lb 1569 Vieseng. — Subst. bh. Vie, n. „Bevoksning med lave Pilebuske (Salix repens og Salix cinerea)" (R).

Virten [*ve·rtan*]. — Navn paa Jord under Vellingsgd. Af usikker Oprindelse.

Værkbro [*værkabro·ən*]. — Bro over Muleby Aa førende til Hasle Teglværk.

Vættemose, Lille- [*liļa vætəsmåza*] — I Nyker Plantage. Se Vættemose, V.- Marie S. 653.

Yppernelund. Sk&P 1722 Ødberne Lund; K 1744 Ødber Lund; UrneJb Øberne Lund; 1806 ThaarupsBh II 27 Øbernelund. — Hos Urne Navn paa en lille Skov. En Parcel af Yppernegd har Navn efter Skoven, og kaldes paa MK 1816 Ybbernelund. Navnet er Ellipse af Yppernegaard(s)lund.

Ærterende [*a·rtərœŋan*]. — Kilde med klart rent Vand. Folk hentede der Vand til at koge Ærter i (Opt. 1943).

Øen [*ö·n*]. — Et Stykke Jord paa $^1/_2$ Td. Land til Aabygd dannet af Aflejringer fra den forbiflydende Aa.

Ørningen [*ör·niŋən*]. — Arealet omkring Ørningehuset, strækker sig ind i V.-Marie S. omkring Ørningedalen og Ørningemosen, som ligger paa Grænsen til Nyker S.

653. VESTER-MARIE SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 2. Sg: Kærgd, Snøvteregd; 12. Sg: St.-Smørengegd, Søndergd; 17. Sg: Bækkegd, St.-Klintegd, Paa Bakken; 22. Sg: Brændegd, Halsegd, Hjulergd; 25. Sg: Smørmosegd, Vingevænge Gde; 26. Sg: Aagd, Ryttergd, Vingevænge Gde; 29. Sg: Bækkegd, Smoltegd; 31. Sg: Elisegd, Kurlændergd, Ved Kirken; 33. Sg: Søgd, Tuegd; 38. Sg: Asseregd, Hejsergd; 44. Sg: L.-Gadegd, Ingvorsgd, Jydegd; 47. Sg: Brunsberg? Paa Bjerget; 51. Sg: Pilegd, Vandmøllegd; 53. Sg: Albrektegd, Højegd, Letholmsgd; 55. Sg: Galingegd, Lollegd; 58. Sg: Bakkegd, St.-Pilegd; 59. Sg: I Hullet, L.-Pilegd; 61. Sg: Galingegd, Tingstedgd; 1. Vg: Myreby, Vippenetorp; 6. Vg: Ellehul, Engegde, Kirkebo; 7. Vg: Dalbygd, Søhjemmet; 11. Vg: Paa Klint, Slaggegd; 14. Vg: L.-Gadegd, Gyldensgd; 18. Vg: Engegde, Havrebrødgd.

Vester-Marie, Sogn, **Vester-Mariekirke**, Kirke [*væstərˈma·rkər(sən), væstərˈma·rɭkærkə*; R: *væstrəˈma·rkər(sən)*, lokal Udtale *ma·rkərsən, ma·rɭkærkə*]. 29/3 1335 (Lundeb.) ecclesie occidentalis beate marie; udat. 1401—50 Rep. 458 vor Frue Sogn vestre; 26/5 el. 28/8 1413 parrochia occidentali b. Marie virg.; 13. el. 20/7 1429 westre Marie kirkesogn; 9. el. 16/7 1448 Hüb 19 wor Frues sogn westre; u. D. 1490 (Reg bon cap Lund) Westra Mariæ kyrcke sogn; 10/7 1508 Wæstre Mark kirke sogn; 1528 Hüb 79 wester Marckircke sogenn; 1530? Hüb 82, 84 Vestermark sogn, Westre Marie kierke sogn, lille Mari Kircke sogn; Reg 1547 Hüb 428 Westermarkersoggen; 8/9 1555 Hüb 228, 243, 244, 246 Westermarcker, Westermarck soghen, Westremarck, Westermarkircke; 1555 Hüb 216 Wester Marie kirke soghen; KancBrevb 30/4 1557 Vester Marki Sogn; Lb 1569 Westre Marcker Sognn, Westre Marie Kircke; 30/8 1577 Hüb 474 Westermarckesogen; LR 1580 wester marcke kircke, wester marcker Sogen; Jb 1599 Hüb 535 Vestermark Sogn; LR 1609 Vestermarck Sogen; Jb 1625 Westermarkr Sogen; KancBrevb 19/5 1636 Vestermarker Sogn; BWK 1676 Vester Mariæ K.; Jb 1664 Westermarch Sogn; Mejer W. Marcks-kirche; ResenK Wester Mariæ K.; KronSk 4/4 1696 Westermarch S.; K c. 1700 Wester Marie Kirck; K c. 1770 Wester Marie Sogn, W:Mar: K:; M 1844 Vestermarie Sogn; Gst Vestermarie K; Teinnæs Væstremarker. — Sognet har Navn efter Kirken, som var indviet til Jomfru Maria (Vor Frue). Navnet Marie er i Glda. blevet udtalt med Tryk paa første Stavelse, hvorfor vi har faaet Udtaleformen *ma·rkərsən*, elliptisk for Mariekirkesogn; denne Udtaleform kan gennem Skriftformerne spores tilbage til 16. Aarh. og har tilsyneladende givet Anledning til en lejlighedsvis forekommende Omtydning til (Vester)mark.

Aagaard (26. Sg) [*ɔ·gɔ·r*]. Gst Aagd. — Nyt Navn, givet efter Beliggenheden ved Lilleaa.

Aagaard (54. og 56. Sg). UrneJb Aae eller Alegd; Ipsen K 1839 Aae(gd). — Efter Beliggenheden ved Tingsted Aa.

Aasedamshus, Hs [*ɔ·zadamshu·zəd*]. Bull 1869 Aasedams H; Bh Ldejd 1876 Aasedamshuset; Guide 1914, Gst Nre-, Sr Aasedamshus. — Skovløberhus i Almindingen. Af Naturnavnet Aasedamme.

Albrektegaard (53. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Alberts Gd; Thurah Alberts(gd); UrneNb Albrettegd, Bugge 1771 Albertsgd; UrneJb Albrecte-Gd; Ipsen K 1839 Albrete (gd); Postadr 1869 Albertsgd. — Mandsn. Albert, Albrekt. Gd. tilhørte Hans Albrechtsen, død 1735 (K. Kure).

Aldershvile, Gd (16. Sg Udbygger) [*alərsˈvi·la*]. Bh Ldejd 1876, AL 1912, Gst, Postadr 1943 Aldershvile. — Nyt Navn paa Vibeløkke.

Alegaard (54. og 56. Sg) [*a·løgœ·r(iŋ)*]. 1574 (Z) Alnegd; K 1746—50 Aale-Gd; UrneNb, Bugge 1771 Aalegd; UrneJb Aae eller Alegd; VSK Allegd; Salchow 1813 Alegd; M 1844 Ahlegd; Guide 1914, Gst Ahlegd. — UrneNb, der ogsaa henregner Gd til Tingsted, bemærker, at den hedder Aalegd „af en Dam ud[en] for Gaard[en] paa Lyng[en] Aaledam kald[et]." Om denne se Aledam i Nyker S., 652. Urnes Forklaring er dog næppe rigtig, at dømme fra de mange Former med Ale-, snarere af Trænavnet Al.

Almegaard (19. Sg) [*almøgœ·r(iŋ)*]. Postadr 1943, Guide 1946 Almegd. — Trænavnet Alm.

Almindingshus. 1739 BhS XX 83 Almindshuset. — Skovfogedhus i Almindingen.

Anhøj, Hs (67. Sg Fortov) [*anhåj, a·nhåj, anˈhåj*]. Postadr9, Guide 1946 Anhøj. — Af Fuglenavnet And el. Kvindenavnet Ane.

Armoden, Hse [*i· ˈarmo·diŋ*, R ogsaa *a·rmo·diŋ*]. Th Armodijn, Armoden. — Huse i Smørenge med fsv. Stubmølle. Naturnavnet Armoden.

Asseregaard (38. Sg) [R: *asəragœ·riŋ, asaragœ·r*]. UrneNb, UrneJb Asseregd. — Mandsnavnet Asser. Gd tilhørte ifl. Jb 1658 og 1662 Adtzer Eßbernßen.

Bakkegaard (58. Sg) [*bakagœ·r*].

Barkvist, Hs [*ba·rkvest*]. Gst Barkvist. — Andet Navn paa Havreknække, hed tidligere ogsaa Smelleslot, nu Nydal (Guide 1946). Jfr. Barkvistegaard, Rutsker S., 662.

Bastemosehus, Hs. Guide 1914 Bastemose Hus; Gst Bastemose Hs. — Naturnavnet Bastemose.

Bilidt, Hs (65. SgPc) [*bi·ali·ta, bi·aˈli·ta*. R: *ˈbi·aˈli·t* el. *bi·aˈli·thü·zəd, ˈbi·aˌli·tahü·zəd*]. BhVejviser 1944, Guide 1946 Bialite. — Tidligere blev den Sognevej, der gaar forbi Huset, stærkt benyttet. Folk gjorde da Holdt ved Huset for at fodre Hestene, deraf Navnet „bi lidt" (Guide 1946), som hedder [*bi·a li·d*] paa Bh. Den anden Udtale [*bi·ali·ta*] er en Stedsafledning paa -a (R).

Bjergegaard, Lille- (66. Sg) [*liļa bjæ·ragœ·r*]. Skiftepr 1692 lille biergegd; Dom 1692 Rtk Skov- og Jagtvæsen Gruppe 12 Nr. 16a paa lilde Biergegd; K 1746—50 Lille bierge gd; Thurah Lille Bierge(gd); UrneNb Lille Bierregd; Bugge 1771 Lillebierg; UrneJb Lille Bierge Gd; VSK Lille Bierregd; Salchow 1813 Lille Biergegd; M 1844 Lille Bierregd; Gst Lle Bjergegd.

Bjergegaard, Store- (9. Vg) [R: *sto·ra bjæ·ragœ·r*]. U. D. 1490 (Reg bon cap Lund) Biergagd; 14/1 1491 Bergegd; paa Bagsiden af s. Dok Berge gd; 10/7 1508 Biærghe gd; (her?) 1537 Hüb 96 Bierregd; 6/5 1608 Hüb 560 Bieregd; Ravn 1671, Resen Bjergegd; ResenK, Skiftepr 1688 Bieregd; Skiftepr 1690, 1691 Bierregd; Jb 1691 Bieregd; K 1746—50 Store bierre Gd; Thurah Store-Bierge(gd); UrneNb Store Bierregd; Bugge 1771 Storebierg(gd); UrneJb Bierge Gd den store; VSK Store Bierregd; Salchow 1813 Store Biergegd; M 1844 Store Bierregd; Gst Ste Bjergegd.

Borregaard. JbRgsk 1661 Borregd. — Uvist hvilken Gd det betegner.

Brohus (41. Sg Fortov). Kb 1782 Broe Huuset; c. 1860 (Kb 1781—1814) Ringebybrohus. — Hus ved Ringebybro, kaldtes ogsaa „Verdens Ende".

Brunsberg, Gd. KancBrevb 25/7 1553 Brunsberg. — „Ryngebye enngh" ligger til denne Gd, der formodentlig derfor maa have ligget i V.-Marie S. Z henfører Navnet til 47. Sg.

Brændegaarde (21.—22. Sg) [*brændəgœ·rana*; R: *brænɲəsgœ·rana*]. 1738 Komm 1738 Bonde gd; UrneNb Brændegd (21. Sg); UrneJb Brænde Gd (21. Sg); VSK, Salchow 1813 Brændegde; M 1844 Brændsgd (21. Sg), Brændegd (22. Sg); Mansa Brændesgde; Gst Brændegde. — Snarest efter det tilstødende Naturnavn Bodebrændes Mark, Nylarsker S., 654. I nyere Tid omtydet efter Vb. brænde, i Particip. bh. [*brænt*], jfr. Esp Indl. 133.

Buskehus, Hs. Gst 1887 Buskehus. — Ved Klinteskov. Samme Hus som Egely.

Bækkegaard (17. Sg) [R: *bækagœ·riŋ*]. — Et sjældent brugt Navn paa St.-Klintgd. Af Subst. Bæk.

Bækkegaard (29. Sg) [*bækagœ·r*, før: *bækiŋ*]. Guide 1914, Gst Bækkegd.

Dalbygaard (7. Vg). UrneNb I Sose i Dalbye; UrneJb Dalbyegd eller i Sose; Ipsen K 1839 i Dalbye (i Sose).

Dalbygaard, Lille- (10. Vg) [*liļa da·lbygœ·r*]. UrneNb I Sose, Dalbye; UrneJb Dalbye eller i Sose; Salchow 1813, Ipsen K 1839 Dalbye; Guide 1914 Lle Dalbygd.

Dalbygaard, Store- (30. Sg) [*sto·ra da·lbygœ·r*]. KR 1684 Dalbu; UrneNb I Sose ell. Dalbyegd; UrneJb Dalbye Gd ell. i Sose; Salchow 1813 Dalbyegd; Guide 1914, Gst Ste Dalbygd. — Ligger i en Dal.

Dammegaard (16. Sg) [*damagœ·r*, R: *damagœ·riŋ*]. (Her?) 1738 Komm 1738 Anders Iensen ved Dammen; Th, Postadr 1943 Dammegd.

Dueløkke, Gd [R: *dawəlyķa, pœ· dawəlyķə*]. Gst 1886 Duelykke; Postadr9 Dueløkken; Guide 1914 Douelykke (Udtale); Gst Duelykke. — Fuglenavnet Due.

Dyrstensholm, Gd [R: *dy·rste·ns'hâlm*]. 1775 Thaarups Bh II 112 Dyrsteens Holm; Kb 1861 Dyrsteensholm; INM 1879 Dyrstensholm; Gst Dyrstensholm. — Egentlig en Holm mellem Mosedragene, har Navn efter en Sten Dyrsten, s. d. u. Naturnavne.

Elisegaard (31. Sg) [*e'li·sagœ·r*]. Guide 1914 Elisagd; Th, Postadr 1943 Elisegd. — Nyt Navn paa Kurlændergd, ifl. Guide 1914 givet, fordi dette Navn havde faaet daarligt Ry. Kvindenavnet Elise.

Elleby, Nørre- og Sønder- (40.—41. Sg) [*œləby·gœ·r*, R: *œləby·, œləby··gœ·rana*]. Lb 1569 Elleby; LR 1602 ellebye; PrI 1624 Elllby; Smørskyld 1624, Skiftepr 1685, 1690 Ellebye; K 1746—50 Elle-Bye; UrneNb Elleby; DAtl, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Ellebye; M 1844 Ellebygde; Gst Elleby Gde. — Vel Kollektivet Elle „Ellekrat".

Ellehul, Gd (6. Vg?) [*œləhâl*]. Lb 1569 Ellehull. — Kirkebo, hørende til Aaker S, men liggende i V.-Marie, og maa uden Tvivl være 6. Vg, det eneste i Sognet liggende Kirkebo.

Enesbjerghus, Hs. Bull 1869 Enebjerg H. — Naturnavnet Enesbjerg.

Eneskrogløkkehus. Th Enekrogaløkkjehuzed. — Ved 9. Vg. Naturnavnet Eneskrog.

Engegaard (35. Sg). VSK Engegd; Ipsen K 1839 Enge(gd). — Ligger ved en Eng.

Engegaarde (6. og 18. Vg) [*œŋagœ·rana*, R: *œŋagœ·riŋ*]. K 1746—50 Enge-Gd; Thurah Enge(gd); UrneNb, DAtl Engegd; UrneJb Enge Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Engegd. — 6. Vg betegnes i ældste Kilder som Kirkebo, DAtl, Salchow 1813 og yngre Kilder kalder begge Gde for Engegd.

Flæskehas, Hs [R: *flœskha·za*]. — Nu Dalshøj. Jfr. Flæskehasen, Christiansø, 690. Andet Led *-ha·za* er en fem. Afledning af *-ha·z* „Has", men Betydningen er uvis; Flæskehas kunde være et Skældsord af samme Type som Fedthas, Vindhas, men Ordet Has kunde dog ogsaa opfattes i Bet. „Knæhule", specielt om et Parti af Dyrs Bagben, og i Sammensætningen Flæskehas om en Skinke (R).

Fogedagerhus, fsv. Gd (8. VgPc) [*fawda·gra(hiu·zəd)*]. Komm 1685 paa Fogdeagrene; VSK Fodagerhuus; MK 1817 Fogedagre Huuset; Postadr 1869 Fogedagerhuus; Bh Ldejd 1876 Fogedagrehuset; Gst 1886 Fogedager Hs; Guide 1914 Fogedager Hus. — Huset er nu nedrevet. Det laa paa Lille-Vestergaards Jord, som vistnok er opslugt af Store-Vestergd. Lille-Vestergd blev i Beg. af 17. Aarh. beboet af den i 1607 henrettede Skriver og Ridefoged Jens Bendtsen, efter hvem Fogedager har Navn (M. K. Zahrtmann BhS XXI 41 f.) I Komm 1685 omtales nogle Udbyggere paa Fogdeagrene.

Frigaard (15. Vg) [*fri·gœ·r(iŋ)*]. VSK Friegd (bet. som 5. Vg); Gst Frigd. — Gd var Frivorned (Z).

Friløkken, Hs (63. Sg Fortov) [*fri·lyķan*]. MK 1817 Frieløkken; M 1844 Frilykken; Postadr 1869 Frilykkehuus; Bh Ldejd 1892 Friløkken; Postadr9 Friløkkenhus; Gst Frilykken. — Se Friløkken i Knudsker S., 651.

Fuglesang, Hs (35. SgPc) [*fawlasâŋiŋ*]. Guide 1914, Gst Fuglsang. — Hedder nu Engly (Guide 1946). Fuglesang er et hyppigt Navn paa Gaarde og Huse, især i Skovegne (DS VIII 70).

Gaaseslot, Hs [*gœ·zaslâtəd*]. — Et nu nedbrudt Hus S. for Hakkemyre.

Gadegaard, Lille- (14. Vg) [*liļa ga·dəgœ·r*]. UrneNb lille Gadegd; UrneJb

Lille Gade Gd; Ipsen K 1839 Lille Gade(gd). — Har Navn sammen med 44. Sg, som den støder op til.

Gadegaard, Store- og Lille- (43.—44. Sg) [*sto·ra, liļa ga·dəgœ·r*]. 1530 (Z) Gadebygd; Skiftepr 1681, 1688, 1690 gadegd; Skiftepr 1691 gade gd; Komm 1738 Gade Gd; K 1746—50 Gade-Gd; Thurah Gade(gd), UrneNb, DAtl Gadegd; UrneJb Gade Gd; Salchow 1813, M 1844 Gadegd, Lille Gadegd; Gst Ste-, Lle Gadegd. — Belæggene fra før 1800 angaar kun 43. Sg. Ligger ifl. K 1746—50 ved Udmarks-Gaden. Gade, se Indl.

Galingegaard (55. Sg) [R: *ga·liŋagœ·riŋ*]. K 1746—50 Galinge Gd; Thurah Galinge(gd); Bugge 1771 Galingegd; UrneJb Lolle ell. Gallinge Gd; Salchow 1813 Gallingegd; UK 1817 Galingegd; M 1844 Gallingegd; Gst Galingegd. — Slægtsnavnet Galen, se 61. Sg.

Gallngegaard (61. Sg). K 1746—50 Galinge Gd; Thurah Galinge(gd); UrneNb Galingegd, paa Tingstæd; Bugge 1771 Galing(gd); UrneJb Paa Tingstæd eller Gallingegd; VSK Gallinge-gd; Ipsen K 1839 Gallinge(gd). — Slægtsnavnet Galen; tilhørte ifl. Jb 1625 Lauritz Gallind.

Gildesbo, Nørre-, Hs [*ǧiļəsbo·*; R: *ǧiļəsbo·əd, nårə ǧiļəsbo·*]. Urne Till. t. Thurah 85 det Nørre gildesboe; Bh Ldejd 1876, Guide 1914 Nordre Gildesbo; Postadr9 N.-Gildesbo; Gst Nordre Gildesbo. — Se Gildesbo, Knudsker S., 651.

Gildesgaard (12. Vg) [*ǧiļəsgœ·r(iŋ)*]. Jb 1691 Gillesboe; 1732 Komm 1738 det Søndre Gildesboe; UrneNb Et Gildes Boe; Urne Till. t. Thurah 86 et gildesboe og kaldes det Søndre; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Gildesboe; M 1844, Gst Gildesgd. — Jfr. Gildesbo, Knudsker S., 651.

Grydekullehus, Hs [*gry·dan*, R: *gry·dəkʂļahü·zəd*]. — Naturnavnet Grydekulle.

Gulbakkehus, Hs. Postadr9, Guide 1946, SkovK 1934, Gulbakkehus. — Skovbetjentbolig i Almindingen. Naturnavnet Gulbakke.

Gyldensgaard (14. Vg) [*ǧyļənsgœ·r*]. Salchow 1813, Guide 1885, Gst Gyldensgd. — Se Gyldensgaard, Ø.-Marie S., 673.

Haagensgaard (39. Sg) [*ha·kânsgœ·r*, R: *ha·kânsgœ·r*]. UrneNb Ringebye ell. Haagensgd; UrneJb Haagens Gd; Salchow 1813 Haagensgd; Ipsen K 1839 Haagens(gd); Gst Hakonsgd. — Mandsn. Haagen. Gd tilhørte 1671—88 Haagen Michelsen (K. Kure). Udtaleformen litterær.

Hakkebjerg, Gde. PrI 1624 Hackebierg. — Fem Gaarde N. for Kirken. Under dette Navn sammenfattes uden Tvivl Hakkeledgd, St.- og L.-Bjergegd og et Par af de nærmeste Gaarde (Skougaard 1804 p. 303). Muligvis en Sammensætning med Vb. hakke i Bet. „rydde Skov" (R). Formen fra PrI 1624 er dog tvivlsom, idet den ikke kendes fra andre Kilder og derfor muligvis kan være Fejl for Hakkeled, se flg. Navn; denne Præsteindberetning indeholder flere utvivlsomme Fejl.

Hakkeledgaard (64. Sg) [*hakəle·gœ·r*; R: *hakələgœ·riŋ*, ogsaa *hakəle·*, *hakələ* usammensat]. 1627 (Z) Hacheled; 1672 (Z) Hackeleijersgd; Skiftepr 1688 hacheled gd, hacheley gd, Hacheleiegd; Skiftepr 1689 Hacheleedgd; Skiftepr 1690 hacheleedßgd, hacheleds gd; Sl. 17. Aarh. Thaarup Pap Nr. 16 wed Hacheleet; K 1746—50 hakkele Gd; Thurah Hakkele(gd); UrneNb Hakkelegd; UrneJb Hakkeled Gd; VSK Hakkeled; Salchow 1813 Hakkelegd; M 1844 Hakkeledgd; Gst Hakkeled Gd. — Vel elliptisk for *Hakkebjerg Led, se Hakkebjerg ovfr., hvis Hakkebjerg ikke skyldes en Fejl i PrI 1624. Saafremt Hakkeled er det rigtige Tolkningsgrundlag, maa det vel opfattes som sammensat med Vb. hakke i Bet. „slaa haardt, hugge", og betyde „klaprende Led".

Hakkemyre, Hs (9. Vg Fortov). Postadr9 Hakkemyre; Bh Vejviser 1944 Hakkemyrehus. — Naturnavnet Hakkemyre.

Halsegaard (22. Sg). K 1746—50 Halse-Gd; Thurah Hasle(gd); Bugge 1771 Halsegd; UrneJb Halse Gd; Ipsen K 1839 Holse(gd); 1857 (Z), Postadr 1869 Haslegd. — Af Slægtsnavnet Hals, for saa vidt ældste Form er rigtig. Men det vilde ligge nærmere at tolke Navnet af Slægtsn. Holst, da Gd. ifl. Smørskyld 1624 tilhørte Madtz Holst, og ifl. Tiendep. 1662 Matz Holstes Enche, men det er kun Formen fra 1839, som tyder i denne Retning.

Hammershave, Hs. Postadr 1869, Postadr9 Hammerhave; Bh Vejviser 1944 Hammershave. — Naturnavnet Hammershave.

Havrebrødgaard (18. Vg). UrneJb: Een ringe Gaard, skal derfore kaldes iblant Havre Brød Gaarden.

Havreknække, Hs [*ha·wraknæɟan*]. Teinnæs hawraknæjkjan. — Andet Navn paa Barkvist, hed tidligere ogsaa Smelleslot. Af Kornsorten Havre.

Hejsergaard (38. Sg) [*ha·jsara-, ha·jsəragœ·riŋ*]. Ipsen K 1839 Heisere(gd); Gst 1886 Hejsergd; Guide 1914 Hejsergd (nedbrændt og udstykket). — Maaske Naturnavnet Højsager, der er optegnet som Navn paa Jord til Nabogaarden 37. Sg. Jfr. m. H. til Udtalen Højsagre i Nyker, der ogsaa udtales [*hajsara-*], 1569 høys agir.

Hindsegaard (18. Sg) [R: *hiŋsagœ·riŋ*]. — Af Slægtsnavnet Hintze.

Hjulergaard (22. Sg). 1623 (Z) Hiullergd. — Slægtsnavnet Hjuler. Tilhørte 1598 Anders Hiuler (K. Kure).

Holgerhus. Seier BhF 80 Holjarehuzed. — N.V. f. Lykkegd. Har Navn efter en tidligere Beboer Holger Kofoed.

Holmegaard (16. Vg) [*hålmagœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 holme-gd; Thurah Holme(gd); UrneNb, Bugge 1771, UrneJb, Salchow 1813, M 1844, Gst Holmegd. — Holm, se Indl.

Hullegaard (5. Vg) [*hålagœ·riŋ*]. K 1746—50 hulle Gd; Thurah Hulle(gd); UrneNb, DAtl Hullegd; UrneJb Hullegd (Hollegd); Salchow 1813 Hullegd; M 1844 Hollegd; Gst Hullegd. — Subst. Hul. Ligger lavt ved Læsaa.

Hundebod, Hs [*hsŋabo·ən*]. — Øgenavn paa Hus ved Udkær. Bh. Hundebod [*hsŋabo·*] „Hundehus". En tidligere Ejer blev kaldt Hundeforkilen (R).

Hvideland, Hs [*vi·dəlanəd*]. Guide 1946 Hvide Lande. — Hus ved Ringeby. Adj. hvid.

Høgegaard (11. Sg) [R: *hö·jagœ·riŋ*]. 1738 Komm 1738 Høye Gd; UrneNb Høyegd; UrneJb Høege Gd; Salchow 1813 Høegegd; Ipsen K 1839 Høge(gd). — Slægtsnavnet Høg. Gd tilhørte ifl. Jb 1624 Jepp Høeg, Jb 1662 Peder Høegh.

Højbjerghus. Gst 1886 Højbjerg Hs; Th Højbjerg Huse. — Navnet bruges aldrig (Guide 1914), kaldes nu Karlshøj. Naturnavnet Højbjerg.

Højegaard (53. Sg). VSK Højegd. — Paa VSK er umiddelbart ved Gd afsat en rund Kulle (Kæmpehøj?), der nu synes at være fjernet.

I Hullet (59. Sg) [*i· håləd*].

I Kærene, Gde og Hse [*i· ɟœ·rn*]. — Naturnavnet Kærene.

Ingvorsgaard (44. Sg). UrneNb Jydegd (ell. Ingeversgd); UrneJb Ingvars eller Jydegd; Ipsen K 1839 Invars (Jyde)(gd). — UrneNb forklarer Navnet „af en beboer Niells Jngeversen i forrige Tider".

Jydegaard (44. Sg) [R: *jy·dəgœ·r*]. K 1746—50 jyde-Gd; Thurah Jyde(gd); UrneNb, UrneJb Jydegd; Ipsen K 1839 Invars (Jyde)(gd); Postadr 1869 Iydegd. — Tilnavnet Jyde. Gd tilhørte ifl. Jb 1658 og 1662 Niels Jyede.

Kaggegaard (45. Sg) [*kaggœ·r*]. KR 1684 ved Kaggegd; K 1746—50 kagge-Gd; Thurah Kagge(gd); UrneNb Caggegd; DAtl, Bugge 1771 Kagegd; UrneJb Caggegd; Salchow 1813, M 1844, Gst 1886 Kaggegd; Guide 1914, Gst Kaggd. — Slægtsnavnet Kagge, se Kaggegd i Rutsker S, 662. En fjernere Mulighed er bh. Kagg „Træbimpel til Øl el. desl., som Folkene tage med i Marken" (Esp).

Kalvehave, fsv. Hs [*kalaha·wa*]. 1889 (Th) Kalhave; Postadr9 Kalhave; Bh. Vejviser 1944 Kallehave. — Huset nedbrudt, Jorden lagt til Store-Gadegd. Jfr. Naturnavnet Kalvehave.

Kannikegaard (17. Vg) [*kanikagœ·r*]. UrneNb til Tingstæd. I gl. Dage Canikegd; UrneJb Tingstæd eller Canniche Gd; Ipsen K 1839 Kanike (Tingsted)(gd); Gst Kannikegd. — Jb 1719 oplyser, at 17. Vg, som er Kongens Gd, tillige svarer Afgift af Kannikegodset. I Jb 1624 nævnes Jenns Hannbøn som Canike B[onde], men det er usikkert, om han boede paa denne Gd.

Kantedam, Hse [*ka·ntədamshü·zən*]. Postadr 1943 Kantedam. — Efter Kantedamsgd.

Kantedamsgaard (50. Sg) [*ka·ntədam*]. 1546 (Z) Cantedam; 8/9 1555 Hüb 227 Cantherdam; Smørskyld 1624 Kantedam; Jb Rgsk 1662 Cantedamb; ResenK Cantedam; Skiftepr 1681 Kantedambßgd; Skiftepr 1685 Kanttedambßgd; Skiftepr 1690 i Kantedam; K 1746—50 kante-damme-gd; Thurah Kante Damme(gd); UrneNb Kantedammegd; DAtl Kante-Dam-

megd; UrneJb Kattedamme Gd; Kb 1782 ved Kanterdam; VSK Kantedam; Salchow 1813 Kantedammegd; M 1844 Kantedamsgd; Gst Kantedams Gd. — Z formoder Sammenhæng med Tilnavnet Kantor: 1549 sidder Laurids Nielsen „som ellers ogsaa kalder sig Cantor", paa en Gd i Vestermarker. Skriftformerne tyder imidlertid ikke paa Kantor (fraset Formerne fra 1555 og 1782), snarere foreligger en Sammensætning med Vb. kante, maaske om en Dæmning, der har kantet Aaløbet ved Engene (saaledes R), idet Aaløbet om Vinteren var tilbøjeligt til at oversvømme Engene.

Kirkeby, Hse [*ɟœrkəbö·ŋ*]. Postadr 1943 Kirkeby.

Kirsebærhus [*ɟøsəbœ·rahu·zəd*]. Gst 1886, Postadr9, Gst Kirsebærhus. — Nedrevet Hus.

Klintegaarde (13.—20. Sg, 11. Vg) [*kliŋtagœ·ra(na)*, (*pœ·*) *kliŋt*, *kliŋtgœ·r*, ogsaa *kli·ntagœ·rana*]. PrI 1624 Klint; Smørskyld 1624 paa Klinten (16. Sg); 1674 (Jb 1687) paa klint; 1682 Deckner 1679—90 paa Klindt; Skiftepr 1682 paa Clint (16. Sg); Skiftepr 1685, 1686, 1689, 1690 paa Klint; Skiftepr 1690 ved Klinten (15. Sg); Kb 1698 paa Klint; K 1746—50 Klin-Bye; UrneNb I Klintebye el. Klintegd (13.—20. Sg), paa Klint (16. Sg); DAtl, Bugge 1771 Klinbye; UrneJb Klinte Gde el. Klinbye (13.—20. Sg), Paa Klint (16. Sg); VSK Klintegde; Salchow 1813 Klintbye; M 1844 Klindtegd; Gst Klintegde. — Subst. Klint (se Indl.) er her brugt om et Bakkeparti inde i Landet, ikke ved Kysten. Den i 18. Aarh. alm. Form Klinby skyldes Bortfald af t i Trekonsonantgruppe, jfr. Klinteby i Ibsker S, 674.

Klintegaard, Store- (17. Sg) [*sto·ra kliŋtgœ·r*]. Guide 1914 Store Klintegd; Gst Ste Klintegd.

Klintegaard, Øster- (13. Sg) [*ö·strə kliŋtgœ·r*]. Guide 1945 Østre Klintgd.

Klinte Mølle. Beg 19. Aarh Thaarups Bh IV 168 Vejrmølle . . . paa Klint; VSK Klint Mølle; MK 1817 Klinte Mølle.

Knarrehus. 1816 (Th) Knarrehuset. — Familienavnet Knar, jfr. Knarregd, Rutsker S., 662, og Knarregd, Ibsker S., 674.

Kofodgaard (57. Sg) [*kåfədagœ·r(iŋ)*]. (Her ?) Lb 1569 Kofodsgd; K 1746—50 Kofode Gd; UrneNb Kofodegd, paa Tingstæd; DAtl Koefoedsgd; UrneJb Koefode Gd; Salchow 1813 Koefoedgd; M 1844 Koefodgd; Gst Kofodgd. — Slægtsnavnet Kofod; Gd købtes 1708 af Hans Jensen Kofoed og var i Kofoedslægten til 1801 (Z); saafremt Eksemplet 1569 hører herhen, maa den allerede i 16. Aarh. have tilhørt denne Slægt.

Koldekildehus, Hs. Bh Ldejd 1899 Koldekildehus; Gst Koldekilde Hs. — Skovfogedbolig. Naturnavnet Koldekilde.

Kongemindet [*kåŋaminəd*]. Bull 1869, Hauberg Bh[1] 64 Kongemindet; Borrijnh II 150 Kongamijned; Gst Kongemindet. — Et højt Granittaarn i Almindingen, rejst 1856 til Minde om Kong Frederik VII's Besøg paa Bh. i Aaret 1851 (Trap[4]).

Kongstubbe, Gd og Hse [R: *kåŋståba*, *kåŋ|ståba* el. *kåŋ|ståbahu·zəd*]. Specification paa Vejer- og Vand-Møller 1749 Urne Till. t. Thurah 87, 1775 ThaarupsBh II 112 Kongstubbe; M 1844 Kongstubbehuset; Mansa 1851, Postadr9, Gst Kongstubbe. — Naturnavnet Kongstubbe.

Kragereden, Hs [R: *krå·giŋ* el. spøgende *krå·gərədaŋ*]. — Lille Husmandssted lige S. for Tingsted Aa ved Engstrækningen Krogen ved Stensgdsskoven. Navnet eksisterede i 1880erne (R).

Kristianshøj, Jrb-Holdepl. [R: *krestians|håj*]. Postadr9 Kristianshøj; Trap[4], Gst Christianshøj; Postadr 1943 Kristianshøj. — Oprindelig Navn paa Festpladsen i Almindingen, se flg. Navn.

Kristiansminde, Pavillon. Rejsejournal 1824 BhS XVI 81 Christiansminde. — Navnet er, ligesom foregaaende Navn, givet af Amtmand Chr. Jespersen til Minde om Prins Christian Frederiks Besøg paa Stedet i 1824 (BhS XVI 81).

Kuregaard (9. Sg) [*ku·ragœ·r*, R: *ku·ragœ·riŋ*]. UrneJb Kure Gd; Salchow 1813 Kuuregd; Ipsen K 1839 Kure(gd); Postadr 1943 Kuregd. — Slægtsnavnet Kure.

Kurlændergaard (31. Sg) [*ku·rlœnaragœ·r*]. UrneNb Kuregd i gl. Tid, men nu mest forglemt; Guide 1914 Kurlændergd; Gst Kurlændergd. —

Oprindelig Kuregd, af Slægtsnavnet Kure. Efter denne Gd har Kurediget sit Navn (se u. Naturnavne), og de til dette Dige knyttede Sagn om Kampe med Kurlændere har vel ført til en Ændring af Navnets oprindelige Form.

Kæmpegaard (60. Sg) [R: *kæmpagœ·riŋ*]. Aaker Kb 1699 Kiempegd; K 1746—50 kiempe-Gd; Thurah Kiempe(gd); UrneNb, Bugge 1771 Kiempegd; UrneJb Kiempe Gd; VSK Kæmpegd; Salchow 1813 Kjempegd; UK 1817 Kompegd; M 1844 Kopegd; Mansa Kompegd; Gst Kæmpegd. — Slægtsnavnet Kæmpe. Tilhørte ifl. Jb 1696 Klaus Mogensen Kiempe, som endnu i Jb 1727 opføres som Ejer; 1736 ejes den af Anders Pedersen Kiempe (Z).

Kæmpegaard (4. Vg) [R: *kæ·mpa-, kæmpagœ·riŋ*]. K 1746—50 kiempe Gd; Thurah Kiempe(gd); UrneNb Kiæmpegd; UrneJb Kiempe Gd hører til Myrebye; VSK Kiempegd; Salchow 1813, M 1844 Kjempegd; Gst Kæmpegd. — Slægtsnavnet Kæmpe, jfr. 60. Sg.

Kæmpesmedjen [R: *kæ·mpasmedjan*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 18, 28 Kæmpesmedjen. — Smedje ved Kæmpegd (4. Vg).

Kærgaard (1.—2. Sg) [*kæ·ragœ·r(iŋ)*]. Smørskyld 1624 Kiæregd; Skiftepr 1687 Kieregd; 1687 Deckner 1679—90 kiere gd; K 1746—50 kiære-Gd; Thurah Kiære(gd); UrneNb Kiæregd; DAtl Kieregd; UrneJb Kiære Gd; VSK Kærgd; Salchow 1813, UK 1817 Kjæregd; M 1844 Kiærgd; Gst Kjærgd. — Subst. Kær. Gd ligger op til en større Mose, Kærgaard Mose.

Lerhus [*le·rhu·zəd*]. — Et af Vestergaardshuse.

Letholmsgaard (53. Sg) [*lœthålm*]. UrneNb Albrettegd (i forrige Tider Letholm); Salchow 1813 Letholm; UK 1817 Lotholmsgd; M 1844 Letholmgd; Gst Letholm Gd. — Et Naturnavn Letholm har ikke kunnet eftervises, men maa formodes at indgaa i Navnet. Letholm er vel sammensat med Adj. let, muligvis sigtende til at Jorden er letmuldet. Gd er Nabo til Holmegd.

Lilleborg, Hs (23. Sg Lynglod). Postadr9, Guide 1946 Lilleborg. — Efter Voldstedet Lilleborg.

Lillegaard (32. Sg) [*liləgœ·r*]. K 1746—50 Lille-Gd; Thurah Lille(gd); UrneNb, Bugge 1771 Lillegd; UrneJb Lille Gd; VSK Lillegd; Salchow 1813 Lille Gd; M 1844, Gst Lillegd.

Lindesbjerghus, Hs [*liŋəsbjæ·rhu·zəd*]. Bh Ldejd 1899, Guide 1914 Lindesbjerghus; Gst Lindesbjerg Hs. — Skovfogedbolig. Naturnavnet Lindesbjerg.

Lobbæk, Hse. — Hovedsagelig i Nylarsker S., 654.

Loftsgaard (23. Sg) [*lawsgœ·riŋ*, R: *lawsgœ·r*]. Smørskyld 1624 loffsgd; Skiftepr 1688 Lougßgd, Lofßgd; 1688 Deckner 1679—90 Lougßgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Lotte Gd; Thurah Lofts(gd); UrneNb Loftsgd; Bugge 1771 Løftsgd; UrneJb Lofts Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Loftsgd. — Bh. Loft [*lawt*] i Bet. „Loftshus, Højeloft" (R), med Svind af t i Trekonsonantgruppe. Eller Slægtsnavnet Loft.

Lollegaard (55. Sg). UrneNb Lollegd; UrneJb Lolle ell. Gallingegd; Ipsen K 1839 Lolle (Gallinge)(gd). — Slægtsnavnet Lolle. Gd tilhørte 1625 ifl. Jb Niels Lolle, der endnu i Jb 1662 opføres som Ejer.

Lyneborg (46. Sg) [*ly·nəbår*]. UrneNb Lynebye Gd; UrneJb Lynebye; Kb 1788 Lynebiergsgd; VSK Lunegd; VSK Orig Lynegd; Salchow 1813 Lynebye; M 1844 Lynegd; Gst Lyneborg Gd. — Forleddet er vistnok bh. Lyna „Lynild, Lyn". Den moderne Form Lyneborg er en Omdannelse under Indflydelse af det tyske Lüneburg.

Lynggaard (8. Sg) [*løŋgœ·r*; R: *lyŋgœ·riŋ*]. 1738 Komm 1738 Lyngd; K 1746—50 Lyng Gd; Aakirkeby Skiftepr 1748 Løngd; Thurah Lyng(gd); UrneNb, Bugge 1771 Lynggd; UrneJb Lyng Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lynggd. — Plantenavnet Lyng. Udtalen *lyŋ* for det alm. *løŋ* er en lokal Udtale, der i Nutiden vistnok kun kendes fra denne Egn. Jfr. Esp Lyjng, der ikke, som det siges i Esp Indl. 60, er nogen urigtig Form (R).

Løkkegaard (68. Sg) [*lyk̟əgœ·riŋ*]. Smørskyld 1624 Lychegd; 1738 Komm 1738 Lykke Gd; K 1746—50 Lykke-Gd; Thurah Lykke(gd); UrneNb Lykkegd; UrneJb Lykke gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lykkegd. — Løkke, se Indl.

Maresø, Gd [*ma·rəˈ/ö·*]. Bh Ldejd 1876, Postadr9, Postadr 1943, Gst Maresø. — Naturnavnet Maresø.

Munkeborg. 1816 (Th) Munkeborg Stæl. — Vestergaards Grund.

Myreby (3.—4. Sg, 1.—3. Vg) [*(i·) my·raby·*; R: *my·raby·gœ·rana*]. Lb 1569, PrI 1624 Myreby; 1686 Deckner 1679—90 Myrrebye; Skiftepr 1686, 1689 Myrebye; Skiftepr 1690 Myrebye, Myrrebye; 1734 Komm 1738 Myre Bye; K 1746—50 Myre-Bye; UrneNb I Myrebye, Myrebye; DAtl, Bugge 1771 Myrebye; UrneJb I Myrebye, Myrebye; Salchow 1813 Myrebye; M 1844, Gst Myreby. — Myr, se Indl. Forholdsvis lavtliggende ved Læsaa.

Møllegaard (7. Sg) [*møləgœ·riŋ*]. Lb 1569, Smørskyld 1624, 1652 (c. 1716 Bh 1682—1804), Skiftepr 1682 Møllegd; Aaker Kb 1689 Møllergd; Aaker Kb 1691, 1699 Møllegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Mølle Gd; Thurah Mølle(gd); UrneNb Møllegd; UrneJb Mølle Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Møllegd. — Gd med Vandmølle ved Læsaa.

Nygaard (24. Sg) [*ny·gœ·riŋ*, R: *ny·gœ·r*]. Guide 1914, Gst Nygd.

Nørregaard (49. Sg) [*nårəgœ·r*]. Skiftepr 1682 Nørregd; K 1746—50 Nørre-Gd; Thurah Nørre(gd); UrneNb, DAtl, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Nørregd.

Paa Bakken (17. Sg). Smørskyld 1624 paa Bachenn. — Ligger højest oppe paa den Bakke, hvorefter Klintegaardene har Navn.

Paa Bjerget (47. Sg) [*bjæ·rəd, pœ· bjæ·rəd*]. 30/5 1578 (Z) paa Biergit; Skiftepr 1682 paa bierget; 1682 Deckner 1679—90 paa bierget; Skiftepr 1691 paa Bierged; K 1746—50 (Kopi 1796) Paa Bierge; Thurah, UrneNb, DAtl, UrneJb, Salchow 1813 Paa Bierget; UK 1817, M 1844 Paa Bjerget; Gst Bjerget.

Paa Klint, Gd (11. Vg) og Hse. [R: *pœ· kli·nt, pœ· kliŋt*] Postadr 1943 Paa Klint, Hse.

?Paa Krogen (17. SgPc). 18. Aarh (Th) paa Krogen; Sogneliste 1830 (Th) paa Kagen.

Paa Skaventryne [*pœ· ska·wəntry·na*]. — Øgenavn paa Skovhave el. Bjergedal, som ligger S. for Store-Bjergegd ved Skoven. Jfr. Skaventryne, Klemensker S., 661, og Rutsker S., 662.

Paa Tilden, Hs. 1857 (Th) Tillien; 1880 (Th) paa Tijln. — Bh. Tijlle [*tiljə*] „Loft", af ældre *þildi, n., her bestemt Form Plur. [*tiljən*] (R).

Palmegaard (62. Sg) [*palməgœ·r(iŋ)*]. VSK Palmegd; Ipsen K 1839 Palme (Gallinge)(gd); Guide 1885, Gst Palmegd. — Plantenavnet bh. Palm „Salix caprea" (Jenssen-Tusch p. 213).

Pensby. PrI 1624 Penßby (med 7 Gaarde og 3 Vandmøller N. for Kirken). — Dette ellers ukendte Navn kunde muligvis staa i Forbindelse med Pindeløkke, som ligger N. for Kirken; maaske oprindl. *Pinnesby af et Kollektiv glda. *pinni, se Pindelykkegd (R).

Pilegaard (51. Sg) [R: *(sto·ra) pi·lagœ·r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Pile Gd; Aakirkeby Skiftepr 1754 Piile gd; Thurah Pile(gd); UrneNb Pilegd; Bugge 1771, UrneJb Piilegd; Salchow 1813, UK 1817 Pilegd; M 1844 Pillegd; Gst Pilegd. — UrneNb: „Vandmølle er det rette gamle Navn, sid[en] eft[er], da Ared Poulsen plante[de] mange Pile omkring, fik d[en] deraf Navn[et], som ell[ers] tilkom d[en] 58de."

Pilegaard, Store- og Lille- (58.—59. Sg) [*(sto·ra-), liļa pi·lagœ·r*; R: *pi·lagœ·r*]. Smørskyld 1624 Pillegd (58. Sg); K 1746—50 Pile Gd (58. Sg); Thurah Piile(gd) (58. Sg); UrneJb Piile Gd (58. Sg); VSK Store Pilegd (57.—59. Sg); Salchow 1813 Pilegd (58. Sg); M 1844 Pilegd (58.—59. Sg); Gst Pilegd; Guide 1946 Lille Pilegd. (58. Sg), St. Pilegd (59. Sg). — Trænavnet Pil.

Pindeløkkegaard (67. Sg) [*piŋəlyḳəgœ·r*, R: *piŋəlyḳə, piŋəlyḳəgœ·riŋ*]. Skiftepr 1682 Pindelychegd; Skiftepr 1685 Pinne løche gd; Skiftepr 1688 Pinneløche gd, Pindelochegd; 1738 Komm 1738 Pine lykke Gd; K 1746—50 Pinne-Lykke Gd; Thurah Pinne Lykke(gd); UrneNb Pinnelykkegd; Bugge 1771 Pinelykke(gd); UrneJb Pindelykke Gd; VSK Pindelykke; Salchow 1813 Pindelykkegd; M 1844 Pindlykkegd; Gst Pindelykke Gd. — En Sammensætning med Subst. Pind maatte give en Udtale [*piŋa-*]. Snarere foreligger vel et kollektivt *pinni, n. „Samling af Pinde", eller et *pinna, f., eller maaske et Verb. *pinna „sætte Pind for, stænge" (R).

Plommegaard (48. Sg) [R: *plåməgœ·riŋ*]. 1634 (Z) Plummegd; K 1746—

50 (Kopi 1796) Plomme gd; Thurah Plomme(gd); UrneNb, Bugge 1771, UrneJb Plommegd; VSK Plumegd; Salchow 1813 Blommegd; UK 1817 Plommegd; M 1844 Remmegd; Gst Plommegd. — Bh. Plomma „Blomme", maaske brugt som Slægtsnavn; FT 1801 anfører som Ejer Hans Hansen Plom. En Sammensætning med Slægtsnavnet skulde dog give Udtalen [*plåma-*], saa den ovenfor anførte Udtaleform maa da skyldes Omtydning til Frugtnavnet.

Prinsehuset (i Almindingen). BhAvis 1868 (Th) Prinsehuset. — Vistnok anden Betegnelse paa Pavillonen Kristiansminde.

Rakkerløkke, Hs. UdmKomm 1727, UdmJb 1729 Racker Løcken; Komm 1738 Natmanden, som og brugte at feje Skorsteene hafde et Huuß med en temmelig deel Jord, paa Tingstad, Wester Marie sogn, som endnu kaldes Rackerløcken; UrneTill. t. Thurah 86 har fordum været Nattmands Huuset og bleven kaldet Rakker Lykken; UrneNb Rakker Lykke; UrneJb it Huus paa Tingstæd kaldes og Rakker Lykken. — Subst. Rakker „Natmand".

Ravnebrohus [*ö·strə-, væstrə ra·wnabro·hi·z,* R: *ra·wnabro·hi·zəd*]. Bull 1869 Ravnebro H.; Bh Ldejd 1876 Ravnebrohuset; Postadr9 Ravnebro; Gst Ravnebro Hs; Bh. Vejviser 1944 Ø. Ravnebrohus; Guide 1946 Vr Ravnebrohus. — I Almindingen. Ravnebro, se u. Naturnavne.

Retten, Hs [R: (*ve·r*) *rætiŋ*]. Bull 1869 Ved Retten; Guide 1914 Retten; Guide 1926, SkovK 1935 Ved Retten; Gst Retten. — Skovløberhus ved en Bakke, som paa ældre Kort hedder Retten, s. d. u. Naturnavne.

Ringeby (33.—39. Sg) [*riŋaby-*, R: *riŋaby·gœ·rana* ell. *i· riŋaby·*]. 26/7 1553 Hüb 185 Ryngebye enngh; Lb 1569 Ringby, Ringeby; PrI 1624 Ringeby; Skiftepr 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690 Ringebye; 1735 Komm 1738 Ringebye; K 1746—50 Ringe-Bye; UrneNb Ringebye, I Ringebye; DAtl Ringebye; UrneJb I Ringbye, I Ringebye; VSK Ringebye; Salchow 1813 I Ringebye; M 1844 Ringby, Ringeby; Gst Ringeby Gd (35. Sg), Ringeby (33.—39. Sg). — Antagelig Subst. Ring, men uvist i hvilken Betydning.

Ringelsvang (21. SgPc), Hs. Guide 1914, Guide 1946 Ringelsvang. — Navnet er formodentlig nylavet som de fleste bh. Navne paa -vang (R). Subst. Ringel „noget der har Form som eller Lighed med en Ring" (ODS), jfr. Ringelsvang, Vodder S., Hviding H. (DS V 189).

Risehus, Hs [*ri·zahi·zəd*]. — Ved Torevand. Ris, se Indl.

Rundløkke, Hs [*roŋlyʃan*]. Kb 1784 paa Rundelykke; VSK Rundlykke; Postadr9 Rundløkken; Gst Rundlykke; Postadr 1943 Myreby-Rundløkken. — Se Indl. u. Løkke.

Ryttergaard (26. Sg). UrneNb Somme kall[e] d[en] Ryttere Gd af en Beb[oer] Ped[er] Rytter. — Peder Nielsen Rytter nævnes som Ejer 1688 (K. Kure).

Rytterknægtshus, Hs [R: *ry·tarakna·jtahi·zəd*]. Bull 1869 Rytterknegt H.; Bh Ldejd 1876 Rytterknægtshuset; Postadr9 Rytterknægtshus; Gst Rytterknægt Hs. — Naturnavnet Rytterknægten.

Rævelyst, Hs [*ræ·waløst*]. — Øgenavn paa Hus ved Udkær.

Rødkulle, Hs [*rö·kʂla*]. — Ved Udkær. Nu Højvang.

Rømeregaard (52. Sg) [*rømara-, råmaragœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 Rømmeregd; Thurah Rømere(gd); UrneNb, DAtl Rømeregd; UrneJb Rømmere Gd; VSK Rommergd; VSK Orig Rømergd; Salchow 1813 Rommeregd; UK 1817 Romeregd; M 1844 Rømergd; Gst Rømergd. — Slægtsnavnet Rømer; som Ejere nævnes i Jb 1598 Hanns Remmer, Jb 1625 Jens Remmer, Jb 1662 Hannß Rehmmer, Jb 1696 Hans Rømmer, Jb 1719 Hans Rømmer, 1742 (Z) Christen Rømer.

Segenhus, Hs [*sæ·gənhi·zəd*, R: *se·gənhi·zəd, (i·)se·gən*]. Mansa 1851 Segen H.; Bull 1869 Segen H.; Postadr 1869 Segen (Huus); Bh Ldejd 1876 Segenhuset; Postadr9, Gst Segen. — Skovfogedhus i Almindingen, har Navn efter Segen i Nyker S., 652, s. d.

Skovgaard (65. Sg) [*skawgœ·r(iŋ)*]. Skiftepr 1689 skoufgd; Skiftepr 1690 Schoufgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Skov Gd; Thurah Skov(gd); UrneNb Skougd; UrneJb Skou-Gd; VSK Skoegd; VSK Orig, Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd. — Tilhørte 1810—46 Terkel Skovgaard og Sønnen Anders Terkelsen Skovgaard (Z), som formodentlig førte Navn efter Gaarden.

Skydevoldshus. Bh. Vejviser 1944, Guide 1946 Skydevoldshus. — Skovløberhus i Almindingen.

Skæggedamshus. 1857 (Th) Skækkedamshus. — Paa St.-Bjergegaards Grund. Naturnavnet Skæggedam.

Slaggegaard (11. Vg). VSK Slagegd; VSK Orig Slaggegd; AL 1912 Slagga-; Gst Slagegd. — Snarest af et Øgenavn bh. Slagg, m. „Slat, Levning", eller slagg, n. „noget vaadt" (R).

Smelleslotshus, Hs. MK 1817 Smellestofshuuset; UK u. A. Smellestofthuset; Mansa 1851 Smelleslot Huus; 1862 (Th) Smelleslot Hus; Bull 1869 Smelleslot H; Postadr 1869 Smelleslothuus. — Den oprindelige Form er muligvis Smellestoftshuset, som er blevet omtydet til Smelleslotshuset. Jorden kaldes endnu Smelleslot [*smæl*ɔ*ˈslåt*], medens Huset har faaet Navneforandring til Barkvist eller Havreknække. Forleddet uklart.

Smoltegaard (29. Sg). Aaker Kb 1677 (Udtog) Smoltegd; UrneNb I Sose ell. Smoltegd; UrneJb Smottegd ell. i Sose; IpsenK 1839 Smote(gd). — Maaske Subst. Smult, glda. smolt „afsmeltet Fedt".

Smørenge (9.—12. Sg) [(*i·*) *småræŋa*, (*i·*) *småriŋa*; R: *småræŋagœ·ra*(*na*)]. PrI 1624 Smørenge; Skiftepr 1681 i Smør Engen; Skiftepr 1685 i smør Enge; Komm 1685 smør Enge; K 1746—50 Smør-Enge; UrneNb Smør Enge; Thurah, DAtl Smør-Enge; UrneJb i Smør Enge; Skougaard 1804 Smørenge; VSK Smørengegd; Salchow 1813 Smørenge; M 1844 Smørengegd; Gst Smørenge. — Subst. Smør. Et rosende Navn, sigtende til at Engene er meget frugtbare og at Køerne, som græsser der, giver godt Smør.

Smørengegaard, Store- (12. Sg) [*sto·ra småræŋagœ·r*]. Salchow 1813 Store Smørengegd; Gst Ste Smørenge Gd.

Smørmosegaard (25. Sg) Gst Smørmosegd. — Navnet skal hidrøre fra, at „for omtrent halvhundrede Aar siden blev Gaardens Jord forbedret ved Hjælp af Mosemergel, og man kaldte den da spøgefuldt Smørmosegd i Tilslutning til en Talemaade om, at Køerne har været i Smårmåzzajnj, hvilket vil sige, at de malker godt" (E. Køie i Jul paa Bh. 1933).

Snøvteregaard (2. Sg) [*snæ·wtaragœ·riŋ*]. K 1746—50 Sneitere-Gd; Thurah Snevtere(gd); UrneNb, DAtl Snevteregd; Bugge 1771 Snevtere(gd); UrneJb Snævtere Gd; UK 1817 Snøvteregd; Ipsen K 1839 Snevtere(gd); M 1844 Snøffregd; SeierBhFM 124 Sneptaragd. — Lagt under 1. Sg. Vel et Tilnavn, nom. agentis til Vb. bh. snäwta „snøfte".

Sose (24.—30. Sg, 7. og 10. Vg) [*so·zœgœ·r*, før blot *i· so·zə*]. 13/6 1543 Hüb 119 Szosegd; 1547 Hüb 427 Lose; 1555 Hüb 218, 219 Soszegd, Sooszegd; Lb 1569 y Sosegierde; LR 1607 Soeße; PrI 1624 Suse; 1632 (Jb 1687) Sose Gd; Jb 1661 Soesße; 1684 (Jb 1687) i Sosße; Skiftepr 1687 sosße, sosse; K 1744 Soesegd; K 1746—50 Sose-Gde; UrneNb I Sose ell. Sosegde; UrneMin Suse eller Sose; DAtl Sosegd; UrneJb I Sose, Sose Gde; VSK Sosagde; Salchow 1813 Sosegde, I Sose; Ipsen K 1839 Sosegde; Gst Sose, Sose Gd. (7. Vg). — UrneNb: „Rettest skal være at skrive og sige: Suse, som kom[mer] af at et Bækfald, særdel[es] ved d. 28. S. E. G., naar stærk Vand-Løb, giver meg[en] Lyd og Susen; saaled[es] forklar[er] d[en] gamle og fornuftige Lars Hansen paa 28. S. E. G. mig det". Men Formen med langt o taler mod denne Forklaring. I 16. Aarh. er der kun Tale om een Sosegd, og det ser derfor ud til at Sose som Betegnelse for flere Gaarde er en Sekundærudvikling. Sosegd kunde være en Sammensætning med et Stednavn *Sosa, et Navn paa en Lokalitet med Tilknytning til den oprindelige Sosegd. Et saadant Stednavn Sosa er i formel Henseende dunkelt; en Mulighed var et *Swāsa, en a-Afledning af Adj. oldn. svāss „mild, blid". Der kunde ogsaa foreligge en Sammensætning *Sohusa, ogsaa en a-Afledning af -hus; jfr. Sohus (nu Søhus), Næsbyhoved-Broby S., Odense H., hvis Forled er Ordet So.

Sose Mølle [R: *so·zømølan*]. Skiftepr 1686 Sosße Weyrmølle, Sosse Weirmølle; Bull 1869 Sosegaards M; Gst 1887 Sose Ml; Thorvald Hansen Sosetrynte; BhFisk 1933 p. 12 Sosetrøntan, Sozetrøntan; Gst Sose Ml.

Sprohus, Hs (8. VgPc) [*spro·, spro·hu·zəd*]. MK 1817 Sproehuuset; UK u. A. Sproehuset; Bull 1869 Spro H; Mansa 1851, Postadr 1869, Guide 1885 Sprohuset; AL 1912 I Spro; Postadr9, Gst Sprohus; Th Spro. — Sprohus ligger ved Siden af Sprotorp, som maa være et oprindeligt Naturnavn.

Spro- i disse Navne er snarest et Tilnavn; i 1715 nævnes i Skovsessionsprot. Spro Jeppen i V.-Marie S. Af Dok. fremgaar, at han hedder Jep Pederßen, senere kaldes han Jep Pedersen Sproe.

Sprotorp, Hs [*(spro·)tårpəd*]. — Ældre Navn paa Karensminde, Naboejendom til Sprohus. Sprotorp er muligt et oprindeligt Naturnavn.

Staalegaard (15. Sg). UrneNb Staalegd; UrneJb Staale Gd; Ipsen K 1839 Staale(gd). — Slægtsnavnet Staale. UrneJb bemærker: „Af en Mand Claus Staale for over 20 Aar siden". Denne Mand nævnes i Jb 1727 med Navnet Claus Nielsen Staale.

Stejlebakke, Hse [R: *sta·jlbaka, sta·jlbakahu·zən*]. Kb 1782 ved Steilbjerget; Gst, Postadr 1943 Stejlebakke; Bh. Vejviser 1944 Stejlbakkehus, Stejlbakken. — Naturnavnet Stejlebakke.

Stensgaard (42. Sg) [*ste·nsgœ·r*]. K 1746—50 Steen-Gd; Thurah Steen(gd); UrneNb Steenegd; Bugge 1771 Steengd; UrneJb Steenegd; Salchow 1813, M 1844 Steensgd; Gst Stensgd. — De ældste Former, uden Genitivs -s, tyder paa Subst. Sten som Forled.

Stubbehus, Hs. Sk&P 1727 Stubbe Hußet. — Subst. bh. Stobba, m. [*ståba*] „Træstub".

Syrehus. 1820erne (Th) Syrehuset. — Ved Bebyggelsen omkring Vester-Mariekirke. Plantenavnet Syre.

Søgaard (33.—34. Sg) [*/ö·gœ·r(iŋ)*]. K 1778 Søegd; Ipsen K 1839 Søe(gd); Gst Søgd. — I Nærheden af Maresø, der nu er udtørret.

Søhjemmet (7. Vg) [*/ö·jeməd*].

Søndergaard (12. Sg) 1791 Udm 1775—1822 Syndregd.

Tingsted, Gde (57.—61. Sg m. fl.) og Hse [R: (*pœ·*) *tiŋsta·*]. 8/9 1555 Hüb 250 Tingstadt; Lb 1569 paa Tingsta; LR 1609 thing stedt; PrI 1624 Tingstad; Skiftepr 1685 paa Tingstaa, paa Tingsted; Skiftepr 1687 paa Tingstaa, paa Tingstaae (67. Sg); Skiftepr 1688 paa Tingstaae; Skiftepr 1690 paa Tingsted, paa tingsta; UrneNb paa Tingstæd (56.—59., 61., 62. Sg); UrneJb paa Tingstad (54. Sg), Tingstad Gde (56.—63. Sg); Salchow 1813 paa Tingsted (56., 59., 61., 62. Sg); Bh Ldejd 1876 Tingstad; Postadr 1943 Tingsted.

Tingstedgaard (61. Sg) [*tiŋsta·gœ·r*]. (Her?) Skiftepr 1683 paa Tingstaagaardßgrun; Guide 1914 Tingsted Gd.

Tokkehuse, Hse [*tåkahu·zən*, R: *i· tåkana*]. 1876 (Th) Tokkehuse-Engen; 1880 (Th) Tokkeengehuset; Th Tokkehuset. — Naturnavnet Tokkerne.

Tuegaard (33. Sg) [R: *tawəgœ·riŋ*]. Aaker Kb 1704 Tues Gd. — Mandsn. Tue. Gd beboedes 1632 af Thue Laursen (K. Kure). Navnet er omtydet til Subst. Tue efter det nærliggende Ringeby Tuer, se Tueløkke u. Naturnavne.

Tunneby. PrI 1624 Tunneby (5 Gde og 3 Vandmøller N. for Kirken). — Dette Navn, der kun kendes fra Præsteindberetningen 1624, skal formodentlig henføres til 33. og 34. Sg, der i Smørskyld 1624 anføres som tilhørende henholdsvis Peder Andersenn Tun og Nielß Perßenn Tun.

Tvillinggaarde (5.—6. Sg) [R: *tvilnsgœ·ra(na), tveliŋsgœ·rana*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Tvillings Gde; UrneNb Tvillingsgd; DAtl Tvillinggd; UrneJb Tvilling Gd, Tvillinge Gde; Salchow 1813 Tvillinggd; M 1844 Tvillingegd; Guide 1885 Tvillingsgde; Gst Tvillinggde. — Snarest et Tilnavn Tvilling. Maaske har begge Gde paa et bestemt Tidspunkt tilhørt Tvillingbrødre og er blevet benævnt herefter. Eller Gaardene har været ens byggede, jfr. Tvillingshuse i Aaker S., 684.

Tyskegaard (63. Sg) [*ty·skagœ·r(iŋ)*]. UrneNb Tydskegd; UrneJb Tydske Gd; VSK, Salchow 1813, Gst Tydskegd. — Slægtsnavnet Tydsk.

Vandmøllegaard (51. Sg). — Se Pilegaard.

Ved Kirken (31. Sg) [R: *ve·r ɟœrkan*]. PrI 1624 Kirchebye (5 Gde); UrneJb Ved Kirken (31. Sg); Salchow 1813 ved Klinten(!); Postadr 1943 Ved Kirken, Hse. — Salchows Form er sikkert en Forveksling med Klintegde ovfr.

Ved Kærene, Hse [R: *ve·r ɟœ·rn*]. 1806 Udm 1775—1822 Wed Kiern. — Naturnavnet Kærene. Jfr. I Kærene ovfr.

Vestergaard (8. Vg) [*vœstrəgœ·r*]. 17/4 1548 Hüb 171 Westerhardenn; Jb 1598 Westergd, Lille westergd; 1/4 1609 Hüb 561 Westergd; LR 1609

Vestergd; Jb 1624 Westergd, Lille Westergd; Mejer Westergd, Lille westergd; Jb 1658 Wästregd; Jb 1661, 1664 Westergd; KR 1684 Vestergd; Fæstepr 1702 Westeregd; K 1746—50 Wester-Gd; Thurah Wester(gd); UrneNb Vestergd; UrneJb Westre Gd; VSK Vestergd; Salchow 1813 Westergd; M 1844, Gst Vestergd. — Zahrtmann formoder, at Forleddet er Mandsn. Véseti, og at Gd minder om Jarl Véseti, Bue Digres Fader (BhS XXI 42), bl. a. fordi Gd ikke ligger vestligt i Sognet. Denne Antagelse er iøvrigt allerede fremsat c. 1860 af J. P. Koefoed i V.-Marie Kb. Men de gl. Former tyder paa Verdenshjørnebetegnelsen Vester-.

Vestergaardshuse [*vœstrəgœ·rshu·zən*]. Mansa 1851 Vestergds Huse; Bull 1869 Vestergds Hse; Gst Vestergd Hse; Postadr 1943 Vestergdshuse.

Vester-Marie Plantage, Hse. Postadr9 Vestermarie Plantage; Trap[4] Vester-Marie Plantage.

Vester paa Lyngen, Hse [*vœstər pœ· løŋiŋ*]. — S. for Torevand og Udkær.

Vibeløkke, Hs [*vi·palykan*]. Mansa 1851, Bull 1869 Vibelykke H; Postadr 1869 Vibelykkehuus; 1870 (Th) Vipeløkken; AL 1912 [Vipalyjkkjan]; Th Vibeløkke; Teinnæs Vipalyjkjan. — Ældre Navn paa Aldershvile ved Vestergaardshuse. Navnet kan ikke forklares af Fuglenavnet Vibe, bh. [*vi·va*]. Muligvis foreligger et Slægtsnavn (det samme som indgaar i Vippenetorp ndfr. ?).

Vingevænge Gaarde (24.—26. Sg) [*veŋavœŋagœ·rana*, R: *viŋavœŋa, viŋavœŋagœ·riŋ* (om 24. Sg)]. Bull 1869 Vingevænge; Gst Vingevænge Gd. — Bh. Vijnga-väjnga „Urede, Uorden, Forvirring" (Esp). Navnet skal ifl. Opt. 1945 stamme fra, at Gaardene ligger forkert i Forhold til hinanden m. H. til Gaardsnummer. 24 og 25 skulde være omvendt. Man siger, at det skyldtes Taage den Dag Numrene blev fordelt, saa man ikke saa den ene Gaard! Jfr. Vingevænge i Neksø Kbst.

Vippenetorp (1. Vg) [*vi·pənatårp, vepənatårp*]. Teinnæs Vippenatårp; Rohmann c. 1930 Vippenatårp; Th Vippetoftegaard. — Ser ud som en gl. Gen. Plur. paa -ene, -ena, jfr. Esp Indl. p. 99. Maaske af et Slægtsnavn *Wippe el. lign., jfr. Vibeløkke ovfr.

Viskesledshus [R: *vesɫøsle·d, vesɫøshu·zəd, vesɫøsle·hu·zəd*]. Bull 1869 Viskeleds H.; Bh Ldejd 1876 Vedskesledhuset; Gst 1886 Viskesled Hs; Bh Ldejd 1892 Vædskesledshuset; Bh Ldejd 1899 Vædskeledsh.; Gst Viskesled Hs. — Skovløberhus i Almindingen. Har Navn efter Viskesled, s. d. u. Naturnavne.

Værmelandshuse, Hse [R: *va·rmələnshu·zən*]. UrneMin Varmelands Huset, ved Udbygger Huuset Warmeland kaldet; VSK Varmelands Huusene; Gst 1887 Varmelands Hse; Gst Værmelands Hse; Postadr 1943 Værmlandshuse. — Paa 28. Sg's Grund i Sose. Naturnavnet Værmeland.

Nyere Navne paa Gde og Huse, hovedsagelig yngre end 1900: Aabo (45. SgPc), Aaløkke (2. SgPc), Aavang (4. SgPc), Ahlesminde (54. SgPc), Aldershvile (18. SgFortov), Aldersro (41. SgFortov, 17. VgLynglod), Ankersminde (32. SgPc), Arbejdslyst (41. Sg Lynglod), Askedalshus, Askely (44. SgPc), Bakken, Bakkevang, Birkelund, Birkely (46. Sg Lynglod), Birket (8. VgPc), Bjergedal (9. VgPc), Bjergly (18. SgPc, 9. VgPc), Bossesminde, Bovang (7. SgPc), Brodal, Bækkedal (12. Vg Lynglod, 27. SgPc), Bækkevang (17. SgPc), Bøgely (19. SgPc), Dalshøj (68. Sg Fortov), Dalsly (13. Sg Fortov), Dalsminde (49. SgPc), Damsminde (50. SgPc), Dannevang (12. SgPc, 9. VgPc), Dueløkke (8. VgPc), Egebo (13. VgPc), Egelund (18. SgPc), Egely (13. SgPc), Egenvang (58. SgPc), Ellebyhus, Ellelund (42. Sg Fortov), Ellely (54. Sg Fortov), Ellensminde (39. Sg Fortov), Ellevang (41. Sg Fortov), Elmely (46. Sg Fortov), Elverhus (37. SgPc), Enely (9. VgPc), Engenvang (58. SgPc), Engfryd (42. SgPc), Engly (12. SgPc), Englyst, Flydendal (20. SgPc), Frederiksdal (7. Vg Lynglod), Frederikshøj, Frydendal (6. VgPc), Frydenlund (6. VgPc, 20. SgPc og 12. SgPc), Fuglehjem (9. Vg Fortov), Fædresminde (53. Sg Fortov og 8. VgPc), Gadely (33.—34. SgPc, 44. SgPc), Glaspere, Godthaab (8. SgPc, 60. SgPc), Granhøj, Granly (5. SgPc), Grønbæksminde (15. Sg Lynglod), Grønhøj (55. Sg Lynglod), Grønnelund (11. Sg Lynglod), Grønnevang, Grønvang (54. SgPc, 15. Sg Fortov), Gulhave (65. Sg Lynglod), Gundbergsminde (31. SgPc), Hammers-

minde (26. SgPc), Hareløkke, Hedebo (8. VgPc), Heimskringla (6. SgPc), Hildevang (12. SgPc), Holmebo (16. VgPc), Holstebro (43. SgPc) Hyldevang (18. Sg Fortov), Hytten (31. SgPc), Højvang (57. SgPc, 68. Sg Fortov), Idasminde (31. SgPc), Julsminde (26. SgPc), Jørgensminde (25. Sg Lynglod), Karensminde (8. VgPc), Karlshøj (54. Sg Lynglod), Karlskrona, Kilden, Kirkely (8. VgPc), Kirkemølle (8. VgPc), Kirkevejhus, Klemensminde, Klintedal (11. VgPc), Klintehus (18. SgPc), Klintely (20. SgPc), Klintevang (15. Sg Fortov), Klippely (30. Sg Lynglod), Klippen (65. Sg Lynglod), Klokkeminde, Kruseløkken (67. Sg Fortov), Kæmpeasperne (6. SgPc), Kæret (68. Sg Fortov), Kærhøj (68. SgPc), Landlyst (20. Sg Lynglod, 33.—34. SgPc, 8. VgPc), Lillebakke, Lilleborg (23. Sg Lynglod), Lilleeje, Lillehave (14. Sg Fortov), Lillehjem, Lillevang (32. SgPc, 59. Sg Lynglod), Lilliendal (46. SgPc), Linesminde (35. Sg Lynglod), Lobbækdal, Lundsminde (17. SgPc, 3. SgPc), Lykkebo (5. SgPc), Lyngborg (16. VgPc), Lyngfryd (9. Sg Lynglod), Lyngkær (16. Vg Lynglod), Lyngvang, Lysvang (18. Sg Fortov), Lærkely (27. Sg Lynglod), Lærkelyst, Løkkedal (Degnegd Pc), Marienhøj (53. SgPc), Marienlyst (55. SgPc), Markersminde (64. SgPc), Markhøj (56. SgPc), Martasminde (39. Sg Fortov), Mosager (35. SgPc), Mosehøj, Mosekær (57. Sg Lynglod), Moselund (1. SgPc), Mosevang (1. SgPc), Munkedal (33.—34. SgPc og 61. Sg Fortov), Munkhøj (58. Sg Lynglod), Myrevang, Møllerup (28. SgPc), Nordholt (44. SgPc), Nordhøj (50. Sg Lynglod), Nydal (56. SgPc), Nydamshus, Nyhus (Almindingen), Nysted, Nyvang (14. Sg Fortov), Olgasminde, Pilevang (18. SgPc), Raagehjem, Ravnsborg, Ringebybro (41. Sg Fortov), Ringvang (39. SgPc), Risenlund (2. SgPc), Rosenvang (20. SgPc), Rosvang (10. SgPc), Rømersdal (Hs ved V.-Marie By), Rømersminde (31. SgPc), Skovbo, Skovensminde (28. SgPc), Skovfryd (2 Steder, det ene 35. SgPc), Skovhave (9. VgPc), Skovhytten, Skovly (22. Sg Lynglod, 44. SgPc, 8. VgPc), Skovsbo (33. —34. SgPc), Skovsminde (31. SgPc), Skovvang (31. SgPc, 44. SgPc), Skyttedam (68. Sg Fortov), Sodoma, Solager (63. Sg Fortov og 17. SgPc), Solhjem (8. VgPc), Solhøj (56. SgPc), Solvang (13. Sg Fortov, 56. SgPc, 61. SgPc, 63. Sg Lynglod, 17. Vg Lynglod), Solvænge (63. Sg Lynglod), Sosedal (28. SgPc), Springbakkehus (Almindingen), Stemmely (25. SgPc), Stenshøj (4. Sg Fortov), Stiboltsminde (13 Vg Lynglod), Stormly, Studedalshus (61. Sg Fortov), Søborg (33.—34. SgPc), Søgaard, Lille- (Præstegd Lynglod), Søholm (65. SgPc), Søholt (33.—34. SgPc), Søvang (33.—34. SgPc), Thimsminde (8. VgPc), Thomsensminde (8. VgPc), Tinghøj (56. Sg Lynglod), Tjørnehøj (53. SgPc), Torsager, Torsminde (39. Sg Fortov), Tuelyst (23. SgPc), Vejlgaard (53. Sg Fortov), Vestertoft (8. VgPc), Vibehus, Virkelyst (13. Sg Fortov og 33.—34. SgPc), Volmerhus (57. Sg Lynglod), Vossevang (67. SgPc), Østerlund, Østervraa (46. SgPc).

NATURNAVNE.

Aaeng. Sk&P 1721 aae Engen.

Aalevand. UrneAdd Aale Vandet i Myren; Skovtax 1775 Aale-Vandet. — I Aaremyre. Fiskenavnet Aal.

Aanæbbestykke [*ɔ·næbastykəd*]. — Jord til Sosegd ved Lilleaas Udløb i Sose Vig. Aaen danner her en Krumning og Jordstykket derved kan minde om et Næb. Af Næb el. Næbbe „Odde" (DS III Indl. XLVI).

Aaremyre [*ɔ·rəˈmy·r(a)*]. 1743 (Kb 1781—1814) Orre Myr; 1763 Urne Add Aare Myr; UrneAdd Aare Myre Steen Knald; Skovtax 1775 Aare-Myr Bæck, Aare-Myre; MK 1788 Aare Myren; Dok 1801 i Skov- og Jagtv 1800—47, 1807 Thaarups Bh II 93 Aaremyre, K 1825—26 Aare Myre; Afh. P. Thorsen 1942, Gst Aaremyre. — **Aare** [*ɔ·ra*] „Vandaare".

Aasen [*ɔ·ziŋ*]. VSK Aasene; UK 1805 Aasen; K 1825—26 Søndre Aasene; Mansa 1851 Aasen; Bull 1869, INM 1876 Aasene; Gst Aasen. — Navn paa en langstrakt Bakke i Almindingen samt en ved Stensgaard Bro og en anden ved 3. Sg. Søndre Aasene paa K 1825—26 til Forskel fra Nørre Aasene om Aasen i Ø.-Larsker S., 671. || **Aasedammen** [*ɔ·zadamiŋ, sto·ra-, lila ɔ·zadam*, R: *ɔ·zadamana*]. K 1746—50 fose- [dam]; Thurah,

DAtl Fase Dam; 1763 UrneAdd AaßeDammen; Bugge 1771 Fose Dam; Falenkamp 1783 Aasedam; MK 1788 Aase Dammen; Dok 1801 i Skov- og Jagtv 1800—47 Aase-Dammen; Skougaard 1804 p. 230 Fasa-Dammen; VSK Aasene-Dam; UK 1806 Aase-Dammen; Salchow 1813 Aasedamsled; K 1825—26 Aase Dammen; Panum 1830 p. 17 Aasedam; Mansa 1851 Aase Dam; Gst Aasedamme. — To Damme ved Grænsen mod Ø.-Larsker S., 670, hvor der lige inden for Grænsen findes en Bakke kaldet Aasen. || **Aasehoved** [*ɑ·zahawd*]. 1588 BhS XV 20 Sandaasehofuitt; Guide 1914, Gst Aasehoved; Th Aasehovedet. — Ved Aasen i Almindingen.

Abildhul [*a·viɭahåləd* el. *a·viɭahålsda·liŋ, æbləda·liŋ*]. UrneAdd Avelle Hullet; Skovtax 1775 Abille-Hullet, Abille Huls-Dahlen; MK 1788 Able Hullet; K 1825—26 Abilde Hullet. SkovK 1934 Avildhulsdalen. || **Abildkuld** [*a·vəlakoɭn*]. Specialkort (Th) Abildekul; Th Æblekul. — Nord for Aaremyre. Trænavnet Abild „Æbletræ".

Aborrevej [*abårəvæ·ŋ*]. SkovK 1934 Aborreveien. — Skovvej i Almindingen.

Akselbærvej [*akselbæ·r(a)væ·ŋ*]. SkovK 1934 Axelbærvej. — Vej i Almindingen. Af bh. Akselbær „Akselbærtræ, Sorbus Scandica".

Almindingen [R: *almiŋən, almiŋsskawiŋ*, ældre: *kåŋəns almiŋ*]. 6/7 1499 (omtr. samt. Afskrift) thette ølandz almenighe skoghæ; 1543 Hüb 121, 124 dem almandyngen, denn almandyngenn; 24/2 1548 Hüb 168 der almaninge; 8/9 1555 Hüb 230, 235, 242, 243 almindingen, almindingenn, almindingh; 9/9 1572 Hüb 387, 388 bei der Almanien, die Almannie; 12/10 1588 BhS XV 20 Kongl: May:ts Alming; 1594 (Langebek) Hüb 525 Almingen; LensR 1598 aldmenningen; LensR 1609 Vdj Almindenn; LensR 1610 Kong. Maytts Alming; LensR 1629 i Almindeschouff; Ravn 1671 p. 23, 24, 133 Almingdens Skov, Almings-Skoven; Sl 17. Aarh Thaarups Pap Nr. 16 Allminden; 20/7 1726 BhS III 77, UdmJb 1729—38 Almindingen; Komm 1738 Almingen; Rel 1743 Almindingen, Almings-Skov; Skovskønning 1745 Hans Maytts Alminde; K 1746—50 Alming-Skou; Thurah p. 23 Kongens Almind-Skov; UrneMin Allmindings-Skoven; DAtl Alming Skov; Bugge 1771 Alminding; K 1778 Alminge Skov; Skougaard 1804 p. 40 Kongens Almind; Mansa 1851, Trap[4], Gst Almindingen. || Almindingskilden [R: *almiŋsḳiɭan*]. C. 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Almindingskilden; Thaarup 1839 p. 104 Almindings Kilden. — Samme Kilde som Koldekilde. Almindingen er Betegnelse for den skovklædte Del af Højlyngen. Ved kgl. Res. af 6/8 1800 blev den omgærdet til Fredning og paany tilplantet, da den gennem flere Hundrede Aar var blevet mishandlet ved Rovhugst og Skovtyverier. Subst. glda. almænning „Skov, Mark el. Hede, som ikke er særlig Ejendom, men ejes og bruges i Fællesskab, eller som ejes af Kongen". (jfr. Molbech, Dansk Glossarium I 34, ODS, DS III Indl. XVIII).

Andreasmose [*andre·saˈmåza*]. UrneAdd Andrese Mose; MK 1788 Andrese Mosen; 1807 Thaarups Bh II 93 Andresesmose; K 1825—26 Andrese Mose; Guide 1883, Guide 1885, SkovK 1904, SkovK 1934 Andresemose. — Mose i Almindingen. Mandsnavnet Andreas.

Andrikhul [*andrekahåləd*]. SkovK 1934 Andrikkehul. — I Almindingen.

Apotekerløkke [*apoˈtekaralyḳan*].

Armoden [*a·rmo·diŋ*]. — Egn S. for 10. og 11. Sg i Smørenge, hvor Sandstensklippen ligger oppe i Overfladen, hvorfor her er ufrugtbart.

Arnagerkællingernes Frokoststen. DFM 39 p. 414 Arnâgakjælijnjarnes Frokoststen. — En stor flad Sten lige ud til Springbakkevej i Almindingen. Her plejede Konerne fra Arnager at holde Hvil og faa en Bid Brød, naar de var paa Vej til Bærplukning i Almindingen (DFM 39 p. 414).

Askedal. K 1746—50 Aske-dallen; UrneAdd Aske Dalen; MK 1788 Askedahls Bakken; K 1825—26 Aske Dahlen, Askedahls Bakkerne. — I Almindingen i Nærheden af Rytterknægten. || Askedalsvej [*askəda·lsvæ·ŋ*]. SkovK 1934 Askedals Vej. || **Askehave.** 1809 Thaarups Pap Nr. 18 Aske-Haugen. — En lille Skovløkke, hvor der omtales fem Asketræer.

Aspebakke [*aspəbaka(ŋ), aspəsˈbaka*]. Mansa 1851 Aspe Bakkerne; Bull 1869 Aspe-bakken; SkovK 1904, Gst Aspebakker. — Ved Nyhus i Almin-

dingen. || **Aspesig.** SkovK 1934 Aspesigen. — Nyt Navn. Sidste Led er Dialektordet Sig „Sænkning, Dal", der findes i Jysk og Lollandsk (KortFm p. 105), men nu er ukendt paa Bh.

Barkerløkke. 1738 Komm 1738 Barchere-Lycken; Kb 1812 p. 5 (Th) Barkereløkken. — Bh. Barkare „Garver".

Barkulle [*ba·rkʂl̥a*]. Forhøjning i Terrænet, med et lille Stenbrud. || **Barmose** [*ba·rmåza, ba·rəˈmåza*]. Specialkort (Th) Barmose; Guide 1914, Gst Baremose. — Adj. bar.

Bastemose [*ba·staˈmåza, ba·stamåza, lil̥a ba·stamåza*, R: *ba·stamåzaŋ*]. K 1746—50 Basta-Mosen; Thurah, DAtl Basta Mosen; 1763 UrneAdd Baste-Moße; Bugge 1771, Falenkamp 1783 Basta Mose; VSK Basta Mosen; SkovK 1904 Bastemose, Lille Bastemose; G&N 1930 p. 32 Bâstamozzanj; Gst Bastemose. — Glsv. bastskogher betyder „Skov, hvorfra der hentes Bast" (Söderwall), de talrige danske Stednavne med Bast som Forled, Bastbjerg, Bastholm, Bastholt, Bastkær, Bastlund, o. s. v. er Navne paa Steder, hvorfra man har hentet Materiale til Bastreb, som især tilvirkes af Lindebast. At der ved Bastemose har groet Lindetræer bevises af Stednavnet Lindesbjerg, som ligger lige op til Mosen.

Bavnklint. — Se Klintebavn.

Birkevej [*bårk̥əvæ·ŋ*]. — Hedder nu Bastemosevej. || **Birkeviske.** Th Borkjeviskjed (Birkevisket). — En sid Eng V. for 27. Sg. Trænavnet Birk.

Bjergbakke [*sto·ra-, lil̥a bjæ·rabakaŋ*]. Salchow 1813 Biergegaards Bakken; Thorsen, Vor Hjemstavn 1931 p. 51 Bjerrebakken; Gst Bjergbakke. — To Bakker, een paa hver sin Side af L.-Bjergegd. || **Bjergløkke** [*bjæ·ralyk̥an, bjæ·raˈlyk̥a*]. — To Lokaliteter. Jord til Skovgd og Ø.-Klintegd. || **Bjergmyr** [*bjæ·ramy·rn*]. — Ved Højdedraget ned mod Tingsted Aa.

Bjørnebakke. Panum 1830 p. 116—17 Bjørnebakken, Bjørne-Ørne-Bakken. — Samme Lokalitet som Ørningebakke. Plantenavnet Bjørneøre „Aurikel", men der har næppe vokset Aurikler paa dette Sted, saa Bjørneøre har sandsynligvis været anvendt om andre Primulaarter (R).

Blaaskinde [*blɑ·ʃiŋa*]. — Eng med blaa Blomster (Opt. 1945) ved Kørsebro. Jfr. Blaaskinde, Rønne Kbst., 641.

Blak [*blak*]. BWK 1676 Black; BWBeskr Blach; BWRap Blak, Black; BarfodK 1684, ResenK Black; Munch 1684 Blak, Blakken; JSørensen 1704 Blach; K 1744 Blacken; K c. 1770 Sose blacken; Falenkamp 1783 Blakken; Dske Lods 1925, Gst Blak. — Stor Sten udfor Sose Odde. Blak er ogsaa Navn paa en Sten i Vandet i Rutsker S., 662, i Ibsker S., 674, paa en Grund af graagrøn Skifer omgivet af Sandbund i Povlsker S., 682, samt paa en Klippe udfor Havnen i Allinge Kbst., 643. Blak findes oftere som Navn paa Skær og Stene ved de svenske Kyster samt flere Steder i Danmark ved Kattegats og den vestlige Østersøs Kyster, ofte anvendt om Sten, der ligger i Vejen for Sejladsen i et Sejlløb eller ind til en Havn (Ohlsson, Blekingskusten 50 ff.). Adj. blak „blank, lys, skinnende" (DS II 149).

Blemmelyng [*blæməˈløŋ*]. — Grænser til Blemmelyng i Nylarsker S., 654, s. d.

Boagre [*bo·a·grana*]. — Subst. Bo „Bolig", eller Bod „Skur".

Bobbedal [R: *båbada·liŋ*]. — Lille Klippedal. || **Bobbesten** [*båbaˈste·n*]. DFS 1931/13 Bl 43, DFM 39 p. 171 Bobbesten; Guide 1946 Bobbestenen. — Sten ved et Vandhul i Bobbedal. Bh. Bobba „Spøgelse". Jfr. Bobbe, Ø.-Larsker S., 671.

Bodebrænde. UdmJb 1729—38 Bodebrændes Mark; Bugge 1771 Bode Pren Mark; UdmJb 1774 Bodebrændes Mark. — Grænser op til Bodebrænde i Nylarsker S., 654, og til Bodelyng i Aaker S., 684. Efterleddet Brænde „afsvedet, afbrændt Areal" svarer til sv. Dialekt bränne, n. „Skovareal, som er afbrændt for at gøres tjenlig til Dyrkning", det findes i Stednavnet Rävbrännet (SOÄ I: 2 p. 41, SOÄ XVII 9). Almindeligere er bränna, f. (Rietz 53, SOÄ I: 2 p. 41) med samme Bet. I danske Stednavne findes det som Efterled i Noskebrænde, Ødis S., Nørre-Tyrstrup H. (DS III 113). || **Bodelyng** [*bo·daløŋiŋ*]. — Jfr. Bodelyng i Aaker S., 684.

?**Bordhald.** PrI 1624 Boor Halld. — En af de Klipper, der danner Klippepartiet Kajehald.

Borehulle [*bårəˈhåla*]. — To Lok. ved Tingsted Aa. Verb. bore, bh. *bår·a* (Esp Indl. 18).

Borgbakke. K 1825—26 Borg Bakken. — Bakke ved Voldstedet Gamleborg.

Borresø [*båraſö·*]. 8/9 1555 Hüb 242 Borrieße; BWK 1676 Borcsoe; UdmJb 1729—38 Borre-Søe; K 1746—50 borre Soeen; Thurah p. 109 Borre-Sø; Skovtax 1775 Bore-Moesen, Borre-Søe; K 1778, MK 1788, VSK, K 1825—26 Borre Søe; Panum 1830 p. 124 Borre eller rettere Borgsøe; Guide 1885 Borgsø Mose udtales altid Borresø; Gst 1886 Borgsø; Gst Borresø. — Søen ved Voldstedet Lilleborg.

Bossevej. Vejfort. 1942 Bossevejen. — Vej fra Smørengevejen mod N.Ø. over Matr.-Nr. 236, 237 og 239 til Landevejen Ringebybro-Myreby. Af Slægtsn. Boss.

Bredeager [*bre·a·gər*]. — Jord til 3. Sg. || **Bredeeng.** Lb 1569 Brede engenn synden skouffuenn. — Adj. bred.

Broeng. Lb 1569 Bro eng, Bro engenn.

Brændevinseg [*brœŋəvi·nsœ·jən*]. (Her?) Ipsen 1866 Brændeviinsegen; Seier BhFM 119 Brøjnjevinsæjen. — Navn paa to Træer, det ene stod tidl. overfor Sosegd (DFS 1906/23), det andet ved Nørregd ved Landevejen fra Rønne til Ø.-Larsker og Gudhjem. Ved disse Træer var Bedesteder for de Vejfarende; Folkene fik en Dram og en Bid Brød og Hestene Foder. || **Brændevinspil.** Seier BhFM 119 Brøjnjevinspilijnj; Brev 13/12 1947 Brændevinspilen. — Denne Pil stod S.Ø. for Stensgd ved Holstsbro. Den var saa stor, at der skulde flere Mænd til at spænde om den.

Brændte Plet. SkovK 1934 Den brændte Plet. — I Almindingen ved Valingebjerg.

Brøndsager [*brå·ŋsa·gər*]. — Jord til 37. Sg. Subst. Brønd.

Buen. SkovK 1904 Buen. — Et buet Stykke af Kongemindevej.

Bukkeskov [*båkaskawiŋ*]. — Hører til Bækkegd og Sosegd. Af Dyrenavnet Buk.

Bumpebakke [*båmpəbakaŋ*]. K 1825—26 Bompe Bakken; SkovK 1935 Bompebakken. — Verb. bumpe.

Bundemose. DFS 1906/28 I Bundemose.

Bundvej [*bånvæ·ŋ*]. — Blind Vej ind til Gammelmose. Jfr. Bundstræde, Rønne Kbst, 641 og Bundtarmen, Neksø Kbst., 646, Navn paa Gader, som ender blindt.

Bækager. Lb 1569 Beck agerenn. — Jord til 6. Vg. || **Bækkene.** Th Bækkjana. — Fiskeplads udfor Sose.

Bænkeeg [*bœ·ŋkæœ·jən*]. SkovK 1935 Bænkeeg; Guide 1946 Bænkeeg. — Træ. Af Subst. Bænk, men der findes for Tiden ingen Bænk (Guide 1946).

Bøgerender. UrneAdd Boge Renderne; MK 1788 Bøge-Renderne; K 1825—26 Bøge Renderne. — I Almindingen. || **Bøgesø.** UrneAdd Bøege Søe. || **Bøgetykke.** UrneAdd Bøge Tykken; Skovtax 1775 Bøgetycken. — Trænavnet Bøg „Avnbøg".

Dalejord [*da·lajo·r*]. — Beliggenhed ubekendt.

Damager [*dama·gər*]. — Ved Nørregd (49. Sg). Der findes en lille Dam paa Ageren. || **Damløkke** [*damlyɬan*]. — Flere Lokaliteter. Dam, se Indl.

Dannergrotte. R. Quehl, Aus Dänemark 1856 p. 169 Danner-Grotte. — I den nordøstlige Del af Almindingen. Af Folkenavnet Daner „de danske", som i Slutningen af 18. og Beg. af 19. Aarh. i Sammensætninger i poetisk og højtideligt Sprog faar Formen Danner: Dannerkonge, Dannerrige, Dannerfolk, o. s. v. (ODS) eller maaske efter Grevinde Danner.

Degneløkke [*de·nalyɬan*]. — Øst for Lillegd. || **Degnestæl** [*de·nastæ·liŋ*]. — Navn paa den Mark, hvor Degnegd har ligget.

Djævlebakke. Specialkort (Th), Guide 1946 Djævlebakke. — Ved Ekkodalen i Almindingen. || **Djævledal** [*dæ·wlada·liŋ*]. UrneAdd Dævle Dal; Skovtax 1775 Dievle-Dahlen; MK 1788 Diævle Dahlen; Beskr 1789 Dievledahl; Forslag 1800 Diævle Dahlen; K 1825—26 Djevle Dahlen; DFS 1906/23 Djævledalen; DFM 39 p. 172 Djævledalene. || **Djævlekrog** [*dæ·wlakrå·giŋ*].

— Jord til Rømeregd. || **Djævlestykke.** Th Dævlestykket. — Jord N. for 52. Sg., hvor et Mord har fundet Sted (Th).

Dronningestenen [R: *drâniŋaste·niŋ*]. Gst 1886, Gst Dronningestenen. — Høj Udsigtsklippe ved Ekkodalen.

Dronteskov. UK 1817 Dronteskoven; Mansa 1851, Bull 1869 Dronte Sk; Gst 1886 Drunteskov; Gst Dronteskov. — Skov ved Tingsted Aa. Subst. bh. Drunt, Drønt, Betegnelse for den yngste Bondesøn, der er Arving til Gaarden.

?Dræningen [*dra·ŋiŋən*]. — Formodentlig Fejl for [*dra·jniŋən*] af Verb. [*dra·jna*]. „dræne" (R).

Duedal [*dawəda·l, dawəˈda·l*]. VSK Due Dal; Ipsen K 1839 Duedal; Bull 1869 Duedalen; Guide 1885, SkovK 1934 Duedal. || Duedalsvand [*dawəda·lsvan*]. Guide 1914, Gst Danske Byer 1933 Duedalsvand; SkovK 1934 Duedalsvandet. — Kaldes ogsaa Lille-Grankule.

Dungevadskær. UrneAdd Dunge Vads Kiær. — Af Adj. ænyda. dung „gennemvåd" (Kalkar efter Moth), da. Dial. dyng eller diung „vaad, fugtig" (Molbech) el. et tilsvarende Subst., som er forudsat i Dommerby, Fjends H. (DS IX 74).

Dynderne. VSK Dyndene. — Plur. bestemt Form af Subst. Dynd, se Indl.

Dyndetbidde [*dæŋ dyŋua bedaŋ*]. — Ved Gundbergsminde, Gst Gunversminde. Adj. dyndet.

Dynerne [*dy·narna*]. MK 1788, Forslag 1800 Dynnerne; VSK Dynerne. — To Lokaliteter i Almindingen, den ene paa VSK ved Nydam, den anden mellem Gamleborg og Vedmyre Bakke. Plur. af Subst. Dyne, jfr. Præstedynen, Olsker S., 663.

Dyrebæk. K 1825—26 Dyre Bekken. — I Almindingen. || **Dyreløkke** [*dy·rəlyʃa*]. — Ved Pindeløkkegd. || **Dyresølen** [*dy·rasö·larna*]. K 1825—26 Dyresølen, Dyre Søle; SkovK 1934 Dyresølen. — To Lokaliteter i Almindingen. Sted, hvor Kronvildtet søler sig. Jfr. Hjortesøle ndfr. || **Dyrsten.** INM 1879, DFS 1906/23, DFM 39 p. 171, Guide 1914 Dyrsten; Th Dyrestenen; Guide 1946 Dyrsten. — En ualmindelig stor Granitblok ved Dyrstensholm.

Egekrak [*æ·jəkrakiŋ*]. MK 1788 Ege Krakken; Beskr 1789 Ege-Krakken; K 1825—26 Eege Krakken. — Ved Krakbakke.

Elisabetsklippe [*eˈli·sabœtsˌkløpan*]. SkovK 1904 Elisabeths Klippe; Guide 1914 Elisabets Klippe; SkovK 1934 Elisabeths Klippe; Guide 1946 Elisabethsklippe. — Har sikkert Navn efter en fhv. Skovfogeds Hustru (Guide 1946).

Ellebakke. UrneMin Elle Bakken. — Ved Værmelandshuset paa 28. Sg's Grund oven over Aaen. Trænavnet El. || **Elleby Aa** [*æləbyœ·, ælə·by·œ·n*]. 1806 Thaarups Bh II 22 Elleby Aaen; Th Ellebyaa. — Blykobbe Aa ved Ellebygd.

Ellesviske. Th Ellesviskjed. — Sid Jord V. for 27. Sg. Gen. af Kollektivet Elle „Ellekrat".

Enebakke [*e·nəbakaŋ*]. UrneAdd Eenes Bakken; Skovtax 1775 Eene Backen; MK 1788, K 1825—26 Ener Bakken; Gst 1886 Enerbakke; SkovK 1934 Enebakke; Gst Enerbakke. — I Almindingen. Trænavnet bh. Ene, f. „Enebærbusk" (R).

Enesager [*e·nəsa·gər*]. 1805 (Th) Enesager. — To Lokaliteter, den ene i Nærheden af Lillegd lige ved Grænsen mod Nylarsker S., den anden ved Vingevænge. || **Enesbjerg** [*e·nəsbjæ·r*]. Ipsen K 1839, INM 1879 Enesbjerg; Mansa 1851 Enes Bg; BhS XXI p. 56 Enesbjerg. — N. V. for Galgebakke. || **?Enesbæk.** Skovtax 1775 Eenes bæcken, Eene Bæcken. — I Almindingen. || **Enesgade.** UdmJb 1729—38, UdmJb 1768 Enesgaden. — Udmark. || **Eneskrog** [*e·nəskrå·giŋ, ˈe·nəskrå·gaˌlyʃan*]. Th Enekrogaløkkja. — Skov og Eng ved Bjergegde. Gen. af Kollektivet Ene „Samling af Enebærbuske".

Esbjerg [*æ·sbjæ·rəd*]. — Muligvis Kollektivet Espe „Aspelund".

Eskeviske. Th Eskjeviskjed. — Tæt Syd for 27. Sg. Kollektivet Eske „Samling af Asketræer".

Faaredal [*fœ·rada·liŋ*]. — I Almindingen. || **Faareholm.** Skovtax 1775 Faareholmen. || **Faareplat** [*fœ·raplatiŋ*]. — I Nærheden af Kongstubbe ved Tingsted Aa. Efterleddet er bh. Platt „mindre Del af en Overflade" (Esp Till. p. 463 u. Plån).

Feldspatkule [*fælspatsku·lan*]. — Gammelt Feldspatbrud N. for Galgebakke (V. Milthers, Bornholms Geologi² 218).

Femskillingsmose [ˈ*fœ·mˌfeliŋsˌmåzaŋ*]. SkovK 1934 Femskillingsmosen. — I Almindingen.

Fladhalle [*fla·dəha·la, fla·dəˈha·la*; R: *fla·daˈha·la*] K 1778 Fladhald; UK 1805 Fladehatte; VSK Orig Flade Hald; Salchow 1813 Fladbierg; K 1825—26 Flad Halde; Panum 1830 p. 118 Fladehalle; Mansa 1851 Fladhalle; Bull 1869 Fladekul; Gst 1887 Fladhalde; Gst Fladhalle. — Dels Bakke i Almindingen, hvorpaa der ligger en meget stor flad Sten (Panum 1830 p. 118), som kaldes Tingbordet (Th), dels en Klippe ved Duedal. Adj. flad.

Flagermusdal. MK 1788 Flagermuuse Dahlen; Jansen 1819 Flagermuusdahlen; K 1825—26 Flaggermuse Dahlen; SkovK 1935 Flagermusedalen.

Flæskedalssti [*flæskada·lsstæ·ŋ*]. — Sti ved Baremose i Almindingen, som fører til Flæskedal i Øster-Marie.

Fogedagre [*fawda·gra, fawda·graſe·ftəd*]. Th Fogedagre. || Fogedagre Bakke [*fawda·grabakaŋ*]. Th Fogedagrebakke. — Ved St.-Gadegd.

Forstraadens Bænk. SkovK 1904, Guide 1914, SkovK 1934 Forstraadens Bænk. — Udsigtspunkt i Almindingen.

Fregatten [*freˈgatən*]. SkovK 1934, Guide 1946 Fregatten. — Træ paa Bastemosevej i Almindingen med fire Stammer, tre høje og en lavere; det kan minde om et Skib (Guide 1946). Th opgiver, at det er Navn paa en Klippeblok.

Fruens Bænk. SkovK 1904, Guide 1914, SkovK 1934 Fruens Bænk. — Udsigtspunkt i Almindingen.

Fuglesang. MK 1817 Fuglesang. — Lokalitet i Ekkodalen. || **Fuglesangsbakke.** Urne Add Fugle Sangs Bakken; K 1778, Beskr 1789 Fuglesang; MK 1788 Fuglesangs Dahl og Bakke; K 1825—26 Fuglesangs Bakken; Gst 1886 Fuglsangs Bakke; Gst Fuglesangs Bakke. || **Fuglesangsrende** [*fawlasåŋsrœŋan*]. MK 1788 Fuglesangs Dahl; K 1825—26 Fuglesangs Dahlen; Guide 1883 Fuglesangs Renden; Guide 1914 Fuglesangsrenden; SkovK 1934 Fuglesangs Rende; Afh. P. Thorsen 1942 p. 134 Fuglesangsrenden; Guide 1946 Fuglesangsrenden. || **Fuglesangssti.** Th Fuglesangsstien, Fuglesangstien. — Lokaliteter i Almindingen.

Funkeknald. BhFisk 1933 p. 12 Funkaknajlana. — Fiskegrund udfor Sose. Af Familienavnet Funk.

Gaasehul [*gœ·zahåləd*]. — En lille Engstrækning til Bækkegd S. for Næbbeløkke. || **Gaasekrog** [*gœ·zakrå·giŋ*]. Engstykke ved Tingsted Aa. || **Gaasekuld** [*gœ·zakoɭ*]. SkovK 1919, SkovK 1934 Gaasekul. — I Almindingen ved Grænsen mod Aaker S. || **Gaaselap** [*gœ·zalapiŋ*]. — Jordstykke ved Lyneborggd. Efterleddet er Lap om et lille Stykke Jord, jfr. Skomagerlap ndfr. || **Gaasen** [*gœ·zən*]. SkovK 1919, SkovK 1934 Gaasen. — Lille Myr i Almindingen ved Lindesbjerghus sammenhængende med Gæslingen.

Gadehøj [*ga·dəhåj, ga·dəˈhåj*]. — Mellem Hakkeledgd og Kongstubbe. Gade, se Indl.

Galgebakke [*galjəbakaŋ*]. VSK Galgebakke; Bull 1869, Trap⁴ Galgebakken; Gst Galgebakke. — Gravhøj ved Galgebjerg. || **Galgebjerg.** INM 1879, BhS XXI 56 Galgebjerg; Trap⁴ Galgebjærg. —„At der har staaet en Galge er i alle Fald utvivlsomt; idet man endnu aldeles tydelig ser Hullerne, i hvilke Galgens „Opstandere" have staaet. Galgen har imidlertid været anbragt i en gammel Røse" (INM 1879). || **Galgesidde.** SkovK 1919, SkovK 1934 Galgesiden. — Ved Stejlebjerg ndfr.

Gamleborg [*gamləbår*]. PrI 1624 Gammellborg; Ravn 1671 p. 23 Gamle Borg udi Almingdens Skow; BWK 1676 Stor borc; Sl. 17. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Storre och Liden Borg; K 1746—50, Thurah Gamle Borg; K c. 1770 gl: borg; Bugge 1771 Gammelborg; K 1778 Gamleborg; Falenkamp

1783, MK 1788 Gamle Borg; VSK Rudera af Gamleborg; 1807 Thaarups Bh II 91, Panum 1830 p. 125 Gamleborg; Thaarup 1839 p. 309 Gamle og Lille Borg; Møller, Folkesagn 1867 p. 49 Gamlebor; Bull 1869 Gamle Borg; G&N 1930 p. 32 Gamleborr; Gst Voldsted (Gamleborg). — Voldsted i Almindingen. || **Gamledam** [*gamlə'dam*]. 1743 (Kb 1781—1814) en Bæk kaldes Gamle Dam. — Lavning med Bæk mellem Ringeby og Bjergegde. Bækken hedder nu Kattebæk. || **Gamlemose** [*gamlə'måza*]. K 1746—50 Gamle-mose; Thurah Gamle Mose; Bugge 1771 Gammel Mose; MK 1788 Gamle Mosen; Skougaard 1804 p. 230 Gamle Mose; VSK Gamle Dam; UK 1806, Salchow 1813 Gammelmose; K 1825—26 Gamle Mose; Panum 1830 p. 17 Gamledam; Mansa 1851 Gl Mose; Beskr 1861 i Kb 1781—1814 Gamle Dam; Bull 1869 Gamle Mose; Vedel BhOE p. 112, Gst Gammelmose. — I Almindingen. || **Gamlestæl.** Opt. 1945 Gamlestæl. — Jord til 6. Vg. Navnet er afskrevet efter en Tavle over Gaardens Historie og Ejere gennem Tiderne ved Arkitekt K. Thorsen. || **Gamlevej** [*dœɳ gamla væ·ŋ*]. — Den nuværende Amtsvej gennem Almindingen.

Gammeltbakke [*gamøl'baka*, ældre: *gamalta*]. UK 1806 Gammelt, Gammelt Bakke; Salchow 1813 nogle smaa og een stor Mose Gammelt kaldet; Ipsen K 1839 Gl: Bakken; Mansa 1851 Gl. Bakken; Gst Gammelbakke; Seier BhFM 82 Gammaltabakkana. — Hed tidligere ogsaa Holmebakke efter Holmegd. Gammelt er Navn paa Bakken og de omliggende Moser. Maaske et oprindeligt Gammeholt af Subst. bh. Gamma „Krybbe" (Esp), ænyda. gamme „Fold, Sti", oldn. gammi „Jordhytte" og Holt „lille Lund".

Gavlholm. K 1802 Udm 1775—1822, UK 1805 Gavleholmen; 1805 Thaarups Bh II 80 Gaulholmen. — Lige V. for Vallensgds Mose. Subst. Gavl maaske i Bet. „stejl, ikke for bred, klippe- eller jordskrænt" (Marius Kristensen i DF VIII 61).

Gedebæk [*'ǰeda,bœkʃiŋ*]. UrneAdd, MK 1788 Giede Bekken; K 1825—26 Gede Bekken. — Bæk i Almindingen ved Ekkodalen. || **Gedekuld** [*ǰeda-koɭa(na)*]. — Ved Kannikegd.

Granbjerg [*gra·n(s)bjæ·r*]. Guide 1914 Granbjerg; SkovK 1934 Granbjærg; Gst Granbjerg. — Bakke i Almindingen. Man skulde vente Udtalen [*gra·nəbjæ·r*] (R). || **Grankuld.** Guide 1946 Grankul. — Bakketop. || **Grankule** [*sto·ra-, liɭa gra·nku·la, sto·ra-, liɭa- gra·nəku·larna*]. 1763 Urne Add Grane Kulerne; UrneMin Granne-Kuler; VSK Grankulerne; UK 1817 Grannehulerne; Bull 1869 Grankullerne; Guide 1885 Grankulerne; Guide 1914, Gst Grankul; Guide 1946 Store Grankule. — To Søer i Almindingen. Trænavnet Gran. UrneMin 63 beretter: Mærkværdig at her ingen Stæds i Skove eller paa Marken staaer Lævninger af nogen Voxende Fyrr eller Granne Træ, da dog deraf Mængde findes omkring kastede i Moserne (hvorfore og een særdeles kaldes: Grane-Kulerne).

Gregerselle [*gre·gərs'ælə*]. SkovK 1934 Gregerselle. || **Gregersmyr** [*gre·gərsmy·r*]. K 1825—26 Grægers Myr; Guide 1883 Gregers Myr; Gst Gregers Myre.

Grotten [*grå̈tan*]. Grove Danmark[1] 260, Guide 1946 Grotten. — Klippehule i Almindingen, den samme som Lysthuset.

Gruskuleholm [*grü·zkü·ləhålmiŋ*]. SkovK 1935 Gruskulleholmen. — I Almindingen. || **Grusstykke** [*grü·zstyʃəd, grü·zkü·lan, grü·zkü·ləstyʃəd*]. — Jord til Bækkegd.

Grydekulle [R: *gry·dəkəɭa*]. — Lille Kulle ved Udkær. Subst. Gryde.

Græderen. N. P. Jensen: Ydun II (1895), Guide 1946 Græderen. — En Klippe i Almindingen, hvor der altid siver Vand ned, deraf Navnet (Guide 1946). Jfr. Grædеren, Pynt paa Storeklint, Magleby S., Mønbo H.

Græsløkke [*græ·zlyʃan*]. — Hører til Sprohus. || **Græssø** [*græ·zʃö·ŋ*]. 1743 (Kb 1781—1814) Græs Sø; 1763 UrneAdd Græs Søe; Skovtax 1775 Græs-Søen, Græssøen, Græse Søen; MK 1788 Græs Søen; K 1825—26 Gres Søen; Ipsen 1866 Græsmosen i Almindingen; Th Græssømose; Guide 1946 Græssøen. — Eng i Almindingen.

Grønnegade [*grö·nəga·da*]. — Vej i Almindingen. || **Grønnekuld** [*grö·nəkoɭ*]. UK 1804 Grønnekullen; VSK Grønne Kul; UK 1805 Grønnekullen; Mansa 1851 Grønne Kullen; SkovK 1904 Grønkul; Gst Grønnekul.

— Bakke i Almindingen. || **Grønneløkke** [*grö·nəlyɫa*]. — Ved Bjergegde. || **Grønnevadsvej** [*grö·nəva·svæ·ŋ*]. SkovK 1904 Grønnevadsveien; SkovK 1934 Grønnevadsvej. — Vad, se Indl.

Gudbergstæl. 1821 (Th) Gudberg Stælen. — Jord til 8. Vg. Af Mandsnavnet Gudbern, Gudbjørn, bh. [*gøbər*].

Gulbakke. SkovK 1934 Gulbakke; Th Gulbakken. || Gulbakkevej [*gu·lbakavæ·ŋ*]. — I Almindingen. || **Gulestene** [*gu·la ste·na*]. K 1825—26 Gule Steene. — I Almindingen. || **Gulhave.** 1804 Udm 1775—1822 paa Deres Majestæts Lyng ved den saakaldede Kiær Guulhauge, Sletten kaldet. || Gulhave Bakke. BhSoc 17/7 1928 Gulhavebakken.

Guldhul [*goɫhåləd*]. — Vandhul ved Store-Smørengegd. Navnet sigter muligt til Fund af Guldmønter ved Smørenge (Skougaard 1804 p. 305).

Gæslingen. SkovK 1934 Gæslingen. — Lille Myr i Almindingen ved Lindesbjerghus, sammenhængende med Gaasen.

Haandklædet [*ha·ŋkləd*]. Lb 1569 handkleditt, handklæditt. — Tre Lokaliteter, Præstegaardsjord, et lille Jordstykke paa Udlodden til 3. Sg. samt Jord til 6. Vg. Jfr. Haandklædet, Knudsker S., 651.

Hage [*ha·gaŋ*]. — Jordstykke ved Lillegd. || **Hagemyr** [*ha·gəmy·r, ha·gəˈmy·r*]. 12/10 1588 BhS XV 21 Hagemyr; UK 1804 Hagemyhr; Salchow 1813 Store Hagemyre; K 1825—26 Hage Myre; Mansa 1851, Gst Hagemyre. — Mose i Almindingen. Bh. Hâga, f., oldn. haka, f. „det nederste, fremstaaende parti af underkæben hos mennesket" (ODS).

Hakkemyre [*hakəmy·r, hakəˈmy·ra*, R: *hakəˈmy·r*]. Ipsen K 1839, Mansa 1851 Hakkemyre; Beskr 1861 i Kb 1781—1814 Hakemyr; Bull 1869 Hakkemyre; Gst Hakkeled Myre; Th Hakkemyre. — Ellipse af Hakkeledgaardsmyre.

Hallebakke [*ha·ɫabakaŋ*]. UrneAdd Haille Bakken; Skovtax 1775 Halle-Backen; MK 1788 Halle Bakken; K 1825—26 Halde Bakken; Gst Hallebakke. — Hald, se Indl.

Halvnedeeng [*hanladaænən*]. Lb 1569 En halnnede eng; BhS XVI 193 Halnedeengen; SkovK 1934 Hanledengen. — Tre forskellige Enge, en til Kirkebo, en til Gildesgd og endelig en Eng i Almindingen. || **Halvnedegade.** Sk&P 1721 holnede gaden; Sk&P 1722 Handlede Gaden. — Gen. af bh. Hallnad „Halvdeel, Hælvte, hvor Talen er om Noget, hvoraf Fordelen, Udbyttet, eller hvortil Eiendomsretten deles med en Anden" (Esp).

Hammershave [*hamərsha·wa(skaw)*]. VSK Hammerhave; UK 1817 Hammershave; Mansa 1851 Hammer Have; Bull 1869 Hammershaven. — Skov. Huset af samme Navn har Navn efter Skoven. || **Hammershøj** [*hamərsˈhåj*]. SkovK 1935, Guide 1946 Hammershøj. — Klippebakke med Udsigtspunkt i Almindingen. Af Familienavnet Hammer.

Hanedal [*ha·nəˈda·l*]. — Jord til Rømeregd.

Hareløkke [*ha·ralyɫarna*]. K 1825—26 Hare Lykken; M 1844 Hareløkkerne; Bull 1869 Harelykken; Bh Ldejd 1876, SkovK 1934 Hareløkkerne; Gst Harelykke. — I Almindingen. Dyre- el. Familienavnet Hare.

Havmyr [*ha·wmy·rn, my·rastyɫəd*]. — Ved Stranden ved Sose Odde.

Heksenes Danseplads. R. Quehl, Aus Dänemark 1856 p. 170 Hexentanzplatz; DFS 1906/23 Hexenes Danseplas; Guide 1946 Heksenes Danseplads. — En flad Klippeafsats med et lille Hul i, hvorfra Heksene kommer ud og danser (Guide 1946). Navnet er først foreslaaet af R. Quehl 1856.

Hempelskilde [*ømpəlsˈɫiɫa*]. SkovK 1904, SkovK 1934 Hempels Kilde. — I Almindingen. Familienavnet Hempel.

Hestehave. UrneAdd Hæste Haven; Skovtax 1775 Hæstehaugen ligger Nordest i Almindings Skoven. || Hestehave Bakke [*ˈhæstaha·waˌbakana, hæstaha·wsbakana*]. MK 1788 Hestehavs Bakken; 1807 Thaarups Bh II 92 Hestehavebakkerne; K 1825—26 Hestehave Bakken; Gst Hestehave Bakke. || **Hesteløkke** [*hæstalyɫan*]. — Ved St.-Gadegd.

Hjorteløkke [*jœ·rtalyɫan*]. — Jord til Hakonsgd. || **Hjortesøle.** 1835 Thaarups Pap Nr 19, Guide 1883, Guide 1885 Hjortesølen; SkovK 1934 Hjorte Sølen. — Eng i Almindingen ved Valingbjerghus. Jfr. Dyresøle ovfr. || **Hjorthøj.** VSK Hiorthøj; Bull 1869 Hjorthøi; Gst Hjorthøj.

Hjulmagermyr [*jawlma·garamy·rn*]. UK 1805 Hjulmagermyr; VSK Hiulmagermyre; Gst 1887, Gst Hjulmagermyre. — I Almindingen.

Holmebakke. K 1746—50 Holme-Bakken; Bugge 1771 Holme Bakken; Salchow 1813 Holmebakken. — Bakke ved Holmegd, den samme som nu hedder Gammeltbakke.

Holmensgade [*hålmənsga·dan, hålmənsga·dəvœ·ŋ*]. — Ved Vejrbringerbakke i Almindingen. Opkaldelse efter Holmensgade i København.

Holstsbro [*hålstəsbro·, hålsta'bro·*]. Mansa 1850 Holste Bro; Guide 1885 Holste Bro el. Holsts Bro; Seier BhFM 119 Holstes Bro. — Kaldes ogsaa Stensgd Bro [*ste·nsgœ·rabro·ən*]. Holst er Navn paa en Ejer af Stensgd.

Homannehøj. VedelBhOE 156, Trap[4] Homannehøj. — Gravhøj. Kaldes ogsaa Kaggegaardshøjen [*kaggœ·rshå·ŋ*] (R). Jfr. Homannegd, Ibsker S., 674.

Horelund. MK 1788 Horelund. — I Vedmyre Bakker.

Horsesletter [*hårsaslætarna*]. UK 1805 Horsesletterne; Mansa 1851 Horse Sletterne; Bull 1869 Horse Sletten; SkovK 1904, SkovK 1934 Horsesletterne. — I Almindingen. Dyrenavnet Hors „Hoppe".

Hulager [*håla·gər*]. — Ager ved Bebyggelsen ved Vester-Mariekirke. || **Huleng.** Lb 1569 huleng, hulengenn. — Eng til Præstegd og til Kirkeboet.

Humpetuer [*i·d i· håmpatawarna*]. — Kaldes ogsaa Sibirien, s. d. Har Navn efter en Mand kaldet Humpen [*håmpiŋ*].

Hvidager. Lb 1569 huidagir. — Nævnt under Kirkeboet.

Hvilerbakker [*vi·larabakana*]. — Ældre Navn paa Skaldepande. Kan være Hvilagrebakker, af Hvileager „Jord, som hviler, Brakjord". Højsagre, Nyker S., 652, Lb 1569 høys agir, kan have Udtaleformen [*hajsara-*] og Højsergaard (38. Sg) har Navn af Højsager og udtales [*ha·jsaragœ·riŋ*], hvilket viser, at -agre som Mellemled kan reduceres til [*ara*].

Hædikesti. Specialkort (Th) Hædikesti. — Ved Ekkodalen.

Hælestæl [*hæ·lastœ·liŋ*]. — Jordstykke N. for Smørenge. Der har ligget et Hus paa dette Sted. (Opt. 1945). || **Hælevej** [*hæ·lavœ·ŋ*]. — Vejstykke ved Hælestæl. Af det Familienavn, der indgaar i Hælesminde, 29. SgPc i Knudsker S., 651.

Hængedyndebæk. 1767 UrneAdd Hænge dynde Bekken. — I Almindingen mellem Valingebjerg og Nydam.

Hætten. Lb 1569 hettinn och kroppehoffueditt tilhobe iij Les. — Eng til Præstegaarden. Bestemt Form af Subst. Hætte „Beklædningsstykke til at drage over Hovedet," et Sammenligningsnavn. — GK: Snarere er Hætten en Del af Messedragten, og altsaa henhørende til Begrebet Kirkens Klæder, til hvis Vedligeholdelse der ofte var skænket Jordstykker, jfr. Gunnar Knudsen, Gamle Navne paa Kirkejord, i NoB 1934 p. 90 flg.

Højbjerg. Th Højbjerg. — Ved Nyker Plantage. || **Højeløkke** [*håjalyʁa, i·håjalyʁan*]. — Jord til Skovgd. Af Subst. Høj „Gravhøj". Der har ligget en Høj midt i Løkken. || **Højemose** [*håjamåza*]. SkovK 1904 Høiemose; SkovK 1934 Højemose. — I Almindingen. || **Højlyngen** [R: *håjløŋiŋ, løŋiŋ*]. Ravn 1671 p. 24, 148, 161, 166 Lyngen, den store Lyng eller Alminden Mark; BWK 1676, Kb 1696 Lyngen; 20/7 1726 BhS III 77 Vildbahne-Marken som nu kaldes Høy eller Store Lyngen; UdmJb 1727 paa Lyngen; UdmJb 1729—38 Høy Lyngen, den store Lyng; UdmJb 1729 paa Lyngen; UdmJb 1743 Lyngen; Thurah 23, 38 Store-Lyngen, Østre, eller Stor-Lyngen; DAtl Hoy Lyngen; K c. 1770 Høylyng; Bugge 1771 Høylyngen; Falenkamp 1783 Den store Lynge; UrneMin Store- eller Høy-Lyngen eller Kongens-Mark; 1804 Udm 1775—1822 paa Deres Majestæts Lyng; Salchow 1813 Lyngen, den store Lyng, Høylyngen; UdmJb c. 1825 Paa Lyngen; Panum 1830 p. 13, 20, 21 Høilyngen, Lyngen eller Udmarken, Kongens Mark; Thaarup 1839 p. 143 Højlyngen; M 1844, Bull 1869 Høilyngen; Guide 1885, Guide 1914 Højlyngen; Borrijnh II 78 Håjlyngejn; BhS XXI 56 Lyngen; Trap[4] Højlyngen. — Højdeparti, der strækker sig fra N.V. til S.Ø. gennem Størstedelen af Øens Midte, tidligere Udmarksjord og mest bevokset med Lyng, nu delvis opdyrket til Agerland eller tilplantet. Skoven Almindingen er nu den centrale Del af Højlyngen. || **Højsager** [*håjsa·gər*]. — Jord til 37. Sg.

Hørregade. 1750 (Afskr) Thaarups Bh V 93 Hørregaædens Ejendom. — Bh. Horra [*hårа*] „Dreng" i den ældre Bet. „Hyrde" (R).

Høvej [*hö·væ·ŋ*]. — Vej i Almindingen fra St.-Nydam til Valingebjerg.

Iglehul [*a·jlahåləd*]. — Vandhul i Almindingen mellem Iglemose og Bastemose. || **Iglemose** [*a·jlamåzaŋ*]. SkovK 1904 Iglemosen; Guide 1914 Iglevmose; SkovK 1934 Iglemosen; Guide 1946 Iglemose. — I Almindingen ved Lunten. Af Dyrenavnet Igle.

Indlægget [R: *inlæɡəd*]. Trap[4] Indlægget; Th Indlæget, Østre Indlæg; Guide 1946 Indlægget, Vestre Indlæg. — Et Stykke af Højlyngen, som i 1842 lagdes til Almindingen (Trap[4]).

Isaksbro. Salchow 1813 Isaacksbroe; BhAvis 1/8 1843 Isakbro. — Bro over Tingsted Aa ved Stensgd. Har Navn efter en Ejer Isak Poulsen i 18. Aarh. (Th).

I Stemme [*i· stæmə*]. — Jordstykke med lille Engdrag ved Sose. Et Hus, som ligger her har efter Jordstykket faaet Navnet Stemmely. Subst. Stæmme „dæmning, stæmmeværk ved mølledam" (ODS), glsv. stæmma, f. „Dæmning" (Söderwall), no. Stemma, f. „Dam, opdæmmet Vand" (Aasen). Ved Huset findes et Vandhul og ved Sydenden af Jordstykket en lille Dam. [*i· stæmə*] er oblik Kasus, hvis *-ə* har ældre *-u* til Forudsætning.

Jagtkær [*ja·jtkæ·rəd*]. K 1746—50 Jagt-kiern; UrneAdd Jagt Kiæret; MK 1788 Iagt Kiæret; K 1825—26 Jagt Kjeret; Guide 1883, Guide 1885 Jagtkjær; SkovK 1934 Jagtkæret. — Kær i Almindingen ved Hestehave Bakke. || **Jagtvej** [*ja·jtvæ·ŋ*]. SkovK 1904, SkovK 1934 Jagtveien. — Vej i Almindingen forbi Pykkekulle Kær.

Jeppeløkke [*jæpalykan*]. — Jord til 36. Sg.

Jomfrubjerg [R: *jåmfrubjæ·rəd*]. (Her?) UrneAdd Jomfrue Bakken; Skovtax 1775 Det Nordre Jomfrue-Bierg, Det Syndre Jomfruebierg; MK 1788 Nordre-, Syndre Iomfruebierg; 1807 Thaarups Bh II 91, 92 Jomfrue Bjergene, Nordre og syndre Jomfrue-Bjerg; K 1825—26 Jomfrue Bjerget; Gst Jomfrubjerget. || **Jomfrudal.** K. A. Petersen Jomfrudal. || **Jomfruseng.** SkovK 1934 Jomfrusengen. — Eng i Almindingen. Sidste Led er sandsynligvis Seng. || **Jomfruspring.** Dansk Landbotidende 1874 p. 245, DFS 1906/23 Jomfruspringet. — Klippe i Almindingen ved Ekkodalen, den samme som Springet.

Jordvoldvej. — Se Voldvej ndfr.

Jættehøj. BhTid 23/11 1926 Jættehøj.

Kajehald [*ka·jəˈha·l*]. PrI 1624 de store Cay Halle; UrneAdd Kaje Hald; MK 1788 Kaje Hall; 1807 Thaarups Bh II 92 Kajehall; K 1825—26 Kaye Hald; Møller, Folkesagn 1867 p. 23 Kaiehalj; Gst 1886 Kajehald; DFS 1931/13 Bl 25 Kaihald; Gst Kajehald. — Klippeparti i Almindingen. Af Fuglenavnet bh. Kaia, f. „Allike" (Esp).

Kalkløkke [*kalklykan*]. — Ved Sortebjerg.

Kalvehave [*kalha·wastykəd*, R: *kalaˈha·wa*]. — Skov ved Ringeby Bro. || **Kalvekær** [*kalakæ·rəd*]. K 1746—50 Kalfue-kiern; Skovtax 1775 Kalve-Tieret ligger Vesten den Nordre Landevey Gaaer i Nord saa langt skoven strækker i Øster til bemt: Landevey, i Synder til Aare-Myr Bæck, i Væster til Rømmerestien, Kalvekiers Bæcken; MK 1788 Kalve Kiæret; K 1825—26 Kalve Kieret; Guide 1883 Kalvekjær; SkovK 1904 Kalvekæret; Guide 1946 Kalvekær. — Langstrakt Kær i den vestlige Del af Almindingen mellem Ravnebrohus og Aaremyre, paa K 1825—26 et Kær mellem Vejrbringerbakke og Hestehave Bakke. || **Kalveløkke** [*kallykan*]. — Hører til 40. Sg.

Kaprifoliesti [*kapriˈfo·liəstæ·ŋ*]. Th Kaprifoliumstien; SkovK 1934, Guide 1946 Kaprifoliesti. — Sti langs med Svenskebæk ned mod Ekkodalen.

Kattebakker [*katabakana*]. — Bakkerne ved Kæmpegd paa Tingsted. || **Kattebæk** [*katabæk*]. — Bæk i Gamledam. || **Kattedam.** Th Kattedam. — I Almindingen. || **Kattehul.** Specialkort (Th) Kattehul. — Vandsted i Almindingen. || **Kattemyr** [*katamy·rn*]. VSK Orig Kattemyren; VSK Hattemyren; UK 1805 Kattemyr; K 1825—26 Katte Myren; Mansa 1851 Hattemyre; Gst Kattemyre. — I Almindingen. Dyrenavnet Kat.

Kildebakke [*kiləsbakaŋ*]. UrneAdd Kildes Bakken; MK 1788, K 1825

—26 Kilde Bakken; SkovK 1935 Kildebakken. — Samme Lok. som Klemmekuld. Har Navn efter Koldekilde. || **Kildebæk.** Skovtax 1775 Kildes Bæcken; 1807 Thaarups Bh II 94 Kildebækken; K 1825—26 Kilde Bekken; SkovK 1919 Kildebækken. — Samme Bæk som Svenskebæk, kommer fra Koldekilde. || **Kildeplads.** (Her?) UrneAdd Kildes; 1807 Thaarups Bh II 93, Panum 1830 p. 119, Th Kildepladsen. — Pladsen ved Koldekilde.

Kirkebakke. VSK Kirkebak; Guide 1885 Kirkebakken. — Hvor V.-Mariekirke ligger. || **Kirkebjerg** [*ɻærkəbjæ·rəd*]. INM 1879 Kirkebjerget. — Bakke ved Lilleaa S. for Bækkegd. || **Kirkegade** [*ɻærkəga·dan*]. — Jord til Skovgd, her gik tidligere en Vej igennem. || **Kirkeled** [*ɻærkəle·d*]. — Led til Kirkeløkke. Udtalen er i bestemt Form. || **Kirkeløkke** [*ɻærkəlyɻan*]. — Ved Vester-Mariekirke. || **Kirkeskov.** UK 1817 Kirke Skoven.

Klemmekuld. 1807 Thaarups Bh II 93 Klemmekull; Gst 1886, Gst Klemmekul. — En Bakketop ved Koldekilde i Almindingen. Samme Navn i Nyker Plantage, Nyker S., 652, s. d.

Klinten. BWK 1676, K 1746—50 Klinten; Falenkamp 1783 Klint; Salchow 1813, Mansa 1851, INM 1879 Gst Klinten. — Høj Klippebakke, efter hvilken Klintegde er opkaldt. || Klintebakke [R: *kli·ntabakaŋ*]. Urne Add 1762 Klinte Bakken; Salchow 1813 Klintebakken. — Løkke ved St.-Klintegd. || Klintebavn. VSK Klintebakke Baun; MK 1817 Klinte-Baun; Th Klinte Baun; V. Milthers, Bornholms Geologi[2] 15, 32 Bavnklint. — Den Del af Klinten, hvor Bavnen stod. || **Klinteskov** [*kliɳtaskawiŋ*]. VSK Klinte Skoven; UK 1817 Klinteskoven; Mansa 1851 Klinte Sk; Gst Klinteskov. || **Klintevej.** Vejfort. 1942 Klintevejen. — Klint, se Indl.

Klokkeeng. KR 1684 Klocke Engen. — Subst. Klokke „Kirkeklokke" eller en Eng bevokset med Klokkeblomster, i saa Fald Geum rivale, der paa Bh. kaldes Klokker, Engeklokker o. lign.

Knappedam [*knapədam*]. Skovtax 1775 Knappe Dammen, Knappe-Dams Backen, Knappe Dams Vangen, Lille Borg-Knappe Dams Ællet; MK 1788 Knappe Dammen; Rømer 1821 Knappedammen; K 1825—26 Knappe Dammen; SkovK 1904, BhS VI 134 Knappedam. — Lille Sø i Almindingen ved Lilleborg. Adj. knap „som ikke optager megen plads; sparsom" (ODS).

Knarrebuske. c. 1800 (Th), 1816 (Th) Knarrebuske. — Paa Vestergaards Grund, hvor ogsaa Knarrehus ligger. Slægtsnavnet Knar.

Knægten. SkovK 1934 Knægten. — I Almindingen ved Svinemose. Se Rytterknægten ndfr.

Kohul [*ko·hâləd*]. Ipsen 1866, Bull 1869 Kohullet; Gst 1886 Kohul; Gst Kohullet. — En lille Sø i Almindingen.

Koldekilde [*kâlə'ɻiła*, R: *kolə'ɻiła*, *kɔ·lə'ɻiła*]. PrI 1624 Kaldekilde; BWK 1676 Koldekilde; ResenK Kæde Kilde; KR 1704, Rel 1743 Kaalde Kilden; K 1744 Kolle Kilde; Thurah p. 32 Kaalde-Kilden; Skovtax 1775 Kaaldekilde becken; Skougaard 1804 p. 231 Kolde-Kilden; K 1825—26 Kolde Kilden; Beskr 1861 i Kb 1781—1814 Kaalekilde; Gst Koldekilde. — Helligkilde i Almindingen. Af Adj. kold. || **Koldekær** [*kâləɻæ·rəd*]. Urne Add Kolle Kiæret; MK 1788 Kolla Kiæret; K 1825—26 Kolla Kieret; SkovK 1919, SkovK 1934 Koldekær. — I Almindingen. De ældre Former tyder paa, at Forleddet er Subst. Kul el. muligt Kuld, hvorom se Indl. De nyeste Former paa SkovK samt Udtalen viser Omtydning til Adj. kold.

Kongebjerg. 1807 Thaarups Bh II 94 Kongebjerg. || **Kongstubbe.** KR 1684 Kongstobbe; 1735 Komm 1738 Kongstube; 1738 Komm 1738, Jb 1743 Kongstubbe; Spec 1743 Thaarups Bh I 270 Kong-Stube-Engen; Urne Nb, UrneJb Kong-Stubbe; UdmJb c. 1825 Kongstubbe (Engene). — Engareal. Subst. Konge. Stubbe, Pl. af Stub, bruges i Stednavne om Krat, især Mosekrat (DS II 140, DS III Indl. LVIII).

Korredam [*kâradamiŋ*]. || **Korreløkke** [*kâralyɻan*]. — I Ringeby. Forleddet synes at være Subst. Kurv, bh. [*kâr*]. Paa Stederne har der rimelig groet Kurvepil „forsk. arter pil (Salix), hvis grene (aarsskud) egner sig til kurvefletning (S. purpurea, viminalis ofl.)" (ODS).

Korseng. Lb 1569 Korss engenn. — Til Degnegd.

Kragebakke [*krå·gəbakaŋ*]. SkovK 1934 Krogebakken. || Kragebakke Myre [*krå·gəbakamy·rn*]. SkovK 1934 Krogebakkemyr. — I Almindingen. || **Kragelund.** MK 1788 Kraage Lund; Beskr 1789 Kraagelund; Forslag 1800 Krauged Lund Hegen; MK 1817 Kraagelund; K 1825—26 Krage Lund. — I Almindingen ved Grænsen mod Aaker S. Fuglenavnet Krage.

Krakaas [*krakœ·ziŋ*]. — Ved en lille Lund i Nærheden af Nørregd. || **Krakbakke** [*krakbakaŋ*]. INM 1879 Kratbakken; Guide 1885 Egekrakke; Gst 1886 Krakbakke; Prbv 1903 Krakbakke, Egekrakke er en senere Forvanskning; SkovK 1934 Krakbakken; Gst Krakbakke. — To Lokaliteter, 1. i Almindingen, 2. Jord til Ø.-Klintegd. || **Krakbjerg.** VSK Orig Krakbierget; Panum 1830 p. 16 Vallinge-, Krak- og Lisebjerget; Bull 1869 Krakbjerget. || **Krakeng.** Lb 1569 Krack eng nordenn Prestedammen. BhS XVI 193 Krakengen. || **Krakhøj** [*krakˈhåj*]. — Ved Smørenge. || **Krakken** [*krakiŋ*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 24 Krakket. — En lille Skov S. for Vossevang paa Karensmindes Grund. || **Krakvej** [*krakvæ·ŋ*]. SkovK 1934 Krakvej; Th Krakvejen. — Vej ved Krakbakke. Krak, se Indl.

Kristian d. X's Vej. Th Kristian X's Vej. — Ny Vej Øst i Almindingen.

Kristianshøj [R: *krestiansˈhåj*]. Rejsejournal 1824 BhS XVI 81 Christianshøj; K 1825—26 Christians Høy; Panum 1830 p. 119 Christianshøi; Gst 1886 Christianshøj. — I Almindingen. Navnet givet af Kapt. Rømer ved Prins Christian Frederiks Besøg paa Stedet i 1824 (BhS XVI 81).

Krogestykke [*krå·gana, krå·gastyɫəd*]. — N.Ø. for Vestergd. || **Krogtorp** [R: *krå·giŋ*]. Lb 1569 Kraagtorp. — Del af Engstrækningen S. for Stensgd. Krog, se Indl.

Kroppehoved. Lb 1569 Kroppehoffuedit. — Eng. Snarest af bh. Kroppa, ældre Navn paa en Karudse (Esp). Jfr. Krabbedal, Olsker S., 663.

Kruseløkke [*kru·zalyɫa(n)*]. || Kruseløkke Skov [*kru·zalyɫəskawiŋ*]. — Ved Vestergaardshuse. Har Navn efter en Mand ved Navn Kruse (Opt 1945).

Kulvad. UrneAdd Kolle-Vad; MK 1788 Kolevad. || Kulvadselle [*kålava·sælə*]. MK 1788 Kollevads Ellet; K 1825—26 Kollavade Ellet. — Skovpart i Almindingen. Subst. Kul, maaske efter Kulbrænding.

Kurediger [R: *ku·ravoɫana*]. Skougaard 1804 p. 307 Kuradiger (Kuradéjén); Salchow 1813 Kurediger; Beskr 1861 i Kb 1781—1814 Kuredige; DFS 1906/23 Kurediget. — Nogle Forskansninger mellem Kirken og Kurlændergd som efter Sagnet skal være anlagt af nogle Kurer, der i „gamle Dage" skal være kommet til Bh for at plyndre. Forskansningerne har imidlertid sikkert Navn efter Kurlændergd.

Kviehul [*kvajəhåləd*]. SkovK 1934, Guide 1946 Kviehullet. — Eng i Vester-Marie Plantage; her saas engang en Kvie med to Hoveder (Opt 1945).

Kværnbæk. (Her?) UrneAdd Qværkie Bek; Guide 1883, Guide 1914, Gst Kværnbæk. — I Almindingen.

Kæmpeaspene [R: *ɫœ·mpaasparna*]. Teinnæs Kjæmpaasparna. — En lille Lund, hvor der holdtes Skovgilde, ved Kæmpebro mellem Tvillinggde og Kæmpegd. Navnet er Ellipse af Kæmpegaardsaspene. || **Kæmpeløkke.** 1802 (Th) Kæmpeløkken. — Ved Vestergd (8. Vg). || **Kæmpestælene** [*ɫœmpastœ·lana, ɫœmpastœ·liŋ*]. SkovK 1904, Guide 1914 Kæmpestellene; Guide 1946 Kæmpestælene. — Engareal i Almindingen ved Nydam. Maaske Ellipse af Kæmpegaardsstælene.

Kærene [*ɫœ·rn*]. UdmJb 1729—38 Kieren; 1763 UrneAdd Kiæren; Skougaard 1804 p. 302 Kjærn; VSK Kiæret; UdmJb 1815 Kieren; UdmJb 1846 (Ved) Kjæren; KR 1861 Kjærn. — Kærene er et Samlingsnavn for Kærgd Mose, Udkær og Torevand samt Egnen deromkring. Kær, se Indl. || **Kærgaard Mose** [*ɫœ·ragœ·rsmåzaŋ*, R: *ɫœ·ramåzaŋ*]. Guide 1914, Gst Kjærgd Mose.

Kødtøndehul. 1767 UrneAdd Kiødtønde-Hullet. Efter Siigende skal der være funden en staalen Tønde Kiød. — I Almindingen i Nærheden af Valingebjerg.

Kørningshøj. MK 1817 Kjørningshoi; INM 1879 En sløifet Høi, Kjørningshøi kaldet. — Ved Sognegrænsen mod Klemensker. Mandsnavnet glda. Kyrning, især kendt fra Skaane og Halland (DgP).

Kørsebro. Gst 1886 Korsbro; Gst Kursebro; Vejfort. 1942 Kørsebro. — Af bh. *Kirse „Kirsebær", jfr. Kørsegd, Klemensker S., 661.

Langager [*lɑŋə·gər*]. — Jord til Sosegd. || **Langebjerg.** UrneAdd Lange Bierg; MK 1788 Lange Bierget; K 1825—26 Lange Bierget. — Ved Aasedamshus i Almindingen. || **Langebro.** 1694 i Komm 1722—24 lange broe. || **Langedrætter** [*di lɑŋə 'drœtarna*]. — Agerjord ved Vestergd. Efterleddet er Plur. af Subst. bh. Drätt „et Pløielands Længde" (Esp). || **Langemose** [*lɑŋəmåza*]. 1763 UrneAdd Lange Mose; Skovtax 1775 Lange-Moesen; K 1825—26 Lange Mose; Guide 1914, Gst Langemose. || **Langemyr** [*lɑŋəmy·r*]. UK 1805 Langemyr; VSK Langemyre; Wilster 1808 Langemyren; K 1825—26 Lange Myre; SkovK 1934 Langemyr; Gst Langemyre. || **Langetorp.** Lb 1569 longetorp. — Eng til 6. Vg. || **Langvejskrog** [*lɑŋvajskrå·g*]. — Jord til Skovgd.

Larskirke Bakke. UrneAdd Lars Kirke Bakke; MK 1788 Lars Kirke Bakken; K 1825—26 Larskirke Bakken; SkovK 1934 Larskirkebakke. — Bakke paa Vejen gennem Almindingen fra Aakirkeby til Øster-Larskirke. || Larskirkebakke Kær [*la·rskærkəbakaɬæ·r*]. UrneAdd Lars Kirke Bakke Kiær; MK 1788 Lars Kirkebakke Kiæret; K 1825—26 Larskirke Kieret; SkovK 1934 Larskirkebakkekær.

Lauholm. Lb 1569 Lauholm. — Adj. lav. Navnet kan dog tænkes at være Opkaldelse af Laholm i Halland, der i 16. Aarh. skrives Lauuholm, Laugholm (R), se SOH I 35, 70.

Lerbidde [*le·rbedaŋ*]. — Agerjord ved Vestergd.

Lilleaa [*liɭæɔ·*]. BWK 1676 Lild Aa; ResenK Lild Aae; Mansa 1851, Gst Lilleaa. — Kaldes ogsaa Sose Aa. Af Adj. lille til Adskillelse fra den større Aa Læsaa i Aaker S. || **Lilleborg** [*liɭəbår*]. PrI 1624 lilleborg; Ravn 1671 p. 24 Lille Borg; BWK 1676 Lildbore; Sl. 17. Aarh. ThaarupsPap Nr. 16 Liden Borg; K 1746—50 Lille-borg; MK 1788 Lille Borg; Skougaard 1804 p. 229, VSK, Panum 1830 p. 124 Lilleborg; Thaarup 1839 p. 309 Lille Borg; Mansa 1851 Lil Borg; G&N 1930 p. 59 Lijllebor; Sejer BhFM 83 Borred; Gst Ruin (Lilleborg). || **Lilleløkke** [*liɭəlyɬa*]. — Jord til Rømeregd. || **Lilleskov** [*dæŋ liɭa skawiŋ*]. — Lokaliseringen usikker, men vistnok ved Lille-Bjergegd. || **Lilleviske.** MK 1788 Lille Visket. — I Almindingen.

Lindesbjerg [*liŋəsbjœ·r*]. Rel 1743 Lindebierg; Thurah Linde-Bierg; VSK Lindensbierg; UK 1805 Lindesbjerg; K 1825—26 Linnes Bierget; Mansa 1851 Lindes Bg; Bull 1869 Lindensbj; Gst Lindesbjerg. — Stedet er en stor naturlig Bakke ved Bastemose, til hvilken et navneforklarende Sagn om en Lindorm er knyttet (INM 1876). Forleddet er Gen. af et Kollektiv til Trænavnet Lind.

Lisebjerg. Panum 1830 p. 16 Lisebjerget, Lisebjerg.

Loklippe [*lo·kløpa*]. UrneAdd Lue Kleppen ved Enden af Giede Bekken; MK 1788 Loe Klippen; Forslag 1800 Loe-Klippen, Loe Klipper; K 1825—26 Loe Klippen; Gst 1886, Gst Loklippe. — Subst. Lo, „Lo, Logulv", jfr. de svenske Stednavne Loberg, Loholmen, der forklares af dette Ord (Assar Janzén i NoB XXX 67).

Longerne. UK 1817, Mansa 1851, Gst Longerne. — Navnet er kun lidt kendt og benyttes ikke i daglig Tale (Guide 1914), kaldes nu Sose Skov (Opt 1945). Navnet er Plur. af et Dialektord Lunge, som findes bevaret i Lollandsk [*lɔˌwɛə*, Plur. *lɔˌwɛər*] „ufrugtbart Markstykke, ofte besat med Knolde og Tuer" (Jørgensen, Lollandsk Ordbog). Molbech anfører Bet. „Eng omkring en Tørvemose, hvorpaa de skaarne Tørv stables". Ogsaa Enstavelsesformen Lung „Mose" [*laˌwɛ*] kendes fra Nutiden (Balthasar Christensen, Lollandsk Grammatik p. 31). At Ordet tidligere har været kendt videre omkring fremgaar af, at det indgaar i Stednavne paa de danske Øer (Eksempler fra Gst hos Steenstrup, Indl. Stud. p. 35). Lung(e) er en Aflydsform af Lyng(e), der ligeledes i Stednavne paa de danske Øer anvendes om Moser og forhen udyrkede Arealer. — C. L.: Da Beliggenheden ikke tyder paa tidligere Sumpstrækning, er Navnet snarere identisk med Langerne i Rutsker S., 662, s. d.

Louiseklippen. Th Louiseklippen. — I Almindingen. || **Louises Træ.** Grove Danmark[1] 259, Hauberg Bh[1] 60 Louisetræet; Gst 1886 Louises Træ; Guide 1914 Louisestræ; BhTid 20/10 1932 Lovisetræet; Gst Louises Træ. — En sammenvokset Eg og Bøg ved Jomfrubjerg, hvori Frederik VII indskar sit og Grevinde Louise Danners Navnetræk.

Lundeng. Lb 1569 lundeng; Palle Rosenkrantz, Mordet i Vestermarie 8 Lundingebuskene.

Lunten [*løntan*]. UK 1805 Luntebakken; K 1825—26 Lunten; VSK, Bull 1869 Lyntebakken; Gst Lynten. — Bakke i Almindingen. Subst. bh. Lunte „Baal" (R).

Lynggade. Th Lynggaden. — Fra Smørenge til Løkkegd.

Lyseklippe. Guide 1946 Lyseklippe. — Mod Ekkodalen ved Grænsen til Aaker S., umiddelbart V. for Fuglesangsrenden. Bet. er muligvis „den lyse Klippe". Lyseklippen, Rø S., 664, har derimod Navn efter to søjlelignende Klipper, som kaldtes Lysene eller Alterlysene.

Lysthuset [R: *løsthu·zəd*]. Hauberg Bh[1] 64, SkovK 1904, Guide 1914, Gst Lysthuset. — Samme Lok. som Grotten.

Lægterbakke [*la·jtarabakaŋ*]. K 1825—26 Legter Bakken. — I Almindingen. || **Lægtersti.** SkovK 1919 Lejtarastien; SkovK 1934, Guide 1946 Lajtarasti. — Sti i Almindingen, hvori Stentrapper forekommer (Guide 1946); af Subst. Lægter, bh. Lejtara, Läjtara „Pulpitur" (Esp).

Løbeeng. BhS XVI 193 Løbeengen.

Løkkebakke [*lyɟəbakaŋ*]. — Sydøst for Ø.-Klintegd. Løkke, se Indl.

Maaneskinsklippen. Guide 1946 Maaneskinsklippen. — Udsigtspunkt i Almindingen.

Madsten. DFS 1906/23 Madestenen. — Samme Sten som Arnagerkællingernes Frokoststen. Af Subst. Mad.

Makhøj [*makaˈhåj*]. UK 1817 Markhøi; INM 1879 Markeshøj; Vedel BhO 292 Markehøj; Gst 1886, Gst Makhøj. — Subst. bh. Madk, Mark „Maddik" (Esp) el. muligt Mandsnavnet Markus el. en Kæleform dertil (R).

Maresø [*ma·rəˈlö·*]. UdmJb 1729 Mare Søe; Komm 1738 Søe kaldet Maresøe; Jb 1743 Mare Søe; K 1746—50 marre-Søer; Spec 1761 Mael-Sø; Falenkamp 1783 Mare-Søe; Skougaard 1804 Marsjø; VSK Mars Søe; Salchow 1813 Marresøe; UdmJb c. 1825 Mare Søe; Panum 1830 p. 17,18 Mare Søe; UdmJb 1846 Maresøe; Bull 1869 Mars S; BhS XX 118 Mâri Sø. — En lang Myrstrækning S. for Søgd og Lillegd, som før den blev udgrøftet oversvømmede et større Areal. Af glda. mar „Hoppe, Hest", se Marevad, Klemensker S., 661. Muligt er det dog, at Forleddet er Marie efter Sognenavnet V.-Marie; Stedet ligger umiddelbart S. f. Præstegden.

Melager [*mæ·la·gəriŋ*]. — Lavtliggende Jord til Skovgd, gammel Engjord. || **Melbakke** [*mæ·lbakaŋ*]. UrneAdd Meel Bakken imellem Borge og Græs-Søe; Skovtax 1775 Mellem-Bæcken; K 1778 Meel Bakken; MK 1788 Meel Bakkerne; 1807 ThaarupsBh II 92 Melbakken, Mellembakker; K 1825—26 Store-, Lille Melbakke, Melbakken; Gst Melbakke. — I Almindingen. Dels Navn paa to Bakker ved Borresø, dels paa en Bakke mellem Vedmyre Bakke og Ørnebakke. || **Melmose** [*mæ·lmåza*]. MK 1788 Meel Mosen; 1807 ThaarupsBh II 93 Melmosen . . . ved Kildepladsen; K 1825—26 Melmosen; Gst 1886 Melmose; SkovK 1934 Mælmosen. — I Almindingen. || **Melviske.** MK 1788 Meel Visket; Forslag 1800 Meel-Visked. — Glda. mæthal „mellem".

Middagskuld. UrneAdd Middags Kullene; K 1825—26 Midags Kullene; BhAvis 17/7 1857 Middagskiledammen; 1864 (Th) Middagskulerne. — Øst for Hareløkkerne i Almindingen. Sted, hvor man har drevet Kvæget sammen om Middagen eller hvor man har sovet til Middag, jfr. det sønderjyske Stednavn Middagssted, der er forklaret paa denne Maade (Henvisninger i DS III Registret). I Norge og Sverige findes talrige Bjærge og Højder, som er benævnt efter Middag, Non, Unnen og andre Betegnelser for Maaltider og Tidspunktet for disse. De har tjent som en Slags Solure, idet Solen, set fra et bestemt Sted, paa det paagældende Tidspunkt har staaet over Stedet, hvilket har givet Anledning til Navnet (se Lidén, Ark. XXIII 259 ff.). Det kan tænkes, at lignende Forhold har spillet ind ved det bh. Navn.

Mikkel Andersens Holm. 1694 i Komm 1722—24 en græs Holmb . .

Kaldet Michel anders Holm; 1722 i Komm 1722—24 paa udmarcken beliggende holm Kaldet Michel Andersens holm.

Morderbuske. Th Morderebuskene. — Stedet, hvor Albert Dich blev myrdet 1833. Samme Sted som Lundingebuske, jfr. Lundeng ovfr.

Moseløkke [*måzalyɫan*]. — Mellem St.- og Ll.-Bjergegd.

Munkebæk. Skovtax 1775 Munchebecken. || **Munkedal.** Skovtax 1775 Munche Dahlen; MK 1788 Munke Dahlen; Jansen 1819 Munke Dahlen; Antiqvariske Annaler III 24, DFM 39 p. 172 Munkedalen. — Højde og Dal ved Rytterknægten. || **Munkemose** [*moŋkamâzaŋ*]. MK 1788, K 1825—26 Munke Mose; SkovK 1934 Munkemose. — Ligger ved den Sten, der hedder Munken. || **Munken** [*moŋkiŋ*]. UrneAdd Munken; Skovtax 1775 Munche-Steen Veyen; MK 1788, Gst 1886, DFS 1906/23, DFM 39 p. 172, Gst Munken. — En Sten i Nærheden af Aaremyre i Almindingen. || **Munkesti.** Skovtax 1775 Munckestien.

Musekuld. VSK Musekul; 1862 (Th) Musekullen. — I Almindingen V. for Rytterknægten.

Myrelund. MK 1788 Myrelund. — I Almindingen mellem Vognsbjerg og Vedmyre Bakke. Forleddet kan være Insektnavnet Myre el. Myr „Mose", se Indl.

Mærehul [*mærahâləd*]. SkovK 1904 Mirrehullet; SkovK 1935 Mærehullet. — Ved Vejrbringerbakke i Almindingen. || **Mærerende** [*mæraræŋan*]. Specialkort (Th) Mirrerenden; SkovK 1935 Mærerende. — Grøft ved Mærehul. Gen. Plur. af Dyrenavnet Mær „Hoppe".

Mølleager [*mølə·gər*]. — Ved Tingsted Aa. Her har tidligere været en Vandmølle. || **Møllebakke** [*møləbakaŋ*]. — Ved Pindeløkkegd og ved Kirkemøllen. || **Møllebæk.** Thaarup 1839 p. 245 Møllebæk. — Efter Sammenhængen andet Navn paa Lilleaa, men kan dog være Forveksling med den lidt vestligere liggende Møllebæk i Nylarsker S. (R). || **Mølledam** [*mølədam*]. — Jord til L.-Bjergegd. || **Mølleenge** [*mølæŋana*]. — Ved Tingsted Aa. || **Møllehøj** [*møləhâj*]. — N. for Tingsted Aa overfor Mølleager. || **Møllekuld** [*møləksl̥n*]. — Ved Møllegd.

Møllersløkke [*mølərslyɫa*]. — Ved Sortebjerg. Subst. el. Familienavnet Møller.

Naalehuset. Lb 1569 Naale hussedtt y Smør enge. — Eng. Subst. Naalehus „Foderal til at gemme Naale i".

Natravnekær. UrneAdd Nat Ravne Kiær; MK 1788 Natte-Ravne Kiæret; K 1825—26 Natravne Kieret. — Kær ved Aasedamshus i Almindingen. Natravn er Navn paa en Spøgelsefugl, ifl. Overtroen Sjælen af et nedmanet Menneske.

Nyborg. 1828 BhS XI 103 Nyeborg. — Andet Navn paa Lilleborg, modsat Gamleborg. || **Nydam** [*sto·ra-, lil̥a ny·dam*, R: *ny·damana*]. 1722 i Komm 1722—24 en Torve Mosße som kaldes Nye dammen; UK 1805 Nydam; VSK Orig, Salchow 1813 Nyedam; Gst Ste-, Lle Nydam. || Nydams Lobber. K 1825—26 Nydams Lobberne. — Ved Lille-Nydam. Om Lobber se Lobberne, Nylarsker S., 654. || **Nyløkke** [*ny·lyɫan*]. — Ved Pindeløkkegd.

Næbbeløkke [*næbalyɫa*]. — Højtliggende Areal ved Bækkegd, mod S. og Ø. begrænset af mindre Engstrækninger. Subst. Næb kan i Stednavne bruges i samme Bet. som Næs, der inde i Landet anvendes om Arealer, der begrænses af Aaløb el. Eng- og Mosestrækninger (DS III Indl. u. Næs).

Nøddekuld [*nødaksl̥*]. UrneAdd Nødde Kulden; MK 1788 Nødde Kullen. K 1825—26 Nøde Kullen; SkovK 1935 Nøddekul. — Nød „Frugten af Nøddebusk".

Nørreaa [*nårəœ·*]. — Lokal Betegnelse paa Blykobbe Aa. || **Nørredal** [*nårəda·l*]. — Jord til Bækkegd N. for Skaldepande. || **Nørreløkke** [*nårəlyɫa*]. — To Lokaliteter, een N. for Pindeløkkegd og een N. for Sprohus. || **Nørrevang** [*nårəˈvâŋ*]. — N. for 27. Sg.

Olesvej. Vejfort. 1942 Olesvej. — Ogsaa i Nylarsker S., 654.

Ormekuld [*o·rmaksl̥(n)*]. Gst 1887, SkovK 1904, Gst Ormekul. — Orm „Hugorm".

Osen [*o·ziŋ*]. — Ældre Benævnelse paa et Stykke Jord ved Udløbet af

Lilleaa, opstaaet ved Aflejring, kaldes nu Sletten. Subst. glda. ōs „Udløbet af en Aa".

Ostekarret. Lb 1569 Oste karidtt. — Eng. Ostekar „Kar, hvori Ostemælken løbes, røres og skæres eller hvori man presser og former Ost". Navnet forekommer som Husnavn i Allinge Kbst., 643, s. d.

Pileager [*pi·laa·gəriŋ*]. — Jord til Skovgd, nærmest denne. || **Pilebakke** [R: *pi·labakaŋ*]. — Af Pilegd (51 Sg). || **Piledam** [*pi·ladamiŋ*]. — Ved Engegd (6. Vg). || **Pileeng** [*pi·laœŋən*]. Lb 1569 Piile engh; SkovK 1904, SkovK 1934 Pileengen. — To Lokaliteter, den optegnede Udtale og SkovK gælder en Eng i Almindingen, Pileeng i Lb 1569 er Præstegaardsjord. || **Pilehøj.** Seier BhFM 93 Pihlhøj. — Nu sløjfet Høj paa Pilegds Grund. || **Pileløkke.** Lb 1569 Piile lyckenn. — Jord til 6. Vg. || **Pilestæl** [*pi·lastœ·liŋ*]. — Jordstykke S. for Vestergd (8. Vg), hvor der har ligget et Hus.

Pindeløkke [*piŋəlyɬan*]. Borrijnh I p. 58 Pinjelyjkjeâgrana; Th Pindeløkken. — S.Ø. for Pindeløkkegd.

Plantagevej [R: *plan'ta·siəvœ·ŋ*]. — Sognevejen gennem V.-Marie Plantage.

Planteløkke [*plɑ·ntəlyɬan*].

Plommemyre [*plåməmy·rn*]. — Af bh. Plomma, f. „Blomme, Svedske" (Esp). Jfr. Plommegd, som ligger N. for Tingsted Aa, medens Plommemyre ligger S. for, saa der er næppe anden Forbindelse mellem Navnene end at de er dannet af samme Ord.

Pokkerbakke [*påkarabakaŋ*]. SkovK 1935 Pokkerabakke. — I Almindingen. || **Pokkermyr** [*påkaramy·rn*]. SkovK 1935 Pokkeramyr. — Ved Pokkerbakke. Af Pokker som Betegnelse for Fanden.

Porsmose. Urne Tilf. t. Thurah 36 den saakaldede Porse-Mose ved Allmindings-Skoven. — Plantenavnet Pors.

Posthusvej [*pœ·sthu·zvœ·ŋ*]. — Vejen nordpaa ved Hakonsgd. Huset paa Hjørnet af Landevejen til Rønne har været Posthus [*riŋaby pœ·sthu·z*], nu er det flyttet til Knudsker.

Prinsestøtten [R: *prønsastøtan*]. Trap[4], Th Prinsestøtten. — Sandstensobelisk ved Kristianshøj, rejst til Minde om Prins Chr. Frederiks (Chr. VIII) Besøg 21/7 1824 (Trap[4]).

Prædikestolen. R. Quehl, Aus Dänemark 1856 p. 170 Kanzel; DFS 1906/23 Prækestolen. — Klippe i Almindingen ved Ekkodalen. Navnet er først foreslaaet af R. Quehl 1856.

Præstedam. Lb 1569 Prestedammen. || **Præsteeng** [R: *prœ·staœŋən*]. — En stor Eng lige S. for Stensgd, altsaa ret langt fra Præstegden, som den hørte til. || **Præsteskov** [*prœ·staskawiŋ, prœ·stakrakiŋ*]. 1735 Komm 1738 Præste Skoven; 1738 Komm 1738 Westermariæ Præste-Skov; Skovskønning 1745 Præstegaards Skoven; 1820erne (Th) Præsteskoven. — Skov et Stykke N.Ø. for Vester-Mariekirke.

Pugedal. Sk&P 1721 Pugedal. — Bh. Pugga „Frø" (Esp), udtalt [*poga*] og [*påga*], el. Puge [*pøg*] „Trold" (R).

Pykkekulle Kær [*pyɬəkɬəlɬœ·r, pogəkɬəlɬœ·r, pələkɬəlɬœ·r*, R: *pyɟəɬyləˈɬœ·r*]. 1743 (Kb 1781—1814) Pugekulekjær; K 1746—50 Pugge-killde k[ie]rn; 1763 UrneAdd Pukke-Kulle-Kiære; UrneAdd Pugge Kulle Kiæret; Skovtax 1775 Puggekulletieret; MK 1788 Pykkehulle Kiæret; VSK Pugekiæret; 1807 Thaarups Bh II 94 Piggekøllekjæret; K 1825—26 Pyggekjølle Kjeret; Ipsen 1839 Pagekjæret; Ipsen 1866 Puggekullekjær, Pyggekullekjær; Gst 1886 Pykkekulle Kjær; AL 1912 Pykkekulle-Kjær [Pyjkkjekujllé-]; Gst Pykkekulle Kjær; SkovK 1935 Puggekullekæret. — De forskellige Udtaleformer viser blot, at Navnets oprindelige Udtale er glemt, de er derfor uden etymologisk Værdi. Navnet er vist et oprindeligt *Pugekullekær af Puge [*pøg*] „Trold", som saa er omtydet paa forskellig Vis (R).

Pæredal [*pœ·rəda·liŋ*]. — I Almindingen.

Pølsekedel [*pølsəɬœ·liŋ*]. Rømer 1821 Pølse Kjædelen; K 1825—26 Pølse Kjedelen; BhS VI 134 Pølsekjedlen; SkovK 1934, Guide 1946 Pølsekedlen. — Lille Sø ved Borresø i Almindingen. Oprindelsen til Navnet paastaas at være Søens Form (Guide 1946). Pølsekedel kendes flere Steder i Sønderjylland som Engnavn (se f. Eks. DS V 271).

Raagelund [*rå·galsŋ*]. || **Raagelundsvej**. SkovK 1934 Raagelundsvej. — Vej til Rytterknægten i Almindingen.

Rabalderplads. SkovK 1934 Rabalderpladsen. — I Almindingen.

Rappekær [*rapəɬœ·r, rapaɬœ·r(əd)*]. K 1746—50 Rape-kiern; VSK Rappekiær; UK 1805 Rappe Kjæret; K 1825—26 Rappe Kieret; Guide 1885, Gst Rappekjær. — I Almindingen. Verb. rappe, om den Lyd Ænder giver fra sig, her om Vildænder, bh. [*ra·pa*], hvilket stemmer med den ældste Form, men ikke med Udtalen, der ligesom de senere Skriftformer er paavirket af Rigssproget.

Rasmusbakke. Skovtax 1775 Rasmuses Bakke; MK 1788 Rasmuse Bakken; 1807 Thaarups Bh II 92 Rasmusbakke; K 1825—26 Rasmuse Bakke. — I Almindingen. || **Rasmussten.** Skovtax 1775 Rasmuses-Steen.

Ravnebro [*ra·wnabro·ən*, R: *ra·wnabro·arna*]. MK 1788 Ravne Broerne; 1807 Thaarups Bh II 94 Ravnebroe; Panum 1830 p. 118 Ravnebroen; Salchow 1813 Raunebroeled; Teinnæs rawnabroarna. || **Ravnehul** [*ra·wnahåləd*]. — En Lavning i Terrænet, hører til 3. Sg. || **Ravnekær** [*ra·wnaɬœ·rəd*]. K 1746—50 Raune-kieren; VSK Orig Ravnekiæret; UK 1806 Ravnekjæret; Mansa 1851 Ravnemose; Gst Ravnekjær. — N. for Ravnebrohus. || **Ravnemyre** [*ra·wnamy·rn*]. UK 1806 Ravnemosen; Guide 1914, SkovK 1935 Ravnemyr; Guide 1946 Ravnemyre. — Ved Ravnebrohus. Fuglenavnet Ravn.

?Rendebakke. UrneAdd Rende Bakkene; Skovtax 1775 Renge-Bakken. — I Almindingen. Subst. Rende „Klippekløft" (R).

Retten. UK 1804, VSK, K 1825—26, 1835 ThaarupsPap Nr. 19, Bull 1869 Retten. — Lille Bakke i Almindingen ved Grænsen til Øster-Marie S. Paa K 1825—26 er den identificeret med Retterhøje i Øster-Marie S., 673. Retten er bestemt Form af Subst. Ret, saa Stedet er vel et gammelt Rettersted. De nærliggende Retterhøje i Øster-Marie S., 673, er et ældre Rettersted og mod S. i Almindingen ved Grænsen mod Aaker S. findes paa VSK og Bull 1869 markeret et andet Rettersted, se Stejlebjerg ndfr. I Vedtægten for Neksø Kbst. er „Retten" anvendt som Betegnelse for Retterstedet. Det er ikke tilladt nogen „at skiere tørv imellem byen og Retten til brende" (Vid og Vedt I 201), og med Retten er her ment de Lokaliteter ved Neksø, som har Galge- til Forled, Galgebakke, Galgebæk, Galgeløkke o. fl., s. d. u. Neksø Kbst., 646.

Ringeby Aa. Sk&P 1730 Ringebye Aae; Thurah 32, Skougaard 1804 p. 236 Ringeby-Aaen. — Løber til Blykobbe Aa ved Elleby. || **Ringeby Bro** [*riŋaby·bro·ən, riŋaby'bro·*]. 1735 Komm 1738 den Nye Ringebye broe; 1802 ThaarupsBh IV 214 Ringebyebroe; VSK Ringebye Broe; Salchow 1813 Ringebyebroe; Mansa 1851, Gst Ringeby Bro.

Risager [*ri·za·gər*]. — Jord til Paa Bjerget. Ris, se Indl.

Rokkesten [*råkəste·niŋ, råkə'ste·n*]. K 1825—26 Rokke Steenen; Panum 1830 p. 119 Rokkestenen; Bull 1869 Rokkesteen, Gst 1886 Rokkesten; DFM 39 p. 172 Rokkestenene; Gst Rokkesten. — Sten i Almindingen, som tidligere let kunde rokkes.

Rundebjerg. UrneAdd Runde Bierg. || **Rundekuld.** MK 1788 Runde Kuld; 1807 ThaarupsBh II 92 Rundekull; K 1825—26 Runde Kul. — I Almindingen. || **Rundemose** [*roŋəmåza*]. 1743 Kb 1781—1814 Rondemose; UrneAdd, Skovtax 1775 Runde Moese; MK 1788 Runde Mose; 1807 Thaarups Bh II 93 Rundmose; K 1825—26 Runde Mose; SkovK 1904, Gst Rundemose. — To Moser i Almindingen, den ene ved Baremose, den anden ved Aaremyre. || **Rundemyr.** SkovK 1934 Rundemyr. — I Almindingen ved Nydam. || **Rundløkke** [*rənløɬkan*]. 1805 Thaarups Bh VI Rundlykkernes, Rund-Lykker. — Ved Loftsgd. Jfr. Rundløkke i Klemensker S., 661, af Adj. rund, se nærmere u. Løkke i Indl.

Rytterknægten [*ry·tarakna·jtiŋ*]. K 1746—50 Ryttere-[k]uul; UrneAdd Rytter Kullen; K 1778 Rytter Bakker; Falenkamp 1783 Rytter Kull; MK 1788 Rytter Knekten; Skougaard 1804 p. 228 Ryttarakneytijn; VSK Rytter Knegten; Salchow 1813 Rytterknegten; K 1825—26 Rytter Knegten; Panum 1830 p. 13, Thaarup 1839 p. 88, Mansa 1851 Rytterknægten; BhTid 27/2 1919 Ryttara Knajt; Gst Rytterknægten. — Navn paa en Klippekulle i Almin-

dingen, en af Styrtebakkerne, Bornholms højeste Punkt. Ældst hed den Rytterkuld af bh. Kujll „afstumpet, rundagtig Top, Topflade" (Esp). I ældre Tid kaldtes paa Bh en høj Sten, som laa uden for Gaardsporten, og som blev brugt af de ridende til at træde op paa, naar de skulde stige i Sadlen, for „ejn Rytaraknajt" (BhS X 68 Anm.). Ved Ødemark paa Sjælland findes en Sten, som benyttes, naar man staar til Hest og som kaldes Rytterknægt (Sorø Amtstidende 31/5 1944 s. 4 sp. 5, Meddelelse fra Ordbogsredaktør Kaj Bom). Subst. Knægt bruges om Ting, der skal støtte el. bære noget, saaledes i Sammensætninger som Bæreknægt, Hyldeknægt, Støvleknægt. Paa Bh. kan Knægt bruges om en Stenhob el. Klippe, jfr. Rytterknægten, Klemensker S., 661, Knægt ovfr. og Knægt i Aaker S., 684. Ved Association med dette Ord er Rytterkuld omdannet til det i Forvejen kendte Rytterknægt.

Rævedal. Guide 1883, Guide 1885 Rævedal. — I Almindingen. || **Rævegænge** [*sto·ra-, liļa-* el. *ö·strə- væstrə ræ·waɟœŋəd*]. UrneAdd Ræve Giænget; K 1746—50 [R]ave Gængen; Skovtax 1775 Revegienget; MK 1788 Ræve Giænget; 1805 Thaarups Bh II 80, K 1825—26 Rævegænget; Guide 1883, Guide 1885 Store-, Lille Rævegænget; SkovK 1934 Store-, Lille Rævegænge. — To Grøfter ved Pykkekulle Kær. Gænge „smal Passage, Gennemgang" findes ofte i Gadenavne, f. Eks. Skovgænge, Rønne Kbst., 641, Dickegænge, Funchegænge, Krusegænge o. fl., Neksø Kbst., 646. || **Rævekuld.** VSK Orig Rævekullen; VSK Rævekulen; K 1825—26 Ræve Kullen; Bull 1869 Rævekulen. — I Almindingen. Bull 1869 gaar tilbage til den trykte Udgave af VSK. || **Ræveløkke** [*ræ·walyɟan*]. — Ved Pindeløkkegd. Har Navn efter en Mand, der blev kaldt for Ræven [*ræ·wiŋ*] (Opt 1945). || **Rævevand** [*ræ·wavanəd*]. SkovK 1935 Rævevandet. — I Almindingen.

Rødegavl [R: *rö·ˈgawl*]. Hauberg Bh^2, SkovK 1904 Røde Gavl; Guide 1914, Gst Rødegavl. — Navn paa en Klippe. Man kunde i sin Tid herfra se den røde Gavl paa Koldekildehus (Guide 1946). || **Rødkilde** [*rö·ɟiļa*]. — En nu udtørret Kilde. Rødkilde forekommer flere Steder i Landet som Stednavn og sigter formodentlig til Vandets rødlige Farve, jfr. DS VII 219. || Rødkilde Eng [*rö·ɟiļœŋən*]. — Jord til L.-Bjergegd. || **Rødkulle.** INM 1879, Th Rødkulle. — En stor sløjfet Røse i Almindingen (INM 1879).

Rømerbakke. Jansen 1819 Rømers Bakke; K 1825—26 Rømer Bakken. || **Rømerestl.** Skovtax 1775 Rømmerestien; MK 1788 Rømere Stien. || **Rømersgærde.** Th Rømers Gærde. — I Almindingen. || **Rømersten.** K 1825—26 Rømer Sten. || **Rømersvej** [*rømərsvaj*]. SkovK 1934, Guide 1946 Rømersvej. — Færdselsvej i Almindingen og videre østpaa, anlagt af Forstmanden Hans Rømer (1770—1836), der paabegyndte Beplantningen af Almindingen.

Røverdal. UK 1804 Røverdalen; Mansa 1851 Røver Dal; Bull 1869 Røverdal. — I Almindingen. || **Røverkær** [*rö·varaɟæ·rəd*]. K 1825—26 Store-, Lille Røverekieret; Guide 1883 Ræve Kjæret; Gst 1887 Rævekjær; Gst Røverkjær. — I Almindingen. Formen Rævekær skyldes formodentlig den ældre Udtale *[*ræ·waraɟæ·rəd*], Udtalen [*rö·vara*] er ung i Dialekten (R), jfr. Røverskær, Gudhjem S., 672. || Røverkærsvej [*rö·varaɟæ·rsvæ·ŋ*]. || **Røverspring** [*rö·varaspriŋəd*]. Guide 1946 Røverspringet. — Udsigtspunkt. Det fortælles, at en Røver, der følte sig forfulgt, er sprunget ud herfra (Guide 1946).

Salteng. Lb 1569 Saltt engenn.

Sandager [*sa·na·gər*]. — Jord til Sosegd (7. Vg).

Segen Kilde [*sæ·jənɟiļa, sæ·jənaɟiļa*]. K 1825—26 Segen Kilden; Gst Segen Kilde. — Kilde ved Segenkær i Nyker S., 652. Jfr. Segenhus ovfr. u. Bebyggelsesnavne.

Sergentmyr. SkovK 1934, Guide 1946 Sergentmyr. — I Almindingen op til Vester-Marie Plantage.

Sibirien [*seˈbe·riən*]. Turistforen. Aarb. 1926 p. 70 Sibirien. — Yderst mod N.Ø. i Almindingen ved Grænsen til Øster-Marie S. Kaldes Sibirien, fordi det ligger saa fjernt.

Sidden [*(i·) si·dən*]. — To Lokaliteter 1. ved Lillegd, 2. Eng S. for Møllegd. Bh. Sīd, f. „en liden Dal" (Esp).

Silkeeng [*səlɟəœŋən*]. — Nu Agerjord. Ellipse af Plantenavnet Silke-

græs. — KH: En anden Mulighed er, at første Led kunde være et Subst. glda. *silki, n. med Bet. „Sump" el. lgn., en Afledning af Roden i oldn. sil „stilleflydende Strækning i Elv eller Bæk" (NG Indl. p. 74). Jfr. Silke DS V 137, Navn paa et Stykke Marsk.

Sisselbakke [*si·səlabakaŋ*]. — Jord til Pilegd. || **Sisselstæl** [*sezəla-stæ·liŋ*]. — S. f. Skoven ved Bjergedal. Kvindenavnet Sissel, af Cecilie, som dog almindelig optræder i Formen Celia [*se·lia*] (R).

Skadekrog [*skadakrå·giŋ*]. Seier BhFM 65 Skaddakrogijnj; SkovK 1934, Guide 1946 Skadekrogen. — Engareal i Almindingen. Fuglenavnet Skade.

Skaldepande [*ska·ļəpa·ŋa*]. — En Hævning i Terrænet ved Bækkegd.

Skomagerens Hjørne. SkovK 1934 Skomagerens Hjørne. — I Almindingen. || **Skomagerlap** [*sko·magaralapiŋ*]. — Jord til 37. Sg. Jfr. Gaaselap ovfr.

Skovager [*skawa·gər, skawa·gəriŋ, skawa·grana*]. 1817 (Th) Skovagerne; Th Skovagrene. — Flere Lokaliteter, Jord til Plommegd, Sosegd, Vestergd og Skovgd. || **Skovbakken** [R: *skawabakaŋ*]. — Ved Dalbygd (7.Vg), som fra 1839 ejedes af Slægten Skov (R). || **Skoveng.** Lb 1569 Skouff engen. — Lb 1569 oplyser „Paa samme eng er nogen skouff." || **Skovhave** [*skawha·wa*]. — Ved Tingsted Aa. || **Skovløkke** [*skawlyɬan*]. — To Lokaliteter, Jord til Rømeregd og til Sosegd (7. Vg). || **Skovsager** [*skawsa·gəriŋ*]. — Jord til Skovgd.

Skrehald [*skre·ˈha·l*]. — Ved Ellebygde ned mod Blykoppe Aa. Verb. bh. skrē „skride, glide" (Esp). jfr. Skrehald, Svaneke Kbst., 645.

Skrubbemyr [*skråbəˈmy·r*]. Specialkort (Th) Skrubben; SkovK 1934, Guide 1946 Skrubbemyr. — Subst. Skrub „smaa Buske, Smaakrat", eller en Afledning deraf, se Skrubbe u. Naturnavne i Klemensker S., 661.

Skrædderbakke. Th Skrædderbakken. — I Almindingen.

Skyttedam [*løtadamiŋ*]. 1805 Thaarups Bh II 80 Skiøttedammen; VSK Skyttedam; Salchow 1813 Schüttedam; Ipsen K 1839 Skyttedam; Mansa 1851 Skjøttedam; Gst Skyttedam. || **Skyttesporet.** SkovK 1934 Skyttespor. — Skovvej i Almindingen.

Skæggedam [*ɶəgaˈdam*]. Th Skækkedammen. — S. for St.-Bjergegd. En Mand, som boede her og druknede i Dammen, blev kaldt Skæggen [*ɶəgiŋ*] „den skæggede". Men om Dammen har Navn efter ham, eller han omvendt har faaet sit Tilnavn efter Skæggedamshuset, vides ikke (R).

Skørrebro [R: *ɶö·raˈbro·, ɶöraˈbro·*]. MK 1817 Skiørebroe: AL 1912 Skørrebro [Sjøra-]; Gst Skørrebro. — Bro over Læsaa ved Grænsen mod Aaker S. Maaske Adj. skør „skrøbelig" om Broens ringe Bæreevne.

Sladderbakke [*sladərbakaŋ*]. UrneAdd, MK 1788 Sladder Bakken; VSK Orig Sladrebakken; 1807 Thaarups Bh II 92 Sladderbakke; K 1825—26 Sladder Bakken; Gst Sladerbakke. — Subst. Sladder, jfr. Sladdermark, Bodilsker S., 681.

Sletten [*slætən*]. — Nyt Navn paa Osen ovfr. || **Sletterne** [*slætarna*]. — Den østligste Del af Almindingen.

Smedeløkke [*smedalyɬan*]. — Ved Smedjen ved Gadegd. || **Smedestykke** [*smedastyɬəd*]. — Jord til Sosegd (7. Vg).

Smelleslot [*smœlˈsˈslåt*]. — Jord til Rømeregd, se Smelleslot ovfr.

Smørenge [*småriŋa*]. Lb 1569 smør enge; VSK Smør Enge; Thaarup 1839 p. 310 Smør-Enge; Bull 1869 Smør Enge; Guide 1885 Smørenge. — Se Smørenge u. Bebyggelsesnavne. || **Smørtøndeeng.** Skiftepr 1725—27 p. 193 Smørtønde Engen. — Ved Tingsted Aa S. for Stensgd.

Snivekrog [*sni·vəkrå·giŋ*]. SkovK 1934 Snivekrogen. — V. for Bastemose. Verb. bh. sniva i Bet. „sove". Navnet bliver da lig med Sovekrog, Sted, hvor man har sovet til Middag (DS III 142).

Snogen. MK 1817 Snogen. — Ved Bækkegd (29. Sg).

Snorreled. Teinnæs Snårraled. — Nordpaa i Almindingen. Der var i gamle Dage et Led, som Børnene lukkede op, naar der kom en Vogn, en Skilling kastedes i Grams. Manden paa Stedet kaldtes Snorrijnj. Hans Kone blev kaldt Snorran (Teinnæs). Det kan ikke afgøres, om Ledet har Navn efter disse Folk el. disse efter Ledet, jfr. Snorrebakke, Knudsker S., 651.

Sofiehøj. Gst 1886 Sofiehøj; SkovK 1934 Sophiehøj; Gst Sofiehøj. — I Almindingen.

Sortebjerg [R: *swœ·rtəbjœ·r*]. VSK Sortebierg; Bull 1869 Sortebakkerne; INM 1879, Gst Sortebjerg. || **Sortebæk.** MK 1817 Sortebæk. — Ved Loftsgd. || **Sortehat.** MK 1817 Sorte Hat. — Ved Varmelandshuse. Jfr. Sortehat, Nyker S., 652 og Rønne Kbst., 641. || **Sortehul.** UK 1805 Sortehul. — I Almindingen. || **Sortekær** [*swœ·rtəˈɫœ·r*]. VSK Sortekiær. — Ø. for Tingsted. || **Sortemose** [*swœ·rtəˈmåza*]. UrneAdd, MK 1788 Sorte Mose; Forslag 1800 sorte Mose; 1807 Thaarups Bh II 94 Sortemose; K 1825—26 Sorte Mose; Guide 1883, Guide 1914, Gst Sortemose. — I Almindingen. || **Sorteper.** VSK, Ipsen K 1839 Sorte Peder; DFS 1906/23 Sortepær; Thorsen, Fra Sydbornh. 26: en stor, sort Sandstensblok, som hedder „Svortepær". — Sten V. for Sose Odde.

Sose Aa [*so·zə œ·*]. BhFisk 1933 p. 12 Sozeaan. — Samme Aa som Lilleaa. || **Sose Odde** [*so·zə u·d, u·diŋ*]. BWK 1676 Soes Odde; BWRap Soess odde; BarfodK 1684 Soßude; ResenK Søe Ødde; Munch 1684 Sose Odden, Sues Odde; K 1744 Soes Odden; Thurah, K c. 1760 Sose Odde; DAtl Sase Odde; VSK Sosa Odden; M. Jespersen, Geognostisk Veiviser p. 26 Sosaodde; Gst Sose Odde. || **Sose Rev.** K 1778 Sose Riff; Falenkamp 1783 Sose-Rif. || **Sose Skov** [*so·zəskawana*]. 1806 Thaarups Bh II 22 Soseskov. — Samme Lokalitet som Longerne ovfr. || **Sose Vig.** Falenkamp 1783 Sose-Bugt; VSK Sosa Vigen; UK 1817 Sosa Viig; Mansa 1851 Sosevig; Gst Sose Vig.

Spisekammer. Specialkort (Th) Spisekammer. — I Almindingen Ø. for Bastemose. Navnet betegner maaske en Spiseplads i Skoven (Gunnar Knudsen i Dansk Skovforenings Tidsskrift 1925 p. 20).

Springbakke [R: *spriŋbakaŋ*]. DFS 1906/23, Th Springbakken. — Bakke ved Dyrstensholm og Torevand. || Springbakkevej [R: *spriŋbakavæ·ŋ*]. DFM 39 p. 414 Springbakkevejen; SkovK 1934 Springbakkevej. — Vej forbi Springbakkehus op til Rytterknægtshuset i Almindingen. || **Springet.** [*spriŋəd*]. K 1825—26, Ill. Tidende II 1861 p. 397, Grove Danmark[1] 260 Springet. — Klippespids i Ekkodalen. Den kaldes saaledes, fordi en Forbryder under Forfølgelse engang har reddet sig ved et Spring ned i Dalen. Kaldes ogsaa Røverspring og Jomfruspring.

Spundet. Lb 1569 Spunditt. — Subst. Spund, jfr. Spundet, Neksø Kbst., 646.

Spændeager [*spœŋəd, spœŋəa·gərin*]. — Jord op til St.-Bjergegd. Bh. Späjnne „et Par i en Vinkel sammenstødende og med Hanebjælker forbundne Sparretræer (Esp Till.).

Staaledam. K 1825—26 Staale Dammen. — I Almindingen ved Grænsen mod Øster-Larsker S. Familienavnet Staale.

Stakkelemose [*stakalamåzaŋ*]. VSK Orig Staklemosen, VSK Stakle Mosen; UK 1805, UK 1817 Stakkele Mosen; K 1825—26 Stakle Mosen; Mansa 1851 Stakkele Mose; Gst Stakkelemose. — Paa VSK Orig en Lok. ved Rytterknægten. Bh. Stakkal „Stakkel".

Stejlebakke [R: *sta·jlbakaŋ*]. VSK Steilebierg; INM 1879 Steilebakke; Vedel BhO p. 252 Stejlebjerg; Gst Stejlebakke. — En stor Stenrøse ved Vestergaardshuse, i hvis Top man i sin Tid har haft Stejle og Hjul staaende (INM 1879). || **Stejlebjerg** [*sta·jlbjœ·rəd*]. 1767 Urne Add Steilbierget. — I Almindingen ved Nydam paa det Sted hvor VSK har „Rettersted" og Bull 1869 „Retterstedet". Det berettes, at en Mand er blevet henrettet paa dette Sted (Opt. 1945). Rimeligvis Rettersted for Bornholms Landsting, som mødtes ved Aakirke. Af glda. *stæghl, der svarer til glsv. stäghl „Stejle".

Stenager [*ste·na·gər(iŋ)*]. — To Lokaliteter, Jord til Pindeløkkegd og Jord til 37. Sg. || **Stenbjerg.** UK 1818 Steen Bjerg. — I Almindingen. || **Stenhøj.** Lb 1569 Stenehøy; MK 1817 Steenhøj; Møller, Folkesagn 1867 p. 5 Stenhøi; Gst 1886 Stenhøj. — Paa Gst 1943 kaldes Stenhøj sammen med Træhøj Stensgd Høje. || **Stenkageeng.** Sk&P 1722 Steenkage Engen. — Snarest Fejl for Stenkrog (GK) el. Stenkage om en Slags Pandekage (R). || **Stenkrog.** UrneAdd Steen Krogen; Skovtax 1775 Steenkrogen; Th Stenkrogen. || Stenkrogevej [*ste·nkrå·gavæ·ŋ*]. SkovK 1904 Stenkroge

Veien; Th Stenkrogsvej. — Skovvej i Almindingen. || **Stenløse.** K 1825—26 Steenløse; SkovK 1934 Østre Stenløse. — I Almindingen. Samme Navn i Olsker S., 663, og i Pedersker S., 683. || **Stenshøj.** 1735 Komm 1738 steen høyen; Lund c. 1820 Steenshøy; INM 1879 Stenshøi; BhS VI 135 Stenhøi. — Bakke paa Lillegaards Jord. || **Stenskov** [*ste·nskawiŋ*]. — Lund N.V. f. Hakkeledgd.

Stenderseg [*stændərs'œ·j*]. SkovK 1934, Guide 1946 Stenders Eg. — Familienavnet Stender [*stændər*].

Stensvalebæk. MK 1788 Steensvale Bekken; K 1825—26 Steensvale Bekken; Guide 1883 Stensvale Bæk. — I Almindingen. Fuglenavnet Stensvale „Mursejler, Cypselus apus". || **Stensvalefald.** Specialkort (Th) Stensvalefald. — Muligvis Vandfald i Stensvalebæk.

Storeborg. — Se Gamleborg ovfr. || **Storehøj.** (Her?) 1778 Thaarups Bh II 616 Store Bakke; Guide 1914 Store Høj. || **Storeløkke** [*sto·rəlyka*]. — Jord til Rømeregd. || **Storeng.** 1876 (Th) Store-Engedalen; BhS XVI 193 Storengen. || **Storlyngen.** — Se Højlyngen ovfr.

Studebakke. K 1825—26 Stude Bakken. — I Almindingen mellem Gamleborg og Lilleborg. || **Studedal** [*stu·dada·liŋ*]. VSK, Bull 1869 Studedal; Th Studedalen. — I Tingsted paa Grænsen til Nyker Plantage.

Styrtebakker. Ravn 1671 p. 177 Styrterne; 1738 i Komm 1738 Stynte backen; Rel 1743 Styrte-Bakkene paa Lyngen; K 1746—50, Thurah p. 33 Styrte-Bakkerne; MK 1788 Styrte-Bakkerne; Skougaard 1804 p. 228 Storte-Bakkene; 1807 Thaarups Bh II 92 Styrtebakkerne; Salchow 1813 Styrtebakken; K 1825—26 Styrte Bakkerne; Ipsen K 1839 Stortebakker; BhS VI 129, Trap[4] Stortebakkerne. — Klippeparti paa Vestsiden af Ekkodalen. Navnet er Plur. af Subst. bh. Stortebakke „Bakke eller Fjeld med brat, lodret Klippevæg, især en saadan, som danner den ene Side af en Dal" (Esp).

Stælager [*stæ·la·gərij*]. — Jord til Skovgd, grænser til Bjergeløkke. Stæl, se Indl.

Stættesager [*stætəsa·gər(ij)*]. — Jord til Skovgd. Af bh. Stätta, f. „Stente". Man skulde have ventet en Udtale [*stætə-*] uden s. Det samme er Tilfældet med Kildes- i Kildesgd, Nylarsker S., 654, Olsker S., 663, Rø S., 664 og Kildesager, Allinge Kbst., 643, der ogsaa har s i Gen. for ventet [ə].

Støttekilde. Afh. P. Thorsen 1942 p. 19 Støtte Kilde. — Lige S.V. for Lindesbjerg. || **Støtten** [*støtan*]. Seier BhFM 98, SkovK 1934 Støtten. — Ved Grænsen mod Nyker Plantage paa det gamle Almindingsgærde. || **Støttevej** [*støtəvæ·ŋ*]. SkovK 1904, SkovK 1934 Støtteveien. — Vej ved Grænsen til Aaker S. Af bh. Stötta, Stätta, f. „Stente", jtr. Støttegab, Neksø Kbst., 646.

Suppegryden [*såpəgry·dan*]. — I Almindingen.

Svenskebæk [*svenskabæ̆kiŋ*]. UrneAdd Svenske Bekken; Guide 1914 Svenskebæk; G&N 1930 p. 32 Svenskabækkjinj; SkovK 1934, Guide 1946 Svenskebækken. — Bæk ved Gamleborg i Almindingen, Begyndelsen af Kæmpeaa (Læsaa). Den hedder ogsaa Kildebæk. || **Svenskeknold.** Skougaard, Bornholms Saga p. 77 Svenske-Knoldene (Svenska-knyjljnana); DFS 1906/23 Svenskeknollarna, Svenskeknolde. — De paa Sydlandets Kirkegaarde liggende „Svenskeknolde", som tydelig bærer Spor af at være Fællesgrave, hvor Ligene havde været klædt i uldent Tøj, og som sagdes at stamme fra „Svineslagtningen", stammede uden Tvivl fra den svenske Flaades Forlis ud for Sose (DFS 1906/23). Natten til den 5. Dec. 1678 strandede en stor svensk Transportflaade paa Vej fra Pommern, se f. Eks. Zahrtmann, Borringholmerens Historiebog II 54 f. og A. Jensen i Festskr. Peter Thorsen 1942 p. 39 ff. Det opr. Efterled maa være et -[*knylŋ*], d. v. s. Knylling, uden Tvivl en diminutiv -ling-Afledn. til Subst. Knold. || **Svenskeløkke** [*svenskalyka*n]. — Mellem Pindeløkkegd og Vestergaardshuse. || **Svenskestykke** [*svenskastykəd*]. — Jord til 37. Sg.

Svineklippe. Skovtax 1775 Sviineklippen. || **Svinekrog** [*swi·nakrå·giŋ*]. — Jord til Paa Bjerget. || **Svineløkke** [*swi·nalyka*n]. — To Lokaliteter, Jord til Pindeløkkegd og til St.-Bjergegd. || **Svinemose** [*swi·namåzaŋ*]. 1767 UrneAdd, Falenkamp 1783 Svine Mose; UK 1805, VSK, Salchow

1813, Mansa 1851 Svinemosen; Gst Svinemose. || **Svineryggen** [*swi·naryḏiŋ*]. — Højdedrag i Skoven lige S. for Skovhave. || **Svinesletterne.** UrneAdd Svine Sletterne.

Svovlmyrerne [*swawlmy·rn*]. SkovK 1934 Svovlmyrene. — I Almindingen ved Grænsen mod Nyker Plantage.

Sønderdal [*sønrəda·l*]. — Jord til Bækkegd S. for Skaldepande. || **Sønderlyng.** UrneMin Syndre-Lyng. — Den sydlige Del af Højlyngen. || **Sønderskov** [*dæŋ sønrə skawiŋ*]. UK 1817 Søndre Skoven. — Skoven omkring Mejeriet, kaldes af Folk uden for Sognet [(*væstər*) ˈ*ma·rkœrkəˈskawa*] (R).

Thorsenskrog. SkovK 1934 Thorsenskrogen; Seier BhFM 69 Thorsens Hjørne.

Tildesager. 1816 (Th) Tilliesager; Th Tillingsager, Tillingsengene. — Udlod til Vestergd (8. Vg). || **Tildesvej** [*tiljsvæ·ŋ*, R: ogsaa *tiljəsvæ·ŋ*]. — Forbindelsesvej forbi Mejeriet mellem Landevejen til Svaneke og Landevejen til Aakirkeby. Jfr. Bebyggelsesnavnet Paa Tilden.

Tingsted Aa [*tiŋsta œ·*]. 1806 Thaarups Bh II 22 Tingsted og Elleby Aaen; Salchow 1813 Tingstedaae; Gst Tingsted Aa. || **Tingsted Bakke.** UrneAdd 1762 Tingsted Bakken; Th Tingsted Bakke. — Bebyggelsesnavnet Tingsted.

Tobisehul. 1767 UrneAdd Tobise Hullet. — I Almindingen ved Nydam. Mandsnavnet Tobias el. Forkortelse af Lyngtobbis „Firben" (R i DF II 108).

Tokkeaa [*tåkaœ·n*]. — Samme som Tingsted Aa. Løber forbi Tokkerne ndfr. || **Tokkerne** [*tåkana* el. *tåkaœŋən*]. BhTid 30/9 1944 Tokkana; Th Tokkeengen; Guide 1946 Tokkerne. — Skovkrat N.V. for Vester-Mariekirke ned mod Ringeby Bro. Tokkerne er bestemt Form Plur. af Subst. Tokke „hvad der tilkendes, tillægges en efter skøn" (ODS), et Ord, som ofte findes i Stednavne (Steenstrup, De danske Stednavne[1] p. 108, DS II 29).

Torevand [*to·ravanəd*]. K 1822 i Udm i 1775—1822; UK 1805 Thorevandet; 1805 Thaarups Bh II 80 Tørrevandet; Ipsen K 1839 Thore Vand; Mansa 1851 Thorevand; Bull 1869 Thorevandet; Guide 1885 Thorevand; Guide 1914 Toravand (Mose og Sø); DFS 1906/23 Thoravandet; Gst Thorevand. — Subst. glda. *torth, urnord. *turða, oldeng. tord, n. „Smuds, Møg", der er første Led i glda. thorthifil, oldn. tordyfill „Skarnbasse" (BrN GG I 203). Ordet findes i adskillige svenske Sønavne (Natan Lindqvist, Bjärka-Säby ortnamn 346 ff., Erik Brevner, Sydöstra Närkes sjönamn 220). Kan eventuelt tænkes at være Gen. af Mandsnavnet glda. Thorth, oldn. Þórðr, Gen. Þórðar, som vel maa have haft en gl. bh. Gen. Thora, inden det analogisk fik Formen Torsa. Men i saa Fald maa Navnet forudsættes at være middelalderligt, endda snarest tidlig middelalderligt (R).

Tornager [*to·rna·gər*]. — Ved 27. Sg. || **Tornløkke** [*to·rnlyk̟an*]. — Ved Lyneborggd. Planten. Torn.

Torpeng. Lb 1569 Torpeng. || **Torpet** [*tårpəd*]. — Mellem Ringeby og Vester-Mariekirke. Torp, se Indl.

Trangesti [*tråŋəstaj*]. K 1746—50 drange-Stey; UrneAdd Trange Stie; MK 1788 Trange Stiien; K 1825—26 Trangesti Bekken. — Sti i Almindingen. Adj. trang „snæver, smal".

Trebakke. VSK Trebakkebek; 1860erne (Th) Trebakker; Bull 1869 Trebakken. — Ved Sose Odde. || **Trehøje** [*tre·hâja(na)*]. UK 1805 Trehøie; K 1825—26 Tre Høye; Mansa 1851 Trehøie; Gst Trehøje. — Tre Høje i Almindingen. || **Trekant** [*tre·ka·ntiŋ*]. — Flere Lokaliteter, dels Jord til Rømeregd og Jord til 3. Sg. samt ved Kristianshøj i Almindingen.

Troldsten [*trålste·n*]. — En „Agesten" el. „Glidesten" 20—30 Meter fra Ellebyvejen (Opt. 1943).

Træbroeng. Lb 1569 træbro eng, Træbro. || **Træhøj.** Gst 1886 Træhøj. || **Træland** [*træ·lan*]. — Agerjord ved en lille Lund ved Tingsted Aa.

Tueløkke [*tawəlyk̟an, ly·nəbårtawarna*; R: *væstrəgœ·rstawarna, riŋaby·tawarna*]. Skougaard 1804 p. 303 Ringeby-Tuerne. — Flere Lokaliteter.

Tvillingehullerne [*tviliŋahålarna*]. SkovK 1904, Guide 1914, Gst Tvillinghullerne. — To Vandhuller. Udtalen er rigsmaalspaavirket (R.) ||

Tvillingemyr [*tviliŋamy·rn*]. SkovK 1919, SkovK 1934 Tvillingmyr; Guide 1946 Tvillingmyr. — To sammenhængende Smaamoser ved Lindesbjerghus i Almindingen.

Tværbæk [*tvæ·rbœkiŋ*]. — Tilløb til Lilleaa. || **Tværdal** [*tvæ·rda·liŋ*]. Skovtax 1775 Thver-Dalen; MK 1788 Tver-Dahlen; K 1825—26 Tver Dahlen. — I Almindingen, vinkelret paa Kalvekær. || **Tværkær.** Urne Add Tvær-Kiæret.

Tykkehule. Sk&P 1730 den Eng beliggendis i Ringebye Aae, som kaldis tøeke hool. — Forleddet er Subst. Tykke „Tykning, Krat".

Tyrshøj [*ky·rsˈhåj*]. — Lille Bakke i Myreby. Dyrenavnet Tyr.

Tyvekrog [*ki·vakrå·giŋ*]. MK 1788 Tyve Kraagen; K 1825—26 Tyve Krogen; SkovK 1935 Tyvekrogen. — I Almindingen. Hyppigt Navn i vore Skove, sigtende til Brænde- og Vildttyve (G. Knudsen i Dansk Skovforenings Tidsskrift 1925 p. 20).

Udkær [*i·kœ·rəd*, R: *i·dkœ·rn*]. 1788 Udm 1775—1822 Udkiærn; 1789 Udm 1775—1822 Udkiæren; 1805 Thaarups Bh II 80 Udkjern; UK 1805 Udkjæret; Salchow 1813 Udkiæren; Mansa 1851, Guide 1885 Udkjæret; Gst Udkjær. — Udkær ligger yderst i den Række Kær, der sammenfattes under Betegnelsen Kærene og bestaar af Kærgd Mose, Torevand og Udkær. Den af R meddelte Udtale er Plur. som i de gamle Udmarksprotokoller. || **Udløkke** [*i·lykan*]. Lb 1569 wdlyckenn; 1738 Komm 1738 Udelychen. — To Lokaliteter, dels Præstegaardsjord, dels en Løkke S. for Ringeby.

Ugleløkke. 1726 Udm 1744—67 Ugle-Lykkerne.

Vaadeaase [*vɔ·daˈɔ·za*]. SkovK 1934 Vaadeaase. — Engareal ved Segen i Almindingen.

Valdemarsled. 1803 Udm 1775—1822 det saakaldede Woldemars eller Waldemars Leed.

Valden [*va·ln*]. — Vejen mellem Plommegd og Nørregd. Vald, se Indl.

(Her?) **Valentins Kule.** 1864 (Th) Valentins Kule. — I Højlyngen.

Valingebjerg [*va·liŋabjœ·rəd*]. Rel 1743 Wallens Bierget; 1767 Urne Add Valinge Bierget; Thurah Wallens-Bjerget; UK 1804 Vallingebjerg; VSK Store Vallinge Bierg; Salchow 1813 store Wallensbierg; K 1825—26 Vallinge Bierget; Panum 1830 p. 20 Vallinge Bjerget; Møller, Folkesagn 1867 p. 21 Valingbjerget; Bull 1869 St. Vallingsbj; INM 1876 Vallingebjærg; Guide 1883 Vallingbjerg; Gst 1886 Valing Bjerg; Gst Vallingbjerg. || **Valingekilde** [R: *va·liŋabjœ·rsˌkilan*]. 1767 UrneAdd Vallinge Biergs Kilden; K 1825—26 Vallinge Kilden; c. 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Valingekilden; Afh. P. Thorsen 1942 p. 19 Vallinge-Kilde; Th Vallingbjerg Kilde. — Valingekilde ligger ved Foden af Bjerget, som rimeligvis har Navn af Kilden. Navnet er en -ing-Afledning af glda. *wal, afledt af Roden til Verb. sv. Dial. vala „rinde stærkt, flyde", skaansk vala opp „udspringe, rinde op", glsv. vala (Rietz 829). Roden er indoeuropæisk *wel (Walde-Pokorny I 298 ff.). Hertil hører det got. Verb. wulan „koge", oldn. ylja „opvarme", ohty. walo „lunkent", m-Afledning af samme Rod er ohty. walm „Sommervarme", oldeng. wilm, wylm, wielm, wælm „Bølgegang", i Nordisk i Stednavnet glsv. Walmundzö (Brate i NoB II 84 f.). Verb. oldn. vella „sprudle, boble", sv. välla, da. vælde er en n-Afledning af samme Rod. Subst. glda. *wal- indgaar i Stednavnet Vallekilde, Ods H., 1315 (RJb), RJb c. 1370 Walekelde, 11/3 1377 Walækeeldæ.

Vandpræsten. Specialkort (Th) Vanden; Th Vandpræsten. — Grotte i Almindingen ved Ekkodalen.

Vedmyre Bakke. UrneAdd Ved Myre Bakken; MK 1788 Veedmyre-Bakkerne; 1807 Thaarups Bh II 92 Vedmyrebakkerne; K 1825—26 Vedmyre Bakken; SkovK 1934 Vedmyrebakke; Gst Vedmyre Bakke. — I Almindingen. Af Subst. Ved, glda. with „Skov, Brænde", oldn. viðr „Træ paa Roden" el. muligt Præp. ved. Myr(e), se Indl.

Vejeseng. Th Veieseng, Vejengeageren. — Ved Vestergaard. Maaske af Slægtsnavnet Weihe.

Vejrbringerbakke [*væ·rbriŋariŋ*]. UrneAdd Vær-Bringe; MK 1788 Værbringe Bakken; VSK Veierbringeren; 1807 Thaarups Bh II 92 Vejrbringebakkerne; K 1825—26 Veirbringe Bakken; Bull 1869 Veierbringeren;

Gst Vejrbringer Bakke. — Oprindelig af Dyrenavnet Vædder og Subst. Bringe „Brystet paa Dyr el. Mennesker", ogsaa om „fremspringende Del af noget", f. Eks. en Klippe el. Bakke. Væ(dde)rbringe er omtydet til Vejrbringer „en som bringer Vejr".

Vestergade [*væstərga·da*]. SkovK 1934 Vestergade. — Vej i Almindingen. || **Vesterløkke** [*væstrəlyɬa*]. — Ved Lillegd. || **Vester-Marie Plantage.** Guide 1914, Gst Vestermarie Plantage. || **Vesterskov.** 1805 Thaarups Bh II 81 Westreskov; 1806 Thaarups Bh II 22 Wæstreskov. || **Vestertoft** [*væstrə tawt*]. — Beplantningen V. for Sprohus (Opt 1945).

Vildfarekær [*vilfa·ra ɬœ·rəd*]. UrneAdd Vildfare Kiær; MK 1788 Vilfare Kiæret; K 1825—26 Vilfare Kieret; SkovK 1904, SkovK 1934 Vildfarekær. — Af et Subst. glda. *villfari „en som farer vild el. som er faret vild", jfr. Adj. sv. Dial. vill-fari „som har taget fejl af Vejen" (Rietz). Mellem Vallby og Vranarp i Järestads H. i Skaane kaldes en Høj for Villfara-Högen. I Højen boede Troldfolk, der foranledigede, at Folk, som ved Nattetid kom forbi Højen, for vild, og hele Natten flakkede rundt om denne (Rietz). Lignende Forestillinger ligger sikkert til Grund for nærværende Navn.

Vilhelms Kilde. 1807 Thaarups Bh II 94 endnu en Kilde ved det nordre Hegn. Denne sidste har intet Navn. Jeg vil kalde den Wilhelms Kilde. — Navnet er givet af Holzförster Hans Rømer kort efter 1800.

Viskebakke [R: *vesɬəsbakaŋ*]. Ipsen 1866 Viskesbakken i Almindingen; AL 1912 Veskesbakke [Viskjes- ell. Ves-]; Th Viskesledbakken. || **Viskebro** [R: *vesɬəsbro·ən*]. Panum 1830 p. 97, 118 Viskesbroen. || **Viskesbæk.** MK 1788 Viskes-Bekken; 1807 Thaarups Bh II 94 Viskesbækken; K 1825—26 Viske Bekken; Bull 1869 Viskebækken. || **Viskesled** [R: *vesɬəsle·d*]. — Indkørselsled til Almindingen. Stederne har Navn efter Eskeviske i Aaker S., 684. Jfr. Viskesledshus u. Bebyggelsesnavne.

Vognsbjerg [*vawnsbjæ·rabakaŋ*]. K 1746—50 vogn-bi[erg]; UrneAdd, MK 1788, Forslag 1800 Vogns Bierg; VSK Vognsbierg; 1807 Thaarups Bh II 92 Vognebjerg; Bull 1869 Vognebj.; SkovK 1904 Vognsbjærgbakken; Gst Vognsbjerg. — Subst. Vogn eller Mandsn. glda. Waghn. Jfr. Vognsbjærg, Rise S., Aabenraa Amt (DS VI 275).

Voldvej [*voɬvæ·ŋ, voɬavæ·ŋ*]. SkovK 1904 Jordvoldveien; SkovK 1934 Voldveien. — Vej i Almindingen ved Segen Kilde.

Vædderbane. Seier BhFM 82 Værabånajnj. — Bakkedrag N.V. f. Sønder-Aasedamshus i Almindingen, ikke identisk med Vejrbringerbakke, der ligger S.S.Ø. for samme Sted. Der boede underjordiske i Vædderbane (Seier). Forleddet er Dyrenavnet Vædder, Efterleddet Subst. Bane om en afmaalt Plads, hvor der udføres Øvelser el. Arbejde af en el. anden Art. Der foreligger dog ikke Oplysninger om noget saadant om dette Sted.

Vældemose. UK 1817 Welle Mosen. — I Almindingen. Subst. Væld „Kilde".

Værmeland [R: *va·rmələn*]. UrneMin Varmeland, Warmeland. — Jorden hvor Værmelandshuse ligger. Der var Læ og Græsset kom her tidligere end andre Steder (Opt. 1945). Visse Planter kommer tidligt her paa de lune sydvendte Skraaninger (R). Bebyggelsesnavnet er omdannet til Værmeland efter det svenske Landskabsnavn, hvilket er sket i nyeste Tid.

Vættemose [*vætəsmåzaŋ*, R: *sto·ra vætəsmåza*]. K 1746—50 wetis-mosen; Thurah Vetis Mose; 1763 UrneAdd Vettes Mosen; Falenkamp 1783 Vettis Mose; VSK Orig Withs Mose; 1805 Thaarups Bh II 80 Vættesmosen; Salchow 1813 Wittemose; Gst Vettemose. — Gen. af et neutralt Kollektiv dannet af bh. Vätta, f. „Vætte, fabelagtigt Væsen" (Esp), oldn. vættr, f., i-Stamme, „overmenneskeligt eller guddommeligt Væsen" (Fritzner), ænyda. vætte „(ond) ånd, trold" (Kalkar).

Ærtesager. Lb 1569 Ertis agir. — Jord til 6. Vg. Gen. af et Kollektiv dannet af Plantenavnet Ært.

Ørekilde [*ö·raɬila*, R: *ö·rɬila*]. Kilde paa Grænsen mellem Vester-Marie og Nyker. || **Øreløkke** [*ö·rəlyɬa*]. — Jord til Skovgd. Af Adj. bh. ør, „ufrugtbar, rødagtig, usammenhængende", brugt om Jord (Esp p. 409).

Ørnebakke. MK 1788 Ørne Bakken; 1807 Thaarups Bh II 92 Ørnebakker; K 1825—26 Ørne Bakken; Mansa 1851 Ørne Bg; Gst Ørnebakke.

— I Almindingen ved Koldekildehus. || **Ørnehøj.** Th Ørnehøj. — Ved Segen. || **Ørnekul.** Th Ørnekul. — I Almindingen. Af Fuglenavnet Ørn. Jfr. Ørnekulle, Hasle Kbsts Landdistrikt, 642a.

Ørninge Bakke [*ö·rnabakaŋ, ö·rnabakana*]. Skougaard 1804 p. 228 Ørnijna-Bakken; VSK Ørne Bakke og Dal; Panum 1813 p. 14 Ørnebakken; Beskr 1861 i Kb 1781—1814 Ørnijnabakken; Bull 1869 Ørnebakken; Guide 1914 Ørningebakke; Gst Ørninge Bakke. || **Ørninge Dal** [R: *ö·rnada·liŋ*]. 1763 UrneAdd Ørninge Dalen; VSK Ørne Bakke og Dal; 1805 Thaarups Bh II 80 Ørningedalen; UK 1817 Ørne Dalen; Mansa 1851 Ørne Dal; Beskr 1861 i Kb 1781—1814 Ørnijnadalen; Bull 1869 Ørnedalen; Guide 1885 Ørningedalen, Ørnedal. || **Ørninge Mose.** Th Orninge Mose; Guide 1914, Gst Ørninge Mose. || **Ørninge Styrter** [R: *ö·rniŋastårtarna*]. — Stejlt Klippeparti ved Ørninge Dal. Afledt af Fuglenavnet Ørn, -ing, se Indl.

Østerdal. Lb 1569 Østre daall. — Eng. || **Østerlyng.** 1743 (Kb 1781—1814) Øst i Sognet er den rette Udmark kaldes Østerlyng; UrneMin Østre-Lyng. — Har været almindeligt Navn paa Højlyngen i Modsætning til Blemmelyng (R), hos Urne dog kun den østlige Del. || **Østerløkke** *ö·strølyɟa*]. — To Lokaliteter, den ene ved Lillegd, den anden ved Sosegd.

654. NYLARSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opførte under flere Navne: 1. Sg: Blemsgd, Dammegd; 3. Sg: Aspesgd, Loftsgd; 7. Sg: Brunsgd, Dalegd; 13. Sg: Hysseregd, Vestergd; 15. Sg: Ellesgd, I Uglegade, Skrappestæl; 16. Sg: Holtestæl, Kølleregd; 17. Sg: Dammegd, St.-Gadegd; 29. Sg: Kneppegd, Munkegd, Rosenlund; 34. Sg: Abrahamsgd, St.-Almegd, Tornegd; 1. Vg: Jægergd, Skyttegd; 2. Vg: Aagestæl, St.-Myregd; 3. Vg: Pæregd, Vellensbygd; 5. Vg: Sellesborg, Viesgd; 6 Vg: Skrædderegd, Søndergd; 7. Vg: Hovedgd, Ll.-Myregd.

Nylarsker, S. [*nyˈla·rs(kər), nyˈla·rskərsən*, alm. lokal Udtale: *ˈla·rskərsən*], **Nylarskirke,** Kirke [*nyˈla·rsk̡ærkə*; lokalt: *la·rsk̡ærkə* (R)]. Regnsk 1334 Munch, Pavelige Nuntiers Regnskabs- og Dagbøger p. 73 ecclesie sancti Nicholai; 7/11 1433 Niclaus Kirkere S.; 10/7 1493 sti nicolai soghn; 1528 Hüb 79 ste. Nelawse sogenn; 1530? Hüb 82 Nillauriske sogn; 1547 Hüb 428 St. Niclas Karspel; 8/9 1555 Hüb 230 stj. Nicolauj ßogenn; Lb 1569 Niclaus Kircke; 17/12 1577 Hüb 476 St. Nilaus Sogn; LR 1580 Nilauskier Sogen, Niilauskircke; 2—7/7 1584 Hüb 497 Niclausker; LR 1585 Nilauskier sogen, Nilausker sogen; Jb 1599 Hüb 538, 544, Nelauritzker, Nelausker Sogn, Nelauskirke; Mandt 1610 Nelausker Sogen; Visitatsbog 10/7 1621 Hüb 598 Nilausker; PrI 1624 Nilauskersogn, Nilaurskersogn; Jb 1625 Nelauritz Kier Sogenn; Jb 1664 Nylaurscher Sogn; BWK 1676 Nylars K.; K 17. Aarh. Ny Larß Sogen; K c. 1700 Nye Lars Kirck; UrneMin Nielaursker-Sogn; K c. 1770 Nye Larsker Sogn, Nylars K.; Bugge 1771 Nyelarsker Sogn, Nyelars Kirke; DAtl Nyelarskier; VSK Nye Lars K; M 1844 Ny Larskirke; Gst Nylars K (Nylarsker S). — Af Helgennavnet Nicolaus. I 16. Aarh. træffer vi Forled med den danske Form Nilaus, Nelaus, og gennem denne sker Omtydningen til Ny-Lars (jfr. Gunnar Knudsen, Navnet Nilaus, i Danske Studier 1941 p. 129 flg.).

Aagestæl (2. Vg). C. 1730 (Th) Aage Stæl; UrneNb Aaeges Stæl; UrneJb Aage Stæl; Salchow 1813 Aagd. — Lagt under 10. Sg, formentlig før 1700, da UrneNb bemærker: „Skiællene ei i Mandeminde bekiendte". Ifl. Z hedder Gd. 1671 og 1687 Myregd. Af Mandsn. Aage.

Abrahamsgaard (34. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Abrahams Gd; Thurah Abrahams(gd); UrneNb Store Almegd ell. Abrahamsgd; VSK Alm el. Abrahamsgd; Postadr 1869 Abrahamsgd. — Lb 1569 nævner i Sognet Abram Hans daell.

Almegaard (32. Sg) [*almægœ·r(in)*]. 1574 (Z) Alnegd; Kb 1692 Almegd; K 1746—50 Alme Gd; Thurah Alme(gd); UrneNb Lille Almegd; VSK Almegd; Salchow 1813 Lille Almegd; M 1844, Gst Almegd. — Trænavnet Alm.

Almegaard, Store- (34. Sg). UrneNb Store Almegd ell. Abrahamsgd; VSK 1805 Alm el. Abrahamsgd; Salchow 1813 Almegd.

Aneholm, Hs. Gst 1887 Aneholm. — Nu Eriksdal, Aneholm er nu ukendt (Guide 1914). Af Kvindenavnet Ane el. Fuglenavnet And, bh. [*a·n*].

Arnager, Fiskerleje [*a·rna·ga*]. 14/6 1552 Hüb 179 (Genitiv) Arenacks, Arenackes; KancBrevb 2/4 1570 Arnicke; KancBrevb 14/5 1570 Arnikke; LR 1585 Arnagge; Jb 1598 Arnnagger; LR 1598 Arnach; LR 1602, LR 1609 Arnager; PrI 1624 Arnage; Jb 1625 Arnager; Mejer Arnagger; Jb 1664 Arnager; Ravn 1671 Aarnagger; BWK 1676 Arn-Agr;

BWRap Aren Agers, Arn Ager; BWBeskr, ResenK Arnager; 1681 Deckner 1679—90 Ahrnager; 8/10 1683 BhS XII 86 Arnak; Komm 1685 Arnager, Arnagre; JSørensen 1704 BhS XII 84—85, K 1744, DAtl Arnager; Skougaard 1804 p. 312 Arnaga; VSK, M 1844, Gst Arnager. — Udtalen viser, at Efterleddet ikke kan være Nakke, som de ældste Former tyder paa, men maa være Hage (jfr. Gunnar Knudsen i NoB XXI 49) og tillige at *n* hører med til Forleddet, som er Stamformen arn- el. Gen. Plur. arna- af Fuglenavnet Ørn. Hage (hvorom se Indl.) bruges i Stednavne særlig om Fremspring paa Kysten, Odder og Næs, hvilket stemmer godt med Fiskerlejets Beliggenhed paa et lille Næs, hvorfra der udgaar en lang undersøisk Revle. De Kilder, som tyder paa Efterleddet Nakke, er tyske eller tyskpaavirkede. Hage er af Skriverne tidlig blevet omtydet til Ager, men Udtalen har stadig bevaret det oprindelige.

Arnagerbro, Hse. Spec. 1761 ved Arnagerbroe; 1884 (Th) Brohuse; Guide 1886, Guide 1914 Arnager Brohuse; Trap[4] Arnagerbro; Gst Brohuse; Postadr 1943 Arnagerbro. — Ved en Bro over Vellensaa.

Arnager Mølle, Hs [ˈa·rna·ga ˈmøla]. Skiftepr 1685 Arnager Mølle; UdmJb 1729—38 Arnager Mølle, dend Søndre-, dend Nordre Arnage Mølle; VSK Øvre og nedre Arnager Mølle; Guide 1946 Arnagermølle.

Aspesgaard (3. Sg). Regnsk 1662 Aspesgd; Salchow 1813 Aspesgd. — Et Kollektiv Aspe, til Trænavnet Asp.

Baasegaard (4. Vg) [*bɔ·zagɔ·r(iŋ)*]. 1646 (Z) Baasegd; Jb 1661 baaßegd; Jb 1662 baasegd; Jb 1664, 1681 i Jb 1687 Baasegd; 17. Aarh. (c. 1716) i DokBh 1682—1804 Booßegd; K 1746—50 baase Gd; Thurah Baase(gd); UrneNb, UrneJb Baasegd; VSK Bosagd; Salchow 1813, M 1844, Gst Baasegd. — I Lb 1569 nævnes Baasse skouffuen, som vel har Navn efter denne Gd. Af Subst. Baas, bh. bå·z (Esp Indl 19, 46, 74).

Bakkegaard (6. Sg) [*bakagɔ·riŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Bekke Gd; UrneNb, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd.

Blemmegaard (24. Sg) [*blæməgɔ·r(iŋ)*]. 1584 (Z) Udi Bleme; 1641, 1649 (Z) I Blemme; Kb 1687 i Blemme; Kb 1689 Blemmegd; Skiftepr 1690 Blemme; Kb 1697 i Blemme; K 1746—50 I Blemme (om 24.—26. Sg); UrneNb Blemmegd ell. i Blemme (det sidste om 24.—26. Sg); UrneJb Blemme Gde (i Blemme), om anførte 3 Gde; DAtl I Bleme; Salchow 1813, M 1844, Gst Blemmegd (om 24. Sg). — Oprindl. et Præpositionsnavn, gældende et Flertal af Gde, og Blemme maa derfor snarest opfattes som Navn paa Terrænet, hvori Gaardene ligger, og hvortil ogsaa henregnes det tilstødende Blemmelyng, s. d. u. Naturnavne. Antagelig af et glda. *blæma, svar. til sv. blemma, glsv. blema, blemma, no. dial. blemna, blæma, f, færøsk blæma, blæna; Betydn. er „Blegn, Vable, en ophøjet el. vædskefyldt Plet paa Huden". Som Naturnavn maa det vel betyde et Areal, som er opfyldt af Tuer eller mindre Forhøjninger.

Blemmelyng, Hse [*i· ˈblæmə*]. Postadr7, Postadr 1943, Guide 1946 Blemmelyng. — Naturnavnet Blemmelyng.

Blemmemølle, Gd [*blæməˈmøla*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 49 Blemme Tronte; UrneJb Blemme Mølle; 1801 i Udm 1775—1822 Blæmme Mølle; VSK Blemme Mølle; Mansa 1851 Blemme M; Thorvald Hansen Blemme Trynte; Guide 1914, Gst Blemmemølle. — Møllen er nu nedrevet, men Gaarden kaldes stadig saaledes (Guide 1946). Trønte, se Indl.

Blemsgaard (1. Sg) [*blæmsgɔ·r*]. — Familienavnet Blem; i Fortegn. over Landejend. paa Bh. 1899 opføres som Ejer af 1 Sg. (Engegd.) M. P. Blem.

Bokhus, Hs. VSK Orig Bokhuset; VSK Bokhuuset. — Af Dyre- eller Slægtsnavnet Buk.

Brohuse. — Se Arnagerbro.

Brunsgaard (5. og 7. Sg) [*brʉ·nsgɔ·r(iŋ)*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Bruns Gd; UrneNb Brunsgd; Salchow 1813 Brunsgd; M 1844 Bruungd; Gst Brunsgd. — Familien. Brun. I Lb 1569 nævnes Brunskouff og Moens Bruuns leerkulir. Som Beboer af Gd nævnes i Jb 1598 og 1625 Mogens Brun, (der ifl. Z var Herredsfoged i Vester-Hrd).

Dalegaard (7. Sg) [*da·lagɔ·r*]. UrneNb Dalegd; UrneJb Dale Gd; Salchow 1813, M 1844, Postadr 1869 Dalegd; Guide 1886 Dalehus; Gst 1887 Dalhus;

I 1923 Dalegd. — UrneNb hentyder til Beliggenheden ved „en haab[en] dale og bakk[er]". Gd. er lagt under Brunsgd.

Dammegaard (17. Sg) [*damagœ·r(iŋ)*]. Gst Dammegd. — Forhen Store-Gadegd. Af Subst. Dam i Bet. Vandsamling; en mindre Dam findes tæt Ø. for Gaarden; formodentlig har der været flere, for man omtalte tidligere en Ejer som *ha·ns sånə frœ· damana* (Opt. 1944).

Dammegaard (1. Sg). UrneNb Engegd ell. Dammegd; UrneJb Damme Gd; Salchow 1813 Dammegd; Ipsen K 1839 Damme(gd).

Drejerhus. Spec 1761 Drejer-Huußet; Falenkamp 1783 Dreyerhuuset; Th Drejerhuset.

Dødingegab, Hse. UdmJb 1729—38 ved Dødinge gabet; UdmJb c. 1825 ved Dødinngegabet; VSK Orig Dynagabs Husene; UdmJb 1846 Dødningegabet; Bh Ldejd 1876 ved Dødningegabet; Gst 1889 Dødningegab; I 1923 Dødningegabshusene. — Af Subst. bh. Døjn(g) „Dødning, Død, Lig; Gjenfærd" (Esp), jfr. Dødingegabet u. Naturnavne.

Ellesgaard (15. Sg) [*œləsgœ·r*]. Skifte 7/3 1704 (Z) Ellesgd; K 1746—50 Elless-Gd; Thurah Elless(gd); UrneNb Ellesgd; UrneJb Elles Gd. el. i Ulegaden; VSK Ellegd; Salchow 1813 Ellesgd; M 1844, Gst Ellegd. — Kollektivet Elle „Ellebevoksning".

Enesgade, Hs. Spec 1761 Eenesgaden. — Af Subst. bh. Ene „Enekrat" (Esp).

Engegaarde (1.—2. Sg) [R: *œŋagœ·riŋ*]. Kb 1688 udi Engene; Kb 1693 i Engene; UrneNb 1. Sg: Engegd ell. Dammegd, 2. Sg: ligel. Engegd (Ell. Møllegd); UrneJb i Engene; UK 1817, Mansa Enegde; M 1844 Engegd(e); Gst Engegde. — Udtaleformen gælder 2. Sg. Subst. Eng.

Fattiges Mølle. 1711—30 (Th) Fattiges Mølle. — I Arnager.

Fejleregaard (28. Sg) [*fa·jlaragœ·r(iŋ)*]. Kb 1689, Kb 1692, Kb 1697 Feileregd; K 1746—50 Feilere Gd; Thurah Feilere(gd); UrneNb, VSK Feileregd; Salchow 1813 Fejleregd; M 1844 Feileregd; Gst Fejleregd. — Ænyda. fidler, fejler „Violinspiller", jfr. bornh. Feila „Violin". Navnet forklares af UrneNb som kommet „Af en Spillemand i gl. dage der". 1535 nævnes en Rasmus Feylere i Ibsker (Z).

Fynegaard (27. Sg) [*fy·nagœ·r(iŋ)*]. Kb 1688 Foynegd; Kb 1689 Fynegd; K 1746—50 fyne Gd; Thurah Fyne(gd); UrneNb Fynegd; DAtl Tynegd; VSK Einagd; Salchow 1813, M 1844 Fyhnegd; Gst Fynegd. — Slægtsnavnet Fyn, brugt om en Slægt, som oprindl. stammer fra Fyn. Ejedes 1662 af Hans Fyen (Z); 1740 tilhørte den Hans Hansen Fyhn (Jb), og 1648 nævnes en Per Fyen af Nelausker (Z); om han har haft denne Gd. er dog uvist.

Gadegaard (31. Sg) [*ga·dəgœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 Gade-Gd; Thurah Gade-(gd); UrneNb Lille Gadegd; UrneJb Gade Gd; VSK, M 1844 Gadegd. — Jfr. Store-Gadegd.

Gadegaard, Store- (17. Sg). Gildeskraa 1599 (Vider og Vedtægter I 216) i Gaden; K 1746—50 j Gaden; Thurah i Gaden; UrneNb Hans Ioens i Gaden, Store Gadegd; VSK Gadegd; Salchow 1813, M 1844 Store Gadegd; Postadr 1869 St. Gadegd. — Kaldes nu Dammegd. Gaarden ligger tæt ved Gadegaard, 31. Sg.

Gammelagre, Hs. Guide 1885 Gamleagre; Gst 1887 Gammelagre. — Navnet lidet kendt; Huset kaldes af Ejeren Lindely.

Gildesgaard (8. Vg) [*ǧiləsgœ·r(iŋ)*]. Jb 1651 Gildes Gd; Skiftepr 1685 gillidßboet; Kb 1688 Gildesgd; Kb 1689 i Gildesboen; Jb 1691 Gilletz Hußet; Kb 1692 Gildesgd; Jb 1696 Gilleds Huußed; Jb 1719 Gilleshuused; K 1746—50 Gildes Gd; Thurah Gildes(gd); UrneNb Et Gildesboe; UrneJb Gildesboe; VSK Gildesgd; Salchow 1813 Gildesboe; M 1844 Gildegd; Gst Gildesgd. — Gaarden har tidligere tilhørt Sognets Gildeslag (I 1923).

Hammerhave, Hs. VSK 1805 Hammerhave; Bull 1869 Hammershaven; Gst, Postadr9 Hammerhave. — Subst. Hammer i Bet. „Klippeskrænt, stenet Bakke"; der findes Klipper i Nærheden.

Hanseshus [*ha·nsahu·z*]. (Her?) UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Hanse Mølle; Thorvald Hansen Hanse Hus. — Hus ovenfor Arnager.

Hjulergaard (23. Sg) [*jawlaragœ·r(iŋ)*]. Lb 1569 hiulegd; KR 1684 Hyfle gd; K 1746—50 hiulere-Gd; Thurah Hiulere(gd); UrneNb, VSK Hiu-

leregd; Salchow 1813 Hjulleregd; M 1844 Hiuleregd; Gst Hjuleregd. — Af Subst. Hjuler „Hjulmand"; Ordet Hjul udtales paa Bornholmsk [*jawl*], Esp Indl. p. 17. Formodentlig har Ordet været brugt som Slægtsnavn.

Holtestæl (16. Sg). UrneNb Holtestell; UrneJb Holte Gd; Ipsen K 1839 Holste, Stæl. — Lagt under 14. Sg, formentlig allerede i 16. Aarh.; i Tingsvidne af Vestre Hrd 26/10 1614 hedder det ifl. Z, at 16. g. er en Ødesteil uden Husbygning i 100 Aar, som er 14. Gaards Tillæggelse. Salchow 1813 kalder Stælet: i Ulegaden. Maaske ænyda. holt „Skov", eller Slægtsnavnet Holt.

Hovedgaard (35. Sg og 7. Vg) [*hɑ̈·vədgœ·r*; R: ogsaa *hœ·vədgœ·r*]. UrneNb Hoved Gaarden; UrneJb Hovedgd; VSK Havelgd; VSK Orig Havedgd; Salchow 1813, M 1844, Gst Hovedgd. — Hovedgaard foreligger ikke i den alm. Betydning „Herregaard", da det kun er en alm. Bondegd uden nogen Særrettighed; maaske Navnet sigter til Gaardens Størrelse efter Sammenlægningen med 7. Vg. Udtaleformen synes at være en Læseudtale.

Hyldebrandsgaard (19. Sg) [*hyləbra·nsgœ·r*]. K 1746—50 Hyllebrand-Gd; Thurah Hyllebrands(gd); UrneNb Hyllebrandsgd; VSK Hildebrandsgd; UK 1816 Hyldebrandsgd; M 1844 Hylkebrandsgd, Mansa Hyldebrandgd; Gst Hyldebrandsgd. — Slægtsnavnet Hillebrand; Gd tilhørte ifl Jb 1598 Rasmus Hillebrand, 1625 Mogenns Hillebrandt, og 1658 Rasmus Hillebrand.

Hysseregaard (13. Sg) [*hy·saragœ·r*; R: *hy·zaragœ·riŋ*]. UrneNb Hysaregd; VSK Hyseregd; Salchow 1813 Hysseregd; M 1844 Hyssergd. — UrneJb siger, at Gd staar „paa een skraae Bakke og Hyser eller skroller saa, deraf bekommet Navnet," og i UrneNb hedder det, at Gd. „staaer paa en skraae hælle paa en bakke og Hyser ell. Skroll op," d. v. s. at han tolker Navnet af Verb. hysa; Z oversætter Urnes Udtryk ved „rager op". Men Forleddet er utvivlsomt et Tilnavn, da Gd. 1610 beboedes af Peder Andersen (Hyser) (K. Kure) og ifl. Jb 1625 af Niels hyser.

Hysseremølle [*hy·saramølan*]. 1720erne (Th) Hysermøllen. — Nedbrudt Stubmølle paa Hysseregds Grund.

Imensmølle. VSK Imensgds Mølle; Wilster 1808 Imens Mølle. — Nedlagt Vandmølle v. Imminggd.

Imminggaard (25. Sg) [*emeŋgœ·r*, ældre *i·mœnsgœ·r*; R: *i·miŋagœ·riŋ*]. UrneNb I Blemme Ell. Imindsgd; UrneJb Immin Gd; VSK Imendsgd; Salchow 1813 Immiengd; M 1844, Gst Imminggd. — Mandsnavnet glda. *Emund, jfr. glsv. Emund. Som Beboer af Gd nævnes i Jb 1624 Emmed Hansøn, og i Smørskyld 1624 Emed Hannßenn. Om Udviklingen jfr. Gudmingegd, Rø S., 664.

I Uglegade (15. Sg). UrneJb Elles Gd el. i Ulegaden. — Se Uglegade ndfr.

Jægergaard (1. Vg). — Se Skyttegaard.

Kildesgaard (30. Sg) [ˈ*kʲil·əs|gœ·r*]. Skiftepr 1688 Killegd; Kb 1688 Kildegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Kildes Gd; Thurah Kildes(gd); UrneNb, VSK, Salchow 1813 Kildesgd; M 1844, Mansa Kildegd, Gst, Postadr 1943 Kildesgd.

Kimpens, Hs [*kʲi·mpəns*]. Thorvald Hansen Kinpens; Teinnæs Kimpens. — V. for Vellensbygd, bruges som Med for Stablerender. Kimpens er muligt Gen. af et Familienavn, jfr. at Kæmpegd i Klemensker S., 661, er optegnet med en Udtaleform [*kʲi·mpagœ·riŋ*].

Klint, Hse. (Her?) Kb 1688 paa Klinte; Guide 1886 Ved Klinten; Postadr 1943 Paa Klint.

Klintehus [*klintahu·zəd*]. Thorvald Hansen Klintehuset.

Klippen, Hs. Gst 1887, Gst Klippen.

Kneppegaard (29. Sg) [*knœpagœ·r*, *knepagœ·r* el. *knapagœ·r*; R: *knœpagœ·riŋ*]. Kb 1694 Kneppegd; K 1746—50 Kneppe Gd; Thurah Kneppe(gd); UrneNb Munke ell. Kneppegd; UrneJb Munche ell. Knappe Gd; VSK Kneppe el. Munkegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Kneppegd. — Ifl. Opt. 1944 skal Gd have Navn „efter en, der kaldtes *knepiŋ*". Et Familienavn Knep kendes fra Jb 1629, hvor en Udbygger paa Højlyngen hedder Hans Hansen Knep. Er dette den oprindelige Form, maa Udtalen *knœpa-* opfattes som en Forvrængning, der bringer Navnet i Forbindelse med Vb. bh. knæppa i Bet. „beligge" (Esp 445), men det kan dog ikke opfattes som direkte sammensat med Verbet, da det saa vilde hedde *knœpə-*.

Køllereĝaard (14. og 16. Sg) og Hse [*ɟølaragœ·r(iŋ)*]. Skiftepr 1681 Køllergd; Kb 1691, Kb 1693 Kiølleregd; Kb 1697 Kølleregd; K 1746—50 kiøllere Gd; Thurah Kiøllere(gd); UrneNb Kølleregd; UrneJb Kiollere Gd; Salchow 1813 Kjølleregd; M 1844 Kiøllergd; Gst Kjøllergd. — Af Slægtsn. Kjøller; 11/11 1691 Skifte efter Hans Kjøller, og Gd. tilhører 1730 Hans Hansen Kjøller, 1763 Svend H. K. og 1765 Jens H. K. (Z). I et Tingsvidne af 26/10 1614 hedder det, at 16. Sg er en „Ødesteil" uden Husbygning, og har været det i 100 Aar, og ligger under 14. Sg (Z).

Lammeĝaard. Th Lammegd. — Ejendom i Arnager.

Langensĝaard (20. Sg) [*lɑ̊ŋənsgœ·r*]. Skiftepr 1685 Langgisgaarden; Kb 1688, Kb 1689 Langensgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Langens Gd; Thurah Langens(gd); UrneNb, Salchow 1813, M 1844 Langensgd. — Af Slægtsnavnet Lang; Gd tilhørte ifl. Jb 1598 Øduer Langenns, og derefter Jacop lang. 1679 nævnes Mats Lang (Z). UrneNb antegner, at Gd har Navn efter en Beboer i gl. Dage Hans Lang; en Hans Langh y Nyllarskersogen 1575 anføres af Z.

Lobberne, Hse [*i· låbarna*]. Gst 1887 Lopperne; Guide 1886 I Lopperne; AL 1912, Guide 1946, Gst Lobberne. — Samme Lokalitet som Lobbæk, har Navn efter en nu udgrøftet Eng Lobberne, s. d. u. Naturnavne.

Lobbæk, Hse [*låbæ̧, låbæk*]. Guide 1914, Trap[4], Postadr 1943, Th, Gst Lobbæk. — Hed tidligere Lobberne. Lobbæk er oprindelig Navn paa den lille Bæk, der er Begyndelsen til Præsteaa, se Lobbæk u. Naturnavne.

Loftsĝaard (3. Sg) [*lawsgœ·r(iŋ)*]. VSK, M 1844, Gst Loftsgd. — Se Loftsgd i V.-Marie S., 653.

Loftsĝaardsskovshuse [*lawsgœ·rsskawshu·zən*]. Th Loftsgaardshuse. — Har Navn efter Loftsgaardsskov i V.-Marie og Nylarsker S. Den Del af Skoven, som laa i Nylarsker S., er nu ryddet og bebygget.

Lynĝaard (22. Sg) [*løŋ·gœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Lyng Gd; Thurah Lyng(gd); UrneNb, Salchow 1813, M 1844, Gst Lynggd. — Efter Beliggenheden ved Blemmelyng.

Lynghus, Hs. Guide 1885 Arnager Lynghus; Gst Lynghus; Th Lynghuset.

Munkebakkehus, Hs. Bull 1869 Munkebakke H.; Th Munkebakke Huse.

Munkeĝaard (29. Sg) [*moŋkagœ·r*]. UrneNb Munke ell. Kneppegd; UrneJb Munche ell. Knappe Gd; VSK Kneppe el. Munkegd. — Vel Slægtsnavnet Munk.

Myreĝaard, Lille- (11. Sg) [*lila my·ragœ·r*; R: *my·ragœ·riŋ*]. 1687 (Jb 1687) Lille Myre gd; K 1746—50 myre-Gd; Thurah Myre(gd); UrneNb, M 1844 Myregd; Gst Lille Myregd. — Se Store-Myregd.

Myreĝaard, Lille- (7. Vg). K 1746—50 (Kopi 1796) Lille Myre Gd; Thurah Lille Myre (gd); UrneNb Lillemyregd; UrneJb Lille Myre Gd; VSK, Salchow 1813 Lille Myregd. — UrneNb bemærker, at Gd. „staar lige for Præste Myren". Salchow kalder Gd. for Stæl til 38. (d. v. s. 35.) Sg, uden Bygning; Gd. er sammenlagt med 35. Sg.

Myreĝaard, Store- (10. Sg og 2. Vg) [*sto·ra my·ragœ·r*]. (Her?) Gildeskraa 1599 (1762 UrneAdd) ved Myren; 1632 (Jb 1687) Myrre Gd; K 1744 Myregd; K 1746—50 Store-myre Gd; Thurah Store-Myre(gd); UrneNb Store Myregd; Salchow 1813 Myregde (10. og 11. Sg); M 1844, Gst Store Myregd. — Snarest af Subst. Myr (se Indl.), ellers er det ikke foreneligt med Formen fra 1599. Man har villet tolke Navnet af Slægtsnavnet Myre, idet Gd. antagelig i 16. Aarh. har tilhørt Trud Myre, en Mand af skaansk Adelsslægt (Peter Thorsen, Vor Hjemstavn p. 76); jfr. M. K. Zahrtmann, Borringholmerens Historiebog I 71, der oplyser, at Gd har tilhørt Adelsslægten Myre, som var bosat paa Bh inden 1448, men den Mulighed foreligger vel ogsaa, at Slægten kan have faaet Navn efter Gaarden.

Myremølle, Ml [*my·ramølan*]. Gst 1887 Myremølle; Bh Ldejd 1899 Myremøllen; Gst, Th, Postadr 1943 Myremølle. — Ved Lobberne. Myr, se Indl.

Møllegaard (2. Sg). UrneNb Engegd (Ell. Møllegd); UrneJb Mølle Gd; Salchow 1813 Møllegd; Ipsen K 1839 Mølle(gd). — Ligger ved Lilleaa; her har vel været en Vandmølle.

Paa Kirkens Jorder, Hse. Postadr7, Postadr 1943 Paa Kirkens Jorder.

Paradishus, Hs [*pa·radi·zhu·zəd, (ha·ns o·ls) i· pa·radi·z*]. Postadr 1869, Guide 1886 Paradishuset; Postadr9 Paradis; Gst Paradishus.

Pæregaard (3. Vg) [*pæ·rəgœ·r(iŋ)*]. UrneNb, UrneJb, Salchow 1813, Gst Pæregd. — Urne bemærker, at Navnet kommer af Udmarken Pæretræ-kraagen. Maaske oprindl. efter Mandsnavnet Per; Gd. tilhørte i Jb 1719 Laurs Persøn. Men Udtalen viser, at Navnet nu opfattes som indeholdende Subst. Pære; derimod kunde det sekundære Navn Pærehus (s. d.) efter Udtalen se ud til at være sammensat med Mandsnavnet.

Pærehus, fsv. Hs [*pæ·rahu·zəd*]. — Huset havde Navn efter Pæregd.

Ringelsdal, Hs. Postadr9, Th Ringelsdal. — Ved Ringelshøj.

Ringelshøj, Hs. Guide 1914, Postadr9 Ringelshøj; Gst Ringelshøj Savværk. — Naturnavnet Ringelshøj.

Rosenlund (29. Sg). Postadr 1943, Guide 1946 Rosenlund. — Nyt Navn paa Kneppegd.

Rævehus, fsv. Hs [*ræ·wahu·zəd*]. Mansa 1851 Rævehuset; Postadr 1869 Rævehuus; Gst 1887 Rævehus. — Ved Rævedal.

Ræveløkke, Hs. 1819 (Th) Rævedaleløkke(n); Gst 1887 Rævelykke; AL 1912 Ræualyjkka. — Kaldes nu Bakkehus, sjældent Ræveløkke (Guide 1914). Af Naturnavnet Rævedal.

Sandegaard, Hs [*sa·nagœ·riŋ*]. Th Sandegaard, Sånagaarijn. — Lille Hus ved Sandstranden i Arnager. Ejeren kaldes Sånabonijn, Sandbonden (Th).

Sellesborg (5. Vg) [*sœləsbår, seləsbår*]. 1794 ThaarupsBh VII Sellindsborg; Skougaard 1804 p. 309 Sellesborg; VSK Cecilieborg; Salchow 1813 Sellesborg (udtales saaledes i Stedet for Cecilieborg); M 1844, Postadr 1869 Sellesberg; Gst Sellesborg. — Ifl. Z købtes Gd 1766 af Proviantforvalter paa Christiansø, Kancelliraad Henrik Schiødtz, som gav Gd Navn efter sin Hustru Michella (bh. Selle) Stibolt og bosatte sig her 1768.

Skadekrog, fsv. Hs [*skadakrå·giŋ*]. I 1923 Skadekrogen. — Huset laa ved Skadeager.

Skalleborg, Hs. VSK Skalleborg. — Maaske af Subst. Skalle „Slag el. Stød med Panden mod noget el. Stød, som rammer Panden". Borg anvendes ofte i Husnavne i nedsættende el. spøgende Betydning.

Skrappestæl (15. Sg). 1679 (Th, Z) Skrappestælen. — Vel et Slægtsnavn eller Øgenavn bh. Skrapper, egl. Adj. skrap, ifl. Esp „streng (i god Forstand), accurat".

Skrædderegaard (6. Vg). K 1746—50 Skreder Gd; Thurah Skræder(gd); UrneNb Skrædderegd el. Rettere Søndergd; DAtl Skrædergd; UrneJb Søndregd Eller Skræddergd, men hint Navn rettere; Bugge 1771, VSK Orig Skrædergd; Postadr 1869 Skræddergd. — Gd tilhørte ifl. Tiendep 1662 Oluff Schröder, efter hvem den muligvis kan være benævnt.

Skyttegaard (1. Vg) [*løtagœ·riŋ*]. UrneNb Skiøttegd ell. Jæg. Gd; UrneJb Skiøttegd; VSK Iægergd; Salchow 1813 Skyttegd; M 1844 Skiøttegd; Postadr 1869 Skjøttegd; Gst Skyttegd. — Ebbe Ulfeld indsatte 1647 den berygtede kgl. Skytte Christopher Jæger (egl. Navn Meisner) i en Gd. i Nylars og gjorde ham til Sandemand (Z).

Smedegaard (26. Sg) [*smedagœ·r(iŋ)*]. UrneNb i Blemme ell. Smiddegd; UrneJb Smidde Gd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844, Gst Smedegd.

Sorteenge, Hse. Postadr7, Postadr 1943, Th Sorteenge. — Naturnavnet Sorteenge.

Spagergaard (4. Sg) [*spa·garagœ·r(iŋ)*]. Kb 1689, Kb 1693 Spageregd; K 1746—50 Spagere Gd; Thurah Spagere(gd); UrneNb Spagregd; UrneJb Spagere Gd; Salchow 1813 Spageregd; VSK, M 1844, Gst Spagergd. — Tilnavnet Spager; Gd. ejedes ifl. Jb 1662 og 1664 af Jens Spager, og efter ham ifl. Z af Sønnen Mons Spager. Egl. Adj. glda. spag, oldn. spakr „fredsommelig", med bevaret Nominativsendelse.

Statens Udmark, Hse. Postadr7, Postadr 1943 Statens-Udmark.

Stemmehus. Th Stemmehuset. — Jfr. Naturnavnet Stemmekrog.

Strandbygaard, Store- og **Lille-** (8. og 9. Sg) [*sto·ra-, liļa stra·nby·gœ·r*, tilsammen *stra·nby·gœ·rana*]. Skiftepr 1681 strandbye; Kb 1689, Kb 1693 Strandby; K 1746—50 Strand-Bye (8. og 9. Sg); UrneNb d. store Strand-

byegd, Lille Strandbyegd, Strandbye; UrneJb Strandbye Gaardene (6.—10. Sg); Salchow 1813 Store-, Lille Strandbyegd; M 1844 Store-, Lille Strandbygd; Gst Strandby Gde. — Ligger ved Kysten.

Strandmølle. Salchow 1813 Strandmøllen.

Søndergaard (6. Vg) [*sønrəgœ·r*]. UrneNb Skrædderegd el. Rettere Søndergd; UrneJb Søndregd el. Skræddergd, men hint Navn rettere; Salchow 1813 Søndregd; M 1844, Gst Søndergd. — UrneNb antyder, at Navnet skyldes Beliggenheden Syd for Kirken.

Taagesmedehus. Herredskort 1836 (Th) Taagesmedehuset.

Tingfogedgaard (33. Sg) [*teŋfawda-, tiŋfawdagœ·r(iŋ)*]. Skiftepr 1682 tingfougdegd; Deckner 1689 tingfogd Gaarden; K 1746—50 (Kopi 1796) Tingfogde Gd; Thurah Tingfogde(gd); UrneJb Tingfogde Gd; VSK Tingfogedgd; Salchow 1813 Tingfogdegd; M 1844, Gst Tingfogedgd. — Ejedes 1623 af Peder Andersen, Tingfoged i Vestre Hrd (Z).

Tophjem, (21. Sg) [*tåpjem*]. Kb 1692 Tophiem; K 1746—50 Tophiems Gd; Thurah Tophiems(gd); UrneNb Tophiemsgd; Salchow 1813 Tophjemsgd; UK u. A. Tophjemgd; M 1844 Tosthjemgd; Gst Tophjem. — Vel af Subst. Top; UrneNb forklarer Navnet af, at Jorden skyder sig opad og topper sig op. Stedet ligger paa en Skraaning, ikke paa nogen udpræget Top.

Tornegaard (34. Sg) [R: *to·rnagœ·riŋ*]. K 1744, M 1844, Gst Tornegd. — Subst. Plante- eller Slægtsnavnet Torn, som i 18. Aarh. blev baaret af et Par Ejere (K. Kure).

Uglegaard (18. Sg) [*ù·lagœ·r(iŋ)*]. Kb 1689, Kb 1691, Kb 1696 Ulegd; K 1746—50 Ulle-Gd; Thurah Ulle(gd); UrneNb Ulegd; VSK Uglegd; Salchow 1813 Ulegd; M 1844 Uglegd. — Slægtsnavnet Ulv; Gaarden ejedes i 17. Aarh. af Peder Ulv (ifl. Z 1639 skrevet Peder Uld, 1640 og 1650 Peder Ul, 1660 Peder Vlff), og Z noterer fra 1693 Skrivemaaden Ulfuegaarden, og den gamle Udtale af Ulv er [*ù·l*]. Den nuvær. Form Uglegaard skyldes Misforstaaelse af det bh. Førsteled som Fuglenavnet Ugle, der imidlertid paa Bornholmsk hedder Öggla.

Uglegade, Hse [*ù·laga·dan; ù·laga·dəhù·zən*; nyere *øglaga·dan*]. Udm Komm 1727 Ulle Gaden; UdmJb 1729, Jb 1743 Ullegaden; K 1746—50 Ule-G...n; Spec 1761 ved Ulve-gaden; Bugge 1771 Ule Gade; Lund c. 1820 Ulegade; UdmJb c. 1825 Ulvegaden; UdmJb 1846 Ulegaden; Postadr 1869 Uglegader; Bh Ldejd 1876 ved Uglegaden; Postadr9, Gst Uglegade. — Uglegade er oprindl. Navn paa den Kreaturvej, der fører forbi Uglegd (efter hvilken Gaden har Navn) og ud i Overdrevet (Blemmelyng m.m.), jfr. Naturnavnet Uglegade.

Uglegadehus, Store-, Gd. 1828 (Th) Store Uglegadehus; 1835 (Th) Store Ulvehus; Mansa 1851 St. Uglegade H.; Guide 1914, Gst Ste Uglegadehus.

Ugleløkke, Hs. Kb 1688 ved Ulelycke; Kb 1689 i Ulelycken; UdmJb 1729 Ulle Løcken, Ulle-Lycken; Spec 1761 paa Ulve-Lykken; VSK Orig Uglelykke; 1808 (Th) Ulelykkehuset; Bh Ldejd 1876, Bh Ldejd 1899 Ugleløkken. — Har Navn efter Uglegd.

Ved Husgærde, Hs. Kb 1689 ved Huusgiærde.

Vellensbygaard (12. Sg og 3. Vg) [*vælnsby·(gœ·r*), R: *vælənsgœ·r*]. Lb 1569 Wellingsby; Knudsker Kb 1689 Wellindsbye; Kb 1693 Wellendßby; Kb 1696 Wellingsby, Wellindsbye; K 1746—50 Wellingsbye (12. og 13. Sg); UrneNb I Wellensbye (Vellensgd) (12. Sg), UrneJb i Wellingsbye; Salchow 1813 Wellingsbye; M 1844, Gst Vellensbygd. — I de ældre Kilder regnes ogsaa 13. Sg til Vellensby. Se Naturnavnet Velling i Nyker S., 652.

Vestergaard (13. Sg). Postadr 1943, Guide 1946 Vestergd. — Udstykket fra Kølleregd og Hysseregd og har faaet sidstnævnte Gaards Nummer (Guide 1946).

Viesgaard (5. Vg). UrneJb Viesgd. — Kollektivet Vie „Bevoksning med Pilekrat".

Nyere Navne paa Gde og Huse (hovedsagelig yngre end 1900): Aabo, Aasted, Aldershvile, Aldersro (4. SgPc), Ankerhus, Ankersminde, Bakkehus, Bakkely, Bavnehøj (12. SgPc), Birkely, Brønshøj, Dalshøj, Emmely (19. SgPc), Enghave, Enghøj (28. SgPc), Eriksdal, Eriksholm (14. og 16. SgPc),

Fredly, Granly (5.—7. og 35. Sg Lynglod), Helgendal, Henriksminde, Hjortehus, Hyldebo, Hyldedam (1. SgPc), Idasminde, Kirkely, Klintfryd (25. SgPc), Kragelund (2 Lok., den ene 26. SgPc), Kratsminde (1. SgPc), Køllersminde (3. SgPc), Køllersvang (14. SgPc), Landly, Landlyst, Lillehave, Lindely (17. SgPc), Liselund, Lyngby, Lyngfryd, Lyngholt (20. SgPc), Lyngly, Løkkevang (20. Sg Fortov), Magdasminde, Mariesminde, Marinedal, Munkedal, Møllebo, Nordlyst (10. Sg og 2. VgPc), Nydal, Nyholm (8. SgPc), Nørrevraa (26. SgPc), Petersdal (23. Sg Fortov), Riisminde, Risenholm, Rosenvang, Rømersdal (19. Sg Fortov), Rømersminde, Skovbrynet (6. Vg Lynglod), Skovfryd, Skovly (2 Lokaliteter), Skovsminde, (Degnegd. Pc), Skovvang (Præstegd. Pc), Skydebanehus, Solhejm, Solhøj (Præstegd. Pc), Solvang, Solvænge, Spagersminde, Strandfryd, Søholt, Tinghøj, Tingvang, Vellensdal (13. SgPc), Vesterhus (5.—7. SgPc), Virkelyst, Østerborg, Østervang.

NATURNAVNE.

Aabotøjet [*ɑ·botåjəd*]. Thorvald Hansen Aabotojet; BhFisk 1933 p. 12 Aabotøjed. — Fiskegrund ved Arnager. Her fandtes tidligere mange Aaboer (Teinnæs). Aabo er den bh. Betegnelse for Edderfugl (Esp).

Aabratte [*ɑ·bratan*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Knuds Kirke Aabratte; G&N 1932 p. 59 Åbratta; BhFisk 1933 p. 13 Aabrattan. — Fiskegrund ved Arnager. Har Navnet Aabratte, fordi Aaskansen var Mærke (Teinnæs).

Aasen [*ɑ·zana*]. I 1923 Aasen. — Højtliggende Agerstrækning. Aas, se Indl.

Aaskanse. Thorvald Hansen Skansen, Aaskansen; Teinnæs Åskajnjsan. — Formentlig Skansen paa Korsodde ved Vellingsaa.

Abildbidde [*a·viḷabedaŋ*]. I 1930 Abildestykker; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Abildebidden; Th Arildstykket. — I Arnager Vang. Samme Lokalitet som Vangeledstykke. Af Abild „Æbletræ".

Adlerskrog. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 paa Tuen Adlers Krogen. — Sigte fra Fiskegrunden Haglerne. Familienavnet Adler.

Agerløkke [*a·gralyḳan*]. — Agerjord ved Engegaarde.

Akkeretøjet [*akaratåjəd*]. J. Hjorth[3] 1861 p. 39, Bull 1869 Akragrund; Thorvald Hansen Akkaratøjet; G&N 1932 p. 58 Akkaratojed; BhFisk 1933 p. 12 Akkaratøjed. — Fiskegrund ved Arnager, hed hos UrneAdd c. 1763 Haglerne (G&N 1932 p. 58). Af ænyda. akker „Anker", oldn. akkeri.

Almebakke [*alməbakaŋ*]. I 1923 Almebakken. — Trænavnet Alm.

Andengade [*a·ŋənga·da*]. — En gammel, nu nedlagt Kreaturdrivvej i Skellet mellem Gadegd og Almegd.

Arnager Bakke [R: *a·rna·gabakana*]. UrneAdd 1762 Arnager Bakken. || **Arnager Bratter** [R: *a·rna·gabratarna*]. — Samme Lok. som Højbratter. || **Arnager Bro** [*a·rna·ga'bro·*]. UdmJb 1729 ved Arnagerbro; Gst Arnager Bro. || **Arnager Bugt** [R: *a·rna·gabåktən*]. K c. 1700 Arnager Bugt; K 1746—50 Arnager-bugt; VSK Arnagerbugten; Gst Arnager Bugt. || **Arnager Klint.** Teinnæs Ârnâga klint; Th Arnager Klint. — Højden Nord for Arnager, hedder ogsaa Revnebakke. || **Arnager Lyng** [*a·rna·ga 'løŋ*, R: *a·rna·galøŋiŋ*]. Ravn 1671 Arnagger Lyng; UdmKomm 1727 Arnager Lyng; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Arnage Lyng. || **Arnager Løkker** [*a·rna·ga 'lyḳər, a·rna·ga 'våŋ*]. Sk&P 1727 arnager wang; Sk&P 1729 Arnage Lycke; Sk&P 1733 Arnager Vang eller løcke; K 1746—50 Arnager Bye-Wang; Bugge 1771 Arnager Wang; I 1923, Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Arnage Løkker. — Byvang for Arnager Avlsbrugere. || **Arnager Odde.** Munch 1684, 10/5 1684 BhS XII 103 Arnager Huk; BarfodK 1684 Arnager Huck; K 1744 Arnagers Odde; BhFisk 1933 Arnâgaudinj; Gst Arnager Odde. || **Arnager Rev.** BWRap 1676 Arn Agerss Rifve; BWBeskr BhS XII 76 Arnagers Refuer; Rel 1743 Arnager-Rif; Gst Arnager Rev. || **Arnager Skov.** BhFisk 1933 p. 13 Arnâgaskauinj.

Aspen [*aspiŋ*]. Thorvald Hansen Aspen; BhFisk 1933 p. 12 Aspinj; Teinnæs Aspijnj. — Fiskegrund ved Arnager, hænger sammen med Larseknalde. Bestemt Form Mask. af *Asping (R), en Afledning paa -ing af Trænavnet Asp. Grunden har Navn af en Asp paa Land, som nævnes i UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50: Sigtet er Aspen i Røe-Hul. || **Aspesbratter** [*aspəsbratarna*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Aspes Knall; G&N 1932 p. 58 Aspesbrattan, Aspes-Bratten; BhFisk 1933 p. 12 Aspesbrattarna; Teinnæs [*as·pe/prattarna*]. — Fiskegrund ved Arnager. Af Kollektivet Aspe.

Baaseskov. Lb 1569 Baasse skouffuen; KR 1684 Baaßeschougen. — Har Navn af Baasegd.

Bagdal [*ba·gda·liŋ*]. I 1923 Bagdalen. — Lille Dal bag Vellensbygd.

Bakkebratte. J. Hjort³ 1861 p. 39 Bakkebrat; SøK 1914—32, SøK 1942 Bakkebrædt. — Ved Bakkegrund. Jfr. Bukkebratte ndfr. || **Bakkegrund** [*bakaŋ*]. BarfodK 1684 Backernne; Munch 1684 Bakken, Bakkerne; Thorvald Hansen Bakken; Teinnæs bakkajnj; BhFisk 1933 p. 13 Bakkanj; BhS XII 97 Anm. 1 Bakkegrunden; SøK 1942 Bakkegrund. || **Bakkerender** [R: *bakaræŋarna*]. Thorvald Hansen Bakkerenderne; BhFisk 1933 p. 13 Bakkarænjarna; Teinnæs bakkaræjnjarna, Bakkaræjnjarna. — Fiskegrund ved Arnager med to Revler ved Siden af hinanden. Jfr. Bukkerender ndfr.

Bavnehøj. Lund c. 1820 Baunhøy paa Blemmelyng. || **Bavneodde** [*båŋnəˈu·d* el. *ˈkli·ŋt*]. K 1744 Baune Odden; K 1746—50 baune Odde; Thurah, DAtl Bauns-Odde; VSK Baun Odde; Ipsen 1860 Bauneodde; Gst Bavnodde. — Bavn, se Indl.

Berlielommen [*bærlialåmiŋ*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Bierille Lomming; G&N 1932 p. 58 Bærrijlja Lomminj; Thorvald Hansen Bærlielommen; BhFisk 1933 p. 13 Bærrijlla Lomminj; Teinnæs Bærlialåmmijnj, Bærlijnjalåmmijnj. — Fiskegrund ved Arnager, en af Rinkerne. Grunden har maaske sit Navn efter en Mand Berrild. Om *lia* > *iḷa* se under Dorli, Ibsker S., 674.

Blemmelyng [*blæməˈløŋ, pæ·ˈløŋiŋ*]. UdmKomm 1727, UdmJb 1729 Blemme Lyng; K 1746—50 Blemme-Lyng; Skougaard 1804 Blemme, Blemmelyng; VSK Orig Blemme Lyngen; Salchow 1813 Blemmelyng, Blemlyng; Gst Blemmelyng. — Del af Højlyngen. Se Blemmegd u. Bebyggelsesnavne.

Blisbratter [*bli·sbratarna*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Bliis Bratterne Grund; Danske Lods 1843 Blisbratten; BhFisk 1933 p. 12 Bliisbrattarna; Otto Jørgensen Blis Braterne. — Fiskegrund ved Arnager, en Del af Højbratter. Af Subst. bh. Bli „Bly" paa Grund af den blyagtige Farve, de unge siger Bly- (Teinnæs).

Bodebrændes Mark. UdmJb 1729—38, UdmJb 1774 Bodebrændes Mark. — Maaske Mandsnavnet glsv. Bote, oldn. Bóti, og et Subst. *Brænde om en Lokalitet, hvor Plantevæksten er afsvedet af Solen eller ryddet ved Ild. I norske Stednavne forekommer brenna om Jord, som er gjort skikket til Dyrkning ved Brænding (NG Indl. 45) og i Sv. Dial. bränna „Land hvor Skoven er afbrændt" (Rietz). I danske Stednavne findes det som Efterled i Noskebrænde, Ødis S. (DS III 113). Jfr. Bodebrænde, V.-Marie S., 653 og Bodelyng, Aaker S., 684.

Bohøj. Gst 1887, Guide 1914, Thorsen Vor Hjemstavn p. 63, Gst Bohøj. — Broncealdershøj paa Køllergds Grund. Maaske af Subst. Bod „Skur, Hytte".

Bratter [R: *bratarna*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Brattene; BhFisk 1933 p. 13 Brattarna; Thorvald Hansen Bratterne. — Fiskegrund ved Arnager, indenfor Stablebratter. Bratte, se Indl. || **Brattesump** [*dæŋ brataˈsåmpan*]. Teinnæs [Brattaˈsåmpa]; P. Thorsen Fra Sydbornholm 12 den bratte Sump. — En tidligere græsklædt Bakke, som af Geologerne kaldes Forchhammers Klint. Adj. bh. bratter „stejl, brat faldende".

Bredager [*bre·a·gər*]. Lb 1569 Brede agerenn.

Brehms Kaaseknald. Teinnæs Bræmmens Kåzaknajlj. — En Bratte i Rinkerne, som har Navn efter en Tysker Brehm (Bræmm), der paastod at han havde fisket i Kaaseknald, mens han i Virkeligheden havde været i Rinkerne (Teinnæs).

Brudeseng [*brü·asœŋən*]. I 1923 Brudesengen. — Tidligere Sumphul Nord for Pæregd, nu udtørret og dyrket. Samme Navn i Nyker S., 652, s. d.

Brudløkke. Sk&P 1727 Brud Løcken. — Paa Langensgaards Mark. Subst. Brud, maaske i Bet. „Stenbrud".

Bukken [*båkiŋ*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 49, 50 Bukken, Buchen; J. Hjorth[3] 1861 p. 39 Bukketøiet; G&N 1932 p. 57, 58, BhFisk 1933 p. 12 Bokkinj; Teinnæs Båkkijnj. — Fiskegrund ved Arnager, en stor Flade paa et Par Tønder Land med „Spring" mellem Bratterne (Teinnæs); hos Urne er det to forskellige Grunde med samme Navn. Dyrenavnet Buk. || **Bukkebratte.** UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Bukkebratten; G&N 1932 p. 58 Bokkabrattan. — Muligvis s. Lok. som Bakkebrat ovfr. || **Bukkerender.** UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Buche Rengerne; G&N 1932 p. 58 Bokkarænjarna. — Muligvis s. Lok. som Bakkerender ovfr.

Buskadsager. KR 1684 B[u]sk[age]agger, B[u]sk[aps]agger; (her?) 1806 ThaarupsBh II 24 Bysket. — Jord i Øster-Kirkebuske.

Dalby Bakke. Salchow 1813 Dalbyebakken. — Efter Dalbygde, V.-Marie S., 653.

Damager. Lb 1569 Damb agerenn. — Hører til Dammegd. || **Damløkke** [*damlyɬan*]. — To Lokaliteter, en i Arnager Vang og en lige ved Sellesborggd. || **Damløkke Stykke** [*damlyɬəstyɬəd*]. — Ved Store-Strandbygd. || **Damrende** [*damrœŋan*]. Thorvald Hansen Damrenden. — Ved Damløkke i Arnager. || **Damstykke** [*damstyɬəd*]. — Hører til Engegde.

Degnekilerne [*de·naɬi·lana*]. — Ager under Sellesborg, hørte tidligere til Søndergd, hvor Degnen boede. || **Degneløkke.** Lb 1569 Degnne lyckenn. || **Degnetorp.** Lb 1569 hoss diegnne torpedtt.

Dommerstene. Lund c. 1820 Dommerstenene. — Stensætning af 13 Sten omtrent som de der vare ved Bøndernes Gadestevner i Byerne før Udskiftningen. Denne Steensætning kalder den Deel af Almuen, som ynder og giemmer gamle Sager, Dommerstenene (Lund).

Dragør. 21/7 1697 (UrneAdd) DragerØer; 1697 (1816) i Udm 1775—1822 Dragøer; Trap[1], MK Dragør. — Ved Grænsen mod Rønne Kbst. Af Subst. bh. Dragg „Dræg, Anker" og Ør, se Indl., maaske dog Opkaldelse efter Dragør paa Amager (R).

Drejeraa. Kæmnerbog 1755 (Th) Dreiere-Aaen. — Andet Navn paa Stampeaa. Der laa et Hus her, som kaldtes Drejerhus. || **Drejerløkke** [*drajaralyɬan*]. 1753 (Th) Dreiereløkken; UrneMin Dreyer Lykke; 1772 (Th) Drejerløkken. — Løkken ved Drejerhus.

Drifterne [*dræ·wtarna*]. — Jord ved Engegde, Plur. af Subst. Drift „Græsgang".

Dybbratte. Danske Lods 1843 Diebratten; BhFisk 1933 p. 13 Divbrattan. Teinnæs divbrattan. — Fiskegrund Vesten om Blisbratte ved Arnager, en Del af Højbratter. Forleddet er Adj. dyb el. Subst. Dyb, bh. [*di·v*].

Dødingegabet [*dö·ŋaga·vəd, dö·ŋaga·vsa·gəriŋ*]. UrneMin Dynge-Gabet; Skougaard 1804 p. 309 Dyndgabet; DFS 1906/23 Døijnagaved; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 66 Dødningegabet; I 1923 Dødningegabet, Dødningegabsageren. — Navn paa et Gab i et Digehegn ud mod Lyngen. || **Dødingshøj.** R Döjnjshåj i Øglagådarna. — En nu sløjfet Gravhøj. Efter Sagnet har Dødingegabet faaet Navn af, at to Mænd, der gik og mejede, kom op at slaas med det Resultat, at den ene skar Hovedet af den anden med „Sajsen" (Leen), og selv døde af sine Saar. P. Thorsen, Hilsen til M. K. Zahrtmann p. 89 og Vor Hjemstavn p. 66 forklarer Navnet af, at de døde i Oldtiden blev ført igennem et Gab, der her fandtes i et gammelt Dige, hvorigennem en gammel Vej løb østefter ind i Sognet, for at blive brændt paa en Gravplads fra Overgangstiden mellem Bronze- og Jernalder. Forleddet er Subst. bh. Døing „afdød Person, Lig, Gjenfærd" (Esp), og Navnet sigter vel til, at man her mener at have set Genfærd. At Navnet skulde være saa gammelt, at det gaar tilbage til den Tid, da Gravpladsen ved Paradishuset var i Brug, som Thorsen mener, er usandsynligt. Samme Navn findes to andre Steder paa Bornholm, i Bodilsker og Povlsker Sogne, hvor man ikke kan sætte det i Forbindelse med ældre Gravpladser.

Egeløkkekuld [*æ·jəlyɬəkoɬ*]. VSK Egelykkekold; Bull 1869 Egelykkekul;

Th Egelykke. — Trænavnet Eg. || **Egesknalde.** Teinnæs Æjesknajljana. — Hører sammen med Larseknalde. Af Trænavnet Eg eller et Kollektiv *Ege, dannet af dette. Som Med fra Larseknalde anfører Thorvald Hansen Egerne.

Enesgade, Udmark. UdmJb 1729—38 Enesgaden; Spec 1761 Eenes Gaden; UdmJb 1768 Enesgaden; Dok 1781 RA Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr. 1e Eenes Gaden; VSK Orig Store Stene el. Eners Gade; VSK Store Stemmel. || **Enesløkke** [*e·nə(s)lyk̆arna*]. — V. for Ellesgd. || **Enesmark** [*e·nəsma·rkən*]. UK 1816 Ene Marken; 19. Aarh (Th) Enemarken. — Forleddet er Gen. af et Kollektiv Ene „Enekrat, Samling af Enebærbuske" (Esp).

Faareløkke [*fœ·ralyk̆an*]. — Lige op til Store-Strandbygd. Der kunde kun vokse Føde til Faarene (Opt. 1944). || **Faarestier.** UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50, 53 Faare Stiigerne, Faar Stiene; G&N 1932 p. 58 Faarestierne (Fårastajana) det er Stier paa Havbakken, som ogsaa kaldes „Horrastajana". — Disse er dog ikke oprindelig traadte af Kreaturer, men Frost og Tø har gjort, at Jordskorpen brister i vandrette Revner langs ad Bakken, hvilket bliver Anledning til, at Skraaningen falder i terrasseformige Trin, som siden trampes til af Kreaturer (P. Thorsen, Fra Sydbornholm 31).

Fejlerekrog. Spec 1761 Feylere Krogen. — Har Navn efter Fejleregd.

Fladegrund [*fla·dagroŋ̆d*]. Otto Jørgensen Flade Grunden. — Fiskegrund 2—3 Mil S. V. for Rønne.

Flaskehøj. Lund c. 1820 Flaskehøy; VedelBhO p. 252, 299 Flaskehøj. — I den vestlige Ende af Roelsdal. || **Flaskesten.** Lund c. 1820 Flaskestenen. — Bautasten ved Flaskehøj. Af Subst. Flask(e), der i Stednavne bruges om lavtliggende Mose- og Engstrækninger (ODS, Feilb., Steenstrup, De danske Stednavne² p. 95), el. Flaske i Bet. „afreven Strimmel, Flig" el. Flaske i den alm. Bet. „Beholder til flydende Varer", idet Stenen ved sin Form kan henlede Tanken paa en saadan.

Forchhammers Klint [*ˈfårkhamərs ˈkli·nt*]. M. Jespersen, Liden geognostisk Vejviser, I 1923 Forchhammers Klint; Th Forchhammers Pynt. — Navnet bruges kun af Geologerne (I 1923). Stedet har Navn efter Geologen Johan Georg Forchhammer (1794—1865). S. Lok. som Brattesump.

Fuglesang [*fawlasåŋ̆iŋ̆*]. Teinnæs fâulasångijnj. — Agerjord mellem L.-Myregd og Baasegd. Jfr. Fuglesangsgd, Ibsker S., 674.

Funkeknald. BhFisk 1933 p. 12 Funkaknajlana. — Fiskegrund ved Arnager. Af Slægtsnavnet Funch.

Fæløkke Led. Lb 1569 fælyckeleditt.

Gaard paa Gaard. Th Gaard paa Gaard. — Fiskeplads udfor Arnager, har Navn efter Medbetegnelsen, jfr. Gaard paa Gaard, Ibsker S., 674.

Gadedam [*ga·dədamiŋ̆*]. — I Arnager.

Gamlegrob [*gamləˈgrå·v, grå·vən*]. I 1923 Gamle Grøft; I 1930 Gamle Grov; Thorsen, Fra Sydbornholm 19 Gamle Grøft. — En dyb Kløft, som løber Øst om Arnager By og danner Grænsen mellem denne og Bondejorden (Thorsen).

Gastepile. BhFisk 1933 p. 12 Gåstapilana. — Pejling til Fiskeplads ved Arnager. Af Subst. bh. Gast „et ondt Væsen, Spøgelse o. l." (Esp) el. Slægtsnavnet Gast (R).

Gavlgærde [*gawlɟa·rəd*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Gavl Gierdet; I 1923 Gavlgjerdet; I 1930 Gavlgærdet; Teinnæs Gâul gjâred. — Det vestre „Gærde" af Arnager Løkker, danner Skel mellem Fællesejets Lynglod og Stælejernes Jord (Teinnæs). || Gavlgærde Bugt. VSK Gaulgierde Bugt. — Jfr. Gavlgærde, Rønne Kbst. 641.

Goldagre [*gåla·gra*]. I 1923 Goldagre. — Af Adj. gold „ufrugtbar", bh. [*gœ·lər*], den maalægte Udtale maa være [*gœ·ɟa·gra*] (R).

Graaløkke [*grœ·lyk̆an*]. I 1923 Graaløkken. — Agerjord i Nærheden af Langensgd. || **Graastykke.** Deckner 1688 Graa stocket. — Tilhører et Hus i Arnager.

Griseløkke [*gri·zalyk̆an*]. I 1923 Griseløkken. — Ved St.-Myregd.

Grobager. I 1930 Grovager. — Ved Gamlegrob i Arnager. Grob, se Indl.

Gulehald. Teinnæs Gulahajlja. — Skrænt S. f. Stampeaaens Udløb, med jernholdig Melsand (Teinnæs).

Guling [*gu·liŋ*]. I 1923 Gulen. — Ager bevokset med gul Okseøje (I 1923), deraf Navnet, som er en -ing-Afledning af Adj. gul. I Rønne Kbst., 641, findes Guling som Navn paa en stor Sten.

Gundbergshavn [*gonbœ·rsˈha·wn*]. — En lille Odde lige N. for Korsodde. Familienavnet Gundberg, jfr. Gundbergshave, Nyker S., 652.

Haardesten [*hɔ·rəˈste·n*]. J. Hjorth[3] 1861 p. 41 Haaresten; Teinnæs håreˈsten. — Andet Navn paa Skidteper.

Haglerne. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Haglerne. — Fiskegrund ved Arnager, hedder nu Akkeretøjet (G&N 1932 p. 58). Teinnæs mener, at det kan tænkes, at det er samme Grund som Hægterne.

Halde [*ha·ɭa*]. Teinnæs Hajlja. — Et rødt Skred i en Bakke ved Stampeaa, brugt som Med for Teglgaardtøjet. Afledt af Subst. Hald, se Indl.

Hallinger. Teinnæs hajljijnjana. — Ældre Betegnelse for Teglgaardtøjet. Afledt med -ing af Subst. Hald, se Indl.

Hammers Grønning [R: *hamərs grö·niŋ*]. I 1930, G&N 1937 p. 55 Hammers Grønning. — Danseplads ved Arnager. Her afholdtes Dans ved Fiskernes Pinsefest (R). || **Hammershave** [*hamərsˈha·wa*]. Lb 1569 Hammerskaffue; Ipsen K 1839 Hammerhave. — Navn paa en Eng. Familienavnet Hammer.

Hans Nielsen. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Hans Nielssen. — Fiskegrund ved Arnager, en af Kaasetøjsgrundene.

Hans Persen [*ha·ns ˈpœ·rsən*]. Thorvald Hansen Hans Pehrsen; BhFisk 1933 p. 12 Hans Pærsen. — Fiskegrund ved Arnager.

Harresten. K 1746—50 Harre-Steen; K c. 1700, K 1778 Harre Steen; Falenkamp 1783 Harre-Steen. — Sten i Vandet udfor Arnager. Af bh. Harre „Herre" el. Harve, et Agerbrugsredskab el. muligt Verb. bh. hâra „skærpe en Le".

Henrikbro [*hœnrekabro·ən*]. Gst 1884 Henrikbro; Guide 1886 Hendrikkebro; Gst Henrikbro. || **Henriktøjet.** BhFisk 1933 p. 13 Henrikkatojed. — Fiskegrund ved Arnager.

Hestene [*hæstana*]. BarfodK 1684 Heesten; DFS 1906/23, I 1923, P. Thorsen Fra Sydbornholm 17 Hestene. — Et Par store Granitsten under Vandfladen S. Ø. for Arnager Havn ved den Indsejling, der hedder Storegab.

Hildelavstøjet [*hiɭəla·wståjəd*]. Thorvald Hansen Hilelavstøjet; Teinnæs hijljelawståjed. — Fiskegrund ved Arnager. Subst. ænyda. hildelag, som findes i Rønne (og Neksø) Byes Vedtægt (Vid og Vedt I 206), betyder „Kvæg med sammenbundne Ben, Hildekvæg".

Hindsetræ [*sto·ra·, liɭa hiŋsatræ·d, hiŋsatræ·n*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 49 Aspen til Kulle-Hintze, Træd til Graven; I 1923 Hinzetræet; Thorvald Hansen lille Hinsetræ, Hinsetræn; BhFisk 1933 p. 12 Hintzetræen Hintzatræen; I 1923 Hinzetræet. — Nogle nu forsv. store Elmetræer ved Hjuleregd, som Fiskerne brugte som Sømærke; ude fra Søen tonede de skarpt frem, da der ingen Skov fandtes i Baggrunden. I Urnes Fortegnelse over Fiskegrundene er der her indkommet en Fejl, idet der vist skal læses „Aspen til Kulle, Hintze-Træd til Graven" (P. Thorsen i G&N 1932 p. 56). Af Mandsn. Hintze, der kendes fra Sognet; i Lb 1569 nævnes Hindzes gaardtt. Jfr. Hindsegd i Klemensker S., 661 og Ibsker S., 674.

Hjemskov [*jemskawiŋ*]. UK 1817 Hiemskoven. — Hører til Engegde Skoven hjemme ved Gaarden.

Hjorthøj, Røse. VSK Orig Hiorthøi; Mansa 1851 Hjorthøj; INM 1879 Hiorthøi; Gst Hjorthøj.

Hollekrog. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Holle Krogen. — Af bh Holl „Hul, Aabning" (Esp) el. Holla „Hul, Huulning, liden Fordybning f. Ex. i Jorden" (Esp).

Homanshald [*ho·manˌsˈha·ɭa, ha·ɭana*]. Thurah, DAtl Homans Hal; UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Halle; UrneMin Homanns Hall; K 1778 Homans hall; VSK Orig Homans Hald; VSK Homans Halddal og Bæk; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 25 Homandshald; I 1923 Haldene [Haijlana]. — Fremspringende Sandstensklippe, almindeligvis blot kaldet [*ha·ɭana*]. Forleddet er Subst. ænyda. hofmand „Rytter, Kriger", her vel snarest et Slægtsnavn som i Homannegd, Ibsker S., 674.

Horrestier. G&N 1932 p. 58 Horrastajana. — Andet Navn paa Faarestier. Af bh. Horra „Drengebarn".

Horsemyr [*hårsamy·rn*]. VSK Horsemyre; I 1923 Horsemyren. || Horsemyr Odde [*hårsamy·ra ù·d*]. K 1744 Horsemühre Odden; (Her?) 1770 ThaarupsPap Nr. 16 Horsodde; K 1778 Horse Myre Odden; VSK Horsemyre Odde og Bugt; Mansa 1851 Horsemyreodde; Gst Horsemyre Odde. || **Horsetorn** [*hårsato·rniŋ*]. I 1923 Horsetornen. — Navn paa en stor Hvidtjørn ved Pæregd, som nu er ryddet. Af Dyrenavnet Hors „Hoppe".

Husgærde [*hu·zgə·rə*]. I 1923 Hus-Gjærde. — Skelgærde mellem to Gde.

Hvide Mæren. Danske Lods 1843 Hvide Mær; Danske Lods 1893 Hvide-Mæhrn; BhFisk 1933 p. 13 Hvida Mærn; Gst Hvide Mæhrn. — Grund i Østersøen udfor Stampen med en stor lys, næsten hvidlig Sten. En stor Sten i Guldborg Sund hedder Hvide Mær (Grandjean, Søkortets Stednavne II 321) og et Bjerg ovenfor Stillerydsviken i Bleking hedder Hvita Mären (Ohlsson, Blekingskusten p. 174). Navnet er sammensat af Adj. hvid og Subst. Mær „Hoppe, Hest i Almindelighed". Jfr. Den hvide Mær, en Stenblok i Povlsker S., 682.

Hyldebrandsdysse. Th Hyldebrandsdyssen. — Har Navn af Hyldebrandsgd.

Hægterne [*ha·jtarna*]. Thorvald Hansen Hægterne; BhFisk 1933 p. 13 Hajtarna; Teinnæs hajtarna. — Fiskegrund ved Arnager V. for og sammenhængende med Vildhægterne ndfr. Navnet, som er Plur. af Subst. Hægte, skyldes at Fiskegarnet hænger fast i Stenene (R).

Hængedyndsskanse. VSK Hengedynds Skandse; Opt 1944 Hængedynds Skanserne. — Samme Lok. som Halde. Der er Sumpe i Bakkekanterne.

Højager [*håja·gər*]. — Her har været en nu sløjfet Kæmpehøj. || **Højbratter** [R: *håjbratarna*]. Danske Lods 1843 Høibratten; Danske Lods 1866 Høibratterne; Teinnæs Håjbrattan; Gst Højbratter. — Grund i Østersøen udfor Arnager ved Aabotøjet med to smaa meget stejle Klippetoppe, hed tidligere Træbensgrund. || **Højestene Stykke.** Sk&P 1727 Højesteene-stycket. — I Arnager. || **Højetøjet** [*håjatåjəd*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Grund kaldet den Høye; G&N 1932 p. 59 Det høje Tøjet, ded hoja Tojed; BhFisk 1933 p. 13 De hoja Tojed. — Fiskegrund ved Arnager. Adj. høj.

Indgrunde [R: *iŋgrœŋən*]. Thorvald Hansen indgrunden; Teinnæs ijngrujnj. — Fiskegrundene nærmest Land. Navnet er bestemt Form Neutr. Plur., jfr. Udgrunde ndfr.

Jeppe [*jæpa*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 49 Jeppe; G&N 1932 p. 57, BhFisk 1933 p. 12, Otto Jørgensen Jæppa. — Fiskegrund ved Arnager. Mandsnavnet Jeppe.

Johnsbakke. UrneAdd 1762 Johns Bakken.

Julsgrob [R: *jy·lsgrå·v*]. I 1923 Juls Grøft [Juuls Grov]; P. Thorsen, Fra Sydbornholm 22 Juls Grov. — Kløft ved Homanshald. Af Familienavnet Ju(h)l.

Kaaseknald [*kœ·zakna·l̩*]. Thorvald Hansen Kaaseknall; BhFisk 1933 p. 13 Kaasaknajln; Teinnæs Kåzaknajljn. — Fiskegrund ved Arnager. || **Kaaserende** [*kœ·zaræŋa*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Koesse Rengerne; BhFisk 1933 p. 13 Kaasarænjan; Teinnæs Kåzaræjnja. — Fiskegrund ved Arnager, en af Kaasetøjsgrundene. || **Kaasetøjet** [*kœ·zatåjəd*]. J. Hjorth[3] 1861 p. 39 Kosegrund; G&N 1932 p. 59 Kaasetøjet, Kåzatojed; Teinnæs Kåzatåjed. — Fællesnavn for Fiskegrundene Kaspeknald, Kaaserende og Hans Nielsen. Kaas, se Indl.

Kaggedamme [*kagadamana*]. 1688 Deckner 1679—90 Nørre Kacke dams støchet, Katte dams støchet; Sk&P 1725 det nørre Kocke Dams støcket; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Kaggedammene; Th Kaggedamstykket. || Kaggedamsbakke. VSK Orig Kakkedamsbak; VSK Hakkedamsbak; Bull 1869 Hagedamsbakke; Th Hagedams Bakke. — Lige N. for Arnager. || Kaggedamshøjde [*kagadamshå·jdən*]. — Højde i Kaggedamme. Af bh. Kagg (EspTill), da. Kagge „lille tønde ell. trædunk, især til drikkevarer" (ODS) og bh. Hoid „Forhøjning".

Kalveløkke [*kallyɛkan*]. I 1923 Kalveløkken. — Ved L.-Myregd.

Karsale Eng [*karsa·laæŋən*]. — Engen lige N. for Karsale Skov. || **Karsale Skov** [*karsa·laskawiŋ*]. BhFisk 1933 p. 12, Th Karsala. — Skov lige N. for Strandbygde. Karsale- kan være et oprindeligt *Karlshale af Mandsnavnet Karl og Subst. Hale anvendt om et langt smalt Jordstykke.

Kaspeknald. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Kaspe Knal; Teinnæs Kaspe Knajlj måske Aspes knajlj. — Fiskegrund ved Arnager, en af Kaasetøjsgrundene. Forleddet maaske Mandsnavnet Kasper.

Kastelsknald [*ka'stelskna·ḷana*]. Thorvald Hansen Kastelsknallene; G&N 1932 p. 59 Kastelsknajljana. — Fiskegrund ved Arnager, hed tidligere Pibernegrund (G&N 1932 p. 59); har Navn af Kastellet i Rønne.

Kedlen [*ḳæ·liŋ*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Kiælling; G&N 1932 p. 58 Kjælinjen; Thorvald Hansen Kjællen; BhFisk 1933 p. 12 Kjælinj, Kedlen og ikke Kællingen; Teinnæs Kjælijnj. — Fiskegrund ved Arnager, danner Hovedet paa den yderste af Aspesbratterne. Grunden bestaar af en Samling Sten, der har Form som en Kedel med en Hulning i Midten (Teinnæs).

Kejserhøj [*ḳa·jsarahå·ŋ*]. I 1930 Kejserhøjen. — Vel af et Familienavn Kejser, jfr. Kejserkuld, Aaker S., 684.

Kinhøj [*ḳi·nhå·ŋ*]. Vedel BhO p. 252 Kinhøj; Th Kin Høj. — Paa Ellesgaards Mark V. for Gaarden. Forleddet er Subst. ænyda. kin „Fyrretræ". — K. H.: Første Led kunde maaske være identisk med nordsjæll. Dial. Kin „Revne, Sprække" (VSO); jfr. DS II 142 u. Kyndby.

Kipen. Teinnæs, BhFisk 1933 p. 12 Kjipan. — En ganske smal Bratte ud for Øjestabel (Teinnæs). Navnet er bestemt Form af Subst. bh. Kjiva „Vidjekurv til at bære paa Ryggen" (Esp 442), svarende til no. kipa „firkantet kar til at bære fisk i" (Torp NEO), mnty. kîpe „Kurv". Formen Kjipan synes at være nyere Laan fra Nty.

Kirkebidde [*ḳærkəbedaŋ*]. — Agerstykke ved den gamle Kirkevej fra Store-Strandbygd til Kirken. || **Kirkebuske.** Lb 1569 Østenn Kirckebuskedtt, Kircke busked; KR 1684 øster Kierche Buske. || **Kirkedal** [*ḳærkəda·liŋ*]. — Navnet skyldes, at Vejen fra Strandbygde til Kirken gaar forbi her. || Kirkedalseng [*ḳærkəda·lsæŋən*]. || **Kirkedam** [*ḳærkədamiŋ*]. — Dam ved Kirken. || **Kirkeforn.** Lb 1569 Kirckeffornn. — Kirkejord. Eng med nogen Skov paa. Efterleddet er Subst. Forn „Gave", oldn. fórn „Gave, Offer", især om kirkeligt Offer. || **Kirkemyr.** Lb 1569 y Myren; K 1746—50 Nye Lars kirke Myr; Bugge 1771 Kirke Myr; Th Kirkemyren. — Samme Lokalitet som Præstemyr. || **Kirkeskov.** Skovskønning 1746 Kirche Skoven.

Klint. Lb 1569 søndenn wnder klint, øster paa Klint; Panum 1830 p. 15 Klint; Afh. P. Thorsen 1942 p. 26 Nylars Klint. || **Klintegrund** [*kliŋtatåjəd; kliŋtagroŋəd*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Klinte Grundet; Danske Lods 1843, Danske Lods 1893 Klintegrunden; Gst Klintegrund; Thorvald Hansen Klintetøjet; BhFisk 1933 p. 13 Klintatojed; Otto Jørgensen Kllinta grunden. — Grund i Østersøen. Har Navn af den høje Klippebakke Klinten i V.-Marie S. (Teinnæs).

Knaldene. Th Knajlana. — Ved Vellensbygd Ø. for Bavnehøj, her stod Arnager nordre Mølle (Th). Knald, se Indl.

Knud [*knü·d*]. Thorvald Hansen, BhFisk 1933 p. 12 Knud. — Fiskegrund ved Arnager. Et Subst. glda. knūt svarende til oldn. knútr „Hævelse, Knude", no. knut „Bjergtop, høi Bjergknold" (Aasen), en Enstavelsesform til Knude, som findes i flere danske Stednavne (DS IX 124).

Koddisserne [*kådisana*]. BhFisk 1933 p. 13 Koddissana; Otto Jørgensen, Th Kodisana; Teinnæs Kåddisana; Thorvald Hansen Kolliserne. — Fiskegrund ved Arnager. Koddis kan være en hypokoristisk Dannelse paa -is af bh. Kodd „Testikel". Suffikset -is findes i Fuglenavnet bh. Gaddis „Havlit" og bruges i udstrakt Grad paa Svensk i hypokoristiske Dannelser (jfr. Noreen, Vårt språk V 401 ff.). Jfr. Lave Egesen ndfr.

Koppelgade [*kåpəlaga·dan*]. — Vej forbi Myregde. Maaske Slægtsnavnet Koppel.

Kornbratte [*ko·rnbratan*]. Thorvald Hansen Kornbratten; Teinnæs kornbrattan. — Fiskegrund ved Arnager, Del af Rinkerne.

Korsasp. Lb 1569 østen Korss Aspenn. || **Korsodde** [*kårs'ù·d*]. K 1744 Kaas Odde; K 1746—50 Kors-Odde; Thurah Hors-Odde; K c. 1760 Kors Odde; 1762 Thaarup, Smaae Biedrag til Bornholms Statistik p. 233 Kaas-Odde; DAtl Hors-Odde; UrneMin Kors- ell. Kaas Odde; K c. 1770 Hors odde; K 1778 Korss Odde; Falenkamp 1783 Kors Odde; Skougaard 1804 p. 297 Horsod; Salchow 1813 Korsodde; Thaarup 1839 p. 236 Kaas-Odde; Mansa 1851, Gst Korsodde. — Ved Korsodde har været et lille Anlægssted for Fiskerbaade, og ovenfor Bakken findes nogle gamle Tomter efter Fiskerhuse, som dog er forsvunden for saa længe siden, at ingen mindes nogen Bebyggelse. (Thorsen, Fra Sydbornholm p. 10). Forleddet formodes af Thorsen, l. c., at kunne være Subst. Kaas, „Baadleje" (Esp), hvorom se Indl., men er dog snarest Subst. Kors.

Krogene [*krå·gana*]. — Ved Strandbygde. Der var Skov og Løkker rundt om, saa der fremkom en Mængde Kroge, der besværliggjorde Avlingen. || **Krogryggen** [*krå·grygin*]. Thorvald Hansen Krogryggen; BhFisk 1933 p. 13 Krogryiggjinj. — Fiskegrund ved Arnager.

Kulestykke [*kùlarna, kù·løstykəd*]. I 1923 Kulerne; I 1930 Kulestykker; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Kulestykket; Th Kuglestykket. — I Arnager Vang. Kule, se Indl.

Kulgrav. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51, 53 Kolle Graven, Kulle Graverne. — Sigte fra Fiskegrundene Kaaserende og Smalgrund. Sted, hvor der graves Kul.

Kullehøj. 1805 (Th) Kullehøj; Th Kollehøj. || **Kullestykke** [*koɭastykəd*]. — Ved Engegaarde. Kulle, se Indl.

Kællinghøj [*kæ·linahå·n, kæ·linahåjana*]. 21/9 1697 (UrneAdd) Kierlinge Høy; 1697 (1816) i Udm 1775—1822 Kierlingehøy; VSK Kiellinghøj; Mansa 1851 Kjærlingehøi; Prbv 1888 „Kjællingshøj; Vedel BhOE p. 156 Kjællinghøjene; Gst Kjelding Høj; Guide 1946 Kællingehøj. — Dels Navn paa en Høj ved Uglegade paa Grænsen til Rønne, dels to fredlyste Høje ved Myregde N. Ø. for Arnager. Om de sidste fortælles, at der her bor en stor uhyggeligt udseende Kælling. Navnlig Arnagerboerne saa hende af og til komme ud fra Højene ved Aftentid og fare hen over Strandmarken Syd derfor (Thorsen, Vor Hjemstavn p. 60).

Kørestykke. Teinnæs kjörestyjkjed. — Paa Lille-Myregaards Mark.

Lammegaardsstykket. Th Lammegaardsstykket. — I Arnager Vang, Lammegaard har vel samme Bet. som Lammehave „indhegnet Jordstykke til Faar i den Tid de har Lam". (VSO).

Langager [*låŋa·gər*]. — To Lokaliteter, den ene N. for Strandbygde, den anden S. for Sellesborg. || **Langeknald** [*væstər låŋakna·l*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Lange Knall; Thorvald Hansen Vester lange Knall; BhFisk 1933 p. 13 Vestre-Longa-Knajl; Teinnæs væstre långa knajl. — Fiskegrund ved Arnager, en af Stabletøjsgrundene.

Larseknalde [*la·rsakna·l*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Larse Knalle; G&N 1932 p. 58 Lårsa Knajlja; BhFisk 1933 p. 12 Lårsa Knajla; Teinnæs ['Lårsa'knajlja]. — Fiskegrund ved Arnager, hænger sammen med Aspen. Af Mandsn. Lars.

Lave Egesen [*dœŋ lawa æ·jəsiŋ*]. Thorvald Hansen den lave Egesen; Teinnæs dæjnj lawa Æjesijnj. — Fiskegrund ved Arnager. Grunden havde i gamle Dage som Mærke nogle Egetræer V. for Store-Myregd. Navnet kan være best. Form Mask. af en hypokoristisk Dannelse paa -is af Trænavnet Eg, jfr. Koddiserne ovfr.

Lavsurtager [*la·wsù·rta·gər*]. — Hører til Sellesborg. Af Plantenavnet bh. Lavsurt „Kornoxeøie, Fattigmands Trudsel (Sjæll. Bondeplage), Chrysantemum segetum" (Esp).

Lerager [*le·ra·gər*]. — Hører til Sellesborg. || **Lerkrog** [*le·rkrå·giŋ*]. Thorvald Hansen Lerkrogen, Lerkroggen; Teinnæs Lerkrogan, Lerkrågan; BhFisk 1933 p. 13 Lerkraagan. — Med for Grundene Bakkegrund, Kornbratten og Kaaserende. Den gamle Udtale er lerkrågan, nu lerkrågijnj (Teinnæs). Lerkrågan er bestemt Form af Lerkroga, en feminin Dannelse paa -a af Lerkrog, medens Lerkrågijn er bestemt Form Mask. af Lerkrog.

Lilleaa [*liɭəɔ·*]. K c. 1700 Lisse aae; K c. 1770 Lille aae; DAtl, VSK Lille

Aae; Thaarup 1839 p. 106 Lille-Aaen; Bull 1869 Lille Aa; Gst Lilleaa. || **Lillegab** [*liłaga·v*]. Munch 1684 BhS XII 94, 101 Lille Gab, Lille Gabet; 10/5 1684 BhS XII 103 Det lidet Gab; P. Thorsen Fra Sydbornholm 17 Lille Gab. — Aabning i Revet ved Øringen, hvorigennem tidligere Baadenes Indsejling foregik, medens den nu foregaar gennem Storegab (P. Thorsen, Fra Sydbornholm 16 f.). || **Lillehul** [*de lił̥a hålød*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Lille Hullet; Thorvald Hansen det lille Hul; Teinnæs de lijlja hålled. — Fiskegrund ved Arnager, en af Stabletøjsgrundene.

Lobben [*låban*]. Prbv 1888 Lobbæk. — Den Bæk hvorefter Bebyggelsen Lobbæk har Navn, hedder nu Præsteaa. || **Lobberne** [*låbarna*]. MK 1817 Lobberne; AL 1912 Lopperne; I 1923, Guide 1946 Lobberne. — To Lokaliteter, dels en nu udgrøftet Eng ved Lobbæk Station, dels en Eng ved Myregd med mange Buske og Tjørne. I Aaker S., 634, findes et Morads med samme Navn. Lobberne er sandsynligvis Plur. bestemt Form af et Subst. bh. *Lubba, f., beslægtet med isl. lubbi, m. „tykt, uredt Haar, langt pjusket Haar, som Navn paa Hunde Laaddenryg" (Blöndal), no. Dial. lubb, m., lubba, f. „en rundagtig, fyldig Figur, mest om Dyr" (Aasen), Adj. no. Dial. lubben „fyldig, rundagtig, but, løvrig" (Aasen), sv. Dial. lubba, f. „trög och klumpig kvinna" (Rietz), mnty. lobbe, lubbe „Manschet, Pibekrave, Betegnelse for en stor Hund" (Schiller-Lübben). I Stednavne sigter denne Ordstamme dels til Bevoksningen, dels til Tuer og Knolde i Terrænet. I Bohus län findes et med Lobberne identisk Stednavn Lubborna (OGB IV 46 f.), desuden Lubbemossar og Lubbekullar (OGB I 248, 266).

Lommen [*låminŋ*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Lomming; G&N 1932 p. 58, BhFisk 1933 p. 13 Lomminj; Thorvald Hansen Lommen. — Fiskegrund ved Arnager, ligger i Sammenhæng med Berlielommen og Bakkerender. Navnet er bestemt Form af Fuglenavnet Lom, oldn. lómr, m.

Lundeager [*loŋa·gər*]. || **Lundeløkke** [*loŋalyk̟an*]. I 1923 Lundeløkken. || **Lundesidde** [*loŋasi·dən*]. — Agerstykke overfor Lundestykke og Kirkedal. Sidste Led er bh. Sid(d), „Lavning". se Indl. || **Lundeskov** [*loŋaskawiŋ*]. — Her ligger Lundesten. || **Lundesten** [*loŋaste·niŋ*]. Gst 1887 Lundersten, Lundesten; AL 1912 Lujnast; Gst Lundesten; Afh. P. Thorsen 1942 p. 26 Lundestenen. — I Lundeskov. || **Lundestykke** [*loŋastyk̟əd*]. — Ved Lundesten. Subst. Lund.

Løkkevej [*lyk̟əvæ·ŋ*]. — Vej i Arnager Løkke. Løkke, se Indl.

Maanse Laksebund. BhFisk 1933 p. 12 Maansa Lajsabonn. — Fiskegrund ved Arnager. Genitiv af Mandsn. Mogens.

Madsegrav. K 1744 Kaase Gries; K 1778 Muase Griese; H. C. Ørsted og L. Esmarch, Beretning om en Undersøgelse over Bornholms Mineralrige udført 1818 Massegrav; M. Jespersen, Lille geognostisk Vejviser, Guide 1946 Madsegrav. — Læsningen af u paa K 1778 er usikker og Gries(e) paa de gamle Kort er sikkert en Forvanskning af Grav. Skrænt med Slugt ud mod Arnager Bugt. Den kaldes ogsaa Nygrob. || **Madsetorn.** UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Lille Madse Taarn; Teinnæs Massa Torn. — Af Mandsn. Mads.

Marmelbjerg. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Marmor Bierget; Teinnæs mammelbjæred. — Ifølge Thorvald Hansen, som har hørt sin Far nævne dette Sted, er det rimeligvis et Skred Vesten om Revnebakke henimod Millegrav (Teinnæs). || **Marmelshullet** [*malminshålød, malmənshålød*]. Thorvald Hansen Malmenshullet; Teinnæs Malmijnjshålled, Malmenshålled. — Opgives at være samme Lokalitet som Arnager Klint og Revnebakke, men er vel bare et Hul i denne Bakke. Forleddet er Subst. Marmel „Marmor".

Melbakke [*mæ·lbakaŋ*]. I 1923 Mellembakken. — Navn paa en Ager. || **Melbidde** [*mæ·lbedaŋ*]. — Lige Ø. for Sellesborg Skovløkke. || **Meldyb** [*mæljəmdi·vəd*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Meel Dybet; Thorvald Hansen Mellemdivet; BhFisk 1933 p. 12 Mældived; Teinnæs [*mæ·ldived*]. — Fiskegrund ved Arnager. || Meldybsknald. BhFisk 1933 p. 12 Mældivsknajl. — Fiskegrund ved Arnager. || **Melgab.** Munch 1684 BhS XII 94, 101, 102, 10/5 1684 BhS XII 103 Mellemgabet; BhS XII 89 Anm. 3 „Mellemgab". — Svarer til Lille Gab hos Munch 1684, nu Storegab. Af Adj. mel(lem).

Mergelkulebidde [*mærgəlkiu·ləbedaŋ*]. — Ved Store-Strandbygd.

Midterstykke [*metərstyk̬əd*]. — Det midterste af de tre Stykker mellem Store-Strandbygd og Kirkedal.

Mikkelodde. Thorsen Fra Sydbornholm 26 Mikkelrodde.

Millegrav [*melə'gra·wər*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51, 52 Milegrav, Vester Mille Grav; Teinnæs Millegrawer, Millegraw, Millegrawsbiddana; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Millegraver; I 1930 Millegrave; Th Mellegrav, Millegrav. — To Render i Arnager Vang.

Mordertorn [*mo·rdarato·rniŋ*]. BhS XVII 6 Morderetjørnen. — Paa Myregds Jord.

Munkeager [*moŋkaa·gəriŋ*]. I 1923 Munkeageren. || **Munkebakke.** Ipsen K 1839, Mansa 1851 Munkebakken. — Af Slægtsnavnet Munk.

Myrebidde [*my·rastyk̬əd, ·bedaŋ*]. Deckner 1688 Myrestychet; I 1930, Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Myrebidden; Th Myrestykket. — I Arnager Vang. Myr, se Indl.

Mæretøjet [*mæ·ratåjəd*]. BhFisk 1933 p. 13 Mærratojed; Otto Jørgensen Mæra Tøjet. — Fiskegrund ved Arnager, Vest for Hvide Mæren, efter hvilken Grunden har Navn.

Mølleager. Lb 1569 Mølle agerenn. || **Mølledal** [*møləda·liŋ*]. BarfodK 1684 Mølledallen; Munch 1684 Mølledalen; Salchow 1813, Guide 1886 Mølledal; I 1923 Mølledalen. — To Lokaliteter,en Kløft ved Arnager Bugt med en lille Bæk, hvor der har staaet en Plaskemølle, og en Dal ved Vellensbygd. || **Møllekuld** [*møləko·ln*]. — Hører til Engegde.

Nydyb [*ny·di·vəd*]. J. Hjorth[3] 1861 p. 39 Nydybet; Thorvald Hansen Nydivet; BhFisk 1933 p. 13 Nydived. — Fiskegrund ved Arnager. || **Nygrob** [*ny'grå·v, ny·grå·v*]. I 1923 Ny Grøft; Thorvald Hansen Nygrov; BhFisk 1933 p. 12, 13 Nygraav; P. Thorsen, Fra Sydbornholm 20 Ny Grøft (Ny Grov). — Kløft i Havbakken ved Skyttegd med en lille Bæk i Bunden og samme Lok. som Madsegrav. Den er fremkommet ved at man har gravet en Grøft for Vandet, der kom oppe fra St.-Myregds og Skyttegds Jord og som tidligere løb ud igennem Gamlegrob ved Arnager (P. Thorsen, l. c.). || **Nyløkker** [*ny·lyk̬ər*].

Nørredal [*dæŋ nårə da·liŋ*]. — Nord for Gadegd og Almegd. || **Nørregærde.** Lb 1569 y Nørre gierde. || **Nørreløkke.** Teinnæs nårre lyjkja. — Paa Lille-Myregds Mark.

Olesvej. Vejfort 1942 Oles Vej. — Vej fra Landevejen Rønne-Aakirkeby til Lobbæk Stationsvej.

Piberne. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Piverne Grund. — Fiskegrund ved Arnager, hedder nu Kastelsknald (G&N 1932 p. 59). Af Fuglenavnet bh. Pivara, en Slags Ænder, der frembringer en pibende Lyd, naar de letter fra Vandet (Teinnæs). Piverne er bestemt Form Plur.

Piledam. VSK, Guide 1885 Piledam. — Dam ved Blemmegd. || **Piledamsknaldene.** BhFisk 1933 p. 12 Piladamsknajlana. — Fiskegrund ved Arnager.

Potterkule. Skougaard 1804 p. 309 Potterekule. — Samme Lok. som Potterkuler, Rønne Kbst. Af Potter „Pottemager". Her findes den Sort Blaaler, som bruges til at lave Potter af, i saadan Mængde, at alle Pottemagere i Rønne forsyner sig med Ler herfra (Skougaard 1804 p. 310).

Præsteaa. 1923 (Th) Præsteaaen; Guide 1946 Præsteaa. — Samme Bæk som Lobben ovfr. || **Præstebyske** [*præ·stabøsk̬əd*]. 1735 Komm 1738 Præste Buschet; AL 1912 Præstabyskjed; Guide 1914 Præstebøsted; I 1923 Præstebuskene; Gst, Guide 1946 Præstebøsted. || **Præstedamme.** Lb 1569 Prestedamme. || **Præstemyr** [*præ·stamy·rn*]. UrneJb Præste Myre; I 1923, Thorsen, Vor Hjemstavn p. 77 Præstemyren. — Samme Lokalitet som Kirkemyr. || **Præsteskov** [*præ·staskawiŋ*]. Skovskønning 1746 Præstegaardts Skoven; Salchow 1813 Præsteskoven; Panum 1830 p. 25 Præstegaards Skoven; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 66, 73, G&N 1935 p. 48 Præsteskoven.

Pæretrækrog. UrneNb Pæretrækraagen. — Urne meddeler, at Pæregd har Navn efter dette Sted.

Raagelund [*rå·galoŋ*]. — Agerjord under Sellesborg. Her laa tidligere en Skov, hvor der holdt Raager til.

Rappegrund [*rapagroŋ*]. BhFisk 1933 p. 13 Rappagruinj; Otto Jørgensen Rappegrund; Th Rappegrunden. — Fiskegrund ved Arnager. Af et Subst. Rap til Verb. rappe i Bet. „skrabe, kradse, rive" (ODS).

Revhage [*re·wha·gaŋ*]. Munch 1684 Revet; Kopi 1750 af H.B.Wolffsens Kort over Arnager Bugt og Havn BhS XII 104 Revhagen. — Ved Arnager Baadehavn.

Revnebakke [*rœ·wnəˈbaka*]. I 1923 Revne Bakke; Teinnæs Ræwnebakka. — Stejl Kalkstensklint, den samme som Arnager Klint.

Ringelshøj [*reŋəlsˈhåj*]. Lb 1569 Ringels høy; AL 1912 Ringelshøj. || Ringelshøj Skov. UK 1817 Ringelhøj Skoven, Ringehøi Skov; MK 1817 Ringel-Høys Skov. — Subst. Ringel „noget der har form som, lighed med en ring" (ODS) el. maaske Mandsn. glda. Ringulf.

Rinkerne [*reŋkarna*]. Thorvald Hansen Rinkerne; BhFisk 1933 p. 13, Teinnæs Rinkarna. — Fiskegrund ved Arnager. Bh. Rinka er Betegnelse for et daarligt, usselt Øg, der bruges som Skældsord (Esp). — K.H.: Der kunde muligvis foreligge samme Ord som bohusl. Dial. rinka „Havmaage" (Minneskr. utg. av Fil. Samf. i Göteb. 1925 p. 165 ff.). Jfr. m. H. t. Bet. Lommen og Piberne ovfr.

Rise, Skov [*ri·za*]. Lb 1569 hoss Riissenn; KR 1684 hos Risßenn; I 1923 Rise; DFM 39 p. 172 Rise (Riza); Teinnæs Riza. || Riseager. Teinnæs rizâgerijnj. — Mark ved Skoven Rise. || Riseende. Thorvald Hansen gamle Riseende; Teinnæs gamle Rizaænnajnj. || Risesten [*ri·zaˈste·n*]. I 1923 Rise-Sten; DFM 39 p. 172 Risesten. — Stenblok, som dannede Skel mellem tre Mænds Skovlodder i den lille Skov Rise (Riza). Rise var en Skov paa Store-Myregaards Jord, den hakkedes væk, og gamle Riseende er Betegnelse for en Del af det Sted, hvor den havde staaet (Teinnæs). Paa Gst findes dog en Rest af Skoven. Navnet er en a-Afledning af Subst. Ris, se Indl., jfr. Sylte, Ibsker S., 674.

Riserehøj. VSK, 1862 (Th) Riserehøj; Bull 1869 Riserehøi. — Navnet kan være sammentrukket af *Risagrehøj (R).

Roelsenge [*ro·lsˈœ·ŋa*]. Lund c. 1820 Roels Dal og Enge; INM 1879, Thorsen, Vor Hjemstavn p. 62 Roels Dal, Roels Enge, G&N 1935 p. 47 Roels Dal; Th Roelsdal. || **Roelshøj** [*ro·lsˈhåj*]. VSK Rolfshøj; Lund c. 1820 Roels Grav; Prbv 1888 Rols Høj; AL 1912 Roljsh; I 1922 Rolfshøj; Teinnæs 1926 [*ro·ulsˈhɔ̀j*]; Gst Rolfshøj; Th Roelshøj. — I 1922 placerer Stedet i Rønne lige indenfor Sognegrænsen. Forleddet er Gen. af Mandsnavnet glda. Rolf, hvis f er bortfaldet mellem l og s som i Rolsted, Aasum H., Rolstrup, fsv. Lb, Lyngby S., Børglum H., og Rolstrup, Nykøbing Kbst., Mors.

Rugryg. Teinnæs râuryjgjijnj. — Del af Fiskegrunden Rinkerne, som ligner en Rugryg (râuryjgj) (Teinnæs) „smal og i Midten temmelig høj Rugager" (Esp u. Ryjggj). Rugryg findes som Appellativ i Lb 1569, idet der her i Sognet nævnes en Eng Nordenn wnder Rugryggene.

Rundekuld [*roŋəˈkoɫ*]. I 1923 Runde Kull.

Rævedal. VSK Orig Rævedal; Skougaard 1804 p. 310, Th Rævedalen.

Rødhul. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50, 51 Røe-Hul, Røe Hull; Teinnæs Røe-Hull. || **Rødstensager.** Sk&P 1727 Røstens ageren.

Rønnesten. J. Hjorth[1] 1840 p. 36 Rønne Steen, eller Bakkegrund; sst.[3] 1861 p. 39 Bakkegrund eller Rønne Steen.

Røstager. Deckner 1688 Røst Agger. — Tilhører et Hus i Arnager. Maaske af bh. Rösta „Tag, som reises paa sædv. 4 Støtter eller Pæle, uden Vægge, Skuur" (Esp).

Sandborg Høj. VSK Sandborghøje; Wilster 1808 Sandborghøj; Gst 1887 Sandborg Høje; Guide 1914, Gst Sandborg Høj. || **Sandjordstykke** [*de væstrə-, de ö·strə sa·njo·rastyɫ̀əd, sa·njo·rn*]. — Jorden S. for Troldehøj grænsende til Landevejen.

Sengedynen [*sœŋady·nan*]. K 1746—50 Senge-dyne-Steen; VSK Orig Sengedynen; VSK Sangedynen; AL 1912 Sæjnadynan; I 1923 Sengedynen; Gst Sangedynen; R i Jul paa Bornholm 1934 Sæjngadynan. || Sengedyne Odde. VSK Orig Sengedyne Odde; Wilster 1808 Sengedyne Odde. — Stenen ligner en velstoppet Overdyne (P. Thorsen, Fra Sydbornholm 13).

Skadeager [*skadaa·gəriŋ*]. I 1923 Skadeageren. — Fuglenavnet Skade.

Skansebakke. G&N 1932 p. 58 Skansebakken.

Skidbratter. Teinnæs sjidbrattarna. — Grund inden om Blisbratter.

Skidnegade [*/i·dənaga·dan*]. I 1923, Thorsen Fra Sydbornholm 64 Skidenegade. — Fortsættelse af en gammel Vej gennem Roelsenge til Køllergd; den løb mellem Stengærder og kaldtes Skidnegade, fordi den vist ikke holdtes rigtig i Orden med Sten eller Grus (Thorsen, Fra Sydbornholm 64).

Skidteper, Sten [*/i·təpæ·r*]. VSK, Bull 1869, Guide 1886 Skitte Peer; Gst Skidteper; I 1923 Skidtepær. — Kaldes ogsaa [*hæ·rəˈste·n*]. Af Adj. skidt og Mandsnavnet Per.

Skidthuller [*/i·thålarna*]. Thorvald Hansen Skithullerne; Teinnæs sjidhållarna. — Lerkuler Østen om Revnebakke, Med for Svendsbratte og Stableknald.

Skrædderbakke. Gst 1887, Gst Skræderbakke; Th Skrædderbakken.

Smalagre [*sma·la·gra*]. I 1923 Smal-Agre; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Smalagre. — I Arnager Vang. || **Smalgrund** [*sma·lægroŋ*]. BhFisk 1933 p. 13 Smålegruinj; Teinnæs Småleˈgrujnj. — Fiskegrund ved Arnager, med kun to Bratter.

Smedeløkke [*smedalyɣan*]. I 1923 Smedeløkken.

Smulthuller. BhFisk 1933 p. 12 Smolthollarna. — Fiskegrund ved Arnager. Af Adj. smult „hvor der er ringe Bølgeslag".

Smørenge. Lb 1569 Smørenge; UrneJb Smør Engene. — Subst. Smør i rosende Bet., jfr. Gaardnavnet Smørenge i V.-Marie S., 653.

Snogen. Lb 1569 Snogenn. — Eng.

Sorteenge [*swœ·rtəˈæŋa*]. DFM 39 p. 172 Sorte Enge; DFS 1906/28 I Sorteenge; Guide 1914 Sorteenge; G&N 1937 p. 54 Sorte-Enge; Gst Sorteenge. || **Sorteløkke.** Th Sorte Løkke. — Skov N. V. for Gildesgd.

Spidbratter. BhFisk 1933 p. 12 Spidbrattarna. — Fiskegrund ved Arnager. Subst. Spid „tilspidset Pind, Stegespid". Navnet sigter vel til spidse Stene, hvor Fiskegrejerne hænger fast, jfr. Hægterne ovfr.

Stablebratter [*stavlabratarna*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 yderste Stavel Bratten; Thorvald Hansen Stavlebratterne; BhFisk 1933 p. 13 Stavlabrattarna; Teinnæs Stavvlabrattarna; Th Stavlene el. Stavlebratterne. || **Stableknald** [*stavlakna·l*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Stavle Knall. Thorvald Hansen Stavleknall; Teinnæs Stavvlaknajlj. — Fiskegrund V. for Stablebratter, en af Stabletøjsgrundene. || **Stablerender** [*stavlarænan*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Stavelse-Rengerne; G&N 1932 p. 59 Stavle-Renderne, Stavla-Rænjarna; Thorvald Hansen Stavlerenden; Teinnæs Stavvla-. — Fiskegrund ved Arnager. || **Stabletøjet.** J. Hjorth[3] 1864 p. 39 Stablerne; G&N 1932 p. 59 Stavla-Tojed; Otto Jørgensen Stablerne. — Fællesnavn for Fiskegrundene Stableknald, Stablebratter, Lillehul, Vesterhul og Langeknald. Subst. Stabel i Bet. „Stenhob, opstablede Sten".

Stampeaa [*sta·mparaœ·n*]. Panum 1830 p. 20, Thaarup 1839 p. 92 Stampeaaen; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 39 Vældensbyaae (Stampebæk); BhFisk 1933 p. 14 Stâmpaaaen; Teinnæs Stâmparaån. — Den Del af Vellensaa, som løber forbi Stampen. Udtalen indeholder Subst. Stamper „person, der udfører stampning" (ODS), medens Stampeaa er Ellipse af *Stampemølleaa. || **Stamperegærde** [*sta·mparaɟa·rəd*]. — Gærde fra Stranden op til Stampen i Rønne Kbst., 641.

Stegersløkke [*ste·rslyɣan*]. — Dette Markstykke var det eneste man kunde se, naar man stod i Stegersdøren [*ste·rsdö·rn*] paa St.-Strandbygd.

Stemmekrog. Th Stemme Krog. — Jfr. I Stemme, V.-Marie S., 653.

Stenager [*ste·na·gər(iŋ*]. I 1923 Stenageren. — To Lokaliteter, den ene hører til St.-Myregd. || **Stenbakke** [*ste·nbakaŋ*]. I 1923 Stenbakken. — Navn paa en Ager.

Storegab. Danske Lods 1843 Store Gab; BhS XII 89 Anm. 3 „Store Gab"; Gst Storegab. — Den nuværende Indsejling til Arnager Havn, som tidligere foregik gennem Lillegab (P. Thorsen, Fra Sydbornholm 17). || **Storehul** [*de stɔ·ra håləd*]. Thorvald Hansen det store Hul; Teinnæs de stora hålled. — Fiskegrund ved Arnager. || **Storhøj.** Lund c. 1820 Storhøy; Vedel BhO p. 252 Storhøj.

Sumper. Lb 1569 y Somperne, Torpett hoss Somperne; Lb 1569 CodUps Torpett hoss Sumperne.

Svendsbratte [*svænsbrata*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Svends Bratte; Thorvald Hansen Svensbratte; Teinnæs Swæjnjs'bratta; dæjnj stora Swæjnjs bratta, lijlja Swæjnjs bratta. — Fiskegrund ved Arnager. En gammel Fisker Ola Swæjnj (Svinsen) betragtede denne Grund som sin. De gamle Fiskere gjorde Krav paa en vis Ejendomsret eller Brugsret til de enkelte Grunde (Teinnæs). Muligvis hat Manden heddet Ole Svenningsen (R).

Sverigesstykke [*sværistykəd*]. — Hører til Engegde.

Sælsten [R: *jæ·laste·niŋ*]. BWRap 1676 Siæleskiæren; BW Beskr BhS XII p. 83 Siælleskiæren; ResenK Siælsten; Munch 1684 Sælstenen, Seldstenen, Sellestenen, Sielestenen, Siellestenen; I 1923 Sæl Stenen; DFM 39 p. 172 Sælstenen; P. Thorsen, Fra Sydbornholm p. 18 Sælstenen („Sjælastenijnj"). — En stor Sten som nu er indbygget i det sydvestre Hjørne af Arnager Havn. Paa den ene Side af denne Sten plejede Sælerne at krybe op for at sole sig, men naar de styrtede sig i Søen paa Stenens anden Side, blev de hængende paa nogle spidse Jærnkroge, som man havde anbragt der, og var dermed fanget (P. Thorsen, Fra Sydbornholm p. 18).

Søndergærde. KR 1684 I Synder Gierde. || **Sønderløkke.** Teinnæs søndre lyjkja. — Paa Lille-Myregds Mark.

Søndisbratte [*søndisbratan*]. Thorvald Hansen Syndisbratten; BhFisk 1933 p. 12 Synnerbrattan; Teinnæs Syndisbrattan [*syn·di/prat·an, syn·di·/prat·an*]. — Fiskegrund ved Arnager. Kunde maaske være et *Søndredybsbratte (R).

Teglgaardtøjet [*ta·jlgœ·rtåjəd, ta·jlgroŋəd*]. Thorvald Hansen Tejlgaaratøjet; BhFisk 1933 p. 13 Tajlgaaratojed; Otto Jørgensen Tegl grunden. — Fiskegrund ved Arnager. Efter Medet: Teglgaarden ved Rønne.

Tommesebro [*tåmøsabro·ən*]. I 1923 Thomassebroen. — Gangbro over Vellensaa. Mandsn. Thomas.

Tornløkke [*to·rnlyʃan*]. — Mellem Store- og Lille-Strandbygd. || **Tornstykke.** Deckner 1688 Thornstøcket; Sk&P 1727 tornstøcket; UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50, G&N 1932 p. 58 Tornen; BhFisk 1933 p. 12 Torninj. — I Arnager Vang. Tornen [*to·riŋ*] var en meget stor Hvidtjørn, som stod paa Skansebakken midt for Arnager, lige ud mod Søen. (P. Thorsen, G&N 1932 p. 58).

Troldbjerg [*tråljbjæ·ra·gra*]. Deckner 1688 Trolle bier; I 1930 Troldbjærgsagre; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Troldbjergagre; Th Troldebjærg. — I Arnager Vang. || Troldbjergs Hest. K 1746—50 Trel-biergs hæst; K 1778 Trælbiergs hæst; Falenkamp 1783 Trolbiergs Hæst. — Klippe i Vandet udfor Troldbjerg. Af Subst. Trold.

Troldehøj [*tråljəhåj*]. Gst 1887, BhS XXI 64, Gst Troldhøj. — Høj paa St.-Strandbygds Grund. || **Troldeløkke** [*nårə-, sønrə, væstrə tråljəlyʃə, -styʃə*]. — Markskifter omkring Troldhøj. Af Verb. trolde.

Træbeneknald [*træ·be·nakna·ln*]. Thorvald Hansen Træbeneknajll. — Fiskegrund ved eller sammenhængende med Træbenetøjet. || **Træbenetøjet** [*træ·be·natåjəd*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Beene Tøyet; G&N 1932 p. 59 Træbenetøjet, Træbenatojed; BhFisk 1933 p. 13 Træbenatøjed; Thorvald Hansen Træbenetøjet; Otto Jørgensen Træbenatøjet. — Fiskegrund mellem Kodisserne og Hvide Mæren. || **Træbensgrund.** BarfodK 1684 Threbens grund; Munch 1684 Trebensgrunden; J. Hjorth[3] 1861 p. 39 Træbeens Grund. — Fiskegrund, kaldes nu Højbratter (BhS XII 101 Note 2). Af Tilnavnet Træben, jfr. Træbenegaard i Klemensker S., 661, og i Ibsker S., 674.

Tuen [*tawan*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Tuen; G&N 1932 p. 59 „Tuen" (udt. Tâuan); BhFisk 1933 p. 13 Tauan; Thorvald Hansen Tauén, Tuen. — En hvid Sandplet midt paa Havbakken indenfor Baadehavnen i Arnager (P. Thorsen, G&N 1932 p. 59). || **Tuetorp.** Lb 1569 Thue torpedtt.

Tværagre [*tvæ·ra·grana*]. I 1930 Tværagre; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Tværagrene; Th Tveragre. — I Arnager Vang.

Tyreløkke [*ty·ralyʃarna*]. — Hører til Brunsgd. || **Tyresten** [*ty·raste·niŋ*]. INM 1879, Guide 1914 Tyresten; DFM 39 p. 172 Tyrsten; Gst Tyre-

sten; Th Tyrestenen. — Sten med 7 skaalformede Fordybninger og muligt Spor af Helleristning, nu bortsprængt. Det fortælles, at nogle Børn, som en arrig Tyr havde været efter, reddede sig op paa Stenen.

Tyvekroge [*ʧi·vakrå·gana*]. — Ved en Skovstrimmel S. for Sellesborg. Marknavnet skyldes, at der her var god Mulighed for at stjæle Markredskaber m. m., fordi Tyvene skjultes af Træerne (Opt. 1944).

Udgrunde [R: *u·(d)grsŋən*]. Thorvald Hansen Udgrunde; Teinnæs udgrujnjen. — Fiskegrundene længere fra Land, adskilt fra Indgrunde ved en bred Sandrevle. Navnet er bestemt Form Neutr. Plur., jfr. Indgrunde ovfr.

Uglegade [*u·laga·dan, u·laga·darna*]. Skougaard 1804 p. 179 Ulagaderne; Panum 1830 p. 102 Ulegaderne; 1864 (Th) Uglegadeledet; DFS 1906/23 Uhlegaderne. — Se Bebyggelsesnavnet Uglegade.

Vagtbodløkke [*va·jtbolyʃan*]. — I Arnager.

Vandeeng [*vanaæŋən*]. I 1923 Vande-engen; Teinnæs vannågrana. — Nu Agerjord. || **Vandegrob** [*vanagrå·vən*]. — Grøft, som udgaar fra Vandeeng. Navnet er rimeligvis Redukt af *Vandeenggrob.

Vangeledsknold. J. Hjorth[3] 1861 p. 39 Vangeleds Knold. — Lille Grund paa Rønne Banke udfor Arnager. Den har sikkert Navn efter et Led ind til Arnager Løkker, som ogsaa kaldes Arnager Vang, se Arnager Løkker ovfr. || **Vangeledstykke** [*vå*ŋ*ale·styʃəd*]. Th Vangeled. — En Stæl i Arnager. Samme Lokalitet som Abildbidde. || **Vangeledtøjet** [*vå*ŋ*ale·tåjəd*]. Thorvald Hansen Vanggeletøjet; BhFisk 1933 p. 12 Vongalétøjed. — Fiskegrund ved Arnager, der ligesom Bukken bestaar af en spredt Stenmængde med Sand imellem. Vangeled stod Vester ud i Arnager ved Indgangen til Vangen (Teinnæs).

Vellensaa [*vælənsbyœ·n*]. ResenK Wellings Aa; BWK 1676 Wellinge Aa; K 1744 Wellings Aae; K 1778 Wellings Aae; Skougaard 1804 p. 67 Vældens Aa, Vællens-Aa; VSK Vellings Aa; Salchow 1813 Wellingsaae; Trap[1] Vellings Aa eller Vældens Aa; INM 1879 Vældensaaen; Guide 1886 Vældens Aa; Gst 1887 Vellengs Aa; Guide 1914 Vellens Aa kaldes nu altid Vellensby Aa; Gst Vellens Aa. || **Vellensodde.** Rel 1743 Wellings Ud; Th Vellens Odde. — Har Navn efter Vellensbygd. Jfr. Velling i Nyker S., 652.

Vesterdam. 1851 (Th) Vestre Dam. — I Arnager. || **Vestergærde.** KR 1684 J Westergierde. || **Vesterhul.** UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Vestre Huul; BhFisk 1933 p. 13 Vestre Holl. — Fiskegrund ved Arnager. || **Vesterløkke.** Lb 1569 Vestre lyckenn.

Vieshulstykke [*vi·əshålstyʃəd*]. — Hører til Engegde. Af Kollektivet bh. Vie „Bevoksning med Pil".

?Vigelshøj. Lb 1569 hoess Vigenshøy; KR 1684 Ved Vigelßhøj. — Forleddet er maaske Mandsn. glda. Wigil.

Vildhægter. Thorvald Hansen Vild Hægterne; BhFisk 1933 p. 13 Vijlhajtarna; Teinnæs vijljhajtarna. — Fiskegrund ved Arnager. Af Adj. vild og Plur. af Subst. Hægte, fordi Fiskekrogene her hægter sig fast, naar de kastes (Teinnæs).

Vædderbakke [*væ·rabakaŋ*]. Thorvald Hansen Værabakken; BhFisk 1933 p. 13 Værabakkanj; Teinnæs Værabakkajnj. — Fiskegrund ved Arnager Vesten om og i Sammenhæng med Bakkegrund. Snarest af Dyrenavnet Vædder, jfr. Bukken ovfr. som Navn paa en Fiskegrund.

Vældekilde [*vælə'ʧilja*]. I 1923 Vælde Kilde; Teinnæs væjlje kjijlja; P. Thorsen, Fra Sydbornholm 20 Vælde-Kilde. || **Vældekildesten.** BarfodK 1684 Welde Kilde sten; Munch 1684 Vældekildesten. — Sten i Strandkanten midtvejs mellem Arnager Odde og Mølledal. Subst. Vældekilde „Væld, Kildevæld".

Ædjebugt. [*ædjabåktən*]. I 1923 Ædjebogten; P. Thorsen, Fra Sydbornholm 12 Ædjebugten. — Lille Havbugt paa den østre Side af Bavneodde. Den er opstaaet i nyeste Tid, ved at man har fjernet de beskyttende Sten fra Stranden for at skaffe Materiale til Bygningen af Dampskibshavnen i Rønne, hvorved Havet har ædt bort af den indenfor liggende Bakke (P. Thorsen, Fra Sydbornholm 12). Af bh. Ædja „Tang".

Øjestabel [*i·vastavəliŋ*]. J. Hjorth[3] 1861 p. 39 Iver Stavling; Thorvald Hansen Ivastabbellen; BhFisk 1933 p. 12 Ivastavelinj; Teinnæs Ivastav-

velijnj. — Fiskegrund ved Arnager. Forleddet er den bh. Form af Ordet Øje. Stenrevlen har Form som en (Dør)stabel med et Hul, der ligner et Øje (Teinnæs).

Ørbundsgrund. BarfodK 1684 Ørbonds grund; Munch 1684 Orbensgrunden. — Hedder nu Hvide Mæren. Ørbund- betyder Stenbund, af Subst. Ør „Sten, Grus".

Øring [*ö·riŋ*]. J. Hjorth[4] 1875 p. 45, I 1923, P. Thorsen Fra Sydbornholm 16 Øringen. — Grund lige udenfor Arnager Havn, næsten bar ved Lavvande. Øring findes tillige som Navn paa nogle Stenrev ved Rønne Sydhavn, s. d. u. Naturnavne i Rønne Kbst., 641.

Ørjen [*årjan*]. J. Hjorth[3] 1861 Orgen; SøK 1914—32, Thorvald Hansen, BhFisk 1933 p. 12 Orjan. — Fiskegrund ved Arnager med en lille tæt Stenknald. Navnet er bestemt Form af et substantiveret Adj. glda. *yrigh, aflydende til oldn. aurigr „gruset", dannet af Subst. oldn. aurr „Grus, med Sten blandet Sand" (Fritzner). Glda. y bliver til ø, som paa Bh. bliver til å foran r, og glda. rg bliver paa Bh. til rj. Det skaanske Sognenavn Örja, 1285 skrevet Ørghe, er dannet af det aflydende Adj. glda. *ørigh, oldn. aurigr (jfr. Hellquist SEO[2] 1462, der dog ansætter et Adj. glda. *ørugher). Samme Slags adjektiviske Dannelser er paa Bh. Naturnavnene Lerjen, Hasle Købst., 642 og Morjen, Rønne Købst., 641.

Østerknald [*ö·strəkna·l*]. Thorvald Hansen Øster Knall; BhFisk 1933 p. 13 Østre Knajl; Teinnæs östre knajlj. — Fiskegrund ved Arnager. || **Østerløkke.** Teinnæs östre lyjkja. — Paa Lille-Myregds Mark. || **Østertuer** [*ö·strətawər*]. — Hører til Engegde. || **Østerval.** Munch 1684 den østre Val, den øster Val, den Oster Val. — Strandkanten mellem Arnager Odde og Mølledal. Efterleddet er Subst. Val „Kyst" (VSO).

660. NØRRE-HERRED.

Nørre-Herred. 1530? Hüb 83 Noreheritt; 12/6 1572 Hüb 373 Nørre-Herrit, Nør-Herritzting; Jb 1598 Hüb 538 Nør Herred; 28/4 1609 (Kopi) Hüb 570 Nørreherritt; BWK 1676 Nørre Herret.
Hasle Herred. Ældre Navn paa Nørre-Herred, se under Hasle Kbst., 642.

661. KLEMENSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 3. Sg: N.-Muregd, Smedegd; 12. Sg: L.-Knudegd, Torpegd; 15. Sg: Krykkegd, Tyndekuldegd; 17. Sg: Bækkegd, Tørbenegd; 22. Sg: Bakkegd, L.-Splidsgd; 26. Sg: Ø.-Pilegd, Pølsegd; 28. Sg: Pælegd, Thoruppegd; 32. Sg: Gregersgd, Kofodgd; 34. Sg: Dammegd, Hindsegd; 35. Sg: Krakkegd, Kølleregd; 39. Sg: Bølstedgd, Sofiedal; 40. Sg: Træbenegd, Sofiedal; 45. Sg: Hundelortegd, Karlsgd, Vysteskidtegd; 47. Sg: Gaasegd, Trommeregd; 48. Sg: Egeskovsgd, Tornegd; 51. Sg: Kæmpegd, Tallerkengd; 62. Sg: Landsdommergd, Tornbygd; 68. Sg: Risegd, Simonsgd; 3. Vg: Toftegd, Torpegd; 12. Vg: Kastenegd, Tornbygd.

Klemensker, S., By [*klæmənskər(sən), klæməskər(sən)*], **Klemenskirke,** Kirke [*klæmənskærkə, -kærʃə*]. 29/3 1335 (Lundeb) beati clementis parrochia; Udat. 1401—1450 Rep 458 s. Clementis Sogn; 9/3 1434 Klæmmizkirkio sokn; 1434 (1550 ÆDA IV 369) Klemitz kyrcke; 1434 (1575 ÆDA IV 382) Klemitz kircke; 9/7 el. 16/7 1448 Sancti Clemitz sogn; u. D. 1480 (Reg bon capit Lund) sancti Clementis sochn; Dag? 1486 (HdDb 1559—65) sancti Clementzs sogenn; 29/6 1489 (HdDb 1582—84) s. Clementz sogen; 14/8 1490 Sancti Clemetz sogen; Dag? 1493 (Reg bon capit Lund), 10/7 1508 sancti Clementis sogn; 1530? Hüb 82—83 Clemitsker sougn, sancti Clemitz kierke sogenn, Clæmisker soughn; 1547 Hüb 429 St. Clemens Karspel; 8/9 1555 Hüb 221—250 stj. Clemenns ßoghenn, Cleminsker ßogen, stj. Clemens sogenn, Klemendsker ßogenn, Kleminsker sogen, Klemindsker ßogenn, stj. Clemiß ßogenn; 5/7 1559 Hüb 274 Klemskersogen; Lb 1569 Clemmitz Kirche; LR 1580 klemiskircke, Clemmidsker Sogen; LR 1585 klemindscher sogen, klemidscher sogen; Mandt 1610 Clemidtsker Sogen, Chlemmidtsker Sogen; Visitatsbog o. Skaane 1616 S. Clemmendtz Sogn; PrI 1624 Clemmidskier sogn; Jb 1651 Clemmeds Kiercke Sougen, Clemmingsckier Sogenn, Clemmingskier sougn; Mejer S. Clemens k.; Ravn 1671 St. Clemeds eller Clemeds Kirkes Sogn; BWK 1676 S. Clemends K.; K 17. Aarh. Clemens Sogen; K 1746—50 Clemmensker Sogn, [C]lemmens-Kirke; VSK Clemens K.; M 1844 Clemmensker Sogn; Trap[4] Klemensker Sogn, Skt. Klemens Kirke og Stationsby; Gst Klemensker, Klemenskirke. — Helgen- og Pavenavnet Klement (lat. Clemens). Adskillige danske Kirker er viede til Skt. Clemens, saaledes Aarhus Domkirke.

Aabakke, Hs (10. VgPc). Postadr9, Th Aabakke; Guide 1945 Aabakken. — Ved Muleby Aa. Subst. Aabakke, se Naturn. Aabakke i Knudsker S., 651.

Aagaard (9. Vg) [*ɔ·gɔ·r, ɔ·gɔ·riŋ*]. Jb 1598, Jb 1625 Aagd; Jb 1658 Ågd; Jb 1661, Jb 1664 Aagd; K 1746—50 aae-gd; Thurah Aae(gd); Urne Nb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844 Aaegd; Gst Aagd. — Ligger ved Mæby Aa.

Aarsballe, Gde og Hse [*ɔ·rsba·ɭa, ˈɔ·rˌspa·ɭa*]. Trap[3] Aarsballe Forskole; Guide 1914, Trap[4], Gst 1943, Postadr 1943 Aarsballe. — Se Naturnavnet Aarsballerne.

Aarsballegaard (41. Sg) [*ɔ·rsba·ɭagɔ·r, ˈɔ·rˌspa·ɭa*]. Skifte 11/9 1691 (Z) Aarsballegd; K 1746—50 aarsballe gd; Thurah Aarshalle(gd); UrneNb Aarsballegd; UrneJb Aarsballe Gd; Skougaard 1804 p. 329 Årsbajlagårijn; VSK, Salchow 1813, M 1844 Aarsballegd; Gst Aarsballe Gd. — UrneNb: af 2de derved liggende bakker saa kaldet. Se Naturnavnet Aarsballerne.

Aspehus, Hs. MK 1817 Aspehuset; Lund c. 1820 Aspehuuset. — S. for Krummemose; hedder nu Brodal. Trænavnet Asp.

Assereby, Hse [*asərabö·ŋ*, 1949 *asara-*]. Seier BhFM 80 og 119 Asseraboejnj; Guide 1945 Asseregaards Huse, ogsaa kaldet „Asserebyen". — Jfr. Splidsby ndfr.

Asseregaard (44. Sg) [*asəragɔ·r(iŋ)*, 1949 *asara-*]. K 1746—50 Assere Gd; Thurah Assers(gd); UrneNb Assersgd; UrneJb Assers Gd; M 1844, Postadr 1941 Asseregd. — Mandsnavnet Asser. Beboedes 1648—68 af Asser Andersen, efter hvem der foreligger et Dødsboskifte af 2/12 1668 (Z); rimeligvis har Gd. Navn efter ham.

Baggaard (Proprietærgd.) [*baggɔ·r*]. 1575 Baggegaardt (Z); 6/5 1608 Hüb 560 Bagisgd; 1/4 1609 Hüb 562 Baggisgd; Jb 1658 Bagger Gde; Ravn 1671 Baggesgd; BWK 1676 Baggegd; ResenK Bagg-gd; Resen Tekst Baggisgd; Jb 1696 Baggegd; Jb 1719 Baggegd; K 1744 Bagegd; K 1746—50 Bagge gd; UrneNb Baggegd; VSK Baggd; Salchow 1813 Baggegd; M 1844, Gst Baggd. — Slægtsnavnet Bagge, jfr. BhS XI 2. Gaarden skal have Navn efter den i 1468 adlede Oluf Bagge, hvis Sønnesøn, der ogsaa hed Oluf Bagge, beboede den 1570 (J. A. Jørgensen, Væbner, Adel og Frimænd paa Bornholm p. 13 flg.).

Baggemølle, Ml. Beg. 19. Aarh. Thaarups Bh IV 170 Baggegaardsmøllen; Th Bagge Mølle.

Bakkegaard (22. Sg) [*bakagɔ·riŋ*]. Gst Bakkegd; Postadr 1941 Bakkegd (L. Splidsgd). — Nyere Navn paa Lille-Splidsgaard.

Bakkemølle, Ml. K 1746—50 bakke-mølle. — Vejrmølle ved Krashavegde.

Balsmyre Huse, Hse. Postadr9 Balsmyre; Postadr 1943 Balsmyrehuse. — Naturnavnet Balsmyr.

Bedegadegaard, Øster-, Vester- og **Sønder-** (9., 10. og 18. Sg) [*be·dəga·da*; 1930: *be·dəga·dəgɔ·rana*; 1947: *östrə-, væstrə* og *sønrə be·dəga·dəgɔ·r*]. Rønne Skiftepr 1739 Bede Gade; K 1746—50 Bede-gade; UrneNb Bedegadegd; UrneJb Bedegade Gde, i Bedegade; VSK, Salchow 1813 Bedegade; M 1844 Øster-, Vester-, Søndre Bedegadegd; Gst Bedegade Gde. — UrneNb: „Af de der belig. Skaglefald eller Bedegade". Naturnavnet Bedegade.

Bjergegaard (29. Sg) [*bjæ·ragɔ·riŋ*]. KancBrevb 12/6 1607 Biergegd; K 1746—50 biærge gd; UrneNb Bierregd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844 Biergegd; Gst Bjergegd. — Af Subst. Bjerg. Gaarden ligger ved et Klippeparti.

Bjørnebakke, Hs. Postadr9 Bjørnebakken; Guide 1945 Bjørnabakkan. — Naturnavnet Bjørnebakker.

Bjørnedal, Mejeri. BhLdejd 1892 og 1899, Postadr 1943 Bjørnedal. — Ved Bjørnegd og Bjørnebakker.

Bjørnegaard (10. Vg) [*bjö·rnagɔ·r(iŋ)*]. JbRgsk 1661 Biørnegd; JbRgsk 1663 biørnegd; Ravn 1671 Bjørengd; Resen Biørngd; Fæsteprot 1696 Biørnegd; Skovudvisning 1704 Biørne gd; Skovskønning 1741 Biørnegd; K 1746—50 biørnegd; Thurah Biørne(gd); UrneNb Biørnegd; UrneJb Biørne Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Biørnegd; Gst Bjørnegd. — Om Gaardens Navn hedder det i et Sagn, at det skulde være opstaaet ved, at en Bjørnetrækker med sin Bjørn fordrev de Underjordiske, som holdt Julegilde paa Gaarden (Svend Grundtvig, DFM 53 p. 74 ff. I. P. Møller, Folkesagn p. 26). Mere nærliggende er det dog at opfatte Forleddet som et Personnavn. En Anders Bjørnsen boede 1598 og en Niels Bjørnsen 1611 paa Gd (K. Kure).

Bjørnemølle, Ml [*bjö·rnamølan*]. BhLdejd 1899 Bjørnemøllen; Gst 1916, Postadr9, Postadr 1943 Bjørnemølle. — Ved Bjørnegd.

Boesgaard (46. Sg) [*bo·sgœ·r*]. K 1746—50 boes gd; Urne Nb, Urne Jb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Mansa, Guide 1885, Postadr 1941 Boesgd. — Mandsnavnet Bo. I Lb 1569 nævnes en Boo Anders i Klemensker Sogn. Gaarden beboedes 1599 af Peder Boesen (Z). Jb 1625 anfører som Ejer Niels Boeßenn.

Bolbygaard (16. Sg) [1947: *bålby·gœ·riŋ, i· bålby·*]. Svaneke Skiftepr 1688 Bolle Bye Gd; Jb 1691 Wollbyegd; K 1746—50 bulbye-gd; Thurah Bulbye-(gd); UrneNb Bulbye; UrneJb Bulbye Gd; VSK Bulbye; Salchow 1813 Bulbyegd; M 1844 Bolbygd; Gst Bolby Gd. — Snarest Subst. bh. Boll [*bål*] „Træstamme", Rigsmaalets Bul.

Bolderis, Hse [*boɬa'ri·z*]. BhLdejd 1876 Bolderiis; BhLdejd 1899 Bolderis; Gst, Postadr9, Postadr 1943, Guide 1945 Bolleris. — Naturnavnet Bolderis.

Borrendal, Gd (33. SgPc og Fortov). Th Borrendal; Guide 1945 Borndal. — Af Naturnavnet Borgedal.

Bregneshave, Hs (52. SgPc) [*brajnəs'ha·wa*]. Postadr9, Guide 1945 Bregneshave; Th Bregnes Have. — Naturnavnet Bregneshave.

Brogaard (66. Sg) [*bro·gœ·r*]. K 1746—50 Ved broen; Thurah, UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, UK 1817 Ved Broen; M 1844, Gst Brogaard. — Efter Beliggenheden ved Baggebroen, Broen over Baggeaaen, ogsaa kaldet Rasmus Niels' Bro (Z).

Buskegaard, Gd [*båskagœ·riŋ*]. Postadr7, Gst 1916, Postadr 1943 Buskegd. — Subst. bh. Boska, m. „Busk" (Esp). Ligger i Nærheden af Buskemyr, se u. Naturnavne.

Bækkegaard (17. Sg) [*bæʃagœ·r*; 1930 *bæʃagœ·riŋ*]. K 1746—50 bekke-gd; Thurah Bekke(gd); UrneJb Tørbernegd, Bekkegd; VSK Bakkegd; Salchow 1813 Bekkegd; M 1844 Bakkegd; Gst Bækkegd. — Af Slægtsnavnet Bech; ejedes 1698 af Anders Hansen Bech (K. Kure), og ifl. Jb 1719 af Anders Becks Enke, 1735 og 1774 af Haagen Bech (Z), og i Jb 1774 af Wefst Haagensen Bech.

Bølstedgaard (39. Sg) [1947: *bö·lstæ·dgœ·riŋ, i· bö·lstæ·d*]. 1657, 1681 (Z), Fæstepr 1702 Bødelsgd; UrneNb Bøelstælet ell. i Skindebye; UrneJb Bøelstædet; VSK Bøelsted; Salchow 1813 Bøelstæd; M 1844 Bølestedgd; Gst Bølsted Gd. — Subst. Bøddel.

Dammegaard (34. Sg). K 1746—50 dammegd; Thurah Damme(gd); UrneNb (Lille Dammegd overstreget) Hintsegd.

Dammegaard, Lille- og Store- (23.—24. Sg) [*liɭa-, sto·ra damagœ·r*; 1930 *damagœ·rana*]. 1547 Hüb 429 Dard (Darne) Gd; K 1746—50 damme-gd; Thurah Damme(gd); UrneNb Lille-, Store Dammegd; UrneJb Lille Damme Gd, Store Dame Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille-, Store Dammegd; Gst 1887 Lle, Ste Damgd. — Dam, se Indl.

Degnekrogen, Hs (67. og 68. SgUdb) [*de·nakrå·giŋ*]. BhLdejd 1876, Postadr9 Degnekrogen; Gst 1929 Degnekrog.

Duebjerg, Gde (59. Sg, 64. Sg og 15. Vg) [*dawbjœ·r*; 64. Sg kaldes *dawbjœ·rsgœ·riŋ*, de andre to: *pœ· dawbjœ·r*; alle tre Gde 1947 *dawbjœ·ragœ·rana*]. Dag? 1486 (HdDb 1559—65) paa Duebierig, paa Dueberig; KancBrevb 5/7 1559 Dueberggd; KancBrevb 16/7 1624 Dueberg; Herredag 5/7 1649, 10/7 1651 (Z) Paa Doubiere; K 1746—50 paa due-pierg, paa duebierg; Thurah Paa Duebierg; UrneNb paa Duebierg, Paa Douebierg; UrneJb Duebierg, Douebierg; VSK Duebierg, Daubierg; Salchow 1813 Duebjergd; M 1844 Duebierg; Gst Duebjærg Gde. — Naturnavnet Duebjerg.

Dyndegaard (30. Sg) [*dyŋagœ·riŋ*]. 1657 (Z) Dyngegd; 1676 (Z) Dynnegd; K 1746—50 dynge gd; Thurah Dynge(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Dyngegd; M 1844, Mansa, Postadr 1941 Dyndegd. — UrneNb bemærker, at det kommer af „Situationen med Moradser omkring liggende", og at der S. f. Gd er et Damsted med herligt Vand, som ingen Vinter fryser, og er om Sommeren ganske kølig. Dynd, se Indl.

Dyrstenshøj, Gd [*dy·rste·ns'håj*]. Guide 1914 Dyrstedshøj; Gst 1916, Postadr9 Dyrstenshøj; Guide 1945 Dyrstensgaard. — Ifl. Opt. 1944 er det et nyt Navn. Se Naturnavnet Dyrstensholm i V.-Marie S., 653.

Egeskovsgaard (48. Sg). UrneNb Tornegd i ældre Tid[er] Egeskovs Gd; UrneJb Tornegd, fordum Egeskousgd.

Fejlerehus, Hs [*fa·jlarahu·zəd*]. Postadr9 Granhøj (Fejlerehus); Th Fejlerehuset. — Ved Simlegd; kaldes ogsaa Morderhuset. Subst. Fedler „Violinspiller". Jfr. Fejleregd, Nylarsker S., 654.

Fejleremølle, Ml. [*fa·jlaramølan*]. Guide 1887 Fejlere Mølle; Gst 1888 Fejlermølle; AL 1912 Fajlara-; Th Fejleremøllen; I 1935 [fajlan]. — Stubmølle ved Simlegd, fsv. o. 1905 (BhS XXI 9). Se foregaaende Navn.

Fløsemølle. Th Fløsamøllen. — Nedbrudt Stubmølle v. Simlegd. Snarest et Tilnavn paa en Person, jfr. Subst. Fløs „flab, indbildsk ung mand" (ODS).

Fuglesang, Hs (Pc af Simlegd) [*fawlasåŋiŋ*]. Gst 1888 Fuglsang; Gst Fuglesang. — Af Naturnavnet Fuglesang.

Fyren, Hs [*fy·rn*]. — Øgenavn paa Hus ved Møllegd. Subst. Fyr „Fyrtaarn", som er fem. i Bh. (Esp Indl 69). Jfr. det hyppige Husnavn Lygten; saadanne Navne sigter vel til, at der har været Lys i Vinduerne hele Natten.

Gaasegaard (47. Sg) [*gɔ·zagɔ·riŋ*]. K 1746—50 Gaase gd; Thurah Gaase-(gd); UrneNb Gaasegd (Trommeregd overstr.); UrneJb Gaasegd olim, nu Trommeregd. — Fuglenavnet Gaas.

Gammeldam, Hs. Guide 1945 Gammeldam. — S. for Gden Lyngholt. Naturnavnet Gammeldam.

Gammelmønt, Hs og Smedje (8. VgPc) [*gaməlˈmyŋt*]. Th Gammel Mønt, Gammelmønt; Guide 1945 Gammel Mønt. — Muligvis Opkaldelse efter Gammelmønt i København; jfr. Nymønt.

Gildesbo, V.-, Ø.-, N.-, S.- [*vœstrə ǧiləsbo·, ö·strə* el. *sønrə ǧiləsbo·, nårə ǧiləsbo·əd*]. Komm 1738 det vester Gildes Huus; FT 1787 Det østre Gildesboe; 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 det østere Gillesboe; M 1844 Det vestre-, Det østre Gildesboe; Mansa 1851 V. Gildesbo (Hs); Guide 1887 Vester Gildesbo (Hs); Postadr9 Gildesbo (Hs); I 1935 [östrə-, væstrə gji·lesbo·] (Arealer); Th Klemensker Gildesbo; Guide 1945 Øster Gildesbo (Hs). — Klemensker Sogn var delt i to Gilder (se BhS XVI 197 f.), Vestre- og Østre-, som ejede Jord henholdsvis paa Duebjerg (MatrNr 6b) ved Vestre Skole og S.V. for Dyndegd (MatrNr 6a) ved Østre Skole, hvorpaa der i 19. og 20. Aarh. er bygget mindre Ejendomme. Østre Gildesbos Jord har tidligere ifl. Thaarups Bh VI (jfr. Vid. og Vedt. I p. 230 f.) ligget nordligere, N.V. for Kuregd og S.V. for Pælegd, hvor et Areal endnu kaldes Nørre-Gildesbo. Om Gildesbo, se iøvrigt u. Knudsker S., 651.

Gjøhus. Th Gjø Huzed. — Ved Samsingsbro.

Glaserhus, Hs [*gla·zarahu·zəd*]. Th Glaserhuset. — Ø. for Kirken, ved Stationen. Subst. bh. Glasara, m. „Glarmester" (Esp).

Glimminge, Hs [(*pɔ·*) *gløminŋa*]. Gst 1888 Gleminge; AL 1912 [Gløm-mijn'a]; Postadr9 Glimmingehus; Gst Glimminge Hs. — Ved Duebjerg. Da det er et enligt, ret højtliggende Hus, er det snarest Opkaldelse efter den kendte Hgd. Glimminge i Valby S., Järrestads H., Skaane; næppe, som foreslaaet af Gudmund Schütte i Fortid & Nutid V 132, en „Afbygd" fra Glim S. paa Sjælland. Hvis Navnet ikke er Opkaldelse, foreligger der en Afledning af Stammen *glīm- „lyse, skinne, glimte", jfr. Subst. Glime „Aabning Lysning", saaledes at Navnet bliver identisk med, men næppe af samme Alder som det i Sverige hyppigt forekommende Bebyggelsesnavn Glimminge, hvorom se C. I. Ståhle: De svenska ortnamnen på -inge, p. 506.

Gothegaard (5. Sg) [*gåtagɔ·riŋ*]. M 1844, Mansa Gothegd; Gst Gotegd. — Regnedes tidligere til Muregaardene. Ejedes 8/1 1748 af Mons Gotfredsen (Z). Navnet er uden Tvivl udviklet af *Gotfred-gaard, eller af en Kæleform Gotte til Gotfred, jfr. 1555 Hüb 224 Guttj Offersß i Ibsker.

Gregersgaard (32. Sg). K 1746—50 Greigere Gd; Thurah Greigere(gd); UrneNb Grejersgd, nu i senere Tid af somme Kofodgd; UrneJb Grejers Gd. — Mandsn. Gregers. Gaarden beboedes ifl. Jb 1691 af Anders Grejerßen, der ogsaa nævnes i Jb 1696.

Grubbegaard [1949 *grøbagɔ·riŋ*]. 1762 UrneAdd Simle eller Grubbe Gaards Bakken. — Andet Navn paa Simlegd. Slægtsnavnet Grubbe. Ifl. Skougaard 1804 p. 328 skal der i Beg. af 18. Aarh. have boet en Mikkel Mogensen Grubbe (død 1728, BhS XI 121) paa Gden, muligvis identisk med [*dæŋ gamla grøbiŋ* el. *gråbiŋ*], der endnu omtales af Meddelerne i 1949. Jfr. Grubbemølle.

Grubbemølle [1949 *gråbamølan*]. Skougaard 1804 p. 328 Grubbe-Mølle; Beg. 19. Aarh. Thaarups Bh IV 170 Snubbegaards (!) eller Grobbemøllen; MK 1817 Grouppe Molle; Gst Grubbemølle Bro. — Fsv. Vandmølle V. for Simlegd (Grubbegd). Af Grubbegaardsmølle.

Gryet, Hs (10. VgPc). Th Gryet. — Se Gryet u. Naturnavne i Bodilsker S., 681.

Gumpetorn, Hs (8. VgPc) [*gåmpaˈto·rn*]. — Øgenavn til nuværende Ejendom Charlottenlund v. Skarpeskade. Subst. Gump, bh. [*gåmp*], m. (R). Efterleddet kan være Torn eller Taarn.

Gæslingevad, Hs. Postadr9 Gæslingevad. — Naturnavnet Gæslingevad.

Hindsegaard (34. Sg) [*hiŋsagɔ·r(iŋ)*]. UrneNb Hintsegd; UrneJb Hintze Gd; VSK Hentzegd; Salchow 1813 Hinzegd; M 1844 Hentzegd; Gst Hintsegd. — Mandsn. Hintze. I Lb 1569 nævnes Rasmus Hindtzes Gd. i Klemensker S., men det er usikkert, om det er denne. Gd beboedes ifl. Jb 1598 af Jep Hindtzen, der havde den endnu 1616 (Z).

Hoglebjerggaard (61. Sg) [*hågləbjæ·r, hågləˈbjæ·r*]. 1671 (Z) Huglebierregd; Rønne Skiftepr 1749 under Huglebierg; K 1746—50 hogle gd; UrneNb, UrneJb Hoglebierg; VSK Høglebierggd; Salchow 1813 Høglebjergd; UK 1817 Hoglebjergsgd; M 1844 Haglebierggd; Gst Hoglebjerg. — Naturnavnet Hoglebjerg.

Hullegaard (7. Sg) [1930 *hålagɔ·riŋ*]. 1627 (Z) Hollegd; K 1746—50 hulle-gd; UrneNb, UrneJb Hullegd; VSK Hyllegd; Salchow 1813 Hullegd; M 1844 Hollegd; Gst Hullegd. — Subst. Hul. UrneNb bemærker, at Gaarden har Navn „af Situationen".

Hundelortegaard (45. Sg) [*hoŋalo·rtagɔ·riŋ*, 1947: *hsŋalo·tagɔ·riŋ*]. UrneNb Carlsgd. kaldes og Hundelortegd; Salchow 1813 Hundelurtegd; M 1844 Hundelortegd; Mansa 1851 Hundelontegd; Guide 1885 Hundelortegd. — Hundelort „Hundeekskrementer". Mansas Form Hundelonte er vel en Omtydning efter Lunte, der i Jægersproget bruges om Rævens Hale. Gaardens Navn er i Spøg blevet omdannet til Vystasjittegaard (Z), af bh. Vȳst „Hund".

Hyldegaard (14. Sg). K 1746—50 Hylde gd; Thurah Hylde(gd); UrneNb Hyldegd ell. Krygge Gd; UrneJb Krykkegd ell. Hyldegd; DAtl Hyldegd; VSK Krykke el. Hyldegd; Salchow 1813 Hyldegd. — Ældre Navn paa nuvær. Krykkegd. Af Trænavnet Hyld.

Høgeellet, Hs (6. SgPc) [*hö·jaæləd*]. Postadr9 Højellet; Th Høgeellet. — Jfr. Naturnavnet Høgeellet.

Høgegaard (6. Sg) [*hö·jagɔ·riŋ*]. K 1746—50 hogle gd; UrneNb Høgegd; UrneJb Høegegd, Hoglegd; VSK Høgegd; Salchow 1813 Høglegd; UK 1817 Høgegd; M 1844 Høiegd; Gst Høgegd. — Slægtsnavnet Høg. I Jb 1598 nævnes Peder Høgh som Ejer af 7. Sg; 1625 ejer han 6. Sg. 1648 nævnes Hans Høgh, 1698 Peder Hansen Høg, og 1735 Peder Høgh som Ejere (Z).

Jammerdal, Hs [*jamərda·liŋ*]. — Ved Knudegde.

Jonstrup, Gd (26. SgPc) [*jo·nstråp*]. Postadr7, Postadr9 Jonstrup; Th, Guide 1945 Johnstrup. — Har ifl. Opt. 1944 Navn efter en John Nielsen, der i BhLdejd 1892 og 1899 nævnes som Ejer af en Parcel af 26. Sg.

Julegaard (52. Sg) [*jy·lagɔ·riŋ*]. K 1746—50 Iule gd; UrneNb Hiulegd; UrneJb Hiule ell. Julegd; VSK Iulegd; Salchow 1813 Iuulegd; M 1844, Gst Julegd. — Slægtsnavnet Juel. Beboedes 1644 af Hans Juell (Z).

Jydegaard (13. Vg) [*jy·dagɔ·r(iŋ)*]. UrneNb, UrneJb Jydegd; VSK, Salchow 1813 Iydegd; M 1844, Gst Jydegd. — Slægtsnavnet Jyde. Beboedes 1657 af Peder Jude (Z); Jb 1658 nævner Per Iute paa en Vg, uvist om denne. I 1671 og 1685 nævnes Peder Jyde som Beboer af Gaarden (Z).

Jydehus, Hs. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Jydehuset.

Kalvemose, Hs. Postadr9 Kalvemose. — Naturnavnet Kalvemose.

Kanesø, Hs [*ka·nəˈjö·*]. Gst 1916, Postadr9 Kanesø. — Naturnavnet Kanesø.

Kannikegaard (11. Vg) [*kanika-, kanəkagɔ·r*; 1930 *kanikagɔ·riŋ*]. UrneNb Cannikegd; UrneJb Cannike gd, i Skindedebye; Salchow 1813, M 1844, Gst Kannikegd. — Saavel Urne som K 1746—50 regner Gaarden til Skinderby;

VSK kalder den Kuregd, hvilket Navn findes 2 Steder paa Kortet. Navnet Kannikegd sigter til, at Gd har været henlagt til et Kanonikat ved Lunds Domkirke, ligesom flere andre Gde af dette Navn paa Bornholm. I Lunde Capitels Jordebog 1650 nævnes bl. a. en Gd i Klemensker S. som hørende til Kapitlets Fællesgods (bona communia), se Brunius, Konstanteckningar under en resa till Bornholm 1860 p. 135; i Jb 1624 nævnes Esper Jørgensen som Canike B(onde).

Karlsgaard (45. Sg) [*ka·rlsgœ·r*; 1930 *ka·ls*-]. KR 1687, Jb 1689, 1691, 1696 Carlsgd; K 1746—50 Carls gd; Thurah Carls(gd); UrneNb, UrneJb Carlsgd; VSK Carlegd; Guide 1914, Gst Karlsgd. — Mandsnavnet Karl. Gaarden beboedes 1623 og 1661 af Ole Carlsen (Z). Udtaleformen *ka·ls* er den maalægte Form.

Kasen, Hs [*ka·zan*]. Th Kāsan. — Øgenavn til Ejendommen Torshøj. Subst. bh. Kāsa [*ka·za*], f. „Hob, Dynge", spec. „Kokas(s)e, Koskarn" (Esp).

Kastenegaard (12. Vg). 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Kastenegd; Skougaard 1804 Kastenagårijn. — Mandsnavnet Karsten. Tilhørte 1681 Anders Castensen (Z).

Kirkebo, Nørre- og **Sønder-** (1. Vg og 7. Vg) [*nårə-, sønrə ɟœrkəbo·*]. Lb 1569 dett nørre kirckeboo, syndre Kirckeboo; 1671 (Z) Kirkebo; K 1746—50 kirke-boe; Thurah Kirkeboe; UrneNb Det Nørre Kirkeboe, Synder Kirkeboe; UrneJb Norre-, Søndre Kirkeboe; VSK Nør Kirkeboe, Kirkeboe; Salchow 1813 Nørre-, Søndre Kirkeboe; M 1844 Kirkebo; Gst Kirkebo, Kirkebo Gd. — I Jb 1719 hedder det om 7. Vg: Bonden kaldes Kirchebunde og svarer Afgift til St. Clemends Kirke. Kirkebo, se Indl.

Kirkegaard. 1547 Hüb 429 Kerkegd; 1694 BhS IX 51 Kirchegd, Kiærkegd.

Kirsebærhus, Hs [*ɟøsəbœ·rahu·zəd*]. — Ø. for 21. Sg.

Klausehus, Hs (27. SgFortov). 1889 (Th) Klausehuset. — Mandsnavnet Klaus.

Kløvehald, Hs [*klæ·wa'ha·l*]. Postadr9 Kløvehejl; Guide 1945 Klevehall. — Ø. for Hullegd. Naturnavnet Kløvehald.

Kløven, Hs (23. SgPc). Postadr9, Th Kløven. — Naturnavnet Kløven.

Knarrehus. BhAvis 21/8 1846 Knarrehuset. — Mellem Kirken og Splidsgd. Subst. bh. Knarr, m. „Knast, Knude inde i Træ" (Esp), eller et Mandsnavn, jfr. Knarregd, Rutsker S., 662.

Knudegaard, Store- og **Lille-** (11.—12. Sg) [*knu·dagœ·riŋ*; 1947: *sto·ra-, lila knu·dagœ·r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Knude Gde; UrneNb Knudegd; UrneJb Knude Gde; VSK, Salchow 1813 Knudegde; M 1844 Knudegaard (11. Sg), Knudegaarden (12. Sg); Gst Knudegd (11. Sg), Lle Knudegd (12. Sg). — Ejedes 1662 af en fhv. Løjtnant Hans Knudsen, død 1701 (Z); og indeholder vel snarest Mandsn. Knud.

Knækkehus, Hs [*knæɟahu·zəd*]. Gst 1916, Postadr9 Knækkehus; Th Knækkehuset. — Knæk(ke), se Indl.

Kofodgaard (32. Sg) [*kåfədagœ·r*, 1947 *kåfədagœ·riŋ*]. UrneNb Grejersgd, nu i senere Tid af somme Kofodgd; VSK Koefodegd; Salchow 1813 Koefoedgd; M 1844 Koefodegd; Gst Kofodgd. — Slægtsnavnet Kofod. Gaarden beboedes 1706 og endnu 1740 af Løjtn. Christen Kofoed (Z; UrneNb).

Kofodmøllen. MK 1817 Koefode Møllen. — Tæt V. for Kofodgd.

Kongensmark, Hse [*kåŋənsə 'ma·rk*]. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Kongens Mark ved Lange Myr; Gst, Trap[4], Postadr 1943 Kongensmark.

Kragestenshus, Hs (43. Sg Lynglod). Th Kragestenshus; Guide 1945 Kragesten. — I Klemensker Plantage. Jfr. Naturnavnet Kragesten i Povlsker S., 682.

Krakkedal, Hs (1. SgPc). Postadr9 Till Krakkodal; Th Krakkedal. — Krak, se Indl. Jfr. m. H. t. Formen Krakko- samme Navn i Rø S., 664.

Krakkegaard (35. Sg). 1574 Hüb 443 Krackgd; Jb 1598 Krackegd; hertil? 1671 (Z) Krochegd (der sikkert med Urette angives at være 3. Vg); UrneNb Kiølleregd. Skal i gl. Dage være kald. Krakkegd; UrneJb Kiøllere Gd, skal i gl. Tieder været kaldet Krakkegd. — Krak, se Indl.

Krashavegaard, Store- og **Lille-** (20.—21. Sg) [1947: *sto·ra, lila kras-*

ha·wa(gœ·r), i· krasha·wa, krasha·wagœ·rana]. KancBrevb 25/9 1580 Krashafue; s. Dok Hüb 485 Kraßhaffue; LR 1585 Kraßhaffe; JbRgsk 1661 Kradtzhaffue (22. Sg), Krachhaffue (21. Sg); K 1746—50 Krashaue gd, Lidle kras haue; Thurah Krashave(gd), Lille Krashave(gd); UrneNb Store-, Lille Krashauegd; UrneJb Store-, Lille Krashaugegd; VSK Store-, Lille-Krashave; Salchow 1813 Store Krashaugegd, Lille ditto; M 1844 Store-, Lille Krashavegd. — Jfr. Naturnavnet Krashave. UrneNb bemærker: „af en Myre, hvor Fiske krassedes(?) til sig".

Krasmose, Hs og Ml. 1868 (Th) Krasmose Mølle; Bull 1869 Kradsmose M.; BhLdejd 1876 Krassemose. — Jfr. Naturnavnet Krasmose.

Krummeled, Hse [*kråməleda, kråmə'leda*]. LR 1602 wed Krummeleid; 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 i Krommelede; Postadr9 Krummelede; Trap[4], Gst 1929, Postadr 1943 Krummeled; Vejfort 1942 Krummeledde. — Elliptisk for Krummemarksled. Efterleddet er bh. Ledda, Lidda, m. „lille Led i et Gjerde" (Esp u. Lē, n.). Se iøvrigt Naturnavnet Krummemark.

Krusegaard. JbRgsk 1661 Krusßegd. — Uvist hvilken Gd i Sognet.

Krykkegaard (15. Sg) [1930 *krykəgœ·riŋ*]. UrneNb Hyldegd ell. Krygge Gd; UrneJb Krykkegd ell. Hyldegd; VSK Krykke el. Hyldegd; M 1844 Krykkegd; Postadr 1941 Krykkegd. — UrneNb bemærker om Krygge Gd: „er kuns lidt brugel., af en for faae Aar siden d. boende". Formodentlig da et Tilnavn Krykke, vel sigtende til, at Manden har været Invalid.

Kræmmerhus, Hs (15. SgPc) [*krœmarahu·zəd*]. Postadr9 Kræmmerhus. — Subst. Kræmmer „Købmand, Smaahandlende", eller Subst. Kræmmerhus „Papirtut til Indpakning".

Kuregaard (27. Sg) [*ku·ragœ·r*, 1947: *ku·ragœ·riŋ*]. Svaneke Skiftepr 1704 Kurre Gd; K 1746—50 kure gd; Thurah Kore(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Kuregd. — Slægtsnavnet Kure; Gd beboedes 1543—55 af Peder Kure (Z); i Jb 1598 og 1606 nævnes Nielss Kure, i Jb 1625 Peder Khure, 1672 Hans Kurre (Z), 1736 (UrneNb) og 1743 Mons Larsen Kure (Z).

Kuregaard (11.Vg). VSK Kuregd. — Slægtsnavnet Kure. Tilhørte i 18. Aarh. P. Andersen Kuhre, død 1765, og Sønnen Poul Pedersen Kuhre, død 1809 (K. Kure).

Kæmpegaard (51. Sg) [*ɟi·mpagœ·riŋ*; 1930, 1947 *ɟœmpagœ·riŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Kiempe Gd; Thurah Kiempe(gd); UrneNb Kimpegd; UrneJb Kiempegd; VSK Kæmpegd; Salchow 1813 Kjempegd; M 1844 Kiempegd; Gst Kæmpegd. — Urne er gentagne Gange inde paa, at Gd rettelig hedder Kimpegd; i Jb bemærker han: „Af en Skaaning der boede og af det hans Huustrue lavede Suppe til med Kimper ɔ: Klumper. Skal i gamle Tieder heedt Talerken Gaarden". Snarere foreligger dog Slægtsnavnet Kjæmpe.

København, Gd (12. SgPc) [*ɟøvən'ha·wn*]. Gst 1916 Kjøbenhavn; Postadr9 København (Egelund). — Ifl. Guide 1945 er Navnet nu afløst af Egelund.

Kølleregaard (35. Sg) [*ɟøləragœ·r*; 1930 *ɟøləragœ·riŋ*; 1947 *ɟølaragœ·riŋ*]. 22/11 1720 (Z) Kyllergd; K 1746—50 Kiøllere gd; Thurah Kiøllere(gd); UrneNb, UrneJb Kiølleregd; VSK Kiøllergd; Salchow 1813 Kjølleregd; M 1844 Kiøllergd; Gst Kjøllergd. — Slægtsnavnet Køller. 1572 nævnes Rasmus Køller (Hüb 373), 1574 Erasmus Kollert zu Krackgardt (Hüb 443); ifl. UrneNb skal Kølleregd i gl. Dage være kaldt Krakkegd. 1624 nævnes Klavs Køller (Z); Jb 1625 anfører som Ejer Lauritz Køller, som endnu i Jb 1662 har den, men i Jb 1663 optræder Hans K. som Ejer, og han nævnes endnu i Jb 1696; ifl. Z foreligger Skifte efter ham dat. 3/1 1696. 1720—95 nævnes Hans Svendsen Kjøller, og 1822 Hans Jespersen Kjøller (Z).

Kørsegaard (8. Vg) [*ɟøsəgœ·riŋ*]. 1652 (Z) Kiirsegd; JbRgsk 1663 Kirsegd; 1669 (Z), Ravn 1671, Resen Kirsegd; 1671 (Z), Skifte 10/7 1685 (Z) Kiørsegd; Kb 1690 Kiøssegd; Kb 1699 Kyrsegd; K 1744 Kirsegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Keyrse Gd; Thurah Keyrse(gd); UrneNb Kiyrsegd ell Kiersegd; UrneJb, VSK Kiørsegd; Skougaard 1804 p. 329 Kössegår; Salchow 1813 Kyssegd; M 1844 Kiørsøegd; Gst Kjørsegd. — Forleddet udtales ligesom Kirse- i Kirsebær, jfr Esp Indl 31 *ɟøs·əbœ·r*. Muligt foreligger et usammensat Kirse, jfr. ty. Kirsche samt blekingsk Kirser „Kirsebærtræ", jfr. kjyssekåga

Esp 442 „Harpix, særlig af Kirsebærtræer". Ordet Kirse er kendt fra flere danske Dialekter (se ODS).

Ladegaard (50. Sg) [*la·dəgœ·r, la·gœ·riŋ*; 1930 *la·gœ·r* ell. sjældnere *la·gœ·riŋ*]. 1622, 1627 (Z) Laegd; 1645 (Z) Lagd; Ravn 1671 Ladegd; K 1746—50 Lade-gd; Thurah Lade(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Ladegd. — Lb 1569 nævner i Klemensker S. Ladegaardsskouffuen.

Landsdommergaard (62. Sg) [*lansdåmaragœ·r(iŋ)*]. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Landsdommeresgd; Guide 1887 Landsdommergd, sammen med 12. Vg Torneby; Guide 1945 Landsdommergd (under Tornbygd). — Beboedes 1789 af Landsdommer D. L. Rogert.

Lokkegaard (33. Sg) [*låkagœ·riŋ*]. 23/12 1700 (Z) Lochegd; K 1746—50 Lokke gd; Thurah Lokke(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Lokkegd; M 1844 Løkkegd; Gst Lokkegd. — Nu Hus; Gd lagt under 2. Vg. Zahrtmann har i BhS XV 8 hævdet den Opfattelse, at det skulde være et sakralt Navn, af Gudenavnet Loke el. Lokke, hvilket man ogsaa har villet se i bh. Loggaskarn „et stort Skarn" (Esp). Snarere dog Tiln. Lokke; en Tyghe Locke nævnes 2/12 1479 som Borger i Lund, eller Mandsnavnet glda. Lokki, se DgP.

Lundehus, Hs (25. Sg Udb) [*loŋahu·zəd, loŋalyɣəhu·z(əd)*]. 1842 (BhS II 104), Mansa 1851 Lundehuset; Gst 1887, SkovK 1904 Lundehus. — Tidligere Lyngejendom paa Lundeløkken i Rø Plantage; nu Skovløberhus (se Rø S. 664). Forleddet er antagelig Slægtsnavnet Lund.

Lundsgaard (4. Vg). Guide 1914, Gst, Bh.Vejv. 1944 Lundsgd. — Tilhørte 1840 Marcus Peter Lund, derefter Sønnen Jens Morten Lund (K. Kure).

Lusekuld Mølle, Ml. VSK Orig Lusekullen Mølle; VSK Lusekulen Mølle. — Ved Kørsegd. Naturnavnet Lusekuld.

Lynggaardshus. Skiftepr 1690 lynggaardenshuußet. — Der kendes ingen Lynggd i Sognet. Lyng, se Indl.

Lyngstrup, Hs (15. Sg Lynglod). Postadr9, Th Lyngstrup. — Nyt Navn af spøgende el. ironisk Karakter, Efterligning af de uden for Bornholm almindelige danske Landsbynavne.

Lystrup, Gd (30. Sg Fortov). Th, Guide 1945 Lystrup. — Navn af samme Art som det foregaaende.

Løkkehus, Hs. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Lykkehuset. — Forleddet er snarest Løkke, se Indl.

Maanen, Hs [*mœ·naŋ*]. — Ved Aagd. Jfr. Fyren ovfr.

Marevadgaard (58. Sg) [*ma·rəvagœ·riŋ*; 1947 *marəvagœ·riŋ*]. 1650 (Z) I Maare Waad; K 1746—50 marwade-gd; UrneNb Marvadegd; UrneJb Marevad, Marievad; 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Marvae; VSK Marevad; Salchow 1813 Marwad; M 1844 Marevadgd; Gst Marevad Gd. — Se under Naturnavnet Marevad.

Morderhuset, Hs [*mœ·rdarahu·zəd*]. — Andet Navn paa Fejlerehus (s. d.). Navnet hentyder ifl. Opt. 1949 til, at der engang er begaaet et Mord her, jfr. Morderhuset i Ø.-Marie S., 673.

Moserup, Hs (20. SgPc). Postadr9, Th Moserup. — Navn af samme Art som Lyngstrup og Lystrup ovfr.

Mosesmedjen [*måzasmedjan*]. — Ø. for Aarsballegde.

Munkegaard (37. Sg) [*moŋkagœ·r*, 1947: *moŋkagœ·riŋ*]. KR 1684, Jb 1689, Jb 1691, Jb 1696 Munchegd; M 1844, Gst Munkegd. — Slægtsnavnet Munk. Gaarden tilhørte ifl. Tiendep. 1662 Jenß Munck, der ifl. Z endnu 1680 besad den. UrneNb bemærker om 37. Sg, at den ifl. Jordebogen kaldtes Munkegd.

Mure, Gde og Hse. Postadr9 Mure, Gde, Huse; Postadr 1943 Mure samt N.- og S.-, Gde, Hse.

Muredam, Hs (5. Sg Fortov). Th Muradam; Guide 1945 Muredam. — Naturnavnet Muredam.

Muregaard, Nørre- og **Søndre-** (3. og 4. Sg) [1947: *nåre-* (el. *no·rə-*), *sønrə mu·ragœ·r*, tilsammen *pœ· mu·ra, mu·ragœ·rana*]. 1623 (Z) Paa Murre; 1715 (Z) Muure; 1716 i Komm 1715—21 paa Muure; K 1746—50 Mure Gde (4.—5. Sg); UrneNb Muregd. ell. paa Mure (4.—5. Sg); UrneJb Mure Gde, i

Mure (4.—5. Sg); VSK Myregde (3.—5. Sg); Salchow 1813 Muregde (3.—4. Sg); M 1844 Nordre-, Søndre Muregd; Gst Nre-, Sr Muregd. — UrneNb bemærker, at der tæt jævnsides Gd. staar høje, skarpe Klipper ligesom Mure. Navnet er en oprindelig Præpositionsforbindelse.

Møllegaard (60. Sg) [*mølægœ·r*; 1930 *mølægœ·riŋ*]. LR 1607 Mølle gd; K 1746—50 mølle-gd; Thurah Mølle(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Møllegd. — Ligger ved Samsingsaa; en Vandmølle ved Gd nævnes 1671 (Z) og af Urne.

Møllegaard, Gammel-, Gd. Postadr 1943 Gl.-Møllegd.

Nordholt, Gd (2. Sg) [*no·rhålt*]. Postadr 1934, Postadr 1943, Guide 1945 Nordholt. — Nyt Navn til S.-Skrubbegd.

Nyby, Hs (54. SgPc). Postadr9, Th, Guide 1945 Nyby.

Nygaard (14. Vg) [*ny·gœ·r*]. 1547 Hüb 429—30 Niegarde, Nienhaue, Nienhoue; Jb 1598, Jb 1625, Jb 1658, Jb 1661 Nygd; Mejer, Jb 1664, UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Nyegd; M 1844, Gst Nygd.

Nyhavn, Hs. Guide 1914, Postadr9 Nyhavn. — Opkaldelse efter Nyhavn i København, jfr. Gammelmønt ovfr.

Nymønt, Hs. Guide 1914 Nymønt (Hs); Gst 1916 Nymønt Smedie; Postadr9 Nymønt, Hs. — Ved Splidsgaard. Jfr. Gammelmønt ovfr.

Nørregaard (19. Sg) [*nårægœ·r*]. Jb 1689 Nøregd; K 1746—50 Norregd; Thurah Nørre(gd); UrneNb Nørregd; UrneJb Nøregd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Nørregd.

Olsløkke, Hs (9. SgPc). Th Olsløkke, Ols Løkke; Guide 1945 Olsløkke. — S.Ø. for Onsbjerggd. Navnet er dannet af Onsbjerg(gd), som ogsaa udtales [*o·ls-*]; jfr. Onshøj.

Onsbjerggaard (8. Sg) [*o·lsbjæ·ragœ·r, o·nsbjæ·ragœ·r*; ældre: *o·lsbjæ·ra*]. 1683 (Z) Onsbjerg; KR 1687 Onßberggd; Jb 1691 Ondsberggd; Fæstepr 1691 Oensberggd; Jb 1696 Onds berg gd; Thurah Onsbierg(gd); K 1746—50 Ons-bierge-gd; UrneNb Oensbierggd; UrneJb Onsbierggd; VSK Onsberg; Salchow 1813 Onsbierg; M 1844 Onsbierggd; Gst Onsbjerg Gd. — Naturnavnet Onsbjerg.

Onshøj, Hs (8. SgPc) [*o·nsˈhåj, o·lsˈhåj*]. Th, Guide 1945 Onshøj. — N.Ø. for Onsbjerggd, som denne Ejendom og Olsløkke har Navn efter.

Petersborg, Gd og Hse [*pe·tərsbår*]. AL 1912 Petersborghuse; Gst 1916, Postadr9, Postadr 1943 Petersborg (Hse).

Pibereasper, Hs. Postadr9 Pibereasperne. — Naturnavnet Pibereasper.

Piberegaard (36. Sg) [*pi·varagœ·r*, 1947: *pi·varagœ·riŋ*]. K 1746—50 Pibere Gd; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Mansa Piberegd; Gst Pibergd. — Pibere „Fløjtespiller"; fra 1685 foreligger Skifte efter Peder Trølsen Pibere (Z).

Piberehus, Hs. Th Piberehuset. — Ø. for Piberegd.

Pibererøven, Hs [*pi·varara·vən*]. — Ø. for Piberegd, maaske samme som foregaaende. Sidste Led er Subst. bh. [*ra·w*], f. „Røv, Rumpe".

Pilegaard, Vestre- (69. Sg) [1947 *væstrə pi·lagœ·r*]. 1613 (Z) Pilegd; K 1746—50 pile gd; Thurah Piile(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Pilegd; Postadr 1941 V.-Pilegd. — Ifl. Z har Gd været beboet af Holtsfører Hans Christensen, der antog Navnet Pihl, og hans Søn, Skovrider Hans Hansen Pihl, død 1748. Ifl. Kendelseprot 1748 overtoges Gd derefter af Jens Siegfred Hansen Pihl.

Pilegaard, Østre- (26. Sg) [*ö·strə pi·lagœ·r*, 1947 ogsaa: *pi·lagœ·riŋ*]. BWK 1676 Pilgd; K 1746—50 Pilegd; Thurah Pile(gd); UrneNb Pilegd; UrneJb Piilegd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Postadr 1941 Pilegd. — Beboedes 1826 af Jørgen P. Piil (Z). Forleddet er snarest Trænavnet Pil, og Slægtsnavnet antaget efter Gaarden, jfr. u. V.-Pilegd.

Pinen, Hs [*pi·nan*]. Gst 1916 Pinen. — I Skoven Bolderis. Stedet kaldes nu ifl. Guide 1945 Skovfryd. Jfr. Kronavnet Pinen DS IX 46 og Naturnavnene Morgenpinen, Klemensker S., 661, og Marepinen, Olsker S., 663.

Puggesmedehus [*pogəsmedahü·zəd*]. — Ved Skarpeskade; her har boet en Smed [*pogəsmediŋ*] (Opt. 1943). Første Led er Dyrenavnet bh. Pugga, f. „Frø" (Esp).

Pælegaard (28. Sg). K 1746—50 Pæle gd; Thurah Pæle(gd); UrneNb Pællegd; UrneJb, Salchow 1813 Pallegd; M 1844, Mansa Pælegd; Guide 1886 Torupgd el. Pælegd. — Snarest Subst. Pæl. Formen Pallegd kunde indeholde Subst. bh. Pål „Pæl".

Pølsegaard (26. Sg) [1930: *pølsəgœ·riŋ*].

Raageled, Hs. Rønne Skiftepr 1739 Hans Jensen ved Raage Leedet. — Fuglenavnet bh. Råg, m. „Raage, Corvus frugilegus" (Esp).

Rabækkehus, Hs. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Rabeckehuset vesten Biørnegd. — Slægtsnavnet Rabæk.

Risbobjerg, Hs (50. SgPc). Postadr9, Guide 1945 Risbobjerg; Th Rispebjærg. — Vel Opkaldelse efter Rispebjerg i Pedersker S., 683.

Risby (54.—57. Sg) [*ri·zby·*; *ri·zby·gœ·ra*]. 1645 (Z) I Riisbye; K 1746—50 Risbye, UrneNb i Risbye; UrneJb i Riisbye; VSK Riisbyegde; Salchow 1813, M 1844 Riisbye; Gst Risby. — 54.—56. Sg er nu sammenlagte til een Gd, Risbygd, medens 57. Sg kaldes Nørre-Risbygd (Guide 1945). Subst. Ris „Krat", se Indl.

Risegaard (68. Sg) [*ri·zagœ·r*; 1947: *ri·zagœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 Rise-gd; Thurah Rise(gd); UrneNb I Risen, fordum Simens Gd; UrneJb i Risen, VSK I Risene; Salchow 1813, UK 1817, Mansa I Risen, M 1844 Riisen; Gst I Risene, Risegd. — Naturnavnet Risene.

Risemølle, fsv. Ml. [*ri·zamølan*]. Gst 1887 Risemølle; Th Risemøllen. — Ved Risegd.

Rundløkke, Hs (4. SgPc). Guide 1945 Rundløkke. — Se Indl. u. Løkke.

Samsingsbro, Hs. Postadr9 Samsingsbro. — Naturn. Samsingsbro.

Samsingsgaard (63. Sg) [*samsiŋsgœ·r*; 1947 *samsiŋagœ·riŋ*]. K 1746—50 Samsings gd; Thurah Samlings(gd); UrneNb Samsingsgd; UrneJb Samsings Gd; VSK Samsingsgd; Salchow 1813 Samsingegd; M 1844, Gst Samsingsgd. — Af Mandsnavnet Samsing. Gd ejedes ifl. Jb 1498 af Samsing Andersen, Jb 1625 Sambsing Andersen.

Sandemandsgaard. K 1744 Sandemandsgd.

Sandershøj, Gd (48. SgPc). Postadr9, Th, Guide 1945 Sandershøj. — Naturnavnet Sanderehøj.

Sigaard (67. Sg) [*si·gœ·r*]. K 1746—50 Sie-gd; Thurah Sie(gd); UrneNb Siegd; UrneJb Sie Gd; VSK Sidgd (om 13. Vg); Salchow 1813 Siegd; M 1844 Sidgd; Gst 1888 Siggd. — Adj. sid, bh. *si·ər*, Esp Indl 108. UrneNb bemærker, at Gd. har Navn „af de sie Enge"; Z kalder disse „en sid Kærmose" og bemærker, at de nu er tilplantede med Fyrreskov.

Simlegaard (Proprietærgd, herunder 53. Sg) [*səmləgœ·r*, nyere *səmləgœ·r*]. 1575 (Z) Simeldgd; KancBrevb 30/8 1577 Simlegd; HdDb 30/5 1578 (Z) Peder Hansen udi Simle; 7/7 1578 (18. Aarh, Gl. kgl. Saml. 3227 b 4°) Simmeldegd; KancBrevb 13/9 1583 Semelgd; 1597 (Afskr. Ny kgl. Saml. 398 c fol.) Sindegd; 1/4 1609 Hüb 562 Simblegd; 28/4 1609 Hüb 569 Simmelegd; 1616? Hüb 609 Simlegd; Jb 1658, AR 1660, Jb 1664 Simblegd; Ravn 1671 Cimblegd; BWK 1676 Simelgd; Jb 1696, 1719, K 1746—50 Simble gd; Urne Nb, VSK Simlegd, Salchow 1813, M 1844, Gst Simblegd. — Eksemplet 1578 udi Simle tyder paa, at Navnet opr. er obl. Kasus af et Simla, som forekommer i Norge og Sverige, og som antagelig er en Afledn. af Subst. Sime „Reb" (se DS VIII 86).

Simlegaardshus, Hs. Postadr9 Simblegaardshus.

Simonsgaard (68. Sg). UrneNb I Risen, fordum Simens Gaard. — Tilhørte 1598 Simen Pedersen, 1628 Hans Simensen (K. Kure).

Skaaningehjem, Hs (16. SgPc) [*skœ·niŋajəməd*; 1949 *skåniŋa-*]. — Indbyggernavnet Skaaning; her har ifl. Traditionen boet en Skaaning. Hedder nu Rosenvænget.

Skarpeskade (49. Sg, 4.—6. Vg) [*skarpəska·(gœ·rana)*; 1930 *ska·rpəska·*; 1947: *i· ska·rpəska·*; 49. Sg alene: *ska·rpəska·gœ·riŋ* el. *nårə ska·rpəska·gœ·r*]. 9/3 1434 j Skarpestathe; s. Dok. (1550 ÆDA IV 382) Scharpestadt; s. Dok. (1550 ÆDA IV 369) Stampestathe; 1528 Hüb 79 Skarppeskae; 1530? Hüb 82—83 Skarpeskade; 1530? Hüb 83 Skarppeskaffue; 21/12 1533 (Z) Skarpeskaffue; Jb 1598 Skarpeskouff; Smørskyld 1624 Skarpeschouf; Jb 1625 Schappeschouff; Nyker Kb 1690 Skarpeska; Nyker Kb 1694 Skarpeschae;

K 1746—50 Skarpeskade Bye; UrneNb i Skarpeskade; UrneJb Skarpeskade, til Skarpeskadebye; VSK Skarpeskade; Skougaard 1804 p. 329 Skarpeska; Salchow 1813 Skarpeskadegd, Skarpeskade; M 1844 Skarpe Skodegd, Skarpeskade By; Gst Skarpeskade. — Den ældste Form, fra 1434, ender paa -stathe. Efter Navnets Nutidsform vilde man være tilbøjelig til at anse den for en Læsefejl for -scathe, da t og c ofte er vanskelige at skelne fra hinanden, men et fornyet Eftersyn af Originaldokumentet har godtgjort, at der faktisk staar -stathe. Man kunde være fristet til at bortforklare Formen ved at erklære den for en Skrivefejl, men derved opnaar man blot at skulle bygge paa et i toponymisk Henseende langt ringere Tolkningsgrundlag, idet Ordet Skade [*ska·*] næppe kan være andet end Skade i Bet. „Fortræd" (ikke Fuglenavnet Skade [*skada*]), hvilket ikke synes at kunne give Mening som Gaardnavn. Det vil være bedre at forsøge, om der kan bygges Bro mellem Formerne -stathe og -skade. Formen j Skarpestathe er en Dativsform, i ubøjet Form maa man gaa ud fra -stath. Paa Bh. er Stad [*sta·*] den sædvanlige Endelse, svarende til -sted i andre Landsdele, se nærmere i Indl. u. Sted, og det er mærkeligt at dette Ord ikke har kunnet holde sig uforandret som Efterled, naar det er saa velkendt og almindeligt. Naar det alligevel er gaaet over til -skade [*-ska·*], kan der næppe gives anden Forklaring, end at det maa være sket under Indflydelse af Forleddets Sk-, at der er indtraadt Fjernassimilation (BrNGG II 215) eller Harmonisering (Jespersen, Fonetik p. 501), et iøvrigt temmelig sjældent Fænomen. Denne Fjernassimilation er efter Formerne at dømme indtraadt allerede i 16. Aarh. Et andet Eksempel paa Fjernassimilation i Stednavne er muligvis Tangelangsmose og Tangelangshus (Gst), Uggeløse S., Lynge-Frederiksborg Hrd., der i Markbogen 1683 hedder Tongeledz Mose. Forleddet er sandsynligvis Adj. skarp i Bet. „mager, ufrugtbar" (ODS Bet. 9); i sammensatte Stednavne finder vi undertiden Bindevokalen *ə*; f. Eks. *lånəˈdə·l* i Ibsker S., 674, 1569 lange daell; iøvrigt kunde formelt ogsaa foreligge Subst. bh. Skarpa, f. „mager, ufrugtbar Jordbund", jfr. Skarpen i Rønne Kbst., 641. Jordbunden i Skarpeskade er berømt for sin Magerhed: Håjt oppa i Skarpeskå dær e'nte gott å varra, dær går åta hæsta for ejn plou å fira for ejn harra (dette Vers meddelt af R.).

Skaventryne, Hs [*ska·vəntry·na*]. — Hus ved Rø Plantage. Vel Adj. bh. skaven (se ODS u. skavet) „skrabet; bar, nøgen; gnieragtig" og Subst. bh. Tryna, f. „Tryne", der især anvendes som Skældsord (Esp); hele Navnet formodentlig opr. Øgenavn til en gerrig Person.

Skiderestræde, Gd [*/i·dənstræ·də, /i·darastræ·də*]. AL 1912 [Sjiðerastræ·eð]. — Glt. Navn paa Munkegd. Skidenstræde er vel det oprindelige Navn, maaske hentydende til Lavningen tæt Ø. for Gden (jfr. Skidnegade, Nylarsker S., 653). Ejeren er derefter blevet kaldt Sjidarijn, saaledes i en Gaardremse (R), og Gaardnavnet er ændret til Skiderestræde.

Skindemyregaard (43. Sg) [*/iŋəmy·ragɶ·rana*; 1947: */iŋəmy·ragɶ·riŋ* el. *i· /iŋəmy·ra*]. Komm 1738 Skindemyhre gaarden; K 1746—50 (Kopi 1796) Skinne Myre Gd; Thurah Skinne-Myre(gd); UrneNb Skinnemyregd; UrneJb Skindemyre Gd; VSK Skindemyre (43. og 44. Sg); Salchow 1813 Skindemyregde (43. og 44. Sg); UK 1817 Skindermyregd; M 1844 Skondermyregd; Gst Skindermyre Gd. — At Navnet har været opfattet som et nedsættende Navn, fremgaar af en Bemærkning i Komm 1738: „er denne gaard ey bedere end som de andres, hvor fore den og kaldes Skindemyhre gaarden". Se iøvrigt under Naturnavnet Skindemyre.

Skindemyrehus. Rønne Skiftepr 1739 Monß Madtzen i skinde myre huuset.

Skinderbygaard (38. Sg) [*/enəraby·*; 1947: */iŋaraby·gɶ·riŋ* ell. *i· /iŋaraby·*]. 1558 (Z) Skedneby; 1746—50 (Kopi 1796) Skiennede Bye; UrneNb, UrneJb Skinnedebye (om 37.—38. Sg); Skougaard 1804 Sijnaraby; VSK, Salchow 1813 Skinnedebye (om 37.—38. Sg); UK 1817 Skinderebyegd; M 1844 Skinderbygd; Gst Skinderbygd. — Bh. Skindere [*/iŋara*] „Person der flaar selvdøde eller urene Dyr, Natmand, Rakker" (R, jfr ODS). I Glda. har Ordet ellers alm. Betydningen „Garver".

Skindtørrehus, Hs [*/iŋtårahi·zəd, /iŋtəra-*]. — Ø. for Kuregd. Ifl. Opt. 1944 benævnt efter en Mand med Tilnavnet [*/iŋtår, /iŋtåriŋ*], af Adj. bh.

sjijntorr „halvvejs tør, tør blot paa Overfladen" (Esp Till), her maaske snarere med Betydningen „radmager" (R).

Skovgaard (65. Sg) [*skawgœ·r(iŋ)*]. 1582 (Afskr. 1713 i UrneAdd) i Skoven; 1676 (Z) Skougd; K 1746—50 ska.-gd; UrneNb, UrneJb Skougd; 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 i Skoven; VSK Skovgd (om 14. Vg); Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd. — UrneNb bemærker, at der findes en god Skov af store Almer, Eeger, Asker, Hassel og Elle, 4 Td. stor.

Skrubbegaard, Nørre- og **Sønder-** (1.—2. Sg) [1947: *nårə* (ell. *no·rə*) *skråbegœ·r, sønrə skråbəgœ·r*; tils. *i· skråbə* ell. *skråbəgœ·rana*]. BWK 1676 Scrubbe; 1710 (Z) I Skrubbe; 1715 (Z) Skrubbe; Skiftepr 1724 Vdi Skrobbe; K 1744 Skrobbegd; K 1746—50 S[k]rubbe Gde; UrneNb Skrubbegde (1.—3. Sg); UrneJb Skrubbe Gde (1.—2. Sg); VSK Skrubbe; Salchow 1813 Skrubbegde; M 1844 Nordre-, Søndre Skrubbegd; Gst Nre-, Sr Skrubbegd. — Gammelt Præpositionsnavn. Se Naturnavnet Skrubbe.

Skrubbekrak, Hse [*skråbəˈkrak*]. 1889 (Th), Guide 1926, Guide 1945 Skrubbekrak. — Ved Skrubbegde. Naturnavnet Skrubbekrak.

Smedegaard (3. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Smedde Gd; UrneNb Smiddegd; UrneJb Smidde Gd; Salchow 1813 Smiddegd. — Nu Nørre-Muregd. Subst. Smed, maaske Familienavn.

Smedegaard (53. Sg) [*smedagœ·r(iŋ)*]. Jb Rgsk 1662 Smeddegd; Jb Rgsk 1663 Smiddegd; Jb 1691, Jb 1696 Smedegd; Fæsteprot 1714 Smidegd; UrneNb, UrneJb, Salchow 1813 Smiddegd. — Slægtsnavnet Smed. I Tingsvidne af 3/8 1649 (Z) hedder det, at Gd var øde, og at Slotsherren lader bruge Gd til Simlegd; Urne og Salchow betegner den som en Stæl til Simlegd. Paa den anden Side vides det, at den i 17. Aarh. har tilhørt Peder Smid (Jb 1624, Jb 1625, Jb 1658, Jb 1662), saa den har ikke været ubeboet hele Tiden efter 1649.

Sofiedal (39. Sg og 40. Sg) [*såfi·ənˈda·l*]. Gst, Postadr 1941 Sofiedal. — Af Ejerhustruer kan nævnes Sofie Katrine Mogensdatter, født 1812, og Sofie Henriette Nielsen, f. 1861 (K. Kure).

Sortebjerg, Gd (8. VgPc). Postadr9, Th Sortebjerg; Guide 1945 Sortebjærg. — Naturnavnet Sortebjerg.

Splidsby, Hse [*spli·sbö·ŋ*]. — Hedder officielt (Postadr, Gst) Splidsgaard Hse, ifl. Guide 1945 Splitsskov. Jfr. Assereby om Huse ved Asseregd.

Splidsgaard og **Lille-Splidsgaard** (25. og 22. Sg) [*spli·sgœ·r*]. 1627 (Z) Splidtsgd; Jb 1658 Splidtz gd; Jb 1661 Splidtzgd; Jb 1662 Splidtz Gd; Jb 1664 Splidtz gd; K 1744 Splisgd; K 1746—50 Splitz gd; Thurah Splitz (gd); UrneNb Store Splitsgd, Lille Splidsgd; UrneJb Splitz Gd, Lille Splitz Gd; VSK Splitsgd, Lille Splitsgd; Salchow 1813 Splidsgd, Lille Splidsgd; M 1844, Gst Splitsgd, Lille Splitsgd. — Jfr. Lb 1569 Splitz damb i Klemensker Sogn. Slægtsnavnet Splid; en Landsdommer Jep Splidh nævnes 1491 (Z).

Splidsmølle, Ml. [*spli·smølan*]. K 1725 (Th) Splitsmølle; MK 1817, Mansa 1851, Bull 1869 Splits Ml.; Postadr 1869 Splitse Ml.; Postadr9 Splitsmølle. — Ved Splidsgd.

Splidsskov, Hse. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 paa Spliids Skov; Guide 1945 Splitsskov. — Identisk med Splidsgaard Huse (Splidsby).

Spydelund, Hse [*spi·dəˈloŋ, spy·dəˈloŋ*]. AL 1912 [Spydelujn]; Gst 1916, Trap[4], Postadr9 Spydelund. — Af et fsv. Naturnavn, jfr. Spydelundsmose. Navnet skal ifl. Guide 1914 skyldes et Drab med Spyd i en forsvunden Lund. Der foreligger dog snarere en Omtydning af Subst. bh. Spidda [*speda*], f. „Strikkepind" (Esp), Sideform til Subst. Spid.

Stangegaard (42. Sg) [*ståŋagœ·r(iŋ)*]. Smørskyld 1634 Stangegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Stange Gd; Thurah Stange(gd); UrneNb Stangegd; UrneJb Stange Gd; VSK, Salchow 1813, UK 1817 Stangegd; M 1844 Strangegd; Gst Stangegd. — UrneNb sætter Navnet i Forbindelse med Stangebro, en Stenbro i Nærheden. Slægtsnavnet Stange, jfr. bl. a. Stangegd i Ø.-Larsker S., 671.

Stjernebakke, Gd [*sɫœ·rnəbakahu·zəd*]. Gst 1887 Stjernebakke; Gst 1916 Stjernebakken (Hs); Postadr9, Postadr 1943 Stjernebakken (Hse). — Opr. Naturnavn; Subst. Stjerne om Sted, hvor flere Veje mødes, jfr. Stjernen i

St.-Dyrehave og Gribskov, ogsaa Gadekryds i Møgeltønder (DS V 247). Ejendommen her ligger lige ved en Korsvej.

Stokkekilde, Hs (20. SgPc). Th Stokkekilde. — Jfr. Naturnavnet Stokkekilde.

Stormensminde, Hs (49. SgPc). Postadr9, Th Stormensminde; Guide 1946 Stormens Minde. — Ifl. Guide 1946 blæste Huset om i en Storm omkr. 1900.

Stærkerehus, Hs [*sta·rkarahu·zəd*]. — N. V. for Krashave. Forleddet er antagelig et Tilnavn af Adj. bh. starker „stærk"; jfr. m. H. til Formen Spagergd, Ø.-Larsker S., 671, og Horkereflej, Gudhjem S., 672.

Svalhøj, Mejeri. BhLdejd 1892 og 1899, Trap[4], Postadr 1943 Svalhøj. — Naturnavnet Svalhøj.

Sveltekrog, Hse [*swæltəkrå·giŋ*]. Postadr9 Svæltekrog (Sultekrog); I 1935 Sultekrogen [swæltəkrå·ginj]. — Ved Risby. Navnet forekommer flere Gange i Sognet som Mærknavn (se ndfr.).

Sæderegaard (2. Vg) [*sædaragœ·r*; 1930 *sæ·dəragœ·riŋ*]. K 1746—50 Sædere Gd; Thurah Sædere(gd); UrneNb, UrneJb Sæderegd; VSK Sædegd; Salchow 1813, M 1844 Sæderegd; Møller, Folkesagn 1867 Sæderagd; Gst Sædergd. — Slægtsnavnet Zedder; Gd tilhørte 1662 Kapt. Hans Zeder; endnu 1680 nævnes Hans Zedder som Ejer, men han døde 1690 i Armod i Rønne Hospital; hans Søn Mikkel Sæder ejede den senere (Z).

Sædere Udbyggerhuse. K 1744 Seder Udbyggerhuuse.

Søsende, Hse [*jö·s'læna*]. Postadr 1932 Søsæne (Søsende); Postadr 1943, Guide 1945 Søsende. — Ved Sydenden af den nu tørlagte Præstesø (Præstemose).

Tallerkengaard (51. Sg). UrneJb Talerken Gd. — Andet Navn paa Kæmpegd, hvilket Navn Urne tolker af Kimper „Klumper, Boller i Suppe"; en Kone paa Gaarden skulde være kendt for sin Suppe, og det foreliggende Navn maa vel referere sig til denne Tradition.

Thoruppegaard (28. Sg) [*to·ropagœ·r*; 1930 *to·råpagœ·riŋ*]. Guide 1886, Gst Torupgd; Postadr 1941 Thoruppegd. — Slægtsnavnet Thorup; Rasmus Andersen Thorup arvede 1791 Gd efter sin Fader Anders Jensen, og solgte den 1805 (Z). Hed tidligere Pellegd. Guide 1914 bemærker: Thorup Gd. Før Pælegaard, som Ejeren har erstattet med det ny Navn, som nu er kendt og brugt.

Tofte, Hse [*tawta* el. *tawt*]. Gst 1887 Tofthus; Postadr 1897 Tofte; AL 1912 Tauteh.; Postadr9, Trap[4], Gst, Postadr 1943 Tofte. — Ved den nedlagte Toftegd. Toft, se Indl.

Toftegaard (3. Vg). Jb 1664 Toftegd; Jb 1671, 1684, Skiftepr 1691 (Z) Toftegd; Thurah Tofte(gd); UrneNb, UrneJb, Salchow 1813 Toftegd; M 1844 Tofte-Stol. — Salchow 1813 bemærker, at Toftegd er Stæl til Hasle, uden Bygning, og Matriklens Tofte-Stol er derfor sikkert Fejl for Tofte-Stæl.

Tornbygaard (62. Sg og 12. Vg) [1930 *to·rnby·*]. K 1746—50 Torne-bye; UrneNb Tornebyegd; UrneJb Tornebye Gd; VSK Tornebye; Salchow 1813 Tornebyegd; M 1844, Gst Tornby, Torneby. — Subst. Torn, bh. *to·rn* (Esp Indl. p. 74).

Tornegaard (48. Sg) [*to·rnagœ·r*; 1947: *to·rnagœ·riŋ*]. K 1746—50 Tornegd; Thurah Torne(gd); UrneNb Tornegd i ældre Tid[er] Egeskovs Gd; Urne Jb Tornegd, fordum Egeskousgd; VSK Tornbyegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Tornegd. — Subst. Torn.

Torpegaard (13. Sg) [1930: *tårpagœ·riŋ* eller *pœ· tårpa*]. Skiftepr 1681 Torpegd; K 1746—50 dorpe gd; Thurah Dorpe(gd); DAtl Dorpegd; UrneNb, UrneJb, Salchow 1813, M 1844, Gst Torpegd. — UrneNb: „af Torpe bakken, hvor ikkuns woxer lidt Græß og smaaet Lyng". Ifl. Jb 1598 beboedes Gd af Torbenn bendsenn, men har næppe Navn efter ham, da Præpositionsforbindelsen tyder paa et oprindeligt Naturnavn.

Torpegaard (3. Vg). UrneMin 8 Torpe-Gd eller dend 3die Vaarnede Gd.

Trasehus, Hs [*tra·z(a)hu·zəd, pœ· tra·z*]. VSK Paa Trods; I 1935 [trå·zahu·zəð]. — Ved Vejen fra Grubbemølle Bro mod Krummeled. Hele Egnen N. for Duebjerggde kaldes Tras. Da baade dette Navn og det hermed identiske Husnavn Paa Tras i Aaker S., 684, udtales med stemt s, kan det ikke

være Subst. Trods, bh. [*tra·s*] (Esp Indl 15 og 45), der foreligger. Det bh. Vb. trâsa [*tra·za*], Sideform til träsa [*træ·za*] „drage Aanden meget besværligt, næsten rallende" (Esp og Esp Till), er hverken formelt eller betydningsmæssigt tilfredsstillende. Snarere foreligger der et Subst. svarende til sv. trasa, f. „Las, Pjalt", sv. dial. trase, m. og tras, n. (Rietz), no. dial. trasa, f., trase, m. og tras, n. (Torp, NEO), lollandsk Trase „Rulle af Uld, Tøje" (Molbech).

Trommeregaard (47. Sg) [*trâmaragœ·riŋ*]. UrneJb Gaasegd olim, nu Trommeregd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Mansa, Guide 1887 Trommeregd. — Tilnavnet Trommere „Trommeslager"; 1705 Skifte efter Mads Nielsen Trommer; efter ham beboedes Gd. af Sønnen Jens Madsen Trommer (Z).

Træbenegaard (40. Sg) [1947: *træ·be·nagœ·riŋ*]. K 1746—50 Træbene gd; Thurah Træbeene(gd); UrneNb Træbenegd; UrneJb Træbeene Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Mansa Træbenegd; Gst Trebenegd. — Tilnavnet Træben. Beboedes 1681 af Jens Træben (Z). Jfr. Gunnar Knudsen, Det bornholmske Stednavn Træbenegaard, i DSt 1934 p. 121 flg.

Træbenemølle, Ml [*træ·be·namølan*]. Postadr7, Guide 1914, Gst Træbenemølle; Th Trebene Mølle; Træbene Mølle. — Ved Træbenegd.

Trægaardshøj, Hs. Postadr9, Th Trægaardshøj; Guide 1945 Trægaard Høj. — Naturnavnet Trægaardshøj.

Tumult, Hs. VSK Tumult. — Ved Aagd.; den nærliggende Bro over Muleby Aa kaldes i en Dagbogsoptegnelse 1789 (Afh. P. Thorsen 1942 p. 88) Tumultsbroen. Subst. Tumult.

Tyndekuldegaard (15. Sg) [*tyŋəkoɭa(gœ·r)*; 1930 *tyŋəksɭagœ·riŋ*]. 1622 (Z) Tøndekuldgd; Nyker Kb 1694 paa tyndekulle; Skøde 1699 3/3 (Z) Tynekullegd; Rønne Skiftepr 1739 paa Tyndekulde; K 1746—50 Tynekulle; Thurah Tynekille(gd), rettet af Urne til Tynnekielde; DAtl Tynekildegd; UrneNb Tynnekultegd; UrneJb Tyndekuldegd; VSK Tondekulde; Salchow 1813 Tyndekullegd; M 1844, Mansa Tyndekuldegd. — Subst. Tønde el. Adj. tynd, vel snarest det første.

Tyskegaard (7. Vg). K. Kure Tyskegd.

Tævehus, Hs [*tæ·wahü·zəd*]. Th Tævehuset. — Ved Samsingsbro. Ifl. Opt. 1944 opkaldt efter [*ha·nə pe·tər tæ·wa*], hvis Tilnavn kan være Subst. bh. Täwa, f. „Rus" (EspTill).

Tæveskidshus, Hs (44. SgPc) [*tæ·wəʃi·da, tæ·wəʃi·dshü·zəd*, 1947: *tæ·wʃi·dəhü·zəd*]. — Navnet er dannet som Pendant til det gamle Navn Hundelortegd paa den nærliggende 45. Vg, af Subst. bh. Täwa, f. „Hunhund" (EspTill) og Subst. bh. Sjida, f. „Skarnet i dyriske Legemer" (Esp) el. Sjid [*ʃi·d*], m. „Ekskrement" (R).

Tørbernegaard (17. Sg). UrneNb Tørbernegd; UrneJb Tørbernegd, Bekkegd; Ipsen K 1839 Torbene (Bække)(gd). — Ældre Navn paa Bækkegd. Af Mandsnavnet Tørbern, Sideform til Torbern. Gaarden ejedes ifl. Jb 1661 af Thorben oelßen.

Tørregaard (31. Sg) [*tö·ragœ·r*; 1930: *tö·rəgœ·riŋ*]. K 1746—50 Tyregd; Thurah Tyre(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Tøregd; M 1844 Torregd; Gst Tøjregd. — Urne viser nogen Usikkerhed angaaende dette Navn; i Nb tilføjer han i Parenthes: ell. Toiregd, men dette er overstreget, og i sit Ekspl. af Thurah retter han til Tørve-. I Nb bemærker han: „af Tørve Skær i Dale deromkring, dog ei af Betydenhed". Navnet indeholder, efter Udtalen at dømme, næppe bh. Torru „Tørv", snarere Subst. bh. Töre „Tøjr"; i saa Fald er dog Udtaleformen *tö·rə* den maalægte Form (R).

Ved Bregneshave, Hse [*brajnəsˈha·wa*]. Postadr9 Ved Bregneshave (Hse); Postadr 1943 Ved Bregneshave. — Naturnavnet Bregneshave.

Vildebræet, Hs [*viɭabræ·(ə)d*]. AL 1912 [Vijlabræ·eð]. — Ifl. AL et Hus N. for Bolbygd, men ifl. Opt 1944 Huset S.-Gildesbo. Navnet maa hænge sammen med den bh. Talemaade komma på vijllabräd „hengive sig til Vildfarelser, begaa Udskejelser; give efter for Fristelser" (Esp p. 499).

Vysteskidtegaard (45. Sg) [*vy·staʃi·tagœ·riŋ*]. Z Vystasjittegd. — Spøgefuld Omdannelse af Hundelortegd. Bh. Vȳst „Hund".

Æggebjerg, Hs. Postadr9 Egebjerg; Guide 1945 Egebjærg. — Naturnavnet Æggebjerg.

Æggeslot, Hs [*æ̜ja'slåt*]. Th Æggjaslot. — Spøgende Navn paa Hus ved Møllegd.

Øen, Hs (6. SgPc) [*ö·n, pœ· 'ö·n*]. Postadr9 Øn; Th Øen; I 1935 [*ö·n*]. — Navn paa højereliggende Terræn med en Ejendom mellem Spydelund Mose og Bedegade Mose; kaldes ogsaa Kristiansø efter Ejeren Kristian Sonne (Opt 1949).

Østertoft, Hs. Guide 1945 Østertoft. — Ved Dyndegd.

Nyere Navne paa Gde og Huse (hovedsagelig yngre end 1900): Aahus, Aalyst, Aaløb, Aarsballedalen, Aldershvile (3 Hse, et af dem 2. VgPc), Aldersro (44. SgPc, 49. SgPc, 10. VgPc), Allansminde (49. SgPc), Arbejdslyst (2 Ejendomme, 20. SgPc og Baggds Fortov), Bakkedal, Bakkehus, Bakkely (23. SgPc, 27. Sg Lynglod, 35. SgPc, 39. Sg Fortov), Bakkevang, Bavnedal (53. SgPc), Berlin, Birkely (50. SgPc), Bjergly (29. SgPc), Bjørnehøj (10. VgPc), Bjørnevang (10. VgPc), Bjørnshøj (10. VgPc), Blomsterborg, Blomsterlyst (49. SgPc), Bodilsminde (8. VgPc), Borgly (2. VgPc), Brodal (14. VgPc), Brogaardshus, Bækkedal (2 Steder, et af dem 30. SgPc), Bækkegaards Hus (17. SgPc), Bækkehus (18. SgPc), Bækkelund (16. SgPc), Bækkevang (11. Sg Lynglod), Bøgely, Charlottenlund (8. VgPc), Christiansø (25. SgPc), Colbergsminde, Dalbyhøj (20. SgPc), Dalshøj (15. VgPc, 30. Sg Fortov, 44. Sg Lynglod), Damsminde (62. SgPc), Damsskov, Damvang (30. Sg Fortov), Danevang (MatrNr 6a), Edvardsminde, Egebjerg (Præstegd Pc), Egehøj (39. SgPc), Egelund, Egely (12. SgPc, 29. SgPc), Egesholm (36. SgPc), Egevang (62. SgPc), Ellelund (48. SgPc), Engdal, Enghave (42. SgPc), Enghøj (flere Hse, bl. a. 60. SgPc, 2. VgPc og 42. SgPc), Engleminde (flere Hse, bl. a. 18. SgPc), Engly (2. VgPc), Engvang (7. SgPc, 36. SgPc, 53. SgPc), Faarehus, Farmen (42. SgLynglod), Fredebo (43. SgPc), Fredenshaab (29. SgPc), Fredenshjem, Fredenslyst (20. SgPc), Fredensminde (25. SgPc), Fredly (34. SgPc), Fredshjem, Fredshvile, Fredsminde (9. VgPc), Fremtidshaab (4. VgPc), Fridasholm, Frydendal (flere Hse, bl. a. 27. SgPc), Frydenlund (3. SgPc, 13. SgPc), Frydenlyst (35. SgPc), Fyrrehøj (39. SgPc), Fædresminde (12. SgPc), Godthaab (28. Sg Fortov og Hse i Klemensker Kirkeby), Granely (53. SgPc), Graneminde, Granhøj (3 Steder, et af dem 39. SgPc), Granlund (53. SgPc), Granly (flere Hse, bl. a. 35. Sg Fortov, 42. Sg Lynglod, 43. SgPc), Grønhjem (33. SgPc), Grønhøj, Grønlandsminde, Grønly, Grønnedal (31. SgPc og Lynglod), Grønvang (flere Hse, bl. a. 18. SgPc, 27. Sg Fortov, 42. SgPc og 54. SgPc), Hammershus, Havebo (39. Sg Pc), Havelyst (7. SgPc), Helmerhus, Hjemly (35. SgPc og Degnegaardspc), Hjortshøj (56. SgPc), Hjørnegave, Hulvang (53. SgPc), Hyldeholt (14. Sg Lynglod), Hyldelyst (20. SgPc), Hyrdensminde (27. SgPc), Højstubbe, Højvang (29. SgPc), Jakobsminde (flere Hse, bl. a. 20. SgPc), Julsminde (10. VgPc), Jydehøj (13. VgPc), Jørgensminde, Kajbjerg (22. SgPc), Karensminde (2 Hse, det ene 20. SgPc), Karlshøj (24. SgPc, 45. SgPc), Kastaniebo, Kildesbo (7. VgPc), Kildeshøj (45. SgPc), Kildesro (45. SgPc), Klippely (7. Sg Pc, 27. Sg Lynglod), Klippelyst (35. SgPc), Kløvendal, Knudshøj (12. SgPc), Kofoedsminde, Kokkedal (14. SgPc), Korslund (45. Sg Lynglod), Krashøj (20. SgPc), Kratlund, Krogsholm, Krøjersminde, Kæmpesminde, Lamhøj, Landlyst (20. SgPc, 29. Sg Fortov, 39. SgPc og 27. SgPc), Landsminde (44. SgPc), Langemyrhus, Lillebo (3 Hse, herunder 40. SgPc og 10. VgPc), Lillehave (44. SgPc), Lillevang (7. Sg Fortov, 35. Sg Lynglod, 48. SgPc), Lindholm (35. Sg Fortov), Lisenlund (14. Sg Fortov), Louisenhøj, Ludvigsminde, Lundsgaard, Lundshøj (10. VgPc), Lundsro, Lykkeborg, Lykkedal (15. SgPc), Lyngholt (Gd), Lynghøj (Gd og Hs), Lyngkær, Lynglyst, Lyngtofte, Lyngvang, Lyshøj (53. SgPc), Lysvang (18. Sg Fortov, 67. SgPc), Lærkehus, Lærkelund (20. SgPc, 26. SgPc), Lærkely (45. SgPc), Lærkenborg (25. SgPc), Lærkeshøj (33. SgPc), Maglesminde (6. Sg Lynglod), Margrethesminde (45. SgPc), Marielyst, Marienhaab (37. SgPc), Marienhøj, Mergelhøj (44. SgPc), Mortensminde, Mosager (40. SgPc), Mosekær (18. SgFortov), Mosevang (53. SgPc), Mosevangen (32. SgPc), Munkedal (8. VgPc), Murehus (4. SgPc), Myrelund, Møllehøj (1. Sg Lynglod), Møllevang, Nyby (54. SgPc), Nyholm (7. VgPc), Nyholt (27. Sg Fortov, 38. SgPc), Nyvang, Nøddebo (27. SgPc), Nørholt, Olivendal, Olsensminde, Olsminde, Pihlsminde, Pile-

skoven, Pilevang (57. SgPc), Polakhuset (16. SgPc), Præstebakke (Præstegaardspc), Risbyholm (56. SgPc), Risbyhus (56. SgPc), Risbyvang (55. SgPc), Risenborg (68. SgPc), Risholm (57. SgPc), Rosenhøj (Gd og Hs), Rosenlund (40. SgPc), Rosenly, Rosenvang (40. SgPc), Rosenvænge (16. SgPc), Rømersminde (9. VgPc), Sjøborg, Skovbrynet (39. SgPc, 52. SgPc, 2. Vg Fortov), Skovens Minde (36. SgPc, 56. SgPc, 35. Sg Fortov), Skovfryd (56. SgPc, 8. SgPc, 35. SgPc), Skovholt, Skovkrog (Baggdspc), Skovly (34. Sg Fortov, 19. Sg Fortov), Skovlæ, Skovro (27. Sg Lynglod), Skovsborg, Skovsholm, Skovshøj, Skovsminde (25. SgPc), Skovvang (25. SgPc, 31. SgPc), Skrænten (44. SgPc), Skyldvang, Smedevang (47. SgPc), Solager, Solbakken (7. VgPc), Solhøj (27. SgPc), Solvang (20. SgPc, 44. SgPc, 53. SgPc), Sorgenfri (25. Sg Lynglod), Stenlyst (37. og 38. SgPc og Lynglod), Stenvang (37. SgPc og Lynglod), Svalvang (13. VgPc), Svinehøj (16. SgPc), Svinghøj, Søbo, Søborg (Baggds Fortov), Søholt (31. SgPc), Sølyst (51. SgPc), Sønderborg (8. VgPc), Tornborg (2 Ejendomme, heraf 12. VgPc), Tornhøj (47. SgPc), Tornly (8. SgPc), Tornlyst (8. SgPc), Torshøj (42. SgPc), Torsminde (10. VgPc), Trekroner, Trægaardsminde, Tækkersminde (9. SgPc), Valdesminde (32. SgPc), Vejrbakken, Vennershøj (Præstegaardspc), Vennerslyst (67. SgPc), Vennersminde (4. SgPc), Vesterled, Vestervang (34. SgPc), Vibelyst (3. SgPc), Vilhelmsminde (44. SgPc), Virkelyst (25. SgPc, 3. SgPc), Østerbo, Østerli, Østervang (flere Lokaliteter, bl. a. 1. VgPc og 40. SgPc).

NATURNAVNE.

Aabakker [1930 *œ·bakana*]. Th Aabakkerne. — Bakkeskrænter paa begge Sider af Baggeaa ved Risegd. Om Navnet, se u. Knudsker S., 651. || **Aakroge** [*œ·krå·gana*]. Guide 1885—87 Aakroge (Eng). || Aakrogeeng [*œ·krå·gæŋən*]. || Aakrogestykke [*no·rə œ·krå·gastyɬə, sønrə œ·krå·gastyɬəd*]. — Marker og Enge ved Brogd og Skovgd ved en Krumning af Baggeaa.

Aaboens Forstue [*œ·bo·əns fåstawa*]. Teinnæs [åboens fåstâua]. — Et lille Vandhul ved Marevadgd. En Udlod hed Aaboens efter en Mand kaldet Aabo (Teinnæs). Aabo er det bh. Navn paa Edderfuglen (Esp).

Aarsballerne [ˈœ·r|spa·ɭa|bakana]. K 1744 Aasballe; K 1746—50 Aarsbale Bakken; K 1778 Aarsballene; Skougaard 1804 p. 329 Arsbaldene; VSK Artsballerne; Panum 1830 p. 14 Aarsballebakken; Esp Årsbajlana; Gst 1886 Aarsballer; AL 1912 [Aarsbajlana]. || Aarsballe Dal [*œ·rsba·ɭada·liŋ*]. Th Aarsballedalen. — Aarsballerne var opr. to Smaahøje Ø. for Aarsballegde, den ene nu sløjfet ifl. Guide 1914. Navnet forklares af Skougaard 1804 (p. 329): „to smaa Bakke, hvorimellem Landeveyen ligger, hvilke formedelst sin Figur kaldes Arsbaldene, da de ligne Bagdelen af et Menneske". Esp anfører et Appellativ Årsbājl, m. „Artsbalde" og opfatter ligesom Skougaard Stednavnet som Plur. best. Form heraf. Forleddet i denne Sammensætning hedder ganske vist i Bh. Ars [*a·rs*], altsaa med anden Vokal, men Ordet kan være indlaant flere Gange til forskellig Tid. Om Anvendelsen af Ordet Ars i Sammenligningsnavne i Norden, Tyskland og England se Lidén i NoB 1931 p. 95 f., Franzén, Vikbolandet (1937) p. 79, Ohlsson, Blekingskusten (1939) p. 163 (m. Henvisn.), DS III 403 (u. Øst), Jellinghaus, Die westfälischen Ortsnamen[3] p. 12 f., Mawer-Stenton, The Place-Names of Worcestershire (1927) p. 389.

Aasen [*œ·ziŋ*]. Teinnæs [åzijnj]; I 1935 [å·zinj]. — Navn paa Marker ved Nørregd og Marevadgd. Sidstnævnte Sted er der ifl. Teinnæs en Bølge i Terrænet med Lavning til begge Sider. Aas, se Indl.

Abilddal [*a·v(ə)lada·l*]. || Abilddalsstykke [*a·v(ə)lada·lsstyɬəd*]. — Ved Bjergegd. Subst. Abild „Æbletræ"; bh. Avijll (Esp), ogsaa åvil, åvel (R).

Askehave [*askəha·waŋ*]. Skovsession 1716 aske hauen; MK 1817 Aske Haven. — Paa MK 1817 Skoven N. for Simlegd; i Opt. 1944 kaldes denne Simlegaardsskoven, mens Askehave er Navn paa Marken umiddelbart S. for Gaarden. || **Askeløkke** [*askəlyɬan*]. — Ved Risegd. Forleddet er Trænavnet Ask.

Aspedal. Lb 1569 paa Aspedals Aass, Aspedallenn, Aspedals aassenn. — Trænavnet Asp.

Baaden. Jul paa Bornh. 1946 p. 19 „Bådinj" (Baaden). — Jordfaldshul i Bakkerne ved Bjergegd. Sammenligningsnavn.

Baggeaa [*ˈbagœ·rsˈœ·n*; *bagœ·n* (R)]. 20/11 1633 UrneAdd Bagge Aaen; BWK 1676, ResenK Bagge Aa; Sl. 17. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Baager Aae; K c. 1700 Baggeaae; K 1746—50 bagge-aae; Falenkamp 1783 Bagge-Aae; Skougaard 1804 p. 236 Bagge Aaen; Salchow 1813 Baggeaae; Panum 1830 p. 18 Baggaardaaen; Mansa 1851, Bull 1869, Gst Bagaa. || **Baggebro.** 1682 (Th) Baggebro. || **Baggedam.** MK 1817 Bagge Dam; Salchow 1813 Baggegaards Mølledam. — Elliptisk for Baggaardsaa, -bro og -dam.

Bakkeløkken [*bakalyɬan*]. Teinnæs [bakkalyjkjan]. — Mark til Marevadsgd i sydl. Del af Torpebakker. || **Bakkestykke** [*bakastyɬəd*]. Th Bakkeager. — Til Skovgd.

Balsmyr [*balsˈmy·r, balsəˈmy·r(a)*]. 25/6 1480 Baldzmyre; 7/1 1680 (Z) Baldsmyre; K 1746—50 Bals-myr; Thurah Bals-Myre eller Mose; Kongl. allernaad. priviligerede Efterretninger om nye Bøger og lærde Sager i Danmark og Norge for Juli og Aug. 1757 p. 904 ff. Bælts-Myr, Balts-Myre eller Mose; Bugge 1771 Bals Myr; VSK Orig Bals Myre; Skougaard 1804 p. 230 Balsmyr; Salchow 1813 Balsemyre; MK 1817 Bals Myre; UK 1817, Mansa 1851 Bals Myr; Bull 1869 Bols Myre; Gst Balsmyre. — Den ældste Form tyder paa, at Forleddet er et Ord med opr. ll eller ld, vel Subst. bh. Bājl, m. „Balde, Balle, fremstaaende kjødrig Deel paa Legemet" (Esp); palatalt l findes normalt ikke foran Konsonant (Esp Indl § 102,4). Der kunde ogsaa foreligge Subst. glda. balgh, m. (i Stednavne) „Terrænforhøjning", sigtende til de nærliggende Simlegaardsbakker. Ordet er meget alm. i danske Stednavne, især som Efterled (-balle), men forekommer ikke ellers i Bh.

Barnhøj. INM 1882 Barnhøi; Vedel BhO p. 254 Baunehøj; I 1935 [barnhøj]. — Sløjfet Gravhøj Sydvest for Kofodgd. Subst. Barn. Til de talrige Barn(e)høje Landet over knytter der sig ofte Sagn, se Sydslesv. Stedn. VII 6 f.

Basteaa, se Olsker S., 663.

Bavnebakke [*bå̰ŋəbakaŋ*]. Kgl. allernaad. priv. Efterretninger om nye Bøger og lærde Sager etc. Juli—Aug. 1757 p. 904 Bogne-Bakken; MK 1817 Pibbere Baune Bakke. — Formen fra 1757 gælder Bavnebakken i Simlegaardsbakker, hvor ogsaa Signaturen el. Betegnelsen Bavn forekommer paa K 1746—50 og senere Kort. Udtalen og Formen 1817 angaar Bakken ved Pibergd. Bavn, se Indl.

Bedegade [*be·dəga·da*]. Rønne Skiftepr 1739 Mons Persen uden for Bede Gade; Th Bedegade (Egn). || Bedegade Aa [*be·dəga·dœ·n*]. || Bedegade Mose [*be·dəga·dəmåzaŋ*]. Th Bedegademose. — Identisk med Spydelund Mose. Bedegade er Navn paa Egnen omkring Bedegade Gde, anført som Stednavn af Esp (u. Bedegada): „di bo i Bedegada i Klemensker". Navnet forekommer adskillige Steder paa Øen og betegner ifl. en gammel mundtlig Tradition græsbevoksede Udmarker, beregnede til Græsning for Hestene, naar Befolkningen i Ufredstider samlede sig til Forsvar (se Esp u. Skaggelfajl). Om det drejer sig om Græsgange til militært Formaal eller blot om Græsningsgader i Almindelighed, er dog ifl. R uvist.

Bjergebakker. Th Bjergebakkerne. — Ifl. Th sydligt i Sognet. || **Bjergesti.** INM 1882 Bjergesti. — Ved Muredam, paa Grænsen til Olsker S. || **Bjerget** [*bjæ·rəd*]. Teinnæs [bjæred]. — Høj, skovklædt Bakke N.V. for Marevadgd. || Bjergsbækken. Teinnæs [bjærgsbæjkjijnj]. — Sumpet Skovstrækning ved Bjerget. Bjerg, se Indl.

Bjørnebakker [*bjö·rnabakana*]. 1836 Thaarups Pap Nr. 19, Thaarup 1839 p. 100 Bjørnebakker; INM 1870, INM 1882 Bjørnebakkerne; Gst Bjørnebakker. — S.V. for Bjørnegd. || **Bjørnebjerg.** Lund c. 1820 Biørnebierg. — N.Ø. for Bjørnegd. || **Bjørneskov** [*bjö·rnaskawiŋ*]. Guide 1885—87 Bjørneskov; I 1935 [björnaskâuinj]. — I Bolderis, paa Bjørnegaards tidligere Grund (I 1935). Bjørne- er derfor i samtlige Navne elliptisk for Bjørnegaards-.

Blaakær [*blœ·ɬæ·r*]. — Krat N. for Piberegd. Adj. blaa, antagelig i den gl. Bet. „sortblaa, sort, mørk".

Blaaskinde [*blœ·ʃiŋa*]. Th Blaaskinde, Blaasjinna. — Navnet er optegnet

to Steder i Sognet, dels som Navn paa en Udlod til Bjørnegd, beliggende S. for Gaasemade, dels som tidligere Navn paa Dyrstenshøj, Parcel til Aagd. De to Lokaliteter kan have Navn af den Dal, som strækker sig mellem dem. Se Blaaskinde u. Rønne Kbst., 641.

Bladet. 27/5 1801 BhS IX 59 Bladet. — Eng N.V. for Ladegd. Sammenligningsnavn. Bordblad kendes som Engnavn andre Steder i Landet (KH).

Blomsterager [*blåmstəra·gər*]. — Mark v. Samsingsbro. Subst. bh. Blomster, n. „et Blomster, en Blomst" (Esp).

Blæsbjerg [*blæ·zbjæ·r*]. — Andet Navn paa Langebjerg ved Kæmpegd. Almindeligt Navn paa Høje og Bakker og paa Huse, der ligger udsat for Blæsten.

Boager [*bo·ˈa·gər*]. — Mark ved Dyndegd. Af Subst. Bo „Bolig" el. Bod „Skur, Hytte".

Bolderis [*boɭaˈri·z, i· ri·zən*]. Lb 1569 Bolleriis; Komm 1738 Bolderiis; Jb 1743 Bolleriis; K 1746—50 boller Ris; Skovsession 1752, 1772 Thaarups Bh II 110 Bolderiis; UrneJb Bolderiis, Bolderis (Eng); Salchow 1813 Bullerisen; MK 1817 Bolleriise; UK 1817 Bolleriis; Guide 1887 Bolleris; BhSoc 24/5 1921 Bojlaris; I 1935 [bolja·ri·z], ældre Navn [ri·zən] „Risene"; G&N 1937 p. 54 Bolde-Ris. — Skov- og Engstrækning N. for Degnegaarden, tidligere sammenhængende med Kirkemarken (Udmark). Forleddet er vel Kvindenavnet Bodil, glda. Bōthil, bh. Bojll (Esp) el. Bujll (R). Der fortælles paa Egnen Sagn om en Skat, som skal være nedgravet i B. af en hedensk Kvinde ved Navn Bodil (Bojl) (se BhSoc 24/5 1921).

Borgedal [*bårada·liŋ*]. || Borgedalsbakke [*båraˈda·lsbakaŋ*]. — Dal og Bakke ved Tøjregd og Lokkegd. Navnet har sikkert Sammenhæng med Borgedalene i Rø Plantage, se Rø S., 664.

Bosmyr Bakke [*båzmy·r baka*]. Teinnæs [båzzmyrabakka]. — V. for Marevadgd. Forleddet er Subst. bh. Boss (Bozz), n. „gammel blød Halm, Affald af Halm, Lyng o. l." (Esp), spec. om Straa uden Kerne (R). Ifl. Teinnæs var Kornet slemt til at gaa i Leje her, saaledes at det ikke satte Kerne. Ordet er velkendt i nord. Dialekter, sv. dial. bås, no. dial. og færøsk bos „Halmaffald" o. lgn., jy. bus „vissent, fjorgammelt Græs".

Bredager [*bre·a·gər*]. — Mark til Dyndegd. || **Breddam** [*bre·ˈdam*]. Teinnæs [breˈdamm]. — Skovparti ved Marevadgd. Adj. bred.

?Bredningskule. Lb 1569 Brenings kulenn.

Bregneshave [*brajnəsˈha·wa*]. || Bregneshave Bro. Guide 1914 Bregneshave Bro; Gst Bringeshave Bro. — Plantenavnet Bregne (Filices), hvis ældre Former i Bh. er Brigne, Bringne, Bringe o. lgn. Ordet er opr. Neutrum og bruges endnu som Kollektiv („Bregnebevoksning" o. lgn.) med dette Køn, mens den enkelte Plante nu hedder Brigna, f. (R; jfr. Esp Indl § 109 Anm.).

Broager [*bro·a·gər*]. 1802 (Th) Broager. — Ved Samsingsbro. || **Broager Ren.** 1802 (Th) Broagerreen. — Ved Brogd. || **Broeng.** 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Broengen. — Ved Aagd. || **Brostykke** [*bro·styɭəd*]. Ved Broen V. for Brogd.

Brøddejorden [*brødəjo·rn*]. Teinnæs [brøddejorn]. — Ved Marevadgd. Vb. bh. brødda „brage Hør" (Esp); ifl. Teinnæs var der en „Brøddegrav" ved Marken.

Brødjorden. I 1935 [brøð·jo·rn]. — En sent opdyrket Mark ved Asseregd. Subst. bh. Brødd-Jor „jord, som første gang er taget under plov; nyopbrudt udmark" (R).

Buskemyr. C. 1780 ThaarupsBh V Buske-Myr. — „Paa Store-Lyngen, Nord-Ost fra Clemensker Sogn". Subst. Busk, bh. Boska, m.

Bækager [*bæɭa·gər*]. Th Bækager. — Marker ved Bjergegd og Skovgd. || **Bækkegroben** [*bæɭagrå·vən*]. — Grøft, der gennemskærer Bækkestykket v. Skovgd. Efterleddet er Subst. Grob (ODS), bh. Grōv [*grå·v*] „Grøft" (Esp). || **Bækkeskov.** Th Bækkeskoven. — Ved Bækkegd. || **Bækkestykke** [*bæɭastyɭəd*]. — Ved Skovgd. Subst. Bæk.

Bøllesbjerg. VSK Bøllesbierg; Bull 1869 Bøllesbj. — N.V. for Risby, mul. identisk med Rævekule. Næppe Plantenavnet Bølle „Vaccinium", som paa

Bh. hedder Bøllenbær (Esp) eller Byjllenbær (R). Snarere Tilnavnet Bølle (DgP).

Daleeng. Højesteretsdom 5/5 1694 (Z) Bolderis og Fogeddalen eller Daleengen. — Subst. Dal.

Damager [*dama·gər*]. Teinnæs [damâger]. — Marker Ø. for Risbygd og Ø. for Marevadgd, det sidste Sted ved en Dam (Teinnæs). || **Damløkke** [*damlyɬan*]. Komm 1720 en Damløcke, Damløcke; Komm 1720—21 en Dam Lycke, Dam Lycken. — Lille Areal tæt S. for Skindemyregd. || **Damskifte** [*damʃe·ftəd*]. — N. for Bjørnegd ved en lille Dam.

Dammebakker [*damabakana*]. — Højdedrag tæt Ø. f. Dammemose. || **Dammemose** [*damamåzaŋ*]. Panum 1830 p. 59 Dammemosen; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Dammemoserne; Gst, Trap⁴ Dammemose. — Elliptisk for Dammegaardsbakker og -mose.

Daskov [*da·skaw*]. — Mark ved Skovgd. Forleddet kunde være det fra Skaane-Halland kendte Mandsnavn glda. Dagh (DgP).

Degnedal. Lb 1569 Diegnne dallen, Hoss Degnne dallenn en liden skouffs deell. || **Degnekrog** [*de·nakrå·giŋ*]. Gst Degnekrog. — Areal m. Hus ved Grænsen til Hasle Købstads Landdistrikt. Subst. Degn.

Den opgaaende Sol. Th Den opgaaende Sol. — Klippe i Svartingedal.

Den rugende Fugl. Th Den rugende Fugl. — Klippe i Svartingedal.

Djævlefoden [*dæ·wlafo·diŋ*]. — Skifte til Thoruppegd.

Doktorbakken [*dåktarabakaŋ*]. — S. for Klemensker By; andet Navn paa Krobakke.

Duebjerg [*dawbjæ·r*]. KancBrevb 5/7 1559 paa Dueberg; K 1746—50 Due-Bierg; Skougaard 1804 p. 329 Douebjerg; Salchow 1813 Duebjerg, Duebjerget; Gst Duebjerg. — Espersen, der anfører Udtalen Douebjär (s. Doua), tvivler paa, at det er Fuglenavnet Due, som indgaar i dette og andre bh. Stednavne. Fuglenavne, ogsaa Due-, forekommer dog hyppigt i Højnavne, og der er ikke fra Formens Side noget til Hinder for at antage Subst. Due her. Forkortelsen til [*daw-*] har Paralleller i det af Esp (u. Douestol) anførte Daustol „Blaaurt, Kornblomst" og Marknavnet Tueager ndfr. samt Naturnavnet Kajbjerg i Allinge, 443. Jfr. ogsaa sv. duv- i duvslag o. lgn.

Dyndegade. 1735 (Afskr. Komm 1738) Dynge Gaden. || **Dynderne.** Teinnæs [dyjnjarna]. — Eng v. Marevadgd; har været meget sumpet. Dynd, se Indl.

Dyrebakke [*dy·rabakaŋ*]. — Østligt i Sognet, nær Rø Plantage. || **Dyrelund.** 27/5 1801 BhS IX 59 Dyrelunden. — Skov V. for Ladegd. || **Dyreløkke.** Lb 1569 Diurlyckenn, Diur lyckenn. — Subst. Dyr „Dyrevildt".

Dyrlægebakke. Th Dyrlægerbakken.

Dyrstenshøj Skifte [*dy·rste·nsˈhåjʃe·ftəd*]. — Ved Bjørnegd. Af Husnavnet Dyrstenshøj ovfr.

Dælehøj [1949 *dæ·lahåj, dæ·laˈhåj*]. INM 1870, INM 1882, Vedel BhO p. 304 Dillehøj. — Stor Sandbanke N. for L.-Knudegd ved Rutsker-Skellet. Her holdt Troldtøj til, og Højen stod paa Ildstøtter (Opt. 1949). Forleddet usikkert.

Dælle. Lb 1569 paa dellie. — I Lb 1569 om Agerjord til Sønder-Kirkebo. Stavemaaden Dellie tyder paa palatalt l, og Navnet er da identisk med eller afledt af Subst. bh. Däjll, Däjlla [*dæl·, dæl·a*], f. „Fordybning" (Esp Till), der er afledt af Subst. Dal (se ogsaa ODS u. Dæl I).

Egebakke [*æ·jəbaka*]. — Bakke V. for Munkegd. || **Egebjerg.** Se *Æggebjerg* ndfr. || **Egeskuld.** Teinnæs [æjeskuljn]. — Høj med Ege ved Marevadgd. || **Egesren.** 1694 BhS IX 54 Eges Reen. — Ved Ladegd. || **Egetorp** [*æ·jətårpəd*]. 1802 (Th) Egetorpet. — Lille Egelund, som nu er ryddet, S. for Brogd. Trænavnet Eg eller Kollektivet Ege „Egeskov", det sidste i Navne med Forleddet Eges-.

Ellelund [*ælələŋ*]. — Krat ved Skovgd. || **Elleseng** [*æləsæŋən*]. Teinnæs [ællesæjnen]. — S.V. for Marevadgd. || **Elleshus Eng.** 1694 BhS IX 54 Elles Huuses Engen. — Ved Ladegd. || **Elleskifte** [*æləʃe·ftəd*]. — Ved Bjørnegd. || **Ellet** [*æ·gæ·rsælət*]. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Ællet; Th Aagaardsellet. — Krat ved Aagd. Formerne med Elles- samt

Ellet af Subst. bh. Älle, n. „Samling af Eller, Ellekrat" (Esp), de øvrige af Trænavnet El.

Enebakke [*e·nəbakaŋ*]. — Mark N.Ø. for Bjergegd. Subst. bh. Ene, f. „Enebærbusk, Enebærtræ, Juniperus (communis)" (R), næppe Kollektivet Ene, n. „Enekrat".

Engeløkke [*æŋalyḳan*]. — Ved Skovgd, identisk med Vestereng.

Faarehøj. MK 1817 Faarehoj; Gst Faarehøj. — V. for Risby. || **Faaremyr.** UK 1818 Faare Myre. — Ø. for Muredam, ved Skellet til Olsker S.

Falkevejen [*falkavæ·ŋ*]. — Vej vestpaa fra Munkegd. Slægtsnavnet Falk?

Fattighusskifte [*fatihù·z/e·ftəd*]. — Ved Bjørnegd.

Fedtager [*feta·gəriŋ*]. I 1935 [fetâgerinj]. — Mark til Nørregd. Subst. Fedt anvendt paa samme Maade som Smør i Stednavne, se Gaardnavnet Smørenge u. V.-Marie S., 653.

Fejlerebakke [*fa·jlarabakaŋ*]. I 1935 [fajlarabak·anj]; Vejfort 1942 Fejlerebakken; Guide 1945 Fejlerebakke. — Ø. for Simlegd. Subst. Fedler, ænyda. fidler, fejler „Violinspiller"; se Fejlerehus og -mølle ovfr. samt Fejleregd i Nylarsker S., 654.

Firetøndelandet [*fi·ratyŋəlanəd*]. Teinnæs [firatyjnjelanned]. — Mark ved Marevadgd, indeholder vel el. har indeholdt 4 Td Ld.

Firkene [*fi·rkana*]. I 1935 [firkana]. — Mark ved Asseregd. Subst. bh. Firk, m. „Firer" (Fjerdedel) i best. Form Plur.; Marken er vel paa en el. anden Maade firdelt. Jfr. Firken ved Christiansø, 690.

Floddam [*flo·ˈdam*]. Gst 1888, Gst Flodam; Th Floddam; DFS 1929/1, Guide 1945 Fladdam. — Lille Dam ved Hasle Købstads Landdistr. og Egnen omkring denne. Forleddet er Subst. bh. Flod, Flo, f. „Oversvømmelse, Vandstrømning", jfr. Vb. floa „om Havet: stige, oversvømme ved Storm" (Esp).

Fogdedal [*fawdada·liŋ*]. Lb 1569 vesten fogede dalen; Højesteretsdom 5/5 1694 (Z) Bolderis og Fogeddalen eller Daleengen; Komm 1738 Bolderiis og fogde dalen; Jb 1743 Fogdedahlen; UrneJb Fogdedahl, Fogdedalen; UdmJb c. 1825 Fogdedalen; Bh Ldejd 1876 Bolderiis og Fogd.; I 1935 [fâudadâlinj]. || **Fogdeengen.** JbRgsk 1663 Fogde Engen; BhS XX 78 Bolderisengen og Fogdeengen (Fogdedalen), eller, som de tilsammen kaldtes, Fogdengene; I 1935 [fâudaænjen]. — Engareal ved Bolderis. Navnet hidrører fra, at Engen forhen brugtes af Ridefogeden (Amtskriveren), se BhS XX 78.

Fuglen. Th Fuglen. — Sten i Svartingedal. Jfr. Den rugende Fugl ovfr.

Fuglesang [*fawlasåŋiŋ*]. I 1935 [fâulasonginj]; Th Fuglesangen. — Skovklædt Dal V. for Simlegd. || Fuglesangsbidden [*fawlasåŋsbedaŋ*]. — Mark til Simlegd. Se under Fuglesangsgd, Ibsker S., 674.

Fynboellet [*fy·nbo·æləd*]. Teinnæs [fynboælled]. — Eng ved Marevadgd. En tidligere Ejer var ifl. Opt. 1944 Fynbo. Subst. bh. Älle, n. „Samling af Eller, Ellekrat" (Esp).

Gaaseager. Lb 1569 Gaase agerenn. || **Gaaseløkke** [*gɷ·zalyḳan*]. 1802 (Th) Lille Gaaseløkken. — Tidligere udyrket uindhegnet Areal N. for Brogd. || Gaaseløkke Dam [*gɷ·zalyḳədamiŋ*]. — Vandhul i Gaaseløkke. || **Gaasemade.** 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Gaassemaen; Panum 1830 p. 18 Gaaseman; Gst Gaasemade; AL 1912 Gaazamâ'n. — Ø. for Bolderis. Subst. Gaas. Et af Mosehullerne i Gaasemade kaldes Trommerehul, som vel staar i Forbindelse med Trommeregd, og da denne Gaard tidligere har været kaldt Gaasegd, er Gaasemade muligvis elliptisk for Gaasegaardsmade.

Gaden [*ga·dan*]. — Driftevej S. for Brogd og Skovbevoksning paa begge Sider af Baggeaa fra Brogaardsbro til Vesterskov v. Jydehøje. Gade, se Indl.

Galtebuske [*galtəˈbåska*]. 28/11 1694 BhS IX 53—54 Store galt Busk Eng, dend Mindre galt Buske Eng, Sletten op fra galt Buske til Aggeren; K. M. Kofod i BhS IX 54 „Galt Buske" eller som de senere kaldtes „Galtebuske"; I 1935 [galtəˈbɔska]. — Tidl. skovklædt Areal ml. Ladegd og Tornbygd;

skal ifl. Sagn have Navn af Skovsvin (I 1935). Forleddet er Subst. Galt „(gildet) Ornegris", spec. „Vildsvineorne" (ODS).

Gammeldam [*gamlə'dam*]. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100, VSK Gamle Dam; Salchow 1813, Gst Gammeldam. || **Gammelmose** [*gamləmåza*]. — Mosehul Ø. for Kofodgd.

Gildesbo Bakke [*ǰiljəsbo·bakaŋ*]. || **Gildesbo Eng** [*ǰiljəsbo·æŋən*]. —Vejbakke og Eng til Kuregd, beliggende ved Nørre-Gildesbo (se u. Bebyggelsesnavne).

Gjelleris. RegAS 1834 Gielleriis; Jb c. 1850 Gielleries, Gjelleries. — Vist i Sognets nordl. Del.

Glimminge Lyng. Danske Sagn I Nr. 136 Glimminge lyng; Stub-Jørgensen i BhSoc 23/5 1921 Glimminge Lyng (Gløммelyng); Th Glimminge, Glummijn(n)a, Glymmijn(n)a. — Egnen ved Glimminge Hs og Skole, se ovfr.

Granløkke [*gra·nlyɬan*]. — Ved Marevadgd. Trænavnet Gran.

Gravene. 28/11 1694 BhS IX 54 Grafuerne Sletterne. — Eng til Ladegd.

Gruen [*grawan*]. 1802 (Th) Grove (Grube) Skoven, Grauen. — Mindre Areal, tidl. uopdyrket og kratbevokset, S. for Brogd (Opt. 1930). Subst. Grue, bh. Groua [*gråwa*], f. (Esp Till) „Fordybning i Jorden, Dalsænkning", alm. i Marknavne (se ODS og DS III p. XXX). En anden Mulighed er en Substantivering af Adj. grov, bh. [*grawər*] (Esp Indl 102), jfr. Tykken ndfr.

Gryden. BhS IX 61 Gryden. — Engareal ved Ladegd.

Grynestykke [*gry·nastyɬəd*]. — Agerskifte til Thoruppegd. Subst. Gryn; Arealet har muligvis været benyttet til Dyrkning af Byg til Grynmaling.

Grøndal [*grö·nda·l*]. — Mark Ø. for Marevadgd. || Grøndalsbakke. Teinnæs [gröndålsbakka]. — Der har ligget „en liden svång grøn strækning nedenfor" (Teinnæs), jfr. Subst. bh. Grönmark, f. „stykke, som ligger hen med græs uden at avles" (Teinnæs).

Gudmingehøj. VSK Orig Gummingehøi; VSK Gammingehøj; Wilster 1808 Gummingehøj; IpsenK 1839 Gamingehøi; Bull 1869 Gammingehøi. — N. for Knudegde. Forleddet er vel udviklet af Mandsnavnet Gudmand, Gudmund, se Gudmingegd i Rø S., 664.

Gummeløkke [*gåməlyɬa*]. — Uindhegnet Mark Ø. for Jydegd. Forleddet er snarest et Personnavn, maaske glda. Gummi (Kortform til Guthmund), der o. 1600 var alm. i Skaane (DgP). Man skulde dog vente [*gåma-*].

Gæslingevad [*ǰæ·zliŋavə·d*]. Guide 1887 Gjæslingevad; I 1935 Gæslingevadet [gjæ·zlingavå·ð]. — Bro V. for Risby. Subst. Vad „Vadested" (i best. Form i Opt.).

Haagenløkke. UK 1818 Haagene Løkken. — V. for Muredam. Mandsnavnet Haagen.

Hallebakke [*ha·ɬabakaŋ*]. — S. for Skindemyregd. || **Halledam.** BhS IX 61 Halledammen. — Ved Ladegd. || **Hallevang.** 1694 BhS IX 53 Halle Vang. — Til Ladegd. || **Hallevang** [*ha·ɬavåŋiŋ*]. I 1935 [hajlavånginj]. || Hallevangsbakke [*ha·ɬavåŋsbakaŋ*]. — Mark og Bakkeskraaning N. for Risby. Hald, se Indl.

Halvnedeeng. 1801 BhS IX 59 Handlede Engen. — Til Ladegd. || **Halvnedeløkke** [*halnadalyɬan*]. BhS XVIII 103 den store Halvned-Løkke. — N. for Pilegd, paa begge Sider af Baggeaa. Subst. bh. Hallnad „Halvdeel, Hælvte" (Esp).

Hasle Bro. 14/3 1693 UrneAdd den Broe som kaldes Hasle Broe. — Paa Landevejen mellem Rønne og Hasle, snarest i Klemensker S. Købstadnavnet Hasle. || **Haslelund.** Lund c. 1820 Haslelunden. — En nu fsv. Skov, som angives at ligge paa Sidgaards Jorder. Navnet kan skyldes Beliggenheden nær Købstaden Hasle, men Skoven kan ogsaa være (en Rest af) den eller de Hasselskove, som har givet Anledning til Købstadens Navn. Om Formen Hasle- i Sammensætninger, se Hasleren, Neksø Kbst., 646.

Hasselløkke [*ha·zəllyɬa*]. Skovsession 1716 een vang kaldet Hasle Lyken paa Simlegaardz grund. — Mark V. for Simlegd. || **Hasselmose** [*ha·zəlmåzaŋ*]. — Ved Marevadgd. Trænavnet Hassel.

Haveager [*ha·wæa·gər*]. — Mark S. for Risby, muligvis stødende op til Risbygaards Have.

Havrebakke. [1930, 1944 *ha·wrabakaŋ*]. I 1935 [hawrabak·anj]. — Ved Pilegd (Opt. 1930) og i Risby (I 1935, Opt. 1944). Subst. Havre.

Hed [*he·*]. MK 1817 paa-Hee. || Hed Bro. Gst Hebro. || Hed Eng. 1693 UrneAdd Baggegrds Hee Eng. || Hed Skov [*he· skaw*]. Th He-Skov. — Hed er Navn paa et jævnt Areal umiddelbart Ø. for Baggeaa ved Baggd; desuden Navn paa en tilstødende Parcel af Samsingsgd. Subst. Hed, glda. hēth, f., sv. hed, oldn. heiðr, f. Det er sikkert denne Enstavelsesform, der foreligger i Bh. (jfr. Troldhed i Olsker S., 663, 1569 Trolhed), selv om Udtalen ikke viser det (jfr. bh. *klæ·*, *glæ·*, *smi·* „Klæde", „Glæde", „smede", Esp Indl § 39,1 og 3, § 46,1), idet denne Form vist er eneraadende i Østdanmark (Ø. for Store-Bælt) og Sverige (se ODS Hede, DS II p. X). Betydningen er ligeledes den alm. sjællandske: „fladt, skovløst Areal", ikke den jyske: „uopdyrket, mager, lyngklædt Strækning".

Helvedeskuler [*hælvədəskü·larna*]. AL 1912, Gst Helvedeskuler; Teinnæs [hælvedeskularna]. — Sump med Kilder v. Marevad i nordl. Del af Krummemose.

Hestebænkene [*hæstabœ·nɟana*]. Teinnæs [hæstabæjnjkjana]. — Ifl. Opt. 1944 Navn paa en nu delvis udtørret Sump, hvor Hestene satte sig fast i Moradset, beliggende ved Marevad. Ifl. Teinnæs findes der „ejnj fåster bæjnjkj, som di kujnje færdas ad." Subst. Bænk i Bet. „jordbalk, som bliver stående mellem to udgravninger, fx. tørvekuler" (R). || **Hestehaven** [*hæsta·ha·waŋ*]. — Indhegning ved Brogd, hvor Kløver olgn. til Hestene stod i Stak.

Hindsebjerg [*hiŋsabjœ·rəd*]. Salchow 1813 p. 71 Hindsebjerg; Gst Hintsebjerg. — Ved 34. Sg. Elliptisk for Hindsegaardsbjerg.

Hjorthøj. Gst 1888, Gst Hjorthøj. — Dyrenavnet Hjort.

Høglebjerg [*hågləbjœ·r, hågləˈbjœ·r, hågələd*]. Skougaard 1804 p. 329 Hugglebjerg; VSK Orig Hoglebierg; VSK Høglebierg; MK 1817 Hogle [Bi]erg; her? B. S. Ingemann De Underjordiske 1817 p. 3 Hokelet; Lund c. 1820 Huulebierg; Panum 1830 p. 16 Hoglebjerg; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Hoglebjerg, Huklebjerg; Thaarup 1839 p. 100, Guide 1885—87, Vedel BhO p. 292 Hoglebjerg; Grove, Danmark[3] II 154 Hoklebjerg. — Stejl Bakke N. for 61. Sg. Udtalen [*hågələd*], der er optegnet af R, kan skyldes Kendskab til Ingemanns Fortælling, hvis Bjergnavn Hokelet alm. henføres hertil (R; jfr. Panum 1830 p. 32). Denne Form, der dog er meget usikker, kunde tyde paa et oprindelig sammensat Ord *Huggeled, *Hokkeled el. lign. som Forled, synonymt med det i Hakkeledgd, V.-Marie S., 653, formodede Appellativ; jfr. Stavelsereduktionerne i Navne som Spidlegd, Aaker S., 684, og Ypnested, Ø.-Marie S., 673.

Holsten [*hålste·n*]. I 1935 [holste·n]. — Mark under Nørregd; jfr. Slesvig ndfr.

Horsemade [*hårsama·n*]. 1802 (Th) Horsemaen; Guide 1885—87 Horsemae. — Eng til Skovgd og Brogd. Subst. Hors. Jfr. Horsemade i Hasle Kbst., 642, hvormed der kan være topografisk Sammenhæng.

Hulleeng. Lb 1569 Hulle engen. — Subst. Hul, bh. Holl, n., eller Subst. bh. Holla, f. „Hul, Huulning, liden Fordybning f. Ex. i Jorden" (Esp).

Hulvejene. Teinnæs [hållvajana]. — Sandmark med dybe Hjulspor ved Marevadgd. Subst. bh. Hållvaj „Vej med dybe Hjulspor" (Teinnæs).

Huseng [*hü·zaœŋən*; 1930 *hü·zœŋən*]. 1802 (Th) Husengen. — Mark S. for Brogd. || Husenge Ren [1930 *hü·zœŋare·n*]. 1802 (Th) Husengereen. — En nu ryddet Skovstrimmel [*skawre·*], ved Huseng.

Hvedebidde [*vedəbedaŋ*]. — Mark tæt V. for Risby. || **Hvedelandsren.** 1802 (Th) Vedelandsrin. — Ved Brogd. Maaske Subst. Hvede, bh. Hvedde, m. (Esp).

Hvidmandens Stol. Th Hvidmandens Stol. || **Hvidmandsklippe.** Th Hvidmandsklippen. — Sten og Klippe i Svartingedal.

Høgeelle [*hö·jaæləd*]. I 1935 [hö·ja·æl·əð]; Th Høgeellet. — Lille Skov Ø. for Høgegd. Fuglenavnet Høg, bh. [*hö·j*], m. (Esp Indl 29), eller Ellipse af Høgegaardselle.

Høje Ren. 28/11 1694 BhS IX 53 Vesten for Høje Reen. — Ved Ladegd. Adj. høj. || **Højeskifte** [*håjaɟe·ftəd*]. — Ved Bjørnegd. Subst. Høj.

Jeppesbakke [*jœpəsabaka*]. — Mark S.Ø. for Bjergegd.

Jydehøje. Lund c. 1820 Jydehøy; Gst Jydehøje; Th Jydehøje(ne). — Gravhøje ved Jydegd, elliptisk for Jydegaardshøje. Identiske m. Lundehøje.

Jættesofaen. Th Jættesofaen. || **Jættevæggen.** Th Jættevæggen. — Klipper i Svartingedal. Navnene har sikkert Relation til Klippen Jættebold, se u. Rutsker S., 662.

Kalveløkke [*kallyɻan*]. Lb 1569 mod Kalffue Lycken, norden Kalffue lycken. — I 1569 nævnt u. Sønder-Kirkebo. I Opt. 1930 og 1944 Navn paa (nu uindhegnede) Marker ved Skovgd og Risegd. || **Kalvemose** [*kalamåzaŋ*]. — Mose V. for Aarsballe. Subst. Kalv.

Kanesø [*ka·nəˈjö·*]. Salchow 1813 Kanesøe. — Mose N. for Krashave Gde. Den gennemstrømmes ifl. Salchow af Basteaas øvre Løb. Forleddet er enten Vb. bh. kana „glide, skride paa Iis" (Esp), sv. kana „glide", eller Subst. bh. Kâna, f. „Glidebane", jfr. Iskâna „en Isbane" (Esp). Dette Subst. indgaar i sv. Stednavne, se SOÄ 1,2 p. 46, jfr. NoB XXVII 51.

Karl Kures Skov [*ka·l ˈkiu·rəs ˈskaw*]. (Her?) 1735 (Afskr Komm 1738) Kurre skoven. — Lille Skov paa den tidligere Lyng Ø. for Kuregd. Ikke identisk med Kuregaardsskoven V. for Gaarden.

Kildeshøj. INM 1782 Kildeshøi. — Sløjfet Gravhøj S.V. for Kofodgd. Subst. Kilde.

Kilen [*ɻi·liŋ*]. — Areal N.V. for Brogd. Kaldes ogsaa Sønden Askeløkken. Subst. bh. Kjil, m. „Kile" (Esp), se Indl. u. Kil.

Kilet. 1735 (Afskr. i Komm 1738) det Vestre Enge gierde ved Claus Ibß Eng, som kaldes Kiilet.

Kirkebjerg. 28/11 1694 BhS IX 53 Et støche Kaldes Kirche Bier ager, Noch et støche paa Kirche Bier; BhS IX 58 og 61 Kirkebjerget, Kirkebjerge. — Bakket Mark N. for Ladegd. || **Kirkegaarden.** INM 1882 Kirkegaarden; Brev 23/11 1935 „Tjærregaarin" (Kirkegaarden). — Mark ved Hullegd med Oldtidsbegravelser; der er paavist sort Muld og Potteskaar i Pløjelaget (INM 1882). || **Kirkemark.** 1720 i Komm 1715—21 Krumme og Kircke Marcken; Komm 1715—21 Kirkemarken; Jb 1743 Kirchemarcken; K 1746—50 Clemmens Kirke Udmark; Bugge 1771 Clemens Udmark; MK 1817 Kirke Udmark. — Tidligere Udmark V. og S. for Klemenskirke. || **Kirkesø.** MK 1802 Kirke Søe. — Vel identisk med Præstesø, s. d.

Kistehøje [*ɻi·stəhåja*]. Gst 1888 Kisthøj; AL 1912 [Kjisteh-]; Gst, Th Kistehøj. — Høj- og Marknavn ved Simlegd. Subst. Kiste. Navnet forekommer oftere i Danmark (se DS II p. 36 og Registret i DS III) og kan skyldes Fund af Oldtidsbegravelser (Stenkister) eller Sagn om Kister med Skatte. Der er dog ikke paavist nogen Grav i denne Høj.

Klausebakke [*kla·wsabaka*]. — Mark til Simlegd. Mandsnavnet Klaus.

Klemenskirkebakke. Salchow 1813 Klemenskirke Bakke, Klemenskirkebakken; BhS IX 47 Klemens Kirkebakker. || **Klemenskirkegærde.** Lb 1569 y Clemmitz kirckegierde, sønden Lars Bentz gord. — Areal, formodentlig beliggende i Klemensker S., men hørende til N.-Kirkebo i Olsker S. Jfr. Rutskirkegærde i Rutsker S. || **Klemensmose** [*klæmənsmåzaŋ*]. — Mose ved Kirken; jfr. Sagnet om Kirkeklokken, der sank i den bundløse Mose (Møller, Folkesagn 1867 p. 16).

Kløven [*klæ·wən*]. K 1746—50 Klef-Dalen; 1774 i Udm 1775—1822 Kløven ved spæling; Salchow 1813 Kløvedahl; UK 1818 Kløven; Guide 1886 Klevedal; AL 1912 Klæuen; Guide 1914, Trap[4] Kleven; Gst Kløven; Borrijnh III 157 Klæwen. — Smal Klippedal, der strækker sig ind i Rutsker Højlyng. || **Kløvehald** [*klæ·waˈha·ɻ*]. DFS 1906/23 Klævahajl; I 1935 [klæ·waˈha·lj]. — Ifl. Optegnelsen til DFS beliggende ved Splidsgd; ifl. I 1935 og Opt. 1944 et Areal med Landbrugsejendom ved Hullegd. || **Kløvløkke.** Jb 1743 Kløwlycken; Urne Tilf. t. Thurah p. 29 Kløvlykken; UrneJb 1779 Kløv Lykken. — Kløv, se Indl.

Knudskirke. INM 1809 Knuds Kirke; Lund c. 1820 Knudskirke. — En nu ødelagt Stensætning paa Kulhøj „Sydvest for Sidgd". Maaske Opkaldelse efter Kirken i Knudsker S., 651.

Knækkebakke [*knæʃabakaŋ*]. I 1935 [knækj·abak·anj]. — Vejbakke V. for Præstegaarden, ved Knækkehus. Knække, se Indl.

Koeg. Gst, Guide 1945 Koeg; Th Koegen. — Ved Marevad. Egen er tvedelt, og der fortælles, at en Ko engang skal have siddet fast i Træet og være sultet ihjel (Guide 1945). || **Komyre.** 1805 Thaarups Bh II 51 Koemyhre.

Korsaas. Lb 1569 Kaarss Aassenn. || **Korsestykke.** Lb 1569 korsse stickedtt. — Subst. Kors. Navnene kan have Sammenhæng med den middelalderlige Korsbyrd; se herom u. Korshøj, Pedersker S., 683.

Kras [*kras*]. K 1744 Crass; Urne Tilf. t. Thurah p. 282 Krass; Bugge 1771 Gras; Falenkamp 1783 Crass; ThaarupsBh II 50 Vandsted, Kaas kaldet (v. Kaashave); Salchow 1813 Kras (to Søer). || Krashave. Komm 1738 Krashauge; 1774 i Udm 1775—1822 Kratshauge; Salchow 1813 Krashauge (smaa Skove). || Kraskuler [*kraskü·larna*]. — Mindre Damme S. for Krasmose. || Krasmose [*krasamåzaŋ*]. UdmJb 1729—38, UdmJb 1777 Kras-Mose; UdmJb c. 1825 Krase Mose; UdmJb 1846 Krasemose; Mansa 1851 Kras Mose; Bull 1869 Kradsmose M.; Vedel BhO p. 290 Kras Mose; Gst 1887 Krasmose; AL 1912 [Krassamozza]; Trap[4] Krusmose. — Navnet Kras bruges dels om Mosen (= Krasmose), dels om hele Egnen ved Krashavegaardene (R), og det er tidligst overleveret i Gaardnavnet Krashave, 1580 Krashafue. Det kendes ogsaa som Navn paa et Mosehul i Ø.-Larsker S., 671, hvor det dog kan være Opkaldelse efter dette Navn. Hvis man antager Kras(se)mose som det primære Navn, kan der foreligge en Sammensætning med Subst. Krasse „Karse", Slægten Lepidium L., den i Svensk alm. Form af Plantenavnet. Jenssen-Tusch anfører en svensk dialektal Sideform krass, som kan foreligge i Krashave. Kras kan dog tænkes at være primært Navn, jfr. Vassen, af *Vass, m. „rørbevokset Sted", se om dette Navn i Rutsker S., 662.

Krobakke [*krawbakaŋ*]. — Mark og Bakke N. for Bjørnegd ved Klemensker Kro; kaldes ogsaa Doktorbakke.

Krobbedal [*kråbəˈda·l*]. — Langstrakt Sænkning ved Karlsgd. Subst. bh. Krobba, f. „Krybbe" (Esp).

Krogager [*krå·ga·gər*]. I 1935 [krɔ·gâgərinj]. — Mark V. for Risby. || **Krogeng.** Teinnæs [krågæjnjen]. — En smal Krog ind i Skoven. Krog, se Indl.

Krummemark [*krâməˈma·rk*]. Komm 1715—21 Kromme Marck, Krumme marck, paa Krummemark; 20/7 1726 BhS III 77—79 Krummir, Krumme Marcken; UdmKomm 1727 Krumme Marck, Krumme Marckens Kløvgang; Jb 1743 Krumme Marck, Krumme Marchen; K 1746—50 krumme Mark; Bugge 1771 Krume Mark. — Tidligere Udmark mellem Klemensker og Rutsker Sogne, V. for Krummemose. || **Krummemose** [*krâməˈmåza*]. K 1746—50 Krumme-Mosen; Bugge 1771 Krum Mose; VSK Orig Krumme Mose; Salchow 1813 Krummemose; MK 1817 Krumme Mose; Gst 1888 Krummose; Gst Krummemose. — Kaldes ogsaa Marevad Mose. Ved det øvre, bugtede Løb af Samsingsaa. Adj. krum, vel hentydende til Aaens Bugtninger.

Krykkestykke. BhS IX 61 Krykke-Stykket. — Eng og Skov ved Ladegd. Navnet er opført paa et konstrueret Kort, dateret 1801, men findes ikke i de sst. aftrykte Mageskiftedokumenter fra 1801. Subst. Krykke, hentydende enten til Arealets Form eller til Bevoksningen; jfr. Subst. Krykketræ „træ, som ikke vokser sig højt; dværgtræ o. l." (ODS efter Moth), Adj. krykkevorn, bh. krökurijn „svagelig, skrantende" (EspTill).

Kulager [*no·rə, sønrə kåla·gər*]. Th Kulager. || **Kulhøj.** MK 1817 Kolhøi; (her?) Lund c. 1820 Koldhøy; INM 1870 Koldhøi; INM 1882 Kulhøi; Vedel BhO p. 292 „Kulhøj" eller „Koldhøj"; Gst Kulhøj; Th Kul(le)høj. — En ifl. Guide 1914 sløjfet Gravhøj ved Skovgd og Markerne N. og S. derfor. Lunds „Koldhøy" opgives at ligge „i Haslelunden .... paa Sidgaards Jorder", men identificeres af Arkæologerne med nærværende Høj (jfr. Vedel BhO p. 292). Forleddet er snarest Subst. Kul, bh. [*kål*] (Esp Indl p. 18), da Lokaliteterne ligger i Nærheden af Kuldistriktet. || **Kulvej** [*kålavæ·ŋ*]. MJespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 43 Kulveisbroen. — Vej fra Baggd til det gl. Kulværk ved Hasle.

Kuller [*koḷana*]. — Mark til Dyndegd. Kaldes ogsaa Tueager. Kuld, se Indl.

Kurebakke. INM 1882 Kurehøi, Kurebakke; Vedel BhO p. 305 Kurebakken. — Ellipse for Kuregaardsbakke (-høj), ved Kuregd.

Kyle. Guide 1885—87 Kyle. — Navn paa en Skov. Vel Subst. bh. Kjyla, f. „Bolle eller Klump af Meel, f. Ex. i Suppe", der ogsaa bruges i Sammensætn. Bällakjyla, f. „et lavt og tykt Barn" (Esp).

Kællingebro [*kæ·liŋabro·ən*]. VSK Kierlingebroe; Gst 1887 Kjelding Bro; Gst Kjærlingebro. — Ved Sæderegd. || **Kællingehul.** MK 1817 Kierlingehullet. || Kællingehulsbroerne [*kæ·liŋahålsbro·arna*]. — Omfatter Kællingebro ovenfor. || **Kællingeklippe.** I 1935 [kjæ·lingakløp·an]. — I Dalen Ø. for Duebjerg. Subst. Kælling.

Køllereskov. MK 1817 Kjøllere Skoven; Lund c. 1820 Kiølereskoven. — S.V. for Kølleregd, hvoraf Navnet.

Kørnehøj. VSK Kiørnehøj. — En nu fsv. Høj ved Sognets Sydgrænse. Muligvis en fejl Gengivelse af *Tjørnehøj.

Kørsemark [*køsəma·rkən*]. 1784 (Z) Kjøse- og Stangemark. — Tidl. Udmark, nu om Parceller til Kørsegd; se dette Navn ovfr.

Lammehøj [*lamahå·ŋ*]. Gst 1888 Lamhøj; Gst Lammehøj. || Lammehøj Stykke [*lamahåjstykəd*]. — Høj og Areal v. Tornbygd. Subst. Lam.

Landevejsbidde [*lanavajsbedaŋ*]. — Mark til Simlegd S. for Landevejen Klemensker—Hasle.

Landsdommerbæk [*lansdåmərbæki̯ŋ*]. || **Landsdommerskov** [*lansdåmərskawiŋ*]. — N. f. Tornby; af det gamle Navn paa 62. Sg, Landsdommergd. Normal Udtale [*lansdåmara·*] (R).

Langager [*lå̰ŋa·gərin̥*]. I 1935 [långågerinj]. — Mark under Bakkegd. || **Langebjerg** [*lå̰ŋəˈbjæ·r*]. MK 1802, VSK Orig Lange Bierg; VSK Langebierg; MK 1817 Langbjerg; Gst Langebjerg. — Bakkeparti mellem Tøjregd og Kofodgd (VSK), Bakke Ø. for Piberebakke og Bakkeparti ved Kæmpegd. || **Langedræt** [*lå̰ŋəˈdræt*]. — Mark S.V. for Bjergegd. Efterleddet er Subst. Dræt i Bet. „et Pløielands Længde" (Esp). || **Langemyr** [*lå̰ŋəˈmy·r*]. K 1744 Langemüre; K 1746—50 Lange Myr; VSK Orig Lange Myre; Salchow 1813 Langemyre; SkovK 1904, Guide 1945 Langemyr. — En nu opdyrket Mose i Skellet mellem Klemensker S. og Rø Plantage. || **Langeng** [*lå̰ŋæŋən*]. Teinnæs [långæjnjen]. — Lang og smal Eng i Krummemose. Adj. lang.

Leden [*le·an*]. — Navn paa en nu ryddet Skovstribe Ø. for Pilegd. Muligvis en Substantivering af Adj. led, bh. lē, best. Form lea (lia) (Esp 203). Jfr. Bøsen, Ø.-Larsker S., 671, og m. H. t. Orddannelsen Tykken ndfr.

Lerager [*le·ra·gər*]. Th Lerager. — Ved Skovgd. Subst. Ler.

Lien. RegAS 1834, Jb c. 1850 Lien. — Antagelig i Sognets nordl. Del. Subst. bh. Lia, f. „Li, Bakkeskraaning" (R) el. identisk m. Leden ovfr.

Lilleager [*liḷə·gər*]. 1802 (Th) Lille Ageren. — N.V. for Brogd. || **Lilledam** [*liḷaˈdam*]. Teinnæs [lijlja ˈdamm]. — Navn paa Arealer ved Bjergegd og Ø. for Marevadgd. || **Lilleløkke** [*liḷalyḳa, liḷa lyḳa*]. — Mark ved Risby og lille Jordstykke til Skovgd.

Linhaven [*li·nha·waŋ*]. — Afgærdet Areal til Høravl tæt Ø. for Brogd. Subst. Lin har i Bh. Bet. „Hør" (Esp, jfr. ODS).

Lokkebakker [*låkabakana*]. — Bakkerne omkring Lokkemose. || **Lokkemose** [*låkamå̰zaŋ*]. — Kaldes ogsaa Kofodgaards Mose. || **Lokketorp** [*låkatårpəd*]. I 1935 [låkatårpeð] Lokketorpet. — Ifl. I 1935 ufrugtbar Mark nær Lokkegd. Alle tre Navne er Ellipser for Lokkegaards-.

Lundehøje. (Her?) Worm MonDan p. 232 (jfr. Jacobsen-Moltke Sp. 457f.) Lundhøy; Thurah Lund-Høi; INM 1870, INM 1882 Lundehøiene; Vedel BhO p. 247 Lundehøjene. — 2 Gravhøje S.V. for Brogd, identiske med Jydehøje. Subst. Lund. || **Lundeløkke** [*loŋalyḳan*]. — Gammel Lynglod (25. SgUdb), nu næsten omgivet paa alle Sider af Rø Plantage. Slægtsnavnet Lund (jfr. Lundehuset ovfr.).

Lusekuld [1930 *lu·zaksḷa*; 1949 *ly·zaksḷ(n)*]. VSK Orig Lusekullen; MK 1817 Ludsekullen; INM 1870 Lußekul, Lusekull; INM 1882 Lusekullen; Gst Lusekul; DFS 1931/13 Bl. 48 Luusaknalnj . — Lille Gravhøj N. for Baggd, ifl. Guide 1914 nu næsten fsv. VSK's Form angaar en Høj ved

Kørsegd. || **Luseløkke.** 28/11 1694 BhS IX 53 Ludse Lyche. — Agerjord til Ladegd. Subst. Lus eller Kvindenavnet (Helgenindenavnet) Lucia. Udtalen *ly·za-* maa skyldes Omtydning til Subst. Lys.

Lyngager [*løŋa·gər*]. Teinnæs [lyngâger]. — Mark til Marevadgd, tidl. Lyng. || **Lyngbakke.** BhS IX 61 Lyngbakken. — Ved Ladegd. Navnet er opført paa et konstrueret Kort, dateret 1801, men findes ikke i de sst. aftrykte Mageskiftedokumenter fra 1801.

Marevad [*ma·rəva*]. Salchow 1813, INM 1882 Marevad. || Marevad Bakker. K. Kure [*marəvabakana*]. || Marevad Bro. Gst Marevad Bro. || Marevad Mose [*ma·rəvamåzaŋ*]. Th Marevadmose, Marevad Mose. — Del af Krummemose. || Marevad Skov. MK 1817 Marevad Skov. — Marevad er ifl. INM 1882 „en betydelig Engstrækning efter hvilken Gaarden og hele Egnen har faaet Navn", medens Navnet hos Salchow betegner Vadestedet eller Broen over Bækken, jfr. Bemærkning til Gaardnavnet i UrneNb „af det at man med Hæste maae dybt der igien(nem)." Udtalen viser to Former af Forleddet, dels [*ma·rə-*], som kan gaa tilbage til Subst. glda. mar „Hoppe, Hest" (om Overgangen *a* > *a* se Esp Indl § 19), dels [*marə-*] af Subst. bh. Märra, f. (R), svag Sideform til bh. Mär, f., pl. Märrer „Mær, Hoppe" (Esp). Navnet betegner snarest Overgangsstedet over Aaen paa den gamle Vej Ø. for Gden, som er afsat paa K 1746—50.

Midtløkke [*metlyḳan*]. — Til Piberegd.

Morgenpinen. 1801 BhS IX 59 et stykke Eng Morgenpinen kaldet. — Til Ladegd. Navnet hentyder formentlig til det haarde Arbejde med at slaa Engen tidligt om Morgenen, mens der endnu var Dug paa Græsset (se BhS IX 60). Jfr. Husnavnet Pinen.

Moseager [*måzəa·gər*]. — Mark Ø. for Risby. Man skulde vente [*måza-*]. || **Moserende** [*måzarœŋan*]. — Vandløb gennem Abilddal S.V. for Bjergegd.

Munkebakke [*moŋkabakaŋ*]. — V. for Munkegd. Ellipse for Munkegaardsbakke. || **Munkemose** [*moŋkamåzaŋ*]. I 1935 [munka'måz·a]. — Mosehul paa Risbygds Avling. Ifl. Traditionen opkaldt efter en tidligere Ejer (I 1935). 54. Sg har fra 1839 i 2 Slægtled tilhørt en Familie Munch.

Muredal. DFS 1906/23 Muredalen. || **Muredam** [*mu·ra'dam*]. BWK 1676 Mura dam; 1726 BhS III 77 Muur-Dammen; K 1744 Myre damm; UK 1818 Muure Dam; M 1844 Muuredam; Mansa 1851 Mure Dam; Bull 1869 Myre Dam; Gst, Guide 1945 Muredam. — Tidl. Dam og Eng, nu Agerjord. Sammensætninger med det i Gaardnavnet Muregd forekommende Simplexord Mure.

Myrsager. I 1935 [my·rsâgərinj]. — Mark ved Risby. Myr, se Indl.

Mølleaa [*møləɷ·n*]. Teinnæs [mølleåen]. — Skovparti Ø. for Marevadgd; her skal have staaet en Vandmølle. || **Mølleager.** 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Mølleager. — Ved Aagd. || **Møllebakke** [*møləbakaŋ*]. — Bakke ved Munkegd; her har tidligere staaet en Stubmølle. || **Møllehøj.** Gst Møllehøj. — Ved Kofodgd. || **Mølleløkke.** BhS IX 61 Mølleløkken. — Til Ladegd. || **Møllerskifte** [*mølara/e·ftəd*]. — Til Bjørnegd. Støder op til Bjørnemølle.

Naverskaft [*na·wərska·ftəd*]. — Areal ved Dyndegd. Sammenligningsnavn, hyppigt forekommende i hele Norden (se Sydsl. Stedn. VII 134 f. med Henvisn.), specielt i danske Marknavne. Jfr. Spigerborskaftet i Ø.-Larsker S., 671.

Neglsprænget [*na·jlspræŋəd*]. I 1935, R [najlsprænjed]. — Lavning med Kilde ved Asseregaardshuse; her er dugget og meget koldt om Aftenen (R). Subst. bh. Najlspräjng, n. „Smerte i Neglene af Frost" (Esp), anvendt om Sted, hvor der er saa koldt, at man faar Kuldesmerter i Fingrene.

Nydam [*ny·damiŋ*]. — Vandhul v. Krummeled. || **Nygade.** Vejfort 1942 Nygade. — I Klemensker Kirkeby. || **Nyvang** [*ny·våŋ*]. — Mark til Risbygd.

Nørreaas. Lb 1569 Nør aassenn.

Nørrebakke [*nårəbaka*]. — Mark til Bjergegd. || **Nørreløkke.** Lb 1569 den norre lycke. — Til N.-Kirkebo. || **Nørretuer** [*nårətawər*]. — Sumpet Areal V. for Torpebakker, ved Marevadgd. || **Nørrevang** [*nårə våŋ*]. Teinnæs [nårre vång]. — Ved Marevadgd.

Ode [*o·da, o·da'æŋa*]. MK 1817 Oude-; I 1935 [o·da]. — Engdrag Ø. for

Duebjerg. || Odebidde [*o·dabedaŋ*]. — Mark til Simlegd, ved Ode. || Ode-dal [1949 *o·dada·liŋ*]. Panum 1830 p. 17 og 34 Øddadalen. — Formen Ødda- hos Panum er vel Fejl for Odda- eller Oedda-, der gengiver en Udtale med langt *o* og stemt Klusil, medens Skrivemaaden paa MK 1817 formodentlig antyder den i Nutidsudtalen kendte noget diftongiske Udtale af ō (R). Navnets Grundform maa da være et glda. **ōta*, som kunde være udviklet af **wâta* f. „vaad Strækning", til Adj. vaad (evt. støttet af -u i de oblike Kasus, jfr. BrNGG § 154,1). Jfr. ogsaa Subst. bh. O [*o·*], f. „Vod", oldn. váð (Esp Indl 21).

Onsbjerg [*o·lsbjæ·r*]. K 1746—50 Ons-bierg; Salchow 1813 Onsbjerg; Bull 1869 Odinsbj.; Guide 1887 udt. oftest Olsbjerg; Gst Onsbjerg. — Navnet tolkes alm., saaledes af G. Schütte i Offerpladser p. 66 (dog med Tvivl), af Sv. Aakjær i Turistforen. Aarb. 1926 p. 134 og i Olrik-Ellekilde, Nordens Gudeverden I 474, af Gudenavnet Odin ligesom Sognenavnet Onsbjerg paa Samsø (DS I 48), jfr. Onsbæk og Onsdal u. Rønne Kbst., 641. Udtalen Ols-, der forekommer i de fleste af disse Navne paa Ons- (fx. Onshøj, Rutsker S., 662), er muligvis en Omtydning til Personnavnet Ole.

Ormesten. DFS 1906/23 Ormasteninj; Th Ormesten. — I en Bro paa Bjørnegaards Grund. Stenen skal have været lagt ned i en Dam oven paa en levende Hugorm for at hindre, at Kreaturerne blev forgiftede (DFS 1906/23). Subst. Orm bruges i Bh. almindeligst om Hugormen, aldrig i den i Rigsmaalet alm. Betydning (Esp). Samme Navn kendes i Sandvig, 644.

Ottetøndelandsbidde [*ɔ·tatynəlansbedaŋ*]. — Mark til Baggd.

Ovnen [*ù·niŋ*]. — Bakkefremspring Ø. for Risbygd. Jfr. Ovnen, Povlsker.

Paradisager [*pa·radi·za·gər*]. — Mark til Bjergegd. || **Paradiset** [*pa·radi·zəd*]. I 1935 [pâ·radi·zəð]. — Skov og Eng V. for Simlegd.

Pibereasper [*pi·varaasparna*]. Th Pibereasperne. — Lille Lund, hovedsagelig bestaaende af Egetræer, hørende til Piberegd. || **Piberebakke.** Th Piberebakken. — Vejbakke S.V. for Piberegd.; kaldes ogsaa Bavnebakke, Munkebakke og Skinderby Bakke.

Pilebæk. Th Pilebækken. — Antagelig ved en af de to Pilegde. || **Pilegab** [*pi·laga·vəd*]. || Pilegabsbakke [*pi·laga·vsbakaŋ*]. — Bakke og Vej, uden noget udpræget Gab, S.V. for Risegd. Subst. Pil; næppe direkte Sammenhæng med V.-Pilegd. || **Pileskov** [*pi·laskawiŋ*]. Salchow 1813 Pilegaards-Skov; MK 1817 Pile Skov; Guide 1885—87 Pileskov. — Ø. for V.-Pilegd.

Pindeenge [*piŋacæŋa, piŋəcæŋa*]. Th „Pijn", „Pijna". — Areal v. Skovgd. Her var Egetræer i ældre Tid. Subst. Pind eller et Vb. **pinde*.

Pissetorn. Seier BhFM 80 og 119 Pissetornijnj; Th Pissetorn. — To Steder, i Krashave og i Assereby. Vb. pisse „lade sit Vand". Jfr. Pistorn DS VII 213.

Planteløkke [*pla·ntəlyɫan*]. — Areal ml. Piberegd og Munkegd. Vel et Areal, hvor man har haft unge Planter til Udplantning. Jfr. Planteløkke, Svaneke Kbst., 645.

Præsteeng [*præ·staænən*]. — Tæt Ø. for Præstegden. || **Præstemose.** Th Præstemosen; Guide 1945 Præstemosen. || **Præstemyr.** Lb 1569 Preste myrenn. || **Præstesø** [*præ·sta/ö·ŋ*]. I 1930, DFS 1906/23 BhS XXI 69 Præstesø. — Omfatter ifl. Opt. 1944 baade den nuværende lille Sø og hele Engstrækningen V. for Kirken. Navnene Præstemose, Præstemyr, Præstesø, Kirkesø og Klemensmose betegner vel alle samme Lokalitet.

Pærehøj. VSK Pærehøj; IpsenK 1839 Pærehøi. — Sydligt i Sognet, ved Skarpeskade. Subst. Pære. || **Pæretræsager** [*pæ·rətræ·sa·gər*]. — Mark N. for Risbygd.

Raageaskene. Teinnæs [rågaaskana]. — Skovstrækning m. Raagereder, tilh. Marevadgd. Subst. bh. Råga-ask, m. „en meget høi Ask, saa kaldt, fordi Raagerne bygge deres Rede i Toppen af de højeste Træer" (Esp). || **Raageløkke** [*rå·galyɫan*]. Th Raageløkken. — Mark Ø. for Brogd; her stod høje Asketræer med en Raagekoloni; maaske elliptisk for Raageaskeløkke.

Rapshøj. MK 1817 Raphøi; Lund c. 1820 Rapshøy; INM 1882 Rapshøi. — Mindre Gravhøj S.V. for Kølleregd. Forleddet kan være Plantenavnet Raps.

Rasmus Nielsens Bro [*ra·zməs ˈne·ls bro·*]. G&N 1937 p. 54 Razmes Nels Bro; Th Rasmus Niels' Bro. — Andet Navn paa Brogaardsbro eller Baggebro. || **Rasmus Nielsens Skov.** Panum 1830 p. 25 Rasmus Nielsens (Skov); Th Rasmus Niels' Skov. — Brogd kaldtes længe Rasmus Niels' Gaard efter en kendt Ejer Rasmus Nielsen, f. 1771 paa Marevad, Ejer af Brogd 1802—37 (R).

Ravnesten. INM 1870, INM 1882 Ravnestenen. || Ravnestensbakke [*ra·wnaˈste·nsbaka*]. INM 1870 Ravnesteensbakken (Høi); Teinnæs [rawnastensbakka]. — Ravnestenen er en Bautasten i Torpebakker. Fuglenavnet Ravn.

Rendebakke [*rænəbakaŋ*]. — Østligt i Sognet, N. f. Vognsø. Subst. Rende.

Risager, Nørre-, Sønder- [*ri·za·gər, nårə-, sønrə-*]. — Marker til Skovgd. || **Risby Mose.** 1836 ThaarupsPap Nr. 19 Riisbyemosen; Th Risby Mose, Risbymose; Guide 1945 Risby Mose. || **Risby Skov** [*ri·zby·skawiŋ*]. MK 1817 Riisbye Skoven; Teinnæs [rizbyskâuijnj]. — To Lokaliteter; Kortets Form gælder en lille, nu delvis forsvunden Skov langs Aaen V. for Risby, mens Teinnæs' Form og Opt. 1944 gælder en lille Lund umiddelbart N. for Marevadgd, „Tilgift" til Marevad fra Risby (Teinnæs). Af Bebyggelsesnavnet Risby. || **Risegabet** [*ri·zaga·vəd*]. I 1935 [ri·zagawəð]. — Vejstykke gennem Bolderis. || **Risene** [*ri·zən*]. UrneJb 1779 Riisen; Salchow 1813 Risen, Riisen; MK 1817 Risen. — Skov N. for Risegd. || **Risene** [*i·ri·zən*]. I 1935 [ri·zən] „Risene". — Ældre Navn paa Skoven Bolderis. || **Risgade** [*ri·zga·da*]. 1760 (Th) Risgaderne. || Risgade Skov [*ri·zga·dəskaw*]. — Mark og Lund V. for Skovgd. Ris, se Indl.

Rommemyr [*råmamy·rn*]. I 1935 [rɔm·amyrn]; Th Rommamyren. — S. for Onsbjerggd. Forleddet er Subst. bh. Romma [*råma*], m. = Rommagræz (Römmagræs, Jenssen-Tusch p. 53) „Stargræs, Carex" (R); jfr. Sms. bh. Rommahö „Hø, som voxer i sumpig Eng og er stort og sværtt, men som Kreature ei holde synderlig af" (Esp) og nordsjæll. Romæde (Rom-æde) „Stridt Græs, som Qvæget ei vil æde, f. Ex. de store Stargræs-Arter" (Molbech).

Rundeløkke [*roŋəlyɟa*]. Th Rundløkken. — Mark til Skovgd. || **Rundemyr.** UK 1818 Runde Myr. — Mellem Krasmose og Lærredsmyr i Rutsker Højlyng. || **Rundløkker** [*roŋlyɟarna, sønrə* og *æ·warsta*]. Teinnæs [rujnjlyjkjarna, æwersta, nedersta, syjnjersta r.]. — 3 Stykker ved Marevadgd. „Naar der skulde harves, maatte der køres rundt, fordi de var smaa, der var lidt Plads" (Teinnæs). Se iøvrigt Indl. u. Løkke.

Runekuld. Lund c. 1820 Runnekuldl; INM 1870 Runekull; INM 1882 Runekul, Runnekul, ɔ: den runde Kul; Vedel BhO p. 266 Rundekul. — Flad Gravhøj el. Røse V. for N.-Kirkebo. Det er uvist, om Forleddet er Adj. rund eller Subst. Rune, hvis Stavemaade (især i Sammensætninger) tidligere har været vaklende (se ODS u. Runebogstav). Der er intet oplyst om Fund af Runesten her, men Ordet Runer kan ifl. R bruges om andre Tegn og Mærker i Sten, f. Eks. „skaalformede Fordybninger".

Rutsbjerg [*ru·zˈbjæ·r*]. UK 1817, Mansa 1851, Guide 1885 Ruthsbjerg; Gst Rutsbjerg. — S. for Skinderbygd. Kvindenavnet Ruth, idet Udtalen med stemt s snarest er forvansket.

Rytterknægt. Th Rytterknægt. — Tildannet Sten paa Simlegd.s Gaardsplads; den anvendtes, naar man steg til Hest.

Rævekule [*ræ·waku·lan*]. (Her?) Lb 1569 Ostenn Reffuekuler; Gst Rævekulen; Th Rævekuler, Rævekulen. — Høj S.Ø. for Krummemose.

Rødbjerg [*rö·bjæ·r*]. Gst 1888, Gst Røbjerg; Guide 1945 Rødbjærg. || Rødbjerg Eng. 14/3 1693 UrneAdd Røebiergs Engen. || Rødbjerg Kilder. Guide 1926 Rødbjærg Kilde; Guide 1945 Rødbjærg Kilder. — Rødbjerg er en lav Bakke mellem Tornby og Baggd, omgivet af Kilder og Sumpe. Jordbunden indeholder her ifl. R Kildekalk og Jernokker, hvorfor de rustfarvede Aflejringer fra Kilderne kan have givet Anledning til Navnet. || **Rødhøj** [*rö·ˈhåj*]. VSK Orig Rødhøi; VSK Rodhøj; Wilster 1808 Rødhøj; MK 1817 Rødhøi; Lund c. 1820 Rødkull; INM 1882 Rødkulle; Vedel BhO p. 274 Rødkul; Guide 1914 Rødhøj (før Tornhøj). —

Gravhøj N.Ø. for Boesgd, identisk med Gst Tornhøj (s. d.). || **Rødtoppehul** [*rö·tåpahåləd*]. I 1935 [rö·təpahɔl·əð] „Rødtoppehullet". — Lavning N.Ø. for Klemensker Station. Snarest et Plantenavn Rødtop, næppe Mark-Rødtop af Slægten Odontites (jfr. ODS), men snarere svarende til skaansk rödtuppa om Trifolium pratense (Lyttkens, Sv. Växtnamn 708).

Røredal. Lb 1569 Wid Røre dalenn, y Røredalen. — Til Sønder-Kirkebo. Forleddet kan være Subst. Rør „Phragmites", da der ifl. Lb 1569 er Eng i Dalen, eller Subst. Rør „Stendynge, Stenrøse", jfr. Dælerør, Olsker S., 663.

Samsingsaa. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Samsings aae; Gst Samsingsaa. || **Samsingsbro.** Panum 1830 p. 34 Samlingsbroen; Gst Samsingsbro; Th Samsings Bro, Samsingsbro. || **Samsingsskov.** Panum 1830 p. 25 Samsings (Skov). — Af Samsingsgd.

Sandegab [*sa·naga·vəd*]. I 1935 [så·nagawəð]. — En Hulvejs Udmunding i Landevejen tæt Ø. for Simlegd (kaldes ogsaa Simlegaardsgabet).

Sanderehøj [*sandarahå·ŋ*]. INM 1882 Sandrehøien; Th Sanderehøj. — Stor Røse S. for Aagd. Forleddet er det paa Bh. almindelige Personnavn Sander (se DgP).

Sibirien [*se'be·riən*]. — Eng til Tøjregd. Alm. som Navn paa afsides-liggende Arealer eller Bebyggelser.

Sideenge [*si·a'ænja*]. I 1935 [sia'ænja]; G&N 1937 p. 23 Sia Ænja. — Lave Engstrækninger ved St.-Krashave. || **Sideenge** [*si·ə'æŋa*, 1930: *si·'æŋa*, *si·'æŋajo·rn*]. UrneNb de sie Enge; MK 1817 Side Enge; Møller Folkesagn 1867 p. 30, DFS 1906/23 Sieenge; Guide 1885—87 Sie Enge; DFS 1929/1 Sienge; DFS 1931/13 Sieengja (Sideenge). — Engstrækninger V. for Baggd og Sidgd, grænsende til den tidl. Klemensker Strandmark, nu Hasle Købstads Landdistrikt. Adj. sid, som i Plur. ubestemt Form ender paa *-a*, i best. Form paa *-ə* (eller *-a*) (Esp Indl p. 100).

Simlebakker [*semləgœ·rsbakana*]. 1762 UrneAdd Simle eller Grubbe Gaards Bakken; Salchow 1813 Simblegaard's Bakken, Simblebjerg, Simblebierg; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Simblebakker, Simblegaards-Bakkene, Simblegaardsbakken; Thaarup 1839 p. 100 Simblebakker. — Bakketerræn Ø. for Simlegd, ogsaa kaldet Troldebakkerne.

Skaaningehøj [*skœ·niŋahå·ŋ*]. MK 1817 Skaaningehoj; Lund c. 1820 Skaaningehøy; INM 1870, INM 1882 Skaaningehøi; Gst 1888 Skaaning Høj; Gst Skaaninge Høj. — V. for Krummemosen. Indbyggernavnet Skaaning.

Skindemyre [*/iŋəmy·ra*]. Skiftepr 1682 Skinnemyre; Panum 1830 p. 18 Skinnemyre; Th Skindermyre. || Skindemyre Enge, Skindemyre Made [*/iŋəmy·racenana*, *-ma·n*]. MK 1817 Skindermyre Enge. — Ved Skindemyregd. Forleddet er antagelig Vb. skinde „flaa" el. en Afl. af Subst. Skind, jfr. det hyppigt forekommende bh. Naturnavn Blaaskinde og jy. Skindkjole om Grønsværsdække over et Kildevæld el. lign. (Feilb.). Et *Skidnemyre (glda. *Skitnæmyræ) skulde have en Udtale svarende til Subst. Vidne, bh. *veðnə*, *vi·ðnə* el. *venə* (Esp Indl 49).

Skottegab. 1713 Komm 1715—21 et gab kaldis skaattegabet; 1714 (Afskr. Komm 1722—24) Skottegab, Skøttegabet, Skiøttegab. — Forleddet er vel Slægtsnavnet Skotte, eventuelt omtydet til Skytte „Jæger".

Skovlbjerg [*skawlbjœ·rsbakaŋ*]. Teinnæs [skåulbjæred]. — Ø. for Torpebakker. Subst. Skovl.

Skovløkke [*skawlyɬan*]. — Lille Skov ml. Kølleregd og Piberegd.

Skrubbe [*i· skråbə*, *pœ· skråbəd*]. Lund c. 1820 Skrubbene. || Skrubbedal [*skråbə'da·l*]. Lb 1569 Skrobbe daall; UK 1818, Mansa 1851 Skrubbe Dal. — Dal mellem de to Skrubbegde, delvis i Rutsker og Olsker Sogne. || Skrubbekrak [*i· skrobə'krak*, *krakiŋ*]. RegAS 1834 Skrubbekrak i Clemens; Jb c. 1850 Skrubbekak(!); I 1935 [skrɔb·e'krak, krak·inj]. — Skrubbekrak er en lille Kratskov S. for Skrubbe- og Muregde. Skrubbe bruges dels om samme Skov, dels om hele Egnen (jfr. Naturnavnene Bobbe og Kobbe i Ø.-Larsker S., 671). Subst. Skrub kunde foreligge i Grundbetydningen „Ujævnhed, noget ujævnt" (ODS), jfr. glsv. skrubba „Kule, Grotte, Kløft", med Henblik paa det bakkede og gennemskaarne Terræn, men mere sandsynlig er dog den dialektale Betydning „Vildnis, Buskads, Smaakrat" (se ODS, Molbech, Feilb.), jfr. eng. shrub „Busk", selv om den ikke kendes i

moderne Bh. Sammensætningen med det synonyme Krak kan være sket, efter at Betydningen af Ordet Skrub er glemt.

Skrædderager [*skredaraa·gər*]. Teinnæs [skreddaraâgerijnj]. — Mark til Marevadgd. || **Skrædderenq.** Teinnæs [skreddaræjnjen]. — Til Marevadgd. Af en Per Skrædder, der boede i Nærheden (Teinnæs).

Slesvig [*slæsvi*]. I 1935 [slæsvi·]. — Mark under Nørregd; jfr. Holsten.

Smaadamme. 1694 BhS IX 53 Smaa damme; BhS IX 61 Smaadamme-Stykket. — Eng ved Ladegd.

Smededam [*smedadamiŋ*]. I 1935 [smeð·adam·inj]. — Vandhul ved Simlegd. || **Smedeelle.** Skovsession 1716 smede Ellet, Smidde Ellet. — Subst. Smed.

Snogemyre. K 1744 Snogemüre; K 1778 Snoge Myre; Salchow 1813 Snogemyre. — Mellem Splidsgd og Gammeldam. Subst. Snog, bh. Snåga, f. (Esp).

Snuden [*sniu·dan*]. Teinnæs [snudan]. — Mark v. Marevadgd. En Spids af Marken strækker sig ind i en Skov som en Snude (Teinnæs).

Sognelyng [*såŋnaløŋiŋ*]. — Lyngen Ø. for Petersborg, tidligere Del af Højlyngen. M. Hens. t. Lydforhold, jfr. Bavnebakke.

Sortager. BhS IX 61 Svartager. — Mark til Ladegd. || **Sortebakker** [*swo·rtəbakana*]. — Tæt S.Ø. for Onsbjerg. || **Sortebjerg** [*swo·rtəˈbjæ·r*]. MK 1784 Sortebierg; MK 1817 Sortebjerg; I 1935 [swɔ·rtəˈbjæ·r]. — Bakke N. for S.-Kirkebo.

Splidsdam. Lb 1569 optiill Splitz damb. — Maa formodes at høre sammen med Splidsgd. || **Splidsløkke** [*spli·zlyɬan*]. — Mark til Bjergegd. Vel Sammenhæng med Splidsgd, selv om de to Gaardes Jorder ikke grænser op til hverandre. Udtalen af Gaardnavnet er optegnet baade med [*z*] og [*s*]. || **Splidsmose** [*spli·småzaŋ*]. MK 1817 Splits Mose; Panum 1830 p. 18 Splitsgaardsmosen; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Splidsmose. — V. for Splidsgaard. || **Splidsskov** [*spli·sskaw*]. K 1746—50 Splitz-Gd Skou; Salchow 1813 Splidsgaards-Skov; MK 1817 Splits Skov; Panum 1830 p. 25 Splitsgaards (Skov); Mansa 1851 Splits Sk; Gst Splitsskov. — Ved Splidsgaard (s. d.). Alle Navnene Ellipser for Splidsgaards-.

Spunset. Lb 1569 Spundett; 27/5 1801 BhS IX 59 Spundet; AL 1912 [Spojnzəð]. — Vist 3 forskellige Enge, henholdsvis til S.-Kirkebo, til Ladegd og i Pilegaardsskov (ved 69. Sg). Subst. Spund „Spuns", jfr. Spundet, Neksø Kbst., 646.

Spydelundsmose [*spi·dəˈloŋsmåzaŋ, spy·də-*]. Gst 1888 Spedelund Mose; AL 1912 [Spydelujn] opr. en Mose; Gst, Trap⁴ Spydelund Mose; G&N 1937 p. 69 Spydelunjsmozzanj. — Se Spydelund u. Bebyggelsesnavne.

Stangebro. UrneJb Stangebroe. — Formentlig Broen Ø. for Stangegd. || **Stangeenge** [*ståŋæeŋana*]. — Enge til Stangegd. || **Stangemark.** Komm 1715—21 Stangemark; UdmJb 1729 Stangemarcken. — Tidligere Udmark, muligvis ved Stangegd.

Stavnsager [*sta·wnsa·gər*]. I 1935 [staunsâgerinj]. — Ved Asseregd. Ifl. I 1935 er Navnet opstaaet, „fordi Kvæget „stawnada" (ɔ: standsede) her, naar det blev drevet paa Græs". Forleddet er dog snarere Subst. Stavn i en ældre Bet. „Træstub, Stilk, Kaalstok" el. lign. (se ODS Stavn I).

Stegersløkke. 1694 BhS IX p. 53 Stegeres Huus Lychen. — Agerjord til Ladegd. Subst. bh. Stēgrs, n. „Køkken" (Esp).

Stenager [*ste·na·gər*]. — Mark S. for Bjergegd. || **Stenkullen.** MK 1817 Steenkullen. — Bakke S.V. for Boesgd.

Stjernebakke [*sɬæ·rnəbakaŋ*]. Th Stjernebakke. — N. for Krashave.

Stokkekilde [*ståkaˈɬkiła*]. I 1935 [stɔk·aˈkji·la] „Stokkekilde". — I Krashave. Subst. Stok, vel i Bet. Pengeblok (ODS Stok Bet. 3,7). Om Navnet, se u. Aakirkeby, 647.

Stolen. Th Stolen. — Sten i Svartingedal.

Storeng [*sto·ræŋən*]. 1694 BhS IX 53 Store Eng; 1801 BhS IX 60 Stoer-Eng; Teinnæs [storæjnjen]. — To Lokaliteter, ved Ladegd (de gamle Former) og ved Marevadgd (Udtaleformerne).

Stormbakke [*stårmbakaŋ*]. I 1935 [stɔrmbak·anj]. — Vejbakke N.Ø. for St.-Knudegd. Subst. Storm.

Sueager. 1783—1800 i Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Sueager. — Til Aagd. Maaske Suge-, i saa Fald snarest et Plantenavn, jfr. bh. Rødsuer (Pl.), sv. suga „Alm. Hanekro" (Jenssen-Tusch 95).

Sukkerhullet [*såkərhåləd*]. 1837 (Th) Sukker Hullet, Sukkerhullet; I 1935 [såkərhål·əð]; Teinnæs [såkkerhålled]. — Nu opfyldt Vandhul Ø. for Simlegd.

Suserebjerg. Jul paa Bh. 1946 p. 18 Suserabjæred. — Bakkeknold ml. Splidsgd og Pilegd. Forleddet er nomen agentis til Vb. suse, jfr. Skærnavnet Susaren i Blekinge (B. Ohlsson, Blekingskusten (1939) p. 139).

Svalekuld [*swa·ləkoln*]. I 1935 [swâ·ləkoljn]. — Ved Fejlerebakke N.Ø. for Simlegd. Fuglenavnet Svale. Højen har vel været Rugeplads for Digesvaler.

Svalhøj [1930 *sva·l!hâj*]. Lund c. 1820 Svalhøy; INM 1882 Svalhøi; Gst Svalhøj. — Gravhøj N. for Baggd. Snarest et til Vb. bh. svala „strømme, øse, rinde el. skylle overflødigt ned, navnlig om stærk Regn" (Esp) svarende Subst., se Svalet, Povlsker S., 682.

Sveltekrogen [*swæltəkrâ·giŋ*]. Panum 1830 p. 34 Sultekrogen ved Simlegd. — Navn paa Husmandslod ved Risby og forsk. Marker under Nørregd, Risbygd og V.-Pilegd. Nævnes hos Panum blandt „smukke seeværdige Steder". Navnet kendes ogsaa som Marknavn andre Steder i Landet, i Reglen om Arealer el. Jordlodder af ringe Bonitet.

Svenskebakke. MK 1817 Svenske Bakken. — V. for Simlegd.

Svinehøj [*swi·nahå·ŋ*]. 1783—1800 i Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Svinehøien; VSK Orig Svinehøi. — Høj paa Grænsen ml. Simlegaards og Bolbygaards Grund. || **Svineløkke Dal** [*swi·nalyʃəda·liŋ*]. — Ved Krummeled. Subst. Svin.

Syvtøndelandet [1930 *ju·tyŋəlanəd*]. Th Syvtønde-Landet, Sju Tøijne Lanned. — Mark til Brogd.

Sæderedam. K 1744 Sederdamm; K 1778 Seder Dam; Salchow 1813 Sæderedam. — Ved Sæderegd.

Søager [*jö·a·gər*]. — Mark N. for Risbygd ved nogle smaa Damme.

Sønderaas. Lb 1569 syndre Aassen. — Præstegaardsjord. || **Sønderløkke** [*sønrəlyʃa, sønrə lyʃa*]. — 2 Lokaliteter, ved Bjergegd og Skovgd. || **Søndervang** [*sønrə vâŋ, sønrəvâŋ*]. Lb 1569 y Syndre wong; 1694 BhS IX 53 Den Søndre Vang; Teinnæs [sønre vång]. — Flere Lokaliteter, Formen 1569 hører til N.-Kirkebo, 1694 til Ladegd, Udtaleformerne 1944 til Kuregd, Dyndegd, Marevadgd og Skovgd, Teinnæs til Marevadgd.

Søsende [*jö·s!æna*]. (Her?) MK 1802 Støende Bakke; Th Søes Ende, Sjøsenna (Søensende). — Sydl. Ende af Præstesø Dal.

Tassen [*tasiŋ*]. — Areal N. for Risegd. Strækker sig ind i Rutsker Sogn og Hasle Købstads Vang. Se Tassen, Hasle Købst., 642.

Thoruppebakker [*to·råpabakana*]. — Ø. for Thoruppegd.

Tinghøj. VSK Orig, Ipsen K 1839, Bull 1869 Tinghøi. — Høj ved Torpegd, ved Skellet til Rutsker S.

Tompemyr [*tåmpamy·rn*]. UK 1818 Tampe Myren. — Mose N. for Stjernebakke paa Nørregds Grund. Næppe Subst. Tamp(e), bh. [*ta·mpa*], m. (Esp Indl p. 16), snarere et ellers ukendt Tilnavn.

Tornager [*to·rnə·gər*]. I 1935 [tornâgerinj]. — Mark V. for Risby. Kaldes ogsaa Krogager. Subst. Torn „Tjørn". || **Tornebro.** 1790 i Afh. P. Thorsen 1942 p. 88 Tornebroen. — Elliptisk for Tornegaardsbro, ved Tornegd. || **Torneren** [*to·rnare·n*]. — Areal m. gammel Tjørnebevoksning N. for Brogd. Efterleddet er Subst. Ren, se Indl. || **Torneskov** [*to·rnagœ·rsskawiŋ*]. VSK Torneskoven; Panum 1830 p. 25 Tornebye [Skov]; Guide 1885—87 Torneskov. — Ubetydelig Skovrest N.Ø. for Tornegd. Formen Tornebye hos Panum skyldes en Fejlplacering af dette Navn paa VSK. Vel Ellipse for Tornegaardsskov. || **Tornhøj.** VSK Orig, Bull 1869 Tornhøi; Gst Tornhøj. — Navnet er placeret forskelligt paa de tre Kort: paa VSK tæt V. for Kofodgd (identisk med Møllehøj paa Gst), paa Bull 1869 N.Ø. for Lokkegd og paa Gst 1887 og senere N.Ø. for Boesgd. Subst. Torn „Tjørn", næppe Sammenhæng med Tornegd.

Torpe [*pœ· tårpa*]. Lund c. 1820 paa Torpe; INM 1882 Torpe. || Torpebakker [*tårpabakana*]. UrneJb Torpe-Bakken, Torpebakkene; Skougaard

1804 p. 329 Torpebakkene; Salchow 1813 Torpebakken, Torpebakkene; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Torpe Bakker; Gst 1888 Torpbakker; Gst Torpebakker; Teinnæs [tårpabakkana]. — Højtliggende, nu delvis skovklædt Areal, tidl. Lyngstrækning, ved Grænsen til Rutsker S. Her holdt Underjordsfolkene deres Øvelser. || **Torpe Elle** [*tårpaˈælə*]. Skovsession 1716—1717 een skovdeel kaldes torpe Elle; MK 1817 Torpe Elle; 1837 (Th) Torpeellet. — Tidl. Skov, nu Mark S.V. for Simlegd, delvis til Møllegd. Ingen topografisk Sammenhæng med Torpebakker og -gd. || **Torpemose** [*tårpamåzaŋ*]. — Mellem L.-Knudegd og Torpegd. Elliptisk for Torpegaardsmose. Om Torp, se iøvrigt Indl.

Tras [(*pœ·*) *tra·z*]. || Traseager. 1841 (Th) Traseager. || Trasemark [*tra·zma·rk*]. — Egnen N. for Duebjerggde, ved Trasehuset. || Trasevej [*tra·zavœ·ŋ*]. — Sognevejen fra Landevejen ved Grubbemølle Bro til Krummeled. Om Tras, se Trasehuset u. Bebyggelsesnavne.

Trindhat. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100, VSK Trindhat; Lund c. 1820 Trindhøy; Gst 1887 Trindhat; AL 1912 Trindhat (Tren-); Guide 1945 Trehat. — Bakke Ø. for Kølleregd og Piberegd. Et Hus af samme Navn ved Bakken er nu nedbrudt (Guide 1914). Forleddet er Adj. trind „rund"; Hat findes oftere som Efterled i Højnavne; Trindhat kendes fra Gravlev S., Hornum H., Aalborg Amt, og muligvis fra Tønder Amt (DS V 93 Tindhat).

Troldbakker [*trålbakana*]. BhS XI 109 Troldbakkerne. — Andet Navn paa Simlegaardsbakkerne. || **Troldkilden.** DFS 1906/23, DFS 1906/28I Troldkilden; DFS 1906/31, DFM 33 p. 124 Troldekilden. — Trugformet, vandfyldt Fordybning i Muredal, N. for Gothegd. Her siges Underjordsfolkene at hente Vand eller bade deres Børn. || **Troldsenge** [*trålsœŋana*]. — Enge Ø. for Skindemyregd. Subst. Trold.

Trommerehul [*tråmarahåləd*]. I 1935 [trɔm·arahɔl·əð]; Guide 1945 Trommerehullet. || **Trommeremose.** 1795, 1796 (Th) Trommeremosen, Trommere-Tørve Mosen. — Sidstnævnte Lokalitet er identisk med Gaasemade Ø. for Bolderis, Trommerehul er et Vandhul i Mosen. Af Trommeregaards-; jfr. Gaasemade ovfr.

Tronen [*tro·nan*]. — Klippeparti N. for Muregde. Sammenligningsnavn.

Trægaardsager. Lb 1569 træe guds agir. || **Trægaardseng.** Lb 1569 Træguds eng. || **Trægaardshøj** [*træ·gœ·rsˈhåj*]. Lb 1569 nordenn træe guds høyenn; Gst 1888, Gst Trægaard Høj; BhSoc 5/7 1926 Trægaardshøj. — Et Subst. Trægud forekommer i ældre Dansk i Betydningen „Gudebillede af Træ", men det er muligt, at Formerne 1569 skyldes fejlagtig Opløsning af et forkortet -gaard, saaledes at den fra Nutiden kendte Form Trægaards- er oprindelig. I saa Fald er Forleddet Subst. Trægaard „Have, Frugthave, Abildgaard" (Kalkar, VSO), der har været kendt i Mands Minde i Bh. (R). Den af Sv. Aakjær i Turistforen. Aarb. 1926 p. 132 anførte subsidiære Tolkning, at Trægaard skulde hentyde til en Palisadebefæstning, savner Støtte i de stedlige Forhold.

Trægudsager, -eng, -høj. Se Trægaards-.

Trættehullet [*trætəhåləd*]. I 1935 [træt·əhɔl·əð]. — Eng V. for Risby, hvor ifl. I 1935 de ved Skovgilder i „Fuglesangen" opstaaede Trætter afgjordes.

Tueager [*tawa·gər*]. — Mark til Bjergegd og Dyndegd. M. Hens. til Forleddets Form, se Duebjerg ovfr. || **Tuerne** [*tawarna*]. I 1935 [tâuarna]. — Mark ved 10. Sg i Bedegade; her har ifl. Opt. 1944 været Lyngtuer, som nu er opdyrkede.

Tykken [*ɟøkan*]. Th Tjøkkan, Tykken. — Tæt Tjørnekrat N.V. for Risegd. Sideform til det i Stednavne ofte forekommende Subst. Tykke „Tykning, tæt Underskov", der forudsætter glda. *thykki, *thiukki, n. (se DS III p. LXII), hvorimod det her foreliggende formelt er identisk med bh. [*ɟøka*], f. „Tykning i Luften, Taage el. Snetykning" (R) (jfr. sv. tjocka) og bh. Kjøkkan „det Tykke, den tykke Ende af Noget" (Esp), men med samme Bet. som glda. *thykki. Tilsvarende Adjektivafledninger findes i en Række bh. Naturnavne som Skarpen u. Rønne Kbst., 641, Leden ovfr., Dyben og Skarpen i Nyker S., 652, Smallen og Øren i Rutsker S., 662, Bøsen i Ø.-Larsker S., 671, og Skimlen i Bodilsker S., 681, og Subst. Hvide

„Æggehvide" (se herom Sahlgren i Studier tillegnade Es. Tegnér (1918) p. 416). Orddannelse af samme Art, men muligvis ældre, foreligger i det hyppigt forekommende Lerjen, se u. Hasle Kbst., 642, Morjen, Rønne Kbst., 641, og Ørjen, Nylarsker S., 654. Jfr. ogsaa Købstadnavnet Rønne.

Tyndekulde Bjerg. 1805 (Th) Tyndekuldebierg. || **Tyndekulde Løkke** [*tynəkoḷalyḵan*]. — Lund tæt S.V. for Tyndekuldegd.

Tyremyre. 1805 Thaarups Bh II 51 Tyremyhre.

Tømmebuske. Th „Tømmabuskana" — Ved Hasle. Slægtsnavnet Tømme, jfr. Tømmebakke u. Sandvig Kbst., 644.

Tørveeng. 1841 (Th) Tørveengen. — N.V. for 15. Vg (paa Duebjerg).

Under Bakken. 28/11 1694 BhS IX 53 under Bachen. — Agerjord Ø. for Ladegd.

Vadbakke. Teinnæs [vâbakkajnj]. — Ved Marevad. Subst. Vad „Vadested".

Vallemark. Komm 1715—21 Vallemarken; Komm 1720 Valle marck; UdmKomm 1727 Walde marck; UdmJb 1729 Waldemarck; 1735 (Afskr. i Komm 1738) Vallemarch. — Tidligere Udmark, delvis i Nyker S., 652, s. d. (u. Bebyggelsesnavne).

Vandmøllebakke [*vanmøləbakaŋ*]. — Ved Baggeaa N. for Brogd; her har før ligget en Vandmølle.

Vaskehøl [*vaskəhö·liŋ*]. — Vandrigt Sted i Baggeaa N. for Brogd, hvor der vaskedes.

Vejeng. 14/3 1693 UrneAdd Vei-Engen. — I Nærheden af Baggd.

Vesterbakke [*væstrə baka*]. — Mark tæt S.V. for Bjergegd. || **Vestereng** [*væstrə æŋ*]. — Eller Engeløkke. Til Skovgd. || **Vesterløkke.** Lb 1569 denn westre lycke. || **Vestermose** [*væstrə måza*]. — Mose V. for Bjergegd. || **Vesterskov** [*væstrə skaw*]. 27/5 1801 BhS IX 59 Vestre Skov. — To Lokaliteter, Skov ved Ladegd og ryddet Skov S.V. for Brogd. || **Vestervang** [*væstrə vâŋ, væstrəvâŋ*]. BhS IX 61 Vestre Vang; Teinnæs [væsstre vång]. — Marker ved Ladegd, Marevadgd, Skovgd og Brogd.

Viesager [*vi·əsa·gər*]. I 1935 [viesågerinj]. — Ved Asseregd. Subst. bh. Vie, n. „Bevoksning med lave Pilebuske". (R).

Vognsø [*vawn/ö·, vâŋˈ/ö·*]. K 1744 Wogn Søe; 1763 UrneAdd Vogn Søe; UrneMin Vognsiøe Moße; VSK, Thaarups Bh II 51, Salchow 1813 Vognsøe; Gst Vognsø. — Mose m. Smaasøer v. Rø Plantage. Subst. Vogn. M. Hens. t. Udtalen, jfr. Bavnebakke og Sognelyng ovfr.

Voldmarebro [*vɔlmarabro·ən, vålmarabro·*; 1949 *voḷmara*]. Vedel BhO p. 405 „Volmare" Broen; AL 1912 Vaaijlmærrabroen. — Navnet skal ifl. R stamme fra „Öjarakkara-Volmeren" [*vɔlmariŋ*] og saaledes indeholde Mandsnavnet Volmer, glda. Waldemar. I Formen fra 1912 er Navnet omtydet til et Subst. bh. *Vojlmær „løbsk Hest", af Subst. Vojll, m. „Vold", i Forb. lövva i vojll og vojllövva „løbe løbsk" (Esp), og Subst. bh. Mär, f. „Mær, Hoppe" (Esp). Navnet Voldmare bruges om Egnen omkring Broen (Opt. 1949).

Æggebjerg [*æḡaˈbjæ·r*]. Lb 1569 Egebiergh; 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Ægebierg; MK 1817 Æggebjerg; Lund c. 1820 Egebierg; INM 1882, Vedel BhO p. 318 Æggebjerg; Gst 1888 Eggebjerg; AL 1912 Æjggja-; Gst Egebjerg; I 1935 [Æggjabjæ·r]; Vejfort 1942 Æggebjergsvejen. — Naturlig, afrundet Bakke Ø. for Klemens Kirkeby. Forleddet er Plur. af Subst. (et) Æg „ovum" eller (en) Æg „Rand, Kant", der udtales ens i Bh.; snarest det første. Højnavnet Ægbjerg forekommer et Par Steder i Sønderjylland.

Ørnekuller. Vedel BhO p. 284a Ørnekullerne. — Samling af Røser i Torpebakker. || **Ørnepjuter.** INM 1870 Ørnepjutarne; Vedel BhO p. 284a Ørnekullerne eller Ørnepynterne. — Sa. Lokalitet som foregaaende. Subst. Ørn, i første Tilfælde sammensat med Subst. Kuld, se Indl., mul. omdannet af Kule, jfr. Ørnekuld u. Hasle Købstads Landdistr., 642a, i det andet med et ellers ukendt Subst. *Pjut, jfr. nordøstsjæll. Høpjot, -pjut „lille Høstak" (Udvalg for Folkemaals Saml.), bh. [*pjåt*] „lille stak (af bunden sæd)" (R). Hvis Vedels Ørnepynterne ikke er en Fejl, foreligger Subst. Pynt i den dialektale (ogsaa bh.) Bet. „toppen af et bjerg ell. en bakke; fremspring paa bjerg, brink paa bakke" (ODS). || **Ørnepynter.** Se Ørnepjuter.

Østerbakke [*ö·strə baka*]. — Ved Bjergegd. || **Østerdal** [*ö·strəda·l*]. — Mark Ø. for Bjergegd. || **Østerelle.** 1802 (Th) østre Elle. — Ved Brogd. || **Østergærde.** Lb 1569 y Østre gierridtt. || **Østerløkke** [*ö·strə lyɻa*]. Lb 1569 den østre lycke. — Den opt. Form er Navn paa et Vænge ved Bjergegd. || **Østerløkker** [*ö·strə lyɻər*]. — Ved Dyndegd. || **Østermose** [*ö·strə måza*]. — Mose S.Ø. for Bjergegd. || **Østertuer** [*ö·strə tawər*]. Teinnæs [östre tåuer]. — Sumpet Parti i Krat S. for Torpebakker. || **Østervang** [*ö·strəvåŋ*]. Th Østre Vang. — Ved Skovgd og Brogd.

662. RUTSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opførte under flere Navne: 1. Sg: Pilegd, Puggegd; 6. Sg: Enesgd, Hallene; 8. Sg: Borregd, Bukkegd; 11. Sg: Hullegd, Krakgd; 13. Sg: Kølleregd, Svarregd; 15. Sg: Fogedgd, Kaggegd; 16. Sg: Avlsgd, Ø.-Borregd; 24. Sg: Stælegd, Tommessegd; 30. Sg: Lille-Rosendalegd, Simensgd; 33. Sg: Barkvistegd, Risegd; 34. Sg: Lille-Bakkegd, Smedegd; 37. Sg: Højendalsstæl, Klingestælen, Toften; 39 Sg: Haslegd, Toften; 42.—45. Sg: Galgebænkegde, Hundelortegde, Vysteby; 45. Sg: Haneskovgd, Væbogd; 46. Sg: Hanelundsgd, Sandemandsgd; 1. Vg: Over-Dalegd, Frigd; 3. Vg: Kaffegd, Knarregd, N.-Kæregd, Rømeregd; 5. Vg: Kirkebo, Paa Hjelm; 8. Vg: S.-Kirkebo, Maegd.

Rutsker, S. [*røskər(sən)*], **Rutskirke**, Kirke [*røskærkə*]. 14/8 1490 Hüb 28 Sancti Michelssogen; 2/7 1491 Røs kirke soghen; 1528 Hüb 79 ste. Mickels sogen; 1530? Hüb 83 sancte Micaelis sogenn; 1547 Hüb 429 St. Michels Karspel; 1555 Hüb 214 Scte. Michells sogn; 1555 Hüb 217 Rødsker soghen; 8/9 1555 Hüb 225 stj. Mickels SSogen; sa. Dok. Hüb 231, 247 og 248 Rødsker sogen(n), Rødsker SSogen; Lb 1569 Røtz Kircke; 12/6 1572 Hüb 373 Rødtskier Sogen; 18/3 1573 Hüb 406 Rüss Kirchspill; 30/8 1577 Hüb 474 Rødskersogen; 17/12 1577 Hüb 476 Røsker Sogn; LR 1580 Rødskircke, Rødsker Sogen; LR 1585 rødscher sogen; Udtog af Jb 1598 Hüb 532 ff. Rydskersogn, Rødskjersogn, Rødtzker, Rødskiercke; Mandt 1610 Rødtzkier Sogen, Rydtzkier Sogen; Visitatsb 1616 Rydskircke; Visitatsb 1621 Ecclesia Rutziana, Rydskircke; PrI 1624 s. Michellß Kirche, Rydskiersogn; Jb 1625 Rydskier Sogen; Jb 1651 Rydschier Sougen; Mejer Ridtzkier-kirche; Jb 1664 Rydscher Sogn; Ravn 1671 Ruths Kirkes Sogn eller Rutsker Sogn; BWK 1676 Ryds K; Resen Rydtz Sker Sogn, Ruths Kirkes Sogn; ResenK St. Ryds K.; K 17. Aarh. Ridser Sogen; K c. 1700 Ruths Kirche; K 1746—50 Ruthsker-Sogn, St: Ruts Kirke; DAtl Ruthskier Sogn, St. Ruths Kirke; Skougaard 1804 p. 335 Røskerke; VSK Ruths K; M 1844 Ruthsker Sogn; Gst 1888, Gst Rutskirke. — Rutskirke er en af de faa bornholmske Landkirker, som ikke mere har Navn efter den Helgen, i dette Tilf. Skt. Michael (Ærkeenglen), hvortil den i den katolske Tid var viet (jfr. Aakirke, Nykirke og Røkirke). Navnet Skt. Mikkels Sogn forsvinder ligesom de tilsvarende ved de tre nævnte Kirker (Skt. Hans (Johannes), Allehelgens og Skt. Andreas Sogne) kort efter Reformationen for kun at blive anvendt af Historikere og af historisk interesserede Præster (f. Eks. i PrI 1624). De i 17. Aarh. optrædende Former med Rut- er antagelig af lærd Oprindelse, idet man satte Navnet i Forbindelse med det bibelske Kvindenavn Ruth (f. Eks. Ravn 1671, p. 149) og tilføjede et uberettiget St. (Sankt) i Lighed med Nabosognenes Skt. Klemens og Skt. Olufs. Navnet indeholder snarest et lokalitetsbetegnende Ord, næppe et Personnavn. Det var mest nærliggende, paa Grundlag af Formerne fra 16. Aarh. og flg. Tid, hvor der normalt skrives Røds-, Ryds-, at tolke Forleddet som Gen. af glda. ruth, n. „Rydning", med bh. Lydudvikling u > ø (Esp Indl § 52,2), men i den ældste og eneste middelalderlige Form Røs Kirke savnes Dentalen. Forsaavidt man ikke tør regne med saa tidlig Overgang u > ø og Bortfald af th, kunde man tolke Navnet af Subst. glda. *røs (nyda. Røse og Røs, se ODS I. Røse) svarende til sv. rös og röse, no. røys, raus, f. og vel til oldn. hreysar, f. pl, „Stendynge". I saa Fald foreligger der Vokalforkortelse foran sekundær Konsonantgruppe.

Aahalsegaard (35. Sg) [*o·la'halsəgœ·r*]. Skiftepr 1688 Ulehalß; 1688 Deckner 1679—90 paa Vlehalß, Vllehalß; 28/11 1694 BhS IX 51 paa Vgle Hals; Skifte 2/3 1703 (Z) Paa Ullehals; 1710 (Afskr, i Bh 1682—1804) i Uglehals; 1714 (Komm 1715—21) Vlle hals, paa Uglehals; K 1746—50 Ole-hals-gd; Thurah Ole Halls(gd); UrneNb, UrneJb Ulehals Gd; MK 1784 Uglehalsgd; VSK Ulehulsgd; Salchow 1813 Ulehalsgd; M 1844, Mansa Olehalsgd; Guide 1887: Kaldes alm. Halsegd, men Skødet har Olehalsgd; Gst Halsegd; Postadr 1943 Aahalse Gd. — Synes at være et glt. Præpositionsnavn: Paa Ulehals; Forleddet er antagelig Dyrenavnet Ulv. Fra Rosendal gaar ind til Gaarden en smal, dyb Klippedal, der kaldes Ulvehalsen. Stavemaader med O forekommer allerede i 18. Aarh., og det maa være disse, der har paavirket Udtaleformen. Den nuvær. Form Aahalsegd skyldes sikkert en Folkeetymologi, idet Sognepræsten 1888 oplyser til Generalstaben, at Gd i dagl. Tale hedder Olehalsegaard, efter Nogle opkaldt efter en tidl. Ejer Ole Hald, efter Andre Aahalsegaard, efter en Kløft, ogsaa af Maaleren kaldet Halsen, med en Aa i.

Almegaard (9. Sg) [*almægœ·riŋ*]. K 1746—50 alme gd; Thurah Alme(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Almegd. — Trænavnet Alm. UrneNb bemærker, at der har været skiønne Almetræer og er endnu nogle.

Amtstuen [*amstawan*]. Borrijnh III 94 Amtstâwan. — Hus i Kirkebyen. Jfr. sa. Navn i Pedersker S., 683.

Askebækhus, Hs [*askəbœɣahu·zəd*]. Postadr9 Till Askebækhus. — Nyere Navn paa Huset Kaas ved Askebæk.

Avlsgaard (16. Sg). UrneNb Aulsgd; UrneJb Aulsgd ell. Borregd; 1787 (Z) Avlsgd. — Gaarden havde som øde været drevet under Hammershus (Z).

Baasegaard (40. Sg) [*bœ·zagœ·riŋ*]. K 1746—50 baase-gd; Thurah Baase-(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Mansa, Gst Baasegd. — Tolkes af Zahrtmann (BhS XV 9) af Mandsn. glda. Bōsi, men i saa Fald skulde man have ventet det lange o bevaret i Udtalen. Materialet tyder mere paa Appellativet Baas; en anden Baasegd findes i Nylarsker S., 654.

Bagergaard (20. Sg) [*ba·garagœ·riŋ*]. Komm 1685 Baggergd; c. 1735 i Bh 1682—1804 Bagegd; K 1744 Bagergd; K 1746—50 bageregd; UrneNb, UrneJb Bageregd; VSK Bagergd; Salchow 1813 Baggeregd; M 1844, Gst Bagergd. — Subst. Bager, antagelig brugt som Slægtsnavn.

Bakkegaard (21. Sg) [*bakagœ·riŋ*]. K 1744 Backegd; K 1746—50 bakke gd; Thurah Bakke(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd. — Ligger paa en Bakke.

Bakkegaard, Lille- (34. Sg) [*liļa bakagœ·r*]. K 1746—50 bakke(gd); Thurah Bakke(gd); UrneNb Smiddegd. Undertid. kaldes d. paa Bakken; UrneJb Smiddegd, Bakkegd, kaldes og undertiden paa Bakken; VSK Bakke ell. Smedegd, Salchow 1813 Bakkegd. — Formodentlig et oprindl. Præpositionsnavn: Paa Bakken.

Bakkemølle. K 1746—50 bakke møll; Bugge 1771 Bakke Mølle. — Vejrmølle N.Ø. for Hullegd.

Barkvistegaard (33. Sg) [*ba·rkvest*]. K 1746—50 bauquist-gd; UrneNb Barqvist; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Barquist; M 1844 Barqvistegd; Gst Barkvistegd. — Gaarden har formodentlig heddet Barkvist, uden Endelsen -gaard. Muligvis en Sammensætning af Adj. bh. *ba·r* „bar, nøgen" (Esp Indl 105), og Kvist; denne Forbindelse er ogsaa ellers kendt fra Bh.; man troede saaledes, at Torden paa Barkvist (d. v. s. tidligt paa Aaret) gav daarligt Aar (R). Men om Navnet direkte betyder „bladløs Kvist" og sigter til Trævækst, eller om det har Relation til den nævnte Folketro, er naturligvis ikke til at afgøre.

Blaakær, Gd [*blœ·ɣœ·r*]. Guide 1914 Blaakjær; Postadr9, Gst Blaakær. — Har vel Navn efter et Kær, muligvis i Nærheden af Blaakulle (s. d.).

Blæsbjerg, Hs [*blæ·zbjœ·r*]. Postadr9 Blæsbjerg. — Naturnavnet Blæsbjerg.

Bondegaard (26. Sg) [*bo·nagœ·r(iŋ)*]. Skiftepr 1684 Bohnegd; KR 1684 Bondegd; K 1746—50 bonde gd; Thurah Bonde(gd); UrneNb, UrneJb Bohnegd ell. Bondegd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bondegd. — Subst.

Bonde, brugt som Familienavn; i Mandt 1610 nævnes som Ejer af 24. Sg Raßmus Bunde; jfr. Esp p. 33 under Bone, n. pr.; Urnes alternative Stavemaade Bohne- kunde ogsaa tyde i Retning af Slægtsnavnet.

Borregaard (8. Sg). UrneNb iblant Borregd ell. paa Borregd; UrneJb Paa Borre, Borregd; VSK, Salchow 1813 Borregd. — Ældre Navn paa nuvær. Bukkegd. Se under Ø.-Borregd.

Borregaard, Vester- (14. Sg) [*væstrə bâragœ·r*]. JbRgsk 1661 Borregd; Skiftepr 1690, K 1746—50 paa borre; Thurah Paa Borre; UrneNb Borregd; UrneJb Borregd, paa Borre; Skougaard 1804 p. 336 Borra; VSK, Salchow 1813, Borregd; UK 1817 Paa Borre; M 1844 Borre; Postadr 1869 Paa Borre; Gst Nr Borregd. — Se under Ø.-Borregd.

Borregaard, Øster- (16. Sg) [*bâragœ·r*]. (Her?) 22/5 1522 Hüb 63, 1624 (Z) Borgegd; Jb 1658 Borre gd; Jb 1661, Jb 1662 borregd; Jb 1664 boregd; Jb 1691, Jb 1696 Borregd; K 1746—50 borre gd; Thurah Borre(gd); UrneJb Aulsgd ell. Borregd; VSK Børregd; VSK Orig, Salchow 1813, M 1844, Gst Borregd. — Et Præpositionsnavn Paa Borre er afhjemlet fra ca. 1700, og Borre synes at have omfattet et Strøg, hvorpaa 8., 10., 14. og 16. Sg ligger. Skougaard p. 336 kalder det Borra og skriver, at Navnet synes ham at vise „at her i forrige Tider maa have staaet en Borg, men om saa er, da er den nu saa aldeles ødelagt, at deraf ikke er Spor eller Kjende tilovers". Snarere hører Navnet dog direkte sammen med Borgen Hammershus. Om 16. Sg hedder det i et Tingsvidne af 3/8 1649, at Slotsherren bruger Avlen (Z), idet Gaarden som øde var blevet drevet under Hammershus. Rimeligvis har derfor disse Gaarde Navn efter et nærmere Tilhørsforhold til Slottet, hvormed ogsaa stemmer, at de to nordligste grænser op til Slottets Jorder. Borre kan derfor tænkes at være en Kortform, dannet af Borregaard, og Borre er i nyere Tid ogsaa blevet brugt som Naturnavn om den Klippe, paa hvilken V.- og Ø.-Borregd ligger.

Borrehus, Hs. Skiftepr 1690 Borregaardshuuset; RegAS 1834 Borrehuset i Rutsker; Jb c. 1850 Borrehuset; Postadr9, Gst 1916 Borrehus. — Ved Ø.-Borregd.

Borrelyngen, Granitværk. Postadr7, Postadr9 Borrelyng (Hs); Postadr 1943 Borrelyngen. — Af Naturnavnet Borrelyngen.

Borre Vandmølle. K 1744 Borrewand mølle. — Ved en Bæk, der løber ud mellem Tuleborg og V.-Borregd.

Brødløsegaard (25. Sg) [*brö·lö·za*]. KR 1684 Brød Løße; Komm 1738 Brøeløßegd; K 1744 Brøløsegd; K 1746—50 Brødeløsegd (om 23., 24. og 25. Sg tilsammen); UrneNb Brødeløsegd; UrneJb Brodløse Gd; Skougaard 1804 p. 336 Brölöza; VSK Brødløse; Salchow 1813 Brødløsegd; M 1844 Brødløsgd; Gst Brødløs. — Gaarden laa i 17. Aarh. øde og blev drevet af Sognepræsten; ifl. Jb 1658 skal den altid have været „förmedlet till halfft i alle Pertzeler", d. v. s. der er kun svaret halv Afgift i alle Arter Naturalydelser. I Komm 1738 hedder det: „Gaardens lidet tilhørende ligger separat, og Rettelig svarer til sit Nafn Brøeløse, saa den fattige Mand offte har manglet det Nødtørfftige Brød". Iøvrigt forekommer Navnet Brødløse flere Gange paa dansk Grund.

Bukkegaard (8. Sg) [*bâkagœ·riŋ*]. MK 1817 Buggegd; M 1844 Bakkegd; Gst Bukkegd. — Slægtsnavnet Buk, oprindelig Dyrenavnet Buk, bh. [*bâk*], EspIndl 16. Gd tilhørte 1766 Peeer Hansen Buch (K. Kure).

Bymøllen [*by·mølan*]. Gst 1888 Bymølle; Postadr7 Bymøllen; Borrijnh III 79, BhFisk 1933 p. 15 Bymøllan; Gst Bymølle. — Se By under Naturnavne.

Bysmedjen [*by·smedjan*]. — Smedje S. for Bymøllen.

Bæle, Hse [(*i·*) *bæ·la*]. Salchow 1813 Beelle; Mansa 1851 Bæle Huse; Trap[1], Bull 1869 Bæle Baadehavn; Gst 1888, Trap[4], Gst Bælehuse; Borrijnh III 95 Bæla; her? Teinnæs [bæ·lan]; Postadr 1943 Bæle (Hse). — Formen hos Salchow 1813 er vel en Fejlskrivning; den af Teinnæs opt. Form findes i en Remse, som indeholder Navne paa Steder (Grunde?) ved Kysten N. for Hasle: [bå·jsan, bæ·lan å hæləpæ·ran], og den er muligvis ikke Navn paa Fiskerlejet. Maaske et til sv. bale, m., sv. dial. (Östergötl.) bäle, m., glsv. badhul, bädhil „(Fugle)rede" svarende Ord (afledt af Stammen i sv. bädd,

gldа. bædh (Kalkar), oldn. beðr, m. „Seng, Dyne"), eller Navnet kan være en Subtraktionsdannelse af f. Eks. Bæle Havn (s. d. u. Naturnavne), i saa Fald snarest et ellers ukendt Person- eller Slægtsnavn.

Dalegaard (2. Vg) [*da·lagœ·riŋ*]. 17/12 1577 Hüb 476 Dalgd; JbRegnsk 1662 Dahlegd; KR 1684, Skiftepr 1688 Dallegd; K 1746—50 dale-gd; UrneNb, UrneJb Dalegd; VSK Dalgd; Salchow 1813, M 1844, Gst Dalegd. — Subst. Dal. Gaarden ligger i en Dal, ved Foden af en stejl Skrænt.

Dalegaard, Over- (1. Vg). 17/12 1577 Hüb 476 Overdalgd. — Ifl. Z ældre Navn paa Frigd. Den ligger højere oppe i Landet i Forhold til Dalegd (2. Vg).

Degnegaard, Gd [*de·nagœ·riŋ*]. Postadr7, Postadr 1943, Guide 1945 Degnegd. — Navn paa en Parcel af den gl. Degnegd.

Drejlvæverhus [*dra·jlvœ·warahu·zəd*]. Borrijnh III 94 Drajlvæwarahuzed. — Hus i Kirkebyen.

Dyndegaard (18. Sg) [*dyŋagœ·r(iŋ)*]. 1623 (Z) Dyndegd; Skiftepr 1690 Dyngegd; Fæstepr 1696 Dynge Gd; Komm 1720 Dynegd; K 1746—50 dynge gd; Thurah Dynge(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Dynegd; UK 1817 Dyndegd, Dynegd; M 1844 Dynegd; Gst Dyndegd. — Subst. Dynd. Gaarden ligger i en Lavning.

Dyndemølle, fsv. Stubmølle [*dyŋamølan*]. Kb 1700 i Dyngemollen; 1714 Komm 1715—21 dynne Mølle; Bull 1869 Dynde G og M; Borrijnh III 93 Dyjnamøllan. — Elliptisk for Dyndegaardsmølle.

Enesgaard (6. Sg) [*e·nəsgœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 Enes gd; Thurah Enes(gd); UrneNb Eenesgd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Enesgd. — Snarest Gen. af Kollektivet Ene, n. „Enekrat".

Engegaard (31. Sg) [*æŋagœ·riŋ*]. K 1746—50 Enge-gd; Thurah Enge(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Engegd. — Subst. Eng. Efter Beliggenheden ved en Dal, hvori der findes lidt Eng. UrneNb bemærker: „ɐtaar i Engemarke mitimell(em)"; denne lidt uklare Oplysning maa vel opfattes som en Antydning af, at Dalen har baaret Navnet Engemarke.

Engehus, Hs [*æŋahu·zəd*]. Gst 1888 Enghus; Gst 1916, Postadr9 Engehus. — Ved Engegd. Navnet er nu ifl. Guide 1945 afløst af Engly.

Finnedal, Gd og Hotel. Gst 1888 Finnedal Gd; Postadr7 Finnedalen, Hse; Guide 1914 Finnedal Gd, Hotel Finnedalen; Trap[4] Finnedalen (Hse) med Badehotel („Finnedalen"); Gst 1941 Finnedal Gd og Hotel; Th Finnedals Hotel, Finnedalshuset. — Naturnavnet Finnedal.

Fogedgaard (15. Sg). UrneNb, UrneJb Kaggegd. ell. Fogdegd; 1787 (Z) Fogdegd. — Beboedes 1584 og 1606 af Nicolaus Skriffuer (Z); maaske denne Skriver tillige har været Herredsfoged.

Frigaard (1. Vg) [*fri·gœ·r(iŋ)*]. Smørskyld 1624 friegd; Jb 1624 Frygd; Jb 1658 Feriegd; Jb 1661 frjgd; Jb 1662 frigd; Jb 1664 Friegd; Ravn 1671, BWK 1676, Skovskønning 1741 Frigd; K 1746—50 Frie-gd; UrneNb Frigd; UrneJb Friegd; VSK Frigd; Salchow 1813 Friegd; M 1844 Frugd; Gst Frigd. — Skal være nævnt allerede 1598 (Z). Ifl. Guide 1887 nedlagt og udparcelleret; Hovedparcellen købt til Piberehus, hvis Ejer ifl. Guide 1914 har antaget det gl. Navn Frigaard, der ligeledes bruges af en anden derværende Ejendom.

Fuglesangen, Hse [*i· fawlasåŋiŋ*]. Postadr7 Fuglesangen; Guide 1914 Fuglsang; Gst 1916 Fuglesang; Trap[4], Postadr 1943 Fuglesangen. — Af Naturnavnet Fuglesangen. Se Fuglesangsgd., Ibsker S., 674.

Galgebænkegaarde (42.—45. Sg). BhFisk 1933 p. 14 Gaijlbæinkjagaarana. — Navn efter Galgebænkene, et Kridtrev 9 Sømil V. f. Rønne (s. d.), fordi man finder dette Rev ved bl. a. at sigte efter Rutskirke over disse Gde.

Gedevase, Hs. Guide 1914, Gst 1916 Gedevasen; Postadr9 Gedevasehus; Th Gedevassehus. — Et Naturnavn G. er ikke overleveret. Efterleddet er Subst. Vase „Vej dannet ved Opfyldning med Risknipper" eller, hvis Th's Form er rigtig, Subst. bh. *Vass, m. „rørbevokset Sted", se Vassen u. Naturnavne. Huset ligger ved en lille Sø eller Mose. Hvis Efterleddet er Vass, er Forleddet maaske ikke Ged, men Gedde.

Gildesbo, Hs (47. SgPc) [*ǧiljəsbo·əd*]. Kb 1689 i Gildishußet; Panum 1830 p. 36 Ruthskirke-Gildesboe; BhLdejd 1892 Gildesboct (!); Postadr9 Gildes-

boet; Borrijnh III 94 Gjijlesboed. — Fsv. Hs ved Langegd. Om Gildesbo se Knudsker S., 651.

Godset, Gd [*go·səd*]. Postadr7 og 9, Gst Godset; Borrijnh III 94 Godsed. — I Kirkebyen.

Grusbakke, Hs [*grü·zˈbaka*]. Borrinjh III 93 Gruzbakka. — Hedder nu Bækkelyst.

Grønnebjerg, Gd (25. SgPc) [*grö·nəˈbjæ·r*]. UK 1817 Grønbjerg; Mansa 1851 Grønberg H; Guide 1945 Grønnebjærg. — Af Naturnavnet Grønnebjerg.

Hallene (6. Vg). UrneNb Svartingegd er rigtigst ell. Hallene. — Hald, se Indl.

Halsegaard. — Se Aahalsegaard.

Hanelundsgaard (46. Sg). UrneJb Sandemands Gd. Ellers Hanelundsgd. — Jfr. Haneskovsgd, som den støder op til. Har vel Navn efter et derværende Naturnavn Haneskov eller Hanelund.

Haneskovsgaard (45. Sg) [*hanəskawsgœ·r*]. K 1746—50 Haneskous-gd; UrneNb Hanneskousgd er rigtigst, ell. Væveregd; UrneJb Haneskousgd el. Væboegd, el. Vævere Gd, hint er rigtigst; M 1844 Hanneskovgd; Guide 1887 Haneskovgd el. Væbogd. — Forleddet et ikke overleveret Naturnavn Hane- eller Hanneskov; Udtalen tyder ikke paa Sammensætning med Ordet Hane, bh. *ha·na* (EspIndl 12). Snarere Kvinden. Hanne, jfr. Hanneløkke, Rønne Kbst., 641.

Haslegaard, fsv. Gd (39. Sg) [1949 *ha·zləgœ·riŋ*]. — Laa til Kbst. Hasle.

Helligpeder, Fiskerleje [*hæliˈpæ·r*]. 2/4 1570 Hüb 360 Hellig Peders wegne oc kosleye (= Vang og Kaas?); Jb 1598, LR 1598 Helleper; PrI 1624 Hellig peder; Jb 1664 Hellig Peder; K 17. Aarh. Hellig Peer; Komm 1715—21 Per Joenßen ved Hellig Peder; Komm 1720—21 Hellig Peer; Komm 1738 Hellig Pêr (Hs); UrneNb, UrneJb Hellig Peder, Et Huus; Skougaard 1804 p. 326 og 338 Hellig Pær, Helli-Pær; Salchow 1813, M 1844, Gst Helligpeder; Teinnæs [hæləpæ·ran]. — I Hanserec 1477—1530 VI 522 nævnes (under 1523) en Lokalitet ved Bornholm: bey den Heiligen man, vom Hilgen manne, et Sted paa Sejlruten fra Rønne Nord om Øen til Neksø, i Registret formodentlig med Urette henført til Helligdommen ved Rø. Der maa være Tale om enten Salomons Kapel ved Hammeren eller Helligpeder, efter Sammenhængen snarest det første. Navnet Helligpeder maa sammenstilles med Navne som Hellig Haagen og Hellig Kvinde, Bavtastene i Bodilsker S., 681, og Ø.-Marie S., 673, idet Odden og Havnen kan have bevaret Navnet paa en forlængst forsvunden Bautasten. En forsvunden Helligkilde kan dog ogsaa have været den oprindelige Navnebærer.

Hestehovshus, Hs. Postadr9 Hestehovshus. — Plantenavnet Hestehov, eller Fejl for Hestehavehus.

Hjortby, Hs [1949 *jo·rtby·*]. — Andet Navn paa Huset Trekanten. Skal have Navn efter Løjtnant Hjorth, Ejer af 40. Sg i Slutningen af 19. Aarh.

Hullegaard (11. og 12. Sg) [*hålagœ·riŋ*]. K 1746—50 hulle gd; Thurah Hulle(gd); UrneNb Hullegd; UrneJb Hulle Gd; VSK, Salchow 1813, UK 1817 Hullegd; M 1844 Hollegd; Gst Hullegd. — UrneNb bemærker, at Gd ligger „i en Side og et dybt Hull". Ordet Side er sikkert bh. Sid, f. „en liden Dal" (Esp 288).

Hundelortegaarde (42.—45. Sg). K 1746—50 Hunde Lorte Gde (42.—45. Sg); UrneNb, Skougaard 1804 Hundelortegde; APAdler, Prøve paa et bh. Dialekt-Lexikon 1856 p. 26 Hundegde. — Samme Navn i Klemensker S., 661.

Hyldegaard (19. Sg) [*hyl̥əgœ·r(iŋ)*]. 1645 (Z), 20/2 1657 (Z), Skiftepr 1688 Hyllegd; K 1746—50 hylde-gd; Thurah Hylde(gd); UrneNb, UrneJb Hyllegd; VSK Hyldegd; Salchow 1813 Hyllegd; M 1844, Gst Hyldegd. — Af Trænavnet Hyld. UrneNb bemærker, at der er „Rener og Gader med store Hyll bevoxen".

Højegaard (7. Sg) [*håjagœ·r*; en enkelt Meddeler *hö·jagœ·riŋ*]. K 1746—50 høge gd; Thurah Høye(gd); UrneNb Høgegd; UrneJb Hoegegd; Salchow 1813 Højegd; M 1844 Høigd; Gst Højegd. — Slægtsnavnet Høg. Gaarden

ejedes 1582 af Hans Høeg (Z), Jb 1598 og 1606 nævner Madtz Nielßen høg, Jb 1624 Hanns Høig, Jb 1658 Matz Höck. Fuglenavnet Høg udtales paa Bh. som [*hö·j*] jfr. EspIndl 29, hvorimod Adj. høj hedder [*håj-ər*], Esp Indl 19; den optegnede Udtaleform viser derfor, at Navnet nu fortrinsvis opfattes som sammensat med Adj. høj el. Subst. Høj.

Højendalsstæl (37. Sg). 1837 (Kure) Høyendalsstæl. — Har ifl. K. Kure tilhørt flere af Slægten Høg: 1611 Ingemar Hansen Høgh, 1617 Niels Høgh, 1620 Jens Høgh. 1629 nævnes den som øde.

Ingemarsgaard (36. Sg) [*inəmarsgœ·r(iŋ), inəmansgœ·r(iŋ)*]. 1687 (Z) Innemarsgd; K 1746—50 Ingemark.-gd; UrneNb Ingemarsgd; UrneJb Ingermars Gd; Skougaard 1804 Ingemarsgaarijn; VSK Ingemandsgd; Salchow 1813 Ingermarinsgd; M 1844, Mansa, Gst Ingemandsgd. — Guide 1887 bemærker, at alle mere gammeldags Bornholmere siger Ingemarsgd. Gd ejedes ifl. Smørskyld 1624 af Ingemar Hansenn, i Jb 1624 skrevet Ingwer Hansen, 1614 (Z) Ingemar Hansen Høg. UrneNb siger udtrykkelig, at Gd har Navn „af Ingemar Høg, som fordum boede der".

I **Svinemøgskrogen** [*i· swi·namö·jskrå·giŋ*]. Borrijnh III 94 I Svinamøjskraagejn. — Et af Husene N. for Nydam, opr. et Naturnavn. Svinene paa Udmarken tyede i tidl. Tid herhen (Opt. 1949).

Julegaard (38. Sg) [*jy·lagœ·riŋ*]. KR 1684 Jullegd; Skiftepr 1688 Juhlegd, Julegd; Skiftepr 1689 Juhlegd, Jullegd; K 1744 Iulegd; K 1746—50 jule-gd; Thurah Jule(gd); UrneNb Hiuler Ell. Julegd, det lste maaske rettere?; UrneJb Julegd; Skougaard 1804 Jylagarijn; VSK, Salchow 1813 Iulegd; UK 1817 Juulegd; M 1844 Juelsgd; Gst Julegd. — Slægtsnavnet Juel; Gd ejedes 1763 af Jens Hansen Juul (Z).

Jydegaarde (42.—43. Sg) [*jy·dagœ·riŋ*]. K 1746—50 Jyde-gd; UrneNb Jydegd; UrneJb Jyde Gd, Jydegd; VSK Iydegde, Salchow 1813, M 1844 Jydegd; Gst Jydegde. — Som Ejer nævnes i Jb 1598 Madtz Jyd, der ogsaa har 43. Sg i Jb 1606. Senere Ejere 1648 Peder og Jacob Jyde (Z), 1658 Jacob Jyde (Z).

Kaas, Hs [*i· kœ·z, kœ·zahü·zəd*]. 2/4 1570 Hüb 360 kosleye (bosleye?); sa. Dok. KancBrevb Kofleje; Jb 1598 Kaais; PrI 1624 Kaaß; Jb 1664 Kaas; K 17. Aarh. Cooß; K 1746—50 kaas; UrneNb, UrneJb, Salchow 1813, Gst Kaas; Borrijnh III 93 Kaazahawn. — Det er muligt, at de ældre Former (før 1700) hører til Fiskerlejet Teglkaas, idet yngre Kilder omtaler Kaas som et Hus, saaledes UrneNb: „Et Huus. 1747 bakken styrtet ned ov. Huset og ruineret det". Salchow 1813 nævner dog 2 Huse og 2 Baade ved Kaas. Det nuværende Hus kaldes oftest Askebækshuset (Opt. 1944). Kaas, se Indl.

Kaasby (3.—5. Sg) [*kœ·zby·*]. Jb 1658 Kååsebyy; Jb 1661 Kaaßebye, Jb 1662 Kaasebye, Jb 1664 Kaaßebye; Skiftepr 1688 Kaaßbye; K 1744 Kossbye; K 1746—50 Kaasby; UrneNb Kaasbye-gaardene (3. Sg: Kaasbyegd ell. Kosbyegd); UrneJb Kaasbye Gde (3. Sg: Kaasbye); VSK, Salchow 1813 Kaasbye; M 1844 Kaasbyegde; Gst Kaasby (3. Sg: Kaasby Gd). — Subst. Kaas „Baadeleje", se Indl. Efter Beliggenheden ved Baadehavnen Teglkaas.

Kaffegaard (3. Vg) [1949 *kafəgœ·r*]. M 1844 Kasegd; Postadr 1869, BhLdejd 1876, Postadr9 Kafegd.

Kaggegaard (15. Sg) [*kaggœ·r*]. K 1746—50 kagge gd; Thurah Kagge(gd); UrneNb, UrneJb Kaggegd el. Fogdegd; VSK Koggd; Salchow 1813 Kaggegd; M 1844 Kagd; Gst Kaggd. — Slægtsnavnet Kagge; UrneNb siger, at Gd har Navn efter en Beboer som hed Kagge; i Jb 1662 og 1664 anføres som Ejer Peder Jenßen Kagh.

Kirkebo (5. Vg) [*nårə ɧærkəbo·*]. K 1746—50 kirkeboe; Thurah Kirkeboe; UrneNb Kirkeboet, det Nørre; UrneJb Nørre Kirkeboe; VSK Kirkeboe, Salchow 1813 Nørre Kirkeboe, UK 1817 Kirkeboe, M 1844 Kirkeborgd; Gst Kirkebo. — Kirkebo, se Indl.

Kirkebo, Sønder- (8. Vg). K 1746—50 kirke-boe; Thurah Kirkeboe; UrneNb Kirkeboe, det Sønder; UrneJb Sondre Kirkeboe; VSK, Salchow 1813 Søndre Kirkeboe.

Kirkeby, Gde og Hse [*ɧærkəbö·ŋ*]. Prbv 1903 Kirkebyen; Gst 1916, Trap[4],

Postadr 1943 Kirkeby. — Officielt Navn paa Sladderby (s. d.), Husrækken S. for Rutskirke, i Kb 1692, 1694, 1699 o. fl. betegnet som Synden Kircken. Ravn 1671 p. 120 Ryds kirkeby betegner hele Sognet.

Kirkemølle, Ml [*kærkəmølan*]. Postadr7, Gst, Postadr 1943 Kirkemølle; Borrijnh III 94 Kjærkemøllan.

Klingegaard (41. Sg) [*klinjagœ·rinj*]. K 1744 Klinckegd; K 1746—50 Klinge-gd; Thurah Klinge(gd); UrneNb Klingegd; UrneJb Klinge Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Klingegd. — Slægtsnavnet Klinge. Landebogen 1569 nævner i Sognet Oluff Klinges gaardtt, som rimeligvis er denne; en Oluf Klinge nævnes i Sognet allerede 1515 (Z). Jb 1625 nævner Peder Klinge som Ejer af Gaarden; ifl. Z nævnes han ogsaa 1616 og 1649.

Klingestæl (37. Sg). 1646 (Th) Klingestæl el. Tofte Stæl; UrneNb, UrneJb Klinge Stællen ell. Toften; Postadr 1869 og 1877 Klingesteel; Postadr 1883, 1890 og 1897 Klingestal. — M. H. til Forleddet jfr. Klingegd, 41. Sg.

Klondyke, Hse [*kloɳˈdyk*]. Postadr7, Postadr9 Klondyke (Hse); Guide 1914 Th Klondyke (Stenbrud). — Nedlagt Stenbrud i Ringebakkerne, opkaldt efter Guldgraverbyen i Vest-Canada. Navnet bruges om en Holm med Stenbrud ved Karlshamn (Bertil Ohlsson, Blekingskusten (1939) p. 96) og flere Steder om Fiskegrunde, der er kendt for stor Fiskerigdom (Grandjean, Søkortets Stednavne I 107).

Knarregaard (3. Vg) [*knaragœ·rinj*]. Mansa, Guide 1887, Gst Knarregd. — Familienavnet Knar; Gd beboedes 1811—17 af Jens Jensen Knar. Regnedes tidligere til Kæregaardene.

Korteby, Hse [*i· ko·tabö·ŋ* el. *kå·rtabö·ŋ*]. Postadr7, Postadr 1943 Korteby; BhFisk 1933 p. 15 Kaartabøinj; Borrijnh III 78 I Kotabøjn. — Tæt S. for Vang. Vel Mandsn. Kort (Konrad). Bebyggelsen skal ifl. Opt. 1949 have Navn efter (Efterkommere af?) en Original Mads Kort [*mas ko·t* el. *kœ·rt*], der boede i Vang før 1800 og er foreviget i Visen „Mass Kort e dör i krien" (Esp 258).

Krakgaard (11. Sg). [*krakgœ·r(inj)*]. K 1746—50 Krakke gd; UrneNb, Urne Jb, VSK, Salchow 1813 Krakgd; UK 1817 Krakkegd, Krabgd; M 1844 Kruk gd; Mansa Krakkegd. — Gaarden, der laa i Krakken (s. d.), brændte for ca. 40 Aar siden. Jorden ligger nu under 12. Sg. Gd ejedes 1727 af Lars Andersen Krack og 1799 af Anders Larsen Krak (Z), som maa have taget Navn efter Gaarden.

Krakken, Hse. Gst 1916, Trap[4], Postadr 1943 Krakken. — Kaldes ogsaa Nørrekrak. Af Naturnavnet Krakken.

Krogholmsgaard (32. Sg) [*krå·gəˈhålm*]. Sk&P 1733 kraagholmsgaards grunden; K 1746—50 krogholms gd; Thurah Krogholms(gd); UrneNb, UrneJb Krogholmsgd; VSK Krogholm; Salchow 1813 Krogholmsgd; M 1844 Krogholmgd; Gst Krogholm. — Af et ellers ikke overleveret Naturnavn Krogholm. Gaarden ligger i bakket Terræn, til Dels omgivet af Sø og Dalsænkninger, og kan meget vel siges at ligge i en Krog. Udtaleformen er en Omtydning til Fuglenavnet Krage.

Krummemark, Hse. Postadr7, Gst, Postadr 1943 Krummemark; Borrijnh III 95 Krommemark. — Bebyggelsen kaldes ifl. Guide 1914 nu Krummeledde; se dette og Naturnavnet Krummemark i Klemensker S., 661.

Krusegaard (27. Sg) [*krü·zəgœ·r(inj)*]. AR 1661, 1715 i Komm 1722—24, JbRgsk 1662 Krußegd; K 1746—50 krusse gd; Thurah Kruse(gd); UrneNb Krussegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Krusegd. — Slægtsnavnet Kruse, alm paa Bh.; der findes Krusegaarde i 5 Sogne, alm. udt. [*krü·za-*].

Krusehus, Hs [*krü·zahü·zəd*]. 1884 (Th), Gst 1888 Krusehus; Borrijnh III 93 Kruzahuzed. — Ved Pellegd. Nedbrudt ifl. Guide 1914. Slægtsn. Kruse.

Kumlehøj, Hs (40. SgPc). INM 1874 Kumlehøishuset; Gst 1888 Kumlhøj; Postadr9, Gst, Th Kumlehøj. — Af Naturnavnet Kumlehøj.

Kuremølle, fsv. Ml, Hse [*kü·rəmølan*]. Lb 1569 Vesten Kircken hoß Kuremøllen; K 1744 Kuure møllen; VSK Kuremølle; Salchow 1813 Kuremøllen; Gst Kuremølle; Borrijnh III 94 Kuramøllan. — Forleddet sættes af den lokale Tradition (DFS 1906/23) i Forbindelse med Kurlændingene, men det

er Slægtsnavnet Kure (jfr. Kure Mølle i Ø.-Marie S. og Kuregaardene i Klemensker og Ø.-Marie Sogne).

Kæmpedal, Hs. Guide 1945 Kæmpedal. — Ved Helligpeder. Af Naturnavnet Kæmpedal.

Kæmpehus, Hs. Postadr9 Kæmpehus. — Ifl. Opt. 1949 samme Lokalitet som foregaaende.

Kæregaard (4. Vg) [*kœ·ragœ·riŋ*]. 1530? Hüb 83 Kiergarde (2 Gde); LR 1609 Kierregaarden; Jb 1658, Jb 1661 Kierregd; Jb 1662, Jb 1664 Kieregd; Skiftepr 1688 Keiegd; Skiftepr 1691 Kiergaarden; K 1746—50 Tiære-gd; Thurah Tiære(gd); UrneNb Kiæregd (rett. fra Tiære-), om saavel 3. som 4. Vg: Skulde egentl. hede Kiæregaarden af Kiærre; UrneJb Kiære Gde (3. og 4. Vg); VSK Kæregd; Salchow 1813 Kiærsgde; M 1844 Kæregd (4. Vg); Gst Kjærgd (4. Vg). — Subst. Kær. Baade 3. og 4. Vg ligger ved Smaasøer.

Køllergaard (13. Sg) [*kølaragœ·riŋ*; ældre *kølər-*, *kyˑləˈhaˑjna*]. Urne Tilf. t. Thurah p. 33 Kiølleheinede-Gaarden; K 1746—50 Kiølle heine gd; Urne Nb Kiølleheinedgd; UrneJb Kiølleheinergd; MK 1784 Heineregd; VSK Kiøller gd; Salchow 1813 Kjølegnegd; Ipsen K 1839 Koljehønna (Kjøllere) (gd); M 1844 Kiøllergd; Gst Kølleregd; Borrijnh III p. 78 Kjy'lehajna. — UrneNb bemærker, at Gaarden har Navn efter en Skov-Lund (Kiølleheined); Forleddet maa være Ordet Kølle, bh. *køla*, EspIndl 50, Navn paa et Redskab, og maaske glda. hæghnath „indhegnet Skov", der ganske vist skulde ventes i Udtaleformen *haˑjnad*, jfr. Hegneden i Aaker S., 684, udt. *haˑjnadiŋ*, men i Olsker S., 663 findes ogsaa Hegned, udt. *hejna*. Formelt lader [*haˑjna*] sig opfatte som en Afledning af Hegn [*haˑjn*]. Kølle-hegne(d) er vel en Skov, hvor der hentes Træ til Tøjrekøller. Et Sagn om, at Gd skulde have Navn efter en Beboer med Tilnavnet Hajner (Borrijnh III 78) kunde maaske indeholde den rigtige Forklaring, men i saa Fald er der i flere af Navneformerne sket en Omtydning til Hegned. I nyere Tid er Navnet omdannet til Kølleregd efter Slægtsnavnet Køller under Paavirkning af de mange (ialt 8) bornholmske Køllergaarde.

Langegaard (48. Sg) [*låŋagœ·rˑ(iŋ)*]. K 1746—50 Lange gd; Thurah Lange(gd); UrneNb Langegd; UrneJb, VSK Lange Gd; Salchow 1813, UK 1817 Langegd; M 1844 Langsgd; Gst Langegd. — Slægtsnavnet Lange; Gd ejedes ifl. Jb 1662 af Matz lang, i Jb 1664 skrevet Madtz Lange. UrneNb bemærker, at den har Navn „af en ford. beboere".

Langemyre, Hs [*låŋəˈmyˑra*]. Postadr7, Gst Langemyre; Borrijnh III 94 Longemyra. — Ved Mosen af samme Navn (s. d.).

Levehus, Hs [*iˑ læˑwa, læˑwahüˑzəd*]. Postadr9 Løvehus; Borrijnh III 95 I Læwa, Læwahuzed. — Østligt i Sognet, ved Gungehøj. Sammensætningen Løvehus er vel oprindeligst, og Forleddet kan være Subst. bh. Læwa, m. „et Slags Julebrød" (Esp) eller en Afledning af Subst. Løv.

Lusenborg, Hs. Th Lusenborg. — Spottende Navn; se Indl. u. Borg.

Maegaard (8. Vg) [*maˑgœˑriŋ*]. M 1844 Magd; Mansa, Guide 1887, Gst Postadr 1943 Maegd. — Lb 1569 nævner under det ene af de tre Kirkebo: Den store madeeng, og Gaarden, der ellers altid lige til ca. 1800 kaldes Sønder-Kirkebo, har vel faaet sit nye Navn efter denne Eng. Made, se Indl.

Melgaard (4. Sg) [*mœˑlgœˑrˑ(iŋ)*]. 1679 (Z) Mælgd; Skiftepr 1690 mellumgd; UrneNb Meelgd quasi Mellemgd; UrneJb Mælgd; Gst Melgd. — Af bh. *mœˑl-*, svar. til glda. mæthal-, i Sammensætn. „mellem-", jfr. EspIndl 23; Gd har tidligere ligget mellem de to nuvær. Gde i Kaasby ifl. Matrikulskortet.

Skt. Mikkels Sogn. — Se under Sognenavnet Rutsker.

Myseregaard (23. Sg) [*myˑsaragœˑrˑ(iŋ)*]. K 1746—50 Mysiere gd; UrneNb Mysseregd; UrneJb Myssere Gd; VSK Myseregd; Salchow 1813 Mysseregd; M 1844 Myssergd; Gst Myseregd. — Mysere- er snarest nom. agentis til Vb. bh. mysa „trække paa Næsen, være storagtig, fornem, stolt, indbildsk"; det udtales *myˑza* (EspIndl. 47). Ordet er brugt som Tilnavn.

Nydamshuse, Hse [1949 *nyˑdamshüˑzən*]. Komm 1715—21 Nydams Huuset, ved Nydammen; Postadr7, Postadr 1943 Ved Nydammen; Guide 1945 Nydamhus. — Naturnavnet Nydam.

Nørrekrak, Hse [1949 *nårə'krakshü·zən*]. 1750 (Afskr.) Thaarups Bh V 90 Nørrekrat; Postadr9 Nørrekrak; Guide 1926 Nre Krak. — Andet Navn paa Krakken (Hse).

Olehalsgaard. Se Aahalsegaard.

Paa Hjelm (5. Vg) [1949 *pɔ· jælm*]. — Andet Navn paa (N.)-Kirkebo. Muligvis Subst. Hjelm, brugt om Bakken (med Klipper), hvorpaa Gden ligger.

Paa Ringe, Gd [*pɔ· riŋa*]. Th paa „Rijna", Ringegd; Guide 1945 Ringe Gd. — Opt 1944: om Ringebakkerne, vist særlig som Navn paa den Ejendom (Klippegd), der ligger midt i Bakkerne. Se u. Naturnavnet Ringebakker.

Paradis, Hs [*i· pa·radi·zəd*]. Postadr9 Paradis; Th Paradiset; Borrijnh III 78 Påradised. — Hus i Vang.

Pellegaard (17. Sg) [*pælagɔ·r(iŋ)*]. 1719 Komm 1722—24 Phellegd (r. t. techeregd); UrneNb Pellegd; UrneJb Pællegd; VSK Pælegd; Salchow 1813 Pællegd; M 1844, Mansa, Gst Pellegd. — Mandsnavnet Pelle, en hypokoristisk Form af Peder (se DgP). Urne anfører det som brugt paa Bornh. i 18. Aarh.; ifl. Esp 264 ogsaa anvendt som Tilnavn. Gd tilhørte 1671 Peder Bendtsen (K. Kure).

Pelsehuset [*pælsahü·zəd*]. Borrijnh III 94 Pælsahuzed. — Hus i Kirkebyen; skal have Navnet efter en tidl. Ejer, der gik med Faareskindspels.

Piberehus, Gd (1. VgPc) [*pi·varahü·zəd*]. INM 1882 Piberehuset; Guide 1887 Piberehus; Gst 1888 Piberhus; Gst 1916 Piberehus; Borrijnh III 95 Pivarahuzed. — Subst. Piber; Ejeren var Piber ved Militsen. Kaldes nu atter Frigaard.

Pilegaard (1. Sg). UrneJb Puggegd ell. Piile Gd; VSK Bugge ell. Pilegd. — UrneJb tilføjer, at det er „efter Beboerens Navn"; Slægtnavnet Pil er alm. paa Bornholm.

Pilehus. Ipsen 1866 Pilehuset i Ruts. — Formodentlig ved Pilegd.

Puggegaard (1. Sg) [*pɔgagɔ·riŋ*]. 1639 (Komm 1722—24) Pugegd; AR 1661—62, JbRgsk 1662, KirkeR 1684 Puggegd; K 1746—50 pugge gd; Thurah Pugge(gd); UrneNb Puggegd (eller Tuegd, overstreget); UrneJb Puggegd el. Piile Gd; VSK Bugge ell. Pilegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Puggegd. — Slægtsnavnet Pugge, jfr. Puggegd i Ibsker S., 674. En ældre Optegnelse (AL 1912) angiver Udtalen som Pyjgga-, og er dette rigtigt, maa der vel snarest foreligge Ordet bh. Pyjggja „en liden Hævelse, mindre end en Byld, en Filipens". Ordet kunde sigte til en Hævning i Terrænet og forsaavidt stemme med Beliggenheden.

Ravnebæk, Hs [*ra·wnabæʃahü·zəd*]. INM 1882 Ravnebæk, Ravnebækshuset; Gst Ravnebæk Hs; Postadr9 Ravnebækken; Borrijnh III 94 Rawnabæjkjen. — Ved Ravnebæk.

Ravnsborg, Hs. Postadr7, Gst 1916 Ravnsborg. — Ved Ravnebæk.

Ringe, Hse. Postadr7, Postadr 1943 Ringe. — Se Naturnavnet Ringebakker ndfr.

Ringedalshytten, Hs. BhFisk 1933 p. 15 Rinjadålshyttan. — Af Naturnavnet Ringedal.

Ringegaard. Se Paa Ringe.

Ringehus, fsv. Hs [1949 *riŋahü·zəd*]. — Laa paa den nuv. Bertelestæl ved Ringebakker.

Risegaard (33. Sg) [*ri·zagɔ·r(iŋ)*]. Guide 1914, Guide 1926, Guide 1945 Risegd; Postadr9, Postadr 1943 Rise, Gd. — Tidligere Bærkvistegd. Slægtsnavnet Riis; Gd tilhørte fra 1882 Andreas Peter Riis (K. Kure).

Rosendale, Øster- og **Vester-** (28.—29. Sg) [*ö·strə-, væstre ro·zenda·la*]. 1622 (Z) Rosendal; 1657 (Z) I Rosendal; JbRgsk 1661 Roßendall; Skiftepr 1681 Roßendahl; Skiftepr 1688 Rosendahle; Kb 1690 Roßendal; K 1746—50 Rosendale gd; Thurah Rosendale(gd); UrneNb, UrneJb Rosendalegd den østre, Rosendalegd den vestre; VSK Rosendale, Salchow 1813 Rosendalgaarde; M 1844 Rosendalegd; Gst Ør Rosendale, Vr Rosendale. — Plantenavnet glda. rosen „Rose". Om Navnet er opstaaet paa Stedet, eller indlaant i færdig Form, kan være tvivlsomt, men Rosendal forekommer ogsaa nogle faa Steder i Danmark i 14.—15. Aarh., og i Tyskland skal det være alm. fra 13. Aarh. (Förstemann NO II 611), og er det laant fra Tysk, er -n at

betragte som tysk Bøjningsendelse. Udtalen med stemt *z* tyder maaske paa, at det er en gammel Sammensætning med Rosen-; medens Ordet Rose hedder *ro·sa*, hedder Rosen (Sygdommen Rosen, men ifl. Urne ogsaa Blomsten) *ro·zniŋ*, f.; det forekommer ogsaa i Sammensætn. [*bla·ro·zniŋ*] „Bladroset, Rankeslyng i Dekoration" (R).

Rosendalegaard, Lille- (30. Sg). UrneNb lille Rosendalegd, d. Nordvestre ell. Simensgd, er rigtigst, vill hell(ere) saa hede; UrneJb Lille Rosendale Gd eller den nordvestre, men Simins Gd er rigtigst; Salchow 1813 Simensgd, kaldes og Lille Rosendalgd.

Rosendalhus, Hs. Skiftepr 1682 Roßendahlhuußet; Postadr9 Till Rosendal, Hs.

Rutsker Højlyng, Hse. Trap[3], Trap[4] Rutsker Højlyng (Hse); Postadr9, Postadr 1943 Rutsker-Højlyng; Borrijnh III 157 Røskjærkje Håjlyngejn, Røskjærkje-Lyngejn.

Ryttergaard (3. Sg) [1949 *ry·taragœ·riŋ*]. — Slægtsnavnet Rytter. 1788 overtoges Gd af Jens Hansen Rytter, hvis Søn Jens Jensen Rytter 1832 arvede den (K. Kure).

Rømeregaard (3. Vg) [*rømaragœ·r(iŋ)*]. Th Rømeregd. — Slægtsnavnet Rømer.

Sandemandsgaard (46. Sg) [*sanəma·ŋsgœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 Sandemandsgd; Thurah Sandemands(gd); UrneNb Sandemandsgd; UrneJb Sandemands Gd. Ellers Hanelundsgd; VSK, Salchow 1813 Sandemandsgd; M 1844 Sandemansgd; Gst Sandemandsgd. — Bh. Sandemand „en Slags Rettens Betjent paa Landet, som svarer omtrent til Sognefoged". Gd tilhørte 1661 Sandemand Mads Høgh og 1685 Sandemand Peder Jørgensen, efter hvem der findes Skifte af 30/3 1698 (Z) I 1803 købtes den af Sandemand Jens Bidstrup (Z).

Simensgaard (30. Sg) [*si·mənsgœ·r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Simens Gd; Thurah Simens(gd); UrneNb lille Rosendalegd, d. Nordvestre ell. Simensgd, er rigtigst, vill hell(ere) saa hede; UrneJb Lille Rosendale Gd eller den nordvestre, men Simins Gd er rigtigst; DAtl Siminsgd; VSK Simonsgd; Salchow 1813 Simensgd, kaldes og Lille Rosendalgd; M 1844 Simonsgd; Gst Simensgd; Guide 1945 Simonsgaard. — Mandsnavnet Simon (Sigmund?); Jb 1664 anfører som Ejer Laurs Simennßen.

Skaventryne, Hs [R: *ska·vəntry·na*]. Teinnæs Skaventryna. — Muligt opr. Person-Øgenavn („Gniepotte"), se samme Navn u. Klemensker S., 661.

Skovgaard (22. Sg) [*skawgœ·riŋ*]. Skiftepr 1690 schoufgd; K 1746—50 Skov gd; Thurah Skov(gd); UrneNb, UrneJb Skougd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd. — Subst. Skov, Gd beboedes 1801 af Ole Clausen Schou (Z), som vel har Navn efter den.

Skærpinge, Gd [*/æ·rpiŋa*]. Mansa 1851 Skjærpinge H; Postadr 1869 Skjerpinge (Huus); Guide 1887 Skærpinge; Gst 1888 Skærping; AL 1912 [Sjærpijn'a]; Postadr9 Skerpinge; Postadr9 Till Skærpinge; Borrijnh III 93 Sjærpijna; Guide 1945 Skærpinge. — Ældre Udmarksparcel (Matr. Nr. 80), ifl. Annonce i BhAvis 20/8 1946 af Ejeren kaldet Bækkeskov. Af Naturnavnet Skærpinge.

Sladderby, Hse [*sladərbö·ŋ*]. Guide 1887 Sladderbyen; Gst 1888 Sladerby; Postadr7, Postadr9 Sladderby; Borrijnh III 94 Sladderbøjn; Postadr 1943 Sladderby. — Ifl. Prbv 1903 bruges Navnet „nu kun skæmtvis, officielt er Betegnelsen „Kirkebyen"; Husene her ligge saa tæt ved hinanden, at man kunde staa i Dørene og sladre med hinanden".

Slaskebækshus. Bull 1869 Sladskebæks H. — Af Naturnavnet Slaskebæk.

Smedegaard (34. Sg) [*smedagœ·riŋ*]. C. 1735 i Bh 1682—1804 Smedegd; UrneNb, UrneJb Smiddegd; VSK Bakke el. Smedegd; M 1844, Gst Smedegd. — Antagelig Slægtsnavnet Smed. Gaarden kaldes ogsaa Lille-Bakkegd, s.d.

Snusehus, Hs [*sniu·sahiu·zəd*]. Guide 1887 Snusehuset; Borrijnh III 94 Snusahuzed. — Øgenavn til Ejendommen Lundshøj i Kirkeby. Subst. Snus, der vides anvendt som Tilnavn (Øgenavn) til en Slægt (R).

Spanneregaard (37. Sg) [*spanaragœ·r(iŋ)*]. Skiftepr 1681 spanner gd; K 1746—50 Spannere gd; Thurah Spannere(gd); UrneNb Spanneregd; Urne

Jb Spannere Gd; VSK Spannegd; Salchow 1813 Spanneregd; M 1844 Spannergd; Guide 1887, Gst Spanneregd. — Slægtsnavnet Spanner; Gd tilhørte 1622 Hans Spanner, 1617 skrevet Hans Spannier (Z); sidste Form tyder paa, at Slægtsnavnet oprindelig er Spanier „Mand fra Spanien", som ellers paa Bh. hedder Spanior [*spanˈjo·r*], jfr. Esp, men dette sidste er formentlig et yngre Laan fra sv. Spanjor.

Spanneremølle. MK 1784 Spannere Mølle; 1862 (Th) Spangermøllen; Bull 1869 Spanger G og M. — Fsv. Vandmølle ved Spanneregd.

Staalehus, Hs (26. SgPc) [*stœ·lahu·zəd*]. Postadr9 Staalhøj; Th Staalhytten; Borrijnh III 94 Staalahuzed. — Ved Staalehøj, med samme Forled som dette Navn.

Stenhøj, Hs [*ste·nˈhåj*]. Postadr9 Stenhøj; Postadr9 Till Stenshøj; Borrijnh III 95 Stenhåj; Vejfort 1942 Stenshøj. — Ø. for Kærgd, af Naturnavnet Stenhøj.

Stælegaard (24. Sg) [*stelægœ·r*]. K 1746—50 Stæle; UrneNb Stællegd; UrneJb Stæle Gd; VSK Stellegd; Salchow 1813 Stollegd; M 1844, Gst Stellegd. — Synes oprindelig at indeholde Ordet Stæl „Tomt", „Sted hvor en Gaard har ligget". Udtaleformen er paavirket af den sekundære Skriveform Stellegaard.

Svarregaard (13. Sg). UrneJb Svarregd; 1787 (Z) Suarresgd. — Tilnavnet Svarre. UrneNb bemærker, at Navnet Svarregd ikke er synderlig brugt.

Svartingegaard (6. Vg) [*swa·rtiŋagœ·riŋ*]. K 1746—50 Swartinge-gd; Thurah Svartinge(gd); UrneNb Svartingegd er rigtigst, ell. Hallene; UrneJb Svartinge Gd; VSK Svartingegd; Salchow 1813 Sværtingegd; UK 1817 Svertingegd; M 1844 Sverlingegd; Gst Svartingegd. — Bh. Svārtijng, Benævnelse paa en sort Hest, eller Fuglenavn, en Slags Havelit, der er hvid under Bugen, men paa Ryggen mest sort (Esp). Snarest brugt som Tilnavn, jfr. 1540 Jep Suerthingh i Rø (Z). Swerting forekommer i Glda. baade som Fornavn og som Tilnavn, jfr. DgP, og er en simpel ing-Afledning af Adj. glda. swart „sort"; til Swerting svarer lydret et bh. Swarting, med Overgang af *œr* > *a·r* (EspIndl 13).

Sveltekrogen, Hs. Th „Sveltekrogijn", Sultekrogen. — Se samme Navn i Klemensker S., 661.

Søndergaard (1. VgPc) [1949 *sønrægœ·r*]. — Ældre Navn paa den nuværende Frigd.

Tassen, Hse [*tasiŋ*]. MK 1817 Tassen (Hus?); Lund c. 1820 Tasehuuset; INM 1874 Tassehuset; Gst 1888, Postadr 1890 Tassen; AL 1912 [Tassijn] („et Avlsbrug"); Gst, Postadr9, Trap[4] Tassen; Borrijnh III 95 Tassejn. — Navnet bruges om hele Egnen. Se u. Naturnavne i Hasle Kbst., 642.

Teglkaas, Fiskerleje [*ta·jlkœ·z, ta·l̥·*]. K c. 1700 Teil Kaas; K 1746—50, Thurah Teil-Kaas; DAtl Tejl Kaas; K c. 1770, Falenkamp 1783 Teil-Kaas; Salchow 1813, Gst, Postadr 1943 Teglkaas; BhFisk 1933 p. 15 Tajlkaaz; Teinnæs [Tajlkåz]. — Lejets ældre Navn er muligvis Kaas, se ovfr. Forleddet er Subst. Tegl.

Toften (37. Sg). 1646 (Th) Klingestæl el. Tofte Stæl; 1696 (Th) Toften; UrneNb, UrneJb Klinge Stællen ell. Toften; Salchow 1813 Toften (er Stæl til Hasle uden Bygning). — Toft, se Indl.

Toften (39. Sg). UrneNb, UrneJb Toften, et Stæl; Salchow 1813 Toften (Stæl til Hasle, ingen Bygning paa).

Tommesegaard (24. Sg) [*tåməsagœ·r(iŋ)*]. Borrijnh III 94 Tommesagaarejn. — Forleddet er Genitiv af Mandsn. Thomas. Gd købtes 1735 af Anders Thomasen (K. Kure). Opgives at være et ældre Navn paa Stælegd, men Navnet kun truffet i mundtlig Tradition.

Tornegaard (2. Sg) [*to·rnagœ·riŋ*]. AR 1661 Tornegd; JbRgsk 1662 tornegd; K 1746—50 To.ne gd; Thurah Torne(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Tornegd. — Subst. Torn „Tjørn".

Tornehus [1949 *to·rnahu·zəd*]. Postadr9 Tornehus. — Skal være det gamle Navn paa Blaakær; Pc af Tornegd.

Trekanten, Hs (1. VgPc) [*tre·ka·ntiŋ*]. Postadr7, Gst 1916, Postadr 1943 Trekanten. — Ejendom med Stenbrud, hvor 3 (nu 4) Veje mødes.

Tuleborg (10. Sg) [*tü·ləbår, tü·lə'bår*]. BWK 1676 Tulisborgh, ResenK Tulis borgh; K 1744 Tulesborg; K 1746—50 Tulis borg; UrneNb Tuleborgsgd; UrneJb Tulleborggd, Tullisborg; VSK Tuleborg; Salchow 1813 Tullesborgd; M 1844, Gst Tuleborg. — Hedder i Skifte 7/5 1701 (Z) Paa Borre. Forleddet er vistnok Mandsn. glda. Tuli, der kendes fra V.-Marie Runesten 4, jfr. Jacobsen-Moltke Nr. 386. Vi skulde ganske vist have ventet Udtalen *tü·la-*, eller med nyere s-Genitiv *tü·ləs-*. De ældste Skriftformer har dog allerede s-Genitiven.

Tyskegaard (7. Vg) [*ty·skagœ·riŋ*]. 1684 (Z) Tyskegd; Skiftepr 1691 Tydskegd, Tyskegd; K 1746—50 Tydske-gd; Thurah Tydske(gd); UrneNb Tydskegd; UrneJb Tydske Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Tydskegd. — Beboedes ifl. Jb 1664 af Michel thydsch; ogsaa UrneNb hævder, at den har Navn „af Mich. Tydsk fordum".

Tyskehus, Gd [*i· ty·sklan*]. Guide 1914 Tyskehus; Gst 1916 Tydskehus; Borrijnh III 95 Tysklann. — Stedet er nu ifl. Guide 1945 døbt om til Rosenlund.

Tækkergaard (44. Sg) [*tækaragœ·riŋ*]. 1719 Komm 1722—24 teckeregd, Phellegd (r. t. techeregd); K 1746—50 Tækkere-gd; UrneNb Tækkeregd; UrneJb Tækkere Gd; VSK Tækkergd; Salchow 1813, M 1844, Gst Tækkeregd. — Subst. Tækker „Tækkemand", rimeligvis et Tilnavn.

Vang, Fiskerleje [*vaŋ*]. (Her?) 2/4 1570 Hüb 360 wegne; Jb 1598, LR 1598 Wang; LR 1609 wangh; PrI 1624 Vaang; Jb 1625 Wang; Jb 1661 Waang; Ravn 1671 p. 150, Resen p. 33 Vaang; BWK 1676 Vang; K 17. Aarh. Wangen; K c. 1700 Wang; K 1746—50 Vang; UrneNb Wang (Et Fisker Leie); VSK Vang Fiskerleie; M 1844, Trap[1] Vang Fiskerleie; Gst Vang; BhFisk 1933 p. 15 Vaang. — Formen 1570 (Hellig Peders wegne oc kosleye = Helligpeder, Vang og Kaasleje?) er usikker, og Formen Wangen paa det tyske K 17. Aarh. skal næppe opfattes som best. Form. Vel Subst. Vang, se Indl.

Vassehus, Hs. Gst 1888 Vasehus; AL 1912 [Vassahus, i Vassijn]. — Fsv. Hus ved Vassen, se u. Naturnavne ndfr.

Ved Nydammen, se Nydamshus.

Vestergaard (5. Sg) [*vœstrəgœ·r(iŋ)*]. 1743 (Z) Vestregd; UrneNb Vestftregd(!); UrneJb Vestre Gd; Gst Vestergd. — Navn paa den vestligste Kaasbygd.

Vysteby (42.—45. Sg) [*vy·staby·, vy·staby·gœ·rana*]. Skougaard 1804 Vystaby; APAdler, Prøve paa et bh. Dialekt-Lexikon 1856 p. 26 Vysteby (Hundegde); BhFisk 1933 Vystabygaarana; Gst Vysteby. — Af bh. Vyst „Hund", jfr. Esp p. 392. Gaardene kaldes ogsaa Hundelortegaarde, s. d.

Væbogaard (45. Sg) [*væ·bo·gœ·riŋ*]. 1719 Komm 1722—24 Wæbogd, Væboes gd; UrneNb Hanneskousgd er rigtigst, ell. Væveregd; UrneJb Haneskousgd el. Væboegd, el. Vævere Gd, hint er rigtigst; VSK Væboegd; Salchow 1813 Væveregd; Guide 1887 Haneskovgd ell. Væbogd; Gst Væbo Gd. — Slægtsnavnet Væbo, egl. Indbyggernavn til Øen Hven; som saadant kendes det endnu paa Sjælland og i Skaane (medd. af Landsmålsarkivet i Lund). I Jb 1689 opføres som Ejer Anders Nielsen Veboe, endnu nævnt i Jb 1696. Z anfører 31/1 1694 Skifte efter Anders Væbo. 1719 ejes Gd af Hans Andersen Væbo (K. Kure). Senere misopfattet som Vævergd.

Nyere Navne paa Gde og Huse (hovedsagelig yngre end 1900): Aabo, Aldershvile, Almely (43. SgPc), Arbejdets Lyst, Askelund (1. SgPc), Bakkedal, Bakkehus (21. SgPc og 1. VgPc), Bakkehøj (1. VgPc), Bakkely, Bakkevang, Bavnet (12. SgFortov), Bredsi (38. SgPc), Brøndhøj (1. VgPc), Bækkely (19. SgPc), Bækkelyst, Bækkeskov (MatrNr 80), Bøgely (9. SgPc), Dalshøj (18. SgPc og 38. SgPc), Dalsly, Dalslyst (27. SgPc), Damvang (18. SgPc), Dannevang (34. SgPc), Egely (11. SgPc), Ellehøj (8. VgPc), Enghave (47. SgPc), Enghøj (34. SgPc), Engly, Engvang (30. SgPc), Fredebo, Fredensborg, Fredly, Fridal (1. VgPc), Frily (1. VgPc), Friminde (1. VgPc), Frydenlund, Fædresminde, Gammeldam (fl. Hse), Gammeltoft, Godthaab (Præstegdspc), Granely (17. SgPc), Granlund, Granly (26. SgPc), Grønbjergsminde (2. SgPc), Grønhøj, Hallelyst, Hammersdal (Mejeri), Hammershøj (32. SgPc), Hammersly (Præstegdspc), Hedebo, Hjemly (2. VgPc), Hvidehøj, Hyldehøj (19. SgPc), Hyldely (19. SgPc), Hyldelyst (45. SgPc),

Hyldevang (13. SgPc), Jydevang (42. SgPc), Kirkedal (32. SgPc), Klippegd, Klippely (46. SgPc samt et Hus i Rutsker Plantage), Kofoedsminde (32. SgPc), Krakdal (11. SgPc), Krakhøj (5. VgPc), Kraklund (11. SgPc), Krakly, Kraksminde, Kratgd (11. SgPc), Kærhave, Landlyst (2 Hse, det ene 41. SgPc), Lershøj (1. VgPc), Lersvang (42. SgPc), Lillehave, Lillehøj (46. SgPc), Lindebo, Lindely, Lundshøj, Lyngholt, Margretelyst, Marienhøj, Marienlyst, Mosevang (23. SgPc), Nydal (Præstegdspc), Nyholm, Nyvang (1. SgPc), Pilehøj (34. SgPc), Povlsminde (26. SgPc), Risenholm (32. SgPc), Rosenlund, Rosenvang (7. VgPc), Sibirien (38. SgPc), Skovfryd (44. SgPc og 5. VgPc), Skovgaard, Ny- (22. SgPc), Skovly (1. SgPc og 34. SgPc), Skovshøj (30. SgPc), Skovsminde (19. SgPc), Smedebo (Præstegdspc), Solhøj, Solvang, Stensminde, Søndervang (35 SgPc).

NATURNAVNE.

Aabakkerne [*ɔ·bakana*]. — Skrænterne ned mod Baggeaa ved Ingemarsgd. Se Aabakke i Knudsker S., 651. || **Aabugten** [*ɔ·båktən*]. — Lille Bugt ved Kæmpeaas Udløb.

Aalebakker [*ɔ·labakana*]. — Ved V.-Rosendale.

Adelvejsmyr [*a·lvajsmy·rn*]. — Engstrækning ved Landevejen mellem Melgd og Bukkegd. Subst. bh. Alvei „Adelvej, Landevej" (Esp). Navnet er af andre Meddelere opfattet som Halvvejsmyr (s. d.).

Askeager. Lb 1569 Aske agir. || **Askebæk** [*askəbæɣiŋ*]. VSK, Mansa 1851, Bull 1869, Gst Askebæk; Th Askebæk og Askebækdalen. — Kaldes paa de ældre Kort Enesbæk. Trænavnet Ask.

Aspinge Bro [*aspiŋabro·*]. Borrijnh III 78 Aspijnabroen; Guide 1945 Aspinge Bro. — Bro over Møllebæk S. for Kaggd. Da der ikke vides at have været nogen Bebyggelse ved Broen, foreligger der snarest et *Asp-engebro eller mul. et naturbetegnende Asping(e), afledt af Trænavnet Asp. Det kan være Navn paa Bækken eller de omgivende Moser, jfr. Sønavnet Aspungen i Bohuslen (Hellquist, Sv. Sjönamn 46). Sml. Spælinge, Rø S., 664. Slægtsnavnet Asp, der ifl. Opt. 1949 er kendt paa Egnen, og hvis enkelte (mandlige) Bærere i best. Form kan hedde [*aspiŋ*], kan næppe ligge til Grund, da man saa skulde vente Sammensætninger med [*aspa-*].

Baadens Øre. Spec 1761 Baadens Øre.

Bakkestykke. Th Bakkestykket.

Baronen [*ba'ro·niŋ*]. Borrijnh III 79 Baronejn. — Udlod i Nørrekrak.

Bavnehøj [*bå'ŋnəhå·ŋ*]. Lb 1569 Bognhø y lange agir, synden vnder Bognhøy; Lb 1569 CodUps Bognhøy Lange agir; Lund c. 1820 Baunhøy. — N. for Pgd; kaldes ogsaa Hvidehøj, Klintehøj, Møllehøj og Rishøj. || **Bavnehøj.** VSK Baunhøj; UK 1817 Baunehøj; Lund c. 1820 Baunehøy; Gst 1888 Bavnhøj; INM 1874 Baunehøi; AL 1912 Bogne- el. Baagne-; Gst Bavnehøj. — Ø. for Puggegd; kaldes ogsaa Puggehøj. || **Bavnehøj.** Lund c. 1820 Baunehøy; INM 1874 Baunehøi. — Ved Melgd; Bavnen blev borttaget, da Gaarden blev bygget ved Højen (INM 1874). || **Bavnet** [*bå'ŋned*]. VSK Baun; Salchow 1813 Borrebaune; (her?) Lund c. 1820 Baunehøy; Bull 1869 Baun. — Identisk med Borrehøj. Bavn, se Indl.

Bentsbæk. Falenkamp 1783 Bents Bek; Ipsen K 1839 Bendts Bek. — Mindre, nu fsv. Bæk tæt N. for Helligpeder. Mandsnavnet Bendt.

Bertelestæl [*ba·rtəlastæ·liŋ*]. — Mark N.Ø. for Almegd. Mandsnavnet Bertel.

Blaahus Bæk. K 1746—50 blaa suus bekken; Thurah Blaa Suus Bæk; Urne Tilf. t. Thurah p. 33 Blaaehuus Bekken; DAtl Blaas Suus Bek; K c. 1770 Blaahusbek; Falenkamp 1783 Blaasuus-Bekken. — Bæk, der løber gennem Blaaskindsdal. Urnes Rettelse til Thurahs Navneform, der er afhængig af K 1746—50, er næppe Gætværk, men skyldes Kendskab til de lokale Forhold. Man maa derfor antage, at Bækken har Navn af et iøvrigt ukendt Blaahus, der kunde være Ellipse af *Blaaskindshus, hvis Blaaskindsdal ellers er det oprindelige Navn paa Dalen (se ndfr.). || **Blaakulle.** BhFisk 1933 p. 15 Blaakoilja. — Bakke i Sigtelinjen mellem Kaas Grund og Ruts-

kirke. Jfr. Naturnavnet Blaakulle, Øster-Marie S., 673. || **Blaaskindsdal** [*blɑ·ʃiŋsda·liŋ*]. BWBeskr 1676 Blaasdalen; K 1744 Blasdalen; MK 1784 Blaaesingsdal; Mansa 1851 Blaasingdal; APAdler: Prøve paa et bh. Dialekt-Lexikon 1856 p. 4 Blaa-Skinds Dal; Trap[1], Trap[2] Blaasingdal; Gst 1888 Blaasing Dal; AL 1912 [Blaasjijnsdal]; Teinnæs [Blåsjijnjsdâlijnj]; Trap[4], DFS 1906/23 Blaasingedal. — Forleddet Blaas-, Blas- i de ældste Kilder kunde være en Sammentrækning af *Blaahus, jfr. Blaahus Bæk ovfr. Udtaleformerne viser imidlertid, at Navnet nu er sammensat med det hyppigt forekommende Blaaskinde (se u. Rønne Kbst., 641). Jfr. Adlers Bemærkning (l. c.): „Som et Exempel paa, hvorledes et Ord og en Benævnelse kan misforstaaes, naar man ikke kjender Udtalen, kan anføres, at paa Mansas Kort over Bornholm er en Dal, der hedder Blaa-Skinds Dal, paa Grund af Klippernes Farve (de ligne blaat Skind, f. Ex. blaat Ræveskind), skrevet Blaasingdal, der altsaa aldeles afviger fra Meningen og Betydningen". Ifl. R høres nu ofte en af Skriftformen paavirket Udtale [*blɑ·siŋada·liŋ*] eller [*blɑ·ziŋada·liŋ*].

Blak [*blak*]. — Sten i Vandet ud for Helligpeder. Om Navnet, se u. V.-Marie S., 653.

Blegdal [*blæ·jda·liŋ*]. — Tæt S. for Svartingegd. || **Blegkilde** [*blæ·j-ḳiḷan*]. — I Blegdal. Forleddet kan i begge Navne være Subst. Bleg „Blegning, Blegeplads", eller Blegkilde kan have Adj. bleg til første Led (jfr. Hvid-, Rødkilde) og Blegdal være Ellipse for Blegkildedal.

Blæsbjerg [*blæ·zbjæ·r*]. Gst Blæsbjerg; BhFisk 1933 p. 15 Blæsbjær; Borrijnh III 78 Blæzbjær. — Høj Bakke ved Allinge-Landevej N. for Hullegd. Vb. blæse.

Boldehald [*boḷaˈha·ḷ*]. — Resterne af en Vandreblok i Dalen N.Ø. for Gammeldam. Subst. Bold, jfr. Jættebold ndfr.

Bondetofte. Lb 1569 Bonde toffte.

Borre [*båra, pɑ· båra*]. Borrijnh III 78 og 84 Borra. || Borredal. Komm 1738 Bohre dallen; K 1746—50 borre dallen; Guide 1887 Borredal. — Den N.-S.-løbende Dal Ø. for Ø.-Borregd. Delvis i Olsker S. || Borrehøj. K c. 1700, K 1744 Borrehøy; K 1746—50 Borre Høy; Thurah Borra Høy; Falenkamp 1783 Borre Høy; Salchow 1813 Borrebaune; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Borrehøiden; 1850 (Th) Borre Baunet. — Høj Bakke, tæt V. for Ø.-Borregd. Hedder nu alm. Bavnet. || Borrelyng [*båraløŋiŋ*]. Guide 1887 Borrelyngen; Gst Borrelyng; Borrijnh III 78 Borralyngenj. || Borremark. 1714 Komm 1715—21 dend Nørre Marck, som Kaldes Borre Marken; 1715 Komm 1715—21 Borre Marcken, Borregaards Marken, som strecker sig til Slodz Vangen; 1723 Komm 1722—24 Borre Marken; 1738 (Afskr Komm 1738) Bore Marcken Norden Ruteskersogn. — Borre er Navn paa den nordl. Del af Sognet (Borrelyngen og 14., 15. og 16. Sg.s Tilliggende). Om Navnet se ovfr. u. Ø.-Borregd. || **Borredam** [*båradamiŋ*]. — Mose tæt S. for Tuleborg, af hvilken Mosen vel har Navn; Spor af kunstigt anlagt Fiskedam. || **Borrekilde Enge** [*bårəˈḳiḷaæŋana*]. — Ved Borrekilde i Hasle Kbst.s Vang. || **Borremose** [*båramåzaŋ*]. — Andet Navn paa Borredam.

Brandsvad [*bra·nsˈva·, brü·nsva·*]. Gst 1888 Brandsvad Bro; Gst Brandsvad; Th Brandsvar; Borrijnh III 93 Brunsvâ. || Brandsvad Høj. UK 1817 Brandsvadhøj. — Tidligere Vadested, nu Bro, over Askebæk ved den nuværende Melgd og Højen Syd for Vadet. Forleddet er Personnavnet Brand. Formen Brunsvad skyldes vel Tilknytning til Slægtsnavnet Brun.

Bredeager [*bre·a·gər*]. Lb 1569 Brede agir. — Den optegnede Form gælder en Mark S.Ø. for Krusegd, Formen 1569 en Mark til 5. Vg. Adj. bred.

Brunebakke [*brü·nəˈbaka*]. Th Brunebakke. — Høj i Svartingedal, N.Ø. for Svartingegd. Adj. brun.

Bukserne [*bɑ·jsarna*]. BhFisk 1933 p. 15 Bojsarna; (her?) Teinnæs [*bå·jsan*]. — Grund S. for Teglkaas, 250 m fra Land. Subst. bh. Bojsa, f. „Bukselaar" (Esp).

By [(*pɑ·*) *by·*]. Borrijnh III 79 „By". || Byager. Lb 1569 By agerenn. — Mark til det første (nørre) Kirkebo. || Bydam. Th Bydammen. || Bystykke [*by·styḳəd*]. — Mark ved Bymøllen. By er Navn paa et Højdedrag

med en Mølle og en Smedje; det er skilt fra Kaasby ved Askebæksdal og flere Gaarde, som ikke hører til Kaasby, men det kan tænkes, at 8. og 9. Sg Bukkegd og Almegd, som ligger paa Højdedraget, har udgjort den „By", hvorefter Egnen har Navn. By, se Indl.

Bækkegrund. BhFisk 1933 p. 15 Bæikkjagruinj. — Grund 12 Sømil V.N.V. fra Vang. Den har muligvis Navn efter Sønderbæk, som indgaar i Medene til Grunden. || **Bækkeløkke** [*bæʞalyʞan*]. — Ved Bukkegd.

Bæle Havn [*sønrə* og *nårə bœ·laha·wn*]. || **Bæle Huk.** Teinnæs [*bœ·la·håk·inj*]. || **Bæle Sten.** BhFisk 1933 p. 15 Bæla Sten. — I Sigtelinjen mellem Kaas Grund og Hasle Kirke. Bebyggelsesnavnet Bæle.

Dalebro [*da·labro·ən*]. Guide 1914, Gst Dalebro. — Elliptisk for Dalegaardsbro, ved Dalegd. Ogsaa Julebro. || **Daleenge** [*da·laœŋana*]. — Engene S. for Dalegd.

Damager [*dama·gər*]. — Marker ved Tuleborg og Svartingegd (ved Gaardens Dam). || **Dameng.** Lb 1569 Damb engen, Dambengen. || **Damløkke** [*damlyʞan*]. — Eng N. for Højegd; Mark ved Tuleborg; Mark til Pellegd, mellem Gaarden og Gammeldam (Navnet her givet af den nuværende Ejer). || **Dammebæk.** MK 1784 Damme Bek. — Mindre Vandløb tæt N. for Helligpeder. Dam, se Indl.

Degnestolen [*de·nasto·linj*]. Grove, Danmark[3] II 156, BhSoc 21/12 1935 Degnens Stol; Th Degnestolen. — Klippeparti ved Jons Kapel, se u. Jons Kirke.

Drætten [*drœtən*]. — Indgærdet Sti fra Højegd til Damløkken N. for Gden. Dræt, se Indl.

Duehul [*dawəhåləd*]. Guide 1887 Duehullet; Gst Duehul; BhFisk 1933 p. 15 Daueholled. — Mandshøj Hule langt ind i Bakken ud for Blaaskindsdal. || Duehulsskær [*dawəhåls|œ·rəd*]. — Skær ud for Duehullet. || **Duehøj.** Th Duehøj. — S. for Jons Kapel. Subst. Due.

Dybesigt [*di·və'sa·jt*]. Teinnæs [divesajt]. — Lavning med Vandhul el. Kilde i Blaaskindsdal. Vel Subst. bh. Sejt, m. „Sigte (Si)" (Esp).

Dynde [*dyŋa*]. MK 1784 Dynen. — Ringedals Udløber mod Blaaskindsdal. || Dyndebakker [*dyŋabakana*]. Borrijnh III 93 Dyjnabakkana. — S. for Dyndegd; elliptisk for Dyndegaardsbakker. || Dyndeeng. RegAS 1834, Jb c. 1850 Dyndeengen. || Dyndestykke [*dyŋastyʞəd*]. — Mark S. for Dynde. Dynd, se Indl. || **Dyndemøllerbakke** [*dyŋamølarabaka*]. — Bakken S.Ø. for Dyndegd, hvor tidligere Dyndemølle stod.

Døbefonten. Grove, Danmark[3] II 156 Døbefonten. — Klippeformation i en Hule ved Jons Kapel; se ndfr.

Døbekarret. BhSoc 21/12 1935 (Julenr.), Th Døbekarret. — Sa. Lokalitet som Døbefonten.

Egelund [*æ·jəloŋ*]. — N.Ø. for Skovgd. Trænavnet Eg. || **Egesager.** Lb 1569 Egis agerenn. || **Egesdam.** Komm 1720—21 paa Lyngen paa Egesdam; 1721 i Komm 1715—21 paa Lyngen ved Eggedam. — Kollektivet Ege, n. „Egekrat, Samling af Egetræer".

Ellebæk. K 1746—50 Elle bekken; Thurah, DAtl, Falenkamp 1783 Elle Bekken; Salchow 1813 Ellebeck. — Ældre Navn paa Slaskebæk. || **Ellehøj** [*ælshåj*]. 1805 (Th) Ellehøj; Salchow 1813 Ellehøi; UK 1817, Gst Ellehøj. || **Ellemyresager.** Lb 1569 Elle myris agir. — Forleddet er i alle tre Navne Trænavnet El. Der er næppe, som formodet af Inger M. Boberg i BhS XXI 78, Grund til at antage, at Navnet Ellehøj skyldes Troen paa Ellefolk, da der ikke kendes Sagn om denne Høj.

Enesbæk. K 1746—50 Enes bekken; Thurah, DAtl Enes Bekken; Falenkamp 1783 Enis Bekken; Salchow 1813 Enesbeck, Enesbecken. — Ældre Navn paa Askebæk. Kollektivet Ene „Samling af Enebærbuske" el. Ellipse for Enesgaardsbæk.

Engager [*æŋa·gər*]. — Mark V. for Engene ved Svartingegd. || **Engløkke** [*æŋlyʞan*]. — Mark til Pellegd. Navnet givet af den nuværende Ejer.

Essiehøj. 1762 UrneAdd Essie Høyen. — Nævnt i en Rapport om Bavner, muligvis identisk med Bavnen paa Ellehøj, som anføres bl. a. hos Salchow 1813. Vel Subst. Esse „Ildsted, spec. i Smedje", glda. esiæ, sv. ässja, idet j bevares efter (stemt) s i Bh. (EspIndl 56).

Faarebakke [*fœ·rabakaŋ*]. — V. for Klingegd. || **Faaredal** [*sto·ra-, lila fœ·rada·l*]. — I Ringebakker. Subst. Faar.

Fadermyr [*fa·dərˈmy·r* eller *fa·dərmy·r*]. Borrijnh III 94 Fâdermyrn. — Mose Ø. for Vysteby.

Findodde [*finù·diŋ*]. — Lille Fremspring paa Kysten tæt N. for Helligpeder. Mandsnavnet Find.

Finnedal [*finada·liŋ*]. K 1746—50 Finne Dallen; Hauberg Bh^3, Guide 1889 Finnedalen; Trap^3, Guide 1914, Gst Finnedal; Borrijnh II 150 Fijnadâlijn. || **Finneløkke.** Synsforretn. 1757 Urne Tilf. t. Thurah p. 24 Finde-Lykken; MK 1784 Finge [r. fra Finne] Løkken; M 1844 Finnelykken. — Mindre Areal (Matr. Nr. 96) S. for Slotslyngen. Baade dette og Finnedal har antagelig Navn efter en Udbygger paa „Slottens Ladegaard", Jb 1719 Mads Finne, og hans Efterkommere Berthel Madsen Finde og Peder Berthelsen Finde. Hans Formand, nævnt i Jb 1696, hed Jacob Matthiesen, kaldet Fisker (Z).

Fiskesmyr. Lb 1569 hoss fyskes myr; Lb 1569 CodUps fiskes myr. — Til Degnegaarden. Forleddet kan være Gen. Sg. af Subst. bh. Fiske, n. [*feskə*] „Fiskning, Fiskeri" (R) el. bh. Fiskje, n. [*feʃə*] „Efteraar" (Esp, R).

Fitting. BhFisk 1933 p. 15 Fittinj. — Grund ved Vang. Det kan ikke afgøres, om Navnet er et Subst. *Fitt, m. med bestemt Artikel eller en -ing-Afledning, evt. i best. Form Mask., idet best. og ubest. Form i dette Tilfælde er ens (EspIndl 87). Navnet er muligvis af samme Oprindelse som det bedre afhjemlede Fittinge, Ø.-Larsker S., 671 (s. d.).

Fladklippen. BhFisk 1933 p. 15 Flâdkløppan. — I et Med til en Fiskegrund; antagelig en flad Klippe ved Kysten.

Flejen. BhFisk 1933 p. 15 Flajan. — Grund ved Vang. Vel et Subst. bh. *Fleja, f., Sideform til el. Afledning af Subst. Flej, n. „Skær" (Esp). Om denne Orddannelsestype, se u. Naturnavnet Sylten i Ibsker S., 674.

Flissegab [*flezəga·vəd*]. — Mindre Areal ved Gangsti N. for Rutskirke. Forleddet kan være Vb. bh. flissa „fnise" (Esp).

Fogedeng. KR 1773 Fogde-Engen; UrneJb Fogde Engen.

Fredagsager. Lb 1569 Fredags agerenn. — Til Nørre-Kirkebo. Antagelig Navn paa en Jord, af hvilken Indtægten er anvendt til Afholdelse af den i Kirkeordinansen af 1539 bestemte ugentlige Hverdagsgudstjeneste, der oftest holdtes om Fredagen (Gunnar Knudsen i NoB XXII (1934) p. 104 ff.).

Frendekuld. VSK Frøndekul. || Frendekulds Ager. Lb 1569 Frendekuls agir; Lb 1569 CodUps Frende Kulds agir. — Højen er paa Kortet afsat N. for Ingemarsgd, og Marken hører til 8. Vg. Mandsnavnet glda. Frendi ell. samme Forled som i Frennegd, Ibsker S., 674.

Frydesten [*fry·dəste·niŋ*]. — Navn paa Vandreblok ved Hyldegd. Maaske Vb. fryde (sig), frydes i den foræld. og dial. Betydning „vokse frodigt, grønnes" (ODS, Esp).

Fuglesangen [*fawlasaŋiŋ*]. Guide 1914 Fuglsang; Gst Fuglesang; DFS 1906/23 Fuglesangen. — Skovstrækning med nogle Huse. Se under Fuglesangsgd, Ibsker S., 674.

Fævogten [*fæ·wawtən*]. Th Fævauten. — Mark Ø. for Lille-Ringebakke; jfr. samme Navn i Knudsker S., 651.

Gaaserenden [*gɔ·zarœŋan*]. — Ved Duehul N. for Jons Kapel. Jfr. samme Navn u. Allinge-Sandvig Landdistr., 644a, og i Rø S., 664.

Gaddekilde [*gadaʃiłan*]. Borrijnh III 94 Gaddakjijlan. — Kilde mellem Nydamsklipper; har Navn efter en Særling kaldet [*gadiŋ*], formodentlig Slægtsnavnet Gad (Opt. 1944).

Gadedam [*ga·dədamiŋ*]. — Lille Dam tæt S. for V.-Rosendale. || **Gadeeng.** Lb 1569 Gade engen. — Til Degnegaarden. Gade, se Indl.

Galperedal [*galparada·liŋ*]. Th Galparadâlijn. — Kløft i Bakkerne S. for Askebæk. Forleddet er vel et Subst. *Galpere, maaske et Øgenavn, til Vb. bh. galpa „larme, raabe, skrige, bruge Mund" (Esp).

Gamledam [*gamləˈdam*]. (Her ?) 1763 UrneAdd Nye Dam og gamle Dam; Falenkamp 1783 Gamle Dam; Salchow 1813, Guide 1945 Gammeldam. — Dalstrøg med lille Sø N.Ø. for Nydam.

Gastehøj [*ga·staˈhâj*]. Th Gosta Høj, Gösta Høj. — Mark ved Blæsbjerg.

Subst. bh. Gâst „ondt Væsen, Spøgelse" (Esp). Jfr. Marknavnet Troldet ndfr.

Gildesløkker. 1582 (Afskr. af Urne 1756 efter Afskr. 1713) Geldes Lykkerne. || **Gildesskov** [*ǧilǝsskawiŋ*]. 1800 (Th) Gildesskoven. — Ved Gildesboet V. for Kirken.

Gisseløkke. Lb 1569 gysselycke. — Maaske et Personnavn eller Tilnavn Gisse, Sideform til el. udviklet af glda. og glsv. Gise (DgP).

Grydehøj. UK 1817 Grydehøj. — Ved 42. Sg. i Vysteby. Subst. Gryde el. Subst. glda. *grȳt, n. „Grus, Sten".

Grønhøj [*grö·nˈhåj*]. Lund c. 1820 Grønnehøy; INM 1874 og 1882 Grønnehøi; Vedel BhO p. 254 Grønnehøj; Gst Grønhøj. — Gravhøj S. for Helligpeder. || **Grønnebjerg** [*grö·nəˈbjæ·r*]. VSK Orig Grønne Bierg; UK 1817 Grønbjerg; Lund c. 1820 Grønnebierg; Gst Grønbjerg. — Bakkeparti S. for Gamledam. || **Grønnebæk.** K c. 1700 Grønne Beck; K 1744 Grønnebekken; K 1746—50 grønne-bekken; Thurah Grønne-Bek; Salchow 1813 Grønnebeck. — Vist Militærets Navn paa den Bæk, som alm. hedder Ravnebæk. || **Grønnedal.** INM 1882 Grønnedal, Grønne-Dal. — Dalen mellem Gamledam og Nydam, mul. Ellipse for Grønnebjergsdal. || **Grønne Vej** [*dæŋ grö·na væ·ŋ*]. Borrijnh III 79 Dæjn grøna Væjn. — Andet Navn paa Rødhosevejen ved Bagergd.

Gubbehulle [*gøba-, gøbəˈhåla*]. Borrijnh III 79 Gubbeholla; Th Gubbaholla. — Eng ved Hullegd. Forleddet er vel, trods Vaklen i Udtalen, Subst. bh. Gubba, m. „Gubbe, Olding" (Esp) eller Personnavnet Gubbe, hypokoristisk Form af Gudber, Gudbjørn, jfr. Gubbenisse, Hasle Kbst., 642. Efterleddet er Subst. bh. Holla, f. „Hul, liden Fordybning f. Ex. i Jorden" (Esp).

Guldhullet [*golˌhåləd*]. — Klippehule ved Rødkløv.

Gungehøj [*gåŋarahå·ŋ*]. VSK, Gst 1888 Gungehøj; Gst Gyngehøj; Borrijnh III 95 Gongarahåjn. — Subst. Gunge „Hængedynd, Hængesæk" (ODS) eller i den bh. Betydning „Gynge" (Esp), senere omtydet til Gongara „Ganger"; jfr. Gangersand, Ø.-Larsker S., 671.

Haandklædet. Lb 1569 Handkleditt. — Om dette Navn, se u. Knudsker S., 651.

Halden. Bull 1869 Hallen. — Højdedrag i Borrelyngens nordl. Del. || **Halleager.** Lb 1569 Halle agerenn. || **Halledal** [*ha·ɭada·liŋ, ha·ɭada·lana*]. Guide 1914, Gst Halledal. — Dalstrækning N.Ø. for Frigd. || **Hallemade** [*ha·ɭama·n*]. Borrijnh III 79 Haj'lamân; Th Hajla Mâen, Hajlamâen. — Mose til Tuleborg. Hald, se Indl.

Halsen [*halsiŋ*]. Guide 1887 Halsen. — Kløften S. for Aahalsegd, (se Ulvehals).

Halvnedeløkker [*hanlada-, halnadalyɭǝrna*]. — Delvis i Klemensker Sogn, paa begge Sider af Aaen mellem Ingemarsgd i Rutsker og Pilegd i Klemensker. Subst. bh. Hallnad „Halvdeel, Hælvte" (Esp).

Halvvejsmyr [*halvajsmy·rn*]. — Udtørret Engstrækning v. Landevejen mellem Melgd og Bukkegd, af andre Meddelere kaldt Adelvejsmyr.

Hareskov [*ha·raskawiŋ*]. — Mellem Pellegd og Dyndegd. Dyrenavnet Hare.

Hasselbuskekuld [*ha·zəlbåskakoln*]. — Høj paa Skrænterne ved Jons Kapel.

Haveløkke. Lb 1569 Haffue lycke. — Have, se Indl.

Havleddebugt [*ha·wledabåktǝn*]. — Lille Bugt umiddelbart N. for Teglkaas. Forleddet er sammensat af Subst. Hav og Subst. bh. Ledde, m. „lille Led i et Gjerde" (Esp).

Helligpeder Bæk. Salchow 1813 Helligpedersbeck. — Fsv. Bæk. || **Helligpeder Odde.** K 17. Aarh. Hellig Peer; K c. 1700 Hellig Perders Odde; K 1744 Hellig Peders Odde; K 1746—50 Hellig peders odde; Mansa 1851 Hellig Peders Fiskerleie og Odde; Gst Helligpeder Odde. — Bebyggelsesnavnet Helligpeder.

Helnid. Lb 1569 Helnid. — Maaske Fejl for Heluid „Helvede".

Hestehaven [*hæstaha·waŋ*]. Fæsteprot 1717 hæste have; Komm 1738 en liden Skou deel kaldet Heste Haugen; K 1746—50 Heste haugen; UrneNb

Hæstehaven; Salchow 1813 Hestehauge; Borrijnh III 78 Hæstahawajn. — Skovstrækning med Mose paa Borre. || **Hesten** [*hæstiŋ*]. — Sten i Vandet ud for Helligpeder.

Horsebakke. INM 1874, INM 1882, Vedel BhO p. 254 Horsebakken. — Lille Jordhøj V. for Jydegaardene; Dyrenavnet Hors „Hoppe", i Sms. „Hest" (Esp).

Hulleeng. Lb 1569 Holle engen norden Bognhøy. — Subst. bh. Holla, f. „Hul, Huulning, liden Fordybning f. Ex. i Jorden" (Esp) el. Subst. Hul [*hål*], i Sms. [*håla-*] (R).

Hummedal [*homaˈda·l*]. Th Hommadal. || Hummedalsager [*homaˈda·lsa·gər*]. — Skovbevokset Dal og tilstødende Mark Ø. for Blæsbjerg. Forleddet kan næppe være jy. hom „Spergel, Dodder" (Feilb.) el. Subst. Hamme, sv. hårnma, f. „Ruse, Aaleruse", der i Skåne-Blekinge kan have lukket Vokal (*o*), men vist altid er Fem. (se Modéer, Den nord. ryssjans ursprung och ålder p. 12 f., 15), snarere et i tryksvag Stilling reduceret Homanne- el. lign.

Hundshøj. Lund c. 1820 Hundshøy; INM 1874, INM 1882 Hundshøi; Vedel BhO p. 254 Hundshøj. — Gravhøj N.V. for Bagergd. Subst. Hund, maaske anvendt som Tilnavn.

Hvidehøj [*vi·dəhåj*]. Borrijnh III 94 Videhåjn. — Tæt N. for Præstegaarden, ogsaa kaldet Bavnehøj, s. d. || **Hvidkløv** [*vi·dəklæ·wiŋ*]. BWK 1676 Huid Klif; BWRap 1676 Huide Kløf, den hvide Kløf, den Vide Kløf; K 1744 Huideklefv; Panum 1830 p. 39 Hvidkleven; Gst Hvidkløv; AL 1912 Hvidklæu; Trap[4] Hvidkleven; BhFisk 1933 p. 15 Hvida Kløven. — Stejl Klippeskrænt N. for Jons Kapel. Adj. hvid. Ifl. Hauberg Bh[1] 23 er Klippen hvid. Jfr. Rødkløv ndfr.

Hyleknald. BhFisk 1933 p. 15 Hyleknajln. — Grund ved Vang.

Hægten [*ha·jtan*]. BhFisk 1933 p. 15 Hajtan. — En „Plet", ɔ: mindre Strækning, Plet, midt paa Kaasegrund. Subst. Hægte, vel om et Sted, hvor Garnet hænger fast. Se Hægten, Ibsker S., 674.

Hælen. Lb 1569 synden wid hælenn. — Subst. Hæl? Eller Sammenhæng med Helnid i samme Kilde?

Højesten. Lund c. 1820 Høyesteen; INM 1882 Høje-Sten. — En nu flyttet Bautasten paa Tuleborgs Grund ved Skellet til Olsker S. || **Højestykke** [*håjastyɬəd*]. — Areal omkring Skrydehøj N.Ø. for Engegd. || **Højsangen** [*håjsåŋiŋ*]. — Areal S.V. for V.-Rosendale, V. for Rosendaleskoven. Snarest et poetisk Skovnavn, jfr. Fuglesangen ovfr. || **Højskov** [*håjskawiŋ, dyŋagɔ·rshåjskawiŋ*]. Lb 1569 Høyskouffs eng, Lille Høyskouffs eng; Borrijnh III 79 Dyjnagaars-Håjskåwejn. — N. for Dyndegd. || **Højstensager** [*håjste·nsa·gər*]. Th Højstensager. — Mark N.V. for Hullegd. Ingen top. Forbindelse med Bautastenen Højesten ovfr.

Iglekær. K 1744 Eilekier. — Synes at være Navn paa Mosen i Hestehaven paa Borre. Subst. bh. Eil, m. „Igle, Blodigle" (Esp). Der skal være fanget mange Lægeigler i denne Mose i ældre Tid (R).

Imellem Bækkene [*imæ·l bæɬana*]. — Mark umiddelbart V. for Vestergd, mellem Raagebæk og Sønderbæk.

Indrehøj. Lb 1569 wid Jndere høy. — Maaske den indre Høj i Modsætn. til en ydre, fjernereliggende ell. nærmere Kysten.

Ingvarnæs [*iŋvarnæs*]. — Stor Sten i Vandet ud for Helligpeder; har ifl. Opt. 1944 Navn efter en strandet engelsk Damper, som skubbede Stenen op, saa den blev synlig. Skibet har rimeligvis heddet „Inverness" efter den skotske By.

Jensebæk. MK 1784 Iense Bek. — Bæk ved Teglkaas, nu forsvunden. || **Jenseknald** [*jensa knaˑl*]. BhFisk 1933 p. 15 Jensa Knajl. — Paa Kaasegrund. Mandsn. Jens. Knald, se Indl.

Jeppesløkke [*jæpəsaˈlyɬa*]. Borrijnh III 93 Jæppesalyjkja. — Jordstykke til Grønnebjerg Gd. Mandsnavnet Jeppe.

Jerneng. Lb 1569 Iernn engen. — Subst. Jern.

Jesperodde [*jæsparu·diŋ*]. — Svagt Fremspring paa Kysten tæt S. for Helligpeder. Mandsnavnet Jesper.

Jons Kapel [*joˑnɜ kaˈpæl*]. BhAvis 4/9 1857 Johns-Capel; Ill. Tidende II

398 (8/9 1861) Ions Capel; Trap[3], Trap[4] Jons Kapel; Gst Jonskapel. — Nyere Navn paa Klippepartiet Jons Kirke (jfr. Z i BhSoc 21/12 1935 (Julenr.)). || **Jons Kirke** [*jo·ns ɟkærka*]. K 1746—50 jons kirke; Thurah, Falenkamp 1783 Jons Kirke; Lund c. 1820 Iohnskirke; Panum 1830 p. 36 Ionskirken; Mansa 1851, Bull 1869 Jons Kirke; Trap[1], Trap[2] Ionskirke; Esp (u. Stivvel) den saakaldte Jonskirke. — Opfattes alm. som Navn paa det Klippeparti, der nu kaldes Jons Kapel, saaledes af Esp (p. 330) og Z (l. c.), idet Klippeformationen har en vis Lighed med en Kirke. I nogle Kilder er Jons Kirke imidlertid blot en Spalte eller Grotte (Lund c. 1820, Panum 1830 p. 38, jfr. Trap[4] III 604: en Klippespalte, „Kirken"), og dette er muligvis det oprindelige, jfr. at flere af de enkelte Klipper og Kløfter har særlige Navne, saaledes Talerstolen eller Prædikestolen (Jons Prædikestol), Stivelen, Døbefonten el. -karret, Degnens Stol, (Kirke-) Skabet, Sakristiet, (Jons) Madkælder, (Jons) Spisestue, (Jons) Soveværelse (jfr. Z l. c.). Om Stedet er der paa Grund af Navnet opstaaet Sagn om en Eneboer eller Missionær, som fra Prædikestolen talte til Fiskerne paa Søen eller „de paa Stranden forsamlede Hedninger" (Grove, Danmark[1] II 261, Hauberg Bh[1] 23). Betegnelsen Jons Kapel kan skyldes Analogi med Salomons Kapel i Allinge-Sandvig Landdistr. || Jonskirke Krog [*jo·nsɟkærkəkrå·giŋ*]. — Vigen ind bag Klippen Jons Kirke. || **Jons Madkælder, Jons Sakristi, Jons Sovekammer, Jons Spisestue.** — Se u. Jons Kirke ovfr.

Julebro [*jy·labro·ən*]. Gst 1888 Julebro; Th Julebro(en). — Elliptisk for Julegaardsbro. (Nu Dalebro). || **Julehøj** [*jy·lhå·ŋ*]. INM 1874 Iulehøi; INM 1882 Julehøi; Vedel BhO p. 254, Gst Julehøj; BhS XXI 70 f. Julehøj, Jylahøj. — Gravhøj; Ellipse for Julegaardshøj. || **Juleknald** [*jy·lakna·l*]. BhFisk 1933 p. 15 Jylaknajl. — Grund, vistnok ud for Ravnebæk. || **Julen.** BhFisk 1933 p. 15 Jylinj. — Grund ved Vang. Slægtsnavnet Jul.

Jættebold [*jæta|bol*]. Gst 1888 Jættebul; AL 1912 Jættabojl; Gst, DFS 1906/23 Jættebul; DFS 1931/13 Bl. 43 Jætteboldt; DFM 39 p. 172 Jættebold [*jæt·a|bol*] (Jättabujll). — Navne paa to fritliggende store Sten i henholdsvis Svartingedal og Blaaskindsdal; til den første knytter der sig Sagn om, at den er kastet efter Klemenskirke af en (svensk) Jætte(kvinde). || **Jættebordet.** Th Jættebordet. — Sten i Svartingedal. || **Jætteklippe** [*jætakløpan*]. — Klippeparti ved Jættebold i Svartingedal. || **Jættesofaen** [*jætasåfan*]. — Klippeparti lige V. for Jættebold i Svartingedalen.

Kaasegrund [*kæ·zagroŋ*]. Gst Kaas Grund; BhFisk 1933 p. 15 Kaasagruinj; SøK 1942 Kaasegrund. — Grund ud for Kaasby. || **Kaasehavn** [*kæ·zaha·wn*]. — Ved Fiskerlejet Kaas. „Havn" er i Fiskersproget Betegnelsen for et Sted, hvor en Baad kan lægge ind til Land og trækkes op paa Stranden (Opt. 1944).

Kajemaansehul [*ka·jəmæ·nsahål*]. DFS 1906/23 Kaiemaansaholl; Borrijnh III 78 Kajmånsaholled; Th Cai (Kaj) Mons Hul. — Klippehule i Ringedal ved Tuleborg, ifl. Traditionen navngivet efter en Drabsmand Kaj Måns eller Kaje-Måns (se Hauberg Bh[3] p. 90, Turistforen. Aarb. 1926 p. 98). Første Del af Navnet kan være Personnavnet glda. Kaie, der bruges baade som Kvinde- og Mandsnavn (DgP), eller (Omtydning til) bh. Kaia, f. „Allike" (Esp).

Kammelemark. UK 1817 Kammelemark. — Areal Ø. for Maegd og Aahalsegd (MatrNr 82 og 83). Plantenavnet Kamille?

Kannikehøj. Lb 1569 synden Canickehøy, norden Canicke høy. — Subst. Kannik.

Kanonager [*ka|no·na·gəriŋ*]. — Areal S.V. for Huset Trekanten, til Baasegd.

Kilstykke [*ɟi·lstyɟəd*]. — V. for Møllebjerg ved V.-Rosendale. Kil, se Indl.

Kirkebo Kær [*ɟkærkəbo·ɟæ·rəd*]. — Ø. for 5. Vg Kirkebo.

Kirkedal. Lb 1569 norden kircke daall, vesten kirckedall, synden Kirckedall, Kircke dals eng; Hasle KR 1684 østen Kierche Dallen; Hasle Skiftepr 1725 ved Kierche Dall i Rødsker sogen; 1735 (Afskr. i Komm 1738) Kirche dalen. — Vist S. for Kirken. Bivejen fra Kirkebyen sydpaa forbi Smedegd, Maegd og Aahalsegd hedder i Vejfort 1942 Kirke-

dalsvejen. || **Kirkegaarden.** Lund c. 1820 Kirkegaard; INM 1874, INM 1882, Vedel BhO p. 266 Kirkegaarden; BhTid 20/12 1932 Skibs-Kirkegaarden. — Ifl. Lund c. 1820 „en firkantet med Stene omsat Plads under Bakkerne, mellem samme og Stranden, synden for Hellig Peer". Traditionen sætter Navnet i Forbindelse med Forliset af et Orlogsskib ved Hasle 1566, hvorfra Besætningen skal være begravet her, medens andre, der har set den nu fsv. Stensætning, ansaa den for at være et Oldtidsminde (se herom BhTid 20/12 1932). Jfr. Soldaterhøj ndfr. || **Kirkeskabet.** — Se u. Skabet ndfr. || **Kirkestykke.** Lb 1569 Kirckestickid. — Eng til Nørre-Kirkebo.

Klintehøj. 1762 UrneAdd Klinte Høyen. — Nævnt i en Rapport om Bavner, snarest identisk med **Højen** N. for Præstegaarden. Klint, se Indl.

Kløvebakke [*klæ·wabakaŋ*]. — S.Ø. for Aahalsegd. Kløv, se Indl.

Knarrelodden [*knaralådən*]. — V. for Gyngehøj. Elliptisk for Knarregaardslodden. || **Knarremose** [*knaramåzaŋ*]. INM 1874, INM 1882, Joh. Hansen, En bh. Haandværkers Erindr. (1934) p. 14, Knarremosen; Gst 1888 Knarmose; Gst Knarremose; Borrijnh III 94 Knarramozajn. — Ved Knarregd, kaldes ogsaa Rømeremose.

Kongens Have [*kåŋəns ˈha·wa*]. — En gl. Have, vist til Høgegd. Have har vel her den i Rigsmaalet alm. Betydning (hortus).

Korshøj [*kårshåj*]. Borrijnh III 94 Korshåjn. || Korshøj Sand [*kårshåjasa·niŋ*]. — Ved Vejen nordpaa fra Rutskirke. Et Kors paa Højen kan have været Sømærke, men er vel snarest et Minde om Korsbyrden, se Korshøj i Pedersker S., 683.

Krageturen [*krå·gətiu·riŋ*]. K 1746—50 kroge Tur; K 1746—50 (1796) Kroge Tue; Falenkamp 1783, IpsenK 1839 Kroge Taarn; Gst 1888 Krogdur; Guide 1887, Gst 1916 Krogeduren; AL 1912 [Krogaturijn]; Borrijnh III 79 Kraageturejn; Z i BhSoc 21/12 1935 (Julenr.) Kraageduren (Kragestøtten); Th Krageduren; Guide 1945 Krogeduren (Kraageturen). — Fritstaaende kegleformet Klippe ved Kysten. Forleddet er Fuglenavnet Krage, bh. Kråga (Esp). Efterleddet er et Subst. Tur, m., der ogsaa forekommer som Simplexnavn i Sognet om fritstaaende Klippe, se ndfr. Det omtydes af Falenkamp og Ipsen til Taarn og oversættes af Z ved „Støtte", mens det ifl. Guide 1945 af Folk paa Egnen opfattes som Tur i Bet. „Rejse" (fr. tour): „Det fortælles, at Navnet er Kraageturen „Turen Kragerne tager"." Dette Subst. er imidlertid Fem. i Bh. (EspTill.).

Krakken, Nørrekrak [*i· krakiŋ, nårə ˈkrak*]. 1750 (Afskr.) Thaarups Bh V 90 Nørrekrat (-krak?); RegAS 1834 Krakken i Ruthsk; Gst 1888, Gst, Vejfort 1942 Krakken; Borrijnh III 79 i Norre Krak; Th Nørre Krak, Nørrekrak. — Støder op til Krakken i Olsker S., som endnu er Skov. Krak, se Indl.

Krejerten [*krajərtiŋ*]. BhFisk 1933 p. 15 Krajertinj. — Grund S.V. for Kaasegrund. Subst. Krejert „mindre Fartøj med 3 Master, især brugt i Østersøen" (ODS).

Krogeager. Lb 1569 Krogeagerenn. || **Krogeeng.** Lb 1569 Kroge engen. — Subst. Krog eller Fuglenavnet Krage, bh. Kråga, f.

Krogeholmsmose [*krå·gəˈhålmsmåzaŋ*]. Borrijnh III 94 Kraageholmsmozzajn. — N. for Krogholmsgd.

Kroppesød [*kråpəsö·*]. Lb 1569 vid Kroppe fød; Lb 1569 CodUps vid Kroppe sød. — Lille Lavning med Vandhul i Sogneskellet ved Vedby. Forleddet er Subst. bh. Kroppa, f. „Karudse" (Esp). Det var tidligere alm. at sætte Karudser i Vandsteder og Kildevæld, hvis Vand skulde holdes frisk og frit for Myggelarver. Efterleddet er snarest Subst. bh. [*sö·*], m. „lille Vandpyt (f. Ex. efter Regn)" (R), identisk med gotl. saud „brunn", glgutn. (akk.) sauþ (Säve-Gustavson Gotl. Ordbok u. söd[1]), oeng. séaþ, m. „Brønd, Pyt", ofris. sâth, mnty., ohty. sôt, m. „Syden, Væld, Brønd" (Torp, Wortschatz p. 443). En anden Mulighed er, at der foreligger (best. Form af) Subst. bh. Sö, n. „Vand, hvori Noget er kogt, Suppe" (Esp); i saa Fald vilde Navnet være af spøgende Karakter.

Krummeaa. MK 1784 Krumme Aae. — Snarest Ellipse for Krummemarksaa. || **Krummemark.** Se Klemensker Sogn, 661.

Kruskilde [1949 *krü·zˈkiˌla*]. — Kilde paa Krusegds Grund.

Kullen [*koḷn*]. Th Kuillijn, Kullen. — I Svartingedal N.Ø. for Svartingegd. Kuld, se Indl.

Kumlehøj [*komələˈhåj, kåmələˈhåj, kom(ə)ləhå·ŋ*; R: *kåmlaˈhåj*]. Lb 1569 Kummelhøy; UK 1817 Kommelehøj; INM 1874 Kumlehøi; INM 1882 Kumlhøi; Vedel BhO p. 266, 274, 287 Kumlhøj; AL 1912 [Komle- el. Kumle-]; Borrijnh III 42 Kommelahåjn; Teinnæs [Kåmlahåj]. || Kumlehøj Stykke [*kåmələˈhåjstyḳəd*]. — Til Baasegd. Kumlehøj er en naturlig Bakke c. 1500 m S. for Kirken, hvor der ifl. Vedel BhO p. 287 har staaet fem Røser og en nu forsvunden Bautasten. Paa Højen har der en Tid staaet en Bavn (afsat paa Mansa 1851 og Bull 1869), som ifl. INM 1874 omkr. 1850 blev flyttet en Snes Alen nordligere, for at Kumlehøjshuset kunde opføres paa Bavnens Plads. Paa Salchows Tid (1813) stod Bavnen paa den nærliggende Ellehøj, og Kumlehøj findes heller ikke i en Fortegnelse over Bavner 1762 i UrneAdd. Forleddet maa, som ogsaa antaget af Sv. Aakjær i Turistforen. Aarb. 1926 p. 130, være det fra Runeindskrifter velkendte Subst. runeda. kum(b)l, hvis Grundbetydning er „Tegn, Mærke" (se Karl Martin Nielsen i DSt 1941 p. 33—49 og i Ordb. til Jacobsen-Moltke). Dette Ord indgaar i adskillige nordiske Stednavne (se Opregningen i DSt 1941 p. 43 Note 2), hvoraf et Par sønderjyske er behandlede i DS V 409 f. (Kumle, af Kumlhøj ?), DS VI 588 (Kumled, Lb) og Sydslesvigs Stedn. VII 166 b (Kummele, af *Kummelhø). Den Omstændighed, at flere af disse Navne er sammensat med -høj, taler imod den af Wimmer forfægtede Anskuelse, at Kuml betyder „Høj, Gravhøj" (jfr. K. M. Nielsen l. c.). Disse Lokaliteter maa have Navn af et eller andet Mærke paa eller ved Højene. Paa Højen Cumbelhou i Lancashire har der ifl. gamle Kilder staaet et Kors (E. Ekwall i NoB VIII 92). I det bh. Navn har snarest Bautastenen været det Mærke, hvorefter Højen har faaet Navn, og i saa Fald har Ordet den i Runesproget almindelige Betydning „Mindesmærke, Gravminde". Højen kan næppe have Navn af Bavnen, og den har saa vidt vides ikke været brugt som Sømærke, saaledes at denne Betydning af Ordet Kuml, der er alm. i sv. Dial. (se SAOB, Säve-Gustavson Gotl. Ordb.), ikke kan foreligge.

Kæmpeaa [*ḳæmpa-, ḳæ·mpaɑ·n*]. Salchow 1813 Nørreaae eller Kjempeaae; IpsenK 1839 Nørreaae (Kjæmpe Aa); Mansa 1851 Kjæmpeaa; Gst, Trap[4] Kæmpeaa; BhFisk 1933 p. 15 Kjæmpaaaen. || **Kæmpebakke, Nordre-.** Vejfort 1942 Nordre Kæmpebakke. — Vejbakken paa Landevejen fra Kæmpebro nordpaa. || **Kæmpebro.** VSK Kiæmpebroe; Gst Kæmpebro. || **Kæmpedal** [*ḳæmpa-, ḳæ·mpada·liŋ*]. Lund c. 1820 Kiempedal; Th Kæmpedal. || **Kæmpeeng.** Lb 1569 Kempe engen. — Slægtsnavnet Kæmpe, der vel først er knyttet til Engen, senere til Dalen og Aaen, hvis ældre Navn er Nørreaa.

Køllehegned. UrneNb en Skov-Lund Kiølleheined; UrneJb Kiolheigne Skov. — Se Navnet u. Kølleregd.

Langager [*låŋa·gər*]. Lb 1569 Lange ageren synden Kirchenn, norden paa Lange ageren. — Udtaleformen angaar en Mark N. for Hullegd. || **Langedræt** [*låŋaˈdræt*]. — Mark til Højegd Ø. for Landevejen. || Langedrætbiddene [*låŋaˈdrætbedana*]. — Mark S. for Bukkegd, støder op til Langedræt. Dræt, se Indl. || **Langemyre** [*låŋəˈmy·ra*]. Hasle Skiftepr 1717 i Ryds Kircke gierde Synden Lang Myre; Skougaard 1804 p. 230 Laange Myr; Guide 1887 Langemyr; Borrijnh III 94 Longemyra. — Mose i Kirkebyen. || **Langen.** Lb 1569 Longenn. — Substantivering af Adj. lang? (Jfr. Tykken, Klemensker S., 661). || **Langerne** [*låŋarna*]. — Lang, lav Strækning ved V.-Rosendale. Næppe Subst. Lung(e) „Mose, sumpet Eng", som foreligger i Longerne i V.-Marie S., 653, da man saa skulde vente en Udtale med *o* (EspIndl p. 20). Det maa være Plur. best. Form af et Subst. *Langa, f., mul. det samme, som foreligger i Langen ovfr. Jfr. Engen Langerne (med lange, smalle Engparter) i Borre S. paa Møn.

Lappekuld. INM 1874 Lappekullen. — Lille Gravhøj i Rutsker Højlyng. Subst. Lap „lille Stykke, Flig etc."

Larismyr. Se Lærredsmyr.

Lauritsmyr. Se Lærredsmyr.

Lerbæksmyr. Se Lærredsmyr.

Lergravseng. Lb 1569 Leergraffs engen. — Subst. Lergrav.

Lierne. Teinnæs [liarna]. — Bakker m. Grønsvær ud mod Havet v. Jons Kapel. Li, se Indl.

Lillebjerg. VSK Orig Lille Bierg; VSK Sillebierg; Bull 1869 Sille Bj. — Bakke V. for Simonsgd. || **Lilleknald.** BhFisk 1933 p. 15 Lijlleknajln. — Grund mellem Vang og Teglkaas. || **Lilleløkke.** Lb 1569 Lille Lycke.

Lusekuld. INM 1874 Lushøi; INM 1882 Lushøi eller Lyshøi; Vedel BhO p. 266 Lushøj; Guide 1887 Lusekulen; Gst Lusekul; AL 1912 Luzakujl. — S. for Ravnebæk ved Bæle. Kaldes 1784 Ravnehøyde. || **Lusekuller.** INM 1874 Lusekullerne; INM 1882 Luse-Kullene; Vedel BhO p. 266 Lusekullerne. — En Samling af nu sløjfede smaa Røser N. for Knarremose N.Ø. for Rutskirke. Subst. Lus.

Lænestol [*lænəsto·liŋ*]. — Klippe, der kan minde om en Lænestol med Skammel foran, neden for Jættebold i Svartingedal.

Lærredsmyr [*laris'my·r*]. K 1746—50 Lærrets Myr; 1763 UrneAdd Laritz Myr; Thurah, DAtl Lærbeks Myr; Bugge 1771 Lereis Myr; Falenkamp 1783 Lærrets Myr; Skougaard 1804 p. 230 Lerbeks Myr; VSK Laris Myre; (her?) 1805 Thaarups Bh II 51 Lauritsmyhr; Salchow 1813 Læredsmyre; UK 1818 Lærreds Myr; Panum 1830 p. 17 f. Laris Myr, Larismyr; Trap[1] Mosen Laris Myr; Mansa 1851, Bull 1869, Guide 1886 Lærreds Myre, Udtalen er Larris Myre; Vedel BhO p. 266 Lærredsmyr; Gst Laris Myre. || Lærredsmyr Aa. UK 1818 Lærreds Myrs Aa; 1850 (Th) Lærreds Myre Aa. — Subst. Lærred, bh. Larrit (Esp); Forleddet er af Thaarup antagelig opfattet som Mandsnavnet Laurits, bh. [*la·rs*], mens Lærbeks Myr hos Thurah og Skougaard snarest er en Skrivefejl, da der ellers ikke kendes nogen Lerbæk.

Maagehøj. VSK, Mansa 1851, Gst Maagehøj; BhFisk 1933 p. 15 Maagehojn. — Fuglenavnet Maage.

Madeeng [*ma·gœ·rsœŋən*]. Lb 1569 Den store made eng, Made engen østen gaarden; Guide 1887 Maeenge; Th Maen eller Store Mae ved Maegd. — Flere Lokaliteter. I Lb 1569 drejer det sig om Engarealer under det nordligste og det mellemste Kirkebo, mens de yngre Former angaar Engstrækningen Ø. for Maegd.

Madkælder. — Se u. Jons Kirke ovfr.

Mads Jensen [*mas 'jensən*]. BhFisk 1933 p. 15 Mass Jensen. — Fiskegrund mellem Vang og Teglkaas.

Markskelsvej. Vejfort 1942 Markskelsvejen. — Bivej, som danner Skel ml. Hyldegd og Dyndegd.

Melklippe. Borrijnh III 157 Kjivekløppan æjle Melkløppan; Guide 1945 Tyveklipper (Melklipperne). — I Rutsker Højlyng. Navnet skal skyldes, at noget stjaalet Mel fra Stenbymøllen i Rø S. engang skal være blevet skjult her (begge Kilder).

Melkuld [*mæ·lkolŋ*]. — Højtliggende Mark umiddelbart Ø. for Blaaskindsdal. Forleddet er snarest bh. *mæ·l-*, som i Sms. betyder „mellem-; jfr. EspIndl 23 og Melgd ovfr.

Mellemløkke. Lb 1569 Mellum Lycken.

Mikkelsager [*mekəla-, miɟəlaə·gərin*]. — Mark N.V. for Dalegd.

Moritsløkke. Komm 1720—21 Morids Lycke, en Lycke Morilds kaldet; UdmKomm 1727 Mouritz Løcke; UdmJb 1729 Mourids løcke; 1730 (Afskr i Komm 1738) Moritz Lyche, Mourits Lyke; Komm 1738 Morilds Lyche, Morilts Lyche. — Mandsnavnet Morits (Mauritius).

Munken [*moŋkiŋ*]. — Navn paa Vandreblok ved Hyldegd. Jfr. Munken i Olsker S.

Munkeskov [*moŋkaskawiŋ*]. — Skovstrimmel S. for Klingegd. Slægtsnavnet Munk (Opt. 1949).

Myrager. Lb 1569 Myrageren. || **Myreng.** Lb 1569 CodUps Myre engen synden Kircken; Lb 1569 Myr engen. — Myr, se Indl.

Møllebakke [*møləbakaŋ, ku·rəmøləbakaŋ*]. — Bakken ved Kuremølle. || **Møllebjerg** [*møləbjæ·rəd*]. INM 1882 Mollebjerget; Vedel BhO p. 306 Møllebjerget; Gst Møllebjerg; Borrijnh III 95 Møllebjæred. || **Møllebæk** [*mølarabæɟiŋ*]. K 1746—50 mølle bekken; Thurah Mølle-Bek; Salchow 1813 Mølle-

beck; Gst Møllebæk. — Bæk ved Vang. Der har tidligere været en Vandmølle. || **Møllehøj.** Lb 1569 norden møllehøy; Salchow 1813 Møllehøien; Lund c. 1820 Møllehøy. — Formerne i Lb 1569 (Degnegaardsjord) og hos Salchow 1813 (Bavnehøj 500 Alen N. for Præstegaarden) kan være samme Lokalitet, mens Lunds Møllehøj er en Gravhøj V. for Ingemarsgd. || **Møllerbæk** [*mølarabœɣiŋ*]. — Fsv. Bæk, som skal have haft Udløb lige V. for Puggegd. Jfr. Udtalen af Møllebæk ovfr.

Nielshøj [*ne·lshåj*]. UK 1817, Gst, Vejfort 1942 Nielshøj. — Gravhøj i Krakken. Da Højen ogsaa kaldes Snelshøj (se ndfr.), er det muligt, at begge Navne gaar tilbage til et Navn med sammensat Personnavn som Forled: Hans (Jens el. lign.) Nielsens Høj, der i Bh. vilde hedde [*ha·n ˈsne·ls håj*] (R), mens Fornavnet Niels i Gen. hedder [*ne·lsa-*]. Der findes dog muligvis en anden ikke-genitivisk Sms. med Personnavn i Svendhøj ndfr.

Nydam [*ny·damiŋ; ny·damana, sto·ra* og *liļa*]. BWK 1676, ResenK Nydam; K c. 1700 Niedem; 1714 Komm 1715—21 Nydam; K 1746—50 Nye dam; 1763 UrneAdd, Falenkamp 1783, VSK Nye Dam; 1805 Thaarups Bh II p. 55 Nye og Gamle Dam (Moser); Salchow 1813 Nyedam; Gst Nydam. || **Nygrund.** BhFisk 1933 p. 15 Nygruinjed. — Grund ved Vang. || **Nyløkke.** Lb 1569 Ny Lycken østen gaarden, Nørre ny Lycke.

Nøgleovnen [*negəlu·niŋ*]. Borrijnh III 78 Niggelunejn. — Klippehule neden for Finnedal. Subst. bh. Niggel [*neg·əl*], m. „Nøgle" (Esp, EspIndl p. 25).

Nørreaa. BWK 1676, ResenK Nør Aa; K c. 1700 Nørre aae; K 1744 Nørre Aae; K 1746—50 Norre-aaen; Thurah, DAtl, K 1778, Falenkamp 1783 Nørre Aae; Salchow 1813 Nørreaae eller Kjempeaae. — Ældre Navn paa Kæmpeaa. || **Nørreeng** [*dœŋ nårə œŋən*]. — Nu opdyrket Eng N. for Svartingegd. || **Nørreknald** [*nårəkna·ļ*]. BhFisk 1933 p. 15 Norre Knajl. — Grund mellem Helligpeder og Teglkaas. || **Nørrekrak.** — Se Krakken ovfr. || **Nørreløkke** [*nårəlyɣa, nårəlyɣan, nårə lyɣər*]. Lb 1569 Norre lyckir; UdmKomm 1727 Udenfor Nørre Løcken; UdmJb 1729 uden for Nørre løcken; UdmJb 1846 uden for nordre Løkker. — Flere Steder; Formen fra 1569 gælder Præstegaardsjord, Udtaleformerne et Areal under Klingegd V. for Ravnebæk og Marker ved Højegd, Hullegd og Krusegd. || **Nørreløkke Odde.** K 1744 Nørreløkke odden. — Kystfremspring tæt N. for Grønnebæks (Kæmpeaas) Udløb. || **Nørremark.** Komm 1720—21 Puge- eller Nørremark; UdmKomm 1727 Nørre Mark, strand og Nørre Marck; UdmJb 1729 Strand Marcken Nørre March kaldet, Strand og Nørre March; Spec 1761 dend saa kaldede Nørre-Mark. || **Nørreodde.** K 1746—50 Nørre odde; Thurah Nørre-Odde; DAtl Nørre Odde; K c. 1770 Nørre odde; Falenkamp 1783 Nørre-Odde. — Svagt Fremspring paa Kysten tæt N. for Teglkaas. || **Nørre-Udmark.** 1720 i Komm 1722—24 dend j mellem Hasle Borgerskab og Ryds Kirche Boe ligende fælleds Udmarck, og ellers af os kaldet Nørre udmarch. || **Nørre-Vang** [*nårəˈvåŋ*]. Th Nordre Vang. — Mark N. for Vestergd.

Onsvad [*o·nsˈva·, o·lsva·*]. — Ved Højegd. Det er uvist, om Forleddet er Ols- eller Ons-, og om Navnet tør sammenstilles med Onsbæk u. Rønne Kbst., 641, og Onsbjerg, Klemensker S., 661. I begge disse Navne kan Forleddet ligeledes udtales baade [*o·ns-*] og [*o·ls-*].

Ormehøj. Lund c. 1820 Ormehøy. — Høj N. for Tassen. Navnet forsvundet ifl. INM 1874. Subst. Orm i Bet. „Hugorm" (jfr. Esp).

Ovenland [(*pœ·*) *awanlan*]. Borrijnh III 79 På Åwanlann. — Areal N. for Dyndegd. Forleddet er vel Præp. oven.

Piberhøj. Lund c. 1820 Pibberhøy; INM 1874 Pibberhøi; INM 1882 Piberhøi; Vedel BhO p. 266, 274 Piberhøj. — Stor sløjfet Røse ved Piberehuset.

Piledam. Lb 1569 Piile dammen. || **Pilehøl** [*pi·lahö·liŋ*]. Borrijnh III 93 Pilahølijn. — Fordybning i Aaen ved Bakkegd. Trænavnet Pil.

Pineknald. BhFisk 1933 p. 15 Pineknajln. — Grund ved Vang. Subst. Pine.

Pissebæk [*pesəbœɣiŋ*]. K 1746—50 pisse bekken; Thurah, DAtl Pisse-Bek; Falenkamp 1783 Pisse-Bekken; MK 1784 Pisse Bekken; Mansa 1851,

Bull 1869 Pissebæk; Gst 1888 Pisbæk; Gst Pissebæk. — Gennemstrømmer Finnedal. Vb. pisse; Navnet skyldes, at Bækken danner et Vandfald ud over en Klippevæg.

Plagen [*pla·wan*]. — Mark N.Ø. for Ingemarsgd. Subst. Plage. Navnet hentyder vel til, at Jorden er svær at behandle. Jfr. Pinen i Klemensker S., 661.

Printzenskjolds Kilde [*prønsən/olsɧiɭan*]. Borrijnh III 93 Prønsensjojls Kjijla. — Ved Brandsvad. Efter den svenske Oberst Joh. Printzensköld, der ifl. Sagnet vandede sin Hest her under den sidste Ridetur til Rønne, hvor han blev dræbt 1658.

Prædikestolen. Grove, Danmark[1] 261 den „Prædikestol"; Trap[3] Jons Prædikestol; Trap[4], Th Prædikestolen. — Klippe ved Jons Kapel (Jons Kirke); jvf. Talerstolen.

Præsteløkker. Lb 1569 Preste lyckir, Preste-Lyckirne. — Til Præstegaarden. || **Præstetavlen.** Lb 1569 Preste tafflenn. — Eng til Præstegaarden. I Mb 1682 fra N.-Alslev S., Falsters N.-H., omtales „En Taffle Iord tilhør Alsleff Kirche, kaldis Taflen ..... Samme Tafle Jord Brugis af Kirche Vergen". Navnet har Tilknytning til en kirkelig Tavle, enten Altertavlen, idet Indtægterne af Jorden kunde gaa til Vedligeholdelsen, eller til de Tavler eller Træbakker, hvorpaa man indsamlede Penge, dels til Kirken, dels til de fattige. Jorden er maaske skænket til Kirken eller de fattige, saaledes at Indtægterne af den lægges til Tavlepengene. (Om Betegnelser for Fattigjord, se Gunnar Knudsen i NoB XXII 107 f.).

Puggehøj [*pøgahå·ŋ*]. 1762 UrneAdd Puggegaards Høyen; Th „Pygga Bagned", Pyggabauned, Puggebaunet. — Bavnehøjen Ø. for Puggegd. Elliptisk for Puggegaardshøj. || **Puggemark.** 1714 i Komm 1715—21 Vestre ud Marck, som kaldes Pugs Marck; 1715 i Komm 1715—21 Puge marcken; Komm 1720—21 Puge- eller Nørre-mark. — Antagelig Ellipse for Puggegaards-(Ud)mark.

Pærehøj [*pæ·rəhåj, pæ·rahåj, pæ·rəhåjsbedaŋ*]. INM 1874, INM 1882 Pærehøiene; Gst 1888, Gst Pærehøj. — To Gravhøje, hvoraf den ene nu er fsv., N. for Dyndegd. Da der er Vaklen i Udtalen, lader det sig ikke afgøre, om Forleddet er Subst. Pære el. Personnavnet Per.

Pølseløkke [*pølsəlyɧan*]. MK 1784 Pølse Løkken; M 1844 Pølselykken; Borrijnh III 78 Pølselykjan. — Mindre, tidligt opdyrket Areal i vestl. Del af Borrelyngen. Subst. Pølse.

Raagebæk [*rå·gabæɧiŋ*]. — Den nordligste af to Smaabække V. for Vestergd; langs Bækken var der store Asketræer med Raagereder. || **Raageskov** [*rå·gaskawiŋ*]. Borrijnh III 94 Raagaskâwejn. — Lille Lund N.Ø. for Krusegd. Subst. bh. Råg, m. „Raage, Kornkrage".

Raahøj. Lb 1569 Hoss Raahøy. — Forleddet er Subst. Raa „Pæl, Stang", spec. Grænsepæl (ODS Raa II. Bet. 3).

Raghammer [*ra·ghamər*]. BhFisk 1933 p. 15 Râghammer. — Grund omtrent 800 m N.V. for Kaasegrund. Se samme Navn i Aaker S., 684.

Rapsløkke [*rapslyɧan*]. — Mark til Krusegd. Plantenavnet Raps.

Ravnebakker [*ra·wnabakana*]. Gst 1888, Gst Ravnebakke. — Navnet omfatter vist Højderne paa begge Sider af Ravnebæk, ogsaa Ravnehøjde ndfr. || **Ravnebro.** Th Ravnebro. || **Ravnebæk** [*ra·wnabæɧiŋ*]. K 1746—50 Raune-bekken; Thurah Raune-Bekken; DAtl Raune Bekken; MK 1784 Ravne Bek; Gst Ravnebæk; BhFisk 1933 p. 15 Rawnabæikkjin. — Bækken kaldes paa de ældre militære Kort Grønnebæk (s. d.), mens nærværende Navn i de samme Kilder bruges om en lille Bæk lidt nordligere, som ikke er afsat paa Gst. Snarest to forskellige Navne paa samme Vandløb, det ene (Grønnebæk) fortrinsvis anvendt af Militæret, det andet (Ravnebæk) af den stedlige Befolkning. || **Ravnehøjde.** MK 1784 Ravnehøyde. — Høj S. for Ravnebæk, Ø. for Allinge-Vejen, identisk m. Lusekuld paa Gst. Fuglenavnet Ravn. Sv. Aakjær antyder i Turistf. Aarb. 1926 p. 130 Muligheden af, at Stedet kunde være et glt. Rettersted. Retterstedet var dog i 18. Aarh. S. for Hasle (se f. Eks. Afh. P. Thorsen 1942 p. 98).

Renavl [*re·na·wlən*]. — Mindre Areal til V.-Rosendale. Subst. Ren, se Indl., eller muligvis et ganske ungt Navn, af Adj. ren og Plur. af Subst. Avl, bh. [*a·wl*], n., om et Areal, hvor der er avlet Stamfrø el. lign.

Ringebakke, Store- og **Lille-** [*riŋabakana, pœ· riŋa, sto·ra riŋa, liļa riŋa*]. BWK 1676 Ring, Ringen; ResenK Ringen; Rel 1743 Ringe-Bakkene; K 1746—50 Ringe-Bakken; Thurah Ringe Bakken; Falenkamp 1783 Ringebakken; MK 1784 Store-, Lille Ringe Bakke; Skougaard 1804 p. 18 Ringebakken, p. 229 Hringe-Bakkene, p. 336 Ringe (Rijna); VSK Ringe-Bierg; Panum 1830 p. 15 og 37 Ringe, Ringebjerget; Mansa 1851 Store-, Lille Ringebakke; Gst 1888, Gst Ste, Lle Ringebakke; AL 1912 Rijn'a-; Trap[4] Ringebakkerne (Store og Lille Ringebakke); Borrijnh III 79 på Rijna; Teinnæs [på Rijnja]. || **Ringebæk.** K 1746—50 Ring-bekken; K 1746—50 (1796) Ringe-Bekken; Thurah Ringe Bekken; DAtl, Falenkamp 1783 Ringe-Bekken; MK 1784 Ringe Bek. — Fsv. Bæk m. Udløb N. for Ringebakkerne. || **Ringedal** [*riŋada·liŋ*]. K c. 1700 Ringdalen; K 1744 Ringedalen; K 1746—50 Ringe dalen; Urne Tilf. t. Thurah p. 17 og 35 Ringe-Dalene eller Kløvene; MK 1784, Guide 1887, Gst Ringedal. || **Ringemark.** MK 1784 Ringe Mark; 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Ringemarken; M 1844 Ringmarken. — Tidl. Udmark (Matr Nr 103), som omfattede Ringebakkerne, Vangsbakkerne og Borrelyngen. || **Ringetyren** [*riŋaɣy·riŋ*]. Borrijnh III 79 Rijnakjyrejn. — Stor Sten i Ringebakkerne. Ringe el. Ringebakker er en Klippestrækning, der „staaer saa brant som en Mur imod det her bratdybe Hav" (Skougaard 1804 p. 336) og ved en Dal er delt i en mindre nordlig og en større sydlig Del. De ældste Former Ring, Ringen er mul. Sing., men de øvrige er Plur. af et Subst. [*riŋ*]. Paa Grund af den sene Overlevering lader det sig ikke afgøre om det er Subst. Ring, oldn. hringr, m. „cirkelformet Genstand; noget der runder sig i en Kreds", eller, hvad der betydningsmæssigt er mere nærliggende, Subst. glda. *rind, no. rind, f., rinde, m. „Jordryg", krimgot. rintsch „Bjerg", i Aflydsforhold til Rand (se DS IX 169); her med Henblik paa den stejle Klippekyst. Ordet forekommer i en Række jyske Navne: Rind, Ring, Rønde, Lillering, Storring o. fl. Efterleddet i Ringetyren er vel Dyrenavnet Tyr, jfr. Korsetyr, Ø.-Larsker S., 671.

Ringlebidde [*reŋlabedaŋ*]. Th Ringlabbedaijen. — Mark til Vestergd. Vel Subst. Ringel „noget, der har form som, lighed med en ring ell. ringe" (ODS).

Rishøj [*ri·zˈhåj*]. Lb 1569 CodUps Riishøy. — Bavnehøj N. for Rutskirke. || **Rishøje.** INM 1874 Rishøiene; Gst 1888 Rishøj. — To nu sløjfede Gravhøje N.V. og N. for Tornegd. Ris, se Indl.

Rodedal [*ro·dada·l*]. Borrijnh III 93 Rodadål. — Dal N.Ø. for Gammeldam. || Rodedalsbjerg [*ro·daˈda·lsbjœ·rəd*]. — Skovklædt Bakke Ø. for Rodedal. Vel Subst. Rod. oldn. rót, om Trærødder el. lign.; jfr. ogsaa Anvendelsen specielt om Græs-, Kvikrødder o. lign., der kendes i Bh. (R)

Rosendale. Panum 1830 p. 17 Rosendal; Ipsen 1866, Guide 1914, Guide 1945 Rosendale. — To Dale i Sognets østl. Del, ved Gaardene Ø.- og V.-Rosendale.

Rumpe Herred. Th Rumpe Herred, Rumpeherred, Rumpe Herred Stævne. — Spøgende Navn paa Sognets nordligste Spids (Borrelyngen). Subst. Rumpe.

Rundløkke [*roŋlyɣa*]. — Ø. for Baasegd. Om Navnet se Indl. u. Løkke.

Rundtenom [*rontənåm, rontənåmən*]. — Mark ved Gadedammen umiddelbart S. for V.-Rosendale. Navnet kan skyldes, at Marken omgiver den lille Dam, eller den sammenlignes med en Rundtenom Brød.

Rutsker Plantage. Gst, Trap[4] Rutsker Plantage. || **Rutskirke Bakke.** Skougaard 1804 p. 229 Ruths-Kirke-Bakken; Salchow 1813 Ruths Kirkebakke, Ruthskirkes Bjerg; Dagen 10/8 1824 Ruthsker Bakke; Esp (u. Bakka) Röskjärkje-bakkajn. || **Rutskirke Gærde.** Lb 1569 y Røtz kircke gierde norden Skrobbe daall vij stickir. — Eng, formodentlig beliggende i Rutsker S., men hørende til N.-Kirkebo i Klemensker S.

Rytterøren [1949 *ry·taraö·ran*]. — Mark til Ryttergd, vel en Del af el. grænsende op til Øren; se ndfr.

Ræveskindet [*ræ·wʃiŋəd*]. Borrijnh III 79 Ræwasjijnen. — Mark(er) i Krakken.

Rødhoseeng [*röˈhåza, röˈhåzastyɣəd, röˈhåzavæ·ŋ*]. Lb 1569 Røehose eng; Guide 1887 Røhøse; Borrijnh III 79 Røhozza, Røhozzavæjn. — Lav Stræk-

ning V. for Bagergd. Rødhose er vel en Subtraktionsdannelse af Rødhoseeng. Snarest et Plantenavn, vel Rumex Acetosella, jfr. Navnet Rødbene, Pedersker S., 683; se Sydsv. Ortnamnssällsk. Årsskr. 1946—48 p. 89. || **Rødkløv** [*rö·klæ·wiŋ*]. Guide 1887 Rødkleven; Gst Rødkløv; AL 1912 [Røklæu]. — Klippe v. Kysten N. for Jons Kapel; jfr. Hvidkløv ovfr.

Rømeremose. INM 1874 Rømeremosen. — Andet Navn paa Knarremosen ved 3. Vg, som tidl. hed Rømeregd.

Rønnehøj [*rønəhåj*]. Th Rønne Høj. — Mark N. for Kaasby. Forleddet kan være Trænavnet Røn (R).

Rønnetitten [*rønati·tan*]. BhFisk 1933 p. 15 Rønnatittan. — Grund „Noranfor aa injanfor Kaasagruinj me Rønna frama aa Maagehojn paa Væjahojn" (BhFisk l. c.), altsaa af en Forbindelse „titte til Rønne" el. lgn., jfr. Gaardetitten i All.-Sandvig Landdistr., 644 a.

Sakristiet. — Se u. Jons Kirke ovfr.

Samlingsager. Th Samlingsager. — V. for Kuremølle. || **Samlingsbro.** Gst Samlingsbro. || **Samlingseng.** Th Samlingsengen. — Navnene hentyder til den gl. Militsplads ved Fuglesangen.

Sandaas [*sa·nœ·ziŋ*]. — Mark N. for Almegd. || **Sandager Høj.** INM 1874, INM 1882 Sandagerhøi. — Gravhøj V. for Tornegd, ikke identisk m. flg. || **Sandhøj** [*sa·nhåj*]. VSK, Gst Sandhøj. — S.V. for Vestergd.

Skabet. Grove, Danmark[3] II 156 Skabet; BhSoc 21/12 1935 (Julenr.), Th Kirkeskabet. — Klippehule ved Jons Kapel, se dette.

Skagelfald [*skagəlfa·ləđ*]. Th Skagelfald, Rutsker Skagelfald. — To Lokaliteter, c. 500 m V. for Rutskirke og ved Melgd. Se Skagelfald, Rønne Kbst., 641.

Skankene. Th „Skânkana", Skankene. — Mark til Hullegd. Subst. Skank, egl. „den tynde Del af Lemmerne paa større Slagtedyr", men ogsaa om noget langstrakt, magert eller tørt, f. Eks. om mager Gaard med tør Mark (Feilb.).

Skibvragodde [*fe·vvra·gaiu·diŋ*]. BhFisk 1933 p. 15 Sjevvrâgaudinj. — Odde S. for Teglkaas.

Skidnebro [*fi·dəna'bro·*]. Lb 1569 wid skidne bro, hoss skiidnebro, Skiidnebroes agir, skidne broes agir. — Tæt S. V. for Rutskirke. Adj. skiden.

Skindereager [*fiŋaraa·gəriŋ*]. — N.V. for Klingegd. Subst. bh. Skindere „Person, der flaar selvdøde ell. urene Dyr, Rakker" (ODS), eller „Sommerfugl, Papilion" (Esp, u. Sjijnnara).

Skovbunden [*skawbåniŋ*]. — Mark N. for Dyndegd ved Højskoven, som vel har haft større Udstrækning tidligere. || **Skovløkke** [*skawlyʃan*]. — Mark til Pellegd; Navnet givet af den nuværende Ejer.

Skrubbedal [*skråbə'da·l*]. Lb 1569 y skrobbedall; Mansa 1851 Skrubbe Dal; Guide 1887 Skrubbedalen. || **Skrubbekrak** [*skråbə'krak*]. Skiftepr 1688 skrobe Krach; 1688 Deckner 1679—90 schrobbe Krach, schrobekrach. — Dalstrøg og Kratskov N.Ø. for Rosendalegaardene, delvis i Klemensker S., 661 (se der u. Skrubbe).

Skrydehøj [*skry·dəhåj*]. Gst 1888, AL 1912 Skrødhøj; Gst 1916, Gst Skrødehøj; Borrijnh III 95 Skrydehåjn. — Forleddet kan være enten Vb. skryde i Bet. „snorke, knurre, rumle (i Indvolde)", som kendes i Bh. (ODS), eller et dertil hørende Subst. *Skrød svarende til no. skraut, n. „Pral" og maaske oldn. skraut, n. „Pynt, Stads". Navnet vilde da være en Parallel til det oftere forekommende Rummelhøj, Rumlehøj (f. Eks. DS IV 377 og 384) og kunde skyldes Troen paa, at der høres Larm fra Højens Indre (jfr. Henvisninger hos Feilb. I 740).

Skærpinge [*fæ·rpiŋa*]. UK 1817 Skiærpinge; Vejfort 1942 (Krogholmsvejen) .. over Skærpinge til Olsker Sognegrænse. — Navn paa Egnen ved Gaarden Skærpinge Ø. for Gammeldam. Navnet er vist opr. naturbetegnende (jfr. Aspinge ovfr. og Spælinge i Rø S., 664), og til Grund ligger snarest et Appellativ *Skærping, m., der er afledt af Adj. skarp og hentyder til stenet, ufrugtbar Grund (jfr. K. Hald: Vore Stednavne (1948, Grundrids ved folkelig Universitetsundervisning Nr. 472) p. 8), hvad der passer godt paa det klippefyldte Terræn her. Dette *Skærping forekommer ikke sjælden i nordiske Stednavne (se f. Eks. NG X 92 og Ståhle, De sv. Ortnamnen på

-inge p. 529 f.) og paa Bornholm endvidere i Skærpingegd i Rø S., 664. Se iøvrigt Indl. u. -inge.

Slaskebæk. MK 1784 Slarske Bek; Ipsen K 1839, Mansa 1851, Guide 1887 Sladskebæk. — En nu fsv. Bæk S. for Askebæk med Udløb ved Teglkaas Havn, identisk med Ellebæk paa K 1746—50. Forleddet er Vb. slaske „skvulpe, sjaske" eller et dertil hørende Subst. Slask.

Sletten [*slœtən*]. — Lille Engareal i Svartingedal S. for Svartingegd. Slet, se Indl.

Slotsklippen. INM 1877 „Slottet" (Klippeparti); Borrijnh III 157 Slotskløppan. — Klippe i Rutsker Højlyng, V. for Spælinge Mose; ingen Spor af Befæstning el. Bebyggelse.

Smallen [*sma·lan*]. Borrijnh III 94 Smålan. — Grøften mellem de to Damme, der udgør Nydammen. Subst. *Småla, f., af Adj. smal, bh. [*sma·lər*]; m. H. t. Orddannelsen, se Tykken, Klemensker S., 661.

Smørkluden [*smårklü·diŋ*]. — Mark Ø. for Hullegd.

Snelshøj [*snelsˈhåj*]. INM 1874 Snelshøi; INM 1882 Snels Høi, Snelshøi; Vedel BhO p. 282, 305 Snels Høj. — Gravhøj i Krakken, paa Kortene kaldet Nielshøj. Hvis der er Sammenhæng mellem de to Navne, kunde man tænke sig et tabt Fornavn endende paa -s (Hans, Jens el. lign.) foran Niels' (d. v. s. Nielsens). Hvis der ikke er Sammenhæng, kunde Forleddet være Mandsnavnet Sneulf, glda. Snioulf (DgP), derimod næppe Subst. Snegl, bh. [*sna·jl*].

Snogeren [*snå·gœre·n*]. — Skovklædt Areal Ø. for Dyndegd. Subst. bh. Snåga, f. „Snog" (Esp).

Soldaterhøj. INM 1874 og 1882 Soldaterhøien; Vedel BhO p. 254 Soldaterhøjen. — Sløjfet Gravhøj nær Kysten mellem Ravnebæk og Kæmpeaa. Ifl. Sagn skal der her være begravet druknede Soldater fra en Stranding paa Chr. IV's Tid (R), muligvis den u. Kirkegaarden ovfr. omtalte Stranding.

Sortedal [*swœ·rtəˈda·l*]. Guide 1887 Sortedal; Borrijnh III 94 Svårtedål. — Ø. for Stælegd; kaldes ogsaa Tommeseløkke (s. d.). || **Sortekilde Dam** [*swœ·rtəkiləˈdam*]. BhSoc 3/7 1926 (jfr. BhS XXI 72) Svårtedam; Borrijnh III 78 Svårtekjijledam. — Den optegnede Form angaar en Lokalitet ved Vang, formodentlig identisk med den fra Sagn om Underjordsfolk kendte Sortedam. || **Sortemyr** [*swœ·rtəˈmy·r*]. Borrijnh III 94 Svårtemyr. — Mindre Mose N. for Knarremose. Adj. sort.

Soveværelset. — Se u. Jons Kirke ovfr.

Sparhøj. UK 1817 Sparhøj; Lund c. 1820 Sparhøy; INM 1874, INM 1882 Sparhøi; Vedel BhO p. 254, Gst Sparhøj. — Lav Bakke med en nu sløjfet Gravhøj N.Ø. for Tornegd.

Spedekrogseng. Lb 1569 Spede krogs engen. — Forleddet er snarest Vb. spede (spidde) „grave, skære tørv løs, stikke tørv af" (ODS); altsaa „Krog, hvor der graves (Græs-) Tørv".

Spisestuen. — Se u. Jons Kirke ovfr.

Spjældet. Lb 1569 Spiellid. — Agerjord. Subst. Spjæld, brugt om mindre, oftest firkantet Agerstykke (DS III p. LVI).

Splittekrog. Reg AS 1834 Splitlekrogen i Ruths; Jb c. 1850 Splittekrogen. — Navnet er muligvis en Forvanskning af Spedekrog, hvorom se ovfr.

Spundet. Lb 1569 Spundet; Hasle Skiftepr 1717 Spundet. — To Lokaliteter, i Lb 1569 en Eng til Degnegaarden, beliggende ved Skrubbedal, i Skiftepr en Eng „i Ryds Kirckegierde ofuen Frigaarsskoven". Se Spundet, Neksø Kbst., 646.

Staalehøj [*stœ·lahå·ŋ*]. VSK Staalehøj; UK 1818 Staale Høiene; K 1821, Udm 1775—1822, Gst Staalehøj; Borrijnh III 93 Staalahåjn. — Forleddet er snarest Mandsnavnet glda. Stâli el. Slægtsnavnet Staale, se Staalegd i Nyker S., 652, og Aaker S., 684.

Stakkelemyr. UK 1818 Stakkele Myr. — I Rutsker Plantage, tæt S. for Lærredsmyr. Subst. bh. Stakkal, m. „Stakkel, beklagelig Person" (Esp).

Stenager. Lb 1569 Sten agerenn, synden steenagir, Steen agerenn y westre gierde. || **Stenbjerg** [*ste·nbjœ·rəd*]. Th Stenbjerget. — Ved Kysten, N.V. for Vestergd. || **Stenbro.** Hasle Skiftepr 1720 i Rydschersogn Vesten

stenbroen. — I Nærheden af Frigd. || **Stenhøj** [*ste·nˈhåj*]. Lb 1569 østen, vesten stenhøyen, norden, synden stenhøy; VSK Steenhøy; Gst 1888, Gst Stenhøj; Borrijnh III 95 Stenhåj. || **Stenkilde Løkke** [*ste·nkiləlyka*]. — Ø. for Pellegd. || **Stenløkke** [*ste·nlykan*]. Lb 1569 Steen lyckenn. — I Opt. 1944 Mark til Pellegd; Navnet givet af den nuværende Ejer. || **Stenrør.** UK 1818, Mansa 1851 Steen Røret; Bull 1869 Steenrøret; INM 1882 Stenrøret; Gst 1888 Stenrør; Gst Stenrøret; Borrijnh III 158 Stenrøred. — Klippeblok i Rutsker Plantage, hvorom der er stablet en Mængde mindre Sten. Andet Sammensætningsled er Subst. Rør „Stendynge (som Grænsemærke eller Gravminde), Stenrøse" (ODS III. Rør), mest brugt om svenske Forhold, jfr. sv. rör, stenrör, n. Paa Stenhøj har der ifl. Opt. 1949 staaet Bautastene.

Stivelen. Esp (u. Stivvel): paa den saakaldte Jonskirke ..... har derfor den Deel, der seer ud som et afrundet Taarn, faaet Navnet: stivvelijn. — Jfr. Stivelen i Rø S., 664.

Storeeng [*dæŋ sto·ra æŋən*]. Lb 1569 Store eng. — Næppe samme Lokalitet; i Lb 1569 en Eng til nuv. 8. Vg, i Opt. 1944 en Eng i Svartingedal, Ø. for Svartingegd.

Strandløkke, Nørre-. UdmKomm 1727 nørre strand løcken; UdmJb 1729 Nørre strandløcken. || **Strandmark** [*stra·nma·rkən*]. UdmKomm 1727 strand marken, nørre Mark kaldet; strand og Nørre Marck; UdmJb 1729 Strand Marcken, Nørre March kaldet; Strand og Nørre March. — Den tidl. Udmark ved Puggegd, som ogsaa kaldes Nørremark, Puggemark og Vestermark.

Stridsdal. INM 1874 Stridsdal. — Sænkning S.Ø. for Kaasby, ved Ejendommen Blaakær. || **Stridsren.** Lb 1569 hoss Striids reenn. — Under nuvær. 5. Vg, hvorfor der kan være topografisk Sammenhæng med foregaaende Navn. Subst. Strid, antagelig i Betydningen „Retstrætte".

Strimlen [*strømlan*]. — Smal Strimmel Jord nordligst i Klingegaards Avling.

Sursænken [*siu·rsæ·nkan*]. — Mark S.Ø. for Krusegd. Sursænke, se Sursænkegd, Knudsker S., 651.

Svartingedal [*swa·rtiŋada·liŋ*]. Guide 1887, DFM 39 p. 172 Svartingedalen; Guide 1914, Gst, DFS 1906/23 Svartingedal; Borrijnh III 95 Svartijnadâlejn. || Svartingedalsaa [*swa·rtiŋada·lɔɔ·n*]. — Ved Svartingegd (s.d.).

Sveltekrog [*swæltəkrå·giŋ*]. — Mark tæt V. for Almegd. Navnet skyldes antagelig Jordens ringe Bonitet. Se Sveltekrog u. Klemensker S., 661.

Svend [*svæŋ*]. — Sten i Vandet ud for Fiskerlejet Helligpeder. Mandsnavnet Svend. || **Svendhøj** [*svæŋˈhåj*]. Hasle Skiftepr 1724 Ved Suendhøy; VSK, UK 1817 Svendhøj; Lund c. 1820 Svendhøy; INM 1874, INM 1882 Svendshøi; Vedel BhO 254, Gst Svendshøj; Vedel BhOE 116 Svendhøj; AL 1912 Svæjn-(høj); DFS 1906/23 Svendhøj. || Svendhøj Bidde [*svæŋˈhåjbedaŋ*]. — Ved Baasegd. || Svendhøj Løkke. Th Svends Højs Løkke, Svendhøjsløkken. — Ved Dalegd. Forleddet er vel Mandsnavnet Svend, men Sammensætn. med Nominativsformen [*swæŋ*] er paafaldende; Gen. i Sammensætninger hedder [*swens-*] (R). Samme Navn forekommer i Aaker S., 684.

Svinerumpen [*swi·narâmpan*]. — Mark umiddelbart N.V. for Vestergd. Sammenligningsnavn ell. smalt Areal, hvor man lod Svin gaa.

Syvskæppen [*ju·/æpan*]. — Areal umiddelbart V. for Krusegd, antagelig paa (opr.) 7 Skæpper Land.

Sæveager. Lb 1569 Seueagerenn. — Forleddet er vel Subst. bh. Sæw, n. „Siv" (Esp).

Sølvdal [*sølda·liŋ*]. — Mindre Dal i Blaaskindsdal. || **Sølvkuld.** Lund c. 1820, INM 1874 Sølvkullen. — En „Stenkreds" V. for Væbogd. Subst. Sølv, maaske hentydende til Fund af Sølvgenstande fra Oldtiden.

Sønderbæk [*sønrə bækiŋ*]. BhFisk 1933 p. 15 sønere Bæikj. — Ifl. Opt. 1944 den sydlige af to Smaabække ved Vestergd. Det kan passe med Retningen, at denne Bæk og dens Kløft indgaar i Med til Bækkegrund 12 Sømil V.N.V. for Vang: Rutskirke i Søndre Bæk. || **Sønderknald** [*sønərə kna·l*].

BhFisk 1933 p. 15 Sønnere Knajl. — Grund tæt N. for Kæmpeaas Udløb. || **Sønderløkke** [*sønrəlyɬa*]. — Navn paa Marker til Højegd og Hullegd.

Taarnemedene [*tɑ·rname·dən*]. BhFisk 1933 p. 15 Taarnameden. — Grund „rætudfor Hellipær". Efterleddet er Subst. bh. Mede, n. „Meed, Mærke, hvorpaa man kjender Søveienes og Fiskegrundenes rette Beliggenhed" (Esp). Forleddet kan være Subst. Taarn, idet Taarnene paa Hammershus og forsk. Kirketaarne kan indgaa i Medene, eller Subst. Torn „Tjørn", der kan udtales [*tɑ·rn*] ved Siden af det normale [*to·rn*] (R).

Talerstolen [*ta·lərsto·liŋ*]. DFS 1906/23 Talerstolen. — Parti af Klippen Jons Kapel, der minder om en Taler- eller Prædikestol (se Prædikestolen).

Taskeløkke [*taskəlyɬa, ta·rskəlyɬa*]. MK 1784 Taske Løkken; Borrijnh III p. 79 Taskjelyjkjan. — Areal V. for Almegd, antagelig et tidligt ryddet Areal af Ringemarken. Subst. Taske, af en Meddeler til Opt. 1944 omtydet til Vb. tærske, bh. [*ta·rska*] (EspIndl p. 13.)

Tassen [*tasiŋ*]. DFS 1906/46 Tassing; Vejfort 1942 Tassen. — Højdedrag i Sognets sydligste Del. || Tassevejen [*tasavæ·ŋ*]. INM 1874, INM 1882 Tasseveien; Vedel BhO p. 266 og 274 Tassevejen, den saakaldte Tassevej; Vejfort 1942 Tassevejen. — Se Tassen u. Hasle Kbst., 642.

Teglgrund [*ta·jlgroŋ*]. BhFisk 1933 p. 15 Tajlgruinj. — Grund ud for Teglkaas; snarest Ellipse for Teglkaasegrund. || **Teglkaas Bakker** [*ta·jlkɑ·zabakana*]. || **Teglkaas Odde.** K 1744 Teilkaas Odden.

Tejnebakker [*ta·jnabakana*; 1949: ældre *tæ·ŋabakana, tæ·ŋana*]. Borrijnh III 94 Tajnabakkana. — Ved Kuremølle. Forleddet har samme Udtaleformer som Fiskerlejet Tejn i Olsker S., hvormed der dog ikke kan paavises nogen Sammenhæng.

Toftehøj. VSK Toftehøj. — N.V. for Aahalsegd. || **Toften** [*tawtən*]. Th „Tauten". — Marker ved Vestergd og Dyndegd. Toft, se Indl.

Tommeseløkke [*tåməsalyɬan*]. Borrijnh III 94 Tommesalyjkjan. — Stor Løkke Ø. for Stælegd, som tidligere har været kaldt Tommesegd (s. d.). Marken kaldes ogsaa Sortedal.

Tornager. Lb 1569 Tornn agerenn. || **Tornskov** [*to·rnskawiŋ*]. Guide 1887 Tornskov. — N. for Maagehøj og Askebæk. Subst. Torn „Tjørn".

Torpeeng. Lb 1569 Torpe eng. || **Torpevej.** Vejfort 1942 Torpevejen. — Vejen langs Sognegrænsen Syd for Rosendalegde til Torpebakker i Klemensker. Torp, se Indl.

Trekantebrud [*tre·ka·ntabrü·d*]. — Stenbrud ved Huset Trekanten. Rigsmaalspaavirket Udtale, da Brud (=Stenbrud osv.) hedder [*brød*] (R). || **Trekanteskifte** [*tre·ka·ntaʃe·ftəd*]. — N.Ø. for Huset Trekanten.

Troldbjerg. K 1746—50 Trolle bierg; MK 1784 Trold Bierg; Mansa 1851 Trold Bg; Guide 1887, Th Troldbjerg. — Bakkedrag i den sydvestl. Del af Borrelyngen. Ingen top. Forb. med Troldsbjerg i Slotslyngen. || **Troldet** [*trɑ̊ləd*]. Th „Troijled", Trolden. — Mark til Hullegd ved Blæsbjerg. Subst. Trold, der ogsaa forekommer som Marknavn (Troldene) i Olsker S., 663. Navnet skyldes maaske Troen paa Underjordsfolk i Blæsbjerg og i Gravhøjen paa Marken Troldene i Olsker S.; eller Sammenhæng med Troldhed, se flg. || **Troldsenge.** AL 1912 [Trojlsæjn'a] Trolds Enge. — Skovklædt Areal mellem Ø.-Borregd og Habbedamsgd i Olsker S. Muligvis Sammenhæng med Navnet Troldhed i Olsker S., 663, s. d.

Trommerebakke [*trɑ̊marabakaŋ*]. — S.Ø. for Aahalsegd. Subst. bh. Trommara „Trommeslager" (Esp).

Trud. Hasle Skiftepr 1717 en Liden Eng . . . Kaldes Trued; Hasle Skiftepr 1720 1 Eng kaldes trued. — Engen, som „holder Aarlig til tou steger fulde Høe", ligger „i Ryds Kirche gierde Synden Lang Myre", „i Rydschersogn Vesten stenbroen". Maaske et Sammenligningsnavn, Subst. bh. Trud, m. „en Tud, f. Ex. paa Kande, Kar, Post" (Esp); man skulde dog vente best. Form Truden. Eller Subst. Trug, jfr. Trugeng og Vasetrug, Aaker S., 684.

Truedeodde [*trü·ədaü·diŋ*]. — Kystfremspring S. for Kæmpeaa. Mandsn. Trued, gldа. Thrugot.

Tudehøj [*tü·də'håj*]. K 1746—50 Tud Høy; VSK Tudehøj; Salchow 1813 Tudehøy; UK 1818 Tudehøi (Steenhøi); Gst Tudehøj; Borrijnh III 158

Tudehåj, Tudehåjejn. — Bakke med Stenrøse i Rutsker Plantage. Vb. tude. (Jfr. Skrydehøj ovfr.).

Turen [*tu·riŋ*]. — Klippe ved Kysten lidt N. for Askebæks Udløb. Navnet forekommer som Efterled i Krageturen ovfr., s. d.

Tværdal [*tva·rda·liŋ, tvæ·r-*]. MK 1784 Tverdal; Guide 1887 Tverdalen. — Dal, der skiller Store- og Lille-Ringebakke. || **Tværmyr** [*tvæ·rmy·rn, tva·rmy·r*]. K 1746—50 Tvær-Myren; DAtl Tver Myr; Skougaard 1804 p. 230 Tvar Myr; VSK Tvermyren; Salchow 1813 Twer-Myren, Tvermyrer; Mansa 1851 Tver Myrene; Gst 1916 Tvermyre; Borrijnh III 158 Tvarmyrn. — I Rutsker Plantage. Udtalen [*twar-, tva·r-*] er den ægte bornholmske (EspIndl p. 13).

Tyskemose [*ty·skamåzaŋ*]. — V. for Tyskegd.

Tyveklipper [*ɬi·vakløparna, ɬi·vakløpan*]. Guide 1886 Tyveklipperne; Gst 1888 Tyvklipper; Gst 1916 Tyveklipper; Borrijnh III 157 Kjivekløppan eller Melkløppan. — I Rutsker Plantage. Se under Melklippe.

Tøjredal [*tö·rada·l*]. Guide 1887 Tørredal. — Sidedal til Ringedal, N. for Tuleborg. Trods formelle Vanskeligheder vel Vb. bh. töra [*tö·ra*] „tøjre" el. Subst. bh. Töre, n. „Tøjr" (Esp). Jfr. Tørregd i Klemensker S., 661, hvis Forled har samme Udtale.

Tørvedam [*tårudamiŋ*]. — Lille Vandhul S. for Bæle. Tørv hedder paa Bh. Torru (Esp p. 357, Esp Indl p. 21).

Udmarken [*u·ma·rkən*]. — Dels om Vestermarken (Strandmarken) ved Puggd, dels om stenfyldt Areal i Svartingedal N.Ø. for Svartingegd hvor der næppe er Tale om gammel Udmark. || **Udmarkevej** [*u·ma·rkavæ·ŋ*]. Borrijnh III 94 Umarkravæjn; Vejfort 1942 Udmarksvejen. — Vej til Nydamshuse N.V. for Nydam og Vej fra Helligpeder til Teglkaas.

Ulvehalsen [*œ·halsiŋ, halsiŋ, o·laˈhalsgœ·rshalsiŋ, o·laˈhalsgœ·rsrænan, øgløhals*]. 1696 (Th) Ugle Hals; UK 1784 Uglehals; Guide 1887 Halsen; DFS 1931/13 Bl. 43 Ole Hals Dalen; Borrijnh III 95 Olahalsrænan. — Smal, dyb Klippedal ved Aahalsegd, alm. kaldt Halsen. Forleddet er antagelig Dyrenavnet Ulv (se de ældre Former under Aahalsegd ovfr).

Ulvstjernsager. Lb 1569 Vlstierns agir. || **Ulvstjernseng.** Lb 1569 Vlstierns eng. — Maaske et Ulvstjerne i Bet. „Ulvepande", evt. et Plantenavn.

Vaade Ovn [*dæŋ vœ·da u·niŋ*]. — Vandfyldt Klippekløft ved Duehul N. for Jons Kapel. Subst. Ovn, bh. [*u·n*] i Betydn. „Fjeld- eller Klippehule, som har Lighed med en Bagerovn eller hvælvet Kjælder" (Esp).

Vagthøj. 1639 (Afskr c. 1719 i Komm 1722—24) Wagt Høyen.

Vanddynde [*vandyŋa*]. — Den ene af Ringedals to Udløbere mod Syd (jfr. Dynde ovfr.). Subst. Vand og Afledn. af Subst. Dynd, se Indl.

Vang Odde [*våŋaü·diŋ*]. — Smal Odde ved Vang Havn. || **Vangsbakker.** MK 1784 Vangs Bakkerne. — Oven for (Ø. for) Fiskerlejet Vang. || **Vangsbæk.** MK 1784 Vangsbækken; Salchow 1813 Wangbeck. — Ved Vang, vist identisk med Møllebæk.

Vassen [*vasiŋ*]. AL 1912 [i Vassijn]; Borrijnh III 94 Vassejn. — Lille Sø og Mose N.V. for Bondegd. Navnet forekommer ogsaa i Povlsker S., 682, og Pedersker S., 683, om lavt Areal, bevokset med Stargræs, Pors o. lgn.; det er vel identisk med sv. vass, glsv. vas(s), m. „Rør, Phragmites", der indgaar som Efterled i Stednavne som Vännevass, Vävassen (Sønavn) o. a. i Bet. „vassbevuxet ställe", „vassbänk" o. lgn. (Hellq. EO, s. Forf., Svenska Sjönamn p. 693, 751). Jfr. Vassehus ovfr.

Vejrhøj. UK 1817 Weirhøi. — Andet Navn paa Blæsbjerg v. Hullegd.

Vestergærde. Lb 1569 y westre gierde. — Degnegaardsjord. Gærde, se Indl. || **Vesterhøj.** INM 1874, INM 1882 Vestre Høi. — „En lille Rest af en vistnok betydelig Jordhøi" (1882) V. for Puggegd. Jfr. Østerhøj. || **Vesterløkke** [*væstrølyɬa*]. — Mark ved Tuleborg. || **Vestermark.** 1716 (Afskr Komm 1722—24) Vestreudmarch; MK 1784 Vester-Mark; M 1844 Vestermarken. — Strækningen langs Stranden fra Sogneskellet ved Hasle til Kaasby. Kaldes ogsaa Nørremark, Puggemark og Strandmark.

Vieeng. Lb 1569 Vie eng norden kircke daall. — Præstegaardsjord. Subst. bh. Vie, f. og n. „Vidie, Vidiepiil" (Esp).

Vigehøj. BhFisk 1933 p. 15 Væjahojn. — Indgaar i Med til Grunden Rønnetitten; vel Subst. Vig, bh. Vēj, *væ·j* (Esp, EspIndl 24).

Viphøj [*vephåj*]. MK 1784 Vippehøyde; VSK Orig, Bull 1869 Viphøi; INM 1874 Vippehøi; INM 1882 Wippehøi; Vedel BhO p. 254, Trap[3], Trap[4] Vippehøj; Gst Viphøj. — Gravhøj N. for Puggegd. Subst. Vippe, bh. [*vepa, vep*], f., vel om Fyrvippe, jfr. Vippebakken i Sandvig, 643.

Øen [*ö·n*]. — Marknavn til Engegd, N. for Gden. Subst. Ø.

Øren [*ö·ran*]. — Stykke Grusjord V. for Højegd. Afledning (Substantivering) af Adj. bh. ør, anvendt om Jord i Betydningen „ufrugtbar, rødagtig, usammenhængende, aldeles manglende det klægge, limige, som findes ved god Lerjord" (Skougaard 1804 p. 411, jfr. Esp). M. H. t. Orddannelsen, se Tykken, Klemensker S., 661.

Ørnebjerg [*ørnabjæ·rəd, ö·rna-*]. Borrijnh III 93 Ørnabjæred. — Bakke S.Ø. for 5. Vg Kirkebo. Det er uvist, om Forleddet er Fuglenavnet Ørn eller Gen. Pl. af Subst. Øre.

Østergærde. Lb 1569 y Østre gierde. — Degnegaardsjord. Gærde, se Indl. || **Østerhøj.** INM 1874 Østrehøi. — Gravhøj N.Ø. for Puggegd, ikke identisk med Bavnehøjen Ø. for Gaarden. Navnet er muligvis ligesom Vesterhøj givet af Arkæologerne. || **Østerløkke.** Lb 1569 østre lycke. — Præstegaardsjord.

663. OLSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 1. Sg: Styggegd, Lille-Vedbygd; 6. Sg: Blaaholtsgd, Lille-Hallegd, Munkegd; 20. Sg: Dammegd, Lille-Lærkegd, Olsegd, Puggegd; 21. Sg: Bjergegd, Pæregd; 24. Sg: Store-Pilegd, Vævergd; 26. Sg: Bjergegd, Bjørnegd; 27. Sg: Faarekæppegd, Kæppekildegd, Kæppegd?, Risegd, Øster-Skovgd; 29. Sg: Hollændergd, Kæppegd, Paa Bakken, Pilegd; 32. Sg: Faaregd, Pilegd; 34. Sg: Lindesgd, Skomagergd; 1. Vg: Birkesbrøddegd, Brøddegd; 6. Vg: Kongenshus, Lille-Myregd.

Olsker, S. [*o·lskər(sən)*], **Olskirke**, Kirke [*o·lsk̡ærkə*]. 3/2 1379 ecclesie sancti Olaui; 1547 Hüb 429 St. Olefs Karspel; 1555 Hüb 216 Scte. Oluffs Soghen; 8/9 1555 Hüb 236 og 244 stj. Oluffs sogenn, Olsker ßogenn, Olskersogen; 1/5 1557 Olsker Sognnesteffne; KancBrevb 11/8 1557 Ulsker Sogn; Lb 1569 Olss Kircke; 12/6 1572 Hüb 373 Ollskier sogen, Olskier Sogen; LR 1580 oelskircke, Oelsker Sogen; LR 1585 oelsker sogen; Jb 1599 Hüb 538, 540 Olsker Sogn, Olskierke; Mandt 1610 Olskier Sogen; Visitatsb 1616 S. Oluffs Sogen; Visitatsb 1621 Olscher Sogn; PrI 1624 Ollskiersogn; Jb 1625 oluffsckier Sognn; KronSk 15/7 1633 Olschier; Mejer S. Olaus kirche; Jb 1664 Ollcher Sogn; BWK 1676 S. Olfs K.; K 17. Aarh. Oles Sogen; K c. 1700 St. Oles Kirck; K 1746—50 Olsker Sogn, St. Ols-Kirke; VSK St. Oles K.; M 1844 Olufsker Sogn; Gst 1888 Oleskirke; Gst Olsker S, Ols K; Trap[4] Olsker Sogn, Skt. Ols Kirke (Olafs Kirke). — Af Helgennavnet Olaf (Hellig Olaf, norsk Konge, død 1030), som foreligger i en lang Række Navne paa Kirker, Altre osv., se DgP.

Agerbæk, Hs. VSK Agerbek. — Naturnavnet Agerbæk.

Allinge Vang, Hse. Postadr 1943 Allinge Vang.

Bakkegaard, Lille- (17. og 18. Sg) [*bakagœ·rana*]. Rønne Skiftepr 1739 paa Backen; K 1746—50 bakke-gde; UrneNb Lille-, Store Bakkegd; UrneJb Lille-, Store Bakke Gd; Bugge 1771 Bake Gd; VSK Lille og Store Bukkegd, VSK Orig, Salchow 1813 Lille-, Store Bakkegd; M 1844 Lille-, Storebakkegd; Gst Bakkegd. — Den ene af Bakkegaardene er brudt ned (Guide 1914).

Bakkemølle [*bakamølan*]. FT 1801 Bakke Møllen; VSK Bakke Mølle; Gst, Postadr 1943 Bakkemølle. — Mølleri, tidl. Vejrmølle; Ellipse for Bakkegaardsml.

Bakkemøllerhus [*bakamølarahu·zəd*]. — Ved Bakkemølle.

Birkesbrøddegaard (1. Vg). Se Brøddegaard.

Bjergegaard (21. Sg). K 1746—50 bierge-gd; Thurah Bierge(gd); DAtl Biergegd.

Bjergegaard (26. Sg) [*bjæ·ragœ·r*]. K 1746—50 bierge-gd; Thurah Bierge-(gd); UrneNb Biærregd; UrneJb Biergegd; VSK Bierregd; Salchow 1813 Biergegd; UK 1818 Bjergegd; M 1844 Biørregd; Gst Bjergegd. — Subst. Bjerg.

Bjørnegaard (26. Sg). Postadr 1869 Bjørnegd. — Skal ifl. Th være Navn paa 26. Sg.

Blaaholtsgaard (7. Sg) [*blœ·ˈhålt*]. 1691 (Th) Blaahald; 1716 Komm 1722—24 i Blaahull; K 1746—50 blaaehulls gd; Thurah Blaahalls(gd); DAtl Blaahallsgd; UrneNb Blaaehulsgd (ell. Blaaholmsgd, overstreget) ell. i Blaaehuld; UrneJb Blaaehuls Gd; Bugge 1771 Blaaehul; Skougaard 1804 Blaahul; VSK paa Haldene; Salchow 1813 Blaahalsgd; UK 1818 Blaaholdtsgd;

M 1844 Blaaholdegd; Gst Blaaholt. — Synes oprindelig at være et „i Blaahul"; UrneNb bemærker: ligg. i et Hull med blaae Leer deromkring. Senere omtydet til -hald og -holt.

Blaakildebækshus. K 1744 Blaakilde (Hs?); FT 1801 Blaaekildebeks Huuset. — Naturnavnet Blaakildebæk i Rø S., 664.

Borgen, Hs. Opt. 1944 Borgen. — Ved Habbedamsgd; hed forhen Kattenborg.

Bridsensgaard (9. Sg) [*brøsənsgœ·r*, nyere *bresəns-*]. Lb 1569 Bree saands gd; Skiftepr 1688 Breßennsgd; Skiftepr 1690 Bresømsgd; Knudsker Kb 1695 Briesgd; K 1744 Briselsgd; K 1746—50 brissens-gd; Thurah Brissens(gd); Bugge 1771 Brisengd; UrneNb Brissels ell. Bredsensgd; UrneJb Brissens Gd, Brisselsgd; DAtl Brisensgd; VSK Briselsgd; Salchow 1813 Brissensgd; UK 1818 Bredselsgd; M 1844 Bridselgd; Gst Bredsens Gd. — Synes at være et opr. Bredsandsgd, hvor Formerne Brissels- maa skyldes Dissimilation. UrneNb bemærker: maaske af Breds Enge eller brede Enge. I Nærheden findes en ikke ubetydelig Sandforekomst, se Kortet i Danm. geologiske Undersøgelse 1. R. Nr. 13 Plan II.

Bridsensmølle. FT 1801 Brißens Mølle; VSK Brisels M. — Vindmølle ved Bridsensgd (afsat paa K 1744).

Brogaard (8. Sg) [*bro·gœ·r*]. BWK 1676 Brugd; Skiftepr 1681, 1684 Broegd; Komm 1738 Broe gd; K 1746—50 broe gd; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Broegd; M 1844, Gst Brogd. — UrneNb bemærker: derfra gaaer en Vei til Hammershus over en Bro. Gd nævnes ifl. Z allerede 1653 og 1670.

Brunekuld, Hs [*brùnəˈkoɭ, brù·nəkoɭ*]. Guide 1945 Brune Kul. — Ved Sandkaas, paa en ret høj Bakke. Adj. brun.

Brøddegaard (1. Vg) [*brødəgœ·r*]. (Her?) 1628 (Afskr. Jb 1687) Birdchedtz gd; s. Dok? 1628 (Urne, Tilf. til Thurah) Birkelsgd; K 1746—50 birkes-brøde-gd; Thurah Kirkebrøde(gd) (rett. af Urne til Birkesbrødde); UrneNb Birkesbrødegd ell. Brødegd ell. i Brøden; UrneJb Brøddegd, kaldes og Birkesbrødegd ell. i Brodden ell. Birkeskous Gd; Bugge 1771 Birkebrøde Gd; Salchow 1813 Birkebrøddegd; M 1844, Mansa 1851 Brødegd; Gst Brøddegd. — Præsteindb. til Gst 1888 omtaler, at den ligger ved Brødden, den bratte Skraaning ned imod Aaen. Bh. Brødda „Vei ned ad en brat Bakke, en bakket Huulvei; hvor den staaer i Forbindelse med et Aaleie, kaldes den åbrødda" (Esp). Man har aabenbart jævnsides brugt Præpositionsforbindelsen i Brødden og det sammensatte Navn Birkesbrødde; Forleddet i det sidste er Gen. af Subst. Birke „Birkelund".

Buggeløkke, Hs (7. SgPc) [*bogalyɟan, bogalyɟəhù·zəd*]. Fæsteprot 1717 bugge lyckerne; UdmJb 1729—38 Bugge Lykken; UrneNb Bugge-Løkken; UrneJb Bugge Lykkerne; FT 1801 Bukke Lykke; M 1844 Buggeløkken; Gst 1888 Bukkelykke Hs; Gst Buggelykke, -løkke; Postadr9 Buggeløkken. — Slægtsn. Bugge.

Byggehøj, Hs (26. SgPc) [*byɟəˈhåj*]. BhAvis 23/6 1870 Byggehøi-Huset; Vedel BhOE p. 112 Byggehøjhuset; Postadr9 Byggehøjshus; Guide 1945 Byggehøj. — Af Naturnavnet Byggehøj, se ndfr.

Bækkegaard (16. Sg) [*bæɟagœ·r*]. Skiftepr 1682, 1684, 1690, Skovskønning 1745 Bechegd; K 1746—50 bekke-gd; Thurah Bekke(gd); UrneNb Bekkegd; UrneJb Bekke Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Bekkegd; Gst Bakkegd. — Ligger ved en Bæk, som løber gennem Storedal.

Dalegaard (35. Sg) [*da·lagœ·r, i· da·liŋ*]. Lb 1569 Michels gaardtt y dalenn; Skiftepr 1684 Dahle gd; Skiftepr 1685 Dahlegd; K 1746—50 dale-gd; Thurah Dale(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Dalegd. — Oprindelig sikkert et Præpositionsnavn: i Dalen.

Dalesmedje, Hs. 1864 (Th) Dalesmedjen; Postadr9 Dalesmedje.

Dammegaard (20. Sg). 1714 (Komm 1715—21) dam gd; K 1746—50 damme-gd; Bugge 1771 Damme Gd; UrneNb Lille Lerkegd ell. Dammegd. Ell. Olsegd; UrneJb Lille Lærke Gd eller Dammegd. — Dam, se Indl.

Dyndegaard (15. Sg). K 1746—50 dynge-gd; Thurah Dynge(gd); UrneNb Dyndegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Dyngegd; M 1844 Dyndegd. — Nu sammenlagt med Lundegd (14. Sg). Subst. Dynd el. Dynde (se Indl.).

Enereløkke, Hs (8. SgPc). FT 1801 Eenere Lykken. — Vel Mandsnavnet

glda. Enar, oldn. Einarr, endnu i 18. Aarh. paa Bornholm Eener (Urne), se DgP.

Faaregaard (32. Sg) [*fɔ·ragœ·r*]. K 1746—50 Faare gd; Thurah Faare-(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Faaregd. — Dyrenavnet Faar.

Faarekæppegaard (27. Sg) [*fɔ·rakjæpagœ·r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Faare Kieppe Gd; Thurah Faarekieppe(gd); DAtl Faarekieppegd; Bugge 1771 Faarekip Gd; UrneNb (Østre Skougd ell.) Faarekiæppegd; UrneJb Faarekieppe Gd, blev fordum kaldet den østre Skougd; VSK Faarekieppegd; Salchow 1813 Faarekiempegd, kaldes og Østre Skovgd, Faakekiempegd; UK 1818 Faarekoppegd; M 1844 Faareskieppegd; Mansa 1851 Faarekoppegd; Postadr8 Faarekjæppe (Rise)gd. — Faarekæp kendes ikke som Slægtsnavn, men formodentlig maa der foreligge et Appellativ *Faarekæp „Kæp, der bruges ved Vogtning af Faar", som lejlighedsvis kan have været brugt som Øgenavn til en af Gaardens Beboere.

Falkestæl, Hs. Fæstepr 1703 Falchestell; UdmJb 1729 Falckestel; Komm 1738 falckestæel, Falkenikken ved Habe Dam; Skovskønning 1746 ved Falkenet Huusset; UrneNb, UrneJb Falkestæl; FT 1787 Udbygger Huus i Falkenetted; FT 1801 Falkestæl; M 1844 Falkestalet; BhLdejd 1876 Falkestæl (Arvefæstelod). — Udbyggerejendom ved Slotslyngen (Matr. Nr. 70), nu: I Dammen. Formerne Falkenethuset, Falkenettet o. fl. tyder paa, at Navnet er elliptisk for *Falkenetstæl, sammensat med Subst. Falkonet, ænyda. ogsaa Falkenet, om lille Kanon, spec. Skibskanon.

Fejlereløkke, Hs (8. SgPc). UrneNb fordum Feilere-Huset, Udbyggerhus paa Slottens Grund; FT 1801 Fejlere Lykken. — Subst. ænyda. Fejlere, Fedlere „Violinspiller", se u. Fejleregd i Nylarsker S., 654.

Fogdekuller, Hs. BhLdejd 1892 og 1899 Fogdekullerne (Arvefæstelod). — Subst. Foged; Kuld, Kulle, se Indl.

Foledal, Hs. BhLdejd 1876 Foledalen (Arvefæstelod). — Subst. Fole „ung Hest", bh. Folla, m. (Esp).

Gadedamshus. FT 1801 Gade Dams Huuset. — Under 30. Sg; Gade, se Indl.

Gildesbo, Gd [*ǧiljəsbo·*]. Gst 1888 Gildesbo; Postadr 1943 Gildesboet. — Om Gildesbo, se u. Knudsker S., 651.

Gnidinge, Hs [*gne·iŋa, gne·ŋa*; R: *gni·iŋa, gni·ŋa*]. AL 1912 [Gniijn'a]; Guide 1914 Gnienge. — Mindre Ejendom v. Skovgd, tæt ved Sognegrænsen. Vel et spøgende Sidestykke til det nærliggende Skærpinge i Rutsker S., dannet til Vb. gnide el. gnie, snarest det sidste.

Habbedamsgaard (5. Sg) [*habəldam*]. 29/10 1636 (Z) Haberdamsgd; Skiftepr 1686 i Habedam; Skiftepr 1690 Habbedam; 1721 (Komm 1715—21) Habbedamsgd; K 1744 Hobbdam; K 1746—50 habbedams gd; Thurah Habbedams(gd); UrneNb Habbedamsgd; UrneJb Habbedams Gd; VSK Habedam; Salchow 1813 Habbedamsgd; M 1844 Habedam; Gst Habedams Gd. — Naturnavnet Habbedam.

Hallegaard, Store- (Proprietærgd) [*ha·ɭagœ·r*, før: *pœ· ha·ɭana*]. Kanc-Brevb 25/9 1580 og 13/9 1583 Hallegd; 1586 Hüb 502 Halegd; PrI 1624, Jb 1658 Hallegd; Ravn 1671 Haldegd; Resen Haldgd; Skiftepr 1682 Hallegd; Komm 1685 hallgd; Jb 1687 Haldegd; 1719 Komm 1722—24 haldegd; K 1746—50 Store halle gd; UrneNb, UrneJb Hallegd; VSK Store Haldegd; Salchow 1813, M 1844 Store Hallegd; Gst Ste Hallegd. — Hald, se Indl.

Hallegaard, Lille- (6. Sg). K 1746—50 paa hallene; UrneNb Lille Hallegd ell. paa Haldene; UrneJb Paa Haldene, Lille Haldegd; Bugge 1771 Paahal; VSK paa Haldene (6.—7. Sg); FT 1801 Hallegd; Salchow 1813 paa Haldene; UK 1818 Paa Hallene. — Hald, se Indl.

Hallegaard, Lille- (11. Sg) [*ha·ɭagœ·r*; før: *pœ· ha·ɭana*]. Thurah Halle-(gd); UrneNb paa Hallene; UrneJb Paa Hallene, Hallegd; VSK Haldegd; Salchow 1813 Hallegd; UK 1818 Lille Hallegd; M 1844 Lillehalegd; Gst Lle Hallegd. — Hald, se Indl.

Heslegaard (2. Vg) [*hæ·zləgœ·r*]. Lb 1569 Heslegd; Skifteprot 1684, 1688, 1690 Heßlegd; Skovskønning 1741 Heslegd; K 1746—50 hæsle-gd; Thurah

Hæsle(gd); DAtl Hæslegd; UrneNb Hæsselegd; UrneJb Hesle Gd; VSK Heslegd (fejlplaceret); Salchow 1813 Hæslegd; M 1844, Gst Heslegd. — Kollektivet glda. hæsle, oldn. hesli, n. „Hassellund".

Hollændergaarde (28. —29. Sg) [*hål(l)ænaragœ·rana*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Hollænder Gd; DAtl Holændergd; Bugge 1771 Hollænder Gd; UrneNb, UrneJb, Store-, Lille Hollændergd; VSK Hollendergd (28. Sg, men fejlbetegnet 22. Sg); Salchow 1813 Store-, Lille Hollændergd; M 1844 Hollændergd; Gst Hollændergde. — 29. Sg. beboedes ifl. Mandt 1610 og Jb 1625 af Lauridtz hollænder, Jb 1658 nævner Lars Hollænder, og sidstnævnte Jb opfører Dirich Hollender som Ejer af 28. Sg; han var vel Søn af Lauridtz hollænder, idet han 1662 og 1685 kaldes Didrik Lavrsen Hollænder (Z). Endvidere boede paa en af Gaardene en Hans Hollænder i 1616 (Z).

Hullegaard (12. Sg) [*hålagœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 hulle gd; Thurah Hulle(gd); UrneNb Hullegd; UrneJb Hullegd, Hollegd; FT 1801 Hollegd; VSK, Salchow 1813, UK 1818 Hullegd; M 1844 Hallegd; Gst Hullegd. — Subst. Hul. Efter Beliggenheden i en Sænkning.

Humledal, Gde, Hse [*håmlə'da·l, håmlə'da·lshu·zəd,* R: *håmla'da·l*]. FT 1801 Humle Dals Huus; UK 1818 Humledalshuus; Mansa 1851 Humledals H.; Bull 1869 Hundedals H; Postadr 1869 Hundedalshuus; Postadr 1883 Humledalshus; BhLdejd 1892 Humledal (Mejeri); Postadr9, Gst Humledal Hs; Postadr 1943, Guide 1945 Humledal (Gde, Hse). — Humledalshuset hedder nu ifl. Guide 1945 Bjergly. Af Naturnavnet Humledal.

Hyldegaard (31. Sg) [*hyl̥agœ·r*]. K 1746—50 hylle gd; Thurah Hylle(gd); Bugge 1771 Hyttegd; UrneNb Hyllegd; UrneJb Hyllegd, Hyldegd; VSK, Salchow 1813 Hyldegd; M 1844 Hyllegd; Gst Hyldegd. — Trænavnet Hyld.

I Bækken (22. Sg) [*bæk̥iŋ; i· bæk̥iŋ*]. K 1746—50 I bekken; Thurah Bekken; UrneNb, UrneJb i Bekken; DAtl Bekken; VSK Bækken; Salchow 1813 i Becken; UK 1818 I Bekken; M 1844 I Bakken; Gst Bækken. — Navn efter Beliggenheden ved Møllebækken.

I Dammen, Gd [*i· damiŋ*]. Gst 1888 I Dammen; Guide 1914 Dammen, Hs; Gst I Dammen; Postadr 1943 Dammen (Hse). — Ejendommen hed tidligere Falkestæl. Af Naturnavnet Dammen.

Kaas, Fiskerleje [*kœ·zən*]. FT 1801 Oven Kaasen; Handels- og Industritidende 1803 p. 411 Larskaas; 1803 Thaarups Bh III 6 Kaasen; Mansa 1851, Bull 1869 Kaas Fiskerleie; Gst 1887 Kaas; AL 1912 Kaazen; Postadr9 Kaasen; Postadr 1943 Kaas (Kaasen). — Kaas, se Indl. Den best. Artikel tyder paa, at Navnet er ungt, yngre end Kaas i Rutsker S. Lars i Larskaas er formodentlig identisk med det Personnavn, der forekommer i Ole Lars Bæk (s. d.).

Kattenborg, Hs [*katənbår*]. Guide 1887, Postadr9 Kattenborg. — Ved Habbedamsgd, kaldes nu Borgen. Spøg. el. ironisk Navn; se Indl. u. Borg.

Kildesgaard (23. Sg) [*k̥il̥əsgœ·r*]. K 1746—50 kildes-gd; Thurah Kildes-(gd); Bugge 1771 Kildegd; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844 Kildesgd; Gst Kildegd. — Subst. Kilde.

Kirkebo, Nørre- og **Sønder-** (3.—4. Vg) [*k̥ærkəbo·əd*]. Lb 1569 dett norre Kirckeboo, dett søndre Kircke boo; Jb 1662 Kircheboe, Kircheboit; Jb 1664 Kircheboet; Komm 1685 ded Syndre Kiercheboe; K 1746—50 Kirke-boe; Thurah, DAtl Kirkeboe; UrneNb, UrneJb Nørre-, Søndre Kirkeboe; VSK Nørre Kirkeboe, Kirkeboe; Salchow 1813 Nørre-, Søndre Kirkeboe; M 1844 Nordre-, Sønder Kirkebogd; Gst Nre-, Sr Kirkebo. — Kirkebo, se Indl.

Kirkebrøddegaard. Postadr 1869 Kirkebrødregd; Postadr 1883 Kirkebrøddegd. — Uvist hvilken Gd; af Naturnavnet Kirkebrødde eller muligvis Fejl for Birkesbrøddegd, se ovfr. u. Brøddegd.

Kongenshus (6. Vg). UrneJb Lille Myre Gd. Efter Jordeb. kaldes Kongens Huus.

Kottehus. FT 1801 Kottehuuset (Katte-?). — Tilnavnet Kotte, evt. Subst. bh. kotta, f., spøg. el. nedsættende Betegnelse for ung Kvinde (R). Hvis der skal læses Katte- maaske Sammenhæng med Kattenborg ovfr.

Krakhus, Hs (28. SgPc). FT 1801 Krakhuuset. — Krak, se Indl.

Kæppegaard (29. Sg). (Her?) c. 1810 (Th) Kappegaarden; Prbv 1888 Kjæppegd. — Muligvis Fejl for 27. Sg: Faarekæppegd, Kæppekildegd.

Kæppekildegaard (27. Sg). FT 1801 Kieppekildes Gd; Th Kjeppekildegd. — Snarest en Variant af Navnet Faarekæppegd, som alm. bruges om denne Gaard. Kæppekilde kunde iøvrigt være et Navn paa en Helligkilde, hvor man efter opnaaet Helbredelse ofrede Kæppene eller Krykkerne, se Aug. F. Schmidt, Danmarks Helligkilder p. 71.

Kærhus, Hs (10. SgPc). FT 1801 Kyærhuuset; Guide 1887 Kjærhuset; Gst Kjærhus. — Kær, se Indl.

Larskaas, se Kaas.

Lindesgaard (34. Sg) [*lendəsgɑ·r*, ældre *liŋəsgɑ·r*]. Salchow 1813 Lindesgd; M 1844 Lindegd; Gst Lindesgd. — Da Gd i 1782 beboedes af Christen Lind og derefter af Kaptajn Mogens Andersen Lind (Z), skulde man vente, at Forleddet var Slægtsnavnet Lind; imidlertid skulde man i saa Fald snarest have haft en Udtale [*liŋsgɑ·r*]. De optegnede Udtaleformer, hvoraf den første sikkert er en Læseudtale, tyder dog paa Sammensætning med Genitiv af Kollektivet Linde „Lindebevoksning". Da Gd ellers altid tidligere, lige til ca. 1800, konstant hedder Skomagergd, kan den i 1782 nævnte Christen Lind ikke have taget sit Navn efter Gaarden, og der er næppe anden Mulighed end at antage, at et Lindsgd, sammensat med Slægtsnavnet, er blevet omdannet til Lindesgd under Paavirkning af det nævnte Kollektiv Linde.

Lundegaard (14. Sg) [*loŋagɑ·r*]. K 1746—50 Lunde-gd; Thurah Lynde-(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lundegd. — Tilhørte 1787 Morten Hansen Lund og 1793 Sønnen Hans M. Lund (Z), men disse kan naturligvis have Navn efter Gaarden; Th oplyser at dens gl. Navn er Under Lunden; er dette rigtigt, maa Forleddet være Subst. Lund.

Lynggaard (30. Sg). Skiftepr 1685 Lynggd; Skiftepr 1690 lynggd.s grund; K 1746—50 Lyng-gd; Thurah Lyng(gd); Bugge 1771 Lynge Gd; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lynggd. — Efter Beliggenheden inde i Landet nær Højlyngen.

Lynggaardshus. FT 1801 Lyng Gaardshuuset; Postadr9 Lynggaardshus.

Lærkegaard, Store- og **Lille-** (19.—20. Sg) [*la·rkəgɑ·rana*]. K 1746—50 Lerke-gd (19. Sg); Thurah Lerke(gd) om 19. Sg; Bugge 1771 Berke Gd (19. Sg); UrneNb Store Lærkegd, Lille Lerkegd ell. Dammegd. Ell. Olsegd; UrneJb Store-, Lille Lærke Gd; VSK Store og Lille Lerkegd; FT 1801 Lærkegd, Sønder Lærkegd; Salchow 1813, M 1844 Store-, Lille Lærkegd; Gst Lærkegaarde; BhFisk 1933 Larkagaarinj, sønre Larkagaar. — Snarest af et Slægtsnavn Lærke (Lerche); den maalrette Udtale er i saa Fald [*la·rka-*], jfr. BhFisk 1933.

Løsebæksstæl, Hs (10. SgPc). Deckner 1679—90 Løßebechs Steellen ... er it Øde Boe (10. Sg). — Ved Løsebæk, se Allinge Kbst., 643.

Maegaard (3. Sg) [*ma·gɑ·r*]. Lb 1569 Hüb 357 Magordsiorden, Maegaardsbroen, Maegords Rugiordtt; 1714 Komm 1715—21 Magaars becken; K 1746—50 (Kopi 1796) Maae Gd; UrneNb Maaegd (overstr.) ell. Maegd; UrneJb Maegd; VSK Maggd; FT 1801 Maggd; Salchow 1813, M 1844, Gst Maegd. — Made, se Indl.; UrneNb bemærker: „Af Maen ell. Mae, en Eng, som ligger i een Side ell. sidt. Har og dend meeste Engesbond af alle Gaarde der i Sognet, selge deraf til All[inge] og Sandvig."

Munkegaard (6. Sg). Gst, Postadr 1943 Munkegd. — Vel Familienavnet Munk; Gd tilhørte 1787 Lars Mortensen Munch (K. Kure).

Myregaard, Store- og **Lille-** (5.—6. Vg) [*sto·ra, liļa my·rəgɑ·r*]. 1632 (Z) Myrregd og Lille Myrregd; Jb Regnsk 1662, Ravn 1671, Resen Myregd; Skiftepr 1681 dend stoere Myregd; KR 1684 myregd, lille myregd; Komm 1685 Lille myregd; Skiftepr 1685 Myrregd; Skiftepr 1690 Myregd; Skovskønning 1741 Myrregd; K 1746—50 Storemyre Gd, Lillemyr . . gd; Thurah Store-, Lille-Myre(gd); UrneNb Store-, Lille Myregd; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Myregd, Lille Myre Gd; M 1844 Store-, Lille Myregd; Gst Ste, Lle Myregd. — Myr, se Indl.; hvis Udtaleformen er oprindelig, foreligger Sideformen bh. Myra.

Myregaardshus. Komm 1738 det lille Myre Gaards Huset.

Myremølle, fsv. Vandml. 1862 (Th) Myremølle; Bull 1869 Myre M. — Ved Tejn Aa. Elliptisk for Myregaardsmølle.

Olsegaard (20. Sg). UrneNb Lille Lerkegd ell. Dammegd. Ell. Olsegd. —

Genitiv af Mandsnavnet Ole, bh. *o·la*, gen. *o·løsa*, EspIndl p. 97. I Ejerrækken kendes 4 Eks. paa Oluf og Olsen fra 17. Aarh. (K. Kure).

Olsker Højlyng, Hse. Postadr 1943 Olsker-Højlyng.

Paa Bakken (29. Sg). FT 1801 Paa Bakken.

Paa Bukken, Hs [*pɔ· bɑ̊kiŋ*]. — I Stenløse. Vel en spøgende Efterligning. af de gl. Præpositionsnavne; Buk i Bet. „ophøjet Kuskesæde".

Pilegaard, Store- (29. Sg). Komm 1738 Pile gd; K 1746—50 store-pile gd; Thurah Store-Pille(gd); Bugge 1771 Storepiilgd; UrneNb Store Pile- ell. Vævergd; UrneJb Vævere, Store Piilegd. — Trænavnet Pil.

Pilegaard (29. Sg). 1679 (Z) Pellegd; VSK Pilegd (fejlagtigt betegnet som 24. Sg).

Pilegaard (32. Sg). UrneJb Faaregd, skulle i ældre Tieder være kaldet Piilegaarden.

Pilegaard (33. Sg) [*pi·lagɔ·r*]. K 1746—50 piile-gd; Thurah Piile(gd); UrneNb Lille-Pilegd; UrneJb Lille Piilegd; VSK Pilegd; Salchow 1813 Piilegd; M 1844, Gst Pilegd.

Puggegaard (20. Sg). Thurah Pugge(gd); Postadr 1869 Puggegd. — Slægtsnavnet Pugge, jfr. Puggegd i Ibsker S.

Præregaard (21. Sg) [*pɛ·rəgɔ·r*]. (Her?) KancBrevb 29/6 1593 Peregd; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Præregd. — Opfattes nu som sammensat med Subst. Pære, jfr. Udtalen, men er muligvis oprindelig sammensat med Mandsnavnet Per, jfr. de to Præregde i Aaker S., hvor en saadan Sammenhæng synes at være til Stede.

Risegaard (27. Sg) [*ri·zagɔ·r*]. Postadr8 Faarekjæppe (Rise) Gd; Gst Risegd; Postadr 1943 Rise Gd. — Gd tilhørte fra 1792 Slægten Riis (K. Kure). Men først i 20. Aarh. afløses Navnet Faarekæppegd af Risegd; Guiden 1914 bemærker, at Gd nu kaldes Risegd. Skønt det vilde være mest nærliggende her, som ved de andre bh. Risegaarde, at tænke paa en Sammensætning med Ris „Krat", tyder de historiske Forhold dog paa Sammensætning med Familienavnet Riis.

Risemølle [*ri·zamølan*]. Gst, Postadr 1943 Risemølle. — Ellipse for Risegaardsmølle.

Sandkaas, Villaby [*sa·nkɔ·z*]. Postadr8, Trap[4], Gst Sandkaas (Hotel), Postadr 1943, Guide 1945 Sandkaas (Villaby). — Naturnavnet Sandkaas.

Sjælegaard (10. Sg) [*/œ·lagɔ·r*]. 1686 (Th), 1698 (Z) Siellegd; K 1746—50 Skielle-gd; Thurah Skielle(gd); UrneNb Siælegd ell. Stælegd ell. Siælestæl; Bugge 1771 Skielle Gd; UrneJb Siæle ell. Stælegd; VSK Silegd; VSK Orig Sielegd; Salchow 1813 Siælegd; M 1844 Schelegd; Mansa Schielegd; Postadr 1869 Skjellegd; Gst Sjelle Gd. — Forleddet er maaske Ordet Skel, bh. *sjæ·l* (Esp 475), jfr. Stavemaaderne fra 18. Aarh., men Gd ligger langt fra Sogneskellet, og det er ikke muligt at paavise noget ældre „Skel", som kan antages at have været navnegivende. Allerede 1646 omtales Gd som øde og drives derpaa som Stæl til ind i 18. Aarh. Eller maaske Slægtsnavnet Skeel i bh. Form, jfr. Adj. bh. skæl, gl. bh. [*/œ·lər*] „skeløjet" (R).

Skomagergaard (34. Sg) [*sko·ma·garagɔ·r*]. 1714 (Komm 1715—21) Skomager gd; K 1746—50 Skomagergd; Thurah Skomager(gd); UrneNb Skomag.gd; UrneJb Skomager Gd; VSK, Postadr 1869 Skomagergd. — Beboedes 1609 af Niels Skomager, og 1616 nævnes Anders Skomager i Olsker (Z).

Skovgaard (4. Sg) [*skawgɔ·r*]. (Her?) Deckner 1679—90 j schofuen; Skiftepr 1690 skouffgd, skoufgd; K 1746—50 Skou-gd; Thurah Skov(gd); UrneNb Vestre Skougd Eller bare Skougd; UrneJb Skougd; VSK, Salchow 1813, Gst Skovgd. — Ejedes i Slutningen af 18. Aarh. ef en Slægt Schou, der vel har Navn efter Gd, saafremt det er rigtigt, at Gd oprindelig har heddet I Skoven.

Skovgaard, Østre- (27. Sg). 1689 (Z) Skovgaard; UrneNb (Østre Skougd ell.) Faarekiæppegd; UrneJb Faarekieppe Gd, blev fordum kaldet den østre Skougd; Salchow 1813 Faarekiempegd, kaldes og Østre Skovgd.

Skovhus. FT 1801 Skovhuuset.

Smedegaard (13. Sg) [*smedagɔ·r*]. K 1746—50 Smiddegd; Thurah Smidde(gd); UrneNb Smiddegd; UrneJb Smiddegd ell. Dyngegd; DAtl, VSK

Smeddegd; FT 1801 Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; Gst Smedegd. — Familienavnet Smed. Jb 1689 nævner som Ejer Anders Smid.

Smørbøtten, Hs [*smårbøtan*]. Postadr9 Smørbøtten; Jul paa Bornholm 1947 p. 25 Smorrbøttan. — Ved Smedegd; kaldes nu Skovminde. Jfr. Husnavnet Ostekarret u. Allinge Kbst., 643.

Stenbækkehus, Hs. FT 1801 Steenbækkehuuset; Postadr9 Stenbække, Hs.; Th Stenbækkehuset. — Ved Stenbæk S.Ø. for Tejn.

Stenløse, Hs. (3. SgPc). FT 1801 Steenløse; Postadr9, Gst, Guide 1945 Stenløse, Hs. — Af Naturnavnet Stenløse.

Storedalshus, Hs [*sto·rəˈda·lshu·zəd*]. 1889 (Th) Storedalshus; Postadr 1897, Postadr9 Storedalshuse; Postadr 1943 Storedal (Gd), Storedalshuse. — Naturnavnet Storedal.

Styggegaard (1. Sg) [*styǰagɶ·r*]. M 1844, Postadr 1869, Gst 1888 Styggegd; Guide 1914: Lille Vedby Gd har tidl. ført Navnet Styggegd. — Det adelige Slægtsnavn Stygge, der ogsaa findes brugt som Fornavn, jfr. DgP; det sidstnævnte foreligger vel i Jes Støgesß, Ibsker S. 1555, Hüb 229.

Styggemølle [*styǰamølan*]. Gst 1888 Styggemølle; Guide 1914 Vedby Ml., kaldtes tidligere Styggemølle. — Ved Styggegd.

Svertingehus, Gd. Guide 1945 Svertingehus. — S. for Tejn; Sverting er vel Gengivelse af Subst. bh. Svärtijng, m. „sort Hest, Fuglen Havlit" (Esp) eller et dermed identisk Personnavn, se u. Svartingegd i Rutsker S., 662.

Sødeskov, Hs. Guide 1914, Gst, Postadr9 Sødeskov. — Af Naturnavnet Sødeskov; Ejeren bruger ifl. Guide 1945 nu Navnet Olsgaard.

Tejn, Fiskerleje [*ta·jn*, ældre *tæ·ŋ*, *tæŋ*]. Lb 1569 Teding; Lb 1569 CodUps Tedingh; 2/4 1570 Hüb 360 Thegene; LR 1585 theinge; LR 1598 Teing; Jb 1598 Theiingh; PrI 1624 Teen; Jb 1625 Theyen; Jb 1658 Tens Fiskeläger; Jb 1664 Thein; Ravn 1671 Teign; BWK 1676 Teing; Skiftepr 1687 teign; Skiftepr 1690 teigne, tegn, teyn; Komm 1691 Teyen; Aaker Kb 1696 Tægen; K 17. Aarh. Tegen; K c. 1700 Tein; Komm 1715—21 tegn, teign; K 1744 Teine; K 1746—50, Thurah, DAtl Tein; Thurah p. 25 Teign; VSK Teign; Salchow 1813, M 1844 Tein; Mansa 1851 Teign Fiskerleie; Trap[1] Tein; Gst Tejn. — Navnets ældste Form er Teding og, med tidligt Tab af intervokalisk d, Teing, som kan ligge til Grund for den ældre Udtale. Skrivemaaden Thegene, Tegen, Tægen skyldes antagelig Tilslutning til Subst. Tegn, udt. *tæ·gən*, *te·gən*, *tægən*, nu alm. *ta·jn* (EspIndl 63), den ældste (1570) findes i et Skatteregister med flere forvanskede Navneformer. Teding kunde være en -ing-Afledning *Tæthing, af Subst. oldn. tað, n., no. dial. og gotl. tad, n. „Gødning, Møg", jfr. oldn. taða, f. „gjødslet Eng, Græs, Hø, som voxer, avles, høstes paa dyrket eller gjødslet Eng" (Fritzner), i saa Fald en Parallel (med i-Omlyd) til sv. Tadinge (hvorom se Ståhle, De svenska ortnamnen på -inge (1946) p. 437 ff.). Se iøvrigt Indl. u. -inge.

Tommeseløkken, Gd [*tåməsaˈlyɬa*, *tåmasalyɬan*]. MK 1784 Tommese (gd), Tommese Løkken; M 1844 Tommesiløkken; Mansa 1851 Tommase; Bull 1869 Thommas G; BhLdejd 1876 Tommeseløkke; Gst 1888 Thomaslykke; Postadr9 Tommase (Hus); Gst Thomaselykke; Th Thommasse-Løkken. — Mandsnavnet Thomas, der paa Bh. udtales *tåməs*, med Genitiv-Endelsen -a, se Esp Indl 97.

Valnøddegaard (25. Sg) [*valnøda-*, *valnødəgɶ·r*]. UrneNb, UrneJb Valnødegd; VSK Valdnødgd; Salchow 1813 Valnødegd; UK 1818 Valdnødegd; M 1844 Valnødgd; Mansa 1851 Valdnøddegd; Gst Valnøddegd. — UrneNb og UrneJb hævder, at Navnet nu ikke mere bruges, og det maa saaledes være taget i Anvendelse paany i 19. Aarh. Trænavnet Valnød.

Vedbygaard, Lille- og **Store-** (1.—2. Sg) [*vedby·*]. PrI 1624 Wedbye; KR 1684 Weedbye; Skiftepr 1685 Vedbye; Komm 1738 Veby, Wedbye; K 1746—50 Ved-Bye Gde; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Vedbye; M 1844 Vedbygd (2. Sg); Gst 1941 Ste-, Lle Vedbygd; Gst 1943 Vedby Gd, Lle Vedbygd. — Glda. with „Skov".

Vævergaard (24. Sg) [*væ·waragɶ·r*]. 1736 (Z), 1750 (Afskr. ThaarupsBh V 88) Wævergd; UrneNb Store Pile ell. Vævergd; UrneJb Vævere, Store

Piilegd; VSK Vævergd; Salchow 1813 Væveregd; UK 1818 Vævergd; M 1844 Vædergd; Gst Vævergd. — Subst. Væver; Gd tilhørte 1710 Lars Jensen Wefuer (K. Kure).

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Aakerhus, Aakrog (7. SgPc), Aldershvile, Aldersro, Ankerhus, Bakkedal (34. SgPc), Bakkely (18. SgPc), Bakkevang (18. SgPc), Birkely, Bjerringshus, Blaaholtshus (7. SgPc), Blink (23. SgPc), Boesvang, Brovang (8. SgPc), Bækkelund, Bækkely, Bækkelyst, Dalehus, Dalshøj (PgdPc), Dalsminde (27. SgPc), Dammen (flere Huse) Damvang, Degnedal, Degneledet, Degnevang (34. Sg Pc), Duebjerghus, Egebo, Egelund (PgdPc), Egely, Egeshøj (3. SgPc), Ellekær, Enghave (3. SgPc), Engvang, Fredenshjem, Frydendal (1. SgPc), Frydenshøj (1. VgPc), Gadely, Granhaab, Granholt, Granli (10. SgPc), Granly, Grøndal, Grønvang (35. SgPc), Hedebo (22. SgLynglod), Helleshøj, Humlebæk (34. SgPc), Hyldebo (31. SgPc), Højbo, Jordbjerg, Kaasegd, Kaashus, Kaashøj, Kaasvang (27. SgPc), Kalkbrænderiet, Karlshøj, Kildesbæk (23. SgPc), Kildesvang, Kirkebogd, Klintehus (3. SgPc), Klinteled (3. SgPc), Klintely (14. Sg Fortov), Klintly, Klippehus, Klippely, Klippen, Kongensmark, Korsbjerg, Krakhøj, Kratly (33. SgPc), Krobbedal, Kærby (10. SgPc), Kærly, Køllersminde (17. Sg Fortov), Landlyst (26. SgPc), Lilleeje (35. SgPc), Lillegd, Lillehave (25. SgPc), Lillevang (18. SgPc), Lyngborg (30. SgPc), Lyngen, Lynghytte, Lystofte (26. SgPc), Lærkelund (20. SgPc), Lærkesvang (34. SgPc), Løghøj, Margrethesminde, Munkeager, Munkelyst (6. SgPc), Myrendal, Myrenhøj (2. SgFortov), New Yorks Minde (30. SgPc), Nordvang, Olsgd (St. HallegdsPc), Palmehøj, Paradishus, Pihlsminde (33. SgPc), Pilely (11. SgPc), Pilevang (1. SgPc), Poppelhus, Reebo, Reinholt, Risenlund (27. SgPc), Rovang, Skovbo, Skovfryd (3. SgPc), Ny-Skovgd (4. SgPc), Skovlund, Skovly, Skovsholm (16. SgPc), Skovsminde (30. SgPc), Skovvang (33. SgPc, 1. SgPc), Skræntensbo, Sletten, Solbakke (PgdPc), Soldal, Solhøj, Strandgd, Strandly, Studebækken, Svejbjerg, Sølyst, Tornvang, Trekant, Tuehuset (30. SgFortov), Udmarksminde, Vedbyvang (2. SgFortov), Vennersly, Østervang (33. SgPc).

NATURNAVNE.

Aakilde Nakke. Se Aalekilde Nakke.

Aalebæk [*œ·la'bœɬ*]. BWK 1676 Alebeck; K 1746—50 ole bek; Thurah, DAtl, Falenkamp 1783 Ole-Bek; MK 1784 Olebekken; Salchow 1813 Olebeck; Mansa 1851 Olebæk; Trap[1] Ole-Bæk; Bull 1869 Olebæk. || Aalebæk Nakke [*œ·labœɬanakaŋ*]. || Aalebæk Odde [*œ·labœɬaü·diŋ*]. — Ved Bakkebæks Udløb. || Aalebæk Skov. Ipsen 1866 Olebækskoven v. Olskirke. — Ældre Navn paa Bakkebæk. Forleddet maa være et Subst. Aal, enten det i Stednavne (Aal, Aale, Aalum osv.) hyppigt forekommende Ord, identisk med oldn. áll, m. „Stribe, dyb Dal eller Indsænkning mellem Fjelde eller Højdestrækninger" (Fritzner; om dets Forekomst i Dansk, se Hald, Stedn. paa -um p. 51), eller, hvad der er sandsynligst, Fiskenavnet Aal (Anguilla). Skrivemaaden Ole- kan skyldes Tilknytn. til Sognets og Kirkens Navn. || ?**Aalekilde Nakke** [*œ·ɬilənakaŋ*]. BhS VII 166 f., 173 Aalekildenakke(n). — Skær el. Pynt ved Tejn Havn. || **Aalekistedam.** 1617 (Th) Aalekistedammen; UdmKomm 1727 aale kiste Dammen; Komm 1739 Aale kiste Dammen; Falenkamp 1783 Aalekiste Dam; M 1844 Aalekistedam; AL 1912 [Aalakjistedam]. || **Aalekisteeng.** UdmJb 1729—38 Aale-Kiste Engen; Komm 1739 Eng Aalekisten kaldet. — Eng (med en Dam?) ved Slotslyngen. Subst. Aalekiste „kasseformet redskab til aalefangst i aaløb olgn." (ODS).

Aaskær [*œ·/œ·rəd*]. — Skær ved Tejn Aas Udløb.

Abildager. Lb 1569 Abelle agerenn. || **Abildstykke.** Lb 1569 Abelle stickedtt, Abelle stickidtt. — Arealer til Præste- og Degnegaard. Subst. Abild „Æbletræ".

Adelshøj. Lund c. 1820 Adelshøy; INM 1884, Vedel BhO 255 Adelshøj. — Sløjfet Gravhøj tæt S. for Bækkegd, der 1782—1803 ejedes af Ole Adelsen (Adolphsen) (K. Kure).

Agerbæk [*a·gərbæɣiŋ*]. — Andet Navn til Møllebæk (Kirkebæk, Præstegaardsbæk). Subst. Ager. Navnet Agerbek forekommer paa VSK, hvor det synes at være Navn paa et el. flere Huse.

Alvej. 1714 i Komm 1715—21 Alveyen; BhAvis 28/12 1932 Alvejen eller Slotsvejen. — Den gl. Hovedvej fra Østbornholm til Hammershus. Appellativet Alvej, Adelvej „Hovedvej, Alfarvej" er nu forældet i Bh. (R).

Almeløkke [*almələɣkan*]. — Ved Skovgd. Trænavnet Alm.

Amerika [*aˈme·reka*]. — Mark ved Skovgd.

Anesborg. UK 1818, Mansa 1851 Anes Borg; Trap[1], Trap[2] Borg; INM 1884 Anes Borg; Th Aneborg. — Klippehøjde i Højlyngen ved Rutsker Plantage. Kvindenavnet Ane?

Asmindeeng. Lb 1569 Asmende engen. — Til det søndre Kirkebo. Mandsnavnet Asmund.

Aspeeng. K 1821 Aspe Engen. — Præstegaardsjord. Trænavnet Asp.

Bakkebæk [*bakabæɣiŋ*]. Gst, Trap[4] Bakkebæk. — Ellipse for Bakkegaardsbæk. Hed tidligere Aalebæk. || **Bakkehave** [*bakaha·waŋ*]. — Festplads m. spredte Sten i Skovløkken ved Maegd. Subst. Bakke; næppe Forbindelse med Bakkegd.

Basteaa [*ba·staɔ·n*]. Salchow 1813 Bastaaae; UK 1818, Mansa 1851 Baste Aa; Gst Basteaa. — Tejn Aas øvre Løb. Se Bastemose i V.-Marie S., 653.

Bavnebakke [*bå̀ŋnəbakaŋ*]. Gst Bavnebakke. — N. for Lundegd; kaldes ogsaa Klintebakke.

Birkeløkke. MK 1784 Birke Løkken. — N.V. for Habbedamsgd. || **Birkesbrødde Aa.** K 1744 Birckes bryde Aae. — Andet Navn paa den nuv. Tejn Aa; af Birkesbrøddegd, se ovfr. u. Brøddegd. || **Birkeskov** [*bårɣəskawiŋ*]. — Ved Lærkegde. Trænavnet Birk.

Bjergeng. K 1821 Bierreeng. — Hører til Hullegd.

Bjørnsmyr. Lb 1569 Biørs myr; Hammershus Skiftepr 1727 biørßmyr; K 1821 Bjørnsbøre Agre; AL 1912 [Sjælamozzajn ell. Bjørs Myr]. — Formen paa K 1821 angaar et Areal V. for Bakkemølle, der kan have topografisk Forbindelse med Sjælemose, og er saaledes snarest en Forvanskning af Bjørnsmyre Agre. Mandsnavnet Bjørn.

Blaaholtsskov [*blɔ·hâltskawiŋ*]. 1756 (Afskr. i Thaarups Bh V 90) ved Blaaeholdsskov; BhSoc 21/7 1928 Blaaholtskoven; Guide 1945 Blaaholt Skov (Krakken). — S.Ø. for Blaaholtsgd.

Blaakilde Bæk. Se u. Rø S., 664.

Blaasi. K 1821 Blaasi. — Til Maegd. Maaske Fejl for Blaasid, Blaasig eller Blaaskinde, sml. en Form som Bredag (= Bredager?) paa samme Kort.

Boesløkker [*bo·slyɣər*]. Komm 1720 Boeløcke; Komm 1720—21 Boesløcke; 1821 i Udm 1775—1822 Boers-Løkker; M 1844 Boeslykken; AL 1912 [Bo(e)slyjkkjer]; I 1923 Boesløkke [Bo.sløkja]. — I et Brev 1722 i Komm 1722—24 omtales „it lidet Støcke udmarckis Jord Beliggende i Olskersogn, Synden Allinge ... tidligere forundt en Præst ved Nafn Hr. Boe".

Bondebakke [*bo·nabakaŋ*]. — Mark til Bridsensgd. || **Bondelyngen.** Lund c. 1820 J Bondelyngen paa Hallene; M 1844 Vestermarken eller Bondelykken. — Udmark i Sognets vestl. Del langs Slotslyngen (se BhS V 139), formodentlig tilhørende Bønderne.

Bordenden [*bo·rœnan*]. — Mark, ogsaa kaldet Skovageren, til Skovgd. Da Subst. Ende er Maskulinum, foreligger der vel en fem. Afledning af Sammensætningen Bordende. Se om denne Orddannelsestype, der ogsaa foreligger i Dagsværken ndfr., u. Naturnavnet Sylte i Ibsker S., 674.

Borredal. K 1746—50 borre dallen; Guide 1887, Guide 1914 Borredal. — Dal Ø. for Borrelyngen, delvis i Rutsker S. || **Borremark.** 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Ringemarken i Ruthsker Sogn og Ves[t]re marken i Olsker Sogn, hvilke af Beboerne kaldes Borremarken. — Se u. Borre i Rutsker S., 662.

Brandsbirke. Lb 1569 Brands byrcke en halnnede eng. — Til N.-Kirkebo. Mandsn. Brand og Kollektivet Birke „Birkekrat".

Bredager. K 1821 Bredag. — Til Lundegd. Vel Forkortelse for Bredager (jfr. Højsager ndfr.). || **Bredskær** [*bre·ˈjæ·r*]. — Skær ud for Kaas; Adj. bred.

Broager [*sto·ra* og *liɟa bro·a·gər*]. — Ved Maegd. || **Broeng.** K 1821 Broe Engen. — Ved en Bro over Bakkebæk.

Brunbjerg. Gst, Vejfort 1942 Brunbjerg. — Bakketop i Højlyngen. Adj. brun.

Brødden [*brødan, brødəgœ·rsbrødan*]. — Ved Brøddegd. Subst. bh. Brødda, f. „Vei ned ad en brat Bakke" (Esp).

Buggedal [*boga'da·l, bogada·liŋ*]. Guide 1887 Bukkedal; Guide 1914, Gst 1916 Buggedal. — Dal ved Buggeløkke, se ovfr. under Bebyggelsesnavne.

Bukken [*bǻkiŋ*]. — Stor Sten ved Hus S.Ø. for Habbedamsgd. Jfr. Gedebukken, Rø S., 664.

Byggehøj [*byg̊ə'hǻj*]. INM 1804—12 en Gravhøj kaldet Byggehøj; Lund c. 1820 Byggehøy; BhAvis 23/6 1870 Byggehøien; INM 1884, Gst Byggehøj; AL 1912 [Byjggjeh-]. — Delvis sløjfet Gravhøj S. for 26. Sg. Subst. Bygge, glda. byggi, n. „Hus, Bolig", se samme Navn u. Allinge Kbst., 643.

Byks, Nørre- og Søndre-. BhFisk 1933 p. 9 Norre Bojs, Sønre Bojs. — Fiskegrunde ud for Tejn. Bh. *bå·js*, m. er en til sv. byx svarende Sideform til Bukse, bh. *bå·jsa*, f., der anvendes som spøgende Betegnelse for en Mandsperson, spec. en Dreng (R). Bukser el. Bykser forekommer flere Steder (f. Eks. Rutsker S., 662) som Navn paa Grunde.

Byløkke. Skiftepr 1683 Bye Løcken; Skiftepr 1690 Byeløchen. — Ved Tejn. || **Byseng.** K 1821 Byes Eng. — Til 12. Sg. || **Bysjord.** K 1821 Byes Iord; RegAS 1834 Byesjord i Olsker. — Til den nedlagte 18. Sg. De to sidste Navne kan ikke være Appellativer, da der ikke er nogen „By". Et terrænbetegnende By findes i Rutsker S., 662; se iøvrigt Indl.

Bækkebakke [*bæk̊abakaŋ*]. — Ved Landevejen V. for Bækkegd. Subst. Bæk, eller Navnet er elliptisk for Bækkegaardsbakke. || **Bækkeeng.** Lb 1569 Becke engen. — Til Præstegaarden. || **Bækken.** Lb 1569 y Beckind er nogett smaatt elle. — Eng til S.-Kirkebo. Bæk, se Indl.

Dagsværken [*da·sva·rk̊an*]. — Areal Ø. for Bridsensgd. Navnet er dannet af Subst. Dagsværk, bh. Dajsvarkje og Däsvarkje, n., spec. om „det personlige Pligtarbeide, som Udbyggeren el. Husmanden gjør hos Bonden" (Esp), se om saadanne Afledninger under Naturnavnet Sylte i Ibsker S., 674.

Damager [*dama·gərin*]. — Ved Hyldegd. || **Damløkke** [*damlyk̊an*]. — Navn paa Marker til 9. Sg, 17. Sg og 5. Vg. || **Dammen** [*damiŋ*]. Guide 1887 Dammen. — Navn paa større Areal S. for 6. Sg og Mark til 31. Sg, det sidste Sted med en Branddam. Se Indl. u. Dam.

Damekule [*da·məku·lan*]. — Skær N.V. for Tejn. Forleddet er vel Subst. Dame, med rigsmaalspaavirket Udtale (bh. Form Damma, f. (Esp)), og Efterleddet Kule. Skæret har formodentlig Navn efter et vandfyldt Klippebassin, hvori Damer kunde bade.

Degnebakke. Th Degnebakken. — Vej. || **Degnedal** [*de·nada·liŋ*]. — S. for 34. Sg, den tidl. Degnegd.; Fortsættelse af Skrubbedal. || **Degnekrog** [*de·nakrå·giŋ*]. Th Degnekrogen. — Ved Habbedamsgd. Subst. Degn.

Drejernakke [*drajərnakaŋ*]. — Pynt Ø. for Tejn. Appellativ el. Slægtsnavn Drejer. Man skulde dog vente Udtalen [*drajara-*].

Dugen. Lb 1569 dugen och handkleditt. — Navn paa Jord, henlagt til Vedligeholdelse af Kirkens Alterklæder. (Se Gunnar Knudsen i NoB XXII (1934) p. 93).

Dybgabet. BhFisk 1933 p. 9 Divgaved. — Fiskegrund ud for Tejn.

Dælerør. VSK Orig Dælerør; VSK Dælenør; Bull 1869 Delenhøi. — Høj V. for Lynggd. Efterleddet er Subst. Rør i Bet. „Stendynge (som Grænsemærke eller Gravminde), Stenrøse" (ODS Rør III); jfr. Stenrøret, Rutsker S., 662. Forleddet kan være Subst. bh. Dæla, f. „Bræt, Fjæl" (Esp), jfr. dog det uforklarede Dælehøj, Klemensker S., 661. Formen paa Bull 1869 er en Omtydning af den urigtige Form paa (det trykte) VSK.

Dødningedam [*dö·niŋadamiŋ*]. — Dam tæt N.V. for Kirkegaarden. Forleddet er vel opr. Døding „død Person, Lig", men omdannet efter Skriftsproget. Om dette Ord, se Dødingegab, Nylarsker S., 654.

Egeshøj [*æ·jəs'hǻj*]. Lb 1569 hoss Egis høyen; VSK, INM 1884, Vedel BhO p. 255, Gst Egeshøj. || Egeshøjsager. Lb 1569 Egis høys agerenn. — Subst. Ege, n. „Egekrat".

Elnahøj [*ælna'hǻj*]. Lund c. 1820 Ellenshøy; INM 1884, Vedel BhO p. 255 Elnahøj; BhFisk 1933 p. 9 Elnahoj. — Delvis ødelagt Høj S. for Lærke-

gaardene. Kvindenavnet Ellen, bh. Elna. Man skulde dog vente [*ælnə-*] eller [*ælnəs-*] i Sms.

Endehullet [*ænahåləd*]. — Sænkning med en lille Dam ved Skovgd. Muligvis et Sammenligningsnavn; bh. Endehul „Anus".

Enesbjerg [*e·nəsbjæ·rəd*]. Gst 1888, Gst Enesbjerg. — Skovklædt Areal S. for Habbedamsgd. || **Eneseng** [*e·nəsæŋən*]. — Eng ved Enesbjerg. || **Eneslaage** [*e·nəslågan*]. — Laage til Maegds Skovløkke. Sidste Led er Subst. bh. Logga, f. „Laage" (Esp). || **Enesmark**. AL 1912 Enesmarken; Th Ene(s)marken. — Ved Heslegd. Subst. bh. Ene, n. „Enekrat, Samling af Enebærbuske" (Esp).

Engeløkke [*æŋalyɫan*]. — Til Hyldegd. || **Engskov** [*æŋskawiŋ*]. — Andet Navn paa Dalegaardsskov (ved 35. Sg).

Falkehavn [*falkaha·wn*]. — Baadsted tæt Ø. for Tejn. Slægtsnavnet Falk. *-ha·wn* er sikkert best. Form.

Flintehavn [*fliŋtaha·wn*]. — Baadsted i Flintevig. *-ha·wn* er sikkert bestemt Form. || **Flintevig** [*fliŋtavæ·jən*]. — Lille Vig tæt Ø. for Tejn. Subst. Flint eller et Slægtsnavn.

Fogdedal. MK 1784 Fogdedalen. — Dal ved Buggeløkke.

Fruerhøj. Lund c. 1820 Fruerhøy; INM 1884, Vedel BhO p. 255, 293 Fruerhøj. — Stor, nu sløjfet Gravhøj i Skoven Ø. for Lynggd. Forleddet er gl. Gen. Sing. af Subst. Frue, se ODS Fruer- og BrNGG II 362.

Fuglesang [*fawlasåŋiŋ*]. — Skovstrækning V. for Habbedamsgd. Se under Fuglesangsgd i Ibsker S., 674.

Fæslette [*fæ·slætan*]. Th Fæslet. — Eng i Skoven V. for Habbedamsgd. Subst. Fæ og Slette, det sidste mul. en Afledning af Slæt (til Vb. slaa), med Betydningen „Sted, hvor man slaar Græs". Se iøvrigt Indl. u. Slet, Slette.

Gaardshavn. BhS VII 160 Den ældste Havn, kaldet Gaardshavn efter en ved Kysten liggende Gaard. — Ved Tejn.

Gaaseager. Lb 1569 Gaasse ageren. — Til Præstegaarden.

Gadeeng. K 1821 Gadeeng. — Til Bakkegd. Gade, se Indl.

Gildesbro. Lb 1569 hoss gilles broo, Giildebroes eng. — Enge til Præstegden og N.-Kirkebo.

Griseløkke [*gri·zalyɫan*]. — Tæt V. for Habbedamsgd.

Guleklipper [*gü·lə'kløpər*]. MK 1784, 1872 BhS VII 164 Guleklipper. — V. for Tejn. Adj. gul, vel sigtende til den lyse Lavbevoksning paa Klipperne, jfr. Guleklippe og Guleskær v. Gudhjem, 672.

Haandklædet. Lb 1569 dugen och handkleditt. — Navn paa Jord, henlagt til Vedligeholdelse af Kirkens Alterklæder og Haandklæder. Se Gunnar Knudsen i NoB XXII (1934) p. 93.

Habbedam. 1609 (Afskr.) Hüb 572 Høe .. af Habroedam; LR 1655 (Th) Hagedammen; KR Allinge-Sandvig 1684 Ved Habbe Damb; Komm 1720 Habedams Engen; Komm 1720—21 Habedams Enge, Habbedams Udgierde; Komm 1738 ved Habe Dam; Jb 1743 Habbedam (Eng); K 1746—50 habbedams Eng; UrneJb Habbedams Jord; MK 1784 Habedamms Enge; UdmJb c. 1825 Habbedams Jorder og Enge. — Vel opr. Navn paa en Dam (Mølledam) ved Habbedamsgd. Forleddet kan være en i tryksvag Stilling reduceret Form af et sammensat Bronavn *Habro (1609 Habroedam, jfr. 1636 Haberdamsgd), hvis første Led er usikkert. En Mulighed er maaske et glda. *hã (med tidlig Forkortelse), identisk med det i sv. og no. Stednavne ikke sjælden forekommende hå, som betyder „lille Sø, Vig, Aaudvidelse" (se D. O. Zetterholm i Ordgeografi och språkhistoria (Nord. texter o. undersökningar 9) p. 65 ff.). Det identificeres (anf. Sted) med sv. dial. hå, m. og f., oldn. hár, m. „Aarefæste (dannet af en Grenekløft)", og Grundbetydningen antages at være „Gren, Forgrening". En anden Mulighed er Reduktion af et *Hagebro (jfr. Formen Hagedammen 1655), hvis Forled ligesom i Hagebrogd i Ginding H. og Hagebro Kro i Fjends H. (se DS IX 91) kan være Subst. Hage „Krog, Fremspring" el. Subst. Have, glda. haghi „Indhegning".

Hakager [*haka·gər*]. — Mark til Bakkegd. Subst. Hak „Skaar, Indsnit" eller med en til Vb. hakke „rydde Skov o. lgn." svarende Betydning; eller et Slægtsnavn.

Hallene. Lund c. 1820 J Bondelyngen paa Hallene; INM 1884 paa Haldene; Vedel BhO p. 254, 274 Bautastene paa „Haldene", Haldene kaldes nogle golde Klipper; Trap[4] „Haldene" ved Brogd. — Klippeareal med Helleristninger V. for Brogd. Hald, se Indl.

Havreløkke. Skiftepr 1690 Haureløchen. — Ved Tejn.

Hegned. Lb 1569 y heinid hos Magords iorden; Guide 1887 Hegnet; Gst 1888 Hegned; AL 1912 [Hejna]. — Skovstrækning S. for Habbedamsgd og Smedegd, ifl. AL 1912 tidligere indhegnet. Navnet kendes ikke mere (Guide 1914). || Hegneddal. Lb 1569 Heined dall, y heinidtz dall; 1773 i DokBh 1682—1804 Eng i Heinede Dahlen; UrneJb 1779 Heinede Dalen; Guide 1887 Hegnedal. || Hegnedeng. K 1821 Heinede Engen. || Hegnedsager. Lb 1569 hoss Heynidsageren. — Vel Subst. Hegned, glda. hæghnath, oldn. hegnaðr, m. „indhegnet Omraade", spec. om indhegnet Skov, selv om Navneformerne stemmer daarligt med den moderne bh. Udtale af dette Ord: [*ha·jnad*], m. (R), jfr. Hegned, Aaker S., 684. Den af AL meddelte Form er snarest en anden Afledning af Subst. Hegn, jfr. Udtalen [ˈɬy·lə ˈha·jna] u. Kølleregd, Rutsker S., 662.

Helvedesvad. Lb 1569 synden heluedes wad, sudoust fraa heluedis wad, hoss heluedis wadtt; 1756 (Afskr) Thaarups Bh V 90 Nordost for Olskirke, Ved Helvedes Vand. — Subst. Helvede. Jfr. Paradis ndfr., hvormed der dog muligvis ikke er nogen Sammenhæng.

Hesleager. Lb 1569 Hesle agerenn. — Til S.-Kirkebo, som støder op til Heslegd, s. d.

Hestebed. K 1821 Hestebed. — Mindre Areal ved Bakkebæk N. for Kirken. Vel et Subst. Hestebed(e) „Hestegræsgang". || **Hestehaveager** [*hæsta·ha·waa·gəriŋ*]. — Mark til Skovgd, støder op til Hestehaven i Rutsker S. || **Hestehavegærde.** Komm 1720 Heste Haue gierdet; Komm 1720—21 Hesthaue Gierdet. || **Hestekule** [*hæstaku·lan*]. — Skær tæt V. for Tejn. Har formodentlig Navn af et Bassin, en Hulning, jfr. Damekule ovfr.

Hjorteslette. MK 1784 Hiortesletten; AL 1912 Hjortaslætten. — Lysning i Skoven V. for Munkegd og Blaaholtsgd. Subst. Hjort. Det er uvist, om Efterleddet er Subst. Slette „fladt, træløst Areal" eller en Afledning af Subst. Slæt (til Vb. slaa). Se Indl. u. Slet(te).

Horsedam [*hårsadamiŋ*]. Th Horsedammen. || Horsedamsager [*hårsadamsa·gəriŋ*]. || Horsedamstorp [*hårsadamstårp*]. — V. for Habbedamsgd. Subst. Hors, n. „Hoppe, Mær", i Sammensætn. ogsaa „Hest" (Esp). Torp, se Indl.

Huleng [*hålæŋən*]. — Ved Hyldegd. Subst. Hul.

Hullebæk. Se u. Rø S., 664. || **Hulleeske** [*hålaæsɬəd*]. — Ved 12. Sg; Ellipse for Hullegaardseske. Sidste Led er Subst. Eske, n. „Samling af Asketræer, Askelund".

Humledal [*håmləˈda·l*, R: *håmlaˈda·l*]. — Dal ved Bebyggelsen Humledal. Forleddet er usikkert, af Subst. bh. Homla, f. „Humlebi" (Esp) el. bh. Homla, m. „Humle (Plante)" (Esp).

Hvedeland. Lb 1569 Huedelanditt, huede landitt, huedelandett, hoss Prestens huedelandtt; K 1821 Hvedeland. — Ager og Eng til Præste- og Degnegd.

Hvideager. K 1821 Hvideager. — Til 35. Sg. Adj. hvid.

Højbøde [*håjbö·də*]. — Navn paa et Areal (Mark til Munkegd) paa den stejle Dalskraaning fra Borrelyngen ned mod Dammen og Munkegd; forekommer ogsaa paa Christiansø (ældre Navn paa Møllehøj). Efterleddet kan formelt og muligvis ogsaa reelt sammenstilles med sv. böte, n. „Bavnebakke", der indgaar i talrige sammensatte Appellativer og Stednavne langs svenske Østersøkyster (se herom I. Modéer, Namn- och ordgeografiska studier (1937) p. 1—92, Kort over Stednavnenes Udbredelse p. 39) saa langt mod Sydvest som til Hanö i Vestblekinge (se Bertil Ohlsson, Blekingskusten (1939) p. 179 ff.). Direkte Paralleller, med Adj. høj (sv. hög) som Forled, forekommer 3 Steder (paa Ålandsøerne og i Stockholms Skærgaard, Modéer p. 16, 17 og 24). Den svenske Bavneinstitution er ifl. Modéer (l. c. 64 ff. og i Saga och Sed 1937 p. 66 ff.) Led i et rigssvensk Kystforsvar, en sluttet Alarmeringskæde fra Småland til Uppland, og Institutionens og Navnets

videre Udbredelse sydpaa tænker han sig (Namn- och ordgeografiska studier p. 87 Noten) staaende i Forbindelse med en svensk Vikingetidsekspansion i 9.—10. Aarh., medens Bertil Ohlsson (l. c. p. 182 f.) anser Bavneinstitutionen for at være af mere begrænset, lokal Karakter. Hvis de bornholmske Navne har reel Sammenhæng med de svenske Bavner, støtter de vel snarest den sidste Opfattelse. Nærværende Navn maa imidlertid være overført (ved Ellipse af *Højbødestykket el. lign.) fra den nærliggende Bavnehøj Borrebavnet i Rutsker S. (c. 1 km fra Marken), et af Nordbornholms højeste Punkter, beliggende paa et Parti af Øen, der i klart Vejr kan ses fra Sydøstskaane. En Signalisering fra Nordbornholm til Sydøstskaane er saaledes meget vel mulig, hvorimod et Baal paa Christiansø næppe kan ses længere end til Bornholm (om Signalisering ved Baal fra Christiansø til Bornholm i en senere Tid se Ravn 1671 p. 160). En Opkaldelse efter svenske Paralleller er vel tænkelig, men ingen af de hos Modéer anførte Lokaliteter med Navnet Högböte synes at være særlig kendte eller ligge ved stærkt befærdede Sejlruter.

Højsager. Lb 1569 hoss Michels høys agir; K 1821 Høysag. — Ved Dalegd. Subst. Høj.

Janushavnen [*janusaha·wn*]. — Baadsted tæt Ø. for Tejn. Mandsnavnet Janus, muligvis Navn paa en Baad.

Jesperstykke. RegAS 1834 Jesperstykket i Olsker; Jb c. 1850 Iesperstykket.

Jordbjerg [*jo·rbjæ·rəd*]. MK 1784 Iordbierg; BhFisk 1933 p. 9 Jorbjæred. || Jordbjerg Havn [*jo·rbjæ·raha·wn*]. — Klippe paa Landjorden med tilhørende Baadplads V. for Tejn. Navnet skyldes vel, at Klippen har et Muldlag ovenpaa.

Skt. Josephs Kilde. BhS VII 160, 166—67, BhS VIII 137 St. Josefs Kilde; Trap[4] Skt. Josephs Kilde. — Helligkilde tæt Ø. for Tejn (jfr. DFM 33 p. 37 og 124).

Jættesten [*jæta'ste·n*]. INM 1884 en stor Bavtasten, der kaldtes Jættesten. — Stenen, som stod ved Kysten, mellem Møllebæk og Bakkebæk, blev ifl. Indberetningen nedsænket i Jorden o. 1872.

Kaasebakke [*kɔ·zabakaŋ*]. || **Kaasebæk.** VSK Kaasebæk; Lund c. 1820 Kaasebek; Ipsen K 1839 Hollebek (Kaasbæk); Mansa 1851, Bull 1869, Gst Kaasbæk; Trap[1] Kaas-Bæk. || **Kaasehavn** [*kɔ·zaha·wn*]. — Klippeparti, Vandløb og Landingssted ved Fiskerlejet Kaas. Bækken kaldes ogsaa Hullebæk og Ole Lars Bæk.

Kammerdugshaven. UrneJb Kammerdugshauen. — Skov. Kammerdug er Navn paa en Slags fint Lærred, hvortil der maaske har været Blegeplads paa eller ved dette Areal. Jfr. Ravndugshaven ndfr.

Karruselbanen [*karu'sælba·naŋ*]. — Lille Engareal ved Habbedamsgd. Her lavede man Iskarrusel om Vinteren (Opt. 1948).

Kattesti [*katastæ·ŋ*]. — Sti i Maegaards Skovløkke.

Kirkebro. Lb 1569 hoss Kircke broen. || **Kirkebrødden** [*kærkəbrødan*]. — N.Ø. for Kirken. Subst. bh. Brødda, f. „Vei ned ad en brat Bakke, en bakket Huulvei" (Esp). || **Kirkebæk.** Lb 1569 hoss Kircke beckindtt; VSK 1805 Kirkebek; Panum 1830 p. 18 Kirkebækken. — (Øvre Del af) Møllebæk. || **Kirkeeng.** K 1821 Kirke Engen; RegAS 1834 Kirkeengen. — Til den nedlagte 18. Sg. || **Kirkekrat.** RegAS 1834 Kirkekrattet i Olsker. || **Kirkestykker.** K 1821 Kirkestykkerne. — Areal v. Bakkemølle, hører til 19. Sg.

Klimpene. K 1821 Klimper, Klimpene. — Areal til 35. Sg. Subst. Klimp, se u. Klumpehald, Hasle Købstads Landdistr., 642a.

Klint [*klint*]. — Skrænt ved Parcellen Klintehus S. for Maegd. || Klinteledet [*klintale·d*]. — Led i Stengærdet ved Klint. || **Klintebakke** [*klintabakaŋ*]. MK 1784 Klintebierg; VSK Klintebakken; Salchow 1813 Klintebakken, Klinten; Bull 1869 Klintebakken. — Højde med stejl, klippefyldt Østskraaning, identisk med Bavnebakke (Gst) ved Klinteløkken. Paa VSK og Bull 1869 er Navnet galt placeret (= Sjælebakker). || **Klintebæk** [*klintabæk*]. K 1746—50 klinte-bekken; Thurah, DAtl Klinte-Bekken; MK 1784 Klinte Bek; Salchow 1813 Klintebeck; Mansa 1851 Klinteaa; Trap[1], Trap[2] Klinte-Aa. — Gennemstrømmer Klinteløkke. || **Klintedal.**

VSK Klintedal. — Navnet er placeret N.Ø. for Storedal, men betegner formentlig Klintebæks Kløft. || **Klinteløkke** [*klinŋta-, klinŋtə-, kli·ntəlyɫan*]. Gst 1916 Klintelykke; Th, Guide 1945 Klinteløkken. — Højtliggende skovklædt Areal med stejle Kløfter og Skrænter. Klint, se Indl.

Klippebidde [*kløpəbedaŋ*]. — Klippefyldt Mark til Skovgd. || **Klippeløkke** [*kløpəlyɫan*]. — Til Hyldegd.

Kløsene [*klö·zana*]. BhS VII 166—67 Kløsen. — Smaa Skær ud for Tejn. Subst. bh. Kløs, m. „Jordklump; Bolle i Suppe" (Esp).

Knægten [*kna·jtiŋ*]. AL 1912 [Knajtijn]; Trap[4], Gst Knægten; Guide 1945 Knægten (Bakkeareal). — Bautasten ved Munkegd.

Kongevej. Thurah p. 98 (efter Worm, Mon. Dan., 1643) den saa kaldede Konge-Vei; Bornholm, ill. Fører og Fartplan 1905 p. 19 den saakaldte Kongevej. — Den af Lybækkerne anlagte stenbelagte Vej mellem Hammershus og Aakirkeby, spec. om et Stykke ved Slotslyngen, der ikke er indgaaet i en Landevej (jfr. Vejene u. Allinge-Sandvig Landdistr., 644a). Jfr. Runestenen „Kongevejstenen" (Klemensker-St. 2, Jacobsen-Moltke Nr. 400), der paa Worms Tid laa „paa Klemensker Mark ved Kongevejen mod Nord".

Kornhøj. VSK Kornhøj; Lund c. 1820 Korshøy(!); INM 1884, Vedel BhO p. 254, Gst Kornhøj. — Gravhøj ved Brogd.

Korsbjerg [*kårsˈbjæ·r*]. Lb 1569 Korss biergid, Korssbiergen; K 1821 Korsbiergbakker; Gst Korsbjerg. || Korsbjerg Eng. K 1821 Tue og Korsbierg Engen. — Subst. Kors; antagelig har der været rejst et Kors paa Højen i Forbindelse med den katolske Korsbyrd (jfr. P. Severinsen i Fortid og Nutid VII 158). Højen ligger nogenlunde midt i Sognet, ikke langt fra Kirken, og Arealerne omkring den har ikke hørt til en enkelt Gaard. I Lb 1569 har baade Præstegaarden og de to Kirkebo Arealer „paa Korsbjerg", og det samme fremgaar af Matrikulskort fra senere Tid.

Kragehøj. Lund c. 1820 Kragehøy. — S. for Brogd, maaske identisk med Tronhøj. Fuglenavnet Krage.

Krakager [*kraka·gər*]. Lb 1569 Kracke ageren, Krack agerenn; K 1821 Krakager, Krakagren. — S.V. for Korsbjerg. || **Krakbjerg.** K 1821 Krakbierg; Gst 1888 Krakbjerg. — Bakkedrag N.Ø. for Maegd. || **Krakhøj** [*krakˈhåj*]. K 1821 Krakhøi; INM 1884 Krakkehøj. — Tidligere Grushøj ved Vejkrydset N. for Kirken, nu Husnavn. || **Krakkeeng.** Lb 1569 Kracke engen; RegAS 1834 Krakengen; Jb c. 1850 Krakkeengen. || **Krakken** [*krakiŋ*]. Lb 1569 iordtt y kracken; RegAS 1834, Jb c. 1850 Krakken i Olsker; Gst 1888, Guide 1945 Krakken. — Navn paa flere mindre Skovstrækninger, ved Skovgd, Blaaholtsgd („Blaaholtsskoven") og S. for Korsbjerg. Krak, se Indl.

Krobbedal [*kråbəˈda·l*]. Lb 1569 y Kroppe dall; K 1821 Krobbedale; Guide 1887 Kroppedal; Trap[3], Trap[4] Krybbedal; AL 1912 [Kroppedâl]. || Krobbedalseng [*kråbəˈda·lsæŋan*]. RegAS 1834 Kroppedahlsengen; Jb c. 1850 Kroppedalsengen. || Krobbedalstorp. K 1821 Krobbedals Torp. — Skovklædt Aadal S.V. for Korsbjerg. Formerne med pp, saaledes Lb 1569 og AL 1912, tyder paa, at Forleddet opr. er enten Subst. bh. Kroppa, f. „ældre Navn paa en Karudse" (Esp), eller Plantenavnet Krop, der bruges om forsk. Salatarter (ODS) eller muligvis (som sv. kropp) om Chamaenerium angustifolium (Gederams, Ræverumpe), eller endelig et af AL 1912 anført, ellers ukendt gammelt (bh.?) Navn paa Daadyr, Kropper. Ordet er i al Fald senere omtydet til Subst. bh. Krobba [*kråba*], f., „Krybbe" (R).

Krogager [*krå·ga·gər*]. — Ved Hyldegd; Areal, som tidligere var klemt inde mellem andre Gaardes Jorder. || **Krogeng.** Lb 1569 krog engen; K 1821 Krogengen. — N. for Dalegd. Krog, se Indl.

Kruserende [*kru·zarœŋan*]. — Klippekløft v. Kysten tæt Ø. for Tejn, ogsaa kaldet Smørkaaserenden. Slægtsnavnet Kruse.

Kulen. BhFisk 1933 p. 9 Kulan. — Fiskegrund ud for Tejn. Kule, se Indl.

Kulhullet [*kålahåləd*]. — Ved Sandkaas. Her skal have været gravet efter Kul (Opt. 1944). || **Kulmilen** [*kålami·lan*]. — Ved Skovgd. Navnet tyder paa Kulsvidning.

Kællingeklippe [*kæ·liŋakløpan*]. — Ved Udløbet af Tejn Aa.

Kærager [*kæ·raa·gərinj*]. — Mark til Skovgd, tæt ved Mosestrækningen i Hestehaven i Rutsker S. Kær, se Indl.

Kølden. 1870 (Th) Kølden. — I Risegaardsskoven.

Langager [*lånja·gərinj*]. — Ved Hyldegd. || **Langebjerg** [*lånəˈbjæ·r*]. — Lang, smal Højderyg ved Hyldegd. || **Lange Klippe** [*lånə ˈkløpa*]. — Sten ved Vejen til Bakkegd. || **Lange Lars.** INM 1884 Lange Lars. — Bautasten, muligt identisk med Larses Stol; ved Tommeseløkke. || **Langeng** [*lånjænjən*]. Lb 1569 Lang engen, Lang engen y Lars Bentz iordtt. — De to Former fra 1569 hører til henholdsvis S.- og N.-Kirkebo, den optegnede Form til Skovgd.

Larses Stol [*la·rsa sto·l*]. — Sten v. Tommeseløkke, vel identisk med Bavtastenen Lange Lars.

Lerjen [*le·rian*]. — Mark til Munkegd. Subst. bh. Lerja, f. „(skarp) Lerjord" (Esp); jfr. Lerjen u. Hasle Kbst., 642.

Lien [*li·an*]. K 1821 Lierne; Jb c. 1850 Lien. — Marker til Blaaholtsgd, Bridsensgd og Smedegd, alle Steder stærkt skraanende Terræn. Li, se Indl.

Lillemade [*liləma·*]. — Eng ved Habbedamsgd. Made, se Indl.

Linager [*li·na·gərinj*]. — Ved Maegd. Subst. Lin, n. „Hør" (Esp).

Lyngager [*løŋa·gərinj*]. — Til Hyldegd.

Længen. Lb 1569 Lengen. — Agerjord til Præstegaarden. Længe, se Indl.

Løgager [*lö·ja·gər*]. — Mark til Hyldegd; maaske elliptisk for Løghøj Ager. || **Løghøj** [*lö·jhå·nj*]. Lb 1569 hoss løge høyenn, østen løge høyenn; INM 1884, Vedel BhO p. 255, Gst Løghøj; AL 1912 [Løjh-.]. — Ifl. INM 1884 og Opt. 1944 en stor, nu sløjfet Jordhøj N.V. for Hyldegd (i Marken Løgager), men paa Gst en Bakketop N. for St.-Myregd. Subst. Løg, bh. [*lö·j*] m. (EspIndl 75).

Løkkekrog. Komm 1715—21 Lycke Krog tet Ved Broen. — Løkke, se Indl.

Maanseknald. BhFisk 1933 p. 9 Maansa Knajl. — Fiskegrund ud for Tejn. Mandsn. Mogens.

Madsehalle [*masaˈha·lja*]. K 1821 Madsehalle. — Lille Skov tæt N. for Dalegd. Der har boet en Mand ved Navn Mads i et Hus i Nærheden (Opt. 1944).

Marepinen. K 1821 Marepinen. — Areal i Nærheden af Habbedamsgd, men hørende til Præstegden. Navnet kan være sammensat med Subst. bh. Mara, f. „Mare" og hentyde til overtroiske Forestillinger om Mareridt, men Forleddet er snarere Subst. glda. mar (i Sammensætn.) „Hoppe", se Naturnavnet Marevad i Klemensker S., 661. Efterleddet forekommer usammensat som Husnavn og i Sms. Morgenpinen som Engnavn i Klemensker S., 661. Det sidste Navn kunde iøvrigt foreligge her, hvis man antager, at Mareer Fejl for Marn-, bh. [*ma·rn*] „Morgen" (R).

Melstykke [*mæ·lstykjəd*]. — Ved Skovgd. Forleddet er bh. *mæ·l-*, glda. mæthæl- „mellem-".

Middelpunkt. BhFisk 1933 p. 9 Middelpunkt. — Fiskegrund ud for Tejn.

Munkager. Th Munkager. — Maaske Forbindelse med Munken ndfr. || **Munken** [*moŋkinj*]. Gst 1887, Gst Munken; AL 1912 [Munkijn]. — Stor Sten ved Vejen Ø. for L.-Myregd. Jfr. Munken om en Sten i Almindingen og en Vandreblok i Rutsker S.

Muredamsbæk. Guide 1945 Muredamsbæk. — Øvre Del af Tejn Aa, der kommer fra Muredam i Klemensker S., 661.

Myreeng. Lb 1569 Myre engen. — Til N.-Kirkebo. || **Myren.** K 1821 Myren. — Degnegaardsjord paa Korsbjerg. Myr, se Indl.

Mølleager [*møləa·gər, mølə·gərinj*]. — To Lokaliteter, ved Habbedamsgd og Bakkegd. || **Møllebakker** [*møləbakana*]. — Ved Bridsensgd. || **Møllebæk** [*møləbæɣinj*]. K 1746—50 møllebek; Thurah, DAtl Mølle-Bek; Salchow 1813 Møllebeck; Trap[4], Gst Møllebæk; Th Mølleaa. || **Mølledam** [*mølədaminj*]. — Ved Maegd og Hyldegd. || **Mølleeng** [*mølæjənən*]. — Eng ved Habbedamsgd, tæt N. for det Sted, hvor Vandmøllen skal have staaet (ifl. Opt. 1948). || **Møllehøj** [*mølˈhåj, mølåˈnj*]. INM 1884, Gst Møllehøj. —

Naturlig Bakke i Vedby og ødelagt Gravhøj tæt Ø. for Habbedamsgd (INM 1884).

Mørkagre. K 1821 Morkagr. — Til Dalegd og den tidl. Degnegd. Adj. mørk hedder paa bh. [*mårkər*].

Nielsekrog [*ne·lsakrå·g*]. — Lille Engareal ved Habbedamsgd, hvora Daglejeren fik Høet (Opt. 1948). Mandsn. Niels.

Nydamsmark. UrneNb den saa kalded. Maegaards Udmark ell. Nyedams Marken; UrneJb Maegrds Udmrk eller Nydammens Mark. — Ved Nydam i Rutsker S. || **Nyhavn** [*ny·ha·wn*]. — Landingsplads V. for Tejn.

Nøddekrog [*nødakrå·giŋ*]. — Skovhjørne ved Habbedamsgd.

Nødet. Lb 1569 Nødett. — Eng til det søndre Kirkebo. Maaske et kollektivt *Nødde, n. „Nøddekrat, Hasselkrat", eller Subst. Nød, bh. [*nö·d*], n. „Ungkreatur" (R).

Nørreager [*nårə a·gər*]. — Ved Habbedamsgd. || **Nørrebæk.** K 1746—50 Nørre-bekken; Thurah Nørre-Bekken; DAtl Nørre Bekken; Falenkamp 1783 Nørre Bek. — Tæt V. for Tejn. || **Nørreenge** [*nårə æŋa*]. — Ved Habbedamsgd. || **Nørrehøj.** INM 1884 Nørrehøj. — Gravhøj N. f. Habbedamsgd. || **Nørreløkke** [*nårəlyka*]. Skiftepr 1683 dend Nordere løcke, den Nørre løcke; 1714 Komm 1715—21 dend Nørre lycke. — Flere Lokaliteter, ved Habbedamsgd og Blaaholtsgd (Opt.) og ved Tejn (de ældre Former). || **Nørremade** [*nårə ma·*]. || Nørremade Torp [*nårəma· tårp*]. — V. for Habbedamsgd. Made og Torp, se Indl. || **Nørreskov** [*nårəskaw, nårə skaw*]. — Skove ved Skovgd og Dalegd. || **Nørreskær** [*nårəˌæ·r*]. BhS VII 166—167 Nordre Skær. — Skær N.V. for Tejn. || **Nørrevang** [*nårəˈvåŋ*]. — Areal ved Skovgd.

Ole Lars Bæk. K c. 1700 Ole Lars aae; K 1744 Ohle Lars Beck; K c. 1760 Ole Larsbek eller Hullebek; Falenkamp 1783 Olel, Hollebek; IpsenK 1839 Ole Lars Bek. — Identisk med Kaasebæk (Hullebæk) eller med Blaakildebæk (Hullebæk) i Rø S., snarest den første, jfr. at Fiskerlejet Kaas en enkelt Gang kaldes Larskaas. Af Personnavnet Ole Larsen, antagelig en tidligere Ejer af en af Hollændergaardene el. Risegd. Navnet er af Ipsen fejlagtig sat paa Bakkebæk, ældre Aalebæk, der paa Kortene fra 1746 til 1869 skrives Olebæk.

Ottomyr [*ɔ·tomy·rn*]. — Mose mellem Vedby og Maegd. Mandsnavnet Otto hedder paa bh. *ɔ·tə*, yngre *ɔ·to* (R).

Palmebuske [*palməbåskana*]. — Identisk med Hulleeske, ved Palmehøj ndfr. || **Palmehøj** [*palməˈhåj*]. — Høj Ø. for Sjælemose. Subst. bh. Palm om Pilearten Salix caprea (Jenssen-Tusch p. 213, jfr. ODS I. Palme 4).

Paradis [*pa·radi·z*]. — Dal S. for St.-Hallegd; jfr. Paradishus ovfr.

Perleklippe [*pærləˈkløpa*]. — Klippeparti N. for Lærkegdene. Moderne Udtale af Subst. Perle, som tidligere udtaltes [*pa·rla, pæ·rla*] (EspIndl p. 13).

Pilebro. Lb 1569 hoess Piile broen. — Nævnt under det søndre Kirkebo, tæt ved Pilegd, saa Navnet kan være elliptisk for Pilegaardsbro.

Pommern [*påmərn*]. — Areal mellem Munkegd og Blaaholtsgd. Opkaldelsesnavn; jfr. Marknavnene Holsten og Slesvig i Klemensker S. og Pommern i Ø.-Larsker S.

Præstedam [*præ·stadamiŋ*]. — Dam S.V. for Kirkegaarden; her laa den gl. Præstegd. || **Præstedynen.** Lb 1569 Preste dynen. — Eng til Præstegaarden. Efterleddet er maaske Subst. Dyne, se Dynerne u. V.-Marie S., 653. || **Præstehule.** Lb 1569 Preste hullen. — Til Præstegaarden. Sidste Led er vel bh. Holla, f. „Lavning". || **Præstehøj** [*præ·stahå·ŋ*]. Lund c. 1820 Præstehøy; INM 1884, Vedel BhO p. 255 Præstehøj. — Gravhøj N.V. for Skovgd.

Pølseknald. BhFisk 1933 p. 9 Pølseknajln. — Fiskegrund ud for Tejn. Navnet forklares af det bh. Fiskerudtryk: Garnet gaar i Pølse [*gɔ·r i· pølsa*] eller pølser [*pølsar*], d. v. s. ruller sig sammen. (R). Jfr. Pølseflej v. Gudhjem, 672.

Ravnedal [*ra·wnada·liŋ*]. Guide 1887, Gst Ravnedal; AL 1912 Raunadalijn; Th Ravnedalen. — Fuglenavnet Ravn.

Ravndugshaven. UrneNb Ravnedugshaven. — Nævnt under Faare-

kæppegd; „for 14 Aar siden herlig Skov, nu voxer Sæd der". Af Subst. Ravndug, en Art Lærred; jfr. Kammerdugshaven ovfr.

Rendebakke [*rænəbakaŋ*]. — N.Ø. for Skovgd. Subst. Rende el. elliptisk for Rendestensbakke. || **Rendestenen** [*rænəste·niŋ*]. — Kløft N.Ø. for Skovgd. Subst. Rendesten.

Riseskær [*ri·za/œ·rəd*]. — Skær Ø. for Tejn; maaske Navn af et lille Krat inde paa Land. Ris, se Indl.

Rodedal [*ro·da'da·l*]. Guide 1887 Rodedal. — Ifl. Opt. 1944 en lille Dal tæt S. for Skovgd, men vel identisk med Rodedal i Rutsker S., 662.

Rundløkke [*ronlykərna*]. Hammershus Sk&P 1722 En Eng .... kaldeß Val Engen, Imellem Rundløchen oc Dale gaarden; K 1821 Rundlykke-Engen; RegAS 1834 Rundlykken i Olsker. — Areal ved Bakkegd, tidligere delt mellem flere Gaarde. Formen 1722 angaar vist samme Lokalitet. Om Navnet se Indl. u. Løkke.

Rævedal [*rœ·wa'da·l*]. UK 1818 Ræve Dal; Gst 1887 Revdal; Guide 1886, Gst, Guide 1945 Rævedal. — Subst. Ræv.

Saltovne. DAtl I 434 f. trende krumme og temmelig store Indhulinger .... kaldes Salt-Ovne; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser o. Bh. (1865) p. 7 Saltovnene ved Teign; Esp 374 de saa kaldte *salt-una*, tre Indhulinger i Klippen paa Strandkanten ved Tein. — Subst. Ovn, bh. Un, i Bet. „Fjeld- eller Klippehule, som har Lighed med en Bagerovn eller hvælvet Kjælder" (Esp) og Subst. Salt. (Jfr. Saltune u. Ø.-Marie S., 673).

Sandager [*sa·na·gər*]. Lb 1569 østen sandageren. — Opt. 1944 som Marknavn ved Maegd og Skovgd. || **Sanden** [*sa·niŋ*]. — Sandstranden langs Bugten ved Tejn. || **Sandhullet.** BhFisk 1933 p. 9 Sânholled. — Fiskegrund ud for Tejn. || **Sandkaas, Store- og Lille-** [*sa·nkœ·z, sto·ra* og *lila sa·nkœ·z*]. K 1746—50 Nørre Sand kaas, Sønder sand kaas; K c. 1770 lille Sand Kaas; Falenkamp 1783 Store-, Lille Sandkaas; MK 1784 Sandkaas; Mansa 1851 Sandaas; Bull 1869 Sandaasen; Gst 1888, Gst Sandkaas; Guide 1945 Store- og Lille Sandkaas. || Sandkaas Odde. K 1744 Sandkaas Odden; MK 1784, Vedel BhOE 128 Sandkaas Odde. — Vige med Sandstrand. || **Sandløkke.** Skiftepr 1690 Sandløchen. — Ved Tejn. Subst. Sand, bh. [*sa·n*] m.

Sasserhave [*sasər'ha·wa*]. || **Sasserløkke** [*sasərlykan*]. — Marker V. for Skovgd. Mandsnavnet glda. Sazur, i 18. Aarh. paa Bornholm Sasser, udtalt [*sasər*] (R); jfr. skaansk Sassar (DgP).

Sidager [*si·a·gər*]. — Mark ved Bakkegd. Adj. sid „lavtliggende".

Sjælebakker [*/œ·labakana*]. K 1746—50 Skielle bakken; Gst 1888 Sjelle Bakke; Th Sjelle Bjerg. — V. for Sjælemose. || **Sjælemose** [*/œ·lamåzaŋ*]. INM 1884 Sjellemosen; Guide 1887 Sjellemose; AL 1912 Sjælamozzajn ell. Bjørs Myr; Guide 1914 Sjelle Mose (Vandhul); Guide 1945 Sjælemose(n) (Sø). — Tidl. Mose, nu mindre Sø, S.Ø. for Sjælegd. Elliptisk for Sjælegaardsbakker og -mose.

Skadelundsager. Lb 1569 Skadelunds agir. — Til S.-Kirkebo. Fuglenavnet Skade og Subst. Lund. || **Skaden.** K 1821 Skaden. — Areal ved Korsbjerg, hørende til Hullegd. Maaske Fejl for Skiden ndfr.

Skagelfald [*skagəlfa·l*, R: *skagəlfa·ld*]. 1750 (Afskr.) Thaarups Bh V 89 et Skagelfald beliggende i Olsker Sogn; M 1844 Skagelfald; AL 1912 skaggelfajled. || Skagelfaldshøj. INM 1884 Skaggelfaldshøj. — Mark og fsv. Gravhøj N. for Habbedamsgd. Om Skagelfald, se u. Rønne Kbst., 641.

Skiden. RegAS 1834, Jb c. 1850 Skiden i Olsker. — Vel Subst. Skid el. Adj. skiden, maaske en Afledning af samme Art som i Tykken, Skarpen, Smallen osv., se herom u. Tykken i Klemensker S., 661. || **Skiderevig** [*/i·daravœ·jən*]. — Lille Vig ved Tejn. Navnet forekommer ogsaa i Allinge-Sandvig Landdistr., 644a, hvor det skyldes ilanddrivende Tang, og har en Parallel i det blekingske Skiterakläppen (Bertil Ohlsson, Blekingskusten (1939) p. 127). Forleddet antages der at være en Udvidelse af Subst. skit „Skidt, Snavs" hentydende til sammendrevet Søgræs olgn. eller blot nedsættende. Den anden anførte Mulighed, et Tilnavn Skider(e), er mindre sandsynlig her (R).

Skindereagre. K 1821 Skinnereagre. — Ved Bakkemølle, hørende til

L.-Bakkegd. || **Skindereeng.** Lb 1569 hoss Skindere engen. — Subst. Skinder, bh. Skindere „Person der flaar selvdøde ell. urene Dyr, Rakker" (ODS). Formelt er ogsaa Subst. bh. Sjijnnara, m. „Sommerfugl" muligt.

Skinnebæk [*/enəˈbæɬ*]. Lb 1569 hoss skindebecks bro; Th Skindebæk. || Skinnebæk Eng [*/enəbæɬæŋən*]. — Bæk og Eng N. for Hyldegd. Vb. skinne; maaske Omtydning af ældre *Skidnebæk. || **Skinnemad.** AL 1912 Sjennemâ. — Nævnt mellem Bridsensgd og Falkestæl, men ikke kortlagt. Forleddet er vel Vb. skinne.

Skovager [*skawə·gərin*]. — Mark ved Skovgd. || **Skovløkke** [*skawlyɬan*]. RegAS 1834 Skovlykken; Jb c. 1850 Schoblokken. — Opt. som Marknavn adskillige Steder, bl. a. ved 6. Sg, 23. Sg, 31. Sg og 5. Vg; Navn paa større Skovareal (10 Td. Ld) ved Maegd.

?Skraabakke. 1714 i Komm 1715—21 skra bachen.

Skruppedal. Lb 1569 y Skreppedall; Lb 1569 CodUps y Skroppedall. — Nævnt u. N.-Kirkebo og derfor næppe identisk med Skrubbedal i nordl. Del af Klemensker S., hvilket Navn i Lb 1569 skrives med bb. Af de to Læsemaader er vist Uppsalahaandskriftets den paalideligste. Forleddet kunde da være Vb. skruppe „frembringe en buldrende, rumlende, hul ell. knækkende lyd" (ODS), sv. dial. skroppa „buldre, larme, prale, foretage sig noget, løbe etc. paa en larmende Maade" (Rietz) m. Henblik paa et Vandløb. Hvis Lundehaandskriftets Form er at foretrække, er Forleddet vel Plantenavnet Skræppe (om forsk. Arter af Slægten Rumex).

Skræppedal. — Se Skruppedal.

Skudeager. Lb 1569 Skude agerenn. — Til S.-Kirkebo. R: Vel Subst. bh. Skuda, f. „Ringeldue" (Esp), ɔ: Columba palumbus; gotl. skuta (Säve-Gustavson, Gotl. Ordbok).

Slaaenbakke [*slå·nabakaŋ*]. — Ved Skovgd. Subst. Slaaen, egl. Frugten af Slaaentjørn, Prunus spinosa, her brugt om Slaaenbusk, -tjørn.

Slotsvej. Lb 1569 østen, vesten slotz weyen; BhAvis 28/12 1932 Alvejen eller Slotsvejen. — Hovedvejen gennem Sognet til „Slottet" (Hammershus).

Smaahøj. INM 1884, Vedel BhO p. 255 Smaahøj. — Sløjfet Gravhøj V. for Skovgd.

Smørkaas Rende [*smårkɔ·zarænan, lila smårkɔ·zarænan*]. — To smalle Kystindskæringer Ø. for Tejn. Kaldes ogsaa Kruserenden. Subst. Smør. Kaas, se Indl.

Snusstien [*snü·sstæ·ŋ*]. — Sti i Skovløkken ved Maegd. Vel Subst. Snus „Snustobak".

Sortelunde [*swɔ·rtəˈloŋa*]. Guide 1887, Guide 1914 Sortelund (Skov); Th Sortelunde. — Fsv. Skov ved Vedby. Adj. sort.

Sproet [*spro·d*]. BhS VII 166—67 Spro. — Skær ved Tejn Havn. Jfr. Spro, Sten el. Klippe i Havet ved Sandvig Kbst., 643, Sproring, Christiansø, 690, og Sprohus i V.-Marie S., 653.

Spundstykke. Lb 1569 Spundstickidtt. — Til S.-Kirkebo; Subst. Spund, se Spundet, Neksø Kbst., 646.

Statude. BhS VII 166, 173 Statude, Statude-Klipperne. — Klipper ved Tejn. || Statudeløkke. BhAvis 2/11 1847 Jordstykket Statudelykken kaldet. — I Tejn. Imperativformen stat af Vb. staa og Adv. ude; jfr. andre imperativiske Navne som Statene paa Langeland, Holdan, Holdbi, Snurom o. fl. i Sønderjylland.

Stenager [*ste·na·gər, ste·na·gərin*]. — Ved Maegd og ved Habbedamsgd. || **Stenbakke.** BhFisk 1933 p. 9 Stenbakkanj. — Nævnt i et Med for Fiskegrund v. Tejn; næppe identisk med Stenbjerg, men muligvis med Stenhøj ndfr. || **Stenbjerg** [*ste·nbjæ·rəd*]. — Ved Skovgd. || **Stenbæk.** K 1744 Steenbeck; K 1746—50 Stens-bekken; Thurah, DAtl Steens-Bekken; K c. 1760 Steensbek; Falenkamp 1783 Steens Bek; VSK Steensbæk; Vedel BhOE p. 118, 124, 129 Stenbæk, Stenbækken; BhS VII 166—67 Stenbækken. — Bæk med Udløb mellem Tejn Aa og Kaasebæk. || **Stenhøj.** Gst Stenhøj. — Klippeknude ved Bakkegd. || **Stenløkke.** Lb 1569 y steenlycken. || **Stenløse** [*ste·nlö·za*]. Lb 1569 synden steenløssen, y Stensløssen; Lb 1569 CodUps Stensløssenn, Stenløsen; Hammershus Skiftepr 1708 steenløßen (Eng); Hammershus Skiftepr 1736 Engeparter i stenløssen kaldet; K 1821 Stenløse-

agren; RegAS 1834 Steenløseengen; Jb c. 1850 Stenløssengen. || Stenløse Skov [*ste·nlö·zaskawiŋ*]. || Stenløsevejen [*ste·nlö·zavæ·ŋ*]. — Stenløse er en ret betydelig Engstrækning S.Ø. for Habbedamsgd med et mindre Skovareal og Ejendommen Stenløse (se ovfr). || **Stenrørnet** [*ste·nrö·rnəd*]. — Klippe ved Kysten Ø. for Tejn. Efterleddet er formelt identisk med Subst. bh. Rørn [*rö·rn*], n. „Lyske" (EspTill), ogsaa om Partiet omkring Lysken (Kønsdelene) (ODS Røre I), saa at der kan være Tale om et Sammenligningsnavn; Navnet kunde ogsaa være omtolket af Stenrør „Stendynge, Stendysse", se dette Navn u. Rutsker S., 662. Forleddet er Subst. Sten; i Stenbæk muligvis Personnavnet Sten (jfr. Skrivemaaderne Stens-, Steens-).

Stiseng. Lb 1569 Steis eng paa kors biergid. — Forleddet er vel Subst. bh. Stei, m., oldn. stigr „Sti".

Stjernebakke [*sʃæ·rnəbakaŋ*]. — Bakke paa Vejen ml. Maegd og Dalegd, hvor et Par mindre Sideveje udgaar. Subst. Stjerne i Bet. „punkt, hvorfra flere linier udgaar straaleformet" (ODS), jfr. Stjernebakke i Klemensker S., 661. || **Stjernehøj.** UK 1818, Mansa 1851 Stjerne Høi; Trap[1] Stjernehøi; INM 1884 Stjærnehøj; Vedel BhO p. 255, Trap[4], Gst Stjernehøj. — Stor Gravhøj i Højlyngen. Subst. Stjerne.

Stokhulsvig [*ståkhålsvæ·jən*]. — Den største Kystindskæring ml. Tejn og Stammershalle.

Storager. K 1821 Storager. — Til Dalegd, ved Korsbjerg. || **Storedal** [*sto·rə'lda·l, sto·ra-*]. MK 1784, VSK Storedal; Salchow 1813 Storedalen; Panum 1830 p. 17, Ipsen 1866, Trap[4], Guide 1945 Storedal. — Aadal v. Sandkaas. || Storedalsbjerge. MK 1784 Storedals Bierge. — Bakkerne paa begge Sider af Storedal. || Storedalsbæk. K 1746—50 Store dalls bek; Thurah Store-dals-Bek; DAtl Storedals Bek; Salchow 1813 Storedalen (om Bækken); Mansa 1851 Storedals Aa; Trap[1] Storedals-Aa; Vedel BhOE p. 128 Storedalsbækken; Gst 1888 Stordal Aa; Trap[4], Gst 1943 Storedal Aa. || **Storløkke Bakke** [*sto·rlyʃəbakaŋ*]. Guide 1914 Storelykkebakke; Gst 1916 Storelykke Bakke; Gst 1943 Storeløkke Bakke.

Strandmarken. 1723 i Komm 1722—24 Borre-, Østre-, Vestre- og Nørre Marcker ...., hvilcke med et Navn kaldes Strandmarcken; UdmJb 1729—38 Strand Marken; M 1844 Strandmarken. — Tidl. Udmark (Matr. Nr. 82). || **Strandskoven.** MK 1784 Strand Skoven. — Fsv. Skov mellem Bakkebæk og Møllebæk.

Strimlen [*strømlan*]. — Engstrimmel til Skovgd.

Studebæk. MK 1784 Studebek. — V. for Tejn, identisk med Nørrebæk. Subst. Stud.

Stælene [*stæ·lana*]. — Arealer Ø. for Skovgd og S. for Hullegd, det sidste Sted Gaardens gamle Plads. Stæl, se Indl.

Stævebakken. Th Stævebakkaijn. — Mellem Vedby og Olskirke, formodentlig en Vejbakke. Forleddet kan være enten Vb. støve, eller Vb. bh. stäwa [*stæ·wa*] „gjøre sig stædig (om Heste)" (EspTill), til Adj. bh. stäwer „stædig" (Esp).

Svartedal. Guide 1887 Svartedal. — Adj. bh. svårter „sort", i Sms. og Afledn. ofte svarter (Esp 344).

Svejbjerg [*svaj'bjæ·r*]. Lb 1569 Hoss Suebierg; VSK Orig Sveibierg; Salchow 1813 Svedbierg; Panum 1830 p. 59 Sveibjerg; Mansa 1851 Svei Bg.; Gst, Vejfort 1942 Svejbjerg. — Forleddet er Adj. bh. sveier [*svajər*] „bøjet, krummet" (Esp) ell. et dertil hørende Subst.

Svinslet, Nørre- og **Søndre-.** K c. 1700 Nørsuinsted, Søndersuinsted; K 1744 Norder-, Sønder Svinslet; K 1746—50 Nørre-, Sønder Svinslett; Falenkamp 1783 Norder-, Sønder Svinslet. — Navnene staar paa alle de citerede Kort paa Kysten mellem Bakkebæk og Møllebæk, men det ses ikke, hvad der betegnes med dem. Efterleddet Slet (se Indl.) bruges mest om en ofte ganske lille, græsklædt Strækning og kunde foreligge her, da Kysten er ret flad. Sammensætningen med Svin- kunde dog tyde paa Marsvinfangst, og i saa Fald kunde Navnet tænkes at betyde „Sted, hvor Marsvin slaas ihjel ell. slagtes".

Sydostbæk. MK 1784 Sydost Bekken; Mansa 1851 Sydostbæk; Bull 1869

Sydostbakken; Trap[1], Trap[2] Sydost-Bæk; Gst Sydostbæk; Guide 1914 Sydøstbæk. — Mellem Storedalsaa og Bakkebæk.

Syvhøje. Lund c. 1820 de saa kaldte Syv Høye; INM 1884, Vedel BhO p. 255 Syvhøjene. — Sløjfede Gravhøje v. Tejn.

Sædeng. Lb 1569 sæd engen hoss heslegaardtt.

Sødeskov [*sødəˈskaw, sö·dəˈskaw*]. — Skovstrækning langs Tejn Aa. Vel Adj. sød eller et deraf afledt Subst. Søde, mul. et Plantenavn, jfr. Bittersøde, Engelsøde og sv. og no. søte, søta om forsk. Entianarter (R).

Sønderaa. K 1746—50, Thurah Sønder-aae; DAtl Sønder Aae; K c. 1770 Sonder aae; Falenkamp 1783 Sønder Aae. — Ældre Navn paa Tejn Aa. || **Sønderenge** [*sønrə œŋa*]. — Agerjord ved Habbedamsgd. || **Sønderløkke** [*sønrə løʒa*]. 1714 i Komm 1715—21 syndre lyche, dend synderste lycke. — Opt. 1944 om Skovareal ved Skovgd. || **Søndermade** [*sønrə ma·*]. — Eng ved Habbedamsgd. || **Sønderskov** [*sønrə skaw*]. — Skovstrækning v. Skovgd.

Tejn Aa [*ta·jnœ·*]. BWK 1676 Teing Aa; ResenK Tengaa; K 1744 Ting Aae; Thurah 32 Feind-Aae; Skougaard 1804 Teyn-Aa; VSK Orig Teignaae; VSK Teignane; Salchow 1813 Teinaae; Mansa 1851 Teign Aa; Trap[1] Tein-Aa; Bull 1869 Teinaa; Trap[4], Gst Tejn Aa. — Paa K 1746—50 og deraf afhængige Kort kaldet Sønderaa. || **Tejn Bugt.** 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Teins Bugten. || **Tejn Odde.** K 1744 Teine Odden; K 1746—50 Teine odden; Thurah Teine-Odden; DAtl Tejne-Odden; Falenkamp 1783 Teiner-Odde. — Se Tejn under Bebyggelsesnavne ovfr.

Tommeseløkke. — Se u. Bebyggelsesnavne ovfr. || **Tommesemyr** [*tåməsamy·r*]. — Mose ved Ejendommen Tommeseløkke.

Topklippe [*tåpkløpan*]. — Klippe v. Kysten mellem Tejn og Stammershalle.

Torkilshøj. INM 1884, Vedel BhO p. 255 Torkildshøj. — Gravhøj mellem Kaas og Risegd. Mandsn. Torkil.

Torpeeng. Lb 1569 vesten forre Torpe engen; Lb 1569 CodUps vestin forre Torp engen. — Torp, se Indl.

Trellinds Eng. K 1821 Trellinds Eng. — Til Dalegd. Maaske Subst. Træl, bh. [*træ·l*] n., her i Plur. best. Form. Ordet brugtes tidligere ofte om Hovbønder og lignende afhængige (ODS), paa Bornholm saaledes om en Udbygger, der var arbejdspligtig over for en Bonde (se Gunnar Knudsen i Poul Nørlund, Trelleborg (1948) p. 212). En Mulighed er en afsvækket Form af *Trælunds Eng, af bh. [*træ·lən*] (R).

Troldene. K 1821 Trollen. — Mark (med Gravhøj) til Smedegd. Vel Plur. best. Form af Subst. Trold, evt. en Afledning. Jfr. Marknavnet Troldet i Rutsker S., 662. || **Troldhed.** Lb 1569 vesten Trolhed, paa Trolhedtt; Lb 1569 CodUps paa Trolhed. — Eng til N.-Kirkebo. || Troldheds Ager. Lb 1569 Trolheds agir; Lb 1569 CodUps Trolhedz agir; K 1821 Trolejager. — Paa K 1821 en Mark til Smedegd, grænsende op til Troldene ovfr. Subst. Trold og Subst. Hed „Hede, flad Mark", se u. Hed i Klemensker S., 661. Trolej- kunde dog være en Sammentrækning af *Troldhøje- (R). || **Troldsenge** [*trålsœŋana*]. AL 1912 [Trojlsæjn'a] Trolds Enge. — Ifl. Opt. 1944 en Eng N. for Smedegd, ved Troldhedsager, men af AL 1912 placeret V. for Maegd, delvis i Rutsker S. Forleddet kan være Gen. Sg. af Subst. Trold, men er maaske snarere en Sammentrækning af Troldheds-.

Tronhøj. INM 1884, Vedel BhO p. 254, Gst Tronhøj. — Gravhøj. Subst. Trone.

Tueeng. K 1821 Tue og Korsbierg Engen. — Ved Korsbjerg. || **Tuerne** [*tawərna*]. — Lille Skovstrimmel til Bridsensgd. Subst. Tue. Den ældre Udtale af Tuerne er [*tawarna*] (R).

Turedal. Guide 1886 Turedal. — Jfr. Naturnavnene Turen og Krageturen i Rutsker S., 662.

Tværdal. 1582 (Afskr. 1714 i Komm 1715—21) tuer dallin. || **Tværmade** [*tvœ·rma·n*]. — N. for Maegd, Sidedal til Maegaardsmaden. Udtalen er uoprindelig, normalt [*tvar*], [*twar*], i Sms. ogsaa [*tva·r*] (R).

Under Askene. Lb 1569 vnder Askene. — Eng til S.-Kirkebo.

Vad [*va·, va·d*]. — Lavning med Markvej ved Bridsensgd. Subst. Vad „Vadested over Bæk el. Aa".

Valborgløkke [*valbåralyɫan*]. Borrijnh III 78 Valborralyjkjan. — Løkke i Borrelyngen (Rutsker S.), men hørende til Olsker S. Vel Kvindenavnet Valborg, alm. paa Bornholm (Esp).

Valeng. Hammershus Sk&P 1722 En Eng .... kaldeß Val Engen, Imellem Rundløchen oc Dale gaarden. — Subst. bh. Val, m. „rund Stok, spec. Plejlshandel" (Esp) eller snarere Subst. Vald, se Indl.

Vanddale [*vanda·la, vanda·laskawiŋ*]. K 1821 Vandale; Guide 1887 Vanddal; AL 1912 Vand(d)dâla. — Delvis skovklædt, vandrig Dal el. Lavning S. for Sjælegd. Subst. Vanddal, bh. [*vanda·l*] bruges om Dal med vandrig Bund (R). Om der foreligger en Pluralisform eller en Afledning (jfr. Aarsdale i Ibsker S., 674), er uvist.

Vedby Bæk. BWK 1676 Vidbybeck; ResenK Widbybech; K 1744 Wedbye Beck. — Storedalsbæk eller Bakkebæk. || **Vedbymarken.** 1719 i Komm 1722—24 weedby marchen; Spec 1761 Vedbye-Marken. — Tidl. Udmark ved Vedby. || **Vedby Myr** [*ve·dby·my·rn*]. Spec 1761 Vedbye-Myre; 1763 UrneAdd Vedbye Mose; Falenkamp 1783 Vedbye Myr; 1805 Thaarups Bh II p. 58 Vedbyemyhren; UK 1818 Widbye Myren; INM 1884 Vedbymyren. — N. for 2. Sg; kaldes 1763 Udmarks-Tørvemose.

Vejsager. K 1821 Veisager. — N.Ø. for Olskirke, ved Hovedvejen gennem Sognet.

Vestermark. 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Vestemarken, Ves[t]re marken; M 1844 Vestermarken eller Bondelykken. — Del af eller identisk med Borremark ovfr.

Vieseng. Lb 1569 Vies engen; K 1821 Wieeng. — Eng til Degnegden, beliggende N. for Dalegd. || **Vieshul** [*vi·əshâləd*]. — Mark til Bakkegd. Subst. bh. Vie, n. „Bevoksning med lave Pilebuske" (R).

Vigen [*væ·jən*]. Th Vigen. — Bugt V. for Tejn Havn, identisk med Sanden ovfr.

Østerknald. BhFisk 1933 p. 9 Østre Knajl. — Fiskegrund ud for Tejn, 3 Sømil ude. Knald, se Indl. || **Østerløkke.** Skiftepr 1683 dend østre løcke. || **Østermark.** Komm 1715—21 dend Øster udmarck ved tegn i Olskersogen; Komm 1720 en strandmarck kaldet Østermarck, den Østre fælles strand Marck. — Udmark ved Tejn. || **Østervang** [*ö·strəvâŋ*]. — Ved Maegd.

664. RØ SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 2. Sg: Aristgd, Kølleregd; 4. Sg. Brøddegd, Markeregd, Markusgd; 7. Sg: Døndalegd, Tyskegd; 8. Sg: Raagelundsgd, Truedgd; 10.—11. Sg: N.-, S.-Gildesgd, Pilegd; 14. Sg: Hyldegd, Krakkegd, Lillegd, Stangegd; 17. Sg: Bondegd, Hyldegd; 20. Sg: Bakkegd, Puggegd; 3. Vg: Gadegd, Knægtehjemmet, Koknægtehjemmet, Lysteregd, Pellegd, Tyreknægtegd; 5. Vg: Kirkebo, Sadleregd; 7. Vg: St.-Hallegd, Paa Stælen; 9. Vg: L.-Hallegd, Mortingegd.

Rø, S. [*rö·søn, rö·*], **Røkirke**, Kirke [*rö· ɣærka*]. 29/6 1489 (HdDb 1582—84) Røde sogen; 1530? Hüb 83 sancti Andreis sogenn; 1547 Hüb 429 St. Andres soggen; 24/2 1548 Hüb 166 Rørsoken; 15/3 1548 Hüb 169 Sancti Andree Sogenn; 17/4 1548 Hüb 173 S. Andres Ꞵoukenn; 18/10 1553 Hüb 200 Røssogen; 8/9 1555 Hüb 236, 237, 246 Rødker sogenn (Fejl for Rødsker = Rutsker?), Rødßogen; 1555 Hüb 215 Scte. Anders sogn; 1555 Hüb 217 Røde soghn; Lb 1569 Røe kirke; LR 1580 Røe kircke, Røø Sogen; Jb 1599 Hüb 538 ff. Røe Sogn, Røsogn, Røekierke; Mandt 1610 Røe Sogen; Visitatsb 1616 Røe; PrI 1624 Røe sogn, Røekirche, Roekirche, S. Andres Kirche; Jb 1625 Røsogen; Mejer Røe-kirspel; Ravn 1671 Rø Kirkes Sogn eller Rø Sogn; BWK 1676 Rø-Kiercke; Resen Røde Sogn, Røesogn; ResenK Rue-Kirke; K 17. Aarh. Røe Sogen; K c. 1700 Roe Kirck; Hammershus Skiftepr 1709 Røsen; K 1746—50 Røe-Sogn, Røe-Kirke; M 1844 Rø Sogn; Gst Rø Ke. — Adj. rød. PrI 1624 anfører et Sagn om, at Kirken skal have Navn „af en Mand, kaldet — uden Tvivl af sit røde Skæg — Røe Simon, som havde 12 Sønner med samme Tilnavn og tilsammen med disse her opbyggede denne Kirke", men anser det dog for troligere, at Sognet har Navn af Rø Aa, hvis Navn kunde skyldes noget rødt Ler, som findes i Aabrinken. Ravn 1671 p. 156 antager, at Navnet skyldes det røde Tegltag paa Kirkens Taarn, mens Resen (p. 31) mener, at Sognet, som han kalder „det røde", har Navn efter Fiskerlejet Røsted. Skougaard 1804 nævner (p. 351 ff.) de ældre Tolkningsforsøg og foreslaar at udlede baade Sognets, Kirkens og Fiskerlejets Navne af „det gamle, endnu brugelige, Ord: at rødde, saasom denne Egn formodentlig senest er bleven bebygget efter Skovenes Rødning." Det sidste Forslag maa imidlertid afvises, da ingen af de i Stednavne hyppigt forekommende Ord for Rydning, beslægtede med Vb. rydde, tilfredsstiller i lydlig Henseende. De langvokaliske (glda. *rȳth, *riūth, n. og *rȳthi, n.) skulde beholde Vokalen y (i Nutidsudtalen *y·*, Esp Indl §§ 48, 55), og de kortvokaliske (glda. *ruth, n., *rutha, f.) skulde ikke miste Spiranten (Esp Indl § 76). Adj. rød passer derimod til Navnets overleverede Former og Udtalen, og der kan næppe være Tvivl om, at Ravns Tolkning („af Kirkens Rødhed") er rigtig. Sognet har derefter faaet Navnet „(det) røde Sogn" efter sin Kirke som alm. paa Bornholm, jfr. at Rødovre Sogn, Sokkelund H., fra Midten af 17. Aarh. kaldes saaledes efter sin Kirke (delvis af røde Munkesten) i Modsætning til Hvidovre S., hvis Kirke er opf. af Kridtsten (Trap[4] II 267 f.).

?Aarsbankehus. FT 1801 Aarsbange Huuset (u. 22. Sg).

Aristgaard (2. Sg). UrneNb Aristgd ell. Aretsgd ell. Kiølleregd, det første er ældst. — Mandsn. bh. Arist (af Arnfast, se DgP). Men rimeligvis er Navnet forkert opfattet af Urne, hvis Gengivelse ogsaa er vaklende; antagelig har Gaarden været kaldt Arendtsgaard (med Svind af n?), idet den 1658 ifl. Jb. ejedes af Arendt Pederßenn.

Baadsted, Hse, Fiskerleje [*bœ·sta·hu·zən, sønrə bœ·sta·*; R (fra Gudhjem-Ø.-Larsker S.) *bœ·sta*]. 1668 (Th) Boedsted; K c. 1700, K 1744 Baasted; K 1746—50 baad-stæd; Thurah, DAtl Baad-Stæd; Falenkamp 1783 Baadstæd; FT 1801 Baadsted Huuset (u. 3. Sg og 1. Vg); Skougaard 1804 p. 354 Baastad (Båsta); VSK Baadsted; MK 1818 Baadested; Mansa 1851 Baastad Havn; Bull 1869 Baadestade Havn; Postadr 1869 Baastad; Guide 1886 Nordre og Søndre Baadstedhavn; Vedel BhO p. 267 Baadstadhuset; Gst Baadsted Hse; Trap[4] Baadsted (Baadsta) (Fiskerleje). — Skougaard (p. 354) mener, at Navnet betyder „saameget som en Gaard, et Bostæd, og ey ... Baade-Stæd ɔ: Fiskerleye", men da man i saa Fald skulde vente Udtalen [*bo·*-], foreligger her Subst. Baad og Sted (se Indl.), eller et Appellativ *Baadsted „Sted hvor Baade kan sættes paa Land". M. Hens. til Sammensætningens Art (uden Bindevokal eller -s) jfr. Formen Baadbro (ODS u. Baadebro).

Baadstedgaard (1. Vg) [*bœ·sta·gœ·riŋ*; R (i Ø.-Herred): *bœ·sta-*]. 1618 (Jb 1687) Baadsted gd; K 1746—50 baad stæd gd; Thurah Baadstæd(gd); UrneNb (Bastegd, overstreget) Baadstadgd; UrneJb Baadsted Gd; VSK Baadstedgd; Salchow 1813 Baadstædgd; M 1844 Baadstegd; Mansa 1851 Baadstedgd, Gst Baadsted Gd. — Navn efter Fiskerlejet Baadsted, se dette.

Baggehus. FT 1801 Bagge Huuset. — Fsv. Hus ved Møllegd (jfr. Naturnavnene paa Bagge- ndfr.). Slægtsn. Bagg(e); Ejeren hedder i FT 1801 Svend Bag.

Bakkegaard (20. Sg). UrneNb Puggegd, NB Backegaarden, det andet Navn skulde udslettes; UrneJb Bakke Gd. — Naar Urne vil „udslette" det gl. Navn Puggegd og erstatte det med Bakkegd, er det aabenbart fordi han (eller Gaardens Ejer) har fundet, at Navnet havde en nedsættende Klang. Forbedringen trængte dog ikke igennem.

Bavnehus [*båŋnəhu·zəd, bawnəhu·z*]. Guide 1914, Gst, Postadr9 Bavnehus. — Ved Baadsted Bakke, der tidl. har været Bavnebakke.

Birkehus. FT 1801 Birke Huuset (u. 3. Sg). — Trænavnet el. Slægtsnavnet Birk.

Bobbehus, Hs (15. SgFortov) [*båbahu·zəd*]. Gst, Postadr9 Bobbehus; Th Bobbehuset. — Ved Bobbeaa og Bobbegd i Ø.-Larsker S., 671 (s. d.).

Bondegaard (17. Sg) [*bo·nagœ·riŋ*]. UrneNb Hyllegd ... andre kald(e) d(en) Bondegd og er nok rigtigst; UrneJb Bondegd eller Hyllegd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bondegd. — Subst. Bonde, her muligvis brugt som Slægtsnavn.

Borgedalshus, Hs [*bårada·lshu·zəd*]. SkovK 1904, Guide 1914, Th Borgedalshus; Gst Borgedal Hs. — Ved Sønder-Borgedal i Rø Plantage.

Brommegaard (8. Vg) [*bromægœ·riŋ*; R: *i· brømə*]. JbRegnsk 1661 Brømme; JbRegnsk 1663 Bromme; 1681 (Deckner 1679—90) i Brøme; 1682 (Bh 1682—1804) Brømme; Skiftepr 1683, Skiftepr 1690 i Brømme; Povlsker Kb 1695 i Brumme gd; K 1746—50 brumme-gd; Thurah Brumme-(gd); UrneNb, UrneJb Brømmegd (Brummegd); VSK Brummegd; Salchow 1813 Brømmegd, Brømme, Brømmer; UK 1837 Brummegd; M 1844, Gst Brommegd; AL 1912 Brømme-. — Ved Gaarden har der ligget en Vandmølle (nu nedlagt), 1530? Hüb 81 Brenæ mølle; 1530 Hüb 83 Brenne mølle; Jb 1598 Broemølle; Jb 1606, Jb 1625 Brommølle; 1651 (Th) Brummemølle; Skiftepr 1683 Bremme Mølle; Skiftepr 1691 (Z) Brømmemølle. Møllenavnet er ældst overleveret, og hvis man tør stole paa Formerne fra 1530, skulde det være et oprindl. *Brænnæmølle, af glda. brænnæ „afbrændt Areal". Den optegnede Udtale er nok skriftpaavirket, den gl. lokale Udtale er ifl. R [*brømə-*], jfr. Udtalebetegnelsen hos AL 1912; ligeledes forlanger et Præstebrev 1889 Formen Brømmegd. Derimod tyder Former fra 17. Aarh. paa, at der foreligger et glt. „i Brømme", hvor da Brømme snarest maa opfattes som Naturnavn. I saa Fald enten Ordet Bræmme, ænyda. bremme, mnty. brem(e) „Rand", med Henblik paa Beliggenheden i Sognets Udkant, eller ænyda. breme, brime „tornet Vækst", i Aflydsforhold til Brombær; om Labialiseringen jfr. bh. Brøms „Brems" (Esp Indl 38).

Brøddegaard (4. Sg) [*brødəgœ·r, brødagœ·riŋ*]. K 1746—50 brode gd; 1750 (Afskr. Thaarups Bh V 93) i Brødden; Thurah Brøde(gd); DAtl, UrneNb

Brødegd; UrneJb Brøddegd; Bugge 1771 Bredegd; VSK Brødegd; Salchow 1813 Brøddegd; UK 1837 Brydegd; M 1844 Brødegd; Gst Brøddegd. — UrneNb: „Af en slem Vej ell. brydde i Skoven hen forbi Lynggd. Synd. paa". Bh. Brödda, „Vei ned ad en Bakke, en bakket Huulvei" (Esp).

Bøgeskoven, Hse [*(i·) bö·jəskawiŋ*]. FT 1801 (1ste og 2det) Bøyeskovs Huus, Bøyskovs Huus; Mansa 1851, Bull 1869 Bøgeskoven; Gst 1887 Bøgeskov; Gst, Trap[4], Postadr 1943 Bøgeskoven. — Naturnavnet Bøgeskov.

Dalbygaard (13. Sg) [*da·lbygœ·r*, før: *i· da·lby·*]. 1687 Deckner 1679—90, Skiftepr 1690 dalbye; K 1746—50 dall bye gd; Thurah Dalbye(gd); UrneNb Dalbyegd; UrneJb Dalbye Gd; VSK Dalby (13.—14. Sg); Salchow 1813, UK 1837 Dalbyegd; M 1844 Dalbygd; Gst Dalby Gd. — Ligger ved en lille Dal.

Dalehus, Hs [*da·lahü·z(əd)*]. FT 1801 Dahle Huuset (u. 8. Vg), Dahl Huuset; Postadr9 Dalehus; Th Dalehuset. — Ved Brommegd. Subst. el. maaske Slægtsnavnet Dal.

(Her?) **Dammegaardshus.** Skiftepr 1690 dammegaardshuuset. — Der kendes ingen Dam(me)gaard i Sognet.

Det søde Hjørne, Hs [*de sö·da jö·rnəd*]. — I Lindeskov. Vel Opkaldelse efter en Restauration af samme Navn i Rønne (R).

Døndalegaard (7. Sg) [*døndalagœ·r; pœ· dønda·la; dyŋda·lagœr, i· dyŋda·liŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Dynddale Gd; Thurah Dynddale (Gd); UrneNb Dyngdalegd; Bugge 1771 Dyndal; UrneJb Dyndale Gd; VSK, Salchow 1813 Dyndalegd; M 1844 Dyndalgd; Guide 1886 Dynddalegd; Gst Døndale Gd. — Af Naturnavnet Døndal.

Døndalshus. FT 1801 Dynedals Huuset (u. 7. Vg).

Fiskerhus. FT 1801 Fiskere Huuset (u. 18. Sg). — Da Huset næppe kan have ligget ude ved Kysten, er Forleddet snarest Slægtsnavnet el. et Tilnavn.

Fiskerhytten, Hs [*feskarahy·tan*]. — I Lindeskov. Muligvis Appellativ, da der endnu bor Fiskere her (R).

Fløjlegaard (18. Sg) [*flåjlagœ·r, flå·ɭagœ·riŋ*]. K 1746—50 Fløyls gd; UrneNb, UrneJb Fløylegd; Bugge 1771 Fløylsgd; VSK Fløjlegd; Salchow 1813 Fløylegd; M 1844 Fløilegd; Gst Fløjlegd. — Formodentlig Subst. Fløjl, maaske brugt som Slægtsnavn.

Fløjlehus. FT 1801 Fløyelle Huuset (u. 5. Sg). — Ikke ved Fløjlegd, men formodentlig med samme Forled.

Gadegaard (3. Vg). Salchow 1813 Gadegd. — Andet Navn paa Pellegd. Gade, se Indl.

Gildesgaard, Nørre- (10. Sg) [*nårə ɡiləsgœ·r*]. K 1746—50 gildes-gd; UrneNb Gildesgd; UrneJb Gildes Gd; VSK, Salchow 1813 Gildesgd. — UrneNb: „fordi derved skal ligge Gildes Valden strax Nordvest, og i bundens Gaards Lade holtes Gildet for Jordens brug". Gd er nedlagt omkr. 1800; paa UK 1837 ses Tomten N. for 11. Sg.

Gildesgaard, Søndre- (11. Sg). Thurah Gildes(gd); UrneNb (Gildesgd) ell. Pilengd, er rigtigst; Bugge 1771, UK 1837, Mansa 1851 Gildesgd; M 1844 Søndre Gildesgd.

Graahus, Hs (7. VgPc) [*grœ·hü·zəd*]. FT 1801 Graae Huuset; Th, Guide 1945 Graahuset. — Adj. graa eller et Slægts- el. Tilnavn.

Gudmingegaard (19. Sg) [*gøminŋagœ·riŋ*]. 1689 Deckner 1679—90 Gudminge; Jb 1691 Gudminge; Jb 1696 Gudminge; K 1746—50 Gudminge-gd; Thurah Gudminge(gd); UrneNb Gudmingegd; UrneJb Gudminge Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Gudmingegd. — Tilhørte ifl. Jb 1625 Morten Gudmandßen og 1645 Hans Gudman (K. Kure), vel oprindl. et *Gudmandegaard. Jfr. Gunnar Knudsen, Gudminger, i Danske Studier 1917 p. 95—96.

Guldsmedehus. FT 1801 Guldsmedde Huuset (u. 16. Sg).

Hallegaard, Lille- (9. Vg) [*liɭa ˈha·ɭagœ·r*]. UrneNb Lille Hallegd; DAtl Hallegd; UrneJb Lille Hallegd; VSK Lille Haldegd; Salchow 1813 Lille Hallegd; M 1844 Hallegd; Gst Lle Hallegd. — Hald, se Indl.

Hallegaard, Store- (7. Vg) [*sto·ra ˈha·ɭagœ·r*]. Skiftepr 1691 hallegd; K 1746—50 halle gd; Thurah Halle(gd); UrneNb, UrneJb Hallegd; VSK Store Haldegd; Salchow 1813 Hallegd; UK 1837, M 1844 St. Hallegd. —

Gd. lagt sammen med 16. Sg. UrneJb bemærker: „Iblant kaldes den fore paa Stælet"; formodentlig har den ligget ubebygget hen siden en Brand 1736, som nævnes i UrneNb. Hald, se Indl.

Helligdomsgaard (4. Vg) [*hælidâmsgœ·riŋ*]. LR 1580 Helligdommit; Smørskyld 1624 Helligdom; Jb 1661 helligdomen; Jb 1662, Jb 1664 Hellig Dommen; K 1746—50 helligdoms gd; UrneNb Helligdomsgd; UrneJb Helligdoms Gd; Salchow 1813 Helligdomsgd; M 1844 Helligedamsgd; Gst Helligdomsgd. — Gaarden tilhørte oprindl. Rø Kirke; Navnet stammer sikkert fra Helligkilden i Strandbredden og et ovenfor liggende Kapel, Hellig Trefoldigheds Kapel, hvoraf Rester er fremdraget i 19. Aarh., jfr. BhS VIII 132. Kapellet laa c. 130 m N.Ø. for Gd.

Hullegaard (1. Sg) [*hâlagœ·r(iŋ)*]. Komm 1738 Hollegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Hulle Gd; Thurah Hulle(gd); Bugge 1771 Hullegd; UrneNb Hulle (ell. Halle: overstreget) gd; UrneJb Hullegd (Hollegd); VSK, Salchow 1813, UK 1837 Hullegd; M 1844 Hulegd; Gst Hullegd. — UrneNb forklarer Navnet af, at Gd. „ligg. i en Siide", d. v. s. i en lille Dal (Esp u. Sid). Navnet kendt fra 1676 (Z).

Hyldegaard (14. Sg). UrneJb Lillegd, somme kalde den Hyldegd, men hint er rigtigst. — Jfr. 17. Sg, der ogsaa undertiden kaldes Hyldegd.

Hyldegaard (17. Sg). K 1746—50 hyldegd; Thurah Hylde(gd); UrneNb Hyllegd (ell. Hylleragd, overstreget), andre kald(e) d(en) Bondegd, og er nok rigtigst; DAtl Hyldegd; Bugge 1771 Ryldegd; UrneJb Bondegd ell. Hyllegd. — Trænavnet Hyld.

Jydeskærhus. Postadr9 Jydeskærhuset; Bh. Vejv. 1944 Jydeskæret. — Naturnavnet Jydeskær.

Kaffemøllen, Hs [*kafømølan*]. — I Lindeskov. Øgenavn.

Kantorlængen [*ka·ntaralœŋan*]. VSK, 1824 BhS XVI 70, Bull 1869 Kanterlængen. — Paa VSK Orig betegnet som 10. Vg og afsat tæt V. for 5. Vg Kirkebo, der paa samme Kort betegnes som 11. Vg. Paa det trykte VSK er Navnet anbragt baade ved Røsted og i Bøgeskoven, og derfra er det vel taget baade i Rejsebeskrivelsen 1824 og paa Bull 1869. I Opt. 1945 Navn paa fsv. Hus ved Røsted. Maaske Forveksling med 10. Vg Kantorlængen i Ø.-Larsker S., 671 (s. d.).

Kildesgaard (9. Sg) [*ɬiləsgœ·r*]. UrneNb Kildesgd; UrneJb Kildes Gd; VSK Kildegd; Salchow 1813, UK 1837 Kildesgd; M 1844 Kildegd; Gst Kildesgd. — Er et oprindl. Kirkebo og betegnes paa K 1746—50, hos Thurah o. fl. St. kun som Kirkebo. Subst. Kilde, bh. *ɬila* (Esp Indl 26).

Kildevadshuse, Hse [*ɬiləva·shü·zən*]. Th Kildevads Huse. — Ved Degnegd og Spælinge Mose. Af et ikke overleveret Naturnavn Kildevad.

Kirkebo (5. Vg) [*ɬœrkəbo·gœ·r*; (*pœ·*) *ɬœrkəbo·(əd)*]. Jb 1662, Jb 1664 Kircheboet; DAtl, VSK, Salchow 1813 Kirkeboe; Gst Kirkebo. — Lb 1569 nævner 3 Kirkeboer og et Kapelbo i Sognet.

Kirkeby, Hse. Postadr 1909, Postadr 1943 Kirkeby (Hse). — Snarest Bebyggelsen langs Landevejen S. for Kirken og Røbro, identisk med Sladderby; jfr. de samme to Navne i Rutsker S., 662.

Klintehus. FT 1801 Klinte Huuset (u. 7. Vg).

Klinthus [*kliŋthü·zəd*]. FT 1801 Klindt Huuset (u. 17. Sg). — Ved Brommegd (jfr. Naturnavnet Klintene ndfr.); kaldes nu Munkerup. Klint, se Indl.

Klippegaard, Gd [*kløpəgœ·r*]. FT 1801 Klippehuuset (u. 4. Sg). — Ejendom ved nogle Klippeskrænter i Skoven Krakken.

Knægtehjemmet (3. Vg) [*kna·jtajeməd*]. — Andet Navn paa Pellegaard.

Koknægtehjemmet (3. Vg) [*ko·kna·jtajeməd*]. — Andet Navn paa Pellegaard.

Korpenland, Hse [*kârpənlan*]. — 3 Huse N. for Brommegd. Skal have Navn efter en Mand med Tilnavnet (Slægtsnavnet?) Korp.

Krakkedal, Gd [*krakoˈda·l, krakəˈda·l*]. Postadr9 Krakodal; Gst Krakkedal. — Ejeren og Folk paa Egnen siger og skriver Krakkodal (ifl. Guide 1945). Samme Form i Krakkedal i Klemensker S., 661. Vel opr. Slægtsnavnet Krakow, senere omtydet til Subst. Krak (se Indl.).

Krakkegaard (14. Sg) [*krakagœ·riŋ*]. 1/7 1574 Hüb 443 Krackgd; Salchow

1813, UK 1837 Krakkegd; M 1844 Knakkegd; Mansa 1851, Gst Krakkegd. — Bh. Krak „Krat", her dog snarere et Slægtsnavn, idet Gd i 1737 fæstedes af Joen Andersen Krack (Z), og Sammensætningsvokalen a tyder ogsaa mest paa, at der foreligger et Slægtsnavn.

Krakken, Hse [*krakiŋ*]. Trap[4], Postadr 1943 Krakken (Hse). — Ejendomme i Skoven Krakken. Krak, se Indl.

Krogegaard (21. Sg) [*krå·ggœ·r*]. Skovskønning 1746 Kraage gd; K 1746—50 kroge gd; Thurah Kroge(gd); UrneNb Krogegd; Bugge 1771 Kroge Gd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, UK 1837 Kroggd; M 1844 Kraaggegd; Gst Krogegd. — UrneNb forklarer Navnet af, at Gd „ligg. op i en Krog tæt ved Lyngd".

Kælderengehus [*kœlaracœŋahu·zəd*]. — V. for Dalby. Naturnavnet Kældereng.

Køgehus, Gd [*kö·jəhu·zəd*]. FT 1801 Kiøge Huuset (u. 23. Sg); VSK, Guide 1886 Kiøge; Gst 1887 Køge; Postadr 1897, Gst 1916 Kjøgehus; Postadr9, Guide 1945 Køgehus. — Snarest Opkaldelse efter Købstaden Køge, der paa Bh. udtales [*kö·jə*] (Esp Till u. Kjäja), næppe et gammelt Navn af samme (uvisse) Oprindelse (jfr. Sv. Aakjær i Turistforen. Aarb. 1926 p. 132).

Kølleregaard (2. Sg) [*kølaragœ·riŋ*]. K 1746—50 køllere gd; Thurah Kiøllere(gd); Bugge 1771 Kollegd; UrneNb Aristgd ell. Aretsgd ell. Kiøllere-gd; det første er ældst; UrneJb Kiøllere Gd; VSK Kiøllergd; Salchow 1813 Kjølleregd; M 1844 Kiøllergd; Gst Kjøllergd. — Slægtsnavnet Køller; som Ejer nævnes i Jb 1686 og 1689 Jep Kiøller, Jb 1719 Hans Kiøller, Kendelsesprot 1741 Per Hansen Kiøller, FT 1801 Hans Hansen Kiøller og 1802 (Z) Svend Hansen Kjøller.

Ledhus. FT 1801 Leed Huuset (u. 25. Sg). — Subst. Led „Markled", her maaske Led til Højlyngen.

Lillegaard (14. Sg). UrneNb Lulle Gd; UrneJb Lillegd, somme kalde den Hyldegd, men hint er rigtigst.

Lindeskov, Hse [*liŋəskawshu·zən, i· liŋəskawiŋ*]. 1735 (Afskr. i Komm 1738) udbyggeren ... paa en stæd kaldet Lunde-Skoven; FT 1801 Lindeskovs Huuset; Salchow 1813 en Deel Husmænd, som boe paa den saakaldte Lindeskovs Grund; Mansa 1851, Bull 1869 Lindeskov Hse; Postadr 1869 Lindeskóvhuse; BhLdejd 1876 Lindeskoven; Gst 1887 Lindeskov Hse; Trap[4] Lindeskoven; Gst, Postadr 1943 Lindeskov; BhFisk 1933 p. 9 Huzen i Linjeskauinj. — Naturnavnet Lindeskov.

Lindholm (6. Vg) [*liŋhålm; liŋhålmsgœ·r*]. 1615 (Jb 1687) lindholms gd, lindholmbs gd; 1651 (Jb 1687) lindholmb; 1743 Udm 1775—1822 Lindholmsgd; K 1746—50 Lind-holm; UrneNb Lindholmsgd; DAtl Lindholm; UrneJb Lindholms Gd; VSK Lindholm, Salchow 1813 Lindholmsgd; M 1844, Gst Lindholm. — UrneNb bemærker, at Grunden til denne Gd skal være i gl. Tid opbrukket af Lindeskoven og i Beg. ikkun været et Udbyg.hus, samt at den svarer 12 Td. Kul i Skat.

Lindholmshus. FT 1801 Lindholms Huuset (u. 6. Vg).

Lundehus, Hs [*loŋahu·zəd, loŋalyɟəhu·z(əd)*]. SkovK 1919, SkovK 1934, Guide 1945 Lundehus. — Nu Skovløberhus i Rø Plantage N. for Lundeløkke (se u. Klemensker S., 661), tidligere Lyngejendom midt i denne.

Lyngen, Gde og Hse. Guide 1945 Lyngen. — Bebyggelsen N. for Rø Plantage. Lyng, se Indl.

Lynggaard (5. Sg) [*løŋgœ·riŋ*]. K 1746—50 Lyng gd; Thurah Lyng(gd); DAtl, UrneNb Lynggd; Bugge 1771 Lyngegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, UK 1837 Lynggd; M 1844 Lyngd; Gst Lynggd. — Ligger ligesom Lynggd i Olsker S. i Nærheden af Højlyngen.

Lynghus. FT 1801 Lyng Huuset (u. 20. og 21. Sg).

Lysteregaard (3. Vg) [*ly·staragœ·r*]. Ipsen K 1839 Lystregd. — Slægtsn. Lyster. Gd tilhørte 1761 Lars Hansen Lyster og 1813 Hans Larsen Lyster (K. Kure).

Løgnstøberiet, Hs [*låjnstö·vəriəd*]. — Øgenavn til Hus i Lindeskoven. Jfr. det bh. Udtryk: stöva Loin „støbe Løgn, ɔ: lyve" (Esp 488).

Løkkegaard (27. Sg) [*lyɟəgœ·r*]. K 1746—50 Lykke gd; Thurah Lykke-

(gd); UrneNb Lykkegd; Bugge 1771 Lykesgd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lykkegd. — Gaarden skal være nævnt allerede 1673 (Z). UrneNb bemærker: „Skal være af K. Lyng indlagt eller indlukket". Ved K. Lyng forstaas sikkert Kongens Lyng, d. v. s. Højlyngen. Og der findes flere Steder i andre Sogne Løkkegaarde, som støder op til Højlyngen. Løkke, se Indl.

Løkkehus. FT 1801 Lykke Huuset (u. 22. Sg).

Maegaard (25. Sg) [*ma·gœ·r(iŋ)*]. Ipsen K 1839 Magd; Guide 1886, Gst, Postadr 1943 Maegd. — Made, se Indl.

Markeregaard (4. Sg). K. Kure Marcheregd. — Tilhørte fra 1884 Jørgen P. Marcher (K. Kure).

Markusgaard (4. Sg). K. Kure Marchusegd. — Tilhørte Markus Hansen, død 1695, og Marcus Marcussen, død 1720 (K. Kure).

Mortingegaard (9. Vg) [*mœ·rtiŋagœ·r*]. Guide 1886 Mortingegd eller Lille Hallegd; Guide 1945 Mortingegd. — Guide 1945 oplyser, at en tidl. Ejer hed Morting, den bh. Form af Mandsnavnet Morten. Gd tilhørte 1744 Lars Mortensen (K. Kure). Jfr. Mortensknald i Gudhjem [*mœ·rtiŋakna·ln*].

Mosehus. FT 1801 Mose Huuset (u. 24. Sg).

Munkerup, Gd (17. SgPc) [*moŋkəråp*]. Postadr9, Th, Postadr 1946, Guide 1945 Munkerup. — Nyere Navn til Klinthuset ved Brommegd; Ejeren hedder ifl. Opt. 1945 Munk, hans tidl. Gd Munkegd. Se Indl. u. Torp.

Myrstribehus [*my·rastri·vəhu·zəd*]. SkovK 1904, Guide 1914, Gst Myrstribehus; Th Myrestribehuset. — Skovløberhus i Rø Plantage. Naturnavnet Myrstriben.

Møllebækshus. FT 1801 Mølle Bæks Huuset (u. 3. Sg). — Naturnavnet Møllebæk.

Møllegaard (3. Sg) [*mølagœ·r*]. K 1746—50 mølle-gd; Thurah Mølle(gd); DAtl, UrneNb, UrneJb, VSK (om 5. Sg), Salchow 1813, M 1844, Gst Møllegd. — UrneNb bemærker, at der i gl. Tid har været 3 Vandmøller ved Aaen (ɔ: Døndaleaaen), men nu ingen. Paa K 1746—50 er afsat en Vandmølle.

Møllehus. FT 1801 Mølle Huuset (u. 8. Sg).

Nordlyset, Hs [*no·rly·zəd*]. — I Lindeskov. Navnet kan tænkes at hentyde til, at Beboerne sad længe oppe om Aftenen.

Nøppehus, Hs [*nøpahu·zəd*]. C. 1870 (Th) Nøppehuset. — Ø. for Fløjlegd. Navnet, der nu er gaaet af Brug, skal hentyde til en Beboer, Nøppe Niels, som brugte en ejendommelig Glose („nøppe") ved hvert andet Ord (Opt. 1945), vel Adv. næppe.

Nørregaard, Nørre- og **Sønder-** (6. og 26. Sg) [*nårəgœ·rana*]. 1735 (Komm 1738) de 2de saa kaldede Norregde; K 1746—50 nøre-gd, nørre-gd; Thurah Nørre(gd); UrneNb Nørregd, Norregd; UrneJb, Salchow 1813 Nørregd; M 1844 Nordre-, Søndre Nørregd; Gst Nørregaarde.

Nørremølle, Ml. Mansa 1851 Nord. M; Bull 1869 Nørre M. — Den nuværende Stenby Ml.; ved Midten af 19. Aarh. stod der en Søndre Mølle S.Ø. for Stenby.

Offergaard (12. Sg) [*åfəgœ·riŋ, åfərgœ·riŋ*; R: ogsaa *åfəragœ·r(iŋ.)*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Offe Gd; Thurah Offe(gd); UrneNb, UrneJb Offegd; Bugge 1771 Ottegd; Salchow 1813 Offegd; UK 1837, M 1844, Gst Offergd. — Mandsn. Offe, en Sideform til Uffe. Omtydningen til Offergd skyldes, at Navnet er opfattet som sammensat med Subst. Offer, bh. [*åfər*].

Paa Stælen (7. Vg). UrneJb Hallegd. Iblant kaldes den fore paa Stælet; J. Jansen, Tegninger af de paa Landet Bh. værende Runestene 1819 paa Stellen. — Betegnelse for Store-Hallegd, der efter en Brand 1736 henlaa uden Bygninger.

Pellegaard (3. Vg) [*pælagœ·r*]. UrneNb, UrneJb Pællegd; VSK Pælegd, M 1844 Pallegd; Gst Pælegd; Postadr 1943 Pellegd. — Mandsnavnet Pelle.

Pilegaard (10. og 11. Sg) [*pi·lagœ·riŋ*]. UrneNb (Gildesgd) ell. Pilengd, er rigtigst; UrneJb Pile Gd; VSK, Salchow 1813, Gst Pilegaard. — Trænavnet Pil.

Proprietærgaarden, Hs [*pråpiˈtæ·rgœ·riŋ*]. — I Lindeskov. Ironisk Navn.

Præstelod, Hs [*præ·stalådiŋ*]. Guide 1914 Præstelodshus; Gst Præstelod Hs; Th Præstelodshuse, Præstehuset. — I Bøgeskoven.

Puggegaard (20. Sg) [*pøgagœ·riŋ*]. K 1746—50 Pugge-gd; Thurah Pugge-(gd); UrneNb Puggegd, NB. Backegd, det andet Navn skulde udslettes; Bugge 1771 Higgegd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Puggegd. — Slægtsnavnet Pugge; Gd tilhørte 1668 og 1679 Lars Hansen Pugge (Z). Navnet maa ifl. Udtaleformen svare til et glt. *pūkr eller *pūki, oldn. púki „Trold".

Pythus [*py·thù·zəd*]. — Ved Rø Plantage; efter en Beboer [*py·təto·rsən*] (Opt. 1945), af Subst. bh. Pyta, f. „Høne" (Esp).

Raagelundsgaard (8. Sg) [*rå·galoŋ*]. K 1746—50 Raage Lunds gd; Thurah Raagelunds(gd); DAtl, UrneNb Raagelundsgd; Bugge 1771 Raagelund; UrneJb Raagelunds Gd; Salchow 1813, UK 1837 Raagelundsgd; M 1844 Raagelund Gd; Gst Raagelund Gd. — Fuglenavnet Raage, bh. [*rå·g*] (Esp Indl 63).

Rendeledshus. FT 1801 Rendeleeds Huuset (u. 17. Sg). — Et Appellativ Rendeled er ukendt. Forleddet kan være Subst. Rende el. Vb. rende.

Rævelyst, Hs [*rœ·waløst*]. — Øgenavn til Hus i Lindeskov.

Røbro, Hse [*rö·ˈbro·*]. Rønne Skiftepr 1739 Anders Olsen ved Røebroe; Gst, Trap[4], Postadr 1943 Røbro.

Røsted, Fiskerleje [*rö·sta·*]. Ravn 1671 Røsted; Resen p. 31 Røested, Røe-Sted; Skiftepr 1690 Røsta, Røstad; K 17. Aarh. Røstedt; 1743 i Udm 1775—1822, Skovskønning 1745 Røestad; K 1746—50 Røestæd; Thurah Røe Stæd; DAtl Røestæd; K 1778, Falenkamp 1783 Røestad; FT 1801 Rødsted Huuset (u. 27. Sg); Skougaard 1804 Fiskerleyet Røstad; Mansa 1851, Bull 1869, Gst Røstad; Trap[4] Røsted (Røsta); Teinnæs Röstå; BhFisk 1933 p. 9 Røstahuzed. — Sognenavnet Rø og Sted, se Indl.

Sadleregaard (5. Vg). UrneNb Et Kirkeboe Saleregd; UrneJb Saleregd, et Kirkeboe. — UrneNb tilføjer: af en gl. Salmager fordum. Jb 1691 nævner som Ejer Jens Sademager, Jb 1689 og 1696 Jens Sadelmager. Formen hos Urne viser, at Forleddet maa være Sadlere, ænyda., mnty. sadeler „Sadelmager".

Sildepinen, Hs [*si·ɭapi·nan*]. — Øgenavn til Hus i Lindeskov. Fiskenavnet Sild; maaske Sted, hvor man har levet af Sild. Jfr. Sildepressen i Ø.-Marie S.

Skæggehullet, Hs [*/æɟahåləd*]. — Øgenavn til Hus i Lindeskov. Opkaldelse efter en i sin Tid kendt Beværtning i Rønne (R). Jfr. Det søde Hjørne ovfr.

Skærpingegaard (22. Sg) [*/æ·rpiŋa*]. 1675 (Z) Skerpinge; 1681 Deckner 1679—90 Scherpinge; 1689 Deckner 1679—90 Schierpinge; Jb 1691 Skierping; Fæstepr 1691 Schierpinge; Jb 1696 Skierpinge; K 1746—50 Skiærpinde gd; Thurah Skiærpinde(gd); UrneNb Skiærpindegd; Bugge 1771 Skiærpind; UrneJb Schierpinge el. Skiærpinde Gd; VSK Skieppinge; Salchow 1813 Schiærpindegd; UK 1837 Skjærpinggd; M 1844 Skieppingegd; Mansa 1851 Skjærpinggd; Gst Skærpinge Gd. — Se Naturnavnet Skærpinge i Rutsker S., 662.

Sladderby, Hse [*sladərbö·ŋ*]. — Bebyggelsen mellem Røbro og Degnegd. Jfr. Sladderby i Rutsker S., 662.

Slettehus. FT 1801 Slette Huuset (u. 4. Sg). — Se Naturnavnet Slet ndfr. samt Indl.

Smedegaard (15. Sg) [*smedagœ·r*]. K 1746—50 Smidde gd; Thurah Smidde(gd); UrneNb, UrneJb Smidde Gd; Bugge 1771, VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844, Gst Smedegd. — Slægtsnavnet Smed; Gd. tilhørte ifl. Jb 1606 Peder Smidtt.

Smedehus. FT 1801 Smedde Huuset (u. 16. Sg). — Har vel Navn af Smedegd.

Spælingegaard (2. Vg) [*spæ·liŋagœ·r*]. Jb 1664 Spelling; Skiftepr 1690 i Spedlinge; Skifte 17/6 1700 (Z) Spellinge; K 1746—50 Spælling Gd; Thurah Spælling(gd); UrneNb Spælingegd ell. i Spælen; Bugge 1771 Spælling; UrneJb Spælinge el. Spælen; VSK Spæling; Salchow 1813 Spællingegd; M 1844 Spælingegd; Mansa 1851 Spælinggd; Gst Spæling Gd. — Navnet Spælinge forekommer tidligst i Forbindelsen Spælinge Mølle, s. d. Brugen

af Præposition tyder paa et oprindl. Naturnavn, og naar der tillige optræder et Slægtsnavn (ifl. Jb 1661 ejedes Gaarden af Anders Laurßen Spelling), er dette uden Tvivl det sekundære. Se Naturnavnet Spælinge Mose.

Spælingehus [*spæ·liŋəhu·zəd*]. FT 1801 Spællinge Huuset (u. 25. Sg og 2. Vg); Gst 1887 Speling Hs; Gst Spæling Hs.

Spælinge Mølle, Vml. [*spæ·liŋə mø·lə*]. 1485 (1494) Spalingz mølle; LR 1585 Spillinge mølle y røø sogen; Jb 1598 Spillingmølle; LR 1602 Spilling Møll; LR 1610 Spillingge mølle; Jb 1625 Spilling mølle; Jb Regnsk 1661 Spedlinge Møelle (øde), Spædlinge Mølle. — Se Naturnavnet Spælinge Mose.

Stammershalle, Hse [*stamərsˈha·lə*]. FT 1801 Stammeshal Huuset, Stammershal Huuset (u. 1. Sg); Guide 1886, Postadr 1890 Stammershalle Hse; Gst 1887 Stammershalde Hse; Trap[4] Stammershald (Hse); Gst, Postadr 1943 Stammershalle. — Naturnavnet Stammershalle.

Stangegaard (14. Sg?). VSK Orig Stangegd; VSK Sangegd. — Slægtsnavnet Stange.

Stenby (23.—24. Sg) [*ˈste·nbyˈgœ·ra; vœstre-, ö·strə ste·nby·*]. LR 1607 Steinßbye; K 1746—50 Steen-Bye-Gde (23.—25. Sg); UrneNb Stenbye (23. Sg), J Steenbye (24. Sg), Steenbyegd (25. Sg); DAtl Stenbyegd (23.—25. Sg); Bugge 1771 Steenby Gde (23.—25. Sg); UrneJb Stenbye (23.—25. Sg); VSK Steenby (24.—26. Sg); Salchow 1813 Steensbye (23.—25. Sg); M 1844 Steenly (23. Sg), Steenby (24.—25. Sg); Gst Stenby (23.—24. Sg). — UrneNb siger, at der findes „En heel Haaben Sten Klipp. tæt omkring".

Stenby Mølle [*ste·nby·mø·lan*]. Guide 1914, Gst Stenby Ml. — Vejrmølle N. for Stenby; kaldes ogsaa Nørremølle.

Stenløkkehus. FT 1801 Steenlykke Huuset (u. 2. Sg).

Stoltenborg, Hs [*stœ·ltənbɔr*]. — Øgenavn til Hus i Lindeskov. Trods den afvigende Udtale er Forleddet vel Adj. stolt, bh. [*ståltər*]. Om Navne af denne Type se Indl. u. Borg.

Svinemyrhus. FT 1801 Sviine Myre Huuset (u. 4. Sg). — Naturnavnet Svinemyr.

Søndermølle, fsv. Ml. Mansa 1851 Sønd. M; Postadr 1869 Søndre Ml. — Vejrmølle, der stod mellem Rødbro og Degnegd.

Trommerekrog, Hse [*i· trå·marəkrå·giŋ*]. Postadr 1897, Postadr 1943 Trommerekrogen. — Naturnavnet Trommerekrog.

Truedgaard (8. Sg). UrneNb Raagelundsgd, er rigtigst, ell. Trouede gd, af en forhen beb. Navnl. Troue, i. e. Truede; UrneJb Raagelunds Gd, eller fordum Trouedegd af en Beb. navnl. Troued ɔ: Trued. — Mandsn. Trued, glda. Thrugot.

Tuehus, Hs [*tawəhu·zəd*]. FT 1801 Tue Huuset, 2det Tue Huus. — I Bøgeskoven; Subst. Tue, bh. [*tawə*], f. (Esp Indl 16).

Tyreknægtegaard (3. Vg) [*ky·rakna·jtagœ·riŋ*]. — Andet Navn paa Pellegd. Jfr. Koknægtehjemmet.

Tyskegaard (16. Sg og 7. Sg) [*ty·skagœ·riŋ*]. K 1746—50 Tydske gd; Thurah Tydske(gd); UrneNb, Bagge 1771 Tydskegd; UrneJb Tydske Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Tydskegd; Postadr 1943 Tyskegd. — Subst. *ty·sk* „Tysker" (Esp), her brugt som Slægtsnavn; som Ejer af Gd nævnes 1670 Hans Tysk (Z).

Vassebæk, Gd (16. SgPc). Postadr 1883, BhLdejd 1892 og 1899, Postadr9 Vasabæk; Th Vassebæk, Vasabæk; Guide 1945 Vasebæk. — Naturnavnet Vassebæk.

Vieshus, fsv. Hs [*vi·əshu·zəd*]. — Mellem Rødbro og Stenby; jfr. Vieshullet ndfr. u. Naturnavne. Subst. bh. Vie, n. „Bevoksning med lave Pilebuske" (nu vist kun i Stednavne) (R).

Vædderhul, fsv. Hus [*væ·rahåləd*]. — Andet Navn paa Vieshus ovfr.; Navnet skal hentyde til, at en Beboer af Huset engang stjal en Vædder (Opt. 1945).

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Aahave, Aahus, Aaløkke, Akselhøj, Bangsbo (9. SgPc), Birkelund, Birkely (21. SgPc), Bøgehus, Bøgely, Dalshøj, Egebo, Egelund, Egely, Ellasminde, Elverhøjskro, Engvang, Fædresminde, Granly (19. Sg Lynglod), Grønnevang (21.

SgPc), Grønvang, Hjemly (26. SgPc), Hyrdensminde (9. SgPc), Højager, Højvang (16. SgPc), Karensminde (11. SgPc), Kildevang (Degnegd Fortov), Klippely (4. SgPc), Landlyst, Lillebo (20. SgPc), Lindelund, Lundsminde, Lykkesminde, Lyngdal (1. Sg Lynglod), Marensminde, Nordhus, Nygaard, Nyvang, Pilevang, Rosenlund (1. VgPc), Rosvang, Sivertshus, Sivertshøj, Skovholm (8. SgPc), Skovlund, Skovly (18. SgPc, 3. Sg Lynglod), Skovshøj, Skovsminde, Solbakke (20. SgPc), Solhjem (21. SgPc), Solvang, Stenshøj, Strandly, Søvang, Vestervang, Virkelyst.

NATURNAVNE.

Aaseeng. Lb 1569 Aasse engenn. — Aas, se Indl.

Adamsløkke [*a·damslyɣa*]. — Til Møllegd. Mandsn. Adam.

Akselbærhøj [*aksəlbœ·rahå·ŋ*]. — Ved Løkkegd. Subst. Akselbær(træ), det bh. Navn paa Sorbus scandica.

Alterlysene [*altərly·zən*]. — Klippeformation med to høje lyslignende Stensøjler, hvoraf den ene nu er nedfalden; sa. Klippeparti som Lysеklippen (R).

Amtmandsstenen [*amtma·ŋa-, ampma·ŋaste·niŋ*]. Ipsen 1866, Trap², Gst Amtmandsstenen. — Klippeparti i Døndale, tidl. kaldt Kongestenen.

Anemonestien. Th Anemonestien. — Ved Stammershalle; nyere Turistnavn.

Askeløkke [*askəlyɣan*]. — Til Baadstedgd. || **Askeren** [*askəre·n*]. — I Aspesager N. for Tyskegd. || **Askerne.** Lb 1569 norden Askerne. — Trænavnet Ask.

Asperne [*asparna*]. Lb 1569 hoss Aspernne. — I Lb under Præstegaarden, i Opt. 1945 Navn paa en nu ryddet Skov ved Maegd. Trænavnet Asp. || **Aspesager** [*aspəsa·gər*]. — Opt. 1945 ved Maegd og ved Tyskegd. Af et Kollektiv Aspe, n. „Aspelund".

Baadsted Å. Panum 1830 p. 18 Baadsted-Aaen. — Identisk med Møllebæk. || **Baadsted Bakke.** Guide 1886 Baasted Bakke; Gst 1887 Bosted Bakke; Gst Baadsted Bakke; Vejfort 1942 Baadstad Bakke. || **Baadsted Bæk** [*bœ·stɑbœɣiŋ*]. Salchow 1813 Baadstadbeck. — Ubetydelig, nu fsv. Bæk m. Udspring ved Baadstedgd. || **Baadsted Havn** [*bœ·staha·wn(arna)*]. UK 1837 Baaste Havn; Mansa 1851 Baastad Havn; Bull 1869 Baadestade Havn; Guide 1886 Nordre og Søndre Baastedhavn; Vejfort 1942 Baadstadhavn. — Anlægsplads(er). || **Baadsted Odde.** K 1744 Bostads Odden. — Fiskerlejet Baadsted.

Baggeaa [*bagæ·n*]. K 1744 Baggebeck; K c. 1760 Baggebek; Falenkamp 1783 Møllebek (Piberebekken) eller Baggebek. — (Nedre Del af) Møllebæk. || **Baggeløkke.** Skovskønning 1741 Baggeløchen (Lidet Skou af Birch); Skovskønning 1745 Bagge Løchen. || **Baggeskærene** [*baga/æ·rən*]. || **Baggeslette** [*bagaslætən*]. || **Baggevig** [*bagavæ·jən*]. — Lokaliteter ved Baadsted; se Bebyggelsesnavnet Baggehus.

Bakkekrog [*bakakrå·giŋ*]. — Areal S. for Maegd og Stenby.

Banestykke [*ba·nəstyɣəd*]. — Areal v. Stammershalle. Subst. bh. Bane, m. om Plads, hvor Sildegarn (Manser) bredes ud og tørres (Esp u. Majnsa, p. 217). Man skulde vente Udtalen [*ba·na-*].

Bavnebæk. Th Baunebækken. — Ved Stammershalle, andet Navn paa Blaakilde Bæk. || **Bavnehøj** [*ty·skagæ·rs bå̀ŋnəhåj*]. K 1746—50 baune; VSK Baunhøj; Lund c. 1820 Baunehøy; Gst 1887 Bavnhøj (2 Steder); Gst Bavnehøj. — Fsv. Gravhøj N.V. for Kirken og Gravhøj ved Tyskegd (kun Gst og Opt. 1945). || **Bavneklippe** [*bå̀ŋnəkløpan*]. Th Bauneklippe. — Ifl. Opt. 1945 nordligste Pynt ved Stammershalle. || **Bavnestykke** [*bå̀ŋnəstyɣəd*]. — Mark ved den første af de anf. Bavnehøje.

Birkekrog [*bårɣəkrå·giŋ*]. — Areal ved Baadstedgd. || **Birkeløkke** [*bårɣəlyɣa*]. — Areal ved Møllegd. Vist Omdannelse af Birkesløkke; der har ligget et Hus, hvis Ejer skal have heddet [*pæ·r bårɣəs*].

Blaakilde Bæk [*blœ·ɣiləbœɣiŋ*]. K c. 1700 Blodkilden; K 1746—50 blaae kilde-bek; Falenkamp 1783 Blaakildebek (Ellingebek); Salchow 1813 Blaae-

kildebeck, Blaakildebeck; Guide 1886 Blaakilde Bæk el. Kaas Bæk; Gst Blaakilde Bæk; AL 1912 [Blaakjijl(l)'abæjk]. — Kaldes ogsaa Bavnebæk, Hullebæk, Ole Lars Bæk og Ællingebæk. Formen Blodkilden tør ikke anses for at være den oprindelige, da K c. 1700 har mange forvanskede Navneformer. Vel det hyppigt forekommende Kildenavn Blaakilde, af Adj. blaa i Betydn. „mørk, sort".

Bobbeaa. Se Øster-Larsker Sogn. || **Bobbebrødde** [*båbabrødan*]. — Vejbakke ved den nye Bobbebro.

Bohnhave [*bo·naha·waŋ*]. — Delvis skovklædt Areal V. for Spælingegd, med Hus, hvor der tidligere boede Mænd ved Navn Bohn.

Bondemose [*bo·namåzaŋ*]. — Ved Bondegd. || **Bondeskov** [*bo·naskawiŋ*]. — Lyngareal v. Bondegd, ikke identisk med Skoven Gryet eller Bondegaardsskoven.

Borgedal, Nørre- og **Søndre-** [*bårada·liŋ, -da·lana*]. K 1744 Borre-Dalen; K 1746—50 Borre Dallen; VSK Nørre Borrdal, Søndre Borredal, Borre Dal; Salchow 1813 Nordre-, Søndre Borredal; UK 1818 Nørre-, Søndre Borge Dal; Mansa 1851 Nørre-, Sønder Borg Dal; Gst Nr, Sr Borgdal. — De to Dale løber N.V. og S.Ø. for Klippepartiet Borgen. || **Borgehoved** [*bårahawd*]. VSK Borre Hoved; Salchow 1813, IpsenK 1839, Guide 1886 Borrehoved; Gst 1887 Borghoved; Gst Borrehoved. — Den nordligste Del af Klippepartiet Borgen. || **Borgen** [*bårin, bårən, bårgən*]. Mansa 1851, INM 1877, Trap[2], Gst, SkovK 1904 Borgen. — Klippeparti i Rø Plantage med Spor af en Forsvarsvold (se Z i BhS XVIII 2). Udtalen er skriftpaavirket. || **Borghøj.** Lb 1569 hoss Borghøy, østen borghøy. — Næppe Borgen i Rø Plantage. Borg, se Indl.

Bossehals [*båsahalsiŋ*]. — Smal Lavning S. for Spælingegd, hen imod Stenby Ml.; en Møller her hed Boss (Opt. 1945).

Bredager, Nørre- [*dæŋ nårə bre·a·gəriŋ*]. — Ved Maegd.

Bregnedal. Th Bregnedalen. || **Bregnerende.** Th Bregnerenden. — Lokaliteter ved Stammershalle, sandsynligvis nyere Turistnavne.

Brillemyr. SkovK 1919 og 1934 Brillemyr. — 2 Smaasøer i sydl. Del af Rø Plantage, paa Gst og ældre Skovkort kaldt Damgaardsmyr(e). Sammenligningsnavn.

Broager [*bro·a·gər*]. — Mark til Løkkegd, ved Møllebæk; der er ingen Bro i Nærheden nu.

Bromme [(*i·*) *broma*, (*i·*) *bråma*, (*i·*) *bröma*; R (fra Ø.-Herred): *brømə*]. — Egnen omkring Brommegd. || Brommebrødden [*brâmøbrødan*]. — Bromme er antagelig et gammelt naturbetegnende Navn, tidligst overleveret i Brommegd, s. d.

Brunkynden [*brü·nkyŋan*]. — Mark til Pilegd. Efterleddet kan tænkes at være beslægtet med Vb. kynde „kundgøre, varsle", saa hele Navnet kan betyde „den, der viser el. varsler om Tørke (ved at blive brun og sveden)" (R).

Brændevig [*brænəvæ·jən*]. — Lille Vig mellem Døndale og Baadsted. Forleddet er vel Subst. Brænde „Brændeved", bh. [*brænə*], n. (R).

Brøddejord [*brødəjo·rn*]. — Til Møllegd; Arealet ligger ikke ved nogen Vejbakke, hvorfor Forleddet snarest er Vb. bh. brødda „brage Hør" (Esp); jfr. Brøddejord u. Klemensker S., 661.

Brønddal [*brå·nda·liŋ*]. — Tæt S. for Tyskegd. Subst. Brønd.

Bøgebakke [*bö·jəbakaŋ*]. — Skovklædt Bakke S. for Bondemose. Subst. Bøg, vel i den spec. bh. Betydning „Avnbøg". || **Bøgeskoven** [*bö·jəskawiŋ*]. Komm 1738 udi Bøge Skoven . . et Huus; Skovskønning 1745 Bøge Skouuen (Bøgekrat og Hassel); Falenkamp 1783 Bøge-Skov; UK 1818 Bøge Skoven; Panum 1830 p. 71 Bøgeskoven (Del af Udmarken). || Bøgeskovsmark. 1719 Komm 1722—24 4 Huse paa bøge sckofs Marchen; Spec 1761 Bøge-Skovs Mark; Vejfort 1942 Bøgeskovsudmarken. — Bøgeskoven er en tidligere Udmark ved Bobbeaa; Skoven var fsv. før 1784 (se BhS IX 18). Bøg betød tidl. altid Avnbøg, Hvidbøg, Carpinus Betulus, da alm. Bøg (Rødbøg, Fagus) før Plantningerne i Beg. af 19. Aarh. var yderst sjælden paa Øen (R).

Dalekrog [*da·lakrå·giŋ*]. — Mark til Døndalegd, et Hjørne mellem Døndal og en Sidedal til denne.

Damager [*dama·gər, damstyɫəd*]. — Mark til Fløjlegd, ved Gaardens Dam. || **Damgaardsmyr.** SkovK 1904, Guide 1914 Damgaardsmyr; Gst Damgaardsmyre. — Paa yngre SkovK kaldt Brillemyr. || **Damløkke** [*damlyɫan*]. — Marker ved Nørregde og Maegd, begge Steder ved Gaardens Dam. || **Dammestykke** [*damastyɫəd*]. — Mark ved Dammen S. for Bondegd.

Damperskær [*da·mparaſæ·rəd*]. — Ved Stammershalle; hentyder formodentlig til en Grundstødning.

Djævleport [*dæ·wlapo·rtiŋ, jæ·wlapo·rtana*]. SkovK 1904, SkovK 1934 Djævleporten; Gst Djævleport. — Slugt i Rø Plantage.

Donnemyr [*dånamy·r, dånərˈmy·r*]. SkovK 1904, Guide 1914 Donnemyr; Gst 1916 Donnemyre. — I Rø Plantage. Maaske af Plantenavnet Dunhammer, Typha latifolia, der har mange Sideformer med Don-, Donne-, Donner- (ODS, Jenssen-Tusch). Jfr. Landsbynavnet Dons og Naturnavnet Dunmose (DS VIII 150 og 34) samt Dunemars Eng u. Ø.-Larsker S., 671.

Dybedal. SkovK 1904, Guide 1945 Dybedal. — I Rø Plantage. || **Dybe Ovn.** M. Jespersen, Geognostisk Vejviser o. Bh. 1865 p. 7 den dybe Oven. — Vist identisk med Sorte Gryde ved Helligdommen. Subst. Ovn, bh. Un, i Bet. „Fjeld- el. Klippehule, som har Lighed med en Bageovn eller hvælvet Kjælder" (Esp).

Dyrendal [*(i·) dy·rənˈda·l, dy·rənda·l(iŋ)*]. Guide 1886, Borrijnh III 131 Dyrendal. — Lyngareal mellem Brommegd og Smedegd. Vel et nyere, poetisk Navn.

Døndal [*dønda·la, dønda·liŋ*, yngre *dynda·liŋ*]. K c. 1700 Dyndale; K 1744, K 1778 Dyndalen (Gd?); Skougaard 1804 p. 41 og 350 Dynddala-Skoven, Dynddaleskoven; Salchow 1813 Dyndale (Skov); MK 1818 Dynddalen; Lund c. 1820, Panum 1830 p. 15 Dyndalen; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 60 Døndale; Gst 1887 Dynddal; AL 1912 Dyjndal; Gst Døndal. || Døndal Aa [*dønda·laɔ·n*]. K 1746—50 dynd-dale aaen; K 1778 Dyndahls Aaen; UrneJb Dynddale Aaen; Skougaard 1804 Dynddale-Aa; MK 1818 Dynddalebekken; Mansa 1851 Dyndalebæk; Bull 1869 Dyndesbæk; Gst 1887 Dynddal Aa; Gst Dynddale Aa, Døndal Aa. || Døndal Bro. Panum 1830 p. 60 Dyndalabroen; Th Dynddale Bro. — Dal med Skov, den tidligere Strandskov (BhS IX 17). De ældste Former og den ældste Udtale viser, at Forleddet er Subst. Døn, glsv. dyn, oldn. dynr, m. „Bulder, Drøn" eller et dertil hørende Ord, maaske et Aanavn svarende til no. Dønna (NE 34). Navnet kunde skyldes Fossen i Dalen. Forleddet er tidligt blevet omtydet til Subst. Dynd. M. Hens. til Efterleddet se u. Aarsdale, Ibsker S., 674.

Egedal. Lb 1569 norden Egedall; Lb 1569 CodUps Egedaall. — Trænavnet Eg.

Eigilshald. Th Eigils Hald. — Ved Stammershalle. Formodentlig et moderne Turistnavn, efter Blod-Egil, der skal have været Høvedsmand paa Bornholm under Knud d. Hellige (Trap[4] III 531), jfr. Rolfsdal ndfr.

Ellesager [*æləsa·gər*]. Lb 1569 hoss Elles agerenn. — I Opt. 1945 Mark ved 24. Sg i Stenby, i Lb 1569 Præstegaardsjord. || **Ellesenge** [*æləsæŋana*]. Lb 1569 Ellis engen. — Areal S.V. for Kirken. || **Ellet** [*æləd*]. — Areal m. Ellebevoksning V. for Kløvbæk. Subst. bh. Älle, n. „Samling af Eller, Ellekrat" (Esp).

Elverhøj [*ælvərhåj*]. Gst 1887, Gst Elverhøj. || Elverhøj Skov [*ælvərˈhåjskawiŋ*]. — Skovbevokset Klippeareal ved Stammershalle. Ifl. Opt. 1945 et nyt Navn, muligvis givet af en tidl. Ejer af Hotellet efter J. L. Heibergs Skuespil. Jfr. dog, at der kendes et gldt. Mandsnavn Elver, se Elverhøj, Ibsker S., 674.

Enesmark. Spec 1761 Eenes- eller Helligdoms-Mark. — Del af Udmarken (Strandmarken) ved Helligdommen. Subst. bh. Ene, n. „Enekrat" (Esp).

Faareløkke [*fæ·ralyɫan*]. — Skovløkke ved Møllegd. || **Faaresten.** UK 1818 Faare eller Store Stene. — Ved Trommereled S. for Løkkegd. Subst. Faar.

Fandens Rige [*fa·niŋs* el. *fa·nəns ˈræ·jə*]. — Areal til Maegd.

Favnemaalet [*fa·wnamæ·ləd*]. — Ved Baadstedgd; to Egetræer med en Favns Afstand.

Flakte Klippe [*dæŋ fla·jta kløpan*]. — Klippe i Salne Bugt.

Fossebæk [*fåsabœɬ*, R: *fåsabœɬiŋ*]. K 1744 Fossenbeck; K 1746—50 Fosse beken; 1762 UrneAdd Fossebech; Thurah, DAtl Fosse-Bekken; K 1778 Fossen-bek; Salchow 1813 Fossebeck; Panum 1830 p. 19 og 68 ff. Fossebækken, Fossabækken; Ipsen K 1839 Fossebek (Store Fos). — Andet Navn paa Tyskebæk (med Storefos). || **Fossedal.** Guide 1886 Fossedal. — Subst. Fos „Vandfald", der maa antages at være genuint paa Bornholm.

Fredespinen. Lb 1569 paa fredes piinen, fredes pinen. — Der findes baade Ager og Eng til det 2. Kirkebo „paa Fredespinen". Forleddet kunde tænkes at være udviklet af Fredags-, jfr. Udtalen [*medəsma·d*] Middagsmad (Esp Indl § 72,2), og Navnet kunde da ligesom det flere Steder forekommende Marknavn Langfredag(sagre) forklares enten som opstaaet paa Grund af, at Arbejdet paa det paagældende Areal var særlig langvarigt eller besværligt (jfr. Pinen og Morgenpinen u. Klemensker S., 661) eller som Navn paa Kirkejord, for hvilken der holdtes (Lang-)Fredagsprædiken (se DS IV 643, Gunnar Knudsen i NoB XXII 104 ff. og Skautrup i Sprog og Kultur IV 28).

Gaaserende [*gɔ·zarœŋan*]. MK 1818, Panum 1830 p. 64, Møller, Folkesagn 1867 p. 7 Gaaserenden; Gst Gaaserende. — Dyb, vandfyldt Klippespalte ved Helligdommen. Navnet skyldes ifl. Hauberg Bh[1] p. 39 en Drypstensformation „Gaasen" (jfr. Magnus Jespersen, Geognostisk Vejviser (1865) p. 7 og Grove, Danmark[1] p. 266), som har Lighed med en ophængt Gaas. Jfr. ogsaa Sagnet om Gæssene, der svømmede herfra under Jorden til Gaaserenden ved Hammeren (se u. Allinge-Sandvig Landdistr., 644a).

Gadeager [*ga·dəa·gər*]. — Mark ved Degnegaarden. || **Gaden** [*ga·dan*]. Th Gaden. — Vej ved Bromme. Gade, se Indl.

Gammelvang [*gamɔlvɑ̀ŋ*]. — Mark til Hullegd.

Gedebakke [*ǧedabakaŋ*]. — Bakke ved L.-Hallegd. || **Gedebuk.** VSK Giedebuk; Ipsen K 1839 Gjedebuk. — Bakke(?) i den nuv. Rø Plantage. || **Gededam** [*ǧedadamiŋ*]. — Dam ved L.-Hallegd. || **Gedestuen** [*ǧedastwan*]. — Stor Sten i Elverhøj Skov ved Stammershalle. Dyrenavnet Ged, bh. [*ǧed*], f., i Sms. [*ǧeda-*] (R).

Gertrudløkke [*ja·rtəlyɬan, ǧa·rtədalyɬan*]. — Lille Areal V. for Brommegd, hvor der tidl. har staaet et Hus, beboet af en Gertrud Brømme Jenses [ˈ*ǧa·rtəd brømə ˈjensa*].

Gildesbakke. 1762 UrneAdd Gildes eller Kildes Bakken. — Vel ved Kildesgd el. (N.-) Gildesgd.

Glaserløkke [*gla·zaralyɬan*]. MK 1818 Glaser Lukket; UK 1837 Glaserlukke. — Areal V. for Kløvbæks Udløb. Efterleddet har vel opr. været Subst. Lukke, n. „Lukning; Gærde, Hegn; Indelukke, Løkke" (ODS). || **Glaserskær** [*gla·zaraʃœ·rəd*]. || **Glaservig** [*gla·zaravœ·jən*]. Falenkamp 1783 Glasere Vigen; VSK Glaservigen; Mansa 1851, Bull 1869 Glaservig. — Paa Kortene Vig ved Baadsted, i Opt. 1945 lille Vig ved Kløvbæk. Forleddet er Subst. bh. Glasara, m. „Glarmester" (Esp).

Gotteløkke. MK 1782 Gottelykke; Dom 1784 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr 1e Smedde og Gotte Løkkerne. — I Lindeskov; Forleddet er sikkert et Kortnavn Gotte til bl. a. Mandsnavnet Gotfred, se u. Gothegd., Klemensker S., 661.

Graaløkker. Guide 1945 Graaløkkerne. — Løkker omkring Graahus. || **Graanakke** [*grɔ·naka*]. SkovK 1904 Graanakken; Guide 1914, Gst Graanakke. — Klippeskraaning i Rø Plantage; ifl. Opt. 1945 Navn paa en Sten. Vel Sammenligning med Subst. bh. Grånakka, f. „en Luus" (Esp), eller Afledning af Subst. bh. Grånakk, m. om Djævelen (Esp). Jfr. Naturnavnet Graanakkestue i Ø.-Marie S., 673.

Gryet [*gry·əd, hæna pɔ· gry·əd*]. INM 1877, Gst 1889, Gst Gryet. — Lille Skov ved 17. Sg, nu alm. kaldt Bondegaardsskoven, og de omgivende Jorder, spec. en Mark mellem 16. og 17. Sg. Da der ifl. Vedel BhO p. 294 indtil c. 1875 har staaet tre store Bautastene i Nærheden (N.V. for 18. Sg), er Navnet vel af samme Oprindelse som Gryet i Bodilsker S., 681.

Græskrog [*grœ·zkrå·giŋ*]. — Mindre, skovklædt Areal ved Møllegd. || **Græskuld.** VSK Græskul. — N.V. for Lindholm.

Grøns Brønd. Lb 1569 Grøns brøndtt. — Eng. Efterleddet er Subst.

Brønd i Bet. „Kilde", Forleddet et Personnavn (Slægtsnavn eller Tilnavn).

Gudmingehøj. INM 1884 Gummingehøien (Røse). — S. for Gudmingegd, hvorefter Højen kan have Navn; der findes dog ogsaa en Gudmingehøj i Klemensker S. uden Tilknytning til noget Gaardnavn.

Guleklippe [*gu·lakløpan*]. — Ved Helligdommen; Adj. gul. Farven skyldes vel Bevoksning med Lavarter, jfr. Naturnavnet Gulehald i Sandvig Kbst., 644.

Gulløse Bæk. K c. 1700 Gulars Becken; K 1744 Guldaaes beck; K 1778 Guldaas-bek; MK 1782 Guulløsebek; Falenkamp 1783 Guulløse Bek; Salchow 1813 Guulløsebeck; Ipsen K 1839 Guulaaens Bek (Vaarbæk). — Ældre Navn paa Vaarbæk. De ældste Former kunde indeholde et Subst. *Gul(d)ars, hvis sidste Led er Subst. Ars „Bagdel", jfr. Udtalen af Aarsballerne, Klemensker S., 661, eller et Stednavn *Gul(d)aas, og de senere Kilders Gulløse maatte da opfattes som en Forvanskning. Imidlertid skyldes denne Navneform antagelig den bornh. Kartograf Kapt. Bernt Falenkamp, der vides at have udarbejdet Specialkort til Brug ved Processer angaaende Udmarksskovene i Rø S. (se BhS IX 19), og som kan være Ophavsmanden til MK 1782, hvorfor der maa tillægges hans Navneform en særlig Vægt. Gulløse kunde være Navn paa en Eng ved Bækken, af Adj. gul og Endelsen -løse, se herom i Indl. Ipsens Form er aabenbart taget fra et af de ældre Kort, idet han har opfattet anden Stavelse i Navnet som Subst. Aa.

Haandklædet. Lb 1569 hand kleditt. — Kirkejord til Vedligeholdelse af Kirkens Beholdning af Haandklæder (Gunnar Knudsen i NoB XXII 93).

Hagen [*ha·gan*]. — Mark ved Maegd; et Sammenligningsnavn, Subst. bh. Håga, f. „Hage (Ansigtsdel)" (Esp Till).

Hakkejord [*hakəjo·r*]. — Mark ved Tyskegd. Subst. Hakke, bh. Hakka, f., eller Verb. hakke i Betydn. „rydde (Skov)" (R).

Haldbæk. MK 1782 Haldbekken. — Lille Bæk mellem Vaarbæk og Vasebæk. || **Hallebjerg** [*ha·ɫabjæ·rəd*]. — Klippeskrænt V. for Døndal Aa (ved Maegd). || **Hallemyr.** VSK Orig Haldemyren; VSK, IpsenK 1839 Kaldemyre; Panum 1830 p. 19 Kaldemyren; Bull 1869 Kolde Myre. — I Rø Plantage, snarest identisk med Donnemyr. Hald, se Indl. Alle de senere Former med K skyldes Fejlen paa VSK.

Halvnedemyr [*hanladamy·rn*]. — Lille Mose S. for Røbro. || **Halvnedetorp.** MK 1782 Halmede Torped. — I Lindeskov; Forleddet er opr. Gen. Sg. af Subst. bh. Hallnad, m. „Halvdeel, Hælvte" (Esp).

Hans Grønbechs Ovn. Hauberg, Bornholm[2] p. 59, Trap[3], Trap[4] Hans Grønbechs Ovn; Th Grønbechs Ovn. — Klippehule v. Helligdommen; ifl. Trap opkaldt efter den Mand, der o. 1860 opdagede den.

Hasselkrog [*ha·zəlkrå·giŋ*]. — Krat S. for Krogegd. Trænavnet Hassel.

Havebakker. Komm 1738 Haue Bachene (Hau-Bachene?). || **Havestykke** [*ha·wastyɫəd*]. — Areal til Tyskegd, men i nogen Afstand fra Gaarden. Have, se Indl.

Havrebakke [*ha·wrabakaŋ*]. — Navn paa stærkt skraanende Marker til Møllegd og Døndalegd.

Helligdommen, Helligdomsklipperne [*hælidåməkløpan*; R: *hælidåmiŋ, hælidåməkløparna*]. K 1746—50 hellig-dom; Thurah Hellig-Dom; K 1778 Helligdommen; Falenkamp 1783 Hælligdommen; VSK, Salchow 1813 Helligdom; Dagen 16/8 1824 den saakaldte Helligdom; Thaarup 1839 p. 104 Helligdoms Klipper; Trap[1], Bull 1869 Helligdommen; Gst 1887 Helligdomsklippe; Trap[3], Gst Helligdomsklipperne. — Helligdomsklippen er en enkelt, delvis fritstaaende Klippe inden for hele Klippepartiet. || **Helligdomsbæk.** Dok 1805 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr. 1e Kløvbekken og Helligdomsbekken. || **Helligdomskilde** [*hæli'ɫkila*; R: *hælidåməɫkilan* ell. *rö·'ɫkila*]. Ravn 1671 et Helligdom, en Kilde; Rel 1743 Helligdommens Kilde; Thurah p. 33 og 110 Helligdomens-Kilde, Helligdoms Kilde; Skougaard 1804 p. 232 Helligdoms-Kilden; Salchow 1813 Helligdomskilde; MK 1818 Den hellige Kilde; Panum 1830 p. 61 Helligdomskilden; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Røe eller Helligdoms Kilden; Møller, Folkesagn 1867 p. 7 Rødekilde, Helligdomskilden; Bull 1869 Den hellige Kilde el. Helligdommen; Gst Helligkilde;

Koch 1945 p. 105 Rø Kilde eller Helligdommen. || **Helligdomsmark.** UdmJb 1729—38 Helligdoms Udmarken; Spec 1761 Eenes- eller Helligdoms-Mark; MK 1818 Helligdomsmarken; M 1844 Helligdams-Marken. || **Helligdomstræet.** MK 1818, UK 1837 Helligdoms Træet. — Helligdommen, som nu er Navn paa et større Klippeparti ved Kysten og tidligere ogsaa brugtes som Navn paa Helligdomsgaarden (s. d.), er oprindelig en Benævnelse paa Helligkilden ved Stranden.

Himmerigs Port [*hemər·s po·rt*]. — Klippe ved Helligdommen med smal Aabning (R).

Hjulfælgsmyr. SkovK 1919, Guide 1945 Hjulfælgsmyr. — Mose i Rø Plantage.

Hobihavn. Panum 1830 p. 71 Hobihavn. — En lille Baadehavn i vestlige Del af Salne Bugt.

Horsemyr. VSK Horsemyre; SkovK 1904, 1919 og 1934, Guide 1945 Horsemyr. — I Rø Plantage. || **Horseslette.** SkovK 1904 Horsesletten; Guide 1914 Horseslette; SkovK 1934, Guide 1945 Horsesletten. — Engareal i Rø Plantage. Subst. bh. Hors, n. „Hoppe", i Sammensætn. ogsaa „Hest" (Esp).

Hugrøvsbakke [*høgra·wabakaŋ*]. SkovK 1934 Hyggerøvsbakke. — I Rø Plantage. Navnets første Del er sammensat af Subst. bh. Högg (i Forb. sidda, sätta sei på högg) eller Vb. högga „huge, synke i Knæ" (Esp), sv. huka, sent oldn. húka, og Subst. bh. Rāw, f. „Røv, Rumpe, Bagdeel" (Esp), enten hentydende til Forrettelsen af Nødtørft eller til Vejens Krumning omkring Bakken; jfr. Hughas, Povlsker S., 682.

Huleng [*hålœŋən*]. — 2 Lokaliteter, ved Møllegd og Brøddegd. Subst. Hul. || **Hullebæk** [*hålabœkiŋ*]. K 1746—50 hulle-bekken; Thurah, DAtl Hulle-Bekken; K c. 1760 Ole Larsbek eller Hullebek; Falenkamp 1783 Olel Hollebek; Gst 1887 Hullebæk. — Andet Navn paa Blaakilde Bæk (paa K 1746—50 vist Kaasbæk i Olsker S.); ved Hullegd.' || **Hulleløkke** [*hålalyɬan*]. — Skovløkke ved Stammershalle; til Hullegd.

Hundebro [*(ve·r) hoŋabro·ən*]. — Vejsving mellem Bromme- og Fløjlegd med Overkørsel over en nu fsv. Bæk. Subst. Hund, her vel med pejorativ Betydning.

Husestæl [*hü·zastæ·liŋ*]. — Arealer flere Steder (ved Lynggd, ved Spælingegd og i Døndal), hvor der før har staaet Huse.

Hvedelandsbakker [*vedəlansbakana*]. — Mark ved Brøddegd. Subst. Hvedeland i Bet. „Jord, der egner sig til Hvededyrkning".

Hvidager. Lb 1569 huid agrene; Lb 1569 CodUps huidagerenn. — Adj. hvid.

Hængedyndebæk. MK 1782 Hængedyndebek. — Bæk mellem Vaarbæk og Vasebæk.

Højeren. K 1746—50 høye Reen; 1750 (Afskr.) Thaarups Bh V 87, 89 og 93 en Engeplads kaldet Høye-Reen, Hoye-Reen, Høy-Reen; Salchow 1813 (et Bavne) paa Høieremshøi. — Eng i Nærheden af Bavnet paa Baadsted Bakke (tidl. Højerenshøj); den tjente som Bedeplads for rejsende mellem Svaneke og Hammershus (Thaarup). || **Højestykke** [*håjastyɬəd*]. — Navn paa forskellige Arealer med eller ved Høje, V. for Kløvbæk (med Højen Kote 171), S. for Raagelundsgd (fsv. Bavnehøj) og N.V. for Tyskegd. Subst. Høj. || **Højstivelen.** Esp (u. Stivvel) Hoistivvel; Th Højstivelen. — Ifl. Th en firkantet Klippe ved Helligdommen, der minder om en Stivel, bh. Stivvel, m. „Kirketaarn" (Esp). Den kaldes Højstivel til Adskillelse fra Rundstivelen (og Stivelen) i samme Sogn.

I Bøgeskoven [*i· bö·jəskawiŋ*]. — Mark til Raagelundsgd, ved Døndal.

I Løkkerne [*i· lyɬarna*]. — Ved Raagelundsgd.

Jagtvejen. Th Jagtvejen. — Ved Stammershalle.

Jeppe Dals Kostebod [*jœpa da·ls kœ·stabo·*]. Th Jeppa Dåls Kaastabo. — Klippehule ved Stammershalle, hvor en Original, Jeppe Dal, holdt til og havde sit Lager af Riskoste (Opt. 1945, R). || **Jeppes Sten** [*jœpəsa ste·n*]. — Ved Brommegd. Der skal ligge en Mand begravet ved Stenen.

Jon Niels Aa. BWK 1676 Joen N: Aa; ResenK Ion N. aae; (her?) Thurah 32 Ion-Aae. — Navnet skal sikkert forstaas som Aaen ved J. N.s

Gd. (Johs. Knudsen i Resen p. 3 Note 3), i Lighed med Per Persbeck i Povlsker S. paa de samme Kort og Ole Lars Aa i Olsker S. paa K c. 1700. Snarest identisk med Døndal Aa (Johs. Knudsen l. c.).

Jordbærhøj. INM 1877, Vedel BhO p. 255 Jordbærhøj. — Stor Gravhøj N.V. for Døndal.

Jydeskær [*jy·da-, i·da/æ·rəd*]. Guide 1886 Jydeskjæret; Gst Jydeskær; Th Jydeskæret. — Ved Baadsted; Subst. el. Slægtsn. Jyde.

Jættestuen. Th Jættestuen, Jættestaua. — Stor Klippeblok med Hulrum under ved Stammershalle. Subst. Jætte indgaar i adskillige Navne paa Klippeblokke (jfr. Jættebold i Rutsker S., 662).

Kabbesager [*kabəsa·gər*]. || **Kabbesbæk** [*kabəsabæɣiŋ*]. || **Kabbeseng** [*kabəsæ·ŋən*]. — Mark, Bæk og Eng S. for Baadstedgd. Forleddet er (Gen. Sg. af) Subst. bh. Kabbes, m. „nedsættende Udtryk om en Dreng eller Mandsperson" (Esp Till); af uvis Oprindelse (jfr. dog mnty. kabbes, kabbik „Seemuschel, zum Kalkbrennen gebraucht", Schiller-Lübben).

Kajeløkke [*ka·jəlyɣan*]. — Ved Pilegd. Subst. bh. Kaia, f. „Allike" (Esp).

Kajæleeng [*ka'jæ·lacæŋən*]. || **Kajælestykke** [*ka'jæ·lastyɣəd*]. — Eng og Agerjord ved Baadsted Bakke. Snarest et Personnavn, f. Eks. Kaj Hæle.

Kalvehul [*kalahåləd*]. — Et nu opfyldt Vandhul ved Fløjlegd.

Kapelrende. Panum 1830 p. 67 og 68 Kapelrenden, Kapelsrenden. — Klippekløft lige V. for Kildevig ved Helligdommen under den Klippe, hvorpaa Kildekapellet stod. || **Kapelsager.** Lb 1569 Cappelsagerenn. — Degnegaardsjord.

Kapriklippe [*kaprikløpan*]. — Ved Helligdommen. Vist efter en Serveringspavillon kaldet Capri (R).

Kattepanden [*katapa·ŋan*]. — Mark ved Offergd.

Kavelvig. Panum 1830 p. 68 Kavel, eller, vel rettere Kalveveien. — Dal eller Vig ved Helligdommen. Forleddet er formelt identisk med Subst. Kabel, bh. [*kavəl*] (R). Andre Muligheder er Subst. Kavl el. Kovle „Træstykke, Kævle", her snarest om Flydholt (ODS), el. Subst. Kalville (Kavil, Kavel etc.), (folkeligt?) Navn paa en Æblesort (ODS).

Kedelovnene [*ɣæ·lu·nana*]. — Klippehuler ved Røsted; Forleddet er Subst. bh. Kjäl, m. „Kedel" (Esp Till), Efterleddet Subst. Ovn, bh. Un, m. om „Fjeld- el. Klippehule, som har Lighed med en Bagerovn eller hvælvet Kjælder" (Esp).

Kilbergvig [*ki·lbæ·ravæ·jən*]. — Nyere Navn paa Smedevig (ml. Døndal og Baadsted); Slægtsnavnet Kilberg.

Kildesager [*ɣiləsa·gər*]. — Ved Degnegd, ingen Forbindelse med Kildesgd. || **Kildesbakke.** 1762 UrneAdd Gildes eller Kildes Bakken. || **Kildesbæk** [*ɣiləsbæɣiŋ*]. Panum 1830 p. 19 og 62 Kildesbækken; Trap[4] den lille Kildebæk. — Ifl. Opt. 1945 andet Navn paa Kløvbæk (ud for Kildesgd), men Panum, Trap[4], Ellekilde i BhS XIX 122 og Zahrtmann i BhS XX p. 48 (Kildebæksknæften) bruger Navnet om den lille Bæk, der løber ud ved Helligkilden (Helligdomsbækken). Muligvis Sammenblanding af 2 forskellige Bæknavne. || **Kildesvig.** Panum 1830 p. 62 og 66 Kildesvigen, Kildevigen; BhS XIX 122 Kildevigen. — Vig ved Helligkilden. Et Par af Navnene kan være Ellipser for Kildesgaards-, men er snarere Sammensætninger med Subst. Kilde, hvis Form er paavirket af Gaardnavnet.

Kilen [*ɣi·liŋ*]. — Trekantet Areal ved Hullegd. Subst. bh. Kjil, m. „Kile" (Esp).

Kirkebo Ager [*ɣærkəbo·a·gər*]. — Ved Degnegd. Har vel hørt til et af de nu fsv. Kirkebo, hvoraf der nævnes 3 i Lb 1569. || **Kirkebro.** Lb 1569 nordenn for Kirckebroo. — Vel identisk med Præstebro. || **Kirkeled.** Lb 1569 hoss kirckeleditt. || **Kirkeskov.** Lb 1569 j Kircke skouffuen. — Næppe identisk med Præsteskov ved Præstegden, der ogsaa nævnes i Lb 1569.

Kirsebæk [*ɣøsəbæɣiŋ*]. || Kirsebæk Bidde [*ɣøsəbæɣabedaŋ*]. — Ved Møllegd. Forleddet er Subst. Kirse „Kirsebær(træ)".

Klemmedeskær [*klæməda/æ·rəd*]. || **Klemmedevig** [*klæmədavæ·jən*]. Guide 1886 Klemmedevig. — Ved Baadsted. Mandsnavnet Klemens, Klement, der paa Bh. udtales *klæməd*.

Klinten [*klinŋiŋ*]. || Klintager [*klinŋa·gər*]. — Klinten er Navn paa en

stor Sten paa en Mark ved Spælinge Mose. || **Klintene** [*klinṭana*]. Guide 1886 Klintbakkerne; Guide 1914, Gst Klintene; Guide 1945 Klintene, Klintebakken. — Bakkeparti ved Bromme; Klint, se Indl.

Klippeløkke [*kløpølyɬan*]. — Skovløkke S. for Lynggd. || **Klippevej.** SkovK 1934 Klippevej. — Vej i Rø Plantage.

Klobæk. K 1744 Klobeck; K 1778 Klobek. — Maa være en Bæk ved Lindeskov, ikke identisk med Kløvbæk eller Fossebæk, som begge nævnes paa K 1778. Muligvis Slægtsnavnet Kloe, der kendes fra Bh.

Klømperne [*klømpana, liļa klømp, sto·ra klømp*]. Guide 1886 Klymperne; Gst 1887 Klømberne; AL 1912 Klymperne, -na?; Gst 1943 Klømperne. — To Klippeknolde ved Kysten. Subst. Klimp, bh. Klymp, Klømp „(lille) Klump, Knold" (ODS); jfr. Klumpehald u. Hasle Købstads Landdistr., 661a.

Kløvbæk [*klæ·wbæɬiŋ*]. K 1746—50 kløv-bekke; Thurah, DAtl Kløv-Bek; Salchow 1813 Kløvebeck; MK 1818 Kløvbekken; IpsenK 1839 Kløvebekken; Mansa 1851, Bull 1869 Klovbæk; Gst Kløvbæk. — Kløv, se Indl.

Kohøj. Lb 1569 Kohøy. || **Koløkke** [*ko·lyɬan*]. — Mark ved Møllegd. Subst. Ko.

Kongeegen. Th Kongeegen. — Ved Stammershalle. || **Kongestenen.** Trap[1] Kongestenen. — Identisk med Amtmandsstenen i Døndal.

Korshald [(*pœ·*) *kårsha·l*]. — Mark ved Spælingehus, med en stor Sten (Opt. 1945). || **Korsmyr.** SkovK 1919, Guide 1945 Korsmyr. — Mose i Rø Plantage. Subst. Kors. Der kan næppe ved disse Lokaliteter være Tale om Udgangspunkter for den middelalderlige Korsbyrd (se herom u. Korshøj i Pedersker S., 683).

Kottekrog [*kåtakrå·giŋ*]. || **Kottenakke** [1949 *kåtanakaŋ*]. || **Kottevig** [*kåtavæ·jən*]. — Lokaliteter ved Kysten ud for Lindeskoven. Tilnavnet Kotte, jfr. Kottehus, Olsker S., 663.

Krageeng. Lb 1569 kraage engenn. — Subst. Krage, bh. Kråga, f. (Esp).

Krakbakke [*krakbakaŋ*]. — Ved Degnegd. || **Krakken** [*krakiŋ*]. Guide 1945 Krakken. — Større Skov i vestl. Del af Sognet. Subst. bh. Krakk, m. „Krat, Underskov".

Krampeeng. MK 1782 Krampeeng. — I Lindeskov. Maaske Slægtsnavnet Krampe, se Krampegd i Pedersker S., 683.

Kras [*kras*]. || Krasager [*krasa·gər*]. || Krassebakke [*krasabakaŋ*]. — Større Mose med tilstødende Mark og Bakke mellem Bondegd og Bromme. Se Kras u. Klemensker S., 661.

Krikkebæk [*krekabæɬiŋ*]. — Lille Bæk ved Degnegd med Udløb i Spælinge Mose. Forleddet kunde være et til sv. kricka, krecka, dial. kräcka „Krikand" svarende bh. Ord el. Subst. bh. Krikk, m. „Stakkel, der har en elendig, krybende Gang" (Esp).

Kringleeng. MK 1782 Kringle Eng. — I Lindeskov. Subst. ænyda. Kringle „Ring, Kreds" (Kalkar).

Krogen. Lb 1569 paa krogenn, vdi krogenn; Lb 1569 CodUps kraagen, krogen. — Krog, se Indl.

Krykkeskov. Lund c. 1820, INM 1877, Vedel BhO p. 267 Krykkeskoven. — Skovrest S. f. Humledal i Olsker S. Subst. Krykke, maaske i Betydningen „forkrøblet Træ", jfr. Krykkestykket u. Klemensker S., 661.

Kældereng [*ɬælaracæŋən*]. MK 1782 Keller Eng. — Areal N. for Tyskegd. Subst. Kælder. Se Skautrup om dette Ord i Stednavne i Sprog og Kultur IV 28.

Kællingedal [*ɬæ·liŋada·liŋ*]. — Ved Bromme. Subst. Kælling.

Kærlighedsbænken [*ɬæ·rlihe·dsbæ·ŋɬiŋ*]. — Sten ude i Stranden ved Helligdommen; kaldes ogsaa Sofaen.

Køllerehavn [*ɬølaraha·wn*]. || **Køllereløkke** [*ɬølaralyɬan, ɬølaralyɬarna*]. — Landingssted og Skovløkker ved Kølleregd.

Lakseodde [*la·jsaiu·diŋ, la·jsiu·diŋ*]. — Odde mellem Baadsted og Døndal. Subst. Laks.

Langager [*låŋa·gər*]. — Flere Lokaliteter (ved Baadstedgd, Offergd og Brommegd). || **Langeeng.** MK 1782 Lange Eng. — I Lindeskov. || **Langstykke** [*låŋstyɬəd*]. — Mark ved Hullegd.

Larskirke Dam [*la·rsɬœrkədamana*]. SkovK 1904, Guide 1914, Gst Larskirkedam. — I Rø Plantage. Kirkenavnet (Øster-)Larskirke.

Lerjen [*lɛ·rian*]. Lb 1569 paa lerienn. — Areal V. for Kirken; Subst. bh. Lërja, f. „(skarp) Lørjord" (Esp). Se dette Ord u. Hasle Kbst., 642.

Libertsklippe [*li·bərtskløpan*]. Bornholm, Ill. Rejsebøger Nr. 31—32, 5. Udg. 1916 p. 21 Lipperts Klippe; Th Liberts Klippe, Libertsklippen. — Ved Helligdommen; skal ifl. Opt. 1945 have Navn efter Landskabsmaleren G. E. Libert (1820—1908).

Lien [*li·an*]. — Ved Raagelundsgd, Skraaning ned mod Døndal Aa. Li, se Indl.

Lilleborg [(*de*) *liɬa bår*(*əd*)]. INM 1877 Lille Borg; Gst 1887, Guide 1914, Guide 1945 Lilleborg. — Klippeparti S. for Spælinge Mose uden Spor af Befæstning (jfr. Storeborg). Borg, se Indl.

Lindehave. MK 1782 Lindehaugen; Dom 1784 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr 1e den saa kaldede Linde Hauge. — Næppe identisk med Lindeskov, men en Mark eller Indhegning deri. || **Lindeskov** [*liŋə·skawiŋ*]. 1726 (Afskr. Udm 1744—67) Linde-Skoven; Skovskønning 1745 Linde Skouuen; K 1746—50 Linde Skou; Salchow 1813 den saakaldte Lindeskovs Grund; Lund c. 1820 Lindeskoven. || Lindeskov Bakke. Ipsen 1866 Lindeskov Bakke. || Lindeskov Bæk. Salchow 1813 Lindeskovsbeck; Mansa 1851 Lindeskovs Bæk; Gst 1887, Trap⁴ Lindeskov Bæk. — Andet Navn paa Vassebæk. Lindeskov, der 1745 siges at bestaa af Underskov, Hassel, Bøg og Torn „Sambt noget Smaat Linde", blev ved Dom 13/5 1785 tilkendt Sognets Bønder og kort efter ryddet og udparcelleret (se BhS IX 12). || **Lindhøj.** Lb 1569 hoss Lindhøy, østen hoss Lindhøy en halnede eng; Lund c. 1820 Lindhøy. — Fsv. Høj i Engene V. for Kirken (Lund). Trænavnet Lind.

Linløkke [*li·nlyɬan*]. — Ved Baadsted; tidligere „Kongens Mark" (Opt. 1945). Subst. Lin, n. „Hør" (Esp).

Lusekullen. 1743 Udm 1775—1822 Luse Kulden, Lusse Kulden. — Subst. Lus.

Lynggade [*løŋga·dan*]. — Lyngklædt Areal Ø. for Spælinge Mose. || **Lyngløkke** [*løŋlyɬan*]. — Ved Tyskegd. || **Lyngvej.** SkovK 1919 Lyngvejen; SkovK 1934 Lyngvej. — Vej i Rø Plantage. Lyng, se Indl.

Lysedal. Panum 1830 p. 62 Lysedalen. || **Lyseklippe** [*ly·zakløpan*]. Panum 1830 p. 61 ff. Lysene; Trap¹ Lyseklippe; Guide 1886, Trap³ Lyseklippen; Hauberg Bh¹ 39, I. A. Jørgensen, Bh. (1888) p. 34 Lyset, Lyseklippen; Gst Lyseklippe. || **Lyserende** [*ly·zarœŋan*]. UrneMin 25 Lyse-Renden; DAtl III 174 i lyse Renden; Salchow 1813 Lyserennen; Panum 1830 p. 42 og 63, BhS XIX 131 Lyserenden. — Ved Helligdommen. Lyserende er ifl. Panum identisk med Gaaserende ovfr. Alle Navnene hentyder til to fritstaaende søjlelignende Klipper (nu kun een) som kaldtes Lysene eller Alterlysene (jfr. Panum 1830 p. 62).

Maagetaarn [*må·gətœ·rnəd*]. — Klippe ved Helligdommen. Subst. Maage.

Maaneskinsklippe [*mœ·na/enskløpan*]. Bornholm, Ill. Rejsebøger Nr. 31—32, 5. Udg. 1916 p. 21 Maaneskinsklippen. — Ved Helligdommen.

Maansevig [*mœ·nsavœ·j*]. — Ved Baadsted. Mandsnavnet bh. Måns (Esp).

Malm [*malm*]. Lb 1569 paa malm, paa Malm. — Mark til Tyskegd, ved Vassebæk; i Lb 1569 omtales baade Ager og Eng paa Malm, hørende til Præstegd og Degnegd, vel samme Lokalitet som i Opt. 1945. Da der næppe forekommer Myremalm paa dette Sted, foreligger sikkert Subst. Malm i den ældre Betydning „Sand(mark)", der indgaar i mange svenske, ogsaa skaanske, Stednavne (se Hellq. EO²) og er formodet i Malmhøj DS VII 399.

Maribohavnen [*maribo·ha·wn, ma·rbo·aha·wn*]. — Landingssted ved Stammershalle. Slægtsnavnet Maribo.

Markerehavnen [*ma·rkaraha·wn*]. — Landingsplads ved Baadsted. Slægtsnavnet Marker.

Marnehulle [*ma·rnəˈhåla*]. — Ved Baadsted Bakke. Forleddet er Kvindenavnet bh. Märna, glda. Marina, eller Subst. bh. Märna, f. „et Slags høi Lysestage af Træ til at sætte Væger i" (Esp).

Mellembjerg. Salchow 1813 to enkelte stærke høye smaae Bjerge, kaldet Østre- og Westre-Mellembjerg (udtales Meelbjerg); ÜK 1818 Mellem Bjerg. — I Rø Plantage mellem Borgedalene. || **Mellemstykke** [*mæ·lstyɫ̊əd*]. — Areal til Maegd.

Mikkeledal [*miɫ̊ələda·liŋ*]. || **Mikkelehøj** [*miɫ̊əlahå·ŋ*]. || **Mikkelemyr** [*miɫ̊əlamy·rn*]. — Dal, Høj og nu afvandet Mose ved Maegd. Mandsnavnet Mikkel.

Mortingemose [*mœ·rtiŋamåzaŋ, mœ·rtiŋagœ·rsmåzaŋ*]. — Ved 9. Vg, tidligere Mortingegd.

Moseløkke [*måzalyɫ̊an*]. || **Moseskov** [*måzaskawiŋ*]. — Arealer omkring Mosen ved Brommegd.

Munken. Lund c. 1820 Munken. — Klippe Ø. for Stammershalle. I den citerede Indberetning omtales „dens øverste Top, Munkehætten". || **Munkestenen** [*moŋkaste·niŋ*]. — Klippeblok, vist ved Skærpingegd. Subst. Munk, der forekommer adskillige Steder paa Bh. som Navn paa større Sten el. Klipper.

Myrstriben. Th Myrestriben. || Myrstribevej. SkovK 1919 Myrstribevejen; SkovK 1934 Myrstribevej. — I Rø Plantage; vel et smalt Areal med Mose(r), jfr. Striben ndfr.

Mærekrog. [1949 *mærakrå·giŋ*] || **Mærevig** [*mæravœ·jən*]. — Lokaliteter ud for Lindeskov; her skal være druknet en Hoppe (Opt. 1945). Subst. bh. Mär, f. (pl. Märrer) „Hoppe" (Esp).

Møllеager [*møləa·gər*]. — Tæt S. for Møllegd. || **Møllebakke** [*møləbakaŋ*]. — N.Ø. for Hullegd. || **Møllebæk** [*møləbœɫ̊iŋ*]. K 1746—50 møllebekken; Falenkamp 1783 Møllebek (Piberebekken) eller Baggebek; Salchow 1813 Møllebeck; Mansa 1851 Møllebæk el. Vellingaa; Gst, Trap[5] Møllegaard Bæk; Guide 1914 Møllebæk, tidl. Møllegaards Bæk. — Ved Møllegd. || **Mølleknold.** INM 1877, Vedel BhO p. 267 Mølleknolden. — Bakke med sløjfet Røse tæt Ø. for Hullegd, identisk med Møllebakke. Der kendes intet til nogen Mølle paa dette Sted. || **Møllestykke** [*møləstyɫ̊əd*]. — Ved Fløjlegd. || **Møllevig.** K c. 1770 Møllevig. — Navnet staar paa det temmelig unøjagtige Kort mellem Navnene Dynddaleaae og Kløvbeck og er vel Fejl for Vallevig.

Nordvej. SkovK 1919 Nordvejen; SkovK 1934 Nordvej. — Vej i Rø Plantage.

Nyløkke [*ny·lyɫ̊a, ny·lyɫ̊an*]. Lb 1569 den ny lycke. — I Opt. 1945 Mark ved Baadstedgd.

Nørreager [*nårəa·gər*]. — N. for Møllegd. || **Nørrebakke.** 1783 Udm 1775—1822 Bøge Skoven og Norre Bakken. || **Nørrehavn** [*nårə ha·wn*]. — Ved Baadsted. || **Nørrekær** [*nårəˈɫ̊œ·r*]. — Skovbevokset Areal N. for Møllegd. || **Nørreløkke** [*nårəˈlyɫ̊a, nårə lyɫ̊ər*]. Lb 1569 nørre lycken, y denn nørre lycke. — Den optegnede Sg.-Form er Navn paa Festpladsen ved Helligdommen, Plur.-Formen et Areal ved Kildesgd. || **Nørrevang** [*nårə vå·ŋ*]. — N. for Hullegd.

Offerhøj [*åfərgœ·rshå·ŋ*]. INM 1884 Offergaard-Høi; Vedel BhOE p. 156, Trap[4] Offerhøj. — Stor, beskadiget Gravhøj S.V. for Offergd.

Ole Lars Bæk. Se u. Olsker S., 663.

Piberebæk. K 1781 (Kopi 1802, Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr 1e) Pibere-Bekken; Falenkamp 1783 Møllebek (Piberebekken) eller Baggebek. — Bæk mellem Møllebæk og Døndal Aa. || **Piberen** [*pi·variŋ*]. — Mark ved Piberebæk. || **Pibereskov** [*pi·varaskawiŋ*]. — Skov paa begge Sider af Bækken. Af Subst. Pibere „Fløjtespiller" (Tilnavn?).

Pilelyng [(*åp i·*) *pi·laleŋiŋ*]. — Areal ved Brommegd, grænsende til Pileskov. || **Pileskov** [*pi·laskawiŋ*]. — Tidligere Lyngareal ved Brommegd.

Præsteager [*præ·staa·gər*]. — Ved Degnegd. || **Præstebrødde** [*præ·stabrødan*]. — N. for Kirken. || **Præstebæk** [*præ·stabœɫ̊iŋ*]. Guide 1886 Vaarbæk og Præstebæk. — Øvre Del af Vaarbæk. || **Præsteeng** [*præ·staæŋən*]. — N. for Kirken. || **Præstehøj** [*præ·stahå·ŋ*]. — Gravhøj N.Ø. for Kirken. || **Præstelodden** [*præ·stalådiŋ*]. Th Præstelodden. — I Bøgeskov, tæt ved Bobbeaa. || **Præsteskov** [*præ·staskawiŋ*]. Lb 1569 vesten presteskouffuen, hoss presteskouffuen; Skovskønning 1741 Præstegaardsskouuen. — Tæt S.V. for Kirken og Præstegden.

Puggemark. 1723 Komm 1722—24 Pugemarck. — Vel Udmark ved Puggegd.

Puggemyr [*pogəmy·rn*]. — Ved Baadsted; Subst. bh. Pugga, f. „Frø" (Esp).

Raagelundsbro. 1854 (Th) Raagelundsbroen. || **Raagelundsbrødde** [*rå·galonʂbrødan*]. || **Raagelundsmyr** [*rå·galonʂmy·rn*]. — Ved Raagelundsgd.

Rasmusdal [*ra·zmus ˈda·l*]. — Areal med Lavning V. for Løkkegd. Mandsnavnet Rasmus, alm. udtalt [*ra·zməs*], Gen. [*ra·zməsa*] (R).

Ravnebæk. Panum 1830 p. 19 Ravenbækken. || **Ravnedal** [*ra·wnada·liŋ*]. Salchow 1813 Ravnedal; Panum 1830 p. 64 Ravnedalen; Guide 1886 Ravnedal. || Ravnedalsklippe. Bornholm, Ill. Rejsebøger Nr. 31—32, 5. Udg. (1916) p. 21 Ravnedalsklippen. — Ved Helligdommen. Fuglenavnet Ravn. Ifl. R er Egnen det sidste Sted paa Bornholm, hvor Ravnene holdt til og ynglede.

Renestykke [*re·nəstyɭəd*]. — Ved Degnegd. Adj. ren el. Subst. bh. Rên, f. „Række af større eller mindre Træer" (Esp); i sidste Tilfælde skulde man dog vente [*re·na-*] (R).

Rolfsdal. Th Rolfs Dal. — Ved Stammershalle. Muligvis efter en tidl. Hotelvært Rolf Müller, der vistnok er Ophavsmand til flere „Turistnavne" paa Stedet (f. Eks. Eigilshald og Elverhøj ovfr.) (R).

Roovnen. PrI 1624 Roe Oonen; Skougaard 1804 p. 355 Sønden for Kilden findes i Stenklippen et Hul, Ro-Ovnen kaldet (Ro-unijn), hvori kan roes ind, moksen som en hvælvet Kjælder. — Antagelig identisk med Vaade Ovn ved Helligdommen. Navnet er af Udgiveren af PrI 1624 i BhS XVII 69 opfattet som Rø Ovnen, men Præsteindberetningens Forklaring af Navnet, der gentages af Skougaard og suppleres med en Udtaleangivelse, viser, at Forleddet maa læses Ro-. Vel Verbet ro; jfr. Subst. bh. *ro·sta-* „Sted, hvor en Baad kan ros op paa Land" (R).

Rumpen [*råmpan*]. — Smalt Areal til Raagelundsgd. Subst. Rumpe, bh. Rompa, f. „Hale", alm. i Sammenligningsnavne.

Runddelen [*roŋde·liŋ*]. — I Aadalen S. for Møllegd. Vel Subst. Runddel i Betydn. „rund plads (egl.: i have), omgivet af træer ell. bygninger" (ODS). || **Rundstivelen.** Esp (u. Stivvel) Rujnstivvel; Th Rundstivvelen. — Ifl. Th en Klippe ved Helligdommen, men mul. identisk med Stivelen i Salne Bugt (R); den ligner ifl. Esp en Kornstak. Subst. bh. Stivvel, m. „Kirketaarn, Kirkebygning", spec. om de bornholmske Rundkirker (R). Jfr. Højstivelen ovfr. og Stivelen ndfr.

Rævеslottet. Guide 1886 Rævеslottet (Klipper). — Maaske Fejl for Røverslottet, jfr. Røverskær u. Gudhjem, 672, og Røverkær u. V.-Marie S., 653. || **Rævetykken** [*ræ·waɭøkan*]. — Del af Strandskoven i Døndal, hvor der var tæt Tjørnekrat. M. Hens. til Efterleddet se Naturnavnet Tykken i Klemensker S., 661. || **Rævevej.** SkovK 1934 Rævevej. — I Rø Plantage. || **Rævevig.** Panum 1830 p. 68 Ræveveien. — Kløft eller Vig ved Helligdommen. Subst. Ræv.

Rø Aa. PrI 1624 Røe-Aae; K 1746—50 Røe-aae; Thurah RøeAae; K c. 1760 Røe Aae ell. Bobbe Aae; K 1778 Røe-Aae eller Bobbe-Aae; Falenkamp 1783 Røe-Aae (Bobbe-Aae); Salchow 1813 Bobbeaae, ogsaa Røeaae kaldet. || **Rø Kilde** [*rö·ˈɭiɭa*]. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Røe eller Helligdoms Kilden; Møller, Folkesagn 1867 p. 7 Rødekilde; DFS 1931/13 Røkilde; Koch 1945 p. 105 Rø Kilde eller Helligdommen. || **Rø Plantage.** Trap[2], Gst, Skovkort 1934 Rø Plantage. — Sognenavnet Rø.

Sankt Peder [*sa·nt pe·dər*]. — Klippe ved Helligdommen, der set fra en bestemt Side har Lighed med Profilen af en gammel skægget Mand (R).

Sibirien [*seˈbe·riən*]. — Husestæl paa Maegaards Lynglod.

Siden [*si·dən*]. — Sænkning ved Møllegd. Subst. bh. Sīd, f. „en liden Dal" (Esp).

Sidselstæl [*sesəlastæ·liŋ*]. — Husestæl ved Røbro Ml. Kvindenavnet Sidsel, Cecilia, bh. Sissela (Esp).

Sivertsløkke [*si·varalyɭan*]. — Areal ved Spælinge Mose.

Skagelfaldet [*skagəlfa·ləd*]. 1750 (Afskr.) Thaarups Bh V 93 Høy-Reen og Skagelfald; UK 1837 Skagelfald; M 1844 Skagefaldet; BhLdejd 1876

Skagelfald. — Areal v. Stenby Ml.; om Navnet, se u. Rønne Købst., 641.

Skibet. Th Skibet. — Klippe ved Stammershalle.

Skidnebro [*ji·dənabro·*]. — Andet Navn paa (Broen ved) Røbro. Adj. skiden.

Skovløkke [*skawlyɬan*]. — Skovbevoksede Arealer ved Lindholmsgd, Krakkegd og Fløjlegd.

Skrammen [(*i·*) *skraman*]. — Skovareal N. for Kirken, hvor flere Gde har Lodder. Vel Subst. Skramme. Arealet ligger ved Vaarbæk, som dog ikke har nogen særlig udpræget Kløft paa dette Sted.

Skred. BhFisk 1933 p. 9, Th Skred. — Skal ifl. Th være en Strandklippe ved Stevelen. Vel Subst. Skred „Skraaning", jfr. Lerskred, Ibsker S., 674. || **Skrehalle** [*skre·ha·ɬa*]. — „Stenknald" ved Hegnegd. Vb. bh. skre „skride", jfr. Naturnavnet Skrehald u. Svaneke Kbst., 645.

Skærhalle [*ɬæ·rˈha·ɬa*]. — Andet Navn paa Søhalle, Klippeskrænt ved Spælingemosen, hvorfor Forleddet maaske er en Omtydning af Sø, bh. [*ɬö·*] (ved Tilknytning til Vb. skære?).

Slet [*slæt*]. || Slettevejen [*slætavæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Slettevejen. — Større, jævnt Areal V. for Brøddegd og Sognevej fra Rutsker Plantage til Baadsted Bakke. Slet, se Indl.

Slottet [*slåtsd*]. — Mark til 15. Sg; formodentlig en tidl. Huslod, hvor Huset har haft dette ironiske Navn.

Smedeløkker [*smedalyɬarna*]. MK 1782 Smedelykke; Dom 1784 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr. 1e Smedde og Gotte Løkkerne. — Skov- og Lyngareal S. for Smedegd. || **Smedevig** [*smedavæ·jən*]. — Mellem Baadsted og Døndal. Nu Kilbergvig.

Snathøj. Lb 1569 vesten Snatt høy; Lb 1569 CodUps snathøy. — Forleddet er snarest et med Vb. snatte „rode, søle" besl. Subst. med Betydn. „Snavs, Søle" etc. (se ODS u. snatte og I. Snot).

Snerpe. AL 1912 [Snarpan]. — Areal ved Baadsted Bakke. Se Naturnavnet Snerpe u. Allinge Kbst., 643.

Sofaen [*såfan*]. — Sten i Stranden ved Helligdommen, ogsaa kaldet Kærlighedsbænken. Subst. Sofa i den bh. Betydning „Bænk med Ryglæn" (R).

Sorte Gryde [*dæŋ swɔ·rta gry·dan*]. Guide 1914, Gst Sorte Gryde; Borrijnh II 149 dæjn svaarta Grydan. — Klippegrotte ved Helligdommen. Navnet skal ifl. R hentyde til Verslinjen „den, der kommer aller sidst, skal i den sorte Gryde" (af Børnerimet „Bro, Bro, Brille"), idet Turisterne sluttede en Rundtur med et Besøg her. || **Sorte Odde.** BWK 1676 Sort odde; ResenK Sorte Odde; K c. 1700 Sortodde; K 1744 Sort Odde; K 1746—50 Sort-odde; Thurah, DAtl Sort-Odde; K 1778, Falenkamp 1783 Sort Odde. — Paa de ældste Kort betegner Sortodde et Kystfremspring ved Bobbeaas Udløb, mens det paa K 1746—50 snarere er en Klippe el. et Skær mellem Sæne og Sorte Ovn. Da Sorteodde ved Gudhjem paa alle de citerede Kort kaldes Gudhjemsodde, kunde der foreligge en Fejl el. Forveksling. || **Sorte Ovn** [*swɔ·rtiu·na*]. PrI 1624 den sorte Oen; K 1746—50, Thurah, DAtl Sort-Une; 1756 UrneAdd Sort Une, skal nok være een sort Ovn; K 1778 Sort une; Skougaard 1804 p. 355 den sorte Ovn (Svårte un); Salchow 1813 Sortovne; Mansa 1851, Bull 1869 Den sorte Ovn; Gst Sorte Ovn; Trap[3] Tørre (eller Sorte) Ovn. — Sorte Ovn er en Klippehule ved Helligdommen, medens den optegnede Udtaleform er Navn paa en Mark mellem Pælegd og Lunden oven for Hulen. Formerne paa -ovne er næppe Pluralis, men en Afledning af Sammensætningen Sort(e)ovn, jfr. Naturnavnet Sortmulde i Ibsker S., 674.

Sparekassen [*spa·rəkasaŋ*]. — Mark til Smedegd.

Sprængskov. Skovudvisning 1704 spræing skouf. — Forleddet kunde være Subst. bh. Spräjng, n. „Smerte, Værk" (Esp), jfr. Naturnavnet Neglsprænget i Klemensker S., 661. En anden Mulighed er maaske Betydningen „spredtvoksende", jfr. Udtrykket „i flæng og (i) spræng", „i spræng og flæng" (ODS u. Flæng).

Spundet. Lb 1569 spundett vesten Snatt høy, vid presteskouffuenn och Spundett. — Subst. Spund „Spunds"; se Naturnavnet Spundet u. Neksø Kbst., 646.

Spælinge Aa [*spæ·liŋaæ·n*]. Guide 1914 Spellinge Aa; Guide 1945 Spælinge Aa. — Øvre Del af Døndal Aa. || **Spælinge Bro** [*spæ·liŋabro·ən*]. Salchow 1813 Spellingebroe; 1824 BhS XVI 68 Spælingbroen; Guide 1886 Spællingebro; Gst 1887 Speling Bro, Spæling Bro; Guide 1914 Spellinge Bro; Guide 1945 Spælinge Bro. || **Spælinge Dal.** K 1744 Spelie dalen. || **Spælinge Mose** [*spæ·liŋamåzaŋ*]. LR 1611 Spilinge Mouße; K 1746—50 Spælling Myr; 1750 (Afskr.) Thaarups Bh V 90 og 93 ved Spællen et Stk. Jord . . . som af Spællegaards Beboeren dyrkes, ved Spelling; Thurah Speling Myr; 1763 UrneAdd Spæling; Bugge 1771 Spælling Myr; Falenkamp 1783 Spæling-Myr; Salchow 1813 Spellingemyre; UK 1818 Spælen, Spæling; 1818 i UdmJb 1729—38, UdmJb c. 1825 Sperlinge Mosen; Panum 1830 p. 19 og 59 Spellingemose, Spælingemosen; M 1844 Spælingemosen; Mansa 1851 Spæling Myre; Bh Ldejd 1876 Spællingemosen (Sognelynglod); Gst 1887 Speling Mose; Trap[3] Spelling Mose; Gst Spæling Mose; Trap[4] Spælinge Mose. — Spælinge er antagelig (jfr. Gaardnavnet 1690 i Spellinge) opr. Navn paa den ret anselige Aadal ved Spælingegd og Vandmøllen, næppe den nuværende Spælinge Mose et Par km fra Gden, da Mosen forhen laa i Udmarken (Højlyngen). Navnet maa være en -ing-Afledning, idet Stavemaaden Spælen o. lign. antagelig skyldes, at Endelsen er opfattet som best. Artikel. Den moderne Form er vel en Afledning paa -a (jfr. u. Skærpinge i Rutsker S., 662) af et naturbetegnende *Spæling, *Spælling, m., der kunde foreligge i 1485 Spalingz mølle, eller *Spil(l)ing, m. I sidste Tilfælde kunde Navnet sammenstilles med det sv. Sønavn Spillen, af Hellquist opfattet som et Sammenligningsnavn med Subst. Spjæld (af Stammen spelð-). Bedre stemmende med Navnets ældste Former og Udtalen er vistnok en Afledning af Subst. oldn. spǫlr, m. (u-Stamme) „Spile, tynd og flad Stang; Stump, Stykke" (Fritzner), ænysv. spal, sv. dial. spalu „Flis, Stikke", spola, m. „Hjulege" (Hellq. EO[2]) i Aflydsforhold til Subst. Spole, idet kort æ kan forlænges foran l i Bh. (jfr. Subst. bh. Mäl, Sanmäl, m. „Sandbanke", oldn. melr, m.).

Stableløkke [*stav(ə)lalyka*]. — Ved Baadsted. Subst. Stabel, bh. *stavəl* (EspIndl 36), vel i Bet. „Stolpe, Pæl".

Stammershalle [*stamərs'ha·la*]. K 1746—50 Stammes-halle; Thurah, DAtl Stammers-Halle; VSK Stammenshalde; UK 1837 Stammershalle; Thaarup 1839 p. 245 Stammerhald; Gst 1887 Stammershalde; Gst Stammershalle. || Stammershalle Bæk. K c. 1700 Stamers Halle Becken. || Stammershalle Knøl [*stamərs'ha·laknö·liŋ*]. — Samme Lokalitet som Stammershalle Odde. Efterleddet er et Subst. Knøl, m., identisk med sv. knöl, m. „Bule, Klump", snarest af et glsv. *knyl (SAOB), no. Knøl, m. (fra Sv.?) „Træklods" etc. (Torp NEO), og besl. m. Subst. bh. Knūl, m. „Knude, Bule" etc. (Esp). || Stammershalle Odde [*stamərs'ha·lapyŋtiŋ*]. K 1746—50 Stammers-halle-odden; Falenkamp 1783 Stammershalle-Odde. || Stammershalle Vig [*stamərs'ha·lavæ·jən*]. || **Stammershavn.** K 1744 Stammeshafvn. — Ved Stammershalle. Elliptisk for Stammershalle Havn eller selvstændigt Navn med samme Forled, vel et Slægts- eller Tilnavn Stam(m)er, der ligesom Stammæ (jfr. DS VII 214 Stamløkker) er en Bøjningsform af Adj. stam „stammende".

Stejlebjerg. SkovK 1904, 1919 og 1934 Stejlebjærg. — Bakke i nordl. Del af Rø Plantage. Adj. stejl.

Stenager [*ste·na·gəriŋ*]. — Ved Pilegd. || **Stenagre Høj.** INM 1877 Stenagre-Højen; Vedel BhO p. 255 Stenagrehøj. — Fsv. Gravhøj ved Baadstedgd og Møllegd. || **Stenbjerg.** VSK Steenbierget; Salchow 1813 Steenbjerg; Mansa 1851 Steen Bjerg; SkovK 1904 Stenbjærg; Gst Stenbjerg. — I Rø Plantage. || **Stenbæk.** MK 1782 Stenebekken; Dok 1805 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr 1e Steenbekken. — Bæk i østl. Del af Sognet, ingen Forb. med Stenby. || **Stendansen** [*ste·nada·nsiŋ*]. Lund c. 1820 Steendansen; INM 1877 Stendansen. — 2 Lokaliteter: i 1945 optegnet som Navn paa Marker ved Degnegd og ved Tyskegd, hvor de arkæologiske Indberetninger omtaler en nu ødelagt aflang, firkantet Stensætning. Da næppe nogen af Stederne har været Danseplads for Ungdommen (saaledes som Dansehøj, -bjerg o. lgn. andre Steder, se H. Grüner Nielsen i DSt 1918 p. 118 ff. og Kai Uldall i Fortid og Nutid VIII 131 ff.), skyldes Navnet

antagelig, at Stenene har været opstillet saaledes, at det saa ud, som om de dansede. Jfr. Naturnavnet Dans i Bodilsker S., 681. || **Stenhøj.** UK 1818 Steenhøi. — Vist identisk med Stenbjerg. || **Stenkuller.** INM 1877 Stenkullerne. — To store nu sløjfede Gravhøje N.V. for Lindholm. || **Stenløkke** [*ste·nlyɬan*]. — Marker ved Gudmingegd og Pælegd. || **Stenmunken** [*ste·nmoŋkiŋ*]. — Klippeblok, vist identisk med Munkestenen ovfr. || **Stenvarpen** [*ste·nva·rpan, -va·rpana*]. INM 1877 Stenvarpen; Gst 1887, SkovK 1904 Stenvarp; Gst Stenvarpen. — Højde i Rø Plantage; „paa dens Top er anlagt en Pyramide af henkastede Sten for at tjene til Mærke ved Vandringen over Lyngen" (INM 1877). Om Efterleddet, se Varperne u. Pedersker S., 683. || **Stenvig** [*ste·navæ·jən*]. — Vig ved Helligdommen.

Stivelen [*stevəliŋ*]. Panum 1830 p. 68, UK 1837, Mansa 1851, Bull 1869, Trap[3], Gst Stevelen; AL 1912 [Stev(v)elijn]. — Fristaaende Klippe mindende om en Rundkirke, der har været kaldt Stivvel (R, jfr. Esp); jfr. Højstivelen og Rundstivelen ovfr.

Storeborg [*bårəd, sto·rabår(əd)*, R: *de sto·ra bårəd*]. INM 1877 Store-Borg; Trap[3], Gst Storeborg; K. M. Kofoed, Bh. Sansager og Sange III 5 Storborren. — Klippeparti med Spor af Befæstning. Se Indl. u. Borg. || **Storefos** [*sto·rə ˈfås* el. *fåsiŋ*]. UK 1837, Mansa 1851, Ipsen 1866, Bull 1869 Store Fos; Gst Storefos; Vedel BhOE p. 128 Bækken „Store Fos". — Vandfald i Fossebæk (se ovfr.).

Strandskov [*stra·nskawiŋ*]. K 1781 (Kopi 1802 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr. 1e) Strand-Skoven; 1784 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr. 1e Strand- og Linde-Skoven; VSK Strand Skoven; M 1844 Strandskoven; Gst Strandskov. — Nu forældet Navn paa Skoven (tidl. Udmark) i Døndal, se BhS IX 17 ff. || **Strandvej** [*stra·nvæ·ŋ*]. — Vej fra Helligdommen mod Allinge.

Striben. Lb 1569 striben hoss kirckeskouffuen. — Vel Subst. Strib el. Stribe om smalt Areal, se DS III p. LVIII.

Styrtet. Vedel BhO 322 Styrtet. — Lille Vandfald i Døndal. Subst. Styrt, bh. Stort, n. (R) om „sted, hvor en aa, flod olgn. falder brat ned i et lavere leje, danner vandfald" (ODS). Jfr. Styrtehøl og Styrteklipper i Ø.-Larsker S., 671.

Svenskerende. Jul paa Bh. 1945 p. 43 Svenskerenden. — Smal Rende ved Stammershalle. || **Svenskestene.** Th, Opt. 1945 Svenskestenene. — Flytblokke ved Stammershalle; en svensk Skonnert skal være strandet her (Opt. 1945).

Svinemyr [*swi·namy·rn*]. Falenkamp 1783 Svine Myr; 1805 Thaarups Bh II 58 Svinemyren. — Mosehul i Skoven Krakken. Subst. Svin.

Sæne [*sæ·nəgrü·zəd*]. K 1746—50, Thurah, DAtl, K 1778 Seene; Falenkamp 1783 Senne; UK 1837 Baadestedet Seene; Mansa 1851 Baadested Seene; Bull 1869 Seene Baadeleie; Gst 1887 Baadstedsene; Prbv 1888, Gst Sene Forstrand. || Sæne Bugt. Prbv 1888 Senebugten. || Sæne Knald. Esp (u.Knajl[1]) Säneknajl, et Skjær udenfor Røsogn. — Se Naturnavnet Sæne u. Allinge-Sandvig Landdistr., 644 a. Den af Esp (l. c.) omtalte Niels Sæne, der druknede her, har vel snarere Navn af Stedet end omvendt.

Søhalle [*/ö·ˈha·ɬa*]. INM 1877 Sjøhaldene. — Delvis skovbevokset Klippeskraaning Ø. for Spælinge Mose, der muligvis har været en Sø. Kaldes ogsaa Skærhalle.

Sølvklippen. Panum 1830 p. 71, Guide 1914, Gst Sølvklippen. — Ved Salne Bugt; Klippen kaldes ifl. Panum saaledes, fordi den er overgroet med hvidt Mos (d. v. s. Lav).

Sømstenen. UK 1818 Søm Stenen. — Vel en Sten, man har brugt til at rette Søm paa.

Tampemyr [*ta·mpəmy·rn*]. (Her?) 1805 Thaarup Bh II 60 Trampemyhren; UK 1818 Tampe Myren. — S. for Krogegd. Forleddet er Subst. bh. Tampa [*ta·mpa*], f. „uregelmæssigt Stykke (afrevet) Græstørv el. lign.", hos Urne om Tue i Mose (R).

Tingdalsaa. K 1744 Tingdals Aaen eller Walwigen. — Formodentlig Døndal Aa; samme Kort har dog ogsaa Navnet Dyndalen.

Tobakstykke [*tobakstyɬəd*]. — Mark ved Tyskegd.

Tranebjerg [*tra·nəˈbjæ·r*]. — Skovklædt Bakke Ø. for Lindholm. Fuglenavnet Trane. Om dette Ords Forekomst i Stednavne, se E. Hellquist i NoB IV p. 149 ff.

Trekanteløkke [*tre·ka·ntalyɬan*]. — Trekantet Areal S. for Lynggd.

Troldskov [*trålskawiŋ*]. Jul paa Bh. 1945 p. 43 den tidligere Kjøllergaardsskov, nu kaldet Troldeskoven. — Identisk med Elverhøjskoven ved Stammershalle. || **Troldstenen** [*trålste·niŋ*]. — Meget stor Sten i Troldskoven.

Trommereager [*tråmaraa·gəriŋ*]. || **Trommerebæk** [*tråmarabæɬiŋ*]. || **Trommerekrog** [*tråmarakrå·giŋ*]. || **Trommereled.** UK 1818 Trommere Led. — Lokaliteter S. for Løkkegd. Tilnavnet Trommere „Trommeslager".

Tueeng [*tawəˈænən*]. — Ved Bondegd. Subst. Tue.

Tygeløkke [*tö·jəˈlyɬa*]. — Ved Lynggd. Trods Endelsevokalen i Forleddet maa dette vel være Mandsn. Tyge (R).

Tyskebrødde [*ty·skabrødan*]. Th Tyskebrødden; Borrijnh VI 43 Tyskabrøddan. — Vejbakke ved Tyskegd; Subst. bh. Brødda, f. „Vei ned ad en brat Bakke, en bakket Huulvei" (Esp). || **Tyskebæk** [*ty·skabæɬiŋ*]. — Andet Navn paa Fossebæk. || **Tyskeløkker** [*ty·skalyɬarna*]. — Ved Tyskegd; alle tre Navne Ellipser for Tyskegaards-. || **Tyskemark** [*ty·skama·rkən*]. — Areal ved Hullegd.

Tyvemyr [*ɬi·vamy·rn*]. SkovK 1904, Guide 1945 Tyvemyr. — To Moser, ved Helligdommen (Opt. 1945) og i Rø Plantage (SkovK og Guide 1945); Subst. Tyv.

Tørre Ovn [*dœŋ tåra u·niŋ*]. Panum 1830 p. 61 den tørre Ovn; Trap[1] den vaade og den tørre Ovn; M. Jespersen, Geognost. Vejviser o. Bh. 1865 p. 7 Den tørre Ovn; Trap[3] Tørre (eller Sorte) Ovn. — Klippehule („Ovn") ved Helligdommen.

Udmark [*u·mark, u·(d)ma·rkən*]. — Optegnet som Marknavn ved Møllegd, Helligdomsgd og Pilegd, alle Steder vist om tidligere Udmarksjord.

Underskov [*oŋəˈskaw, oŋəˈskaw*]. — Lille Lund med tilstødende Mark ved Humledal i Olsker S. Forleddet er snarest Præp. under, af en Meddeler opfattet som Adj. ung.

Vaade Ovn [*dœŋ vœ·da u·niŋ*]. Panum 1830 p. 42 den vaade Ovn; Trap[1] den vaade og den tørre Ovn; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser o. Bh. 1865 p. 7 Den vaade Ovn; Gst, Trap[3] Vaade Ovn. — Klippehule („Ovn") ved Helligdommen, formodentlig identisk med Roovnen ovfr.

Vaarbæk [*vœ·rbæɬiŋ*]. MK 1818 Vaarbekken; UK 1837 Vaarbækken; Mansa 1851 Vaarbæk; Trap[1] Vaar-Bæk; Bull 1869 Voerbæk; Guide 1886 Vaarbæk og Præstebæk; Gst Vaarbæk. — Subst. Vaarbæk om Bæk, der kun er vandførende i Tørbrudstiden.

Valdemarsklippe. Th Valdemars Klippe. — Ved Stammershalle. Jfr. Eigilshald, Elverhøj og Rolfs Dal ovfr.

Vallevig [*vaˈlaˈvæ·j, vaˈlə væ·j*]. K 1744 Tingdals Aaen eller Walwigen; K 1746—50 valvig; K 1778 Walwigen; VSK Valdeviig; Ipsen K 1839 Wallevig; Gst Vallevig. || Vallevigshavn [*vaˈləvæ·jsha·wn*]. — Ved Døndal. Vald, se Indl.

Vanghøj. Lb 1569 hoss Wonghøy, y Wonghøy. — Vang, se Indl.

Vassebæk [*vasəˈbæɬ*]. K c. 1700 Waasbeck; 1743 Udm 1775—1822 Fæhafuen ved Vasbech; K 1744 Wasbeck; K 1746—50 was-bek; Thurah Vaas Bek; DAtl Waas-Bek; K 1778 Wass-bek; MK 1782 Wasebekken; Falenkamp 1783 Wasse-Bek; IpsenK 1839 Vas Bek (Lindeskovsbæk); Guide 1914 Vasabæk el. Vassebæk; Gst Vasebæk; Vejfort 1942 Vassebæk, Vassebækvejen. — Subst. bh. Vass, m. om fugtigt Sted, der er bevokset med Vandplanter, se Naturnavnet Vassen u. Rutsker S., 662, eller en Afledning heraf, da man ellers skulde vente Sammensætningsvokalen *-a* (R). Flere af de ældre Skriveformer tyder dog paa, at Forleddet oprindelig er Subst. bh. Vâz, m. „Morads", se herom u. Naturnavnet Vasen i Allinge-Sandvig Landdistr., 644 a.

Velling Aa. VSK Vellingeaae; IpsenK 1839 Møllebek (Wellingaae); Mansa 1851 Møllebæk el. Vellingaa; Bull 1869 Vellingaa. || **Vellingsodde.** 1805 Thaarups Bh III p. 388 Vellings Odden. — Formodentlig en Odde ved Møllebækkens Udløb. Se Skovnavnet Velling, Nyker S., 652.

Vesterløkke [*væstrə ˈlyɬa, væstrəlyɬan, væstrə lyɬər*]. — Marker til Pælegd og Kildesgd samt Skovløkke til Baadstedgd.

Vieshul [*vi·əshâləd*]. — Areal ved Stenby, hvor Vieshus (se ovfr.) har ligget. || **Viestorp.** Lb 1569 Vies torpedtt. — Forleddet er (Gen. Sg. af) Kollektivet bh. Vie, „Bevoksning med lave Pilebuske" (nu vist kun i Stednavne) (R).

Vinkelløkke [*veŋkəlˈlyɬa*]. — Mark ved Tyskegd, af regelmæssig rektangulær Form, men omgivet af Skov paa tre Sider. Forleddets Betydning er derfor snarest „Krog, Hjørne".

Vragvig [*vra·gvæ·jən*]. — Vig ved Stammershalle; Subst. Vrag „Skibsvrag".

Ællingebidde [*æliŋabedaŋ*]. — Mark ved Ællingebæk. || **Ællingebæk** [*æliŋabæɬiŋ*]. Falenkamp 1783 Blaakildebek (Ellingebek). — Andet Navn paa Blaakilde Bæk. Subst. Ælling.

Øgløkke [*ö·jalyɬan*]. — Skovløkke ved Møllegd, hvor man havde Hestene gaaende. Subst. Øgløkke „Indhegning til Heste".

Ørneklippe [*ö·rnaklœpan*]. — Ved Sæne; Subst. Ørn el. Øre.

Østereng [*ö·strə ˈæŋ*]. — Ved Degnegd. || **Østerløkke** [*ö·strəlyɬan*]. — Ved Pælegd.

670. ØSTER-HERRED.

Øster-Herred. 29/3 1335 (1494) østræheret; 1530? Hüb 83, 84 østreherrit, Østre herit; 21/12 1533 Hüb 89 østræ hærith; LR 1598 Østerherridt; 28/4 1609 (Hüb 570) Østerherrit; Mandt 1610 Øster Herridt; Mejer Oster Herridt; BWK 1676 Øster Herret; ResenK Suaneke Oster Herrit.

Hennings Herred. Lib. dat. Lund. 1. Trediedel af 13. Aarh. Weekes Udgave p. 144 Hænnignshærædh eller Hænningnshærædh; Huitfelds Bispekrønike p. 53 Hemmingsherret. — Ældre Navn paa Øster-Herred. Ser ud til at indeholde Mandsn. Henning. Personnavn som Forled i Herredsnavne er sjældent, men antages dog at foreligge bl. a. i de sydslesvigske Herredsnavne Ugle-, Viriks- og Arilds Hrdr., jfr. DS IV 498.

671. ØSTER-LARSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opførte under flere Navne: 4. Sg: Aasandsgd, Riemandsgd; 19. Sg: Aagd, Salgrenegd; 25. Sg: Glasergd, Stangegd; 28. Sg: I Risen, Maegd, Risenholm; 37. Sg: Aagd, Kirkebo, Møllegd; 39. Sg: Hjortegd, Smedegd; 41. Sg: Hyldegd, Store-Spagergd; 49. Sg: Kirseløkkegd, Myrelængen; 3. Vg: Bjergegd, Pæregd; 10. Vg: Kantorlængen, Onde Kirstens Stæl; 11. Vg: Dammegd, Kirkebo; 18. Vg: Bakkegd, Ved Kirken; 21. Vg: Bendiksgd, Heslegd, Knæbjergsgd.

Øster-Larsker, S. [*ö·stər'la·rs* el. *ö·stər'la·rskərsən*; lokalt *la·rskərsən*], **Øster-Larskirke,** Kirke [*ö·stər'la·rskœrkə*, gldags ogsaa *-kœrkə*; lokalt *la·rskœrkə* (*-kœrkə*)]. 18/10 1295 (Hvitfeld) S. Laurentij Kircke; Dag? 1334 Munch Pavelige Nuntiers Regnskabsb. p. 73 sancti Laurencij (eccl.); 1340 (1577 ÆDA IV 344) sanctj Lauritz sogenn; 13—20/7 1429 sti Laurens kirkesogn, sti Laurens kirke; 3/5 1457 sancte Lawrentii soogn; 10/7 1493 sti laurencii soghn; 10/8 1497 Ste Laurensse Soghn; 31/5—24/10 1523 (samt. Opt.) Hanserec 1477—1530 Bd VI p. 500 sanct Lorentz; 1528 Hüb 79 ste. Laurße sogenn; 1530(?) Hüb 83 sanctj Lauritz kirke sogenn; 1547 Hüb 428 St. Larentz Kaspel; 17/4 1548 Hüb 173 in S. Larsßoukenn; 8/9 1555 Hüb 220 ff Laursker sogen, Laurskersogenn; 1555 Hüb 216 Lauersker soghen, S. Laurisß soghn; Lb 1569 Lars Kircke, Larskier Sognn; LR 1580 lauritz kircke, Laurskier Sogen; LR 1599 Hüb 548 Øster Lars Kirkes; LR 1609 Øster laursker sogen; Mandt 1610 Lausker Sogen, Lauskier Sogen, Østerlausker Sogen; 27/2 1610 Hüb 576 Nørre Lauritz Kircke; Mejer S. Lauridtz k; BWK 1676 Øster Laersk; K 1746—50 Øster-Larsker Sogn, Øster-Lars-Kirk[e]; M 1844 Øster Larskirke Sogn; Gst Ør Larskirke, Østerlars (Jernbanestation); Bh.Vejv. 1944 Østerlars Sogn. — Helgennavnet Laurentius. Fra c. 1600 føjes Øster- til Navnet for at adskille det fra Nylarsker, men paa Egnen siges stadig Larskersen og Larskirke. Den forkortede Form Østerlars forekommer ikke sjælden i nyeste Tid.

Aagaard (19. Sg). 1624 (Z) Aagd; UrneNb (Aaegd) Ibl. Kielsebyegd. — Ligger ved Keldseaa.

Aagaard (37.—38. Sg) [*œ·gœ·r(iŋ)*]. KR 1684 aagd; K 1746—50 aae-gd; Thurah Aae(gd); UrneNb, DAtl, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Aaegd; M 1844, Gst Aagd. — Ligger ved Kobbeaa.

Aagaardshus, Hs (37—38. SgPc). UK 1840 Aaegaardshuus. — Nu Pihlsminde; har ogsaa været kaldt Duereden.

Aasandsgaard (4. Sg). Svaneke Skiftepr 1686 Aasanden; Thurah Aasesands(gd); UrneNb (Aae Sandsgd) Riemandsgd; Ipsen K 1839 Riemande (Sande) (gd). — Formodentlig en fejlagtig Betegnelse, opstaaet ved Sammenblanding med 6. Sg Sandegd.

Agerbygaard (8. Sg) [*a·gərby·, a·gərby·gœ·r(iŋ)*, gl. Udtale *a·graby·*]. K 1746—50 agere-gd; Thurah Agere(gd); UrneNb Agerbyegd (eller Ageregd overstr.); DAtl Agerægd; Bugge 1771 Agregd; UrneJb Agerbye Gd; FT 1801 Aggerbye Gd; VSK Agergd; Salchow 1813 Agergd; M 1844 Agerbygd; Gst Agerby Gd. — Den ældre Udtale *a·gra-* kunde tyde paa Sammensætning med eng en. plur. af Subst. Ager, jfr. bh. Âgragræz, Âgrahö (ved Siden af Âgergræz, Âgerhö).

Ammehus, Gd (41. SgPc) [*amahu·zəd*]. K 1746—50 amme-huus; Bugge 1771. VSK Ammehuus; UK 1840 Ammehuset; Postadr 1869 Ammehuse; Gst 1887 Ammehus; BhLdejd 1899 Ammehuset; Postadr 9, Gst Ammehus; BhTid 15/9 1943 p. 5 Ammahuzed. — Nu Vangsbo. Forleddet kan ikke være Subst. Amme, bh. Amma, f. (R) eller Vb. amme, da vi i saa Fald skulde vente Udtalen [*amə-*]; det kan derimod være en mask. an-Stamme, vel snarest det sjældne glda. Mandsnavn Ammi (DgP), jfr. dog Naturnavnet Ammin u. Svaneke Kbst., 645.

Aspesgaard (35. Sg) [*aspəsgœ·r(iŋ)*]. Skiftepr 1690 Aspidsgd; Thurah Aspes-(gd); UrneNb, DAtl Aspesgd; Bugge 1771, VSK Aspegd; UrneJb, Salchow 1813 Aspesgd; Ipsen K 1839 Aspes(gd); M 1844 Aspegd; Gst Aspesgd. — Gen. af Kollektivet Aspe, til Trænavnet Asp. Lb 1569 nævner Aspis engenn og Riissitt, og Gd ligger ikke langt fra Risen, saa der kan være topografisk Sammenhæng.

Aspeshus, Hs (29. SgPc). (Her?) KR 1684 i Affesgaardz Huußed; Th Aspeshus. — Formen 1684 er snarest Fejl for Aspesgds Hs; 29. Sg er Nabogd. til 35. Sg Aspesgd.

Bakkegaard (18. Vg) [*bakagœ·riŋ*]. UrneNb Bakkegd; UrneJb Bakke Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd. — Ligger højt, tæt N. for Sognekirken, hvorfor den ogsaa kaldes Ved Kirken.

Bakkegaard (32. Sg) [*bakagœ·riŋ*]. UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd. — Subst. Bakke. Efter Beliggenheden paa en Bakkeskraaning. I FT 1801 kaldes Gd i Riißen.

Bendiksgaard (21. Vg). UrneJb Hesle Gd, kaldes og af nogle Bendixegd.

Bjergegaard (3. Vg). K 1746—50 bierre-gd; Thurah Bierge(gd); UrneNb Pæregd ell. (Biergegd); Bugge 1771 Biergegd.

Bjergegaard (20. Vg) [*bjæ·ragœ·riŋ*]. Jb 1661 paa Lensgrds Bierg; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Paa Bierget; M 1844 Bierregd; Gst Bjergegd.

Blaataarn, Hs (9. VgPc) [*blœ·ˈto·rn*]. I 1926 [Blå·tårn el. Blåtorn]. — Opkaldelse efter Fangetaarnet Blaataarn paa det gamle Københavns Slot, jfr. Forbedringshuset, Rasphuset og Spindehuset ndfr. Subst. Taarn udtales normalt [*tœ·rn*], men en ældre Udtale [*to·rn*] kan høres hos enkelte gamle, medens omvendt Torn, Horn kan udtales [*tœ·rn, hœ·rn*] i nyere Tid (R).

Blegehuset, Hs. Her? 1775 Thaarups Bh II 112 Blege Huuset.

Bobbegaard (17. Vg) [*bâbagœ·riŋ*]. Jb 1661 Bublegd; 1684 (Jb 1687), Skiftepr 1690 Bobbegd; Jb 1691 bobbegd; K c. 1700 Bobb(gd); K 1746—50 bobbe-gd; Thurah Bobbe(gd); UrneNb Bobbegd; Bugge 1771 Bobe(gd); UrneJb Bobbegd; FT 1801 Boba Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bobbegd. — Har rimeligvis Navn efter Bobbeaa, som Gd ligger ved. Se u. Naturnavne.

Bordenden, Gd (1. VgPc) [*bo·rœnaŋ*]. I 1926 [Borænajnj]; Th Bordenden. — Større højtliggende Ejendom, der skal have Lighed med en Bordende (I 1926). Vel opr. et Naturnavn; jfr. Bordenden i Olsker S., 663.

Brommehus, Gd [*brœməhu·zəd*, udensogns *brâməhu·zəd*]. FT 1801 Huuset Brømme; VSK Brummegd og Huus; UK 1818 Bromme Huus; M 1844 Brommehuus; Gst, Postadr 1943 Brommehus. — Se Brommegd i Rø Sogn.

Buehuset, Hs (14. SgPc) [*bawahu·zəd*]. — Personnavn (Tilnavn) Bue. Jfr. Buehavn u. Naturnavne.

Buggemølle, Ml [*bogamølan*]. Beg. 19. Aarh. Thaarups Bh IV 177 Buggemøllen; VSK, Mansa 1851, Bull 1869, Postadr 1869 Buge Mølle; Bh Ldejd 1899 Buggemøllen; Gst Buggemølle; Postadr 1943 Bugge Mølle. — Slægtsnavnet Bugge.

Bækkegaard (26. Sg) [*bæɧagœ·r(iŋ)*]. Skiftepr 1686, 1689, 1690, Ø.-Marie Kb 1695 Bechegd; Komm 1720—21 Beckegd; K 1746—50 bekke-gd; Thurah Bekke(gd); UrneNb, UrneJb Bekkegd; VSK Orig Bækkegd, VSK Bakkegd; Salchow 1813 Bekkegd; UK u. A. Bækkegd; Gst Bækkegd. — Slægtsnavnet Bæk; Mandt 1610 nævner som Ejer Jørgen Beck. Gd ligger ikke ved nogen Bæk.

Dalegaard (31. Sg) [*da·lagœ·r(iŋ)*]. UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Dalegd; UK u. A. Dahle Gd; Gst Dalegd. — Subst. Dal. Gd ligger lavt i Forhold til Omgivelserne, ikke mindst i Forhold til Nabogaarden Bakkegd.

Damaskegaard (3. Sg) [*damaskagœ·riŋ*]. K 1746—50 dammaske-gd; Thurah Damaste(gd); UrneNb Dam-Aske gd; Bugge 1771 Dammaskegd; UrneJb Damme Aske Gd; VSK Damaskgd; Salchow 1813 Dammaskegd; M 1844 Damaskgd; Postadr 1869 Dammastegd; Gst Damaskegd. — Antagelig et Tilnavn (derfor Sammensætningsvokalen -a-), identisk med Subst. Damask, ænyda. dam(m)ask, mnty. damask, ty. damast „atlaskvævet, mønstret Stof", jfr. at Thurah har den tyske Form, som ogsaa optræder i 19. Aarh., f. Eks. 1857 (Z) og 1869 (Postadressebogen). Damaskegd bliver derved en Parallel til Fløjlegd (7. Sg). Men Navnet er tidligt, allerede af Urne, blevet opfattet som en Sammensætning af Subst. Dam og Trænavnet Ask, ligesom Prbv 1904 meddeler, at Navnet siges at hidrøre fra Asketræer ved en Dam, og denne Tolkning er formelt mulig.

Dammegaard (8. Vg) [*damagœ·r(iŋ)*]. Lb 1569 Dammegd; KR 1684 Damegd; K 1746—50 damme-gd; Thurah Damme(gd); UrneNb, DAtl, Dammegd; UrneJb Damme Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Dammegd. — Subst. Dam, vel om en Mølledam; Gd ligger ved Kobbeaa. Flere Ejere i 19. Aarh. bærer Efternavnet Dam (jfr. BhS XXX 84), og den første af disse (Jørgen Hansen Dam, f. 1780, Søn af Hans Poulsen Staage) har sikkert taget sit Navn efter Gaarden.

Dammegaard (11. Vg). UrneJb Damme Gd; Ipsen K 1839 Dame-(Kirkeboe)(gd).

Drejerløkken, Gd [*drajaralyɧan*]. 1775 Thaarups Bh II 112 Dreyer Lykken; Postadr 1890 Dreierløkken; BhLdejd 1899 Drejerløkken; Gst Drejerlykke; I 1926 Drejerløkken. — Lyngejendom, nu alm. kaldt Nordhøj. Slægtsnavnet Drejer.

Duereden, Hs (37.—38. SgPc) [*dawərədaŋ*]. I 1926 [Dåwərəðajnj]. — Officielt Pihlsminde, forhen Aagaardshus.

Dyrstenshøj, Hs (6. VgPc) [*dy·rste·ns'hâj*]. Guide 1914, Gst Dyrstenshøj. — Spottende Anvendelse af det flere Steder paa Bornholm forekommende Navn Dyrstenshøj, idet Navnet ifl. Opt. 1945 skal hentyde til, at Ejeren, en Vognmand med stort Hestehold, gik fallit.

Egeskovsgaard (42. Sg) [*œ·jəskaw, œ·jəskawsgœ·riŋ*]. K 1746—50 Egeskou-gd; Thurah Egeskov(gd); UrneNb Egeskousgd; Bugge 1771 Egeskov-(gd); UrneJb Egeskous Gd; VSK, Salchow 1813 Egeskovsgd; M 1844 Egeskovgd; Gst Egeskov Gd.

Elleskov, Gde og Hse. Rønne Skiftepr 1739 Elleskovshuuset; Postadr 1932—43 Elleskov Hse; Guide 1945 Elleskov (Hse), Elleskov (Hs). — Paa den nedbrændte og udstykkede 43. Sg Elleskovsgaards Grund. Mange af de nyoprettede Parceller har Navne sammensatte med Elle-.

Elleskovsgaard (43. Sg) [*æləskaw, æləskawsgœ·riŋ*]. (Her?) KR 1684 Ellesgaardsgrund; K 1746—50 Elleskou-gd; Thurah Elleskov(gd); UrneNb Elleskousgd; UrneJb Elleskous Gd; VSK Elleskovgd; Salchow 1813 Elleskovsgd; M 1844 Elleskovgd; Gst Elleskov Gd; Postadr9 Till Ny-Elleskov (Hs); Postadr 1943 Ny-Elleskov (Gd). — UrneNb tilføjer: Har nog[et] Elle og Ask, det meste ophegnet i denne Mands Tid. Efter Branden 1927 kaldes Hovedparcellen Ny-Elleskov.

Fittinge, Fiskerleje [*fetiŋa*]. I 1926 [Fetijnja]. — N. for Strandby, ifl. I 1926 Egn ved Stranden, men ifl. Opt. 1927 og 1944 Fiskerleje med nogle faa Huse (jfr. Salchows Oplysning, at der i 1813 laa een Baad ved „Fattigehavn" ɔ: Fittingehavn). Navnet bruges ikke officielt, da det ikke anses for fint (Opt.). Se iøvrigt ndfr. u. Naturnavne.

Fløjlegaard (7. Sg) [*flåjla-, flå·jlagœ·r*]. K 1746—50 Fløye-gd; Thurah Fløye(gd); UrneNb Fløylegd; DAtl Fløyegd; UrneJb Fløyle Gd; VSK Fløjegd; Salchow 1813 Fløjlegd; Ipsen K 1839 Fløile(gd); M 1844 Floitegd; Gst Fløjlegd. — Navnet, der ogsaa optræder i Ibsker og Rø Sogne, indeholder rimeligvis Ordet Fløjl, dog sikkert brugt som Tilnavn, hvorfor vi faar Sammensætningsvokalen -a-. Jfr. Fløjlegd i Rø S., 664.

Forbedringshuset, Hs (37.—38. SgPc) [*får'bæ·riŋshu·zəd*]. I 1926 [Fårbæ·rijnjshu·zəð]. — Øgenavn til Ejendom ved Stavsdal, nu Oksholm. Jfr. Blaataarn ovfr. og Raspen, Rasphuset og Spindehuset ndfr.

Gadegaard (7. Vg) [*gə·dəgœ·riŋ*]. 10/7 1493 gadhe gordhen; 1543 (Z), Jb 1598 Gadegd; Jb 1606, Jb 1624 Gaadegd; Jb 1625 Gadegd; Jb 1658 Gategd; Jb 1661, Jb 1662, Jb 1664 Gadegd; Komm 1691 Gade gd; K 1746—50 gade-gd; Thurah Gade(gd); UrneNb, UrneJb, Salchow 1813, M 1844, Gst Gadegd. — Gade, se Indl.

Galtenborg, Hs [*galtənbår*]. I 1926 [galtənbår]. — Øgenavn til mindre Ejendom S. for 36. Sg. Om ironiske Navne af denne Type, se Indl. u. Borg.

Gamlevælde (10.—13. Sg) [*gamləvœlə*]. Rønne Skiftepr 1739 gammel Wælle; K 1746—50 Gamle-welle; Thurah Gamle Welle; UrneNb Gamlevellegd, Gl. Velle; DAtl Gærdevejle; UrneJb Gamle Welle Gd; VSK Gamle Vælegde; Salchow 1813 Gamle Welle; M 1844 Gamlevældegde; Gst Gamlevælde. — Antagelig en Sideform Vælde til Subst. Væld „Kilde", jfr. oldn. vella, f. „Boblen, Sprudlen", og Dønnevælde, DS II 55.

Gildesbo, Gde, Hse [*giləsbo·əd*]. M 1844, BhLdejd 1876, Postadr 1897 Gildesboet; Postadr7, Gst, Guide 1945 Gildesbo. — Opr. Navn paa en enkelt Ejendom (Matr. Nr. 81), nu Rovang; i Nutiden Navn paa flere Ejendomme (Guide 1945). I Lb 1569 nævnes gilles hussed. Se Gildesbo, Knudsker S., 651.

Glasergaard (25. Sg) [*gla·zaragœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 Glasere-gd; Thurah Glassere(gd); UrneNb Glaseregd; VSK Glasergd; Salchow 1813 Glaseregd; UK u. A. Glasergd; M 1844 Glusergd; Gst Glasergd. — Slægtsnavnet Glaser, bh. Glasara „Glarmester" (Esp). Ifl. Fæstepr 1706 fæstes Gd til Peder Nielsen, Søn af Nelß Glaßer.

Grydehøj, Hs (30. SgPc). Guide 1886 Grydehøjhus; Gst 1887, Guide 1914 Grydhøj Hs; Gst Grydehøj Hs. — Navnet benyttes ifl. Guide 1945 ikke mere. Af et ikke overleveret Naturnavn, der forekommer andre Steder, bl. a. i Ibsker S., 674. Forleddet kan være Subst. Gryde, brugt om Terrænfordybning eller hentydende til Urnefund ell. Sagn om en Gryde fuld af Penge. En anden Mulighed er Subst. glda. grȳt, n. „Sten", jfr. Gryet, Bodilsker S., 681.

Gæstehus. FT 1801 Gieste Huußet.

Gøngehuset. Skiftepr 1681 gyngehußet. — Paa Lensgaards Grund. Vel af Indbyggernavnet Gønge „Person fra Göinge H. i Skåne", evt. anvendt som Tilnavn.

Hallegaard (15. Vg) [*ha·ɫagœ·riŋ*]. K 1746—50 halle-gd; Thurah Halle(gd); UrneNb, DAtl, UrneJb Hallegd; VSK Haldegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Hallegd. — Haıd, se Indl.

Havreknækken, Hs (Matr. Nr. 92) [*ha·wraknæɬan*]. Guide 1914, Gst Havreknækken. — Subst. Havre. Knække, se Indl.

Heslegaard (21. Vg) [*hæ·zlœgœ·r(iŋ)*]. Jb 1687 Heslegd; Skiftepr 1690 heßlegd; UrneNb (Knebiersgd) Heslegd; UrneJb Hesle Gd; VSK Hestegd; VSK Orig Heslegd; Salchow 1813 Hestegd; M 1844, Gst Heslegd. — Subst. bh. Hæsle, n., en kollektiv Dannelse til Trænavnet Hassel, se u. Naturnavnet Heslet.

Hjortegaard (39. Sg) [*jo·rtagœ·riŋ*]. UrneNb Smiddegd ell. Hiortegd; FT 1801 Hiortegd; Ipsen K 1839 Smede (Hjorte)(gd); Gst Hjortegd. — Jb 1719 nævner som Ejer Hans Povelßen Hjort, Kendelsesprot 1742 Jens

Hansen Hjort og Kendelsesprot 1746 Paul Hansen Hiorth. 1784 tilhørte den Peder Poulsen Hjorth (BhS XXX 56). Nedbrændt og udstykket. Hovedparcellen kaldtes en Tid Lærkeshøj efter Lærkesø (Guide 1914 Lærkeshøj), men bærer nu atter Navnet Hjortegd.

Hjortesalen, Hs[*jo·rtasa·liŋ*]. Postadr9 Hjortesalen; I 1926 [Jortasâ·lijnj]; Bh. Vejv. 1944 Hjortesalene. — Hus paa Højlyngen ved Stavsdal, opført af Salsenden af Stuehuset paa Hjortegd (I 1926 og Opt. 1944).

Holsegaard (45. Sg) [*hålsagœ·r*]. JbRgsk 1663 holßegd; K 1746—50 halse-gd; Thurah Hasle(gd); UrneNb Halsegd ell. rettere Holtsegd; Bugge 1771 Halse(gd); UrneJb Halsegd; FT 1801 Holtsegd; VSK Holzegd; Salchow 1813 Halsegd; Ipsen K 1839 Holse(gd); M 1844 Holtzegd; Gst Holtsegd. — Slægtsnavnet Holst; Gd. ejedes ifl. Mandt 1610 og Jb 1625 af Hanns Holdst, der ifl. Z var Tingfoged i Øster Herred. Navnet har i 18. Aarh. været omdannet til Halsegd, jfr. Halsegd i Ø.-Marie S., 673.

Hullegaard (9. Sg) [*hålagœ·r(iŋ)*]. Skiftepr 1686 Hollegd; Svaneke Skiftepr 1686 Holle Gd; K 1746—50 hulle gd; Thurah Hulle(gd); UrneNb, DAtl Hullegd; UrneJb Hulle Gd; VSK, Salchow 1813 Hullegd; M 1844 Hallegd; Gst Hullegd. — Navn efter den lave Beliggenhed i Kobbeaas Dal. Subst. Hul, bh. *hål* (EspIndl. p. 18), eller Hulle, se Indl.

Hullehus, Hs. Gst, Postadr 1890, Postadr9 Hullehus; Tlfb 1940 Hullehuset; Koch 1945 p. 91 Hollehuset. — Pc af Lensgd; Huset ligger i en dyb Aadal.

Hyldegaard (41. Sg). K 1746—50 hylde-gd; Thurah Hylde(gd); UrneNb Spageregd, Hyldegd; DAtl (her?) Hallegd; Bugge 1771 Hyldegd; UrneJb Hyldegd ell. Spageregd; VSK Hyldesgd; Salchow 1813 Hyldegd; M 1844, Mansa Hyldesgd. — Trænavnet Hyld.

Hyldekulle, Hs (26. SgPc) [*hyʃəksʃa*]. Postadr 1897 Hyldekulde; Guide 1914, Gst Hyldekolle. — Naturnavnet Hyldekulle ndfr.

Høgehuset, Hs [*hö·jahuzəd*]. Postadr7 Høgehus; I 1926 [Hø·jahuzəd]. — Jordløst Hus S. for Karensminde (Kejehjem). Vel Slægtsnavnet Høg.

Højagre Mølle, Ml [*håja·gramølan*]. VSK Orig Høiagre-Mølle; Beg. 19. Aarh. Thaarups Bh IV 176 Højagre Møllen; UK 1840 Høiager Ml; Gst 1887 Højager Ml; BhLdejd 1899 Højagremøllen; Postadr 1943 Højagre Mølle. — Naturnavnet Højagre.

I Aaen, Hs (7. SgPc) [*i· œ·n*]. — Ved Præstebækken, lige Ø. for Kirken.

I Risen (28. Sg) [*i· ri·zən*]. Lb 1569 y Riissedtt, y Riissid; Skiftepr 1690 i Risen, i Rißen; K 1746—50, UrneNb I Risen; UrneJb I Riisen; VSK I Risene; Salchow 1813 I Riisen; UK u. A. I Risen; M 1844 Riisen; Gst Risenholm. — Et glt. Præpositionsnavn; jfr. Naturn. Risen.

Kaaseby, Hs (15. VgPc) [*kœ·zaby·*]. Postadr9, Guide 1945 Kaasby. — Slægtsn. Kaas.

Kantorlængen (10. Vg) [*ka·ntaralœŋan*, ogs. *ka·ntarajemød*]. KR 1684 Kanteregd; K 1746—50 kantre-Længen; UrneNb Kantrelængen; Bugge 1771 Kantrelængden; UrneJb Kantre Længen; FT 1801 Kantere Hiemmet; VSK Kanterlægden; VSK Orig Kanterlængden; Salchow 1813 Kantrelængden; Ipsen K 1839 Katerelængen; M 1844 Kanterlængden. — Lagt under Hjortegd. Subst. Kantor.

Kattestjært, Hs (8. VgPc) [*kata'sta·rt, katasta·rt*]. Gst, Postadr 1890, Postadr9 Kattestart; Bh Vejviser 1944 Kattestært. — Har muligvis topografisk Forbindelse med Marknavnet Kattestjært. Sammenligningsnavn.

Kejehjem, Gd [*kæ·jajemød*]. UK 1840 Kejehjem; M 1844 Keirholm; Mansa 1851 Kejehjem; Bull 1869, Postadr 1869 Keiehjem; Guide 1886 Kejehjem; Gst 1887 Kajehjem; Postadr 1897 Kejehjem (Stausdal); Guide 1914 Kajehjem (nu Karensminde); I 1926 [Ka·jəjem ell. Kjæ·jəjem]. — Ved Stavsdal. Forleddet er usikkert; [*kæ·ja-*] kunde være Subst. bh. Kjæj [*kæ·j*], m. „Kæbe, Kind" (Esp 169, EspIndl 23), eller Slægtsnavnet Kei, der har Sideformen Kai (R).

Kelseby (19.—24. Sg) [*kælsəby·*]. 1559 (Z) Kieldsingby; 1578 (Z) Kielsing By; PrI 1624 Kellsebye; Svaneke Skiftepr 1686 Kielseby; Skiftepr 1690 Kelßebye; Ø.-Marie Kb 1694 Kielseby; K 1746—50 Kielse-bye; UrneNb Kielsebyegd; DAtl Kielsebye; UrneJb Kieldsebye, Kielsebye Gd; VSK

Kielsebye, Salchow 1813 Kjelsebye; M 1844 Kielsebye; Gst Kjeldse By. — De to Former fra 16. Aarh., der er citeret efter Z, tyder paa et Forled Keldsing, snarest et iøvrigt ukendt Tilnavn.

Kildevad, Lille-, Hs. Postadr 1897 Lillekilde-Vad; Postadr9 Lillekildevad.

Kildevadshuse, Hse [*ɣilə'va·shu·zən*]. Guide 1914, Gst Kildevads Hse; Postadr 1939—43, Guide 1945 Kildevadshuse; Guide 1945 Kildevad (Hs). — Naturnavnet Kildevad.

Kirkebo (37. Sg). Bugge 1771 Kirkeboe.

Kirkebo (11. Vg) [*ɣærkəbo·əd*]. Lb 1569 ett Kirckeboo; Jb 1691 ett Kiercheboel; UrneNb Et Kirkeboe; UrneJb Kirkeboe, Damme Gd; VSK Kirkeboet; Salchow 1813 Kirkeboe; Ipsen K 1839 Dame (Kirkeboe); M 1844 Kirkeboe; Gst Kirkebo Gd. — Kirkebo, se Indl.

Kirseløkkegaard (49. Sg) [*ɣøsə'lyɣa*]. Skiftepr 1685 Kiørßeløchegd; Rønne Skiftepr 1739 paa Kyrtzelykken; K 1746—50 kirse-gd; UrneNb (Kyrse Lykken) ell. Kyrse lykke gd; Bugge 1771 Kiesegd; UrneJb Kyrse Lykke; FT 1801 Kiørselykke; VSK Kirselykken; Salchow 1813 Kysselykkegd; Ipsen K 1839 Kysselykke; M 1844, Mansa Kirselykkegd; Gst Kirselykke. — Nu nedlagt. Se Naturnavnet Kirseløkke.

Kløvhus, fsv. Hs. K 1778 Kløvhuus. — Ved Kelseby. Kløv, se Indl.

Knarrebakker, Hse. Postadr 1897, Postadr 1943 Knarrebakkerne (Hse). — Se Naturnavnet Knarrebakker ndfr.

Knarregaard (47. Sg) [*knaragœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 Knarre-gd; Thurah Knarre(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Knarregd; UK 1843 Karregd; M 1844 Karregd; Gst Knarregd. — Formodentlig et Slægtsnavn Knar, jfr. Knarregd i Rutsker S., 662.

Knæbjergsgaard (21. Vg) K 1746—50 knebiergs-gd; Thurah Knebiergs-(gd); UrneNb (Knebiergsgd) Heslegd; Bugge 1771 Knebiros(gd); Ipsen K 1839 Knæbjerge (Hæsle) (gd). — Naturnavnet Knæbjerg.

Knæbjergshus, Hs (21. VgPc). 1681 i Jb 1687 Knæbiers Husitt; I 1926 [Knæbjæ·rhu·zəð]. — Kaldes 1681 „Wdhuus" til 21. Vg Heslegd; det skal (ifl. I 1926) før have staaet paa selve Bakken Knæbjerg.

Knækkehus, Hs (45. SgPc). BhAvis 5/9 1867 Knækkehuset. — Knække, se Indl.

Kobbegaard (2. Vg) [*kåbagœ·riŋ*]. 2/2 1607 Hüb 558, Jb 1658 Kubbegd; Dok 10/8 1659 (JbRgsk 1663), AR 1661—62 Kobbegd; JbRgsk 1663 Kubbegd; Skiftepr 1685, 1690, Fæstepr 1693 Kobbegd; K 1746—50 kobbegd; UrneNb Kobbegd (ell. Kaabbegd); Bugge 1771 Kobe(gd); UrneJb Kobbegd; FT 1801 Kobboegd; VSK Koppegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Kobbegd. — Slægtsnavnet Kubbe; 1555 (Hüb 216) nævnes Niels Kub, og 8/9 1555 nævnes Hans Kubbe, begge her i Sognet (Hüb 228), og 14/8 1553 omtales i et tysk Brev „de Kubben"; Lb 1569 nævner her i Sognet Hans Kubs Gd. Ravn 1671 forklarer det af, at Gd har en skøn Skov „derudi kan hugges Træ til Kobbe, at sætte Garn gavnlige", d. v. s. bh. Kobb, et Træstykke el. Bøje, hvormed de Tove forsynes, som hører til Laxe- el. Torskeliner (Esp). Antagelig er det netop dette Ord, som er blevet Familienavn.

Kongensmark, Hse [*kåŋəns ma·rk*]. Gst 1887, Gst Kongensmark Hse; Postadr9 Kongensmark Hs; Trap[4] Kongensmark (Hse). — Bebyggelsen paa den tidligere Udmark S. for Melsted. Udmarken var Kongens.

Krogegaard (1. Sg) [*krå·gagœ·riŋ*]. K 1746—50 Kroge-gd; Thurah Kroge(gd); UrneNb, DAtl, Bugge 1771 Krogegd; UrneJb Kroge Gd; VSK Kraggd; Salchow 1813, M 1844, Gst Krogegd. — Subst. Krog. Vel efter afsides Beliggenhed i Sognets Udkant.

Krogegaard (44. Sg) [*krå·ggœ·r*]. K 1746—50 kroge-gd; Thurah Kroge-(gd); UrneNb Krogegd; UrneJb Kroge eller rettere Kroe Gd; FT 1801 Kraaggd; VSK Kroggd; Salchow 1813 Krogegd; UK u. A. Krog Gd; M 1844 Krogd; Gst Krogegd. — Subst. Krog. Urne misforstaar Navnet som Krogaard.

Krækkesdal, Hs (3. SgPc). Postadr9 Krækkesdal; Bh Vejviser 1944 Krækkedal. — Ingen topografisk Sammenhæng med Krækket ndfr. Subst. *Krække, n. „Krat", se Naturnavnet Krækket.

Krækket, Hse [*kræɧəd*]. Guide 1886 Krækket; Gst 1887 Krækked; Postadr 1890 Gst, Trap[4], Postadr 1943 Krækket. — Naturnavnet Krækket.

Kullehuset, fsv. Hs. I 1926 „Kullehuset". — Ved Bakken Kullen S. for Gadegd.

Kulleløkken, Hs (49. SgPc). I 1926 [Kojlaløktjan]. — Huset, der ligger paa en Klippebakke, hedder nu officielt Sandersminde. Kuld, se Indl.

Kættereden, Hs (36. SgPc) [*ɧœtərədaŋ*]. I 1926 [Ktjætərəðajnj]. — Forleddet er Subst. bh. Kjätta, f. „Hunkat" (Esp). Jfr. Duereden ovfr.

Kønkehus (11. VgPc) [*ɧøŋkahu·zəd*]. I 1926 Kjynkehuset. — Vel af Personnavnet glda. Kønike, der i Middelalderen kendes baade som Mands- og Kvindenavn (DgP). Fra Bornholm er det kun kendt som Kvindenavn, f. Eks. Kiønniche Hansdatt. 17. Aarh. (BhS XXX 11) og Kønnicha i Urnes Navnefortegnelse 1755 (Thott 1507, 4°), og som spøgende, kælende eller nedsættende Navn ell. Benævnelse paa Kvinde (Esp Kjönneka, f., udtalt [*ɧønika*] R), men i foreliggende Tilfælde maa man antage et Mandsnavn eller en mask. an-Stamme, da man ellers skulde vente Udtalen [*ɧøŋkə-*]. Jfr. Naturnavnet Kønke ndfr.

Lauegaard (19. Vg) [*lawagœ·r*]. K 1746—50 Love Gd; Thurah Love(gd); UrneNb Louegd; UrneJb Loue Gd; VSK Lauegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Louegd. — Slægtsnavnet Lou; Gd fæstedes 1710 af Poul Persen Lou (Z).

?Laugum, fsv. Hs. Jb 1664 Langeun; KronSk 24/1 1679 Langum; 1689 Deckner 1679—90, Komm 1691, Jb 1691, Jb 1696, Jb 1719 Laugum; Komm 1738 af Leensgaards gods Lougum er icke at finde; UrneJb, UrneNb Laugum. — Ifl. Komm 1691 „Een stedt huor paa well i gamle tid maa hafue standet it Huuß wed Stranden". Navnets oprindelige Form er usikker. Det er muligt, at alle de senere Former skyldes Fejllæsning ell. -skrivning af Langum eller den ældste Jordebogs Langeun, som kunde være *Langeovn, jfr. Sorte Ovn, Rø S., 664, og Saltune, Olsker S., 663, og Ø.-Marie S., 673. Det er i hvert Fald betænkeligt at antage et opr. -um-Navn.

Lensbjerge, Gd og Hse. Postadr 1932 Lensbjerge; Guide 1945 Lensbjærge. — Naturnavnet Lensbjerge.

Lensbjergegaard (5. Vg) [*le·nsbjæ·ragœ·r*]. Jb 1598 Wnderlidtzbierg; Jb 1606 Wnder Lidtzbierg; Jb 1624 Under lens Bierg; Jb 1625 Under Landtzbierg; Mejer Under Litzberg; Jb 1658 under Lensberg; Jb 1661, JbRgsk 1662 under Lensbierg; Jb 1662 Wndr Lenßberg; Jb 1669 Vnder Lehnsbierg; KR 1684 under Leenß Bierg; Skiftepr 1685 under Leensbierg; K 1746—50 Leens-bierge Gd; Thurah Leensbiergs(gd); UrneNb Leensbiergegd; DAtl Leensbierg; UrneJb Leensbierge; VSK Lehnsbiergegd; Salchow 1813 Leensbjergegd; M 1844 Lehnsbierregd; Gst Lensbjerg Gd. — Naturnavnet Lensbjerge. Oprindelig var Navnet en Præpositionsforbindelse Under Lensbjerg.

Lensgaard (Proprietærgd) [*le·nsgœ·r*]. 22/5 1522 Hüb 63 Lensgd; 25/2 1553 Hüb 184 Lenßgd; $^1/_1$ 1594 (Urne 1755, BhS III 128) Lensgd; Mandt 1622 Lendtzgd; PrI 1624 Lenßgd; Jb 1625 Lendtzgd; BWK 1676 Leensgd; KrSk 24/1 1679 Lindshovitgd; K 1746—50 Leens Gd; UrneNb Leensgd; UrneJb Leenshoved Gd; VSK, M 1844 Lehnsgd; Gst Lensgd. — Subst. Len. Ravn 1671: af det den er taget udi forrige Tide til Len. Om et navneforklarende Sagn med Tilknytning til Lene Svarts Sten se under Naturnavne.

Leragrehus, Gd (42. SgPc) [*le·ra·gra, le·ra·grahu·zəd*]. Gst 1887, Gst Lerager Hs; Postadr 1890 Leeragerhus; Guide 1914 Egevang eller Lerager Hus. — Ejendommen, der ligger ved Spagerbro, har ingen Sammenhæng med Lerager ved Hullegd.

Lillegaard (29. Sg) [*liləgœ·r*]. K 1746—50 Lille-gd; Thurah Lille(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lillegd. — Adj. lille. Arealet udgør ifl. Z kun 40 Td. Ld.

Lillegærde, Gd (19. VgPc) [*liləɡa·rə(d)*]. Gst 1887 Lillegærde Hs; Postadr 1890 Lillegjærdehus; Postadr9 Lillegærdehus; Bh Vejviser 1944 Lillegærde. — Gærde, se Indl.

Lirehus, Hs (27. SgPc). VSK Lirehuus; Gst 1887 Lirehus. — S. for

Nybro. Navnet bruges ifl. Guide 1914 ikke mere. Subst. Lire (foræld. Musikinstrument) eller muligvis Subst. Lyre „Røghul i Taget", idet en bh. Form med Vokalen i er tænkelig, jfr. Subst. bh. Lira, f. „en Tage i Boldspil" (Esp), sv. lyra, dial. lira, f., d. s. (SAOB), sjællandsk Lyre „Boldkast" (ODS), sv. dial. lira, Vb., bl. a. „om bollens parabelrörelse i luften" (Rietz, fra Sydskåne).

Loftsgaard (15. Sg) [*lawtsgœ·r, lawsgœ·r*]. Tiendep 1662 Løftegd; Skiftepr 1686 loutßgd; UrneNb Loftsgd; UrneJb Strandby Gd; VSK, Salchow 1813 Loftsgd; M 1844, Mansa Lousgd; Gst Loftsgd. — Tilhørte 1631—32 Jens Loft (Z).

Lundehus [*lœŋahu·zəd*]. — Tidl. Vandmølleejendom ved Lundebro (Kelsebro), se ndfr. u. Naturnavne.

Lynggaard (34. Sg) [*lœŋgœ·r(iŋ)*]. UrneNb, UrneJb, FT 1801, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lynggd. — I Nærheden af Højlyngen.

Lærkeshøj. Se Hjortegaard.

Løkkegaard (46. Sg) [*lyɫəgœ·r*]. K 1746—50 Lykke-gd; Thurah Lykke(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lykkegd. — Løkke „Indhegning".

Maegaard (28. Sg). UrneNb I Risen (Maaegd) Maegd. — Bh. Må „en meget sid Eng" (Esp). Der findes en Eng tæt Ø. for Gd.

Malthuset, Hs (18. VgPc) [*malthu·zəd*]. Postadr8 Malthus; I 1926 [Malthu·zəd]; Guide 1945 Malthuset. — Her har boet en Maltgører (I 1926).

Melstedgaard (2. Sg) [*mœ·lsta-, mœ·lsta··, mœlsta·gœ·riŋ*]. K 1746—50 melsted-gd; Thurah Meelsted(gd); UrneNb Meelstadgd; UrneJb Melstad Gd; VSK Meelstedgd; Salchow 1813 Meelstædgd; Gst Melsted Gd. — UrneNb kalder Gd for et Stæl, og bemærker, at Bygningen egentlig ligger i Meelstad. Se under Melsted, Gudhjem S., 672.

Myrelængen (49. Sg) [*my·ralœŋan*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Myre-Længen; Thurah Myrelængen; UrneNb Myre Længen; FT 1801 Myre Huußet; VSK Orig Myregd; Salchow 1813 Myrelængden; Ipsen K 1839 Myrelængen; M 1844 Kirselykkegd og Myregd.s Steel; Mansa 1851, Postadr 1869, Guide 1886, Gst Myrelængen. — Andet Navn paa Kirseløkkegd. UrneNb bemærker, at Myre Længen egl. er et Hus paa Grunden. Selve Gd har sikkert en Tid baaret Navnet Myregd, jfr. M 1844 Myregd.s Steel. Den nuv. Ejendom er en Parcel. Subst. Myr „Mose". Gd ligger lavt, ved Kobbeaa.

Møllegaard (37. Sg) [*mø·ləgœ·riŋ*]. Skiftepr 1681, 1687, 1690 Møllegd; K 1746—50 mølle-gd; Thurah Mølle(gd); DAtl Mollegd; UrneNb, UrneJb, FT 1801, VSK, Salchow 1813 Møllegd. — Nedlagt og lagt under 38. Sg; ved Gd fandtes en lille Vandmølle (Z).

Møllehus, Hs (37.—38. SgPc) [*møləhu·zed*]. (Her?) 1735 i Komm 1738 Mølle huuset; Postadr7, Guide 1914, Gst, Guide 1945 Møllehus; Tlfb 1940 Møllehuset. — Rest af den nedlagte Møllegd.

Nybro, Gd (7. SgPc) og Hse [*ny·ˈbro·*]. 1802 Thaarups Bh IV 215 Nyebroe; Postadr 1877, Gst 1887, BhLdejd 1899, Guide 1945, Postadr 1945 Nybro. — Bronavnet Nybro. Navnet paa Bebyggelsen er ifl. Guide 1945 trængt tilbage af Stationsnavnet Østerlars.

Nygaard (1. Vg) [*ny·gœ·r(iŋ)*]. (Her?) Juli? 1543 Hüb 128 den nienhuß; 23/7 1577 Hüb 473, Jb 1598 Nygd; LR 1609—10 Nyegd; Jb 1624, 1625 Nygd; Mejer Niegarde; Jb 1661 Nygd; Jb 1662, Jb 1696 Nyegd; Skovskønning 1741 Lille Nye-gd; K 1746—50 nye-gd; Thurah Nye(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Nyegd; M 1844, Gst Nygd.

Nørregaard (5. Sg) [*nårœgœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 norre gd(?); Thurah Nørre(gd); UrneNb Nørregd; Bugge 1771 Norregd; UrneJb Nørre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Nørregd.

?Onde Kirstens Stæl (10. Vg). Dok 1654 (UrneNb) Ondekiste Stel; s. Dok (UrneJb) Onde Kirke Stæl; Jb 1658 under Kerstins daal; Jb 1661 vnder Kirstens dahl; Jb 1662 wndr Kirstensdal; Jb 1691 onde Kirstens Stell.

Osandsgaard. Se Sandegaard, Over-.

Pilegaard (36. Sg) [*pi·lagœ·r(iŋ)*]. K 1746—50 Pille-gd; Thurah Pile(gd);

UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Pilegd. — Trænavnet Pil.

Pinen, Gd (1. VgPc) [*pi·nan*]. I 1926 [Pi·nan]. — Glt. Øgenavn til Gden Søvang; flere Ejere skal have siddet haardt i det (I 1926).

Pladseløkke, Hs [*pla·salyɬan*]. FT 1801 Huußet Plads Lycken; M 1844 Pladselykke; Gst 1887 Pladslykke; AL 1912 Pla(d)salyjkka; I 1926 [Plå·saløktjan]; Guide 1945 Pladseløkken. — Naturnavnet Pladseløkke.

Pæregaard (3. Vg) [*pæ·rəgæ·r, pæ·rəgæ·riŋ*]. 13/7 el. 20/7 1429 Pæragd; 10/7 1493 pære gd; Lb 1569 Pæregd; Jb 1598, Jb 1606, Jb 1624 Perregd; Jb 1625 perregd; Mejer Pergd; Jb 1658 Pärregd; Jb 1661, 1662 Perregd; KronSk 24/1 1679 Terregd; Jb 1664 Terredtzarden; Jb 1691, 1696 Perregd; Skovudvisning 1704 Perre gd; UrneNb Pæregd ell. (Biergegd); UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Pæregd. — Z tolker det af Mandsn. Per. Denne forkortede Form af Peder er paaviselig fra c. 1350 (DgP).

Raagelundsgaard (4. Vg) [*rå·galsŋ*]. 3/5 1457 Rogalwnds gd; 1495 Hüb 33 Ragelundsgd; 1528 Hüb 79 Rogelwndsgd; 1530? Hüb 83 Raggelundz gd; 21/12 1533 Hüb 89 Rogeluunsgd; 1555 Dok Bh 1682—1804 Rugge Lund Gd; Jb 1598 Rogelundtzgd; Jb 1606 Røgelundgd; Jb 1624 Ragelundtzgd; Jb 1625 Ragelundsgd; Mejer Roggelundt; Jb 1661 Rogeluntzgd; Jb 1662 Rogellundsgd; K 1746—50 Raagelundsgd; Thurah Raagelunds(gd); VSK Baagelundsgd; VSK Orig Raagelundsgd; Salchow 1813 Raagelundshjemme; M 1844 Raagelundsgd; Gst Raagelunds Gd. — De ældste Former kan muligt høre til Kobbegd (2. Vg), da denne ifl. Urne ogsaa skal have heddet Raagelundsgd (se ndfr. u. Naturnavnet Raagelundsbæk). Fuglenavnet bh. Råg „Raage"; Fuglen er ifl. Esp alm. paa Bornholm, og en Lund med meget høje Træer kaldes råga-lujnn.

Raagelunds Mølle, fsv. Vandmølle. 10/7 1493 roghelundz mølle; 1528 Hüb 79 Rogelwnds Mølle; 1530 Hüb 81 Ragelundz mølle; 1530? Hüb 83 Raggelundz mølle; Jb 1598 Rogelundtzmølle; LR 1602 Rogellundts Mølle; Jb 1606 Røgelundz Mølle; LR 1610 Rogelundtzmølle; LR 1611 Rogelundz mølle; Jb 1625 Rogelunds Mølle; KR 1684 Rogelundzmølle; Komm 1691 it Huus kaldes Rogelundz Mølle; 1744 (Afskr. Gods 1743—60) Rogelunds Mølle Huus.

Raspen, Hs [*raspan*]. I 1926 [Rasphu·zəd el. Raspan]. — Subtraktionsdannelse af Rasphuset ndfr.; se m. Hens. t. Formen under Naturnavnet Sylte, Ibsker S., 674.

Rasphuset, Hs [*rasphu·zəd*]. Postadr 1890, Postadr9 Rasphus. — Ved Stavsdal. Subst. Rasphus „strengt Fængsel, Tugthus" som Øgenavn, jfr. Blaataarn, Forbedringshuset og Spindehuset, alle i Nærheden af dette.

Riemandsgaard (4. Sg) [*ri·mansgæ·r*]. UrneNb Riemands gd; UrneJb Riemands Gd; VSK Riemandegd; Salchow 1813, M 1844 Riemandsgd; Gst Riemannsgd. — Slægtsnavnet Riemand. Gd tilhørte i 17. Aarh. Poul Pedersen (Rejmand), se BhS XXX 10; en Hans Rijmand var Byfoged i Gudhjem 1688 (Z).

Risegaard (27. Sg) [*ri·zagæ·riŋ*]. Thurah Rise(gd); UrneNb Risegd; UrneJb Riisegd; VSK Risegd; Salchow 1813 Riisegd; UK u. A. Riise Gd; Gst Risegd. — Subst. Ris „Krat", jfr. Naturnavnet Risen. Gaarden er nu flyttet (Guide 1945).

Riselundsgaard (30. Sg) [*ri·zalsŋ*]. K 1746—50 I Risen; UrneNb (I Risen) Rise Lunds gd; UrneJb Riise Lunds Gd; FT 1801 i Risen; VSK Riselundsgd; Salchow 1813 Riiselundsgd; UK u. A. Lunds Gd; Guide 1914 Risenlundgd; Gst Riselunds Gd. — Oprindelig synes Gd sammen med Nabogd 28. Sg at have heddet I Risen. Lund, se Indl.

Risen, Gde og Hse. Postadr 1943, Guide 1945 Risen. — Skovnavnet Risen brugt om de i og ved Skoven liggende Gde og Hse i Ø.-Larsker og den tilstødende Del af Ø.-Marie S.

Risenholm (28. Sg) [*ri·zənˈhålm*]. Gst Risenholm. — Nyt Navn for I Risen, se dette.

Rodholmsgaard (22. Vg) [*ro·dhålm*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Rodholm Gd; Thurah Rodholm(gd); UrneNb Rodholm gd; Bugge 1771 Rødholm; UrneJb Rodholm; VSK Budholm; VSK Orig Rudholm; Salchow 1813

Rodholm; M 1844 Rodholmsgd; Gst Rodholms Gd. — Et Naturnavn Rodholm er ikke overleveret, men maa vel forudsættes at indgaa i Navnet. Forleddet kan vistnok være Ordet Rod, der paa Bh. udtales med langt o.

Rundmøllen (36. SgPc) [*rønmølan*]. Guide 1914 Rundmøllen eller Valhøj Mølle; I 1926 [Råjnjmølan]. — Fsv. hollandsk Mølle paa Valdhøj; ogsaa kaldt Særkemøllen.

Sadelmagergaard (23. Sg) UrneNb (Sadelmagergd) Ibl. Kieldsebyegd; Ipsen K 1839 Sallelmager(gd).

Salgrenegaard (19. Sg) [*sa·lgre·nagœ·riŋ*]. Teinnæs 1933 Sålgrenagårijnj. — Slægtsnavnet Salgren. Gd beboedes 1794 af Niels Salgreen (BhS XXX 28).

Salne, Hse [*sa·lnə, i· sa·lnə*]. Mejer Salline; Jb 1664 Sallen; Ravn 1671 Salne (Fiskerleje); KronSk 24/1 1679 Sallen; KR 1684 Olle Legere i Salene; Skiftepr 1690 Salne; Jb 1691, Komm 1691, K 17. Aarh. Sallene; Jb 1696 Salene; K c. 1700, K 1744 Salme; K 1746—50, Thurah, DAtl Salne; 1762 Urne Add Salne eller Salene; K 1778, Falenkamp 1783 Salne; UrneNb Sallene; UrneJb Salene Huuset, Salne Huuset; FT 1801 Huuset Sahlne; VSK Orig Salen; Salchow 1813, Panum 1830 p. 69 Salenehuset; M 1844 Salnehuus (3. Vornedehuus); Mansa 1851 Sahlnehuus; BhLdejd 1876 Salene; Gst, Trap[4] Salene Hus; Guide 1945 ofte høres „i Salene". — Det er usikkert, om Formerne hos Mejer (c. 1650) og i enkelte andre Kilder gælder en Bebyggelse. Den nuværende Bebyggelse er næppe gammel, da den ikke nævnes blandt Fiskerlejerne i ældre Skatteregistre o. lgn. At der er fundet et Gravfelt med c. 30 Grave fra Jernalderen paa Stranden (Vedel BhO p. 362 f.), siger intet om Bebyggelsens og Navnets Alder. Paa Grund af Stammevokalen [*a·*] kan man næppe antage en gammel Afledning med et n-Suffix; der foreligger snarere en i særlig tryksvag Stilling (i Sammensætninger som Salne-hus, -bugt o. fl., se u. Naturnavne) opstaaet Reduktion af en Sammensætning, hvis første Led er Subst. Sal eller Sadel, der er blevet homonyme i Bh. (EspIndl 15).

Saltune, Nørre-, Hse [*nårə saltü·na*]. — Del af Fiskerlejet Saltune, se u. Ø.-Marie S., 673.

Sandegaard (6. Sg) [*sa·nagœ·r(iŋ)*]. KR 1684 Sandegaardzgrunden; 1692 (Afskr. DokBh 1682—1804) Sandtz Gd; K 1746—50 Aae Sands gd; UrneNb Sandegd (Aae Sands gd); Bugge 1771 Aasands(gd); UrneJb Sande Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Sandegd. — Subst. Sand; Formen Aae Sands gd paa K 1746—50 er en Forveksling med Over-Sandegd.

Sandegaard (13. Sg). UrneJb Gamle Welle Gd. Sandgd; Salchow 1813 Sandegd. — Muligvis forkert, da det ikke findes i UrneNb.

Sandegaard, Over- (14. Sg) [*sa·nagœ·riŋ*]. Skiftepr 1687 paa ousanden; K 1746—50 Sandegd; Thurah Sande(gd); UrneNb (Auesandsgd) ell. Ovesandsgd (ell. Sandegd), Aaesandsgd er vel rettere orthographert; Bugge 1771 Sandegd; UrneJb Aal eller Ove Sands Gd; VSK Over Sandsgd; Salchow 1813 Ove Sandgd; Ipsen K 1839 Aae (Asens)(gd); M 1844 Sandegd; AL 1912 Oasân(d)sg.; Gst Over Sandegd. — Se Osand under Naturnavne.

Sandhus, Hs (Matr. Nr. 123 c). INM 1880, Vedel BhO p. 268 Sandhuset; Postadr 1890, Postadr9 Sandhus; Guide 1945 Sandhuset. — I Kongensmark S. for Melsted.

Sigtebæk, Gd [*sa·jtaˈbæɬ*]. Gst 1887, Postadr 1890 Sigtehus; Postadr 1890 Sigtebak; Postadr7 Sigtebæk; Guide 1914 Sigtebæk Hus; Postadr9, Gst Sigtehus; Guide 1945 Sigtebæk (Gd). — Sigtehus er Ellipse for Sigtebæk(s)hus.

Sigtegaard (16. Vg) [*sa·jtagœ·r(iŋ)*]. 1671 (Z), 1684 (Jb 1687) Sigtegd; 716 (Z) Sejtegd; K 1746—50 sigte-gd; Thurah Sigte(gd); UrneNb Seitegd ell. Sigtegd; FT 1801 Sejtagd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Sigtegd. — Et Slægtsnavn Sejt anføres af Z: 28/4 1781 Peder Jakobsen Sejt, opsætsig Soldat 1749, overføres til Stokhuset. Muligt er dog Gd opkaldt efter Sigtebæk, s. d. u. Naturnavne.

Sigteskoven, Hs. Postadr 1890, Postadr9 Sigteskoven. — Vel ved Sigtebæk; intet Naturnavn Sigteskov kendes. Ellipse af Sigtegaardsskov.

Sigteværket, fsv Teglværk [*sa·jtavœrkəd*]. Postadr 1883 Sigte, Teglv. (Sigteværket); Postadr7, Postadr9 Sigteværk, Hs. — Ved Sigtebæk.

Skaanehus, Hs (10. SgPc). I 1926 Skaanehuset. — Paa Bakkeskraaningen Skaane, se ndfr. u. Naturnavne.

Skippers Kiste, Hs [*/epərəs ɣi·sta*]. — Ved 1. Sg Krogegd; opr. en Del af den østre Længe paa Melstedgd. Her skal en skibbruden Skipper (?) være fundet død en Morgen (R 1945).

Skyttegaarden, Hs. I 1926 [Sjøtagå·rijnj]. — Jordløst Hus N. for Stangegd; her var ved Klapjagter i ældre Tid en Skytte opstillet (I 1926).

Slettegaard (6. Vg) [*slœtagœ·r(iŋ)*]. Jb 1658 Slätegd; Jb 1661 Slettegd; Jb 1662 Sletegd; Jb 1664 Slettegd; KR 1684 Slettegaardßgrund; K 1746—50 (Kopi 1796) Slede Gd; Thurah Slede(gd); UrneNb Slettegd; DAtl Sledegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Slettegd. — Nabogaard til den højtliggende Bjergegd og vel derfor Subst. Slette „jævn Flade".

Smedegaard (39. Sg). K 1746—50 Smidde-gd; Thurah Smidde(gd); UrneNb Smiddegd ell. Hiortegd; Bugge 1771 Smidegd; UrneJb Smiddegd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844 Smedegd. — Subst. Smed, muligt oprindl. Tilnavn.

Smørhuse. Th Smørhuse. — V. for Aagaard.

Solbakke, Hse og Ml [*so·lbaka, so·lbakamølan*]. Beg. 19. Aarh. Thaarups Bh IV 177 Soelbakkemøllen; Mansa 1851 Soelbakke M; Postadr 1869 Solbakkemølle; Guide 1886 Solbakke (Hs); Gst, Postadr 1943 Solbakke Ml.; Postadr 1943, Guide 1945 Solbakke (Hs og Hse).

Spagergaard, Lille- (40. Sg) [*liļa spa·garagœ·r*]. K 1746—50 Spage . . . gd; Thurah Spagere(gd); UrneNb, DAtl, UrneJb Spageregd; VSK Spagergd; Salchow 1813 Spageregd; M 1844 Spagergd; Guide 1886 Lille Spageregd; Gst Lle Spagergd. — Slægtsnavnet Spager, egl. Adj. spager „klog, vis" (Esp). Gd tilhørte 1624 og 1625 ifl. Jb Jens Pedersen Spager. Gd er nedbrændt og flyttet (Guide 1945).

Spagergaard, Store- (41. Sg) [*sto·ra spa·garagœ·r*]. UrneNb Spageregd, Hyldegd; UrneJb Hyldegd ell. Spageregd; FT 1801 2den Spagere Gd; Guide 1886 Store Spageregd; Gst Ste Spagergd. — Se Lille-Spagergd.

Spindehuset, Hs (37. SgPc) [*spiŋəhü·zəd*]. I 1926 [Spijnjəhu·zəð]. — Mindre Ejendom ved Stavsdal, nu kaldet Landlyst. Øgenavn af samme Karakter som Naboejendommene Rasphuset, Tugthuset m. fl.

Stangebakker, Hse. Postadr9 Till, Postadr 1946 Stangebakkerne. — Vel Huse i Bakkerne ved Stangegd. Jfr. Naturnavnet Stangekrogsbakke. Ingen topografisk Sammenhæng med Stangemark og Stangehøj.

Stangegaard (25. Sg). JbRgsk 1661—62 Stanggegd; JbRgsk 1662 Stange Gd; Jb 1680 (Z) Stangegd; KR 1684 Stangegaardz grunden; Komm 1685 stangegd. — Slægtsnavnet Stange. Gd tilhørte ifl. Jb 1624 og 1625 Hanß Stange.

Stangegaard (48. Sg) [*ståŋagœ·r(iŋ)*]. AR 1661 Stanggegd; K 1746—50, Thurah Stange(gd); UrneNb, Bugge 1771 Stangegd; UrneJb Stange Gd; VSK Orig, Salchow 1813, M 1844, Gst Stangegd. — Slægtsnavnet Stange, der kendes fra Sognet; saaledes ejer Rasmus Stange i 1625 7. Sg. (Jb), Hans Pedersen Stange (født 1709) 1. Vg (BhS XXX 72); i Jb 1727 ejer Hans Stange 14. Vg og Peder Stange 7. Sg.

Stangemark, Hse [*ståŋama·rkən*]. FT 1801 Stange Marken; Postadr 1890, Postadr 1943 Stangemarken (Hse). — Naturnavnet Stangemark.

Stavehøl, Hs [*sta·wəhö·l*]. Postadr 1897, Postadr8 Stavehøl (Hs); Gst Stavehøl (Jernbaneholdeplads); Postadr9 Stavrhøl (Hse); Trap[4], Postadr 1943 Stavehøl (Hse); Guide 1945 Stavehøl (Hs). — Naturnavnet Stavehøl.

Stavsdal, Hse [*sta·ws'da·l*]. Bh Ldejd 1876 Stausdal; Postadr 1883 Stausdal eller Kejehjem (Hse); Gst 1887 Stavsdal; Postadr7, Trap[4], Postadr 1943, Gst Stavsdal (Hse). — Naturnavnet Stavsdal (se ndfr.).

Stenhus, Hs (42. SgPc). VSK Orig Steenhuus; Guide 1945 Stenhus. — Ejendommen har Navn efter Laggeresten.

Stenhus, Hs. 1762 UrneAdd et Udbygger Huus Steenhuset kaldet. — Mellem Danielsbæk (Strandby Bæk) og Kelseaa.

Stokkelund, Hs [*ståka'lsŋ*]. Postadr 1890 Stokkelundshus; Guide 1914,

Gst Stokkelund Hs; Postadr9 Stokkelundshus; Tlfb 1940 Stokkelund. — Naturnavnet Stokkelund.

Storhalsegaard, Gd (22. SgPc) [*sto·rhalsagœ·r(iŋ)*]. — Øgenavn til Gd i Risen; Subst. Storhals „Pralhals" (R).

Strandby (16.—18. Sg) [*stra·nby·, stra·nby·gœ·rana*]. Lb 1569 Strandby; PrI 1624 Strandebye; K 1746—50 Strand-bye; UrneNb Strandbyegde; UrneJb Strandbye Gd; VSK, Salchow 1813 Strandbye; UK u. A. Strand Bye Gde; Gst Strandby. — Ligger nær Kysten.

Strandvejen, Hse. Postadr 1890, Postadr 1943 Strandvejen.

Studeby, Gde og Hse [*stu·daby·*]. UdmJb 1729—38, 1751 Studebye; 1751 Udm 1744—67 Stude bye; FT 1801 det saa kaldte Studebye; VSK Studebye; Gst 1887, Postadr 1890, Gst, Postadr 1943 Studeby. — Subst. Stud; her har der antagelig været Studeløkker, jfr. Studeby, Aaker S., 684, og Studelyngen, Pedersker S., 683.

Særkemøllen, fsv. Ml. [*sa·rkamølan*]. I 1926 [Sa·rktjamølan]. — Andet Navn paa Valdhøj Ml., en hollandsk Mølle. Baade dette Navn og Rundmøllen ovfr. hentyder til Møllens Form og Udseende.

Søgaard (13. Vg) [*ʃö·gœ·riŋ*]. Skiftepr 1690 Søegd, Søgd; Komm 1691 Søegd; K 1746—50 Søe-gd; Thurah Søe(gd); UrneNb Siøegd; UrneJb Siøgd; VSK Søegd; Salchow 1813 Siøgd; M 1844, Gst Søgd. — Gd, der er nedlagt, laa i Nærheden af Lærkesø.

Søndergaard (33. Sg) [*sønrəgœ·r*]. K 1746—50 Sydre-gd; Thurah Søndre(gd); UrneNb (Sydre) Seidere Gd; DAtl Sondregd; Bugge 1771 Sydergd; UrneJb Seidere Gd eller Søndre Gd; VSK Søndergd; Salchow 1813 Søndregd; UK u. A. Suderegd; Ipsen K 1839 Sædere (Søndre) Gd; Gst Søndergd. — Opfattes nu som Søndergd, men Beliggenheden midt i en Gaardgruppe gør ikke denne Tolkning særlig sandsynlig. Kaldes i FT 1801 i Riißen.

Tengselhøj, Hs (49. SgPc) [*tæŋsəlˈhåjshu·zəd, tæŋsəlˈhåj*]. Postadr 1897 Tingselhøj; I 1926 [Tæjnjsəlhåj]; Guide 1945 Tingselhøj. — Naturnavnet Tengselhøj.

Terregaard. Se Pæregd.

Toft, Hs [*pœ· tawt, tawtajeməd*]. VSK Toftehuuset; UK 1840 Toftehuset; Mansa 1851, Bull 1869 Tofte H; Postadr 1869 Toftehuus; Gst 1887, Postadr9 Gst Toftehus; Guide 1914 Toft; I 1927 [*pœ taut*]; Guide 1945 Tofte, ikke Toftehus. — Parcel af Lensgaard. Toft, se Indl.

Tolderløkke, Hs (Matr. Nr. 94) [*tœ·ʃaralyʃan*]. Jb 1691, Komm 1691 Tolderhuußet; Jb 1696 Tolder Huußet; Jb 1719 Tolder huuset; UrneJb Tolder Huuset. Er vel det samme som nu kaldes Tolder Lykken; UrneNb Tolder Huset, Tolder Lykken; FT 1801 Tolder Lykken; BhAvis 31/7 1866 et Huus paa Kongens Mark i Østerlarsker Sogn, Tolderløkken kaldet; I 1926 [Tå·jlaraløktjan]. — Hus paa tidligere Lynglod ved Sognets Sydgrænse, nu kaldt Frydenlund. Subst. Tolder.

Tolvmandshus. Hs (Matr. Nr. 83) [*ta·lma·ŋshu·zəd*]. Gst 1887, Postadr 1890, Postadr9, Gst Tolvmandshus; AL 1912 [Tålmajnshus]. — Stedet antages at have været Gildesbo for de 12 Gaardmænd N. for Kobbeaa og Ø. for Vejen Solbakke—Toft (se BhS XXX 4). Jfr. Naturnavnet Tolvmandsjorden.

Tophjem, Hs [*tåpjem*]. I 1926 [Tåpjem]. — Lyngejendom ved Skellet til Almindingen, i den højeste Del af Sognet. Tophjem forekommer i Nyker, Nylarsker og Povlsker Sogne.

Tornegaard (12. Vg) [*to·rnagœ·riŋ*]. 1721 Komm 1715—21, Komm 1720—21 Tornegd; K 1746—50 Torne-gd; Thurah Torne(gd); UrneNb, DAtl Tornegd; FT 1801 Taarnegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Tornegd. — Formodentlig et Slægtsnavn Thorn, idet Gd har været ejet af Hans Hansen Thorn, f. 1682, og Henrick Pedersen (Thorn), f. 1701, se BhS XXX 90.

Vagtbod, fsv. Hs [*va·jtbo·ən*]. K c. 1700 Wachthuus; 1762 Urne Add Vagtboen; FT 1787 Vagt Boden; VSK Orig Vagtboe; VSK Vagtbod. — Oprindelig vel Vagtbygning ved Krudthusene og de militære Anlæg. Hertil Naturnavnene Vagtbodstælen, Vagtbodklipper.

Valdhøj Mølle, fsv. Ml. Mansa 1851 paa Valhøi M; Bull 1869 Valdhøi

M; Postadr 1869 Valhøi Ml.; Guide 1914 Rundmøllen eller Valhøj Mølle; Gst, Postadr 1934 Valhøj Mølle. — Naturnavnet Valdhøj.

Vandhus Gd (1. VgPc) [*vanhu·zəd*]. Postadr 1897, Postadr7 Vandhus; I 1926 [Vanhu·zəð]. — Nu kaldet Bakkebo.

Ved Kirken (18. Vg) [*ver ɟærkan*]. — Andet Navn paa Bakkegd, der ligger tæt ved Sognekirken.

Vestergaard (9. Vg) [*væstərgœ·r*]. UrneNb Westregd; UrneJb Westre Gd; VSK Vestergd; Salchow 1813 Westregd; Ipsen K 1839 Vestre(gd); M 1844, Gst Vestergd. — Et Kirkebo.

Viet, Hs [*i· vi·əd*]. Postadr 1890 Viet (Hs); Postadr 1897, Postadr 1946 Viet (Hse). — Ifl. Opt. 1945 kun en enkelt Ejendom, Pc af 16. Sg, beliggende V. for Kirken. Naturnavnet Viet.

Ødegaard (14. Vg) [*ö·dəgœ·r*]. K 1746—50 øede-gd; Thurah øede(gd); UrneNb, UrneJb Øedegd; VSK Oddegd; VSK Orig Ødegd; Salchow 1813 Øedegd; M 1844, Gst Ødegd. — Gd angives i Jb 1696 at være øde. Udtalen er skriftsprogspaavirket; øde hedder paa Bh. [ö·].

Ødegaard, Lille-, Gd. (14. VgPc). Gst 1887, Postadr7, Guide 1945 Lille Ødegaard.

Øredamshus, Hs (31. SgPc). Postadr7, Postadr9, Th Øredamshus. — Naturnavnet Øredam.

Nyere Navne paa Gde og Huse (hovedsagelig yngre end 1900): Aabo (2 Steder, det ene 37.—38. SgPc), Aahus (39. SgPc), Aavang (7. SgPc), Aftenly, Agerbæk (8. SgPc), Aldersro (36. SgPc), Ammely (2. VgPc), Askely (44. SgPc), Aspeshøj (39. SgPc), Bakkehøj (12.—13. SgPc), Bakkely (17. SgPc), Birke (14. SgPc), Birkely (PgdPc), Birkesminde (14. SgPc), Bittebo, Brodal (43. SgPc), Broholm (17. SgPc), Brohus (37.—38. SgPc), Brovang (26. SgPc), Bækager (37.—38. SgPc), Bækkebo (1. VgPc), Bækkedal (7. Vg Lynglod), Bækkehøj (12. SgPc), Bækkely, Bækken (13. SgPc), Bøgebjerg, Bøgelund (16. VgPc), Bøgely (5. VgPc), Dalshøj (2 Steder, 5. VgPc og 40. SgPc), Damager (3. SgPc), Damsminde (4. SgPc), Dybdal (Mejeri), Egelund (MatrNr. 80), Egevang (42. SgPc), Ejnarsminde, Ellehus (43. SgPc), Ellehøj (2 Steder, 31. SgPc og 43. SgPc), Ellelyst (43. SgPc), Elleløkke (43. SgPc), Ellensminde (27. SgPc), Ellevang (PgdPc), Enghave (37.—38. SgPc), Enghøj (46. SgPc), Engly (26. SgPc), Englyst (31. SgPc), Engvang (3. VgPc), Fredebo (23. SgPc), Frydenlund (MatrNr. 94), Fædresminde (30. SgPc), Gimle (43. SgPc), Granhøje (15. SgPc), Granlund (47. SgPc), Granly (2 Steder, 23. SgLynglod og MatrNr. 119 c), Grønhøj, Grønvang (2 Steder, 45. SgPc og MatrNr. 110), Guldborgsbo, Havrehøj (36. SgPc), Hedebo (MatrNr. 106), Hjortager (39. SgPc), Hjortshøj (39. SgPc), Holsehus (44. SgPc og 45. SgPc), Hyrdensminde (39. SgPc), Højbo (2 Steder), Karensminde (MatrNr. 78), Karlshøj (18. VgPc), Kjærsminde, Klippedale (1. VgPc), Klippedam (MatrNr. 119 e), Klippely, Koefoedsminde (21. VgPc), Kongsvang (MatrNr. 88), Landly (2 Steder), Landlyst (26. SgPc, 33. SgPc, 37. SgPc), Lenseng (LensgdPc), Lenshøj (LensgdPc), Likory (36. SgPc), Lillevang (7. SgPc og 36. SgPc), Lundsminde (35. SgPc), Lyngholt (MatrNr. 119 a), Lærkelund (37.—38. SgPc), Lærkeshøj (39. SgPg), Løkkelund (5. SgPc), Løkkevang (46. SgPc), Løvhøj (39. SgPc), Møllebjerg (45. SgPc), Mølleløkken, Møllevang (37.—38. SgPc), Niagara (10. SgPc), Nordhøj (21. VgFortov), Nordvang (7. SgLynglod), Nydal (1. VgPc) Nyholt (1. VgPc), Nyvang (32. SgPc), Nørager (22. SgPc), Nørrelide, Nørvang, Oksholm (37.—38. SgPc), Olsminde (MatrNr. 77 a), Perlevang (21. VgPc), Pihlsminde (37.—38. SgPc), Pilevang (36. SgPc), Præstevænge (PgdPc), Risehus (27. SgPc), Risenbæk (27. SgPc), Risenhøj (22. SgPc), Risenvang (26. SgPc), Rosenhøj (10. VgPc), Rosenvænge (12. SgPc), Rovang (MatrNr. 52 d), Rævehøj (6. VgPc), Sandersminde (49. SgPc), Sigtevang (16. VgPc), Skovbo, Skovbrynet, Skovfryd (1. VgPc og 9. VgPc), Skovlund (5. VgPc), Skovly (19.—21. SgPc, 6. VgPc), Skovløkke (39. SgPc), Skovsholm (Degnegd Pc), Skovshøj (2. SgPc, 1. VgPc), Skovsminde (21. SgPc), Skovvang (43. SgPc), Solbakke (KirkePc), Solborg (5. VgPc), Solvang (16. SgPc og 23. SgLynglod), Spagerbro, Stanghøj (25. SgPc), Stensgaard

(38. SgPc), Stenshøj (37.—38. SgPc), Strandfryd (14. SgPc), Strandly, Søbo (13. SgPc), Søborg (39. SgPc), Søly (MatrNr. 10 c), Søvang (1. VgPc), Thorsminde (37.—38. SgPc), Valdhøj (36. SgPc), Vangsbo (41. SgPc), Vejrhøj (48. SgPc), Vennely (31. SgPc), Vennerslyst (14. VgPc), Westsminde, Vietsminde, Vietsvang (34. SgPc), Virkelyst (35. SgPc, 5. SgPc), Østerbo (16. SgPc), Østervang (28. SgPc).

NATURNAVNE.

Aaflej. I 1927 [*ɔ·flajəð*]. — Skær ud for Kobbeaas Udløb.

Aasen [*ɔ·ziŋ*]. VSK Aasene; K 1825—26 Nørre Aasene; Mansa 1851, Gst Aasen. — Aas, se Indl.

Aasted Bavne. 1805 (Th) Aasted Baune. — I Sognets sydl. Del.

Agerbæk [*a·gərbæɛ̯iŋ*]. — Ved Agerbygd. Elliptisk for Agerby Bæk.

Almebæk. I 1926 [Alməbæktjijnj]. — Lille, nu uddrænet Vandløb N. for Strandby Bæk. || **Almestykke.** I 1926 [Alməstøktjəð]. — Mark til Kirseløkkegd. — Trænavnet Alm.

Ammehullet [*amahåləd*]. — Hvor Jernbanen krydser Melsted Aa. Ingen topografisk Sammenhæng med Ammehus, men Forleddet er vel det samme; se u. Bebyggelsesnavne. || **Ammetorn** [*amato·rniŋ*]. — Stor Tjørnebusk ved Ammehus, nu ryddet.

Aspeseng. Lb 1569 Aspis engenn y Riissiitt. — Jfr. Bebyggelsesnavnet Aspehus. Forleddet er Subst. Aspe, n. „Samling af Aspetræer".

Bavnehøj. VSK Baun; Vedel BhO 268 Baunehøj. — N. for Strandby.

Bjørnsløkker [*bjö·rsˈløɛ̯ktjər*]. I 1926 [Bjø·rsløktjər]. — Aabent Areal i Skoven N. for Egeskovsgd. Mandsnavnet Bjørn med Svind af n i Trekonsonantgruppe, jfr. Adj. bh. ska·rs „skarns, slet, ondskabsfuld etc." (Esp).

Blaakulle [*blɔ·ksl̥a*]. — To Lokaliteter, ved Højagre Ml. (med Ejendom af samme Navn) og ved Kejehjem. || Blaakulle Elle. I 1926 [Blå·kåjlaæləð]. — Lille Krat ved Kejehjem. Om Navnet se u. Ø.-Marie S., 673. || **Blaaskinde** [*blɔ·ʃiŋa*]. I 1926 [Blå·sjijnja]. || Blaaskinde Dal [*dæŋ ne·rəsta-, dæŋ æ·wɔrəta blɔ·ʃiŋadə·liŋ*]. Guide 1886 Blaaskindedal; R 1930 [dænj östre aa dænj vestre Blaasjinjadâlinj]; BhTid 15/9 1943 Blåsjinjadâlinj. — Dal(e) S. for Ammehus og Spagerbro. I 1926 oplyser: Da Egnen her laa som Myr og Mose, havde Vandet et blaaligt Overtræk. Om Navnet se u. Rønne Kbst., 641.

Bobbe, Gamle- [*gamla båba(n)*]. — Egnen omkring Gamle-Bobbebro. || Bobbeaa [*båbaɔ·n*]. BWK 1676 Bob Aa; ResenK Bob-aae; K c. 1700 Bobbe aae; Thurah p. 32 Bobbe-Aae; K c. 1760 Røe Aa el. Bobbe Aae; K 1778, Falenkamp 1783 Røe-Aae (Bobbe-Aae); Skougaard 1804 p. 18 og 233 Bobba-Aaen; Salchow 1813 Bobbeaae; Trap[1] Bobbe-Aa; Guide 1886 Bobbe Aa; Gst 1887 Bobe Aa; Gst Bobbeaa; Guide 1945 Bobbeaa kun om den østl. Del, ellers Brommeaa. || Bobbebro [*dæŋ gamla-, dæŋ ny·a båbabro·ən*]. Urne Ords Bobbe-broe; Gst 1887 Gle-, Nye Bobebro; Gst Gle-, Nye Bobbebro. || Bobbebrødde [*båbabrødan*]. Th Bobbebrødde(n). || Bobbedal. Grove, Danmark[1] 268 Bobbedal; I. A. Jørgensen, Bornh. (1888) p. 36 Bobbedalen. — Om Navnet Bobbe siges i 1762 Urne Add: „. . . om nu Gaarden har Navnet af Aaen eller Aaen af Gaarden staaer derhen, dog troeligen har Gaardens Beboere først givet den Navnet efter sin Gaard. Gaarden [har] muelig faaet Navnet af et der maaeskee formeentlig Spøgelse, som der lod sig see; thi paa Bornholm bliver saadant kaldet Bubben Bobben, paa anden Dansk Bussemand." Det anførte Subst. bh. Bobba, m., der ifl. R er „benævnelse på et slags troldagtigt mandligt væsen, der tænkes at holde til på forskellige steder (jfr. Åbobba)" er vel identisk med det sjælden forekommende glda. Tilnavn Bobbi (DgP), og det er muligt, at dette Tilnavn kan foreligge i Gaardnavnet, selv om det paa Bh. kun kendes som Øgenavn til en Slægt. Urnes Tolkning er dog sandsynligere, men om Navnet primært er knyttet til Aaen eller til Gaarden, lader sig næppe afgøre.

Borgehoved. Se u. Rø S., 664.

Brante [*bra·nta*]. K 1746—50 brante; 1762 Urne Add Brante eller Brante Bakken; K c. 1770 Brant; K 1778, Falenkamp 1783 Brante; Esp (u. brānter) Brantabakkana. || Brantesti [*bra·ntastœ·ŋ*]. Esp (u. brānter) Brantasteiana; I 1927 [*bra·ntastajana*]. — Klippeskrænt (med Stier) V. for Gudhjem. 1762 UrneAdd: „Brante eller Brante Bakken er en Brink eller Skraae-Bakke langs Havet med afbrudte Klipper eller Skiær, yderst ud til Havet (Brant betyder paa Bornholmsk et Stæd, som gaaer skak høyt opad, eller steilt)". Subst. bh. Brânta, f. „stejl skrænt; især om næsten lodret klippeskrænt" (R); i de sammensatte Navne foreligger dog Adj. bh. brānter „brat, stejl" (Esp).

Bredebanerne [*bre·ba·nana*] — Ved Salne. Subst. bh. Brebâna, m. „sted hvor man breder noget (spec. fiskegarn) ud" (R; jfr. Esp 217).

Bromme Bro. Gst 1887 Bromme Bro; Gst Brommebro. || **Bromme Lyng.** UdmJb c. 1825 paa Brømmelyng; UdmJb 1846 paa Brommelyng; Bh Ldejd 1876 Brommelyng. — Udmarken ved Bromme. || **Bromme Mark.** Komm 1720—21 Brommemark; Udm Komm 1727 Brømme Marck. || **Brommevej** [*brømǝvœ·ŋ*, paa Syd- og Østlandet *brâmǝvœ·ŋ*]. Vejfort 1942 Brommevejen; BhTid 15/9 1943 Brommavænj. — Bromme, se u. Brommegd., Rø S., 664.

Brunssten. DFS 1906/23 Brunssten i Hulleskoven henad Agreby. — Stor Sten. Maaske Slægtsnavnet Brun.

Brunstene [*brü·nste·na*] Lb 1569 Brunstene engen; I 1926 [Bru·nste·na]. — I Landebogen en Eng til Dammegd, i Opt. og I 1926 en Mark Ø. for Præregd, altsaa næppe Sammenhæng med foregaaende Navn. Nærværende Navn er vel en Subtraktionsdannelse eller Afledning (jfr. Aarsdale, Ibsker S., 674) af Subst. Brunsten, der ifl. R er et folkeligt Navn paa Brun (Ler-) Jernsten.

Brændevinsegen [*brœnǝvi·nsœ·jǝn*]. — Stor, forlængst fældet Eg, der stod ved Landevejen fra Nybro til Aarsballe i Klemensker, i Nærheden af Aagd. Her var der Bedested for vejfarende. Jfr. Brændevinsegen i V.-Marie S., 653.

Brændte Almeren. I 1926 [Dejnj brænda Almǝre·ǝn]. — Række af Elmetræer med Krat; Bevoksningen skal være brændt engang. || **Brændtehalle.** Sl. 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Brændt Halde. — Hald, se Indl.

Buehavn [*bawaha·wn*]. — Landingsplads ud for Buehuset (s. d.).

Buggevej [*bogavœ·ŋ*]. Vejfort 1942 Buggevejen. — Vej forbi Buggemølle (s. d.).

Bumpestæl. I 1926 [Bømpǝstæ·lijnj] Bympestælen. — Areal i Skoven ved Lensgd, før med et Hus beboet af „Bømpijnj", formodentlig samme Mand som den i Joh. Hansen, En bh. Haandværkers Erindringer (1934) p. 24 omtalte omvandrende Glarmester Lars Bømp, kaldet „Bømpen", som altid løb og „bømpede" med sin Kasse paa Nakken. Af Vb. bh. bømpa „bumpe, trave med hoppende el. stødende Bevægelser etc." (R), jfr. Subst. bh. Bømp, n. „langsom Trav" (Esp).

Bysket. I 1926 [Bøsktjəð]. — Mark ved Loftsgd. Byske, se Indl.

Bækkehavn [*bœʃaha·wn*]. || Bækkehavnsodde [*bœʃaha·wnǝu·diŋ*]. — Baadehavn ved Strandby Bæks Udløb.

Bøgebjerg [*bö·jǝbjœ·r, böjǝˈbjœ·r, bö·jsbjœ·r*]. INM 1880 Bøgebjerget; Gst 1887, Vedel BhO p. 294, Gst Bøgebjerg; Trap[4] Bøgebjærg. — Aflang Bakkeryg med Gravfelt og Bautastene i Risen. || **Bøgehave** [*bö·jǝha·wa(ŋ)*]. I 1926 [Bø·jǝha·wajnj]. — Areal i Strandby. Trænavnet Bøg, d. v. s. Avnbøg, Carpinus.

Bøsen [*bö·zan*]. I 1926 [Bøzan]. — Lille Skov S. for Damaskegd. Vel af Adj. bh. böser [*bö·zǝr*] „ond, slem, arg" (Esp). Jfr. m. Hens. t. Orddannelsen Tykken u. Klemensker S., 661.

Damager. Lb 1569 Dam agerenn. — Hører til Dammegd; jfr. det moderne Husnavn Damager V. for Dammegd.

Damaske [*damaska*]. Her? UrneJb 1779 Damaske Eng; Teinnæs [Dammasska]. — Areal ved Damaskegd. || **Damaske Stykke** [*damaskastyʃǝd*]. — Areal til Melstedgd, grænsende til foregaaende.

Dameng. Lb 1569 Damb engen, dam engen. || **Damstedeng** [*damsta·-œŋən*]. — Ved Krogegd. Subst. Damsted, jfr. Damstedbæk m. fl., Allinge Kbst., 643.

Danielsbæk [*danəlabœkˌiŋ*]. K c. 1700 Daniels Becke; K 1746—50 daniels-bek; Thurah, DAtl Daniels-Bek; 1762 Urne Add Danielsbech; K 1778 Daniels-bek; Salchow 1813 Dannelesbeck; I 1927 [*danlabœkˌiŋ*]. — Andet Navn paa Strandby Bæk. Mandsnavnet Daniel, der findes i flere Slægtled fra før 1700 blandt Ejerne af 18. Sg i Strandby (BhS XXX 26). Jfr. Danlegd, Pedersker S., 683.

Davidsenshavn. Salchow 1813 Davidsenshavn. — Baadeplads, nævnt mellem „Fattigehavn" (Fittinge) og Melsted.

Degnebrødde [*de·nabrødan*]. — Vejstykke S.Ø. for 1. Sg. Her mødtes ifl. Traditionen Degnen med Præsten, naar denne kørte til Gudstjeneste i Gudhjem; jfr. Præstebrødde.

Djævlebakke. [*dœ·wlabakaŋ*]. — N. for Gadegd.

Duejord. I 1926 [Dâwəjorn]. — Ved Kobbegd. Vel Fuglenavnet Due. Ingen topografisk Forbindelse med de to Ejendomme med Navnet Duereden.

Dunemars Eng. Lb 1569 Dunemars engen. — Navnets første Del kan være et Navn paa Planten Dunhammer, Typha latifolia, jfr. de skaanskhallandske Navne duneman, dunamann(ar), dynema(n), dönemara og de sjæll. dönnemars, donnemors kølle, dunmar o. fl. (Jenssen-Tusch p. 250—51).

Dybendale [*di·vənda·la*]. I 1926 [Di·wdâ·l el. Dy·vəndâ·l]. — Sidedal til Præstebæk Ø. for Kirken.

Dyresøle. Guide 1886 Dyresølet. — Areal, hvor antagelig Hjortevildt har sølet sig i Brunsttiden; jfr. Dyresøle, V.-Marie S., 653, Hjortesøle sst. og Aaker S., 684.

Dyrsten [*dy·rste·n*]. DFM 39 p. 415 Dyrstenen i Studeby. — Alm. forekommende Navn paa Bornholm, flere Steder muligvis Opkaldelse efter den kendte Dyrsten ved Dyrstensholm i V.-Marie S., 653.

Egeeng, Vester-. Lb 1569 Vestre Ege engen. || **Egesager.** Lb 1569 Egis agerenn. — Kollektivet Ege „Egebevoksning". || **Egeskov.** VSK Orig Ege-Skoven; 1806 Thaarups Bh II 18 Egeskoven; Mansa 1851 Ege Sk. — Lille Skov, hvorefter 42. Sg har Navn.

Ellebæk. Komm 1720—21 Lycke kaldet Ellebeck. || **Ellekær.** I 1926 [Æləktjæ·rəð]. — Engdrag ved Kobbeaas Udløb. || **Elleløkke Bakke.** I 1926 [Æləløktjəbakajnj]. — Bakkeskraaning ved Kelseby. || **Ellemyr.** KR 1684 Ellemyer; I 1926 [Æləmy·r Skåw]. — Lavning S. for Gamlevælde. Trænavnet El.

Elleseng. Lb 1569 Ellis engen hoss Hans Skonning y Riissid; I 1926 [Æləsæjnjən]. — Ved Knarregd. Subst. bh. Ælle, n. „Samling af Eller, Ellekrat" (Esp). || **Elleskær** [*ælə/œ·rəd*]. — Nøgent Skær ved Kelseaaens Udløb, identisk med Raaskær; det kendes ifl. Opt. 1944 paa nogle Elle inde paa Stranden.

Farmors Knald. I 1926 [Fâ·rmors Knajl]. — Klippeknold N.Ø. for Knarregd. Jfr. at Gamlemor og Oldemor kan bruges spøgende om Grundfjeldet (R).

Fattigehavn. Se u. Fittinge Havn.

Fejekosterende [*fajkɔ·staræŋan*]. I 1927 [*fajkɔ·sta-* el. *falkɔ·staræŋan*]. — Navn paa Loftsgaardsbækkens Udløb og den skovklædte Aadal. Man har vel hentet Ris til Koste her.

Fiskeklippe [*feskakløpan*]. I 1927 [*feskakløp·an*]. — Klippeskær ved Strandby. Subst. Fisk i Bet. „Torsk" (Esp). Klippen har 3 Takker, der minder om Torskens Rygfinner (R).

Fittinge Bæk. Salchow 1813 Fettenebeck; Mansa 1851 Fittenebæk el Tornebæk; I 1926 Fedtingebæk. || **Fittinge Havn** [*fetiŋaha·wn*]. Salchow 1813 Fattigehavn; I 1927 [*fetiŋa ha·wn*]. — Lille Vig S. for Himmerigsport. || **Fittinge Nos** [*fetiŋano·siŋ*]. I 1927 [*fetiŋano·sən*]. — Efterleddet, hvis Genus er vaklende, maa være Subst. Nos, glda. nōs, f., sv., no. nos, Aflydsform til Næse, her brugt om et karakteristisk Kystfremspring. Fittinge er snarest en nyere Afledning af Subst. Fedt, bh. Fitt (Esp) eller det dertil

hørende Vb. bh. fitta „kludre (med noget)", Subst. bh. Fitteri, n. og Personbetegnelserne Fitta, f. og Fittes, m. (disse sidste hører muligvis til Subst. Fitte „vulva", se ODS og EspTill). Navnet opfattes som nedsættende (se ovfr. u. Bebyggelsesnavne), hvilket vel ogsaa fremgaar af Salchows Fattigehavn, der kan være en Omtydning eller et Parallelnavn, næppe Fejlskrift. Jfr. iøvrigt Husnavnet Gnidinge u. Olsker S., 663.

Fosserne [*fåsana*]. — Tre Vandfald nær hinanden i Bobbeaas nedre Løb. Subst. Fos „Vandfald", se Fossebæk u. Rø S., 664.

Fuglehøj. VSK Fuglehøj; Ipsen K 1839 Fuglehøi; Bull 1869 Fuglhøi; Gst Fuglehøj. — Subst. Fugl.

Fævogt. Lb 1569 Fæwogtt, gammill fæwogtt. — Se Fævogten, Knudsker S., 651.

Gaasebuske. I 1926 [Gå·zabåskana]. — Buskads Ø. for Lensgd. || **Gaasebæk** [*gœ·zaˈbœɫ̩*]. VSK Gaasebæk. — Lille Vandløb fra Lensklint ud i Salne Bugt.

Gadebakke [*ga·dəbaka(nj)*]. I 1926 [Gâ·ðəbakajnj]. — Navn paa flere mindre, oftest skraanende Jordstykker ved Damaskegd, Krogegd, Kobbegd og Stangegd. Gade, se Indl.

Gammeldam. MK 1817 Gamledam; K 1825—26 Gamle Dam; I 1926 [Gaməldam]. — S. for Studeby, paa Skellet til Almindingen. || **Gammelvang.** I 1926 [Gamləvåŋ]. — Mindre, skovklædt Areal N.Ø. for Gamlevælde.

Gildesvalden. 1735 (Afskr. Komm 1738) gildes volden. — Gildesplads, formodentlig i Sognets sydl. Del, jfr. den cit. Kildes Oplysning: „2de Gildes Pladser her i Sognet, den eene . . . Tolv-Mands Schafren . . . den anden kaldet gildes volden". Gildesvald, se Knudsker S., 651.

Gongerebæk. Falenkamp 1783 Rongebek (Gongerebek). || **Gongeresand** [*gåŋaraˈsa·n*]. 1762 Urne Add Gongere Sand langs Stranden; I 1926 [Gåŋarasâ·n]; Koch 1945 p. 69 og 79 Gonarasân, Gongare Sân. || Gongeresandsrende. I 1927 [*gåŋarasa·nsrœŋan*]. — Navn paa Loftsgaardsbækken og Lokaliteter (en Sandstrækning og et Baadeudløbssted) ved denne. Maaske Subst. ænyda. Gangere „Ridehest, Pasgænger", evt. som Tilnavn (DgP). Eller en Udvidelse af Subst. Gunge i Bet. „Hængesæk, Hængedynd", jfr. tilsvarende Former af Navnet Gungehøj, Rutsker S., 662.

Haandklædet. Lb 1569 Handkleditt. — Areal (under Degnegaarden). Se Haandklædet u. Knudsker S., 651.

Hakkebidde [*hakəbedaŋ*]. I 1926 [Hakəbeðajnj]. — Areal mellem Kelseby og Gamlevælde; her skal ifl. I 1926 være ryddet noget Krat. Vb. hakke i den bh. Betydning „rydde (Skov), fjerne Rødder og Træstubbe" (R).

Hallebakke [*ha·ɫabakaŋ*]. I 1926 [Hajlabakajnj]. — Bakke med Krat-Skov ved Gamle-Bobbebro. || **Hallemyr.** Th Hallemyr. — Ved Gudhjem. Hald, se Indl.

Halvnededal. I 1926 [Hanlaðadâ·lijnj]. — Ved Kobbegd. Se u. Halvnedeskov, Allinge Kbst., 643.

Hammerstæl [*hamərstæ·liŋ*]. I 1926 [Hamarastæ·lijnj]. — Areal ved Lærkesø, hvor der har staaet et Hus, beboet af en Mand ved Navn Hammer (Opt. 1944).

Hanedal. I 1926 [Hâ·nadâ·l]. — I Knarrebakkerne. Fuglenavnet Hane.

Heslet. 1806 Thaarups Bh II 20 Hæsled. — Beskrives som „en liden Skovdeel — — bestaaende af smaat Hæßelkrat". Subst. bh. [*hæ·zlə*], n., der forekommer flere Steder (i best. Form) som Benævnelse paa smaa Skovlunde med Hasselkrat, men næppe bruges mere som Appellativ (R). || **Hesselbakke.** Gst Hesselbakke. — Ved Sigtegd. Trænavnet Hessel „Hassel".

Hestehave. I 1926 [Hæstaha·wa]. — Mark mellem Kelseby og Strandby Bæk. || **Hesteløkker.** I 1926 [Hæstaløktjarna]. — Mark til 12. Sg. i Gamlevælde.

Himmerigsport [*hæmərejspo·rtiŋ* el. *hæmərejs po·rt*]. VSK Himmerigs Port; Mansa 1851, Bull 1869, Gst Himmerigsport; Vedel BhO p. 363 Himmerigs Port. — Klippeparti, tidl. af Form som en Port.

Hjortedal. I 1926 [Jortadâ·lijnj]. || **Hjortespring.** I 1926 [Jortasprijnj]. — Dal og Bakkeskraaning V. for Kelseby, ingen Forb. med den nedlagte Hjortegd. || **Hjortevej** [*jo·rtavæŋ*]. Vejfort 1942 Hjortevejen. — Vej over den nu udstykkede Hjortegds Jorder.

Hjulmageragre [*jawlma·garaa·gra*]. — S. for Hullegd.

Honningsmyr. I 1926 [Hønusmy·rn]. — I Studeby.

Horsebøstet. Lb 1569 horssebøstidtt; 1735 (Afskr Komm 1738) ved horse børsted. — Efterleddet er muligvis en Forvanskning af Subst. Byske, n. „Buskads" (se Indl.). || **Horsekær.** Guide 1886 Horsakjær. — Subst. Hors, n. „Hoppe", i Sammensætninger „Hest" (Esp).

Huleng [*hålæŋən*]. Lb 1569 Holl engenn; Lb 1569 CodUps Hol engenn. — Udtaleformen gælder en Eng S. for Hullegd. Subst. Hul.

Hullebæk. Salchow 1813 Hollebeck. — Antagelig identisk med Hullegaardsaa (Præsteaa). || **Hulleskov** [*hålaskawiŋ*]. — Elliptisk for Hullegaardsskov.

Hundebrødde [*hsŋabrødan*]. I 1926 [Håjnjabrøðan]. — Navn paa Vejoverføringer ved Kobbegd og Damaskegd. Jfr. Tævestien ndfr.

Hvide Mette Lund [*vi·dəmætəˈlsŋ*]. DFS 1906/23 Hvidemettelund. || **Hvide Mettes Sten** [*vi·dəˈmætəs ste·n, vi·daˈmætəs ste·n*]. INM 1880 Hvide Mette; DFM 39 p. 415 Hvide Mettes Sten. — Fsv. Sten, der har ligget paa Lenseng og senere som Bro over en Bæk ved Lillegærde. Den skal ifl. Sagnet have ligget over Gengangersken Hvide Mette (Møller, Folkesagn 1867 p. 22, DFM 39 p. 415), men Sagnet er muligvis sekundært, opstaaet som Forklaring paa Stennavnene Hvide Mette og Lene Svart (se herom ndfr.).

Hyldekulle [*hyləkʂla*]. — Høj (med Hus) mellem Kirkebyen og Kelseby. Trænavnet Hyld.

Højagre [*håja·gra*]. Lb 1569 Vdj høyskouffuen och høyagir; Lb 1569 CodUps wdj høyskouffuen och paa høyagir. || Højagre Bakke. Salchow 1813 Høiagerebakken. — Ved Højagre Ml. Adj. høj. || **Højsager.** Lb 1569 Høys agerenn. — Til Dammegd. Subst. Høj. || **Højskov** [*håjskaw*]. Lb 1569 Vdj høyskouffuen och høyagir, høyskouffs engen; I 1926 [Håjskâw]; Guide 1945 Højskov. — Muligvis forsk. Lokaliteter, Lb 1569 vel i Nærheden af Højagre Ml., de øvrige en lille ret højt beliggende Skov mellem Pæregd og Damaskegd. || **Højtorn.** I 1926 [Håj Torn]. — Klippebakke mellem 12. og 13. Sg i Gamlevælde. Her har staaet en Tjørnebusk.

Hønen. Th Hønen. — Stor Sten ved Elleskovsgd. Jfr. Kyllingehønen ndfr. og Æggehønen u. Allinge Kbst., 643.

Hønseboderne [*hønsabo·arna*]. I 1926 [Hønsaboarna]. — Bakkedrag ved Kobbeaa N.Ø. for Kobbegd.

Jens Ols Nakke [*jens o·ls naka*]. — Lille Odde ved Kongensmark Hse. Personnavnet Jens Olsen. Jfr. flg. Navn.

Jørgen Ols Flej. I 1927 [*jö·rn ˈo·ls flaj*]. || **Jørgen Ols Havn.** I 1927 [*jö·rn ˈo·ls ha·wn*]. — Skær og Baadeplads ved Kongensmark Hse.

Kalvebakke [*kalabakaŋ*]. I 1926 [Kalabakajnj]. — Areal ved Bobbegd. || **Kalvehul** [*kalahåləd*]. I 1926 [Kalahåləð]. — Areal m. Krat ved Gamle Bobbe. || **Kalvhave.** I 1926 [Kalha·wa, Kalha·wajnj]. — Arealer ved Risegd og Kobbegd, det første tidligere skovbevokset og benyttet til Græsning for Kalve.

Karnes [*ka·rnəs*]. — Højdedrag ved Kobbeaas Udløb, af Fiskerne anvendt som Mærke. Der skal her have staaet et Hus, som var beboet af en Kvinde ved Navn Karna (Opt. 1944). Karnes er Gen. af dette Navn, jfr. EspIndl. p. 95.

Kattestjært. KR 1684 Kattestert; UrneJb Kattestiart (Eng). — Ifl. KR 1684 „1 Lille støche Iord hoes den første gaard i taltd" (ɔ: 1. Sg). Jfr. Husnavnet Kattestjært ovfr. Sammenligningsnavn af samme Art som Ræve-, Rævshale, Hundehale o. lgn., se DS III p. XXXI, eller muligvis et Plantenavn, jfr. Kattestjert og skånsk kattrumpa som Navn paa Agrimonia og bh. Katterumpe om Echium vulgare (Jenssen-Tusch p. 7, 75).

Kelseaa [*ʧælsəɔ·(n)*]. K c. 1700 Kilde aae; K 1746—50 kielse-aae; Thurah p. 32 Kields-Aae; Thurah, DAtl Kielse-Aae; 1762 UrneAdd Kiældse Aae; K 1778 Kiels Aae; Skougaard 1804 Kjelse-Aaen; Salchow 1813 Kjelse-

aae; Dagen 10/8 1824 Kilsaae; Thaarup 1839 p. 88 Kielse-Aaen; Trap[1] Kjelse-Aa; Guide 1886 Kjelse Aa, Kjeldse Aa eller Kløve Aa; Gst Kjeldse Aa; Trap[3] Kjelds Aa; Trap[4] Keldse Aa. || **Kelsebro.** Gst Kjeldse Bro; Guide 1914 Lundebro eller Kjeldse Bro (Lundebro almindeligst); Guide 1945 Kelse Bro. — Af Gaardnavnet Kelseby (s. d.). Kaldes ogsaa Lundeaa og -bro.

Kildevad, Lille- [*ɧilǝva·d*]. Lb 1569 Hoss lille Kiille wadtt; 1762 Urne Add Lille Kildevad i Risen. — Vadested og Eng S.V. for Nybro; jfr. Kildevad(shuse) ovfr. Den optegnede Udtale er best. Form.

Kirkeager [*ɧærkǝa·gǝr*]. — Til Hullegd. || **Kirkeeng, Store-** [*ɧærkǝ·æŋǝn*]. KR 1684 største Kierche Engen oppe ved rißen; 1735 (Afskr. Komm 1738) store Kirche Engen oppe ved Risen sønder i Sognet. — Ved Kildevad. || **Kirkeeng, Lille-.** KR 1684 Lille Kirche Engen ved prestens aaß; 1735 (Afskr. Komm 1738) Lille Kierche Engen ved Præstens Aas. || **Kirkegade.** Komm 1738 Kirche-gade. — „Een liden Eenemarch og fællis fædrifft, beliggende midt i Sognet". || **Kirkemyren.** Lb 1569 Kirckemyrenn. — Til Dammegd.

Kirseløkke. Her? 1495? Hüb 33 thenne samme skow, som kalles Kwszelycke; 17. Aarh.s Slutn. ThaarupsPap Nr. 16 wed Køsße løchen; 1717 Dok Bh 1682—1804 Køße Lycken. — Egn med Skov ved 49. Sg. Skoven, der omtales 1495, hører til Raagelundsgd, men er vel identisk med den senere omtalte Kirseløkke, hvorefter 49. Sg har Navn. Subst. (foræld.) Kirse „Kirsebær(træ)" (ODS), jfr. Kørsegd, Klemensker S., 661.

Kirstines Bæk. I 1927 og Opt. 1945 [*ɧestǝnǝs bæɧ*]. — Vist andet Navn paa Strandby Bæk (Opt. 1945), men ifl. I 1927 Navn paa Bæk ved 14. Sg. Den kan have Navn af en Ejer af 17. Sg i Strandby, Kirstine Jensdatter, død 1714 (BhS XXX 25).

Kjelds Hul. I 1926 [Ktjæls Hål] Kjelds Hul. — Lavning V. for Studeby. Mandsnavnet K(j)eld, der alm. udtales [*ɧæl*] (R), men en Sideform med *l* er vel tænkelig, jfr. Fjoldemålets Udtale [*ki·ǝl*] (AB).

Klinterende. Guide 1886 Klinterende; Th Klinterenden. — Vel den Kløft, hvori Bækken over Lensklint løber. || **Klinteskov** [*klinʈaskawiŋ*]. Guide 1945 Klinteskoven. — Paa Lensklints Skraaning. Klint, se Indl.

Kløveris. Lb 1569 vdj kløffue riiss. || **Kløvstrømme.** I 1926 [Klæ·wstrømana]. — Ved Præstebækkens og Raagelundsbækkens Sammenløb. Kløv(e), se Indl.

Knarrebakker [*knarabakana*]. Guide 1886 Knarrebakker; Gst 1887 Knarbakker; Gst Knarrebakker. — Elliptisk for Knarregaardsbakker.

Knæbjerg [*knæ·bjæ·r, knæ·bjæ·rabakaŋ*]. I 1926 [Knæbjæ·rbakajnj]; Th Knæbjerg. — Højdedrag S. for 21. Vg, som tidligere har heddet Knæbjergsgd. Af Subst. Knæ, der i Naturnavne betegner enten et Terrænfremspring eller et Knæk paa en Vej, en Aa etc. (DS V 208, VIII 46), her snarest det første. Et Knæbjerg kendes fra Vangede, Gentofte S., Sokkelund Hrd. (Medd. fra Hist.-Top. Selsk. f. Gjentofte Kommune 3 p. 271).

Kobbe [*kåba*]. — Navn paa Egnen ved Kobbegd. Subtraktionsdannelse af Gaardnavnet. || **Kobbeaa** [*kåbaɔ·n*]. 15/10 1555 (Z) Kobbeaa; BWK 1676 Kob Aa; ResenK Kobsta; 1717 i DokBh 1682—1804 Kaabbe Aae, Kaabe Aaen, Kaabbe Gaardens Aae; K 1746—50 kobbe-aae; K 1778 Kaabe Aae; Thurah, DAtl, Falenkamp 1783 Kobbe-Aae; Skougaard 1804 p. 234 Kobba-Aaen; Salchow 1813 Kobbeaae; Guide 1886 Kobbeaa; Gst 1887 Koppeaa; Gst Kobbeaa. || **Kobbebro** [*kåbabro·ǝn*]. Gst 1887 Koppebro; Gst Kobbebro; Th Kobbe Bro. — Nu fsv. ifl. Guide 1945. || **Kobbedal** [*kåbada·liŋ*]. DFM 39 p. 173 Kobbeådalen; Th, Guide 1945 Kobbedalen. || **Kobbehave.** 1735 (Afskr. Komm 1738) ved Kobbehaven. — Maaske identisk med Kobbegds Skov, LR 1610 Kubbegaardtz schoug; eller et selvstændigt Navn indeholdende Subst. bh. Kobb, m. „Træstykke el. Bøje til Lakse- og Torskegarn" (Esp). Se iøvrigt Kobbegd.

Kokkeløkke [*kåkalyɧan*]. I 1926 [Kåkaløktjan]. — Ved 48. Sg. Her skal have staaet et Hus, beboet af en Mand kaldet „Kåkijnj" (I 1926). Slægtsnavnet Kok.

Kongebæk. Se Rongebæk ndfr.

Koppehøj. VSK Koppehøj; Ipsen K 1839 Koppehøi; Bull 1869 Kobbelhøj. — Tæt V. for Valhøj. Subst. ænyda. Kop „Hoved" (Kalkar, ODS). Formen Kobbelhøj er vel en Fejl eller en Omtydning. Subst. Kobbel „Skifte" kendes ikke i Bh. (R).

Korsetyr. Lb 1569 Korsse tiurenn. — Agerjord „mett nogen skouff paa" til Dammegd. Efterleddet kan være Dyrenavnet Tyr, bh. [*ɬy·r*] (Esp Indl 52), mul. brugt om en stor Sten, jfr. Ringetyren, Rutsker S., 663. || **Korsvejmyre.** Salchow 1813 Korsveimyre. — En af Kilderne til Sigtebæk, vel hvor Brommevejen krydser Landevejen Gudhjem—Rønne.

Krabbeløkke [*krabəˈlyɬa*]. — Ved Krogegd. Forleddet kan være Subst. bh. Krabba, f. i Betydn. „kroget, bredtvoxende Træ" (Esp).

Krakbjerg. I 1926 [Krakbjæ·rəð]. — Paa den østre, kratbevoksede Skrænt af Kobbeaadalen. || **Krakeng.** Lb 1569 Krack engen. —Krak, se Indl.

Krogeng. Lb 1569 Krog engenn.

Krækket [*krælɬəd*]. Lb 1569 oppe wid krecke; Lb 1569 CodUps Kræcke; UK 1843 Krækket; R 1930 [Kræjkkjed]. — Lille Skov V. for Kobbeaa ved Spagerbro, jfr. Bebyggelsen Krækket ovfr. Subst. glda. *krækki, n., til bh. Krakk, m. „Krat" ligesom bh. Byske til Busk.

Kræmmerdal [*kræmaradə·liŋ*]. I 1926 [Kræmaradâ·lijnj]. — Mindre Dal V. for Kirken og Ødegd. Kaldes ogsaa Trommeredal.

Kuldager [*kʌlə·gəriŋ*]. || **Kullen** [*kʌln*]. I 1926 [Kojln]. — Mark og Bakke S. for Gadegd samt Bakke N.V. for 12. Sg i Gamlevælde. Kuld, se Indl.

Kurehøj. Guide 1914 Kurehøj. — Andet Navn paa Salthøj V. for Kelseby. Efter en tidligere Ejer med Slægtsnavnet Kure (Guide 1914).

Kyllingehønen. Th Kyllingehønen. — Stor Sten ved Egeskovsgd; mul. identisk med Laggeresten, se denne samt Hønen ovfr. og Æggehøne u. Allinge Kbst., 643.

Kælderdøren. I 1926 [Ktjæjlaradø·rn]. — Fordybning i Klippevæg ved Kobbeaa neden for Kobbegd.

Kæmpeelle [*ɬœ·mpaælləd*]. I 1926 [Ktjæmpa-æləð]. — Kratbevokset Engdrag ved Aagd. || **Kæmpehave** [*ɬæmpaha·waŋ*]. I 1926 [Ktjæmpaha·wajnj]. — Areal v. Lærkesø; her har staaet et Hus, hvori „Kæmpen" boede (I 1926). Slægts- el. Tilnavnet Kæmpe.

Kønke [*ɬøŋka*]. I 1926 [Ktjøŋka-æjnjən] Kjynkengen. — Areal, tidl. Eng, Ø. for Præsteaa, ifl. I 1926 forhen ejet af „Kjynken", som boede i „Kjynkehuset". Subtraktionsdannelse til Kønkehus, hvorom se ovfr.

Laggeresten [*lagaraste·niŋ*]. I 1926 [Lagaraste·nijnj el. Mektjelsste·n]; Hilsen til M. K. Zahrtmann 1931 p. 21 den ejendommelige „Laggarasten"; Th Laggarastenijn. — Stor, fredet Flytteblok V. for Egeskovsgd, ved Stenhus. Navn efter en Familie med Øgenavnet „Laggarna" (Opt. 1949), vel Subst. sv., glsv. laggare „Tøndebinder", ogsaa kendt som Tilnavn (SAOB). Ordet kan have eksisteret som Appellativ i Bh., jfr. Subst. bh. Lagg, m. „Kanten paa en Tønde etc." og Vb. bh. lagga opp „istandsætte et Kar af Stæver" (EspTill). En Mulighed er dog et til Vb. bh. lagga „dovne, sløse Tiden bort" (EspTill) svarende Subst. *Laggara.

Langager [*låŋa·gər*]. I 1926 [Låŋâ·gər]. — Mellem Kelseby og Gamlevælde. || **Langeng** [*låŋœŋən*]. I 1926 [Låŋæjnjən]; Th Lang Engen. — S. for Strandby.

Lauehavn [*lawaha·wn*]. I 1927 [*lauaha·wn*]. — Baadeplads ved Strandby. Vel Slægtsnavnet Lau, Lou som i Lauegd ovfr., med hvilken Stedet her dog næppe har Forbindelse.

Lene Svarts Sten [*leˑnsˈswaˑrtsˑ steˑn, leˑnˈswɔˑrtsˑ steˑn*]. INM 1880 Lehns Svort; DFM 39 p. 415 Lenswårts Sten. — Bortsprængt Klippeblok i Skoven Stokkelund ved Lensklint. Sagnfiguren Lene (Svart), der hører sammen med Hvide Mette (se ovfr.), omtales tidligst af Urne i Tilf. t. Thurah: „Lehnsgaard skal i meget gamle Tider være beboed og formodentlig opbygt af en Mand, navnlig Sort, og Hustruen skal have heet Lene, af Hinde Gaarden bekommen sit Navn. Udi Gaardens tilliggende Skov skal

vises tvende Stæder med mange Steene, hvor bemeldte tvende Personer skal ligge begravne" (se DFM 39 p. 415, Møller, Folkesagn 1867 p. 22). Ifl. INM 1880 (af J. A. Jørgensen) har to store, brede, flade Sten i Udkanten af Skoven paa Lensklint, hvoraf kun den ene var tilbage, været opfattet som Gravsten, og de havde i Folkemunde Navnene Lehns Svort og Hvide Mette.

Lensbjerge [*le·nsbjæ·ra*]. Komm 1738 Leens-Bierg, Leensbierg; K 1746—50 Leens-Bierg; Thurah Leens Bierg; Falenkamp 1783, Salchow 1813 Leensbierg; Bull 1869 Bjerget. || Lensbjerg Skov. 1806 Thaarups Bh II 18 Lensbjergskov. — Forekommer tidligst i Gaardnavnet Under Lensbjerg (se Lensbjergegd ovfr.) i Formerne Wnderlidtzbierg (1598, 1606) og Under Litzberg (Mejer). Hvis disse Former er oprindelige, kan Navnet sammenstilles med det østjyske Sogne- og Herredsnavn Lisbjerg, VJb Lithæsbiarghæreth (se om dette K. Hald i Østjydsk Hjemstavn III 13 f.), hvis Forled kunde være Mandsnavnet glda. Lithær, der dog er usikkert (DgP). Det nuværende Navn er snarest Ellipse af Lensgaardsbjerg. || **Lensdal.** Panum 1830 p. 16 Lehngaardsdalen; Ipsen 1866 Lehnsdalen. — Dal Ø. for Lensklint. || **Lenseng** [*le·ns'æŋ*]. Salchow 1813 Leenseng; Guide 1886 Lehnseng; Gst Lenseng. || **Lenshave.** Lb 1569 wdj leens hauffue; KR 1684 Leenshaven; K 1744, K 1778 Leenshauge; Guide 1886 Sønder Lehnshave (Skov). — Muligvis identisk med Lensgaards Skov (Skovudvisning 1704 Lensgars skouf). || **Lensklint** [*le·ns'kliŋt*]. Rel 1743 Leen Klint; Thurah p. 34 Leens-Klint; Skougaard 1804 p. 229 Lensklint; Panum 1830 p. 15 og 24 Lehns Klint, Lehnsklint; UK 1843 Klint; Mansa 1851 Lehns Klint; Trap[1] Lensklint; Guide 1886 Lehnsklint; Gst Lensklint. || **Lensskov.** Skovudvisning 1704 Lensgars skouf; Ipsen 1866 Lehns Skov; BhFisk 1933 p. 9—10 Lensgaaraskauinj, Lensskau. — Elliptisk for Lensgaards- (Dal, Eng, Have, Klint, Skov).

Lerager [*le·ra·gər*]. — Ved Hullegd. Subst. Ler.

Lerjerne. Esp (u. Lërja) Stednavnet Lerjarna i Østerlarsker. — Plur. best. F. af Subst. bh. Lërja, f. „Leerjord, især skarp Leerjord" (Esp). Se Lerjen u. Hasle Kbst., 642.

Lilleper [*liˌlə'pœ·r*]. — Mark til Krogegd. Mandsnavnet Per.

Linstæl [(*dœŋ låŋa*) *li·nstæ·liŋ*]. I 1926 [Dejnj låŋa Li·nstæ·lijnj]. — Engdrag ved Kobbeaas Udløb; menes at have været brugt til Tørring af Lin „Hør" (I 1926). Stæl, hvorom se Indl., betegner her et Omraade ell. Areal, hvorpaa der formodentlig aldrig har staaet Bygninger.

Lundeaa. I 1927 [*lsŋaɑ·n*]. || **Lundebro** [*lsŋabro·ən*]. Guide 1914 Lundebro eller Kjeldse Bro; Lundebro mere almindeligt brugt. || **Lundegade** [*lsŋaga·dan*]. I 1926 [Låjnjagâ·ðan]. — Kelseaas Udløb, Broen over Aaen og et mindre, græsklædt Areal, tidligere Sommerfestplads. Har Navn efter en Mand v. Navn Lund i Lundehuset (R).

Lærkesø [*la·rkə'/ö·*]. K 1746—50 Lerke-Søe; Thurah Lerke Søe; Salchow 1813 Lærkesøen; Mansa 1851 Lerke Myre; Bull 1869 Lærke Sø; Gst Lærkesø; Teinnæs [larkesjö]. — Snarest Fuglenavnet Lærke, bh. *la·rka*, f.; derimod ikke Trænavnet Lærk (Larix), da dette Træ først er kommet til Danmark c. 1765 (ODS).

Markergrund [*ma·rkaragrsŋəd*]. — Grund ud for Strandby. Slægtsnavnet Marker.

Melbidde. I 1926 [Mæ·lbeðajnj]. — Navn paa et mindre Jordstykke til 22. Sg i Kelseby. Forleddet er snarest bh. mæl- „mellem". || **Melsted Aa** [*mæ·lstabæɦiŋ*]. K c. 1700 Melsteds Becke; K 1744 Melsteds Aae; K 1746—50 meel-Stæd-aae; 1762 Urne Add Mælstæd Aae; K 1778 Melsted Aae, Meelsted Aae eller Mølle Aae; Salchow 1813 Meelstedaae; Trap[1] Mælsted-Aa; Gst Melsted Aa; K. A. Petersen Mælaaen; Koch 1945 Melstedbæk. || **Melsted Sand** [*mæ·lstasa·niŋ*]. — Sandstrækning ved Bækkens Udløb. Melsted, se u. Gudhjem S., 672.

Mikkels Sten. I 1926 [Lagaraste·nijnj el. Mektjælsste·n]; DFM 39 p. 173 Mikkels Sten; Th Mikkelstenen. — Identisk med Laggeresten. Personnavnet Mikkel.

Milelund. Lb 1569 hoss mile lunden. — Subst. Mile „Kulmile".

Mjøreng. Lb 1569 Miør engenn. — Adj. glda. miør „skør, smuldrende", se u. Mjørn i Knudsker S., 651.

Mosemyre. Guide 1886 Mosemyre. — Subst. Mose bruges i Bh. ogsaa om Tørvemasse (bestaaende af Tørvemos) (R); Navnet kan altsaa betyde „Tørvemyre".

Munkemyre. Guide 1886 Munkemyre. — Slægtsnavnet Munk.

Myrebakker. Ipsen K 1839, UK 1843 Myrebakkerne; Mansa 1851 Myre Bakkerne; Gst 1887 Myrebakker. — Ved Myrelængen. || **Myrehul.** I 1926 [My·rahåləð]. — Lavning, tidl. Mosehul, ved Bobbegd. Subst. Myr, se Indl.

Mølleaa. K 1744 Mølle Aae; K 1778 Meelsted Aae eller Mølle Aa. — Andet Navn paa Melsted Aa, der drev en Vandmølle i Melsted (saal. paa K 1746—50). || **Mølleager.** Lb 1569 Mølle agerenn. — Til Dammegd, S.Ø. for hvilken der laa en Vandml (K 1746—50). || **Møllebakke.** INM 1880, Vedel BhO p. 5 Møllebakken ved Gudhjem. — Vist mellem Hallegd og Lauegd ved Gudhjem, hvor der endnu staar en Vindmølle (Gst). || **Møllebjerg.** Gst Møllebjerg. || **Møllebro.** 1864 (Th) Møllebroen. — Ved den fsv. Møllegd. || **Møllebæk.** Lb 1569 møllebeckindtt; Salchow 1813 Møllebek. — Del af Kobbeaa ved den fsv. Møllegd. || **Mølleløkke** [*mələlyḳan*]. I 1926 [Møləløktjan]. — Ved Møllehuset (den nedlagte Møllegd). || **Møllestenene** [*møləste·nana*]. I 1926 [Møləste·nana]. — Store Sten i Kobbeaa (I 1926) og Gadegaardsaa (Opt. 1944). K 1746—50 har Vandmøller begge Steder. || **Møllevej.** I 1926 [Møləvæ·jnj]. — Overkørsel over Kobbeaa ved Kirseløkkegd. Her skal have været en Vandmølle.

Naalekrog. I 1926 [Nå·lakrå·gijnj]. — Mindre Areal S.Ø. for Loftsgd, vist tidligere med Skov. Forleddet kunde hentyde til Bevoksning af Naaleurt, bh. Navn paa (glatbladet) Dueurt, Epilobium montanum (se Jenssen-Tusch 79 og R i Afh. P. Thorsen 1942 p. 118).

Nathaven. I 1926 [Natha·wajnj]. — Areal S. for Kobbegd; vel Indhegning, hvor man havde Heste eller Kreaturer om Natten.

Nissestæl [*nesastæ·liŋ*]. I 1926 [Nesastæ·lijnj]. — Mark S. for Lærkesø, hvor en Person ved Navn „Nissajn" boede (I 1926).

Nordbaggehøj. 1762 UrneAdd Norbagge Høyen i Strandbye. — Subst. Nordbagge i den ældre Betydning „Nordmand", der ogsaa kendes som Slægtsnavn, jfr. Nordbaggegd i Povlsker S., 682.

Nybro [*ny·ˈbro·*]. Lb 1569 hoss Nybro; 1735 (Afskr. Komm 1738) Nye broe; VSK Nye Broe; Salchow 1813, Panum 1830 p. 19 Nyebroe; Gst1887 Nybro.

Nørrevang [*nårə våŋ*]. — Ved Krogegd.

Osand. K 1746—50, Thurah, DAtl Øe-Sanden; 1762 UrneAdd Ove eller Oe-Sanden langs Stranden, Oësand; K c. 1770 Øesanden; Ipsen K 1839 Oe Sanden. — Stranden ved Kobbeaas Udløb. Forleddet er Subst. bh. O, f. „Vod" (Esp); se Over-Sandegd ovfr. og Osand Bugt, Allinge-Sandvig Kbst. Landdistr., 644 a.

Ottesangen [*o·təsåŋiŋ*]. I 1926 [Owtasåŋijnj]. — Areal S. for Lynggd. Subst. bh. Otesång, m. „Ottesang, Froprædiken" (Esp).

Pasemyr. I 1926 [Pâzamy·rn]. — Tidl. Mose i Studeby. Forleddet er Subst. bh. Pâz, m. „Person, der trasker tungt" (R), til vb. bh. pâsa „traske i Dynd og Søle" (Esp).

Peberhøj [*pøvərhå·ŋ*]. 1808 Borrijnh IV 38 Peberhøien; INM 1880 Peberhøi; Vedel BhO p. 256, Gst Peberhøj. — Fsv. Bavnehøj. Forleddet er vel et Plantenavn, f. Eks. Stenpeber „bidende Stenurt", Sedum acre, eller Peberurt „Strandkarse", Lepidium latifolium. Ingen af disse Navne kendes dog i Bh.

Pilstykke [*pi·lstyḳəd*]. || Pilstykke Krog [*pi·lstyḳəkrå·giŋ*]. — Marker S. for Hullegd. Trænavnet Pil.

Pladseløkke [*pla·salyḳan*]. UdmJb 1729—38 Place Lycken; (her?) K 1778 Rasse Lykken; UK 1818 Pladse Løkke; I 1926 [Plâ·saløktjan]. — Tidligt opdyrket Areal (med Hus, se u. Bebyggelsesnavne) i Lyngen N. for Løkkegd. Subst. Plads i Betydn. „Byggested, ryddet Sted i Skov el. Udmark".

Pommern [*påmərn*]. I 1926 [Påmərn]. — Større Omraade mellem Bækkegd, Højager Ml. og Nybro, hvor der bl. a. skal have boet en Mand kaldet „Pommerijnj" (I 1926), vel Tiln. Pommering, egl. „Mand fra Pommern".

Potterlund. I 1926 [Påtaralåjnj]. — Lille Skov ved Aaen N. for Agerbygd. Subst. bh. Pottara, m. „Pottemager" (Esp).

Præsteaa [*præ·staæ·n*]. 1762 UrneAdd Præste Aaen; Gst, Trap[4] Præstebæk; Guide 1945 Præstebæk; ofte høres Præsteaaen. || **Præstebrødde** [*præ·stabrødan*]. Salchow 1813 et Vadested, Præstebrødden kaldet; Th Præstebryggen. — Flere Lokaliteter, Vej S. for Præstegd (Opt. 1944), Vej over Melsted Aa Ø. for Gadegd (Th, Opt. 1944, jfr. Præstevej ndfr.) og Vadested over Præsteaa N.Ø. for Kirken (Salchow). || **Præstedal** [*præ·stada·liŋ*]. — S. for Præstegd. || **Præstejord.** Lb 1569 hoss preste iordenn, synder hen hoss presteiordenn. || **Præstens Aas.** (Her?) Lb 1569 Synden Aassenn; KR 1684 Lille Kierche Engen ved prestens aaß; 1735 (Komm 1738) Lille Kirche Engen ved Præstens Aas. — Næppe identisk med Aasen sydligt i Sognet eller Aasen i Gudhjem. || **Præstevej** [*præ·stavæ·ŋ*]. — Mellem Damaskegd og Gadegd. Her var der tidligere, omtrent hvor nu Jernbanen gaar, en Vej, ad hvilken Præsten kørte til og fra Annekset Gudhjem. Jfr. Degnebrødde ovfr.

Pærekær. Lb 1569 hoss Pære Kier; KR 1684 hoes perre Kiered; 1735 (Afskr. Komm 1738) Pære Kiæred, Pærekiæred. — Snarest Ellipse af Pæregaardskær.

Raagelundsbæk [*rå·galsŋsæ·n*]. Thurah Raage-Lunds-Bekke; 1762 Urne Add Raagelunds Aae; DAtl Raage-Lunds-Bek; K 1778 Ragelunds-bekken; Ipsen K 1839 Rogelundsbek. — Paa de citerede Kort afsat mellem Kobbeaa og Melsted Aa, men snarere Navn paa (Del af) Kobbeaa, ved Raagelundsgd, jfr. 1762 UrneAdd: „Raagelunds Aae staaer hos i Kortet [ɔ: ved Mælstæd Aae], men sliig udløbende Aae er der ei bekiendt; dog i gamle Dage skal Kobbegaard og have hedt Raagelunds Gaard. Og oven for løber i Kobbe Aaen ved Stabbe et stort Vand Hull, eller Høle imellem 2de høye Klipper 1) Raagelunds Aaen, 2) Præste Aaen" etc. || **Raagelundsskov.** 1495? Hüb 34 Ragelunds skow; 1543? Hüb 128 Rogelwndz skoffw. — Skoven kaldes ogsaa Kirseløkke, s. d.

Raaskær [*rœ·/æ·rəd*]. Gst 1887, Gst Roskær; I 1927 Raaskæret, ikke Roskær. — Skær ved Kelseaas Udløb; hedder ogsaa Elleskær. Snarest Subst. Raa „Stang", idet man kan have haft en saadan som Mærke for Skæret foruden de under Elleskær omtalte Elle. — KBJ: Da Skæret ligger ved Kelseaas Udløb kan Forleddet være et Ord svarende til oldn. rás, f. „Løb, Vej, Aabning, hvorigjennem noget saasom Vand og deslige tager sit Løb" (Fritzner), no. Dial. Raas „Rende, Vandløb, o. s. v.", se DS IX 88.

Ridderløkke. I 1926 [Reðaraløktjan]. — Areal u. 11. Sg i Gamlevælde; det skal en Tid være drevet af en Mand ved Navn Ridder (I 1926). || **Ridderstæl.** I 1926 [Reðarastæ·lijnj]. — Areal N. for Knarregd. Slægtsnavnet Ridder.

Risebæk [*ri·zabœ/iŋ*]. — Tilløb til Kobbeaa fra Risen. || **Risen** [*ri·zən*]. Lb 1569 Store engen y Rijssen, y Riissen hoss Rasmus Lars Engh, Aspis engenn y Riissiitt; KR 1684 oppe ved rißen; 1735 (Afskr. Komm 1738) oppe ved Risen, Trende Enge i Riisen; K 1746—50 Risen; UrneJb Risem; 1762 UrneAdd Lille Kildevad i Risen; 1806 Thaarups Bh II 14 Riisen Skov; Salchow 1813 Risen, Riisen-Skov; Panum 1830 p. 25 Riise-(Skov); Thaarup 1839 p. 217 Risenskov; Mansa 1851, Gst, Trap[4] Risen (Skov). || **Riseng.** Lb 1569 Riiss engen Synden och norden møllebeckindtt. || **Risevej** [*ri·zavæ·ŋ*]. Th, Vejfort 1942 Risevejen. — Gennem Risen. Subst. Ris, se Indl.

Rongebæk. K c. 1700 Konge Beck; K 1746—50 Ronge-beke; Thurah Ronge Bekke; 1762 Urne Add Ronge eller Ronde-bech eller Willums Bech; DAtl Ronge-Bek; K 1778 Konge-bek; Falenkamp 1783 Rongebek (Gongerebek). — Andet Navn paa Torne- eller Loftsgaardsbæk. Konge- er vel Fejl for Ronge-, der trods Skrivemaaden med o sikkert er det flere Gange blandt Ejerne af 11. og 12. Sg i Gamlevælde forekommende Slægtsnavn Runge (BhS XXX 18 f.).

Rumpen. I 1926 [Råmpan]. — Navn paa Arealer V. for Kirseløkkegd og V. for Kelseby. Subst. Rumpe om langt smalt Areal.

Rundeng. I 1926 [Råjnjæjnjən]. — Ved Kobbegd. || **Rundløkke.** Komm 1720—21 Rundlycken, liggende Midt udi den brudte Jord; I 1926 [Råjnjløktjan]. — V. for 11. Sg i Gamlevælde. Adj. rund. Om Rundløkke se Indl. u. Løkke.

Runenge [*rü·næŋana*]. — Ved Gadegd. Forleddet kan være Subst. runeda. rūn, f. „Rune". Der er fundet Stumper af brændte Mursten og Tegl samt Mønter og et Sølvkors, men der vides intet om Runestensfund her (Opt. 1944).

Rævegrav [*ræ·wagra·wən*]. — Klippeskaar paa Brante mellem Salne og Gudhjem. || **Rævehul** [*ræ·wahåləd*]. I 1926 [Ræ·wahåləð]. — Kratbevokset Sænkning i Kobbeaas sydøstl. Skraaning ved Over-Sandegd. || **Rævehøj.** I 1926 [Ræ·wahøjnj]. — Skovbakke S.V. for Kobbegd.

Rødnæs. VSK Orig Rodnæse; VSK Bodnæse; Guide 1886 Rødnæse; Gst Rødnæs. — Bakketop ved Grænsen til Almindingen. Adj. rød og Subst. Næs (se Indl.) eller mul. et Sammenligningsnavn, jfr. bh. Rødnæs „rødnæset Person" (R), ODS Rødnæse. Ogsaa Navn paa Grund ved Svaneke.

Røgelseeng. Lb 1569 Røgelße engen. — Navn paa Jord henlagt til Kirkens Forsyning med Røgelse. Jfr. Haandklædet ovfr. (Se Gunnar Knudsen i NoB XXII (1934) p. 99).

Rønnebakke. I 1926 [Rønəbakajnj]. — Areal m. Bakke S. for Kelseby. Trænavnet Røn.

Sakkehave [*sakaha·waŋ*]. I 1926 [Sagaha·wajnj] Sakkehaven. — Lille Areal i Kongensmark. Skal ifl. Opt. 1944 have Navn efter en Mand ved Navn Isak(sen).

Salgreneager. I 1926 [Salgre·na·â·gər]. — Ved Salgrenegd.

Salne Aa [*sa·lnəœ·n*]. — Bobbeaa. || **Salne Bugt** [*sa·lnəbåktən*]. BWK 1676 Salnebuct; ResenK Salne Bucht; K 1744 Salmebucht; 1762 UrneAdd Salne Bugt eller Viig; K 1778, Falenkamp 1783 Salne-Bugt; Panum 1830 p. 69 Salenebugten; Trap[1] Salene-Bugt; Gst Salene Bugt. || **Salne Havn** [*sa·lnəha·wn*]. — Baadeplads ud for Salnehuset; se Salne ovfr. u. Bebyggelsesnavne.

Salthøj. Gst Salthøj; I 1926 [Salthåj]. — V. for Kelseby. Subst. Salt. Højen kaldes ogsaa Kurehøj.

Sandager. Th Sandager. — Ved Kelseaas Udløb. || **Sandkrog.** I 1927 [*sa·nkrå·giŋ*]. — Lille Vig ved Kobbeaas Udløb. || **Sandløkke** [*sa·nlyɟan*]. — S. for Melstedgd.

Sasseløkke [*sasəˈlyɟa*]. — Ved Lauegd. Personnavnet (Tilnavnet?) Sasse, der er kendt fra Bornholm 1511 (DgP). Man skulde dog vente Sammensætningsvokalen -a (R).

Sejersløkke. Lb 1569 Seygers lycke. — Mandsnavnet Sejer, glda. Sighar.

Sigtebæk [*sa·jtaˈbæɟ*]. Salchow 1813 Sigtebeck; Gst Sigtebæk. — Snarest Ellipse af Sigtegaards- ell. Sigtemøllebæk, af Sigtemølle „Mølle med Sigteværk", jfr. Sigtegd og Sigtemølle i Aaker S., 684. Der findes dog et Subst. bh. Seit [*sa·jt*], m. „Sigte" (Esp), der forekommer som Navn paa en Lavning i Povlsker S., 682. || **Sigtevej** [*sa·jtavæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Sigtevejen. — Elliptisk for Sigtegaardsvej.

Sildebakke. I 1926 [Sijlabakajnj]. — Ved Spageraa, S. for 40.—41. Sg. || **Sildehul** [*siɭahåləd*]. I 1926 [Sijlahåləð]. — Lavning v. Vejen N. for Pilegd. Her skal der engang være væltet en Vogn med et Læs Sild (I 1926).

Skaane. I 1926 [Skå·nə]. — Bakkeskraaning N. for Agerbygd. Opkaldelse efter Landskabsnavnet eller Subtraktion af Skaanehus.

Skadelandsbakke. UrneAdd 1762 Skadelands Bakken ved Leenbierg. — Muligvis det glda. Tilnavn Skadeland; en velbyrdig Laurents (Laurits) Skadeland nævnes som Kannik i Viborg og Lund i Slutn. af 15. Aarh. Eller Fuglenavnet Skade, jfr. DS IV 667.

Skagelfald. Lb 1569 Skagelfaldtt. — Ifl. Dok 1750 (Afskr. Thaarups Bh V 91) findes der af Bedegader og Skagelfald „Et udi Østerlarskersogn ... tæt ved Kirken". Om Navnet se Skagelfald u. Rønne Kbst., 641.

?Skallen. Teinnæs [Skajljn]. — Skovlund i Risen. Udtalen kan tolkes som best. Form mask. af Subst. bh. Skajl, m. „Hammeren paa en Øxe og lignende Redskaber" (Esp), men ogsaa som et Skallingen (best. Form).

Skindskvalperende [*/iŋswalpərœŋan*]. I 1926 [Sjijnjswalpa-ræjnjan]; I 1927 [*/iŋswalpan*]. — Klippekløft ved Himmerigsport; her blev Skindene efter Slagtning lagt hen for at udblødes (R). Vb. bh. svalpa, skvalpa „skvalpe, skvulpe" (Esp Till).

Skovhullet. I 1926 [Skâwhåləð]. — Aaben Plads v. Kobbegd i en Bredning af den skovklædte Kobbedal.

Skurvhøje [*skårˈhåja, skaraˈhåja*]. I 1926 [Skårhåja] Skor- el. Skurhøje. — Bakke V. for Dammegd. Forleddet kan være Subst. Skurv, bh. Skår(r) (Esp) enten i den alm. Betydning „Udslet, Hovedskurv", idet der kan foreligge et Sammenligningsnavn, eller som Plantenavn (om Snylteplanten Silke, Cuscuta), kendt bl. a. fra Skåne og Falster, men paa Bornholm optegnet i Formen Skorbijnja (Jenssen-Tusch p. 69).

Skvalphøl [*swalphö·liŋ*, sjældnere *swalpəhö·liŋ*]. I 1926 [Swalphø·lijnj]. — Fordybning i Præsteaa nær Stavehøl. Forleddet er Subst. bh. Skvalp, Svalp, m. „Skvulp" eller et Vb. skvalpe (se ovf. u. Skindskvalperende).

Sladdertorn [*sladərto·rniŋ*]. I 1926 [Slaðərtornijnj]. — To store Tjørnebuske mellem Tornegd og Rodholmsgd (Opt. 1944) og mellem 10. og 11. Sg i Gamlevælde (I 1926). Om den sidste fortælles, at to Naboer ofte stod bag Tjørnen og sladrede (I 1926).

Smedebakke. Salchow 1813 Smedebakken. — 800 Alen N. for Kirken. || **Smedeløkke.** I 1926 [Smeðaløktjan]. — Forskellige Lokaliteter: et Areal N.Ø. for Kobbegd, et indhegnet Areal ved Løkkegd og et Areal ved Glasergd.

Snæggebjerg [*snæga*]. VSK Snekkehøj; I 1926 [Snægdja el. Snægdjəbjæ·r]. — Høj (nu fsv.?) V. for Spageraa ved Aagd. Forleddet kan være Vb. bh. snæjggja „blæse koldt, være bidende (om Luften)" (EspTill); Navnet bliver da en Parallel til det hyppigt forekommende Blæs(e)bjerg. Hvis Skrivemaaden paa VSK er rigtig, foreligger der Omtydning af et ældre Snækkebjerg, -høj, der forekommer andre Steder (DS I 25, VII 320) og tolkes af Snække „Skib" med Henvisning til „Skibssætninger" fra Oldtiden (DS VII 320). Formen [*snæga*] er næppe en Subtraktionsdannelse, men en Afledning paa -a, se u. Naturnavnet Sylte, Ibsker S., 674.

Sommerstuerne. I 1926 [Såmərstâwərna]. — Areal Ø. for Knarregd, tidl. skovklædt med aabne Pletter, saakaldte „Stuer" (I 1926).

Sortebakke. I 1926 [Svå·rtəbakajnj]. — S. for Lynggd. || **Sortebjerg.** Gst Sortebjerg. || **Sorteklippe** [*dæŋ swɔ·rta kløpan*]. I 1927 [*dæŋ swɔ·rta kløpan*]; Koch 1945 Svorte Kløppa. — Klippeblok i Fladvandet Ø. for Melsted. || **Sortemyre.** Guide 1886 Sortemyre. || **Sorthøjs Løkke.** Lb 1569 Suorthøys lycke. — Bruges af Michell Yde y Gudiom, men ligger rimeligvis i Øster-Larsker S., muligt ved Sortebjerg.

Spageraa [*spa·garaɔ·n, -bæɭiŋ*]. Guide 1945 Spageraa. — Afsnit af Kobbeaa ved St.- og L.-Spagergd. || **Spagerbro** [*spa·garabro·ən*]. Guide 1886 Spagerebro; Gst 1887 Spager Bro; Gst Spagerbro.

Spigerborskaftet. Lb 1569 vid Spegerbor skafftedtt. — Sammenligningsnavn om Areal af uregelmæssig Form; jfr. de hyppigt forekommende Marknavne Naverskaft og Vimmelskaft. Spigerbor(skaft) forekommer nogle Gange i sønderjyske Marknavne (DS III 15, DS V 21, 272). Jfr. iøvrigt Nomina Geographica Neerlandica VII 155 ff.

Staaledam. UK 1805 Staaledammen; K 1825—26 Staale Dammen. — Ved Studeby, imellem Øredam og Langemyr. Slægtsnavnet Staale, jfr. Staalegd, Nyker S., 652.

Stabbe. Se Stave.

Stangegade. Teinnæs [Stångagådan]. — Smal Lyngstrækning, Del af Stangemarken. || **Stangekrogsbakke.** Salchow 1813 Stangekrogs Bakken. — Ifl. Salchow $^1/_4$ Mil N.V. for Kirken. Stangekrog er vel Egnen bag Stangegd, elliptisk for Stangegaardskrog. Jfr. Bebyggelsesnavnet Stangebakker. || **Stangemark** [*ståŋama·rkən*]. UdmKomm 1727 Stange Marck; UdmJb 1729—38 Stangemarchen; K 1746—50 Stange-Mark; UK 1843,

M 1844, Guide 1886 Stangemarken; Gst, Trap[4] Stangemark. — Tidligere Udmarksjord, delvis i Øster-Marie Sogn. Ellipse for Stangegaardsmark, efter 25. Sg Glasergd, der i 17. Aarh. hed Stangegd. || **Stangevej** [*ståŋavæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Stangevejen. — Vejen forbi 48. Sg Stangegd.

Stave. 1762 UrneAdd ved Stabbe et stort Vandhul eller Høle; I 1926 [Væstrə Sta·va, Ø·strə Sta·va]. — Marker N. for Stavehøl. || Stavehøl [*sta·wəhö·l*]. 1806 Thaarups Pap Nr. 17 Stavhøl; Salchow 1813 Staunhølen; Panum 1830 p. 19 og 75 Stavhøel, Stavrhøel; UK 1843 Stav-Høel; Mansa 1851 Stavhøl; Trap[1] Staverhøel; Ipsen 1866 Stavrhøl; Esp 333 Stauehöl; Gst 1887, Trap[3] Stavrhøl; AL 1912, Trap[4], Gst Stavehøl. || Stavelunde [*sta·wəˈlsŋa*]. I 1926 [Sta·velåjnja]. — Lille Skov N. for Stavehøl. Det usammensatte Stave er vel et Egnsnavn som Bobbe og Kobbe ovfr., afledt af Subst. Stav, bh. [*sta·w*], m. (EspIndl 74), jfr. m. Hens. t. Orddannelsen Naturnavnet Sylte i Ibsker S., 674; Navnene Stavehøl og -lunde er sammensat med dette, ikke med Subst. Stav, da man i saa Fald vilde vente Formerne Stav-, Stava- eller Stavs-. Navnet er muligvis omtydet af det i Formen 1762 Stabbe foreliggende Subst. bh. Stabba, f. „Træstamme, som staaer paa Rod; Træstump el. Støtte under en Ting" (Esp), jfr. Stabbeelle i Ø.-Marie S., 673. En anden Omtydning (til det form- og betydningsbeslægtede Subst. Staver) foreligger i Formerne Stavr-, Staverhøl.

Stavsdal [*sta·wsˈda·l*]. KR 1684 Ved staußdalle; Komm 1685 i stausdall; Skiftepr 1690 i staufsdahl; Komm 1691 Staufsdall; Komm 1720—21 Stauerdal; K 1744 Stausdalen; K 1746—50 Staus-Dall; K 1778 Staus Dalen; UrneJb Stausdahl; UK 1806 Staursdal; Mansa 1851, Bull 1869, Guide 1886 Stausdal; Gst 1916 Stavsdal. — Dal, der fra Klemensker S. gennem Nyker Plantage strækker sig ind i Ø.-Larsker S. Subst. Stav, bh. [*sta·w*], m. „Stok, Kæp".

Stejlet. I 1926 [Stajləð]. — Skraanende Areal S. for St.-Spagergd. Substantivering af Adj. stejl; jfr. m. Hens. t. Formen bh. Vådtet „det vaade" og Smultet „smult Vand" (EspIndl 94) og den u. Tykken, Klemensker S., 661 behandlede Navnetype.

Stenager. I 1926 [Ste·nâgər]. — S.V. for Kobbegd. || **Stenhøj.** Lb 1569 hoss stenhøy.

Stokkebakke. I 1926 [Ståkabakajnj]. — Skraanende Areal V. for Stangegd. || **Stokkelund** [*ståkaˈlsŋ*]. DFS 1906/23 Stokkalujnn; DFM 39 p. 415 Stokkelund. — Skov N. for Lensklint; Subst. Stok „Tømmerstok".

Stolthals Odde. K 1744 Stolthals Odde; K c. 1760 Staalhals Odde, Staalhals Batterie; 1762 UrneAdd Stolt eller Stort Hald, Stolt eller Storthald Odde; K 1778 Stolthals Odde; Falenkamp 1783 Stolthals-Odde. — Klippe i Søen el. Odde med et fsv. Batteri ved Kongensmark. Formen Storthald (1762) er muligvis den oprindelige, sammensat med et Subst. *Stort „Styrt; stejlt Sted", jfr. Styrtehøl, -klipper ndfr., i saa Fald med Likvidskifte r > l, jfr. Udtalen af Horkereklippe m. fl. u. Gudhjem S., 672. Efterleddet er i saa Fald Subst. Hald, hvorom se Indl.

Storager [*sto·ra·gər*]. I 1926 [Storâ·gər]. — Mellem Gamlevælde og Kelseby. || **Storeng.** Lb 1569 Store engen y Rijssen, høyskouffuen och storeengen; 1735 (Afskr. Komm 1738) (et Lyng torp) ved Præstens stor En.

Strandby Bæk [*stra·nby·bæk̟iŋ*]. Mansa 1851 Strandbybæk; Trap[1] Stranby-Bæk; Bull 1869 Strandbybæk; Gst Strandby Bæk. — Bækkens ældre Navn er Danielsbæk. || **Strandby Havn.** Salchow 1813 Strandbyehavn. || **Strandløkker** [*stra·nlyk̟arna*]. I 1926 [Strâ·nløktjarna]. — N. for Strandby.

Strimlen. I 1926 [Strømlan]. — Areal i Kelseby.

Strueeng. Lb 1569 Strue engenn. — Maaske Subst. Strube, bh. [*stri·va*] (EspIndl 27), der oftere forekommer i Engnavne i Sønderjylland, jfr. Strubeeng DS IV 321.

Stykkerne [*styk̟ən*]. — Klipper eller Skær ved Kongensmark. Navnet hentyder muligvis til Kanonerne, „Stykkerne", paa det nedlagte Stolthals Batteri.

Styrtehøl. Esp Stortehölijn. — 2 Lokaliteter, dels en Fordybning, dan-

net af et Vandfald, i Bobbeaa, dels andet Navn paa Stavehøl i Kobbeaa. Vb. bh. storta „styrte" (Esp) eller det ndfr. nævnte Subst. || **Styrteklipper** [*stårtəkløparna*]. I 1926 [Stårtəkløparna]. — Stejl Klippevæg ved Kobbeaa. Vb. bh. storta ell. Subst. Storta, f., der bl. a. foreligger i Stortarna, pl. f. „Navn paa nogle høie Klipper ved Gudhjem, saa kaldte, fordi ofte Kreature styrte ned ad disse bratte Høider" (Esp). Jfr. Stolthals Odde ovfr.

Sukkerfadet. I 1926 [Såkərfâ·əð]. — Areal S. for Kelseby; en tidl. Ejer nedgravede her et stort Sukkerfad som Vandbeholder.

Surløkke. I 1926 [Su·rløktja]. — Ved Kirseløkkegd. Adj. sur.

Svarvereng. Lb 1569 Suoruere engen. — Subst. Svarver „Drejer", der findes baade som Appellativ (Kalkar IV 223 og ODS) og Tilnavn i ældre Dansk (Fortid og Nutid 1945 p. 137).

Svinebæk [*swi·nabæʃiŋ*]. I 1926 [Svi·nabæktjijnj]. — Ubetydeligt, nu bortdrænet, Vandløb tæt S.Ø. for Loftsgaards Bæk. Subst. Svin.

Sælhul. I 1927 [*/æ·lahâləð*]. — Lavning ved en lille Bæk N. for Over-Sandegd; her skal engang have boet en Sæl, bh. [*/æ·l*] (EspIndl 23).

Søfod. Guide 1885 Søfoden; Gst 1887 Søfod. — Højdedrag (Kote 319) V. for Lærkesø. Navnet er ifl. Guide 1914 nu ukendt. Subst. Fod om Bakke, jfr. Vellingfod DS IV 92 og Vildfod DS V 141.

Sønderbakke [*sønrə baka*]. I 1926 [Sønrə Baka]. — Arealer S. for Kelseby og ved Gadegd. || **Sønderkrog** [*sønrəkrå·giŋ*]. I 1927 [*sønrə krå·g*]. — Lille Vig S.Ø. for Melsted.

Tengselhøj [*tæŋsəlʰhâj*]. Seier, Bornholmske Folkeminder (1934) p. 89 Tengselhøj. — Bakke (m. Hus) N. for Dammegd. Subst. Tengsel „kortskaftet Tværøkse, især benyttet af Bødkere og Træskomagere", her maaske som Tilnavn, jfr. det beslægtede el. identiske runeda. þæxla, f. som Tilnavn (Jacobsen-Moltke). Sagnet om en i Højen funden Guldtengsel (Seier l. c.) er navneforklarende.

Tokkerne [*tåkana*]. I 1926 [Tåka]. — Areal N. for Gamlevælde. Vel Subst. ænyda. tokke „Skøn, Godtbefindende", i Sms. som Tokkejord „ikke opmaalt Jord (uden for Fællesskabet)". Se Tokkerne i V.-Marie S., 653.

Tolderløkke. Skovskønning 1746 Toldere Løchen (Skov); (her?) 1805 Thaarups Bh II 86 Tolder Lund. — Jorden omkr. Huset Tolderløkke (Tolderhuset), s. d.

Tolvmandsjorden. 1735 (Afskr. Komm 1738) Tolv-Mands Schafren (Gildesplads); BhLdejd 1876 Tolvmandsstykket; I 1926 [Tå·lma·jnjsjorn]. — Arealet til Tolvmandshuset. Schafren betyder vel Skov-Ren.

Torbernbæk. 1762 UrneAdd Torbernbek. — Snarest Navn paa den korte Bæk ved Sandegd, som løber sammen med Kobbeaa. Mandsnavnet Torbern, glda. Thorbiorn.

Tornebæk. VSK Tornebæk; Mansa 1851 Fittenebæk el Tornebæk; Bull 1869, Gst 1887, Guide 1945 Tornebæk. — Ved Loftsgd. Subst. Torn „Tjørnebusk". Kaldes ogsaa Fittingebæk og Rongebæk.

Tors Ryg. Th i BhTid 12/2 1920 Thorsa Rygj (Thors Ryg); I 1926 [Torsa Røgdj]. — Kraftig, aflang Jordvold (I 1926) eller kuplet Klipperyg (Th) tæt neden for Vandfaldet ved Stavehøl. Forleddet er Genitiv af Mandsnavnet Tor, glda. Thorth (DgP).

Trappesteneager. I 1926 [Trapəste·naâ·gərijnj]. — Mark S. for Kobbegd; skal tidligere have været delt i Terrasser.

Trinstene [*trenste·nana*]. I 1926 [Tri·nste·nana]. — Overgangssted over Kobbeaa.

Troldhul. I 1926 [Tråjlhåləð]. — I en stejl Skrænt ved Kelseaa. || **Troldsen.** I 1926 [Tråjlsan]. — Tidligere skovklædt Areal ved Loftsgd; her skal have været Troldfolk (I 1926). Vel en Afledning (med Suffixet is? Jfr. Koddisserne, Nylarsker S., 654) af Subst. Trold eller Redukt af et sammensat Navn: Troldheds eller Troldhøjs (Skov, Mark), jfr. Troldsenge, Olsker S., 663. || **Troldvej** [*trålvæ·ŋ*]. — Smal, hulvejlignende Kløft i Skrænten ved Præstebæk Ø. for Kirken. Subst. Trold.

Trommeredal [*trâmarada·liŋ*]. — Andet Navn paa Kræmmerdal V. for Kirken. Tilnavnet Trommere.

Træbro. Lb 1569 hoss Træbro. || **Træløkke.** 1735 (Afskr. Komm 1738) træeløchen.

Tueeng. Lb 1569 Thue engen, Tue engen.

Tyrebakke [*ʧy·rabakaŋ*]. I 1926 [Ktjy·rabakajnj]. — Bakke m. Vej ved Raagelundsgd. Subst. Tyr.

Tævestien. I 1926 [Tæ·vəstæ·jnj]. — Overgangssted over Kobbeaa ved Kirseløkkegd, ikke langt fra Hundebrødde. Subst. Tæve „Hunhund".

Tønehøj. Lb 1569 wid Thønehøy; Lb 1569 CodUps wid thøne høy.

Vagtbodklipper [*va·jtbo·kløparna*]. Th Vagtbodklipperne. || **Vagtbodstælen** [*va·jtbo·stæ·liŋ*]. I 1926 [Va·jtbostæ·lijnj]. — Lille Areal v. Kongensmark, hvor tidligere Vagtboden stod (s. d.).

Valdhøj. VSK Valdhøj; UK 1843 Valdhøi, Valhøi; Bull 1869 Valdhøi; MK 1879 Valhøi. — Bakke ved Landevejen S.V. for Nybro. Vald, se Indl.

Varme Hul [*de va·rma håləd*]. — Ved Melstedgd.

Vasestykke [*va·zastyʧəd*]. — Ved Melstedgd. Forleddet er vel Subst. Vase „Risknippe, Vej etc." (se DS III p. LXIV).

Verdsens Vidde. Lb 1569 Krack engen och werdzens wiide. — Efterleddet er snarest Subst. Vidde, bh. *vi·də*, f. (EspIndl 73), og Navnet kunde, ligesom Alverdensvid, højtliggende Areal i Ibsker S., 674, betegne et Sted med en vid Udsigt, selv om Tostavelsesformen alm. kun har abstrakt Betydning (R).

Vieseng. Lb 1569 Vies engen. || **Viet** [*vi·əd*]. Lb 1569 wdj wiett; Guide 1886 Viet; I 1926 [Viəð]. — Omraade langs Sognevejen Ø. for Spagergaardene, lavt og tidligere overgroet med „Vier" (I 1926). Subst. bh. Vie, n. „Bevoksning med lave Pilebuske (Salix repens og Salix cinerea)" (R).

Villumsbæk. 1762 UrneAdd Ronge eller Rondebech eller Willums Bech.

Vævesteseng. Lb 1569 hoss weffuestes Eng. — Mandsnavnet Vævest, som hyppigt forekommer paa Bornholm (Veffst Pedersen i Jb 1719 Olsker S., Wefst i Urnes Navnesamling 1755, Wevest Peter Andersen West, f. 1800, 32. Sg i Ø.-Larsker (BhS XXX 46)), jfr. sv. Væfast, Vifast (Lundgren-Brate-Lind og E. Wessén, Nordiska Namnstudier (1927) p. 101).

Æggehønen. Th Æggehønen. — Stor Sten ved Egeskovsgd, mul. identisk med Hønen eller Kyllingehønen ovfr.

Øredam [*ö·raˈdam*]. 1762 UrneAdd Øre Dam paa Lyngen; UK 1805, Mansa 1851, Bull 1869 Oredam; Guide 1886 Øredam; I 1926 [Ørədam]. — Dam S. for Lynggd. Ør(e), se Indl.

Ørredflejene. I 1927 [*ö·raðaflajən*]. — Grund ud for 14. og 15. Sg; Subst. bh. Örada, m. „Ørred, Forelle, Laxørred" (Esp).

Øster-Larsker Plantage. Guide 1914 Østerlars Plantage; Gst Østerlarsker Plantage. — Flere Skovarealer i Sognet.

Østerløkke [*ö·strə lyʧa*]. — Ved Hullegd. || **Østerskov** [*ö·strə skaw*]. — Ved Hullegd.

672. GUDHJEM SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Gudhjem, Sogn, Fiskerleje [*gü·jem, gü·djem*]. 1547 Hüb 427 Gudium; Lb 1569 Gudiom, Gudium; 1570 CorpConstDan I 440 Guddum; 2/4 1570 Hüb 360 Gudom; LR 1580, LR 1585 Gudium; LR 1598 Gudiom; Jb 1598, Regnsk 1599 Hüb 548 Gudium; 22/2 1610 Hüb 576 Gudiom; LR 1610 Gudum fiskerleie; LR 1611 gudimb; Visitatsb 1616 Gudom fischeleje; PrI 1624 Gutium; Jb 1625 Gudiom; KancBrevb 5/11 1636, Mejer, Jb 1664 Gudium; Ravn 1671 Gudium, Gudiom, Godheim; BWK 1676 Gudjem; ResenK Gudjern; Resen Godhiem; 1685 i Deckner 1679—90 Gudium; 1690 i Deckner 1679—90 Gudhiem; K 17. Aarh., K c. 1700 Gudium; KR 1702 DokBh 1682—1804 Gudhium, Gudhiems; JSørensen 1704 Gudhiem; K 1744 Gudium; K 1746—50 Gud-Hiem; Thurah, DAtl, VSK, M 1844 Gudhiem; Gst Gudhjem; BhFisk 1933 p. 9 Gujem, Gujema Kjærkan. — Trods den sene Overlevering maa man sikkert regne med, at Navnet er gammelt og ligesom de øvrige nordiske Gudhem, Gudum, Gudme etc. sammensat af Subst. Gud og glda. -hēm, samme Ord som nyda. Hjem, se Hald, Stedn. paa -um p. 68 f. og nærv. Bogs Indl. Da Navne paa -um (-ium) ellers ikke forekommer paa Bornholm saa lidt som andre gamle Landsbynavnetyper, maa Muligheden for Opkaldelse overvejes. Det eneste Navn, der kunde komme i Betragtning, er vel Gudhem i Västergötland, Sogne- og Herredsby med et berømt Cistercienser-Nonnekloster, der nævnes tidligst i et Pavebrev 1168—77 (Sv. Dipl. I 97 in Gudhem). Der vides imidlertid intet om en bh. Forbindelse med dette Kloster, og det bh. Navns ældre Former Gudium, Gudiom stemmer daarligt med det svenske Navn, der Middelalderen igennem skrives Gudhem, Guthem, Gudhæm etc. og i 16. Aarh. Gudom, Guduma sochn etc., hvorimod tilsvarende Former træffes i det sjællandske Sognenavn Gudum, der et Par Gange i Middelalderen skrives Gudiom og guthyom, med Indskud af i efter glda. th ligesom i en Række andre danske um-Navne (Hald, Stedn. paa -um p. 19 ff.). Den nuværende Udtale skyldes Tilslutning til Appellativet Hjem. Hvis det bh. Navn er genuint, maa det, da der ikke findes egentlig Landsbybebyggelse paa Bh., antages at tilhøre det ældre Navnelag, hvor Endelsen -hēm ifl. Hald har bevaret en ældre Betydning „Bygd, befolket Omraade". Navnet kan fra gammel Tid have omfattet den lille Bygd under Gudhjemsklippen, eller det kan have betegnet et større Omraade, men være trængt ud til Kysten af de kristne Sognenavne.

Bokuldvej. Postadr 1939, Postadr 1943, Bh. Vejv. 1944 Bokulvej. — Se Bokuld ndfr. u. Naturnavne.

Bryggergade. Bh.Vejv. 1944 Bryggergade.

Brøddegade [*brødan*]. Postadr 1939, Postadr 1943 Brøddegade; Th Braadden, Brøddan. — Subst. bh. Brödda, f. „Vei ned ad en brat Bakke, en bakket Huulvei" (Esp).

Dalen, Hs. Postadr 1890 Dalen (Hse); Postadr7, Postadr9 Dalen (Hs); Bh.Vejv. 1944 Dalen, i Dalen.

Gunderehus. 1762 UrneAdd Gundere Huuset sønden Jern Kaas. — Ifl. Opt. 1944—45 kaldtes det nordligste af de gamle Huse i Melsted tidligere [*gəŋarəns*] og den gamle Ejer Svend Mogensen [*gəŋariŋ*]. Gunder er formentlig et Tilnavn, der har været knyttet til Husets skiftende Ejere, opr. Mandsnavnet Gunnar, bh. [*gənər*] (R).

Hammerhus [*hamarahu·zəd*]. — I Melsted. Slægtsnavnet Hammer (jfr. Hammers Løkke ndfr. u. Naturnavne).

Havnegade. Trykt MK u. A. Havnegyde; Bh.Vejv. 1944, Postadr 1948 Havnegade.

Holkehuse, Hse [*hålkahu·zən*]. Postadr 1890, Postadr 1943 Holke (Hse); Borrijnh II 132 Holkahuzen. — Naturnavnet Holke.

Holkesti. Bh.Vejv. 1944 Holkastien.

Holkevej [*hålkavœ·ŋ*]. Postadr 1939, Postadr 1943, Bh.Vejv. 1944 Holkavej; Borrijnh II 132 Holkavæjn. — Naturnavnet Holke.

Høgebakken, Gade [*hö·jabakaŋ*]. Postadr 1939, Bh.Vejv. 1944, Postadr 1948 Høgebakken.

I Dalen, Gd [*i· da·liŋ*]. — I Holkedal; nu alm. Dalsgd (Guide 1914, Gst). Har tidl. ogsaa været kaldt Præstegd.

Kapellet [*kapəlәd*]. Lb 1569 Gudioms Cappell, Capellid; Skiftepr 1687 Kapelet i Gudhiumb; VSK, Bull 1869 Kapellet; Trap[3], Trap[4] Skt. Anna Kapel; Guide 1914, Gst Sct Anna Kapel; BhFisk 1933 p. 9 Kappeled. — Navnet bruges nu kun af Fiskerne, idet Kapellet (nu Kirken) indgaar i Med.

Kastanievej. Postadr 1941, Postadr 1943 Kastanie Allé; Bh.Vejv. 1944 Kastanievej.

Kirkevej. Postadr 1939, Postadr 1943 Kirkevej; Th Kirkestien.

Krogen, Gade [*krå·giŋ*]. Postadr 1939, Postadr 1948 Krogen.

Lillevang, Hse. Postadr 1939, Postadr 1948 Lillevang. — Naturnavnet Lillevang.

Løkkegade [*lyɭəga·da*]. Postadr 1939, Koch 1945 p. 89 Løkkegade. — Tidligere Sørens Løkke [*sö·rns* el. *sö·rənsa lyɭa*], se Koch 1945 p. 89.

Maagebjergvej [*må·gəbjœ·rsvaj*]. Postadr 1941, Postadr 1948 Maagebjergvej.

Malkesti, Gade [*målkəstœ·ŋ*]. I 1923 Målkestaj; Postadr 1939, Bh.Vejv. 1944, Postadr 1948 Malkestien; Koch 1945 p. 109 Molkastaj. — Vb. bh. molka [*målka*] „malke" (Esp, R). Andet Navn paa Holkevej.

Melsted, Fiskerleje [*mæ·lsta,* paa Øst- og Sydbornholm *mæ·lstа·*]. Lb 1569 Gudiom och Melstadtt fiskeleyer; 2/4 1570 Hüb 360, 1570 CorpConstDan I 440 Melstaa; LR 1585 melstedt; Jb 1599 Hüb 539 Mielsted; LR 1602 Meilstad; LR 1607, LR 1609 Meelstedt; PrI 1624 Meellstad; Mejer Mellestädt; Jb 1664 Mehlsted, Meelsted; Ravn 1671 Melstade, Mejalsted; BWK 1676 Mælsta; BWRap 1676 Mælstadz Land; ResenK Mælsta; K 17. Aarh. Melstett; K c. 1700 Melstedt; K 1744 Melsted; K 1746—50, Thurah Meel-Stæd; DAtl Meel Stæd; Skougaard 1804 p. 249, 251 Mælstad, Mælsta; VSK Meelsted Fiskerleie; M 1844, Gst Melsted. — Skougaards Tolkning (Skougaard 1804 p. 251): „Mælstad (Mælsta) betyder saameget som Mellemby, fordi denne By ligger imellem de to ældgamle Søsteder, nu Fiskerleyer, Gudhjem og Saltuna" er formelt mulig, men det er vistnok rimeligere paa Grund af Naturforholdene (en større Sandstrækning paa den ellers klippefyldte Kyst) at antage, at Forleddet er Subst. bh. Mäl, Sandmäl, m. „liden Sandbanke el. Sandbakke ved Strandkanten, Klit" (Esp), oldn. melr, m. „Sandbanke, Grusbanke".

Melstedvej. Postadr 1939, Postadr 1948 Melstedvej.

Møllevej. Postadr 1941, Postadr 1948 Møllevej.

Nørregade. Postadr 1939, Postadr 1948 Nørregade.

Nørresand, Bydel, Gade, Havn [*nårəsa·n, nårəˈsa·n*]. Trap[3], Guide 1914, Gst, Postadr 1943 Nørresand; Vejfort 1942 Nørresands Havneterræn; Guide 1945 Nørresand Havn. — Naturnavnet Nørresand.

Præstegaard, Gd [*(dæŋ gamla) præ·stagœ·riŋ*]. — Ældre Navn paa Dalsgd (I Dalen). Den har ikke været Embedsbolig eller ligget til Kirken, men skal være bygget af en Præst (R).

Skolegade. Postadr 1939, Postadr 1948 Skolegade.

Slagtersvej. Bh.Vejv. 1944 Slagtersvej.

Strandgade [*stra·nga·da*]. Postadr 1939, Postadr 1948 Strandgade.

Toftevej, Gade [*tawtavœ·ŋ*]. Bh. Vejv. 1944 Toftevej. — Fortsætter i Vejen til Toft i Ø.-Larsker S.

Trekroner, Hs. 1863 DFM 53 I 73 et Hus, som hed „Tre Kroner". — Hyppigt forekommende Husnavn, vel Opkaldelse efter Fortet T. ved Københavns (jf. DS III 148).

Nyere Navne paa Gde og Huse (yngre end 1900): Bavnemark, Christiansminde (2 Hse), Ellebæk.

NATURNAVNE.

Aaborenden [*æ·bo·rœŋan*]. Koch 1945 Aaborenjan. — I Klipperne Ø. for Gudhjem. Her fangedes tidligere, ifl. Opt 1945, mange Edderfugle, bh. Åbo el. Åboa, f. (Esp).

Aasen [*æ·ziŋ*]. I 1923 Aazijn; Koch 1945 p. 109 og Kortet paa Aasen, Aasinj; Guide 1945 Aasbakken. — Klipperyg, der strækker sig fra Kapelruinen ud i Søen Ø. for Havnen. Aas, se Indl.

Abildstykke. Skiftepr 1687 abild støched. — Trænavnet Abild.

Aspeshul. I 1927 [*aspəshåləd*]; Koch 1945 Aspesholled. — Naturligt Bassin i Klipperne Ø. for Gudhjem. Kollektivet Aspe, n. „Bevoksning af Asper".

Bagerløkke [*ba·garalyɬan*]. BhTid 3/5 1892 Bagerløkken; I 1923 Bagaralyjkjan. — Areal Ø. for Kirken.

Baggekaas. 1762 UrneAdd Bagge Kaas eller Jern-Kaas. — Slægtsnavnet Bagge.

Baldersdam. I 1927 [*balərs dam*]; Koch 1945 Baldersdam. — Ferskvandsbassin i Klipperne ved Store-Jernkaas; kaldes ogsaa Pyttedam. Jfr. Baldershavn, Ø.-Marie S., 673.

Bavnet [*bågnəd*]. K 1746—50 Baune; Mansa 1851 Baun; Koch 1945 p. 94 Bognet. — Højdedrag oven for Gudhjem Plantage. Subst. Bavn.

Bismarckshovedet [*besma·rkshawd* el. *-ste·niŋ*]. — Klippe ved Kysten V. for Gudhjem, der kan minde om Rigskansler Bismarcks Ansigtstræk.

Blegklipper [*blæ·jkløparna*]. I 1923 [Lådhammer el. Blæjklypparna]; Koch 1945 Blejkløpperna og Lådhammer. — Klipper ved Ladhammer; de brugtes til at blege Tøj paa (Opt. 1944).

Bokkensknald [*båkənskna·ɬ, båkəns kna·ɬ*]. 1762 UrneAdd Bokkens Knal, en Klippe udi Søen; Guide 1886 Bukkens Knold (Klippeø); I 1923 Bokkens Knajl; Koch 1945 Bokkensknajl. — Skær ved Indsejlingen til Havnen. Forleddet er snarest Slægtsnavnet Buk, bh. [*båk*] m., i Gen. bestemt Form [*båkəns*], jfr. Langensgd, Nylarsker S., 654.

Bokuld [*bo·kslˌ* i Ø.-Larsker S.: *bo·kslˌa*]. Esp 196 Bokkujll; Gst 1887 Bukkul; AL 1912 Bokul (-kujl); Guide 1914, Gst Bokul; I 1923 Bokojl. — Klippetop. Skriveformerne med kk angiver sikkert en ældre (fakultativ?) Udtale med Vokalforkortelse i Forleddet foran i særlig Position forlænget Konsonant (BrN GG I 377 f.; Swenning, Folkmålet i Listers h. § 205; jfr. ogsaa den bh. Udtale af Slægtsnavnet Kofod). Forleddet er Subst. bh. Bo, f. „Bod, Skur", vel opr. Gen. Sg. ell. Plur. *bōtha(r)- ligesom i det blekingske Bodekull, Bokull (Staden Karlshamns Forgænger), 10/2 1304 (1598) Bodekulle, 1513—17 bockuld, der i 16.—17. Aarh. maa formodes at have været udtalt Bokull ell. Bokkull (Ohlsson, Blekingskusten (1939) p. 70). Det er vel iøvrigt ikke udelukket, at det bh. Navn kan være Opkaldelse efter det blekingske, selv om det ikke drejer sig om Lokaliteter af samme Art.

Brante. — Se u. Ø.-Larsker S., 671.

Bredhald [*bre·ha·ɬ*]. 1762 UrneAdd Breedhald; Gst Bredhald; I 1923, Koch 1945 Brehajl. — Adj. bred.

Dalen [*da·liŋ*]. Th Dalen; I 1923 Dålijn. — Bredere Parti af Holkedal.

Danielbidde [*da·niælabedaŋ*]. — Areal S. for Byen. Mandsnavnet Daniel.

Dikkedal [*dekada·liŋ*]. I 1923 Dikkadålijn. — Ved Indkørslen til Byen sydfra. || **Dikkesvirringen.** Esp 344 Dikkasvirrijngijn. — „Navn paa det Øverste af een af Gudhjemmabröddarna". Forleddet er Slægtsnavnet Dick, der ifl. Koch 1945 p. 95 er alm. i Byen. Efterleddet Subst. bh. Svirrijng, m. „den øverste Deel eller Banke paa en brödda" (Esp).

Faaresid [*fœ·rasi·dən*]. Guide 1886 Faaresiden; I 1923 Faarasiden; Koch 1945 p. 95 Faaresiden. — Lavning ved Nørresand. Subst. Faar og Subst. bh. Sid, f. „en liden Dal" (Esp).

Fattighusbakker [*fatihu·zbakana*]. I 1923 Fattihuzbakkana. — Ved det gl. Fattighus S. for Byen (R).

Fokken [*fåkiŋ*]. — Trekantet Areal ved Melsted. Sammenligning med en Fok „trekantet Sejl", jfr. no. dial. fokka, f. „kiledannet Jordstykke" (Ross), oldn. fokka, f. i Stednavne (Fritzner).

Graamyr [*grœ·ˈmy·r*]. Guide 1886 Graamyre; Koch 1945 p. 94, Guide 1945 Graamyr (Sø). — I Gudhjem Plantage. Adj. graa.

Gravager [*gra·wa·gərin*]. — Areal S. for Byen.

Grevens Alter. 1762 UrneAdd Grævens Altere; Gst, I 1923 Grevens Alter. — Urne bruger Navnet om „et afbrudt langagtigt stort Stykke Klippe, tæt uden for Odden" og fortæller, at „da Landet blev fundet af Jarler eller Grever og Gudhiem var det første Stæd de landede ved, saa ofrede de paa dette Skiær og gav det deraf Navn." Andre Sagn fortæller om en skibbruden Greve, der reddedes i Land her og byggede en Del af Kapellet til Tak (Koch 1945 p. 24). || **Grevens Dal** [*gre·vəns ˈda·l*]. Illustreret Tidende 8/9 1861 (II p. 397), DFS Skovmands Opt. 1886, Guide 1886, Guide 1914, Guide 1945 Grevens Dal; Koch 1945 Grevens Dål. — Dalsænkning Ø. for Gudhjem Havn og Aasen, ifl. Koch fremkommet ved, at Jorden er gravet væk og sejlet til Christiansø. || **Grevevigen.** DFS 1931/13 Bl. 48 Grevevigen. — Vel ved Grevens Alter.

Grundet [*groŋəd*]. BhFisk 1933 p. 9 Gruinjed. — Fiskegrund v. Gudhjem.

Græderen [*græ·dariŋ*]. I 1927 [*græ·ðariŋ*]; Koch 1945 Grædarinj. — Skær Ø. for Melsted, som Vandet fra Bølgeslaget løber ned over. Jfr. Græderen, V.-Marie S., 653.

Grønnerende [*grö·na ræŋan*]. — Lavning, hvorefter der sættes Kurs ved Indsejling til Melsted Havn (R).

Gudhjem Bakke [*gi·djemabakaŋ*]. Salchow 1813 Gudhjems Bakke. || **Gudhjem Bjerg.** Salchow 1813 de høje og steile Gudhiems-Klipper; Trap[4] Gudhjembjærg. — Jfr. Vedel BhO p. 365 Bjerget ovenfor Gudhjem. || **Gudhjembrødderne** [*gi·djemabrødarna*]. Esp 40 Gudhjemmabrøddarna; 1864 (Th) Gudhjembrødden; Vejfort 1942 Brødderne i Gudhjem, den nederste Brødde; Koch 1945 p. 109 og 116 Brødden. — Nedkørslen til Byen. || **Gudhjem Huk** [*gi·djem(a)håkiŋ*]. JSørensen 1704 BhS XII 85 Gudhiems Huch. || **Gudhjem Odde** [*gi·djemai·diŋ, gi·djemapyŋtiŋ*]. BWK 1676 Gudjems odde; BWRap 1676 Gudiems Odde; ResenK Gudjerns Odde; K c. 1700, K 1744 Gudiums odde; K 1746—50 Gud-hiemsodden; Thurah, DAtl, K c. 1760 Gudhiem-Odde; 1762 UrneAdd Gudhiems Odde, dette staaer vel paa Kortet, men er ei synderlig bekiendt, men skal kaldes Svands Odden; K 1778 Gudhiems Odde; Falenkamp 1783 Gudhiem-Odde; J. P. Kuhre 1931 Gudhjemmapyjntinj.

Guleklippe [*gi·lə kløpa*]. I 1923 [Gule Klyppa]; I 1927 [*dæŋ gi·la kløpan*]; Koch 1945 Gule Kløppa. — Ved Melsted Havn. || **Guleskær** [*gi·ləˈjæ·r*]. I 1927 [*gi·la ˈjæ·r*]; BhSoc 8/8 1944, Guide 1945 Guleskær; Koch 1945 Gule Sjær. — Ved Melsted Havn. Skæret er bevokset med gul Lav (R).

Gøgestykke [*ǧö·jastykəd*]. Skiftepr 1685 Gøye støched, gøyestøched. — Areal mellem Gudhjem og Melsted. Fuglenavnet Gøg, bh. [*ǧö·j*], m. (Esp Indl. 75).

Halvdøren [*halda·rn*]. I 1923 Haldarn; Koch 1945 Haldørn. — Flad, skraa Klippe ved Store-Jernkaas. Sammenligningsnavn.

Hammersløkke. Spec 1761 Hammers Lykke ved Gudhiem. — Slægtsnavnet Hammer.

Hartvigbakke [*hatfiabakaŋ*]. — I Melsted. Snarest Personnavnet (Slægtsnavnet) Hartvig, der udtales [*hatvi*] (R).

Havneflej, Søndre-. I 1927 [*di sønrə ha·wnaflajən*]. — Ved Melsted.

Hestesten [*hæstaˈste·n*]. 1762 UrneAdd Hæste-Steen; VSK, Panum 1830 p. 69 Hestesteen; Mansa 1851 Hestestenen; Gst, DFM 39 p. 173 Hestesten; Trap[3], Thorsen, Vor Hjemstavn p. 51 Hestestenene; Koch 1945 Hestasten. — (Den ene af) to Bautastene V. for Gudhjem. || **Hestesvøm.** I 1923 [Hæstasømmed] Hestesvømet. — Ved Ladhammer. Vb. svømme hedder nu paa Bh. [*swøma*] (Esp Indl. 31), jfr. Udtalen af Rævesvøm, Neksø Kbst., 646, men en ældre Udtale uden w er meget vel tænkelig. I saa Fald Subst. ænyda. hestesvøm „sted, hvor heste kan svømme" (ODS u. Svøm).

Holgersknald [*hâljərakna·ln*]. BhFisk 1933 p. 9 Holjeraknajl. — Fiskegrund v. Gudhjem. Mandsnavnet Holger, bh. [*hâljər*] (R).

Holke [*hâlka*]. Guide 1886 Holke (Kløft); I 1923 [Hâlka]. || Holkedal [*hâlkada·liŋ*]. Guide 1914 Holkadal; K. A. Petersen Holka-dalijn; Guide 1945 Holkadalen. || Holkehesten [*hâlkahæstiŋ*]. Borrijnh II 132 Holkahæstejn. — Klippeblok, der minder om en Hest, i Holkedal. || Holkekilde [*hâlkaɣiłan*]. || Holkerende [*hâlkarœŋan*]. Borrijnh II 132 Holkarænjan. — Den smalle, øvre Del af Holke (Holkedal) S. for Byen. Holke er en Afledning (jfr. Naturnavnet Sylte, Ibsker S., 674) til Subst. Holk (bh. m.) „hulning, sænkning i jorden; vandhul, kildevæld (undertiden forsynet med en udhulet træstamme, der tjener som brønd)" (ODS). Se iøvrigt Holkemyr, Svaneke Kbst., 645.

Holmehodden [*hâlmahâdan* el. *hâmlahâdan*]. 1762 UrneAdd Holme Odden (treekantet Kløft eller Hull); Esp (u. Hodda) Holme-hodda; Guide 1886 Holme Hodde (Hule); AL 1912 Humlehodda; Guide 1914 Holmehodde; I 1923 Holmahodda; Borrijnh III 164 Humlahodda; Koch 1945 Holmehodda. — Klippehule ved Nørresand. Efterleddet er bh. Hodda, f. „lidet Huus, Sidebygning, Udbygning under Taget" (Esp), ænyda. hudde, hodde, hydde „Vraa, Hytte, Fangecelle", sv. hydda, sv. dial. hudda, hodda „Hytte, Skur". Forleddet er vel Subst. Holm efter de udfor liggende Klippeholme Maagestolene. Det er af flere Medd. ændret til Humle-, idet de sætter Navnet i Forbindelse med den paa Skrænterne voksende Humle (R).

Horkereflejene [*hâlkara-, hârkaraflajən*]. 1762 UrneAdd Horchere Fliigen; I 1923 [Hokkaraflajen]; Koch 1945 Holkaraflaj. — Undersøisk Skær. || **Horkerehavn** [*hâlkaraha·wn*]. I 1923 [Hokkarahawn]; Koch 1945 Holkarahavn. — Nu opfyldt Klipperende med naturlig Havn. || **Horkereklippe** [*hâlkara-, hârkarakløpan*]. 1863 DFM 53 I 119 en stor Klippe, som kaldes Horkarakluppan; 1886 Danske Sagn I Nr. 869 Hårkara-klippen; Danske Sagn III Nr. 2261 Horkarakløppa; I 1923 [Hokkaraklyppan]; I 1927 [*hâkarakløpan*]. — Et nu bortsprængt Klippeparti tæt N. for Gudhjem Havn. Om Navnet oplyses i 1762 Urne Add: „her udfore boede fordum nogle Rømlinge fra Bleking navnlig Horchere." Et saadant Slægts- eller Tilnavn Horker(e) kan være dannet af det forældede Adj. bh. horker „stor, stærk" (R efter Urne og Teinnæs), sv. hurk, sv. dial. ogsaa horker, hörk(er), hyrk(er), härker, harker „rask, livlig, stark, frisk" (SAOB og Rietz, bl. a. fra Skaane og Blekinge). En anden Mulighed er et nomen agentis til Vb. sv. harka „kratta, räfsa", da. (dial.) harke, horke „rive; drive fiskeri med en harke" (ODS; J. Jørgensen, Loll. Ordbog). Derimod vilde det glda. og glsv. Tilnavn Horkarl, der iøvrigt kendes fra Bornholm (1493 lasse horkarl, Fæster af Gadegd i Ø.-Larsker S., se Skougaard 1804 p. 209) næppe blive afslidt til Horker, da det vel aldrig har mistet sit oprindelige Betydningsindhold og nærmest har Karakteren af Øgenavn. Appellativet udtales ifl. R [*ho·rka·r*]. M. Hens. til Udtaleformen Holkere- jfr. Storthalds (Stolthals) Odde, Ø.-Larsker S., 671.

Hulager. Skiftepr 1685 Hol Ageren. || **Hullebøg** [*hâlə'bö·j, hâlə'bö·j-styɣəd*]. — Areal ved Jernbanestationen. Efterleddet er Trænavnet Bøg, Forleddet Subst. bh. Holla, f. „Hul, Huulning" (Esp), eller Adj. hul, der ellers ikke kendes i Bh., men maa antages at have heddet **hâlər*, jfr. sv. hål, oldn. holr. (R). || **Hulleløkke** [*hâlalyɣan*]. Koch 1945 Hollalyjkkjan. — Oven for Byen, ved Stationen. Subst. Hul.

Hundfiskedamme [*hənfeskadamana*]. Koch 1945 p. 59 Hunjfiskadammana. — Naturligt Bassin i Gudhjem Havn inden for Hundfiskeknaldene. || **Hundfiskeknaldene** [*hənfeskakna·jana*]. Koch 1945 p. 59 og efter p. 159 Hunjfiskaknajl, Hunjfiskaknajlana. — Nogle mindre Skær mellem Bredhald og Pengekisten. Hundfisk er det bh. Navn paa Hundestejle (Esp).

Hængedyndager [*hœŋədyŋaa·gərin, hœŋədyŋastyɣəd*]. Skiftepr 1684 Hengedyngßageren. — Mellem Gudhjem og Melsted.

Hølen [*hö·liŋ*]. Koch 1945 Høling (lille og store Høl). — Vandhul i Klippen ved Svansodde. Høl, se Indl.

Jernkaas [1944: *ja·rnkœ·z* el. *ja·rnkœ·zana, ja·rnkœ·zavœ·jarna, sto·ra* og *liła ja·rnkœ·z*; 1927: *sto·ra* el. *sønrə ja·rnkœ·z, liła* el. *nårə ja·rnkœ·z*]. K 1746—

50 jern-kaas; 1762 UrneAdd Bagge Kaas eller Jern-Kaas, Jern Kaas; Thurah, DAtl Jern-Kaas; Falenkamp 1783 Jernkaas; Gst Jernkaas; AL 1912 Jarnkaaz; Koch 1945 Lijla Jærnkaas, Stora Jærnkaas. || Jernkaas Knald. I 1927 [*ja·rnkɑ·zakna·lŋ*]. — Mindre Klippe paa Kysten ved Jernkaasene. Subst. Jern.

Julestuen. AL 1912 Jylastauan, Julstuen. — Lokalitetens Art og Beliggenhed uvis, Navnet opføres blandt Lokaliteter i og ved Gudhjem.

Kalvehul [*kalahåləd*]. I 1923 Kallahålled; Koch 1945 Kallaholled. || Kalvehulsbakke [*kalahålsbakaŋ*]. Koch 1945 Kallaholsbakkanj. — Lavning med Vandingssted og tilstødende Vejbakke V. for Melsted.

Kapelløkke [*kapəlyɟan*]. BhTid $^{3}/_{5}$ 1892 Kapelløkken; I 1923 Kappellyjkjan. — Jfr. Skiftepr 1687 en liden Loche ved Kapelet i Gudhiumb.

Kilen [1927 *ɟi·liŋ*]. Koch 1945 Tjilinj. — Vejstykke (Hulvej) ved Kalvehul mellem Gudhjem og Melsted. Subst. Kil, hvorom se Indl., her vel om Kløften, gennem hvilken Vejen gaar; jfr. sv. kil, oldn. kíll „smal Vig", ofte i Stednavne.

Kirkebakke [*ɟærkəbakaŋ*]. — I Byen. || **Kirkeløkke** [*ɟærkəlyɟan*]. Koch 1945 p. 89 Kirkeløkken. — Areal i Byens Vang, Kirkejord; kaldes ogsaa Pileløkke (R).

Klauseshavn [*kla·wsa ha·wn*]. Koch 1945 p. 59, 61 og 79 Klausa Havn, Clause Havn. — Nu delvis opfyldt Baadeplads i Gudhjem Havn, muligvis opkaldt efter en Baad „Gamle Claus" (Koch 1945 p. 61).

Klippebidde [*kløpəbedaŋ*]. || **Klippestykke** [*kløpəstyɟəd*]. — 2 forskellige Arealer i Vangen.

Knøsene [*knö·zana*]. Esp Knösana; I 1923 Knøzana; Koch 1945 Knøsana (2 Steder). — Undervandsskær ved Sorteodde og N. for Melsted Havn. Subst. bh. Knøs, m. „Klippeknold i Havet, Skjær; Ordet høres nu kun i Stednavne" (Esp).

Kosteflejene [1927: *kœ·staflajən*]. Koch 1945 Kostaflaj. — Skær ud for Melsted Havn, afmærkede med Koste.

Kuleager [*ku·ləa·gər*]. Skiftepr 1684 Kuld Ageren, KuhlAgeren. — Areal med gamle Lerkuler, nu til Melstedgd (R).

Kullen. BhFisk 1933 p. 9 Kojln. — Fiskegrund ved Gudhjem. I Medene indgaar Kojlagaarinj (Kullegaarden, uvist hvor), hvorefter Grunden vel har Navn. Kuld, se Indl.

Ladhammer [*la·dhamər*]. 1762 UrneAdd Nodhaun eller Lodhammer; Gst Ladhammer; I 1923 Lådhammer el. Blæjklypparna; Koch 1945 Lådhammer. — Naturlig Klippe, der har været benyttet som Kaj (R). Navnet svarer i Betydning til oldn. hlaðberg, -hella „Bjerg som er af saadan Beskaffenhed og Beliggenhed ved Søen, at man derfra kan lade et Fartøi" (Fritzner). Forleddet er Subst. glda. *lath, der indgaar i Ladby (Hald, Vore Stedn. 98). Udtalen kan være paavirket af det hertil hørende Vb. lade, oldn. hlaða, der i alm. Anvendelse udtales [*la·*] (Esp Indl. 124), men i Betydningen „belæsse et Skib", muligvis under Indflydelse af nty. laden, udtales [*la·da*] (R).

Langager [*låŋa·gər*]. Skiftepr 1684 Lang Ageren. — Meget lang og smal Ager, nu delvis bebygget, ved Stationen.

Lillevang [*liləvåŋ*]. Skiftepr 1687 Lillewang; 1762 UrneAdd Lille Vang, Lille Wang; Vedel BhO p. 285, Danske Sagn I Nr. 186 Lillevang; I 1923 Lijlevång; Koch 1945 p. 93 f. Lillevang. — Mellem Gudhjem og Melsted.

Løkken. I 1923 Lyjkan. — Areal i NV. Del af Byen. Løkke, se Indl.

Maagestole [*må·gəsto·lana*]. 1762 UrneAdd Maageskiær; Gst, Trap[4] Maagestolene; BhFisk 1933 p. 9, Koch 1945 Maagestolana. — Klipper i Søen, formodentlig Hvilepladser for Maager.

Meldyb [*mæ·ldi·vəd*]. BhFisk 1933 p. 9 Mældived. — Fiskegrund „paa Stenbunden uden om Røgt". Bh. mæl- „mellem-".

Mons Pers Klipper [1927: *mœ·ns ˈpæ·rs kløpər*]. Koch 1945 Mons Pærs Kløpper. — Klippeparti N. for Gudhjem Havn, egl. Mogens Pedersens Klipper, opkaldt efter en nu ukendt Mand.

Mortingeknald [*mœ·rtiŋakna·lŋ*]. Koch 1945 Mortinjaknajl. — Undervandsskær ud for Havnen. Mandsnavnet Morten, bh. Mårtijn (Esp), jf. Mortingegd, Rø S., 664.

Myrestykke [*my·rastykʃəd* el. *my·rajo·rn*]. — I Vangen. Myr, se Indl.

?Nordhavn. 1762 UrneAdd Nodhaun eller Lodhammer.

Nørrebakke. UrneAdd 1762 Nørre Bakken. — Ligger „Norden Gudhiem". || **Nørrehage.** BhFisk 1933 p. 9 Norre Håga. — Fiskegrund v. Gudhjem (paa Grundet). || **Nørrekrog** [*nårəkrå·g, nårə krå·g*]. I 1927 [ˈ*nårə* ˈ*krå·g* ell. *to·rnkrå·giŋ*]; Koch 1945 Norre Krog. — Lille Vig N. for Melsted og Arealet ved denne. || Nørrekrog Skær [*nårəkrå·gaʃœ·rəd*]. || **Nørreløkke** [*nårəˈlyʃa*]. 1762 UrneAdd Nørre Lykke; Teinnæs [nårrˈlyjkja]. — Ved Melsted. || **Nørresand** [*nårəsa·n*, 1927: *nårəˈsa·n*]. K c. 1700 Nordsand; K 1744 Norresand; K 1746—50, Thurah, DAtl, K 1778, Falenkamp 1783 Nørre-Sand; 1762 UrneAdd Nørre Sand, Norre Sand; 1863 DFM 53 p. 73 Nørresand (Norresan); Gst Nørresand. || Nørresand Sid. I 1923 [Norresânsiden]. — Efterleddet er Subst. bh. Sid, f. „en liden Dal" (Esp).

Pengekisten [*pæŋaʃi·stan*]. Guide 1886, DFS 1906/23 Pengekisten; I 1923 Pæjnakjistan; Koch 1945 Pænjakjistan. — Yderste Del af Klippefremspring Ø. for Gudhjem Havn. Ifl. Opt. 1945 skyldes Navnet Klippens Form, medens Sagnet beretter om Ofring af Penge paa denne Klippe (DFS). || **Pengerenden** [*pæŋarœŋan*]. Guide 1886 Pengerenden; I 1923 Pæjnaræjnan; Koch 1945 Pænjarenjan. — Smal Rende Ø. for Svansodde. Ingen Forbindelse med Pengekisten.

Pileløkke [*pi·lalyʃan*]. 1735 (Afskr. Komm 1738) Piile Løchen; I 1923 Pilalyjkjan. — Areal i Byen. Trænavnet Pil.

Prinsessehaven [*prənˈsœsəha·waŋ*]. Guide 1945 Prinsessehaven; Koch 1945 Prinsessehavanj. — Offentligt Anlæg ved Nørresand, ifl. Koch 1945 anlagt til Minde om Prinsesse Marie.

Pumperende [*påmpərœŋan*]. I 1923 Pomperæjnan; Koch 1945 Pumperenjan. — Klipperende N. for Sølvklippen.

Pyttedam. I 1927 [*py·tadamiŋ*]. — Ferskvandsbassin i Klipperne ved Sølvklippen, samme Lokalitet som Baldersdam. Subst. Pyt „Vandpyt".

Pølseflej [*pølsəflajəd*]. Guide 1886 Pølseflajet (Klippeø); Guide 1910, Gst Pølseflaj; I 1923 Pølseflajed. — Skær, hvor Sløjegarnene var slemme til at pølse [*pølsa*] ell. gaa i Pølse „rulle sig sammen" (R).

Randkløver [*ra·nklœ·warna*]. I 1923 [Rânklæva]; I 1927 [*ra·nklœ·wa*]; BhFisk 1933 p. 9 Rânklæva; Koch 1945 Rânkløvarna. || Randkløve Odde. K 1746—50 Rand-kløve-odden; Thurah, DAtl Rand-Kløve-Odde; K 1778 Rangkløve-Odde. — Klippeparti Ø. for Gudhjem. Om Navnet, se Randkløve i Ø.-Marie S., 673.

Raskager [*raska·gəriŋ*]. Skiftepr 1685 Roschageren. — Areal i Vangen. Slægtsnavnet Rask.

Ravneskaar [*ra·wnaskœ·rəd*]. 1762 UrneAdd Rauneskor; Guide 1886 Ravneskaaret; I 1923 Rawnaskaared; Koch 1945 Ravnaskaaret. || Ravneskaarsrende [*ra·wnaskœ·rsrœŋan*]. — Klippekløft mellem Nørresand og Hestesten og dens Fortsættelse ud i Vandet. Fuglenavnet Ravn.

Revet [*rœ·wəd*]. BhFisk 1933 p. 9 Ræved. — Grund ud for Gudhjem. Navnet har bevaret den ældre Udtale af Ordet Rev, der nu udtales [*re·v*] (R).

Rulleslette [*rølaslœtən*]. — Areal oven for Byen, ifl. R antagelig et Sted, hvor Avlsbrugerne havde deres Markredskaber staaende, herunder deres Tromler, bh. Rujll, m. (Esp).

Rumpen [*råmpan*]. — Areal i Vangen. Jfr. Rumpen, Hasle Kbst., 642.

Rævehage [*rœ·waha·gaŋ, rœ·wha·gaŋ*]. BhFisk 1933 p. 9 Rævhâganj. — Undersøisk Pynt ud for Røverskær (Ræveskær); fra Pynten ses ifl. I 1927 Rævegraven ved Salne, saaledes at Navnet kan skyldes Sigtet til denne. Forleddet kan dog ogsaa være Ordet Rev, med gammel Udtale, se Revet ovfr.

Røverborgen [*rö·varabårn, rö·vərbårn*]. Guide 1945 Røverborgen. — Klippeparti mellem Nørresand og Hestesten. Et nyere Turistnavn, delvis akcepteret af Befolkningen (Opt. 1944). || **Røverskær** [*rœ·waraʃœ·rəd*]. 1762 UrneAdd Røverskiærret; Gst 1888 Revskær; Guide 1886, Gst, Trap[4] Ræveskær; I 1923, Koch 1945 Rævarasjæred. — Subst. Røver, hvis ældre Udtale ifl. R var [*rœ·wara*], nu [*rö·vara*]; i 1762 UrneAdd hedder det om Stedet: „uden for [i] Havet nær Landet, hvor i seeneste Svenske Orlog, et Røver eller Caper Skiib skal være anløben og strandet paa."

Salne Knald. BhFisk 1933 p. 9 Sålneknajl. — Fiskegrund ved Gudhjem, ud for Salne Bugt. Bebyggelsesnavnet Salne, Ø.-Larsker S., 671.

Skyttevald [*/øtava·ln*]. 1762 UrneAdd Skiøttevalds Batterie; I 1923 Sjyttevajln; Koch 1945 p. 21 f. Skyttevalen. — Ved Havnen, vel tidligere Skydebane.

Sletten [*slætən*]. Danske Sagn I Nr. 665 den lille slette; Guide 1945, Koch 1945 Sletten (Lejrplads). —Areal mellem Gudhjem og Melsted. Slette, se Indl.

Smederende [*smedarœŋan*]. Guide 1886 Smederenden; I 1923 Smeddarajnan; Koch 1945 Smedarenjan. — Yderst paa Sorteodde.

Snogebjerg [*snå·gəbjæ·r*]. BhSoc 16/8 1933 Snogebjerg. — Klippeknude ved Nørresand. Dyrenavnet Snog, bh. Snåga, f.

Sorteodde [*swœ·rtəˈu·d*]. Mansa 1851, Bull 1869, Trap[3] Sorte Odde; Gst, Trap[4] Sorteodde; I 1923 Swateud; BhFisk 1933 p. 9 Svaarteud. — Ifl. I 1927 bruges dette Navn ikke i selve Gudhjem, hvor man siger Svansodde (s. d.) el. blot Odden [*u·diŋ*]. || **Sorteskær** [*swœ·rtəʃæ·r, swœ·rtəˈʃæ·r*]. 1762 UrneAdd Sorte Skiær; Trap[4], Gst Sorteskær; I 1923 Svaarte[s]jær; I 1927 [*swœ·rta ʃæ·r*]; Koch 1945 Svorte Sjær.

Styrtekilde [*stårtəʃiʃan*]. — Ved Nørresand. || **Styrterende** [*stårtərœŋan*]. Guide 1886 Styrterenden. — Kløft ved Styrterne. || **Styrterne** [*stårtarna*]. 1762 UrneAdd Styrterne; Esp Stortarna; I 1923, Koch 1945 Storterna. — Klippeskrænter ved Nørresand, ifl. Esp kaldt saaledes, fordi Kreaturer ofte styrter ned her. Plur. best. Form af et Subst. bh. Storta, f. „Styrt, stejlt Sted", jfr. iøvrigt Styrtebakker, V.-Marie S., 653, og Styrtehøl, Ø.-Larsker S., 671.

Sughald [*sawha·l*]. 1762 UrneAdd Souhald; Koch 1945 p. 57 Såuhajl. — Skær ved Indsejlingen til Gudhjem Havn. Forleddet er Subst. Sug, bh. Sou, Sau, n. (Esp) om Sugning af Vand (ved tilbagegaaende Bølge, Malstrøm olgn.) (ODS).

Suserende [*si·zararœŋan*]. Guide 1886 Suserenden; I 1923 Suzararajnan; Koch 1945 Susararenjan. — Klipperende ved Nørresand. Forleddet er et Subst. *Suser(e), nomen agentis til Vb. suse (om Vandets Brusen), jfr. Skærnavnet Susaren i Blekinge (B. Ohlsson, Blekingskusten (1939) p. 139) og Suserebjerg, Klemensker S., 661.

Svansodde [*swa·nsi·d, u·diŋ*]. 1762 UrneAdd Svands Odden; Salchow 1813 Svandsodde, Svandsodde; Koch 1945 Svansud (Svorteud); BhFisk 1933 p. 9 Udinj. — Samme Lokalitet som Gudhjem Odde og Sorteodde. Forleddet er ikke Subst. Svans, der i Bh. udtales [*swans, svans*] (R), men Gen. Sg. af Subst. bh. Svan [*swa·n*] m. „Svane" (R), der evt. her kan være et Slægtsnavn eller et Skibsnavn.

Svineryggen [*swi·naryʃiŋ*]. 1762 UrneAdd een Klippe: Sviine-Rygen; I 1923 [Svinaryjgjen]; Koch 1945 Svinarygjinj. — Undervandsskær ved Gudhjem Havn. Sammenligningsnavn eller Sted, hvor Marsvin holder til.

Svømmedam [*swœməˈdamiŋ*]. Koch 1945 Svømmedammenj. — Fordybning i Klipperne V. for Nørresand, hvor mindre Børn badede [R].

Særehul [*sæ·rəˈhål*]. — Dybt Hul eller Kløft mellem Klipper N. for Melsted. Forleddet kan være Adj. sær. Lokalt forklares Navnet af, at en Mand, der boede i Nærheden, smed sin Kone i Hullet, naar hun var „sær" (R).

Sølvklippen [*sølkløpan*]. 1762 UrneAdd Sølv Klippen; VSK, Rawert 1815 p. 172, Mansa 1851, Vedel BhOE 136, Gst Sølvklippen; I 1923 Sylklyppan; Koch 1845 Sølkløppan. — Ifl. 1762 UrneAdd bestaar Klippen af „hvidagtige klarskinnende glasagtige Steen Art eller Qvarts, som kand bedst kiendes af dem, som der ude omkring fiske", saaledes ogsaa Rawert l. c., men ifl. R (efter Oplysning fra E. Køie, Gudhjem) skyldes Navnet dog snarere Bevoksning med en hvidgraa Lavart. Jfr. Sølvklippen, Rø S., 664.

Sønderhage. BhFisk 1933 p. 9 Sønre Håga. — Fiskegrund v. Gudhjem (paa Grundet).

Tornkrogen [*to·rnkrå·giŋ*]. — Andet Navn paa Nørrekrog ved Melsted. Arealet ved Vigen var tidligere bevokset med Tjørnekrat, Slaaen olgn. (R).

Tranggade [*tråŋˈga·dəstyʃəd*]. Skiftepr 1684 wed trangegade; UdmJb 1729—35, 1778 Trang-Gade. || Tranggade Led. 1735 (Afskr. Komm

1738) trange gade leed, trange gade leedet. — Areal i Vangen. Adj. trang; Gade, se Indl.

Tuleknald [*tu·lakna·ln, tu·la'kna·l*]. 1762 UrneAdd Tule Knald; I 1923 Tulaknajln; Koch 1945 Tulaknajl. || Tuleknaldssti [*tu·lakna·lsstœ·ŋ*]. Koch 1945 Tulaknajlastænj. — Skær og Klippesti mellem Gudhjem og Sletten. Formodentlig Slægtsnavnet Tule, der skal være kendt fra Gudhjem (R); jfr. ogsaa Tuleborg, Rutsker S., 662.

Tyvehavn. Koch 1945 Tjivahavn. — Lille Rende ved Nørresand.

Tøjene [*tåjən*]. BhFisk 1933 p. 9, Koch 1945 p. 61 Tøjen. — Fiskegrund v. Gudhjem. Plur. best. Form af Subst. Tøj, se Indl.

Under Vippebakken. I 1923 Ojne Vippebakkajn. — Areal ved Sletten, ml. Gudhjem og Melstad. Se Vippebakken ndfr.

Vangeledstykke [*våŋale·styɣəd*]. BhTid $^{3}/_{5}$ 1892 Vangeledsstykket, det nederste Vangeledsstykket; I 1923 Vångalestyjkjed. — Areal oven for Byen, hvor tidligere Vangeledet stod (Koch 1945 p. 95).

Varmeklippe. Koch 1945 p. 94 Varmeklippen. — Stor flad Klippe Ø. for Graamyr, nu kløvet og ophugget. Klippen blev meget varm, naar Solen bagte paa den.

Vaskebakken [*vaskəbakiŋ*]. I 1927 [*vaskəbakiŋ*]; Koch 1945 Vaskebakkenj. — Saltvandsbassin i Klipperne S. for Store-Jernkaas. Subst. bh. Vaskebak, m. „Vandfad (til Haandvask)" (R).

Vejstykke [*vajstyɣəd*]. Skiftepr 1687 Weie støched. — Areal i Vangen, som gennemskæres af Vejen mellem Gudhjem og Melsted.

Vigen. BhFisk 1933 p. 9 Væjen. — Fiskegrund v. Gudhjem.

Vippebakken [*vepəbakaŋ*]. Danske Sagn I Nr. 665 Vippebækkajin; Guide 1886 Vippe Bakken; AL 1912 Vippebakken (-bakkajn); I 1923 Vippebakkajn; Koch 1945 Vippebakkanj. — Bakke ved Vejen mellem Gudhjem og Melsted. Det ligger nærmest at tænke paa et Vippefyr paa Bakken, se Vippebakke u. Sandvig Kbst., 644.

673. ØSTER-MARIE SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: Proprietærgd: Gadebygd, Store-Halsegd; 1. Sg: Aaløsegd, Lundegd; 5. Sg: L.-Frigd, Sandegd; 6. Sg: Sandegd, Sasseregd; 14. Sg: Kofodgd, L.-Ravnsgd; 15. Sg: Ellesgd, Smedegd; 20. Sg: Aarbjerggd, Lindholmsgd, Ved Skrulle, Ypnestedgd; 21. Sg: Strandbygd, Stubbegd, Ypnestedgd; 22. Sg: Paa Bakken, Sjælegd; 23. Sg: Dynddamsgd, Kofodgd; 24. Sg: Birkesgd, Buskegd; 25. Sg: Sivergd, Skomagergd; 26. Sg: Bækkegd, Dikkegd; 28. Sg: Offegd, Stakkelegd; 29. Sg: Sigd, Ved Broen; 30. Sg: Brogd, Ved Broen, Lillegd; 31. Sg: Bakkegd, Kuregd; 32. Sg: Lauegd, Lundegd; 34. Sg: Pjunmageregd, Sejersgd; 35. Sg: Lyrsbygd, Sandemandsgd; 36. Sg: Lindholmsgd, Ved Broen, Ved Vadet, Vejdemandsgd; 37. Sg: Hoppegd, Munkegd; 42. Sg: Hallegd, Paa Hallene; 43. Sg: St.-Hallegd, Paa Hallene, Ved Hallen; 47. Sg: Skovlundegd, Vejdemandsgd; 48. Sg: I Ellet, Lausgd; 51. Sg: Smaagd, Smedegd; 52. Sg: Frostegd, I Gaden, Ludvigsgd, Lykkegd, Smedegd; 53. Sg: Albuegd, I Gaden; 55. Sg: Asbensgd, L.-Gadebygd, Hjortegd; 56. Sg: Asbensgd, Hjortegd; 57. Sg: L.-Højgd, L.-Lovegd, Myregd, L.-Ølegd; 59. Sg: Hundegd, L.-Almegd; 62. Sg: Ellebygd, Holstegd; 67. Sg: L.-Duegd, Rangbygd; 71. Sg: Langensgd, St.-Pilegd, Rungegd; 75. Sg: L.-Bakkegd, Bavnegd; 78. Sg: Munkegd, Myregd, Ved Skrulle, Øbernegd; 80. Sg: Paa Skellinge, Gl.-Toftegd; 1. Vg: Brunsgd, I Skrulle; 2. Vg: Gadeby, Kirkebo; 3. Vg: Nørregd, Trepælegd, Ved Skrulle; 4. Vg: St.-Frigd, Rogsholm; 7. Vg: Iseregd, Lyrsby; 8. Vg: Dalslunde, Frydenlund, Sildepressergd; 9. Vg: Henningsgd, L.-Ølegd; 11. Vg: Ved Kirken, Vestergd; 15. Vg: Elleshus, Maglegd, Mauritzgd; 17. Vg: Gyldensgd, Landsdommergd; 18. Vg: Hundehus, Sildegd, Vornedegaardshus; 19. Vg: Skottehjem, Snekkedalshus, Vandmøllerhus; 21. Vg: Jeremiasgd, Nygd; 22.—23. Vg: Frigaardshuset, Jeftehjem.

Øster-Marie, Sogn [*ö·stər'ma·rkər(sən)*, sjældnere *ö·strə'ma·rkər(sən)*, nu oftest *ö·stərma'ri·a*, lokalt undertiden *ma·rkərsən*], **Øster-Mariekirke,** Kirke [*ö·stər-, ö·strə'ma·rkærkə, -kærkə*]. 11/3 1403 parochia beate virginis orientali; 10/4 1432 (Pav. Kopib.) parrochia b. Marie virginis orientalis; 31/5 1448 Østremariekirke; 16/3 1451 Østermariakyrke sogn, Østremarckyrke sogn; 19/4 1457 Østre Marie kirkæ; 3/5 1457 Østræmarkyrkæ; 9/8 1490 Østremarkirkesoghen; 10/7 1493 Østre Marie kirkæ; 6/5 1495 Østhræ Marie kirke; 1/12 1515 Hüb 49 østhræ Mariæ kirckæ sognetyngh; 26/1 1516 Hüb 53 Østræmarckæ ssoghen; 22/5 1522 Hüb 63 Østre Marie soghn; 1542 Hüb 109 vth der ostermarch; 17/3 1545 Hüb 150 Markerßoken; 1/6 1545 Hüb 149 Oster Marker sokenn; 8/9 1555 Hüb 230, 231 Østermarckßogenn; LR 1580 øster marcke kiercke, Øster Marcker Sogen; KancBrevb 29/6 1593 Østremarker S; PrI 1624 Østremarkiersogn, Østremarkirche; BWK 1676 Øster Mariæ Kerk; DAtl Øster Marie; Bugge 1771 Øster Mariæ Sogn, Øster Mariæ Kirke; M 1844 Øster Marie Sogn; Gst Østermarie Ke. — Sognet har Navn efter Kirken, som var indviet til Jomfru Maria, jfr. Vester-Marie S., 653.

Aagaard (44.—45. Sg) [*ɔ·gɔɔ·riŋ*]. (Her?) 26/1 1516 Orig i RA i oen; Gst 1887, Gst Aagaard; J. P. Kuhre 1931 Aagaard, Aagaarinj. — 45. Sg var paa Urnes Tid en Stæl, men Sammenlægningen med 44. Sg var sket inden 1636 (Z). Navnet Aagaard er ganske nyt, givet efter Beliggenheden ved Vaseaa.

Aaløse, Gde (1.—4. Sg) og Hse [*ɔ·lö·za*]. Lb 1569 Aaløsse; Skiftepr 1688

aaeløße; Skiftepr 1690 Aaeløsse, aaeløße; Kb 1690, 1692 i Aaløse; K 1746—50 Aaeløse; UrneNb Aaeløsegde, i Aaeløse; VSK Aaeløse; M 1844, Gst Aaløse. — Ligger ved Kelseaa. Om -løse se Indl.

Aaløsegaard (1. Sg) [*œ·lö·zagœ·riŋ*]. UrneNb Aaeløsegd; UrneJb Aaeløse Gd; VSK, Salchow 1813 Aaeløsegd; M 1844 Aaelesegd; Gst Aaløse Gd. — Se Aaløse ovfr.

Aarbjerggaard (20. Sg) [*œ·rbjæ·rgœ·r*]. UrneNb, UrneJb Orbiergs Gd; Salchow 1813 Lindholmsgd, kaldes og Ørbiergsgd; IpsenK 1839 Onsbjerge (Gd); M 1844 Aarbierggd; Postadr 1869 Ørbjerg. — Naturnavnet Aarbjerg. Gd lagt under 21. Sg.

Albuegaard (53. Sg) [*albawagœ·riŋ*]. VSK Albuegd; M 1844 Albugd; Gst Albuegd; G & N 1929 p. 19 Albâuagârinj. — Subst. Albue. Z formoder, at Udmarksgaden, ved hvilken Gd ligger, her har gjort et Knæk, en Albue; men K 1746—50, hvor denne Udmarksgade er aftegnet, viser ingen særlig Bøjning her. Paa VSK ligger den nær ved en Vejkrumning paa Vejen Ibsker—Aakirkeby.

Almegaard, Lille- (59. Sg) [*liļa almægœ·r*]. Guide 1914, Gst Lle Almegd. — Nyt Navn, efter Nabogd Store-Almegd.

Almegaard, Store- (60. Sg) [*sto·ra almægœ·r* el. *almægœ·riŋ*]. 1652 (Jb 1687), UrneNb Almegd; UrneJb Alme Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Almegd; J. P. Kuhre 1931 Stora Almegaar. — Trænavnet Alm.

Skt. Andreas Kapel. BWK 1676 Anders; ResenK St. Anders Capel; K c. 1700 Anes Capell; K 1744 S: Ane Capell; K 1778 St. Anne Capel. — Har tidligere været henført til Ibsker S., s. d., men antages at være det samme som Maglegaards Kapel, se BhS XVII 125.

Anebro, Hse [*a·nəˈbro·*]. Postadr 1943, Guide 1946 Anebro. — Naturnavnet Anebro.

Asbensgaard (55. el. 56. Sg) [*a·zbe·nsgœ·r*]. — Ifl. Opt. 1945 et i gl. Tid brugt Navn. Bh. Asben [*a·zbe·n*] „Knogle hidrørende fra et Aadsel" (R); om Anledningen til dette Spottenavn („Aadselbensgd") er intet oplyst.

Askedalehus. J. P. Kuhre Askedâlahuzed; Bh.Vejv. 1944 Askedalehuset. — Naturnavnet Askedal.

Aspegaard (49. Sg) [*aspəsgœ·r(iŋ)*]. Kb 1689, 1695 Aspeßgd; K 1746—50 Aspes Gd; Thurah Aspes(gd); UrneNb Aspesgd; UrneJb Asper Gd; VSK Aspesgd; Salchow 1813 Aspergd; M 1844 Aspisgd; Gst Aspesgd. — Forleddet er Gen. af et Subst. *Aspe, n. „Aspebevoksning". Kollektiverne har ellers alm. omlydt Vokal, men her er antagelig *a* bevaret under Indflydelse fra Trænavnet Asp.

Bakkegaard (31. Sg). UrneNb Kuuregd, fordum Bakkegd ell. paa Bakken efter Situationen; UrneJb Kure Gd, fordum Bakkegd efter Situationen; Ipsen K 1839 Kure (Bakke) (gd).

Bakkegaard, Lille- og Store- (75.—76. Sg) [*liļa-, sto·ra bakagœ·r*]. K 1746—50, UrneNb, DAtl Paa Bakken; UrneJb paa Bakken; VSK Bakkegaardene; Salchow 1813 paa Bakken; M 1844 Lillebakkegd, Store Bakkegd; Gst Lle-, Ste Bakkegd.

Bavnegaard (75. Sg) [*bawnəgœ·r*]. Guide 1914 og 1946 Baunegd. — Ifl. Guide 1914 givet af Ejeren.

Bavnepiltshus [*bâŋnapel(t)shui·zəd* el. *ra·ŋklæ·wasmedjan*]. Guide 1886 Bavnepelsehus; Gst 1887, Gst Bavnepæls Hs. — Sammensat af Subst. Bavn „Vedstabel" og bh. Pilt „Stendynge", se iøvrigt om disse Ord i Indl. Udtalen [*bâŋna-*], der efter J. P. Kuhre ogsaa findes i Naturnavnet Bavnebanke ndfr., er uregelmæssig, idet Bavn paa Bh. har Tostavelsesformen Bavne [*bâŋnə, bâ·gnə, bâgnə*], i Sammensætning [*bâŋnə-*] el. [*bâŋnəs-*] og ikke som her [*bâŋna-*], der svarer til en bh. Enstavelsesform (R). Ejendommen hedder nu Søborg (Guide 1945).

Birkesgaard (24. Sg). K 1746—50 birkes-gd; Thurah Birkes(gd); UrneNb, DAtl Birkesgd; UrneJb Birches Gd; VSK Birkesgd; IpsenK 1839 Birke(gd). — Nu Birkegd. Vel af Kollektivet Birke „Birkelund".

Birkesmedjen. J. P. Kuhre Bærkasmedjan. — Lige Ø. f. Glappe. Efter en Smed Birch.

Blaakulle, Hs [*blœ·kseļa*]. Gst 1887 Blokhul Hs; Guide 1914 Blaakul Hs,

undertiden Blaakulle; Postadr9 Blaakulde; Gst Blaakuls Hs; Bh.Vejv. 1944 Blaakulle, Blaakullehus. — Naturnavnet Blaakulle.

Blæsbjerg, Hs [*blæ·zbjæ·r*]. DAtl Blæsebjerg; Bull 1869 Blæsebjerg Hse; Guide 1886 Blæsebjerg; J. P. Kuhre Blæzbjær; Gst Blæsbjerg. — Naturnavnet Blæsbjerg.

Boet (16. VgPc) [*bo·əd*]. J. P. Kuhre Boed. — Bo, se Indl.

Brogaard (30. Sg) [*bro·gæ·riŋ*]. Gst 1922, Gst Brogd; J. P. Kuhre 1931 Brogaar. — Jfr. Ved Broen ndfr.

Brohus [*bro·hu·zəd*]. Skiftepr 1687 Broehußen; Salchow 1813 Broehus; Postadr9 Brohus; Guide 1926 Brohuse. — Ved Gyldensaa.

Brunsgaard (1. Vg) [*bru·nsgæ·r*]. Guide 1914 Bruunsgd; Guide 1946 Brunsgd. — Ejedes omkr. Aar 1900 af Th. Bruun Koefoed, død 1937 (K. Kure).

Brændesgaard (77. Sg) [*brændəgæ·r*]. Skiftepr 1690 Brendesgd; K 1746—50 Brende Gd; Thurah Brende (Gd); UrneNb Brendegd; UrneJb Brænde Gd; VSK Brendegd; Salchow 1813, M 1844, Mansa Brændegd; BhLdejd 1899, Postadr9, Gst Brændesgd. — Den overvejende traditionelle Form er Brændegd, jfr. Brændegde i V.-Marie S., 653, egl. sammensat med Perfectum Participium af Vb. brænde og sigtende til at Gd er brændt. Formerne Brændeser vel opstaaet ved Sammenblanding med Brændesgde i Ibsker S.

Buskegaard (24. Sg) [*båskagæ·riŋ*]. Salchow 1813 Buskesgd; M 1844 Buskegd; Mansa 1851 Bukkegd; Gst Buskegd. — Herunder senere henlagt 25. Sg. Slægtsnavnet Busk. 1764 tilhørte Gd Hans Hansen Busch, og derefter Sønnen Peder Hansen Busch, død 1821 (K. Kure).

Byfogedgaard (33. Sg) [*by·fawdagæ·r(iŋ), bi·fawdagæ·riŋ*]. K 1746—50 byefogde-Gd; Thurah Byfogde(gd); UrneNb Byefogdegd; DAtl Byfogdegd; UrneJb Byef:Gd; VSK Byefogdegd; Salchow 1813 Byefogdgd; Gst Byfogedgd. — Skal have tilhørt en Byfoged i Svaneke (R).

Bækkegaard (26. Sg) [*bækagæ·riŋ*]. Kb 1689 Bechegd; Kb 1699 bechegd; K 1746—50 bekke-gd; Thurah Bekke(gd); UrneNb, DAtl Bekkegd; UrneJb Bekke Gd; VSK Bækkegd; Salchow 1813, M 1844, Mansa 1851 Bekkegd; Gst Bækkegd. — Ligger ved en Bæk.

Bølshavn, Fiskerleje [*bö·lsha·wn, bö·lsha·mn*]. Aaker Kb 1697 Bødelshafn; K 1744 Bødelshafvn; K 1746—50 bødels-haun; Urne Tilf. t. Thurah 25 Bødelshaun; Urne Till. t. Thurah 85, 86 Bøelstæd, Bødelstæd; Falenkamp 1783 Bødels-Haufn; FT 1801 Bodilshavn; Skougaard 1804 p. 261 Bølshavn; Salchow 1813 Bødelshavn; Gst, Postadr 1943 Bølshavn. — Af Subst. Bøddel, glda. bødel, her antagelig som Tilnavn. Bøddele findes som Tilnavn i Glda. (DgP Tilnavne). Navne paa Baadpladser paa Bh. har ofte en Personbetegnelse som Forled, saaledes Vægterhavn og Laalehavn, Svaneke Kbst., 645.

Dalesmedje. J. P. Kuhre Dâlasmedjan. — Smedje ved Hovedvejen fra Ø.-Marie Kirke til Svaneke, hvor Vejen drejer af til Bølshavn. Efter en Smed Dahl.

Dalslunde, Gde (44.—47. Sg, 8. Vg, og Hse [(*i·*) *da·lslεŋa, da·lslεŋagæ·rana*]. Lb 1569 ij Dalslunde, vdj Daelslundegierde; Svaneke Skiftepr 1686 udj Dals Lunde; Skiftepr 1689 Dahlslunde; Kb 1693 J dalslunde; K 1746—50 Dals-Lund; KR 1761 Dals Lund; UrneNb Dalslund, Dalslundegd (47. Sg), i Dalslunden (8. Vg); DAtl Dalslund; UrneJb Dalslunde; VSK Dalslundegde; Salchow 1813 Dalslund, Dalslunde; IpsenK 1839 Dalsted Lund, Dalslunde; Gst Dalslunde.

Dikkegaard (26. Sg) [*dekagæ·riŋ*]. Postadr 1869, Th Dikkegd; J. P. Kuhre 1931 Dikkagaarinj. — Ældre Benævnelse paa Bækkegd. Slægtsnavnet Dich. Gd tilhørte fra 1755 Eschel Jensen Dich og fra 1796 Sønnen Hans Eschildsen Dich.

Duegaard (70. Sg) [*dawəgæ·r* ell. *sto·ra dawəgæ·r*]. 9/7 1655 (Z) Dowgd; Svaneke Skiftepr 1701 Dowe Gd; K 1746—50 due-Gd; Thurah Due(gd); UrneNb Duegd; UrneJb Due Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Duegd. — Slægtsnavnet Due. Beboedes 1616 af Rasmus Due (Z); Jb 1624 nævner som Ejer Anders due. Udtaleformen viser Sammensætning med et Femininumsord; enten maa den gamle Femininumsbøjning i Tilnavnet være

bevaret, eller ogsaa maa Formen skyldes Analogi med Fuglenavnet Due, bh. Dâwa, f. (R).

Duegaard, Lille- (67. Sg) [*liļa dawəgœ·r*]. J. P. Kuhre 1931 Lijla Dâuegaar. — Efter Nabogd Duegd, 70. Sg.

Dynddamsgaard (23. Sg). K. Kure Dynddamsgd. — Naturnavnet Dynddamsstykke.

Dyndegaard [*dyŋagœ·r(iŋ)*] Gst 1887 Dynegd; BhLdejd 1892 Dynderne; BhLdejd 1899, Postadr 1943, Gst, Bh.Vejv. 1944 Dyndegd. — Udmarksejendom. Naturnavnet Dynderne.

Elleby, Gde (62.—65. Sg) og Hse [(*i·*) *œləby·* ell. *œləby·gœ·rana*]. Kb 1689 Ellebye; Kb 1693 i Elleby; Kb 1696 Elleby; K 1746—50 I Elle-By; UrneNb i Ellebye (63.— 64. Sg) Ellebyegd (65. Sg); DAtl Iellebye; UrneJb Ellebye; Skougaard 1804 Ielleby; VSK Elbye; VSK Orig, Salchow 1813 Ellebye; M 1844, Gst Elleby. — Bh. Älle, n. „Ellekrat" (Esp). Formen Iellebye er opstaaet af Præpositionsforbindelsen I Ellebye.

Ellebygaard (62. Sg) [*sto·ra œləby·gœ·r*]. Guide 1914, Gst Elleby Gd. — Ifl. Guide 1914 var Navnet givet af daværende Ejer.

Ellebygaard, Nørre- (64. Sg) [*nårə œləby·gœ·r*].

Ellebygaard, Vester- (63. Sg) [*vœstrə œləby·gœ·r*]. Guide 1946 Vester Ellebygd.

Ellebygaard, Øster- (65. Sg) [*ö·strə œləby·gœ·r*]. Guide 1946 Øster Ellebygd.

Elledalshus (11. VgPc) [*œlədaˑlshuiˑzəd, iˑ œlədaˑl*]. Postadr9, Bh.Vejv. 1944 Elledal. — Naturnavnet Elledal. Samme Hus som Vesterkro.

Ellesgaard (15. Sg) [*œləsgœ·r*]. Skiftepr 1685 Elled, Kb 1697 i Elled; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Ellesgd. — Gen. af Kollektivet Elle „Ellekrat", jfr. Ellesgd i Aaker S., 684.

Ellesgaden, Hse [*œləsgœ·rshuiˑzən* el. (*iˑ*) *œləsgaˑdan*]. J. P. Kuhre 1931 Ællesgaarshuzen; Bh.Vejv. 1944 Ellesgaden. — Naturnavnet Ellesgade.

Elleshus (15. Vg). Jb 1658 Ellehußet; Jb 1661 Ellehuset; Jb 1662 Ellehusit; Jb 1664 Ellehuußet; Jb 1689 Elleßhuußet; Jb 1691 Ellens Huußet; K 1746—50 Elles-huuset; UrneNb, UrneJb Elleshuset; Salchow 1813 Elleshus; Ipsen K 1839 Ellehuset (et Stæl); Gst 1887 Elleshus. — De ældste Former har Elle-, der vel er det oprindelige; de yngre Former har Genitivsformen Elles-. Af Kollektivet Elle „Ellekrat".

Engene, Hs [*œŋana*]. — Se I Engene ndfr.

Eneløkke (50.—51. SgPc) [*eˑnəlyķan*]. Bh.Vejv. 1944 Eneløkken. — Naturnavnet Eneløkke.

England, Hs. — Se Naturnavnet England.

Flæskedalshuse, Hse [*flœskaˈdaˑlsˌhuiˑzən*]. Guide 1886 Flæskedalshuset; Postadr 1943, Bh.Vejv. 1944 Flæskedal. — Naturnavnet Flæskedal.

Fokkebro, Hs [*fåkabroˑ*]. — Naturnavnet Fokkebro.

Frigaard, Lille- (5. Sg) [*liļa friˑgœˑr, dœŋ liļa friˑgœˑriŋ*]. 1696 (Th) Ved Frigaardsbro; UrneNb ved Fri gd: Broen; VSK Sandegd el. Lille Frigd; IpsenK 1839 ved Frigd.s Broen; M 1844 Lille Friegd; Gst Ile Frigd. — Efter Beliggenheden ved Store-Frigd, hvor en gl. Vejbro fører over Keldseaa.

Frigaard, Store- (4. Vg) [*sto·ra friˑgœˑr*]. PrI 1624 Rogßhollm, nu kaldes den friigaarden; Skiftepr 1682 Frijgd; Skiftepr 1688 friegd; Komm 1691 Frigd; Jb 1691 Frijgd; Jb 1696, Fæstepr 1711 frigd; K 1746—50 Frie-gd; UrneJb Frie Gd; VSK Frigd; Salchow 1813 Friegd; M 1844 Store Friegd; Gst Ste Frigd. — Var ifl. PrI 1624 en af Sognets 3 Herregaarde og tidl. beboet af Herremanden Mogens Ove (Uf).

Frigaardshuset (22.—23. Vg). UrneNb frigd. Huuset. — 23. Vg siges i Fæstepr 1695 at ligge paa fiiregaarßgrunden, hvilket maa være Fejl for Frigaardsgrunden; Stedet har Navn efter Nabogaarden St.-Frigd.

Frostegaard (52. Sg) [*frøstagœ·riŋ*]. VSK Orig Trøste el. Lykkegd; Mansa 1851 Frøstegd; Gst Frostegd. — Slægtsnavnet Frost. Gd ejedes 1756—1777 af Hans Hansen Frost (Z); ogsaa UrneNb anfører hans Navn.

Frydenlund (8. Vg) [*fryˑdənˈlsŋ*]. Mansa 1851 Frydenslund; Gst, Postadr 1946 Frydenlund. — Se Frydenlund under Rønne Kbst., 641.

Gadeby, Gde (54.—56. Sg og 2. Vg) og Hse [(*iˑ*) *gaˑdəby.*]. Svaneke Skiftepr

1686 Gadeby, Gade by; Skiftepr 1687 Gadebye; Kb 1689, 1698 i gadeby; K 1746—50 Gade-Bye; DAtl, VSK Gadebye; Salchow 1813 I Gadebye (54.—55. Sg); M 1844 Gadeby (55. Sg), Gadebygd (56. Sg); Gst Gadeby. — Gade, se Indl. Gadeby ligger ved Enden af den Udmarksgade, som omtales under I Gaden.

Gadebygaard (Proprietærgd) [*ga·dəby·gœ·r(iŋ)*]. 6/5 1608 Hüb 560 Gaadebygd; 1619 (Jb 1687) Gaadebyegd; PrI 1624 Gaddebygd; Jb 1658 Gadeby Frjgd; 1658 Saml. til Skånes Hist. 1870 p. 16 Getheby gd; Rgsk 1662 Gadebygd; 1681 (Jb 1687) Gadebygd, Gaadebygd; Skiftepr 1688 Gadebyegd; Jb 1696, Jb 1719 Gadebygd; K 1746—50 Gade-Gd; DAtl Gadegd; UrneJb Gadebye Gd, Gadebyegd; VSK, Salchow 1813 Gadebyegd; M 1844 Gadebygd; Gst Gadeby Gd. — Se under Gadeby.

Gadebygaard, Lille- (55. Sg). UrneNb Lille Gadebyegd; UrneJb Lille Gadebye Gd; Ipsen K 1839 Lille Gadebye(gd). — Se under Gadeby.

Gadebygaard, Store- [*sto·ra ga·dəby·gw·r*]. — Lig Gadebygd.

Gademølle [*ga·dəmølan, ga·dəby·mølan*]. Gst 1886 Gadeby Ml; Guide 1946 Gadeby Mølle.

Gastegaard (2. Sg) [*ga·stagœ·riŋ*]. K 1746—50 Gaste-Gd; Thurah Gaste-(gd); UrneNb, DAtl Gastegd; UrneJb Gaste Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Gastegd. — Antagelig Slægtsnavnet Gast, jfr. Gastegd i Pedersker S., 683.

Gedebrøndshus [*ǧeda'brå·ŋshui·zəd*]. — Naturnavnet Gedebrønd.

Gildesbo, Nørre-, Hse [*de nårə ǧiləsbo·əd, nårə ǧiləsbo·*, nu: *nårə sko·la*]. 1736 Komm 1738 Nørre gildes huuß; UrneJb Nordre Gildesboe; FT 1787, 1805 Thaarups Bh VI, Salchow 1813, M 1844 Nordre Gildesboe; Gst 1887 Nre Gildesbo. — Se Gildesbo, Knudsker S., 651.

Gildesbo, Sønder-, Gd og Hse [*sønrə ǧiləsbo·*]. KR 1702—03 Bh 1682—1804 ded Søndre Gillisboe; K 1746—50 Gildes-boe; FT 1787, 1805 Thaarups Bh VI Søndre Gildesboe; VSK Gildeboe; Salchow 1813 Søndre Gildesboe; MK 1818 Sønd. Gildesboe; M 1844 Søndre Gildesboe; Gst Sr Gildesbo.

Glappe, Hse [*glapə*]. Vedel BhOE 125 Glappehusene; Guide 1914, Gst 1942, Guide 1945 Glappe; Gst Glappehuse. — Naturnavnet Glappe.

Glappe Mølle [*glapəmølan*]. Gst 1887 Glappemølle; AL 1912 Glappemølle [-pa]; Gst Glappemølle.

Godthaab, Hse [*gåthå·b, gåtåb*]. Gst 1887, Trap[3], Postadr9, Gst Godthaab. — Oprindelig en Villaejendom, derefter brugt om hele Bebyggelsen.

Grammegaard (14. Vg) [*gramagœ·riŋ*]. UrneNb Grammegd; UrneJb Gramme Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Grammegd. — Slægtsnavnet Gram. Gd tilhørte 1734 Niels Jbsen Gram (UrneNb) og 1771 Peder Nielsen Gram (UrneJb); derefter Peder Hansen Gram og Anders Pedersen Gram (K. Kure).

Gryet, Gd (80. SgPc) [*gry·əd*]. INM 1870, Guide 1914 Gryet; J. P. Kuhre Gryed; Gst Gryet. — Se Gryet, Bodilsker S., 681.

Grymølle. VSK Orig Gryemøllen; VSK Grynmøllen; Wilster 1808 Grymøllen; Salchow 1813 Grynmøllebakken. — Bebyggelsesnavnet Gryet.

Gyldensgaard (17. Vg) [*ǧylansgœ·r(iŋ)*]. 1626 (Z) Gyllensgd; 1643 Worm MonDan 236 Gyldenßgd; 1652 (Afskr Jb 1687) Gyllends Gd; Jb 1658 Gyllens Gd; Tiendep 1662 gyllandsgd; Rgsk 1662 Gylandsgd; Jb 1664 Gyldesgd; Ravn 1671 Gyllands Gde; Resen GlkglS 734 fol. Gullandsgd el. Gyldensgd; Skiftepr 1687 Gyllensgdßgrunden; Komm 1691 gyllenßgd; Kb 1693 Gildensgd; Jb 1696 Gyllensgdsgrund; Jb 1719 Gyllendsgr; K 1729 Gyldensgd; K 1746—50 Gyldens-gd; UrneNb Gyldensgd; UrneJb Gyldens Gd; Slutn. af 18. Aarh., Thaarup Pap Nr. 15 Gullandsgd sive Gyldensgd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Gyldensgd. — Udtaleformen i Forbindelse med flere af de ældre Former tyder paa, at Forleddet ender paa -land. Forleddet er uden Tvivl det geografiske Navn Götland, der i Ældrenydansk alm. optræder i Formen Gylland, med Assimilation af tl til ll, se Kalkar u. Gødeland. Her snarest at opfatte som Slægtsnavn, oprindelig brugt om Person, som stammede fra Götland.

Hallegaard (42. Sg) [*liļa ha·ļagœ·r*]. UrneNb, UrneJb Hallegd; IpsenK 1839 Halle(gd); Gst Hallegd; Guide 1946 Ll. Hallegd. — Hald, se Indl.

Hallegaarde (40.—44. Sg) [*ha·ɭagœ·rana*]. K 1746—50 Halle-Gde; DAtl Hallegd (40.—43. Sg.); UrneNb Hallegd (41.—42. Sg); Salchow 1813 Hallegde (41.—42. Sg). — Hald, se Indl. Se ogsaa Paa Hallene og Ved Hallene ndfr.

Hallegaard, Store- (43. Sg) [*sto·ra ha·ɭagœ·r*, tidl. alm. blot *ha·ɭagœ·riŋ*]. Guide 1886 Ved Hallen el. Store Hallegd; Gst Ste Hallegd. — Hald, se Indl.

Halsegaard (Proprietærgd) [*halsəgœ·riŋ*]. 1663 (Jb 1687) Lille Halsegd; 1664 (Jb 1687) Halsegd; Jb 1696 Lille Halßegd; Jb 1719 Lille Halsegd; c. 1735 Bh 1682—1804 lille halse gd; K 1746—50 Lille-Halse-Gd; DAtl Lille Haslegd; UrneJb Lille Halse Gd; Salchow 1813 Lille Halsegd; M 1844, Gst Halsegd; J. P. Kuhre Halsegaar. — Se under Store-Halsegd. Udtalen *halsə-* for ventet *halsa-* er paafaldende; muligvis foreligger Paavirkning fra Skriftformen.

Halsegaard, Store- (Proprietærgd). Lb 1569 halsse gd; 1806 Thaarups Pap. Nr. 17 Gadebyegd og store Halsegd er een og samme Gd; Thaarup 1839 p. 28 Gadebygd, undertiden kaldet Store Halsegd. — Slægtsnavnet Hals; ifl. Z skal det være denne Gd, der 7/1 1407 af Peder Hals' Enke Maren Clausdatter og Søn Ødbern Pedersen Hals tilskødes hendes Svigersøn Ormar Herlugsen, gift med Karen Hals. PrI 1624 siger, at en Herremand Mads Hals i gl. Dage skal have „holdt Hus" paa denne Gd.

Hammershus, Hs [*ˈhamərsˌhu·z*]. — Gammelt Hus i Stationsbyen, har Navn efter en Per Hammer (R).

Henningsgaard (9. Vg). K 1746—50 hennings-Gd; Thurah Hennings-(gd); UrneNb Lille Ølegd el. Hennigs gd; DAtl Henningsgd; UrneJb lille Ole Gd el. Hennings Gd; IpsenK 1839 Lille Øle (Hennings) (gd); Postadr 1869 Henningsgd. — Gd tilhørte i Jb 1689 og 1691 Henning Pederßen. Skougaard p. 238 antager at Hemmings Herred (se Øster-Herred, 670) kommer af „en stor Gaard eller Bostad" ved Navn Hemminge, som i forrige Tider laa i Ø.-Marie Sogn, ej meget langt fra Ølene, og som genfindes i Henningsgd. Dette gentages i Both, Danmark I 288. Men det er kun en Formodning, der er fremsat til Forklaring af det gl. Herredsnavn.

Hentregaard (13. Vg) [*hœntragœ·r*]. UrneNb Hintzegd; UrneJb Hintze Gd; Salchow 1813 Hentregd; IpsenK 1839 Hinze (gd); BhLdejd 1876, Gst Hentregd; J. P. Kuhre Hentregaar; Postadr 1946 Hentre Gd. — Ifl. Z ejedes Gd i 1679 af Jens Hintze, hvilket stemmer med Urnes og Ipsens Former; er disse rigtige, maa Forleddet være Slægtsnavnet Hintze, og Navnet i nyeste Tid forvansket.

Hjortegaard (55.—56. Sg) [*jo·rtagœ·r*]. J. P. Kuhre 1931 Hjortegd (Jortagaarinj); Guide 1946 Hjortegd. — Slægtsnavnet Hjorth. Gd tilhørte fra 1815 Søren Peter Hjort og har siden været i Slægtens Eje (K. Kure).

Hjulmagergaard (74. Sg) [*jawlma·garagœ·riŋ*]. Kb 1689, 1690 Hiulmagergd; K 1746—50 hiulmger-Gd; Thurah Hiulmager(gd); UrneNb Hiulmagergd; Bugge 1771 Iulingergd; UrneJb Hiulmager Gd; Salchow 1813 Hiulmagergd; IpsenK 1839 Hiulmagere(gd); Guide 1886 og 1946 Hjulmagergd. — Subst. Hjulmager, vel brugt som Slægtsnavn. I Svaneke Skifteprotokol 1686 nævnes Peder Pedersen Julmager i Øster-Marie S., som muligvis har boet paa denne Gd.

Holmegaard (68. Sg) [*hålmagœ·riŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Holste Gd; UrneNb Holmegd; UrneJb Holme Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Holmegd. — Slægtsnavnet Holm; Jb 1624 nævner som Ejer Suend Hannßenn Holmb, Jb 1625 Swenn holm, og denne Ejer træffes endnu i Jb 1662.

Holstegaard (62. Sg) [*hålstagœ·riŋ*]. K 1746—50 holtze Gd; Thurah Holtze(gd); UrneNb Holstegd el. Holsegd; DAtl Holtzegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Holstegd; Ipsen K 1839 Holste(gd); Postadr 1869 Holtzegd. — Slægtsnavnet Holst. I Jb 1658—1696 nævnes som Ejer Hanß Holst, og UrneNb nævner som Ejer Peder Ibsen Holst.

Hoppegaard (37. Sg) [*håpagœ·riŋ, håpəgœ·riŋ*]. UrneJb Hoppe el. Munke Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Hoppegd; G & N 1933 p. 54 Hoppagårinj. — Slægtsnavnet Hop; Gd tilhørte 1717 Peder Hop (Urne), der ifl. Z ejede den lige til 1756; i Kendelseprot 1756 anføres som Ejer hans Datter Anna Cathrina

Kruse(gd); UrneNb Krussegd; DAtl Krusegd; UrneJb Kruse Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Krusegd. — Slægtsnavnet Kruse; 15/5 1584 nævnes Peder Kruse (Z), og i Jb 1689 tilhører Gd Hendrich Jenßen Kruße. Fra 1764 ejes den af Peder Hansen Kruse, og fra 1818 af Rasmus Pedersen Kruse (K. Kure).

Kuregaard (31. Sg) [*ku·ragœ·riŋ*]. K 1746—50 kure-Gd; UrneNb Kuuregd; UrneJb Kure Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Kuregd. — Slægtsnavnet Kure; Gd tilhørte 1737 Niels Andersen Kure (Z), og 1738 Mads Hansen Kure (UrneNb).

Kuremølle [*ku·ramølan*]. Mansa 1851, Bull 1869 Kure M; BhFisk 1933 p. 10 Kuran, Kuratrøntan; Gst Kuremølle. — Ellipse af Kuregdsmølle.

Køllergaard (39. Sg) [*kølaragœ·riŋ*]. K 1746—50 Kiøllere Gd; Thurah Kiølere(gd); UrneNb Køllergd; UrneJb Kiøller Gd; VSK Køllergd; Salchow 1813 Kjøllergd; M 1844 Kiøllergd; Gst Kjøllergd; Guide 1946 Køllergd. — Slægtsnavnet Køller. Gd tilhørte 1682 Mogens Kjøller (Z); i Jb 1719 (og 1727) nævnes Hendrich Kiøller, og 1834 ejedes den af Hans Kjøller (Z); fra 1884 tilhørte den hans Søn Hans Kjøller (K. Kure).

Landsdommersgaard (17. Vg). Svaneke Skiftepr 1707 landtzdommersgd. — Tilhørte 1652 Landsdommer Hans Pedersen, og senere Landsdommer Peder Olsen (K. Kure).

Langensgaard (71. Sg) [*låŋənsgœ·r*]. K 1746—50 Lange-Gd; Thurah Lange(gd); UrneNb Langegd; UrneJb Lange Gd; Salchow 1813, Gst Langegd; Guide 1946 Langensgd. — Slægtsnavnet Lang, i Gen. bestemt Form (se Esp Indl. p. 95), jfr. Langensgd i Nylarsker S., 654.

Lauegaard (27. Sg) [*lawagœ·riŋ*]. K 1746—50 Lov-gd; Thurah Lov(gd); UrneNb Louegd; DAtl Lovgd; UrneJb Loue Gd; VSK, Salchow 1813, UK Lauegd; Mansa 1851 Louegd; Gst Lauegd. — Slægtsnavnet Low; 1680 nævnes Peder Lou (Z). Ifl. K. Kure er det samme Mand, som ejede 32. Sg.

Lauegaard (32. Sg). K 1746—50 Lou-Gd; Thurah Lov(gd); UrneNb Lundsgd (ell. Lovgd); UrneJb Lunds ell. Lowe Gd; VSK Lunde el. Lauegd; Salchow 1813 Lovegd, kaldes og Lundsgd. — Slægtsnavnet Low; Gd tilhørte i Jb 1691 Peder Loug, der endnu i Jb 1727 skrives til den; derefter har UrneNb Michel Pedersen Lou, og fra 1735 Søren Lov.

Lausgaard (48. Sg) [*lawsgœ·r*]. Guide 1914, Gst Lousgd; Postadr 1936 Lavsgd; Guide 1946 Lausgd. — Ifl. Opt. 1945 opkaldt efter en Ejer Chr. Low. I BhLdejd 1899 nævnes som Ejer F. Chr. Lou.

Legathuset [*le'ga·thu·zəd*]. — Fattighus i Ypnested.

Lesleregaard (10. Vg) [*leslaragœ·riŋ*]. K 1746—50 Leslere-Gd; Thurah Leslere(gd); UrneNb Lesleregd; DAtl Læsleregd; UrneJb Leslere Gd; VSK Lestergd; VSK Orig Leslergd; Salchow 1813 Lesleregd; M 1844 Lestergd; Mansa 1851 Læsleregd; Gst Lesleregd; J. P. Kuhre 1931 Leslerragaarinj. — Slægtsnavnet Lesler; 60. Sg beboedes 1671 af Peder Zandersen Lesler (Z), der vel var Søn af Hasle-Borgmesteren Sander Pedersen Lesler.

Ligmølle. VSK Orig Ligmøllen; VSK Liig Møllen; Bull 1869 Liig M. — Paa VSK en Vindmølle, der efter Beliggenheden ser ud til at være identisk med Gademølle el Gadeby Mølle. Navnet er muligvis et *Limølle, sammensat med det Naturnavn Li, der kendes fra Lb 1569, hvor det nævnes i Forbindelse med Sønder-Kirkebo (2. Vg), der hører til Gadeby.

Lillegaard (30. Sg). Z Lillegd.

Lindet, Hse [*liŋəd*]. Mansa 1851 Lindet Huse; Bull 1869 Lindet Hse; Vedel BhO 300 Lindet Huse; Postadr 1943 Lindet. — Bestemt Form af Kollektivet Linde „Samling af Lindetræer". Der er endnu en Rest af Skoven tilbage (R).

Lindholmsgaard (20. Sg) [*liŋhålmagœ·riŋ, liŋhålmastœ·liŋ*]. VSK Lindholmgd; VSK Orig Lindholmsgd; Salchow 1813 Lindholmsgd, kaldes og Ørbiergsgd; Mansa 1851 Lindholmsgd. — Det optegnede Lindholmestælen betegner det Sted, hvor den nedlagte 20. Sg har ligget. Paa VSK er Navnet betegnet med 36. Sg, men anbragt paa 20. Sg's Plads. Denne Fejlplacering er aabenbart Skyld i at 20. Sg har faaet tillagt dette Navn, som ellers kun bruges om 36. Sg.

Lindholmsgaard (36. Sg) [*liŋhålmsgœ·r(iŋ)*]. UrneNb Lindholms(gd);

UrneJb Lindholms Gd; Ipsen K 1839 Lindholms(gd); Gst Lindholms Gd; G & N 1930 p. 13 Linjholmsgårinj. — Trænavnet Lind.

Louisenlund, Hse (30. SgPc). Bh Ldejd 1876, Postadr8, Postadr 1943 Louisenlund. — Naturnavnet Louisenlund.

Lovegaard, Lille- (57. Sg). K 1746—50 Lille Love Gd; Thurah Lille Love(gd); Bugge 1771 Lille Lou Gd; Postadr 1869 L. Love. — Antagelig Slægtsnavnet Low.

Ludvigsgaard (52. Sg). UrneNb (I Gaden ell. Gadebye) Ludevigsgd; UrneJb Ludvigs Gd; Ipsen K 1839 Luderigs (Froste) (gd). — Mandsnavnet Ludvig.

Lundegaard (1. Sg). UrneJb Aaeløse Gd. Skal og kaldes Lundegd.

Lundegaard (32. Sg) [*løŋagœ·riŋ*]. UrneNb Lundsgd (ell. Lovgd); UrneJb Lunds ell. Lowe Gd; VSK Lunde el. Lauegd; Salchow 1813 Lovegd, kaldes og Lundsgd; M 1844, Gst Lundegd; G & N 1933 p. 54 Lunjagårinj.

Lyngen, Hse [*løŋiŋ*]. Postadr 1943 Paa Lyngen; Bh.Vejv. 1944 Lyngen. — Strækning opdyrket Højlyngsjord med talrige Ejendomme. Samme Lok. som Øster-Marie Højlyng ndfr.

Lyrsby (35.—40. Sg, 7. Vg) [(*i·*) *le·rsby·*, *ly·rsby·*, ell. *le·rsby·-*, *ly·rsby·gœ·rana*]. 1599 Hüb 547 Leritzby; KancBrevb 16/7 1624 Lyridsbye; Regnsk 1662 Lyrißby; Svaneke Skiftepr 1686 Lyredsby; Skiftepr 1687 Lyrresbye; Skiftepr 1688 Lyrres Bye, lyresbye; Kb 1689 Lyrisby; Skiftepr 1690 lyresbye; Kb 1690 i lyrsby; Kb 1695 Lyrisby; Kb 1698 i Lyrißby; K 1746—50 Lyres Bye; UrneNb, UrneJb Lyrsbye, Lyresbye; VSK, Salchow 1813 Lyrsbye; Gst Lyrsby; Postadr 1943 Lyrsby (Lersby). — Navnet opfattes nu alm. som en Sammensætning med Ordet Ler, men dette ser dog ud til at være en moderne Udtaleform, idet der ikke tør tillægges den enestaaende Form fra 1599 Leritzby nogen afgørende Betydning; Tolkningsgrundlaget bliver derfor snarest Lyrisby, der kunde være en Sammensætning med det i Stedn. Lirehus, Ø.-Larsker S., 671, foreliggende Ord *Lyrehus „et skorstensløst Hus med Røghul". Sporadisk Afrunding af y til i forekommer i flere bh. Ord, og Udviklingen er snarest *ly·rsby· > li·rsby· > le·rsby·*, jfr. Talordet fire, der i Ø.-Marie hedder *fe·ra*.

Lyrsbygaard (35. Sg) [*le·rsby·gœ·r*]. J. P. Kuhre Lyrsbygaarinj; G & N 1933 p. 54 Lyrsbygårinj; Postadr 1943 Lersbygd.

Lyrsbyskov, Hse [*le·rsby· skaw* el. *le·rsbyˈskaw*, *ly·rsby·ˈskaw*]. Bh.Vejv. 1944 Lersby Skov. — Naturnavnet Lyrsby Skov.

Løkkegaard (52. Sg). VSK Orig Trøste el. Lykkegd. — Subst. bh. Lyjkkja, f. „Lykke, indhegnet, indgjerdet Mark" (Esp).

Maglegaard (5. og 15. Vg) [*ma·glœgœ·r*]. 9/8 1490, u. D. 1490 Maglegard; 2/7 1491 Maglegardh; 17/6 1493 Maglegard; 10/7 1493 Maglegaardh, maglegordh; Udat. 1489—94 Rep 12952 Maglegard; 6/3 1495 Maglægardh; 1/12 1515 Hüb 51 Maglægardh, Maglegardh; 26/1 1516 Hüb 53, 54 Maglægardh; 1528 Hüb 79, 1530? Hüb 81, 83 Magllegd; 8/9 1555 Hüb 251, 9/9 1555 Hüb 255, 1555 Hüb 220, KancBrevb 29/6 og 30/6 1593 Maglegd; Jb 1598 Magellegd; Jb 1606 Magellgd; PrI 1624 Magelegd; Jb 1625 Magelgd; Jb 1658, Jb 1662, Jb 1689, Kb 1696 Maglegd; K 1746—50 magle-gd; UrneJb Magle Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Maglegd. — Har baaret Navnet Maglegd „den store Gaard" længe før den ved Sammenlægningen med 15. Vg blev til en egentlig Storgaard, men den er en gl. Herregaard, der omkr. 1490 beboedes af Ridderen Niels Aagesen.

Maglegaards Kapel [ˈ*ma·glœgœ·rskaˈpœləd*]. — Kapelruin ved Maglegd. Se ogsaa under Skt. Andreas, Skt. Margrete og Skt. Mauritz Kapel.

Skt. Margrete Kapel. 10/4 1432 (Pav. Kopib.) nova capella in honore..., bb. martirum Mauritii et Margarete virginis . . . in parrochia b. Marie virginis orientalis in terra Barnhalm; 19/4 1457 sancta Margretæ kappel; 10/7 1493 sancti Margretæ kapil; INM 1870 St. Margrethe Kapel; Gst Sct Margretes Kapel. — Kapelruin ved Maglegd, jfr. Skt. Mauritz og Skt. Andreas Kapel.

Markusgaard (41. Sg) [*ma·rkusgœ·r*]. UrneNb Marcusgd, kaldes og Hallegd; UrneJb Marcus Gd; IpsenK 1839 Marchhuset; Gst, Postadr 1946 Markusgd. — Mandsnavnet Markus; Gd tilhørte 1696 Markus Jensen (Z), der nævnes endnu i Jb 1719.

Mauritzgaard (15. Vg). Jb 1598 Mauridtzgd; Jb 1606 Mouridtzgd; Mejer Maridtz-gd. — Ifl. Z Navn paa 15. Vg, Elleshuset. Opkaldt efter Skt. Mauritius, til hvem Kapellet ved Maglegd har været indviet, jfr. Skt. Mauritz Kapel.

Skt. Mauritz Kapel. 10/4 1432 (Pav. Kopib.) nova capella . . . Mauritii; 1/6 1480 (LDipl) capella Mauricii. — Kapelruin ved Maglegd, jfr. Skt. Margrete og Skt. Andreas Kapel.

Morderhuset [*mårdarahu·zəd*]. DAtl, VSK Mordhuuset; MK 1818 Mordhuusset; Bull 1869 Mordhuset; Guide 1886 Morderhuset; Postadr9 Morderhus. — Ejendom, hvortil der er knyttet Tradition om et Rovmord.

Munkegaard (10. Sg) [*moŋkagœ·riŋ*]. M 1844, Gst Munkegd; Postadr 1946 Nordre Munkegd. — Slægtsnavnet Munk. Tilhørte fra 1812 Peder Andersen Munk og fra 1854 Sønnen Morten Pedersen Munk (K. Kure).

Munkegaard (37. Sg). UrneNb Munkegd; UrneJb Hoppe el. Munke Gd; Ipsen K 1839 Munke(gd). — Slægtsnavnet Munk. Gd tilhørte i Jb 1691 og 1696 Jens Munch.

Munkegaard (78. Sg) [*moŋkagœ·riŋ*]. M 1844, Gst Munkegaard. — Vel af Slægtsnavnet Munk.

Munkerup (20. VgPc) [*moŋkərâp*]. Postadr9, J. P. Kuhre, Bh.Vejv. 1944 Munkerup. — Ifl. J. P. Kuhre kaldte Folk for Spøg Ejendommen Kjajserup, efter Ejerens Navn. Ejendommen hed oprindelig Isakkeløkken.

Myregaard (57. Sg) [*my·ragœ·riŋ*]. UrneNb Myregd; UrneJb Myre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Myregd. — Myr, se Indl. Ligger ved en Mose, som nu er udgrøftet, men som kaldes Myrene; tidl. hed den Flovmyre, se dette under Naturnavne.

Myregaard (78. Sg). Salchow 1813 Myregd. — Myr, se Indl. Der findes Mose og Eng nær Gaarden.

Mønstergaard [*mønstrəgœ·r* ell. *mønstərgœ·r*]. Gst 1887, Gst Mønstregd; BhLdejd 1899, Postadr 1943 Mønstergd. — Verb. mønstre „inspicere en Hærafdeling, holde Revy, Parade"; her har været en Eksercerplads i Nærheden. Omtydet til Mønstergd ved Attraktion til Subst. Mønster i Bet. „Forbillede".

Nygaard (21. Vg) [*ny·gœ·r*]. Salchow 1813 Nyegd; M 1844 Nygd; Mansa 1851 Nye Gde; Gst Nygd.

Nysverige, Gde og Hse [*ny·swæri*]. Fridtjof Bôn, Hjemstavns-Billeder fra Bornholm 1892 p. 133 Ny-Sverrig. — Et oprindeligt Lyngomraade mellem Aaløse og Elleby, der for Størstedelen er ryddet og bebygget af svenske Tilflyttere.

Nørregaard (3. Vg) [*nårəgœ·r*]. Guide 1914, Gst Nørregd.

Offegaard (28. Sg) [*åfərgœ·r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Offe Gd; Thurah Offe(gd); UrneNb Offegd; UrneJb Offe Gd; VSK, Salchow 1813 Offegd; IpsenK 1839 Offere(gd); M 1844 Offegd; Gst Offergd. — Mandsnavnet Offe. 1599 nævnes Peder Offesen (Z).

Paa Bakken (22. Sg). Kb 1690, 1697 paa bachen; K 1746—50 Paa bakken; Thurah Paa Bakken; UrneNb paa Bakken (indklamret); DAtl Paa Bakken; Bugge 1771 Paabake; IpsenK 1839 Sjælle(gd), paa Bakken; Postadr 1869 Paa Bakken. — Ligger højt paa en Bakkeskraaning.

Paa Gryet, Hse. Postadr 1935 og 1943 Paa Gryet. — Bebyggelsen omkring Gryet ovfr.

Paa Hallene (42.—43. Sg) [*pœ· ha·ɭana*]. Svaneke Skiftepr 1686 Paa Haldene (42. Sg); UrneNb (paa Hallene eller) Hallegd (42. Sg), ved Hallene (43. Sg); UrneJb Hallene el. Hallegd (42. Sg), Ved Hallene (43. Sg); VSK Ved Haldene, Paa Haldene; Salchow 1813 ved Hallene (43. Sg); IpsenK 1839 ved Hallene; Mansa Paa Hallen; Guide 1886 Ved Hallen el. Store Hallegd (43. Sg). — Optegnelsen 1945 oplyser, at Jorderne ved Hallegde (42. og 43. Sg) benævnes Ved Hallene [*ve·r ha·ɭana*].

Paa Skellinge (80. Sg). LR 1629 paa Schiellinge; UrneNb ([Skryllegd.] ell. paa Skiællene) indklamret, gaml. Toftsgd. — Hvis ældste Form er rigtig, foreligger antagelig et Skjellinge, dannet af et Subst. Skal el. Skalle, jfr. jy. skalle „nøgen Lyngbakke" og sv. Stedn. Skärlinge, 1498 Skällinge, som Ståhle, Ortn. på -inge p. 188 tolker af et Bjergnavn *Skallen, *Skallberget,

jfr. sv. Dial. skalle „fristående mindre bärjshöjd med avrundad hjässa". Gd ligger paa et højt Plateau ovenfor Kløvedal. Navnet vil da være en Dannelse af samme Art som Skærpinge i Rutsker S., 662, og Urnes Form Paa Skiællene maa antages at være forvansket; iøvrigt ligger Gd ikke paa noget Skel, ikke umiddelbart ved Sognegrænsen.

Pavehus. J. P. Kuhre Pawahuzed. — Ved Bølshavn. Efter en Beboer kaldet Pawinj.

Peter Hops Mølle. K 1744, K 1778 Peter Hops Mølle. — Jfr. Hoppegaard.

Pilegaard (72. Sg) [*pi·lagœ·riŋ*]. (Her?) Skiftepr 1690 Pillegd; IpsenK 1839 Pile(gd); M 1844, Gst Pilegd. — Slægtsnavnet Pihl; Gd købtes 1773 af Hans Pedersen Pihl (Z), og ejedes senere af Sønnen Mikkel Hansen Pihl og Hans Peter Hansen Piil (K. Kure).

Pilegaard, Store- (71. Sg). Mansa 1851, Postadr 1869 St. Pilegd.

Pjunmageregaard (34. Sg) IpsenK 1839 Pjunmagere(gd). — Jfr. sv. Dial. pjun, n., „Arbejde, som fordrer megen Anstrengelse" (Rietz fra Småland).

Præstegade, Hse [*præ·staga·dan*]. Gst 1887 Præstegade; Postadr 1943, Bh.Vejv. 1944, Guide 1946 Præstegaden. — Strækningen fra Kirken vestpaa til Almindingsdiget med de der liggende Ejendomme.

Præstemølle. VSK Præste Mølle. — Tæt V. f. Kirken. Samme Mølle som Kirkemølle (BhS XXI 14).

Raagereden, Hs [*rå·garədaŋ*]. — Efter en Mand kaldet Anton Raag.

Randkløve (16.—18. Sg) og Hse [*ra·ŋklœ·wa, i· ra·ŋklœ·wa, ra·ŋklœ·wa-gœ·rana*]. Svaneke Skiftepr 1686 paa Rankleff; Kb 1691 udj Rafnklite; K 1746—50 Rauns-kløve gd (16.—18. Sg), Rand-Klove (19. Sg); Thurah i Randkløve (19. Sg); UrneNb i Randkløve (15. og 17. Sg), Randkløvegd (18. Sg); DAtl Raunskløvegd (16.—18. Sg); UrneJb i Rand Kløve (15. Sg), Rand Kløve ell. Raunkløve (17. Sg), Rand Kløve Gd (18. Sg), Rand Kløve (19. Sg); Falenkamp 1783 Rangkløve; VSK Raadkløve; VSK Orig Randkløve (17.—18. Sg), Randklevegd (19. Sg); Salchow 1813 Ravnkløvegd (16.—18. Sg); M 1844 Randkløvegd (16.—18. Sg); Gst Randkløve (16.—18. Sg). — Navnet forekommer lejlighedsvis med Former som Rafn-, Rauns-, der formodentlig maa forklares som opstaaede ved Kontamination med Nabogaarden Store-Ravnsgaards Navn. Udtaleformens *a* tyder ikke paa Ravn; snarere er det Ordet Rand, bh. *ra·n* (Esp Indl. p. 15), der har faaet *ŋ* under Paavirkning af det flg. *k*, jfr. Rigsmaalets Haandklæde > [*håŋklæ·ðə*]. Randen sigter da til Kystskrænten, jfr. Randmark, Sydslesv. Stedn. VII 68. En anden Mulighed er, at Rand betyder „Stribe, Gang i Klippe", jfr. Sammensætningen Kulrand. Kløve, se Indl.

Randkløvesmedjen [*ra·ŋklœ·wasmedjan*]. — Andet Navn paa Bavnepiltshus. Efter Beliggenheden ved Randkløve.

Rangbygaard (67. Sg). UrneNb Rangbyegd; UrneJb Rangbye Gd; Salchow 1813 Rangbyegd; IpsenK 1839 Rangbye(gd); Gst Rangby Gd. — Ifl. Opt. 1945 bruges Navnet kun i Skrift. Maaske Rang i den ældre Betydn. „Række", særlig brugt om Række af Orlogsskibe i Kampformation, Linie (ODS). Gd ligger i en Gaardrække, der løber fra Øst til Vest og omfatter ca. 10 Gde.

Rantehus [*rantahu·zəd*]. — Hus i Elleby, har Navn efter en gammel svensk Soldat, Hans Olsson Rant, som har boet her (R).

Ravnsgaard (13. Sg) [*ra·wnsgœ·r* ell. *sto·ra ra·wnsgœ·r*]. Kb 1690, 1692 Rafnsgd; K 1746—50 Raunsgd (13.—15. Sg); UrneNb Raunsgd (13.—14. Sg); DAtl Raunsgd (13.—15. Sg); UrneJb Rauns Gd (13.—14. Sg); VSK store Ravnsgd; Salchow 1813 Raunsgde (13.—14. Sg); M 1844 Ravnsgd; Gst Ste Ravnsgd. — Slægtsnavnet Ravn.

Ravnsgaard, Lille- (14. Sg) [*liła ra·wnsgœ·r*]. VSK Lille Ravnsgd; IpsenK 1839 Lille Rauns(gd); M 1844 Lille Ravnsgd; Postadr 1869 L. Ravnsgd. — Lagt under 23. Sg. Se iøvrigt under Ravnsgd.

Rendestenshus. J. P. Kuhre Rænjestenshuzed. — Naturnavnet Rendestenen.

Risegaard (9. Sg) [*ri·zagœ·r* ell. *sto·ra ri·zagœ·r*]. M 1844 Risegd; Guide 1945 Store Risegd.

Risegaard, Lille- (8. Sg) [*ri·zagœ·r*]. Guide 1945 Lille Risegd.

Risen (8.—11. Sg) og Hse [*ri·zen, i· ri·zen* ell. *ri·zagœ·rana*]. K 1746—50 Risen; UrneNb I Risen; UrneJb i Risen, Riisen; Salchow 1813 Risen; IpsenK 1839 i Risen; Gst Risen. — Ris, se Indl.

Rogsholm (4. Vg). PrI 1624 Rogßhollm, nu kaldes den friigd; Jb 1658 Roghholm; Jb 1664 Roxsholm; Jb 1691 Roxhollm, Roxholmb; Komm 1691, Jb 1696 Roxholm; Jb 1719 Røxholmb; K 1746—50 Rox Holm; UrneJb, UrneNb Roxholm ell. Frigd. kaldet. — Ældre Navn paa Store-Frigd. (og Nabogd 23. Vg ifl. Jb 1691). Kunde være en Sammensætning med Fuglenavnet bh. Råg „Raage" i Genitiv. Gd ligger ved en Vig af Kelseaa, hvilket muligvis forklarer Brugen af Ordet Holm.

Rungegaard (71. Sg). VSK Rungegd. — Slægtsnavnet Runge. En Hans Isarsen Runge, død 1716, ejede 17. Sg (K. Kure).

Rynsegaard (66. Sg) [*ryŋsagœ·riŋ*]. K 1746—50 Rynse-Gd; Thurah Rynse(gd); UrneNb Ryndsegd; UrneJb Ryndse Gd; Salchow 1813 Ryndsegd; M 1844, Gst Rynsegd. — Som Ejer nævner Jb 1598 Olaff Røndsenn, og Jb 1606 Oluff Rynsenn. Forleddet er snarest dette Slægtsnavn, der vel er dannet af Fornavnet glda. Ring, jfr. DgP.

Saltholm, Hs (11. SgPc) [*salthålm*]. Bh.Vejv. 1944, Guide 1945 Saltholm. — Ligger tæt ved Saltune, saa Navnet kunde være Ellipse af Saltuneholm.

Saltune, Fiskerleje [*saltu·na*]. 1584 Komm 1738 paa Saltune Marck; 1637 (Z) Salt Offuenmarck; Svaneke Skiftepr 1686 Ved Saltune; K 17. Aarh. Saltonne; K 1744 Saltun; K 1746—50, Urne Tilf. t. Thurah 25 Saltune; K c. 1760 Saltune Batterie; K 1778 Saltune, Saltüne; Falenkamp 1783 Saltune; Sl 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 15 piscatura Salthune, Salt-thune; Skougaard 1804 p. 260 Salthuna, Saltuna; Salchow 1813 Saltuna; MK 1818 Saltune Mølle; Mansa 1851, Bull 1869 Saltuna Fiskerleie; Gst Saltuna; Postadr 1943 Saltune. — Saltune Fiskerleje ligger saavel i Ø.-Larsker som Ø.-Marie Sogne. Den Del som ligger i Ø.-Larsker hedder specielt Nørre-Saltune, medens Ø.-Marie Delen hedder Sønder-Saltune [*sønrəˈsaltu·na*]. Navnet er rimeligvis en fem. -a-Afledning til en Sammensætning bestaaende af Subst. Salt plus Subst. Ovn, bh. [*u·n*]. I Thaarups Pap Nr. 15 er tilføjet med anden Haand: „Skulde rettere skrives Salt-Ovne eller Salt-Une efter Bornholmsk Udtale . . . bestaaende ikkun af 3—4 Udbygg. Huse . . . ere nær Stranden et par eller 3 smaa Jord Hoye beliggende, af Skikkelse som Ovne, hvoraf Stedet fører Navn, Men hvad det Tillæg Salt skal betyde . . . vides ey." Jfr. Naturnavnet Saltovne, Olsker S., 663.

Sandegaard (5. Sg). VSK Sandegd ell. Lille-Frigd; Salchow 1813 Sandegd. — Som Ejer nævnes omkr. 1750 Morten Olsen Sandegaard (K. Kure), men Tilnavnet stammer vel fra Gaarden.

Sandegaard (6. Sg) [*sa·nagœ·riŋ*]. VSK Sarre ell. Lille Sandegd; VSKOrig Sasre ell. Lille Sandegd; M 1844, Gst Sandegd.

Sandemandsgaard (35. Sg) [*sanəma·ŋsgœ·r*]. — Efter Sandemand J. P. Sonne, f. 1805, død 1870 (R).

Sandvad, Hs (Matr. Nr. 211n). Gst 1887, Gst Sandvad Hs. — Naturnavnet Sandvad.

Sasseregaard (6. Sg). K 1746—50 Sasre-gd; Thurah Sasre(gd); UrneNb Sasregd; DAtl Sarregd; UrneJb Sasre Gd; VSK Sarre ell. Lille Sandegd; VSK Orig Sasre ell. Lille Sandegd; Salchow 1813 Sassegd; IpsenK 1839 Saiers (Sasre sen. Tilf.); Postadr 1869 Sasregd. — Mandsnavnet Sasser; Gd tilhørte i Jb 1658 Sadtzer Hannßenn, i Jb 1691 Hans Sadßerßen. Fornavnet Sasser optræder iøvrigt allerede 26/5 el. 28/8 1413 i Sognet, hvor en Frigaard omtales som arvet efter Sacerus Magnusß; men det kan ikke bevises, at det drejer sig om denne Gd.

Sejersgaard (34. Sg) [*sajərsgœ·r*]. UrneNb Sejersgd; UrneJb Sejers Gd; Postadr 1869 Seiersgd; Gst Sejrsgd. — Mandsnavnet Sejer, glda. Sighar. Som Ejere nævnes i Jb 1661 flg. Seger Hanßen, og i Jb 1691 flg. Jens Sejersen. Landeb 1569 nævner i Sognet en Mand ved Navn Seger Lars, men det kan ikke ses om han har boet paa denne Gd.

Sigaard (29. Sg) [*si·gœ·r*]. Gst Sigaard. — Adj. sid „lav", jfr. Sigaard i Aaker S., 684.

Sildegaard (18. Vg) [*siłagœ·riŋ*]. — Fiskenavnet Sild.

Sildepressen. — Se Sildepressergaard.

Sildepressergaard (8. Vg) [*siłapræsaragœ·riŋ, siłapræsan, siłagœ·riŋ*]. BhAvis 22/6 1870 Sildepressergd; J. P. Kuhre 1931 Sijlapræssaragaarinj eller Sijlapræssan. — Kuhre formoder, at Navnet, som Gd. i Folkemunde altid bar, hidrører fra, at Tjenestefolkene i gl. Dage hovedsagelig levede af Sild. Jfr. det tilsv. jyske Vb. perse, der især anvendes i Bet. „fylde sig med Mad og Drikke" (Feilb.) og Sammensætning Grødpæser „den som ved Grødfadet blev sidst færdig" (Feilb. fra Samsø). Jfr. Sildepinen i Rø S., 664.

Sivergaard (25. Sg) [*si·varagœ·riŋ*]. Salchow 1813 Sieversgd; M 1844, Mansa 1851, Postadr 1869 Sivergd. — Mandsnavnet Sivert; Gd tilhørte 1766 Sivert Jensen (UrneJb). Gd er lagt under 24. Sg.

Sjælegaard (22. Sg) [*ʃæ·lagœ·riŋ*]. K 1746—50 siæle-gd (21. Sg); Thurah Siæle(gd) (21. Sg); UrneNb Strandbyegd ell. Siele Gd (om 21. Sg, men indklamret), Siælesgd (22. Sg); 1762 UrneAdd Siælegd; UrneJb Ypnestæd ell. Siælegd (21. Sg), Siæle Gd (22. Sg); VSK Orig Sielegd (22. Sg); VSK Silegd; Salchow 1813 Sjælegde (21.—22. Sg); M 1844 Siælegd (22. Sg); Gst Sjellegd. — UrneNb: Siælesgd af en gl. Sielandsfar s[om] fordum boede der. Hvis Urnes Forklaring er rigtig, maa der foreligge en stærkt reduceret Form; Ønavnet Sjælland hedder paa Bh. *ʃæ·lan* (Esp Indl 57). Formelt vilde en Sammensætning med Dyrenavnet Sæl [*ʃæ·l*] være den mest nærliggende Tolkning.

Skadegaard (38. Sg) [*skadagœ·riŋ*]. Guide 1914, Gst Skadegd; G & N 1933 p. 54 Skaddagårinj; Postadr 1946 Skade Gd. — Antagelig Slægtsnavnet Skade, jfr. Skadegd i Nyker S.

Skalabart, Hs [*ska·laˈba·rt, ska·laba·ran*]. Teinnæs skålaˈbårt; I 1927 Skallebart. — Nu Torkildsminde. Navnet er dunkelt, jfr. Skalaba, Nyker S., 652. I 1927 oplyser, at det er meget tarvelig Jord over Klippegrund.

Skellingegaard (16. Sg). UrneNb Skiællenegd; UrneJb Skiællene Gd; Ipsen K 1839 Sjælle(gd). — Urnes Former minder stærkt om den under Paa Skellinge ovfr. citerede Form „Paa Skiællene", og Navnet skal vel enten opfattes som en Sammensætning med det der behandlede Ord, eller muligt med Ordet Skilling, bh. *ʃeliŋ*.

Skomagergaard (25. Sg). K 1746—50 Skomager-gd; Thurah Skomager-(gd); UrneNb Skomagergd; UrneJb Skomager Gd; VSK Skomagergd; IpsenK 1839 Skomagere(gd); Postadr 1869 Skomagergd. — I Sognet nævnes 30/8 1577 Laße Skomager som Fæster af en Gd (Hüb 474).

Skottehjem (19. Vg) [*skåtajemœd*]. VSK Skottehiem; Salchow 1813 Skottehjemme; Mansa 1851 Skottehjem; Postadr 1869 Skottegd; Gst Skottehjem. — Skotte, et Slægtsnavn, oprindelig brugt om „Mand fra Skotland", endnu i Brug paa Bornholm.

Skovgaard (40. Sg) [*skawgœ·riŋ*]. Guide 1914, Gst, Postadr 1946 Skovgd.

Skovlundegaard (47. Sg) [*skawlsŋagœ·r*]. Guide 1945 Skovlunde Gd. — Navnet er ganske nyt; antagelig dannet med Nabogaarden Dalslundegaard som Forbillede.

Skrehalle Mølle [*skre·ha·ʃamølan*]. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Skrehalle Mølle; Thaarup 1839 p. 102 Skrehalle-Mølle; Gst 1887 Skrehale Ml; Postadr 1943 Skrehalle, Ml; Bh.Vejv. 1944 Skrehalle Mølle. — Naturnavnet Skrehalle.

Skrulle, Gde og Hse [*skrølə*]. Gst 1887, Guide 1914, Gst Skrulle. — Se u. Skrullegd.

Skrullegaard (79. Sg) [*skrøləgœ·r*; sammen med 78. Sg og 1. Vg. benævnt *i· skrølə* el. *skrøləgœ·rana*]. Kb 1690 paa Schrolde; Skiftepr 1690 skrolle (skrølle?); K 1746—50 Skrylle-Gde (79.—80. Sg); UrneNb Skryllegd el. Skrøllegd; DAtl Skryllegd (78.—80. Sg); UrneJb Skrylle Gd; Salchow 1813, M 1844 Skryllegd; Gst Skrulle Gd. — Snarest at sammenstille med Verb. da. skrolle, med Sideformen skrylle „optage megen Plads, rage op" (ODS), sjæll. Dial. skrylde, skrylle, skrulle (Molbech), jy. skrolle „true højt i Luften, vise sig større end det er" (Feilb.), sv. Dial. skrylla, skrölla „skrymma, upptaga stort rum" (Rietz), og med Subst. jy. skrold „Pukkel", no. skrull, m. „Pukkel, Top", skrøll, m. „Hob, Dynge", samt med det flere

Steder forekommende jyske Stednavn Skrold, f. Eks. en Gd i Uggerby S., Vennebjerg H., om hvilken det i Indberetn. til Stednavneudv. hedder, at den har Navn af, af den ligger saa højt. Jfr. ogsaa Skroldagre, DS V 190. Formelt er vel det jy. skrold at opfatte som a-Omlyd af skruld, hvorimod de omlydte Former skryld osv., der ifl. Materialet ogsaa synes at have eksisteret paa Bornholm, vel maa være Afledninger paa -ja. I Stednavnet maa foreligge et Substantiv skrulla, el. skrylla, f. i Bet. „Top", hvilket passer godt paa det noget toppede Terræn omkring Bebyggelsen.

Slik-mig-i-Enden, Hs. J. P. Kuhre 1931 Slik maj i Ænnanj. — Hs ved Bobakke.

Slotsboet, fsv. Hs (Matr. Nr. 131) [*slåtsbo·əd*]. FT 1787, 1805 Udm 1775—1822, VSK Slotsboet; MK 1818 Slots-Bo; M 1844 Slotsboet. — Huset laa i Bodalen og var oprindelig et Fæstehus under Hammershus; i 1805 betegnes det som Kongens Ejendom. Nedrevet midt i 19. Aarh. (R).

Smaagaard (51. Sg). UrneJb Smiddegd Stæl eller Smaae Gd; IpsenK 1839 Smaae Smede(gd).

Smedegaard (3. Sg) [*smedagœ·riŋ*]. Skiftepr Svaneke 1686 Smede Gd; Skiftepr 1689 Smidegd; K 1746—50 Smidde-Gd; Thurah Smidde(gd); UrneNb Smiddegd; UrneJb Smide Gd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844, Gst Smedegd. — Slægtsnavnet Smed; Gd tilhørte 1598 Peder Smed og 1727 Peder Jensen Smed (Z).

Smedegaard (15. Sg). UrneNb i Randkløve ell. Smiddegd. — Slægtsnavnet Smed. Gd tilhørte i Jb 1689 Jep Hanßen Smed.

Smedegaard (50.—51. Sg) [*smedagœ·riŋ*]. K 1746—50 Smidde Gd; Thurah Smidde(gd); UrneNb, UrneJb Smiddegd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844, Gst Smedegd. — Slægtsnavnet Smed. Som Ejer nævnes i Jb 1598 peder Smed, i Jb 1658 Lars Smedh. Belæggene ovfr. fra 18. Aarh. angaar alle 50. Sg, medens 51. Sg betegnes som Stæl, men Sammenlægningen er sket før 1636 (Z). 51. Sg laa, hvor nu Ejendommen Eneløkken ligger (Opt. 1945).

Snekkedalshus (19. Vg) [*snekɔˈlda·lshu·zəd*]. (Her?) 8/9 1555 Hüb 243 Snogedall; UrneNb Sneke dals huuset; UrneJb Snekedahls Huuset; Skifte 26/8 1786 (Z) Snekkedalshuset; IpsenK 1839 Snehedalshuset; BhLdejd 1876 Snedkedalshuset; Th Snedkerdalshuset; I 1927 [Snekedâl]. — Af et Naturnavn Snekkedal, som ellers ikke synes at være overleveret. Ligger ved Gyldensaa, og Navnet betegner vel dennes Dal. Kaldes ogsaa Vandmøllerhus, se dette.

Snurrehus. UK [1840—41] Snurrehuus; MK u. A. Snurrehuset; Mansa 1851, Bull 1869 Snorre H; Gst 1887 Snurrehus; AL 1912 Snorrehus [(Snor)ra-]. — Nu Virkelyst (Guide 1914, Gst). Af et Familienavn Snurre, Snorre, jfr. Snorregade, Rønne Kbst., 641.

Staalebo (30. SgPc), Gd [*stœ·labo·əd*]. UrneNb et Huus, Staaleboet kaldet; Postadr9, Postadr 1943 Staaleboet. — Familienavnet Staale.

Staggehuse, Hse [*staga*]. Guide 1914, Gst 1937 Stagge; Postadr 1943, Gst Staggehuse. — Naturnavnet Stagge.

Stakkelegaarden (28. Sg) [*stakalagœ·riŋ*]. Th Stakkelegd. — Ældre Navn paa Offegaard. Subst. Stakkel.

Stamperegaard (69. Sg) [*sta·mparagœ·riŋ*]. Komm 1738 Stamperegd; K 1746—50 Stampere Gd; Thurah Stampere(gd); UrneNb Stampregd; UrneJb Stampere Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Stamperegd. — Stamper „Person der udfører Stampning" (ODS), „Stampemøller". Ved Gd findes en Vandmølle.

Stangehus, fsv. Hs [*stâŋahi·zəd*]. — I Elleby ved Myreaa, en Rest af Haven er tilbage (R). Slægtsn. Stange, kendt fra Sognet (Hans Pedersen Stange ejede fra 1749 Hentregd, K. Kure).

Statens Udmark, Hse. Postadr 1943 Statens-Udmark.

Stenhus [*ste·nhu·zəd*]. — Hus ved Kløvegd.

Strandbygaard (21. Sg). UrneNb Strandbyegd ell. Siele Gd (indklamret); IpsenK 1839 Ypnested (Sjælle ell. Standbye). — Efter Beliggenheden nær Kysten.

Stubbegaard (21. Sg) [*ståbagœ·riŋ*]. Mansa Stubbegd. — Bh. Stobba,

m. „Stamme, Træstub" (Esp). Eller Slægtsnavnet Stubbe; en Conrad Poulsen Stubbe skrives 1648 til 17. Vg (K. Kure).

Styrmandsgaard (12. Vg) [*sty·rma·ŋsgœ·r*]. K 1746—50 Styrmande-Gd; Thurah Styrmands(gd); UrneNb Styremandsgd; UrneJb Styremands Gd; VSK, Salchow 1813, Gst Styrmandsgd. — Subst. Styrmand, brugt som Slægtsnavn. Som Beboer nævnes 1695 Jens Styrmand (Z).

Styrmandshjem (29. SgPc) [*sty·rma·ŋsjemǝd*]. Postadr9, I 1927 Styrmandshjemmet; Bh.Vejv. 1944, Guide 1946 Styrmandshjem. — Ø. for Skottehjem. Et Sagn fortæller, at der strandede et Skib ved Kysten, og at Kaptajnen, der var Skotte, tog Bopæl paa Skottehjem, medens Styrmanden kom til Styrmandshjem, og Kokken, der ledsagedes af Skibshunden, kom til at bo i Hundehus (R).

Søgaard (19. Sg) [*/ö·gœ·riŋ*]. Jb 1664 (Afskr 1679) Soegd; KronSk 24/1 1679, UrneNb Søegd; UrneJb Søe Gd; Salchow 1813 Ravnkløvegd, kaldes og Søegd; M 1844, Gst Søgd. — Efter Beliggenheden ved Havet. Gd regnes fra gl. Tid til Randkløve.

Søhjem (20. Vg) [*/ö·jemǝd*]. Mansa 1851, Gst Søhjem. — Efter Beliggenheden ved en lille Sø.

Søndergaard (54. Sg) [*sønrǝgœ·r*]. J. P. Kuhre 1931 Sønregaar; Z Søndregd; Guide 1946 Søndergd. — Nyt Navn. Den sydligste af Gadebygaardene.

Toftegaard, Gammel- (80. Sg) [*tåftagœ·r, gamla tåftagœ·r*]. (Her?) 13/6 1543 Hüb 120 Tofftegarde; UrneNb gaml. Toftsgd; UrneJb gammel Toftz Gd; 1762 UrneAdd gl. Toftegd; Salchow 1813 gammel Toftsgd; M 1844 Gamle Toftegd; Gst Gle Toftegd. — Toft, se Indl. Udtaleformerne næppe maalægte.

Tolvte Hue (12. Vg) [*ta·ltǝ hawa*]. J. P. Kuhre 1931 Talte Haua el. Kaskæt. — Dette Navn, der ifl. Kuhre var en spøgefuld Benævnelse, sigter til Gaardstallet (12. Vornedgaard).

Trepælegaarden (3. Vg) [*tre·pæ·lagœ·riŋ*]. Gst 1887 Trepælegd; Peter Thorsen BhS XXII 114 Trepæglegd. — Vel snarest Trepæglegd., et Øgenavn sigtende til Misbrug af Flasken; Peter Thorsen l. c. anfører det navneforklarende Sagn, at den er bortbyttet for en Flaske Brændevin.

Valingebjerg, Hs (Matr. Nr. 211d). Bh.Vejv. 1944 Vallingebjerget. — Se Valingebjerg, Hse, Aaker S., 684.

Vandmøllerhus (19. Vg) [*vanmølarahu·zǝd*]. — Efter en gl. Vandmølle.

Ved Broen (29.—30. Sg) [*ve(·)r bro·ǝn*]. Kb 1698 ved Broen; K 1746—50 Ved-Broen; UrneNb, UrneJb, VSK Ved Broen; Salchow 1813, M 1844 ved Broen; BhLdejd 1899 Ved Broen (29. Sg). — Ligger ved Broen over Gyldensaa.

Ved Broen (36. Sg). K 1746—50 Ved-Broen. — Ligger ved en Bro over Gyldensaa.

Ved Hallen, Gd (43. Sg) og Hse [*ve·r ha·ɭana*]. Guide 1886 Ved Hallen el. Store Hallegd; Postadr 1943 Ved Hallen; K. Kure Store Hallegd (Ved Hallen). — Se ogsaa Paa Hallene ovfr.

Ved Kirken (11. Vg) [*ve·r ɧœrkan*]. K 1746—50 Ved-kirken; Thurah ved Kirken; UrneNb, UrneJb Ved Kirken; Salchow 1813 ved Kirken; Gst 1887 Ved Kirken.

Ved Skrulle (3. Vg). UrneNb ved Skrylle; UrneJb Ved Skrylle; Salchow 1813 ved Skrylle; BhLdejd 1899 Ved Skrulle. — Se Skrullegd.

Ved Skrulle (20. Vg). UrneNb i Aaløse el. ved Skrolle; UrneJb Ved Skrylle; Salchow 1813, IpsenK 1839 ved Skrylle. — Se under Skrullegd.

Ved Skrulle (78. Sg). UrneNb ved Skrylle; UrneJb Ved Schryll; IpsenK 1839 Øberne (ved Skrylle). — Se under Skrullegd.

Ved Vadet (36. Sg) [*ve(·)r va·d*]. — Alm. gammeldags Betegnelse for Lindholmsgaarden (R). Jfr. Navnet Ved Broen. Efter Beliggenheden ved Lindholmsvad, se dette under Naturnavne.

Vejdemannegaard (36. Sg). 1785 (Z) Weidemandsgd; Guide 1914 Weidemannegd. — Slægtsnavnet Weidemand. Gd tilhørte fra 1728 Hans Andersen Weidemand (K. Kure); Kendelsesprot 1750 nævnes Hans Hansen Weideman.

Vejdemannegaard (47. Sg) [*vajdəma·ŋagœ·r*]. Guide 1914 Weidemannegd; J. P. Kuhre 1931 Vajdemanjsgaaring, Vajdemanjagaarinj. — Slægtsnavnet Weidemann. Som Ejer nævner Hans Weidemann, død 1676 (K. Kure), derefter Sønnen Anders Veidemann (Jb 1691), og derefter flere af Slægten lige til sidste Halvdel af 19. Aarh.

Vestergaard (11. Vg) [*væstərgœ·r*]. Guide 1914, Gst Vestergd. — Ifl. Guide 1914 givet af Ejeren.

Vesterkro, Hs [*væstrə krawiŋ*]. — Ejendom, hvor der tidligere var Kro, kaldes nu I Elledal.

Vintapperhus. VSK Orig Viintapperhuset; MK 1818 Viintapperhuus.

Vornedegaardshus (18. Vg) [*vœ·rnadagœ·rshu·zəd*]. Bh.Vejv. 1944 Vornedegaardshus.

Ypnested, Fiskerleje [*øpnasta·, epənasta·*, i Østerlars *øpərnasta·*]. K c. 1700 Upensted; K 1746—50 ypne-Stæd; Thurah, DAtl Ympe-Stæd; K c. 1770 Upnesta; Skovgaard 1804 Ypnesta; VSK Yppernestadt Fiskerleie; Salchow 1813 Ypnastad; Rawert 1815 p. 171 Fiskerleiet Yppernestad; Panum 1830 p. 19 Ypperne-Stad; Postadr 1869 Ypernestad (Ypnasted); Gst Ypnasted Postadr 1943 Ypnested. — Se Ypnestedgaard.

Ypnestedgaard (20.—21. Sg) [*øpnastagœ·riŋ*, ogsaa *epənasta·gœ·riŋ, øpərnasta·lgœ·r*]. UrneNb Ypne Sted Gd; UrneJb Ypnestæd ell. Siælegd; IpsenK 1839 Ypnested(gd) (Sjælle ell. Standbye); M 1844 Ypnastadgd; Gst Ypnested Gd. — Navnet betegner hos Gst 20.—21. Sg, i de andre Kilder kun 21. Sg. Denne Gd tilhørte i Jb 1606 Ødbern Hanßen, og formodentlig er Forleddet derfor Mandsnavnet glda. Øthbiorn, der kendes fra bornholmske Runestene. I saa Fald maa denne Mand have givet Navn til Fiskerlejet, og Gaarden har senere taget Navn efter dette. Paafaldende er det dog, at det udtales med [*p*], og ikke, som ventet, med [*b*], hvilket vel kun kan forklares som en oprindelig Læseudtale.

Øbernegaard (78. Sg). IpsenK 1839 Øberne (ved Skrylle). — Mandsnavnet glda. Øthbiorn, der kendes fra bh. Runestene. Gd ejedes fra 1735 af Ødber Pedersen (K. Kure).

Ølegaard, Lille- (57. Sg). UrneNb Myregd, item lille Ølegd ell. Lille Høy Gd; IpsenK 1839 Myre (Lille Øle)(gd). — Se St.-Ølegd.

Ølegaard, Lille- (9. Vg) [*liļa ö·lagœ·r*]. UrneNb Lille Ølegd ell. Hennigsgd; UrneJb Lille Ole Gd el. Henningsgd; VSK, Salchow 1813 Lille Øllegd; UK 1817 Lil. Ølegd; M 1844 Lille Øllegd; Gst Lle Ølegd. — Se St.-Ølegd.

Ølegaard, Store- (58. Sg) [*sto·ra ö·lagœ·r* ell. alm. blot *ö·lagœ·riŋ*]. Skiftepr 1682, 1690 Øllegd; Kb 1690 Ølegd; K 1746—50 Ølle Gd; Thurah Oelle(gd); UrneNb Ølegd; UrneJb Øle Gd; VSK Øllegd; Salchow 1813 Ølegd; UK 1817 Store Ølegd; M 1844 Store Øllegd; Gst Ste Ølegd. — Efter Beliggenheden ved Ølene, se u. Naturnavne.

Ølene, Hse. Postadr 1943, Bh.Vejv. 1944 Ølene. — Naturnavnet Ølene.

Ørbjerg, Hs. Postadr 1869 Ørbjerg; J. P. Kuhre 1931 Ørbjær. — Naturnavnet Aarbjerg.

Øsingekildehuset [*ö·ziŋaʃiļəhü·zəd*]. — Naturnavnet Øsingekilde.

Østergaard (11. Sg) [*ö·stərgœ·r*]. Gst, Postadr 1946 Østergd. — Den østligste af de 4 Gde som kaldes Risen.

Øster-Marie Højlyng, Hse. Postadr 1943 Øster-Marie-Højlyng. — Lyngen ovfr. er samme Lok.

Nyere Navne paa Gde og Hse, hovedsagelig yngre end 1900: Aabakke (5.—15. VgPc), Aaly (58. SgPc), Aastofte, Aavang (Halsegd Pc), Aftenly (75. SgPc), Aldershvile (Aaløse Matr. Nr. 211 fs), Aldersro (Degnegd Pc), Almely (60. SgPc), Anhøj (79. SgPc), Bakkehus (Lyngen Matr. Nr. 211 eb), Bakkely (Lyngen Matr. Nr. 211 ae), Bodal (63. SgPc), Boesvang (Aaløse Matr. Nr. 211 ac), Brandsale (71. SgPc), Broager (Halsegd Pc), Brohuset (54. SgPc), Brovang (Sdr. Gildesbo Pc), Brunshøj, Brændesmark (20. SgPc), Brøndshøj (Lyngen), Buskesminde (15. SgPc), Bækkedal (10. Vg Fortov), Bækkeskov (26. SgPc), Bøgevang, Carlsensminde (Lyngen Matr. Nr. 211 cz), Dalshøj (Aaløse Matr. Nr. 211 ab og 211 ex), Dalsvang (8. VgPc), Dyndevang (Lyngen Matr. Nr. 211 h), Dyrstenshøj (Aaløse Matr. Nr. 211 dc), Egely, Ellensminde (77. SgPc), Ellesvang (17. VgPc), Ellevang (10. VgPc),

Enghave (Degnegd Pc), Engly (4. VgPc), Englyst (77. SgPc), Fokkebro (34. SgPc), Fredensbo (40. SgPc), Fredenshøj (66. SgPc), Fredenslund (Lyngen Matr. Nr. 211 bn), Fredensly (77. Sg Fortov), Fredensminde (12. VgPc, 77. SgPc), Fredly (67. SgPc), Frihedsminde, Gammeltofte, Gildesvang (39. SgPc), Glanebjerg, Granhøj (Lyngen Matr. Nr. 211 cæ), Granly (Præstegaden), Granvang (11. SgPc), Gryetsvang (5. SgPc), Grønhøj (Lyngen Matr. Nr. 211 cn), Grønnevang (Lyngen Matr. Nr. 211 bc), Grønvang (38. SgPc), Gyldenshøj (17. VgPc), Gyldensvang (17. VgPc), Hallene (42. SgPc), Hammershus, Havrehøj (59. Sg Fortov), Hedebo (Præstegaden), Hedevang, Hjortshøj (55.—56. SgPc), Hjortsvang (55.—56. SgPc), Hvidøre, Højvang (10. VgPc, Lyngen Matr. Nr. 211 ban), I Rakkerkrogen, Jakobsminde, Juelsminde (63. SgPc), Karensminde (33. SgPc), Kilden (Lyngen Matr. Nr. 211 bbi), Kildevang (9. Vg Fortov), Kildevæld, Kirkely (Præstegd Pc), Klinten, Kofoedsminde (1. Sg Fortov, 67. SgPc), Kornvang (12. VgPc), Krakken (67. SgPc), Kratly (39. SgPc), Landlyst, Langerup (10. Vg Fortov), Lillevang (34. SgPc, 66. SgPc), Lindebo, Lindehus (16. VgPc), Lindely (54. SgPc), Lindesager (24. SgPc), Lindeshus, Lindesro, Lindesvang (30. SgPc), Louisendal (34. SgPc), Lykkensgave (76. SgPc), Lyngholt (Matr. Nr. 211 a), Lyngtoft (Lyngen Matr. Nr. 211 m), Lyrsbyvang, Lærkesvang (53. SgPc), Løkkensvang, Maglegaardshus, Maglehus, Magleskovhus, Myrevang, Møllehøj (64. SgPc) Møllevang (15. SgPc), Nordhøj, Nordvang (Saltune Matr. Nr. 177 a), Nydam (Lyngen Matr. 211 dz), Nyvang (24. SgPc), Nørrevang, Pihlsminde (74. SgPc), Pilehøj (72. SgPc), Pilely (Halsegd Pc, 8. SgPc), Pilevang, Ravnsborg (Kofodsgd Pc), Rejnholt (66. SgPc), Risenhøj (8. SgPc), Risenvang (Kirke Pc), Rosenborg (Degnegd Pc), Rævehøj (6. VgPc), Rømersminde (39. SgPc), Siverhus, Skovbo (Lyngen Matr. Nr. 211 gc), Skovfryd (59. Sg Fortov, 9. Vg Fortov, Lyngen Matr. Nr. 211 bbq), Skovhave (72. SgPc), Skovly (5.—15. VgPc), Skovlyst (Aaløse Matr. Nr. 211 cy), Skovsholm (Aaløse Matr. Nr. 211 ai), Skovsvang (39. SgPc), Skovvang (Lyngen Matr. Nr. 211 bk), Sletvang (64. SgPc), Smedevang (3. SgPc), Solhjem (2. SgPc, 10. VgPc, Matr. Nr. 4k), Solhøj (Aaløse Matr. Nr. 211 gl), Soltofte (15. Sg Lynglod), Solvang (2. SgPc, 75. SgPc), Sortebjerg (Aaløse Matr. Nr. 211 ad), Stabellehus, Stenly, Stenshøj (17. VgPc), Stensvang, Strandlyst (13. Sg Fortov), Strandvang (13. SgPc), Søborg, Søfryd, Søholt, Sølyst (25. SgPc), Søndervang, Søvang (18. SgPc), Tophjem (4. VgPc), Torkildsminde (10. Vg Fortov), Tornhøj (Lyngen Matr. Nr. 211 eæ), Tryllehøj, Vangsbo, Vedskov (1. VgPc), Vesterlide (63. SgPc), Vestervang, Villa Vove (10. VgPc), Virkelyst (4. Sg Fortov), Ølelyst (Lyngen Matr. Nr. 211 dv), Ølevang (Gadebygd Lynglod), Ør.-Vraa.

NATURNAVNE.

Aarbjerg [*œ·bjæ·rabakanj*]. K 1744 Orbierget; K 1746—50 Orbierget; Thurah, DAtl, K c. 1770 Orbierget; K 1778, Falenkamp 1783 Ordbierget; Skougaard 1804 p. 261, IpsenK 1839 Orbjerget; Gst 1887 Ørbjerg; Jul paa Bh 1945 p. 12 Aabjærabakkanj. — Af glda. *warth „Vagt", oldn. vǫrðr „det at holde Vagt, Vagtpost". Aarbjerg har da samme Betydning som Varberg i Halland (Hellquist EO[2] 1314).

Akselbærager. I 1927 Akselbærager. — Mellem Ypnested og Bølshavn. || **Akselbærstykke** [*aksəlbæ·rastykʒəd*]. — Ved Elleby. Plantenavnet bh. Akselbær(træ) „bornholmsk Røn, Sorbus svecica".

Albertsløkker. I 1927 Albertsløkker [Albertaløtsjer]. — Til Maglegd.

Alhøj. MK 1818 Ahlhøj. — Se Alhøje, Pedersker S., 683.

Almehul [*almə́hålləd*]. IpsenK 1839 Almehullet; Jul paa Bh 1945 p. 14 Almehullet. — Dybt Hul i en Kløft ned mod Vandet ved Hvidhat. || **Almerende.** Guide 1886 Almerenden. — Trænavnet Alm.

Alsterbakke [*alstərˈbaka*]. MK 1818 Alster Bakke; Vedel BhO 249 Alsterbakken; Gst 1887 Alstor Bakke; Gst Alstorbakke. — Se Alsterbakke, Ibsker S., 674; der er dog ingen topografisk Forbindelse med denne.

Andedam [*a·nədamiŋ*]. — Lavning til St.-Gadebygd. || **Andemyre** [*a·nəˈmy·ra*]. — Fuglenavnet And eller Kvindenavnet Ane.

Anebro [*a·nəˈbro·*]. VSK Annæbroe; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Anne og Bruse Broerne; Gst 1887 Annebro; DFM 39 p. 415, G & N 1937 p. 54 Anebro; Gst Annebro. — Fuglenavnet And eller Kvindenavnet Ane.

Asepilt. BhTid 27/2 1919 Asapælt; G & N 1934 p. 52, 55 Asapilten. — Kegleformet Stendynge i Nordkanten af Ø.-Marie Højlyng. Af Subst. bh. As „Aadsel" og Pilt „Stendynge", om Pilt se Indl.

Askebæk [*askəbæɣiŋ*]. — Ved Ypnested. || **Askedal.** J. P. Kuhre Askedâlinj. — Ved Gyldensgd. || **Askehavn** [*askəha·wn*]. J. P. Kuhre Askehawn. — En oprindelig naturlig lille Havn, men nu udbygget, mellem Klipperne ved Hvidhat. Trænavnet Ask el. et deraf dannet Kollektiv.

Assershøj. 1706 (Th) Adzers Høj. — Ved Stamperegd. Mandsnavnet Asser.

Baldershavn. Jul paa Bh 1945 p. 14 Baldershavn. — Rende V. for Hvidhat. Af et Mands- el. Familienavn Balder, svarende til glty. Baldheri (jfr. DS VIII 96 f.). Jfr. Baldersdam, Gudhjem S., 672. — K. H.: Maaske efter et moderne Baadenavn Balder; jfr. Klauseshavn, Gudhjem S., 672.

Bavne [*ba·wnəd*]. — Ved Skrehalle Mølle. Uægte, ny Udtale. Der er Angivelse af Bavn hos Salchow 1813 og paa MK 1818. || **Bavnebanke** [*båŋnəd*]. VSK Orig Baunebakken; I 1927 Bavne; J. P. Kuhre Bâunabanka, Bognabânka; Gst Bavnebanke. — Samme Lok. som Kurebakke ndfr. Paa K 1746—50 betegnet som „Baune". || **Bavnehøj.** MK 1818 Bovnehøj; INM 1870 Risehøi eller Baunehøj. — En Høi (med Bavn paa) (INM 1870). Paa K 1746—50 betegnet som„Baune". || **Bavnesager.** I 1927 Bavnesager. — Ved Risehøj (ogsaa kaldet Bavnehøj) ved Risen. Snarest Ellipse af Bavnehøjsager.

Bedegade. 1750 Thaarups Bh V 91 Beedegader eller Skagelfald ... Udi Østermariasogn findes et som grændser Nordvest fra Kirkegaarden ... er ... saa længe man kan mindes bleven kaldet Beedegaden. — Bh. Bedegade „særegen Græsningsplads forhen i Ufredstider" (Esp), jfr. Bedegade, Klemensker S., 661.

Bentsbakke. VSK Orig Bents Bakke; VSK, K 1825—26 Bents Bakken; IpsenK 1839 Bentsbakke. — Ø. for Ølene. || **Bentsbæk.** BWK 1676 Bentsbeck; K c. 1700 Bensbech; K 1744 Bentsbeck; K 1746—50 bendts-bek; K 1778 Bents-bek; IpsenK 1839 Bendts Bek. — Ved Bølshavn. Mandsnavnet Bent.

Bertelebakke [*ba·rtəlabakaŋ*]. — Til Markusgd. || **Berteledam** [*ba·rtəladamiŋ*]. — Til Markusgd. Mandsnavnet Bertel. Markusgd ejedes fra 1746 af Hellis Bertelsen (K. Kure).

Birkekulle. (Her?) Borrijnh III 57 Borkjekojla.

Biskoppevej [*bi·skåpavæ·ŋ*]. — Vej fra St.-Frigd til nord for Gryet.

Blaakulle [*blæ·kʂla*]. Esp Blåkujlla. — Høj ved Blaakulshuset paa Grænsen til Ø.-Larsker S., i hvilket Sogn der findes to Lok. med Navnet Blaakulle, ligesom Navnet ogsaa findes andre Steder paa Bh. Blaakulle kaldes i bh. Folketro det Sted, hvortil Heksene rejser Skærtorsdag, idet de benytter Skaderne som Ridedyr. Her mødes de med Fanden og fester Natten igennem. Om Beliggenheden af dette Blaakulle har man ikke nogen nærmere Forestilling. Undertiden identificeres det dog ligesom i sydsvensk Folketro med Blåkulla på Øen Jungfrun i Kalmarsund (R). Af Adj. blaa i Bet. „sortblaa, sort, mørk". Efterleddet [*kʂla*] er en feminin Afledning paa -a af Kuld. Om Kuld se Indl. under Kulle.

Blaaskinde [*blæ·ʃiŋa*]. 1675 (Th) Blaaskinds-Engen; I 1927 Blaasommerfugleengen [Blå.sjinjaraaɳən]. — Eng N. for Gadebygd samt Engarealerne N.V. for Ølene. Se Blaaskinde, Rønne Kbst., 641. Formen i I 1927 skyldes en Oversættelse til Insektnavnet Blaafugl, bh. Blaaskinder.

Blak. K c. 1770 Blacken; Falenkamp 1783 Blakken. — Sten i Vandet ved Gyldensaas Udløb. Jfr. Blak i V.-Marie S., 653.

Blæsbjerg [*blæ·zbjæ·r*]. VSK Blæsebierg; Vedel BhOE 111 Blæsbjerg; J. P. Kuhre Blæzbjær. — Verb. blæse.

Bobakke [*bo·bakaŋ*]. Salchow 1813 Boebakken; MK 1817 Boebakke; 1836 Thaarups Pap Nr. 19, DFS 1906/23 Bobakken; Gst Bobakke. — Et Sagn fortæller, at her begyndte man at bygge Kirken, men om Natten blev det nedrevet, som byggedes om Dagen; saa blev den bygget paa næste

Bakke, hvor den nu staar (R). || **Bodal** [*bo·da·liŋ*]. G & N 1934 p. 45 Bodal. — Eng til St.-Gadebygd. Her laa Slotsboet, der er nedrevet for c. 100 Aar siden (R). || **Boet** [*bo·əd*]. — Mark til St.-Gadebygd., oprindelig Fæste til Gaarden, ved Siden af Slotsboet (R). || **Bohuller** [*bo·hålarna*]. — Lavninger ved Gyldensaa nedenfor Bobakke til St.-Gadebygd. || **Boslette.** INM 1870 en Eng kaldt Bosletten. — Ved Bobakke. Lokaliteterne har Navn, dels efter Slotsboet, dels efter Kirkeboet. Bo, se Indl.

Brandsale [*bra·nsa·la*]. I 1927 Brandsale; Teinnæs, Thorsen Fra Sydbornholm 50 Brånsåla. — Højderyg S. for St.-Ravnsgd. Af *Brandshale, jfr. Hundshalegd i Aaker S., 684. Forleddet er Mands- el. Familien. Brand.

Brantingeager [*brantiŋaa·gəriŋ*]. I 1927 Brantingeager. — Ager paa en Skrænt ved Gyldensaa. Navnet er afledt af Adj. bh. brånter „brat, stejl".

Bredingen [*bre·ŋ*]. I 1927 Bredden [Bre.inj]; J. P. Kuhre Breinj. — Agerjord ved Glappe. Afledt af Adj. bred med Afledningsendelsen -ing, se Indl. Samme Navn findes i Rönnebergs härad i Skåne (se Erik Bruhn, Ägonamn i Rönnebergs härad 18).

Brinkager [*breŋka·gər*]. I 1927 Brinkeager. — Aabrink ved Gyldensaa.

Broager [*bro·a·ger*] — Jord til St.-Gadebygd ved Brohus Bro. || **Brobakke.** Gst Brobakke. || **Brohus Bro** [*bro·zabro·ən*, nyere ogsaa *bro·hu·zabro·ən*]. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Brusebroen; Vedel BhO 403 Brohuse Broen; Gst Brohus Bro. — Ved Brohus, se dette u. Bebyggelsesnavne. || **Brohusbrødde** [*bro·hu·zabrødan*]. || **Brohus Bæk** [*bro·zabœkiŋ*]. — Navn paa Gyldensaa ved Brohus. || **Brohøj.** Th Brohøj. — Paa Gadeby Grund. || **Broløkke Dal.** I 1927 Broløkkedal [Broløtsjedål]. — Ved Maglegaard Skov.

Brændesmark [*brœnəsˈma·rk*]. Spec 1761, 1762 UrneAdd Brændes Mark; VSK Brændes Udmark; Rawert 1815 p. 79 Brændesmarken; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Brændesmark; M 1844 Brændemarken; DFS 1906/23 Brænjesmark. — Støder op til Brændesmark, Ibsker S., 674, s. d.

Brændevinseg [*brœnəvi·nsœ·jən*]. BhTid 20/10 1932 Brændevinsegen. — Gammel Eg i Skovbevoksningen ved Gyldensaa nær Vejen forbi St.-Gadebygd, jfr. Brændevinseg, V.-Marie S., 653.

Brændte Ole [*brœnda o·la*]. MK 1818 brændte ole; Skattegraveren 1884 I 37 Brændte-Ole; DFS 1906/23 „Brænda Ola" eller „Swedda Ola"; AL 1912 Brændte Ole [Brænda Ola]; Gst Brændte Ole. — Navn paa et gammelt hult Egetræ ved Stamperegd, hvis Stamme helt er kløvet. Det fortælles, at dengang Bornholmerne gjorde Opstand imod de Svenske og slog de svenske Soldater ihjel, som laa rundt om paa Gaardene, var der en svensk Soldat, der hed Ola, som flygtede og slap væk, og ingen vidste, hvor han blev af. Men mange Aar efter slog Lynet ned i denne store Eg og kløvede Stammen. Det viste sig da, at Træet var hult, og inde i den hule Stamme fandt de en Benrad i svensk Soldatermundering. De mente at kunne kende, at det var Ola, der havde skjult sig i den hule Eg, men saa ikke havde kunnet komme ud. Derfor blev Egen kaldt „Brænda Ola" (R i DFS 1906/23). Om dette Sagn og dets mulige Virkelighedsgrundlag se H. Ellekilde i G & N 1936 p. 9 ff. || Brændte Ole Bidde [*brœnda ˈo·labedaŋ*]. — Til Stamperegd.

Buskeaa. Salchow 1813 Buskeaae; J. P. Kuhre Boskaaaen. || **Buskebro.** Gst 1886, Gst Buskebro. — Har Navn efter Buskegd.

Busket [*båskəd*]. I 1927 Busked [Bøztjəð]. — Ryddet Kratskov. Bestemt Form af et Kollektiv dannet af Busk som Aske af Trænavnet Ask, se Askehavn ovfr. Den i I 1927 anførte Udtale er Kollektivet Byske, se Indl.

Bøgehøj. INM 1870 Bøgehøi; Gst Bøgehøj.

Bølsbakke. DFS 1906/23, J. P. Kuhre Bølsbakka. || **Bølsgade** [*bö·lsˈga·da*]. 1721 Komm 1715—21 UdmKomm 1727 Bødelgaden; UdmJb 1729—38 Bødels-gaden eller Marck ved Stranden; UdmJb 1729 bødel gaden; Jb 1739 Paa Bødels Gaden ved Bødels-Haun; 1780 (Z) Bødels Gade; Skougaard 1804 p. 261 Bølsgade; 1807 Thaarups Bh VIII Bødilsgaden; MK 1818, M 1844 Bøelsgde; UdmJb 1846 Bødilsgade; BhLdejd 1876 Bølsgade; DFS 1906/23 Bølsgada. — Græsslette ved Udløbet af Maglebæk ved Bølshavn, hvor der tidligere (til 1912—14) fejredes Pinsefest med Dans paa Grønningen (R). Stedet har Navn efter Bebyggelsen Bølshavn.

Bølshavn Maageskær [*bö·lsha·wnamå·gəſæ·rəd*]. — Skær ved Bølshavn. Jfr. Maageskærene ndfr.

Dalslunde Pilt [*da·lslənapeltiŋ*]. — Opstablet Stenhob S. for Dalslunde paa Lyngen. Den stod som Mærke ved en gammel Hulvej, der førte til Bodilsker.

Degnedal. Lb 1569 Diegnne dallenn; Lb 1569 Cod Ups diegne dalen. || **Degnehald** [*de·naha·ſana*]. I 1927 Degnehallene. || **Degnetorp.** Lb 1569 Degnne torpett.

Det søde Hjørne [*ded sö·da jö·rnəd*]. I 1927 Det søde Hjørne. — Tre Lok., et Vejsving nær Kroen ved Brohuse og et mellem Øster-Mariekirke og Lindet samt en Mark ved et Vejsving ved Ellesgd. Se Husnavnet Det søde Hjørne, Rø S., 664.

Dikkebæk. DFS 1906/23, J. P. Kuhre Dikkabækkjenj. — Har Navn efter Dikkegd.

Divelsmoder. Lb 1569 Diiwels moder; Lb 1569 Cod Ups Diiuelsmader. — Jfr. Divelsmoderen, Bodilsker S., 681.

Dragelund. BhS XIII 150 Dragelund; I 1927 Dragelund [Dragəˈluinj]. — Jordstykke til Kofodgd.

Driften [*dræ·wtən*]. I 1923 Driften. — To Lok., en gammel Lynggade ved Gadebygd samt en Gade gennem Elleby. Subst. Drift „Drivvej", jfr. Driften, Aakirkeby Kbst., 647.

Dynddamsstykke. BhS XIII 150 Dynddamsstykket. — Jordstykke til Kofodgd. || **Dynderne** [*dynarna*]. K 1825—26, Guide 1886 Dynerne. — Sumpstrækning ved Dyndegd. Plur. bestemt Form af Subst. Dynd, jfr. Dynderne, Bodilsker S., 681. Dynd, se Indl.

Egehøj [*æ·jəhåj*]. MK 1818 Egehøi. — To Lok., Opt. gælder en Høj i Lyrsby lige S. for Landevejen ved Hoppegd, MK 1818 en Høj N. V. for Gyldensgd. || **Egelund** [*æ·jələn*]. — Lille Lund mellem Søgd og Ypnestedgd.

Egesbjerg. Lb 1569 Egis biergid, Egebiergidtt; Salchow 1813 Egebiergsbakken; MK 1818 Egebieres Baun. — Paa St.-Hallegds Grund. || **Egesfjeld.** Lb 1569 wdmett Egis fieldtt, Egefieldenn; Lb 1569 Cod Ups Egis fielden, vesten optiil Egeffielden. — Der findes baade Eng og Agerjord op til Egesfjeld, som sandsynligvis er Navn paa en Strækning paa begge Sider af Gyldensaa ved Bobakke. Forleddet Eges- er Gen. af Kollektivet Ege „Bevoksning med Egetræer", Efterleddet kan være Plur. i bestemt Form af et Ord, der svarer til sv. fjäll, n. „Jordstykke, Ager- el. Engskifte", ty. Feld „Mark" (SAO). || **Egeshøj.** VSK Egeshøj; MK 1818, Bull 1869, INM 1870 Egeshøi; BhS XIII 150, Gst Egeshøj. — Samme Lok. som Kofodhøj. Kollektivet Ege „Bevoksning med Egetræer".

Ellebæk. K 1744 Ellebecken; Thurah, DAtl Elle-Bekken; K 1778 Ellebekken; Falenkamp 1783 Ellebekken (Spar-Bek); VSK, Bull 1869 Ellebæk. || **Elledal** [*ælə'da·l, ælədə·l*]. — Nyt Navn; ældre: Jødedal. || **Elledam** [*ælədamiŋ*]. I 1927 Elledammen. — Ryddet Skov med en Dam ved Bølshavn. || **Elleløkke** [*æləlyſan*]. — Ved St.-Hallegd. Trænavnet El.

Ellesaa. K 1746—50 Ellisse-aae; Thurah, DAtl Ellisse-Aae; K 1778 Ellise Aae; Falenkamp 1783 Ellise-Aae; Skougaard 1804 p. 234 Elles-Aaen; IpsenK 1839 Ellesaae. — Af Elleshus, som laa i Nærheden af Ellesaaens Udløb. || **Elleseng.** Lb 1569 Ellis engen y Mariæ kircke sognn. || **Ellesgade** [*æləsga·dan*]. J. P. Kuhre Ællesgådan. — Gammel Vej ved Ellesgd. || **Ellet** [*ælət*]. — Eng til Gadebygd med Ellebevoksning. Subst. bh. Älle, n., „Samling af Eller, Ellekrat" (Esp).

Enehave [*e·nəha·wa*]. BhS XIII 150 Enehave; I 1927 Enehave (Skov). — Jordstykke til Kofodgd. || **Enehøje Bæk.** UK 1802 Eenhøie Bækken. || **Eneløkke** [*e·nəlyſan*]. — Ved Lausgd. Kollektivet bh. Ene, n. „Enekrat, Samling af Enebærbuske" (Esp).

England. I 1927 England [Æŋ.glan]. — Opdyrket Engstrækning ved Glappe.

Eskebro. Lb 1569 vesten Eskebro. || **Eskeløkkekrog.** I 1927 Æskesløkkekrog [Ætsjeløtsjəkråg]. — Kollektivet Eske „Samling af Asketræer, Askelund".

Faarebroen [*fæ·rabro·ən*]. — Til St.-Gadebygd. Store Stene i Gyldensaa,

som Faarene i gammel Tid sprang over paa (R). || Faarebrosager[*fœ·ra·bro·sa·gər*]. — Til St.-Gadebygd. || Faarebrosbæk [*fœ·rabro·sbœkʃiŋ*]. — Lille Bæk forbi St.-Gadebygd. || **Faarekirken.** INM 1870 Faarekirken. — Sløjfet Høj. Et spøgende Navn, jfr. Olskirke ndfr. — K. H.: Mon ikke et Sted hvor Faarene plejer at samle sig?

Fed Mands Plage. Jul paa Bh 1945 p. 14 Fed Mands Plage. — Samme Lok. som Præsteklemme, s. d.

Fenrissten [*fœnrisste·niŋ*]. DFS 1906/23, Hilsen fra Bh til M. K. Zahrtmann 1931 p. 30 Fænrissteninj; DFM 39 p. 174 Fenrisstenen. — En c. $^1/_8$ Kubikmeter stor Sten i Gyldensaaen, V. for Lindholmsgd, c. 150 Meter S. for Louisenlund. Efter Sagnet er den af en Trold Fenris kastet efter Ibskirke for at knuse denne, men Trolden forfejlede sit Maal, og Stenen faldt i Gyldensaa. Man kan endnu se Spor af Fenris' Haand paa Stenen, saa haardt har han taget (G & N 1930 p. 11 ff.). Det fra Sagnet kendte Troldenavn Fenris, Gen. Fenrisa er identisk med Gen. af det fra Oldn. kendte Jætte- og Ulvenavn Fenrir, Gen. Fenris. — K. H.: Navnet er sammensat med det fra den nordiske Mytologi laante Fenris(ulv) og efter al Sandsynlighed givet i nyeste Tid.

Flaget [*fla·gəd*]. — Lavvandet Omraade ved Ypnested. Se u. Flaget, Ibsker S., 674.

Flovmyre. Lb 1569 flux myr, fluxmyre; K 1746—50 Flau-Myr; UrneNb Flou Myer; Bugge 1771 Flau Myr; UrneJb Flau Myre; 1836 Thaarups Pap Nr. 19, Thaarup 1839 p. 103 Flaumyren. — Paa Myregds Mark. Navnets Form i Lb 1569 tyder paa et Forled glda. *Flughs- el. *Floghs- med Genitivs-s, som senere er tabt, en Enstavelsesform af et Ord, der svarer til no. Dial. floge, m. „grund Pyt", der indgaar i Sammensætningen Flaagamyr „Mose med grunde Vandpytter" (Ross), en Betydningsparallel til det foreliggende Navn.

Flæskedal [*flæskaˈda·l*]. Guide 1886 Flæskedalen; Th Flæskedal. — Ved Grænsen til V.-Marie S., S.V.f. Aaløse, hvor en Vej i Almindingen har Navn efter denne Lok. Se Flæskehul, Allinge-Sandvig Landdistrikt, 644a.

Fokkebro [*fåkabro·*]. VSK Fukkebroe; Salchow 1813 Fockebroe; MK 1818 Fokkebro; AL 1912 Fukkebro [Fokka-]; Gst Fukkebro. — Landevejsbro over Fokkebæk. || **Fokkebæk** [*fåkabro·bœkʃiŋ, fåkabœkʃiŋ*]. MK 1818 Fokke Bæk. — Ellipse af Fokkebrobæk. Kunde formelt indeholde Subst. Fok „trekantet Sejl", som foreligger i Fokken, Gudhjem S., 672, eller muligvis et Slægtsnavn Fok, som subsidiært formodes under Fokkeløkke, Hasle Kbst., 642.

Frederik den Syvendes Lund. Vedel BhO 301 Frederik VII's Lund. — Samme Lok. som Louisenlund, s. d.

Fruelund [*frawəˈlsŋ*]. I 1923 Fruerlund [Fråuəluinj]. — Ryddet Skov ved Kuregd.

Fysebro [*fy·zabro·ən*]. — Bro over Fysebæk. || **Fysebæk** [*fy·zabœkʃiŋ*]. — Ved Elleby. Et Subst. dannet af samme Rod som Verb. da. fuse „vælde frem", no. fusa „strømme voldsomt og susende frem" (Torp NEO). — A. B.: En anden Mulighed er et Subst. dannet af Roden i Adj. oldn. fúss „begærlig efter, tilbøjelig til noget", oldeng. fūs „villig, rede, hurtig, ivrig, ilende".

Gaaseager [*gœ·zaa·gər*]. BhS XIII 150 Gaaseager. — Jord til Kofodgd ved Gaasehøj. Ifølge Traditionen gik en Gaas og spøgede her (R). || **Gaasehøj** [*gœ·zahå·ŋ*]. MK 1818 Gaasehøi; BhS XIII 150, I 1927 Gaasehøj. — Ved Kofodgd. || **Gaasekuld** [*gœ·zakʂln*]. — Ved Ellebygd.

Gammelbro. Lb 1569 gamble bro.

Gedebrønd [*gədaˈbrå·ŋ*]. — Kilde i Nærheden af St.-Ravnsgd. Dyrenavnet Ged.

Gedesmyr. Lb 1569 gedis myr; 1805 (Th) Gedesmyr. — Maaske af et Mandsn. glda. *Getir, oldn. Geitir, som formodes i Gedesby, Sønder-Herred, Falster (DgP).

Gildesager [*gilʃəsa·gər*]. — Til St. Gadebygd ved Gildesboet.

Glanebjerg [*gla·nəbjœ·r*]. I 1927 Glanebjerg. — Fremspring paa Bavnebakke, det Sted paa Bakken hvorfra man holder Udkig. Verb. bh. glana „spejde, holde Udkik" (R), jfr. Glanebjerg, Ibsker S., 674.

Glappe [*glapə*]. KR 1761 Glappe; Panum 1830 p. 79 nogle Enge, som kaldes Glabbe. || **Glappebakke.** 1762 UrneAdd Glappe Bakken nordost fra Kirken. || **Glappemyr** [*glapəmy·rn* el. *dæŋ sto·ra glapəmy·rn*]. K 1746—50 klape-myren; Thurah Klappe Myre; DAtl Klappemyre; Salchow 1813 Glappemyre; MK 1818 Glappe Myre; Thaarup 1839 p. 103 Glappemyren; IpsenK 1839 Klappe Myr. — Forleddet Glappe gengives paa Hammers Kort ved klape-, og paa de senere Kort, som er afhængige af Hammers, skrives Klappe-, i alle andre Kilder skrives Glappe, og da Udtalen ligeledes har gl- og aldrig kl-, er det sandsynligt, at Glappe- er det rigtige. Glappe synes at være dannet af et Subst. bh. *Glapp, beslægtet med sv. Dial. glap, n. „Aabning, Hul" (Rietz), no. Dial. glap, n. „Hul, Mellemrum" (Hellquist EO² u. glappa) her muligt sigtende til aabent Land med Skovbevoksninger rundt omkring.

Graanakke [*græ·naka*]. DFS 1906/23 Grånakke; I 1927 Graanakke. — Klippeskrænt ved Gyldensaa S. for Bobakke. Graanakke er ligeledes Navn paa en Klippeskrænt i Rø S., 664, s. d. || **Graanakkestue** [*græ·naka'stawa*]. J. P. Kuhre Graanakkastâua; BhTid Julenr 1941 (Th) Graanakkestaua. — To Lok., den ene ved Graanakke ovfr., den anden er en mægtig Klippeblok i Gyldensaa ved Lindholmsgd; den danner en smal og mørk Kløft el. Spalte med Aaens Klippevæg (R). Se Graanakkestue, Bodilsker S., 681.

Grobebæk [*grå·vabæɣiŋ*]. — Samme Bæk som Askebæk ved Ypnested. Subst. bh. Grob [*grå·v*] „Grøft" el. Slægtsnavnet Grove.

Grubbeløkker. I 1927 Grubbeløkker [Gråbeløtsjan]. — Ved Ypnested. Maaske Familienavnet Grubbe. Man skulde dog i saa Fald vente en Udtale Gråba-.

Grysbakke. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Gryesbakke; Thaarup 1839 p. 102 Gryesbakken. — Jfr. Paa Gryet u. Bebyggelsesnavne, se iøvrigt Gryet, Bodilsker S., 681.

Grønager [*grö·na·gər*]. — N. V. for St.-Gadebygd.

Gyldensaa [*ɟylənsæ·n*]. PrI 1624 Gyllindß Aa; BWK 1676, Resen Gyldens Aa; K 1744 Gülden Aae; K 1746—50 Gyldens-aae; K c. 1760 Gylden Aae; K 1778 Gyldens-Aae, Gülden Aae; Falenkamp 1783 Gyldens-Aae; 1805 Thaarups Bh III p. 384 Gyldensaaen; Rawert 1815 p. 78 Gyldenaae; Panum 1830 p. 84 Gyldenaaen; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Gyldens Aae, Gyldensaaen; Gst Gyldens Aa. || **Gyldenshøj** [*ɟylənshåj*]. I 1927 Gyldenshoj; Guide 1946 Gyldenshøj. — Ø. for Maglegd Skov ved Landevejen til Bølshavn, hed tidligere Rishøj. || **Gyldensskov.** Skovudvisning 1704 gyllans skouen; 1735 Komm 1738 Gyldens Skov; KR 1761 Guldens Skoven. — Har Navn efter Gyldensgd.

Haandklædet. Lb 1569 Handkleditt; Lb 1569 CodUps Handklædett. — Se Haandklædet, Knudsker S., 651.

Halle [*(ve·r)ha·ɭana*]. Salchow 1813 Haldene; J. P. Kuhre Hajlana. — Klippekuller. || **Hallebakke** [*ha·ɭabakaŋ*]. — Ved St.-Hallegd. || **Hallebavn.** 1850 (Th) Hallebaunet. — Laa ved St.-Hallegd, jfr. Salchow p. 110. || **Hallekrat** [*ha·ɭakratəd*]. — Ved St.-Hallegd. Krat er et Rigsmaalsord i Bh. || **Halleløkke** [*ha·ɭalyɭan*]. — Ved St.-Hallegd. Hald, se Indl.

Halseløkke [*halsə'lyɭa, halsə'lyɭər*]. Lb 1569 halsse lyckir; Lb 1569 Cod Ups halse lyckir; I 1927 Halseløkke. — Halseløkker i Lb 1569 hører til N.-Kirkebo, som ligger ved Halsegd, og Navnet er formodentlig Ellipse af Halsegdsløkke(r), medens Udtalen og I 1927 angaar Lokaliteter S. f. Lindet ved Gyldensaa, stødende op til St.-Gadebygd., undertiden kaldet St.-Halsegd.

?Haslebjerg. Lb 1569 hastebierg; Lb 1569 Cod Ups haslebierg.

Havnenakke. J. P. Kuhre Hawnanakkanj. — Klippepynt ved Baadehavnen ved Bølshavn.

Havreaas [*ha·wrææ·ziŋ*]. || **Havreaas Kilde** [*ha·wrææ·zɭiɭan*]. — Til St.-Gadebygd. || **Havreløkke** [*ha·wralyɭan*]. — Ved Skovgd.

Havskov [*ha·wskawiŋ*]. — Bevoksningen i det klippefulde Terræn langs Kysten.

Helligkvinde [*hæli'kwiŋa, -'kviŋa*]. MK 1818, Mansa 1851 Hellig Qvinde; Møller, Folkesagn 1867 p. 37 Helligkvinde; INM 1870 Hellig-Kvinde; Gst Helligkvinde. — Navn paa en Bautasten. Jfr. Hellig Haagen, Bodilsker S., 681.

Herolds Eg. Th Heroldsegen; Guide 1946 Herolds Eg. — Ved Kofodgd. Kgl. Kammersanger Vilh. Herold yndede at sidde under dette Træ, naar han ferierede paa Bh (Guide 1946).

Hestehave [*hæstaha·waŋ, hæstaha·wa*]. BhTid 4/1 1892 Hestehaven; I 1927 Hestehaven, Hestehave; Kuhre, Bællaminje 18 Hæstahawa. — To Lok., Skov ved Byfogedgd og græsbevokset Lysning i Magleskov.

Himmelbjerg. MK 1818, Gst 1887, Gst Himmelbjerg; J. P. Kuhre Himmelhøj. — Lige Ø. for Gyldensgd. Poetisk Navn (Steenstrup, De danske Stednavne² 68).

Hjelmeeng. Lb 1569 Hüb 335 Hielme engen. — Hører til Degnegd i Ibsker S. Maaske et Plantenavn, svarende til sv. Hjelma „Scutellaria galericulata, Skjolddrager" (Lyttkens, Svenska växtnamn 295).

Holmeløkke. J. P. Kuhre Holmalykkjan. — Til Holmegd.

Homannebæk [*ho·ma·ŋabæʃiŋ*]. — Samme som Myreaa. Af et Slægtsnavn Hovmann, se Homannehøj, V.-Marie S., 653 og Homannegd, Ibsker S., 674.

Horserumpe [*hårsarå̈mpan*]. — Til St. Gadebygd.

Hulvejen [*hålvæ·ŋ*]. — Specielt om Vejen fra Strandvejen ned til Ypnested. || **Hulvejebakke** [*hålvajabakaŋ*]. — Bakke ovenfor Bølshavn.

Hundehavn [*hʉŋaha·wn*]. — Lille Klippehavn nedenfor Hundehus. || **Hundekløve** [*hʉŋaklæ·wən*]. — Lille Vig udfor Randkløvegd med høje, stejle Klipper ved Siden. || **Hundeled.** BhAvis 6/2 1919 Hundeledet. || **Hundevej.** Bh Amtsraad Marts 1890 (Th) Hundevejen. — Har muligt Navn efter Hundegd.

Huseng [*hʉ·zæŋən*]. — Til St.-Gadebygd.

Hvedeløkke [*vedəlyʃan*]. BhS XIII 150 Hvedeløkke. — To Lok., den ene ved Skovgd., den anden ved Kofodgd.

Hvidhat [*vi·dhat*]. Gst 1887, Gst Vildhat; Jul paa Bh 1945 p. 14 Hvidhat; Guide 1945 Vidhat. — Klippe ved Kysten, hvis øverste Parti er lyst (hvidligt) (R).

Højesten. INM 1870 Høiesteen; Gst 1887, Gst Højsten. — Bautasten. || **Højskov** [*håjskaw*]. BhS XIII 150 Højskov; I 1927 Højskov. — Ved Kofodgd. || **Højstykke** [*håjstyʃəd*]. — Markstykke ved en Høj i Nærheden af Kuregd.

Inderknalde [*iŋərkna·ʃana*]. — Fiskegrund ved Ypnested, i Modsætning til Yderknalde ovfr.

Ingersten [*iŋərˈste·n*]. — Stor Klippeblok S. for Saltune ved Alsterbakke, bortsprængt for faa Aar siden.

Isakkeløkke. MK 1817 Isak Løkke. — Mandsnavnet Isak.

Jens Holms Bæk [*jens ˈhålms bæʃ*]. — Andet Navn paa Risebæk.

Jens Lars Bæk. K c. 1700 Senlarsbeck; K 1744 Iens Lars beck; K 1746—50 Iens-Lars-bek; DAtl Iens-Laus-Bek; K 1778 Iens Lars-bek; Falenkamp 1783 Iens Lars Bek; Ipsen K 1839 Jens Lars Bek.—Løber forbi Bækkegd (26.Sg).

Jessemyr [*jesamy·r*]. Salchow 1813 Jissemyre, Jise-Myre; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Glappe- og Jesse-Myrer; I 1927 Jessemyr [Jæssamyr, Jesa- eller Jessumyr, Jessemyr]. — S. for Stagge. Mandsnavnet Jesse.

Jomfruhulen [*jåmfrʉhålan*]. — Badeplads ved Ypnested.

Jordbærpladsen. J. P. Kuhre Jorbæraplåsinj. — Sted i Magleskov med en Mængde Skovjordbær.

Juleng. Lb 1569 Juull engen; Lb 1569 Cod Ups Jullengen. — Til Degnegd. Familienavnet Juul.

Jydevang [*jy·daˈvåŋ*]. I 1927 Jydevangen. — Mark under Maglegd.

Jættebro [*jætaˈbro·*]. INM 1870, Vedel BhO 295 Jættebro; Kuhre Bællaminje 8, 23, DFS 1906/23 Jættabro; Gst Jættebro. || **Jættegrav.** INM 1870 Jættegrav. — En lille Høj Ø. for Jessegd med en Stenkreds omkring. Den er forlængst udgravet og nu aldeles forsvundet (INM 1870). Amtmand Urne angiver, at Jættebegravelse er det bh. Ord for „Kæmpebegravelse". Brugen af Jætte- i saadanne Forbindelser er folkelig paa Bh. (R). || **Jættestene.** INM 1870 Jættestenene. — En Del spredte Bautastene ved Jættebro, de var allerede forsvundet i 1870. Jfr. Jættestene i Aaker S., 684. Ordet Jættestene bruges oftere paa Bh. om Bautasten. Jættebro kan være elliptisk for *Jættestenebro.

Jødedal [*jö·dəda·liŋ*]. — Ældre Navn paa Elledal. Her var tidligere Dans og Smugkro i et Hus, som blev kaldt Vesterkro. Subst. Jøde; man skulde dog have ventet Udtalen *jö·da-*, men i nyeste Tid er Skriftsprogsformen trængt ind i Bornholmsk.

Kalvehave [*kalaha·waŋ, kalha·wa*]. DFS 1906/23 Kalvehaven. — Lille Skov ved Skovgd i Lyrsby. Her løb der i gammel Tid om Natten altid en Kalv og vrælede, og derefter skal Skoven have sit Navn (R i DFS 1906/23). || **Kalveløkke Bæk.** BhS XIII 150 Kalvløkke-Bæk. — Ved Kofodgd.

Kalshave Bæk [*kalsha·wabcæʃiŋ*]. J. P. Kuhre Kalshawabækkjinj; I 1927 Ka(r)lshavebæk; Jul paa Bh 1945 p. 13 Karls Hawa Bækkinj. — Lille Bæk mellem Søgd og Ypnested. Mandsnavnet Karl.

Karnes Hul [*ka·rnəsˈhål, ka·rnəˈhål*]. Grove Danmark II³ 165 Karens Hul; Kofoed, Bornholmske Sagn og Sagaer p. 89 Karens Hule; DFM 1906/28 I Karnes Hul; I 1927 Karens Hule; Jul paa Bh 1945 p. 14 Karnes Hol. — Hul ind i Klippen i Kløften ved Randkløve Skaar. Kvindenavnet Karen, bh. [*ka·rna*] (Esp).

Kattebakke [*katabakaŋ*]. — I Nærheden af Rakkeraa. || **Kattehul** [*katahål·əd*]. — Vandhul mellem Klipper i Ø.-Marie Højlyng S. for Dalslunde.

Kejsersted [*ʃajsarastæ·d*]. I 1927 Kejser„stæl"-tomt [Tjaj.sarastælinj]. — Fh. Hustomt. Familienavnet Kejser.

Kildesager [*ʃiljəsa·gər*]. — To Lokaliteter, den ene ved Gyldensaa N. for Gadebygd, den anden ved Elleby har Navn efter en Kilde, som leverer Vand til Gaardene der.

Killingedam [*ʃælnadaminŋ*].

Kirkeager. Lb 1569 Kirckeagerenn. || **Kirkebjerg** [*ʃärkəbjæ·rəd*]. DFS 1906/23 Kjærkebjær; I 1927 Bjerget el. Kirkebjerget; Th Kirkebakken; Kuhre, Bællaminje 11 Kjærkebjær. — To Lok., i Stagge og i Østkanten af Magleskov. || **Kirkebo.** J. P. Kuhre Kjærkeboed. — De Jorder som hørte til den nedlagte 16. Vg Kirkeboet. || **Kirkebro.** Lb 1569 Østen kircke bro, kirckebroo. || **Kirkeeng.** Lb 1569 Kircke engen y Dals lunde. || **Kirkekilde** [*ʃærkəʃiljan*]. — Kildebrønd ved Øster-Mariekirke. || **Kirkeshøj.** Lb 1569 kirckes høyenn.

Klauskirke. Th Klaus Kirke. — To store Kampesten S.V. for Ravnsgd.

Klemmedebæk. I 1927 Klem[med]-Bæk. — Nu Skolebæk. || **Klemmedevad** [*klæməda·va·d*]. I 1927 Klemmed-Vad. — Vadested over Klemmedebæk mellem Kuregd og Lindholmsgd. Mandsnavnet Klemens, Klement, bh. [*klæməd*].

Klintebæk [*klinjtabcæʃiŋ*]. K 1746—50 klinte-bekken; K c. 1770 Klintebek; Mansa 1851, Gst Klintebæk. || **Klinten** [*kli·ntana, klinjtiŋ*]. K 1746—50, K 1778, Falenkamp 1783, MK 1817, Bull 1868, Gst Klinten. || **Klinteovn** [*klinjtaü·niŋ*]. I 1927 Klinteovnen. — En Grotte i Skoven ved St.-Ravnsgd. Klint, se Indl.

Kløveaa. Spec 1761 Kløve-Aaen; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Kleve aaen; Guide 1886 Kjeldse Aa eller Kløve Aa. || **Kløvedal** [*klæ·wada·liŋ*]. Guide 1886 Kløvedalen; Gst 1887, Gst Kløvedal. — Se Kløvegd. || **Kløven** [*klæ·waŋ*]. UrneJb Kløven; Salchow 1813 Kløvebakkene. — Klippeparti ved Kløvegd. Kløv, se Indl.

Knægtedræt [*kna·jtadrætən*]. I 1922 Knægte „drætten". — Mark til St.-Gadebygd. Bh. Knægt, opkastet Stenhob, se Knægten, Aaker S., 684. — G. K.: Stenhobe af denne Slags kendes vistnok kun fra Højlyngen, og her er Tale om en Ager nær ved Gyldensaa. Snarere bh. Kneit [*kna·jt*] „Knægt" (Esp 445) i Ordets alm. Betydning „ungt Menneske", og bh. Drätt i Bet. „et Pløjelands Længde" (Esp), sigtende til Ager, som pløjedes af unge Mennesker; i Virkeligheden betyder Drätt „den Handling at trække" og maaske sigter Navnet egentlig til, at Knægtene har ageret Trækdyr her, hvilket kunde have Forbindelse med den gl. rituelle Midvinterpløjning (Olrik og Ellekilde, Nordens Gudeverden 1019).

Kofodhøj [*kåfədahå·ŋ*]. — Samme Lok. som Egeshøj ved Kofodgd. || **Kofodskov.** Lb 1569 Koffoeds skow; 1806 Thaarups Bh I 14 Kofoedeskoven. — Har Navn efter Kofodgd.

Kogle [*kågla*]. I 1927 Kogla. — Skær i Havet ved Saltune. || Kogle-

bakken [*kågləbakaŋ*]. I 1927 Koglebakken. — Ved Saltune. Udenfor i Havet ligger et Skær kaldet Kogle (I 1927). Navnet kan være en feminin a-Afledning af et Ord svarende til no. Dial. kokul „Kogle" (Aasen), sv. Dial. kokkel „Jordklump" (Rietz), nordeng. cockle „rund Sten" (Torp NEO). — K. H.: Muligvis et Subst., der hører til Verb. bh. kåggla „kagle" (Esp p. 184), her sigtende til Lyden af Bølgeslaget.

Koholm [*ko·hålmiŋ*]. — Lille Eng til St.-Gadebygd.

Kokkedal [*kåkada·liŋ*]. — Til St.-Gadebygd. Subst. Kok „lille høbunke, -stak; lille bunke gødning, ekskrementer" (ODS), el. Slægtsnavnet Kok.

Kollebro Ager. Th Kollabro Ager. — Ved St.-Ravnsgd. || **Kollehøj.** INM 1870 Store-, Lille Kollehøi; VedelBhO 256 Kollehøj, Lille Kollehøj. — Ved Risen. Subst. Kul.

Kolund. MK 1818 Koelund. || **Koløkke** [*ko·lyɟan*]. — Indhegning ved St. Gadebygd, tidligere Kvægløkke (Malkeløkke), nu delvis Have (R).

Koningdal. I 1927 Konningdal [Konniŋada·l]; Th Konningedal. — Klippedal ved Stagge. Plantenavnet Koning „Origanum vulgare, Vild Merian" (Jenssen-Tusch).

Korsager. Lb 1569 Korssagerenn. — Til Nørre-Kirkebo.

Krakken [*krakiŋ*]. — Norden Stamperegd. || **Krakmølle Bakke** [*krakmøləbakaŋ*]. — Bakke i Nærheden af Gadeby, hvor Krakmølle tidligere stod.

Krogesten. INM 1870 Krogesteen; Vedel BhO 294 Krogestenen. — Nu fsv. Bautasten ved Risen. Sandsynligvis af Fuglenavnet Krage, se Kragesten, Povlsker S., 682 og Kragesten, Ibsker S., 674.

Krophul. I 1927 Krophullet [Kråphålled]. — Vandhul ved Gyldensgd. Bh. Kroppa „Karudse".

Krukhul [*kråkhåləd*]. — Nedenfor Søgd mod Havet. || **Krukkerenden** [*kråkərœŋan*]. Guide 1886, I 1927, Jul paa Bh 1945 p. 14 Krukkerenden. — Mellem Klipper ved Søgd. Subst. Krukke.

Krykkeshøj [*kryɟəshåj*]. MK 1818 Krykshøi; I 1927 Krykkeshøj, Krydshøj. — Sløjfet Høj mellem Elleby og Gadeby, hvorpaa der har staaet en Bavn. Forleddet synes at være Gen. af et Kollektiv bh. *Krykkje, n. „Samling af forkrøblede Træer" (R), dannet af en Stamme germ. *kruk- „kroget", som er Basis for de betydningsmæssigt nærstaaende Afledninger, sv.-fi. Dial. kryckel „krokigt vuxet träd" (Vendell, Ordbok över de östsvenska dialekterna) og no. Dial. krykla „forkrøblet træ" (Torp NEO).

Kuletørveeng. I 1927 Kuletørveengen [Kuletoruæŋən]. — Eng N. f. Maglegaard Skov. Kule- i I 1927 er rettet fra Kugle-. Af Subst. bh. Kuletorru „Æltetørv" (Esp).

Kurebakke [*ku·rabakaŋ*]. 1762 UrneAdd Kure Bakken ved Brændes Mark; Panum 1830 p. 82 Kurebakke; 1836 Thaarups Pap Nr. 19, Thaarup 1839 p. 102 Kurebakken; Vedel BhO 307 Kurebakken. — Ved Kuregd. || **Kurehøj** [*kü·rahå·ŋ*]. MK 1818 Kurehøy; INM 1870 Kurehøi; Gst Kurehøj. — N. for Kuregd. Ellipse af Kuregd(s)bakke, -høj.

Kælderen [*ɟœlariŋ*]. — Lille Grotte ved Ypnested mellem Klippeblokkene her.

Kæletorn [*ɟe·lətɔ·rniŋ*]. — Stor Tjørn ved Landevejen i Nærheden af Elleby. Vb. bh. kjela „kjæle" (Esp).

Kællingedal. — Se Kællingedal, Povlsker S., 682. || **Kællingevie** [*ɟœ·liŋa'vi·*]. I 1927 Kællingevi. — Engdrag ved Glappe med Buske og Vand. Efterleddet er Kollektivet bh. Vie „Bevoksning med lave Pilebuske". Da man her i gamle Dage kunde blive fortroldet (R), sigter Kælling maaske til Ellekvinder. I 1927 meddeler dog, at Kællinger her har plukket Vie til Kurvefletning, men det er vist blot en navneforklarende Beretning.

Laksedyb (*la·jsadi·vəd*). DFS 1906/23 Lajsadived. — Dybet i Havet, hvor Laksene gaar.

Langager [*låŋa·gəriŋ*]. — Ved Ll.- og St.-Ølegd. || **Langeng.** Lb 1569 langenge. — Til Nørre-Kirkebo.

Lars Nielsens Vang. Lb 1569 Lars Niels wong.

Lauebro. Panum 1830 p. 182 Lauebro. — Efter Lauegd.

Lejeseng. K 1744 Løye Sengen; K 1746—50 Leye-Sengen; DAtl Leje Sengen; K c. 1770 Leie sengen; K 1778 Leye Sengen; Falenkamp 1783 Leye-

Sengen; IpsenK 1839 Leje Sængen. — Navnet er anbragt paa Klippekysten V. f. Gyldensaaens Udløb og Stedet maa antages at være en Klippeformation, der er sammenlignet med en Seng. Forleddet kan være Subst. Leje, n. „Sted, hvor der ligges" el. muligt Verb. leje „hyre".

Lerjen [*le·rjan*]. — Leret Jordstrækning ved Albuegd. Se Lerjen, Hasle Kbst., 642. || **Lerkulehøj.** Gst 1887, Gst Lerkule Høj.

Li. Lb 1569 Paa ly, norden for ly. — Ligmølle har rimeligvis Navn efter denne Lok. Li, se Indl.

Lilleeng. Kuhre, Bællaminje 11 Lila Ænj. || **Lilleknald** [*liļa kna·ļiŋ*]. — Ved Saltune udfor Havnen. || **Lillesten.** Lb 1569 lille steen; MK 1818 lille Sleen. — Areal ved Aagd.

Lindet [*liŋəd*]. — Mark til Stamperegd. Topografisk Sammenhæng med Bebyggelsen Lindet.

Lindholm Skov [*liŋhålmaskawiŋ*]. || **Lindholm Stæl** [*liŋhålmastœ·liŋ*]. — Jord til den nu nedlagte 20. Sg Aarbjerggd, som ogsaa hed Lindholmsgd. || **Lindholmsvad.** J. P. Kuhre Linjholmsvad. — Gammelt Vadested over Gyldensaa ved Lindholmsgd.

Lines Eng. J. P. Kuhre Lines Ænj. — Lille græsbevokset Areal ved Magleskov; efter en gammel Sypige Line, som boede i et Hus herved.

Logulvet [*lo·gåləd*]. Jul paa Bh 1949 p. 26 Logulvet. — Fladt Klipparti neden for Helligkvinde. Fladen ligner et sprukket Logulv (R).

Loppesager [*låpəsa·gər*]. — Mellem Søgd og Ypnestedgd. Et Til- el. Øgenavn Loppe, særlig brugt om Melstedboerne (R).

Louisenlund [*lo'vi·sən'lsŋ*]. Fra alle Lande VIII 1868 p. 346 Louiselund; INM 1870 Louisenlund; Guide 1886 Louiselund; DFM 1906/23 Lovisenlund; Gst Louiselund. — Bautastenssamling med Anlæg omkring. Den blev tillige med Grunden købt af Kong Frederik VII i 1851 (Trap[4]) og har Navn efter Kongens Hustru.

Lucifer. MK 1818 Lucifær; INM 1870 Lysepeers Høi(?). — V. for Gyldensgd. Højen er udgravet og sløjfet 1869. Lucifer, Navn paa Djævelen.

Lundebidde [*lsŋabedaŋ*]. — Mark til Stamperegd. || **Lundetorp.** Th Lundetorpet. — Mark N. Ø. for St.-Ravnsgd.

Lyngen [*løŋiŋ*]. — Tidligere Lyngmark ved Elleby.

Lyrehøj [*ly·rəhåj*]. VSK Leershøj; MK 1818 Lyre Høy; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Lyrehøj; I 1927 Lyrshøj el. Lyrehøj; Guide 1946 Lyrehøj. — Kæmpehøj N. for Landevejen ved Lyrsby. Ellipse af Lyrsbyhøj.

Lyrsby Ler. 1836 Thaarups Pap Nr. 19, Thaarup 1839 p. 101 Lyrsbyleer. — Areal. || **Lyrsby Skov** [*le·rsby'skaw*]. K 1746—50 Lyres-Bye-Skou; Salchow 1813 Lyrsbye Skov; Mansa 1851 Lyrs Sk; Bull 1869 Lyrs Skov; J. P. Kuhre Lyrsbyskâu, Lersbyskâu; Guide 1946 Lersby Skov.

Lysehøj [*ly·zahåj*]. — Paa Udlod til Skovgd. Vel Subst. Lys, maaske en Høj, hvor man har set Lys. || **Lyseper.** — Se Lucifer.

Maageflej. Gst 1887 Maageflej; Gst Maageflaj. — Samme Lok. som Maageskærene. || **Maageskærene** [*må·gəʃœ·rəd, må·gəʃœ·rn*]. Jul paa Bh 1945 p. 13 Store og Lille Maageskær. — To Skær ved Kysten ved Ypnested Ø. for Skaaret samt et Skær ved Bølshavn. || Maageskærseng. Jul paa Bh 1945 p. 13 Maageskærsengen. — Ved Maageskærene.

Madsehave [*masa'ha·wa*]. Jul paa Bh 1945 p. 13 Madsa Hawa. — Ved Ypnested. || **Madseknalde** [*masa kna·ļa*]. Jul paa Bh 1945 p. 13 Madsa Knajl. — En træbevokset Højde samt en Fiskegrund ved Ypnested. Mandsnavnet Mads.

Maglebæk [*ma·glәbœkiŋ*]. — Ved Maglegd. || **Maglegrav** [*ma·glə'gra·w*]. INM 1870, DFS 1906/23, I 1927 Maglegrav. — Oldtidsminde i Maglegaards Skov. || **Maglehøj.** J. P. Kuhre Måglehøj; BhS XXI 75 Maglehøj. — Oldtidsminde S. for Maglegd. Samme Høj som Bøgehøj. || **Magleskov** [*ma·gləskaw, ma·glə'skaw*]. Skovudvisning 1704 Magle gars skouf; 1806 Thaarups Bh I 16 Magleskov; Salchow 1813, MK 1818 Maglegaards Skov; Gst Maglegaard Skov.

Markershave [*ma·rkaraha·waŋ*]. I 1922 Markershave. — Ved Gyldensaa i Nærheden af Gadeby. || **Markersstæl** [*ma·rkarastœ·liŋ*]. — Eng ved Siden af Markershave. Her har staaet et Hus, hvis Ejer hed Marker.

Melager [*mæ·la·gəriŋ*]. — Op til Skovgd. || **Meleng.** J. P. Kuhre Mælænjen. — Eng midt inde i Lyrsby Skov. || **Mellund.** Lb 1569 Seyer Lars meell lund. || **Melskov** [*mæ·lskaw*]. BhS XIII 150 Melskov; Th Mælskov. — Mellem Kofodgd (23. Sg) og Ypnestedgd. Mel- svarer til glda. mæthal „mellem".

Mergelkulestykke [*mærgəlku·ləstyɫ̯əd*]. — Ved Jessegd.

Mormorsstykke. I 1927 Mormors Stykke [Mormoersstøtsje]. — Ved Maglegd.

Myreaa [*my·raɔ·n*]. Gst 1887, Gst Myreaa. || **Myrebro** [*my·rabro·ən*]. Gst 1887, Gst Myrebro. — Bro over Myreaa. Stederne har Navn efter Flovmyre el. Myregd.

Mølleaa [*møləɔ·n*]. G & N 1929 p. 19 Mølleåen. — Navn paa Gyldensaa N. for Gadeby. || **Mølleager.** BhS XIII 150 Mølleager. — Ved Kofodgds Vandmølle. || **Møllebro** [*møləbro·(ən)*]. I 1927 Møllebro. — En Overgang over Gyldensaa ved Gadeby. || **Mølledam** [*møləsdamiŋ*]. — Eng til St.-Gadebygd. || **Mølleskov.** BhS XIII 150 Mølleskov. — Ved Kofodgd.s Vandmølle. || **Møllestykke** [*møləstyɫ̯əd*]. — Ved St.-Ellebygd. Ifl. K 1746—50 har der her ligget en Vandmølle.

Møllersvinget [*mølarasviŋəd*]. — Vejsving ved Glappe Mølle.

Natmandsløkke. — Se Rakkerløkken.

Nyløkke. Lb 1569 denn ny lycke.

Nøgleeg [*negəlæ·jən*]. BhS XIII 150, 184 Nigla-Eg, Nøgle-Eg (Niggelaæjen). — I Skovkanten V. for Kofodgd. Her er gemt Nøglen til Velstanden paa Kofodgd, derfor maa den ikke fældes (R), jfr. BhS XIII 184.

Nørrehave. I 1927 Nørrehave [Norrehâva]. — Den nordlige Del af Maglegaard Skov. || **Nørreløkke** [*nårəlyɫ̯a*]. — Til St.-Gadebygd. || **Nørrevase** [*nårə va·zaŋ*]. — En gammel opfyldt Vej, som fra Nord førte ud til Midterpartiet, „Øen," af Ølene.

Offerstene [*åfərste·nana*]. — Nu bortsprængte Stene ved Ypnested.

Oles Bedstemor [*o·ləs bæstəmo·ər*]. — En stor Sten lige i Strandkanten ved Ypnested.

Olskirke. INM 1870 Olskirke. — En borttaget Stenrøse. Denne Stendynge kaldtes forhen for Spøg „Olskirke". Jfr. Faarekirke ovfr. og Knudskirke, Klemensker S., 661.

Ormekuldssid [*ɔ·rmakolssi·dən*]. — Agerjord ved en Bakke [*bakaŋ*] ved Jessegd. Denne Bakke har vel tidligere heddet Ormekuld. Efterleddet er bh. Sid „Lavning." Kuld, se Indl. || **Ormeløkke** [*ɔ·rmalyɫ̯an*]. I 1927 Ormeløkken. — Mark med Lyngtuer ved Gyldensaa. Orm „Hugorm".

Overflødighedskilden. K 1825—26 Overflødigheds Kilden. — Samme Kilde som Øsingekilde; det er Bornholms vandrigeste Kilde; der er nu anlagt et Vandværk.

Panteenge. 1738 Komm 1738 pantte Engene. — Subst. Pant el. Verb. pante om pantsatte Enge.

Paradiseng. Jul paa Bh 1945 p. 11 Paradisengen. — En lille Strandeng ved Ypnested.

Skt. Pers Sten. INM 1870 Sante-Peers Steen.

Piberløkke [*pi·varalyɫ̯an*]. I 1927 Piberløkken. — Subst. Pibere „Fløjtespiller", jfr. Piberegaard, Klemensker S., 661, samt Aaker S., 684.

Pilehøje [*pi·lahåjana*]. VSK Pilehøj-Skov; MK 1818 Pilehøiene; Bull 1869 Pilehøi Skov; Gst Pilehøj. || **Pilemyr** [*pi·lamy·rn*]. I 1927 Pilemyr. — Mose i Skoven ved St.-Ravnsgd. Trænavnet Pil.

Porten. J. P. Kuhre Portinj. — Indgang til Magleskov fra Øst. Der findes ikke nogen Port, men Træerne har formodentlig dannet noget, der lignede en Port. || **Portvej.** Kuhre, Bællaminje 11 Portavænj. — Vej i Magleskov.

Pottehøj. INM 1870 Pattehøi. — Der er fundet Potter i Højen.

Pralebrødde. J. P. Kuhre Prålabrøddan. — Skraaning paa Vejen S. for Magleskov. Muligt Slægtsnavnet Prahl.

Prædikestolen [*præ·kəsto·liŋ*]. Gst 1887, DFM 39 p. 174, Gst Prædikestolen. — Klippe ved Ypnested, som kan have nogen Lighed med en Prædikestol.

Præstedamme [*præ·stadamana*]. — I Kirkebyen. || **Præsteeng** [*præ·staæŋən*]. Thorsen, Vor Hjemstavn 48, 52 Præsteengen, Præsteengene; DFM 39 p. 415 Præsteengene. || **Præsteklemme** [*præ·staklæman*]. Jul paa Bh 1945 p. 14 Præsteklemmen. — Sted ved Randkløve Skaar, hvor Stien gik mellem to store Klippeblokke, der kun levnede en trang Passage, saa svære Folk havde vanskeligt ved at komme igennem, hvorfor det ogsaa blev kaldt Fed Mands Plage. Nu er Stien lagt udenom Stedet. || **Præsteled.** BhAvis 8/5 1846 Præsteledet.

Pærehøj. VSK Pærehøj; IpsenK 1839 Pærehøi; Th Pærehøj.

Raggehave [*ragaha·waŋ*]. — Areal i Saltune. || **Raggestæl** [*ragastæ·liŋ*]. I 1927 Raggestælen. — Hustomt ved Saltune. Efter en Slægt med Øgenavnet Ragg; en Kvinde blev kaldt Stina Ragga (R).

Rakkeraa [*rakaraɔ·n*]. Spec 1761 Rakker-Aaen; K 1825—26 Rakker Aaen; Gst Rakkeraa. || **Rakkerbakke** [*rakarahåjana*]. J. P. Kuhre Rakkarabakkana. — Samme Lok. som Retterbakke, ifl. Traditionen et gammelt Rettersted (R). || **Rakkerkrog** [*rakarakrå·giŋ*]. — Ved Rakkeraa. || **Rakkerløkken** [*rakaralyɬan*]. Spec 1761 Natmands eller Rakker-lykken; MK 1818 Rakker Løkke; AL 1912 [Rakkaralykkjan]; I 1927 Rakkerløkken. — Ved Rakkeraa. Her blev dræbt Heste i gl. Tid (R). Subst. Rakker „Natmand, Skarpretterens Medhjælper".

Randkløve [*ra·nklæ·wa, ra·ŋklæ·wa*]. Rel 1743 Ravnkløve-Bakke og dale; K 1744 Rafvnsklefvs Odde; Thurah 34 Ravn-Kløve-Bakke og Dale; DAtl Rang-Kløve; 1762 UrneAdd Randkløve Bakken; K c. 1770 Rauns Kløve; Skougaard 1804 p. 229 Randkleua; Salchow 1813 Ravnkløvebakken; Rawert 1815 Randkleven en Klippeodde; Panum 1830 p. 41, 79 Randkleven, Randkløve; BhFisk 1933 Rånklæva. — Kaldes af Skougaard „en gruelig Fjeldrevne", og har altsaa været forstaaet som Navn paa selve Skaaret, men bruges nu om hele Egnen deromkring. || Randkløve Bjerg. Salchow 1813 Ravnkløvebierg. || Randkløve Bæk [*ra·ŋklæ·wabæɬin*]. Panum 1830 p. 79 Randklevebækken. || Randkløve Klipper [*ra·ŋklæ·wakløparna*]. Salchow 1813 Ravnkløves Klipper. || Randkløve Skaar [*ra·ŋklæ·waˈskɔ·r, skɔ·rəd, ra·nklæ·wa skɔ·r*]. K 1746—50 Rangkløve-Skaar; Thurah, DAtl Rang-Kløve-Skaar; K 1778 Rand Kløve-Skaaer; VSK Orig Randkleve Skaar; Salchow 1813 Ravnkløve Skaar; Mansa 1851, Gst Randkløve Skaar; Jul paa Bh 1945 p. 14 Randkleveskaaret. — Klippekløft. || Randkløve Skov [*ra·ŋklæ·waskawiŋ*]. 1806 Thaarups Bh I 14 Rankleveskoven; Salchow 1813 Ravnkløve Skoven; MK 1818, 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Randkløve Skov. — Se Bebyggelsesnavnet Randkløve.

Ravnehalle [*ra·wnaha·ɬana*]. Guide 1886 Ravnehalsklippen; I 1927 Ravnehallene. — I Kløvedal. Fuglenavnet Ravn. || **Ravnsdal** [*ra·wnsgɔ·rada·liŋ*]. UrneJb Rauns Gd een Dal af samme Navn; MK 1818 Ravnsdalen; 1836 Thaarups Pap Nr. 19, Thaarup 1839 p. 102 Ravnsdal; J. P. Kuhre Rawnsdålinj. — Ved St.- og L.- Ravnsgd. || **Ravnshøj** [*ra·wnshåj*]. MK 1818 Raunshøi; I 1927 Ravnshøj. — Nu sløjfet Høj N.Ø. for St.-Ravnsgd. Gaardnavnet Ravnsgaard.

Rendestenen [*rænəste·niŋ*]. J. P. Kuhre Rænjesteninj. — Dalsænkning i Nærheden af Rangbygd, hvori Vejen gaar.

Retterbakke [*rætarabakaŋ, rætarabakana*]. Gst 1887 Retterhøje; AL 1912 Retterhøje [Rettarabakkana]; I 1927 Retterbakken; J. P. Kuhre Rættarabakkana; Gst Retterhøje. — Ved Rakkerløkke. Samme Lok. som Rakkerhøje. Subst. ænyda. Rettere „Bøddel". Se ogsaa u. Retten, V.-Marie S., 653.

Riderbane [*ri·araba·naŋ*]. — Mark og lille Skov ved St.-Ellebygd, delvis omgivet af en bred, lav Stenvold; det fortælles, at der her skal have været militær Ridebane. Af et Subst. Rider(e), dannet af Verb. ride.

Risebæk [*ri·zabæɬiŋ*]. K 1729 Risebeck; K 1746—50 (Kopi 1796) Rise Bekken; MK 1818 Riissebæck; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Riisebekken; Gst Risebæk. || **Risehøj** [*ri·zahå·ŋ*]. IpsenK 1839 Riishøi; Mansa 1851 Risehøi; INM 1870 Risehøi; Vedel BhOE 156 Risehøj eller Baunehøj; Gst Risehøj. — Gammel Bavnehøj ved Risen; Bavnen stod her endnu i Mands Minde (R). || **Risehøj** [*ri·zahåj*] VSK, MK 1818, Bull 1869, INM 1870 Riishøi; J. P. Kuhre Rizenhojn. — Stor Gravhøj ved Vejen til Bølshavn

Ø. for Maglegd Skov, kaldes nu Gyldenshøj. || **Risehøj** [*ri·zˈhåj*]. I 1927 Rishøj. — Sløjfet Gravhøj S. for Skrehalle, jfr. Bavne ovfr. || **Riseskov** [*ri·zaskawiŋ*]. 1806 Thaarups Bh I 14 Riisen; MK 1818 Riisse Skoven; Thaarup 1839 p. 100 Riseskoven; Guide 1886 Riseskov. — Ris, se Indl.

Ruɡløkke [*rawalyɟa*]. — Mark til Stamperegd.

Rundløkke. 1675 (Th) Rund Lykke. — I 9. Sg's Nørrevang (Th). Rundløkke, se Indl. u. Løkke.

Rævehøj [*ræ·wahåj*]. Lb 1569 Reffhøy; INM Rævehøi; J. P. Kuhre Ræwahøj; Guide 1946 Rævehøj. — Samme Lok. som Tryllehøj. || **Rævekuld.** AL 1912 Ræuakujl. — Andet Navn paa Rævehøj, s. d.

Rødehøj [*rö·håj*]. VSK Rødehøj; IpsenK 1839 Rødhøi; Gst Rødehøj. — Det fortælles, at den ofte stod paa fire gloende Pæle (R). || **Rødenge.** J. P. Kuhre Røænjarna. — Fem Enge paa Rad ved Magleskov.

Rømerselle. J. P. Kuhre Rømmers Ælle. — Skovstrækning S. for Gyldensgd. Slægtsnavnet Rømer. || **Rømersvej.** — Se Rømersvej, V.-Marie S., 652.

Rønhøj. INM 1870 Rønhøi. — Sløjfet Høj N.Ø. for 62. Sg. Trænavnet Røn.

Sadelmagerstykke [*sa·lama·ɡarastyɟəd*]. — Til St.-Gadebygd. Efter en Sadelmager, som boede i et Hus her. Huset staar der endnu (R).

Saksetoft. Lb 1569 Saxetofft. — Mandsn. glda. Saxi el. Subst. Saks „Saks til Dyrefangst".

Sandefod. BhS XIII 150 Sandefoden, Sandfoden. — Jordstykke ved Kofodgd. Fod kan i Stednavne anvendes om Terrainformationer, der minder om en Fod, saaledes om Foden af en Bakke (se DS IV 92, DS V 141, DS VIII 77). || **Sanden.** Lb 1569 sønden Saanden. — Bestemt Form af Subst. Sand „Sandstrækning". || **Sandvad.** 29/10 1588 (1721) i Komm 1715—21 San Waait. — Subst. Sand.

Saravang. BhS XIII 150 Sara Vang. — Ved Kofodgd.

Sildebuske [*siɭabåskana*]. — Ved Vejen fra Gudhjem til Aakirkeby, hvor Sildevognene i gammel Tid holdt, naar de skulde til Aakirkeby, og hvor Folk saa kunde købe Sild.

Silkeenge. I 1927 Silkeengene [Søltsjeæŋøen]. — Ø. for Maglegaard Skov ved Landevejen til Bølshavn. Silkeenge kan være Ellipse af *Silkegræsenge af Plantenavnet Silkegræs, der bruges om forsk. Græsarter med silkeagtige Blade el. Smaaaks, jfr. Silkeeng, V.-Marie S., 653, el. et andet Plantenavn med Silke som Silkeurt el. Engesilke.

Simsenskilde [*semsənaɭilan*]. — Kilde i Ølene. Slægtsnavnet Siemsen, der udtales [*semsən*] (R).

Skaaningebakke [*skœ·ninabakaŋ*]. Th Skaaningebakke. — Ved Stagge.

Skaaret [*skœ·rəd*]. — Klippekløft ved Ypnested. Skaar „Kløft, Klipperevne". Ogsaa Randkløve Skaar kaldes lokalt for Skaaret. || **Skaarspids.** BhFisk 1933 p. 10 Skaaraspesinj. — Lille Odde ved Randkløve Skaar.

Skadelund. Lb 1569 Skadde lundenn. — Fuglenavnet Skade, bh. Skadda.

Skolebæk. I 1927 Skolebæk. — Samme Bæk som Klemmedebæk.

Skovmærkepladsen. J. P. Kuhre Skâumærkeplâsijn. — Sted i Magleskov, jfr. Jordbærpladsen ovfr.

Skrehalle [*skre·ha·ɭa, skre·ha·ɭa*]. Salchow 1813 Skrahallen; G & N 1936 p. 29 Skrehajla. — Parti med Klippeflader. Skrehallen er bestemt Form af Skrehald og dertil er dannet en feminin a-Afledning Skrehajla. || **Skretorn** [*skre·to·rniŋ, -tœ·rniŋ*]. G & N 1936 p. 29 Skretorninj. — Stor Tjørn ved Skrehalle. Se Skrehald, Svaneke Kbst., 645.

Skrulle Skov. 1806 Thaarups Bh I 14 Skrylleskoven. — Bestaar af „Eeg, Ask, Elle, lit Torn og Heßelkrat." Se u. Skrullegd.

Skrædermyr [*skredaramy·rn*]. — Ved Glappe.

Skydekrageeng. J. P. Kuhre Sjydekrogeænjen. || Skydekragestien. Kuhre, Bællaminje 11 Sjydekrogestænj. — Har Navn efter Legen „Sjyda Kroga" (J. P. Kuhre), d. v. s. „skyde Krage".

Slotsboet [*slåtsbo·əd*]. 1738 Komm 1738 Slotsboed; 1775 Udm 1775—1822

Slots-Boed; UrneJb Slotse Boet; Urne Till. t. Thurah 27 Een Eng Slotsboet kaldet; I 1922 Slotsboet. — Jord til Slotsboet (se under Bebyggelsesnavne); nu hører Jorden til St.-Gadebygd.

Slukefter [*slyɫˈætə*]. — Jord ved Kroen, oprindelig vel Navn paa denne. Verb. bh. slykkja, glda. slykkia „slukke". Slukefter er alm. som Kronavn, jfr. f. Eks. DS IV 432.

Smedehøj. INM 1870 Smedehøi; BhS XXI 71 Smedehøj. — Lille Høj ved Smedegd. || **Smedemyr** [*smedamy·rn*]. — Ved Glappe. || **Smedenakke** [*smedanakaŋ*]. — Næs ved Saltune. Efter navneforklarende Tradition skal der engang her have boet en Smed, men der vides intet nærmere derom (R).

Smørask [*småraskiŋ*]. I 1927 Smørasken. — Ved Gadeby Mejeri. Stedet hed dog saaledes, før Mejeriet blev bygget. Subst. Smørask „Æske til Smør". || **Smørenge Bæk** [*småriŋabœkˌiŋ*]. — Tidligere Bækløb, nu Grøft ved Gadeby Mejeri. Se Smørenge, V.-Marie S., 653.

Snedkerhøj. MK 1817 Snedkerhøi; INM 1870 Snedkerhøjen. — En næsten sløjfet Høj, . . . der efter et Sagn skal være Hvilested for en „meget kunstfærdig Snedker"; han skal have haft selve den Onde til Læremester (INM 1870).

Sode [*so·da*]. J. P. Kuhre Stora Soda og Lijla Soda. — Klipper udfor Ypnested Havn, som Fiskerne maa give Agt paa ved Ind- og Udsejling, at de ikke skal løbe Baadene op paa disse Sten, der ligger under Vandfladen. En fem. Afledning paa -a af Sod, oldn. sót. Paa Bh. findes Soda som Navn paa en sodfarvet Hoppe og Sodijn som Navn paa en sodfarvet Hest (Esp).

Sortebjerg [*swœ·rtəˈbjær·r*]. — Ind mod Almindingen ved Retterhøje. || **Sorteklippe** [*swœ·rtəˈkløpa*]. — Klippe mellem Klinten og Randkløve Skaar; den staar sort mod Havet (R). || **Sortemyr.** UK 1802 Sorte Myhre; UK 1805 Sortemyr. || **Sortevad** [*swœ·rtəˈva·*]. I 1927 Sortevad; Jul paa Bh 1945 p. 10 Svårtevâ. — Det Sted mellem Bølshavn og Ypnested, hvor Strandvejen passerer Buskaaen.

Sparebæk [*spårəbœk*]. BWK 1676 Sparebek; ResenK Sparebech; Falenkamp 1783 Ellebekken (Spar-Bek); I 1927 Spurvebæk [Sporrabætsj]. — Ifl. I 1927 Tilløb paa Maglegds Grund til Ellebæk. Navnet bruges ikke mere. I I 1927 er Forleddet opfattet som Fuglenavnet Spurv, men dette stemmer ikke med den af R optegnede Udtale eller de ældre Skriveformer.

Stabelle [*staˈbælə*, ældre: *stabəˈælə*]. MK 1818 Stabbe Ellet; I 1927 Stabelle. — En nu ryddet Skovlund ved Ellesgd. Af bh. Stabba, f. „Træstamme som staar paa Rod og af hvilken Grenene ere afhugne" (Esp) og Kollektivet bh. Älle „Ellekrat" (Esp).

Stagge [*staga*]. BhS XIII 150 Stagge. — Mark ved Kofodgd, tidligere Engareal. Feminin Afledning paa -a af et Plantenavn svarende til sv. stagg „Nardus stricta" (Jenssen-Tusch). Jfr. Stagge, Ibsker S., 674.

Stamperedal. J. P. Kuhre Stâmparadâlinj. — Ved Stamperegd. || **Stamperekrak.** J. P. Kuhre Stâmparakrakkinj. — Lille Lund ved Stamperegd bestaaende af Smaaege. || **Stamperelund** [*sta·mparalœŋ, sta·mparalœŋana*]. 1864 (Th) Stamperlunden; J. P. Kuhre Stâmparalunj; Guide 1946 Stamperelund. — Lille Skov ved Stamperegd. || **Stampereløkke.** J. P. Kuhre Stâmparalykkjan. — Ved Stamperegd.

Stangemark. — Se Stangemark, Ø.-Larsker S., 671.

Stenbakker [*ste·nbakana*]. — To Lok., ved Kirkeby og St.-Gadebygd. || **Stenbukken.** VSK Steensbokken; VSK Orig Steenbukken. — Navn paa en Banke. Jfr. hermed Gedebuk i Rø S., 664, der er Navn paa en Bakke og sandsynligvis et Sammenligningsnavn. Stenbuk er imidlertid Betegnelse for en særlig Slags vilde Geder, som ikke lever her i Landet, hvorfor der ikke kan have været Anledning til at sammenligne Højen med en saadan, men Navnet kan være Ellipse af Sten-gedebuk anvendt som Betegnelse for en Stenformation, der har mindet om en Gedebuk. — G. K.: Vel snarere Sammenligning med en Buk, et Stativ, som af Stenhuggere anvendes til at lægge Stenkvadere o. lign. paa under Tilhugningen, og som vel kan være kaldt Stenbuk. || **Steneng.** MK 1818 Steneng. — N. V. for Gadeby. || **Stenløkke** [*ste·nlyɫkan*]. I 1927 Stenløkken. — Mark mellem Kuregd og Lindholmsgd.

Stiggelmyr. I 1927 Stiggelmyren [Stigelamyrn]. — Mark ved Gyldensgd. Bh. Stigel „stift (Græs) Star o. lign." (I 1927).

Storager [*sto·ra·gər*]. BhS XIII 150 Store Ager. — N.V. for St.-Gadebygd og ved Kofodgd. || **Storeeng.** Kuhre, Bællaminje 11 Stora Ænj. || **Storeklippe** [*sto·ra kløpa*]. — Stor Klippeblok midt paa Vejen ved Ypnested, nu bortsprængt (R). || **Storeknald** [*sto·ra kna·ɬiŋ*]. — Ved Saltune udfor Havnen. || **Storstenssletterumpe.** I 1927 Storstenssletterumpe [Storstenslætarámpa]. — Mark ved Maglegd Skov. Storstensslette er snarest brugt om en ved store Sten karakteriseret Slette (R), og Rumpe betyder vel „langt, smalt Areal", jfr. Rumpen i Hasle Kbst., 642.

Stramhasebakke [*stramha·zabakaŋ*]. — S. for Randkløve Skaar. Se Stramhasebakke, Ibsker S., 674. Om en Bakke ved Melsted, Gudhjem S., siger man: ded e ræjti ejn stramhâzabakka (R).

Strengerumpe. J. P. Kuhre, Bællaminje 11 Strænjerompan. — Skovvej i Magleskov. Af Verb. bh. sträjnga „samle Høet i Stakke eller Dynger" (Esp), „rive Hø sammen i lange Strimler, saakaldte Rumper" (R). Skovvejen gaar noget bugtet, ligesom Høstrimlerne paa de revne Enge.

Stryben [*stri·vaŋ*]. — Smal Eng ved Aaen ved St.-Gadebygd. Se Stryben, Ibsker S., 674.

Studestræde. Kuhre, Bællaminje 11 Studastræde. — Sumpet Skovvej i Magleskov.

Styrtet. J. P. Kuhre Storted. — Lille Vandfald i Gyldensaa ved Gyldensgd, se Styrtet, Rø S., 664.

Stæledræt [*stæ·ladrætən*]. — Til St.-Gadebygd. Stedet har Navn efter et Hus, som laa her. Stæl, se Indl.

Støveleng. Lb 1569 Støbell engen. — Kirkejord. Se Støveleng, Knudsker S., 651.

Svalpekisten [*swalpəɬi·stan*]. — Badeplads ved Ypnested. Verb. bh. svalpe „skvalpe, skvulpe". Jfr. Svalpekisten, Svaneke Kbst., 645.

Svedne Ole. — Samme Lok. som Brændte Ole, s. d.

Svineelle [*swi·nacæləd*]. MK 1818 Svine Ellet; I 1927 Svineellet. — Skov ved Ellesgd.

Sværtebakke [*swa·rtəbakaŋ*]. I 1927 Svartebakken. — Ned mod Gyldensaa ved Bobakke. Her har været noget Kratskov. Subst. Sværte el. Verb. sværte.

Svømmehøller [*swømməhö·lana*]. — I Gyldensaa ved St.-Gadebygd. Vel Sted hvor man har svømmet Heste.

Sønderhøj. I 1927 Søndre Høj. — S.Ø. for Kuregd. Navnet er givet som Modsætning til Kurehøj, der ligger N.V. for Gaarden. || **Søndervang** [*sønrə vâŋ*]. — Ved St.-Gadebygd. || **Søndervase** [*sønrə va·zaŋ*]. — En gammel opfyldt Vej, som fra Syd førte ud til Midterpartiet af Ølene. Efterleddet er Subst. Vase „Vej dannet ved Opfyldning med Risknipper".

Tampermyr. Th Tampermyren. — Ø. for St.-Ravnsgd. Af det Tamper- som findes i Sammensætningerne Tamperdag, -herre, -penge, -ret, laant fra mnty. tamper, temper „kvartal, ell. den dag, med hvilken et (kirkeligt) kvartal begynder, tamperdag" (ODS). Jfr. Tampermyr, Ibsker S., 674.

Torneløkke. MK 1818 Tornlykke. — S. for Lundegd. Plantenavnet Torn „Tjørn".

Torp [*tårpəd*]. Lb 1569 torpe; I 1927 Torpet. — To Lok., Jord til S.-Kirkebo i Lb 1569 og Mark ved Maglegaard Skov i I 1927. Torp, se Indl.

Trekant [*tre·ka·ntiŋ*]. Kuhre, Bællaminje 11 Trekântinj. — Trekantet Areal ved Indkørslen til Magleskov samt et Markstykke til St.-Gadebygd.

Troldelund. MK 1818 Trolle Lund. — S.Ø. for Lyrsby Skov. || **Troldsten** [*tråɬstə·niŋ*]. DFS 1906/23, DFM 39 p. 415 Troldstenen. — Klippe i Ypnested. Naar man bankede paa den, bankede Troldene igen indefra, et Slags Ekkofænomen (R).

Tryllehøj. Gst 1887, AL 1912, Gst Tryllehøj. — Kaldes ogsaa Rævehøj og Rævekuld. Af Vb. trylle „øve Trolddom", jfr. Troldehøj og -løkke, Nylarsker S., 654.

Tueeng. Lb 1569 Tue engen, Thue engenn. — Jord til S.-Kirkebo.

Tykkingedal [*ɟøkiŋada·liŋ*]. Jul paa Bh 1945 p. 13 Tjykkinjadâlinj. —

Klippedal ved Søgd, opfyldt af Træer. Afledt med -ing af den Nominalstamme, der findes i Adj. tyk og Subst. bh. Tykka, f. „Tykning, Krat", se Tykken, Klemensker S.

Tyvehegnebæk [*ɟi·vha·jnabœɟiŋ*]. BhS XIII 150 Tyvehegnsbæk; I 1927 Tyvehegnebæk [Tji·vahajnabækj]. — Gren af Buskeaa. Med Hensyn til Navnets Mellemled jfr. Kiølleheinegd, ældre Form af Kølleregd i Rutsker S., 238. Ogsaa her foreligger vel Muligheden af et Personnavn.

Udbidde [*u·dbedaŋ*]. — Udlod til Elleby.

Uglesten [*øglə'ste·n*]. J. P. Kuhre Ygglesten; I 1927 Uglestenen. — Stor Sten i Maglegaard Skov. Fuglenavnet Ugle, bh. [*øgla*].

Vadbro. MK 1818 Va. Broen. — Ved Gyldensaa mellem Sigd og Brogd. Subst. Vad, se Indl.

Vagtbodskær. Th Vagtbodskæret. — Skær ved Bølshavn.

Vangebakker [*våŋabakana*]. — Lige V. for St.-Gadebygd.

Vaseaa. — Se Ibsker S., 674.

Vejdemannedal [*va·jdəma·ŋada·liŋ*]. BhAvis 6/2 1919 Weidemannsdalen; Guide 1946 Vejmandedal. — Fortsætter sydpaa i Povlsker Højlyng, se Vejdemannedal, Povlsker S., 682. || **Vejdemannemyr** [*va·jdəma·ŋa-, vajdəma·ŋamy·r(n)*]. K 1825—26 Veidmands Myre; Bh Amtsraad Marts 1890 (Th) Weidemanns Myren. — Støder op til Vejdemannedal i Povlsker S., 682.

Vesterskær [*vœstərə/œ·r*]. K 1746—50 Vester-Skær; Thurah Vester-Skier; DAtl Wester Skier; IpsenK 1839 Wettes Skjær. — Skær V. for Listed i Ibsker S., 674. || **Vestertuer** [*di vœstrə tawarna*]. — Udyrket Areal V. for St.-Ellebygd.

Yderknalde [*y·dərkna·ʃana*]. — Fiskegrund ved Ypnested, i Modsætning til Inderknalde ovfr.

Ypnebæk. Z Ypnabækken. — Nævnes ifl. Z allerede 1650; Navn paa den Bæk, som løber forbi Bækkegd (26. Sg). || **Ypnested Havn** [*epənasta· ha·wn*]. — En Klipperende, der dannede en naturlig Havn og brugtes som saadan (R).

Æbleskivejernet [*æblə/i·vəja·rnəd*]. — En stor Sten ved Glappe med skaalformede Fordybninger, nu bortsprængt.

Ølene [*ö·lana*]. 29/10 1588 (1721) Kom 1715—21 BhS XV 21 Øllene; LR 1599 Hüb 547 wed ølne; 1721 Komm 1715—21 en stor Eng paa Kongens Udmarck liggende Øllene kaldet, En Enge Myr .... Øhlene kaldet, Øhle-Enge part ; 1738 Komm 1738 Ølle Enge, ølle Engene; K 1744 Ølene; K 1746—50, Thurah Ølen; K c. 1760 Ølene; DAtl Ølen; 1767 UrneAdd Øelene eller muelig rettere Hølene, formodentlig har det i gamle Tider været en Morads eller Myre; Bugge 1771 Øhlen; K 1778 Øllene; Falenkamp 1783 Ølene; Skougaard 1804 p. 230 Ølana; UK 1804 Ølen; VSK Øllene; Salchow 1813 Øllene; K 1825—26 Øelene, Øele Engen; Panum 1830 p. 17 Ølene; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Ølen; M 1844 Ølene; Mansa 1851 Ølen; Bull 1869 Olen; Vedel BhO 396 Ølene Mose; Gst 1887 Ølen; Gst Ølene. || Gamle-Øle. UK 1804 Gamle Ølen; IpsenK 1839 Gl: Ølen; Mansa 1851 Gl Ølen; Bull 1869 Gl Øle; Th Gammel Ølen. — Lige N. for Ølene. || Ølevejen [*ö·lavœ·ŋ*]. BhAvis 4/2 1919 Ølevejen. — Bh. Ølene, udtalt [*ö·lana*] er bestemt Form Plur. af et Subst. *Øl, m. „Vandløb, Kilde". O. Nielsen, UBl II 37, fandt med Rette dette Ord i andre danske Stednavne, men satte det urigtigt i etymologisk Forbindelse med oldn. áll „dyb Rende i Elv, Sund eller Fjord; dyb Dal eller Indsænkning mellem Fjelde eller Højdestrækninger" (Fritzner). Dette sidste Ord skal paa Dansk hedde Aal-, og ikke Øl-. Et Subst. Øle med Bet. „lille Vandhul" foreligger i jy. Dial., idet Lærer J. J. Ravn om Ølsgd i Kollerup S., Tørrild H., Vejle Amt, meddeler, at den ligger lavt ved en Øle, og denne Øle er efter Kortet et lille Vandhul lige op til Gaarden. En Afledning af samme Stamme er det sjæll. Verb. ølle: Det øller ud eller op om Vand eller andre flydende Gjenstande, som i Mængde og hurtigt komme frem, saaledes om Kilder, hvor Vandet flyder rigeligt (Franziska Carlsen, Efterretninger om Gammelkjøgegaard og Omegn 1876 p. 7). Bh. *Øl med langt ø svarer til oldn. ylr, m. „Varme" med kort y paa samme Maade som bh. [*hö·l*] svarer til oldn. hylr. En Afledning er no. yla, f. „lunken kilde i is el. paa land" (Torp NEO). Den germ. Grundform er *wulja- af Roden indoeur. wel- (Walde-Pokorny I 302), af hvilken ogsaa Navnet paa det

nærliggende Valingebjerg i V.-Marie S., 653, er afledt. Af samme Stamme er det svenske Sønavn *Ylir (Hellq. Sjön. I 798) og no. Ølja og Ølsjøen (Indrebø, Norske innsjønamn I 221 f.).

Ørager. I 1927 Ødeager [Ör.âgra]. — Ved Glappe. Adj. bh. ør, der bruges om ufrugtbar, rødagtig, usammenhængende Jord (Esp p. 409).

Øsingekilde [*ö·ziŋaḳiḷan*]. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Øsinge Kilde paa Lynge Vesten Ellebye. — Stort Kildevæld ved Rakkeraa ind mod Almindingen, det samme som Overflødighedskilden. Øsinge kan være en -ing-Afledning af Verb. øse el. Subst. Os „Plantesaft", herom det i Kilden opstigende Vand.

Øster-Marie Plantage. Th Østermarie Plantage; Guide 1946 Øster-Marie Plantage.

Østervang [*ö·strə våŋ*]. — Mark til St.-Gadebygd.

674. IBSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opførte under flere Navne: 1. Sg: Holstegd, Vallegd, Ved Kirken; 4. Sg: Knappegd, Møllegd; 5. Sg: Brændesgde, Lillegd; 17. Sg: Bækkegd, Krogegd; 21. Sg: Bryggergd, Smedegd, Sortegd; 24. Sg: Eskesgd, Julegd; 25. Sg: Julegd, Kulbrandsgde; 26. Sg: Eriksgd, Kulbrandsgde, Kysgd; 29. Sg: Palmegd, Rabækkegd; 35. Sg: Pilegd, Piletroldsgd; 36. Sg: Hoppegd, Timannegd; 2. Vg: Holmegd, Prittegd, Saltholm; 6. Vg: Fuglesangsgd, Gaggegd, Klinteby; 9. Vg: Aagd, Hullegd; 10. Vg: Brændesgde, Møseregd; 14. Vg: Bertelegd, Trommeregd; 15. Vg: Gubbernegd, Vornedegd; 16. Vg: Dalegd, Rødskørte, Smedegd; 18. Vg: Birkesgd, Homannegd; 19. Vg: Aagd, Kirkeboet, Lappegd, Hvidlappegd; 20. Vg: Grødgd, Klinteby, Lædegd, Lille-Pilegd, Skrejegd, Smørhullet; 21. Vg: Aarsdalegd, Klippegd.

Ibsker, S. [*epskər(sən), i· jepskər(sən), i· jevskərsən, i· jefskərsən*]. **Ibskirke**, Kirke [*epsɬœrɬə, epsɬœrkə, jefsɬœrkə, jepsɬarɬə*]. 29/3 1335 (Lundeb. 1494) beati jacobi; 29/12 1425 Jæep kyerkye soghen; 5/6 1429 sti. Jacobs kirke; udat. 1401—50 Rep. 458 s. Jacobi Sogn; 19/4 1457 sancte Jeppis kirkæ; 3/5 1457 ste Jeps soogn; 29/6 1489 (HdDb 1582—84) s. Ibs sogen, s. Ips sogen; 9/8 1490 ste Jeppesogen; 10/7 1493 sancti Jeps songh; 6/3 1495 sancti Iacobi sogen; 26/1 1516 Hüb 52 ste. Iepss ssoghen; 22/5 1522 Hüb 63 ste. Jebs Soghn; 17/3 1545 Hüb 142 ff. Yepsker ßoken, Gypsker ßoken, Gypßkerßoken; 24/2 1548 Hüb 168 Iepscher sogen; LR 1580 Jbs kircke, Jbsker Sogen; 2—7/7 1584 Hüb 497 Ipsker; LR 1585 ipscher sogen; KancBrevb 12/6 1607 Jepskier; Mandt 1610 Jbsker Sogenn, Jbskier Sogenn; LR 1610 Jbskerßen; PrI 1624 Jibskersogn; Jb 1625 Ibschier Sogen; Mejer Jbs kircke; Jb 1664 Ibschier Sogn; BWK 1676 S. Ibs Kierk; K 17. Aarh. Ibs Sogen; K c. 1700 St: Jacobs Kirck; K 1746—50 Ibsker-Sogn; DAtl St. Ibs Kirke; Bugge 1771 Ibsker Sogn, Ibs Kirke; Skougaard 1804 Iéfsker Sen; VSK St: Ips K.; M 1844 Ibskirke Sogn; Trap[4] Ibsker Sogn, Skt. Ibs Kirke; Gst Ibsker, Ibskirke; BhFisk 1933 p. 10 i Jipsker. — Forleddet er Helgennavnet Jacobus, som i Da. er blevet til bl. a. Jeppe og Ib, se DgP I 598 f. Udtalen med [*j*-], der ifl. R især forekommer efter Præpositionen i, gaar næppe direkte tilbage til den middelalderlige Form med J-, Jæep-, Jeps- o. l., men til den yngre Form Ibs-, Ips-; Ips synes nemlig at være den normale bh. Genitivsform af Navnet, og j kan være opstaaet i Hiatforbindelsen [*i· eps-*] paa samme Maade som j i sv. i jåns (< ī âthans), se BrN GG II 283. Udtalen med *v* og *f*, der allerede anføres af Skougaard 1804, er paafaldende; den kan maaske sammenstilles med Udtalen [*gøvərsən, gùvərsən*] (ved Siden af [*gøbərsən, gùbərsən*]) af Slægtsnavnet Gubbersen (R).

Aagaard (9. Vg). Ipsen K 1839 Hulle (Aae)(gd). — Ligger ved Mundingen af Skovsholm Bæk, som ogsaa kaldes Hulleaaen.

Aagaard (19. Vg). Th, Guide 1946 Aagd.

Aarsdale, Fiskerleje [ˈœ·rˌsta·la, yngre ˈœ·rsˌda·la]. Regnskab 1410 Sv. Dipl. II 345 f. czu Osdael; Lb 1569 Ansdalle; Lb 1569 CodUps Aasdalle; KancBrevb 2/4 1570, 1570 CorpConstDan I 440 Osdal; 1586 Hüb 498 Aarsdaall; LR 1598 Aarsdall; LR 1607 Aars dall; LR 1610 Aarsdall; LR 1611 Aarßdalle; PrI 1624 Aarßdale, Aarsdale; Jb 1625 Aaßdall; Jb 1664 Aarsdahle, Aarsdalle; BWK 1676 Aasdal; Skiftepr 1689 Aarßdalle, Aarsdal, Aarsdahl; K 17.Aarh. Orsthal; K c. 1700 Arsdalle, Arsdalshaufn; K 1746—50

Aars-Dale; Bugge 1771 Aarsdahl; K 1778 Aarsdale; UrneJb Aarsdal, Aarsdahl; Skougaard 1804 Årsdala, Aarsdala; VSK, M 1844 Aarsdale Fiskerleie; Gst, Postadr 1943 Aarsdale. — Den af Svend Aakjær i Turistforen. Aarb. 1926 p. 134 foreslaaede Tolkning af et ellers ukendt Subst. Aar „kongelig Ombudsmand" hviler paa den nyere Skriveform Aars-, men forklarer ikke de ældste Skriveformer Os-. Derimod kan begge disse Former vistnok forenes med den Antagelse, at Forleddet er et Naturnavn Or, der synes at have været Navn paa det Areal, hvor Fiskerlejet nu ligger, se under Naturnavnet Oren; i Sammensætningen Orsdale er der nemlig Mulighed dels for r-Bortfald i Konsonantgruppen -rsd-, dels for Bevarelse af r paa Grund af Tilknytning til Naturnavnet. Efterleddet kan ikke godt være Plur. af Subst. Dal, da der kun findes een Dal, som Fiskerlejet kan tænkes at have faaet Navn efter, nemlig den, hvori Bydelen Nørrenæbbe ligger. Snarere er -dala en -a-Afledn. til Subst. Dal i Bet. „den ved en Dal karakteriserede Lokalitet", jfr. under Svaneke, 645, og Naturnavnet Kodale ndfr.

Aarsdalegaard (21. Vg). VSK, Salchow 1813, Th Aarsdalegd.

Aarsdale Mølle [*œ·rsta·lamølan*]. BhFisk 1933 p. 10 Aarsdålatrøntan, Aarsdålan; Guide 1946 Aarsdale Mølle. — Trønta er Fiskernes Benævnelse paa en Mølle, se Indl. under Trønte. Aarsdålan er Ellipse for Aarsdålatrøntan; jfr. Svanen og Svanetrønten i Svaneke Kbst., 645.

Aarsdale Vang, Gde og Hse [*œ·rstalaˈvâŋ*]. Guide 1946 Aarsdale Vang.

Skt. Andreas Kapel. — Et af Resen og Urne nævnt „St. Anders Capel" beror vistnok paa Forveksling med Maglegaardskapellet i Ø.-Marie S., 673, se BhS XVII 125 f.

Aspesgaard (32. Sg) [*aspəsgœ·riŋ*]. Kb 1688 Aspes-gd; Skiftepr 1689 Aspesgd, Asspisgd; Kb 1694 Aspesgd; Kb 1697 Aspisgd; K 1746—50 Aspes Gd; Thurah Aspes(gd); UrneNb, DAtl Aspesgd; Mansa Aspegd; Gst Aspesgd. — Kollektivet Aspe, n. „Aspelund"; den samme ikke-omlydte Form foreligger vistnok i Landsbynavnet Aaspe, DS V 407 f.

Bakkemølle. VSK Orig Bakke Møllen; VSK Bakke Mølle. — I Helvedesbakkerne.

Bertelegaard (14. Vg) [*ba·rtəlagœ·riŋ*]. UK 1817 Bertelegd; M 1844 Barthelegd; Mansa, Guide 1886, Gst Bertelegd. — Mandsnavnet Bertel. Jb 1719 nævner som Beboer Morten Bertelsen. Urne nævner Bertel Mortensen, som 1784 solgte Gd til sin Søn Morten Bertelsen (Z). Allerede i Jb 1625 optræder en Bertholomeus Nielsen som Beboer af en Vornedgd, men det er usikkert, om det er denne, og Navnet Bertelegd kan heller ikke paavises saa tidligt.

Birkesgaard (18. Vg). UrneNb Houmandegd ell. Birkesgd. — Snarest Slægtsnavnet Birch; Gd tilhørte indtil 1744 Peder Hansen Birch (K. Kure).

Boderne (Her?) 26/1 1516 Hüb 52 i Boene; INM 1880 Boderne eller Boerne. — Ifl. INM 1880 er Boderne, der ligger S. for Aarsdale, nogle ejendommelige Fordybninger i Jorden omgivne af Jordbanker, efter Sigende Levninger af Jordhytter, der har tjent Fiskere eller Søfolk til Boliger.

Borghus, Hs (7. VgFortov) [*bårahu·zəd*]. Guide 1886 Borre Hs; Postadr9 Borrehus; Gst Borghus. — Ved Gamleborg.

Brandløkke, Gd [*bra·nlyɣan*]. AL 1912 Brånlyjkkja; Gst Brandlykke. — Naturnavnet Brandløkke. Nu omdøbt til Strandvang.

Broen, Hs [*ver bro·ən, bro·ən*]. — Kaldes ogsaa Naskebroen og Gildesvald.

Bryggergaard (21. Sg). K 1746—50 Brygger Gd; Thurah Bryggers(gd); UrneNb Smiddegd ell. Bryggere Gd er gl. Navnt og rettest; Bugge 1771 Brygger gd; UrneJb Smidde el. rettere Brygger Gd; VSK Sorte el. Bryggergd; Salchow 1813 Bryggergd; Ipsen K 1839 Braigene (Sorte)(gd). — Subst. Brygger, muligt brugt som Slægtsnavn.

Brændesgaarde (5.—6. Sg, 10.—11. Vg) [*i· brœŋəsgœ·ra* el. *brœŋəsgœ·rana*]. 9/8 1490 i Brenghe; 10/7 1493 Brænghæ, brunghiss gord; 30/11 1544 Hüb 140 Brennesgd; 1/6 1545 Hüb 150 Bregenßhoff; 1547 Hüb 428, 17/4 1548 Hüb 171 Brengensgd; Lb 1569 Brendes by; LR 1585, Jb 1598 Brendisgd; LR 1602 Brendißgd; LR 1610 Brendisgd; Jb 1624, Jb 1625 Brendtzgd; Mejer Brendegd; Kb 1690 Brændesgd; Kb 1693 Brændisgd;

1737 Komm 1738 Breinnedsgd; K 1746—50 Prens-Gde; UrneNb Brændesgde, Brendesgde; UrneJb Brender Gd (6. Sg), Brandes Gde (10.—11. Vg); VSK Brændesgde; Salchow 1813 Brendesgd; M 1844 Brændegd, Brandesgd, Brændesgd; Gst Brændesgd(e). — Z vil tolke Navnet af Plantenavnet bh. Bringe „Bregne"; man skar Bringe til Brændsel. Formen Bringe [*breŋə*] er ifl. R nu sjælden, kun kendt fra Povlsker, alm. bh. er Brigne, Bregne, Bringne, en Intetkønsform i kollektiv Bet. „Bregnekrat". Formerne fra 15.—16. Aarh. kunde nok tyde paa et Bringe, men fra ca. 1550 er Navnet tilsyneladende blevet omtydet til Brænde, bh. Brøjnne [*brœŋə*] „Brændeved".

Brændesmark, Hse. Trap[4], Postadr 1943, Gst Brændesmark. — Naturnavnet Brændesmark.

Bækkegaard (3. Sg) [*bœkʃagœ·riŋ*]. VSK Bækkegd; Salchow 1813 Bekkegd; UK 1816 Bækkegd; M 1844 Bakkegd; Gst Bækkegd; Postadr 1943 L.-Bækkegd. — Ligger ikke tæt ved nogen Bæk, og Forleddet er derfor snarest Slægtsnavnet Bæk; 1761 beboedes Gd af Hans Hansen Bech (UrneJb).

Bækkegaard (17. Sg) [*bœkʃagœ·riŋ*]. UrneNb Bekkegd; UrneJb i Bekken; VSK Bakkegd; VSK Orig Bækkegd; Salchow 1813 Bekkegd; Gst Bækkegd; Postadr 1943 St.-Bækkegaard. — Efter Beliggenheden ved Flisebæk.

Dalegaard (16. Vg) [*da·lagœ·riŋ*]. Gst, Postadr 1943 Dalegd. — Subst. Dal. Navnet menes opstaaet ved Fradeling fra Smedegd, og Gaardnumret har mod Sædvane fulgt Parcellen.

Degnebro (2. SgPc) BhVejviser 1944 Degnebroen. — Naturnavnet Degnebro.

Dyrstenshøj, Hs (3. SgFortov). Guide 1946 Dyrstenshøj. — Maaske Opkaldelse efter Bebyggelsesnavnet Dyrstenshøj i Ø.-Marie S., 673.

Ellebæk, Hs (31. SgPc) [*i· ælə'bœk*]. Postadr9 Ellebækshus; Guide 1914, Gst Ellebæk Hs; Guide 1946 Ellebæk. — Naturnavnet Ellebæk.

Ellesgaard (12. Vg) [*æləsgœ·r*]. Jb 1598 Ellisgd; Smørskyld 1624 Ellesgierde; Jb 1624 Elliasgd; Jb 1625 Elias gd; Mejer Elles gd; Jb 1658 Elesgd; Jb 1661, 1662 Ellidtzgd; Kb 1690, 1694 Ellesgd; K 1746—50 Ellers Gd; Thurah Ellers(gd); UrneNb Ellesgd; UrneJb Elles Gd; Salchow 1813 Ellesgd; M 1844 Elesgd; Gst Ellesgd. — Gen. af Kollektivet Elle „Ellekrat", saaledes ogsaa opfattet af Urne, der bemærker: „Et lid[et] Krat af Elle og Torn, 1 skp. stor". Men Formerne 1624—25 tyder paa Mandsnavnet Elias; om dette er et Navn, som Gd i en kortere Periode har baaret, eller om det er Gaardens ældste Navn, som omkr. 1600 var i Færd med at blive omtydet til Elles-, lader sig ikke afgøre. Det af Elias dannede Slægtsnavn Lise (ogsaa kendt fra Loll. og Falster, jfr. P. Petersen, Loll.-Falsters Navnebog p. 45) synes imidlertid at have anden Tilknytning til Stedet, idet den ved Gd udspringende Bæk tidligere kaldtes Lisebæk (s. d. u. Naturnavne).

Elleshus [*æləshu·zəd*]. Postadr9 Elleshus. — Ved Ellet, se under Naturnavne.

Erikgaard (26. Sg). Gst 1887 Erikgd. — Mandsnavnet Erik.

Eskesgaard (24. Sg) [*æskʃəsgœ·r*, gammeldags *æskʃəd*, skal ogsaa i ældre Tider være bleven kaldt *gagaæskʃəd*]. Gst, Postadr 1946 Eskesgd. — Efter Naturnavnet Gaggeeske.

Fjuskens [*fjøskəns*]. BhFisk 1933 p. 10 Boskânj paa Fjyskens. — Fiskernes Navn paa Gaarden Strandvang, der anvendes som Med.

Fløjlegaard (18. Sg) [*flåjla-, flå·jlagœ·riŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Floyle Gd; Thurah Fløyle(gd); UrneNb Fløylegd; DAtl Fløytegd; Bugge 1771 Fløyle Gd; UrneJb Fløye Gd; VSK Fløilegd; Salchow 1813 Fløyegd; M 1844 Fløilegd; Gst Fløjlegd. — Antagelig Subst. Fløjl, vel brugt som Tilnavn, jfr. under Fløjlegd i Rø S., 664.

Fred og Ro, Hse [*fred œ 'ro·, fredə'ro·, ro·*]. Guide 1914, Gst Fred og Ro; BhFisk 1933 p. 11 Fred aa Ro; BhVejviser 1944 Fred og Ro. — Et ældre Navn paa Stedet er vistnok Ro, se ndfr., og Fred og Ro en Udvidelse heraf.

?Fredskoven. 1547 Hüb 428 in Freschouwen; (her?) Svaneke Skiftepr 1686 fleschoune Bachen. — Efter Sammenhængen maa Eksemplet fra 1547 opfattes som et Gaardnavn. Ordet Fredskov er kendt fra Ænyda. (Kalkar, Suppl.).

Frennegaard (13. Vg) [*frænəgœ·r*]. 1/12 1515 Hüb 49, 51 Freynnegd, Fregnegd; 26/1 1516 Hüb 52 Freynegd, Freynægd; 1528 Hüb 79 Fregnnegd; 1530? Hüb 81, 83 Fregnegd, Fregnnegd; 1543? Hüb 127 ffreningegd; Jb 1598, 1606 Fregnnegd; LR 1607 fregnegd; PrI 1624 Fregnegd; Jb 1624, 1625 Frendegd; Mejer Fregnegd; Jb 1658 Frendegd; Jb 1661, Skiftepr 1690, 1691 frendegd; UrneAdd 14/3 1693 Frennegd; Fæstepr 1713 frenne Gd; K 1746—50 Frende-Gd; UrneNb, DAtl Frendegd; UrneJb Frenne Gd; VSK Frændegd; Salchow 1813 Frennegd; M 1844 Frændegaard; Gst Frennegd. — PrI 1624 siger at Fregnegd menes at have Navn efter en Kæmpe, som hed Fregne og skal være begravet Ø. for Gd paa Udmarken (d. v. s. Frenne Mark). Samme Sagn er optegnet af Skougaard og Guide 1886. De ældre Former viser et Forled Freyne-, Fregne-; fra 17. Aarh. optræder de omtydede Former Frende-, Frænde-. Fregne kunde være et Plantenavn, svarende til sv. fräken, fräkne „Ørnebregne, Padderok", men dette er ikke overleveret paa Dansk. Formelt vilde det bedre svare til Subst. Fregne, ældrenysv. fräkna, nyisl. frekna, idet Udtaleformen med *frænə-* kunde være et svagt Hunkønsord. I saa Fald maa Fregne vel opfattes som et Tilnavn „den fregnede". En anden Mulighed er, at Forleddet er et Naturnavn i Neutrum Frenne, jfr. Frenne u. Naturnavne, men dette kunde paa den anden Side ogsaa være en Sekundærudvikling udfra Gaardnavnet.

Frenne Mark, Gde og Hse. FT 1787 Huuse paa Frenne Mark; Postadr 1869 Frægnemark; Postadr 1943 Frenne-Mark; BhVejviser 1944 Frennemark.

Fuglesang, Hse (12. SgPc og 13 VgPc) [*fawlasåŋshiu·zəd*, nu *fawlasåŋ*]. BhVejviser 1944 Fuglsang, Fuglesangen. — Ved Vejen Ibskirke—Svaneke, altsaa langt fra Fuglesangsgd, men nær ved Fuglesangsbakke.

Fuglesangsbakke, Hse. Postadr 1943 Fuglesangsbakken. — Naturnavnet Fuglesangsbakke.

Fuglesangsgaard (6. Vg) [*fawlasåŋsgœ·riŋ*]. 29/6 1489 (HdDb 1582—84) Fugelsangsgaard (i Klintby). — Navnet opgives ved Opt. 1945 at være et forældet Navn, undertiden brugt i Skrift. Navnet er meget alm. i Danmark, hvor det tidligst optræder i Beg. af 15. Aarh., og er sandsynligvis laant fra Tyskland, hvor det ældste Eks. er fra 13. Aarh. Se iøvrigt DS VIII 70 med Henvisn.

Gaggeeske. Se Eskesgd.

Gaggegaard (6. Vg) [*gagagœ·riŋ*]. JDTiendeb 1685 Gagge-gd; UrneNb Gaggegd; UrneJb Gagge Gd; FT 1801 Gagegd; VSK Orig Gagegd. — Slægtsnavnet Gagge. Claus Gagge nævnes 1647 og 1652 som Beboer af Klintbygd (Z).

Gildesvald, Hs (31. SgPc) [*dilˌəsˈva·l*]. FT 1787 Gildesvold et Huus; Postadr9 Gildesvold; AL 1912 Gjil(l)esvajl; Gst Gildesval. — Kaldes ogsaa Naskebro og Broen. Gildesvald se under Knudsker S., 651.

Graaløkke, Hs [*grœ·lyɬan*]. 1738 Komm 1738 et udhuus Graa Lychen kaldet, Graa Lyche Huußed; FT 1787 Graae-Lykken; UdmJb c. 1825 Graaelykken; UdmJb 1846 Graaløkken; BhLdejd 1876 Graaløkken; Postadr9 Graaløkke; Gst Graalykkehus.

Grisby, Hse [*gri·zby·*]. Postadr 1869 Griisby; Trap[4], Gst Grisby. — Dyrenavnet Gris.

Grynegaard (11. Sg) [*gry·nagœ·r(iŋ)*]. JDTiendeb 1685 Grynegd; K 1746—50 Gryne-Gd; UrneNb Grynegd; UrneJb Gryne Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Grynegd. — Subst. Gryn. Gd ligger ved Grynebækken. Her kan have været en Vandmølle, hvor der er blevet malet Gryn. Eller Ordet Gryn kan have været brugt som Slægtsnavn.

Grødgaard (20. Vg) [*grö·dagœ·riŋ*]. — Subst. Grød. Sigter til Jordens Frugtbarhed. Kaldes ogsaa Smørhullet.

Gubbernegaard (15. Vg) [*gøbørnagœ·r*]. JDTiendeb 1685 Gubernegd; UrneNb Vaarnedegd ell. Gubbernegd; UrneJb Gubberne Gd; FT 1801 Gubernegd; IpsenK 1839 Gubberne (gd); Gst Gubbernegd. — Mandsnavnet glda. Guthbiorn. Som Beboer nævner Jb 1661 Gudbørn Hanßen.

Havreknække, Hs [*ha·wraknæɬan*].

Helletsgaard (30. Sg) [*hælvədəsgœ·riŋ* ell. *hæləsgœ·r*, ogsaa *i· hælvədə*]

PrI 1624 Hellffuediß gd; Skiftepr 1684 Helfuedsgd; K c. 1700 Helvede; Jb 1727 Helledtz Gd; K 1746—50 (Kopi 1796) Helvets Gd; Thurah Helveds(gd); UrneNb Heluedsgd ell. Hellegd; DAtl Helvedsgd; UrneJb Helle el. Helveds Gd; FT 1801 Helluesgd; VSK Helledsgd; Salchow 1813 Helvedesgd; UK 1817 Helletzgd; M 1844 Hellitzgd; Gst Helletsgd. — Subst. Helvede. Jfr. Modsætningen Paradisgde ndfr.

Helvedes Mølle. Svaneke Skiftepr 1686 Helfuedis Mølle; Svaneke Skiftepr 1697 Helvedißmøllen.

Helvedesværket [*hælvədəsværkəd*]. — Stenværk ved Helletsgd.

Hestekløvehus [*hæstaklœ·wahù·zəd*]. Postadr9 Hestekløve (Hestakleva). — Naturnavnet Hestekløve.

Heyehjemmet [*hajajeməd*]. — I Listed. Slægtsn. Hey.

Hindsegaard (2. Sg) [*hiŋsagœ·riŋ*]. K 1746—50 hintse-Gd; Thurah Hintse(gd); UrneNb Hintsegd; UrneJb Hintze Gd; VSK Hintzegd; Salchow 1813 Hinzegd; M 1844 Hintzegd; Gst Hintsegd. — Mandsnavnet Hindse. Gd beboedes 1664 af Hindtze hanßenn (Jb 1664), der allerede nævnes 1626 (Z).

Holmegaard. — Se Saltholm.

Holstegaard (1. Sg) [*hålsagœriŋ*]. FT 1801 Holstegd; IpsenK 1839 Ved Kirken (Holste); G&N 1933 p. 55 Holsagårinj. — Slægtsnavnet Holst; Hans Holst nævnes 1743 som Gaarddrønt (Z); han døde 1780, og derefter nævnes Sønnen Hans Hansen Holst (K. Kure).

Homannegaard (18. Vg) [*ho·ma·ŋagœ·riŋ*]. PrI 1624 Hoffmannegd; Jb 1658 Hofmans Gd; Jb 1661 hoffmandegd; Jb 1662 houfmandsgd; Jb 1664 houmandgd; KR 1684 Hoemandegd; Skiftepr 1684 Homane gd; Skiftepr 1689 homannegd; Neksø Kb 1690 Hofmandgd; Kb 1694 Hofmandegd; K 1746—50 houmanne Gd; Thurah Houmanne(gd); UrneNb Houmandegd ell. Birkesgd; UrneJb Hovmande Gd; VSK Homannegd; Salchow 1813 Hovmandegd; M 1844, Gst Homannegd. — Subst. ænyda. Hofmand „Kriger, Rytter", her vel snarest et Slægtsnavn.

Hoppegaard (36. Sg). UrneNb (Hoppegd) ell. Timandegd. — Slægtsnavnet Hop. Som Beboere nævner Jb 1689 Michel Hop, Jb 1719 Mads Hopp.

Hullegaard (9. Vg) [*hålagœ·riŋ*]. Jb 1658 Holegd; Jb 1661, 1662, 1664 hallegd; Kb 1693 Hulle-gd; K 1746—50 hulle-Gd; Thurah Hulle(gd); UrneNb Hullegd; UrneJb Hulle Gd; VSK Hollegd; Salchow 1813 Hullegd; IpsenK 1839 Hulle (Aae)(gd); M 1844, Mansa Hollegd; Gst Hullegd. — Subst. Hul. Ligger i en Kløft ved Mundingen af Skovsholm Bæk, som tidligere hed Hulleaa.

Hvidlappegaard. — Se Lappegaard ndfr.

Høgehjemmet [*hö·jajeməd*]. — Ejendom paa Brændesmark.

Højene, Gd (19. VgPc) [*ver hâjana, hâjana*]. Postadr9, Postadr 1943 Højene; Guide 1946 Ved Højene.

Hølehus [*hö·lahù·zəd*]. — Ved Listed. Naturnavnet Høl.

Jomfrugaard (10. Sg) [*jâmfrugœ·riŋ*]. K 1746—50, UrneNb Iomfrue-Stæl; UrneJb Jomfrue Stæl; Salchow 1813 Iomfrue (Stæl); IpsenK 1839 Jomfru Stæl; M 1844, Guide 1914, Gst Jomfrugd. — Arvedes 1757 af Benedikte Kirstine Thiesen efter Faderen Hans T. (Z); Navnet kan dog ikke sigte til dette Forhold, da det optræder allerede paa K 1746—50, men hun kan maaske have gjort sig bemærket paa et tidligere Tidspunkt.

Julegaard (24. Sg). JDTiendeb 1685 Julegd; UrneNb Hiule el. Iulegd, Et Steel; UrneJb Jule Gd Stæl; Salchow 1813 Iulegd er Stæl; IpsenK 1839 Jule Stæl. — Slægtsnavnet Juel. Som Beboere nævnes 1545 Jep Jul (Z), Jb 1598 Peder Juell; Jb 1624 Lars Juell, Jb 1625 Lauritz hiull.

Julegaard (25. Sg). Gst Julegd. — Guide 1914 oplyser at Gd ikke har noget Navn, men at Ejeren agter at kalde den Julegd efter Julehøj. Men egentlig er det jo det gl. Navn paa 24. Sg.

Julehøj, Gd (25. SgPc) [*jy·la'hâj*]. Postadr 1943, Guide 1946 Julehøj. — Efter Naturnavnet Julehøj.

Kaasegaard (Proprietærgd) [*kœ·zagœ·riŋ*]. PrI 1624 kaasegd; 1632 (Jb 1687) Kaasegd; Resen Rosengd; KR 1684 Kaasegd; Skiftepr 1690 Kaasegd, Kaassegd, Kaaßegd; Kb 1693 Kaase-gd; Kb 1695 Kaasgd; Jb 1719

Kaasse Gd; Jb 1727 Kaase gd; K 1746—50 Kaase Gd; Thurah p. 63 Rosengd; UrneNb Kaasegd; UrneJb Kaase Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Kaasegd. — Slægtsnavnet Kaas; Gd tilhørte 1688 Herman Kaais (K. Kure). Thurahs Form er taget fra Resen, hvis Hovedhskr. nævner Rosengd blandt Sognets tre vigtigste Gaarde, hvorimod et andet Hskr. har den rigtige Form Kaasegd, se Resen, Atlas Danicus, Bornholm, udg. af Johs. Knudsen.

Kasperemølle [*kaspəramølan*]. Guide 1914 Kaspere Mølle; Th Kasperemøllen; Postadr 1943, Gst Kaspermølle. — Møllen, der blev nedbrudt 1935, havde ifl. Guide 1914 Navn efter en Mand, der hed Kasper.

Kirkeboet (19. Vg). Jb 1661 Kircheboet; Jb 1662 Kirchebo(u?)t; Jb 1664 Kircheboet; Komm 1685 Kiercheboe; UrneNb Et Kirkeboe, Lappehiemmet; UrneJb Kirkeboe. Lappehiemmet el. Hvidlappe Gd; IpsenK 1839 Lappe (Kirkeboe)(gd); K. Kure Nordre Kirkebo. — Kirkebo, se Indl.

Klinteby (27.—28. Sg, 6. og 20. Vg) [*kli·nby·, i· kli·nby·* el. *kli·nby·gœ·rana*; 27. Sg og 20. Vg tils.: (*di*) *væstrə kli·nby·gœ·rana*, 6. Vg og 28. Sg tils.: (*di*) *ö·strə kli·nby·gœ·rana*]. 29/6 1489 (HdDb 1582—84) Klindbye; Lb 1569 Klingby; 4/7 1574 Hüb 182 Klyndbygd; PrI 1624 klinby; KR 1684, Skiftepr 1684 Klinby; Kb 1687 Klindby; Neksø Kb 1689 Klingbye; Kb 1690 Klingbye; Skiftepr 1690 Klinbye; K 1746—50 Klin-Bye; UrneNb Klinebye; Salchow 1813 Klinbye; M 1844, Gst Klinteby. — Naturnavnet Klint, idet t er bortfaldet foran b.

Klintegaard. Postadr 1869 Klintegd; Th Klintegde; Postadr 1943 Klintegd.

Klippegaard (21. Vg) [*kløpəgœ·riŋ*]. UrneNb Klippegd; UrneJb Klippe Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Klippegd.

Kløvehus [*klæ·wahü·zəd*]. — Ved Hestekløve, se under Naturnavne.

Knappegaard (4. Sg) [*knapagœ·riŋ*]. K 1746—50 knappe-Gd; Thurah Knappe(gd); UrneNb Knappegd ell. Møllegd. Det første rigtigst; UrneJb Mølle el. Knappe Gd; VSK, Salchow 1813, UK 1816 Knappegd; M 1844 Knabegd; Gst Knappegd. — Slægtsnavnet Knap. Jb 1689 nævner Jens Knap som Beboer. Ifl. Z overtog Jens Rasmussen Knap i 1677 den da øde Gd, hidtil Møllegaarden.

Knarregaard (23. Sg) [*knaragœ·riŋ*]. Kb 1688 Knarre-gd; Skiftepr 1693 Knaregd; Kb 1695 Knarregd; Kb 1697 Knarre-gd; K 1746—50 knare Gd; Thurah Knarre(gd); UrneNb, DAtl Knarregd; UrneJb Knarre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Knarregd. — Slægtsnavnet Knar. 1630 og1644 nævnes Jens Knar som Beboer (Z).

Knækkehus [*knæʃəhü·zəd, knæʃahü·zəd*]. — Forleddet maa være Subst. Knække, se Indl. Huset ligger mere end 1 km fra Havreknække ovfr.

Kodal, Hse [*ko·ˈda·lshü·zən*]. FT 1787 Koedahl; Guide 1886 Kodalshuse; Gst Kodalhuse; Trap⁴ Kodalhse; Postadr 1943, Guide 1946 Kodal. — Naturnavnet Kodal.

Koesgaard (19. Sg) [*ko·sgœ·r*]. 1731 (Th) Kortzgd; K 1746—50 koes Gd; Thurah Koes(gd); UrneNb Koeds Gd (ell. Curtsgd ell. Korsgd ell. Kortsgd); UrneJb Corts Gd; VSK Korsgd; FT 1801 Coersgd; Salchow 1813 Cortsgd; M 1844 Koosgd; Mansa Kovsgd; Gst Kosgd. — Mandsnavnet Kort. Jb 1661 nævner som Beboer Lauridtz Kortßen.

Krogegaard (17. Sg). K 1746—50 kroge Gd; Thurah Kroge(gd); UrneNb (Krogegd overstr.) Bekkegd; Bugge 1771 Kroge Gd; IpsenK 1839 Krog (Bække)(gd). — Subst. Krog. Efter Beliggenheden; Gd ligger i en Krog med høje Bakker mod N. og V.

Krøggaard (17. Vg) [*krawgœ·riŋ*]. 1528 Hüb 79 Kragegd; 1530 Hüb 83 Kraggegd; Jb 1598 Kroggegd; Jb 1606 Kraggegd; LR 1607 Kroggd; PrI 1624 Kraagegd; Mejer krachengd; Kb 1687 Kraagegd; Neksø Kb 1688 Krog-gd; Kb 1690, 1698 Kroge-gd; K 1746—50 kroge Gd; Thurah Kroge(gd); UrneNb, DAtl Krogegd; UrneJb Kroge Gd; FT 1801 Kraagegd; VSK Kroggd; Salchow 1813 Krogegd; IpsenK 1839 Krygge(gd); M 1844 Krougd; Gst Kroggd; Postadr 1943 Kraggd. — Udtalen tyder paa Kro, de ældste Former paa Fuglenavnet Krage. Maaske er der foregaaet en Omtydning.

Kulbrandsgadegaarde (25.—26. Sg) [*kʌl-, kolbrans'ga·dəgœ·rana*]. — Efter Beliggenheden ved Kulbrandsgade, se u. Naturnavne.

Kuledavidhus [*ku·ləda·vədahu·zəd, ku·ləda·wədahu·zəd, ku·ləda·vahu·zəd*]. I 1922 Kuledavehuset. — Huset ligger nær ved nogle gamle Lerkuler og har rimeligvis Navn efter en Mand, der kaldtes Kule-David.

Kyseby. Se under Kysgd ndfr.

Kysgaard (26. Sg) [*ö·strə ky·sgœ·r*; 25.—26. Sg tils. *ʒy·zəby·, ky·sgœ·rana*]. 1530? Hüb 83 Kiusseby; Jb 1598 Kisebye; Jb 1606 Kyßabye; Jb 1624 Kyseby; PrI 1624 Kyßby; Jb 1625 Kysebye; Jb 1658 Kusegd; UrneNb Kysgd; UrneJb Kys Gd Stæl; Salchow 1813 Kysgde; Guide 1914 Kyesgd; Gst Kysgd; Guide 1946 Kyesgd. — Alle Eks. indtil 1813 omfatter ogsaa 25. Sg, hvis Navn i 1945 er optegnet som Vester-Kysgaard [*væstrə ky·sgœ·r*]. Udtalen med *k* er ikke maalægte, men Fiskere paa Nørremark kalder Gaardene for Kjyseby, med Kj, som man skulde vente (Oplysning fra Otto Rohmann). Forleddet i Kysgaard er et Ord *Kys, svarende til glno. kjóss, m., der forekommer som Efterled i no. Gaardnavne i Bet. „smal Vig, lille Dal, lille Skov" (NG Indl. p. 60) og no. Dial. kjos i s. Bet.; i Forbindelsen Kyseby foreligger derimod den svage Sideform, svarende til sv. Dial. kjusa, f. „aflang, trang Dal mellem Klipper el. Højder" (Rietz); disse Ord forekommer ikke sjælden i danske Stednavne, f. Eks. Hønkys, DS VI 70, og Kyse, Vallensved S., Ø.-Flakkebjerg H., 31/7 1381 Kiusæ. Lidt V. for Kysgd ligger en Dalsænkning, ved hvis nordlige Ende der laa en Skov, hvis Navn muligvis ogsaa indeholder Ordet Kys, se under Naturnavnet Kislememile.

Køllergaard (13. Sg) [*ʒølaragœ·riŋ*]. JDTiendeb 1693 Kiøllergd; K 1746—50 kiøllere-Gd; Thurah Kiøllere(gd); UrneNb Køllergd; DAtl Kiolleregd; UrneJb Kiøllere Gd; VSK Køllergd; Salchow 1813 Kjølleregd; M 1844 Kiøllergd; Gst Kjøllergd. — Slægtsnavnet Køller. Gd tilhørte 1693 Peder Hansen Kiøller (K. Kure). Jb 1598 opfører som Beboer Hans Køller, Jb 1624 Claus Køller, og Jb 1689 Hans Kiøller. 1555 nævnes ogsaa en Rasmus Køller i Ibsker (Z).

Lappegaard (19. Vg) [*lapagœ·riŋ*]. K 1746—50 Lappe-hiemmet; Thurah Lappe Hiemme; UrneNb Lappehiemmet; DAtl Lappe Hiemegd; UrneJb Lappehiemmet el. Hvidlappe Gd; FT 1801 Vidlappegd; VSK Vielappegd; Salchow 1813 Hvidlappegd; M 1844 Lappegd; Postadr 1869 Lappe-Hiemme; Gst Lappegd. — Forleddet er rimeligvis et Slægtsnavn Lap, egl. Folkenavnet Lap, ænyda. Lap, Lappe, som Tiln. kendt fra Kbh. 1448 (Gilde- og Lavsskraaer I 728 Claus Lappe). Den omkr. 1800 optrædende udvidede Form Hvid-, Vid-, Vielappegd betegner vel Omtydning til Vildlap, Moth Vildlappe „en vild, ustyrlig Person" (VSO), jfr. jy. Vildlap, dels i s. Bet., dels anvendt om Brugsheste, som om Efteraaret sloges løs paa Marker og i Skove og om Foraaret indfangedes i halvvild Tilstand (Feilb).

Ledegaard (20. Vg?). 1530? Hüb 83 Ledigd; Jb 1598, Jb 1606, Jb 1624, Jb 1625 Ledegd. — Henføres af Z med Tvivl til 20. Vg. Maaske Subst. Led, bh. [*le·*], men da vi ikke kender Navnets bornholmske Udtale, er det os ikke muligt at give nogen sikker Tolkning.

Lillegaard (5. Sg). JDTiendeb 1685, UrneNb Lillegd; UrneJb Lille Gd Stæll; FT 1801, Salchow 1813 Lillegd; Ipsen K 1839 Lille(gd), Stæl.

Lindholmehus [*liŋhålmahu·zəd*]. — Hus, der har tilhørt Slægten Lindholm i Listed (R).

Lisegaard (28. Sg) [*li·səgœ·r*]. (Her?) LR 1585 liussegd; UrneNb Lifsegd; UrneJb Lisse Gd; VSK Lisegd; IpsenK 1839 Lise(gd); Gst Lisegd. — Slægtsnavnet Lise. Lb 1569 nævner Per Liisses skow i Ibsker (Hüb 335). Jb 1689 nævner som Beboer Jens Lidße, Jb 1691 Jens Liiße. 1696 og 1713 nævnes Anders Jensen Lisse (Z).

Listed [*lesta*]. 3/2 1379 Lysta; Lb 1569 Liiste; Jb 1598 Listad; LR 1607 Listedt; LR 1610 Liistedt; LR 1611 Liste; PrI 1624 Listad; Jb 1625 Listed; LR 1629 lidstedt; Jb 1664 Listed; BWK 1676 Liste; Skiftepr 1687 Listed; K 17. Aarh. Lista; K 1746—50, Bugge 1771, DAtl Lista; UrneJb Listed; Skougaard 1804 Lista (Liistad); VSK Orig Fiskerlejerne Liste; VSK Liste Fiskerleie; AL 1912 Li- ell. Lesta; K. A. Petersen Le·sta (stå), Li·stå;

BhFisk 1933 p. 10 Listå; Postadr 1943, Gst Listed. — Navnet kan næppe være sammensat med -sted. I de bh. Stednavne paa -sted udtales Efterleddet paa Vestbornholm som -[*sta*], men paa Øst- og Sydbornholm som -[*sta·*], se under Baadsted og Røsted, 664, Melsted, 672, og Ypnested, 673; paa tilsvarende Maade udtales paa Vestbornholm det skaanske Købstadnavn Ystad [*y·sta*], men paa Øst- og Sydbornholm [*y·sta·*] (R). Udtaleangivelserne hos K. A. Petersen og i BhFisk 1933 kunde ganske vist tyde paa, at ogsaa Listed, som ligger paa Østbornholm, kan have -[*a·*] som sidste Vokal. Men K. A. Petersens -stå skal vistnok forstaas som en Formodning om, at -[*sta*] har udviklet sig af -[*sta·*], og BhFisk 1933 har urigtigt å for [*a*] i Naturnavnene Kalshave og Busken paa Fjuskens. Da R aldrig har hørt Navnet udtalt med -[*a·*], er der derfor næppe Grund til at tvivle om, at Navnet udtales [*lesta*], ogsaa paa Øst- og Sydbornholm. Allerede af denne Grund er det usandsynligt, at Listed opr. er en Sammensætn. med -sted. Hertil kommer, at den ældste Skriveform vanskelig lader sig forene med et Efterled -sted. Navnet er derfor snarest identisk med det norske Landskabsnavn Lister, som i Olav den Helliges Saga skrives a Lista og altsaa er et svagtbøjet Maskulinum Listi, se NG IX 204 f. Dette Navn er beslægtet med Subst. Liste, oldn. lista, f. „Strimmel, Kant", glda. listæ „Bræmme, Svøb", glsv. lista, f. „Kant, Kantebaand", og med Subst. bh. List, f. „Strimmel, Svøb, smalt Træstykke paa Tallerkenrække", glsv. list, f. „Kantebaand". Navnet har ifl. NG IX 205 fra først af betegnet „den flade Kyststrækning i Vanse Sogn mellem Havet og Heierne", og en lign. Betydn. kan antages ved Listed, idet Fiskerlejet ligger paa en smal Kyststrimmel ved Foden af høje Bakker.

Listedgaard [*lestagɔ·riŋ, lestaˈgɔ·r*]. BhVejviser 1944 Listedgd. — Yngre Navn paa Heyehjemmet ovfr.

Listed Vang, Hse. Trap[4] Listed Vang.

Lynghuse. FT 1787 Lyng Huusene.

Mandhøj Teglværk. Postadr 1869 Mandhøi (Teglværk). — Naturnavnet Mandhøj.

Marsegaard (8. Sg). JDTiendeb 1685 Marße-gd; Svaneke Skiftepr 1707 Marse gd; UrneNb Mar[t?]e Stæl; UrneJb Masse Stæl; Salchow 1813 Massegd; IpsenK 1839 Marse Stæl; M 1844 Marsegd. — Snarest en Sammensætning med Mandsn. Marius med Genitiv paa -sa (Esp. Indl. p. 97). Formen Masse- kunde dog være en Omtydning til Mandsn. Mads, støttet af, at Gd. midt i 18. Aarh. har været beboet af en Mads Clausen (1746, UrneJb).

Munkegaard (16. Sg) [*moŋkagɔ·riŋ*]. KR 1684 munchegd; Kb 1688, 1690 Munche-gd; K 1746—50 Munke-Gd; Thurah Munke(gd); UrneNb Munkegd; UrneJb Munche Gd; VSK Munkegd; Salchow 1813 Munche-Gd; M 1844, Gst Munkegd. — Slægtsnavnet Munk. Jb 1664 nævner som Beboer Peder Munck. K. Kure har som Ejere Jens Munch (til 1716) og Jens Hansen Munch (til 1750). Z nævner 1821 Morten Mikael Munch.

Munkemølle. Kb 1700 Munche-Møllen; Bull 1869 Munke M. — Ved Munkegd ovfr.

Munkens, Hs. BhFisk 1933 p. 11 Monkens. — N. fo Aarsdale, Ø. for Strandvejen. Elliptisk Gen. af Slægtsn. Munk i best. Form.

Møllegaard (4. Sg). 1677 (Z) Møllegd; UrneNb Knappegd ell. Møllegd; UrneJb Mølle el. Knappe Gd; IpsenK 1839 Mølle (Knappe)(gd). — Ved Vaseaa; her fandtes en Vandmølle (K 1746—50).

Møseregaard (10. Vg) [*mö·saragɔ·riŋ*]. — Slægtsnavnet Møser. Tilhørte fra 1828 Guldsmed i Rønne Aug. Fred. Vilh. Møser og derefter hans 2 Sønner (K. Kure).

Naskebro, Hs [*ver naskabro·n*]. — Naturnavnet Naskebro, jfr. Naskegd ndfr. Kaldes ogsaa Broen og Gildesvald.

Naskegaard (31. Sg) [*naskagɔ·riŋ*]. Kb 1687 Naskegd; Kb 1690, 1693 Naske-gd; Svaneke Skiftepr 1695 Nasche Gd; K 1746—50 Naske Gd; Thurah Naske(gd); UrneNb Naskesgd; DAtl Naskegd; UrneJb Naske Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Naskegd. — Antagelig et Slægtsnavn Nask; som Beboer nævnes 1787 Anders Jensen Nasch (Z). En Sti Nasgi

nævnes 20. el. 24/3 1163, en Bonde Naske 14/12 1315, en Jacobus Naski 1291, og en Bænt Naski 27/1 1500, men ingen af dem kan ses at være fra Bornholm.

Naskehus. Kb 1690 Naske-huset; Postadr9 Naskehus. — Se under Naskegd ovfr.

Ny-Sverige, se Sverige.

Nørregaard (1. Vg) [*nårəgœ·r*]. 1632 (Jb 1687) Nørregd; Jb 1658 Norre Gd; Jb 1661 Nørregd; Jb 1664, 1684 (Jb 1687) Nøregd; Skiftepr 1689 Nørregde; Skiftepr 1690 Nørregd; Jb 1691 Norregd; Jb 1696 Nørregd; K 1746—50 Nørre-Gd; Thurah Nørre(gd); UrneNb Nørregd; UrneJb Norre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Nørregd. — Formerne Norre- viser den bornholmske Udtale.

Nørremark, Gde og Hse. FT 1787 Nørre-Mark; VSK Sverrig el. Nørremarks Huuse; M 1844 Nørremarken; Mansa 1851 Nørremarks Huse; BhFisk 1933 p. 11 Norremark; Gst Nørremark Hse. — Naturnavnet Nørremark.

Nørrenæbbe [*nårə næba*]. — Den nordlige Del af Aarsdale, beliggende Nord for Klippegd. Efterleddet er et Subst. glda. *næbba, f. Et tilsvarende Ord findes i svenske og norske Stednavne, se f. Eks. SOÄ I, 2 p. 13 og XVII 132 og NG III 266 f.; fra Danmark kendes bl. a. Vestre- og Østre Nebbe, to Pynter paa Fejø, se DS VIII 140. Ordet er en Afledning af Næb og maa have en lignende Betydn. som sv. näbba, f., der bl. a. anvendes „om föremål och dylikt som är försett med en (näbbliknande) utskjutande eller spetsig del" (SAOB); ud for Nørrenæbbe ligger en lille Klippeodde.

Palmegaard (29. Sg). KR 1684 palmegd (29. Sg); Kb 1688, 1690, Skiftepr 1693 Palmegd; UrneJb Rabekke Gd, kaldes og Palme Gd; FT 1801 Palme- el. Ragbekkegd; VSK Palmegd. — Plantenavnet bh. Palm „Salix caprea" (Jenssen-Tusch p. 213).

Paradisgaarde (33.—34. Sg) [*pa·radi·sgœ·rana* ell. *i· pa·radi·s*]. 1528 Hüb 79 Paradissegd; 1530? Hüb 83 Paradiss; Jb 1598, Jb 1606, Jb 1624 Paradis; PrI 1624 Paradiß; Jb 1625 Paradis; Jb 1658 Paradisgd (14. Vg); Jb 1661 i paradis, Paradisgd (14. Vg); Jb 1664 Paradies; 1681 Deckner 1679—90 Paradiß; Skiftepr 1682 Paradis; Skiftepr 1689, 1690 i Paradis; Kb 1698 Paradjs; K c. 1700 Paradies; K 1746—50 Paradies-Gde; UrneNb Paradisgd, I Paradies (14. Vg); UrneJb Paradiis Gde, I Parradis (14. Vg); VSK, Salchow 1813 Paradiisgd; M 1844 Paradisgd; Gst Paradisgde. — Subst. Paradis. Til Paradisgde henregnedes tidl. ogsaa 14. Vg.

Pellegaard (8. SgPc.) [*pælagœ·rin, pæ·lagœ·rin*]. Z, Gst Pælegd. — Ejerslægten kaldtes Pelle (R).

Pellehjem [*pælajeməd, pæ·lajeməd*]. — Andet Navn paa Pellegd.

Pilegaard (35. Sg) [*pi·latråjsgœ·rin*]. Kb 1687 Pile-gd; K 1746—50 Pile Gd; Thurah Pile(gd); UrneNb Piletrøylsgd ell. Pilegd; Bugge 1771 Piile Gd; UrneJb Pile el. Piletrøyls Gd; FT 1801 Piilegd; VSK Piletroldgd; VSK Orig Piletroldsgd; Salchow 1813 Pille trylsgd; UK 1817 Piletroldgd; M 1844 Piteroldsgd; G&N 1933 p. 55 Pilatrojlsgarinj; Gst Pilegd. — Trænavnet Pil. Gd har atter fra 15/7 1902 sit gamle Navn Pilegd. Fra 18. Aarh. optræder Formen Piletrøyls-, Piletroldsgd. Saafremt der tør tillægges Urnes Form Piletrøyls- og Salchows Form Pille trylsgd Beviskraft, maa man nærmest antage, at -trøyls er Mandsnavnet glda. Thrugils, der i Østdansk alm. optræder med Omlyd i Formen Thrygils (DgP I 1425); Pile- skulde da være et af det gl. Gaardnavn dannet Tilnavn. Men man skulde have ventet Genitiv paa -sa (Esp Indl p. 97). Paa VSK og i de fleste yngre Former forstaas Efterleddet som Subst. Trold, hvilket synes at være en Omtydning.

Pilegaard, Lille- (20. Vg) [*liļa pi·lagœ·r*].

Piletroldsgaard, se Pilegd.

Prittegaard (2. Vg). 1638 (Jb 1687) Prittegd, Prettegd; 1647 (Z) Pritegd; 1684 (Jb 1687) Prittegd. — Slægtsnavnet Prit. Som Beboer nævnes 1626 Jep Hansen Pritt (Z).

Præsteboet (3. Vg) [*præ·stabo·əd*]. Lb 1569 ett præsteboo; Jb 1661 Presteboe, Jb 1664, Jb 1691 Præsteboe; 1738 (Komm 1738) Præste Boed; K 1746—50 Præste-boet; UrneNb Præsteboet; UrneJb Præsteboed; VSK

Præsteboel; VSK Orig Præsteboet; Salchow 1813 Præsteboe; M 1844, Gst Præstebo. — Gd, der i 17. Aarh. undertiden regnes til Paradisgde, siges 1691 at være „af Arils Tid lagt ad mensam pastoris" (Z).

Prøjsersmedjen [*prå·jsarasmedjan*]. — Hus, der hørte til Prøjserværket, se u. Naturnavne.

Puggegaard (7. Vg) [*pøgagœ·riŋ*]. PrI 1624 pugegd; Jb 1658 Pugge Gd; Jb 1661 puggegd; Jb 1662 Puggegd; Jb 1664 Pugegd; KR 1684 puggegd; Skiftepr 1686 Pugegd; Kb 1689, 1693 Puge-gd; K 1746—50 (Kopi 1796) Bugge Gd; Thurah Bugge(gd); UrneNb Puggegd; UrneJb Pugge Gd; VSK Pagegd; VSK Orig Pugegd; Salchow 1813 Puggegd; M 1844 Pyggegd; (her?) Postadr 1869 Buggegd; Gst Pyggegd. — Slægtsnavnet Pugge. Som Beboer nævnes 1598 og 1617 Hans Pugge (Z).

Raageskovsgaard (22. Sg) [*rå·gagœ·riŋ*; Skriftformen Raageskovsgd høres aldrig i daglig Tale]. (Her?) 6/2 1533 Hüb 88 Rogelundsgd; 1735 Komm 1738 Raageskovs gd; K 1746—50 Raage-Skous Gd; Thurah Raage Skovs(gd); UrneNb Raageskousgd; UrneJb Raage Schous Gd; VSK Baageskovsgd; VSK Orig, Salchow 1813 Raageskovsgd; M 1844 Raageskovgd; Gst Raageskov Gd. — Fuglenavnet Raage. Formen fra 1533 er antagelig Fejl for Raageskovsgd, da Stedet siges at ligge i Ibsker S.

Rabækkegaard (29. Sg) [*ra·bœkagœ·riŋ*]. Skiftepr 1688, 1689 Rabechegd; UrneNb, DAtl Rabekkegd; UrneJb Rabekke Gd, kaldes og Palme Gd; FT 1801 Palme- el. Ragbekkegd; Salchow 1813 Rabekkegd; M 1844 Rabekkegd; Gst Rabækkegd. — Slægtsnavnet Rabæk. Som Beboer opføres i Tiendep 1662 lauritz Rabeck.

Rabækkeværket [*ra·bœkaværkəd*]. — Stenværk ved Rabækkegd.

Ro [*ro·*]. Lars Bistrups haandskrevne Optegnelser 1839 (beroende hos R) Roe. — Lokal Benævnelse for Bebyggelsen Fred og Ro, se ovfr.

Rytterbakke, Hs (20. SgPc) [(*pœ·*) *ry·tarabakaŋ*]. BhVejviser 1944 Rytterbakken. — Andet Navn paa Ryttermøllehus. Naturnavnet Rytterbakke.

Rytteregaard (20. Sg) [*ry·tagœ·riŋ*]. JDTiendeb 1685 Rytter-gd; K 1746—50 Rytter Gd; Thurah Rytter(gd); UrneNb Ryttergd; UrneJb Rytter Gd; VSK Ryttergd; Salchow 1813, M 1844 Rytteregd; Gst Ryttergd. — Slægtsnavnet Rytter. Som Ejere nævnes i Jb 1624 Peder Ryter, Skiftepr 10/10 1683 Jens Rytter, Jb 1689 Jens Jbßen Rytter, i Jb 1727 Jacob Rytter og i UrneJb Jens Jacobsen Rytter. Under Bornholms Milits hørte 99 Gaardmænd, som selv red for Ryttere (Z), og Slægtsnavnet er vel opstaaet heraf.

Rytterhus, Hs. JDTiendeb 1687 Rytter-Huußet.

Rytteregaard, Lille-, Hs [*liļa ry·tagœ·r*]. — Spøgende Navn paa Ryttermøllehus.

Ryttermølle [*ry·taramølan*]. I 1922 Ryttermøllen. — Nu nedrevet Vejrmølle S. for Ryttergd.

Ryttermøllehus [*ry·taramøləhù·zəd, ry·taramølarahù·zəd*]. Postadr9 Ryttermølle. — Ved Ryttermølle. Kaldes ogsaa Rytterbakke og Lille-Ryttergd.

Rødskørte (16. Vg) [*rö·/ö·rta*]. BhFisk 1933 Røsjørta. — Navnet menes at stamme fra Fiskerne i Neksø og paa Nørremark m. fl., der benyttede og stadig benytter den højtliggende og vidt synlige Gd (Smedegd) med sine røde Længer som Sømærke (Opt. 1945). Navnet er en Afledn. til Ordforbindelsen rød plus Skørt, bh. (*/ö·rt*), n., jfr. Sortmulde ndfr.

Saltholm (2. Vg) [*salthålm, salthålmsgœ·r, salthålmsgœ·riŋ*]. UrneNb, UrneJb Saltholm; FT 1801 Holmegd; Salchow 1813, IpsenK 1839 Saltholm; M 1844 Saltholmgd; Mansa Saltholmsgd; Gst Saltholm. — Nabo til Skovsholm og synes ogsaa at have været kaldt Holmegd; blev 10/10 1638 mageskiftet til Skovsholm (Z), og Navnet, som dengang var Prittegd, er muligvis omdannet efter Skovsholms Navn; Salt- kunde være en Hentydning til mulig Saltholdighed i Jorden eller den forbiløbende Bæk. Jfr. Saltholms Gd i Nyker S, 652.

Skottegaard (27. Sg) [*skåtagœ·r(iŋ)*]. KR 1684 schaadegd; UrneNb Skaattegd; UrneJb Skaatte Gd; FT 1801 Skottegd; VSK Skollegde; VSK Orig, Wilster 1808 Skottegde; IpsenK 1839 Skaale (Skotte)(gde). — Slægtsnavnet Skotte. Som Beboer nævner Jb 1658 Hans Skutte, Jb 1661 Hans

Skotte. Ifl. Z skal Gd 1678 og 1801 være kaldt Skøttegaard, hvormed vilde stemme, at den i Jb 1624 angives at være beboet af Raßmus Skødte. Til Skottegde henregnes ogsaa 20. Vg paa VSK.

Skovhus. Kb 1693 Schou-huset.

Skovsholm (Proprietærgd) [*skaws'hålm*]. Mandt 1622 schousholm; PrI 1624 Skoußhollmb; 1632 (Jb 1687) Skousholmsgd; KancBrevb 27/4 1639 Skoufsholm; Jb 1658 Skougzholm; Regnsk 1662 Schouffsholm; BWK 1676 Skouholm; ResenK Skousholm; Kb 1688 Skoufsholm; Skiftepr 1690 Skoufsholm, Skoufsholmb, Skoufßholm, Schoufs Holm; Jb 1696 Skousholm; Jb 1727 Schous Holm; K 1746—50 (Kopi 1796) Skous Holms Gd; UrneNb, DAtl Skousholm; UrneJb Schousholm; VSK, Salchow 1813, UK 1816 Skovsholm; M 1844, Mansa Skovholm; Gst Skovsholm. — Subst. Skov.

Skrejegaard (20. Vg). FT 1801 Skreiegd; Th Skrajaragaarijn. — Maaske Verb. bh. skräja „skrige" (Esp). Et Slægtsøgenavn *skræ·jara* er kendt fra Bh. (R); muligvis skal Th's Form opfattes paa denne Maade.

Skyttegaard (5. Vg) [*/øtagœ·riŋ*]. Komm 1685 schiøttegd; Skiftepr 1690 skiøttegd, skøttegd; Kb 1690 Skytte-gd; Kb 1694 Schytte-gd; K 1746—50 Skytte Gd; VSK, Salchow 1813 Skyttegd; M 1844 Schyttegd; Gst Skyttegd. — Slægtsnavnet Skytte; som Beboer nævnes 1680 Hans Skiøtte (Z).

Skyttehus. FT 1801 Skiøttehuuset. — Nævnes under 5. Vg Skyttegd.

Skøttegaard. Se under Skottegd.

Smaalyng. Kb 1691 paa Smaa-liung.

Smedegaard (21. Sg). UrneNb Smiddegd ell. Bryggere Gd er gl. Navnt og rettest; UrneJb Smidde el. rettere Brygger Gd. — Subst. Smed.

Smedegaard (16. Vg) [*smedagœ·riŋ*]. K 1746—50 Smide Gd; Thurah Smidde(gd); UrneNb Smedegd; UrneJb Smidde Gd; Salchow 1813 Smiddegd; FT 1801 Smeddegd; IpsenK 1839 Smede(gd); Postadr 1869 Smiddegd; Gst Smedegd; BhFisk 1933 Smedagaarinj. — UrneNb oplyser, at „I forrige Tid[er] boede der en Smed og kaldtes deraf Smedegd".

Smørby [*smårby·*]. — Gl. spøgende Betegnelse for Klinteby.

Smørhullet (20. Vg) [*smårhålød*]. — Navnet sigter til Jordens Frugtbarhed.

Sortegaard (21. Sg) [*swœ·rtagœ·riŋ*]. VSK Sorte el. Bryggergd; FT 1801 Sortegd; IpsenK 1839 Braigene (Sorte)(gd); M 1844, Gst Sortegd. — Slægtsnavnet Sort. Gd beboedes 1756 af Hans Mikkelsen Sort (Z), 1759 af Hans Hansen Sort (UrneJb).

Sortehulshus [*swœ·rta'hålshu·zəd*]. — Nu Østerli. Forleddet er Naturnavnet Sortehøl.

Stemme. UrneNb Der skal være et Værtshuuß i Ibsker Sogn heder Stemme. — Se under Naturnavnet I Stemme i V.-Marie S. 653.

Stensgaard (9. Sg) [*ste·nsgœ·r*]. 5/6 1429 Stengarden; PrI 1624 Steenßgd; UrneNb Steens-Stæll; UrneJb Sten Stæl; Salchow 1813 Steen (Stæl); IpsenK 1839 Steens Stæl; Gst Stensgd. — Formen fra 1429, der er stedfæstet til Ibsker Sogn, hører uden Tvivl herhen, og den tyder paa Sammensætning med Subst. Sten. Stensgd findes ogsaa i Aaker og V.-Marie Sogne, og Navnet kan være ændret i Analogi med disse.

Stenskov, Gd (13. SgPc) [*ste·nskawshu·zəd, ste·nskaw*]. Postadr9 Stenskovhus; Postadr 1943, Guide 1946 Stenskov. — Naturnavnet Stenskov.

Stoltenborg, Hs [*ståltənbår*]. I 1922 Stoltenborg. — Se Stoltenborg i Svaneke Kbst, 645, og Indl. under Borg.

Styrsgaard (12. Sg) [*sty·rsgœ·r*]. Kb 1693 Styremands Gd; 1737 (Komm 1738) styrmands gd; K 1746—50 Styre-Gd; Thurah Styre(gd); UrneNb Styremandsgd (overstreget) eller Styresgd er rigtigst; DAtl Styregd; UrneJb Styres Gd; VSK Styrsgd; Salchow 1813 Styresgd; M 1844, Gst Styrsgd. — Subst. Styrmand, her vel brugt som Slægtsnavn. Jb 1624 nævner som Beboer Jenns Styrmand. LR 1598 nævner en Peder Styrremand i Ibsker (Hüb 548).

Stærereden, fsv. Hs [*stararødaŋ*]. — Nu nedrevet Hus, der hørte til Bebyggelsen Fred og Ro. Maaske efter Slægtsnavnet Stær.

Sverige, Hse [*ny·svœri*]. VSK Sverrig el. Nørremarks Huuse; Th Ny Sverrig.

Sylteværket [*søltəværkəd*]. — Nedlagt Teglværk i Sylten, se under Naturnavne.

Timannegaard (36. Sg) [*ti·ma·ŋagœ·riŋ*]. JDTiendeb 1685 Timandegd; K 1746—50 Tiemande Gd; Thurah Tiemande(gd); UrneNb Timandegd; UrneJb Tiemands Gd; VSK Tiemannegd; Salchow 1813 Tiemandegd; M 1844 Tienmannegd; Gst Timannegd. — Slægtsnavnet Tidemand. Som Beboer nævner Mandt 1610 Berttill Thimandt, Jb 1625 Berenndt Thidemann. Et navneforklarende Sagn meddeles af UrneNb: „er gml. Navn fordi ikk[un] 10 Mand der saml[ede] sig lev[ende] eft[er] d[en] store Pest". Sagnet lever endnu.

Tingfogedgaard (15. Sg) [*tiŋfawdagœ·riŋ*]. K 1746—50 Tingfogde-Gd; Thurah Tingfogde(gd); UrneNb Tingfogdegd; UrneJb Tingfogde Gd; VSK, Salchow 1813, UK 1816 Tingfogdegd; M 1844 Tingsegd; Gst Tingfogedgd. — Ifl. Z beboedes Gd 1661 og 1668 af Hans Olsen, Tingfoged i Øster-Herred.

Torpegaard. Th Torpegaard. — En af Klintebygaardene. Torp, se Indl.

Trehuse [*tre·hu·zən*]. Svaneke Skiftepr 1707 Et udhuus af de som kaldiß Trehuußene; FT 1787 Treyhuusene; Gst, Postadr 1943 Trehuse.

Trommeregaard (14. Vg) [*trâmaragœ·riŋ*]. FT 1801 Trommegd; Salchow 1813 Trommeregd. — Tilnavnet Trommere „Trommeslager", jfr. Trommeregd. i Klemensker S., 661.

Træbenegaard (4. Vg) [*træ·be·nagœ·riŋ*, kan ogsaa kaldes *tre·be·nagœ·riŋ*]. K 1746—50 Træbene Gd; Thurah Træbeene(gd); UrneNb Træbenegd; UrneJb Træbene Gd; VSK Træbeenegd; VSK Orig, Salchow 1813, M 1844, Gst Træbenegd. — Tilnavnet Træben; UrneJb siger at Gd. har Navn „efter een Md. ved Navn Søren Hansen Træbeen"; en Søren Hansen nævnes i Jb 1696, og $^2/_4$ 1704 er der Skifte efter Søfren Hansen Træben. Jfr. Gunnar Knudsen, Det bornholmske Stednavn Træbenegaard, i DSt 1934 p. 121 ff.

Tygegaard (Proprietærgd) [*tö·jagœ·riŋ*]. K 1746—50 Teie-Gd; UrneNb Tyggegd; UrneJb Tyge Gd; Urne Tilf. t. Thurah Tygge-Huset, Tygegaardshuuset; VSK Tyggegd; Salchow 1813 Tygegd; UK 1816 Theiegd; IpsenK 1839 Tygehuset; M 1844 Tyggegd; Sogneprot Thoiegd; Mansa Tøyegd; Gst Tygegd. — Mandsn. Tyge, bh. [*tö·jə*]. Gd tilhørte 1694 Niels Tygesen (Urne Tilf. t. Thurah).

Tyskegaard (14. Sg) [*ty·skagœ·riŋ*]. Kb 1688 Tydsche-Gd; Kb 1693 Tydske-Gd; K 1746—50 Tydske-Gd; Thurah Tydske(gd); UrneNb Tydskegd; UrneJb Tydske Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Tydskegd. — Slægtsnavnet Tysk; Mandt 1610 nævner Chlaus Thydsk som Beboer.

Under Jorden, Hs [*snə jo·rn, snəjo·rshu·zəd*]. I 1922 Underjordshuset. — Hus i Underjordsdalen ved Skovsholms Bæk.

Vallegaard (1. Sg) [*va·ɭagœ·riŋ*]. M 1844, Gst Vallegd. — Vald, se Indl.

Vang. Mejer Wang. — Navnet er paa Mejers Kort Benævnelse for Fiskerlejet Listed, men beror rimeligvis paa Forveksling med Fiskerlejet Vang i Rutsker S., 662.

Vasegaard (7. Sg) [*va·zagœ·riŋ*]. 1653 (Z) Vaassegd; Svaneke Skiftepr 1697 Waße Gd; 1708 (Th) I Vasen; K 1746—50 Vase-; UrneNb Wase-Stæll; UrneJb Wasse Stæl; Salchow 1813 Wassegd; IpsenK 1839 Vase Stæl; M 1844, Gst Vasegd. — Ligger nær Vaseaa, hvor en Landevej fører over denne (Vasebro). Subst. Vase „opkastet Vej".

Ved Kirken (1. Sg). UrneNb, UrneJb, Salchow 1813 Ved Kirken; IpsenK 1839 Ved Kirken (Holste).

Viegaard (8. Vg) [*væ·jagœ·riŋ*]. PrI 1624 Viegd; AR 1661 Wigegd; Jb 1691 Viegd; Fæstepr 1718 vie gd; 1744 Gods 1743—60 Viegd; UrneNb Vige-Stæl; UrneJb Wigge Stæl; FT 1801 Wigegd; Salchow 1813 Wiggegd; M 1844 Viegd. — Gd er nedlagt, kommen til Svaneke, hvor den laa paa det Sted, som kaldtes Vigestæl [*væ·jastæ·liŋ*], og har Navn efter Vigen (Nørrevig, Vigehavn), en Bugt N. for Svaneke.

Vornedegaard (15. Vg) [*væ·rnadagœ·r(iŋ)*]. Kb 1694 Waarnedet; Kb 1698 Wornedet; K 1746—50 Vaarnede-Gd; UrneNb Vaarnedegd ell. Gubbernegd;

Bugge 1771 Vaarnede(gd); VSK Vornedegd; Salchow 1813 Vaarnedegd; M 1844, Mansa Vornedegd. — Ejendommeligt nok viser de ældste Former Navnet med bestemt Artikel i Neutrum, medens Ordet er et oprindeligt Maskulinumsord. Tilføjelsen af bestemt Artikel tyder paa, at Gd. har været noget „enestaaende", og at Vornede(gd) derfor ikke skal opfattes i Ordets sædvanlige Betydning „ufri Gd", i samme Betydning som alle Sognets 21 Vornedegde bærer deres Gaardbetegnelse, da der i saa Fald ikke var nogen Grund til at udmærke en enkelt af dem med den bestemte Artikel. Muligvis staar Vorned derfor i en oprindeligere Betydning; fra Landskabslovene kendes det brugt i Bet. „Omsorg, Ansvar, Kaution", „Forsvar, Værn" (Skautrup: Den jyske Lov, Ordb under wrthnæth), muligvis sigtende til, at Gd virkelig har givet sig ind under en Adelsmands Beskyttelse.

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Afholdsminde, Aldershvile, Aldersro, Bakkegaard, Bakken (16. SgPc), Bakkely, Bækken (36. SgPc), Bækkevang, Bøgely (17. SgPc), Dalshøj, Dalsvang, Egedal (36. SgPc), Ellehus (17. SgFortov), Ellelyst, Ellesminde (16. SgPc), Engegaard (8. SgPc), Engholm (32. SgPc), Englyst, Fredebo, Frydenvang (5.—6. SgPc), Fædresminde, Grønnevad (31. SgPc), Hedensminde, Himmelhøj (1. SgFortov), Hytten, Højly, Højvang, Ibsensminde, Kildevang (Præstegd. Pc), Kina (13. VgPc), Klippely (35. SgFortov), Lillevang (31. SgPc), Lindholt (36. SgFortov), Lysager, Myrebo (2. SgFortov), Møllehus, Nyholm (2. VgPc), Nyvad (15. VgPc), Nørrevang (1. VgPc), Pedersminde, Pilehus, Rom, Skovly, Skovshøj (15. VgPc), Skovvang (4. VgPc), Skyttevang, Solvang (8. SgPc), Sommerlyst, Stenly, Stenshøj (8. SgPc), Strandbo, Strandly, Strandvang, Svanholm (8. SgPc), Vaddam, Vasehøj, Vesterly, Virkelyst (Skole Pc), Østerli (1. SgPc), Østervang.

NATURNAVNE.

Aalebugt [*nårə-, sønrə œ·labåktən*]. — Bugt paa begge Sider af Aaleknald. || **Aaleknald** [*œ·lakna·ln*]. — Klippepynt N. for Lerskred Batteri. Forleddet er Fiskenavnet Aal.

Aarsdale Bugt [ˈœ·rˌsta·laˌbåktən]. IpsenK 1839 Aarsdale Bugt. || **Aarsdale Odde** [ˈœ·rsˌda·laˌii·din]. K 1744 Årsdahls Odde; K 1746—50 Aarsdals odden; DAtl Aars-Dals-Havn og Odde; IpsenK 1839 Aarsdale Odde. || **Aarsdale Ret** [ˈœ·rˌsta·la ˈræt]. BhTid 17/2 1919 Aarsdala Ræt, Aarsdale Ræt; I 1922, G&N 1934 p. 55, Guide 1946 Aarsdale Ret. — Stenpilt i Paradisbakkerne. Se iøvrigt under Ret i Almindingen.

Aasen [*œ·zin, œ·zana*]. 1738 Komm 1738 et Stæd kaldet Aasen; I 1922 Aasen, Østre-, Vestre Aasene. — Tre forskellige Arealer. Aas, se Indl.

Abildeng. Lb 1569 Abelle engen. || **Abildløkke.** I 1922 Avildlokken (Æble). — N. for Tingfogedgd.

Adam og Eva [*a·dam œ e·va*]. — Klippeparti S. for Aarsdale. I Klippeskrænten ses foruden Adams Stol (se ndfr.) nogle af Bølgeslaget fremkaldte glatte Fordybninger, der kan minde om Aftryk af et Kvindelegeme. || **Adams Stol** [*a·dams sto·l*]. — En Afsats i Klippeskrænten Adam og Eva, se ovfr. Kaldes ogsaa Havfruernes Stol.

Aggedam [*agəˈdam*]. I 1922 Agedam. — Agerjord S. for Klinteby. Forleddet synes at være Adj. bh. agger „skarp, bidsk, ivrig" (R).

Akselbjerg [*awsləˈbjœ·r, aksəlˈbjœ·r*]. Prbv 1889 Akslebjerg (bornh. Auslebjerg); I 1922, Guide 1946 Akselbjerg. — Klippekulle med flad Top. Forleddet er maaske, trods Udtalen paa -[ə], Subst. bh. Ausel, f. „Aksel, den øverste Del af Skulderen". Udtalen [*aksəlˈbjœ·r*] maa være paavirket af Skriveformen. En anden Mulighed er et ellers ukendt Kollektiv [*awslə*], n., til Trænavnet bh. [*awsəlbœr*] „sorbus svecica"; ifl. R forekommer [*awsləbœ·ratrœ·*] som en sjælden Sideform af dette Trænavn; ogsaa her kunde man antage et Kollektiv [*awslə*].

Albertshald [*albərsˈha·l, albœrtsˈha·l*]. VSK Orig Alberts Høi; Vedel BhO p. 268 Albertshald; I 1922, Guide 1946 Alberts Hald.

Almebjerg. Rel 1743 Almebierg; Thurah Alme-Bierg; Skougaard 1804 p. 264, Ingemann De Underjordiske p. 243 Almebjerg; DFS 1906/28 I,

BhSoc 13/6 1925 Almebjærg; Gst Almebjerg. — Kaldes nu Sillehøj. Trænavnet Alm „Elm".

Alsterbakke. INM 1880 Alsterbakken. — Subst. Alster, der i flere Dialekter, bl. a. i Bh., anvendes som Skældsord, men som ifl. VSO egentlig betyder „et Qvægfoster eller et Fodernød".

Altersten [*altər'ste·n*]. Trap[4], DFM 39 p. 176 Alterstenen; Guide 1946 Altersten. — En rektangulær liggende Stenblok i Paradisbakkerne med skaalformede Fordybninger. Til Stenen knytter sig en Tradition om, at man her gik til Alters i gammel Tid, se DFM 39 p. 176, og lignende Traditioner er knyttet til to andre danske Sten af samme Navn, se DFM 39 p. 135 og 183. I DFM 39 p. 90 formodes det, at disse Traditioner er korrekte, og at Navnet hidrører fra, at de paagældende Sten er blevet benyttet til Gudstjeneste i fri Luft. Det er dog sandsynligere, at Stenene har faaet Navn efter deres Form (jfr. Navne som Munkealtret i Pedersker S., 683, og Prædikestolen ndfr.), og at Traditionerne er navneforklarende Sagn. Stenen kaldes ogsaa Offerstenen, ligesom Alterstenen i Udby S. (DFM 39 p. 135 f.); i det sidstnævnte Tilfælde er Offerstenen et sekundært Navn, muligvis fremkaldt ved en Erindringsforskydning, og det samme kan være Tilfældet her.

Alverdensvid. I 1922 Alverdensvid. — Højt Areal ved Vejen fra Ibskirke til Svaneke. Se Verdsens Vidde i Ø.-Larsker S., 671.

Andemyr. I 1922 Andemyr. — V. for Klinteby.

Aredebakke [*a·rədabakaŋ*]. — Ved Kysgd. Mandsn. Arvid, bh. [*a·rəd*] (R).

Arinehave [*arinaha·waŋ, a'ri·nəs ha·wa*]. Ipsen 1866 Arineshaven; I 1922 Arines Have. — Ved Klinteby. Har ifl. R Navn efter en gammel Kone ved Navn Arrina; dette Kvindenavn findes ogsaa i en af Urnes bh. Ordsamlinger og maa være identisk med glda. Arina, som kendes fra Skaane, Sjælland og Lolland-Falster, se DgP I 51 f.

Askedal [*askəda·liŋ*]. I 1922 Askedalen. || **Askelund** [*askəlsŋ*]. I 1922 Askelund. || **Askeløkke** [*askə'lyk̟a, askəlyk̟an*]. I 1922 Askeløkken. — Lille Skov. || **Askeren** [*askəre·n*]. I 1922 Askereen. — N. Ø. for Klinteby. Efterleddet er Subst. Ren, se Indl. || **Askestorn** [*askəsto·rniŋ, askəto·rniŋ*]. I 1922 Asketorn. — Nu Navn paa et som Sømærke benyttet Egetræ paa en Bakke ved Ryttergd, men opr. vel Navn paa en Tjørn. Forleddet i det sidste Navn er et Kollektiv Aske „Askelund", i de foregaaende Navne enten dette Ord eller Trænavnet Ask.

Aspesager [*aspəsa·gəriŋ*]. I 1922 Aspesageren. — S. for Skovsholm. || **Aspesskov.** I 1922 Aspesskoven. — Ved Almebjerg. || **Aspesstykke** [*aspəsstyk̟əd*]. I 1922 Aspesstykket. — Forskellige Lokaliteter. Kollektivet Aspe „Aspelund".

Bajseager [*ba·jsa·gəriŋ*]. I 1922 Bejseageren. — Ved Hallebrøndshøj. Muligvis Verbet bh. bajsa „fare frem og tilbage" (R).

Bakkeager [*bakaa·gəriŋ*]. I 1922 Bakkeager. — Ved Aspesgd.

Barnet [*ba·rnəd*]. Gst Barnet. — Klippeskær ved Listed.

Barselsknalden [*ba·rsəlskna·l̥n*]. — Klippeskær ved Listed. || **Barselskæret** [*ba·rsəl/æ·rəd*]. — Andet Navn paa Barselsknalden ovfr. Skæret skal ifl. R have faaet sit Navn af, at et Barselselskab en Gang druknede her paa en Sejltur

Bavnet [*båŋnəd, bågnəd, bawnəd*]. Guide 1946 Bavnen. — Tre forskellige Lokaliteter. Subst. bh. Baune [*boune, bågne*], n. „Bavn" (Esp.). || **Bavnebæk.** K 1746—50 baunebekken; K 1778 Baunebekken; Falenkamp 1738 Baune-Bekken; IpsenK 1839 Bounebekken; Bull 1869 Baunebæk. — Ældre Navn paa Sønder-Fløjlebæk, der løber forbi Bavnehøj S. for Aarsdale. || **Bavnehavn.** Salchow 1813 Baunehavn. — Maaske Havnen ved Fred og Ro, i Nærheden af Bavnehøj. || **Bavnehøj.** VSK Orig Baunhøi; MK u. A. Bounehøj; INM 1880 Baunhøj; Vedel BhO p. 268 Baunehøj; Trap[4] Bavnehøj; DFS 1906/28 I Bavnehøjene; Gst Bavnehøj. — To Lokaliteter, den ene ved Brændesgd, den anden S. for Aarsdale; den sidstnævnte Høj kaldes ogsaa Bavnet, se ovfr. || **Bavnesbakke** [*båŋnəsbakaŋ, bawnəsbakaŋ*].

Bedeguden [*be·go·diŋ*]. I 1922 Begoden [be'goðeijn]; P. Thorsen Langs Østkysten p. 56 Bé Gudijnj (Bede Guden). — En nu bortsprængt Sten paa Toppen af en Bakke ved Nørremark. Fra Stenen havde man Udsigt mod Nordøst mellem et Par Klippehøjder ud til Søen paa det Sted, hvor Solen stod op paa Sommerens længste Dag (P. Thorsen, l. c.). Ved Stenen er fundet forskellige Sager af ikke nærmere betegnet Art, som blev solgt til en Antikvitetshandler (R). Første Led maa være Verbet bede, og andet Led bestemt Form af Subst. Gud, bh. [*go·d*], m.; men det er ganske uvist, hvilken Betydn. denne Sammensætn. kan have haft. Paa Grund af de ovfr. omtalte topografiske Forhold er P. Thorsen, l. c., vistnok tilbøjelig til at anse Bedeguden for et sakralt hedensk Navn, men Holdepunkterne herfor er alt for usikre.

Bedstemors Brødskuffer [*bæstəmo·ərs brö·skåfər*]. — Jordstrimler, der ligger mellem Klippeknolde ved V.-Klinteby, og som fortrinsvis anvendtes til Rugavl (R). Kaldes ogsaa Farmors Brødskuffer.

Bendtshøj [*ba·ŋshåj*]. VSK Orig Bentshøj; Wilster 1808 Bantshøj; I 1922 Bendtshøj [bajnds-]. — S. Ø. for Kirken. Mandsn. Bendt, bh. [*ba·ŋt*] (R).

Berteleegen [*ba·rtəlaæ·jən*]. — Stor, gammel Eg paa Hallebjerg, i Nærheden af Bertelegd.

Birkeledet [*bærkəle·d*]. — S. for Kroggd. Efter Inspektør ved det kgl. Stenbrud N. L. Birk, der i det 18. Aarh. havde forsynet Ledet med hugne Stenstøtter (R).

Biskopsenge [*bi·skåps'æŋa*]. VSK Biskops Engen; Vedel BhOE p. 112 Biskops Enge; Guide 1886 Biskop Engen; I 1922, Gst Biskopsenge. — Støder op til Biskopsenge i Svaneke Kbst., 645.

Bissekrog. I 1922 Bissekrog. — N. for Knappegd. Verbet bisse.

Bjergebakke. INM 1880 Bjerrebakken; Vedel BhO p. 268 Bjergebakken. || **Bjergeskov** [*bjæ·raskaw*]. — Andet Navn paa Langebjerg Skov.

Blaakulle [*blæ·kʃa*]. — Høj Agerjord N. for Ibskirke. || Blaakulle Høje [*blæ·kʃahåjana*]. — To nu sløjfede Høje ved Blaakulle. Se iøvrigt under Blaakulle i Ø.-Marie S., 673.

Blaaskinde [*blæ·ʃiŋa*]. I 1922 Blaaskin [blaasjina]. — Agerjord ved Hallebjerg. Se Blaaskinde i Rønne Kbst., 641.

Blak [*blak*]. I 1922 Blak. — Sten i Havet N. for Aarsdale, ogsaa kaldet Kong Blak. Blak er et hyppigt forekommende Navn paa Stene, se Blak i V.-Marie S., 653.

Blegekilde [*blæ·jəɣiʃan*]. I 1922 Blegekilden. — Ø. for Kaasegd. Vistnok Verbet blege, bh. [*blæ·ja*] „blege (Tøj)".

Bleghaven [*blæ·jha·waŋ*]. — Ved Lisegd. Subst. Bleg, bh. [*blæ·j*] „Handlingen at blege Tøj".

Blikulle [*bli·kʃa*]. 1862 (Th) Blykullen; I 1922 Blikullen. — Bakke N. for Gamleborg. || Blikulle Dam [*bli·kʃadamiŋ*]. I 1922 Borgesø = Blikulledam. — Udtørret Sø ved Blikulle, ogsaa kaldet Borgsø. Forleddet er vel Subst. bh. Bli „Bly"; Blikulle maa i saa Fald vistnok betyde „den blyfarvede Klippetop". Den Mulighed kan dog ikke afvises, at Forleddet kan være Adj. blid i Bet. „mild" om Temperatur; ifl. R er der forholdsvis varmt ved Blikulle.

Blinde Malkværn [*dæŋ bliŋa maltkwa·rn*]. — Undervandsskær ved Malkværn ndfr. Adj. blind i Betydn. „usynlig", jfr. ODS under blind 6.

Boddingegrav [*bådiŋagra·wən, bådiŋs gra·w*]. I 1922 Bodingegraven. || **Boddingehavn** [*bådiŋaha·wn, bådiŋs ha·wn*]. — Ø. for Listed. Efter Traditionen skal en Tyveknægt ved Navn Bodding ligge begravet ved Boddingegraven (R).

Bondedalene [*bo·nada·lana*]. I 1922 Bondedalene [bonedalene]. — Paa Listed Udmark.

Borgen [*bårn, bårəd*]. UK 1802 (1846) Borret. — Andet Navn paa Gamleborg ndfr. Angaaende Neutrumsformen Borret se Indl. under Borg. || **Borgmyr** [*båramy·rn*]. UdmJb 1729—38 Borre Myr; UdmJb c. 1825 Børsemyhr; UdmJb 1846 Borremyhr. || **Borgsø** [*båra'sö·, båra'jö·*]. 8/9 1555 Hüb 240 Borrieße; ResenK Boresøe; Thurah Borre-Søe; UK 1802

(1846) Borre Sø; Salchow 1813 Borgsøe, Borresøe; Mansa 1851 Borre Sø; Bull 1869 Borve S.; BhS IV 80 Borgsø; AL 1912 Borgsø (Borra-); Trap[4] Borre Sø; Gst Borgesø. — Udtørret Sø ved Gamleborg. Den første Udtaleform er ikke maalægte.

Boseris. — Se under Svaneke Kbst., 645.

Brandløkke. 1738 Komm 1738 Brandelykken.

Bremerholm [*brœmərˈhålm*]. INM 1880 Bremerholm; I 1922 Bremersholm, Bremerholm, Bremereholm. — To smaa Granitbakker, den ene ved Skovsholm Bæk, den anden ved Kodal. Opkaldelse efter Bremerholm i København, jfr. Sydsl. Stedn. VII 146 under Bremerholm.

Brillerne [*brelarna*]. Th Brillerne. — To smaa rundagtige Vandhuller i Majdal i Paradisbakkerne. Jfr. Brillemyr i Rø S., 664.

Broager. I 1922 Broager. — Ved Bertelegd.

?Bruddejord. I 1922 Broddejord [broðəjor, bråðajor]. — Et Areal ved Vesterskov og et ved Skellet mod Svaneke. Maaske Verbet bh. brødda „brage Hør" (Esp). Jfr. Bruddejord i Klemensker S., 661.

Bruseløkke [*brü·zəˈlyɟa*]. I 1922 Brusløkke. — Løkke paa begge Sider af Kalvløkke Bæk. Maaske efter den nærliggende Brusegaard i Bodilsker S., 681; Udtalen med [-ə-] viser i saa Fald Omtydning til Verbet bruse anvendt om Lyden fra Vandet. || **Brusenge** [*brü·zæŋana*]. I 1922 Bruseng. — Eng ved Gedebæk. Subst. Brus anvendt om Vandets Brusen.

Brændeshøje. Lb 1569 østen brendis høy; Svaneke Skiftepr 1707 Brendeß Høye; Svaneke Skiftepr 1722 ved aldveyen, som gaar op til Brendes Høye. — Ældre Navn paa Bavnehøj og Sønderhøj, der ligger lidt Ø. for Brændesgde ved den gamle Vej fra Ibskirke til Svaneke. || **Brændesmark** [*brœŋəsˈma·rk, brœŋəsma·rk*]. Svaneke Skiftepr 1697 Brendißmark; K c. 1700 Brennemarck; 1721 Komm 1715—21 Brendes Marck; K 1746—50 Prens-Mark; K 1778 Brendes Mark; 1793 (Afskr. ThaarupsBh I 314) Brændts-Mark; UdmJb c. 1825 Brændesmark; M 1844 Brændesmarken; Gst Brændesmark. — Se Brændesgaarde under Bebyggelsesnavne.

Brænte [*brœntan*]. I 1922 Brænden; Opt 1947 Den lille Bræntan. — Sydskrænten af Klintebakke. Subst. bh. Brænta, f. „brat Skraaning" (R)- en Afledning til Adj. bh. brânter „brat, stejl" (Esp). || Brændtedal [*brœntada·liŋ*]. I 1922 Brændtedal. — Ved Brænte ovfr. || Brændtestæl. Opt 1947 Brændtestælen. — Ved Brænte ovfr.

Brødde [*brødan*]. Skiftepr 1688 Westen brødden; I 1922 Brodden. — Hulvej fra Listed op ad Bakkerne mod Sydvest. Subst. Brudde, bh. Brødda, f. „Vej ned ad en brat Bakke, en bakket Huulvej" (Esp). || **Brøddebækken** [*brødəbæɟiŋ*]. Skiftepr 1684 Brøde bechen; Skiftepr 1688 Brødde Bechen.

Brøddet [*brød*]. — Andet Navn paa Brødde ovfr., en stærktbøjet Sideform til dette Navn.

Brøndstykket. I 1922 Brøndstykket. — V. for Hallebrønd.

Buddike [*bådkiŋ*]. I 1922 baaedkeijn. — En langagtig, tidligere hasselbevokset Forhøjning S. for Rabækkegd. Subst. Buddike, der nu paa Bh. hedder [*bådik*], m., men som her synes at foreligge i en Form uden Støttevokal.

Busken [*båskan*]. — En stor Eg paa Ryttergd anvendt som Sømærke (R). En fem. a-Afledn. til Subst. Busk, bh. [*båska*], m., der indgaar i det følgende Navn. || **Busken paa Fjuskens.** BhFisk 1933 p. 10 Boskânj paa Fjyskens. — Fiskegrund, der har Navn efter sit Med: Busken (jfr. ovfr.) og Gaarden Fjuskens (se under Bebyggelsesnavne) over eet.

Bysket [*bøsɟød*]. Lb 1569 synden buskett; I 1922 Den nørre Byske [bystje(ð)], Den søndre Byske. || Byskesager. I 1922 Byskesageren. || Byskesbroen [*bøsɟøsbro·ən*]. I 1922 Buskebro [bystjesˈbro]. || Byskeseng. I 1922 Byskeseng [bystjesenj]. — Alle Stederne ligger V. og S. V. for Kirken. Byske, se Indl.

Bækkeager [*bæɟaa·gəriŋ*]. I 1922 Bækkeager. — N. for Bertelegd. || **Bækkebakke** [*bæɟabakaŋ*]. — N. for Bækkegd. || **Bækstykke.** I 1922 Bækstykket. — S. for Styrsgd.

Bøgshøj [*bö·jshåj, bö·jəshå·ŋ, bö·jshå·ŋ, bö·ŋshåj*]. I 1922 Bøgshøj. — N. for Skovsholm. Trænavnet Bøg. To af Udtaleformerne viser Omtydning

af Forleddet, [*bö·jəs*]- til Kollektivet Bøge „Bøgelund", og [*bö·ŋs*]- til Subst. By i bestemt Form, det sidste maaske ved Paavirkning fra det nærliggende Bendtshøj.

Dalebidde [*da·labedaŋ*]. I 1922 Dalebeddan. — S. for Kodal Hse. || **Dalenge.** Lb 1569 Daell engene, dall engene.

Damagre. Opt 1947 Damagrene. — I Klinteby. || **Dameng.** Lb 1569 Damb engenn; I 1922 Damengene. — Ældste Eks. hører til Præstegd, det yngste ligger ved Raageskovgd. || **Damgaarden** [*damgœ·riŋ*]. — En med Vandingsdam forsynet Indhegning ved Ø.-Klinteby. || **Damløkke.** Lb 1569 Damblyckenn; Lb 1569 CodUps Damlyckenn; I 1922 Damløkke. — Ældste Eks. hører til Præstegd, 1922-Eks. ligger ved Bertelegd. || **Damsager.** I 1922 Damsager. — Ved Klintebakke. || **Damstykke.** I 1922 Damstk. — Ved Tingfogedgd; paa Ageren findes et Vandhul.

Davidebakken [*da·vidabakaŋ*]. — Ved Skellet mod Svaneke Kbst. Mandsn. David. Jfr. Davidedam i Svaneke Kbst., 645.

Degnebro [*de·nabro·ən*]. Gst Degnebro; Vejfort 1942 Degnebroen. || **Degnehul.** Lb 1569 degnne hullet; Lb 1569 CodUps diegne hullitt. || **Degneled.** Svaneke Skiftepr 1707 udj Lyngen Ved Deyne Ledet. || **Degnestæl** [*de·nastœ·liŋ*]. I 1922 Degne-(stedet) [deneste·linj]. — Formodentlig Stedet, hvor Degnegaarden tidligere har ligget; Degnebro ligger lidt S. V. herfor.

Dejnetruget. I 1922 Dejntruget [dajntraaued]. — Areal ved et lille Vandløb S. for Stensgd. Subst. Dejnetrug, bh. [*da·jntraw*], n. „Trug, hvori Dejen æltes" forekommer ofte som Sammenligningsnavn.

Dinesehul [*di·nəsa hål, di·nəshål*]. — Fiskegrund. Mandsn. Dines.

Djævlebakke. I 1922 Dævlebakken. — N. for Knappegd.

Dommerhave [*dåmaraha·waŋ*]. 1806 ThaarupsBh II 12 Dommerhaugen; I 1922 Dommerehaven. — Agerjord og Skov ved Brændesgde.

Dorlia [*dårlia, dårlja, dårla, dårja, dårlakløpan*]. (Her?) 1721 Komm 1715—21 Dorræge; Guide 1886 Dorrilleklippen; Prbv 1904 Dorrilje; AL 1912 Dorilleklippe [*dårilja*]; K. A. Petersen Dorlia; Gst Dorille Klippe. — Klippeparti ved Listed. || Dorliastykke [*dårljastykəd*]. — Formen Dorræge fra 1721 kan muligvis skyldes Fejllæsning af et Dorrilge, hvor -lg- maaske staar for -lj-. Efterleddet kan være Lide, se Indl. under Li, men Forleddet er uvist. M. H. t. Udtalen kan jævnføres Harildebæk ndfr. og Berlingelomming i Nylarsker S., 654; Formerne af disse Navne viser en lignende Vaklen mellem -[*ilja*] og -[*lia*] som Skriveformerne af Dorlia. — K. H.: Hvis Navnet er gammelt, kunde første led være et Subst. glda. *dur (*dor), med Bet. „Kløft" el. lign., en Sideform til Ordet Dør. Af denne Oprindelse er sandsynligvis det vendsysselske Dorf i Dronninglund S. og H. (udt. [*dœr*]; M 1662 Wester Dor). Jfr. ogsaa no. Dorr NG II 385 f.

Driften. Skiftepr 1753 1 Eng beliggende i Drifften; I 1922 Drevtet [dræwteð]. — Lille Dal S. for Saltholm. Subst. Drift (bh. Dræwt) anvendt om Græsningsareal.

Drivgaden [*dri·vga·dan*]. — Gammel Kvægdriftvej fra Nørremark til Højlyngen.

Dronning Blak [*dråniŋ blak*]. — Stor Sten i Bugten ved Aarsdale, nær ved Stengruppen Kong Blak og Sønnerne (se ndfr.), og lidt mindre end Kong Blak.

Dybebæk [*di·vabœkiŋ*]. — Nu fsv. Bæk paa Nørremark. || **Dybedal** [*di·vəˈda·l*]. BhS IV 76, Trap[4], Gst Dybedal.

Dyndedal [*dyŋada·liŋ, dyŋada·l*]. UK 1802 (1846) Dynne Dalen; IpsenK 1839 Dyndedal; Mansa 1851 Dynne Dal; Bull 1869 Dynddal; Guide 1886 Dynnedal; Gst Dynnedal; Guide 1946 Dynddal. || **Dyndeng** [*dyŋæŋən*]. I 1922 Dyndeng. — Ø. for Klinteby.

Egedal [*æ·jəda·liŋ*]. — N. for Hallebjerg. Trænavnet Eg.

Egesager. Lb 1569 Egis agerenn; I 1922 Egesager. — Lb 1569 er Agerjord til Præsteboet, I 1922 ligger Ø. for Helletsgd. || **Egesdal** [*æ·jəsda·liŋ*]. — Ø. for Almebjerg. || **Egeseng.** Lb 1569 Egis engen; Lb 1569 cod. Ups. Eegs engen. — Eng til Præsteboet. || **Egesmose** [*æ·jəsmåza*]. — V. for Almebjerg. || **Egesmyr.** I 1922 Egesmyr. — Andet Navn paa Egesmose ovfr. Subst. Ege, n. „Egekrat".

Egestranden [*æ·jəstra·n*]. — Ved Aarsdale N. for Havnen. Her lagde Egerne til (R). Subst. Ege, bh. Äja, f. „større Baad, som bruges til Sildefiskeriet" (Esp).

Ellet [*æləd*]. I 1922 Ellet. — To Lokaliteter; den ene har ifl. I 1922 tidligere været Skov. || **Ellebæk** [*æləbæḱ, æləˈbæḱ*]. Lb 1569 Ellebeck; Svaneke Skiftepr 1710 ved elle bech; K 1746—50 Elle-bekken; DAtl Elle Bekken; K 1778 Ellebekken; Salchow 1813 Ellesbeck; IpsenK 1839 Ellebækken; I 1922 Ellebæk. — Et Tilløb til Nørrebæk, Skelbækken mellem Ibsker og Neksø Købstads Jorder. || Ellebæksager. Lb 1569 Ellebecks agerenn. || Ellebækseng. Lb 1569 Ellebecks engenn; Svaneke Skiftepr 1686 Elle Bechs Engen. || **Elledal** [*æləda·liŋ*]. M. Jespersen Geognostisk Vejviser 1865 p. 9 Elledal; I 1922 Elledalen. — Ved Ellesmyr ndfr. || **Ellekuld** [*nårə-, sønrə æləksḷ*]. I 1922 Ellekuld. — Ø. for Munkegd. || **Elleløkke.** I 1922 Elleløkke. — Ved Bertelegd. || **Ellesmyr** [*æləsmy·rn*]. I 1922, Guide 1946 Ellesmyr. — I Tamperdal. Forleddet i det sidste Navn er Subst. Elle, bh. Älle, n. „Ellekrat" (Esp), i de foregaaende enten dette Ord eller Trænavnet El.

Elven [*ælvən*]. Th Elven. — Navn paa et Skær ved Sejlrenden, der fører ind til Aarsdale Havn. Udtalen med lv viser, at Navnet er laant, enten fra no. elv eller sv. älv eller fra nty. Elf „Elbe". Mest nærliggende er maaske en spøgende Sammenligning med Elbe, Indløbet til Hamborg Havn.

Elverhøj [*ælvərhåj*]. INM 1880 Elvehøi; Gst Elvershøj; Guide 1946 Elverhøj. — Høj ved Listed. Paa Grund af det bevarede -[*lv*]- maa Navnet anses for ungt, maaske opkaldt efter Heibergs Skuespil. — R: Den oprindelige Navneform er sikkert den af Gst anførte Elvershøj, og første Led Mandsnavnet Elver (se DgP), der har været brugt paa Bh.

Engsager. I 1922 Engsager. — Ved Helletsgd.

Ernebjerg. Lb 1569 Ernebierg. — Under Kirkeboet. Jfr. Ernebjerg, Lb, S.-Broby S., Sallinge H., og Ubberud S., Odense H.

Evjevig [*ævjavæ·jən*]. — Bugt S. for Malkværn. Subst. bh. Ävia, f. „Blæretang".

Faareager. I 1922 Faareager. — 2 Lokaliteter. || **Faarebakker.** I 1922 Faarebakkerne. — Paa Brændesmark.

Fandens Keglebane. INM 1880, DFS 1906/23 Fandens Keglebane. — Ifl. INM 1880 en nu kløvet jordfast Klippeblok med skaalformede Fordybninger. Se iøvrigt under Fandens Keglebane i Neksø Kbst., 646.

Farmors Brødskuffe. I 1922 Farmorsbrødskuffe. — Andet Navn paa Bedstemors Brødskuffer ovfr.

Far og Mors Buske [*fa·rəmo·ərs båska, fa·rmo·rs båska*]. I 1922 Fars og Mors Buske. — S. for Bækkegd.

Fikkedal [*fekaˈda·l*]. I 1922 Figgedal. — Dal V. for Nørremark. Maaske Mandsn. Fikke (DgP). || **Fikkevig.** K c. 1700 Fisch Wigen; K 1746—50 Fik-vigen; K c. 1770 Fickevigen; K 1778 Fikwiigen; Falenkamp 1783 Fik-Vigen; IpsenK 1839 Fikvigen. — Bugten lige N. for Aarsdale. Mandsn. Fikke eller Subst. Fikke „Lomme".

Fiskerhavn. K 1852 Fisker Havn. — Andet Navn paa Svenskehavn ndfr.

Fiskessæt. BhFisk 1933 p. 10 Fiskjessæt. — Fiskegrund. Forleddet er Subst. bh. Fiskje, n. „Efteraar, egl. den Tid, hvor Efteraarsfiskeriet, navnlig Torskefangsten, foregaaer" (Esp). Efterleddet er Subst. Sæt i Betydn. „Sted, hvor Fiskegarn udsættes".

Flaget [*fla·gəd*]. I 1922 Flaged. — Lille Bugt med grundt Vand ved Listed. Samme Ord som Øresundsdialekternes Flaw, n. „flad Grund i Havet" (R), no. Flak, n. „sjøstrækning nær under land" (Torp NEO).

Flakket [*flakəd*]. I 1922 Flakket. — Grundt Vand i Havet ud for Grisby. Subst. Flak „flad Grund".

Flasmerne [*fla·zmarna*]. — Flad Klippe med lidt Vand over i Farvandet ved Listed. Plur. af et Subst. svarende til no. Flasma, f. „tynd og noget vid fraløst (afskallet eller fraflænget) Skive; større Flis eller meget stort Skjæl af Sten, Ved eller Hud" (Ross); jfr. Torp NEO p. 116.

Flisebæk [*fly·zəbæḱ, fli·zəˈbæḱ*]. UrneNb Flissebeck; AL 1912, Trap[4], Gst

Flisbæk. — Andet Navn paa Lisebæk. Forleddet er Subst. bh. Fliza, f. „Flis af Sten, Porcellæn, Glas osv." (R).

Fløjlebæk [*nårə-, sønrə flåjlabœɫ*]. — Nørre-Fløjlebæk er det øvre Løb af Flisebæk, Sønder-Fløjlebæk en lille Bæk lidt længere mod S., nær ved Fløjlegaard, efter hvilken Bækkene har Navn.

Frenne [*frænə, frænəd*]. K 17. Aarh. Frimme; 1771 ThaarupsBh III 206 Frenne; Teinnæs på Frænne. — Andet Navn paa Frennemark, en stor Grusslette mellem Aarsdale og Svaneke. || **Frenne Aa.** K c. 1700 Trendaae; K 1744 Frende Aae. || **Frenne Enge** [*frænəˈœŋa*]. — Ellipse for *Frennegaard Enge. || **Frenne Huk.** I 1922 Frendehuk. — Klippepynt S. for Frenne Odde. || **Frenne Krog.** I 1922 Frendekrog. — Vig S. for Frenne Huk. || **Frenne Lund.** I 1922 Kragelund el. Frendelund. — Skov S. for Frennegd. || **Frenne Mark** [*frænəˈma·rk*]. UdmJb 1729—38, UdmJb 1755 Frende-Mark; Skougaard 1804 p. 168 Frenne-Mark; M 1844 Frændemarken; Guide 1946 Frennemark. — Samme Areal som Frenne ovfr. || **Frenne Odde** [*frænəˈù·d*]. K 1744 Frende Odden; K 1746—50 Frende-odden; VSK Frændeodden; Salchow 1813 Frenneodde; Guide 1886 Frænde Odde; Gst Frenneodde. || **Frenne Red.** Urne Tilf. t. Thurah ned for Frende Reede; 1783 ThaarupsBh III 79 Frene Rehde; Salchow 1813 Frenne-Rhed; Gst Frenne Red. — Farvandet ud for Frenne Mark. || **Frenne Skov.** Skovudvisning 1704 frenne skouf. — Jfr. Frenne Lund. Navnet Frenne er muligvis sekundært i Forhold til Naturnavnet Frenne Mark og Gaardnavnet Frennegd. Hvis det er et primært Naturnavn, kan det maaske sammenstilles med det sv. Herredsnavn Fräkne (1317 Friknum, 1526 Freghne), men Etymologien er iøvrigt dunkel, se Hj. Lindroth i SIOD I 18 f. Jfr. Frennegd under Bebyggelsesnavne.

Frueenge [*frawəˈœŋa*]. Lb 1569 wor frue enge, wor frue eng. — Gammel Kirkejord der hører til Lappegd og ligger ved Biskopsenge, og som muligvis har tilhørt et Vor Frue Alter i Ibskirke. || **Fruehøl** [*frawəˈhö·l*]. DFS 1906/28 I Fruehøl; I 1922 Fruehøl [fråwa-]. — Ved Lappegd, det gl. Kirkebo. Forleddet er den gl. Gen. Sing. af Subst. Frue i Betydningen Madonna.

Fuglesang, Nørre- [*nårə fawlasåŋ*]. Svaneke Skiftepr 1697 ved foule Sang, fulle Sang, ved fugle Sang; I 1922 Nørrefuglesang, Fuglesangstk., Fuglesangsstykket. — Ved Hallebrøndshøj. Nørre- tjener til Adskillelse fra Fuglesangsgd, der ligger sydligt i Sognet. || Fuglesangsbakke [*fawlasåŋsbakaŋ*]. — Se Bebyggelsesnavnet Fuglesangsgd.

Fynebakke. I 1922 Fynabakken. — S. for Kodal. Ifl. I 1922 efter en Kvinde, der blev kaldt Fynan. Slægtsn. Fyhn er velkendt, jfr. Fynegd i Knudsker S., 651. || **Fynebæk.** Salchow 1813 Fyhnebeck; IpsenK 1839 Fynebæk(ken); Mansa 1851, Bull 1869 Fynebæk. — Lige S. for Aarsdale, langt fra Fynebakke ovfr. || **Fyneløkke** [*fy·nalyɫan*]. || Fyneløkke Stykke [*fy·nalyɫəstyɫəd*]. I 1922 Fynaløkkestykket. — Ved Fynebæk ovfr.

Fælled [*fæləd*]. I 1922 Fælled. — Ved Kodal. Fælled, se Indl.

Følspringet [*følasprinəd, følaspreŋəd*]. Th Føllespringet. — To Lokaliteter, den ene en meget stejl Klippe paa Klintebakke, den anden en lodret Klippevæg ved Langedal. Paa det sidstnævnte Sted sprang ifl. Th en Gang et Føl ud og brækkede Halsen.

Gaard paa Gaard. BhFisk 1933 p. 10 Gaar paa Gaar. — Fiskegrund, der har Navn efter sit Med: Tøijagaarinj paa Skawsholma-Portinj.

Gaasebæk [*gœ·zabœɫiŋ*]. Rawert 1815 Gaasebækken. — Ældre Navn paa Aaen ved Brændesgde. || **Gaasemyr** [*gœ·zamy·r, gœ·zamy·rn*]. UK 1802 (1846) Gaase Myhre; I 1922 Gaasemyr; Gst Gaasemyre. || **Gaasereden** [*gœ·zarədaŋ*]. — Kaldes ogsaa Gravgaasesten (se dette), en stor Sten, under hvilken en Gravand (bh. *gra·wgœ·z*) har haft Rede (R). || **Gaasestitorne** [*gœ·zasti·to·rnana*]. — To store Tjørne i Dybebæk.

Gaggeeske [*gagaæsɫəd*]. — Agerjord ved Eskesgd. Slægtsnavnet Gagge, jfr. under Bebyggelsenavnet Gaggegd, og Subst. Eske, n. „Askelund".

Gamleborg [*gamləˈbår*, nyere *gamləbår*]. Rel 1743 Gamlebierg; K 1746—50 Gamle Borg; Thurah Gamle Borg, Gamle-Bierg; Salchow 1813 Gammelborg; Trap[4] Gamleborg. — Voldsted i den sydligste Del af Paradisbakkerne. ||

Gamledam [*gamlə'dam, gamla dam*]. I 1922 Gammeldam; Guide 1946 Gamledam. — Mose i Paradisbakker. || **Gamledamsbakke.** I 1922 Gamledamsbakken. — N. for Hindsegd. || **Gamlehave** [*gamla'ha·wa*]. I 1922 Gamle Have. — Ved Klinteby. Her var tidligere gammel hegnet Hasselskov (R).

Gavlhald [*gawlha·l, gawlha·ļs bata'ri·, grœ·hals bata'ri·*]. K 1744 Gaulhallen; K 1746—50 Guul-halen; Thurah Guul-Halen; DAtl Guul Halen; K 1778 Gaulhalen; Falenkamp 1783 Gaul-Halden; VSK Guulhale; IpsenK 1839 Goulhall; Mansa 1851, Bull 1869 Guulhale; Gst Gavlhales Batteri; K. A. Petersen Gaulhale Skanse; P. Thorsen, Langs Østkysten p. 16 Gavlhals Batteri. — Fremspringende Klippe ved Kysten S. for Aarsdale. Forleddet er Subst. Gavl, bh. [*gawl*], m. (jfr. Formen paa IpsenK 1839), formodentlig fordi Klippen fra Søen minder om en Husgavl, men synes i ældre Kilder fejllæst som Adj. gul, idet Navnet rimeligvis er blevet forvekslet med Gulehald ndfr. Efterleddet er Subst. Hald, se Indl. || **Gavlodde.** VSK Orig Gaulodde; VSK Gaul Odde. — Lige N. for Flisebæks Udløb i Havet, altsaa et godt Stykke N. for Gavlhald.

Gedebæk [*ǧedabœkiŋ*]. I 1922 Geddebæksbroen. — Ved Klinteby. Forleddets Endelsevokal -[*a*] tyder paa, at Forleddet er Dyrenavnet Ged; hvis det var Fiskenavnet Gedde, skulde vi nemlig vente -[*ə*].

Gildesvaldjord. I 1922 Gildesvaljord. — Ved Kodal Hse. Husnavnet Gildesvald.

Glanebjerg [*gla·nə'bjœ·r*]. Vedel BhOE p. 121, I 1922 Glanebjerg. — Bakke ved Frennegd. Verbet glane i den bh. Betydn. „spejde, holde Udkik" (R). Jfr. Kikkebakke i Svaneke Kbst., 645.

Graanakkestue [*grœ·naka'stawa*]. — S. V. for Pilegd. Forleddet er Subst. bh. Graanakk, m., der ifl. Esp bl. a. anvendes som Navn paa Djævelen. Navnet Graanakkestue findes ogsaa i Ø.-Marie S., 673, Bodilsker S., 681, og Pedersker S., 683, de to sidstnævnte Steder anvendt om Lokaliteter, der var kendt for Spøgeri. Det er vel sandsynligt, at der foreligger et Vandrenavn, som er blevet knyttet til nærværende Lokalitet paa Grund af, at Pilegd i nyere Tid har faaet Navnet Piletroldsgd, hvis midterste Led forstaas som Subst. Trold (se under Gaardnavnet Pilegd).

Gramskenes [*gramskənəs*]. Opt 1947 Gramskenes. — Areal, under Ø.-Klintebygd, der før Udskiftningen tilhørte en Kvinde i Neksø, der kaldtes Gramskan. Gen. sing. best. Form af svage Femininer ender i Bh. paa -[*ans*] eller -[*ənəs*] (Esp Indl. p. 95).

Granhave. I 1922 Granehaven. — Ved Klinteby. || **Grantræet.** BhFisk 1933 p. 10 Gråtræd. — Fiskegrund, der har Navn efter sit Mød: et Grantræ ved Tingfogedgd paa Peter Kofods.

Gravgaasesten [*gra·wgœ·zaste·niŋ*]. — Stor Sten i Lyngen. Kaldes ogsaa Gaasereden. Subst. bh. Gravgaas „Gravand".

Grisbod. — Se under Sobod. || **Grisby Havn** [*gri·zby·'ha·wn*]. P. Thorsen Langs Østkysten p. 18 et Anlægssted som kaldes Grisbyhavn. — Ved Bebyggelsen Grisby. || **Grisbyskaaren** [*gri·zby·skårn*]. — Klippepynt ved Grisby. Se iøvrigt under Skaaren i Svaneke Kbst., 645. || **Griseløkke Ager.** I 1922 Griseløkkeager. — V. for Kirken. || **Grisen** [*gri·ziŋ*]. — Klippe i Havet S. for Malkværn.

Grovehave. I 1922 Grovehaven. — Nu Agerjord, tidligere Birkelund ved Kodal. Subst. bh. Grōv „liden Grøft" (Esp) eller muligvis Slægtsn. Grove.

Grusløkke. I 1922 Grusløkken. — I Listed.

Gryde, Lille- og Store- [*gry·dan, liļa gry·da, dæŋ sto·ra gry·dan, dæŋ liļa gry·dan*]. Rawert 1815 Gryden; Ipsen 1866 store Gryde; BhS IV 81, Gst Store Gryde; I 1922 Lille-Gryde; Guide 1946 Lillegryde. — To ovale Sænkninger i Paradisbakkerne. Lille-Gryde kaldes ogsaa Lynggryde. I Udtalen er [*gry·dan*] Navn paa Store-Gryde. || Grydedal [*gry·dəda·liŋ*]. UK 1802 (1846) Gryde Dalen; IpsenK 1839 Grydedal; Mansa 1851 Gryde Dal; BhS IV 76, 81 Grydedal, Grydedalen; Trap[4], Gst Grydedal. — Dal, i hvis Bund Store-Gryde ligger. || Grydesø [*gry·dəʃö·ŋ*]. Bull 1869 Gryde S.; Guide 1946 Grydesø. — Vandet i Store-Gryde. Subst. Gryde, der ofte

anvendes om grydeformede Fordybninger, s. DS III p. XXX. || **Grydehøj** [*gry·dəhåj*]. Svaneke Skiftepr 1686 Gryde Høy; INM 1880 Grydehøi; Guide 1886, Gst Grydehøj. — Gravhøj N. Ø. for Ibskirke, altsaa langt fra Gryde ovfr. Forleddet er Subst. Gryde; Navnet hidrører enten fra Højens Form eller fra Fund af Lerkar, jfr. DS IV 447 under Grydehøj og 466 under Grydehøj Vang.

Grynebakke [*gry·nabakaŋ*]. Bull 1869 Gryneb.; Th Grynebjerg. — Ved Grynegd. || **Grynebæk** [*gry·nabœkiŋ*]. BWK 1676 Grynbek; K c. 1700 Grunbeck; K 1746—50 Gryne-bekken; K 1778 Grønne-beck eller Grynebek, Grønnebekken; Falenkamp 1783 Gryne-bekken; VSK Orig Grynebæk; VSK Grynbæk; Salchow 1813 Grynebækken, Grynebeck; Borrijnh I 107 Grynabæjkjenj; Trap[4], Gst Grynebæk. — Ved Grynegd. || **Grynestykke.** I 1922 Grynastykket. — Ved Tingfogedgd. Efter Grynegd, s. d. u. Bebyggelsesnavne.

Græsløkke [*græ·zlyɭkan*]. I 1922 Græsløkken. — Ved Klinteby. || **Græsslette.** I 1922 Græssletten. — Ved Gubbernegd.

Grønnevig [*grö·nəˈvæ·j, -ˈvaj*]. VSK Grønne Vig; I 1922 Grønnesig. || Grønnevigspidsen [*grö·nəˈvajspesiŋ*]. — Grønnevig er en Vig, der fortsætter som en smal, grøn Dal op gennem Klipperne udfor Nørremark Hse. Denne Dal anvendes som Landkending og vistnok ogsaa som Vej ned til Stranden, hvilket kan have givet Anledning til Omtydningen af Efterleddet -vig, bh. -[*væ·j*], til -vej, bh. -[*vaj*]. Grønnevigspidsen er en lille Klippepynt ved Grønnevig.

Grønningen. Opt 1947 Grønningen. — Paa Ø.-Klintebygd.s Jord.

Gubbernehøj. VSK Gubernehøj. — Forleddet maa være Mandsn. glda. Guthbiorn. Højen ligger ved Listed, langt fra Gubbernegd.

Guldager. Lb 1569 Guldagerenn østen brendis høy. — Stedsangivelsen viser, at Guldager maa være det nordligste af de to Arealer, der kaldes Sortmulde; jfr. ovfr. under Brændeshøje. Stedet maa have Navn efter Guldfund; jfr. ndfr. under Sortmulde. || **Guldgrisen** [*gɔlgri·ziŋ*]. — Ganske lille, meget frugtbart Jordstykke N. Ø. for det nordlige Sortmulde, se under Guldager ovfr. || Guldgrise Hald. Svaneke Skiftepr 1705 Wed guldgrise Hald; Svaneke Skiftepr 1711 Ved Guldgrise hald, Guldgrisße hald. — Kaldes ogsaa Rendestensklippe.

Gulehald [*gu·la ha·ɭ*]. VSK Gule Hald; Guide 1886, I 1922 Gule Hajl; Gst Gulehald. — Klippe, der skyder sig ud i Havet ved Listed. || Gulehalds Nakke [*gu·la ha·ɭs naka*]. — Set fra Havet har Klippen ifl. R et svagt gulligt Skær paa Grund af Bevoksning med gult Stenlav (Lichen parietinus), jfr. Gulehald i Allinge Kbst., 641. || **Gulehalle** [*gu·laˈha·ɭa*]. K. A. Petersen Gule-hajla; I 1922 Gule Hald. — Stor fritstaaende Klippe ved Kysten N. for Aarsdale. Den er nu graa, men har muligvis tidligere været bevokset med gult Stenlav; jfr. det foregaaende Navn. Efterleddet er Plur. el. Afledn. af Subst. Hald, se Indl.

Gummebakke. Skiftepr 1682 Gummebachen. — Jfr. Gummeløkke i Klemensker S., 661.

Gyldensbuske [*ɟyɭansbåskana*]. I 1922 Gyldensbuskene [jylensb.]. — Nær ved Hallebjerg. || **Gyldensbugt** [*ɟyɭənsbåktən*]. VSK Gyldensbugt. — Ved Listed. Formodentlig efter Gyldensgd i Nabosognet Ø.-Marie, 673.

Hagen [*ha·gaŋ*]. — Et hageformet Jordstykke ved Aspesgd (R). Subst. bh. Hâga, m. „Hage (Redskab; ogsaa en Hage ud i Havet)" (Esp Till.).

Haget [*ha·gəd*]. I 1922 Haged. — Ved Kodal. Subst. bh. Hâg, n. „vinkelformet Indskæring i Træ" (R), jy. Hag, n., d. s. Ifl. I 1922 danner Arealet en Hage ind i Naboens Mark.

Halle [*ha·ɭa*]. I 1922 Halle; Opt 1947 Nørre-, Søndre Halle. — S. Ø. for Klinteby. Plur. af Hald, se Indl. || Halledal [*ha·ɭada·liŋ*]. — Ved Halle ovfr. || Hallemyr. Guide 1886, I 1922 Hallemyr. — Ved Halle ovfr. || **Hallebjerg** [*ha·ɭabjæ·r, ha·ɭaˈbjæ·r, liɭa-, sto·ra ha·ɭaˈbjæ·r*]. I 1922 Hallebjerg; Gst Hagelbjerg. — Flade Klippekuller S.V. for Timannegd, altsaa langt fra Halle ovfr. || Hallebjergsbidde [*ha·ɭaˈbjæ·rsbedaŋ*]. I 1922 Hallebjergsbeddan. || **Hallebrønd** [*ha·ɭaˈbrân*]. Guide 1946 Hallebrønd. — Kilde N.V. for Kølleregd ved Foden af en stejl, foroven flad Klippe. ||

Hallebrøndsbidde [*ha·ḷaˈbråŋsbedaŋ*]. I 1922 Hallebrøndsstk. || Hallebrøndshøj. INM 1880 Hallebrøndshøi; Vedel BhO p. 412 Hallebrønds Høj; Trap[4], I 1922, Gst Hallebrøndshøj. || **Hallehuk** [*ha·ḷahokiŋ, -høkiŋ*]. BhS XIV 115 Hajla-Huk; I 1922 Haila Huk [haijla hyk]; Th Haldehuk. — Sted ved Kysten N. for Neksø. Efterleddet er Subst. Huk, der ofte anvendes om Pynter og Grunde, og som er laant fra mnty. hôk, nederl. hoek „Fremspring". || **Halleklippe** [*ha·ḷakløpan*]. — Andet Navn paa Gulehald ovfr. || **Halleklipper** [*ha·ḷakløpan, ha·ḷakløparna*]. P. Thorsen Langs Østkysten p. 16 Halleklipperne. — Klippeparti ved Hallehuk.

Halsebuske. 1806 Thaarups Bh II 12 en Skovlund kaldet Halsebusket.

Halvpotten [*halpåtiŋ*]. — Ved Pottene ndfr. Efterleddet er Subst. bh. Pott, m. opfattet som Maalsbestemmelsen Pot. || **Halvpæglen.** Th Halvpælen. — I Paradisbakkerne, formodentlig ved Halvpotten ovfr. Jfr. Pæglene og Pottene ndfr.

Hankelsager. Opt 1947 Hankelsageren. || **Hankelsdal** [*ha·ŋkəlsda·liŋ*]. I 1922 Hankeldalen. || **Hankelseng** [*ha·ŋkəlsæŋən*]. || **Hankelsmyr.** Opt 1947 Hankelsmyren. — Arealer ved Klinteby. Forleddet er sandsynligvis Subst. Haandklæde, som i Bh. udtales [*ha·ŋklə*] (R); jfr. under Haandklædet i Knudsker S., 651.

Harehul. Opt 1947 Harehollet. — Mosehul ved Harehøj. || **Harehøj** [*ha·rahå·ŋ, ha·rahåjiŋ*]. I 1922 Harehøjen; Opt 1947 Harehøjen, Harehøjsstykket. — Dyrenavnet Hare.

Harildebæk [*ha·riḷabæḳiŋ*]. I 1922 Harliebæk. — Andet Navn paa Korrebæk. Maaske Slægtsnavnet Harild.

Hasseldal [*ha·zəlda·liŋ*]. I 1922 Hasseldalen. — Ø. for Hallebjerg. || **Hasselkrog** [*ha·zəlkrå·giŋ*]. I 1922 Hasselkrogen. — S. for Kaasegd, i Sognets sydvestlige Hjørne. Trænavnet Hassel.

Haveløkke. Lb 1569 Haffuelyckenn. — Til Præstegd.

Havfruernes Stol [*ha·wfrü·arnəs sto·l*]. — Andet Navn paa Adams Stol ovfr. Udtalen med -[*frü·arnəs*]- for ældre -[*frawarnəs*]- er meddelt af en ung Fisker.

Havrekuld [*ha·wraksḷn*]. — S. for Raageskovgd.

Heksens Dør [*hæksəns dö·r*]. Guide 1914, Gst Hexensdør. — To Lokaliteter. Den ene er en lodret Klippevæg i Dybedal, paa hvilken en Rektangel set fra en vis Afstand ligner en Dør, fordi den altid er fugtig og derfor har en anden Farve end Klippen iøvrigt. Den anden er en lodret Klippevæg, der ligger lidt længere mod S. Ø., og som har en rektangulær Hulning, der paa Afstand ligner en Dør (R).

Helvede [*hælvədə*]. BWK 1676 Helluide; Resen K Heluede. — Arealet omkring Helletsgd, s. d. || **Helvedesbakkerne** [*hælvədəsbakana*]. Rel 1743 Helvedes-Bakke; K 1744 Helledes Bakkerne; K 1746—50 Helluets-Bakken; Thurah Helvedes-Bakke; 1762 UrneAdd Hellets Bakken ved Lyngen; Bugge 1771 Helvets Bakke; K 1778 Hellueds-Bakker; Skougaard 1804 Paradis- og Helvedes-Bakkene; VSK Helleds el. Helvedes Bakken; Salchow 1813 Helvedesbakken, Helvedesbakkerne; Antiqv. Ann. IV 380 Helvedsaas eller Bakkerne; 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Helvedes og Paradisbakkerne; Mansa 1851 Helvedesbakker; Fra alle Lande 1868 VIII 334 „Paradisbakker" og „Helvedesbakker", ogsaa kaldte „Klinten"; Guide 1886 Helvedesbakker; Trap[4] Helvedesbakkerne; Gst Helvedesbakker. — Singularisformen i de ældste Kilder betegner vistnok en Klippebakke lige V. for Helletsgd, medens Pluralisformen betegner den nærmest ved denne Gaard liggende Del af Ibsker Højlyng. Jfr. Paradisbakkerne ndfr.

Heppelund. 1806 ThaarupsBh II 12 Heppelund.

Hestehave [*hæstaha·wa, hæstaha·waŋ*]. — 2 Lokaliteter, Ager og Skov. || **Hestekløve** [*hæstaklæ·wa*]. VSK Hestekloven; IpsenK 1839, Mansa 1851 Hestekløven; Bull 1869 Hestekloven; INM 1880 Hestekløven; Vedel BhO p. 268 Hestkløven; AL 1912 Hæstaklæuajn; Gst Hestekløven; P. Thorsen Langs Østkysten p. 16 Hestekleven. || Hestekløve Klipper [*hæstaklæ·wakløparna*]. — Klippe, der skyder sig ud i Havet lidt N. for Aarsdale, samt et indenfor liggende Klippeparti. || **Hesteløkke** [*hæstalyḳan*]. I 1922

Hesteløkken. — S. for Skovsholm. || **Hestespringet** [*hæstaspriŋəd*]. — Meget smal Del af Dybedal, hvor Klipperne staar lodret paa begge Sider. Navnet skal stamme fra, at et Par Heste engang er sprunget over Kløften her (R). || **Hestesten** [*hæstaste·niŋ*]. — En i Strandlinien S. for Grisby Havn liggende stor Sten, som i Formen minder lidt om en Hest (R).

Heyevang [*hajavåŋiŋ*]. I 1922 Hajevang [hajevaangen]. — Jord, der tilhører Heyehjemmet i Listed.

Himmelhøj [*heməlhåj, heməlˈhåj, heməlshåj*]. INM 1880 Himmelshøi; Trap[4] Himmelshøj; Gst Himmelhøj. || **Himmelvej** [*heməlvæ·ŋ, heməlˈhåj(s)væ·ŋ*]. — Vejen forbi Himmelhøj.

Himmerigshave. Neksø Skiftepr 1753 Himmerigshaven.

Hindsetorpet. I 1922 Hintsetorpen (hinsatorpet]. — Ved Hallebjerg. Lille Areal, der hører til Hindsegd.

Holkehavn [*hålkaha·wn*]. I 1922 Holkehavn. — Baadehavn ved Holkemyr. || **Holkemyr** [*hålkamy·r, sto·ra hålkaˈmy·r*]. Vedel BhOE p. 107 Holkemyre; I 1922 Holkemyr; P. Thorsen Langs Østkysten p. 23 Holkemyren. — Støder op til Holkemyr i Svaneke Kbst., 645, s. d.

Holmen [*hålmiŋ*]. — Skær S. for Gavlhald.

Homannekulerne [*ho·ma·ŋakʉ·larna*]. Skiftepr 1684 Homane Kullerne; Svaneke Skiftepr 1707 Homande Kullerne; Neksø Skiftepr 1745 synden for Hoemandegaards Kullerne; Neksø Skiftepr 1752 Hov mands gaards Kuulerne, Hoemands Kullerne. — Gamle Lerkuler, der brugtes af Beboerne i Neksø, og som laa paa Homannegds Grund.

Honningsbidde. I 1922 Honningsbedden [hønusbedan]. — Ved Skaaningehøj.

Huleng [*hålcæŋən*]. I 1922 Holengen, Hulengen. — Ved Klinteby. || Hulengebuske [*hålcæŋabåskana*]. I 1922 Holengebusken. || **Hulleaa** [*hålaæ·n*]. 1696 (Th) Hulle Aae; UrneNb Holle-Aaen; UrneJb 1779 Hulle Aaen; Salchow 1813 Hulleaaen. — Jfr. Hullegd under Bebyggelsesnavne. || **Hulleeng.** I 1922 Hullaengen [håla-]. — Lidt N. for Huleng ved Klinteby. || **Hullenakke** [*hålanakaŋ*]. IpsenK 1839, Mansa 1851 Hollenakken; Bull 1869, Guide 1886 Hollenakke; Gst Hullenakke; P. Thorsen Langs Østkysten p. 24 Hullenakken. — Pynt ved Hullegd.

Humlekær. BhLdejd 1892 Humlekjær.

Hundehullet [*hsŋahåləd*]. I 1922 Hundehul. — To forskellige Lokaliteter i Paradisbakkerne.

Husemyr [*hʉ·zamy·rn*]. I 1922 Husamyr. — I Paradisbakkerne S. for Bertelegd.

Husmandslyngen [*hʉ·zma·ŋsløŋiŋ*]. I 1922 Husmandslyngen. — Den af Ibsker Sogns Husmænd ejede Del af Paradisbakkerne.

Hvalfisken [*va·lfeskiŋ, valfeskiŋ*]. — Sten i Bugten ved Aarsdale Havn. Jfr. Ohlsson, Blekingskusten p. 149 f. under Stennavnet Valfisken, hvor det antages, at Stenen har Navn efter et strandet Skib ved Navn Valfisken. Snarere maaske et Sammenligningsnavn.

Hvalrossen [*va·lråsiŋ, valråsiŋ*]. — Klippe i Havet ved Aarsdale.

Hvidlappeager [*vi·dlapaa·gər, vi·lapaa·gəriŋ, vi·lapaa·gər*]. I 1922 Vilappeager. — Areal Ø. for Rabækkegd, altsaa langt fra Lappegd ovfr., som tidligere har heddet Hvidlappegd. Det er vel sandsynligst, at Ageren har Navn efter en Mand, der stammer fra denne Gaard.

Hvilestenen [*vi·løste·niŋ*]. INM 1880, DFM 39 p. 177 Hvilestenen. — To store Sten. Den ene var en Granitblok, der laa midt i en Stenring, lidt Ø. for Listed, jfr. Tingstenene ndfr. Den anden ligger ved Aarsdale, ved Vejen til Møllen. Om den sidste meddeles, at Fiskerne i gamle Dage hvilede sig paa den, naar de gik op i Landet med Fisk. || Hvilestensbakke [*vi·løste·nsbakaŋ*]. I 1922 Hvilestensbakken. — Ved Listed. Kaldes ogsaa Tingstensbakken.

Hægten [*ha·jtən*]. BhFisk 1933 Gruinjed eller Hajtan; Th Hajtan. — Fiskeplads Ø. til N. for Neksø Havn. Stedet har Navn efter, at der er Hægtebund [*ha·jtabån*], d. v. s. ujævn Klippebund, hvor Fiskeredskaberne hænger fast (R). Samme Navn findes i Rønne Kbst., 651, og i Nylarsker S., 654.

Hælde [*pœ· hæljan*]. I 1922 Paa Hællan. — Stejl Skraaning S. for Kodal.

Subst. Hælde, bh. Hæjlla, f. „Skrænt, stejl Skraaning", jfr. DS III p. XXXV.

Hængedynderne [*hœŋədyŋarna*]. I 1922 Hængedynner. — Areal N. for Paradisgde. || **Hængedyndepilen** [*hœŋədyŋapi·lin, hœŋədyŋapi·lana*]. — Piletræ ved Kysten S. for Aarsdale, anvendt som Sømærke.

Hængestensdalen. UK 1802 (1846) Hengesteens Dalen. — Navn paa den nordlige Del af Stendalen.

Høgen [*hö·ŋ*]. BhFisk 1933 p. 10 Høinj. — Fiskegrund. Fuglenavnet Høg; jfr. Lommen i Nylarsker S., 654.

Højbjerg [*håjbjœ·rəd*]. K 17. Aarh. Hoigsbierg; K c. 1700 Heubierg; K 1778 Hoybierg. — Bakke S. for Aarsdale. || **Højevej** [*håjavœ·ŋ*]. || **Højstykke** [*vœstrə-, ö·strə håjstyɫkə*]. I 1922 Vestre-, Østre Højstykke, Højstykket. — To Arealer, V. f. Skovsholm og Ø. for Brændesgde, begge med Gravhøje. Subst. Høj.

Højd [*håjdən*]. — Subst. bh. Hoid, f. „Forhøjning" (R).

Højskov [*håjskaw*]. 1806 Thaarups Bh II 14 Høyskoven; I 1922 Højskov. — Skov S. for Skovsholm. || Højskovsager [*håjskawsa·gəriŋ*]. I 1922 Højskovsageren. — Adj. høj.

Høl [*hö·l*]. I 1922 Høl. — En lille naturlig Havn lige V. for Listed. || Hølehavn [*hö·laha·wn*]. 1889 (Th) Hølhavn. — Andet Navn paa Høl ovfr. || Hølsklippe [*hö·lskløpa, hö·lakløpan*]. VSK Holzklippen; Guide 1886, I 1922 Hølsklipper. — Ved Høl ovfr. Se iøvrigt Indl. under Høl.

Hønselund [*hønsalsŋ*]. I 1922 Hønselund. — Ved Rabækkegd.

Igledam [*a·jladamiŋ*]. I 1922 Ajledamsstk. — N. V. for Skovsholm. Subst. bh. Eil, udt. [*a·jl*], m. „Igle" (Esp p. 62 og EspIndl. p. 14).

Ildkatteløkke. Skiftepr 1688 Ildkatte Løchen. — Forleddet er uvist; det kan ikke sammenstilles med oldn. ígulkǫttr „Pindsvin", da vi i saa Fald skulde vente ajl- i første Stavelse, se EspIndl. p. 11.

Ingemanneløkke [*iŋəma·ŋalyɫa*]. I 1922 Ingemannsløkke. — Ved Listed. Mandsnavnet Ingemann.

Jernodde [*ja·rnu·diŋ*]. VSK Orig Iernodden; I 1922 Jernodde. — Lille Odde paa Sydsiden af Gavlhald.

Jomfruager. I 1922 Jomfruager. — S. for Kaasegd. || **Jomfrubakke.** I 1922 Jomfrubakken. — Nær ved Jomfrugd. Kaldes ogsaa Svanebakke. || **Jomfrueng** [*jåmfriœŋən*]. I 1922 Jomfruengen, Jomfrueng. — To Arealer, det ene ved Jomfruager ovfr., det andet V. for Frennegd. Det sidste ejedes ifl. I 1922 af Jomfruer i Svaneke. || **Jomfruens Batteri.** VSK Iomfruens Batterie; I 1922 Jomfruens Batteri. — Ved Kysten umiddelbart ved Skellet mod Neksø. || **Jomfrusten.** Antiqv. Annaler IV 381 Jomfrustenen. — Ifl. Prins Christians Skildring i Antiqv. Annaler IV en Bautasten i Paradisbakkerne Ø. for Gamleborg. Ifl. Zahrtmann i DFS 1906/23 er den nu forsvundet. || **Jomfrustykke** [*jåmfriəstyɫkəd*]. I 1922 Jomfrustk., Jomfrustykket. — To Arealer, et ved Skovsholm og et ved Nørregd.

Julehøj [*jy·laˈhåj*]. INM 1880 Jydehøi; BhS XXI 71, I 1922 Julehøj. — Sløjfet Gravhøj ved Julegd.

Jætteboldene [*jœtabsɫana*]. DFM 39 p. 176 Jætteboldene, Jættabujllana. — To eller tre store Sten ved Ravnedal i Paradisbakkerne. De skal ifl. Sagn være kastet til Bornholm af Jætter fra Christiansø eller Sverige (DFM 39 p. 176).

Kaasen [*kœ·zən, kœ·ziŋ*]. I 1922 Kaasen [kå·sən]. — Baaderende i Klipperne paa Sydøstkysten af Oren ved Aarsdale. || Kaasehavn [*kœ·zaˈha·wn*]. I 1922 Kaasehavn. — Andet Navn paa Kaasen ovfr. || Kaasenakke [*kœ·zanakaŋ, kœ·zənakaŋ*]. I 1922 Kaasenakken. — Klipperne ved Kaasen ovfr. Kaas, se Indl. || **Kaasedal** [*kœ·zada·liŋ*]. — Ved Kaasegd. || **Kaasevej** [*kœ·zavœ·ŋ, kœ·zagœ·rs ɟkærkəvœ·ŋ*]. I 1922 Kaasevejen. — Vej fra Kaasegd over Paradisbakkerne mod Ibskirke.

Kakkelovnsbakke [*ka·(r)klo·nsbakaŋ, ka·klonsbakana*]. I 1922 Kakkelovnsbakken. — I Paradisbakkerne N. for Klinteby. Skraaningerne vender mod Syd og kan derfor blive meget varme.

Kaltoklippe [*kalto·kløpan*]. I 1922 Kalveto(haar)klippe [kaltauklippe]. — Her tørredes ifl. I 1922 Kalvehaar, der skulde blandes i Hamp til Reb.

Det midterste Led er Subst. To „Uld". Første Led er ifl. R snarest Subst. Kalk, idet Haar, som blev skrabet af Huder, der havde ligget i en Kalkopløsning, blev kaldt Kalkto el. Kalto. Jfr. ODS under Kalkuld.

Kalven [*kaliŋ*]. — Flad Klippe i Bugten ved Aarsdale Havn. || **Kalvløkke** [*kallyɧan*]. I 1922 Kalveløkken [kale-]. — Ved Skovsholm. || **Kalvløkke Bakke.** I 1922 Kalløkkebakken. — V. for Klinteby. || **Kalvløkke Bæk** [*kallyɧəbœɧiŋ*]. — Ved Kalvløkke Bakke ovfr.

Kalvshave [*kalsha·wa, kalsˈha·wa*]. BhFisk 1933 p. 11. Kâlshawa; I 1922 Kalshave. — Lund S. for Ryttergd. Formodentlig Mandsn. Kalv.

Kamelen [*kaˈme·ln, kaˈme·lən*]. — Skær med to Pukler ved Listed.

Kammerraadløkke [*kamərœ·dalyɧan*]. I 1922 Kammeraadløkken. — Efter Kammerraad og Landinspektør Henning Petersen paa Stenbrudsgd i Neksø (omtalt i Thaarup 1839 p. 153, 225). Denne fik ifl. I 1922 Lov til paa Kongens Mark at indhegne en Kaalhave og indhegnede derefter 17 Tønder Land.

Kanonhøj. MK u. A. Kanonhøj; IpsenK 1839, Mansa 1851 Kanonhøi; INM 1880 Kanonhoien; Gst Kanonhøj. — Her har ifl. INM 1880 en Gang staaet en saakaldt Alarmkanon.

Kapstenren. I 1922 Kapstenre, Kapstenere. — Stengærde S. og V. om Vornedegds Grund. Det skal ifl. I 1922 være sat af Sten, der stammer fra en eneste stor Sten der blev sprængt. Det er rimeligvis denne Sten, der har heddet Kapsten. Forleddet er uvist; det kunde maaske være en assimileret Form af Subst. ænyda. Kamp „Kampesten".

Karolius [*kaˈro·liʉs, kaˈro·liʉsa flaj*]. Guide 1886 Karolius; I 1926 Karoliusa-flej. — Skær ved Listed, som skal have Navn efter et Skib, som er strandet der.

Katager [*kata·gər*]. I 1922 Katteager. — N. for Skovsholm. || **Kathøje Bakke** [*kathåjabaka, kathåjabakaŋ*]. I 1922 Kathøjebakke. — Ved Kaasegd. || **Kathøje Løkke** [*kathåjalyɧa*]. I 1922 Kathøjeløkke. — Ved Kaasegd.

Katrineshavn [*kaˈtri·nəsaˈha·wn*]. — Lille naturlig Anlægsplads for en Baad, ved Aarsdale.

Kattebro [*katabro·ən*]. I 1922 Kattebroen. — Bro over en lille Bæk ved Listed. || **Kattegade** [*kataga·dan*]. I 1922 Kattegaden. — Lille Vej ved Listed. Kaldes ogsaa Raggegade. || **Kattegat** [*katagatəd*]. — Kløft med Vej N. for Frennegd. || Kattegatsbakke [*katəgatsbakaŋ, katagatsbakana, katabakaŋ*]. I 1922 Kattegatsbakken. — Den første Udtale med -[ə]- er paavirket af Rigssprogsudtalen. || **Kattesænke** [*katasœ·ŋɧan, katasœ·ŋɧəd*]. I 1922 Kattesænken [kateˈsæntjeð]. — Dyb mellem Klipper N. for Aarsdale. Efterleddet er et Subst. Sænke til Verb. sænke i den bh. Bet. „drukne". Sænke er ifl. I 1922 et Neutrumsord, og Udtalen [*katasœ·ŋɧan*] maa forklares som et deraf afledt Femininum i Betydn. „Sted, der er karakteristisk ved Drukning af Katte". Jfr. under Sylte ndfr.

Kildeseng [*ɧiləsœŋən*]. I 1922 Kildeseng. — To Lokaliteter, ved Klinteby og ved Gubbernegd. || **Kildeshul.** Opt 1947 Kildeshollet. — Ved Ø.-Klintebygd. || **Kildesrev.** BhFisk 1933 p. 10 Kjillesreved. — Fiskegrund ud for Orkilden, nær ved Land. || **Kildestykke** [*ɧiləstyɧəd*]. I 1922 Kildestykket. — I Helvedesbakkerne ved Kodal. Her er en Kilde, der altid holder Vand (I 1922).

Kina [*ɧi·na, ɧi·nabedaŋ*]. I 1922 Kinestykket. — To Lokaliteter, den ene ved Frennegd, den anden ved Skovsholm Aa. Begge har formodentlig Navn efter deres afsides Beliggenhed. || **Kinabakke** [*ɧi·nabakaŋ*]. I 1922 Kinabakken [tjinab.]. — I Helvedesbakkerne ved Kodal.

Kindbenseng. I 1922 Kindbenseng. — Ved Kindbensskov ndfr. || **Kindbensskov.** I 1922 Kindbensskoven. — S. for Nørregd. Ordet Kindben forekommer i sv. Stednavne som Navn paa stejle Skrænter. Se iøvrigt Bruhn, Ägonamn i Rönnebergs H. p. 126 under Kindbenet.

Kirkeager [*ɧærkəa·gəriŋ*]. — Ved Kirkebakke ndfr. || **Kirkebakke** [*ɧærkəbakaŋ*]. I 1922 Kirkebakken eller Valhøj. — Ifl. I 1922 Kirkejord paa Bakken Ø. for Skyttegd. || **Kirkegaarden** [*ɧærəgœ·riŋ*]. I 1922 Kirkegaarden [tjeregårijn]. — Agerjord N. for Nørremark Hse. Jfr. Kirkegaarden i Klemensker S., 661, Rutsker S., 662, Bodilsker S., 881, og Aaker S., 684.

Kislememile [*ɣeslɔmaˈmi·la*]. I 1922 Kjeslememile [tjeslememile]. — Skovrest paa begge Sider af Vejen Ø. for Rabækkegd. Efterleddet er Subst. Mile anvendt om Kulmile. Forleddet kunde være et opr. Kisholme-, sammensat af et uvist første Led og Holm, hvorom se Indl. — R: Forleddet kunde maaske være det Kjus(a), vi har i Kyseby og Kysegde. Stedet ligger ikke langt fra Kysgd og Kyseby, der maa have indtaget et større Omraade i ældre Tid, idet PrI 1624 omtaler det som omfattende 5 Gde. Navnet kunde da være et oprindeligt Kysholmemile.

Klavseskenes Hul [*kla·wsəskənəs hål*]. I 1922 Klauseskenes Hul. — Ved Vornedegaardsskoven. Gen. af et Kvindetilnavn Klavseskan, afledt af Mandsn. Klavs, se iøvrigt under Gramskenes ovfr.

Klint [*klint, kli·nt, klintiŋ, nårə-, ö·strə kli·nt*]. Fra alle Lande 1868 VIII 334 „Paradisbakker" og „Helvedesbakker", ogsaa kaldte „Klinten"; BhS IV 76, 84 Klint, Klinten; I 1922, G&N 1937 p. 56 Klint. — Ifl. Opt. 1947 den sydligste Del af Helvedebakkerne. || Klintebakke [*klintabakaŋ, klintabakana*]. Ipsen 1866 Klintebakken; Gst Klintebakke. — Singularisformen betegner en Klippebakke N. Ø. for Klinteby, Pluralisformen hele Bakkepartiet N. for Klinteby. || Klintedam [*klintadamiŋ*]. — Vistnok andet Navn paa Klintemyr. Ogsaa kaldet Skovdam. || Klinteeng. G&N 1933 p. 9 Klintaænj. || Klinteløkke [*kli·ntalyɣan*]. — Ved Klintebakke. || Klintemyr. Opt 1947 Klintemyren. — Ved Ø.-Klintegd. || Klintesslette. I 1922 Klintesletten. — Græsslette S. for Klint. Subst. Klint „Skrænt", se Indl. || **Klintebybordet** [*kli·nbybo·rəd*]. — Højtliggende Mark paa Skraaningen lige Ø. for Ø.-Klintebygd. Navnet hidrører formodentlig fra, at den paa Afstand ligner et Bord; ifl. R ses Marken tydeligt fra Neksø og Dele af Bodilsker S.

Klippestykke. I 1922 Klippestykket. — To Arealer S. for Listed, det ene Agerjord med en nu fsv. stor Sten, det andet et Markstykke, hvor den faste Klippe naar op til Overfladen.

Kløveklippe [*klæ·wakløpan, klæ·wakløparna*]. — Fiskernes Navn paa Hestekløve og omgivende Klipper.

Knadderhalle [*knadərha·ɭa*]. I 1922 Knadderhalle. — Areal N. for Klint i den sydlige Del af Helvedesbakkerne. Forleddet er Subst. bh. Knadder, n. „Bulder, Larm, især af Folk, som tale i Munden paa hinanden" (Esp). Efterleddet er en Afledn. af Hald „Klippe", se Indl.

?Knalden. I 1922 Klajlen. — Skovbevokset Skraaning ved Vejen fra Klinteby op i Paradisbakkerne. Maaske Fejlskrivning for Knajlen, der kunde være best. Form af Knald, se Indl.

Knappeaa [*knapæɔ·n*]. Beg. 19. Aarh. ThaarupsBh IV 178 paa Vaße eller Knoppe Aae; 1806 ThaarupsBh II 12 Skov, Knappeaaen kaldet. — Andet Navn paa Vaseaa, der løber i en Dal med skovklædte Skrænter. Navnet efter Knappegd. || **Knappebro** [*knapabro·ən*]. VSK Orig Knappebr:; 1806 ThaarupsPap Nr. 17 Knappebroen; Gst Knappebro. — Bro over Knappeaa. || **Knappeløkke.** I 1922 Knappeløkken. — Ved Knappegd.

Knappenaalestykke. I 1922 Knappenaalestykket. — Engstrimmel ved Flisebæk.

Knarreflej [*knaraflajəd*]. — Skær ud for Nørremark. Forleddet er vel Slægtsnavnet Knar, se under Gaardnavnet Knarregd.

Koen. Th Koen. — Skær ved Aarsdale Havn, muligvis identisk med Koryggen ndfr. || **Kodal** [*ko·da·liŋ, ko·ˈda·l*]. UK 1802 (1846) Ko Dalen; Trap[4], Gst Kodal; G&N 1930 p. 32 Kodâlinj. — Dyb, snæver Dal ved Helvedesbakkerne. Jfr. Kodal (Ekkodalen) i Aaker S, 684, der siges at have Navn efter Køer, som styrtede ned fra de høje Klipper. || **Kodale.** Bh Fisk 1933 Klævten i Kodåla. — Kodåla betegner aabenbart et større Omraade end Kodal ovfr. Navnet er en -a-Afledning af Kodal som Betegnelse for et Omraade, der karakteriseres ved den nævnte Dal. || **Kohullet.** K. A. Petersen Kohullet. || **Koryggen** [*ko·ryɟiŋ*]. Th Koryggen. — Skær ud for Aarsdale.

Kong Blak (og Sønnerne) [*kåŋ blak (œ sønarna)*]. — Stor Sten med en Del mindre Sten omkring i Aarsdale Bugt. Den største kaldes ogsaa Blak, se ovfr. Jfr. ogsaa Dronning Blak ovfr.

Kongehavn [*kåŋaˈha·wn, kåŋaha·wn*]. I 1922 Kongehavn. || **Kongehovedet** [*kåŋahawd*]. — Et N. for Aarsdale beliggende Klippeparti, der set fra Havet siges at ligne et Hoved med Krone paa (R). Kaldes ogsaa Kongen. || **Kongen** [*kåŋiŋ*]. — Kaldes ogsaa Kongehovedet. || **Kongeskansen** [*kåŋaskansan*]. — Skanse ved Kongehavn.

Korrebæk. K 1746—50 kore-bekken; Thurah Kore Bekken; K c. 1770 Korebeck; K 1778 Korrebekken; Falenkamp 1783 Kore-Bekken; Salchow 1813 Korebeck; IpsenK 1839 Korebekken (Tiggerbæk); Mansa 1851 Kure el. Tiggerbæk; Bull 1869 Kørebæk; Vedel BhO p. 295 Kurebækken; I 1922, Trap[4], Gst Kurebæk. || **Korrehøj** [*kårəˈhåj, kåraˈhåj*]. K c. 1700 Karrehey; K 1744 Kare Høy; K 1746—50 kore-hoy; K 1778 Karehoy; Salchow 1813 Kurebakken; IpsenK 1839 Korrehøi; Mansa 1851 Kurehøi; INM 1880 Korehøi; Vedel BhO p. 268 Kurehøj; AL 1912 Kurehøje (Korra-ell. Korre-); I 1922 Kurehøj [kårehøj]; DFS 1906/28 I, DFM 39 p. 176, Trap[4] Kurrehøj; Gst Kurehøj; P. Thorsen Langs Østkysten p. 17 Korrehøj. — Forleddet kan være det under Gaardnavnet Korreslot i Povlsker S., 682, nævnte Subst. sv. Dial. korra, kurra, f. „större dyig vattenpuss, som saknar aflopp, pöl i närheten af en gödselhög". I saa Fald er Formen [*kårə*]- den oprindelige, og Formen [*kåra*]- maaske opstaaet ved Tilslutning til Subst. Kurv, bh. [*kår*], m. I Nærh. af Korrehøj er der et Par karakteristiske smaa Lavninger.

Korseng. Lb 1569 Korse engen. — Kirkejord. || **Korshøjevej** [*kårshåjavæ·ŋ*]. — Vejen fra Ibskirke til Svaneke. Se under Korshøje i Svaneke Kbst., 645. || **Korsklædet** [*kårskləd*]. I 1922 Korsklædet. — Trekantet Areal Ø. for Brændesgd. Subst. Korsklæde, der paa Bh. brugtes om et trekantet Hovedtøj, se Elna Mygdal i Turistforen. Aarb. 1926 p. 146.

Kragelund. 1806 Thaarups Bh II 14 Kragelund; I 1922 Kragelund [kraage-], Kragelundstykket. — Lille Skov med tilstødende Agerjord S. for Frennegd. || **Krageløkker** [*krå·gəˈlyɬər, krå·gəlyɬa, krå·gəˈlyɬa*]. Lb 1569 kraage lycke engenn; I 1922 Krogeløkke. — Indhegnede Skov- og Engarealer lige V. for Paradisgde. || **Kragesten.** INM 1880 Kraagesten; Vedel BhO p. 295 Krogestenen; I 1922 Krogesten. — Nu fsv. Bautasten ved Vejen fra Ibskirke til Svaneke. || Kragestensager. Lb 1569 krogstens agerenn; INM 1880 Kraagestens-Ageren. || Kragestenshøj. INM 1880 Kraagestenshøien; Vedel BhO p. 295 Krogestenshøjen. — Forleddet i Kragelund og Krageløkker maa være Fuglenavnet Krage, bh. Kråga, f., da dette Ord som første Sammensætningsled skal ende paa -[ə], se Esp Indl. 83 Fodn. 1. Derimod kan det paa Grund af den manglende Udtaleangivelse ikke ses, om Forleddet i Kragesten er [*krå·gə*]- eller [*krå·ga*]-; i første Tilf. er det Fuglenavnet, i sidste kan det være Subst. Krog. For den første Mulighed taler Parallellen Kragesten i Povlsker S., 682.

Krokaas [*krœ·ˈkœ·z, kro·ˈkœ·z*, yngre *grœ·ˈkœ·z*]. I 1922 Krokaas. — Lille Vig ved Listed. Forleddet er maaske Subst. Kro eller Krog. Formen [*grœ·ˈkœ·z*] beror paa Omtydn. til Adj. graa.

Krække [*krœɬəd*]. I 1922 Kræket [krætjeð]. — Skov ved Munkegd. En neutral -ia-Afledn. af Krak „Kratskov"; jfr. Krække i Ø.-Larsker S., 671.

Kulbrandsgade [*kolbra·nsˈga·da, kœ·ɭbransga·da, kseɭəbransga·dəvœ·ŋ, kseɭbransga·da, kseɭbra·nsˈga·dəvaj, ga·dəvœ·ŋ*]. INM 1880, Guide 1886 Kulbrandsgade; I 1922 Kålbrandsgaden; Vejfort 1942 Kuldbrandsgade, Kuldbrandsgadevejen. — Areal paa begge Sider af Vejen fra Nørremark til Kysgd. INM 1880 oplyser: „At denne Gade kaldes „Kulbrandsgade" skal hidrøre fra, at der her brændtes Trækul". I nogle Udtaleformer er Forleddet omtydet til Sygdomsnavnet Koldbrand. — G. K.: En Mulighed var vel Mandsn. oldn. Kolbrandr, der ganske vist ikke er overleveret i Dansk, men kendes fra det øvrige Skandinavien, Island og især fra Danelagen. Men ogsaa i dette Tilfælde maa forudsættes en sekundær Omtydning til Koldbrand.

Kuledave [*kü·ləda·va*]. — Mark ved Siden af Kuledavidhus. Kuledave maa være dannet af dette Navn; se iøvrigt under Sylte ndfr.

Kuleren. I 1922 Kulereen. — Markvej ved Langebjerg. Efterleddet er Ren, se Indl. || **Kulestykke** [*kü·ləstyɬəd*]. I 1922 Kulstykket. — Ved Sylte og S. for Raageskovgd. Kule, se Indl.

Kullen. I 1922 Kullen [ku·linj]. — Lille Bakkeknude S. for Saltholm. Kuld, se Indl.

Kvasehavn [*kwasəha·wn*]. I 1922 Kvasehavn. — I Listed. Her var i forrige Aarh. et Kvasebyggeri (R). Subst. Kvase, bh. Kvassa, f. „Baad til Transport af levende Fisk" (R); Ordet og Tingen er i Danmark ældst paa Bornholm og vistnok overført hertil fra Pommern (se DAtl III 232, Thaarup 1839 p. 285 f.).

Kysehøj. I 1922 Kysehøj. — Fsv. Høj ved Kysgd.

Kælderen [*ɧœlarin*]. Neksø Skiftepr 1749 Haure Jord beliggende ved Langeskoe kaldis Kielderen; Neksø Skiftepr 1762 kielderen; I 1922 Kjælderen. — Skraaning S. for Klinteby.

Kæmpeløkke [*ɧœmpalyɧan*]. I 1922 Kæmpeløkken. — Ved Grisby. Har ifl. R Navn efter en tidligere Ejer, Hans Morten Kjæmpe.

Kærevang [*ɧœ·ravåŋin, ɧœ·ravåŋəstyɧəd*]. I 1922 Kærvangstykket [tjærvang-]. — Bakkedrag ved Sylte ndfr. || Kærevangsegen [*ɧœ·ravåŋsœ·jən*]. I 1922 Kærvangsegen; BhFisk 1933 p. 11 Kjæragaarsæjen. — Stor Eg, der af Fiskerne brugtes som Sømærke. Kær og Vang, se Indl.

Kærlighedsasken [*ɧœ·rlihe·dsaskin*]. — Asketræ ved Storehøj ved Vejen oven for Listed; Stammen var krum og brugtes som Bænk (R). || **Kærlighedsstenen** [*ɧœ·rlihe·dsste·nin*]. — Ved Landevejen fra Neksø til Ibskirke lige ud for Knarregd.

Køddesten [*ɧøda'ste·n*]. VSK Kiødsteenen; IpsenK 1839 Kjødsteen; Mansa 1851, Bull 1869 Kjødstenen; I 1922 Køllesten [tjøle-]; DFS 1906/23, DFM 39 p. 176, P. Thorsen Langs Østkysten p. 17 Kjøddasten. — Nu forsvundet Granitblok ved Nørremark. Forleddet er muligvis Subst. Kød, idet Stenen paa Grund af sin rødlige Farve (DFM 39 p. 176) kan have mindet om et Stykke Kød. Udtalen [*ɧøda*]- med -a er dog paafaldende.

Laalehukken [*lœ·lahøkin*]. — Andet Navn paa Skaaren ndfr. Ifl. R efter en Mand ved Navn Hans Laale [*ha·ns lœ·la*].

Lammekulle. I 1922 Lammekullen. — S. for Tyskegd.

Landsager. I 1922 Landsager. — N. for Bertelegd.

Langager [*låŋa·gərin, låŋa·gər*]. Lb 1569 Lang agerenn; Skiftepr 1688 Lang aggeren, lang Ageren, Lang Ager; I 1922 Långageren. — De moderne Former angaar Jordstykker ved Eskesgd og ved Frennegd. || **Langebjerg** [*låŋə'bjæ·r*]. Neksø Skiftepr 1764 lange bierg i Ibskier Sogn; VSK Langebierg; Gst Langebjerg. || Langebjerg Skov [*låŋə'bjæ·raskawin*]. I 1922 Langebjergsskov. || **Langedal** [*låŋə'da·l*]. Lb 1569 lange daell; Svaneke Skiftepr 1688 Langedahl; Panum 1830 p. 17 Paradiis- og Langedalen; G&N 1937 p. 57 Långedal; Guide 1946 Langedal. — Ved Langebjerg. || Langedalsbæk [*låŋə'da·lsbœɧin*]. || Langedalsskov [*låŋə'da·lsskawin*]. || **Langedræt** [*låŋədræt, låŋə dræt, låŋə'dræt*]. I 1922 Långedræt. — Tre forskellige Lokaliteter. Dræt, se Indl. || **Langeng** [*låŋœŋən*]. Lb 1569 Lang engen. — To forskellige Arealer. || **Langeskov.** Skiftepr 1689 langskou; Neksø Skiftepr 1749 Haure Jord beliggende ved Langeskoe; Neksø Skiftepr 1762 ved lange Skou. — S. for Klinteby. || Langeskovsvej [*låŋskawsvæ·ŋ*]. — Fsv. Vej S. for Klinteby.

Lappebakke [*lapabakaŋ*]. I 1922 Lappebakken. || **Lappehals** [*lapahalsiŋ*]. I 1922 Lappehalsen. — Lappebakke er en Skraaning, og Lappehals en Engstrimmel nær ved Lappegd.

Lausbakke. I 1922 Lausbakken. — Ved Tingfogedgd. Maaske Slægtsn. Lau eller Lou.

Lerjen [*lærjan*]. I 1922 Lergen [lerjan]. — Agerjord S. for Knarregd. Subst. bh. Lêrja, f. „Leerjord, især skarp Leerjord" (Esp), jfr. Lerjen i Hasle Kbst., 642.

Lerknald [*le·rkna·ln*]. I 1922 Lerknalden. — S. for Klinteby. || **Lerskred.** Dom 1646 Nye da. Mag. II 312 Leerstredet; 1683 Deckner 1679—90 Leerskree; K 17. Aarh. Leerschreed; K c. 1700 Leerschrid; K 1746—50 Leers kritt Odden; Thurah, DAtl Leer-Krit-Odden; K 1778 Leerskrids-Odden, Leerskritter-Batterie; Falenkamp 1783 Leerskrit-Odde eller Leerskritt; VSK Leerskreds Batterie; Salchow 1813 Leerskrids Odden, Leerskrits-Baterie; Gst Lerskred Batteri. — Ved Kysten. Efterleddet er samme Ord

som sidste Led i Sammensætningerne Fjældskred, Jordskred, Lavineskred, Sneskred, hvor Skred kan betegne en nedstyrtet Masse. || **Lerveje Bakke** [*le·rvajabakaŋ*]. I 1922 Lervejebakke; Opt 1947 Lervejebakken. — Ved Klinteby. || **Lerveje Ren** [*le·rvajare·n*]. I 1922 Lervejebakkere; Opt 1947 Lervejeren. — Ved Lerveje Bakke. Efterleddet er Subst. Ren, se Indl.

Lien [*li·an, (dæŋ) nårə li·an, li·əd*]. I 1922 Sondre-, Midtere-, Nørre Lien. — Skraaning S. for Ibskirke, ved Gaarden Østerli. Se Indl. under Li. || **Lieløkke** [*li·əlyʃan*]. I 1922 Lieløkke [lielytje]. — Skraaning Ø. for Munkegd. Li, se Indl.

Ligstenen [*læ·jstə·niŋ*]. Guide 1886 Ligsten; Guide 1914 Ligsten; Gst, I 1922 Listen; DFM 39 p. 176, Guide 1946 Ligstenen. — Stor Sten i Helvedesbakkerne ved en gammel Vej fra Klinteby til Ibskirke. Ifl. Guide 1886 plejede Ligbærerne at sætte Kisten paa denne Sten for at hvile sig efter Gangen op ad Bakkerne. Ifl. gammel Tro maatte Ligkisten ikke stilles direkte paa Jorden (R).

Lilleager. Skiftepr 1688 Lille Ageren. || **Lillebjerg** [*liļa bjæ·rəd, liļəˈbjæ·r*]. — I Ibsker Højlyng. || **Lillehøj** [*liļa håj, liļəˈhåj*]. INM 1880 Lillehøi; Bh Fisk 1933 Lijlehoj; Gst Lillehøj. || **Lillelund** [*dæŋ liļa løŋ*]. I 1922 Lillelund. — To Arealer, det ene et Krat ved Vaseaa, det andet et Stykke Agerjord, hvor der tidligere har været Krat, N. for Paradisgde.

Linkisten [*liŋʃi·stan, li·nʃi·stan, læ·jʃi·stan, liŋəsʃi·stan*]. I 1922 Linkisten; Th Ligkisten, Lindekiste(n). — Klippespalte i Paradisbakkerne Ø. for Gamleborg. Spalten har lodrette Sider og er i begge Ender lukket af Klippeblokke; Dybden er c. 3,75, Bredden c. 1,15 og Længden c. 5 m. Et Sagn fortæller, at en svensk Kvinde med et Barn paa Armen engang skal være omkommet her (R); det er formodentlig dette Sagn, der har givet Anledning til, at Navnet er blevet omdannet til Ligkisten, udt. [*læ·jʃi·stan*]. Ogsaa en Omdannelse til Lindkisten, udt. [*liŋʃi·stan*], er let forstaaelig, idet der staar en gammel Lind ved Siden af Spalten. Derfor synes den primære Form at være Linkisten, udt. [*li·nʃi·stan*], et nu ukendt Subst. i Bet. „Kiste til Lintøj", senere erstattet af det alm. bh. Subst. Linned(s)kiste, der har samme Betydn. || **Linstælene** [*li·nstæ·lana*]. I 1922 Linstellene, Linstelene. — Gamle Hørstykker ved Klinteby. Forleddet er Subst. bh. Lin, n. „Hør".

Lisebæk [*li·səbæʃ*]. K 1746—50 Lise bekken; Thurah Lise-Bekken; DAtl Lise Bekken; K 1778 Lissebekken; Falenkamp 1783 Lisse-Bekken; IpsenK 1839 Sønderbek (Lisebæk); Vedel BhO p. 295 Lisebækken. — Andet Navn paa Flisebæk og maaske en Omdannelse af dette Navn i Tilslutning til Slægtsn. Lise, se under Gaardn. Lisegd og Ellesgd.

Listed Vig. Urne Tilf. t. Thurah Listed Vigen; UrneAdd Listæd Viigen.

Lommen [*låman*]. I 1922 Lommen. — En nu næsten udjævnet Dal v. Sylte.

Lovebæk. UrneMin Loue-Bekken; Sl. 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Løwe-Bækken. — KBJ: Forleddet er bh. Lou, Lau „Vand som koges til en Brygning, førend det kommer paa Maltet" (Esp), glda. logh, low „Vand til Brygning" (BrN GG 1 318), oldn. lǫgr, m. „flydende Vædske i Alm." (Fritzner). I Bet. „Vand til Brygning" findes Ordet i Stednavne andensteds. I en Indberetn. fra 1743 meddeles, at der straks uden for Korsør Byport findes en Dam, Lov-Søen, hvorfra man henter Vand til The og Øl (Sorø Amts Aarb. VI 54, L. F. la Cour, Korsør p. 8). N. og S. for Skælskør findes to Vandinger, Lovsøer, hvorfra der hentes Vand til Brygning (Friis, Schielschiør Kjøbsted 1759 p. 251), og i Slagelse er en Loubæk kendt fra Middelalderen, 1423 (1607 ÆDA IV 241) Loubeckenn, 1448 (1607 ÆDA IV 241) Lougbeckenn, o. fl. Gange.

Lunden [*løn*]. I 1922 Lund. — Agerjord Ø. for Klinteby.

Lynggryden [*løŋgry·dan*]. Th, Guide 1946 Lynggryden. — Andet Navn paa L.-Gryde, se ovfr. under Gryde.

Lyres [*ly·rəs*]. I 1922 Lyres. — Agerjord S. Ø. for Klinteby. Det kan maaske tænkes, at Navnet opr. er Subst. Lyrehus. Se iøvrigt under Lyrsby i Ø.-Marie S., 673.

Lænestolen [*lænəsto·liŋ*]. I 1922 Lænestolen. — Stor Sten S.V. for Kirken. Jfr. Sofaen ndfr.

Lærredsrenden [*larisrœŋan*]. I 1922 Lærredsrenden [larisreijnan]. — Her er ifl. I 1922 en Gang strandet et Skib lastet med Lærred.

Lødringebidde. I 1922 Lødringebeddan. — S. for Raageskovgd. Subst. bh. Löddrijng, m. „Drog, daarlig, ussel Person" (Esp).

Løkken [*lyʃan*]. I 1922 Paa Løkken, I Løkken, Sønden Løkken [lytjan]. — Flere forskellige Arealer.

Løvsaletorpet [*lœ·wsa·la*]. I 1922 Løvsalatorpet. — Eng ved en lille Skov Ø. for Rabækkegd. Forleddet er Subst. Løvsal „større Lysthus eller Løvhytte", idet Engen er blevet sammenlignet med et Lysthus. Jfr. Løvsalen i Povlsker S., 682.

Maagedamme [*må·gədamana*]. I 1922 Maagedam. — N. for Kaasegd. || **Maageklippe** [*må·gəkløpan*]. || **Maageløkke.** I 1922 Maageløkke. — Ved Maagedamme ovfr.

Maansebakke [*mœ·nsabakaŋ*]. || **Maanseflej** [*mœ·nsaflaj*]. — N. for Aarsdale. Mandsn. Mogens, bh. Maans.

Madvig [*ma·dvœ·jən*]. BhS XXII 37, P. Thorsen Langs Østkysten p. 17 Madvigen. — Vig lidt S. for Malkværn. Subst. Mad, sv. mat forekommer ikke sjældent som Forled i svenske Navne paa Fiskepladser, se f. Eks. Hellq Sjön. p. 384 ff., OGB III 163, Friberg, Örtnamnen i Kållands Härad p. 67 f. og B. Ohlsson, Blekingskusten p. 214 f. m. Henvisn. Mat-, Madhar i disse Navne maaske den gamle Betydn. „Kødmad", som Molbech og Feilb. anfører fra forsk. jyske Dialekter. Da det bh. Navn staar i bestemt Form, er det lidet troligt, at det er opstaaet ved Opkaldelse efter det blekingske Fiskerleje Matvik, hvorfra Slægten Madvig har sit Navn; det er da snarest en selvstændig Parallel til det sv. Navn. || **Madvigager** [*ma·dvia·gər*]. I 1922 Madvigager. — Agerjord S. Ø. for Klinteby, altsaa langt fra Madvig ovfr. Forleddet maa være Slægtsn. Madvig, jfr. under Madvigager i Svaneke Kbst., 645.

Majdal [*ma·jda·l, ma·jda·liŋ*]. UK 1802 (1846) May Dalen; IpsenK 1839 Maidal; Mansa 1851 Mai Dal; Bull 1869 Mardal; BhS IV 76, Trap[4], Gst Majdal; G&N 1930 p. 32 Majdâlinj. — Dal i Paradisbakkerne. Subst. Maj, bh. [*ma·j*], m., maaske i Betydn. „nysudsprungne grene, kviste, især af bøg" (ODS), i Bh. ogsaa anvendt om en enkelt Gren til at maje med (R). Ifl. R findes i Bh. desuden et Subst. Lyngmaj, der er Navn paa smaa Træer anbragt lodret i de fire Hjørner af et Lynglæs, der skulde „bindes". Det er muligvis denne Betydn. Maj har her; i Paradisbakkerne har man utvivlsomt hentet Lyng, og i Majdalen vokser Smaakrat, hvor man let kunde finde egnede Træer til Binding af Læssene.

Malkværn [*ma·lkwa·rn, maltkwa·rn, malkwa·rn*]. Ravn 1671 Malquer; BWK 1676 Maalquærn; BWRap Malquæren, Malquærn; K 17. Aarh. Mallquærren; JSørensen 1704 Malquernen; Rel 1743 Maltquærn; K 1746—50 Malquern; Thurah Malquern, Malt-Qværn; DAtl Maltqværnen, Malqvern; K 1778 Malquern, Malquerns Odden; VSK Malteqvernen; Salchow 1813 Malquærn, Malqværn; Mansa 1851, Bull 1869 Malqværnen; AL 1912 Malkværn (Malskvarn); Trap[4] Malkværnen, Malkværnskansen; Gst Malkværn. — Klippeskær. Det kan ikke afgøres med Sikkerhed, hvilken af de tre Udtaleformer der er den ældste; de synes alle repræsenterede i de ældste Kilder mellem 1671 og 1750. Mest sandsynligt er det vel, at Navnet er en Parallel til Subst. Malstrøm, hvis Forled hører til Verbet male „male Korn". I saa Fald kan Formerne [*malt*]- og [*mal*]- forklares ved Omtydn. til Subst. Maltkværn, som ved Tab af t i Trekonsonantgruppe vilde blive til Malkværn med kort a. Skæret har ifl. UrneMin faaet Navnet Maltkværn, „fordi der løber Vandet, ligesom med en Qværn herom, oven over en Steen Grund". En anden Forklaring gaar ud paa, at her er „een særdeles hæftig Havsbrusen, som kand høres over een Miil op ad Landet" (Rel 1743); ifl. DFS 1906/23 lyder denne Brusen „som en fjern Kæmpekværn der maler". Jfr. Hjalmar Lindroth i Skrifter utg. av Instituttet för ortnamms- och dialektforskning vid Göteborgs Högskola III 49 under Malaren. Samme Navn er det blekingske Malkvarn (K 1658 Danm. Kortlægn. Nr. 72 Malqueren, K 1677 Danm. Kortlægn. Nr. 80 Malqvern), Navn paa et Skær ud for Ronneby.

Mandhøj [*manhåj, man'håj*]. Lb 1569 Mandhøy; PrI 1624 Mandhiø; Svaneke Skiftepr 1707 Mandhøy; Thurah Mands-Høi; Skougaard 1804 Mandshøy, Majnshøy; VSK Mandhøj; 1808 Thaarups Bh VII Manhøy; Salchow 1813 Mandehøy, Mandehøjen; Mansa 1851 Mandhøi; INM 1880 Mandhoi; DFS 1929/1 Mandshøj; Gst Mandhøj. — Ifl. INM 1880 en lav Granitbakke af henved en Tønde Lands Størrelse med Røsegrave og Brandpletter. Her er ifl. Thaarup fundet „Guld og Sølvmyndter og adskillige Krigsvaaben". Forleddet maa være Subst. Mand; jfr. DS IV 737 under Mandbjærg og DS VII 59 under Mandhøj. Det er vel sandsynligt, at Mand her har Betydn. „Bjergmand, overnaturligt Væsen, som ifl. Folketroen boede i Højen", saaledes at Navnet bliver ensbetydende med Navne som Troldhøj og Dværghøj; om Mandbjerg i Ø.-Velling S., Middelsom H. fortælles, at der boede Bjergfolk i den, se E. T. Kristensen, Da. Sagn 1. R. I Nr. 50.

Melløkke [*mæ·llyɣan*]. I 1922 Mellemløkken. — Ved Listed. || **Melskov** [*mæ·lskaw*]. I 1922 Melskov. — N. for Skovsholm. Glda. mæthal „Mellem-".

Midterdal [*metərda·liŋ*]. — N. for Puggegd. || **Midterpilt** [*metərpeltiŋ, metərsta pelt*]. I 1922, G&N 1934 p. 55 Midterpilt; Guide 1946 Midterpelt. — I Paradisbakkerne.

Mikkelager. I 1922 Mikkelageren. — Ved Nyholm. || **Mikkelslund.** Lb 1569 hoss Michels Lundtt; Lb 1569 CodUps Mickils Lund. — Til Degnegd.

Mikkelsens Hul [*miɣəlsəns hål*]. I 1922 Mikkelskenes Hul. — Et Kildevæld N.V. for Aspesgd. Mikkelskenes er Gen. af et Tiln. Mikkelskan anvendt om en Kvinde, der er eller har været gift med en Mand ved Navn Mikkel(sen).

Misundelsen. BhFisk 1933 p. 10 Misunjelsen. — Fiskegrund ud for Aarsdale.

Morderbuske [*mœ·rdarabåskana*]. — Ved Klinteby. Her skal en Mand ved Navn Claus Gagge fra Klinteby i 17.Aarh. have overfaldet og dræbt en Uven(R).

Moseeng [*måzaæŋən*]. I 1922 Mosengen. — Ø. for Rabækkegd.

Moskovseng. I 1922 Moskovsengen. — Ved Raageskovgd. — G. K.: Ser ud som et Tilnavn Moskov, efter den russiske By Moskow, Moskva.

Myrehullet [*my·rahåləd*]. — Ved Klinteby. || **Myreskov.** I 1922 Myreskov, Myreskoven. — Agerjord nær ved Myrsager ndfr. || **Myrsager** [*my·rəa·gər*]. I 1922 Myrsager. — V. for Nørremark Hse. || **Myrseng** [*my·rsœŋən*]. — Ved Klinteby. Myr, se Indl.

Møllebakker [*møləbakana*]. VSK Møllebakken. — Ved Nørremark. Her stod tidligere en gammel Stubmølle (R). || **Mølledal** [*møləda·liŋ*]. I 1922 Mølledalen. — En Dal V. for Aarsdale. || **Mølledam.** I 1922 Mølledammen. — Mark ved Knappegd, som tidligere har heddet Møllegd, se under Bebyggelsesnavne. || **Møllekrog.** I 1922 Møllekrogen. — Ved Skovsholm Bæk nær ved Møllestykke ndfr. || **Møllekulle** [*møləkʂa*]. I 1922 Møllekulle. — Ved Skellet mod Neksø Kbst. || Møllekulle Stykker [*møləkʂastyɣən*]. || **Møllestykke** [*møləstyɣəd*]. I 1922 Møllestykket. — Areal paa begge Sider af Skovsholm Bæk. Her har tidligere været en Vandmølle.

Mørkelund [*mårkʲələn, mårkʲə'lən*]. Svaneke Skiftepr 1686 mørche lund, Mørche Lund; Svaneke Skiftepr 1707 ved Mørckelund; INM 1880 Mørke-Lund; I 1922 Mørkelund, Mørkelundstykket. — Skov S.V. for Frennegd.

Møserehøje [*mö·sərahåjana, mö·sarahåjana*]. — Andet Navn paa Bavnehøj og Sønderhøj Ø. for Brændesgde. || **Møseremose** [*mö·saramåzaŋ*]. — Mose Ø. for Møserehøje. Efter Møseregd.

Nasken [*naskiŋ*]. Guide 1946 Nasken. — En i Paradisbakkerne S. for Bertelegd beliggende stor Sten, som en tidligere Ejer af Naskegd havde udset sig til Ligsten. || **Naskebroen** [*naskabro·ən*]. Gst Naskebro. — Bro ved Naskegd.

Nifaskaaren [*ni·faskårn*]. — Stedet har ifl. R Navn efter en Damper, der er strandet her. Jfr. iøvrigt Skaaren i Svaneke Kbst., 645.

Niklasehul [*neklajsa hål*]. — Eng N. for Klinteby. || **Niklase Endehul** [*neklasa ænahål*]. — Muligvis spøgende Omdannelse af Niklasehul. || **Niklasekrog.** I 1922 Niklaise Krog. — Eng S. for Klinteby. I det midterste Navn er Forleddet Gen. paa -sa af Mandsn. bh. Nikla(s) (af Nicolaus), men i de to andre foreligger Navneformen Niklaj (R).

Nissekrog [*nesakrå·giŋ*]. I 1922 Nissekrog. — Lille Vig lige S. for Svenskehavn.

Ni Tønder Land. Lb 1569 en agir kallis IX Tr. landtt IX Tr.

Nydam [*ny·damiŋ*]. I 1922 Nydam. — N. for Klinteby.

Nørreagre. 26/1 1516 Hüb 52 norre agræ. — Til Frennegd. || **Nørrehul** [*nårəˈhål*]. — Andet Navn paa Dinesehul ovfr. || **Nørrehøj** [*nårəˈhåj, nårə håj*]. — Andet Navn paa Bavnehøj, der ligger lige N. for Sønderhøj. || **Nørrekrog** [*nårəˈkrå·g*]. — Støder op til Nørrekrog i Bodilsker S., 681. || **Nørreløkke** [*nårə lyɫa*]. I 1922 Nørreløkke. — Ved Knappegd og i Listed. || **Nørremark** [*nårəˈma·rk*]. Spec 1761 Nørre-Mark; Ipsen 1866 Nørremark. || Nørremarkehavnen [*nårəˈma·rkaha·wn*]. || **Nørreskov** [*nårə skaw*]. — Agerjord Ø. for Rabækkegd. || **Nørretorp.** I 1922 Nørretorp. — Eng N. Ø. for Helletsgd. || **Nørrevang** [*nårəˈvåŋ*]. I 1922 Nordre Vang, Nørrevang. — Flere forskellige Stykker Agerjord, bl. a. N. for Raageskovsgd, N. for Skovsholm og N. for Helletsgd.

Oddebæk. IpsenK 1839, Bull 1869 Udebæk. — Bæk, der udmunder ved Lerskred.

Offerstenen [*åførste·niŋ*]. Trap[4], DFM 39 p. 176 Offerstenen. — Andet Navn paa Altersten.

Oksemyr [*awsamy·r, awsaˈmy·r, awsamy·rn*]. UK 1802 (1846) Oxe Myhre; Bull 1869 Oxe Myre; Guide 1946 Ausamyre. — Sø i Paradisbakkerne.

Onkel og Tante [*oŋkəl œ tantə*]. — To Klipper i Bugten ved Aarsdale Havn.

Onsbjerg. Rel 1743 Onsbierg; Thurah p. 34 Ons-Bierg; Skougaard 1804 p. 264, Panum 1830 p. 16 Onsbjerg; Esp p. 15 Onsbjär. — Panum og Esp bygger formodentlig paa Skougaard, og denne paa Thurah, hvis Oplysning i dette Tilfælde hviler paa Amtmand Urnes Indberetn. i Rel 1743. Ifl. denne Indberetn. ligger Onsbjerg „paa Lyngen uden for Ibsker Sogn" nær ved Gamlebierg; om dette hedder det: „der siges at have staaet i Gamle dage et Slot eller Borg, ligesom og endnu deraf findes nogle Rudera"; heraf kan sluttes, at Gamlebierg maa være identisk med den nuværende Gamleborg. Da Navnet Onsbjerg ikke nævnes i nogen af Urne uafhængig Kilde, og da Urnes Indberetn. i Rel 1743 ifl. R er mindre omhyggelig end hans øvrige Oplysninger om Bornholm, er det muligt, at det beror paa en Fejlhøring eller en Skrivefejl. Ifl. R er Onsbjerg snarest lig med Jonshøj, en høj Bakke i Povlsker Højlyng nær ved Skellet mod Ibsker S. Hvis Navnet er korrekt, kan Forleddet, ligesom i Onsbjerg i Klemensker S., 661, være Gudenavnet Odin.

Oren [*o·riŋ*]. I 1922 Oren [o·rinj]; P. Thorsen Langs Østkysten p. 17 Oren. — Græsbevokset Klippenæs Ø. for Aarsdale. || **Orhøjen** [*o·rhå·n*]. I 1922 Orhøjen. || **Orkilden** [*o·rɣiɫan*]. — Orkilden er en Kilde paa Næsset Oren, Orhøjen derimod en høj Klippetop lige N.V. for Aarsdale, c. 400 m fra Oren. Kun ved at antage, at det Areal, paa hvilket Aarsdale nu ligger, opr. har hørt med til Oren, kan vi bringe Orhøjen i topografisk Forbindelse med Oren. Dette Navn er rimeligvis identisk med Subst. or, m., som Rietz anfører fra Skaane i Betydn. „stenlagd grund, stensättning", og som vistnok er beslægtet med Subst. ora, f. „tät och stenig skogsbacke" (Västergötland), „stenig vild mark, bevuxen med små trän, enbuskar och ljung; stor skog, urskog" (Skaane). Rietz og efter ham Falk-Torp Etym. Wb sætter Ordene i Forbindelse med Subst. oldn. urð, f. „Hob af de under et Fjeld derfra nedstyrtede Stene" (Fritzner), men herimod har J. Sahlgren med Rette indvendt, at rð i Västergötland skulde modsvares af kakuminalt l og ikke af r. I Stedet foreslaar Sahlgren at opfatte ora som et opr. wara, idet o kan være opstaaet af wa ved kombineret u-Ordlyd i de obl. Kasus af Ordet (NoB 1919 p. 186 f.); til denne Etymologi slutter sig Mar. Kristensen (NoB 1928 p. 105 ff.), BrN GG I 210, Hellq EO[2] under ora, DS II p. XV f. under Overdrev, DS VIII 78 under Ure og 168 under Brænore. I dette Navn kan der dog ikke foreligge kombineret u-Omlyd, men derimod Runding af a efter w og paafølgende Bortfald af w, en Mulighed, som ifl. Brøndum-Nielsen ogsaa foreligger ved glda. oræ, se GG I 210 og II 308. En lydhistorisk Parallel er vistnok bh. [*o·l*], m. „Ol, Antal af 80, om Fisk",

der gaar tilbage til glda. wal, se BrN GG I 259. Or, der synes at forekomme ogsaa i svenske Stednavne, hører sandsynligvis til Verbet wæria „værge", men dets opr. Form og Betydn. er tvivlsom, se Ivar Lundahl, Falbygdens By- och Gårdnamn (Göteborgs Högskolas Årskrift XXXIII) p. 28 ff. og B. Ohlsson, Blekingskusten p. 189 m. Henvisn.

Ormedal [*œ·rmada·liŋ*]. I 1922 Ormedal. — Andet Navn paa Dyndedal. || **Ormehøj** [*œ·rmahå·ŋ*]. I 1922 Ormehøj. — N. for Skovsholm. Subst. Orm, formodentlig i Bet. „Hugorm" (se Esp under Orm).

Ovnen [*u·niŋ*]. — En Klippegrotte ved Gamleborg. Kaldes ogsaa Puggeovnen. || **Ovnene** [*u·nana*]. — Andet Navn paa Ovnekulerne ndfr. || Ovneflej [*u·naflaj*]. — Tre smaa Skær ud for Ovnene. || **Ovnekulerne** [*u·naku·larna*]. — Ovnlignende Huler langs Klippekysten ved Gavlhald.

Paa Trappe [*pœ· trapa*]. — Skraaning ved Sakshøj, kaldes ogsaa Trappeager. Subst. Trappe anvendes undertiden om trappeformede Skrænter, jfr. Trappen i Allinge-Sandvig Landdistr., 644a, DS I 113 under Trappestykke og DS VI 518 under Trappen.

Pandejernet [*pa·ŋəja·rnəd*]. — Agerjord S. for Klinteby. Bh. Pandejern „Stegepande".

Paradisbakkerne [*pa·radisbakaŋ, pa·radisbakana*]. BWK 1676 Paradis; Rel 1743 Paradies Bakke; K 1746—50 Paradies-Bakken; UrneMin Paradis-Bakkene; Skougaard 1804 Paradis- og Helvedes-Bakkene; VSK Orig Paradiis Bakker; VSK Paradiis Bakken; Fra alle Lande 1868 VIII 334 „Paradisbakker" og „Helvedesbakker", ogsaa kaldte „Klinten"; Trap⁴ Paradisbakkerne; Gst Paradisbakker. — Den ældste Form Paradisbakken (i Sing.) anvendtes vistnok om en Klippebakke S.V. for Paradisgde, efter hvilke den har Navn. Pluralisformen anvendes paa Stedet om den nærmest ved disse Gaarde liggende Del af Ibsker Højlyng, og af Turister, paa Gst og i lign. Kilder om største Delen af Ibsker Højlyng. Jfr. Helvedesbakkerne ovfr. || **Paradisdal.** Ingemann De Underjordiske p. 245 Paradisdalen; Panum 1830 p. 17 Paradiis- og Langedalen. — Maaske Dalen umiddelbart S.Ø. for Paradisgde.

Pebereng [*pøvərœŋən*]. — Eng Ø. for Sortmulde. Vel Plantenavnet Peber, maaske brugt om Vandpeber, Polygonum Hydropiper.

Skt. Peders Sten. INM 1880 Sct Peders Sten; DFS 1906/23 Sant Peders Sten; P. Thorsen Langs Østkysten p. 34 St. Peders Sten. — To Lokaliteter, den ene en nu fsv. Sten med 4 skaalformede Fordybninger og en aflang Ristning, hvilke Mærker ifølge et i INM 1880 meddelt Sagn hidrørte fra, at Sankt Peder en Gang lagde sig paa denne Sten og bad; herved opstod de 4 Huller som Aftryk af hans Knæ og Albuer og Ristningen som Aftryk af hans Stav. Den anden Lokalitet er en Klippe med en Fodsaalfigur, der ifl. INM 1880 opfattedes som et Mærke efter Sankt Peders Fod. || **Skt. Peders Stol** [*pœ·rˈsto·l, sa·ntəpœ·rˈsto·l*]. Opt 1947 Peder Stol. — Ved Klinteby. Jfr. Adams Stol og Lænestolen ovfr. og Sofaen ndfr.

Piledam [*pi·laˈdam, pi·ladamiŋ*]. Svaneke Skiftepr 1686 ved Pile Dammen; I 1922 Piledam. — To Lokaliteter, den ene en Eng ved Ryttergd, den anden en lille Skov Ø. for Skovsholm. || **Pilehul** [*pi·lahåləd*]. — Lavning ved Akselbjerg. || Pilehulsbidde. I 1922 Pilehulsbeddan. || **Pilestykke.** I 1922 Pilestykket. — S. for Stensgd. Trænavnet Pil.

Pindstenene [*piŋste·nana*]. I 1922 Pindstenene. — N. for Sortegd stod tidligere en Gruppe af Bautastene, nu er kun een tilbage. Ordet Pindsten anvendes ifl. R om en slank og spids Bautasten.

Plattebunden [*platabåniŋ*]. BhFisk 1933 p. 10 Plattabonninj. — Fiskegrund. Forleddet er ifl. R Subst. bh. Plat „mindre Del af en Overflade" (Esp p. 463 under Plân), idet her var Pletter af Sten, Ler og Grus.

Porten [*po·rtiŋ*]. — To lodrette Klipper med en Aabning imellem beliggende i Ibsker Højlyng.

Porten paa Gærdet. BhFisk 1933 p. 10 Portinj paa Gjåred. — Fiskegrund, som har Navn efter sit Med: Skovholmsporten paa et Gærde.

Potterne [*påtana, påtiŋ*]. Guide 1914, I 1922, Gst Potterne. — Tre smaa runde Søer ved Grydedalen. Subst. bh. Pott, m. „Potte". Jfr. Store- og Lille Gryde, to Søer lidt Ø. for Potterne. Ordet er derefter (for Spøg) op-

fattet som Maalsbestemmelsen Pot, og Halvpotten, Halvpæglen og Pæglene er dannet i Analogi dermed som Navne paa endnu mindre Søer.

Pralehulle [*pra·lə'hål*a]. I 1922 Pralahålla. — Ø. for Klinteby, Sted, hvor Kornet voksede særlig højt.

Prædikestolen [*præ·kəsto·liŋ*]. I 1922 Prækestolen. — Navn paa to Lokaliteter, den ene paa Klippekysten ud for Fred og Ro, den anden en stor Sten mellem Kysgd og Skyttegd.

Præstebakke [*præ·stabakaŋ*]. I 1922 Præstebakke. — I Paradisbakkerne, ved Præstehals. || **Præstebyske.** Teinnæs præstabøskjed. || **Præsteeng.** I 1922 Præsteengen. — Ved Præstegd. || **Præstegade** [*præ·staga·dan*]. I 1922 Præstegaden. — Del af Landevejen forbi Kirken og Præstegaarden. || **Præstehals** [*præ·stahalsiŋ*]. I 1922 Præstehalsen. — Dal i Ibsker Højlyng nær ved Præsteboet. || **Præstehave.** Lb 1569 prestens hauffuen, prestehauffuen; Lb 1569 CodUps presthauffuen; KR 1684 preste haven; VSK Præstehaven; 1806 Thaarups Bh II 14 Præstegaardsskoven kaldet Præstehaven; Guide 1886 Præstehaven. — Skoven N. for Kirken. || **Præstekilde** [*præ·staɬiɬan*]. Gst Præstekilde. — Ved Præstegaarden. || **Præstemyr** [*præ·stamy·rn*]. UK 1802 (1846) Præste Myhre; Bull 1869 Præste Myre; I 1922 Præstemyr. — Ved Præstehals. || **Præsteskov** [*præ·staskawiŋ*]. 1806 Thaarups Bh II 14 Præstegaardsskoven kaldet Præstehaven.

Puggedal [*pøgada·liŋ*]. I 1922 Pyggedalen. — Dal ved Puggegd. Kaldes ogsaa Midterdal. || **Puggekule** [*pøgaku·lan*]. I 1922 Pygakulan. — S. for Kodal Hse. || Puggekule Bidde [*pøgaku·ləbedaŋ*]. I 1922 Pygakullabeddan. || **Puggeovnen** [*pøgaù·niŋ*]. I 1922 Pyggeovnsageren. — To Lokaliteter, af hvilke den ene, en Klippegrotte ved Gamleborg, ogsaa kaldes Ovnen; Forleddet er her Ellipse for Puggegd. Den anden er en fsv. Jættestue ved Skovsholm Bæk; Forleddet er her Subst. bh. [*pøg*], m. „Trold", en stærktbøjet Sideform til Subst. glda. pūki, m. „Puge, Nisse" (ODS).

Pumpestykke [*pâmpəstyɬəd*]. I 1922 Pumpestykket. — Jordlod ved Listed.

Pæglene [*pæ·lana*]. I 1922 Pælene; Th Pælene (Pæglene). — To smaa Vandhuller i Paradisbakkerne, nær ved Potterne ovfr., se iøvrigt under dette Navn.

Pærebakke. — Se under Svaneke Kbst., 645. || **Pærehøje** [*pæ·rəhåjana*]. UK 1817 Pærehøj; Mansa 1851 Pærehøi; INM 1880 Pærehøien; Gst Pærehøj. — Nu sløjfede Gravhøje. || **Pæreløkke** [*pæ·rəlyɬan*]. 18/2 1512 (Vid. 24/2 1512) Pereløcke; 26/1 1516 Hüb 52 Pæra Løckæ; 1530? Hüb 81 perelyckenn. — Jord til Frennegd. Formen fra 26/1 1516, hvor Forleddet ender paa -a, tyder paa Mandsn. Per, men Udtaleformen viser Omtydning til Subst. Pære, bh. [*pæ·ra*], i Sammensætn. [*pæ·rə*]-, se f. Eks. Esp. p. 331 pärestobba. || **Pæretræslette.** I 1922 Pæretræsletten. — Ved Klinteby.

Raagholm. Th Rogholm. — Ved Skovsholm. Formodentlig Fuglenavnet bh. Råg, m. „Raage" (Esp).

Rabækkeskov. 1806 Thaarups Bh II 12 Rabeckeskov. — Efter Rabækkegd.

Raggegade [*ragaga·dan*]. I 1922 Rakkergaden eller Kattegaden. — Lille Vej ved Listed. Muligvis af Subst. bh. Raggijn (best. Form), m. „Fanden" (Esp), maaske anvendt som Tilnavn, eller muligvis Subst. Ragg, m. „Las, Klud" anvendt som Tilnavn. Vejen kaldes ogsaa Kattegade.

Rakkerbane [*rakaraba·naŋ*]. I 1922 Rakker-Banen, Rakkerebanen. — To Lokaliteter, den ene en Strækning langs Flisebæk, den anden et Areal nær ved Hullenakke. || **Rakkerdal** [*rakarada·liŋ*]. — I Paradisbakkerne, ved Rakkerhytte ndfr. || **Rakkerhytte** [*rakarahy·tan*]. — Areal i Paradisbakkerne. Forleddet er Subst. bh. Rakkara, m. „Rakker, Natmand". Navnet har formodentlig oprindelig betegnet en Hytte, hvor der har boet en Rakker.

Ravnebakke [*ra·wnabakaŋ*]. I 1922 Ravnebakke. — Ibsker Højlyngs højeste stejle Klipper. || **Ravnedal** [*ra·wnada·liŋ*]. DFM 39 p. 176 Ravnedalen; G&N 1930 p. 32 Rawnadâlinj; Guide 1946 Ravnedal. — Dal Ø. for Ravnebakke. || **Ravneklipper.** Th Ravneklipper. — Vistnok andet Navn paa Ravnebakke. || **Ravnemyr** [*ra·wnamy·rn*]. I 1922 Ravnemyr. Mose i Ravnedal.

Rendestensklippe [*rænǯəste·nskløpan*]. — Andet Navn paa Guldgrise Hald. Ligger ved en smal sumpet Engstrimmel, som afvander en Mose.

Renehjørne. Opt 1947 Renehjørnet. — Ved Klinteby. Ren, se Indl.

Rokkestenen [*råkəˈste·n*]. IpsenK 1839, Mansa 1851 Rokkesteen; Bull 1869, DFM 39 p. 177, Gst Rokkesten. — Klippeblok i Ibsker Højlyng. Den hviler paa Underlaget paa en saadan Maade, at den kan vippes af en enkelt Mand, se DFM 39 p. 177 f, jfr. ODS under Rokkesten.

Roskaaren [*ro·skårn*]. I 1922 Roskaaren. — Andet Navn paa Skaaren ndfr. Forleddet er Bebyggelsesnavnet Ro.

Rugløkke. Lb 1569 Ruglyckenn.

Rullebakke [*rsləbaka*]. I 1922 Rullebakke. — Skraaning S. for Klinteby. Verbet rulle.

Rundeeng [*rsŋaˈœŋ*]. I 1922 Rundeeng [ronja-]. — Ø. for Helvedesbakker. Eng der tidligere var omgivet af Skov.

Rytterbakke [*ry·tarabakaŋ*]. — Bakke S. for Ryttergd. || **Rytterkuld** [*ry·taraksl̥n*]. K 1746—50 Rytter-kull. — I Helvedesbakkerne nær ved Helletsgd.

Rævedal. Svaneke Skiftepr 1698 Ræffue Dahl; Svaneke Skiftepr 1701 Refuedahl. || **Rævegade** [*ræ·waga·dan*]. I 1922 Rævegaden. — Vejstykke V. for Træbenegd. Rævene plejede ifl. R at benytte denne Vej under deres Strejftog fra Paradisbakkerne mod Nord og Øst. || **Rævehøl.** I 1922 Rævehøl. — I Vaseaa. || **Ræveoddesbakke.** Salchow 1813 Ræveods Bakken. — Vistnok andet Navn paa Bavnehøj ovfr. || **Ræverumpen** [*ræ·warårmpan*]. I 1922 Ræverompen. — Smalt Engdrag ved Klinteby. Subst. Ræverumpe „Rævehale". || **Rævesaksen** [*ræ·wasa·jsən*]. — Klippespalte i Troldstuerne, hvori Ræve undertiden sætter sig fast og omkommer.

Rødebakke. VSK Orig Røde Bakke; VSK, Bull 1869 Rødebanke.

Rødskørte paa Morten Rasmesa. BhFisk 1933 p. 11 Røsjørta paa Mortinj Rasmesa. — Fiskegrund, som har Navn efter sit Med. Rødskørte er Fiskernes Navn paa 16. Vg, se under Bebyggelsesnavne. Rasmesa er Gen. af Rasmussen og formodentlig Betegnelse for et Hus.

Røgtesæt. BhFisk 1933 p. 10 Røjtesæt. — Fiskegrund nær ved Kysten. Forleddet er Verbet røgte, bh. roita (Esp Till) anvendt om Pasning af Fiskegarn. Navnet staar i Forbindelse med Udtrykket bh. sætta på rojt „sætte Garnene saa nær ved Kysten, at de kan røgtes om Aftenen" (R). Efterleddet er Subst. Sæt om Sted, hvor Fiskegarn maa udsættes.

Rømersdal. Guide 1886 Rømersdal. — Slægtsn. Rømer.

Rømmereløkke [*råmaralɣkan, rømaralɣkan*]. I 1922 Romereløkken. — Areal N.V. for Raageskovsgd. Her var i gamle Dage Aadselplads. Forleddet er muligvis et Slægtsnavn. Maaske Slægtsn. Rømer, jfr. Rømeregd. i V.-Marie S., 653.

Sadlereagre. I 1922 Sadelmageragrene [salere-]. || **Sadlereengen** [*sa·laraænǯən*]. — Begge Lokaliteter ligger S. for Raageskovsgd ved Skellet mod Neksø Kbst. Ifl. K. Kure overtog Jens Mogensen Sadler Raageskovsgd i 1762.

Saksager [*sa·jsa·gər*]. I 1922 Saxager [Sajs-]. — Ved Sakshøj ndfr. || **Sakshøj** [*sa·jsˈhåj, sa·jshåj, sasˈhåj, sajərsˈhåj*]. 1806 Thaarups Bh II 12 Saxhøy; INM 1880 Seiershøi; AL 1912 Sajshøj; Gst Sejrshøj; P. Thorsen Vor Hjemstavn p. 10 Sejershøj. — Prbv 1889 meddeler følgende: „I det bornh. Sprog kaldes den „Sajshøj", vistnok en skødesløs Udtale af Sejershøj. Dog er der dem der mener, at Navnet Sajshøj skal hidrøre fra, at Høstfolkene hængte deres Le (bornh. „Sais") i de Træer, som voksede paa Højen". Forleddet er rimeligvis Subst. bh. Seis, udt. [*sa·js*] „Le" (Esp), laant fra mnty. seise, sêse, f. „Le", samme Ord som hty. Sense. Omtydningen til det mere oldtidsagtige Sejers- skyldes formodentlig INM 1880; den kan være motiveret ved, at der nær ved Højen laa en Ringvold, se BhS XVIII 2 f.

Savbakken. I 1922 Savbakken. — Ved Bertelegd.

Sibirien [*seˈbe·riən*]. — Meget mager Jord ved Rabækkegd.

Sid [*si·dən*]. I 1922 Siden. — To Lavninger, een ved Aspesgd og een N.V. for Helletsgd. Subst. bh. Sid, f. „en liden Dal" (Esp).

Sidager. I 1922 Siager. — S. for Jomfrugd. || **Sidejord** [*si·ajo·r*]. I 1922 Siajord. — Ø. for Helletsgd. Adj. sid „lav".

Sildeflej [*siłaflajəd*]. — Lille Skær ud for Grisby.

Sillehøj [*selə'håj*]. INM 1880 Sillehøi; Vedel BhO p. 268 Sildehøj; I 1922 Sellehøj; Trap[4], BhS XXI 77 Sildehøj; Guide 1946 Sildehøj. — Vistnok yngre Navn paa Almebjerg. Formodentlig Plantenavnet Selje „Pil".

Sjalet [*jalød*]. — Trekantet Jordstykke ved Timannegd.

Skaaningebidde. I 1922 Skaaningabedden. — S.V. for Aarsdale. || **Skaaningehøj** [*skœ·niŋahå·ŋ*]. INM 1880 Skonningehøien eller Skaaningehøien; Gst, Trap[4] Skaaninghøj. — Gravhøj V. for Aarsdale. || **?Skaaningerev** [*skånjare·vəd, skåniare·vəd*]. Th Skaaningerevet (Skonjerevet). — Fiskeplads ud for Aarsdale.

Skaanshøj [*skœ·nshåj*]. — Vistnok andet Navn paa Skaaningehøj ovfr.

Skaaren [*skårn*]. Guide 1914 Skaaret; I 1922 Skæret [skå'rn], Skaaren; Gst Skaaret. — Klippepynt, der ogsaa kaldes Roskaaren. Se iøvrigt under Skaaren i Svaneke Kbst., 645.

Skadekrog. I 1922 Skaddekrogen [skaða-]. — Ved Skovsholm Bæk. Fuglenavnet Skade.

Skarvig [*skarvœ·jən*]. — Vig S. for Bebyggelsen Fred og Ro. Jfr. under Skarvig i Neksø Kbst., 646.

Skaven [*ska·wən* (el. *ska·vən*?)]. — S. for Klinteby. Fem. af Adj. bh. skawijn i Betydn. „mager" om Jordbund, egl. Præt. Part. af Verbet skave, bh. [*ska·wa*] „skrabe" (R).

Skiderøvstenen [*ji·də'ra·wste·niŋ*]. — Sten i Paradisbakkerne. Her forrettede Folk ofte deres Nødtørft (R).

Skindskvalpekrog [*jiŋswalpəkrå·giŋ*]. || **Skindskvalpenakke** [*jiŋswalpenakaŋ*]. — Lokaliteter ved Kysten nær ved Listed. Se under Skindskvalperende i Ø.-Larsker S., 671.

Skolehøj [*sko·ləhå·ŋ*]. — Andet Navn paa Mandhøj, der ligger nær ved Ibskirke gamle Skole. || **Skoleskov** [*sko·ləskawiŋ*]. — Lille Skov ved Søndre Skole.

Skomagerdam [*sko·ma·garadamiŋ*]. UK 1802 (1846) Skomager Dammen; Antiqv. Ann. IV 380 Skomagerdammen; INM 1880, Guide 1886 Skomagerdam; DFM 39 p. 177 Skomagerdammen. — Eng i Højlyngen.

Skottebakke [*skåtabakaŋ*]. VSK Skotte Bakken; IpsenK 1839 Skottebakke; Bull 1869 Skotte B. — Andet Navn paa Skotteklint ndfr. || **Skottedal** [*skåtada·l*]. UK 1802 (1846) Skotte Dalen; IpsenK 1839 Skottedal; Mansa 1851 Skotte Dal; Guide 1886, BhS IV 76, Trap[4], Gst Skottedal. — Ved Skotteklint. || **Skottedam** [*skåtadamiŋ, skåta'dam*]. Rawert 1815 Skottedamsdal; BhS IV 81 Skottedam. — Vandhul ved Skotteklint. || **Skottehulsager.** I 1922 Skotholsager. — S. for Klinteby. || **Skotteklint** [*skåtakliŋtiŋ, skåta'kli·nt, skåta'kli·ntiŋ*]. UK 1802 (1846) Lille-, Store Skotte Klinten; Mansa 1851 St Skotte Klint; BhS IV 76, Gst Skotteklint. — Klippebakke N. for Klinteby. Efter Skottegd i Klinteby.

Skovbunden. I 1922 Skovbunden. — Agerjord S. for Klinteby. || **Skovdal** [*skawda·liŋ*]. I 1922 Skovdalen. — S. for Kaasegd. || **Skovdam** [*skawdamiŋ*]. I 1922 Skovdam. — Andet Navn paa Klintedam. || **Skovhave** [*skawha·waŋ, skawha·wastyłəd*]. 1806 Thaarups Bh II 14 Skovhaven; I 1922 Skovhaven, Skovhavestykket, Skovhaveeng. — Flere forsk. Lokaliteter. || **Skovkrog.** I 1922 Skovkrog. — Agerjord ved Klinteby.

Skredklippen [*skre·kløpan, skri·kløpan*]. I 1922 Skriklippe. — Navn paa en Klippe, hvis skraa Side anvendtes som Rutsjebane, i Bakkerne ved Klinteby. Jfr. under Skredhald i Svaneke Kbst., 645.

Skrivergade. — Se under Bodilsker S., 681.

Skrædderetorpet. I 1922 Skrædaretorpet. — Ø. for Rabækkegd.

Skulken [*skølkiŋ, skü·lkiŋ*]. DFM 39 p. 416, Gst Skulken. — Stenblok ved Paradisgde, ifl. Tradition kastet af Trold efter Ibskirke. Da Stenen ligger i en Kratskov, betyder Navnet, der maa høre til Verbet skulke i den ældre Bet. „skjule sig", maaske „den der gemmer sig".

Skylle [*øla*]. BhSoc 1925 (Th), G&N 1932 p. 6 Sjylla. — Klipperevne ved Hallehuk, alm. benyttet som Badeplads. Navnet er dannet af Verbet skylle.

Skæppelandet [*/æpəˈlanəd*]. I 1922 Skæppelandet. — Lille Areal ved Siden af Tøndelandet S. for Kodal.

Sletten [*slætən*]. I 1922 Paa Slættan. — Lavning i Højlyngen. Se Indl. under Slet.

Slingesten [*sliŋəˈste·n*]. INM 1880, BhS IV 78 Slingestenen; Guide 1914 Slyngesten (udtales Slingesten); DFM 39 p. 175 Slingesten [*sliŋəˈste·n*]; Gst Slingesten. — En meget stor Stenblok, hvortil knytter sig et Sagn om, at en Trold eller Troldkvinde fra Christiansø skal have slynget den mod Bodilskirke ved Hjælp af en Sølvsnor, der efterlod et Mærke i Stenen (INM 1880, DFM 39 p. 174 f.). Omkring Stenen løber en naturlig Fure (se Fotografiet i DFM 39 p. 24), og det er muligvis denne der har givet Anledning til Sagnets Tilknytning til Stenen. Forleddet er Subst. bh. Slijnga, f. „en Slynge" eller Verbet bh. slijnga „slynge, kaste med Slynge" (Esp).

Sløjesæt. BhFisk 1933 p. 10 Sløjesæt. — Forleddet er Verbet bh. sloia „udsætte et eget Slags Garn for at fange Ørreder" (Esp), Efterleddet Subst. Sæt i Bet. „Sted, hvor Fiskegarn maa udsættes" (ODS).

Smedeager. I 1922 Smedeager. — Ved Flisbæk. || **Smedebakke.** I 1922 Smeddebakken. — Ved Hindsegd. Her har staaet en Smedie. || **Smedehuk** [*smedahøkiŋ*]. I 1922 Smedehuk. — Lille Klippepynt ud for Nørremark.

Smediehøjs Ager. Lb 1569 Smidie høys agerenn. || **Smediehøjs Eng.** Lb 1569 Smidie høys engen.

Smærtehals [*smaˑrtaˈhals, smaˑrtəˈhals, smaˑrta hals*]. — Lille Klippeknold Ø. for Helvedesbakkerne. Adj. bh. smarter „smekker, smal og tynd, spinkel" (Esp).

Sobod [*soˑboˑ*]. I 1922 Sobo=Grisbo. — Ved Lynggærdet, det Sted, hvor man fodrede Soen, mens den gik i Højlyngen (I 1922). Efterleddet er Subst. Bod, bh. [*boˑ*], f., som bl. a. forekommer i Sammensætningen Svinabo, f. „Hytte eller Skuur, hvori Svinene ligge" (Esp).

Sofaen [*såfan*]. I 1922 Sofaen. — Sofalignende Klippe ved Klinteby (Opt. 1947). Paa Bh. anvendes Subst. Sofa baade om Sofa og Havebænk. Jfr. Lænestolen ovfr. Kaldes ogsaa Stensofaen.

Soldatermyr [*solˈdaˑtəramyˑr*]. I 1922 Soldatermyr [soldateremyr]. — I Paradisbakkerne.

Sortager. Lb 1569 Suort agerenn. — Ø. for Guldager ovfr. Se iøvrigt under Sortmulde ndfr. || **Sortebakke** [*swɔˑrtabakaŋ*]. I 1922 Sortebakken. — Ved Nørremark Hse. || Sortebakke Kilde [*swɔˑrtəbakaʃˌiʃa*]. Th Sorthøj Kilde. — Samme Lok. som Sortehølskilde. || **Sortebæk** [*swɔˑrta ˈbæʃ*]. I 1922 Sortebæk. — Et Tilløb til Flisebæk. || **Sortehul** [*swɔˑrthålˑəd, swɔˑrtahåˑləd, swɔˑrtaˈhåˑləd*]. I 1922 Sortehullet; BhFisk 1933 p. 11 Svorteholled. — Fiskeplads ved Skaaren. || **Sortehøl** [*swɔˑrtaˈhöˑl, swɔˑrtaˈhål*]. Guide 1886 Sortehøl. — Eng ved Østerli S. for Ibskirke. || Sortehølsbakke [*swɔˑrtaˈhålsbakaŋ*]. || Sortehølskilde. Guide 1886 Sortehølskilde; Gst Sortehøls Kilde. || Sortehølsstykke. I 1922 Sort Huls Stykket. || Sortehølsvej [*swɔˑrtəˈhålsvæˑŋ*]. Vejfort 1942 Sortehølsvejen. || **Sortemyr.** I 1922 Den sorte Myr. — N. for Kaasegd. || **Sorteskaar.** I 1922 Den sorte Skaar. — Lille Klippeodde ud for Grisby. Om Efterleddet se under Skaaren i Svaneke, 645. || **Sortmulde** [*swɔˑrtmsʃa, swɔˑrtəˈmsʃa, swɔˑrtəmsʃa*]. Svaneke Skiftepr 1701 Sorte Mulle; Thurah Sorte-Mulle, Sortmulde; DAtl III 200 Sorte-Muld; DAtl VI 438 Sortmunde; Skougaard 1804 p. 264 Svårte-Mojlla; 1808 Thaarups Bh VII Sortmulde; INM 1880 Sorte Muld; Guide 1886 Sorte Mulle; G&N 1930 p. 59 Svårtemujlla. — To Arealer S.Ø. for Brændesgde, det ene lidt S.Ø. for Sønderhøj, det andet længere mod S., lige N. for Sylte, begge med dybt sort Muldlag. Paa det førstnævnte Sted er ifl. INM 1880 og Vedel BhO p. 399 fundet en Husplads fra den yngre Jernalder og en Del Guldsager. Det er vistnok dette Sted, der omtales hos Thurah p. 66 og i DAtl VI 438, og det maa være det, der i Lb 1569 kaldes Guldager og Sortager. Ogsaa paa det sidstnævnte Sted, som omtales hos Thurah p. 35, i DAtl III 200 og i Skougaard 1804 p. 264, er der fundet Guldsager og Spor af en Husplads fra Jernalderen, se Vedel BhO p. 399 f. Navnet Sortmulde er en fem. Afledn. paa -a til Ordforbindelsen

sort+Muld, utvivlsomt i Betydn. „Sted karakteriseret ved sort Muld". Saadanne Afledninger til Forbindelser bestaaende af (attributivt) Adj. plus Subst. forekommer ikke sjældent i bh. Stednavne, se f. Eks. Bebyggelsesnavnene Rødskørte i Ibsker S., 674, og Rundgumpe i Aaker S., 684, og Naturnavnet Blaaskinde i Rønne Kbst., 641, og andetsteds. Disse Stednavne maa sammenstilles med en bestemt Type af Appellativer, nemlig Dyre- og Plantenavne som bh. Swårthowda, f. „Plantago lanceolata", Tuzenbena, f. „Tusindben", Twestarta, f. „Ørentvist", Vidsokka, f. „Hoppe med hvide Sokker", Gråbena, f. „Dyr med graa Ben, Lus", og med Proprier som bh. Röjælma, f., Navn til rød Ko med hvid Hjelm, og Röryggja, f., Navn til rød Ko med hvid Ryg; jfr. under Naturnavnene Rødhose i Rutsker S., 662, og Rødtoppehullet i Klemensker S., 661. Proprier af denne Type kendes ogsaa fra Norge, se Hallfrid Christiansen i Norsk Tidsskrift for Sprogvidenskab X p. 331 ff. To af de ældste Eksempler paa denne Navnetype er de islandske Haandskriftnavne Fagrskinna og Morkinskinna.

Spindet [*spinəd*]. Svaneke Skiftepr 1698 en Liden Eng vesten Mørckelund Kaldiß Spended; Svaneke Skiftepr 1707 2 Læß Engeß kaldeß spindet spindet og spundet. — Subst. bh. Spijn, n. „Fjerdedelen af en gammel Skjeppe" (Esp).

Springbakke. VSK Springbakke. — Lige N. for Gamleborg. Jfr. Springbakke i V.-Marie S., 653.

Stabenaa. K c. 1700 Stabenaae. — Synes at være Navn paa Skovsholms Bæk. Navnet er tydeligt skrevet, men det er muligt at Forlægget har haft Aabenaa, som Tegneren har læst galt.

Stagge [*staga*]. I 1922 Stagge [stagə]. — N. for Hallebrøndshøj. Se under Naturnavnet Stagge i Ø.-Marie S., 673.

Stenbunden. BhFisk 1933 p. 10 Stenbonninj. — Fiskegrund. || **Stendal** [*ste·nda·liŋ*]. BhS IV 76 Stendalen; Guide 1914, Gst Stendal; Guide 1946 Stendalen. || **Stenløkker** [*ste·nløɣan, ste·nløɣarna*]. I 1922 Stenløkkerne. — Ø. for Klinteby. || **Stenmedet** [*ste·nme·dəd*]. BhFisk 1933 p. 11 Stenmeded. — Fiskegrund. Efterleddet er Subst. bh. Mede, n., der ifl. Esp ikke blot anvendes om „visse Gjenstande paa Land, som tjene Sømanden og Fiskeren til Veiledning", men ogsaa om „selve Stedet paa Søen, som derved er blevet betegnet, saaledes om en Fiskegrund, man har taget Mærke paa". || **Stensbakke.** Bull 1869 Steensbakken. || **Stenskov** [*ste·nskawiŋ*]. Lb 1569 Stenskouffuen; Svaneke Skiftepr 1707 Mandhøy og steenskouen. || Stenskovseng. Lb 1569 Stenskouffs engen. || **Stensofaen.** Opt 1947 Stensofaen. — Andet Navn paa Sofaen ovfr.

Stofferebakke [*ståfərabakaŋ, ståfarabakaŋ, krɛ'ståfərabakaŋ*]. — På Strandvejen; efter en Slægt Kristoffer(sen), som boede her (R).

Storeager. Lb 1569 store agerenn, Store agerenn; I 1922 Storager. || **Storehøj** [*sto·ra hâj*]. INM 1880 Storehøi; Gst Storhøj; BhFisk 1933 p. 10 Storehojsjørned; Guide 1946 Storehøj. || **Storelund** [*dæŋ sto·ra lʏŋ*]. I 1922 Storlund. — S. for Hallebjerg. Nu Agerjord. || **Storeng.** I 1922 Storengen; Opt 1947 Storengen, Storengeren. — N. for Eskesgd.

Stramhasebakke [*stramha·zabakaŋ*]. I 1922 Stramhasebakke. — Den lange og stejle Stigning paa Vejen fra Strandvejen op imod Nørregd. Forleddet er en Sammensætning af Adj. stram og Subst. bh. Hâs, m. „Knæhase" og af samme Art som det sønderjy. Marknavn Skidenøst „snavset Bagdel", se Henvisningerne i DS III 320. Det karakteristiske ved disse Sammensætninger er, at Adjektivet ikke er underordnet Substantivet, saaledes som i en alm. Sammensætn. af Typen Skideneng „den snavsede Eng", men staar i samme Forhold til Subst. som Prædikatet til Subjektet i en Sætn.: (Engen, hvor) Bagdelen (bliver) snavset (naar man gaar der), (Bakken, hvor) Hasen (bliver) stram (naar man gaar op ad den). Jfr. Stramhasebakke i Ø.-Marie S., 673.

Strandvang. I 1922 Strandvangen. — Ø. for Frennegd. || **Strandvej** [*stra·nvæ·ŋ*]. Salchow 1813 p. 64 Strandvejen fra Nexøe til Svannike; Vejfort 1942 Strandvejen.

Stryben [*stri·vaŋ*]. I 1922 Den nørre Stribe [strivan], Strivan. — Gammel Hulvej ved Listed. Subst. bh. Striva, m., oldn. strjúpi, m. „Strube" (Esp

Indl. p. 27, 82). Jfr. under Stryben i Sandvig Kbst. 644, og DS VI 361 under Strube.

Styrseng. I 1922 Styrseng. — N. for Munkegd., altsaa langt fra Styrsgd.

Stæregranerne [*staragra·narna*]. — Plantage ved Hestekløve, har Navn efter en Mand, der kaldtes Stæren, bh. [*starin*] (R).

Støtten [*støtan*]. I 1922 Støtten. — Jordlod ved en Sti lidt S. for Listed. Subst. bh. Stätta, f. „Stente", i Ø.-Herred udtalt [*støta*] (R).

Sukkertoppen [*såkərtåpin*]. DFM 39 p. 176 Sukkertoppen. — En høj, foroven tilspidset Sten i Ibsker Højlyng, den ene af de to eller tre Sten, som kaldes Jætteboldene.

Sundet [*sønəd*]. — Vandet mellem Maageklippe og Kysten.

Surhulle [*sü·rhåla*]. I 1922 Surhullet [surhaala]. — Jordlod ved Listed. || **Sursænke** [*sü·rsæ·nkə*]. I 1922 Sursænke. — To forskellige lave Arealer. Efterleddet er Subst. bh. Sæjnkja, f. „dyndet, sumpet Sted", jfr. ODS under Sænk. Se iøvrigt under Gaardnavnet Sursænkegd i Knudsker S., 651. Forleddet er Adj. sur anvendt om fugtig Jord.

Svanebakke [*swa·nəbakan*]. IpsenK 1839 Svane Bakke; Mansa 1851 Svane B; AL 1912, Gst Svanebakke; I 1922 Svanebakken. — Bakke V. for Svaneke, ogsaa kaldet Jomfrubakken. Maaske efter Svanemølle og Svanegd i Svaneke Kbst., 645. || **Svanestæl** [*swa·nastæ·lin*]. I 1922 Svanestælinj. — Lille Areal Ø. for Kodal. Maaske Slægtsnavnet Svan.

Svegejord. Skiftepr 1688 Suege Jordestøche. — G. K.: Vel snarest til Subst. Svej, Svaj eller det tilsv. Adj., men uvist i hvilken Betydning; fra Bh. kendes Subst. Svej, m. i Bet. „lang, smidig Kæp" (ODS), men snarere foreligger vel en af de mere udbredte Betydninger, „Lavning, Bugt, Sving", eller adjektivisk „bøjet, krummet". Jfr. I Svejen, Pedersker S., 683, der ligger i en Lavning.

Svendshøj Stykke. I 1922 Svendshøjstk. — Efter Svendshøj i Svaneke Kbst.

Svenskehavn [*swenskaha·wn*]. Gst Svenskehavn; BhFisk 1933 p. 11 Svenskahawn. — Vistnok efter svenske Fiskere, som plejede at lægge til her (R).

Svinekæften [*swi·nakæ·wtin, swi·nakæ·ftin*]. — Grund ud for Gavlhald. Subst. Svinekæft „Svinekæbe", formodentlig efter Formen. || **Svinemyr** [*swi·namy·rn*]. I 1922 Svinemyr. — I Helvedesbakker.

Sværtinghullet [*swa·rtinahåləd*]. I 1922 Svertinghullet. — Ø. for Koesgd. Subst. Sværting, bh. Svärtijng, m., Benævnelse paa en sort Hest (Esp). Jfr. Sværtingehullet i Povlsker S., 682.

Sylte [*søltan*]. Lb 1569 sylten, søltenn; PrI 1624 Syllte; Svaneke Skiftepr 1698 Sylten; Skougaard 1804 p. 225, 363 Sylten, Syllten; VSK Orig Sylten; Salchow 1813 Sylteeng; INM 1880 Sylten. || Syltedals Ager [*søltəda·ls a·gərin*]. I 1922 Syltedalsager. — Ved Sylte. || Syltegrob [*søltəgrå·wn*]. — Vandløb ved Sylte. || Syltegrøft [*søltəgråftən*]. — Andet Navn paa Syltegrob ovfr. || Syltekuler [*søltəkü·larna*]. I 1922 Syltekulerne. — Lergrav til Teglværket Sylteværket. Sylte er et forholdsvis lavt Areal V. for Mandhøj, c. 2 km fra Kysten og c. 50—60 m over Havet. Til Stedet knytter sig ifl. DAtl III 200 og DFS 1906/23 et navneforklarende Sagn om, at en Trop Kurlændere, som i Oldtiden hjemsøgte Bornholm, blev overvundet og „syltet ned" her. Navnet maa imidlertid være en Afledn. til Subst. Sylt „flad, lav, fugtig og (i reglen) græsbevokset kyststrækning, der ofte overskylles af havet" (ODS), her anvendt om fugtig Eng inde i Landet. Tilsvarende fem. Afledninger paa -a til sammensatte eller usammensatte Substantiver er meget almindelige som Stednavne paa Bh. Som Eksempler paa Afledninger til usammensatte Subst. kan nævnes: i ubestemt Form Naturnavnene Rise i Nylarsker S., 654, og Stave i Ø.-Larsker S., 671 (til Substantiverne bh. Riz, n. „Krat" og Staw, m. „Stav"), og i bestemt Form Naturnavnene Busken i Ibsker S., 674, Flejen i Rutsker S., 662, og Skorren i Knudsker S., 651 (til bh. Båska, m. „Busk", Flej, n. „Skær" og Skorr, f. „skaaret Klippe"); til sammensatte Subst.: i bestemt Form (der er ikke fundet noget Eks. paa ubest. Form) Bebyggelsesnavnet Palthesten i Allinge Kbst., 643, og Naturnavnene Bordenden og

Dagsværken i Olsker S., 663 (til bh. Palthæst, m. „lille Pandekage", Borænna, m. „Bordende" og Dåsvarkje, n. „Dagsværk"). I enkelte Tilf. kan en tilsvarende Afledn. dannes til et Verbum, f. Eks. Naturnavnene Skylle i Ibsker S., 674 (til Verbet skylle), og Gaardetitten i Allinge-Sandvig Landdistr., 644a (til Verbet titte). Desuden er en hel Del feminine Navne paa -a opstaaet ved Forkortelse af længere Navne, f. Eks. [*snæʤa*] til Naturnavnet Snæggebjerg i Ø.-Larsker S., 671, Raspan til Bebyggelsesnavnet Rasphuset i Ø.-Larsker S., 671, Marknavnet Kuledava til Kuledavidhuset (sammensat med Øgenavnet Kule-David) i Ibsker S., 674, og en Del mindre sikre Tilfælde som Døvra til Døvredal og Slamra til Slamrebjerg i Bodilsker S., 681. Alle de her eksemplificerede Typer viser, at der paa Bh. er en Tendens til at danne Stednavne ved fem. Afledninger paa -a; den samme Tendens gør sig gældende ved Afledninger til Adjektiver, se under Tykken i Klemensker S., 661, og til Adj. plus Subst., se under Sortmulde ovfr. Endelig maa henvises til Indl. under Hald, Halle.

Sæleklippen [*ʃæ·lakløpan*]. — Flad Klippe i Havet. Dyrenavnet Sæl.

Sønderbæk. K 1746—50 Sønder-bek; DAtl Sønder Bek; K 1778 Sønderbek; Falenkamp 1783 Sønder Bek; IpsenK 1839 Sønderbek (Lisebæk); I 1922 Sondre Bæk. || **Sønderhavn** [*sønrəˈha·wn*]. VSK Søndre Havn; BhFisk 1933 p. 11 Sønre Hawn. — Naturlig Havn S. for Aarsdale. || **Sønderhøj** [*sønrə håj*]. Gst Sønderhøj. || **Sønderknald** [*sønrə kna·l*]. — Andet Navn paa Langebjerg. || **Sønderløkke.** I 1922 Sønderløkke. — Ved Lappegd. || **Søndervang.** I 1922 Søndrevang. — Ved Styrsgd.

Tamperdal [*ta·mpərda·l, ta·mpərda·liŋ, ta·mparada·liŋ*]. 1805 Thaarups Bh II 87 Tampedalen; BhS IV 76, Trap[4], Gst Tamperdal. — Dal i Paradisbakkerne. || Tamperdalsmose [*ta·mpərda·lsmåzaŋ, ta·mpərmåzaŋ*]. BhS IV 77 Tamperdalsmosen. || **Tamperklippe** [*ta·mpərkløpan*]. — Stor Klippe lige oven for Tamperdal. || **Tampermyr** [*ta·mpərmy·rn, ta·mparamy·rn*]. Th Tampermyren. — R har optegnet en stedlig Tradition om, at der var ansat en særlig „Stavnsmand", der skulde overvaage Retstilstanden i Ibsker Højlyng, hvor Bønderne havde Kvæg gaaende om Sommeren, og som undertiden sammenkaldte Bønderne ved Tamperklippe til Retsmøder, ved hvilke Lovovertrædere blev idømt [*ta·mp*] (Klø). Forudsat at der ligger en historisk Realitet bag ved denne Tradition, kan det tænkes, at den omtalte private Domstol spøgende har været kaldt Tamperret, og at de paagældende Lokaliteter har faaet Navn derefter.

Tanten [*tantən*]. — Klippe i Bugten ved Aarsdale Havn; se Onkel og Tante ovfr.

Tattiefleje [*tatiaflajən*]. — Smaa Skær Øst for Listed; her skal være strandet en tysk Damper, der hed [*tati*] (R).

Teglværksskov. I 1922 Teglværksskov. — I Nærheden af Teglværket Sylteværket.

Tiggerbæk. VSK Tiggebæk; IpsenK 1839 Korebekken (Tiggerbæk); Mansa 1851 Kure el. Tiggerbæk.

Tingstenene. INM 1880 Thingstenene; Vedel BhO p. 268 Thingstenen; Trap[4] Tingstenen; P. Thorsen Langs Østkysten p. 25 Tingstenene. — Ifl. INM 1880 opr. en Samling af Bautastene, af hvilke kun een er tilbage, men som stod i en Kreds omkring Hvilestenen ved Listed. || Tingstenebakke [*tiŋste·nabakaŋ*]. — Andet Navn paa Hvilestensbakken. Navnet Tingstenene er rimeligvis uoprindeligt og skyldes formodentlig Stenenes kredsformede Opstilling, der kan have foranlediget en urigtig Hypotese om, at her engang er blevet holdt Ting.

Tisevang [*ˈti·sa ˈvåŋ*]. I 1922 Tisavang. — Ved Tyskegd. Mandsn. Tis (af Matthias), der ifl. R anvendes som Tilnavn.

Tjærerenden [*ʧæ·rarœŋan*]. I 1922 Tjererenden. — I Havet lige S. for Svenskehavn. Det er tænkeligt, at her en Gang er strandet et Skib lastet med Tjære, og at dette har givet Anledning til Navnet. Jfr. Lærredsrenden ovfr.

Topflej. Gst Topflaj. — Skær ved Listed.

Tornløkke. 1806 Thaarups Bh II 12 Tornlykken. — Trænavnet Torn „Tjørn".

Torperne [*tårpən*]. I 1922 Torpen. — Eng ved Klinteby. Plur. af Torp, se Indl.

Torshale. VSK Torshale; K. A. Petersen Thor-Sala; Th Thors Sale. — Navnet er paa VSK anbragt lige Syd for Guulhale (se under Gavlhald). Det er rimeligvis sammensat af Mandsn. Tor og Subst. Hale anvendt om smal Jordstrimmel, her muligvis om en græsbevokset Kløft. Formen paa VSK kan dog ogsaa repræsentere et Navn paa -halle (se Indl. under Hald), jfr. den ovfr. nævnte Skrivemaade Guulhale, og K. A. Petersen (og efter ham Th) kan have rekonstrueret Udtalen Thor-Sala paa Grundlag af Formen paa VSK i Analogi med Hund-Sala (se Bebyggelsesnavnet Hundshale i Aaker S., 684).

Traneklippe [*tra·nəkløpan, tra·nakløpan*]. I 1922 Tranklippen. — Ved Kysten nær ved Grisby. Fuglenavnet Trane eller Subst. Tran.

Trapager [*trapa·gər, trapaa·grana*]. I 1922 Trapager. — Ø. for Rabækkegd. Kaldes ogsaa Paa Trappe, se ovfr. Udtalen [*trapa*]- maa være sammensat med Stednavnet [(*pœ·*) *trapa*], da vi ellers skulde vente [*trapə*]-.

Tre Brødre [*tre· brö·ra*]. — Tre Klipper i Bugten N. for Hullenakke.

Tretornestykke. I 1922 Tretornestykket. — S. for Kodal. Trænavnet Torn „Tjørn".

Trinstenebakke [*trenste·nabakaŋ*]. — Ved Listed.

Troldager. INM 1880 Trold-Ageren; I 1922 Troldager. — Ved Listed. || **Troldklippe** [*trålkløpan*]. I 1922 Troldklippe. — Ved Klinteby. || **Troldstuerne** [*trålstawarna, trålastawarna*]. BhS IV 81 Troldstuerne; Guide 1914, Gst Troldstuer; Guide 1946 Troldstuerne. — I Paradisbakkerne. Klippevæg med Klippeblokke, der danner Huler.

Trommerestenene [*tråmaraste·nana*]. I 1922 Trommerestenene; Guide 1946 Trommerestene. — I Paradisbakkerne. Har ifl. Guide 1946 faaet Navn efter Anders Trommer, der var Trommeslager i den bornh. Milits og tillige Rakker, og som skal have udført sit Rakkerarbejde her.

Træhøj. Salchow 1813 Træhøien. — Andet Navn paa Kanonhøj ovfr. || **Træskaalen** [*træ·skœ·ln*]. I 1922 Træskaalen. — Lavning i Lyngen nær ved Kodal. || Træskaalemyr [*træ·skœ·lamy·rn*]. I 1922 Træskålamyrn.

Tværbæk. I 1922 Tværbæk. — Tilløb til Skovsholm Bæk. || **Tværdal** [*tvarda·liŋ*]. VSK Tverdalen; I 1922 Tværdalen; Guide 1946 Tværdal. — Paa VSK en S. for Tingfogedgd beliggende Dal, der løber i Retningen S.—N., altsaa paa tværs af Bækdalene, i de yngre Kilder en Dal i Helvedesbakkerne, paa tværs af Sprækkedalenes almindelige Retning. || **Tværdrætten** [*twardrætən*]. I 1922 Tværdrætten. — Ved Kodal.

Tygesand [*tö·jasa·niŋ*]. — Stranden ud for Tygegd. || **Tygestykke** [*tö·jastykəd*]. I 1922 Tygestykket. — Areal nær ved Tygegd.

Tykken [*køkan*]. I 1922 Tjøkan (Tykning). — Et Stykke Agerjord S. for Klinteby, hvor der tidligere har været Krat (R). Se iøvrigt under Tykken i Klemensker S., 661.

Tyvebæk [*ki·vabækiŋ*]. K 1746—50 Tyve-bekken; K 1778 Tyvebekken; Falenkamp 1783 Tyve-Bekken; IpsenK 1839 Tyve Bekken; Mansa 1851 Tyvebæk; Bull 1869 Tyvsbæk. || **Tyvehul.** DFS 1906/28 I Tyvehullet. || **Tyvekrog** [*ki·vakrå·giŋ*]. — N. for Pyggegd.

Tætterne [*tætarna*]. — Nordligst i Langedal. Plur. af Subst. bh. Tætta, f. „Tæthed", her formodentlig om tæt Krat. Ifl. R var den nordlige Del af Dalen bevokset med tæt Krat.

Tøndelandet [*tynəˈlanəd*]. I 1922 Tøndelandet. — Jordlod ved Listed, antagelig af 1 Tønde Lands Størrelse. || Tøndelandsklippe [*tynəˈlanskløpan*]. I 1922 Tøndelandsklippen.

Tørvebakke. I 1922 Tørvebakken. — N. for Kaasegd.

Udmarkeskaaren [*u·dma·rkaskårn*]. — Skær lidt S. for Aarsdale. Jfr. Skaaren ovfr. og Skaaren i Svaneke Kbst., 645.

Ulvedamme [*ølvadamana*]. I 1922 Ulvedammene. — Fordybninger i Klipperne N. for Aarsdale.

Underjordsdalen [*ənəjo·rsda·liŋ*]. Guide 1914, Gst Underjordsdal; Guide 1946 Underjordsdalen. — Navn paa to Dale, een S. for Paradisgde, og een, i hvilken den øverste Del af Skovsholm Bæk løber. || **Under-**

jordshullet [*snəjo·rshåləd*]. DFM 39 p. 416 Underjordshullet. — To Hulrum dækket af Klippeblokke ved Aarsdale. || **Underjordsklippen** [*snəjo·rskløpan*]. — Klippeparti ved Stranden S. for Malkværn. Navnet hænger maaske sammen med Troen paa Underjordsfolket.

Uvejrsodde. K 1746—50, DAtl Uveir-Odden; K 1778 Aarsdahls Odden eller Uveirs Odden; Falenkamp 1783 Uveir-Odde.

Vaarsæt. BhFisk 1933 p. 10 Vaarsæt. — Fiskegrund. Efterleddet er Subst. Sæt i Betydn. „Sted, hvor Fiskegarn maa udsættes" (ODS). Navnet betegner aabenbart en Grund, hvor der fiskedes om Foraaret.

Vaddammene [*va·damana*]. I 1922 Vaddammene, Vadammene [vardamen]. — Eng N. for Naskebro.

Vagtbakke. INM 1880 Vagtbakken; I 1922 Vejtebakken ogsaa hørt Vajtbobakken. — Ved Svenskehavn. || **Vagtbodhavn.** Salchow 1813 Wagtboehavn. — Antagelig lig Svenskehavn.

Valhøj. I 1922 Kirkebakken eller Valhøj. — Ved Skyttegd. Forleddet er uvist.

Vandagre [*vana·grana*]. I 1922 Vandagrene. — Ved Kølleregd.

Variusejorden [*va·riusajo·rn*]. Opt 1947 Variusejorden. — Ved Klinteby. Gen. af Slægtsn. Varius (af Olivarius); Jorden har ifl. R tilhørt en Mand i Svaneke ved Navn Olivarius.

Vaseaa [*va·zaœ·n*]. BWK 1676 Waas Aa; K 1746—50 was-aae; Beg. 19. Aarh. Thaarups Bh IV 178 Vase Aaen, Vaße eller Knoppe Aae; Thaarup 1839 p. 101, 106 Wase-Aaen, Wasa-Aaen; Ipsen 1866 Vasebæk, Vasaaa, Vasaaaen; Borrijnh I 107 Vâzaaaen; Gst Vaseaa. — Efter Vasegd, s. d. || **Vasebro** [*va·zabro·ən*]. 1806 Thaarups Pap Nr. 17 Vasebroen; Ipsen 1866 Vasabroen; Gst Vasebro; Vejfort 1942 Vasabroen. — Bro over Vaseaa. || **Vasehøj.** 1850 (Th) Vasa Høj.

Vassen [*vasiŋ*]. — S. for Klinteby. Subst. bh. Vass „Sted, hvor der vokser Siv", se iøvrigt under Vassen i Rutsker S., 662.

Ved Egene. Opt 1947 Ved Egerne. — Ved Klinteby. Trænavnet bh. [*æ·j*], f. „Eg", Plur. [*æ·jər*].

Vejen rag. BhFisk 1933 p. 10 Væinj rager. — Fiskegrund, som har Navn efter sit Med: „Norregaarsvæinj fram"; rager er mask. af Adj. bh. råger „lige, ret"; Stedet maa altsaa ligge i Vejens Forlængelse.

Verdens Ende [*va·rdəns æna, vardənsˈæna*]. I 1922 Verdens Ende. — Den fjerneste Ende af Rabækkegds Jorder.

Vesterbakke. I 1922 Vestre Bakke. — V. for Kaasegd. || **Vesterflej.** Gst Vesterflaj; Th Vesterflaj. — Klippeskær ved Listed. || **Vesterhøj** [*væstrəˈhåj*]. — N.V. for Brændesgde. || **Vesterpilt.** G&N 1934 p. 55 Vesterpilt. — Stendynge. || **Vesterskov.** I 1922 Vestre Skov. — Vestlige Del af Skovsholm Skov. || **Vestervang** [*væstrəˈvåŋ*]. I 1922 Vestre Vang, Vestrevang. — Flere Arealer.

Viesager. I 1922 Viesager. — Ved Kodal. || **Vieseng** [*vi·əsœŋən*]. Lb 1569 Vies engenn; I 1922 Viesengen. — De moderne Former betegner et Sted S. for Kaasegd. Kollektivet bh. Vie, n. „Samling af Piletræer".

Villumehøjden. BhFisk 1933 p. 11 Villemahojden. — Antagelig et Højdedrag i Nærheden af Villumestælen ndfr. Efterleddet er Subst. bh. Hoid, f. „Højdedrag". || **Villumeledet** [*veləmale·d*]. — Led i Lynggærdet S. for Kodal. || **Villumestælen** [*veləmastæ·liŋ*]. I 1922 Vilhelms-Sted [vilemeste·linj]. — Areal S. for Kodal. Her har ifl. I 1922 staaet et Hus.

Ørnebakke [*ö·rnabakaŋ*]. || **Ørneegen** [*ö·rnaæ·jən*]. — I Nærheden af Klint, hvor Kongeørne ifl. R har holdt til lige til vor Tid.

Øster-Aabro [*ö·stərə œ·bro·*]. || **Østerbæk.** I 1922 Østre Bæk. — Ved Tingfogedgd. || **Østereng.** I 1922 Østre Eng. — Ø. for Nørregd. || **Østerløkke** [*ö·stərə lyɣa*]. I 1922 Øster Løkken, Østre Løkke, Østerløkke. — Flere forskellige Arealer. || **Østernakke** [*ö·stərəˈnaka*]. — Ved Listed. || **Østerpilt** [*ö·strə pelt*]. I 1922 Østre Pilt; G&N 1934 p. 54 Østrepilt; Guide 1946 Østre Pelt. — Stendynge i Paradisbakkerne. || **Østerskær** [*ö·strə jæ·r*]. — Skær ved Listed.

680. SØNDER-HERRED.

Sønder-Herred. 29/3 1335 (1494) sundræheret, sundsheret; 13/4 1565 Hüb 301 sønderherrit; LR 1598 Sønderherrid; BWK 1676 Sønder Herret; ResenK Nexø- eller Sønder Herrit.

Michlings Herred. Arrild Huitfelds Bispekrønike p. 53 Michlingsherret. — Det vides ikke, hvorfra Huitfeld har Navnet. Det nævnes efter Omtalen af, at Kongen i 12. Aarh. maatte overlade Ærkebispen en stor Del af Bornholm; Stedet lyder saadan: „Huad Bornholm er anlangendis, er den skifft i 4. Parter oc Herrider, som i fordum Dage heede Hasleherret, Michlingsherret, Hemmingsherret oc Rodneherret". Da Hasle H., Hennings H. og Rønne H. er de gl. Navne paa henholdsvis Nørre-, Øster- og Vester-H., maa Michlings H. være Navn paa Sønder-H. Da Huitfelds Navneformer ofte er fejlagtige, er Navnets Oprindelse ganske uvis. — GK: Formen Michlingsherret kunde sammenstilles med det tre Gange i Sverige forekommende Myckling, der af gl. Former ses at være en Sammensætning af adj. glsv. mykil „stor" og ænge, n. „Eng" (Ståhle, Ortn. på -inge p. 315); men mere nærliggende var det dog at opfatte den som en Læsefejl for *Mithlingsherret, (ch og th er det ofte umuligt at skelne imellem i Haandskrift); Forleddet i saa Fald at sammenstille med oldn. miðlingr „hvad der ligger i Midten", ofte brugt som Stedn. (Fritzner), jfr. sv. Dial. melling „Ringfingeren" (Rietz) og sv. Stedn. Mellinge, som Ståhle l. c. 343 nærmest anser for dannet af et Inkolentnavn af beslægtet Oprindelse; et Mandsn. *Midhlung, svarende til oldn. Tiln. Miðlunger „den mellemste af Søskende" (Lind Bin), antager Ståhle derimod foreligger i forsk. andre sv. Stednavne som Millingstorp og Midhlungsboda (l. c. p. 342). Formelt vilde Tolkningen af Mandsnavne harmonere bedst med det følgende Hemmingsherret; en Tolkning af et appellativisk Mithling „hvad der ligger i Midten" er vanskelig at motivere rent sagligt, da Herrederne paa Bornholm strækker sig mod hvert af de fire Verdenshjørner, og ingen af dem kan siges at ligge imellem to andre.

BEBYGGELSESNAVNE.

Abensund, Gd el Hs. KancBrevb 18/4 1582 Abensund. — GK: Sund forekommer ikke som Led i bh. Gaardnavne, og det laa nærmest at opfatte det som Skrivefejl for Sand, hvilket indgaar i Gaardnavne i Bodilsker, Pedersker og Povlsker Sogne. Maaske et *Aabensand, sigtende til Sandflugten paa Sydkysten.

NATURNAVNE.

Laksedybet [*la·jsadi·vəd*]. Borrijnh I 104 Lajsadived; DFS 1906/46 Laisadived. — Dyb S. for Bornholm, hvor der fiskes Laks.

Øle Aa [*ö·laæ·n*]. 12/10 1588 (1721 BhS XV 21) Ølleaaen, Ollestrom; BWK 1676 Øel Aaen, Øøel Aa; ResenK Ølle Aa; K c. 1700 Øelaae; K 1746—50 Øl-aaen; Thurah Øl-Aaen; DAtl Øl Aaen; UrneJb Ølaaen, Øle Aaen; Skougaard 1804 p. 234 Øla-Aaen; VSK Øllaaen; Salchow 1813 Øllaae; Mansa 1851 Øle aa; Bull 1869 Ole Aa; G&N 1930 p. 32 Ølaån; Gst Øle Aa. — Aaen har Navn efter Mosen Ølene i Ø.-Marie S., 673, hvor den har sit Udspring.

681. BODILSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 4. Sg: Gnavbensgd, Julsgde; 5. Sg: V.-Egesgd, Julsgde; 14. Sg: Ellegd, Læderlappegd; 15. Sg: N.-Bjergegd, Dakkegd; 16. Sg: S.-Bjergegd, Slamrebjerg; 18. Sg: Brusegd, V.-Slamregd; 19. Sg: Munkegd, Ø.-Slamregd; 25. Sg: Hindsegd, Kulekrog; 26. Sg: Agergd, Kroggd; 37. Sg: Gadegd, Lerjegd; 38. Sg: I Skoven, Munkegd.

Bodilsker, S. [*bo·lskər(sən)*], **Bodilskirke,** Kirke [*bo·lsɟœrkə*]. 29/3 1335 (Lundeb) beati botulphi parrochia; udat. 1401—50 Rep 458 s. Botulphi Sogn; 5/6 1429 sancti Botulfs kirkesogn; 31/5—24/10 1523 Hanserec. 1477—1530 VI 500 sanct Budels; 1528 Hüb 79 ste. Boilds sogenn; 1530? Hüb 84 sanctj Bodels sogenn; 8/9 1555 Hüb 226, 243, 248 Boelsker ßogenn, Bolskerßogenn, Boelsker sogen; Lb 1569 Boels Kircke; LR 1580 Boelskircke, Boelsker Sogen; LR 1585 Boelscher sogen; Mandt 1610 Boelsker Sogen, Boelskier Sogenn; Visitatsb 1616 ecclesia d. Botildæ; PrI 1624 Boelskersogn, boellskersogn; Jb 1625 Boelsckier Sogenn; KancBrevb 4/12 1632 Bolskier; Mejer S. Botuls kirche; Jb 1664 Bolscher Sogn; BWK 1676 Boels Kierk; DAtl St Bodels Kirke; Bugge 1771 Bodelsker Sogn, Bodels Kirke; Skougaard 1804 p. 271 f. Budelsker, Bols kerka; VSK Orig Boels K; VSK Böets K; M 1844 Bodilskirke Sogn; Trap[4] Bodilsker Sogn, Skt. Bodils Kirke; Gst Bodilskirke. — Efter den engelske Helgen Botolphus, se DgP I 154 f. Den moderne Skriveform beror paa en Omtydning til Kvindenavnet Bodil.

Agergaard (26. Sg). UrneJb Agergd. — Subst. Ager. Gd tilhørte fra 1821 Jakob Peter Agregaard (K. Kure), men han har vel Navn efter Gaarden.

Aspesbakke, Hse (19. og 23. SgPc) [*pœ· aspəsbakaŋ*]. Th Aspesbakke; Postadr 1943 Aspesbakken. — Naturnavnet Aspesbakke.

Bakkekullehus. Opt 1922 Bakke-Kolde Hus. — Det midterste Led synes at være Kulle, se Indl.

Balke, Hse og Hotel [*balkahü·zən, balka, pœ· balka*]. Kb 1744 paa Balcke; K c. 1770 balke; VSK Balke Hse; UdmJb c. 1825, UdmJb 1846 paa Balke; Trap[4] Balke (Balka); G&N 1929 p. 51 på Balka; Gst Balke, Balka. — En -a-Afledn. af Subst. glda. balk, oldn. bǫlkr, balkr, m. „Skillevæg, Afdeling". Ordet anvendes i da. Dialekter bl. a. om Mellemvæg mellem Tørvegrave og om upløjet Jordstrimmel, der danner Skel mellem to Marker. Ifl. AL 1912 bruges Balk paa Bh. som „en gammel Benævnelse for en af Havet sammenskyllet Revle eller Vold af Smaasten og Sand"; denne Betydn. passer godt med den Beskrivelse, som P. Thorsen (Langs Østkysten p. 10) giver af Strandvoldene paa Balke: De bestaar af „vandslidte Sandstensstykker og Grus, som Søen har revet løs og kastet op som lange Revler indover Balkemarken". Se iøvrigt de med Balke- sammensatte Naturnavne. Om Afledn. paa -a se under Naturnavnet Sylte i Ibsker S., 674.

Balke Mølle [*balkamølan*]. 1751 Udm 1744—67 Balche-Møllen; VSK Balke Hse og Mølle; UK 1816 Balkemøllen; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Balkemøllen; Gst Balke Ml.

Banken, Hs [*ba·ŋkiŋ*]. Guide 1914, Gst Banken. — Her har ifl. Guide 1914 for en Del Aar siden boet en Falskmøntner. Subst. Bank „Institution til Pengeomsætning." Kaldes ogsaa Højvang.

Bjergegaard, N.- og S.- (15.—17. Sg) [*nårə-, sønrə bjæ·ragœ·r*]. PrI 1624 Bierreby; 1647 (Z) Paa Bjerget (17. Sg); Jb 1651 paa Bierget (17. Sg); Svaneke Skiftepr 1686 Paa Bierget; K 1746—50 Bierre-Gde (15.—17. Sg);

UrneNb Bierregd ell. Slamrebierg, det sidste brugeligst (16. Sg), Bierregd (17. Sg); DAtl Biergegd (15.—17. Sg); UrneJb Bierge Gd (16.—17. Sg); VSK Biernegde; VSK Orig Bierregde (15.—17. Sg); Salchow 1813 Biergegd (16.—17. Sg); UK 1816 Søndre Bierregd (16. Sg); M 1844 Nørre Bierregd, Bierregd (16. Sg); Gst Nre, Sr Bjergegd. — Bjerg, se Indl. Ligger paa Slamrebjerg.

Bjergelide, Hs (PræstegdsPc) [*bjæ·rali·an*]. Guide 1946 Bjerrelide. — Paa Sydskraaningen af Slamrebjerg. Subst. bh. Lia, f. „Skraaning", se Indl. under Li.

Bodilsker Højlyng, Hse [*pœ· bo·lskərløŋiŋ*]. Trap[4] Bodilsker Højlyng; Postadr 1943 Bodilsker-Højlyng.

Brandsgaard (34. Sg) [*bra·nsgœ·r*]. K 1746—50 Brænds Gd; Thurah Brands(gd); UrneNb, DAtl Brandsgd; Bugge 1771 Brænds Gd; UrneJb Brands Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Brandsgd. — Slægtsnavnet Brand, Brandt. Gaarden tilhørte en længere Tid midt i 17. Aarh. Lasse Brand (Jb 1661 Laße Branndt, Jb 1664 Lasße brand), i 18. Aarh. Peder Jensen Brandt og Jens Pedersen Brandt (K. Kure).

Brandskov Huse. Postadr 1943 Brandskovhuse. — Naturnavnet Brandskov, hvis Forled igen er Ellipse for Brandsgd ovfr.

Brusegaard (18. Sg). Skifte 23/2 1703 (Z) Brusagd; UrneNb Brusegd; UrneJb Bruse Gd; IpsenK 1837 Bruse(gd). — Antagelig Tilnavnet Bruse, som er alm. i Gammeldansk, jfr. oldn. Tiln. Brúsi.

Brødløsehuset [*brö·lö·zahu·zəd*]. VSK Orig Brødløse; VSK Brøløse; Guide 1914 Brødløse. — I Bodilsker Højlyng. Navnet anvendes ifl. Guide 1914 kun som Øgenavn. Se iøvrigt under Brødløsegd i Rutsker S., 662.

Buddegaard (24. Sg) [*bådagœ·riŋ*]. UrneNb Baddegd ell. Buddegd; UrneJb Budde Gd, skal nok være rettere Boddesgd efter et gammelt Pergaments Kiøbe og Skøde Brev Ao 1617; IpsenK 1839 Bade(gd); Guide 1946 Buddegd. — Slægtsnavnet Budde el. Bodde.

Dakkegaard (15. Sg). Jb 1651 Dachegd; UrneNb Dakkegd; UrneJb Dakke Gd; Salchow 1813 Bakkegd; IpsenK 1839 Dække(gd). — Maaske et Subst. svarende til no. dokk, sv. Dial. dakk, oldn. dǫkk „Fordybning i Landskabet", jfr. O. Nielsen i UBl I 329, og Dakhøj, Ulkebøl S, DS VII 250, eller maaske snarere et i Danmark ellers ukendt Slægtsn. Dakke.

Dalsbakke, Hs [*da·ls'baka*]. Postadr9, Guide 1946 Dalsbakke.

Drikkeløse, Hs. VSK, Guide 1914 Drikkeløse. — Nær ved Brødløsehuset ovfr. Navnet er sikkert dannet som et Modstykke til dette Navn og anvendes ifl. Guide 1914 kun som Øgenavn. Huset kaldes nu Klippely.

Døvredal Huse. Postadr7 Døvredal; Postadr 1943 Døvredal Huse. — Se under Naturnavnet Døvredal.

Døvregaarde (10.—11. Sg) [*i· dœ·wra, dœ·wragœ·rana*]. Jb 1598 Dowrs; Jb 1606 i Dours; 1614 (Z) I Doure (10. Sg); PrI 1624 Døffre; Kb 1688 i Daure; Kb 1692, 1694 Doure; K 1746—50 Dævre Gde (10.—12. Sg); UrneNb Dævregd; DAtl Dævregd; K c. 1770 Døvre; UrneJb Dævre Gd el. Daure; VSK Deuregde; Salchow 1813 Dævregde; UK 1816, M 1844 Døvra; Mansa Døvra Gde; Gst Døvregde. — UrneNb bemærker, at Navnet kommer „af en Dal Dævre-Dal", se Døvredal under Naturnavne.

Egesgaard (6. Sg) [*æ·jəsgœ·r*]. C. 1530? Hüb 84 Egissgd; Jb 1598 Egisgd; Jb 1606 Egißgd; KR 1654 Eegißgd; K 1746—50 Eges Gd; Thurah Eges (gd); UrneNb Egesgd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Egesgd. — Glda. ēki, n. „Egebevoksning, Egelund".

Egesgaard, Vester- (5. Sg). Jb 1651 Wester Egis Gd. — Ligger S.V. f. Egesgd, men kendes ellers ikke under dette Navn.

Elisegaard (4. Vg) [*ælisagœ·r*]. Kb 1688, Skiftepr 1689 Ellisgd; K 1746—50 Ellese Gd; Neksø Skiftepr 1753 Ellise gd; Thurah Ellese (gd); UrneNb Ellesegd; Bugge 1771 Elsegd; UrneJb Elise Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Elisegd. — Mandsn. Elias i Genitiv. Dette Navn udtales paa Bh. med Tryk paa første Stavelse. I Jb 1625 nævnes som Ejer Elias Rasmußenn, og han havde den endnu 1662 ifl. Jb.

Ellebækken [*i· æləbœkiŋ*]. — Ejendom nær Skovgd.

Ellegaard (14. Sg) [*æləgœ·riŋ, æləsgœ·r*]. Kb 1688, 1692 Ellet; K 1746—50,

Thurah, UrneNb, UrneJb I Ellet; VSK Ellegd; Salchow 1813 I Ellet; M 1844, Gst Ellegd. — Oprindelig et Præpositionsnavn: I Ellet, af Subst. bh. Älle, n. „Samling af Eller, Ellekrat" (Esp).

Enekrog, Hse (27. og 29. SgPc). [*i· e·nəkrå·giŋ*]. Postadr9 Enekrogen; Gst Enekrog. — Naturnavnet Enekrogen.

Engbro. Th Engbrohus; Postadr 1943 Engbro Huse; Guide 1946 Engbro. — Engbro, se under Naturnavne.

Engegaard, Lille- (28. Sg) [*liļa œŋagœ·r*]. K 1746—50 Enge-Gde (27.—28. Sg); UrneNb Engesgd (27.—28. Sg); UrneJb Enge Gd (27.—28. Sg); VSK Lille Engegd; Salchow 1813 Engegde (27.—28. Sg); M 1844 Lille Engegd; Gst Lle Engegd.

Engegaard, Store- (30. Sg) [*sto·ra œŋagœ·r*]. Kb 1689 i Engene; K 1746—50 Enge Gd; Thurah Enge(gd); UrneNb i Engene; DAtl Engegd; UrneJb i Engen el. Enge Gd; VSK Store Engegd; Salchow 1813 Engegd; M 1844 Store Engegd; Gst Ste Engegd.

Fløjgærde, Hse. Postadr 1943 Fløjgærde. — Naturnavnet Fløjgærde.

Fuglesang, Hs (1.SgPc). Postadr9, Guide 1914, Gst Fuglsang. — Se under Fuglesangsgd i Ibsker S., 674.

Fælled, Hse. Guide 1914 Fælled; Postadr 1943 Fælled-Huse. — Andet Navn paa Sladdermark ndfr. Fælled, se Indl.

Gadeby, Gde og Hse (8.—9. Sg) [*ga·dəby·*]. Jb 1651 Guddegd (9. Sg); K 1746—50 Gade-Bye (6.—9. Sg); UrneNb i Gadebye el. Gadebye (7.—9. Sg); Bugge 1771 Gadebye (7.—9. Sg); UrneJb I Gadebye; VSK, Salchow 1813 Gadebye; M 1844 Gadebygd; Gst Gadeby. — Se under Naturnavnet Gaden.

Gadeby Mølle [*ga·dəby·mølan*]. Guide 1914 Gadeby Mølle.

Gadegaard (37. Sg) [*ga·dəgœ·riŋ*]. KR 1654 Gadgd; 1710 Dok Bh 1682—1804 Gadegd; IpsenK 1839 i Kirkebye (Gade(gd)); M 1844, Gst Gadegd.

Gamleborg, Gd [*gamləbår*]. Postadr9, Bh Vejviser 1944 Gamleborg. — I Skrivergade nær ved Gamleborg i Paradisbakkerne, se under Naturnavne i Ibsker S., 674.

Gildesbo, fsv. Hs. 1651 (Th) Gilleszbo; KR 1654 Gillißhuset; 1710 Dok Bh 1682—1804 Gildes Huußet; Th Gildesbo. — Se under Gildesbo i Knudsker S., 651.

Gnavbensgaard (4. Sg). UrneNb Gravbeens Gd; UrneJb Gnaubens Gd; IpsenK 1839 Graubens (Gd). — Snarest et Tilnavn Gnavben af spottende Karakter, i Betydn. „Person, som gnaver Ben, ikke har tilstrækkeligt Forraad af Kød".

Gryet, Gde og Hus. Postadr 1943, Guide 1946 Gryet. — Naturnavnet Gryet.

Græsløkke. 1833 (Th) Græslykken.

Halle, Hs (16. SgPc) [*pœ· ha·ļa*]. Postadr 1943 Hallene; Guide 1946 Hallede. — Naturnavnet Halle.

Hallegaard, Store- og Lille- (3. og 12. Sg) [*sto·ra-, liļa ha·ļagœ·r*]. KR 1654 Ved Halle; UrneNb Store Hallegd, paa Hallene; UrneJb Store Halle Gd, Paa Hallene; VSK Store Haldegd, Lille Halvegd; VSK Orig Lille Haldegd; Salchow 1813 Store Hallegd, paa Hallene; M 1844 Store-, Lille Hallegd; Gst Ste-, Lle Hallegd. — Hald, se Indl.

Hindsegaard (25. Sg) [*hiŋsagœ·riŋ*]. UrneNb Hinsegd; UrneJb Hintze Gd; VSK Hinzegd; IpsenK 1839 Hintse(gd); Guide 1946 Hintzegd. — Mandsnavnet Hintze, Henze (DgP). I Lb 1569 nævnes Hintze Galtis gd (saal. Cod. Ups.) i Sognet. I nyere Tid forekommer Hintze ogsaa som Slægtsnavn paa Bh.

Hjørnesmedjen [*jö·rnasmedjan, jö·rnasmedəns*]. — Hus, tidligere Smedeejendom, i Landevejshjørnet ved Kannikegd Station.

Honningsposen, Hs [*hønŋspåzaŋ*]. — Naturnavnet Honningsposen.

Hundsemyre, Hse og Jernbanehpl. [*hənsa'my·ra*]. BhLdejd 1876, Trap[4], Postadr 1943 Hundsemyre. — Naturnavnet Hundsemyre.

I Dalen, Hs [*i· da·liŋ*]. — I Nordenden af Døvredal.

I Skoven (38. Sg) [*i· skawiŋ*]. Kb 1689 i schouen; Skiftepr 1690 i skoufuen; K 1746—50 I Skouen; Thurah i Skoven; UrneNb i Skoven ell. og Munkegd;

UrneJb i Skouen el. Munkegd; Salchow 1813, M 1844, Gst I Skoven.

Julsgaarde (4.—5. Sg) [*jy'lsgœ'ra*]. KR 1654 Juelsgd; Skiftepr 1681 Juhlsgd; Kb 1688 Hiulsgd; Kb 1694 Juulsgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Juls Gde; UrneNb Juls Gd (5. Sg); DAtl Iulsgd; Bugge 1771 Iuulsgde; UrneJb Juls Gd (5. Sg); VSK Iuelsgde; Salchow 1813 Iuulsgde; IpsenK 1839 Juule, Juulsgd; M 1844 Juulsgd; Gst Julsgde. — Slægtsnavnet Jul; Jb 1624 nævnes som Ejer Jenns Juel paa 5. Sg; han havde den allerede 1610 (Z), og ifl. FT 1801 ejes s. Gd af Anders Andersen Juul.

Kaasehus [*kœ'zahü'zəd*]. — Hus paa Fælled. Slægtsn. Kaas.

Kannikegaard, Store- (15. Vg og 10. Vg) [*kanikagœ'r(iŋ)*]. Lb 1569 Canickegd; KancBrevb 25/9 1580 Cannickegd; KR 1654 Canickegd, Lille Cannickegd; Regnsk 1662 Cannickegd; Jb 1662 Lille Canichegd (10. Vg); Jb 1664 Lille Canichegd; Ravn 1671 den store Kannikegd; Jb 1687 Stoere Cannichegd; Kb 1688 lille-, store Kanichegd; Skiftepr 1688 stoere Kannichegd; Skiftepr 1691 Canichegd, stoere canichegd; K 1746—50 Store-, Lille Cannike Gd; Thurah Store-, Lille Kanike(gd); UrneNb Store-, Lille Cannekegd; UrneJb Store Canniche Gd, Lille Canike Gd; VSK Store-, Lille Kannikegd; Salchow 1813 Store-, Lille Kanickegd; M 1844 Store-, Lille Kannikegd; Gst Ste Kannikegd. — Gd laa i Middelalderen under Domkapitlet i Lund (Trap[4]). Lille- og St.-Kannikegd sammenlagdes ifl. Bevilling af 22/4 1826 (Z). Af Subst. Kannik.

Kannikegærdet, Hse [*i' kanikaɟa'rəd*]. Guide 1886 Kannikegjærde og Kannikekjæret (udt. -gjæret); Postadr9 Kannikegjerde; Trap[4] Kannikegærde; Gst Kannikegjærde. — Naturnavnet Kannikegærde, som har Navn efter Kannikegd.

Katteslet (1. Vg med Parceller) [*kataslæt*]. — Egnen omkring Kattesletsgd.

Kattesletsgaard (1. Vg) [*kataslætsgœ'riŋ*, i dagl. Tale ofte *katagœ'riŋ*]. Jb 1651 Kattesletz Gd; KR 1654 Kattesletgd; Jb 1658 Katte Slætte Gd; Jb 1661 Katte Slet Gd; Jb 1662 Katteßletgd; Jb 1664 Kattesletzgd; 1671 (Z) Kadslegd; 1684 (Jb 1687) Katlesgd; Skiftepr 1690 Kattesletsgd; K 1746—50 Katte-Slette Gd; Thurah Katte slætte(gd); UrneNb Katteslætsgd; UrneJb Katteslets Gd; VSK Katteskelsgd; VSK Orig Katteslelsgd; Salchow 1813, M 1844 Kattesletsgd; Gst Katteslet Gd. — Et Tilnavn Slet forekommer undertiden, f. Eks. 1586 Oluf Slett i Aaker (Hüb 499), og Z vil formode, at Katteslet er et heraf dannet Øgenavn. Forøvrigt kunde Katteslet være et Øgenavn med Bet. „Kattedrab", jfr. glda. manslæt „Manddrab". Mere nærliggende er det dog at antage at Forleddet er Naturnavnet Katteslet, selv om dette kunde tænkes at være sekundært i Forhold til Gaardnavnet. I saa Fald er andet Led Subst. Slæt „Rydning", jfr. Gunnar Knudsen i Saga och Sed 1938 p. 59.

Kattesletsmølle. UrneJb Katteslets-Mølle; 1836 Thaarups Pap. Nr. 19 Kattesletsmøllen; Ipsen 1866 Kattemølle; Bull 1869 Katteslet M. — Efter Kattesletsgd ovfr.

Kirkebo, Lille- og Store- (12. og 13. Vg) [*liļa-, sto'ra ɟkærkəbo'(gœ'r), -ɟa'rkəbo'(gœ'r)*]. Lb 1569 omtaler „ett kirckeboell" og „ett kirckeboo"; KR 1654 Kircheboet, det andet Kircheboe; Jb 1661, Jb 1662 Kircheboet, Kircheboe; Jb 1664, Kb 1688 Kircheboet; K 1746—50 Kirke-boe; Thurah Kirkeboe; UrneNb Et Kirkeboe; DAtl, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Kirkeboe; M 1844 Kirkebo; Gst Lle-, Ste Kirkebo; Postadr 1943 Østre- og Vestre Kirkebo. — Kirkebo, se Indl. Medregnes til Kirkeby.

Kirkeby (37.—39. Sg, 12.—13. Vg). K 1746—50 Kirke-Bye; UrneNb, DAtl, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Kirkebye.

Kirkemølle. UK 1816, Th Kirkemøllen. — Lige S. for Præstegaarden.

Kirseløkke. — Se Kyseløkke.

Klippedam, Hs [*kløpə'dam*]. Postadr 1943 Klippedam.

Krampehuset. KR 1656 krampehusett. — Maaske af et Slægtsnavn, se Krampegd i Pedersker S., 683.

Kroggaard (26. Sg) [*krå'gagœ'riŋ*]. UrneNb Krog-Gd; IpsenK 1839 Kroge(gd); Postadr 1869 Kraggd; Guide 1946 Kroggd. — UrneNb bemærker, at Gd ligger paa en Krog. Maaske dog snarere Slægtsnavnet Krag; en

Jens Kragh i Langedeby, Bodilsker S. nævnes 27/3 1590 (Thurah p. 173).

Krusegaard, Lille- (2. Vg) [*liļa krü·zagœ·r*]. KR 1654 Krusgd; Jb 1658 Krusegd; Jb 1661, Jb 1662 Krußegd; Jb 1664 Krusegd; K 1746—50 Lille-kruse Gd; Thurah Lille Kruse(gd); UrneNb Lille Krusegd; UrneJb Lille Kruse Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille Krusegd; Gst Lle Krusegd. — Slægtsnavnet Kruse; i Jb 1625 opføres Anders Krußе som Ejer af en Vg i Sognet.

Krusegaard, Store- (36. Sg) [*sto·ra krü·zagœ·r*, alm. blot *krü·zagœ·riŋ*]. Lb 1569 Krussegd; Jb 1651 Krussegd, Krußegd; KR 1654 Krusegd; Skiftepr 1690, 1710 Dok Bh 1682—1804 Krußegd; K 1746—50 Krusse-Gd; Thurah Kruse(gd); UrneNb Krussegd; DAtl Krusegd; UrneJb Kruse Gd; VSK Store Krusgd; Salchow 1813 Krusegd; M 1844 Store Krusegd; Gst Ste Krusegd. — Slægtsnavnet Kruse. Jb 1598 nævner som Ejer Peder Krußе, og 1617 tilhørte den Jep Kruse (Z).

Kulekrog (25. Sg). 1830'erne (Th) Kulekrogen. — Subst. Kule „Grav, Grube", eller Kuld, se Indl. Begge Muligheder passer med Naturforholdene. Th opfører fra en Kilde fra 1843 tre andre Navne paa Gaarden: Knaln, Koln og Kuln; de to sidste Former kunde maaske tyde paa Subst. Kuld, men Navnet er iøvrigt ganske usikkert.

Kyllingegaard (11. Vg) [*ɟølinŋagœ·riŋ*]. KancBrevb 12/6 1607 og 21/5 1608 Kiøllinggd; 1632 (Jb 1687) Kyllinge Gd; Jb 1651, KR 1654 Kyl-lingegd; Jb 1658 Kylinegd; Jb 1661, 1662, 1664, 1687, 1691, UrneNb Kyllingegd; UrneJb Kyllinge Gd; VSK, M 1844, Gst Kyllingegd. — Urne Nb forklarer Navnet „af en fordum beboer Kyllinge-Svend"; i saa Fald foreligger snarere et Øgenavn end et egentligt Slægtsnavn. Gd regnes alm. til Stenseby.

Kyseløkke, Hs. Guide 1914, Postadr9 Kirseløkke; Gst Kirselykke. — Naturnavnet Kyseløkke.

Køllereğaard (35. Sg) [*ɟølara-, ɟøləragœ·riŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Kiøllere Gd; Thurah Kiøllere(gd); UrneNb Kiølleregd; UrneJb Kiøller Gd; VSK Køllergd; Salchow 1813 Kjøllergd; M 1844 Kiøllergd; Gst Kjøllergd. — Slægtsnavnet Kjøller. Tilhørte omkr. 1700 Sandemanden Rasmus Kjøller, derefter Sønnen Ole (Rasmussen) K., nævnt 1740, derefter Bent Olsen K. (1767—1800) og 1800 Rasmus Bentsen K. (Z); 1801 Bendt Ras-mussen K., 1825 Rasmus Bentsen K. og 1880 Bendt K. (K. Kure).

Langedeby (23.—26. Sg og 5.—9. Vg) [*låŋadaby·*, i Povlsker ogsaa *låŋaraby·*]. Lb 1569 Langende by; 7/7 1578 (Afskr. Ny kgl. Saml. 398e fol.) langede bye, Langed bye; PrI 1624 Langedeby; 1647 (Z) Landeby; KR 1654 langedebye; 1662 (Jb 1687) Langeby, Langedeby; 1668 (Jb 1687) Langerede Bye gaarden; 1684 (Jb 1687) Langere bye, Langgere bye; Jb 1687 Langedeby; Kb 1688 Langrebye; Skiftepr 1690 langedebye, Langede-Bye; K 1746—50 Langede-Bye; UrneNb I Langedebye (6.—9. Vg); DAtl Langedebye; UrneJb I Langedebye (6.—9. Vg); Skougaard 1804 Langedeby kaldes nu ogsaa Langereby; VSK Langede-Bye; Salchow 1813 Langedebye (24.—26. Sg, 6.—9. Vg); Thaarup 1839 Langeredeby; M 1844 Langede Bye; Gst Langede By. — Forleddet er Adj. lang, men m. H. til Efterleddet vakler Formerne mellem -ende, -ede og -rede, -re, og det er ganske usikkert, hvilken der er den oprindelige.

Lavegaard (23. Sg). UrneNb Lauegd; UrneJb Laue Gd; VSK Lavegd; Salchow 1813 Lauegde (22.—23. Sg); IpsenK 1839 Laue(gd). — Mandsn. Lave. I Jb 1624 opføres som Ejer Anders Laveßenn, der i Jb 1625, muligvis fejlagtigt, kaldes Anders Lauritzen. En Laffue Hanssen i Langedeby nævnes 27/3 1590 (Thurah p. 173).

Lavestæl (22. Sg). 1739 (Th) Law Stæel; UrneNb Laue-Stæl; UrneJb Laue Stæl; Salchow 1813 Lauegde (22.—23. Sg); IpsenK 1839 Laue Stæl; 1857 (Z) Love Stæl. — Ifl. UrneNb en Stæl, hvis Ejer bor i Neksø. Mandsn. Lave.

Lerjegaard (37. Sg). K. Kure Lærjegd; Oplysning fra Otto Rohmann 1947 Larjegaarinj. — Af Naturnavnet Lerjen, s. d.

Lillegaard (2. Sg) [*liļəgœ·r*]. Kb 1690 lillegd; K 1746—50 Lille Gd; UrneNb Lillegd; UrneJb Lille Gd; VSK Lilliegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Lillegd.

Lindesgaard. 18. Aarh. (Th) Lindesgd. — Anses af Th for at være en af Gaardene i Langedeby.

Lovsgaard (6. Vg). VSK Lovsgd. — Slægtsnavnet Loft.

Læderlappegaard (14. Sg) [*læ·rlapagɔ·riŋ*]. — Andet Navn paa Ellegd. Forleddet er muligvis et Øgenavn.

Løvhøj, Gd (34. SgPc). Postadr9, Guide 1914, Gst Løvhøj. — Naturnavnet Leverhøj.

Markmannegaard (17. Sg) [*ma·rkma·ŋagɔ·riŋ*]. — Slægtsnavnet Markmann. Gd tilhørte i Slutn. af 18. Aarh. Jørgen Markmann (K. Kure).

Mejerigaden, Hse. Bh Vejviser 1944 Mejerigaden.

Munkegaard (19. Sg). UrneNb Slamre ell. og Munkegd. — Slægtsnavnet Munk. I Jordebøgerne opføres som Ejere 1658—62 Hans Munch, 1689—1727 Morten Munck og 1741 Jesper Mortensen Munch.

Munkegaard (38. Sg). UrneNb i Skoven ell. og Munkegd; UrneJb i Skouen el. Munkegd. — Slægtsnavnet Munk. Ejere: Jb 1598, 1606 Hans Munck; Jb 1625 Peder Munck; Jb 1658 Elle Munck, der vel er lig med den i Jb 1662 opførte Oele Munch, som endnu i Jb 1696 anføres som Ejer. Derefter nævnes Peder Ollufsen Munch og Hans Pedersen Munch, død 1759 (K. Kure).

Munkehuset [*moŋkahu·zəd*]. — Hus S. for St.-Kannikegd. Efter en Kvinde ved Navn Karen Munch.

Myregaard (5. Vg). UrneNb Myregd; UrneJb Myre Gd; Salchow 1813 Myregd, en Stæl til Nexøe; IpsenK 1839 Myre(gd). — Nedlagt; dens Plads (Matr. Nr. 51) tyder ikke paa, at Forleddet kan være Myr „Mose"; muligt derfor Slægtsnavnet Myre.

Paa Lyngen, Hse. Jb 1739, 1767 Udm 1744—67 paa Lyngen. — Navn paa Bodilsker Højlyng ovfr.

Pilegaard, Lille- (7. Sg) [*liļa pi·lagɔ·r*]. 1739 Komm 1738 Pillegd; K 1746—50 Pille Gd; Thurah Pile(gd); Bugge 1771 Piilegd; UrneJb Pile Gd; Salchow 1813 Pilegd; UK 1816 Lille Pilegd; M 1844 Pilegd; Gst Lle Pilegd. — Trænavnet Pil eller maaske Slægtsnavnet Pil; Lars Hansen Piil ejede den 1803—05 (Z).

Pilegaard, Store- (33. Sg) [*sto·ra pi·lagɔ·r*, alm. blot *pi·lagɔ·riŋ*]. Kb 1688 i Pilene; Skiftepr 1700 i Pillene; Kb 1716 i Pilene; K 1746—50 Pile Gd; Thurah Pile(gd); UrneNb Pilegd; DAtl Piilegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Pilegd; M 1844 Store Pilegd; Gst Ste Pilegd. — De ældste Former viser, at Forleddet er Trænavnet Pil. Gd. ejedes 1772 af Jesper Andersen Piil (Z), der kan have faaet sit Tilnavn fra Gaardnavnet.

Pilemølle, Ml og Jernbanehpl. [*pi·lamølan*; som Navn paa Jernbaneholdepladsen: *pi·laˈmøla*]. Th Pilemølle(n); Gst, Postadr 1943 Pilemølle. — Ved St.-Pilegd.

Pæregaard (27. Sg) [*pæ·rəgɔ·riŋ*]. Jb 1682 (Z) Pæregd; UrneJb Enge Gd el. Peregd; VSK Pæregd; Ibsen K 1839 Pære(gd); M 1844, Gst Pæregd. — Subst. Pære.

Sandegaard (29. Sg) [*sa·nagɔ·riŋ*]. Jb 1651 paa Sandenn; K 1746—50 Sande Gd; Thurah Sande(gd); UrneNb, DAtl, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Sandegd. — Subst. Sand, bh. [*sa·n*], m. (Esp Indl p. 68).

Skimlen, Hse [(*pɔ·*) *jemlan*]. Guide 1946 Skimlen. — Naturnavnet Skimlen.

Skovgaard (1. Sg) [*skawgɔ·riŋ*]. K 1746—50 Skou-Gd; Thurah Skov(gd); UrneNb, UrneJb Skougd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd.

Skovridergaard. JbRgsk 1661 Skouff Ridergd. — Uvist hvilken Gd der har baaret Navnet.

Skrivergaden, Hse [*skri·varaga·dan*]. Postadr 1943 Skrivergaden. — Naturnavnet Skrivergade.

Sladdermark, Hse [*sladərˈma·rk, sladərˈma·rkshü·zən*]. UK 1816, Mansa 1851, Guide 1886 Sladdermark; Guide 1914 Sladdermark eller Fælled; Gst, Postadr 1943 Sladdermark. — Ifl. Guide 1914 er Fælled den almindeligste Betegnelse, medens Sladdermark anvendes som Øgenavn. Subst. Sladder.

Slamrebjerg, Gd (16. Sg) og Hse. UrneNb Bjerregd ell. Slamrebierg,

det sidste brugeligst; IpsenK 1839 Slamrebjerg; Gst Slamrebjerg (Hse); Postadr 1943 Slamrebjærg (Hse); Bh Vejviser 1944 Slamrabjerg. —Naturnavnet Slamrebjerg, som er dannet efter Slamregaard ndfr.

Slamregaard, V.-, Ø.- og S.-, Gde (18., 19. og 21. Sg) og Hse [*slamragœ·rana, ö·strə-, væstrə slamragœ·r, i· slamra*]. 1620 (Z) I Slamre; PrI 1624 Slamre; K 1746—50 I Slamre (18. Sg), Slamre-Gde (18.—21. Sg); UrneNb Slamre (19.—21. Sg); DAtl Slamregd (18.—21. Sg); K c. 1770, Bugge 1771 Slamre (18.—21. Sg); UrneJb Slamre (19.—21. Sg); VSK, Salchow 1813 Slamregde (18.—21. Sg); IpsenK 1839 i Slamre (19.—21. Sg); M 1844 Vestr-, Østre-, Søndre Slamregd; Gst Vr, Nre Slamregd, Slamre. — Da alle Sammensætninger har Slamra- med Vokalen a, kan Forleddet ikke være Vb. bh. slamra, da. slamre „ramle, skramle, passiare, sludre", da vi saa skulde have Sammensætninger paa Slamre-, og heller ikke kan det være det tilsvarende Subst. Slammer „Passiar, Sludder". Derimod kunde der foreligge et Slægtsnavn *Slamre, som godt kunde staa i Forbindelse med det nævnte Vb. slamra, paa samme Maade som oldn. fóstri „Fostersøn" hører til Vb. fóstra, og Jórsalafari til Vb. fara. Til Sammensætningen bh. [*slamragœ·r*] er i saa Fald dannet et Femininumsord Slamra, ligesom f. Eks. Døvra af Døvredal.

Slamrehus (20. Sg) [*slamra'hu·z*]. Guide 1914, Postadr 1946 Slamrehus; K. Kure Nordre Slamregd.

Slamrehøj, Gd (17. SgPc) [*slamra'hâj*]. Postadr9 Slamrehøj; Th Slamrahøj.

Smedehave, Hs [*smedaha·waŋ*]. Postadr9, Guide 1914, Gst Smedehave. — Naturnavnet Smedehave.

Sortegaard (32. Sg). VSK Sortegd. — Maaske Slægtsn. Sort.

Sortehuse. VSK Sorte Huuse; Wilster 1808 Sortehuus. — V. for Sortegd.

Stenseby (31.—32. Sg, 11. Vg) [*stœnsaby·, stœnəsaby·*]. Lb 1569 stednisse by; PrI 1624 Stenißby; KR 1654 Stenißebye; Skiftepr 1681 Steeneßebye; 1687 Deckner 1679—90, Skiftepr 1687 steenißebye; Kb 1688 Stenisbye; K 1746—50 Stense-Bye; UrneNb Steensebye; DAtl, UrneJb Stensebye; Skougaard 1804 Stennissaby; VSK Steensbyegd; VSK Orig Stensebyegd; Salchow 1813 Steensbye; M 1844 Steensebygd; Gst Stenseby. — Formen fra 1569 kunde tyde paa en Sammensætning af Sted og Næs; men Ordet Sted kendes ellers kun i Dialektformen [*sta·*] (Esp Indl. p. 15), hvilket ikke stemmer med Udtaleformens Vokal. En Mulighed var derimod ænyda. sted „Ambolt", oldn. steði, glsv. stæþ, der i Bh. har Formen stäw, et Ord man ogsaa har villet finde som Forled i Navnet Stevns (O. Nielsen i UBl I 187). Men de ret jævne Terrænforhold paa Stedet taler ikke for denne Tolkning. Det er muligt, at Ordet Sten, der paa Bh. udtales *ste·n*, har kunnet faa Vokalforkortelse i Sammensætning, og at der foreligger et *Stendusby, hvormed vilde stemme, at 31. Sg er lagt klods op ad en Jættestue fra Oldtiden, kaldet Bønnestene, og at der lige N. for 11. Vg ogsaa ligger en Jættestue. Om en parallel Udvikling af Stendys(se), Stendus se Stendes [*sdœnȝəs*] i Sottrup S., DS VII 49, og Stendos [*sdœndœs*] i Egen S., DS VII 339.

Straakilde, Mejeri. Th Straakilde. — Efter Naturnavnet Straabrønd.

Svalsbæk, Hse (2. SgPc) [*i· swa·ls'bœk*]. Postadr9, Bh Vejviser 1944 Svalsbæk. — Naturnavnet Svalsbæk.

Tornegaard (3. Vg) [*to·rnagœ·riŋ*]. Jb 1651 Tordengd, thornegd; KR 1654, Jb 1658 Tornegd; Jb 1661, Jb 1662 Thornegd; Jb 1664 Tornegd; 1685 (Jb 1687) Thorne(gd); Kb 1688 tornegd; K 1746—50 Torne Gd; Thurah Torne(gd); UrneNb Tornegd; UrneJb Torne Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Tornegd. — Subst. Torn.

Trekroner [*tre'kro·nər*]. — Nu fsv. Hus med Bolig for tre Koner.

Vandtappergaard (13. Sg) [*vantaparagœ·riŋ*]. Kb 1712 Vantappergd; K 1746—50 (Kopi 1796) Wandtapper Gd; Thurah Vandtapper(gd); Urne Nb Vantapperegd; Bugge 1771 Vandraper Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Vandtappergd. — Bh. Vanntappara „Skypompe, Vandhvirvel" (Esp); jfr. jy. vandtap „Skypumpe" (Feilb.). Navnet maa vel skyldes en Begivenhed, hvor Gd er blevet ødelagt af en Skypumpe.

Vibehuset [*vi·vahu·zəd*]. Postadr9 Vibehuset. — Paa Balke. Slægtsn. Vibe.

Væggeløse (39. Sg) [*vægalö·za*]. UK 1816 Wæggeløs; M 1844 Væggeløs; Gst Væggeløse. — En -a-Afledn. til Adj. v æ g g e l ø s „uden Vægge". Navnet hidrører vel fra en Periode, hvor Vedligeholdelsen har været mangelfuld. Jfr. m. Hens. til Orddannelsen Naturnavnet Tykken i Klemensker S., 661.

Nyere Navne paa Gde og Huse (hovedsagelig yngre end 1900): Aavang, Aldersro, Annasminde (12. VgPc), Arbejdslyst, Balkelund, Birkelund (28. SgPc), Birkely (28. SgPc), Bjergly, Bjergsminde (3. SgPc), Brandsminde, Bækkehus, Bækketoft (1. SgPc), Bøgelund (38. SgPc), Dalshøj, Danevang (30. SgPc), Dyndekilde (28. SgPc), Egelund, Egely, Ellebo (28. SgPc), Ellekilde (35. SgPc), Enghave, Engholm, Englyst, Engvang (6. VgPc), Fredenslund (6. SgPc), Frøkenlyst, Granly (10. SgPc), Gryetsvang, Grønnevang (2. SgPc), Hintzesminde, Hjortshøj (9. SgPc), Hytten (21. SgPc), Højsted, Højvang (29. SgPc og KirkePc), Ipsensminde, Jensensminde, Kannikely (10. og 15. VgPc), Klippely, Landlyst (17. SgPc), Lienlund (29. SgPc), Lillebo (33. SgPc), Lilleeje, (39. SgPc), Lillehave, Lillevang (33. SgPc), Lindholm (PræstegdPc), Lynghøj, Lyngtoft, Marthasminde, Morgenro, Mosevang (35. SgPc), Myresminde, Møllebo, Nysted, Nyvang, Nørregaard, Pilehøj (6. SgPc), Pilely (33. SgPc), Pilelyst, Pilevang (33. SgPc), Rosvang, Sejersminde (6. SgPc), Signesminde (21. SgPc), Skovfryd, Skovholt, Skovly (19. SgPc), Skovly, Lille-, Skovshøj (33. SgPc), Slamrely, Solhøj (30. SgPc), Soltoft (34. SgPc), Solvang, Stenhøj, Svalehøj (30. SgPc), Sølyst, Tofthøj, Torshøj (7. SgPc), Vangsbo (13. VgPc), Vennerslyst, Vesterly (30. SgPc).

NATURNAVNE.

Aadalen [*œ·da·liŋ*]. — Ved Øle Aa.

Aakrogen. DFS 1906/46 Aakrogen.

Aasen [*œ·ziŋ*]. — To Lokaliteter, et Stykke Agerjord ved Døvre og en Vej paa en Grusaas ved Langedeby. Aas, se Indl.

Amaliekilde. Guide 1914, Gst Amaliekilde.

Anhøje Bakke [*a·nhåja baka, a·nəhåja baka, a·nhåjabakaŋ*]. — Skraaning paa Vejen S. for Anhøje i Povlsker S., 682, s. d. || **Anhøje Bæk.** UK 1802 Eenhøie Bækken; MK 1804 Anhøie Bækken; IpsenK 1839 Anhøibæk; Mansa 1851, Bull 1869 Eenhøibæk; Gst Anhøj Bæk. — Efter Udspringet nær ved Anhøje i Povlsker S., 682.

Askekilde [*askəˈkʃila*]. Ipsen 1866 Askekilde; AL 1912 Askekjilla. — Kilde ved Hallegd Skov. Trænavnet Ask. || **Askelundseng.** 1833 (Th) Askelundsengen.

Aspebakke [*aspəsbakaŋ*]. || **Aspesskov** [*aspəsskawiŋ*]. — Kollektivet Aspe „Aspelund".

Baddisletter [*badiˈslœtər*]. — Skovbevokset flad Mark.

Balke [*balka*]. — Stort Areal ved Kysten med lyngklædte Strandvolde. Kaldes ogsaa Balke Mark. Se iøvrigt under Bebyggelsesnavnet Balke. || Balke Bugt [*balkabåktən*]. Th Balkabugt. — Bugten ud for Balke. Kaldes af Fiskerne Hunderynken. || Balke Havn [*balka ha·wn*]. Salchow 1813 Balkehavn. || Balke Led. 1810 (Th) Balkaledet. || Balke Lyng [*balkaløŋiŋ*]. — Lyngstrækning ved Balke. Subst. Lyng i Bet. „lyngbevokset Areal". || Balke Mark [*balkama·rkən*]. 1721 Komm 1715—24 Balckemark; K 1746—50, Salchow 1813 Balke-Udmark; K 1778, 1799 Thaarups Bh III 155 Balke; MK 1817 Balke Marken; M 1844 Balkemarken; Mansa 1851 Balkemark. || Balkesanden [*balkasa·niŋ*]. — Sandstrækning N. for Melaa; i nyeste Tid bruges Navnet ogsaa om Sandstrækningen S. for Melaa hen mod Snogebæk; dette Areal regnedes tidligere aldrig til Balke, men hed Snogebæk Sandflugt. Balke naaede i gl. Tid mod V. kun til Møllen, mod S. kun til Melaa (R). Se iøvrigt under Bebyggelsesnavnet Balke. || Balke Strand. Ipsen 1866 Balkestrand.

Bavnehøj [*bawnəˈhåj*]. BhS XXI 59 Bavnehøj. — Paa Slamrebjerg.

Bergstedtsvej [*bœrstædsvaj*]. — Vej i Højlyngen. Sandsynligvis efter Lærer Bergstedt i Bodilsker, der bl. a. har skrevet „Bornholms Flora" 1883.

Bindebomme [*biŋəbåma*]. — Mellem Skovgd og Hallegd. Afledn. af

Subst. bh. Bijnnebomm, m. „spiltovslignende Indretning til at binde Heste i, ved Samlingspladser i Skove o. lign. Steder" (R).

Bjergevejen [*bjæ·ravæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Bjerrevejen. — Vejen over Slamrebjerg til Højlyngen. Jfr. Skrivergade ndfr.

Bjørnsrumpe [*bjö·rsråmpa*]. BhS XXI 89 Bjørns rompa. — Jordstrimmel, der strækker sig ind i Pedersker S., 683. Mandsn. Bjørn og Subst. Rumpe „Hale" i topografisk Anvendelse.

Blaakulle. Lb 1569 Blaakulle; Lb 1569 CodUps Blakullir; KR 1654 samme Ager, som Michell Anderßøn i Kirckeboet bruger, och kaldiß det i Landebogen Blaakulle. — Se under Blaakulle i Ø.-Marie S., 673.

Blaaskinde [*blæ·ʃiŋa*]. Neksø Skiftepr 1753 1 Eng kaldet Blaskinde, Blaaskinde, Blaaskiinde. — Nu lavtliggende Ager ved Slamregde. Se under Blaaskinde i Rønne Kbst., 641.

Bodilsker Lyng [*bo·lskərløŋiŋ*]. Th Bodilsker Højlyng. — Det alm. Navn paa Bodilsker Plantage. || **Bodilsker Mose** [*bo·lskərmåzaŋ*]. 1859 (Th) Bodilsker Mose; Ipsen 1866 Bodilsmose; Guide 1886 Bodilsker Mose. || **Bodilsker Plantage.** Guide 1914, DFM 39 p. 178 Bodilsker Plantage; Trap[4] Bodilsker Pl.

Bondedam. UrneNb Bonde-Dammen. || **Bondemose** [*bo·namåzaŋ*]. — Støder op til Bondemose i Neksø Kbst., 646.

Botteløkke [*båtalyʃan*].

Brandestælen [*bra·nastæ·liŋ*]. — Støder op til Brandestæl i Neksø Kbst., 646, se dette. || **Brandskov** [*bra·nskaw*]. 1805 ThaarupBh II 30 Brandsgaardsskoven; DFS 1906/23 Brandskov; Gst Brandsskov. — Ved Skellet mod Pedersker S. Efter Gaardnavnet Brandsgd.

Broager [*bro·a·gər*]. — Ved Broeng ndfr. || **Broeng** [*bro·æŋən*]. Lb 1569 Bro engenn. — Ved Østre-Slamrevej.

Brødløse [*brö·lö·za*]. DFS 1906/23 Brødløseled(d)et; DFS 1931/1 Brøløsaled; BhTid 6/2 1919 Brøløsa Led, Brøløsa Pælt. — Opdyrket Lyngjord N. for Skovgd. Efter Bebyggelsen Brødløsehuset.

?Buggeeng. Lb 1569 Bugg engenn. — Maaske Slægtsn. Bugge.

Bukhøj. Lb 1569 Bockhøye engen; KR 1654 Buchøi. — I Kannikegærde. Dyrenavnet Buk, bh. Bokk „Hannen hos Geder og Raadyr" (R).

Bundløs [*bånlö·z*]. — Ager med fugtig Undergrund.

Bykuler. Neksø Skiftepr 1745 Norden byekulerne; Neksø Skiftepr 1753 østen Byekuulerne, osten Byekullerne. — Lergrave i Langedeby ved Skellet mod Neksø. Her havde Neksøboerne Ret til at hente Ler. Subst. Kule, se Indl.

Byske [*bøzʤəd*]. — Agerjord. Byske, se Indl. Udtalen maa være fejlagtig for [*bøsʃəd*].

Bækstykke. Th Beckstykket.

Bønnestene [*bønəste·nana*]. INM 1875, DFS 1906/23, Trap[4] Bønnestenene. — Jættestue ved Stenseby. Forleddet synes at være Subst. Bønne, bh. [*bøna*] (R), muligvis et Minde om Offer (se DFM 39 p. 90 ff.).

Daleng [*da·lœŋən*]. 1833 (Th) Dahlengen. || **Dalevej** [*da·lavæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Dalevejen. — Ved Døvredal. || **Dalshøj** [*da·ls'håj*].

Damager [*dama·gər*]. — Ved St.-Kannikegd. || **Dameng** [*damœŋən*]. || **Damløkke** [*damlyʃan*]. || **Damshoved** [*damshawd*]. Ipsen 1866 Damshoud. Opdyrket Eng i Hallegd Skov. || **Damstykke** [*damstyʃəd*]. || **Damtorn** [*damto·rniŋ, damto·rnana*]. — Pluralisformen var Navn paa en Gruppe Tjørne, som nu er forsvundet, Singularisformen er nu Navn paa Agerjorden, hvor Tjørnene stod. Ved Stedet er et lille Vandhul.

Dans [*væstrə-, ö·strə da·ŋs*]. — Agerjord ved Stenseby. Det er næppe sandsynligt, at her tidligere har været en Danseplads (se herom H. Grüner Nielsen i DSt 1918 p. 119 ff. og Kai Uldall i Fortid og Nutid VIII 131 ff.), da Skovgildespladsen laa ved Lyngvad, og den egentlige Gildesplads paa Bh. kaldes Gjijllesvājl (se Esp og BhS XVI 182). Snarere kan det tænkes, at her tidligere har staaet en Kreds af Sten, idet en saadan Stenkreds i Rø S., 664, kaldes Stendansen; Navnet hidrører i saa Fald fra, at man har opfattet Stenene som opstillet til Dans.

?Divelsmoderen. KR 1654 hoes diffuils Moderen. — Forleddet synes at være nty. Düwel „Djævel". Jfr. Divelsmoder i Ø.-Marie S., 673.

Djævlebidden [*dæ·wlabedaŋ, ɟæ·wlabedaŋ*]. — Areal, der hører til Ø.-Slamregd. Sidste Led er Subst. Bidde, se Indl. || **Djævlestykke** [*ɟæ·wlastyɫəd*]. — Agerjord.

Drikkeløse [*drekalö·za*]. — Opdyrket Lyngjord, som vistnok har Navn efter Bebyggelsen Drikkeløse.

Dybedam [*di·vəˈdam*]. — Lille Dam.

Dynderne [*dyŋarna*]. — Ved Kannikegd. Best. Form Plur. af Subst. bh. Dyjng, f. „Dyndeng, Lavning med vaad, dyndet Jord" (R) eller af et svagt Femininumsord Dyjnga med samme Betydn. Det sidstnævnte Ord foreligger i Naturnavnet Dynde i Rutsker S., 662. || **Dynddal** [*dyŋda·liŋ*]. Ipsen 1866 Dynddalen. — Subst. bh. Dyjng, f. „Dyndeng, Lavning med vaad, dyndet Jord". || **Dyndekilde** [*dyŋəˈɫkiɫa, dyŋaˈɫkiɫər*]. — Lav Agerjord ved Skellet mod Povlsker S., 682. Forleddet er ifl. den første Udtaleform bh. Dyjnga, f., ifl. den anden bh. Dyjng, f., se under Dynderne ovfr.

Dyreager [*dy·raa·gər*]. — Subst. Dyr anvendt spec. om Hjorte. Stedet ligger ved Hjortebakke og Hjortedal.

Dysjen [*dɛzjan*]. Guide 1886 Dyssen. — Træbevokset Klippeskrænt med moderne Stenbrud paa Sydøstsiden af Slamrebjerg. || Dysjebakke. H. C. Ørsted og L. Esmarch, Beretn. om Undersøgelser over Bornholms Mineralrige II (1820) Dysjebakken; 1891 (Th) Døesjebakkaijn. — Andet Navn paa Dysjen ovfr. || Dysjedam. Ipsen 1866 Dyssje Dammen. — Dam ved Dysjen. Subst. Dysse, bh. Døzzja, f. „opkastet større Stenbunke", maaske opr. om en Samling af nedstyrtede Sten ved Foden af Skrænten (R).

Dødingegabet [*dö·ŋaga·vəd*]. — S. for Kirken, efter een Meddeler det Sted, hvor Pederskervejen løb igennem et Krat lige S.V. for Kirken, efter en anden Meddeler et Gab gennem en S.Ø. for Kirken beliggende Krat- og Skovbevoksning, hvorigennem Degnen, som paastaas at have boet paa St.-Kirkebogd S.V. for Kirken, kunde se Ligtog, der øst- og sydøstfra nærmede sig Kirken, saa tidligt, at han lige kunde naa op til Kirken, før Begravelsen begyndte. Forleddet er Subst. bh. Döing, m. „afdød Person, Lig". Se iøvrigt under Dødingegab i Nylarsker S., 654.

Døvre [*dæ·wra*]. G&N 1939 p. 53 Dæwra. — Egnen omkring Døvregde. Navnet er maaske opstaaet ved, at Forleddet i Døvregde og i Døvredal er opfattet som et Stednavn. || **Døvredal** [*dæ·wraˈda·l, dæ·wrada·liŋ*]. 1705 (Th) Døferdahl; K 1746—50 Dæwre-Dallen; 1763 UrneAdd Døvre Dal; UrneJb Dævre Dal; Salchow 1813 Dævredal, Dævredalen; Mansa 1851 Døvra Dal; Gst Døvredal. — Plantenavnet Døvre, bh. [*dæ·wra*], m. „Dodder, Camelina sativa", se Esp under Däwra, ODS under Dodder og Jenssen-Tusch p. 47. || **Døvrepilt** [*dæ·wrapeltiŋ*]. VSK Deurepilten; IpsenK 1839 Dærepilten; INM 1875 Døvrapilten; BhTid 27/2 1919 Dævrapælt; Gst Døvrepilt. — Flad Stenrøse med kegleformet Stendynge beliggende c. 3 km N.V for Døvredal, ud for den eneste gamle Vej tværs over Dalen. Efterleddet er Pilt, se Indl., og Navnet Ellipse for *Døvredals Pilt.

Elle [*æləd*]. — Ellekrat, kaldes ogsaa Pæreellet. Subst. Elle „Ellekrat" (jfr. Esp under Älle). || **Ellebakke** [*æləbakaŋ*]. — Kratbevokset Bakke. || **Elleløkke** [*ælølyɫkan*]. — Aske- og Elleskov. || **Ellesager** [*æləsa·gər*]. — Subst. Elle.

Elna [*ælna*]. DFS 1906/23 Hans & Elna. — Stor Sten. Se under Hans ndfr.

Enehøj [*e·nəˈhåj*]. INM 1875 En sløjfet Høi eller Stenrøse kaldet „Eenhøi". — N.Ø. for Skovgd. || **Enekrogen** [*e·nəkrå·giŋ*]. Ipsen 1866 Enekrogen. — Subst. bh. Ene, n. „Enekrat" (Esp).

Engager [*æŋa·gər*]. || **Engbro** [*æŋabro·ən*]. Gst Engbro. || **Engedam** [*æŋaˈdam*]. MK 1804 Engedam.

Faareager [*fɔ·raa·gər*]. — Subst. bh. Fåraâger, m. „langt fra Gaarden liggende Havrejord, som for en stor Del benyttedes som Græsgang for Faar" (R). || **Faarebro** [*fɔ·rabro·ən, fɔ·rabro·arna*]. Ipsen 1866, Th, Gst Faarebro. — En Faarebro bestod i gamle Dage ofte af nogle store Sten væltet ned i Aaen (R).

Finnekrogene [*fiŋakrå·gana*]. AL 1912 Fijn(n)akrogijn. — Agerjord N. for Hallegd Skov. Slægtsn. Finne.

Fiskedamsvej [*feskadamsvæ·ŋ*].

Fløjgærde [*flåj'ɡa·rə, flåj'ɡa·rəcænən*]. Lb 1569 fløegierde, fløe gierde, Fløø gierde; KR 1654 flyegierdet; VSK Orig, Wilster 1808 Flyvgierde; UK 1806 Fløjgjerde; Mansa 1851 Fløigjerde Eng; Ipsen 1866 Fløigjare; Gst Fløjgjærde Eng. — Eng, der gennemstrømmes af Øle Aa. Formen i Lb 1569 tyder paa, at Forleddet er Subst. glda. *flōth, oldn. flœðr, f. „det stigende Havvand, Flod; Oversvømmelse" (Fritzner), jfr. DS III p. XXVI. Ifl. Lars Bistrups haandskrevne Optegnelser (beroende hos R) kunde langvarigt Regnvejr i 1840'erne sætte „Flæigiære-Ængene ganske under Vand".

Frøkenskov [*frö·knaskawiŋ*]. — Andet Navn paa Morgengave ndfr. og formodentlig identisk med Jomfruskov ndfr.

Fælled [*fæləd*]. DFS 1906/23 Fælled. — Areal mellem Døvredal og Øle Aa, tidligere fælles Græs- og Lyngmark.

Fævogterskevej [*fæ·vawtərskəvaj*]. — I Døvre.

Gaaseager [*gœ·zaa·gər*]. || **Gaaseløkke** [*gœ·zalyɬan*]. || **Gaasemyr** [*gœ·zamy·rn*].

Gaden [*ga·dan*]. — Tre Lokaliteter, den ene et Areal ved Vestre-Slamrevej, den anden en Vej mellem 8. og 9. Vg., den tredie en Vej Ø. om Stenseby over Gadeby mod Fælled og Lyngen. || **Gadevej** [*ga·dəvæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Gadevejen. — Gade, se Indl.

Gamledam [*gamlə'dam*]. VSK, Guide 1886 Gamle Dam. — Eng.

Gamle Haagen. — Se under Hellig Haagen.

Gedden [*ɡædan*]. — Et Stykke Agerjord. Subst. bh. Gjädda, f. „Afdeling, Stykke af en Ager mellem tvende Hulfurer (Agerrender), 6 a 7 Alen bredt eller endog derover" (Esp).

Gertrudstælen [*ɡa·rtədastæ·liŋ*]. — Delvis opdyrket Lyngjord ved Døvredal.

Graanakkestue [*grœ·naka'stawa*]. M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 16 Graanakkestue; Ipsen 1866 Graanakastoua, Graanakkastoua; DFS 1906/23 Grånakka, Graanakke Stue. — Sted hvor en Vej gaar igennem Krat og Sump N. for Kannikegd. Stedet kaldes Graanakkestue, mens Graanakka undertiden bruges om hele Skoven. Det sidste Navn maa være sekundært i Forhold til det første. Ifl. R ansaas Stedet for uhyggeligt at passere, fordi man risikerede at møde forskelligt Troldtøj som Spøgelseheste og „Pyslinge" (jfr. A. Garbo, Magnus Jespersen p. 28). Forleddet er Subst. bh. Grånakk, m. der ifl. Esp bl. a. anvendes som Navn paa Djævelen. Jfr. Graanakkestue i Øster-Marie S., 673, og i Pedersker S., 683. Graanakka er en fem. -a-Afledn. til en elliptisk Forkortelse af Graanakkestue, jfr. Eksemplerne under Sylte i Ibsker S., 674.

Graveris [*gra·wə'ri·z*]. AL 1912 Graueris (ell. Graveris?). — Lille Skov. Forleddet synes at være Inf. af Verbet grave.

Gretebakken [*gre·təbakaŋ*]. — Dyrket Højdedrag.

Grisegade. Lb 1569 griiss gaden. — Eng.

Gryet [*gry·əd*]. MK 1816, UK 1816 Grydet; Ipsen 1866, DFS 1906/23, BhTid 9/9 1919, Trap[4] Gryet. — En lille Skov med c. 60 større og mindre Bautastene. Navnet forekommer flere Gange paa Bh. (i Klemensker S., 661, Rø S., 664, og Ø.-Marie S., 673). Desuden forekommer det nogle Gange i Skaane, dels usammensat som Navn paa stenede Marker (Erik Bruhn, Ägonamn i Rönnebergs härad p. 69 f.), dels i Sammensætningen Stengryedt som Navn paa „noglle høje opreiste stene" (Prästrelationerna från Skåne och Blekinge utg. av John Tuneld p. 164). Navnet er, som antaget af Bruhn, l. c., best. Form Sing. af et Subst. gry, som findes i Ænyda. og Ænysv. i Betydn. „lille smule" og „beskaffenheten hos bärgart" (ODS og SAOB), men som i de nævnte Navne maa betyde „Samling af Sten". Ordet maa identificeres med Subst. glda. griūt „Sten", oldn. grjót, n. „Sten, kollektivt", til Trods for at det er vanskeligt at forklare Bortfaldet af det udlydende -t, se Bruhn, l. c. med Henvisn. Et godt Eksempel paa, at griūt ligesom det yngre gry kunde anvendes netop om en Samling af Bautastene, er fremdraget af Hjalmar Lindroth i Göteborgs och Bohusläns Fornminnesförenings Tidskrift 1945 p. 71 f., nemlig Landsbynavnet Greby, af ældre Grȳtbȳ, beliggende umiddelbart ved en Gruppe store Bautastene.

Grødroret [*grö·daro·ərəd*]. — Agerskifte. Subst. bh. Grödaroer, n. „aareformet Træstykke, som anvendes til at røre i Grød med" (R), opr. et Sammenligningsnavn.

Grønningen [*grö·niŋən*]. — Engdrag i Højlyngen.

Guldstykket [*gɔlstyk̬əd*]. 1830'erne (Th) Guldstykket, søndre og nørre; Th Guldstykkesvejen. — Agerskifte ved Langedeby.

Gærdeshølen. Opt 1922 [*dzä·ɯshø·liŋ*]. — Sted i Øle Aa, nær ved Fløjgærde. Forleddet er Efterleddet i dette Navn, Efterleddet Subst. bh. Höl, m. „dybt Sted i Aaer eller Bække" (Esp). || **Gærdestjørnen.** Opt 1922 [*dza·rsk̬örniŋ*]. — Agerjord S. for Gadeby.

Haandklædeeng. Lb 1569 handklede engen; Lb 1569 CodUps handkleds engen. — Hører til Degnegaardens Jorder ligesom Skjorteeng ndfr. og er sandsynligvis overladt Degnen som Vederlag for, at han holdt Kirkens Haandklæde vedlige, se Gunnar Knudsen i NoB 1934 p. 93; jfr. Haandklædet i Knudsker S., 651.

Hagen [*ha·gaŋ*]. — Bakke. Subst. bh. Håga, m., identisk med no. hake, m. „vinkelformet Fremspring", se Indl. under Hage.

Halle [*ha·la*]. Lb 1569 wid halle; AL 1912 Haijl(l)ana. — Areal omkring Hallebakke ndfr., støder op til Ved Halle i Neksø, 646. || **Hallebakke** [*ha·labakaŋ*]. Neksø Skiftepr 1750 sydost fra Holdebacken her i Nexøe Vang; Neksø Skiftepr 1751 Synden Halle Backen; Neksø Skiftepr 1759 Halle Backe; VSK Orig, Wilster 1808 Haldebakken; MK 1816 Hallebakken; Trap[1] Halle Bakken. — Hald, se Indl.

Hans [*ha·ns*]. DFS 1906/23 Hans & Elna. — To høje Sten paa Slamrebjerg; den ene er nu sprængt.

Haslegade [*ha·zlə'ga·da*]. AL 1912 Has(s)elgadan. — Agerjord, hvor der tidligere var et Krat med Tjørn og Hassel. Vistnok Kollektivet Hasle, n. Jfr. en Sammensætning som glda. haslæ træ (Det arnamagnæanske Håndskrift Nr. 187 udg. af Viggo Såby p. 64).

Hellig Haagen [*hæli hå·gən*]. Nord. Tidsskr. for Oldkyndighed III 313 stor Sten, som af Almuen benævnes „gamle Haagen"; INM 1875 Bautasten, som kaldes „Gamle Haagen", „Hellig Haagen" eller „Helled Haagen"; DFS 1906/23 Hellig Hågen, Hellighaagen; Trap[4] Gamle Haagen eller Helled Haagen DFM 39 Helled Haagen, Gamle Haagen, Hellig Hågen; 1931 Thorsen Vor Hjemstavn p. 46 Hellig Haagen; Gst Hellighaagen. — Stor Bautasten ved Lyngvejen. I ældre Tid var det Skik, at naar Lyngrivere og Tørveskærere kørte forbi Stenen, tog de Huen af og hilste på den, og man mente, at Stenen straffede dem, der brød denne Skik (se DFM 39 p. 178 f.). Lignende Hilseskikke kendes fra Norge, især knyttet til Sten, der afmærker en Sætervej (se DFM 39 p. 101 ff.); fra Danmark kendes kun een Hilsesten foruden denne, nemlig Hellig Kvinde i Ø.-Marie S., 673. Hellig Haagen maa være opkaldt efter en senmiddelalderlig dansk Helgen, som Paven i 1521 gav Kong Christian II Tilladelse til at ære: „edhers nade mo lade holle høchtid oc ære hellig Eler oc hellig Hogen oc lade syæ messer om them, endog the ere iche canonizeret" (Acta Pont. Dan. VI 375). Formen Helled Haagen beror vel paa en Misforstaaelse af Adj. hellig, formodentlig opstaaet ved Sammenblanding med Folkevisens Helled Haagen.

Hestehave [*hæstaha·waŋ*]. 1806 Thaarups Bh II 2 Hestehaven. — Lille Krat ved Tornegd. || **Hesteløkke** [*hæstalyk̬an*]. — Egekrat S. for Skovgd.

Hildeshøj [*hil̬əshåj*]. VSK Hildeshøj; Wilster 1808 Kildeshøj; Gst Hildeshøj. — Maaske Kvindenavnet glda. Hille (DgP I).

Hintzedal [*hiŋsada·liŋ*]. — Tidligere Eng, nu Del af Bodilsker Plantage. Slægtsnavnet Hintze.

Hjortebakke [*jo·rtabakaŋ*]. Vedel BhO p. 295, DFS 1906/23 Hjortebakken; Gst Hjortebakke. — To Lokaliteter, den ene ved Skovgd, den anden ved Skoven N.V. for V.-Slamregd. || **Hjortedal** [*jo·rtada·liŋ*]. — Ved V.-Slamregd. || **Hjortemyr** [*jo·rtamy·r*]. AL 1912 Hjortamyrn. — Eng ved Brandskov. Her omkom efter Sagnet den sidste Hjort paa Bh. (R).

Honningsposen [*hønüspåzaŋ*]. — Stor trekantet Jordlod. Subst. bh. Hønnuspozza, m. „kræmmerhusformet Lærredspose til Udpresning af Honning" (R).

Huleng [*hålœŋən, sto·ra-, liļa hålœŋ*]. — Lave Enge. || **Hullet** [*hålət*]. — Eng. || **Hulvidje** [*hålvedjə, hålvedjœŋana*]. Lb 1569 CodUps Holwidtz engenn; Ravn 1671 Holvidie; Resen Holvidis Skov; Neksø Skiftepr 1753 Holveeide Engen, Holvidie; Slutn. af 18. Aarh. Thaarups Pap. Nr. 15 Holvidie-Skov; G&N 1937 p. 56 Hollvidje. — Skriveformerne med -z, -s i Lb 1569 og Resen kunde tyde paa, at Efterleddet opr. er glda. *wīthi, n., bh. Vie, n. „Pilekrat" (R), men Udtaleformen med -[ə] synes at gaa tilbage til et glda. -withiu, oblik Kasus af withia, f., bh. Viddia, f. „en smekker, bøjelig Torn, Rodtorn" (Esp).

Hunderynken [*hsŋaryŋkan*]. K 17. Aarh. Hundsrøncke quecksand; K c. 1700 Hunderincken; K 1744 Hunderüggen; K 1746—50 Hunde-Rynken; Thurah p. 164 Hunderønken; ThurahK Hunde Rynken; UrneMin paa Hunderynken; K c. 1770 Hunderyncke; K 1778 Hunde-Rynken, Hunds-Rykkens Batterie; DAtl Hunde Rynken; Skougaard 1804 p. 276 Hunderynken; Gst Hunderønke. — Paa Gst Navn paa den inderste Del af Balkebugten, hos Thurah og i Fiskernes Sprogbrug i Nutiden Navn paa hele Balke Bugt. Paa de gamle Kort kan man ikke nøjagtig se, hvad Navnet har betegnet; paa K 17. Aarh. synes dog Hundsrøncke quecksand at være Navn paa et Areal ved Melaas Udløb. Derimod synes det at fremgaa af UrneMin, der taler om Forsøg paa Stenbrydning „paa Hunderynken", at Navnet har betegnet et Sted paa Kysten; nær ved Balke Havn kan man ifl. R endnu paavise et gammelt Stenbrud, og lige Ø. derfor laa Hunderynkens Batteri. Det kan da tænkes, at Efterleddet er en Afledn. til Verbet rinke anvendt om et Sted, hvor Fiskerne rinkede Fiskesnørerne sammen. Forleddet er Dyrenavnet Hund, muligvis anvendt om Sæl.

Hundsemyre [*hsŋsaˈmy·ra*]. K 1746—50 Huntze-Myrene; Thurah Huntze Myrene; Bugge 1771 Hense Myr; DAtl Huntzemyrene; VSK Huntse Myrene; Salchow 1813 Hundsemyre; Gst Hundse Myre. — Efterleddet er en Afledn. af Myr, se Indl. — GK: Formen Hundse- kunde se ud til at være en Genitiv paa -sa af Ordet (Tilnavnet?) Hund, jfr. Esp Indl p. 97. Men disse Genitiver hører ifl. R oprindelig hjemme i Personnavne, som i Genitiv har haft -sar, men har analogisk bredt sig til andre Fornavne. At et Tilnavn skulde bøjes med denne Endelse, vilde være usædvanligt. Jfr. dog det to Gange forekommende skånske Landsbynavn Hunserød, udtalt hånstre, hånsere, honsere, 1624 Hundz Rød, Hundsrød, se Palmborg i Sydsv. Ortnamnssällskapets Årsskrift 1942—45 p. 9. Den Mulighed foreligger, at det er et sammensat Forled: Hundeaas-, Hundeos- eller Hundehuse-, et *hsŋahu·zaˈmy·ra* kunde sammentrækkes til *hsŋsaˈmy·ra*, jfr. Strømsegd i Knudsker S., 651, af *Strømhuse, og Brohusebroen i Ø.-Marie, 673, udt. [*bro·zabro·ən*] (R). Hund sigter vel snarest til Sælhund, at dømme efter Naturforholdene.

Husestæl [*hu·zastœ·liŋ*]. — Ager, hvor der tidligere har ligget et Hus.

Hvidedynder [*vi·dəˈdyŋər*]. — Dalstrøg med Damme i Højlyngen. Plur. af Dynd eller Dynde, se under Dynderne ovfr.

Højager [*håja·gər*]. — To Lokaliteter. Adj. høj. || **Højgade** [*håjga·da*]. — Granitknold N. for St.-Hallegd. Der er ingen Vej i Nærheden. || **Højsager** [*håjsa·gəriŋ*]. — Agerjord S.V. for Præregd, hvor der tidligere har ligget en stor Høj. Gen. af Subst. Høj. || **Højskov** [*håjskawiŋ*]. — Nu ryddet Løvskov ved Skellet mod Neksø. Adj. høj. || **Højsted** [*håjstœ·d*]. — Dyrket Løkke nær ved Gaarden Højsted. || **Højvang** [*håjvåŋ*]. — Dyrket Højdedrag. Adj. høj.

Hønselund [*hønsaluŋ*]. Ipsen 1866 Hønselund; Guide 1946 Hønselunden. — Lille Skov.

Ingerskilde [*iŋərs ɣiļa*]. — Kilde ved Balke Badehotel. Vistnok efter en gl. Kvinde, som boede her for godt 100 Aar siden (R).

Jagtvejen [*ja·jtvœ·ŋ*]. — Vej gennem Bodilsker Plantage.

Jesperlodden [*jœspəralådən*]. — Lynglod, som blev taget og indgrøftet af en Mand ved Navn Jespersen (R).

Jomfrueng [*jåmfriœŋən*]. — Eng i Jomfruskov ndfr. || **Jomfruskov** [*jåmfrüskawiŋ*]. — Lille Skov ved St.-Kannikegd. Jfr. Frøkenskov ovfr.

Jørshul [*jö·rsˈhål*]. — Lavtliggende Mark. Maaske Mandsn. Jørgen, bh. [*jö·rn*], med Bortfald af n; jfr. Bjørnsrumpe ovfr.

Kaaseeng [*kɔ·zaæŋən*]. — Lille Eng ved Øle Aa. || **Kaasekrog** [*kɔ·zakrå·giŋ*]. — Græsmark med Tjørnekrat ved Kaaseeng ovfr. Baade Kaaseeng og Kaasekrog hører til Kaasegd i Ibsker S., 674.

Kalejord [*ka·lajo·rn*]. — En Parcel af 21. Sg. Sandsynligvis Mandsn. Karl, bh. [*ka·l*].

Kalvebakke [*kalabakaŋ*]. || **Kalvehøj.** Opt. 1922 [*kalahɔj*]. || **Kalvshave.** 1806 Thaarups Bh II Kalvshave.

Kannikeagre [*kanikaa·grana*]. || **Kannikebanke.** A. Garboe, Magnus Jespersen p. 19 Kannikebanken. — Ifl. Magnus Jespersens utrykte Memoirer (citeret af A. Garboe, l. c.) Navn paa „en bar Grusbanke", paa hvilken Kannikegds Have blev anlagt. || **Kannikebro.** Th Kannikebroen. || **Kannikebæk.** Ipsen 1866 Kannikebækken, Kanikebækken. || **Kannikegærdet** [*kanikaja·rəd*]. Lb 1569 Cannicke gierde, y Cannicke gierdett; KR 1654 Cannickegierdet; UK 1816 Kannikegierde; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 det saakaldte Kannikegjerde. — Et stort nu opdyrket Areal. || **Kannikeskov.** KR 1654 Cannickegaardsskouffuen, Cannickeskouffuen; BWK 1676 Canike Skou; 1806 Thaarups Bh II 2 Cannikegaards Skoven; Salchow 1813 Kanike-Gaards Skov. — Ved St.-Kannikegd, se under Bebyggelsesnavne.

Karlshøj [*ka·rlsˈhåj*]. VSK Orig Carls Høi; Wilster 1808 Carlshøj. — Højdedrag med Kratskov. Mandsn. Karl.

Kattebakke [*katabakaŋ*]. Panum 1830, DFS 1906/23 Kattesletsbakken; Gst Katteslet Bakke. || **Kattebro** [*katabro·ən*]. 1705 (Th) Katte Slædtz Broe; Ipsen 1866 Kattebro. — Broen over Øle Aa ved Kattesletsgd. || **Kattekrog** [*katakrå·giŋ*]. AL 1912 Kattakrogijn. — Lyngjord med Smaakrat ved Kattesletsgd. || **Katteslet** [*kataslætən*]. — Jævnt Areal S.Ø. for Kattesletsgd. || **Katteslet Brand.** 1642 (Z) Katteslett brand. — Udmark. Se under Bebyggelsesnavnet Kattesletsgd. Efterleddet er Subst. Brand, vistnok anvendt om Areal, hvor der engang har været Hedebrand.

Kedsomme Hjørne [*de ɟesama jö·rnəd*]. — Agerjord ved Langedeby. || **Kedsomme Vang** [*ɟesama våŋ*]. AL 1912 Kjes(s)ammervaang. — Tarvelig Agerjord ved St.-Krusegd. Adj. bh. kjéssammer „ubehagelig, sørgelig, bedrøvelig" (Esp).

Keglebane. INM 1875 Keglebanen. — Sten med ni skaalformede Huller. Stenen laa S. for Lyngvad, men blev sprængt o. 1850. Jfr. Fandens Keglebane i Neksø Kbst., 646.

Kernemælkedal [*ɟæ·rnəmelkada·liŋ*].

Kikellet [*ɟekæləd*]. — Ellekrat paa en stejl Skraaning N. for Skovgd. Efterleddet er Subst. Elle, n. „Ellekrat", Forleddet enten Subst. bh. Kjikk, n. „Handlingen at kikke" (R) eller et Enstavelsesord i samme Betydn. som bh. Kjikka, f. „heftigt Vindstød eller voldsom Kastevind" (Esp).

Kildestykke [*ɟiləstyɟəd*]. — Lav Græsmark.

Kilen. 1832 (Th) Kilen. || Kilryggen. Th Kilryggen. — I Langedeby. Subst. bh. Kjil, m. „Kile" (Esp). Subst. Ryg anvendes i Bh. om højrygget Ager, se Esp under Ryjggj.

Kirkegaarden [*ɟærkəgœ·riŋ*]. — Oldtidsgravplads lige S. for St.-Kannikegd. Jfr. Kirkegaarden i Klemensker S., 661, i Rutsker S., 662, og i Aaker S., 684. || **Kirkeskov.** Skovskønning 1741 Kiercheskoven; Skovskønning 1746 Kirke Skoven.

Kirsebærkrog [*ɟøsəbærakrå·giŋ*].

Klippehøj. Th Klippehøj.

Klædetohøl [*klæ·to·hö·liŋ*]. — Sted i Øle Aa. Maaske af et Subst. Klædeto „Klædevask".

Kløvehøl [*klœ·waˈhö·l*]. — Dybt Sted i Øle Aa i Højlyngen. Kløve, se Indl. || **Kløveryggene.** Th Kløveryggene. — I Langedeby. Jfr. Kilryggen ovfr.

Kohul [*ko·håləd*]. — Lille Vandhul.

Kongeegen [*kåŋæ·jən*]. — Den største Eg paa Bornholm, i Hallegds Skov. Kaldes ogsaa Skovkongen.

Korsager [*kårsa·gər*]. || **Korsklæde** [*kårskləd*]. — Ved Ø.-Slamregd. Se under Korsklædet i Ibsker S., 674.

Kragelund [*krå·gəlsŋ*]. || **Kragelundsbro** [*krå·gabro·ən, krå·gəlsŋsbro·ən*]. AL 1912 Krogaluijnsbroen. — Bro N. for Bøgelund og Kragelund. Hvis Formen [*krå·gə-*] er den rigtige, maa Forleddet være Fuglenavnet Krage, bh. [*krå·ga*], f. Hvis [*krå·ga-*] er rigtigt, maa Forleddet være Subst. Krog eller snarere Ellipse for Kroggd, idet denne Gaard ligger i Nærheden.

Krakeng. Lb 1569 krack engenn. — Krak, se Indl.

Krogeeng. Lb 1569 kroge engenn.

Kuld. Opt 1922 [*kuɻlŋ*]. — Agerjord ved St.-Kannikegd. Kuld, se Indl.

Kulhøj [*kåla'håj*]. INM 1875 Kulhøj eller Kollehøj; AL 1912 Kollahøj. — Ganske lille Areal ved Bjergevejen, ifl. AL 1912 muligvis Brandtomt efter 2. Sg. Forleddet er Subst. Kul, muligvis anvendt om Trækul fundet paa Brandtomten. || **Kullund** [*kålalsŋ*]. Ipsen 1866 Kolla-Lund. — Tidligere Skov, nu Agerjord ved Skovgd. Forleddet er Subst. Kul; muligvis er Træerne anvendt til Kulbrænding.

Kulle [*kslan*]. — Agerjord ved Fløjgærde. Enten Subst. bh. Kujlla, f. „den Deel af Hovedet ovenfor Nakkegruben, bagved den egentlige Isse" (Esp) eller en fem. -a-Afledn. til Kuld, se Indl.

Kyllingeklippe [*ɣəliŋakløparna*, alm. *ɣəliŋakløpan*]. DFS 1906/23 Kyllingeklippen, Kyllingeklipperne; DFM 39 Kyllingeklippen. — Klippeblok i Højlyngen. || **Kyllingeslette** [*ɣəliŋaslætan*]. — Lille Græsgang i Pileskov. Efterleddet er Slette, se Indl.

Kyseløkke [*ɣy·zə'lyɣa*]. AL 1912 Kjys(s)elyjkkja. — Ved den nordøstlige Ende af Døvredal. Forleddet er uvist. Det kan være Subst. Kyse eller muligvis et Subst. svarende til Subst. sv. Dial. kjusa „aflång, trång dal mellan berg eller höjder" (Rietz), se under Kysgd i Ibsker S., 674.

Kællingeager [*ɣæ·liŋaa·gər*]. — Nær ved Kællingeby i Pedersker S., 683. || **Kællingedam** [*ɣæ·liŋadamiŋ*]. — Ved Sladdermark. || **Kællingehøj** [*ɣæ·liŋahåj*]. INM 1875 Kjællingehøjene; Vedel BhO p. 360 Kjærlinghøjene. — Ifl. INM tre store Stenrøser nær ved Kællingeby i Pedersker S., 683.

Kølleremose. Ipsen 1866 Kjøllere-Mose, Kjølleremose, Kjøllermose. — Efter Kølleregd.

Langager [*låŋa·gər*]. — Forskellige Lokaliteter. || **Langegade.** Lb 1569 Lange gaden. — Eng. || **Langeng** [*låŋæŋən*]. 1832 (Th) Langengen. || **Langeskanse.** — Se u. Neksø Kbst., 646.

Lavsager. Lb 1569 laus agerenn. || **Lavsstykke** [*la·wstyɣəd*]. — Maaske samme Areal som Lavsager ovfr. Forleddet kan være Gen. af Subst. Lag, bh. [*la·w*], maaske i Betydn. „Fællesskab".

Lerdam [*lɛ·rdamiŋ*]. Ipsen 1866 Leerdammen. — Tidligere Lergrav.

Lerjen [*læ·rjan*]. Neksø Skiftepr 1757 leerjen; AL 1912 Lerjan. — Agerjord og Dam. Subst. bh. Lērja, f. „Leerjord, især skarp Leerjord" (Esp), jfr. Lerjen i Hasle Kbst., 642.

Leverhøj [*læ·wərhåj*]. INM 1875 to Røser som kaldes Leverhøje; DFS 1906/23 Leverhøj; DFS 1931/1 Læuerhøj; BhS XXI 79 f. Læverhøj, Læuhøj. — Træbevokset Høj.

Lille Mikkel [*lila mikəl*]. VSK Lille Mikel; Bull 1869, G&N 1934 p. 55 Lille Mikkel; Gst Lillemikil. — Sten ved en Vej gennem Bodilsker Plantage. Jfr. Store Mikkel ndfr. og Hellig Haagen ovfr.

Limmikebæk. KR 1654 Limmiche becken. — Plantenavnet Lemmike, Veronica beccabunga L.

Lusen [*lù·zən*]. — Nu fsv. stor Sten ved Pæregd for Enden af et gammelt Dige; den var lysegraa og kunde minde lidt om en Kæmpelus (R). Et Sagn om, at Stenen var en forstenet Lus, er refereret i DFM 39 p. 179.

Lyngkuld. MK 1817 Lyngkuller; Mansa 1851, Bull 1869 Lyng Kullen; Gst Lyngkul. — Klit ved Melaa. || **Lyngvad** [*løŋva·d*]. DFS 1906/23 Lyngvadet; G&N 1937 p. 54, 56 Lyngvad, Lyngvadet. — Paa Lyngvejen. || Lyngvad Bro. DFS 1906/28 I Lyngvadbroen; Gst Lyngvad Bro. || **Lyngvejen** [*løŋvæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Lyngvejen. — Fra Povlsker Sogns Højlyng forbi Hellig Haagen og videre mod S. forbi Brandsgd til Povlsker S.

Markmannebrønd [*ma·rkma·ŋabrå·ŋ*]. — Fordybning i Jorden, hvor den forsvundne Markmannegd har ligget. || **Markmannejord** [*ma·rkma·ŋajo·rn*]. — Lyng- og Græsmark, som maa have tilhørt samme Gd.

Melaa [*mæ·lɔ·n*]. Povlsker Kb 1699 Meel Aaen; K c. 1700 Meelaae; K 1746—50 mell-aae; K c. 1770 Meelaae; K 1778 Meel Aae; Salchow 1813 Mellaae; Mansa 1851 Meelaa; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 16 og 59 Mælaa, Mælaaen; Gst Melaa. — Subst. bh. Mæl, m. „Klit" (Esp), oldn. melr, m. „Sandbanke, Grusbanke". Ved Aaens nedre Løb er der Klitter. || **Melbugt.** Salchow 1813 Mellbugten. — Bugten ud for Melaaens Munding, kaldes ellers Hunderynke.

Melløkkebakke [*mæ·llyɣəbakaŋ*]. — Beplantet Bakke paa Østsiden af Slamrebjerg. Glda. mæthal „midter-", jfr. bh. Mälsal „et mindre Værelse imellem Forstuen og Salen" (Esp).

Midtstykke. 1830'erne (Th) Midtstykket.

Mikkelløkke [*miɣəlalyɣan*]. — Opdyrket Lyngjord.

Morderstenen [*mɔ·rdaraste·niŋ*]. — Klippe ved Morderstælen ndfr. || **Morderstælen** [*mo·rdara-, mɔ·rdarastæ·liŋ*]. — Ager. Her har staaet et Hus, hvis Ejer blev myrdet (R).

Morgengave [*ma·rngawan*]. Ipsen 1866 Morgengaven, Morgengaben. || **Morgengaveskoven** [*ma·rngawəskawiŋ*]. — Skov V. for St.-Kannikegd. Kaldes ogsaa Frøkenskov. Subst. Morgengave „gave, som brudgommen giver bruden morgenen efter brylluppet, ell. (forældet) om de værdier, penge, som brudgommen skænkede bruden i anl. af brylluppet for at sikre hende økonomisk" (ODS).

Mosehals [*måzahalsiŋ*]. — Ved den nordlige smalle Del af Hundsemyre. Subst. Hals anvendes i Stednavne billedligt om den smalle Del af en Lokalitet, se f. Eks. DS III p. XXXII. || **Mosekrog** [*måzaˈkrå·g*]. INM 1875 Mosekrog. — Støder op til Mosekrog i Povlsker S., 682.

Munkedam [*moŋkadamiŋ*]. — Lav Græsmark S. for St.-Kannikegd. || **Munkeslette** [*moŋkaslætən*]. — Skovbevokset flad Mark ved Brandskov vestligst i Sognet. || **Munketorp** [*moŋkatårpəd*]. 1823 (Th) Munketorp. — Skovlod ved St.-Kannikegd. Efter Slægten Munch, som ejede St.-Kannikegd indtil 1813.

Myre [*my·ran*]. — Eng S. for St.-Pilegd. En Afledn. af Myr, se Indl. || **Myrebæk.** 1830'erne (Th) Myrebækken. — Ved Neksø Myr, se under Neksø Kbst., 646. || **Myreng.** Lb 1569 Myre engen, den anden myre eng. — Myr, se Indl.

Møjsedal [*måjsaˈda·l*]. AL 1912 Møyesadal. — Ved Gadeby. Forleddet er formodentlig en hypokoristisk Form af Mandsn. Maurits, se under Møjeseløkke i Neksø Kbst., 646.

Mølleager [*mølə·gər*]. — Tidligere Mølleplads, nu Ager ved St.-Krusegd. || **Mølledam** [*mølədamiŋ*]. — Tidligere Dam, nu Eng ved Øle Aa. || **Mølleløkke** [*mølølyɣan*]. — To Lokaliteter, den ene ved Skovgd, den anden ved Mølleager ovfr.

Neksø Myr. — Se under Neksø Kbst., 646.

Nikkelhave Bakken [*nekəla·wabakaŋ, nekəlha·wabakaŋ*]. — Paa Fælled ved Døvredal, altsaa langt fra Nøglehave ndfr.

Nyeng [*ny·æŋən*]. || **Nyvej.** Vejfort 1942 Nyvej.

Nøglehave [*neglˈha·wa*]. Skiftepr 1689 Nøglehafuen. — Skov og Have. Subst. bh. Niggle, n. „et Nøgle (Garn, Traad)" (Esp).

Nørrebro. 1830'erne (Th) Nørrebroe. || **Nørregade.** Lb 1569 nørre gadenn. — Eng. || **Nørrekrog** [*nårəˈkrå·g*]. INM 1875 Nørrekrog. || **Nørretorne** [*nårəˈto·rna*]. — Tidligere en Gruppe Tjørne, nu Agerjord.

Pantestykket [*pa·ntastyɣəd*]. — Dyrket Mark. Navnet siges at hidrøre fra, at den engang har været pantsat, og at der har været Vanskeligheder ved Indløsningen af Pantet (R).

Pileskov [*pi·laskawiŋ, pi·lagɔ·rsskawiŋ*]. Guide 1886 Pilegaardsskov. — Egeblandingsskov, der hører til St.-Pilegd.

Pisselund [*pesəlsŋ*]. — Krat ved Vejen fra Langedeby til Neksø. Verbet pisse.

Potterbakke [*påtarabakaŋ*]. AL 1912 Pottarabakkaijn. — Stenknold med Krat, hvor der tidligere fandt en primitiv Pottemagervirksomhed Sted (R). Subst. bh. Pottara, m. „Pottemager" (Esp).

Præsteren [*præ·stare·n*]. — Smal Engstrimmel med Egetræer.

Præredige. Kort i BhS XX 112 Prærediget. — Digevolding ved Præregd.

Se iøvrigt P. Thorsen i BhS XX 101 ff. || **Pæreelle** [*pæ·rəælə*]. — Ellekrat ved Pæregd, ogsaa kaldet Elle.

Raagebakker. AL 1912 Raagabakkana. — Den østligste Ende af Raagebakker i Aaker S., 684. Fuglenavnet bh. Råg, m. „Raage, Corvus frugilegus" (R).

Raserumpe [*ra·zarårmpan*]. — Agerjord ved Elisegd. Vistnok af et Slægtsnavn Ras, som kendes paa Egnen.

Ridderjomfruen. VSK Ridderjomfruen; Panum 1830 p. 127 et Sted som kaldes Ridderjomfruerne; Thiele, Danm. Folkesagn 1843 I 157 Riddervarperne; Bull 1869 Ridderjomfruen. — En eller flere Pilte Syd for Varperne i Pedersker Højlyng, efter VSK at dømme beliggende i den vestl. Del af Bodilsker Højlyng, hvilket ogsaa kan passe med Angivelsen hos Panum. Navnet er sandsynligvis opr. et Sammenligningsnavn, men til Stedet er, formodentlig paa Grund af Navnet, knyttet et bekendt Sagn om tre Brødre, som paa Højlyngen dræbte deres tre Søstre, fordi de ikke genkendte dem. Søstrene blev efter Panum og Thiele begravet i Varperne; efter Panum er Ridderjomfruerne det Sted, hvor Søstrene dræbtes, efter Thiele blev Brødrene begravet i Riddervarperne. Se iøvrigt Ellekilde i G&N 1934 p. 33 f. Navneformen Riddervarperne hos Thiele beror sandsynligvis paa en Forvanskning af Navnet Ridderjomfruen paavirket af Varperne i Pedersker S. || **Ridderpilt.** INM 1875, G&N 1934 p. 55 Ridderpilten. — Stenrøse med Pilt i Bodilsker Højlyng, maaske identisk med Ridderjomfruen ovfr.

Risengrøden [*ri·zəngrö·diŋ*]. — Et lille Stykke Agerjord.

Rødemyr [*rö·my·r*]. || **Rødskørte** [*rö·/ö·rta*]. — Fiskegrund N. for Salthammerrevet. Efter Gaarden Rødskørte i Ibsker S., 674, s. d.

Rømersvej. Se u. V.-Marie S., 653.

Salthul [*salthåləd*]. — Lav Agerjord paa Østsiden af Slamrebjerg.

Sandløkke. 1832 (Th) Sandlø(y)kken; 1842 (Th) Sandløkke Bakken.

Sara [*sa·ra*]. — Høj Bautasten ved Langedeby. Kvindenavnet Sara, jfr. Udtrykket bh. [*en låŋ sa·ra*] om en meget høj Kvinde (R).

Sidager [*si·agər*]. — Lav Agerjord. Adj. sid „lav".

Sissekrog. Ipsen 1866 Sissakrog. — I den sydvestl. Del af Døvredal. Forleddet er muligvis Kvindenavnet Sidse, bh. [*si·sa*], som i Sammensætninger egl. skulde ende paa -[*ə*], jfr. Esp Indl. p. 83 Fodn., eller maaske et heraf dannet Tilnavn.

Sjalet [*/alød*]. — Navn paa tre forskellige trekantede Jordstykker.

Skadeløkken [*skadalyɬan*]. || **Skadevælde** [*skadavæɬan*]. — Fugtig Agerjord paa Skraaningen Ø. for Slamrebjerg. Forleddet er Fuglenavnet bh. Skadda, m. „Skade, Corvus pica". Efterleddet i sidstnævnte Navn kan efter Stedets Beskaffenhed næppe være Subst. bh. Vælla, f. „sammenkittet fast stenagtigt jordlag" (R), men Navnet er snarest en Afledn. til en Sammensætning Skade plus bh. Væjll, n. „Kildevæld" (R).

Skidtkullen. 1830'erne (Th) Skidtkullen; Th Skit(te)koln.

Skimlen [*/emlan*]. Neksø Skiftepr 1753 Skiemlen; VSK Orig Skimlen; 1830'erne (Th) Schiemlen, Stælen ved Siemlen; 1845 (Th) Siemlen; Ipsen 1866 Skimlen; AL 1912 Sjimlan. || Skimlevejen [*/emləvæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Skimlevejen. — Jordstykke N.V. for Langedeby. Her skal ifl. AL 1912 tidligere have været Skov af blandet Bestand. Navnet maa være dannet af Adj. skimlet, bh. sjimluer „overtrukket med Mug" og „af samme graahvide Farve som Mug". Det kan tænkes, at Skoven set sydfra har tegnet sig lys paa Baggrund af den mørke Højlyng. Jfr. med Hens. til Orddannelsen under Tykken i Klemensker S., 661.

Skjoldene [*/oɬana*]. Ipsen 1866 Skjoldene. — Agerstykke. Paa Bh. anvendes [*/oɬana*] om to udskaarne Brædder, som er fastgjort øverst paa Gavlens Vindskeder og foroven paa den lodrette Gavlbrand og tjener til at støtte Rygningen (R). Jordens Form maa have mindet om disse Brædder.

Skjorteeng. Lb 1569 Skiorteengenn. — Hører til Degnegaardens Jorder. Det kan tænkes, at Engen er overladt Degnen som Vederlag for, at han vedligeholdt Messeskjorten, se Gunnar Knudsen i NoB 1934 p. 93. Jfr. Haandklædeeng ovfr.

Skovdam [*skawdamiŋ*]. || **Skoveng.** DFS 1906/46 Skovengen. || **Skovhave.** 1798 (Th) Skovhaugegrunden. || **Skovkongen** [*skawkåŋiŋ*]. — Andet

Navn paa Kongeegen ovfr. || **Skovkrog** [*skawkrå·giŋ*]. 1830'erne (Th) Skovkrogen. || **Skovsgade** [*skawsga·darna*]. AL 1912 Skovsgadan. — Dyrket Mark i Skovgd Skov og Hallegd Skov. || **Skovsmose.** Th Skovsmose.

Skranten [*skra·ntan*]. — Agerjord paa en Skraaning. Subst. bh. Skrânta, f. „forholdsvis stejl Skraaning" (R).

Skrivergade [*skri·varaga·dan*]. K 1744 Skriwergaden; K 1746—50 Skriwere-Gaden; K 1778 Skrivergaden; Mansa 1851 Skrivergade. — Areal ved Bjergevejen ovfr. N. for Slamrebjerg; paa K 1746—50 en Strimmel Udmarksjord, der strækker sig fra Højlyngen til Slamrebjerg. Formodentlig opr. Navn paa den nuværende Bjergevej. || **Skriverledet** [*skri·varale·d*]. — Tidligere Hegnsled ved Skrivergade.

Skærkilen [*fæ·rkʃi·liŋ*]. 1830'erne (Th) Skjærkilen. — Trekantet Areal. Forleddet er maaske Plantenavnet bh. Sjær „Engeskær, Serratula tinctoria".

Slamrebjerg [*slamra'bjæ·r, bjæ·rəd*]. Rel 1743 Slamrebierg; K 1746—50, Thurah Slamre-Bierg; DAtl Slamrebierg, Slangebjerg; VSK Orig Slamre Bierg; Salchow 1813 Slamrebierg; Panum 1830 p. 32 Stamerbjerg; Mansa 1851 Slamra Bjerg; Gst, Trap[4] Slamrebjærg. — Har Navn efter Slamregd. || **Slamrevej, Vestre- og Østre-** [*væstrə, ö·strə slamravaj*]. Vejfort 1942 Vestre-, Østre Slamravej. — Vejene til Slamregde.

Smaalyngen. UdmJb 1729—38 Smaa L:, S: Lyng. — Se Smaalyng i Nyker S., 652.

Smedebakke [*smedabakaŋ*]. VSK Orig Smeddebakken; Ipsen 1866 Smedebakken. || **Smedehave** [*smedaha·waŋ*]. Ipsen 1866, DFS 1906/46 Smedehaven. || **Smedekilde.** Ipsen 1866 Smede-Kilden.

Snogebæk Sandflugt [*snå·gəbæʃ sa·nflåkt*]. — Sandstrækningen S. for Melaa hen imod Snogebæk i Povlsker S., 682.

Snurrebakke [*snårəbakaŋ*]. Opt 1922 [*snɔrabagan*]. — Her boede ifl. Opt. 1947 en Kvinde, der kaldtes [*snåran*]. Jfr. dog under Snurrebakke i Knudsker S., 651.

Soneskov [*so·naskawiŋ*]. — Maaske det i Skaane alm. Mandsn. Sone, se DgP I under Suni.

Spundet. Lb 1569 Spundett ock krack engenn; Lb 1569 CodUps spunditt. — Hører til Degnegaarden; muligvis identisk med Spunset i Neksø Kbst., 646, s. d.

Stakkelkuld [*stakalaksʃn*]. — Klippe og Lyngknold i Højlyngen. Subst. bh. Stakkal, m. „Stakkel, beklagelig Person" (Esp).

Stareng [*starænɲən*]. — Plantenavnet Star „Carex".

Stenaas [*ste·nɔ·ziŋ*]. 1830'erne (Th) Stenaasen. — Temmelig lav Agerjord med Stenunderlag lige N. for de lave Enge Ø. for Langedeby. || **Stenager** [*ste·na·gər, ste·na·gəriŋ*]. 1830'erne (Th) Stenager, Stenageren. — Fire forskellige Lokaliteter, den ene udtrykkelig betegnet som Agerjord med Klippeunderlag. || **Stendal** [*ste·nda·liŋ*]. — Dal med Klipper. || **Stenshøj** [*ste·nshåj*]. || **Stenstykke.** 1830'erne (Th) Stenstykket.

Stiløkker [*sti·lyʃər*]. AL 1912 Stilyjkkjer. — Ager med Klippeparti. Subst. bh. Sti, m. „Indelukke i Stalden til Gæs, Svin o. lign.", her maaske anvendt om paafaldende smaa Løkker.

Storeeng. KR 1654 degnens store Eng; 1838 (Th) Storengen. || **Store Mikkel** [*sto·ra mekəl*]. — En Stenvarde N.V. for Døvredal. Jfr. Lille Mikkel ovfr. Mandsn. Mikkel, hvis gl. Udtale er [*miʃəl*], men som nu ofte udtales [*mekəl*] (R).

Straabrønd [*strɔ·brå·ŋ*]. Th Straabrønden.

Strandvej. Vejfort 1942 Vestre Strandvej, Østre Sandvej. — To Veje til Sandstranden ved Balke.

Striben [*stri·van*]. — Lang, smal Skovstrimmel.

Strimlen [*strømlan*]. — Smal Skovstrimmel.

Studeløkker [*stu·dalyʃarna*]. — Formodentlig Græsningsareal for Trækstude.

Stælager. Th Stælageren. || **Stældam** [*stæ·ldamiŋ*]. || **Stæleng** [*stæ·lænɲən*]. Th Stælengen. || **Stælstykke.** 1830'erne (Th) Stælstykket. — Stæl, se Indl.

Suderevassen [*su·dəravasiŋ*]. — Lav Eng. Fiskenavnet Suder og Subst. Vass, hvorom se under Vassen i Rutsker S., 662.

Svaldene. AL 1912 Svaijl(l)ana. — Bestemt Form Plur. af et maskulint Subst. svarende til bh. Svajl, n. „Sted, hvor Vandet stiger op af Jorden" (Esp).

Svalsbæk [*swa·ls|bœɫ*]. Skiftepr 1685 Sualßbech; Ipsen 1866 Svalsbæk. — Bæk med tilstødende Eng og Skov. Af et Subst. Sval, identisk med sv. skval „Strøm, Skylle", idet Bh. har sv- i Forlyd svarende til baade sv- og skv- i Rigssproget (og Svensk). Jfr. Svalet i Povlsker S., 682, Navn paa et oversvømmet Engdrag.

Svømmehøl. KR 1654 suemmehølen. — I Fløjgærde. Af et Subst. Svemmehøl i samme Betydn. som ænyda. Svemmested „Sted, hvor Heste svømmes" (Kalkar, ODS under Svømmested), jfr. DS IV 658 og 672 under Svenghøl og 743 under Svengdam. Jfr. Svømmehølle i Ø.-Marie S., 673.

Sylten [*søltan*]. — Lav Agerjord, tidligere sumpet Skovareal S.V. for Tornegd. Se under Sylte i Ibsker S., 674.

Syrestykke [*sy·rəstykəd*]. — Var tidligere tarvelig Agerjord. Forleddet er muligvis Plantenavnet Syre, Navn paa forskellige smalbladede Rumex-arter (R).

Sævepilt [*se·vapeltiŋ*]. Ipsen 1866 Sæupilten; INM 1875 Sævpilten (Sivpilten); Guide 1914 Sævepilt; BhTid 27/2 1919 Sævapælt; G&N 1934 p. 55, Gst Sævepilt; Guide 1946 Sivpilt. — Stenrøse med kegleformet Stendynge. Efter den mod. Udtale at dømme er Forleddet Subst. Sæbe, bh. [*se·va*], f. Formen hos Ipsen tyder dog paa en Udtale med [*-w-*] og ikke [*-v-*], hvorfor det muligvis er Plantenavnet bh. Sæw, n. „Siv".

Toften [*tawtən*]. — Agerjord ved Hallegd Skov. || **Toftedam.** Ipsen 1866 Toftedam. — Toft, se Indl.

Tornegade. Lb 1569 Tornne gadenn; Lb 1569 CodUps Torne gadenn. — Eng. || **Tornengen** [*to·rnœŋən*]. — To Lokaliteter, den ene ved Tornegd. || **Tornpilt** [*to·rnpeltiŋ*]. VSK Torne pilten; MK 1825—26 Torne Pilten; IpsenK 1839 Tornpilten; Bull 1869 Tornepilten; DFS 1906/23 Tørve-(Torne-)pilten; BhTid 27/2 1919 Tornapælt; Gst Tornepilt. — Trænavnet Torn „Tjørn".

Torpet [*tårpəd*]. Lb 1569 halnnede torped hoss Krussegd, hoss Per Abrams gordtt ett torpe; Lb 1569 CodUps halnnede tørpett. — I Nutiden to forskellige Stykker daarlig Agerjord. Torp, se Indl.

Trehøje [*tre·håja*]. INM 1875 Trehøje. — Tre nu sløjfede Stenhøje.

Tremandehjørnet [*tre·ma·ŋajö·rnəd*]. — Korsvej.

Troldesten [*tråla|ste·n*]. DFS 1906/23 Trojlasten; DFM 39, Gst Troldesten. — Sten Ø. for Døvregde, efter Sagnet kastet mod Povlskirke af en Jætte i Sverige.

Trommerstykke [*trå·marastykəd*]. — Subst. bh. Trommara, m. „Trommeslager" (Esp), muligvis brugt som Slægtsnavn.

Trægaardseng. 1830'erne (Th) Trægaardsengen. — Se under Trægaardsager i Klemensker S., 661. || **Træren.** 1830'erne (Th) Træreen. — Efterleddet er Ren, se Indl.

Tværdal. VSK Tverdalen; Bull 1869 Tværdalen. — Dal, der gaar paa tværs af Sprækkedalenes alm. Retning (N.N.Ø.—S.S.V.). || **Tværmyr** [*tvarmy·rn*]. Guide 1886 Tvermyr. || **Tværvejen** [*tvarvæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Tværvejen.

Tyrkelund [*torka|lsŋ*]. — Skovbevokset Mark. Subst. bh. Tork, m. „Tyrk".

Tyskekuler [*ty·skakü·larna*]. — I Hundsemyre, lige ved Sogneskellet. Har Navn efter tyske Tørvegravere, der engang skal have arbejdet her (R).

Tyvedal [*ɫi·wada·liŋ*]. Ipsen 1866 Tyvedalen; Guide 1886 Tyvedal. || **Tyvedalsbakke** [*ɫi·wada·lsbakaŋ*]. Guide 1886 Tyvedalsbakke; Gst Tyvedals Bakke. — I Bodilsker Plantage. Subst. Tyv, bh. Kjiv (Esp). Tyvedal har en lignende Beliggenhed som Tyvedal i Rønne Kbst., 641. Den har formodentlig Navn efter Tyve, der har stjaalet Faar paa Højlyngen.

Tørvekule. MK 1825—26 Anhøye Tørvekuler; DFS 1906/23, G&N 1934 p. 56 Tørvekulen. — Mose. || Tørvekulebakke. MK 1825—26 Tørvekule Bakken. || Tørvekulevej [*tårukü·løvœ·ŋ*]. || **Tørvemyr.** Guide 1886 Tørvemyr. || **Tørvepilt** [*tårupeltiŋ*]. DFS 1906/23 Tørve-

(Torne-)pilten; G&N 1934 p. 55 f. Tørvekulepilten, Tørvepilten. — Nyere Navn paa Tornpilt, der ligger ved Tørvekule ovfr.

Udeløkken [*iːdalyɟan*]. — Højdedrag med Naaleskov i Højlyngen. Maaske Slægtsn. Ude.

Udgærdesdam. 1830'erne (Th) Udgjærdsdammen. || **Udgærdeskrog.** 1830'erne (Th) Udg(j)ærdskrogen. — Subst. Udgærde „gærde mod udmark" (ODS).

Vandtapperledet [*vantaparaleːd*]. — Tidligere Hegnsled ved Vandtappergd.

Vang. 1842 (Th) Vangen. — Fire Skæpper Land i Langedeby.

Venselebrønd. Opt 1922 Venselnbrønden. — Andet Navn paa Venselekule ndfr. || **Venselekule** [*vænsəlakiːlan*]. — Lav Agerjord. Formodentlig Slægtsn. Wenzel.

Vesterkrog. 1833 (Th) Vesterkrog. || **Vestervang.** Lb 1569 y den westre wong. — Agerjord. || **Vestrekuld** [*væstrəkʌl*]. — Agerjord ved Brandsgd.

Vibeeng. Lb 1569 wiiffue engen.

Ællingemyr [*ælinŋamyːrn*].

Ørnemyr [*öːrnamyːrn*]. — Eng og Krat S.Ø. for L.-Hallegd.

Østerløkke. Lb 1569 y den østre lycke.

682. POVLSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 2. Sg: Grammegd, Snævthul; 9. Sg: Store-Gubbegd, Markeregd; 12. Sg: Kaalkoppegd, Paa Stælen, Staalknappegd, Trojlseregd, Troldhætten, Troldstæl, Lille-Vibegd; 28.—29. Sg: Munkegd, Pilestæl, Pæregd; 30.—31. Sg: Jomfrugd, Sømarkegd, Trommeregd; 38. Sg: Bjerregd, Under Bjergene, Under Rispebjerg; 39. Sg: Holsegd, Udegd; 1. Vg: Brodegd, Kaasegd, Sandemandegd; 4. Vg: Frigd, Skovgd; 5. Vg: Barkegd, Pellegd, Stavnsgd; 13. Vg: Lille-Kirkebogd, Nældegd; 14. Vg: Gaberegd, Nørre-Myregd, Nældegd.

Povlsker, S. [*pawlskər(sən)*], **Povlskirke,** Kirke [*pawlsɬœrkə, sa·nt ˈpawls ɬœrɬa*]. 29/3 1335 (1494 Lundeb.) beati pauli parrochia; udat. 1401—50 Rep. 458 s. Pauli Sogn; 16/7 (el. 9/7) 1448 s. Pauels S.; 29/5 el. 5/6 1453 s. Pauls S., u. D. 1481 (Spec 1693) sancti Påwels; 10/8 1497 Ste. Paaels soghen; 31/5—24/10 1523 (samt. Afskr.) Hanserec. 1477—1530 Bd. VI 500 sanct Pawels kirspel, sanct Pawels; 8/9 1555 Hüb 234, 242 f., 250 stj. Pouls Bogenn, stj. Pouils Bogenn, Pauilsker Bogenn, Pouilsker Bogenn, Poulsker sogenn; Lb 1569 Paaulsker sognn; LR 1580 pouels kircke, pouilsker Sogen; Mandt 1610 Poffuilsker Sogenn; Poulskier Sogn; Jb 1625 Powelschier Sogen; Mejer S. Pauls kirche; Jb 1664 Pouelscher Sogn; DAtl Pauls Kirke; VSK St Povels K; M 1844 Poulskirke Sogn; Trap[4] Povelsker Sogn, Skt. Povels Kirke; Gst Povlskirke, Povlsker S. — Kirken var indviet til Sankt Paulus, hvis Navn staar med Runer paa en Helgenfigur af Sten øverst i Korbuen.

Aasehuse [*œ·zahʉ·zən*]. — Kaldes ogsaa Paa Aasen. Aas, se Indl.

Aasemølle [*œ·zamølan*]. Mansa 1851 Aase M. — Nedbrudt Mølle paa en Aas N. Ø. for Kirken.

Aggehøj, Gd (36. SgPc). Postadr9 Aggerhøj; Postadr 1943 Aggehøj. — Naturnavnet Aggehøj.

Bakkegaard (8. Vg) [*bakagœ·riŋ*]. UrneNb Bakkegd; UrneJb Bakke Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd. — Subst. Bakke, efter Beliggenheden.

Barkegaard (5. Vg) [*ba·rkagœ·riŋ*]. — Angives at være et ældre Navn. Tilnavnet Bark. En Mand, der kaldtes Barken, skal have boet paa Gaarden i første Halvdel af 19. Aarh.; han skal have faaet sit Tilnavn, fordi han i de fattige Tider efter Englænderkrigen havde maattet bruge Barkebrød, [*ba·rkabrö·*] (R).

Bedegaard (18. Sg) [*be·dəgœ·riŋ, be·dəga·dəgœ·riŋ*]. UrneNb Boddegd; UrneJb Bodde Gd; VSK Bodegd; Salchow 1813 Boddegd; IpsenK 1839 Bodes(gd); M 1844, Gst Bedegd. — Tilsyneladende er Navnet omdannet i nyere Tid af Boddegaard, jfr. Buddegaard i Bodilsker S., 681. Bedegadegd kaldes den, fordi den ligger ved Bedegadevejen (se dette Navn u. Naturnavne), og Bedegaard er sikkert en elliptisk Dannelse heraf.

Berlin, Gd [ˈbœrli·n, bœrˈli·n]. Postadr9, Gst Berlin. — Nær ved Prøjserhus ndfr. Efter Prøjserhus har de omliggende Jorder faaet Navnet Prøjsen; paa disse Jorder ligger nu tre Landejendomme, og blandt dem er Berlin den største, deraf Navnet. Ifl. Guide 1946 kaldes Gaarden nu oftest Vennely.

Bjergehuse. — Se Rispebjerg ndfr.

Bjergemølle [*bjœ·ramølan*]. Guide 1914 Bjergemølle nedlagt. — Paa den nordligste Del af Rispebjerg.

Bjerregaard (38. Sg) [*bjœ·ragœ·riŋ*]. 1685 Deckner 1679—90, UrneNb

Bierregd; UrneJb Bierre Gd; Salchow 1813 Bierregd; IpsenK 1839 Bjere(gd). — Subst. Bjerg; Navn efter Beliggenheden ved Foden af Rispebjerg. Jfr. Under Bjergene.

Bondehjem, Gd [*bo·najemǝd*]. 1840 (Th) Bondehjemmet; 1842 (Th) Bondehjem. — Ejendom S. for Frigd; ejedes i Beg. af 19. Aarh. af Anders Bone. Hjem, se Indl.

Brandsgaard (34. Sg). 1769 (Z) Brandsgd. — Slægtsnavnet Brand, men dette Slægtsnavn er ikke paavist i Ejerrækken. Vel snarest at henføre til 34. Sg i Bodilsker S., 681.

Brodegaard (1. Vg?). 1650 (Z) Brodgd. — En Vg som 1650 fæstes af Hans Jensen (Z), muligvis den Hans Jensen, Sandemand, som ifl. Z i 1676 boede paa 1. Vg. Maaske af Subst. Braad, glda. *brot „opbrækket Stykke Mark", jfr. DS III p. XX.

Brogaard (21. Sg) [*bro·gœ·riŋ*]. UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Broegd; M 1844, Gst Brogd. — Ved Gd findes ingen Bro eller Vandløb, men Ø. for Gaarden er der en Overkørsel over en Myr (R).

Brunehus [*bru·nahi·zǝd*]. — Skal have Navn efter en Mand ved Navn Jakob Hansen Brun.

Bukkegaard (11. Vg) [*bǻkagœ·riŋ*]. K 1746—50 Bukke Gd; Thurah Bukke(gd); UrneNb Bukkegd; Bugge 1771 Bukegd; UrneJb Buche Gd; VSK Bekkgd; VSK Orig Bekkegd; Salchow 1813 Buckegd; M 1844, Gst Bukkegd. — Slægtsnavnet Buk; Gd beboedes ifl. Jb 1625 af Hans Buck, ifl. Jb 1664 af Madtz buch.

Bækkedal, Mejeri. BhLdejd 1876 Andelsm. Bækkedal; Postadr 1943 Bækkedal Andelsmejeri. — Mejeriet laa opr. i en Dal ved Bækkegd.

Bækkegaard (9. Vg) [*bœkagœ·riŋ*]. UrneNb Bekkegd; UrneJb Bekk[æ?] Gd; VSK Bierge el. Bekkegd; Salchow 1813, M 1844 Bekkegd; Gst Bækkegd. — Subst. Bæk.

Dammegaard (32. Sg) [*damagœ·riŋ*]. K 1746—50 damme Gd; Thurah Damme(gd); UrneNb, DAtl Dammegd; UrneJb Damme Gd; VSK Damegd; VSK Orig, Salchow 1813, M 1844, Gst Dammegd. — Subst. Dam. Gd ligger ved Dammebæk, og her har tidl. været en større Sø eller Dam, der ses paa K 1746—50.

Duegaard (26. Sg) [*dawagœ·riŋ*]. K 1746—50 Due Gd; Thurah Due(gd); UrneNb, DAtl Duegd; UrneJb Due Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Duegd. — Slægtsnavnet Due. Som Ejere nævnes i Jb 1625 Jenns Duffue, Jb 1658 Jöns Dufue, Jb 1661, 1689, 1696, 1719 Jens Due — vel mindst 2 Personer — og 1723 Hans Jensen Due, 1755 Anders Jørgensen Due (K. Kure), Jb 1771 Mads Jensen Due, 1814 Esper Due og 1842 Anders Jørgensen Due (K. Kure). Lb 1569 nævner en Joen Due i Povlsker. Efter Duegaard har vel Dueodde Navn.

Duehus, Hs [*dawahi·zǝd*]. — I Snogebæk. Kaldes ogsaa Duelænge og Fuglesang. Forleddet er ifl. R Slægtsnavnet Due.

Duelænge, Hs [*dawalœŋan*]. — Andet Navn paa Duehus ovfr.

Dyndeby, Gde og Hse (34.—38. Sg) [*dyŋaby·, dyŋaby·gœ·rana*]. K 1746—50 Dynge-Bye; UrneNb, DAtl, UrneJb, VSK, Salchow 1813, IpsenK 1839 Dyngebye; M 1844, Gst Dyndeby. — Subst. Dynd, bh. *dyŋ* (Esp Indl p. 31). UrneNb siger, at „Navnet kommer af de mange Herige Dyng deromkring, som ere ned[en] Rispebierg". Paa K 1746—50 er umiddelbart Syd for Gaardene afsat en større Sø „Dyngerne". Jfr. Naturnavnet Dynderne.

Ellegaard (16. Sg) [*ælǝgœ·riŋ, i· ælǝd*]. UrneNb Ellesgd; UrneJb Elles Gd; VSK Ellegd; Salchow 1813 Ellesgd; IpsenK 1839 Elles(gd); M 1844, Gst Ellegd. — I Nærheden af Gd ligger et Ellekrat, som ogsaa nævnes i UrneNb, og den i vore Dage optegnede Form I Ellet tyder ogsaa mest paa Subst. Elle „Ellebevoksning".

Fokkenborg, fsv. Hs [*fǻkənbår*]. — Efterleddet er Borg anvendt ironisk om Hus. Forleddet er maaske dannet af et Verbum fokke, som findes i Jysk og i Baahuslensk i Betydn. „coire"; jfr. DS V 488 under Fokkenborg.

Frigaard (12. Vg) [*fri·gœ·riŋ*]. Lb 1569 friigd; K 1746—50 Fri-Gd; UrneNb Frigd; UrneJb Friegd; VSK Frigd; Salchow 1813, M 1844 Friegd; Gst Frigd. — Gd var Frivorned (Z).

Frigaard (4. Vg). IpsenK 1839 Skov (Frie)(gd).

Fuglesang, Hs. Postadr 1943, Guide 1946 Fuglesang. — I Snogebæk. Se under Fuglesangsgaard i Ibsker S., 674.

Gaberegaard (14. Vg) [*ga·varagœ·riŋ*]. UrneNb til Raabye, Kald[es] og Gaveregd; UrneJb Nore Myhre Gd el. Gaveregd; VSK Graver el. Hellegd; VSK Orig Graver el. Nellegd; Salchow 1813 Gaveregd; IpsenK 1839, Mansa Graveregd; M 1844, Gst Gaberegd. — Slægtsnavnet Gaver; Lensmand Mogens Gjøs Foged 1578 hed Claus Gaffuer (Z). Jfr. ogsaa Gaverslund, DS VIII 131.

Gadegaard (17. Sg) [*ga·dəgœ·riŋ*]. UrneNb Gadesgd; UrneJb Gades Gd; VSK Gadegd; Salchow 1813 Gadesgd; IpsenK 1839 Gade(gd); M 1844, Gst Gadegd. — Gade, se Indl. Gaarden ligger nær ved Bedegadevej, hvis Navn tyder paa, at der her har ligget en Bedegade (jfr. under Naturnavne).

Gejhus. VSK Orig Gaihuset; VSK Geihuuset. — Mellem Tjørneby og Sandegd. Maaske af et Slægtsnavn.

Grammegaard (2. Sg) [*gramagœ·riŋ*]. K 1746—50 Grame Gd; Thurah Grame(gd); UrneNb Grammegd; DAtl Gramegd; UrneJb Grammer Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Grammegd. — Navnet skal ifl. Urne ogsaa tidligere være baaret af 1. Sg. Slægtsnavnet Gram; Gd. tilhørte 1626 Jens Gramb (Z); Tiendepenge 1662 nævner som Ejer Jurgen Gram.

Gubbegaard, Lille- (24. Sg) [*gøbagœ·riŋ*]. K 1746—50 Gudbe Gd; Thurah Gudbe(gd); UrneNb Lille Gubbegd; DAtl Gudbegd; UrneJb Lille Gudbe Gd; VSK Lille Gubbagd; Salchow 1813, M 1844 Lille Gubbegd; Gst Lle Gubbegd. — Mandsnavnet glda. Guthbiorn eller maaske Kortformen Gubbe; Gd tilhørte i Jb 1689 Raßmus Gudberßen, i Jb 1719 Gudber Rasmussen.

Gubbegaard, Store- (9. Sg) [*sto·ra gøbagœ·r*]. K 1746—50 Gubbe Gd; Thurah Gubbe(gd); UrneNb Store Gubbegd; DAtl Gubbegd; UrneJb Store Gudøe Gd; VSK Gudøjegd; Salchow 1813 Gubbegd; M 1844, Gst Store Gubbegd. — Mandsn. glda. Guthbiorn eller maaske Kortformen Gubbe; Gd tilhørte ifl. Jb 1598 peder Gudbersen, i Jb 1624 skrevet Peder Gudbersenn, Jb 1625 Peder Gudbiørnßen.

Holsegaard (39. Sg) [*hålsəgœ·r*]. 1849—58 BhS XXII 86 Holstgaard. — Slægtsnavnet Holst.

Holsmyr, Hse (3. VgPc) [*hålsmy·rahu·zən*]. Postadr 1943 Holsmyre; Bh. Vejviser 1944 Hulsmyre. — Naturnavnet Holsmyr.

Hullegaard (14. Sg) [*hålagœ·riŋ*]. K 1746—50 holle Gd; Thurah Holle(gd); UrneNb Hullegd; DAtl Hollgd; UrneJb Hulle Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Hullegd. — Ligger i et Hul i en Grusaas V. f. Hundsemyre.

I Gærdet, Hse [*i· ɟa·rəd*]. — Huse inden for Snogebæks Skeldige.

I Krakken, Hse [*i· krakiŋ*]. (Her?) 1849—58 BhS XXII 86 Krakkelyn; Guide 1914 Krakken; Postadr 1943 I Krakken. — Andet Navn paa Krakhuse ndfr. Krak, se Indl.

I Kærene. — Se under Kærhuse.

Jomfrugaard (30.—31. Sg) [*jåmfrugœ·riŋ*]. K 1746—50 Jomfrue Gd; Thurah Jomfrue(gd); UrneNb Jomfruegd; UrneJb Jomfrue Gd; Salchow 1813 Iomfruegd; M 1844, Gst Jomfrugd. — Oprindl. kun 31. Sg.

Jomfrustræde [*jåmfrustræ·dəd*]. — „Spøgende Benævnelse paa Vejen forbi et Hus N. V. i Snogebæk; efter et Par ugifte Kvinder, som boede her" (R).

Kaalkoppegaard (12. Sg) [*kœ·lkåpagœ·riŋ*]. UrneNb Kol(l?)oppegd; Urne Jb Kaalkoppegd; VSK Kolkopegd, Wilster 1808 Kolkoppegd; Salchow 1813 Kaalkoppegd; IpsenK 1839 Kaalkoppegd. — Det midterste Led er formodentlig laant fra nty. Kopp „Hoved"; første Led kan være enten Plantenavnet Kaal eller Adj. nty. kahl „skaldet"; i begge Tilfælde er Forleddet sandsynligvis et Øgenavn. Jfr. m. H. til Dannelsen Blykobbegd i Nyker S., 652.

Kaasegaard (1. Vg) [*kœ·zagœ·riŋ*]. VSK Kaase el. Sandemansgd; Salchow 1813 Kaasegd, kaldes og Sandemandsgd; MK u. A., Gst Kaasegd. — Slægtsnavnet Kaas. Gd tilhørte 1743 Hans Pedersen Kaas og 1834 Anders Kaas (Z), og er endnu i Slægtens Eje.

Kanehus [*ka·nəhu·zəd*]. — Et Hus, hvis ene Ende var højere end den øvrige Del, og som derfor mindede om en eensædet Kane (R).

Kejserhus, Hs [*ɟa·jsarahü·zəd*]. — Forsv. Hus paa Rispebjerg. Efter en Beboer ved Navn Kejser. Jfr. Kejserstolen under Naturnavne.

Kirkebogaard, Lille- (13. Vg) [*liļa ɟærkəbo·gœ·rˀ*]. UrneNb Et Kirkeboe; UrneJb Kirkeboe; VSK Lille Kirkeboe el. Nællegd; VSK Orig, Wilster 1808 Lille Kirkeboe el. Nellegd; Salchow 1813 Kirkeboe; M 1844 Lille Kirkebogd; Gst Lle Kirkebogd. — Kirkebo, se Indl.

Kirkebogaard, Store- (7. Vg) [*ɟærkəbo·gœ·riŋ*]. UrneNb, UrneJb, Salchow 1813, IpsenK 1839 Kirkeboet; MK u. A. Kirkeboegd; M 1844 Kirkebrogd; Gst Kirkebo Gd; Postadr 1946 St. Kirkebo. — Kirkebo, se Indl.

Kirkekilde, Hs (7. VgPc) [*ɟærkəɟiļa*]. Postadr9, Bh. Vejviser 1944 Kirkekilde.

Korreslot, Gd (38. SgPc) [*kårəˈslåt* el. *slåtəd*]. 1712 UrneAdd Kaare-Slot; 1712 (Afskr.) Komm 1715—21 Øde Steel eller Platz Kaarøe Slott kaldet, Kaarøe Schlott; 1721 Komm 1715—21 paa Rispebierg en pladz kaldes Korre Slott; K 1746—50 kaare-Slot; c. 1769 Thaarups Bh V 174 Kaare eller Kure Slot; VSK Orig Kore Slot; VSK Koje Slot; M 1844, Mansa 1851 Kore Slot; Bull 1869 Slot Hse; BhLdejd 1876 Korreslot, Kurre Slot; Postadr9 Karreslat, Korreslot; Gst Korreslot. — Vistnok opr. et Hus bygget paa Udmarksjord. Efterleddet er Subst. Slot anvendt ironisk. Forleddet er uvist; som Muligheder kan nævnes sv. Dial. kurra, korra, f. „liten usel koja" (Rietz fra Smaaland, jfr. Hellq EO² p. 527) og sv. Dial. korra, kurra, f. „större dyig vattenpuss, som saknar aflopp, pöl i närheten af en gödselhög" (Rietz fra Skaane, Halland, Blekinge og Smaaland), vistnok identisk med jy. Korre „Gadekær". Umiddelbart Ø. for Gaarden ligger en langstrakt Dyndeng.

Krakhuse, Hse. VSK Krakhuusene; MK 1816 Krakhusene; M 1844 Nordre-, Søndre Krakhuus; Gst Krakhus. — Kaldes ogsaa I Krakken.

Krogegaard (22. Sg) [*krå·gagœ·riŋ* ell. *pœ· krå·giŋ*]. K 1746—50 Paa krogen; Thurah, UrneNb, DAtl, UrneJb Paa Krogen; Bugge 1771 Paa Krog; VSK Krogegd; Salchow 1813 paa Krogen; M 1844 Kroggd; Guide 1886 Krogesgd; Gst Krogegd. — Subst. Krog, om Beliggenheden.

Kro-Krusens, Hs. [*krawkrü·zanˢ*]. — Efter en Ejer, hvis Slægtsnavn var Kruse, og som blev kaldt [*krawkrü·zaŋ*] (R).

Krusegaard (15. Sg) [*krü·zagœ·riŋ*]. K 1746—50 krusse Gd; Thurah Kruse(gd); UrneNb Krussegd; DAtl Krusegd; UrneJb Kruse Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Krusegd. — Slægtsnavnet Kruse; Gd tilhørte i Jb 1598 og 1606 Hans Kruße, i Mandt 1610 peder Kruße, i Jb 1624 Jep Hannsenn Kruuße, og var længe i Slægten: 1662 Hans K., 1717—42 Povl K., 1742 Rasmus K., 1801 Povl Rasmussen K. (Z).

Kæmpemølle, fsv. Ml [*ɟœmpamølanˢ*]. Postadr 1869 Kjæmpe Ml. — Vistnok Slægtsnavnet Kæmpe.

Kærhuse [*ɟœ·rhü·zənˢ, i· ɟœ·rnˢ*]. VSK Kierhuuset; Mansa 1851, Bull 1869 Kjæret; Postadr9 Kæret; Postadr 1943 Kærhuse; Guide 1946 Kæret.

Lillegaard (6. Vg) [*liļəgœ·r*; tidl. alm. spøgende benævnt */i·ta vœ·rnada* ɔ: skidte Vornede i St. f. sjette Vornede]. UrneNb Lillegd; UrneJb Lille Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lillegd. — Adj. lille.

Lærkegaard (19. Sg) [*laˑrkagœ·riŋ*]. K 1746—50 Lerke Gd; Thurah Lerke(gd); UrneNb Lerkestæl ell. Lærkegd; DAtl Lerkegd; UrneJb Lærke Gd; VSK, Salchow 1813 Lærkegd; M 1844 Lerkegd; Gst Lærkegd. — Slægtsnavnet Lærke; Gd tilhørte 1801 Peder Jensen Lærke (Z), som muligvis ikke er af den gamle Lærke-Slægt, da Gd hos Urne opføres som Stæl.

Løkkehus. FT 1834 Lykke Huus, Lykkehuus. — Løkke, se Indl.

Markeregaard (9. Sg) [*maˑrkaragœ·riŋ*]. Trap⁴, Gst Markeregd; BhFisk 1933 Markeragaar. — Slægtsnavnet Marker; Gd. tilhørte c. 1771 Kapt. Christian Marcher.

Munkegaard (28.—29. Sg) [*moŋkagœ·riŋ*]. Kb 1695 Munkke Gd, Munke gd; K 1746—50 Munke gd (29. Sg); Thurah Munke(gd); Bugge 1771, Salchow 1813, Gst Munkegd. — Slægtsnavnet Munk. Tilhørte 1707 Markus Hansen Munch (Z), 1741 Hans Markussen M. (Kendelseprot 1741) og 1745 Peder Marchusen munch (Kendelseprot 1745). Oprindl. kun 29. Sg, idet 28. Sg i ældre Kilder betegnes som Stæl.

Myregaard, Lille- (10. Vg) [*liļa my·ragœ·r*, tidl. blot *my·ragœ·riŋ*]. K 1746—50, Thurah, UrneNb, Bugge 1771, UrneJb Ved Myren; VSK Lille Myregd; Salchow 1813 ved Myren; M 1844 Lille Myregd; Gst Lle Myregd. — Myr, se Indl.

Myregaard, Nørre- (14. Vg) UrneJb Nore Myhre Gd el. Gaveregd. — Myr, se Indl.

Myregaard, Store- (4. Sg) [*sto·ra my·ragœ·r*, tidl. altid *i·* el. *ver my·rn*]. K 1746—50 Myre Gd; Thurah Myre(gd); UrneNb, Bugge 1771 Myregd; UrneJb Myre Gd; VSK Store Myregd; Salchow 1813 Myregd; IpsenK 1839 Store Myre(gd); M 1844 Store Myregd; Gst Myregd. — Efter Myren, et lavt Areal lige S. for Gaarden, jfr. Indl. under Myr.

Myrehus [*my·rahu·zəd*]. — Bygning, hvor der drives Tørveindustri, ved Hundsemyre.

Møllehus (38. SgPc) [*møləhu·zəd*]. C. 1769 Thaarups Bh V 174 Møllehuuset; M 1844 Møllehuset; BhLdejd 1876 Møllerhuset; Gst Møllerhus; Postadr9 Møllehus. — Til Huset hørte ifl. R i gammel Tid en Vejrmølle af den primitive Type, som kaldes Djævledans (se Aage Rohmann i DF VI 33 ff.), og vistnok desuden en Vandmølle.

Nordbaggegaard (20. Sg) [*no·rbakagœ·riŋ*, gl. Udt.: *no·rbagagœ·riŋ*]. UrneNb Nørbaggegd; UrneJb Norbagge Gd; VSK Nordbaggegd; Wilster 1808 Nordbakkgd; Salchow 1813 Norbaggegd; MK u. A. Nordbaggegd; IpsenK 1839 Nørboe (Nordbagge)(gd); M 1844 Nordbakkegd; Gst Nordbagge Gd. — Tilnavnet Nordbagge „Nordmand"; 19. Sg tilhørte ifl. Jb 1661 og 1662 Olle Nordbagge. Navnet opfattes nu alm. som en Sammensætning med -bakke.

Nældegaard (13. Vg). VSK Lille Kirkeboe el. Nællegd; VSK Orig, Wilster 1808 Lille Kirkeboe el. Nellegd. — Plantenavnet Nælde.

Nældegaard (14. Sg). VSK Graver el. Hellegd; VSK Orig Graver el. Nellegd. — Plantenavnet Nælde. Jfr. 13. Vg.

Nørregaard (1. Vg) [*nårəgœ·r*]. UrneNb Nørregd; UrneJb Nørre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Nørregd. — Skal ifl. Urne i gl. Dage have heddet Grammegd, se 2. Sg.

Overskudsjorden, Hse. Postadr 1943 Overskudsjorden. — 2 Lokaliteter, se Naturnavnet Overskudsjorden.

Paa Aasen, Hse [*pœ· œ·ziŋ*]. — Kaldes ogsaa Aasehuse. Aas, se Indl.

Paa Stælen (12. Sg) [*pœ· stæ·liŋ*]. — Stæl, se Indl.

Paa Vallen, Hse [*pœ· va·ln*]. IpsenK 1839 Vallen; BhAvis 15/8 1864 Paa Valen; AL 1912 Vâljln. — Det alm. Navn paa Vallehuse ndfr. Subst. bh. Vâjl, m., se Indl. u. Vald.

Pellegaard (5. Vg). K 1746—50 (Kopi 1796) Pælle Gd; Bugge 1771 Pellegd; UrneJb Staus Gd el. Pælle Gd; VSK Orig Staus-, Stends el. Pællegd; IpsenK 1839 Staus (Pæle)(gd). — Mandsnavnet Pelle. Gd tilhørte ifl. Jb 1696 Larß Pellesen, og han opføres endnu i Jb 1719 som Ejer.

Pilegaard (13. Sg) [*pi·lagœ·riŋ*]. K 1746—50 Pille Gd; Thurah Piile(gd); UrneNb Pilegd; DAtl Piilegd; UrneJb Piile Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Pilegd; Postadr 1946 St. Pilegd. — Trænavnet Pil eller maaske Slægtsnavnet Pil, i hvert Fald har Gd i senere Tid haft Tilknytning til denne Slægt; 1837 solgtes den af Rasmus Hansen Piil til Hans Peter Piil (Z).

Pilegaard, Lille- (23. Sg) [*liļa pi·lagœ·r*]. K 1746—50 Pelle Gd; Thurah Pelle(gd); UrneNb Pilegd ell. Pellegd; DAtl Pellegd; UrneJb Piile Gd ell. Pælegd; VSK Lille Pile el. Pælegd; Salchow 1813 Pilegd; M 1844 Lille Pilegd; Gst Pilegd. — Oprindelig Pellegaard, af Mandsn. Pelle; i Jb 1719 tilhører den Jens Pellesen. (1619 nævnes i Povlsker Mads Pellesen, og 1629 Laurs Pellesen (Z), som muligvis kan have Tilknytning hertil). Senere omtydet til Pilegd, jfr. 13. Sg. Nu er Gd delt, og begge Gde fører Navnet Pilegd.

Pilemølle, Jernbanehpl. — Se Pilemølle i Bodilsker S., 681.

Pilestæl (28. Sg). UrneNb, UrneJb Pile Stæl; Salchow 1813 Pilegd, Stæl til 29. S.; IpsenK 1839 Pilestæl. — Trænavnet Pil.

Povlsker Højlyng, Hse. Postadr 1943 Povlsker-Højlyng.

Prøjserhus [*prâjsarahu·zəd*]. VSK Preuserhuuset; MK 1816 Preusen; Gst Prøjserhus. — Huset skal ifl. R have Navn efter en Prøjser, der kom til

Øen paa Trediveaarskrigens Tid eller maaske senere. Ifl. Guide 1946 kaldes Huset nu Grønvang; jfr. Berlin ovfr.

Pæregaard (28.—29. Sg) [*pæ·rəgœ·riŋ*]. UrneNb Pæregd; UrneJb Pære Gd; VSK Pæregd; Salchow 1813 Munkegd, kaldes og Pæregd; IpsenK 1839 Pære (Munke)(gd); M 1844 Pæregd. — Oprindl. kun om 29. Sg. Mon Mandsn. Per? 28. Sg tilhørte i Jb 1658 Per Perßen; ogsaa de to flg. Ejere bar Fornavnet Peder (K. Kure). Ligesom ved de andre bornholmske Pæregaarde maa Navnet i saa Fald være omtydet til Substantivet Pære, at dømme efter Udtaleformen.

Raabygaard (3. Sg) [*rœ·by·-, rå·by·gœ·riŋ*, alm. som Lokalitet *rœ·by·, rå·by·*]. K 1746—50 Robye (1.—3. Sg); UrneNb Raabyegd, skal være Røebyegd; DAtl Robye; UrneJb Raaebye Gd; VSK, Salchow 1813 Raabyegd; M 1844 Raabygd; Gst Raaby Gd. — Maaske af Subst. glda. rā „Stang, Grænse".

Rispebjerg, Hse [*bjœ·rahi·zən*]. Spec. 1761 Rispebierg; Guide 1946 Rispebjerg Hse. — Naturnavnet Rispebjerg. Samme Lokalitet som Under Bjergene.

Sandegaard (27. Sg) [*sa·nagœ·riŋ*]. K 1746—50 Sande Gd; Thurah Sande(gd); UrneNb, DAtl Sandegd; UrneJb Sande Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Sandegd. — Subst. Sand, bh. [*sa·n*], m. „Sandstrækning". Gaarden ligger ved Strandmarken, et stort Areal dækket af Flyvesand. UrneJb bemærker, at den var fritaget for $^1/_3$ af de kgl. Afgifter paa Grund af Flyvesand.

Sandemandegaard (1. Vg) [*sanəma·ŋsgœ·r, sanəma·ŋagœ·riŋ*]. Svaneke Skiftepr 1697 Sandemandß Gd; 1738 Komm 1738 Sandemands gd; K 1746—50 Sandemands Gd; Thurah Sandemands(gd); UrneNb, DAtl Sandemandsgd; UrneJb Sandemands Gd; VSK Kaase el. Sandemansgd; Salchow 1813 Kaasegd, kaldes og Sandemandsgd. — Gd beboedes 1676 af Hans Jensen, Sandemand (Z).

Sandgade [*sa·nga·dan*]. — I Snogebæk.

Sejersgaard (5. Sg) [*sajərsgœ·r*]. K 1746—50 Seyers Gd; Thurah Sejers(gd); UrneNb Seyersgd; DAtl Sejersgd; UrneJb Seyers Gd; VSK Seiersgd; Salchow 1813 Sejersgd; M 1844 Seiersgd; Gst Sejrsgd. — Mandsnavnet Sejer, glda. Sighær. Gd tilhørte ifl. Jb 1689 Hans Seyersen, der endnu i Jb 1719 blev skrevet til den. I 1737 tilhørte den Seyer Hansen (Z).

Sejershuse. Bull 1869 Seiers Hse. — Nær ved Sejersgd.

Sejersmølle. Th Seiersmølle. — Nedbrudt Stubmølle ved Sejersgd. Kaldtes alm. Sejersgaardsmøllen (R).

Skidte Vornede, se Lillegd.

Skovgaard (4. Vg) [*skawgœ·riŋ*]. Tiendep 1662 i Schouffuen; Skiftepr 1683 Skoufßgd; K 1746—50 Skou Gd; Thurah Skov(gd); UrneNb Skougd; UrneJb Schovgd; Salchow 1813 Skovgd; IpsenK 1839 Skov (Frie)(gd); M 1844, Gst Skovgd.

Skrokkegaard (25. Sg) [*skråkagœ·riŋ*]. UrneNb Skrukkegd; UrneJb Skrukke Gd; VSK, Salchow 1813 Skrukkegd; M 1844, Gst Skrokkegd. — Snarest et Tilnavn Skrok; Christian Skrok var Navn paa en af Reformationens Forkæmpere. Subst. Skrukke „Rynke, rynket Kvinde", oldn. Tiln. Skrukka, no. skrukk, m. „stor Rynke" og skrukka, f. „Rynke, indskrumpet Figur", nyisl., fær. skrukka „styg rynket Kælling". Jfr. ODS og Torp NEO. Tilnavnet kunde ogsaa sættes i Forb. med Vb. skrukke „klukke" (om liggesyge Høns) eller skrukke „krybe sammen, staa i Ly el. Skjul".

Skrædergaard (17. SgPc) [*skredaragœ·riŋ*]. — Spøgende Betegnelse for en mindre Ejendom, som omkr. 1900 beboedes af en Skrædder.

Slettegaard (2. Vg) [*slœtagœ·riŋ*]. UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Slettegd. — Snarest Subst. Slette; Gd ligger paa jævnt Terræn.

Snogebæk, Fiskerleje [*snå·gəbœʃ*]. 8/9 1555 Hüb 235 Snobeck; 2/4 1570 Hüb 360 Snogebeck; Jb 1598 Snogebech; LR 1598, LR 1602 Snogebeck; LR 1607 Snogbeck; Jb 1625 Snage Beck; Jb 1664 Snogebech; K c. 1700 Snogebeck; K 1746—50 Snoge-Bek; Bugge 1771 Snogebek; UrneJb Snogebech Fiskerleje; VSK Snogebek; M 1844 Snogbek Fiskerleie; Trap[4], Gst Snogebæk. — Subst. bh. Snåga, f. „Snog". Jfr. Snogbæk i Sundeved, DS VII 33 f.

Snævthul (2. Sg) [*snæ·wtˈhål*]. — Et tidligere alm. brugt Øgenavn. Vel egl. „snævert Hul", jfr. sv. dial. snäv, no. dial. snæv „snæver".

Sommeregaard (33. Sg) [*såmaragœ·riŋ*]. K 1746—50 Sommere Gd; Thurah Sommere(gd); UrneNb Sommeregd; Bugge 1771 Sommergd; UrneJb Sommere Gd; Salchow 1813 Sommeregd; M 1844, Gst Sommergd. — Slægtsnavnet Sommer; Jb 1691 og 1696 nævner som Ejer Mogens Hansen Sommer; i 1766 tilhørte den Ødber Olsen Sommer (Z).

Spidsegaard (10. Sg) [*spesa-, spe·sagœ·riŋ*]. UrneNb Spessegd; UrneJb Spesse Gd; VSK Spidsegd; Salchow 1813 Spessegd; IpsenK 1839 Spidse(gd); MK u. A. Spidsegd; M 1844 Spitsegd; Gst Spidsegd. — Subst. Spids. Muligt kunde der dog foreligge et Tilnavn Spids.

Staalknappegaard (12. Sg). AL 1912 L. Vibegd. opr. formentl. Staalknappagd. — Sikkert Fejl for Kaalkaappagd.

Stavnsgaard (5. Vg) [*sta·wnsgœ·r*]. UrneNb Stausgd; UrneJb Staus Gd el. Pællegd; VSK Orig Staus-, Stends el. Pællegd; Salchow 1813 Stevnsgd; IpsenK 1839 Staus (Pæle)(gd); M 1844 Staunsgd; Gst Stavnsgd. — Antagelig af Subst. Stavn, maaske brugt som Personnavn, jfr. DgP I 1274. Formen Stavsgaard skyldes sikkert Bortfald af n i Flerkonsonantgruppe; jfr. Stavshavn under Naturnavne.

Storegade [*sto·rəga·da, ga·dan*]. — Hovedvejen gennem Snogebæk.

Strandby Gaarde (21.—25. Sg, 5. Vg) [*stra·nbö·ŋ, stra·nby·gœ·rana*]. 17/12 1577 Hüb 476 wed stranden; Kb 1690 Strandbyen; UrneNb Strandbyegd; Bugge 1771 Strand Bye (22.—28. Sg); Gst Strandby Gde. — Efter Beliggenheden nærmest Kysten (ved Strandmarken).

Strandmøllen [*stra·nmølan*]. Trap[4] Strandmølle; Gst Strandmarkens Ml; Guide 1946 Strandmøllen.

Svalhøj, Hs (35. SgPc). Postadr9, Bh. Vejviser 1944 Svalhøj. — Nær ved Svalet, se under Naturnavne.

Sømarkegaard (30. Sg) [*/ö·ma·rkagœ·riŋ*]. K 1746—50 Søemarke Gd; Thurah Søemarke(gd); UrneNb Søemarkegd; Bugge 1771 Somark Gd; UrneJb Søemarch Gd; Salchow 1813 Søemarkegd; IpsenK 1839 Søemarke (gd). — Lagt under 31. Sg, betegnes 1813 som et Stæl til denne. Efter Beliggenheden ved Strandmarken.

Tjørneby (6.—8. Sg, 13. Vg) [*ʧö·rnəby·, ʧö·rnəby·gœ·rana*]. Lb 1569 Tiørneby, Tiørnneby; Jb 1664, 1666 (c. 1716) Bh 1682—1804 Kørnebye; Skiftepr 1686 tiørnebye; Kb 1689 i Tiørnebye; K 1746—50 Kierne-Bye; UrneNb Tiørnebygd (6.—9. Sg); DAtl Kierrnebye; UrneJb Kiørnebye eller rettere Tiornebye; Skougaard 1804 Kjærneby; VSK Kiørnebye; Salchow 1813 Kjørnebye; MK 1816 Tjørnebye; M 1844 Kiørneby; Gst Tjørneby. — Subst. glda. thyrni, n. „Tjørnekrat". Der har indtil nyere Tid været stort Slaaenkrat Vest om Gaardene (R).

Tophjem, Gd [*tåpjem*]. Postadr9, Postadr 1943 Tophjem. — Opkaldelse efter Tophjem i Nyker S., 652, eller i Nylarsker S., 654. Gden ligger paa Toppen af Rispebjerg, hvilket har givet Anledning til Opkaldelsen.

Tornegaard (3. Vg) [*to·rnagœ·riŋ*]. UrneNb Tornegd; UrneJb Torne Gd; VSK, Salchow 1813 Tornegd; M 1844 Store Tornegd; Gst Tornegd. — Subst. Torn. Der findes et Hvidtjørnskrat ved Gd.

Torshøj, Hs (18. SgPc). Postadr9 Torshøj; Guide 1946 Thorshøj. — Et moderne Navn sammensat med det hedenske Gudenavn Tor. Det gamle Navn paa den nær ved Huset liggende Høj er Hummelhøj, s. d. u. Naturnavne.

Tranggade [*tråŋˈga·da*]. Vejfort 1942 Tranggade. — Smal Gade i Snogebæk.

Trojlseregaard (12. Sg) Optegnelse af M. Vibe: Trojlseregd. — En spøgende Dannelse til Mandsn. Troels. Gd tilhørte ifl. UrneNb Troels Paulsen, derefter 1755 Peder Troelsen, og senere Poul Troelsen. Jfr. at en Anders Thorsen kaldes Torsarijnj (Teinnæs).

Trojlserestæl, Hs (12. SgPc) [*pœ· tråʃsarastœ·liŋ*]. — Parcel fra Trojlseregd ovfr.; nu Lillevang.

Troldhætten (12. Sg) [*tråʃhætan*]. — Bh. Trojllhätta, f., 1) „et kunstigt, naragtigt Hovedtøi, et Slags Narrehætte", 2) „Hex, Troldkvinde" (Esp). Vel snarest i første Bet. og sigtende til Bygningernes Udseende. Gd var ifl. R bygget snævert og upraktisk paa Grund af stykkevis Opførelse. Men

Navnet er dog nok opstaaet som en vittig Omdannelse af det ellers brugte Navn Troelsgd, se under Trojlseregd.

Troldstæl (12. Sg) [*trålstæ·liŋ*]. — Gl. Navn paa 12. Sg, jfr. Troldhætten, vel ligesom dette en spøgefuld Omdannelse efter Troelsgd, se under Trojlseregd.

Trommeregaard, (30. Sg) [*tråmaragɑ·riŋ*]. — Gaarden laa ifl. Traditionen ved Strandmarken, mellem Jomfrugd og Munkegd. Forleddet er Subst. bh. Trommara, m. „Trommeslager" (Esp) eller Slægtnavnet Trommer; denne Slægt boede ca. 1800 paa Nabogaarden Dammegd.

Tuemølle, fsv. Mølle. VSK Orig Tue Møllen; VSK Tue Mølle. — S. V. for Kærene.

Tyvesmedehus fsv. Hs [*ʃi·wasmedahi·zəd*]. — Her skal en Gang have boet en Smed, der stjal (R).

Udegaard (39. Sg) [*i·dagɑ·riŋ*]. K c. 1700, K 1744 Wedegd; UrneNb Udegd; K 1778 Vedegd; UrneJb, Salchow 1813 Udegd; IpsenK 1839 Veles (Ude)(gd); M 1844 Udegd; Mansa Uglegd; Gst Udegd. — Slægtsnavnet Ude; Gd tilhørte ifl. Jb 1661 Peder Wde, i Jb 1662 Peder Wdde, Jb 1664 Peder Vdde, og derefter Jb 1691 og 1696 Nielß Pederßen Vdde. 1727 og 1737 nævnes Jep Nielsen Udde.

Udevang, Hs (39. SgPc). Postadr9, Bh. Vejviser 1944 Udevang. — Efter Udegd ovfr.

Uglegaard. — Se Udegaard.

Under Bjergene, Gd (38. Sg) og Hse [*ənjə bjæ·rn*]. — Efter Beliggenheden ved Foden af Rispebjerg.

Under Rispebjerg (38. Sg). 29/5 el. 5/6 1453 under Rysbobeeyæri. — Jfr. Under Bjergene ovfr. Rispebjerg, se under Naturnavne.

Vallehuse, Hse. VSK Vallehusene; Gst Vallehuse; Guide 1946 Vallehus. — Se under Paa Vallen ovfr.

Vandhus [*vanhu·zəd*]. — Forsvundet Hus ved Bækken Ø. om Rispebjerg; ved Oversvømmelse gik Vandet ind i Huset (R).

Ved Gadeledet [*ver gɑ·dəle·d, ver le·d*]. — Huse i Snogebæk ved det nu forsvundne Byled.

Vibegaard (11. Sg) [*vi·vagɑ·riŋ*]. K 1746—50 Vibe Gd; Thurah Vibe(gd); UrneNb Vibegd; Bugge 1771 Viibegd; UrneJb Vibe Gd; VSK Vibegd; Salchow 1813 Wibegd; M 1844, Gst Vibegd; Postadr 1946 St. Vibegd. — Slægtsnavnet Vibe; Gd tilhørte 1697 Morten Hansen Vibe (Z) og var derefter i Slægtens Eje til 1941 (K. Kure). 1/4 1609 Hüb 565 nævnes Rasmus Vibe i Povlsker.

Vibegaard, Lille- (12. Sg). M 1844 Vibegd; Gst Lle Vibegd; Postadr 1946 L. Vibegd. — Se Vibegaard.

Vibemølle [*vi·vamølan*]. Trap[4], Gst, Postadr 1943 Vibemølle. — Ved Vibegd ovfr.

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Akselhus (18. SgPc), Bakkely, Birkely, Broager, Brodal (21. SgPc), Bækkehald (PræstegdPc), Bækkely, Dalshøj (1. VgPc), Dalsminde (1. VgPc), Damsminde, Degnelund (Degnegaardspc), Duesminde (26. SgPc), Duesvang, Egelund (4. VgPc), Ejershaab (9. SgPc), Ellely, Elmely, Enghøj (PræstegdPc), Engvang (9. SgPc), Glædensdal (8. VgPc), Godthaab, Grønbechsminde, Grønnevang (8. VgPc), Hedensminde, Hjemly, Hullevang (14. SgPc), Hyldevang (12. VgPc), Højly (1. VgPc), Karensminde (21. SgPc), Kofoedsminde (1. SgPc), Kærhøj (17. SgPc), Kærsminde (21. SgPc), Kærvang (20. SgPc), Lilleeje (12. VgPc), Lillehøj (1. VgPc), Lillevang (12. SgPc), Maglekær, Marthasminde, Mindebo (14. SgPc), Mosehøj, Munkevang (29. SgPc), Myrelyst (3. VgPc), Møllebo (9. SgPc), Nordsted (36. SgPc), Nordvang (3. VgPc), Nyvang, Nørholt (1. SgPc), Pedersminde, Pilevang, Skovly (27. SgPc), Skovsvang (5. SgPc), Solbakke (12. VgPc), Solhjem, Solvang (DegnegdPc), Strandly, Søfryd, Søndervang, Tjørnebysminde (7. SgPc), Tornhøj (14. SgPc), Vangsbo (30. SgPc), Vennely (23. SgPc), Vennerslyst, Vesterbo, Vesterled.

NATURNAVNE.

Abildhøj [*a·viljahå·ŋ*]. Guiden 1886, Gst Abildhøj. || **Abildmyr** [*a·viljamy·rn*]. — Mose ved Abildhøj. Trænavnet Abild „Æbletræ".

Aggehøj [*agaˈhåj*]. Lb 1569 hoss Agge høy; VSK Orig Agerhøi; DFS 1906/23 Aggehøj, Aggahøj. — Gravhøj Ø. for Dyndeby. Formodentlig af Mandsn. glda. Aggi.

Amtmandløkke [*amtma·ŋalyɟan*]. — I den vestl. Del af Snogebæk. || **Amtmandstæl.** P. Thorsen Langs Østkysten p. 6 Amtmandestælen.

Anhøje [ældre: *a·nəhåja*, yngre: *a·nhåja*]. MK 1804 Anhøie; VSK Orig Annæ Høi; VSK Stunæhøj; Mansa 1851 Anhøi; Bull 1869 Stunæ Bj.; Nord. Tidsskr. f. Oldkyndighed III 313 Anhøi; DFS 1906/28 I An(de)høj; DFS 1931/1 Andehøj; Gst Anhøj. — Fællesbetegnelse for Arealet omkring Anhøje Bakke (R). Formen Stunæhøj paa VSK beror paa Fejllæsning af Originalens Annæ Høi, og Formen paa Bull 1869 er taget fra VSK. || Anhøje Bakke [*a·nhåjabakaŋ, a·nhåjaˈbaka*]. K 1825—26 Anhøye Bakke. — Sydskraaningen af Anhøje ved Skellet mod Pedersker og Bodilsker Sogne. || Anhøje Bæk. — Se Bodilsker S., 681. || Anhøje Dam [*a·n(ə)håjaˈdam*]. K 1744 Anhoi Dam; K 1778 Anhoi Dam; MK 1804 Anhøie Dam; Mansa 1851 Anhøi Dam; Guide 1886 Anhøj Dam. — Engstrækning N. for Anhøje Bakke. || Anhøje Pilt. G&N 1934 p. 55 Anhøje Pilt. — Forleddet synes at være Fuglenavnet And; ifl. R fandtes mange Vildænder ved Anhøje Dam. Et navneforklarende Sagn meddelt af P. Thorsen fortæller, at en Pige ved Navn Ane er blevet fundet død paa Anhøje.

Ankereskil [*a·ŋkərəs ɟi·l*]. — Areal paa Østsiden af Rispebjerg, ifl. R opkaldt efter en Fæster ved Navn Anker.

Asperne [*asparna*]. Lb 1569 hoss Asperne; Lb 1569 CodUps hoss Aspirne. — Lille Skov, der tidligere var betydelig større og væsentlig bestod af Asp (R). Kaldes ogsaa Dueasper.

Bakkerne [*bakana*]. Th Bakkerne. — Det alm. Navn paa Klitarealet, hvis officielle Navn er Strandmark.

Barhøj. Lb 1569 vesten Barhøy, norden for Borhøy. — Paa Grund af den vaklende Skrivemaade er Forleddet ganske uvist.

Bavnebakke, Gamle- og Nye- [*(dæŋ) gamla båŋnəbakaŋ, (dæŋ) ny·a båŋnəbakaŋ*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 6 Bavnebakkerne. — To Bakker paa Rispebjerg. Paa Nye-Bavnebakke stod Bavnen endnu i 1860'erne (R).

Bedegade [*be·dəga·dan*]. DFS 1906/23 Gaden eller Bedegaden. — En Udløber af Udmarken fra Rispebjerg mod Øst. Kaldes alm. Gaden, se ndfr. || **Bedegadevej** [*be·dəga·dəvæ·ŋ*]. — Ved Snogebæk. Se under Naturnavnet Bedegade i Klemensker S., 661.

Bjergene [*bjæ·rn*]. — Det alm. Navn paa Rispebjerg. Navnet opfattes ifl. R som Sing.; f. Eks. hedder det „hela Bjærn".

Blaabærløkke [*blœ·bæralyɟan*]. — I Snogebæks Mose. Plantenavnet Blaabær, som paa Bh bruges om Rubus caesius (R).

Blak [*blak*]. — Plateau af graagrøn Skifer omgivet af Sandbund, lige ud for Pengerev. Se Blak, V.-Marie S., 653.

Bro [*bro·*]. K 1746—50 broen; K 1778 Broer; VSK Broen. || Broens Odde [*bro·i·diŋ*]. MK 1816 Broers Odde; Mansa 1851, Gst Broens Odde; Trap[4] Broers Odde. — Broens Odde er en Klippeodde, som ligner en Baadebro, medens Bro er Arealet ved de to Klippeodder Broens Odde og Pladen (R). || Broens Rev [*bro·re·vəd, bro· re·v*]. Benedicht 1568 udg. af Johannes Knudsen p. 143 Bruuers reff; K 1585 Danm. Kortlægn. I 33 Brouwers Riff; K 1592 Danm. Kortlægn. I 37 Brouwers riff; Johan Månsson, Om Siöfarten i Östersiön, 1644, utg. av Richter p. 79 Bofwers Reff; BWK 1676 Broders Rif; BWBeskr Broers Ref, Broers Rif; BWRap 1676 Brurs Rif, Bruers Rif; K 17. Aarh. Brureef; K c. 1700 Brons Ryff; JSørensen 1704 Broers Reef; K 1746—50 Broers Riff; K c. 1770 Broersriff; 1808 Thaarups Bh VII Broers Rev; Gst Broens Rev. — Klipperev ud for Bro ovfr. Subst. Bro maa her have den i Bh nu ukendte Betydn. „Brygge", jfr. Esp. De ældste Former af Navnene Broens Odde og Broens Rev viser,

at Forleddet i ældre Tid var Pluralis af Subst. Bro. Forklaringen maa være den, at ogsaa den ca. 300 m N. for Broens Odde liggende Klippeodde, som nu hedder Pladen, er blevet sammenlignet med en Baadebro, saaledes at begge Odder er blevet kaldt Broerne; jfr. Formen Broer paa K 1778.

Brunkekuler. Lb 1569 synden Brunckekuler. — Maaske af et Mandsn. Brunke, se DgP I under Brunk og DS VII 396 under Brunkbjærg. En anden Mulighed nævnes af Natan Lindqvist i Bjärka-Säby Ortnamn p. 56 ff., nemlig en -k-Afledn. til Subst. oldn. brún, f. „skarp Kant, Øjenbryn", en tredie af T. E. Karsten i Svensk Bygd i Österbotten I 516, nemlig at Brunk- staar i Aflydsforhold til Subst. Brink, og en fjerde af Sv. Aakjær i De danske Heder I 342, nemlig at det er en -k-Afledn. til Adj. brun.

Brynerne [*bry·narna*]. BhFisk 1933 Brynarna. — Grund ud for Dueodde. Plur. af Subst. bh. Bryna, f. „skarp Kant eller Rand, Yderkant" (R), her om det stejle Fald mod Dybet.

Bukkedige [*båkadæ·jəd*]. DFS 1906/2 II Bukkegaardsdiget; BhS XX 102, Thorsen Vor Hjemstavn p. 9 Bukkediget. — Jordvold. || **Bukkeelle** [*båkaælə*]. — Krat. Efterleddet er Subst. bh. Älle, n. „Samling af Eller, Ellekrat" (Esp). || **Bukkevadet** [*båkava·d*]. || Bukkevadsvej [*båkaˈva·svæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Bukkevadsvej. — Alle de her nævnte Lokaliteter har Navn efter Bukkegaard, i hvis umiddelbare Nærhed de ligger.

Bundtarmen [*bånta·rmiŋ*]. — Vej der tidligere endte blindt (R). Subst. bh. Bonntarm „Blindtarm", der ofte anvendes om Veje eller Gader, der ender blindt (R).

Byfogedbrønden [*by·fawdabrâŋ*]. — I den vestlige Del af Snogebæk. || **Byfogedløkke** [*by·fawdalyɣan*]. 1849—58 BhS XXII 95 Byfogedløkken. — Løkke ved den sydvestlige Gaard i Snogebæk. Navnet anføres som Støtte for det historisk ukorrekte Sagn, som anføres hos Ravn 1671, at Snogebæk tidligere har været Købstad. Snarest har en Byfoged fra Neksø ejet Løkken.

Bækkelandgrundet [ˈbæɣaˈlangrsŋəd]. DFS 1903/23 Bækkelandgr. — En Del af Landgrundet, s. d. u. Pedersker S., 683. Efter Ved Bækkene ndfr.

Bællehulle [*bælahålan*, Plur. *bælahålarna*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 6 Bællahullerne. — Lavning paa Rispebjerg. Forleddet er Subst. bh. Bæll, Bælli, m. „Barn" (Esp), Efterleddet Subst. bh. Holla, f. „Hul, Huulning, liden Fordybning f. Eks. i Jorden" (Esp). Hyrdedrenge, der vogtede Kvæg paa Rispebjerg, har maaske søgt Læ her.

Bøgerender [*båjərœŋarna, båjrœŋarna, bö·jrœŋarna, bö·jərœŋarna*]. VSK Orig Bojerenden; VSK Bøjerenden; Guide 1914 Bøgerenderne; Gst Bøgerender. — Stenet Parti med Render S. for Snogebæk Havn. Den første af de fire Udtaleformer indeholder Subst. Bøje, bh. [*båja*], f. „Søtønde", og det samme er Tilfældet med Skriveformerne paa VSK. De to sidste Udtaleformer viser Omtydning til Trænavnet Bøg.

Dalestykke [*da·lastyɣəd*]. — S. for Kaasegd.

Dammeager [*damaa·gərin*]. — Efter den under Dammegd omtalte Dam.

Dammebæk [*damabæɣiŋ*]. Falenkamp 1783 Peder Anders Bek eller Dammebek; VSK Orig Damme el. Peder Andersens Bek; Salchow 1813 Dammebeck; 1849—58 BhS XXII 86 Dammegaards Bækken; Mansa 1851, Bull 1869, Gst Dammebæk. — Bæk, der løber forbi Dammegaard. Kaldtes tidligere ogsaa Peder Andersens Bæk. || **Dammehøje** [*damahåjana*]. VSK Dammegaardshøj; MK 1816 Dammehøiene; Mansa 1851 Damme Høiene; Guide 1886, Gst Dammehøje. — To Gravhøje N. for Dammegaard.

Den graa Mær [*dæŋ grœ· mæ·rn*]. — En stor graa, nu bortsprængt Stenblok lige V. for Snogebæk. Navnet er dannet i Analogi med Den hvide Mær ndfr.

Den hvide Mær [*dæŋ vi·da mæ·rn*]. VSK Den hvide Mær; Bull 1869 Hvide Mær; DFM 39 p. 180 Den hvide Mær. — En stor hvidlig, nu bortsprængt Stenblok ved Vejen fra Snogebæk til Povlskirke. Sidste Led er Subst. Mær, bh. [*mæ·r*], f. „Hoppe". En overtroisk Forestilling om en

hovedløs Hest, der spøgede ved Stenen (DFM 39 p. 180), er formodentlig sekundær i Forhold til Navnet; dette kan nemlig være opstaaet ved, at Stenen paa Grund af sin Form og Farve er blevet sammenlignet med en hvid Hoppe. Jfr. Hvide Mæren i Nylarsker S., 654.

Denisehul. BhFisk 1933 Denisa Holl. — Fiskeplads ud for Dueodde. Maaske af Mandsn. Dines (< Dionysios).

Dueasper [*dawaasparna*]. — Andet Navn paa Asperne ovfr. Efter Duegaard. || **Dueløkke** [*dawalyɧan*]. — Efter Duehus. || **Dueodde** [*dawi·diŋ*, nu alm. *dawai·diŋ*]. K c. 1700 Dauodde; K 1746—50 due-Odd . . ; UrneOrds Douer-Udde; K 1778 Daus Odden; Skougaard 1804 Doue-Udijn; VSK Due Odden; Gst Dueodde. || Dueoddespynt [*dawi·dspy·ntiŋ*]. — Ud for Duegaard, se under Bebyggelsesnavne.

Dyndebæk [*dyŋabœɧiŋ*]. — Løber forbi Dynderne og Dyndeby. || **Dyndedal** [*dyŋada·liŋ*]. MK 1804 Dynne Dalen; IpsenK 1839 Mosebakken og Dyndedal; Mansa 1851 Dynne Dal; Guide 1886 Dynnedal. — Dal i Povlsker Højlyng. Subst. Dynd, bh. Dyjng, f. „Dyndeng, Lavning med vaad, dyndet Jord" (R). || **Dynderne** [*dyŋarna*]. K 1746—50, Bugge 1771, Falenkamp 1783 Dyngerne. — Sumpet Engdrag lige Ø. for Rispebjerg. Best. Form Plur. af Subst. bh. Dyjng, se det foreg. Navn, eller af et svagt Femininumsord Dyjnga; jfr. under Dynderne i Bodilsker S., 681, og Bebyggelsesnavnet Dyndeby ovfr.

Dyrehvarven [*dy·ravaran*]. — Agerjord ved L.-Vibegd. Efterleddet kan være identisk med Subst. oldn. hvarfan, f., som Fritzner opfører i Betydn. „Bevægelse", eller best. Form af et *hvarva, f. i samme Betydn., til Verbet oldn. hverfa „dreje sig omkring, vende om, forsvinde". Forleddet er Subst. Dyr, muligvis anvendt om Hjortevildt. Det kan tænkes, at Navnet opr. betegner det Sted, hvor Hjortene vendte om, naar de græssede paa Markerne S. for Skovene i Bodilsker S.

Dødingegabet [*dö·ŋaga·væd*]. BhS XX 102 det saakaldte Dødningegab. — Landevejens Gennemskæring gennem en gammel nu sløjfet Jordvold ca. 1 km Ø. for Povlskirke. Subst. bh. Döijng, m. „afdød Person, Lig". Se iøvrigt under Dødingegabet i Nylarsker S. 654.

Eksercitspladsen [*œkˈsi·spla·siŋ*]. — Paa Rispebjerg. Her var tidligere Eksercerplads for Sønder Herreds Milits, se Panum 1830 p. 96. Jfr. Kongensmark og Langegade ndfr.

Ellegade [*œlәga·dan*]. Vejfort 1942 Ellegaden. — Indgærdet Vej, der fører til Stranden. Subst. bh. Älle, n. „Ellekrat".

Ellevetøndeland [*œɭuatyŋәlan*]. — Et fra Udmarken udstykket Areal paa Rispebjerg.

Engelsk Sten. VSK Orig Engelsk Steen; VSK Maage og Engelsk Steen. — Sten i Strandkanten ud for Snogebæk.

Faareagre [*fœ·raa·grana*]. — Ø. for Vibemølle. Se under Faareager i Bodilsker S., 681. || **Faaremyser** [*fœ·ramy·sarna*]. — Agerjord V. for Krusegd. Efterleddet synes at være Plur. af Subst. bh. Mysa, f. „1. lodden Hue; 2. Fruentimmerhue af sort Fløil" (Esp). Navnet er maaske et opr. Appellativ i Bet. „Faareskindshuer". || **Faarepinen** [*fœ·rapi·nan*]. — Højtliggende Areal ved Markeregd. Navnet skal formodentlig angive, at selv Faar har vanskeligt ved at finde Føden her. Jfr. DS IV 744 f. under Faareperse. || **Faareskaaning** [*fœ·raskåniŋәn*, Plur. *fœ·raskåniŋarna*]. — Lav Græsgang i Klitstrækningen ved Stranden. Efterleddet er maaske Subst. bh. [*skœ·niŋ*], f. „det at skaane" (R), her anvendt om det Areal, som Sandflugten skaanede.

Fiskervej. Vejfort 1942 Fiskervej. — Vej i Snogebæk.

For Bækkene [*får bœɧana*]. DFS 1906/23 for Bækkene. — Fiskeplads ud for Dammebæk og Munkebæk.

Forvandet [*fårvanәd*]. — En lille Klitsø ved Dueodde; Sammensætningen betyder uden Tvivl „det (i Forhold til Havet) forreste Vand", jfr. ODS V 195 f.

Fævogten [*fœ·vawtәn*]. — Ved Bakkegd. Eng, der tidligere benyttedes til Græsning (R). Se under Fævogten i Knudsker S., 651.

Gaden [*ga·dan*]. 1849—58 BhS XXII 89 Gaden; BhS XX 106 den saakaldte „Gade"; DFS 1906/23 Gaden eller Bedegaden. — Det alm. Navn

paa Bedegade ovfr. || **Gadeledet** [*ga·dəle·d*]. — Areal ved Snogebæk. Efter et nu forsvundet Byled.

Gastestæl [*ga·stastœ·liŋ*]. — Areal N. Ø. for Rispebjerg. Forleddet er Subst. bh. Gåst, m. „et ondt Væsen, Spøgelse o. l." (Esp) eller Slægtsnavnet Gast, se under Gastegd i Nabosognet Pedersker, 683.

Gedesti [*ǰeda'staj, ǰœda'staj*]. — Sti op ad Rispebjergs Sydskraaning. Subst. Ged, bh. [*ǰed*].

Gildeshøje [*ǰiļəshåjana*]. Gildesskraa 1791 Vider og Vedt. I 237 gildeshøiene; 1805 Thaarups Bh VI Gildeshøye; VSK Orig Gildeshøi; Mansa 1851 Gildes Høi; Gst Gildeshøje. — To Høje S. for Povlskirke. Her laa ifl. MK 1816 Sognegildets Jord.

Gravbakke [*gra·wbakaŋ*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 6, DFS 1906/23 Gravbakken. — Fremspringende Bakke, der fra Rispebjerg N. for Landevejen skyder sig mod Ø. Paa Bakkens Nordskrænt ligger Gravene ndfr. || Gravbakkedige [*gra·wbakadœ·jəd*]. 1849—58 BhS XX 107 det saakaldte Gravbakkedige. — Gammelt Dige paa Gravbakken. || **Gravene** [*gra·warna*]. 1849—58 BhS XXII 92 Bækkegaards Grave; DFS 1906/23 Graverne. — Nordskrænten af Gravbakke ovfr. Her skal ifl. Traditionen Stenene være brudt til Povlskirkes Bygning. Der er dog ikke gjort Fund, som kunde tyde paa, at her har været Stenbrud (R). || **Graveng** [*gra·wæŋən*]. DFS 1906/23 Gravengen. — Eng S. V. for Tjørneby. Har ifl. R Navn efter en Gravplads fra Oldtidens Slutning, som ligger lige S. for Engstrækningen. Ved en Udgravning fandtes Spor af Trækister. Snarere har Engen dog Navn efter sin Beliggenhed umiddelbart S. V. for Risgravene ndf.

Gretebakke [*gre·təbakaŋ*]. Guide 1886 Grethes Bakke; Gst Gretebakke. — Kvindenavnet Grete.

Grønnevad [*grö·nə'va·*]. 12/10 1588 (1721 BhS XV 21) Grønnevaa; Ipsen 1866 Grønnevad; Guide 1886 Grønne Var. — Ved Øle Aa i Povlsker Højlyng.

Haandklædet. Lb 1569 Handkleditt. — Nævnes i Lb 1569 blandt Kirkens Jord. Se under Haandklædeeng i Bodilsker S., 681, og Haandklædet i Knudsker S., 651.

Hammeren [*hamariŋ*]. — Gammel Stenbrygge S. for den nuv. Havn ved Snogebæk. Subst. Hammer i Bet. „Stenbrygge" (R).

Hammerselle [*hamərs'œlə*]. VSK Orig Hammens Ellet; VSK, Bull 1869 Hammen Ellet. — Forleddet er formodentlig Slægtsnavnet Hammer.

Hasledal [*ha·zləda·liŋ*]. VSK Hasledalen; Bull 1869 Hasledal; Guide 1886 Hasledalen. || Hasledalsbakke [*ha·zləda·lsbakaŋ*]. || Hasledalskilde [*ha·zləda·lsǩiļan*]. || Hasledalspilt. G&N 1934 p. 55 Hasledalspilten. — Lokaliteter i Povlsker Højlyng. Forleddet er vistnok Kollektivet *Hasle, n. „Hassellund"; jfr. under Hasleren i Neksø Kbst., 646.

Haverne [*ha·wana*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 12 Haverne. — To smaa firkantede Arealer paa Rispebjerg, omgivne af Jordvolde.

Helvedesbakke Grund [*hœlvədəsbakagrənəd*]. — Har Navn efter Helvedesbakkerne i Ibsker S., 674.

Hestemyr [*hœstamy·rn*]. — I Povlsker Højlyng.

Holsmyr [*hålsmy·rn*]. (Her?) Lb 1569 y Hørings myr, østen hørings myren; (her?) Lb 1569 CodUps østen høringis myren; MK 1816 Holse Myre; Guide 1886 Holsemyre og Hulsemyre; Thorsen Vor Hjemstavn p. 9 Holtsemyren; Gst Holtsmyre. — Forleddet kan maaske være Gen. af et opr. *Hyrning-, en -ing-Afledn. til Subst. Horn, med Bortfald af n efter r, jfr. Esp Indl. p. 48. I nyere Tid er Forleddets r ved Dissimilation erstattet af l og Forleddet omtydet til Subst. Hul, bh. [*hål*]. || Holsmyre Dige [*hålsmy·radœ·jəd*]. BhS XX 102 Holtsemyrediget. — Jordvold med Tjørnebevoksning, kaldes ogsaa Holsmyre Ren. || Holsmyre Ren [*hålsmy·rare·n*]. — Se under Holsmyre Dige.

Hughas [*høgha·z*]. — Et Areal, der i Form minder om et Ben med en svag Bøjning i Knæet. Navnet er dannet af Udtrykket bh. högga i hâzana „synke ned i Knæene", af Verbet bh. högga (< glda. hūka) og Subst. bh. Hâz, m. „Knæhase".

Hulenge. Lb 1569 hoss huleegene, Hulengenn; Lb 1569 CodUps hulengene, Hulengen. — Til Præstegaarden.

Hullebakke [*hålabakaŋ*]. — Ved Hullegd. || **Hullebæk** [*hålabæɧiŋ*]. — Ved Hullegd. || **Hulleelle** [*hålaæləd*]. — Den til Hullegd hørende Del af Skoven Ellet. || **Hulleknalde** [*hålakna·ɭana*]. — Grund ud for Snogebæk. Vistnok efter Hullegd, som kan være anvendt som Med.

Hummelhøj. Lb 1569 hoss Hommelhøy; UrneNb Humble Høys Myre; 1849—58 BhS XXII 86 Hommelhøi (Humblehøi). — Høj N. for Kærene. Plantenavnet Humle.

Hundsemyre. — Se under Bodilsker, 681.

Hængedyndedam [*hæŋədyŋadamiŋ*]. — Ø. for Markeregd.

Høgeelle [*hö·jaæləd*]. — Ved Hundsemyre, muligvis i Bodilsker S., 681. Fuglenavnet Høg.

Højene [*håjana*]. DFS 1906/46 Højana. — Grund ud for Skellet mellem Povlsker og Pedersker Sogne. Har Navn efter sine Med, nogle Gravhøje i Povlsker S. (R).

Højere [*håjəˈre·*]. — En tjørnebevokset Jordvold, som strækker sig ind i Pedersker S. Re, se Indl. || **Højskov** [*håjskawiŋ*]. G&N 1937 p. 56 Storskoven eller Højskoven. — Skov N. for Skovgd. Adj. høj.

Høringsled. Lb 1569 hoss hørings leedtt. — Ellipse for Høringsmyreled. Se iøvrigt under Holsmyr.

Jomfrudam [*jåmfrudamiŋ*]. — Vandhul ved Jomfrugd. || **Jomfrutorne** [*jåmfruto·rnana*]. — Tjørnekrat ved Jomfrugd.

Jonshøj [*jo·nshåj*]. VSK Storenshøj; IpsenK 1839 Storenshøi (Jonsbjerg); Guide 1886 Johns Høj; Gst Jonshøj. — Gravhøjlignende Bakke i Højlyngen. Mandsn. Jon. Jfr. Onsbjerg i Ibsker S., 674.

Kaasedal [*kɔ·zada·liŋ*]. Guiden 1886 Kaasedal. — I Højlyngen. Formodentlig Slægtsnavnet Kaas. || **Kaasedige** [*kɔ·zadæ·jəd*]. Th Kaasediget. — Nu sløjfet Jordvold ved Kaasegd.

Kalgaarden [*kalgɔ·riŋ*]. — Areal lige N. for Raabygd. || Kalgaardstykke [*kalgɔ·rastyɧəd*]. — Navnet kan være sammensat med Dyrenavnet Kalv og betyde „Indhegning til Kalve", men er snarere Subst. Kaalgaard „Urtehave", glda. kālgarth, med tidlig Vokalforkortelse ligesom i den jy. Form af Ordet. Se iøvrigt Rohmann i Afh. P. Thorsen 1942 p. 118.

Kalvebakke [*kalabakaŋ*]. — I Strandmarken S. for Vallehuse. Høj Sandbakke, nu i det væsentlige fjernet af Vinden (R).

Kaptajnjord [*kapˈta·jnaˌjo·rn*]. — Ø. for Dyndeby. Formodentlig efter Kaptajn H. J. Ipsen, der havde Jordstykket i Fæste i Beg. af det 19. Aarh. (R).

Kejserstolen [*ɧa·jsarastɔ·liŋ*]. DFM 39 p. 180 Kejserstolen. — En nu bortsprængt Sten, der laa paa den nordl. Del af Rispebjerg. Ifl. DFM 39 p. 180 havde den Navn efter en Husmand ved Navn Kejser, der benyttede den som Hvilesten, naar han havde været i Lyngen efter en Bør Lyng til Brændsel.

Kirkebakke [*ɧærkəbakaŋ*]. — Ø. for Povlskirke. || **Kirkebrønden** [*ɧærɧəbrånˌ*]. — Umiddelbart V. for Povlskirke. || **Kirkedam** [*ɧærɧədamiŋ*]. — Andet Navn paa Præstedammen ndfr. || **Kirkeelle** [*ɧærkəælˌd*]. — Areal S. V. for Hullegd; har tidligere været Kratskov og skal have tilhørt Bodilskirke (R).

Klokkevang [*klåkəvåŋiŋ, klåkənavåŋiŋ*]. — Umiddelbart S. for Povlskirke. Det er muligt, at Vangen har Navn efter det fritstaaende Klokketaarn. Formen [*klåkəna-*] gaar tilbage til den gamle Gen. Plur. paa -na, se Esp Indl. p. 99, hvor der nævnes to andre Eksempler med Klokkena- som første Led: [*klåkənahi·z*] „Klokkehus" og [*klåkənatå·rn*] „Klokketaarn".

Klæppebro [*klæpabro·ən*]. Guide 1914, Gst Klæppebro. — Forleddet maa være Subst. bh. Kläpp, m., som Esp anfører i Betydningerne „Træbøile, især af kløvet Rodask, til at lægge omkring et Kreaturs Fod, og som forbindes med en Klods" og „Beklædning, liden Fjæl el. Træstykke, hvormed Aarer beklædes paa det Sted, hvor de berøre Tollene", formodentlig anvendt om en Ejendommelighed ved Broens Konstruktion. — KBJ: Klæp anvendes i talrige nordiske Stednavne om Jordknolde, Bjergknolde, Tuer, smaa Højder og lignende. I Danmark kan man nævne Klepper i Lysabild S. (DS VII 165), Klephage Fyr i Elbo H. (DS VIII 128), Klæppen og Klepperne paa Samsø (DS I 59, 104), i Sverige f. Eks. Kläpp (OGB X 5), Kläppe

(SOÄ XVIII 139), Kläpparna (OGB III 201, XVIII 54 f., 127, 248), i Norge Klep (NG V 121), Kleppe (NG I 320), Klepper (NG I 95), Klepland (NG VIII 57) o. m. fl. (NG Indl. p. 60). Her findes lige ved Broen en lille Højde.

Knaldene [*kna·ʃana*]. BhFisk 1933 Knajlana. — Klippegrund ud for Salthammer. Plur. af Knald, se Indl.

Knoklen [*knåkəliŋ*]. — Andet Navn paa Pladeknoklen ndfr.

Kofodknald [*kåfədakna·ln*]. VSK Orig Kofod Knøs; BhS XXI 83 Koffedaknolden; DFS 1906/23 Koffedaknallen. — Paa Nordsiden af Rispebjerg. Slægtsnavnet Kofod. Det opr. Efterled synes at være Knøs, jfr. under Knøsene i Gudhjem, 672.

Kommensløkke [*kåmi(j)anslyʃan*]. — Ved Tornegd. Plantenavnet Kommen, bh. Kommian, Komjan, m. (Esp).

Kongensmark [*kåŋənsˈma·rk*]. Panum 1830 p. 96 Kongens Mark. — Ifl. Panum, anf. Sted, andet Navn paa Eksercitsplads ovfr. Lige V. for Kongensmark ligger ifl. R Langegade, som benyttedes til Militsens Øvelser.

Kragesten [*krå·gəˈste·n*]. K 1825—26 Krage Steen; INM 1880, DFS 1906/23 Kraagesten; Thorsen Vor Hjemstavn p. 46 Kragesten; Gst Krogesten. — Bautasten i Povlsker Højlyng. || Kragestensmyr [*krå·gəˈste·nsˌmy·rn*]. — I Højlyngen. Meddeleren formodede, at Navnet kom af Fuglenavnet Krage, bh. [*krå·ga*], f. Som Regel sad der en Krage paa Toppen af Stenen, naar man kom her (R).

Kredssten [*kri·sste·niŋ*]. Guide 1886 Kresten; DFS 1906/23, Thorsen Vor Hjemstavn p. 46 Kregesten; Gst Kregsten. — Bautasten omgivet af Stenkreds. Subst. bh. Kris, m. „Kreds" (Esp p. 446).

Krikken [*krekiŋ*]. — Rende med Sandbund N. for Brynerne. Af et Subst. Krik, m., som maaske er identisk med Subst. no. krikk, m. „skarp vinkel, liten krok", se Torp NEO 322 f.

Krogeng. Lb 1569 krog engenn, kroge engen. — Krog, se Indl. || **Krogsten.** — Se Kragesten.

Kruseelle [*kru·zaæləd*]. — Den til Krusegd hørende Del af Skoven Ellet. || **Kruseløkke** [*kru·zalyʃan*]. — I Snogebæk. Efter Huset Kro-Krusens, se under Bebyggelsesnavne.

Kulbakke [*kålabakaŋ*]. 1863 DFM 53 p. 121 Kulbakken (Kollabakaijn), Kulbakke eller Kollabakka; DFS 1906/28 I Kollebakken. — Nu Grusgrav N. for Krusegd, ved Skoven Ellet. Efter Traditionen er der blevet brændt Trækul her. Forleddet er Subst. Kul, bh. [*kål*]. Jfr. Kulhøj og Kullund i Bodilsker S., 681.

Kullen [*kslˌn*]. DFS 1906/23 Kujlln, Kullen; DFM 39 p. 180 Kullen. — Bakke ved Dyndeby. || Kullesten [*kslˈste·n, kslˌəˈste·n, kslˌste·niŋ*]. DFS 1906/23 Kulsten, Kujljsten, Kullesten, kujllesten, Kujllstenijn; DFM 39 p. 180 Kullestenen. — Sten paa Kullen ovfr.; var ifl. Traditionen kastet af en Trold efter Povlskirke. Kuld, se Indl.

Kyssepil [*ʃøsəpi·liŋ*]. Th Kjössepilijn. — En meget stor Graapil S. for Holsmyr, fældet 1942. Forleddet er Verbet kysse.

Kællingedal [*ʃœ·liŋadə·liŋ*]. VSK Kiærlingedal; IpsenK 1839 Kjellingedalen; Bull 1869 Kjællingedal; Guide 1946 Kællingedal. — Dal i Povlsker Højlyng. || **Kællingemose** [*ʃœ·liŋamåzaŋ*]. — I Kællingedal. Forleddet er Subst. Kælling, bh. [*ʃœ·liŋ*], f. (Esp Indl. p. 78).

Kærene [*ʃœ·rn*]. Lb 1569 vesten for kier; K 1746—50 Kieren; Falenkamp 1783 Kiæren; VSK Kiæret; IpsenK 1839 Kjærn; Gst Kjæret. — Plur. af Kær, se Indl. Navnet opfattes ifl. R som Sing.; f. Eks. hedder det „hela Kjærn". || Kærgrob [*ʃœ·rgrå·vən*]. Guide 1946 Kærgrøften. — Kanal, hvorigennem Kærene ovfr. har Afløb til Havet.

Kødtønden [*ʃødtyŋan, ʃøttyŋan*]. VSK Kiødtønden; Gst Kjødtønden. — Stor Sten i Havet nær ved Kysten. || Kødtøndeodde. VSK Orig Kiødtønde- el. Lars Thoms Odde; VSK Kiødtønde el. Lars Thams Odden. — Lille Odde ved Kødtønden ovfr.

Langedal [*låŋəˈda·l*]. — I Højlyngen. Ogsaa Storedal. || **Langedige** [*ded låŋa dœ·jəd*]. — Lang, lav Jordvold paa Rispebjerg. || **Langedyb** [*låŋədi·v, låŋə di·və*]. BhFisk 1933 Longediv. — Dyb Ø. for Dueodde. || **Langegade** [*låŋəˈga·da*]. BhS XX 112 Lange Gade; Thorsen Vor Hjem-

stavn p. 11 Lange-Gade; Teinnæs långegådan. — Udmark paa Rispebjerg, ifl. R benyttet til Militsens Øvelser for Sønder-Herred. Jfr. Eksercitsplads og Kongensmark ovfr. || Langegade Dige [*lɑŋəˈga·dadæ·jəd*]. — Gammel Jordvold ved Langegade. || **Langemyre.** MK 1816 Lange Myre. — Nord for Prøjserhuset. || **Langeng** [*lɑŋæŋən*]. Lb 1569 lange engenn. — 1569-Formen er Præstegaardseng, Udtaleformen en Eng N. Ø. for Markeregd.

Larmedal [*la·rməˈda·l*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 6 Larmedal. — Paa Rispebjerg. En af R optegnet Tradition fortæller, at Militsen her stillede til Alarm; jfr. under Langegade ovfr. Forleddet er altsaa Subst. Larm i den opr. Betydn. „Alarm" eller Verbet larme i Bet. „alarmere".

Lars Thomsens Odde. K c. 1700 Lars Thomas odde; K 1746—50 Lars Toms Odde; K c. 1770 Lars Thomes: odd; VSK Orig Kiødtøndeel. Lars Thoms Odde; VSK Kiødtønde el. Lars Thams Odden; Bull 1869 Lars Thams Odde. — Jfr. Kødtøndeodde ovfr.

Legaardstæl [*le·gɔ·rastæ·liŋ*]. — Areal lige S. Ø. for Kirken. Vistnok efter en Fæster ved Navn Legaard (R).

Lerbunden [*le·rbɑniŋ*]. DFS 1906/46 Lerbunden. — Del af Landgrund.

Lerjen [*lærjan*]. Lb 1569 paa lerienn, hoss norre lerienn. — Stort Stykke Agerjord N. Ø. for Lillevang. Subst. bh. Lerja, f. „Leerjord, især skarp Leerjord" (Esp); jfr. OGB IV 7.

Lyngvej [*løŋvæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Lyngvejen. — Vejen fra Povlskirke gennem Bodilsker Sogn til Povlsker Højlyng.

Lærkegrund [*la·rkagrønəd*]. BhFisk 1933 Larkagruinjed. — Fiskegrund ud for Snogebæk. Har Navn efter et af sine Med: Markeregd over Lærkegd.

Løgstenen [*lö·jste·niŋ*]. DFM 39 p. 180 Løgstenen. — Ved Rispebjergs sydlige Ende. „Navnet skyldtes, at Stenen, når den blev gnedet med en mindre Sten, frembragte Løglugt" (DFM 39, anf. Sted); maaske en Stinkkalkstensblok.

Løkkeledet [*lyɫɛ̈le·d*]. — N. for Snogebæk.

Løvsalen [*læ·wsa·liŋ*]. INM 1880, Borrijnh IV 3, Gst Løvsalen. — Højeste Punkt paa Rispebjerg, tidligere omgivet af en lav Ringvold. Subst. Løvsal „større Lysthus eller Løvhytte". Stedet har maaske været benyttet som Festplads; det kan tænkes, at Ordet Løvsal kunde anvendes om en Festplads omgivet enten af Grene som Værn mod Vinden eller af Kratskov. Jfr. under Rispebjerg ndfr. og Løvsaletorpet i Ibsker S., 674.

Maagesten. VSK Orig Maagesteen; VSK Maage og Engelsk Steen; IpsenK 1839 Maagesteen. — Sten i Strandkanten ved Snogebæk.

Made [*ma·n*]. — Lav Engstrækning ved Dyndeby. Made, se Indl.

Markersstæl [*ma·rkarastæ·liŋ*]. — Areal Ø. for Markeregd. Slægtsnavnet Marker.

Markusbæk. K 1746—50 Markusse-bek; Thurah Markuse Bek; K c. 1770 Marcus beck; Salchow 1813 p. 63 Marcussebeck. — Andet Navn paa Munkebæk, der løber forbi Munkegd. Denne Gaard tilhørte 1707 Markus Hansen Munch, 1741 Hans Markussen Munch og 1745 Peder Marchusen munch, se under Gaardnavnet Munkegd. Et ældre Navn er Peder Pedersens Bæk.

Melaa. — Se Bodilsker S., 681. || **Meldige** [*mæ·ldæ·jəd*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 12 Skraadiget eller Mellemdiget. — Bh. mæl- „Mellem-".

Mosebakke. VSK Mosebakken; K 1825—26 Mos Bakken; Bull 1869, Guide 1886 Mosebakken; Gst Mosebakke. — I Povlsker Højlyng. || **Mosekrog** [*måzaˈkrå·g*]. 1849—58 BhS XXII 86 Mossekrog. — Engstrækning langs Vandløbet N. Ø. for Holsmyr i Povlsker og Bodilsker Sogne. || **Mosevej** [*måzavæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Mosevej. — Ifl. Opt. Vejen fra Snogebæk til Hundsemyre, ifl. Vejfort 1942 en Vej omkring Søndermose ved Snogebæk.

Mulddam [*mɔlˌdamiŋ*]. — Mellem Munkegd og Jomfrugd.

Munkebæk [*moŋkabæɛ̈iŋ*]. Falenkamp 1783 Munke- eller Markuse-Bek; Mansa 1851, Gst Munkebæk. — Bæk ved Munkegd. Kaldtes tidligere Peder Pedersens Bæk og Markusbæk. || **Munkegrund** [*moŋkagrønəd*]. — Andet Navn paa Munkeknald ndfr. || **Munkeknald** [*moŋkakna·ln, moŋkakna·ɭana*]. BhFisk 1933 Munkaknajlinj. — Grund, der har Navn efter sine Med: Pederskirke paa Munkegd i Pedersker Sogn og Povlskirke paa Munkegd i Povlsker Sogn.

Mølleeng [*møləœŋən*]. — Mellem Povlskirke og Holsmyr. || **Møllehøj** [*møləhå·ŋ*]. BhS XXII 66 Møllebakken. — Paa den sydøstl. Del af Rispebjerg. Her skal ifl. R tidligere have staaet en delvis i Jorden nedgravet Mølle, formodentlig af den primitive Type, som kaldes Djævledans (se Aage Rohmann i BhS XXII 66 og DF VI 39).

Møllerrev [*mølarare·vəd*]. — Grund nær ved Broens Rev.

Niklasestæl [*neklasa stœ·l*]. — Ved Landevejen over Rispebjerg, paa 38. Sg.s Jord. Mandsn. bh. Nikla(s) (R).

Nyvej. Vejfort 1942 Nyvej.

Nørrebjerg [*nårəˈbjœ·r*]. DFM 39 p. 180 Nørrebjærg. — Nordlig Udløber af Rispebjerg. || **Nørrevej.** Vejfort 1942 Nørrevej.

Overskudsjorden [*awərskådəjo·rn*]. M 1844 Overskuds Jorden. — Opmaalingen i 1816 resulterede i, at Sognets samlede Landbrugsareal var større end Summen af de enkelte Gaardes Jordtilliggende, en Difference, der var fremkommet bl. a. ved Nedlæggelse af Markveje; Overskudsarealet blev samlet paa to forskellige Steder i Sognet og solgt (R). Paa MK 1816 er det ene af disse Jordstykker betegnet som „Overskud fra Veiene".

Ovnen [*u·niŋ*]. — Fremspringende Bakke, der formodentlig minder om en Bagerovn, som er muret ud fra Huset (Esp u. Unhodda).

Pandekagehøj [*pa·ŋəka·gəˈhåj*]. BhS XXI 83 Pandekagehøj. — Flad Kæmpehøj nær ved Povlskirke.

Panteløkke. Neksø Skiftepr 1749 Een Lycke beliggende udj Snogebeck kaldis Panteløcken; Neksø Skiftepr 1762 Pantelycken. — Subst. Pant eller Slægtsn. Pant.

Peder Andersens Bæk. K c. 1700 Peders Beck; K 1746—50 Peder Anders bek; Thurah Peder Anders Bek; K c. 1770 Per Anders beck; K 1778 Peers bek eller Peer Anders-Bek; VSK Orig Damme el. Peder Andersens Bek. — Andet Navn paa Dammebæk.

Peder Pedersens Bæk. BWK 1676 Per Pers beck; ResenK Per Persbeck; K 1744 Persbeck. — Andet Navn paa Munkebæk, der løber forbi 28. og 29. Sg. Ejeren af 28. Sg hed ifl. Jb 1658 Per Perßen.

Pederskerjorden [*pœ·rskərjo·rn*]. — Jord, som ifl. MK 1816 ved Udskiftningen blev tillagt Gaarde i Pedersker Sogn, bl. a. 5. og 12. Vg. Men allerede i Lb 1569 havde baade det nørre og det søndre Kirkebo i Pedersker (5. og 12. Vg) et Areal i Povlsker S.

Pengerev [*pœŋare·vəd*]. — Lille Rev mellem Broens Rev og Pladen. Her skal engang være fundet en Pengekiste fra et Skib (R).

Pilehave [*pi·laha·waŋ*]. — Et nu opdyrket Engdrag med Pilekrat ved Foden af Rispebjerg. || **Pilehøl** [*pi·lahö·liŋ*]. — Dybt Sted i Bæk nær ved Pilehave ovfr. || **Pileløkke** [*pi·lalyɭan*]. — S. for Snogebæk, nær ved Pilemose ndfr. || **Pilemose** [*pi·lamåzaŋ*]. — Trænavnet Pil.

Pladen [*pla·dan*]. BhFisk 1933 Plådan; Gst Pladen. — To Lokaliteter, den ene en stor Grund ud for Snogebæk, den anden en Klippeflade, der fra Stranden strækker sig et Stykke ud i Havet lidt N. for Bro. || **Pladeknoklen** [*pla·dəknåkəliŋ*]. — Klippeknold i Havbunden, der danner Fortsættelse af den Klippeflade, som kaldes Pladen, men er skilt fra denne ved en Rende. Subst. Knokkel „Knogle", som paa Bh. anvendes om Forhøjninger i Terrænet (R). || Pladerev [*pla·dəre·vəd*]. — Rev ud for den Klippeflade, som kaldes Pladen, egl. den nordligste Del af Broens Rev ovfr.

Povlsker Plantage. Guide 1946 Povlsker Plantage.

Priggelorte. Teinnæs priggelorta. — Egnen ved Priggelortebro ndfr. Navnet er formodentlig sekundært i Forhold til Broens Navn. || **Priggelortebro** [*pregəlo·rtaˈbro·, pregəlo·rtabro·ən*]. Teinnæs priggelorta bro. — Forleddet er maaske et Øgenavn, hvis første Led er Verbet bh. prigga „stikke, kradse", f. Eks. i Udtryk som „prigga i jorn me ejn kjäpp", „prigga sei i näsan" o. lign. (Esp). I Holger Jacobæus' Rejsebog 1671—1692 udg. af Vilh. Maar p. 173 siges Samsø at være berømt for sine Pricke lorte, med følgende Forklaring: „de brænder komøg og sætter huer sit tegn udi sine, nemblig 5 fingre, en næse etc:".

Præstedam [*præ·stadamiŋ*]. Ipsen 1866 Præstedam. — Nu tørlagt Vandhul V. for Kirken. Kaldes ogsaa Kirkedam. || **Præsteenge** [*præ·staœŋana*]. — N. V. for Præstehøj. || **Præstegade** [*præ·staga·dan*]. — En Fortsæt-

telse af Bedegade forbi Præstegaarden. || **Præstehøj** [*præ·stahå·ŋ*]. 1849—58 BhS XXII 86, 89 Præstegaards Høien, Præstehøien; Ipsen 1866 Præstehøien; Thorsen Vor Hjemstavn p. 12, DFS 1906/23 Præstehøjen; Gst Præstehøj. — Stor Kæmpehøj lige N. for Kirken.

Prøjsen [*pråjsən*]. IpsenK 1839 Preussen. — Sid Jordstrækning omkring Prøjserhus.

Raseløkke [*ra·zalyḳan*]. — I Snogebæk. Vistnok af et Øgenavn Ras, som er kendt paa Egnen.

Redningsvej. Vejfort 1942 Redningsvejen. — Vej forbi Redningsstationen ved Snogebæk.

Ringelhøj [*riŋəlˈhåj, reŋəlˈhåj*]. VSK Orig Ringlehøi; 1849—58 BhS XXII 86 Ringhøi eller Ringelhøi; Thorsen Vor Hjemstavn p. 8 Ringelshøj; Gst Ringelhøj. — Kæmpehøj paa Rispebjerg med en kuppelformet Top, ved hvis Fod der er en Afsats hele Vejen rundt. Forleddet synes at være et Subst. *ringil eller *ringul, m. el. n., afledt af Subst. Ring, maaske i Betydn. „rund Høj", jfr. Subst. jy. Ringle „en lille, rund tørvestak, hvori tørvene sættes sammen for at tørres" (Feilb.). Sml. DS V 189 under Ringelsvang og DS VI 383 under Ringlebjærg.

Risgrave [*ri·zgra·warna*]. — En Strækning S. for Tjørneby, der tidligere var fuld af Lergrave bevoksede med Krat og Ris (R).

Rispebjerg [*ri·spəˈbjæ·r*]. Dom 1646 Da. Mag. 1. R. V 48 Rispeberg; Skiftepr 1693 Rispebierg; K c. 1700 Rippesbierg; UdmJb 1729 Rißpebierg; K 1746—50 Rispe-Bierg; UrneNb Rispebierg; c. 1769 Thaarups Bh V 174 Riispebierg; K c. 1770, UrneJb Rispebierg; Skougaard 1804 p. 230 Rispebjerg; VSK Rispebierg; INM 1808 Riispebierg; MK 1816 Rispe Bierg; Panum 1830 p. 8,12 Rispelbjerget, Rispebjerg; Mansa 1851 Rispe Bjerg; DFS 1906/23, Gst Rispebjerg. — Højdedrag, der alm. kaldes Bjergene. Den middelalderlige Skriveform (under) Rysbobeeyæri (se Gaardnavnet Under Rispebjerg) tyder paa et sammensat Forled, hvis andet Led er Bo eller Bod, og hvis første Led er Subst. Ris. Udtalen med -[*sp*]- for ventet -[*zb*]- kan måske forklares ud fra Forleddets tryksvage Stilling eller ved Indflydelse fra Skriveformen. Forleddet tolkes af Præsten J. P. Koefoed som sammensat af Substantiverne Rise „Kæmpe" og Bo „Bolig": „Risbobjærg quasi Risernes Bosted, Karlenes Hjem. Dette Navn staar vistnok i Forbindelse med gamle Sagn paa Rispebjerg" (BhS XXII 87). Denne Tolkning er af to Grunde usandsynlig: For det første har glda. risæ kort i, mens Udtalen kun kan forklares ud fra glda. langt i. For det andet er det næppe sandsynligt, at de Underjordiske, som ifl. de omtalte bornholmske Sagn eksercerede paa Rispebjerg (se f. Eks. DFM 53 p. 120 og Tang Kristensen, Danske Sagn I p. 55 f.), kan være blevet kaldt Riser. Snarere kunde man tænke sig en Sammensætn. Risbo parallel med Substantiver som Skovbo, Bjergbo o. lign., altsaa i Betydn. „Beboer af Kratskoven", saaledes at Stednavnets Betydn. blev „Risboernes Bjerg". Sandsynligst er det dog, at Forleddet er Subst. glda. rīsbōth „Hytte af Grene" (Oversættelsen hos Lund er urigtig, se DgL II JyL I p. 198 og Skautrup, Den jyske Lov p. 70 f. og p. 322; jfr. ogsaa Kalkar III 604). Det er ikke utænkeligt, at Risbod har betegnet den Lokalitet, som nu hedder Løvsalen, se ovfr. I NG V 429 f. oversættes Risbu ved „Kvistebod, Bod, hvor afhugne Løvkviste opbevares om Vinteren for at bruges til Kreaturfoder", og en lignende Oversættelse gives i OGB I 26 under Risbohult: „bod för förvaring av ris". Men selv om der fra Bornholm findes Oplysninger om, at man har brugt Askegrene som Foder til Faar, er det usandsynligt, at man har haft Opbevaringsboder paa et saa upraktisk Sted som Rispebjerg, saa meget mere, som hele Højdedraget inden Skovplantningen var træløst.

Rødbene. Lb 1569 paa Rødbene; Lb 1569 CodUps paa rodbene. — Agerjord hørende til Degnegaarden. Se iøvrigt under Rødbene i Pedersker S., 683.

Røven [*ra·wən*]. — Lavning med en lille Grøft ved Bakkegd. (R). Subst. Røv „Podex".

Salthammer [*salthamər*]. PrI 1624 Salthammeren; BWK 1676 Salthamer; K 17. Aarh., K c. 1700 Salthammer; K 1746—50 Salt-hammer; VSK Salthammer; Mansa 1851, Gst Salthammer Odde. — Sandstensodde.

|| **Salthammer Rev.** BWK 1676 Salthamers Rif; K 1746—50 Salthammer-Riff; 1771 Thaarups Bh III 283 Salthammer eller Broders Rev; K 1778 Salthammers Riff; Falenkamp 1783 Salthammer-Riff; Trap[4] Salthammer Rev. — Klipperev ud for Salthammer.

Sandemandehøj [*sanəma·ŋahå·ŋ*]. — Høj N. for Munkegd. Navnet hidrører maaske fra, at Ejerne af denne Gaard gennem et Par Slægtled var Sandemænd (R). De bh. Sandemænd modsvarer nogenlunde Sognefogderne i den øvrige Del af Landet.

Sandvej [*sa·nvæ·ŋ*]. — Vejen fra Povlskirke til Strandmarken.

Signetornen [*sa·jnətɔ·rniŋ*]. — Stor, nu fældet Tjørn (R). Kvindenavnet Signe, bh. [*sa·jnə*], eller Verbet signe „fremsige magiske Formularer".

Sigtehullet [*sa·jtəhåləd*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 8 Sigtehullen. — Lavning paa den nordl. Del af Rispebjerg. Vistnok Verbet saita „sigte, skille Klid fra Mel".

Sigten [*sa·jtiŋ*]. — Lavt Areal lige S. for Rispebjerg. Subst. bh. Sait, m. „Sigte, fint Sold".

Skaaneløkke [*skœ·nəlyɫan*]. — Vistnok identisk med Skaaningeløkke ndfr. Forleddet er formodentlig Landskabsnavnet Skaane brugt som Slægtsnavn alternerende med Skaaning.

Skaaningehøj [*skåniŋahå·ŋ*]. Guide 1914, Gst Skaaningehøj. — Gravhøj ved Faareskaaningen ovfr. Forleddet er enten dette Navns Efterled eller Indbyggernavnet Skaaning anvendt som Slægtsnavn; i Lb 1569 nævnes Pedir Skonnings gaardtt. || **Skaaningeløkke** [*skåniŋalyɫan*]. — Ved Snogebæk, langt fra Skaaningehøj. Slægtsnavnet Skaaning.

Skelvej [*jæ·lvæ·ŋ*]. — Vej langs Skellet mod Bodilsker S., 681.

Skraadige [*skra·dæ·jəd*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 12 Skraadiget eller Mellemdiget.

Slotsvej. Vejfort 1942 Slotsvejen. — Vejen til Korreslot.

Slænten [*slæntan*]. — Mark, der skraaner ned mod Øle Aa. Subst. bh. Slænta, f. „Skraaning".

Smedevej [*smedavæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Smedevej.

Snogebæk Sandflugt [*snå·gəbæɫ sa·nflåkt*]. — Flyvesandsstrækning N. for Snogebæk. || **Snogebæks Grund** [*snå·gəbæɫsgrəŋəd*]. — Grund ud for Snogebæk. || **Snogebæks Mose** [*snå·gəbæɫsmåzaŋ*]. K 1746—50 Snogebeks Mose; MK 1816 Snogebeks Mose. || **Snogebæks Odde.** Munch 1684 Snogebæks Odde; 1800 Thaarups Bh III 370 Snogebecks Odde. || **Snogebæks Rev.** (Her?) Ravn 1671 p. 137 Sandbecks Riff; BWK 1676 Snogebeks Rif, Snogebeks Riff; JSørensen 1704 BhS XII 84 ff. Snochebæch Steenref. — Vistnok identisk med Salthammer Rev. Bebyggelsesnavnet Snogebæk.

Snorrebakke [*snårabakaŋ*]. — Paa Rispebjerg. Se under Snorrebakke i Knudsker S., 651.

Sognekulen [*såŋŋakü·lan*]. — I Strandmarken. Grusgrav udlagt til Brug for Sognets Beboere.

Sommerodde [ˈ*såmaraˈü·diŋ*]. K 1746—50 Sommer Odden; DAtl Sommer-Odden; K c. 1770 Sommer odde; VSK Sommer Odden; Salchow 1813 Sommeroden, Sommeroddens Riff; Gst Sommerodde. || Sommeroddesbugt. Guide 1886 Sommerodsbugten. — Efter Sommeregd.

Sortebjerg. UrneNb Sortebierg. — Lige V. for Frigd. || **Sortehul** [*swɔ·rtaˈhål*]. MK 1825—26 Sorte Hul; Gst Sortehul. — I Højlyngen.

Spendsager. Lb 1569 Spendtz agerenn. — Muligvis Slægtsnavnet Spend, alm. i Danmark, ogsaa kendt fra Bh. (Landsdommer Jens Koefod, 1590, g. m. Anne Spendtz, Ravn 1671 p. 145).

Spolsmose [*spo·lsmåzaŋ, spo·ləmåzaŋ*]. — Mose i Højlyngen. Plantenavnet bh. Spol, efter den nuværende Bevoksning at dømme i den nordbornh. Betydn. „Equisetum limosa" (R); Udtaleformen [*spo·lə*]- viser Tilknytning til Subst. bh. Spola, f. „Vævespole".

Sprøjtevej. Vejfort 1942 Sprøjtevej. — Her laa tidligere et Sprøjtehus (R).

Stabelbakker [*stavlabakana*]. K 1825—26 Stavle Høyene; Gst Stavlebakker. — Ved Stabelmoser ndfr. || **Stabelmoser** [*stavlamåzana*]. Guide

1946 Stavlemose. — I Povlsker Højlyng. Kaldes ogsaa Stabelmyrene. || **Stabelmyrene** [*stavlamy·rana*]. — Andet Navn paa Stabelmoserne. || **Stabelpilt.** BhTid 27/2 1919 Stavlapælt; G&N 1934 p. 55 Stavlepilt. — Subst. Stabel, bh. [*stavəl*], m., anvendt om Tørvestabel.

Stangebæk [*ståŋabœɣiŋ*]. K 1746—50 Stange-bekken; K c. 1770 Stangebeck; VSK, Mansa 1851, Gst Stangebæk.

Stavshavn [*sta·wsˈha·wn*]. K 1744 Stauns hafvn; K 1746—50 Staushaun eller Steffens-haun; K 1778 Staunshavn; Falenkamp 1783 Staus- vel Steffens Haufn; VSK Staus el. Steffens Havn; Salchow 1813 Stevnshavn; Mansa 1851, Bull 1869 Stavns Havn; Gst Stavnshavn. — Baadplads ud for Stavnsgd.

Stenbakke [*ste·nbakaŋ*]. — Hvor Stenkulen i Snogbæk er. || **Steneng.** Lb 1569 hoss Steen engen. || **Stenløse** [*ste·nlö·za*]. — Lavt stenet Areal, der støder op til Stenløse i Pedersker S., 683.

Storebjerg [*sto·ra bjœ·rəd*]. INM 1880 Store-Bjerg. — Andet Navn paa Jonshøj. || **Storedal** [*sto·rəda·l*]. — Ogsaa Langedal. || **Storedige** [*ded sto·ra dœ·jəd*]. BhS XX 102 det store Dige. — S. for Korreslot. || **Storengen** [*sto·rœnən*]. — V. for Markeregd. || **Storskoven.** G&N 1937 p. 56 Storskoven eller Højskoven. — Subst. Storskov „Skov med store Træer", her i Modsætn. til Krakken ovfr.

Storenshøj. VSK Storenshøj; Bull 1869 Storenshøi. — Samme Høj som Jonshøj og Storebjerg ovfr.

Strandmark. MK 1816 Strandmarken; Mansa 1851 Sømarken eller Strandmarken; Trap[4], Gst Strandmarken. — Delvis beplantet Flyvesandsstrækning langs Kysten, alm. kaldet Bakkerne. || **Strandvej** [*stra·nvœ·ŋ*]. Vejfort 1942 Strandvejen. — Vej langs Strandmark.

Stælen [*stœ·liŋ*]. — Areal ved 12. Sg L.-Vibegd, som ogsaa kaldes Paa Stælen; i Arealet spores ifl. R en Gaardtomt. Stæl, se Indl. || **Stældam** [*stœ·ldamiŋ*]. — Ved Dyndeby S. for Bakkegd; her laa ifl. R den nedrevne 37. Sg.

Sursænke [*sù·rsœ·nɧa*]. — Lav, fugtig Jord. Efterleddet er Subst. bh. Sæjnkja, f. „dyndet, sumpet Sted", jfr. ODS under Sænk; se iøvrigt under Sursænkegd i Knudsker S., 651. Forleddet er Adj. sur om fugtig Jord.

Svalet [*swa·ləd*]. — Oversvømmet Engdrag Ø. for Æggebjerg. Af et Subst. bh. Sval i Bet. „Oversvømmelse" el. lign., svarende til sv. skval; jfr. under Svalsbæk i Bodilsker S., 681.

Svedøje [ˈ*swedˌi·vaˌi·wa*)]. BhFisk 1933 Svediva. — Grund V. for Langedyb. Udtalen tyder paa en Sammensætning Sved-øje. Da Stavelseskellet ifl. R ligger mellem *d* og *i*, kan Efterleddet ikke være en Afledning af Adj. bh. [*di·vər*] „dyb". En Meddeler antager, at Navnet sigter til Grundens store Afstand fra Kysten; „Sveden drev i Øjnene, naar man var roet helt herud" (R).

Svenskestene [*swenskaste·niŋ, swenskaste·nana*]. — Store Sten yderst paa Salthammer Rev, spec. om den største af dem.

Svinedal [*swi·nadaliŋ*]. Guide 1886 Svinedal. — I Højlyngen. || **Svinemose** [*swi·namåzaŋ*]. — I Højlyngen.

Sværtingehul [*swa·rtiŋahâləd*]. — Sumpeng, hvor efter Sigende en sort Hest engang skal være sunket ned. Subst. bh. Swartijng, m., Benævnelse paa en sort Hest.

Sætteriet [*sœtəˈri·əd*]. BhFisk 1933 Sætteried. — Del af Broens Rev, hvor der fanges Efteraarssild. Subst. Sætteri i Bet. „Sted, hvor man sætter Sildegarn" (jfr. ODS).

Sømark. Mansa 1851 Sømarken eller Strandmarken.

Sønderdybe [*sønrə di·və*]. — Farvand. Efterleddet er Subst. Dybe, n., en Sideform til Dyb. Samme Ord indgaar i [*låŋə di·və*] ovfr. under Langedyb. || **Søndermose** [*sønrəˈmåza*]. — Ø. for Lærkegd.

Talebæk. Lb 1569 hoss Talebeck.

Tornebakken. Ipsen 1866 Tornebakken. — Ved Hullegd. || **Tornelunden** [*to·rnalsŋ*].

Trilledal [*triljəda·liŋ*]. — I Højlyngen. Verbet bh. trijlla „trille" (Esp p. 494).

Trommeredam [*tråmaradamiŋ*]. — Vandhul, hvor den fsv. Trommeregd

tidligere har ligget. || **Trommerepil** [*tråmarapi·liŋ*]. — Et i 1872 omblæst Piletræ. Her skal den forsvundne Trommeregd have ligget (R).

Turistvej. Vejfort 1942 Turistvej. — I Snogebæk.

Tværvej [*tvarvœ·ŋ*]. Vejfort 1942 Tvervej. — Fra Strandvejen V. om Kæret og N. paa gennem Lerjen.

Tygebakke [*tö·jabakaŋ*]. — Maaske Mandsn. Tyge, glda. Tyki, Tuki, se DgP I 1480 ff.

Tønnesestæl [*tønəsa stœ·l*]. — Paa Rispebjerg. Mandsn. Tønnes.

Udmarkhøl [*ü·dma·rkahö·liŋ*]. — Dybt Sted i Bæk ved Hundsemyre, nu tilsandet.

Vagtbodbakke [*va·jtbo·bakaŋ*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 6 Vagtbodbakken. — Paa den sydlige Del af Rispebjerg. Her har staaet en Vagtbod, hvor der holdtes Vagt i Ufredstid. Jfr. under Eksercitspladsen ovfr.

Vassen [*vasiŋ*]. — Lavt Areal bevokset med Stargræs, Pors og lign. Se iøvrigt under Vassen i Rutsker S., 662.

Ved Bækkene [*ver bæʃana*]. P. Thorsen Fra Sydbornholm p. 39 Bækkene. — Kyststrækningen mellem Dammebæk og Munkebæk. Her var ifl. Thorsen tidligere et lille Anlægssted for Baade, og ifl. R laa her c. 1850 nogle Baadehytter.

Vejdemannedal [*vajdəma·ŋada·liŋ*]. Guide 1886 Vejtemansdal; Guide 1946 Vejmandedal. — Dal, der strækker sig gennem en Del af Povlsker Højlyng og videre mod N. til Vejdemannegd i Øster-Marie Sogn, 673.

Vellingsodde. BWK 1676 Wellingsodde; BWRap 1676 Wellings Odde; BWBeskr Vellings Odde, Vellingens Odde; K 17. Aarh. Wellemblode; K c. 1700 Wellingsodde; K 1746—50 Wellings-Odde; K 1778 Wellings-Odden; VSK Vellings Odden; Bull 1869 Vellings Odde. — N. Ø. for Dueodde. Da det er umuligt at se, om Forleddet har palatalt eller dentalt l, er dets Etymologi ganske uvis.

Vestervang [*væstrə våŋ*]. — V. for Kaasegd.

Vibebakken [*vi·vabakaŋ, vi·vəbakaŋ*]. VSK, Guide 1886 Vibebakken; AL 1912 Vivahøj; Gst Vibebakke. — I Højlyngen. Da Forleddet opr. synes at ende paa -a, er Forleddet snarest Slægtsnavnet Vibe, i den ene Udtaleform omtydet til Fuglenavnet Vibe, maaske i Bet. „Hjejle". || **Viberende** [*vi·varœŋan*]. — Rende i Havet ud for Salthammer. Den har ifl. R Navn efter sit Med: Vibegd og Povlskirke overet. Jfr. Lærkegrund og Munkeknald ovfr.

Æggebjerg [*œʃəˈbjœ·r*]. Lb 1569 østen for Egebierg; VSK Orig Egeberg; Mansa 1851 Ægge Bjerg; Guide 1886 Æggebjerg; Th Æggjabjær; Gst Æggebjerg. — Forleddet er enten Subst. Æg „ovum", idet Bakken er oval som et Æg, eller Subst. Æg „Kant". Jfr. Æggebjerg i Klemensker S., 661.

Ællingemyr [*œliŋamy·rn*]. — I Povlsker Højlyng.

683. PEDERSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 2. Sg: Mellemgd, Smedegd; 3. Sg: Frigd, Gadegd; 8. Sg: Brogd, Vandmøllegd; 9. Sg: Billegravsgd, Gravsgd; 10. Sg: Kølleregd, Møllegd; 12. Sg: Myregd, Strandegd; 15. Sg: Slusegd, Terkelegd; 17. Sg: Hullegd, Kildegd; 19. Sg: Hullegd, Kirkebygd, Lillegd; 20. Sg: Dammegd, Ved Kirken; 22. Sg: Danlegd, Lille-Gadegd; 24. Sg: Lille-Myregd, Tuegd; 25. Sg: Paa Lerjen, Slettegd; 26. Sg: Gastegd, Lynggd; 27. Sg: Baldregd, Stenbaldregd, Svendsgd, Tuegd, Vejrmøllegd; 30. Sg: Bonaveddegd, Højgd, Korshøjgd, Tornegd; 1. Vg: Hjortegd, Jydegd; 3. Vg: Pugegd, Skyttegd; 4. Vg: Aspesgd, Gullændergd; 8. Vg: Jydegd, Sandegd, Vasegd, I Vassen; 11. Vg: Lille-Eskesgd, Lille-Skræddergd, Vestergd; 12. Vg: Bækkegd, Skadegd.

Pedersker, S. [*pæ·rskər(sən)*], **Pederskirke.** Kirke [*pæ·rsḳærkə, -ḳærḳə*]. 5/6 1429 sancti Peters kirke sokn; u. D 1481 (Spec. 1693) sancti Pedhers; 10/7 1493 sti Peters sogn; 1/12 1515 Hüb 51 Pedersker ssoghn; 1528 Hüb 79 ste. Peders sogen; 24/2 1548 Hüb 168 sunte Peters soken; 8/9 1555 Hüb 241 Persker sogenn; Lb 1569 Pedersker Sognn, Peders Kircke; LR 1581 pederskier; Gravsten 1587 Trap[4] III 644 Perskirke; Jb 1598 Hüb 538, 544 Perskersogn, Perskiercke; Mandt 1610 Pedersker Sogenn, Pederskier Sogenn; Jb 1625 Pederscher Sogen; Jb 1664 Pederscher Sogn; LR 1680 pederskier Sogen, peders kircke; LR 1685 persker sogen, perskier sogen, perscher sogen; DAtl, VSK St Peders K; M 1844 Pederskirke Sogn; Trap[4] Pedersker Sogn, Skt. Peders Kirke; Gst Pedersker S, Pederskirke. — Efter Apostlen Peder.

Aagaard (2. Vg) [*ɑ·gɑ·riŋ*]. Jb 1658 Ågard; Jb 1661, Jb 1662, Jb 1664 Aagd; 1684 (Jb 1687) Agaarden; (her?) Poulsker Kb 1692, Svaneke Skiftepr 1686 Aagd; 18. Aarh. NykglSaml 398e fol. Aaegd; K 1746—50 Aae Gd; Thurah Aae(gd); UrneNb Aaegd; UrneJb Aae Gd; VSK, Salchow 1813 Aaegd; M 1844, Gst Aagd. — UrneNb: „af Situat[ionen] ved Øl-Aaen".

Aasehuse [*ɑ·zahu·zən*]. — S.V. for Stenbaldregd. Naturnavnet Aasene.

Absalonsgaard. Rawert 1815 Absalons-Gd. — Ø. for Kirken, formodentlig 8. Sg.

Amtstuen, fsv. Hs. DFS 1906/46 Amtstuen. — Nu nedrevet Hus ved V. - Sømarken, hvor der tidligere blev drevet Smugkro. Navnet er ifl. DFS 1906/46 givet af Fiskerne, fordi deres Udgifter her kunde sammenlignes med Amtsstueskatterne. I Madum S., Ulfborg H. fandtes ligeledes en tidligere Smugkro, „æ Amtsstaaww", hvis Navn hidrører fra, at Bønderne, som i ældre Tid drog til Ringkøbing for at betale Amtsstueskatter, ofte tog herind for at slukke Tørsten og spille Kort, og ikke sjælden tabte alle deres Penge og maatte vende om igen uden at have været i Ringkøbing (H. P. Hansen i Hardsyss. Aarb. 1925 p. 161). Et lignende Navn forekommer i Angel, se Sydsl. Stedn. VII 62 under Amtshuus.

Anhøj, Gd [*a·nhåjahu·zəd*]. Postadr9 Anhøj; Gst Anhøj Hs; Postadr 1943 Anhøj. — Naturnavnet Anhøje, se under Povlsker S., 682.

Aspesgaard (4. Vg) [*aspəsgɑ·r*]. UrneNb Aspegd; UrneJb Aspes Gd; VSK, Salchow 1813 Aspesgd; UK u. A. Aspergd; M 1844, Mansa, Gst Aspesgd. — Forleddet kan være Gen. af Subst. Aspe, n., et Kollektiv til Trænavnet Asp.

Bakkegaard (21. Sg) [*bakagɑ·riŋ*]. UrneNb Bakkegd; UrneJb Bakke Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd. — Ligger paa Tørvebakke.

Bakkemølle, Ml. K 1746—50 (Kopi 1796) Bakke Mølle. — Paa Tørvebakke.

Bakkerne [*bakana, (di) vœstrə bakana, (di) ö·strə bakana, vœstrə-, ö·strə baka*]. Salchow 1813 Bakkehusene; Postadr 1869 Bakkerne; DFS 1906/46 Bakkana; Trap[4] Bakkerne eller Sømarkshuse, Postadr 1943 V.- og Ø.-Bakkerne. — Fiskerlejer paa Flyvesandet, ogsaa kaldet Sømarken. Den sidstanførte Udtale uden Artikel er den alm. blandt Fiskerne.

Baldregaard (27. Sg) [*balrəgœ·riŋ*]. — Andet Navn for Stenbaldregaard.

Barakkerne, fsv. Hse [*brakarna*].

Bavnegaard (6. Vg) [*bå̜ŋnəgœ·riŋ*, nyere *bawnəgœ·riŋ*]. (her?) K c. 1700 Bonde(gd); UrneNb Baagnegd (7. Vg); UrneJb Baagne Gd; FT 1801 Bougnegd; VSK Raagnegd; Salchow 1813 Baagnegd; IpsenK 1839 Bougne-(gd); M 1844 Bovnegd; Gst Bavnegd. — Efter Beliggenheden ved Bavnehøj.

Billegrav, Gde (8.—11. Sg) [*i· biljəˈgra·w, biljəˈgra·wsgœ·rana*, ældre ogsaa *byljəˈgra·w*, nyere ogsaa *beləˈgra·w*]. PrI 1624 Billegraff; 1650 (Z) Bildegrauff; ResenK Bilegraf; Skiftepr 1686 Billegraf; Skiftepr 1688 Billegraf, Billegrafsgd; K c. 1700 Billegrav; K 1746—50 Bille-Grav; UrneNb Billegrav, Billesgrav; DAtl Bille-Grav; UrneJb Bildegrav, Bilegrav; Salchow 1813 Bildegrav. — Se under Naturnavnet Billegrav.

Billegravsgaard (9. Sg) [*biljəˈgra·wsgœ·riŋ*]. VSK Orig Bildegrav; FT 1801 Billegravgd; IpsenK 1839 Bildesgrav(gd); M 1844, Mansa Billegravsgd; Gst Billegrav Gd. — Se Billegrav ovfr.

Bjergegaard (11. Sg) [*bjœ·ragœ·riŋ*]. UrneNb Bierregd; UrneJb Bierre Gd; FT 1801 Bieregd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Bierregd; Gst Bjergegd. — Efter Beliggenheden ved Foden af Rispebjerg.

Boesgaard (29. Sg) [*bo·sgœ·r*]. UrneNb Bodsgd; UrneJb Bods Gd; FT 1801 Boesgd; VSK, Salchow 1813 Bodsgd; M 1844, Mansa, Gst Boesgd. — Ifl. UrneNb er Forleddet et Personnavn („af en Beboer der i gl. Tider"), og i saa Fald er det vel snarest et Slægtsnavn Bod.

Bonaveddegaard (30. Sg) [*bo·naˈvedəgœ·riŋ*]. BWK 1676 Bondewedgd; ResenK Bondewedegd; K 1744 Bonde Wede gd; K 1778 Bondevedegd; UrneJb Bonevede Gd; Salchow 1813 Bonevedegd. — UrneJb: Her skal Bonevede have boet og Gd derefter kaldet Bonevede Gd. Om den bornholmske Sagnhelt Bonavedde se Hans Ellekilde i BhS XIX, 51 flg; om Navnet Aage Rohmann i BhS XXII 105 flg., jfr. ogsaa M. K. Zahrtmann i DSt 1935 p. 89 flg.

Borregaard (7. Sg) [*båragœ·riŋ*]. Aaker Kb 1699 Borgegd; 18. Aarh. NykglSaml 398e fol. Boren; K 1746—50 Borre Gd; Thurah Borre(gd); UrneNb Borregd el. paa Borre; UrneJb Borre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Borregd; Gst Borggd. — Subst. Borg; Navn efter Voldstedet Ringborg paa Rispebjerg, som ligger tæt ved Gd.

Borreværket [*båravœrkəd*]. — Et nu fsv. Cementværk N. for Ringborgen og V. for Borregd.

Brandskovhus. Postadr9 Brandskovhus. — Ved Brandskov. Jfr. Brandskovhuse i Bodilsker S., 681.

Brogaard (8. Sg) [*bro·gœ·riŋ*]. VSK Orig Broe el. Vandmøllegd; UK u. A. Braaegd; M 1844 Brunsgd; Gst, Postadr 1946 Brogd. — Ligger ved en Bro over Øle Aa, hvor den gl. Landevej Rønne—Snogebæk gik over.

Bækkegaard (12. Vg). UrneNb Nørre-Kirkeboe, Bekkegd; UrneJb Bekkegd, Nordre Kirkeboe; Salchow 1813 Bekkegd, er Nordre Kirkeboe; IpsenK 1839 Skade (Bekke)(gd), nordre Kirkeboe. — Ved en lille Bæk, som løber til Grødby Aa. Den maa have heddet Aristbæk, se u. Aristbæk Kirkemark u. Naturnavne.

Dammegaard (20. Sg) [*damagœ·riŋ*]. UrneNb Ved Kirken ell. Dammegd; UrneJb Damme Gd; VSK, Salchow 1813 Dammegd; M 1844 Damegd; Gst Dammegd. — Ligger ved en større Dam.

Danlegaard (22. Sg) [*dan(ə)lagœ·riŋ*]. I 1922 Lille Gadegd hed tidligere Dandlegd. — Mandsnavnet Daniel, jfr. Danielsbæk i Ø.-Larsker, 671, udt. [*danəlabœkˌiŋ*]. UrneNb nævner som Ejer Jens Danielsen, som købte den 11/1 1736.

Eskesgaard (Proprietærgd+9. Vg) [*æskˌəsgœ·r*]. 3/8 1572 (Z) Eskesgd; 1601 (Afskr Komm 1738) Eskgd; 6/5 1608 Hüb 560 Eskisgd; 1631 (Jb 1687) Esche Gd; 1647 (Jb 1687) Eskiß gd; Jb 1658 Eskesgd; Regnsk 1662

Eschesgd; KR 1684 Esches gd; Skiftepr 1685, 1690, 1694 Eskisgd; Jb 1696 Eskis Gd; Jb 1719 Eskisgd; K 1746—50 Eskes Gd; UrneNb Eskesgd, Eskisgd; DAtl Eskergd; UrneJb, Salchow 1813 Eskesgd; M 1844 Esgesgd; Guide 1886 Eskildgd; Gst Eskildsgd. — Mandsnavnet Eske, glda. Esger el. Eskild; en anden Mulighed er Subst. Eske „Askelund".

Eskesgaard, Lille- (11. Vg). Salchow 1813 Lille Eskesgd. — Maaske Fejl for 9. Vg, Lillegd, som er lagt under Eskesgd.

Eskeshus, Hs (9. VgPc). Th Eskildshus. — Se Eskesgd ovfr.

Falksmølle [*falks møla, falkamølan*]. Th Falks Mølle. — Stubmølle paa Pedersker Smaalyng, nedbrudt 1914. Slægtsnavnet Falk.

Firehuse, Hse. 1681 Deckner 1679—90 firehuszene; Rønne Skiftepr 1739 fiirehuusen; K 1746—50 (Kopi 1796) Fiere Huusene; Urne Tilf. t. Thurah Firehusene; Bugge 1771 Fiere Huuse; Skougaard 1804 p. 287 Firahusen; Salchow 1813 Firehusene, Firehuse; Mansa 1851 Firehuse; Postadr 1869 Firhuse; Guide 1946 Firehuse. — Del af V.-Sømarken.

Frigaard (3. Sg) [*fri·gɔ·r*]. Guide 1946 Frigd.

Gadegaard (3. Sg). UrneNb Gadegd; UrneJb Gade Gd; VSK Skytte el. Gadegde (1.—3. Sg); FT 1801, Salchow 1813 Gadegd; IpsenK 1839 Gade(gd). — Gade, se Indl.

Gadegaard, Lille- og Store- (22.—23. Sg) [*liļa-, sto·ra ga·dəgɔ·r, ga·dəgɔ·rana*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Gade Gd (23. Sg); Thurah Gade(gd) (23. Sg); UrneNb Lille-, Store Gadegd; DAtl Gadegd; UrneJb Lille-, Store Gade Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille-, Store Gadegd; Gst Lle-, Ste Gadegd. — Gade, se Indl.

Gammeleje, Gd [*gamɔlˈaja*]. Postadr9, Gst Gammeleje.

Gastegaard (26. Sg) [*ga·stagɔ·riŋ*]. K 1746—50 Gaste Gd; Thurah Gaste(gd); UrneNb Gastegd ell. Lynggd; DAtl Gaslegd; UrneJb Gaste Gd; VSK Gestegd; VSK Orig, Salchow 1813 Gastegd. — Slægtsnavnet Gast; som Ejer efter 1718 nævnes i KR 1684—1749 Rasmus Nielsen Gast.

Gravsgaard (9. Sg). DAtl III 170 Gravsgd. — Forkortet Form af Billegravsgd.

Griskrog, Gd. I 1922 Griskrog. — Andet Navn paa Nordrup ndfr.; Naturnavnet Griskrog.

Grubbegaard (7. Vg) [*gråbagɔ·riŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Grube Gd; UrneNb Grubbegd, Baagnegd; Bugge 1771 Grube Gd; UrneJb Grubbe Gd; FT 1801 Grubbegd; VSK Grublegd; Salchow 1813 Grubbegd; UK u. A. Gybbegd; M 1844, Mansa Grubegd; Gst Grubbegd. — Z vil tolke Gaardnavnet af Slægtsnavnet Grabow, idet Gd hørte til Hans Grabows Gaarde, og Besidderen betegnes i Jb 1624 som Graabos Bonde (Z). Ifl. Traditionen skal den imidlertid have tilhørt den adelige Slægt Grubbe; Regitze Grubbe levede forvist i Rønne 1678—90 og havde sit Underhold af en Del Gde over Sydbornholm (I 1922), og denne Tolkning stemmer bedre med de gl. Skriveformer.

Gullændergaard (4. Vg). K 1746—50 (Kopi 1796) Gotlander Gd. Thurah Gullænder(gd); UrneNb Gullændergd ell. Aspegd; DAtl Gullændergd; Bugge 1771 Gullænder (gd); IpsenK 1839 Aspes (Gullander)(gd). — Slægtsnavnet Gullænder „Mand fra Gotland". Jb 1684 nævner som Ejer Peder gullender, Jb 1691 og 1696 Peder Andersen gutlender, og Fæsteprot 1698 Per Anderß Gudlender.

Haldehuset, fsv. Hs [*haˈɭahüˑzəd*]. — Vistnok Slægtsn. Hald, ifl. mundtl. Tradition (R).

Hjortegaard (1. Sg) [*joˑrtagɔˑriŋ, jœˑrtagɔˑriŋ*]. UrneNb Hiortegd; UrneJb Hiorthe Gd; FT 1801 Hjortsgd; Salchow 1813 Hjortegd; IpsenK 1839 Hjorte(gd). — Slægtsnavnet Hjort. Gd tilhørte ifl. Jb 1598 Jenns Hiordt, Jb 1625 Jenns Hiord, Jb 1662 Lauridtz Hiort.

Hjortegaard (1. Vg) [*joˑrtagɔˑriŋ* el. *jœˑrtagɔˑriŋ*]. Guide 1886, Guide 1914, Gst Hjortegd. — Slægtsnavnet Hjort. Gd tilhørte 1701 Hans Hansen Hjort, og 1779 blev den solgt af Hans Hjorth til Josef Hansen Hjort (Z).

Holstehus [*hålstahüˑzəd*]. VSK Orig Holsterahuus; VSK Holsterhs; Salchow 1813 Holstehus; Mansa 1851, Postadr 1869 Holsterhuus; Gst Holsterhus. — UrneMin omtaler Huset som Udbygger Holstes Huus og en Udbygger Johann Holst som boende her. Forleddet er altsaa Subst.

ænyda. Holste, Holster „Holstener" (Kalkar) anvendt som Tilnavn.

Holsteværket [*hålstaværkəd*]. — Et nu fsv. Teglværk paa Holsteodde.

Hulhus. VSK Orig Holhuus. — Ved St.-Loftsgd.

Hullebæk, Hs (11. VgPc). VSK Hollebeks H; Postadr9 Hullebæk. — Naturnavnet Hullebæk.

Hullegaard, Gde (17. og 19. Sg) [*i· hålød, hålagœ·rana, liļa-, sto·ra hålagœ·r*]. UrneNb Hullegd (19. Sg); Salchow 1813 Store Hullegd, Lille Hullegd; M 1844 Hallegd (17. Sg); Postadr9 St. og L. Hullegd; Gst Hullegd (17. Sg). — Subst. Hul. Ligger i en Sænkning S. for Kirken.

Hyldeshøj, Hs (29. SgPc). Postadr9 Hylledshøj; Th Hyldeshøj. — Naturnavnet Hyldeshøj.

Højgaard (30. Sg). 18. Aarh. NykglSaml 398e fol. Een gd kaldes Høygd, eller og Kaarßsis. — Navn efter Korshøj, se u. Korshøjgd.

I Svejen, Gd [*i· swajan*]. — Ejendom N. for Vasegd. Subst. bh. Sveia, f. „Bugt, Bøjning, Krumning" (Esp.), „Lavning" (R), her snarest i sidstnævnte Betydning.

I Vassen, Gd (8. Vg) og Hs [*i· vasiŋ*]. — Kaldes ogsaa henholdsvis Vasegd og Vassehuset. Subst. bh. Vass „Sted hvor der vokser Rør", se iøvrigt under Vassen i Rutsker S., 662.

Jydegaard (1. Vg) [*jy·dagœ·riŋ*]. K 1746—50 Jyde Gd; Thurah Jyde(gd); UrneNb Jydegd; UrneJb Jyde Gd; FT 1801 Lille Jydegd; VSK, Salchow 1813 Iydegd; M 1844 Jydegd. — Slægtsnavnet Jyde. Gd tilhørte ifl. Jb 1610 Rasmus Jyde og Jens Jude; 1625 nævnes Jenns Pederßenn Jyde og 1657 Peder Larsen Jyde (Z).

Jydegaard (8. Vg) [*jy·dagœ·riŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Jyde Gd; Thurah Jyde(gd); DAtl Iydegd; Bugge 1771 Iyde Gd; UrneJb Sande el. Jyde Gd; FT 1801 store Jydegd; VSK Vasa el. Iydegd; Salchow 1813 Iydegd, kaldes og Sandegd. — Slægtsnavnet Jyde; Gd tilhørte i Jb 1662 Peder Lauridtzen Jyede. Jfr. Naturnavnet Jydesbo Odde.

Kildegaard (17. Sg). UrneNb Kildegd. — Der findes en Kilde mellem de to Hullegde, beliggende paa St.-Hullegds Grund (medd. af Lektor J. P. Andersen, Viborg).

Kirkebygaard (19. Sg) [*ɟœrkəbö·ŋ, ɟœrkəbo·gœ·riŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Kirke Bye; UrneNb Kirkebye (17.—19. Sg); UrneJb Kirchebye (17.—19. Sg); Bugge 1771 Kirkebye (17.—18. Sg, 7. Vg); VSK Kirkeby (17.—19. Sg); Gst Kirkeby Gd (19. Sg), Kirkeby (17.—19. Sg og Præstegd). — Efter Beliggenheden i Kirkens Nærhed. Naar UrneNb kalder 6. Vg for Kirkebyegd, maa det være Fejl for 7. Vg (Grubbegd). Udtaleformen [*ɟœrkəbo·gœ·riŋ*] maa være en Omtydning, da Gd ikke har været Kirkebo (det var 5. og 12. Vg).

Kirkemarken, Hse. Postadr 1943 Kirkemarken.

Kirkemølle [*ɟœrkəmølan*]. BhLdejd 1876 Kirkemøllen; Postadr 1943 Kirkemølle.

Korshøjgaard (30. Sg). C. 1625 E. Tang Kristensen Danske Sagn II 151: Bonden, som nu iboer, hedder Anders Svendsen i Korshøj, og haver gd sit navn af højen, og bondens gd er straks hos, som Bondevedde boede; 18. Aarh. NykglSaml 398e fol. En gd kaldes Høygd, eller og Kaarßsis. — Nuvær. Alhøj tæt ved Tornegd har tidl. heddet Korshøj, jfr. H. Ellekilde i BhS XIX 54.

Krampegaard (6. Sg) [*kra·mpagœ·riŋ*]. Aaker Kb 1699 Krampegd; K 1746—50 krampe Gd; Aakirkeby Skiftepr 1753 krumpe gd.s Iorder; Thurah Krampe(gd); UrneNb Krampegd; UrneJb Krampe Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Krampegd. — Slægtsnavnet Krampe; Gd tilhørte 1616 Arvist Krampe og 1623 Kort Krampe (Z).

Kratlund, Gd (2. VgPc, 6. SgPc) [*kratˈlsŋ, kratlœŋ*]. Guide 1886 Krattegd; Bh Ldejd 1899, Gst Kratlund.

Kromølle [*krawmølan*]. — Andet Navn paa Kirkemølle, en til den nedlagte Pedersker Kro hørende Mølle.

Kuleborg, Gd. Bh Vejviser 1944 Kuleborg. — Ved Stenkulerne, et Stenbrud paa Smaalyngen. Se underKuleborg i Aakirkeby Kbst., 647.

Kællingeby (1.—3. Sg) [(*i·*) *ɟœ·liŋaby·* ell. *ɟœ·liŋaby·gœ·rana*]. PrI 1624 Kellingeby; Skiftepr 1684 Kiellingeby; Aaker Kb 1688 Kiærlingby; Skiftepr

1690 Kellinge bye, Kiellingebye; K 1746—50 Kiellinge-Bye; K c. 1770 Kiellbye; UrneNb, DAtl, UrneJb Kiellingebye; Salchow 1813 Kjellingeby; Mansa, Gst Kjællingby. — Subst. Kælling. Ifl. Sagnet skal det oprindl. have været een Ejendom, hvis Ejer havde tre Døtre, mellem hvilke han delte Lodden, og disse byggede derefter hver sin Gd, og Bebyggelsen blev kaldt Kællingeby efter Ejerskerne (Opt. af P. Thorsen).

Kællingemølle, Ml. Bull 1869 Kjælling M. — Ved Kællingeby.

Kæmpegaard. Svaneke Skiftepr 1686 Kiempe gd. — Henføres til Pedersker S., hvor en Gd af dette Navn ellers er ukendt. Jfr. Kæmpehuset ndfr.

Kæmpehuset [*kœ·mpahu·zəd, kœmpahu·zəd*]. BhFisk 1933 Kjæmpahuzed. — Vistnok et nu fsv. Hs i Nærheden af Holsteodde. Forleddet maa være Slægtsn. Kjæmpe; ifl. R erindrede de gamle, at en Mand ved Navn Per Kjæmpe boede her. Jfr. Kæmpens Forstue under Naturnavne.

Køllieregaard (10. Sg) [*kølaragœ·riŋ*]. K 1746—50 Kiøllere Gd; UrneNb Kiøllergd; Bugge 1771 Kiøllere Gd; VSK Kiøller el. Møllegd; IpsenK 1839 Mølle (Kjøllere)(gd); M 1844 Køllergd; Gst Kjøllergd. — Slægtsnavnet Køller; Gd tilhørte i Jb 1661 Hanns Køhler, Jb 1664 Hans Køller.

Langerup, Gd [*lɑŋərɑp*]. 1889 (Th), Gst Langerup. — Andet Navn paa Engegd ovfr. Navnet maa være dannet i nyere Tid i Analogi med ægte thorp-Navne, jfr. Indl. under Torp.

Lerjegaard. — Se under Paa Lerjen.

Lillegaard (19. Sg). 1646 (Z) Lillegd; KR 1684 lille gaardz stellen. — Vel egl. Ellipse for Lille-Hullegd, som den ogsaa hedder.

Lillegaard (9. Vg). KR 1684 lillegd; UrneNb, VSK Lillegd. — Gd laa allerede 1687 under Eskesgd (Z). UrneNb oplyser at den kun har een Længe, „og altsaa mest et Stæl".

Loftsgaard, Lille- (18. Sg) [*lila lawsgœ·r*]. UrneNb Lille Loftsgd; UrneJb Lille Lofts Gd; FT 1801 Lille Loutegd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille Loftsgd; Gst Lle Loftsgd.

Loftsgaard, Store- (13.—14. Sg) [*lawsgœ·r, sto·ra lawsgœ·r*]. UrneNb Store Loftsgd; UrneJb Store Lofts Gd; FT 1801 store Loutegd; VSK, Salchow 1813 Store Loftsgd; M 1844, Mansa Loftsgd; Gst Ste Loftsgd. — Navnet gælder i 18. og 19. Aarh. kun 14. Sg. Snarest af Subst. eller Slægtsnavnet Loft, jfr. Loftsgd i V.-Marie S., 653.

Lynggaard (26. Sg) [*løŋgœ·riŋ*]. UrneNb Gastegd ell. Lynggd; FT 1801 Lynggd; IpsenK 1839 Gaste (Lyng)(gd); M 1844 Lynggd; Mansa Lønggd; Gst Lynggd. — Plantenavnet Lyng.

Maegaard (28. Sg) [*ma·gœ·riŋ*]. UrneNb Magd; UrneJb Maes Gd; VSK Maaegd; Salchow 1813 Maesgd; IpsenK 1839 Ma(gd); UK u. A., M 1844 Margd; Gst Maegd. — Naturnavnet Maden.

Mellemgaard (2. Sg). FT 1801 Mellemgd. — Den mellemste af de 3 Kællingeby-Gde (senere sammenlagt med 1. Sg).

Munkegaard (16. Sg) [*moŋkagœ·riŋ*]. K 1746—50 Munke Gd; Thurah Munke(gd); UrneNb, DAtl Munkegd; UrneJb Munche Gd; VSK Munkegd; Salchow 1813 Munchegd; M 1844, Gst Munkegd. — Slægtsnavnet Munk; i Lb 1569 nævnes Moens Muncks gd, i KR 1718 tilhører Gd Anders Munch. Senere Ejere Peder Andersen Munch 1735 (Z), Hans Pedersen M., død 1756 (K. Kure), Nicolaj M., Jørgen M. 1797, Nicolaj M. 1832 (Z).

Myregaard (12. Sg) [*my·ragœ·riŋ, sto·ra my·ragœ·r*]. UrneNb Store Myregd; UrneJb Store Myre Gd; FT 1801 Strandegd el. store Myregd; VSK Myregd; Salchow 1813 Store Myregd; M 1844, Gst Myregd. — Myr, se Indl.

Myregaard, Lille- (24. Sg) [*lila my·ragœ·r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Lille Myre Gd; Thurah Lille Myre(gd); UrneNb, DAtl Lille Myregd; UrneJb Lille Myre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille Myregd; Gst Lle Myregd. — Myr, se Indl. Z bemærker, at Gd ligger ved Lille Myre og har Navn deraf; derimod kan Navnet ikke referere sig til en Sammenligning med (Store) Myregd, da Lille-Myregd er dobbelt saa stor som denne.

Møllegaard (10. Sg). UrneJb Mølle Gd, Bildegrav; VSK Kiøller el. Møllegd; IpsenK 1839 Mølle (Kjøllere)(gd). — Ved Øle Aa. Efter en Vandmølle ved Gaarden.

Nordrup, Gd [*no·rdråp* el. *nœ·rdråp*]. AL 1912 Nordrup; Guide 1914 Norderup; Gst Nordrup. — Efter Beliggenheden nordligst i Sognet. Jfr. Indl. under Torp.

Paa Lerjen (25. Sg) [*pœ· lærjan, lærjəgœ·riŋ*]. Salchow 1813 paa Lærjen, kaldes og Slættegd. — Bh. Lerja „Lerjord" (Esp).

Pederskerbyen [*pœ·rskərbö·ŋ*]. Bh. Vejviser 1944 Byen. — Den ved Pedersker Station opstaaede Bebyggelse.

Pilegaard (5. Vg) [*pi·lagœ·riŋ*]. UrneNb Pilegd (6. Vg); UrneJb Kirkeboe, Piile Gd; Salchow 1813 Pilegd, er et Kirkeboe; IpsenK 1839 Pile (Søndre Kirkeboe); Gst Pilegd. — Trænavnet Pil eller muligt Slægtsnavnet Pi(h)l.

Pugegaard (3. Vg). 1671, 1674 (Z) Pugegd. — Efter Beliggenheden ved Pugekrog, se under Naturnavne.

Pæregaard (13. Sg) [*pæ·rəgœ·riŋ*]. UrneNb Peregd; UrneJb Pære Gd; FT 1801 Peregd; Salchow 1813 Pæregd; IpsenK 1839 Pære(gd); M 1844 Pedersgd; Mansa 1851 Pæregd; Postadr 1869 Pedersgd. — Gd nu lagt under St.-Loftsgd. Matriklens Form Pedersgd indeholder vel en Oplysning om, at man har opfattet Navnet som sammensat med Mandsnavnet Peder, Per, og denne Mulighed bør der regnes med ved de bh. Pæregde, uagtet den optegnede Udtale tydeligt viser Sammensætning med Pære.

Rispebjerg, Hse. 1751 Udm 1744—67 Rispebierg; Postadr 1943 Rispebjærg. — Se under Naturnavnet Rispebjerg i Povlsker S., 682.

Sand [*(pœ·) sa·niŋ*]. Komm 1738 paa Søe Marken eller Sanden. — Subst. Sand, som paa Bh. er Maskulinum.

Sandegaard (8. Vg). UrneNb Sandegd; UrneJb Sande el. Jyde Gd; Salchow 1813 Iydegd, kaldes og Sandegd. — Subst. Sand. Gd ligger yderst mod Kysten.

Sibirien, Hs [*se|bi·riən, se|be·riən*]. — Hs paa Smaalyngen.

Skadegaard (12. Vg) [*skadagœ·riŋ*]. IpsenK 1839 Skade (Bekke)(gd); M 1844, Gst Skadegd. — Slægtsnavn Skade. Gd købtes 1758 af Lars Mortensen Schade (UrneNb).

Skroldehus. VSK Orig Skroldehuset; VSK Skrolelv. — Se under Skrullegd i Ø.-Marie S., 673.

Skræddergaard (4. Sg) [*skrædara-, skredaragœ·riŋ*]. K 1746—50 Skrædder Gd; Thurah Skrædere(gd); UrneNb Skredderegd; UrneJb Skræddere Gd; FT 1801 store Skrædergd; Salchow 1813 Skræderegd; M 1844, Gst Skrædergd. — Subst. Skrædder, muligt brugt som Tilnavn.

Skræddergaard, Lille- (11. Vg) [*lil'a skredaragœ·r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Skrædder Gd; Thurah Skræder(gd); UrneNb lille Skredderegd; DAtl Skrædergd; UrneJb Lille Skrædder Gd; FT 1801, VSK, M 1844 Lille Skrædergd.

Skyttegaard (3. Vg) [*løtagœ·riŋ*]. 1684 (Jb 1687) schøtegd; Skiftepr 1687 skiøttegd, skøttegd, skøttgd; Skiftepr 1688 skiøttegd; Skiftepr 1690 schøttegd; K 1746—50 Skytte Gd; Thurah Skytte(gd); UrneNb Skiøttegd; DAtl Skyttegd; UrneJb Schiøtte Gd; VSK Skyttegd; Salchow 1813 Schyttegd; M 1844 Skiøttegd; Gst Skyttegd. — Tilnavnet Skytte; 17/9 1661 nævnes Claus Schiøtte, Sandemand i Pedersker (Z); Jb 1658 Clas Skiøtte. „1650 havde Ebbe U. indsat en Claus, en Skytte, paa en Gd i Persker, som Jørgen Kofoed paaboede. Dette blev strax afskaffet" (Z).

Skyttegaarde (1.—3. Sg) VSK Skytte el. Gadegde. — Jfr. 3. Vg.

Slettegaard (25. Sg) [*slætagœ·riŋ*]. UrneNb Slættegd; UrneJb Slætte Gd; FT 1801, VSK Slettegd; Salchow 1813 paa Lærjen, kaldes og Slættegd; M 1844, Gst Slettegd. — Subst. Slette; Gd ligger i jævnt og fladt Terræn.

Slusegaard (15. Sg) [*sliu·zəgœ·r(iŋ), sliu·zgœ·r*]. UrneNb Tørkelegd, Sluusgd; FT 1801 Sluusgd; VSK, Salchow 1813, Panum 1830 Slusgd; M 1844, Gst Slusegd. — Gd med Vandmølle nær Øleaaens Udløb. Lektor J. P. Andersen, Viborg, hævder at Slusgd er Navnets gl. Form, hvad der ogsaa stemmer med de ældste skriftlige Kilder. I saa Fald af et *Slus, Sideform til Sluse (hvortil det nu er omdannet); en saadan Enstavelsesform foreligger i sv. sluss.

Smaalyngen, Gde og Hse [*pœ· smœ·løŋiŋ, smœ·løŋshiu·zən*]. Rønne Skiftepr 1739 smaa lyngen; 1752 Gods 1743—66 udbyggere paa Smaae

Lyngen; Spec 1761 Smaalyngen; Neksø Skiftepr 1764 paa Smaae lyngen; FT 1801 Smaae Lyngen; Bull 1869 Smaalyngen G.; Gst, Postadr 1943 Smaalyngen. — Naturnavnet Smaalyngen.

Smedegaard (2. Sg). UrneNb Smidegd; UrneJb Smite Gd; Salchow 1813 Smiddegd; IpsenK 1839 Smithe(gd). — Subst. Smed, muligt brugt som Tilnavn.

Sommeregaard (5. Sg) [*såmaragœ·riŋ*]. K 1746—50 Sommere Gd; Thurah Sommere(gd); UrneNb Sommeregd; Bugge 1771 Sommer Gd; UrneJb Sommere Gd; FT 1801 Sommersgd; VSK Sommergd; Salchow 1813 Sommeregd; M 1844, Gst Sommergd. — Slægtsnavnet Sommer; Gd tilhørte 1801 Henrik Pedersen Sommer (Z).

Stenbaldregaard (27. Sg) [*ste·nbalrəgœ·riŋ*]. UK u. A. Steenbaltregd; IpsenK 1839 Veirmølle (Steenbaldre)(gd); M 1844 Steenbattregd; Gst Stenbaltre Gd. — Bh. Baller-, Ballresten, -kløppa, Betegnelse for den skiferlignende Stenart, der kaldes „grønne Skifre"; ved Gd findes et glt. Stenbrud med denne Stenart (R).

Strandegaard (12. Sg). FT 1801 Strandegd el. store Myregd.

Strandhuse. VSK Strand Huusene.

Strandmølle, Ml. Skiftepr 1684 stran Mølle; Skiftepr 1690 Strandmøllen.

Studeby [*stiu·daby·*]. — Gde og Hse paa begge Sider af Skellet mellem Pedersker og Aaker S. Har maaske Navn efter Studelyngen. Se iøvrigt under Studeby i Ø.-Larsker S., 671.

Svendsgaard (27. Sg). VSK Tue el. Svendgd; VSK Orig Thue el. Svendsgd. — Er paa VSK opført uden Nr., men synes at betegne 27. Sg.

Sømarken, V.- og Ø.-, Gde og Hse [*jö·ma·rkshiu·zən*]. Skiftepr 1685 Søemarchen; 1687 Deckner 1679—90 paa Siøemarchen; Komm 1738 paa Søe Marken eller Sanden; Rønne Skiftepr 1739 skiømarken; FT 1801 Søemarken; Wilster 1808 Søemarkshøj; Salchow 1813 Søemarken; Mansa 1851 Sømarkhuse; Bull 1869 Sømark Hse; Prbv 1889 kaldes i daglig Tale Vestre og Østre Bakker, men officielt saasom i Kirkebogen Sømarken under et; Gst Vr-, Ør Sømarkhuse; Postadr 1943 V.- og Ø.- Sømarken. — Efter Beliggenheden ved Stranden.

Terkelegaard (15. Sg) [*tårkʒəlagœ·riŋ*]. K 1746—50 Tyrkele Gd; Thurah Tyrkese(gd); UrneNb Tørkelegd; DAtl Tyrkesegd; Bugge 1771 Tyrkelse Gd; UrneJb Terkele Gd; Salchow 1813 Slusgd, kaldes og Terkelegd; IpsenK 1839 Terkele (Sluse)(gd). — Mandsnavnet Thorkil, Thyrkil; Gd tilhørte ifl. Tiendepenge 1662 Anderß Torckelsen, der i Jb 1696 skrives Anders Terkildßen.

Tornegaard (30. Sg) [*to·rnagœ·riŋ*]. K 1746—50 Torne Gd ;UrneNb Tornegd; Bugge 1771, UrneJb Torne Gd; VSK, Salchow 1813 Tornegd; M 1844 Torngd; Gst Tornegd. — Subst. Torn „Tjørn".

Trommerebakke. Hse. Guide 1914 Bakkerne eller Trommerbakke. — Naturnavnet Trommerebakke.

Tuegaard (27: Sg). FT 1801 Thuegd; VSK Tue el. Svendgd; VSK Orig Thue el. Svendsgd. — Navn efter Beliggenheden i Baldretuerne.

Tuegaard (24. Sg) [*tawəgœ·riŋ*]. — Navn efter Beliggenheden i Tuerne, se under Naturnavne.

Tyskegaard (10. Vg) [*ty·skagœ·riŋ*]. K 1746—50 Tydske Gd; Thurah Tydske(gd); UrneNb, DAtl Tydskegd; UrneJb Tydske Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Tydskegd. — Tilnavnet el. Slægtsnavnet Tysk. Navnet Tyskegaard kendes ifl. Z allerede 1670.

Vandmøllegaard (8. Sg). UrneNb Vandmøllegd; UrneJb Wandmølle Gd; FT 1801 Vandmøllegd; VSK Orig Broe el. Vandmøllegd; IpsenK 1839 Vandmølle(gd). — Ved Øle Aa. 1671 fandtes her en Skvatmølle (Z); en Vandmølle er angivet paa K 1746—50; Bull 1869 nævner Bro G og Ml.

Vandryste, Hs. Th Vandrystan. — Navnet er sandsynligvis en fem. -a-Afledn. til en Sammensætn. bestaaende af Subst. Vand og Subst. bh. Rösta el. Rysta, m. „Tag som reises paa sædv. 4 Støtter eller Pæle, uden Vægge" (Esp).

Vasegaard (8. Vg) [*vasagœ·riŋ*, glt. *i· vasiŋ*]. VSK Vasa el. Iydegd;

IpsenK 1839 Sande (Vasse)(gd); M 1844 Vasagd; MK 1879 Vassagd; Gst Vasegd. — Subst. bh. Vass „Sted hvor der vokser Rør", jfr. I Vassen ovfr.

Vassehuset [*vasahu·zəd*]. Gst Ste-, Lle Vasehus. — Kaldes ogsaa I Vassen, se ovfr.

Ved Kirken, Gd (20. Sg) og Hse. K 1746—50 Ved kirken; Thurah, UrneNb, Bugge 1771, Postadr 1943 Ved Kirken.

Vejrmøllegaard (27. Sg) UrneNb Værmøllegd; UrneJb Værmølle Gd; Salchow 1813 Vejrmøllegd. — Vejrmøllen var en Horisontalmølle, en saakaldt „Djævledans", se Aage Rohmann i DF VI 40.

Vestergaard (11. Vg). Gst Vestergd.

Viborghus, fsv. Hs [*vi·bårahu·zəd*]. — Slægtsnavnet Viborg; efter Traditionen skal der have boet en Mand som kaldtes [*vi·bårin*] (R).

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Aavang (7. SgPc), Aldershvile, Bakkely, Billesdal (5. VgPc), Billeshøj (10. SgPc), Birkelund, Birkely, Bjergely (4. VgPc), Brandsminde, Dalsbakke, Dalshøj (20. SgPc), Egely (9. SgPc), Ellesvang (14. SgPc), Engegaard, Enghave (25. SgPc), Enghøj (19. SgPc), Engvang, Eskildshøj (9. VgPc), Fuglesang (9. SgPc, 7. SgPc), Godtkøbsdal (8. VgPc), Gyldenvang (20. SgPc), Havely, Hegnly, Hjortsminde (6. SgPc), Holmsminde (6. SgPc), Højsted, Højvang (DegnegdPc), Klippebo (27. SgPc), Kragesminde, Lillebo (11. VgPc), Lillehøj, Lillevang, Lykkebo, Lynghøj, Lyngvang (25. SgPc), Nethesminde (20. SgPc), Nordvang, Nygaard (2. SgPc), Nyholm, Nyvang, Risenlund (27. SgPc), Signesminde (25. SgPc), Skovfryd, Skovholt (1. SgPc), Skovly (1. SgPc), Skovlyst (1. SgPc), Slettevang (25. SgPc), Solbakke (PræstegdPc), Solvang, Solvænge (19. SgPc), Sommersminde (4. VgPc), Stenebjerg (19. SgPc), Stenshøj(PræstegdPc), Stensminde (5. SgPc), Stensvang (PræstegdPc), Sydvang, Søblink (PræstegdPc), Søborg, Søhøj (14. SgPc), Sølyst (DegnegdPc), Ungdomsfryd, Ungdomslyst, Vestertoft (22. SgPc), Østervang.

NATURNAVNE.

Aaeng. I 1922 Aaengen.

Aakirke Havn [*œ·kœrkə ha·wn*]. K 1744 Aae Kierkehafvn; K 1746—50 (Kopi 1796) Aaekirke Havn; VSK Aakirke Havn. — Paa Østsiden af Raghammer Odde. Her havde Aakirkeby i gamle Dage sin Havn; mellem Stenene i Stranden findes Spor af et Par Render, som man har renset for Sten, saa smaa fladbundede Skuder har kunnet hales ind for at losse (P. Thorsen, Fra Sydbornholm p. 35 f.).

Aaleodden. 1778 Thaarups Bh II 616 Aale-Odden. — Formodentlig Ellipse for *Aalhammer Odde.

Aalhammer. K c. 1700 Aalhammer; Rel 1743 Aal-Hammer; K 1746—50 Aal hammer; Thurah Aael-Hammer; UrneJb Ølhammer; UrneMin Aal-Hammer; Skougaard 1804 p. 234 Odden Aalhammer; VSK Orig Ølhammer Odde; VSK Ølhommer Odde; MK 1806 Aalhammersod; Mansa 1851 Aalhammer Odde; Bull 1869 Olhammeren. — Ældre Navn paa Holsteodde lidt V. for Øle Aa. || Aalhammer Bugt. Gst Aalhammer Bugt. — Bugten V. for Aalhammer. || Aalhammer Rev. K 1746—50 (Kopi 1796) Aal Hammer Riff; K 1778 Aael-Hammer Riff; Falenkamp 1783 Aalhammer-Rif; Salchow 1813 Aalhammer Riff. — Rev ud for Aalhammer. Forleddet er Fiskenavnet Aal. Formen Øl- hos Urne og paa VSK maa antagelig forklares ved Paavirkning fra Navnene Øle Aa og Ølkarret, begge nær ved Aalhammer.

Aasene [*œ·zana*]. I 1922 Aasene. — Højdedrag Ø. for Pederskirke. Plur. af Subst. Aas, se Indl.

Abildeng. Lb 1569 Abelle engen. — Trænavnet Abild, bh. [*a·vil*], f. „Æbletræ" (R).

Agerhøj. VSK Orig Agerhøi; I 1922 Agerhøj. — Lige S. for Bjergegd.

Albertsmyr. K 1825—26 Albertes Myre. — I Højlyngen.

Alhøje [*a·lhåjana, a·lhåj*]. DFS 1906/23 Alhøj; BhS XXI 85 Alhøjene;

Gst Alhøje. — To store Gravhøje umiddelbart V. for Tornegd, den ene nu jævnet. Forleddet er glda. athal, oldn. aðal „Natur, Væsen", som første Sammensætningsled anvendt i Betydn. „den egentlige", „Hoved-", f. Eks. i Subst. glda. athalkona „Ægtehustru" og athalwægh „Hovedvej". Et ældre Navn paa den ene Høj er Korshøj, se ndfr.

Anhøjelodden [*a·nəhåjalådən*]. — Naturnavnet Anhøje, se under Povlsker S., 682.

Aristbæk Kirkemark. VSK Orig Aristbek Kirke Marken; VSK Aritsbek Kirke Marken. — N. for St.-Gadegd. Forleddet er formodentlig Mandsn. bh. Arrist, glda. Arnfast, se DgP I 57 ff.

Ashullerne [*a·zhålarna*]. I 1922 Ashåln; DFS 1906/46 Ashollarna. — Her blev ifl. DFS 1906/46 alle udlevede Krikker dræbt og begravet sammen med selvdøde Kreaturer. Subst. bh. As, n. „Aadsel".

Aspe. Lb 1569 Paa Aspe, hoss østre Asper, Store Aspe eng. || **Aspeshøj** [*aspəshå·ŋ*]. INM 1808 Aspes Høyen. — Ved Aspesgd.

Baaderenden [*bœ·darœŋan*]. DFS 1906/46 Baadaræinan. — Lavning, maaske et tilsandet Bækløb, S. for V.-Sømarkshuse, ca. 450 m fra Kysten, nær ved den gamle Baadehavn for Fiskerlejet Bakkerne.

Bakkedybet. Teinnæs bakkadived. — Dyb ud for Fiskerlejet Bakkerne. || **Bakkelandgrundet** [*ˈbaka ˈlangrənəd*]. DFS 1906/46 Bakkalandgr. — Den Del af Landgrundet (se ndfr.), som ligger ud for Fiskerlejet Bakkerne. || **Bakkerne** [*pœ·rskœrkəbakana, pœ·rskərbakana, bakana*]. Trap[4] Bakkerne. — Flyvesandsstrækninger, der nu for en Del er beplantede. Kaldes ogsaa Sømarken.

Baldretuerne [*balrətawarna*]. — Ved Stenbaldregd, se under Bebyggelsesnavne.

Bavnehøj [*bå:ŋnəhå·ŋ*]. Gst Bavnehøj.

Billegrav [*biljəˈgra·w*]. Lb 1569 y Bilde graff; ResenK Bilegraf; K 1746—50 (Kopi 1796) Bille Grav; Urne Tilf. til Thurah Bildes-Grav; Mansa 1851, INM 1878 Billegrav. — Navnet anvendes dels mere omfattende om den Egn langs Øle Aa, hvor de tre Billegravsgde er beliggende, dels mere specielt om tre mindre Lokaliteter, den ene en lille Græsgang Ø. for Billegravsgd, den anden en bestemt Lokalitet i Skoven S.V. for Billegravsgd, og den tredie den Aakrog, hvori Billeshøje ligger. Paa Grund af Efterledstrykket ligger det nærmest at opfatte Forleddet som en Terrænbetegnelse. Det kan være identisk med no. Bile, Navn paa en lang og smal, i Enderne temmelig spids Holm; dette Navn tolkes i NG I 354 f. som identisk med Subst. oldn. bilda, f., en Sideform til bildr, m., Navn paa forskellige vinkelformede skærende Redskaber (Fritzner). Om bildr, *bildi og bilda i Stednavne se iøvrigt Franzén, Vikbolandets by- och gårdnamn p. 152 f. og der citeret Litteratur. Det kan tænkes, at en af de af Øle Aa begrænsede Aakroge, der nu kaldes Billesgrav, eller maaske en lang, spids Dal, der fra denne Aa strækker sig mod N., har været kaldt *Bilda, og at en naturlig eller kunstig Fordybning i Nærheden har faaet Navnet *Bildugraf. Om Grav i Stednavne se DS III p. XXIX og DS IX p. 59. Samme Navn er Gaardnavnet Bilgrav i Balling S., Rødding H., DS IX 59. || Billegravsaa [*biljəˈgra·wsœ·n*]. UrneMin Bildesgrav Aaen; Sl. 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Bildegravs Aaen; Skougaard 1804 p. 234 Billegravs-Aaen; Panum 1830 p. 96 Bilegravsaae, Billegravsaaen; DFS 1906/28 II Billegravs Aaen. — En Del af Øle Aa. || Billegravshøje [*biljəˈgra·wshåjana*].

Billeseng [*byljəsœŋən*]. — Nu opdyrket Eng ved Billeshøje. || **Billeshøje** [*biljəshåj, biljəshåjana, byljəshåjana, dœŋ sto·ra byljəshå·ŋ, dœŋ lila byljəshå·ŋ*]. PrI 1624 Billiß Hiø; Thurah Billes-Høi; INM 1808 Billes Høyene; MK 1816 Billeshøiene; DFS 1906/28 II Billeshøjene; Th Kong Billes Høj; Gst Billeshøje. — To Høje nær ved Billegrav ovfr. Navnet er sandsynligvis Ellipse for *Billegravshøje. Et navneforklarende Sagn fortæller, at to Brødre ved Navn Bille dræbte hinanden i Tvekamp og blev begravet i de to Høje, jfr. BhS XXI 87.

Bingelseng. Lb 1569 vestin Bingels eng. — Eng til et Kirkebo, nuvær. Pilegd. Formodentlig Fejl for *Ringelseng, vel en Engstrækning ved Ringelsbæk ndfr., der løber et Stykke Ø. for Gaarden, omgivet af Enge.

Bjergenokken. BhFisk 1933 Bjæranokkainj. — Efterleddet er Subst. bh. Nokka, m. „Bakkefremspring", her om Rispebjergs sydligste Fremspring anvendt som Med.

Bjørnsrumpe. — Se under Bodilsker S., 681.

Blaaskinde. Lb 1569 Blaaskinde. — Eng. Se under Blaaskinde i Rønne Kbst., 641.

Blinde Skær [*de bliŋa ſæ·rəd*]. DFS 1906/23 Det blinde Skær. — Mellem Henrikebæks Munding og Sorthat, paa c. 5 Fod Vand. Ifl. DFS 1906/23 en flad Sten, der skraaner ned til den ene Side, en af de Sten, Fiskerne er mest bange for at støde paa. Adj. blind i Bet. „som ikke kan ses".

Bolhøj. INM 1878, Vedel BhO p. 286 Bolhøj. — N. for Boesgd.

Bonaveddehøjen [*bo·naˈvedəhå·ŋ*]. BhS XXI 85 Bonaveddehøjen. — Høj ved Tornegd, hvis Ejer Bonavedde ifl. Sagnet fordrev de underjordiske, der boede i Højen, jfr. under Bonaveddegd. Højen kaldes ogsaa Korshøj og Alhøje.

Bondelyng. Urne Tilf. t. Thurah den saakaldede Bonde-Lyng. — Andet Navn paa Pedersker Højlyng.

Bordekrog. 1709 (Th) Borde Krog, Borde Krog Eng. — Ved St.-Gadegd.

Borgen. — Se Ringborgen.

Borreskov. Ipsen 1866 Borreskoven. — Skov ved Borgen og den nærliggende Borregd. || **Borretuerne** [*båratawarna*]. DFS 1906/23 Borregaardstuerne. — Ved Borregd.

Brandskov. — Se under Bodilsker S., 681.

Bredager. Lb 1569 Lille brede agerenn, Store brede agir.

Broager. I 1922 Broager. — Ved en Bro over Øle Aa nordlig i Sognet. || **Brosager.** Lb 1569 Broes agerenn. — Hører til 5. Vg Pilegd.

Brændevinshøj [*brœŋəviˈnshå·ŋ*]. Th Brændevinshøj.—Høj ved Bavnegd.

Bustangeren [*biˈståŋariŋ*]. DFS 1906/23 Bustångarijn; I 1922 Bustangeren. — Sten i Stranden, efter Forlydende ført hertil med Drivis i Beg. af 19. Aarh. Substantivering af Udtrykket stange bu(h) „gøre en stangende bevægelse m. hovedet og samtidigt efterligne koens stemme" (ODS under bu(h)), om Leg med Smaabørn. Anledning til Navnet kendes ikke.

Byellet [*byˈœləd*]. MK 1816 Bye Elle; P. Thorsen Fra Sydbornholm p. 36 Byellet; DFS 1906/46 Byelled. — Nu fældet Ellekrat nær ved Aakirke Havn ovfr., paa begge Sider af Skellet mod Aaker S. Her havde Aakirkeby Borgere ifl. P. Thorsen Hugstret.

Damager. I 1922 Damageren. — Ved Øle Aa. || **Damenge** [*damœŋana*]. I 1922 Damengene. — Nu udtømt Mølledam ved Øle Aa. || **Damstykke.** DFS 1906/23 Damstykket. — Efter en nu opfyldt Dam.

Danserled. — Se under Aaker S., 684.

Dravtønden. I 1922 Drawtønden; DFS 1906/23 Dravtønden. — En nu fjernet stor Sten ved Grisholle. Første Led maa være Subst. Drav „affald fra brændevinsbrænding eller brygning" (ODS). Fra Vestjy. kendes Subst. Dravtønde i Bet. „svinetønde, hvori alt affaldet fra huset samles til svinene" (Feilb.); ifl. I 1922 lignede Stenen en Svinetønde. Et lignende Sammenligningsnavn er Ølkarret ndfr.

Duen. K 1778 Dauen. — Navnet er placeret mellem Gedebak Odde og Aalhammer, maaske Navn paa en Sten i Stranden.

Dyndenge [*dyŋœŋana*]. Lb 1569 y dingh engh, y Dynde enge; Lb 1569 CodUps Dyngeng. — Subst. bh. Dyjng, f. „Dynd, Dyndeng".

Dynen [*dyˈnan*]. I 1922, DFS 1906/23 Dynan. — Stor flad Sten ved Strandkanten, 5—6 Alen i Tværmaal, ifl. I 1922 af Udseende som en Dyne. Jfr. Sengedyne i Rønne Kbst., 641.

Dæmningen [*dæmniŋən*]. DFS 1906/46 Dæmningen. — To Lokaliteter, den ene Ø. for Baaderenden S. for V.-Sømarkshuse, den anden i Havet ud for denne Del af Kysten. Den førstnævnte Lokalitet har formodentlig tjent som Med for den sidstnævnte.

Edjevej [*ædjavæˈŋ*]. Vejfort 1942 Eddievejen. — Vej fra Tornegd til Stranden. Forleddet er Subst. bh. Äddja, f. „Blæretang" (Esp p. 406), idet Vejen benyttes af Sogneboerne til Tangkørsel.

Eksercitsplads. — Se under Povlsker S., 682.

Ellebakker. VSK Ellebakkerne. || **Ellebæk** [*æləbæʃiŋ*]. — Tilløb til Øle Aa. || **Ellekule.** Lb 1569 hoss Elle kulen. — Subst. bh. Älle, n. „Ellekrat" (Esp). || **Ellesager.** I 1922 Ellesager. || **Elleshøl.** I 1922 Elleshølen. — Strømhul i Øle Aa, ved Ellesager ovfr. || **Elletorp** [*ælətårpəd*]. I 1922 Elletorpet. — Tidligere udyrket Kratstrækning. Subst. bh. Älle, n. „Ellekrat".

Engelhøj. Vedel BhO p. 269 Engelhøj. — Sløjfet Røse S.V. for Skyttegd.

Eskesmyr [*æsʃəsmy·rn*]. C. 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Eskesmyr; Gst Eskildsmyre. — Udtørret Sø, der hed Eskessø, se det flg. Navn. || **Eskessø.** 1608 (Afskr. Thaarups Pap Nr. 19) Eskildsøe; K 1746—50 (Kopi 1796) Eskes Søe; Thurah, DAtl Esker Søe; Falenkamp 1783 Eskes-Søe; VSK Eske Søe; MK 1806 Eskessøe; Salchow 1813 Eskesøe; Mansa 1851, Bull 1869 Eskilds Sø. — Efter Eskesgd.

Faareagre. I 1922 Faareagrene. || **Faarebakker** [*fɔ·rabakana*]. MK 1804 Faarebakkerne; IpsenK 1839 Taarebakker; Mansa 1851 Taare Bakker. — I Højlyngen. || **Faarepilt** [*fɔ·rapeltiŋ*]. K 1825—26 Faare Pilten. — N. for Faarebakker.

Falhøj [*fa·lhåj*]. Lb 1569 hoss Falhøy; PrI 1624 Fallhiø; BWK 1676, RosenK Falhøye; K c. 1700 Feldhoy; K 1778 Fallhoye; Skougaard 1804 p. 279 Falhøj; VSK Orig Fahlhøi; VSK Tølhøj; MK 1816 Fahlhøi; DFS 1906/28 I Faelhøj, Fålhøj, Faalhøj; DFM 39 p. 180, Gst Falhøj. — Forleddet kunde være et Adj. glda. *fal svarende til oldn. fǫlr „bleg, gulbleg, graableg" eller maaske et tilsvarende Subst. Det er muligt, at de svenske Stednavne Falun, Falan og Falköping indeholder et Subst. afledt af Adj. fǫlr, se Sahlgren i NoB 1946 p. 63 ff. m. Henvisn.

Falkestæl [*falkastæ·liŋ*]. — Slægtsnavnet Falk, jfr. Bebyggelsesnavnet Falksmølle, som dog ligger langt fra Falkestæl.

Fladklippehøl. I 1922 Fladklippehølen. — Strømhul i Øle Aa.

Fligen [*flæ·ŋ*]. — Smalt Jordstykke.

Flintevad [*fli·ntava·*]. Lb 1569 hoss flinte wadtt; Lb 1569 CodUps hoss flinte wad. — Lidt N. for Nørrevad. Subst. Flint.

Fruehøj [*frawəˈhåj*]. I 1922 Fruehøj. — Ved Krampebro.

Galopbakke [*gaˈlåpbakaŋ*]. I 1922 Galopbakken. — Ved Kysten.

Gamlevie. Lb 1569 nordenn gamle Wie. — Til Degnegd. Kollektivet bh. Vie, n. „Pilekrat" (R).

Gardergrave [*ga·rdaragra·wən*]. DFS 1906/23 Gardergravene, Gardegravene, Gardaragrauen. — Ifl. et Sagn laa her begravet to Gardere, som var blevet uenige og havde dræbt hinanden (R).

Gedebak Odde [*ǧedaba·gsiu·diŋ, ǧedabakiŋ*]. K 1744, K c. 1760 Gedde Odden; K 1778, Falenkamp 1783 Gedde-Odden; MK 1806 Giedebaksod; IpsenK 1839 Gedde Odden; Mansa 1851 Gjedebaks Odde; Bull 1869 Gjeddebæks Odde; P. Thorsen, Fra Sydbornholm p. 37 Gedebæk Odde; DFS 1906/23 Geddebakodde; Gst Gedebak Odde. — Den sidste Udtaleform er yngre end den første. || **Gedebakshul** [*ǧedaba·gshåləd, ǧedabåkshåləd*]. DFS 1906/46 Geddebagsholled; BhFisk 1933 Gjedabaksholled; Th Gjedabækjsholled. — Del af Landgrundet ndfr. I den sidstanførte Udtaleform er Forleddet omtydet til Subst. Gedebuk. || **Gedebaksrev.** K 1746—50 (Kopi i Rønne) Geddebar Riff; K 1778 Gedde pag Riff; Falenkamp 1783 Geddebags-Rif; Salchow 1813 Goddebur-Riff. || **Gedebak Stene** [*ǧedaba·gste·nana*]. K 1746—50 (Kopi i Rønne) Gedde bag steen; K 1778 Geddebar Steen; Falenkamp 1783 Geddebags-Steen; IpsenK 1839 Geddebogsteen; Guide 1886 Gjedebakstene; DFS 1906/23 Geddebagstenene. — Gedebak Odde er en lille Odde S. for Øster-Bakkerne, og Gedebakshul, Gedebaksrev og Gedebak Stene er Lokaliteter i Havet ud for Odden. Paa Grund af de vaklende Skrive- og Udtaleformer er Forleddet uvist. Dets første Led kan være Subst. Ged, bh. [*ǧed*], og Gedde, bh. alm. [*ǧæda*], men ogsaa [*ǧeda*]; mod den sidste Mulighed taler dog Bindevokalen *-a-*. Navnet synes i den alm. Udtale [*ǧedaba·gs*]- at være Gen. af et Subst. Gedebag „Bagdel af Ged".

Glappebakkevej [*glapəˈbakaˈvæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Glappebakkevejen. — Vejen fra Stenebjerg mod N. gennem Stationsbyen til Sogneskellet mod Aaker. Fortsættelsen i Aaker S. kaldes Klappebakkevej. Se iøvrigt under

Klappebakke i Aaker S., 684. Jfr. ogsaa Naturnavnet Glappe i Ø.-Marie S., 673.

Goldebakke [*gœ·ɫəˈbaka*]. — Ved Skyttegd. Adj. gold.

Graanakkestue [*grœ·nakaˈstawa*]. — Krat ved Øle Aa Ø. for Kølleregd. Stedet kaldes ogsaa Pugekrog, se ndfr. Se iøvrigt under Graanakkestue i Bodilsker S., 681.

Grete. DFS 1906/23 Grethe og Karna; P. Thorsen Vor Hjemstavn p. 51 Karna og Greta Bojlj. — Bautastene N. for Degnegaarden. Bojlj kan være Kvindenavnet Bodil eller Subst. Bold.

Grisholle [*griˑzˈhåla*]. PrI 1624 Griffshuolle; Thurah Griffsvol; Guide 1886 Grishol; DFS 1906/23 Grishulle, Grisehullet; BhS XXI 86 Grisholla. — Sumphul i en Lavning S.Ø. for Stenebjerg. || Grishollevej [*griˑzˈhålaˑvæˑŋ*]. Vejfort 1942 Grisehulevejen. — Til Grisholle knytter sig ifl. DFS 1906/23 flg. navneforklarende Sagn: En Kone, der havde sagt en Usandhed, erklærede, at hun vilde ønske, at 12 Grise vilde patte hende i Helvede, dersom hun ikke talte sandt; ved hendes Jordefærd sank Kisten i Jorden og forsvandt; herved opstod det Hul, som siden blev kaldt Grisehullet. De to ældste Navneformer viser imidlertid, at Navnet ikke er sammensat af Subst. Gris og Holle, men snarere er det tyske Bynavn Greifswald, som paa Bh. har haft Udtalen [*griˑvsvol*] (R). Omtydningen til Grisholle skyldes vel Paavirkning fra det flg. Navn Grishøj. Denne Høj ligger nær ved Grisholle, hvilket ogsaa maa være Anledningen til, at de to Lokaliteter forveksles i PrI 1624, hvor Griffshuolle nævnes som Navn paa en Høj. || **Grishøj.** Lb 1569 neden for Griishøy; Vedel BhO p. 309 Grishøj. — Ved Grisholle ovfr. || **Griskrog** [*griˑzˈkråˑg*]. I 1922 Griskrog. — Ved Skellet mod Aaker S.

Grønbakke. I 1922 Grønn Bakke. || **Grønnehøj** [*grö·nəhåj, grö·nəˈhåj*]. — Sløjfet Høj lidt V. for Kalkværket ved Billegrav.

Gullænderhøj [*gsl(l)œnarahåˑŋ*]. DFS 1906/28 I, Th Gullænderhøj. — Stor Kæmpehøj ved Gullændergd.

Halvnedehøj [*hanladahåˑŋ*]. I 1922 Handledehøjen; DFS 1906/23 Hanladahøjen; BhS XXI 90 Handledahøjen. — Høj paa Skellet mellem Pedersker og Aaker Sogne. || **Halvnedetuerne** [*hanladatawarna*]. I 1922 Handledetuerne; DFS 1906/23 Handladatauerna. — Fællesjord, hvor Sognets Beboere havde Ret til at grave Ler. Forleddet er Subst. Halvned, bh. hallnad, m. „Halvdel", i Sammensætninger „Fælles-"; Ordet anvendes ifl. DFS 1906/23 ikke blot, naar en Genstand er delt ligelig mellem to Parthavere, men ogsaa naar flere end to har lige store Parter. Metatesen hallnad > hannlad forekommer i Forbindelsen [*te hanlada*] „til fælles" (R).

Hampehuller [*haˑmpahålarna*]. — Paa Kølleregaards Grund, formodentlig Lavninger, hvori man har dyrket Hamp.

Hans Kofoeds Odde [*haˑns ˈkåfəds ˈuˑd*]. P. Thorsen Fra Sydbornholm p. 36 Hans Kofoeds Odde. — Odde lige V. for Hullebæks Munding.

Hareløkke. G&N 1934 p. 55 Hareløkken. — Nær ved Harepilten ndfr. || **Harepilt** [*haˑrapeltiŋ*]. G&N 1934 p. 55 Harepilten. — I Pedersker Højlyng.

Havestuen [*haˑwastawan*]. — Mark afgrænset paa de tre Sider af Øleaaens træbevoksede Dal (R). Forleddet er Subst. Have i Bet. „hortus".

Havrebakke [*haˑwrabakaŋ*]. I 1922, DFS 1906/46 Havrebakken.

Helmbak. VSK Orig Store Helmbak; VSK Store Holmbak.

Henrikebæk [*hœnrikabœˀkiŋ*]. Salchow 1813 Henrickebeck; DFS 1906/23 Henrikkebækken; Guide 1946 Henrikkebæk. — Nyere Navn paa Søbæk ndfr. Mandsnavnet Henrik.

Hjortehullet [*joˑrtahåləd*]. — Ved Myregd. || **Hjortemyr** [*joˑrtamyˑrn*]. I 1922 Hjortemyren. — Støder op til Hjortemyr i Bodilsker S., 682.

Holhøj. VSK Holhøj; IpsenK 1839 Holhøi. — Subst. bh. Hol, n. „Hul".

Holstebugt [*hålstabåktən*]. — Bugten V. for Holsteodde. || **Holsteodde** [*hålstiuˑdiŋ, hålstauˑdiŋ*]. DFS 1906/23 Holsteodde; P. Thorsen Fra Sydbornholm p. 38 Holsteodden. — Ud for Holstehus, se under Bebyggelsesnavne. || **Holsterev** [*hålstareˑvəd, reˑvəd*]. DFS 1906/23 Holsterevet; DFS 1906/46 Holstarevet. — Stenrev, der strækker sig ud i Havet fra Holsteodde.

Hosen. Lb 1569 hosenn. — En til Præstegaarden hørende lille Eng, hvis Udbytte er 4 Favne Hø. Subst. ænyda. hose „Benklæder og Strømper ud i eet", antagelig anvendt som Sammenligningsnavn. Jfr. Hætten ndfr.

Hullebæk [*hålaˈbæk*; i Aaker S.: *hælaˈbæk*]. 1603 (Afskr. Thaarups Pap Nr. 19) Hollebeck; K c. 1700 Hollebecken; K 1746—50 Holles-bekken; VSK Hellebæk (men Hollebeks H.); Salchow 1813 Hullebeck; Mansa 1851 Hellebæk; Guide 1886, Gst Hullebæk. — Subst. bh. Hol, n. „Hul". Formen Hellebæk paa VSK synes at være en Skrivefejl, og Aaker-Udtalen gaar maaske tilbage til dette Kort.

Hulvejene [*hålvajana*]. — Tre sammenløbende Kløfter Ø. for Ringborgen, der benyttes eller har været benyttet som Veje (R).

Hvidhøj. Lb 1569 hoss Huidhøys buske. — Eng til 12. Vg.

Hyldeshøj [*hyļəsˈhåj*]. INM 1878 Hylleshøi; Vedel BhO Hyldeshøj. — Forleddet er formodentlig Gen. af et Kollektiv *Hylde til Trænavnet Hyld.

Hyldsager. Lb 1569 Hyldsagerenn; Lb 1569 CodUps Hyldtzagerenn. — Maaske Gen. af Trænavnet Hyld.

Hælderne [*hælarna*]. — De stejle Skraaninger paa Rispebjergs Vestside mellem Ringborg og Bjerregd. Subst. Hælde, bh. Hæjlla, f. „Skrænt, stejl Skraaning", jfr. DS III p. XXXV.

Hætten. Lb 1569 hettin. — En til Præstegaarden hørende lille Eng, hvis Udbytte er 1 Læs Hø. Hætten er sandsynligvis ligesom Hosen ovfr. et Sammenligningsnavn. En anden Mulighed er, at Engen har været henlagt til Vedligeholdelse af Messehuen, jfr. Gunnar Knudsen i NoB 1934 p. 88 ff.

Højager [*håjaˑgərin*].

Højdenhalle. I 1922 Højdenhalde. — Lille Forhøjning paa Vejen S. for Aagd.

Høje-Landgrundet [*ˈhåjaˈlangrənəd*]. — Del af Landgrundet, lige V. for Højene i Povlsker S., 682.

Højere [*håjəˈreˑ*]. BhS XXII 29 Højeré. — Smal Skovstrimmel paa Rispebjergs Vestskraaning. Se under Højere i Povlsker S., 682.

Jagtvej [*jaˑjtvæˑŋ*]. — Vej i Pedersker Højlyng.

Jeppes [*jæpəsa*]. — Høje Piletræer anvendt som Med; har ifl. Traditionen Navn efter en forlængst afdød Mand Jeppe Andersen. Om Genitivformen se Esp Indl. p. 97.

Jershøj [*jaˑrsˈhåj*]. Lb 1569 hoss Jernhøy; PrI 1624 (BhS XXI 86) Jershiø; Thurah Jershøi; VSK Orig Iens Høi; DFS 1906/28 I, Gst Jershøj. — Samme Navn som Hjernshøj i Kliplev S., der i DS VI 374 f. tolkes af Mandsn. glda. Hiarni, men i DgP I 558 af en stærktbøjet Sideform til dette Navn. Det bh. Jershøj lader sig kun forene med den sidstnævnte Mulighed.

Jomfruhøj. INM 1808 Jomfrue Høy.

Jydeeng. DFS 1906/23 Jydeengen. — Ved 8. Vg, der tidligere hed Jydegd. || **Jydemade.** Spec 1761 Jyde-Man. — Ifl. Spec 1761 sumpet Græsbund, formodentlig samme Lokalitet som Jydeeng ovfr.

Jydesbo Odde. K c. 1700 Iudis Basodden; K 1746—50 (Kopi 1796) Jydisbee Odden; Thurah Judis-boe-Odden; DAtl Iudisboe Odden; K 1778 Iydisby Odden; Falenkamp 1783 Judisbye-Odde; IpsenK 1839 Judisboe Odde. — Odde S. for 8. Vg, som tidligere kaldtes Jydegd. Da Odden ligger nær ved den gamle Baadehavn for Fiskerlejet Bakkerne, er Navnets 2. Led rimeligvis opr. Subst. Bod, idet Jydesbod kan have været Navn paa et Skur ejet af Slægten Jyde paa 8. Vg. Jfr. under Bebyggelsesnavnet Jydegd.

Kajebakke [*kaˑjəˈbaka*]. I 1922 Kajebakke. — Bakken S. for Bavnegd. Af Subst. bh. Kaia, f. „Allike".

Kalveløkker [*kallyɣarna*]. I 1922 Kalløkken. — Umiddelbart Ø. for Borregd.

Karen. — Se under Grete ovfr.

Karlshøje [*kaˑlshåja, kaˑrlshåja*]. Lb 1569 norden Karlshøy; VSK Orig Carlshøi; VSK Carlhøj; IpsenK 1839 Carlhøi; 1849—58 (BhS XXII 93) „Karlshøiene"; INM 1878 Carlshøiene; Vedel BhOE p. 156 Karlshøjene; Gst Karlshøje. — Pastor J. P. Koefoed tolker Navnet af Appellativet Karl („quasi Karlenes Høie, Kymbrernes, Risernes", se BhS XXII 93). Geni-

tivendelsen -s tyder imidlertid paa, at Forleddet er Mandsnavnet Karl.

Karret [*ka·rəd*]. I 1922 Karret. — Rest af et gammelt Havneanlæg Syd for V.-Bakkerne; Subst. Kar anvendt om et Stenkar „en med sten fyldt ramme ell. kiste, der nedsænkes i vand og bruges som underlag ell. forstærkning for bropiller ell. som bølgebryder, bolværk olgn." (ODS).

Kattehul. I 1922 Kattehullet. — Dam paa Sømarken.

Katten [*katiŋ*]. VSK, IpsenK 1839 Katten; DFS 1906/23 Katin el. Kattebakken. — Grusbanke Syd for Bakkegd. Formodentlig et Sammenligningsnavn. Et navneforklarende i Sagn i DFS 1906/23 fortæller, at Folk, der kunde se lidt mer end andre, har set en sort Kat vistnok hovedløs gaa her om Natten.

Kernemælkebakker [*kæ·rnəmelkabakana*]. INM 1878 vestre Kjernemælkebakke. — Paa Rispebjerg, tre Bakker.

Kernen. Lb 1569 y kiernenn. — En til N.-Kirkebo hørende Eng, hvori der kan avles 1 Læs Hø. Formodentlig Subst. Kerne „Smørkerne".

Kirkebakke. I 1922 Kirkebakken. || **Kirkemark** [*kærkəma·rkən*]. Vedel BhO p. 296, DFS 1906/46 Kirkemarken.

Klingeløkke [*klenɔˈlyka*]. — Ved Bavnegd. Her gik ifl. Traditionen en overnaturlig sort So og slæbte med et Jerntøjr (R).

Klokkerpilt [*klåkarapeltiŋ*]. Ipsen 1866 Klokkerpilten; Guide 1886 Klokkarepilten; G&N 1934 p. 55 Klokkerpilten. — I Pedersker Højlyng.

Klumpekuler [*klåmpakuˈlarna*]. I 1922 Klympekulerne. — Strømhul i Øle Aa. Til Subst. Klump findes i Bh. Sideformen [*klømp*] (R).

Kneppeelle [*knæpaælə*]. DFS 1906/23 Kneppaelled. — Forsvundet Ellekrat S. for Bakkegd. Navnet stammer ifl. R og DFS 1906/23 fra, at en Mand, hvis Øgenavn var [*knæpiŋ*], har hængt sig her. Paa Bh. kendes et Slægtsnavn Knep, se under Kneppegd i Nylarsker S., 654.

Knirten [*kneˈrtiŋ*]. DFS 1906/46 Knirten; BhFisk 1933 Knirtinj. — Fiskeplads ud for Holsteodde, ca. $^3/_4$ Mil fra Land. Formodentlig et Subst. Knirt, m. dannet ved Vokalskifte til Subst. Knort, bh. Knårt, m. „liden Knude el. Knold, haard Klump" (Esp) og Subst. Knart „knast, knude i træ, hævelse paa en legemsdel olgn." (ODS); jfr. Ord som Klump, Klamp, Klimp og lign.

Kobbersten [*kåværsteˈnana*]. VSK Orig Kaabersteen, Kaabersteen Bek; DFS 1906/23 Kobberstenene; DFM 39 p. 416 Kobberstenen. — Sten i Strandkanten. Skal have Navn efter et Skib ladet med Kobber, der strandede her; i stærk Lavvande skal man kunne se Hanken af en Kobberkedel, som dog ikke kan hæves (DFM 39 p. 416).

Kolberg [*kålbær*]. DFS 1906/46 Kolber (Kolberg). — Fiskeplads Ø. for Raghammer. Synes at være opkaldt efter den pommerske Havneby Kolberg. PrI 1624 nævner „en Torp" Collberg i Nyker S., og Colberg er iøvrigt kendt som Familienavn paa Bh.

Korshøj [*kårsˈhåj*]. PrI 1624 kaarßhiø; BWK 1676 Korshoye; ResenK Kors høye; K c. 1700 Karshoye; K 1778 Korshoy; Skougaard 1804 p. 281 Korshøy; Møller Folkesagn 1867 p. 11 Korshøi. — Høj umiddelbart V. for Tornegd, ogsaa kaldet Bonaveddehøjen, se ovfr. Navnet maa hidrøre fra, at der er blevet rejst et Kors paa Højen, enten som Sømærke eller i Forbindelse med Korsbyrd; jfr. P. Severinsen i Fortid og Nutid VII 158.

Krakkeager. Lb 1569 kracke agerenn. — Krak, se Indl.

Krampeaa [*kraˈmpaɔˈn*]. — Del af Øle Aa ved Krampegd. || **Krampebro** [*kraˈmpabroˈən*]. Gst Krampebro; Vejfort 1942 Krampebroen. — Bro ved Krampegd.

Krogeager. Lb 1569 kroge agir. — Til Præstegd.

Krogede Didrik. DFS 1906/23 Krågua Derik. — Bautasten, der minder om et krumrygget Menneske, nær ved Kirken. Jfr. Store Stine og Strage Mads.

Krusehul [*kruˈzahåləd*]. DFS 1906/46 Krusaholled. — Del af Landgrundet ndfr. Skal have Navn efter en Mand ved Navn Peter Kruse (R). Kaldes ogsaa Vandhullet.

Kullebakke [*kålabakaŋ*]. K 1825—26 Kolla Bakken; Guide 1914, Gst Kullebakker. — I Pedersker Højlyng. || **Kullehul** [*kålahåləd*]. I 1922

Kullehullet. — Strømhul i Øle Aa. Forleddet er Subst. Kul, bh. [*kål*], n.

Kullerne. 1709 (Th) Kullerne. — To Agre tilhørende St.-Gadegd. Antagelig Plur. af Kulle, se Indl.

Kuredam [*ku·radamiŋ*]. I 1922 Kuredammen; BhS XX 107 Kuredam. — Dam paa Rispebjerg. || **Kurehulle** [*ku·rahålan*, Plur. *ku·rahålarna*]. 1849—58 (BhS XXII 93) Kurekulerne; BhS XX 107 Kurehullet; Thorsen Vor Hjemstavn p. 6 Kurehulen; DFS 1906/23 Kurahullerne. — Paa Rispebjerg. Kuredam og Kurehulle har formodentlig Navn efter en Rakker ved Navn Kure, kaldet [*ku·riŋ*], som boede paa Vagtbodbakken paa Rispebjerg, rimeligvis i 1830'erne, og som benyttede Kurehullerne ved Aflivning af Heste (R).

Kyllingeeng [*ɧølinjacæŋən*]. I 1922 Kyllingeengen. — Lille Eng ved Krampegd.

Kællingebro. Th Kjelding Bro. — Formodentlig Broen over Øle Aa ved Kællingeby. || **Kællingehøj** [*ɧœ·linjahå·ŋ*]. — Ved Kællingeby.

Kæmpens Brønd [*ɧœ·mpans brånj*]. — Væld i Brinken ved Kæmpens Forstue ndfr., anvendt af en Beboer i Kæmpehuset som Brønd. || **Kæmpens Forstue** [*ɧœ·mpans fårstawa*]. DFS 1906/46 Kæmpens Forstue. — Bugten V. for Holsterøv; efter en Mand, som ejede det Areal, hvorpaa Teglværket ved Holsteodde blev anlagt. Jfr. Kæmpehuset ovfr. under Bebyggelsesnavne og Aaboens Forstue i Klemensker S., 661, under Naturnavne.

Landgrundet [*langrønəd*]. DFS 1906/46 Landgrundet; BhFisk 1933 Lanngruinjed. — En Grund c. $^1/_4$—$^1/_2$ Mil fra Land, strækkende sig fra Boderne i Aaker S. til hen imod Dueodde i Povlsker S., langs Stenbundskanten. Dele af Landgrundet hedder ifl. DFS 1906/46 Boalandgr., Bakkalandgr., østre Landgr. og Bækkelandgr. efter Fiskelejerne Boderne (i Aaker S.), Bakkerne (i Pedersker S.) og Kyststrækningen Ved Bækkene (i Povlsker S.).

Langager. Lb 1569 Lille Lange agir, Store lange agir; Lb 1569 CodUps Lille Lange ageren. — Til Præstegd. || **Langemyr** [*lånəˈmy·r*]. UdmKomm 1727 Lange-Myre; UdmJb 1729—38 Lange Myhr, Langemyhre; Jb 1743 Langemyre; K 1746—50 (Kopi 1796) Lange Myr; VSK Orig Lange Myre; VSK Lynge Myre; MK 1816 Langemyre Søe; INM 1878 Langemyre Sø. — Nu udtørret Mose ved L.-Myregd. || **Langhøj** [*lånˈhåj*]. DFS 1906/28 I, Gst Langhøj.

Laurids Jenskes Bæk [*la·wris ˈjenskəs bœɧ*]. — Andet Navn paa Røddyndebæk. Efter en Kvinde, der har været gift med en Mand ved Navn Laurids Jensen.

Ledsager. Lb 1569 Lees agre, lees agir. — Til Degnegd. Rimeligvis Subst. Led, bh. Lē, n. „et større Led af horizontale Sparrer eller Lægter paa lodrette Endetræer" (Esp).

Lergravager. Lb 1569 Leergraffue agerenn. || **Lerkulerne** [*le·rkù·larna*]. DFS 1906/23 Lerkularna. — Sognets offentlige Lergrave, jfr. P. Thorsen, Fra Sydbornholm p. 55.

Lillemyre. Z Lille Myre. — Se L.-Myregaard u. Bebyggelsesnavne. || **Lilletjørne.** Lb 1569 hoss lille tiørnne. — Subst. glda. thyrni, n. „Tornekrat".

Maageskær [*må·gəˈjæ·rəd*]. — Stor Sten ud for Raghammer.

Maden [*ma·n*]. MK 1806 Manen; I 1922 Maen. — To Lokaliteter, den ene en Eng ved Maegd. Subst. bh. Ma, f. „en meget sid Eng".

Madkesprudsengen. I 1922 Madkasprutsengen. — Eng ved Øle Aa. Subst. bh. Madkasprūd, n. „opskudt Muld, liden Tue, som paa Marken opkastes af Regnorme o. fl." (Esp).

Madses Nedgang [*masa ne·rgåŋ*]. — Skaar, der fører ned til Stranden lige V. for Sorthat. || **Madses Sæt** [*masa sæt*]. — Fiskeplads ud for Madses Nedgang. Gen. af Mandsn. Mads (se EspIndl p. 97) og Subst. Sæt „Sted hvor Garn udsættes".

Melhøj [*mæ·lhå·ŋ*]. — Mel- (<glda. mæthal) „Mellem-". Højen ligger mellem Nørrehøj og Sønderhøj ndfr.

Morshul. 1709 (Th) Moers Hul(l); I 1922 Mors Hul. — Eng Nord for Aagaard.

Muldbakkepilt. G&N 1934 p. 55 Muldbakkepilten. — I Pedersker Højlyng N.V. for Anhøje.

Munkealteret [*moŋkaaltərəd*]. INM 1878, I 1922, DFM 39 p. 180 Munkealteret. — Stor, flad Sten V. for Kirken. Kaldes ogsaa Munkestenen. || **Munkedal.** MK 1804 Munkedalen; IpsenK 1839 Munkedal; Mansa 1851 Munke Dal. — I Pedersker Højlyng. Antagelig Slægtsnavnet Munk, se under Gaardnavnet Munkegd. || **Munkeeng.** DFS 1906/46 Munkeengen. — Et lavtliggende firkantet planeret Areal beregnet til Tørreplads for et Teglværk, der laa Ø. for Holsteodde, og som blev nedlagt 1872. Engen har Navn efter en Teglværksbestyrer M. C. Munch. || **Munkeledet** [*moŋkale·d*]. I 1922 Munkeledet. — I Smaalyngen ved Skellet mod Aaker S. Formodentlig Slægtsnavnet Munk. || **Munkesider.** Guide 1886 Munksidderne. — To smaa Lavninger. Forleddet er rimeligvis Slægtsnavnet Munk, Efterleddet Plur. af Subst. bh. Sid, udt. [*si·d*], f. „Lavning" (R). || **Munkestenen** [*moŋkaste·niŋ*]. — Andet Navn paa Munkealteret ovfr.

Myrehul. I 1922 Myrehullet. — Vandhul N. for Borregd, nu fyldt.

Mæren [*mæ·rn*]. — Sten i Strandkanten ud for Sømarken. Subst. bh. Mær, f. „Hoppe".

Mølledamseng. I 1922 Mølledamsengen. — Ved Øle Aa, i Nærheden af Krampegd. || **Møllehøj** [*møləhåj*]. INM 1878 Møllehøi; DFS 1906/28 I, Gst Møllehøj. || **Møllekulle.** I 1922 Møllekullen. — Hævning i Terrænet, ved Øle Aa paa Grænsen mod Bodilsker S. || **Mølleodde** [*mølə̀u·diŋ*]. K 1746—50, UrneMin Møller-Odden; K 1778 Mølles Odden; Falenkamp 1783 Møller-Odden; VSK Mølle Odden; Salchow 1813 Mølleodden; Gst Mølleodde. — Odden er nu bortskyllet af Havet; tilbage er kun Rundebakke ndfr. || **Mølleskov** [*møləskawiŋ*]. — Ved Aaen ved Nygd; Dæmninger kunde tyde paa en fsv. Vandmølle. || **Møllevingerne** [*mølə̀viŋana*]. I 1922 Møllevingerne. — Korsformet Lavning paa Rispebjerg.

Mørkehøl [*mårkəˈhö·l*]. — Dybt Sted i Øle Aa ved Slusegd.

Nybro [*ny·ˈbro·*]. — N.V. for Kratlund. || **Nyvad** [*ny·va·*]. — Ved Køllergd, lidt Ø. for Strandevadet.

Nørrehøj [*nårə håj*]. — Gravhøj N.V. for Billegravsgd.

Nørrevad [*nårəva·, nårəˈva·*]. || Nørrevad Bro. Guide 1886 Nordrevad Bro; Guide 1914, Gst Nørrevad Bro.

Osen [*o·ziŋ*]. K c. 1700 Oocin. — To forskellige Lokaliteter, paa K c. 1700 en Odde mellem Jydesbo Odde og Sorthat, i den moderne Udtale Øle Aas Munding. Subst. Os, bh. [*o·z*], m. „Aamunding", jfr. Os i Knudsker S., 651. Ved Jydesbo Odde laa tidligere Baadehavnen for Fiskerlejet Bakkerne, vistnok i en nu tilsandet Bæks Udløb i Havet, jfr. ovfr. under Baaderenden.

Pedersker Plantage. Trap[4], Guide 1946 Pedersker Plantage. || **Pedersker Rev.** BWBeskr Peders Reef; BWRap 1676 Persker eller Peders Rif. — Ø. for Øle Aa.

Pilehøl. I 1922 Pilehølen. — Strømhul i Aa.

Præstebro [*præ·stabro·ən*]. 1864 (Th) Præstebro. — Ved Præstedal. || **Præstedal** [*præ·stada·liŋ*]. DFS 1906/23 Præstedalen. — Ø. for Kirken og Præstegaarden. || **Præstedam.** Lb 1569 østen prestedammen, offuen Preste Dammen. || **Præsteeng** [*præ·staæŋən*].

Pugekrog [*pøgaˈkrå·g*]. I 1922 Pyggekrogen; DFS 1906/23 Pugekrog. — Andet Navn paa Graanakkestue ovfr. Forleddet er Subst. bh. [*pøg*], m. „Trold", en stærktbøjet Sideform til Subst. Puge „Nisse" (ODS), glda. pūki „ond Aand", oldn. púki „Djævel, Genganger".

Raghammer [*ra·ghamər*]. PrI 1624 Raghammer; BWK 1676 Raaghammer; ResenK Raghamer; K 1746—50 (Kopi 1796), Salchow 1813 Raghammer; BhFisk 1933 Råghammer; P. Thorsen Fra Sydbornholm p. 35 Raghammer. — I de gamle Kilder er Raghammer Navn paa den nuværende Raghammer Odde, i de moderne Kilder derimod paa en Fiskegrund ud for Raghammer Odde, jfr. P. Thorsen, Fra Sydbornholm p. 35; den sidstnævnte Anvendelse maa være sekundær. || Raghammer Odde [*ra·ghamərs u·d*]. Falenkamp 1783 Raghammer-Odde; VSK Orig Raghammer Vigen og Odden; VSK Baghammer Vigen og Odden; MK 1806 Raghammers-

od; Mansa 1851 Baghammer Odde; DFS 1906/46 Raghammerodde. || Raghammer Rev. K 1746—50 (Kopi 1796) Raghammer Riff; K 1778 Ranghammer Riff; Falenkamp 1783, Salchow 1813 Raghammer-Riff. — Rev ud for Raghammer Odde. || Raghammer Vig. VSK Baghammer Vigen og Odden. — Forleddet er snarest Adj. rag, bh. råger „lige, ret, rank".

Ringborg [*riŋbårn, bårn*]. VSK Ringeborg; INM 1808 Borren; INM 1878, Borrijnh IV 4 Ringborgen; Trap[4] Ringeborgen; Gst Ringborg. — Vinkelformet Voldanlæg paa det nordvestligste Hjørne af Rispebjerg, se Trap[4] III 644.

Ringelsbæk [*reŋəlsˈbæk*]. Salchow 1813 Ringelesbeck. — Bæk, der udmunder i Øle Aa S.Ø. for Boesgd. Jfr. Ringelhøj, Povlsker S., 682.

Rispebjerg. — Se under Povlsker S., 682.

Rundebakke [*dæŋ rsŋa bakaŋ*].

Rundert [*rsŋərt*]. I 1922 Ronjer; DFS 1906/23 Rujner. — En stor Sten i Strandkanten S. for Slusegd. En Afledn. paa -ert af Adj. rund. Formen i I 1922 og DFS 1906/23 er Adj. rund i Mask. Sing.

Rysestenene [*ryˑsasteˑnana*]. DFS 1906/23 Rysastenene. — Sten i Havet ud for Gedebak Odde. Navnet stammer ifl. DFS 1906/23 fra, at nogle Fiskere, der kaldtes „Rysana", en Fader og hans Sønner, druknede her en Uvejrsnat; ifl. R skal et russisk Skib være forlist her. Forleddet er Subst. bh. [*ryˑs*] „Russer".

Rævehøj. VSK Orig Rævehøi. — Efter Kortet at dømme snarest s. Lok. som nuvær. Sønderhøj.

Rødbene [*röˑbeˑna*]. I 1922 Rødbene. — Agerjord bevokset med Syrer. Plantenavnet Rødbene „Rumex acetocella"; dette Plantenavn er dog nu ifl. R ukendt paa Bh, men findes ifl. Sydsv. Ortnamnssällsk. Årsskr. 1946—48 p. 89 i Nordskaane, Smaaland og Sydhalland.

Røddyndebæk [*röˑdyŋabækˌiŋ*]. DFS 1906/23 Røddyndebækken. — Lille Bækløb c. 400 m Ø. for Gedebak Odde. Efter Udspringet i Røddyndeenge ndfr. || **Røddyndeenge** [*röˑdyŋaæŋana*]. — Andet Navn paa Dyndengene ovfr.

Sadlerebakke [*saˑlarabakaŋ*]. I 1922 Sadlerebakken. — Ager N. for Skræddergd. Subst. bh. Sâlara, m. „Sadelmager". Der menes at have boet en Mand med dette Tilnavn (I 1922).

Sandvejen. Vejfort 1942 Sandvejen. — Vejen fra Bjergegd til Stranden.

Sildepilt. VSK, Bull 1869 Sildepilten. — I Højlyngen.

Skaaningekule. I 1922 Skaaningekulen. — Nu fyldt Vandhul S.V. for Skræddergd. Skaaning forekommer oftere som Slægtsnavn; Lb 1569 nævner under Pedersker S. Jens Skonnings gd.

Skiferbakke [*jˑførbakaŋ*]. — Forleddet maa være Subst. Skifer, skønt Stenarten Skifer paa Bh. ellers kaldes Flis; paa Skiferbakke, der ligger ved Slaggedal, blev tidligere brudt svovlholdig brændbar Skifer, som benyttedes ved Cementbrænding (R).

Skottestæl [*skåtastæˑliŋ*]. I 1922 Skotske-Stel. — Agerjord nær ved Borregd. Forleddet er Slægtsn. Skotte.

Skraahælde. I 1922 Skraahelden. — Eng. Efterleddet er Subst. Hælde i Betydn. „stejl Skrænt", se DS III p. XXXV.

Skæret [*jæˑrəd*]. DFS 1906/23 Skæret, Sjæred. — Stor Sten i Søen, kun synlig ved Lavvande. Subst. Skær „lille Klippe der skyder op af Havet, eller som ligger skjult under Havoverfladen og er en Fare for Sejladsen" (jfr. ODS Skær V).

Sladderhøje [*sladərhåjana, sladərhåj*]. Guide 1886 Sladderhøje; DFS 1906/46 Sladderhøjene; Gst Sladerhøje. — To Høje, hvoraf den ene nu er sløjfet. Subst. Sladder. Jfr. Sladderbakke i V.-Marie S., 653. || **Sladdertornen.** I 1922 Sladdertornen, Sladertornen. — En nu fjernet stor Hvidtjørn Ø. for Sommeregd.

Slaggedal [*slagəˈdaˑl*]. DFS 1906/28 I Slaggedal; Thorsen Vor Hjemstavn p. 16 Slaggedalskællingen. — Lavning ved Øle Aa over for Ringborg. Forleddet er formodentlig Subst. bh. Slagga, f. „Søle, slemt, vaadt Føre" (Esp).

Slagtermyr [*slaˑjtaramyˑrn*]. — Sid Strækning med Vand i Højlyngen.

Sletten. 1709 (Th) Sletten. — Eng hørende til St.-Gadegd. Slet eller Slette, se Indl.

Slik [*slek*]. BhFisk 1933 Slik. — Fiskeplads S.Ø. for Raghammer. Subst. Slik, antagelig i Betydn. „mudder olgn. blød grund i farvand" (ODS).

Smaalyngen [*smœ·løŋiŋ*]. UdmKomm 1727 Smaa Lyngen; Jb 1743 Smaalyngen; K 1746—50 Smaa-Lyng; MK 1816 Smaae Løngen; M 1844 Smaalyngen; BhS XXI 64 Pedersker smålyng. — Da Navnet maa være dannet som Modsætn. til Storlyngen, det ældste Navn paa Højlyngen (se under Naturnavnet Højlyngen, V.-Marie S., 653), har Adj. smaa her sandsynligvis Betydn. „lille i Hens. til Areal", skønt det staar i Sing. Denne Betydn. maa foreligge i sønderjyske Stednavne som Smaahave, -holm, -kær, -made,- ris, -sig, -skov (se Registret i DS III 325 f.) og passer godt med glda. Eksempler som en sma lin clut „en lille Linklud" (AM 187).

Snaphøj [*snapˈhåj, snapsˈhåj*]. P. Thorsen, Vor Hjemstavn p. 7, Gst Snaphøj. — Paa Rispebjerg nær ved den stejle Vestskraaning. Forleddet synes at være et Subst. eller Adj. glda. *snapp med uvis Betydn. Et tilsvarende Snapp-, Snappe- findes oftere i nordiske Stednavne, men tolkes paa forsk. Maade, i NG VI 175 af Adj. no. Dial. snapp „knap, snæver, rask, gesvindt", i NG XVIII 103 af Vb. snappa „rapse", i SOÄ XVI 93 af Subst. snabb „litet stycke, stump", i OGB II 170 f. af Vb. snappas „kappas, tävla". I DS III p. LV er Snap, der forekommer hyppigt i sønderjyske Naturnavne, forklaret som udviklet af Snabe, glda. snapi, i tryksvag Stilling. Denne Forklaring er maaske rigtig i nogle Tilfælde, men næppe i dem alle; navnlig synes det betænkeligt at antage en ellers ukendt Svagtryksudvikling i de Navne, hvor Snap- staar som Forled. I Sønderjylland betegner de Navne, i hvilke Navneleddet Snap indgaar, ofte Engstrækninger, men undertiden fremspringende Højdedrag, en Betydn. som ogsaa passer paa Snaphøj her. Det er muligt, at Snap hører til samme Rod som Snabe, hvis opr. Betydn. netop synes at være „Fremspring".

Snoppen [*snåpa(n)*]. DFS 1906/23 Snoppan, Snoppijn. || Snopperevet [*snåpare·vəd*]. BhAvis 19/11 1847 Snæpperevet; DFS 1906/46 Snopparevet. — En af de øverste Sten i et stort underjordisk Stenrev. Subst. bh. Snopp, m. „Hest med hvid Næse" eller det tilsv. Femininumsord Snoppa. Ifl. DFS 1906/23 bryder Søen altid hvid over Stenen. Ifl. Opt. 1947 anvendes den bestemte Form kun om Stenen, den ubestemte Form tillige om Odden og Revet, som ellers hedder Snopparevet.

Sommergrundet [*såmaragrønəd*]. DFS 1906/46 Sommaragrundet. — Del af Landgrundet ovfr.

Sortebakke [*swœ·rtəˈbaka*]. I 1922 Sorte Bakke. — Lyngbevokset Bakke i Sømarken. || **Sortehøl.** I 1922 Svortehøl. — To Lokaliteter, det ene betegnet som Strømhul i Aa, og begge stedfæstet til Øle Aa. || **Sorthat** [*swœ·rthat*]. K 17. Aarh. Soerte hatt; K c. 1700 Sønder Sorthatt; K 1746—50 (Kopi 1796) Sønder Sorte Hatt; Thurah Sønder-Sort-Hat; DAtl Sønder Sort Hat; VSK Sorte Hat; IpsenK 1839 Søndre Sorthat; Mansa 1851 Sorte Hat; DFS 1906/23, Gst Sorthat. — Sten i Stranden, der ifl. DFS 1906/23 ligner en gammeldags Kasket. || Sorthatterev [*swœ·rthatare·vəd*]. DFS 1906/46 Sorthatrevet; P. Thorsen Fra Sydbornholm p. 37 Sorthatterevet. — Stenen kaldes i ældre Kilder Sønder-Sorthat til Adskillelse fra Sorthat i Nyker S., 652.

Sping. Lb 1569 Spingett. — Et lille Stykke Agerjord paa 3 Skæpper Land, til 5. Vg. Muligvis Subst. bh. Spijn, n. „Fjerdedelen af en gammel Skjeppe" (Esp). En anden Mulighed er bh. Spijn, n. „Skab" (Esp).

Spændeseng. Lb 1569 Spendis engen. — Degnegd.sjord.

Stenager. I 1922 Stenageren. — Ved Borregd. || **Stenbakke** [*steˈnbakaŋ*]. Ved Øle Aa, V. for Kølleregd. || **Stenbaldretuer** [*steˈnbalrətawarna*]. — Andet Navn paa Baldretuerne ovfr. || **Stenebjerg** [*steˈnəˈbjœˈr*]. Lb 1569 stenebierg; PrI 1624 Stenebjerge; INM 1808 Steene-Bierg; INM 1878 Stenebjerg; Gst Stenbjerg. — Stenomsat Langhøj. For at forklare Forleddets udlydende [ə] er det maaske nødvendigt at antage, at Forleddet er et opr. stēni, n. || **Steneng.** 1709 (Th) Stenengen. — Ved St.-Gadegd. || **Stenhus Bugt.** Guide 1886 Stenhusbugten. || **Stenløse** [*steˈnlöˈza*]. — Nu tilplantet sid Strækning i Højlyngen med mange store Sten. Inden Tilplant-

ningen var der meget Græs mellem Lyngen (R). Om Efterleddet -løse se Indl. || **Stenodde** [*ste·nü·diŋ*]. DFS 1906/23 Stenodden; Gst Stenodde. — To Lokaliteter, den ene en stor Samling Sten lidt Ø. for Henrikebæks Udløb, den anden en Odde Ø. for Øle Aa.

Storagre. I 1922 Storagrene. — Nær Aagd. || **Storeng** [*sto·rænŋən*]. — I Højlyngen. || **Storesten.** DFS 1906/23 „Den store Sten" paa Raghammerodde. — Den ligger paa c. 10 Fod Vand, men saa dybt, at den ikke er synlig i Højvande. Ligger omtrent i Sogneskellet til Aaker. || **Store Stine.** DFS 1906/23 Stora Stina. — Stor og bred Bautasten nær ved Kirken. Jfr. Krogede Didrik og Strage Mads. || **Storstuen** [*sto·rstawan*]. I 1922 Storstuen. — Lille Stykke Agerjord omgivet af Skov paa Vestsiden af Rispebjerg. Jfr. Havestuen ovfr.

Strage Mads. DFS 1906/23 Stråga Mass. — Høj, slank Bautasten nær ved Kirken. Adj. strag „rank". Jfr. Krogede Didrik og Store Stine.

Strandevadet [*stra·nava·d*]. — Ved Billeshøje. || **Strandmarken** [*stra·nma·rkən*]. M 1844 Strandmarken. || **Strandvejen** [*stra·nvæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Strandvejen. — Vej, langs Strandmarken og Sømarken.

Strimlen. I 1922 Strimlen. — Eng.

Studelyngen. DFS 1906/28 I Studelyngen. — Maaske hvor Studeby nu ligger.

Suevennershøj [*sü·əvenərshåj*]. DFS 1906/23 Suevennershøj, Syvvenh. — Høj dannet af Jord, der blev opgravet ved Regulering af et Vandløb i 1860'erne. Reguleringen foretoges af nogle Gaardmænd, som kort Tid i Forvejen havde ophugget et Vrag. Ejeren af Tornegd, der var Modstander af Reguleringen, gav derfor Højen Øgenavnet Suevennershøj, af bh. [*sü·a*], f. „Skibsskrog i Stranden". Jfr. BhAvis 24/11 1868.

Sumperne [*såmparna*]. — Enge ved Øle Aa.

Surdam [*sü·rdamiŋ*]. I 1922 Surdammen. — Gammelt nu fyldt Mosehul V. for Bavnegd.

Svalebakker [*swa·ləbakana*]. Gst Svalebakke. — Fuglenavnet Svale, formodentlig anvendt om Digesvalen, der paa Bh. kaldes Bakkasvåla (R).

Svendestrøm. VSK Søebæk tilforn Svendestrøm.

Svenskevigen [*swenskavæ·jən*]. K c. 1700 Svens Wiigen; K 1746—50 (Kopi 1796) Svenske Wigen; Thurah, DAtl Spanske Vigen; K 1778 Svenske Wiigen; Gst Svenskevig. — P. Thorsen formoder (Fra Sydbornholm p. 37), at Navnet staar i Forbindelse med den svenske Transportflaades Stranding ved Sose i 1678. Jfr. under Svenskeknolde i Bodilsker S., 681.

Sælhundesten [*jæ·lhsŋaste·niŋ*]. DFS 1906/23 Sælhundestenen. — Stor Sten paa ca. 4 Fod Vand med Huller, hvori der har været anbragt Jernkroge til at fange Sælhunde paa (R). Jfr. Sælsten i Nylarsker S., 654.

Sævager. I 1922 Sævageren. — Ved Borregd. Subst. bh. Säw, n. „Siv".

Søbæk. K c. 1700 Søebecken; K 1746—50 (Kopi 1796) Soe Bekken; Thurah, DAtl Søe-Bekken; VSK Søebæk tilforn Svendestrøm; MK 1806 Søebekken; Mansa 1851, Gst Søbæk. — Andet Navn paa Henrikebæk, der løber fra Eskessø til Havet. || **Sømarken** [*jö·ma·rkən*]. UdmKomm 1727 Søemarcken, Søemarken; UrneJb Søemark, Soe Marken; Mansa 1851 Sømarken eller Strandmarken. — Kaldes ogsaa Bakkerne.

Sønderhøj [*sønrə håj*]. — Gravhøj. Jfr. Rævehøj ovfr. || **Søndermyr.** UdmJb 1729 Syndre Myre.

Sørenshøj. VSK Sørenshøj; IpsenK 1839 Sørenshøi. — V. f. Bavnegd.

Terpekrogen [*ta·rpəkrå·giŋ*]. — Ved Bjergegd. Vel af Verb. terpe, bh. tärpa, tarpa, „klemme, presse", her vel i den specielle Betydn. „holde Dyr indespærret paa en snæver Plads", derfor „at sulte dem" (R).

Toppede Bakke. I 1922 Toppua (toppede) Bakke. — Paa Sømarken.

Toppen [*tåpiŋ*]. DFS 1906/23 Toppijn; I 1922 Toppen. — Sten ved Strandkanten.

Tornbakke [*to·rnbakaŋ*]. — Ø. for Skyttegd. Trænavnet Torn „Tjørn". || **Tornhøj.** INM 1808 Thornhøyen. — Identisk med Korshøj, som ligger umiddelbart ved Tornegd.

Trasevej [*tra·zavæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Trassevejen. — Vej, der fører forbi Huset Paa Tras i Aaker S., 684.

Trehøje. INM 1878 Trehøie. — Tre store Røser paa Smaalyngen.

Trekortsbordet [*tre·kœ·rtsbo·rəd*]. I 1922 Trekortsbordet; DFS 1906/23 Trekårtsbored. — Stor, flad Sten N. for Borregd, nu fjernet.

Trinikebakke [*trenikabakaŋ*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 6 Treddikabakken; I 1922 Tredekebakken. — Udløber fra Rispebjerg. Maaske Kvindenavnet sønderjy. Trinnik, se DS IV 698.

Trommerebakke [*trâmarabakaŋ*]. DFS 1906/46 Trommerbakken; Gst Trommerbakke. — Subst. bh. Trommara, m. „Trommeslager".

Tudsebakke. I 1922 Tudsebakke. — Klitbakke. || **Tudsehuller.** DFS 1906/46 Tudsehuller. — I Sømarken.

Tuerne [*tawarna*]. — To Lokaliteter, en ved Tornegd og en ved Tuegd. || **Tueengen.** 1709 (Th) Tueengen. — Ved St.-Gadegd.

Tværager. 1709 (Th) Tverageren.

Tyren [*ɟy·riŋ*]. DFS 1906/23 Tyren, Tjyrijn. — Nu bortsprængt Sten ved Strandkanten. || **Tyrsten** [*ɟy·rstə·n, ɟy·rˈstə·n*]. DFS 1906/23 Tyyrsten; DFM 39 p. 180 Tyrsten, Kjyrsten. — Bautasten S.V. for Falhøj. Det fortælles, at Stenens Navn kommer af, at en Mand frelste sig fra en gal Tyr ved at klatre op paa Stenen (DFS 1906/23).

Tyvetorn [*ɟi·vato·rniŋ*]. I 1922 Tyvetornen. — En nu fjernet Tjørnebusk ved Borregd.

Tørrebakke. Skiftepr 1687 Ved Tørehøye; K 1746—50 (Kopi 1796) Pørre Bakken; Thurah Tørre-Bakken; DAtl Tørre Bakken; Bugge 1771 Tørre Bakke; Falenkamp 1783 Tørre-Bakken; VSK Tørve Bak; IpsenK 1839 Tørrebakker. — Højt Bakkedrag S. for Kirken. Maaske Adj. tør.

Vandhullet [*vanhâləd*]. DFS 1906/46 Vandholled; BhFisk 1933 Vannholled. — Del af Landgrundet ovfr. Kaldes ogsaa Krusehul.

Varperne [*va·rparna*]. MK 1804, VSK, K 1825—26, Mansa 1851 Varperne; Møller, Folkesagn 1867 p. 16 Varparna; Guide 1914 Varperne. — Tre pyramideformede Stendynger i Pedersker Højlyng. Her skal ifl. Sagnet tre Piger være blevet dræbt af tre Røvere, som viste sig at være deres egne Brødre; i gamle Dage lagde de første Lyngrivere, der om Sommeren kom i Nærheden af Varperne, nedfaldne Sten paa Plads og prydede Varperne med grønne Kviste (Møller, Folkesagn 1867 p. 14 ff., DSt 1929 p. 47 med Henvisn.). Varperne, der er af samme Form og Størrelse som „Piltene", er dog sandsynligvis lige som disse oprindelige Vejvisningsvarder (jfr. Georg Petersen i BhTid 27/2 1919), og Sagnet er et uhistorisk Vandresagn, som man sekundært har knyttet til Varperne for at forklare deres Tilblivelse (Olrik-Ellekilde, Nordens Gudeverden p. 493 f.). Navnet er sandsynligvis Plur. af en fem. ōn-Stamme *Varpa i samme Betydn. som no. Dial. verp, varp, n. „en Stenhob som er sammenkastet til Mærke eller til Minde om en Begivenhed paa Stedet" (Aasen p. 925, NG Indl. p. 84) og sv. Dial. Varp, n. „sammankastad ris- eller stenhög på det ställe (vanligen vid vägen), der någon af våda eller genom dråp omkommit" (Rietz Sp. 831). Se iøvrigt Aug. F. Schmidt i DSt 1929 p. 40 ff. og Olrik-Ellekilde, Nordens Gudeverden p. 487 ff. med Henvisninger p. 580 f.

Vassen [*vasiŋ*]. — Lavning ved Vasegd; se under Bebyggelsesnavnet I Vassen.

Veje. Lb 1569 y Morten Jens veye $^1/_2$ Les. || **Vejeseng.** Lb 1569 Weyes engen; Lb 1569 CodUps Veyes engen. — Eng til Degnegd. Enten et Subst. glda. *wīki, n., en Afledn. til Subst. Vig, eller Plur. af Subst. Vej.

Vibeenge [*vi·vəœŋana*]. I 1922 Viveenge. — N. for Aagd.

Viborg Torv [*vi·bår tår*]. — Pladsen, hvor Aakirkeby-Landevejen støder til Søndre Landevej. Efter Viborghus, som laa her.

Viedam [*vi·ədamiŋ*]. DFS 1906/23 Viedammen. — N.V. for Tornegd. Subst. bh. Vie, f. „Graaris". Ifl. DFS 1906/23 gror her netop en Del Graaris.

Vieseng. Lb 1569 nordenn for wies engen; Lb 1569 CodUps vies engen. — Til Degnegd. Snarest bh. Vie, n. „Pilekrat" (R). Jfr. Gamlevie ovfr.

Vinager. Lb 1569 Viin agerenn. — Præstegaardsjord, formodentlig henlagt til Køb af Altervin, se Gunnar Knudsen i NoB XXII 98.

Voldhøj [*vɔlˈhâj*]. — Højlignende Banke paa Skrænten N.Ø. for Bjergegd, hvor den gamle Landevej gik ned mod Øle Aa. Maaske til bh. [*ɟö·ra ˈvɔl*] „køre løbsk", se Esp under Vojll; man kunde let køre løbsk her ned ad den stejle Skraaning (R).

Ølevej [*ö·lavœ·ŋ*]. — Vejen til Ølene i Ø.-Marie S., 673.

Ølkarret [*ö·lka·rəd, ö·lka·rn, ö·lka·rste·nana, ö·lka·raste·nana*]. DFS 1906/23 Ølkarene, Ølkårstenana; Guide 1946 Ølkar. — To meget store Sten ved Strandkanten. || Ølkar Bugt. Gst Ølkar Bugt. || Ølkar Hald. VSK Ølkar Hald. — Subst. Ølkar „Trækar til at brygge Øl i". Jfr. Dravtønden ovfr.

Østergærde. Lb 1569 norden optiill kircke weyen y østre gierde. — Gærde, se Indl. || **Østermyr.** UdmKomm 1727 Østre Myre; 1743 Udm 1744—67 Øster Myre; UdmJb c. 1825 Øster Myr.

684. AAKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opførte under flere Navne: 3. Sg: Bakkegd, Sortegd; 4. Sg: Munkegd, Sigd; 5. Sg: Gadegd, Tønnesegd; 6. Sg: L.-Egeby, Skovgd; 9. Sg: S.-Ellesgd, Høgegd; 10. Sg: Bækkegd, Krakgd; 11. Sg: Gorrisegd, Kyllingegd; 13. Sg: St.-Klintegd, Vedfældingsgd; 14. Sg: Bukkegd, Ladegd, Ryttergd; 15. Sg: Hundshalegd, Paa Nokken, Pæregd; 17. Sg: Bredflodsgd, Værfeldsgd; 20. Sg: St.-Krusegd, Spilleregd, Ved Broen; 22. Sg: St.-Grammegd, Krusegd; 23. Sg: L.-Grammegd, Ved Broen; 25. Sg: Runegd, Udegd; 27. Sg: Sandegd, Udegd; 29. Sg: Aspesgd, Skadegd; 31. Sg: Bøsthøjgd, St.-Munkegd; 33. Sg: Brogd, Kuregd, St.-Munkegd; 34. Sg: Bonnegd, Lauegd, Tornegd; 35. Sg: Stangegd, Særagergd; 40. Sg: L.-Bakkegd, Fløjlegd; 44. Sg: Hullegd, I Aaen; 45. Sg: St.-Duegd, Limgaden; 46. Sg: Lille-Duegd, Engegd, S.-Myregd, Samsingsgd; 49. Sg: Aagd, L.-Bukkegd; 51. Sg: L.-Vasegd, Værmelandsgd; 56. Sg: Fogedgd, Frostegd; 57. Sg: Bækkeskov, Hjulmagergd, Pølsegd; 58. Sg: Brogd, Staalegd; 59. Sg: Bækkegd, Sigtegd, Viebæksgd; 61. Sg: Bakkegd, Bavnegd; 62. Sg: V.-Faareby, Løkkegd; 64. Sg: L.-Bjergegd, Bobbegd, Paa Bakken; 2. Vg: L.-Kastelsgd, Ravnsgd; 4. Vg: Sigd, Sortegd; 5. Vg: L.-Munkegd, Snyggegd; 6. Vg: Løkkegd, Skovgd, Tuegd; 9. Vg: Bækkegd, Kina; 11. Vg: Højegd, Julegd; 13. Vg: Aagd, Strandby; 18. Vg: Aagd, Kalbygd; 22. Vg: Bjørnsgd, Lindgd, Vævergd.

Aaker, S. [*åkər, åkərsən*], **Aakirke**, Kirke [*ɔ·ɟkærkə, ɔ·ɟkærkə, ɔ·ɟa·rkə*]. 11/8 1420 (LDipl) Aakirkiæ; 7/11 1433 Akkre Sogn; 18/3 1434 Akker; 2/6 1480 (LDipl) Aakirke; 17/6 1493 sancte Hansesoghen; 23/8 1512 (c. 1600) in placito generali circa Aakirke; 10/9 1512 (Spec. Adskillige Kirker Nr. 113) sancti Hans kirke; 22/5 1522 Hüb 63 ste Hanss soghen; 1528 Hüb 79 ste. Hansse sogenn; 1530(?) Hüb 83 sanctj Hanns sogenn; 1547 Hüb 428 St. Iohans Karspel; 17/4 1548 Hüb 171 St. Iohanns soukenn; KancBrevb c. 13—24/9 1552 S. Hans Sogn; 8/9 1555 Hüb 226 Acker ßogen; 13/4 1565 Hüb 301 Aakiersogen; Lb 1569 Aakier Sognn, Aa Kircke; 2—7/7 1584 Hüb 497 Ockersogn; LR 1585 ocker sogen; Jb 1/5 1599 Hüb 538, 544 Ockier, Aakiercke; KancBrevb 12/6 1607 Aakier; Mandt 1610 Oker Sogenn; Jb 1625 Aakier Sogen; KronSk 15/7 1633 Aakier; Jb 1664 Aaker Sogn; LR 1680 Aakircke, Ocker Sogen; K c. 1700 Aakircke; K c. 1770 Aaker Sogn; Bugge 1771 Aaekirke Sogn; Trap[1] Aaker Landsogn; Gst Aaker S., Aakirke. — Sammensat af Substantiverne Aa og Kirke. Kirken har ifl. Skougaard 1804 p. 287 Navn efter de store Aaer Læsaa og Grødby Aa, som gennemstrømmer Sognet, men den ligger dog ikke særlig nær ved nogen af disse. Paa Hammers Kort 1746—50 (Kopi 1796) er der imidlertid afsat en Aa el. Bæk ved Kannikegaard og Kirken; den løber i en Bue Nord om Aakirkeby Kbst. og ned forbi Bækkegd (9. Vg), som har Navn efter den, og ud i Grødby Aa. Det meste af dette Vandløb er nu forsvundet, men forinden har det givet Navn til Kirken og dermed til Sognet. Kirken og Sognet kaldes i ældre Tid ogsaa Skt. Hans el. Skt. Johannes efter Kirkens Helgen. Købstaden Aakirkeby har Navn efter Kirken, som Sognet og Byen er fælles om.

Aagaard (13. Vg) [*ɔ·gɔ·riŋ*]. UrneNb Aaegd; UrneJb Aae Gd; VSK, Salchow 1813 Aaegd; M 1844, Gst Aagd. — Ved Læsaa.

Aagaard (18. Vg). 1787 (Th) Aaegd. — Ligger ved Læsaa.

Aagaard (49. Sg). Salchow 1813 Aaegd, kaldes og Bukkegd. — Ligger ved Læsaa.

Aaker Højlyng, Hse [*åkərløŋin, pɔ· løŋin, pɔ· åkərløŋin*]. Postadr 1943 Aaker-Højlyng; Bh. Vejv. 1944 Højlyngen. — Se Højlyngen, V.-Marie S., 653.

Askeløkke, Hs (9. SgPc) [*askəlyɣa(n)*]. Kb 1688 paa Ascheløchen; Kb 1696 Ascheløkken; Rønne Skiftepr 1752 paa Aske Løcken; Gst Askelykke; Postadr 1943 Askeløkke. — Ved Grødby Aa N. for Rundløkke. Trænavnet Ask. Askeløkke u. Naturnavne er ikke samme Lok.

Aspesgaard (53. Sg) [*aspəsgɑ·r*]. Kb 1649 og 1654 (Udtog) Aspegd; Kb 1664 (Udtog) Aspesgd; KR 1677 Aspegd; KR 1678 Aspesgd; Skiftepr 1683, 1687 Aspisgd; Kb 1691 Aspegd; Kb 1692, 1699 Aspesgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Aspes Gd; Thurah Aspes(gd); UrneNb Aspesgd; UrneJb Aspes Gd; VSK Aspesgd; Salchow 1813 Aspegd; UK u. A. Aspesgd; M 1844 Alpesgd; Gst Aspesgd. — De første Belæg tyder paa Trænavnet Asp, men de følgende paa Kollektivet Aspe „Aspebevoksning", hvor Vokalen stammer fra det primære Trænavn, i Modsætning til det andetsteds alm. Espe.

Aspesgaard (29. Sg). UrneNb (Skadegd. ell. fordum) Aspesgd.: er rigtigst; UrneJb Aspes el. Skadegd. — Kollektivet Aspe, jfr. 53. Sg.

Bagergaard (21. Vg) [*ba·garagɑ·riŋ*]. Kb 1655 (Udtog) Bagergd; Jb 1658, 1661, 1662 Baggergd; Kb 1662 (Udtog) Bagergd; Jb 1664 baggergd; 1681 Deckner 1679—90 Bageregd; Skiftepr 1683, 1687 Bagergd; Skiftepr 1749 Bagere gd; K 1746—50 bagere-gd; Thurah Bagere(gd); UrneNb Bageregd; UrneJb Bagere Gd; Salchow 1813 Baggeregd; M 1844, Gst Bagergd. — Subst. Bager, formodentlig brugt som Tilnavn.

Bakkegaard (61. Sg) [*nårə bakagɑ·r*, glds. ogsaa: *pɑ· bakaŋ*]. K 1746—50 bakke Gd; Thurah Bakke(gd); UrneNb paa Bakken; UrneJb Paa Bakken; VSK, Salchow 1813, IpsenK 1839 paa Bakken.

Bakkegaard (3. Sg). UrneNb Bakkegd, Sortegd; UrneJb, Salchow 1813 Bakkegd. — Gd ligger paa Vestskraaningen af Kastelsbakke.

Bakkegaard, Store- og **Lille-** (38. og 40. Sg) [*sto·ra-, liļa bakagɑ·r*, tils.: *bakagɑ·rana*]. Kb 1649 og 1654 (Udtog), Skiftepr 1683 paa Backen; Skiftepr 1685 paa Bachen; Kb 1687 paa Backen, paa Bacchen, Bacchegd; Kb 1696 paa Bakken, Bakkegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Store-, Lille Bakke Gd; Thurah Store-Bakke(gd), Lille Bakke(gd); UrneNb Store-, Lille-Bakkegd; UrneJb Store-, Lille Balke Gd; VSK Lille Bakkegd; Salchow 1813, M 1844 Store-, Lille Bakkegd; Gst Ste-, Lle Bakkegd. — Ligger højt paa et Bakkeparti ved Kysten. De ældste Belæg kan ogsaa høre til 61. Sg.

Bakkesmedjen (38. SgPc) [*bakasmedjan*]. 1889 (Th) Bakkesmedjen; Bh. Vejv. 1944 Bakkesmedien. — Ved St. og L.-Bakkegd. Ellipse af Bakkegdssmedje.

Bavnegaard (61. Sg) [*bawnəgɑ·r*]. Kb 1694 Bavnegd; Kb 1696 Baunegd; M 1844 Bounegd; Gst Bavnegd. — Ligger paa Bavnebakke.

Bjergegaard (24. Vg) [*bjæ·ragɑ·riŋ*]. 6/5 1608 Hüb 560 Bieregd; PrI 1624 Biergegd; Regnsk 1662 Birregd; Kb 1666 og 1681 (Udtog) Biergegd; Skiftepr 1683 Bierregd; Skiftepr 1687 paa bierged, Bieregd; Skiftepr 1691 Bierregd; Kb 1697 Biergegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Bierre Gd; UrneNb Bierregd; UrneJb Lille Bierre Gd; VSK Bierregd; Salchow 1813 Lille Biergegd; M 1844 Biergegd; Gst Bjergegd.

Bjergegaard, Lille- (64. Sg). UrneNb Lille Biergegd; UrneJb Lille Bierge Gd; VSK Lille Bierregd; Salchow 1813 Lillebiergegd; M 1844 Lille Bjergegd el. Babbegd. — Ligger paa Bavnebakke.

Bjørnsgaard (22. Vg) Kb 1655 (Udtog) Biørnsgd; UrneNb (Vævergd) Biornsgd; UrneJb Biørns el. Lindgd; Salchow 1813 Biørnsgd; IpsenK 1839 Bjørne (Vævere)(gd). — Mandsnavnet el. Slægtsnavnet Bjørn; som Mandsnavn har det ifl. R været brugt paa Bh. lige til Nutiden.

Bobbegaard (64. Sg) [*båbagɑ·riŋ*]. 1688 (Afskr Bh 1682—1804) Bobbegd; UK u. A. Bubbegd; M 1844 Lille Bjergegd el. Babbegd; Postadr 1869, Gst Bubbegd; Guide 1946 Bobbegd. — Bh. Bobba „Spøgelse, Bussemand" (Esp), her muligvis et Tilnavn. Jfr. Naturnavnet Bobbe, Ø.-Larsker S., 671.

Bodelyng Huse [*bo·dalœŋiŋ*]. FT 1840 Bodelyngen; Guide 1914 Bodelyngs Huse; Gst Bodelyng Hse; Postadr 1943 Bodelyng, Hse. — Naturnavnet Bodelyng.

Boderne, Fiskerleje [*bo·arna, væstrə-, ö·strə bo·arna*]. 1603 Thaarups Pap Nr. 19, Kb 1648 (Udtog), Kb 1687, Kb 1689, Kb 1692, Kb 1696 Boerne; Kb 1697 Boene; 1738 i Komm 1738 Boderne, Boerne; K 1746—50 (Kopi

1796) Boerne; Skiftepr 1756, K 1778 Boderne; UrneNb, Falenkamp 1783 Boerne; Salchow 1813, Bull 1869 Boderne; Guide 1914 Vr-, Ør Boder; P. Thorsen Fra Sydbornholm 33 de vestre-, de østre Boderne; Gst, Postadr 1948 Boderne. — Bestemt Form Plur. af Subst. Bod „Bygning opført til midlertidig Bolig og Oplagsplads", her om Bygninger, der har været benyttet under Fiskeriet (se DS III p. XIX).

Bondeløkke, Hs (Matr. Nr. 132). Postadr 1943 Bondeløkke; Bh. Vejv. 1944 Bondeløkken; Guide 1946 Bondeløkke. — Naturnavnet Bondeløkke. Hedder nu Granly.

Bonnegaard (34. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Bonne Gd. — Subst. Bonde eller muligt Slægtsnavnet Bohn.

Brandsgaard (7. Sg) [*bra·nsgœ·r*]. Kb 1666 (Udtog) Bransgd; KR 1677 Brandsgd; Skiftepr 1687 Brandzgd, brandz gd; Kb 1687, Skiftepr 1688, Kb 1689, 1694, 1697 Brandsgd; K 1746—50 brands Gd; Thurah Brands(gd); UrneNb Brandsgd; UrneJb Brands Gd; VSK Brandgd; VSK Orig, Salchow 1813, M 1844, Gst Brandsgd. — Familienavnet Brand; som Ejer nævnes i Jb 1598 Jenns Brand, i Jb 1625 Peder Brand.

Brandsmølle. Skiftepr 1687 Brandßgaardß Mølle; Kb 1687, Kb 1690 Brandsmølle; Kb 1698 Brands Mølle. — Ellipse af Brandsgdsmølle.

Bredflodsgaard (17. Sg). Mansa 1851 Bredfladsgd; Postadr 1869 Bredflodsgd; Th Bredefladsgd. — Vel af et ellers ukendt Naturnavn Bredflod; S. for Gd. findes nogle Engstrækninger, der staar i Forbindelse med en Bæk, som løber tæt forbi Gd og udmunder i Læsaa; det bh. Flod, Flo, f. „Oversvømmelse, Vandstrømning" bruges ogsaa om Aaernes Opsvulmen (Esp).

Bremerholm [*brœmara'hålm*, *'brœmara'hålm*]. I 1922 Bremerholm. — Nedrevet Hus, laa ved Grødby Aa V. for Lynggd. Maaske spøgende Opkaldelse efter Bremerholm i København, jfr. Rasphuset og Spindehuset ndfr. (R).

Brodal, Mejeri [*bro·da·l* el. *bro·'da·l*]. BhLdejd 1892, BhLdejd 1899, Postadr 1943, Gst Brodal. — Har Navn efter Kirkebro (R).

Brogaard (58. Sg) [*bro·gœ·r*]. Jb Regnsk 1662 brogmarden; KR 1677 Brogd; K 1746—50 broe gd; K 1746—50 (Kopi 1796) Bane Gd; Thurah Broe (gd); UrneNb, UrneJb Ved Broen; VSK, Salchow 1813 Broegd; M 1844 Brogd; Bull 1869 Bro G og M. — Nu nedlagt og lagt under 60. Sg, laa ved Sigtebro over Nydams Aa.

Brogaard (30. Sg) [*bro·gœ·riŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Broe Gd; Thurah Broe(gd); UrneNb, DAtl, UrneJb Broegd; VSK Sønder Broegd; Salchow 1813 Broegd; M 1844, Gst Brogd. — Ved Læsaa, over hvilken der ifl. UrneJb „for en Deel Aar siden en Broe blev forfærdiget og deraf Gaarden benævnt, forhen ei brugelig". UrneNb: Nu nyel[ig] begyndt at kaldes Broegd.

Brogaard (33. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Broe Gd; Thurah Broe(gd); Bugge 1771 Broe Gd. — Ligger ved Læsaa.

Broløkke, fsv. Hs. Fæsteprot 1693 Kgl Maits udhuus kaldet Broe løchen beliggende i Aachersogn under No. 2 i Jordebogstallet. — Har efter Beskrivelsen hørt under Dammegd, og maa' vel have ligget ved en Bro over Grødby Aa, snarest ved Skovbro.

Bukkegaard (14. Sg). UrneNb Bukkegd. — Navnet er hos Urne overstreget og betegnet som „ei brug.", men har dog muligvis eksisteret, eftersom Gd. i Jb 1719 ejes af Samson Buch.

Bukkegaard, Lille- og **Store-** (49.—50. Sg) [*lila-*, *sto·ra bågagœ·r*, tils.: *bågagœ·rana*]. (Her?) BWK 1676 Buckengd; Kb 1692, 1694 Buckegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Bukke Gde (48.—51. Sg); UrneNb (49.—50. Sg), DAtl Bukkegd; UrneNb Bukkegd Lille (51. Sg); UrneJb Buche Gd (49. — 50. Sg), Bukke Gd (51. Sg); VSK, Salchow 1813 Bukkegd; M 1844 Lille-, Store Bukkegd; Gst Lle, Ste Bukkegd. — Slægtsnavnet Buch. 49. Sg tilhørte ifl Jb 1625 Jep Buck, som endnu i Jb 1662 opføres som Ejer, men i Tiendep 1662 skrives Matz Buck for den. 50. Sg tilhørte i Jb 1598 Madtz Buck, der ogsaa nævnes i Jb 1625; i Jb 1658 og 1662 tilhører den Arist Buch.

Bukkehus [*bågahu·zəd*]. 1889 (Th) Bukkehuset. — Aftægtshus fra St.-Bukkegd, nu nedbrændt (R).

Bækkegaard (9. Vg) [*bœkagœ·riŋ*]. Jb 1625 Beckgd; Kb 1654 (Udtog) Bekkegd, Bechegd; Jb 1658, 1661, 1664 Bechegd; KR 1677 Bekkegd; Kb

1690 Beckegd, Bæcchegd; Kb 1692 Beckegd; Kb 1694 Bekkegd; K 1746—50 bekke-gd; Thurah Bekke (gd); UrneNb Bekkegd; UrneJb Bekke Gd; Salchow 1813 Bekkegd; M 1844 Bekkegd Steel; Gst Bækkegd. — Ved en Bæk, som løber til Grødby Aa.

Bækkegaard (10. Sg). UrneNb Bekkegd. — Andet Navn paa Krakgd, men muligvis urigtigt, da det kan skyldes en Forveksling med Nabogden Bækkegd (9. Vg). Men baade 9. Vg og 10. Sg ligger ved en Bæk, som løber til Grødby Aa, saa de kan godt have baaret Navnet begge to.

Bækkegaard (59. Sg). UrneNb (Seitegd, i nogle Aar saa kald.) Bekkegd ell. Viebeksgd i ældre Tid; UrneJb Bakke el. Seite Gd; Ipsen K 1839 Bekke (Sigte)(gd). — Gd laa ved Nydams Aa.

Bækkehus (5. Vhs, nu: 9. VgPc) [*bæʃahu·zəd*, nu: *bæʃalsŋ*]. Jb 1664 bachihuußet; UrneNb Bekkehuset; Salchow 1813 Bekkehuset; M c. 1850 Bekkehuus; Reg c. 1850 Bakkehuus; Gst 1887, Postadr9 Bækkehus; Gst Bækkelund. — Har Navn efter Bækkegd (9. Vg).

Bækkeskov (57. Sg) [*bæʃaskaw*]. Guide 1914, Gst Bækkeskov. — Nydannet Navn, efter Beliggenheden ved Nydams Aa, et Tilløb til Læsaa, i Nærheden af en lille Skov, men muligvis med Herregaardsnavnet Bækkeskov som Forbillede. Næppe Sammenhæng med Naturn. Bækkeskov, som kun er optegnet fra 17. Aarh.

Bøsthøj, Mejeri, Hse [*bö·sthåj*]. BhLdejd 1892 og 1899, Postadr 1943 Bøsthøj. — Efter den nedlagte Bøsthøjgd.

Bøsthøjgaard (31. Sg) [*bö·sthåjagœ·riŋ, bö·stajagœ·r(iŋ), bö·stajaragœ·riŋ*]. Kb 1654 (Udtog) Bøsthøjgd, ved Bøsthøj, ved Bøsthøje; Skiftepr 1687 Bøsthøygd; Kb 1689, 1692, 1693, 1699 Bøsthøjgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Bøsehoye Gd (forkert placeret, kaldet 29. Sg); s. Kort (Kopi i Rønne) Bøsthoye Gd; Thurah Bøsthøye(gd); UrneNb Bøsthøjegd; DAtl Bøsthøgegd; UrneJb Bøsthøye Gd; Salchow 1813 Bøeshøjegd; Mansa 1851 Bøsthøjgd; Postadr 1869 Bøsthøigd. — Af Naturnavnet Bøsthøj. Gd er nu nedlagt. Udtaleformen *bö·stajaragœ·riŋ* betyder antagelig *Bøsthøjagregaard.

Dalegaard (18. Sg) [*da·lagœ·riŋ*]. UrneNb Dalegd; UrneJb Dale Gd; VSK Dal Krusegd; Salchow 1813 Dalegd; IpsenK 1839 Dale(gd); M 1844 Dahlegd; Gst Dalegd.

Dalshøj, Gd (27. SgPc, Vallensgd Pc). Gst 1886, BhLdejd 1899, Gst Dalshøj.

Dammegaard (2. Sg) [*damagœ·riŋ*]. UrneNb Dammegd (Sortegd); UrneJb Damme Gd; VSK Damgd; Salchow 1813 Dammegd; IpsenK 1839 Damme (Sorte) (gd); M 1844, Gst Damgd. — Paa K 1746—50, hvor Gd sammen med 3. Sg benævnes Sorte-Gde, ses N.Ø. for 2. Sg en betydelig Dam. Nu findes der to Damme, St.- og L.-Gadedam.

Drankehus [*dra·ŋkahu·zəd*]. — Det gamle Navn paa Villa Holmes (R). Bh. Drank „Bærme" (Esp).

Duegaard, Store- og **Lille-** (45.—46. Sg) [*sto·ra-, liļa dawəgœ·r*; tils.: *dawəgœ·rana*]. 1688 (Bh 1682—1804), Kb 1696, 1697, 1699 Duegd; K 1746—50 due-Gd (45. Sg); UrneNb, DAtl Duegd (45. Sg); UrneJb Due Gd (45. Sg); Skougaard 1804 Douegde; VSK Lille og Store Duegd; Salchow 1813 Duegde; M 1844 Store-, Lille Duegd; Gst Duegde. — Fuglenavnet Due, at dømme fra Udtalen. Jfr. Naturnavnene Dueløkke og Duemyr, som ligger i Nærheden. Det kan næppe være Slægtsnavnet Due, da vi i saa Fald skulde vente Udtalen [*dawa-*], jfr. Duegd i Povlsker S., 682, udt. [*dawagœ·riŋ*]. En Sammensætning med Slægtsnavnet kunde dog tænkes at foreligge, hvis Sammensætningen var saa gammel, at Slægtsnavnet endnu har været bøjet ligesom Fuglenavnet. Jfr. Duegd, Ø.-Marie S., 673. (R).

Duemølle [*dawamølan*]. — Ikke nogen Forbindelse med Duegd. Forleddet er Slægtsnavnet Due; Møllen har tilhørt en Mand af denne Slægt, som tidligere havde haft en Mølle i et andet Sogn, som ligeledes kaldtes Duemølle (R).

Egeby, Gde (6. Sg, 6.—8. Vg) og Hse [*æ·jəby·gœ·rana* el. (*i·*) *æ·jəby·*; *sto·ra æ·jəby·gœ·r, liļa æ·jəby·gœ·r*]. 7/11 1433 Ekeby; LR 1602—03 eigebye; 1647 (Afskr. Jb 1687) Ege By; Kb 1648, 1654 (Udtog) Egeby; 1668 (Afskr. Jb 1687) Egebye-Gd, Egebyegd; 1684 (Jb 1687) Egge bye; Skiftepr 1684, 1690 Egebye; Kb 1687, 1696 Egeby; K 1746—50 Ege-Bye; UrneNb Egebye, Lille

Eegebyegd (8. Vg); UrneJb Egebye, Lille Egebye (8. Vg); VSK Store-, Lille Egebye; Salchow 1813 Egebye, Lille Egebye (8. Vg); M 1844 Store-, Lille Egebygd; Gst Egeby, Egeby Gd. — Trænavnet Eg.

Egeby Mølle [*æ·jəby·mølan*]. Th Egeby Mølle. — Gammel, nu fredet Stubmølle.

Egeskovsgaard (65. Sg) [*æ·jəskawsgɶ·riŋ*]. UrneNb Eegeskousgd; UrneJb Egeskous Gd; VSK Egeskov; Salchow 1813 Egeskovsgd; M 1844 Egeskovgd; Gst Egeskov Gd. — UrneNb: men nu omstund[er] ikke en Eg der at finde, saa det maa være fra gl. Tider dette Navn er opkommen.

Ekkodalshus [*ækoda·lshü·zəd*]. Panum 1830 p. 127 Echodalshuset; Th Ekkodalehus; Postadr9 Ekkodalshus; Guide 1946 Ekkodal Hus. — Naturnavnet Ekkodalen.

Ellebækhus (6. SgPc) [*æləbɶɬahü·zəd*]. Gst 1887 Ellebæk Hs. — Ø. for Ellebæk, hedder nu Ellevang.

Ellesgaard, Sønder- (9. Sg). Kb 1693 Sydre Ellesgd; Kb 1695, 1697 Sønder Ellesgd; K 1746—50 Elles Gd; Thurah Elle(gd); UrneNb Ellesgd d. Søndre, ell. Elisgd; DAtl Ellegd; UrneJb d. Søndre Ellesgd. — Se u. V.- og Ø.-Ellesgd.

Ellesgaard, Vester- og **Øster-** (66.—67. Sg) [*væstrə-, ö·stre æləsgɶ·r*]. Kb 1654 (Udtog) Ellet, Ellesgd.s grund; 1684 (Afskr. Jb 1687) Ellegd; Skiftepr 1684 Ellisgd; Kb 1689, 1694 Ellesgd; Kb 1695 i Ellet; Kb 1697 Ellet; KR 1744 Ellesgd; K 1746—50 I ellet, elles Gd, Skiftepr 1750 I Elled; UrneNb I Ellet Vester, j Ellet d. øster; Bugge 1771 Ielle Gd, Elles Gd; UrneJb I Ellet d. Vestre, I Ellet d. Østre; VSK Ellegd, Øster Ellegd; Salchow 1813, M 1844 I Ellet; Gst Vr Ellegd, Ør Ellegd. — Forleddet er Gen. af Subst. Elle „Ellekrat", jfr. at Betegnelsen I Ellet ned gennem Tiderne har været brugt jævnsides med det sammensatte Navn.

Engegaard (46. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Enge Gd; Thurah Enge(gd); UrneNb (Samsingsgd) Syndre Myregd. fordum Engegd; Skiftepr 1754 I Engene; DAtl Engegd; Bugge 1771, UrneJb Enge Gd; IpsenK 1839 Enge (Samsings) (gd). — Efter Beliggenheden ved Engene omkring Risebæk.

Eskeviske, Hus [*æsɬəvesɬəd*]. UdmKomm 1727 Eskewiske; Jb 1743 Eskewidske; 1788 Thaarup 1839 p. 212 Eskeviske. — Ældre Navn paa Rømersdal. Naturnavnet Eskeviske.

Faareby (62.—63. Sg og 23. Vg) [(*i·*) *fɶ·raby·* ell. *fɶ·raby·gɶ·rana*]. Kb 1654 (Udtog) faareby; Jb 1664, Skiftepr 1687 faarebye; K 1746—50 Faare-Bye; UrneNb I Faarebye; Faarebyegaarden (23. Vg); DAtl Faaregd; UrneJb I Faarebye, Faarbye Gd (23. Vg); VSK Orig Faarebye; Salchow 1813 Faarebye, Faarbyegd (23. Vg); UK u. A. Faabye; M 1844 Faurebygd (62. Sg), Faareby (23. Vg); Gst Faareby. — Dyrenavnet Faar. Jfr. Grisby, Kalby.

Faareby, Vester- (62. Sg). Wilster 1808 Vester Faarebye.

Fløjlegaard (40. Sg). Salchow 1813 Lille Bakkegd, kaldes ogsaa Fløylegd. — Se under Fløjlegd i Rø S., 664.

Fogedgaard (56. Sg). Kb 1650 og 1654 (Udtog) fogdegd; KR 1677 Fogdegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Fogde Gd; Thurah Fogde(gd); UrneNb, DAtl Fogdegd; UrneJb Fogde Gd; Salchow 1813 Fogdegd, kaldes og Frystegd; IpsenK 1839 Fogde(gd). — Subst. Foged.

Frejderehus [*frajdarahü·zəd*]. — Hus S. for Kratgd. Efter en Mand, der kaldtes [*fra·jdər*], vist hans Slægtsnavn (R).

Frostegaard (56. Sg) [*frøstagɶ·riŋ*]. Salchow 1813 Fogdegd, kaldes og Frystegd; M 1844, Gst Frostegd. — Slægtsnavnet Frost; Gd ejedes indtil 1801 af Anders Hansen Frost (Z).

Fuglesang, Hs (28. SgPc) [*fawlasåŋ*]. Gst 1887 Fuglsang; Postadr9 Fuglesangen; Gst Fuglsang. — Se Fuglesangsgd, Ibsker S., 674.

Gadegaard (5. Sg) [*ga·dəgɶ·riŋ*]. Kb 1660 (Udtog) Gadegd; Skiftepr 1750 I gaden; UrneNb Gadegd ell. Tønnesgd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Gadegd. — Gade, se Indl.

Gadehus (3. Vhs). UrneNb, Salchow 1813 Gadehuset. — Er beligg. und. Raunsbakken paa Høylyngen (UrneNb). Gade, se Indl.

Glasbjerg, Hus (Vallensgd Pc) [*gla·zbjæ·rəd*]. — Det ældre folkelige og endnu brugelige Navn paa den Ejendom, som af Ejeren kaldes Lærkeshøj (R). Naturnavnet Glasbjerg.

Gorrisegaard (11. Sg) [*gårisagœ·riŋ*]. KR 1677 Gregorii Stæl; UrneNb Under Klint, Gurrissegd; UrneJb Gurrisse Gd; Salchow 1813 Gurrissegd; Ipsen K 1839 Gurrise(gd); M 1844 Gaardridse Steelen; Postadr 1869 Gurrisegd. — Mandsnavnet Gregorius, Gregers. Jb 1625 har som Ejer Gregorius Mortennßenn, Jb 1658 Christen Gregerßen, og Jb 1719 Grægers Christensen. Gd er udparcelleret.

Grammegaard, Store- og **Lille-** (22.—23. Sg) [*sto·ra-, liļa gramagœ·r*; tilsammen: *gramagœ·rana*]. UrneNb Grammegd (22. Sg); Salchow 1813 Grammegd (23. Sg); IpsenK 1839 Gramme(gd; 22. Sg), Ved Grammebroen (23. Sg); M 1844 Store-, Lille-Grammegd; Gst Grammegde. — Slægtsnavnet Gram. 22. Sg tilhørte Ødber Simonsen Gram, død 1709 (K. Kure), og derefter Sønnen Lars Ødbernsen Gram (Z). Urne tolker Gaardnavnet af Stednavnet Gramme Broe.

Graneli, Gd (24. VgPc) [*gra·nə'li·*]. Gst 1887, BhLdejd 1892 og 1899, Postadr9, Postadr 1943, Gst Graneli. — Naturnavnet Graneli.

Gravgærde, Hs [*gra·wǧa·rəd*]. Kb 1657 (Udtog) Grafgerd; Kb 1658 (Udtog) Grafgierde; Kb 1671 (Udtog) Grafgierd; Kb 1681 (Udtog) Grafgierdet; Kb 1692 paa Grafgiærdet; Kb 1697, Kb 1698 Grafgierdet; Kb 1699 Grafgierde; Rønne Skiftepr 1739 ved Grav Gierdet; c. 1769 Thaarups Bh V 174 Gravgjærdshuset; UrneJb Gravgierde-Huuset; UrneNb Gravgiærdes Huset; VSK Gravgierdehuus; M 1844 Gravgjerdehuus; Gst Gravgjærde Hs. — Naturnavnet Gravgærde.

Griseløkkehus [*gri·zalyḵəhi·zəd*]. — Her laa tidligere en Stubmølle: Grisalyjkkjemyllen (I 1922). Naturnavnet Griseløkke.

Grødby (24.—25. Sg, 11. Vg) [*grö·dby·, i· grö·dby·* ell. *grö·dby·gœ·rana*]. PrI 1624 Grødby; LR 1629—30 Grødby; Kb 1678 (Udtog) Grødbygde; Skiftepr 1685, 1687 Grødbye; Kb 1687, 1695 Grødby; K 1746—50 Grød-Bye; UrneNb, UrneJb I Grødbye (24.—26. Sg, 11. Vg); Bugge 1771 Grudbye; VSK Grødbye; Salchow 1813 I Grødbye; M 1844 Grødbygde; Mansa 1851 Grødebygde; Gst Grødby. — Forleddet er snarest Ordet Grød, oldn. grautr; muligvis sigter Navnet til at Beboerne i gammel Tid havde Ry for at leve særlig godt. En anden Mulighed er et glda. *grøt i Bet. „Sten", en Aflydsform til Grud og Gryd (se under Gryet i Bodilsker S.); i saa Fald kunde Navnet sigte til den Samling Bavtasten, som tidligere stod her, men nu er ødelagt paa et Par enkelte Stene nær (se P. Thorsen, Vor Hjemstavn p. 52).

Gusegaard, Lille- og **Store-** (54.—55. Sg) [*liļa-, sto·ra gu·sagœ·r*, tils.: *gu·sagœ·rana*]. Kb 1649 (Udtog) Gudsmandgd; Kb 1654 (Udtog) Gudsmdgd; Skiftepr 1683 Gudsmandgd; Skiftepr 1686 Gudsmannegd, Gudsmandgd; Kb 1690 Gudsmandsgd; Kb 1694 Gudsmandgd, Gudsmandsgd; Kb 1695 Gudzmandegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Lille-, Store Gusmande Gd; Skiftepr 1754 Guuß mande gd, gusmande gd, gooeß mande gd; Thurah Lille-, Store Gusmande(gd); UrneNb Lille-Gusmandegd, Store Gusmannegd; UrneJb Lille Gusmande Gd, Store Gusmanne Gd; VSK, Salchow 1813 Lille-, Store Gusmandegd; M 1844 Lille-, Store Gusmandgd; Gst Lle-, Ste Gusegd. — Forleddet er et Tilnavn Gudsmand. Dette Ord er nu kendt i Bet. „gudfrygtig Mand", jfr. ODS VII Sp. 296, men kan vel antages at have haft en mere speciel Betydn. „Gejstlig", en i Kirkens Tjeneste ansat Person. Nutidsformen tyder paa en Kortform Guse eller Gus; en Christian Gus erindres i et Vers, men han har vel faaet Navn efter Gaarden.

Hallegaard, Lille- (41. Sg) [*liļa ha·ļagœ·r*; s. m. 15. Vg: *ha·ļagœ·rana*]. Kb 1654 og 1655 (Udtog), Kb 1687 lille Hallegd; Skiftepr 1688, 1690 Lille Hallegd; Kb 1693, 1695 lille Hallegd; K 1746—50 (Kopi i Rønne) Lille Halle Gd; Thurah Lille Halle(gd); UrneNb Lille-Hallegd; Bugge 1771 Lille Hale Gd; VSK Lille (og Store) Haldegd; Salchow 1813, M 1844 Lille Hallegd; Gst Lle Hallegd. — Hald, se Indl. Ved Store-Hallegd et Klippeparti.

Hallegaard, Store- (15. Vg) [*sto·ra ha·ļagœ·r*]. 1/12 1515 Hüb 51 Hallegd; 1530 Hüb 83 Halægd; Jb 1598 og 1606 Hallegd; Kb 1654 (Udtog) Hallegd, store Hallegd; Kb 1655 (Udtog) Store Hallegd; Jb 1654 Hellegd; Kb 1659 (Udtog) Hallegd; Jb 1661 hallegd; Jb 1662 Hallegd; Kb 1690 Hallegd, store Hallegd; Kb 1694 Hallegd; Kb 1698 Hallegd; KR 1737 store hallegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Store Halle Gd; Thurah Store Halle(gd); UrneNb Store Hallegd; UrneJb Store Halle Gd; VSK Store Haldegd; Salchow

1813, M 1844 Store Hallegd; Gst Ste Hallegd. — Hald, se Indl.

Hans Rømers Vej. Gst Danske Byer 1933, Vejfort 1942 Hans Rømersvej; Postadr 1943 Hans Rømers Vej; Th Rømersgade, Rømersvej. — Ved Grænsen mod Aakirkeby Kbst. Opkaldt efter Skovrider Hans Rømer († 1836), der indhegnede og beplantede Almindingen.

Havstensmyr, Hs (Højlyngen) [*ha·wste·nsˈmy·r*]. Postadr9, Bh.Vejv. 1944 Havstensmyre. — Naturnavnet Havstensmyr.

Hegned Skole [*ha·jnadasko·lan*]. I 1922 Hegnedeskolen. — Nu Østre Skole. Se Hegneden u. Naturnavne.

Hjulmagergaard (17. Vg) [*jawlma·garagœ·r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Hiulmager Gd; UrneNb Hiulmagergd; UrneJb Hiulmager Gd; VSK Hiulmagergd; Salchow 1813 Hjulmagergd; M 1844 Hiulmagergd; Gst Hjulmagergd. — Tilnavnet Hjulmager. Mandt 1610 nævner Mickell hiulmagr, Jb 1661 Sadtzer hiulmager og KR 1695 Anders Hiulmager som Bønder i Aaker Sogn, og vedrørende 17. Vg anføres et Skifte af 19/2 1714 efter Lars Ibsen Hjulmager (Z).

Hjulmagergaard (57. Sg). Skiftepr 1752 Iulmagere gd; UrneNb (Pølsegd. fordum) Hiulmagergd; UrneJb Hiulmager Gd; Salchow 1813 Pylsegd, kaldes og Hjulmagergd; IpsenK 1839 Hjulmagere (Pølse)(gd).

Honningsposen, Hs. Th Honningsposen, Hønnuspaassaijn. — Jfr. Honningsposen i Bodilsker S., 681.

Hullegaard (44. Sg) [*hålagœ·riŋ*]. Kb 1654 (Udtog) Hollegd; Kb 1671 (Udtog) i Hullet; Kb 1698, KR 1740, UrneNb Hullegd; UrneJb Halle Gd; VSK, Salchow 1813, UK u. A. Hullegd; M 1844 Hallegd; Gst Hullegd. — Gd ligger tæt ved Læsaa i en Sænkning. Kaldtes tidligere „I Aaen", se dette.

Hundshale, Gde og Hse [*(i·)hsŋsa·la*]. Gst Hundshale. — Se Hundshalegd.

Hundshalegaard (15. Sg) [*hsŋsa·lagœ·r(iŋ)*]. LR 1607—08 Hundtz Halle; Kb 1649 (Udtog) Hundshale; Kb 1654 (Udtog) Hunshale; Kb 1661 (Udtog) Hundshalegd; KR 1677 Hundtz Hale; Kb 1687 Hundshale; Skiftepr 1687 hunshalle; Kb 1691 Hundshale, Hunshale; Skiftepr 1692 hunßhale, hunßhalle; Kb 1696 Hundshale; KR 1737 Hundzhale; K 1746—50 Hundsale-Gde (14.—17. Sg); UrneNb Hundshalegde, Hundshale (14.—20. Sg); DAtl Hundsalegd; UrneJb Hundshalle Gde (13.—18. Sg); Skougaard 1804 Hojnsala; M 1844 Hundshalegd; Gst Hundshale Gd. — Et Appellativ *Hundshale, Dyrenavnet Hund i Gen. og Hale; et Hundshale findes ogsaa i Sønderjylland (DS IV 123), og paa Sjælland (c. 1370 Hwndshale, fsv. Lb. i Slagelse H.); om genitiviske Sammensætninger af denne Art jfr. ænyda. Ulvstand (Kalkar), og Stednavne som Rævshale DS IV 125 og Ulvshale, Stege Lands., Mønbo H. Sigter formodentlig til, at Gaardene ligger i en bugtet Linie, der kan være sammenlignet med en Hundehale. Navnet kendes ogsaa fra Norge og Sverige, jfr. NG VI 85.

Høgegaard (9. Sg) [*hö·jagœ·riŋ*]. VSK Høgegd; Salchow 1813 Høyegd; IpsenK 1839 Høge (Elles) (gd); M 1844 Elle- eller Høigd; Mansa 1851 Høiegd; Guide 1914 Højegd; Gst Høgegd. — Slægtsnavnet Høg; Gd tilhørte 1743 og 1758 Hans Hansen Høg (Z).

Højegaard (11. Vg). UrneNb Høyegd; UrneJb Høye Gd; Salchow 1813 Høyegd; IpsenK 1839 Høie (gd); Postadr 1869 Høiegd. — Gd hører til Grødby. Forleddet er sikkert Subst. Høj, og Navnet hentyder til en Kæmpehøj Ø. f. Gaarden.

I Aaen (44. Sg). (Her?) 26/1 1516 ssebiorn i oen (saal. Hskr., Hüb 53 fejlagtigt i Øen); Jb 1598 Peder Jbsenn i Aaenn; Jb 1606 Peder Jenßenn J Aaenn; Kb 1654 (Udtog), Kb 1655 (Udtog) i Aaen; her? Skiftepr 1760 ved Aaen. — Ligger tæt ved Læsaa.

I Ellebæk, Hse [*i· œləbœɛ̆iŋ*]. — To Huse V. for Ellebæk.

I Kokkekrogen Hus (Vallensgd. Pc) [*i· kåkakrå·giŋ*]. Guide 1946 Kokkekrog. — Naturnavnet Kokkekrog.

I Skoven, Gd [*i· skawiŋ*]. — Efter Beliggenheden ved Riseskov. Kaldes nu Munkerup.

Julegaard (14. Vg) [*jy·lagœ·riŋ*]. 1652 (Afskr. Jb 1687) Juels Gd; Kb 1654 (Udtog) Iulegd; KR 1677 Julegd; 1681 (Deckner 1679—90) Juuls gd; 1684 (Jb 1687) Julsgd; Skiftepr 1687 Jullegd, Juhlegd; Kb 1692, 1694, 1698

Iulegd; 1735 (Komm 1738) Iuulegd; K 1746—50 (Kopi i Rønne) Julle Gd; Thurah Hiule (gd); UrneNb Hiulegd ell. Julsgd; UrneJb Jule Gd; VSK Iylagd; Salchow 1813 Iulegd; M 1844, Gst Julegd. — Slægtsnavnet Juel; Jb 1625 nævner Hans Jiull, Jb 1658 Lars Juel og Tiendep 1662 Per Juel som Ejere af Vornedegde i Sognet, men det fremgaar ikke sikkert om det er denne Gd.

Jættedal, Hs (19. SgPc). Postadr9 Jettedal; Guide 1914, Gst Jættedal. — Naturnavnet Jættedal.

Skt. Jørgens Hospital. 10/7 1542 KancReg 1535—50 S. Jørgens Hospitals Gods; KancBrevb 22/7 1551 S. Jyrgens Hospital; KancBrevb 27/8 1562, KancBrevb 12/3 1565, KancBrevb 11/4 1565 S. Jørgens Hospital; 23/6 1592 Hüb 509 Aakjer hospitale; 1671 Ravn 133 Hospital el. Spitals Hus. — Se u. Spidlegd.

Kalby, Gde og Hse [*kalby·*, (*i·*) *kalby·*]. Gst Kalby. — Se Kalbygd.

Kalbygaard, Lille- og **Store-** (16. og 18. Vg) [*liļa-*, *sto·ra kalby·gœ·r*; tils. *kalby·gœ·rana*, (*i·*) *kalby·*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Kal Bye (16.—18. Vg); Skiftepr 1748 Kalby, Kalbøy; UrneNb Kalbyegd: DAtl Kalbye; UrneJb Kalbye Gd; VSK Nørre og Sønder Kalbyegd (16.—18. Vg); Salchow 1813 Kalbyegd; M 1844, Kalby; Guide 1885 Lle og Ste Kalbygd; Gst Kalby. — Subst. Kalv, jfr. Grisby og Faareby i samme Sogn.

Kannikegaard (Proprietærgd) [*kanikagœ·r*]. Kb 1659 (Udtog), KR 1677 Canikegd; Komm 1685 Canichegd; Skiftepr 1685 Cannichegd; Skiftepr 1687 Kanichegd; Skiftepr 1688 Canichegd; Jb 1691 Canniche gd; Kb 1692, 1695 Canikegd; Jb 1719 Canniche Gd; K 1746—50 (Kopi 1796) Cannik Gd; UrneNb Cannikegd; DAtl Kanikegd; UrneJb Cannike Gd; VSK Kannikkegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Kannikegd. — Gd hørte ifl. UrneNb fordum til Lunds Capitelsgods.

Kanniketuer, Hse [(*i·*) *kanikatawarna*]. I 1922, Afh. P. Thorsen 1942 p. 18, Postadr 1943 Kanniketuerne. — Naturnavnet Kanniketuer.

Karlebyhus. VSK Carlebye Huus og Steenbrud. — Ved Kysten udfor Pæregd. Vel Slægtsn. Karleby; maaske efter Hofstenhuggermester Karleby i København, som fra 1791 havde et Sliberi for bornholmske Diamanter, jfr. Thaarup 1839 p. 281.

Kastelsgaard (3. Vg) [*ka'stœlsgœ·r(iŋ)*, *ka'stelsgœ·r(iŋ)*]. Rønne Skiftepr 1739 paa Castellet; K 1744 Castel gd; K 1746—50 Store Castels Gd; Thurah Store Castel(gd); UrneNb Castelsgd; UrneJb Castels Gd; Skougaard 1804 Kastilsgde (2.—3. Vg); Salchow 1813 Castelsgd (2.—3. Vg); M 1844 Store Castelsgd; Gst Kastelsgd. — Subst. Kastel. Navn efter et Voldsted Øst for Gd.

Kastelsgaard, Lille- (2. Vg). K 1746—50 Lille-Castels Gd; Thurah Lille Castel(gd); UrneNb Castelsgd ell. paa Castellet; UrneJb Paa Castellet Gd; VSK, Salchow 1813 Castelsgd; M 1844 Lille Castelsgd. — Se Kastelsgd ovfr.

Kattehulshus. VSK Kattehulshuus. — Ved Læsaa mellem St.- og L.-Bukkegd. Naturnavnet Kattehul.

Kina (9. Vg) [*ɻi·na*]. — Spøgefuld Benævnelse, som stammer fra 19. Aarh., skal være givet af en Gaardhandler Saler Hansen (R). Sigter vel til afsides Beliggenhed, jfr. Kinahus i Knudsker S.

Klintegaard og **Store-Klintegaard** (12. og 13. Sg) [*liļa klinŋtgœ·r*, *sto·ra klinŋtgœ·r*, tilsammen *klinŋtgœ·rana*]. Kb 1653 (Udtog) under Klint; Kb 1667 (Udtog), Skiftepr 1676 under Klinten; Skiftepr 1687 under Westre Klint; Kb 1687 paa Klint; K 1729 Klint; K 1746—50 Under Klinten (11.—13. Sg); Skiftepr 1748 under Klindt; UrneNb Under Klint 11. Sg), Klintegd (12. Sg); DAtl Under Klinten (11.—13. Sg); UrneJb Klinte Gd (12. Sg); Salchow 1813 Klintegd (12. Sg); MK 1816 Under Klinten; M 1844 Klingegd (12. Sg); Postadr 1869 Under Klinten; Gst Klintegd (12. Sg), Ste Klintegd (13. Sg). — Klint, se Indl. Gaardene ligger nedenfor en stejl Brink som kaldes Klinten, se u. Naturnavne i Aakirkeby Kbst., 647.

Kløvegaard, Hs. Guide 1885 Klevegd. — Jfr. Naturnavnet Kløvebakker.

Kodalehus [*ko·da·lahu·zəd*]. Kb 1823 (Th) Koedalehuset; Guide 1914 Kodalshus; I 1922 Kodalehuset. — Samme Hus som Ekkodalshus.

Kolberg, Hs [*kålbœ·r*]. — Ved Hundshale. Jfr. Kolberg Hs i Nyker S., 652.

Koldestæl (7. Vhs). UrneNb Koldestælle; Salchow 1813 Koldestæl. — Adj. kold.

Kongensgaard (Proprietærgd). Jb 1691 Kongens Gd; Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Kangisgdens Eyendom. — Anden Betegnelse for Store-Myregd, der 1646 blev erklæret forbrudt til Kongen ved Dommen over Sivard Gagges Landsforræderi, jfr. Skougaard 1804 p. 289.

Kongensmark, Hse. Skiftepr 1757 kongens marck; Th Kongens Mark; Postadr 1943 Kongensmark; Bh.Vejv. 1944 Kongens Mark. — Huse N. f. Vallensgd (Matr. Nr. 137).

Krakgaard (10. Sg) [*krakgœ·riŋ, i· krakiŋ*]. Mejer Krachengardt (Ibsker S., fejlplaceret?); K 1746—50 I krakken; Thurah i Krakken; UrneNb Bekkegd (I Krakken ell. Krakkegd af Situationen); DAtl I Krakken; Bugge 1771 Kraken; UrneJb i Krakken; VSK Krakgd; Salchow 1813 I Krakken; M 1844, Mansa 1851 Kratgd; Gst Krakgd. — Krak, se Indl.

Krusegaard (22. Sg). UrneNb Grammegd el. Krusegd; UrneJb Krusegd; VSK Kirsegd; VSK Orig Kusegd; Salchow 1813 Krusegd. — Nabo til St.- og L.-Krusegd ndfr.

Krusegaard, Lille- (19. Sg) [*liļa kri·zagœ·r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Krusse Gd; Thurah Kruse (gd; 18. Sg); UrneNb Krusegd d. Østre; DAtl Krusegd; UrneJb d. Østre Kruse Gd; VSK Øster el. Store Krusegd; Salchow 1813 Østre Krusegd; Ipsen K 1839 Østre Kruse(gd); M 1844 Krusegd; Gst Lle Krusegd. — Slægtsnavnet Kruse. 1575 nævnes en Rasmus Krwsse i Aaekersogen (Z).

Krusegaard, Store- (20. Sg) [*sto·ra kri·zagœ·r*; 19. og 20. Sg tils.: *kri·zagœ·rana*]. Kb 1698 Krusebrogd; UrneNb Krussegd; UrneJb Krusegd; VSK Kruse el. Spillergd; Salchow 1813 Krusegd; IpsenK 1839 Kruse (Spillere)(gd); Gst Ste Krusegd. — Se Lille-Krusegd ovfr.

Kuregaard (33. Sg) [*ku·ragœ·riŋ*]. UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Kuregd. — Slægtsnavnet Kure.

Kyllingegaard (11. Sg). VSK Kyllingegd. — Formodentlig opkaldt efter den i Nærheden (Aakirkeby Kbst., 647) liggende store Sten Kyllingehønen. Kunde dog ogsaa forklares som et Tilnavn Kylling, jfr. Kyllingegd i Bodilsker S., 681.

Køgemarkshuse [*kʒö·jəˈma·rkshu·zən*]. — Naturnavnet Køgemark.

Ladegaard (14. Sg) [*la·gœ·riŋ*]. Kb 1692, UrneNb Ladegd; UrneJb Lade gd ell. Rytter Gd; VSK Rytter el. Iadegd; VSK Orig Rytter el. Ladegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Ladegd.

Langemyregaard (21. Sg) [*låŋəˈmy·ragœ·r*]. Kb 1676 ved Langemyr; Kb 1689, 1691 Lange Myregd; Kb 1694 Langemyregd; K 1746—50 Lange-Myre Gd; Thurah Lange Myre(gd); UrneNb, DAtl Langemyregd; UrneJb Langemyre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Langemyregd; Gst Langemyre Gd. — Af Naturnavnet Langemyre i Pedersker S. Ifl. Jb 1727 ejede Gd Halvdelen af denne Mose.

Lauegaard (34. Sg) [*lawagœ·riŋ*]. 1719 (Z) Louegd; UrneNb (Louegd. ell.) Tornegd; Skougaard 1804 Louagd; IpsenK 1839 Torne (Laue) (gd); M 1844 Tornegd ell. Louegd; Guide 1886 Lauegd; Gst Lavegd. — Slægtsnavnet Low. KR 1677 nævner som Ejer Hans Low, Jb 1689 Hans Loug, Jb 1691 Hans Laug. Gd ejedes derefter af Sønnen Poul Low (Z), derefter af dennes Søn Hans Poulsen Low (K. Kure).

Lillehave, Gd (39. SgPc) [*liļə·ha·wa*]. Gst 1887, Postadr9, Postadr 1943, Gst Lillehave. — Naturnavnet Lillehave.

Limensgaard (48. Sg) [*li·mənsgœ·r*]. Kb 1652 (Udtog) ved Limonen; Kb 1660 og 1679 (Udtog), KR 1677, Kb 1689, 1690 Limesgd; K 1746—50 (Kopi i Rønne) Limens Gd; Thurah Limens-Gade(gd); UrneNb Limensgd; DAtl Limens-Gadegd; UrneJb Limens Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Limensgd. — Oprindelig *Limovnsgaard, at dømme fra ældste Former. Thurah og DAtl viser Tilknytning til Bebyggelsen Limensgade, se dette.

Limensgade, Hse [*li·mənsga·da, li·mənsga·dəhi·zən*]. Kb 1654 (Udtog) Limesgade; Kb 1679 (Udtog) Limesgade; Kb 1687 Limesgaden; Kb 1698 Limesgade; K 1746—50 Limens-Gade; DAtl Limensgade, Limens-Gade;

UrneNb Limens-Gaden; MK 1816, Postadr 1943, Gst Limensgade. — Naturnavnet Limensgade.

Limensgadehus, Store- [*sto·ra li·mənsga·dəhu·zəd*]. — Hedder nu Skovsholm (R).

Limgaden (45. Sg). Jb 1727 Limgaden. — Jfr. Limensgd, 48. Sg. Gade, se Indl. Vel egl. Limensgade.

Lindgaard (22. Vg). UrneJb Biørns eller Lindgd. — Trænavnet Lind, eller muligt Familienavnet Lind.

Lisbethuset [*ly·zbœtahu·zəd*]. — Kvinden. Lisbet med gammel Udtale [*ly·zbœt*] (R).

Loftsgaard, Lille- (25. Vg) [*liļa lawsgœ·r*; tils. m. 28. Sg *lawsgœ·rana*]. K 1746—50 Lille Loftes Gd; UrneNb Lille Lofftsgd; DAtl Loftsgd; UrneJb Lille Lofts Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille Loftsgd; Gst Lle Loftsgd. — Slægtsnavnet Loft, se Loftsgd i Ø.-Larsker S., 671. Eller maaske Subst. Loft [*lawt*] i Bet. „Loftshus, Højeloft". Saadanne Loftshuse eksisterede paa Bh. til ind i 18. Aarh.; ifl. Urne var der 2 gamle tilbage i 1750'erne (R).

Loftsgaard, Store- (28. Sg) [*sto·ra lawsgœ·r*]. Kb 1674 (Udtog), KR 1677, Kb 1693, 1695, 1696 Loftsgd; K c. 1700 Loffte; K 1746—50 (Kopi 1796) Lofft Gd; Skiftepr 1756 Laaftß gd; Thurah Lofts(gd); UrneNb Lofftsgd; DAtl Loftsgd; UrneJb Lofts Gd; VSK Store Loftsgd; Salchow 1813 Loftsgd; M 1844 Store Loftegd; Gst Ste Loftsgd. — Se Lille-Loftsgd.

Lynggaard (8. Sg) [*løŋgœ·riŋ*]. Kb 1663 (Udtog) Lyngd; Skiftepr 1685 Lynggd; Kb 1687, 1690 Liunggd; Kb 1693 Liungd; Kb 1694, 1698 Liunggd, Lynggd; KR 1738 Lyng gd; K 1746—50 Lyng-Gd; Thurah Lyng(gd); UrneNb Lynggd; UrneJb Lyng Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lynggd. — Navn efter Smaalyngen.

Løkkegaard (6. Vg) [*lyk̡əgœ·riŋ*]. Skiftepr 10/6 1668 (Z) Løkkegd; UrneNb Lykkegd; UrneJb Lykke Gd; VSK, Salchow 1813 Lykkegd; IpsenK 1839 Lykke(gd); M 1844, Postadr 1869 Lykkegd; Bull 1869 Lykke G og M. — Løkke, se Indl.

Løkkegaard (62. Sg) 1668 (Afskr Jb 1687) Løche gd; UrneNb Lykkegd; UrneJb Lykke Gd; IpsenK 1839 Lykke(gd). — Løkke, se Indl.

Løkkesmark. — Se Paa Løkker.

Munkegaard (4. Sg) [*moŋkagœ·riŋ*]. K 1746—50 munke-Gd; Thurah Munke(gd); UrneNb Munkegd; UrneJb Munche Gd; VSK Store Munkegd; Salchow 1813 Munckegd; IpsenK 1839 Munke Stæl. — Slægtsnavnet Munk; Gd tilhørte i Jb 1598 Jenns Munck, der endnu i Jb 1606 ejede den; Jb 1625 har Eßbiørnn Munck, som endnu i Jb 1662 er Ejer. Gd er lagt under 4. Vg, men der findes som Rest af den endnu et Hus, som bærer Navnet Munkegaard [*moŋkagœ·r*].

Munkegaard, Lille- (5. Vg) [*liļa moŋkagœ·r*]. UrneNb Lille Munkegd; UrneJb Lille Munche Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lille Munkegd. — Slægtsnavnet Munk.

Munkegaard, Lille- (47. Sg) [*liļa moŋkagœ·r*]. K 1746—50 Munke-gd; Thurah Munke(gd); UrneNb, DAtl Munkegd; UrneJb Munche Gd; VSK Munkegd; Salchow 1813 Munckegd; M 1844 Lille Munkegd; Gst Lle Munkegd. — Slægtsnavnet Munk; Gd tilhørte i Jb 1598 og 1606 Peder Munck; derefter kendes bl. a. følgende Ejere: 1621 Niels M., 1697 Jens Pedersen M., 1757 Jesper Jensen M., 1770 Jens Mortensen M., 1779 Jens Hansen M., 1793 Jens Jensen M. (Z).

Munkegaard, Store- (31.—33. Sg) [*sto·ra moŋkagœ·r*]. Skiftepr 1687 Munchegd; Kb 1687 Munckegd; Skiftepr 1688, 1690 Munchegd; Kb 1691, 1693 Munkegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Munke Gd; Thurah Munke(gd); UrneNb, DAtl Munkegd; UrneJb Munche Gd; VSK, Salchow 1813 Munkegd; M 1844 Store Munkegd; Gst Ste Munkegd. — Oprindelig 32. Sg. Slægtsnavnet Munk; Gd tilhørte 1598 Jesper Munck (Jb), som havde den endnu 1606 (Jb); Jb 1625 nævner Peder Munck, Jb 1658 og 1662 Jesper Munch, Jb 1696 Hans Pederßen og Jb 1719 en anden Jesper Munch, Kendelsespr 1755 Markus Jespersen Munk, FT 1801 Lars Olsen Munk og endelig nævnes ifl. Z omkr. 1800 en Peder Markussen Munk, død 1832, hvis Søn Marcus Jespersen Munch derefter ejede den (K. Kure).

Munkerup, Gd (15. VgPc) [*moŋkərâp*]. Gst 1887, Postadr9, Gst, Postadr 1943 Munkerup. — Kaldtes tidligere I Skoven.

Myreagre Mølle [*my·ramølan*, alm: *my·ra·gramølan*]. Gst 1887 Myremølle; I 1922 Myremøllen maa vistnok helst kaldes Myreagremøllen; Guide 1926 Myreagermølle; Postadr 1943 Myreagre Mølle; Guide 1946 Myragremølle; Gst Myreagre Ml. — Mølle ved St.-Myregd.

Myregaard, Lille- (1. Vg) [*liļa my·ragœ·r*]. Jb 1624 Myregd; Jb 1625 Myrregd; Jb 1658 lille Myrregd; Jb 1661, 1662, 1687 Lille Myregd; Skiftepr 1690 lille Myrregd; K 1746—50 Lille myre Gd; Thurah Lille Myre(gd); UrneNb Lille Myregd; UrneJb Lille Myre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille Myregd; Gst Lle Myregd. — Myr, se Indl. Gd er Nabo til Proprietærgd Store-Myregd, og til den store Mosestrækning Myregaards Myre. Formelt var der ogsaa Mulighed for at tolke Navnet af Slægtsnavnet Myre, tilmed da Gd i Jb 1598 beboes af Peder Myrre, men Beliggenheden taler for det første, og Peder Myre kan have faaet sit Navn efter Gaarden.

Myregaard, Store- (Proprietærgd) [*sto·ra my·ragœ·r*]. Mandt 1610 Myregd; Mandt 1622 Myergd; PrI 1624 Myregd; 1632 (Afskr. Jb 1687) Myrregd; Kb 1661, 1662 (Udtog) Myregd; Regnsk 1662, c. 1686 Deckner 1679—90 Myrregd; (her?) Skiftepr 1687 Wed Myrren; Kb 1690 Myregd; Skiftepr 1690, 1692 Myrregd, Myregd; Kb 1693 og 1694 Myregd; Skovudvisning 1704 store Myreegd; K 1746—50 Myre-gd; UrneNb, DAtl Myregd; UrneJb Myre Gd; VSK Store Myregd; Salchow 1813 Myregd; M 1844 Store Myregd; Gst Ste Myregd. — Ligger ved en større Mose, Gst Myregaards Myre. Myr, se Indl.

Myregaard, Søndre- (46. Sg). Kb 1688 Søndre Myregd; UrneNb (Samsingsgd) Syndre Myregd. fordum Engegd. — Myr, se Indl. Gd ligger ved en Engstrækning, som afvandes af Risebæk.

Myrehus, Hs [*i· my·rana* el. *my·rahu·zəd*]. Postadr9 Myrehus. — Ved Duegde. Myr, se Indl.

Møllegaard. 1643 Worm, Monumenta Danica p. 225, Kb 1650 (Udtog) Møllegd; Sl 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 15 Møllegd sive forte rectius Myregaard dictam. — Stedet, hvor Aaker-Stenen II blev fundet som Bro over en Aa. Navnet muligvis forkert; Resen p. 21: Møllegd (eller maaske Myregd). Maaske er det Møllegd i V.-Marie, der ligger ved Sognegrænsen mod Aaker S. (R).

Møllehuset (8. SgPc) [*møləhu·zəd*]. Postadr9 Møllehus; Bh.Vejv. 1944 Møllehuset. — Ejendommen havde tidligere Tagmølle (R).

Nøjsomhed, Hs (13. SgPc). Gst 1887, Postadr9 Nøjsomhed.

Paa Bakken (8. Vhs) [*pɔ· bakaŋ*]. UrneJb Paa Bakken; Salchow 1813 paa Bakken. — Ved Vallensgd. Hedder nu Almely.

Paa Bakken (64. Sg) K 1746—50 paa bakken; Thurah Paa Bakken. IpsenK 1839 Lille Bjere (paa Bakken). — Efter Beliggenheden paa Bavnebakke. UrneNb overstreger „paa Bakken" og skriver Lille Biergegd.

Paa Løkker, Hse [*pɔ· lyk̡ər*]. Guide 1886 Lykkesmarken; Gst 1887 Lykkesmark; Guide 1926 Løkker; Gst Paa Lykker; Postadr 1943, Guide 1946 Paa Løkker. — Løkke, se Indl.

Paa Myreagrene, Hse [*pɔ· my·ra·grana*]. — Huse ved Myreagre Mølle.

Paa Nokken (15. Sg) [*pɔ· nåkaŋ*]. — Naturnavnet Nokken.

Paa Tras, Hse. — Se Trasehuse ndfr.

Piberegaard (12. Vg) [*pi·varagœ·riŋ*]. Jb 1624 pibergd; Kb 1654 (Udtog), Jb 1661 og 1664, KR 1677, Kb 1689, 1690, 1692, 1694, 1697, KR 1744 Pibergd; Skiftepr 1748 Piveregd, Piwere gd; K 1746—50 Pibere gd; Thurah Pibere(gd); UrneNb, DAtl Piberegd; UrneJb Pibere Gd; VSK Pibergd; Salchow 1813 Piberegd; M 1844, Gst Pibergd. — Subst. Piber, ænyda. Pibere „Fløjtespiller", vel brugt som Tilnavn.

Pilehus (4. Vhs). UrneNb, Salchow 1813 Pilehuset.

Posthus, Hs [*pɔ·sthu·zəd* el. *ded gamla pɔ·sthu·zəd*]. — Hus ved Egeby lige N. for Landevejen. Her var Poststation i tidligere Tid, da Diligenceposten kørte mellem Rønne og Neksø (R).

Pæregaard (37. Sg) [*pæ·rəgœ·r*]. Kb 1648 (Udtog), Kb 1654 (Udtog), Kb 1687, 1689, 1695, 1697 Pæregd; KR 1737 Peregd; K 1746—50 (Kopi 1796) Pærs Gd; Thurah Pære(gd); UrneNb, DAtl Pæregd; UrneJb Pære Gd; VSK,

Salchow 1813, M 1844, Gst Pæregd. — Opfattes nu som Subst. Pære, men er muligvis oprindelig sammensat med Mandsnavnet Per, jfr. Pærs Gd paa K 1746—50. Gden tilhørte i Jb 1662 Peder Mougnßen, og i Jb 1696 Peder Rasmussen.

Pæregaard (15. Sg). UrneNb Pæregd; UrneJb Pære Gd; VSK, Salchow 1813 Pæregd; IpsenK 1839 Pære(gd). — Har ifl. Z Navn efter en Ejer Peder Bendtsen.

Pærehus, Gd og Hs [*pæ·rəhu·zəd*]. Guide 1914 Pærehuset; Postadr9 Pærehus; Postadr 1943 Pærehuset; Gst Pærehus. — To Lokaliteter, Ø. f. L.-Myregd paa Aaker Lyng Matr. Nr. 105 samt 8. og 9. VgPc.

Pølsegaard (57. Sg) [*pølsəgœ·riŋ*]. K 1746—50 pølse-gd; Thurah Pølse-(gd); UrneNb (Pølsegd. fordum) Hiulmagergd; Bugge 1771 Pølse Gd; VSK Orig Pølsegd; Salchow 1813 Pylsegd, kaldes og Hjulmagergd; IpsenK 1839 Hjulmagere (Pølse)(gd); M 1844, Mansa Pølsegd. — Subst. Pølse. Peter Thorsen BhS XXII 114 anfører en Tradition om, at Gd engang er solgt for et Trug fuldt af Pølse. Kunde maaske være et Tilnavn Pølse; 1617 nævnes en Beridt Pølse i Østerlars (Z), men vi skulde i saa Fald snarest have haft en Udtaleform [*pølsa-*].

Raagelund, Hs (6. SgPc) [*rå·galsŋ*]. Guide 1946 Raagelund. — Ved Egeby i en Lund ved Raagebakker. Tidligere Tagesminde.

Rasehus [*ra·zahu·zəd*]. — Hus S. f. Skagelfaldet. Forleddet er Slægtsnavnet Ras [*ra·z*], som maaske ogsaa indgaar i Raserumpen, Bodilsker S., 681, jfr. Rasekule ndfr. u. Naturnavne.

Rasphuset [*rasphu·zəd*]. I 1922 Rasphuset. — Nu nedrevet, laa N.Ø. for Lynggd. Se Rasphuset, Ø.-Larsker S., 671. Et Øgenavn af samme Type som Bremerholm og Spindehuset, der laa ikke langt herfra.

Ravnebakke, Hs. Kb 1673 (Udtog) Rafnebacken; Kb 1675 (Udtog) ved Rafnebacken, under Rafnebakken; FT 1787 Rau[ses]bakke Huuset. — Læsningen af Bogstavgruppen [ses] i FT 1787 er usikker; der er rettet i Navnet. Naturnavnet Ravnebakke.

Ravnsgaard (2. Vg) [*ra·wnsgœ·r*]. Gst 1887, Gst, Postadr 1943, Postadr 1946 Ravnsgd. — Nyt Navn, efter Beliggenheden ved Ravnsbakke (s. d. under Naturnavne).

Ringelsdal, Hs. Postadr9 Ringelsdal. — Jfr. Ringelsdal, Navn paa et Hus i Nylarsker S., 654.

Ringelshøj, Hs (Matr. Nr. 141a) [*reŋəlsˈhåj*]. Postadr9 Ringehøj; Guide 1946 Ringhøj. — Se Ringelshøj i Nylarsker S., 654, hvor det er baade Bebyggelses- og Naturnavn.

Risegaard (36. Sg) [*ri·zagœ·riŋ*]. Kb 1649 (Udtog) i Risen; Kb 1652 (Udtog) Risen, Kb 1653 (Udtog) Risegd; Kb 1654 (Udtog) i lille Risen; Rgsk 1662 i Risum; Tiendep 1662, Kb 1677 (Udtog) i Risen; KR 1677 Risegd; Kb 1693, 1699 Risegd; K c. 1700 Rissegd; KR 1740 Riißegd; Skiftepr 1748 Riisegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Rise Gd; UrneNb Risegd; Thurah Rise(gd); UrneJb Riise Gd; VSK Risegd; Salchow 1813, UK u. A. Riisegd; M 1844 Rivegd; Gst Risegd. — Ris, se Indl.

Rise Ladeplads. Guide 1914 Rise Ladeplads. — Her udskibes Ler til Frederiksholm Teglværk.

Riseskov, Hse [*ri·zaskawiŋ*]. Kb 1823 (Th) Riseskoven; Guide 1914, Postadr 1943, Gst Riseskov. — Naturnavnet Riseskov.

Rundgumpe, Hs (4. SgPc) [*rœŋgåmpan*]. — Andet Navn paa Villa Holmes, et gammelt Bindingsværkshus, hvis Østende er afsluttet med en Runding som Korrundingen paa en Kirke. Navnet er en fem. -a-Afledn. til Ordforbindelsen rund plus Gump, bh. [*gåmp*], m., jfr. under Sortmulde i Ibsker S., 674.

Rundløkke (1. Vhs) [*rœŋlyɬan*]. Kb 1650 (Udtog) Rundløk; Kb 1654 (Udtog) Rundløchen; Jb 1664 rundløche; Skiftepr 1682 Rundløcken; Komm 1685 rund løchen; Komm 1691 Rundløchen; UrneNb Rundlykke; FT 1787 Runde Lykke Huuset; MK 1817 Rundløkkehuus; M 1844 Rundlykkehuus; Mansa 1851 Rundløkke; Gst Rundlykke. — Betegnelse for fritliggende Løkker paa Udmarksjord, jfr. Thaarup 1839 Tab I. Se ogsaa Rundløkker, Klemensker S., 661.

Runegaard (25. Sg) [*ru·nəgœ·r*]. UrneNb Rønnegd; UrneJb, IpsenK 1839

Rønne(gd); Gst, Postadr 1946 Runegd. — Om den ældre Form Rønnegaard skal opfattes som en Sammensætning med Trænavnet Røn eller med Slægtsnavnet Rønne (af Købstadnavnet) eller muligvis Subst. Rune, der i ældre Sprog forekommer med kort Vokal (jfr. Runekuld i Klemensker S., 661), er usikkert. Men Nutidsformen Runegaard, udt. [*ri·nə-*], kan være en Omtydning af et ældre Rønne- efter Runestenen, der tidl. sad i den nærliggende Runebro (Aaker-Stenen 1 eller Grødby-Stenen).

Rytтergaard (14. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Rytere Gd; Thurah Ryttere(gd); Bugge 1771 Rytter Gd; UrneJb Lade gd ell. Rytter Gd; VSK Orig Rytter el. Ladegd; IpsenK 1839 Lade (Rytter)(gd); Postadr 1869 Rytteregd; AL 1912 Lade-, Tidl. Ryttaragd. — Slægtsnavnet Rytter. Efter Peder Hansen Rytter (Z). 1752 nævnes Hans Pedersen Rytter (K. Kure).

Rævekulebakke Huse. Bull 1869 Rævekulebakke Hse. — Naturnavnet Rævekulebakke.

Rømersdal, Gd [*rømərsˈdaˑl*]. 1807 Thaarups Bh II 90 Rømersdal, Rømersdahl; Salchow 1813, Rawert 1815 p. 207 Rømersdal; K 1825—26 Rømers Dahl; M 1844 Rømerdal; Ipsen 1866, BhLdejd 1876, Gst Rømersdal. — Gaarden blev bygget som Skovridergaard i 1804 af Holzförster Hans Rømer, som gav Stedet Navnet Rømersdal, tidligere hed det Eskeviske (BhS VI 136).

Saksebro, Hse [(*pœ·*) *saˑjsaˈbroˑ*]. Rønne Skiftepr 1739 ved Saxe Broe; Postadr 1943 Saksebro; Gst Saxebro, Saxebro Ml. — Bebyggelse ved Saksebro, s. d. u. Naturnavne.

Samsingsgaard (46. Sg). UrneNb (Samsingsgd) Syndre Myregd fordum Engegd; IpsenK 1839 Enge (Samsings)(gd). — Slægtsnavnet Samsing. Jb 1691 og 1719 nævner som Ejer Samsing Buch, Jb 1727 Sambsing Samsingsen Buck og Kendelsesprot 1742 Jep Samsingsen Buch.

Sandegaard (27. Sg) [*saˑnagœˑr*]. Kb 1658 og 1661 (Udtog) paa Sanden; Kb 1688 og 1697 Sanegd; KR 1742 Sandegd; K 1746—50 Sande-gd; Skiftepr 1750 Sane gd; Thurah Sande(gd); UrneNb Sandegd; UrneJb Sande Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Sandegd. — Subst. Sand. Gd ligger yderst ude ved Strandmarken.

Savskærergaard (19. Vg) [*saˑwʃœˑragœˑr* el. *saˑwʃœˑrəgœˑr*]. Jb 1658 Saugskergd; Jb 1661 Sauffschiergd; Jb 1662 Saugschiergd; Jb 1664 Saufschiergd; Kb 1673 (Udtog) Sagschæregd; Kb 1674 (Udtog) Savgschæregd; Kb 1687 Savgskæregd; 1688 (Afskr. Bh 1682—1804) Saufscherer Gd; Kb 1692 Saugskæregd; Kb 1693 Savgschæregd; Kb 1697 Sagskæregd; KR 1738 Saugskierergd; K 1746—50 (Kopi 1796) Sauskiære Gd; Thurah Savskiære-(gd); UrneNb Sauskiærgd; UrneJb Sauskiæres Gd; VSK Skovkiærergd; VSK Orig Savskærergd; Salchow 1813 Sauskiæregd; M 1844 Saugskiærergd; Gst Savskærergd. — Subst. ænyda. savskær, savskærer „Savskærer", maaske brugt som Tilnavn; Mandt 1610 nævner i Sognet en Bonde Jespr Sauskierer.

Sigaard (4. Sg og 4. Vg) [*siˑgœˑr*]. UrneJb Sorte Gd (4. Vg), nu kaldes Gd Siegd; VSK Sidgd; Salchow 1813, M 1844, Mansa, Gst Siegd. — Oprindelig Betegnelse for 4. Vg. Adj. sid „lav", jfr. Sigd i Klemensker S., 661. Gd ligger lavt.

Sigaardsgade, Hse [(*iˑ*) *siˑgœˑrsgəˑdan*]. I 1922, G & N 1934 p. 54 Siegaardsgaden. — Egentlig gammel Udmarksgade.

Sigtegaard (59. Sg) [*saˑjtagœˑriŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Seite Gd; Thurah Sejte(gd); UrneNb (Seitegd, i nogle Aar saa kald.) Bekkegd ell. Viebeksgd i ældre Tid; Bugge 1771 Seite Gd; UrneJb Bakke ell. Seite Gd; VSK Sigtegd; Salchow 1813 Seitegd; IpsenK 1839 Bekke (Sigte)(gd); M 1844 Sigtegd. — Gd er nu nedlagt. Se Sigtegd i Ø.-Larsker S., 671. Ogsaa Sigtegd her i Aaker S. ligger ved en Bæk som kaldes Sigtebæk, og hvorover der fører en Bro, som hedder Sigtebro; disse Navne er dog muligvis elliptiske Dannelser af Sammensætninger med Sigtegaard.

Sigtehøj, Hs (Matr Nr. 196ee). Bh.Vejv. 1944 Sigtehøj. — Ellipse af Sigtegaard Høj el. Sigtemølle Høj.

Sigtemølle (58. SgPc) [*saˑjtamølan*]. Gst 1886, Gst, Postadr 1943 Sigtemølle. — Ellipse af Sigtegd(s)mølle.

Sigtesmedjen (59. SgPc) [*sa·jtasmedjan*]. — Ellipse af Sigtegaard Smedje. En Del af Sigtesmedjens Bygninger er Dele af den nu nedlagte Sigtegd (R).

Skadegaard (29. Sg) [*skadagœ·riŋ*]. KR 1738 Skadegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Skade Gd; Thurah Skade (gd); UrneNb Skadegd (indklamret); UrneJb Aspes ell. Skadegd; VSK Orig Aspes el. Skadesgd; Salchow 1813, M 1844 Skadegd; Mansa 1851, Gst Skadesgd. — Antagelig Slægtsnavnet Skade.

Skagelfaldet, Hse [*pœ· skagəlfa·ɭəd, skagəlfa·ɭshui·zən*]. Postadr 1869 Skaggelfeile; BhLdejd 1876, Guide 1885 Skagelfaldet; Gst 1887 Skaglfald; Gst Skagelfaldet. — Naturnavnet Skagelfald.

Skovby, Gde. 1586 (1737) BhS VIII 201 Schouffby; Kb 1654 (Udtog) Skofby; Kb 1659 (Udtog) Skovb. — Navnet betegnede Frostegd med omliggende Gde (se BhS VIII 200).

Skovgaard (6. Sg og 6. Vg) [*ö·strə skawgœ·r*]. UrneNb Skougd; UrneJb Schou Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd. — Oprindelig kun 6. Sg, der ogsaa regnedes til Egeby.

Skovgaard (26. Sg) [*skawgœ·r*]. UrneNb Skougd; UrneJb Schou Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd. — Omgivet af lidt Skov langs Grødby Aa.

Skovgærdet, Hus (Matr. Nr. 139) [*skawgə·rəd*]. Bh.Vejv. 1944 Skovgærdet.

Skovhus. Rønne Skiftepr 1739 Skovhuuset.

Skovridergaard (23. Vg). 1647 (Z) Schoufridergd; Jb 1658 Skoghridere Gd; Jb 1661, 1662 Schourider Gd.

Skørrebro, Jernbaneholdepl. — Se Skørrebro, V.-Marie S., 653.

Sletenge, Hse [*slæta'œŋə*]. Gst 1887, Gst Sletenge Hse; Postadr 1943 Sletteenge. — Naturnavnet Sletenge.

Smaalyngen, Hse [*smœ·løŋiŋ*]. — Støder op til Smaalyngen i Aakirkeby Kbst., 647.

Smedegaard (16. Sg) [*smedagœ·riŋ*]. C. 1735 Bh 1682—1804 Smede gd; UrneNb Smiddegd; UrneJb Smide Gd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844, Gst Smedegd. — Antagelig af Slægtsnavnet Smed.

Smedehuset (Smaalyngen Matr. Nr. 181a) [*smedahui·zəd*, ældre: *ɟi·vasmedahui·zəd, ɟi·vasmedarøstaŋ*]. — Hedder nu Akselhøj. En Smed, der engang boede her, havde Ord for at være tyvagtig, deraf det ældre Navn Tyvesmedehuset el. -røsten. Efterleddet -røsten er bestemt Form af Subst. bh. Røsta „Stolpebod", nedsættende om usselt Hus (R). Et Tyvesmedehus findes ogsaa i Neksø Kbst., 646, og i Povlsker S., 682.

Snyggegaard (5. Vg) [*snyɟagœ·riŋ*]. Guide 1886 Snøggegd; Guide 1914, Gst, Postadr 1946 Snyggegd. — Snarest et Tilnavn, svarende til oldn. snøggr „korthaaret, hurtig, snar" (Fritzner), no. snøgg „kort, knap, hastig, net, tækkelig (om Kvinder)" (Aasen og Ross), færøsk snöggur „korthaaret, glat, pæn" (Jacobsen og Matras), sv. Dial snägger „kort, streng, rask" (Rietz), jy. snøg „glat, pyntelig, smuk" (Feilb.).

Soldatergaard (43. Sg) [*sel'da·taragœ·riŋ*]. Kb 1650 og 1663 (Udtog), Kb 1690, 1692, 1696 Soldatergd; KR 1742 Soldater gd; K 1746—50 (Kopi 1796) Soldater Gd; Thurah Soldater(gd); UrneNb, DAtl Soldatergd; UrneJb Soldatere Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Soldatergd.

Sortebjerg, Hs (5. VgPc) [*swœ·rtə'bjœ·r*]. Th Sortebjerg; Postadr 1943 Sortebjærg. — Naturnavnet Sortebjerg.

Sortegaard (3. Sg) [*swœ·rtagœ·riŋ*]. KR 1737 Sortegd; K 1746—50 Sorte-Gde (2.—3. Sg, 4. Vg); UrneNb Bakkegd, Sortegd; DAtl Sortegd; VSK Sorlegd; VSK Orig Sortegd; IpsenK 1839 Sorte (Bakke) (gd); M 1844, Gst Sortegd. — Slægtsnavnet Sort; Jb 1625 nævner som Ejer Michel Sortt som endnu 1662 besad den. Jb 1691 har som Ejer Mogens Soert, derefter nævnes Hans Sort, død 1726, og Mogens Hansen Sort, der ifl. UrneNb blev ihjelslagen 1749 11. Aug., se Herlufgade u. Naturnavne. 1752 nævnes Niels Mogensen Sort (Z). Af samme Slægt er sikkert Hanns Suordtt, der i Jb 1598 ejer 5. Sg.

Sortegaard (4. Vg). K 1746—50 Sorte-Gde; Bugge 1771 Sorte Gde (3. Sg og 4. Vg); UrneJb Sorte Gd, nu kaldes Gd Siegd; IpsenK 1839 Sorte (Sie)(gd). — Slægtsnavnet Sort. Jb 1696 nævner som Ejer Henrik Sort,

der endnu i Jb 1719 skrives til den; Kendelsesprot 1749 nævner Mads Pedersen Sort.

Spidlegaard (20. Vg) [*spelagœ·r, spedlagœ·riŋ*]. 1530 Hüb 85 Spedelegaarin; 24/2 1548 Hüb 168 Spittalsgd; 27/8 1562 Hüb 278 hospitalsgd; 11/4 1565 Hüb 300—01 hospitalsgd, Sanctj Iørgens hospitalsgd; Lb 1569 Spiddelle gd; LR 1580, 1/5 1599 Hüb 545 Spedelgd; Jb 1606 Spedellgd; 1616 Visitatsb Spedalsgd; Kb 1654 og 1660 (Udtog) Spillegd; Jb 1658 Splindegd; Jb 1661 Spiddelegd; Jb 1662 Spiddelgd; Jb 1664 Spidelgd; Kb 1688 Spillegd; KR 1689 Spidlegd; Kb 1690 Spillegd; Skiftepr 1690 Spidlegd; Nyker Kb 1699 Spidelegd; K 1746—50 Spidlere-Gd; Thurah Spidsere(gd); UrneNb Spitleregd; UrneJb Spidele Gd; VSK Spildegd; Salchow 1813 Spiddelegd; M 1844 Spillegd; Gst Spidlegd. — Oprindelig *Hospitalsgaard, om lignende Udvikling jfr. Spejlsby, Keldby S., Mønbo H. og Spidalsgaard i Haderslev, DS IV 14. Paa Spidlegd var det Spedalskhedshospital (domus leprosorum), som allerede nævnes i Ærkebiskop Karls Testamente 1334, se Erslev, Testamenter p. 68, og en Kapelruin af et Skt. Jørgens Kapel ligger lige Ø. for Gd. I 1694 byggedes et nyt Hospital i Aakirkeby, hvortil Spidlegd siden har svaret Afgift (se Zahrtmann i BhS VIII 186 flg).

Spillehus. Kb 1654 (Udtog) Spillehuset. — Formodentlig et til Spidlegd hørende Hus.

Spilleregaard (20. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Spillere Gd; Thurah Spillere(gd); DAtl Spilleregd; Bugge 1771 Spiders Gd; VSK Kruse el. Spillergd; IpsenK 1839 Kruse (Spillere)(gd); Postadr 1869 Spilleregd. — UrneNb har i Parentes „Spitleregd NB d. 20. V. er Spitleregd", og dette er overstreget. Han har aabenbart opfattet Navnet som en Forveksling med Spidlegd. Snarere foreligger dog et Tilnavn Spillere „Spillemand" eller „Kortspiller".

Spindehuset [*spiŋəhu·zəd*]. Postadr9 Spindehus; I 1922 Spindehuset. — Har været Fattighus (I 1922). Spindehus bruges alm. i Bet. „Kvindefængsel", og sammen med de i Nærheden liggende Huse Bremerholm og Rasphuset udgør det en egenartet Gruppe af Navne med nedsættende Betydning.

Staalegaard (58. og 60. Sg) [*stœ·lagœ·riŋ*]. Kb 1654 og 1656 (Udtog) Staalegd; Skiftepr 1684 staallegd; Kb 1690, 1691, 1693, 1698 Staalegd; K 1746—50 (Kopi i Rønne) Staale Gd; Thurah Staale(gd); UrneNb, DAtl Staalegd; UrneJb Staale Gd; VSK Staalgd; Salchow 1813 Stollegd; UK u. A. Staalgd; M 1844, Gst Staalegd. — Slægtsnavnet Staale, som er kendt paa Bh; 1624 ejede Claus Staale 38. Sg i Ø.-Marie.

Stangegaard (35. Sg) [*stâŋagœ·riŋ*]. K 1746—50 (Kopi i Rønne) Stangegd; Thurah Stange(gd); UrneNb Stangegd; UrneJb Stange Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Stangegd. — Slægtsnavnet Stange.

Stensgaard (39. Sg) [*ste·nsgœ·r*]. Kb 1654 og 1667 (Udtog) Stenesgd; KR 1677 Stenisgd; Kb 1699 Stenesgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Steens Gd; Thurah Steens(gd); UrneNb, DAtl Steensgd; UrneJb Lille Balke el. rettere Steensgd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Steensgd; Gst Stensgd. — UrneNb vil forklare Navnet fra Gd.s Beliggenhed ved en liden Udmark med Sten og Kløvgang. Snarere foreligger dog Mandsnavnet Sten eller Stener, idet Gd ifl. Jb 1606 ejedes af Peder Stienßenn. En Per Steen i Aakirkeby nævnes 1512 (Hüb 47).

Stenstæl (2. Vhs). UrneNb Steenstælen; UrneJb Stenstællen; Salchow 1813 Steenstællen.

Strandby, Gde. Jb 1624 Strandbyen; Smørskyld 1624 strandbye; Kb 1649, 1659 (Udtog), Kb 1687, 1689 Strandby; Kb 1690 i Strandbyen; Skiftepr 1749, Skiftepr 1753 stran byen; BirchMin 12 Strandbye gaardene imod Søen. — Henføres af Z til 13. Vg, men har dog sikkert ogsaa omfattet Nabogaardene.

Stubbegaard (1. Sg) [*ståbagœ·riŋ*, ældre: *i· ståbana*]. K 1746—50 I .tubbene; s. Kort (Kopi 1796) I Stulbene; Thurah i Stubene; UrneNb I Stubbene; UrneJb I Stubben; Bugge 1771 Stubbene; VSK Stabbegd; VSK Orig Stubbegd; Salchow 1813 I Stubben; M 1844, Gst Stubbegd. — Ifl. UrneNb blev

Gd kaldet saaledes, da Beboeren Christ. Hansen borthug Skoven; Urne roser imidlertid hans Efterkommer for hans Hegn, Skovplantning, Stengærder m. m., og finder, at det bør opmuntres med Præmier. Her turde da være Eksempel paa et Præpositionsnavn, som er dannet i 18. Aarhundrede.

Studeby, Hse [*stu·daby·* el *stu·daby·hu·zən*]. I 1922 Studeby. — Delvis i Pedersker S., 683. Af Dyrenavnet Stud, eller maaske af Naturn. Studelyngen, se u. Pedersker S., 683. Jfr. Studeby, Ø.-Larsker S., 671.

Særagergaard (35. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Særager Gd. — Navnet er urigtigt; Kopien i Bornholms Museum har Stangegd. Kopien fra 1796 indeholder adskillige aabenbare Fejl i Navnene paa Sydkysten af Bh, hvad der snarest skyldes den Omstændighed at K 1746—50, Eksemplaret i Kgl. Bibl., er meget slidt og delvis ulæseligt i det nederste Parti, og sikkert ogsaa har været det i 1796, da det blev kopieret. Jfr. Bosehøj u. Naturnavne.

Tagesminde, Hs (6. SgPc) [*ta·gəsˈminə*]. Gst 1887, Postadr9, Postadr 1943 Tagesminde. — Efter Tage Grønbech (R). Samme Ejendom som Raagelund.

Teglby, Gde (47., 48. og 49. Sg). I 1922 Teglby [Tajlby]. — Stuehusene var teglhængte paa en Tid, da det var ualmindeligt (I 1922); 48. Sg havde 1813 „rødt Tag" (Salchow).

Tornegaard (34. Sg). Thurah Torne(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Tornegd; M 1844 Tornegd el. Louegd; Mansa Tornegd. — Subst. Torn.

Trasehuse, Hse [*tra·z* el. *pœ· tra·z, tra·zahi·zəd*]. MK 1817 Trasehuusset; UK u. A. Trasehuset; Mansa 1851, Bull 1869 Trase H.; AL 1912 Trasehuse [Traz- (de bor „paa traz")]; Postadr 1943 Paa Tras; Gst Trasehuse; Guide 1946 Trasehus. — Se Trasehus, Klemensker S., 661.

Trehuse, Hse [*tre·hu·zən, tre·hu·zəd*]. Bull 1869 Tre Hse; Postadr 1869 Trehuse-Bakker; Gst 1887, Postadr9, Gst Trehus; BhVejv. 1944 Trehuset (24. VgPc). — Talordet tre.

Tuegaard (6. Vg) [*tawəgœ·riŋ*]. Skiftepr 1748 I tuerne; Jul paa Bornholm 1946 p. 39 Tuegd. — Subst. Tue. Man kaldte et Areal der omkring for Egebytuerne [*æ·jəby·tawarna*] (R).

Tvillingshuse, Hse [*tvi·lnshu·zən, tvelshu·zən, tviljŋshu·zən*]. MK 1817 Tvillingshuusse; UK u. A., Postadr 1943, Gst Tvillinghuse; Bh.Vejv. 1944 Tvillingshus (16. SgPc). — To ens Huse.

Tyskegaard (10. Vg) [*ty·skagœ·riŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Tyske Gd; Thurah Tydske(gd); UrneNb Tydskegd; UrneJb Tydske Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Tydskegd. — Slægtsnavnet Tysk „Tysker", der kendes fra Sognet; i Tiendep 1662 nævnes Hans Tydsch som Ejer af 63. Sg og Jacob Tydsch som Ejer af en Vornedegd i Sognet.

Tyvesmedehus. — Ældre Navn paa Smedehuset, s. d.

Tyvesmederøste. — Ældre Navn paa Smedehuset, s. d.

Tønnesegaard (5. Sg). K 1746—50 Tønnese Gd; Thurah Tønnes(gd); UrneNb Gadegd ell. Tønnesgd; IpsenK 1839 Gade (Tønnese)(gd); Postadr 1869 Tønnesgd. — Mandsnavnet Tønnes (af Antonius). Gd tilhørte i Jb 1719 Thønes Jacobsen. 1743 overtoges den af Sønnen Hendrich Tønnesen (K. Kure).

Udegaard (25. Sg). 1651 (Th) Udes Gaard; KR 1678 Udde-Gd. — Slægtsnavnet Ude; Gd tilhørte ifl Jb 1625 Jørgen Vde, og omtales i Anledning af Runestensfundet i Præsteindberetn. til O. Worm som Jørgen Vdis gd (Jacobsen-Moltke p. 423).

Udegaard (27. Sg). UrneNb Sandegd ell. undertid. Udegd, saal. i Skifte Brev 1727 10. Dec.; IpsenK 1839 Sande (Ude)(gd). — Slægtsnavnet Ude. Som Ejere nævnes i KR 1677 Anders Udde (endnu i Jb 1696), og 1720 Peder Udde (Z).

Ugleenge, Hse [*øglaˈæŋa*]. Guide 1885 Yggleenge (Udtale); Gst 1887 Ugleenge; Prbv 1889 Ugleenge (alm. Udtale), tidligere Igleenge; Postadr 1943, Gst Ugleenge. — Naturnavnet Egleenge.

Under Klint, se Klintegd.

Valingebjerg, Hse [*va·liŋabjœ·rshu·zən*]. Bull 1869 Ved Vallingbjerg;

Guide 1886 Vallingsbjerg Hus; Gst 1887 Valingbjerg Hs; Postadr 1943 Vallingebjærg; Gst Vallingbjerg Hs. — Ligger i tre Sogne, V.-Marie, Ø.-Marie og Aaker. Naturnavnet Valingebjerg, V.-Marie S., 653.

Vallensgaard (Proprietærgd) [*va·ɭansgœ·r*]. 29/4 1541 Hüb 103 Wallande gd; 8/9 1555 Hüb 232 Wallitzgd; 13/4 1565 Hüb 301, 302 Wallentzgd, Wallentzsgd; 14/2 1573 Hüb 395, 396 Wallenßgd, Wallensgd; 6/12 1573 Hüb 425 Wallensgd; 5/4(?) 1575 Hüb 447 Walßgd; KancBrevb 22/4 1581 Vallendtzgd; PrI 1624 Vallingßgd; KancBrevb 3/2 1639 Vallensved; Kb 1654 (Udtog) Vallensgd, Valnsgd; Regnsk 1662 Vallings Gd; Jb 1664 Wallindtzgd; BWK 1676 Walensgd; KR 1677 Walnsgd; ResenK Walens gd; Komm 1685 Vallintzgd; Kb 1687 Valnsgd; Skiftepr 1687 Wallensgd; Skiftepr 1689 Wallingsgd; Skiftepr 1690 Wallindsgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Wallens Gd; Skiftepr 1754 wallenßgd; UrneNb Vallensgd; DAtl Wallensgd; UrneJb Wallens Gd; Skougaard 1804 Vajllandsgd; VSK Vallensgd; Salchow 1813 Wallensgd; M 1844, Gst Vallensgd. — Skougaard 1804 p. 288 tolker, sikkert med Rette, Navnet af bh. Vajl og Land, se Indl. u. Vald.

Vallensgaard Huse [*va·ɭansgœ·rshui·zən*].1803 i Udm 1775—1822 de saakaldede Wallensgaards Huuse; Gst 1886 Vallensgaards Hse; Gst Vallensgd Hse.

Vallensmyr, Gde. K c. 1700 Wallens Myre. — Navn paa Bebyggelsen ved Vallensgd Mose.

Vasegaard (42. Sg) [*va·zagœ·rin*]. Kb 1651 og 1653 (Udtog) ved Vasen; Kb 1654 (Udtog) i Vasen; KR 1677, Kb 1679 (Udtog) Wasegd; Skiftepr 1683 Waßegd; Skiftepr 1687 Wasßegd, Wed Wassen, i Wassen; Kb 1687 Wasegd; Kb 1693 i Wasen; Kb 1698 i Wasen, i lille Wasen; Rønne Skiftepr 1739 udj Vaassen; K 1746—50 (Kopi 1796) Wase Gd; Thurah Wase(gd); UrneNb Vasegd; DAtl Wasegd; UrneJb Vase Gd; VSK Vasagd; Salchow 1813 Vassegd; M 1844, Gst Vasagd. — Ligger ved Vasebroen, der fører over Læsaa. Subst. Vase „En over en Mose eller anden fugtig Grund lagt Vei (eller Dæmning) af Faskiner o. desl. eller opkastet Jord" (VSO).

Vasegaard, Lille- (51. Sg). Salchow 1813 Lille Vassegd, kaldes og Warmelandsgd. — Efter Beliggenheden i Nærheden af Vasegd (42. Sg).

Ved Broen (20. Sg). VSK, M 1844 Ved Broen. — Ved en Bro over Grødby Aa.

Ved Broen (23. Sg). Kb 1654 (Udtog) ved Broen; (her?) Jb 1661 Broegd; Skiftepr 1688 Wed broen; Komm 1691 Broe Gaardz Løchen; UrneNb Broegd el. rettere ved Broen; UrneJb Ved Broen; IpsenK 1839 Ved Grammebroen. — Ligger ved Grammebro, som fører over Grødby Aa.

Vedfældingsgaard (13. Sg). KR 1677 Vetfeldings Gd; UrneNb Vedfellingsgd; UrneJb Vedfellings Gd; VSK Vadsællingsgd; VSK Orig Vedfellingsgd; Salchow 1813 Vedfællingsgd; IpsenK 1839 Hvitfelds (Velfællings) (gd). — Et Subst. *Vedfælding „Træhugst".

Vejrmøllegaard (52. Sg) [*væ·rmølægœ·r*]. Kb 1653, 1654 og 1668 (Udtog) Værmøllegd; Kb 1691 og 1694 Wærmøllegd; Kb 1697 Væirmøllegd, Wærmollegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Weirmølle Gd; Thurah Væirmølle(gd); UrneNb Værmøllegd; UrneJb Værmølle Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Veirmøllegd; Gst Vejrmøllegd.

Viebæksgaard (59. Sg). UrneNb (Seitegd, i nogle Aar saa kald.) Bekkegd ell. Viebeksgd i ældre Tid. — Gd laa ved Nydams Aa, der vel har baaret Navnet Viebæk. Af Trænavnet Vie „Pil", kendt fra Bh. bl. a. i Forbindelserne Stor Vie, Buskvie (Jenssen-Tusch p. 213) og Graa Vie (R).

Vindbakkehus. Kb 1678 (Udtog) Vindbakkehuset. — Naturnavnet Vindbakke.

Værfeldsgaard (17. Sg) [*vœ·rfælsgœ·r*]. UrneNb Værfellegd; UrneJb Værfælle Gd; VSK Værmøllegd; Salchow 1813 Værfællegd; IpsenK 1839 Værfæle(gd); UK u. A. Værfeltsgd; M 1844 Vierfeldtsgd; Gst Værfeldsgd. — Muligvis af et Slægtsnavn Værfeld. Ifl. Z skal Forleddet være et *Vejrfælde, svarende til Vindfælder „omblæste Træer i en Skov", jfr. sv. Dial. vär-fälla „Vindfælde" (Rietz fra Kalmar Län), men i saa Fald skulde der ventes en Udtale med palatalt l.

Værmelandsgaard (51. Sg) [*va·rmølansgœ·r*]. Skiftepr 1690 Warmeland;

UrneNb Bukkegd lille, kaldt og af nogle Varmelands Gd; UrneJb Bukke Gd el. Warmelands Gd; VSK Varmelands Gd; Salchow 1813 Lille Vassegd, kaldes og Warmelandsgd; IpsenK 1839 Varmelands(gd); M 1844, Mansa 1851 Værmelandsgd; Gst Værmelands Gd. — Oprindelig Varmeland. Z citerer fra 1770 (vistnok fra Urne?): „Varmeland, hvorfra mange Baadefulde Kul er hentet af Fisker fra Rønne". Dette sigter til gl. Kulfiskeri i Sose Vig, og angaar Varmelandshuse i V.-Marie S., de nuvær. Værmelandshuse, ikke 51. Sg, der ligger langt fra Kysten. Men Varmelandsgd kan næppe have andet Forled end Adj. varm, sigtende til den lune Beliggenhed paa en Sydskraaning, eller laant fra det omtalte Varmelandshuse. Den i nyere Tid skete Omdannelse til Værmeland skyldes antagelig Paavirkning fra det svenske Landskabsnavn Värmland, ældre Form Värmeland.

Vævergaard (22. Vg) [*væ·waragœ·riŋ*]. K 1746—50 W . . . ere-gd; K 1746—50 (Kopi i Rønne) Wewera Gd; Thurah Vævere(gd); UrneNb (Vævergd) Biornsgd; UrneJb Biørns el. Lindgd; VSK, M 1844, Gst Vævergd. — Subst. Væver, antagelig brugt som Tilnavn.

Nyere Navne paa Gde og Huse, hovedsagelig yngre end 1900: Aabakke, Aaløkke (5. SgPc), Aavang (Matr. Nr. 158), Akselhøj (Smaalyngen Matr. Nr. 181 a), Akselvang (Matr. Nr. 151 b), Aldersminde (9. VgPc), Aldersro (8. VgPc, 18. VgPc), Almely (Vallensgd Pc), Annasminde, Arbejdslyst (Matr. Nr. 196 eu), Aspesdal (53. SgPc), Bakkehøj (1. VgPc), Bakkely (Matr. Nr. 146), Bakkevang, Bavnehøj, Bavnely (58. SgPc), Bidstrupsminde (11. SgPc), Birkely (= Villa Holmes, 4. SgPc, Højlyngen Matr. Nr. 196 t), Bjergely (24. VgPc), Bobbedal (64. SgPc), Borgersminde, Brovang, Brunsminde (PræstegdPc), Bækkedal (9. SgPc), Bækkely, Bækkevang (9. VgPc), Bøgely (24. VgPc), Carlsensminde (Højlyngen Matr. Nr. 196), Dalsvang, Damager (58. SgPc), Edvardsminde (1. SgPc, 8. SgPc), Egelund (8. SgPc, 24. VgPc), Egely, Egesholm, Ekko, Ekkodalslund, Elisesminde, Elleshøj (67. SgPc), Ellesvang (8. SgPc), Ellevang (6. SgPc), Elsesminde (65. SgPc), Engelsminde, Enghave (18. VgPc), Enghøj (Matr. Nr. 147a), Englyst (9. VgPc), Engtoft (Ugleenge Matr. Nr. 8 k), Engvang (Matr. Nr. 8 f), Enhøj, Fortidsminde, Fredenshjem (Matr. Nr. 149 b), Fredensminde (9. VgPc), Fremtidshaab (24. VgPc, Matr. Nr. 196 e), Frihedslyst (9. SgPc), Frydenlund (Vallensgd Pc), Fuglevang, Fædresminde (Matr. Nr. 154), Gadevang (5. SgPc), Godthaab (Matr. Nr. 157), Granly (Matr. Nr. 132) Grønager (Matr. Nr. 153a), Grønnemyre (20. VgPc), Grønnevang (7. SgPc), Hedebo (Matr. Nr. 177), Hegnsgaard (Smaalyngen Matr. Nr. 166), Hvide Hus (Matr. Nr. 196 fø), Hytten, Højly (Højlyngen Matr. Nr. 195), Højlyngens Klippe (Matr. 196 bu), Højvang (5. SgPc, 13. SgPc, 6. VgPc, Kongens Mark), Igleminde (KirkePc), Johnstrup (9. VgPc), Kannikevang (Matr. Nr. 3 r), Kildebo (5. SgPc), Klippely (16. SgPc), Kløvedal (Matr. Nr. 196 ek), Krakhøj, Krathøj (10. SgPc), Kratlund (4. VgPc), Kratly (9. VgPc), Kristianshøj, Landbolyst, Lavsminde (66. SgPc), Lillehøj (59. SgPc), Lillevang (VallensgdPc, 19. SgPc, 12. VgPc), Liselund (9. SgPc), Lundsminde (Matr. Nr. 153 b), Lundtofte (9. VgPc) Lyngholt (67. SgPc), Lynghøj (Højlyngen Matr. Nr. 194), Lysager (Matr. Nr. 152), Lærkeshøj (= Glasbjerg, Vallensgd Pc), Lærkesminde, Løkkershøj (31. SgPc), Løkkersly (Matr. Nr. 160), Løkkersvang (32. SgPc), Løvhøj (8. SgPc), Marienlund (Vallensgd Pc), Marienlyst (Matr. Nr. 190), Munkhøj (31. SgPc), Myrevang (15. VgPc), Møllevang (17. SgPc), Nordholt (Matr. Nr. 179), Nordly (5. SgPc), Nordvang (Matr. Nr. 142), Norgesminde, Nybo (14. SgPc), Nygaard (7. SgPc), Nyhave, Nyhavn (27. SgPc), Nyholt, Nyvang (31. SgPc, Matr. Nr. 196 fu), Olsensminde (Matr. Nr. 161), Pihlsminde (12. SgPc, 3. VgPc), Pilegaard, Pilely (17. SgPc), Pilevang (Matr. Nr. 163 a, Matr. Nr. 178), Poulsensminde (8. SgPc), Risenlund (36. SgPc), Rodstenseje, Rosenhøj, Rosenlund (17. SgPc), Rosenvænget, Rømersminde, Saksedal (27. SgPc), Saksevang (27. SgPc), Siedal (Matr. Nr. 183), Sjellebro (39. SgPc), Skovbo (2. SgPc, Matr. Nr. 196), Skovensminde (3. SgPc), Skovfryd (3. SgPc, 10. SgPc), Skovly (9. VgPc, Matr. Nr. 140), Skovsdal (Matr. 134), Skovshøj (46. SgPc, Matr. 135), Skovsminde (30. SgPc, Matr. Nr. 133), Skovsvang (61. SgPc), Skovtoft, Skovvang (Højlyngen Matr. Nr. 196 bl),

Slettehøj (Matr. Nr. 173 a), Sofiehøj, Solbakke (28. SgPc), Solbjerg (6. SgPc), Solhjem (Matr. Nr. 143 c, Matr. Nr. 165), Solhøj (30. SgPc, Matr. Nr. 196 gv), Solvang (Vallensgd Pc), Sommersminde, Sorgenfri (18. VgPc), Stenebjerg (Højlyngen Matr. 185 a), Stenshøj (62. SgPc), Stensvang (47. SgPc, Matr. Nr. 196 ab), Stormly (9. VgPc), Strandlyst (34. SgPc), Styrsbro (9. VgPc), Sydvang (6. SgPc), Sølyst (15. VgPc), Thorasminde, Tornly (23. SgPc), Tuevang (Kannikegd Pc), Udmarkshøj (Højlyngen Matr. Nr. 196 cd), Udmarksminde, Vennersly, Vestertoft (20. VgPc), Vidskesby, Villa Holmes (= Birkely), Villysminde (Matr. Nr. 196 fl), Østervang (9. VgPc).

NATURNAVNE.

Aabakke. UrneJb Aae Bakken. — Se Aabakke, Knudsker S., 651.

Aaker Plantage [ˈåkər planˈta·sia]. Guide 1914 Aakirke Sogns Plantager; Gst Aaker Plantage. — Nævnes ofte af Sognets Beboere som Sogneplantagen [såŋnaplanˈta·sian] til Forskel fra Aakirkeby Plantage [by·planˈta·sian] (R).

Aakrogene [ɔ·krå·gana, fåsta-, an(d)ra-, tredə ɔ·krå·g]. MK 1816 Aaekrogene; I 1922 Aakrogene. — Jord ved Bugtninger paa Læsaa fra Limensgade og til Udløbet. || **Aaløkke Bro** [ɔ·lyɬəbro·ən]. Th Aalykkebro. — Nyt Navn, efter Ejendommen Aaløkke [ɔ·lyɬan], vel oprindelig et Marknavn (R).

Aas [ɔ·ziŋ]. — Højtliggende Areal ved Grammegde. Aas, se Indl.

Askeløkke [askəlyɬan]. — Til Store-Duegd. Trænavnet Ask.

Askrog [a·zkrå·giŋ] I 1922 Aadselkrogen [Aaeskraagijn]. — I en Bugtning af Læsaa S. for St.-Munkegd. Sted hvor man nedgravede selvdøde Dyr. Af bh. As, n. „Aadsel".

Bavn [båŋnəd]. I 1922 Bavnen [Bauned el. Bogned]; Afh. P. Thorsen 1942 p. 24 Baagnet. — To Lokaliteter, et højtliggende Sted østligt i Sognet ved Solbjerg og Graneli samt en Bakke ved Grænsen mod Aakirkeby Kbst. ved Kofoedsminde. Her fandtes tidligere en Bavn, som vedligeholdtes indtil c. 1880 (I 1922). Kofoedsminde i Aakirkeby Købstad kaldtes altid tidligere „ved Baunet" (I 1922) eller Baunet (Guide 1914). || **Bavnebakke** [båwnəbakaŋ]. MK 1817 Bovnet; INM 1879 Bavnebakken; Gst 1886, Gst Bavnebakke. — Paa Vejen gennem Faareby lige Ø. for Bavnegd (R). Bavn, se Indl.

Bedlund. 1667 (Jb 1687) Bed Lund. — Eng. Ænyda. bed „Græsgang" (Kalkar, DS II 98).

Bingsmyre. PrI 1624 Bingßmyre. — Ved Myregd. Paa Myregd. har for mange Aar siden velb. Laue Bing og Olaf Bing været bosiddende (PrI 1624).

Bjørnehøj. MK 1816 Bjørnhøi; IpsenK 1839, Mansa 1851 Bjørnehøi; Gst 1887 Bjørnhøj; Gst Bjørnehøj. — Af Dyre- el. Mandsn. Bjørn.

Blaakulle. — Se Blykulle.

Blodkulle. — Se Blykulle.

Blykulle [bli·kseja]. VSK Blyekulde Bakke og Odde; MK 1816 Blyekulle Bakke; Mansa 1851 Blykulle Bakke; Bull 1869 Blykullen; INM 1879 Bly-Kulle; VedelBhO 287 Blykulle Bakker; I 1922 Blykulle. || Blykulle Odde. K 1729 Blykulde odde; K 1744 Blykuldeodden; K 1746—50 (Kopi 1796) Blykulde Odde; K c. 1760 Blykulde Odde, Blyekulde Oddens Batterie; Thurah, DAtl Blyekulde Odde; K c. 1770 Blykulde odde; K 1778 Blykulde Odden; Falenkamp 1783 Blyekulde-Odde; Skougaard 1804 p. 13 Bly-Kulde Odden (Bli-Kujlle-Udijn). — Der høres ogsaa Formerne Blodkulle [blo·kseja] og Blaakulle [blœ·kseja], men disse Former er formentlig Omdannelser (R). Forleddet er Subst. Bly, rimeligvis efter blygraa Farve; flere Sten ude i Søen ved Bohus län hedder Blysten efter Farven (SIOD III 190 f.). Jfr. Blikulle, Ibsker S., 674.

Bobbedal [båbada·liŋ]. Th Bobbedal(e). — Ved Bobbegd. Ellipse af Bobbegaardsdal.

Bodeaa. K c. 1700 Boheaae; Salchow 1813 Bodeaaes Havn. — Antagelig Betegnelse for Læsaa. || **Bodebakke** [bo·abakaŋ, bo·abakana]. — Bakket Kystparti ved Fiskerlejet Boderne. Det kaldes paa K 1746—50 Bosehøj og Bosthøje, se Bosehøj ndfr. || **Bodebrændes Mark.** MK 1816 Bodebrændes

Mark. — Samme Lok. som Bodelyng ndfr. || **Bodelandgrundet** [*ˈbo·aˌlan-grønəd*]. DFS 1906/23 Boalandgr. — Den Del af Landgrundet (se under Pedersker S., 683), som ligger ud for Fiskerlejet Boderne. || **Bodelyng** [*bo·dalønin*]. Guide 1886 Bodelyngen; Gst 1887, Gst Bodelyng. — Areal som strækker sig gennem V.-Marie ind i Nylarsker S., 654. Det kaldes i ældre Tid Bodebrændes Mark, se Bodebrænde, V.-Marie S., 653 og Bodebrændes Mark, Nylarsker S., 654. || **Bodeløkke** [*bo·alykan*]. — Ved Fiskerlejet Boderne paa den østre Side af Grødby Aa. || **Boderev.** Relation 1743 Boe-Riffet; K 1746—50 (Kopi 1796), K 1778 Boerne Riff; Falenkamp 1783 Boerne Rif; Salchow 1813 Bodernes-Riff. — Efter Bebyggelsesnavnet Boderne.

Bondeløkke [*bo·nalykan*]. Th Bondeløkken. — Ved Almindingen N. f. Vallensgd. Subst. Bonde.

Bosehøj. K 1746—50 Bose høy; K 1746—50 (Kopi 1796) Bose hoy; K 1746—50 (Kopi i Rønne) Bosthoye. — Samme Lok. som Bodebakke ved Fiskerlejet Boderne. Bosehøj er rimeligvis Fejl for Bodehøj og Bosthoye er fremkommet ved Sammenblanding med Navnet paa den nærliggende 31. Sg Bøsthøjgd. K 1746—50 er meget afslidt paa Sydkysten (Navnet Bosehøy ses at være genopfrisket senere) og dette Slid har været Skyld i flere Fejl i Kopierne, jfr. Særagergaard u. Bebyggelsesnavne.

Brandsmyr. KR 1677 Brandtz-Engen; 1735 i Komm 1738 brands Engen; UK 1805 Brandsmyr; Mansa 1851, Bull 1869 Brands Myre; Gst 1886, Guide 1946 Brandsmyre. — Nu opdyrket Eng ved Vallensgd. Familienavnet Brand, jfr. Brandsgd. u. Bebyggelsesnavne.

Brolund. 1667 (Jb 1687) wed Broe Lunden.

Brombærager [*bråmbœ·raa·gəriŋ*]. — Ved Bodelyng.

Bryggerdam [*bryɡaradamiŋ, bryɡərsdamiŋ*]. MK 1817 Bryggers Dam; INM 1879 Bryggerdam; Th Bryggerdammen, Bryggerset. — Nu opdyrket Eng Øst f. Vallensgd; her havde ifl. Traditionen Schweder Ketting Bryggeri (R). Om Schweder Ketting se Schweder Kettings Vej.

Brændevinsegen [*brœnəvi·nsœ·jən*]. Panum 1830 p. 101 Brændeviinsegen; DFS 1906/23 Povlskerboernes Brændevinseg; I 1922, Jul paa Bh. 1947 p. 36 Brændevinsegen. — Der findes to Brændevinsege i Aaker S., den ene, Bodilskerboernes, stod, hvor Grødby Aa krydser Landevejen fra Aakirkeby til Neksø. Man holdt Rast her paa Rejse mellem de to Byer for at fodre og faa en Bid Brød og en Snaps (I 1922). Navnet er nu overflyttet til en anden Eg N. for Landevejen Ø. for Aaen (R). Den anden, Povlskerboernes, staar paa en Høj S. for Vejen mellem Rønne og Snogebæk.

Buskebakke. VSK Buskebakken; Salchow 1813 Buske Bakkene; Guide 1885 Buskebakken; Gst 1886 Buskbakke; Gst Buskebakke. — Ved Vallensgaards Huse. Af Busk, bh. [*båska*], m., se Buskegd, Knudsker S., 651.

Byellet [*by·æləd*]. MK 1816 Bye Elle; I 1922 Byelletræerne [Byælled]. — Se Byellet, Pedersker S., 683. || **Byfogedeng** [*bi·fawdaœnən*]. — Ved Stubbegd. || **Byhøj.** INM 1879 En Stenrøse i Lyngen kaldet Lilleby-Høi, En Stenrøse i Lyngen kaldet Storeby-Høi; VedelBhO 270 Lilleby Høj, Storeby Høj. — Røser N. Ø. for Egeby.

Bækkeskov. Skiftepr 1687 Becheskouen. || **Bækkestæl** [*bœkastœ·lin*]. Sk & P 1833 (Th) Bekke Stælen. — Bruges om det Omraade hvor den gamle Bækkegd (9. Vg) laa.

Bøsthøje [*bö·sthåj*]. Lb 1569 bøsthøye; Kb 1654 (Udtog) Udbyg. ved Bøsth.; Salchow 1813 Bøeshoie; Mansa 1851 Bøsthøi; INM 1879 Store Bøsthøj; Vedel BhOE 115, Gst Bøsthøj. || Bøsthøje Mark [*bö·sthåja-ma·rkən*]. UrneJb Bøsthøye Mark; MK 1816 Bøsthøj Mark. — Laa et Stykke Ø. f. Bøsthøj. Subst. bh. Bøste [*bö·stə*], n. „Svinebov".

Dammesten [*damaste·nin*]. — Stor Sten i en Dam ved Hundshale. || **Damstykke** [*damstykəd*]. — Ved en Dam ved 18. Vg i Kalby.

Danserled [*da·ŋsarale·d*]. I 1922 Danserledet. || **Danserløkke.** I 1922 Danserløkke [Dansaralyjkkja]. — De to Lok. ligger sammen S. V. f. Egeby paa Skellet mellem Pedersker og Aaker. Danserløkke er det primære, Danserled er Ellipse af *Danserløkkeled, Leddet ind til Danserløkke. Subst. Danser. Her har vel været en gammel Danseplads.

Degnehøl. Lb 1569 Degnnehøll.

Dejsten [*dæŋ sto·ra-, dæŋ liļa dajste·niŋ*]. Gst 1886 Lle Dejsten, Gst 1887 Ste Dejsten; AL 1912 St. Dejsten; Gst Ste-, Lle Dejsten. — To store Klippeblokke ved sydvestre Hjørne af Indlægget. Forleddet er Adj. glda. dighær „stor, tyk" med Svind af r i Sammensætning. Hvis det som foreslaaet af K. A. Petersen (BhSoc 30/9 1920) var det mytiske Væsen Dag, skulde man vente en Udtale [*da·js-*] med lang Vokal ligesom i Laks [*la·js*].

Diamantrev. VSK Orig Diamanrevet; VSK Diamanravet; Rawert 1815 Diamantrev; IpsenK 1839 Diamanravet. — Mellem Raghammer Odde og Boderne. Her optoges de Bjergkrystaller, der kaldes bornholmske Diamanter.

Djævlekrog [*dæ·wlakrå·giŋ*]. I 1922 Djævlekrogen. — Krog ved Grødby Aa. || **Djævlespring** [*dæ·wlaspriŋəd*]. — Bakkeskrænt lige S. for Almindingen. Et tilsvarende Navn paa -spring er Jomfruspring el. Røverspring i V.-Marie S., 653, s. d.

Dommerkrat. 1782 ThaarupsBh VIII den saa kaldede Dommer-Krat. — Eng ved Vallensgd. Har muligvis Navn efter Landsdommer Ancher Müller, som i Beg. af 18. Aarh. var Ejer af Vallensgd (jfr. BhS XV 61).

Dueløkke [*dawəlyɫan*]. Lb 1569 duelycke. — Lb 1569 er Kirkejord, Udtaleformen Jord til St.-Duegd. || **Duemyr.** Guide 1885, Guide 1914 Duemyre; I 1922 Duemyre [Dauemyr]. — Ligger S. for Duegde.

Dynderne [*dyŋarna*]. Kb 1823 (Th) I Dynerne; I 1922 Dynderne. — Lave, fugtige Enge ved Bakkegaardene. Bestemt Form Plur. af Dynde, se Indl.

Dødingehøj [*dö·ŋahå·ŋ*]. MK 1816 Dyngløkkehoj; I 1922 Dødningehøj. — Kaldes ogsaa Hallehøj (I 1922). || **Dødingeløkke.** I 1922 Dødningeløkke [Dødnijnalyjkkja]. — Ved Dødingehøj. Bh. Døing „afdød Person, Lig, Gjenfærd" (Esp).

Egeby Skov [*æ·jəby·skawana*]. Salchow 1813 Eegebye Skov; UK 1817 Egebye Skov; Panum 1830 p. 101 Egebyeskovene. || **Egeby Tuer** [*æ·jəby·tawarna*]. — Areal omkring Tuegd. Bebyggelsesnavnet Egeby. || **Egeeng.** 1667 (Jb 1687) Eege Engen. || **Egelund.** Urne Tilf. t. Thura 274 Eegelund. — Trænavnet Eg. || **Egesholm** [*æ·jəshålmiŋ*]. MK 1817 Egesholm; IpsenK 1839, Mansa 1851, Bull 1869 Egeholm; INM 1879 Store-, Lille Egesholm; Gst Egeholm. — Skovbevokset Bakke i Vallensgd Mose. Gen. af Kollektivet Ege „Egeskov, Egekrat".

Egleenge [*øgla'æŋa*, ældre: *egla'æŋa*]. Lb 1569 Egilde, Egildtt; PrI 1624 Egelle, Egele; Ravn 1671 p. 71 Egle Gærde; KR 1677 Egle-Engene norden for Wasegaard; Skiftepr 1683 Eigilde gierded, Egelie gierde; 1735 i Komm 1738 Egle Enge Norden for Vaasen; Skiftepr 1760 Eegle Enge; Urne Tilf. t. Thura 274 Egle-Engene; Skougaard 1804 p. 292 Igla- eller Egla-Enge; VSK Orig, Rawert 1815 p. 88 Egla Enge; Salchow 1813 Ugleeng; MK 1816 Egle-Eng; Mansa 1851, Bull 1869 Ugle Eng; INM 1879 Ugla-Enge, Igla-Enge eller Egla-Enge; DFS 1906/46 Iglaenge; Thorsen, Langs Østkysten 42 Ugleenge. — PrI 1624 beretter, at der her i vore Forfædres Tid har været en skøn Egelund, men at der nu kun staar 3 Ege, visne og halvraadne midt ned paa Bullen. Da Udtalen ikke har palatalt l, kan Skrivemaaden med -ld i Lb 1569 ikke betegne Palatal. Udtale og ældste Skriveformer henviser til en glda. Form **ēkila*, som er en Afledning med Suffikset -ila af Trænavnet Eg, glda. ēk. Suffikset er denominativt og har hovedsagelig ren diminutivisk Funktion, saa Egla kan forklares som „mindre Egeskov". Udtalen med rundet Vokal [*øgla-*] har givet Anledning til Skriveformen Ugle-, medens den ældre Udtaleform [*egla-*] ligger til Grund for Skriftformerne Igle-, Igla, men der foreligger i bh. Dialekt ingen Omtydning til disse Ord, da man i saa Fald skulde haft Udtaleformen [*øglə-*], henholdsvis [*a·jlaæŋa*] (R).

Ekkodalen [*ækoda·liŋ*, ældre: *ko·da·liŋ*]. K 1744 Koedalen; K 1746—50 Eckkoe-dallen; K 1746—50 (Kopi 1796) Koe Dallen; Bugge 1771 Koedalen; Skovtax 1775 Koe-Dahlen; K 1778 Koe Dalen; UrneAdd Koedals Bakken; MK 1788, K 1789 Eccho-Dahlen; Skougaard 1804 p. 228 Kodalen, Kodals-Klipperne; VSK Echodalen; 1807 Thaarups Pap II 91 Echodalen, Koedalen; Salchow 1813 Koe- formodentlig Eckodalen; MK 1817 Echodal; K. 1825—26 Echo Dalen; Panum 1830 p. 16, 116 Echodalen, Koedalen;

Thaarup 1839 p. 213 Ekkodalen; Mansa 1851 Eccodalen; Bull 1869 Ekkodalen; Vedel BhO 270 Kodalen; K. A. Petersen Kodalijn; Gst Ekkodalen. — Det oprindelige Navn er Kodalen; Skougaard p. 228 formoder, at Navnet sigter til, at Kreaturer, som græssede oppe paa de stejle Klipper V. for Dalen, ofte styrtede ned i denne og omkom. Maaske Navnet dog snarere sigter til Græsning i selve Dalen. Det nuværende Navn Ekkodalen er en nyere romantisk Omdannelse, der af Zahrtmann med Urette tilskrives Hans Rømer, der var Skovrider i Almindingen 1800—36 (BhS X 97), men Formen forekommer før Rømers Tid; det ældste Eks., fra K 1746—50, ses dog at være en Rettelse, foretaget efter 1796 paa selve Kortet (Bogstaverne Eck er tilføjet foran det oprindelige Koedallen).

Ellebæk [*æləbæḳiŋ*]. I 1922 Ellebækken. — Ø. for Gadegd. Der vokser Elletræer langs Bredderne (I 1922). || **Elledal.** Komm 1720—21 norden ud med en Elledal. — Trænavnet El. || **Elleseng.** 1667 (Jb 1687) Elles Engen; M c. 1850, Reg c. 1850 Ellesengen. — Gen. af Kollektivet Elle „Ellekrat". || **Ellet** [*æləd*]. — Ved Boderne. Bestemt Form af Kollektivet Elle „Ellekrat".

Enetræsager [*e·nətræ·sa·gəriŋ*]. I 1922 Enetræesageren. — Ved Bodelyngen. Bh. Enetræ „høj, træagtig Enebærbusk" (R). || **Enetub.** Skiftepr 1687 Ved Enetubene. — Vel Fejl for bh. Enetapp „Enebærbusk" (Esp).

Engevej [*æŋavæ·ŋ*]. — Vej til Ugleenge Station over et Engdrag.

Eskeris. Lb 1569 Vnder Eske riis. || **Eskeviske.** 20/4 1597 BhS XVIII 134 Eskeviske; K 1746—50 Eske-wiske; udat. UrneAdd Eske-Visket; Bugge 1771 Eske Visk; Skovtax 1775 Eke-Viske; K 1778 Esche wisch; MK 1788 Eske Viske; Salchow 1813 Eskewisken; UdmJb c. 1825 Eskeviske Engene; Guide 1883 Eskes Veske; BhS VI 136 Eskeviske. — Hvor Skovridergaarden Rømersdal nu ligger. Af Kollektivet Eske „Askelund" og et Subst. *Viske svarende til nty. wisch, wisk(e) „Eng" (Natan Lindqvist, Bjärka-Säby ortnamn 438).

Faareagre [*fɑ·raa·grana*].

Filipeeng [*fi·ləpaæŋən*]. — Grænser op til Filipeløkke i Aakirkeby Kbst, 647. Efter Byskriver i Aakirkeby Philip Rasch Dam.

Finken. 1667 (Jb 1687) Finchen. — Havreland. Maaske Ellipse af et Navn som har Fuglenavnet Finke el. Slægtsnavnet Fink, Finke som Forled.

Fonghøj. MK 1816, IpsenK 1839, Mansa 1851 Fonghøi. — Ved Ugleenge. Vel af Subst. ænyda. fang „Tilliggende, Overdrev, Græsmark" (Kalkar).

Frole. UK u. A. Frole. — Maaske Frueled.

Fuglesang. MK 1817 Fuglesang. — Lokalitet i Ekkodalen ved Grænsen til V.-Marie S., 653, hvor Navnet ogsaa er anført.

Gadedamme [*ga·dədamana, sto·ra-, liḷa ga·dədam*]. — Ved Damgd. Gade, se Indl.

Galhede. 1667 (Jb 1687) galheden. — Subst. Galge.

Gammeldam. Th Gamle Dam. — N. f. Egeby. || **Gamle Kirkegaard.** Thurah 89 Gamle Kirkegaard. — „Ligger tæt uden for Aaekirkebye i Kannikegaards Lykken" (Urne Tilf. t. Thurah 89).

Garpeløkke. I 1922 Garpeløkke [Garpalyjkkja]. — Løkke ved St.-Bakkegd. Maaske Familienavnet Garp. Garp var tidligere Øgenavn paa Tyskerne i Bergen og er i No. og Sv. Betegnelse for en raa, hensynsløs Person (Torp NEO, SAOB).

Glasbjerg [*gla·zbjæ·rəd*]. — Rundagtig Klippekulle ved Vallensgd.

Godejord. 1804 i Udm 1775—1822 den saa kaldte Godejord; 1807 Thaarups Bh VIII den saa kaldte Godejord, Godejorden. — Adj. god.

Gorriseløkke [*gårisalyḳan*]. || **Gorrisestæl** [*gårisastæ·liŋ*]. — Hvor den gamle Gorrisegd (s. d.) har ligget.

Grammebro. UrneNb Gramme Broe; UrneJb Grammebroe; VSK Gramebroe; MK 1817 Grammebroe; Gst Grammebro. — Landevejsbro over Grødby Aa ved Grammegde.

Graneli. DFS 1906/46 Graneli. — Angives at være en Fyrreplantage, anlagt 1858. Paa Bh. kan Subst. Gran anvendes om baade Gran og Fyr (R).

Gravgærde. Lb 1569 hoss graffue gierde; INM 1879 Gravgjærdet; Th Gravgærdet. — GK: Da Gærde alm. bruges om indhegnet Areal, ligger det

nær at antage, at Grav betyder „Grøft", og at Gravgærde er et indgrøftet Areal. Det antydes ogsaa af UrneNb, der omtaler, at Huset er beliggende tæt ved Bodebrændes Mark og adskilt ved Rester af et gl. Dige eller Grøft.

Gretes Høl [*gre·tɛs hö·l*]. — I Grødby Aa i Nærheden af Rundløkke; en ung Kvinde Grete skal engang være funden som Lig i Hølen og gik siden igen her (R).

Griseløkke [*gri·zalyɣan*]. I 1922 Griseløkke. — Ved Grænsen mod Aakirkeby Kbst. || **Griskrog** [*gri·zˈkrå·g*]. I 1922 Griskrog el. Grisagre [Griisaagrana]. — Støder op til Griskrog i Pedersker S., 683.

Grydsgærde. Lb 1569 Gryds gierde; Lb 1569 CodUps Grydtz gierde. — Eng til Kirken. Subst. glda. griūt „Sten".

Grødby Aa [*grö·dby·ɑ·n*]. BWK 1676, Resen Grødby Aa; K 1744 Grødby Aae; Falenkamp 1783 Grødbye Aae; Rawert 1815 Grødbyaaen; Gst Grødby Aa. || **Grødby Bro.** Rejsejournal 1824 BhS XVI 94 Grødbyebroe. — Tidligere kaldet Runebro. || **Grødby Elle.** MK 1817 Grødbye Elle. — Subst. Elle, bh. Älle, n. „Ellekrat" (Esp). || **Grødby Høje** [*grö·dby·håjana*]. VSK Orig Øster Grødbye Høi. || **Grødby Skov.** MK 1816 Grødbye Skov. — Bebyggelsesnavnet Grødby. || **Grødhøj.** I 1922 Grødhøj. — Ved Limensgade N. for Læsaa. Subst. glda. *grōt, en Aflydsform til glda. griūt, oldn. grjót „Sten", se Grydsgærde ovfr. — A. B.: Da der næppe findes et eneste nord. Stednavn, der gør det nødvendigt at operere med et *grōt i Betydn. „Sten" el. lign., er Forleddet snarest det velkendte Subst. Grød, der ligeledes er en Aflydsform til grjót. Om de norske Stednavne Grautahaugen og Grautahelleren oplyser G. Indrebø i Maal og Minne 1921 p. 170, at Høstfolkene her spiste deres medbragte Grød og Mælk.

Grønnemyr [*grö·nəˈmy·r*]. — S.Ø. for Spidlegd. Udtørret og tilfyldt Myr (R).

Haldbakke. K 1825—26 Hald Bakken. — I Aaker Plantage. || **Hallehøj** [*ha·ɫagœ·rshå·ŋ*]. Gst 1887 Haldhøj; I 1922, Gst Hallehøj. — Ved Hallegd. Kaldes ogsaa Dødingehøj. Hald, se Indl.

Halvnedehøj. — Se Halvnedehøj, Pedersker S., 683.

Hans Persens Knalde. BhFisk 1933 p. 12 Håns Pærsa Knajla. — Fiskegrund S.S.V. fra Boderne.

Hareklippen [*ha·rakløpan, ha·raŋ*]. DFS 1906/23 Hareklippen. — Hareklippen og Ræveklippen ligger paa hver sin Side af den Vej, der danner Skel mellem Pedersker Højlyng og Aaker Højlyng (R).

Havstensmyr [*ha·wste·nsˈmy·r*]. 1805 Thaarups Bh II 29 Havsteensmyhr; K 1825—26 Havsteens Myre; Gst 1887, Gst Havstens Myre. — Mose i Højlyngen, bestaaende af Nørre- og Søndermyr. Havsten er vel et Familienavn. R: Hav- kan dog ogsaa svare til oldn. haf, n. „det at løfte noget, Løften", som findes i det isl. Stednavn Grettishaf, en Sten ved Sleðaás, som Grettir hævede engang Høvdingene paa Vej fra Altinget bedede paa dette Sted (Kålund, Island I 150). Samme Ord er fær. hav „Hævning, Løften, især Løften af Sten" (Jacobsen og Matras).

Hegneden [*ha·jnadiŋ*]. — Større Areal ved Hegned Skole. || Hegned Led [*ha·jnadale·d*]. || Hegnedvej [*ha·jnadavæ·ŋ*]. I 1922 Hegnedevejen. — Vejen forbi Hegned Skole. Glda. hægnæth „indhegnet Jord", jfr. Hegned, Olsker S., 863.

Herlufgade [*ha·rlo·aga·dan*]. I 1922 Harloegaden. — Den ældre Vej mellem Sortegd og Ravnsgd. Efter en Mand, der hed Herluf Aristsen, som Natten mellem den 11. og 12. August 1749 dræbte Mons Hansen Sort fra Sortegd. I Sagnet omtales han som „den gamle *ha·rlo·iŋ* (el. *a·rlo·iŋ*) og *dœŋ rö·ha·rlo·iŋ*"(R). Harlo er den bh. Form af Herluf, Urne skriver Hårluf.

Hestemyr. Guide 1885 Hestemyren.

Hjortesøle [*jo·rtasö·lan*]. Jul paa Bh 1950 p. 31 Hjortadålssølan. — En Lavning som siges at gaa fra Skinnemyre i Klemensker S. til Pedersker Højlyng gennem Aaker Lyng (R). Hjortesøle „Morads, hvori Hjorten ligger i Brunsttiden" (Kalkar efter Moth).

Horsedam [*hårsadamiŋ*]. — Vandsamling ved Damgd mellem Klipper; her er Væld, og tidligere hentedes i Tørke Vand her vidtomkring fra (R). Af Subst. Hors „Hoppe".

Huleng [*hålœŋən*]. I 1922 Hulengen. — I Limensgade ved Læsaa. || **Hulhøj.** VSK Orig Holhøj; VSK Halhøj; Ipsen K 1839 Halhøi; Bull 1869 Hulhøi. — Høj S. f. Limensgade.

Hvidehald. 1767 UrneAdd Hvide Halde en meget høy og stor Klippe; VSK Orig Hvide Hald; Bull 1869, Gst Hvidehald. — Klippe ved Aakirkeby Plantage. IpsenK 1839 har ved Hvidehald sat Klævbakkerne i Parentes, men det er to forskellige Lokaliteter. Adj. hvid.

Hyldekrog [*hyləkrå·giŋ*] I 1922 Hyldekrog. — Mellem L.-Hallegd og Stensgd. Trænavnet Hyld.

Højskov. 1806 Thaarups Bh II 6 Høyskoven; MK 1816 Hoyskoven. — Ved Brogd ved Læsaa.

Jesperløkke [*jæspərəlyɭan*]. I 1922 Jespers Løkke. — Mellem Stubbegd og L.-Myregd. Efter en Mand ved Navn Jespersen, kaldet *væ·rajæspərin* (R).

Julebakker. Blichfeldt og Martfelt, Beretning om Steenkul paa Bornholm 1770 p. 17 Ved Boederne, neden Kuregaarden, udi de saa kaldede Juulebakker; Skougaard 1804 p. 294 Julebakke (Jylabakkana). || **Julsbjerg** [*jy·lsbjæ·r*]. 1767 UrneAdd Hiuls Bierg; UK 1804 Iuelsbjerg; VSK Orig Juulsbiergene; VSK Iiulsbiergene; Wilster 1808 Hiulsbiergene; K 1825—26 Iuls Bierget; IpsenK 1839 Julsbjerge; Mansa 1851 Juels Bg; Gst 1887, Gst Julsbjerg. — Kendt som Bolig for underjordiske (R). || Julsbjerge Eng [*jy·lsbjæ·racənən*] Jul paa Bh 1950 p. 31 Jylsbjæraænjana. — Af Slægtsnavnet Juel.

Jættebæk. Salchow 1813 Iettebecken. — Tilløb til Læsaa. || **Jættedal** [*jætaˈda·l*]. MK 1817 Ielle Dalen; INM 1879, Guide 1885, Afh. P. Thorsen 1942 p. 27 Jættedal. — Har Navn efter en Jættestue [*jætastawan*] ved Grødby. || **Jættestene** [*jætaˈste·na*]. MK 1817 Jelle Steen; INM 1879 Jættestene. — Gruppe af store Bautastene ved St.-Bakkegd. Et Folkesagn lader her en stor Jætte være begravet under en stor flad Sten, der laa inde imellem Bautastenene (INM 1879). Jelle Steen paa MK 1817 er Fejl for Jette Steen, og hører sammen med Jættedal ved Grødby. || **Jættestue** [*jætastawan*]. — Lille Klippehule i Nordsiden af Ravnsbakke, kaldes ogsaa Rævehule.

Kajehøje. Th Kajehøje. — Fuglenavnet bh. Kaia „Allike" (Esp), jfr. Kajehald, V.-Marie S., 653.

Kalby Aa [*kalby·œ·n*]. Th Kalbyaa. — Del af Læsaa. Bebyggelsesnavnet Kalby.

Kalvebyskesren [*kalabøsɭəsre·n*]. — Mellem Risegd og Munkerup. Byske, Ren, se Indl. || **Kalvehøj.** UK u. A. Kalvehøi; Mansa 1851 Kalvhøi; I 1922 Haalhøj eller mulig Kalhøj. — Ved Ugleenge. || **Kalveløkke** [*kalalyɭan*]. MK 1817 Kalve Løkken. — Ved Vallensgd.

Kannikedam [*kanikadamiŋ*]. || **Kannikeeng** [*kanikaœŋən*]. I 1922 Kannikeeng. || **Kannikemyr** [*kanikaˈmy·rn*]. MK 1817 Kannike-Myren; M c. 1850, Reg c. 1850 Kannikemyhren; I 1922 Kannikemyre. || **Kanniketuer** [*kanikatawarna*]. I 1922, Afh. P. Thorsen 1942 p. 18 Kanniketuerne. — Terrænet Nordvest f. Kannikegaard.

Kastelsbakke [*kaˈstelsbakaŋ*]. Salchow 1813 Castelsbakken; MK 1817 Castel Bakke; Gst 1887, Gst Kastelsbakke. — Ved Kastelsgd. || **Kastelshøj.** INM 1879 En stor Røse kaldet Kastelshøien. — Høj paa Kastelsbakke.

Kattehul [*kataˈhål*]. I 1922 Kattehul med Kattestrube [Kattohol med Kattastrivajn]. — Lavning ved Limensgadebroen over Læsaa. || **Kattestrube.** I 1922 Kattestrube [Kattastrivajn]. — Dyrenavnet Kat.

Kejserkuld [*ɭa·jsaraksɭn*]. 1767 UrneAdd Et stort aflangt Bierg kaldet store Keiser Kuld og lille Keiser Kuld; VSK Orig Kejserkullen; K 1825—26 Keiser Kullen; VSK, Bull 1869 Keiserkullen; Gst Kejserkul. — Stor Klippekulle. Familienavnet Kejser, jfr. Kejserhøj, Nylarsker S., 654.

Kirkebro [*ɭærkəbro·ən*]. Skiftepr 1756 kircke broen; Th Kirkebro. — Bro ved Kirkevej. Brodal Mejeri har Navn efter denne Bro (R). || **Kirkegaard** [*ɭærəgœ·riŋ* el. *ɭærkəgœ·riŋ*]. I 1922 Kirkegaarden. — Løkke S. for Egeby med gamle Gravpladser (I 1922). || **Kirkevej.** Ravn 1671 p. 133 Kirke-Vejen. — Vejen fra Vallensgd til Aakirke.

Klappebakke [*klapəˈbaka, klafəˈbaka, klatərˈbaka, klafərˈbaka* el. *glapəˈbaka*]. I 1922 Klappebakken [Klapabakkajn]; Thorsen, Vor Hjemstavn 26

Klaffe-Bakke. — Bakke ved Egeby paa Vejen til Pedersker Højlyng. || Klappebakkevej [*glapəˈbakavœ·ŋ*]. Vejfort 1942 Klappebakkevejen. — Denne Vej fortsætter ind i Pedersker Højlyng og kaldes her Glappebakkevej, s. d., Pedersker S., 683. De optegnede Udtaleformer med kl- viser, at Navnet har været forstaaet som dannet af Verberne klappe „slaa paa noget", klatre „klavre, klyve" og bh. klaffa, klafra „klapre, smælde, bagtale". Formen med Gl- viser Omtydning til det Glapp-, der findes i Glappe, Ø.-Marie S., 673, s. d. Klapp-, som er den almindeligste Form af Forleddet, svarer lydligt til oldn. klǫpp, f. „Stokkebro", Gen. klappar-, no. klopp, f., mnty. klampe, f., „Stokkebro, Gangbræt". Ved Foden af Klappebakke ligger Stokkedam, hvis Forled Stok-, „Gangtræ, Spang over Vandløb", har samme Betydning som Klapp- i Klappebakke. Broen har da ligget i Lavningen ved Foden af Klappebakke, hvor Stokkedam ligger. — G. K.: Ordet Klapp i Bet. „Stokkebro, Gangbræt" er saavidt det kan ses ikke kendt fra dansk Omraade, og allerede af den Grund kan det være betænkeligt at tolke Navnet heraf, og de stedlige Forhold taler formodentlig ogsaa mod en saadan Tolkning, idet der ikke har været Anledning til at lægge nogen Bro her paa Stedet, der er ingen Aa eller Bæk, kun en lille Lavning ved Foden af den stejle Bakke, en Lavning som Vejen har kunnet overskride uden Broanlæg eller Belægning med Træstammer, noget man sikkert ikke har brugt meget ved de gamle bornholmske Smaaveje, som førte op til Lyngen. Om Klapp- er det rette Tolkningsgrundlag er tvivlsomt; ifl. R skal der være en vis Usikkerhed i Udtalen af Navne med Kl- og Gl-, jfr. Lilleglod ovfr., og hvis vi gaar ud fra Glap-, kunde der vel være Sammenhæng med Adj. glap „usikker", jfr. Sammensætningen Glapsti. Snarest foreligger vel et Vb. bh. *glappa „glide (fra hinanden)," jfr. sv. Dial. glappa „ej hålla väl till i fogningarna, utan skrida från hverandra", en Aflydsform til glippe. Ordet er beslægtet med det Subst. bh. *Glapp, n, som er formodet at indgaa i Glappe, Ø.-Marie S., 673.

Klintager. 1817 (Th) Klint Ager. — Til Brogd. || **Klintebavn.** 1850 (Th) Klinte Baun. — Klint, se Indl.

Klippehøj. Th Klippehøj. — I Ekkodalen.

Kløvebakker [*klœ·wabakana, klœ·wabakaŋ*]. UK 1805 Klævbakkerne; Salchow 1813 Kløve Bakkene; Mansa 1851 Klæv Bakkerne; Guide 1885 Klevebakkerne; Gst 1887 Kløvebakker; Gst Klevebakker. || **Kløvedal** [*klœ·wada·liŋ, klœ·waˈda·l*]. Th Kløvedal. — Ved Vallensgd. Kløv, se Indl.

Knægten [*kna·jtiŋ, œ·ɫkærkəˈkna·jt*]. K 1825—26 Knegten; Møller, Folkesagn 16 Aakjærkjekneit; BhS X 68 Aakjærkjeknajtijn; Gst Knægten. — Stenhob i Lyngen (R). Et navneforklarende Sagn fortæller, at her er en Kusk ɔ: Knægt engang blevet dræbt (Møller, Folkesagn 16). Jfr. Rytterknægten, V.-Marie S., 653.

Kodalen. — Se Ekkodalen. || **Koeng.** KR 1677 Ko-Engen; 1735 i Komm 1738 Koe Engen. || **Kohul** [*ko·hål*əd]. — Sumpet Enghul ved Kastelsbakke.

Kokkekrog [*kåkakrå·giŋ*]. — Ved Vallensgd. Slægtsnavnet Kock.

Kongestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Kongestykket. || **Kongseng.** 1696 (Th) Kongs Engen. — V. for Aakirkeby. || **Kongsmark.** MK 1817 Kongsmark; M c. 1850, Reg c. 1850 Kongsmarken. — Jord til Spidlegd.

Krageeng. 1817 (Th) Krage Eng. — Ved Brogd. || **Kragelund.** UK 1817 Kraagelund. — I Ekkodalen. Fuglenavnet Krage.

Krakager. M c. 1850, Reg c. 1850 Krakager, Krakageren. || **Krakeng.** Skiftepr 1754 krack Engen; 1817 (Th) Krakeng; M c. 1850, Reg c. 1850 Krakengen. || **Krakken** [*krakiŋ*]. Hasle Skiftepr 1717 Krachen, Kracken; M c. 1850, Reg c. 1850, I 1922 Krakken. — Lidt N. f. Ugleenge. En Vej her hedder Krakvej [*krakvœ·ŋ*]. Krak, se Indl.

Krogager. 1667 (Jb 1687) Krog Ageren.

Kronborg [*kro·nbår*]. — Højtliggende Mark N. for Stubbegd. Opkaldelse efter Slottet Kronborg.

Kulbakke [*kålabakaŋ*]. — N. for Egeby. Subst. Kul.

Kullerne [*koɫana*]. UrneAdd c. 1763 Aspen til Kulle; Thorvald Hansen Kollene; Teinnæs Kujljana; BhFisk 1933 p. 12, 13 Koillana, Kojllana. — Tre Høje ovenfor Lille-Bakkegd. Kuld, se Indl.

Kyllingehøj [*ɟølinɲahåj, ɟølinɲahåjvånɲiɲ*]. VSK Orig Kyllingehøjen; IpsenK 1839, INM 1879 Kyllingehøi. — Ved Hundshale.

Kæmpeaa [*ɟæmpaɑ·n*]. Salchow 1813 Kiempeaae; UK 1817 Kiempe Aae; Panum 1830 p. 20 Kiæmpeaaen; Guide 1885 Kæmpeaaen eller Læsaa; SkovK 1934 Kæmpeaa. — Samme Aa som Læsaa. || **Kæmpebro** [*ɟæmpabro·ən*]. Kb 1692 ved Kempebroen; Salchow 1813 over Lesseaae ved Kiæmpebroen; Panum 1830 p. 101 Kjæmpebroen; Guide 1885 Kjæmpebro; Gst Kæmpebro. — Kæmpeaa og -bro har Navn efter Kæmpegd, V.-Marie S., 653. || **Kæmpeløkke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Kjempelykken. — Har vel Navn efter Kæmpeaa el. indeholder Slægtsnavnet Kæmpe.

Køgemark [*ɟö·jəˈma·rk*]. MK 1816 Koye Mark; I 1922 Kjøgemark [Tjøjemarken]. — N. for Riseskov. Muligvis Bynavnet Køge brugt som Slægtsnavn. R foreslaar som en anden Mulighed et bh. *[*ɟö·ja*], f. el. [*ɟö·jə*], n., beslægtet med isl. kjúka „Knokkel", no. kjuka „Klump, Klods", gotl. kjuk „Høstak".

Lammekuller [*lamakslana*]. DFS 1906/23 Lammekullene er nogen lyng- og klippekuller i Højlyngen nord for Aaker sogn.

Langbakke. Guide 1885 Langbakken; Gst 1887, Gst Langbakke. || **Langedam** [*låŋəˈdam*]. — N. for Vallensgd. || **Langelinie** [*låŋəˈli·nia*]. — Mark ved Snyggegd. || **Langhøj.** Vedel BhOE 110 Langhøjen; Th Langhøj. — To Lok., ved Vasegd og St.-Loftsgd.

Lerbakke. VSK Leerbakken. — Ved Kysten nær Raghammer.

Liggendeager. Lb 1569 Liggendis agir. — Præs. Partc. af Verb. ligge, her i Bet. „hvile".

Lilleglod. MK 1816 Lille Glod. — Synes at være en lille Holm i den Engstrækning, der ligger mellem L.-Bakkegd og Julegd. Efterleddet kan være Subst. Klod „Knold, Klump", idet kl- i Forlyd kan opfattes som gl- og skrives saaledes, jfr. Klappebakke ovfr. || **Lillehave.** UrneJb Lille Have; MK 1816 lille Have. — Skov ved Grødby. || **Lilleodde Haldbakke.** VSK Orig Lilodde Haldebakken; VSK Lilodde Haidebakken. — Paa Kysten ved Stangegd. I Aaker Plantage findes ogsaa en Haldbakke, hvorfor denne nede ved Kysten betegnes som Lilleodde Haldbakke.

Limensagre. MK 1816 Limens Agre. — Ved Limensgade. || **Limenseng.** 1817 (Th) Limen Eng. — Ved Brogd og Limensgade. || **Limensgade** [*li·mənsga·da*]. Skiftepr 1684 Limmedz gaden; UdmJb 1729 Limgaden; 1738 i Komm 1738 en Liden stenbache kaldet Limenßgaaden; DAtl III 215 Limensgade; Urne Tilf. t. Thurah 95 Lim-Steen . . . . . kommer fra dend saa kaldede Limens-Gade; Skougaard 1804 p. 12 Limensgada; Rawert 1815 p. 95, 100, Thaarup 1839 Limensgade. || Limensgade Aa [*li·mənsga·dɔɔ·n*]. — Navn paa Læsaa ved Limensgade. || Limensgade Bro. Guide 1886 Limensgade Bro. — Lb 1569 nævner noget Agerjord „nordenn Limoffnen", som formodentlig har ligget ved Limensgade. Thaarup 1839 p. 276 f. anfører, at man her ser Tegn paa, at der har været gravet Kalksten, og at der har været en Ovn til Brænding. Gen. af Subst. Limovn „Kalkovn".

Lobberne [*låbarna*]. VSK Lopperne, 1805 Thaarups Bh II 82 Tørvemose Lobberne kaldet; MK 1817 Lobberne; K 1825—26 Iulsbiergs Lobberne; Guide 1885 Lobberne. — Samme Navn som Lobberne, Nylarsker S., 654, s.d.

Lyngbjerg [*løŋbjæ·rəd*]. Thorvald Hansen Lyngbjerget. — Skovlund mellem Store-Bakkegd og Sose Mølle (Teinnæs). || **Lynggærde** [*løŋɟa·rəd*]. DFS 1906/46 Lung Sten Gærdet. — Det Stengærde, som adskilte Højlyngen fra Bondejorden.

Lærkebakke [*la·rkabakaŋ*]. — Klippebakke ved Østsiden af Bavnebakke. Den har Navn efter en Slægt Lærke (R).

Læsaa [*læsɔ·*]. PrI 1624 Leßaa; BWK 1676 Læs Aa; ResenK Læs Aae; K c. 1700 Lessa aae; K 1744 Less Aae; K 1746—50 (samt. Kopi i Rønne) Les aae; K 1746—50 (Kopi 1796) Lesse Aae; Thurah 1756 p. 32 Læs-Aae; 1770 Thaarups Pap Nr. 16 Læsaaen; UrneJb Læs eller Lesse Aaen; Sl 18. Aarh. Thaarups Bh II 148 Lesaaen; K 1778 Less-Aae; Falenkamp 1783 Læs-Aae; Skougaard 1804 p. 235 Læs-Aa; VSK Læs Aae; Salchow 1813 Læsseaae; Panum 1830 p. 17 Læsaae; Thaarup 1839 p. 91, 106 Læsaaen, Les-Aaen; Møller, Folkesagn p. 13 Læseaa; Bull 1869 Læs Aa; Gst Læsaa. — Kal-

des ogsaa Kæmpeaa. Ved Limensgade kaldes den [*li·mənsga·dəɷ·n*]. Ifl. Thurah p. 32 kaldes den snart Spidle-Aaen, snart Veir-Mølle-Aaen og saa fremdeles efter de Steder, den løber forbi. Panum 1830 p. 98 kalder den Broegaardsaaen. Forleddet Læs-, glda. *læs svarer til no. *les i Bygdenavnet Lesjar, á Lesjum i Gudbrandsdalen i Norge. Dette kan være et Neutrumsord, der som Stednavn er blevet Fem. Plur. som Nesjar til nes, n. (Magnus Olsen, Stedsnavnestudier 113). Det kan dog ogsaa være et Femininumsord, urgerm. *lasjō som formodet af Lidén (Blandade språkhistoriska bidrag 29). En aflydende Stamme findes udenfor Nordisk i oldengelsk lǣs, „Græsgang", der er en feminin wō-Stamme, af urgerm. *lēswō, indoeur. *lēswā (Walde-Pokorny II 394). Betydningen af glda.*læs maa antages at være den samme som i oldengelsk lǣs, nemlig „Eng, Græsgang". — A. B.: Baade et glda. *lǣs og et glda. *læs (< *lasjō el. lign.) vilde give bh. [*læ·z*], jfr. Esp Indl. p. 23 med Eksempler som [*blæ·za*] „blæse", [*græ·z*] „Græs", [*hæ·z*] „Hæs". Hvis Udtalen [*læsɷ·*] er rigtig, forudsætter den et glda. *Læss- med dobbelt s, jfr. at bh. [*las*], n. „Læs" svarer til oldn. hlass, n. Forleddet er i saa Fald snarest et Subst. afledt med -i-, -ja- eller -jō-Suffiks af Stammen i dette Ord. For Udtalens Rigtighed taler Skriveformerne med -ss- paa K c. 1700 og K 1740, imod den Formen Læseaa i Møllers Folkesagn.

Løkkesmark. MK 1816 Lykkes Marken, Løkke Marken; UK u. A. Løkke Marken. — Ved Grødby. Løkke, se Indl.

Løvehovederne. Th Løvehovederne. — Løse Blokke ved Stranden nedenfor Julsgd (Th efter P. Thorsens Lommebog 1924). Vel Opkaldelse efter Løvehovederne i Allinge-Sandvig Købstæders Landdistrikt, 644a.

Maalsmyr. Lb 1569 Maals myr. — Subst. Maal i Bet. „opmaalt Areal", jfr. Maaleng i Broager S. (DS VII 126) og Maaling, Maalshave og Maalsmade i Aastrup S. (DS IV 188).

Maatteshøj. I 1922 Maatteshøj. — Mellem Limensgade og Riseskov. Forleddet kunde være en Kæleform af Mandsn. Morten.

Madeeng [*ma·æŋən*]. — Made, se Indl.

Marthas Sten. DFS 1906/23 Marthas Sten. — Sten hvor en Pige ved Navn Martha hvilede sig, da hun skulde gaa fra Pedersker til Ø.-Marie. Hun faldt i Søvn og blev taget under Jorden af de Underjordiske. Da hun vaagnede, sad hun igen paa Stenen, som siden kom til at hedde Marthas Sten.

Melbakke [*mæ·lbakaŋ*]. — N. Ø. for Vallensgd. Af et Adj. svarende til glda. mæthal „mellem", jfr. Melbakke o. fl. i Nylarsker S., 654.

Midurteng. 1817 (Th) Miturteng. — Bh. Midurt „Mjødurt, Spiræa Ulmaria" (Jenssen-Tusch).

Mikkelsten [ˈ*miḳəlˈste·n*]. Jul paa Bh 1950 p. 32 Peter Mikâls sten; DFS 1906/23 Mikkelsten. — I Aaker Højlyng Ø. f. Valingebjerg. Har Navn efter en Mand Mikkel el. efter Mikkel Ræv, jfr. Mikkelsten, Ø.-Larsker S., 671.

Moseeng [*måzaæŋən*]. 1667 (Jb 1687) mase Engen.

Munkebro [*moŋkabro·ən*]. I 1922 Munkebroen. — Ved Lille-Munkegd (5. Vg). Ellipse af Munkegaard(s)bro. || **Munkehøj** [*moŋkahå·ŋ*]. — Kæmpehøj ved L.-Munkegd. || **Munkeled.** Guide 1946 Munkeleddet. — Vejkryds.

Myragre [*my·ra·grana*]. Th Myragrene. — Agre ved St.-Myregd og Myremølle. || **Myrehøj.** INM 1879 Myrehøi. — N. for Egeby. || **Myrekulerne** [*my·raku·larna*]. — Vandhuller ved Myrene. || **Myrene** [*my·rana*]. (Her?) 1735 i Komm 1738 Myyrens treende Enge; VSK, MK 1816, I 1922 Myrene. — Lavt og sidt Areal ved Duegde. || **Myrevej** [*my·ravæ·ŋ*]. I 1922 Myrevejen. — Vej til Myrekulerne. Myr, se Indl.

Mølledammen [*mølədamiŋ*]. — Sumpet Lavning i Ekkodalen, her har ligget en Vandmølle, der hørte til Vallensgd (R). || **Møllehøj.** VSK Mølhøj. || **Mølleløkke** [*møləlyḳan*]. 1817 (Th) Mølleløkken; I 1922 Mølle-Løkke [Mylle-Lykkja]. — To Lokaliteter, ved St.-Munkegd og mellem Kuregd og Boderne.

Nokken [*nåkaŋ*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 19 Nokken. — Bakkedrag ved Hundshalegd. Subst. bh. Nokka, m. „Bakkefremspring". Stedet kaldes nu efter Gaarden Hundshalebakken [*hsŋsa·labakaŋ*].

Nydamsaa [*ny·damsɷ·n*]. 1767 UrneAdd Nyedams Broen og Aaen;

Gst 1887, Gst Nydams Aa. — Efter Nydam, V.-Marie S., 653.

Nørrelyng [*nårəˈløŋ*]. Komm 1738 Kongens marck Nørre Hoy Lyngen kaldet; Skiftepr 1748 nørre Løng. — Nørrelyng er i Sønder-Herred Betegnelse for Højlyngen, vel i Modsætning til Smaalyngen. || **Nørremyr** [*nårə my·r*]. — Del af Havstensmyr. || **Nørrevang.** I 1922 nordre Vang [norre Vaang]. — Samme Lokalitet som Skovager N. for Brogd.

Os [*o·ziŋ*]. — Udløbet af Læsaa. Subst. bh. Os, glda. ōs „Aamunding".

Pengebakke. INM 1879 Penge Bakken; I 1922 Pengebakken [Pæjnabakkajn]. — Sted paa Blykulle, hvor der er gjort Møntfund (INM 1879).

Perssten [ˈ*pœ·rsˈste·n*]. DFS 1906/23 Perssten. — I Aaker Højlyng Ø. f. Valingebjerg.

Piberevad. MK 1816 Pibervad. — Vad over Grødby Aa S.Ø. for Piberegd. Ellipse af Piberegdsvad.

Pilebro [*piˈlabro·ən*]. I 1922 Pilebroen. — To Lokaliteter, Bro over Læsaa ved Vasagd og ved Grænsen til Aakirkeby Kbst. ved Pluset. || **Piledam.** BhFisk 1933 p. 12 Piladamminj. — Dam imellem Julegd og Pæregd. || **Pileløkke** [*piˈlalyɟan*]. — Ved Kalby. Trænavnet Pil.

Pindstene [*piŋste·nana*]. — Bautastene N.V. for Aakirkeby, kaldes nu Tingstene [*tiŋste·nana*]. Jfr. Pindsten, Ibsker S., 674.

Puggebæk. MJespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 20 Puggebæk. — Mellem Bakkegd og Julegd. Af Dyrenavnet bh. Pugga „Frø" (Esp).

Raagebakker [*rå·gabakana*]. UK 1817 Raage Bakkerne; Gst Raagebakker. — I Skoven ved Egeby. Fuglenavnet Raage.

Raghammer. — Se Raghammer, Pedersker S., 683.

Rasekule [*ra·zakuˈlan*]. Vedel BhO 270 Grusgraven „Rasekulen". — Gammel Grusgrav, som har Navn efter Beliggenheden ved Rasehuset, s. d.

Ravnebakke. MK 1816 Ravne Bakke; I 1922 Ravnebakke (Raunabakka]. — Ved Læsaa. || **Ravneelle.** MK 1816 Ravne Elle. — Skov ved Sandegd. Efterleddet er Kollektivet Elle „Ellekrat".

Ravnsbakke [*ra·wnsˈbaka*]. Skiftepr 1756 Ravnß Backe; UrneJb Ravns Bakke; Gst 1887, Gst Ravnsbakke. — Ved Ravnsgd (2. Vg). || **Ravnsdam** [*ra·wnsdam*]. — Sumpet Eng ved Foden af Ravnsbakke ved Damgd (2. Sg). Slægtsnavnet Ravn.

Renderne. BhFisk 1933 p. 12 Rænjarna; Th Renderne. — Dybvand ved Boderne $^1/_2$ Sømil ude. Bestemt Form Plur. af Subst. Rende „smalt Sejlløb, Sejlrende".

Risebæk [*ri·zabæɟiŋ*, sjældnere: *ri·zaɑ·n*]. K c. 1700 Risse aae; K 1744 Risebekken; K c. 1770 Risebeck; K 1778 Risebekken; UrneMin 40, 50 Rise Aaen, Risebækken; VSK Orig Risebek; Salchow 1813 Risebeck; Gst 1887, Gst Risebæk. — Ved Risegd. || **Riseskov** [*ri·zaskawiŋ*]. Skiftepr 1687 Rißen; Sl 17. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 wed Risßen i Aaekier Sogn; 1806 Thaarups Bh II 6 Riiseskoven; MK 1816 Riisse Skoven; Mansa 1851 Rise Skov; Bull 1869 Riis Skov; Guide 1886 Rise Skov. — Ris, se Indl.

Rundeklint [*kliŋtiŋ*]. VSK Orig Runde Klint; VSK Bunde Klint; IpsenK 1839 Rundeklint; Bull 1869 Bondeklint. — I Aaker Plantage.

Runebro. Worm Monumenta Danica 1643 p. 226, Sl 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 15 Runebro. — Nu Grødby Bro. Her fandtes den Runesten, som nu betegnes som Aaker-St. 1 (Grødby-St.) (Jacobsen-Moltke Sp. 422 f.).

Rybakke [*ry·bakaŋ*]. 1767 UrneAdd Rye Bakken; Gst 1887, Gst Rybakke. — Ved Aaker Plantage. || **Ryet** [*ry·əd*]. — Agerjord ved St.-Hallegd. Subst. bh. Ry „Krat, smaaet Underbusk" (Urne), nu kun kendt fra Sammensætn. Skovry „Kratskov" (R fra Aaker).

Rytterhøj. INM 1879 Rytterhøi. — Ved Ladegd, tidligere Ryttergd (14. Sg).

Rævehule [*ræ·wahålan*]. — Lille Klippehule i Nordsiden af Ravnsbakke, kaldes ogsaa Jættestue. || **Rævеklippen** [*ræ·wakløpan, ræ·wiŋ*]. DFS 1906/23 Rævеklippen. — Se under Hareklippen ovfr. || **Rævekulebakke.** MK 1816 Rævekule-Bakke; MK 1817 Rævekulebakken; IpsenK 1839 Rævkulebakken; Mansa 1851 Rævekule Bakker; Guide 1885 Rævekulebakker; Gst Rævekule Bakke. — To Lok., een mellem Vallensgd og Rømersdal, en anden ved Bøsthøj.

Rømersdal. MK 1817 Rømerdal; IpsenK 1839 Rømersdal (Echo-

dalen). — Den nordlige Del af Ekkodalen, hvor Gden Rømersdal ligger.

Røreng. KR 1677 Rør-Engen ved Hundtz Hale; 1735 i Komm 1738 1 læß Enges ved hundhahle kaldes Rør Engen.

Sakseagre. MK 1816 Saxe Agre. — Ved Saksebro. || **Saksebro** [*sa·jsa·ˈbro·*]. Lb 1569 Saxebro; KR 1677 Saxebro; 1735 i Komm 1738 Saxsebroe, Saxebroen; VSK, Salchow 1813, MK 1816 Saxebroe; Panum 1830 p. 92, 97 Saxebro, Saxebroe; Mansa 1851, Bull 1869, Gst Saxebro. — Mandsn. glda. Saxi. Et kendt Bronavn med et glda. Mandsn. som Forled er Sasserbro, Slaglille S., Alsted H., af glda. Sazur (DgP).

Samsingsodde. Falenkamp 1783 Samsings Odde. — Har Navn efter Samsingsgaard.

Savmøllevej [*sa·wmølәvæ·ŋ*]. — Efter en Savmølle ved Savskærergd.

Savskærebakke [*sa·wſæ·rabakaŋ*]. — Har Navn efter Savskærergd (19. Vg).

Schweder Kettings Vej [*swedәr ˈſkætiŋs vaj*]. Th Sweder Kettings Vej. — En brolagt Vej fra Aakirkeby til Vallensgd, gik lidt vestligere end den nuværende Almindingsvej. Rester af Vejen har ligget til nyeste Tid, og en Stump er endnu tilbage ved Sigtesmedjen (R). Ifl. Traditionen anlagt af Schweder Ketting, der var Lübeckernes Foged over Bh 1556—73 og boede paa Vallensgd.

Sigtebro [*sa·jtabro·ən*]. Guide 1914, Gst Sigtebro. || **Sigtebæk** [*sa·jta·bæſkiŋ*]. — Bæk som løber forbi det Sted, hvor den nedlagte Sigtegd laa. || **Sigtemøllevej** [*sa·jtamølәvæ·ŋ*]. — Har Navn efter Sigtemølle.

Skagelfald [*skagәlfa·ļәd, skagәfa·ļәd*]. Hasle Skiftepr 1717 skagelfaldet; 1736 i Komm 1738 Skagefald; 1750 Thaarups Bh V 90 mit Compagnies Skagelfald beliggende i Aakersogn i Nord fra Byen; MK 1817 Skagel-Fald; M 1844 Skagelfaldet; Møller, Folkesagn 1867 p. 23 Skaggefaldet; INM 1879 Skaggelfaldet; Vedel BhO 270, 296 Bakken Skagelfaldet, en Bakke kaldet Skaglfaldet. — Se Skagelfald, Rønne Kbst., 641.

Skelbro [*fælәbro·, fæ·lsˈbro·*]. Gst 1887, Gst Skjelbro; Th Sjællebro. — Bro over Risebæk. Ellipse af Skelhøj(s)bro. || **Skelhøj** [*fæ·lhåj*]. VSK Skielhøj; Gst 1887 Skjelhøj. — Ved Skelbro. Subst. Skel „Grænse".

Skibhald. VSK Skibhal. — Paa Kysten ved Risegd.

Skidengade. VSK, MK 1816 Skidengade; Panum 1830 p. 97 Skidegade; I 1922 Skidengade [Sjidenagâdâ]. — Ved Bøsthøj Mejeri. Der er nu Landevej. Af Adj. skiden.

Skomagereknalden [*sko·ma·garakna·ln*]. DFS 1906/46 Skomagerknailn. — Del af Landgrundet. || **Skomagerelappen** [*sko·ma·garalapiŋ*]. BhFisk 1933 Skomagaralappinj; Th Skomagerlappen. — Grund nær ved Raghammer, ikke identisk med Skomagereknalden ovfr. Jfr. Falkelappen og Fedtlappen i Hasle Kbst., 642.

Skovager. 1667 (Jb 1687) Schoufageren; 1817 (Th) Skov Ager; I 1922 Skovageren el. nordre Vang. — I 1667 betegnet som Havreland. Ved Læsaa. || **Skovbro** [*skawbro·ən*]. Gst 1887, Gst Skovbro. — Fører ved Kastelsgd over Grødby Aa. || **Skovhøj** [*skawhå·ŋ*]. MK 1816 Skovhoj; Gst 1887, Gst Skovhøj. — Kæmpehøj N. for Riseskov. || **Skovløkke** [*skawlyſkan*].

Skørrebro. (Her?) 1868 (Th) Skærebro. — Se Skørrebro, V.-Marie S., 653.

Sletenge [*slæta ˈæŋa*]. UdmJb c. 1825 Slette Engen; UdmJb 1729—38, UdmJb 1836 Slettenge; UdmJb 1846, Guide 1885 Sletteenge; Afh. P. Thorsen 1942 p. 27 Slettenge. — Adj. slet „jævn, lige, flad".

Slik. Th Slik. — Fiskeplads ud for Raghammer. Subst. Slik „Mudder, Slam" (ODS).

Smaalyngen [*smæ·løŋiŋ*]. Kb 1687, Kb 1689, Kb 1693 Smaaliungen; Skiftepr 1749 smaaløngen. — Smaalyngen begynder Ø. f. Nyby i Aakirkeby Kbst. og strækker sig gennem Aaker S. ind i Pedersker S. Navnet er her brugt om en mindre Lyngstrækning i Forhold til Høj- el. Storlyngen, der er betydelig større og strækker sig over hele Øens Indre, se Højlyngen, V.-Marie S., 653. Jfr. Sammensætninger som Smaaby og Smaakøbstad, om en mindre By.

Sogneplantagen. — Se Aaker Plantage.

Sommeredam [*såmaradamiŋ*]. — Dam ved Højvang mellem Snyggegd og Gadegd. Slægtsnavnet Sommer; denne Slægt har ejet Gadegd 1768—1891 (K. Kure).

Sortebjerg [*swɔ·rtəˈbjæ·r*]. VSK Sorte Bierre; UK 1817 Sorte Bjerg; Ipsen K 1839 Sortebjerg; Mansa 1851 Sorte Bg; Bull 1869 Sorte Bj.; Gst Sortebjerg. — Klippekulle i den nordøstlige Del af Sognet. Adj. sort.

Spegebakke [*spæ·jəˈbaka*]. — Paa Smaalyngen. Vel af Vb. spege i en ældre Betydning „vindtørre", om Kød og Fisk til Opbevaring, jfr. ODS. Esp har kun Vb. späja i Bet. „tage Huden af Spegesild".

Spidleaa. Thurah p. 32 Spidle-Aaen, Th Spidle Aa, Spidleaa. — Navn paa Læsaa ved Spidlegd.

Spindekælling [*spiŋəɭkæ·liŋən*]. — Bautasten ved Egeby, som tidligere var omgivet af Krat med nogle høje Træer; der hørtes undertiden om Natten en snurrende Lyd inde fra Krattet som af en surrende Rok (R). Stenen kaldes ogsaa Troldsten.

Stangerende. UK u. A., VSK Orig, Mansa 1851, Ipsen 1866 Stangerenden; Guide 1886 Stangerende. — Ved Stangegd, har Navn efter denne.

Stationsvej [*stasiˈo·nsvæ·ŋ*]. — Vej til Ugleenge Station.

Stenager [*ste·na·gəriŋ*]. Lb 1569 steen agir; 1667 (Jb 1687) Steen Ageren; Skiftepr 1750 steen Ageren. — N. for Stensgd. || **Stenbakke.** Guide 1885 Stenbakken; Gst 1887, Gst Stenbakke. — Ved Sletenge. || **Steneng.** 1667 (Jb 1687) Steen Engen; Skiftepr 1687 Steens Engen; M c. 1850, Reg c. 1850 Steenengen. || **Stenløkke** [*ste·nlyɭkan*]. — Ved St.-Hallegd.

Stokkedam [*ståkaˈdam*]. I 1922 Stokkedam. — Ved Egeby. Muligt Ellipse af Stokkebrodam, se Glappebakke ovfr. Jfr. Stokkedam, Aakirkeby Kbst., 647.

Storemors Hue. I 1922 Store Moders Hue [Stora Moers Haua]. — Ageren har Navn efter en stor Tjørnebusk, der tidligere stod her (I 1922). || **Storeng.** MK 1816 Stor-Eng. — Mellem Klintegd og Ugleenge.

Stryben [*stri·vaŋ*]. — Skovstrimmel ved Skovbro. Subst. bh. Striva, oldn. strjúpi „Strube", jfr. Stryben, Sandvig Kbst., 644.

Styrsbro [*sty·rsˈbro·*]. I 1922, Guide 1946 Styrsbro. — Ved Myregds Myr. Muligt af Styrmand, jfr. Styrsgd, Ibsker S., 674.

Sudermyre. Guide 1885 Suderemyren. — Subst. Suder „Skomager" el. Fiskenavnet Suder, bh. [*su·dara*], m. „Tinca vulgaris".

Svendhøj [*swænˈhåj, ˈswænˌhåj*]. MK 1816 Svendhøi; Mansa 1851 Svendhøi; INM 1879 Svendshøj; Gst Svendhøj. — Gravhøj. Maaske Mandsnavnet Svend, jfr. Svendhøj, Rutsker S., 662. Man skulde dog i saa Fald vente en genitivisk Sammensætning paa -s som i Svendshøj, Svaneke Købst., 645.

Svinekuld. Guide 1885 Svinekullen; Gst 1886, Gst Svinekul.

Sønderenge. Skiftepr 1750 Søndre Enge. || **Søndermyr** [*sønrə my·r*]. — Søndermyr er den søndre Part af Havstensmyr.

Tingstene. — Se Pindstene.

Toeng. KR 1677 To-Engen. — Subst. To „Uld", her anvendt om Bevoksning el. Verb. to „tvætte".

Top [*tåp*]. — Sten ud for Raghammer.

Tornekrog [*to·rnkrå·giŋ*]. I 1922 Tornkrogen. — Ved St.-Bakkegd. || **Torneløkke.** MK 1816 Torne Løkke. — Ved Tornegd.

Torpager. 1817 (Th) Torp Ager. — Ved Brogd. || **Torpene** [*tårpən*, ogsaa *tårpœŋən*]. I 1922 Torpen. — Del af Myregaards Myre. Torp, se Indl.

Torshøj [*to·rsˈhåj*]. I 1922 Thorshøj. — Ved Risebæk. || **Torsmyr.** I 1922 Thorsmyre [Thorsmyr]. — Ved Skovhøj. Mandsnavnet Tor, glda. Thōrth, jfr. Torskrog, Sandvig Kbst., 644.

Tras [*tra·z*]. — Egnsnavn. Se Trasehuse u. Bebyggelsesnavne.

Trehusebakke [*tre·hu·zabakaŋ*]. UK 1817 Trehuse Bakke; Mansa 1851 Trehuse Bakker; Guide 1886 Trehuse Bakke. — Bebyggelsesnavnet Trehuse.

Troldeg [*trå·ɭæ·jən*]. DFS 1906/23 Troldegen. — Gammel noget forkrøblet Eg S. for Sortebjerg. Om den hed det sig, at den var hul indvendig og var Nedgang for Underjordsfolkene og andet Troldtøj (DFS). || **Troldhøj** [*trå·ɭhå·ŋ*]. — Klippeknold ved Egeby. || **Troldsten** [*trå·ɭsteˈniŋ, trålˈsteˈn*]. — Samme Sten som Spindekælling ovfr.

Trugeng. I 1922 Trugengen [Trauæjnen]. — Ved Munkerup. Subst. Trug, om en Sænkning i Terrænet, jfr. Vasetrug ndfr.

Træbrobæk. IpsenK 1839 Træbroebekken. — Ø. for Lilleaa (se u. V.-Marie S.).

Tueløkke [*tawəlyɫan*]. — N.Ø. f. Vallensgd. || **Tuerne** [*tawarna*]. — Mose- og Engareal N. f. Langemyr. Plur. i bestemt Form af Subst. Tue „lille Forhøjning i Jordsmonnet med busket Gruppe af Græs-, Lyng-, Mos-el. lignende Planter", bh. [*tawa*], f. (Esp Indl 16), jfr. Tuerne, Klemensker S., 661 og Kanniketuer ovfr.

Tyresten [*ɫy·rˈste·n*]. Jul paa Bh 1950 p. 31 Tyrsten. — I Aaker Højlyng Ø. for Valingebjerg. Ifl. Traditionen har den Navn af, at en Mand her har reddet sig fra en Tyrs Angreb.

Tørveløkke. 1735 i Komm 1738 tørv løchen.

Vad [*va·d*]. — Ved Hullegd ved Læsaa. Bestemt Form af Subst. Vad „Vadested".

Valingebjerg, Lille-. 1767 UrneAdd Lille Vallinge Bierget; VSK Lille Vallinge Bierg. — Se Valingebjerg, V.-Marie S., 653.

Vallensgaards Mose [*va·ɫansgɔ·rs-* el. *va·lansgɔ·rsmåzanŋ*]. K 1802 i Udm 1775—1822 Vallensgds Mose; MK 1817 Wallensgds Mose; Gst Vallensgds Mose. || **Vallensgaards Skov** [*va·ɫansgɔ·rsskawana*]. MK 1789 Vallensgaards Skov; Skougaard 1804 p. 41 Vajllandsgaards Skoven; K 1825—26 Vallensgaards Skov. || **Vallenskær.** Kb 1648 (Udtog) Valnsgds kiær; K c. 1700 Wallens Kier; K 1744 Wallens Kiær; K 1746—50 Wallens-Kier; Thurah Vallens Kiær; K c. 1760, Bugge 1771 Wallens Kiær; Skougaard 1804 p. 230 Vajllands Kjærn; 1805 Thaarups Bh II 80, 81 Vallens Kjern, Wallanskjær; Salchow 1813 Wallenskiær; MK 1817 Wallensgds Kjær; Panum 1830 p. 92, 97 Vallingsmosen, Vallingegdmosen; c. 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Vallenskjer; Ipsen 1866 Vallenskjær. — Samme Lokalitet som Vallensgaards Mose. Vallenskær er vel Ellipse af Vallensgaards Kær.

Vaseaa [*va·zaɔ·n*]. Th Vasa Aa. — Navn paa Læsaa ved Vasegd. || **Vasebro** [*va·zagɔ·rsbro·ən, va·zabro·ən*]. UrneNb Vasebroe; UrneJb Vase Broe; Th Vasa Bro. — Ved Vasegd. || **Vasehøj** [*va·zahå·ŋ, va·zagɔ·rshå·ŋ*]. — Kæmpehøj ved Vasegd. || **Vaseløkke.** Guide 1885 Vasaløkken. || **Vasetrug** [*trawəd*]. I 1922 Vasatruget [Vasatraued]. — En trugformet Sænkning ved Stensgd. Subst. Vase, se Vasegd ovfr. u. Bebyggelsesnavne.

Ved Asperne [*ve·r asparna*]. — Agerjord, som har Navn efter en lille Aspelund ved St.-Hallegd. kaldet Asperne [*asparna*].

Ved Svingelen. MJespersen Geognostisk Vejviser 1865 p. 20 ved Svingelen. — En lille Odde nedenfor L.-Bakkegd. Subst. Svingel „Svingbom".

Vejrmølleaa. Thurah 32 Veir-Mølle-Aaen. — Navn paa Læsaa ved Vejrmøllegd.

Viesager. 1816 (Th) Viesager. || **Viesmyr** [*my·rn*]. MK 1816 Vice Myre; 1835 (Th) Vie Myre; I 1922 Vicemyre [Vicemyr]. — Mellem Læsaa og Pibergd. Gen. af Kollektivet bh. Vie, n. „Bevoksning med Pil".

Vindbakke [*viŋbakaŋ*]. Rønne Skiftepr 1752 Vindbacken; Salchow 1813 Windbjerg; I 1922 Vindbakken. — Ved Aakirkeby Plantage.

Vippebakke. K c. 1700 Wippenbaken; K 1744 Wippebakke; K 1778 Wippebakken, Wippebaken; Salchow 1813 Wippebakken. — Ved Boderne. Jfr. Vippebakke, Sandvig Kbst., 644, og Gudhjem S., 672.

Æresporten [*æ·rəspo·rtiŋ*]. — Ved Vejen op til Sigd. Der staar en Eg paa hver Side af Vejen, og deres Kroner danner som en Port over Vejen.

Ørsteds Kilde. Bull 1869, Guide 1883 H. C. Ørsteds Kilde; Gst Ørsteds Kilde. — Kilde i Ekkodalen.

Østeraa. UrneJb Øster Aae. — Andet Navn paa Grødby Aa, som i Forhold til Læsaa ligger mod Øst.

Øvreaa. UrneNb Øvre Aae. — I UrneNb staar, at Rundløkke ligger lige Syd for 9. Sg ved en Aa kaldet Ovre Aa; denne maa være identisk med den øvre Del af Grødby Aa, da Rundløkke ligger her.

690. CHRISTIANSØ.

BEBYGGELSESNAVNE.

Christiansø, Ø, Øgruppe [*krestians'ö·*]. ResenK Ertholmene hodie Christians-øe; Skiftepr 1686 Christians Øe; Kb 1690 Christiansøe; K c. 1700 Christians Oe; JSørensen 1704 Chrestians Øe, Chrestiansø, Christians Øe; Kopib 1750 Christiansholm; Thurah Christians-Øe, Christians Øe; 1756 Fra Arkiv og Museum III 292 Christiansholm; DAtl Christiansøe; VSK Christians Øe; K 1809 Christiansholm; Thaarup 1839, Mansa 1851, Bull 1869, Gst Christiansø. — Opkaldelse efter Christian V. Jfr. Øen ndfr.

Admiralitetsbatteri. K 1809 Admiralitets Batterie.

Baadsmandshytten. Køie p. 9 Bådsmandshytten; KøieOpt Baadsmandsboen. — Paa Frederiksø.

Ballonen, Hs [*ba'lo·n*]. BhFisk 1933 Ballon; Køie p. 9 Ballonen. — Navn paa det gamle Statsfængsel. Udtalen er bestemt Form.

Batteritaarn. Se ndfr. u. Lilletaarn.

Bielkes Batteri [*bjælkəs*; *gamlœ-, ny·œ bjælkəs*]. Coucheron 1685 Bielcke; Thurah Lille-Bielker; UrneAdd Bielches Batterie, Bielches Lille Batterie; BhS IX 36 f. Bjelkes Batteri; Teinnæs gamla bjælkes, nya bjælkes, lilla bjælkes; BhS XXIX 2 Bjælkes Bastion. — Udtaleformerne refererer sig ogsaa til Bielkes Vig; se u. Naturnavne. Efter Rigsadmiral Henrik Bielke (1615—83).

Bielkes Hytte [*bjælkəs hy·tœ*]. Køie p. 9 Bielkes Hytte.

Bielkes Port [*bjælkəs po·rt*]. BhS XXIX 2 Bjælkes Port.

Blaa Hane, Hs [*blœ· ha·nœ*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 11 „den blaa Hane"; Køie p. 9 Blå Hane. — Tidligere Faarehytte. Skal have Navn efter en Vindfløj (R). Navnet er nyt.

Boholm. BWK 1676 Boeholm; BWRap Boeholmen, Boe og Græsholmene, Boe og Kierkeholmene; c. 1680 (før 1778) Nyt Arch. f. Søv. I 361 Boe-Øen; 1684 (Thurah p. 284 f.) Buchholmen, Boeholmen; JSørensen 1704 Booholm, Booholmen; K før 1726 boo-ön; Thaarup 1839 Frederiksholm, ældre Bukholm. — Forleddet er Subst. Bod, bh. [*bo·*] (Esp Indl p. 79). Ifl. Ravn 1671 p. 160 havde Gudhjem-Fiskerne paa Ertholmene „deres Fiskeboer til at salte og tørre Fiske og Sild udi, til at forvare deres Fisker-Redskab og have deres Hvile og Natteleje udi".

Bombefri. Se ndfr. u. Kassematten.

Bækkebod. KøieOpt Bækjeboen. — Hus paa Frederiksø. Slægtsn. Beck.

Christiansholm. Se ovfr. u. Christiansø.

Coucherons Batteri. Coucheron 1685 Cucheron; Kopib 1755 Cuscherungs Batterie; UrneAdd Coucherons Batterie; 1811 Nyt Arch. f. Søv. I 253 Coucherons Morteerbatterie; 1867 Mem. og Breve XII 129 Coucheron, Coucherons Batterie. — Efter Oberst Anton Coucheron, Lederen af Øgruppens Befæstning i det 17. Aarh. (Trap[4] III 651).

Dronningens Batteri [*dråniŋəns batə'ri·*]. K 1809 Hds Mayestæt Dronningens Batterie; 1811 Nyt Arch. f. Søv. I 253 Dronningens Batterie.

Ertholmene [*a·rtəhålmana*]. 24/6 1397? (samt. Afskr.) Hanserec. 1256—1430 IV 589 Ertholm; u. D. 1399 Hanserec. 1256—1430 IV 508 in dem Ertholme; 1462 (Afskr.) Hansisches Urkundenb. VII 725 Ertholme; 1554 Danm. Kortlægn. I 13 Ertholms; 1558 Danm. Kortlægn. I 14 Eertholms; 1562 Danm. Kortlægn. I 20 Eerholm; 1568 Laurentz Benedicht Søkartet offuer Øster oc Vester Søen Erdtholm, Erdtholmen; 1595 Danm. Kortlægn.

I 41 Die Ertholmen; 1644 Johan Månsson, Siöfarten i Östersiön p. 22, 79 f. Ertholmana, Ertholmarna, Ertholmarna; Dok. 1662 i Rigsark. Kortsaml. Erdtholm; Ravn 1671 p. 25, 160 Nørholmen eller Ertholmen, Ertholmen som og kaldes Nordholmen; BWRap Ertholmen, Ertholmene, Erdtholmene; ResenK Ertholmene hodie Christians-øe; Deckner 1679—90 Ertholm, Ertholmen; K før 1726 Ehrt holmen; Thurah Ertholms Øerne; Thaarup 1839 Ertholme, Ertholmene; Mansa 1851 Ertholmene; Bull 1869 Ærtholmene; DFS 1906/28 I Ærteholmen; Gst Ertholme; Postadr 1943 Ertholmene (Ærteholmene). — Forleddet er antagelig Subst. Ært, bh. [*a·rt*] (Esp Indl p. 13). Navnet sigter i saa Fald snarest til Øernes Lidenhed; jfr. at Ært i Ænyda. kan bruges om noget værdiløst, bl. a. i Talemaaden „agte ved en Ært" (jfr. Kalkar I 41, IV 972). En anden Mulighed er dog, at de to Hovedøer, fordi de er skilt ved et smalt Sund, har kunnet sammenlignes med en Ærtebælg. Jfr. sv. Ärtholmen, som antages at have Navn efter Formen (OGB IV 100).

Flagbatteriet. Th Flagbatteriet. — Flagbatteri „bastion ell. batteri med et iøjnefaldende flag, som hilses af og hilser orlogsmænd" (ODS).

Frederiksholm. Se ndfr. u. Frederiksø.

Frederiksholms Batteri. K 1809 Fredrichsholms-Batterie.

Frederiksø [*ˈfredərəksˌlö·, fredərəksˈlö·*]. K c. 1700 Friederichsholm; Thurah Friderichsholm, Friderichs-Øe; VSK Frederiks Øe; Fick 1807 Friderichs Holm; K 1809 Frederichsholm; Thaarup 1839 Frederiksholm, ældre: Bukholm; Mansa 1851, Bull 1869 Frederiksholm; Gst Frederiksø. — Opkaldt efter Frederik IV.

Frederiksøgaden. Kofoed, Christiansø 1947 p. 19 Kaserner („Frederiksøgaden").

Gaden [*ga·dan*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 9 Christiansøgaden. — Gaden paa Christiansø.

Gamlekro [*gamlœˈkraw*]. — Se Storekro.

Graataarn. Guide 1914 Lilletaarn eller Graataarn.

Grevens Bastion. Th Grevens Bastion.

Grisehytten. Køie p. 9 Grisehytten. — Hus paa Christiansø.

Gyldenlund. Befæstn 1785 Gyldenlund. — Maaske Forvanskning af det flg. Navn. Ellers kunde der foreligge Opkaldelse efter Gyldenlund, Ulrik Fr. Gyldenløves Lystslot, det senere Charlottenlund.

Gyldenløves Batteri [*gølənlö·vəs batəˈri·*]. Coucheron 1685 guldenläw; Kopib 1755 Gyldenløfs Batterie; UrneAdd Gyldenløvs Batterie; Befæstn 1785 Gyldenløves; 1811 Nyt Arch. f. Søv. I 253 Hertugindens og Gyldenløves Batterier; BhS IX 35 Gyldenløves Batteri; BhFisk 1933 Gjyllenløves Batteri. — Maaske efter Generaladmiral Ulrik Christian Gyldenløve (1678—1719).

Gyldenløves Hytte [*gølənlö·vəs hy·tæ*]. Køie p. 9 Gyldenløves Hytte.

Halvrunde Batteri. Th Halvrunde Batteri.

Hertugindens Batteri. K 1809 Hds Kongl Højhed Hertuginde Lovisæ Augusta' Batti; 1811 Nyt Arch. f. Søv. I 253 Hertugindens og Gyldenløves Batterier; 1869 BhS XXIX 24 Hertugindens lukkede Batteri. — Efter Hertuginde Louise Augusta (1771—1843).

Hestehytten [*hæstæhy·tan*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 25, Kofoed, Christiansø 1947 p. 11 Hestehytten. — Opr. Hestestald paa Christiansø.

Hoffmans Port [*håfmans po·rt*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 11 Hofmans Port. — Vel efter Kommandanten Henrik Hoffman, som døde 1709 (Thurah p. 287).

Jomfruens Batteri. Th Jomfruens Batteri.

Juels Batteri [*ju·ls*]. C. 1730 (før 1778) Nyt Arch f. Søv. I 366 Juels og Spans Batterier; UrneAdd, 1811 Nyt Arch. f. Søv. I 252 Juuls Batterie; 1867 Mem. og Breve XII 178 søndre Havnebatterie, Juuls kaldet; BhS IX 38 Juuls Batteri. — Snarest efter Søhelten Niels Juel (1629—97). Brødrene Juel og Christoffer Sehested (jfr. Sehesteds Batteri ndfr.) besøgte Øerne i 1683 i Anledning af Befæstningen (Trap[4] III 651).

Kassematten. Teinnæs kassematten. — Beskyttelsesrum i Muren. Det gl. Navn var Bombefri (KøieOpt).

Kildendalshuset [*ɟelənˈda·lshu·zəd, ɟilənˈda·lshu·zəd*]. BhS IX 36 Kildendalshuset; Th Kildehuset, Kildendalshuset. — Brøndhus. Efter Naturnavnet Kildendal.

Kirkeholm. BWK 1676 Kierkeholm; BWRap Kierkeholmen, Kierkeholmene, Kierke oc Boeholmene; BWBeskr Kierchholmen, Kiercheholm, Kiercheholmen, Kierche Holmen; JSørensen 1704 Kierchholm, Kierchholmen; K før 1726 kierck öen; før 1778 Nyt Arch. f. Søv. I 361 Kik-Øen. — Andet Navn paa Christiansø. „Een Steen Kierchedige" paa Øen omtales i BWBeskr.

Kommandantens Batteri. Kofoed, Christiansø 1947 p. 8 Kommandantens Batteri.

Kongens Batteri [*kåŋəns*]. K 1809 Hs Mayestæt Kongens Batterie; BhS IX 37 Kongens Batteri.

Kongens Køkken. Kopib 1752 kongens Køken; Køie p. 9 Kongens Køkken. — I Østre Længe. Her spiste Soldaterne i sin Tid.

Lejren [*lajrən*]. 1778 Gl. kgl. Saml. Fol. 737 Leyren; K 1809 Store-, Lille Leide; Befæstn 1809 Store og Lille Leier, Store Leire Batterie; Befæstn 1831 Store-, Lille Lejer; Kofoed, Christiansø 1947 p. 11 „Lejren". — „Et større Bygningskompleks, der i Fæstningens første Aar laa lige Øst for Hestehytten, og hvori de 230 norske Soldater, der byggede Fæstningen, logerede" (Kofoed l. c.).

Lillekro. Th Lille Kro.

Lilletaarn [*lelətœ·rn, lilətœ·rn*]. Kopib 1752 det lille Taarn; Kopib 1755 det lidet taarn; Thurah Det lidet Taarn; UrneAdd Lille Taarn; VSK Batterietaarn; Sparre 1886 det lille Taarn; Guide 1914 Lilletaarn eller Graataarn; BhFisk 1933 Lijle-Taarn. — Ifl. Sparre blev Opførelsen begyndt 1685.

Lilleø. Trap[3] Frederiksø (eller Lilleø, tidligere kaldet Bukholm).

Loppehytten [*låpəhy·tan*]. Køie p. 13 Loppehytten. — Nyt Øgenavn paa Bielkes Hytte; her var en Tid Hønsehus (Opt. 1950).

Løvenørns Batteri. Befæstn 1785 Lovenorns; K 1809 Løvenørns Batterie; 1811 Nyt Arch. f. Søv. I 253 Løvenørns og Rantzaus Batterie. — Snarest efter Deputeret i Admiralitetet Frederik Løvenørn (1715—79).

Maanen [*mœ·nan*]. BhS IX 42 Maanen; Trap[4] „Maanen", tidligere „vestre Kaserne". — Forsamlingssal, oprindelig Barak for Mandskabet.

Mindehuset [*miŋəhu·zəd*]. BhS IX 36 Mindehuset. — Se Mindet u. Naturnavne.

Møllehuset [*møləhu·zəd*]. Befæstn 1844 det saakaldte Møllemagasin, Møllemagasinet; BhFisk 1933 Møllehuzed.

Nyport. Befæstn 1844 den saakaldte nye Port.

Nørholm. 1594 Jonas Koldingensis: Daniæ descriptio p. 144 Nordtholmiam; LR 1607 Nør Holmen, Nørholm; LR 1609, LR 1610 Nørholmen; Visitatsb 1611 Nordholm; Ravn 1671 p. 25, 160 Nørholmen el. Ertholmen, Ertholmen som og kaldes Nordholmen; Skiftepr 1684 Paa Nørholmene. — Hos Jonas Koldingensis Navn paa Hovedøen, Christiansø, i de yngre Kilder brugt om hele Øgruppen.

Palivaren [*paləˈva·rn*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 21, Kofoed, Christiansø 1947 p. 16 Palivaren. — Karantænehuset ved Nørrehavn. „Navnet skyldes rimeligvis en Forvanskning af Ordet Parloiren: Taleværelset" (Kofoed l. c.).

Prinsessens Batteri. K 1809 Hds. Kongl. Høyhed Prindsesse Carolines Batti; Befæstn 1810 Prindsessens Batterie. — Efter Arveprinsesse Caroline (1793—1881).

Rantzaus Batteri. Befæstn 1785 Ranzau; 1811 Nyt Arch. f. Søv. I 253 Rantzaus Batterie; BhS IX 35 Rantzaus Batterie; BhS IX 35 Rantzaus Batteri. — Slægtsn. Rantzau.

Ravelinsvagten [*ravəˈli·n*]. Kopib 1750 Ravelins-vagten; Kopib 1753 Rewalinsvagten; UrneAdd Revalinon; Befæstn 1844, BhS IX 39 Ravelinsvagten; Trap[4] Ravellinen. — Subst. Ravelin „halvmaaneformet ell. vinkelbøjet udenværk i den ældre bastionære befæstning; halvmaane" (ODS).

Rugmarkshus [*rawma·rkshu·zəd*]. Befæstn 1844 det saakaldte Ruughavehuus. — Omtales i 1844 som ubeboeligt. Efter Naturn. Rugmarken.

Sankt Hans Port [*sa·ntˈha·ns po·rt*]. Køie p. 9 Sct. Hans Port. — Jfr. Sankt Hans Kilde u. Naturnavne.

Sehesteds Batteri. Coucheron 1685 Shestedt; Kopib 1755 Seedsteds .. Batterie; UrneAdd, K 1809, 1811 Nyt Arch. f. Søv. I 252 Sehesteds Batterie; BhS IX 44 Sehesteds Bastion. — Efter Admiralitetsraad Christoffer Sehested (1628—1699). Jfr. ovfr. u. Juels Batteri.

Spans Batteri. Coucheron 1685 Span; c. 1730 (før 1778) Nyt Arch. f. Søv. I 366 Juels og Spans Batterier; Kopib 1755 Spangs Batterie; UrneAdd, K 1809 Spangs Batterie; Befæstn 1831 Spands Batterie; BhS IX 44 Spans Bastion. — Efter Admiral Span, der i 1680 besigtigede Christiansø før Anlægget af Fæstningen (BhS IX 28).

Stibolts Batteri. K 1809 Stibolts Batterie; Befæstn 1810 Stiboltz Batterier. — Efter Kommandanten C. H. Stibolt (1692—1779).

Stines Hytte. KøieOpt Stines Hytte. — Paa Frederiksø. Blev for c. 100 Aar siden benyttet af en Kone ved Navn Stine Jensen.

Stjerneskanse. Befæstn 1810 den gamle Stjerneskandse; 1811 Nyt Arch. f. Søv. I 252 Stierneskandsen paa Græsholmen; BhS IX 43 den saakaldte Stjerneskandse. — Subst. Stjerneskanse „skanse med skiftevis udad- og indadgaaende vinkler" (ODS).

Storebrøndsmagasin. Befæstn 1844 Storebrøndsmagazin. — Efter Naturn. Storebrønd.

Storekro. Befæstn 1844 Store Kroe; Th Store Kro; Kofoed, Christiansø 1947 p. 16, Køie p. 9 Gamle Kro.

Storetaarn [*sto·rətɑ·rn*]. Kopib 1752 Store taarn; 1838 Thaarups Pap Nr. 20 Stor-Taarnet; Trap[4] Storetaarn („Kastellet").

Storeø. 1739 Christiansø Kommandantskabs Arkiv Reskr. og Kollegialbr. 1686—1744 den storre Øe. — Andet Navn paa Christiansø.

Strandbarakken. Kopib 1750 Strand-Baraqven paa Christiansholm.

Sydvesten [*sydˈvæstən*]. Køie p. 9 Sydvesten. — Hytte i den sydvestlige Del af Christiansø. Navnet er ifl. Opt. 1950 givet af Nyeland; se Nyelandshave u. Naturnavne.

Sønderport [*sønərpo·rt*]. 1811 Nyt Arch. f. Søv. I 254 Syndreport; Befæstn 1848 Sønderports Batterie.

Thune. 1594 Jonas Koldingensis, Daniæ descriptio p. 144 Thvnetam; Visitatsb 1611 Thune. — Nævnes af Jonas Koldingensis og Visitatsbog 1611, der muligvis har Navnet fra en fælles Kilde, i Forbindelse med Nørholm ovfr., og det er da antagelig et glt. Navn paa Frederiksø. Maaske en Bøjningsform af Ordet Tun, oldn. tún, n. „indhegnet Jordstykke". Navnet kunde sigte til det indhegnede Areal om Fiskerboderne paa Øen; jfr. Boholm ovfr.

Tordenskjolds Batteri. K 1809 Tordenskiolds Batterie.

Vestre Længe [*væstrə læŋæ*]. Befæstn 1844 Vestre Caserne Længe; Th Vestre Længe.

Øen [*ö·n*]. Skougaard 1804 p. 69 Øen (saa kaldes altid Kristiansø); DFS 1906/46 Øen; BhFisk 1933 Øn.

Østerport Batteri. Befæstn 1831 Østerport; Befæstn 1832 Østerports Batterie.

Østre Længe [*ö·strə læŋæ*]. Befæstn 1844 Den Østre Caserne Længe; Th Østre Længe.

NATURNAVNE.

Aalevig. Thurah Aale-Wiig; 1811 Nyt Arch. f. Søv. I 252 Aalevigen. — Paa Græsholm.

Andevig. Thurah Anne-Wiig. — Paa Græsholm. Af Fuglenavnet And.

?Bentinehave. KøieOpt Bertine-haven? [*ˈbærtinaha·vaŋ*] el. Bentine. — Ved Storebrønd. Maaske af Slægtsn. Benthien (R).

Bielkes Knalde. KøieOpt [Bjælkes kna·jla]. — Pynt. Plur. af Subst. Knald, hvorom se Indl. || **Bielkes Rev.** BWRap Bielkes Rif. || **Bielkes Vig.** Thurah Bielkes Wig; 1756 Fra Arkiv og Museum III 297 Bielckes

Wiig; K 1809 Bielkes Viig; Befæstn 1810 lille Bielkevig; BhS IX 37 Bjelkes Vig. — Se Bielkes Batteri u. Bebyggelsesnavne.

Blak [*blakəd*]. Th Blak. — Undervandsskær og Fiskegrund; Udtaleformen refererer sig til Grunden. Se u. Blak i V.-Marie S., 653.

Blindelo [*bliŋœ lo·*]. SøK 1909 Blinde-Lo. — Undervandsskær N.Ø. for Tat. I Nærheden af Loen ndfr.

Bondrit. ResenK Bondrit. — Muligvis Fejl for -rif d.v.s. -rev.

Bordet. KøieOpt Bordet [*bo·reð*]. — Grund. Sammenligningsnavn; jfr. Stolen ndfr.

Borgegaarden. Urne Tilf. t. Thurah p. 283 Borgegaarden. — Plads ved Storetaarn. „Navnets Oprindelse ubekiendt" (Urne).

Bradbænken [*bra·bœ·ŋɬiŋ*]. BhS VI 75 Bradbænken; Teinnæs brâbæjnjkjijnj, de gl.: drâbæjnjkjijnj. — Del af Havnekajen paa Christiansø. En Brad(e)bænk er en „plads, hvor skibe kølhales og istandsættes" (ODS). I en Betænkning fra 1785 nævnes, at „for Hans Majestæts Krigsskibe vilde en Brabænk være høistvigtig i Christiansøe" (Befæstn 1785). Formen drâbæjnjkjijnj skyldes Omtydning efter Verb. drage.

Brinken [*breŋkanœ*]. KøieOpt Brinken [brinkan]. — Grund. Af Subst. bh. Brinka, m. „Brink" (R); Udtalen [*breŋkanœ*] er Plur.

Brovig. Thurah Bro-Wiig; K 1809 Broe Vieg. — Paa Græsholm.

Brændevinsknald [*brœŋəvi·nskna·ln̩* (*-kna·ln̩*)]. BhFisk 1933 Brænjevinsknajln; KøieOpt Brændevinsknajl. — Fiskeplads. En Fisker tabte en Flaske Brændevin i Vandet her (KøieOpt).

Bækken [*bœɬiŋ, bœɬ*]. BhFisk 1933 Bæikj. — Rende i Havet fra Christiansø sydpaa. Navnet forudsætter den bh. Brug af Bæk baade om Vandløbet og om Dalen, hvorigennem det løber; se Indl. || **Bækkestrand.** Køie Opt Bekjestrand. — Slægtsn. Beck.

Coucherons Nab. Kopib 1755 Kuskerungs Næs; Thurah Cüskerongs-Nab; K 1809 Coucherons Nab. — Pynt. Nab er identisk med Subst. bh. Nabb „lille, afbrudt Stykke" (Esp p. 457), „lille Fremspring paa en Genstand", i Fiskernes Sprog ogsaa om en lille Pynt (R). Ordet bruges i Stednavne om „spidst fremspring"; især: (den yderste spids af) odde, næs, pynt" (ODS); se iøvrigt DS III p. XLV f. Jfr. Coucherons Batteri u. Bebyggelsesnavne.

Det blinde [*de bliŋœ*]. KøieOpt Det blinde [*de bliŋa*]. — Undervandsskær.

Dommerhaldene [*dåmarœha·ɬanœ*]. Teinnæs dåmmarahajljana; KøieOpt [dåmerhajlana]. — Paa Nordvestsiden af Tat. Klipperne har skraa Sider, men er flade oventil og er derfor blevet sammenlignet med et Dommersæde.

Dybevand [*de dy·vœ vanəd*]. KøieOpt [di·va vaneð], Dyve Vanned. — Fiskeplads S. for Østerskær.

Eksercerpladsen [*œksər'se·rpla·siŋ*]. Teinnæs ækse·rplâsijnj. — Paa Christiansø.

Fajesvig. 1756 Fra Arkiv og Museum III 295 f. Fayes-Wiig, Fayes Viig. — Efter en Fisker fra Landet [ɔ: Bornholm], der tidligere havde sin Hytte der; Stedet hed i 1756 Smedekrog (jfr. ndfr). Personnavnet Fejer kendes fra Bh. (R); maaske kan dette være Forleddet.

Farmorshave [*fa·rmo·rs ha·vœ*]. — Gammel Have paa Christiansø.

Firken. Thurah, SøK 1909, Gst Firken; Teinnæs fe·rkijnj. — Skær ved Tat, bestaaende af fire Smaaskær. Subst. bh. Firk; se u. Firkene i Klemensker S., 661.

Fladsestrand. K 1809 Fladse Strand. — Paa Frederiksø. Fladse- skal antagelig sammenstilles med første Led i Fladsaa, Mogenstrup S., Hammer H. (30/8 1346 (1398) Flasso; 27/2 1494 Flatso) og med Fladset, ifl. I 1932 udt. [*flå'st*], Navn paa en større, flad Strækning indenfor Klitbakkerne i Ingstrup S., Hvetbo H. Muligvis af et Subst. identisk med no. og nyisl. flas „tynd Skal" etc.; se herom Torp NEO p. 115.

Flakket [*flakəd*]. Kopib 1752 flakket; BhFisk 1933 Flaked; KøieOpt [flakeð]. — Subst. Flak „grund i havet, paa hvilken der i vid udstrækning er ringe forskel paa vandets dybde" (ODS).

Flejet [*flajəd, flæ·jəd*]. BWRap Fløyen, Flæien; ResenK Flæien; Fick

1807 Fleyen; Thaarup 1839 Fløjet eller Tat; Bull 1869, SøK 1909, Gst Fleget; Teinnæs flajed. — Blindt Skær V. for Tat. Flej, se Indl. De ældre Skrivemaader er best. Form i Plur.

Flintsevig. Teinnæs flijnjtsavæjen; KøieOpt Flintsa-, Flijntsavæj. — Paa Nordvestsiden af Græsholm.

Flæskehasen. Kopib 1780 Flæske-Haßen; Fick 1807 Fleske Hasen; SøK 1909 Fleske-Hasen; Gst Fleskehasen. — Grund mellem Græsholm og Hasen; se u. Bebyggelsesn. Flæskehas, 653. Jfr. Hasen ndfr.

Frederikshvile [*fredreksˈvi·læ*]. Teinnæs Frederiks hvila. — Fladt Klippeparti paa Christiansø. Har Navn efter Frederik VII, der sammen med Grevinde Danner badede her i 1851 (Kofoed, Christiansø 1947 p. 14).

Gaasedammene [*gœ·zædamanœ*]. Teinnæs gåzadammana. — Paa Christiansø.

Galgebakke. 1750'erne (Th) Galgebakken. — Efter Fæstningens Galge, der stod paa Græsholm (Kofoed, Christiansø 1947 p. 20).

Graverhul. Thurah p. 281 Graver-Hullet; Borrijnh IX 103 Graverhullet. — Dybt Sted i Havet 1 km S.Ø. for Christiansø.

Græsholm [*græ·zhålmiŋ*]. BWRap Græssholm, Græsholmen, Græssholmen; RøsenK Græsholm; JSørensen 1704 Græsholmen, Græsholms; Thurah Græs-Holm; VSK Græsholmen; Mansa 1851, Gst Græsholm; Teinnæs græzhålmijnj. — Oprindelig græsbevokset. „Man plejede .. tidligere om Foraaret at indkjøbe Lam fra Bornholm og sætte dem over paa Græsholmen" (Sparre 1886). Tidligere har man ogsaa haft Kvæg paa Øen; jfr. Malkevig ndfr.

Grøllevig. Thurah Grølle-Wiig; K 1809 Grølle Viig. — Paa Græsholm. Maaske af et bh. Sidestykke til gotlandsk Dial. grylla „Tejste"; jfr. Hellq. EO² u. grissla (R).

Grønningen [*grönińən*]. KøieOpt Grønningen. — Paa Christiansø ved Paraden.

Guds Forsyn. Befæstn 1785 Gudsforsyn; 1867 Mem. og Breve XII 181, BhS IX 41 Guds Forsyn. — Cisterne paa Christiansø, samme Lokalitet som Storebrønd.

Gyldenløves Hoved. Fick 1807, K 1809 Gyldenløves Hoved; SøK 1909, Gst Gyldenløves Hoved. || **Gyldenløves Nab.** Thurah Gulden Løves Nab. — Samme Lokalitet som Gyldenløves Hoved. Se Gyldenløves Batteri u. Bebyggelsesnavne. Om Nab se ovfr. u. Coucherons Nab.

Haarknalden. KøieOpt [*hœ·rkna·jliŋ*]. — I Nyhavnsrende. Af Subst. Haar. Ifl. KøieOpt er der lange Tangplanter her.

Hagen. KøieOpt [*ha·gan*]. — Grund. Subst. bh. Hâga, m., her i Bet. „en Hage ud i Havet" (Esp p. 434).

Hasen [*ha·zən*]. SøK 1909 Hasen; Teinnæs hâzen. — Grund Øst for Græsholm. Subst. bh. Has „Hase, Knæhase" (Esp p. 127). Sammenligningsnavn.

Helvedesgrund. 1756 Fra Arkiv og Museum III 294, 296 Helvedes Grunden; Kopib 1760 Helvedes grunden; Befæstn 1785 Heldvedegrundene, Helvedes Grundens. — Navnet er givet Grunden „i Henseende til dens Fasthed og Haarhed, at den er snart umuelig at optage, indskiønt af og til er giort Prøve derpaa, er der sagt af Arbejdsfolkene: Det er en Helvedes Grund, som siges i denne Dag, naar de skal arbeide derved" (1756).

Hestekilde. 1756 Fra Arkiv og Museum III 293 Hæstekilden; Teinnæs [Hæstakjillan]. — I det cit. Brev fra 1756 fortælles et Sagn om, at da et Barn engang skulde hente Vand i Kilden, var Vandet fuldt af Hestepærer; to kom med i Spanden og blev forvandlede til Sølvskeer.

Hirschnachsvig. Thurah Hirschnaks-Wiig. — Paa Græsholm. Maaske efter Rasmus Hirschnach, der omkring 1730 var Kommandant paa Christiansø (R). En Kaptain Hirschnach nævnes iøvrigt 1684 (Thurah p. 285), og en Løjtnant af samme Navn omtales i Kopib 1750.

Hjørnet. BhFisk 1933 Jørned; KøieOpt Hjørnet. — Grund.

Holger Danskes Briller. Køie p. 9 Holger Danskes Briller. — To smaa Damme paa Christiansø. Navnet er overført fra København, hvor det er Betegnelse for to Damme paa Nørrefælled, ifl. Sagnet opstaaet ved Aftryk af Holger Danskes Briller, som han havde faaet af en Troldkvinde til at se

gennem Jorden med (Thiele, Folkesagn I p. 21 (1843)). Samme Navn forekommer i Allinge, 643 (se Tillæg).

Hollænderknald [*hålœnərkna·lŋ* (*-kna·lŋ*)]. C. 1730 (før 1778) Nyt Arch. f. Søv. I 366 Hollænderknollen; 1756 Fra Arkiv og Museum III 294 Hollænder-Knallen; Thurah Hollender-Knallen; K 1809 Hollænder Knoll; BhS IX 34 Hollænder Knas; Th Hollænder-Knas, Hollænder Knaijl. — Skær. „De vil sige, at en Hollænder har engang stødt derpaa; og derfor skal samme have bekommet det Navn" (1756). || **Hollænderring** [*riŋ*]. Teinnæs rijnj; Th Hollænder Ring; Køie p. 22 Hollænderringen. — Fortøjningsring.

Hundfiskedam [*hoŋfeskœdamiŋ, hsŋfeska-*]. KøieOpt Hundestejledammen [*honfesgadamiŋ*]. — Bh. Hujnnfisk, m. „Hundestejle" (Esp).

Hundredeeettrinstrappen [*honrədəˈet*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 24 101 Trin-Trappens; Kofoed, Christiansø p. 17 101-Trappen; Th Hundredeet-Trappen.

Hvidevej [*vi·dəˈvaj*]. Køie p. 8 Hvide Vej. — Cementeret Vej paa Christiansø.

Høgebur [*hö·jabu·riŋ, hö·jœbu·rəd*]. Thurah Høge Buren; Fick 1807 Høegburet; K 1809 Hoegebuur; Guide 1886 Høje Bur; Sparre 1886 Høgeburet; SøK 1909 Høgebur; Guide 1914 Høgbur (Højbur); Gst Høgebur; Teinnæs höjaburijnj. — Skær. Ordet Bur er Masc. i Bh.; Subst. Høgebur „Bur til at fange Høge og lignende Rovfugle i", er kendt fra Bh. (R). Maaske har her staaet et saadant Fangstredskab. || **Høgene** [*hö·janœ*]. KøieOpt Højane. — Grund ved Høgeburet. || **Høgerenden** [*hö·jœrœŋan*]. Kofoed, Christiansø 1947 Høgerenden. — Mellem Christiansø og Høgebur.

Højbøde. 1756 Fra Arkiv og Museum III 292 f. Høybygde eller Høy-Bøde, Højbøde. — Samme Lokalitet som Møllehøj ndfr. Se under Højbøde i Olsker S., 663.

Hønsebro. Th Hønsebroen. — Maaske Broen mellem Christiansø og Frederiksø, der i Befæstn 1844 kaldes Overgangsbroen. Ordet Hønsebro „smal Gangbro" bruges som Appellativ i en Memorial af Admiral Judichær fra 1720 („Hønse- eller Løbebroer"); se Chr. Elling, Holmens Bygningshistorie 1680—1770 p. 35 (Medd. fra Kontorchef Otto Mackeprang). Her foreligger der maaske Opkaldelse efter den københavnske Hønsebro, der forbinder Bombroen med Christiansholm.

Italienske Sti. Berner Schilden Holsten's Slægteb. I:2 p. 405 den saakaldte italienske Sti; Køie p. 9 Italienske Vej.

Iverskrog. Th Iverts Krog. — Paa Frederiksø.

Johanhage [*johanˈha·gœ*]. KøieOpt [*johanˈha·ga*]. — Dam paa Christiansø.

Jomfrugalgen [*jåmfrugaljan*]. 1756 Fra Arkiv og Museum III 293 Kløft som kaldes Jomfru-Gallien; KøieOpt [*jamfrugaljan*]. — Klippe. Navnet kommer ifl. det cit. Brev fra 1756 af, at „de skal have fundet et Fruentimmer der hængende, som af Sørøverne i forrige Tider skal der være bleven hængt". I en noget anden Form findes Sagnet hos Sparre. || **Jomfruringen** [*jåmfruriŋ*]. 1756 Fra Arkiv og Museum III 296 Jomfrue-Ringen; Fick 1807 Iomfrue Ringen; K 1809 Jomfrue Ringen; K 1809 Jomfrue-Ringen; SøK 1909 Jomfruring; Teinnæs jamfrurijnj. — Tidligere Fortøjningsring paa Jomfruskær. Sagnet fortæller, at „en Jomfrue eller Pige skal være kommen flydende dertil paa en Skibsluge og der skal være funden" (1756). || **Jomfruskær** [*jåmfruˈjœ·r*]. BWK 1676 Jomfruskiær; BWRap 1676 Jomfru Skierne, Jomfru skiærene; BWBeskr Jomfrueskiæret, Jomfru Skiær, Jomfruskiæren; K før 1726 Jomffrou Schierene; Befæstn 1785 Iomfrue Skiæret. — Navnet skal maaske sammenstilles med sv. Jungfrun, Navn paa en Ø i Kalmarsund. Ifl. Sahlgren (NoB 1915 p. 136) foreligger der her et saakaldt Noanavn, d. v. s. et Navn, der anvendtes i Stedet for det egentlige Navn, som det ansaas for ulykkebringende at nævne. En anden Mulighed er dog, at der her foreligger et Sammenligningsnavn; jfr. Jomfruen, en kegleformet Klippe i Svaneke, 645.

Kalveboden [*kalœbo·ən*]. KøieOpt Kalveboden [*kalabo·iŋ*]. — Paa Christiansø. Overdækket Plads med Bænke, hvor Fiskerne plejer at samles. || **Kalven** [*kaliŋ*]. Thurah Katten; Guide 1886 Kallen; Gst Kalven; Teinnæs kallijnj. — Lille Skær S. for Tat. Skærets Beliggenhed og Størrelse i Forhold til Tat har givet Anledning til Sammenligningen.

Karenshul [*ka·rnəsˈhål*]. Teinnæs karnes håll. — Brønd paa Christiansø.

Kastensstene. 1756 Fra Arkiv og Museum III p. 293, 296, Castens-Stene, Castens Steene; Th Casten Jens Stene. — Nogle store Sten, der har ligget ved Paradepladsen paa Christiansø. 1756 berettes et Sagn om en Mand ved Navn Casten fra Ibsker, der blev forfulgt af en Genganger og derfor flygtede til Christiansø, hvor han opholdt sig et Aar og den meste Tid ved disse Sten (Fra Arkiv og Museum l. c.).

Kilden. Th Kilden. || **Kildendal** [*ɟilənˈda·l, ɟelənˈda·l*]. Befæstn 1844 Kildendahl; Sparre 1886 Kildendal; Teinnæs kjijljendål. || Kildendalsbrønd. Trap[4] Kildedalsbrønden. || Kildendalsvig [*ɟelənˈda·lsvæ·jən*]. K 1809 Kildendahls Viig; Teinnæs kjijljendålsvæjen. — Antagelig Opkaldelse efter Kildendal, i det 18. Aarh. et kendt Traktørsted i Hellerup (R). I Kildendalsvig skal have været en Kilde, som blev ødelagt i Stormfloden 1872 (BhS XXIX 2). || **Kildevig.** KøieOpt [*ɟiljavæ·jen*]. — Paa Græsholm.

Kjøllernakke [*ɟølərnakæ*]. Gst Kjøllernakke; Th Kjøller Nakke. — Pynt paa Græsholm. Efter en Fisker Kjøller, der kom til Skade her ved et Vaadeskud (Opt. 1950). || **Kjøllerne.** KøieOpt Køllerne [kølerna]. — Grund ved Kjøllernakke.

Kohytteplads. Christiansø Skiftepr 1767 Koe Hytte Pladsen. — Paa Christiansø. „Ko og Hønße Hytten ... Som hørte til Auditeur Petersens iboende Huß" omtales i Kopib 1754.

Kolerakirkegaarden [*ko·lərakærkəgɔ·riŋ*]. Drachmann, I Storm og Stille p. 7, BhS IX 33 Kolerakirkegaarden. — Paa Frederiksø. Fjorten Personer, der døde af Kolera i 1853, er begravet her (BhS l. c.).

Kongens Bakke [*kåŋənsˈbakæ*]. — Parti ved Kongens Batteri. || **Kongens Have** [*kåŋəns ˈha·væ*]. Befæstn 1844, Drachmann I Storm og Stille p. 15, BhS IX 36 Kongens Have. — Lystanlæg paa Christiansø, plantet under Frederik V.

Kulerne. KøieOpt Kulerne [ku·lerna]. — Fiskeplads V. for Græsholm. Kule, se Indl.

Kullen [*kslin*]. BWK 1676 Kulden; JSørensen 1704 Kullerne; K før 1726 kullen; 1756 Fra Arkiv og Museum III 294 Kullen; før 1778 Nyt Arch. f. Søv. I 361 Knollens [Gen.]; Befæstn 1785, Bull 1869, SøK 1909 Kullen; Teinnæs kullijnj. — Blindt Skær. Kuld, se Indl. || Kullerende [*kɔlærænæ*]. Befæstn 1785 Kult-Rænden; SøK 1909, Gst Kullerende.

Kulskibet. Før 1778 Nyt Arch. f. Søv. I 361 imellem Kik-Øen og Knollens østlige Side det Skiær, som kaldes „Kulskibet". — Knollens er Skrivefejl for *Kullens.

Kæftevig. KøieOpt Kjeftevæjen. — Paa Græsholm.

Kærlighedsbænk [*ɟærlihe·dsbæ·ŋɟiŋ*]. Køie p. 13 Kærlighedsbænken. || **Kærlighedsseng.** Køie p. 13 Kærlighedsseng. — Paa Christiansø. || **Kærlighedssofa** [*ɟærlihe·dssåˈfan*]. || **Kærlighedssti** [*ɟærlihe·dssti·ən*]. Køie Opt Kærlighedssti. — Klippeafsatser og Sti paa Christiansø.

Ladevig. Thurah Lade Wiig. — Paa Græsholm.

Lambertsnakke. Teinnæs lanbæ·rs nakka; Koch 1945 p. 127 Lamberts Nakke; KøieOpt [Lamberts naka]. — Nordspidsen af Christiansø.

Langelinie [*låŋəˈli·njæ, -lenjæ*]. BhS IX 37 Langelinie. — Cementeret Vej paa Christiansø. || **Langeskær** [*låŋə/œ·rəd*]. Thurah Lange-Skier; Bull 1869 Langeskjær; SøK 1909, Gst Langskær; Teinnæs långesjæred. || **Langetrappe** [*låŋəˈtrapæ*]. Køie p. 9 Lange Trappe. — Samme Lokalitet som Hundredeeettrinstrappen ovfr. || **Langevig** [*låŋəvæ·jən*]. Thurah Lange-Wiig; Teinnæs långevæjen. — Paa Græsholm.

Lasses Seng [*lasəs sæŋ*]. Teinnæs lasses sæjnj. — Paa Christiansø. Kløft i Stenene, der ligner en Bænk eller Seng.

Lejrvejen [*lajrvajiŋ*]. Køie p. 9 Lejrvejen. — Paa Christiansø. Jfr. Lejren u. Bebyggelsesnavne.

Lilletaarnsbrønd [*lelətɔ·rnsbrånŋ*]. Kofoed, Christiansø 1947 p. 19 Lille Taarns Brønd. — Se Lilletaarn u. Bebyggelsesnavne. || **Lilleø** [*lelœˈö·*] Thurah Lille-Øe; 1759 (før 1778) Nyt Arch. f. Søv. I 375 Lille-Øen; Fick 1807, K 1809 Lille Øe; SøK 1909, Gst Lilleø; Teinnæs lille ö. — Ø Syd for

Frederiksø. Lilleø har ogsaa været brugt som Navn paa Frederiksø; jfr. u. Bebyggelsesnavne.

Loen [*lo·iŋ*]. Thurah Louen; VSK, Bull 1869 Loven; SøK 1909, Gst Loen; Teinnæs loijnj. — En Tange, der strækker sig ud fra Tat, og hvorpaa der dansedes før i Tiden (Teinnæs). Deraf Sammenligningen med en Lo, der ogsaa anvendtes som Danseplads (R).

Malkevig [*målkevœ·jən*]. Thurah Malke-Wiig; Teinnæs målkevæjen. — Paa Græsholm.

Mindet [*miŋəd*]. Befæstn 1844 Stibolts Minde; 1867 Mem. og Breve XII 124 „Mindet"; Sparre 1886 Mindet, Mindehaven, Stibolts Minde; BhS XXIX 2 Stibolts Minde; Køie p. 9 Mindet. — Plantet af Kommandanten C. H. Stibolt (BhS l. c.). || Mindedamme [*miŋədamanœ el. miŋəsbrâŋanœ*]. Teinnæs mijnjedammana; Trap[4] Mindebrøndene.

Møllebakke [*møləbakaŋ*]. Befæstn 1810 Møllebakken; BhS IX 37 Møllebakken; Gst Møllehøj. — Her findes Rester af en Mølle.

Møllerdam [*møləda miŋ*]. Teinnæs møllaradammijnj. — Paa Christiansø.

Nordvestgrund [*no·rˈvœstgroŋ*]. SøK 1909 N.V.-Grund; BhFisk 1933 Norvest-Gruinjed. — Fiskeplads. || **Nordvestre Nakke.** Teinnæs dæjnj norvæsta nakkajnj. — Samme Lokalitet som Sortenakke ndfr. || **Nordvestvig** [*no·rˈvœstvœ·jən*]. Thurah Nord-West-Wiig. — Paa Græsholm.

Nyelandshave [*ny·lans ha·vœ*]. BhS IX 36 Nyelands Have. — Paa Christiansø. Efter Havebrugsteoretikeren Stephan Nyeland (1845—1922), der havde lejet Havepladser paa Christiansø (BhS X 32).

Nyhavn. Befæstn 1831 Nyhavns Batterie; Teinnæs nyˈhawn. — Paa Frederiksø. || Nyhavnsrende. KøieOpt Nyhavnsrenden.

Næbbene [*næbœnœ*]. KøieOpt [næbene (-a)], Næbbene, Søndre Næbbe. — Grund ved Østerskær. Subst. bh. Näbb, m. „Odde eller Landpynt, som skyder ud mod Havet" (Esp), her brugt om en fremspringende Grund.

Næs [*nœ·z, nœs*]. (Her?) Befæstn 1785 Næset, Næsset; Bull 1869, SøK 1909, Gst Næsset; Teinnæs næ·z. — Sydspidsen af Christiansø, samme Lokalitet som Coucherons Nab ovfr.

Nødskær. Thurah Nøds-Skier; K 1809 Nød Skier.

Nørrehavn [*nårəˈha·vn* el. *nårəha·vn*]. Coucheron 1685 nöördre hanf; Befæstn 1768 Nordre Havnen; Thurah Nørre-Havn; K 1809 Nordre Havn; Trap[1] Nordre-Havnen. || **Nørrepynt** [*nårəpynt* (*-py·nt*)]. — Samme Lok. som Gyldenløves Hoved. || **Nørrevig.** Thurah Nørre-Wiig. — Paa Græsholm.

Palmesten. 1756 Fra Arkiv og Museum III 294, 296 Palme-Steen. — Sten i Vandet ved Sønderhavn. Snarest af Verb. palme (bh. palma), der i Sømandssproget betyder at hale Haand over Haand og hos Fiskere at tage Garn sammen (R); jfr. ODS u. III. palme.

Paradepladsen [*paˈra·dən*]. Kopib 1755 Paraden; Befæstn 1768 Paraden, Parade Pladsen; før 1778 Nyt Arch. f. Søv. I 376 Paradepladsen; BhS IX 35 den gamle Paradeplads; KøieOpt Paraden. — Bastion ved Kommandantboligen.

Parken [*pa·rkən*]. Kofoed, Christiansø 1947 p. 8 Parken. — Vandsamling mellem Storetaarn og Ravelinen. Park i Bet. „Dam".

Pestkirkegaarden [*pœstkœrkəgœ·riŋ*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 7 Pestkirkegaarden. — Paa Græsholm. I 1685 jordedes her 38, der døde af Pest (Bang l. c.).

?Pikkervig [*pekravœ·jən*]. Teinnæs piklavæjen; Køie p. 9 Pikkerevigen; KøieOpt [pekaravæ·jen], Pikkeravæjen, Pikkaravig. — Ifl. KøieOpt Navn paa to Vige, paa Christiansø og Græsholm. Muligvis af et Fuglenavn *Pikker „Stenpikker" (R).

Pluggen. KøieOpt [*plog·iŋ*]. — Stort Træ paa Christiansø. Bh. Plugg, m. „Prop i et Anker" (Esp). Sammenligningsnavn.

Porten. Thurah, K 1809 Porten. — Vig paa Christiansø ved Frederikshvile.

Præstedam [*præ·stœdamiŋ*]. Trap[4] Præstedammen, før Salomons Br. — En af Mindedammene. || **Præsteeng.** Teinnæs præstaæjnjen. — Nok et nyt Navn (Teinnæs). || **Præstegaardshaven.** Kofoed, Christiansø p. 19

Præstegaardshaven. — Efter den gamle Præstegaard paa Frederiksø. || **Præsteskær** [*præ·stæ∫æ·rəd*]. Thurah Præste-Skier; Guide 1886 Vester Skjær eller Præste Skjær; Teinnæs præstasjæred. — Ligger udfor den gamle Præstebolig paa Frederiksø. || **Præstevig** [*præ·stavæ·jən*]. Teinnæs præstavæjen; KøieOpt Præstevig. — Andet Navn paa Tyvevig ndfr.

Pullen. BhFisk 1933 Pojlan; KøieOpt Pullan. — Fiskeplads. Subst. Pulle „mindre forhøjning paa havbunden; (toppet) grund" (ODS).

Pumpen [*påmpan*]. Teinnæs påmpan; Køie p. 9 Pumpen. — Dam paa Christiansø. Der kendes ikke noget til en Pumpe her (Opt. 1950), men der gik en Vandrende herfra til Bryggeriet.

Pynten [*py·ntin, pyntin*]. Thurah, K 1809 Pynten. — Paa Græsholm.

Renden [*rænan*]. KøieOpt Renden [*rænan*]. — Sejlrende Syd for Christiansø.

Revet [*ræ·vəd*]. BhFisk 1933 Ræved; KøieOpt Revet [ræ·veð]. — N.V. for Tat. Udtalen [*ræ·vəd*] repræsenterer en ældre Vokalisme end [*-re·vəd*] i Skaaningerev ndfr. (R); jfr. Revet i Gudhjem, 672.

Rugmarken [*rawma·rkən*]. Befæstn 1844 Ruughaven; BhS X 33 Rugmarken; Teinnæs råumarken. — Paa Christiansø. Kommandanten havde i sin Tid en Rugmark paa Øen (BhS IX 35).

Rullevig [*roləvæ·jən*]. Teinnæs rullevæjen; KøieOpt [rojlevæ·jen]. — Paa Græsholm. Maaske af Verb. rulle, formodentlig sigtende til Sten, der ruller i Strandkanten; der er mange afrundede Sten her (Opt. 1950). En anden Mulighed er et Fuglen. svarende til gotlandsk Dial. rulla, Navn paa en Søfugl (Säve-Gustavson), bh. Rujlla i Sânrûjlla, Strânrûjlla „Præstekrave (og Ryle)" (R).

Rundstensvig. KøieOpt Rundstensvigen [*roŋsde·nsvæ·jen*]. — Paa Græsholm.

?Ræveknalde [*ræ·vækna·lŋ*]. SøK 1909, Gst Ræve-Knalde. — Grund. Forleddet er muligvis Rev; jfr. Revet ovfr.

Rødehul. 1756 Fra Arkiv og Museum III 296 Røe Hull; Teinnæs rö'hâll. — Snæver Vig paa Frederiksø. Vandet er rødt her ved Solnedgang (Teinnæs).

Sabbe. Teinnæs sabba; KøieOpt [saba]. — Dam paa Frederiksø. Subst. bh. Sabbe „søle, sølet masse" (ODS); jfr. Adj. bh. sabbuer „gjennemblødet, gjennemtrukket af Vand, sjasket, tilsølet" (Esp).

Salomons Brønd [*sa·ləmons brån*]. Befæstn 1844, Sparre 1886, BhS IX 36 Salomons Brønd; Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 12 Præstegaardsdammen, der før hed Salomons Brønd. — Paa Christiansø. Samme Lok. som Præstedam ovfr.

Sankt Hans Kilde [*sa·nt 'ha·nə kilæ, -kelæ*]. Drachmann, I Storm og Stille p. 21 den saakaldte St. Hans Kilde; Sparre 1886 St. Hans Kilde; Teinnæs sânt hâns kjijlja; Kofoed, Christiansø 1947 p. 12 St. Hans Brønd. — Overmuret Brønd. Formodentlig har man her holdt Kildefest Sankt Hans Aften (R); jfr. Sankt Hans Kilde i Svaneke, 645.

Sildebassin. KøieOpt Silde-Basin. — Vig paa Christiansø.

Sirenedam [*si're·nədamin*]. Trap[4] Sirenedammen. — Samme Lok. som Skumpendal. Her findes to Sirener, opstillet 1890 (Trap[4] III 649).

Skaaningerev [*skåninjære·vəd*]. BWK 1676 Skansrif; BWRap 1676 den Skaanske Riff, Skaanske rif; ResenK Skanske Rif; Coucheron 1685 schaaninger riff; K før 1726 schonscher riff; 1756 Fra Arkiv og Museum III 296 Skaanninge Revet; Fick 1807 Skaaninge Revet; SøK 1909 Skaaninge-Rev; Gst Skaaningerev; Teinnæs skånnijnjaræ·ved; KøieOpt Skonjerev. — „Paa samme er der for nogle Aar siden blefuen en skaansk Schude, hvor efter de den nu kalder" (BWBeskr, BhS XII 79).

Skalkenaben. BWRap 1676 Skalkenaben; BWBeskr skalche Naben. — Sydspidsen af Frederiksø. Af Subst. ænyda. skalk „stump, tilsætning, særlig forlængelse på spærs nederste ende" (Kalkar), her brugt som Betegnelse for en Terrænformation. — G. K.: Skalk er et trekantet Stykke Tømmer, der slaas paa Sparrens nederste Ende for at give et svajet Tag. Og Sydspidsen af Frederiksø udgør netop en Trekant. Men Forleddet kunde formelt være Skalk „Skurk", og i saa Fald kunde Navnet sammenstilles med Tyveskær ndfr.

Skuden. BWBeskr Skuden. — „En trind steenagtig Grund" (BWBeskr). Subst. Skude, enten som Sammenligningsnavn eller efter Grundstødning.

Skumpendal [*skåmpən'da·l*]. Befæstn 1785 Skummemeldahl; Teinnæs skåmpendål; KøieOpt [*sgompen'da·l*]. — Vandbeholder paa Christiansø. Formen 1785 er vel Fejl for *Skummeldahl.

Slaghullet. Teinnæs slawhålled. || Slaghulsnakken. Teinnæs slawhålsnakkajnj. — Slaghullet er en Lokalitet paa Sydøstsiden af Tat, hvor Vandet slaar mod Klippen og sprøjter tilbage (Teinnæs). Det er uvist, om det er dette Forhold, der har givet Anledning til Navnet, eller det staar i Forbindelse med Fangst af Sæler, der ifl. Teinnæs opholdt sig paa Slaghulsnakken. At dræbe Sæler hedder paa Bh. at slaa S. (R).

Smedekrog. 1756 Fra Arkiv og Museum III 295 Smeede Krogen. — Stedet, hvor Smeden bor (1756); hed tidligere Fajesvig. || **Smedestrand** [*smedæstra·n*]. K 1809 Smede Strand; KøieOpt Smedestranden. — Paa Frederiksø.

Snarken [*sna·rkan*]. BWK 1676 Snarkene; BWRap Snarkerne; BWBeskr Snarcheren, Snarckerne; ResenK Snarkene; Kopib 1752 Snarkens Broghoved; Thurah Snarken; c. 1730 (før 1778) Nyt Arch. f. Søv. I 366 Snarke-Klippen; 1756 Fra Arkiv og Museum III 294 f. Snarcken, Snarchen, Inder Snarcken; 1758 (før 1778) Nyt. Arch. f. Søv. I 374 f. Ydre Snarken, Indre Snarken; før 1778 Nyt Arch. f. Søv. I 363 den ene Steenkiste ved Syndre-Havnen Snarken kaldet; VSK, Fick 1807, K 1809 Snarken; SøK 1909 Snarken; Teinnæs snarkan. || Snarkesten [*sna·rkəste·niŋ*]. Teinnæs snarkestenijnj. — Af Verb. bh. snarka „snorke" (Esp p. 315). „Hvoraf Snarchen har bekommet det Navn er vel sluttelig af det Ord Snurken, som en snurker i Søvne, eftersom Snarke af Borringholmer er det samme som snurke, idet Søen stedse bruser derved" (Fra Arkiv og Museum III 295).

Sodadam. KøieOpt [*so·dadamiŋ*]. — Dam paa Frederiksø; der er Vaskehuse i Nærheden (KøieOpt).

Sortenakke [*swœ·rtœ nakœ*]. Bull 1869 Sorte Nakke; SøK 1909 Sorte-Nakke; Gst Sortenakke. — Den nordvestlige Pynt af Græsholm.

Spaanehave. 1818 Christiansø Kommandantskabs Ark. Spaanehaugen. — Subst. Spaanehave „(aflukket) plads, hvor træspaaner olgn. opbevares; spec. om en plads paa Holmen i Kbh., hvor spaaner, affaldstræ olgn. fra bygning (ell. ophugning) af træskibe samledes" (ODS). Her maaske Appellativ eller Opkaldelse efter den københavnske Lokalitet.

Sproring. 1756 Fra Arkiv og Museum III 295 Sproe Ringen; 1759 (før 1778) Nyt Arch. f. Søv. I 374 Sprake-Ringen; Kopib 1760 Sproeringen; Befæstn 1785 Sproe Springen; Fick 1807 Spro Ringen; Hertel, Beskr. over Christiansø 1809 p. 68, 75 Sprorringen, Sproringen; K 1809 Sproe Ring; SøK 1909 Sproring; Teinnæs rijnj. — Skær med Fortøjningsring. Navnet er sikkert af s. Opr. som Spro i Sandvig Kbst., 644.

Stibolts Minde. — Se ovfr. u. Mindet.

Stjært [*sta·rt*]. BhFisk 1933 Start; KøieOpt [*/da·rt*]. — Fiskeplads. Subst. bh. [*sta·rt*] „Stjært" (Esp Indl p. 13). Stjært anvendes oftere i Navne paa Grunde i Havet; se DS III p. LVII f.

Stolen [*sto·liŋ*]. KøieOpt [*/do·liŋ*]. — Lille Skær S.V. for Østerskær. Sammenligningsnavn. Jfr. Bordet ovfr.

Storebrønd [*sto·rə'brånj*]. Befæstn 1844, Sparre 1886, BhS IX 41 Store Brønd. — Kaldes ogsaa Guds Forsyn; se ovfr. || **Storeø.** K 1809 Store Øe. — V. for Christiansø.

Svendsens Brønd [*svensəns brånj*]. Teinnæs swinsens bråjnj; 1940 (Th) Svendsens Brønd; Kofoed, Christiansø 1947 p. 14 Svendsens Brønd eller snarere Suenssons Brønd. — Cisterne paa Christiansø.

Sydøstgrund [*sy·'do·stgroŋ*]. BhFisk 1933 Sydost-Gruinjed; KøieOpt SO Grujn. — Fiskeplads.

Sælklippe. KøieOpt Sælklippen, Sjælakløppa. — Paa Frederiksø.

Sønderɡat [*sønrə gat* el. *gatəd*]. BWRap Sydergab, den Syder gat; Kopib 1750 Syder-Havns Indløb; Kopib 1753 Syndre havne gab; Befæstn 1785 Søndre indløb; 1817 BhS XXIX 35 Søndre Havnegat; Folkekalender for Danmark 1856 p. 39 det søndre Indløb. — Det sydlige Indløb til Sundet

mellem Christiansø og Frederiksø. || **Sønderhavn** [*sønrəˈha·vn*]. Coucheron 1685 Syndre hanff; Kopib 1750 Synder-Havn; Thurah Syder-Havn; 1756 Fra Arkiv og Museum III 294 syndre Havn, Syndre Havns Batterie; K 1809 Søndre Havnen; Trap[1] Søndre-Havnen; DFM 39 p. 182 Syndre Havn.

Taarnbrønden [*tɔ·rnbrɑ̀n*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 16 Taarnbrønden. — Ved Storetaarn. || **Taarndammen** [*tɔ·rndamiŋ*]. Teinnæs tårndammijnj; Th Taarndammen; Køie p. 9 Tårndammen. — Paa Frederiksø. || **Taarnene sammen** [*tɔ·rn samən*]. KøieOpt Tårnene sammen [tå·rn samen]. — Grund N.V. for Øgruppen, hvorfra man ser Lilletaarn og Storetaarn overeet. || **Taarnrende** [*tɔ·rnrœŋan*]. Thurah Taarn-Renden; K 1809 Taarn Renden; Hertel, Beskr. over Christiansø 1809 p. 68 de saa kaldte Taarn Render; Bull 1869 Taarn Rende; SøK 1909, Gst Taarnrende; BhFisk 1933 Taarnrænjan. — Farvandet ml. Græsholm og Frederiksø. Har Navn efter Lilletaarn; se u. Bebyggelsesnavne.

Tallevig. Thurah Talle Wigen; K 1809 Tatte Viig; Befæstn 1810 Tællevigen, (her?) Tolvig. — Paa Christiansø. Antagelig af Subst. Talg. Jfr. Talgkaas i Allinge-Sandvig Købstæders Landdistr., 644 a, der har Navn efter et Vrag, der var lastet med Talg.

Tat [*ta·t*]. BWK 1676, BWBeskr Taat; ResenK, Thurah Tat; K c. 1700 Tatten; JSørensen 1704 BhS XII 85 Tat; K før 1726 Tatten; VSK That; Thaarup 1839 Fløjet eller Tat; Mansa 1851, Sparre 1886 That; SøK 1909, Gst Tat; Teinnæs tât; BhFisk 1933 Tât. || Tat Hald. JSørensen 1704 Tattehall. || Tat Vig. K 1809 Tat Viig. — Lille Ø, den nordvestligste Udløber af Øgruppen. Navnet er identisk med Subst. bh. Tât „en enkelt Afdeling af Noget, som flettes eller snoes, f. Ex. een af de enkelte Dele, hvoraf en Haarfletning bestaaer eller hvoraf et Toug er sammenlagt, en Line snoet o. s. v." (Esp p. 349), samme Ord som Rigsmaalets Tot. Jfr. Totten paa Anholt, Navn paa den østlige Spids af Øen. Tat Vig paa Græsholm er vel opkaldt efter Tat.

Tyren. K 1809 Tyren. — Grund ved Tyveskær.

Tyveskær [*ɧi·væſæ·rəd*]. Thurah Tyve Skier og Wig; Befæstn 1785 Tyveskiæk Vegen; Fick 1807 Tyve Kier; K 1809 Tyveskier, Tyveskier Viig; Befæstn 1810 Tyveskiæret; Sø K 1909, Gst Tyveskær; Teinnæs kjivasjæred.

Waisenkeller. 1869 BhS XXIX 22 Waisenkeller. — Have. Navnet blev givet „af en Underlæge, der fandt Behag i at tilbringe Aftenerne der . . . og det Navn beholdt den, saalænge jeg [Staggemeier] var paa Øen" (BhS l. c.).

Vandhul [*vanhåləd*]. Thurah Wand Hüllet; K 1809 Vandhullet; Teinnæs vannhålled. — Vig paa Sydenden af Christiansø.

Verdens Ende [*va·rdəns æna, værdənsˈænæ*]. Sparre 1886 Verdens Ende; Gst Verdensende; Teinnæs værdens ænna, lijlja værdens ænna; Trap[4] Verdens Ende; KøieOpt Store-, LilleVerdens Ende. — Store Verdens Ende er den nordøstlige Pynt af Christiansø, Lille Verdens Ende den Vest for liggende Vig.

Vesterhavn. Coucheron 1685 westr hanff. — Farvandet Vest for Frederiksø, der danner en naturlig Havn.

Vesterrende [*væstrə rœŋa*]. Thurah Wester-Renden; Bull 1869 Vester Rende; Gst Vesterrende; Teinnæs væstre rænja. || **Vesterskær** [*væstrə jæ·r*]. BWRap 1676 Wester Skieren, Wester oc Jomfru Skiærne; BWBeskr W. Skiær, Vesterschiæret; Thurah Wester Skierene; K før 1726 wester schieren; Fick 1807, K 1809 Westre Skier; Guide 1886 Vester Skjær eller Præste Skjær; SøK 1909 Vestre-Skær; Gst Vesterskær.

Østerskær [*ö·strə jæ·r*]. BWRap 1676 Øster Skieren; BWBeskr Osterskiærene; Thurah Øster Skierene; K før 1726 öster schieren; Fick 1807, K 1809 Østre Skier; Befæstn 1810 Østre-Skiærene; SøK 1909 Østre-Skær; Gst Østerskær; Teinnæs östre sjær; BhFisk 1933 Østre-Sjær.

TILLÆG.

De i Tillægget meddelte Udtaleformer er, hvor ikke andet er oplyst, optegnede af Rohmann under Bogens Trykning og maa, hvor der tidligere er anført Udtaleformer, opfattes som Varianter til disse, ikke som Rettelser.

640. BORNHOLM.

5. **Hammervandet.** Iris og Hebe 1802 II 228 Hammerens Vand. || **Slutgrund.** J. Hjorth 1840 p. 37 Slutgrunden (Adlers Grund); J. Hjorth[3] 1861 p. 40 Slutgrund eller Adlers Grund. — „Et Flakke eller en Grund" henimod S. V. Enden af Rønne Banke. Af Subst. Slut „Ende". || **Stenen.** J. Hjorth 1840 p. 38 Stenen eller Davids Banke; J. Hjorth[3] 1861 p. 39 Davids-Banken eller Stenen, en Steengrund. — Grund 6 Kvartmil N. N. V. for Hammeren.

641. RØNNE KØBSTAD.

6. **Rønne.** — Prof. J. Sahlgren, Uppsala, gør opmærksom paa, at Rotne- i det blekingske Bynavn Ronneby fortrinsvis bør forklares som Gen. af et Navn paa en Fos *Rotn-, dannet af det svage Aflydsstadium til Verb. sv. ryta (se NoB XVIII 144). || 7. **Bidstrupsgade** [*bi·stråpsga·da*]. || 8. **Lille-Ellekongestræde** [*liļa æləkåŋstræ·də*]. || 9. **Grummekulestræde** [*gråmə'kü·ləstræ·də*]. || 10. **Kildesbakke** [*ǩiļəsbakaŋ*]. || 11. **Legaards Plads.** Iris og Hebe 1802 II 228 det store og rummelige Torv . . . Leegaards Plads kaldet. || 12. **Myregade** [*my·rəga·da*]. || **Nordostvej** [*no·r'ö·stvaj*]. || **Onsbæk** [*i· o·ns'bæǩ*]. || 13. **Pythus.** Ældre Udtale: [*py·təhü·zəd*], maaske ved Omtydning efter bh. Pyta, f. „Høne". || 14. **Sejersgaard, Lille-** [*liļa sajərsgœ·r*]. || **Skadehus** [*skadahü·zəd*]. || **Snellemark.** I Urnes Tilf. til Thurah 128 staar: „Stadens Grundtægning, saavelsom de øvrige her i Bogen ere alldeles ikke accurate. Iblandt andet hvor Torved tægnes, er ikkun som en kort Gade eller Stræde, kaldet: Snelle Mark, fordi det gaaer noget bakkeagtig nedad, des Aarsag om Vinteren ved Snee og Frost adskillige Smaae Drenge forlyste sig der at lade sig glide ned paa Kælke eller smaae Slæder, hvilket gaaer da snell af Stæd." Snellemark har saaledes aldrig været noget Torv som angivet paa Kortene hos Thurah og Resen, men kun en kort Gade eller Stræde, som vist paa senere Kort. Det gaar derfor ikke an som foreslaaet i BhAvis 24/3 1950 at forklare sidste Led i Navnet som tysk Markt „Torv". || 15. **Stættebondegade** [*støtəbo·naga·da*]. || 16. **Søndermølle** [*dæŋ sønrə mølan*]. || **Store-Søstræde** [*sto·ra /östræ·də*]. || **Tjæregade** [*ǩæ·raga·dan*]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Tjæragadan. — I Beg. af 20. Aarh. blev Stormgade hyppigt kaldt saaledes. Navnet er vistnok foranlediget af, at det var det første Sted i Rønne, hvor man anvendte Tjære som Gadebelægning. || 18. **Bondebro** [*bo·nabro·ən*]. || **Bondestætte Led** [*støtəbo·naled*]. || **Bybakke** [*by·bakaŋ*]. || 19. **Bybro** [*by·bro·ən*]. || 20. **Galgehøj** [*galjəbakaŋ*]. || 21. **Gamle** [*gamla*]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Gamle. — Badested for Drenge udfor Skt. Pedersgade lidt N. for den nuværende Badeanstalt. Navnet er Substantivering af Adj. gammel. || 22. **Hat** [*hat*]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Hat. — En høj, rund og foroven flad Sten ude i „Øring", som er sammenlignet med en høj Hat. || 23. **Kommandanthøj** [*kåmə'dantahå·ŋ*]. || **Kumle** [*kåmla*]. || 24. **Morjen** [*måjan*]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Morjen, oftest udtalt „møjan". Udtalen møjan [*måjan*] hentyder til, at alt Affald blev kastet ud her. || 25. **Palthest** [*palthæstiŋ, paltæst, paltəs*]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Paltest, Paltes. — Stor flad

Sten ude i Vandet ved Sydhavnen. Bh. Palthäst „Navn paa en liden Pandekage" (Esp). || **Pande** [*pa·ŋa*]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Pande [pajna]. — To oventil flade Sten ude i Vandet, den ene i Gasværksbugten nedenfor Fiskerbakken, den anden S. for Sydhavnen. || 26. **Pikkerten** [*pekərt*]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Pikkert. — Navn paa to Stene ude i Vandet, den ene nordude udfor Gasværket, den anden S. for Sydhavnen sammen med Palthest og Pande. || **Rømersbæk** [*rømərsˈbæḳ*]. || 28. **Stamperbugt** [*sta·mparabåktən*]. || 29. **Teglværkseng** [*ta·jlværksæŋən*]. || **Tordenstenen** [*tɑ·rdənste·niŋ*]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Tordenstenen. — Stor Sten i Vandkanten lidt S. for Kanondal med en Mængde dybe og runde Huller i. Den blev kaldt saaledes, fordi det mentes, at Lynet engang var slaaet ned i den. || **Tornhøj** [*to·rnˈhåj*].

642a. HASLE KØBSTADS LANDDISTRIKT.

40. **Gammelværk** [*gaməlˈværk*]. || 41. **Gamlekule.** — Se Smaragdsø ndfr. || **Smaragdsø.** — Kaldtes ogsaa „Dejn gamla kulan" (Medd. fra O. Bøgeskov Jensen). || **Sortenak.** J. Hjorth[3] 1861 p. 39 Sorte-Nak. — Den første Landodde sønden for Hasle. Adj. sort og Subst. bh. Nakk „Nakke", som indgaar i Sammensætningen bh. Grånakk „en gammel Mand", ogsaa brugt som Navn paa Djævelen og paa Høgen (Esp); jfr. oldn. hnakkr.

643. ALLINGE KØBSTAD.

43. **Englehus.** — En Person med Navnet Engel boede her for godt 50 Aar siden (Stub-Jørgensen). || 44. **Grønnedal.** — Udtales med Tryk paa sidste Led (Stub-Jørgensen). || **Hammershus.** — Opført c. 1910 af Chr. Hammer (Stub-Jørgensen). || **Hundedalen.** — Ifl. Oplysning fra Kaj Larsen til R er Hundedalen et gammelt Naturnavn, medens Kattedalen oprindelig er en spøgende Nydannelse i Analogi hermed fra omkring Aar 1900. || **Jons Kapel.** — Opført c. 1910 af Ferd. Johnsen (Stub-Jørgensen). || **Kærhytten.** Stub-Jørgensen Kjærahuzed. || **Lundegaard.** — Efter tidligere Ejer ved Navn Lund (Stub-Jørgensen). || 45. **Smutten.** — Turistnavn paa et Sommerhus fra c. 1920 (Stub-Jørgensen). || 48. **Griserumpen.** Stub-Jørgensen Grizarompan. — Strand i det sydlige Allinge. Vistnok efter en bugtet Cementbro, der førte ud til et Badehus. || **Hammersløkke.** Stub-Jørgensen Hammers Løkke. — Familienavnet Hammer. || 49. **Holger Danskes Briller.** Stub-Jørgensen Holger Danskes Briller. — To vandfyldte Fordybninger paa Knudsnæs. Jfr. samme Navn paa Christiansø, 690. || **Hyldeslet.** — Udtales med Tryk paa sidste Led (Stub-Jørgensen). || **Kirstines Stol.** — Ifl. Sagnet efter en Troldkælling, der kastede en stor Sten, kaldet Æggehønen, mod Olskirke (Stub-Jørgensen). || 50. **Knudsnæs.** — Navnet Havkatten er vistnok givet af Maleren Olaf Rude (Stub-Jørgensen). || **Kransløkke.** Trap[1] Krandshøi Løkke. || **Larsens Plads.** Stub-Jørgensen Larsens Plads. — Strandeng, nu Losseplads. Vel Opkaldelse efter Larsens Plads i København. || **Leghøj.** Stub-Jørgensen Lerhøj. || 52. **Olebakke.** Stub-Jørgensen Oles Høj. || 53. **Røverkulen.** Stub-Jørgensen Røvarakulerna. || **Salte Peter.** Stub-Jørgensen Salta Peter, Saltpeterkulen (Sankt Peter?). — Vig med Sandbund Nord for Havnen, yndet Badeplads. || **Skrædderhavn.** Stub-Jørgensen Skræddarahaun. — En Skrædder havde omkring 1920 sin Baad liggende her (Stub-Jørgensen). || **Solkule.** — Pynten, hvor Kulen findes hedder Pissekulepyntijn. Solkule er nu Navn paa en anden Klippegryde (Stub-Jørgensen). || 54. **Stenhøj.** — To Lokaliteter, den ene S. for Byen, den anden inde i Byen mellem Søndergade og Løsebækgade (Stub-Jørgensen). || 55. **Ungersløkke.** — „Slægtsn.", læs: Mandsn. el. Slægtsn.

644. SANDVIG KØBSTAD.

56. **Humlehodde.** — Ligger i Allinge-Sandvig Landdistrikt, 644a. Nedsættende Navn paa Humledal (Stub-Jørgensen). || 57. **Sandlinien.** — Huse paa Række ligesom Langelinie. Navnet er sikkert dannet parallelt med dette (Stub-Jørgensen). || **Tømmehus.** — Efter Familien Tømme,

der boede i Huset og ejede Tømmeløkke (Stub-Jørgensen). || **Fyldebakke.** Stub-Jørgensen Fyjlebakkajn. — Samme Lok. som Esbernehalle. Efter en Arbejdsplads her, der ikke havde det bedste Ry for Ædruelighed (Stub-Jørgensen). || 63. **Tømmeløkke.** — Tømmeløkke ejedes af Familien Tømme (Stub-Jørgensen).

644a. ALLINGE-SANDVIG KØBSTÆDERS LANDDISTRIKT.

69. **Gamledam.** — Krystalsø er ikke identisk med Gamledam, men muligvis med Sleven p. 73 (Stub-Jørgensen). || **Grønnebæk.** Stub-Jørgensen Grønebæk. — Muligvis samme Lok. som Hammersø Bæk. || 71. **Løvehoved-erne.** — Ifl. Stub-Jørgensen er Navnet sikkert oprindelig knyttet til den fritstaaende Klippe, ikke til Klipperne paa begge Sider af Bugten. || 73. **Sibirien.** Stub-Jørgensen Sibirien. — Stenbrud paa Vestsiden af Hammeren, der er stærkt udsat for Vejr og Vind. || **Sortedal.** „[*swə·rtəda·l*]", læs [*swœ·rtəda·l*].

645. SVANEKE KØBSTAD.

76. **Bækketrønte** [*bœkʃatrøntan*]. || 77. **Havnebakke** [*ha·wnabakaŋ*]. || 78. **Storegade** [*sto·rəga·da*]. || **Vippebakke** [*vi·pəbakaŋ*]. || **Østergade** [*ö·stər-ga·da*]. || **Adolfbakke** [*a·dålabakaŋ*]. || 79. **Boseris** [*båzari·z*]. || **Flaget** [*fla·gəd*]. || **Grønkaas** [*grö·nkœ·z*]. || 80. Hammerslet Bugt. BhTid 31/12 1923 Hammersletbugten. || **Hestesvømmet.** BhTid 10/1 1924 Hestesvømmet. — Badeplads „for de viderekomne". || **Hukken.** BhTid 10/1 1924 Hukken. — Badeplads ved Møllenakke. Huk, se Indl. || **I Pilene** [*i· pi·lana*]. || 81. **Klippebakke** [*kløpəbakaŋ*]. || **Kløserne** [*klö·zana*]. || 82. **Lerkulebakker.** BhTid 12/1 1924 Lerkulebakkerne, Lerkulebakken. || **Madvigager** [*ma·d-vi·aa·gəriŋ*]. || 83. **Smedehul** [*smedahåləd*]. || **Stabelen** [*stavəliŋ*]. || 84. **Svanekær** [*swa·nəʃœ·rəd*].

646. NEKSØ KØBSTAD.

86. **Bryggeristræde** [*brygəˈri·stræ·de*]. || 88. **Knappegænge** [*knapaʃœŋəd*]. || **Munketorvet** [*moŋkatårəd*]. — Plads paa det Sted, hvor Munkegade og Søndergade støder sammen. || 89. **Piledamgænget** [*pi·laˈdamʃœŋəd*]. || **Piledamstræde** [*pi·ladamstræ·də, pi·ladamstræ·dəd*]. || **Pæretræstorvet** [*pæ·rətræ·stårəd*]. — Andet Navn paa Munketorvet, efter et nu forsvundet stort Pæretræ. || 90. **Tyvekrog** [*ʃi·vakrå·giŋ*]. || **Tyvesmedehus** [*ʃi·vasmeda-hu·zəd*]. || 94. **Klintevej** [*kliŋtavæ·ŋ*]. || **Kærlighedsbro** [*ʃæ·rlihe·dsbro·ən*]. || 96. **Pileløkke.** BhAvis 22/4 1844 Pileløkke.

647. AAKIRKEBY KØBSTAD.

99. **Aakirkeby.** I Øster-Herred: [ˈœ·ʃəˈby·]. || **Aaby.** K c. 1700 Aabye. — Bebyggelse S. for Aakirkeby og Nyby. || **Bundtarmen** [*bånta·rmiŋ*]. — En nu forsvundet lukket Gade. Se Bundtarmen, Rønne Kbst., 641. || **Bymølle.** (Her?) Rønne Skiftepr 1739 Bye Møllen. || 100. **Jernbanegade** [*ja·rnba·naga·da*]. || **Kofoedsminde.** — Se Bavn u. Naturnavne i Aaker S., 684. || **Kuleborgvej** [*ku·ləbårvaj*]. || **Nybyvej** [*ny·by·vaj*]. || 101. **Smaa-lyngen** [*smœ·løŋiŋ*]. || 102. **Bykilde** [*ny·by·ʃilan*]. || 103. **Gartnerbakke** [*ga·rtnarabakaŋ*]. || **Hadeborg Bakke** [*ha·dəbårabakaŋ*]. || 104. **Harevi** [*ha·ravi·*]. || 105. **Nyløkke.** Bhs Landdistrikters Skiftepr 1676 Nylykker.

651. KNUDSKER SOGN.

109. **Bobberiget** [*båbarœ·jəd*]. P. K. Stibolt i BhTid 3/3 1951 Bobberiget [Bobbaræied, Bobbaræjed]. — Samme Hus som det nu forsvundne Bobbe-hus. Nu er det Pladsen, hvor Huset laa, der kaldes Bobberiget. Folkene som ejede Huset blev kaldt Bobbana, fordi en af dem el. maaske begge var kommet fra Bobbegd (P. K. Stibolt). || 110. **Gildesbo** [*ʃiljəsbo·*]. || 114. **Sursænke-gaard, Store-, Lille-** [*su·rsœ·ŋkagœ·rana*]. || 116. **Bobberiget.** [*båbarœ·jəd*]. — Stedet hvor Bobbehuset laa. || 117. **Klampebro** [*kla·mpagœ·rsbro·ən* el.

kla·mpabro·ən]. || 118. **Latinerhaven** [*la'ti·naraha·waŋ*]. Teinnæs latinarahawajnj. — En Have, som Disciplene i Latinskolen havde anlagt i Sandflugten ved Midten af forrige Aarhundrede og hvis Rester ses endnu. || 120. **Stromsesø.** Læs **Strømsesø.** || 121. **Tækkerled** [*tæʃarale·d*].

652. NYKER SOGN.

123. **Brohus** [*bro·hu·zəd*]. || 125. **I Aaen** (22. Sg). Kb 1710 i Aaen. — Hertil muligvis ogsaa de ældste Belæg paa Aagd. I Kb 1736 kaldes samme Gd for I Aaby (L. Skovgaard). || 128. **Sandegaard** [*sa·nagœ·riŋ*]. || **Sorthat** [*swœ·rthat*]. || **Sorthat Kulværk** [*swœ·rthataværkəd*]. || 135. **Schorsrand** [*skœ·rəra·n*]. || **Simenehøje** [*si·manahåjana*].

653. VESTER-MARIE SOGN.

138. **Vester-Marie.** Udtalen er nu oftest [*væstər ma'ri·a*]. Ifl. J. P. Kofoeds Sognebeskrivelse af Vester-Marie i Kb 1781—1814 er Kirken i gamle Aktstykker ogsaa stundom kaldt Lille Maria Kirke og Sognet Lille Mariæ Sogn. F. Eks. nævnes i et Sognevidne fra c. 1530 Hüb 84 lille Mari Kircke Sogn til Adskillelse fra østre Marie Kircke. || 139. **Brændegaarde.** Skiftepr 1721 brendegd (21. Sg). || 143. **Kronegaard** (56. Sg). Otto Rohmann Kronegaar. || 147. **Slaggegaard** [*slagagœ·r*]. || 148. **Tunneby.** — Da Tunneby ifl. PrI 1624 laa N. for Kirken og de tilhørende Vandmøller her kun kan have ligget ved Tingsted Aa, kan Bebyggelsen ikke have indbefattet 33.—34. Sg, som ligger V. for Kirken. Men dette udelukker ikke, at Navnet kan forklares af Slægtsnavnet Tun. || 153. **Bossevej** [*båsavœ·ŋ*]. || **Brændevinseg** [*brœŋəvi·nœ·jən*]. || **Dannergrotte.** „Af Folkenavnet Daner" udgaar, idet Stedet som oplyst hos R. Quehl har Navn efter Grevinde Danner. || 155. **Fuglesangssti** [*fawlasåŋsstœ·ŋ*]. || 157. **Gulbakke** [*giu·lbaka*]. || 161. **Kværnbæk** [*kwa·rnbœk*]. || **Kæmpeløkke** [*kœmpalyka*n]. || 162. **Larskirke Bakke** [*la·rsʃœrkəbaka*]. || 167. **Savskærerbakke** [*sa·wʃœ·rəbakaŋ*]. — Bakke ved Savværket paa Landevejen fra Ringeby til Segen. || 174. **Ørninge Dal.** Ogsaa [*ö·rniŋada·liŋ*]. || **Ørninge Mose** [*ö·rniŋamåzaŋ*]. || **Ørninge Vand** [*ö·rniŋavanəd*]. — Lille Sø i Ørninge Dal.

654. NYLARSKER SOGN.

177. **Dødingegab** [*dö·ŋaga·vəd, dö·ŋaga·vshiu·zən*]. || 180. **Rosenlund** [*ro·sənloŋ*]. || **Sorteenge** [*i· swœ·rtə'cæŋa*]. || 185. **Faarestier** [*fœ·rastajana*]. || 187. **Horrestier** [*hårastajana*].

661. KLEMENSKER SOGN.

196. **Klemensker.** Ogsaa [*klœmskər(sən)*]. || 198. **Bedegadegaard.** Skiftepr 1727 beddegd (10. Sg). || 199. **Borrendal** [*bårnda·l*]. || **Bregneshave** [*bra·jnəsha·wa*]. || **Dyrstenshøj.** Ogsaa ['*dy·rstœdsʰhåj*]. || 200. **Ellesgaard** (4. Sg). Skiftepr 1729 Ellesgd. || **Fløsemølle** [*flö·zamølan*]. || **Gammelmønt** [*gamælmyŋt*]. || **Glimminge** [*pœ· gli·miŋœ*]. || 201. **Hoglebjerggaard.** Ogsaa [*håkləbjœ·r*]. Skiftepr 1721 under Hoglebjerg (om 60. Sg; medd. af L. Skovgaard). || **Hundelortegaard.** Ogsaa [*hsŋalsŋagœ·riŋ*]. || 204. **Marevadgaard** [*ma·ruagœ·riŋ*]. || **Mure** [*miu·ra, pœ· miura*]. || 205. **Nyhavn** [*ny·hawn*]. || **Nymønt** [*ny·myŋt, ny·mønt*]. || **Onsbjerggaard** [*o·lsbjœ·ra*]. || **Onshøj** [*o·nshåj*]. || 206. **Risbobjerg** [*ri·spəbjœ·r*]. || **Risby** [*i· ri·zby·*]. || **Samsingsbro** [*samsiŋs'bro·*]. || 208. **Sortebjerg** [*swœ·rtə'bjœ·r*]. || **Splidsskov** [*spli·sskaw*]. || **Spydelund** [*spy·dəlsŋ*]. || **Stjernebakke** [*pœ· sʃœ·rnəbakaŋ*]. || 209. **Sveltekrog** [*swœltəkrå·gahiu·zəd*], brugt om eet af Husene, formentlig det oprindelige. || **Trasehus.** Ogsaa [*tra·zan*]. || 214. **Bregneshave** [*breŋnes-, breŋəs-, bra·jnəsha·wa*]. || 215. **Dyrlægebakke** [*dy·rlœ·gəbakaŋ*]. || 216. **Gaasemade** [*gœ·zama·n*]. || 217. **Gudmingehøj** [*gœmiŋahåj*]. || 218. **Hoglebjerg** [*håkləbjœ·r*]. || 220. **Koeg** [*ko·œ·jən*]. || **Kulager, Nørre-** og **Sønder-** [*no·rə-, sønre kola·gər*]. || 221. **Kurebakke** [*kiu·rabakaŋ*]. || 222. **Marevad** [*ma·rua*]. || **Marevad Bakker** [*ma·ruabakana*].

|| Marevad Skov [*ma·ruaskawiŋ*]. || 223. **Piberebakke** [*pi·varabakaŋ*]. || **Pissetorn** [*pesətɔ·rniŋ*]. || **Præstemose** [*præ·stamåzaŋ*]. || 224. **Rasmus Nielsens Skov** [*ra·zməs ne·ls skaw*]. || **Risby Mose** [*ri·zby·måzaŋ*]. || 225. **Sideenge** [*si·œŋa*]. || 226. **Sortebjerg** [*swœ·rtəbjœ·r*]. || 227. **Søsende** [*/øsˈœna*]. || 229. **Æggebjerg** [*æʃabjœ·r*].

632. RUTSKER SOGN.

231. **Rutskirke.** Ældre [*røsʃarkə*]. || 233. **Borregaard, V.-** og **Ø.-**, [*pœ· båra, båragœ·rana*]. || 235. **Grusbakke** [*grü·zbakaŋ*]. || **Haneskovsgaard** [*ha·nəskawsgœ·r*]. || **Helligpeder** [*hæləˈpæ·r*]. || 236. **Jydegaarde** [*jy·dagœ·rana*]. || **Kaasby** [*kœ·zby·gœ·rana*]. || 237. **Klingegaard** [*kleŋagœ·riŋ*]. **Klondyke** [*klonˈdy·kə*]. || 238. **Kæmpehus** [*ʃæ·mpahü·zəd*]. || **Kæregaard** (3. Vg) [*nårə ʃæ·ragœ·r*]. || 239. **Paa Ringe** [*riŋagœ·riŋ*]. || **Pilegaard** [*pi·lagœ·riŋ*]. || **Ravnebæk** [*ra·wnabœʃiŋ, ra·wnabœʃahü·zən*]. || 240. **Skærpinge** [*/ærpiŋa*]. || 241. **Tassen** [*tasahü·zəd*]. || 242. **Vassehus** [*vasahü·zəd*]. || 247. **Grydehøj** [*gry·dəˈhåj*]. || 248. **Hvidkløv** [*vi·dəklœ·wən*]. || 249. **Kirkedal** [*ʃærkəˈda·l*]. || 251. **Kæmpebakke** [*ʃæ·mpabakaŋ*]. || **Kæmpebro** [*ʃæ·mpabrɔ·ən*]. || 252. **Lusekuller** [*lü·zakoʃana*]. || **Maagehøj** [*må·gəhå·ŋ*]. || 255. **Ringebæk** [*riŋabœʃiŋ*]. || **Ringemark** [*riŋama·rkən*]. || **Ringetyren** [*riŋa ˈʃy·r*]. || 256. **Rødkløv** [*rö·klœ·wən*]. || **Skrydehøj** [*skrö·dˈhåj*]. || 257. **Soldaterhøj** [*solˈda·tarahå·ŋ*]. || **Sparhøj** [*spa·rˈhåj*]. || 259. **Troldsenge** [*trålʃsœŋana*]. || 260. **Tværmyr** [*tvarmy·rn*]. || 261. **Viphøj** [*vepəhåj*].

664. RØ SOGN.

285. (Her?) **Gøgehus** [*ʃö·jahü·zəd*]. || 291. **Baggekilde** [*bagaʃiʃan*]. — Kilde ved Baggeaa. || **Baggeslot** [*bagaslåtəd*]. — Klippeparti ved Baggeaas Udløb. Det kan minde om en Borg eller et Slot (R). || 292. **Brovægteren** [*bro·vœktariŋ*]. — Klippe ved Stammershalle. || 293. **Døndal Skanse** [*dønda·laska·ŋsan*]. || **Elefanten** [*eləˈfa·ntiŋ*]. — Klippeformation ved Helligdommen. || 294. **Glaserbakker** [*gla·zarabakana*]. — Bakker ved Glaserløkke. || 296. **Helvedes Port** [*hælvədəspɔ·rtiŋ*]. — Aabning mellem to Skær ved Helligdommen. || **Himmerigs Port** [*hæmərejs pɔ·rt*]. || **Holgerbæk** [*håljarabœʃiŋ*]. — Andet Navn paa Vaarbæk. Mandsnavnet Holger. || 297. **Kattehøller** [*katahö·lana, stɔ·ra-, liʃa katahö·liŋ*]. — Fordybninger i Baadsted Aa. || 298. **Kærlighedsklippen** [*ʃæ·rlihe·dskløpan*]. — Ved Vaarbæk. || 300. **Mølleskov** [*møləskawiŋ*]. — Ved Møllegd. || **Offerklippe** [*åfərkløpan*]. — Ved Kysten neden for Offergd. || 301. **Ravneklippe** [*ra·wnakløpan*]. — Ved Sæne. || **Røsted Havn** [*rö·sta·ha· wn*].|| **Røsted Skanse** [*rö·sta·ska·ŋsan*]. || **Røsted Skær** [*rö·sta·/æ·rn*]. || 302. **Skiveklippe** [*/i·vəkløpan*]. — Ved Stammershalle. Her skal være holdt Skiveskydning. || **Smedebatteriet** [ˈ*smedabataˈri·əd*]. — Ved Smedevig. || 304. **Stivelbæk** [*stevəlabœʃiŋ*]. — Andet Navn paa Fossebæk, ved Stivelen. || **Sughul** [*sawhåləd*]. — Fordybning i Klipperne Ø. for Stammershalle, i hvilken Bølgeslaget gaar ind. || **Svenskerende** [*svenskarœŋan*]. || **Sæne Skær** [*sœ·nə/œ·rn*]. — Ved Sæne. || 305. **Troldstue, Lille-** og **Store-** [*dœŋ liʃa-, dœŋ stɔ·ra trålʃtawan*]. — Klippeblokke med Huler under ved Stammershalle, hvori der er fundet Flintaffald (R). || **Udsigtsklippe** [*ü·dsektskløpan*]. Ydun (Medd. fra Bornholms Højskole) I 1894 p. 37 Udsigtsklippen. — Ved Helligdommen.

671. ØSTER-LARSKER SOGN.

308. **Agerbygaard.** „eng en. plur." læs: Gen. Plur. || **Bakkegaard, Vester-** (32. Sg) [*dœŋ væstrə bakagœ·riŋ*]. || **Bakkegaard, Øster-** (18. Vg) [*dœŋ ö·strə bakagœ·riŋ*]. || **Bendiksgaard.** — Vel efter Bendiks Rottensteen, død 1717 (BhS XXX 103). || **Blaakulle,** Hs [*blœ·kʃa, blœ·kʃahü·zəd*]. — Ved Højagre Mølle. Se Blaakulle, Ø.-Marie S., 673. || 309. **Duereden,** Hs (2. VgPc) [*dawa-, dawərədaŋ*]. — Ved Ammehus. Spøgende Navn; baade paa denne og paa den anden Ejendom af samme Navn har der boet Ejere med Slægtsnavnet Due. || 312. **Kirkebo** (11. Vg) [*ʃærkəbɔ·əd*]. || **Knæbjergshus** [*knæ·bjæ·rahü·zed, (pœ·) knæ·bjæ·r*]. || **Krogegaard** [*krå·gagœ·riŋ*].

|| 313. **Lensbjerge** [*le·nsbjæ·ra*]. || **Lensbjergegaard** [*le·nsbjæ·ragœ·riŋ*]. || 314. **Lærkesøgaard** (13. Vg) [*la·rkʃəˈjö·gœ·riŋ, la·rkʃøgœ·r*]. — Andet Navn paa den nedlagte Søgd ved Lærkesø. || **Nybro,** Gd og Hse [*ny·bro·*]. || 315. **Raagelundsgaard** [*rå·galsŋsgœ·r*]. || **Raagelundshuse** [*rå·galsŋshu·zən*]. || **Riselundsgaard** [*ri·zənlsŋsgœ·riŋ*]. || **Rodholmsgaard** [*ro·dhålmsgœ·r*]. || 317. **Smedegaard** [*smedagœ·r*]. || **Spagergaard, Lille-** [*dœŋ lila spa·garagœ·riŋ*]. || **Spagergaard, Store-** [*dœŋ sto·ra spa·garagœ·riŋ*]. || 318. **Valdhøj,** Hs, tidl. Ml [*valhåj*]. — Udtalen er Skriftsprogsudtale. || 319. **Vestergaard** [*væstrəgœ·r*]. || 320. **Ammekilde** [*amaʃkilan*]. — Kilde ved Ammehus. || 321. **Bromme Bro** [*brømə́bro·ən*]. || **Bromme Lyng** [*brøməlœŋiŋ*]. || **Bromme Mark** [*brøməma·rkən*]. || **Brændtehalle.** Esp 120 Bräjnnehajla. || 322. **Det høje Hus** [*de håja hu·zəd*]. — Fiskernes Navn paa det højeste Sted ved Lensklint med huslignende Trægruppe. || 323. **Hallemyr** [*ha·ljamy·rn*]. — Ellipse af Hallegaardsmyr. || 324. **Hullebæk** [*hålabœʃiŋ*]. || **Hønen** [*hønan*]. || 325. **Kirseløkke** [*ʃøsəlyʃa, ʃøsəlyʃəskawiŋ*]. || 327. **Lærkesø** [*la·rkʃəˈjö·*]. || 329. **Potterlund** [*påtaralsŋ*]. || **Rønnebakke** [*rønabakaŋ*]. — Landevejsbakke ved Bækkegd; Slægtsnavnet Rønne. || 330. **Skaane** [*skœ·nə*]. || 332. Stavehøl [*ˈsta·waˈhö·l, sta·vaˈhö·l*]. || **Stavsdal** [*sta·wsda·l*]. || **Stejlebakke** [*sta·jlabakaŋ*]. — Andet Navn paa Stejlet v. St.-Spageregd. || 333. **Troldsen** [*trå·ljsan*].

672. GUDHJEM SOGN.

336. **Lillevang** [*liləˈvåŋ*]. || **Skolegade** [*sko·ləga·da*]. || 343. Tuleknaldsten [*tu·laˈkna·ljste·niŋ*].

673. ØSTER-MARIE SOGN.

362. **Bavnehøj** [*bå·ŋnəd*]. || 366. **Glappemyr.** — I Herrestrup, Nordrup S., Slagelse H., findes i Middelalderen en Glappemose, 30/8 1495 Glappemosen, 1575 (ÆDA IV 144) Glape moeszenn. || 367. **Himmelbjerg** [*heməlbjæ·rəd*]. || 370. **Lyrsby Skov.** Ogsaa [*ly·rsby·ˈskaw*]. || 376. **Vejdemannebro** [*va·jdəma·ŋabro·ən*].

674. IBSKER SOGN.

380. **Brøddehus** [*brødəhu·zəd*]. I 1922 Broddehus. — To Lokaliteter, den ene ved Aspesgd, den anden ved Sortegd. Forleddet er snarest Verb. bh. brødda „brage Hør" (Esp), jfr. Brøddejorden, Klemensker S., 661. || 381. **Hekkenfeld,** Gd. — Ifl. Oplysning fra L. Skovgaard nævnes c. 1730—40 Jens Jensen som boende „paa Hechenfeldt" og i Kb omtales Hæchenfeldt oftere. Kan ifl. Ejerlisten hos K. Kure ikke være identisk med Helletsgd (30. Sg). || 383. **Kodal.** Ogsaa [*i· koˈda·l*]. || 386. **Nørrenæbbe** [*nårəˈnœba*]. || **Paa Hallene,** Hse [*pœ· ha·ljana*]. — Huse ved nogle Klippeflader ved Himmelhøj. || 387. **Prøjserværket** [*prå·jsaravœrkəd*]. — Et af et Par Prøjsere i 1840'erne anlagt, nu forsvundet Stenværk paa Nørremark (R). || 389. **Toftegaard** (20. Vg). 1651 (Th) Thofftegd. || 390. **Aadal** [*œ·da·liŋ*]. — R: Da der ikke løber nogen Aa i Dalen, men kun en lille Bæk, er Navnet næppe sammensat med Subst. Aa. Snarere er det et Afdal, svarende til Subst. oldn. afdalr „afsides Dal", sammensat med Adv. af, bh. [*œ·*]. Dalen er en nordlig Udløber af Langedal. || **Afdal.** — Se Aadal. || 392. **Bertelesten** [*ba·rtəlaste·niŋ*]. — Efter Bertelegd. || **Bohnebæk** [*bo·nabœʃiŋ*]. — Samme Bæk som Harildebæk. Efter en Mand, der hed Bohn (R). || 393. **Brændeshøje** [*brœŋəshåjana*]. || 395. **Engholm** [*œŋhålmiŋ*]. || 398. **Hallebrønd.** Ogsaa [*ha·ljabråŋ*]. || 403. **Kodal.** — Kvæget blev samlet her, naar det om Foraaret blev sat paa Græs i Bakkerne (BhSoc 9/6 1951). || 414. **Sortehølsvej.** Ogsaa [*swœ·rtaˈhålsvœ·ŋ*]. || 416. **Svenskeværket** [*svenskavœrkəd*]. — Et gammelt Stenbrud paa Nørremark. Nørremark kunde for en 60—70 Aar siden høres nævnt som [*ny·svœri*] (R), jfr. Sverige u. Bebyggelsesnavne.

681. BODILSKER SOGN.

423. **Fælled** [*pœ·fœləd*]. || 424. **Kannikegaard, Store-, Lille-.** Ogsaa [*sto·ra-, lila kannikagœ·r*], den sidste ogsaa blot omtalt som [*lila gœ·r*]. || 426. **Myrehuset** [*my·rahu·zəd*]. 1830'erne (Th) Myrehus(et). — Har Navn efter Myregd og har været en Del af denne. || **Paa Lyngen** [*pœ· løŋiŋ*]. || 427. **Snorre-**

huset. I 1922 Snorrehuset. — Hus omgivet af Gærde med Led, jfr. Snurrebakke. || 428. **Anhøje Bæk** [*a·nhåja ˈbæɬ*]. || **Anhøje Kule** [*a·nhåjaku·lan = ku·larna*]. — Samme Lok. som Tørvekule. || Balke Strand [*balkastra·n*]. — Udtalen viser bestemt Artikel. || 429. **Bykuler** [*by·ku·larna*]. || 432. **Hellig Haagen** [*hæliˈhå·gən*]. || 434. **Kannikebæk** [*kanikabæɬiŋ*]. || **Kedsomme Vang** [*ɬesamaˈvåŋ*]. || 435. **Kølleremose** [*ɬølaragœ·rsmåzaŋ*]. || 436. **Mejerigaden** [*majəˈri·ga·dan*]. || 438. **Slamrebjerg.** — Der findes ogsaa et Slamrebjerg i Horne S., Sallinge H., Jb 1690 i Fyns Bispearkiv Slamrebierg.

682. POVLSKER SOGN.

441. **Povlskirke** [*pawlsɬœrɬə, -ɬa·rɬə, -ɬa·rkə*]. || **Aggehøj** [*agaˈhåj*]. || 445. **Overskudsjorden** [*pœ· awərskådsjo·rn*]. || **Povlsker Højlyng,** Hse [*pawlskərløŋiŋ*]. || **Prøjserhuset** [*prå·jsarahu·zəd*]. || 446. **Sejershuse** [*sajərsgœ·rshu·zən*]. || **Sejersmølle** [*sajərsmølan, sajərsgœ·rsmølan*]. || 447. **Spaanæsken,** Hs [*spœ·næsɬan*]. — Hs med spaanklædte Vægge (R). Sidste Led er Subst. bh. Æskja, f. „lille fiirkantet Æske eller Kasse af tynde Brætter" (Esp u. Ask). || 448. **Vibegaard, Lille-** [*liļa vi·vagœ·r*]. || 454. **Kællingekirken** [*ɬæ·liŋaɬœrkan*]. — Klippeparti i Vestsiden af Kællingedal. Jfr. Naturnavnet Jons Kirke i Rutsker S., 662. || 457. **Prøjsen** [*prå·jsən*]. || 458. **Slotsvej** [*kårəˈslåtsvœ·ŋ*].

683. PEDERSKER SOGN.

474. **Kristianshøje** [*krestianshåja*]. — Ved Kællingeby. || 476. **Mølledammen.** — Ø. f. Kællingeby ved Øle Aa. Her har tidligere ligget en Vandmølle. || Raghammer Odde. Ogsaa [*ra·ghamarau·diŋ*].

684. AAKER SOGN.

483. **Bakkegaard** (61. Sg) [*bakagœ·r(iŋ)*]. || **Bjergegaard, Lille-** [*liļa bjœ·ragœ·r*]. || 490. **Kællingeby.** Hans Markussens Livserindringer I 29 Kællingeby. — Et Par gamle Hytter oppe i Vallensgaard Huse Øst for Vejen ikke langt fra hvor Højskolen blev bygget. Samme Navn i Pedersker S., 683. || 503. **Fuglesangssti.** Hans Markussens Livserindringer I 214 Fuglesangsstien. — Sti fra Højskolen til Ekkodalen. Den gaar ind i Vester-Marie S., 653. || **Gammeldam.** Hans Markussens Livserindringer I 8 Gamle Dam. — Vandhul N. f. Sigtemølle. || 504. **Homannedal.** Hans Markussens Livserindringer I 11 Homannedalen. — Dal lige S. for Aaker nordre Skole, S. V. for Bavnegd. Se Homannegaard, Ibsker S., 674. || 505. **Kannikegade.** Dam, Sveder Ketting og Lybækkerne paa Bh 1882 p. 68 Kannikegaden. — Allé langsmed Kirkegaardsgærdet (Aaker Kirke) paa Kannikegds Grund. || 507. **Kyllingehønen.** Hans Markussens Livserindringer I 76 Kyllingehønen. — Stor Sten lige N. for Sigtemølle. Der findes en Sten med samme Navn i Aakirkeby Kbst., 647. || 510. **Smaamyre.** Jul paa Bh 1950 p. 32 Småmyra. — I Aaker Højlyng. Udtales med Tryk paa anden Stavelse.

690. CHRISTIANSØ.

514. **Feltskærens.** KøieOpt Feltsjærens. — Hus paa Frederiksø. || **Havariskuret.** KøieOpt Havariskuret. — Pakhus. || 515. **Lodslængen.** KøieOpt Lodslængen. — Andet Navn paa Østre Længe. Beboelse for Lodser og Embedsfolk (KøieOpt). || **Malerhuset.** KøieOpt Malerhuset. — Det sydligste Hus paa Frederiksø. || 517. **Feltskærens paa Nabben.** KøieOpt Feltsjærens paa Nabbijn. — Grund. Har Navn efter Medene: et Hus paa Frederiksø og en Pynt paa Græsholm. Om Nab se Coucherons Nab. || 518. **Flintsehul.** KøieOpt Flintsahollet. — Fiskeplads lige udenfor Flintsevig. || **Halvmaanen.** KøieOpt Halvmaanen. — Dam ved Storebrønd. Har Navn efter Dammens Omrids. || 520. **Klokkebur.** KøieOpt Klokkeburet [*klåkebu··riŋ*]. — Plads ved Kolerakirkegaarden, tidligere omgivet af et Stengærde. Her vokser mange Snerler, hvis Blomster ligner Klokker (KøieOpt). || **Knøsene** [*knö·zanæ*]. KøieOpt Knøsene. — Grund. Knøsene er ogsaa Navn paa to Undervandsskær i Gudhjem S., 672, s. d. || **Kommandanthaven.** Trap[4] Kommandanthaven. || 523. **Smedjebakke.** Bang, Reiseführer durch Christiansö 1931 p. 13 Smedie-Bakke.

STEDNAVNEREGISTER.

Registret omfatter alle de bornholmske Stednavne, men af Stednavne udenfor Bornholm kun dem, der har været Genstand for særlig Behandling i Teksten.

Navne med Flertalsendelse og med bestemt Artikel er uden Bemærkning opført under den tilsvarende ubøjede Form; saaledes er Aasene og Aasen begge anbragt under Aas.

Sidetal med eftersat Stjerne angiver, at der tillige er meddelt Oplysninger om Navnet i Tillægget.

Aabakke 17, 46, 108, 115 (bis), 197, 212, 243, 360, 499, 500
Aabo 149, 181, 242, 319.
Aaboens Forstue 212.
Aaborenden 337, -tøjet 182
Aabratte 182
Aabugten 243
Aaby 527. -Aa 130, -Ager 33, -Bro 130, -gaard, V.- og Ø.- 122, -hus 129, -høj 129, -Høje 130, -Skov 130
Aadal 428, 530
Aaen 17, 46
Aaeng 17, 115, 150, 468
Aaflej 320
Aagaard 108, 122, 138, 197, 307, 344, 378, 461, 482, -shus 308
Aagestæl 175
Aahalsegaard 232
Aahave 115, 290
Aahus 17, 40, 43, 211, 290, 319
Aahytten 129
Aaker 482, -hus 269, -Højlyng 482, -Plantage 500
Aakilde Nakke 269
Aakirke 482, -Havn 468
Aa Kirkebo 99
Aakirkeby 99*, -Bakke 102, -Plantage 102
Aaknald 46
Aakrog 212, 269, 428, 500, -eeng 212, -estykke 212
Aalebakker 243
Aalebugt 390
Aalebæk 269, -Nakke 269, -Odde 269, -Skov 269
Aaledam 130
Aalehavet 17, 91
Aalehjem 130
Aalehøl 130
Aalekilde Nakke 269
Aalekistebro 67
Aalekistedam 269
Aalekisteeng 269
Aaleklippe 57
Aaleknald 390
Aalekongens Hus 7
Aaleodden 468
Aalevand 150
Aalevig 516
Aalhammer 468, -Bugt 468, -Rev 468
Aalsbo 115
Aalvej 57
Aaly 360
Aalyst 211
Aaløb 211
Aaløkke 149, 290, 499, -Bro 500
Aaløse 344, -gaard 345
Aamindet 43, 46
Aanæbbestykke 150
Aarbjerg 361, -gaard 345
Aaremyre 150
Aarsballe 198, 212, - Dal 212, -dalen 211, -gaard 198
Aarsbankehus 283
Aarsdale 378, -Bugt 390, -gaard 379, -Mølle 379, -Odde 390, -Ret 390, -Vang 379
Aas 17, 85, 91, 102, 150, 182, 212, 320, 337, 390, 428, 468, 500
Aasandsgaard 308
Aasbakke 46
Aasedam 150, -shus 138
Aaseeng 291
Aasehoved 151
Aasehuse 441, 461
Aasemølle 441
Aasesbo 91
Aasestykke 91
Aaskanse 115, 182
Aaskær 269
Aaslette 130
Aaspe 379
Aasted 181, -Bavne 320, -sminde 129, -svilla 129
Aastofte 360
Aavang 115, 129, 149, 319, 360, 428, 468, 499
Abensund 420
Abildager 269
Abildbidde 182
Abilddal 212, -sstykke 212
Abildeng 115, 390, 468
Abildhul 151
Abildhøj 449
Abildkuld 151
Abildløkke 57, 390
Abildmyr 449
Abildstykke 269, 337
Aborrevej 151
Abrahamsgaard 175
Absalonsgaard 461
Absalonsgade 7
Adam 17
Adam og Eva 390
Adamsløkke 291
Adams Stol 390
Addessebakke 17
Adelgade 7
Adelshøj 269
Adelvejsmyr 243
Adjudantkrog 17
Adjudantløkke 17
Adlers Grund 5
Adlerskrog 182
Admiralitetsbatteri 513
Adolfbakke 78*
Afdal 530
Afholdsminde 390
Aftenly 319, 360
Agerbygaard 308*
Agerbæk 262, 270, 319, 320
Agergaard 421
Agerhøj 468
Agerløkke 182
Aggedam 390
Aggehøj 441*, 449
Agregaard 122
Agremølle 122
Ahlesminde 149
Ahornsvej 76
Akkeretøjet 182
Akselbjerg 390
Akselbærager 361
Akselbærhøj 291

Akselbærstykke 361
Akselbærvej 151
Akselhus 448
Akselhøj 290, 499
Akselstykke 102
Akselvang 499
Albertshald 390
Albertsløkker 361
Albertsminde 115
Albertsmyr 468
Albrektegaard 138
Albuegaard 345
Aldershvile 101, 129, 139, 149, 181, 211, 242, 269, 360, 390, 468
Aldersminde 499
Aldersro 115, 149, 181, 211, 269, 319, 360, 390, 428, 499
Aledam 130
Alegaard 139
Algade 56
Alhøj(e) 361, 468
Allansminde 211
Alle Helgens Kirke 122
Allévej 7
Allindelille, Haraldsted S., Ringsted H. 43
Allindemagle S., Ringsted H. 43
Allinge 43, -Aa 46, -Vang 262
Almebakke 182
Almebjerg 390
Almebæk 320
Almegaard 122, 139, 175, 232, Lille- 108, 345, Store- 109, 175, 345, -shuse 109
Almegade 7
Almehul 361
Almely 242, 360, 499
Almeløkke, 115, 270
Almensvig 67
Almerende 361
Almestræde 31
Almestykke 46, 320
Almindingen 151, Lille- 133
Almindingshus 139
Almindingskilden 151
Alsterbakke 361, 391
Altereng 115
Alterkløften 67
Alterlysene 291
Altersten 391
Alvej 17, 270
Alverden 102, -svid 391
Amallekilde 428
Amboltbakke 57
Ambolten 56
Amerika 270
Ammehullet 320
Ammehus 308
Ammekilde 530
Ammely 319
Ammetorn 320
Ammin 78
Amtmandløkke 449
Amtmandsdam 17
Amtmandsløkke 17
Amtmandsstenen 291
Amtmandstæl 449
æ Amtsstaaww, Madum S., Ulfborg H. 461
Amtstuen 232, 461
Andeburet 43
Andedam 361
Andemyr 391
Andemyre 361
Andengade 182
Andevig 516
Skt. Andreas Kapel 345, 379
Skt. Andreas Sogn 283
Andreasmose 151
Andreas Riis Vej 7
Andrikhul 151
Anebjerg 67
Anebro 345, 362
Aneholm 175
Anemonestien 291
Ane paa tværs 122
Anesborg 270
Anhøj 139, 360, 449, 461, -e Bakke 428, 449, -eBæk 428*, 449, -e Dam 449, -e Kule 531, -elodden 469, -ePilt 449
Ankerager 102
Ankereskil 449
Ankerhus 181, 269
Ankermyr 67
Ankerskov 115
Ankersminde 115, 149, 181
Skt. Anna 40, -Brygge 40, -Stol 40, -Vej 40, -Vig 40
Anna Madse Skær 67
Annasminde 115, 428, 499
Annekestykke 33
Anthonlestræde 7
Antoinetteshus 17
Apotekerløkke 151
Apotekerstræde 7
Arbejd(et)s Lyst 149, 211, 242, 428, 499
Aredebakke 391
Aredsvang 57
Arinehave 391
Aristbæk Kirkemark 469
Aristgaard 283
Armen 91
Armoden 139, 151
Arnager 175, -Bakke 182, -Bratter 182, -bro 176, -Bro 182, -Bugt 182, -Klint 182, -kællingernes Frokoststen 151, -Lyng 182, -Løkker 182, -Mølle 176, -Odde 182, -Rev 182, -Skov 182
Arristskov 57
Asbensgaard 345
Asepilt 362
Ashullerne 469
Askeager 243
Askebrønd 102
Askebæk 243, 362, -hus 232
Askedal 68, 151, 362, 391, -ehus 345, -shus 149, -svej 151
Askehave 151, 212
Askehavn 362
Askekilde 428
Askelund 33, 115, 242, 391, -seng 428
Askely 17, 149, 319
Askeløkke 115, 212, 291, 391, 483, 500
Askerand 40
Askeren 291, 391
Askerne 291
Askestorn 391
Askrog 500
Asmindeeng 270
Aspe 469
Aspebakke 151, 428
Aspedal 213
Aspeeng 270
Aspegaard 345
Aspehus 198
Aspelund 17
Aspen 183
Asperne 291, 449
Aspesager 291, 391
Aspesbakke 421
Aspesbratter 183
Aspesdal 499
Aspeseng 91, 320
Aspesgaard 176, 308, 379, 461, 483
Aspeshul 337
Aspeshus 308
Aspeshøj 319, 469
Aspesig 152
Aspesskov 91, 391, 428
Aspesstykke 391
Aspinge Bro 243
Aspungen, Sverige 243
Assereby 198
Asseregaard 139, 198
Asserelle 57
Assereng 46
Assershøj 33, 362
Avlsbrugervej 85
Avlsgaard 232

Baadehavnsbakke 18
Baaden 213
Baadens Øre 243
Baaderenden 469
Baadsmandsager 102
Baadsmandshytten 513
Baadsmandsrumpe 91
Baadsmandsstræde 43
Baadsmandsstykke 102
Baadsted 284, -Aa 291, -Bakke 291, -Bæk 291, -gaard 284, -Havn 291, -Odde 291
Baasegaard 176, 232
Baaseskov 183
Baasevand 57
Baddisletter 428
Badskærgade 85
Badskærsrev 130
Bagdal 183
Bageklippe 57
Bageraa 46
Bagerens Skov 46
Bagergaard 232, 483
Bagergade 7, 76
Bagerløkke 18, 46, 337
Bagerovnen 115
Bagerplads 7
Baggaard 198

Baggeaa 213, 291
Baggebro 213
Baggedam 213
Baggehus 284
Baggekaas 337
Baggekilde 529
Baggeløkke 291
Baggemølle 198
Baggeskærene 291
Baggeslette 291
Baggeslot 529
Baggestrand 40
Baggevig 291
Bagindien 68
Bahnebakke 58
Bahnejord 58
Bajseager 391
Bakke 46, 76, 149, 390, 449, 462, 469
Bakkeager 102, 391
Bakkebratte 183
Bakkebæk 270
Bakkedal 211, 242, 269
Bakkedybet 469
Bakkegaard 122, 139, 176, 198, 232, 284, 308, 345, 390, 441, 461, 483*, Lille- 232, 262, 345, 483, Store- 345, 483, V.- 308*, Ø.- 308*
Bakkegrund 183
Bakkehave 270
Bakkehus 91, 101, 181, 211, 242, 360
Bakkehøj 129, 242, 319, 499
Bakkekrog 291
Bakkekullehus 421
Bakkelandgrundet 469
Bakkely 129, 181, 211, 242, 269, 319, 360, 390, 448, 468, 499
Bakkeløkken 213
Bakkemølle 85, 198, 232, 262, 379, 461
Bakkemøllerhus 262
Bakkerender 183
Bakkeskov 130
Bakkesmedjen 483
Bakkestræde 7
Bakkestykke 33, 213, 243
Bakkevang 149, 211, 242, 269, 499
Baldersdam 337
Baldershavn 362
Baldregaard 462
Baldretuerne 469
Balke 421, 428, -Bugt 428, -Havn 428, -Led 428, -lund 428, -Lyng 428, -Mark 428, -Mølle 421, -sanden 428, -strand 428*
Ballonen 513
Ballonrev 18
Balren 46
Balsmyr 213
Balsmyre Huse 198
Banestykke 291
Bangsbo 290
Bankebrygge 33
Bankegaard 109
Banken 421
Barakkerne 462
Barfodager 102
Barhøj 449
Barkegaard 441
Barkerløkke 152
Barkulle 152
Barkvist 139, -egaard 232
Barmose 152
Barnet 391
Barnhøj 213
Baronen 243
Barselsknalden 391
Barselskæret 391
Bartholomæusløkke 18
Basteaa 270
Bastemose 152, -hus 139
Batteribakke 18
Batteritaarn 513
Bavn 68, 242, 243, 337, 362, 391, 500
Bavnebakke 213, 270, 500, Gamle- og Nye- 449
Bavnebanke 362
Bavnebæk 291, 391
Bavnedal 211
Bavnegaard 345, 462, 483
Bavnehavn 391
Bavnehus 284
Bavnehøj 101, 115, 130, 181, 183, 243, 291, 320, 362*, 391, 428, 469, 499
Bavneklippe 291
Bavnely 499
Bavnemark 337
Bavneodde 183
Bavnepiltshus 345
Bavnesager 362
Bavnesbakke 391
Bavnestykke 291
Bavnklint 152
Bechs Mølle 76
Bededam 91
Bedegaard 441
Bedegade 213, 362, 449, -Aa 213, -gaard, S.-, V.- og Ø.- 198*, -Mose 213, -vej 449
Bedeguden 392
Bedlund 500
Bedstemors Brødskuffer 392
Bellmannsvej 7
Benbrækkerstræde 7
Bendiksbakke 78
Bendiksgaard 308*
Bendtshøj 392
Bentinehave 516
Bentsbakke 362
Bentsbæk 243, 362
Bergstedtsvej 428
Berlielommen 183
Berlin 211, 441
Bertelebakke 362
Berteledam 362
Berteleegen 392
Bertelegaard 379
Bertelesten 530
Bertelestæl 243
Bidstrupsgade 7*
Bidstrupsminde 499
Bielkes Batteri 513
Bielkes Hytte 513
Bielkes Knalde 516
Bielkes Port 513
Bielkes Rev 5, 516
Bielkes Vig 516
Bilidt 139
Billegrav 462, 469, -saa 469, -shøje 469, -sgaard 462
Billesdal 468
Billeseng 469
Billeshøje 468, 469
Bindebomme 428
Bingelseng 469
Bingsmyre 500
Birgersvej 99
Birke 319
Birkeallé 115
Birkebjerg 46
Birkegænge 85
Birkehus 284
Birkekrog 291
Birkekulle 362
Birkeledet 392
Birkelund 149, 290, 428, 468
Birkely 17, 129, 149, 181, 211, 269, 290, 319, 428, 448, 468, 499
Birkeløkke 46, 270, 291
Birkemyr 78
Birkerev 18, 91
Birkesbrødde Aa 270
Birkesbrøddegaard 262
Birkesgaard 345, 379
Birkeskov 270
Birkesmedjen 345
Birkesminde 319
Birket 149
Birkevang 58
Birkevej 7, 152
Birkeviske 152
Birkholt 17
Birrestub 46
Birrevad 46
Biskoppevej 362
Biskopsenge 78, 392
Biskopskilde 123, 130
Bismarckshovedet 337
Bissekrog 392
Bittebo 319
Bjergebakke 152, 213, 392
Bjergedal 149
Bjergegaard 198, 262 (bis), 308, 462, 483, Lille- 139, 483*, N.- 421, Store- 139, S.- 421
Bjergehuse 441
Bjergelide 422
Bjerg(e)ly 149, 211, 428, 468, 499
Bjergemølle 441
Bjergeng 270
Bjergenokken 470
Bjergeskov 392
Bjergesti 213
Bjerget 33, 213, 449
Bjergevejen 429
Bjergløkke 152
Bjergmyr 152
Bjergsbækken 213

Bjergsminde 428
Bjerregaard 441
Bjerringshus 269
Bjælkesten 99
Bjørnebakke 123, 130, 152, 198, 213
Bjørnebjerg 213
Bjørnedal 198
Bjørnedam 130
Bjørnegaard 7, 123, 198, 262
Bjørnehøj 211, 500
Bjørnemølle 198
Bjørneskov 213
Bjørneudlod 130
Bjørnevang 211
Bjørnsgaard 483
Bjørnshøj 211
Bjørnsløkker 320
Bjørnsmyr 270
Bjørnsrumpe 429, 470
Blaabærløkke 449
Blaa Hane 513
Blaaholtsgaard 262
Blaaholtshus 269
Blaaholtsskov 270
Blaahus Bæk 243
Blaakilde Bæk 291, -shus 263
Blaakulle 243, 320, 345, 362, 392, 429, 500, 529, -Elle 320, -Høje 392
Blaakær 213, 232
Blaasi 270
Blaaskinde 18, 102, 115, 152, 213, 320, 362, 392, 429, 470, -Dal 320
Blaaskindsdal 244
Blaaskred 18
Blaataarn 65, 308
Blaatoft 33
Bladet 214
Blagerhus 86
Blak 46, 152, 244, 362, 392, 517
Blegdal 244
Blegdammen 33
Bleg(e)hus 109, 123, 308
Bleg(e)kilde 244, 392
Blegestrand 58, -sledder 58
Bleghald 115
Bleghaven 392
Blegklippper 337
Blekingevej 7
Blemmegaard 176
Blemmelyng 176, 183
Blemmemølle 176
Blemsgaard 176
Blikulle 392, -Dam 392
Det blinde 517
Blindelo 517
Blinde Skær 58, 470
Blindtarmen 46
Blink 269
Blisbratter 183
Blodkulle 500
Blok 449
Blommetaarn 65
Blomstenborg 129
Blomsterager 214
Blomsterborg 211
Blomsterlyst 211
Blykobbe Aa 130
Blykobbe Bakke 115
Blykobbe Bro 130
Blykobbe Dal 130
Blykobbegaard 123
Blykobbe Gade 115
Blykobbehus 123
Blykobbe Høj 130
Blykobbe Mølle 109
Blykobbe Plantage 109, 115
Blykobbe Skov 130
Blykulle 500, -Odde 500
Blæsbjerg 131, 214, 232, 244, 346, 362, -gaard 123
Boager 152, 214
Bobakke 362
Bobbe, Gamle- 320
Bobbeaa 320
Bobbebro 320
Bobbebrødde 292, 320
Bobbedal 152, 320, 499, 500
Bobbegaard 308, 483
Bobbegade 115
Bobbehus 109*, 284
Bobberiget 527
Bobbesten 152
Bodal 360, 363
Boddingegrav 392
Boddingehavn 392
Bodeaa 500
Bodebakke 500
Bodebrænde 152, -s Mark 183, 500
Bodekull, Blekinge 337
Bodelandgrundet 501
Bodelyng 152, 501, -Huse 483
Bodeløkke 18, 501
Boderev 501
Boderne 379, 483
Bodilsker 421, -Højlyng 422, -Lyng 429, -Mose 429, -Plantage 429
Bodilskirke 421
Bodilsminde 211
Boesgaard 199, 462
Boesløkker 270
Boesvang 269, 360
Boet 346, 363
Bohnebæk 530
Bohnegaard 109
Bohnemølle 86
Bohnhave 292
Boholm 513
Bohuller 363
Bohøj 78, 183
Bojesmølle 86
Bojsager 131
Bokhus 176
Bokkensknald 337
Bokuld 337, -vej 335
Bokull, Blekinge 337
Bolbygaard 199
Boldehald 244
Bolderis 199, 214
Bolettes Hul 79
Bolhøj 470
Bollesnabe 58
Bolsterbjerg 123, 131
Bolteskanse 91
Bombefri 513
Bonaveddegaard 462
Bonaveddehøjen 470
Bondebakke 270
Bondebro 7, 18*, 109, 116
Bondedalene 392
Bondedam 429
Bondegaard 232, 284
Bondegade 7
Bondegærde 34
Bondehjem 442
Bondelyng 46, 270, 470
Bondeløkke 484, 501
Bondemose 91, 292, 429
Bondeskov 292
Bondestykke 34
Bondestætte Led 18*
Bondetofte 244
Bondevagthus 123
Bondrit 517
Bonebugt 131
Bonegade 131
Bonnegaard 484
Bordelkrog 470
Bordenden 270, 308
Bordet 517
Bordhald 152
Borehulle 153
Borgen 263, 292, 392, 470
Borgbakke 153
Borgedal 214, N.- og S.- 292, -sbakke 214, -shus 284
Borgegaarden 517
Borgehoved 292
Borgergade 7, 76
Borgersminde 499
Borgerskanse 68
Borghus 379
Borghøj 292
Borgly 211
Borgmester Nielsens Vej 7
Borgmyr 392
Borgsø 392
Borgund, Norge 2, 3
Bornholm 1, -s Gat 5, -shullet 5
Borre 244
Borredal 244, 270
Borredam 244
Borregaard 139, 233, 462, V.- 233*, Ø.- 233*
Borrehus 233
Borrehøj 244
Borrekilde 34, -Eng 34, 244, -jorden 34, -stykket 34
Borrelyng 233, 244
Borremark 244, 270
Borremose 244
Borren, Møn 2
Borrendal 199*
Borreskov 470
Borresø 153
Borretuerne 470
Borre Vandmølle 233
Borreværket 462
Bosehøj 501
Bosejord 46
Boseris 79*, 393
Bosestæl 68
Boslette 363

Bosmyr Bakke 214
Bossehals 292
Bossen 91
Bossesminde 149
Bossevej 153*
Botteløkke 429
Bovang 149
Braabækkene 102
Bradbænken 517
Brakkehave 58
Brakkelaget 123
Brandestælen 91, 429
Brandløkke 46, 379, 393, -hus 43
Brandsale 360, 363
Brandsbirke 270
Brandsgaard109,422,442,484
Brandskov 429, 470, -hus 422, 462
Brandsminde 428, 468
Brandsmyr 501
Brandsmølle 484
Brandstæl 131
Brandsvad 244, -Høj 244
Brante 321, -sti 321
Brantingeager 363
Bratter 183
Brattesump 183
Breddam 214
Bred(e)ager 34, 102, 153, 183, 214, 244, 270, 470, N.- 292
Bredebanerne 321
Bredeeng 153
Bredeshøj 131
Bredesund 31
Bredflodsgaard 484
Bredgade 7, 56, 86
Bredhald 337
Bredingen 363
Bredningskule 214
Bredsi 242
Bredskær 270
Bredstræde 7
Bregenz, Østrig 2
Bregnedal 292
Bregnerende 292
Bregneshave 199*, 214*, -Bro 214
Brehms Kaaseknald 183
Brejdablik 45
Bremerholm 393, 484
Brevager 46
Bridsensgaard 263
Bridsensmølle 263
Brillemyr 292
Brillerne 393
Brinkager 18, 363
Brinken 46, 517
Brinkevej 43
Britannien 47
Bro 379, 449
Broager 101, 214, 270, 292, 360, 363, 393, 429, 448, 470, -Rev 214
Brobakke 363
Brobæk 34, -kegaard 33
Brodal 129, 149, 211, 319, 448, 484
Brodegaard 442
Broeng 102, 116, 153, 214, 270, 429
Broens Odde 449
Broens Rev 449
Brogaard 123, 199, 263, 346, 442, 462, 484, -Aa 47, -sbro 134, -shus 211
Brogade 43, 86
Broholm 319
Brohus 109, 123*, 139, 176, 319, 346, 360, -Bro 363, -brødde 363, -Bæk 363
Brohøj 363
Brokkeskanse 91
Brolund 501
Broløkke 484, -Dal 363
Brombærager 501
Brombærdal 68
Bromme 292, -Bro 321*, -brødden 292, -gaard 284, -hus308,-Lyng321*,-løkke 92, -Mark 321*, -vej 321
Brosager 470
Brostykke 18, 92, 214
Brovang 269, 319, 360, 499
Brovig 517
Brovægteren 529
Bruddejord 393
Brudegade 7
Brudeseng 18, 131, 184
Brudløkke 184
Brunbjerg 271
Brunebakke 244
Brunehus 442
Brunekuld 68, 263
Brunkekuler 450
Brunkynden 292
Brunsberg 139
Brunsgaard 176, 346
Brunshøj 360
Brunsminde 499
Brunssten 321
Brunstene 321
Brusaa 47
Brusegaard 422
Bruseløkke 393
Brusenge 393
Bryggerdam 68, 92, 501
Bryggergaard 379
Bryggergade 335
Bryggeribakke 18
Bryggerigang 86
Bryggeristræde 43, 86*
Bryggerløkke 92
Bryggerrand 40
Bryggervej 7
Brynerne 450
Brændegaarde 139*
Brænderibakke 34
Brænderidam 34
Brænderigænge 76
Brænderimølle 86
Brænderistræde 86
Brænderisvej 99
Brændesgaarde 346, 379
Brændeshøje 393*
Brændesmark 360, 363, 380, 393
Brændevig 292
Brændevinsbakke 79
Brændevinseg 153*, 321, 363, 501
Brændevinshøj 470
Brændevinsknald 517
Brændevinsmølle 76
Brændevinspil 153
Brændevinstorn 18
Brændte Almeren 321
Brændtehalle 321*
Brændte Ole 363, -Bidde 363
Brændte Plet 153
Brænte 393, -dal 393, -stæl 393
Brødde 271, 393 (bis)
Brøddebækken 393
Brøddegaard 263, 284
Brøddegade 335
Brøddehus 530
Brøddejord 214, 292
Brødjord 102, 214
Brødløse 429, -gaard 233, -huset 422
Brønddal 292
Brøndhave 58
Brøndhøj 242
Brøndsager 153
Brøndshøj 17, 360
Brøndstræde 43, 56, 76
Brøndstykket 393
Brønshøj 181
Buddegaard 422
Buddike 393
Buehavn 321
Buehuset 309
Buen 153
Buggedal 271
Buggeeng 429
Buggehus 65
Buggeløkke 263
Buggemølle 309
Buggevej 321
Bukhøj 429
Bukkebratte 184
Bukkedige 450
Bukkeelle 450
Bukkegaard 123, 233, 442, 484, Lille- og Store- 484
Bukkehus 484
Bukkejord 102
Bukkeløkke 92
Bukken 18, 184, 271
Bukkerender 184
Bukkeskov 153
Bukkevad 450, -svej 450
Bukkevejen 102
Bukserne 244
Buksetøjet 18
Buldregaard 123
Bumpebakke 153
Bumpestæl 321
Bundemose 153
Bundløs 429
Bundtarmen 8, 86, 450, 527
Bundvej 153
Buskadsager 184
Buskeaa 363
Buskebakke 501

Buskebro 363
Buskegaard 109, 199, 346
Buskehus 139
Buskemyr 214
Busken 116, 393, -paa Fjuskens 393
Buskesminde 360
Busket 363
Buskeværket 109
Bustangeren 470
By 43, 76, 244
Byaa 18
Byager 34, 244
Bybakke 18*, 102
Bybro 19*
Bybrønden 34
Bybækken 34
Bydam 79, 244, N.- 34
Byellet 470, 501
Byende 19, Sønder-29
Byeng 79
Byfogedbrønden 450
Byfogedeng 102, 501
Byfogedgaard 346
Byfogedknald 92
Byfogedløkke 450
Bygade 99, N.- 99
Byggehalle 47
Byggehøj 19, 47, 58, 263, 271
Byggesløkke 47
Bygærde 116
Byhøj 501
Bykilde 76, 79, 92, 102*
Byks, N.- og S.- 271
Bykuler 429*
Byled, N.- 34, S.- 34
Byledager 102
Byledgade 31
Byledsbakken 76
Byledsgade 8
Byledsstykket 34
Byløkke 102, 271
Bymølle 233, 527
Byris 19
Byseng 34, 271
Bysjord 271
Byske 321, 393, 429
Byskesager 393
Byskesbroen 393
Byskeseng 393
Byskov 19, N.-, S.- 102
Bysmedjen 233
Bystykke 244
Byvang 8, 17
Bækfald 47
Bæk(ke)ager 47, 58, 79, 102, 153, 319, 393
Bækkebakke 19, 271, 393
Bækkebo 319
Bækkebod 513
Bækkebro 92
Bækkedal 129, 149, 211, 319, 360, 442, 499
Bækkeeng 102, 271
Bækkegaard 99, 124, 139, 199, 263, 309, 346, 380, 442, 462, 484, 485, -s Hus 211
Bækkegroben 214
Bækkegrund 245
Bækkehald 448
Bækkehavn 321, -sodde 321
Bækkehus 211, 428, 485
Bækkehøj 319
Bækkelandgrundet 450
Bækkelund 211, 269
Bækkely 242, 269, 319, 448, 499
Bækkelyst 242, 269
Bækkeløkke 245
Bækkemyr 79
Bækken 8, 19, 47, 76, 153, 271, 319, 390, 517
Bækkenborg 131
Bækkerstæl 103
Bækkeskov 214, 242, 360, 485, 501
Bækkestrand 517
Bækkestræde 56
Bækkestykke 214
Bækkestæl 501
Bækketoft 428
Bækketrønte 76*
Bækkevang 149, 211, 390, 499
Bæksminde 129
Bækstykke 393, 429
Bæle 233, -Havn 245, -Huk 245, -Sten 245
Bællefoden 68
Bællehulle 450
Bællestuerne 68
Bænkeeg 153
Bødkerbakken 76
Bødkergænge 8
Bødkerrand 40
Bøgebakke 292
Bøgebjerg 319, 321
Bøgehave 321
Bøgehus 290
Bøgehøj 363
Bøgelund 131, 319, 428
Bøgely 129, 149, 211, 242, 290, 319, 390, 499
Bøgerender 153, 450
Bøgeskov 285, 292, -smark 292
Bøgesø 153
Bøgetykke 153
Bøgevang 360
Bøgshøj 393
Bøjsenskov 47
Bøllesbjerg 214
Bølsbakke 363
Bølsgade 363
Bølshavn 346, -Maageskær 364
Bølstedgaard 199
Bønnestene 429
Børnejord 34
Børsen 86
Bøsen 321
Bøsthøj 485, 501, -e Mark 501, -gaard 485

Carlsensminde 360, 499
Cementgade 99
Charlesminde 91
Charlottenlund 211
Christiansgade 99
Christiansholm 513
Christiansminde 337
Christiansø 211, 513
Colbergdam 19
Colbergløkke 19
Colbergsminde 211
Coucherons Batteri 513
Coucherons Nab 517
Curdtslund 8, 19
Curdtsvej 8

Dagsgrund 5
Dagsværken 271
Dakkegaard 422
Dalager 92, 103
Dalby Bakke 184
Dalbygaard 140, 285, Lille- 140, Store- 140
Dalbyhøj 211
Dalbæksminde 115
Dalebidde 394
Dalebro 245
Dal(e)eng 103, 116, 215, 245, 394, 429
Dalegaard 124, 176, 234, 263, 309, 380, 485, Over- 234
Dalehus 109, 269, 285
Dalejord 153
Dalekrog 292
Dalen 335, 337
Dalesmedje 262, 346
Dalestykke 450
Dalevej 429
Dalsbakke 422, 468
Dalshøj 129, 149, 181, 211, 242, 269, 290, 319, 360, 390, 428, 429, 448, 468, 485
Dalslunde 124, 129, 346, -Pilt 364
Dalsly 149, 242
Dalslyst 242
Dalsminde 149, 269, 448
Dalsvang 360, 390, 499
Damaske 321, -gaard 309, -Stykke 321
Damekule 271
Dameng 92, 245, 322, 394, 329, 470
Damgaard 394, -smyr 293
Damgade 8, 86, 99
Damløkke 34, 92, 153, 184, 215, 245, 271, 293, 394, 429, -Stykke 184
Dam(me)ager 153, 184, 215, 245, 271, 293, 319, 321, 394, 429, 450, 470, 499
Dammebakker 215
Dammebæk 245, 450
Dammegaard 124, 140, 177, 199, 263, 309, 442, 462, 485, Lille- og Store- 199, -shus 285
Dammehøje 450
Dammemose 215
Dammen 269, 271

Dammesten 501
Dammestykke 293
Damperskær 293
Dampmøllegade 8
Damrende 184
Damsager 116, 394
Damsgade 99
Damshoved 429
Damskifte 215
Damskov 116
Dams Løkker 34
Damsminde 149, 211, 319, 448
Damsskov 211
Damstedbæk 47
Damstedeng 47, 322
Damstedgade 47
Damstykke 47, 103, 131, 184, 394, 429, 470, 501
Damtorn 429
Damvang 211, 242, 269
Danchellsløkke 47
Danevang 211, 428
Danielbidde 337
Danielsbæk 322
Danielstræde 86
Danlegaard 462
Dannergrotte 153*
Dannevang 17, 149, 242
Dans 429
Danserled 470, 501
Danserløkke 501
Danserten 19
Daskov 215
David Bistrups Torn 19
Davidebakken 394
Davidedam 79
Davidsbanke 5
Davidsenshavn 322
Davidsplads 68
Degnebakke 116, 271
Degnebro 380, 394
Degnebrødde 322
Degnedal 19, 215, 269, 271, 364
Degneeng 103
Degnegaard 234
Degnehald 364
Degnehul 394
Degnehøl 501
Degnekilerne 184
Degnekrog 199, 215, 271
Degneled 269, 394
Degnelund 448
Degneløkke 153, 184
Degnestolen 245
Degnestæl 153, 394
Degnetorp 184, 364
Degnevang 269
Dejnetruget 394
Dejsten 502
Deleager 92
Denisehul 451
Diamantrev 502
Diamantsø 68
Dickegænge 86
Dierager 47
Digestykke 34
Dikkebæk 364
Dikkedal 337
Dikkegaard 346
Dikkesvirringen 337
Dinesehul 394
Ditlevshøj 115
Divelsmoder 364, 429
Djævlebakke 153, 322, 394
Djævlebidden 430
Djævlebro 68
Djævlebuske 92
Djævledal 153
Djævledans 8
Djævlefoden 215
Djævlekrog 153, 502
Djævleport 293
Djævlespring 502
Djævlestykke 154, 430
Djævleøen 92
Dobbeltrand 40
Doktorbakken 99, 215
Doktordam 92, 103
Dommeraas 103
Dommerager 34, 103, 131
Dommerbro 19
Dommerbæk 19, -Huse 8
Dommergærde 19
Dommerhaldene 517
Dommerhave 394
Dommerhul 34
Dommerkrat 502
Dommerløkke 19
Dommerstene 184
Donnemyr 293
Dorf, Dronninglund S. og H. 394
Dorlia 394, -stykke 394
Doveraas 8, 19
Dragelund 364
Dragkisteklaffen 92
Dragkisteskufferne 92
Dragør 184
Drankehus 485
Dravtønden 470
Drejeraa 184
Drejerhus 177
Drejerløkke 184, 309
Drejernakke 271
Drejlvæverhus 234
Driften 103, 184, 364, 394
Drikkeløse 422, 430
Drivgaden 394
Dronning Blak 394
Dronningens Batteri 513
Dronningestenen 154
Dronningestolen 71
Dronteskov 154
Dræningen 154
Drætten 245
Dueaas 109
Dueasper 451
Duebjerg 199, 215, -hus 269
Duedal 154, -svand 154
Duegaard 346, 442, Lille- 347, 485, Store- 485
Duehul 245, -sskær 245
Duehus 442
Duehøj 245
Duejord 322
Duelænge 442
Dueløkke 140, 149, 451, 502
Duemyr 502
Duemølle 485
Duen 103, 470
Dueodde 451, -spynt 451
Duereden 309, 529
Duesminde 115, 448
Duesvang 448
Dugen 271
Dukkesten 19
Dunemars Eng 322
Dungevadskær 154
Dybbratte 184
Dybebæk 394
Dyb(e)dal 116, 293, 319, 394
Dybedam 430
Dybemyr 47
Dyben 131
Dybendale 322
Dybe Ovn 293
Dybesigt 245
Dybevand 517
Dybgabet 271
Dynddal 430
Dynddamsgaard 347
Dynddamsstykke 364
Dynde 245
Dyndebakker 245
Dyndeby 442
Dyndebæk 451
Dyndedal 394, 451
Dyndeeng 245
Dyndegaard 124, 199, 234, 263, 347
Dyndegade 215
Dyndekilde 428, 430
Dyndemølle 234
Dyndemøllerbakke 245
Dyndeng 394, 470
Dynderne 154, 215, 364, 430, 451, 502
Dyndestykke 34, 245
Dyndetbidde 154
Dyndevang 360
Dyndkule 19
Dynen 20, 154, 470
Dyreager 430
Dyrebakke 215
Dyrebæk 154
Dyrehvarven 451
Dyrelund 215
Dyreløkke 154, 215
Dyrendal 293
Dyresøle 154, 322
Dyrlægebakke 215*
Dyrsten 154, 322, -sholm 140, -shøj 199*, 309, 360, 380, -shøj Skifte 215
Dysjebakke 430
Dysjedam 430
Dysjen 430
Dælehøj 215
Dælerør 271
Dælle 215
Dæmningen 470
Døbefonten 245
Døbekarret 245
Dødingebakke 58

Dødingegab 177*, 184, 430, 451
Dødingehøj 502
Dødingeløkke 502
Dødingeskær 68
Dødingshøj 184
Dødkulrand 40
Dødningedam 271
Døndal 293, -Aa 293, -Bro 293, -egaard 285, -shus 285, -Skanse 529
Dønna, Norge 293
Døvre 430, -dal 430, -dal Huse 422, -gaarde 422, -pilt 430

Edjedyngerne 68
Edjevej 470
Edvardsminde 211, 499
Egebakke 215
Egebjerg 68, 211, 215
Egebo 149, 269, 290
Egeby 485, -Mølle 486, -Skov 502, -Tuer 502
Egedal 293, 390, 394
Egeeng 502, V.- 322
Egehøj 211, 364
Egekrak 154
Egelund 115, 116, 149, 211, 245, 269, 290, 319, 364, 428, 448, 499, 502
Egely 115, 129, 149, 211, 242, 269, 290, 360, 428, 468, 499
Egelyst 115
Egeløkkekuld 184
Egen 115
Egenvang 149
Egesager 245, 322, 394
Egesbjerg 364
Egesdal 68, 394
Egesdam 68, 245
Egeseng 394
Egesfjeld 364
Egesgaard 422, V.- 422
Egesholm 211, 499, 502
Egeshøj 269, 271, 364, -sager 271
Egesklippe 68
Egesknalde 185
Egeskov 129, 322, -sgaard 199, 309, 486
Egesløkke 43, 47
Egesmose 394
Egesmyr 394
Egesren 215
Egestranden 395
Egestykke 20, 58
Egetorp 215
Egevang 211, 319 f
Egevej 76
Eginsgade 8
Egleenge 502
Ehuset 40
Eigilshald 293
Ejershaab 448
Ejnarsminde 319
Ekko 499
Ekkodal 502, -shus 486, -slund 499
Eksercerpladsen 517
Eksercitspladsen 451
Elefanten 34, 529
Elektricitetsgade 99
Elisabetsklippe 154
Elisegaard 140, 422
Elisesminde 499
Ellasminde 290
Elle 430
Ellebakke 154, 430, 471
Ellebo 428
Ellebuskeseng 131
Elleby 347, N.- og S.- 140, -Aa 154, -gaard 347, -gaard, N.- 347, -gaard, V.- 347, -gaard, Ø.- 347, -hus 149
Ellebæk 34, 68, 245, 322, 337, 364, 380, 395, 422, 471, 503, -hus 486, -sager 395, -seng 395
Elledal 364, 395, 503, -shus 347
Elledam 364
Ellegaard 422, 442
Ellegade 451
Ellehul 140
Ellehus 319, 390
Ellehøj 242, 245, 319
Ellekilde 428
Ellekongestræde 8
Ellekuld 395
Ellekule 471
Ellekær 269, 322
Ellelund 149, 211, 215
Ellely 149, 448
Ellelyst 33, 129, 319, 390
Elleløkke 20, 34, 319, 364, 395, 430, -Bakke 322
Ellemyr 322
Ellemyresager 245
Ellensminde 149, 319, 360
Ellensro 115
Ellesaa 364
Ellesager 47, 293, 430, 471
Elleseng 47, 215, 293, 322, 364, 503
Ellesgaard 177, 347, 380, 528, S.- 486, V.- 486, Ø.- 486
Ellesgade 347, 364
Elleshus 347, 380, -Eng 215
Elleshøj 499
Elleshøl 471
Elleskifte 215
Elleskov 92, 309, -sgaard 309
Elleskær 322
Ellesminde 129, 390
Ellesmyr 395
Ellestykke 48
Ellesvang 101, 360, 468, 499
Ellesviske 154
Ellet 48, 215, 293, 364, 395, 503
Elletorp 471
Ellevang 129, 149, 319, 360, 499
Ellevetøndeland 451
Elmely 149, 448
Elmevej 43, 76
Elna 430
Elnahøj 271
Elsesminde 499
Elven 395
Elverhus 149
Elverhøj 293, 395, -Skov 293, -skro 290
Emmely 181
Endehullet 272
Endeløsstræde 8
Enebakke 154, 216
Enehave 364
Enehøj 430
Enehøje Bæk 364
Enekrog 423, 430
Enely 149
Eneløkke 347, 364
Enereløkke 263
Enesager 154
Enesbjerg 154, 272, -hus 140
Enesbæk 154, 245
Eneseng 272
Enesgaard 234
Enesgade 154, 177, 185
Eneskrog 154, -løkkehus 140
Eneslaage 272
Enesløkke 185
Enesmark 185, 272, 293
Enetræsager 503
Enetub 503
Engager 245, 430
Engbro 423, 430
Engebjerg 68
Eng(e)dal 34, 103, 211
Engedam 430
Engegaard 140 (bls), 177, 234, 390, 468, 486, Lille- 423, Store- 423
Engegade 20
Engegærde, S.- 103
Engehul 116
Engehus 234
Engelhøj 471
Engelkesbuske 92
Engelsk Sten 451
Engelsminde 499
Engeløkke 103, 116, 216, 272
Engenakke 68
Engene 347
Engenvang 149
Engesager 103
Engesid 68
Engestykke 34, 79
Engevej 503
Engfryd 149
Enghave 181, 211, 242, 269, 319, 361, 428, 468, 499
Engholm 390, 428, 530
Enghøj 181, 211, 242, 319, 448, 468, 499
England 347, 364
Englehus 43*
Engleminde 211
Engly 149, 211, 242, 319, 361

Englyst 101, 149, 319, 361, 390, 428, 499
Engløkke 245
Engmyr 48
Engsager 395
Engskov 272
Engtoft 499
Engvang 211, 242, 269, 290, 319, 428, 448, 468, 499
Enhøj 499
Eriken 20
Erikgaard 380
Eriksdal 129, 181
Eriksholm 129, 181
Erikssko v 34
Erlandsgaard 109
Erlandsløkke 92
Ernebjerg 395
Ertholmene 513
Esberehøj 58
Esberejord 58
Esbernehalle 58
Esbjerg 154
Eskebro 364
Eskeløkkekrog 364
Eskeris 503
Eskesdal 79
Eskesgaard 380, 462, Lille- 463
Eskeshus 463
Eskesmyr 471
Eskessø 471
Esket 131
Eskeviske 154, 486, 503
Eskildshøj 468
Eskilsgade 8, 99
Essiehøj 245
Eva 20
Evjevig 395

Faaborg, Fyn 93
Faareager 395, 430, 451, 471, 503
Faarebakke 246, 395, 471
Faarebro 364, 430, -sager 365, -sbæk 365
Faareby 486, V.- 486
Faaredal 155, 246
Faaregaard 264
Faareholm 155
Faarehus 211
Faarehøj 216
Faarekirken 365
Faarekisten 20
Faarekæppegaard 264
Faareløkke 185, 293
Faaremyr 216
Faaremyser 451
Faarepilt 471
Faarepinen 451
Faareplat 155
Faaresid 337
Faareskaaning 451
Faaresten 293
Faarestier 68, 185*
Faarestuerne 68
Fabriksvej 8
Fadermyr 246
Fajesvig 517
Falhøj 471
Falkeager 35
Falkehavn 272
Falkelappen 35
Falkestæl 264, 471
Falkevejen 216
Falksmølle 463
Falsterbovej 8
Fandens Hule 20
Fandens Keglebane 92, 395
Fandens Madpose 131
Fandens Prædikestol 79
Fandens Ridehest 131
Fandens Rige 293
Farmen 211
Farmors Brødskuffe 395
Farmorshave 517
Farmors Knald 322
Far og Mors Buske 395
Farvermose 92
Farverstykke 20, 92
Fasterand 41
Fattigehavn 322
Fattiges Mølle 177
Fattiggaardslyng 103
Fattighusbakker 337
Fattighusskifte 216
Favnemaalet 293
Fed Mands Plage 365
Fedtager 216
Fedtboden 56
Fedtlappen 35
Fejekosterende 322
Fejlerebakke 216
Fejleregaard 177
Fejlerehus 200
Fejlerekrog 185
Fejlereløkke 264
Fejleremølle 200
Feldspatkule 155
Feltskærens 531, -paa Nabben 531
Femalensranden 131
Fem Brødre 41, 131
Fem Favne 79
Femskillingsmose 155
Fenrissten 365
Ferskesø 92, -stræde 86
Fikkedal 395
Fikkevig 395
Filipeeng 503
Filipeløkke 103
Filips Buske 116
Filosofgangen 86
Findodde 246
Finkedam 79
Finken 503
Finnedal 234, 246
Finnehul 68
Finnekrogene 430
Finneløkke 246
Finnenakke 68
Finnestræde 8
Firehuse 463
Firetøndelandet 216
Firk 216, 517
Fiskedamsvej 431
Fiskeklippe 322
Fiskergade 76
Fiskerhavn 395
Fiskerhus 285
Fiskerhytten 285
Fisker(s)bakke 8, 20
Fiskerskanse 68
Fiskersti 68
Fiskerstræde 8, 86
Fiskervej 451
Fiskesmyr 246
Fiskessæt 395
Fitting(e) 246, 310, -Bæk 322, -Havn 322, -Nos 322
Fjuskens 380
Fladegrund 185
Flademyr 48
Fladhalle 155
Fladklippe 68, 246, -høl 471
Fladsaa, Mogenstrup S., Hammer H. 517
Fladsestrand 517
Fladset, Ingstrup S., Hvetbo H. 517
Flagbatteriet 514
Flagen 79
Flagermusdal 155
Flaget 79*, 365, 395
Flagstangen 68
Flagtaarn 65
Flakket 92, 395, 517
Flakte Klippe 293
Flaskehalsen 93
Flaskehøj 185
Flaskeløkke 93
Flaskesten 185
Flasmerne 79, 395
Flej 246, 517
Fligen 471
Flintehavn 272
Flintevad 471
Flintevig 272
Flintsehul 531
Flintsevig 518
Flisebæk 395
Flissegab 246
Floddam 216
Flovmyre 365
Flydendal 149
Flæskedal 365, -shuse 347, -ssti 155
Flæskehas 140, 581
Flæskehul 68
Fløjgærde 423, 431
Fløjlebæk 396
Fløjlegaard 285, 310, 380, 486
Fløjlehus 285
Fløsemølle 200*
Fodstieng 48
Fogdedal 216, 272
Fogdeengen 216
Fogdekuller 264
Fogedager 155, -Bakke 155, -hus 140
Fogedeng 246
Fogedgaard 109, 234, 486
Fogedhuller 58
Fokkebro 347, 361, 365
Fokkebæk 365
Fokkeløkke 35

Fokken 338
Fokkenborg 442
Folden 116
Foledal 48, 264
Fonghøj 503
Forbedringshuset 310
For Bækkene 451
Forchhammers Klint 185
Forstraadens Bænk 155
Fortidsminde 499
Fortovet 79
Forvandet 451
Fossebæk 294
Fossedal 294
Fosserne 323
Fosvemming 93
Fredagsager 246
Fredebo 211, 242, 319, 390
Fredensbo 17, 361
Fredensborg 17, 242
Fredenshaab 211
Fredenshjem 211, 269, 499
Fredenshøj 361
Fredenslund 361, 428
Fredensly 361
Fredenslyst 211
Fredensminde 211, 361, 499
Frederik den Syvendes Lund 365
Frederiksdal 149
Frederikshavn 8
Frederiksholm 514, -s Batteri 514
Frederikshvile 518
Frederikshøj 149
Frederiks Stenbrud 86, 93
Frederiksø 514, -gaden 514
Fredespinen 294
Fredly 181, 211, 242, 361
Fred og Ro 380
Fredshaabshus 129
Fredshjem 211
Fredshvile 211
Fredskoven 380
Fredsminde 211
Fregatten 155
Frejderehus 486
Fremtidshaab 211, 499
Frendekuld 246, -s Ager 246
Frenne 79, 396, -Aa 396, -Enge 396, -gaard 381, -Havn 79, -Huk 396, -Krog 396, -Lund 396, -Mark 79, 381, 396, -mølle 76, -Odde 396, -Red 396, -Skov 396, -soen 79
Fridal 242
Fridasholm 211
Frigaard 115, 124, 140, 234, 442, 463, Lille- 347, -shuset 347, Store- 347
Frihedsminde 115, 361
Frihedslyst 499
Frily 242
Friløkken 110, 140
Friminde 242
Frole 503
Frostegaard 124, 347, 486
Frueenge 396
Fruehøj 471
Fruehøl 396
Fruelund 365
Fruens Bænk 155
Fruerhøj 272
Frydendal 149, 211, 269
Frydenlund 9, 20, 149, 211, 242, 319, 347, 499, -s Høj 20, -svej 9
Frydenlyst 211
Frydenshøj 269
Frydenvang 390
Frydesten 246
Fräkne, Sverige 396
Frødingsvej 9
Frøkenlyst 428
Frøkenskov 431
Fuglehjem 149
Fuglehøj 323
Fuglen 216
Fuglesang 43, 140, 155, 185, 200, 216, 234, 246, 272, 381, 423, 443, 468, 486, 503, -sbakke 155, 381, 396, -sbidden 216, -sgaard 381, -srende 155, -ssti 155*, 531
Fuglevang 499
Funchegænge 86
Funkeeng 93
Funkeknald 155, 185
Futehuset 31
Futervej 35
Futervigen 35
Fyldebakke 527
Fynboellet 216
Fynebakke 396
Fynebæk 396
Fynegaard 110, 177
Fyneløkke 396, -Stykke 396
Fyren 200
Fyrrehøj 211
Fyrrevej 9
Fyrvej, Gamle- 69
Fysebro 365
Fysebæk 365
Fædresminde 149, 211, 242, 290, 319, 390, 499
Fælled 103, 396, 423*, 431
Fælledvej 31
Fælleshaab 17
Fæløkke Led 185
Fæslette 272
Fævogt 20, 116, 246, 323, 451
Fævogterskevej 431
Følspringet 396
Fønix 9

Gaardetitten 69
Gaard paa Gaard 185, 396
Gaardshavn 272
Gaaseager 216, 272, 365, 431
Gaasebuske 323
Gaasebæk 20, 116, 323, 396
Gaasedammene 518
Gaasegaard 200
Gaasehals 20
Gaasehul 103, 155
Gaasehøj 365
Gaasekrog 155
Gaasekuld 155, 365
Gaaselap 155
Gaaseløkke 20, 216, 431, -Dam 216
Gaasemade 216*
Gaasemyr 396, 431
Gaasen 155
Gaaseplet Skanse 69
Gaasereden 31, 396
Gaaserende 69, 246, 294
Gaaserev 20, -ssten, Store- 20
Gaasesiden 48
Gaaseslot 140
Gaasestitorne 396
Gaasetorv 86
Gaberegaard 443
Gaddekilde 246
Gade 20, 48, 58, 216, 294, 431, 451, 514
Gadeager 294
Gadebakke 323
Gadebrønden 58
Gadeby 347, 423, -gaard 348, -gaard, Lille- og Store- 348, -Mølle 423
Gadedam 185, 246, 503, -shus 264
Gadeeng 131, 246, 272
Gadegaard 110, 177, 285, 310, 423, 443, 463, 486, Lille- 140, Store- og Lille- 141, 463, Store- 177
Gadehus 100, 486
Gadehøj 155
Gadelandsager 79
Gadeledet 452
Gadely 115, 129, 149, 269
Gademølle 348
Gadestykke 35
Gadevang 499
Gadevej 431
Gaggeeske 381, 396
Gaggegaard 100, 381
Gaggestykke 103
Galgebakke 20, 69, 79, 93, 155, 518
Galgebjerg 155
Galgebæk 93, -Bro 93
Galgebænkegaarde 234
Galgebænkene 20
Galgehus 86
Galgehøj 20*
Galgeløkke 21, 93, -Gavl 21, -Gærde 21, -Odde 21
Galgen 76
Galgeodde 21, 93
Galgerende 69
Galgerev 93
Galgesidde 155
Galhede 503
Galingegaard 141
Galløkkegaard 110
Galopbakke 471
Galperedal 246
Galtebuske 216
Galtenborg 310

Gamle 525
Gamleborg 155, 396, 423
Gamlegrob 185
Gamle Haagen 431
Gamlehave 397
Gamlehavn 48
Gamlekro 514
Gamlekule 526
Gamle Skanse 31
Gamlestæl 156
Gamlevej 156
Gamlevie 471
Gamlevælde 310
Gammelagre 177
Gammelbro 365
Gammeldal 129
Gammeldam 69*, 156, 200, 217, 242, 323, 397, 431, 503, 531, -sbakke 397
Gammeleje 463
Gammelmose 156, 217
Gammelmønt 200*
Gammeltbakke 156
Gammeltoft 242, 361
Gammelvang 294, 323
Gammelværk 40*, 129
Gardergrave 471
Garpeløkke 503
Gartnerbakke 103*
Gastegaard 348, 463
Gastehøj 246
Gastepile 185
Gasterende 69
Gastestæl 452
Gasværksvej 31, 86
Gavlgærde 21, 185, -Bugt 185
Gavlhald 397
Gavlholm 156
Gavlodde 397
Geddeklipper 58
Gedden 431
Gedderende 21
Geddinge 21
Gedebakke 294
Gedebak Odde 471
Gedebakshul 471
Gedebaksrev 471
Gedebak Stene 471
Gedebrønd 365, -shus 348
Gedebuk 294
Gedebæk 156, 397
Gededam 294
Gedehald 58
Gedehøl 131
Gedekuld 156
Gedeløkke 58
Gedeseng 103
Gedesmyr 365
Gedesti 452
Gedestuen 294
Gedestykke 103
Gedevase 234
Gedevig 58
Gejhus 443
Gertrudløkke 294
Gertrudsgænge 86
Gertrudstælen 431
Gildesaa 48
Gildesager 365
Gildesbakke 294
Gildesbo 110*, 234, 264, 310, 423, N.- 141, 348, N.-, S.-, V.- og Ø.- 200, S.- 348, -Bakke 217, -Eng 217
Gildesbro 272
Gildesgaard 141, 177, N.- 285, S.- 285
Gildeshøje 452
Gildesløkker 247
Gildesskov 247
Gildesvald 103, 116, 323, 381, -jord 397, -sbidde 103
Gildesvang 361
Gimle 319
Ginesgænge 87
Gisseløkke 247
Gjelleris 217
Gjøhus 200
Glanebjerg 361, 365, 397
Glappe 348, 366, -bakke 366, -bakkevej 471, -myr 366*, -Mølle 348
Glasbjerg 486, 503
Glaserbakker 529
Glaserelerjen 35
Glasergaard 310
Glaserhus 200
Glaserløkke 294
Glaserskær 294
Glaserstykke 21
Glaservig 294
Glaspere 149
Glimminge 200*, -Lyng 217
Glimminge, Skaane 200
Glædensdal 448
Gnavbensgaard 423
Gnedesled 35
Gnidinge 264
Godejord 503
Godset 116, 235
Godthaab 101, 115, 149, 211, 242, 348, 448, 499, -svej 9
Godtkøbsdal 468
Goldagre 185
Goldebakke 472
Gongerebæk 323
Gongeresand 323, -srende 323
Gormshøj 131
Gorrisegaard 487
Gorriseløkke 503
Gorrisestæl 503
Gothegaard 200
Gotland, Sverige 4
Gottegade 56
Gottehøj 58
Gotteløkke 294
Graahus 285
Graaløkke 103, 185, 294, 381
Graamyr 338
Den graa Mær 450
Graanakke 294, 366, -stue 366, 397, 431, 472
Graastykke 185
Graataarn 514
Grammebro 503
Grammegaard 348, 443, Store- og Lille- 487
Granbjerg 156
Gramskenes 397
Granegaard 124
Graneli 487, 503
Granely 211, 242
Graneminde 211
Granhaab 269
Granhave 397
Granholt 129, 269
Granhøj 149, 211, 319, 361
Grankuld 156
Grankule 156
Granli 269
Granlund 211, 242, 319
Granly 149, 211, 242, 269, 290, 319, 361, 428, 499
Granløkke 217
Grantræet 397
Granvang 361
Gravager 338
Gravbakke 452, -dige 452
Gravene 217, 452
Graveng 452
Gravereng 35
Graverhul 518
Graveris 431
Gravgaasesten 397
Gravgærde 487, 503
Gravsgaard 463
Gregerselle 156
Gregersgaard 200
Gregersgade 100
Gregersmyr 156
Grete 472
Gretebakke 431, 452
Greterne 93
Gretes Høl 504
Grevens Alter 338
Grevens Bastion 514
Grevens Dal 338
Grevevigen 338
Grimeshøj 131, -shus 124
Grisbod 397
Grisby 110, 381, -Havn 397, -skaaren 397
Grisegade 431
Grisehytten 514
Griseløkke 185, 272, 504, -ager 397, -hus 487
Grisen 397
Griserumpen 526
Grisholle 472, -vej 472
Grishøj 472
Griskrog 463, 472, 504
Grobager 185
Grobebæk 366
Grotten 156
Grovehave 397
Grubbegaard 200, 463
Grubbeløkker 366
Grubbemølle 201
Gruen 217
Grummekule 21, -gade 9, -stræde 9*
Grummeløkke 48, -gade 44
Grundet 338
Grusbakke 235*
Gruskuleholm 156
Grusløkke 397

Grusstykke 156
Gryde, Lille- og Store- 397
Grydedal 69, 397
Grydehøj 247*, 310, 398
Grydekulle 156, -hus 141
Gryden 131, 217
Grydesø 397
Grydsgærde 504
Gryet 201, 294, 348, 423, 431, -svang 361, 428
Grymølle 348
Grynebakke 398
Grynebæk 79, 398
Grynegaard 381
Grynestykke 217, 398
Grynshøj 131
Grysbakke 366
Græderen 156, 338
Græderen, Magleby S., Mønbo H. 156
Græsbanker 21
Græsholm 518
Græskrog 294
Græskuld 294
Græsløkke 21, 103, 156, 398, 423
Græsslette 398
Græssø 156
Grødby 487, -Aa 504, -Bro 504, -Elle 504, -504, -Bro -Skov 504
Grødgaard 381
Grødhøj 504
Grødroret 432
Grøllevig 518
Grønager 129, 366, 499
Grønbakke 472
Grønbechs Løkke 48
Grønbechsminde 149, 448
Grønberghavn 48
Grønbjergsminde 242
Grøndal 217, 269, -sbakke 217
Grøndalsvænge 87
Grønhjem 211
Grønhøj 149, 211, 242, 247, 319, 361
Grønkaas 79*
Grønland 21, 124, 132
Grønlandsminde 211
Grønlund 129
Grønly 211
Grønnebakke 93
Grønnebjerg 235, 247
Grønnebæk 116, 132, 247, 527
Grønnedal 44*, 48, 69, 211, 247, -sbæk 48
Grønnedam 103, -sgrob 103
Grønnegade 9, 87, 156, Lille- og Store- 32
Grønnehøj 472
Grønnekuld 156
Grønnelund 149
Grønneløkke 103, 157
Grønnemyr 504
Grønnemyre 499
Grønnerende 69, 338
Grønneskanse 93
Grønvad 390, 452, -svej 157
Grønnevang 149, 290, 361, 428, 448, 499
Grønne Vej 247
Grønnevig 398, -spidsen 398
Grønningen 79, 100, 101, 103, 116, 398, 432, 518, Lille- og Store- 32
Grøns Brønd 294
Grønvang 17, 115, 129, 149, 211, 269, 291, 319, 361
Gubbegaard, Lille- 443
Gubbegaard, Store- 443
Gubbehulle 247
Gubbenisse 35, -Krog 35
Gubbernegaard 381
Gubbernehøj 398
Gudbergstæl 157
Gudhjem 21, 335, -Bakke 338, -Bjerg 338, -brødderne 338, -Huk 21, 338, -Odde 338
Gudmingegaard 285
Gudmingehøj 217*, 295
Guds Forsyn 518
Gulbakke 157*, -hus 141, -vej 157
Guldager 132, 398
Guldbitten 35
Guldborgsbo 319
Guldbrandsdalen 116
Guldfiskedammen 41
Guldgrise Hald 398
Guldgrisen 398
Guldhul 21, 35, 157, 247
Guldkilde 69
Guldsmedehus 285
Guldstykket 432
Gulehald 48, 58, 185, 398, -s Nakke 398
Gulehalle 398
Guleklippe 272, 295, 338
Gulerodsgade 32
Guleskær 338
Gulestene 157
Gulhave 149, 157, -Bakke 157
Guling 21, 186
Gullændergaard 463
Gullænderhøj 472
Gulløse Bæk 295
Gummebakke 398
Gummeløkke 217
Gumpen 103
Gumpetorn 201
Gundbergshave 124
Gundbergshavn 186
Gundbergsminde 149
Gundbergsstl 116
Gunderehus 335
Gungehøj 247
Gunnebæk 93, -Dal 93
Gunnely 91
Gusegaard, Lille- og Store- 487
Gustav Møllers Vej 87
Gyldenlund 514
Gyldenløves Batteri 514
Gyldenløves Hoved 518
Gyldenløves Hytte 514
Gyldenløves Nab 518
Gyldensaa 366
Gyldensbugt 398
Gyldensbuske 398
Gyldensgaard 141, 348
Gyldensgade 100
Gyldenshøj 361, 366
Gyldensskov 366
Gyldensvang 361
Gyldenvang 468
Gærdeshølen 432
Gærdestjørnen 432
Gæseng 132
Gæslingen 157
Gæslingevad 201, 217
Gæstehus 310
Gænget 76
Gærdet 21
Gøgehus 529
Gøgestykke 338
Gøngeherred 124
Gøngehuset 310

Haabet 9
Haabetsminde 115
Haagen Jensens Nakke 58
Haagenløkke 217
Haagensgaard 141
Haandklæde 103, 116, 132, 157, 247, 272, 295, 323, 366, 452, -eng 432
Haardesten 186
Haarknalden 518
Habbedam 272, -sgaard 264
Haddinge Bakker 21
Haddingerne 21
Hadeborg 100, -Bakke 103*
Hagebrogaard, Ginding H. 272
Hagemyr 157
Hage 80, 93, 157, 295, 398, 432, 518
Hagestykke 103
Haget 398
Haglerne 186
Hakager 272
Hakkebidde 323
Hakkebjerg 141
Hakkedamsbæk 22
Hakkejord 295
Hakkeledgaard 141
Hakkemyre 141, 157
Hakken 35
Hakkestykke 48
Haldbakke 504
Haldbæk 295
Halde 186
Haldehuset 463
Halden 22, 247
Haldesten 22
Hallandsaas 87
Hallandsvej 9
Halle 366, 398, 432
Halleager 247
Hallebakke 35, 116, 157, 217, 323, 366, 432
Hallebavn 366

Hallebjerg 295, 398, -sbidde 398
Hallebrønd 398*, -sbidde 399, -høj 399
Hallebæk 116
Halledal 247, 398
Halledam 217
Halleeng 93
Hallegaard 110, 124, 310, 348, 349, Lille- 110, 124, 264 (bis), 285, 423, 487, Store- 264, 285, 349, 423, 487
Hallehuk 399
Hallehøj 504
Halleklippe 132, 399 (bis)
Halleknald 116
Hallekrat 366
Hallekule 132
Hallely 129
Hallelyng 132
Hallelyst 129, 242
Halleløkke 48, 59, 366
Hallemade 247
Hallemark 124, 132
Hallemose 93, 132
Hallemyr 93, 295, 323*, 398
Hallene 116, 235, 273, 361
Hallesmedje 110
Halleskov 132
Hallestykke 93
Halletuer 132
Hallevang 217, -sbakke 217
Hallinger 186
Halmstræde 9
Halmtorv 9
Halsbidde 132
Halsebuske 399
Halsegaard 141, 235, 349, Store- 349
Halseløkke 366
Halsen 93, 247
Halvdyb 59
Halvdøren 338
Halvmaanen 531
Halvnedeager 59
Halvnededal 323
Halvnedeeng 22, 157, 217
Halvnedegade 157
Halvnedehøj 472, 504
Halvnedeløkke 217, 247
Halvnedemyr 295
Halvnedeskov 48
Halvnedetorp 295
Halvnedetuerne 472
Halvpotten 399
Halvpæglen 399
Halvrunde Batteri 514
Halvtøndelandet 35
Halvvejsmyr 247
Hamborg Gat 22
Hammer 69, 93, 452, V.- 70, -Bakker 69, -Fyr 65, -Gab 69, -Have 177, -Havn 69, -Huk 69, -hus 335, -odde 69, -odde Fyr 65, -Pynt 69
Hammersdal 242
Hammerselle 452
Hammers Grønning 186
Hammershave 141, 157, 186
Hammersholm 65
Hammershus 44*, 65, 211, 349, 361, -Ladegaard 66
Hammershøj 157, 242
Hammerslet 80, -Bugt 527
Hammersly 242
Hammersløkke 338, 526
Hammersminde 149
Hammerstæl 323
Hammersø 69, -Bæk 69, -Led 59, -Løkke 59, -Meder 69
Hammervagtsbavn 69
Hammervandet 5*
Hampehuller 472
Hanebæk 22
Hanedal 157, 323
Hanelundsgaard 235
Hanen 103
Haneskovsgaard 235*
Hankelsager 399
Hankelsdal 399
Hankelseng 399
Hankelsmyr 399
Hannebjergsløkke 59
Hanneløkke 22
Hans 432
Skt. Hans Kilde 83, 522
Skt. Hans Port 516
Skt. Hans Sogn 482
Skt. Hansstræde 9
Hanseshus 177
Hans Grønbechs Ovn 295
Hans Hermansens Gænge 87
Hans Jacobs Kilde 93
Hans Nielsen 186
Hans Persen 186, -s Knalde 504
Hans Kofoeds Odde 472
Hans Rømers Vej 488
Harbohuse 110
Haredamsløkke 104
Haregade 100
Harehul 399
Harehøj 399
Hareklippen 504
Hareløkke 150, 157, 472
Harenslyst 101
Harepilt 472
Hareskov 247
Harestuerne 70
Harevi 104*
Harilddam 94
Harildebæk 399, 530
Harildstykke 104
Harresten 186
Hartvigbakke 338
Hartviggaard 110
Hartvigsstykke 48
Hasen 518
Hasla, Norge 31
Hasle 31, -Bro 217, -gaard 235, -Herred 197, -Huk 35, -Købstads Landdistrikt 40, -lund 217, -Odde 35, -Rev 35, -Skov 41.
Haslebjerg 366
Hasledal 452, -sbakke 452, -skilde 452, -spilt 452
Haslegade 432
Hasleren 94
Hasselbuskekuld 247
Hasseldal 399
Hasselkrog 295, 399
Hasselløkke 217
Hasselmose 217
Hat 124, 525
Hattehuse 110
Havariskuret 531
Havbæk 104
Haveager 217
Havebakker 295
Havebo 211
Havely 468
Havelyst 211
Haveløkke 247, 399
Haverne 452
Havestuen 472
Havestykke 295
Havfruernes Stol 399
Havkatten 48
Havleddebugt 247
Havløkke 70
Havmyr 157
Havnebakke 9, 77*
Havneflej, S.- 338
Havnegade 9, 32, 44, 56, 77, 87, 336
Havnekilde 59
Havnekule 59
Havnenakke 366
Havreaas 366, -Kilde 366
Havreager 117
Havrebakke 218, 295, 472
Havrebrødgaard 142
Havrehøj 319, 361
Havreknække 142, 310, 381
Havrekuld 399
Havreløkke 273, 366
Havskov 366
Havstensmyr 488, 504
Hed 218, -Bro 218, -Eng 218, -Skov 218
Hedebo 115, 129, 150, 242, 269, 319, 361, 499
Hedensminde 390, 448
Hedevang 361
Hedningestræde 9
Hedtoftsvej 87
Hedvigstræde 9
Hegned 273, 504, -dal 273, -eng 273, -Led 504, -sager 273, -skole 488, -vej 504
Hegnly 468
Hegnsgaard 499
Heimskringla 150
Hejsergaard 142
Hekkenfeld 530
Heksenes Danseplads 157
Heksens Dør 399
Helensminde 115
Helgendal 182
Helgolandsgade 77
Helleshøj 269
Helletsgaard 381
Hellevig 80
Helligdom 295, -sbæk 295, -sgaard 286, -kilde 295,

-klipperne 295, -mark 296, -træet 296
Hellig(e) Kilde 77, 80
Hellig-Gretes Havn 59
Hellig Haagen 432*
Helligkvinde 366
Hellig Lucie 104
Helligpeder 235*, -Bæk 247, -Odde 247
Hellig Trefoldigheds Kapel 286
Helmbak 472
Helmerhus 211
Helmid 247
Helvede 399
Helvedesbakke Grund 452
Helvedesbakkerne 399
Helvedesgrund 518
Helvedeskuler 218
Helvedes Mølle 382
Helvedes Port 529
Helvedesvad 273
Helvedesværket 382
Helvigstykke 35
Hempelskilde 157
Henningsgaard 349
Hennings Herred 307
Henrikbro 186
Henrikebæk 472
Henrik Hansens Gade 77
Henriksminde 182
Henriktøjet 186
Hentregaard 349
Heppelund 399
Herlufgade 504
Herløvstykke 104
Herman Blems Vej 9
Herolds Eg 367
Heroldsgade 32
Hersnak 70
Hertugindens Batteri 514
Hesleager 273
Heslegaard 264, 310
Heslet 323
Hesselager 104
Hesselbakke 323
Hestebed 273
Hestebænkene 218
Hestehave 157, 218, 247, 323, 367, 399, 432, -ager 273, -Bakke 157, -gærde 273
Hestehavn 35
Hestehovshus 235
Hestehytten 514
Hestehøl 22
Hestekilde 518
Hestekløve 399, -hus 382, -Klipper 399
Hestekule 273
Hesteløkke 117, 157, 323, 399, 432
Hestemyr 452, 504
Hesten 186, 248
Hestenshøj 48
Hestespringet 400
Hestesten 338, 400
Hestesvømmet 338, 527
Heyehjemmet 382
Heyevang 400
Hildelavstøjet 186
Hildeshøj 432
Hildevang 150
Hillen 59
Himmelbjerg 367*
Himmelhøj 390, 400
Himmeltornsager 104
Himmelvej 400
Himmerigshave 400
Himmerigs Port 296*, 323
Hindsebjerg 218
Hindsegaard 142, 201, 382, 423
Hindsetorpet 400
Hindsetræ 186
Hintzedal 432
Hintzesminde 428
Hirschnachsvig 518
Hjelmeeng 367
Hjemly 211, 242, 291, 448
Hjemskov 186
Hjernshøj, Kliplev S., Sønderjyll. 473
Hjortager 319
Hjortby 235
Hjortebakke 432
Hjortebjerg 70, -sslette 70
Hjortedal 324, 432
Hjortegaard 310, 349, 463 (bis)
Hjortegænge 87
Hjortehullet 472
Hjortehus 182
Hjortelund 117
Hjorteløkke 157
Hjortemyr 432, 472
Hjortesalen 311
Hjorteslette 273
Hjortespring 324
Hjortestræde 87
Hjortesøle 157, 504
Hjortevej 324
Hjorthøj 157, 186, 218
Hjortshøj 211, 319, 361, 428
Hjortsminde 468
Hjortsvang 361
Hjulergaard 142, 177
Hjulfælgsmyr 296
Hjulmageragre 324
Hjulmagergaard 349, 488
Hjulmagermyr 158
Hjørnegade 87
Hjørnegave 211
Hjørnehøl 132
Hjørneskabet 124
Hjørnesmedjen 423
Hjørnet 87, 518
Hobihavn 296
Hoffmanns Gærde 22
Hoffmans Port 514
Hoglebjerg 218*, -gaard 201*
Holgerbakke 132
Holgerbæk 529
Holger Danskes Briller 518, 526
Holgereng 132
Holgerhus 142
Holgersknald 339
Holhøj 472
Holke 339, -dal 339, -havn 400, -hesten 339, -huse 336, -kilde 339, -myr 80, 400, -rende 339, -sti 336, -vej 336
Hollekrog 186
Hollestykke 59
Hollændergaarde 265
Hollænderknald 519
Hollænderring 519
Holmager 36
Holmebakke 158
Holmebo 150
Holmebæk 132
Holmegaard 49, 56, 124, 142, 349, 382
Holmehodden 339
Holmeløkke 367
Holmen 132, 400
Holmensgade 158
Holmens Kanal 94
Holmeskov 22
Holmsminde 468
Holsegaard 311, 443
Holsehus 319
Holsmyr 443, 452, -Dige 452, -Ren 452
Holstebro 150
Holstebugt 472
Holstegaard 349, 382
Holstehus 463
Holsten 218
Holsteodde 472
Holsterev 472
Holsteværket 464
Holstsbro 158
Holtestæl 178
Homannebæk 367
Homannedal 531
Homannegaard 382
Homannehøj 158
Homannekulerne 400
Homanshald 186
Honningsbidde 400
Honningsmyr 324
Honningsposen 423, 432, 488
Hoppegaard 349, 382
Hoppekrog 80
Horelund 158
Horeungen 22
Horkereflejene 339
Horkerehavn 339
Horkereklippe 339
Horrakule 94
Horrestier 187*
Horsebakke 248
Horsebøstet 324
Horsedam 273, 504, -sager 273, -storp 273
Horsekær 324
Horsemade 36, 218
Horsemyr 187, 296, -Odde 187
Horserumpe 367
Horseslette 158, 296
Horsetorn 187

Horsvang 49
Hosen 473
Hospitalseng 22
Hovedgaard 178
Hovedvagtsgade 9
Hughas 452
Hugrøvsbakke 296
Hukken 527
Hulager 158, 339
Huleng 22, 158, 273, 296, 324, 400, 433, 452, 505, -ebuske 400
Hulhus 464
Hulhøj 505
Hulleaa 400
Hullebakke 77, 80, 453
Hullebrønd 80
Hullebæk 125, 273, 296, 324*, 453, 464, 473
Hullebøg 339
Hulledam 80
Hulleelle 453
Hulleeng 218, 248, 400
Hulleeske 273
Hullegaard 125, 142, 201, 235, 265, 286, 311, 350, 382, 443, 464, 488, Lille-125
Hullehavn 80
Hullehuk 22
Hullehus 311, 350
Hulleknalde 453
Hulleløkke 296, 339
Hullenakke 80, 400
Hulleskov 132, 324
Hullet 22, 77, 117, 433
Hullevad 125, 132
Hullevang 448
Hulstenerand 22
Hulvang 211
Hulvej 218, 367, 473, -ebakke 367
Hulvidje 433
Humlebæk 132, 269
Humledal 66, 70, 265, 273
Humlehodde 56*
Humlekær 400
Humlelund 132
Humleløkke 104
Hummedal 248, -sager 248
Hummelhøj 453
Humpehus 350
Humpel 94
Humpetuer 158
Hundebakke 77, 80
Hundebod 142
Hundebro 296
Hundebrødde 324
Hundedalen 44*
Hundegaard 350
Hundehavn 367
Hundehullet 59, 400
Hundehus 350, 361
Hundekirkegaarden 22
Hundeklemme 133
Hundekløve 367
Hundekuler 22
Hundeled 367
Hundelortegaard 201*, 235, 350
Hundeløkke 80
Hundepibe 70
Hunderynk(e) 94, 433
Hundetaarn 66
Hundetorkilstæl 41
Hundevej 367
Hundfiskedam 339, 519
Hundfiskeknaldene 339
Hundredeeettrinstrappen 519
Hundsemyre 423, 433
Hundshale 488, -gaard 488
Hundshale, Slagelse H. 488
Hundshøj 248
Husemyr 400
Huseng 49, 59, 218, 367, -Ren 218
Husestæl 49, 296, 433
Husgærde 187
Husmandslyngen 400
Hvalfisken 400
Hvalrossen 400
Hvedebidde 218
Hvedeland 132, 273, -sbakker 296, -sren 218
Hvedeløkke 367
Hvedestykke 104
Hvid(e)ager 158, 273, 296
Hvidedynder 433
Hvideenge 125, 129, 132
Hvidehald 505
Hvide Hus 499
Hvidehøj 242, 248
Hvideland 142
Hvideledet 59
Hvide Mette Lund 324
Hvide Mettes Sten 324
Hvide Mær 187, 450, -Dal 22
Hvideodde 117
Hvidesand 22
Hvidestykke 80
Hvidevej 519
Hvidhat 367
Hvidhøj 473
Hvidkløv 248*
Hvidlappeager 400
Hvidlappegaard 382
Hvidmandens Stol 218
Hvidmandsklippe 218
Hvidovre, Sokkelund H. 283
Hvidøre 361
Hvilerbakker 158
Hvilesten 400, -sbakke 400
Hvita Mären, Sverige 187
Hybentornseng 22
Hyldebo 182, 269
Hyldeborg 91
Hyldebrandsdysse 187
Hyldebrandsgaard 178
Hyldedam 182
Hyldegaard 201, 235, 265, 286, 311
Hyldeholt 211
Hyldehøj 242
Hyldekrog 505
Hyldekulle 311, 324
Hyldely 242
Hyldelyst 211, 242
Hyldeshøj 132, 464, 473
Hyldeslet 49*
Hyldestykke 36, 80, 104
Hyldevang 150, 243 448
Hyldsager 473
Hyleknald 248
Hyrdensminde 211, 291, 319
Hyrdestien 70
Hysseregaard 178
Hysseremølle 178
Hytten 150, 390, 428, 499
Hædikesti 158
Hægten 22, 187, 248, 400
Hægthammer 22
Hælde 400, 473
Hælen 248
Hælesminde 115
Hælestykke 104
Hælestæl 158
Hælevej 158
Hængedyndager 339
Hængedyndebæk 158, 296
Hængedyndedal 70
Hængedyndedam 453
Hængedyndepilen 401
Hængedynderne 401
Hængedyndsskanse 187
Hængedynerne 22
Hængestensdalen 401
Hætten 104, 158, 473
Høgebakken 336
Høgebur 519
Høgedal 36, -sstykket 36
Høgeelle 201, 218, 453
Høgegaard 142, 201, 488
Høgegretes Hus 40
Høgehjemmet 382
Høgehuset 311
Høgen 382, 401, 519
Høgerenden 519
Højager 117, 129, 132,*187, 291, 324, 433, 473, -Bakke 324, -Mølle 311
Højbjerg 158, 401, -hus 142
Højbo 91, 269, 319, -vej 87
Højbratter 187
Højbøde 273, 519
Højd 401
Højdenhalle 473
Højedige 59
Højegaard 110, 125, 142, 235, 488
Det høje Hus 530
Høje-Landgrundet 473
Højeløkke 158
Højemeder 70
Højemose 158
Højendalsstæl 236
Højene 453
Højere(n) 36, 218, 296, 453, 473
Højeskifte 218
Højesten 23, 248, 367, -e Stykke 187
Højesti 70
Højestykke 36, 104, 248, 296
Højetrønte 100
Højetøjet 187
Højevej 401

Højgaard 464, Lille- 350
Højgade 433
Højklint 45
Højly 390, 448, 499
Højlyngen 158, -s Klippe 499
Højlyst 130
Højsager 132, 158, 274, 324, 433
Højsangen 248
Højskov 49, 117, 132, 248, 324, 367, 401, 433, 453, 505, -sager 401
Højsted 428, 433, 468
Højstensager 248
Højstivelen 296
Højstræde 9
Højstubbe 211
Højstykke 367, 401
Højtorn 324
Højvang 17, 45, 49, 115, 130, 150, 211, 291, 361, 390, 428, 433, 468, 499
Høl 339, 401
Hølehavn 401
Hølehus 382
Hølsklippe 401
Hønen 324*
Hønkys, Egvad S., Aabenraa A. 384
Hønseboderne 324
Hønsebro 519
Hønseby 350
Hønselund 401, 433
Hørbærs Stene 23
Høringsled 453
Hørregade 159
Hørsholm 45
Høvej 159

I Aaen 311, 488, 528
Ibsensminde 390
Ibsker 378
Ibskirke 378
I Bækken 265
I Bøgeskoven 296
I Dalen 336, 423
I Dammen 265
Idasminde 150, 182
I Ellebæk 488
I Elleløkken 32
I Ellet 350
I Engene 350
I Gaden 350
Igledam 401
Iglehul 159
Iglekær 248
Igleminde 499
Iglemose 159
I Gærdet 443
I Haven 100
I Hullet 142
I Kokkekrogen 488
I Krakken 443
I Kærene 142, 443
Ildkatteløkke 401
I Løkkerne 296
Imellem Bækkene 248
Imensmølle 178
Imminggaard 178
I Myrene 350
Inde 70
Inderknalde 367
Indgrunde 187
Indlægget 159
Indrehøj 248
Ingemanneløkke 401
Ingemarsgaard 236
Ingerskilde 433
Ingersten 367
Ingvarnæs 248
Ingvorsgaard 142
Integade 9
I Pilene 77, 527
Ipsensminde 428
I Rakkerkrogen 361
I Risen 311
Isakkeløkke 350, 367
Isaksbro 159
Iseregaard 350
I Skoven 423, 488
I Skrulle 350
I Slumpen 100
Islænderne 23
I Stabelle 350
I Stemme 159
I Svejen 464
I Svinemøgskrogen 236
Italienske Sti 519
I Uglegade 178
I Vassen 464
Iverskrog 519

Jagtestrand 49
Jagthavn 9
Jagtkær 159
Jagtvej 117, 159, 296, 433, 473
Jakobsminde 33, 211, 361
Jammerdal 201
Jankerløkke 49
Janushavnen 274
Jedehul 36
Jeftehjem 350
Jegindø, Limfjorden 2
Jensebæk 248
Jenseknald 248
Jensensminde 428
Jens Holms Bæk 367
Jens Lars Bæk 367
Jens Ols Nakke 324
Jeppe 187
Jeppe Dals Kostebod 296
Jeppeløkke 159
Jeppes 473
Jeppesbakke 219
Jeppesløkke 248
Jeppes Sten 296
Jeremiasgaard 350
Jernbanegade 56, 100*
Jernbanekrog 117
Jernbanevej 9
Jerneng 248
Jernkaas 339, -Knald 340
Jernodde 401
Jernrev 132
Jershøj 473
Jesperlodden 433
Jesperløkke 505
Jesperodde 248
Jespersens Bæk 27
Jespershul 59
Jesperstykke 274
Jessegaard 350
Jessemyr 367
Johanhage 519
Johannelyst 115
Johansminde 17
Johansbakke 187
Johnsens Tværvej 9
Johnsensvej 9
Johnsons Løkke 21
Johnstrup 499
Jomfruager 401
Jomfrubakke 401
Jomfrubjerg 159
Jomfrubæk 94
Jomfrudal 94, 159
Jomfrudam 453
Jomfruen 70, 80
Jomfrueng 401, 433
Jomfruens Batteri 401, 514
Jomfrugaard 382, 443
Jomfrugalgen 519
Jomfruhulen 367
Jomfruhuset 351
Jomfruhøj 473
Jomfrukilde 94
Jomfru Krum 117
Jomfrulyst 91
Jomfru Maries Kapel 10
Jomfruringen 519
Jomfruseng 159
Jomfruskov 94, 433
Jomfruskær 519
Jomfruspring 159
Jomfrusten 401
Jomfrustræde 443
Jomfrustykke 401
Jomfrutorne 453
Jon Niels Aa 296
Jonshøj 453
Jons Kapel 44*, 248
Jons Kirke 249, -Krog 249
Jons Madkælder 249
Jonsminde 130
Jons Sakristi 249
Jons Sovekammer 249
Jons Spisestue 249
Jonstrup 201
Jordbjerg 269, 274, -Havn 274
Jordbærdal 117
Jordbærhøj 297
Jordbærpladsen 367
Jorddal 56, 59, -Brønd 59, -Eng 59
Jordvoldvej 159
Jorkestrand 23
Skt. Josephs Kilde 274
Jostevig 80
Judasport 59
Juels Batteri 514
Juelsminde 361
Julebakker 505
Julebro 249
Julegaard 201, 236, 382, 488
Julegade 32

Julehøj 249, 401
Juleknald 249
Julen 249
Juleng 367
Julestuen 87, 340
Julsbjerg 505, -e Eng 505
Julsgaarde 424
Julsgrob 187
Julsminde 150, 211
Jydeeng 473
Jydegaard 110, 142, 201, 236*, 464
Jydegænge 87
Jydehul 70
Jydehus 201
Jydehøj 211, 219
Jydemade 473
Jydesbo Odde 473
Jydeskov 117
Jydeskær 297, -hus 286
Jydetorn 59
Jydevang 115, 243, 351, 367
Jægergaard 178
Jættebold 249, 401
Jættebordet 249
Jættebro 367
Jættebæk 505
Jættedal 489, 505
Jættegrav 367
Jættehøj 159
Jætteklippe 249
Jættesofaen 219, 249
Jættesten 274, 367, 505
Jættestue 297, 505
Jættevæggen 219
Jødedal 368
Jødegraven 94
Jørgen Ols Flej 324
Jørgen Ols Havn 324
Sankt Jørgen 67
Skt. Jørgens Hospital 489
Jørgensminde 150, 211
Jørshul 433

Kaalkoppegaard 443
Kaas 236, 265, 401
Kaasebakke 274
Kaas(e)by 236*, 311
Kaasebæk 274
Kaasedal 401, 453
Kaasedige 453
Kaaseeng 434
Kaasegaard 269, 382, 443
Kaasegade 10
Kaasegrund 249
Kaasehavn 249, 274, 401
Kaas(e)hus 269, 424
Kaasejord 49, 70
Kaaseknald 187
Kaasekrog 434
Kaaseløkke 94
Kaasenakke 401
Kaaserende 187
Kaasetøjet 187
Kaasevej 401
Kaashøj 269
Kaasvang 269
Kabbesager 297
Kabbesbæk 297
Kabbeseng 297
Dr. Kabells Vej 8
Kaffegaard 236
Kaffemølleklippe 80
Kaffemøllen 77, 286
Kaggedam 187, -sbakke 187, -shøjde 187
Kaggegaard 142, 236
Kajbjerg 44, 49, 211
Kajebakke 473
Kajehald 159
Kajehøje 505
Kajeløkke 297
Kajemaansehul 249
Kajgade 10
Kajstræde 10
Kajæleeng 297
Kajælestykke 297
Kakkelovnsbakke 401
Kalby 489, -Aa 505, -gaard, Lille- og Store- 489
Kalejord 434
Kalgaard 453, -stykke 453
Kalkbrænderi 269, -vej 10, 87
Kalkløkke 159
Kalmarvej 10
Kalseredam 94
Kalshavebæk 351, 368
Kaltoklippe 401
Kalveager 49
Kalvebakke 324, 434, 453
Kalveboden 519
Kalvebyskesren 505
Kalv(e)have 132, 142, 159, 324, 368
Kalvehul 297, 324, 340, -sbakke 340
Kalvehøj 434, 505
Kalvekær 159
Kalv(e)løkke 49, 59, 125, 132, 159, 187, 219, 402, 473, 505, -Bakke 402, -Bæk 368, 402, -Dam 104
Kalvemose 201, 219
Kalven 402, 519
Kalverumpen 49, 59
Kalvshave 402, 434
Kamelen 402
Kamelhovederne 70
Kammelemark 249
Kammerdugshaven 274
Kammerraadløkke 402
Kampeløkke 49, -Aa 49
Kancelliet 351
Kandegade 10
Kanegaard 110, -shus 111
Kanehus 443
Kanelstræde 10
Kanesø 201, 219
Kannikeagre 434
Kannikebanke 434
Kannikebro 434
Kannikebæk 434*
Kannikedam 505
Kannikeeng 505
Kannikegaard 142, 201, 489, Store- 424*
Kannikegade 531
Kannikegærdet 424, 434
Kannikehøj 249
Kannikeled 104
Kannikely 428
Kannikemyr 505
Kannikeskov 434
Kanniketuer 489, 505
Kannikevang 499
Kanonager 249
Kanondal 23
Kanonhøj 402
Kantedam 142, -sgaard 142
Kantorlængen 286, 311
Kapelbugt 70
Kapelgrund 70
Kapelhavn 70
Kapelkilde 70
Kapellet 336
Kapelløkke 340
Kapelnakke 70
Kapelrende 297
Kapelsager 297
Kapelstræde 10
Kapelvej 10
Kaprifoliesti 159
Kapriklippe 297
Kapstenren 402
Kaptajngaard 125
Kaptajnhus 125
Kaptajnjord 453
Karen 473
Karenshul 520
Karensminde 101, 150, 211, 291, 319, 361, 448
Karlebyhus 489
Karlsdam 36
Karlsgaard 202
Karlshøj 150, 211, 269, 319, 434, 473
Karl Kures Skov 219
Karlskrona 150
Karlsløkke 70
Karnes 324, -Hul 368
Karolius 402
Karret 23, 474
Karruselbanen 274
Karsale Eng 188
Karsale Skov 188
Kasen 202
Kasgaard Rev 23
Kaskebuske 94
Kaspeknald 188
Kasperemølle 383
Kassematten 514
Kastaniebo 115, 211
Kastaniegaarden 45
Kastanievej 10, 336
Kastellet 10
Kastelsbakke 505
Kastelsbæk 23
Kastelsgaard 489, Lille- 489
Kastelshøj 505
Kastelsknald 188
Kastelsløkke 23
Kastelsmølle 10
Kastelsodde 23
Kastelsrev 23
Kastelsvej 10
Kastenegaard 202

Kastensstene 520
Katager 402
Kathøje Bakke 402
Kathøje Løkke 402
Katrineshavn 402
Kattebakke 159, 368, 434
Kattebro 402, 434
Kattebæk 159
Kattedal 49, -sstræde 44
Kattedam 159
Kattegade 402
Kattegat 402, -sbakke 402
Kattehul 117, 132, 159, 368, 474, 505, -shus 489
Kattehøller 529
Kattekrog 434
Kattemyr 159
Katten 70, 474
Kattenborg 265
Kattepanden 297
Katterende 59
Katteslet 424, 434, -Brand 434, -sgaard 424, -smølle 424
Kattesti 274
Kattestjært 311, 324
Kattestrube 505
Kattesundet 10
Kattesænke 80, 402
Katteøjet 66
Katteøren 49
Kalvig 297
Kedelovnene 297
Kedlen 188
Kedsomme Hjørne 434
Kedsomme Vang 434*
Keglebane 434
Kejehjem 311
Kejsergang 87
Kejsergænge 87
Kejserhus 444
Kejserhøj 188
Kejserkuld 505
Kejsersted 368
Kejserstolen 453
Kejserstæl 104
Kelseaa 324
Kelsebro 325
Kelseby 311
Kernemælkebakker 474
Kernemælkedal 434
Kernen 474
Kernevig 80
Kielbergdamme 23
Kikellet 434
Kikkebakke 80
Kil 94
Kilbergvig 297
Kildebakke 159, -stræde 87
Kildebo 499
Kildebæk 160
Kildeeng 59
Kildegaard 464
Kildehuset 351
Kilden 130, 150, 361, 520
Kildendal 520, -sbrønd 520, -shuset 515, -svig 520
Kildeplads 160
Kildesager 49, 297, 368
Kildesbakke 10*, 23, 297
Kildesbo 211
Kildesbæk 269, 297
Kildeseng 104, 402
Kildesgaard 178, 265, 286
Kildeshul 402
Kildeshøj 211, 219
Kildesrev 402
Kildesro 211
Kildestræde 10, 87
Kildestykke 402, 434
Kildesvang 269
Kildesvig 297
Kildevad, Lille- 312, 325, -shuse 286, 312
Kildevang 291, 361, 390
Kildevig 520
Kildevæld 361
Kilen 59, 104, 133, 219, 297, 340, 434
Kilet 219
Kilgat 104
Killingedam 368
Kilryggen 434
Kilstykke 249
Kimesedal 80
Kimpens 178
Kina 390, 402, 489
Kinabakke 402
Kinahus 111
Kinaløkke 60
Kindbenseng 402
Kindbensskov 402
Kinhøj 188
Kirkeager 104, 325, 368, 402
Kirkebakke 77, 80, 160, 340, 402, 453, 474
Kirkebidde 188
Kirkebjerg 117, 160, 219, 368
Kirkebo 236, 286, 312*, 351 (bis), 368, 383, -Ager 297, -gaard 111, 269, -gaard, Lille- 444, -gaard, Store- 444, -Kær 249, Lille- 424, Nørre- 202, 265, Store- 424, Sønder- 202, 236, 265
Kirkebro 274, 297, 368, 505
Kirkebrødde 274, -gaard 265
Kirkebrønden 453
Kirkebuske 188
Kirkeby 125, 143, 236, 286, 351, 424, -gaard 351, 464
Kirkebæk 274
Kirkedal 188, 243, 249*, -seng 188
Kirkedam 188, 453
Kirkeelle 453
Kirkeeng 81, 94, 274, 368, Lille- 325, Store- 325
Kirkeforn 188
Kirkegaard 70, 202, 219, 250, 402, 434, 505, -sløkke 94, Gamle- 503
Kirkegade 32, 44, 100, 160, 325
Kirkehald 49
Kirkeholm 515
Kirkehøj 117
Kirkekilde 351, 368, 444, 448
Kirkekrat 274
Kirkeled 160, 297
Kirkelund 125, 133
Kirkely 150, 182, 361
Kirkeløkke 160, 340
Kirkemark 117, 125, 133, 219, 464, 474
Kirkemyr 94, 188, 325
Kirkemyre 23
Kirkemølle 150, 237, 351, 424, 464
Kirkens Jorder 111
Kirkeplads 10, 44
Kirkeshøj 368
Kirkeskabet 250
Kirkeskov 160, 188, 297, 434
Kirkesmedje 125
Kirkesti 133, -sagre 81
Kirkestræde 10, 44, 87
Kirkestykke 81, 250, 274
Kirkesø 219
Kirkeudmark 133
Kirkevangen 77
Kirkevej 116, 133, 336, 505, -hus 150
Kirreskær 81
Kirsebæk 297, -Bidde 297
Kirsebærhus 143, 202
Kirsebærkrog 434
Kirsebærskov 133
Kirseløkke 325*, 424, -gaard 312
Kirsemark 133
Kirsten Kruses Gænge 88
Kirstines Bæk 325
Kirstines Stol 49*
Kislememile 403
Kistehøje 219
Kjallesbakke 49
Kjelds Hul 325
Kjærsminde 319
Kjøllernakke 520
Kjøllerne 520
Kjötholmur, Færøerne 69
Klaffen 94
Klampebro 527
Klampegaard 111
Klappebakke 505, -vej 506
Klausebakke 219
Klausehus 202
Klauseshavn 340
Klauskirke 368
Klavsemøller 125
Klavseskenes Hul 403
Klemensker 197*, -Plantage 219, -Rev 41
Klemenskirke 197, -bakke 219, -gærde 219
Klemensminde 150
Klemensmose 219
Klemetsgærde 177
Klemmedebæk 368
Klemmedeskær 297
Klemmedevad 368
Klemmedevig 297
Klemmeds Brønd 36
Klemmekuld 133, 160

Klimp 41, 274
Klingegaard 237*
Klingegade 10
Klingehus 10
Klingeløkke 474
Klingestykke 36
Klingestæl 237
Klint 70, 104, 160, 178, 188, 274, 297, 298, 361, 368, 403
Klintager 104, 297, 506
Klintebakke 160, 274, 403
Klintebavn 160, 506
Klinteby 383, -bordet 403
Klintebæk 274, 368
Klintedal 150, 274
Klintedam 403
Klinteeng 403
Klintegaard 143, 383, Store- 143, 489, Ø.- 143
Klintegade 88
Klintegrund 188
Klint(e)hus 150, 178, 269, 286 (bis)
Klintehøj 250
Klinteled 269, 274
Klint(e)ly 150, 269 (bis)
Klinteløkke 104, 275, 403
Klintemyr 403
Klinte Mølle 143
Klinteovn 368
Klinterende 325
Klinteskov 160, 325
Klinteslette 403
Klint(e)vang 101, 150
Klintevej 94*, 160
Klintfryd 182
Klippe 111, 150, 178, 269
Klippebakke 81*
Klippebidde 275, 340
Klippebo 468
Klippedale 319
Klippedam 319, 424
Klippegaard 11, 243, 286, 383
Klippegade 77
Klippehus 269
Klippehøj 434, 506
Klippely 115, 150, 211, 243, 269, 291, 319, 390, 428, 499
Klippelyst 211
Klippeløkke 117, 275, 298
Klippestykke 340, 403
Klippevej 298
Klitfogedhus 40, 111, 125
Klobæk 298
Kloengen 49
Klokkebur 531
Klokkeeng 160
Klokkegade 10
Klokkeminde 150
Klokkerpilt 474
Klokkertøjet 23
Klokkevang 453
Klondyke 133, 237*
Klumpehald 41, -s Bugt 41
Klumpekuler 474
Klumperand 41
Klædetohøl 434
Klæppebro 453
Klømperne 298
Kløse(r)ne 81*, 275
Kløvbæk 298
Kløveaa 368
Kløvebakke 250, 506
Kløvedal 368, 499, 506
Kløvegaard 351, 489
Kløvehald 202, 219
Kløvehus 383
Kløvehøl 434
Kløveklippe 403
Kløven 70, 202, 219, 368
Kløvendal 211
Kløveris 325
Kløverpletter 70
Kløveryggene 434
Kløvhus 312
Kløvløkke 219
Kløvrender 70
Kløvstrømme 325
Knadderhalle 403
Knageng 117
Knald 49, 50, 94, 188, 403, 454
Knaldager 49
Knapager 81
Knapløkke 81
Knappeaa 403
Knappebro 403
Knappedam 160
Knappegaard 383
Knappegænge 88*
Knappeløkke 403
Knappenaalestykke 403
Knappenaalsrand 133
Knappestræde 10
Knarborg 77
Knarrebakker 312, 325
Knarrebuske 160
Knarreflej 403
Knarregaard 100, 237, 312, 383
Knarrehus 143, 202
Knarrekilde 104
Knarrelodden 250
Knarremose 250
Kneppeelle 474
Kneppegaard 178
Knirten 474
Knobberand 41
Knoklen 454
Knollegænge 88
Knorrenborg 10
Knud 188
Knudegaard, Store- og Lille- 202
Knuds Brygge 36
Knudshavn 50
Knudshul 81
Knudshøj 211
Knudsker 108, -Bjerg 117, -Mølle 111, -Plantage 117, -Rev 117
Knudskirke 108, 219
Knudsløkke 50
Knudsnæs 50*
Knudsvej 10
Knæbjerg 325, -sgaard 312, -shus 312*
Knægtedræt 368
Knægtehjemmet 286
Knægten 160, 275, 506
Knække 133
Knækkebakke 220
Knækkehus 202, 312, 383
Knødrekaas 50
Knøsene 340, 531
Kobbe 325
Kobbeaa 325
Kobbebro 325
Kobbedal 325
Kobbegaard 312
Kobbehave 325
Kobbehul 36, 50
Kobbersmedeeng 94
Kobbersten 474
Koborg 66
Kodal 23, 383*, 403*, 506
Kodale 403, -hus 489
Koddisserne 188
Koefoedsminde 319
Koeg 220*
Koen 71, 403
Koeng 506
Koesgaard 383
Kofodeng 81
Kofodgaard 143, 202, 351
Kofodhøj 368
Kofodknald 454
Kofodmølle 202, 351
Kofodskov 368
Kofoedsminde 101, 130, 211, 243, 361, 448, 527
Kogle 368
Koglebakken 368
Kohavn 36
Koholm 369
Kohul 160, 403, 434, 506
Kohytteplads 520
Kohøj 298
Kokkedal 211, 369
Kokkegade 11
Kokkekrog 506
Kokkeløkke 44, 50, 94, 325
Kokløve 71, -Rende 71
Koknægtehjemmet 286
Kolberg 125, 474, 489
Koldekilde 160, -hus 143
Koldekær 160
Koldestæl 490
Kolerakirkegaarden 520
Kollebro Ager 369
Kollehøj 369
Kolund 369
Koløkke 50, 60, 66, 71, 298, 369
Kommandantens Batteri 515
Kommandanthaven 531
Kommandanthøj 23*
Kommandantløkke 23
Kommenager 36
Kommenshave 60
Kommensløkke 454
Komyr 71
Komyre 220
Konejord 36

Konelappen 60
Konetornseng 104
Kong Blak (og Sønnerne) 403
Kongebjerg 160
Kongebæk 326
Kongedybet 94
Kongeegen 298, 434
Kongehavn 404
Kongehovedet 404
Kongemindet 143
Kongen 404
Kongens Bakke 520
Kongens Batteri 515
Kongensgaard 490
Kongens Have 250, 520
Kongenshus 265
Kongens Køkken 515
Kongensmark 125, 202, 269, 312, 454, 490
Kongeskansen 404
Kongestenen 298
Kongesti 117
Kongestolen 71
Kongestykke 506
Kongevej 117, 275
Kong Gustafs Vej 88
Kongseng 506
Kongsmark 506
Kongsskær 60
Kongstubbe 143, 160
Kongsvang 319
Koningdal 369
Koppehøj 326
Koppelborg 81
Koppelgade 188
Koppesættergaard 100
Kornbratte 188
Kornhøj 275
Kornvang 361
Korpenland 286
Korrebæk 404
Korredam 160
Korrehøj 404
Korreløkke 160
Korreslot 444
Korsaas 104, 220
Korsager 369, 434
Korsasp 189
Korsbjerg 56, 60, 269, 275, -Eng 275
Korsdal 60
Korseng 133, 161, 404
Korsestykke 220
Korsetyr 326
Korsgade 11, 32
Korshald 298
Korshøj 250, 474, -e Bakke 81, -e Stykke 81, -e Torn 81, -evej 81, 404, -gaard 464, -Sand 250
Korsklæde 404, 434
Korslund 211
Korsløkke 60
Korsnakke 60
Korsodde 189
Korsvejmyre 326
Korteby 237
Koryggen 403
Kosteflejene 340
Kottehus 265
Kottekrog 298
Kottenakke 298
Kottevig 298
Krabbeløkke 326
Fru Krabbes Vej 8
Kragebakke 161, -Myre 161
Krageeng 133, 298, 506
Kragehøj 275
Kragelund 161, 182, 404, 435, 506, -sbro 435
Krageløkker 404
Kragereden 126, 143
Kragesminde 468
Kragesten 404, 454, -sager 404, -shus 202, -shøj 404, -smyr 454
Krageturen 250
Kragkaas 71
Krakaas 161
Krakager 81, 275, 506
Krakbakke 161, 298
Krakbjerg 161, 275, 326
Krakdal 243
Krakeng 133, 161, 326, 435, 506
Krakgaard 237, 490
Krakhus 265, 444
Krakhøj 161, 243, 269, 275, 499
Krakkeager 474
Krakkedal 202, 286
Krakkeeng 50, 275
Krakkegaard 202, 286
Krakken 161, 237, 250, 275, 287, 298, 361, 369, 506
Kraklund 243
Krakly 243
Krakmølle 351, -Bakke 369
Kraksminde 243
Krakvej 161
Krampeaa 474
Krampebro 474
Krampeeng 298
Krampegaard 464
Krampehuset 424
Krans(e)løkke 50*, 94
Kranshøj 50
Kras 220, 298
Krasager 298
Krashave 220, -gaard, Store- og Lille- 202
Krashøj 211
Kraskuler 220
Krassebakke 298
Kras(se)mose 203, 220
Krateng 36
Kratgaard 243
Krathøj 499
Kratlund 117, 211, 464, 499
Kratly 269, 361, 499
Kratsminde 182
Kredsen 11
Kredssten 454
Krejerten 250
Kridtgade 88
Krikkebæk 298
Krikken 454
Krillike 94
Kringleeng 298
Kristian d. X's Vej 161
Kristiansgade 11, 100
Kristianshøj 143, 161, 499, 531
Krobbedal 220, 269, 275, -seng 275, -storp 275
Kroen 351
Krog 36, 133, 189, 298, 336
Krog(e)ager 81, 220, 250, 275, 474, 506
Krogebakke 50
Krogede Didrik 474
Krogede Eg 104
Krog(e)eng 220, 250, 275, 326, 435, 454
Krogegaard 287, 312*, 351, 383, 444
Krogeholmsmose 250
Krogengaardstykke 94
Krog(e)sten 369, 454
Krogestykke 161
Kroggaard 111, 383, 424, -shammer 23
Krogholmsgaard 237
Krogryggen 189
Krogsholm 211
Krogsskov 94
Krogtorp 161
Krokaas 404
Kro-Krusens 444
Kroled 71
Kroløkke 71
Kromølle 464
Kronborg 506
Kronegaard 528
Krophul 369
Kroppehoved 161
Kroppesød 250
Krukhul 369
Krukkerende 369, -huset 351
Krummeaa 250
Krummeled 203
Krummemark 220, 237, 250
Krummemose 220
Krummevej 32
Krusedal 133
Kruseelle 454
Krusegaard 203, 237, 351, 444, 490, Lille- 425, 490, Store- 425, 490
Krusegænge 88
Krusehul 474
Krusehus 237
Kruseløkke 150, 161, 454, -Skov 161
Kruserende 275
Kruskilde 250
Krydset 126
Krykkegaard 203
Krykkeshøj 369
Krykkeskov 298
Krykkestykke 220
Krystalgade 11
Krystalsø 71
Kræke 313, 326, 404
Krækkesdal 312
Kræmmerdal 326
Kræmmerhus 203

Krøblingevej 81
Krøjersminde 211
Kulager 220, N.- og S.- 220*
Kulbakke 454, 506
Kulbo 36
Kulbrandsgade 404, -gaarde 384
Kulbroen 36
Kuld 435
Kuldager 81, 326
Kuleager 104, 340
Kuleborg 100, 464, -Dam 104, -vej 100*
Kuledave 404
Kuledavidhus 384
Kuleeng 104
Kulekrog 425
Kulen 275
Kulenak 104
Kuler 23, 36, 105, 520
Kuleren 105, 404
Kulestykke 189, 404
Kuletorn 105
Kuletørveeng 369
Kuletørvrand 41
Kulgrav 189
Kulhukken 23
Kulhullet 275
Kulhøj 220, 435
Kulle 11, 60, 221, 251, 326, 340, 405, 454, 475, 506, 520
Kullebakke 474
Kullehul 474
Kullehuset 313
Kullehøj 189
Kulleløkken 313
Kullerende 520
Kullesten 454
Kullestykke 189
Kullund 435
Kulmilen 275
Kulskibet 520
Kulsti 23, V.- og Ø.- 117
Kulvad 161, -selle 161
Kulvej 36, 117, 133, 220
Kumle 23*
Kumle, Vis H. 251
Kumled, Lø H. 251
Kumlehøj 237, 251, -Stykke 251
Kummele, Angel 251
Kurebakke 221*, 369
Kuredam 475
Kurediger 161
Kuregaard 143, 203, 352, 490
Kurehulle 475
Kurehøj 326, 369
Kurelænge 100
Kureløkke 36
Kuremølle 237, 352
Kurlændergaard 143
Kvasehavn 405
Kvaseskær 60
Kviehul 161
Kvintusdam 23
Kværnbæk 161*
Kyle 221
Kyllingeeng 475
Kyllingegaard 425, 490
Kyllingehus 11
Kyllingehøj 507
Kyllingehønen 50, 105, 326, 531
Kyllingeklippe 435
Kyllingeslette 435
Kyllingetræ 23
Kyndegaard 126, Lille- 126, -seske 126
Kyse, Vallensved S., Ø.- Flakkebjerg H. 384
Kyseby 384
Kysehøj 405
Kyseløkke 425, 435
Kysgaard 384
Kyssepil 454
Kystvej 11
Kæden 66
Kæftevig 520
Kælderbjerg 71
Kælderdøren 326
Kælderen 369, 405
Kældereng 298, -ehus 287
Kælderhals 71
Kældersletten 71
Kældertøjet 23
Kæletorn 369
Kællingeager 435
Kællingebro 221, 475
Kællingeby 464, 531
Kællingedal 298, 369, 454
Kællingedam 435
Kællingehul 221, -sbroerne 221
Kælling(e)høj 189, 435, 475
Kællingekirken 531
Kællingeklippe 221, 275
Kællingemose 454
Kællingemølle 465
Kællingesænke 81
Kællingevie 369
Kællingslod 24
Kæmpeaa 251, 507
Kæmpeaspe(r)ne 150, 161
Kæmpebakke, Nordre- 251*
Kæmpebro 251*, 507
Kæmpedal 238, 251
Kæmpeelle 326
Kæmpeeng 251
Kæmpegaard 144, 203, 465
Kæmpehave 326
Kæmpehavn 50
Kæmpehus 238*, 465
Kæmpehøl 133
Kæmpeløkke 161*, 405, 507
Kæmpemølle 444
Kæmpens Brønd 475
Kæmpens Forstue 475
Kæmpesmedjen 144
Kæmpesminde 211
Kæmpestrand 50
Kæmpestælene 161
Kæppegaard 265
Kæppekildegaard 266
Kær 50, 150, 161, 454
Kærager 276
Kærby 269, -gaard 111, -hus 115
Kæregaard 238*
Kæreng 50
Kærevang 405, -segen 405
Kærgaard 144, -Mose 161
Kærgrob 454
Kærhave 243
Kærhus 266, 444
Kærhytten 44*
Kærhøj 150, 448
Kærlighedsasken 405
Kærlighedsbro 94*
Kærlighedsbænk 298, 520
Kærlighedsdal 71
Kærlighedsseng 520
Kærlighedsklippen 529
Kærlighedssofa 520
Kærlighedsstenen 405
Kærlighedssti 520
Kærly 269
Kærsminde 448
Kærvang 448
Kætte 11, 133
Kættemark 126
Kættereden 126, 313
København 203
Købmagergade 88
Købmandsdige 24
Køddesten 405
Kødtønde 454, -hul 161, -odde 454
Køgehus 287
Køgemark 507, -shuse 490
Kølden 276
Køllehegned 251
Køllen 50
Kølleregaard 179, 203, 238, 287, 352, 384, 425, 465
Køllerehavn 298
Køllereledet 94
Køllereløkke 298
Kølleremose 435*
Køllereskov 221
Køllerkuler 94
Køllermølle 111
Køllersminde 182, 269
Køllersvang 182
Kølleskaftet 50
Kønke 326
Kønkehus 313
Kørestykke 189
Kørnehøj 221
Kørningshøj 162
Kørsebro 162
Kørsegaard 203
Kørsemark 221

Laadmose 51
Laalehavn 81
Laalehukken 405
Ladegaard 204, 490, -sskov 133
Ladevig 520
Ladhammer 340
Laggeresten 326
Laksedam 60
Laksedyb 369, 420
Laksegade 11
Laksehavn 60
Lakseodde 298

Lambertsnakke 520
Lammegaard 179, -sstykket 189
Lam(me)høj 211, 221, -Stykke 221
Lammekulle 405, 507
Lammet 118
Landbolyst 91, 499
Landemærket 11, 56
Landet 4
Landevejsbidde 221
Landgrundet 475
Landhukkernes Rev 24
Landly 182, 319
Landlyst 115, 130, 150, 182, 211, 243, 269, 291, 319, 361, 428
Landodde 24
Landsager 405
Landsdommerbæk 221
Landsdommerløkke 24
Landsdommer(s)gaard 204, 352
Landsdommerskov 221
Landsminde 211
Langager 24, 50, 60, 81, 105, 162, 189, 221, 251, 276, 298, 326, 340, 369, 405, 435, 475
Langbakke 507
Lang(e)bjerg 24 (bis), 56, 60, 162, 221, 276, 405, -Skov 405, -ssid 71
Langebro 162
Langedal 405, 454, -sbæk 405, -sskov 405
Langedam 133, 507
Langedebjerg 133
Langedeby 425
Langedige 454
Langedræt 36, 94, 162, 221, 251, 405, -biddene 251
Langedyb 454
Lang(e)eng 105, 118, 221, 276, 298, 326, 369, 405, 435, 455
Langegaard 238
Langegade 435, 454, -Dige 455
Langehage 50
Langehald 71
Lange Klippe 276
Langeknald 189, V.- 30
Lange Lars 276
Langelinie 11, 56, 88, 507, 520
Langeløkke 24, 50, 133
Langemose 133, 162
Langemyr 162, 221, 475, -hus 211
Langemyre 238, 251, 455, -gaard 490
Langen 251
Langensgaard 179, 352
Langerne 251
Langerup 361, 465
Langesgaard 100
Langeskanse 94, 435
Langeskov 405, -svej 405
Langeskær 520
Langetorp 162
Langetrappe 520
Lang(e)vig 88, 520
Langhøj 475, 507
Langstykke 298
Langvejskrog 162
Lappebakke 405
Lappegaard 384
Lappegraner 81
Lappehals 405
Lappekuld 251
Lappen 50
Lappetræ Kilde 105
Larismyr 251
Larmedal 455
Lars Badskærs Gang 88
Larsedam 50
Larsegade 11
Larseknalde 189
Larsens Plads 526
Larses Stol 276
Larsestol 71
Larskaas 266
Larskirke Bakke 162*, -Kær 162
Larskirke Dam 299
Lars Nielsens Vang 369
Lars Thomsens Odde 455
Lassenborg 100
Lasses Seng 520
Latinerhaven 528
Lauebro 369
Lauedam 24
Lauegaard 313, 352, 490
Lauehavn 326
Laugum 313
Lauholm 162
Laurids Jenskes Bæk 475
Lauritsmyr 251
Lausbakke 405
Lausgaard 352
Lave Egesen 189
Lavegaard 425
Lavendelstræde 44
Lavesgaard 88
Lavesti 71
Lavestæl 95, 425
Lavsager 435
Lavsminde 499
Lavsstykke 435
Lavsurtager 189
Leden 221
Ledegaard 384
Ledhus 287
Ledsager 475
Legaards Plads 11*
Legaardstæl 455
Legathuset 352
Leghangænge 88
Leghøj 50*
Lejeled 56
Lejeseng 369
Lejren 515
Lejrvejen 520
Lene Svarts Sten 326
Lensbjerge 313*, 327, -gaard 313*
Lensbjerg Skov 327
Lensdal 327
Lenseng 319, 327
Lensgaard 313
Lenshave 327
Lenshøj 319
Lensklint 327
Lensskov 327
Lerager 71, 189, 221, 327, -hus 313
Lerbakke 507
Lerbidde 162
Lerbunden 455
Lerbæksmyr 251
Lerdam 435
Lergaard 111
Lergravager 475
Lergravseng 252
Lerhus 144
Lerhøj 133, 526
Lerjegaard 425, 465
Lerjen 36, 118, 299, 327, 370, 405, 435, 455
Lerknald 405
Lerkrog 189
Lerkulebakker 527
Lerkulehøj 370
Lerkulerne 475
Lerløkke 51
Lershøj 243
Lerskred 71, 405
Lersvang 243
Lervaren 11
Lervej 56, -Bakke 406, -Ren 406
Lesleregaard 352
Letholmsgaard 144
Levehus 238
Leverhøj 435
Levke 40, -Bugt 41, -Grund 41, -Knald 41, -Krog 41, -Løkke 41, -Nab 24, -Odde 41, -Pynt 41
Libertsklippe 299
Li(e) 221, 252, 276, 299, 370, 406, -løkke 406
Lienlund 428
Liggendeager 507
Ligmølle 352
Ligstenen 406
Likory 319
Lilleaa 162, 189
Lilleager 221, 406
Lillebakke 150
Lillebjerg 252, 406
Lillebo 130, 211, 291, 428, 468
Lilleborg 144, 150, 162, 299
Lille-Bornholm 5
Lilledam 221
Lilleeje 150, 269, 428, 448
Lille-Ellekongestræde 8*
Lilleeng 60, 370
Lillegaard 126, 144, 269, 287, 313, 352, 384, 425, 444, 465
Lillegab 190
Lillegade 11, 77
Lilleglod 507
Lillegærde 313

Lillehave 150, 182, 211, 243, 269, 428, 490, 507
Lillehjem 150
Lillehul 190
Lillehøj 243, 406, 448, 468, 499
Lilleknald 252, 370
Lillekro 515
Lilleløkke 24, 51, 60, 82, 162, 221, 252
Lillemade 276
Lille Mikkel 435
Lillemyre 475
Lilleodde Haldbakke 507
Lilleper 327
Lille Plads 77
Lillering, Framlev H. 255
Lilleskov 162
Lillesten 370
Lillesø 95
Lilletaarn 515, -sbrønd 520
Lilletjørne 475
Lilletorv 11, 77
Lillevang 17, 51, 115, 130, 150, 211, 269, 319, 336, 340, 361, 390, 428, 448, 468, 499
Lilleviske 162
Lille Æggehøne 55
Lilleø 515, 520
Lilliendal 150
Limensagre 507
Limenseng 507
Limensgaard 490
Limensgade 490, 507, -Aa 507, -Bro 507, -hus, Store- 491
Limgaden 491
Limmikebæk 435
Linager 276
Lindbergsvej 88
Lindebo 243, 361
Lindehave 299
Lindehus 361
Lindelund 291
Lindely 182, 243, 361
Lindeplads 44
Lindesager 361
Lindesbjerg 162, -hus 144
Lindesdal 71
Lindesgaard 266, 426
Lindeshus 361
Lindeskov 287, 299, -Bakke 299, -Bæk 299
Lindesro 361
Lindestræde 88
Lindesvang 361
Lindet 352, 370
Lindevej 11, 77
Lindgaard 491
Lindholm 211, 287, 428, -ehus 384, -Skov 370, -Stæl 370, -sgaard 352, -shus 287, -svad 370
Lindholt 390
Lindhøj 299
Lindsminde 130
Lines Eng 370
Linesminde 150
Linhaven 221
Linhul 51
Linie 71
Linkisten 406
Linløkke 299
Linstæl 327, 406
Lirehus 313
Lisbethuset 491
Lisbjerg, H. 327
Lisebjerg 162
Lisebæk 406
Lisegaard 384
Liselund 182, 499
Lisenlund 211
Lisenly 130
Listed 384, -gaard 385, -Vang 385, -Vig 406
Lobben 190
Lobberne 179, 190, 507
Lobbæk 144, 179, -dal 150
Lodhøj 51
Lodslængen 531
Loen 521
Loftsgaard 144, 179, 314, Lille- 465, 491, Store- 465, 491, -sskovshuse 179
Logulvet 370
Lokkebakker 221
Lokkegaard 204
Lokkemose 221
Lokketorp 221
Loklippe 162
Lolleager 95
Lolleenge 95
Lollegaard 144
Lollehave 95
Lollejord 95
Lommen 190, 406
Longerne 162
Loppeeng 105
Loppehytten 515
Loppesager 370
Loppetorv 11
Loubæk, Slagelse 406
Louiseklippen 163
Louisendal 361
Louisenhøj 130, 211
Louisenlund 353, 370
Louisenlyst 130
Louises Træ 163
Lousminde 101
Lovagre 51
Lovebæk 406
Lovegaard, Lille- 353
Lovisehøj 11
Lovsgaard 426
Lovsø, Sjælland 406
Lubbemossar, Sverige 190
Lubborna, Sverige 190
Lucifer 370
Ludvigsgaard 353
Ludvigsminde 211
Lulestykke 37
Lundeaa 327
Lundeager 190
Lundebidde 370
Lundebro 327
Lundegaard 44*, 266, 353
Lundegade 327
Lundehus 204, 287, 314
Lundehøje 221
Lundely 115
Lundeløkke 190, 221
Lunden 24, 406
Lundeng 133, 163
Lundensminde 17
Lundensvej 11
Lundesidde 190
Lundeskov 190
Lundesten 190
Lundestykke 95, 190
Lundetorp 370
Lundsgaard 204, 211
Lundshøj 211, 243
Lundsminde 150, 291, 319, 499
Lundsro 211
Lundtofte 499
Lunten 163
Lusekuld 221, 252*, 299, -Mølle 204
Luseløkke 222
Lusen 435
Lusenborg 238
Lusevig 82
Lybækkermur 66
Lybækkertaarn 66
Lygtestræde 11
Lykkebo 150, 468
Lykkeborg 211
Lykkedal 211
Lykkensgave 361
Lykkensprøve 11, 115
Lykkesminde 291
Lykkesten 95
Lykkesvej 100
Lyneborg 24, 144
Lyngager 105, 222, 276
Lyngbakke 222
Lyngbjerg 507
Lyngborg 150, 269
Lyngby 134, 182
Lyngdal 291
Lyngen 51, 269, 287, 353, 370
Lyngfryd 150, 182
Lynggaard 144, 179, 266, 287, 314, 465, 491, -shus 204, 266
Lynggade 163, 299
Lynggryden 406
Lynggærde 134, 507
Lyngholt 182, 211, 243, 319, 361, 499
Lynghuse 179, 287, 385
Lynghytte 269
Lynghøj 134, 211, 428, 468, 499
Lyngkuld 435
Lyngkær 150, 211
Lyngly 182
Lynglyst 211
Lyngløkke 299
Lyngstrup 204
Lyngtoft 211, 361, 428
Lyngvad 435, -Bro 435
Lyngvang 115, 150, 211, 468

Lyngvej 105, 299, 435, 455
Lyrehøj 370
Lyres 406
Lyrsby 353, -gaard 353, -Ler 370, -skov 353, 370*, -vang 361
Lysager 390, 499
Lysedal 299
Lysehøj 370
Lyseklippe 163, 299
Lyseper 370
Lyserende 299
Lyshøj 211
Lysterbakke 60
Lysteregaard 287
Lysterløkke 88
Lysterjord 51
Lystersminde 88
Lysthusbuske 71
Lysthuset 163
Lystofte 269
Lystrup 204
Lystskov 40, 95
Lysvang 150, 211
Læderlappegaard 426
Lægterbakke 163
Lægtersti 163
Lænestol 37, 252, 406
Længen 276
Lærkebakke 507
Lærkegaard 444, Store- og Lille- 266
Lærkegrund 455
Lærkehus 211
Lærkehøj 45
Lærkelund 211, 269, 319
Lærkely 150, 211
Lærkelyst 150
Lærkenborg 211
Lærkeshøj 211, 314, 499
Lærkesminde 499
Lærkesvang 269, 361
Lærkesø 327*, -gaard 530
Lærkevej 11
Lærredsmyr 252, -Aa 252
Lærredsrenden 407
Læsaa 507
Løbeeng 163
Lødringebidde 407
Løgager 276
Løgbænke 71
Løghøj 269, 276
Løgnstøberiet 287
Løgrende 71
Løgstenen 455
Løkkebakke 163
Løkkebo 91
Løkkedal 150
Løkkegaard 144, 287, 314, 353, 491
Løkkegade 11, 32, 336
Løkkehus 204, 288, 444
Løkkekrog 276
Løkkeledet 455
Løkkelund 319
Løkken 51, 340, 407
Løkkensvang 361
Løkkershøj 499
Løkkersly 499
Løkkersvang 499
Løkkeseng 134
Løkkesmark 491, 508
Løkkevang 182, 319
Løkkevej 190
Løsebæk 51, -gade 44, -Havn 51, -shuse 44, -sstæl 266
Løvehovederne 71*, 508
Løvenørns Batteri 515
Løvgade 134
Løvhøj 319, 426, 499
Løvsalen 455
Løvsaletorpet 407

Maagebjergvej 336
Maagedamme 407
Maageflej 82, 370
Maagehøj 252*
Maageklippe 407
Maageløkke 407
Maageskær 370, 475, -seng 370
Maagesten 24, 95, 455
Maagestole 340
Maagestykke 24
Maagetaarn 299
Maalsmyr 508
Maanen 204, 515
Maaneskinsklippe 163, 299
Maansebakke 407
Maansedam 51
Maanseflej 407
Maanseknald 276
Maanse Laksebund 190
Maansevig 299
Maatteshøj 508
Made 95, 455, 475
Madeeng 252, 508
Madegænge 88
Madkesprudsengen 475
Madkælder 252
Madsebakke 60
Madsegade 51, Lille- 11
Madsegrav 190
Madsehalle 276
Madsehave 370
Madsejord 51
Madseknalde 370
Madseløkke 51
Madses Nedgang 475
Madses Sæt 475
Madsestræde, Lille- 11
Madsetorn 190
Mads Hansens Gade 11
Mads Jensen 252
Madssten 24
Madsten 163
Madvig 407, -ager 82*, 407, -sgade 77
Maegaard 238, 266, 288, 314, 465
Magdasminde 182
Maglebæk 370
Maglegaard 353, -shus 361, -s Kapel 353
Maglegrav 370
Maglehus 361
Maglehøj 370
Maglekær 448
Magleskov 370, -hus 361
Maglesminde 211
Magstræde 12, Lille- 12
Majdal 407
Majorbakke 71
Majorgaarden 66
Majorhus 32
Majorkuler 95
Majorstykke 37, 51
Makhøj 163
Malerhuset 531
Malerstræde 32
Malkesletsager 71
Malkesti 336
Malkevig 521
Malkvarn, Blekinge 407
Malkværn 407, Blinde- 392
Malm 299
Malmøvej 12
Malthuset 314
Mamrelund 51
Mamsesenge 82
Mandbjerg, Middelsom H. 408
Mandhøj 408, -Teglværk 385
Mantelgaard 66
Manteltaarn 66
Marensminde 291
Marepinen 276
Maresø 144, 163
Marevad 222*, -Bakker 222*, -Bro 222, -gaard 204*, -Mose 222, -Skov 222*
Skt. Margrete Kapel 67, 353
Margretelyst 243
Margrethesminde 211, 269
Margrethevej 12
Maribohavnen 299
Marie Koefoeds Vej 12
Marielyst 211
Mariendal 115
Marienhaab 211
Marienhøj 150, 211, 243
Marienlund 499
Marienlyst 150, 243, 499
Mariesminde 182
Marikajord 60
Marinedal 182
Markerdam 105
Markeregaard 288, 444
Markerehavnen 299
Markergrund 327
Markerleddet 105
Markershave 370
Markersminde 150
Markersstæl 370, 455
Markestykke 37
Markhøj 150
Markmannebrønd 435
Markmannegaard 111, 426
Markmannejord 435
Markskelsvej 252
Markusbæk 455
Markusgaard 288, 353
Markvejen 56
Marmelbjerg 190
Marmelshullet 190
Marnehulle 299
Marnemorshul 82

Marnesdam 51
Marsegaard 385
Mart(h)asminde 17, 115, 150, 428, 448
Marthas Sten 508
Martin Lund 51
Maskindammen 41
Mathildesminde 115
Matteleløkke 105
Mauritzgaard 354
Skt. Mauritz Kapel 354
Mejerigaden 426, 531
Melaa 436, 455
Melager 163, 371
Melbakke 163, 190, 508
Melbidde 118, 190, 327
Melbugt 436
Meldige 455
Meldyb 190, 340, -sknald 190
Meleng 371
Melgaard 238
Melgab 190
Melhøj 475
Melklippe 252
Melkuld 252
Mellembjerg 300
Mellem Byerne 44
Mellemgaard 118, 465
Mellemløkke 118, 252
Mellem Skovene 72
Mellemstykke 37, 300
Mellinge, Sverige 420
Mellund 371
Melløkke 134, 408, -bakke 436
Melmose 163
Melpave 118
Melskov 371, 408
Melsted 336, -Aa 327, -gaard 314, -Sand 327, -vej 336
Melstykke 134, 276
Melviske 163
Mergelhøj 211
Mergelkulebidde 190
Mergelkulestykke 371
Michlings Herred 420
Middagskuld 163
Middelpunkt 276
Midhlungsboda, Sverige 420
Midtbyen 57
Midterdal 408
Midterpilt 408
Midterstykke 191
Midtløkke 222
Midtstykke 436
Midurteng 508
Mikkelager 408
Mikkel Andersens Holm 163
Mikkel Bagers Torn 24
Mikkeledal 300
Mikkelehøj 300
Mikkelemyr 300
Mikkelløkke 436
Mikkelodde 191
Mikkelsager 252
Mikkelsens Hul 408
Mikkelshul 60
Mikkelslund 408
Skt. Mikkels Sogn 238
Mikkels Sten 327
Mikkelsten 508
Milelund 327
Millegrav 191
Millingstorp, Sverige 420
Mindebo 448
Mindedamme 521
Mindehuset 515
Mindet 521
Misundelsen 408
Mjøreng 328
Mjørn 118
Modersgade 51, 60
Modersløkke 51
Mons Pers Klipper 340
Morderbuske 164, 408
Morderhuset 204, 354
Morderstenen 436
Morderstælen 436
Mordertorn 191
Morgengave 436, -skoven 436
Morgenpinen 222
Morgenro 428
Moritsløkke 252
Morjen 24*
Mormoderseng 105
Mormorsstykke 371
Morshul 475
Mortenhavn 72
Mortensgaard 126, Lille- 12
Mortensgade 88, Skt.- 12, Lille- 12
Mortensjord 60
Mortensminde 211
Mortingegaard 288
Mortingeknald 340
Mortingemose 300
Mosager 150, 211
Moseager 222
Mosebakke 455
Mosebuske 95
Mosebæk 95
Moseeng 408, 508
Mosehals 436
Mosehus 288
Mosehøj 150, 448
Mosekrog 95, 436, 455
Mosekær 150, 211
Moselund 150
Moseløkke 66, 72, 164, 300, -Bakke 72, -Krog 72
Mosemyre 328
Moserende 222, -høl 134
Moserup 204
Moseskov 300
Mosesmedjen 204
Mosevang 150, 211 (bis), 243, 428
Mosevej 88, 455
Moskovseng 408
Mouritsdal 24
Muldbakkepilt 476
Mulddam 455
Muleby Aa 134
Mulebygaard, S.- og N.- 126
Mulekløve 72
Munk(e)ager 191, 269, 276
Munkealteret 476
Munkebakke 88, 191, 222, -hus 179
Munkeborg 145
Munkebro 508
Munkebæk 164, 455
Munkedal 150, 164, 182, 211, 476
Munkedam 95, 436
Munkeeng 476
Munkegaard 126, 179, 204, 266, 354, 385, 426, 444, 465, 491, Lille- 491, Store- 491
Munkegade 77, 88
Munkegrund 455
Munkehul 51
Munkehus 111, 426
Munk(e)høj 150, 499, 508
Munkeknald 455
Munkeled 476, 508
Munkelyst 269
Munkeløkke 24, 51
Munkemose 164, 222
Munkemyre 328
Munkemølle 385
Munken 72, 164, 252, 276, 300
Munkens 385
Munkerup 288, 354, 492
Munkesider 476
Munkeskov 252
Munkeslette 436
Munkesten 95, 300, 476
Munkesti 164
Munkestræde 88
Munkestykke 51
Munketorp 436
Munketorvet 527
Munkevang 448
Munkevej 118
Mure 204*, -dal 222, -dam 204, 222, -damsbæk 276, -gaard, N.- og S.- 204, -hul 51, -hus 211
Murergade 12
Musehave 105
Musekuld 164
Myckling, Sverige 420
Myrager 252, 508
Myre 436
Myreaa 371
Myreagre Mølle 492
Myrebakker 328
Myrebidde 191
Myrebo 390
Myrebro 371
Myreby 145
Myrebæk 436
Myreeng 276
Myregaard 354, 426, 465, Lille- 179, 445, 465, 492, Nørre- 445, Store- 179, 445, 492, Store- og Lille- 111, 266, Søndre- 492, -shus 266
Myregade 12*
Myregænge 88
Myrehul 328, 408, 476
Myrehus 445, 492, 530

Myrehøj 508
Myrekulerne 508
Myrelund 164, 211
Myrelyst 448
Myrelængen 314
Myreløkke 95
Myremølle 179, 266
Myren 276
Myrendal 269
Myrene 508
Myreng 60, 252, 436
Myrenhøj 269
Myrerende 24, 95
Myreskov 408
Myresminde 428
Myrestykke 341
Myrevang 115, 150, 361, 499
Myrevej 508
Myrsager 222, 408
Myrseng 408
Myrslund 95
Myrstribe 300, -hus 288, -vej 300
Myseregaard 238
Mæby 126, -Bro 134
Mærehul 164
Mærekrog 300
Mæren 476
Mærerende 164
Mæretøjet 191
Mærevig 300
Møjeseløkke 95
Møjsedal 436
Mølleaa 222, 328, 371
Mølleager 134, 164, 191, 222, 276, 300, 328, 371, 436
Møllebakke 24, 52, 72, 77, 82, 134, 164, 222, 252, 276, 300, 328, 408, 521
Møllebjerg 252, 319, 328
Møllebo 182, 428, 448
Møllebro 328, 371
Møllebugt 24, 82
Mølleby 88
Møllebyske 72
Møllebæk 52, 95, 164, 252, 276, 300, 328, -shus 288
Mølledal 72, 82, 134, 191, 408
Mølledam 72, 134, 164, 276, 371, 408, 436, 508, 531, -seng 476
Mølleeng 95, 134, 164, 276, 456
Møllegaard 101, 126, 145, 179, 205, 288, 314, 385, 465, 492, Gammel- 205
Møllegade 12, -s Forlængelse 12
Møllehavn 82
Møllehus 288, 314, 390, 445, 492, 515
Møllehøj 164, 211, 222, 253, 276, 361, 456, 476, 508
Møllehøl 134
Mølleknold 300
Møllekrog 82, 408
Møllekuld 164, 191
Møllekulle 95, 408, 476, -Stykker 408
Mølleløkke 24, 52, 72, 82, 222, 319, 328, 436, 508
Møllenakke 82
Møllenæs 52
Mølleodde 476
Møllerbugt 82
Møllerbæk 253
Møllerdam 521
Møllerende 52
Møllergaard 100
Møllerne 52
Møllerodde 82
Møllerrev 24, 456
Møllerskifte 222
Møllersløkke 164
Møllersvinget 371
Møllertøjet 24
Møllerup 150
Mølleskov 95, 371, 476, 529
Møllestenene 328
Møllestræde 44, 321
Møllestykke 37, 95, 105, 300, 371, 408
Møllevang 115, 211, 319, 361, 499
Møllevej 100, 328, 336
Møllevig 72, 82, 300, -seng 72, -sknald 72
Møllevingerne 476
Mønstergaard 354
Mønsterskrivergade 100
Mønstringspladsen 60
Mørkagre 277
Mørkeeng 105
Mørkehøl 476
Mørkelund 134, 408
Mørkeløkke 105
Møseregaard 385
Møserehøje 408
Møseremose 408

Naalehuset 164
Naalekrog 328
Naskebro 385, 408
Naskegaard 385
Naskehus 386
Nasken 408
Nathaven 328
Natmandslodden 118
Natmandsløkke 371
Natravnekær 164
Naverskaft 105, 222
Nedergade 12
Neglsprænget 222
Neksø 85, -Byvang 95, -Myr
Nellikegade 12
95, 436, -Sø 96
Nethesminde 468
New Yorks Minde 269
Niagara 319
Nielsekrog 277
Nielshøj 253
Nifaskaaren 408
Nikkelhave Bakken 436
Niklase Endehul 408
Niklasehul 408
Niklasekrog 408
Niklasestæl 456
Skt. Nikolaj Kapel 89
Skt. Nikolaj Kirke 12
Nikolajløkke 25
Nissekrog 409
Nissestæl 328
Ni Tønder Land 409
Nokken 508
Noldus 25
Nordbaggegaard 445
Nordbaggehøj 328
Nordborg 33
Nordbygaard 101
Norden Diget 37
Nordhavet 5
Nordhavn 341
Nordholt 150, 205, 499
Nordhus 291
Nordhøj 180, 319, 361
Nordly 499
Nordlyset 288
Nordlyst 17, 40, 182
Nordmandekule 52
Nordmanderende 52
Nordostvej 12*
Nordrerende 25
Nordrerev 25, 134
Nordrup 466
Nordskoven 82, 118
Nordsted 448
Nordvang 33, 101, 269, 319, 361, 448, 468, 499
Nordvej 300
Nordvestgrund 521
Nordvestre Nakke 521
Nordvestvig 521
Norgesminde 101, 499
Norskehus 45
Noskebrænde, Ødis S., N.-Tyrstrup H. 152, 183
Nybo 499
Nyboder 89
Nyborg 164
Nybro 314*, 328, 476
Nyby 100, 205, 211, -gaard 101, -gade 100, -vej 100*
Nydal 150, 182, 243, 319
Nydam 164, 222, 253, 361, 409, -saa 508, -shus 150, 238, -s Lobber 164, -smark 277
Nydyb 5, 191
Nyelandshave 521
Nyeng 436
Nygaard 33, 44, 111, 130, 145, 205, 291, 314, 354, 468, 499
Nygade 12, 32, 44, 57, 77, 89, 100, 222
Nygrob 191
Nygrund 25, 253
Nyhave 115, 118, 499
Nyhavn 12, 52, 205*, 277, 499, 521, -rende 521
Nyholm 182, 211, 243, 390, 468
Nyholt 101, 211, 319, 499
Nyhus 150
Nyker 122, -Lyng 126, -Plantage 126, 134
Nykirke 122, -Rev 134

Nykær Mejeri 126
Nylarsker 175
Nylarskirke 175
Nyleddet 52
Nyløkke 52, 96, 105*, 118, 164, 191, 253, 300, 371
Nymølle 44, 89, 100, 102
Nymønt 205*
Nyport 515
Nyrand 41, Gammel- 41
Nysted 150, 428
Nystræde 44
Nysverige 354, 386
Nyvad 390, 476
Nyvang 17, 102, 130, 150, 211, 222, 243, 291, 319, 361, 428, 448, 468, 499
Nyvej 436, 456
Nyværk 40, 127
Næbbebugt 25
Næbbegrund 25
Næbbehuk 25
Næbbehøj 25
Næbbeløkke 164
Næbbene 521
Næbbeodde 25
Næbbetrønte 12
Näckeström, Sverige 85
Näcksjön, Sverige 85
Näcktjärn, Sverige 85
Nældegaard 445
Næs 52, 521
Nøddebo 211
Nøddekrog 277
Nøddekuld 164
Nødet 277
Nødskær 521
Nøgleeg 371
Nøglehave 436
Nøgleovnen 253
Nøjsomhed 492
Nøppehus 288
Nørholm 515
Nørholt 211, 448
Nørreaa 25, 164, 253
Nørreaas 25, 222
Nør(re)ager 37, 277, 300, 319, 409
Nørrebakke 12, 25, 222, 300, 341
Nørrebjerg 456
Nørrebro 25, 436
Nørrebæk 37, 96, 277
Nørredal 25, 164, 191
Nørreeng 52, 253, 277
Nørregaard 127, 145, 205, 314, 354, 386, 428, 445, N.- og S.- 288
Nørregade 12, 32, 44, 77, 89, 336, 436
Nørregærde 191
Nørrehage 341
Nørrehammer 69, 96
Nørre-Hanses 60
Nørrehave 60, 371
Nørrehavn 57, 300, 521
Nørre-Herred 197
Nørrehul 25, 96, 409
Nørrehøj 277, 409, 476
Nørrekaas 12, -gade 12
Nørreknald 253
Nørrekrak 239, 250, 253
Nørrekrog 341, 409, 436, -Skær 341
Nørrekuler 96
Nørrekær 52, 300
Nørrelide 319
Nørrelyng 509
Nørreløkke 37, 52, 96, 118, 164, 191, 222, 253, 277, 300, 341, 371, 409, -Huk 37, -Odde 37, 253
Nørremade 277, -Torp 277
Nørremark 89, 253, 386, 409, -ehavnen 409
Nørremyr 509
Nørremølle 32, 44, 89, 288, -vej 89
Nørrenæbbe 386*
Nørreodde 72, 253
Nørre Port 77
Nørrepynt 521
Nørreren 118
Nørresand 336, 341, -Sid 341
Nørreskanse 72
Nørreskov 72, 277, 409
Nørreskær 277
Nørretorne 436
Nørretorp 409
Nørretuer 222
Nørre-Udmark 96, 253
Nørrevad 25, 476, -Bro 476
Nørrevang 37, 82, 105, 164, 222, 253, 277, 300, 319, 328, 361, 390, 409, 509
Nørrevase 371
Nørrevej 456
Nørrevig 77, 82, 521
Nørrevold 25
Nørrevraa 182

Oddebæk 409
Odden 342
Ode 222, -bidde 223, -dal 223
Offegaard 354
Offergaard 288
Offerhøj 300
Offerklippe 529
Offersten 371, 409
Oksemyr 409
Oksholm 319
Ole Ankers Klippe 82
Olebakke 52*
Olehalsgaard 239
Ole Lars Bæk 277, 300
Oles Bedstemor 371
Olesvej 164, 191
Ole Svends 127
Ole Thules Gade 77
Olgasminde 150
Olivendal 211
Olje 105
Olsegaard 266
Olsensminde 115, 211, 499
Olsgaard 269
Olsgade 12
Olsker 262, -Højlyng 267
Olskirke 262, 371
Olsløkke 205
Olsminde 211, 319
Om Kirken 12
Onde Kirstens Stæl 314
Onkel og Tante 409
Onsbjerg 223, 409, -gaard 205*
Onsbæk 12*, 25
Onsdal 25
Onshøj 205*
Onsvad 253
Den opgaaende Sol 215
Oren 409
Orhøjen 409
Orkilden 409
Ormebæk 25
Ormedal 72, 410
Ormegrav 72
Ormehøj 253, 410
Ormekuld 164, -ssid 371
Ormeløkke 371
Ormesten 60, 223
Os 509
Osand 72, 328, -Bugt 72, -sbæk 72, -sgaard 314
Osen 41, 118, 164, 476
Ostekarret 44, 96, 165
Ottesangen 328
Ottetønderlandsbidde 223
Otto Holsts Bakke 77
Ottomyr 277
Ovenland 253
Overskudsjorden 371, 445*, 456
Ovneflej 410
Ovnekulerne 410
Ovnen 25, 223, 410, 456

Paa Aasen 445
Paa Bakken 44, 100, 145, 267, 354, 492
Paa Bavnet 101
Paa Bjerget 145
Paa Bukken 267
Paa Bækken 105
Paa Gryet 354
Paa Hallene 354, 530
Paa Hjelm 239
Paa Kirkens Jorder 179
Paa Klint 145
Paa Krogen 145
Paa Lerjen 466
Paa Lyngen 426*
Paa Løkker 492
Paa Myreagrene 492
Paa Nokken 492
Paa Ringe 239*
Paa Skaventryne 145
Paa Skellinge 354
Paa Stælen 288, 445
Paa Tilden 145
Paa Trappe 410
Paa Tras 492
Paa Valle 127, 445
Paddesænke 72
Palivaren 515
Palmebuske 277

Palmeeng 118
Palmegaard 145, 386
Palmehøj 269, 277
Palmesten 521
Palthest 44, 525
Pande 526
Pandejernet 410
Pandekagehøj 456
Panteenge 371
Panteløkke 456
Pantestykket 436
Paradepladsen 521
Paradis 127, 223, 239, 277
Paradisager 223
Paradisbakkerne 410
Paradisdal 72, 410
Paradiseng 371
Paradisgaarde 386
Paradisgade 12
Paradishus 180, 269
Paradisvej 12, 89
Parallelvej 12
Parken 521
Parkgade 77
Parkvej 77
Parrotrand 134
Pasemyr 328
Pavehus 355
Pebereng 410
Peberhøj 328
Sankt Peder 301
Peder Andersens Bæk 456
Peder Larsens Stræde 13
Peder Pedersens Bæk 456
Skt. Pedersgade 13
Pedersker 461, -byen 466, -jorden 456, -Plantage 476, -Rev 476
Pederskirke 461
Pedersminde 390
Skt. Peders Sten 410
Skt. Peders Stol 410
Pejlottejord 96
Pejserehus 32
Peking 25
Pellegaard 239, 288, 386, 445
Pellehjem 386
Pelsehuset 239
Pengebakke 72, 509
Pengekilde 105
Pengekisten 82, 341
Pengerenden 341
Pengerev 456
Pensby 145
Perager 37
Per Esbers Gænge 89
Perleklippe 277
Perlevang 319
Skt. Pers Sten 371
Persten 509
Per Svends Hul 96
Pestkirkegaarden 521
Peter Allings Havn 52
Peter Hops Mølle 355
Petersborg 205
Petersdal 182
Petersminde 17
Petreas Rumpe 52
Pibereasper 205, 223
Piberebakke 223*
Piberebæk 300
Piberegaard 205, 492
Piberehus 205, 239
Piber(e)løkke 61, 371
Piberen 300
Pibereng 61
Pibererøven 205
Pibereskov 300
Piberevad 509
Pibergade 57
Piberhøj 253
Piberled 61
Piberne 191
Piblakule 96
Pihlsminde 130, 211, 269, 319, 361, 499
Pikkerten 25, 526
Pikkervig 521
Pileaa 52
Pileager 105, 165
Pilebakke 165
Pilebro 52, 96, 277, 509, -huse 89, -vej 45, 89
Pilebrønden 61
Pilebæk 26, 223
Piledal 26
Piledam 96, 165, 191, 253, 410, 509, -gænge 89*, -sknaldene 191, -stræde 89*
Pileeng 165
Pilegaard 127, 145, 239*, 267, 288, 314, 355, 386, 445, 466, 499, Lille- 145, 386, 426, 445, Store- 145, 267, 355, 426, V.- 205, Ø.- 205
Pilegab 223, -sbakke 223
Pilegade 45, 52
Pilehave 456
Pilehul 61, 410, -sbidde 410
Pilehus 127, 239, 390, 492
Pilehøj 17, 165, 243, 361, 428, 371
Pilehøl 134, 253, 456, 476
Pilejord 37
Pileledet 52, 61
Pilely 269, 361, 428, 499
Pilelyng 300
Pilelyst 428
Pileløkke 26, 52, 165, 341, 456, 509, 527
Pilemose 456
Pilemyr 371
Pilemølle 426
Pileplads 45
Pilerumpe 37
Pileskov 26, 211, 223, 300, 436
Pilestræde 13, 32, 45, 57, 89
Pil(e)stykke 105, 134, 328, 410, -Krog 328
Pilestæl 165, 445
Piletroldsgaard 386
Pilevad 118, 134
Pilevang 150, 212, 269, 291, 319, 361, 428, 448, 499
Pilevig 52
Pileø 26
Pindeenge 223
Pindeløkke 165, -gaard 145
Pindstene 509, 410
Pineknald 253
Pinen 52, 205, 315
Pingelsallé 13
Pissebæk 26, 72, 253
Pissekule 52
Pisselund 436
Pissetorn 223*
Pissetrangt 96
Pistolstræde 13
Pjunmageregaard 355
Pladeknoklen 456
Pladen 82, 456
Pladerev 456
Pladseløkke 315, 328
Plagen 61, 254
Plantagevej 118, 165
Planteløkke 72, 82, 134, 165, 223
Planteskole 96
Plattebunden 410
Plommegaard 145
Plommeløkke 105
Plommemyre 165
Plommestæl 105
Pluggegaard 127, Lille- 127
Pluggehøj 134
Pluggen 521
Pluseng 105
Pluset 105
Pogegaard 13
Pokkerbakke 165
Pokkermyr 165
Polakhus 111, 212
Pommern 277, 329
Poppelhus 269
Porcelænsdam 82
Porcelænsgaard 111
Porsmose 165
Porten 371, 410, 521
Porten paa Gærdet 410
Portvej 371
Postgade 77
Posthus 492, -vej 165
Postløkke 96
Postvej, Gamle- 86
Pottehøj 371
Potten 72
Potterbakke 436
Potterdam 96
Potter(e)kule 26, 191
Potterjord 106
Potterlund 329*
Potterne 410
Poulsensminde 499
Povlsker 441*, -Højlyng 445*, -Plantage 456
Povlskirke 441
Povlsminde 243
Pralebrødde 371
Pralehulle 411
Prambakke 127
Praten 52
Pressen 32
Presservej 37

Priggelorte 456, -bro 456
Prins Christians Kilde 134
Prinsehuset 146
Prinsessehaven 341
Prinsessens Batteri 515
Prinsesten 134
Prinsestøtten 165
Printzenskjolds Kilde 254
Printzenskjoldsstene 26
Prittegaard 386
Proprietærgaarden 288
Provstegade 13
Prædikesten 72
Prædikestolen 72, 165, 254, 371, 411
Præsteaa 52, 191, 329
Præsteager 300
Præstebakke 212, 411
Præsteboet 386
Præstebro 96, 476
Præstebrødde 300, 329
Præstebuske 96
Præstebyske 118, 191, 411
Præstebæk 96, 300
Præstedal 329, 476
Præstedam 26, 106, 165, 191, 277, 372, 456, 476, 521
Præstedynen 277
Præsteeng 96, 165, 223, 300, 372, 411, 456, 476, 521
Præstegaard 336, -shaven 521, -skule 118
Præstegade 32, 355, 411, 456
Præstehals 411
Præstehave 411
Præstehule 277
Præstehøj 277, 300, 457
Præstejord 329
Præstekilde 106, 411
Præsteklemme 372
Præstekuler 106
Præsteled 106, 372
Præstelod 289, 300
Præsteløkke 26, 61, 96, 254
Præstemose 223*
Præstemyr 191, 223, 411
Præstemølle 355
Præstens Aas 329
Præsteren 436
Præsteskov 165, 191, 300, 411
Præsteskær 522
Præstesø 134, 223
Præstetavlen 254
Præstevej 329
Præstevig 522
Præstevænge 101, 319
Prøjsen 13, 457*
Prøjserhus 445*
Prøjsersmedjen 387
Prøjserværket 530
Pugedal 106, 165
Pugegaard 466
Pugekrog 476
Puggebæk 509
Puggedal 411
Puggedam 26
Puggegaard 239, 267, 289, 387
Puggehøj 254
Puggekule 411, -Bidde 411
Puggemark 254, 301
Puggemyr 301
Puggeovnen 411
Puggesmedehus 205
Pullen 522
Pumpedam 26
Pumpen 522
Pumperende 341
Pumpestykke 411
Pungen 72
Puseng 37
Puserne 96
Pykkekulle Kær 165
Pynten 32, 522
Pythus 13*, 289, -Odde 26
Pyttedam 341
Pæglene 411
Pælegaard 206
Pærebakke 82, 411
Pæredal 165
Pæredige 436
Pæreelle 437
Pæregaard 180, 267, 315, 426, 446, 466, 492, 493
Pærehus 180, 493
Pærehøj 223, 254, 372, 411
Pærekær 329
Pæreløkke 411
Pæretrækrog 191
Pæretræ(s)ager 61, 223
Pæretræsdal 26, -svej 13
Pæretræslette 411
Pæretræstorvet 527
Pølseager 106
Pølseflej 341
Pølsegaard 206, 493
Pølsekedel 134, 165
Pølseknald 277
Pølseløkke 254
Pølstykke 106

Raabygaard 446
Raadal 96
Raadhusgade 32
Raadmandsstykke 106
Raadstuestræde 13, 57
Raaen 96
Raageaskene 223
Raagebakker 437, 509
Raagebæk 254
Raagehjem 150
Raagejord 52
Raageled 206
Raagelund 166, 191, 493, -sbro 301, -sbrødde 301, -sbæk 329, -sgaard 289, 315*, -shuse 530, -smyr 301, -s Mølle 315, -sskov 329, -svej 166
Raageløkke 223
Raagereden 355
Raageskov 254, -sgaard 387
Raagholm 411
Raahøj 254
Raaskær 329
Rabalderplads 166
Rabækkegaard 387, Store- 112
Rabækkehus 206
Rabækkeskov 118, 411
Rabækketøjet 26
Rabækkeværket 112, 387
Raggegade 411
Raggegænge 89
Raggehave 372
Raggestæl 372
Raghammer 254, 476, 509, -Odde 476*, -Rev 477, -Vig 477
Rakkeraa 372
Rakkerbane 411
Rakkerbakke 372
Rakkerbæk 118
Rakkerdal 411
Rakkerhytte 411
Rakkerkrog 372
Rakkerløkke 112, 118, 146, 372
Rams 72
Randkløve 341, 355, 372, -Bjerg 372, -Bæk 372, -Klipper 372, -Odde 341, -Skaar 372, -Skov 372, -smedjen 355
Rangbygaard 355
Rantehus 355
Rantzaus Batteri 515
Rappegrund 192
Rappekær 166
Rapshøj 223
Rapsløkke 254
Rasehus 493
Rasekule 509
Raseløkke 457
Raserumpe 437
Raskager 341
Rasks Bankehøl 135
Rasmusbakke 166
Rasmusdal 301
Rasmus Nielsens Bro 224
Rasmus Nielsens Skov 224*
Rasmussten 166
Raspen 315
Rasphuset 315, 493
Ravelinsvagten 515
Ravndugshaven 277
Ravnebakke 135, 254, 411, 493, 509
Ravnebro 166, 254, -hus 146
Ravnebæk 239*, 301
Ravnedal 277, 301, 411, -sklippe 301
Ravneelle 509
Ravnehalle 372
Ravnehul 166
Ravnehøj 118
Ravnehøjde 254
Ravneklippe 411, 529
Ravnekær 166
Ravnemyr(e) 166, 411
Ravneskaar 341, -srende 341
Ravnesten 224, -sbakke 224
Ravnsbakke 509
Ravnsborg 112, 150, 239, 361

Ravnsdal 372
Ravnsdam 509
Ravnsgade 101
Ravnsgaard 355, 493, Lille- 355
Ravnshøj 112, 118, 372
Reberbanegade 77
Reberbanevej 77
Rebslagerhytten 91
Redningsvej 457
Reebo 269
Reedts' Batteri 23
Rejnholt 45, 269, 361, -sløkke 52, -sstykke 53.
Remen 37
Renavl 254
Rendebakke 166, 224, 278
Rendegade 13
Rendeledshus 289
Renden 522
Renderne 509
Rendestenen 278, 372
Rendestenshus 355
Rendestensklippe 412
Renehjørne 412
Renestykke 301
Retten 146, 166
Retterbakke 372
Revet 341, 522
Revhage 192
Revnebakke 192
Ridderager 106
Ridderjomfruen 437
Ridderløkke 106, 329
Ridderpilt 437
Ridderstykke 106
Ridderstæl 329
Riderbane 372
Riemandsgaard 315
Riisminde 182
Rind, Jylland 255
Ring, Jylland 255
Ringborg 477
Ringe 239
Ringebakke, Store- og Lille- 255
Ringeby 146, -Aa 166, -bro 150, -Bro 166
Ringebæk 255*
Ringedal 255, -shytten 239
Ringegaard 239
Ringehus 239
Ringelhøj 457
Ringelsbæk 477
Ringelsdal 180, 493
Ringelshøj 180, 192, 493, -Skov 192
Ringelsvang 146
Ringemark 255*
Ringetyren 255*
Ringlebidde 255
Ringvang 150
Rinkerne 192
Risager 119, 166, N.- og S.- 224
Risbobjerg 206*
Risby 206*, -holm 212, -hus 212, -Mose 224*, -Skov 224, -vang 212
Rise 192
Riseager 192
Risebakke 119
Risebæk 329, 372, 509
Riseende 192
Risegaard 206, 239, 267, 315, 335, 493, Lille- 356, Store- og Lille- 127
Risegabet 224
Risehus 146, 319
Risehøj 372, 373
Rise Ladeplads 493
Riselundsgaard 315*
Risemølle 206, 267
Risen 315, 329, 356
Risenborg 212
Risenbæk 319
Risene 26, 224
Riseng 119, 329
Risengrøden 437
Risenholm 127, 182, 243, 315, -saa 135, -shøj 135, -svad 135
Risenhøj 319, 361
Risenlund 127, 150, 269, 468, 499
Risenvang 319, 361
Riserehøj 192
Risesbæk 61
Riseskov 373, 493, 509
Riseskær 278
Risesten 192
Risestykke 26
Risevej 329
Risgade 224, -Skov 224
Risgrave 457
Risholm 212
Rishøj 255 (bis)
Rispebjerg 446, 457, 466, 477
Ro 387
Robbeaa 26
Robbedale 13, 26, 112
Robbesten 26
Robertsdal 112
Rodedal 255, 278, -sbjerg 255
Rodholm 127, -sgaard 315*
Rodhuggergaard 101
Rodstenseje 499
Roelsenge 192
Roelshøj 192
Rogsholm 356
Ro(i)tni, Shetland 6
Rokkesten 166, 412
Rolfsdal 301
Rolighedsgade 13
Rolighedsløkke 27
Rolsted, Aasum H. 192
Rolstrup, Børglum H. 192
Rom 390
Rommemyr 224
Rongebæk 329
Ronneby, Bleking 6*
Roovnen 301
Rosellet 119
Rosenborg 361
Rosendal 96, 130, 255
Rosendale, Ø.- og V.- 239, -gaard, Lille- 240, -hus 240
Rosengaarden 13
Rosengade 13, 45
Rosenhøj 212, 319, 499
Rosenlund 180*, 212, 243, 291, 499
Rosenly 212
Rosenvang 150, 182, 212, 243
Rosenvænge 115, 212, 319, 499
Roskaaren 412
Rosmandebæk 119
Rosmandegaard 112
Rosmandevej 119
Rosvang 112, 150, 291, 428
de Rots, Shetland 6
Rovang 115, 269, 319
Ruden 13
Ruden, ved Greifswald, Tyskland 13
Den rugende Fugl 215
Rugløkke 61, 119, 373, 412
Rugmark 522, -shus 515
Rugryg 192
Rullebakke 412
Rulleslette 341
Rullevig 522
Rumpe Herred 255
Rumpen 37, 106, 301, 330, 341
Rundager 106
Runddelen 301
Rundebakke 477
Rundebjerg 166
Rundeeng 412
Rundeklint 509
Rundekuld 166, 192
Rund(e)løkke 27, 53, 146, 166, 206, 224 (bis), 255, 278, 330, 373, 493
Rundemose 166
Rundemyr 166, 224
Rundeng 330
Rundert 477
Rundgumpe 493
Rundmøllen 316
Rundstensvig 522
Rundstivelen 301
Rundtenom 255
Runebro 509
Runegaard 493
Runekuld 224
Runenge 330
Rungegaard 356
Rusehave 61
Rutorna, Österbotten, Finland 6
Rutsbjerg 224
Rutsker 231, -Højlyng 240, -Plantage 255
Rutskirke 231*, -Bakke 255, -Gærde 255
Rybakke 509
Rybbe 82
Ryedamstørv 61
Ryet 509
Rynsegaard 356
Rysestenene 477
Rytterbakke 387, 412

Ryttergaard 146, 240, 387, 494, Lille- 387
Rytterhus 387
Rytterhøj 509
Rytterknægt 166, 224, -shus 146
Rytterkuld 73, 412
Ryttermølle 387, -hus 387
Rytterstykke 27
Rytterøren 255
Rækkenaglen 5
Råvbrännet, Sverige 152
Rævebro 135
Rævebuske 73
Rævebæk 119
Rævedal 41, 119, 167, 192, 278, 412
Rævegade 412
Rævegrav 330
Rævegænge 167
Rævehage 341
Rævehul 330
Rævehule 509
Rævehus 127, 180
Rævehøj 27, 119, 135, 319, 330, 361, 373, 473, -Skole 119
Rævehøl 412
Ræveklippen 509
Ræveknalde 522
Rævekuld 167, 373
Rævekule 224, -bakke 73, 509, -bakke Huse 494
Rævelyst 146, 289
Ræveløkke 167, 180
Ræveoddesbakke 412
Ræverumpen 412
Rævesaksen 412
Ræveskindet 255
Ræveslottet 301
Rævesvøm 96
Rævetaarn 66
Rævetykken 301
Rævevand 167
Rævevej 301
Rævevig 301
Rø 283, -Aa 301, -bro 289, -Kilde 301, -Kirke 283, -Plantage 301
Rødbene 457, 477
Rødbjerg 224, -Bæk 135, -Eng 224, -Kilder 224
Røddyndebæk 477
Røddyndeenge 477
Rødebakke 412
Rødegavl 167
Rødehul 522
Rødehøj 373
Rødeledet 61
Rødemyr 437
Rødenge 373
Røderende 119
Rødhoseeng 255
Rødhul 192
Rødhøj 224
Rødkilde 167, -Eng 167
Rødkløv 256*
Rødkulle 146, 167
Rødnæs 82, 330
Rødovre, Sokkelund H. 283
Rødskørte 387, 437, -paa Morten Rasmesa 412
Rødstensager 192
Rødtoppehul 225
Røgelseeng 330
Røgerisrende 53
Røgerstenene 27
Røgtesæt 412
Rømerbakke 167
Rømeregaard 146, 240
Rømeremose 256
Rømeresti 167
Rømersbæk 27*
Rømersdal 27, 150, 182, 412, 494, 509
Rømerselle 373
Rømersgade 13
Rømersgærde 167
Rømersminde 102, 130, 150, 182, 212, 361, 499
Rømersten 167
Rømersvej 167, 373, 437
Rømmereløkke 412
Rønde, Bregned S., Ø.-Lisbjerg H. 255
Rønhøj 373
Rønne 6*, -Banke 27, -Herred 108, -Plantage 27, -sten 27, 192, -titten 256, -vej 45
Rønnebakke 330*
Rønnehøj 256
Rønnen 61
Rønnesminde 130
Røredal 225
Røreng 510
Røret 27
Røstager 192
Røsted 289, -Havn 529, -Skanse 529, -Skær 529
Røven 457
Røverborgen 341
Røverdal 167
Røverkulen 53*
Røverkær 167, -svej 167
Røverskær 341
Røverspring 167

Saaby, Kirke-, Volborg H. 53
Sabbe 522
Sabro, Sabro H. 53
Sadelmagergaard 316
Sadelmagerstykke 373
Sadleborg 13
Sadlereagre 412
Sadlerebakke 477
Sadlerebro 97
Sadlereengen 412
Sadleregaard 289
Saga 13
Sakkehave 330
Sakristiet 256
Saks(e)ager 412, 510
Saksebro 494, 510
Saksedal 499
Saksetoft 373
Saksevang 499
Sakshøj 412
Salgreneager 330
Salgrenegaard 316
Salgrenløkke 61
Salne 316, -Aa 330, -Bugt 330, -Havn 330, -Knald 342
Salomons Brønd 522
Salomons Kapel 66
Salomons Kilde 73
Salteng 167
Salte Peter 526
Salterebrygge 37
Salthammer 457, -Rev 458
Saltholm 127, 135, 356, 387
Salthul 437
Salthøj 330
Saltovne 278
Saltune 356, N.- 316
Samlingsager 256
Samlingsbro 256
Samlingseng 256
Samsing 53
Samsingeng 106
Samsingsaa 225
Samsingsbro 206*, 225
Samsingsgaard 206, 494
Samsingsodde 510
Samsingsskov 225
Samuelshøj 61
Sand 466
Sandaas 256
Sandager 167, 278, 330, -Høj 256
Sandbakke 32, 73
Sandbankehøl 135
Sandbidde 119
Sandbogaard 57
Sandborg Høj 192
Sanddal 73
Sandebæk 73, 119
Sandefod 373
Sandegaard 112, 128*, 180, 316, 356, 426, 446, 466, 494, Over- 316, Store- 112, -shuse 112
Sandegab 225
Sandemandegaard 446
Sandemandehøj 458
Sandemandseng 106
Sandemandsgaard 112, 206, 240, 356
Sanden 61, 278, 373
Sander Dichs Gade 77
Sanderehøj 225
Sandersbakke 82
Sandersgaard 112
Sandershøj 135, 206
Sandersminde 319
Sanderstykke 97
Sandeskaare 119
Sandevej, N.- og S.- 119
Sandflugtsskoven 119
Sandgade 14, 446
Sandhammer 73
Sandhullet 278
Sandhus 316
Sandhøj 256
Sandjorden 61

Sandjordstykke 192
Sandkaas 82, 267, Store- og Lille- 278, -Odde 82, 278
Sandkrog 41, 135, 330
Sandlinien 57*
Sandlænge 27
Sandløkke 27, 37, 53, 278, 330, 437, -gade 32
Sandmæl 53
Sandrand 41
Sandrende 73
Sandtuer 73
Sandvad 356, 373
Sandvang 61
Sandvej 14, 458, 477
Sandvig 56, -Bugt 73, Gamle- 69, -Huk 73, -Vang 27
Sangerosset 119
Sara 437
Saravang 373
Sasseløkke 330
Sasserbro, Slaglille S., Alsted H. 510
Sasseregaard 356
Sasserhave 278
Sasserløkke 278
Savbakken 412
Savle 53
Savlehus 45
Savmøllevej 510
Savskærerbakke 510, 528
Savskærergaard 494
Saxesgade 101
Schorløkke 27
Schorsrand 135*
Schweder Kettings Vej 510
Segen 135, -hus 146, -Kilde 167, -Led 135
Sehesteds Batteri 516
Sejergrunden 5
Sejersager 61
Sejerseng 61
Sejersgaard 113, 356, 446, Lille- 14*, -shus 113, -shuse 113
Sejershuse 446*
Sejershøj 119
Sejersløkke 330
Sejersminde 428
Sejersmølle 446*
Sejlet 27
Sejlflo, Fleskum H. 53
Sellesborg 180
Sengedyne 192, -Odde 192
Seppestykke 53
Sergentmyr 167
Sibirien 14, 27, 83, 167, 225, 243, 301, 412, 466, 527
Sid 167, 301, 412
Sidager 106, 278, 413, 437
Sidejord 413
Sideng 106, 225*
Sidevand 135
Sidselstæl 301
Sidseris 135
Siedal 499
Siemsensgænge 77
Sigaard 206, 356, 494, -sgade 494
Signesminde 428, 468
Signetornen 458
Sigtebro 510
Sigtebæk 316, 330, 510
Sigtegaard 316, 494
Sigtehullet 458
Sigtehøj 494
Sigteklipper 83
Sigtemølle 494, -vej 494
Sigten 458
Sigteskoven 316
Sigtesmedjen 495
Sigtevang 319
Sigtevej 330
Sigteværket 317
Sigurdsgade 14
Sildebakke 330
Sildebassin 522
Sildebuske 373
Sildeflej 413
Sildegaard 357
Sildehul 330
Sildepilt 477
Sildepinen 289
Sildepressen 357
Sildepressergaard 357
Sildetorv 14, 32
Silkeeng 167, 373
Silkegade 14
Sillehøj 413
Simenehøje 135*
Simensgaard 240
Simlebakker 225
Simlegaard 206, -shus 206
Simonsens Sø 73
Simonsgaard 206
Simonsløkke 61
Simsenskilde 373
Singlehøj 27
Sirenedam 522
Sissekrog 437
Sisselbakke 168
Sisselstæl 168
Sivaretøjet 27
Sivergaard 357
Siverhus 361
Siversløkke 53
Sivertshus 291
Sivertshøj 291
Sivertsløkke 301
Sjalet 413, 437
Sjellebro 499
Sjælebakker 278
Sjælegaard 267, 357
Sjælemose 278
Sjælland, Ønavnet 2
Sjøborg 212
Sjøljen 67
Skaane 330*
Skaanehus 317
Skaaneløkke 458
Skaanesvej 14
Skaaningebakke 373
Skaaningebidde 413
Skaaningebyen 57
Skaaningegaard 113
Skaaningegade 57
Skaaningehjem 206
Skaaningehøj 225, 413, 458
Skaaningekule 477
Skaaningeløkke 458
Skaaningemølle 113
Skaaningerev 413, 522
Skaaningestykke 37
Skaanshøj 413
Skaaren 83, 119, 373, 413
Skaarspids 373
Skabet 256
Skaborg 135, -dam 135
Skadeager 119, 192
Skadegaard 128, 357, 466, 495
Skadehave 61
Skadehus 14*, 45
Skadekrog 14, 119, 168, 180, 413
Skadelandsbakke 330
Skadelund 373, -sager 278
Skadeløkke 119, 437
Skaden 278
Skadereden 45
Skadevælde 437
Skagelfald 27, 41, 83, 256, 278, 301, 330, 495, 510, -høj 278
Skalaba 135
Skalabart 357
Skaldepande 168
Skalkenaben 522
Skalleborg 180
Skallemark 135
Skallen 331
Skankene 256
Skansebakke 193
Skansen 89
Skanørvej 14
Skarpegade 14
Skarpen 28, 135
Skarpeskade 106, 206
Skarvig 97, 413
Skatollet 33
Skaven 413
Skaventryne 207, 240
Skelbro 510
Skelhøj 128, 135, 510
Skellingegaard 357
Skelsbæk 37
Skelsmyr 28
Skelvej 458
Skibet 302
Skibhald 510
Skibvragodde 256
Skidbratter 193
Skiden 278
Skidengade 510
Skidenstræde 14, 33, 89
Skiderestræde 207
Skider(e)vig 73, 278
Skiderøvstenen 413
Skidnebro 256, 302
Skidnegade 193
Skidteper 193
Skidte Vornede 446
Skidthuller 193
Skidtkullen 437
Skidttæven 135
Skiferbakke 477
Skilingsrand 135

Skimlen 426, 437
Skimlevejen 437
Skindemyre 225, -gaard 207, -hus 207, -Enge 225, -Made 225
Skinderbakke 83
Skinderbygaard 207
Skindereager 256, 278
Skindereeng 279
Skindergade 14
Skindskvalpekrog 413
Skindskvalpenakke 413
Skindskvalperende 331
Skindtørrehus 207
Skinnebæk 279, -Eng 279
Skinnemad 279
Skippergade 77
Skippergænge 89
Skippers Kiste 317
Skipperstræde 89
Skiterakläppen, Bleking 278
Skiveklippe 529
Skjoldene 437
Skjorteeng 437
Skolebæk 373
Skoleeng 28
Skolegade 45, 77, 101, 336*
Skolegænge 89
Skolehøj 413
Skolekrog 14, 28, 89
Skoleskov 413
Skolestræde 14, 57, 89
Skomagerdam 413
Skomagereknalden 510
Skomagerelappen 510
Skomagerens Hjørne 168
Skomagergaard 267, 357
Skomagerlap 168
Skomagerstræde 45
Skottebakke 413
Skottedal 413
Skottedam 83, 413
Skottegaard 387
Skottegab 225
Skottegade 53
Skottehjem 357
Skottehulsager 413
Skottehøj 38
Skotteklint 413
Skottestykke 97
Skottestæl 477
Skovager 168, 279, 510
Skovbakken 168
Skovbo 115, 150, 269, 319, 361, 499
Skovbro 510
Skovbrynet 182, 212, 319
Skovbunden 256, 413
Skovby 495
Skovdal 413
Skovdam 413, 437
Skoveng 135, 168, 437
Skovensminde 150, 212, 499
Skovfryd 17, 115, 130, 150, 182, 212, 243, 269, 319, 361, 428, 468, 499
Skovgaard 113, 128, 146, 208, 240, 267, 357, 426, 446, 495, Ny- 243, 269, Ø.- 267
Skovgænget 14
Skovgærdet 495
Skovholt 212, 428, 468
Skovhullet 331
Skovhus 33, 338, 495
Skovhytten 150
Skovkongen 437
Skovkrog 212, 413, 438
Skovlbjerg 225
Skovledet 62
Skovlund 269, 291, 319, -egaard 357
Skovly 115, 130, 150, 182, 212, 243, 269, 291, 319, 361, 390, 428, 448, 468, 499, Lille- 428
Skovlyst 102, 361, 468
Skovlæ 212
Skovløkke 62, 168, 225, 256, 279, 302, 319, -stykke 38, 510
Skovmærkepladsen 373
Skovridergaard 426, 495
Skovro 212
Skovsager 168
Skovsbo 150
Skovsborg 212
Skovsdal 17, 499
Skovsfryd 130
Skov(s)gade 77, 438
Skov(s)have 115, 150, 168, 361, 413, 437
Skov(s)holm 115, 130, 212, 269, 291, 319, 361, 388
Skov(s)høj 212, 243, 291, 319, 390, 428, 499, 510
Skovsklipper 83
Skovsminde 130, 150, 182, 212, 243, 269, 291, 319, 499
Skovsmose 438
Skovstien 77
Skov(s)vang 115, 150, 182, 212, 269, 319, 361, 390, 448, 499
Skovtoft 499
Skovvænge 115
Skraabakke 279
Skraadige 458
Skraahælde 477
Skraalien 53
Skraavej 119, 136
Skramløkke 97
Skrammen 302
Skranten 438
Skrappestæl 180
Skred 28, 302
Skredklippen 413
Skrehald 83, 168
Skrehalle 302, 373, -Mølle 357
Skrejegaard 388
Skretorn 373
Skriverdam 106
Skriveren 28
Skrivergaard 101
Skrivergade 413, 426, 438
Skriverledet 438
Skriverløkke 106
Skriverstykke 28
Skriverstæl 106
Skrokkegaard 446
Skroldehus 466
Skrubbe 225
Skrubbedal 225, 256
Skrubbegaard, N.- og S.- 208
Skrubbekrak 208, 225, 256
Skrubbemyr 168
Skrubbestedet 73
Skrulle 357
Skrullegaard 357
Skrulle Skov 373
Skruppedal 279
Skrydehøj 256*
Skrædderager 106, 226
Skrædderbakke 168, 193
Skrædderdam 73
Skrædder(e)gaard 180, 446, 466, Lille- 466
Skræddereng 106, 226
Skræddertorpet 413
Skrædderhavn 526
Skrædderledet 62
Skræddermyr 373
Skrænten 212
Skræntensbo 269
Skræppedal 279
Skudeager 279
Skuden 523
Skuleskov 136
Skulken 28, 413
Skumpendal 523
Skurvhøje 331
Skvalphøl 331
Skydebanehus 182
Skydeelle 38
Skydekrageeng 373
Skydekragestien 373
Skydevoldshus 147
Skyldvang 212
Skylle 413
Skyttedam 73, 150, 168
Skyttegaard 180, 317, 388 466
Skyttehus 388
Skyttesporet 168
Skyttevald 342
Skyttevang 390
Skæggedam 168, -shus 147
Skæggehullet 289
Skæppelandet 414
Skær 62, 97, 477
Skærhalle 302
Skærkilen 438
Skærpinge 240*, 256, -gaard 289
Skørrebro 168, 495, 510
Skøttegaard 388
Slaaenbakke 279
Sladderbakke 62, 168
Sladderby 240, 289
Sladderhøje 477
Sladdermark 426
Sladdertorn 331, 477
Slaggedal 477
Slaggegaard 147*

Slaghullet 523
Slaghulsnakken 523
Slagterbanen 73
Slagtergade 14
Slagtermyr 477
Slagterstræde 14, 33
Slagtersvej 336
Slamrebjerg 426, 438*
Slamregaard, V.-, Ø.- og S.- 427
Slamrehus 427
Slamrehøj 427
Slamrely 428
Slamrevej, V.- og Ø.- 438
Slappegade 14
Slaskebæk 257, -shus 240
Slesvig 226
Slet 302
Sletenge 495, 510
Slettegaard 317, 446, 466
Slettehus 289
Slettehøj 500
Sletteløkke 28
Sletten 14, 62, 73, 168, 257, 269, 342, 414, 478
Slettevang 361, 468
Slettevejen 302
Sleven 73
Slik 478, 510
Slik-mig-i-Enden 358
Slingesten 97, 414
Slippen 14
Slotsboet 358, 373
Slotsdal 73
Slotsgaard 67
Slotsgærdet 73
Slotshaven 73
Slotskirken 67
Slotsklippen 257
Slotslyng 67, 73
Slotssten 38
Slotsvang 73, -egaard 67
Slotsvej 279, 458*
Slotsvejrmølle 67
Slottedamme 83
Slottet 113, 302
Slukefter 374
Slumpeløkke 97
Slumpen 106
Slumpetorn 106
Slumpevej 101
Slusegaard 466
Slutgrund 525
Slænten 458
Sløjen 38
Sløjesæt 414
Smaaagre 119
Smaadamme 226
Smaagaard 358
Smaahøj 279
Smaalyngen 101*, 136, 388, 438, 466, 478, 495, 510, -Skov 136, -stykket 106
Smaamyre 531
Smalagre 193
Smalgrund 193
Smallegade 14, 89
Smallen 257
Smallesund 14, 33
Smaragdsø 41*
Smedeager 414
Smedebakke 89, 331, 414, 438
Smedebatteriet 529
Smedebo 243
Smededam 226
Smedeelle 28, 226
Smedegaard 101, 113, 128, 180, 208, 240, 267, 289, 317*, 358, 388, 467, 495, -shuse 113
Smedegade 14, 89, 101, 119
Smedehave 427, 438
Smedehuk 414
Smedehul 83*
Smedehus 289, 495
Smedehøj 119, 374
Smedekilde 438
Smedekrog 523
Smedeløkke 28, 83, 106, 120, 168, 193, 302, 331
Smedemyr 374
Smedenakke 374
Smedenslyng 53
Smederand 136
Smederende 342
Smedestrand 523
Smedestræde 33, 45
Smedestykke 106, 168
Smedeungen 28, 136
Smedevang 212, 361
Smedevej 458
Smedevig 302
Smediehøjs Ager 414
Smediehøjs Eng 414
Smedjebakke 531
Smelleslot 168, -hus 147
Smoltegaard 147
Smulthuller 193
Smutten 45*
Smækken 106
Smærtehals 414
Smørask 374
Smørby 388, -gaard 113
Smørbøtten 268
Smøreng 147, 168, 193, -e Bæk 374, -egaard, Store- 147
Smørhullet 388
Smørhuse 113, 317
Smørjeppegaard 113
Smørkaas Rende 279
Smørkluden 257
Smørmosegaard 147
Smørtøndeeng 168
Snabeled 62
Snaben 62
Snaphøj 478
Snarken 89, 523
Snarkesten 523
Snathøj 302
Snedkerager 53
Snedkerhøj 374
Snekkedalshus 358
Snellemark 14*
Snelshøj 257
Snerpe 53, 302
Snerpevej 53
Snivekrog 168
Snogebjerg 342
Snogebæk 446, -Sandflugt 438, 458, -s Grund 458, -s Mose 458, -s Odde 458, -s Rev 458
Snogemyre 226
Snogen 168, 193
Snogeren 257
Snoghøj 136
Snoppen 478
Snopperevet 478
Snorrebakke 120, 458
Snorregaard 113
Snorregade 15
Snorrehus 113, 530
Snorreled 120, 168
Snorren 28
Snorrestykke 106
Snuden 226
Snurrebakke 438
Snurrehus 358
Snusehus 240
Snusstien 279
Snyggegaard 495
Snæggebjerg 331
Snævthul 447
Snøvteregaard 147
Sobod 414
Sodadam 523
Sodavandshuse 113
Sode 374
Sodletløkke 28
Sodoma 150
Sofaen 302, 414
Sofiedal 208
Sofiehøj 102, 169, 500
Sofienlyst 130
Sognekulen 458
Sognelyng 226
Sogneplantagen 510
Sohus 147
Solager 150, 212
Solbakke 102, 115, 130, 212, 269, 291, 317, 319, 448, 468, 500
Solbjerg 83, 130, 500
Solborg 319
Soldal 269
Soldatergaard 495
Soldaterhøj 257*
Soldatermyr 414
Soldaterstræde 15
Soldateruret 73
Solglimt 102
Solhejm 182
Solhjem 17, 115, 130, 150, 291, 361, 448, 500
Solhøj 115, 130, 150, 182, 212, 243, 269, 361, 428, 500
Solkule 53*
Soltoft(e) 361, 428
Solvang 17, 45, 115, 130, 150, 182, 212, 243, 291, 319, 361, 390, 428, 448, 468, 500
Solvænge 45, 130, 150, 182, 468

Sommeredam 510
Sommeregaard 447, 467
Sommergrundet 478
Sommerhøj 28
Sommerlyst 114, 390
Sommerodde 458, -sbugt 458
Sommersminde 468, 500
Sommerstuerne 331
Soneskov 438
Sorgenfri 130, 212, 500
Sortager 226, 414
Sortebakke 226, 331, 414, 478, -Kilde 414
Sortebjerg 169, 208*, 226*, 331, 361, 374, 458, 495, 511
Sortebæk 120, 169, 414
Sortedal 73*, 257
Sorteenge 180*, 193
Sortegaard 388, 427, 495
Sortegrund 5
Sorte Gryde 302
Sortehat 169
Sortehul 73, 169, 414, 458, -shus 388
Sortehuse 427
Sortehøl 136, 414, 478, -sbakke 414, -skilde 414, -sstykke 414, -svej 414*
Sortekilde 136, -Dam 257
Sorteklippe 331, 374
Sortekær 136, 169
Sortelunde 128, 136, 279
Sorteløkke 193
Sortemose 169
Sortemyr 73, 257, 331, 374, 414
Sortenak 526
Sortenakke 523
Sorteodde 302, 342
Sorte Ovn 73, 302
Sorteper 169
Sorteskaar 414
Sorteskær 342
Sortevad 374
Sorthat 28, 128*, 136, 478, -Klippe 136, -Kulværk 128, 136, Nørre- 41, -Odde 36, -srænderne 120, -(te)-rev 136, 478
Sorthøjs Løkke 331
Sortmulde 414
Sose 147, -Aa 169, -dal 150, -Mølle 147, -Odde 169, -Rev 169, -Skov 169, -Vig 169
Souleodde 53
Soveværelset 257
Spaanehave 523
Spaanæsken 531
Spageraa 331
Spagerbro 319, 331
Spagergaard 180, Lille- 317*, Store- 317*
Spagersminde 182
Spanderestykke 38
Spanneregaard 240
Spanneremølle 241
Spans Batteri 516
Sparebæk 374
Sparekassen 302
Sparhøj 257*
Spedekrogseng 257
Spegebakke 511
Spejlsby, Keldby S., Mønbo H. 496
Spendet 106
Spendsager 458
Spidbratter 193
Spidleaa 511
Spidlegaard 496
Spidsebidde 136
Spidsegaard 447
Spidsrodstræde 73
Spigerborskaftet 331
Spillehus 496
Spillen, Sverige 303
Spilleregaard 496
Spindehuset 317, 496
Spindekælling 511
Spindet 415
Sping 28, 478
Spisekammer 169
Spisestuen 257
Spjældet 257
Splidsby 208
Splidsdam 226
Splidsgaard 208, Lille- 208
Splidsløkke 226
Splidsmose 226
Splidsmølle 208
Splidsskov 208*, 226
Splittekrog 257
Spolsmose 458
Springbakke 38, 169, 415, -hus 150, -vej 169
Springet 169
Springforbi 91
Spro 62, 279
Sprohus 147
Sproring 523
Sprotorp 148
Sprængskov 302
Sprætten 42, 136
Sprøjtevej 458
Spundeeng 120
Spundet 97, 136, 169, 257, 302, 438
Spundstykke 279
Spunset 62, 226
Spurven 54
Spydelund 208*, -smose 226
Spælinge Aa 303
Spælinge Bro 303
Spælinge Dal 303
Spælingegaard 289
Spælingehus 290
Spælinge Mose 303
Spælinge Mølle 290
Spændeager 169
Spændeseng 478
Staalebo 130, 358
Staalebugt 83
Staaledam 169, 331
Staalegaard 128, 148, 496
Staalegade 15
Staalehus 114, 241
Staalehøj 257
Staalknappegaard 447
Stabbe 331
Stabel 28, 38, 83*
Stabelbakker 458
Stabelle 374, -hus 361
Stabelmoser 458
Stabelmyrene 459
Stabelpilt 459
Stabenaa 415
Stablebratter 193
Stableknald 193
Stableløkke 303
Stablerender 193
Stabletøjet 193
Stagge 374, 415
Staggehuse 358
Stakkelegaarden 358
Stakkelemose 169
Stakkelemyr 257
Stakkelkuld 438
Staldene 40
Stammershalle 290,303,-Bæk 303, -Knøl 303, -Odde 303, -Vig 303
Stammershavn 303
Stampeaa 193
Stampegærde 193
Stampen 15
Stamperbugt 28*
Stamperedal 374
Stamperegaard 358
Stamperekrak 374
Stamperelund 374
Stampereløkke 374
Stamperhuk 28
Stangebakker 317
Stangebro 226
Stangebæk 459
Stangeenge 226
Stangegaard 208, 290, 317 (bis), 496
Stangegade 331
Stangehus 358
Stangekrogsbakke 331
Stangemark 226, 317, 331, 374
Stangemølle 54
Stangerende 511
Stangestykke 38
Stangevej 332
Stanghøj 319
Stanleysminde 115
Stareng 438
Statens Udmark 180, 358
Stationsvej 45, 511
Statude 114, 279
Statudeløkke 279
Stave 332
Stavehøl 317, 332*
Stavelund 114, 120, 332
Stavlebakke 62
Stavlehave 62
Stavnsager 226
Stavnsgaard 447
Stavsdal 107, 317, 332*
Stavshavn 459
Fru Steenbergs Vej 8
Steffen Ravns Bæk 120
Stegersløkke 193, 226

Stejlebakke 148, 169, 530
Stejlebjerg 74, 169, 303
Stejlet 332, 530
Stemme 388
Stemmehus 180
Stemmekrog 193
Stemmely 150
Stenaas 97, 438
Stenager 62, 83, 169, 193, 226, 257, 279, 303, 332, 438, 478, 511, -Høj 303
Stenbakke 193, 279, 374, 459, 478, 511
Stenbaldregaard 467
Stenbaldretuer 478
Stenbjerg 169, 257, 279, 303
Stenbro 257
Stenbrudsgaard 89
Stenbrudskule 97
Stenbrudsmølle 89
Stenbrudsvej 89
Stenbukken 374
Stenbund 28, 415
Stenby 290, -Mølle 290
Stenbæk 279, 303, -kehus 268
Stendal 415, 438
Stendansen 303
Stenderseg 170
Stenebjerg 468, 478, 500
Stenen 74, 525
Steneng 28, 83, 374, 459, 478, 511
Stenerskanse 97
Stenersløkke 54
Stengade 15, 101
Stenhuggerstræde 90
Stenhus 317 (bis), 358, -Bugt 478
Stenhøj 54*, 120, 136, 169, 241, 258, 279, 304, 332, 428
Stenkageeng 169
Stenkilde Løkke 258
Stenkrog 169, -evej 169
Stenkuld 83, 136
Stenkuleager 107
Stenkulebakke 107
Stenkulle 226, 304
Stenkulrand 42
Stenly 91, 361, 390
Stenlyst 212
Stenløkke 28, 97, 258, 792, 304, 374, 415, 511, -hus 290
Stenløse 170, 268, 279, 459, 478, -Skov 280, -vejen 280
Stenmedet 415
Stenmunken 304
Stenodde 479
Stenren 107
Stenrør 258
Stenrørnet 280
Stensbakke 415
Stenseby 427
Stenseng 107
Stensgaard 148, 319, 388, 496
Stenshøj 150, 170, 291, 320, 361, 390, 438, 468, 500
Stenskov 170, 388, 415, -seng 415
Stensminde 115, 243, 468
Stensofaen 415
Stenstykke 28, 38, 438
Stenstæl 496
Stensvalebæk 170
Stensvalefald 170
Sten(s)vang 130, 212, 361, 468, 500
Stenvarpen 304
Stenvig 304
Stenvæggen 54
Stiager 107
Stibolts Batteri 516
Stiboltsminde 150, 523
Stiggelmyr 375
Stiløkker 438
Stines Hytte 516
Stiseng 280
Stistykke 38, 97
Stivelbæk 529
Stjernebakke 208*, 226, 280
Stjernehøj 280
Stjernen 208
Stjerneskanse 516
Stjært 523
Stofferebakke 415
Stokhulsvig 280
Stokkebakke 332
Stokkedam 107, 511
Stokkegade 101
Stokkekilde 107, 209, 226, -Eng 120, -vej 101
Stokkeledet 107
Stokkelund 317, 332
Stokkeløkke 107
Stolen 226, 523
Stoltenborg 77, 83, 290, 388
Stolthals Odde 332
Stor(e)ager 280, 332, 375, 415, 479
Storebakke 97, -Mølle 90
Storebjerg 459
Storeborg 170, 304
Storebrønd 523, -smagasin 516
Storedal 280, 459, -sbjerge 280, -sbæk 280, -shus 268
Storedam 74
Storedige 459
Stor(e)eng 120, 170, 226, 258, 332, 375, 415, 438, 459, 479, 511
Storefos 304
Storegab 193
Storegade 15, 33, 45, 57, 78*, 90, 101, 447
Storehul 193
Storehøj 54, 170, 415
Storeklippe 375
Storeknald 375
Storekro 516
Storelund 415
Storeløkke 54, 170, -Bakke 54
Store Mikkel 438
Storemors Hue 511
Storemølle 90
Storenshøj 459
Storesten 479
Store Stine 479
Storesø 97
Storetaarn 67 516
Storetorn 38
Storetorv 15, 78
Storevang 38, 62
Storeø 516, 523
Storhalsegaard 318
Storhøj 193
Storkereden 74
Storlyngen 170
Storløkke Bakke 280
Stormbakke 226
Stormensminde 209
Stormgade 15, 90
Stormly 150, 500
Storring, Framlev H. 255
Storskoven 459
Storstenssletterumpe 375
Storstuen 479
Straabrønd 438
Straakilde 427
Strage Mads 479
Stramhasebakke 375, 415
Strandbarakken 516
Strandbo 390
Strandby 318, 496, -Bæk 332, -gaard 358, 447, -gaard, Store- og Lille- 180
Strandegaard 467
Strandevadet 479
Strandfryd 182, 320
Strandgaard 269
Strandgade 15, 33, 45, 57, 90, 336
Strandhave 62
Strandhuse 467
Strandkilde 62
Strandly 269, 291, 320, 390, 448
Strandlyng 120
Strandlyst 17, 361, 500
Standløkke 62, 332, N.- 258
Strandmark 136, 258, 280, 459, 479
Strandmølle 181, 447, 467
Strandskov 280, 304
Strandsti 28
Strandstræde 15, 33, 45, 57, S.- 90
Strandvang 361, 390, 415
Strandvej 15, 45, 57, 304, 318, 415, 438, 459, 479, N.- 78, 90, S.- 78, 90
Strengerumpe 375
Striben 304, 438
Stridsdal 258
Stridshul 62
Stridsren 258
Strimlen 258, 280, 332, 438, 479
Strueeng 332
Stryben 62, 375, 415, 511
Stryberen 62
Strøby 101, -hus 102
Strømsegaard 114

Strømsesø 120*
Stubbegaard 114, 358, 496, -shus 114
Stubbehus 148
Stubbeløkke 120
Studebakke 170
Studeby 33, 318, 467, 497
Studebæk 269, 280
Studedal 170, -shus 150
Studekuler 97
Studelyngen 479
Studeløkker 438
Studene 74
Studestræde 375
Stumpegade 15
Stutarna, Sverige 74
Styggegaard 268
Styggemølle 268
Stykkerne 332
Styrmandsgaard 359
Styrmandshjem 359
Styrsbro 500, 511
Styrseng 416
Styrsgaard 388
Styrtebakker 170
Styrtehøl 332
Styrtekilde 342
Styrteklipper 333
Styrterende 342
Styrterne 342
Styrtet 304, 375
Stæl 280, 459
Stælager 170, 438
Stældam 438, 459
Stælebrønden 83
Stæledræt 375
Stælegaard 241
Stæleng 438
Stælstykke 438
Stæregranerne 416
Stærereden 388
Stærke Oles Beskærmelse 74
Stærkerehus 209
Stættebondegade 15*
Stætteløkke 29
Stættesager 170
Stættestræde 15
Stævebakken 280
Støttegab 97, -sti 97
Støttekilde 170
Støtten 170, 416
Støttevej 170
Støveleng 120, 375
Støvlen 38
Suderevassen 438
Sudermyre 511
Sueager 227
Suevennershøj 479
Sughald 342
Sughul 529
Sukkerfadet 333
Sukkerhullet 227
Sukkertoppen 416
Sukkervig 62
Sump 29, 194, 479
Sundet 74, 83, 416
Suppegryden 170
Suragre 120
Surdam 479
Surhulle 416
Surløkke 333
Sursænke 120, 136, 258, 416, 459, -bro 128, -gaard, Store- og Lille- 114*
Susaren, Blekinge 227, 342
Suserebjerg 227
Suserende 342
Svaldene 439
Svalebakker 479
Svalehøj 428
Svalekuld 227
Svaleløkke 54
Svalet 459
Svalhul 54
Svalhøj 209, 227, 447
Svalpekisten 84, 375
Svalsbæk 427, 439
Svalvang 212
Svanebakke 416
Svanegaard 78
Svanegade 78, 90, 101
Svaneke 76, -Frihed 84, -gade 101, -Huk 84, -Nakke 84, -Odde 84
Svanekær 84*
Svanemølle 78
Svanen 78
Svanestæl 416
Svanetrønte 78
Svanholm 390
Svansmyr 107
Svansodde 342
Svarregaard 241
Svartedal 280
Svartingedal 258, -saa 258
Svartingegaard 241
Svarvereng 333
Sveasvej 15
Svedne Ole 375
Svedøje 459
Svegejord 416
Svejbjerg 269, 280
Sveltekrog 54, 74, 209*, 227, 241, 258
Svend 258
Svendestrøm 479
Svendhøj 258, 511, -Bidde 258, -Løkke 258
Svendsbratte 194
Svendsens Brønd 523
Svendsgaard 467
Svendshøj 84, -Stykke 416
Svendsjord 38, 62
Svendssten 29
Svenskebakke 227
Svenskebæk 170
Svenskehavn 416
Svenskehullet 67
Svenskeknold 170
Svenskeløkke 170
Svenskerende 304*
Svenskesten 38, 304, 459
Svenskestykke 170
Svenskevigen 479
Svenskeværket 530
Sverige 136, 388, -sstykke 194, -svej 90
Svertingehus 268
Svinebæk 333
Svinedal 459
Svineelle 375
Svinehave 136
Svinehøj 212, 227
Svineklippe 170
Svinekrog 170
Svinekuld 511
Svinekæft 97, 416
Svineløkke 170, -Dal 227
Svinemose 170, 459
Svinemyr 304, 416, -hus 290
Svinerumpen 258
Svineryggen 29, 171, 342
Svinesletterne 171
Svinget 78
Svinghøj 212
Svinslet, N.- og S.- 280
Svovlmyrerne 171
Sværtebakke 375
Sværtermose 97
Sværtingehul 459
Sværtinghullet 416
Svømmedam 342
Svømmehøl 375, 439
Sydhavet 5
Sydostbæk 280
Sydskoven 84
Sydvang 468, 500
Sydvesten 516
Sydøstgrund 523
Sygehusvej 15
Sylte 416, 439
Syltedals Ager 416
Syltegrob 416
Syltegrøft 416
Syltekuler 416
Sylteværket 389
Syrehus 148
Syrestykke 439
Syv Brødre 120
Syvhøje 281
Syvskæppen 258
Syvspringet 57
Syvtøndelandet 227
Sædeng 281
Sæderedam 227
Sæderegaard 209
Sædere Udbyggerhuse 209
Sæleklippen 417
Sælhul 333
Sælhundesten 479
Sælklippe 523
Sælsten 194
Sælør 29
Sæne 67, 74, 304, -Bakker 74, -Bugt 304, -Dal 74, -Gærde 74, -Havn 74, -Knald 74, 304, -Lier 74, -Meder 74, -Nordhavn 74, -Skær 529, -Sydhavn 74
Særagergaard 497
Særehul 342
Særkemøllen 318
Sætteriet 459
Sæv(e)ager 258, 479
Sævepilt 439
Sæversløkke 62
Søager 227

Søblink 468
Søbo 212, 320
Søborg 115, 150, 212, 320, 361, 468, Ny- 102
Søborgstræde 15, 90
Søbro 97
Søbæk 97, 479
Det søde Hjørne 285, 364
Sødeskov 268, 281
Søende 97
Søfod 333
Søfryd 91, 361, 448
Søgaard 148, 318, 359, 530, Lille- 150
Søgade 78
Søglimt 17
Søhalle 304
Søhjem 148, 359
Søholm 150
Søholt 150, 182, 212, 361
Søhøj 468
Søliderne 74
Sølund 17
Sølvdal 258
Sølvet 54
Sølvhullet 38
Sølvklippen 304, 342
Sølvkuld 258
Søly 130, 320
Sølyst 91, 130, 212, 269, 361, 428, 468, 500
Sømark 459, 479, -egaard 447, N.- og Ø.- 467
Sømstenen 304
Sønderaa 281
Sønderaas 136, 227
Sønderallé 16
Sønderbakke 333
Sønderborg 17, 212
Sønderbæk 33, 38, 54, 258, 417
Sønderdal 171
Sønderdam 38
Sønderdybe 459
Sønderenge 281, 511
Søndergaard 128, 148, 181, 241, 318, 359
Søndergade 16, 33, 45, 78, 90
Søndergat 523
Søndergærde 120, 194
Sønderhage 342
Sønderhammer 69, 97
Sønderhavn 16, 38, 417, 524
Sønder-Herred 420
Sønderhøj 375, 417, 479
Sønderknald 258, 417
Sønderkrog 333
Sønderkuler 97
Sønderkær 54
Sønder-Landevej 90
Sønderlyng 171
Sønderløkke 29, 38, 97, 194, 227, 259, 281, 417
Søndermade 281
Søndermose 459
Søndermyr 29, 479, 511
Søndermølle 16*, 33, 45, 78, 90, 101, 102, 290
Sønderodde 74
Sønderport 516
Sønderrev 29, 136
Sønderskov 29, 171, 281
Sønderstrand 29
Sønderstræde 101
Sønder-Villavej 16, 90
Søndervang 17, 38, 130, 227, 243, 361, 375, 417, 448
Søndervase 375
Søndisbratte 194
Sønekilde 62
Sørenshøj 479
Sørens Løkke 336
Sørensren 29
Søsende 209, 227*
Søstræde, Lille- 16, Store- 16*
Søvang 17, 91, 150, 291, 320, 361

Taagesmedehus 181
Taarnbrønden 524
Taarndammen 524
Taarnemedene 259
Taarnene sammen 524
Taarnrende 524
Tagesminde 497
Talebæk 459
Talerstolen 259
Talgkaas 74
Tallerkengaard 209
Tallevig 524
Tampemyr 304
Tamperdal 417, -smose 417
Tamperklippe 417
Tampermyr 375, 417
Tangelangshus, Sjæll. 207
Tangelangsmose, Sjæll. 207
Tangvej 120
Tanten 417
Taskeløkke 259
Tassen 38, 227, 241*, 259
Tassevejen 259
Tat 524, -Hald 524, -Vig 524
Tattiefleje 417
Teaterstræde 16, 45
Tegat 107
Teglby 497
Teglgaardtøjet 194
Teglgrund 259
Teglkaas 241, -Bakker 259, -Odde 259
Teglløkke 74
Teglpræstegaard 16
Teglværkseng 29*
Teglværksskov 417
Teglværksvej 16
Tejn 268, -Aa 281, -Bugt 281, -ebakker 259, -Odde 281, -vej 45
Tempelvej 78
Templet 84
Tengselhøj 318, 333
Terkelegaard 467
Terkil Trommeres Gaard 128
Terningsrand 42
Terpekrogen 479
Terregaard 318
Tevandsbæk 29
Thimsminde 150
Thomsensminde 150
Thorasminde 500
Thorkildsvej 16
Thorsager Bakke 78
Thorsenskrog 171
Thorsminde 320
Thoruppebakker 227
Thoruppegaard 209
Thune 516
Tidseldal 75
Tidselslet 75
Tiendestenseng 39
Tiggerbæk 417
Tildesager 171
Tildesvej 171
Tilleager 107
Tillehøje 120
Timan 29
Timannegaard 389
Timeglasset 54, 137
Tindingen 84
Tingbakke 75
Tingdalsaa 304
Tingfogedgaard 181, 389
Tinghøj 150, 182, 227
Tingsted 148, -Aa 171, -gaard 148
Tingstene 417, 511, -bakke 417
Tingvang 182
Tisevang 417
Tjæregade 525
Tjærenæs 54
Tjærerenden 417
Tjørneby 447, -sminde 448
Tjørnehøj 150
Tjørnely 102
Tobakstykke 304
Tobisehul 171
Tobisesstykke 121
Toeng 511
Toft(e) 39, 209, 241, 259, 318, 439
Toftedam 439
Toftegaard 209, 530, Gammel- 359
Toftehus 114
Toftehøj 259
Tofteledsgaard 114
Toftevej 336
Tofthøj 428
Tokkeaa 171
Tokkehuse 148
Tokkehølseng 121
Tokkerne 171, 333
Toldbodgade 16, 33, 90
Toldbodgænge 90
Toldbodstræde 45
Toldbodvej 90
Tolderløkke 318, 333
Tolderstykke 29, 39
Tolvmandshus 318
Tolvmandsjorden 333
Tolvte Hue 359
Tomasbakke 54
Tomasløkke 54
Tomasmyr 75
Tommesebro 194

Tommesegaard 241
Tommeseløkke 259, 268, 281
Tommesemyr 281
Tommesestæl 39
Tompemyr 227
Top 479, 511
Topflej 417
Tophjem 128, 181, 318, 361, 447
Topklippe 281
Toppede Bakke 479
Torbernbæk 333
Tordenskjolds Batteri 516
Tordenstenen 526
Torevand 171
Torkildsminde 361
Torkilshøj 281
Tornager 171, 227, 259
Tornborg 212
Tornbygaard 209
Torn(e)bakke 459, 479
Tornebro 227
Tornebæk 333
Tornegaard 114, 128, 181, 209, 241, 318, 427, 447, 467, 497
Tornegade 16, 439
Tornehus 241
Torn(e)krog 342, 511
Tornelunden 459
Torn(e)løkke 63, 171, 194, 375, 417, 511
Tornengen 439
Torneren 227
Torn(e)skov 227, 259
Torneværk 114, -svej 121
Tornhøj 29*, 212, 227, 361, 448, 479, -seng 107
Tornly 212, 500
Tornlyst 212
Tornpilt 439
Tornstykke 39, 84, 194
Tornvang 269
Torp 171, 227, 375, 418, 439, 511
Torpager 511
Torpebakker 227
Torpe Elle 228
Torp(e)eng 121, 171, 259, 281
Torpegaard 209, 389
Torpemose 228
Torpevej 259
Torsager 150
Torshale 418
Torshøj 212, 428, 447, 511
Torskrog 63
Torsminde 150, 212
Torsmyr 511
Tors Ryg 333
Torstok 54
Torvegade 16, 57, 78, 90, 101, Store- 16
Torvegænge 90
Torvestræde 33
Tranebjerg 305
Traneklippe 418
Trangesti 171
Tranggade 342, 447, -Led 342
Trapager 418
Trappegangen 78
Trappen 75
Trappesteneager 333
Tras 228, 511
Traseager 228
Trasehus 209*, 497
Trasemark 228
Trasevej 228, 479
Traveregaard 128
Trealensrand 137
Trebakke 171
Tre Brødre 418
Trehuse 389, 497, -bakke 511
Trehøje 171, 439, 479
Trekant 171, 241, 269, 375, -ebrud 259, -eløkke 305, -eskifte 259
Trekortsbordet 480
Trekroner 55, 212, 336, 427
Trellinds Eng 281
Tremandehjørnet 439
Trepælegaarden 359
Tretornestykke 418
Tretønderland 107
Trianglen 75
Trilledal 459
Trillingeeng 39
Trindelen 29
Trindhat 228
Trinikebakke 480
Trinstene 333, -bakke 418
Trojlseregaard 447
Trojlserestæl 447
Trold 259, 281
Troldager 418
Troldbakker 228
Trold(e)bjerg 29, 194, 259, -s Hest 194
Troldeg 511
Trold(e)høj 194, 511
Troldelund 375
Troldeløkke 194
Trold(e)sten 171, 305, 375, 439, 511
Troldhed 281, -s Ager 281
Troldhul 333
Troldhætten 447
Troldkilden 228
Troldklippe 418
Troldkællingen 84
Troldsbjerg 75
Troldsen 333*
Troldsenge 228, 259*, 281
Troldskov 305
Troldsmyr 75
Troldstue 75, 418, Lille- og Store- 529
Troldstæl 448
Troldtorn 29
Troldvej 333
Trommereager 305
Trommerebakke 259, 467, 480
Trommerebæk 305
Trommeredal 333
Trommeredam 459
Trommeregaard 210, 389, 448
Trommerehul 228
Trommerekrog 290, 305
Trommereled 305
Trommeremose 228
Trommeren 29
Trommerepil 460
Trommerestenene 418
Trommerstykke 439
Trommeslaaerhus 33
Trompetergaard 114
Trompetergænge 90
Trompeterstræde 90
Tronbakke 75
Tronen 228
Tronhøj 55, 281
Trud 259
Truedeodde 259
Truedgaard 290
Trugeng 511
Tryllehøj 361, 375
Træbenegaard 210, 389
Træbeneknald 194
Træbenemølle 210
Træbenetøjet 194
Træbensgrund 194
Træbro 334, -bæk 511, -eng 171
Trædeager 92
Trægaardsager 228
Trægaardseng 228, 439
Trægaardshøj 210, 228
Trægaardsminde 212
Trægudsager, -eng, -høj 228
Træhøj 171, 418
Trækkersminde 212
Træland 171
Træløkke 334
Træren 439
Træskaal 418, -emyr 418
Træskole 121
Trættehullet 228
Trættekrog 98
Trætteløkke 39, 121
Trættestykke 98
Trøntekrødden 16
Tudehøj 259
Tudsebakke 480
Tudsehuller 480
Tue 121, 194, 228, 281, 480, 512
Tueager 228
Tueeng 121, 281, 305, 334, 375, 480
Tuegaard 148, 467, 497
Tuehus 269, 290
Tuelyst 150
Tueløkke 171, 512
Tuemølle 448
Tuetorp 194
Tuevang 500
Tuleborg 242
Tuleknald 343, -ssten 530, -ssti 343
Tumult 210
Tunneby 148*
Turedal 281
Turen 260
Turistvej 460
Tvillingehullerne 171

Tvillingemyr 172
Tvillinggaarde 148
Tvillingshuse 497
Tvillingsrand 42
Tværager 194, 480
Tværbæk 172, 418
Tværdal 172, 260, 281, 418, 439
Tværdrætten 418
Tværgade, Nordre- 33
Tværkær 172
Tværlerjen 39
Tværmade 281
Tværmyr 260*, 439
Tværstræde 16, Lille- 16
Tværvej 107, 121, 439, 460
Tygebakke 460
Tygegaard 389
Tygeløkke 305
Tygesand 418
Tygestykke 418
Tykkehule 172
Tykken 55, 228, 418
Tykkerand 42
Tykkingedal 375
Tyldingeng 121
Tyndekulde Bjerg 229
Tyndekuldegaard 210
Tyndekulde Løkke 229
Tynderand 42
Tyrebakke 334
Tyreknægtegaard 290
Tyreløkke 194
Tyremyre 229
Tyren 480, 524
Tyresten 194, 512
Tyrkelund 439
Tyrshøj 172
Tyrsten 480
Tyskebrødde 305
Tyskebugt 75, 84
Tyskebæk 305
Tyskegaard 148, 210, 242, 290, 389, 467, 497
Tyskehus 242
Tyskehøj 137
Tyskekuler 439
Tyskeløkker 305
Tyskemark 305
Tyskemose 260
Tyvebakke Mølle 45
Tyvebæk 418
Tyvedal 29, 439, -sbakke 439
Tyvefonten 29
Tyvehavn 343
Tyvehegnebæk 376
Tyvehul 418
Tyvehøj 55, -sbæk 55
Tyveklipper 260
Tyvekrog 90*, 172, 195, 418
Tyvemyr 305
Tyverende 75
Tyveskær 524
Tyvesmedehus 90*, 448, 497
Tyvesmederøste 497
Tyvetorn 480
Tækkereng 107
Tækkergaard 242
Tækkerhuset 114
Tækkerled 121*
Tækkermølle 114
Tætterne 418
Tævehus 210
Tæveskidshus 210
Tævestien 334
Tøjene 343
Tøjredal 260
Tømmebakke 63
Tømmebuske 229
Tømmehus 57*
Tømmeled 63
Tømmeløkke 63*
Tøndeland 39, 418, -sklippe 418
Tønehøj 334
Tønnesegaard 497
Tønnesegænge 90
Tønnesestæl 460
Tørbernegaard 210
Tørrebakke 480
Tørregaard 210
Tørre Ovn 75, 305
Tørvebakke 418
Tørvedam 260
Tørveeng 229
Tørvekule 439, -bakke 439, -vej 439
Tørveløkke 29, 121, 512
Tørvemyr 439
Tørvepilt 439
Tøserende 98

Udager 107
Udbidde 376
Udegaard 448, 497
Udeløkken 440
Udevang 448
Udgrunde 195
Udgærdesdam 440
Udgærdeskrog 440
Udkær 172
Udleddet 55
Udløkke 55, 172
Udmark 260, 305, -edam 98, -eskaaren 418, -evej 260, -høl 460, -shøj 500, -sminde 269, 500
Udsigtsklippe 529
Udsvalpet 63
Ugleenge 497
Uglegaard 181, 448
Uglegade 181, 195, -hus, Store- 181
Ugleløkke 172, 181
Uglesten 376
Ulriksdal 115
Ulvedamme 418
Ulvehalsen 260
Ulvstjernsager 260
Ulvstjernseng 260
Under Askene 281
Under Bakken 45, 229
Under Bjergene 448
Under Enge 75
Under Højen 128
Under Jorden 389
Underjordsdalen 418
Underjordshullet 418
Underjordsklippen 419
Under Klint 497
Under Lien 30
Under Rispebjerg 448
Underskov 305
Under Slotsbroen 67
Under Trappen 75
Under Vippebakken 343
Ungdomsfryd 468
Ungdomslyst 468
Ungersløkke 55*
Uvejrsodde 419

Vaadeaase 172
Vaadehul 137
Vaade Ovn 75, 260, 305
Vaarbæk 305, 529
Vaardeløse 90, -gaard 90
Vaarsæt 419
Vad 281, 512
Vadbakke 229
Vaddam 390, 419
Vad(e)bro 30, 376
Vadevej 16
Vadstenerand 42
Vagtbakke 39, 419
Vagtbod 318, -bakke 460, -gade 78, -havn 419, -klipper 334, -løkke 195, -Nakke 84, -skær 376, -stælen 334
Vagthøj 260
Vagtodde 84
Vagtstene 30
Waisenkeller 524
Valborgløkke 282
Valborgtorn 63
Valdemarsklippe 305
Valdemarsled 172
Valden 172
Valdesminde 212
Valdhøj 320, 334, 530, -Mølle 318
Valeng 55, 282
Valentins Kule 172
Valhøj 419
Valingebjerg 172, 359, 497, Lille- 512
Valingekilde 172
Vallebæk 137
Valleenge 137
Vallegaard 128, 389
Vallehus 128, 448
Vallehøj 137
Vallekilde, Ods H. 172
Vallemark 128, 229
Vallensgaard 498, -Huse 498, -s Mose 512, -s Skov 512
Vallenskær 512
Vallensmyr 498
Vallernes Mark 30
Vallevad 137
Vallevig 305, -shavn 305
Valnøddegaard 268
Vandagre 419
Vandbaadehavn 55
Vanddale 282
Vanddynde 260
Vandeeng 195

Vandegrob 195
Vandgab 107
Vandhul 480, 524
Vandhus 319, 448
Vandkrog 107
Vandmølle 129, -bakke 229, -gaard 148, 467
Vandmøllerhus 129, 359
Vandpræsten 172
Vandrersly 130
Vandryste 467
Vandstræde 107
Vandtappergaard 427
Vandtapperledet 440
Vang 55, 63, 78, 242, 389, 440, -Odde 260
Vangebakker 376
Vangegemmerhus 16, 40, S.- 90, V.- 91
Vangegærde 75
Vangeled 17, 63, -sbakke 63, -sknold 195, -sløkke 63, -stykke 195, 343, -tøjet 195
Vangelyng 75
Vangeløkke 137
Vangesti 75
Vangevej 45
Vanggaard 91
Vanghøj 305
Vangsbakker 260
Vangsbo 320, 361, 428, 448
Vangsbæk 260
Variusejorden 419
Varme Hul 334
Varmeklippe 343
Varperne 480
Vasbæk 57
Vaseaa 376, 419, 512
Vasebakke 137
Vasebro 419, 512
Vasebæk 137
Vasegaard 389, 467, 498, Lille- 498
Vasehøj 390, 419, 512
Vaseklippe 75
Vaseløkke 512
Vasen 75
Vasestykke 334
Vasetrug 512
Vaskebakken 343
Vaskehøl 229
Wassebrønden 55
Vassebæk 290, 305
Vassehus 242*, 468
Vassen 260, 419, 460, 480
Vassestæl 107
Ved Aaen 45, 129
Ved Asperne 512
Ved Bregneshave 210
Ved Broen 359, 498
Ved Brønden 16
Vedby Bæk 282
Vedbygaard, Lille- og Store- 268
Ved Bykilden 78
Ved Byleddet 78
Vedbymarken 282
Vedby Myr 282
Vedbyvang 269
Ved Bækkene 460
Ved Dammen 98, 101
Ved Egene 419
Vedfældingsgaard 498
Ved Gadeledet 448
Ved Halle 98, 359
Ved Husgærde 181
Ved Kirken 148, 319, 359, 389, 468
Ved Kærene 148
Ved Lunden 129
Vedmyre Bakke 172
Ved Nydammen 242
Ved Parken 78
Vedskov 361
Ved Skrulle 359
Ved Stranden 16, 78
Ved Svingelen 512
Ved Vadet 359
Weidekeeng 39
Weideketoft 39
Vejager 107
Vejdemannebro 530
Vejdemannedal 376, 460
Vejdemannegaard 359, 360
Vejdemannemyr 376
Veje 75, 480
Vejeng 121, 229
Vejen rag 419
Vejeseng 172, 480
Vejlgaard 150
Vejly 130
Vejrbakken 212
Vejrbringerbakke 172
Vejrhøj 260, 320
Vejrmølleaa 512
Vejrmøllebakke 75
Vejrmøllegaard 468, 498
Vejsager 282
Vejstykke 98, 343
Vellensaa 195
Vellensbo 130
Vellensbygaard 181
Vellensdal 182
Vellensgaard 129
Vellensodde 195
Velling 137, -Aa 305, -sodde 305, 460
Vendelsbæk 63
Vennely 130, 320, 448
Vennershøj 212
Vennersly 269, 500
Vennerslyst 17, 115, 130, 212, 320, 428, 448
Vennersminde 212
Venselebrønn 440
Venselekule 440
Verdens Ende 30, 419, 524
Verdsens Vidde 334
Vesetsgade 16
Vesterbakke 229, 419
Vesterbo 448
Vesterbyen 57
Vesterdam 195
Vestereng 229
Vesterflej 419
Vestergaard 148, 181, 242, 319, 360, 468, -shuse 149
Vestergade 16, 33, 45, 57, 78, 91, 173
Vestergærde 107, 195, 260
Vesterhav 5
Vesterhavn 524
Vester-Herred 108
Vesterhul 195
Vesterhus 182
Vesterhøj 260, 419
Vesterkro 360
Vesterkrog 440
Vesterled 91, 212, 448
Vesterlide 361
Vesterly 390, 428
Vesterløkke 55, 63, 121, 173, 195, 229, 260, 306
Vester-Marie 138*, -kirke 138, -Plantage 149, 173
Vestermark 55, 260, 282
Vestermose 229
Vester paa Lyngen 149
Vesterpilt 419
Vesterrende 524
Vesterskov 121, 173, 229, 419
Vesterskær 376, 524
Vestertoft 150, 173, 468, 500
Vestertuer 376
Vestervang 107, 212, 229, 291, 361, 419, 440, 460
Vestindietøjet 30
Vestkule 137
Vestrekuld 440
Vestre Længe 516
Westsminde 320
Viaduktvej 16
Vibeager 107
Vibebakken 460
Vibedal 30, 121
Vibeelle 121
Vibeeng 440, 480
Vibegaard 114, 448, Lille- 448*
Vibehus 16, 150, 427
Vibelyst 212
Vibeløkke 30, 121, 149
Vibemølle 448
Viberende 460
Viborghus 468
Viborg Torv 480
Vidskesby 500
Viebæksgaard 498
Viedam 480
Viegaard 389
Vieløkker 63
Wienbergengen 55
Wienberghavn 55
Viesager 229, 419, 512
Vie(s)eng 107, 137, 260, 282, 334, 419, 480
Viesgaard 181
Vieshul 282, 306, -stykke 195
Vieshus 290
Vieskov 121
Viesmyr 512
Viestorp 306
Viet 319, 334
Vietsminde 320

Vietsvang 320
Vigebakke 78, 84
Vigebugt 84
Vigedal 84
Vigedam 84
Vigegaardsjord 84
Vigegade 78
Vigehavn 84
Vigehøj 261
Vigelshøj 195
Vigen 39, 78, 84, 282, 343
Vigenakke 84
Vigestæl 84
Viggerne 30
Vildebræet 210
Vildekulle 63
Vildfarekær 173
Vildhægter 195
Vilhelmsbæk 55
Vilhelms Kilde 173
Vilhelmsminde 212
Villabæk 121
Villa Holmes 500
Villa Vove 361
Villfara-Högen, Sverige 173
Willowlæk 115
Villumehøjden 419
Villumeledet 419
Villumestælen 419
Villumsbæk 334
Villysminde 500
Vimmelskaftet 16
Vinager 480
Vindbakke 512, -hus 498
Vineng 121
Vingevænge 91, 115, -Gaarde 149
Vinkel 107
Vinkelløkke 306
Vinkelstræde 45
Vinkelvej 16
Winsløvjord 98
Vintapperhus 360
Vintergaard 129
Violstræde 17
Viphøj 261*
Vippebakke 45, 63, 78*, 343, 512
Vippeled 45, 63
Virkelyst 17, 91, 130, 150, 182, 212, 291, 320, 361, 390
Virten 137
Viskebakke 173
Viskebro 173
Viskesbæk 173
Viskesled 173, -shus 149
Vispen 33
Visserled 63
Vognmagerkrog 91
Vognsbjerg 173
Vognsø 229
Voldgade 17
Voldhøj 480
Voldmarebro 229
Voldvej 173
Volmerhus 150
Vommen 30
Vornedegaard 389, -shus 360
Vortebjerg 75
Vorten 75
Vossevang 150
Vragvig 75, 306
Vuggen 39
Vysteby 242
Vysteskidtegaard 210
Væbogaard 242
Vædderbakke 195
Vædderbane 173
Vædderhul 290
Væggeløse 428
Væggen 75
Vægtergade 91
Vægtergænge 91
Vægterhavn 84
Vældekilde 195
Vældemose 173
Vælderne 84
Vännevass, Sverige 260
Værfeldsgaard 498
Værkbro 137
Værmeland 173, -sgaard 498, -shuse 149, -svej 17
Vættemose 173, Lille- 137
Vävassen, Sverige 260
Vævergaard 268, 499
Vævesteseng 334

Yderknalde 376
Ypnebæk 376
Ypnested 360, -gaard 360, -Havn 376
Yppernegaard 129
Yppernelund 129, 137
Ypperne Mølle 129
Yppernevang 129
Ystadvej 17

Zahrtmannsvej 17

Æbleskivejernet 376
Ædjebugt 195
Æggebjerg 210, 229*, 460
Æggehønen 55, 334
Æggeslot 211
Ællingebidde 306
Ællingebæk 306
Ællingemyr 440, 460
Æresporten 512
Ærtegrund 30
Ærterende 137
Ærtesager 173
Ærtestykke 39

Øbernegaard 360
Ødegaard 319, Lille- 319
Øen 137, 211, 261, 516
Øgkilde 63
Øgløkke 306
Øjestabel 195
Øksen 84, 98, 107
Øksestykke 30
Ølandsbro 63
Ølandshul 63
Øle Aa 420
Ølegaard, Store-, Lille- 360
Øle, Gamle- 376
Ølelyst 361
Ølene 360, 376
Ølevang 361
Ølevej 376, 481
Ølhald 64, -sbæk 64
Ølkar 481, -Bugt 481, -Hald 481
Ørager 377
Ørbjerg 360
Ørbundsgrund 196
Øredam 121, 334, -shus 319
Ørekilde 173
Øreløkke 173
Øren 261
Øresund, Farvand 3
Øring 30, 196
Ørjen 196
Ørnebakke 173, 419
Ørnebjerg 75, 261
Ørneegen 419
Ørnehøj 174
Ørneklippe 55, 306
Ørnekul 174
Ørnekulle 42, 229, -Marker 42
Ørnemeder 75
Ørnemyr 440
Ørnepjuter 229
Ørnepynter 229
Ørnesand 75
Ørnesten 30
Ørnevig 75
Ørninge Bakke 174
Ørninge Dal 174*
Ørningehus 129
Ørninge Mose 174*
Ørningen 137
Ørninge Styrter 174
Ørninge Vand 528
Ørredflejene 334
Ørsteds Kilde 512
Øsingekilde 377, -huset 360
Østeraa 512
Øster Aabro 419
Østerbakke 230
Østerbo 212, 320
Østerborg 17, 182
Østerbæk 419
Østerdal 174, 230
Østerelle 230
Østereng 306, 419
Østergaard 129, 360
Østergade 17, 33, 45, 78*, 101, Ny- 17, 101
Østergærde 107, 121, 230, 261, 481
Østerhav 5
Øster-Herred 307
Østerhøj 261
Østerknald 196, 282
Øster-Larsker 307, -Plantage 334
Øster-Larskirke 307
Østerli 212, 390
Østerlund 150
Østerlyng 174
Østerløkke 174, 196, 230, 261, 282, 306, 334, 419, 440

Øster-Marie 344, -Højlyng 360, -kirke 344, -Plantage 377
Østermark 282
Østermose 230
Østermyr 481
Østermølle 33
Østernakke 419
Østerpilt 419
Østerport Batteri 516
Østerskov 121, 334
Østerskær 419, 524
Østersøen 5
Østertoft 211
Østertuer 196, 230
Østerval 196
Østervang 17, 30, 39, 45, 101, 107, 130, 182, 212, 230, 269, 282, 320, 377, 390, 468, 500
Østervoldgade 17
Østervraa 150, 361
Østre Længe 516
Øvreaa 512

EFTERLEDSREGISTER.

Registret er udarbejdet paa Grundlag af Stednavneregistret ovfr. og henviser til dette; Sidetal er kun tilføjet i Tilfælde, hvor Henvisningen kun gælder et enkelt af de i Stednavneregistret under den paagældende Opslagsform opførte Navne.

Registret optager med de nedenfor opregnede Undtagelser samtlige Efterled i sammensatte bornholmske Navne, herunder ogsaa præpositionsstyrede Ord (f. Eks. er Paa Valle opført under Vald).

Undtagelser er gjort ved Sammenligningsnavne som Dragkisteskuffe, Ostekar, Spisekammer. Desuden ved dobbelte Sammensætninger som Skindemyre Enge; disse opføres altid under det første Efterled, men derimod ikke under det sidste, medmindre dette er relativt sjældent. Endvidere er følgende meget hyppige Efterled udeladt: Allé, Gaard (undtagen i Naturnavne), Gade (undtagen i Vejnavne paa Landet), Hus og Mølle. Og endelig udelades moderne Hus- og Gaardnavne paa -blink, -fryd, -gave, -glimt, -haab, -hvile, -li, -lide, -ly, -lyst, -læ, -minde, -ro.

Aa. Bager-, Bagge-, Baste-, Blykobbe-, Bobbe-, Bode-, Brus-, Buske-, By-, Drejer-, Elles-, Frenne-, Gildes-, Grødby-, Gyldens-, Hulle-, I Aaen, Jon Niels-, Kelse-, Kløve-, Knappe-, Kobbe-, Krampe, Krumme-, Kæmpe-, Lille-, Lunde-, Læs-, Mel-, Myre-, Mølle-, Nørre-, Pile-, Præste-, Rakker-, Robbe-, Rø-, Samsings-, Spager-, Spidle-, Staben-, Stampe-, Sønder-, Tokke-, Vase-, Ved Aaen, Vejrmølle-, Vellens-, Øle-, Øster-, Øvre-

Aas. Dommer-, Dover-, Due-, Gulløse Bæk?, Havre-, Hundsemyre?, Kors-, Krak-, Nørre-, Paa Aasen, Præstens-, Sand-, Sten-, Sønder-, Vaade-

Ager. Abild-, Akselbær-, Anker-, Aske-, Aspes-, Baadsmands-, Bajse-, Bakke-, Barfod-, Bavnes-, Blomster-, Bo-, Bojs-, Bred(e)-, Brev-, Brink-, Bro-, Brombær-, Bros-, Brønds-, Buskads-, By-, Byskes-, Bæk(ke)-, Dal-, Dam(me)-, Dams-, Dele-, Dier-, Dommer-, Dyre-, Eges-, Elles-, Enes-, Enetræs-, Eng-, Enges-, Engs-, Faare-, Falke-, Fedt-, Foged-, Fredags-, Gaase-, Gade-, Gammel-, Gildes-, Gold-, Grav-, Grob-, Grøn-, Guld-, Hak-, Halle-, Halvnede-, Hankels-, Have-, Havre-, Hejsergaard?, Hesle-, Hessel-, Hjort-, Hjulmager-, Holm-, Hul-, Hvid(e)-, Hvidlappe-, Hvilerbakker?, Hylds-, Hængedynd-, Høj-, Højs-, Højstens-, Jomfru-, Kabbes-, Kalve-, Kannike-, Kanon-, Kapels-, Kat-, Kildes-, Kirke-, Klint-, Knald-, Knap-, Kommen-, Kors-, Krak-, Krakke-, Kras-, Krog(e)-, Kul-, Kuld-, Kule-, Kællinge-, Kær-, Lands-, Lang-, Lavs-, Lavsurt-, Leds-, Ler-, Lergrav-, Liggende-, Lille-, Limens-, Lin-, Lindes-, Lolle-, Loppes-, Lov-, Lunde-, Lyng-, Lys-, Løg-, Madvig-, Mel-, Mikkel-, Mikkels-, Mos-, Mose-, Munk(e)-, Myr-, Myreagre Mølle, Myrs-, Mølle-, Mørk-, Nør(re)-, Paa Myre-, Paradis-, Per-, Pile-, Præste-, Pæretræ(s)-, Pølse-, Rask-, Ridder-, Ris-, Rise-, Riserehøj?, Rund-, Rødstens-, Røst-, Sadlere-, Saks(e)-, Salgrene-, Samlings-, Sand-, Sejers-, Sid-, Skade-, Skindere-, Skov-, Skovs-, Skrædder-, Skude-, Smaa-, Smal-, Smede-, Snedker-, Sol-, Sort-, Spends-, Spænde-, Stavns-, Sten-, Stenkule-, Sti-, Stor(e)-, Stæl-, Stættes-, Sue-, Sur-, Særagergaard, Sæv(e)-, Sø-, Tildes-, Tille-, Torn-, Torp-, Tors-, Trap-, Trappestene-, Trase-, Trold-, Troldheds-, Trommere-, Træde-, Trægaards-, Tue-, Tvær-, Ud-, Ulvstjerns-, Vand-, Vej-, Vejs-, Vibe-, Vies-, Vin-, Ærtes-, Ør-

Alter. Grevens-, Munke-

Ask. Damaskegaard?, Kærligheds-, Raage-, Under Askene

Asp. Due-, Kors-, Kæmpe-, Pibere-, Ved Asperne

Bakke. Aa-, Aale-, Aas-, Addesse-, Adolf-, Alme-, Alster-, Ambolt-, Arede-, Aspe-, Aspes-, Baadehavns-, Bahne-, Batteri-, Bavne-, Bavnes-, Bendiks-, Bents-, Bertele-, Bjerge-, Bjørne-, Blykobbe-, Bo-, Bode-, Bonde-, Borg-, Bosmyr-, Bro-, Brune-, Bryggeri-, Brænderi-, Brænde-

vins-, Bumpe-, Buske-, By-, Byleds-, Bække-, Bødker-, Bøge-, Bøls-, Dalby-, Dals-, Damme-, Davide-, Degne-, Djævle-, Doktor-, Dynde-, Dyndemøller-, Dyre-, Dyrlæge-, Dysje-, Dødinge-, Ege-, Elle-, Elleløkke-, Ene-, Faare-, Fattighus-, Fejlere-, Fisker(s)-, Fogedagre-, Fuglesangs-, Fylde-, Fyne-, Gade-, Galge-, Galop-, Gammelt-, Gartner-, Gede-, Gildes-, Glappe-, Glaser-, Golde-, Grav-, Grete-, Grus-, Gryne-, Grys-, Grøn-, Grønne-, Gul-, Gumme-, Haddinge-, Hald-, Halle-, Hartvig-, Have-, Havne-, Havre-, Helmbak?, Helvedes-, Hessel-, Hjorte-, Holger-, Holme-, Horse-, Hugrøvs-, Hulle-, Hunde-, Hviler-, Hvilestens-, Høge-, Jeppes-, Johns-, Jomfru-, Jule-, Kaase-, Kaggedams-, Kaje-, Kakkelovns-, Kalve-, Kastels-, Katte-, Kattegats-, Kernemælke-, Kikke-, Kilde-, Kildes-, Kina-, Kirke-, Kjalles-, Klappe-, Klause-, Klinte-, Klippe-, Kløve-, Knarre-, Knække-, Kogle-, Kongens-, Krage-, Krak-, Krakmølle-, Krasse-, Kroge-, Kul-, Kulle-, Kure-, N.-Kæmpe-, Lang-, Lappe-, Larskirke-, Laus-, Ler-, Lerkule-, Lille-, Lokke-, Lyng-, Lyster-, Lægter-, Lærke-, Løkke-, Maanse-, Madse-, Major-, Mel-, Mose-, Muldbakkepilt, Munke-, Myre-, Mølle-, Nørre-, Ole-, Otto Holsts-, Paa Bakken, Paradis-, Penge-, Pibere-, Pile-, Pluggehøj, Pokker-, Potter-, Pram-, Præste-, Pære-, Raage-, Rakker-, Rasmus-, Ravne-, Ravnestens-, Ravns-, Rende-, Retter-, Revne-, Store- og Lille-Ringe-, Rise-, Rulle-, Runde-, Ry-, Rytter-, Røde-, Rømer-, Rønne-, Sadlere-, Sand-, Sanders-, Sav-, Savskærer-, Silde-, Simle-, Sissel-, Sjæle-, Skaaninge-, Skadelands-, Skanse-, Skifer-, Skinder-, Skotte-, Skov-, Skraa-, Skrædder-, Slaaen-, Sladder-, Smede-, Smedje-, Snorre-, Snurre-, Sol-, Sorte-, Spege-, Spring-, Stabel-, Stange-, Stavle-, Stejle-, Sten-, Stenkule-, Stens-, Stjerne-, Stoffere-, Stokke-, Store-, Storm-, Stramhase-, Stude-, Styrte-, Stæve-, Svale-, Svane-, Svenske-, Sværte-, Sæne-, Sønder-, Thorsager-, Thoruppe-, Ting-, Tomas-, Toppede-, Torn(e)-, Torpe-, Tre-, Trehuse-, Trinike-, Trold-, Trommere-, Tron-, Tudse-, Tyge-, Tyre-, Tyvebakke Mølle, Tømme-, Tørre-, Tørve-, Under Bakken, Vad-, Vagt-, Vagtbod-, Vandmølle-, Vange-, Vangs-, Vase-, Vejr-, Vejrbringer-, Vejrmølle-, Vester-, Vibe-, Vige-, Vind-, Vippe-, Viske-, Vædder-, Ørne-, Ørninge-, Øster-

Bane. Brede-, Karrusel-, Rakker-, Rider-, Slagter-, Vædder-

Bank(e). Aarsbankehus?, Bavne-, Davids-, Græs-, Kannike-, Rønne-, Sandbankehøl

Barak. Strand-

Bassin. Silde-

Bavn. Halle-, Hammervagts-, Klinte-, Paa Bavnet

Bed. Heste-

Bidde. Abild-, Brændte Ole-, Dale-, Daniel-, Djævle-, Dyndet-, Fuglesangs-, Guldbitten?, Hakke-, Hals-, Honnings-, Hvede-, Kirke-, Klippe-, Landevejs-, Ler-, Lunde-, Lødringe-, Mel-, Mergelkule-, Myre-, Ode-, Ringle-, Sand-, Skaaninge-, Spidse-, Ud-, Ællinge-

Birke. Brands-

Bjerg. Aar-, Aksel-, Alme-, Ane-, Birke-, Bjørne-, Blæs-, Bolster-, Brun-, Brunsberg, Bøge-, Bølles-, Due-, Ege-, Eges-, Enes-, Enge-, Erne-, Es-, Galge-, Glane-, Glas-, Gran-, Grønne-, Hakke-, Halle-, Hannebjergsløkke, Hasle-, Himmel-, Hindse-, Hjorte-, Hogle-, Høj-, Jomfru-, Jord-, Juls-, Kaj-, Kirke-, Knæ-, Konge-, Kors-, Krak-, Kælder-, Lange-, Langede-, Lens-, Lensbjerg Skov, Lille-, Lindes-, Lise-, Lyng-, Maagebjergvej, Marmel-, Mellem-, Mølle-, Nørre-, Ons-, Paa Bjerget, Risbo-, Rispe-, Runde-, Ruts-, Rød-, Skovl-, Slamre-, Snoge-, Snægge-, Sol-, Sorte-, Stejle-, Sten-, Stene-, Store-, Susere-, Svej-, Trane-, Trold(e)-, Trolds-, Under Bjergene, Valinge-, Vogns-, Vorte-, Ægge-, Ør-, Ørne-

Bo. Aa-, Aals-, Aases-, Bangs-, Bitte-, Bække-, Ege-, Elle-, Frede-, Fredens-, Gildes-, Guldborgs-, Have-, Hede-, Holme-, Hylde-, Høj-, Kastanie-, Kilde-, Kildes-, Kirke-, Klippe-, Lille-, Linde-, Lykke-, Løkke-, Minde-, Myre-, Mølle-, Ny-, Nødde-, Præste-, Ree-, Skov-, Skovs-, Skrænte-, Slots-, Smede-, Staale-, Strand-, Sø-, Vangs-, Vellens-, Vester-, Øster-

Bod. Bække-, Fedt-, Gris-, Hunde-, Hønse-, Jeppe Dals Koste-, Jydesbo Odde, Kalve-, Kulbo?, Rispebjerg, So-, Vagt-

Bold. Jætte-

Bord. Jætte-, Klinteby-, Trekorts-

Borg(e). Anes-, Blomsten-, Blomster-, Bækken-, Fokken-, Fredens-, Galten-, Gamle-, Hade-, Hylde-, Katten-, Knar-, Knorren-, Ko-, Koppel-, Kron-, Kule-, Lassen-, Lille-, Lusen-, Lykke-, Lyne-, Lyng-, Lærken-, Munke-, Nord-, Ny-, Peters-, Ravns-, Ring-, Risen-, Rosen-, Røver-, Sadle-, Sandborg Høj, Selles-, Sjø-, Ska-, Skalle-, Skovs-, Sol-, Stolten-, Store-, Sø-, Sønder-, Torn-, Tule-, Øster-

Brand. Katteslet-

Bratte. Aa-, Arnager-, Aspes-, Bakke-, Blis-, Bukke-, Dyb-, Høj-, Korn-, Skid-, Spid-, Stable-, Svends-, Søndis-

Bro. Aalekiste-, Ane-, Bagge-, Blykobbe-, Bobbe-, Bonde-, Bromme-, Buske-, By-, Byskes-, Bække-, Dale-, Degne-, Djævle-, Dommer-, Eng-, Eske-, Faare-, Fokke-, Fyse-, Gammel-, Gildes-, Gramme-, Grødby-, Habbedam?, Henrik-, Holste-, Holsts-, Hunde-, Hønse-, Isaks-, Jule-, Jætte-, Kannike-, Katte-, Kelse-, Kirke-, Klampe-, Klæppe-, Knappe-, Kobbe-, Kollebro Ager, Krampe-, Kul-, Kællinge-, Kæmpe-, Kærligheds-, Kørse-, Lange-, Laue-, Lunde-, Munke-, Myre-, Mølle-, Naske-, Ny-, Nørre-, Pile-, Priggelorte-, Præste-, Rasmus Nielsens-, Ravne-, Rune-, Ræve-, Rø-, Sadlere-, Sakse-, Samlings-, Samsings-, Sigte-, Sjelle-, Skel-, Skidne-, Skov-, Skørre-, Spager-,

Stange-, Sten-, Styrs-, Sø-, Tommese-, Torne-, Træ-, Vad(e)-, Vase-, Ved Broen, Vejdemanne-, Viske-, Voldmare-, Værk-, Ølands-, Ø.- Aa-

Brud. Trekante-

Brygge. Skt. Anna-, Banke-, Knuds-, Saltere-

Brænde. Bode-

Brødde. Birkesbrødde Aa, Birkesbrøddegaard, Bobbe-, Brohus-, Bromme-, Degne-, Gudhjem-, Hunde-, Kirke-, Prale-, Præste-, Raagelunds-, Tyske-

Brødre. Syv-, Tre-

Brødskuffe. Bedstemors-, Farmors-

Brønd. Aske-, By-, Byfoged-, Gade-, Gede-, Grøns-, Halle-, Hulle-, Kildendals-, Kirke-, Klemmeds-, Kæmpens-, Markmanne-, Pile-, Salomons-, Store-, Straa-, Stæle-, Svendsens-, Taarn-, Wasse-, Ved Brønden, Vensele-

Bugt. Aa-, Aale-, Balke-, Bone-, Gyldens-, Havledde-, Holste-, Kapel-, Levke-, Mel-, Mølle-, Møller-, Næbbe-, Staale-, Stamper-, Stenhus-, Sæne-, Tyske-, Vige-, Ædje-

Buk. Paa Bukken

Bund. Ler-, Maanse Lakse-, Platte-, Skov-, Sten-, Ørbundsgrund

Bur. Ande-, Høge-, Klokke-

Busk. Djævle-, Engelkes-, Far og Mors-, Filips-, Gaase-, Galte-, Gyldens-, Kaske-, Kirke-, Knarre-, Lysthus-, Morder-, Mose-, Palme-, Præste-, Ræve-, Silde-, Tømme-

Buske. Halse-

By. Aa-, Aakirke-, Agerbygaard, Assere-, Bolbygaard, Dalbygaard, Dynde-, Ege-, Elle-, Faare-, Gade-, Gris-, Grød-, Hjort-, Hønse-, Kaas(e)-, Kal-, Karlebyhus, Kelse-, Kirke-, Klinte-, Korte-, Kyse-, Kællinge-, Kær-, Langede-, Lyneborg 144, Lyng-, Lyrs-, Mellem Byerne, Midt-, N.- og S.- Mulebygaard, Myre-, Mæ-, Mølle-, Nordbygaard, Ny-, Pedersker-, Pens-, Raabygaard, Rangbygaard, Ringe-, Ris-, Skaaninge-, Skinderbygaard, Skov-, Sladder-, Smør-, Splids-, Sten-, Stense-, Strand-, Strø-, Stude-, Tegl-, Tjørne-, Tornbygaard, Tunne-, Vedby Bæk, Lille- og Store- Vedbygaard, Vedbymarken, Vedby Myr, Vedbyvang, Vellensbygaard, Vester-, Vidskes-, Vyste-

Bykilden. Ved Bykilden

Byleddet. Ved Byleddet

Byske. Horsebøstet?, Kalvebyskesren, Mølle-, Præste-

Bæk. Aale-, Ager-, Alme-, Aristbæk Kirkemark, Aske-, Bakke-, Bavne-, Bents-, Bjergs-, Bohne-, Braa-, Bro-, Brødde-, By-, Damme-, Damsted-, Daniels-, Dikke-, Dommer-, Dybe-, Dynde-, Dyre-, Elle-, Enehøje-, Enes-, Fittinge-, Flise-, Fløjle-, Fokke-, For Bækkene, Fosse-, Fyne-, Fyse-, Gaase-, Galge-, Gede-, Gongere-, Grobe-, Gryne-, Grønne-, Gulløse-, Gunne-, Hald-, Halle-, Hane-, Harilde-, Hav-, Henrike-, Holger-, Holme-, Homanne-, Hulle-, Humle-, Hængedynde-, I Bækken, I Ellebæk, Imellem Bækkene, Jense-, Jens Holms-, Jens Lars-, Jespersens-, Jomfru-, Jætte-, Kaase-, Kobbes-, Kalshave-, Kannike-, Kastels-, Katte-, Kilde-, Kildes-, Kirke-, Kirse-, Kirstines-, Klemmede-, Klinte-, Klo-, Kløv-, Konge-, Korre-, Krikke-, Kværn-, Landsdommer-, Laurids Jenskes-, Limmike-, Lise-, Lob-, Love-, Løse-, Magle-, Markus-, Mose-, Munke-, Myre-, Mølle-, Møller-, Nørre-, Odde-, Ole Lars-, Ons-, Orme-, Paa Bækken, Peder Andersens-, Peder Pedersens-, Pibere-, Pile-, Pisse-, Præste-, Pugge-, Raage-, Rakker-, Ravne-, Ringe-, Ringels-, Rise-, Risen-, Rises-, Ronge-, Rosmande-, Ræve-, Røddynde-, Rømers-, Sande-, Sigte-, Skels-, Skinne-, Skole-, Slaske-, Snoge-, Sorte-, Spare-, Stange-, Steffen Ravns-, Sten-, Stensvale-, Stivel-, Stude-, Svals-, Svenske-, Svine-, Sydost-, Sø-, Sønder-, Tale-, Tevands-, Tigger-, Torbern-, Torne-, Trommere-, Tvær-, Tyske-, Tyve-, Tyvehegne-, Vaar-, Valle-, Vangs-, Vas-, Vase-, Vasse-, Ved Bækkene, Vendels-, Vilhelms-, Villa-, Villums-, Viskes-, Ypne-, Ællinge-, Øster-

Bænk. Brad-, Forstraadens-, Fruens-, Galge-, Heste-, Kærligheds-, Løg-

Bøde. Høj-

Bøg. Hulle-

Bøgeskov. I Bøgeskoven

Dal. Aa-, Abild-, Af-, Aske-, Aspe-, Aspes-, Bag-, Bakke-, Bavne-, Billes-, Bjerge-, Bjørne-, Blaaskinds-, Bleg-, Blykobbe-, Bobbe-, Bo-, Bonde-, Borge-, Borre-, Borren-, Bregne-, Bro-, Brombær-, Brænte-, Brønd-, Bugge-, Bække-, Degne-, Dikke-, Djævle-, Due-, Dyb(e)-, Dynd-, Dynde-, Dyren-, Døvre-, Ege-, Eges-, Ekko-, Elle[1], Eng(e)-, Eriks-, Eskes-, Faare-, Fikke-, Finne-, Flagermus-, Flyden-, Flæske-, Fogde-, Fole-, Fosse-, Frederiks-, Fri-, Fryden-, Galpere-, Gammel-, Glædens-, Godtkøbs-, Grevens-, Gryde-, Grøn-, Grønne-, Guldbrands-, Halle-, Halvnede-, Hammers-, Hane-, Hankels-, Hasle-, Hassel-, Helgen-, Hintze-, Hjorte-, Holke-, Homanne-, Humle-, Humme-, Hunde-, Hvide Mæren-, Hængedynde-, Hængestens-, Høge-, Højendalsstæl, I Dalen, Jammer-, Jomfru-, Jordbær-, Jord-, Jætte-, Jøde-, Kaase-, Kanon-, Katte-, Kernemælke-, Kilden-, Kimese-, Kirke-, Klinte-, Kløve-, Kløven-, Kobbe-, Ko-, Kokke-, Koning-, Kors-, Krak-, Krakke-, Krobbe-, Kruse-, Krækkes-, Kræmmer-, Kællinge-, Kæmpe-, Kærligheds-, Larme- Lange-, Lens-, Lillien-, Lindes-, Louisen-, Lykke-, Lyng-, Lyse-, Løkke-, Maj-, Marien-, Marine-, Midter-, Mikkele-, Mourits-, Munke-, Mure-, Myren-, Møjse-, Mølle-, Ny-, Nørre-, Ode-, Oliven-, Ons-, Orme-, Paradis-, Peters-, Pile-, Præste-, Puge-, Pugge-, Pære-, Pæretræs-, Raa-, Rakker-, Rasmus-, Ravne-, Ravns-, Ringe-, Ringels-, Roberts-, Rode-, Rolfs-, Rosen-, Ræve-, Rømers-, Røre-, Røver-, Sakse-,

Sand-, Sie-, Skotte-, Skov-, Skovs-, Skrubbe-, Skruppe-, Skræppe-, Skumpen-, Slagge-, Slots-, Snekkedalshus, Sofie-, Sol-, Sorte-, Stampere-, Stavs-, Sten-, Store-, Strids-, Stude-, Svarte-, Svartinge-, Svine-, Syltedals Ager, Sæne-, Sølv-, Sønder-, Tamper-, Tidsel-, Tingdalsaa, Trille-, Trommere-, Ture-, Tvær-, Tykkinge-, Tyve-, Tøjre-, Ulriks-, Underjords-, Vand-?, Vejdemanne-, Vellens-, Vibe-, Vige-, Ørninge-, Øster-

Dale. Aars-, Dyben-, Døndal, Klippe-, Ko-, Robbe-, Rosen-, Vand-?

Dam. Aale-, Aalekiste-, Aase-, Agge-, Ale-, Amtmands-, Ande-, Bagge-, Balders-, Bede-, Bertele-, Bjørne-, Bleg-, Bonde-, Borre-, Bred-, Brygger-, Brænderi-, By-, Colberg-, Davide-, Doktor-, Dybe-, Dyddamsgaard, Dynddamsstykke, Dysje-, Dødninge-, Eges-, Elle-, Enge-, Finke-, Flod-, Gaase-, Gade-, Gammel-, Gede-, Grønne-, Guldfiske-, Habbe-, Hakkedamsbæk, Halle-, Haredamsløkke, Harild-, Horse-, Hulle-, Hundfiske-, Hylde-, Hængedynde-, I Dammen, Igle-, Jomfru-, Kagge-, Kalsere-, Kannike-, Kante-, Karls-, Katte-, Kielberg-, Killinge-, Kirke-, Klinte-, Klippe-, Knappe-, Korre-, Kure-, Kvintus-, Kællinge-, Laksc-, Lange-, Larse-, Larskirke-, Laue-, Ler-, Lille-, Maage-, Maanse-, Marker-, Marnes-, Maskin-, Minde-, Muld-, Munke-, Mure-, Mølle-, Møller-, Ny-, Pile-, Porcelæns-, Potter-, Præste-, Pugge-, Pumpe-, Pytte-, Ravns-, Ryedamstørv, Sirene-, Skaborg-, Skomager-, Skotte-, Skov-, Skriver-, Skrædder-, Skytte-, Skægge-, Slotte-, Smaa-, Smede-, Soda-, Sommere-, Splids-, Staale-, Stokke-, Store-, Stæl-, Sur-, Svømme-, Sædere-, Sønder-, Taarn-, Tofte-, Trommere-, Tørve-, Udgærdes-, Udmarke-, Ulve-, Vad-, Ved Dammen, Vester-, Vie-, Vige-, Øre-

Dans. Djævle-, Sten-

Danseplads. Heksenes-

Dige. Bukke-, Gravbakke-, Holsmyre-, Høje-, Kaase-, Kure-, Købmands-, Lange-, Mel-, Norden Diget, Pære-, Skraa-, Store-

Dræt. Knægte-, Lange-, Stæle-, Tvær-

Dus. Stenseby?

Dyb. Bakke-, Halv-, Konge-, Lakse-, Lange-, Mel-, Ny-, Søndisbratte?

Dybe. Lange-, Sønder-

Dynd(e). Edje-, Hvide-, Hænge-, Hængedynerne?, Hængedyndager, Hængedyndebæk, Hængedyndedal, Hængedyndedam, Hængedyndepilen, Hængedyndskanse, Røddyndebæk, Røddyndeenge, Vand-

Dyne. Hænge-?, Præste-?, Senge-

Dysse. Hyldebrands-

Dør. Heksens-, Kælder-

Eg. Bertele-, Brændevins-, Bænke-, Herolds-, Ko-, Konge-, Krogede-, Nøgle-, Stenders-, Trold-, Ved Egene, Ørne-

Eges. Lave-

Eje. Gammel-, Lille-, Rodstens-

Elle. Asser-, Bukke-, By-, Fynbo-, Gregers-, Grødby-, Hammers-, Hulle-, Høge-, I Ellet, I Stabelle, Kik-, Kirke-, Kneppe-, Kruse-, Kulvads-, Kæmpe-, Pære-, Ravne-, Ros-, Rømers-, Skyde-, Smede-, Stab-, Svine-, Torpe-, Vibe-, Øster-

Ende. Bord-, By-, Rise-, Sø-, Søs-, Verdens-

Eng. Aa-, Aalekiste-, Aase-, Abild-, Alter-, Asminde-, Aspe-, Aspes-, Aspinge Bro?, Asser-, Billes-, Bingels-, Biskops-, Bjerg-, Brede-, Bro-, Brus-, Bugge-, By-, Byfoged-, Bys-, Byskes-, Bække-, Dal(e)-, Dam-, Damsted-, Degne-, Dunemars-, Dynd-, Dynde-, Ege-, Eges-, Egle-, Ellebuskes-, Elles-, Enes-, Filipe-, Fodsti-, Fogde-, Foged-, Frenne-, Frue-, Funke-, Gade-, Gedes-, Grav-, Graver-, Gæs-, Haandklæde-, Halle-, Halvnede-, Hankels-, Hjelme-, Holger-, Hospitals-, Hul-, Hulle-, Hus-, Hvide-, Hybentorns-, I Engene, Jern-, Jomfru-, Jul-, Jyde-, Kaase-, Kabbes-, Kajæle-, Kannike-, Kilde-, Kildes-, Kindbens-, Kirke-, Klinte-, Klo-, Klokke-, Knag-, Kobbersmede-, Ko-, Kofod-, Kongs-, Kors-, Krage-, Krak-, Krakke-, Krampe-, Krat,- Kringle-, Krog(e)-, Kule-, Kuletørve-, Kyllinge-, Kælder-, Kæmpe-, Kær-, Lang(e)-, Lens-, Lergravs-, Lille-, Limens-, Lines-, Lolle-, Loppe-, Lund-, Løbe-, Løkkes-, Made-, Madkespruds-, Mauses-, Mel-, Midurt-, Mjør-, Mormoders-, Mose-, Moskovs-, Munke-, Myr-, Myre-, Myrs-, Mølle-, Mørke-, Ny-, Nørre-, Palme-, Pante-, Paradis-, Peber-, Piber-, Pile-, Pinde-, Plus-, Præste-, Pus-, Ris-, Roels-, Runde-, Run-, Rund-, Røddynde-, Rød-, Rødhose-, Røgelse-, Rør-, Sadlere-, Salt-, Samlings-, Samsing-, Sandemands-, Sejers-, Sid-, Silke-, Skindere-, Skjorte-, Skole-, Skov-, Skrædder-, Skydekrage-, Slet-, Smør-, Smørtønde-, Sorte-, Spunde-, Spændes-, Stange-, Star-, Sten-, Stenkage-, Stens-, Stis-, Stor(e)-, Strue-, Styrs-, Stæl-, Støvel-, Svarver-, Sæd-, Sønder-, Teglværks-, Tiendestens-, To-, Torn-, Torp(e)-, Trellinds-, Trillinge-, Trolds-, Trug-, Trægaards-, Tue-, Tylding-, Tækker-, Tørve-, Ugle-, Ulvstjerns-, Under Enge, Val-, Valle-, Vande-, Weideke-, Vej-, Vejes-, Vester-, Vibe-, Wienberg-, Vie(s)-, Vin-, Vævestes-, Øster-

-ert. Dans-, Krej-, Pikk-, Rund-

Eske. Gagge-, Hulle-, Kyndegaards-

Fald. Bæk-, Stensvale-

Fjeld. Eges-

Flej. Aa-, S.-Havne-, Horkere-, Jørgen Ols-, Knarre-, Koste-, Maage-, Maanse-, Ovne-, Pølse-, Silde-, Tattie-, Top-, Vester-, Ørred-

Flod. Bredflodsgaard

Fod. Bælle-, Djævle-, Sande-, Sø-

Font. Tyve-

Forn. Kirke-

Forstue. Aaboens-, Kæmpens-

Fos. Store-

Frihed. Svaneke-

Fugl. Den rugende-

Gaard. Borge-, Dam- 394, Kal-?, Krogengaardsstykke
Gab. Dyb-, Dødinge-, Flisse-, Hammer-, Lille-, Mel-, Pile-, Rise-, Sande-, Skotte-, Store-, Støtte-, Vand-
Gade. Anden-, Bede-, Blykobbe-, Bobbe-, Bone-, Bøls-, Damsted-, Driv-, Dynde-, Elle-, Elles- Enes-, Enge-, Grise-, Grønne- 156, Halvnede-, Hasle-, Herluf-, Holmens-, Høj-, Hørre-, I Gaden, I Uglegade, Kannike-, Katte-, Kirke- 160,325, Koppel-, Kulbrands-, Lange-, Limens-, Lim-, Lunde-, Lyng-, Løv-, Madse-, Mejeri-, Moders-, Nørre- 436, Præste- 411, 456, Ragge-, Ris-, Ræve-, Sigaards-, Skiden-, Skidne-, Skotte-, Skovs- 438, Skriver-, Smede- 119, Stange-, Torne- 439, Trang-, Ugle-, Vester- 173
Gadeled. Ved Gadeledet.
Galge. Jomfru-
Gang. Bryggeri-, Filosof-, Kejser-, Lars Badskærs-, Trappe-
Gat. Bornholms-, Hamborg-, Kil-, Sønder-, Te-
Gavl. Galgeløkke-, Røde-
Gran. Lappe-, Stære-
Grav. Bille-, Boddinge-, Garder-, Jætte-, Jøde-, Kul-, Madse-, Magle-, Mille-, Orme-, Ris-, Ræve-
Gris. Guld-
Grob. Bække-, Gamle-, Grønnedams-, Juls-, Kær-, Ny-, Sylte-, Vande-
Grotte. Danner-
Grund. Adlers-, Bakke-, Bakkeland-, Bodeland-, Bække-, Bækkeland-, Dags-, Davidsbanke 5, Flade-, Helvedes-, Helvedesbakke-, Høje-Land-, Ind-, Kaase-, Kapel-, Klinte-, Land-, Levke-, Lærke-, Marker-, Munke-, Nordvest-, Ny-, Næbbe-, Rappe-, Sejer-, Slut-, Smal-, Sommer-, Sorte-, Sydøst-, Tegl-, Træbens-, Ud-, Ærte-, Ørbunds-
Gry. Paa Gryet
Gryde. Lyng-, Sorte-, Suppe-
Grøft. Sylte-
Grønning. Hammers-
Gud. Bede-, Trægudsager?
Gumpe. Rund-
Gænge. Birke-, Brænderi-, Bødker-, Dicke-, Funche-, Gertruds-, Gines-, Hans Hermansens-, Hjorte-, Jyde-, Kejser-, Kirsten Kruses-, Knappe-, Knolle-, Kruse-, Leghan-, Made-, Myre-, Per Esbers-, Piledam-, Ragge-, Ræve-, Siemsens-, Skipper-, Skole-, Skov-, Svanegade 90, Toldbod-, Torve-, Trompeter-, Tønnese-, Vægter-
Gærde. Bonde-, By-, Dommer-, S.-Enge-, Fløj-, Galgeløkke-, Gavl-, Grav-, Gryds-, Hestehave-, Hoffmanns-, Hus-, I Gærdet, Kannike-, Klemenskirke-, Klemets-, Lille-, Lyng-, Nørre-, Rutskirke-, Rømers-, Skov-, Slots-, Stampe-, Sæne-, Sønder-, Vange-, Ved Husgærde, Vester-, Øster-

Hage. Arnager, Johan-?, Lange-, Nørre-, Rev-, Ræve-, Sønder-
Hald. Alberts-, Bleg-, Bolde-, Bord-, Bred-, Byggehalle, Bække-, Degne-, Dommer-, Eigils-, Gavl-, Gede-, Guldgrise-, Gule-, Homans-, Hvide-, Kaje-, Kirke-, Klumpe-, Kløve-, Kors-, Lange-, Pan Hallene, Ravnehalle, Skib-, Skre-, Stolthals Odde?, Sug-, Tat-, Ved Halle 359, Øl-, Ølkar-
Hale. Brandsale, Hunds-, Karsale Eng, Karsale Skov, Tors-
Halle. Brændte-, Esberne-, Flad-, Gule-, Højden-, Knadder-, Madse-, Skre-, Skær-, Stammers-, Sø-, Ved Halle 98
Hals. Aahalsegaard, Bosse-, Flaske-, Gaase-, Kælder-, Lappe-, Mose-, Præste-, Smærte-, Ulve-
Hammer. Aal-, Hægt-, Kroggaards-, Lad-, Nørre-, Rag-, Salt-, Sand-, Sønder-
Hane. Blaa-
Has. Flæske-
Hat. Hvid-, Sort-, Sorte-, Trind-
Hav. Aale-, Nord-, Syd-, Vester-, Øster-
Have. Aa-, Arine-, Aske-, Bakke-, Bentine-, Bleg-, Bohn-, Brakke-, Bregnes-, Brønd-, Bøge-, Dommer-, Ene-, Eng-, Farmors-, Gamle-, Gran-, Grove-, Gul-, Gundbergs-, Hammers-, Heste-, Himmerigs-, I Haven, Kalshavebæk, Kalv(e)-, Kalvs-, Kammerdugs-, Kobbe-, Kommandant-, Kommens-, Kongens-, Kras-, Kæmpe-, Kær-, Latiner-, Lens-, Lille-, Lin-, Linde-, Lolle-, Madse-, Markers-, Muse-, Nat-, Nikkelhave Bakken, Nyelands-, Ny-, Nøgle-, Nørre-, Pile-, Prinsesse-, Præste-, Ragge-, Ravndugs-, Ruse-, Sakke-, Sasser-, Skade-, Skov(s)-, Slots-, Smede-, Spaane-, Stavle-, Strand-, Svine-
Havn. Aske-, Balders-, Balke-, Bavne-, Boddinge-, Bue-, Bække-, Bæle-, Bøls-, Davidsens-, Falke-, Fattige-, Fisker-, Fittinge-, Flinte-, Frederiks-, Frenne-, Gaards-, Gamle-, Grisby-, Grønberg-, Gundbergs-, Hellig-Gretes-, Heste-, Hobi-, Holke-, Horkere-, Hulle-, Hunde-, Høle-, Jagt-, Janus-, Jørgen Ols-, Kaase-, Kapel-, Katrines-, Klauses-, Knuds-, Knuds Brygge, Ko-, Konge-, Kvase-, Kæmpe-, Køllere-, Laale-, Lakse-, Laue-, Maribo-, Markere-, Morten-, Mølle-, Nord-, Ny-, Nørre-, Peter Allings-, Røsted-, Skrædder-, Stammers-, Stavs-, Svenske-, Sæne-, Sønder-, Tyve-, Vagtbod-, Vandbaade-, Vester-, Wienberg-, Vige-, Vægter-
Hed. Galhede
Hegned. Kølle-, Kølleregnaard?, Tyvehegnebæk
Herred. Gønge-, Hennings-, Michlings-, Nørre-, Rumpe-, Rønne-, Sønder-, Vester-, Øster-
Hest. Holke-, Troldbjergs-
Hjelm. Paa Hjelm
Hjem. Aale-, Bonde-, Fredens-, Freds-, Fugle-, Grøn-, Gud-, Heyge-, Høge-, Jefte-, Keje-, Knægte-, Koknægte-, Lappegaard, Lille-, Pelle-, Raage-, Skaaninge-, Skaaningegaard, Skotte-, Sol-, Styrmands-, Sø-, Top-
Hjørne. Kedsomme-, Rene-, Skomagerens-, Det søde-, Tremande-
Hodde. Holme-, Humle-
Holm. Ane-, Bo-, Born-, Bremer-, Bro-,

Christians-, Dyrstens-, Eges-, Eng-, Eriks-, Ert-, Faare-, Frederiks-, Fridas-, Gavl-, Gruskule-, Græs-, Hammers-, Hørs-, Kirke-, Kislememile, Ko-, Krogeholmsmose, Krogholmsgaard, Krogs-, Lau-, Letholmsgaard, Lind-, Mikkel Andersens-, Ny-, Nør-, Oks-, Raag-, Ris-, Risby-, Risen-, Rod-, Rogs-, Salt-, Skov(s)-, Svan-, Sø-

Holt. Birk-, Gammeltbakke?, Gran-, Hylde-, Lind-, Lyng-, Nord-, Ny-, Nør-, Skov-, Sø-

Hoved. Aase-, Bismarcks-, Borge-, Dams-, Gyldenløves-, Kamel-, Konge-, Kroppe-, Løve-

Hue. Storemors-, Tolvte-

Huk. Bæle-, Frenne-, Gudhjem-, Halle-, Hammer-, Hasle-, Hulle-, Kastels-, Kul-, Laale-, Landhukkernes Rev, Næbbe-, Nørreløkke-, Sandvig-, Smede-, Stamper-, Svaneke-

Hul. Abild-, Alme-, Amme-, Andrik-, As-, Aspes-, Blaaholtsgaard? Blaaholtshus?, Blaaholtsskov?, Bo-, Bolettes-, Bornholms-, Degne-, Denise-, Dinese-, Dommer-, Due-, Elle-, Ende-, Enge-, Finne-, Flintse-, Flæske-, Gaase-, Gedebaks-, Graver-, Guld-, Hare-, Hjorte-, Hunde-, Igle-, I Hullet, Jede-, Jespers-, Jyde-, Jørs-, Kajemaanse-, Kalve-, Karens-, Katte-, Kildes-, Kjelds-, Klavseskenes-, Knuds-, Ko-, Kobbe-, Krop-, Kruk-, Kruse-, Kul-, Kulle-, Kvie-, Kællinge-, Kødtønde-, Lille-, Lin-, Marmels-, Marnemors-, Mikkels-, Mikkelsens-, Mors-, Munke-, Mure-, Myre-, Mære-, Niklase-, Nørre-, Per Svends-, Pile-, Ravne-, Ræve-, Rød-, Røde-, Rødtoppe-, Salt-, Sand-, Sigte-, Silde-, Skottehulsager, Skov-, Skægge-, Slag-, Smede-, Smør-, Snævt-, Sorte-, Stokhulsvig, Store-, Strids-, Sug-, Sukker-, Sval-, Svenske-, Sværting-, Sværtinge-, Sæl-, Sære-, Sølv-, Tobise-, Trold-, Trommere-, Trætte-, Tudse-, Tvillinge-, Tyve-, Underjords-, Vaade-, Vand-, Varme-, Vester-, Vies-, Vædder-, Ølands-

Hule. Fandens-, Ræve-, Tykke-

Hulle. Bore-, Bælle-, Foged-, Gubbe-, Hampe-, Jomfru-, Kure-, Marne-, Pralc-, Præste-?, Skidt-, Smult-, Sur-

Hvarven. Dyre-

Hytte. Aa-, Baadsmands-, Bielkes-, Fisker-, Grise-, Gyldenløves-, Heste-, Kohyttepladsen, Kær-, Loppe-, Lyng-, Rakker-, Rebslager-, Skov-, Stines-

Hægte. Vild-

Hælde. Skraa-

Hætte. Trold-

Høj. Abild-, Adels-, Ager-, Agge-, Akselbær-, Aksel-, Al-, An-, Aspes-, Assers-, Bakke-, Bar-, Barn-, Bavne-, Bendts-, Billes-, Bjørne-, Bjørns-, Blykobbe-, Bo-, Bol-, Bonavedde-, Borg-, Borre-, Bose-, Bredes-, Bro-, Bruns-, Brændes-, Brændevins-, Brønd-, Brønds-, Brøns-, Buk-, By-, Bygge-, Bække-, Bøge-, Bøgs-, Bøst-, Dalby-, Dals-, Damme-, Ditlevs-, Due-, Dyrstens-, Dæle-, Dødinge-, Dødings-, Ege-, Eges-, Elle-, Elles-, Elna-, Elver-, En-, Ene-, Enehøje Bæk, Engel-, Eng-, Esbere-, Eskilds-, Essie-, Faare-, Fal-, Flaske-, Fong-, Fredens-, Frederiks-, Frue-, Fruer-, Frydens-, Fugle-, Fyrre-, Gaase-, Gade-, Galge-, Gaste-, Gildes-, Gorms-, Gotte-, Gran-, Grimes-, Gris-, Gryde-, Gryns-, Grød-, Grødby-, Grøn-, Grønne-, Gubberne-, Gudminge-, Gullænder-, Gunge-, Gyldens-, Halle-, Halvnede-, Hammers-, Hare-, Havre-, Helles-, Hestens-, Hildes-, Himmel-, Hjort-, Hjorts-, Hol-, Homanne-, Hul-, Hummel-, Hunds-, Hvid-, Hvide-, Hylde-, Hyldes-, Indre-, Jers-, Jomfru-, Jons-, Jordbær-, Jule-, Jyde-, Jætte-, Kaas-, Kaje-, Kalve-, Kannike-, Kanon-, Karls-, Kastels-, Kathøje Bakke, Kathøje Løkke, Kejser-, Kildes-, Kin-, Kirke-, Kirkes-, Kiste-, Klinte-, Klippe-, Knuds-, Ko-, Kofod-, Kolle-, Kommandant-, Koppe-, Korn-, Korre-, Kors-, Krage-, Krak-, Krans-, Kras-, Krat-, Kristians-, Krykkes-, Kul-, Kulle-, Kumle-, Kure-, Kyllinge-, Kyse-, Kælling(e)-, Kær-, Kørne-, Kørnings-, Lam(me)-, Lang-, Leg-, Lens-, Ler-, Lerkule-, Lers-, Lever-, Lille-, Lind-, Lod-, Louisen-, Lovise-, Lunde-, Lunds-, Lyng-, Lyre-, Lys-, Lyse, Lærke-, Lærkes-, Løg-, Løkkers-, Løv-, Maage-, Maattes-, Magle-, Mak-, Mand-, Marien-, Mark-, Mel-, Mergel-, Mikkele-, Mose-, Munk(e)-, Myre-, Myren-, Mølle-, Møsere-, Niels-, Nordbagge-, Nord-, Næbbe-, Nørre-, Offer-, Ons-, Or-, Orme-, Palme-, Pandekage-, Peber-, Piber-, Pile-, Plugge-, Potte-, Præste-, Pugge-, Pære-, Raa-, Raps-, Ravne-, Ravns-, Ringel-, Ringels-, Ris-, Rise-, Risen-, Risere-, Roels-, Rosen-, Rytter-, Ræve-, Rød-, Røde-, Røn-, Rønne-, Saks-, Salt-, Samuels-, Sand-, Sandborg-, Sandemande-, Sandere-, Sanders-, Sejers-, Sigte-, Sille-, Simene-, Single-, Siverts-, Skaaninge-, Skaans-, Skagelfalds-, Skel-, Skole-, Skotte-, Skov(s)-, Skryde-, Skurv-, Sladder-, Slamre-, Slette-, Smaa-, Smede-, Smediehøjs Ager, Smediehøjs Eng, Snap-, Snat-, Snedker-, Snels-, Snog-, Sofie-, Sol-, Soldater-, Sommer-, Sorthøjs Løkke, Spar-, Staale-, Stang-, Sten-, Stens-, Stjerne-, Stor-, Store-, Storens-, Suevenners-, Sval-, Svale-, Svend-, Svends-, Svine-, Sving-, Syv-, Sø-, Sønder-, Sørens-, Tengsel-, Tille-, Ting-, Tjørne-, Toft-, Tofte-, Torkils-, Torn-, Tors-, Tre-, Trold(e)-, Troldhed?, Tron-, Trylle-, Træ-, Trægaards-, Tude-, Tyrs-, Tyske-, Tyve-, Tøne-, Udmarks-, Under Højen, Vagt-, Val-, Vald-, Valle-, Vang-, Vase-, Vejr-, Venners-, Vester-, Vige-, Vigels-, Vip-, Vold-, Ørne-, Øster-

Højd. Kaggedams-, Plugge-, Ravne-, Villume-

Højlyng. Aaker-, Bodilsker-, Olsker-, Povlsker-, Rutsker-, Øster-Marie-

Høl. Aale-, Degne-, Elles-, Fladklippe-, Frue-, Gede-, Gretes-, Gærdes-, Heste-, Hjørne-, Katte-, Klædeto-, Kløve-, Kæm-

pe-, Moserende-, Mølle-, Mørke-, Pile-, Rasks Banke-, Ræve-, Sandbanke-, Skvalp-, Sorte-, Sortehulshus 388, Stave-, Styrte-, Svømme-, Tokkehølseng, Udmark-, Vaske-

-ing. Aspen, Aspinge Bro?, Brantingeager, Bred-, Fitt-, Gedd-, Glimm-?, Gnid-, Gul-, Hadd-, Hall-, Hennings Herred?, Holsmyr(e), Høringsled, Michlings Herred? Paa Skell-, Skellingegaard? Skærp-, Spælinge Aa, Spælinge Bro, Spælinge Dal, Spælingegaard, Spælingehus, Spælinge Mose, Spælinge Mølle, Tejn, Tykkingedal, Valingebjerg, Valingekilde, Vellensaa, Vellensbygaard, Vellensdal, Vellensgaard, Vellensodde, Vell-, Ør-, Ørninge Bakke, Ørninge Dal, Ørningehus, Ørninge Mose, Ørningen, Ørninge Styrter, Ørninge Vand, Øsingekilde

Jord. Bahne-, Bose-, Brudde-, Brød-, Brødde-, Bukke-, Bys-, Børne-, Dale-, Due-, Esbere-, Gode-, Hakke-, Kaase-, Kale-, Kaptajn-, Kirkens-, Kone-, Lolle-, Lyster-, Madse-, Marika-, Markmanne-, Mortens-, Overskuds-, Paa Kirkens-, Pejlotte-, Pile-, Potter-, Præste-, Raage-, Sand-, Sandjordsstykke, Side-, Svege-, Svends-, Tolvmands-, Variuse-, Vigegaards-, Winsløv-

Kaas. Bagge-, Grøn-, Jern-, Knødre-, Krag-, Kro-, Lars-, Nørre-, Sand-, Smørkaas Rende, Talg-, Tegl-

Kanal. Holmens-

Kapel. Skt. Andreas-, Hellig Trefoldigheds-, Jomfru Maries-, Jons-, Skt. Margrete-, Skt. Mauritz-, Skt. Nikolaj-, Salomons-

Keglebane. Fandens-

Kil. Ankers-, Degne-, Skær-

Kilde. Aakilde Nakke, Aalekilde Nakke, Almindings-, Amalie-, Amme-, Aske-, Bagge-, Biskops-, Blaakilde Bæk, Bleg(e)-, Borre-, By-, Dynde-, Elle-, Gadde-, Guld-, Skt. Hans-, Hans Jacobs-, Havne-, Hellig(e)-, Hempels-, Heste-, Holke-, Ingers-, Jomfru-, Skt. Josephs-, Kapel-, Kirke-, Knarre-, Kolde-, Krus-, Kæppekildegaard, Lappetræ-, Or-, Penge-, Prins Christians-, Printzenskjolds-, Præste-, Rø-, Rød-, Salomons-, Segen-, Simsens-, Smede-, Sorte-, Stenkilde Løkke, Stokke-, Straa-, Strand-, Styrte-, Støtte-, Søne-, Trold-, Valinge-, Vilhelms-, Vælde-, Øg-, Øre-, Ørsteds-, Øsinge-

Kirke. Aa-, Aaker, Aakirkeby, Alle Helgens-, Bodils-, Bodilsker, Faare-, Ibs-, Ibsker, Jons-, Klaus-, Klemens-, Klemensker, Knuds-, Knudsker, Kællinge-, Larskirke Bakke, Larskirke Dam, Skt. Nikolaj-, Ny-, Nyker, Nylars-, Nylarsker, Ols-, Olsker, Om Kirken, Peders-, Pedersker, Povls-, Povlsker, Ruts-, Rutsker, Rø-, Slots-, Ved Kirken, Vester-Marie-, Øster-Lars-, Øster-Larsker, Øster-Marie-

Kirkebo. Aa-

Kirkegaard. Hunde-, Kolera-, Pest-

Kiste. Faare-, Lin-, Penge-, Skippers-, Svalpe-

Klemme. Hunde-, Præste-

Klint. Arnager-, Bavn-, Forchhammers-, Høj-, Lens-, Paa Klint, Runde-, Skotte-, Under Klint

Klippe. Aale-, Bage-, Bavne-, Bleg-, Eges-, Elisabets-, Fiske-, Flad-, Flakte-, Gedde-, Gule-, Halle-, Hare-, Horkere-, Hvidmands-, Høls-, Jætte-, Kaffemølle-, Kalto-, Kapri-, Kløve-, Kyllinge-, Kællinge-, Kærligheds-, Lange-, Liberts-, Lo-, Louise-, Lyse-, Maage-, Maaneskins-, Mel-, Mons Pers-, Offer-, Ole Ankers-, Perle-, Ravne-, Ræve-, Sigte-, Skive-, Skovs-, Skred-, Slots-, Sorte-, Store-, Styrte-, Svine-, Sæl-, Sæle-, Sølv-, Tamper-, Top-, Trane-, Trold-, Tyve-, Udsigts-, Underjords-, Vagtbod-, Valdemars-, Varme-, Vase-, Ørne-

Klod. Lilleglod?

Kløft. Alter-

Kløv. Hunde-, Hvid-, Ko-, Mule-, Rød-

Kløve. Heste-, Rand-

Knald. Aa-, Aale-, Barsels-, Bielkes-, Bokkens-, Brehms Kaase-, Brændevins-, Byfoged-, Eges-, Farmors-, Funke-, Haar-, Halle-, Hans Persens-, Holgers-, Hollænder-, Hyle-, Hulle-, Hundfiske-, Inder-, Jense-, Jernkaas-, Jule-, Kaase-, Kaspe-, Kastels-, Kofod-, Lange-, Larse-, Ler-, Levke-, Lille-, Maanse-, Madse-, Meldybs-, Mortinge-, Munke-, Møllevigs-, Nørre-, Piledams-, Pine-, Pølse-, Ræve-, Salne-, Skomagere-, Stable-, Store-, Sæne-, Sønder-, Træbene-, Tule-, Yder-, Øster-

Knokkel. Plade-

Knold. Mølle-, Svenske-, Vangeleds-

Knylling. Svenskeknold

Knægt. Rytter-

Knække. Havre-

Knøl. Stammershalle-

Konge. Skov-

Krak. Ege-, I Krakken, Nørre-, Præsteskov, Skrubbe-, Stampere-

Krat. Dommer-, Halle-. Kirke-

Kro. Gamle-, Lille-, Store-, Vester-

Krog. Aa-, Adjudant-, Adlers-, As-, Bakke-, Birke-, Bisse-, Borde-, Dale-, Degne-, Djævle-, Ene-, Enes-, Eskeløkke-, Fejlere-, Finne-, Frenne-, Gaase-, Gris-, Græs-, Gubbenisse-, Hassel-, Holle-, Hoppe-, Hylde-, I Kokkekrogen, I Rakkerkrogen, I Svinemøgskrogen, Ivers-, Jernbane-, Jonskirke-, Kaase-, Katte-, Kirsebær-, Kokke-, Kotte-, Kule-, Langvejs-, Ler-, Levke-, Løkke-, Mose-, Mære-, Mølle-, Naale-, Nielse-, Niklase-, Nisse-, Nødde-, Nørre-, Paa Krogen, Puge-, Pæretræ-, Rakker-, Sand-, Sisse-, Skade-, Skindskvalpe-, Skole-, Skov-, Smede-, Snive-, Spedekrogseng, Splitte-, Stangekrogsbakke, Stemme-, Sten-, Svelte-, Svine-, Sønder-, Terpe-, Thorsens-, Torn(e)-, Tors-, Trommere-, Trætte-, Tyve-, Udgærdes-, Vand-, Vester-, Vognmager-

Krødde. Trønte-

Kuld. Abild-, Bo-, Brune-, Dyndkule?, Egeløkke-, Elle-, Frende-, Gaase-, Gede-,

Gran-, Græs-, Grønne-, Hasselbuske-, Havre-, Kejser-, Klemme-, Lamme-, Lappe-, Luse-, Lyng-, Mel-, Middags-, Mose-, Mølle-, Nødde-, Orme-, Runde-, Rune-, Rytter-, Rytterknægt, Ræve-, Skidt-, Stakkel-, Sten-, Svale-, Svine-, Sølv-, Tyndekulde Bjerg, Tyndekuldegaard, Tyndekulde Løkke, Vestre-, Ørnekul?

Kule. Brednings-, Brunke-, By-, Dame-, Dynd-?, Elle-, Feldspat-, Gamle-, Gran-, Grumme-, Gruskuleholm, Halle-, Havne-, Helvedes-, Heste-, Homanne-, Horra-, Hunde-, Klumpe-, Kras-, Køller-, Ler-, Lerkulebakker, Lerkulehøj, Major-, Mergelkulebidde, Mergelkulestykke, Myre-, Nordmande-, Nørre-, Ovne-, Pibla-, Pisse-, Potter(e)-, Præste-, Pugge-, Rase-, Ræve-, Røver-, Skaaninge-, Sogne-, Sol-, Stenbruds-, Stenkuleager, Stenkulebakke, Stude-, Sylte-, Sønder-, Tyske-, Tørve-, Valentins-, Vensele-, Vest-, Ørne-?

Kulle. Bakkekullehus?, Bar-, Birke-, Blaa-, Bli-, Bly-, Fogde-?, Gryde-, Hylde-, Mølle-, Pykkekulle Kær, Rød-, Sten-?, Vilde-, Ørne-

Kvist. Bar-

Kværn. Mal-

Kynde. Brun-

Kær. Blaa-, Elle-, Horse-, Humle-, Igle-, I Kærene, Jagt-, Kalve-, Kolde-, Larskirke-, Lyng-, Magle-, Mose-, Natravne-, Nykær Mejeri, Nørre-, Pykkekulle-, Pære-, Rappe-, Ravne-, Røver-, Sorte-, Svane-, Sønder-, Tvær-, Ud-, Vallens-, Ved Kærene, Vildfare-

Køkken. Kongens-

Laage. Enes-

Lag. Brakke-

Land. Ellevetønde-, Eng-, Firetønde-, Gadelandsager, Grøn-, Halvtønde-, Hvede-, Hvide-, Korpen-, Ni Tønder-, Ottetønderlandsbidde, Oven-, Skadelandsbakke?, Skæppe-, Syvtønde-, Tretønder-, Træ-, Tønde-, Vallensgaard, Værme-

Lap. Falke-, Fedt-, Gaase-, Kone-, Skomager-, Skomagere-

Led. Balke-, Birke-, N.- og S.- By-, Byledager, Byledgade, Byledsbakken, Byledsgade, Byledsstykket, Danser-, Degne-, Frole?, Gade-, Gnedes-, Hakkeledgaard, Hoglebjerg?, Hunde-, Hvide-, Kannike-, Kirke-, Klinte-, Kro-, Køllere-, Leje-, Løkke-, Marker-, Munke-, Ny-, Piber-, Pile-, Præste-, Raage-, Rendeledshus, Røde-, Segen-, Skov-, Skriver-, Skrædder-, Snabe-, Snorre-, Stokke-, Tofteledsgaarde, Trommere-, Tækker-, Tømme-, Ud-, Valdemars-, Vandtapper-, Vange-, Vester-, Villume-, Vippe-, Viskes-, Visser-

Ledde. Blegestrands-, Havleddebugt, Krummeled

Lerje. Glasere-, Paa Lerjen, Tvær-

Li. Grane-, Under Lien

Lie. Bjergelide, Dorlia?, Skraa-, Sæne-, Søliderne

Linie. Lange-, Sand-

Lod. Jesper-, Knarre-, Kællings-, Natmands-, Præste-

Lund. Aske-, Aspe-, Balke-, Bed-, Birke-, Bro-, Bække-, Bøge-, Charlotten-, Curdts-, Dals-, Degne-, Drage-, Dyre-, Ege-, Elle-, Fredens-, Frederik den Syvendes-, Frenne-, Frue-, Fryden-, Gran-, Grøn-, Grønne-, Gylden-, Hanelundsgaard, Heppe-, Hore-, Hvide Mette-, Hjorte-, Humle-, Hønse-, Kirke-, Ko-, Kors-, Krage-, Krak-, Krat-, Kul-, Lien-, Linde-, Lise-, Lisen-, Louisen-, Lærke-, Løkke-, Marien-, Mel-, Mikkels-, Mile-, Mose-, Myre-, Myrs-, Mørke-, Pisse-, Potter-, Raage-, Riselundsgaard, Risen-, Rosen-, Skade-, Skov-, Sorte-, Spyde-, Stampere-, Stave-, Stokke-, Store-, Sø-, Torne-, Trellinds Eng?, Trolde-, Tyrke-, Ved Lunden, Ypperne-, Øster-

Lyng. Arnager-, Balke-, Blemme-, Bode-, Bodilsker-, Bonde-, Borre-, Bromme-, Fattiggaards-, Glimminge-, Halle-, Husmands-, Høj-, Nyker-, Nørre-, Paa Lyngen, Pile-, Slots-, Smaa-, Smedens-, Sogne-, Stor-, Strand-, Stude-, Sønder-, Vange-, Vester paa Lyngen, Øster-

Længe. Due-, Kantor-, Kure-, Lods-, Myre-, Sand-, Vestre-, Østre-

Løkke. Aa-, Abild-, Adams-, Adjudant-, Ager-, Alberts-, Alme-, Amtmand-, Amtmands-, Apoteker-, Aske-, Bager-, Bagge-, Bakke-, Barker-, Bartholomæus-, Birke-, Bjerg-, Bjørns-, Blaabær-, Bode-, Boes-, Bonde-, Botte-, Brand-, Bro-, Bromme-, Brud-, Bruse-, Brygger-, Bugge-, Bukke-, By-, Byfoged-, Bygges-, Bække-, Colberg-, Dam-, Dams-, Danchells-, Danser-, Degne-, Dommer-, Drejer-, Due-, Dyre-, Dødinge-, Egeløkkekuld, Eges-, Elle-, Ene-, Enere-, Enes-, Eneskrogløkkehus, Enge-, Eng-, Erlands-, Eskeløkkekrog, Faare-, Fejlere-, Filipe-, Finne-, Flaske-, Fokke-, Fri-, Fyne-, Fæløkke Led, Gaase-, Galge-, Galløkkegaard, Garpe-, Gede-, Gertrud-, Gildes-, Gisse-, Glaser-, Gorrise-, Gotte-, Graa-, Gran-, Grise-, Grubbe-, Grumme-, Grus-, Græs-, Grønbechs-, Grønne-, Gumme-, Haagen-, Halle-, Halse-, Halvnede-, Hammers-, Hanne-, Hare-, Hassel-, Have-, Hav-, Havre-, Heste-, Hjorte-, Holme-, Hulle-, Humle-, Hunde-, Hvede-, Høje-, I Elleløkken, Ildkatte-, I Løkkerne, Ingemanne-, Isakke-, Janker-, Jeppe-, Jeppes-, Jesper-, Johnsons-, Kaase-, Kaje-, Kalk-, Kalve-, Kammerraad-, Kampe-, Kapel-, Karls-, Kastels-, Kina-, Kirke-, Kirse-, Klinge-, Klinte-, Klippe-, Kløv-, Knap-, Knappe-, Knuds-, Kokke-, Ko-, Kommandant-, Kommens-, Korre-, Kors-, Krabbe-, Krage-, Krans(e)-, Kro-, Kruse-, Kulle-, Kure-, Kyse-, Kæmpe-, Køllere-, Landsdommer-, Lange-, Ler-, Levke-, Li(e)-, Lille-, Lin-, Lunde-, Luse-, Lyng-, Lystere-, Maage-, Madse-, Mattele-, Mellem-, Mel-, Midt-, Mikkel-, Moders-, Morits-, Mose-, Munke-, Myre-, Møjese-, Mølle-, Møllers-, Mørke-, Natmands-, Nikolaj-, Ny-, Næbbe-, Nør-

re-, Ols-, Orme-, Paa Løkker, Pante-, Piber(e)-, Pile-, Pinde-, Pladse-, Plante-, Plomme-, Post-, Præste-, Pære-, Pølse-, Raage-, Rakker-, Raps-, Rase-, Ridder-, Roligheds-, Rug-, Rund(e)-, Ræve-, Rømmere-, Salgren-, Sand-, Sasse-, Sasser-, Schor-, Sejers-, Simons-, Sivers-, Siverts-, Skaane-, Skaaninge-, Skade-, Skov-, Skram-, Skriver-, Slette-, Slumpe-, Smede-, Sodlet-, Sorte-, Splids-, Stable-, Stampere-, Statude-, Stegers-, Steners-, Sten-, Sti-, Stokke-, Store-, Storløkke Bakke, Strand-, Stubbe-, Stude-, Stætte-, Sur-, Svale-, Svenske-, Svine-, Sævers-, Sønder-, Sørens-, Taske-, Tegl-, Tolder-, Tomas-, Tommese-, Torn(e)-, Trekante-, Trolde-, Træ-, Trætte-, Tue-, Tyge-, Tyre-, Tyske-, Tømme-, Tørve-, Ude-, Ud-, Ugle-, Ungers-, Vagtbod-, Valborg-, Vange-, Vase-, Vester-, Vibe-, Vie-, Vinkel-, Øg-, Øre-, Øster-

-løs(e). Brød-, Bund-, Drikke-, Vaarde-, Vægge-

-løse. Aa-, Gulløse Bæk?, Sten-

Made. Gaase-, Halle-, Horse-, Jyde-, Lille-, Nørre-, Skindemyre-, Skinne-, Sønder-, Tvær-

Madkælder. Jons-

Madpose. Fandens-

Mark. Balke-, Bavne-, Borre-, Bromme-, Brændes-, Enes-, Frenne-, Halle-, Kammele-, Kirke-, Kirse-, Kongens-, Kongs-, Krumme-, Kætte-, Køge-, Kørse-, Løkkes-, Nørre-, Pugge-, Ringe-, Rug-, Skalle-, Sladder-, Snelle-, Stange-, Strand-, Sø-, Trase-, Tyske-, Ud-, Valle-, Vallernes-, Vester-, Øster-

Mede. Hammersø-, Høje-, Sten-, Sæne-, Taarne-, Ørne-

Mile. Kisleme-, Kul-

Mose. Andreas-, Bar-, Baste-, Bonde-, Borre-, Bunde-, Damme-, Eges-, Farver-, Femskillings-, Gammel-, Halle-, Hassel-, Høje-, Igle-, Kalve-, Klemens-, Knarre-, Kras(se)-, Krogholms-, Krumme-, Kællinge-, Køllere-, Laad-, Lange-, Lokke-, Mel-, Mortinge-, Munke-, Møsere-, Pile-, Pors-, Præste-, Runde-, Rømere-, Sjæle-, Skovs-, Smørmosegaard, Sorte-, Splids-, Spols-, Stabel-, Stakkele-, Svine-, Sværter-, Sønder-, Tangelangs-, Torpe-, Trommere-, Tyske-, Vester-, Vælde-, Vætte-, Øster-

Mulde. Sort-

Munk. Sten-

Mur. Lybækker-

Myr. Aare-, Abild-, Adelvejs-, Alberts-, Ande-, Anker-, Bals-, Balsmyre Huse, Birke-, Bjerg-, Bjørns-, Borg-, Bosmyr Bakke, Brands-, Brille-, Buske-, Bække-, Donne-, Due-, Dybe-, Eges-, Elle-, Ellemyresager, Elles-, Eng-, Eskes-, Faare-, Fader-, Fiskes-, Flade-, Flov-?, Gaase-, Gedes-, Glappe-, Graa-, Gregers-, Grønne-, Hage-, Hakke-, Halle-, Halvnede-, Halvvejs-, Hankels-, Hav-, Havstens-, Heste-, Hjulfælgs-, Hjulmager-, Hjorte-, Holke-, Hols-, Honnings-, Horse-, Huse-, I Myrene, Jesse-, Kannike-, Katte-, Kirke-, Klinte-, Ko-, Kors-, Kragebakke-, Lange-, Laris-, Lærreds-, Maals-, Mikkele-, Neksø-, Nørre-, Okse-, Otto-, Paa Myreagrene, Pase-, Pile-, Plomme-, Pokker-, Præste-, Pugge-, Raagelunds-, Ravne-, Romme-, Runde-, Røde-, Sergent-, Skels-, Skrubbe-, Skrædder-, Slagter-, Smede-, Soldater-, Sorte-, Stabel-, Stakkele-, Stiggel-, Svans-, Svine-, Svovl-, Sønder-, Tampe-, Tamper-, Tomas-, Tommese-, Tompe-, Tors-, Trolds-, Træskaale-, Tvillinge-, Tvær-, Tyve-, Tørve-, Vallens-, Vedby-, Vedmyre Bakke?, Vejdemanne-, Vies-, Ællinge-, Ørne-, Øster-

Myre. Aare-, Ande-, Bings-, Flov-?, Grønne-, Hakke-, Kirke-, Ko-, Korsvej-, Lange-, Lille-, Mose-, Munke-, Skinde-, Smaa-, Snoge-, Suder-, Tyre-, Vedmyre Bakke?

Myse. Faare-

Mæl. Sand-

Mær. Den graa-, Hvide-

Mønt. Gammel-, Ny-

Nab. Coucherons-, Feltskærens paa Nabben, Gyldenløves-, Levke-, Skalke-

Nak. Kule-, Sorte-

Nakke. Aakilde-, Aalebæk-, Aalekilde-, Drejer-, Enge-, Finne-, Haagen Jensens-, Havne-, Hulle-, Jens Ols-, Kaase-, Kapel-, Kjøller-, Kors-, Kotte-, Lamberts-, Mølle-, Nordvestre-, Skindskvalpe-, Slaghuls-, Smede-, Sorte-, Svaneke-, Vagtbod-, Vige-, Øster-

Nedgang. Madses-

Nokke. Bjerge-, Paa Nokken

Nos. Fitting(e)-

Næb. Aanæbbestykke?

Næbbe. Aanæbbestykke?, Nørre-

Næs. Knuds-, Mølle-, Rød-, Tjære-

Odde. Aale-, Aalebæk-, Aarsdale-, Arnager-, Baadsted-, Bavne-, Blykulle-, Broens-, Bækkehavns-, Due-, Find-, Frenne-, Galge-, Galgeløkke-, Gavl-, Gedebak-, Gudhjem-, Hammer-, Hans Kofoeds-, Hasle-, Helligpeder-, Holste-, Horsemyr-, Hvide-, Jern-, Jesper-, Jydesbo-, Kastels-, Kors-, Kødtønde-, Lakse-, Land-, Lars Thomsens-, Levke-, Lilleodde Haldbakke, Mikkel-, Mølle-, Møller-, Næbbe-, Nørre-, Nørreløkke-, Pythus-, Raghammer-, Randkløve-, Ræveoddesbakke, Samsings-, Sandkaas-, Sengedyne-, Skibvrag-, Snogebæks-, Sommer-, Sorte-, Sorthat-, Soule-, Stammershalle-, Sten-, Stolthals-, Svaneke-, Svans-, Sønder-, Teglkaas-, Tejn-, Truede-, Uvejrs-, Vagt-, Vang-, Vellens-, Vellings-

Ovn. Bager-, Dybe-, Hans Grønbechs-, Kedel-, Klinte-, Laugum?, Limensagre, Limenseng, Limensgaard, Limensgade, Nøgle-, Pugge-, Ro-, Salt-, Saltune, Sorte-, Tørre-, Vaade-

Pande. Katte-, Skalde-

Park. Ved Parken

Pibe. Hunde-
Pil. Brændevins-, Gaste-, Hængedynde-, I Pilene, Kysse-, Trommere-
Pilt. Ase-, Bavnepiltshus, Døvre-, Faare-, Hare-, Hasledals-, Klokker-, Midter-, Muldbakke-, Ridder-, Silde-, Stabel-, Sæve-, Torn-, Tørve-, Vester-, Øster-
Pine. Faare-, Fredes-, Mare-, Morgen-, Silde-
Pjut. Ørne-
Plads. Bager-, Davids-, Eksercer-, Eksercits-, Jordbær-, Kilde-, Kirke-, Kohytte-, Larsens-, Legaards-, Lille-, Lilletorv 11, Linde-, Mønstrings-, Parade-, Pile-, Rabalder-, Skovmærke-, Store Torv 15.
Plantage. Aaker-, Aakirkeby-, Blykobbe-, Bodilsker-, Klemensker-, Knudsker-, Nyker-, Pedersker-, Povlsker-, Rutsker-, Rø-, Rønne-, Sogne-, Vester-Marie-, Øster-Larsker-, Øster-Marie-
Plat. Faare-, Gaaseplet Skanse, Kløverpletter
Plet. Brændte-
Port. Bielkes-, Djævle-, Skt. Hans-, Helvedes-, Himmerigs-, Hoffmans-, Judas-, Ny-, Nørre-, Sønder-, Æres-, Østerport Batteri
Presse. Silde-
Prædikestol. Fandens-
Punkt. Middel-
Pynt. Dueoddes-, Hammer-, Kastelsodde, Levke-, Nørre-, Ørne-?

Rand. Aske-, Brygger-, Bødker-, Dobbelt-, Dodkul-, Faste-, Femalens-, Hulstene-, Klumpe-, Knappenaals-, Knobbe-, Kuletørv-, Ny-, Parrot-, Sand-, Schors-, Skillings-, Smede-, Sorthat-, Stenkul-, Ternings-, Trealens-, Tvillings-, Tykke-, Tynde-, Vadstene-
Red. Frenne-
Rede. Due-, Gaase-, Krage-, Kætte-, Raage-, Skade-, Storke-, Stære-
Re(n). Aske-, Broager-, Brændte Alme-, Eges-, Hasle-, Holsmyre-, Huseng-, Hvedelands-, Høje-, Kalvebyskes-, Kapsten-, Kule-, Lervej-, Nørre-, Præste-, Snoge-, Sten-, Strids-, Strybe-, Sørens-, Torne-, Træ-
Rende. Aabo-, Alme-, Baade-, Bakke-, Bregne-, Bukke-, Bøge-, Dam-, Fejekoste-, Fuglesangs-, Gaase-, Galge-, Gaste-, Gedde-, Grønne-, Holke-, Høge-, Kaase-, Kapel-, Katte-, Klinte-, Kløv-, Krukke-, Kruse-, Kulle-, Lyse-, Lærreds-, Løg-, Myre-, Mære-, Mølle-, Nordmande-, Nordre-, Nyhavn-, Penge-, Pumpe-, Ravneskaars-, Røde-, Røgeris-, Sand-, Skindskvalpe-, Smede-, Stable-, Stange-, Styrte-, Susere-, Svenske-, Taarn-, Tjære-, Tyve-, Tøse-, Vester-, Vibe-, Ærte-
Ret. Aarsdale-
Rev. Badskærs-, Ballon-, Bielkes-, Birke-, Bode-, Bondrit?, Broens-, Diamant-, Gaase-, Galge-, Gedebaks-, Hasle-, Holste-, Jern-, Kasgaard-, Kastels-, Kildes-, Klemensker-, Knudsker-, Landhukkernes-, Møller-, Nordre-, Nykirke-, Penge-, Plade-, Raghammer-, Salthammer-, Skaaninge-, Snogebæk-, Snoppe-, Sorthat(te)-, Sønder-
Ridehest. Fandens-
Rige. Bobbe-, Fandens-
Ring. Hollænder-, Jomfru-, Spro-
Ris. Bolde-, Bose-, By-, Eske-, Gjelle-, Grave-, I Risen, Kløve-, Sidse-
Ros. Sange-
Rumpe. Baadsmands-, Bjørns-, Grise-, Horse-, Kalve-, Petreas-, Pile-, Rase-, Ræve-, Storstensslette-, Strenge-, Svine-
Ryg. Kil-, Kløve-, Ko-, Krog-, Rug-, Svine-, Tors-
Rynk(e). Hunde-
Rør. Dæle-, Sten-, Stenrørnet?
Rørn. Sten-
Røste. Tyvesmede-, Vandryste
Røv. Pibere-

Sakristi. Jons-
Sal. Hjorte-
Sand. Aasandsgaard, Åbensund?, Balke-, Bridsensgaard?, Bridsensmølle?, Gongere-, Hvide-, Nørre-, Ø-, Tyge-, Ørne-
Seng. Brude-, Jomfru-, Kærligheds-, Lasses-, Leje-
Sid(de). Blansi?, Enge-, Faare-, Gaase-, Galge-, Lang(e)bjergs-, Lunde-, Munke-, Nørre-, Ormekulds-
Sig. Aspe-, Blaasi?
Sigt. Dybe-
Skaal. Træ-
Skaaning. Faare-
Skaar, n. Randkløve-, Ravne-
Skaar, f. Grisby-, Nifa-, Ro-, Sorte- Udmarke-
Skaare. Sande-
Skaft. Kølle-, Naver-, Spigerbor-, Vimmel-
Skanse. Aa-, Bolte-, Borger-, Brokke-, Fisker-, Gamle-, Grønne-, Hængedynds-, Konge-, Lange-, Nørre-, Stener-, Stjerne-
Skifte. Dam-, Elle-, Fattighus-, Høje-, Møller-, Trekante-
Skind. Ræve-
Skinde. Blaa-
Skov. Anker-, Arrist-, Aspes-, Baase-, Bagerens-, Bakke-, Birke-, Bjerge-, Bjørne-, Blykobbe-, Bonde-, Borre-, Brand-, Bukke-, By-, Bække-, Bøge-, Bøjsen-, Da-, Dam-, Dams-, Dronte-, Ege-, Elle-, Eng-. Eriks-, Fred-, Frenne-, Frøken-, Gildes-, Gyldens-, Halle-, Halvnede-, Haneskovsgaard, Hare-, Hav-, Hjem-, Holme-, Hulle-, Høj-, I Skoven, Jomfru-, Jyde-, Kannike-, Karl Kures-, Kindbens-, Kirke-, Kirsebær-, Klinte-, Kofod-, Krogs-, Krykke-, Kollere-, Landsdommer-, Lange-, Lens-, Lensbjerg-, Lille-, Linde-, Lunde-, Lyst-, Magle-, Mel-, Mellem Skovene, Mose-, Munke-, Myre-, Mølle-, Nord-, Nørre-, Pibere-, Pile-, Præste-, Raage-, Rabække-, Rasmus Nielsens-, Rise-, Samsings-, Sandflugts-, Sigte-, Skole-, Skrulle-, Skule-, Sone-, Splids-, Spræng-, Sten-, Stor-, Strand-, Syd-, Søde-, Sønder-, Teglværks-, Torn(e)-, Trold-, Under-, Ved-, Vester-, Vie-, Øster-
Skred. Blaa-, Ler-

Skrulle. I Skrulle, Ved Skrulle
Skur. Havari-
Skæppe. Syv-
Skær. Aa-, Anna Madse-, Bagge-, Barsel-, Blinde-, Bred-, Bølshavn Maage-, Damper-, Dødinge-, Elle-, Glaser-, Gule-, Jomfru-, Jyde-, Kirre-, Klemmede-, Kongs-, Kvase-, Lange-, Maage-, Nød-, Nørre-, Nørrekrog-, Praten, Præste-, Raa-, Rise-, Røsted-, Røver-, Sorte-, Sælsten, Sæne-, Tyve-, Vagtbod-, Vester-, Øster-
Slet. Baggeslette, Hammer-, Hjortebjergsslette, Hylde-, Katte-, Malkesletsager, Munkeslette, Rulleslette, Skorstenssletterumpe, N.- og S.-Svin-,Tidsel-
Slette. Aa-, Baddi-, Bo-, Fæ-, Græs-, Hjorte-, Horse-, Klinte-, Kyllinge-, Kælder-, Pæretræ-, Snoghøj, Svine-
Slot. Bagge-, Gaase-, Korre-, Ræve-, Smelleslotshus, Ægge-
Slump. I Slumpen
Smedje. Bakke-, Birke-, By-, Dale-, Halle-, Hjørne-, Kirke-, Kæmpe-, Mose-, Prøjser-, Sigte-
Snabe. Bolle-?
Snabel. Bollesnabe?
So. Frenne-
Sofa. Jætte-, Kærligheds-, Sten-
Sol. Den opgaaende Sol
Sovekammer. Jons-
Spids. Skaar-
Spisestue. Jons-
Spor. Skytte-
Spring. Djævle-, Føl-, Heste-, Hjorte-, Jomfru-, Røver-, Syv-
Stabel. Øje-
Sted. Aa-, Baad-, Bølstedgaard, Høj-, Kejser-, Mel-, Nord-, Ny-, Rol-, Rø-, Skarpeskade, Skrubbe-, Ting-, Ypne-
Sten. Alter-, Amtmands-, Bertele-, Bobbe-, Brun-, Bruns-, Bæle-, Bønne-, Damme-, Dej-, Dommer-, Dronninge-, Dukke-, Engelsk-, Faare-, Fenris-, Flaske-, Fryde-, Gedebak-, Gravgaase-, Gule-, Haarde-, Halde-, Harre-, Heste-, Hvide Mettes-, Hvlle-, Hængestensdalen, Højstensager, Høje-, Hørbærs-, Inger-, Jeppes-, Jomfru-, Jætte-, Kapstenren, Kastens-, Kobber-, Konge-, Krage-, Kreds-, Krog(e)-, Kulle-, Kærligheds-, Kødde-, Laggere-, Lene Svarts-, Lig-, Lille-, Lunde-, Lykke-, Løg-, Maage-, Mad-, Mads-, Marthas-, Mikkel-, Mikkels-, Morder-, Munke-, Mølle-, Offer-, Orme-, Palme-, Skt. Peders-, Skt. Pers-, Pers-, Pind-, Prinse-, Printzenskjolds-, Prædike-, Rasmus-, Ravne-, Rende-, Rendestenshus, Rendestensklippe, Rise-, Robbe-, Rokke-, Rundstensvig, Ryse-, Røger-, Rømer-, Rønne-, Skiderøv-, Slinge-, Slots-, Snarke-, Store-, Storstenssletterumpe, Svends-, Svenske-, Sæl-, Sælhunde-, Søm-, Tiendestenseng, Ting-, Torden-, Trappeteneager, Trin-, Trold(e)-, Trommere-, Tyr-, Tyre-, Ugle-, Vagt-, Ørne-
Stenbrud. Frederiks-
Sti. Anemone-, Bjerge-, Brante-, Faare-, Fisker-, Fuglesangs-, Gede-, Gundbergs-, Holke-, Horre-, Hyrde-, Hædike-, Høje-, Italienske-, Kaprifolie-, Katte-, Kirke-, Konge-, Kul-, Kærligheds-, Lave-, Lægter-, Malke-, Munke-, Rømere-, Skov-, Skydekrage-, Snus-, Strand-, Trange-, Tæve-, Vange-
Stivel. Høj-, Rund-
Stjært. Katte-
Stok. Tor-?
Stol. Adams-, Skt. Anna-, Degne-, Dronninge-, Havfruernes-, Hvidmandens-, Kejser-, Kirstines-, Konge-, Larse-, Larses-, Læne-, Maage-, Skt. Peders-, Prædike-, Taler-
Strand. Bagge-, Balke-, Blege-, Bække-, Ege-, Fladse-, Jagte-, Jorke-, Kæmpe-, Smede-, Sønder-, Ved Stranden
Stribe. Myr-
Strybe. Kattestrube
Stræde. Alme-, Anthonie-, Apoteker-, Baadsmands-, Bakke-, Benbrækker-, Bred-, Bryggeri-, Brænderi-, Brønd-, Bække-, Daniel-, Ellekonge-, Endeløs-, Ferskesø-, Finne-, Fisker-, Grummekule-, Halm-, Skt. Hans-, Hedninge-, Hedvig-, Hjorte-, Høj-, Jomfru-, Kaj-, Kanel-, Kapel-, Kilde-, Kildebakke-, Kirke-, Knappe-, Lavendel-, Lille-Ellekonge-, Linde-, Lygte-, Lille Madse-, Mag-, Maler-, Munke-, Mølle-, Ny-, Peder Larsens-, Pile-, Piledam-, Pistol-, Raadstue-, Skiden-, Skidere-, Skipper-, Skole-, Skomager-, Slagter-, Smede-, Soldater-, Spidsrod-, Stenhugger-, Strand-, Stude-, Stætte-, Søborg-, Sønder-, Sø-, Teater-, Toldbod-, Torve-, Trompeter-, Tvær-, Vand-, Vinkel-, Viol-
Strøm. Kløv-, Svende-
Stub. Birre-, Høj-, Knag-
Stue. Amts-, Bælle-, Faare-, Gede-, Graanakke-, Hare-, Have-, Jule-, Jætte-, Sommer-, Spise-, Stor-, Trold-
Stykke. Aase-, Abild-, Aksel-, Akselbær-, Alme-, Anneke-, Aspes-, Baadsmands-, Bakke-, Bane-, Bavne-, Bonde-, Bro-, Brønd-, By-, Bæk-, Bække-, Dale-, Dam-, Damme-, Dige-, Djævle-, Dyndc-, Ege-, Elle-, Enge-, Farver-, Gade-, Gagge-, Gede-, Glaser-, Graa-, Grus-, Gryne-, Guld-, Gøge-, Hage-, Hakke-, Halle-, Harild-, Hartvigs-, Have-, Helvig-, Herløv-, Holle-, Hvede-, Hvide-, Hylde-, Hæle-, Høj-, Høje-, Jesper-, Jomfru-, Kajæle-, Kil-, Kilde-, Kirke-, Klinge-, Klippe-, Knappenaale-, Konge-, Korse-, Kroge-, Krogengaard-, Krykke-, Kule-, Kulle-, Køre-, Lang-, Lavs-, Lule-, Lunde-, Maage-, Major-, Marke-, Mel, Mellem-, Mergelkule-, Midt-, Midter-, Mormors-, Munke-, Myre-, Mølle-, Pante-, Pil(e)-, Pumpe-, Pøl-, Raadmands-, Rene-, Ridder-, Rise-, Rytter-, Sadelmager-, Sander-, Sandjord-, Seppe-, Skaaninge-, Skotte-, Skriver-, Smede-, Snorre-, Spandere-, Spund-, Stange-, Sten-, Sti-, Stæl-, Svenske-, Sveriges-, Syre-, Tobak-, Tobises-, Tolder-, Torn-, Tretorne-, Trommer-, Trætte-, Tyge-, Vase-, Vej-, Ærte-, Økse-

Styrte. Ørninge-
Stæl. Aage-, Amtmand-, Bertele-, Bose-, Brand-, Brande-, Brænte-, Bumpe-, Bække-, Bækker-, Degne-, Falke-, Gamle-, Gaste-, Gertrud-, Gorrise-, Gudberg-, Hammer-, Holte-, Hundetorkil-, Huse-, Hæle-, Højendals-, Kejser-, Klinge-, Kolde-, Kæmpe-, Lave-, Legaard-, Lin-, Marker-, Markers-, Morder-, Niklase-, Nisse-, Onde Kirstens-, Paa Stælen, Pile-, Plomme-, Ragge-, Ridder-, Sidsel-, Sissel-, Skotte-, Skrappe-, Skriver-, Sten-, Svane-, Tommese-, Trojlsere-, Trold-, Tønnese-, Vagtbod-, Vasse-, Vige-, Villume-
Stætte. Bondestætte Led
Støtte. Prinse-
Sump. Bratte-
Sund. Brede-, Katte-, Smalle-
Svalp. Ud-
Sveje. I Svejen
Svemming. Fo-
Sving. Møller-
Svingel. Ved Svingelen
Svirring. Dikke-
Svøm. Heste-, Ræve-
Sænke. Katte-, Kællinge-, Padde-, Sur-
Sæt. Fiskes-, Madses-, Røgte-, Sløje-, Vaar-
Sø. Borg-, Borre-, Bøge-, Diamant-, Eskes-, Ferske-, Gryde-, Græs-, Hammer-, Kane-, Kirke-, Krystal-, Lille-, Lærke-, Mare-, Nek-, Præste-, Simonsens-, Smaragd-, Store-, Strømse-, Vogn-, Øster-
Sød. Kroppe-
Søle. Dyre-, Hjorte-

Taarn. Batteri-, Blaa-, Blomme-, Flag-, Graa-, Hunde-, Lille-, Lybækker-, Maage-, Mantel-, Ræve-, Store-
Tavle. Præste-
Tilde. Paa Tilden
Tjørn. Gærdes-, Lille-
Toft. Aas-, Blaa-, Bonde-, Bække-, Eng-, Gammel-, Lund-, Lyng-, Lys-, Sakse-, Skov-, Smelleslotshus?, Sol-, Weideke-, Vester-, Øster-
Torn. Amme-, Askes-, Brændevins-, Dam-, David Bistrups-, Gaasesti-, Gumpe-, Himmeltornsager, Horse-, Høj-, Jomfru-, Jyde-, Konetornseng, Kule-, Kæle-, Madse-, Mikkel Bagers-, Morder-, Nørre-, Pisse-, Signe-, Skre-, Sladder-, Slumpe-, Store-, Trold-, Tyve-, Valborg-
Torp. Degne-, Ege-, Elle-, Halvnede-, Hindse-, Horsedams-, Krobbedals-, Krog-, Lange-, Lokke-, Lunde-, Løvsale-, Munke-, Nørre-, Nørremade-, Skræddere-, Spro-, Tue-, Vies-. — Moderne Opkaldelsesnavne paa -rup, -strup: Johnstrup, Jonstrup, Langerup, Lyngstrup, Lystrup, Moserup, Munkerup, Møllerup, Nordrup, Rolstrup
Torv. Gaase-, Halm-, Lille-, Loppe-, Munke-, Pærctræs-, Silde-, Store-, Viborg-
Trappe. Hundredeeettrins-, Lange-, Paa Trappe. Under Trappen
Tras. Paa Tras
Trug. Dejne-, Vase-
Tryne. Skaven-
Træ. Hindse-, Kyllinge-, Louises-
Trønte. Aarsdale Mølle, Bække-, Høje-, Næbbe-, Svane-
Tue. Baldre-, Borre-, Halle-, Halvnede-, Ilumpe-, Kannike-, Nørre-, Sand-, Stenbaldre-, Vester-, Øster-
Tur. Krage-
Tykke. Bøge-, Ræve-
Tyr. Korse-, Ringe-
Tøj. Aabo-, Akkere-, Bukse-, Henrik-, Hildelavs-, Høje-, Kaase-, Klokker-, Kælder-, Mære-, Møller-, Rabække-, Sivare-, Stable-, Teglgaard-, Træbene-, Vangeled-, Vestindie-
Tørv. Ryedams-

Udlod. Bjørne-
Udmark. Kirke-, Nørre-, Statens-
-und. Allinge (jfr. Bornholm)
Ur. Soldater-

Vad. Birre-, Brands-, Bukke-, Dungevadskær, Flinte-, Grønne-, Gæslinge-, Helvedes-, Hulle-, Lille-Kilde-, Klemmede-, Kul-, Lyng-, Mare-, Ny-, Nørre-, Ons-, Pibere-, Pile-, Sand-, Sorte-, Strande-, Valle-, Ved Vadet
Vagt. Ravelins-
Vagthus. Bonde-
Val. Øster-
Vald. Gildes-, Paa Valle, Skytte-
Vand. Aale-, Baase-, Duedals-, Dybe-, For-, Hammer-, Ræve-, Side-, Tore-, Ørninge-
Vang. Aa-, Aksel-, Areds-, Bakke-, Birke-, Bjørne-, Boes-, Bo-, Bro-, By-, Bække-, Bøge-, Dals-, Dam-, Dane-, Danne-, Degne-, Dues-, Dynde-, Egen-, Ege-, Elles-, Elle-, Engen-, Eng-, Fryden-, Fugle-, Gade-, Gammel-, Gildes-, Gran-, Gryets-, Grøn-, Grønne-, Gylden-, Gyldens-, Halle-, Hede-, Heye-, Hilde-, Hjorts-, Hors-, Hulle-, Hul-, Hylde-, Høj-, Jyde-, Kaas-, Kannike-, Kedsomme-, Kilde-, Kildes-, Kirke-, Klint(e)-, Klokke-, Kongs-, Korn-, Kær-, Kære-, Køllers-, Lars Nielsens-, Lers-, Lille-, Lindes-, Listed-, Lyng-, Lys-, Lærkes-, Løkke-, Løkkens-, Løkkers-, Mose-, Munke-, Myre-, Mølle-, Neksø By-, Nord-, Ny-, Nørre-, Perle-, Pile-, Ringels-, Ring-, Risen-, Ros-, Rosen-, Ro-, Sakse-, Sand-, Sandvig-, Sara-, Sigte-, Skov(s)-, Skyld-, Skytte-, Slette-, Slots-, Smede-, Sol-, Sten(s)-, Store-, Strand-, Sval-, Syd-, Sønder-, Sø-, Ting-, Tise-, Torn-, Tue-, Ude-, Vedby-, Vester-, Viets-, Vosse-, Ypperne-, Øle-, Øster-
Varp. Sten-
Vase. Gede-?, Nørre-, Sønder-
Vass. Gedevase?, I Vassen?, Suderevassen
Vej. Aal-, Aborre-, Ahorns-, Akselbær-, Allé-, Al-, Andreas Riis-, Skt. Anna-, Avlsbruger-, Bellmanns-, Bergstedts-, Birgers-, Birke-, Biskoppe-, Bjerge-, Blekinge-, Borgmester Nielsens-, Bosse-, Brinke-, Bromme-, Brygger-, Brænderis-, Bugge-, Bukke-, Bund-, Curdts-, Dale-,

Edje-, Ege-, Elme-, Enge-, Fabriks-, Falke-, Falsterbo-, Fiskedams-, Fisker-, Frødings-, Futer-, Fyrre-, Gamle-Fyr-, Fælled-, Fævogterske-, Gade-, Gamle-, Gasværks-, Godthaabs-, Grønne-, Gustav Møllers-, Hallands-, Hans Rømers-, Hedtofts-, Herman Blems-, Himmel-, Hjorte-, Holke-, Hul-, Hunde-, Hvide-, Hæle-, Høje-, Hø-, Jagt-, Jernbane-, Johnsens-, Kaase-, Dr. Kabells-, Kalkbrænderi-, Kalmar-, Kapel-, Kastanie-, Kastels-, Kirke-, Klinte-, Klippe-, Knuds-, Konge-, Kong Gustafs-, Fru Krabbes-, Krak-, Kristian d. X's-, Krumme-, Krøblinge-, Kul-, Kyst-, Langvejskrog, Lejr-, Ler-, Lindbergs-, Linde-, Lundens-, Lykkes-, Lyng-, Lærke-, Løkke-, Malmø-, Margrethe-, Marie Koefoeds-, Markskels-, Mark-, Mose-, Munke-, Myre-, Mølle-, Nordost-, Nord-, Ny-, Nørre-, Oles-, Paradis-, Parallel-, Park-, Plantage-, Port-, Posthus-, Gamle-Post-, Presser-, Præste-, Reberbane-, Rednings-, Rise-, Rosmande-, Ræve-, Rømers-, Rønne-, Sand-, N.- og S.-Sande-, Savmølle-, Schweder Kettings-, Sigte-, Skaanes-, Skanør-, Skel-, Skimle- · Skraa-, Slagters-, V.- og Ø.-Slamre-, Slette-, Slots-, Slumpe-, Smede-, Snerpe-, Sprøjte-, Stange-, Stations-, Fru Steenbergs-, Stenbruds-, Strand-, Støtte-, Sveas-, Sveriges-, Sygehus-, Tang-, Tasse-, Teglværks-, Tempel-, Thorkilds-, Tildes-, Tofte-, Toldbod-, Torpe-, Trase-, Trold-, Turist-, Tvær-, Vade-, Vange-, Viadukt-, Vinkel-, Vold-, Ystad-, Zahrtmanns-, Øle-

Vid. Alverdens-

Vidde. Verdsens-

Vidje. Hul-?

Vie. Gamle-, Harevi, Hulvidje?, Kællinge-

Vig. Aale-, Almens-, Ande-, Skt. Anna-, Bagge-, Bielkes-, Bro-, Brænde-, Evje-, Fajes-, Fikke-, Flinte-, Flintse-, Futer-, Gede-, Glaser-, Greve-, Grølle-, Grønne-, Helle-, Hirschnachs-, Joste-, Kavel-, Kerne-, Kilberg-, Kildendals-, Kildes-, Kilde-, Klemmede-, Kotte-, Kæfte-, Lade-, Lang(e)-, Listed-, Luse-, Maanse-, Mad-, Malke-, Mære-, Mølle-, Nordvest-, Nørre-, Pikker-, Pile-, Præste-, Raghammer-, Rulle-, Rundstens-, Ræve-, Sand-, Skar-, Skider(e)-, Smede-, Stammershalle-, Sten-, Stokhuls-, Sukker-, Svaneke-, Svenske-, Talle-, Tat-, Valle-, Vrag-, Ørne-

Viske. Birke-, Elles-, Eske-, Lille-, Mel-

Vold. Jordvoldvej, Nørre-, Skydevoldshus

Vraa. Nørre-, Øster-

Væg. Jætte-, Sten-

Væld. Kilde-

Vælde. Gamle-, Skade-

Vænge. Grøndals-, Præste-, Rosen-, Skov-, Sol-

Værk. Borre-, Buske-, Gammel-, Helvedes-, Holste-, Ny-, Prøjser-, Rabække-, Sigte-, Svenske-, Sylte-, Torne-

Ø. Christians-, Djævle-, Frederiks-, Lille-, Pile-, Store-

Øje. Katte-, Sved-

Ør. Drag-?, Sæl-

Øre. Baadens-?, Hvid-

Øre. Rytter-

Øre. Katte-